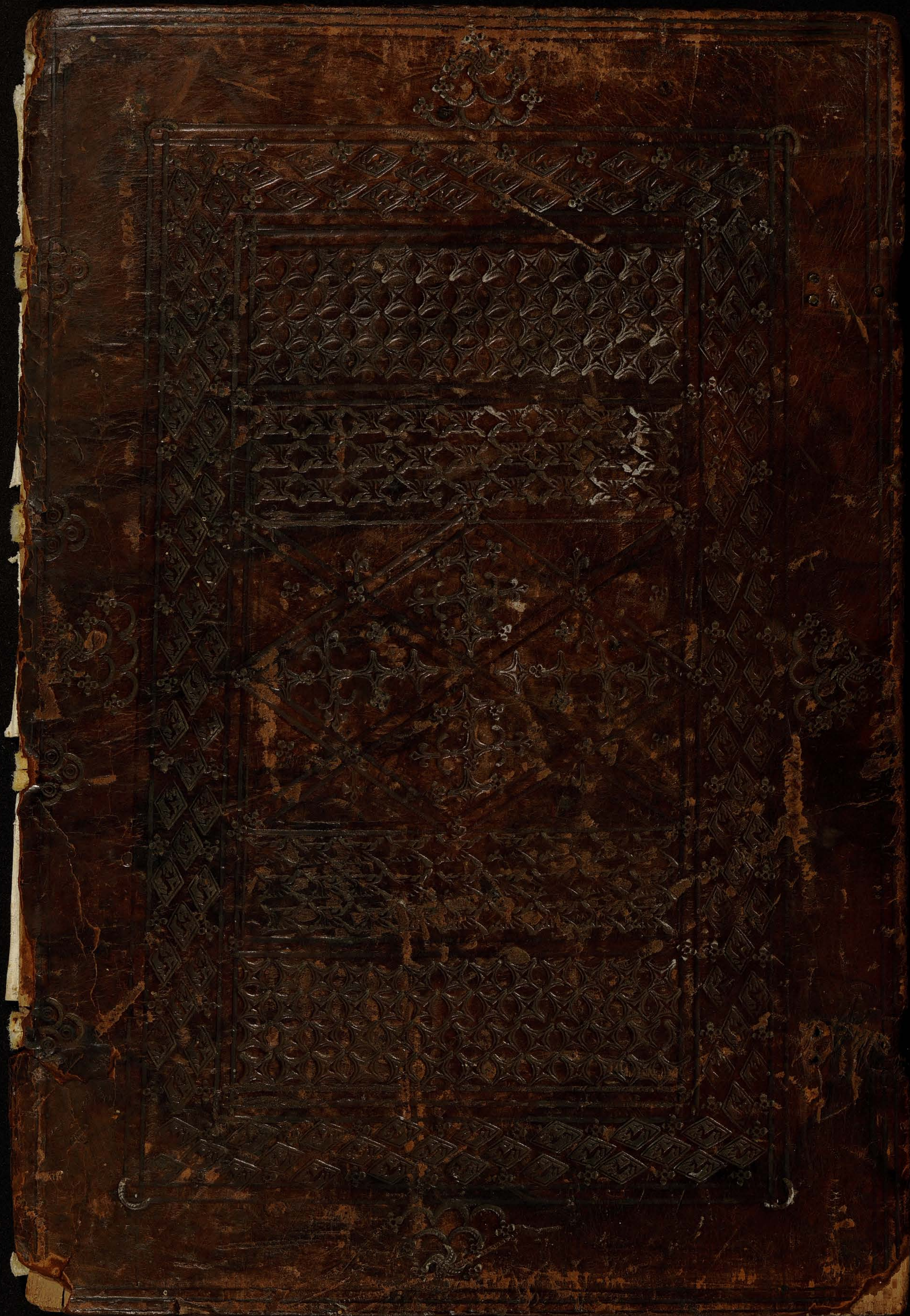

Postilla Gorræ in Psalmos.

N. Inv. 1333.

382

I

Laudacionem domini loquetur os meum et benedicat omnis caro
nomini sancto eius in seculum et in seculum seculi scilicet efficiens
psalmo c xliiiio In quo verbo possunt notari quatuor cause
huius libri scilicet efficiens materialis formalis et finalis Unde in hoc
quod dicit laudacionem tangitur forma sive modus procedendi in hoc libro quia iste
liber vocatur liber ympnorum quia docet nos laudare deum cum exultacione
... de eius aliqua eius potenciam in creacione rerum psalmo cxliiii Magnus
dominus et laudabilis nimis et magnitudinis eius non est finis Generacio et
generacio laudabit opera tua et potenciam tuam pronunciabunt. Unde in fine libri
invitat aves bestias et alias creaturas ad laudem creatoris psalmo
laudate dominum de celis laudate eum in excelsis etc. docet etiam laudare
eius sapienciam in creacione hominis psalmo xvii laudans invocabo dominum etc.
Et subdit de salvatore Inclinavit celos et descendit scilicet in incarnacione
et caligo glossa id est dyabolus sub pedibus eius scilicet in passione et ascendit
super cherubim et volavit scilicet in ascensione volavit super pennas ventorum
scilicet in sessione ad dexteram patris. Quomodo autem angeli laudabant luce no-
facta est cum angelo multitudo etc. laudancium et dicencium gloria in excelsis deo
et pastores reversi sunt glorificantes et laudantes deum. docet etiam laud-
are clemenciam in glorificacione electorum psalmo penultimo laudent nomen
eius in choro et tympano et psalterio psallant ei quia beneplacitum est
in populo suo et exaltavit mansuetos in salutem exultabunt sancti
in gloria et alibi deo nostro sit iocunda decoraque laudacio et subdit
quia edificavit ierusalem dominus dispersiones israel congregabit et sic patet causa
formalis seu modus agendi in hoc libro ¶ Sequitur de causa materiali
Ubi sciendum quod causa materialis tangitur cum dicitur dominum scilicet cristum Unde totus
cristus scilicet sponsus et sponsa dominus et domina cristus et ecclesia est materia
huius libri et benedicat sub hoc nomine dominus tangitur materia huius libri nam
in nullo libro sacrarum scripturarum invenitur ubi nomen domini frequencius
quam in hoc opere nominetur nam vix est ibi psalmus in quo non nominatur
dominus et ergo recte hoc nomen dominus ponitur pro causa materiali huius libri
huius dominum timere peccantes revocat ad statum penitencie psalmo xxiiii propter nomen
tuum domine propiciaberis peccato meo multum est enim quis est homo qui timet
dominum legem glossa id est correctionem statuit ei in via quam elegit ¶ 2o
amor huius domini dirigit proficientes per vias domini iusticie psalmo
Iustus dominus et iusticias dilexit equitatem vidit vultus eius et ideo
alibi dicit Benedictus dominus die cotidie prosperum iter faciet nobis scilicet viato-
ribus regulando vias nostras per iusticias suas ¶ 3o honor
huius domini exigit perfectos ad devocionem laudis perfecte psalmo laudate
dominum etc. ... magnus dominus et laudabilis nimis etc. Sic patet de causa
materiali ¶ Sequitur de causa efficiente.
Causa efficiens tangitur cum dicitur loquetur os meum vel in hoc verbo
tangitur duplex causa efficiens scilicet primaria et secundaria. Primaria seu

Prima principalis causa efficiens est deus legitur per os sanctorum luce p°
dicit locu p os sanctorum q a se s° propheta eius vii 2 R xx inde dicit
david spiritus domini locutus e p me et sermo eius p linguam meam
Secundaria aut causa et instrumentalis e ipse propheta qui ait domine
labia mea aperies et os meum annunciabit laudem tuam Istud os debet
esse mundum in vita q no decet mittum ee legisum tanti regis
vnde propheta dicit quare tu enarras iusticias et ass me et ass testamentum meum
p os tuum Secundo istud os dicit esse discretum in doctrina q recta
no ut bn iudicat de colorib Malachias ii labia sacerdotis custodiunt
scientiam et legem requirunt de ore eius angelus domini exercituum et ratium
e et Ie xv Si separaveris preciosum a vili quasi os meum eris
Tercio Istud os debet esse firmum in veritate cognita ut sic veritas
habeat firmos defensores contra perfidos impugnatores ysa xlix po-
suit os meum ut gladium acutum sub umbra manus sue protexit me
protext p v xii labium veritatis firmum erit in perpetuum de hiis tribus
dr Malachias ii lex veritatis fuit in ore eius hoc quantum ad discretam
doctrinam et iniquitas no e inventa in ore eius labiis eius
et hoc quantum ad mundam vitam in pace et equitate ambulavit
mecum et hoc quantum ad firmam perseveranciam et sic multos avertit ab
iniquitate Sed et benedicat omnis caro nomen eius in seculum et in s s
Sic tam causa finalis vn sic p elemosina data pauperi debet
dari bno et gla recipiens aut utilitas Sic de omnibus bonis
debet deo dari bno et gla q omnia bona a deo prevenit tanquam
a primo et principali principio Apoc vii° Benedictio et claritas
et sapientia et graciarum actio honor et fortitudo deo nostro in s s amen
Bno propter rerum creacionem claritas propter creaturarum gubernacionem
Sapia propter modum redimendi graciarum actio propter redempcionis actum
honor propter glorificacionem electorum virtus propter condempnacionem reproborum
et fortitudo propter preciacionem predatorum Benedicat ergo omnis caro
ergo i° ho deum ut tandem a deo benedicatur Math xxv venite bndi-
cti patris mei percipite regnum quod vobis paratum e ab origine mundi ad quod
nos perducat qui e benedictus in secula amen / hec Hugo
Cause aut istius libri prima literam alio modo p alia via exprimuntur
ut patet propheta magnus surrexit in nobis in quo verbo possunt noti
quatuor cause huius libri sicut efficiens materialis formalis et finalis
Causa efficiens e duplex principalis et instrumentalis Principalis
e ipse deus qui revelavit misteria in hoc libro descripta ut dictum est
supra qui locutus e p os sanctorum luce p° Causa aut instrumentalis
fuit david propheta cui sicut angelus omnia contenta in hoc libro fuerunt
revelata et ab eo descripta Secundum vero Ieronimum et hilarium et omnes
hebraicos doctores david no fecit omnes psalmos sed maiorem partem
plures aut alii prophete quos psalmos scripserunt sicut moyses salomon
esdras et ceteri Unde dicunt doctores nostri q esdras qui legem com-
bustam a caldeis reparavit psalmos ad unum volumen in hoc volume
congregavit no tamen dr auctor libri huius sed causa efficiens instrum-
entalis sicut magister david qui maiorem partem psalmorum fecit
totum enim a maiori parte denominatur.

Secundo in verbis predictis tangitur causa materialis seu subiecta cuius dicitur magnum. Ubi sciendum prophetia dicitur magna uno modo intensive quia scilicet clarior est cognicio prophetie et sic David dicitur magnus propheta. Unde glosa in principio super istum librum dicit alii prophete per quasdam rerum ymagines atque verborum tegumenta prophetaverunt. David autem solius spiritus sancti instinctu sine omni exteriori amminiculo suam edidit prophetiam, et iste est modus excellencior prophetie. Et iste modus magnitudinis prophetie magis pertinet ad causam formalem quia consistit in modo tractandi quam ad causam subiectivam. Alio modo prophetia seu prophetia dicitur magna extensive quia ad plura se extendit et hoc pertinet ad causam materialem et hoc modo prophetia in hoc libro dicitur magna quia quodammodo extendit se ad omnia que in sacra scriptura continentur. Quia secundum Cassiodorum totus Christus continetur ad caput et membra est subiectum [illegible] in tota sacra scriptura ut dixit, quod hic est subiectum seu materia per modum laudis propter quod dicitur liber psalmorum id est divinarum laudum. Et sic secundum doctores iste liber continet totam scripturam scilicet per modum divine laudis. Unde de magnitudine huius libri potest dici id Exodi 3 Vadam et videbo visionem hanc magnam quod verbum est Moysi qui misticus extractus de aquis qua melius est aptus ad speculationes veritatis in hoc libro contente nisi fuit extractus ab aquis voluptatum presentis vite. Ysa xxviii quem intelligere faciet dominus auditum scilicet prophetiam ablactatos a lacte avulsos ab uberibus id est a ~~corporibus~~ corporis voluptatibus.

Tercio in verbo proposito tangitur causa formalis cum dicitur surrexit. Ubi sciendum duplex est forma scilicet forma tractandi et forma tractatus est divisio libri de qua dicitur in execucione libri. Forma vero tractandi est modus agendi qui in proposito est modus deum laudandi. Laus vero divina est oracio. Oracio autem secundum Damascenum est ascensus mentis in deum qui quidem ascensus vocatur cum dicitur surrexit. Et psalmo lvj Exurge gloria mea exurge psalterium et cytara. Gloria est clara noticia cum laude et dicit exurge psalterium et cythara quod aliqui psalmi a David descripti cantabantur in musico instrumento quod vocatur psalterium, et aliqui in cythara. Quarto tangitur causa finalis cum dicitur in nobis id est ad utilitatem et ad salutem nostram. Homo enim eo quod est capax dei per cognicionem et amorem et est ordinatus ad quendam finem supernaturalem Ysa lxiiii Oculus non vidit et auris non audivit et in cor hominis non ascendit que preparavit deus diligentibus se. Et quia totaliter ad finem incognitum nullus potest se dirigere, ideo necessarium fuit aliqua divinitus hominibus revelari per que dirigerentur in finem supernaturalem. Huiusmodi autem est sacra scriptura divinitus revelata. Unde de ipsa

Ro. x. quecunque scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt ut per
pacienciam et consolacionem scripturarum spem habeamus que spes est certa
expectacio future beatitudinis et quia liber psalmorum continet totam
sacram scripturam per modum laudis, ideo totus certe est valde
utilis ad consecucionem future beatitudinis de qua possumus dicere
ad hunc primo erexit cornu salutis nobis in domo david pueri sui
deus benedictus erexit nobis cornu salutis i. sacram scripturam efficacem
ad consequendum salutem que est scriptura libri psalmorum in domo david pueri
sui qui david pro maiori parte fuit auctor huius libri per quem si corde
tenemus et opere compleamus habebimus in presenti graciam et gloriam in futuro quam nobis

Incipit liber ympnorum vel soliloquiorum prophete david de Xpo

Beatus vir qui [illegible] non abiit in consilio
impiorum et in via peccatorum non stetit et in cathedra pe-
stilencie non sedit. Gorras dicit quod iste liber non potest convenienter
dividi quia psalmi unius auctoris non ponuntur segregatim ad
unam partem quia inter psalmos david interponuntur plures psalmi aliorum
auctorum et inter psalmos aliorum auctorum interponuntur psalmi ipsius
david sicut videbitur in processu et item post psalmum lxxi in cuius
fine ponitur in hebreo explicavit psalmi david filii ysai po-
nuntur plures psalmi ab ipso david intitulati tamquam ab auctore
Racio autem huius secundum quod dicit glossa in prologo super psalterium quia
psalmi sunt a diversis auctoribus compositi unde nominat decem
auctores psalmorum melchisedech abraham moysen david
salomonem asaph etham et eman et iditum et esdram ab istis
auctoribus diversis compositi [illegible] per longum tempus fuerunt in
uno libro collecti et sic immiscebantur sicut scribebantur et ita iste
liber non potest dividi secundum ordinem auctorum nec etiam temporum ut patet
ex dictis nec etiam materiarum quia in diversis psalmis et diversorum au-
ctorum eadem materia frequenter tangitur et ego aliquando in eodem psalmo de
diversis materiis agitur et ergo non potest dividi artificiose iste liber nisi
in quodam generali quia primo ponitur prefacio 2o execucio 3o [illegible]
= Dia intencio actoris est [illegible] incipit in principio secundi psalmi tercia in
principio centesimi quadragesimi quinti psalmi videlicet lauda anima
mea dominum. Huius enim libri intencio est divina laudacio. Secundum glo-
ssam marginalem totalis liber iste psalmorum dividitur in tres partes
secundum triplicem statum christiane religionis ad quem intendit homines
inducere et informare. In prima parte que continet primam quinquagenam
intendit et informat incipientes quantum ad statum penitencie et ideo
terminatur in psalmo qui agit de penitencia scilicet miserere mei deus
In secunda parte informat proficientes quantum ad statum iusticie que
pars continet secundam quinquagenam et terminatur in psalmo qui agit de
divina iusticia videlicet misericordiam et iusticiam cantabo. In tercia parte que
continet terciam quinquagenam intendit informare perfectos quantum
ad statum divine laudis ideo terminatur in psalmo qui agit de divina
laude scilicet laudate dominum in sanctis eius. Prima pars continet psalmos penitenciales
et secundum hoc dividitur in quatuor partes. Primo docet et inducit ad

Cordis contricionem et hec psalmus incipit sic et terminatur in psalmo domine
ne in furore tuo etc. inclusive ubi dicit lavabo per singulas noctes
lectum meum etc. Secundo informat et inducit ad oris confessionem que
psalmus incipit in psalmo xxxi domine deus meus in te speravi etc. et terminatur
in psalmo inclusive xxxi° beati quorum remisse sunt iniquitates etc.
unde ibi ait dixi confitebor in iniusticiam meam et tu remisisti etc.
Tercio informat ad operis satisfaccionem que psalmus incipit in psalmo xxxi
exultate iusti in domino et terminatur in psalmo xxxvii domine in fu-
rore tuo arguas me etc. unde ibi ait ego autem in flagella paratus sum
Quarto informat ad perseveranciam finalem que psalmus incipit in psalmo
xxxviii dixi custodiam vias meas et terminatur in psalmo l miserere
mei deus unde ibi ait spiritu principali confirma me. Sed melius
dicitur quod qualiter earum penitencie ut dixi secundum mentem psalmorum qualiter
communiter psalmus est divisus ab alio per propriam materiam et proprium titulum
Sunt ceteris vero psalmus solus primus iste psalmus caret titulo quia est
quasi titulus et prefacio tocius libri. Subiectum istius psalmi est
quemadmodum cum ceteris scilicet totus Christus. Intencio huius psalmi est quemadmodum
similis cum aliis psalmis scilicet homines conformare Christo per primam
modus agendi est talis. Nam dividitur in duas partes principales
intelligendo de subiecto istius psalmi principali et consequenter membrorum
eius. In prima parte quo describit iusti viri idest Christi felicitatem
ut per eam attrahat nos ad bonum. Secundo impiorum infelicitates
ut per eam retrahat nos a malo ibi non sic impii non sic
In prima parte ostendit felicitatem iusti viri per tres condiciones. Primo
quia est immunis tocius mali. Beatus vir. 2° quia habet in se ple-
nitudinem tocius boni ibi sed in lege domini voluntas. Tercio
quia suam bonitatem seu utilitatem diffundit ad alios. Ibi et
erit tamquam lignum quod etc. Proximo dicit sic Tercius vir quidem
habet etc. Secundum eum quod describit Christum secundum hominem scilicet nomine
eius condicionis per oppositum condicionum primi hominis scilicet ade ut
dicit glossa et generatur tocius generis humani. Unde adam primo
peccavit contra deum propria voluntate consenciente consenciendo et
deitatem appetendo quia voluit esse ut deus ad suggestionem diaboli
Secundo peccavit in seipsum seu contra semetipsum opere morte
sibi ipsi per pomum vetiti comestionem peccando et sic iam fuit
huius peccatum cum primum 2° peccavit in proximum exemplum peccandi
posteris relinquendo et hoc erat item huius. Ubi notandum quod primo
peccatum est prave cogitacionis quas cogitaciones suggerit diabolus
propria vel mundus vel diabolus qui in talibus cogitacionibus habet ali-
quales complacencias dicitur abire idest recedere a lege divina dei et ab eius
consiliis et sequi consilium pravorum mala suggerencium sicut
sequebatur adam consilium serpentis et eius gen. 3° et istud peccatum
quod est in cogitacione solus deus videt. Secundo peccatum est in consensu
quod est in cogitacione ... homo consenciens malis seu pravis cogitacionibus
et operacionibus homo consenciens malis seu pravis cogitacionibus
ex deliberacione opere perficit peccatum huiusmodi dicitur iam stare in via

peccatorum i. consentiendo et operando peccatum et etiam peccatum est triplex quia
primum et secundum peccatum est magis infelix quam primum tertio peccatum est
in consuetudine quando homo ducit sibi peccatum in consuetudinem et non
erubescit peccare publice et tunc suum peccatum continuum sed et alios malo
exemplo verbo scandaloso trahit ad peccandum sicut pravus doctor homines
seducendo et tale peccatum est etiam triplex quia primum quod est contra deum · contra
animam propriam et contra proximum suum · ideo talis inter primos duos
est infelicissimus et scilicet sedet in cathedra pestilentie i. persistit in
mala doctrina vel consuetudine quando alios malo verbo vel malo
exemplo corrumpit ex ista littera trahitur duplex forma prima affirm-
ativa 2a negativa per oppositum prima est ista miser seu infelix
est qui abiit i. recedit a lege dei et ab consiliis eius et sequitur
consilium pravorum scilicet proprie carnis mundi et dyaboli mala suggerencium
sicut sequebatur adam consilium serpentis et eve Genesis iii magis miser est
qui post malas cogitationes et deliberatione committit peccatum talis dicitur
stare in via peccatorum / valde miser est qui peccatum [illegible] Beatus
est homo qui proximum non scandalisavit per peccatum beatior qui
numquam ex consensu et propria voluntate commisit peccatum beatissimus
qui numquam admisit in corde suo pravas cogitationes sicut fuit xpistus
de quo prima dicitur in primo versu primi psalmi quia fuit immunis
ab omni peccato non enim fuit impius in peccato prave cogitationis quas solus
deus videt et hoc tangitur cum dicitur in consilio impiorum non abiit
nec fuit peccator in semetipso peccato prave operationis qua homo nocet
sibi in via 3o quia non fuit pestilens in proximum peccato prave do-
ctrine cuiusque exempli quas sermonis quibus homo alios corrumpit
et hoc tertium tangitur dicitur et in cathedra pestilentie et dicat ergo sic
beatus vir scilicet xpistus vir ab initio conceptionis sue tam perfectorum
virium intellectualium Ieremie xxxi femina circumdabit virum quia
perfectum omni virtute Ysaie iiii apprehendent septem mulieres virum
unum i. omnes virtutes xpistum beatus etiam omnium bonorum gratui-
torum Iohannis primo vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti
a patre plenum gratia et veritate Beatus carentia omnium malorum et
culpabilium prima pars 2o quia peccatum non fecit beatitudo enim est status
omnium bonorum aggregatione perfectus secundum Boecium et beatus est cui omnia
prospera succedunt secundum glossam cui differentiam addit Augustinus et nil boni [2 admittit]
mali optat ❧ Sequitur qui non abiit scilicet longe a deo in re-
cessione scilicet dissimilitudinis pede prave voluntatis seu amoris
Augustinus pes anime amor est qui si rectus est dicitur caritas si curvus
dicitur cupiditas ❧ Secundo in consilio impiorum sive demonum ipse
carnis mundi sive pravorum hominum mala suggerentium sicut adam
seductus est consilio serpentis et eve Genesis iii / Advertendum quod multi-
plex est consilium impiorum / primum est proprie carnis de replecione vo-
luntatis et sequitur per vagationem concupiscentie Iudith xii Non
vereatur bona puella ingredi in domum meam de hoc consilio
dicitur Iob x consilia impiorum ~~dissipat~~ dissipat dominus Secundum
consilium est cupiditatis de aggregacione diviciarum istud fuit
consilium divitis Luce xii Quid faciam quia non habeo ubi
congregem fructus meos destruam horrea et faciam maiora

Iudith vii in Bethulia
[illegible]
[illegible] XX [illegible]

commisit / quod alios scanda-lizat peccato / et iste dicitur / de cathedra / pestilencie

hec ē consiliū de quo p̄u' xij consilia impiorū fraudulēta
tertiū consiliū electionis de ambitiōn honoris hoc fuit cons
iliū peccatorum z ks vsq ascende prepabeis Sz repbat dns
consilia pncipū inpia in pbe Quartū ē consiliū mali
gnorū seu malignant' de psecutiō iustorum ps Sup ppłm
tuū malignauerūt consiliū Coñ humi d' Ecc xxvij facien
nequissimū consiliū sup eū diuolue' tale fuit oꝫsiliuꝫ
caypfe Io xi Collegerunt pontifices et phrisei ic ps
Caifas ait expedit vt vnus moriat' ic Talibus ꝯsiliys
no ē consenciēd Ecc xxxvij a consiliario malo serua aīaꝫ
tuaꝫ Io b xxi consiliū impiorum longe fac a me
Sequit' et in via peccatorum no stetit Iste Istud duplicit'
glosa' no stetit in via mundane ꝯuersationis q' cū in mū
fuit conuersatus no tn̄ s̄ mūdi illecebras ꝯuersaba' ipe
xpus Carnutēꝫ post hic in terris visus ē Secūdo glosat'
sic no stetit in via praue opationis que ē via ducens ad
mortem ayt vii lata ē q ducit ad pdicōm Non stetit
go figendo pedes x ꝯsensus opationis Vnde no ē standū
in via peccatorum q' ē via tenēbrosa ad cadendū ps fiat
via illorum tenebe et lubricū
Sequit' et in catedra pestilencie no sedit hoc dupl' glo'
p'mo sic no sedit in cate. pesti x' d no dedit doctinam prui
vbi vel doctinam prui exempli et maxime praue consue-
tudinis Vn catedra scdm glo ē sedes doctur u' s' trong
sedes regis tribunal sedes iudicū pestilētia d' esse mul-
bus late puagans a pastu malarum herbarum ul' cibor
a quo pastu ca' sic ꝯtus morbus et sic corruptōz mali
vbi uel mali exempli de corruptiōn mali Vi p'ma cori
xv corrumpūt bonos mores colloquia praua de secunda
corruptiōn Ie' li Ecce ego ad te mons pestifer ait dns q'
corrumpis vniuersam terram Sciendum q' multiplex ē aīa cate
dra pestilencie p'ma erroris q ē hereticorum et h' cate
dra figat' p catedraꝫ saulis qui inspirta' abutens p' ks xx
Secunda catedra ē ostentationis que ē iudeorū Ezech xxviij
dixisti in catedra dei sedi Tercio ē ambicionis que ēst
ypocratuꝫ ayt xxiij amant p'mas catedras ic Qrto
ē cupidit q ē symoniacꝫ ayt xxi catedras vendenciū colū-
bas euertit Sed in lege domini voluntas eius et in lege eius
meditabi' die ac nocte hic oñt felicitatē viri iusti et
pna' xpi qui fuit plenus totus boni sz virtut et amore

(3 17 verr)

Et intellectus scripture et cognicionem veritatis quorum utrumque fit per intelligere
in lege secundum dilectionem omnis virtutis et cognicionem omnis veritatis dicat
ergo sic non sedet in cathedra pestilencie sed potius in lege domini stat
per iusticiam quia lex immaculata domini convertens animas et notat
dicit in lege et non sub lege quia legem dei impleuit ex amore
filiali non ex timore seruili secundum glossam Sed voluntas eius non solum
lingua eius sic illi qui dicunt et non faciunt Mathei xxiii Super
cathedram moysi sedebant etc. Nec dicit in lege domini manus eius
sic eorum qui coacti impleuerunt legem ex timore Contra quos dicitur
ii Corinthios ix non ex tristicia aut ex necessitate Sed dicit voluntas eius
in lege domini sic est voluntas eorum qui diligunt legem dei
et eius mandata implent voluntarie Super. Quomodo dilexi legem tuam
et excessiui etc. Ubi nondum quia quedam est voluntas super legem
ut voluntas domini legislatoris Ysaie xxxiii dominus legifer noster Que-
dam voluntas est in lege ut voluntas filii implentis legem ex
amore Romanorum viii condelector legi dei secundum interiorem hominem Quedam
voluntas est sub lege ut voluntas serui ipsam legem ut onus
reputantis Actuum xv Hoc est iugum seu onus quod nec nos nec
patres nostri etc.
Quedam voluntas est contra legem ut voluntas impiorum legem pre-
uaricantium unde enim audientes mandata dei omnia fecerunt contraria
et nunc faciunt mali christiani et in lege eius meditabitur die ac nocte
Exponit In lege eius id est dei per iusticiam meditatur cogitando racionem
legis et observando mente legem secundum glossam Ecclesiastici xiiii Beatus vir
qui in sapiencia morabitur et in iusticia eius meditabitur Sequitur
die ac nocte id est in statu prosperitatis qui intelligitur per diem et in
statu adversitatis que intelligitur per noctem secundum glossam
Omnia beatus vir qui diligit legem dei et voluntarie implet
mandata eius sic filius patris tam in die quam in nocte id est tam
in prosperitate quam adversitate sic fuit Christus
Et erit tamquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum
quod fructum suum dabit in tempore suo Hic describit felicitatem viri
iusti et precipue Christi per bonitatem sue ad alios diffusionem Unde
precipue commendat Christum velut lignum vite primo et fructu operis
secundo et veritate sermonis ibi et folium eius etc. Primo dicit sic non
solum predicta vir iustus et precipue Christus habebat sed erit tamquam lig-
num vite in medio paradisi scilicet ecclesie Genesis ii et dicit tamquam ligna-
num dicit nota similitudinis secundum expressionem veritatis Est enim Christus vere
lignum vere vite spirituale non corporale per quod vivunt lignum vite
et omnes qui apprehendunt eum Quod plantatum est scilicet per incarnacionem
Dracho primo In mansuetudine suscipite insitum verbum plantatum
in orto uteri virginis matris de quo Canticorum iiii ortus conclusus et
plantatum manu spiritus sancti Genesis primo in vestibulo orti et

v[er]u[m] q[uod] al[ia]s
p[ate]r dest[i]
nat in ce[lo]
de suo lu[mine]
ex trib[us] ...
cum [?] nec
et Galat[as]
cui dat ore
dilige[n]t dei

he mod(is) qui regio cultu et manu conspicu erat. Secus decursus
aquarum hoc explicat exponit(ur) primo glo(sa) primo mo(do) i(d est) plenitudine
gratiarum spiritualium de quibus aquis dicitur vii Ioh vii qui in me cre-
dunt flumina de ventre eius fluent aque vive etc. Secundo secus
decursus aquarum i(d est) iuxta fontem omnium doctrinarum quia Christi humanitas
est coniuncta divine sapientie in unitate persone a qua est decursus omnium
doctrinarum de quibus aquis Prov. v deriventur fontes tui foras et
in plateis aquas tuas divide. 3o expo(nitur) sic secus decursus aque
i(d est) iuxta defluxum vel in defluxu mortalium populorum de quibus a-
quis Apoc. xvii aque multe populi multi etc. Re(gula) 2a. Sed ipsi lignum
i(d est) iustus homo et precipue Christus qui est lignum vite fructum suum da-
bit in tempore suo. Hoc explicat exponit(ur) secundum glo(sam) primo fructum
dabit vite eterne tempore suo quia per mundum divulgabitur eius pre-
dicatio et doctrina. Hoc est tempore gratie seu salutis de quo
2 Corinth. vi Ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc tempus salutis
Tertio exponitur sic dabit fructum suum secundum ecclesie construende
tempore suo quia per mundum divulgabitur eius predicatio et doctrina Ioh.
xv Posui vos ut eatis et fructum afferatis. Vel sic dabit fructum
suum secundum missionis spiritus sancti tempore suo i(d est) tempore post tempus sue glorificacionis
et ascensionis Act. primo et Ioh. vii Nondum erat spiritus datus
quia Ihesus nondum erat glorificatus. Re(gula) 2a usque Et folium eius non defluet
et omnia quecumque faciet prosperabuntur. Exponitur sic et folium eius
i(d est) verbum predicationis non defluet i(d est) non erit sine fructu boni operis
non sicut in ficus arida in qua dominus folia tantum et non fructum inveniebat
Mat. xxi. Unde primo non defluet a veritate ut sit falsum. Secundo non defluet
in terram. Non cadet ex omnibus verbis eius in terram. Tertio non defluet folium eius
ab utilitate ut sit ociosum Ezech. xlvii. Quarto non defluet a virtute ut
ex eo et non defatiget fructus eius. Non defluet a virtute ut
sit vacuum. Ysa. lv Verbum quod egredietur de ore meo non
revertetur ad me vacuum. Quinto non defluet intencione ut fiat re-
xuta quia ab exemplo dem quae procedit de labiis meis non faciam
irrita. Sexto non defluet ab honestate ut sit dissolutum. Septimo non defluet a maturitate
ne sit sicut in ficulnea folium defluit. Octavo non defluet a modo
non sit superfluum. Ysa. Verbum abbreviatum faciet dominus. Re(gula) 2a
et omnia quecumque faciet prosperabuntur. Quecumque faciet sive fructus operum
sive foliorum verborum prosperabuntur. Toti generi humano cedent ad
prosperitatem ad salutem eternam omnibus tam corporalibus quam spiritualibus
quam celestibus. Ysa. lv faciet quecumque volui et prosperabitur in his
ad que misi illud. Nec solum que faciet sed etiam que patietur
et mors sua est salus mundi secundum glo(sam). Omnia folium boni viri mane
i(d est) verbum predicationis eius non defluet non cadet a veritate quia
in aliquo esset falsum nec cadet ab utilitate quod esset sine fructu
boni operis vel quod esset vanum et ociosum. Et omnia quecumque fecit
vir bonus prosperabuntur

Non sic impii non sic sed tanquam pulvis quem proicit ventus a facie
terre etc. Hic est secunda pars in qua describit infelicitatem impiorum ut peccator
retrahat a malo, et hoc facit per tres condiciones primo per eorum dissimi
litudinem a Christo secundo ~~in habitu mali~~ per eorum dampnacionem in
iudicio futuro ibi ideo non resurgunt, 3o per eorum a deo reprobacionem
in presenti seculo ibi quoniam novit dominus. Primo ostendit quomodo dissimiles Christo
in carencia boni secundo in habitu mali ibi sed tanquam pul. Primo dicit
sic Christus non sic impii, qui dicat omnia que cumque faciet prosperabuntur sed non
sic non sic impii erunt unde propter hoc geminacionem indicat firmitatem
secundum glossam Gen. xlio quod autem vidisti ad eandem rem pertinens so-
mnium firmitatis est iudicium. Ideo hoc geminat non sic impii non sic quia
duo dona in beato viro posuit, in quibus impius est ei dissimilis
Primo quo ad immunitatem peccati quia impius non est immunis a peccato primo
~~dicit sic non sic impii~~ psalmo vo. Iniquitates super caput impii, 2o
quo ad plenitudinem boni quia impius caret bonis. Sap. 3 vacua
est spes illorum et labores sine fructu. Sed tanquam pulvis qui fuit
ante faciem venti. Sciendum impius comparatur pulveri primo propter aridi-
tatem psalmus anima mea sicut terra sine aqua. Secundo propter sterilitatem ideo
Deut.o xxviii. dat dominus ymbrem terre tu pulverem. 3o propter divisionem
Osee xo divisum est cor eorum. Quarto propter instabilitatem psalmus fiant
tanquam pul. ante faciem venti. Quinto propter vilitatem Ysa. xvi firmitas
est pulvis conculcatus est in eis. Sexto propter eorum conculcacionem Ysa. velut
calcabitur impius. Septimo propter serpentium infernalium devoracionem
Ysa. lxv serpenti pulvis panis eius. Sed quem proicit ventus
a facie terre. Glossa quem proicit ventus ~~a facie~~ superbie, qui inflat
Cor. 3 inflatus sensu carnis sue, a facie id est a presencia sui visione
manifesta terre. Glossa id est stabilitatis eterne de qua terra primo terra memini
stat hec est terra viventium de qua psalmus Credo videre bona domini in etc.
Est ergo sensus istius versiculi, omnia que cumque facit prosperabuntur, sed
non sic impii quia non sunt immunes a peccato et carent bonis operibus
sed sunt tanquam pulvis quia aridi sicut pulvis id est sine gracia dei
et sunt steriles sine fructu boni operis et sunt viles sicut
pulvis et conculcabuntur sic pulvis a serpentibus infernalibus
quia ventus id est superbia eorum proicit eos a facie id est manifesta vi-
sione terre viventium id est vite eterne in terra viventium etc. Vel
Ideo non resurgunt impii in iudicio neque peccatores in consilio iustorum
Notandum in scriptura est iudicium primum est auctoritatis psalmus dominus iudicat
populos. Secundum est diffinitive pronunciacionis Io. vo. Omne iudicium
dedit filio pater. 3m est assessorie dignitatis Mt. xix sedebitis et
vos iudicantes etc. Quartum est comparacionis Mt. xii. Regina
austri surget in iudicio. Quintum est presentis discussionis prima
Cor. xi. Quod si nos metipsos diiudicaremus non utique iudicaremur
Sextum est aliene condempnacionis Mt. vii. Nolite iudicare ut
non iudicemini. Septimum faciens altercacionis prima Cor. vi
contemptibiles qui sunt in ecclesia constituite ad iudicandum dicit quod ideo
non resurgunt etc. Hic describit infelicitatem impiorum per eorum

Marginalia (left): indicium · sive a · [illegible] · ex glossa · In greco · prima in · hebreo et · translacione Jeronimi accepta immediate a veritate hebra-
ica in congregatione iustorum ... in psalmo xliii principes populorum congregati sunt cum deo abraham

vel resurgent scilicet ad statum contrarium scilicet ad maiorem sui deplessionem quia tunc erunt excruciati in anima et corpore in gehenna /

in iudicio condempnacionem primo ex parte iudicis Secundo ex parte asse-
ssoris ibi neque peccatores dicit ergo ideo impii quia sunt sicut pulvis
non resurgunt, hoc exponitur tripliciter Uno modo de resurrectione in iudi-
cio presenti Sic non resurgunt impii resurrectione / prima que est animarum
a culpa / alia est resurrectio resurrectio carnium de utraque Apocalypsis xx Beatus
et sanctus qui habet partem in resurrectione prima Exponitur ergo sic Ideo non
resurgunt impii in iudicio scilicet ad seipsos iudicandum iudicio scilicet
prime de quo prima Corinthiorum xi Si nos metipsos iudicaremus
non utique etc. / Neque peccatores scilicet ipsi idem qui dicuntur impii in — Impii peccatores
deum et peccatores in proximum resurgunt in consilio iustorum i.
ad faciendum consilium iustorum / dum est consilium meum placeat
tibi etc. Quid sue voluntati
Complacitum dominum secundum id Regum xii probat / que sit voluntas dei
bona etc. sic non resurgunt ipsi in iudicio neque peccatores in
scala — consilio in concordia multitudine iustorum ut scilicet sunt in mundo et
sorte iustorum / Apocalypsis ult. foras canes venefici et im-
pudici et homicide Alio modo exponitur de resurrectione et iudicio futuro
et sic dupliciter primo prout iudicii intelliguntur impii et peccatores id
est quia sunt sicut pulvis non resurgunt impii in iudicio i. ad iudi-
candum seu disceptandum quia soli sancti iudicabunt non reprobi / Sap-
iencie iii iudicabunt sancti nationes Neque peccatores scilicet ipsi idem impii non
resurgent in consilio iustorum i. ad iudicandum et differentiam medium
vel in consilio iustorum i. ut iudicati quiescant in consortio
iustorum. Vel in consilio iustorum i. ad participandum iustorum
consilio gaudium / Secundo modo exponitur de resurrectione et iudicio futuro
prout impii et peccatores sunt divisi Sic ideo quia impii sunt pul-
vis non resurgunt impii i. infideles in iudicio passive ut scilicet
iudicentur quia iam iudicati sunt Iohannis 3 qui non credit iam iudi-
catus est Neque peccatores i. mali fideles in consilio iustorum i. ut
iudicent scilicet tamen ut iudicentur / Unde notandum quod quattuor ordines
erunt in iudicio secundum Gregorium Quidam iudicabunt scilicet non iudicabuntur
ut sunt perfecti quidam nec iudicabunt nec iudicabuntur ut pagani
Quidam iudicabuntur et salvabuntur ut mediocriter boni / quidam
iudicabuntur et dampnabuntur ut mediocriter mali ideo non resur-
gunt ut se hic iudicent ut alios in futuro iudicent scilicet ut a
Christo in futuro iudicentur non resurgunt hic resurrectione animarum et hinc
impii et infideles non resurgent in resurrectione carnium propter ad
vitam scilicet ad dampnacionem est ergo summa istius versiculi ideo impii
quo ad deum non resurgunt in presenti a culpa animarum suarum in
iudicio prime i. per penitenciam quia noluerunt iudicare seipsos neque peccatores
qui sunt peccatores in proximum non resurgunt
hoc est ipsi idem impii

In consilio iustorum hoc e ut sint in mu° et societe iustorum
I sma e ista ideo impii no resurgunt in iudicio futo ad iu-
dicadu alios qr soli sancti iudicabut . et no repbi . neqz in
consilio iustorum ut sz pticipabunt consilium iustorum Etia
sma e ista ideo impii i infideles pagani iudei et alii qui
fidem noluit recipe no resurgent in iudicio futo ad ut iudica²
qr iam iudicati sunt . neqz petores i mali fideles sc mali
xpiani no resurgunt in consilio iustorum ut etiā iudicent
sz ut iudicent²

Sequitur

Qm nouit dominus viam iustorum et iter impiorum peribit
Hic descbit infelicitatem impiorum qntu ad repbacoz eorum a deo
et pmo ponit iustorum approbacom Secundo impiorum repbacom
pmo dicit sic impii no resurgunt resurrecom corporis cu sanct
ad iudicandu in futo vel no resurgunt rroe amarx in pnti ad

Simpliciter no approbans rr

sz iudicandum qm nouit dns viam iustorum noticia approbacois
i scpmo no nouit dominus qui sunt eius no solum simplici
speculacon de qua dan xiii nosti oia anq fiant viaz
iustorum i conuersacom seu vitaz de qua ps sbat de virtute
in virtutem et ps vi m viaz q a dextris sunt nouit dominus
et iter impiorum i eorum vita et eorum conuersacio peribit qr deo
ignotu et a deo repbatu Baruch 3 . qr no qsierunt sapiam
perierunt ppr suam insipiaz Sma istius versus e talis qr
impii no resurgunt rroe amarum p pniam in pnti etiam
no resurgent rroe corporis cum sanctis ad iudicandu in futo
qm nouit dns viam iustorum hic e approbat vita et conuersacio iu-
storum sz vita et conuersacio impiorum peribit qa ignota et repbata

Via iustorum

a deo Notandu qr a deo via iustorum approbat² a deo pmo qr est
munda ps pcellam et intelligam in via immaculata 2o qr
e pulcra num xx pulcra conueniens via 3o qr e plana ysa
xl erunt praua in directa Quarto qr e secura ps vi omnis semite
illius pacifice Quinto qr e recta ysa xxvi semita iusti recta
est Sexto qr e luminosa ps vi mo Iustorum qm lux Septimo
qr e pulch ps v mo vie eius vie pulchre Ista e expo litte

Sequitur exposicio Textus

Beatus vir qui no abijt rc Sciendum qm iste ps e sine
titulo in hebreo sic dt Ierog in plogo sup ps et si inueniet²
scriptum psi ab aliquo inscio e additu sz magr vidz qm ipsu
psalm composuit Esdras et posuit eu p mom plagi et est
psalm cu aliis computatus Act xiii d² scriptu est psio secundo
de ps tu alius computatur filius meus es tu rc et sic iste e pmus in isto psio Esdras
inducit ad studiu sacre scripture qr in hoc libro qtie² p modum
laudis i facit duo pmo excludit a fidelibus puersaz doctri-
nam 2o adducit ad doctrinam catholicaz ibi Sz in lege domini
pmo dt sic Beatus vir qui no abijt rc Sciendum pmo qm
in doctrina puersa iste e pressus nam pmo ad eandem eam au-

accidendum aliquis ab infidelibus inducatur. Et hoc excludit dicens
Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum id est infidelium. Unde sicut
pietas proprie respicit cultum legis divine ita per oppositum impietas respi-
cit studium doctrine perverse. Ille autem qui se elongat ab ea scilicet a doctri-
na perversa dicitur beatus beatitudine celesti non in re sed in spe sicut dicit philosophus primo
ethicorum quod pueros beatificamus quamvis adhuc non sunt capaces felicitatis
politice sed quia ad hoc dispositi per condicionem bone indolis. Secundo
in doctrina perversa aliquis habituatur per frequentem in auditu. et hoc ex-
cluditur cum dicitur. Et in via peccatorum non stetit. Unde per stacionem que importat
immobilitatem signatur habitus perverse doctrine qui habitus est de difficili mobilis
Tercio habituatus in perversa doctrina efficitur doctor aliorum. ad suum et
aliorum casum instabilem. et hoc excludit cum dicit Et in cathedra pesti-
lencie non sedit. in hebreo habetur Et in cathedra derisorum non sedit doctores
enim doctrine perverse sunt derisores secundum veritatem quia errores docent
sub specie qualitatis veritatis. Est ergo sententia talis. Beatus vir beatitudine
celesti in spe qui elongat se a perversa doctrina infidelium et non acquirit
sibi habitum perverse doctrine et non efficitur doctor aliorum perverse doctrine
Sequitur. Sed in lege domini voluntas eius etc. Hic concludit quod a
fidelibus debet esse studium sacre scripture. Et ponit primum tercium
primo dicit sic. Sed in lege domini etc. Sciendum quod sicut in processu perverse
doctrine triplex est gradus sic in processu sane doctrine. Primus gradus est
intenta auditio et devota cum dicitur in lege domini voluntas eius
Secundus gradus est firma habituatio vel studium et in lege eius meditabitur
die ac nocte. Unde per frequentem meditacionem generatur habitus scientie
et firmatur. Tercius gradus est aliorum instructio utilis procedens ex
habitu quod notatur cum dicitur Et erit tamquam lignum quod plantatum est etc. Disci-
pulus enim audiens devote et attente accipit fructum sacre scripture
a doctore sed quando habituatus incipit docere tunc dat aliis fructum sacre
scripture aliis tempore sue doctrine. Comparatur autem talis doctor merito ligno
secus decursus aquarum plantato quia fidelibus doctoribus celitus affluunt
fluenta divine gratie et ~~gratie~~ tamquam gratie. Ecclesiastici xxiiii qui me elucidant
vitam eternam habebunt. Sacri enim doctores sunt elucidatores sacre
scripture que est vera sapientia. Est ergo sententia talis. Beatus vir qui intenta
mente et devota audit legem domini et sanam doctrinam et acquirit
sibi habitum firmum per frequentem meditacionem et auditionem sacre scripture
affluente sibi gratia divina qui per tempora dabit fructum alios instruendo
legem dei et sanam doctrinam. Sequitur. Et folium eius non defluet etc.
Hic ponitur predicti tercium primum quo fidelibus doctoribus conceditur
et perversis doctoribus denegatur ibi non sic impii etc. Primo dicit sic Et
folium eius non etc. Ubi sciendum quod fluxus foliorum est pro germine

foliorum est signum mortificacionis arborum sed viror et permanencia
eorum est signum evidens vite ipsorum vita autem spiritualis in
presenti habetur per graciam usque ad finem continuatam et quantum ad
hoc dicit Et folium eius non defluet i. doctor fidelis a gracia et caritate
non decidet quia in premium sui laboris conceditur ei in presenti continuacio
gracie et in futuro adeptio glorie. Vel sic folium eius non defluet
i. doctrina sacra non defluet i. non cadet a premio in presenti gracie
et in futuro glorie Nam datur torques aurea pro doctrina catholica Et
ergo subditur Et omnia quecumque faciet prosperabuntur quia vir iustus per opera
sua ad beatitudinem deducitur semper prout narratur Ro. viii diligentibus deum
omnia cooperantur in bonum Sequitur Est ergo summa quod doctrina
sacra quam dat doctor fidelis carebit premio gracie in presenti et glorie in futuro
Nam quecumque faciet in gracia dei prosperabuntur i. proficient ad vitam
eternam etc. Non sic impii non sic sed tamquam etc. Hic ostendit
quod pravi doctores non habebunt predictum premium. et dicit non sic impii etc.
Unde sciendum quod pravis doctoribus primo denegatur vita gracie secundo
vita glorie ideo replicatur non sic impii non sic. sed tamquam pulvis quem
proicit ventus a facie terre. Comparat autem pravum doctorem pulveri
deiecto per ventum quia doctor pravus ad fingendum errores et periculosas
novitates impellitur per ventum superbie et inanis glorie et sic primo de-
icitur in foveam culpe. et postremo in foveam gehenne Summa
est ista doctores impii et pravi non habebunt premium gracie in presenti et
glorie in futuro quia tamquam pulvis quem proicit ventus hoc est superbia
et inanis gloria nunc in foveam culpe demum in foveam gehenne
a facie terre i. ne videat terram viventium etc. Ideo non re-
surgunt impii in iudicio etc. Sciendum licet in iudicio extremo
omnes generaliter resurgent tamen pravi doctores et eorum sequaces
non resurgent ad suam exaltacionem sed ad maiorem suam depressionem
quia tunc detrudentur in foveam gehenne tam anima et corpore Et quia
non solum dampnabuntur pravi doctores sed etiam imitatores ipsorum
doctrine per mala opera ideo subditur neque peccatores in consilio iustorum
In hebreo habetur in congregacione iustorum Ista autem congregacio est
beatitudine celesti ps xlvi principes populorum congregati sunt cum deo
abraham Et non dicit sibi in consilio iustorum iuxta translacionem
Jeronimi Est ergo summa istius impii et pravi doctores et eorum
sequaces non resurgent in extremo iudicio ad suam exaltacionem
sed ad maiorem depressionem quia detrudentur tam corpore et anima in gehennam
neque ipsi peccatores venient ad congregacionem iustorum in beatitudine celesti
Sequitur Quoniam novit dominus viam iustorum etc. Hic ponit
racionem quare gracia et gloria denegatur pravis doctoribus et conceditur
bonis dicens quoniam novit dominus viam etc. i. processum iustorum per viam presentis
vite novit noticia approbacionis Et iter impiorum peribit quia iter impiorum
per viam presentis vite terminatur in morte ad dampnacionem anime et in fu-
turo iudicio ad dampnacionem anime simul et corporis terminabitur et sic.

Quare fremuerunt iste psalmus a david descriptus est in quo describit regnum christi primum narratur et ostenditur in hoc loco privilegia et xx^ti [illegible] per david etiam in [illegible] et in hoc psalmo primo incipit [illegible] generaliter in singulis in [illegible] in speciali [illegible] extra primitur

Primo perhibuit psalmus absque aliqua spe redeundi beatitudinem, quam novit deus notitia approbationis. Iam habetur conversationem et vitam iustorum, sed illa conversatio et vita impiorum peribit quia trahetur per mortem in eternam damnationem.

Quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania

Iste psalmus presenti titulus est psalmus david in quo ostenditur auctor psalmi scilicet david. Unde david primo fuit inunctus in regem in domo patris sui per samuelem primo regum xvi secrete quia fuit puer. Inunctus super totum populum israel quo audito philistei ascenderunt ut destruerent regnum eius. Et secundum istum intellectum exponunt hebrei istum psalmum dicentes: quare fremuerunt gentes id est filistei et populi civitatum diversarum philistinorum contra eum meditati sunt inania. Intendebat enim destruere regnum david sed frustrati fuerunt ab intentione sua. Astiterunt reges terre scilicet quinque philistinorum satrape et principes qui sub eis regebant populum terre convenerunt in unum adversus dominum et adversus christum eius. Venerunt contra david qui erat inunctus in regem et sic dicebatur christus domini id est inunctus ex ordinatione dei et sic venerunt contra dominum ad destruendum eius ordinationem. Hec dirumpamus vincula eorum. Secundum hunc intellectum sunt verba philistinorum sed ipsos exortantium ad bellandum contra david ne regnum eius invalesceret et sic subiceret sibi philisteos quibus filii israel prius erant subiecti et hoc modo primo loquebantur regum xx^o confortamini et estote viri philistini et ne serviatis hebreis sicut illi servierunt nobis et sic loquebantur hic dirumpamus vincula eorum etc. Sed fuerunt virtute divina frustrati ab intentione sua. Et hoc est quod tangitur qui habitat in celis irridebit eos. Ista verba sunt ipsius david quia virtute dei fuerunt debellati ut habetur 2 regum v. Et sic fuerunt ab eo decepti. Tunc loquetur ad eos in ira sua id est vindicta que fuit locutio domini etc. Dixit dominus ad me filius meus es tu. Dixit per revelationem filius meus es tu id est talis sicut filius ego hodie genui te id est magnificatum te constituens te principem super populum israel qui dicitur primogenitus meus et per consequens tu speciali modo es filius meus. Postula a me et dabo tibi gentes id est victoriam super gentes. Reges eos in virga ferrea id est subicies te. Iste intellectus non est nobis utilis nec istum intellectum intendebat spiritus sanctus quo obmittatur.

Secundum doctrinam apostolorum actuum iiii apostoli dixerunt: cum domine tu qui fecisti celum et terram mare et omnia que in eis sunt qui spiritu sancto per os patris nostri david dixisti quare fremuerunt gentes. Ex quo patet quod iste psalmus est descriptus a david sed tunc tractatus qui psalmus dicitur quod de hoc operatione tractat attribuitur david id est christo qui de eo agit et quod de hoc operatione. Christus significatur per david quia david interpretatur manu fortis seu desiderabilis. Christus et christus est manu fortis quia virtute propria vicit demones et desiderabilis et angeli desiderant in eius visione. Dividitur iste psalmus in quatuor partes. Primo ponitur mare pictum gentilium. Secundo invocatur ibi et populi. Iio regum iiii^o principium primo dicitur sicut. Sicut xxiii ego nullam in eo invenio.

Quare quia sine causa sine culpa

Causam. fremuerunt scilicet more ferarum sine racione contra ~~deum~~ xpm fremitu
indignacionis Marci xiii et fremebat in eum / gentes id est gentiles scilicet Rom-
ani milites et crucifixores et populi primo iudeorum secundo gentilium
meditati sunt inania id est vana contra xpm [illegible] qui co-
gitationis inutilis Sententia Quare id est sine causa gentiles
ex indignacione more ferarum fremuerunt contra xpm et populi iudeorum
et gentilium meditati sunt inania contra xpm / Sciendum quod gens
dicit collectionem hominum sicut sunt gentiles non astricti per racionalem divine legis
populus vero collectionem hominum significat sub vna lege viuencium vnde
per gentes intelliguntur pagani per populos iudei primi dicuntur fremere quod est
more suum sive brutorum quod peccabat in xpm ex errore infidelitatis
Secundi dicuntur meditari quod ex studio malignitatis Marci xv Sciebat Pilatus
quod per inuidiam tradidissent eum dicitur vana meditati / Sciendum quod
De multiplici vano — multiplicia vana meditati sunt iudei contra xpm / primo cogitabant
ipsum non esse a deo Johannis ix non est hic homo a deo / Secundo cogita-
bat eum in Belsebub miracula facere Luce xi / Tercio cogitabant eum esse
filium fabri Marci viii / Quarto quod cogitabant possent eum capere in sermone
Marci xxii / Quinto cogitabant eum per eius [illegible] hominis [illegible]
ab eo Luce xi Si dimittimus eum sic omnes etc / Sexto cogitabat
in cruce pendentem ad impacienciam prouocare Marci xxvii Iube ergo custodiri
sepulcrum Octavo cogitabant suos discipulos per flagella compescere Actuum
v. cesis demiserunt vt non predicarent / Astiterunt reges terre et princi-
pes conuenerunt in vnum aduersus dominum et aduersus xpm eius Hic
ponitur incorporatio maiorum qui persequebantur xpm vel sic prius descri-
bebatur persecucio xpi in generali cum dicebatur quare fremuerunt gentes et populi et
hic iam describitur persecucio xpi a iudeis et gentilibus magis in
speciali dicens astiterunt reges terre Luca [illegible] non solum milites hoc fecerunt
sed etiam ~~milites~~ reges scilicet Herodes et Pilatus qui in illa die facti sunt
amici Pilatus et Herodes Luce xxiii / Secundum expositionem astiterunt
in mora et primaria reges terre scilicet Ascalonita pueros occidendo
Marci ii / Herodes Antipas filius eius xpo illudendo Luce xxiii Sunt
autem isti Herodes etc Et principes id est pontifices scribe et pharisei conue-
nerunt in vnum id est in vnam prauam voluntatem Johannis xi Collegerunt pon-
tifices et pharisei concilium Qui enim non honorificat filium non honorifi-
cat patrem qui misit illum Johannis v Ecce stulta presumptio regum et prin-
cipum terre contra regem et principem celi Sententia Reges terre scilicet
Herodes Ascalonita Herodes Antipas et Pilatus qui tenebatur tenebat
locum imperatoris in iudea astiterunt id est simul vnius intencionis fuerunt
in morte xpi et principes id est pontifices scribe et pharisei conuenerunt in vnam
prauam voluntatem et fecerunt concilium aduersus dominum deum et aduersus xpm
Act. iiii c. 9 — filium eius scilicet vt eum condempnarent in mortem / Nota forma istius versus
recitatur Actuum iiii vbi apostoli spiritu sancto repleti dixerunt Domine tu qui
fecisti celum et terram mare et omnia que in eis sunt qui spiritu sancto
per os Dauid dixisti Quare fremuerunt gentes etc Conuenerunt vere
in ciuitate ista aduersus sanctum puerum tuum Jhesum quem vnxisti Herodes
et Poncius Pilatus cum gentibus et populis Israel Et hoc etiam exposite
dicitur contra quod principes presbiterorum et seniores conuenerunt in vnum ad
tractandum de morte xpi ex quo patet quod isti reges non intelliguntur de

David cognoscit de Christo in lege et in prophetis promisso. Dirumpamus vin-
cula eorum et proiciamus a nobis iugum ipsorum. Hic hortatur bonos
ne predictis regibus et principibus consentiant in eorum prava volun-
[tate] et dicit Dirumpamus vincula que contra deum astiterunt et convenerunt
in unum, scilicet nos discipuli Christi et ceteri fideles. Dirumpamus vin-
cula eorum, id est minas et blandicias, ne a bono retrahamur et eis
consenciamus. Ecce vinculum fuit manus illorum. Et proiciamus a nobis
longe iugum, id est dominium ipsorum, id est ne subiciamur in malo. Sententia
est plana. Nos christiani dirumpamus vincula eorum, id est non timeamus
minas ipsorum nec seducamur blandiciis eorum ut ipsis consenciamus
et retrahamur a bono. Et ista sunt verba David qui hortatur nos
ut dirumpamus colligaciones predictorum quia propterea fuerunt destructi
et puniti ut infra patebit. Aliomodo legitur sicut est vox impu-
gnancium astiterunt reges etc. et dicentes Dirumpamus vincula,
id est raciones et persuasiones Christi et domini et discipulorum quibus nos
volunt attrahere. Ecce vi vincula illius doctor enim vite est in Io[hanne]
et in vincula illius alligatura salutaris. Et proiciamus a nobis iugum
ipsorum, id est legem eorum quam nobis volunt imponere, cum tamen Christi iugum
meum suave est etc.

Qui habitat in celis irridebit eos et dominus subsanabit eos. Hic
comminatur persecutoribus Christi ut cesset a persecucione et dicit Qui habitat
in celis, scilicet deus qui habitat in angelis et in animabus sanctis, de quibus
psalmus Celi enarrant gloriam dei etc. Et Iob xxvi Spiritus domini ornavit
celos. Irridebit eos, eis in vita et sepulcrum custodientibus resurgendo,
ut xxviii. Et dominus subsanabit eos in vindictam quam iudea per mundum
dispergendo. Ubi sciendum quod Pontius Pilatus in vindictam mortis Christi
fuit per imperatorem Romanum in exilium missus et Herodes de regno
eiectus in exilium, et principes iudeorum et totus populus per Titum et
Vespasianum occisus et captivatus sicut narrat Josephus et scolastica
historia. Est ergo sententia: deus qui habitat in celis, in angelis et in sanctis
animabus, irridebit persecutores, id est confundet eorum potenciam resurgendo
a mortuis contra eorum voluntatem ipsis nolentibus et sepulcrum custodientibus,
et subsanabit eos condignam vindictam faciendo. Notandum secundum glosam subsa-
natio fit naso incurvato vel corrugato quod gravior est irrisio, sed bucca-
natio fit levior irrisio. Tunc loquetur ad eos in ira sua et in furore
suo conturbabit eos. Hic ostendit quomodo deus increpabit persecutores Christi
de culpa et conturbabit eos per penas, et dicit sic: Tunc loquetur ad eos
in ira sua per suos discipulos et predicatores duriter increpando
et eos arguendo, ut Stephanus Act. vii Dura cervice vos,
[?] spiritu sancto. Et in furore suo conturbabit eos conturbat puniendo
et flagellis corripiendo ut per Romanos principes Titum et Ve-
spasianum inficiendo et affligendo. Textus [?] in
furore suo caligine dominus filiam Syon [?]
vel in furore suo. Aliter exponitur sic: Tunc loquetur ad eos per prophetas
et prophetas comminando in preterito, et in furore suo conturbabit eos penis
eternis in corpore et anima infligendo. Sententia: Tunc loquetur
ad eos in ira sua increpando eos et verbis arguendo et in furore

[Margin notes:] [?] David propheta [?] | Sententia | [?] persecutoribus [?] | Pilatus | Herodes | naso | Sententia

suo conturbabit eos affligendo sicut in primo contra nolentes sic affligit iudeos in ultima per principes romanos Secunda regula seu forma est ista que extendit se etiam ad malos xpianos Tunc loquetur ad eos ad infideles et malos xpianos per prophetas comminando in presenti et in furore suo conturbabit in futuro pena eternam in corpore et anima infligendo Item exponitur sic Tunc scilicet in novissimo iudicio novissimo loquetur ad eos in ira sua apparendo eis districtus et in furore suo conturbabit eos finaliter condempnando Mat xxv Ite maledicti in ignem eternum

Nota quod ira et furor non cadunt in deum sed sunt arbitrarie vindicte que fiunt de peccatoribus suppremis et fiunt de malis post iudicium Et tunc ira significat leviorem et furor graviorem vindictam Petrus Nota quod dominus conturbat malos affligendo Tob iiio Venit super te plaga Conturbat mortificando ps cum inceperit me ducere mors Conturbat iudicando Eze vii Iudicabo te iuxta vias tuas Conturbat cruciando ps dum in ira sua conturbabit eos Ego autem constitutus sum ab eo rex super syon montem sanctum eius predicans preceptum eius Hic xpus ostendit quod dignitas suam assumpte humanitatis contra ad potentiam regis et sapientiam doctoris et ostendit regnum suum stabile dicendo Ego autem constitutus sum rex Tunc xpus homo est xpi hominis quem deus pater constituit regem super omnem creaturam ad hebr primo quem constituit heredem universorum Unde xpus constitutus est firmiter et immutabiliter dan vii Potestas eius potestas eterna que non auferetur et regnum eius quod non corrumpetur Rex non terrenus sed celestis Ioh xviii Regnum meum non est de hoc mundo Rex etiam legitimus non tirannus Ier xxiii Suscitabo germen iustum et regnabit rex Dicitur ab eo scilicet a patre qui conturbabit persecutores meos ab ipso ego constitutus sum non intrusus a meipso Hebr v Nec nemo assumit sibi honorem nisi qui vocatus est Super syon id est etiam ultimam omnem credenciam que interpretatur speculatio que vacat speculationi celestium prima Corinth xiii Videmus nunc per speculum et in enigmate etc Dicitur monte syon de primitiva ecclesia iudeorum secundum glo dicitur mons sanctus propter prima radice plus idem fidei xpi susceperunt Mat v non potest civitas abscondi supra montem posita Unde congregatio fidelium dicitur mons propter elevationem honorum virtutum et fundamenti firmitatem Ysa xl Super montem excelsum ascende tu qui evangelizas syon Super montem excelsum id est in congregatione fidelium que est mons dei patris Syon apparet diaboli et ecclesia malorum de qua Ier l Ecce ego ad te mons pestifer Et mons dei dicitur ecclesia iustorum de quo ps mons dei mons pinguis Predicans preceptum eius id est eorum de quo ps preceptum domini in super est Vel caritatis mandatum Ioh xiii mandatum novum do vobis etc Sententia Qualiter deus pater loquitur in ira sua ad infideles et malos per scripturas et prophetas et conturbabit eos ego autem xpus constitutus sum ab eo scilicet a patre meo firmiter et immutabiliter rex non terrenus sed celestis non ut regnarem temporaliter sed eternaliter super syon montem sanctum eius id est super ecclesiam omnium credencium predicans preceptum id est eorum et mandatum caritatis et dilectionis dei et proximi Sciendum quod regnum eius clarificatur xpus et stabilitur regnum eius in celestibus sicut in missio spiritus sancti in signo visibili Ioh vii Nondum erat spiritus datus quia nondum erat ihesus clarificatus Et autem missio in corpore fuit facta

per furorem dei

populus iudeorum conturbabitur in ira et furore eius [illegible]

in monte syon sup(er) centu(m) xxti credencia(m) nomina ut d(icitu)r Act(uum) ad pauli-
nu(m) et hec(tor) act(uum) p(ri)mo. et ego d(icitu)r p(re)dica(n)s p(re)ceptu(m) eius in monte syon
q(ui)a in monte syon fuit cenacl(um) in quo x(ristu)s plures p(re)dicauit ut
testat(ur) ewa(n)g(eliu)m et ex illo loco exiuerut ap(osto)li ad p(re)dicand(um) p(er) urbem
v(er)bu(m) dei sic p(re)dixat ysaias ysa. ii° de syon exibit lex. et v(er)bu(m)
do(mi)ni de iherl(m) Dominus dixit ad me filius meus es tu ego
hodie genui te / Hic xp(istu)s declarat suam eternam g(e)n(er)ac(ion)em d(icen)s q(ui)s
eum genuit et q(ua)n(do) genuit d(icen)s / Ego constitutus sum a deo no(n) solu(m)
rex s(ed) etiam sum genitus ab eo nam d(omin)us p(ate)r cui app(ro)pri(atu)r potencia
q(ui)a d(omin)us e(st) o(mn)i(u)m p(ro)p(ri)e dixit p(er) glo(riam) p(ro)mittendo et disponendo / filius filius
naturalis no(n) ad opt(i)u(us) optiuus / meus p(ro)p(ri)us no(n) alius / ex igne q(ui)a
in celis e(st) sine m(at)re in t(er)ris sin(e) p(at)re / es tu et nullus alius / ca p(ri)mo
vnigenitus qui e(st) in sinu p(at)ris et v(ir)e es tu / q(ui)a ego genui in die / hodie
eternitatis in qua nil est p(re)teritum nil futuru(m) / genuite ancthee · ante eterna
v(er)o. egressus eius ab inicio a diebus et(er)nitatis genui te q(ua)m p(re)teritum
v(er)bu(m) iungit ad v(er)bu(m) p(rese)ntis t(em)p(or)is ad denota(n)d(um) g(e)n(er)ac(ion)em p(rese)ntem s(ed)
no(n) p(re)teritam Sententia Ego constitutus su(m) a deo no(n) solu(m) rex s(ed)		Sm
etiam genitus ab eo, na(m) p(ate)r ce(les)t(is) qui e(st) potens d(omin)us dixit ad me
disponendo filius n(atur)alis meus p(ro)p(ri)us no(n) alius es tu. et nullus
alius ego hodie i(d est) in die et(er)nit(atis) v(e)l ab et(er)no genui te v(e)l genero genui te
et(er)nalit(er). q(ui)a in et(er)nitate nil t(ra)nsit in p(re)teritu(m) nec expecta(tu)r in futuru(m)
et io et(er)na g(e)n(er)acio filii a p(at)re co(n)uenient exp(ri)mit(ur) p(er) p(rese)ns t(em)p(u)s
cu(m) d(icitu)r hodie Et hic p(ate)t q(uod) istud dictu(m) no(n) e(st) intelli(gendu)m de dauid q(ui)a
g(e)n(er)acio ip(s)ius dauid iam t(ra)nsierat in p(re)teritu(m) et simil(ite)r sua p(ro)mocio
ad regnu(m) v(n)de ap(osto)lus p(ro)bat ad hebr(eos) p(ri)mo. ad quem enim dixit a(li)q(ua)n(do) angelor(um)
filius meus es tu ego hodie genui te q(ua)si diceret ad nullum v(er)bu(m) an-
gl(or)um et multo mi(nus) p(otes)t dici ad dauid. q(ui)a angeli s(an)c(t)i sunt mag(is) filii
dei p(er) adopc(i)onem g(rati)e q(ua)m dauid et mag(is) magnificati q(ua)m x(ristu)s qui aut(em) e(st)
minor in regno celor(um) maior e(st) illo vnde et filii dei dic(untu)r Job p(ri)mo
cu(m) assisterent filii dei (et)c. et tu(m) filiacio hic expressa no(n) p(otes)t intelli(gi)
q(ua)si de aliquo angelorum q(ua)ntu(m)cu(m)q(ue) magno et multo mi(nus) de dauid
ex q(ui)b(us) quo p(ate)t q(uod) filiacio hic expressa intelli(gitu)r de filiacione n(atur)ali ip(s)ius
x(rist)i qua p(ro)cedit et(er)na(lite)r a p(at)re / Postula a me et dabo t(ibi) gentes he-
reditates tuas et possessio(n)em tuam t(er)minos t(er)re. Hic o(stend)it q(uomod)o gentiles
debent co(n)u(er)ti ut essent hereditas dei q(ui)a p(er) postulac(i)o(n)em filii eius et
o(ra)c(i)onem suarum / v(e)l dicit postula a me no(n) ut filius in diuinitate tu(m) s(ed) ut
filius dei in assumpta tu(m) humanitate / postula v(er)bo orando p(ro) salute
generis Ioh(annis) xvii no(n) p(ro) eis rogo tu(m) s(ed) etiam p(ro) hiis qui credituri
s(un)t in no(mi)ne meo tuam postula a me f(ac)to offerendo q(ui)a e(st) p(ro)piciacio
p(ro) p(e)cc(at)is n(ost)ris et dabo t(ibi) peticionem tuam exaudiendo hebr(eos) v° in o(mn)ib(us)
ex auditus e(st) p(ro) sua reu(er)encia te p(ro) salute o(mn)i(u)m p(ro)p(ter)ea Ioh(annis) 2 aduocatum
h(ab)emus apud patrem d(omi)n(u)m ih(es)u(m) xp(istu)m qui e(st) p(ro)piciacio p(ro) p(e)cc(at)is
n(ost)ris / et dabo t(ibi) peticionem tuam exaudiendo hebr(eos) v°. In o(mn)ib(us) ex
auditus e(st) p(ro) sua reu(er)encia Ioh(annis) xi ego sciebam q(uia) tu me semp(er)
audis Gentes no(n) solu(m) iudeos qui te nouerunt p(er) legem et p(ro)ph(et)as
s(ed) etiam gentes qui te nesciebant ysa(ias) lv° ecce gentes quas ne-
sciebas vocabis (et)c. p(ro) p(o)p(u)l(u)s p(o)p(u)lus quem no(n) cognoui s(er)uiuit :·
in (et)c.

hereditatem tuam quam gentem ut hereditatem excolas et ut hereditatem
perpetuo possideas et possessionem tuam tui pleno iure domini et ipsa
tibi obediat ut dicitur xxxj Ideo eius in deum et ipsi erunt mei in populum
Et terminos terre non tantum in unam mundi particulam sed totam terram per
quatuor dimensiones a mari usque ad mare et a flumine usque ad terminos
orbis terrarum Sententia domine deus pater dixit in filium meum
naturalis es tu ideo qui carne assumpta filius factus homo tunc postu
la a me et dabo tibi gentes tu clamaveris pro salute earum in he
reditatem tuam ut sint hereditas tua in terris et coheredes in celis et
ut pleno iure possideas eas et dominus eius et dabo terminos terre
totam terram in possessionem tuam Non quia in veteri testamento iudei
dicebantur hereditas et populus dei sed quia ad predicationem christi et apostolorum
permanserunt obstinati in infidelitate et gentiles receperunt fidem
christi devote ut patet ex actibus apostolorum ideo gentiles hic merito dicuntur
hereditas christi et quia a tempore apostolorum fides christi divulgata est
per universum orbem ut patet psalmo xviij In omnem terram exivit
sonus eorum etc et in fines orbis terre etc ideo dicit dabo tibi in
possessionem tuam terminos terre Et sic patet quod iste psalmus non potest exponi
de david quia regnum eius non extendebat se usque ad terminos terre
sed fuit satis strictum nec etiam intelligitur de terminis terre israel quia isti
terminos non fuerunt integraliter obtenti a david usque ad tempus salomonis
filii sui ut patet 2 Re. Reges eos in virga ferrea et tamquam vas figuli
confringes eos hic ponit prophecia modum quo christus reget gentes sibi in
hereditatem datas et dicit reges eos etc quasi dicat prophecia quia christus est filius dei
naturalis sed divinitate ideo deus pater dedit sibi gentes in hereditatem tamquam suo
filio et quia constituit eum regem filium ideo reget eas in virga ferrea
unde dicit Reges eos et rex bonus et iustus non opprimens ut tyrannus
etc immo dicit esse sicut leo in domo tua evertens domesticos et
opprimens eos dicitur virga ferrea id est inflexibili iustitia vel potestate re
gia Apoc. xij Mulier amicta sole peperit filium qui recturus erat gentes
in virga ferrea vel per virgam ferream sed potestas christi insuperabilis et
eterna de qua daniel vij aspiciebam in visione noctis et ecce cum
nubibus celi quasi filius hominis veniebat et usque ad antiquum dierum
pervenit et subditur potestas eius potestas eterna que non auferetur et regnum
quod non corrumpetur vel per virgam ferream potest intelligi gladius malus
principum christianorum qui rebelles christo et eius fidei tamquam ministri
christi debellaverunt sicut patet de multis imperatoribus et principibus christianis
qui fideliter pro fide bellaverunt Regimur et tamquam vas figu
li confringes eos a malo continendo ysa xxx conteretur contritione pervalida
et comminuetur sicut conteritur lagena figuli vel sic Reges eos per
bonos in virga ferrea id est iustitia inflexibili vel potestate regia ipsos
salvando sed malos confringes tamquam vas figuli quod irreparabiliter
conteritur permittendo eos cadere de peccato in peccatum Summa est ista dicit
prophecia verba sunt prophete quia christo filio dei naturali sed divinitatem et filio
hominis sed carnem deus pater dedit gentes in hereditatem tuam

et terminos terre ad terminos terre
na

ysa xxx conteretur sicut conteritur lagena figuli contritione pervalida ... na ... conteretur ... contritione pervalida

Et sint tua hereditas terra quo reges eos virga iusticie tamquam virga
ferrea et inflexibili tamquam iustus rex qui nullo modo declinat a iusticia
vel virga ferrea id est potestate inseparabili et eterna vel reges ferrea
et inflexibili tamquam iustus rex infideles et persecutores fidei xpiane
gladio materiali per principes fideles compescendo et tamquam vas figuli con-
fringes eos a malo conterendo vel sic Reges eos bonos in virga
ferrea id est via iusta sed malos confringes tamquam vas figuli permittendo
cadere de peccato in peccatum et demum in dampnacionem. Et nunc reges
intelligite erudimini qui iudicatis terram. Hic propheta hortatur reges
iudicantes et omnes homines ad consequendum vitam. Et primo in generali
secundo quid debet intelligere et discere in speciali ibi Servite domino in timore
primo dicit sic Vos reges spirituales et corporales intelligite nunc tempore
gracie quomodo xpistus filius dei regit gentes in virga ferrea id est in via iusticie
et quomodo confringet malos dampnando sicut vas figuli quod recuperabit
[illegible] [illegible] Et si non intelligitis per se tunc erudimini et discatis
ab aliis qui iudicatis terram seu homines in terra unde dicit sic
nunc id est tempore gracie. Corinth. vi. Ecce nunc tempus acceptabile vos reges
spirituales et omnes catholici. Apocalypsis primo fecit nos deo nostro reges
vos quo reges qui vos ipsos bene regitis in operacionibus bonis et
qui iudicatis terram id est terrena opera mala dampnatis in vobis
et in aliis. Primo Corinth. xi. Si nosmetipsos diiudicaremus non
utique iudicaremur. Intelligite in quantum que dicta sunt vel [illegible] xpistus
fecit [illegible] viii tempora et [illegible] tunc sapiens intelliget. Intelligite
per vos et si per vos non sufficiatis erudimini et discatis ab aliis. Ecclesiastici vii
Erudire filium [illegible] vii Filii tibi sunt erudi illos. 2o exponitur sic
Nunc reges ad literam non [illegible] sed potius intelligite prudenciam in cre-
dendo et erudimini quo ad mores bene vivendo. Unde eundem dicit
reges in quantum prudenter iudicat malefacta. Unde tamen vult hic tempore
gracie intelligite quod debet credere in fide vera et erudimini et discatis mores
ut bene vivat. Vel sic Nunc reges intelligite xpisti regiam ma-
iestatem erudimini qui iudicatis terram. Hic est [illegible] [illegible] supremo-
rem [illegible] omnia clara in mente. Hebr. iiii. Omnia nuda et aperta
sunt oculis eius. Nota quod debet intelligere et non exprimit quod demum
intelligere demum quo primo intelligere honorem creacionis [illegible] in
honore esset non intellexit. Secundo fragilitatem nostre condicionis Ecclesiastici xxx
Intelligite quod sunt [illegible] [illegible] [illegible] tercio indigenciam proxime ne-
cessitatis ps. Beatus qui intelligit super egenum et pauperem. Quarto [illegible]
[illegible] transgressionis Levitici [illegible] Quinto [illegible] omnis [illegible] ysrael
Sexto utilitatem sacre lectionis [illegible] legite in hoc distincte
ad intellectum. Septimo utilitatem divine pietatis ps. Quis sapiens et intelliget
hec. Octavo penam eterne dampnacionis. Deut. Utinam saperent et intelligerent qui non
intellexerunt [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]. Nono gaudium eterne
felicitatis ps. intelligant in novissimis

Servite domino in timore et exultate ei cum tremore. Hic hortatur ad di-
vinum cultum et primo dicit Servite domino in timore filiali et vera dilectione et
et exultate ei per cordis devotionem et elevationem in deum quia exultatio
dicitur quasi ex saltatione saltatio, et exultate ei / cum tremore ne vestra exultatio
vertatur in dissolutionem sicut faciunt dissoluti cantantes in ecclesia cum sit cum
cantus ecclesiae ordinatus ad excitandam devotionem fidelium. Vel potest sic Servite
divino non mundo non carni nec diabolo et servite domino per obsequium operis
Ro. vi. Sicut exhibuistis membra vestra servire iniquitati ad iniquitatem ita
exhibete membra vestra servire iustitiae ad iustificationem. Psalmus vii. Servite
illi soli domino scilicet deo qui solus est verus deus omnium Apoc. xix. Rex regum
et dominus dominantium. Dicitur in timore non servili quo timet offensam et exultate
ei non mundo. Psalmus Exultate deo adiutori nostro et ne vestra servitus
sit invita et coacta et tristis ii Cor. ix. non ex tristitia aut necessitate et ex-
ultate cum tremore salutem vestram operamini. Notandum quod tremor corpo-
ralis causatur ex motibus corporis contrariis scilicet ex dilatatione et
constrictione cordis. Sic tremor spiritualis causatur ex oppositis motibus
spei elevantis et timoris deprimentis. Haec sunt duae molae inter quas
molitur [illegible] spiritualis de quibus Deut. xxiiii. non accipies loco
pignoris inferiorem et superiorem molam quia animam suam apposuit
tibi. Accipies loco. Apprehendite disciplinam ne quando irascatur dominus
et pereatis de via iusta. Hic hortatur ad correctionem morum et est sententia
secundum Hieronymum / apprehendite disciplinam hoc est subiciatis vos humiliter
adoracioni latrie
disciplinae dei et adorate cum puritate ad orationem latriae et osculamini
filium eius, id est faciatis Christo domino filio dei debitum homagium de cuius
filiatione etiam agitur in isto psalmo / ne quando irascatur dominus si non su-
sceperitis eius disciplinam et si non adoraveritis cum puritate vel si non oscu-
lemini filium eius facientes ei debitum homagium / et sic pereatis de via
iusta declinando a via veritatis. Ubi sciendum quod ubi nostra habemus apprehen-
dite disciplinam translatio secundum hebraicam habet adorate pure deum adora-
tione latriae secundum [illegible] antiquum [illegible] hebraici loco illius clausulae.
Apprehendite disciplinam ponitur osculamini filium id est facite Christo debitum
homagium de cuius filiatione agitur in isto psalmo et bene dicitur osculamini quia
facientes debitum homagium in [illegible] osculantur ipsum. De isto osculo Cant.
primo Osculetur me osculo oris sui. Ratio istius diversitatis in hoc littera est
ista quia in hebraico ponitur duae dictiones quae in isto versu prima
est naram et significat idem quod apprehendite et adorate et osculamini frequentius
tamen accipitur pro osculamini. Secunda dictio istius versus est bar et significat disci-
plinam et puritatem et filium frequentius tamen accipitur pro filio unde dicitur Matt.
xvi. Beatus es Simon Bariona id est filius Ionae et sic patet sententia istius
textus. Secundum Lyram exponitur continuando ut domino servire valeatis
apprehendite firmiter utraque manu id est tam sinistra in adversis quam dextra
in prosperis disciplinam id est morum correctionem ordinatam scilicet erudientes
Prov. iii. quae liberat a culpa. Psalmus disciplina tua correxit me in finem.
Secundo disciplinam castigationis per flagella Hebr. xii. In disciplina
perseverate ne quando irascatur dominus vel in iudicio particulari scilicet mortis vel in generali
scilicet ultime extremis. Irascatur dominus non affectu turbationis sed effectu id est vindictam
infligendo unde ira dei est vindicta peccatorum et pereatis de via iusta

r· separim a xpo qui e via iustorum Nota x iiii^e ego sum via ul
in conuersacoi bona que e via iustis ps· i^o iustorum
Ex ista expoe sma e ista vt valeat deo huius go suscipite tam
in spiritu qm r· aduste disciplina in correccoe q fit p verba
et vos liberet a culpa et disciplinam cogitaciois seu flagella ne
in morte vra ul in nouissimo iudicio irascat dominus r· pmat
vos pro pctis vris et peatis de via iusta r· seperami et conscientit
a consercio iustorum Cum exarserit ira eius Bti omes q confidunt
in eo hic ondit penam illorum qui no susceperunt disciplinas
et correccoem dei et qui no seperat sperant in mia eius et de p sma
Correccois Suscipite disciplinam correccoem et emendacoem de pctis vris
ne peatis de via iusta q ducit ad vitam qm exarserit ira eius
in brevi r· qm inferet vindictam in pnti / qz omnis pena pntis vi-
te est brevis resp· ppt pene future Bti omes qui sperant in eo sz
qui in afflictoem posti no frangunt p impacienciam vel desperacoem sed
fiducialiter expectat pmium vite future hec Correccois Secundum litera
sma istius hec e ista confirmado versum pcedentem apphendite disciplinam
et facite ne peatis sz etiam vt bti sitis qm exarserit ira eius r·
qm in disciplinatos et malos arde faciet et igne eterno qrt xxv
Ite maledicti in ignem eternum ysa xxx ardens furor eius et quis sit
et in brevi tpe iudicans pma corinth vi tempus breve e et brevi spacio
tpis expedietur pma corinth xv In momento in ictu oculi Sed ira eius
no affectus sz effectus r· vindicta pcti Bti erunt omes / tocius mali care-
no [illegible] bonitates et tocius boni pnciales qz dicte eius [illegible] xxv venite bndi
ciam bonitates et tocius boni [illegible] [illegible]
capite regnum re Qui confidunt ~~eu credendo~~ eo in corde credendo ore
confitendo ps Qui confidunt in eo sic mons syon Ite xvii Credimus q
confidit in domino / no q ignis caupie accendit delectando Ite primo
ollam succensam ego video ardet consenciendo Ite pxiii aia calida
exardescit operando Ite primo exarserit in q· extinguitur plea
nido Ite z ignem ardentem Item no ignis vindicte accendit in
pnti flagello ysa lxv ambulate in luce ardent in inferno Ite
ps et colligitz eu et ardz exardescit in iudicio Ite yi aduocati lo-
quele extinguitur in pnti pemitendo hebr xi extinxerunt impetum ignis

Sequitur psalmus

Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me multi insurgunt ps·
aduersum me Iste e pmus ps· iii^e ps· cuius titulus sic patet
in hebraico et in translacoe ·d·1· et e titulus talis ps· david cum
fugeret a facie absolon filii sui In illa fuga et psecucoe david
composuit istu ps· iii et plures alios vt infra patebit et sm hoc
iste ps· diuidit in tres ptes primo describit multitudo psequencium Sco
inuocato auxilii diuini Ibi tu aut dne susceptor meus 3o adupaciom
gratulatoria ibi qz tu percussisti re primo dt sic Domine quid multiplicati
sunt r· sme tam multiplicati sunt 2 Re xv facta e coniuracio valida
sunt r· sme tam multiplicati sunt 2 Re xv facta e coniuracio valida
cunt david populus qz concurrens augebatur cu absolon et multi di-
cunt anime mee ubi sciendum qz Bersabee vxor urie
fuit neptis achitophel qui fuit primus consiliarius absolon contra
david et inducebat ppulm ad psecucoem ipsius david populus dicens

Cum exarserit in brevi ira

Quia david e odiosus ipi deo ppr adulterium cu bersabee et homicidiu
urie sui viri ideo ppulus isrl cepit vulgalt dice de david nunqz
ei qui furatus e ovem et interfecit pastorem poterit esse salvacio quia
dicerent nos et videbant bersabee ovem q sic vocatur in parabola
nathan prophe 2 reg xii pastorem aut videbant uria qui in-
terierit ppam bersabee ut dr in ead parabola et ppr hoc dicebat
david multi dicunt anime mee non e salus ipi in deo eius Alit ista
lra legitur de xpo et continuatur sic In primo ps tractavit de xpi
sblimitate in 2o de eius regno et dignitate In isto tractat de eius
passione et resurrecione Unde isti psi debito ordine ponuntur primo q xpc
non sblimit peccavit nec in cogitacion nec volunt nec ope ergo sicut beatus
vir qui non abiit etc quare ergo sine causa fremuerunt contra eum
gentes ppli iudeorum etc et ppr hoc sine causa multiplicati sunt q tri-
bulant etc et morti tradiderunt Titulus istius psalmi e ps david
cu fugeret a facie absolon filius eius significat iudam discipulm
proditorem q iudas interiit p suspendiu et ergo ps iste attribuitur
david i xpo de quo agit p statu id cu fugeret a facie absolon i p
statu passionis et resurrexionis p absolon et achitofel significato Et ponitur
aut ps iste kyr 2 gto primo de persecucion corpis xpi secundo
de persecucion corpis sz ecclie qua eam adversam persequitur 3o de p-
secucion cuiuslz membri i cuiuslz fidelis qui impugnatur a corporis
et vicys 2 primu de persecucion xpi secundum gto e pns intencio
et dividitur in duo primo agit de pugna eius passionis 2o de victoria
resurrexionis ibi ego dormivi etc primo dt conquerendo et admirado de tot persecu-
toribus dicit Domine quid qui es omn dns et et meus p q sit homo quid
i qua de causa non mea culpa multiplicati sunt q et unus persecutorum
actus auctus e p unum meorum discipulorum ast xxvi qui intingit me-
cu manum in parapside qui tribulant me inferendo mala opprobria et verba
sic scribe et pharisei pilatus et milites eius ioh xi Collegerunt pontifi-
ces et pharisei concilium etc multi insurgunt i obstinato animo surgunt adversum
me ad deprimendu bona mea non p me ps Insurrexerunt in me testes
iniqui etc Multi dicunt anime mee non e salus ipi in deo eius
sicut ut congregatur q multi persequebantur verbis contumeliosis et opprobriosis d s
Multi scribe et pharisei pontifices et ministri dicunt anime mee insidiando
et exprobrando non e salus ipi in deo eius i non salvabit eu deus
quem dt esse patrem suum ast xxvii deus meus ut quid dereliquisti me
q blasfemus e dicens se filiu dei Nobis sciendu q scribe et pharisei pon-
tifices et ministri exprobrabant xpo hoc sicut patet in patu sap 2o ubi propha
in persona impiorum dixit Contumeliis et tormentis interrogemus eum
unde sperabant q rex non posset se salvare a morte unde dicebant ast
xxvii alios salvos fecit se ipsum salvare non pt nec credebant q posset
resurgere a morte unde dicebant ast xxvii recordati sumus q seductor
ille dixit post tres dies resurgam iube ergo custodiri sep ne discipuli discipuli
fu eu et dicant plebi surrexit a mort Nota q multiplicatur dupliciter
duplex primo dixit multiplicatos in terrena possessione ps a fructu fru-
menti vini et olei multiplicati sunt Secundo de multiplicato diversorum
peccatorum Ezech xvi multiplicasti fornicationes 3o dr multiplicatio
peccatorum quantu ad unum ps multiplicati sunt super capillos capitis mei

multiplicasti gentes/ iniquitate in auaricia distractionis Ezech xxviii in multitudine nego
Quinto dicitur multiplicatio in filiorum propagatione Gen vi. cum cepissent homines
multiplicari Sexto dicitur multiplicatio in scandalorum vnde post ps multiplica
ta est in eis ruina Septimo dicitur multiplicatio in diuinorum flagellorum ca
lamitate Gen iii multiplicabo erumpnas tuas Sequitur versus
Tu autem domine susceptor meus es et gloria mea exultans caput meum
ad literam primo quia dauid per reuelacionem intellexit deum respexisse
humiliacionem suam et exaudisse eius oracionem ideo subdit Tu autem
domine susceptor meus es et est hic figura ps in qua describitur assistencia
diuini adiutorii dicit/ Tu autem domine susceptor meus es protegens
non saluabit animam meam quasi dicit ipsi dicunt quod tu domine non sal
uabis animam meam sed tu domine susceptor meus es protegens me
in persecucione absolon gloria mea contra persecutorum superbia et ex
altans caput meum corona regni restituendo quia dauid agnouerat
per reuelacionem dei quod debuit redire ad gloriam regni sui et exaltacionem
vnde erat fugitiuus Sed mystice de christo exponitur sic Continuando ad
precedentem versum persecutores dicunt anime mee non saluabitur a deo et
loquitur christus vt deus/ tu autem domine deus es susceptor meus vel mee na
ture per graciam vnionis in suscepcione humanitatis in deo/ et gloria mea
in qua delector et qua semper fruor/ et exaltans me in ascensione et
caput vel mentem meam nunc tenens in alto per excellenciam contemplacionis
Sciendum quod deus est susceptor christi quia deus suscepit humanitatem vt
homines incarnacionem vnde autor atanasianus deus et homo vnus est
non assumpcione humanitatis in deo ps Exaltabo te domine quoniam suscepisti me
ysa xlii Ecce seruus meus suscipiam eum/ Et dicit gloria mea Ioh primo
vidimus gloriam eius quasi vnigeniti etc Ebr gloria christi fuit tanta quod pas
sione non deponitur Etiam clarificauit eum in cruce Phil 2o et quod
omnis lingua confiteatur quia dominus noster iesus christus est in gloria dei patris et exaltat
eum in ascensione ps Exaltare domine super celum etc Sequitur
Voce mea ad dominum clamaui et exaudiuit me de monte sancto suo
Vbi vna ponitur affectus oracionis 2o effectus exaudicionis/ ibi et exaudiuit
me etc dicit sic ego dauid qui fui in persecucione absolon tunc clama
ui ad dominum voce mea cordis et oris et exaudiuit me de monte sancto
suo vel de monte syon in quo erat tabernaculum ad quod archa domini post
receptam dauid fuit de praecepto per sadoch et abiathar per sacerdotes 2 Reg
xv et ibi fiebat sacrificia et oraciones pro ipso dauid vel de monte sancto
suo vel de monte syon celorum habitaculo ad hunc enim fiebat oracio et
sacrificia in monte syon et exaudiretur in celo vt habetur 3 Reg in oracione
salomonis tu exaudies in celo Sed spiritualiter de christo intelligendo
sentencia est ista continuando ad precedentem versum Multi dicunt anime mee
non est salus ipsi in deo sed ego vel clamaui ex vehementi affectu voce
mea non solum oris sed et cordis ad dominum qui volt et potest exaudire
et exaudiuit me liberando a persecutoribus et eis in vitam restituendo
a mortuis Act xxviii/ de monte sancto suo vel de celorum habitaculo
vel de altitudine sue iusticie quia iustum fuit restitui qui innocens
pro nocentibus mori voluit Sciendum clamor dicitur oracio sed gloria propter vehe
menciam affectum et intencionem quo clamor dicitur clamasse moyses

exo xiiii quid clamas ad me Et susanna dan xiii Et clamauit
sic apparuit qui in cruce pendebat dicit heli heli etc. vnde hebre
vo. 5 in diebus carnis sue preces supplicationes quas ad eum qui possit illum
saluum facere a morte cum clamore valido et lacrimis offerens exauditus
est pro sua reuerencia Ego dormiui et soporatus sum et exsurrexi quoniam
dominus suscepit me Ad literam sic dauid ostendit se liberatum ab angu
stia quam patiebatur in persecucione absolon et dicit ego dormiui et sopo
ratus sum quasi absorptus tristicia in afflictione mea et propter occasionem
et maliciam absolon filii mei Sed iam exsurrexi a tali tristicia quia
deus suscepit in sua proteccione Secundum intelligendo insistere de xpo. tunc
continuatur sic primus psalmus descripsit pugnam passionis xpi hic de
scribit victoriam resurreccionis eius dicit in persona sua xpus seu xpus per prophetam
Ego dormiui id est sponte suscepi soporem mortis et soporatus sum
id est mortuus iacui in sepulcro figura genesis 2 immisit deus soporem
in adam et exsurrexi propria virtute luce xxiiii surrexit dominus
vere et apparuit simoni quia dominus suscepit in gloriam regni sui psalmus exal
tabo te deus quia suscepisti me ysa xlii ecce puer meus suscipiam eum
Sciendum primo quod notanter dicit ego quod secundum augustinum est ponderatiuum et intensiuum
est quasi dicat ego qui tantus sum dormiui id est mortuus sum affectus sponte
tamen dormiui non enim dormirem nisi vellem ysa liii oblatus est quia
ipse voluit et Io x nemo tollit a me animam meam sed ego pono
eam primo anima iusti viri 2 dormire quando a terrenis curis quiescit Can
v ego dormio et cor meum vigilat 2o soporari quando contemplacioni
celestium immoratur Can ii adiuro vos filie ierusalem ne suscitetis
dilectam meam 3o resurgit ad laborem accionis redeundo Can vii
mane surgamus ad vineas 4o dominus suscipiet eam a malis
conseruando psalmus quoniam tu es susceptor meus et refugium meum

Non timebo milia populi circumdantis me exurge domine
saluum me fac deus meus Hic dauid ponit fiduciam suam
in deo contra absolon vel saul et populum eorum et dicit non timebo
milia populi euntis cum absolon vel cum saul circumdantis me ne eis
effugerem exurge domine in adiutorium meum saluum me fac de manibus
eorum deus meus vnde victoria quia sicut dauid de absolon fuit magis
virtute diuina quam humana vnde sciendum quod metuendo absolon et populum qui
cum eo erat fuit sicut obsessio dauid in aliqua ciuitate quod non possit ali-
qualiter euadere vnde 2 reg xvii cum dixisset chusi de dauid si in
vrbem aliquam fuerit ingressus omnis israel circumdabit ciuitati illi
funes et trahemus eam in torrentem et non reperiatur nec cal-
culus quidem terra et sed absolon et omnis viri israel melius consilium
chusi. Secundum insistere de xpo intelligendo sic vsum tunc primo ostendit
in quibus resurrexit et sopiuit et secundo ostendit dicens quia deus suscepit et liberatus sed
non timebo amplius milia populi circumdantis me in morte quia non
posuit in pace rex rerum nunc resurge id est resurge de sepulcro saluum me fac deus
faciendo me cum corpore resurgere redeundo per id quod psalmus quoniam eduxisti animam
meus animam meam ab inferis saluasti me a descendentibus in lacum Sequitur

Quoniam tu percussisti omnes aduersantes mihi sine causa dentes peccatorum contriuisti
Ad literam hic describit aduersariorum dauid exterminium dicens quoniam
tu deus percussisti omnes aduersantes mihi sine causa et sine culpa mea
scilicet absolon et populum qui cum eo erat quoniam absolon cum adhereret
ad ramum arboris percussus tribus lanceis et multi de populo eius sunt interfecti

Ego dormiui

3a ex[illegible]

2. dentes peccatorum contrivisti scilicet achitofel et aliorum qui quasi de textatibus
me mordebant Nomine quia absolon et populus qui cum eo erat persequebantur
david sine causa iusta scilicet propter malicia et ideo ex permissione dei sunt per
cussi et dentes peccatorum deus contriuit scilicet achitofel et aliorum qui eum
mordebant id est detrahebant ipsi david dicentes ei nomine ei qui rapuit
ovem et interfecit pastorem potest esse saluatus quasi dicat non Ideo dentes
illorum sunt contriti quia achitofel se suspendit ut habetur 2 Regum xvii
et magna pars in bello cecidit populi et alia pars debellata et contrita
fugit ut habetur xviii 2 Regum xviii Sed intellectus literam istam misticam
de christo sic continuatur sic hic dicitur christi victoria et ex destructione
adversariorum primo adversariorum christi 2o persequencium uero ubi dentes peccatorum
primo dicit sic quasi sentencia contra do ad patrem versum Exurge domine id est re
surge me faciens cum corpore de sepulcro quia tu percucies promiendo scilicet
et dampnando id est dando aliquibus ut peniteant in presenti Vel per
cussisti eos scilicet dolore pene et non dolverit aliquos dampnando pro
percussit inimicos in posteriora eorum omnes adversantes michi siue in
persona mea ut iudeos uel in corpore meo id est mistico ut hereticos
sine causa iusta uel facta in adversantes Sap xix Nullam causam
inveniens in eo et dentes peccatorum persequencium me in xv id est ecce
maledicta conterres et quasi constabis in ictu deducendo per xxx Armati
quorum dentibus gladius habet vel sed quorum dentes peccatorum dicuntur principes
qui oppressos devorat Dan vii Unde trex ordines fuerunt de
num scilicet herodes pilatus et caiphas quos deus contriuit exterminando
et dampnando Ysa xxx contentum contricione percucies Nomine quia multi
sunt dentes primi dentes dicuntur detractores et sunt dentes diaboli
ps lvi filii hominum dentes eorum Secundi dentes dicuntur raptores
Job xxix Conterebam molas iniqui et dentibus auferebam predam
Tercii dentes dicuntur gulosi ps lxxvii adhuc esce eorum erant in dentibus
ipsorum Quarti dentes dicuntur mediatores Judicum xviii Iuste dentes
Quinti dentes dicuntur ... Deut xxxii dentes bestiarum immittam
in eos Sexti dentes dicuntur heretici dentes leonis dentes eius in
terfectores animarum Septimi dentes dicuntur doctores pravi proverbiorum xxv dens
putridus et pes lassus qui sperat in infideli Domini est salus et
super populum tuum benedictio tua Ad literam hic david innuit contra illos qui
dicebant magis ei scilicet ipsi david qui rapuit ovem et pastorem
interfecit potest esse saluus Et david dicit domini est salus id est dominus saluabit
me et liberavit ab illis per hanc naturam prophetia dicat ei dominus in
stultit peccatum tuum vel quia maiorum virtute divina qua david fuit saluatus
a persecutione absolon et populus qui erat cum david ideo dicit domini est a
domino est salus mea et super populum tuum domine sit benedictio tua ut multiplicentur
licet eius bona temporalia et spiritualia que in sacra scriptura frequenter de
signantur per benedictionem Nota mistice per absolonem persecutorem patris
sui intelligitur iulianus apostatus a fide persequens christum persequens eum
in membris suis sicut fuit iulianus apostata Sed continuavit ...
potestate et milicie sibi adherente salutare in finali decreto et frequentes
in presenti sicut iulianus apostata fuit occisus a sancto mercurio ad hoc
per orationem marciani misso ... in futuro ... periturum ad mortem

in hac ...

...

...

organum est generale nomen omnium instrumentorum musicorum
dicitur etiam specialiter de quodam instrumento

Et hanc sententiam potest specialiter applicari littera huius psalmi. Sed intellecto hunc
versum de Christo tunc Christus per passionem obtinuit perfectam victoriam per evasionem
mali et adeptionem boni; dicit sic per sententiam dominus percussit omnes qui ad-
versabantur mihi sine causa quia domini est salus ipse enim salvat nos a malis
liberando Ysaie xliii absque me non est salvator; glossa qui ab eo sperat
salutem non ab alio; et super populum tuum domine scilicet Christianum apostolus veniet ipsi
populus eius crevit et ipse eorum deus; benedictio tua offerendo eis bona
vite et patrie Ysaie xliiii effundam spiritum meum super semen tuum et benedic-
tionem meam super stirpem tuam
Secundo modo iste psalmus potest exponi de tota ecclesia cuius primo tangitur persecutio domine
quid multiplicati sunt etc. 2o tangitur eius liberatio ibi tu autem domine susceptor
meus es etc. Ego dormivi etc. 3o iste psalmus exponitur de quolibet fideli. Nam
primo ponitur qualiter fidelis impugnatur a viciis seu temptationibus diaboli 2o
ab ipsa temptatione liberatio ibi ego dormivi et soporatus resurrexi in gloria
Cum invocarem exaudivit me deus iustitie mee in tribulatione dilata-
sti mihi. Huius psalmi titulus est talis secundum hebreos ad victoriam in
organis psalmus david. Rabi Samuel dicit propter hoc quod dicitur ad victoriam intelligitur
quod psalmus iste cantabatur alternatim cum quodam cantu unus chorus ad superandum
alium et ergo fit in ecclesia in cantu quando unus chorus nititur alium
superare; propter hoc autem quod dicitur in organis quod ~~in aliis~~ intelligitur quod cantus
huius psalmi magis aptus erat de cantari in organis quam in aliis
instrumentis; propter hoc autem quod dicitur cum psalmus david ostenditur quod david fuit
auctor psalmi. Ubi nota secundum quosdam doctores titulorum nota quando ponitur talis ti-
tulus psalmus david aliquando canticum david aliquando psalmus cantici aliquando canticum
psalmi. Ratio litteralis est talis quia psalmus quando cantabatur ante archam domini sono in-
strumenti et tunc dicebatur psalmus; aliquando voce humana tantum scilicet chori et tunc
dicebatur canticum quia canticum est vox humana; aliquando precedente sono instrumenti et
sequente voce chori et tunc dicebatur psalmus cantici; aliquando precedente choro et sequente
sono instrumenti et tunc dicebatur canticum psalmi. Ratio spiritualis quia psalmus notat
bonam operationem canticum mentis exultationem; quando ergo agitur de bona tantum
de bona operatione dicitur psalmus; quando de mentis exultatione tantum dicitur canticum psalmi
quando econverso quando prius de mentis exultatione et post de bona operatione
dicitur psalmus cantici et sic iste titulus est psalmus quia agit de bona operatione
psalmus cantici quia primo agit de mentis exultatione. Unde iste psalmus secundum literam
est gratiarum actio ipsius david pro eius liberatione quando saul ~~dicens festina~~
~~et veni quia philistei invaserunt~~ et eius exercitus cingebant david et
viros eius in modum corone et david desperabat se posse evadere
et tunc venit nuntius ad saul dicens festina et veni quia philistei in-
vaserunt se super terram tuam et tunc fuit compulsus dimittere david
et viros eius ut habetur i Regum xxiii. Et sic iste psalmus dividitur in tres
partes: primo ponitur gratiarum actio de dei liberatione 2o adversariorum allocu-
tio ibi filii hominum 3o resumitur divina laudatio in
fine psalmi ibi dedisti letitiam. Primo dicit Cum invocarem cum invocarem
deum orando cum devotione cordis exaudivit me liberando de manu
saul deus iustitie mee id est actor mee iustitie quia ipse iustificat hominem
et remunerat pro operibus iustitie. In tribulatione quando circumdatus a saul
et ab exercitu eius dilatasti mihi id est latum spatium fecisti ut possim eva-
dere ipsum saul ~~deus iustitie mee~~ ad recedendum de obsidione compellendo.
Miserere mei et exaudi orationem meam in futuro sicut fecisti in preterito;
beneficium enim obtentum prestat fiduciam ad aliud obtinendum. Aliter
iste psalmus dividitur: primo increpat peccatores recedentes a vero deo ad falsos.

Secundo monet ad auxilium ibi et salute tu quos hortatur ad bonas
operacionem ibi sacrificate primo ostendit se exauditum quo ad collacionem bonorum
Secundo quo ad liberacionem malorum primo dicit cum invocarem etc. d. ymi.
in fideles invocant deos suos non exaudiuntur ab eis sed cum ego invocarem
mitto devocionem cordis non solum clamore vocis / Tunc deus iusticie mee
dator et per quem iusticia mea augmentatur exaudivit me largiendo bona
postulata et ad graciam ostendendum / In tribulacione dilatasti me angu- I... oxxx ob
stiam tribulacionis auferendo et leticiam infundendo / Act v Ibant
apostoli gaudentes etc et mitto patiencie utilitatem multiplicando
Ro v° paciencia opera probacionem probacio vero spem Iaco. primo paciencia
perfectum opus habet Reg 4 ld quod in fregimi adepte familiaritatem et di-
leccionis mutat personam vero primus indicavit hominibus se esse ex-
auditum deum iam habens in corde deum de quo ait loquebatur mecum ex di-
leccionem et familiaritatem loquitur in quo dicitur cordis dilatacio unde
hic multe pro loquitur david in persona sua vel in persona cuiuslibet persone
del dixeris unde in primis tamquam in fine vel in plenitudinem temporis
gre / Nota primo dicit deus iusticie vero ipse est iusticia et iustificans Ro 3
In hac ostendit quod iniustis peccatis non exauditur Iaco iiii° petitis et non
accipietis eo quod male petitis q. / dicit exaudivit Tobie vi omnis qui in-
vocant nomen domini
Et de quibusdam ysa xxix hic populus labiis honorat me cor autem eorum
longe est a me q. d. in tribulacione hoc quod tribulacio dilatat nos in
multis bonis primo peccata relaxat Tob 3 Et in tribulacione peccata dimittit
Secundo liberat a malo Tob 3 hec pro tu bene Tercio exaudicionem
oracionum impetrat per ad dominum cum tribularer clamavi et exaudivit me Quarto iustos
probat et examinat Eccl xxvii vasa figuli probat Quinto deo associat
per cum ipso sum in tribulacione etc utilitas societatis paciencia parat
Ro vo tribulacio paciencia paciencia probacionem / Septimo hominem humiliat / Sexto tribulatio
per tribulacionem et miseria mea humiliati sunt Octavo regnum celorum reparat utilitas parat f
Act xiiii per multas tribulaciones oportet nos intrare in regnum celorum Se-
Miserere mei et exaudi oracionem meam hic petit etiam de futuro se
exaudiendum 96 et in tribulacione exaudisti me / Alia peto misere-
mei amovendo penitus vite miserias tam culpe quam pene quia apostolus
Infelix ego homo quis me liberabit Quia educ de carcere animam meam
Et exaudi oracionem meam michi bona spiritualia tam in presenti vita quam
in patria ostendo per graciam et gloriam dabit dominus Ista est duplex
bno gen xxvii super unam benediccionem tantum habes pater Quia filii hominum usque
quo gravi corde ut quid diligitis vanitatem et queritis mendacium Quia ad literam tu ge...
hic david arguit adversarios de peccatis perpetrat 2o inducat ad de-
sistendum ab inchoatis ibi irascimini etc 3o ad exercendum opera equitatis ibi
Sacrificate primo dicit o prima filii hominum qui non vocabimini et iuste vi-
xeritis sicut abraam ysaac et iacob ex quibus descenderitis sed saul
et omnes eius usque quo est agravati est gravate corde peccato quod tanto pondere
affari anhelatis ad persequendum me vane et frustrabitur vestra intencio
qua intendit me capere 2o saul et querit mendacium adulantes
saul et dicentes quod ego vellem eum occidere vobi fuerint In hac
quod dicit diligitis vanitatem post quod ipsorum intencio fuit vana quod

fuit frustra et non curativa est effectu suo medicina dicitur vana que fuit effectu
carens ut habetur 2o physicorum dicit contra medicum vanum ecclesie adula-
tores et detractores excogitabant mendacia contra david dicentes sauli
david querit te occidere. Ideo dixit david sauli egresso de spelunca
quare audis verba hominum loquentium david querit malum adversum te
ecce hodie viderunt oculi tui quod tradidit te dominus in manu mea in
2a ... spelunca etc. Usquequo filii hominum etc. hic increpat infideles qui descendentes
... deum convertit se ad vanitatem et arguit eos dupliciter primo de pondere
iniquitatis 2o de studio vanitatis et quod diligitis dicit sic primo ait filii
hominum qui debetis esse rationales vel qui estis filii primorum parentum scilicet adam
... et eve imitatores usquequo estis vel eritis graves corde hoc est graue cor
habentes depressum pondere iniquitatis. ut quid id est qua ratione et utilitate diligitis
affectu cordis et queritis effectu studii et laboris exterioris vanitatem et me-
dacium hoc est ydola que dicuntur vanitas quia non sunt dii sed mendacium quia me-
daciter dicuntur dii ab hominibus vel que vana sunt omnia et risu digna
ecclesiastes primo vana sunt et opera risu digna. Vel diligitis et queritis terrena
que sunt omnia vanitas quia tanquam umbra transeunt eccl. primo vanitas
vanitatum et omnia vanitas et sunt mendacium ista terrena bona quia suos
amatores decipiunt non enim faciunt bonos sicut promittunt Cap. 5o Et scitote
quoniam ipse vere rethorica... prophetia primo increpat peccatores in fide 2o peccatores
in moribus. Et scitote quoniam mirificavit dominus sanctum suum dominus exaudiet me
cum clamavero ad deum hic reddit causam quare sibi fiduciam a deo debet esse tanta
quoniam dominus mirificavit id est mirabilem fecit sanctum suum id est me ipsum quia vocavit
me de gregibus ad regnum per samuelem ungendo me in regem et libe-
rando me mirabiliter modo a saule et ab exercitu suo et hic david vocat
se sanctum non iactanter sed gratanter hoc attribuens deo qui sanctificavit
... ipsum id est conservavit in regem. Mystice et scitote hic prophetia in fideles ipso
Ps. ... ipsi movet ad cognitionem cuius premittit laudem in operatorem promittit Christum
per quem deus exaudivit et dicit scitote id est scitote nolite diligere vanitatem
sed conversi ab hiis ad deum et scitote certitudine fidei hoc est sapientia ...
Cap. x. dedit illi scientiam sanctorum. ... dominus prophetia sanctum suum hoc est Christum
mirificavit id est mirabilem ostendit suscitando alios faciendo ipsa ... ...
nomen eius ad mirabilis Hester ... Valde mirabilis es domine et
per eum sic sanctum dominus Ps. exaudiet me ... omnes orationes terminantur per Christum
tum clamavero ad eum clamore cordis non solum vocis de quo ...
xiiii quid clamas ad me Ps. quoniam tacui inveteraverunt ossa mea dum
clamarem ad te. Notandum in Christo multa miracula primo nativitas miraculosa ... conceptio
... non ... ortum cuius miraculum ... prophetia ... puer natus est nobis
... infantia eius miraculosa luce ... erat pater et mater eius mirantes etc.
... miraculosa sinagoga luce ... mirabantur omnes de hiis que dicebantur
populus mirabatur de miraculis eius luce ... et cum eiecisset demonium mi-
rabantur turbe doctrina eius mirabantur pharisei Ioh. xvii mirabantur iu-
dei dicentes quomodo hic litteras novit etc. Pilatus mirabatur eius mortem ... xv
Pilatus autem mirabatur si iam mortuus esset ... mirabantur ... eius ...
luce xxiiii adhuc illis non credentibus et admirantibus etc. Et ... apostolis
mirabantur eius ascensionem actuum primo viri galilei quid admiramini ... indigni
mirabantur ... eius ad iudicium Cap. ... miraculis Nota mira fuit eius
incarnatio ... non eius admirabilis mira fuit eius conversatio
luce ... erat pater et mater eius mirantes mira fuit eius predicatio luce ...
mirabantur omnes de verbis eius mira fuit eius operatio in miraculis luce
... magnificabat deum dicentes quia vidimus mirabilia mira fuit
eius passio ... stupor et miralia actuum xxvii ita ut miraretur
pilatus ... luce xxiiii adhuc illis non credentibus etc.

ascensio act primo viri galilei et cetera spiritus misso act 2o Stupebant
omnes et cetera ad iudicium Christo Cap 3 mica. Irascimini et nolite peccare
que dicitis in cordibus vestris et in cubilibus vestris compungimini Ad literam
hic david inducit adversarios suos desistendum a peccato inchoatis
pro quo sciendum quod peccatum inchoatur in cogitatione manifestatur in lo-
cutione et consumatur in operatione dicit quod suos adversarios Irascimini et no-
lite peccare id est iram quam contra me accepistis nolite in opere ~~[illegible]~~ et nolite
peccato consumare que dicitis in cordibus vestris id est cogitatis me persequi
et in cubilibus vestris id est in temporibus et locis solitariis contra me tractatis
et consilia habetis iam compungimini id est per contritionem et per compunctionem a persecu-
tione tua desistatis translacio Jeronimi ex hebraico sic loquimini in cordibus
vestris super cubilia vestra et tacete sensus que dicitis quod cogitatis contra me
solitarii non solum desistatis ab opere sed etiam manifestatione per locutionem
cum aliis. Irascimini et [illegible] a quo debet quilibet precavere [illegible] a peccato
opus 2o vel 3o cordibus ibi et in cubilibus Irascimini id est si irascimini
primo motu ire qui vitari non potest nolite peccare sic est iram et
effectum producere Ephe 4 Sol non occidat super iram vestram vel effectum
Irascimini vobis ipsis de peccatis preteritis et ducatis iram ad effectum
puniendo vos ipsos pro peccatis preteritis vel sic Irascimini primis
motibus eius resistendo et nolite peccare id est ad effectum producere post
Beatus qui tenet et allidet parvulos suos ad petram ita quod est
sensus quod removet vobis [illegible] mala cogitatio ab [illegible] temptacione
Irascimini resistat [illegible] cogitationem et nolite peccare male cogitationi
consenciendo sed quod dicitis in cordibus vestris id est que cogitatis mala post
labia dolosa in corde et corde locuti sunt Et in cubilibus vestris id est
in consiliis vestris compungimini dolore prime quod sic [illegible] cogitationem
cordis ita post [illegible] dolore cordis Sacrificate sacrificium iusticie et [illegible]
sperate in domino multi dicunt quis ostendit nobis bona hic inducit ad
salutis ad opera iusticie cuius sunt due partes scilicet declinare a malo ad
quod inducit in prima parte et facere bonum ad quod inducit inducit
in hac parte dicens Sacrificate sacrificium iusticie id est exercete opera iusticie et
in hac vivendo [illegible] primo quod est sacrificium acceptum deo et sperate [illegible]
domino de recipiendo [illegible] libro primo et si [illegible] quod sunt ista bona
opera quod subdit dicens multi dicunt aliis quis ostendit nobis bona et
[illegible] non est hic aliqua questio quod per ignorantiam [illegible] iusticie nemo
excusatur a peccato Iusticie in [illegible] primo monet facere [illegible]
2o hortatur sperare primum ibi et sperate 2o removet excusacionem ibi
litteram dicit sic Sacrificate id est offerte deo sacrificium iusticie id est opera
satisfactionis [illegible] observo vos per misericordiam dei exhibeatis corpora
vestra et sperate in domino non in bonis [illegible] beatitudinis non
temporalis laudis vel mercedis non ypocrite [illegible] acceperunt mercedem
suam sperate quod in domino quod multi dicunt scilicet stulti quorum est in-
finitus numerus Ecclesiastes primo quis ostendit nobis bona futura non
presentia [illegible] apparent [illegible] et non credunt quod esse aliqua bona futura vel
mala [illegible] non dicunt [illegible] experiri in filiis hominum et [illegible]
agnitio quod sit [illegible] ab [illegible] id est quod multi [illegible] sacrificium iusticie
quidam [illegible] sacrificium deo spiritus contribulatus [illegible] sacrificium
iusticie [illegible] voluntarie sacrificabo tibi et confitebor [illegible]

cor. tri [illegible]
[illegible] primo faciamus hominem ad imaginem et similitu-
dinem nostram [illegible] imago dei [illegible]
[illegible] intellectualis [illegible]
et [illegible] similitudinem [illegible] et ideo
[illegible] imaginis [illegible]

Tertio sacrificium satisfactionis ut acceptabis sacrificium iusticie et oblationes etc.
Sexto sacrificium gratiarum actionis ut immola deo sacrificium laudis. Et
orationis ut dirigatur oratio. Item expiationis act. xxi [illegible] xxi dixit dominus
ecc. xxxv qui facit [illegible] offert sacrificium [illegible] obedientie ecc.
xxxv sacrificium salutare attendere mandata [illegible] fidei phil. 2 sed et si de-
bor super sacrificium fidei. Signatum est super nos lumen vultus tui
domine dedisti leticiam in corde meo. hic ostendit quod iustus [illegible] ex-
cusare a peccato [illegible] iusticie quia dicit iuste [illegible] cum [illegible]
primo [illegible] ponit dominus Signatum est super nos lumen vultus tui
et dicit quod lumen naturale intellectus humani quod est quedam impressio
divini luminis quia homo per [illegible] anime intellectivae est formatus
ad ymaginem [illegible] ista impressio divini luminis in anima intellectiva
[illegible] ostendit quod [illegible] opera iusticie Ro. ii. gentes que legem non habent
naturaliter ea que legis sunt faciunt ipsi sibi sunt lex qui ostendunt opus
legis scriptum in cordibus suis et tunc [illegible] omnium [illegible]
domine dedisti leticiam in corde meo [illegible] mea liberacionem
[illegible] israel ad [illegible] qui venerant ad [illegible]
[illegible] et vastandum bona eorum.
et [illegible] Signatum est super nos etc. hic ponit [illegible]
aliter [illegible] iste versus Signatum est super nos etc. [illegible]
[illegible] ad [illegible] in [illegible] et in
[illegible] leticie in [illegible] Cornelius [illegible] multi dicunt quis ostendit
nobis bona [illegible] lumen est
[illegible] in mente mea seu in intellectu [illegible] illuminativa [illegible]
[illegible] vultus seu facies in nobis domine similitudinis vel vultus
[illegible] facies domine ymaginis [illegible] quia deus [illegible]
[illegible] hoc [illegible] faciamus hominem ad ymaginem etc. vel
[illegible] splendor [illegible] illuminans fideles. Signatum
lumen vultus tui [illegible] splendor [illegible] in fronte [illegible] in fronte
mentis. [illegible] domine deus dedisti leticiam in corde meo
[illegible] leticiam [illegible] gaudii [illegible] leticias [illegible]
gaudium etc. [illegible] phil. [illegible] gaudete in domino [illegible]
[illegible] de quo [illegible] illam [illegible] lumen vultus seu
auditum meo gaudium etc. [illegible] et lumen est [illegible] et [illegible] hominis
facies in nobis [illegible]
[illegible] signatus est ut denarius ymagine dei [illegible] enim [illegible]
est ad ymaginem dei [illegible] redditur
[illegible] sunt cesaris cesari [illegible] reddit [illegible] suam
ymaginem [illegible] animam deo [illegible] vultus [illegible]
dicit [illegible] ymago ymago creationis in qua creatus est
homo [illegible] ymago recreationis [illegible] reformatur
ymago creationis in qua creatus [illegible] dei gratia [illegible] menti
[illegible] ymago similitudinis ad quam factus est
homo [illegible] ad ymaginem et similitudinem [illegible]
[illegible] per memoriam [illegible] per intelligenciam [illegible] per voluntatem
[illegible] A fructu frumenti vini et olei multiplicati sunt
hic ostendit quod debellat et fugat philisteos [illegible]
[illegible] colligit [illegible] fructus [illegible] sue et [illegible] fugat
hostibus de terra [illegible] collegerunt [illegible] fructus [illegible]
vini et aliorum [illegible] aliter [illegible] a fructu
[illegible] a parte malorum de [illegible]

In hebreo non est olei nec in translacione Jeronimi iuxta veritatem hebraicam

frumenti

quis ostendit nobis bona et male dicit quia a fructibus temporalibus p-
ceptis qui consistit precipue in fructu vini et olei quorum primum
frumentum pertinet ad cibum vinum pertinet ad potum oleum ad con-
dimentum / multiplicati sunt id est multum possidet / et habet vel sic a fructu
ipsorum delectacionis et fruicionis in huius separato / Sap. ii venite fru-
amur bonis que sunt / multiplicati sunt extra possessione et multum mul-
tiplicati sunt distractione Osee x divisum est cor eorum Gen. iii multi-
plicabo erumpnas tuas. In pace in idipsum dormiam et requiescam
Glosa hic david narrat de sua pace de qua fuit ad tempus securus
a persecucione saul similiter populus ab impugnacione philistinorum io-
uum secure cum populo dormiam et requiescam in pace aliter p.
literam hic proponit primum bonum operanti dicens / illi multiplicati sunt
a fructu fructus vini et olei / ego autem in pace id est in tranquillitate
cordis et spiritu inmotorum et post in pace eterna que est sic in idipsum
id est eadem ipsa et invariabilis dato primo apud quem non est transmu-
tacio dormiam ab omni mundano strepitu secretus manendo / et requi-
escam / beata vita fruendo / Job xxxvi requies mense tue erit plena
pinguedine et ita vel sic illi multiplicati sunt a fructu vini
fructi etc. ego in pace pectoris a peccatis de qua Joh. xiiii pacem
relinquo vobis pacem meam etc. ego tendens in idipsum bonum
incommutabile dormiam in presenti sompno contemplacionis Cant. v ego dor-
mio et cor meum vigilat ego tendens in idipsum bonum in-
commutabile de futuro quia tu autem idem ipse es et requiescam in futuro
cum pervenero ad eum Apoc. xiiii amodo iam dicit spiritus et requiescant
Omnia bona ego volo habere pacem cum peccatoribus et volo contemplari
et tendere mente in idipsum id est in bonum incommutabile scilicet in deum et requi-
escam in futuro cum pervenero ad eum. Quoniam tu domine singulariter in
spe constituisti me. Glosa hic loquitur david de spe propria
que fuit certificatus per divinam revelacionem de persecucione regni et ne
Secundum literam hic proponit commune bonum operanti scilicet beatitudinem in spe
cordis in pace in idipsum in pace cordis et conscientie et in pace
invariabili requiescam et hoc credo firmiter. quoniam tu domine constituisti
et stabilisti me singulariter in spe que est de vero bono pro ultimo
petito a deo scilicet bonum incommutabile et vita eterna / et hoc dicit ad differentiam
malorum qui quamvis consequuntur habere multa bona temporalia et possessiones huius divi

Verba mea auribus percipe domine intellige clamorem meum titulus
huius est pro requiis hebreus psalmus david super hereditates id est pro possessione
nacione hereditatum per xii tribuum Israel dicit Rabi samuel quod iste
psalmus factus est a david ad hoc quod sacerdotes et levite decantarent
ipsum ad impetrandum divinum auxilium contra hostes irruentes in terram
eorum / Secundum literam titulus psalmi huius est talis In finem pro ea
que consequitur hereditatem psalmus david et iste titulus concordat cum hystoria
Gen. xxi de sara et de ancilla agar ac filiis eiectione quia sara
tenet typum ecclesie ancilla vero synagoge ad Gal. iiii / Et ponto
huius tituli est talis psalmus iste est ipsius david et autor dirigens nos in
finem id est in eternam beatitudinem pro ea scilicet libera sara id est ecclesia ho-
norabili et laudanda que ecclesia consequitur a deo in premium

et ubi translatione habet in veritate ebraica habet quod ... et ...

victori pro hereditatibus canticum david

et gemint 3° ꝑ tracelam

hereditatem eternam exclusa synagoga et dicitur pro in tres ptes
primo ecclesia petit eternam hereditatem ꝯo petit auxilium contra ma-
los ad eam obtinendam ibi domine deduc me 3° dicit eam esse
dandam ibi et letentur omnes qui sperant in te primo petit exaudire
psalmodiam laudis 2° clamorem interne devotionis intellige
etc. sic verba mea auribus percipe domine exaudiendo ea in effectu
intellige clamorem meum id est intentionem affectus in hebreo habetur
cogitationem meam quia oratio debet esse vocalis et mentalis non primo
dicat domine sed qui potens facere quod rogo ꝯap xvi Subest tibi cum
volueris posse dicit auribus percipe id est perfecte percipe verba mea id est psalmo-
diam oris mei per glo. ꝯon auris dei non est cum peni organum
sed est presentia maiestatis dei que etiam omnia audientes novit ꝯap
sed est presentia maiestatis dei quia et quia audit id est novit tam corporalia
primo (aug. de ci. audit omnia et vocalis audit in ptis dicit aut ꝯcip. adeo quod perfecte
quam spiritualia 2° et auribus in ptis dicit aut ꝯcip. adeo quod perfecte
adeo cognoscit non solum speculando cognoscat sed approbando
2 thim 2° novit dominus qui sunt eius intellige non tamen intelligia
simpliciter speculationis qua omnia intelligit sed intellige approbatione
quod dicitur nescio malorum ꝯat xxv nescio vos intellige clamorem
meum id est intensum affectum cordis mei omnia domine que potes
facere quod peto percipe auribus tuis non organicis corporalibus sed presentia
tue maiestatis auribus id est presentia tue maiestatis percipis et
cognoscis tam corporalia quam spiritualia ita percipe verba mea et orationem
meam non solum speculando sed approbando intellige id est approba et
accepta clamorem meum id est intensum affectum cordis mei In-
tende voci orationis mee rex meus et deus meus hic david repetit
tendendo singularem sed frequens sic in hiis que propinquia sunt in magno affectu
candi singularem sic frequenter sit rex regum et dominus dominantium apoc xix
et dicit rex sicut xpe qui es rex regum et dominus dominantium apoc xix
et deus meus sed deus pater intende diligenter non solum ad cognoscendum
sed ad faciendum intende voci orationis mee quia oratio non solum debet esse
vocalis et corde sed 2° primo corinth xiiii orabo spiritu orabo et mente
non quod glo filius dei dicitur rex xpc dicitur rex secundum consuetudinem scripture
quasi secundum hominem unctus est oleo spirituali et post primo rex et papa pro
quia secundum hominem unctus est oleo spirituali et post primo rex et papa pro
domino quia per ipsum xpm venit ad patrem Ioh xiiii Nemo venit ad
patrem nisi per me Item non dicitur rex meus et deus meus intende
non dicit intendite quia pater et filius sunt unus deus Ioh x Ego et pater
unum sumus Item non quod spiritus orationem facit in quo in summat trinitas
unum sumus Item non dicitur exaudiri. Po. In regem sapientia in deo bo-
sed glo. In deo insinuatur exaudiri. Quoniam ad te orabo domine mane exaudies vocem meam
intus Quoniam ad te orabo domine hic intentionem orationis dicit quoniam ad te orabo domine
hic non recitat sicut gentiles faciebant mane exaudies domine id est expressa
non cadit sic gentiles faciebant mane exaudies domine id est expressa
dicit quia hebree non dicunt optatium modum sed pro ipso utitur futuro
indicativi mane exaudies vocem meam faciendo vindictam
mei mane exaudies dicit quod deat exaudiri
ad hostes et preceptorum spiritus et lucidum hic dicit quod dicit exaudiri
et dicit quod deus intende voci orationis mee et licet omnia sit
et ut sim exaudita adhuc ad te orabo domine non ad alium orare
de orationem presentis futuram copulando luc xviii oportet semper orare
mane exaudies vocem meam non in nocte peccati sed mane gratie
expellendo tenebras peccatorum quia peccatores non exaudivit deus
Ioh ix prov viii qui mane vigilat ad me inveniet me
Cum augustinus pa. quia posita est oratio ecclesie ut audiatur hic ponit

intellectum cecam que eam impedivit ne cognosceret se esse auditam
et primo innuens impedimentum ostendit quomodo hoc tollet ita ut ipsa
exaudiatur quomodo hoc tollet ita ut ipsa exaudiatur. 2o quomodo constanter
ipsa orabit ibi mane astabo dicit sic oravi et non sum exau-
dita non tamen desistam ymmo ad te orabo domine non in nocte peccatorum
sed in mane id est in gratia quia mane exaudies vocem meam non
in nocte quia peccata fecerunt Ys. 5. d. ex quo nondum est exaudita
eo quod dicat se exaudiendam autem quia prius dixit exaudi seu percipe
auribus etc. Ysa. et Eli. quia in nocte clamavit non est exaudita vel
sentit quod oporteat repetere ut audiatur et ideo dicit exaudies mane
quasi suo tempore peccato et in gratia vel prius fuit audita sed non intellexit
se exauditam quia nondum videt auditorem impetret teneat ex
hac littera prima summa. Hec igitur tertia seu anima dicit orationem ad
te domine dixi verba mea auribus percipe nec sum exaudita non tamen de-
sistam ymmo adhuc ad te orabo domine non in nocte id est in tenebris
peccatorum sed mane id est in gratia sine peccato mortali externis et tunc
exaudies vocem id est orationem meam vel sic oravi ad te domine nec
sentio me exauditam adhuc orabo ad te domine et mane ex-
audies id est intelligam me exauditam hoc mihi est mane quia
tempus vespere. et mane dies
primo sunt et vespere. et mane dies
tempus vespere primo sunt est vespere. et mane diebus
aliud mane iuventus prophete viri qui mane vigilat ad me etc.
aliud mane prime etatis Eccl. xi. Sicut mane primo aduret etc.
item mane peccatoris qui mane floreat sicut herba vespere etc. Item
aliud est mane gratie illustrantis per auditam facit in mane
iram etc. aliud mane resurgentis Ma. xvi Mane videbitis
gloriam eius Mane astabo tibi et videbo quoniam deus volens iniquitatem
tu es ad terram correctio hic ostendit quod mundi dicit astare ad obse-
quium dei dicit Mane astabo tibi id est puram a peccatis ad tuum obsequium
et videbo delectum bonorum quoniam deus non volens iniquitatem tu
es sicut demones qui agentibus pro deo tolebantur littera mane
astabo tibi sic mane exaudies vocem meam et tunc quod
astabo tibi sic mane exaudies vocem meam. Et ideo quod
mane id est exuta in gratia et expulsis vitiorum tenebris Ro. xiii
Nox precessit dies autem appropinquavit astabo tibi id est per vite munditiam et
videbo. Et videbo
per se dampnatam 3 Reg. xviii Vivit dominus in cuius conspectu sto et videbo
id est cognoscam quia tu es eternaliter deus cui asterum et puritas
est castissima sciam quod tu es eternaliter deus non volens iniquitatem ne gravius peccatum ymmo tibi displicet
est non volens iniquitatem Abac. primo mundi sunt oculi tui ne videant
iniquitatem Abac. primo mundi sunt oculi tui ne videant
iniquitatem et respicere ad iniquitatem non poteris. Summa Mane ex
malis et respice ad iniquitatem non potes. Summa Mane ex
auditis vocem meam et ego mane id est existens in gratia liberata a
peccatis astabo tibi et finalem per munditiam vite et videbo id est
cognoscam quod tu es eternaliter deus non volens ini-
quitatem nec aliquod peccatum peccatis mundus et ponitur sic mane gratie
statim nec aliquod peccatum. Venio modo et ponitur sic mane gratie
depulsa tenebrarum caligine Ro. xiii abiciamus opera
tenebrarum astabo tibi perseverans et puritate vite et sic vi-
debo te oculo puro contemplationis clare Math. v. Beati mundo corde etc.
et dico mane quia aliter te videre non possum nisi externis in
gratia quoniam non volens iniquitatem nec aliquod peccatum tu es eternaliter deus

Ltrao mo exponitur sic Mane i[d est] in initio diei glorie Exo xvi mane
videbitis gloriam domini astabo tibi principaliter et manifeste 2 corinth v
Omnes nos manifestari oportet ante tribunal xpi et videbo clare et
manifeste quoniam tu es deus eternus non volens iniquitatem et peccatores
mat xxv Ite maledicti in ignem eternum Secunda mane quoniam in eter-
terno iudicio ~~apparebo~~ apparebo in gloria tua tunc astabo tibi
principaliter et manifeste et videbo clare quoniam tu es eternus deus
non videbis iniquos et peccatores sed reprobans eos Ite maledicti etc
Neque habitabit iuxta te malignus neque permanebunt iniusti ante
oculos tuos Hic ostendit quod non approbat peccatores deus neque habitabit
iuxta te malignus sed ydolatria in terra ierusalem 2 paralip. vi Elegi
ierusalem ut sit nomen meum ibi scilicet in templo suo cultui deputato
ergo non erat dignum ut gentiles ibi habitarent neque permanebunt
iniusti scilicet hostes tui invadentes nos iniuste ante oculos tuos
per applicationem sed magis delebis eos per reprobationem Secundum litteram
exponitur sic Quoniam tu es deus non volens iniquitatem neque per-
manebunt habitabit in presenti per gratiam vel in futuro per gloriam iuxta
te in tuo regno in tua societate malignus scilicet qui vult malum proximo
quamvis facere non possit propter declinationem malignum non cognosco
neque permanebunt finaliter qui forte hic ad horam esse videntur
iniusti qui mala faciunt ante oculos tuos ut te principaliter
videant et a te oculo interne videantur Ysa xxvi tollatur impius
ne videat gloriam dei Tertia tu es verus deus non volens iniquitatem
quia malignus qui vult malum proximo non habitat iuxta te in tuo regno
et in tua societate nunc per gratiam nec in futuro per gloriam neque iniusti
qui mala faciunt non permanebunt finaliter ante oculos tuos ut te
principaliter videant et a te oculo interne videantur Odisti omnes
qui operantur iniquitatem perdes omnes qui loquuntur mendacium Hic
ostendit quod deus reprobat peccatores puniendo et primo exprimit peccata
in generali magis quam 2o in speciali magis convocavit sagmine
primo dicit sic ad litteram odisti omnes qui operantur iniquitatem i[d est] ad
hostes meos iniquos perseverantes perdes omnes qui loquuntur mendacium
quia multi gentiles existentes cum iudeis simulabant fraudulenter
amiciciam cum tamen quererent eorum subversionem ut habetur neemie vi Secundum mi-
stice primo exprimit peccata operis 2o perdes sermonis ibi perdes omnes
primo dicit continuando Nec non permanebunt iniusti ante oculos tuos
Odisti odio effectus puniendo non odio affectus quia deus caritas
est prima Ioh iiii Glosa non enim odium cadit in deum sed dicitur
odire malos quia non sinit manere in se ergo dicit odisti omnes sive
maiores sive minores qui operantur iniquitatem frequenter quamvis
modice peccatum Sap xiiii odio sunt deo impius et impietas
eius et dicit qui operantur iniquitatem de presenti non illos qui operati sunt
de preterito ne ~~excludat~~ excludat penitentiam perdes omnes qui loquuntur men-
dacium eternaliter puniendo quia os quod mentitur occidit animam Sap
primo et dicit omnes perfectos qui loquuntur mendacium non quamvis

ma

odiu

[illegible]

sz pnitiosum [illegible] mendacium e vitari ꝯ xiii vitiis e de co
q e mendaciu vo dico q e mendaciu no e mito go pdt id
q e qui declinat ad illud q no est Aug in glo distinguit
tria gna mendacioꝝ sz pnitiosum q e mortale officiosum et
iocosum q sunt veniala no dixit pdr falsi et mendaces
vt hic pdes oms 2o homicide et crudeles ait xxv nuss
eyctatis pdidit hoi illos mo impy e in deum et in fideles
p v no impy de terra pdent Quito sctis dei ebulantes ps
pdes oms qui ebulant animam ebulant aiaz meaz Sexto supbi
diuites Iob xx Si ascendit in celu supbia tua et infine pdet
Septimo scdm sapietes p ma carnis primo pdaz sapiaz sapietu
Octauo mud famam et glam querentes ysa xiiii pdaz babi
lonem V Viru sanguinu et dolosu abhorrab dns ego aut
in multe mie tue hic sa ponit in spali pcta mag crimia et
dt ad litam viru sanguinu i effusorem sanguinis Iuam inno
centis et dolosu i mimicas vt decipias simulantis qlibt
erant hostes iudeoꝝ abhorrab dns cu a se reiciedo ego aut
in multe mie tue i psumens d tua mia no d mea iusticia
alit expo sic viru sanguinu i homicidam q homines occidit
p violenciam 2 R xvi egredere vir sanguinu et vir be
lial et dolosu i qui homines decipit p fraudulenciaz Ie v
Sic decipula plena auibus sic dog coꝝ plene dolo abhorrab
Sic decipula plena auibus sic dog coꝝ plene dolo abhorrab
dns psequendo et exhereditando p v n abhorrabiliter regi qui
agunt impie ego aut in multe mie tue i psumens d tua mia
no d mea iusticia alit expo sic viru sanguinu i homicidam
qui hominem occidit p violenciam 2 R xvi egredere vir sa
guinu i confidens in tua multa mia no in meis meritis 2 R vlt
melius e vt incidam in man dei q multe sunt mie eius
Crimia viru sanguinu a glia excludet et homicidaz violentu
et dolosum q homines decipit p fraudem abhorrab dns de hec
dicit eiciedo a glia excludo ego aut confido in multa mia
dei no hic ponit dra pctorum q pctores ponit malignu
voluit iniusti aliorum oppressores mendaces in veritate lingui
mala cuiusdam viri sanguinu crudelis dolosi fraude et calliditate
no das odit malus graciam subtrahendo pdit malos penam re
rogando abhorrat a glia excludendo I Introibo in domu tuam
adorabo ad templu scm tuu in timore tuo hic pha allegat
duo primo confidenciam impetrandi gre depcacionem 2o timorem
tum depcacionem dt sic conido ego aut confidens in multe mie
tue introibo in domu tuam i in templu nomini tuo dedica
tu adorabo ad templu scm tuu q iudei extra ierlm existentes
adorabant versa facie ad ierlm 2 paralip vi in timore tuo i
reuerenti mo alit sic ego aut confidens in multe mie tue in
troibo in domu tuam sz ecclie celestis de qua baruch 3
o ysrl q magna e domus dei sz introibo in domum mas

It' inimicos
meos

celestem vt lapis in edificiu et hic notat' liber sacre scripture
recepto x ecclie, anagoge agat x sinagoge exclusio sz adorabo
ad templu scm tuu scz ecclie militantis// et per hec introibo in
domu tuam/ in timore tuo/ spiali no' puili de quo ecc' primo
timor dni initiu sapie/ Domine deduc me in iusticia tua/ dirige
in conspectu tuo viam meam/ Contra hic respondit petens
de subiectione hostiu ad qd in persona xpi iudaica dne deduc me
in iusticia tua x deduc me in protectione tua vt sim instructus
iusticie tue ad deuincendu hostes meos iniuste persequentes dirige
in conspectu tuo viam meam faciendo eam prosperam/ aliter legitur sic hic
e sa pt in qua petit ecclia auxiliu contra malos ad optine-
dam celestem ut sic/ dne/ qui pater sacer rogo/ deduc me/ faciendo
prosperare degradu in gradum huius id pt habitat de virtute in virtutem
in iusticia tua/ diuina q vera est no' humana q putatiua e et ficta
Ro ignorantes dei iusticiam et suam querentes statuere propter inimicos
meos/ Glo' confundendos aut conuertendos vel inimicos etiam per-
sequentes quidam sunt confundendi vt Pilati quidam aut similiter conu-
ertendi vt condemnati vel … Herodes act xii paulus conuersus
act ix/ Et dirige viam meam ysa plus omnibus vias eius dirigam
qua it' ad te x intentionem meam in conspectu tuo x intus in conspectu
quia nullus homo videt sz tu solus deus pt Reg xvi homo videt
que pa… deus aut intuet' cor vel sic dirige in aspectu tuo x vt per
… viam tuam x precepta precepta tua deus pt
viam mandatorum tuorum cucurri Prima dne deus rogo deduc me
mediante iusticia tua diuina degradu in gradum x fac prosperare deuiant
in virtutem propter inimicos meos vt confundant' aut conuertant' et dirige
viam meam x meam intentionem in conspectu tuo viam tuam x quam
conspectu que nullus videt nisi tu solus deus vel in conspectu tuo viam
tuam vt … viam tuam x precepta tua …
Nota quod dns reduxit suos ab initio timoris per dominum timoris Zach
x reducam eos de terra egipti et adducit ad viam per dominum
pietatis Ezech xxxvi adducam vos in terram vestram Et …
ducat in via per dominum scientie ysa xlviii ego dns docens
eis deduxit per viam per dominum fortitudinis Sap x iustum
deduxit dominus per vias rectas eduxit de piscina per dominum consilij re-
… eduxi eos de terra egipti Ezech xxiiii educam eos de
populis perducat ad regionem pacis per dominum intellectus Gen xxiiii
et iterum me perduxit, induxit in patriam … ore eorum veritas
cor eorum vanum est ad literam hic allegat aduersariorum malicia
tamquam … dicens quoniam no' e in ore eorum veritas …
cum aliquo … cor eorum vanum est …
… aliter legitur sic hic vt ostendat se indigere auxi-
lio describit peruersitatem malorum quod deest veritas in ore …
… et ostendat vanitas in corde dicit sic quoniam dominus …

in conspectu tuo viam meam / et nota quod quoniam non est in ore eorum, i. inimicorum
veritas, ideo parati sunt ad detrahendum bonis et calumpniandum eos
Jer. vii periit fides et ablata est de ore eorum, ideo etiam non est
recedendum ut dicit glossa. Secundum ostiam fugiendum est sicut paulus
prima corinth. iiii. michi pro minimo est ut a vobis iudicer. Et ve- quoniam non
non est veritas in ore ipsorum / quod cor eorum dicit vanum est / et exponitur
causa cordis ex quo loquitur aut ex vano corde eorum dicit quod manens
falso iudicat tamen de peccatis excusando quam de penis assecurando
Ysa. v. ve qui dicitis bonum malum vel quod permittit sibi impunitatem
Secunda dicit in conspectu tuo viam meam nota est quod in ore inimicorum Secunda
non est veritas parati enim sunt ad detrahendum bonis et ad calumpniandum
eos et ideo non est veritas in ore ipsorum quod cor eorum vanum est
quod inanem falso iudicat de peccatis excusando et impunitatem pro
mittendo / Sepulcrum patens est guttur eorum linguis suis dolose
agebant iudica illos deus. Hic ostendit pravitatem malorum aliorum
corrumpencium et dicit ad literam Sepulcrum patens guttur eorum
quasi dicat quod ipsi vellent nos si possent vivos deglutire consumere
dolose agebant linguis suis amicitiam simulando iudicando
illos deus condempnando ad penam et ad interitum / aliter exponitur
Sepulcrum patens guttur eorum, i. comparabile sepulcro patenti
non clauso aperte corrumpendo corpus secundum glossam vel verba fetida et
corrupta proferendo. Prima corinth. xv corrumpunt bonos mores
colloquia prava vel per vanitatem et gule repletionem hominibus
adulando / Mich. iii mordent dentibus et predicant pacem vel vivis
malis alios sibi parando ac per hoc in corrumpendo et sepeliendo
linguis suis quod malis ac mendaciis. Joh. viii cum loquitur
mendacium ex propriis loquitur / Et linguis quod non una simplici sed agebant
lingwa duplici dolose, i. occulte saltem alios decipiebant non
dicebant quod dolus non in dicatur sed perpetrant. Iudica illos deus
Hic quasi optando predicat penam illorum. Petit autem eis tria
primo iudicari a deo 2o decidere in fine. decidant a cogitationibus. 3o ex
pelli a regno ubi secundum multitudinem impietatum eorum et dicit quoniam:
Dicit auctoritatis quod electi sunt ideo deus qui est iustus iudex iudica
illos ad penam non ad gloriam. Ezech. xvi iudicabo te iudiciis
adulterarum et effundencium sanguinem. Est autem secundum glossam verbum pro-
dicentis hic potius quam optantis. Secunda Guttur malorum turpia Secunda
verba et fetida proferencium vel per vanitatem et ventris repletionem
hominibus adulancium est sicut sepulcrum apertum de quo [illegible]
fetores linguis suis malis et mendaciis agebant, i. dicebant
et proferebant dolose, i. occulte alios decipiendo, ideo deus qui est
iustus et iudex iudica eos, hoc est iudicabis illos ad penam
non ad gloriam. Decidant a cogitationibus suis secundum multitudinem
impietatum eorum expelle eos quoniam irritaverunt te domine.

Hic propheta vel ecclesia petit ut mali desistant a suis malis cogita-
cionibus et dicit ad literam decidant et cessent a cogitacionibus suis
quibus cogitant nos perdere et hereditatem nostram possidere secundum multitudinem im-
pietatum eorum expelle eos multo enim peccatum ille extremum
quoniam irritaverunt te domine attribuendo divinitatem tuam ydolis et
demoniis aliter exponitur sic decidant a cogitacionibus suis id est ab euentu
sceleratarum cogitacionum seu opinionum suorum sicut illi de quibus Sap(iencie) v° 760
nos insensati putavimus putavimus vitam illorum insaniam esse
quomodo computati sunt inter filios dei vel decidant id est deorsum cadat
intencio prauarum cogitacionum Sap(iencie) primo peruerse cogitaciones separant
a deo secundum multitudinem impietatum id est peccatorum commissorum contra pietatem
religionis in deum vel contra pietatem compassionis in proximum
expelle eos a facie tua ab hereditate eterna Mathei xxii foras
canes Mathei xxii ligatis [illegible] et manibus et pedibus proicite eum
et dicit secundum multitudinem impietatum quia qui plus et magis peccaverit ex-
pelletur longe vel magis longe dicit ergo expelle eos quia irrita-
verunt te domine id est ad iracundiam provocaverunt Secundo psalmista quoniam veri-
tatem veram tuam vel secundum aliam literam amaritaverunt te id est
te dulcem fecerunt sibi amarum oculis egrorum odiosa est
lux que puris est amabilis Glosa quia benignus sub me-
daciis dolose alios decepit iudica illos deus ut decidant et
cessent a prauis cogitacionibus et falsis opinionibus vel decidant
id est separentur a te propter eorum prauas cogitaciones secundum multitudinem im-
pietatum id est peccatorum commissorum contra deum et contra compassionem proximi
expelle eos a facie tua et ab hereditate eterna et letentur omnes
qui sperant in te in eternum exultabunt et habitabis in eis ad
literam hic secundus effectus qui est contrarius precedenti ubi dicit et
letentur omnes qui sperant circa victoria de adversariis et qua-
tamen leticia in eternum exultabunt in presenti in domino gaudendo
et ipsum laudando et perfectius in futuro et habitabis eis in presenti
per graciam et in futuro per gloriam aliter legitur hic ostendit primo bonorum
futuram leticiam 2° perpetuam gloriam ibi et gloriabuntur dicat sic
illi decidant a suis cogitacionibus sed econtra letentur eterna leticia
de hereditate habenda Ysaie li leticia sempiterna super caput eorum
omnes tamen maiores quam minores sed qui sperant in te non te irri-
tant sicut amici sed sperant in te ut amici psalmista in te speravi
salvum me fac et letentur in eternum sine fine non ad tempus ut
qui ibunt in vitam eternam Mathei xxv et ibunt hii in vitam
eternam et exultabunt gaudendo Mathei xxv intra in gaudium
domini tui et habitabis in eis scilicet in presenti per graciam in futuro per
gloriam tamquam in templo Apocalipsis penultimo ecce tabernaculum dei
cum hominibus Iohannis xiiii ad deum veniemus et mansionem etc. Glosa
impii decidant et separabuntur a te propter prauas eorum cogitaciones
sed omnes isti tam maiores quam minores ~~sed tam maiores quam minores~~

Glosa

Ista glosa
[illegible]
et glosa
[illegible]
patrem et
Christus

Glosa

qui sperant in te tamquam tui amatores letentur leticia hereditatis eterne
hereditate habenda / et exultabunt / gaudendo et habitabis in eis
tamquam in templo tuo per graciam et in futuro per gloriam. Et
gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum. / Quoniam
tu benedices iusto. Ad litteram hic dicitur qui sperant in deo dicuntur
et gloriantur omnes qui diligunt nomen tuum. Racio quia tu benedices
iusto in bonis temporalibus et spiritualibus multiplicando. Aliter legitur
sic. Non solum exultabunt sed et gloriabuntur in te. te videndo
et fruendo qui diligunt nomen tuum id est cognomen tuum / Actuum ultimo
baptisantes eos in nomine patris etc. Vel nomen tuum id est filium
tuum. Ysaie xxx Ecce nomen domini venit de longinquo quod ode-
runt cruciabuntur et qui diligunt gloriabuntur. Luce xix Verum-
tamen inimicos meos adducite et interficite coram me. / Quoniam tu benedices
iusto hic ponitur singulare iusto pro plurali iustis per synodochen
quia benedixisti eos in presenti benedictione gracie sed in futuro benedices
eis benedictione glorie. Proverbiorum x Benedictio domini divites facit et non
sociabitur eis afflictio. Domine ut scuto bone voluntatis tue
coronasti nos hic ponitur graciarum actio pro victoria contra adversa-
rios. Et ad litteram. Domine ut scuto bone voluntatis tue
id est per tuam bonam voluntatem non per nostram iusticiam vel
fortitudinem scuto tue protectionis et defensionis coronasti nos
dando victoriam de adversariis nostris quod per coronacionem designatur
quia corona antiquitus victoribus donabatur. Sed in sensu allegori-
co iste psalmus est graciarum actio contra infideles tam fideles invadentes
Sed secundum sensum moralem est graciarum actio contra demones fideles
suis temptacionibus persequentes et impedientes eos a consecucione
hereditatis eterne. Aliter exponitur sic secundum litteram. Domine ut scuto hec
bona habebunt iusti secundum beneplacito dei. Quia tu domine coronasti
nos scilicet protegendo undique et spem corone eterne tribuendo
ut scuto rotundo tue bone voluntatis id est de tua bona voluntate
facta et tangit duplicem effectum bone voluntatis dei circa nos unus
effectus mittitur in corona. Unde scutum rotundum secundum ponitur super pectus
protegit secundum ponitur super caput coronat. Utrumque autem effectus tangitur
hic unus est protectio in presenti contra mala. alius coronatio in
futuro de bono eterno et utrumque tangitur simul Genesis xv Noli timere
Abraham ego protector tuus et merces tua magna nimis. Glosa
dicit domine bone voluntatis id est bona voluntas tua in presenti nobis est
ut scutum in futuro ut corona. Summa. Tu domine benedices iusto
secundum beneplacito tuo quia tu domine coronasti nos protegendo ubique
et spem corone eterne tribuendo ut scuto bone voluntatis tue
id est tua bona voluntate nos in presenti a malo protegendo tamquam
scuto et in futuro coronans coronando bono eterno etc.

Domine ne in furore tuo arguas me neque in ira tua corripias
me ad literam titulus huius psalmi est talis psalmus david super
octauam i. aptus cantari in instrumento octo cordarum ad vi-
ctoriam et scilicet david fuit auctor huius psalmi quem composuit petens
veniam super offensa diuina quam in citatione iussit populum numerari ad
quem dixit Gaad propheta terni l. dat. optio etc. 2 Reg. xxiiii et di-
uiditur in duas primo ponit ipsius dauid deuotam petitionem 2 ipsius a deo
exaudicionem ibi discedite a me etc. dicat domine ne in furore tuo arguas
me i. ne punias me secundum rigorem tue iusticie sed magis secundum
dulcedinem tue misericordie etc. Aliter leg. iste psalmus in persona psalmista mea
deprecatur propheta de eterna hereditate danda filiis celestis. Hic tractat
de aduentu ad iudicium in quo fiet collatio illius hereditatis et ne
et est titulus psalmi talis In finem pro octaua psalmus david et intelligitur
scilicet iste populus qui agit de bona operatione in fine i. ad Christum
dirigens nos attribuit dauid et cuilibet vero penitenti pro octaua
i. pro metu iudicii post transitum huius vite quod agitur septem diebus
die octaua erit futura materia quia hoc psalmo est de aduentu iudicii
secundum glossam Intentio monere homines ad penitentiam metu futuri
iudicii In prima parte primo petit se liberari a pena inferni 2o
a pena purgatorii est autem secundum augustinum ira vel furor motus
animi prouocans ad iram penam inferendam quia in motus non
cadit in deum et scilicet in persona penitentis Domine qui in
potestate et maiestate ad iudicium es venturus Luc xxi tunc vide-
bunt filium hominis venientem etc. ne in furore i. in furore ira
ad dampnationem in inferno et confusione in iudicio Ysa [illegible] ardens
furor eius et grauis ad portandum labia eius repleta sunt indigna-
tione Neque in ira tua i. minus furore flagellando ad cruciandum
in igne purgatorio corripias me de hac ira Sabat 2 Cum
iratus fueris misericordie recordaberis Glossa dicit dicere vere quilibet penitens
Domine qui in potestate magna et maiestate venturus es ad iudicium
ne in furore tuo etc. arguas me i. eternam vindictam infligas
mihi in inferno condempnando neque in ira tua corripias me minorem
vindictam igne purgatorii cruciando et sic similiter petit
ne puniatur in inferno nec in purgatorio Nota hic in glossa
Septem modi remissionis septem modos remissionis in tuis pagina septem sunt psalmi
penitentiales primo est baptismus Ezech xxxvi effundam super vos
aquam mundam et mundabimini etc. 20 est ela. tercio secundo
ela. ab omni peccato et a morte liberat Tercio martirium
psalmi probasti cor meum et visitasti etc. igne me examinasti Quarto qui-
sto secundum iacobi v. scire debet quia qui conuerti fecerit peccatorem a
via sua saluabit animam eius et cooperiet multitudinem peccatorum
Quinto remissio in iniuriarum Luc xxviii relinque proximo nocenti
tibi et tunc petenti tua peccata soluentur Sexto fletus pro peccatis
Luc vii remittuntur tibi peccata tua Septimo sacramentum altaris Math.
xxvi Hic est sanguis meus qui pro vobis effunditur in remissionem

peccatorum Miserere mei deus domine quoniam infirmus sum sana
me domine quoniam conturbata sunt omnia ossa mea ad literam david
petit quod sibi deus parcat de peccatum de maculam propheta dicens miserere
mei domine quoniam infirmus sum vers et vispere propheta paciencius
propheta per maculam peccata david fuit ita tristis quod fuit
quasi languidus ita quod non calefiebat vestibus ut habetur 3 regum
primo et hec languide pergrandit frigiditatis vna causa fuit
iste textus ut dicunt doctores Sana me quoniam conturbata sunt omnia
ossa mea vnde videns angelum percucientem populum occasione
sui ita fuit turbatus quod dixit ad dominum ego sum qui peccaui
ego sum qui inique egi isti que qui oues quid fecerunt vertatur
obsecro ira tua contra me et contra domum patris mei ut habetur
3 regum xxiiij / aliter legitur sic hic primo optat sibi parcere in presenti
vita et primo allegat infirmitatem 2o petit sanitatem dicit
sic quando domine ne in furore tuo arguas me neque corripias in
furore sed magis miserere mei in presenti vitam exhibendo textus
xvi Miserere mei omnipotens deus / Et opus est quoniam infirmus sum
naturis fragilis et vicio Capitulo x homo infirmus et exiguum temporis
/ Sana me domine / ut sapiens medicus / Jeremie xvij Sana me domine
et sanabor / non solum enim iste medicus sanat infirmos sed et
suscitat mortuos propter quod mortuos facies mirabilia aut
medici suscitabunt et Et opus est ut sanes me / quoniam conturbata sunt
omnia ossa mea et peruenit infirmitas usque ad interiora et
fortitudo mea / post infirmitatem est in paupertate virtus mea
et ossa mea conturbata sunt Job iiijo pauor terruit me
et omnia mea perterrita sunt Omnia domine ne arguas neque
corripias me in furore sed miserere mei in presenti vitam exhibendo
quoniam infirmus sum et fragilis natura et vicio et opus est in
ut sanes me quoniam conturbata sunt omnia ossa mea et infirmi-
tas peruenit usque ad interiora et fortitudo mea Nota homo
fit infirmus propter quatuor causas prima infirmitas est ad
resurgendum a malo culpe Jeremie primo infirmata est virtus
mea dedit me dominus in manu de quo non potero resurgere
2o infirmitas venit ad sustinendum malum pene Job vjo
que est fortitudo mea ut sustineam 3o infirmitas advenit
per bonum operandum textus xxxi / In omnibus operibus tuis esto
velox et infirmitas non occurret tibi / Ro / ad perseverandum
in bono Ro xiiij Infirmum in fide assumite et cetera Nota
dominus differt aliquando sanare ut morbi grauitas melius cognoscatur
2o ut sanitas amplius desideretur 3o ut optata
carius habeatur 4o ut recidiuum amplius timeatur Quinto
ut gratia medici clarius videatur Sexto ut medicus amplius
diligatur Septimo ut quod instituit supplicium alios moueat

ossa

Omnia

Et aia mea turbata e valde s tu domine usque ad litteram
hic ondit se turbatu que ad vires corporis s etiam in
aia et dicit aia mea turbata e valde non solu ossa et
vires corporis s domine usque quo quo sustinebis quasi patieris
et meam afflictionem et e modus loquendi anxietatis sicut ho
anxiatus vel tristis non pfert intencionem suam aplete s truncate
aliter exponitur sic Conturbata sunt omnia ossa mea conturbata sunt quia
aia mea que e omnibus partibus hominis vivax et fortior ait
xxvi Spus meus prumptus e turbata e valde non modicam
quia tranquillitas mentis per peccatum e mentita perdita ysa liii non
e pax impiis dicit dominus vel ossa mea i. vires mentis conturbata
e valde ad penam interiorem et aia mea sensitiva turbata
est valde ad penam exteriorem Glossa ut ostendat quod pena sit
non iustis si tanta difficultas e iustis prima pe iiii Si iu:
stus vix salvabitur impius ubi parebit Sed tu domine usque
quo differs quo sanare maxime aiam meam Job vii usque
quo non parcis mi nec dimittis me Convertere domine et eripe aiam meam
non partis in nc dimittis me salvum me fac propter misericordiam tuam ad litteram hic iterum ponit
aliam peticionem dicens converte a rigore iusticie ad dulcorem misericordie et
eripe aiam meam de isto timore et afflictione salvum me fac
propter misericordiam tuam non propter meam iusticiam aut que egerim
aliter sic primum petit se liberari a pena futura hic petit reco
ciliari in gratia et ondit se exaudiri necessitatem primo dicit converte Conversio
usque differs domine me sanare converte me gratiam conversionis in
fide qui aversus a me fuisti propter meam culpam Deut xxxii
abscondam faciem meam ab eis et eripe aiam meam a
peccatorum vinculis conversionem impedientibus excuciendo Amos iii quomodo
si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremum auricule
sic eruentur filii israel Vel sic converte a vindicta et exue a
morte imminente salvum me fac perducendo in columitatem ad perfectionem
morte imminente salvum me fac perducendo in columitatem ad perfectionem
Luce v tua sanus factus es iam noli peccare Luce vii fides tua
salvum te fecit propter misericordiam tuam non propter iusticiam et humanitatis
non ex operibus iusticie que fecimus nos s secundum suam magnam misericordiam
Quoniam non e in morte qui memor sit tui in inferno aut quis
confitebitur tibi ad litteram hic david ad allegacionem misericordie divine
subdit per modum cause dicens salvum me fac propter misericordiam tuam
quoniam non e in morte i. post mortem vel inter mortuos qui memor
sit tui memoria fructuosa quantum ad eos qui decedunt in peccato
mortali in inferno aut quis confitebitur tibi s confessione laudis divine
quia de nullus quia in inferno nulla e redempcio timebat enim david
ne magis peccato suo quo moriebatur subito in ea pestilencia trium dierum
ne mag pro peccato quo moriebatur ut dicitur ii Re xxiiii aliter legitur sic quia
decedet in peccato mortali ut dicitur ii Re xxiiii aliter legitur sic
et necessitatem cito exaudiri primo quia post mortem non sit tempus
20 quia in isto non valet ars dicit sic salvum me fac propter misericordiam
tuam ideo quia non e in morte qui memor sit tui i. post mortem

Confitebor vivens / vivus et sanus confitebor

vel nisi mortuus nullus redit ad pniam vel ad veniam tempus
an mortem confite a mortuo enim pit cfso In inferno aut qs
confitebit t qr nullus in inferno pt age pniam fructuosam
Ysa xxxviij / qr non infernus confitebit tibi et vel per aliam
glosam mortem vocat statum culpe mortalis infernum vo statum
desperacionis sequitur Bonaventura Salvum me fac propter misericordiam tuam qr
non est in morte qui memor sit tui et nullus post mortem redit
ad pniam vel ad veniam in inferno aut confitebit tibi qs diceret
nullus qr nullus in inferno pt age pniam fructuosam vel
sic non est in morte id est in statu culpe mortalis qui memor sit
tui in inferno aut est id est in statu desperacionis quis confitebitur
tibi qs dicat nullus / Laboravi in gemitu meo / lavabo per
singulas noctes lectum meum lacrimis meis stratum meum
rigabo ad literam hic david pro impetracione divine misericordie allegat
pniam suam de peccato commisso dicit sic laboravi in gemitu meo
pre anxietate cordis non potens me continere a gemitu etiam coram
hominibus et de die qui est laboriosum regie maiestati lavabo
per singulas noctes lectum meum qr de nocte in secreto cubili
magis erumpebat insignis pnie profluvium lacrimarum propter
peccatum commissum aliter exponitur t qr nullus est penitens in
morte et in inferno ego ut inde liberarer / laboravi labore
satisfactionis / Prov. 2 bonorum labor gloriosus est fructus / In ge-
mitu meo id est contricione cordis / Ysa lix / qs columbe meditantes
gememus et qr hec non sufficit lavabo lectum meum fletu
contricionis exterioris hic aut expo: exponitur primo de lecto fletus
sive contricionis exterioris / Sic lavabo per habundanciam aque
lacrimarum de qua Jer. ix quis dabit capiti meo aquam / per
singulas noctes id est singulis diebus noctibus quibus homo magis
secrete pt plorare Tren. 2 consurge lauda in nocte lectum meum
ad literam / habundancius flendo lacrimis meis stratum meum riga-
ad literam rigabo modancius plorando vel inverso qr lectus lavatur
et stratum idem sunt in re tamen differunt racione qr lectus dicitur prout
meo quiescitur stratum prout vestibus ornatur / Sic exponitur
ego lavabo aquis lacrimarum ad mundandum per singulas no-
ctes id est per singulis peccatis Tob. vij noctes labori enim in
lectum meum id est conscienciam ad mundandum Jer. iiij lava a malo
cor tuum et lacrimis stratum meum id est sensualitatem ita ut ho-
mo in strato delectatur rigabo ad fructificandum Eccl. xxiiij
dixi rigabo ortum plantacionum. 200 expo: sic lavabo
lectum meum id est peccatum carnalis voluptatis per lacrimas dissol-
vendo lacrimis meis stratum meum id est cumulum peccatorum
vel stratum meum id est vestita prave consuetudinis rigabo lac-
rimis destruendo Bonaventura qr nullus est fructuose penitens
post mortem ut in inferno ego ut inde liberarer laboravi in pnia

Bon

Bon

de strato stratum hor

labore satisffctonis ingemitu cum gpuction cordis et lauabo
fletu gpunctonis exterior seu p inundanciam lacmar exterior
p singulas noctes lcm meu inundacig flendo, lacmis
meis stratu meu rigabo modiacg plorando vl sic laua
bo lcm meu. i. cor meum lacmis aquis lacmar ad mundand
p singulas noctes i. p singulis pctis, et stratu meu i. sen:
sualitatem meam rigabo ad fructificandu vl sic lauabo
lcm meum i. pctm carnalis voluptat p lacmas dyssol:
uendo, lacmis meis stratu meu i. cumulum pctorum vl pue
gsuetudinis lacmis rigabo. Nota q amar ablucio fit multip
primo aqua baptismi 2 Reg vi lauac iii Scdo lacma
gtcionis exterior vt hic lauabo p singulas noctes &c Tercio lacte
dm pmonis Cant vo q lacte sut lote Quarto sanguine pa:
ssionis Apoc vii lauerut stolas suas in sagne &c Quinto
vino gpunctionis interior Gen penult lauabit in vino pall:
iu &c Sexto butiro deuoco Job xxix qn lauabam butiro
pedes &c Septimo oleo pietatis Dan xiii afferte m oleum
Octauo ardore ~~pietatis~~ caritatis ysa iiii Si abluerit
dns sordes vparum pharu syon in spu iudicij et spu ardoris
Turbatus e a furore oculus meus inveteraui inter omes
inimicos meos ad lram hic describit punitom pcct culpe et
turbatus e a furore oculus meus i. adolore cordis In hebreo
hr 2 turbatus e ab amaritudine cordis ex qua pfluebant lac:
rime in tanta habundancia q acies visus caligabat inveteraui
i. ad nichilum turpis et anime pinguam habe vim gpati:
qua et senescit ipse e inutum inter inimicos meos sz satan
et satellites suos q me puocauerut ad pctm inuacionis psti
vt hr paralip xxi consurrexit aut satan contra yrl
et incitauit dauid vt inmaret yrl / aliter expor e primo et in
teriorem turbacionem cordis 2o exteriorem in vetustate pue
gsuetudinis et sic q ideo lauabo p singlas noctes &c
qr oculus meus interior racionis nec exterior carnis de quo dicit
beati oculi qui vident q vos &c / turbatus e a furore hoc
expor tripl / a furore i. ab ira dei vindicantis et punientis
vel ab ira dei Iere Vidi anime frequenter irascentis vl ab ira
mea p zelu gsue mee pcto meo indignantis In veteraui
vetustate culpe et pcta pctis addendo inter omes inimicos meos
sz demones et malos homines adiuiendo vsu pue g:
suetudinis / Aliter 3 q e yrl q in lra inimicos eis inveteraui
intra aliena / inter omes inimicos meos i. inter demones et ho:
mines malos eis gsenciendo Prima ideo lauabo p singlas
noctes lcm meu qr oculus interior sz io turbatus e a furore
i. ab ira dei vindicantis et punientis vl ab ira mea p zelu

ima

gstie pcto meo indignantis invetaui in pria gsuetudine
peta pcts addendo me omis inimicos meos scz demones et
malos homines eis gsentiendo Nota signa vetustatis in
pctore sunt multa Primo superfluitas mundane voluptatis
corpor vbi qui in sordes stat aduc Secundo pueilitas gu
satonis ysa xlv puer centu annor morietur Tercio pusi
lanimitas ad primam ps timor et tremor venerit sup me
Quarto auaricia Vn ait cetera vicia senescunt sola auaricia
iuuenescat Discedite a me omis qui operami iniquitatez
qm exaudiuit dns vocem fletus mei ad literam in ista
pte ponit dnia exauditio de qua fuit certificatus dauid
per prophetam gaad dicente qd edificaret altare in area iebusei
et offerret ibi sacrificium, deus autem non precepit sibi offerri sacrificium
ab homine nisi sit placatus erga eum dt ergo dauid discedi
te a me omis qui operami iniquitatem scz tu satan et satelli
tes tui qui me instigastis ad inimicitiam mihi quia exaudiuit dns
vocem fletus mei sic enim demones ingerit se pctoribus vt
faciat eos ruere de pcto in pctm sic refugiunt qn vident
pctorem a deo exauditum et liberatum qz ut sunt superbi abhor
rent ab hominibus se deo vniri / Aliter legitur sic hic ondit se ex
auditum per pctorum preteritorum remissionem dt sic gtido inueta
ui me omis inimicos meos in culpa sed iam post primam discedi
te a me nunc et a meo declinate a me maligni etiam in
futuro ait xxv Tabut hij in supplicium eternum omis qui operami
iniquitatem tam magnam qz pui Apoc xx vidi mortuos
pm et magnos qm exaudiuit dns vocem fletus mei i
orationem meam et gpunctionem per pcts gmissis ecce clamat lacri
ma penitentis petendo veniam Glosa Inuetaui me omis
inimicos meos in culpa sed iam post primam discedite a me
nunc et etiam in futuro omis tam magni qz pui qui operami
iniquitatem qm exaudiuit dns vocem fletus mei i orationem meam
et gpunctionem per pcts gmissis Nota dicitur discedite Glosa dicit
qz non e optanti sed predicenti vnde nondum qd optato vindi
cte 2a in theo secunde questione 108 pt sic vno modo qd intencio
vindicantis pricipue fertur in malum alicuius et ibi quiescit et sic pertinet
ad odium et non est licita 2o qn fertur ad emendacionem peccantis
Tercio ad correctionem eius Quarto ad quietem aliorum Quinto ad conserua
cionem Sexto ad dei honorem istis quinque modis e licita si
dno fit per iudicem observato in omnibus iusto processu et iusta
condempnatione Exaudiuit dns deprecationem meam dns oraz
meam suscepit hic replicat causam primam ad ostendendum ma
iorem certitudinem dicere gre sibi facte et dicit exaudiuit
dns deprecationem meam amouendis et dominus orationem meam
suscepit qm oblationem acceptam sed id ps dirigatur oratio mea

tat xxiiij
parala in
q petiit s
[illegible] a
deo

Glosa

sicut in decimo in gl̄ie hec glo repetitio eiusdem sunt verba
est ex nimio affectu quia prudenti non sufficit semel dicere quod gaudeat

ter Domine | Deum pro quo dicit glo quod in precedenti versu et in isto ponitur ter dominus
quia spiritum trinitatem patribus suis affuisse tunc ostendit Erubescant
et conturbentur vehementer omnes inimici mei contrarium et erubescant
valde velociter ad literam hic respondet ad exprimendum erubescen-
tiam et conturbacionem demonum qui vident peccatorem respirare ad
deum sibi placatum [illegible] tamen dicam contra non auersionem per me
quod non cadit in demones sed conversione erubescentie retro cede-
do a me adeo exaudito secundum intencionem meam mee sue et subdit
erubescant valde velociter quia divina gratia in instanti infunditur
et per hoc dyabolica instancia conversa cito repellitur Aliter lega-
tur hic optat correctionem aliorum et primo petit ea que disspo-
nunt ad primam Secundo ea que perficiunt primam ibi convertantur
dicit ergo quia dominus exaudivit deprecacionem meam ergo alii peccatores
ex eo meo erubescant et est votum optantis erubescant de
turpitudine culpe perpetrate Ezech. xliii confundatur Israel tem[?]
Et conturbentur vehementer vehementi gemitu omnes inimici mei
per malam conversacionem vel per malos mores et hic glo perficiens
verba hic petit ut mali de peccatis erubescant et peniteant
timore eius peccato pro doloribus infernum conturbaverit me convertantur
peccatorum suarum committendorum de fame ysa xxx convertimini

Recessisset / sicut profundum recessistis filii Israel et erubescant commissorum ac
perpetratorum peccatorum recordacione Ier. xxx postquam ostendisti in percussi
femur meum et confusus sum aliud dicunt alio modo exponitur ut est
verbum predicentis futurum valde velociter non tardando de die
in diem tu vero ne tardes converti ad dominum alio modo exponitur
ut est verbum predicentis futuram penam malorum Sic eru-
bescent enim propria turpitudine apparendo ysa primo Et
erubescentes turbabuntur spiritum gloriam admirando Sap. v.
videntes turba contrita a xpo ad infernum recedendo pro con-
tinuatione peccatores in infernum omnes gentes et erubescant perpetuam
confusionem sustinendo ps Erubescant impii et deducantur in
infernum valde velociter quia non tardabit eorum dampnacio eius
enim videbitur valde cito prima tesal. v.

[margin: propter eum hereditas mea est et propter eum constans ymago mei sciens propter mei passionis meas et dicenda]

Domine deus meus in te speravi saluum me fac ex omnibus persequen-
tibus me et libera me In precedenti psalmo tractavit de adventu
xpi ad iudicium et quia iudicio passionis data est xpo iudiciaria
potestas Ideo in hoc psalmo agit de passione xpi sicut ecclesie reue-
lacionem Sed ad literam dauid petit suam liberacionem de manu
saul Titulus psalmi est talis In finem psalmus dauid quem cantavit
domino pro verbis chusi filii gemini ad literam in titulo tangitur
quedam hystoria quando chusi amicus regis dauid cuixit
se fieri cum absolon ut impediret consilium achitofel dedat

consilium ipsi absolon / quod cum xii milibus persequeretur dauid chusi premunit
ut transiret iordanem / et esset in tuto loco et sic dauid fecit huc
psalmum petens ut liberaretur a tali periculo / et sic erit titulus psalmi In
finem psalmus dauid pro verbis chusi qui manifestauit dauid consilium
achitofel quod dederat absolon de patris interfectione / Re xvii / Spiritualiter
in hoc intelligitur revelatio fidelibus facta de xpi passione / Exponitur titulus et
illius Iste psalmus est ducens nos in finem .i. xpm / attribuitur dauid et
cuilibet fideli gratias agenti domino pro chusi qui interpretatur silencium
.i. pro secreto revelato a deo / et sic materia psalmi est revelatio secreti
de passione xpi / Et dividitur ad literam sic in duas partes primo dauid
petit suam liberationem . 2o ad hoc allegat multiplicem rationem
ibi domine deus meus dicit sic per omnem generalem gubernacionem
deus per creationem . meus per specialem cultum et deuotionem in te speraui
confidens de tua bonitate plus quam de mea equitate . saluum me fac
a saule et a suis complicibus me persequentibus . protegendo . et libera
me ab ipsis assecurando / aliter exponitur spiritualiter domine omnium per potentiam
gubernacionis . deus per tamen principium creationis . meus tamen deus
quod deus per subiectionem voluntatis / in te speraui non in me ~~ter y~~ nullus
sperauit in domino et confusus est / saluum me fac ex omnibus persequen-
tibus Prima domine deus gubernator et creator meus / in te speraui / non
in me nec in homine saluum me fac ab omnibus me persequentibus ex-
scilicet / a peccato a dyabolo et angelis eius / et libera me a temptationibus
et penis quia tu es solus saluator / saluum me fac ex omnibus
persequentibus me ~~ter y nullus sperauit in domino~~ ab omnibus spiritualibus
nequiciis scilicet vitiis et peccato a dyabolo et angelis eius / et libera
me a temptationibus et penis quia tu es solus deus saluator / ysa-
ye lxiiio absque me non est saluator / cum vi ipse est liberator absque [illegible]
saluator Nequando rapiat ut leo animam / dum non est qui redimat
qui redimat neque qui saluum faciat / hic ponit causam petendi
nciam . ad literam dicit nequando .i. aliquando rapiat ut leo animam cru-
delissimus animam meam per occisionem a corpore separando dum non
est qui redimat neque qui saluum faciat . ex horrenda enim occi-
sione sacerdotum ipsorum dauid ipse timebat quod si caderet in manu saulis
nullo precio posset redimi nec per quamquam personam saluari eo quod saul
tenebat potentiam regni / aliter exponitur sic continuando saluum
me fac a persequentibus et libera me nequando .i. aliquando rapiat dyabolus
utens vitiis . et peccatis ut armis [illegible] Sic loricam induit
sicut agnus temptando non tamen per fraudulentiam sed per violenciam
ut leo dictus est dum fraudulenter temptat / leo dum violenter
Ysa xxxi / Si rugiat leo super predam et occurrat ei multitudo pa-
storum a voce eorum non formidabit et a multitudine eorum non pauebit
prima Pe. v. dyabolus tamquam leo rugiens circuit etc / animam meam
non dico corpus nam viri iusti plus metuunt periculum anime
quam corporis unquam ego rapiat ipsum / dum non est qui redimat
a malo liberando supple . nisi xpus qui redemit nos et lauit .

sangwine suo apoc primo glo qui dicat si non saluas ille rapit
neque qui saluum faciat vitam et bonum conferendo nisi xps act primo
vocabis nomen eius ihs Prima domine deus salua me ab omnibus p
sequentibus et libera me neque aliquando dyabolus cum vinis et peccatorum tang
tum armis temptando non tantum per fraudulencias sed per violenciam
vt leo rapiat animam meam dum non est qui redimat a malo
neque qui saluum faciat vitam et bonum conferendo sic nisi xps sal
uator Sed dyabolus comparatur leoni primo propter sua veracitatem pet
ri aduersarius vester dyabolus tanquam leo etc. 2o propter denciu ferocitatem
Johannis primo dentes eius dentes leonis 3o propter prede rapacitatem
Ezech xix leo factus est et didicit capere predam 4to propter rugitus
terribilitatem Amos 3 leo rugiet Quinto propter audacie animo
sitatem Amos 3 Si occurrit ei multitudo pastorum etc. Sexto propter
corporis fortitudinem prouerbiorum xxx leo fortissimus Septimo propter
rapacitatis crudelitatem Judic xiiii apparuit catulus leonis 8o
propter terrorem animalium omnium Michee v. Sic leo inter silvarum
Domine deus meus si feci istud si est iniquitas in manibus meis
ad literam hic dauid pro sua liberacione allegat racionem primo ex sua
innocencia in primo sibi imponi malum si in ipso sit contrarium et domine
deus meus potens creator si feci istud de persecucione sed quod conseruaui
mortem saulis qui persequitur me ab ipso et a detractoribus ipsum imponentibus dum
dicebat primi Reg xxiiii quare audis verba hominum loquencium dauid
querit malum aduersum te si est iniquitas in manibus meis quirens facere
de futuro quod mihi imponitur Aliter exponitur nam primo excludit
a se culpam 2o ipsius penam Et primo excludit a se culpam
superbie 2o contendo libera me et salua me Domine potens contra
naturam tuum timorem deus creator tuus deus meus per subiectionem volunt
atem tuum amorem Si feci istud sed peccatum superbie in corde quod peccatum
mee tuum amare Si feci istud sed peccatum superbie est radix et inicium omnis
ex primit nomine generali quia superbia est radix et inicium omnis
mali Eccl x Inicium omnis peccati superbia glo hoc est inicium primum
recedentibus vltimum cadentibus recedentibus vel si feci istud quod
sequitur sed si est iniquitas in iustitie vel operacionis exterioris male
in manibus meis in operibus meis ps Innocens manibus et
mundo corde iniquitas enim manuum impedit exaudicionem ysa
primo Cum multiplicaueritis oracionem non exaudiam vos manus
enim vestre etc. Prima domine deus meus potens creator meus tuum me
subiecto per voluntatem meam si feci istud sed peccatum superbie vel
istud id est si est iniquitas in iusticie in manibus meis et in operibus
meis Si reddidi retribuentibus mihi mala decidam merito ab inimicis meis
inanis ad literam hic dauid imputat sibi ipsi malum pene si est
culpabilis erga saul et dicit Si reddidi in mala hoc est si me
persequentibus reddidi malum pro malo quod patet ex hoc quod saul per se
quando ipsum dauid bis tradidit in manus eius quod ita quod potuit
eum occidere vt habetur primi Reg xxvi et tamen ei pepercit decidam
merito ab inimicis meis inanis sed fine. Vtile ita quod non possem
me ab eis equaliter defendere aliter exponitur Si retribuentibus
mihi mala pro bonis quod est maior pacia quia maior est culpa re
tribuere mala pro bonis quam mala pro malis quod dicit ysi glo si re
non sum imitatus pacia quod pro me operatus est ille silencio vt pa

pacientissime sustineres potius tu inita Respondeo quatuor sunt
retribuciones prima malorum pro bonis Ps xxxiii mihi reddebant pro bonis — 3m [illegible] obs[er]vanc[ie] legal[is]
bono malum. Hec est magne iniquitatis 2a malorum pro malis
Exo xxi oculum pro oculo dentem pro dente etc. Et hec est observancie
moralis legalis 3a bonorum pro bonis Mt vii omnia quecumque vultis ut faci-
ant vobis homines et vos facite illis. et hec est legis naturalis
Quarta retribucio bonorum pro malis Luc vi diligite inimicos vestros etc.
hec est gratuitas perfeccionis decidam merito hic ostendit merito in
peccando penam imprecatur aut sibi tria mala primum decepcionis
cum dicit decidam 2m malum separacionis cum dicitur persequatur inimicus
3m malum vilificacionis cum dicit conculcet in terra etc. dicit ergo sic
glosa Si ego reddidi etc. quibus verbis david persona sua iustus
scilicet peccatum decidam merito i. decursu cadam a statu aliquo in
inferiorem superatus ab inimicis meis et sic ut in anima spoliatus
precedentibus bonis meis Capitulo 3 Vana est spes Glosa qui enim
se vindicat occulte a dyabolo superatur in anima sicut vana et
superba letaria de hoc quod vincere non potuit Quod hoc quod propter peccatum
multa mala incurrit primo decidit a dignitate divine filiacionis
et cadit. 2o superatur ab inimicis quod peccati et dyaboli servus efficitur
et hoc tamen ab inimicis 3o evacuatur et fit inanis quod omnia
bona precedencia perdit glosa sicut in anima Quarto impugnatur
quod dyabolus in aliqua peccata per temptanda eum impellit et hoc
tamen et persequatur Quinto comprehendit quod temptacionibus dyaboli
consentit et hoc tamen cum dicitur comprehendat Sexto conculcatur quod
a peccatis minoribus in maiora et viliora cadit et hoc
tangitur cum dicitur conculcet Septimo annichilatur quod peccatum primam
non resurgit ad gloriam scilicet ideo non resurgit in iudicio impii
Nota secundum glosam quod hec imprecacio non est irrantis sed predicentis
penam quam infert se vindicantibus Simile habetur Iob xxxi
Si gavisus sum ad ruinam eius qui me oderat Summa
domine meus Si ego reddidi retribuentibus mihi mala hoc est si me
re probantibus reddidi malum pro malo et non potius bonum pro
malo decidam merito i. si non sum innocens sic ita quod cadam
vacuam inimicis meis tanquam inanis carens omni virtute vel sic
decidam merito i. decursu cadam a statu altiori in inferiorem sicut
a dyabolo et a peccatis superatus ab inimicis meis sicut a dyabolo et
a peccatis sicut in anima i. privatus precedentibus bonis meis — In anima
Persequatur inimicus animam meam et comprehendat et conculcet
in terra vitam meam et gloriam meam in pulverem dedu-
cat. ad literam hec david vi. imprecatur sibi malum dicens per-
sequatur inimicus animam meam i. meipsum si non sum innocens
a potentis et comprehendat ita quod non possim effugere. et conculcet
in terram vitam meam me accidendo ita quod cadaver
meum conculcetur ab hominibus et bestiis et gloriam meam
i. gloriam regni israel mihi a deo promissam per samuelem in
pulverem deducat per cadaveris mei inmeracionem Aliter
legitur spiritualiter sic dicendo decidam ab inimicis meis et quod ipsimet qui

p(er)sequa(tur) inimic(us) i(d est) dyab(olus) q(ui) antonomatice d(icitur) inimic(us) homi(ni)s ait xiij
inimic(us) homo hoc fecit. p(er)sequa(tur) iniquaz temptando a(n)i(m)am
meam cu(m) homines no(n) possu(n)t noc(er)e a(n)i(m)e s(ed) corp(or)i ait x nolite
time(re) eos qui occidu(n)t corpus dyab(olus) v(er)o plus curat de a(n)i(m)a
q(uam) de corpo(r)e Ecc(les)i xiii da m(ihi) a(n)i(m)am / et comp(re)hendat p(er) co(n)sensu(m)
decipiendo s(ecundu)m glo(sam) Treni p(ri)mo o(mn)es p(er)secutores ei(us) app(re)hende(run)t eam
et co(n)culcet in t(er)ra vitam meam ad t(er)renoz amore(m) declinando
et sic co(n)culcando / ysa(ie) li posuisti ut h(ab)ui ut t(ra)nsi(re)nt
iob xviii calcet sup(er) eu(m) q(uas)i rex i(n)terit(us) et x omnis m(ihi)
q(uod) est formica s(ed) a(n)i(m)a p(ro)p(ter) q(uam) p(er)secutores co(n)culcab(untur) in via
et glo(r)iam meam in pulve(re)m deducat s(ed) decore(m) et fulgore(m)
a(n)i(m)e ymaginis q(uasi) pulv(er)e t(er)renoz obfuscando vel gl(ori)am
op(er)is in sup(er)biam et iactancia(m) co(n)v(er)tendo ysa(ie) lxv(?) Serpenti
pulvis panis ei(us) / S(ent)e(nti)a si no(n) sum innocens a p(e)cc(at)is culp(a)
ret(ri)buat inimic(us) i(d est) dyab(olus) p(er)sequa(tur) temptando a(n)i(m)am meam qui
plus curat de a(n)i(m)a q(uam) de corpo(r)e et app(re)hendat decipiendo
p(er) co(n)sensu(m) et co(n)culcet p(er) mortem in t(er)ra miserie vitam me-
am et gl(ori)am meam i(d est) corpus deducat a gl(ori)a t(em)p(or)ali in
pulverem t(er)re. Exurge domine in ira tua et exaltare in
finib(us) inimicoz meorum / Ad l(itte)ram hic david allegat tem(pus)
sue liberac(i)o(n)is p(ro)p(ter) o(mn)e iusticie d(icen)s exurge domine in ira
tua i(d est) effectum iusticie tue p(er) vindicta(m) et exaltare in finib(us)
inimicorum meorum tuam iusticiam ostendendo / Aliter l(itte)ra hec
e(st) s(e)c(un)da p(ar)s hui(us) psalmi in quo p(ro)ph(et)a ab inim(ici)s liberari postu-
lavit. Hic d(omi)n(u)m in suu(m) auxiliu(m) invocat p(ri)mo petit ut p(ro)p(ter)
q(uo)d dyabolu(m) potens adveniat S(e)c(un)do ut humilis ad patre(m)
appareat t(er)cio ut glorificat(us) in celum ascendat ibi et ap(ud) hanc
in altu(m) et dicat sic domine fili dei p(ro)ph(et)a dicit domin(us) d(omi)no
meo exurge no(n) ab infimo in altu(m) s(ed) ab occulto in man(ifest)u(m)
resti(tue) i(d est) appare in carne seu in h(um)a(ni)tate / ysa(ie) li consurge
co(n)surge / in ira tua i(d est) vindicta cont(ra) dyabolu(m) s(ecundu)m glo(sam) app(re)hen-
de arma et scutu(m) et exurge in adiutoriu(m) et sic fecit d(omi)n(u)s
luc(e) xi cu(m) fortis armat(us) et exaltare dilatatio(n)e dominacio(n)is cultu
honoris in finib(us) inimicoz meoz i(d est) in possessio(n)e demonu(m) et in
p(e)cc(at)orib(us) g(e)n(ti)b(us) ad te qui p(ri)m(us) p(ost)q(uam) erant possessio demonu(m) Ier(emie)
xvi possidebit semen tuu(m) portas inimicoz suoz / luc(e) xi Si
fortior eo supveniet omnia et vel exurge in ira ad vin-
dictam iudeoz et exaltare in finib(us) inimicoz meoz longe recede-
ndo ab eis in celis s(ubleva)ndo te eis in (con)gnitu(m) / S(ent)e(nti)a domine
fili dei exurge ab occulto in manifestu(m) et appare in carne seu
h(um)a(ni)tate assumendo in ira tua i(d est) tu vindicta cont(ra) dyabolu(m)
et exaltare i(d est) dilata dominacio(n)em tuam et cultu(m) honoris tui in
finib(us) inimicoz i(d est) in possessione demonu(m) et in p(e)cc(at)orib(us) ad te
g(e)n(ti)b(us) qui p(ri)us erant possessio demonu(m). Et exurge d(omi)ne
in p(re)cepto q(uo)d mandasti et synagoga p(o)p(u)loz circumdabit te
Ad l(itte)ram p(ro)ph(et)a petit ut de(us) faciat vindicta(m) de suis ho-
stib(us) et d(icit) exurge domine de(us) in p(re)cepto q(uo)d mandasti i(d est) sic
ut tu mandasti iudicib(us) facere vindictam de malis ita facias
tu vindictam de meis p(er)secutorib(us) q(ui)a no(n) h(ab)eo iudicem in t(er)ra
ad quem possim recurre(re) eo q(uo)d me p(er)seq(ui)tur rex t(er)re et

2a p(ar)s l(itte)re

Iudicis f(ac)e(re) (?) / s(e)c(un)d(u)m l(itte)ram (?)

sinagoga populorum circumdabit te scilicet circa templum in quo est in cultu
tua orando pro vindicta iustitie fienda contra gentiles eos persequentes
aliter legitur quod hic propheta christus petit ut resurgat et appareat ad patrem et dicit
et exurge ab occulto vel in manifestum vel appare manifeste quod fecit
christus qui ascendit in patibulum crucis in precepto quod mandasti scilicet
humilitatis quam humilitatem aliis iubes in te ostendo scilicet te humiles
et abiectum ysaie liii vidimus eum non habentem et cetera et dicit discite a
me quia mitis sum et cetera hanc ostendit maxime in passione quia exinanivit
semetipsum et cetera philippenses ii et ita sinagoga populorum
vel congregacio populorum multorum circumdabit te quidam adorando
ut credentes alii persequendo sicut incredulii de primis ysaie lx leva
in circuitu oculos tuos omnes isti congregati sunt venerunt tibi de psalmus
circumdederunt etiam circumdederunt me viri mendaces vel exurge
ex sepulcrum surge scilicet resurgendo in precepto quod mandasti
ut precepta tua facias impleri in mundo et tunc cum surrexeris
sinagoga populorum scilicet gentilium populorum iudeorum circumdabit
te quidam amando quidam persequendo summa dicit ecclesia domine deus
exurge vel appare manifeste patibulum crucis ascendo in precepto
quod mandasti vel humilitatem in te ostendo quam aliis mandasti tenere et
sinagoga vel congregacio populorum circumdabit te quidam te adorando
alii persequendo vel sic domine deus exurge de sepulcro in precepto
quod mandasti vel ut preceptum impleatur tuum quod mandasti de te
apparere et etiam ut precepta tua facias impleri in mundo et
tunc congregacio gentilium et iudeorum circumdabit te quidam amando
alii persequendo Est autem multiplex preceptum dei primum preceptum discipline
in paradiso Genesis ii tunc precepit nobis deus aliud preceptum
in anima psalmus preceptum domini lucidum Tercium iustitie reparationis
levitici xx custodite precepta mea Quartum gratie in novo testamento
Johannes xv hoc est preceptum meum Quintum potentie in
toto mundo psalmus statuit in secula preceptum posuit Sextum sapientie
in celo Job ix qui precepit soli et cetera illic vosu et gloriam
meam in pulverem deducat hic quod plura comparantur pulveri
primo virtus humilitatis Genesis xviii loquar ad dominum meum cum sim pulvis et cinis
pulveris secundo conditio humane fragilitatis Genesis xviii loquar ad
dominum meum cum sim pulvis tercio resolutio mee mortalitatis
Genesis iii memento quia cinis es et cetera quarto affectio terrena vel
temporalis ysaie lii excutere de pulvere quinto culpa venialis Matthei x
excutite pulverem de pedibus vestris Sexto annichilatio glorie secularis
psalmus gloriam meam in pulverem deducat Septimo horror de
diversis actionibus tremendis ysaie lxv serpenti pulvis panis eius
psalmus non sic impii non sic sed tanquam pulvis et propter hanc
in altum regredere dominus iudicat populos ad literam petit ut deus
suam iustitiam ostendat de supernis et dicit propter hanc in altum
regredere vel propter tuam iustitiam faciendam et ostendam de supernis
procede dicit enim deus quidam modo in altum ascendere quod essentiam
sue potentie ostendit quia prius non apparebat dominus iudicat

Mathei ultimo data est michi omnis potestas in celo et in terra [illegible] ... ad [illegible] ... ab eterno habet [illegible]
et in [illegible] ab instanti [illegible] **C. ps.** ex persona auctoritate [illegible]
[illegible] non habuit [illegible] resurrectionem suam sed [illegible] valuit [illegible]
[illegible] esse [illegible] legitur

Populos dicit autem hic populos adversarios iudeorum de quibus fuit vindicatus
dominus propter orationem eorum devotam sicut patet in libris regum
Iosue et iudicum et ideo david consimiliter petit vindictam non
zelo vindicte sed amore iustitie. Aliter legitur sic et propter hanc id est
propheta petit ut Christus gloriosus in celum ascendat quasi et propter
hanc synagogam populorum credentium regredere in altum id est in
celum ut eis mittas spiritum sanctum secundum illud psalmi ascendit in altum
captivam duxit captivitatem. dedit dona hominibus. quod factum est in die pen-
thecostes. Actuum primo de excelso misit ignem et propter hanc scilicet
synagogam persequentium in altum regredere id est in celum vel celum ut illis
presentiam tuam subtrahas iuxta illud Actuum xiiii ~~venturus ad iudicium~~
~~quasi continuando dominus in altum regredere~~ non me videbitis amodo do-
nec dicatis benedictus etc. Iohannis xvi adhuc modicum et mundus iam
me non videt. Dominus iudicat hec est 3a pars in qua eum quem
ad ~~mortem~~ iudicem petivit futurum in iudicio manifestat et
primo predicat Christum venturum ad iudicium quasi continuando dominus in
altum regredietur et postea dominus Christus cui data est omnis potestas ait
vel iudicat id est iudicabit populos tam gentiles quam iudeos
tam populos bonos quam malos Actuum primo quemadmodum vidistis eum
ascendentem in celum ita veniet Glosa dicit domine deus regredere in altum
id est in celum propter multitudinem populorum credentium ut et eis mittas
spiritum sanctum et etiam propter synagogam populorum persequentium regredere
in altum id est in celum subtrahendo ab eis tuam presentiam et predicationis
Christus cui data est omnis potestas iudicabit populos tam gentiles quam
iudeos tam bonos quam malos **I**udica me domine secundum iustitiam
meam et secundum innocentiam meam super me. Ad literam petit
iudicium non zelo vindicte sed amore iustitie quasi iudica me domine etc.
Postea sequitur aliter sic dicit considerationem meritorum primo ex operatione
bonorum 2o ex declinatione malorum ibi et secundum innocentiam etc.
dicit sic continuando dominus iudicabit populos sed ego confido quod ipse
dominus est iustus iudex. iudica ergo me domine in futuro iudicio secundum
iustitiam meam que consistit in operatione boni psalmus cum accepero tempus
ego iustitias iudicabo et secundum innocentiam meam que consistit
in declinatione a malo Iob xxii salvabitur innocens salva-
(margin: salvabitur autem in mundicia manuum suarum)
super me quod tam iustitia quam innocentia non sunt a me sed a deo
de super. Iacobi primo omne datum optimum et omne donum perfectum
desursum est etc. Nota quod hic loquitur in persona perfectorum. Sequitur dominus
deus iudicabit populos alibi vero quam pretendit metum iudicii hic
loquitur in persona imperfectorum Glosa dominus deus iudicabit populos
sed ego confido quod ipse est iustus iudex ergo domine iudica me in
iudicio tuo futuro secundum iustitiam meam quam merui ex operatione
bonorum operum et secundum innocentiam meam quam feci declinando
a malo et que sunt super me id est desuper date a deo pre-
(margin: Predicatur in [illegible])
Consumetur nequitia peccatorum et diriges iustum scrutans
corda et renes deus. Ad literam hic david allegat pro sua
liberatione malitiam persequentium quasi consumatur nequitia peccatorum
scilicet saul et suorum satellitum me nequiter occidere querentium et di-
riges iustum scilicet me servum tuum scrutans corda et renes deus
clare videns cogitationes et renes id est delectationes que designantur

p(er) renes Job. Gre(gorius) mo(ralium) xxxii viro(rum) luxuria in lumbis s(ed) feminar(um) in vmbilico
consistit. Ideo q(uia) nequicia Saul et suor(um) satellitum fuit (con)sumata
et terminata (con)tinui ad effectum q(uan)do dauid timens incidere in manus
Saul fugit ad t(er)ram philisteor(um) ut d(icitur) p(ri)mi Re(gum) xxvii et nunci-
atu(m) e(st) Saul q(uod) fugisset dauid in geth et no(n) addidit ult(er)ius ut
q(ue)reret dauid desp(er)ans posse cape(re) eu(m) / Aliter sic le(gitur) hic ut (con)pleta
et t(er)minanda pecc(at)a impior(um) et sic ceter(um) d(omin)us iudicabit p(o)p(u)los
in futuro s(ed) an(te) iudiciu(m) (con)su(m)ma(bitu)r nequicia peccator(um) i(d est) implebi(tu)r usq(ue)
ad ultimu(m) s(ecundu)m id Apoc. ultimo Qui in sordibus e(st) sorde-
scat ad(huc) Gen(esis) xv Nondum (con)pleta e(st) iniquitas amorreor(um)
/ Et diriges iustu(m) p(ro)mouendo a minori iusticia ad maiorem s(ecundu)m id
Apoc. ult. Qui iustus (est) iustificabitur adhuc / Aug(ustinus) (con)tinuat sic
Aug(ustinus) crescente in mundo malor(um) crescit multa iustor(um) hec aut(em) [N]
p(ro)motio adiuua(tu)r etiam ex pecc(at)is reproborum p(ro)p(ter) h(oc) sup(ra) dix(it) fu(er)int ini-
fas pec(catorum) s(ed) donum p(er)fectum et cu(m) p(er)longaue(ri)t iniq(ui)tate(m)
suam / Et diriges iustu(m) tu deus q(uia) no(n) p(otes)t alius dirige(re) p(ro)v(er)b(iorum) xx
A domino gressus diriguntur viri Jer. x Scio domine q(uia)
no(n) p(otes)t homine q(uia) no(n) e(st) hominis via eius nec viri e(st) ut ambu-
let et dirigat gressus suos / Scrutans corda (con)siderans cogi-
tationum et renes i(d est) motus delectationum Jer. xi Tu aut(em) domine
sabaoth qui iudicas corda et p(ro)bas renes / Summa d(omin)us iudi-
cabit p(o)p(u)los in futuro iudicio et tunc (con)sume(tur) nequicia peccator(um)
et t(er)minab(itu)r et diriges iustum a minori iusticia ad maiore(m) et a
mortali vita ad i(m)mortalem q(uia) tu es scrutans i(d est) noscens cogita- noscens
tiones cordium et renes delectationes carnis. [I]ustu(m) adiutoriu(m)
meu(m) a d(omi)no q(ui) saluos facit rectos corde. Ad litteram patet
exp(ositi)o. Aliter le(gitur) q(uod) hic allegat d(omi)n(u)m adiutorem (contra) malos
d(icen)s q(uod) ideo sic d(omin)us dirigit iustu(m) no(n) me iuste adiuuat (contra)
totius mali insultu(m) p(ro)p(ter) adiutor(em) in opportunitatibus (etc.) qui
saluos facit p(ro)mouendo in bonum rectos corde i(d est) iustos qui
h(abe)nt rectum cor ad deum Jer. p(ri)mo Recti diligunt te / Summa
d(omin)us dirigit iustum et no(n) solu(m) dirigit s(ed) etiam adiuuat
q(uia) iustu(m) e(st) adiutorium a d(omi)no meo quo a me adiuuat
(contra) o(mn)es mali insultu(m) q(ui) saluos facit p(ro)mouendo in bonum
et ad salute(m) p(er)petua(m) / Rectos corde i(d est) iustos q(ui) h(abe)nt rectum
cor ad deum. [D]eus iudex iustus fortis et paciens nu(m)q(ui)d
irascet(ur) p(er) singulos dies. Ad litteram hic describit iudicis
p(er)sona(m) d(icen)s deus iudex iustus reddens iustis et iniquis s(ecundu)m
suam iusticiam et iniquitate(m) fortis q(uia) nullus p(otes)t impedire
eius voluntate(m) et paciens q(uia) no(n) statim punit iniquitate(m)
p(er)petratam s(ed) expectat dans t(em)p(u)s pen(itenci)e. Ideo subdi(tur) nu(m)q(ui)d
irascit(ur) p(er) singulos dies i(d est) nu(m)q(ui)d statim infert vindictam
cu(m) aliquis tu(n)c eum (con)mittit offensam q(uasi) d(icat) no(n) / s(ed) expectat
dans t(em)p(u)s pen(itenci)e / Aliter exp(on)it(ur) et describitur (con)tinuo a dicto
iudicio iusti (etc.) D(omin)us / (con)tinuo nequicia peccatorum (con)sumet(ur)

Et ego vos iniqui deus e iustus iudex singulis sm merita reddendo
Ro ii reddet vnicuiqz sm opa sua fortis cuius creacio virtuti
no pt resistendo Job ix si fortitudo qra robustior e et
paciens in pnti dissimulando Ro ix sustinuit in multa paciencia
ire sue iniquos vaste psingulos psinglos dies cotte vin-
dicando qi d no sz expectat in futuro Ysa xxx expectat nos
dns vt misereat nri vl sm aliam lram iniquos aduat uas
ire instros anglos malos p singlos dies eos ad vindictam
peccanciu statim immittendo Sma sequencia pctorum assume
go vos iniqui deus e iudex iustus reddens vnicuiqz sm opa
sua fortis cui nemo resiste possit pt nt eius ptatez vigari
et paciens in pnti pcta dissimulando iniquos vaste p singulos
cotte vindicando qi di no vl sic sm aliam lram iniq
aduat ... iram i instrat ire anglos malos p singlos dies
eos ad vindictam pctinay statim inmittendo q d no Nota
quatuor virtutes cardinales sunt necce iudicibus primo necce e
iudici prudencia ne decipiatur Secundo iusticia ne flectatur tercio
fortitudo ne terreatur Quarto temperancia ne impetu feratur de primo
dicitur s dute et vobis sapientes senatores de 2o sup primo dili-
gite iusticiam qui iudicatis terram de 3o Ecc vii Noli qrere fi-
eri iudex nisi valeas virtute irrumpe iniqtes de 4o pv vltimo
Noli regibus dare vinum Nisi quis fuit gladium suum vibrauit
arcum suum tetendit et parauit Hic ont qm pctores abutitur eius ·ll·n
paciencia peccata cumulando punientur dt sic ad lram nisi quis fuit
tu saul et satellites tui a malis ruis ipse deus iustus iudex
gladium suum vibrauit vos ad perdendum q fuit impletum in
monte gelboe vbi saul irruit sup gladium suum qui dicitur
hic gladius dni et hoc q id fuit fuit exordinacione diuine
iusticie in cuiu fuit penale arcum suum tetendit q ibid
saul fuit vulneratus a sagittariis primi Re vlt quorum
arcus dux arcus diuini ideo q ordinacio sue iusticie fuit
sic vulneratus ab eis et no solus saul fuit mortuus sz eciam
complices eius aliter legitur sic hic comminatur p malis p penam
preparatam ds nunc deus iustus iudex e paciens sz vos iniqui
nisi quis fuit a pctis pttis ad deum ecc v ne tardes
cuiti ad dnm ic Joheli ii Conuertimini ad dnm deum vrm gla-
diu suum vibrauit dupr sm glo vl xpm ad puniendu
qui e gladius bis acutus ad penam anime et corpis Apoc
pimo exore eius gladius ex vtraqz pte ~~a manifesta vin~~
diciam acutus glo qui in primo nj aduentu vagina huilitatis
tectus fuit vibrauit i manifesta vindictam exeret Hebe e
viuus e sermo dei et efficax ~~et ...~~ fugite a facie gladii q
~~vltor iniqui gladius~~ e et penetrabilior omni gladio ancipiti
vl vtricem penam parauit Job xix fugite a facie gladii
q vltor iniqui gladius e Et arcum suum i sacram scripturam
q ancum vetus testamentum sz corda
cuius arcus e dura et rigida sz vetus testamentum sz corda
arcum flectit e enim q legem emollit hic e arcus Gen ix
ponam arcum meum in nubibus celi Job xxix arcus meus in ma-
nu mea instaurabitur tetendit quo ad rigorem veteris testamenti et paiit
illud p nouum testamentum q p xpm exposuit licet vltimo mapies

[illegible]

a morte in reputabatur in omnibus scripturis etc. Vel arcum tetendit secundum glo.
quod comminationes per scripturas posuit paratus esse ostendit. differt autem
gladius et arcus quia gladius de proximo, arcus a remotis percutit
sic et de propinquo percutiet cum tamquam iudex advenerit. Sed prius
modo comminando quasi a remotis percutit. Prima deus iustus iudex
modo est patiens et quod vult iniquum si non fuerit conversus ad deum
a peccatis vestris iam gladium suum vibravit id est christum ex utraque
parte accutum ordinavit qui in anima et
procedit gladius ex utraque parte acutus ordinavit qui in anima et
corpore manifestum faciet vindictam. Arcum suum id est sacram scriptu-
ram tetendit quo ad rigorem veteris testamenti et paravit illud
id est sacram scripturam tetendit quo veteris testamenti exposuit
per novum testamentum et per christum filium suum vel sic secundum glo. ar-
cum tetendit id est christum in cruce extendendo tamquam arcum permisit et
paravit illum id est fecit iudicem malorum et bonorum. Hoc gladius quod
verbum dei scripture vel gladium assumite quod est verbum dei. Romanorum ...
... maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine
... non sine causa gladium portat ...
... ad ... xxvi non veni pa-
cem mittere sed gladium ... deut. xxxii gladius meus devo-
rabit carnes ... deut. xxxii Si acuero gladium
ut fulgur etc. ... ex ore eius gladius a-
cutus etc.

Et in eo paravit vasa mortis sagittas suas ardentibus effecit. Hic
ad literam ostendit penam paratam iniquis et dicit Et in eo paravit va-
sa mortis id est instrumenta ... vasa et ... ostendit quod
sunt ista vasa dicens sagittas suas ardentibus effecit. Sagitte
sunt ... ferra ignitur ...
... in bellis maxime cum obsessos
... Sagitte autem philistinorum ... sagitte dei quia ex ordinatione
dei fuerunt ... ex permissione sunt valde ... et sunt
... et ... sagittas ardentibus ... Aliter legitur sic primo
tangit expositores scripturarum ab hereticis ut caveantur. Secundo ...
doctorum ut tueantur. Et exponitur iste versus secundum glo. quatuor modis
primo ... de bonis doctoribus ... de malis sic. In eo ar-
cum sacre scripture divine paravit permittendo non suggerendo vasa
mortis id est hereticas expositiones que sunt instrumenta mortis ad
animas occidendum et sagittas suas id est apostolos et doctores ca-
tholicos qui sunt sagitte domini animas ad compunctionem vulnerare
volentes effecit ardentibus scilicet carbonibus quia caritate inflamat
eos ad alios accendendos quod factum fuit ... in specie ignis
misit apostolis spiritum sanctum. Secundo modo exponitur totum de bonis
doctoribus sic. In eo arcu scilicet scripture divine paravit vasa
mortis scilicet quedam scripture loca obscura posuit que rep-
robis ac curiosis sunt vasa mortis ad occidendum et venandum
bonis vero ac studiosis iam ardentibus amore dei sunt sag-
itte ad pugnandum et magis incitandum. Tertio exponitur totum
de doctoribus malis id est de hereticis sic. In eo arcu scilicet scripture

parauit .i. vt in ea studeret vasa disposuit vasa mortis et sag-
ittas .i. hereticos qui essent vasa mortis reprobis ad eas occi-
dendum et sagittas ardentibus .i. catholicos ad eos pungendos con-
tra eorum studium excitandum sic hereticis suo tempore ad scribendum
volumina excitauerit augustinum. Tercio modo exponitur totum de
bonis doctoribus sic. In eo scilicet arcu scripture posuit deus vasa
mortis et sagittas .i. doctores bonos et catholicos apostolos
et ceteros applicatos qui sunt vasa mortis reprobis et occa-
sionaliter scilicet sagittas ardentibus .i. bonis casualiter causaliter
quia aliis sunt odor vite in vitam aliis odor mortis in mor-
tem corinthios ii. Etiam totus iste versus potest exponi de christo sic
Et in eo arcu scilicet christo qui fuit extensus in cruce sic arcus
parauit deus vasa mortis .i. sententiam et potestatem ad dampna-
ndum reprobos in mortem et sagittas suas .i. verba correctionis
ad compungendum infideles ostendens effecit .i. preparauit ar-
dentibus .i. suis amatoribus. Quinta deus videns iustus in eo ar-
cu scripture diuine parauit permittendo vasa mortis .i. hereticos
et persecutores qui sunt instrumenta mortis ad occidendos amicos
et sagittas suas .i. apostolos et doctores catholicos qui sunt
sagitte domini amicos ad compunctionem vulnerantes effecit
ardentibus .i. caritate bonis .i. inflamauit igne caritatis prius
sed ad accedendum alios in amore diuino. Ecce parturit in
iustitiam nocumentum de ecce parturit in iusticia et
concepit dolorem et peperit iniquitatem ad literam hoc da-
uid dicit tamen nocumentum de ecce parturit in iusticia et concepit
dolorem hic committitur figura quia conceptio naturaliter precedit parturi-
tionem. Vnde saul primo concepit dolorem ex inuidia contra dauid
diu dolens quia probitas dauid plus laudabatur a populis
in choris. Percussit saul mille et dauid decem milia
vt habetur primo regum xviii. Parturiit autem in iustitiam cum
dolorem inuidie inualescentem qui dolor inuidie est
similis dolori mulierum parturientium. Vnde filiam suam dedit
ipsi dauid vt cum faceret ire vice gladio philistiorum ita
quod sub simulatione amicitie querebat eum interficere vt habetur
primo regum xviii. Peperit autem iniquitatem cum manifeste voluit
eum interficere primo regum xix. tunc enim apparuit malicie malicia
sua que prius latebat in corde. Aliter exponitur. Hic
tangit nutui pene scilicet culpam et dicit quando deus in scriptura
diuina parauit peccatoribus vasa mortis scilicet hoc non prouenit
ex scripture vicio scilicet ex eorum culpa quia ecce quando mali tu et
ad oculos demonstrare licet parturit in iusticiam peccatum conando
producere ad effectum. Iacobi i. a facie verbi mali parturit
fatigatus labore ipse vt in agere laborauit impius concepit
dolorem .i. peccatum quod est causa doloris a dyabolo per consensum
suum scilicet materie prauo suggestionis suscipiendo. Ysaie lix. Conce-
perunt dolorem et peperunt iniquitatem .i. peccatum ad extra opere perficiendo
Iacobi primo

Nota pctm dr in iustitia con primum dolor contra seipsum iniquitas
con deum. Sma deus iustus iudex parauit pctoribus vasa mortis
in scriptura dma s non ex scriptura vero sed ex ipsorum culpa qr
ecce manifestum est qr parturit iniustitiam pctm conando perducere
ad effectum et primum et concepit dolorem i. pctm con seipsum
qui e causa doloris et maxime pctm in vidue et pepit iniquitatem
i. pctm con deum ope pficiendo et sic tamen. ipsum pctm qui
committit impius pctm in seipsum in primum et in deum et hoc
e con scripturam dmaz hoc cta ptcz versum ubi dicitur
sagittas suas. Sagitte domini sunt dona dei gratuita ps
Quid detur tibi aut qd apponatur etc. Sagitte potentis etc 20
Sufficientia dei spalia [iiii° Reg xiii] Sagitta salutaris dni etc
ps. Item sagitte tue infixe sunt in 20 dei flagella [Iob vi]
ps. Item sagitte tue et quasi zelo ira dei ira eius posuit ob
domini sagitte sunt et quasi posuit me
men ut sagittas etc. Ista sagitta dz portari a predicatore in
pharetra assidue meditando ps Os iusti meditabitur etc
de manu sua ope implendo [Ro xv] non audeo. Cito vu-
lae frequenter predicando ps velociter currit sermo eius obstantia
penetrat corda mouendo [Ez xxix] vipstabo. hoc animam
peccatoris dyas allogr suggerendo [Iudith xv] non vedatur
ab puella interiore ad dnm etc obstulat delectando [Pv xxvii] meliora
sunt vulnera diligentis quam fraudulenta odientis oscula. Committere in eo
sensu procedendo [Gen xxxiiii] dormiuit cum illa. concepit perficiendo Sap iiii
ab iniquo thoro semine exterminabitur. praeuluit peccando [Ysa xxxvii] venerunt
partus et parturiendo [Gen iii] in dolore paries. Mittet in petro manendo ps xxix similitatem sortem
Lacum aperuit et effodit eum et incidit in foueam quam fecit. ...iniquitas suam
Ad literam dauid ont saul incidisse in mortem quam ipsi dauid
intemptauit et volt qr saul qsiuit occidere dauid per philis-
teos. ut dcm e ipsemet incidit in hoc malum qr mortuus
ab eis occisus e aliter lr hic tangit iiii culpe in seductione
alioz eph s gl° primo fraudem cogitando qui est
incepte 2° fraudem perficere conando qui e parturire 3° frau-
dem fraudem ope pficere qui e parere. Dicit go sic quando non
solum ita peccauit fraudulenter s etiam aperuit lacum deci- peior
piendi alios. i. similis fuit aperienti lacum i. foueam pro
fudam fraudem et insidias excogitando [Luc v.] ut qd co-
gitatis mala in cordibus vris. et effodit eum i. similis fuit
effodienti. fraudi perpetrande instando sic illi ps. ut p'mo
venite absondamus tendiculas con insontem et incidit
in foueam qd qz fecit i. similis fuit incidenti in foueam
fraudem ope perpetrando et per hoc seipsum decipiendo seu
animam suam in pctm dein in lacum infernalem precipitando
Sma non solum peccauit fraudulosus illo modo qr i. similis
fuit effodienti lacum seu foueam profundam fraudem et insidi-
as excogitando. et effodit eum s lacum i. similis fuit effodi-
enti instando fraudi perpetrande. et incidit in foueam quam fecit

i. similis e cadenti q. ruat in foueam fraudem ope perficiendo et
animam suam inducam infernalem precipitando ps gladius eorum
intret in corda ipsorum Nota lacus d. triplex primo tenebrositatis
Ro. xiii opera tenebrarum 2o propter profunditatem ps de profundis
clamaui 3o propter in mundiciam et fetorem Ie. xxxviii in quo sub-
mersus Quarto propter egrediendi difficultatem ps b. 2 omnes qui
ingrediuntur ad eam non reuertentur. Iste lacus d. primum ysa. xxiiii con-
gregabitur congregatione vnius fascis et claudentur in lacum Zach. ix
tu in sanguine tuo eduxisti vinctos de lacu etc. 2o d. lacus
miserie peruertens ps eduxisti me de lacu 3o est lacus desperacionis
Tren. 3o lapsa e in lacum tribulacionis Quarto lacus voluntatis
2 Re. xxv de nida dauid ait C onuertetur dolor eius in caput
eius et in verticem ipsius iniquitas descendet ad litteram Hic dauid
predixit mortem saulis et modum eius et tamen et dicit conuertetur
dolor eius id est malicia quod ex dolore inuidie concepit contra me quietur
super caput eius 2 pz ita fuit lex: sic dicit quod refusio ma-
lorum in ipsos fraudulentos et per hoc per culpam vel per penam
secundum quod dupliciter exponitur primo de peccato interiori cordis 2o exteriori
operis ibi et iniquitatem etc. dicitur primo sic dolor eius id est peccatum
quod concepit consenciendo conuertetur in caput eius id est in mentem
ne illud peccatum deserat Ioh. viii qui facit peccatum seruus est
peccati et iniquitatem ipsius id est in supremam mentis partem iniquitas
id est peccatum quod perpetrauit ope perficiendo descendet ad aggrauandum
vt in aliud peccatum trahat ps iniquitates mee supergresse sunt etc.
2o exponitur sic dolor eius id est penam quod concepit conuertetur in capite
id est in animam eius damnando et in verticem id est in carnem iniquitas
quam perpetrauit descendet in penam opprimendo C onfitebor domino
secundum iusticiam eius et psallam nomini domini altissimi.
ad litteram hic dauid conuertit se ad laudem dei de sua liberatione
a persecutione saulis secundum ordinationem diuine iusticie et patet
Iuxta littera alius d. quod hic laudat deum dupliciter primo confes-
sione laudis 2o gaudio leticie spiritualis et psallam secundum glossam dicit
vox 2o gaudio adiutorium meum est a domino ideo confitebor domino confi-
tendo non peccati sed laudis Eccl. vltimo confitebor tibi domine et
collaudabo te etc. secundum iusticiam eius que iustos protegit et
malos iuste punit et psallam scilicet gaudio leticie spiritualis
Ephe. v. cantantes et psallentes in cordibus vestris domino
nomini domini altissimi id est ad honorem nominis eius qui est
dominus omnia gubernando et altissimus omnia transcendendo cui
cantat ecclesia tu solus dominus tu solus altissimus etc.
D omine dominus noster quam admirabile e nomen tuum in vniuersa
terra. Iste psalmus octauus in quo agit de exaltacione christi facta
est per passionem et de dilatacione ecclesie secundum glossam vnde titulus
est talis in finem ps dauid pro torcularibus hic e iste ps attri-
buitur dauid in christo de quo agit dirigens nos in finem id est
in ipsum christum pro torcularibus id est ecclesiam pro constructione et dilatacione
torcularia eam dicit ecclesie secundum glossam quia separatur bonum a malo
sicut in torculari vinum a vinaciis et hoc per tribulationem ecclesia

Secundo dicit: In titulus in hebreo est tibi victori pro torcularibus psalmus
dauid, i. regi christo victori pro torcularibus i. pro meritis suarum
passionum que dicuntur torcularia quia sanguis christi fuit expressus
in passione sicut vinum in torculari et habet in coronacionem pro spi-
neam coronam, pro flagellacionem / et pedum et manuum affixionem ac
per quam habuit plenam victoriam et glorie coronam et exaltacionem
super omnia creata. et iste psalmus fuit factus a dauid ad eius
eius gloriam et honorem / materia huius psalmi secundum glossam est de
exaltacione christi et ecclesiarum constructione et dilatacione. Et di-
primo confitetur in christo potestate dicit hec ad dominum habitat/ exaltacio
ibi quod est homo primo dicit sic domine omnium per gubernacionem
generalem dominus noster per specialem cultum et fidem et quia sicut se-
dauid assumpsit carnem, subdit quam admirabile i. valde ad-
mirabile est nomen tuum in vniuersa terra. philippenses 2º quod exaltauit
illum et dedit illi nomen etc. Aliter sic domine omnium per potenciam
et gubernacionem et dominus noster specialiter per cultum et veneracionem quam
admirabile i. valde admirabile est nomen tuum fama tua hoc
tuis. hester xv valde mirabilis es domine. et hic in vniuersa
terra non in parte terre vt dicunt iudei secundum id notus in iudea
deus / vel heretici dicentes in sua secta tantum esse admirabile nomen
dei. Quoniam eleuata est magnificencia tua super celos. Hic ostendit
excellentem dignitatem christi et dicit ad litteram quoniam eleuata est
magnificencia tua. i. christus qui racionem dicitur dei sapiencia et virtute
virtus prima corinthiorum primo predicamus christum dei virtutem et dei
sapienciam. in istis autem duobus consistit magnificencia eo quod per
ista duo fiunt magnifica opera que christus est magnificencia vt hec
imo ethicorum dicit / eleuata est super celos. i. super omnem creaturam
celeste etiam angelicam hebreorum primo tanto melior angelis differencia
effectus quanto prestancius / nomen hereditauit aliter sic quando ad hebrei dicunt
mirabile est nomen tuum per hoc magnificencia tua i. tuus filius
quod tu magnificasti sicut primo hic erit magnus et ipse te
magnificauit iohannis xvii ego te clarificaui pater etc. vel ma-
gnificencia tua i. fama et honor eleuata est super celos. Quoniam
glorie christi primo super celos corporales in ascensione quando vel
post quam locutus est eis assumptus est in celum. Secundo super
celos spirituales i. spirituales status in effabilitate / quia non potest
magnificenciam tuam fieri exprimere quia deus sedet super cherubim
glorie obumbrancia propiciatorium secundum duo testata hebreorum 9º
super celos corporales et spirituales i. omnes temporales creaturas
in comprehensibilitate racionem altitudinis dei. Ex ore infan-
tium et lactencium perfecisti laudem propter inimicos tuos vt de-
struas inimicum et vltorem. hic laudem christi ponit laudem
christi dicit ad litteram ex ore infancium etc. Secundum primum modum quod
dignitas christi fuit confessa confessione laudis hora natiuitatis eius

lacto lactas lac prebeo lacteo . lac sugere
unde lactes lac sugo lacto lac prebeo nato
infans dum lactet hominum [illegible] Psalmo.
fedula lactat

Sicut vero subito facta est cum angelo etc sic pueri in templo laudabant
divinis dominum dicentes Osanna i. obsecro salua in excelsis Sa-
lutem enim celestem nullus dat nisi deus ps lxxxiii graciam et
gloriam dabit deus. Pueri autem isti non fuerunt tam qui ex scriptura
legis et prophetarum possent agnoscere divinitatem xpi et sic confiteri
Ergo ista laus videtur processisse a spiritu sancto linguas eorum
movente sicut . locuta fuit asina balaam per angelum lin-
guam eius moventem . et sic ista laus puerorum videtur preferri
fuisse quam angelorum quantum ad hoc quod efficiebatur a spiritu sancto
qui precellit omnes angelos. Et propter inimicos tuos scilicet confutandos qui
propter istam laudem et similiter inproperationem a xpo factam . principes
sacerdotum a xpo fuerunt confutati. Ut destruas inimicum et ultorem
i. populum iudaicum xpm persequentem qui fuit eius inimicus et ultor
in quantum sub titulo ultionis iniurie legis in violacione sabbati
et quibusdam cominantiis eum persequebatur imponentes sibi transgressionem
legis in violacione sabbati et quibusdam aliis qui populus inimicus xpi
postea fuit destructus per romanos exordinationem iusticie Tale
exponitur sic . Ore domine ad ostendendum magnificenciam tuam ex
ore infancium perfecisti laudem Ergo in glosa exponitur primo de
simplicibus catholicis sic ex ore infancium et lact. i. minorum et sim-
plicium catholicorum qui sunt infantes et lactentes secundum glosam non
propter etatem sed propter suam simplicitatem prima petri ii quasi modo geniti infantes
scilicet infantes [illegible] non possunt alta doctrina capere pro-
pter [illegible] lactantes [illegible] indigent [illegible]
per doctrinam alienam prima corinth 3 quasi parvulis in xpo lac vobis
potum dedi . perfecisti laudem i. perfectam fecisti quia non esset soli perfecti
in terra et non etiam imperfecti non esset laus perfecta sic nec
mundus non esset solum ibi celestia non terrena et homo sic non esset
solum oculus non membra inferiora prima corinth xii Si totum corpus
oculus ubi auditus etc. Propter inimicos tuos omnes rebelles et
contradicentes destruendos scilicet ut destruas et ponit pro partes inimicum
quemquam incredulum et ultorem seu defensorem i. contradicentem
et impugnantem veritati. Secundo exponitur de apostolis ex ore infancium
et lacta. scilicet apostolorum qui dicuntur infantes simplicitate fidelis
in fide et lactantes puritate doctrine perfecisti laudem predica-
cionis [illegible] ps celi enarrant gloriam etc. Propter inimicos etc. et pro
[illegible] de pueris hebreorum sic ex ore infancium
et lactancium scilicet puerorum hebreorum qui erant infantes qui non-
dum plene fari noverant et lactentes quia adhuc cibis mo-
llibus indigebant perfecisti laudem quam tibi venienti in iherusalem
obviaverunt clamantes osanna [illegible] in excelsis [illegible] xxi et hoc
propter inimicos tuos scilicet incredulos paganos et iudeos confutandos
ut destruas inimicum et ultorem scilicet iudeos qui fuit inimicus xpi
Glosa ideo enim a talibus laudari voluit ne videretur hec sapientia
humana sed divinitus data. Glosa domine ad ostendendum magnificenciam
tuam ex ore infancium et lactancium i. minorum et simplicium
catholicorum qui sunt infantes non volentes alta doctrina capere
propter [illegible] intelligencia et lactantes ingenium

Indigent lenioribus doctrinis per doctrinam alienam perfecisti vel perfectam
fecisti laudem propter inimicos tuos rebelles et contradictores destruendos
ut destruas quemque inimicum incredulum et ultorem seu desertorem
vel contradictorem et impugnantem fidem sicut hereticum. Ro. sic secundum illa
Ex ore infancium et lactancium puerorum hebreorum qui erant
infantes quia nondum plene fari noverant et lactancium quia
adhuc cibis mollibus indigebant. perfecisti laudem qui tibi veni:
enti in urbem obviaverunt clamantes osanna in excelsis et hoc
propter inimicos tuos scilicet incredulos confutandos ut destruas inimicum
et ultorem scilicet iudeum quia qui est inimicus christi. Vel secundum ver. quia
pueros primo propter eternam puritatem [illegible] puer eram [illegible]
[illegible] et sortitus sum animam bonam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] geniti infantes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pueris
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] disciplinae subiectum [illegible] [illegible] [illegible] subditus eis apud [illegible]
[illegible] benignitate mansuetudinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] crudelitatis et [illegible] [illegible]

Quoniam videbo celos tuos opera digitorum tuorum lunam et ste:
llas que tu fundasti ad literam hoc david exprimit in persona
christi cum commutatur ad humiliacionem eius et exaltacionem. Dicit quoniam
videbo celos tuos vel celum sidereum in quo sunt stelle et em:
pireum in quo sunt angeli eminenciam eorum considerando [illegible] hunc
in se considerate [illegible] Hic probat futuros esse apostolos et celicas
de quibus ex ore infancium perfecisti laudem. quoniam ego in spiritu ea
videbo et postremum videbit in corpore [illegible] vel [illegible] oculi qui
videt tuos celos tuos vel apostolos de quibus per celi enarrant
gloriam qui illuminant mundum doctrinis tota tonat [illegible]
fructificat miraculis pluunt in [illegible]. opera digitorum tuorum
fructificant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de quibus [illegible]
vel tue virtutis scilicet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et videbo etiam lunam
vel qui appendit tribus digitis molem terre et videbo etiam lunam
generalem ecclesiam [illegible] [illegible] In die plene lune [illegible] est
generalem ecclesiam [illegible] [illegible] et luna stetit in [illegible] et stellas
omnes primo elevatus est [illegible] et luna stetit in [illegible] et stellas
vel particulares ecclesias [illegible] [illegible] [illegible] qui habet septem stellas
que predicta tu per nullus aliquid habet fundasti quia fundamentum neo
aliud ponere potest preter id quod positum [illegible] [illegible] [illegible] apostoli super
edificaverunt vel secundum aliam literam videbo celos tuos vel sa:
cram scripturam intelligam et loquar etiam in persona sim:
plicium quod scripture sunt opera digitorum tuorum [illegible] tradit
et videbo lunam vel ecclesiam generalem et stellas vel ecclesias
particulares vel doctores que tu fundasti in operibus scripture. Nota
celo comparantur angeli [illegible] [illegible] [illegible] celi desursum. viri sancti
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. viri contemplativi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
celos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gloriam dei [illegible] scripture [illegible]
et novi testamenti [illegible] [illegible] et [illegible] sicut liber celi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] celos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
novos et terram novam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] in dut. [illegible]

[illegible] in dut. [illegible]

vibrium caro facta e qr dz hec intelligi ex augustin .i. qr vbu .i. filius dei hoc factus e et addidit ut qr Cpb. sed pro (?) facta ut referatur ad totam ppositionem et singula ppositioni (?) iuxta quam ergo sensus e deus factus e homo .i. factum e qr deus sit homo ut referatur ad subiectum ppositionis abs solute et tunc e homo filius qr in deo nullo eius sit pt esse factum passiue

Quid e homo qr memor es eius aut filius hominis quoniam visitas eum ad literam primo ont divinitatem xpi secundum divinitatem et dicitur qr e homo .i. natura humana respectu angelice qr dicitur modicum qr et tu memor es eius eam a peccato liberando videtur enim deus quodam modo fuisse oblitus humane nature qr diu dimisit eam sub malo culpe et pene et recordatus e ipsius qn venit ea liberare sicut petebat david veni ad liberandum nos. Hec aut homo .i. filius virginis qr dicitur natura humana in se considerata minor est angelica et tu visitas eam assumendo nature angelice non fecit unius personam non remediavit. aut filius hominis .i. ipse filius virginis qr dicitur natura humana in se considerata minor e angelica et tu visitas eam assumendo illam naturam in unitate persone ut sic esset unus filius hominis virginis et dei hoc aut non fecit nature angelice qr nusquam angelos apprehendit sed semen abrahe hebreo ii. Secunda patet aliter litera sic hic nature humane in xpo exaltationem et primo tanti humane nature in se paruitatem et primo hominis memorationem primo dicitur quando hec omnia bona per filium hominis facit. Secundo qr e homo duplex expositio secundum glosam. primo utrumque de puro homine sic qr est .i. qr vile homo peccator secundum terrenus imitator primi hominis .i. ade qui fuit homo. secundum non filius hominis qr memor es eius quamuis longe a te positi et in oblivionem dati salutem temporalem prestando. aut filius hominis voluntatis imitator hominis .i. xpi qui e filius virginis quid est qr vile qr qr visitas eum per visita nos domine visitas eum qr tibi potentem gratiam tua ei infundendo. Secundo exponitur de puro homine primum de xpo sic. Quid e homo purus creatus primum natura .i. qr vile qr qr memor es eius. qr quamuis longe a te positi multa dona et beneficia mittendo aut filius hominis xpus filius virginis qr e qr dignum qr qr visitas eum .i. hominem per xpm filium secundum incarnationem ad homines mittendo aut filius hominis. Dicitur primo verbum caro factum est. Secunda quoniam videbo celos tuos ut hec omnia bona facit homini per filium quia secundum qr est homo .i. est qr vile qr peccator imitator primi hominis secundum ade. qr memor es eius salutem temporalem prestando. aut filius hominis .i. imitator hominis xpi qui e filius virginis qr est .i. qr vile qr qr visitas eum qr tibi potentem gratiam tuam eam infundendo. Vel sic qr e homo purus creatus .i. qr vile qr qr memor es eius multa dona et beneficia mittendo aut filius hominis .i. xpus filius virginis qr e .i. valde dignum qr qr visitas eum secundum hominem per xpm filium eius virginem incarnatum ad homines mittendo. Homo qr e homo legitur in xii conspectu dicit vilitatem Job v in quibus potest fieri. In actu conceptionis inquinatis. per terre cum inquinatibus. In nature affluendum Eccl. vii prima voce similem omnibus etc. In conditione solitudinis Ecclesiastes vii. In voluntate multis sui et curas magnas. In consuetudine laborem Job v homo ad laborem nascitur. In terrene infirmitate Aug. xxvi. Spiritus quidem promptus e caro aut infirma. In corpore vivere mortalitatis Ro viii corpus mortuum e propter peccatum. In spiritu varietate Gen. viii sensus hominis pronus sunt ad malum. In intellectu ceteritate ps delicta quis intelligit et luxus actionum morum et ipsum non e meum In affectu merore Thob v quale mihi gaudium. In persona instabilitate Job xiiii et numquam in eodem statu permanet. In morte dolorem Ecc xli o mors quam amara e memoria tua homini iniusto et pace habenti in substantiis suis. In morte dissolutionem Gen. iii terra es.

Minuisti eum paulo ab angelis gloria et honore coronasti eum
et constituisti eum super opera manuum tuarum. Ad literam hic ostendit
incarnacionem xpi in assumpta carne et dicit minuisti eum paulo
ab angelis in sua passione quia angeli modo non sunt passibiles sed
passionem corporalem. gloria et honore coronasti eum quia post minuicionem
sue passionis resurrexit et ascendit in celum et coronatus
super angelos sedet a dextram dei patris ad vel et dicas quam
ihs passionis coronatus est eius assumptus est in celos cel et sedet a dextera
dei / constituisti eum super opera manuum tuarum. Unde pro rerum dicunt
ad vel data est michi omnis potestas in celo et in terra aliter legitur
sic dicit minuisti eum scilicet xpm qui est caput omnium fidelium collective
primo xpm dedit caput etc / minuisti eum scilicet xpm non solum
alios homines paulo ab angelis. quia quo ad passibilitatem cor-
poris mortalis / licet sit maior in omnibus aliis dicit modo ante-
xpus mortalis / licet sit maior in omnibus aliis ... coronasti eum quia corona
preerat angeli et ministrare ei. Post in resurrectione coronasti eum quia corona
in terminabili ... posuisti in capite eius coronam de
vel gloria .i. stola corporis in se pro exurge gloria mea et honore
ut sit aliis excellentius / philippenses 2 propter quod exaltavit eum et dedit
ei nomen etc et constituisti eum super opera manuum tam spiritualia
.i. angelos quam corporalia / vel primo omnia in ipso consistunt
Omnia autem deus pater tu minuisti eum scilicet xpm filium tuum in
carnatum non solum homines puros paulo ab angelis scilicet pu-
nibile corporis mortalis licet sit maior angelis in omnibus
aliis / et post resurrectionem eius coronasti eum quia corona eterna gloria .i. stola
corporis in se et honore ut sit aliis excellentius / et constituisti eum super
opera manuum tuarum tam super angelos quam super alias creaturas
Hic tangit triplicem exaltacionem xpi scilicet quo ad gloriam pro-
priam quo ad reverenciam generalem quo ad potestatem et consti-
tucionem. coronatus fuit .i. ex omni parte circumdatus et coronatus ornatus
coronatus fuit .i. ex omni parte circumdatus et coronatus ornatus
corona multiplici. primo coronatus carnalium membrorum in incarnacione
Canticorum primo egredimini et videte etc qua coronavit eum mater 2o
corona spinarum in passione ... 3o
corona virtutum et donorum in ... posuisti in
capite eius etc. 3o ... xlix ... illum
corona ... omnium ... fidelium ... xlii ...
angelorum celestium / In ... apocalypsis xii in capite eius corona stellarum
... est ...

Omnia subiecisti sub pedibus eius oves et boves universas in-
super et pecora campi. Ad literam hic ostendit totus creature
subiectionem ipsi xpo unde dicit omnia subiecisti quia etiam angeli sunt
subiectum ipsi xpo unde dicit omnia subiecisti ... ad ... prosequitur
primi sunt subiecti homini xpo oves et boves. Et istud ad ...
errorem illorum qui dixerunt quod divina prudencia non extendit
se ad ista inferiora sed tantum ad superiora contra quorum ... Iob
xxii circa cardinales celi perambulat nec nostra considerat aliter ...

ondit q vlt omnis creatura e subiecta ipi xpo et boni et mali
dt sic ouado ostituisti eu sup opa manuu tuarum · et omnia non
solum anglos sed omnia inferiora et media ut in nomine ihu
omne genu flectatur celestium terrestrium · et infernorum phil 2 subiecisti
sub pedibus eius sub dominio eius pleno et potenti act
vlt data e in omnis potestas in celo et terra · oues hic non intelligit
de pecorib corporalib tum dixit etiam omnis anglos subiectos
sed de spualib ouib Ezech xxxiiii greges pascue mee estis
oues contemplatiuos et innocentes tam anglos qm homines utrasque
enim oues dixit in parabola centum ouib Luc xv et boues
actos in area domini arantes et triturantes Job primo boues
arabant vniuersas vir² fermo gne et noret fructificantes
non steriles Insup nec tm boues subiecisti qui voluntarie
obediunt sed insup pecora pmissa et etiam pecora campi
homines carnales in planitie et latitudine voluptatum non in
montibus virtutum habitantes Act vii lata e via domine q ducit
ad perditionem Glo unde et abel a caym in campo occiditur
Omnia domine iste vel osti xpm filium tuum incarnatum sup
opa manuu tuaru et omnia non solu anglos sed etiam omnia
superiora inferiora et omnia subiecisti sub pedibus eius ·i·
sub eius pleno et potenti dominio Oues ·i· contemplatiuos
et innocentes tam anglos qm homines et boues ·i· actos in
area domini arantes vniuersas fructificantes et non steriles insup
·i· etiam pecora campi ·i· homines carnales voluptatibus
fruentes Volucres celi et pisces maris qui perambulant
semitas maris hic ondit q etiam supbi sunt subiecti xpo sic
dominio etiam domine subiecisti et ·i· xpo volucres ·i· sup-
bos ad alta volantes tam homines qm demones de quibus
Act xiii volucres celi comederunt illud tales fuit lucifer
ysa xiiii in celos ascendam etc Et pisces maris ·i· curiosos
auaros qui perambulant semitas maris huiusmodi secreta
studiose inquirentes Baruch 3o filii agar qui exquirunt
sapientiam q de terra est abac primo facies homines qm pisces
pisces tangit aut hic tria generalia vitia scilicet voluptatem
elationem curiositatem de quibus Jo 2 Omne q e in mundo aut
e concupiscentia etc de quibus diabolus temptauit et vicit primos
parentes Gen 3 de quibus victus e a xpo temptatus Act iiii
Omnia etiam domine deus subiecisti xpo filio tuo incarnato
volucres ·i· superbos ad alta volantes tam homines qm de-
mones et pisces maris ·i· curiosos et auaros qui peram-
bulant semitas maris ·i· qui exquirunt secreta et bona
huius mundi sicut mercatores et philosophi etc O domine dominus noster qm
admirabile e nomen tuum in vniuersa terra conclusio q habet ora
Christi domine gratias pro primo dominus noster spatia pro gratiam q ad
mirabile e nomen tuum in vniuersa terra q.d. valde ad
mirabile admiratione infinita q [illegible] pmi non pt · quam sit
nomen tuum honore tuo et fama in vniuersa terra a prin

addit ad 2 [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] Job xx [illegible] [illegible] [illegible]

usque ad finem / Malach. 1o ab ortu solis usque ad occasum ma-
gnum est nomen meum in gentibus / Cap. viii attingit a fine usque
ad finem et contingit finem psalmi ad principium ut ostendat quod ille
de quo agit psalmus est omnium alpha et o / Apoc. primo. Psalmus nonus et sequitur

Confitebor tibi domine in toto corde meo narrabo omnia
mirabilia tua. Iste est psalmus 9us qui in precedenti psalmo tractat
de exaltatione regni Christi et dilatatione ecclesie eius per orbem
et quia ecclesia dilatata indiget regimine ideo in isto psalmo agit
de Christo iudice quo mundum regit. Unde et / titulus psalmi est
talis in finem pro occultis filii psalmus David ubi sciendum quod duplex
est iudicium divinum quoddam discretionis quo discernuntur fideles
ab infidelibus et hoc incepit a predicatione Christi et apostolorum
quo iusto dei iudicio licet nobis occulto aliqui conversi sunt
ad fidem alii in infidelitate indurati cuius ratio est nobis
valde occulta / Ro. ix cui vult miseretur et quem vult in-
durat. Aliud est iudicium discussionis quod erit in fine mundi
et istud etiam nobis valde occultum. Mat. xxiiii de die autem
illa et hora nemo scit neque angeli in celo nisi pater solus.
Istud utrumque iudicium datum est Christo / Joh. v. Pater omne iu-
dicium dedit filio. De isto duplici iudicio sibi dato quod [illegible]
previdit David in spiritu prophetico fecit istum psalmum et sic est
sensus tituli predicti / in finem pro occultis filii psalmus David
idest iste psalmus factus est a David pro occultis filii idest duplici iu-
dicio predicto dato filio in finem idest dirigens nos ad considerationem
finis mundi et eterne beatitudinis que erit retributio iusto-
rum [illegible] ultimus finis et sic iste psalmus est de iudiciaria potestate
tamquam [illegible] sicut precedens psalmus est de regni exaltatione. Materia huius
Christus sicut ... est iudex occultus qui in principio mundi regit et
sic ipsi est iudicium occultum. Intentio ut homines ad hoc credendum et super
hoc deum laudandum inducat. Et dividitur in quatuor partes.
Primo laudat occultum dei iudicium mundum regentis.
Secundo provocat fideles ad laudandum deum super hoc ibi psallite
domino qui habitat. / Tertio determinat principale effectum huius iudicii
scilicet predicationem antichristi et suorum ibi exultabunt peccatores. / Quarto
tractat mala fienda per antichristum ibi ut quid domine recessi-
sti longe. Quinto ut nunquam finiantur orat ac tollat iudi-
cium ultimum ibi exurge domine. Primo dicit sic. Sub litera
confitebor tibi domine scilicet confessione laudis in toto corde meo
idest intellectu et affectu narrabo omnia mirabilia tua idest excel-
lentia mirabilia tua que sunt in duobus iudiciis tuis nobis
valde occultis et est hic locutio yperbolica sic enim dicit
tota civitas currit ad theatrum spectaculum ad denotandum
multitudinem hominum currentium licet multi non vadant sic et multa dei
mirabilia que non narrat in hac parte sed dicit omnia mirabilia
ad denotandum magnitudinem horum mirabilium / aliter sic legitur

Quia quidam de tuis iudiciis occultis murmurant et eis detrahunt
sed ego confitebor scilicet confessione laudis et gratiarum actionis
Eccli li confitebor tibi domine rex et collaudabo te deum sal-
vatorem meum tibi domine tibi scilicet domine universi omnium gubernatori
non alii Apoc xix Rex regum et dominus dominantium. quia tu solus
dominus. in toto corde meo non in parte sicut quidam faciunt
qui quedam opera dei laudant et quedam blasfemant
de quibus Ps labia dolosa in corde ~~meo non in parte sicut~~
~~quidam faciunt~~ et corde locuti sunt Et Osee x divisum est
cor eorum Iacob x vir duplex animo inconstans in duas partes ut nauta
alii faciunt qui deum laudant in prosperitate et blasfemant
in adversitate de quibus Ps confitebitur tibi cum benefeceris illi
narrabo scilicet aliis omnia mirabilia tua et omnia opera
tua admiranda tam visibilia ut de resuscitatione Lazari
Ioh xi quam invisibilia ut de conversione pauli quem tu re-
suscitasti in morte ut a te converteretur quod est maius et excellentius
Act ix vel sic narrabo omnia mirabilia tua hoc est conversationes
narrabo sunt mirabilia Sicut narrat ille Ps xcv annunciate in-
ter gentes ... atque laudabilis et facio mirabilia
Omnia domine deus quidam de tuis o iudiciis occultis
murmurant et eis detrahunt sed ego confitebor et laudabo et
gratias agam tibi domino omnium gubernatori in toto corde meo
id est tam in adversitate quam in prosperitate omnia opera laudando
et nulla blasfemando narrabo omnia in generali mirabilia
tua tam visibilia quam invisibilia vel sic narrabo mirabilia
tua id est conversationes opera tua narrabo illa sunt mirabilia Quis
... per aquas enarrare omnia mirabilia domina
... nullus potest cognoscere omnis creatura in quibus admirantur
omnia ... quia hic propheta dicit omnia pro generibus singulorum
sed ... in parte Ps domine dominus noster quam admirabile est
nomen tuum in ~~universa terra~~ supplet glossa infinite ibi loquitur
pro singulis generibus verbi ... quia multa sunt dei mirabilia
in sublimitate ... Eccli xliii admirabile potentia
creaturarum Eccli xxii ... et mira opera altissi-
mo in revelatione scripturarum Ps revela oculos meos mirabilia
et ... in ... Hester xv valde mi-
rabilis es domine Item in profunditate iudiciorum Ro xi O
altitudo divitiarum sapientie et Item in operatione signorum
et miraculorum Eccli xxxvi innova signa et immuta mir-
abilia Item in permutatione corporum Sap xix mirabile erat
in aqua ignis valebat Exo xv terribilis atque lauda-
bilis Item sanctorum glorificatione Ps mirabilis in sanctis
suis. Letabor et exultabo in te psallam nomini tuo
altissime hic promittit se laudaturum deum corde ore
et opere dicit sic ad literam letabor interius in corde et exul-
tabo exterius unde exultatio dicitur quasi ex saltatio Ps letum
cor meum et caro mea exultaverunt in deum vivum quod sed quod =

dicat quando in omne creaturas iudicaui futurum sit terra terribile magnus
tu iustis est materia exultacionis Unde luce xxi hiis autem fi-
eri incipientibus respicite et levate capita vestra id est exhilarate
corda quia appropinquat redempcio vestra psallam nomini tuo
altissime deus in futuro enim iudicio apparebit xpi sublimi-
tas cuius in primo adventu vnica est humilitas aliter uero
sic do Ego narrabo tibi quasi aliis omnia mirabilia tua
sed etiam altissime deus letabor minus in corde meo
et exultabo amplius exultacio enim est intensa leticia et
plus est exultare quam letari quia letari est animi sed exultare
est animi et corporis maiori motu iocundissima libertate ge-
uidere sed secundum cassiodorum in te in quo est vera leticia propter
letamini in domino et exultate iusti phil iiii gaudete in domino
semper iterum dico et quasi dicat sed augustinus non exultabo in mundo isto
nec in voluptate corporum non in palacii et li-
sto non in voluptate saporibus nec in suauitate odorum nec in iocunditate sonorum
nec saporibus nec in feminis corporum varie coloratis nec in
diuiciis nec in filiis sed in te sed in occultis filiis vbi sit
alius dignitatibus sed in te sed in occultis filiis tuis
pugnanti est in lumine vultus tui domine et vbi est vera
leticia et psallam opere non solum voce quasi dicat uolo predicta
etiam bene operabor Unde ii Reg vi dauid saltabat coram
archam domini nomini tuo id est ad honorem tuum et gloriam
altissime domine quod omnium es altissimus uel nomini tuo id est
ad honorem tuum et tui nominis altissimi Summa altissime deus
ego narrabo quasi aliis omnia mirabilia tua et letabor in
corde meo et exultabo amplius motu animi et cor-
poris in te in quo est vera leticia non exultabo in vanitatibus
huius seculi et psallam non solum voce sed etiam opere nomini
tuo id est ad honorem et gloriam nominis tui qui es omnium altissimus
Cassiodorus quod dicit quod psallere est operibus domini mandata peragere
et hymnos voce et corde eidem decantare Nota quod in
hiis duobus versibus tanguntur quatuor predicatori necessaria
Confitebor sed primum
pe quod sit mundus a peccato quod dicit Confitebor sed penitenciam
quia sibi peccatum perfecte confitendo quia in toto corde meo
sed dolendo de peccato commisso quasi dicat non in diuiso co-
rde Iohel ii conuertimini ad me in toto corde vestro Secundum
est officium exercendo et hoc tangit cum dicit narrabo predicando
et bene sequitur confessionem quia dicit propheta quia exaltas me de
portis mortis vt annunciem omnes laudaciones tuas et alibi
mortuus narrabit aliquis in sepulcro id est in morte peccato
misericordiam tuam et item peccatori dixit deus quare tu enar-
ras iusticias meas et assumis testamentum meum per os tuum sed pollutum Tercium
est deuocio quod tangitur cum letabor et hoc est necessarium quia qui
non ardet non incendit vnde petit propheta in persona predicatoris

X pene
tes

& pinguedine
Sicut adipe / repleatur anima mea et sic labiis exultacionis laudabit
os meum sed predicando Dextum est ut quod ore predicat ope
adimpleat quia dicit Gregorius loquentis auctoritas perditur cum vox ope non
adiuvatur Et ideo dicit littera psallam ope non ad vanam gloriam
sed tu nomini tuo altissime In convertendo inimicum meum retror-
sum infirmabuntur et peribunt a facie tua ad litteram hic David
exprimit tamen sui facti que est dux sed iudicium precium unde
primo exprimit iudicium districcionis 2o iudicium diffusionis
ibi convertantur peccatores in infernum primo dicit In convertendo inimicum
meum retrorsum et cetera quod quasi Christus hic letabor et exultabo in te
quia inimicus sed dyabolus qui incitavit ipsum David ad inimicandum
Absolon ut habetur primi Paralipomenon xx Est etiam inimicus huma-
ni generis in cuius persona etiam loquebatur David et non
solum in sua parte convertentur retrorsum quia tempore predicacionis
Christi et apostolorum plerique demones fuerunt expulsi ut
patet in ewangelio Iohannis xii nunc iudicium est mundi nunc prin-
ceps huius mundi eicietur foras Et in actibus apostolorum in pluribus
locis Infirmabuntur quia potestas demonum fuit tunc debilitata
ne possent tunc nocere hominibus quantum ante idea subditur et
peribunt a facie tua reputaverunt enim in hoc quodammodo
perire quod arcebantur a nocumento hominum unde dicebant Christo Lucae
primo quid nobis et tibi Ihesu Nazarene venisti ante tempus perdere
nos aliter legitur sic postquam propheta promisit se deum lauda-
turum nunc subiungit quadruplicem causam illius laudis prima
est repulsio inimici sed dyaboli 2a increpacio inimici ibi Et (fugere)
(est refugium) Increpasti 3a iustum iudicium dei ibi Fecisti 4a
protectio bonorum suorum ibi Et factus est dominus refugium et cetera dicit sic
igitur Confitebor tibi et psallam quia In convertendo inimicum me-
um retrorsum id est quod convertisti inimicum meum retrorsum glo-
sa qui sicut ante conversus retrorsum amisit me ut qui ante
adventum Christi precedebat ut dux itineris nunc conversus est
retrorsum inimicum meum antechristum id est dyabolum Augustinus xiii inimicus
homo hic est amandus licet non nocentibus et si non amat
his est amandus Augustinus Ut diligite inimicos vestros Istud inimicum
sed dyabolum deus convertit retrorsum et hoc fecit in sua passione
quia dyabolus ante passionem Christi precedebat quasi dux mortis
modo conversus est retrorsum ablata sibi potestate Imaginem huius
in quibusdam ecclesiis in primis duobus diebus rogacionum
draco precedit crucem In tercia autem die quando ... passo
et resuscitato crux precedit et draco sequitur ut pateat virtus
dei evangelia Lucae xii hinc princeps huius mundi eicietur Vel Et Luce
xi Si fortior eo superveniens universa arma eius tollet Vel-
ut mihi videtur non videbit tunc peius infirmabuntur in malo vel
impii tunc peius conantes perdere illorum bonam voluntatem
quia demones amiserunt manum tenentem quasi manum fortem fuit
sicut quia qui raptorem domini habebat duas manus repellentes
et tenentes in passione autem domini amiserunt manum tene-
ntem et debilior est facta in eius magis impellens / Et peribunt

a facie tua peribunt in conspectu impii ad collegium piorum sed adiungitur
Prov. xii Verte impios et non erunt et sic a facie tua id est a tua
cognitione. Sic precabatur apostolus qui dicebat Gal. ii Vivo ego iam
non ego vel expone hic in malis infirmabuntur in primis bonis
nature non valendo et peribunt id est destruentur totaliter in futuro
iudicio et sic a facie tua id est a presentia iudicis qui dicet ite
maledicti in ignem etc. Matt. xxv Baruch iiii nocentes perib-
unt qui te vexaverunt vel sic peribunt a facie tua id est propter presentiam
filii tui seu a cognitione tua. Vel sic expone moraliter infir-
mabuntur ipsi peccatores ad malum faciendum et sic erunt po-
tentes ad bonum. Unde infirmitas est duplex sicut est duplex confusio
Eccli. iiii est confusio adducens peccatum et confusio adducens
gratiam et gloriam. II Cor. xii Cum enim infirmor tunc
fortior sum et potens. Psalmus Multiplicate sunt infirmitates eorum
et peribunt a vita peccati. Prov. xii Verte impium et non erit
ipse impius inquantum ego dixi id est peccator ut fiat amicus dei. Conver-
tentur retrorsum a peccato ipsum relinquendo. Ysa. xxx Convertimini sicut
in profundum recesseratis et dicitur infirmari in respectu mundi in
quo prius fortis fuit ut fiat in ipso debilis et in amore
dei fortis. Ysa. xl Qui sperant in domino mutabunt fortitu-
dinem suam. Sic infirmatus erat B. Vincencius qui dicebat
tyranno non deficies plus videbis me posse dum torqueor quam
possis ipse qui torques vis et tyrannus exclamat Heu vinci-
mur et dicitur perire non solum infirmari sed etiam mori sicut
illi de quibus dicitur Col. iii Mortui estis et vita vestra
abscondita est cum Christo in deo et hoc fiet a facie tua
id est per cognitionem tuam. Ysa. xxvi A facie tua concepimus et con-
parturivimus spiritum salutis. Psalmus Ostende nobis faciem tuam
et salvi erimus. Glosa Altissime domine confitebor tibi et psal-
lam nomini tuo etc. per tuam passionem inimicum meum id est dyabolum
conversum retrorsum qui prius fuit dux mortis modo per tuam
passionem ablata sibi potestate conversus est retrorsum itaque nihil po-
test preter(?) et omnes angeli eius mali spiritus infirmabuntur in primis
bonis nature non valendo et peribunt id est destruentur totaliter
in futuro iudicio a facie tua id est a presentia iudicis qui dicet eis
ite maledicti in ignem etc. Glosa moralis est ista inimicus id est peccator
dei conversus retrorsum a peccato ipsum relinquendo ut fiat
amicus dei et omnes alii peccatores exemplo eius infirmabuntur ad
malum faciendum et erunt debiles ad desiderium carnis(?) mundi
et erunt fortes in amore dei et ad bonum faciendum et peribunt
a vita peccati et hoc a facie tua id est per cognitionem tuam et gratiam
illuminantem. Quoniam fecisti iudicium meum et causam meam t. sep.
sedisti super thronum qui iudicas iusticiam. Ad literam
propheta posuit effectum. Hic potest queri et dicitur quoniam fecisti iudicium
meum id est faciens ... ante descensum filii in carne et
loquitur de futuro per modum preteriti propter certitudinem prophecie

non loquendi frequenter vertitur. Ipse sedisti super tronum per hoc designatur
potestas iudiciaria que competit ad iudicium discretionis quo fideles
credentes ab infidelibus obstinatis sunt separati. Alia lectio sic. Primus
propheta vidit iniquam veterem gessisse hic ostendit qua utilitate hoc fe-
cit et facit duo. Primo ostendit qualiter deus pater primus corpus
iudicavit. Secundo qualiter iniquus animam eius deseruit ibi sedem posuit
Primo dicit inimicus conversus est retrorsum et impii perierunt et pe-
ribunt sed quomodo et per quid. Quia tu deus pater fecisti iudicium meum
permittendo Christum pro me a Pilato iudicari Luce xxiii Et Pilatus
adiudicavit fieri petitionem ipsorum et dicit notitiam meam id est in
utilitate Ysa liii cuius livore sanati sumus. Et causam meam permit-
tendo Christum pro me a iudeis accusari Luce xxiii Stabant prin-
cipes sacerdotum constanter accusantes eum et dicit causam quam Christus ha-
buit contra impios et contra dyabolum fecisti meam id est in utilitate nostra
Christus quia bonorum nostrorum non eget. Sic namque dicitur Bernardus in lectione
esse suum quia est eius utilis causam Christus me adeo sic su-
scepit pro nobis agendam. Item dyabolus tenebat hominem capti-
vum et allegabat longam prescriptionem et chirographum decreti
dati a domino scilicet quacumque die comederit morte morietur
Genesis ii Et hec causa contulit est hoc clamare ad dominum
pater dimitte eum quia pater reddet pro me vel causa mea permit-
tendo Christum pro me a iudeis accusari ut supra. Et loquitur
hic propheta in persona Christi in Spiritu sancto. Augustinus hec dicit victor
de quolibet iusto et electo cui iudicium quo Christus iudicatus est
et causa illa in qua ipse innocens accusatus est fuit ad salutem
ut cui in perditionem posito auxiliatur deus ut prosequitur magis
malum maximum in homine ipsius adiutorio dei consultatur causa
adeoque non potest prevalere persecutor ut cecidit deus ipse eum
qui ipse premebatur sed iste sedisti vel sedebis post Pilatum pre-
sidentem quasi diceret per hoc fecisti iudicium et causam quia sedes super
sedisti tronum id est in anima Christi quiescendo quia est requies eius aut tribu-
nal sancte trinitatis de quo trono Regum iii capitulo x fecit rex Salo-
mon de ebore grandi in hoc trono deus pater residens fecit
iudicium et causam pro Christi accusatione et condempnatione mundum li-
berando et Corinthiorum v Deus erat in Christo mundum reconcilians
sibi qui iudicas iustitiam scilicet ut propria de humano genere
accusaretur condempnaretur et moreretur et sic liberaretur liberaret
mundum perditum et totum genus humanum Iohannis Expedit vobis
ut unus moriatur homo pro populo scilicet dicit hic non videtur iustum
quia ipse mortem non meruit pater dicit quia iustum fuit et iuste
tollamus quia per eius mortem eius facta est nostra iustitia
vel pater quia persona ipse sermo dirigitur ad patrem. O Christe
tu fecisti iudicium te iudicio Pilati et accusationem iudeorum
subiciendo et per hanc nos liberando quia sedisti vel sedes super
tronum maiestatis ad dexteram patris residendo Marci ultimo
[illegible] aut patris loquitur de eius assumptione eo quod qui iudicas
iustitiam o pater tu iudicas iustitiam ut Christus moriatur pro
genere humano et tu Christe iuste iudicas et iudicabis

iudicium in futuro quia pater omne iudicium dedit filio Anima inimici
scilicet dyaboli qui susus est retrorsum quia ablata est sibi potestas per passionem
xpi / quoniam tu deus pater fecisti iudicium meum id est michi valde utile
permittendo xpm pro me iudicari a pilato / et causam meam id est mi
utilem permittendo xpm pro me a iudeis accusari / quia iudicium
quo xpc iudicatus est et causa qua innocens accusatus est / fuit ad sa
lutem mei / et causa iusto quia tu pater causam per x accusacionem et
condempnacionem mundum liberando qui iudicabis iusticiam ut xpc
moriatur pro genere humano Thronus est ... dei id est divine ma:
iestatis apoc ... a vii spiritibus qui in conspectu throni sunt ... apoc iii
... da ei sedere in throno meo ... throno
... iudiciarie potestatis luc xxii
sedebitis super thronos ... xxiiii throni meus thronus ...
Increpasti gentes et periit impius nomen eorum delesti in eternum
Et in seculum seculi Ad literam hic ponitur increpacio mundi et dicitur
Increpasti gentes per predicacionem apostolorum reprimentes congregationes
ydola in quibus demones impii colebantur / nomen eorum delesti
quia qui prius vocabantur pagani / modo vocantur xpiani et no
mina ydolorum periere de terra ydola de terra sic perdam fuerat
Zach xiii In die illa dicit dominus perdam nomina ydolarum
de terra et non memorabuntur ultra Aliter legitur sic Hic po
nitur causa laudis scilicet quia iusto mundi et eius increpacio et dicitur
quando tu qui sedes in throno celi / per spiritum sanctum missum apostolis
et aliis sanctis increpasti gentes id est homines de peccatis eorum per pre
dicacionem arguendo Mat iii Genimina viperarum quis demonstravit
vobis fugere a ventura ira Ioh xvi Ille arguet mundum
de peccato / et periit ... impius ipse factus est pius per conversionem cessando
esse impius Nam primo increpat malum et postea separat illud / nomen
delesti id est maliciam impiorum qua erant nominati / delesti nomen
impietatis ab eis absolvendo ne impii de cetero appellarentur
Ps nec memor ero nominum eorum per labia mea / in eternum scilicet
in presenti et in seculum seculi id est in futuro Seculum enim dicitur presens status
seu presens revolucio id est temporis per vicissitudines sibi succedentes et dicitur
seculum a sequendo Sed seculum seculi est status futurus cuius presens
status est umbra et ymago vel potius ibi et pro idem est ut
est super In eternum et id est in seculum seculi Unde quia litera habet super
in seculum seculi alia litera habet in eternum et in seculum seculi Et hic
ne dicendo in eternum quia ... presens seculum Glo Sive
qui sedes super thronum ad dextram patris misso spiritu sancto apostolis
et aliis sanctis increpasti gentes id est homines de peccatis per predicacionem
propriorum arguendo et quo periit impius id est iniustus est ipsius et
sanctus est pius deleta impietate sua nam nomen eorum id est ma:
liciam delesti absolvendo eos ab impietate ne de cetero appella
rentur impii et pagani In eternum et in seculum seculi id est nec in presenti nec
in futuro Inimici defecerunt frameae in finem / et civitates eorum
destruxisti / Ad literam hic ponitur cessacionem impugnacionis
diaboli et dicitur Inimici defecerunt frameae id est gladii inimici scilicet
dyaboli defecerunt quibus multis modis vulnerabat genus humanum

... increpacio mundi ... Glose ... iiii ... fiducia ... Ecclesie ... thronus ... sol ... ymago ... nomen et ... apoc iiii ... permissionem ... exhortacionum ... communi ...

iam defecerit qr per magna parte eorum potestas diminuta est per passionem
xpi et apostolorum predicacionem / et ciuitates id est loca eorum destruxisti
qr multe ciuitates cultui demonum dedite per preces principes catolicos
sunt destructe et per alios sanctos qui templa ydolorum confregerunt
Aliter sic lege hic destruit consilium mundi quo ad cessacionem cause
et peccandi et dicit sic conclude / impij ps ad qr framee id est tempta
cionis et errores inimici id est dyaboli id est quibus impugnabat homines ex
propria malicia defecerunt in finem id est per xpm primum in primo ad
uentu / et totaliter in secundo aduentu vel in finem id est qui temptati
consenciunt fine temptacionum id est penam eternam que latet sub tempta
cione / vel potest exponi in finem id est in consideracione finis vite mee
Ecc. vii fili memorare nouissima tua et in eternum non peccabis
et deutero. xxxii utinam saperent et intelligerent ac nouissima
prouiderent de hac framea per ps. xxiie a framea deus animam meam ps
xxxvi arma et gladius in manu superbi ps arcum conteret et confrin
get arma et ciuitates eorum destruxisti id est colligaciones et inmodos
impiorum / seu impios homines in quibus dyabolus sic in ciuitatibus
regnat vel modos quibus dyabolus impugnat per aliena malicia
ps. xlviii relinquite ciuitates / has ciuitates destruxisti expel
lendo dyabolum et eos dei seruicio subiugando et pibuit dyabolum
impugnatores et propterea eius subiecti vel ciuitates eorum scilicet impiorum
qui sunt ciues in regno dyaboli id est in hoc mundo prima Ioh. ii omne
quod est in mundo aut est concupiscencia carnis aut concupiscencia oculorum
et superbia vite / Augustinus ubi rex ubi curia ubi ministri ubi
plebes sunt ibi ciuitates est / In babilone que ciuitas dyaboli est tira
nus rex / curie sunt eius delosia dulcia complicia satellites eius
sunt sensus et membra peccatorum quibus utuntur ad peccatum oculis ad
concupiscentie auribus ad lasciuiam / manibus ad rapinam et / plebes
vero dyaboli sunt male affectus et mali motus et multa mala ex
citantes et dicit Augustinus qr ne talia essent in malis ciuitatibus
nisi prius essent in malis hominibus has ciuitates dominus deus
destruxit qui rex eiecto principe mundi pacem mentis reddidit
Framea inimici perit id est consumpta est et stultus est prius qr framee
id est temptaciones et errores inimici dyaboli quibus impugnabat ho
mines defecerunt in fine id est per xpm vel in fine id est qui temptati
consenciunt ~~homines defecerunt in fine~~ fine temptacionum id est pe
nam eternam que latet / vel in fine id est per consideracionem finis vite
vere / et ciuitates id est colligaciones impiorum in quibus dyabolus regnat
sic in ciuitatibus vel ciuitates eorum id est concupiscenciam carnis concu
piscenciam oculorum et superbiam / destruxisti docendo castitatem paupertatem
et humilitatem / Nota dicitur framee in plurali qr dyabolus habet duos gla
dios scilicet perpetuitatem et acutem delectacionis de quibus Ezech. xxi
gladius gladius exacutus est et limatus ut cedat victimas et
bis gladius propter gladium qui est perpetuitas et gladium qui est
carnalis delectacio / et subditur ut cedat victimas et exacutus
est ut perimat pena eterna limatus ut fulgeat per historiam
delectacionis / Stulti vero consideranti splendorem et non attendunt
inuocacione sic puer accipit gladium et scindit se Eccl. fulget
qr delectat latet qr cruciat Eccl. xxi quasi a facie colubri fuge

Ciuitates

.xv.

Ezechiel xviii Si autem impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis que operatus est omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor

peta si accesseris ad illa accipient te dentes leonis. Item coluber
facie blanditur et fit delectatio ad peccandum sed cauda pungit
et significat penam eternam que inde sequitur et hoc est quod
dicitur Si accesseris ad illa accipiet te dentes leonis quia sicut
dentes leonis firmiter tenent et lacerant sic pena eterna
Item galea mea est absumptio ii re xvii erea super caput eius
lorica peccatorum est prava consuetudo ii re xvii lorica hamata
induebatur clipeus est peccati defensio ii re xvii clipeus
ereus tegebat humeros eius lancea est apta impugnatio ii re
xx arripuit saul lanceam arripuit saul lanceam arcus est cau-
ta machinatio ps tetendit arcum suum etc Sagitta est de-
tractio impii etc ut sagittent in obscuro framea est ferro Zach
xiii framea suscitare super pastorem etc Sequitur versus iiiius
Periit memoria eorum cum sonitu et dominus in eternum permanet
Ad literam ostendit destructionem ydolorum et permanentiam dei
et dicit periit memoria eorum scilicet ydolatrarum et ydolorum cum sonitu
id est sonitu et predicatione apostolorum et aliorum predicatorum sic
predicatio est vel cum sonitu armorum et tubarum qui solet fieri in
bellis quantum ad illos qui perierunt ab armis christianorum et dominus
in eternum permanet quia regnum domini nostri ihesu christi stabile est
in eternum aliter sic legitur hic ostendit quosdam modos quo ad cessa-
tionem pene et legitur sic ista litera primo dupliciter primo in bono
et de preterito sic quando quia civitates impiorum destruxisti ideo
ipsorum impiorum memoria periit apud deum ne eos puniat quia
cessaverunt ab iniquitate sua et destructi sunt impii et facti
sunt pii quia cum dominus remittit peccatum et non reservat ad
penam eternam tunc dicitur oblivisci vel non recordari Ezech xviii
Si impius egerit penitentiam etc et infra omnium iniquitatum eius
quas operatus est non recordabor cum sonitu id est cum strepitu penitentie
scilicet contritionis et ydolorum et satisfactionis exterioris Ezech xviii
quacumque hora peccator ingemuerit etc sed dicit xt quod est omnino dicitur
Secundo in malo et de futuro secundum cassiodorum sic periit id est peribit
in futuro iudicio memoria eorum id est impiorum in tantum quod nec pietas
eorum nec nomen remanere videatur cum sonitu id est cum clamore
maximo quia sic solet cum res perire gravissimo fine cla-
mantes Num xvi quia perierunt dathan et abiron et
descendentibus in infernum omnis israel qui stabat per gyrum fugit
ad clamorem pereuntium dicentes ne forte et nos terra deglutiat
et dominus in eternum permanet cum frustra impii et peccatores
destruxerunt vel memoriam eorum id est ritus ydolatrie cum sonitu
id est cum strepitu impiorum Iob xxi tenent tympanum et gau-
dent ad sonitum et in puncto ad infernum etc Et dominus etc qui
id est quia dominus in eternum permanet quamvis eum de terra delere conan-
tur Dan vii potestas eius potestas eterna Nota quod duplex est eternum
quod nec habet principium nec habet finem ut deus aliud est quod
quod habet principium sed non habebit finem ut ignis infer-
nalis aliud est eternum quod principium et habebit finem et dicitur
eternum ipsius ut vita propria de quo quia homo peccavit
in suo eterno id est in sua vita iustum puniet eum deus in suo
eterno. Item memoria impiorum peribit in futuro iudicio

q̄ nec ptas eoꝝ nec no videbt̄ remane et pibit ad formtu
et clamore qui descendent in infernu ſz dns et in īfrnu eī in
remanet cui impij restituerit Qrto pibit cogitaco ipoꝝ
pibit 2o pibit eoꝝ affeco ltā v amor et odiu pierunt
3o pibit eoꝝ posso ltā v. dicat congregate in malu pibit
4 rp pibit eorū vita Job peat dies in qua natꝰ sum
5 iuw sapia eoꝝ ysa xxix pibit sapia a sapientibꝫ Sexto
memoria Exp l. memoria illoꝝ pibit Septimo confidencia
ps. v. ꝯ sperito pcatorꝰ pibit ꝛc

Paravit in iudicio tronu suu et ipe iudicabit orbem tre
in equitate iudicabit ppls in iusticia ad lram hic nota
xpi ptas iudiciaria quantu ad iudicii discrecionis vt dcm
e supra et e repetito eiusd̄ sine sic frequenter fit in alio
aliter legr sic hic ponit 3a causa laudis dme ꝑ iusti
dei iudicii dicat sic quando dns in etnu ꝑmanet et etiaz
paravit in iudicio ipm quo iudicatus e a pilato luc xxiii
tronu suu i. ptatem iudiciariam q̄ p hoc q̄ iudicatus
est in tribꝫ innocens ipe assumit sibi iudiciariaz ptatez
ut sit iudex omn vivoꝝ et mortuoꝝ act x ipe est qui
est a deo iudex vivoꝝ et mortuoꝝ Joh v. pr omne
iudiciu dedit filio et ipe iudicabit orbem tre in equitate
mundu purigando et in novado ps ignis an ipm
precedet vl aliter iudicabit orbem tre in equitate i. habitatores
orbis tre reddendo singulis digna ꝑ meritis iudicabit pplos
in iusticia retribuendo unicuiqꝫ ꝑ merit ro xiiii omnes nos oportet
nos manifestari an tribunal xpi Ro pmo qui reddet unicuiqꝫ
ſm opa sua vl p aliam glo ista particula iudicabit pplos
in iusticia e exposito precedentis ſz illiꝰ iudicabit orbem tre

Et factus e dns refugiu paupi adiutor in oportunitatibus in
tribulacione ad lram hic ponitur pteccio ppli sui et dt et factus
e dns refugiu paupi i. pplo catolico qui fuit pauper et
abiectus in hoc mundo adiutor in oportunitatibꝫ i. in tempore
oportuno q̄ e tpus tribulacionis ideo subdr in tribulacione ſz
tpe martirum quo in tm fuit adiutor ut tormenta no solu
sustinerent patienter ſz etiam gaudenter act v. ibant gaudentes
a conspectu concilij qm digni sunt ꝑ nomine ihu contumeliam pati
Aliter legr sic hic ponitur 4 causa laudis dei ſz pteccio ppli
sui et ponit duos effectus pteccionis pmo refugiu in malis
vitandis 2o adiutoriu in bonis faciendis dt sic quando in
futuro iudicabit et in ꝑnti no nocebit inimicus q̄ dns nostre
salutis qui omnia pt Job xvii libera me dne et pone
me iuxta te et cuiusvis manus pugnet factus e refugiu in malis
vitandis pv xviii turris fortissima nomen dni ad ipm
fugit iustus et salvabitur paupi i. pauperi bonoꝝ contemptori
q̄ divites sua pauptati refugiu Jer xiii divites eoꝝ mortis
confirmatus confirmatur ab amicis suis divitibus et paup
si ceciderit q̄ pellitur a notis suis Job ps tibi derelictus est
pauper Et in hoc notatur verus amor dei q̄ ut dt gg 9

cum quis in prosperitate diligitur meum est an persona aut prosperitas
diligatur / Et suus est adiutor in bonis agendis Eccl primo
adiutor et protector suus est in in oportunitatibus quia refug
ium suus in et adiutor in oportunitatibus · in hiis in quibus est
opus / et quod est opus pz in tribulacione maxime tunc enim ho
magis indiget adiutorio quam in prosperitate Eccl xxxv Speciosa
misericordia dei in tempore tribulacionis quasi nubes pluuie in tempore siccit
atis / vel in tribulacione · i · per tribulacionem quia mala que nos hic
premunt cogunt ad deum ire compellunt Gen. mina dns in futuro iudicabit
orbem terre / et in presenti inicum non remouebit quare quilibet est ad ipsum
refugium / nam dns suus est refugium pauperum · i · contemptorum bonorum
temporalium et a malis fugacium et est adiutor suus est dns ad
iutor in bonis agendis et in hiis in quibus opus est et ma
xime in tribulacione ne pauper inducatur in desperacionem Non
deus pauperes specialiter eligit Jacobi 2o Nonne deus pauperes
elegit etc Eos delectatur respicit ysa lxvi ad quem re
spiciam nisi ad pauperem etc ps Oculi eius in pauperem respi
ciunt / eos fauorabiliter exaudit ps dns exaudiuit inopi
Ipse pauperes fragiunt protegit confortat ysa xxv factus est
fortitudo pauperum Cum presenti adiuuat vt pz in presenti
pso / in futuro exaltat primi Reg ii Suscitans de puluere / Iu
dicans in iudicio faciet Job xxxvi iudicium pauperibus tribuit
In regno reges astabit act v Beati pauperes spiritu etc Dno
Deus hominem in tribulacione pacienter tolerantem in adiuu
at vt hic adiutor in oportunitatibus Eccl vlt Confitebor tibi
dne rex etc quia adiutor et protector etc Etiam confortat in
tribulacione Je xvi domina fortitudo mea et robur meum
et refugium meum in die tribulacionis Item associat in
tribulacione ps cum ipso sum in tribulacione Item iustificat Eccl
2 In tempore tribulacionis peccata dimittit Item liberat Job v
In sex tribulacionibus liberabit ps ci Item dilatat ps In tribulacione
dilatasti me / Item probat Eccl xxvii vasa figuli probat
caminus etc Item saluat ysa xxxiii Salus
nostra in tempore tribulacionis Item coronat ysa xxii coronans te
in futuro act xiiii Per multas tribulaciones oportet nos intrare etc
Et sperent in te qui nouerunt nomen tuum quoniam non dereliquisti
querentes te dne / ad literam hic propheta hortatur ad sperandum
in dno debent sperare in te per veram fidem / quoniam non dereliquisti
absque consolacione querentes te moribus et fide / alia le sic
rogemus omnes protectionem dei de presenti et de preterito hic hortatur
ad spem de futuro et continuatur sic quia tu domine es re
fugium et adiutorium in tribulacionibus ideo sperent in te non
in seculo vel in aliquo alio De xvii Benedictus qui confidit
in domino / qui nouerunt nomen tuum / nouerunt notitia non
solum speculacionis simplicis sed approbacionis Jerem et glo
rietur in eo nominis est tu ille cognoscit vnde ipso est quia nomen
non est appellatiuum sed nomen sit appellatiuum quod significat / qui nouerunt nomen

tuu nom pratus ps qui ascendit sup occasum dns nom
illi. hic nom nouerit oms qui ei venit dno pmuerunt non
p'ietatis sz ihus et saluator Isay pmo oleu effusum
nom tuu qr nom nouerunt oms fideles in saluatorem
credentes Act iiii no e aliud nom sub celo in quo opz
nos saluos fi nomie maiestat qr e deus qr non recte
nouerit illi qui no ponut spem in rebus transitoriis
sz in deu stabilem et immutabilem de quo Exo 3 ego sum
qui sum tm ipius essencia no nouit ptitum vel futur
et mito qr dne in te e sprandu tunc nos in adiutorium et
refugiu qm no delqsti .i. no delinquis finaliter et p ag
horam a te no delinq videam ps no vidi iustu dere-
lictum ic tc y nllus sperauit in dno et ofusus e pmansit
in madat eius et delictus e Iosue pmo no te deseram
nc delinqz sz ex caritate qrentes te no aliud qr sciunt qui
mudum contempserunt et tristicia et te solu diligunt qr
nemo pt duobus dnis suire ayt ibi Et no sm angz i
sra tangut tres virtutes theolo sz spes cu d3 / Et sperent in
te fides cu d3 nouerit te sz p fidem et caritas cu dicit
qrentes te. Qma qr tu domine es adiutor in tribulacoibz
ideo in te det sprare no in seclo vel in homine / Oms qui
nouerit nom tuu .i. qui cognouerit te p tuu nom sz
tuam ptatem eternam / tuam pietatem / tua maiestate
immutabilem vel sz Cassiodor qui nouerit non tuu .i. tuaz
maiestatem sanctissima deuocom venerant et qui madat
tuis supplicat obsequiis et mito det ob in te sprare tuaz
in adiutorem qm no delqsti nc delinquis finaliter sprates
in te / et qrentes te ex caritate Sz d. q. ut infra in psa d3
deus deus meus respice in me qre me dereliquisti
e qr . . . e delicto sz qre pene et culpe delictorum qre dicit
hic delictorum pene d3 in illo pso deus deus meus respice
de delictorum culpe dicit alibi psalmista Et dimisit eas sm
desideria cordis eorum item dt notant nouerit nom tuu
no solu audierit qr sm cassio / Illi nouerit nom tuum
qr maiestatem tuam sanctissima deuocione venerant sz multi
audierunt non dm qui nomine credunt sz illi tm nouerit
qui amadata eius supplicat obsequiis Psallite domino qui
habitat in syon amicitiate inter gentes studia eius ad lauz
hic hortatur ad gracias actos pro beneficiis dei et dt psallite
dno gracias agendo qui habitat in syon .i. in ciuitate ce-
lesti hic expssa p syon qr specula interpretatur qr ibi facie ad
faciem videtur et io licz sit vbiqz p essenciam pnciaz
et potenciam tn in celo spar habitat p aptam visionem
amicitiate inter gentes studia eius .i. legem qr studi-
ose docuit verbo et facto / Act pmo cepit ihus facere et
docere hanc aut amicitiaco ewangelii fuit in iudea disci-
pulis p iudeis ipm repellentibus qr d3 Act xiii vob
optebat pmu loqui verbum dei sz qm repulistis ad

Cassiodor
in pntis
. . . .
. . . . .
. . . ad lau-
dand deu

illud et indignos nos fecisti eterne vite ecce convertimur ad
gentes sic enim precepit nobis deus Actuum xiii sic hic est
sancta prophetia principalis psalmi in qua propheta respiciens ad beneficia
dei presentis temporis et futuri invitat fideles ad divinam lau-
dem et dicit sic quasi dominus non derelinquit querentes se ergo psalli-
te voce corde et opere laudando prima Corinthiorum xiiii psallam
spiritu psallam et mente psallere enim est modulari cum quo-
dam instrumento quod dicitur psalterium quod modulatum fit tactu ma-
nuum ille ergo psallit qui cum iocunditate mentis bona opera-
tur domino id est ad honorem domini agit unde sic luceat lux vestra co-
ram hominibus ut videant opera vestra bona glorificent patrem vestrum qui in celis est hab-
itat domino non modo sic illi de quibus Amos vi qui canitis dom
ad vocem psalterii bibentes / bibentes vinum in phialis
vel domino id est ad laudem domini et ipsius amorem qui habitat per
gratiam et virtutes psalmus tu autem in sancto habitas laus israel
in syon id est in ecclesia militante vel triumphante Syon enim
interpretatur speculum vel specula et ita convenit ad primum significat
etiam militantem que nunc speculatur deum per fidem
prima Corinthiorum xiii videmus nunc per speculum et enigmate secundum
convenit ad secundum significat etiam triumphantem quod specula
ponitur in altum et in ea videntur res a longe sic in ce-
lesti triumphante vident in trinitate longe distancia et
futura secundum divinam disposicionem et non solum vos psallite
sed amiciciam aliis prebete predicando et preaudiendo inter
gentes id est non solum iustis sed et peccatoribus / studia eius id est dili-
genciam eius magnam et frequentem quam habet erga salu-
tem suorum psalmus petit custodi nos domine ut pupillam oculi sed
diligentissime vel studia id est mandata eius in quibus est
studendum deuteronomii vi verba ista que ego precipio tibi erunt in
corde tuo et narrabis ea filiis tuis et meditaberis
sedens in domo tua / Summa quia dominus non derelinquit spera-
ntes in se ergo psallite corde voce et opere laudando domino
id est ad honorem domini vel propter laudem et ipsius amorem qui
habitat per gratiam et virtutem in syon id est in ecclesia militante
que speculatur deum per fidem vel in syon id est in ecclesia triumph-
ante in qua videtur sicuti est amiciciam prebete et preaudiendo
predicando inter gentes non solum iustis sed et peccatoribus studia
eius id est magnam diligenciam quam habet circa salutem
hominum vel studia id est mandata eius Nota studia domini
sunt studia septem virtutum sic studia secundum septem ar-
cium liberalium gramatice ad recte loquendum ephesiorum iiii omnis
sermo malus non procedat ex ore vestro vi psalmus xiiii in ipsis sunt omnis
sermo mei dialetice ad veritatem inquirendam Zachariae viii
veritatem et pacem diligite psalmus qui loquitur veritatem in corde suo
rethorice ad efficaciter orandum luce xi vos autem cum
orabitis dicite pater noster etc Thobie cum orabas cum lacrimis etc

dom

arismetice ad peccata sua ac dei beneficia innumera et palippus vel
peccaui super numerum arene maris / ysa xxxviii recogitabo tibi
omnes annos meos in amaritudine anime mee. Ad deum deuote laudandum psalmus laudate eum in tympano et choro. Geometrie de terrena mensurandum
et illa vilipendendum / ier. i mo. Capitulo xi Sic gutta
de situla reputata. Astronomia ad celestia speculanda Gen. xv Su-
spice celum / ysaie li leuate [illegible] In requirens sanguinem eorum
recordatus est non est oblitus clamorem pauperum ad literam
hic ostendit exauditionem pauperum et dicit sic ostendendo. non est ob-
litus ipse dominus clamorem pauperum id est martirum quem recordatus
est sed clamorum ipsorum requirens sanguinem eorum de manu
tirannorum quantum ad penalem temporalem quantum ad penam eternam et quantum ad utramque
utrosque / aliter legitur sic hic ostendit quod deus exaudit pauperes et humiles
dupliciter primo duplicando vindicando mala eis illata 2o
conferendo bona ab eis postulata. dicit sic ommittatis et predicate
studia et mandata dei sequamini nolite timere eos qui occidunt
corpus / quia deus est requirens sanguinem occisorum de manibus
occidentium · occisores puniendo. Gen. ix. Sanguinem id est vitam
animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum
recordatus est / occisorum eos statim glorificando vel in futuro iudicio
glorificabit recordabitur. utrorumque scilicet occisorum et occidentium occi-
sores puniendo / iustos glorificando / Apocalipsis vi vidi sub tus
altare animas interfectorum propter verbum dei / non est oblitus totaliter
negando quod petunt quamuis videatur obliuisci propter dilationem quam
facit in retribuendo / Apocalipsis vi adhuc sustinete modicum
tempus / clamorem pauperum id est miseriam petitionem ex magno a-
ffectu emissam Exodus xxii quod clamabit ad me / pauperum qui indi-
gentes sunt et solum deum querunt. Sed obliuiscitur clamorem diuitum
Luce xvi eleuans oculos cum esset in tormentis et clamans dixit
et dicitur recordatus est non intelligendum quod obliuio cadit in deum
et postea obliuionem fiat memor vel recordetur sed quia post longum
tempus futurum est iudicium et hoc secundum affectum infirmorum
qui hoc ipsum putant oblitum quia non tam cito sit retribuendo
sicut ipsi vellent secundum glossam. Sententia amicitiam sequere studia
et precepta dei et nolite timere eos qui occidunt corpus
quia deus requiret sanguinem id est vitam occisorum de manibus
occidentium recordatus est occisorum cum eos glorificando et in
futuro iudicio glorificabit recordabitur occisos iustos glorifican-
do et occisores puniendo non est oblitus quamuis videatur
obliuisci propter dilationem quam facit in retribuendo clamorem
id est petitionem ex magno affectu procedentem pauperum qui bonis
temporalibus abrenunciauerunt. Nota quedam paupertas est egestas
temporalis quando diuicie non habentur sed optantur prouerbiorum xv omnes dies pauperis mali
pauperum qui non habentur sed amplius optantur. Ecclesiastici xiii nequissima
paupertas in ore impii et auari quia sufficit sibi querit nichil
Alia est paupertas abrenunciacionis quando diuicie habentur
et relinquuntur / Iacobi ii Nonne deus elegit pauperes in hoc mundo tercia
paupertas spiritualis fatuitas quando spirituales diuicie nec habentur
nec optantur / Ier. v forsitan pauperes sunt et stulti ignorantes

gratia Dei consilium

cupiditate

mam dni Quarta paupertas est presumptionis qui dicunt non habent
sed habere putant. Apoc. iii Quarta est presumptionis dicis quod dives
es et nullius indiges et nescis quod paup. es. Quinta paupertas
est humilitatis qui dicunt habent sed habere non estimant. Ysa. lxvi.
ad quem respiciam nisi ad pauperculum et trementem sermones meos
Sexta paupertas caritatis qui habent sed amplius habere desiderant.
Mat. v. Beati pauperes spiritu. Notandum tribus modis requirit dns sanguinem
ab homicida. primo requirit sanguinem in vindictam pro
sanguine Gen. iiii vox sanguinis fratris tui clamat ad me
de terra Secundo etiam requirit a potentibus qui non tuentur eos
quod possent prohibere malum consentientes. Tertio requirit sanguinem
animarum a prelatis in peccata eorum et exemplum ne gratia pereunt scandalizati
Act. xx dicit apostolus mundus ego sum a sanguine omnium

Miserere mei domine vide humilitatem meam de inimicis meis
ad literam hic legitur in prima editione ubi miserere mei domine
vide humilitatem meam de inimicis meis et afflictionem illatam
a tyrannis aliter legitur sic habetur tantum meam exaudicens
secundum petitionem peticionem dicit sic quando dominus non est oblitus
clamorem pauperum ideo miserere mei domine meam secundum
miseriam tollendo quia abyssus abyssum invocat et multitudo
miserie multitudinem misericordie et legitur in prima alterum et ut miserearis
vide humilitatem meam oculo misericordie intuendo secundum illud
respice in me domine et miserere mei Et dicit vide humilitatem
meam non paupertatem vel aliam virtutem quia humilitatem
precipue deus diligit Luc. primo Respexit humilitatem
ancille sue. Dan. iii ~~humilibus~~ humili corde et spiritu humili suscipiamur humilibus dat gratiam
Cap. vi exiguo enim conceditur misericordia de inimicis meis quia de superbia
mea estimatur humilitas patientia quia sunt humiliant illi
qui patiuntur contra adversarium extollunt. in inferendo vel
sic de inimicis meis vel de comparatione inimicorum meorum me superbe
deprimentium ex quorum superbia clarescit humilitas mea
Exod. iii primo vide domine afflictionem meam quam electus est
mecum Secunda dns non est oblitus clamorem pauperum ideo miserere
etiam mei domine meam miseriam tollendo et ut
miserearis vide humilitatem meam oculo misericordie de inimicis
meis qui me superbe deprimentibus ex quorum superbia clarescit humilitas
mea Secundo dicit plus propheta dixit in plurali clamorem
pauperum et quare hic dicit in singulari miserere mei et
non dicit nostri. Respondetur augustinus quod unus interpellat pro ceteris scilicet
Christus qui plus pro nobis factus est cum esset dives 2 Chorinth. viii
Scitis gratiam domini nostri Jhesu Christi quia cum esset dives propter vos factus
est egenus etc. Et ad Hebr. vii dicit quod ipse Christus habet sempiternum
sacerdotium accedens per semetipsum ad deum interpellando pro
nobis alia solo ex caritate. Tertio ista oratio omnium pauperum singularis
prelata quia dicit omnes iusti et sancti sunt unum in Christo Joh.
xvii pater sancte serva eos in nomine tuo ut sint unum sicut
et nos unum sumus. Qui exaltas me de portis mortis ut
annunciem omnes laudationes tuas in portis filie Syon ad.

de inimicis

de inimicis

Ad literam sic in ciuitate pugnatiua ecclesia Iohannes ewangelista ante por-
tam latinam in feruentis olei dolium missus tamquam fortis athleta exiuit
unctus non adustus et paulus in damasco ut ihesus de ianuis
mortis dimissus fuit saluatus act. ix et multi alii et discipuli
sic sunt saluati ut annunciem omnes lauda. t. in portis filie
syon id est in ecclesia militante que est filia superhabundans. vnde apostolus
hec Iohannes ewangelista fuit saluatus ut annunciaret et predicaturus
id est in grecia et scriberet apocalipsim septem ecclesiis que sunt
in asia Similiter paulus fuit saluatus ut predicaret eum in
gentibus act. ix Aliter legitur sic hec ad captandam beniuolentiam
iudicis allegat eius mansuetam clementiam et dicit sic tu domine
vide humilitatem meam qui exaltas me id est longe facis re-
mouendo me de portis mortis id est de cupiditatibus prauis et peccatis
mortalibus per quas itur ad mortem in Iob xxxviii nunquid aperte
sunt tibi porte mortis ut annunciem omnes laudationes tuas
id est omnia opera tua laudabilia in portis filie syon id est in ecclesia
militante que est filia superhabundans ecclesie ... Tres porte
mortis sunt multiplices primo sunt appetitus rerum temporalium quibus
semper subiacemus de quibus narratur porte fluminum aperte
sunt ... ier ix ascendit mors super fenestras et ingressa est domum
nostram de hiis portis exaltatur homo qui querit celestia et
eterna et derelinquit temporalia et auariciam Et sic exponendo
exaltas me de portis mortis id est ab appetitu temporalium bonorum
quibus semper subiacemus puta ab auaricia. Alie sunt porte
mortis per quas itur ad mortem et sunt peccata carnalia
seu motus carnalium cupiditatum propter quem statum ab homi-
nibus cata est anima eorum et appropinquant usque ad portas mortis. Et
ideo dicit ecclesia apostolus: exue animas et de istis portis
exaltatur homo qui abhominatur peccatum carnale. Alie sunt
porte mortis que ducunt ad mortem et sunt doctrine he-
reticorum diaboli et ministri eorum et omnes vicia et errores
suggestiones de quibus act. xvi Et porte inferi non preualebunt
aduersus eam de hiis portis exaltatur homo temptationibus
eorum viriliter resistendo Iacobi iiii Resistite diabolo et fugiet
a vobis ut annunciem id est predicem plus enim oportet hominem
exaltari id est liberari ab istis portis id est a peccatis auaricie luxurie superbie
et cum aliis predicat quia qui carnalibus actibus inne-
bat vitam aliorum instruere volens ridendum est ut ex ipse
sunt. Greg. Corda aliorum tangere non valent manus que lutum te-
net. ut annunciem omnes laudationes tuas id est laudes et instr-
uctiones in portis filie syon Syon vero namque fuit ecclesia pri-
mitiua in qua spiritus sanctus descendit super apostolos act. ii
hec filia est vel ecclesia que ipsa omnes ecclesias generauit
huiusmodi porte per quas in ecclesia intratur sunt tres porte
scilicet opposite primo bonorum operum studium ... vel laudate ... in portis
ecclesie sacrata et iustitia Cant. vii Mandragore
dederunt odorem in portis nostris id est ... prophetarum et apostolorum
doctrine Ysa. liiii ponam portas tuas in lapides sculptos
Redde ... singula singulis ... toto ... speculum

expo(n)i p(otes)t p(ri)mo mo(do) ut annu(n)tie(m) sic qui exaltas .i. eleuas
me a port(is) mort(is) carnaliu(m) cupiditat(um) port(is) filie syon
.i. eccl(es)ie militant(is) ut annu(n)tie(m) .i. p(re)dice(m) om(ne)s laudaco(n)es
tuas .i. laudes tuas existentib(us) in port(is) filie syon .i. eccl(es)ie
militant(is) in port(is) .i. in studiis bonor(um) op(er)um vel virtutis
i(n) statib(us) tam secularib(us) q(uam) sp(irit)ualib(us) Secu(n)do mo(do) sic qui ex-
altas me de portis mort(is) .i. ab appetitu rerum t(em)p(or)aliu(m)
q(ue) nos sensibus subiacent ut annu(n)tie(m) om(ne)s laudaco(n)es
.i. p(re)dicaco(n)es tuas in port(is) filie syon .i. in statu maior(um)
fidei et sacrame(n)tor(um) eccl(es)iaru(m) 3o mo(do) sic qui exaltas
me de port(is) mort(is) s(cilicet) secret(is) et doct(ri)na hereticor(um) ut a-
nnu(n)tie(m) om(ne)s laudaco(n)es et p(re)dicaco(n)es tuas collocatas a te
in port(is) filie syon .i. in doct(ri)na p(ro)phetar(um) et ap(osto)lor(um) Item
mo(raliter) porte sunt septem virtutes p(rim)a prude(n)cie p(ro)v(erbiorum) xxiii excelsa
stulto sapi(enti)a in porta no(n) ap(er)iet os s(uum) 2a tempe(r)a(n)cie
mat(thei) vii Intrate p(er) angusta(m) portam 3a fortitudinis ysa(ie) xxvi
erit d(omi)n(u)s fort(is) [illegible] 4ta iusticie ps(almus) ap(er)ite m(ichi) portas
iusticie ingressus 5ta fidei Gen(esis) xxviii vidit iacob
scalam et ait no(n) est aliud nisi do(mus) dei et porta celi 6ta
est spei Gen(esis) ps(almus) eleuamini porte eternales 7a Septima
caritat(is) act(uum) iii Sedebant ad speciosam portam templi
Exultabo in salutari tuo infixe sunt gentes in i(n)t(er)itu q(ue)
fecerunt ad literam hic manifestat leticiam sui cordis de
spe saluaco(n)is et d(icit) Exultabo in salutari tuo quo sc(ilicet)
saluas electos tuos infixe sunt gentes in i(n)t(er)itu que fecerunt
q(uia) multi tyrann(i) in gentilitate obstinate in p(er)secucio(n)e martir(um)
subito mortui sunt et in ip(s)am demersi sicut egeas in
p(er)secucio(n)e andree a demone suffocatus exspirauit et q(ui)-
tiani(us) sagitta iust(o) dei iudicio in flumine mersus et
multis aliis Glo(ssa) ba(rtholomei) sic hic p(ro)pheta inuitat ad laudand(um)
deum ero laudaco(n)is et dicit q(ui) exaltas me de p(or)t(is)
mort(is) ideo exultabo exultaco(ne) d(icit) intensam leticiam
in salutari tuo .i. in xp(ist)o qui e(st) salutare tuum et uerum
tuum q(uia) a te e(st) missus ad saluacio(n)em q(uia) ad nos est
missus de quo alibi ps(almus) Salutare vultus mei et dicit
vultus p(ro)pt(er) id q(uod) facies q(ue) dorsi q(uia) p(er) vultum in q(uo) quo
relucet omnes sensus a(n)i(m)a int(elligitu)r q(ue) anteposita est p(er)
dorsum intellig(itu)r corpus q(uod) e(st) anime postpositu(m) de isto
salutari d(icitu)r p(ri)mi Reg(um) ii letata sum in salutari tuo p(re)-
cor meu(m) et caro mea exul(tauerunt) in deu(m) vi(uum) In fixe sunt
gentes quando ego exultabo s(cilicet) gentes in fideles eccl(es)ie
p(er)secutores infixe sunt p(er) obstinaco(n)em et obstinaco(n)em
quasi quibusdam clauis pecc(at)or(um) suor(um) in cordibus
eor(um) defixis .q.d. mortui sunt marina p(er) infixas
sunt in limo p(ro)fundi in i(n)t(er)itu que fecerunt .i. in pecc(at)o
suo q(uo)d est ca(usa) i(n)t(er)itus vel in i(n)t(er)itu .i. in da(m)pnaco(n)em
pene q(uam) fecerunt sibi ip(s)is p(er) sua pecc(at)a Ezech(ielis) ix vnu(m)-
q(uo)dq(ue) vas i(n)t(er)itus vel int(er)fectio(n)is h(abe)t in manu sua quia
i(n)t(er)itum faciunt homines .i. culpa. et i(n)t(er)itus que sustinet

Hoc est pena in hac miseria peccati culpe erat insuper david
cum dicit in psalmo suo in limo profundi. Unde nota quod omne peccatum
mortale quod fit in decem preceptis vel septem. et multum au
peccantis. Iacobi primo peccatum cum consumatum fuerit generat mo
rtem et hoc miseri peccantis sicut intermit sepius unde hic
dicit Infixe sunt gentes et peccatores peccando semetipsos
infigunt et in profundum se ipsos infigunt unde per se exire
non possunt ps Infixus sum in limo profundi et non est substantia Similiter
peccati quod sunt causa mortis ideo exaltabo me de portis mortis et de
in salutari tuo id est in christo qui est a te missus ad salvandum nos
vel gentes infideles ecclesie persecutores et alii peccatores in
fixe sunt per obstinacionem in malicia et inculpa quod fecerunt vel
in interitu id est in pena dampnacionis quem fecerunt sibi ipsis
per sua peccata se inmergendo unde per se non per exire non possunt
In laqueo isto quem absconderunt comprehensus est pes
eorum ad literam quod plures iam laqueum mortis parantes
christianis postea ipsi sunt morte divino iudicio. Et sic sicut
scitur sunt ab inicio sicut iulianus apostata in bello
persarum occisus est a sancto mercurio iam ante defuncto ad
preces beati basilii et populi sui eo quod civitatem et populum
disposuerat destruere suo reditu de illo bello et sic com
prehensus est pes eius in laqueum mortis quem aliis pa
raverat. aliter legitur sic hic subiungit modum miserie eorum
et dicit sic infixe sunt gentes et peccatores quod in laqueo isto
id est eorum fraudulento consilio quem laqueum absconderunt et
aliis tegentes et decipere volentes per narraverunt ut ab
isto laqueo Iob xviii precipitabit eum consilium suum immisit
in rete pedes suos quem absconderunt et sub quodam pre
textu inique abscondere voluerunt, cogitando alios decipere
comprehensus est pes eorum id est affectus eos detinendo ne pe
niteant pes enim anime ut dicit glosa amor est qui si elig
est dicitur cupiditas vel libido cupiditas qua inclinatur
ad literam libido qua inclinatur ad carnalia Ergo racio est dicit
civitas hic pes laqueo comprehendit qui per delectacionem peccati capi
tur ad primam moveatur sed detinetur in peccato Similiter Infixe
sunt gentes in interitu quod in laqueo isto id est per eorum fraudu
lentum consilium et suggestiones absconderunt alios decipere
volentes comprehensus est pes eorum id est affectus ne peni
teant vel pes eorum id est affectus eorum est comprehensus id est ligatus
vel impeditus ne fugere valerent quantum vellent Co
gnoscetur dominus iudicia faciens in operibus manuum
suarum comprehensus est peccator ad literam ex predictis effectibus
concludit david deus cognoscetur dominus iudicia faciens quod
per effectus iuste apertos apparet potestas iudiciaria christi quantum
ad iudicium discrecionis aliter legitur sic hic predicit penam
dampnorum et etiam sequens et ponit duo iudicium divinum
scilicet in presenti occultum et in futuro manifestum et dicit quod
comprehensus est pes eorum in laqueo quem absconderunt ista at

cōphensio iniquorum fit dum iudicio cognoscetur enim hic
in psalmo a suis fidelibus dominus · iudicia faciens puniendo
malos a bonis discernendo ac separando non loco sed merito
sic fit separacio granorum a paleis adhuc in area existentibus
secundum aug. de quo iudicio alibi ps iudica me et discerne
causam meam occulto enim dei iudicio comprehendentur
illi in laqueis quos absconderunt et iusti euadent et hoc fiet
iudicium discretionis dei · faciens iudicia scilicet hoc quod peccator
comprehensus est · i · ligatur et captiuatur in operibus manuum
suarum · i · in peccatis suis que sunt opera eius non dei penam
recipiens pro v · iniquitates sue capiunt impium et funibus peccatorum suorum
peccatorum suorum constringitur Secundo exponitur de iudicio futuro sic
cognoscetur dominus ab omnibus potens qui modo contempnitur ut in
extremo iudicia faciens futura viuos et mortuos iudica-
ndo de quo act xiv quod peccator comprehensus est · i · comprehendetur
in operibus manuum suarum · i · in peccatis suis que sunt opera eius
et non dei pro quibus punietur in inferno et tunc etiam quo-
ad locum separabitur a bonis Quarta comprehensio iniquorum fit
dum iudicio cognoscetur enim dominus faciens iudicia in psalmo
discernendo et separando malos a bonis non loco sed merito
sicut grana a paleis in area nam in operibus manuum
suarum · i · in suis peccatis ligatur et captiuatur peccator penam
recipiens pro eis vel sic cognoscetur dominus ab omnibus
potens valde qui modo contempnitur ut in extremo iudicia
faciens in futuro viuos et mortuos iudicando tunc
peccator comprehendetur in operibus manuum suarum · i · in peccatis
suis que sunt opera eius non dei pro quibus punietur in inferno
Modo xv cognoscetur in iudicio esse dominus per multa signa
precedentia primo in commocione celorum et stellarum luc xxi erunt
signa in sole et luna Secundo in conflagracione elementorum 2
pet 3 elementa ignis ardore tabescent nouos vero celos et nouam terram 2 in promissis
3o delacione nubium luc xxi videbunt filium hominis ipsius expectamus
venientem in nubibus Quarto in missione angelorum act
xxiv mittet angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala 2
Quinto in assessione sedium in vsam 3 dominus ad audiendum iudicium venit 2
Sexto manifestacione omnium secretorum Corinth nunc veniet
dominus qui et illuminabit abscondita tenebrarum ~~qui~~ tunc manifesta erunt abscon-
dita cordium Septimo in presentacione omnium hominum Romanos omnes
scabini nos oportet manifestari ante tribunal xpi · Octauo in pu-
nicione impiorum per ignis ante ipsum precedet Nono in re-
muneracione iustorum Mat xxv venite benedicti percipite regnum
Conuertantur peccatores in infernum omnes gentes que obliuiscuntur 3a
deum ad literam hic agit de iudicio discussionis quod erit partialis
in fine mundi et dicit conuertantur peccatores in infernum quia eis quando
per sentenciam xpi deuenient in profundum infernum et secundum
ondens qui sunt illi peccatores dicit omnes gentes que ob-
liuiscuntur deum scilicet in fine vite morientes sine reme-
dio venie Aliter licet sic hic predicat futuram perdicionem ma-
lorum pro salutem bonorum ibi quoniam non in finem dicit ps

q2 in pnti manuu suarum .i. in suis pctis q' p'hensus
est pctor et in futuro quertan2 / pctores .i. queten2 in inf-
nu / despedo q2 vm e mag' pdicantis qz optatis et dz
infng sm cusiedo2 ideo q2 illic aiae ingiter inferu2
vl q2 sm quosdam est in pte inferiori terre. vl infnu
intelligit mortem eternam ad qm venturi sunt p-
cepta dm contempnentes / et dr quertan2 q.d. et quo aust
sunt voluntate a padyso a celo et a summo bono ideo
quertent2 in infnu et associabunt2 nequissimo drac° / Math xxv
discedite a me maledci in ignem et c. Omnes gentes q
obliviscunt2 deum .i. cognoscere nolunt contempnendo deum
et eius pcepta / deut° viii observa et cave ne qn obli-
viscaris domini dei tui / deut° xxxii oblitus es domini crea-
toris tui. Sic querti2 in ifnu in pnti .i. capiant2 et
illaqueet2 in pctis suis omnes gentes q obliviscunt2 deu
pcepta eius contempnendo. Summa q2 in pnti pctor e cop-
hensus in opibus manuu suaru .i. in suis pctis et in
futuro quertent2 in ifnu omnes gentes q obliviscunt2
deu .i. eius pcepta contempnendo / Nota infnus inscriptur
dz liciq sstor vii pcm / Job xxiiii quis in ebu' ut in
infno pk. Secundo locus tenebrosus / Job xxi ducunt in
bonis dies suos et in pu'c ad inferna descendunt / Tercio ag-
gatio replens / apoc vi ecce equus ego pallidus et qui
sup eum sedet et infnus seqt2. Quarto fetor liue2 pro vmbre
infnu ~~dangeres q prictabz~~ inf' Quinto abissus avaricie pro
~~in deglucia cor infng~~ Sexto dolor pntis miserie thob
.i. in tu fly flagellas et salvas deducis ad inferos
Septimo ardor dilectionis dne cant viii fortis est ut
infng dilecto tua. Quoniam non in fine erit oblivio paupis
paciencia paupm non pibit in fine. ad literam q2 sicut dampnd
mali punient2 ita boni pmiabunt2 io scd2 / qm non
in fine hc e in finali iudicio oblivio erit paupis tunc2
enim paupm obliviscit in pnti nec liberare eos de malis
pntis vite cu in posset sz tunc recordab2 qm eos paciencia
remunerabit2. io scd2 paciencia paupm non pibit in fine
q2 sic p sniam finalis iudicii iniusti ibunt in supplicium
eternum ita iusti in vitam eternam / Math xxv. alit legit2
sic hic pro sals et remuneracio bonorum recta remunera-
cionis ubi paciencia paupm dicit sic quando quertet2 in ifnu
omnes qui obliviscunt2 deu sz paupis et humilis non erit
oblivio apud deu remuneratorem quamvis erit oblivio
divitis / ysa xlix nunqd obliviscit pt' mr infantem suu
et si ipsa et in fine .i. in retribucioem finali quamvis oblivi
aliqn videat2 in pnti iuxta illud / ysa liiii ad punctum
in modico dereliqui te. et ve ita erit q2 paciencia pau-
pm .i. meritum pacie qua paupertatem et alia mala hic
paciens sustinet ideo pibit in fine / q2 deus in fine
pntis vite dabit eis pmia sua vel in fine .i. usque

-deglucia eam cu pt infernus in ... uctem

ad finem vite ipsorum et sic pacia ipsorum non peribit ymo
remunerabitur / luc xvi Recordare quia recepisti bona in vita
tua et lasarus similiter mala nunc vero hic consolatur tu vero
cruciaris et dicit pacia pauperum quod valde est necessaria pauperibus pa
cia quia sustinent multa mala / prov xv omnes dies pauperis
mali Nota paupertas voluntaria multa bona spiritualia facit
prima facit deo amabilem / ysa ultimo ad quem respiciam nisi ad
pauperem et contritum spiritu pro quo ... pauperem respiciant Secunda
dulce autem ... pro quo ... nichil sum et pauper Tercia
... adquirit ysa ... pauperum faciat misericordia Quarta
... efficiat pro quo ... pauperes Quinta
ad ... divina ... / ysa lviii ... carmina pau
pertatis Sexta divicias spirituales multiplicat et acquirit ...
... altissima paupertas ... habundant in divicias ...
... vidit ... Nona
... ad ... Jacobi 2 Nonne deus elegit
... audit ... / capitulo x
pauperes Decima ... pro quo ...
pauperes ... regnum celorum ...
... pauperi ... . Undecima ...
... beati pauperes spiritu quia ipsorum est regnum celorum. Duodecima ad vitam eternam
... pauperibus ... ad vitam eternam
... sapientes ... et quod pauper
... nisi ut ... ubi ...

Exurge domine non conforteretur homo iudicentur gentes in conspectu
tuo ad literam hic petit propheta ne ... homo ... et
dicit Exurge domine non conforteretur homo per potestatem iudiciariam
super alios homines quia talis potestas auferetur in finali iudicio
et iudicentur gentes generaliter sine exceptione in conspectu tuo / alit
ter sic hic petit adventum iudicis ad remunerationem bonorum
et punitionem malorum et dicit glosa quia propheta futurum iudicium illu
minatione cordis presciverit et ante id iudicium adventum anti
cristi intellexit et ideo petit ... ut pacia pauperum non
periat exurge domine ad iudicandum et veni ad iudicium pro
expurge quare obdormis domine Exurge a sompno dissimu
lationis ... tuam ... malitiam anti
et suorum et deiciendo ipsorum superbiam ut ... id
... est ... dormiens dominus Non conforteretur homo
... non duret diu fortitudo antichristi et non prevaleat super
istos pauperes. homo ... antichristus qui est purus homo ... se
fingat deum et tessal ... revelatus fuerit homo peccati filius
perditionis qui adversatur et extollitur super omne quod dicitur deus ...
... homo ... summum sapiens et dicat non conforteretur ... non
confirmet suam fortitudinem et malignitatem / ... xxiiii nisi
breviati essent dies illi non fieret salva caro omnis
... propter electos ... non regnabit nisi per tres annos cum
medio ... per tempus et tempora et dimidium temporis quia ... tali
tempore perderentur homines ... non ... quia antichristus
... diu regnaret homines seducendo et dicit cassiodorus

erit homo pessimus quem humana non potest sustinere condicio in quo tanta erit versucia et potestas ut sola virtus domini eius possit nequaquam superare. Iudicentur gentes hic dupliciter exponitur. Primo sic secundum Augustinum et glosam antequam tu venies ad iudicium extremum iudicentur gentes et iusto dei iudicio in reprobum sensum tradantur infideles et male credentes. Ioh. 3 qui non credit iam iudicatus est. Hoc est autem iudicium quod lux de fide venit in mundum et dilexerunt homines magis tenebras infidelitatis quam lucem fidei ideo iuste relinquuntur cecitati et in tenebris ambulantes precipitantur in peccata et tessal. ii° ideo mittit eos deus in operacionem erroris ut credant mendacia ut iudicentur omnes qui non crediderunt veritati sed consenserunt iniquitati. Hoc totum in conspectu tuo id est in occulto tuo iudicio quod paucissimi sancti et iusti vident et intelligunt. Vel sic ad iudicium ultimum iudicentur gentes inst deleas reprobacionem penitus non sunt dampnacionis in iudicio eterno eos per antichristum decipi permittendo. Apoc. ultimo qui in sordibus est sordescat adhuc in conspectu tuo sed occulto iudicio. Primi Regum xvi homo videt ea que parent deus autem intuetur cor. Vel sic secundum Cassiodorum quod propheta petit etiam in conspectu gentes celerrimo adventu iudicari quia cum ipso antichristo scelestissimo scelera magna facture sunt. Prima ut paciencia pauperum non pereat. Exurge domine et veni ad iudicium ostendendo tuam potenciam cohibendo maliciam antichristi et suorum ministrorum. Non confortetur homo id est non ducet diu fortitudo antichristi et non prevaleat sua malicia adversus pacienciam pauperum quia humana condicio non patitur eum sustinere. Iudicentur gentes antequam tu venies ad extremum iudicium id est iusto iudicio infideles et male credentes tradantur in reprobum sensum in conspectu tuo id est in tuo occulto iudicio. Vel sic iudicentur gentes in conspectu tuo id est tuo celerrimo adventu quia cum ipso antichristo multa scelera sunt facture.

Constitue domine legislatorem super eos ut sciant gentes quoniam homines sunt. Ad Roma. omne quod potestas iudiciaria data est Christo ideo dicit constitue domine legislatorem super eos id est Christum latorem legis evangelice ad iudicandum eos sed quod dicitur Act. x ipse est qui constitutus est iudex vivorum et mortuorum. Sciant gentes quoniam homines sunt preter excepto Christo qui est deus et homo qui in iudicio apparebit in forma humanitatis in qua fuit iudicatus coram Pilato iudicabit autem per formam divinitatis. Alia expositio. Sic hic promittit antichristi adventum et eius presumpcionem ac membrorum eius fatuitatem. Sciat get dt sic ut iudicentur gentes constitue domine non iubendo sed permittendo. Iob xxxiiii qui regnare facit hominem ypocritam propter peccata populi legislatorem id est antichristum qui est lator prave legis sic et bene conabitur etiam mutare legem evangelicam. Dan. vii putabit quod possit mutare tempora et leges super eos id est ad eorum ruinam et subversionem. 2 Tessal. ii ideo mittit illis deus operacionem erroris ut credant mendacio ut sic sciant gentes id est gentiliter viventes experiantur primi quod dicit. Sciant tunc id est experientur quoniam

Judicet gentes

Quam homines sunt stulti qui crediderunt mendacio antichristi cum
quo dampnabuntur. quia homines in prosperitate se non cognoscunt
sed in adversitate. unde legitur Alexandrum vulneratum dixisse suis
adulatoribus vos dicebatis me esse filium iovis et deum sed istud
vulnus quod hic est probat me esse hominem ideo dicit Cassiodorus di-
gnum est ut talis principibus detur peccatoribus non qui eos regat
sed una cum ipsis peccat et talis legislator pravus qui non
ad salutem subiectorum proficiat sed ad ruinam. Glossa et inter-
linealis gentes constitue domine hoc est permitte legislatorem
vel antichristum latorem prave legis super eos vel ad eorum ruinam
et subversionem. ut sic gentes sciant vel peccatores experiantur quam
homines sunt stulti qui crediderunt mendacio antichristi cum
quo dampnabuntur. Ut quid domine recessisti longe ~~recedes~~
~~tempore antichristi~~ despicies despicias in opportunitatibus in tribula-
tione ad literam hic ponitur antichristi persecutio secundo eius detesta-
tio primum sciendum quod tanta erit persecutio illo tempore antichristi
ut videatur deus eam deseruisse si posset fieri quam David
previdens in spiritu dicit ut quid domine recessisti longe vel re-
cedes tempore antichristi loquitur de futuro per modum preteriti videtur enim
deus recedere a fidelibus quodammodo quando liberat eos non per se
a tantis persecutionibus despicies in opportunitatibus in tribulatione
illos enim videtur deus despicere tamquam rem inutilem pro quibus
non liberat tempore opportuno quod est tempus tribulationis Aliter legitur sic
hic pertractat mala fienda per antichristum et primo mala
iustorum secundo mala reproborum dum superbit etc. tertio mala an-
tichristi qui est caput reproborum primo ponit admirationem quo-
rum querere dicens ut quid domine recessisti longe a tuis fidelibus
eos per antichristum affligi permittendo et eis subvenire
tardando ipsa enim ad punctum in modico dereliqui te sol-
vit ut doceat simplices despicis vel ad modum despicientis
te habeas hoc est aut videris despicere in opportunitatibus vel opportune
et utiliter dimittens eos in tribulatione non statim subvenien-
do sed utiliter differendo hoc conquerebatur Christus in cruce cum diceret
deus deus meus ut quid dereliquisti me vel sic despicis in oppor-
tunitatibus in tribulatione vel in opportuna tribulatione que est opportuna
et utilis Augustinus deus immittit tribulationes ad inflammandas
animas desiderio adventus sui quibus eas superent et in ardore
caritatis proficiat prima tribulatio vero fideles deus qui non patitur
nos supra id quod possumus temptari Glossa ratio quia iocundior
est fons sitientibus unde deus qui est fons vite a quo se so-
lent et sic desideratus plus attenditur Glossa ut quid domine
recessisti longe a fidelibus eos affligi permittendo per antichristum
et subvenire tardando despicias enim vel ad modum despicien-
tis te habes aut videris despicere in opportunitatibus vel op-
portunitatis tue dimittens eos et in tribulatione non statim subveniens
vel despicias in opportunitatibus in tribulatione vel in opportuna tribu-
latione que est opportuna et utilis Nota tribulatio a deo permissa

n avaricosis et pigris tc j lege fetus e a me consolator conu tc dicam mea. Septa
ab infidelibus et incredulis ad cap. xx. ij. vas qua aliquis erat lege fcti esse
ipse in sanguine xpi / vacua a crudelibus et impiis [illegible] pu lege
est dus ab impiis et oratores iniustos conprauchet

Explanacio

multa bona confert primo tribulacio probat et examinat Eccl. xxvii
vasa figuli probat ignis / Secundo humiliat ij corinth xii
ne magnitudo revelacionum extollat me datus est michi stimulus carnis
3o humiliando docet et humiliat ysa xxviii sola vexacio dat intellectum
Quarto docendo purgat Ioh xv et eu qui fert fructum purgat in doctrinam
Quinto purgando sanat Tob v. moeepuaz [illegible] domini vere
plus qr ipse vulnerat et medetur percutit et manus eius salvabunt
Septo sanando ad altaria elevat Reg. iiij in philistea stage et e
levate ij Septimo elevando coronat Iacobi j beatus vir qui suffert temptacionem
Vllage c dus [illegible] vanitate [illegible] ab inspectis et stultis Iob v ego
vidi stultum firma radice et maledixi pulcritudini eius ij lege fuit
filii eius a salute et conterentur in porta. Septa a raptoribus et violentes
filii eius a [illegible] lege fraus a dyspliaia et [illegible] condonabat
Iob xxiij [illegible] fratribus tenebris, dea a mendacibus et fraudulentis lege prov
iudas [illegible] dolo vivi mendaces ira erat illis memores [illegible]
ab est a sapiencia et malis vita ysa xlvij audite me duri corde qui longe
ab iusticia deviatis ab incertitudine et ab hypocrisi ijsl iij ipse est tu
esse a iusticia [illegible] et lege a [illegible] eorum Septo ab

du

Dum superbit impius incenditur pauper comprehenduntur in consiliis
quibus cogitant. Ad literam dum superbit impius .i. anti
xpus et ceteri de secto per morem partis per multitudinem prophecie
incenditur pauper .i. populus [illegible] fidelis sibi obediens crucia
bitur omni cruciata igne qui per incendium ... in scriptura
et [illegible] ad literam igne incendet comprehenduntur .i. comprehendentur
in consiliis [illegible] [illegible] [illegible] capiantur per antixpm et sate
llites eius qui secundum dicta antiquorum doctorum in monte oliveti
a fulmine percuciet et magna pars adherencium sibi de quo
ij Tessal ijo tunc revelabitur ille iniquus quem dominus ihesus
interficiet spiritu oris sui et destruet illustracione adventus
sui in consiliis quibus cogitant quia sicut cogitabunt cruciare
fideles suos xpi sic a deo cruciabitur. Aliter scilicet sic hic
tangit mala temporis dicit dum superbit impius persequitur
fideles persequendo incenditur pauper .i. purgatur spiritu sicut cum
flat ventus ignis plus prius maiora. Vel sic dum super
bit impius superbe opprimendo iustum incenditur pauper igne
caritatis magis fervens in deo vel incenditur pauper affectu
amoris dei vel effectu purgacionis de quo Ier xx factus est
in corde meo quasi ignis estuans de quo Sap iijo tanquam
aurum in fornace probavit eos Ecce patet quod prudencia
dei mirabiliter de malis operatur bonum operacionem namque per tribulacionem
bonum magno studio bone spei accedunt ad recte vi
vendum [illegible] et ... et [illegible] est ... vitat ... ipsi impii comprehenduntur in consiliis .i. cogitacioni
bus fraudulentis quibus cogitaverunt iustos decipere quia super
eos redundat sua machinacio Iob v. apprehendit sapie
ntes in astucia sua et consilium pravorum dissipat vel gladius
eorum intret in corda ipsorum Summa dum superbit impius
fideles et humiles persequendo incenditur pauper igne vel ca
magis fervens in deo vel iustos opprimendo incenditur

purga[...] maria
vel sic dum superbit im
pius iustos

paupres igne caritatis magis fervent in se vel in effectu pur-
purgatorius ita quod peccatores ex persecutionem purgantur in anima et
ipsi impii comprehenduntur in consiliis fraudulentis quibus cogita-
verunt iustos decipere et seducere quia eorum machinacio redundabit
in ipsos. Quoniam laudatur peccator in desideriis anime sue
et iniquus benedicitur. Ad litteram quoniam peccator id est antichristus laudatur — iniquus
id est laudabitur a suis adulatoribus qui dicent bonus est et iniquus
cessat ideo exacerbavit dominum peccator et nimia adulacione ad-
hibita sibi elevabitur in tantam superbiam et blasphemabit
deum. Alia littera est Superbia dixit quod nimium superbit hic ostendit
causas sue superbie et dicit sic secundum glossam ordinariam. Quoniam laudatur
peccator scilicet qui in se peccat laudatur a suis et non corrigitur
in desideriis anime sue id est in impletione desiderii sensualitatis
sue cum in hoc sit magis vituperabilis. Ysaie 3 popule meus
qui te beatum dicunt etc. et hec est magna ira dei ubi deest
correctio et assistit adulacio. adulacionum enim lingua alligat
animas in peccatis delectat enim hominem ea facere in quibus non
solum non timetur reprehensor sed etiam laudator auditur
secundum glossam ordinariam. De ista laude adulatoria dicitur Job xx laus
impiorum brevis et gaudium ypocrite instar puncti. Et nota
quod tripliciter adulator laudat peccatorem primo extollendo ipsum
in bono ultra statum debitum et hoc est malum. 2o attribuendo
ei bonum quod non habet et hoc est peius. 3o commendando ma-
lum quod habet quasi bonum et hoc est pessimum. Ysaie v. Ve qui
dicunt malum bonum etc. Et de ista laude dicitur hic quoniam
laudatur peccator id est antichristus et potest intelligi de quolibet peccatore.
Et non licet peccare opere sed magis quam peccare voluntate
tamen. tamen magis peccatum est laudare hominem in voluntate
peccandi quam in ipso facto et ideo aggravando dicit in deside-
riis anime sue desiderium enim antichristi erit ut credatur esse
deus. De hac adulacione dicitur Proverbiorum primo Si te lactaverint
peccatores ne acquiescas eis. Et iniquus in proximum qui aliis no-
cet scilicet antichristus qui aliis nocebit vel in deum peccabit de
proposito in proximum facto benedicitur quasi deus a malis qui potius
in conspectu iniquus debeat maledici. Ecclesiastici xli Ve vobis impii
Secunda quoniam peccator qui in seipsum peccat laudatur a suis a-
dulatoribus in desideriis anime sue id est in impletione desideriorum
sue sensualitatis seu male voluntatis quando malum facit et
laudatur ac si bonum faceret. Et iniquus qui aliis nocet be- — et iniquus
nedicitur a malis adulatoribus qui potius debet maledici. Ex-
acerbavit dominum peccator secundum multitudinem ire sue non queret
ad litteram ex nimia adulacione adhibita sibi antichristus ele-
vabitur in superbiam tantam quod blasphemabit deum
provocans iram dei et secundum multitudinem ire sue id est ire divine
contra se provocate non queret scilicet penitenciam sed morietur in obstina-
cione. Alia littera est hic describit mala antichristi qui est re-
proborum et tangit offensam divine potencie et contemptum eius
iusticie et dicit quod quo peccator natus exacerbavit id est ad iram

Vel ad vindictam provocavit et provocabit propter peccatum in exacerbacione
secundum diem temptacionis peccator et antixpistus qui est peccator anthonomasice
unde dicitur homo peccati 2 thessalonicenses 2o ipse enim exacerbabit deum
verum quia deo se comparabit ymo extollet se super omne quod
dicitur aut colitur deus et in tantum exacerbabit quia non queret
et non requiret deum penitendo Ysa lv querite dominum dum
inveniri potest secundum multitudinem ire sue et crudelitatis et imp-
ietatis omnia crudeliter faciendo propter quod supercadit ignis et non
viderit solem vel deus non queret eum in penitencia pro peccatis
corrigendo et ad graciam vocando Luce xviii veniet filius
hominis quare re s probabit in seculo et natura puniendo et hec
est causa quare peccator superbit quia non corripitur Ecclesiastes viii quia
non cito profertur contra malos sentencia io absque ullo timore
filii hominum perpetrat mala et hoc secundum multitudinem ire sue et
dei qui valde irascitur quando hic non punit nam hic punire
est magna misericordia dei sed in futurum servare vindictam est
sed magna ira dei 2 Machabeorum vi non sinere peccatoribus ex sentencia
agere sed statim ultionem adhibere magni beneficii est indicium
et ideo ad percutientem synagogam dicitur Ezech xvi recessit a
te zelus meus non visitabo super filias tuas et uxores
tuas cum fornicate fuerint Contra et quo peccator laudatur
in sua malicia et in suis peccatis ideo ipse in superbia ele-
vatus exacerbavit et ad iram et ad vindictam provocavit
deum verum comparando se deo ymo extollendo se super deum
et secundum multitudinem ire sue et sue crudelitatis et impietatis
non queret graciam dei penitendo vel deus non queret eum pro peccatis
in penitencia puniendo et ad graciam vocando et hoc secundum multitudinem
ire sue nam quod peccator non punitur in presenti est magna ira
ira dei sed quod punitur in presenti pro suis peccatis est eius magna
misericordia Ps x non est deus in conspectu eius inquinate sunt vie illius
in omni tempore ad literam hic ponit quomodo peccator contempnit
deum et dicit non est deus in conspectu illius et illius est repu-
tacionis corde quia adversatur et extollitur super omne quod dicitur
deus tamquam ipse sit deus inquinate sunt vie illius in omni
tempore quia semper occupatur in peccatorum pollucione aliter le-
git Hic tamen contempta domine sapiencie et dicit non est deus est
super omnia omnia conspiciens Eccli xxiii primo erat super ira que
illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum in conspectu eius
et in eius conspectu et intencione Dan xiii averterunt oculos
ne viderent celum et seculum suum et declinaverunt oculos
suos ne recordarentur iudiciorum iustorum quasi diceret antixpistus et quilibet
peccator obstinatus non habet deum pre oculis nec habet racionem ad
deum ut ipsum oculo fidei vel intellectus respiciat et oculo
affectus et caritatis appetat quia sic deum duobus oculis re-
spiciat spiritualis vivit Abac ii iustus ex fide vivit secundum
formata per caritatem ideo vie illius inquinate sunt interiores co-
gitaciones et exteriores vie et operaciones inquinate sunt sordibus
peccatorum Trenorum primo sordes in pedibus eius nec est re-
cordata finis sui in omni tempore scilicet suo dum vivit vel
vite sue vel etiam alieno tempore et plus omnibus qui fuerunt

quocumque tempore quod in illo homine fuit tota malicia quanta est in
antixto. Quinta non est deus qui est lux vera omnia conspiciens
in quo vere eius et in eius consideracionibus et intencionibus hoc est antixt
et quia licet obstinatus peccator non habet deum prae oculis ut ipsum
oculo fidei respiciat et oculo affectus appetat ideo videt
illos scilicet interiores et cogitaciones et exteriores et operaciones inquinate
sunt sordibus peccatorum in omni tempore quo vivit et plus
omnibus qui fuerunt quocumque tempore nos quod multa dedimus (?) habere
in corde nostro ut non peccaremus primo maiestatem dei videlicet
presentem propter providebam dominum in conspectu meo semper ii et Secundo xpi
passionem Deut. xxviii erit vita tua pendens ante te Tercio divine
legis observacionem propter revelabo omnia testi Quarto peccatorum
nostrorum turpitudinem propter de la. non me co. Quinto divine iusticie
essentiam propter quod inita (?) an. o. me Sexto futuri iudicii
districtionem Dan. vii aspiciebam donec throni Septimo
proximorum multitudinem tot in meo (?) he autem faciam tuam ab
illo paupere Octavo terram infirmitatem Psal. vi considerant
te ipsum Nono mortis incertitudinem Eccli. xiiii memor esto
quod mors non tardabit. Auferuntur iudicia tua a facie
tota eius omnium inimicorum suorum dominabitur ad terram auferuntur
iudicia quod in illo timebit divina iudicia super se ventura
pre elacione et obstinacione nimia omnium inimicorum suorum dominabitur
primo et seductione populos sibi subiciens aliter legitur sic hic
ostendit contemptum divine iusticie et causa superbie antixti et
cuius licet impius quod non considerant divina iudicia futura et eternam
penam inferni quod ipsius respiciatur propter peccatis et dicit Inquinate
sunt vie illius omni tempore quod / o deus tua iudicia quibus peccatores
punis scilicet iudicium particulare mortis et generale extremis
vel iudicia quibus in presenti iudicas occulte discernendo
iustos a peccatoribus auferuntur a facie eius et a consideracione
et a memoria eius scilicet antixti vel causa obstinacionis quod putet
quod deus non iudicaret eos propter xxxvi vim (?) mali non cogitet
iudicium Iob xix fugite a facie gladii et cetera quod propter hanc
removet hic ab antixto timorem qui est primum donum
dei et super removit ab eo caritatem cum dicit non est deus
in corde eius quod est protector virtutum et cetera propter omnes amovit
ab eo omnem virtutem. Omnium inimicorum suorum dominabitur quod
antixtus omnes adversantes sibi et omnes reges superba su-
perabit et in auctoritate perseverabitur et quia solus regnabit Iob x (?)
terra data est in manus impii abac primo / ipse de regibus
triumphabit et tirannis ridiculum eius erit / et ista est causa
quare antixtus et quia licet ipsius superbit scilicet dominium suum super
alios vere de eius dominio dicitur Apoc. xiii vidi bestiam
ascendentem de mari habentem capita septem et cornua
decem hec bestia est antixtus septem capita sunt dominus (?) vere
regum et principum quos sibi subiciat vel timore vel
bello vel muneribus vere iuste dominabitur eos
corporaliter et spiritualiter occidendo in corpore sicut Enoch et Helia
Dan. viii sibi (?) altissimi contra et stellas deiciet malis

Auferentur iudicia tua a facie eius omnium inimicorum suorum dominabitur

Causa superbie

dominabitur per ypocrisim et deceptionem signis fallacibus. Item per
pecuniam et munera quia duces thesauros absconditos sibi reve-
labit. Secundo per potentiam et violentiam. Unde Augustinus credit antichristum
omnes reges superaturum et solus regnaturum. Inquinate sunt
vie illius omni tempore quia tua iudicia dei quibus peccatores
punis scilicet iudicium particulare mortis et generale extremi vel iudi-
cia quibus in presenti iudicas occulte distinguendo iustos a
peccatoribus auferuntur a facie eius id est a consideratione et a mente
antichristi et augustinus peccatorum. Absque omnium inimicorum suorum dominabitur
scilicet ipse antichristus qui omnes adversantes sibi et omnes reges super-
abit et conculcabit in victoria. Dixit enim in corde suo non mo-
vebor a generatione in generationem sine malo. Ad literam quia ex
nimia elatione antichristus reputabit dominium suum stabile et
ergo dicet in corde suo non movebor a generatione in generationem sine
malo id est ex presumpta securitate dicet ero sine malo cuiuscumque
pene. Aliter legitur sic hic in speciali determinat mala antichristi et augus-
tinus obstinati. Et primo mala cordis. Secundo oris ibi cuius male-
dictione. Tertio operis ibi sedet. Primo dicit vere omnium dominabitur per
potentiam quia per artem magicam. Dixit id est dicet in corde
suo apud se in corde cogitando non ex permittatione quia adeo ex-
pectabit prosperitatem et dulcia vita perfruet ad alligendum homines
non movebor a generatione in generationem sine malo. Hoc multipliciter
exponitur. Non movebor id est fama mea celebris non transibit
ad posteros sine malo id est sine maleficio artis magice vel
sine malis actibus. Sicut legitur quod quidam incendit Romam et in-
terrogatus fuisset a Cesare quare hoc fecisset respondit ut fama
mea isto modo transiret ad posteros. Secundo modo exponitur sic non mo-
vebor a generatione in generationem id est non transibo a generatione hac mor-
talium ad immortalem in celum visibiliter sicut Simon magus sine
malo id est sine artis magice maleficio quia ut dicit glosa antichristus
putabit se malis artibus et aliorum virtute cum ope demonum
generationem ad eternam de terra in celum et de una generatione in aliam
transire. Tertio sic non movebor a generatione in generationem id est de primo in
mentem non extendar de gente ad gentem sine malo id est
nisi multa iniusta mala inferam. Quarto modo sic non movebor
a generatione in generationem id est per vitam non conquiescam nec molesta-
bor ab una generatione in aliam transeundo sed ero sine malo
quia omnia succedent mihi ad votum. Quinto modo per vitam per omnes
generationes sine malo id est sine inquietatione. Secundo quod antichristus
faciet signa et prodigia per artem magicam. Secunda ad Thessal-
onicenses ii cuius est adventus erit secundum operationem satane in signis
Apocalypsis xiii faciet signa magna ita ut ignem de celo fa-
ciat descendere. Cuius maledictione os plenum est et amaritudine
et dolo sub lingua eius labor et dolor. Ad litteram hic ostendit
peccatum oris. Dicit cuius scilicet antichristi vel alterius absque peccatoris os
plenum est maledictione blasfemando deum et amaritudine proferens

sibi inobedientes ad amaritudinem vite perducit et dolo ꝑ
ius dolos multos decipiet sub lingua eius labor et dolor
quia proiciet inferre laborem et dolorem sanctis / Alia lec[tura] sic
hic describit peccatum oris apertum et occultum et de aug[ustinus] os ma
ledictionis i[d est] blasfemiis et contumeliis plenum est, quia ex habun
dancia cordis os loquitur / Act[uum] xii dei blasfemando contra
ipsi adversus deum deorum loquitur magnifica / Apoc[alipsis] xiii datum
est ei os loquens blasfemias / et amaritudine i[d est] amaris verbis
et comminacionibus / Hebr[eos] xii contemplantes ne qua radix ama
ritudinis sursum germinet / et dolo i[d est] fraudulenter blandiendo
seu dolosis promissionibus / Dan[ielis] viii dolus in manu dirigetur
quem dolum teget per ypocrisim et simulacionem sanctitatis Gregorius
dolus eius est quo se sanctum simulat ut sanctos de
cipiat / Sub lingwa eius i[d est] in mente eius et cogitacione
id est occulte et tacite hec cogitabit et non super lingwam
aperte exprimet / Iob xx cum dulce fuerit in ore eius malum
abscondet illud sub lingwa sua / labor scilicet culpe in per
petrando / Iere[mie] ix ut inique agerent laboraverunt et dolor
pene in puniendo / Iob xx omnis dolor irruat in eum vel sub
lingwa eius labor et dolor i[d est] in mente eius et cogitacione
labor i[d est] afflictio et dolor i[d est] cruciatus ut scilicet fideles et
iustos subiciat et infestat laboribus et doloribus. secundum glo[sam] vel
labor et dolor sub lingwa i[d est] eius vigilancia in affli
gendo est sub lingwa i[d est] et minorum efficacie quia lingwe
persuasio eius decipiendo quia per prima corpus per secundam animam
ledet Prima sic dixit ille non movebor a generacione in genera
cionem aug[ustinus] os eius plenum maledictione i[d est] blasfemiis et contume
liis deum blasfemat et amaritudine i[d est] amaris verbis et comina
cionibus et dolo i[d est] dolosis blandicijs et promissionibus et simulacione
sanctitatis / sub lingwa eius i[d est] in corde seu in mente et cogi
tacione labor culpe ut inducat ad peccatum et dolor ut inducat ad
penam vel sub lingwa eius labor et dolor i[d est] in cogitacione
et in corde eius labor i[d est] afflictio et dolor i[d est] cruciatus ut fi
iustos subiciat et infestat afflictionibus et doloribus Nota labor
impiorum est multiplex laborant enim sperando vana / Sap[iencie] iii vana
spes eorum et labor sine fructu secundo machinando perversa ysa[ie] lix
conceperunt laborem et pepererunt stipulam i[d est] iniquitatem Tercia laqueando
[illegible] caput [illegible] labor [illegible] [illegible] pericula ex
[illegible] et devia / Eccl[esiastes] x labor stultorum affliget eos qui nesciunt
in urbem pergere Quinta peccando adulpa / Num[eri] xi ortum est murmur
populi quasi dolencium pro labore contra dominum [illegible] Septima agendo iniqua
Iere[mie] ix ut inique agerent laboraverunt Septima pigriciendo curiosa
Eccl[esiastes] viii Nona plus laboraverit ad querendum tanto minus in
veniet / Octava congregando temporalia / Eccl[esiastes] iiii unus est et secundum non
habet et tamen laborare non cessat Nona parando carnalia / Eccl[esiastes]
vi omnis labor hominis in ore eius sed anima eius non implebitur bonis

Sedet in insidiis cum diuitibus in occultis ut interficiat inno
centem ad literam sedet in insidiis meditando ponere insidias
iustis cum diuitibus huius seculi sibi in hoc adherentibus ut in
ficiat innocentem id est populum fidelem sibi non obedientem. Aliter le
sic hic describit processum operis ipsius antixpi et primo ostendit in gnere
operabitur mala 2o in quos ibi oculi eius et primo dicit non solum peccata
faciet sed etiam sedet id est sedebit quasi in hoc morando et insistendo id est
in cathedra pestilencie Apoc. 2 Scio ubi habitas ubi sedes est satha
ne in insidiis quasi latro homines insidiando unde mille artes no
cendi habebit cum diuitibus suis complicibus quos ditabit ut per
ipsorum apparentem felicitatem felicitatem diuiciarum ad ipsos conuertat
et non dicit cum sedet cum pauperibus quia sic nulla est participacio
iusticie ad iniquitatem. 2 Corinth. vi ita nulla est participacio pau
peris ad diuitem Eccl. xiii dicitur tecum ne socius fueris quid communi
cabit cacabus ad ollam, sed xpc elegit discipulos pauperes Jaco. ii non
ne deus elegit pauperes et sed antixpc diuites. in insidiis ponit
in occultis quia ypocrita erit nec dicet se insidiatorem sed potius
saluatorem simulabit se esse vel in occultis id est in rebus ambiguis
et dubiis insidiabitur ubi non est facile intelligere quid appetendum
et quid recusandum sit deceptionem parabit secundum glo. Pro. xxiii insi
diatur in via quasi latro et quos incautos inuenerit interficiet
unde dicitur ut interficiat innocentem morte spirituali si potest ipsum ab
innocencia remouendo vel saltem mortem corporali innocentem
occidendo Dan. xiii innocentem et iustum non interficiam et in hoc
etiam erit contrarius xpo qui non venit ad interficiendum sed ad salua
dum Joh. 3 non enim misit deus filium suum ut iudicet mundum sed
ut saluetur mundus per ipsum Sma hec solum os eius plenum est
maledictione et blasfemia sed etiam sedebit id est insistet insidiis
quasi latro homines insidiando cum diuitibus suis complicibus et sequa
cibus in occultis quia non dicet se insidiatorem sed simulabit se esse
saluatorem vel insidiabitur in occultis id est in rebus dubiis ubi non
est facile intelligere quid sit appetendum et quid recusandum parabit deceptionem
ut interficiat innocentem morte spirituali si potest vel saltem morte
corporali si non potest decipere in anima Sed

Oculi eius in pauperem respiciunt insidiatur in abscondito quasi
leo in spelunca sua ad literam Oculi eius in pauperem respi
ciunt id est in populum xanum tunc de paupertate considerans qualiter ipsum
possit totaliter destruere ideo subditur insidiatur in abscondito quasi leo
in spelunca sua aliter le. sic hic ostendit contra quos perpetue mala
operabitur quia contra pauperes et humiles xpi et primo ponit exemplum sim
ulacionis pietatis Secundo insinuat expressionem iniquitatis seu crudelitatis
ibi insidiatur et dicit Secundum in insidiis isto modo quia erunt oculi eius
in pauperem respiciunt quasi dicat licet ipse erit pessimus tamen
voluit assimilari xpo in hoc quod respiciet pauperes Ysa. lxvi
ad quem respiciam nisi ad pauperem et contritum spiritu et con
dicit oculi eius per antixpum in pauperem respiciunt id est respiciet
quasi miserando et compaciendo et velle subuenire simulando
Eccl. xii In oculis suis lacrimabitur inimicus et quasi adiuuans sub
plantabit plantas tuas Apoc. xiii le. de bestia per quam antixpus
intelligitur quod habebat cornua similia agni Cassiodorus non respicit

Vt pcipiat s3 vt pdat Et licet simulet mitem tn crudelis est
s3m ceterm veritatem ideo dicit Insidiatur i. insidiabitur paupi iusto
ad pdendum et occidendum in abscondito maliciam suam occu
ltando et non manifestando vt noceat Vnde ad coterendu
est cor eius vt ad inferendum genciu non pauci q leo p
sciencciam occidendi in spelunca sua s3 ~~pfraude~~ vel pfrau
lenciam decipiendi Ieremie iij Vrsus insidians factus e mi leo
in abscondito Prouerbiorum xxviij leo rugiens et vrsus esuriens princeps
ps impius sup ppulm paupem Conflabitur eciam pseccio anti
xpi ex fraudulencia et violencia Vnde leo in spelunca vtitur
primo vtitur fraudulencia se occultando in secreto ne bestia
a qua capere vult fugiat visa eo Postea cum videt eam esse
ita prope vt fugere non possit egrediens et insiliens sup
eam vtitur apta violencia sic faciet duus et faciet anti
xpc minister eius Vnde glosa Incedet i. sedebit in insidiis sicud modo
quia voluit se assimilare xpo nam/ oculi eius in pauperem
respiciant qui infestando et paciendo eis et simulando se eis
velle subvenire sic xpc/ s3 tamen insidiatur i. insidiabitur in ab
scondito maliciam suam occultando quasi leo in spelunca
sua/ vt paupem iustum rapiet et crudeliter vt leo pdet Sic
faciet diaboli et faciet minister eius antixpc Item de diabolo Nota
quia prima psecucio ecclesie fuit p violenciam tirannorum tempore
martirum/ 2a pfraudulenciam hereticorum et falsorum tempore
confessorum Sed vltima erit p vtramque tempore vltimorum fratrum
Insidiatur vt rapiat paupem/ rapere paupem dum attra
hit eum/ Ad literam quos sibi antixpc tormentis flectere non
poterit verbis dolosis ad se trahere studebit/ aliter legitur sic hic psalmista
exponit versum precedentem ondens quomodo impius insidiatur
paupi i. humili et dicit/ Impius ideo insidiatur in abscondito
vt rapiat paupem seu humilem. i. vt pfraudulenciam et
dolositatem inducat eum ad consenciendum sibi sic pius et
insidiatur/ rapere paupem dum apperit attrahit eum i. vt attra
hat eum ad se p violenciam quia quos non potest blandiciis et p
missis attrahere illos attrahet penis et tormentis/ Item de illo
facte qui penitebat in sepulcro. vel potest legi ergo sic in
sidiatur. vt rapiat paupem p violenciam et insidiatur ra
pere paupem pfraudulenciam dum attrahit blandiciis et pmis
sis In laqueo suo humiliabit eum inclinabit se et cadet cum
dominatus fuerit pauperum/ Ad literam quia impius quos decipiet
dolositate ideo subditur/ In laqueo suo humiliabit eum. s3 quia
post hoc finaliter deicietur ideo subditur/ Inclinabit se non
voluntarie s3 diuina virtute et cadet a domo suo/ cum dominatus
fuit pauperum s3 humilium et fidelium/ aliter legitur sic hic
ostendit quales faciet impius quos ad se pfraudes attra
hit quia humiliabit eos i. miseres et viles faciet coram
deo/ Glosa ostendit quia ipse impius seducitur etiam humiliabit et cadet

thema

Et dicat qm impius et supbus attraxit pauperem i. humilem ad
se pprandem et induxit eu in laqueu suu i. in pctm tunc humi
liabit eum sz deiciendo a sua dignitate et vilem faciendo
et sibi subiectu homo cu in honore esset n̄ intellexit cpatus e iument
ic Dan xx vi deiciet in fortitune et destell. et gratulauit eos
vl sic in laqueos suo i. in pmission felicitatis et diuiciaz. po
ad thim vi qui volunt diuites fi incidunt in temptacionem et
laqueum dyabli desideria multa et inutilia. Vn quidaz est
laqueus mundane felicitatis pma tessal vi qui volunt di
uites fi ic Secundus laqueus carnalis voluptatis qui capit
Joseph Wyn Ecci ix ne aspiciaz mulierem ne capiaris Tercius
laqueus e honoris et dignitatis Ysa 24 qui fugiet a facie
auaricie cadet in foueam laqueus Pro 22 Insidia ruina e inte
memorat q de auaro faciet facit pdigu et humiliabit eum
sz pauperem iustum i. aput homines deiciet et vilificabit
qr quantu ipse anttus et sui in tpalibus diuiciis et honoribus
excellent in tm paup. Ad pncipium Vel quando humiliabit i.
sibi subiciet quantu ad illos quos puttet de quo Apoc xii
qr cauda eius trahebat tercius ptem stellaz celi i. omnes xpi
anos ps inocentes et penitentes qr fideli gratur ad eum
etiam de hijs qui stelle celi i. boni pg erat vl saltem
boni videbaz Inclinabit se hic o nt usq quo impius vt
dyaa. vl antixst vel quilibet iniqus et supbus usq quo
i. ecdm pdicta mala opabz et dt cu impius mala pdicta
mala faciet iustis et pauperibus pcca inclinabit se i. appro
inquabit suo exitu et deiectiom et cadet i. morietur vel
ic infitiet spu oris sui ysa xi Spu labiorz suorz int
ficiet impium Cum dnatus fuit pauperum iustorz corpora
corz ad voluntatez suam torquendo et occidendo sicut enoch
et Heliam Apoc xi et plures alios a mas in corz ad suaz
voluntatem spua ocidere no poterit Nota multiplex e laqueus
pctorum pimus ignorancie et errorz 2 thi de illis deus ad
pmam cognoscendum veritatem vt resipiscat a dyabli la
queis 2q fle doctrine et locucionis Ps x. inveti sunt in
ppo meo impii insidiantes et qs aucupes laqos ponetes
3q pue exepli et gulacionis Osee v. laqueus fca est spe
culacom 4q delositatis Eccl l. a laqueo lingue Qntus
curiositatis Judith ix capiaz laqueo oclor Sextus elacio
nis In via qua ambu. absto laqum ic Septimus cupidit
pma thi 2 qui volunt diui. fi in laqum dyli Octauus
voluptatis Eccl vii Inueni.
Nonus pue
consuetudinis Job xviii teneba plata illius laqo de spa
ciomis Mt xxvii abiens laqueo se suspe. Decimus mort
pro xxi impigez ad laqueos mort. Undecimus eterne dam
pnacois ps plu. sup. dicto. laqus xi Dixit enim in corde
suo oblitus est deus auertit faciem suam ne videat in fin
em Ad Exam hic o nt causa deiectionis impii dcs dixit
in cor. s. oblitus est deus no huius noticiaz seu memoriaz

forte viii
das ix la
queos cic

ctorum meorum avertat faciem suam ex quo veniet quod antichristus sit futurus
error quod divina providentia non extendat se ad ista inferiora aliter
legitur sic hic tangit causam ruine impii et dicit intuto impius videt
quod dixit in corde suo sic cogitando et putando psalmus dixit insi-
piens in corde suo non est deus oblitus est deus pauperum ad sub-
veniendum et ad saluandum eos de manu mea vel oblitus est mei
ad puniendum me ergo Iaco primo avertit quem non est transmu-
tatio xxiii averto in generationem seculorum avertit faciem suam quod non
videndo opera mea ne videat id est ne videat quod in mundo sunt usque
in fine mundi quando erit generale iudicium vel ne videat in finem
id est ne videat que sunt in terra quod est vltra psalmus Iob xxii circa
cardines celi perambulat nec nostra considerat quod deus non curat temporalia
propterea nec ea que sunt in terra sed tantum ea que sunt in celis vel ne
videat in finem id est in perpetuum avertit Ista magis avito impius videt
in mortem et in dampnacionem quod dixit in corde suo cogita-
bat quod deus esset oblitus pauperum ad subveniendum eis vel
etiam oblitus est mei et non puniet me avertit faciem suam id est co-
gnitionem ne videat id est ne sciat que fiunt in hoc mundo usque in fine
id est consummationem seculi seu in perpetuum Exurge domine deus et
exaltetur manus tua ne obliviscaris pauperum ad literam hic ostendit · tunc quando
defectus ipsius quia fiet virtute divina ad preces sanctorum pro quo orat propheta in
propheta dicens Exurge domine deus videbis enim deus quod dormire tempore quo orat
antichristi vel alterius impii peccatoris eo quod tanta mala permittet eum accelerans
facere et propter quod videbis exurge quod incipiet eum destruere et ex- iudicium volu-
altetur manus tua id est potestas tua ad eum puniendum ne obliviscaris mus
pauperum eos deliberando in persecucione impii antichristi et suorum aliter
legitur sic hic est continuacio psalmi in qua petit ut dominus cito
veniat et suam potenciam ostendat et pauperes eripiat et dicit
ve illa dicit impius in corde suo et dicet antichristus faciat et
faciet sed tu domine deus exurge id est cito veni ad vindicandum et
ad iudicandum qui modo videris quod dormire cum sinis pauperes tribu-
lari psalmus Exurge quare obdormis domine Ysa li consurge con-
surge et exaltetur manus consurge indue fortitudinem tuam et
Exurge ergo ad vindictam consurge ad auxilium et exaltetur
manus tua id est manifestetur et aperte videatur potencia tua
specialiter in iudicio Ysa 2 exaltabitur solus in die illa dominus quod
dies domini exercituum super omnem superbum et excelsum Ysa
xxvi exaltetur manus tua ut videntes videant et confundantur · id est quia non
zelantes populi et ignis hostes tuos devoret Ne obliviscaris deum fore
pauperum ut putat ipsius persecutor antichristus et sui qui dixit ob- curare
litus est deus sed libera eos et custodi Ysa xlix Numquid oblivisci hoc videat
potest mulier infantem suum ut non misereatur filio uteri sui et non obli-
Ista impius cogitat in corde suo quod deus esset oblitus pau- viscetur
perum ideo quod multa adversa patiuntur in hoc mundo ergo tu domine deus deus
qui modo videris quod dormire non sinis pauperes tribulari exur-
ge id est cito veni ad vindictam consurge in auxilium exaltetur
manus tua id est manifestetur et aperte videatur tua potencia ne obliviscaris

paupm vt dicat putat impius dix. oblitus est deus ne videat
s tu domine libera eos et glifica Propt q irritauit dns impius
deu dixit em in corde suo no requiret / ad lram impius vt anthus
ps q irritauit deu suus blasfemius con eu dns in corde suo
no requiret scta mea ad puniendu tanq nesciens ea vl impo-
tens ad me restringendum / alit lra sic hic ont insipiaz impij
ab effcu pue opacionis et a ossb v pue opionis et dt. ps
quid .i. ps qm causam quid mouit impiu vt pdca mala
facet Rt causa mouens fuit psumpco q dixt in corde suo
.i. cogitauit no requiret deus ista q facio ad penam inudi
vl sic ps quid .i. ps qm vtilitatem irritauit iram tuam
impius .i. ad iram et vindictam puocauit / R p aliq vlt
qm irritauit iram tuam impius sz antixt. vl quicuq alt
p deu paupes eius psequndo et ipm deum blasfemando
q. d. quid ei pfuit q tot mala con deum fecit / Sap. v. q
vobis pfuit supbia vra / Ro vi quem fructu huistis tunc
in hijs in quibz nunc erubescit / Rt ideo tot mala fecit. q
dixt in corde suo no requiret deus .i. credebat q deus non
puniet mala q faciet / Ez dt Ezech ino Sangnez eoz de
manu tua requiram Vides qm tu laborem et dolorem conside
ras vt tradas eos in manus tuas / ad lram vides tu deus
tuis oculis omnia nuda sut et apta qm tu laborem et dolorem
quos infligit impius paupibus iust considerans diligent ad pu-
niendum vt tradas eos sz impios in manus tuas iusticie tue
/ alit lra sic. hic ont dei sapiam et dt cotius impius dicat
q oblitus e deus et no requiret mala q facio tn tu domine
vides omnia tam bona iustoz qm mala reprboz / pv xv.
In omi loco oculi dni cotenplant bonos et malos labo-
rem et dolorem laborem quem facit paupes iusti faciunt et
dolorem quem paciunt considerans quos impij tuis suis infert
et quos alij ps pacuit considerans te pacient sustinent
vt tradas eos .i. qm trades eos sz impios ad puniendu qui
mala infert in manus tuas .i. in vindictas tuas vl in iudiciu
tuu in quo vindicabis de malis / hebr x horrendum e incide'
in manus dei. Omia cotius impius dicat q oblitus e deus et non
requiret mala q fiut s ego dico qm tu dne vides omnia tam
bona iustoz qm mala reproboz et considas laborem laborem
quem iusti faciunt et dolorem quem iusti faciunt et dolorem qz
patienter ps te sustinet ab impijs et psecutoribus vt tradas eos
.i. qm trades eos sz impios in manus tuas .i. in vindictas tuas
quas facies in iudicio tuo Tibi delictus est paup orpha
no tu eris adiutor / ad lram tibi delictus est paup .i. ps
vang. vl quilz fidelis orfano .i. cuilibet fidelis cuilibet
fideli qui tpe psecucionis vl' qi sine pre ptegente et
matre compaciente tu eris adiutor accipiens in manus tue
rme / alit lra sic hic inuocat dei clemenciaz. et dt ne ob-
liuiscaris paupm q tibi delictus e paup .i. tpalibus subsidijs
carens in te solo ponendo. vt cum ptegas / phil 2o q in
finit luc o. h arbitrius sum ps xpm detrimentu pv xix diuicie
addunt amicos plurimos a paupe aut quibz quos habet separat
et hij   habent

orfano tu eris adiutor scilicet qui destitutus est patre terreno solacio scilicet
mundano quia pater eius scilicet mundus est sibi mortuus et non curat de eo
iuxta id Gal v mihi mundus crucifixus est et ego mundo et
iste proprie vocatur pupillus Ie xlix Relinque pupillos tuos
et ego eos vivere faciam Vel orfanus dicitur cui pater scilicet mundus et mater
concupiscentia mortui sunt de quibus Ezech xvi pater tuus amorreus
et mater tua cethea amorreus interpretatur amaricans et significat mundum
qui multis amaritudinibus et dolo ibus suis affliat Cethea interpretatur
tenebrescens et significat concupiscentiam carnis que lumen rationis
absorbet Ps Supercecidit ignis scilicet concupiscentie et non vi solem
scilicet iusticie Ergo Surge domine deus ne obliviscaris pauperum quia tibi
delictus est pauper scilicet temporalibus subsidiis carens in te solo spem
ponendo ut eum protegas orfano scilicet illi qui destitutus est
terreno vel mundano solacio seu qui deliquit mundum et concupiscenciam
carnalem tu eris adiutor Contere brachium peccatoris et maligni
queretur peccatum illius et non invenietur Ad litteram domine contere brachium
id est potestatem peccatoris et maligni id est antichristi qui dicitur homo peccati et filius
perdicionis II Thessal ii queretur peccatum illius id est a te diligenter discernetur
nequicia eius an sit amplius utilis ad purgacionem electorum
et non invenietur ad hoc ulterius utilis eo quod fideles erunt purgati et
sic antichristus cum suis deicietur in ignem infernum sicut pater virgam proi-
cit in ignem post debitam filii castigacionem Aliter legitur sic hic petit
perdicionem impiorum dicens Ergo quo tibi delictus est pauper ideo tu domine
contere id est simul destrue et totaliter brachium id est potentiam qua facit mala
et impugnat bona peccatoris et maligni id est antichristi qui est peccator
in se et malignus nocendo aliis quia quos terrore non poterit pervertere
saltem conabitur eos per premia ad se inclinare Vel dicitur peccator
in violencia malignus in fraudulencia quia simulabit sanctitatem
Dan viii Sine manu conteretur Iob xxxviii auferetur
ab impiis lux sua et brachium excelsum conteretur queretur peccatum
illius scilicet impii id est iudicabitur de peccato suo a deo et punietur
et non invenietur ipse impius quia peribit propter peccatum suum proiectus
in tenebras exteriores Mat xxv Ps Vidi impium superexultatum
et elevatum sicut cedros libani transivi et ecce non erat quesivi et non
est inventus locus eius Ezech xxviii factus es et non eris in perpetuum
Vel per aliam glosam queretur peccatum illius scilicet impii an sit necessarium am-
plius ad purgacionem ecclesie et non invenietur esse necessarium quia iam
est facta purgacio bonorum fidelium et ideo proicietur impius in ignem
eternum sicut post flagellacionem filii proicit pater virgam in ignem
Vel sic Ergo quo tibi domine delictus est pauper ideo contere id est totaliter de-
strue brachium id est potentiam qua mala facit et bona impugnat
peccatoris id est hominis impii et maligni id est dyaboli patris eius et tunc queretur
peccatum eius scilicet peccatoris et impii quantum et quam multum fuit et non
invenietur ipse peccator in gracia dei scilicet peribit propter peccatum suum Nota
brachium in scriptura aliquando dicitur potencia sicut hic 2o modo dicitur bona
intencio Ps Posuisti ut arcum ereum brachia mea 3o brachium
dicitur Christus Ysa liii brachium domini cui revelatum est 4to brach-
ium dicitur corporalis fortitudo Iob xxxviii Tolle sumat brachia illius

morx / p'mu brachiu e extendum / 2m desperandum 3m exalta
ndum / qrtum no curandum put alibi dicit ps / Neqz in abys
vi· brip· ic Domina regnabit in eternu et in seclm sch / pibitis
gentes de terra illius ad literam qz in die iudicij extremi manif
este apparebit dominiu et ptas xpi dei ~~s pibiq p' ptim sui~~
~~sed brachium~~ / ideo subdi domina regnabit in eternu et c qz ptas
eius ptas eterna q no aufer et regnu eius qd no corrumpet
Dan vii / pibitis gentes i. peccatores et in fideles qui secuti est
peccatorem et malignu / Alit le' sic hic tangit pdiorum seqnatu
peccatorem et malignu et ppetuitatem dm dei et filij eius ds
qz post peccatoris et maligni i. dyabli et antix qtere et illor po
destructa / dns xc regnabit in gratuis f in sctis suis destruct
adusarijs / in eternu i. sine fine et in seclm sch i. sine interruptione
Dan vij ptas eius ptas eterna / Prima corinth xv oportz illu reg
nare donec ponat inimicos sub pedibus suis / s vos gentes i. pecto
res sine fide et sine lege viuentes qui secuti est impiu et
malignu pibitis de terra illius i. xpi expulsi a regno eius pv 2
Impij de terra perdent et q iniq agunt auferen exea Prima po
peccatoris et maligni i. dyabli et antix ministri eius qtere et illor
potentia destructa dns xpus regnabit gratuis in sctis suis de
structis adusarijs in eternu i. sine fine et in seclm sch i. sine in
terruptione / s gentes i. peccatores sine fide et sine lege viuentes qui
secuti estis impiu et malignu pibitis de terra illius i. xpi exp
ulsi a regno eius / Cassio / dicit / In effecto antixo dm regnu eternu
pium et inuinsibile futurum est ne vobis tunc vltra formidande sint
insidie quas nunc sctis in hoc mundo cogi sustinere
Desiderium pauperum exaudiuit dns ppacionem cordis eorum audiuit
aur tua / ad literam ont qz destructionem peccatorum et malignorum
faciet dns ad peticionem sctorum ideo subdit desiderium pauperum
exaudiuit dns / Alit le' sic hic post multas peticiones sctus hic ont
se exauditum et primo tangit plena exauditio qz vos peccatores
pibitis de regno dei / s pauperes id possidebunt / qz desiderium pa
uperum quo desiderabat pntia mala finiri et futura bona ve
nire dicentes / Mat vi· adueniat reg tuu / Exaudiuit dns ne
tm ad motu / s et ad votu / Pv x desiderium suu iustis dabitur
ppacionem i. disposicionem / cordis eorum ad tibi puenendum vel ppacionem
ad te peruenit exaudiendum vel a te in eis ppatam disposicionem cordis
eorum vel statim in ipsa ppacione / audiuit aur tua i. mia
tua qua misericordit opus vel pot qua exaudis no aur ex
terior / Greg primo mor zeli audit omnia / Aug et glo pau
rem dei no membrum corpeu s potentiam operacionis eius qua nos ex
audit registrar debemus intelligere / et quibuscumqz membris nominat
in deo q nobis sunt visibilia et corporalia ad potentias opera
cionum eius sunt referenda / Hoc duobus modis ppatur cor hominis
primo remouendo sordes viciorum / 2o apponendo ornata virtu
tis et bonorum operum de quibus duobus dicit pphta Patiu cor meum
Iudicare pupillo et humili et non apponat vltra ma
gnificare se homo sup terram / Ad literam hic finaliter concludit
ds iudicare pupillo et humili s pro ipso minimo fideli qui erit
in extremo iudicio vt no apponat vlterius magnificare se homo

i. antixc vel qui et purg licet p maliciam a demone passe
sus sup terram / alit' le' sic hic ont in quo sit exauditus
se in remuneracon bonor et depssione malor et dt desides
riu paupm exaudiuit dns et vult iudicare i. in hc exaudi
si vt iudices pupillo snam pro eodem psendo contra oms
ptores pupillo i. con mudi amorem et cupiam / et humili
contra supbiam eos a malis supando libando etins dicendo
et no dt iudicare pupillos pupillu s; pupillo / augu ille
iudicat pupillu qui condempnat s; pupillo iudicat qui pro
fert snam / Iudicare go pupillo / augu et humili vt no apponat
vlt' magnificare i. magnu se face et onde homo impius
vt antixc et quilt supbus / dan xi magnificabit' adusus oes
deu / homo pcti filius pdicoins sup terram q2 in tra gt celum
male opatus est / vel sup terram i. tunc etiam / Coma desides
riu paupm exaudiuit dns et vult iudicare pupillo qui deli
quit amorem mdi et cupiam carnalem et humili con sup
biam dando p eis snam et eos a malis libando vt no appo
nat i. no curat vlt' magnificare i. magnu se face et onde
homo impius et supbus sup terram in qua multa mala opatus
est / Tno q in sacra scptura deo specia' attbuit' ca paupm / psa
lxxi ad quem respiciam nisi ad paupculu / 20 pupillor
plix / Relinque pupillo t. et c.

In domino confido quo dicitis anime mee transmig' in montem sic
passer / ad literam david fecit istu ps in ad instanciam virorum
suor vt fugeret ad loca montuosa q erat tucora vt hr' p'mi
re / no tn confidebat in montibus illis s; in domino / alit' pt
dici q iste ps sit exponendus de euersione david in tra iuda
ex dina confidencia vt hr' / p'mi re xxii vbi dr' q david fugit
ad regem moab cui propha gad dixit noli manere in psidio
s; vade in terram iuda / et ita fecit confidens de ptecon dina
et sic iste ps dr' p'mo por' confidencia quam habuit david
in sua psecucon / Pro assistencia dei ptectiuam assecuratus ex
vbis gaad prophe quo dicit anime mee transmig' i. fuge
ext terram / simil' a facie saulis sicut passer fugit a facie
sagittantis / et lor' david ad viros qui cu eo erant qui dam
fugam sibi consuluerunt eo q multi erant amaro animo et oppssi
a rege alieno / vel a re aliena / alit' le' allegorice et mo
ralr sic / in pceti pso deciauit propha de psecucon bonor futa'
hic de psecucon bonor q fit a mebris diabli in pnti tpe de
quibus / Tot p'mo no mir antixc multi sut et gt / Iweet glo

Indicare

angu

In pma p̄te impugnatio hereticorum

ordi ¶ titulus est hui9 In fine ps dauid s. ista est iste ps di-
gens nos in finem .i. in xpm ē dauid ppl̃e docentis re-
siste' here' et psecutoribus ecce' et dr' p'mo ca' impu-
gnao hereticoru ¶ Co ptecto catolic9 dicit go in psona aug
ut catoli qui ab impijs .i. ad yao et mist' eius impug-
na' In domne no in home confido .i. tota' fiduciam pono
gno dicat ut gl d. fmz glo' vng ē modo xerg q' ē xc
qui ē in vnie monan gstitutz ysa no in quo gfido .i. to-
ta' fiduciaz meaz pono in 1o qui ē spes salut' mee no
gfido in home Je xvij Btus vir qui gfidit in dno et
cam mo no ē gfusio gfidentib9 in te domne / quo go vos
fti pdicatores et seductores flam doctinam suggentes dicit
ame mee in amam ronalem huti / tusmigra fidem catoz
relinquedo et ad nram sectam tnsceudo in motem de yo se-
ctam ysa xiij ¶ Sup montem caliginosu leuate signu. vl
in monte .i. ad nos qui sumg magni et illuiati et in emi-
nenaa intllcus gstatum sicut passer .i. q essem leuis et
instabilis / sic passer ul alia auis q ē inconstans vl tn-
smig in montem .i. in nrm collegiu q quidaz vocant'
montes pp' vtutu emminenciam alij dur montes solu
p supbiam Je xiij antequa offendat pedes v. ad motes
caliginosos / et sic vos tusmig in motem .i. ad altorem in
tllcm et altorez vitam q sunt aput sic passer p tutu
pems ornatg qui relicta solitue siluest' hitat int homines
ps vigilaui et fcus sum sic passer. soli. et vl sic tnsmi
gra a tuo statu malo et ifirmo in montem .i. in nrm sta-
tu sublime in altu et e sic passer in alto nidificans
¶ Cma In domno deo qui ē spes salut' mee ptector meg
gfido .i. tota' fiducia meam pono quo go mo .i. gh gsilio
dicit .i. suggerit ame mee tnsmigra sic passer de domo
fidem catoliz relinquedo in motem .i. in statu sublimer
et digniu hug mdi vl in motem .i. ad nos q sumg in
eminecia intllcus gstitutn ¶ etiam iste vsg pt exponi mo-
ra' ita q hc pt dice qlz vir iustus qn tempta' pu-
pue de vana glia vl ambicon In dno gfido qui ē spes
mea pt quem nil aliud expecto in quem mudani et elati
no gfidut quo go vos demones vl temptatores dicit
gl d. frustra et in vnlt dicatis .i. suggerit' ame mee no
dicat michi / q dicag no dicat q homo extig faciat dum
mo in corde gfenciat in malu et appetat tusmig in motez
supbie vl ambiconis q' tu es sic passer .i. penatg int-
bonis et gpa' vir iustg passeri q sic passer est modicg
sic vir iustg p humilitatem Bg Gxcaulu stoz ē gmilia
de se sentire Item sic passer leuis Et vir iustg p tpalui
abiectom Jon sog dicit auaro tu oneratg auro arbitrare
te xpm sequi posse Item q cautg p sui diligente custodia
Apot 3 de her amalib9 erat plena oculis an et retro
Item q hitat impetra pinge meditacoz passionis p Can

columba mea speciosa · peto. Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum
suum paraverunt sagittas suas in pharetra ut sagittent
in obscuro rectos corde. ad literam hic dicitur quando tempore david
allegabant eum quae dixerat fuge dicentes fuge sicut passer
quia literam israel contra saul et complices eius omnibus modis
quaerunt te interficere ut sagittent in obscuro id est insidiose rectos
corde scilicet ipsum david et fratres eius. aliter legitur sic hic ostendit
illos qui seducunt simplices a fide et a deo · et pro quid
et dicat dicit animae meae transmigra in montem sicut passer. quoniam
ecce peccatores id est heretici quia infidelitas singulariter dicitur peccatum
anthonomasice Iohannis xvi cum venerit paraclitus etc. arguet mundum
de peccato. intenderunt arcum id est sacram scripturam in suum errorem
inflexerunt quia scriptura dicitur arcus et ~~scripturam~~ ~~sacram~~. ut in psalmo
super arcum suum tetendit. secundum glossam hunc arcum id est sacram scripturam
heretici intendunt id est ad suam voluntatem et errorem inflectunt
Osee vii facti sunt sicut arcus dolosus subtilem intellectum ut
eis videtur habuerunt. Cassiodorus vero arcus significat scripturam sacram
quia in unum duo testamenta coniungens aut ~~mortis~~ ~~in~~ ~~mortem~~
~~aliis~~ ~~odor~~ vitae defensionem tribuit aut ruinam. secunda corinthiorum 2
aliis quidem sumus odor mortis in mortem aliis odor vitae
in vitam. paraverunt sagittas suas id est verba venenosa et acuta
argumenta in pharetra id est in corde. Iob v. pharetra illius quasi
sepulcrum patens. Ieremiae ix extenderunt linguam suam quasi arcum
mendacii. sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est
ut sagittent id est pungant vel vulnerent. Ieremiae ix. sagittas vul-
nerantes etc. rectos corde scilicet catholicos. Lyranus primo modo exponit diligentes
te in obscuro et in simplicitate sensu degentes non intellectu
claro quia simplices decipiunt vel in dubiis sensibus scripturae
vel in obscura luna ~~tribus~~ ~~modis~~ ~~obscuratur~~. secundum aliam literam
id est in obscuritate ecclesiae quia obscura dicitur tempore sicut luna tribus
modis obscuratur per eclipsim per interpositionem nubium et de-
cursum mensium. sic ecclesia dicitur obscura pro tempore statu pro tempore pa-
ucitate fidelium vel vituperationis blasphemantium infidelium.
vel persecutionis et occasionis martirum. Anima ergo dicat animae
meae transmigra id est fuge sicut passer de domo · de ecclesia catholica
in montem in statu sublimi quoniam ecce peccatores id est mali spiritus
et eorum ministri intenderunt arcum id est sacram scripturam ad suam
voluntatem et in errorem. paraverunt sagittas suas
id est verba venenosa falsas suggestiones vel acuta argumenta in pharetra
id est in corde suo. ut sagittent id est vulnerent seu decipiant rectos
corde id est simplices fideles in obscuro id est qui non habent intellectum
clarum vel in obscuro pro id est palliantes suam ypocrisim et
suam fraudem. Sed quid contra ista respondet iustus et fidelis
dicens ego confido in domino id est totam fiduciam meam pono in
domino qui est spes et protector salutis meae non arcus malus
est in illis. Primo ostendit sequitur quoniam ecce peccatores intenderunt

Tercia ubi
Scriptura

arcu[m] scilicet cupidis carnalis .R[e]g. xxii. tetendit arcu[m]
R[ectus] presumptuose elationis p[ri]mi Reg. ii. arcus fortiu[m] supera
tus est. R[ectus] iniquae detractionis ps. exacuerunt linguas
suas sicut serpe[n]tes. intenderunt arcu[m] re[m] amaram Rectus adu-
lationis Jer[emiae] ix. extenderunt linguas suas q[uasi] arcu[m] R[ectus]
callide p[ro]ditionis Osee vii. facti sunt q[uasi] arcus do[losus].
Pe[n]itentiae eterne dampnationis Job xx. fugiet arma ferrea
Quoniam que perfecisti destruxerunt iustus autem quid fecit / ad literam
hic dicit p[ro]phetam ad deum, ut quoniam que perfecisti, i[d est] achimel-
ech sacerdotem quem in statu p[er]fecto fecerat fecisti destruxerunt
s[cilicet] saul et doech et alii complices eius. vt habetur p[ri]mi Re[g.]
xxii. in odium david. Iustus autem quid fecit q[uasi] d[iceret]. achime-
lech iustus nihil fecerat dignum morte. vel iustus qui nihil
mali fecit xp[istu]s q[uia] tanta s[u]stinuit xp[istu]s. eu[m] debet sic aliter le[gere]
sic hic conq[ue]ritur p[ro]pheta sibi a persecutoribus ad deum quibus
an[te] loquebatur. vel potest dici q[uod] hic p[ro]pheta ostendit q[uod] mala ipsi
fecerunt cu[m] suis sagittis contra iustos, ut q[uod] peccatores ita sagittant
in obscuro / quoniam que tu deus perfecisti. i[d est] septimas quas perfecte
tradidisti / destruxerunt. i[d est] p[ro]ravis et positionibus pervertunt
Insignium hunc holofernes fecit destrui aque ductum / qui
fluebat in betuliam Judith vii. vel exponatur sic. eam
perfecisti. i[d est] laudem quam perfecisti ex ore catholicorum destruxerunt
subvertendo fidem multorum simplicium. vel sic quoniam tu deus
perfecti opa et miracula que fecisti infirmos curando demones
eiciendo / ipsi peccatores iniustu[m] dyaboli destruxerunt. i[d est] blasphe-
maverunt Luce xi. In belsebub principe etc. Iustus autem q[ui]d
fecit. hic e[st] pars p[ro]s principalis in qua ostendit q[uod] iustus. i[d est] xp[istu]s
faciet talibus peccatoribus ibi pluet sup[er] peccatores et dicit quia
i[d est] diabolus et ministri eius sacram septimam destruunt pervertere
ex podo multorum simplicium fidem subvertendo et opa dei bla-
sphemant / iustus agit x[pistu]s. i[d est] xp[istu]s qui est iustus antonomasice
Jer[emiae] xxiii. et hoc e[st] nomen eius quo vocabit d[omi]n[u]s iustus n[oste]r
quid fecit quid faciet utrisque tam bonis q[uam] malis in
futuro iudicio / Reddet bonis bona / et malis mala. Dominus
in templo sancto suo d[omi]n[u]s in celo sedes eius / ad literam describit
assistentia divina in protectione ipsius david et dicit d[omi]n[u]s in
templo sancto suo. i[d est] in templo materiali videtur et eclesie et sic
interno spirituali / non enim potest hoc intelligi de templo materiali q[uia] non
dum erat factum scilicet a salomone. Aug[ustinus] legit sic. hic ostendit q[uod] potest fa-
cere bonis et catholicis / et vult q[uod] deus habitat in eis qui perfectus
tamquam in templo et residet in eis sic in celo. vnde dicit d[omi]n[u]s
omni p[er] creationem et potentiam e[st] in templo sancto suo. i[d est] in quolibet
iusto homine p[er] culturam et gratiam habitat et templum in compa-
ratione dei facit. p[ri]ma corinth. 3. templum dei sanctum e[st] quod estis
vos. d[omi]n[u]s in celo spirituali est. i[d est] illos quos facit templum
suu[m] facit ut sint et celum sedes eius est in isto celo spirituali
quia quiescit in sanctis sic in celo. Ysa. vel celum in celis
sedes est. Dicuntur autem sancti templum in comparatione ad deum quem
perfectissime colunt / sed dicuntur celum in comparatione ad mundum quem
illustrant et regunt. vel templum in affectu devotionis et celum

2a particula

ibi

Templum
celum

in aspectu contemplacionis. Nota anima iusti dicitur templum dei
quia sicut in templo deus adoratur sic in fideli anima Cant. vi. Intra
mamillas tuas et clau. hostia. Sicut ora q. t. Item sicut in
templo offeruntur sacrificia sic in anima fideli per sacrificium
deo spiritus contribulatus. Item sicut in templo cruces ponuntur intus et extra
sic in anima intus debent esse cruces per memoriam passionis et
extra per imitacionem Cant. viii. pone me ut signaculum super cor
tuum ut signaculum super brachium tuum Item in templo repon-
untur sanctorum reliquie sic in anima fideli semper reponi inge-
niorum et eorum gratia Eccl. fructa precedencium recordamur et quia
non erit quod sustinemus Item nota quod xii sunt quare comparantur celo primo
propter sapiencie claritatem Eccl. xxiiii ego feci ut oriretur in celo
lumen indeficiens Secundo propter vite altitudinem Eccl. primo altitudo
celi et latitudo terre Tercio propter iusticie extensionem ps. extendens
celum sicut pellem Quarto propter obediencie nobilitatem Iohel
ii moti sunt celi Iohel ii movebatur celi Quinto propter pru-
dencie circumspectionem Eccl. xxiiii gyrum celi circuivi sola Sexto
propter discipline ordinem Iob xxxviii numquid nosti ordinem
celi Septimo propter fidei firmitatem ps. verbo domini celi fir-
mati sunt Octavo propter perseveracionem perseverancie longi-
tatem Iob xxxvii qui solidissimi quasi Nono propter vir-
tutum ornatum pulchritudinem Eccl. xliii Species celi gloria
Oculi eius in pauperem respiciunt palpebre eius interrog-
ant filios hominum id est scrutantur actus Ad literam oculi eius id est
dominus respiciunt in pauperem id est in ipsum David in persecucione po-
situm et ipsum eius de paupertate quia cum eo erant multi debitis
obligati ut dicitur i Reg. super respiciebat autem oculi dei ipsum di-
protegendo et palpebre eius interrogat filios hominum id est scru-
tantur actus et cogitaciones eorum Aliter legitur sic hic ostendit quid
dominus bonum facit in moribus sanctis hic in primo et dicit quod oculo
iusticie eos respicit et verbo sacre scripture examinat. Vel dicit
oculi eius id est respectus iusticie respiciunt in pauperem humiliter
inspirando et protegendo eum sicut oculi matris sunt super puerum
ne cadat et si ceciderit ut eum sublevet ps. oculi domini super
iustos ps. In via qua gradieris firmabo super te oculos meos Ysa.
lxvi ad quem respiciam nisi ad pauperculum id est vel oculi domini
in pauperes respiciunt qui sunt templum dei providencium celum
per contemplacionem. pauperes per terrenorum abieccionem Palpebre eius.
palpebre quibus aliquando claudit aliquando aperit oculum sunt quedam
clausa quedam aperta loca scripture divine. vel quedam aperta
quedam occulta iudicia sue iusticie vel duo testata quibus
dive palpebre quia aliquando se aperit et aliquando se claudit in tro
intellectu Interrogant id est probant examinant seu discernunt filios
hominum quales sunt utrum casti vel luxuriosi bonum vel mali vel
interrogat id est ostendit nobis nostrum defectum sicut magister discipulo quando
ipsum interrogat et ille nescit respondere In figura huius fecit
Moyses mare eneum de speculis mulierum hoc mare eneum est
sacra scriptura in qua videmus maculas nostras et defectus Lam.

Jak i° Si quis auditor est v(er)bi et non factor hic cpa(ra)bitur viro
consideranti vultu nativitatis sue in speculo .i. in sacra scriptura
Scriptura dicit oculi eius in pauperem respiciunt et vero sacre scripture co(n)-
firmat Vn(de) oculi eius .i. misericordia ex co(n)templacione respiciunt in pauperem
.i. humilem miserando et protegendo eum / vel in pauperem qui est tem-
plum dei per devocionem celicum per co(n)templacionem paup(er) per terrenorum ab-
iectionem Palpebre eius .i. doctrine seu verba sacre scripture et occulta
et manifesta iudicia sue iusticie / interrogat .i. examinant filios
hominum utrum sint electi / vel heredes boni vel mali / vel interrogat
.i. ostendit nobis defectum nostrum et nostras maculas tamquam in speculo
Dominus interrogat iustum et impium qui autem diligit iniquitatem odit
animam suam / ad literam dominus interrogat iustum ad remunerandum
et impium ad puniendum temporibus debitis / qui autem diligit iniquitatem
odit animam suam quia per hoc deicietur ad gehennam in fine Lauren(tius)
Job hec² ux Lhebe dominus probat .i. co(m)probat iustum impium autem et
diligentem iniquitatem odit animam eius preparans ei penam pro suis
iniquitatibus Alia litera sic habet ostendit quod faciet deus omnibus bonis
et malis et dicit quod dominus interrogat per tribulaciones examinando iu-
stum et impium Cap xi hoc est sicut per ignem probasti illos
aut tamquam rex duxit interrogans condempnasti / quia sicut aurum
in igne rutilat et palea fumat / sic in tribulacione iustus
proficit impius deficit vel sic pena inflicta interrogat quibus
in prospere positis deum habeat amat / vel dominus interrogat iustum
et impium eorum consciencias discuciendo Ie xi tu autem domine qui iudicas
iuste probas renes et corda et sic interrogando .i. discuciendo in-
venit / qui autem diligit iniquitatem .i. peccatum quia peccatum est iniquitas pa-
ciorum & omnis qui facit peccatum iniquitatem facit et non dicit qui facit
iniquitatem sed qui diligit iniquitatem ut distinguat eos qui peccant
ex infirmitate peccatis levioribus ab hiis qui peccant desiderio peccatis
criminibus Glo nemo vivit sine peccato sed ille diligit iniquitatem
qui ex desiderio et affectu peccat et semper peccare vellet si semper vi-
veret Et talis odit animam suam .i. facit ac si odiret eam quo
nocet anime sue diligens iniquitatem et ledit eam Cap xii
occidit homo per maliciam suam animam suam Scriptura dicit dominus inter-
rogat .i. per tribulaciones examinat iustum et impium eorum consciencias ex-
aminando cum autem inventus fuit qui diligit iniquitatem .i. peccat
ex desiderio et affectu talis odit animam suam .i. facit ac si odiret
eam quia occidit eam per maliciam suam Pluet super peccatores
laqueus ignis sulfur et spiritus procellarum pars calicis eorum quo-
niam quia frequenter subito et ex improviso moriuntur peccatores qui
capti laqueo ignis sulfur spiritus procellarum pars calicis eorum quia in
gehenna est tanta ignis pena quod non potest bene exprimi verbis
Alia litera sic habet ostendit quod faciet dominus malis et ponit duplicem
penam ipsorum dominus est in sanctis ut in templo et in celo predica-
tores sed super peccatores pluet laqueus per nubes .i. per predicatores
sive bonos sive malos Glo omnes sive boni sive mali
qui verbo dei animas irrigant nubes dici possunt de quibus pluit
dominus super peccatores ut in exemplaribus sunt quorum pluvia est illis la-
queus quia vel non sane intelligunt audita / vel opere non adimplent
non malorum predicatorum et falsorum doctrina illaqueat capiales et effec-
tive sed bonorum occasionaliter 2 corinth ii aliis sumus odor vite
in vitam aliis odor mortis in mortem Ysa viii et erit in

sunt sanctificacionem vobis et in lapidem offensionis et petra
scandali / ignis i. ardor cupidit' ps' xx ignis inuasit dicat
suffiat Sulfur i. fetor malor opm et specia' carnalis vo-
luptatis Gen xix pluit dns sup sodomam ignem et sul-
fur et spus procellar i. tumultus elate ac supbe mentis ysa
v quiescite ab homine cuius spus est in naribus eius. Vel
ignis i. pena expulsionis et vltime separacionis a iustis cant'
xxv. Ite maledicti &c pars calicis eorum. i. pro pene eor in
modo et mensura constitute q' in calice ysa xxvi In mensu-
ra cont' mensorarum et sic pmi glo denotat' / ordo penar quibus
paciuntur iniqui / q' primo vastant' igne cupidit' / deinde malor
opm fetore abiciunt' a sanctis / deinde inducunt' in eternas penas
Sma dns e in sanctis suis vt in templo vel in celo s' sup
peccatores pluet laqueos / p nubes i. p predicatores siue bonos
siue malos / vba dei que animas irrigant / que pluuia i.
vbum dei e illis laqueus q' vel non sane intelligunt audita vel
ope non adimplent q' audiunt et pluet sup eos ignis i. ar-
dor cupidit' / sulfur i. fetor malor opm et maxime car-
nalis voluptatis et spus procellar i. tumultus elate ac supbe
mentis vel ignis i. pena ardor' sulfur i. pena fetor' spus
procellar i. pena expulsionis et vltime separacionis a iustis
in extremo iudicio / ps calicis eor i. ps pene eor vbi vt ppha
insinuat plures penas esse malor et excessiuas / non dicat q'
hee pene sint calix s' ps calicis / vel moraliter sic / pluit i.
pluit pmittet sup peccatores laqueos scz tres diuiciar volupta car-
nalium et honor / de primo ps laqueum parauerunt pedibus meis scz
diuiciar et incuruauerunt animam meam ad terrena prima thimo
vi qui volunt diues fieri incidunt in laqueum dyaboli de 2o Ecc
vii inueni mulierem amariorem morte q' laqueus ve-
nator e' ps vi mulier vm preciosam animam capit de 3o ps
q' in via hac q' ambul abscon supbi i. demones laqueum
in ps quoniam ipse liberauit me de laqueo venancium Eo in que
cecidit supbus adam de his tribus ysa xxiiii formido fouea
et laqueus sup te qui habitator es terre p formidine scz diuic'
q' sp' timent' faciunt Iob xv Sonitus terror semp in auribus eius
p foueam luxuria designat' ps xxiii fouea pfunda meretrix
p laqueum luxuria supbia q' alies i. penales vtutibus quos
capit Aug supbia bonis opibus insidiat' vt pereant et qui
pmittunt se capi hiis tribus laqueis cito puniunt' Ezech q' sup
ueniet ignis yhenne ad domandum pctm auaricie et ignis diu-
ciciem Sulfur adiacet' pfetore luxurie spus procellar ad ex-
sufflandum puluerem inmundicie elate Sma sup quos peccatores
pluit laqueos auaricie seu cupiditatis diuiciar veniet sup eos
ignis yhenne / et qui sunt in laqueo carnalium voluptatum illis
adiacet' sulfur p fetore luxurie et qui sunt in laqueo supbie
sup illos veniet spus procellar ad exsufflandum puluerem
inmundicie elate Item nota quatuor incomoda q' sequuntur ex peccato
primum est q' existens in peccato mortali non pt facere opera meritoria
vite eterne / vnde dicit pluit sup peccatores laqueus vt illaqueant'

pluet sup peccatores

Verba dei

pluet sup peccatores

ascribere nostris laudibus et non impiorum putrescet

et meri no valeant p v. Amigtes sue capiut impiu et in
finibus peccatorum suorum consumantur. Secundum est quod bona p(ro)p(ter) sua morti-
ficantur. unde sequitur ignis. Joel primo ad te domine clamabo
quia ignis comedit speciosa deserti et flamma succendit omnia ligna
regionis. Joel 2o. quasi ortus voluptatis terra coram eo antequam
intraret peccatum et postquam intrauit quasi solitudo deserti. Tertium est infamia
unde sequitur sulphur. prov. x. memoria iusti cum laudibus nomen autem
impiorum id est fama putrescet id est fetida erit. Quartum est remorsus
conscientie unde sequitur spiritus procellarum quia in conscientia sibi est quasi
tempestas. Ysa. lvii. impii quasi mare fervens quod quiescere non potest.
Quoniam iustus dominus et iustitias dilexit equitatem vidit vultus
eius ad remunerandum sic videt. ad literam quia iustus dominus est
sic omne aliud diligit sibi simile. equitatem vidit vultus eius ad remu-
nerandum sicut vidit iniquitatem ad puniendum. Alia litera sic exp-
onitur iustitia iudicia dei quod dicitur prima Augustinus et glosa prout reddit
dominus bonis et malis quibus iniustus potest nomen et mensuram arbitra-
ndum est sic. Racio quia iustus est dominus in se. Jer. xii. iustus es domine
si disputem tecum. et iustitias dilexit in aliis scilicet in bonis
quos ipse facit iustos per gratiam. Jer. ix. ego dominus qui facio miseri-
cordiam et iustitiam in terra hec enim placent mihi et dicit plura iu-
stitias quia una est iustitia dei sed multe sunt sanctorum quia ipse dividit
singulis prout vult et quia ei hoc quod dominus iustos diligit ipsos illu-
minat. unde sequitur equitatem vidit vultus eius id est equitas divina est in
notitia eius quod dicitur illius omnia quia vultus intuitor docet eos de omnibus
quos ipse molestat per gratiam et quos ipse diligit illius equitatem co-
gnoscendum ondit quia vultus intuitor docet eos de omnibus. prima
Joh. ii. vel sic equitatem vidit vultus eius quantum ad duo premissa
scilicet quod molestat bonis et non molestat malis. quia hec est equitas
vel sic equitatem id est iustitiam temperatam scilicet misericordiam temperatam vidit
id est approbat vultus eius id est eius notitia. Alia littera primo. oculi sunt
oculi eius et respice ad iniquitatem non potest. Secunda dominus est in sede
sua tamquam in templo et super peccatores pluit laqueus ignis et
sulfur quia iustus est dominus in se et in sua natura et iustitias di-
lexit in aliis scilicet in bonis quos ipse iustos facit per gratiam
equitatem vidit vultus eius id est dat cognoscere equitatem quibus
molestat per gratiam. vel equitatem vultus eius id est molestat bonis
et non molestat malis vel sic equitatem vidit vultus eius id est sapientia
eius facit equitatem reddendo unicuique secundum merita sua. Nota
quod iste totus psalmus potest legi de persona Christi ipse sue passionis tempore
In domino confido quomodo dicitur vos iudei morte mea putetis
transmigrare in montem sicut passer id est ad terminorum legis quod si fuerit
essem sicut passer instabilis. confido magis in domino quoniam ecce
peccatores id est iudei intenderunt arcum id est scripturam ad literam quod occidit
exposuerunt paraverunt sagittas suas in pharetra id est traditiones suas
ut sagittent in obscura luna id est in synagoga defectibus et pecca-
toribus plena. Rectos corde faciendo eos perfectos. Quoniam que perfe-
cisti id est xiii. p. quod homines destruxerunt crucifigendo dicentes eum esse
legis destructorem. vel que perfecisti id est mandata tua destruxe-
runt pharisei. traditiones suas. Iustus autem id est Christus quid fecit dominus in templo
sancto suo etc. id est ita factum est dominica post quod Christus ascendit in celum

et nunc sedet ad dextram patris oculi eius .i. patris in pauperem
.i. in xpm respiciunt respiciendo vel in pauperem .i. in genus huma-
num pro quo passus est / Palpebre eius .i. apertura et clausura
celi .i. mors xpi et resurrectio qui fidelibus celum aperuit et infideli-
bus claudit interrogant filios hominum .i. probant et discernunt et
alia non mutantur ut dictum est supra

Salvum me fac deus quoniam defecit sanctus quoniam diminute sunt veritates
a filiis hominum ad literam titulus in hebraico ad victoriam super
octaua canticum ipsius dauid et accipitur hic octaua pro instrumento
octo cordarum in quo cantabatur et istum psalmum fecit dauid qui fugi-
ens de ceila saluatus fuit cum viris suis de prodicione
habitatorum ceile qui tractauerunt de tradicione eius in manu
sauli. ut haberent fauorem eius reddentes ipsi dauid et viris
eius mala pro bonis / qui saluauerat eos de philisteis ut
patet i. Regum xxiii dicit ergo saluum me fac domine quoniam defecit sanctus
de ciuitate ceille quoniam diminute sunt veritates et verba
filiis hominum et non dei .i. ab habitatoribus ceille qui dicuntur hic filii
hominum et non dei / alit[er] le[gitur] sic / Sm̄ p[er]ch psalmus determinat de per-
secucionibus dyaboli antixpi et membrorum et penis eorum et et de libera-
cione ecclesie ab eisdem / Et quia plena liberacio ab omnibus malis non
fiet ante iudicium ideo hic orat pro iudicii accelaracione ut iniquitas
huius mundi destruatur et veritas promissa veniat / vel prophetia in
hoc psalmo ostendit xpi aduentum contra antixpm qui magis est pro-
pla et quia depositus et quia fructuosus in opere eius et ipsius
eloquiis titulus talis in fine psalmus dauid pro octaua et est — Titulus
sensus iste psalmus est dauid prophete dirigens nos in fine .i. in xpm — xlv
sanctus pro octaua .i. pro die iudicii quem desiderat propter plena
liberacionem et interitu eius est reuocare homines a malis huius
mundi / Et diuiditur in duo primo petit iustus sua saluacionem secundo
impiorum punicionem ibi disperdat dicit sic / o deus saluum me — Ergo sic dicit dominus [illegible]
fac a mundi malis et periculis / quia tu potes et vis saluare — me saluator
seruos tuos ysa xliii ego sum deus iustus et saluans non est preter
me ysa. [illegible] non est saluator / p[...] [illegible] — hic ad the-
qui vult omnes homines saluos fieri / ideo saluum me fac / quoniam de- — ma thema
fecit sanctus homo quia vix inuenitur iustus sanctus homo in hoc — secundo
mundo / Michee vii periit sanctus de terra / vel quia raro sunt sancti
inter tot malos vel defecit sanctus .i. deus in cordibus et non in
se sicut dicitur exaltare in hominibus / ut non in se psalmus accedat homo
ad cor altum et et / quia in pauco habitat per graciam ideo quo ad
hoc dicitur defecisse / Et tunc defecit sanctus quia tunc fuerunt multi homines
et diminute sunt veritates / Et lo[quitur] pro ut ostendat triplicem veri- — [illegible]
tatem quarum prima est veritas vite de qua ysa xxxviii memento quo
ambulauerim coram te in veritate / et hec defecit per luxuriam — [illegible]
Secunda est veritas doctrine / psalmus xxii vias tuas domine quia veraci-
es et viam dei in veritate doces hec defecit per prauitatem docto- — [illegible]
et permutacionem mendacii / Tercia est veritas iusticie / [redacted] — [illegible]
prouide de omni populo viros potentes et ignaros in quibus sit veritas — [illegible]
Et hec defecit per iudicum peruersitatem de quibus dicitur / ysa v. ve
qui iustificatis impium pro muneribus et iusticiam iusti aufertis
ab eo / Michee 3 principes eius in muneribus iudicabant
et sacerdotes eius in mercede docebant

Et hoc est contra veritatem iustitie. et sacerdotes eius in mercede
docebant quod est contra veritatem doctrine. et prophete eius in pecunia di-
vinabant et hoc est contra veritatem vite a filiis hominum. Dolus enim
filius hominis .i. virginis non est omnis verax est. Ioh. xiiii Ego sum
via veritas et vita non autem filii hominum quia omnis puer est men-
dax. Rom. iii Est autem deus verax omnis homo mendax.
Anima o deus peto te salvum me fac a mundi malis et periculis
quia tu potes et vis salvare. et absque te non est salvator. ideo
salvum me fac quoniam defecit sanctus homo quia vix invenitur sanctus
homo in hoc mundo vel quia pauca sunt sancta inter tot malorum. vel quia
defecit sanctus .i. deus in hoc mundo. quia in paucis hominibus deus habitat
per gratiam nam crevit falsitas inter homines et diminute sunt veri-
tates scilicet vite doctrine et iustitie a filiis hominum. quia omnis homo
mendax. Nota cum precedentem versus quia duplex pene erunt in infer-
no excessus frigoris. Iob vi qui timet pruina cadet super eum
nix. Secundo ardor caloris. Iob xxiiii transibit ab aquis nivium ad
calorem nimium

Nota quod in mundo veritas dicitur. Bas. super Diminute sunt veritates quo
diminuitur. ut hic diminute sunt veritates. Secundo a mendacibus bla-
sphemantibus. Rom. vi quare de tradicione promovistis veritatem. Tercio ab adu-
latoribus depravantur. Rom. i mutaverunt veritatem dei.
Quarto a pravis doctoribus deicitur et opprimitur. ysa. lix corruit
in plateis veritas. Quinto abscinditur et in fidelibus venditur. Prov.
xxviii non est bonum personam accipere in iudicio. Sexto a ma-
lis iudicibus opprimitur. Iudith xi. Septimo veritas vitatur a tirannis
et peccatoribus. Vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum
labia dolosa in corde et corde locuti sunt. ad literam vana lo-
sunt invicem se exhortantes et consulentes ad perdendum ipsum david
in favorem saulis regis labia dolosa quia habebant vere cerebe
in corde et corde locuti sunt quia in vitis suis predebant
ipsi david felicitatem et intra se contra tractabant. aliter lectio sic
hic contra multiplicatores fallacie. et dicit ve diminute sunt veritates
et creverunt filiis hominum. quia vana .i. falsa et in utilia que non
sunt in rei veritate et in utilitate locuti sunt non solum me-
ditati per prophetas meditati sunt inania. unusquisque tamen maxime
quam minores ad proximum suum .i. ad decipiendum proximum suum. non solum
ad extraneos decipiendos sed etiam ad proximos quod est detesta-
bile. Ier. ix unusquisque a proximo suo se custodiat et in fratre suo
non habeat fiduciam quia omnis frater supplantans supplantabit. et
omnis amicus fraudulenter incedit. Et non aliquis dicit vana

loqui ep^e primo vana .i. inutilia Eccl. v. mo vang vane ...
est multis 2o vana .i. superflua prov. xiiii ubi plurima va
ibi frequenter egestas. Unde tantus dracus sicut lucifer
cum superbiat quanto magis cum eum per multiloquium pugnat
Item vana locuti sunt .i. de spalibus Ioh. 3. qui de terra est de
terra loquitur unde Eccl. xvi quid sine ea vana loquimini Item
non vanitas dicitur multis modis quedam vanitas naturalis Ro. viii
vanitati subiecta est omnis creatura alia est vanitas cupidita-
tis filii hominum usque quo corde diligitis vanitatem / alia est va-
nitas curiositatis Ier. ii ambulaverunt post vanitates alia
est vanitas cordis ps. dominus scit cogitationes hominum quoniam vane sunt alia
vanitas oris ut hic vana locuti sunt Item alia operis de
opus risu dignum / alia vanitas vite ps. defecerunt in vanitate
dies eorum Hec omnia reperiuntur in homine ps. universa vani-
tas omnis homo vivens / Labia dolosa habentes in corde et
corde locuti sunt .i. duplici corde / aliud habentes in corde aliud
ore pretendentes Iac. p^o vir duplex animo inconstans est in
omnibus viis suis / verbum enim viri iusti debet ex corde procedere / et
aliud loquitur ore / et aliud habet in corde videtur unus homo esse qui duo
homines / et habere duo corda in uno corpore et est monstrum Glo.
cordis geminatio duo sunt quia et si vobis ostendit se cor habere fidele
tamen intus contra tractant Crisostomus ve diminute sunt veritates a
filiis hominum quia vana .i. falsa et inutilia locuti sunt unusquisque .i.
tam magnus quam parvus corde locuti sunt ad proximum suum .i. ut deci-
piat proximum suum labia dolosa habentes in corde et corde locuti
sunt .i. duplici corde quia aliud habent in corde et aliud locuntur
ore quia vobis ostendit se cor habere fidele tamen intra contrarium tenent
non equivoce dicitur proximus quidam propter nature et sic quilibet homo dicitur
proximus alteri 2o gratia vel carnis propinquitate Mat. v. diliges
diliges proximum tuum etc. 3o beneficii exhibitione et compassione Luc.
x de samaritano qui infudit vinum et oleum etc. 4o Rito proximus
fidei ydeptate / Istis modis omnibus potest accipi hic proximus quia quilibet
quemlibet decipere / Item non quidam locuntur in corde et corde ut
dolosi quidam in ore et ore ut garruli multiplicantes verba inutilia
quidam corde tantum ut Moyses et Susanna que tacens cla-
mabat ~~cor quidam corde~~ in corde ad dominum Dan. xiii quidam
corde et ore ut predicatores loquentes ad laudem dei divulgando
et ad proximum edificandum prima Corinth. xiiii psallam spiritu psa-
llam et mente Disperdat dominus universa labia dolosa et lingua
magis magniloqua / ad literam dispersit dominus universa labia dolo-
sa .i. labia seductoris et linguam magniloquam quia erat pretendens
ipsi David quod facerent magna pro eo vel lingua magnilo-
qua / quia dicebat se facere magna pro rege Saul ut haberent eius
gratiam si traderent ei ipsum David / aliter loquitur sic hic petit punitionem
impiorum et dolosorum destructionem dicens / quia unusquisque loquitur dolose
ut decipiat proximum suum / sed dominus disperdat universa labia do-
losa / non homines sed dolositates eorum / et garrulitates per suam gratiam
prov. xii verte impios et non erunt Ysa. xxxiiii ponam circulum
in labiis tuis universa tam maiorum quam minorum ut nullus decipiatur
et lingua magniloqua .i. superbiam proponentem se ostentantium
sine scripturarum de eloquentia glacianda Job ulte. auferam
de medio tui magniloquos superbie tue Ysa. xi disperdet dominus
et non adiciet exaltari amplius in monte sancto meo

labia dolosa

...

dominus aut ...
....

linguam mare egipti primi Reg ij. nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes. et sic ista lra est optatio Aliter pt sic legi
vt sit phetia. no optatio Iob xl. fune ligabis linguam eius
i dyaboli et sui sermi in hac fcto Disperdat .i. disperdet dominus
i dissipando pdet. vel dirusimode pdet vniusa tam maiora q
minora vt nullus excipiatur labia dolosa que locutur adusus iustu
in iquitatem in quibus singulariter dampnati puentur Apoc
xvi. Et tam manducauerit linguas suas p dolore / et linguam
magniloquam .i. linguam se iactantium que sibi aliq magnitudine
ptatis assumit nec intelligit a creatore datu cognouit habere pru:
dencie vel bonitatis In Cassio. vn lingua & magniloqua
ppter duo ppter iactanciam. et ppter arrogantiam de quibus subdit
in lra sequenti Qui dixerunt vniusquisque loc dolose vt decipiat proximu suu. sed dns disperdet vniusa tam maiora q minora vt
nullus excipiatur labia dolosa. no hoies. sed dolos ipsorum per suam
gram ipsos cotutendo. vel que locutur adusus iustu iniquitatem. et linguam magniloquam .i. superbiam importam se ostentantium. vl de se
vel de sua eloquencia vel de aliquibus bonis gloriantium. que sibi
aliquid magne ptatis ascribit et no suo creatori quitq habet pdenciae
vel bonitatis Qui dixerunt linguam nram magnificabimus labia nra a nobis sunt. quis nr dns est. ad literam. qui dixerunt
.i. mese tractauerunt. linguam nram magnificabimus q pdendo
dauid magna. pro saule facimus. et sic habebimus oportunitatem
petendi magna ab eo. labia nra a nobis sunt .i. vba que dicimus
contra dauid procedunt a nobis et no ex aliorum suggestione. et sic erit
magis placita coram rege. et que erant illa vba. subdit. quis
nr dns est. sic enim dicebatur quis dubitat q Saul sit dns nr
et no dauid. Ideo debemus ei fauere. sed ratio no valet q talis
fauor erat contra deu et iusticiam Aliter legitur sic. hic ar duplex co
ruptionis. prima iactancia boni no habiti. secunda appropriatio boni habiti
ibi labia nra. dt sic cito disperdet dns linguam magniloquam
se iactantem. q dixerunt linguam meam magnificabimus iactando
se et extollendo de no habitis scz fcta vl dicta sua laudando. contra
illud prob. xxvii. laudet te alienus et no os tuum. prima corinth. ix.
no enim qui seipsum commendat ille pbatus est. labia nra a nobis
sunt .i. a nro ingenio et studio est facundia nra no ab alio. Sicut
dicitur vulgariter. tum est meu os volo loqui quod m placet Contra
id Exod iiii. quis fecit os hominis nonne ego Et prima corinth iiii quid
habes quod no accepisti. Quis nr dns est. a quo scz pdicta
vt a dno nos hre recognoscamus et cuius legi nos subiciamus
q d nullus. Et ita dixit pharao Exod. v. quis est dns vt audiam vocem eius nescio dominum Iob xxi quis est dns vt fuiamus ei.
et q nobis pdest si orauerimus illum

Propt miseriaz inopu et gemitu paupm nc exurgam dt dns
ad liram / hic po ptecto dei ita ipm dauid cu dr in psona di
ppr miseriaz inopu sz dauid et vxoz eius qui multas mi
serias sustinebat tanqz fugiti et depauperati · nuc exurgam
ad ptegendu eos a dau pditione ul psecutione Ale legit sic
hic e sa ps pncilis psi in qua pg peticom libationis pom
exaudito petitois / et pmissio pris de misside filii per quem
salus sita e et vitas in tras et po ponit vba dei pris libatoz
pmitteritis et p que libabit dns pdicta faciunt mali · sed eg
dt dns deg ppr pdme dixet dns dnd meo · ppr miseriaz sq
tollenda Aug inna miseria intuetr ps abissi abissu inuocat
papu i gentiliu nichil de opibz spualibz hntiu / qr lege no
hebant nc pphas et gemitu remouedu paupm i iudeoz patz
de opibz spualibz hntiu / qr lege no intelligebat spualr Vel
ppr miseriam i defecm et gemitu paupm i eozdem deficientu
a bonis spualibz / et gemetu pro adeptoe eoz Vel ppr miseriaz
i peta et ebulatu seu doloem i epium i purgatorio i texentiu
ope et auxilio et gemitu paupm i hiulia inaz expectantiu
in hoc mdo / nuc i tpe gre 2 corinth vi Ecce nc tpus acceptale
exurgam ad genus hnanu mittedo filiu qui qi prius videbat
dormie dissendo libatom ps Exurge quare obdormis dne ul
p pauperu intellig paup spu qui se petz ul nichil reputat
hre in mdo et p inopez qui nllm amitu ht Prima impii deu
abnegant glantes i sua malitia / dicetes qz nr dns est / et go dt
dns nuc tpe gre exurga i mitta filiu ad libandu geg hua m
ppr miseriam i ppr peta tollenda / inopu i libatore carentiu
et gemitu paupm i pper suspiria hiuliu in limbo exntium
vel pter miserias tollendam / inopu i gentiliu nichil de bonis
spualiu hntiu et gemitu remouedu paupm i iudeoz patz de
bonis spualibz hntiu quia legem spualiter no intelligebat
Nota multiplex e miseria / pa e culpe orignalis Job iii quare
misero rc Scda actualis culpe pverb xiiii miseros facit · Tercio
exxero / Apoc iii nescis qr miser es Qrto infirmitatis Anser sto
su et curatus rc Qnta passibilit Job xiiii ho natus de muliere rc
replet mltis miserys Sexta mortis ysa xv fruitz e pulius Se
ptio tpalis afflictois Lam vi Erat aut hic inde Octauo etne
dampnatois Sopho pe dies illa dies ire rc et miseie Ponam
in salutari tuo fiducialr agam in eo Ad liram ponam i salutu
i in effect ubi dns dedit responsu salutis ipi dauid peteti psi
Re xxiii Si tradent me viri ceile et eos qui mecu sut in
manus Saul et dixit dos tradent / et subd cognot saul qr fugerit

dauid de tribu · et saluatus est / fiducialiter agam in eo . i . in dauid / ad
hoc enim saluauit deus dauid ut per eum populus israel protegeretur
et fiducialiter ageret Aliter legitur sic · hic ondit propheta quo deus pater
reparatus est salutem per filium dicens Exurgam in quo quia ponam
consolationem et remedium pauperum et inopum contra miserias et
gemitum Ysa psalmus Spiritus domini super me et ut consolarer contritos
corde In salutari i . in ihesu qui est salutare dei · per ipsum enim consolabor
pauperes ysa psalmus videbunt omnes fines terre salutare dei nostri Gen
penult Salutare tuum expectabo domine Ysa lxij Salutare suum dicit
deus pater verbum suum quod est tanquam filius per quod vita mortalibus venit
du ominibus credentibus in eum salutem copiosa largitate consequuntur In isto
salutari i . in ihesu xpo deus pater posuit omne bonum Coll ij in quo
sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei · non enim in eo plus bonum poni
potuit quia spiritus non est ei datus ad mensuram Ioh iijo / fiducialiter
i . potenter et efficaciter verbo et facto · agam in eo . i . per eum potenter genus
humanum liberando · fuit enim xpus vir potens in opere et sermone
coram deo et omni populo Luc vlt / non aut ut incarcula vel separatus a se · sed
pater in eo manens operabatur per ipsum Ioh xiiijo · pater in me manens ipse
facit opera Ia corinth v · deus erat in xpo mundum reconcilians
sibi · Ideo dicit ponam in salutari Sciendum solet enim inter guerreantes
homines et inter partes suas ad concordiam interponi aliquis cui utraque
pars · de quo ambe partes pro conside et cui magis credant acquiescere ut
pote · quia forte attinet iste ex parte patris ille ex parte matris · sed inter
deum et homines nullus erat mediator Iob ix non est qui utrumque valeat
arguere nisi xpus ihesus attinens deo ex parte patris quia qualis pater talis filius nobis
aut ex parte matris ex parte humanitatis ut de eo possit dici · caro enim et
frater noster Gen xxxvij unde deus pater tamquam de arbitrio dicit / O tu homo
ego ponam in salutari . i . in xpo deo consolationes pauperum et omnem quere-
lam quam habes contra genus humanum et potenter agam pro eo / et ego
genus humanum ponam in salutari tota litem de alto et basso / vel peccata
mea · et ideo dicit ponam in salutari et non determinat quid ponet ne prophetia
diceret diminute · quia non potuit sufficienter et perfecte dicere Propter miseriam
inquit dominus et ponam consolationem et remedium pauperum et inopum contra
miseriam et gemitum eorum in salutari i . in ihesu xpo filio meo per ipsum
enim consolabor pauperes et fiducialiter agam in eo . i . potenter et efficaciter verbo
et facto agam in eo i . per eum potenter genus humanum redimendo Eloquia
domini eloquia casta argentum igne examinatum purgatum terre septu-
plum Ad literam Eloquia domini que locutus est ad abiathar revelando
proditionem ciuium ceille · eloquia casta sine macula falsitatis / argentum
igne examinatum hoc additur ad exprimendum rectitudinem veritatis in verbis
diuinis Alia litera sic · hic ponitur verba propheta congratulantis de thesauris
eius in xpo collatis / quorum est copiosa predictio que in ipso commendantur
et dicit sic ponam in salutari i . in filio meo consolationem pauperum · quia elo-
quia domini i . verba xpi et doctrina eius quam ore proprio locutus est
Hebr . po Nouissime aut diebus istis locutus est nobis in filio suo et

Ista sut eloquia casta · nulla falsitatis admixtioe corrupta 2 corinth
ij · no sicut sut plurim adulterantes vbum dei Glo multi em
pdicant sed no caste quia vendut illam ptio cupiditatu hunc sctis
hec dt cont illos de quibz dtm e · vana locuti sut sz Qui pdicat de pdicator in morali
in morali mortale peccat Tho in 3 · di · iij Et dt hic eloquia
qr duplex e scz locutio interior et exterior lralis scz et spualis qui
e lib scriptus intus et foris Apoc v Vnde de castitate diuinorz eloq
orum dt Cassio Sic castitas ignorat pollutom ita eloquia dni
nesciut cu aliqua sorde misceri Eloquia filij dei dux casta sic eloquia casta
dugrn · et glo i sine corruptioe simulatois Multi em pdicat vitez
sed no caste qr vendut illam ptio cupiditatu vl comoditatum
seu honorz ysa 55 venite emite absqz argento et absqz vlla
comutatoe vinu et lac i sacra scripturaz que inebriat sic vinu
et nutrit vt lac Et cu dt absqz argento · excludit questu; cu addt
absqz vlla comutatoe excludit fauorez · neutz em dzt queri in
pdicatoe Mat x · gratis accepistis gratis date · argentu ondit qr elo argento
quia dni sut dulcia Vnde dt sic argentum ppt sonu dulcedine
qr sic argentum dulcius sonat int cetra metalla · sic eorum inter
cetra eloquia Can ij o Sonet vox tua in auribz meis vox em
tua dulcis Ps · qua dulcia faucibz meis eloqa tua Vnd in figura tube argentee
huius precepit deus moysi ut faceret tubas argenteas quibz conuoca
ret ppl'm Et hee tube sut duo testamenta Argentu igne exa
minatu scz igne spus sci Ps Ignitu eloquiu t · pvb xxx omis ser
mo dni clipeus ignitus · vel scd glo · eloquia dni sut argentum igne
tribulatonis examinatu · Naz magnitudo tribulatoum qs passi sut p
dicantes eorum · et eorum credentes pbant diuinorz eloquiorz puritate
et veritatem Purgatu terre i purgatu a terra Glo qr nichil terre
streitatis in se cotinet · no em agit de terra · sed de celo qr no pmi
ttit terrestria sic vetus lex ysa po Si audieritis me bona terre comedetis
sed pmittet celestia Et ido doctor diui eloquij dz ee purgatus a
terra i a terrenis desidijs Greg Ignominiosu e valde supioem statu grego
sz doctorz gl'am mudi et diuicias quere · qui dz alios ad cotemptu
tp'aliu puocare Et po in pnti vsu terre p terra ytus pt ablatio mode terre
rercorz · Purgatu septuplu i valde ab omi impuritate qr septena
rius nus vniuersitate significat Vel septuplu i p dona septifor
mis spus quibz doctrina eorum referta e · ysa · xj · Requiescet
sup eu spus dni spus sapie &c Vel septuplu i septe plicit' scz de beatitu
septe btitudines qs in pn'o docet Mat v · bti pauperes spu &c vbi dinibus
ponit septez btitudies et virtutes eminentes scz paupertatez · masuetu spiritualibus
dine luctu · misericordiaz · iustitiam · mundicia · et pacetz que purgant p sustine
tiaz psecutois Nam octaua btitudo seu bti v torquet ad qualibet
precedentez btitudiez ut dicat bti pauperes spu p psecutez patiut
pp iusticia et sic de alijs et ita diuinu eloqu septeplr pgat'

Gnia ponet in salutari .i. in saluatore filio suo consolatorem pau:
perum. go eloquia dni .i. vba x et doctrina euangelica qua ore
ppo locutus e sut eloqa casta .i. eius doctrina seu smo tm liberalis
quam spualis nulla falsitate ul cupiditate ul sordis admixtione corru:
pta Et sunt sic argentu dulcit sonans in aurib audientium ige
sti spus examinatu vel sut sic argentum igne tribulacois exa:
minatu. quas tribulacoes passi sut pdicatores euangy et credentes
euangelio et sut sicut argentu purgatu tre .i. a tra qr eloqa dni
sz euangelia no pmittut trena sed celestia / et doctor dnu elo:
quij dz ee purgatus a tra .i. a trenis desiderijs purgatu se:
ptuplu .i. p septe dona spus sci Nota eloquium dni e pur:
gatu a septeplici scoria / pmo a scoria erronee falsitatis Ioh
xvij Smo tuus veritas est

Tu dne suabis nos. et custodies nos a gnacoe hac in eternu.
ad litteram tu dne suabis nos sz ptegendo con dram pdictam et cu:
stodies nos a gnacoe hac .i. ab hitatoribus ceille et a Saule.
2 reg. xxij firm in eternu qr no pmittes nos cade in manus eorum Alr lr sic hic
ps. p buitium sz credentiu ptecto sz i gsuado in bono et custo do
a malo Et sic qr eloqa dni sut casta et bona. go tu dne qui po:
tes et no alius ps. n dns custodierit ciuitatem / suabis nos in bono
Ioh xvij px cu essem cu eis ego suaba eos. et custodies nos. a
xxxiij malo ptegendo. pvb iiij. fili no dimittes sapiam et custodiet
te Vnde xr dns dr e Samaritanus .i. custos Ioh viij. A gna de
hac prin huius sli. de qua deut xxxij. gna o pua atq puersa. in et in
pducendo ad eternam btitudine qr ad futuram gnacoem / ps. Spus tuus
bonus deducet me in tram rectam. In circuitu impij ambulant sm
altitudinem tua multiplicasti filios hom Ad litteram In circuitu im:
pij ambulant .i. hitatores ceille et ipe Saul qui querebat dauid
et viros eius deceptonibus inuolue. sm altitudinem tua .i. p alti:
tudinem qsilij tui qd e inqphensibile. multiplicasti filios hom
.i. Saul. doeth. et alios eorum qplices / et ceille hitatores in mea
psecutoe ad exitium patie mee et initium vite future. Pt autem
iste ps moraliter exponi de quolibet iusto in psecutionibus posito / con que
pant machinatores / et insidie / totu tn qmittit ad initu sue patie
sperans ab oibus libare auxilio diuine gre. sed p transeo qr de

·facilis litera ad hanc formam pt applicari Alex lege sic· hic tangit 3m beneficium q e bonorum spiritualium multiplicatio· et primo ponit pressuram impiorum circa temporalia· secundo profectum iustorum circa spiritualia ibi secundum altitudinem et dicit tu domine custodies nos a generatione &c sed impii qui sunt absque impietate religionis in deum et compassionis in proximum· ambulant pedibus anime .i. affectu et effectu Augustinus pes anime amor est· in circuitu .i. in cupiditate rerum temporalium· temporalia enim volvuntur circulo dierum et temporum Eccl. p° In circuitu eius pes eius Pa. pe. v°. circuit querens quem devoret ps deus pone illos ut rotam· Unde isti volvuntur ad modum puerorum qui currendo per circuitum turbant se et cadunt subito· sic isti volventes se in temporalibus cito cadunt in peccatum et in mortem corporalem et spiritualem Luc. xij. quid faciam· quia non habeo ubi congregem fructus meos Luc. Stulte hac nocte &c· Vel in circuitu impii .i. mali spiritus ambulant fideles temptando Pa. pe. v. Vigilate quia adversarius vester circuit querens &c Sed tu multiplicasti filios hominum· vel intus vel modo Gen. xv. Multiplicabo semen tuum sicut stellas celi· q.d. multiplicasti filios hominum non in auro et argento vel frumento· sed secundum altitudinem tuam .i. in virtutibus tuis per quas ad alta sublevas et in bonis spiritualibus mediantibus quibus ad te ascenditur· Vel secundum quod decet tuam altitudinem quia tu es altissimus Ps ibunt de virtute in virtutem et videbitur deus deorum in Syon Summa tu domine custodies nos in eternum sed impii absque pietate religionis in deum et compassione in proximum ambulant .i. habent affectum in circuitu .i. circa cupiditatem rerum temporalium Vel impii .i. mali spiritus ambulant .i. affectum habent in circuitu .i. circa diversas fraudes fideles temptando· sed tu multiplicasti filios hominum non tam in minus quam in intus· secundum altitudinem tuam .i. in virtutibus tuis et bonis spiritualibus per que ad alta sublevantur ut sint filii dei· Vel secundum altitudinem tuam .i. in alta intelligentia ut te intelligant altissimum deum Ps accedet homo ad cor altum .i. ad altam intelligentiam &c Nota multiplex est altitudo Prima divitiarum Ps Nolite extollere in altum cornu vestrum &c Alia altitudo profunditatis consiliorum dei Ro. xj o altitudo divitiarum &c 3a altitudo potestatis humane Ps ab altitudine diei timebo Alia altitudo nobilitatis Ysa. 30 in habitabit in ea die altitudo virorum· Alia altitudo intelligentie. Ps accedet homo ad cor altum &c

Usque domine oblivisceris me in finem· usque quo avertis faciem a me. ·xij·

Ad literam Titulus istius psalmi est talis· ad victoriam david· et est sensus iste psalmus factus est a david ad laudem dei victoris semper omnia· vel qui prestat victoriam· De materia huius psalmi dicit Rabi Sa. quia factus est de quatuor regnis per que affligendi erant filii israel Primum regnum babilonicorum quod destruxit civitatem ierusalem et templum et captivavit populum sub Nabuchodonosor rege iiij Reg. Secundum regnum persarum sub quo fuit prohibita redificatio templi· primo Esdre iiij. Tercium regnum grecorum per quod fuit positum ydolum abhominationis in templo sub antiocho rege primo Machabeorum Quartum est regnum Romanorum per quod fuit civitas destructa sub tito·

et vespasio Sed ista duo sunt obmittenda scilicet regnum persarum et regnum
Romanorum et loco istorum accipiendum est regnum assiriorum quod captivavit
regnum israel tempore osee iiii Reg. xvii. Et regnum egiptiorum quod affli-
xit regnum iuda tempore ioachim quem pharao necao vinctum misit in
egiptum .iiii. Reg. xxiii et cetera. Per istam quaternam david previdens quatuor affli-
ctiones populi tam fuit quatuor querelas petens eas terminari dicens in persona
populi israel Usque quo domine oblivisceris me in finem scilicet in populo meo in suc-
cessivo permittendo eum affligi ab assiriis in finem id est tam diu videlicet
cum quod nunquam debeat terminari sua afflictio usque quo avertis faciem tuam a me
tamdiu dimittendo populum meum in egiptiorum servitute Aliter legitur sic.
In presenti psalmo tractavit de liberatione a malis huius mundi in adventu
Christi. hic exprimit desiderium sanctorum de Christi adventu sive qui antiqui
desiderabant adventum Christi in fine. tum moderni desiderant adventum secundum
Titulus In finem psalmus david. hoc est. iste psalmus est david dirigens
nos in finem id est in Christum qui est omnium finis et principium. Deinde primo
hic psalmus exprimit desiderium antiquorum patrum quantum ad primum adventum. et
conqueritur de eius dilatione dicens. domine deus usque quo oblivisceris me id est pre-
sentiam tue incarnationis in substrahis vel incarnationem differs nunquam usque
in finem id est ad tempus gratie seu plenitudinis in quo fiet incarnatio
Gal. iiii° At ubi venit plenitudo temporis misit deus filium suum et cetera
Sed usque quanto tempore durabit hec oblivio Ysa. xlix. dixit sion dereli-
Cassiodorus quit me et dominus oblitus est mei. Cassiodorus Deus dicitur oblivisci cum differt
dare quod petitur talis enim querela fideles animas pulsat ut sine fine
premia celestia desiderent et de domini promissione sic confidant. Et usque quo autem
faciem tuam a me id est filii tui presentiam que est facies tua in carne dif-
ferendo que est ab hominibus videnda. Hinc concordat honorius dicens facies
Honorius dei est filius qui est ymago dei et eius filius quia sic per faciem cognoscitur
homo sic deus pater per filium in mundo cognitus est Ioh. xvii. Pater manifestavi
nomen tuum hominibus quos dedisti mihi. De ista facie Malachie iii Ecce ego
mitto angelum meum ante faciem tuam. sed usque exit hec aversio pro qua
faciem tuam avertis oblivio et cetera Vel potest exponi ista littera quod sit querela mod-
ernorum de dilatione secundi adventus qui optant Christum venire ad iudicium ut
cum eo eternaliter vivant. et conqueruntur de istius adventus dilatione dicens. usque quo
domine oblivisceris me in finem. usque in diem iudicii vel usque ad mortem et
usque quo avertis faciem tuam a me id est quamdiu non ostendis in tua notitia
ut videam te facie ad faciem quod hic vidi per fidem. vel faciem glorie
ut tecum qui es gloriosus in sancta per tua dispositione gloriosus appaream.
Ps. Unde nos faciem tuam et salvi erimus. Summa usque quo domine deus
oblivisceris me in finem id est quamdiu differs exaudire vota mea et dic
in quod peto usque ad quem finem erit tua oblivio id est dilatio. avertis
faciem tuam a me id est differs fieri incarnationem filii tui qui te in mani-
festavit. Vel sic usque quo domine oblivisceris me in finem usque in die iudicii et cetera
Vel sic Summa usque oblivisceris me non perducendo in finem eterne beatitudinis asse-
quendum. et usque avertis faciem tuam a me ne faciem ad faciem videam
te deum meum. Non plebs est que antiquis desiderabant adventum

xpi in carnem. primo ppter exaltatonem humane nature Ieremie ... vide
dne et considera qm facta sum vilis. sed exaltata e huana natura per
incarnatonem xpi. sic mulier ignobilis efficitur gloriosa si coniungitur matrimonio
cu nobili viro et ex hoc dicit quida qd omne pctm pro aduentum
saluatoris maius e qz fuit an aduentum eius. qz videtur esse maior gra-
ptus nuc qz an in peccando ex quo cu nobili viro iniciom spirituale per
fidem contraximus Scdo ppter libacoem captiuoru a limbo Zach ix. tu
qz in sanguine testamenti tui eduxisti vinctos de lacu in quo no
erat aqua Tercio ppter depssionem dyaboli. ps. humiliasti sic vulnera-
tum superbum .i. innouasti potenciam dyaboli Qrto ppter pace mudo
affendam per aduentum xpi. qz per eius aduentum placatus e mundus
ergo cantabat gla in excelsis deo. et in tera pax Qnto ppter austeritatem
legis amouendam Iob ix auferat a me virgam suam .i. legis duricia
legis austeritatem legis xpc abstulit et per masuetudinem vias vite ondit
noluit enim timeri ut deus. sed ut pr amari Sexto ppter septuaginta
acceptacoem Apoc. v. no e inuentus qui aperiret librum et solueret signacula
eius ni agnus qui occisus e Sed de modernis aduentu. quid in secundum
aduentum desiderant pmo qz tunc exaltabuntur Sap iii. iudicabunt sti
naciones et dnabuntur pplis Scdo qz tunc ab oi pena libabuntur ysa
xxv. auferet deus lacrimas ab oi facie .i. causam lacrimandi vel penam.
Tercio qz ab omni pcto libabuntur ysa. Et obprobrium ppli sui auferet de
vniuersa tera Qrto qz eripientur a ptate dyaboli Nau po. no adiciet
ut per transeat in te belial Qnto qz libabuntur a suitute corporis Ro
viii. ipa creatura libabitur a suitute corrupcois Sexto qz tunc videbunt
deum facie ad faciem ipa Cor viii et tunc scient omnem veritatem Iere
xxxi nam docebit vir vir proximum suum et vir fratrem suum. oes enim
cognoscent me Quamdiu ponam consilia in anima mea. dolorem in
corde meo per diem Ad literam quamdiu ponam me tractatibus et consiliis
quo possim libari a captiuitate babilonica et loquitur dauid in psona
ihu filii iosedech et zorobabel filii salatiel qui frequenter medita-
bantur et deum deprecabantur de captiuitatis huius reditu et dns exaudivit
eos qz factus e sub eorum ducatu ut habetur in pmo Esdre. dolorem i corde
meo per diem .i. cotidie qz de destruccione ciuitatis ierlm et templi do-
lebant qz contigerat Alit legitur sic hic conqueritur de ppa afflictione dns
usquequo differs incarnare filium tuum et quamdiu excogitabo nova
remedia nouo sacrificiorum et expiacionum legalium que tn in paru
psunt ad eternam salutem ysa viii. Inite consilium et dissipabitur Et
dicit consilia plurat qz tunc tpe legis multa consilia erant nimia ut sacri-
ficium pro principe pro sacerdote pro priuata psona. nunc vero sufficit vnum
sacrificium et una hostia scz mors xpi pro multis vna pro cottidie
repetitur est oblata semel hostia vera deus Et quamdiu ponam do-
lorem in corde meo per die .i. per singulos dies dolendo et gemendo
Iere xv. quare factus e dolor meus ppetuus Prov viii. Spes que differtur
affligit animam. honorius. ista similitudo tracta e de illo qui
... et plaga mea desperabilis renuit curari

Lacus laci
lacu lacum

carceri inclusus servatur ad penam qui in se disponit multa consilia quomodo
evadat predictum animus in consiliis fluctuat. dolor cordis eum cruciat Et
per hanc similitudinem magnus ardor sustinentis anime exprimitur presenciam
sui sponsi flagitantis Et ideo dicit propheta quo ad primum adventum christi etc.
Quamdiu ponam etc. quasi dicat nullis consiliis anima mea consolatur nisi ille con-
solator veniat qui mala mea peremptus auferens bona sua michi tribuat
tercia ista littera potest legi in persona modernorum sic Quamdiu ponam consilia in
anima mea id est quamdiu contra adversis ut michi sit necesse invenire diversa con-
silia pro finali salute et ad resistendum mundo carni et dyabolo / dolorem
in corde meo per diem id est de die in diem id est omni tempore / et sic totum legitur
interrogative Sed iuxta beatum augustinum potest legi responsive ut sit responsio
ad interrogationem precedentem. quasi dicat. tamdiu obliviscaris me quamdiu ponam con-
silia in anima mea id est quamdiu ero in isto adversi Et quamdiu ponam dolorem
in corde meo id est quamdiu necesse erit flere pro peccatis propriis pro alienis per
dilatione patrie pro incolatu presentis miserie. pro hiis enim christus dicit flere
viri iusti et habere dolorem Et hoc dicit per diem non per noctem quasi dicat. hoc fit
per diem id est per gracie illuminationem quia tunc gaudet homo qui illuminatur Jeremie xxxi°
postquam convertisti me egi penitenciam etc. Usque exaltabitur inimicus meus super me
respice et exaudi me domine deus meus Ad literam usque exaltatur inimicus meus
id est antiochus rex grecorum qui per superbiam fuit ita elevatus ut videtur
sibi quod haberet pelagus ad iter agendum et terram ad navigandum propter
mentis elationem ut 2 machab. v. super me quod populum israel minus afflixit
et sub peditavit ideo subdit respice oculis inimice tue et exaudi liberan-
do a tanta tribulatione domine per omnem gubernationem deus per electionem meus
per verum cultum et fidem Aliter legitur sic hic conqueritur de inimici exaltatione
dicitur in persona antiquorum patrum. usque inimicus id est dyabolus qui est inimicus generis
humani auctore Act. xiii° Inimicus homo fecit hoc. Gen. iii° Inimicicias
ponam inter te et mulierem et semen eius. exaltabitur super me id est ad me te-
ptandum et opprimendum Unde ante adventum christi et tempore legis dyabolus erat
exaltatus / quia tamquam fortis armatus custodiebat atrium suum Luc. xi.
Nam omnes homines tenebat captivos. aliquos in pena et aliquos in
culpa et de ista captivitate gaudebat. Super me id est super mea crude
litate quia ille toto orbe colitur fides autem mea est in paucis Vel potest
exponi secundum litteram quo ad modernos secundum augustinum sic usque exaltabitur inimicus
meus super me id est dyabolus qui multos in suam partem traxit faciendo eos
peccare mortaliter Job xxiii calcet super eum quasi rex interitus id est dyabolus
qui mori facit hominem spiritualiter Vel usque exaltabitur inimicus id est motus carna
lis appetitus. super me id est contra me Ro. vii Ego autem carnalis sum venun-
datus sub peccato. non enim quod volo bonum ago. Aliter isti tres versiculi expo-
nuntur de adventu ad iudicium sic Usque domine usque obliviscaris me non per-
ducendo in fine anime beatitudinis assequendum et usque avertis faciem tuam
a me ne faciem ad faciem videam te deum meum prima Corinth. xiii. videmus
nunc per speculum etc. Et eciam quamdiu ponam consilia in anima mea cogitando
et deliberando quomodo exire valeam de presenti adversitate. ergo enim est con-
silio semper in adversitate. dolorem in corde meo per diem id est sustinendo

multos dolores in preti tempore quod continue et usque exaltabitur inimicus meus
i. dyabolus temptatio. vel prava carnalis consuetudo fuerit me ne possim
bonum quod volo agere Ro vii non quod volo bonum hoc ago Respice et
exaudi me domine deus meus. hic est 2 pars principalis in qua contra fraudes
inimici vterius orat et petit se exaudiri dicens Respice domine contra aversionem oculi
tue irae mittendo filium tuum in carne ps. aspice in me et miserere mei
Eccl xxxvi Respice nos et miserere nostri Respice in me et unigenitos
fideles mittendo quae missurus es. et exaudi me contra oblivionem ps.
Exaudi me domine quoniam benigna est misericordia tua etc. domine quoniam potes. quia dominus
secundum Ambrosium est nomen potestatis. deus qui scis. quia secundum damascenum deus dicitur a theo-
ste quod est considerare. meus qui vis prima thi. po qui vult omnes homines
salvos fieri. Exaudi me .i. omnes pro quibus ego oro secundum glo. Notandum quod
propheta in persona antiquorum fecit primo quatuor questiones. hic facit quatuor petitiones
quae quatuor modis dominus recordatus est nostri primo per incarnationem. et sic solu-
ta est prima questio quae continuit usque domine oblivisceris me in finem Secundo
recordatus est nostri per fidei illuminationem tunc soluta est 2 questio cum quaeritur
usque avertis faciem tuam a me tertio per legis adimpletionem quae ad imple-
ta est sufficienter per christum et sic soluta est 3 questio quae quaerit quamdiu po-
nam consilia in anima mea quia in christo dantur consilia salutis
Quarto per exaltationem christi in cruce et sic soluta est quarta questio scilicet
usque exaltabitur inimicus meus super me Joh. xii. Si exaltatus fuero a terra omnia
traham meum etc et ideo sequitur petitiones que petunt predicta quatuor Re-
spice per carnis assumptionem. ista petitio correspondet prime questioni usque obli. me
Illumina oculos meos per gratie infusionem ista petitio correspondet secunde questioni
usque avertis faciem tuam etc. Ne unquam obdormiam in morte sine legis im-
pletione. ista correspondet 3e questioni quae quaerit quamdiu ponam consilia in anima mea.
Nequando dicat inimicus meus Respice per crucis exaltationem et sic soluta est
quarta questio usque exaltabitur inimicus meus Illumina oculos meos ne unquam
obdormiam in morte ne quando dicat inimicus meus spiritualis adversus eum Ad l.
illumina oculos meos lumine consolationis tue. ne unquam obdormiam in morte
mortalis culpe. et per consequens in morte vehemente positus in pena et desperatione
sub tanta tribulatione. ne quando dicat inimicus meus .i. dyabolus spiritualis adversus eum
quod contingit quando aliquis decidit a morte culpe in mortem vehementem Aliter
legitur sic. hic ostendit remedium potendi. primo ne ipse deficiat. 2o ne inimicus
prevaleat. dicit sic. Illumina oculos meos. oculum intellectus luce tue sapientie et
oculum affectus luce gratie Ephes po. det vobis illuminatos oculos cordis vestri
vel luce prudentie oculum sinistrum circa administrationem temporalium luce sapientie
oculum dextrum in contemplatione eternorum. Ecclesiasticus dyabolus nititur effodere oculum dextrum
et relinquere sinistrum primi Reg xi ne unquam obdormiam per negligentiam et
torporem Prov vi. usque piger dormies. vel per cupiditatem que ex me est scilicet
glo. in morte .i. rugitus peccati mortalis. vel in morte .i. in peccato mortali
et ne delectatione peccati claudantur oculi interiores secundum glo. Ephes. v. Surge qui
dormis exurge a morte etc. vel in morte peccati in spiritum sanctum sit finalis
impenitentia spiritualis quod anthonomasice dicitur peccatum ad mortem Primo Jo. v. ne aliquando

Respicere

2o

In sola pro ... [illegible]
petendi
petiones ... [illegible]
in oculis
mentis
... [illegible]

temptatione obdormias, ne quando dicat inimicus meus i. dyabolus de quo dicitur
xiii Inimicus homo fecit hoc, preualui aduersus eum temptando et vincendo
Ecce insultatio dyaboli que vehementer est timenda. Thobi vi. ostendam
tibi quibus valet potestas demonum. dicit po. quod impius preualet aduersus
iustum Nota ille dormitat in morte i. in peccato qui frequenter cadit
et frequenter resurgit, sed obdormit obstinatus qui peccatum suum
defendit nec de facili excitatur, dormit qui cum cecidit non resurgit
Vel potest litera exponi Ne vnquam obdormiam in morte. i. ne penitentiam
differam usque in finem et ita dormiam cum morte peccati in inferno vbi
non est redemptio et tunc dicet inimicus meus etc. Iste inimicus primo repetit
in suggestione luctatur in delectatione inclinat in actu percutit in consensu
perpetitat in consuetudine preualet in morte scilicet quando homo moritur in
peccato Illumina illumina oculos meos oculum i. intellectum luce tue sapientie
et oculum i. affectum luce tue gratie, oculum sinistrum i. intellectum luce pru:
dentie circa administrationem temporalium, oculum dextrum in contemplatione
eternorum ne vnquam obdormiam per negligentiam et torporem vel per concupiscentiam
in morte i. in peccato mortali, vel in morte peccati in finem scilicet
finalem impenitentie ne quando dicat inimicus meus i. dyabolus preualui aduersus
eum temptando et vincendo Qui tribulant me exultabunt si mo:
tus fuero ego autem in misericordia tua speraui Ad literam qui tribulant me
exul. si motus fuero. ad hoc enim senacherib pharao et nabuchodonosor
tribulauerunt filios israel ut transferrent eos de terra, vnde senacherib trans:
tulit filios israel in assirios et nabuchodonosor tres tribus in babilone
et pharao ioachaz in egiptum et sic dicitur est similiter antiochus tribu:
lauit iudeos ut faceret eos transire ad gentilem ritum. ego autem in misericordia
tua non in mea iusticia speraui ab istis tribulationibus liberari Aliter
sic hic tangitur alia ratio sue exauditionis et vult ideo dico ne quando
dicat inimicus meus preualui aduersus eum quod qui tribulant me scilicet dyabolus et
angeli eius qui virorum iustorum tribulationes intuntur Lxiii cotidie nos inimicus
impugnat ut saltem tedio afficiat, exultabunt i. gaudebunt proverbi:
orum letantur cum malefecerint et exultant in rebus pessimis quod sic gau:
dium est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente. ita gaudium est
de malignis super vna anima peccatum mortale perpetrante. et non solum
ille dyabolus gaudet qui peccatum suggerit si homo in illud incidit sed et
omnes demones gaudent de isto casu Ecclesiastici xviii Si prestes anime tue concupi:
scentias eius faciet te in gaudium inimicis tuis scilicet mundo carni et dyabolo
Exultabunt isti inimici. si motus fuero a loco proprio. locus autem proprius anime est
deus et sicut lapis non quiescit nisi cum ad terram venit sic anima non quie:
scit nisi in deo Augustinus primo confessionum Inquietum est cor meum domine donec veniat
in te Iste locus anime est stabilitas virtutum Ecclesiastes x. Si spiritus potestatem habentis
ascendit super te i. superbia dyaboli ne dimiseris locum tuum. Vel si motus
fuero a statu gratie ad culpam. de iusticia ad iniquitatem Item qui trans:
greditur de iusticia ad iniquitatem deus parauit illum ad romphea Ecclesiastici xxvi.
Vel si motus fuero a stabilitate fidei Et a stabilitate fidei non solum

Recedit iudeus hereticus vel paganus qui xpm et eius fidem negant
ore. sed etiam omnis malus xpianus peruerse viuens negat xpm et recedit
ab eius fide opere. Unde Tit. po. confitentur se nosse deum, factis autem negant.
Ego autem in misericordia tua speraui. Hic allegat racionem quare debet exaudiri
anima mei exultabunt si motus fuero. Ego autem non inuenio. Vel sic omnis
inimicus qui districcionem iudicium dei non metuunt in cassum se de misericordia dei
blandiuntur. In misericordia tua speraui non in meis meritis. Eccli. ij^o qui timetis
dominum sperate in eum. nec speraui in potestate mea vel fortitudine mea. que
si nulla est contra dyabolum. Job xlj. non est potestas super terram que comparetur
ei. Qui tribulant me exultabunt. Anima ne qui dicat inimicus meus preualui aduersus eum quia inimici mei
scilicet dyaboli et angeli eius qui tribulant me et alij inimici qui vite iuste
tribulatores inueniuntur exultabunt si motus fuero per eorum temptaciones
et tribulaciones a statu gracie ad culpam a iusticia ad iniquitatem vel a stabilitate
fidei non solum ore sed etiam operibus deum negando. Ego autem in tua
misericordia speraui non in meis meritis vel aliquibus bonis. Exultabit cor
meum in salutari tuo cantabo domino qui bona tribuit michi et psallam
nomini domini altissimi. Ad literam exultabit cor meum leticia interiori. cantabo
domino leticia exteriori ut infra. Cor meum et caro mea exultauerunt
in deum viuum. Aliter legitur sic. Superius petiuit ut illuminaretur a deo ad re-
sistendum dyabolo. hic ostendit quomodo deus illuminat et armat suos per tria
ad resistendum dyabolo per spiritualem leticiam que est gracia dei, per deuota-
cionem et per bona operacionem et sic hic ponit gracias actionem de beneficen-
tia cordis et oris. et dicit non solum speraui in misericordia tua. sed etiam exul-
tabit cor meum leticia spirituali non carnali non in temporalibus et vanitatibus
de quibus Job xxj. Gaudent ad sonitum organi, in salutari
tuo id est in ihesu qui venturus est ad saluandum populum. Abac iij. exultabo
in deo ihesu meo. Reg. ij. exultauit cor meum in domino ipse enim saluum
faciet populum suum a peccatis eorum. Vel sic victoria inimicorum est spiritualis leticia. Reg. xe.
iiij^o congregauerunt philistei dicentes venit deus in castra et ingemuerunt
dicentes ve nobis. non enim fuit tanta exultacio heri et nudiustercius. Unde
per leticiam spiritualem armat deus suos fideles contra dyabolum. Secundum est laus
dei vel oracio. unde subdit cantabo leticiam mentis exprimendo per organum vocis.
Exo. xv. cantemus domino gloriose et hoc multum valet ad expugnandum dyabolum
Math. xvij. hoc genus demoniorum non eicitur nisi in oracione etc. qui bona
tribuit michi spiritualia non carnalia nec vnum solum sed multa. Exo. xxxiij.
Ego ostendam tibi omnia bona quia bonum temporis bonum in tempore et bonum super tempus.
bonum temporis sunt temporalia. Job xxj. ducunt in bonis dies suos. Bonum in
tempore sunt diuisiones graciarum virtutes et dona spiritus sancti. Job ij^o. Si bona
suscepimus de manu etc. Bona super tempus sunt bona glorie. ps. Credo
videre bona domini etc. Hec omnia tribuit deus et merito est laudandus. Eccli. ultimo
danti michi sapientiam dabo gloriam. Tertium est bonum opus de quo sequitur psallam
gaudio cordis et voce iungendo gaudium operis. psallere enim est manu
psalterium tangere. et hoc tertium est necessarium ad repellendum dyabolum. Jero.
Semper aliquid operis facito ut te dyabolus inueniat occupatum. Nomini

qui timent deum sperant bona cordis sui

ego autem in domino gaudebo et exultabo in deo Jesu meo

vel custodiam monachi

domini i. ad laudem et honorem domini altissimi Ps. non nobis domine non
nobis etc. Apoc. xv. Sic luceat lux vestra coram hominibus etc. sed quia multi sunt
domini. ideo addit altissimi quia ipse est solus altissimus in merito laudandus
Anima non solum exultavi in misericordia tua sed etiam exultavit cor meum
leticia spirituali in salutari tuo i. in ihesu filio tuo quem venturum firmiter
credo / cantabo leticiam cordis per voce exprimendo qui bona multa
tribuit mihi bona corporalia bona spiritualia et bona glorie / psallam gaudio
cordis variis et operibus meis i. ad laudem et honorem altissimi domini

xiii Dixit insipiens in corde suo non est deus Ad literam titulus
ad victoriam dauid et expositus sic est / de materia huius ps. Rabi
Sa. exponit psalmum de nabuchodonosor qui blasfemavit deum israel vero
et fecit / quando iussit incendi eius templum per nabuzardan quod non fecisset
si reputasset eum verum deum / et sic hoc dicitur / primo describit malitia cordis
nabuchodonosor et populi sui / 2o debita pena ibi nonne cognoscent omnes etc.
primo dicit. dixit insipiens scilicet nabuchodonosor et eius exercitus / non est deus
non negabat generaliter deum quia colebat deum suum ut habetur dan. iii / sed ne-
gabat deum israel esse verum deum potentissimum quia est falsum et erroneum Aliter
legitur sic In precedenti psalmo tractavit quomodo antiqui desideraverunt adventum christi
in carne. hic tractat de contemptu quo iudei ipsum in carne con-
tempserunt Titulus in fine ps. dauid i. iste ps. est dauid prophete dirigens
nos in finem i. in christum Materia quia psalmus est de contempto christi a iudeis de quo
ysa. i. cognovit bos possessorem suum et asinus presepe domini sui. israel autem me non
cognovit Intencio prophete est confutare iudeos christi contemptores Et dividitur primo
ponitur malicie iudeorum increpacio / 2o iudeorum condempnatio ibi nonne cognoscent
primo dicit dixit insipiens iudeus hic est populus iudaicus divina sapientia carens
licet non humana Baruc iii non est sapientia ista desursum descendens sed terrena
animalis dyabolica / in corde suo / non tamen ore negando christum / sed corde / quod
idem Ro. x. corde creditur ad iusticiam / non est deus iste christus / sed purus homo / di-
xerunt iudei Io. x. de bono opere non lapidamus te sed de blasfemia / quia tu
homo cum sis facis te ipsum deum / ymmo negabant ipsum esse prophetam Luc. vii
hic si esset propheta sciret utique etc. et qualis est mulier etc. Moraliter exponitur versus
de quolibet peccatore / dixit insipiens i. quilibet peccator sic dicitur insipiens quia non
sapit que dei sunt Math. vade post me non sapis que dei sunt / Aug. multi
insipientes et insani qui se pro modica carnis delectatione eternis prive-
re deliciis / et eternis se mancipare tormentis Non est deus i. ita vixit
et vivit in hac vita quasi non esset deus retributor bonorum et punitor
malorum Greg. mens homo male exterius diffusa sic est in ~~rebus multis~~
rebus corporeis sparsa. ut neque ad se ipsam intus redeat neque eum qui invi-
sibilis est agnoscat Anima dixit insipiens i. populus iudaicus carens divina
sapientia in corde suo non tamen ore negando sed etiam corde iste christus non est
deus sed purus homo Corrupti sunt et abhominabiles facti sunt in studiis
suis non est qui faciat bonum non est usque ad unum / Ad literam corrupti
sunt luxuria quia babilonii erant luxuriosi et abhominabiles ydolatria et ydo-
latrie que est deo abhominabilis / unde et frequenter in sacra scriptura nominatur
abhominatio. in studiis suis / quia ista studiose et appetito exercebant /

Non est qui faciat bonum scilicet meritorium licet aliqui faciunt aliquod bonum
de genere. non est usque ad unum. hoc non est in hebreo nec in translacione
Jeronimi iuxta hebraicum sed in fine psalmi ubi expositor. Aliter legitur sic hic arguit
corruptores eorum in affectione et primo de iudeis 2o de gentilibus dicit
corrupti. Hononimus dicit corrupto proprie pertinet ad virgines. Sinagoga
autem erat quasi virgo dum unum virum i. unum deum per legem disposita fuerat
que tunc corrupta est quando a deo vero recedens quasi adulterans cum ydolis
fornicata est. et huius filii i. iudei corrupti sunt tum ab integritate scripture
recedentes de christo et de eterna scripturas non intelligentes cum sensu carnali
seu carnali quasi cum adultera se maculaverunt. Vel ergo dicit quod iudei hoc
dixerunt scilicet christum non esse deum. quod corrupti sunt i. quasi usu rationis privati
et excecati Sap. ii. Excecavit eos malicia eorum et corrupti sunt fermen-
to infidelitatis. pa Cor. v. modicum fermentum totam massam corrumpit
et abhominabiles i. adeo reprobati uel perversi Jer. vi. argentum reprobum
vocate eos quod dominus proiecit illos. in studiis suis i. in cogitationibus
suis et malignis contra christum Math. xxvi consilium fecerunt ut ihesum caperent
in sermone quod consilium fecerunt ut ihesum tradere et occidere. Non est qui faciat
bonum quia sic christum impugnant non est de illis qui faciat bonum Jer. v.
Circuite vias Jerusalem et querite an inveniatis virum facientem iudicium
et querentem fidem Jer. viii. attendi et auscultavi nemo quod bonum
est loquitur nullus est qui agat penitenciam super peccato suo dicens quid feci. Non est usque ad
unum inclusive i. nec unus est qui faciat bonum nec illos Jeronimus licet faciat
aliqua bona naturalia. uel de genere bonorum non tamen faciunt ad hoc quod sint de inclusive
unitate ecclesie cemento caritatis unitati et separati de qua unitate psalmi.
unam petii a domino. Luc. x. unum est necessarium. Secundo legitur exclusive usque ad exclusive
unum i. preter unum scilicet christum de quo Eccl. vii. virum de mille unum reperi
scilicet christum sine quo nemo facit bonum Math. xix. unus enim bonus est deus
Et Joh. xv. Sine me nichil potestis facere. vel secundum glossam totum hic potest ex-
poni de gentilibus et de ydolatris Hic dixit insipiens gentilis ydolatra
in corde suo cogitando quasi non voce exprimendo non est deus unus omnium
sed sunt multi dii psalmi omnes dii gentium demonia corrupti sunt vicio in-
fidelitatis i. excecati et abhominabiles facti sunt i. in moribus reprobi Ro. i
quod non probaverunt deum habere in noticia tradidit illos in reprobum sensum in stu-
diis suis i. in affectionibus et locutionibus pravis ideo non est aliquis in illis
qui faciat bonum quia sine fide unius dei et christi non potest fieri bonum me-
ritorium vite eterne uel nullum potest esse vere bonum. non est usque ad unum
i. nec unus uel preter unum scilicet christum Joh. xv. Sine me nil potestis facere.
Tercia insipientes iudei et pagani quibus non sapit fides christi et non
intelligentes scripturas spiritualiter sed tamen carnaliter dixerunt christum non esse deum
uel non est unus deus omnium sed sunt multi dii Ro. i quod corrupti sunt fermento
infidelitatis et malicia excecati et ideo abhominabiles i. adeo reprobati et
perversi uel abhominabiles i. in moribus reprobi in studiis suis i. in cogitationibus
suis contra christum uel in studiis suis i. in affectionibus et locutionibus pravis
ideo non est aliquis ex illis qui faciat bonum quia sine fide unius dei
non potest fieri bonum meritorium ad vitam eternam. non est usque ad unum i. nec

Est vivus vel preter vivum scilicet xpm. Moraliter per totum psalmus legi de peccatore
sic quod peccator reprehenditur hic de quatuor. primo de peccato cordis et consensu
2o de peccato operis ibi corrupti sunt. 3o de peccato consuetudinis ibi abhominabiles
Quarto de peccato omissionis ibi non est qui faciat bonum. primo vocat peccatorem
insipientem quod non habet verum saporem. Sap. primo In malivolam animam
non introibit sapientia Etiam non sapiunt ei vera bona. prima Corinthios ii. animalis homo
non percipit ea que sunt spiritus dei Et dicitur vere insipiens et stultus quod pro
modica delectatione eternis se mancipat suppliciis ipsum dampnat Augustinus
quid insanius quam pro momentanea delectatione eternis se mancipare
suppliciis. et hoc facit qui consentit peccato ideo dicitur dixit insipiens in corde suo
non est deus quod si teneret firmiter credere deum esse punitorem malorum et re:
muneratorem bonorum non consentiret peccato. Hebr. xi. Sancti per fidem vicerunt
regna scilicet regnum mundi carnis et dyaboli Unde dicitur de moyse quod moyses
grandis effectus negavit se esse filium pharaonis filie magis eligens
affligi cum populo dei quam temporalis peccati habere iocunditatem. Corrupti autem homo
peccavit per consensum amisit bona gratuita et demum per operationem corre:
ptionem corrupta sunt in eo naturalia. ergo dicitur in littera corrupti sunt Est autem
duplex corruptio carnis scilicet et spiritus. et similiter dicitur purgatio peccati carnalis
et hec facta fuit per aquam in diluvio Gen. vii. Alia purgatio spiritualis
quam purgabit ignis ante iudicium finale Sicut enim corruptio carnis
habundavit tempore noe ita corruptio spiritus per infidelitatem et superbia habun:
dabit tempore antichristi qui extollitur super omne quod dicitur deus 2a Thessal. ad hec
purganda veniet ignis ante finale iudicium. Ps. ignis ante ipsum precedet.
Sequitur de peccato consuetudinis Et abhominabiles facti sunt scilicet per consuetudinem
peccandi Est autem duplex abhominatio carnis et spiritus. Prov. xx. pondus et
pondus mensura et mensura utrumque abhominabile est apud deum In stud:
iis suis id est in adinventionibus peccatorum quod homines student quasi novos
modos adinveniant ad peccandum tam in peccato carnis quam in peccato spiritus
et in utroque abhominabiles sunt deo de peccato carnis Eze. viii. adhuc videbis
abhominationes maiores. et infra. et cum perfodissem parietem apparuit
hostium unum et ingressus vidi et ecce omnis similitudo reptilium et ania:
lium abhominatio et universa ydola domus israel depicta erant in pariete in
circuitu per totum. per parietem significatur corpus quod si perscrutaretur appa:
rerent peccata eius corporalia vel spiritualia homo videret similitudinem reptilium per
reptilia que ventre gradiuntur significatur peccatum gule quod homo gulosus cogi:
tat de ventre de potatione cibi et potus. Phil. iii. quorum deus venter
est. per animalium abhominationem significatur peccatum luxurie quod reddit hominem
lubricum et [illegible] Per ydola depicta in pariete significatur peccatum
contra naturam et adinventiones in isto peccato que propter studiositatem depicta dicuntur
et quasi propter nimiam [illegible] dicuntur ydola. quod sicut ydolum contra naturalia non
habet ei simile sic sodomite in rebus naturalibus nullum simile reperiunt. luxurio
sus enim homo invenit [illegible] luxuriosum asinum. et crudelis homo leonem cupidus
lupum. et sic de aliis sed in hac vicio raro vel numquam reperitur animal
simile ita studiose exercens talia sicut malus homo   de peccato spi:
ritus Eze. viii a [illegible] usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum Sequitur non est qui

faciat bo. hic tang' petim obmissiois q sic hō tene' vitare malum
ita eciā tene' face bonū prov xi manq ī manū nō erit innocens
i si hō teneat manū ī ma' ordine sic q nullū faciat malū nec bonū
nō erit innocens. se' sel iustor saluabr' i qui a malo declinat et
facit bonū. Bonum dixit insipiens i peccator omnis maliuolar aiar qui
nō hēt verum sapiam cui nō sapiunt vera bona qui pro modica de-
lectacione tpali seipm dampnat dixit in corde suo nō ē deus q si istis
premitt crederet dm ēē puidencm malor et remuneratorem bonor nō co-
sentiret pctō et vinceret temptacōs mūdi carnis et diaboli corrupti sūt
corrupcōm carnis p opacōm exteriorē et corrupcōe spūs p infideli-
tate et supbia et abhōiabiles facti sūt abhōiacōe carnis et spūs p
ɔsuetudinē peccandi in studiis suis i in adinuencōibz peccatorum querentes
nouos modos peccandi tam pctō carnis quā pctō spūs. nō ē qui fa-
ciat bonū i omīs obmittunt benefacere et malū vitare vsqz ad vnū
inclusiue ɔc nō corpū studia multor multis modis p corrupta sūt vite
Ie xxxv bona fa. fili n' et nolite sequi deos alienos i p operacōnm
ociositate ut hic. p vite immundicia et curiositate prov xx ex studiis
suis intellig' puer ɔc p pinquibz studet inutilite prov xxvii studiū
sapie fili mi et letifica in eū cor p studendi inordinacōz Ie xxiii
diligite studia vra i p auariciam et cupidite Ie vi a minori usqz ad ma-
iorem omīs auaricie studet i p crapula et ebriete prov xxiii noli ēē in re-
Dominus de celo prospexit sup filios hoīm ut videat si ē intelli-
gens aut requires deū. Ad lirani hic post dec' malicie examinacio
tū d' dnūs de celo pspexit sr fi. ho. q nichil peius pt latere ipm
ut videat si ē intelliges p verā cognicōm a' requirens dm p bona
opacōm Alex ce sic. hic vēt onde multi nemo iniquor. et p primittit
dei puidencia dr nō ē qui faciat bonū usqz ad vnū q dnūs pspexit
i peul aspexit q longe a peccatoribz salus. sup filios hoīm i iudeos
filios prim sonalim. de celo i de hūa nā a xpō assumpta ī hūanitate
pdicando et dimittens iniqua onē. uel de celo i de animabz sanctis
pdicando et dimittens iniqua onē. uel de celo i de aīabz sanctis
qe celū sūt p aplos pdicando. ul deus pr pspexit de celo filiū i xpo
mittendo in carne. sup filios hoīm i sup iudeos ul quoslibz hoies
adeor liberacōm. ut videat efficiue i videri faciat. nā ipse oīa videat
si ē intelligēs aliquis deū vel fide ysa vii. si nō credideritis nō intel-
ligatis. aut requiras dm p bona opacōm Hic requirit deū qui
ab eius voluntate nō discrepat Glosa pt sic exponi dnūs lic' sit i
celo tn pspexit i pspicit sup filios hoīm lic' sint in terra prov xv
In oī loco oculi dm ɔtemplantur bonos et malos ut videat si ē in-
telligens divinū iudiciū Iob xix fugite ēē iudiciū. a' requirens dm
p amorem deo debitū et dr inquirens i iterū et iterū querens et as-
sidue q multi querunt deū sed nō requirunt luc viii ad tempus cre-
dunt et in temptacōis tpe recedunt Con quos dr ps querite dnm
et ɔfirmamini i firmi estote ī querendo et ysa xxi si queritis querite
ps d. si queritis in pspitate querite eciā in adusitate Eciā multi
sūt intelligentes ex sacris scripturis voluntate dei sed cum eam non

Implent . hij sunt intelligētes sed nō querentes. ut ps̄ nō melius
ē viam veritatis nō cognoscē qm̄ p9 agnitū retrorē. Prima dn̄s pro-
spexit i. pcul et de longe aspicit per suā diuinā sapiam . sup̄ fili-
os hom̄ i. iudeos filios prm̄ antiquoꝝ qui fuer̄t hoies rōnales
de celo i. de huana nā a xo assumpta per ipm̄ diuina miracula ōndo
et pdicando . vel de celo i. de amalg scīis que celū dux p aptos
et alios scōs eoꝝ pdicando . vel dn̄s i. filius dei pspexit i. descen-
de celo carnē assumēdo sr̄ fi hom̄ i. int filios hom̄ ad eoꝝ libe-
racōm ut videat i. videi et cognoscē faciat si ē aliquis intelligens
deū vl fide . vel intelligēs diuiū iudiciū . et requirens dm̄ p veꝝ
amorem nuq̄ ab eius voluntate discrepando et p bonā operatōm nuq̄
ab eadem recedendo nc̄ in psꝑitate nc̄ in aduersitate. Nō requiredꝫ
ē a nob deus sic amicus offensus ad gr̄e recōciliatōm . Baruch iiij
Sic fuit sensus vr̄ ut erraretis adeo decies tm̄ iterum reuertentes requiretis
eū . Sic dux ad vite iustificatōz ut hic ut vi. si ē intel' a' req' dm̄ omēs
declinauerunt sic doctor ad ignorancie instructōz . ysa x tps requirendi
dm̄ . sic osolator ad angustie alleuiatōz . ysa xxvj dn̄e in angu-
stia requisier̄t te sic potius ad cohitatōm . luc ijo et requirebāt eū ī^r
Omēs declinauerūt simul inutiles fcī sūt nō ē qui faciat bom̄ nō
est vsq̄ ad vnū. Ad literam oēs declinauer̄t a recti ne iusticie . sī inuti-
les fcī sūt . d' aūt res inutilis que nō valꝫ ad finē intentū sicut
medicina q nō vꝫ ad sanitatē . hō aūt ordinat' ad felicitātē ad quā
isti erāt inepti . nō ē q fa bom̄ sꝫ meritoriū q nō pt̄ ēē sine fide et
caritate . nō ē vsq̄ ad vnū ita q nc̄ vnus tal' reperitur in eis . q sine
fide impossile ē placē deo . hebe^e xj . Vel sic . nō ē vsq̄ ad vnū excepto uē
i. in oibꝫ pplis nō ē n' vnus pplus sꝫ iudaicus qui de deo hēat legē rēꝫ
et cultū . lex em̄ data in mōte synay solū fuit data pplo iudaico . Ali-
ter sic . hic ondt̄ multiplicata malicia hom̄ . q defecit i eis tꝫ ordo
caritatis ad deū . omēs . 2o ad pxm̄ q simul . 3o ad seipm̄ q nō ē . Dt dn̄s
pspexit de celo ut videat si ē intel' et req' deū et nō inuenit . q oēs
declinauer̄t . iudei et gētiles . iudei a lege dei ad auaricia . gētiles a
nali lege ad malicia . simul inutiles fcī sūt i. vbiq̄ infructuosi sicut
arbores infructuose terrā inutilr̄ occupantes . sic tā iudei q gētiles
inutilr̄ terram occupant dū fructū bonoꝝ opm̄ nō ḡnt sed puise
viuūt . vel simul inutiles fcī sūt i. inepti ad felicitātē eternā . Sequens lrā
expo' sic prius . Moralr̄ pt̄ sic exponi omēs tam maiores q minores
declinauer̄t a bono incōmutali sꝫ adeo ad bōa cōmutabilia a via vite
ad via mortis . Ps declinātes in obligatōz adducꝫ dn̄s cū ope . mortē
simul cū ipa declinare . ul simul i. nō singillatī vnus sine alio q vnus
impellit aliū ad maliū . vel pbet sī occasionē peccandi . Rom . id . Math
xviij ve illi p quē scandalū venit . inutiles fcī sūt i. dampnosi pro-
ximis et nociui . Osee xiij colligata ē iniqtas effraym . hij sr̄ vulpes
sampsonis q hn̄t caudas colligatas . Iudic xv . nō ē qui faciat bom̄ sed
malū nō ē vsq̄ ad vnū i. pter vnū sꝫ xm̄ . Ecc' vij . vnū de mille
virū repi . vel nō ē qui faciat bo. i. rarus ē ut rarō inuē' inter
multos faciēs bom̄ bn̄ et integrē . Et aliter intelligēdū ē id q d' vl̄t

Oms declinauert q pauci no et in pte totu dz intelligi ¶ Summa dns
pspexit si e aquis requirens deu et no est q oms declinauerit iudei
a lege dei / gentiles a natli lege ad malicia xani a rcti ne iustie et a
bono ingenitu li sz a deo ad bo gnitu lict a via virtutis ad via iniquitatis
simul i utrq sz iudei et gentiles cu mal xanis inutiles fcti st i infru
ctuosi no ferentes fructus boru opm · ul inutiles i nociui pximis · uel
inutiles i inepti ad felicitate eternaz ad qua cos ordinat no e qui fa
ciat bo · sed malu zc ut s que cca a Sepulcrum patens e guttur
eor linguis suis dolose agebant venenum aspidum sub labiis eor
Ad laudem q intelligat qi deglutire pplm iudeicu linguis suis dolose
agebant q malu q inferre no potuit pferre querebant inferre fraudule
ciis et dolositate quor os maledictione i blasfemiis con deu et a ma
ligne plenu e cont dei pplm que videbat inifici et ad amaritu nez
morte deduci Alx le sic hic ondit multiplicitate eor ois et po oris
2o cordis 3o opis ibi gtrica Ro s glo q isti zes vsq dux no habei
in hebr sed translatores lxx inposuerunt sic eos et aplus induxit eos Ro iii
et eccia recepit eos et go exponu sic Simul inutiles fcti sut / q se
pulcrum patens e guttur eor i os eor simile e sepulcro patenti · ul ppr
ferocitate q crudeles ad rephendend et dampnand iustu innocent
clamabat Crucifige crucifige zc / uel e sepulcrum patens ppter
detractionem s affinia lingwe Je v pharetra eius qi sepulcrum patens
Sepulcrum vo latens sunt ypocrite Math xxiii Siles estis sepulcris dealbatis
tis et sic de sepulcro apto in quo cadauera iacent exit fetor inficiens
aerem · sic ex ore impior exeunt verba va et blasfemie inficientes et sca
dalizantes pximos Joh viii demonium habes / Luc In belzebub princpe
demonior zc / Linguis suis sz malis Joh viii Cu loquit de ppo loquit
dolose agebant alys adulando ut deciperent / Ysa iii ppte meus qui te
beatu dicunt ipi te decipiunt / Math xxii magister scimus q verax es et
via dei in veritate do · vel mala sub spe boni celando Je ix Sagitta
vulnerans lingua eor dolu locuta e / Venenum aspidum i odiu im
placabile Deut xxii venenum insanabile / sub labiis eor i in corde pal
liatu verb dulcedine Job xx Cu dulce fuit in ore illius malu abscondit
illud sub lingwa sua / Eccl xii In labiis suis inimicus indulcat et bene
impy assimilant aspidi q sic aspis vna aure obdurat cu tra pme
do et alia aure cooperit cu cauda ne audiet voce incantantis / sic im
pii et maxie auari vna aure i affectu obdurat cu tra i cu dele
ctacoe terrenor et carnaliu alia aure cooperiut cu cauda i ponut
longu s spaciu vite ne audiret voce pdicatis paupte et bn
vita hnius mdi ¶ Summa oms declinauerunt et inutiles fci sut q sepl
crum patens e guttur eor i os eor sile est sepulcro patenti / q crude
les sunt ad rephendend et dampnand iustu innocent et ad de
trahend pxio · Vel guttur eor i os eor e sile sepulcro patenti et
apto cadaueribus putridis pleno de quo exit fetor inficiens aerem
sic ex ore impior exeunt verba va et blasfemie scandalizantes pximos
linguis suis malis dolose agebant et agunt alys adulando
ut deciperent ul mala sub spe boni celando sic / ypocrite venenum

Aspidum i. odium implacabile sub labiis eorum i. in corde paliatum verborum dulcedine
Quorum os maledictione et amaritudine plenum est veloces pedes eorum
ad effundendum sanguinem Ad literam iste versiculus exponitur est cum versu
immediate precedenti Alia litera sic. hic ostenditur latentis veneni effusio ab impiis
et dicit quorum impiorum os maledictione plenum est i. obprobriis et blasfemiis
Eccl. xxiii homo assuetus verbis impropriis omnibus diebus suis non erudietur
et amaritudine i. minis Ephes. iiii omnis amaritudo ira et indignatio tollatur
a vobis. plenum est ita ut nunquam vel raro loquatur verba benedictionis aut
dulcedinis Jacobi iii nunquid fons ex eodem foramine emanat dulcem et ama-
ram aquam / pedes eorum non tamen corporis quam anime i. voluntas et affectio
Augustinus pes anime amor est. de quo in psalmo non veniat mihi pes superbie / ve-
loces et prompti pro consuetudine malefaciendi. ad effundendum sanguinem
scilicet vel et suorum fidelium Proverbiis i pedes eorum ad malum currunt et festinant
ut effundant sanguinem Summa quorum impiorum os plenum est maledictione
i. obprobriis et blasfemiis et amaritudine i. minis et indignatione ira
quod nunquam vel raro loquatur verba dulcedinis pedes eorum non tamen corporis quam
anime scilicet voluntas et affectio sunt veloces i. prompti pro consuetudine malefa-
ciendi ad effundendum sanguinem scilicet et suorum fidelium Contritio et
infelicitas in viis eorum et viam pacis non cognoverunt / non est timor
dei ante oculos eorum Ad literam contritio et infelicitas in viis eorum / ad hoc enim dis-
currebant per literam ipsi ut propter suis maculis totaliter conterentur et ad miseriam
deducerentur / viam pacis non cognoverunt i. tenere noluerunt. cuius causa subditur
quia non est timor dei ante oculos eorum Proverbiis xv per timorem domini declinat
omnis homo a malo et ideo subtracto huius timoris retinaculo currunt homines
ad malum sine freno Alia litera sic hucusque ostendit culpam iudeorum hic
ostendit penam quam passi sunt in presenti et patientur in futuro Et sic contritio
que facta fuit in iudeis per titum et vespesianum / et infelicitas qua venum-
dati sunt undique a romanis / in viis eorum i. pro malis operibus / Proverbiis primo
comedent fructus vie sue / et hoc ideo quia pacis viam i. christum Johannis xiiii
ego sum via veritas et vita vel via pacis scilicet adventus scilicet qui fuit ad fa-
ciendum pacem ii Corinthios v / deus erat in christo mundum reconcilians / vel
via pacis i. evangelii quo ad bonum spirituale et pacem ducendum in deo ho-
mines dirigunt Luce primo ad dirigendos pedes nostros in via pacis / non
cognoverunt i. cognoscere noluerunt / et sic habuerunt ignorantiam affectatam
non simplicem de qua propheta noluit intelligere ut benefaceret / non est timor
dei quo a malo retrahantur Proverbiis xvi per timorem dei declinat omnis homo
a malo / ante oculos eorum s. interiores cordis quia cum filium dei occiderunt
Econtra Job xxxi quasi tumentes fluctus super me semper timui deum Contrarie iste
versus exponitur de quibuscumque peccatoribus Contritio i. labor et miseria in presenti
vita et hoc quo ad temporalem punitionem / et infelicitas in futuro / propter
eternam dampnationem / est in viis eorum i. in operibus ipsorum / quia per suis malis
operibus hic conterentur Jeremie xvii duplici contritione contere eos / et in futuro sicut
infideles dampnabuntur Sapientie iii disciplinam qui abicit infelix est
et via pacis non cognoverunt i. primam que ducit ad pacem Matth. iii penitentiam
agite appropinquabit enim regnum celorum / non est timor dei ante oculos eorum / timor enim dei fu-
gat peccatum et viget ad bonum Eccl. primo qui timet deum faciet bona Summa

glosa quia contra nos malignitate aliorum et blasphemia

fuissent conturbati servi dabunt

xv timor dei disciplina sapientie et ... dei ... quia se ... et ... ad gloriam regni terreni ... regni celestis

Contrario que fcā fuit in iudeis per gentiles et pp̄t̄m p tit̄ū et vespe
sianū · et infelicitatis qui fuīt captiuati / alij vendati a romis in
vijs eo4 .i. pro malis opibus eo4 / vel contrio .i. labor et miseria i pnti
quo ad tpalem punitōm et infelicitatis in futuro pp̄ .i. etnam dapnacōz
ē in vijs eo4 .i. pro malis opibus ipō4 qr pro suis malis hic con-
teri et in futuro sic infideles dapnabunt qr via pacis .i. xp̄m et
aduentū eius qui venit ad pacē nobis pacē nō cognouerūt .i. cognoscē
noluerūt / vl via pacis .i. eciam ij / quo hoies dirigunt ad bonū spūa:
le et ad pacē condaz in deo noluerūt cognoscē vl via pacis .i. pniaz
que ducit ad etnam pacē nō cognoūit nō ē timor dei qui expulllet
pctm et viget ad bonū nō ē an oclos eo4 sz in cordes cordis Nō
qr via pacis ē xp̄c qr i pace natus fuit / ysa ix / princeps pacis pr fu:
turi sclī .1.2o qr pacē mdo attulit / luc ij / Et in tra pax hoibus / 3o
pacis bonū pdicat / math v / bti pacifici / 4to pacē discīlis reliquit
/ Jo xiiij / pacē do vob / pacē moriendo fecit / ephe ij / ipe enī ē pax
nrā que fecit vtraq vnū / pacē resurgēdo dcīlis nunciat / Joh xx /
pax pacē vbiq diligit / ps / In pace fcūs / pacē nob in celo pmittit
/ ysa xxxij / sedebit pplus meus in pulcritudine pacis Nōne cognoscet
omīs qui opantur iniquitez qui deuorant plebē meam sic escā panis
Ad lram hic pōr pdictorum pctō4 pena cū dr nōne cogn̄o qr opa iniq:
sz dei iusticia · q.d. · sic qui cognoscet pene sr inflicte experienciam
qui deuorat ple · me · sic escā panis qr delectant in occisione / pb̄ .i. /
letant cū malefecerit · et exultant in rebus pessimis / Alr lr sic · hic ē ra
pcs pnlis pbī vbi pº increpacōm malicie subdit cōminacio iudicij
et dr sic nunc iudei et mali hoies nō timent deū / sed nōne cognoscet
experiendo qr modo noluit cognoscē credo in futuro iudicio / ysa xxviij / so:
la vexacio dabit intellcm / ps / cognoscē dns iudicia faciens / cognoscet
enī in futuro experimto tormti qr in pnti noluerūt cognoscē sciaz do:
ctrine Sed quid cognoscet / cognoscent id quod sē in tcio vsu / qui dns
ē .i. habitat et manet i generacioe .i. generacioe iusta nō cū pusa qui di:
xerunt dno deo recede a nob / Et math xxvij / Sanguis eius sup nos et sr
Cognoscant ergo omīs tam maiores qui minores qr pusillū et magnū
ipe fecit / Sap vj / qui opantur vl ope interiori consenciendo / vl exteriori p:
petrando iniqtatē reddentes malū pro bono me crucifigendo / Jo
viij / queritis me interficē hoiez qui veritatē dico vob · vl iniqtem .i. cōtra:
rie moralie pctm / ysa Jo iij / pctm ē iniqtas · qui deuorant plebē meā
eos psonaliter opprimendo et occidendo sic escā panis eo4 nere suū deside:
riū cōplendo pº sū sumq sic oues occisionis ut sz comedant / ysa iij /
quare atteritis pplm meū · vel deuorat plebez meā bona eius per
questū excoriando sic escā panis sz cotidie eos sic spoliando / ysa 3 /
vos depasti estis vineā meā rapina paupm i domo vrā / Moralr
expone sic Nōne cogno os · q.d. · ymo cognoscet in futuro iudicio et in
supplicio qui hic cognoscē noluerūt / Aug / oculos quos culpa claudit
pena apit / omīs qui opantur iniqte / oīs aut iniqtas seu pctm aut
ē in deū aut in seipm aut in pximū / de pcto in pximū sr qui de:
uorat plebē meā sic escā panis spoliando detrahendo occidendo

Cat[illegible] [illegible]

et gnaliter per deuorare intelligit rapinã quã faciunt principes seculares
et plati eccle et eoꝝ officiales de paupibus. et dicit plebe meã quia subã
paupis vita eius est Eccl xxxiiij panis egentiũ vita paupum est qui
defraudat illũ homo sanguinis est. Secunda. Nunquid cognoscent omnes qui operantur iniquitatem. Insipiens homines nõ timent deum
sed nõne cognoscet eu omnes q.d. ymo cognoscent eu in futuro iudicio
et in suppliciis tam maiores quam minores quem modo cognoscere noluerunt cre-
dendo seu per fidem. Vñ cognoscent quod dns iudicabit eum gnãtione iusta
et eu gnãtione puersa. cognoscent ergo omnes qui operantur uel ope interiori
consentiendo. uel exteriori perpetrando iniquitatem. Tertio ponit triplex mortale peccatum qui
deuorat plebem meam eos psonaliter opprimendo et occidendo sic esca panis
eoꝝ uentre suum desiderium implendo uel deuorat plebe meã bona eoꝝ
per questum excoriando sic esca panis eos totaliter spoliando Nota de-
uorare canani et absorbere iustos impii totaliter. eoꝝ gratiam inuidendo
et quasi sepeliendo Gen xxxvij fera pessima. eoꝝ famam detrahendo ysa
v° sic deuorasti ligna flamma ignis etc. eoꝝ vitam exemplo malo corrumpẽ-
do Gen xli° post eoꝝ pulcritudine deuorauerunt eoꝝ animas seu conscientiã
temptando et decipiendo j pet v tamquam leo rugiens eoꝝ terram sic
barbarorum ramoꝝ deuastando ysa l° regionem vestram coram vobis
deuastauerunt alieni eoꝝ substantiam diripiendo ij Cor xj sustinetis si
quis deuorat eoꝝ corpa occidendo ut hic qui deuorat plebe meã.

Deum nõ inuocauerunt illic trepidauerunt timore vbi nõ erat timor
Dicit ad literam deus nõ inuenerunt in afflictione positi quia nõ crediderunt in eum
propter quod dicitur Ro x quo inuocabunt eum in quem nõ crediderunt. illic trepidauerunt
timore ubi nõ erat timor. Prov xxviij fugit impius nemine persequente dicit Ra
ba quod hoc fuit impletum in balthasar nepote nabuchodonosor qui videns
manum scribentem in pariete fuit ita territus quod compages renum eius soluebantur
pre nimio timore Dan v tamen illa manus eum nõ tangebat nec sciuit quid
significabat Alia lectura sic hic ponit causam propter quam impii iudicabuntur ad dam-
pnationem et dicit hoc ideo faciunt .s. operantur iniquitatem quia deum nõ inuocauerunt
penitentes prius ante .i. quia in deum nõ crediderunt Ro x quo inuocabunt
in quem nõ crediderunt. vel nõ inuocauerunt intus in corde per puram fidem
licet ipsum confiterentur ore ysa xxix populus hic labiis me honorat etc. ideo
illic trepidauerunt timore scilicet humano et mundano Augustinus et glossa iudei tre-
pidauerunt dampno rerum temporalium Joh xj si dimittemus eum sic omnes credent in eum
venient romani et tollent locum et gentem etc. timuerunt amittere regem terrenum
vbi nõ erat timor .i. iusta ratio timoris. timent enim pati mala temporalia
plusquam eterna et amittere bona temporalia plusquam eterna Math x nolite
timere eos qui occidunt corpus etc. timete eum qui potest occidere corpus
hic pratem aliam etc. leuit xxvj terrebit eos sonitus folii volantis Sic
iudei ne amitterent locum occiderunt dominum. Jo xj Secunda Homines qui operantur
iniquitatem quia deum nõ inuocauerunt .i. in deum nõ crediderunt et penitentes nec
inuocauerunt ideo illic trepidauerunt timore humano et mundano vbi nõ erat
timor .i. iusta ratio timoris timent enim pati mala temporalia plusquam eterna
et amittere temporalia bona plusquam eterna sicut iudei timuerunt amittere locum et
nõ timuerunt occidere xpm. Quoniam dns in generatione iusta est. consilium
inopis confudistis quia dns spes eius est Lira hebr nõ est hoc principium
versus sed est finis versus precedentis vbi reddit causam timoris predicti. eo enim quod

Terribilis est
o deus sit et
labiis suis
glorificat
me cor autem eorum
longe est
a me

dominus est in generacione iusta id est in congregacione iustorum . mittitur ab eo talis
timor a quo do malis hominibus . principium inopis confudisti . hic est primum usque
et est sensus consilium israel populi depauperati confudisti tu nabuchodonosor et exercitus tuus
id est confusibile et obprobriosum dixisti . et quod dicit consilium subdit . quoniam dominus spes
eius est . ingrediente enim babilonem filiis israel in captivitatem ductis quod sperabat
in deo qui sic premiserat eos captivari Aliter lectura sic hic ponit quid in
futuro mali et pravi cognoscent de deo quem nunc contempserunt dicens . nonne
cognoscent omnes qui operantur iniquitatem . quoniam dominus est in generacione iusta id est
dominus habitat et manet per graciam . presentem Io iiii qui manet in caritate in deo
manet et deus in eo . in generacione iusta id est iustorum vel in hominibus iustis deus
pro generacio rectorum benedicetur . non in generacione perversa . Deut. xxxii . generacio
prava atque perversa . Et sic dominus in generacione iusta id est in iustis hominibus ma-
net in presenti per inhabitantem graciam . ita erit in futuro per superhabundantem
gloriam et hoc cognoscent reprobi Sap. v Ecce quomodo computati sunt inter filios
dei . sed vos pravi iudei et ceteri peccatores . consilium id est doctrinam christianam
inopis id est christi . prout qui inops et pauper sum ego . et cuius scilicet paupertate predica-
tis . confudistis id est diffamastis et contrarium in vos fuit repulistis quod consu-
lebat vobis utilia saluti Matth. xix vade et vende omnia que habes et est
et habebis thesaurum in celo . sed qui sequitur consilium id est doctrinam illius inopis
id est christi illius dominus est spes id est remunerator feliciter eterne in qua spe habent Secunda
nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem quod dicitur . utique quoniam dominus est in generacione
iusta id est habitat et manet in iustis hominibus per graciam in presenti et in futuro
erit in eis per superhabundantem gloriam . sed vos pravi peccatores consilium id est do-
ctrinam christianam inopis id est christi et suorum discipulorum confudistis diffamastis et
contrarium in vos fuit repulistis qui consulebant vobis utilia ad salutem
sed qui revertentur suscipit consilium id est doctrinam christi et suorum et opere implet
illius dominus est spes id est remunerator feliciter quia sperat habere Nota multiplex
est consilium christi primo perfecte caritatis Matth. v diligite inimicos vestros et benefa-
cite hiis qui oderunt vos Secundo magne humilitatis Luc. xiiii vade et recumbe in
novissimo loco Tertio consilium mansuetudinis Matth. v si quis te percusserit in una
maxilla prebe ei et aliam Quarto consilium castitatis Matth. xix Sunt qui se castraverunt Ce
Quinto pietatis Luc. vi omni petenti te tribuas Sexto sobrietatis Matth. vi ne
sol occidat super iracundiam vestram . vel nolite solliciti esse &c.

Quis dabit ex syon salutare israel cum averterit dominus captivitatem plebis
sue exultabit iacob et letabitur israel Ad literam hic post liberacionem populi
israel ex dei misericordia cum dicitur per modum optantis quis dabit ex syon id est de celo
per syon designato eo quod ibi fuit templum domini Vel aliter quis dabit ex sion
per modum negantis salutare israel . quod dicitur . nullus quia in captivitate babilonica
destructum fuit templum iiii Re. ult. et sic non poterat ibi offerri sacrificium
pro salute israel et sic liberacio ab illa captivitate ex sola dei liberalitate
erat expectanda . propter quod subditur cum averterit dominus captivitatem plebis sue re-
ducendo eam de babilone . exultabit iacob et letabitur israel quia redierunt
cum magna leticia et exultacione Moraliter iste psalmus potest exponi de quolibet
peccatore obstinato . Aliter lectura sic hic est tercia pars psalmi in qua
ponitur iudeorum futuram conversionem et dicit vos iudei et alii perversi confudistis
et spernistis consilium christi . sed quis alius preter ipsum ex sion ortus id est ex iudeis
procedens Rom. iii Salus ex iudeis est . dabit salutare israel id est salvatorem

Supra ut / nos insensati / vitam illorum / estimabamus / insaniam / et finem illorum / sine honore / ecce quomodo / computati sunt inter filios / dei

pplo isrl ysa xlvi dabo in syon salutē et in isrl glaz meā Rō xi veniet
ex syon qui auertat captiuitatē de iacob. cū auertit dns captiuitatē. ve ipse
saluabit cū auertit dns captiuitatē plebis sue que nūc capta tenet a dyabolo
vinculis peccatoꝝ et erroꝝ qui dyabolꝰ finaliter dampnabit quando amo in bonis
et electis dei nullam potestatem habeat et hoc erit in fine seculi. tūc exulta-
bit iacob exterius in corpore. et letabitur isrl interius in corde ysa xxxv letabitur
deserta et in via et exultabit solitudo. per iacob et isrl eundem pplm intelligitur
sed per iacob qui supplantator interpretatur laborantes in actiua. per isrl vero
qui interpretatur vir videns deum vacantes in contemplatiua intelliguntur Cassio-
per iacob potest intelligi antiquus pplus iudeoꝝ. per isrl vero vniuersalis ecclesia
collecta ex cunctis partibus mundi et est sensus per ipsum exultabit iacob id est iude-
oꝝ pplus per graciam recolligendus in fidem qui aliquando in sua infidelitate
vagatus est et letabitur isrl id est vniuersalis ecclesia in enarrabili leticia propter
ipsoꝝ aggregacionem et salutem obtinendam cum precedentibus electis a principio
creatis ad eternam vitam. Vel per iacob intelligitur status vie. per isrl status
patrie. in via certat luctatur in patria videt deum facie ad faciem. Et postquam dictus
patriarcha iacob postea isrl. sic et ille patriarcha prius vocatus est iacob postea
isrl quia non erit isrl qui prius non fuit iacob Ad thimo ii non coronabitur
nisi qui legittime certauit Act xiiii per multas tribulaciones etc. Ista prophecia
est manifesta de iudeis conuertendis in fine seculi de qua ysa x Si enim
fuit pplus meus quasi arena maris reliquie conuertentur ex eo. Cassiodorus vos iu-
dei et alii peruersi confudistis id est blasfemastis et spreuistis consilium et doctrinam
vestri et suoꝝ discipuloꝝ sed quis aliquis preter ipsum ex syon ortus id est ex iudeis
procedens dabit salutare isrl id est saluacionem pplo isrl. quasi dicat nullus. et tunc sal-
uabit pplm isrl quando conuertet captiuitatem plebis sue que nunc capta tenetur
vinculis peccatoꝝ et erroꝝ quos dyabolus finaliter condempnabit scilicet in fine seculi
tunc exultabit iacob exterius in corpore et letabitur isrl interius in corde Nab. i pplus
iudeoꝝ per graciam dei in fide recollectus et letabitur isrl id est vniuersalis ecclesia le-
ticia magna propter salutem obtinendam. xiiii ps.
xiiii Domine quis habitabit in tabernaculo tuo aut quis requiescet in
monte sancto tuo Ad litteram titulus ps dauid. de materia huius psalmi
dicunt quidam quod dauid fecit eum ad ostendum quis esset dignus habitare
in terra isrl in seruitute et absque transmigracione scilicet ille qui ingreditur sine macula
Unde promisit deus eis habitacionem terre illius quamdiu colerent eum et facerent iu-
sticiam et tunc expelleret eos de terra quando facerent contrarium ut deut xi dicit sic
domine quis habitabit in tabernaculo tuo per tabernaculum et montem intelligitur ciuitas ierusalem
cuius vna pars erat in monte et illa fuit templum et per ierusalem que erat me-
tropolis in iudea intelligitur tota terra ista. Videtur tamen quod dauid fecit hunc psalmum
pro sacerdotibus et leuitis in templo ministrantibus domino Et ideo dicit sic domine
quis habitabit in tabernaculo tuo id est quis est dignus sine fine in loco sancto vbi est archa te-
stamenti et dicit in tabernaculo quia ipse dauid archa fuit in tabernaculo
quod ei tetendit ut habetur ii paralip xvi aut quis requiescet id est in quiete
mentis et corporis fruet ubi in monte sancto tuo id est in ecclesia triumphante quam
elegit deus ut ibi fundaret templum suo nomini dedicandum Alia littera sic
In presenti psalmo determinat de contemptorum dampnacione et de iustorum fideli
conuersacione hic agit de accedentium et permanentium retribucione et glorifi-
cacione Titulus ps dauid qui inuitat nos ad bona operacionem ppho

eternam mercede(m). Ps(almu)s iste p(re)mi(ttit) e(st) habitatio tam militantis eccl(esi)e qua(m) trium-
phantis. Intencio que ad illa p(er)tinet. Unde primo agit de habitatione
eccl(esi)e militantis. 2o de requie triumphantis. Dicit sic ergo petens responsum
a domino: D(omi)ne quis habitabit in tab(ernacu)lo tuo, i(d est) in eccl(esi)a militante in qua mili-
tatur contra hostes visibiles et invisibiles contra mundum per largicionem elemosinarum, contra
proprium carnem per frequens ieiunium, contra dyabolum per continuam oracionem. Iob vii: Mi-
licia est vita hominis super terram. Apoc. xxi: Ecce tabernaculum dei cum hominibus.
Et dicitur tabernaculum eccl(esi)a militans quia sicut in tabernaculis castrorum arma
contra hostes, sic in tabernaculo militantis eccl(esi)e sunt arma spiritualia
contra hostes, que arma sunt sacramenta, virtutes et sanctorum exempla. 2 Corinth.
x: Arma milicie nostre non sunt carnalia sed potentia deo ad destructionem mu-
nicionum consilia destruencia. Glo(sa): Omnis tabernaculum aptum ponatur pro
habitacione temporanea in qua tempus est belli atque militancium. Unde et milites
dux contubernales tamquam simul habentes tabernacula. De isto tabernaculo querit propheta
quis in eo habitabit mundo et mundo digne sacramenta tractando et recipiendo,
aut quis requiescet in monte sancto tuo, i(d est) in eccl(esi)a triumphante in qua sancti
requiescunt a laboribus. Deut. xxxi: Introduces et plantabis eos in monte
hereditatis tue. Et Iob xxxvi: Requies mense tue erit plena pinguedine.
Summa: D(omi)ne quis habitabit in tab(ernacu)lo tuo, i(d est) in eccl(esi)a militante in qua sunt
arma scilicet sacramenta, virtutes et sanctorum exempla contra hostes mundum, carnem
et dyabolum; quis habitabit digne mundo et mundo sacramenta tractando et re-
cipiendo, aut quis requiescet in monte sancto tuo, i(d est) in eccl(esi)a triumphante
in qua sancti requiescunt a laboribus suis. Nota: patria dicitur mons. Primo propter
altitudinem. Eccl. i: Altitudinem celi et latitudinem terre quis scivit. 2o propter firmitatem.
Iob xxxvii: Tu forsitan cum eo fabricatus es celos qui solidissimi quasi ere fusi sunt. 3o propter puritatem. Apoc. xxi: Nichil
inquinatum intrabit in illa. Quarto propter immediatam radiorum solis susceptionem.
Eccl. xliii: Sol tripliciter exurens montes, scilicet secundum tres dotes anime. Quinto propter
securitatem. Ysa. xxxii: Sedebit populus in tabernaculo fiducie. Sexto propter ardui-
tatem. Iob xxxix: Numquid ad preceptum tuum elevabitur aquila et in arduis ponet
nidum suum. Septimo propter laborum et tumultuum elongacionem. Apoc. xiiii: Amodo iam
dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis. Octavo propter ascendendi difficultatem.
Ioh. iii: Nemo ascendit in celum. Nono propter longinquam visionem. Gregorius:
Quid est quod non videt qui videntem omnia videt. Comparatur patria celestis
monti propter consiles monti proprietates: propter celsitudinem. Ysa. xl: Super montem
excelsum. Propter firmitatem. Deut. xxxii: Introduces eos et plantabis. Propter salubritatem.
Gen. xix: Nec stes in omni circa regione sed in monte salvum te fac. Propter
illustracionem. Eccl. xliii: Sol tripliciter exurens montes. Propter elongacionem scilicet a tumul-
tibus. Luc. xxvi: Exiit in montem solus orare. Propter securitatem. Ps.: Qui con-
fidit in domino. Propter visionem quia longe videt quis in monte. Gen. xxii:
In monte dominus videbit. Qui ingreditur sine macula et operatur iusticiam.
Ad litteram. Hic ponit re-
sponsionem describendo personam que in ministerio
dei requirebatur et dicit: Qui ingreditur sine macula scilicet corporis et mentis. Lev.
xxi: Homo de semine Aaron habens maculam corporalem repellatur a sacerdotio
et multo magis est indignus ministrare deo habens maculam mortalis culpe
et operatur iusticiam, quia non sufficit declinare a malo nisi etiam operetur bonum.
Alia littera sic. Hic est 2 pars psalmi in qua ponit responsum et dividitur quia primo

fiat tamen
p[illegible]

secundum glo. tangit septem virtutes maiores 2º tres virtutes minores in
incipientibus ibi timentes autem 3º virtutes minimas. Prima virtus maior et perfectorum
secundum glo. est conservatio mundicie. qui ingreditur sine macula. 2ª operatio iusticie
et operatur iusticiam. 3ª virtus confessionis. qui loquitur veritatem simplicibus in eloquencia. qui non
egit. Quinta proximo non nocere. nec fecit proximo suo malum. Sexta malis de
proximo non facile credere. et obprobrium non accepit. Septima ad nocendum alteri
nulli consentire. ad nichilum deductus est. Hec vero omnis autem pertinet ad virtutem car-
dinalium secundum glo. dicit quis sit ille habitabit in tabernaculo et requiescet in monte sancto
hoc est ille digne habitat in ecclesia militante et tandem requiescet in trium-
phante qui ingreditur puritatis ecclesie tabernaculum sine macula vel nocens et
sine peccato mortali. Glo. qui est temperatus et abstinet a labe criminali. et
sic hic tangitur virtus cardinalis scilicet temperancia. ps. beati immaculati. Et operatur iu-
sticiam. ecce est virtus cardinalis secundum glo. id est facere bona opera quia non sufficit ab-
stinere a malis sed etiam facere bona opera. ps. declina a malo et fac bonum.
ps. beati qui custodiunt iudicium et faciunt iusticiam in omni tempore. Eccli. xv. qui ti-
met deum faciet bona. Nota duplex dicitur et immaculatus corporalis et spiritualis
homo. pueri ipsi vocantur immaculati quia adhuc non sunt carnali sorde pol-
luti. et virgines dicuntur immaculate quia non sunt coinquinate carnis immundicia
sed ista genera immaculationis pertinet ad corpus. Sed immaculatus spiritu de quo
hic dicitur est temperatus et abstinens a labe criminali. Qui loquitur veritatem
in corde suo qui non egit dolum in lingua sua. Ad literam qui loquitur veritatem
in corde suo id est prout existit in corde suo. et est quedam virtus que dicitur veritas
secundum philosophum in Ethicis per quam homo talem in factis et verbis se ostendit extra qualis
est intus. qui non egit dolum in lingua sua alium decipiendo. Alia litera sic
hic tangitur 3am virtutem scilicet veritatem confessionis et dicit qui loquitur veritatem in corde suo
id est ex corde suo non tamen ore sicut multi loquuntur veritatem ore sed non ex corde
Math. xxii. magister scimus quia verax es etc. Io. expedit ut unus moriatur homo.
isti loquebantur veritatem sed non ex corde. et ideo dicit Eph. iiii. loquimini veritatem
unusquisque cum proximo suo. Unde veritas cordis sine duplicitate. veritas oris sine
falsitate. veritas operis sine vanitate. et hec est ipsa veritas. Io. xvi. docebit vos
omnem veritatem. Secundum quarta virtus scilicet simplicitas in eloquencia. Qui non egit
dolum in lingua sua scilicet fraudulenter alium verbis sofisticis fallendo. Ie. ix.
Sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est mendacium. Io. viii. cum loquitur
mendacium ex propriis loquitur. Et in hac versu excluditur omnis duplicitas. Unde michi
quod dicit loquitur veritatem fit consonancia cordis et oris. Et per hoc quod dicit non egit
dolum denotat consonanciam operis et oris. Prima ille requiescet in monte sancto
tuo qui loquitur veritatem non tamen ore sicut pharisei et Caiphas qui dixit expedit ut unus
homo moriatur pro populo. sed qui loquitur veritatem ex corde ita quod cor consonat cum
ore et qui non egit dolum in lingua sua proximum fraudulenter verbis sofisticis
fallendo ita quod aliud dicit corde aliud cum ore. Nec fecit proximo suo malum
et obprobrium non accepit adversus proximos suos. Ad literam nec fecit proximo suo
malum in facto et obprobrium non accepit adversus proximos defectus eorum preteritos
in improperando vel ad eorum infamiam aliis propalando. Alia litera sic hic ponit
quintam virtutem scilicet proximo non nocere et dicit nec fecit proximo suo malum dampnum
vel nocumentum ei inferendo nec habuit voluntatem nocendi vel dampnificandi
Ecclesiastici vii capitulo vobis nemini lesionis. ymmo nec inimico est malefaciendum
Luce vi benefacite hiis qui vos oderunt. Secunda sexta virtus et obprobrium non
accepit adversus proximos suos. criminibus et contumeliis de eo auditis facile

fecerit qui non detrimentum etc

credendo et aures reuertendo detractiue Eccl. xix audisti verbum aduersus proximum
tuum moriatur in te. honorat obprobrium aduersus proximum accepit qui detractores
libenter audit contra quod prov. xxv aquilo dissipat pluuias et facies
tristis linguam detrahentem. Quinta Ille requiescet in monte sancto tuo qui
non fecit proximo suo malum inferendo ei dampnum aut nocumentum nec habuit
voluntatem nocendi uel dampnificandi eum et obprobrium non accepit aduersus
proximum suum id est non credidit facile criminibus et contumeliis de eo auditis et
detractores non libenter audiunt. Ad nichilum deductus est in conspectu eius
malignus timentes autem dominum glorificat. Ad literam ad nichilum deduc-
tus est in conspectu eius malignus quia secundum veritatem non est aliquo honore dignus
eo quod honor dandus est alicui in testimonium sue virtutis. Eth. iiii. timentes
autem dominum id est vere virtuosos glorificat eos manifeste et publice honorando. re-
uerentia enim delata alicui in testimonium sue virtutis etiam in secreto uel co-
ram paucis dicitur honor. si autem hoc fiat publice et coram multis dicitur gloria
quasi quedam claria nimirum gloria in est a claritate dicta. Alr. lo. sic hic po-
septimam virtutem scilicet nulli consentire ad nocendum alteri et vult qui requiescet
in monte sancto tuo. ille nullatenus consentit maligno sed eius malignitatem re-
pellit et sic ad nichilum est deductus quia ipsius malicia patenter agnoscitur
Vnde sententia est ista quod in conspectu et in presentia iusti malignus id est detractor
deductus est ad nichilum quia non audet detrahere coram illo qui non acceptat
detractionem obprobriosum nec libenter audit detractores de proximo suo. prov. xxv ventus
aquilo dissipat pluuias et facies tristis dissipat linguam detrahentem
Vnde Si deest auditor decrescit et detractor. Octava timentes autem dominum glo-
rificat. hic ponit tres virtutes minorum seu incipientium et dicit non solum predicti
requiescent in monte sancto sed etiam dominus glorificat in presenti per gratiam
et in futuro per gloriam. timentes dominum timore initiali uel filiali Ecc. po.
timor domini et gloriatio. iste timor est conditio incipientium quia caritas foras
mittit timorem prima Io. 4 Qui iurat proximo et non decipit qui pecuniam
suam non dedit ad vsuram et munera super innocentes non accepit. Ad li.
qui iurat proximo suo et non decipit quia facit iuramentum bonum et tenet eum. In
translacione Ieronimi habetur iuxta hebreum sic iurat ut se affligat per ieiunia et vigili-
as carnem castigando et non mutat iuramentum frangendo. et ibi ponitur iuramentum
pro voto quia vtrumque est obligatorium. qui pecuniam suam non dedit ad vsuram
etiam gentili ut dicit glossa hebraica. et per hoc videtur quod iste psalmus est de perfectione
sacerdotum et non communis populi intelligitur ut dictum est quia lex moysi permittebat
communi populo tradere ad vsuram alieno qui non erat de gente iudeorum. deut.
xxiii. sed hoc non permittebatur sacerdotibus qui debebant de maiori perfectione
et munera super innocentes non accepit. ad attendendum ei iusticie iudicium
qui enim aliquis casus dubius accedebat in aliqua ciuitate ex regno debebat
reduci ad iudicium sacerdotum in regno ut habetur deut. xvii et pro definitione
illius iudicii non erat licitum aliquid eis accipere pro mercede Alr. le. sic
hic ponit tres virtutes scilicet veritas in ore seu cautela a periurio et a votificatione
et dicit iste etiam requiescet in monte sancto dei. qui iurat proximo suo vbi oportet
nec tamen periurat. uel iurat id est fecerit promittit. et non decipit promissum
reddendo Zach. viii. Iuramentum mendax ne diligatis Mat. v. reddas domino
iuramenta tua. Leuit. xix non decipiat vnusquisque proximum suum nec per-
iurabis in nomine meo vel qui iurat id est vouet ut carnem suam affligat
per ieiunia et vigilias Sequitur 2 virtus scilicet iusticia in opere qui pecuniam

Ille 2a 3 in monte

timor domini repellit peccatum

suā nō dedit ad vsurā. proximo indigenti sine spe lucri subueniendo Luce
vi mutuū dantes et nichil inde sperantes deut° xxiii fratri tuo absq; vsura
id quo indiget commodabis Ex hac patet q̄ crimen vsure vtriusq; testamenti
scriptura detestatur. Et munera super innocentes i. ad oppressionem innocentum non
accepit. et a iusticia pro muneribus nō declinat Job xv ignis deuorabit
tabernacula eorum qui libenter munera accipiunt. intellige ignis cupiditatis
in presenti et gehenne in futuro deut° xx maledictus qui accipit munera ut
percuciat animam sanguinis innocentis Nota q̄ dns detestatur vsuram propter mul-
tas causas. prima q̄ vsura directe opponitur caritati j° ad corinth xiii caritas nō
querit que sua sunt caritas benigna est. 2ª q̄ vsura est q̄si furtum latrocinale
ex quo est contrectatio rei aliene inuito dno qd prohibetur Exo xx nō facies
furtum 3ª vsurarius comparatur inferno Abac ii dilatauit q̄si infernus animam
suam et ipse q̄si mors et nō implebitur ymo quo ad aliquid vsurarii peio-
res sunt inferno q̄ qn dns descendit ad infernum infernus et dyabolus restitue-
bant que iniuste detinebant scilicet animas iustorum Sed vsurarius qn dns visi-
tat eum per infirmitatem uel predicationem nichil vult restituere 4ª quia vsura est
contra [illegible] ut supra Nota q̄ acceptio munerum multa mala facit
Primo excecationem sapientum Exo xxiii munera excecant etiam prudentes
et subuertunt verba iustorum 2° iudicii peruersionem j° Re viii acceperunt munera et
peruerterunt iudicium 3° pauperum oppressionem Job xxxvi nō te superet ira ut
aliquem opprimas multitudo donorum 4° impiorum iustificationem ysa v° ve qui
iustificatis impium pro muneribus 5° innocentum condempnationem deut° xxvii
maledictus qui accipit munera ut percuciat animam innocentem 6° amicorum eorum
qui accipiunt in presenti perditionem prou xxii animam aut auffert accipientium
victoriam et honorem acquiret qui dat munera eorum in futuro eterne dam-
pnationem Job xv ignis deuorabit domos etc. Qui facit hec nō commouebitur in eternum.
Ad literam hic infert conclusionem dicens qui facit hec que dicta sunt in hoc ps nō
commouebitur tamq; indignus a suo ministerio in vita presenti nec etiam a premio
in vita futura. Contra vero facientes amouebitur ysa xxii ad sobnam prepositum
templi propter suā maliciam quid tu hic aut q̄si quis hic. et subditur ecce te
faciet dns asportari sicut asportatur gallus etc Aliter iste ps posset exponi
de perfectione ministrorum ecclesie etc Aliter legitur sic hic concludit decem virtutum pre-
mium dicens qui facit hec scilicet predicta decem quorum septem pertinent ad perfectos
tria ad imperfectos. et dicit qui facit. nō tm qui dicit Ro ii nō auditores legis
iustificati sunt apud deum sed factores legis iustificabuntur. nō commouebitur
in eternum a tabernaculo et monte q̄ in tabernaculo manebit vsq; ad mortem
in monte celi. in eternum post mortem prou x iustus in eternum nō commouebitur
Jo viii filius manet in domo in eternum Aliter legit glo totum de xpo.
Ipse enim ingressus sine macula q̄ purus nō causa expiande alicuius macule sicut
ceteri in templum intrauit Lu 2 postq; consummati sunt dies purgationis marie.
qui operatur iusticiam q̄ zelo iusticie de templo vendentes et ementes eiecit
Jo 2 qui loquitur veritatem in corde suo q̄ veritatem puram sine ulla falsitatis
admixtione docuit Math xxii magister scimus q̄ verax es. et nō egit do-
lum in lingua sua q̄ dixit nichil eorum que notificanda erant celauit. uel
occultauit Jo xv omnia quecumq; audiui a patre meo nota feci vobis nec fecit
proximo suo malum qui videns malum pro malo nō reddidit. ymo bonum
q̄ etiam pro crucifixoribus orauit Luc xxiii pater ignosce eis Et obprobri-
um aduersus proximos nō accepit q̄ ipsos uel etiam inimicos nō [illegible]
sed benigne redarguit Math xxvi amice ad quid venisti Ad

zelatus

Tempus autem non [illegible] [illegible] 13 [illegible]

inctibus deductus est in consortium eius maligno quod dyabolus superauit et expulit
Jo xii nunc princeps huius mundi eicietur foras etc. Reg ipse timentes dominum glorificauit
quod dixit vos deum potius qui mundum timere docuit Math x nolite timere eos
qui occidunt corpus etc. qui iuuat proximo suo et non decepit quod suis eterna firma
infallibiliter repromittit Jo xv amen dico vobis quod plorabitis et flebitis vos etc. gau:
dium vestrum nemo tollet. qui pecuniam suam non dedit ad vsuram quod pro nobis
factus pauper omne lucrum pecunie contempsit et contempnere docuit Luc xviii
quam difficile qui pecunias habent intrabunt in regnum celorum et munera super innocen:
tes non accepit quod iniquum contra innocentem iudicium numquam fecit ymmo potius
eos defensauit Math xii Si sciretis quid est quod dicitur misericordiam volo et non sa:
crificium numquam condempnaretis innocentes ps xv

Conserua me domine quoniam speraui in te dixi domino deus meus es tu quoniam :XV:
bonorum meorum non eges Titulus talis in hebreo ponitur humilis et simplicis
dauid quem aliqui exponunt de persona ipsius dauid simpliciter et humi:
lis petentis conseruari a deo in persecucionibus Saulis Sed intencio beati petri
apostoli est quod hunc psalmum debet intelligi non de persona dauid sed de christi resurrec:
cione allegantis istum psalmum Act ii quoniam non derelinques animam meam in inferno nec
dabis sanctum tuum videre corrupcionem Et ideo secundum hoc predictus titulus exponitur sic humilis
et simplicis dauid id est iste psalmus factus est a dauid ad laudem humilis et simplicis
scilicet christi qui dicit de seipso Mat xi discite a me quia mitis sum etc. Et diuiditur
iste psalmus in duas partes. primo describitur homo christi actio virtuosa. 2o eius resurreccio
gloriosa ibi propterea letatum est cor meum. primo dauid in persona christi hominis dicit Con:
serua me deus per talem modum loquebatur christus homo deo patri. transeat a me calix
iste Math xxvi quoniam speraui in te. licet autem in christo non fuit spes prout est
virtus theologica. eo quod ab instanti concepcionis sue fruebatur diuina beatitudine. et sic
erat ibi tenens que non stat cum spe. tamen in christo fuit spes glorie corporis cum re:
surreccionem quam a deo expectabat. dixi domino deus meus es tu. sic loquebatur deo
patri positus in passione heli heli lamma zabatani quod interpretatur deus meus
ut quid dereliquisti me Mat xxvii quoniam bonorum meorum non eges. deus enim prestans
nullo creato bono eget. et ideo non eguit bonis operibus christi vel hominis sed Aug
le sic In secundo psalmo determinatur de fidelium ac iustorum perpetua mansione in taber:
naculo et in monte dei. et quod in illo monte christus regnat perpetue. ideo hic trac:
tat de firmitate regni christi Titulus est talis tituli inscripcio ipsi dauid. quasi diceret hic
agit de firmitate regni christi que signata est per inscripcionem tituli super crucem quem
pilatus ad preces iudeorum noluit mutare Jo xix Et sic hec inscripcio attribuitur
ipsi dauid spirituali id est christo victori qui per mortem suam vicit inimicum et regnat
in eternum Jeronimus dicit quod triplex est titulus. vnus memorialis qui sculpitur super tumulos
mortuorum ad ipsorum memoriam Secundus triumphalis qui ponitur in portis nota:
bilium ciuitatum ad laudem fundatorum earundem vel in portis domorum Tercius
triumphat qui ponitur in arcubus triumphalibus vel in vexillis principum triumpha:
cium Talis est titulus christi Joh xix Jhesus nazarenus rex iudeorum. christus enim in mor:
te sua mundum et dyabolum vicit Exposicio tituli est talis Inscripcio tituli super
crucem fiendi attribuitur dauid spirituali id est christo victori Causa huius prima est firmi:
tas christi regni Intencio huius firmitatem ostendere huius et declarare Et diuiditur
in duo. primo ostendit christus suam naturam humanam. petens se inter pericula conseruari
2o ponitur graciarum accio ibi benedicam dominum etc. primo dicit christus homo loquens ad patrem
domine pater conserua me id est simul me cum meis inter pericula imminencia.
me scilicet caput cum meis membris Jo xvii pater serua eos in nomine tuo quos

dedisti michi · quoniam speraui in te · non in me. Ps. Domine qui saluos facis spe-
rantes in te. Pa. Machab. ij. omnes qui sperant in te domine non infirmabuntur.
Dixi domino i. christum deum patrem confessus sum non tantum confessione oris sed
etiam affectu cordis. Passio. deus meus es tu secundum quod homo sum. Pater vero meus
secundum quod deus sum. Io. xx. Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum deum meum etc.
Et vere deus meus es qui bonorum meorum non eges quia omni bono plenus es et
omnium bonorum dator es. Iob xxxv. Porro si iuste egeris quid ei donabis
aut quid de manu tua accipiet. Act. xvij. non indiget aliquo cum ipse
omnibus det vitam et inspirationem. Si ergo deus non eget bonis nostris sed habet
omnia in ipso omnia. Io. destruitur arrogantia hominum qui sibi ipsis bona attri-
buunt et heresis pelagianorum qui putant aliquid boni suis viribus se posse sine
christo. sed quod homo nichil boni a se habeat. secundum glo. Unde pa. corinth. iiij. Quid ha-
bes quod non accepisti. Moraliter potest legi de quolibet iusto sic. Conserua me i. co-
tidie me serua quia cottidie indigeo. quoniam speraui in te non in mundo et in
hiis que sunt in mundo. Dixi domino deus meus es tu per creationem conseruationem
et gubernationem non dixi hoc ydolis. Iacobi. postulet in fide nichil
hesitans. quoniam bonorum meorum non eges. omnis enim creatura sub sole indiget
alia. sed deus nullius. ergo ego indigeo bonorum tuorum ex quo indigeo subsi-
dio creaturarum sed tu non meorum. Secunda christus petit dicens domine pater conserua me
i. sume me cum meis membris seu fidelibus serua inter pericula imminentia
quoniam speraui in te non in me ipso. Dixi domino patri celesti non tantum confessione oris
sed etiam cordis deus meus es tu secundum quod sum homo. Pater vero meus es secundum quod sum
deus. quoniam bonorum meorum non eges quia tu es plenus omni bono et dator omnium
bonorum. Sanctis qui sunt in terra eius mirificauit omnes voluntates meas in eis.
Ad literam hic describitur actio christi erga patrem et post gestum ad apostolos. de Sanctis
qui sunt in terra eius scilicet apostolis dicit quod discipulis christi mirificauit omnes voluntates
meas in eis i. mirabiles feci illustrando eos scientia ad predicandum et
confirmando miraculis predicationes eorum. Iste tamen actus christi competebant ei racione
diuinitatis. Alex. le. sic hic narrat bona sunt in primis collata. secundum est impletio
sue voluntatis in sanctis et dicit. Dominus mirificauit i. mirifice adimpleuit uel mirabiles
fecit uel miraculis ostendit omnes voluntates meas non solum aliquas sed omnes
quia quicquid volui moriendo resurgendo. Ps. omnia quecumque dominus voluit
fecit. mirabiliter ostendit. Sanctis qui sunt in terra eius i. in ecclesia sua. Ps. Benedixi-
sti domine terram tuam et dicit eius ad differentiam illorum qui sunt in terra diaboli scilicet
reproborum. Gen. iij. Maledicta terra in opere tuo. voluntates dico completas in
eis. et de eis. Ysa. xlij. vocaberis voluntas mea in ea et terra tua inhabi-
tabitur. vel in eis i. in profectu et utilitate eorum qui ei obediuit fuit de terreis
corporibus celestes. vel in eis i. inter illos qui hoc viderunt. Has scilicet voluntates
moriendi resurgendi. mirificauit deus pater i. mirabiles ostendit in filio in tempo-
rale enim fuit quod cum esset diues voluit esse pauper. ij Corinth. viij. Scitis
graciam domini nostri ihesu christi etc. Item cum esset in gaudio sustinuit pro nobis crucem
confusione contempta. hebr. xij. cum tamen vno verbo potuisset nos saluare
voluit tamen ita facere ut nos ad suum amorem attraheret et vicium ingratitudinis
a nobis removeret. Tercia conseruus deus pater bonorum meorum non eget tamen eget
scientia eius quia ego sanctis apostolis et aliis fidelibus qui sunt in terra eius i. in
ecclesia dei mirificaui i. mirabiles feci eos scientia illustrando ad predicandum

omnes voluntates meas scilicet natiuitatis passionis resurrectionis ascensionis pro re-
demptione generis humani et eorum predicatores miraculis confirmando. Item ecclesia
comparatur terre in vnius (?) effectus quia est infima per humilitatem. ysaias xxv. celum sur-
sum et terra deorsum. 2o quia est arida per paupertatem. Gen. primo vocauit quod
aridam terram. 3o est inmobilis per fide firmamentum. Eccl. primo terra in eternum
stat. Quarto est ortus (?) per eternam spem. Sap. i. spiritus domini repleuit orbem terrarum.
Quinto est origo fontium per doctrine largitatem. Gen. ii. fons ascendebat de terra.
Sexto est receptaculum aquarum multarum per graciarum susceptionem. Deut. xi. de
celo expectans pluuiam. Septimo est mater plantarum per bonorum operum productionem.
Gen. i. germinet terra herbam virentem etc. Octauo est habitaculum hominum per viuorum
iustorum generationem. ps. celum celi domino terra etc. Nono est cubile bestiarum per
malorum admixtionem. Job v. bestie terre non formidabis. Multiplicate sunt
infirmitates eorum postea accelerauerunt. Ad litteram quia per predicationem
apostolorum conuerse sunt gentes ad fidem que prius erant ydolatrie dedite. Ideo
subditur multiplicate sunt infirmitates eorum id est infirmitates ydolatrie gentilium quod
ptas (?) ydolorum fuit diminuta per predicationem apostolorum. Et hoc patet ex translatione
Jero. iuxta hebreum vbi dicitur multiplicantur ydola eorum. postea accelerauerunt quod
dimissis ydolis ad fidem christi velocius accesserunt iudeis pro maiori parte re-
manentibus in infidelitate. Aliter legitur sic hic christus ostendit quod fideles indiget (?)
bonis in hoc mundo et dicit quod multiplicate sunt infirmitates eorum scilicet bonorum
quod spirituales scilicet peccatorum multorum alie corporales que sunt etiam multe alie tri-
bulationum. ps. multe tribulationes iustorum. postea id est propter tales infirmitates acce-
lerauerunt ad me velud ad medicum et saluatorem. ysa. xxvi. domine in an-
gustia requisierunt te. Osee vi. In tribulacionibus suis mane consurgent ad me.
Greg. mala que nos hic premunt ad deum nos ire compellunt. Summa huius: deus
pater non eget bonis meis tamen boni in hoc mundo valde indigent quod quando
multiplicabantur eorum infirmitates mundi anime propter multitudinem peccatorum mundi corporis
propter multitudinem languorum mundi tribulationum propter multitudinem persecutionum
et temptationum. postea id est propter istas infirmitates accelerauerunt ad me velud
ad medicum corporalem et spiritualem et saluatorem hominum. Nota multe sunt
infirmitates que nos debent cogere accelerare ad medicum. Luc. iiii. omnes qui
habebant languentes etc. Prima gule. Eccl. xxxvii. In multis escis non deerit in-
firmitas. 2a carnalis concupiscentie. Rom. vi. humanum dico propter infirmitatem carnis vestre.
Tertia auaricie. Eccl. v. est alia infirmitas pessima quam vidi sub sole diuitie
conseruate in malum etc. Quarta iracundie. ps. miserere mei deus quoniam infirmus sum etc.
Sexta pigritie. Eccl. xxxi. In omnibus operibus tuis ne esto negligens et modicus (?)
infirmus non eris. Septima inuidie. i Reg. vii. donec sterilis peperit plurimos et que
multos habebat filios infirmata est. Octauo superbie. Luc. xiii. Ecce mulier que
habebat spiritum infirmitatis xviii. annis (?) uel culpe (?). ps. vniuersum stratum eius versasti.
Non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus, nec memor ero nominum eorum
per labia mea. Ad litteram non congregabo conuenticula eorum id est de lubrica vbi
conueniebant ad colendum ydola. de sanguinibus quod fiebat sacrificium ydolis de san-
guinibus hominum talia conuenticula christus per apostolos non congregauit sed magis dissipauit
nec memor ero nominum eorum per labia mea. et vocat hic christus labia sua
labia gentilium conuersorum qui sunt membra christi. Sicut communis (?) scriptura sub vno
contextu hec loquendo de christo capite transit ad eius membra et econuerso. sicut quod
dicit ysidorus libro de summo bono. Aliter legitur sic hic propheta in christo ostendit quod non
sunt de ecclesia et heremite eius. et dicit quamuis multi accelerauerunt ad me

angl[i] s[e]c[un]d[u]m p[ro]p[he]t[am] delirant de l[ibr]o vite et liber vite e[st]
notitia dei q[ua] p[re]destinat ad vita[m] et[er]na[m] quos
p[re]sciuit [con]formes fieri imagini filii dei / vel lib[er]
vite e[st] s[ecundu]m aug[ustinus] in l[ibr]o de civitate dei / e[st] q[ue]da[m]
vis divina q[ua] fiet ut cuiq[ue] op[er]a sua bo[n]a et mala
in memoria[m] revocent[ur] ad mentis i[n]tuitu[m]

agnus dei

p[ro]pt[er] infirmitates eor[um] · ego t[ame]n no[n] congregabo [con]venticula eor[um] i[d est] [con]vent[us]
et [con]gregationes siue eccl[esi]as meor[um] fideliu[m] · de sanguinib[us] i[d est] carnaliu[m] p[ec]c[at]or[um]
et sacrificior[um] sic [con]gregabant[ur] antiquit[us] in lege Ysa[ias] p[r]o holocausta arie-
tu[m] et adipe[m] pinguiu[m] et sanguine[m] vitulor[um] nolui · q[uasi] d[icat] · no[n] erit de eccl[es]ia
mea q[ui] sanguine[m] vitulor[um] et hircor[um] offerat et q[ui] c[ri]mina carnalia
p[er]petrant · sed in vno sanguine agni immaculati ih[es]u x[risti] [con]gregabo me-
os electos i[d est] eccl[es]iam fideliu[m] p[ri]ma pet[ri] i ad hu[n]c sanguine[m] ymolandu[m] et
sumendu[m] fit [con]vent[us] et [con]gregacio in eccl[es]ia fideliu[m] · de quo p[ri]ma Corinth[ios]
xi [con]uenientib[us] vob[is] in vnu[m] iam no[n] e[st] [et]c · nec memor ero nomi[num]
eor[um] p[er] l[abia] q[ue] no[n] sunt scripta in libro vite sed in t[er]ra obliuionis · p[er] labia
mea · p[ri]ma ad litteram q[ui] dica[m] electis Mat[thaeus] xxv venite benedicti [et]c et rep[ro]-
bis discedite a me [et]c vel p[er] labia m[e]a i[d est] p[er] meos ap[osto]los et alios di-
scipulos Ie[remias] Si separaueris p[re]ciosu[m] ab impuro q[uasi] os meu[m] eris · vel p[er] la[bia]
i[d est] p[er] septuaginta duor[um] testamentor[um] · vel sic nec memor ero nomi[num] eoru[m]
i[d est] q[ui] fuint infideles et peccatores iudei vel gentiles · sed dicetur de eccl[es]ia
s[an]c[t]a et cara Ysa[ias] xiiii p[re]dica[n]t h[a]b[it]a[n]tes nouum · id[e]o vocabit eos no[min]e alieo
p[er] lab[ia] m[e]a i[d est] p[er] meos discipulos et p[re]dicatores · vel sic n[e]c memor ero
nomi[num] eor[um] i[d est] no[n] ero acceptor sic fui q[ui] dixi hec dicens domum iuda
[et]c sed in o[mn]i gente q[ui] timet deu[m] acceptus erit mihi Act[us] x

Crimina q[uon]i[a]m mihi accelerat ad me p[ro]pt[er] infirmitates eor[um] · ego t[ame]n no[n]
[con]gregabo [con]venticula eor[um] de sanguinib[us] i[d est] no[n] erit de eccl[es]ia mea q[ui] sang[ui]-
ne[m] vitulor[um] a[ut] hircor[um] offerat et q[ui] c[ri]mina carnalia et sp[irit]ualia per-
petrat nec memor ero nomi[num] eor[um] q[ue] no[n] sunt scripta in li[br]o vite p[er]
labia mea p[ri]mu[m] cu[m] dica[m] electis venite benedicti [et]c · vel no[n] [con]g[regabo] [con]venticula
eor[um] de sang[uinibus] i[d est] dissipabo p[er] me et p[er] meos ap[osto]los [con]venticula eor[um]
de sang[uinibus] i[d est] ritus infideliu[m] gentiliu[m] et iudeor[um] sanguine[m] hircoru[m] et
vitulor[um] offere[n]tiu[m] vel p[ec]c[at]a carnalia p[er]petrantiu[m] n[e]c memor ero nomi[num]
eor[um] s[cilicet] q[ui] fuint infideles et peccatores iudei vel gentiles sed dicet[ur] de
eccl[es]ia s[anc]ta et cara p[er] labia mea a meis discipulis et scriptur[is] Dominus
p[ar]s hereditatis mee et calicis mei tu es q[ui] restitues hereditate[m] mea[m] m[ihi]
Ad litteram q[uia] gentiles q[ue]q[ue] ad fidem catholica[m] vocata p[er] ydola que
faciebat ad eor[um] reuerentia[m] talia dimiserit tanq[uam] oblita · tunc vero subd[it]
d[omin]us p[ar]s hereditatis mee i[d est] p[ar]s mei hereditaria · do[m]i[nu]m eni[m] x[ristu]m elegerunt
q[ue]q[ue] ad fide[m] pro p[ar]te sua hereditaria · et calicis mei i[d est] passionis mee q[uia]
sitiunt p[er] calice[m] Mat[thaeus] xxvi p[ate]r transfer a me calice[m] [et]c mihi aute[m]
gentiles an[te] [con]uersione[m] x[rist]i p[er]sequentes p[ro]pterea amore x[rist]i ad passione[m] se p[ro]-
mpte et letanter obtulerit · et hoc p[ro]pt[er] spem hereditatis et[er]ne [con]sequende
ideo subd[it] tu es q[ui] restitues hereditate[m] mea[m] m[ihi] Alle[goric]e l[ite]r[a] sic h[ec] p[ro]p[he]cia
exprimit bona in futuro x[rist]o [con]ferenda et diuid[itur] p[ri]mo q[uia] x[ristus] deu[m] p[at]re[m] i[n]
hereditate[m] pelegit · 2o hereditate[m] ab eo restituendam p[ro]ponit ibi tu es q[ui] resti[tues]
et d[ici]t sic no[n] [con]g[re]gabo sed dissipabo [con]venticula gentiliu[m] et iudeor[um] et
h[ab]ebit meam hereditate[m] x[ristu]m deu[m] q[ui] d[omi]n[u]s d[eu]s p[at]er Ioh[annes] xiiii unde nobis
p[at]rem et suff[icit] nob[is] · e[st] pars hereditatis mee i[d est] porcio mea heredi[tari]a et me-
or[um] s[cilicet] mee passionis Num[eri] xviii ego p[ar]s et hereditas tua p[salmu]s pars
mea d[omi]n[u]s in et[er]nu[m] · et ip[s]e d[omi]n[u]s e[st] p[ar]s calicis mei i[d est] mee dilectionis
p[er] calice[m] meu[m] inebrians q[ua]m p[re]clarus e[st] · vel calicis mei i[d est] iocunditatis
mee que erit ex diuina fruitione Luc[as] xxii ut edatis et bibatis sup[er]

mensam meam. Tu deus pater es qui restitues hereditatem meam mihi id est celeste
beatitudinem et gloriam immortalitatis restitues membris meis quam in adam
perdiderunt Ysa xlix dedi te in lucem gentium ut possideas hereditates
dissipatas. et loquitur hic xpc caput pro suis membris. ipse enim numquam eam
perdidit scilicet beatitudinem celestem. sed nos in adam perdidimus sed per suam passi-
onem et resurrectionem est nobis restituta. Nota quedam est hereditas que est
xpi et suorum scilicet deus pater de ista dicit dominus pars hereditatis mee. Alia est hereditas
que est xpi et tandem erit suorum electorum scilicet immortalitas. de ista dicit tu es
qui restitues hereditatem meam mihi id est gloriam immortalitatis quam in adam perdiderunt
quam dicit sibi restitui. non quod ipse amisit sed nos. sed propter unionem capitis
et sui cum membris dicit esse suam. Tertia est hereditas xpi et non erit suorum scilicet gre-
gem humanum. de qua psalmus postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam etc. Quam non
congregabo sed dissipabo per me et per meos discipulos quemcumque id est cetum gen-
tilium et iudeorum. et habebunt hereditatem meam quia dominus est pars hereditatis
mee id est porcio mea hereditaria et mearum id est mee passionis et pars calicis mei
id est mee dilectionis vel tribulationis que erit ex divina sententia. et tu deus
pater restitues hereditatem meam id est celestem beatitudinem et gloriam immortalitatis
propter meam passionem mihi et membris meis quam in adam perdiderant. Vel-
[…] summa deus pater est pars hereditatis mee id est beatorum qui sunt hereditas xpi
Ysa xix hereditas mea israel. psalmus beata gens cuius est deus etc. populus quem elegit in
hereditatem sibi. huius hereditatis dominus est pars id est porcio seu premium quod boni
aliud non querit et pars calicis mei id est meritis passionis mee. Tu es qui
restitues hereditatem meam mihi id est genus humanum quod dedisti michi in hereditatem
et in regnum ut excolam et regnem in eo quod tamen dyabolo instigante
a me fuit alienatum et perierat. et loquitur hic xpc de electis qui finaliter
sibi restituentur propter passionem eius eo quod eos acquisivit per suam passionem
Funes ceciderunt mihi in preclaris et enim hereditas mea preclara est mihi
Ad literam funes terre mihi in preclaris id est in apostolis qui preclaris sunt a spiritu
sancto illuminati et qui per sortes missi fuerunt ad predicandum que sortes apostolorum
et per funes intelliguntur. unde in libro Josue sortes dicte tribuum frequenter
nominantur ibi funiculi et funes. et loquitur hic scriptura in persona xpi tamquam
eundo de membris ad caput. et enim hereditas mea preclara est mihi id est ecclesia fidelium
que vocatur hereditas xpi Jer li qui fecit omnia ipse est in israel sceptrum hereditatis
eius. dominus exercituum nomen eius. Alia litera sic. hic ostendit illius hereditatis preciositatem
et quomodo restituta fuit xpo dicens tu deus restitues hereditatem meam que valde
preciosa est. quia funes id est limites hereditatis et possessionis que per funes men-
surantur et distinguuntur ceciderunt mihi id est per gratiam venerunt mihi quasi in sorte
in preclaris rebus scilicet celestibus quia in visione eterne claritatis que pre omnibus cla-
ritatibus est clarissima in qua erit immortalitas impassibilitas et fruitio divinitatis
Et dicit ceciderunt innuens quod data hereditas datur gratiose quasi dicat sorte
divine electionis evenit sicut dicitur actuum primo. cecidit sors super mathiam. de hiis
preclaris rebus scilicet visione eterne claritatis dicitur Sap vii. luci comparata invenitur
purior. Et enim hereditas mea scilicet eterna. loquitur in persona capitis. preclara est
id est pre omnibus rebus clara et accepta mihi. quod videntur quamplures non sicut ama-
toribus. Jer iii quomodo ponam te in filiis et tribuam tibi hereditatem preclaram. unde
amatores seculi credunt suam felicitatem fore in exterius rebus. Et ideo dicit
mihi quia non cuivis videtur esse preclara. unde psalmus de quibusdam quod pro nichilo
habuerunt terram desiderabilem. Vel aliter carnalium mentes bona pensare non

dedi te in
lucem gentium
ut sis salus
mea usque
ad extremum
terre

valent n(on) que carnaliter vident. Sunt certas aut hereditates p(re)clarior(e) e(st) p(ro)p(ri)-
portio cu(m) sit splendor glorie sedens a dextris maiestatis in excelsis
Secunda funes .i. portiones hereditatis et possessionis que sorciuntur per funes
quibus mensurantur hereditates ceciderunt m(ihi) .i. gloriose evenerunt m(ihi) q(ui)a i(n) sorte
mea in preclaris .i. in rebus celestibus et in visione eterne claritatis
in qua erit immortalitas et fruitio divinitatis / et subdit xp(istu)s commendans sua(m)
hereditatem que venit ei q(uas)i per sortem d(icens) etenim hereditas mea s(cilicet) eterna e(st) p(re)cla(ra)
.i. summis rebus clara et accepta m(ihi) et v(er)o videntibus n(on) amatoribus seculi qui
pro nichilo habent terram desiderabilem / Vel aliter s(ecundu)m glo(sam) exponuntur isti duo
versiculi. dominus e(st) pars .i. portio sue (?) primum hereditatis mee .i. sanctorum qui sunt
hereditas mea / ysa(ie) xix / hereditas mea israel / ps(almus) dabo t(ibi) gentes hereditatem. et
calicis mei .i. premium mee passionis / Et tu es domine qui restitues hereditatem
meam m(ihi) s(cilicet) fideles meos qui predicant p(er) p(re)dicatores funes ceciderunt m(ihi) i(n)
preclaris .i. hereditas mea venit m(ihi) n(on) in hominibus carnalem vitam ducenti-
bus sed in sanctis qui sunt preclari et enim hereditas mea .i. multitudo sanctorum
e(st) p(re)clara m(ihi) l(icet) n(on) in mundo q(ui)a quamvis sancti sunt abiecti in mundo tamen m(ihi) sunt
preclari p(er) habundantiam gratie et sanctitatis / Nota misterium (?) e(st) lux et claritas i(n)
celo p(ro)p(te)r divine visionis / Apoc(alipsis) penult(imo) Civitas illa n(on) indiget sole q(ui)a
claritas dei etc. / 2o lux ex habundantia / Apoc(alipsis) penult(imo) lucerna eius e(st) agnus
3o gloriose virginis / Apoc(alipsis) xii / signum magnum apparuit in celo mulier amicta
sole / Quarto lux angelice visionis / Baruch iii / stelle dederunt i(n) custodiis su-
is et letate sunt / Quinto sanctorum (?) / ps(almus) in splendoribus sanctorum / Mat(thei) xiii iu-
sti fulgebunt sicut sol / Sexto corporis celestis / ysa(ie) xxx / Erit lux lune sicut lux solis
Septimo tocius machine mundialis / Apoc(alipsis) xviii / terra illuminata est a gloria eius
Benedicam dominum qui tribuit intellectum m(ihi) insuper usque ad noctem increpue-
runt me renes mei / Ad literam hic refertur ad actionem gratiarum hominis erga
deum cum dicit in persona eius / benedicam dominum gratias agendo deo patri / Joh(annis) xi /
pater gratias ago t(ibi) quoniam audisti me etc. qui tribuit m(ihi) intellectum q(ui)a anima xp(ist)i
ab instanti creationis fuit repleta sapientia / insuper et usque ad noctem .i. usque
ad mortem, que in scriptura nox vocatur / increpuerunt me renes mei .i. iudei
de consanguinitate mea nati / xp(istu)s enim s(ecundu)m carnem natus fuit de iudeis / parentela
aut designatur p(er) renes eo q(uod) ibi viget virtus generativa i(n) sexu virili
Iudei aut(em) increpuerunt xp(istu)m in vita dicentes demonium habes / Jo(hannis) viii / Ecce
homo vorax potator vini peccatorum et publicanorum / Mat(thei) xi / et vah qui
destruis templum etc. / Aliter le(gitur) sic / hic e(st) 3a p(ar)s ps(almi) p(ri)mi. ubi ponitur actionem de ha- ca p(ar)t(e) lo.
bendo premio gratiarum actio q(ui)a p(er) iam habitum / et p(ri)mo p(ro) beneficio cognitionis / 2o
p(ro) beneficio conservationis ibi providebam dicit sic / q(ui)a funes .i. hereditas venit m(ihi)
in p(re)clara visione divinitatis / ideo benedicam dominum deum patrem qui tribuit m(ihi)
xpo homini et meis membris fidelibus / intellectum / quo hec hereditas credi
et videri possit / credi in via / videri et possideri in patria / q(ui)a hec e(st) vita
eterna ut cognoscant te solum deum verum etc. / Jo(hannis) xvii / Et hic instruimur gratias
agere deo de bonis naturalibus nobis a deo datis m(aior) que e(st) intellectus hec e(st)
lumen vultus dei signatum in nobis q(uod) e(st) ymago dei in nobis / Item primo
hic e(st) thezaurus celestis i(n) vasis fictilibus reconditus / 2a Corinth(ios) 4 / habemus
thezaurum istum in vasis fictilibus / In super .i. preter intellectualem cognitionem
renes mei .i. affectus sensualitatis s(ecundu)m vires inferiores assumpte humanitatis incre-
puerunt me vel erudierunt me / ponit antecedens pro consequenti / sic magister in-
crepando et verberando docet puerum docuerunt me ea que xp(istu)s sustinuit in
carne sua documento cognitionis experimentalis / hec e(st) ut p(er) experientiam

cognosceret amaram passionem Ad hebr. v. Et quidem cum esset filius dei didicit
ex hiis que passus est obedientiam / et hoc usque ad noctem i. usque ad mortem
in qua deposita est passibilitas carnis de qua Jo. ix. venit nox in qua
nemo potest operari. Vel renes mei i. parentes mei carnales de quorum
sanguine secundum carnem sum natus / increpuerunt me persequendo usque ad mortem
et alia lectio quam erudierunt scilicet de morte / quia quamvis xpistus anima sciret per
sciam divinam non tamen sciebat mortem per experientiam sue carnis. Secundum
sciam divinam non tamen sciebat mortem per experientiam sue carnis visione divina ideo
quia fines i. hereditas venit in xpisto homine in eterna visione divina ideo
benedicam dominum deum patrem qui tribuit in xpisto homine et meis membris fidelibus
intellectum quo hec hereditas credi possit in via et videri et possideri in patria
insuper i. etiam preter intellectualem cognitionem renes mei i. affectus sensu-
alitatis increpuerunt me i. erudierunt sic magister increpando erudit puerum
ut per experientiam cognoscerem amaram passionem usque ad noctem i. usque ad
mortem in qua deposita est passibilitas carnis. vel renes mei i. iudei
de quorum sanguine secundum carnem natus sum increpuerunt me persequendo usque ad
noctem i. usque ad mortem Nota intellectus necessarius est ad multa scilicet ad scientiam
mandatorum ps. Servus tuus sum ego da mihi intellectum etc. 2o ad cautelam
viciorum ps. nolite fieri sicut equus etc. in quibus non est intellectus 3o ad acquisitionem
et conservationem bonorum spiritualium Sap. po. Spiritus discipline effugiet etc. 4o Preterea
ad visionem dubiorum Eccl. vi. Si est tibi intellectus responde proximo tuo 5o Preterea ad
gubernationem aliorum proverb. po. ut detur parvulis astutia et adolescentibus
scientia et intellectus Ad cognitionem et revelationem secretorum divinorum Col. ii. in
instructi in caritate omnes divitias plenitudinis intellectus in agnitionem dei patris
Ad contemplationem eternorum Eccl. po. in thesauris sapientie intellectus et scientie religiositas
Ad emptionem celestium premiorum Eccl. xxiiii. omnis vir faciet
bo- vinum ... secundum meritum operum suorum etc. Providebam dominum in conspectu
meo semper quoniam a dextris est mihi ne commovear Ad literam providebam dominum
meo semper quia anima xpisti ab instanti creationis continue habuit claritatem
in conspectu meo semper quia anima xpisti ab instanti ... ne commovear / quantitas enim xpisti est ex-
divine visionis / quoniam a dextris est mihi ne commovear / ... ad aliquid nisi secundum volun-
tatem divinam contrarium quietum / et ideo non potuit moveri ad aliquid nisi secundum volun-
tate deitatis / propterea non potuit esse in xpisto aliquis motus inordinatus in
surgens ex predictis innixus vel ex quibuscumque aliis causis Alia lectio
sic / postquam egit gratias actus pro beneficio cognitionis et intellectus sibi collato
hic agit gratias pro beneficio conservationis et dicit increpuerunt me / sed in hiis
increpationibus et persecutionibus providebam dominum in conspectu meo existentem i. semper
habui enim pro oculis cordis mei / et ideo omnia transitoria contempnebam / semper
enim anima xpisti deum contemplabatur et continue fruebatur Jo. viii. qui me misit
mecum est et non reliquit me solum / et inde providebam / quoniam a dextris est mihi
i. semper familiariter mihi assistit / ps. cxx. dominus erit in latere tuo et custodiet
pedem tuum ne capiaris / Sic adextratum deum habere petebat Job xvii. libera
me domine et pone me iuxta te / ne commovear a quibuslibet adversitatibus
prov. x. Iustus in eternum non commovebitur. Movebatur quidem motu compassionis
sed non movebatur aliqua passione. Secundum quamvis increpuerunt me re-
nes mei / tamen in hiis increpationibus et persecutionibus providebam dominum in
conspectu meo semper existentem / hoc est semper habui deum pro oculis cordis mei / et
hoc quia semper est mihi a dextro dominus i. semper familiariter mihi assistit paratus me ad-
iuvare ne commovear ab aliquibus adversitatibus. Nota ex ista litera secundum glo.
trahendum est exemplum quo peccata vitentur / qui enim semper acie mentis

deū intuet' ꝑtis nō inq̄nat'. Vnd debem⁹ dn̄m ꝓuide tanquā om̄
inspectorem cor' que cogitam⁹ et facim⁹ ut erubescam⁹ in ꝑn̄cia ip̄i⁹
Puerb. v. Respicit dn̄s vias hom̄is et om̄s gressꝰ illi⁹ considerat. Item
debem⁹ eū ꝓuide' tanq̄ iudicē ut ip̄m timeam⁹ q̄ om̄s cogitatōes et
facta nr̄a districte iudicabit. Sap. vi. Interrogabit opa nr̄a et cogitatōes
scrutabit'. Itē ut remuneratorem ut sperem⁹. Apoc. iii. Qui vicerit dabo ei
sedē meū in trono meo. Vn̄ ꝑ̄ qm̄ a dextris ē m̄ q̄ ꝑatꝰ adiuuare me
ne commouear .i. q̄ nichil aduersitꝰ faciat q̄ possit me a deo et a rec-
titudīe commouē. ꝑᵒ nisi dn̄s adiuuisset me paulo⁹ in inferno habitasset ꝛc.

Propt' hoc letatū ē cor meū et exultauit lingua mea insup'
et caro mea requiescet in spe. Ad literam sic gn̄t' describit' ip̄i⁹
xp̄i gloriosa resurrectio cū dr̄. ꝓpt' hoc .i. ꝓpt' rectōn̄ meā que in tr̄a pos-
que erat causa letitie ordinate ip̄e xp̄o. Certitudo em̄ boni expectati
ē cā delectatiōis q̄ ꝓpt' certitudīe obtinendi boni futuri iā apprehend'
q̄i p̄ns. et etc ē causa delectatōis q̄ ē de bono apprehenso ut p̄nti. Insu-
pe et caro mea requiescet in spe sc̄ rectōis future. Alr̄ le' sic hic
tangit 3m bn̄ficiū sc̄ letificatōis. p° interior. 2° exterior et d̄t ꝓpt' hoc
q̄ dn̄s ē m̄ a dextris adiuuās me. letatū ē cor meū intꝰ contēpla
dei fruitōe et exultat lingua mā exteri gaudio q̄ prorupit ī voce
tūc em̄ ē pfc̄a letitia qm̄ gaudiū q̄ conceptū ē in corde ꝓfert' ī ore.
Ysa. xii. Exulta et lauda habitatio syon. Ps. cor meū et caro mea exult-
in deū viuū. Insup' et caro mea ꝛc. hic tāgit q̄rtū bn̄ficiū sc̄ resuscita-
tōis et d̄t Insup' .i. ꝓter iam dc̄a caro mā ꝓq̄m ab ea fuit aīa
separata et fc̄a requiescet in sepulcro per triduū in spe .i. in certa
et felici rectōis expectatōe de qua Ps. Ego dormiui et soporatus sum et exsurrexi ꝛc.

Quoniā nō derelinques aīam meā in inferno nec dab' sc̄m tuū vide-
corruptionē. Ad literam qm̄ nō derelinques aīam meā in inferno .i. in
limbo sc̄tor' patrū v' aīa x̄ fuit ꝑ xxx ix horas tm̄. sc̄ ab hora nona
ferie sexte in qua fuit separata a corpe vsq ad diluculū diei dn̄ice qn̄
fuit corpi reunita. et ideo subd'. et nō dab' sc̄m tuū .i. corpus meū
totalit' impollutū. vide' corruptōn̄ .i. incineratōn̄ vel putrefactōn̄. fuit
tn̄ vel mortuū ꝑ separatōn̄ aīe. Alr̄ le' sic. hic tangit aīe x̄ ab infer-
eductōn̄ et corpis ei⁹ rc̄° et d̄t caro mea requiesc' in hac spe. qm̄ tu dn̄s
nō derelinqs aīam meā ī inferno a corpe in morte separatā. q̄ portas in-
ferni confringet et suos inde exiens extrxit. Ps. qui contriuit portas ereas
Zach. ix. Tu q̄ in sang'ne testamēti tui eduxisti ꝛc. pro volūte em̄ sua
illuc descendit et simili' inde ascendit. Ephe. iiiiᵒ. Qui descēdit ip̄e ē et q̄
ascendit. nec dab' sc̄m tuū .i. corpus meū a te glificatū. Ps. sc̄ificauit
thabernaculū suū altissimus. vide' .i. experiri corruptōz .i. putrefactōn̄ seu incine-
ratōn̄. Istam auctē adducit petrus apls ad ꝓbandū rectōn̄ x̄ Act. ii.
nec obstat q̄ in alio psalmo d̄r que vtilitas mea ī sang'ne meo dū
descendo in corrupcōz. d' q̄ ibi corruptōn̄ vocat aīe et corporis sepa-
ratōn̄. hic v° corpis incineratōn̄.

Notas m̄ fecisti vias vite adim-
plebis me letitia cū vultu tuo delectatōes in dextra tua vsq in
finē. Ad literam notas m̄ fc̄ vi vite. accelerando spem rectōis mee
adimplebis me letitia cū vultu tuo. q̄ tūc glā aīe x̄ qua habuit a pnc̄io
et que consistit in videndo deū faciē ad faciē fuit diriuata ad corpus
in sua rectōe. q̄ extūc habuit corpus gloriosum. delectatōes in dextra tua

Putrefactio ē ꝑ hoc q̄ fuit aliq̄ d̄r [illegible] incineratio [illegible]

quia xpc assumptus e ad dexteram patris / act. vlt. et deus quidem postquam locutus est
et sedet a dextris dei in eternum quia dignitas huius sessionis meruit nobis
honorem sempiterna duracione / alia lectura sic hic agit xpc gracias de beneficiis
suis collatis in suis membris / et dicit sic / nunc solum perdita fuerunt signa
non derelinques animam meam in inferno ita notas pro me fecisti / michi vel meis mem-
bris in quibus ego glorificatus per graciam et loquitur sic caput aliquando pro membris
fecisti quia pro me dedisti michi / Ioh. xvi / vias vite id est vias recuperande
salutis / Beatus ieronimus dicit vbi sit longitudo vite / et hec via
vite est exemplum humilitatis xpi ut homines per viam humilitatis redeant ad vitam a
qua per superbiam ceciderant imitando exemplum superbie diaboli quam
humilitate ego docui verbis et exemplis et factis omnibus et maxime in mor-
te sua et per hanc veniam ad gloriam resurrectionis / phil. 2 / humiliavit semet
ipsum factus obediens etc. / propter quod exaltavit eum deus etc. / ad implebis me et omnes
fideles meos in eterna beatitudine / leticia quam oculus non vidit nec auris audivit
cum vultu tuo id est gaudio immediate visionis cum te videbunt facie ad faciem
/ 1 corinthios xiii / tunc autem facie ad faciem / Iob xxxiii / videbit faciem eius
in iubilo / delectaciones sunt eis modo in presenti per graciam et erunt in futuro per
visionem gloriam / in dextera tua id est in tua protectione et potencia / vsque in finem id est
in eternum ubi sine fine / secundum aliam glosam totum hoc potest exponi de xpo. Anima
non solum dereliquisti animam meam in inferno sed eciam notas michi fecisti vi-
as vite recuperande quas alius ostendent scilicet humilitatem paciam paupertatem
et ergo adimplebis me et omnes fideles meos in futura beatitudine leticia cum vul-
tu tuo id est cum gaudio immediate et manifeste visionis tue cum te videbimus facie
ad faciem et dabis delectaciones in presenti per graciam et in futuro per visionem gloriam
in dextera tua id est in tua potencia vsque in finem id est in eternum. Moraliter potest dicere
iustus hic notas michi fecisti id est a te habeo quod scio vias vite non tantum sciencia
cognicionis sed sciencia experimenti adimplebis me leticia cum dices michi intra in
gaudium domini tui. Et dicit adimplebis me leticia quod plenum erimus leticia pro gloria
priorum impleti pro gloria nostra adimpleti quia gloria vero cum vultu tuo quando
facie ad faciem videbo te. Et vere implebis me leticia in patria quia delecta-
ciones sunt in dextera tua id est in eternitate celestis patrie / Cant. viii / dextera illius
amplexabitur me. Et dicit delectaciones in plurali numero quia vna erit delectacio magis
in beatitudine priorum / alia acceptis in beatitudine corporis / 3 maxima in beatitudine xpi et tocius
sancte trinitatis. Nota multiplex est delectacio spiritualis diuina sanctorum virorum / prima in confirma-
cione diuine mentis et potentie / ps. replenti sunt iudicia tua etc. Ex studio et
amore veritatis / sap. viii / immortalitas est in cogitacione sapiencia et in amicicia eius dele-
ctacio bona. In percepcione diuine consolacionis / ysa. xi / delectabitur infans ab vbere
consolacionis. In fama bone opinionis / prov. xxvii / vnguento et uaria odore delec-
In pinguedine interne devocionis / ysa. lv / delectabitur in crassitudine anima vestra / In
prosecucione diuine legis / ps. / in via mandatorum tuorum delectatus sum cor meum
In pace et tranquillitate cordis / ps. / mansueti autem hereditabunt terram et delectabuntur in multitudine
pacis. In contemplacione deitatis / ysa. lviii / tunc delectaberis super domino et
sustollam te super altitudines. In visione eterne beatitudinis / eccl. xi / dulce lumen /
Exaudi domine iusticiam meam intende deprecacionem meam. Hic dauid deprecatur .xvi.
deprecacioni mee / ad literam titulo in hebreo et in translacione / secundo oracio
dauid / et non est proprie psalmus sed oracio in sermo facta pro liberacione sua
a persecucione Saulis et Dauidis / nota psalmus dauid ut sua oracio exaudiatur

allegat suā innocētiā 2o Saul et suor satellitū malicia ibi affectis-
tentibus / pº dt Exaudi dne iusticiā meā i· me. ppt iusticiā meā quā
teneui erga Saul et domū suā pptō quibus inculpate et fideliter laboraui
Alr le sic In pēnti psalmo determinat de finit te regis v' / Sic determinat
de sui et suor subditor verminatoe / Cuius psi titulus ē / oro dauid / Et
iste ē pmus ps qui intitulatur ab orone Et sunt quinque de quibus videbitur
in pcessu Sensus tituli ē· h oro est dauid· i· xi pro se et etiā orantis
et nō orat hic xc pro sua neccitate sed p nra vtilitate / xpi enim oro ē
fideliū instructio Sic enī xc fleuit lazarū in quo caritatē nos habē
docuit / et orauit ut formā exaudi nob daret / et hec ē intencio hᵘⁱᵘˢ
psi Et dauid pº orat exaudiri· ꝓ· sua iusticiā / 2o a iudiciis insidiis
liberari ibi Ego clamaui / pº petit se exaudiri ppt triplex meritū / pmū
iustificatiōis in ope / 2m depcatiōis in ore / ibi intende / 3m orōis in
corde / ibi auribus pcipe / pº dt xc adiuncta sibi ecclia / dne deus exaudi
iusticiā meā i· me. ppt meā iusticiā que dat efficatiā orōi / quia ꝓ glo
iusticia hec vim vocis et penetrat celū / lo dr Sicco pº et vlt cultū iusticie
deprecatio iusti assidua Io ix quia peccatores nō exaudit deus / sed si quis dei
cultor ē et voluntatē eius facit hunc exaudit / intende depcatiōnem meā
vel ꝓ alia lram depcatiōi mee i· diligenter ausculta peticionē meā
pro malis amouendis / Aug de viris iustis sic orate pr expōni ic
Auribus pcipe orōnem meā nō in labiis dolosis / Ad lram loq dauid
de deo p mōm humanū quia in deo nō sunt lineamēta corporis / non
in labiis dolosis i· orōnem meā pcipe pfatam a me veraciter ex ore et nō
labiis tm sic ypa xxix ppls hic ore me et Alr le sic auribus pcipe ora-
tionē meā· q· d· xc in ecclia nō solū intende depcatiōnem meā / psi sed etiā
auribus tue pot et clemencie / pcipe i· intente recipe / pfte recipe nō transitorie
quia pcipe ꝓ Cassi ē nō transitorie aliquid sumē / sed ptes habēnt intente
recipe / orōnem meā que ē pro bonis adipiscendis / aures dei dicunt
potencia / ea que dicunt intelligere et exaudire / ps qui plantauit aurem
nō audiet / orōnem dico factā / nō in labiis dolosis sed in vo corde /
nō sic orones ypocritar qui amant orare in angulis platear p fauore
humane laudis / Math vi et oro illor qui ore dicunt dne dne et nō
faciunt volutes pris / Math vij / Sentēcia dne deus pr nō solū intende
depcatiōnem meā et eccliē / sed etiā auribus i· tua potencia et clemencia
pcipe i· intente et pfte recipe / orōnem meā p bonis adipiscendis / orōnem
quā nō facio in labiis dolosis ex ypocrisi ꝓ ex vo corde / Nō sic
sunt due ptes iusticie s3 declinare a malo et facere bonū sic duplex
ē etiā s3 depcatio que ē ad declinandū malū Ecc xxxv deprecari est
recedere ab iniusticia / et oro ad ꝯsequendū bonū / tres vtiles ad tollendū
malū tunc tres sunt ad ꝯsequendū bonū tres vtiles ad tollendū malum
Nō debite orans d3 tale suū ori suo orando ꝯformare Augus enim
orate hec versetur in corde qui pfertur in ore / versetur quantū ad intellectum
et oro est intenta et quantū ad affectum et oro est deuota Cap pmo
In simplicitate cordis querite illū s3 ut intellectus et affectus simul ferantur
in illum De vultu tuo iudiciū meū pdeat oculi tui videant equitatem
Ad lram De vultu tuo et q· d· pacius sū sustinere quicquid detexuero
vm dicebat Sauli / Pri Reg xxvi / si dns mittit te aduersum me
adoreetur sacrificiū / oculi tui videant equitatem inter me et Saule / Aliter

le sic hic xc cum suis fidelibus petit iudicium et primo petit iudicia
rium 2o allegat meritum suum ibi probasti pro dt gemmado exaudi iusticiam
meam quod hoc peto ut de vultu tuo i de tua cognitione qua omnia vides
nec eges alicuius testio procedat i prodiens videat vel appareat iudicium meum
quo fui iudicatus a iudeis et a pilato approbando meritum mee passionis
ut ostendas quod de tuo beneplacito secundum tuam presciam et predestinacionem christus huma
ni generis redemptorem passus sum non ex iudeorum consilio et dispositione seu
voluntate quod factum fuit in ratione qui christus secundum iudeorum voluntatem resurrexit
ad gloriam oculi tui i sapientia et intelligencia tua videat equitatem tamen in
pacienti quam iudeis mala in inferentibus retribuendo in equum primum Job
xiii estatem opponit tecum me et iudeis penam congruam quod secundum hieronimum
Juris pateat hoc iudicium me ex tua voluntate subisse pro mea glorificatione
tum secundum et eorum dampnacionem quod voluntas dei est voluntas ipsius
Vel aliter le sic de vultu tuo i de tua illuminatione seu sapientia procedat iu
dicium meum quo iudicatus iudicare scilicet iustum iudicium de vivis hominum et
oculi mei secundum aliam lectionem videat equitatem i dirigant me ad videndum quod
est equum Secunda exaudi domine iusticiam meam quod hic peto ut de vultu tuo
i de tua cognitione et sapientia qua omnia vides procedat i appareat iudicium
meum quo fui a iudeis et a pilato iudicatus approbando meritum mee pas
sionis oculi tui i sapientia et intelligencia tua videant i faciat equitatem
in pacienti morientem et inimicis meis penam infligentibus secundum merita et
demerita equaliter retribuendo Vel sic de vultu tuo i de tua illuminatione procedat
i veniat iudicium meum quo iudicem faciam iustum iudicium pro meritis et de
meritis hominum et oculi mei secundum aliam lectionem videat equitatem i dirigant me
ad videndum et faciendum quod equum est Nondum sic illo versu exaudi
domine iusticiam meam quedam sunt virtutes que apud deum specialiter exaudiri
dicuntur primo mundicia conscientie Gen xxi exaudivit dominus vocem pueri 2o iustia
cione conversationis prov xxv longe est ab impiis dominus et oraciones iustorum
exaudit 3o paciencia tribulacionis ps exaudivi te in abscondito tempestatis
Ecc xxv desperacionem le Quarto iustia oracionis Judith iiiio Quinto quam ex
audivit preces v s manentes permansuros in ieiuniis et oracionibus Quinto
fidei sinceritas i paralip v invocaverunt dominum deum patrum exaudivit eos
eo quod crederent in eum Sexto diffusa caritas ps exaudivit me in latitudine secundum
i paralip xxi exaudi eum in igne de celo Septimo vel paupertas ps desi
derium pauperum exaudivit dominus Octavo divine cultus pietatis Jo ix Septimo
quod peccatores deus non audit sed qui dei cultor est P Probasti cor meum et
visitasti igne me examinasti et non est inventa in me iniquitas ad noctē
lectionem probasti cor meum quod deus videt ea que parent deus autem intuetur cor
pri Re xvi et visitasti nocte cognoscendo et examinando cogitaciones
meas nocturnas que magis latent divinare autem aliquando per aliqua iudicia
hominibus patent igne me examinasti scilicet igne tribulacionis me purificas
ab aliquibus meis insolenciis sine quibus non transitur vita humana Ecc iio
In igne probatur aurum et in camino argentum et homines in camino tribulacionis
et non est inventa in me iniquitas non intendit david per hoc se dicere immu
nem ab omni peccato sed quod non fecit aliquid iniquum erga saul sed ma
gis pepercit ei bis morte cum potuisset eum occidere pri Re xxiiii Alle le
sic hic christus allegat meritum suum christus quod dicitur exaudi triplex primo cordis
2o oris ibi ut non loquatur 3o operis ibi christus verba dt sic domine deus fui quod

Proverbiorum xvii sicut igne probatur argentum et aurum camino ita corda probat dominus

peto, quia probasti cor meum temptando. Tobie xii Quia acceptus eras deo necesse
fuit ut temptatio probaret te. Et visitasti nocte id est tribulationis adversitate di-
scutiendo. Psalmus Visitabo in virga iniquitates eorum. Et vocatur adversitas nox propter ob-
scuritatem. Job xxx Nocte os meum perforatur doloribus. Igne id est tribulatione
examinasti me sicut examinatur argentum in fornace. Proverbiorum xvii Sicut igne probatur
aurum et argentum. Et non est inventa in me iniquitas id est nullum peccatum
receptum est in me. Petri secunda primo Qui peccatum non fecit. Job xvi Hec passus
sum absque iniquitate. Nota tribulatio facit duo in homine iusto: obtenebrat
et exurit. Ideo vocatur hic nox et ignis: nox quia obtenebrat intellectum,
ignis quia exurit affectum. Item non differentia est inter probare et examinare:
probare querit verum [?] scire [?], examinare querit certum [?] scire [?]. Ro. scire [?] tangit cor
seu animam, scire [?] vero magis tangit corpus. Ideo dicit Christus patri: Probasti cor me-
um id est probatum ostendisti quia non est in ira turbatum, non solum ex parte mee
passionis que fuit crudelissima, sed nec ex ratione que fuit iniustissima,
quia hec maxime solet turbare hominem qui iniuste cruciatur. Unde de Christo Ysa-
ie liii Sicut ovis ad occisionem ductus est. Vel sic expone: Domine Deus tu proba-
sti id est probatum ostendisti cor meum id est intentionem et voluntatem meam et visita-
sti nocte scilicet tempore passionis mee quando in oratione apparuit angelus confortans
Et vox de celo: Clarificavi et iterum clarificabo. Johannis xii Igne tribulationis
me examinasti et non est inventa in me iniquitas que consumeretur sicut in
aliis peccatoribus indigentibus purgatione. Summa: Domine Deus pater fac quod peto
quia probasti cor meum id est probatum ostendisti quia non est turbatum in ira propter passionem
que fuit crudelissima, nec propter rationem passionis que fuit iniustissima, et visitasti
nocte id est in adversitate tempore passionis mee, igne id est tribulatione examinasti me
id est corpus meum et non est inventa in me iniquitas id est nullum peccatum inventum est in
me. Moraliter Post dicit vir iustus probasti cor meum id est probatum fecisti et
ostendisti per contumelias maledicentium. Bernardus [?] Qualis unusquisque apud se
lateat contumelia illata probat. Et visitasti nocte id est in tribulatione. Psalmus Da
nobis domine auxilium de tribulatione. Sed examinasti non solum cor sed et corpus
examinasti igne id est per fortes et magis persecutiones malefactorum. Ecclesiastici ii In
dolore sustine et in humilitate patientiam habe quoniam igne probatur aurum et ar-
gentum, homines vero in camino humiliationis. De hiis duobus scilicet probatione et ex-
aminatione dicunt mali Sapientie ii Contumelia et tormento interrogemus eum et pro-
bemus patientiam eius ut sciamus reverentiam eius. Contumeliam quantum ad
probationem cordis, tormento quantum ad examinationem corporis. Et non est inventa
in me iniquitas id est inequalitas quia equaliter me habui in adversitate sicut
in prosperitate, non sicut illi qui ad tempus credunt et in tempore temptationis
recedunt. Notandum quod dominus visitat suos multipliciter. Primo virtutem inspiran-
do. Ecclesiastici xxxiiii Sicut parturientis cor tuum fantasias patitur nisi ab altissimo
fuerit emissa visitatio. Secundo gratiam infundendo. ii ad Hebreos vi Gustaverunt gratiam [?]
visitationis sicut patet [?] eos qui erant ex captivitate. Tertio tribulationem immittendo.
Job vii Visitas eum diluculo et subito probas illum. Quarto peccatum corrigen-
do. Psalmus Visitabo in virga iniquitates eorum. Quinto principaliter in carne apparendo
Luce i°. primo [?] iiii. d. n. Sexto spiritualiter consolando. Psalmus Visitasti terram
et inebriasti eam. Septimo promissa adimplendo. Genesis xxi Visitavit dominus
Saram et implevit que locutus est. Octavo de malis liberando. Exodi iiii
audierunt quod visitaret dominus filios Israel. Nono bona conferendo. i Regum ii°
visitavit dominus Annam et concepit et peperit tres filios et duas filias

probare et examinare

vel sic expone

Vt no loquat' os meu opa hom / ppt' vba labior tuor ego cu
stodiui vias duras. Ad lram vt no loq' os meu q no solu
cu Saul eu psequentem no extendit manu sua pcutiedo eu cu
potuisset ut dnm e sed nc leuauit os suu vereuent' de ipo loqndo
sed mag' reuerent' vn dixit ei .p' Re xxvi. mit go audi dne meo mi
rex vba serui tui zc. ppt' va labior tuor quo dixisti leuit xix no
queo vlcom nec more eius mmiuae rum tuor / ego custodiui vias
duras. et. ppt' va tua pdicta ego pepi Sauli no quens vlcom et
appetitu me ee pfugu in motibo et rupibo i quibo fut due vie
que si intfecisse no oztuiss me p tales vias ambulare Alr le sic
git x' audit mitu oro ds no e inuenta iniqtas in me ut etia os m
no loqua' opa hom / i aliq mala sed f bonu q ptinet ad gliaz tua
et laude no ad opa hom / opa hom loqut' iactatores qui sua opa
laudat pter rom / Item adulatores qui laudat hoiez in suis opibo
et vendunt petorem in desidiis aie sue Et detractores qui mala alioz
recitat / bonu enim no e opa hois / sed dei. malu aut e ppe opo hois
Osee xiii pdito tua ex te tmo ex me auxiliu tuu. Et ita vt' vba mea
no sit vana otosa a' vitiosa. sed f bona et vtilia Eph iiii ois smo
malo ex ore vro no pcedat sed si quis bo' e ad edificatoz fidei ut
det gratiam audientibo Iob xxvi no enim dedi ad pccandu guttr' meu pe
i / no e inuent dolo in ore eio. ppt' vba labior tuor i ppt' dicta
pphaz aplenda p quor labia tu locutus es et de me et meis opibo
pphetasti Vn pphe dnr labia dei q p eos tamqz p labia locutus e
dns. du ipi pacz x' et eio vita pdixerut Act iii Sicut os pphe testi-
phibent Sed moralr viri iusti pt dici ad lram. ppt' va labior tuor
qmbo dixisti bti pauperes spu zc vel. ppt' va aplor pdicatore et pphaz
qui pdicat mudi otemptu et pnias. Can v. labia eio labia distillat
mirra pma qe e amaritudo pnie pme qe sponte fluit de arbore
qe e ho ps voluntarie sacrificabo t. 2a amaritudo vehemens Et bn dr
de pma pnie distillat q pnis pma tm' e stilla r' v dolor inferni
Ego custodiui vias duras sc pacoms et afflictions. ysa xl Erut aspa
in vias planas Mat vii e via arta qe ducit ad vita. Vn due fuit
vie quibo miles venert ad celu id e pao' r' via colubri sup petras
pvb xxx Ideo sz he alia lra vias latinis q tu latinibus custos fuit
Luc xxiii vel 2m aug' vias vtutu qe sut fore dure hoibo et dif-
ficiles intrinseco aut sut dulces Mat xi Iugu meu suaue e zc Ideo
vtutes due sut incipienti molles pficienti suaues osumati Sma no
e inueta i me iniqtas vt etia os meu no loq' opa hom i aliqd
malu sed f bonu ita q no sit vana otosa aut vitiosa sed semp
locut' bo et vtilia qe ptinet ad laude et glam tua ppt' va labior
tuor i ppt' dta pphaz aplenda per quor labia tu locutus es ego cu-
stodiui vias duras sc pacoms et afflictionis vias latinis q sic lato
et tu latinibus custos fuit. Perfice gressus meos in semitis tuis
vt no moueant' vestigia mea. Ad lram pfice gssus meos ut
no declinet a via vitatis ut no moucant' vestigia mea a rectitudie
iusticie Alr le' sic Hic petit suas actos pduci ad oplementum.

opa hom

Prophete dicuntur labia

x fin

Et dicit ego custodiui vias duras / ergo perfice x vsque ad finem continua vbi est
initium ac primum tota perfectio / Unde qui perseuerauit vsque in finem hic saluus
erit / gressus meos / x gubernacula meos affectus et operationes usque in fine pas-
sionis Et dicit gressus quia sicut gressibus pedum mouemur de loco ad locum sic
gubernaculis operationibus et affectionibus ducimur de negotio in negotium In semitis
tuis / non solum in lateribus viis mandatorum / sed etiam in arctioribus semitis
consiliorum secundum glo. / prouerbiorum iiij / ducam te per semitas equitatis Et ideo perfice ut
non moueantur ab eisdem semitis vestigia mea x imitatores mei uel opera
mea / Vestigia enim dicuntur sicut plantarum que relinquuntur insequentes que significant
apostolos et alios perfectos imitatores x in quibus delicta sunt signa gressuum
x per imitationem et per fidem que per dilectionem operatur / Vnde bene potest dicere illud
Iob xxiij / vestigia eius secutus est pes meus viam eius custodiui et non de-
clinaui ex ea a mandatis labiorum eius non recessi / Hugo / via dei sunt
precepta leuia semite dei sunt strictiora mandata in quibus pauci ambulant
In via dei ambulat qui proximo malum non facit In semita vero qui etiam
malum sibi inferentem diligit Summa dicit dicens ego custodiui vias duras
ergo perfice per constantiam et stabilitatem et vsque ad finem continua gressus meos x
gubernaculis affectus et operationes meas vsque in finem passionis in semitis tuis
non solum in lateribus viis i. in leuibus mandatis / sed etiam in arctioribus semitis
x in consiliis euangelii seu instructionibus mandatorum ut diligere inimicos et orare
pro persequentibus / Nota gressus hominis dicit qui eius qui gressus adeo considerantur
per certam visionem prouerbiorum v / Respicit dominus vias hominum et omnes gressus
eius considerat / dinumerantur per districtam discussionem / Iob xiiij tu quidem
gressus dinumerasti / diriguntur per rectam intentionem / prouerbiorum iij / In omnibus viis tuis
cogita illum et ipse diriget gressus tuos / dilatantur per amoris infusionem 2 Re.
xxij dilatabimur gressus meos subtus me / conseruantur per cautelam et circum-
spectionem / psalmus lex dei in corde et non supplantabuntur gressus eius / perficiuntur
per constantiam et stabilitatem / psalmus perfice gressus meos etc / commendantur per compla-
centiam et approbationem / Canticorum vij quam pulchri sunt gressus tui in calciamentis / Dedu-
cuntur per internam consolationem / prouerbiorum iiij° ducam te per semitas equitatis quas
cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui. Ego clamaui quoniam exau-
disti me deus inclina aurem tuam et exaudi verba mea / Ad litteram Ego
clamaui quoniam exaudisti me i. ex hoc quod iam alios saluasti / Sed spem me itum
exaudi propter quod iterum clamaui deprecando deus inclina aurem tuam in. etc lo-
quitur de deo in more hominis / qui inclinat aurem suam alicui quem vult eum exaudire
Alie le. sic hic est 2a pars psalmi in qua petit a iudeis liberari et prius pro-
ponit petitionem generalem 2° determinat petitionem magis specialem in infra
Primo dicit sic dicit deus perfice gressus meos etc quia ego clamaui non solum cla-
more vocis sed potius intenso i. magno affectu cordis Exod xiiij quid
clamas ad me / psalmus clamaui in toto corde qui exaudisti me deus i. cer-
tissime scio me exaudiendum a te Io xi ego sciebam quia tu me sem-
per audis Glo. quia hoc dicit non conuenit in iusto qui confidenter orat quia
scit se exaudiri / vt quia alias scio me fore exauditum / et inde accepi
confidentiam ad clamandum Hebr. v exauditus est pro sua reuerentia
Inclina aurem tuam in / applicando aurem tue clementie et mee orationi
inde humili [illegible] cito humiliantes se celum penetrat / Vt inclina aurem
tuam i. altitudinem tue diuinitatis ad meam humilitatem que est inferior

viam scripturarum mandatorum ... et ducam te per semitas equitatis

non est

Hugo semita via

Alie le.

q equal pri p diuitē, minor pre p huanitate Et exaudi verba
mea i orones meas quas pro meis et me 2 mebro effundo qd peto
ofendo Dan ix Exaudi deus oracionem serui tui et preces eius Nd honorius
dt q ista similitudo trahitur de infirmo iacente in lecto ad quē medicus
se inclinat ut verba eius audiat Sic deus pr ut medicus ad infirmum
xm in lecto cruc doloribus anxiatu se inclinat du p preces suas gen
huanu de lacu misie leuauit Hebr v Qui in diebus carnis sue
preces supplicatores q ad eu qui posset illu a morte facere cu clamore
valido exauditus e pro sua reuerencia Mirifica mias tuas q sal
uos facis sperantes in te Ad literam agit Mirifica i fac mirabiles me
pauperem liberando a rege tam potente et iniquo Alr lē sic hic deus
inat peticionibus iudz spealr petens sibi ondi mie signa dt sic Ex
audi verba mea et mirifica hic mias tuas ondo signa mie tue per
que nodu credentes crede incipiat Ecc xxxv Innoua signa et inmuta
mirabilia sic fecit mirabilia liberando filios isrl de egipto Exod xiii
Vel sic mirifica i da mi fac mira in carne huana visibiliter assupta
q mira sunt que noua sunt / hec aut sunt que xc gessit in carne mi
rantibus iudeis p glo / et sic noua que etia alis inuenit ut non vi
lescat mie tue / et ne mius ametur / vn xc nascens pdicans moriens
resurgens mirabilia fecit / Qui saluos facis nō alios Rlm̄o absq me
nō e saluator / sperantes in te / nō in mēdo nec in hoie / nō in se nec
in carne / sed sperantes in te nō alios / Prō xxix qui sperat in dno sub
leuabitur Et nō q deus mirificat suas mias i quolz hoie iusto q mag
mia e q dedit ei angelum custodem et hac mirificat met custodio / et
ideo finitas habitat in iusto hoie Jo xiiii Si quis diligit me sermo
c de iusto hoie patet q mag mia dei q penitentes recipit ad primaz
sed mirabilior et maior cu conpulsores reuocat Je x Si dimisit vir
vxorem sua c A Resistentibus dextre tue custodi me ut pupillam
oculi / Ad literam Agit dauid pro exauditione sue oracionis allegat ne
cessitatem Saul dicens a resistentibus dextre tue manus que e organum operationis
4 / sicut corpus diuinum ita q corpus mie sue dr manus dextra / corpus sue in
stitie dr manus sinistra Matt xxv Statuet oues a dextris / edos aute
a sinistris / dns aut posuit dexteram sua sup dauid ex sua mia vnge
do eu in rege p samuele cui dextere Saul et sui complices resistebat
Custodi me ut pupilla oculi i ita diligenter q nō possint nocere m
Alr lē sic hic petit custodiri ab impiis et dt custodi me dne a re
sistentibus i ab impiis qui resistunt dextere tue i potestati tue qua
iustos ptegis / vel a resistentibus dextere tue i qui resistunt in filio tuo
p quē oīa facis Cassio / dextra dei e pris filius cui iudei repugnare
visi sunt qui eu crucifigere decreuerunt Job xiii Ipi rebelles fuunt lumi
Custodi me ut pupilla oculi i huanitate mea que e qsi pupilla
deitatis / metē qua oculos mie deus genus huanu respexit et respexit
Vel ut pupilla oculi i tu mag diligenter sic custoditur pupilla oculi
Deutr xxxii custodiuit illu qsi pupilla oculi sui Nota p pupilla
scra huanitas xc q xc in huanitate iudicabit inter lucem et tenebras
i inter bonos et malos Matth xxv Cassio / pupilla dr a puritate qr

pusilla / et xc in quantum pusillus i. totus humilis factus fuit sic pupil-
la plebs rerum dnabs ondit sic xc vias vite predicando et docendo nobis
demonstrat ut sciamus quid eligere aut fugere debeamus / Sed contra si aliquis
resistit dextere dei tue resistit voluntati dne quod est contra illud Ro ix
voluntati eius quis resistit / hester xiii / et non est qui possit resistere
voluntati tue / Pro quo nota quod est voluntas beneplaciti dei et illi nullus
potest resistere vincendo vel eius efficaciam impediendo / alia voluntas signi
que sic mgrm in ps dr xlv subdividitur in quinque que sunt precepta prohibitio
consilium permissio et operatio huic voluntati multi resistunt non euntes
precepta divina consilia vel prohibitos / Mirabiles reddit misericordia dei ex dante
liberalitate Ro xi ut omnium miseretur / ex eorum quibus dat utilitate Sap
xi misereris omnium etc / ex cuius varia receptione in dignitate / Math x / esto-
te misericordes etc / ex donorum largitate Ia i° qui dat omnibus affluenter etc
ps / misericordia dni plena est terra / ex modorum miserendi multiplicitate / iii Re vlti
multe misericordie eius sunt / ex miserendi continua continuitate / Exo xx qui facit
misericordiam in milia / ex nunc sue gratia durante / ps / misericordia dni ab eterno
et usque / ex subveniendi opportunitate / Eccl xxxv / speciosa misericordia dei in tempore etc
Sub umbra alarum tuarum protege me a facie impiorum qui me affli-
xerunt / ad literam Sub umbra etc ad modum galline solicite protegere
pullos suos sub alis ne milvus possit rapere a facie impiorum i. Saul
et satellitum eius qui me afflixerunt persequendo ad mortem de loco ad locum
Alia lectura / Sic petit se protegi tamquam sub alis galle dicens Custodi me et
protege me / sicut gallina pullos suos / sub umbra i. sub protectione / alarum
tuarum i. veritatis et misericordie tue / quia misericordia et veritas sunt tamquam ale dei per quas
quibus nos protegit / ala sinistra est misericordia dei in beneficiis temporalibus / ala
dextra est veritas dei in beneficiis spiritualibus / Singule plume seu penne
sunt singuli effectus veritatis et misericordie / de hiis duabus alis / Math xxiii / quociens
volui congregare filios tuos quemadmodum gallina etc / Deut° xxxii / Expandit alas
suas et assumpsit eos atque portavit in humeris suis / protege inquam a facie
i. ab instantia / impiorum demonum et iudeorum / qui me afflixerunt flagel-
lando et crucifigendo / vel afflixerunt sic ut patet in sequenti versu / Affligunt
etiam mali homines et demones iustos tam spiritualiter quam corporaliter / in quorum
persona xc orans petit protegi ab eisdem / Etiam potest exponi de quolibet viro
iusto et per alas potest intelligi vetus testamentum / per sinistram et dextram novum
testamentum / Sinistra quia quedam columpna nubis protexit antiquos patres et
deduxit eos ad terram promissionis / dextra quia nubes lucida obumbravit a-
postolos tempore transfigurationis xc / Math xvii / Hiis alis non solum protegimur sed
etiam per volare in celum / ps / filii hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt
Vel ale xc brachia sunt extensa in cruce / Unde quia gallina in alta pertica
sedens milvus rapuit pullos / sed quia descendit deorsum eos diligenter cu-
stodit / sic quod quousque anima mortua sit eos / Sic quamdiu xc erat in alto celorum
dyabolus rapuisset animas / de mundo ad limbum / sed postquam xc descendit ex-
pansis in cruce manibus pro pullis pugnavit et ut eos colligeret in unum
mortuus est pro eisdem / Io xi / ubi dicit erat moriturus pro gente etc et ut filios
dei qui erant dispersi congregaret / Summa dne deus custodi et protege me
sic gallina pullos suos sub umbra i. sub protectione alarum tuarum i. veritatis
et misericordie tue / protege me a facie i. ab instantia vel persecutione impiorum

a demonum et malorum hominum qui me affixerunt vel affligendo et confligendo
Inimici mei animam meam circumdederunt adipem suum concluserunt os eorum
locutum est superbiam ad literam inimici animam meam etc. quia saul et viri eius
cingebant dauid et viros eius in modum corone ita quod dauid desperabat
se posse euadere / ps. Re. xxiii / adipem suum concluserunt presequendo me obstinate
absque ulla misericordia / per talem modum loquitur / Job pa capitulo / qui vidit fratrem
suum indigentem et clausit viscera sua etc. Os eorum locutum est superbia dicentes
se me occidere contra diuinam ordinationem que disposuit me regnare post
Saule / aliter legitur sic. hic xc ondit petendi nunc liberari scilicet presentem miseriam ostendens
quam patiuntur ubi passio permanent. 2o quam Christus nunc per crucifixerunt
ibi presentes me etc. In prima parte ondit quam eum capere studuerunt. 2o quia
tunc in capiendo letati sunt ibi adipem suum / dicit sic / Inimici mei scilicet iudei me
odientes quamuis a me dilecti / Jo xv / ut impleatur sermo qui in lege eorum
scriptus est quod odio me habuerunt gratis / animam meam id est vitam meam ut
ipsam tollerent / studuerunt suis consiliis et machinationibus preuaricando
ne euaderem / Jo xi collegerunt pontifices et pharisei concilium etc. Non tamen circumdederunt
me viri mendaces etc. / adipem suum concluserunt id est magnam
letitiam que per adipem significatur conceptam in corde de mea captiuitate / ps sicut adipe
et pinguedine repleatur etc. / exultationis laudabit os meum ut adipem
suum concluserunt id est pinguem et carnalem spiritum permanentem retinendo quia
pinguis venter non generat subtilem spiritum / vel per habundantiam temporalium spiritualium
non videndo / Istos quatuor modos exponit ponit glossa / potest etiam per
adipem accipi secundum glossam carnalis letitia lasciuia intelligentia et habundantia,
os eorum locutum est superbia xxvii capitulo et crucifige eum de ridendo mattheus
/ xxvi / et hec fuit superbia inestimabilis quia iniuriari altissimo / ysa lvii super
quo dilatastis os et eiecistis linguam / ps. / dilatauerunt super me os suum / aliter
de verbis iuste dominum mei id est demones cum quibus nunquam est pax animam meam
circumdederunt me temptando animam perdere quesierunt / Gen ix / da mihi animas
dicit circumdederunt id est undique circa me vias euadendi preoccupauerunt quia homo
temptatur a carne qua portat a mundo in quo conuersatur a diabolo qui undique
laqueos parat / Job xix / obsederunt in gyro tabernaculum meum / adipem
suum concluserunt suadendo rem ad extra delectabilem / initus tamen pestiferam
quod cum apparenti delectatione pertrahitur ad consensum deducit ad mortem / os eorum
locutum est superbia suadendo elationem contra deum ut homo extollat se de habitu
qui sunt a se ut suus minister et de aliis modis superbie quos ponit
/ Greg in moralibus / Secunda inimici mei visibiles ut iudei et inuisibiles ut
demones aduentes me / animam meam id est vitam meam ut ipsam tollerent et perderent
circumdederunt id est undique circa me vias preoccupauerunt sub consiliis et machinationibus
preuaricando ne euaderem / adipem suum concluserunt suadendo adversam
rem licitam / intus tamen pestiferam / Mat xxi / magister scimus quod verax es etc. / Mat
Si filius dei es dic ut lapides etc. / vel adipem suum id est magnam letitiam in
corde suo concluserunt et habuerunt de captiuitate mea / vel adipem suum concluserunt
id est pinguem et carnalem sensum scripture permanentem retinuerunt / os eorum locutum
est superbia suadendo elationem ut homo extollat se contra deum / Mat / Si filius
dei es mitte te deorsum etc. et si cadens adoraueris me etc. / vel locutum
est superbia xxvii capitulo et crucifige eum de ridendo / Non valde reprehensibile
est loqui superbia ut hic in agro iudei eorum loquitur superbiam /

neque mites personas etc. / stulticia Job ii° quasi una de stultis mulieribus locu-
ta es Job vi nunquid in nequicia siue malicia Ps. cogitauerunt et locuti
sunt nequiciam ii Machab iiii male loquebantur / fallacia seu fraudulen-
cia Eccl. xxxvii qui sophistice loquitur odibilis est. Prov. xxiiii / impona medi-
me et sui / emendacionem nota / dan xi ad mensam loquentur et mendacium Job viii
tu loqueris mendacium ex proprio / gloriam siue iactanciam Job vii qui a semetipso
loquitur gloriam / Reg nostre cupiditatis siue auaricia / ysa xxix de terra loqueris
et de humo etc. Job iii qui de terra est [illegible] et minatur Eccl. xxxix
loquetur verba sedicionis et timenda omnibus / blasfemia Luc v Quis est iste qui
loquitur blasfemias etc. Proicientes me nunc circumdederunt me / oculos suos
statuerunt declinare in terram / ad literam proicientes suis persecucionibus me
a communi societate hominum / circumdederunt me tendentes in insidias tanquam
oculos suos statuerunt / declinare in terram / intuitu omni regni terrenum per-
sequebatur dauid ad mortem ne regnum Saul transiret ad eum / et ad domum
suam. Alia lectio sic / Christus ostendit qualiter ex ciuitate xin crucifixerunt dicens quo pro-
icientes me extra ciuitatem scilicet iherusalem predicta in fecerunt Act. xxi Eiecerunt eum
extra vineam et occiderunt Hebr. ult. extra portam passus est Jo. xix baiulans sibi
crucem exiuit in eum qui dicitur caluarie locum / nunc i. eodem tempore quo premissa
fecerunt / circumdederunt me ad crucifigendum non ad seruiendum et ad defen-
dendum / sed quasi conuenientes ad spectaculum Luc. xxiii Stabant autem turba
multa virorum et mulierum / oculos suos scilicet cordis non corporis / statuerunt
declinare in terram i. ad terrena s. ad gentem et ad preciam conseruanda
Jo. xi ne forte veniant romani et tollant etc. Vel ad terram i. ad terre-
nam consideracionem non attendentes spiritualem iacturam sed vtilitatem appetentes
terrenam. Secunda glo. proicientes me extra ciuitatem scilicet iherusalem fecerunt in priora ma-
la nunc i. eodem tempore quo fecerunt premissa / circumdederunt me aliqui qui ad specta-
culum conuenientes alii ad crucifigendum / oculos suos i. affectus cordis statuerunt
declinare in terram i. ad terrena s. ad gentem et preciam conseruandam / vel ad terram
i. ad terrenam consideracionem seu vtilitatem terrenam non attendentes spiritualem iacturam.
Susceperunt me sicut leo paratus ad predam / et sicut catulus leonis habitans
in abditis / ad literam Susceperunt me etc. i. accepte me persequentes cum ma-
xima crudelitate / et sic catulus leonis etc. quia cum hoc eciam querebant capere eum dolose
quasi catulus in occultis insidiis / Alia lectio sic Christus ostendit quomodo mortem eius de-
siderauerunt et ostendit eorum crudelitatis in leone / et caliditas in catulo.
Et dicit sic susceperunt me i. auide acceperunt me / a deo patre missum ut pro
morte pro salute hominum / vel susceperunt me a discipulo meo iuda proditore
vel a iudice pilato qui ad iudicandum [illegible] peticionem eorum / sicut leo paratus ad
predam i. diabolus qui circuit querens quem deuoret / et hoc dicit quo ad princi-
pes qui susceperunt xpm crudeliter quasi leones ad deuorandum Sophon. iii°
principes eius in medio eius quasi leones rugientes. Et hoc [illegible] patet [illegible] cau-
tiue diabolus hic fecerunt qui eos ad hoc ducerent sicut caput dirigit membra
ad agendum. Job omnium iniquorum diabolus est caput et huius capitis membra
sunt omnes iniqui. Et sic catulus leonis i. populus iudaicus quibus qui consensit
in morte Christi vtens fraudulencia. Vel leo magnus cui comparantur principes
iudeorum vtitur aperta malicia / catulus vero leonis cui comparantur ceteri iudei, propter
consensum in morte Christi vtitur fraudulencia ad latebras alia [illegible] quod non
[illegible] cum tanta violencia opprimere ea. Et idem patendit Job vel comparantur

iudei catulo in spelunca insidiati propter simulacionem et intencionis
et caliditatem. Anima sustepunt me i. ciude accepunt me a deo patre mis-
sum ad sustinendum mortem pro salute hominum / deinde susteperunt me a
iuda traditore discipulo meo post hoc susceperunt a iudice pilato cum ad iu-
dicandum fuit peticionem eorum sicut leo paratus ad predam / hic est principes iudeorum
susceperunt xiii vaudelis qui leones ad devorandum et hic fecerunt auctore
diabolo qui eos ad hoc direxit sicut caput ad sua membra / et sic catulus
leonis i. quasi populus iudaicus / habitans in abdito i. fraudulenter et
occulte insidiantes et consentientes in mortem christi. Exurge domine preveni
eum et sub planta eum. eripe animam meam ab impio frameam
tuam ab inimicis manus tue / ad literam hic dauid exclamat dicens exurge
domine preveni scilicet saul. et loquitur de facto per modum futuri quia ita erat liberatus
ab inimicis ut dictum est. sed hic fuit ad exprimendum statum in quo fuit
positus in persecucione / dicit ergo exurge preveni eum dando ei impedimentum ne perve-
niat ad intentum suum sicut est primo Regum xxiii. cum ipse saul cingebat david
in modum corone ne posset evadere / tunc ex ordinacione divina venit subito
nuncius dicens ad eum festina et veni quia infuderunt se philistei super terram
etc. propter hoc dimisit persequi dauid. Et sub planta eum quod factum est cum saul
persequens dauid ad mortem cecidit in manus eius / ita quod dauid potuit eum
occidere ut habetur ii Regum xxiiii. eripe animam meam ab impio s. saule fra-
meam tuam i. me qui sum tuus gladius ad destruccionem infidelium alias non
potuisset interfecisse Goliam gigantem nec tociens philisteos debellasse
nisi fuisset divina virtute / ab inimicis manus tue. i. a saule et eius complicibus
qui inimicantur tuis operibus in me. Aliter legitur sic hic et in psalmo. in quo christus
petit adversarios puniri psalmo dicit / ita fecerunt in impiis ut dictum est / sed tu
domine exurge ad vindictam quem quasi dormire video propter dissimulacionem et
paciencia et non video te ulcisci iniusticias hominum iniustas neces ab herode
propter me factas innocentibus et in a pilato psalmo exurge quasi obdormiens
preveni eum scilicet populum iudaicum qui prevenisti excecando eos inimicos / post quam
excecatus perficiat culpam et meam crucifixionem / postea enim permissi sunt pena
cecitatis alias numquam commisisset culpam crucifixionis psalmo Dormitus est et cum cogno-
visset numquam deum etc. / ysaia vi. Excecat cor populi / unde dicit Augustinus Nemo enim
nocet plus in se quam in alium peccat quia quilibet peccando plus se ledit / quam alium
plus enim occidit se spiritualiter / quam dampnificat alium corporaliter Et loquitur propheta hic
ad similitudinem domine exeuntis / exiit enim populus iudeorum ut christum crucifigat / exiit deus
pater ut iudicaret sed deus prevenit excecando. Et sub planta eum i. ad
terram deice et prosterne populum iudeorum / vel impiorum qui luctator / luce
xix ad terram prosternent / proverbiis xiii / impietas peccatores subplantat. Et i-
deo quod dicit illos sub planta, sed eripe animam meam ab impio s. a dyabolo
me a morte / quia prevaluit suscitando et ab inferis reducendo quod factum
est quia anima christi die 3a resurreccionis carni est restituta / frameam tuam quia
ad debellacionem impiorum utrorum. psalmo effunde frameam tuam et conclude
adversus eos qui me persequuntur etc. dicit anime mee salus tua etc. Ysidorus / anima mea fra-
mea tua est quam manus i. eterna verbi tua assumpsit quasi gladium ut pec-
catum regna inimici destruat et iustos defendat ab iniustis hic assum
et in futuro eciam quod ad literam ab inimicis manus tue eripe me scilicet

ab impiis qui adusan^e quitu possunt potencie et virtuti tue sive filio
tuo qui e dextra tua p quem omnia facta sunt / et virtus tua / pa ad cor. i. xpm pro
nos predicamus xpm dei virtute et dei sapiam / Quoniam ita fecerit michi
impius ut dixi e s. sed tu dne exurge ad vindictam qui dormis i
dissimulas p paciam preveni eum s. pplm iudaicu et impiu s. quem
exterminando eos mittis pcussum cxtio pficiat culpa et mea morte
et subplanta eu i ad terram deice et pcute et aiam meam eripe ab
impio s. a dyabolo et me a morte quam pmisit suscitando et ab in
feris reducendo / frameam tuam i aiam meam qua ad debellacionem
impiorum vteris et qua tanquam gladio diuidis iustos ab iniustis eripe
ab inimicis manus tue i ab impiis qui adusan^e quitu possunt potencie
et virtuti tue vel filio tuo qui e dextra tua virtus et sapiencia tua.
Domine a paucis de terra diuide eos in vita eorum de absconditis
tuis ad impletus e venter eorum / ad literam / dne a paucis i a me
et a viris meis qui pauci sumus respectu saulis et exercitus eius / diuide
eos in vita eorum ita quod quamdiu viuet non possit nos contingere nec tangere
de absconditis tuis i diuiciis temporalibus que diuino iudicio latet nobis
occulto frequenter conceduntur hominibus malis / adimpletus e venter eorum s. fuit
et auctorum suorum qui erant pleni talibus bonis ppter potum regnum temporalis
Alr. le sic sic tangitur modus vindicte / 2o tamen ibi saturati sunt et tangitur
pena corporalem et spualem dr sic Subplanta eos / et diuide p mundum
dispergendo / de terra eorum expellendo / diuide eos a paucis i ab electis
et fidelibus / illos paucos saluando illos perdendo / et hoc factum e sicut
cum iudei nunc diuisi a iustis moribus et ritibus et in pluribus signis
exterioribus. vnde in multis ciuitatibus iudei masculi portant circulum rubeo
rum in pectore et vagi sunt super terram exulantes / figurae Gen. capto
4 Cain 7 / sicut e vagus et profugus postquam occidit abel fratrem suum / In vita
eorum i in presenti vita qua solum curat / de absconditis i de peccatis vel
i iniuriis que libenter non aperiunt sed pcipere / Abac. 1 / mundi sunt ocu
li tui ne videas malum et respicere ad iniquitatem non poteris / adimpletus est
venter eorum i eternaliter appetitus cordis meorum et conscientia saciata e Ps. 9 q gloriatur
e in via cordis impius et. Vel aliter oracio dne deus diuide eos s. malos a
paucis de terra i sanctis tuis dote aligatis sursum eleuatis / et malis
deorsum remanentibus in terra / in ipsorum vita i in vita resurgencium
que spiritualis et vita ipsorum qui iam aplius mori non possunt / de absconditis
tuis i de peccatis non confessis. que ipsi voluntarie absconderunt / et te tamen
non latent / prov. xxviii qui abscondit scelera sua non dirigetur / adimple
tus e venter eorum i eorum conscientia / Subplanta eos et diuide i disperge
per mundum de terra eorum expellendo diuide eos a paucis i separa et
separabis ab electis et fidelibus qui sunt pauci respectu infidelium in vita
eorum i in presenti vita qua solum curant de absconditis i de iniuriis
vel diuersis peccatis que dei pcepit adimpletus e venter eorum i cor eorum celestis
appetitus memoria et conscientia ipsorum saciata sunt / Saturati sunt filiis
et dimiserunt reliquias suas paruulis suis / ad literam saturati
sunt filiis quia multi ex eis diuina dispositione occulta non solum habundant
in bonis temporalibus sed eciam in multitudine plis / et dimiserunt reliquias

suas paruulis suis quod etiam post mortem suam gaudeant filii eorum / vel aliter
reliquias suas paruulis suis quod tamen saule mortui fuerunt in monte
gelboe / illi qui erant fortes et robusti / et relicta sunt bona eorum
paruulis suis remanentibus et illis qui prius mistici erant in mo[n]tibus
aliter legitur sic / hic ostendit vindicte tempus dierum venturorum eorum adimpletum est / quod
saturati fuerunt id est repleti sunt / filiis id est malis operibus / opera enim hominum dicuntur
filii eorum / unde alia littera habet saturati sunt prima saturitate id est peccatorum
immundiciis / et dimiserunt reliquias suas id est ipsorum mala exempla in
penam peccatorum / paruulis suis id est posteris eorum exodi xxviii clamauerunt sanguis eius super nos et super filios nostros / vel potest legi de parentibus ut de
adam et eua sic / saturati sunt adam et eua qui de ligno vetito
comederunt filiis suis id est ad dampnum seu nocumentum filiorum / [...] Scitur
adhuc [...] quod communes parentes Ezechielis xviii patres comederunt uuam acerbam
et dentes filiorum obstupescunt / et dimiserunt reliquias suas id est penas
et maledictiones inde secutas que sunt fames sitis calor frigus et
et ultimate mors / paruulis suis id est omnibus hominibus post eos genitis quia
culpa primorum parentum punita est temporaliter in filiis / vel aliter potest exponi de bonis
venturorum eorum id est caritas sensus adimpletus est de absconditis tuis id est de secretis
preceptis tuis siue mandatis et saturati sunt doctrina tua et mandatis
filiis id est ad vtilitatem peruenturorum non solum qui non credunt sed eorum filiis in
Christum credituris et dimiserunt reliquias suas id est ea que ipsi reliquerunt atque
rescripserunt paruulis suis id est posteris suis in fine mundi conuertendis / Ysaia lx
fuerunt minus filiorum [...] quam habuit [...] nondum quod saturitas impiorum
multiplex est / prima repletio superbie et vanitatis / Osee xiii saturati sunt et
eleuatum est cor eorum / 2o auaricie et cupiditatis Ecclesiastes v cecitas diuitis
non sinit eum dormire / 3o ire et rancoris Job xxxi si non dixerunt viri
tabernaculi mei quis det de carnibus eius ut saturemur / quarto arridie [?] et corporis
prouerbiorum xxvii anima saturata calcabit fauum / Quinto arrogancie et presumptionis
i Regum ii iam saturati estis / luxurie et voluptatis Jeremie v saturaui eos et
mechati sunt in domo mea / gulositatis et curiositatis Ecclesiastes i non saturatur oculus
visu nec auris auditu / Septimo concupiscencie temporalis Job xix carnibus saciatus
fuit arcta[...] / Octauo penitentis puniendi Job x saturabitur afflictione et miseria
Nono eterne dampnationis / prouerbiorum i comedent fructus vite sue suis [...]

Ego autem in iusticia apparebo in conspectu tuo saciabor cum apparuerit gloria
tua / Ad literam quod dauid in talibus bonis temporalibus / sed in spiritualibus et eternis
ideo subdit / ego autem in iusticia scilicet legali quod continet decem precepta / apparebo
in conspectu tuo in presenti per graciam et in futuro per gloriam ideo subdit saciabor cum
apparuerit gloria tua que sanat appetitum quantum eo quod ibi seruatur bonum infinitum
Moraliter potest exponi de quolibet fideli posito in magna tribulatione corporali
vel anime petente inde mitti diuinitus liberari et potest leccio similiter applicari
Aliter legitur sic hic tangit suam et suorum gloriam dicit sic / ita illi gaudebunt
ego autem Christus coapparebo cum membris meis in iusticia id est cum iusticia quam exercebo / apparebo scilicet in iudicio in conspectu tuo te scilicet manifeste conspiciendo / prima Corinthiorum xiii
videbimus eum sicuti est / Coll. iii cum Christus apparuerit vita vestra et vos apparebitis
saciabor id est replebor omni bono cum meis electis / psalmus qui replet in bonis
desiderium tuum / cum apparuerit gloria tua id est claritas tua scilicet in iudicio futuro

Saciabitur enim intelligentia plenitudine pacis / memoria continuatione eterni
tatis / augustinus de ci(vitate) dei ibi vacabimus et videbimus amabimus et laudabimus
ecce quid erit in fine sine fine / honorius in persona christi Saciabor dulci
refectione de hijs qui me diligunt et de vindicta eorum qui me oderunt
Ista omnia que christus dicit de se ponuntur in exemplum cunctis fideli ut ipse imi
tetur eum continuus fit.
xvii Diligam te domine fortitudo mea / dominus firmamentum meum et refu
gium meum / et liberator meus / ad literam huius psalmi titulus secundum
titulus in hebreo / ad victoriam servo domini / david / qui locutus est
domino verba carminis huius in die qua liberavit eum dominus de manu inimicorum
eius et de manu Saul / et dixit diligam te etc. et david est actor huius
psalmi / et gratiarum actio pro liberatione ab inimicis iam adepta / causa huius psalmi
Et primo ponitur narratio liberationis ipsius david / dicit sic / diligam te domine caritatis
dilectione / fortitudo mea id est qui dedisti mihi in fortitudine contra insultus adver
sariorum / dominus firmamentum meum id est dans mihi firmitatem patientie in tollerancia
adversariorum / et refugium meum in magne imminentia periculorum / et libe
rator meus de manu prevalencium inimicorum / aliter sic In persona christi orat
pro sua et sui corporis liberatione / hic quasi exauditus gracias agit de sua
liberatione / Titulus In fine pueri domini scilicet david qui locutus est domino verba can
tici huius / in die qua eripuit eum dominus de manu inimicorum suorum et de manu
Saul et dixit. Ex hoc titulo videtur quod iste psalmus sit editus ad literam pro libera
tione ipsius david sicut patet ij Reg. xxij Sed de christo et suorum liberatione spiritualiter
datur intelligi in hoc quod dicitur In fine. nam christus finis est / ad Roma. x. Et quod dicit
cantici / canticum enim est exultacio mentis de eternis ut dicit Cassiodorus. Est ergo
sensus tituli verba cantici huius id est psalmi seu huius exultationis de christi liberatione
et resurrectione attribuuntur christo id est christo capiti cum membris suis pueri id est servo domini
id est dei patris / Ysa. ix. puer natus est nobis / que verba sunt dirigentia in fine / id est
in christum qui locutus est domino. scilicet christus ad honorem dei patris pro eo quod ipse in die
qua eripuit eum dominus deus pater de manu inimicorum eius id est de potestate iudeorum
et de potestate demonum continuum ad eius membra In die namque resurrectionis christi
apparuit victoria ipsius de dyabolo / et membra christi a potestate dyaboli absoluta
sunt / causa huius psalmi patet In textu est fideles movet ad gratiarum actiones
Et primo christus pro sua et suorum liberatione gratias agit / 2o ostendit mala a quibus
sui liberari indigebant ibi circumdederunt me / primo dicit christus et moraliter loquendo quilibet
vir iustus / cui iter debetur domine / et qui est dignus cum dilectione magis quam
timore / quia plus vincit una quam iustitie rigore / diligam te / dilectionis
continuacione cum opere / Rom. id est Eccl. vj est amicus secundum tempus / et ideo dicit non
diligo sed diligam / et subiungit causas propter quas diligendus est deus / primo
quia dat fortitudinem aggrediendi arma / ideo dicit fortitudo mea / dans mihi
fortitudinem ad resistendum / Ysa. xl. qui dat lasso virtutem et hijs qui
non sunt fortes robur multiplicat / Machab. iij non in multitudine exercitus vi
ctoria belli sed de celo fortitudo est. Secunda causa quia dat firmitatem sustinendi
adversa ideo subdit dominus firmamentum meum / id est quia mihi dat firmitatem ad susti
nendum ne cadam Math. vij non cecidit / fundata enim erat supra firmam
petram / Eccl. xv. firmabitur in illo et non flectetur / Et attende quod per assump
tionem personam ut conditus diversorum motorum dilectionis exprimat 3 causa
propter quam diligendus est deus quia dominus et eius dilectio est quia refugium in tri
bulatione sperantium in se et refugium meum. quia suscepit in bello

fatigatum proverb xviii turris fortissima nomen domini ad ipsam currit iustus
et exaltabitur Math xi venite ad me omnes qui labo[ratis] et refitiam vos Quarta
causa quia est liberator conventio temptationibus ideo dicit et liberator meus
quia totaliter eripuit de manu inimicorum Dan vi ipse est liberator atque salvator
Omnia dicit xc et quilibet vir iustus domine tui debet timor et magis diligere
diligant te perseverant continuando dilectionem cum ipse fortitudo mea id est qui das
in fieri me ad resistendum adversariis dominus firmamentum meum id est dat in
robur et facit firmum ne cadam ab eius gratia et dilectione et refugium
meum quia suscepit fatigatum in bello liberator meus totaliter eripiens de
manu inimicorum Nota diligendus est deus propter multas rationes quia in forma
speciosus ps speciosus forma quia in aspectu faciei gratiosus hester xv o
valde mirabilis es domine In domibus magnificus hest ii dona largitus est
iuxta magnificentiam principalem In beneficiis largissimus Math v solem suum
facit In verbis placatus ps diffusa est gratia In factis mansuetus Math
xi discite In auxiliis promptus act vii ecce video In consiliis providus
Eccl vi multi pacifici sint tibi et consiliarius tibi sit unus de mille quia in
amicitia fidelissimus Eccl vi omni tempore diligit Et proverb vii
firmamentum est dominus vii quibus homines peccata sua lugentibus Gen i fiat
firmamentum in me tribulationem sustinentibus ut hic dominus firmamentum deum timentibus
Eccl xxxiiii oculi domini super timentes eum et protector potentiae firmamentum
virtutis electos dantibus Eccl iii dominus retributor eius est id est ille qui reddit gratias
meminit in posterum et in tempore casus sui inveniet firmamentum Iustitia sectantibus
Eccl xxvii si sequeris iustitiam apprehendes illam et proteget te in sempiternum
et in die agnitionis invenies stabilimentum celestia contemplantibus Gen i sub firmamento
pennae eorum rectae alterius in nobilitate perseverantibus ps et sic in eternum
Deus meus adiutor meus et sperabo in eum ad literam deus meus adiutor
meus sine tuo adiutorio non potuissem adversarios evasisse et sperabo
in eum de primo vide supra Alia lectura sic hic tangit quartam causam quare
diligendus est deus quia est ipse adiutor ad bonum operandum Et dicit ipse etiam est
deus meus id est creator meus quo ad esse Malach ii numquid non unus pater omnium
numquid non unus deus creavit vos adiutor meus quo ad bene esse ps nisi quia
dominus adiuvisset me paulominus habitasset in inferno anima mea 2 Corinth iii
non enim sufficientes sumus cogitare aliquid ex nobis sed sufficientia nostra ex deo
est et ideo sperabo in eum et non in alium Iob xiii etiamsi occiderit me
in ipsum sperabo ps sperate in eo omnis congregatio populi Protector meus
et cornu salutis meae et susceptor meus ad literam protector meus
contra insurgentes hostes et cornu salutis meae repellens et vincens adversarios
meos fortes et susceptor meus cum declinavi hostes me fortiores
Alia lectura sic hic tangit quartam sperandi scilicet conservationem a malo quia protegit
contra malum temptationis et salvat contra malum damnationis Et dicit
sperabo in eum quia ipse est protector meus contra insidias temptatorum Ysa
xxxi sicut aves volantes sic proteget dominus exercituum Et est sexta causa quare
diligendus est deus Et dicit protector id est protectorum quia dominus est quasi tectum
quod tectum videlicet protegit iustum a nimio frigore in hyeme et a nimio
calore in estate spiritualiter intelligendo Ysa iiii erit in umbraculum
diei ab estu et in securitate et absconsione a turbine et a pluvia Et

hoc fuit significatum in columpna nubis per diem et ignis per noctem. Sperabo
sperabo in eum / quia est cornu salutis mee et potentia salutis contra periculum
dampnacionis. Luc. p° Et erexit cornu salutis nobis. Vel sperabo in eum
quia est cornu impetendi dyabolum / et ista est septima causa quare diligendus est
deus. Et ideo subdit et cornu salutis mee id est firma celsitudo salutis
mee / et saluati et saluatum sublimatur. Ps. In te inimicos meos ventila-
bimus cornu ad dissipandos inimicos / cornua enim sunt arma bestiarum quibus
ledunt firma sunt et cornu extenditur in altum surgit / et ergo per cornu in-
telligitur firma celsitudo mee salutis et per idem Christus. Beatus Luc. p° Et erexit
cornu salutis etc. Et aduerte quod deus est cornu sinistrum id est adiutorium in aduersis
et cornu dextrum adiutorium in prosperis. Et subdit octauam causam diligendi deum
quia est ipse susceptor ad firmum veniendi. Vnde dicit susceptor meus scilicet hic per gratiam
sic medicus suscipit infirmum sic dominus peccatorem per peccatum ab ipso elongatum.
Ysa. xlii Ecce seruus meus suscipiam eum / et in futuro per gloriam. Math. xxv
Venite benedicti patris mei etc. Summa. Vel sperabo in eum quia ipse est protector meus
contra insidias temptatorum / et cornu salutis mee id est Christus salutis / vel contra
periculum dampnacionis vel cornu salutis id est firma celsitudo salutis mee et sub-
limator saluati et susceptor meus hic per gratiam et in futuro ad gloriam.
Laudans inuocabo dominum et ab inimicis meis saluus ero. Ad literam hic
ponit modum sue liberationis / et dicit laudans inuocabo dominum pro euasi-
one malorum que seruit tu dicis / et ab inimicis meis saluus ero et sic dominus sal-
uauit me ab inimicis corporalibus scilicet Saule et Absolon et eorum complicibus, ita
spero quod saluabit me ab inimicis meis spiritualibus scilicet a demonibus. Alia littera
sic hic tantum modum inuocationis gratias agendo et dicit quod deus est susceptor
meus / id laudans vere gratias agendo de preteritis / inuocabo / inuocans id est corde
orando pro futuris. Eccli. li Confitebor tibi domine et collaudabo te deum etc.
etc. Ab inimicis meis siue demonibus siue malis hominibus saluus ero. Iohel ii
Omnis qui inuocauerit nomen domini saluus erit. Quia circumdederunt me dolo-
res mortis et torrentes iniquitatis conturbauerunt me. Ad literam circumdede-
runt me etc. fuit ei aliquando ita circumdatus ab aduersariis quod desperabat se posse
euadere vel dominus est in psalmo premissi / et torrentes iniquitatis conturbauerunt me. quia propter iniquitatem
eius commissam contra Vriam in adulterio vxoris sue et homicidio viri sustinuit
persecutionem ab Absolon filio suo. 2 Re. xii. Et propter iniquitatem numerationis populi
sustinuit magnam tribulationem et angustie animi ex pestilentia populi sui 2
Re. xxiiii. Etc. descendit ad infernum vbi descendebant omnes morientes
ante Christi aduentum. Alia littera sic hic est 2 psalmus in qua ostendit mala a quibus
liberari indigebat qui fuit ante aduentum Christi / et post tangit quatuor afflic-
tiones sectorum / et dicit ab inimicis meis saluus ero / et hic est in natura quod circumdederunt
me undique dolores mortis id est inuidia dyaboli quia regnauit mors ab Adam
usque ad Moysen. Ro. v. Sap. 2. Inuidia dyaboli mors introiuit in orbem terrarum.
Vel dolores mortis id est penalitates per quas tenditur ad mortem scilicet fames
sitis calor frigus egritudo / et alia huiusmodi. Iob. Homo natus de muliere breui
repletur multis miseriis. Vel potest intelligi quod ista vox sit primi ante aduen-
tum Christi in limbo existentium qui patiebantur dolorem ex hoc quod erant in te-
nebris colligati / et torrentes iniquitatis id est incursus habundantia peccatorum.
Osee iiii Maledictum mendacium homicidium furtum et adulterium inun-
dauerunt et sanguinem tanti / conturbauerunt me id est conturbauerunt me. Quia

sanguinem [illegible]
sanguis fedebat
Sanguis sanguinem tetigit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] effusio sanguinis [illegible] [illegible]
[illegible] sanguinem fedebant

per pctm aīa conturbat et confundit me sciat quid eligat et quid fugiat
et dr̄ pctm torrens quia sic torrens impetuose currit sic homines impetuose
currunt ad pctm / Jeron° [Jeronimus] vita lenta vitium impetuosum est / Prima ab inimicis
meis saluus ero hic ē in nūm quia circumdederunt me vndique dolores mor-
tis i inuidia diaboli per quam mors intrauit in mundum / vel dolores mortis
vel dolores mortis i penalitates per quas itur ad mortem fames sitis etc
vel dolores mortis i gemitus et pene pro pctis quia torrentes iniquitatis
i reatus criminum pctorum conturbauerunt i contristauerunt me Dolores in-
ferni circumdederunt me preoccupauerunt me laquei mortis Ad literam
exponitur vsque versiculum inclusiue in parte 1a / Alr̄ le[gitur] sic / hic ondit quod prius
habuit dolores et tristiciam propter pcta commissa / hic ondit quod habuit dolores timens
penas inferni pro pctis et dr̄ / dolores inferni i crudeles et mali sicut
i inferno debito dolorem torquendi secundum glo vel dolores inferni i dolores quos
ingerit mentis descendendi i infernum Job xvii In profundissimum inferni
descendet aīa mea / circumdederunt me / Vnum pctm facit dolorem et tri-
sticiam cordi / propter mortem corporalem que venit ex pcto / 2° facit tristiciam
et dolorem cordi propter penas inferni que debentur homini propter pctm / Preoccu-
pauerunt me i a tempore quo fuit aīa mea infusa corpori ante vsum liberi
arbitrij / laquei mortis i reatus originalis pcti / q. d. mors prius ligat me
antequam propria virtute peccarem / ps Ecce in iniquitatibus conceptus sum etc quia
morti debitum ē mors Ro vi Stipendia pcti mors In tribulacione
mea inuocaui dnm et ad deum meum clamaui Ad literam In tribulacione inuo-
caui dnm pro liberacione a predictis malis etc / Alr̄ le[gitur] sic hic tangit quod predictis
malis clamore ad dnm / et dr̄ In hac predicta tribulacione cui per me
succurrere non potui / 2 Palip xx Sed cum ignoremus quid agere debeamus hoc
solum residuum habemus vt oculos nostros ad te dirigamus / inuocaui i mente
in corde vocaui dnm affectans inter tot mala remedium / ysa l v querite
dnm dum inueniri potest inuocate eum dum prope est / et ad deum meum non ad
deum alienum / clamaui etiam voce sed oracionis quia plus ē quam solum mente i corde
vocare Nota ita secundum hunc versum multiplex ē torrens quidam bonus scilicet
contricionis ps In conuertendo dns captiuitatem etc sic torrens in austro
2us ē deuocionis Treni 2 deduc quasi torrentem lacrimas 3us predicacionis prouerbiis
xviii torrens redundans fons sapiencie / 4us martirij seu passionis / psalmus
de torrente in via bibet / 5us gracie baptismalis ysa xxxv Scisse sunt
inde a et tor Sextus caritatis Job xviij lapidem caliginis Job xxij dabit
pro torrente silicem et pro silice torrentes Septimus diuine legis Iheremias xx-
vi federunt in tor et in ve a Octauus eterne voluptatis ps tor no tu etc
Et exaudiuit de templo sancto suo vocem meam / et clamor meus in
conspectu eius introiuit in aures eius / Ad literam exaudiuit de templo sancto i de
celo quod ē templum glorie dei / vocem meam sua gracia dando mihi liberacionem
et clamor meus in conspectu eius introiuit i aures eius / lo[quitur] de deo more
humano quo clamor petentis introire aures postulati / dr̄ quia eius oracio
exauditur / Alr̄ le[gitur] sic / hic ondit predicte oracionis exaudicionem / prius quod acceptatur
inuocacionem 2° quod impletur clamorem dr̄ / clamaui ad deum meum / et ex-
audiuit de templo sancto suo i de celo vel de xpo / quia per contemplacionem et intuitu
quod ipse ē mediator inter deum et homines / hebr vii assistit vultui dei
pro nobis accedens ad deum Cassio et glo de templo i de celo vel

Jeronimus

originalis reatus est figura ad penam spiritualem et eternam

domini

de torrente

de uetitu x corpe in tuo incarnacōe efficim exauditōis ɋsecuti sūt
sancti / Ad litteram pt expoñi de templo mali / Reg xviii / Si qs cogno
uerit plagam cordis et extendit manus suas in domo hac tu exau
dies in celo in loco habitacōis tue / Vocē meā .i. oracōem meā de petitiōe
bonoꝝ / et clamor meus .i. oro intensa pro amocōe maloꝝ / in ɋspectu
eius .i. in beneplacito eius / vel in ɋspectu eius .i. corā sapiā eius / vel in qo
.i. in corde qd ipse solus videt / Reg xvi / hō videt ea que patent / deus
aut intuetur cor / introiuit in aures eius potencie et clemencie / Est enim
oro qsi quidā nuncius missus ad impetrandū / Ecc xxxv / oro humiliātis
se nubes penetrabit / Sima clamaui ad deū meū et exaudiuit de templo
sancto suo .i. de celo / uel de celo .i. per xpm et ꝑ xp̄ eius intuitū qui ē media
tor dei et hominū vocē meā .i. oracōem meā de petitiōe bonoꝝ et clamorē
meus .i. oro intensa pro amocōe maloꝝ in qo eius .i. que oro ē ex cor
de qd ipse solus deus videt / uel in ɋspectu eius .i. corā sapiā eius introiuit in
aures eius potencie et clemencie / Possunt eciā omnia pdcā exponi de
xp̄o .s. alia glō / Vn dt xp̄c circumdederūt me dolores mortis .i. cathene do
lores grauissimos experiendo torrentes iniquitatis ɋturbauerūt .i. turbari iniquoꝝ
impetus me crucifigendo dolores inferni .s. iudeoꝝ in iudea me per
inuidia occidendo preoccupauerūt me laquei mortis .i. iudei a scribis et pha
riseis missi me capiendo et tenendo et in hac tribulacōe inuocaui dnm
Commota ē et contremuit terra fundamenta moncium ɋturbata sūt et co
mmota sūt qm iratus ē eis / Ad litteram hic dauid introducit libacōem
isrl ab egipto pro sue libacōis exemplo qz sic dt / Reg sa / modus
hebreoꝝ antiquoꝝ fuit in particularibus libacōnibus facere mencōm de liba
cōne egipciaca que fuit generalis toti pplo ut in pluribus locis sacre scripture
dt go ɋmota ē et ɋtremuit terra .i. habitantes in terra .s. eundem modu lo
quendi qz ꝑpter plagas egipti oēs habitantes i egipto fuerūt ɋmoti et ɋter
riti / Exo xo / Cetiā ad litteram in plagis illas fiebant coruscaciones
et tonitrua horribilia / Exo viiii / terra qz videbatur tremere tota terra et ɋmo
uerī fundamenta moncium / qm iratus ē eis / terra enim erat ɋt egipcios
sicut dnē iracundie / Alr lr sic hic ondit modū libacōis ab ultimat
p x aduentū similem ubi intimat / Et tantum pō ɋmocōm mōi per
primaz 2o ibi mat p v aduentu similem itē 3o reductum eius ad patrem ibi
et ascendit itē adt pō ondit mōi aulsionem a malo et ɋfusionem ad bonum
et dt dns exaudit me hic mō qz ipse incarnacōis x terra .i. terrena cor
da petoꝝ / ps / illuxerūt coruscacōnes tue orbi terre / Icl ɋmota ē .i. corda petoꝝ
sūt ɋmota .i. simul mota ad primaz interiorem / et ɋtremuerūt exterius ad
primaz exteriorem / Vn cum xp̄c nō venit ut statim iudicaret mōdu / tn
ɋminabatur futurū iudiciū / Luc de oī vō ocioso reddēt rōm in die iudicij
/ Et ait / ve p que scandala venit / Et Ioh bapt dixit / Mat iij / Genimina
viperaꝝ quis demonstrat vos fugere / fundamenta .i. firma spes et immo
bilitas / moncium .i. maioꝝ petoꝝ .s. supboꝝ in terrenis ɋfidenciū / ɋtur
bata sūt p primaz exteriorem / et ɋmota sūt p primaz interiorem / qm
iratus ē eis .i. qm ira dei seu pundcā innotuit his petores / ps / sicut ɋo
res sic cera fluxerit a facie dei / Ie xxxi / postqm in ondisti duca per
cussi femur meū / Sima dns exaudit me hic mō qz ipse incarnacōis
x terra .i. terrena corda petoꝝ ɋmota sūt ad primaz interiorem et ɋtremuerūt

terra contremuerit cordi exterius ad primam exteriorem fundamenta id est firma spes
et quasi immobilis motum id est magnorum peccatorum et superborum in terrenis confiden
cium conturbata per penitenciam exteriorem et commota per penam interiorem / quoniam
iratus est eis id est quoniam ira et vindicta dei intonuit super peccatores / Ascendit
fumus in ira eius et ignis a facie eius exarsit carbones succen
si sunt ab eo / Ad literam ascendit fumus etc. loquitur de deo ad modum hominis irati
de cuius ore et naribus exit fumus et ignis / a facie eius exarsit quia ignis
et grando mixta pariter ferebantur ad punicionem egipciorum / Exo ix et dicitur ibi
ignis a facie dei exarsisse quia processit de eius precepto et voluntate
Moraliter sic exponitur conversionem mundi in bonum et hoc triplex / primo ad peni
tendum / 2o ad deum diligendum et ignis / 3o ad bene vivendum carbones
dicit sic / quia ira dei motum peccatoribus / ideo fumus id est fervida et lacrimo
sa deprecatio penitencium ascendit sursum de terra ad celum id est de cordibus
peccatorum ad deum / in ira eius id est propter timorem ire eius et penam futuri iudi
cii ab ipsis peccatoribus percipiam / Ysa vi / commota sunt superliminaria et do
mus impleta est fumo / hoc sit quando ad civitatem predicatur propter contricionem
minorum sequitur lacrimosa supplicatio / et ignis id est flagrans caritas / exarsit
id est valde arsit per penam in eis / a facie eius id est a cognicione dei veniente
Luc xii Ignem veni mittere in terram / facies dei dicitur ipsius cognicio / Job
xxxiii videbitur faciem eius in iubilo / et ita carbones id est peccatores qui
prius erant mortui et nigri per peccatum mortale Trenorum iiii denigra
ta est super carbones facies eorum Nota 2o facies eorum id est consciencia sit nigre
do ille / succensi sunt ab eo id est inflammati per ea per graciam et splendidam
conversionem et inceperunt esse sicut vive prune ardentes in dei amore
Ezech i Similitudo animalium et aspectus eorum ut carbones ignis ardentes /
Summa quia ira dei et eius vindicta motum peccatoribus per predicacionem vel et
eius discipulorum / ideo fumus id est fervida et lacrimosa deprecatio penitencium de
cordibus ipsorum ascendit in celum ad deum / in ira eius id est propter timorem ire dei
et penam futuri iudicii ab ipsis peccatoribus cognita ex verbis predicatorum / et
ignis id est flagrans caritas exarsit id est valde arsit a facie eius id est ex cogi
tacione dei veniente et ita carbones id est peccatores qui prius erant sicut
carbones nigri et mortui per peccatum mortale succensi sunt ab eo id est a domino
inflammati per graciam et splendidam conversionem et inceperunt esse sicut
carbones vivi ardentes in amore dei Item de maria magdalena
Octo fumus bonus est memoria dominice passionis Tob vi fumus eius extricat
omne genus demoniorum / 2us fumus devote oracionis Apoc viii ascendit
fumus ante conspectum dei / 3us elevacio contemplacionis Cant 3 que est ista
que ascendit sicut fumus ex aromatibus etc. Quartus obnubilacio contricionis
Ps / ascendit fumus in ira eius Quintus fumus dyabolice temptacionis Job xli
de naribus eius ascendit fumus. Sextus superbe elacionis Ps ascendit
quemadmodum fumus. Septimus pigricie et torporis Prov x Sicut acetum
dentibus sic fumus etc. Octavus heretice pravitatis seu errorum Apoc ix
ascendit fumus putei etc. Inclinavit celos et descendit et caligo
sub pedibus eius / Ad literam Inclinavit celos et descendit non per loci mu
tacionem que deo est impossibilis / sed per effectus exhibicionem egiptios in terra
puniendo et hebreos liberando et caligo sub pedibus eius quia fecit te
nebras palpabiles tribus diebus in egipto Exod x Moraliter sic exponitur

ad phylipenses scdo sz [illegible] in maiori humilitate
[illegible] in humana natura in unitate suppositi in
quia apparuit [illegible]
[illegible] ad celum et habitat [illegible]
[illegible] dicat [illegible] venit filius hominis
[illegible] et descendit

apte declinat de incarnacione xpi / et dicit quod carbones extincti succensi
sunt ab eo scilicet xpo igne caritatis et quomodo hoc factum sit ostendit dicens incli-
nat ipse deus celos .i. humiliavit celestia quia subiecit angelos humane nature
per suam incarnacionem / vel in sua persona / et ideo post incarnacionem angelos
adorari a sanctis non sustinuit / Apoc xix vide ne feceris dicit angelus
Johanni / et descendit .i. naturam humanam assumpsit et sibi copulavit / phil ii
humiliavit semetipsum formam etc et sic in hoc modo misericordie apparuit ipsa le-
vi virtuti discrepens celos et descendens / et caligo .i. dyabolus qui dicitur
caligo Anthonio teste quia tacet lucem et est obscurissimus et auctor est tam obscu-
ritatis .i. peccati / sub pedibus eius quia per humilitatem incarnacionis et passionis
devicit dyabolum et ideo est subiectus pedibus eius / non solum est sub potestate di-
vinitatis sed etiam sub potestate humanitatis xpi / Glosa / Carbones .i. peccatores suc-
census sunt a xpo igne caritatis non ipse inclinat celos .i. humiliat celestia
sed seipsum et angelos subiecit humane nature per suam incarnacionem et in
sua persona et descendit .i. naturam humanam assumpsit et deitati copulavit
et caligo .i. dyabolus qui tacet lucem .i. gratiam dei et est obscurus .i. peccator et auc-
tor peccati est sub pedibus eius scilicet xpi quia est sub potestate divinitatis et etiam humanitatis
xpi per eius passionem subiectus / Et ascendit super cherubin et volavit
volavit super pennas ventorum / Et ad literam / per hoc designatur velocitas
divini subsidii ad liberacionem populi de egypto / quia omnes filios israel sic eduxit
tunc in exitu in medio noctis / Exo xii / Vel sic / hic ostendit reditum xpi ad
patrem scilicet ascensionem in celum et eius fame per orbem divulgacionem / et
dicit quia xpus descendit in incarnacione et ipse idem ascendit in celum .i. ascen-
sione / Ephes iiii° qui descendit ipse est et qui ascendit super omnes celos / Ecc. p°
oritur sol .i. in nativitate et occidit .i. in passione et ad locum suum revertitur
in ascensione / super cherubin .i. super omnes ordines angelorum / ymmo etiam
super scientiam comprehensionis eorum / hic est super omnem multitudinem scientie angelorum
et hominum Et nominat specialiter cherubin quod interpretatur plenitudo scientie /
quia eius sublimacio excellit plenitudinem scientie angelorum et hominum / Et nominat
specialiter cherubin quod interpretatur plenitudo scientie / quia eius sublimacio excel-
lit plenitudinem scientie angelorum / prima Thimo ult. / lucem habitat inaccessibilem
tanto melior etc / volavit .i. velociter ascendit ad dexteram patris collaca-
tus / volavit inquam celeriter quia geminacio est signum celeritatis / per / velociter
et fama eius quod nunquam volavit quam venti volarunt et hoc per apostolos quorum
sonus exivit in omnem terram / unde dicit volavit super pennas .i. velocius quam
penne ventorum / Job xxviii qui fecit ventis pondus / Vel denotat celeritatem
dilatacionis fame xpi / quia fama nativitatis eius delata fuit usque ad fines orbis
terrarum citius quam cum natus esset Ihesus in Beth etc Et luce secundo / et erant pasto-
res in regione etc post hoc per apostolos quorum sonus exivit in omnem terram
Vel sic / Beatus Augustinus ascendit super cherubin .i. est exaltatus super plenitudinem
omnis scientie / et ascendit super seraphin qui est chorus supremus / Seraphin
interpretatur ardor quia ascendit et habitat in eis qui ardent igne caritatis
ut det intelligere quod nemo potest venire ad deum nisi mediante caritate que est
plenitudo legis et scientie / et volavit .i. a nostro intellectu se abscondendo etc
incomprehensibilem suis amatoribus / ne ipsum comprehendi arbitrentur suis
ymaginacionibus / Post ascendit homo ad cor altum et exaltabitur deus
volavit super pennas ventorum .i. super virtutes omnis omnium creaturarum animarum /

Venti enim dux ame Job xxviij qui fecit ventis pondus r amabus
terrepis Aug penne hor ventorum sunt virtutes amaz que virtutibus qui
pennis a rebus terrenis ad celestia se elevat super quas volat xpc quia
ipsius cogitatio et sua gratia et sue virtutes sunt super virtutes et super gratias omnium
creaturarum quia sibi non est datus spiritus ad mensuram sicut aliis Jo iij sed ab ipso
est omnis gratia Jo j et de plenitudine eius omnes accepimus Cum xpc descendit
in incarnatione et ipse idem ascendit in celum in ascensione super cherubim
id est super omnes ordines angelorum et super omnem plenitudinem scientie hominum et an-
gelorum quia est excellit omnem scientiam hominum et angelorum et volavit super seraphin
quia caritas in eis qui ardent igne caritatis et excellit in caritate omnium
creaturarum dilectionem volavit super pennas ventorum vel celerius fama eius
nativitatis fuit divulgata usque ad fines orbis terre quam venti volant
vel volavit super pennas ventorum i sic virtutes omnium sanctorum amarum quia sua
gemina gratia et virtutes excellit gratias et virtutes omnium creaturarum etc.

Et posuit tenebras latibulum suum in circuitu eius tabernaculum eius
tenebrosa aqua in nubibus aeris Ad literam fuit nubes de nube
que erat inter exercitum egyptiorum et filios Israel super mare rubrum que erat ob-
scurissima ex parte egyptiorum ita quod non poterant accedere ad filios Israel et in
illa nube erat angelus personam domini representans Exo xiiij Jo dicit latibulum
suum et tabernaculum tenebrosa aqua in nubibus aeris quia ex nube densitate
fluebant pluvie grosse ad maius impedimentum egyptiorum Aliter legitur sic quod
subdit xpc manifestationem per predicationem apostolorum et probat tangens que precedens
occultatio compleretur scilicet in carne assumpta in ecclesia et in septuaginta prophetica dicit
sic quamvis ita volavit fama eius per terram quod natus statim pastoribus et
gentibus revelatus fuit tamen tenebras assumpte humanitatis et modo latitus seu
misterium sue incarnationis quod nobis est profundum ad intelligendum et obscurum
posuit latibulum suum id est velamentum sue maiestatis divine que nube carnis
tegebatur Ezech xxxij Solem nube tegam Jo j lux in tenebris lucet
Crisostomus illum quem si nuda divinitate ad nos venisset non celum non terra
nec aqua creatura sustinere potuisset illesa virginis viscera portaverunt
et quamvis lateat eius divinitas archanum tamen in circuitu eius id est ex omni
parte est tabernaculum eius id est ecclesia plus militans est ei coniuncta et adherens
ut sponsa sponso et ipse est tamquam centrum in circuitu tabernaculi id est in medio ec-
clesie omnibus equaliter se est offerens sine acceptione personarum Act x in veri-
tate comperi quod personarum non est acceptor deus Ecclesia in circuitu eius est tabernacu-
lum eius ut in ipso qui in centro omnes coniungantur vinculo fidei spei et caritatis
Act iiij multitudinis credentium erat cor unum et anima una Et de hiis
omnibus tenebrosa est aqua in nubibus aeris id est obscura doctrina et scientia
et sententia a prophetis quod prophete occulte et obscure prophetaverunt incar-
nationem xpi et ad hesionem militantis ecclesie Ysa v mandabo nu-
bibus ne pluant ymbrem super eam Gregorius dicit nubes sunt eque-
tales ignis seu solis de terris attracte et in aerem suspense de quibus
descendunt pluvie et significant prophetas igne sancti spiritus de terrenis at-
tractos et in celestibus suspensos qui pluviam doctrine sacre pluunt
et arida corda profundunt Eccli xv aqua sapientie salutaris potavit illum

Vel aliter pt exponi · s glo · posuit tenebras i ecclie sacramenta latibulu suu · q in sacramentis e deus per graciam et tn no videmus n per fidem latuit eni divinitas xpi quidam i carne · Remissio pctor latet in baptismo et xs in altari sub sacramento panis et vini q sacramentu e in quo sub tegumento rerum visibilium diuina virtus secretius operatur In circuitu eius i per ambitum totius ecclie militantis et de hoc pdicatorum et doctorum e obscura doctrina · Nota tabernaculum e multiplex · quoddam conscie seu mentis · ps vox exultationis et salutis in tabernaculis · 2m tabernaculum assumpte humanitatis · ps Sanctificauit tabernaculum suu altissimus · 3m uteri virginalis · Eccl xxiiii · qui creauit me requieuit in tabernaculo meo · Quartum Synagoge veteris · he vo tabernaculum fecit · dne legis · Num xxiiii · re scr · Quintum in ea se qz si illam corpus caro se · Sextum ecclie militantis · leuit xxvi ponam tabernaculum meum in me ue · Septimum patrie celestis · ysa xl · qui extendit celos velut nichilum et expandit eos velud tabernaculum · ps · quam dilecta tabernacula tua ·

Pre fulgore in conspectu eius nubes transierunt grando et carbones ignis · ad literam qz nubes que erat ex parte filiorum isrl · illuminabat nocte ideo dt pfulgore in conspectu eius · et qz ex illa nube circa vigilia matutina facta sunt tonitrua et fulgura rotans celum subterranea · ubi sequitur nubes transierunt grando et carbones ignis et c · pz similiter usque ibi et misit sagittas suas · Aliter lr sic hoc tangit missionem apostolorum ad pdicandum · ds In nubibus aeris i in pphis e tenebrosa aqua i obscura sciencia seu doctrina verbi diuini · sed pfulgore in conspectu eius i in apparatione fulgoris et claritatis que in aduentu eius fuit i aplis unde · 2 Cor iii · nec glorificatum e qd claruit i hac parte · ppter excellentem gloriam · vel pfulgore qui e in aspectu manifestationis eius ubi facie ad faciem videbitur · nubes transierunt · q · d · scilicet apli et pdicatores qui nubes et sub nubibus pdicauerunt · et in scripturis tradiderunt id qd postea fideles videbunt clare no per fidem · sed facie ad faciem

Vel sic pt exponi qd lr pfulgore sit una dictio tunc expone sic tenebrosa fuit aqua i in sciencia pphetarum · sed in aduentu xi pfulgore i plucide ul prefulgide nubes i apli plusquam ceteri doctores claritate vite et sciencia in conspectu eius i in conuerse eius existentes qz vicinius et familiarius cu eo conuersantes hic in terra cu eo conuersati sunt · ca Jo · pri · q vidimus et audiuimus et manus nre contrectauerunt · transierunt velociter per totum mundum i in pdicando · ysa lx · qui sunt hii qui ut nubes volant · Et ex illis transeuntibus processerunt grando i pdicationes aspere et increpatoria ad terrendum · et carbones ignis i verba caritate plena inflammancia dura corda pctorum · Exod ix grando et ignis pariter ferebantur · Je xxiii · numquid non verba mea sunt sicut ignis ardens · circa inflammationem · et sic malleus conterens petras · circa asperitas increpationis que duo debent pdicatores pretendere i sermonibus ut vicia corrigant et mentes hominum ad diligendum deum i flamment · Summa In nubibus aeris i in pphis et in dictis pphetarum e tenebrosa aqua i obscura sciencia et doctrina verbi diuini · sed pfulgore in conspectu eius i ad similitudinem fulgoris et claritatis que fuit in aduentu xi · nubes i apli plucide plusquam ceteri claritate vite et sciencia in conspectu eius i conuersacioni xi existentes qz familiarius et vicinius cu eo conuersati sunt qui · ppter hoc transierunt velociter per totum mundum

xviii predicando et cordibus transeuntibus. processerunt grando id est predicatio aspera ad
terrendum malos et carbones ignis id est verba caritate plena ad inflammandum
dura corda peccatorum. Et intonuit de celo dominus et altissimus dedit vocem
suam grando et carbones ignis. Ad literam patet similiter ex predictis. Alle-
gorice sic exponitur de predicatione apostolorum et dicit nubes id est sancti apostoli ita transierunt per
mundum de iudeis ad gentes, et per eos dominus de celo id est habitans in celis cuius
regnum non est ex hoc mundo Io. xviii intonuit comminando Eccl. xliii vox
tonitrui eius verberabit terram. Ps. a voce tonitrui tui formidabunt. Vel de
celo intonuit id est de cetu apostolico per quos dominus locutus est Math. x non enim estis
vos qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Et altissimus dominus scilicet
celestis Eccli. primo unus est altissimus dedit vocem suam per se et per apostolos suaviter
blandiendo et premia eterna suis promittendo. Cant. ii sonet vox tua in
auribus meis vox enim tua dulcis. Vinum corporis exterius est quod alienum ab eo
sed corporis dulcedinis est eius proprium ex quo nichil est in eo asperum sed totus
est dulcedo. Ps. gustate et videte quoniam suavis est dominus. Eccl. xxiiii spiritus meus
super mel dulcis. Et dicit dedit quia gratis non vendidit. Ysa. lv. Venite emite
absque argento et absque ulla commutatione vinum et lac. Math. x. Gratis
accepistis gratis date. Vel sic dominus intonuit de celo id est de corde iusti revelando
celestia misteria per eum predicando et altissimus dedit vocem suam in modo super-
na audiri faciendo. Vel sic intonuit dominus de celo ad literam in ore Christi quando
dixit et clarificavi et clarificabo Io. xii. et altissimus dedit vocem suam in bap-
tismo. Luc. iii. hic est filius meus dilectus. Grando. Inde processerunt grando
scilicet verba obiurgationis et terroris de malo et carbones ignis id est verba inflam-
mativa in bonum Exo. ix. ignis et grando pariter ferebantur. Similiter nubes id est
sancti apostoli ita transierunt per mundum de iudeis ad gentes et dominus de celo id est
habitans in celis et in cordibus apostolis intonuit id est locutus est comminando et
altissimus dominus scilicet celestis dedit vocem suam suavem per se et per apostolos suis
fidelibus eterna premia vite promittendo et inde processerunt grando id est
verba correctionis et terroris de malo et carbones ignis id est verba inflam-
mativa in bonum. Vel intonuit dominus de celo in ore Christi dicens et clarificavi
et altissimus dedit vocem suam in eius baptismo dicens hic est filius meus dilectus.
¶ Nota multiplices sunt carbones. Primo corda peccatorum. Tren. iiii. denigrata est
super carbones facies eorum. Secundo vitia Eccli. viii. ne incendas peccatorum
carbones. Tertio iustorum corda. Eze. primo facies animalium et aspectus eorum quasi carbo-
nes ignis ardentium. Quarto sanctorum effectuosa desideria. Tho. vi. cordis eius
particulam si super carbones pones fumus eius extricat omne genus deceptu-
re sancte vel ut hic altissimus. Quinto caritatis beneficia. Prov. xxv. si esurierit
inimicus tuus ciba illum si sitit da illi aquam bibere, prunas enim congregabis
super caput eius et dominus reddet tibi. Sexto tribulationis flagella. Ps. quid
detur tibi. Septimo inferni futura supplicia. Ps. cadent super eos. Et misit super
eos sagittas suas et dissipavit eos fulgura multiplicavit et
conturbavit eos. Ad literam et misit sagittas suas id est fulgura que adeo emitte-
bantur sicut sagitte super egiptios ideo subdit et conturbavit eos, ita enim
fuerunt egiptii conturbati quod volentes fugere aquas mare currebant contra
eos Exo. xiiii fugientibus quoque egiptiis occurrerunt aque. Allegorice sic

Hic replicat[2] missio aplorum predicantium et ps ad predicandum | 2o ad mi-
racula faciendum ibi fulgura et dicit sic nubes i apli transierunt per
totum mundum | non tamen propria auctoritate | sed dns misit eos tamquam sagittas
scilicet euntes et aplos [Luc. x.] Rogate dominum messis ut mittat opera-
rios in messem suam [Ro. x.] quo predicabunt nisi mittantur | et hoc est primum
predicatori necessarium scilicet auctoritas superioris | et dicuntur predicatores sagitte quia a deo
mittuntur ad vulnerandum et expugnandum corda peccatorum contra ferrum [Ysa.
xlix.] posuit me sicut sagittam electam | et in hoc quod dicit sagittas innuitur
secundum quod est necessarium predicatori missio scilicet velocitas in exequendo suum officium
et dissipat eos scilicet illos ad quos misit per aquam confusionis [Iob v.] qui
dissipat etc malorum. Alia lectura sic dissipat qui in duas partes divisit quia
aliqui crediderunt verbis aplorum aliqui non [2 Corinth. ii.] aliis verba eorum
fuerunt odor vite in vitam aliis odor mortis in mortem et quia apli necessaria
fuerunt miraculorum operatio | ideo sequitur fulgura multiplicavit i miracula de
celo coruscantia multa per eos fecit [Exo. ix.] dns dedit discurrentia
fulgura super terram [Mar. ult.] illi autem profecti predicaverunt ubique dno co-
operante etc | et sicut in predicatoribus sunt bona opera | et conturbavit eos
scilicet homines mundanos per stuporem et admirationem [ps.] illuxerunt ... tua orbi ter-
rarum et commota est et contremuit terra [Vel] conturbavit eos scilicet reprobos ad iram et electos
ad penitentiam [2 Corinth. vii.] nunc gaudeo quia non contristati estis sed quia contristati
estis ad penitentiam. Summa nubes i apli transierunt per totum mundum predicando
verum non tamen propria auctoritate transierunt sed dns misit eos scilicet aplos euntes
et alios discipulos tamquam sagittas | et dissipavit eos i illos homines ad quos
misit per aquam confusionis et divisit eos quia aliqui crediderunt verbis aplorum
alii non crediderunt | et ut eis crederent multiplicavit fulgura i fecit per eos
multa miracula de celo coruscantia et conturbavit eos scilicet homines mundanos
i induxit in stuporem et admirationem | vel conturbavit reprobos ad iram et e-
lectos ad penitentiam. Nota predicator dicitur sagitta quia sagitta est velox sic
et ipsi [Prov. vi.] discurre festina suscita amicum tuum | 2o est levis sic pre-
dicator per temporalium contemptum [Gre.] qui contemptum temporalium predicat restat
ut ipse prius contempnat. Item gracilis sic predicator per carnis maceratione
[Can. 3] columpna virga fumi ... ensis super femur suum propter timores nocturnos | femur
significat carnalitate. Item sagitta est penetrativa | sic verba predicatorum [Tren. iii.]
... percusserunt me et vulneraverunt etc custodes mundi i predicatores. Item est
pennata sic et ipsi pennis virtutum ut facile evadat laqueos diaboli [Prov. i.]
pro frustra iacitur[2] rete ante oculos pennatorum. Item recta sic et ipsi per
intentionem [ps.] rectos decet collaudatio. Et apparuerunt fontes aquarum et
revelata sunt fundamenta orbis terrarum. Ad literam et apparuerunt etc | in fun-
do enim maris sunt fontes in aliquibus locis qui non apparent | nisi denudatur[2]
fundus maris quod tunc fuit factum ut filii Israel transierunt per maris alveum
ideo sequitur[2] et revelata sunt fundamenta orbis terrarum i partes terre existentes sub
aquis maris que dicuntur hic fundamenta orbis | ad similitudinem fundamenti domus

artificialis in qua fundamentum est pars inferior que super terram sunt aqua
fundata et superius corpora celestia. Alia lectio sic habetur ostendit revelacionem veritatis
et sacre scripture apostolis et aliis per apostolos et dicit apparuerunt eis predica-
tibus et miracula facientibus fontes aquarum id est habundantia doctri-
narum et sciencia celestium a spiritu sancto eis missis. Io. iiii fiet in eo fons
aque salientis in vitam eternam. Vel fontes aquarum id est duo testamenta
que sunt fontes aque salientis in vitam eternam hii fontes apparuerunt apostolis
quando dominus aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas et tunc maxime in-
tellexerunt scripturas quando misit eis spiritum sanctum et revelata sunt id est ma-
nifestata per predicationem apostolorum fundamenta orbis terrarum id est dicta prophetarum in
quibus fundatur ecclesia per orbem terrarum que ante non intelligebantur. 2
petri primo. Habemus firmiorem propheticum sermonem. Ephe. ii estis dome-
stici dei superedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum. Secunda predica-
tibus apostolis et miracula facientibus apparuerunt eis fontes aquarum id est habunda-
ntia scienciarum celestium et dona spiritus sancti ut intelligerent scripturas veteris
et novi testamenti et utique per predicationem apostolorum revelata sunt id est ma-
nifestata fundamenta orbis terrarum id est dicta et scripture prophetarum in quibus fun-
data est ecclesia per orbem terrarum que ante non intelligebantur. Nota sacra scriptu-
ra et doctrina fidei dicitur aque quia terram siccam et aridam irrigat et quasi
per effusionem lacrimarum multum humectat. Ieremie viii flebat omnis populus
cum audierat verba legis. 2o quia maculas abstergit. Io. xv Iam vos mundi estis
propter sermonem. Quare ecclesia dicitur orbis terrarum quia sicut extra orbem non est corporale sic ex-
tra ecclesiam ullum nichil est spirituale quia extra eam non est salus sicut nec extra archam
Noe que representabat ecclesiam. 2e. Ab increpatione tua domine ab inspira-
tione spiritus ire tue. Ad literam Respondit a quo processit talis punicio quia
egyptios scilicet a dei vindicta contra eos. Secunda. Alia lectio sic habetur ostendit predicationis
revelationis originem et predicationis doctrinam christi exitus 20 gratiam spiritus sancti unde
dicit ab increpatione tua domine quia docendo peccatores exitus increpabatis
Matt. x vagite primam 2e. Matt. xxiii ve vobis scribe et pharisei 2e. Apoc. vi via vite
increpatio discipline. Ab inspiratione spiritus ire tue id est quia per spiritum sanctum
eis iram tuam futuram timere inspirabis. De hac spiritu ire. Iob iiii vidi eos
qui operantur iniquitatem spiritu ire eius esse consumptos. Revelata sunt fundamenta
orbis terrarum id est scripta prophetarum sunt manifestata quando per increpationem et
predicationem et apostolorum et per spiritum sanctum scripta prophetarum sunt revelata. Aliquis
quia per increpationem et inspirationem debemus intelligere predicationem per
quam increpabant peccantes et inspirabant eisdem ut timerent futuram
iram. Misit de summo et accepit me et assumpsit me de aquis multis
Ad literam hic ostenditur forma liberationis cuius David que facta est virtute
divina et dicit misit de summo id est de celo unde venit auxilium mihi et ac-
cepit me scilicet deus liberando me sua gratia et virtute et assumpsit me de
aquis multis id est de multis tribulationibus Saule et absolone me persequen-
tibus. Alia lectio sic habetur est 3 pars 2e per principalis in qua ostendit beneficia
que fuerunt collata ecclesie in adventu christi totum quod dictum est sumptum est ex his

qr misit deus pr xpm filiu suu Jo viij no em a meipo veni sed ille
misit de summo i de celo ps a summo celo egressio eius / et accept me
sz ecliam i sponsaz per fidem sibi copulata / osee ij sponsabo te mi
in fide / et assumpsit me i ad se traxit de pctis / de aquis mltis i de
aquis baptismi s glo que dr mlte qr ad mlta valet baptismus qr
fomite debilitat remissionem pctorum confert graciam augmentat vires
roborant et dat spus multiformis Eze xxxvi effundam sup vos
aqua mundam et mundabo Vel de aquis mltis i de mltis pplis qr de iu:
deis et gentibus Apoc xvij aque mlte ppli mlti · Vel de aquis mltis i
de mltis tribulacionibus in quibus erat eclia assumpsit me ad regnum suu
act xiiij p mltas tribulaciones oz nos zc Vel alit sic misit de summo
deus spm scm act ij et accepit me i apprehendit qr fugitum et assumpsit
de aquis mltis i eduxit de multitudine pctorum / iiij Re ij · terra sterilis est
et aque pessime / Summa dicit david in psona eclie totu qr sup dcm e
venit ex hoc qr misit deus pr xpm filiu suu de summo i de celo et
accepit me s· ecliam in sponsam s per fidem copulata et assumpsit me
de aquis mltis i de mltis pplis sz iudeis et gentibus / Vl assumpsit me
de mltis pctis extrahendo et de aquis mltis i de aquis baptismi q ad
mlta valet baptismus · Vl de aquis mltis i de mltis tribulacionibus assumpsit
me ad regnum suu / Nota multiplices sunt aque / quedam corporalium tribu:
lacionum / ysa xliij cum transieris per aquas tecum ero et flumina no te o
perient / miseriarum humanarum / ij Re xiiij omnes morimur et qr aque dilabimur
deliciarum / ps conuertit aquas in sanguinem / Apoc xvij veni ondam t dam:
pnacionem meretricis magne que sedet sr aquas / culparum ps saluum me
fac / lacrimarum feruencium · Je ix quis dabit capiti meo aqua et oculis
Gen xxvi iste a na inuenit aquas calidas in solitudine / scripturarum
sanctarum ysa xxxiij panis datus e ei aque eius fideles sunt / pvs v · deri:
ventur fontes graciarum / ysa xii haurite aquas / penarum eternarum Job xxiiij
ab aquis niuium / celestium intelligenciarum / Dan iij bndic aquas zc

Eripuit me de inimicis meis fortissimis et ab hiis qui oderunt me
qm confortati sunt sr me · ad lram eripuit me zc s· saule et ab
solone / et ab hiis qui oderunt me sz siba filio bozi et s adherentibus
2 Re xx qm confortati sunt sr me hostes magna potencia ppr multitudinem et
adherentem / Alr lr sic hic eclia ondit sua liberacionem a malo temptacionis
interioris et exterioris / et dicit dns assumpsit me de aquis mltis / et eripuit
me qr quadam vi rapuit / Jo vi nemo venit ad me n pr meus traxerit
eu / et in hac notatur magna gra dei qr hs qr fuimus ligatus erat vinculis
pctorum erens sub ptate dyaboli sed p graciam dei e ereptus / de inimicis meis
fortissimis interioribus sz vicijs et concupiscencijs carnalibus que maxie no:
cent et impugnant Ecc xviij si prestes anime tue concupiscencijs tuis faciet
te in gaudium inimicis / seneca et boecius nulla pestis efficacior ad nocendum
qua familiaris inimicus / fortes inimici sunt homines / fortiores demones / forti
ssimi vicia seu concupiscencie interiores Vel sic eripuit me de inimicis meis
· mundo carne et dyabolo / fortissimis / fortes inimici sunt carnalia desideria accendentes

do / luc xi cu fortis armatus custodit atriu suu etc. fortiores sut medi
na concupiscencia suadendo / Ie xxxi liberavit eu de manu potencioris / fortis
simi sut homines et elaciones suggerendo Iob xlj no e ptas sub celo que
cōparetur ei / et ab hijs qui oderut me s demonibus et mal hoibus Exo i
oderant filios isrl egiptij et opprimebant eos / etc. ista lra expōt ptermitte
ita quod sy et expona pro id est et quod ista exceptio sit nimia sed qui con
fortati sut sup me i olim prevaluerut in pugnado me / pps confortati sut
qui persecuti me iniuste inimici mei / Vel sic eripuit / eciam dt / me ab inimi
meis fortissimis i a persecutoribus meis qui nitebant me cape sic tiranni et
ab hijs qui oderut me sz in corde malis hoibus quod confortati sut sup
me afflictor afflictori addendo / Vnde eciam ps eruit me psuasis tiran
nor quod quanto magis adversarij fortas persecut tanto magis patuit e deus tpoas
dumnac / figura huius Exo po filij isrl quanto magis opprimebantur ab e
giptijs tanto magis multiplicabantur / Moralr inimici fortissimi sut nra peta
que nobis multu nocent / Aug nulla nocebit adversitas si nulla etc. iniquitas
hij inimici sut fortes i consp / fortiores in ope / fortissimi in consuetudine / quod
difficilius hō liberat a peto opis quam cordis / sed difficilime a peto co
suetudis / Alij hostes aie sut demones qui sut debiles ca pctm no
vincentes n volente / sed fortificant p peccatum sic volutate letale sua
debilitate fortificat inimicu / et hij inimici fortissimi sut / consuetudine ex ea sup
dcta / Tercia eciam dt dns assumpsit me de aquis multis et eripuit me
qs quadam vi et gra rapuit me de inimicis meis fortissimis inferioribus i
vicijs et cupiditatibus carnalibus que maxime nocent et impugnat / vel de inimicis
meis fortibus mudo carne et dyabolo et ab hijs i ab hijs i ad demonibus
et malis hoibus qui oderut me qui confortati sut sup me i olim p
valuerut impugnado me / vel de inimicis meis fortissimis i a persecutoribus
meis qui nitebantur me cape sic tirani / et ab hijs i a mal hominibus
quod oderut me sz in corde qui confortati sut sup me afflictor afflictori
addendo / Preuenerut me in die afflictionis mee / et fctus e dns adiu
tor meus / ad lram quod saul ita preuenit david quod ad modicum tenere eum
comprehendere potuit quod desperabat se posse evadere / pi R xxiij / et siba filius
bocri concitavit rebellionem contra david / anteque redisset ad civitate et domu
regia / et fcus e dns protector meus quod ex eius ordinacione saul compulsus
fuit persecucionem seu insecucionem dimittere / eo quod philistij infuderant se sup
terram isrl / pi R xxiij et nutu dei consiliu achitofel fuit dissipatu
ij R xx et caput sibe fuit amputatu de consilio mulieris sapientis et hec
dō faciente / Alr lr sic hic ponit liberacionem a malo pene / et po im
pugnatores / qb confortati sut sup me / qui prevenerut me i antequam possem
resistere prevaluerunt contra me / Jeremie iiij velociores fuerunt persecutores nri
aquilis celi / tunc enim inimici infernales et eciam alij fuerunt homines / quando
impediunt pgressum boni propositi / sed tunc qui sentitur qui homines i peccatum
traxerunt / Vel sic prevenerunt me decipiendo ex inpviso / luc xij si sciret
pr familias i hora qua fur veniret i dyabolus vigilaret utique et
no sineret perfodi domum suam / et ysa xv / nocte i ex inpviso vastatus

est munus scilicet virtutum In die afflictionis mee i in tempore presentis miserie ysa xx
xvii dies tribulationis et angustie dies hec et scitis e dns protector meus
contra afflictiones et miserias presentis vite Je xv si non occurri t in tempore afflictionis
et in tempore tribulationis adversus inimicum Et eduxit me in latitudinem dns
salvum me fecit quoniam voluit me ad literam et eduxit me in latitudinem
scilicet regni israel perdictis tribulationibus terminatis salvum me fecit Aliter legitur sic g
qui liberationem a malo tangit promotionem in bonum morum et fidei et dicit dns
factus est protector meus et eduxit me de angustia peccati et tribulationis in
latitudinem i in caritate dilatatem cordis et in latitudinem mundi et virtutum
qui in tribulatione dilatasti mihi prov iiii ducam te per semitas equitatis
quas cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui Augustinus caritas latitudo e
quam arctare non mirum quod tenet illum qui e ubique et ideo bene dicit in latitudine
quod ex mundi angustias per mundi contemptum salvum me fecit per fidem transferen
do de perditione ad salutem luc vii fides tua te salvum fecit etc quoniam vo
luit me i suo beneplacito non meo merito Titum iii non ex operibus iustitie que
fecimus nos sed secundum misericordiam salvos nos fecit Et retribuet mihi dns secundum
iustitiam meam et secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi ad literam quod
dicit quod dedit mihi bona temporalia speciosa ab eo consequi etiam et secundum puri
tate manuum mearum i operum que per manus designantur eo quod operantur ma
nibus Aliter legitur sic hic ponit 2m beneficium scilicet retributionem in presenti et per
severantia in gratia et dicit quod dns eduxit me in latitudinem et salvum me
fecit hec omnia gratis dedit et post ea retribuet mihi dns hic in presenti
gratiam et perseverantiam pro fide spe et caritate quas ab eo gratuite habeo
secundum iustitiam meam i secundum rectitudinem voluntatis propter se servata Anselmus
iustitia e rectitudo voluntatis propter se servata et secundum puritatem manuum mearum
i operum meorum exteriorum Job xxii salvabitur innocens salvabitur autem munditia
manuum suarum retribuet mihi ita quod iustus ille non solum pro bonis operibus
sed etiam pro bona voluntate accipiet retributionem a deo propter fidem spe et
caritate ex quibus sunt bona voluntas et bona opera Quia custodivi
vias dni nec impie gessi a deo meo ad literam quod custodivi etc
quantum ad precepta moralia affirmativa nec impie gessi a deo meo agendo
contra precepta negativa Aliter legitur sic hic ostendit quare iustitiam et perseverantiam
in bono et declinandi a malo quia custodivit mandata dei et non egit
impie et dicit dns retribuet mihi pro meis puris operibus quod custodivi
vias dni i precepta caritatis implevi et ad mala facienda non declinavi
et adhuc custodiam servimus mandata dei quo ad mores Job xxiii vesti
gia eius secutus e pes meus vias eius custodivi Vie dni sunt pre
cepta eius et prohibitiones que itur ad vitam Mat xix Si vis vitam intrare
serva mandata Item vie dni sunt misericordia et iustitiam quibus venit ad nos
psalmus universe vie dni misericordia et veritas Item vie dni quibus dns in presenti
vita ambulat e via paupertatis humilitatis et crucis Pa pe ii xp passus
e pro nobis nobis relinquens exemplum nec impie gessi nec gratia recedendo
a deo meo quantum ad fidem Job vi quo ibimus a te verba vite eterne habes
Job xxi dixerunt deo recede a nobis Exo xxxii peccavit populus tuus recces
serunt cito de via quam ostendi eis vel hec duo respiciunt predicta duo
scilicet secundum iustitiam meam quod custodivi vias dni et secundum puritatem manuum mearum

vie dei

quia no(n) gessi impie adeo recedendo ¶ Secu(n)da d(omin)us retribuet m(ihi) s(ecundu)m meis
puro op(er)ib(us) q(ui)a custodivi vias d(omi)ni i(d est) p(re)cepta cari(ta)t(is) implevi et ad mala
facienda co(n)tra p(ro)hibic(i)o(n)es d(omi)ni no(n) declinavi et adhuc firmit(er) custodia(m) vias
d(omi)ni s(cilicet) m(andat)a et iusticia(m) n(e)c impie gessi i(d est) fecit n(e)c facia(m) recedendo adeo
meo (con)t(ra)ri(u)m ad fidem · v(e)l (con)tr(ari)u(m) ad (con)temptu(m) et neglig(enti)a(m) ma(n)dator(um) eius
¶ Nota multiplex e(st) puritas queda(m) carnis a luxuria p(er) castitate(m) · p(rim)i Re(gum) xxi
si mu(n)di su(n)t pue(r)i · Cordis ab errore p(er) fide(m) · p(rim)a Thi(mothei) iii h(ab)entes misteriu(m)
fidei i(n) (con)scie(n)cia pura · locuc(i)o(n)is a f(a)lsitate p(er) veritatem Job xxxiii Sermo(n)es labia
mea pura loquent(ur) · Operac(i)o(n)is ab iniq(ui)tate p(er) equitate(m) ut hic re. m(ihi) de.
Intencio(n)is a duplicitate p(er) simplicitate(m) Jacobi iiii purificate corda duplices
a(ni)mo · Affectio(n)is a cupiditate p(er) cari(ta)te(m) i(prima) Thi(mothei) p(rimo) finis p(re)cepti e(st) caritas de
corde puro et (con)scia(enci)a bona et fide no(n) ficta · Orac(i)o(n)is a tepore s(ecundu)m fervore(m)
i(prima) Thimo(thei) ii volo m(en) igno(r)ar(e) i(n) om(n)i loco levantes puras manus si(ne) ira
disceptac(i)o(n)e · Contemplacio(n)is ab ymaginac(i)o(n)e p(er) ro(m). ii Thi(mothei) ii cu(m) hi(i)s
qui invocant d(omi)n(u)m de corde puro (et)c(etera) ¶ Q(uonia)m o(mn)ia iudicia ei(us) i(n) (con)-
spectu meo et iusticias ei(us) no(n) repuli a me ad l(itte)ram · q(ui)a o(mn)ia iud(ici)a
exeq(ue)ndo p(re)cepta eius iudicia · et iusticias eius i(d est) ceremonias no(n) repuli
a me eas dimittendo ¶ Alit(er) l(egitu)r sic hic ponit ro(cionem) q(ua)r(e) quid sperat retri-
buc(i)o(n)em a d(omi)no · q(ui)a eius iudicia diligenter (con)sideravit et iusticias humiliter
app(ro)bavit · et d(icit) ideo custodivi p(re)cepta d(omi)ni nec feci impie (contra) deu(m) · q(ui)a
o(mn)ia iudicia ei(us) s(cilicet) p(re)mia iustor(um) et pene impior(um) ta(m) p(re)te(r)ita q(uam) futura
su(n)t i(n) (con)spectu meo s(cilicet) per diligentem (con)siderac(i)o(n)em s(ecundu)m glo(sam) Sed (contra) dici(tu)r
p(ro)v(er)b(iorum) xxviii viri impii no(n) cogitant iudiciu(m) · et iusticias ei(us) s(cilicet) flagella
et temptac(i)o(n)es quas m(ihi) iuste inflixit et infligit cu(m) sancio(ne) d(omi)na iudicia
no(n) repuli a me s(ed) paciente(r) sustinui ps(almus) Justus d(omi)n(u)s (et) rectis (et)c(etera) corda ·
vel iusticias i(d est) execuc(i)o(n)es iudicior(um) no(n) repuli a me reprobando ymo placu-
erunt m(ihi) per app(ro)bac(i)o(n)em · vel iusticias ei(us) no(n) repuli i(d est) no(n) deserui iusticia(m)
n(e)c deseram Job xxvii Justificac(i)o(n)em qua(m) cepi tene(re) no(n) deseram Racio(n)e
c(apitulo) xxvi qui t(ra)nsgredi(tu)r de iusticia ad iniq(ui)tatem deus parat eu(m) ¶ Secu(n)da Job
custodivi p(re)cepta d(omi)ni n(e)c feci impie (contra) deu(m) q(ui)a o(mn)ia iudicia ei(us) s(cilicet)
p(re)mia iustor(um) et pene impior(um) ta(m) p(re)te(r)ita q(uam) futura su(n)t i(n) (con)spe(ctu) meo
i(d est) i(n) mea diligenti (con)siderac(i)o(n)e · et iusticias eius i(d est) execuc(i)o(n)es iudicior(um) s(cilicet) fla-
gella t(ri)bulac(i)o(n)es temptac(i)o(n)es (et)c(etera) · no(n) repuli a me reprobando sed libenter
sustinui app(ro)bando v(e)l iusticias ei(us) no(n) repuli i(d est) no(n) deserui iusticias
ei(us) n(e)c deseram ¶ Et ero immaculatus cu(m) eo et observabo me ab iniq(ui)tate
mea · ad l(itte)ram ¶ Q(ui)a no(n) patit(ur) (con)sorciu(m) maculator(um) cu(m) sit sp(iritu)s s(an)c(t)or(um)
et observabo me ab iniq(ui)tate mea i(d est) cavebo a crimine adulterii et ho-
micidii i(n) facto Urie et a (con)similib(us) ¶ Alit(er) l(egitu)r sic p(ro)p(heta) ost(endi)t qua(re) ego d(icit) se h(ab)ere
ad sepi(ssi)m(u)m q(ui)a d(icit) h(ab)ere iudicia dei p(re) oculis suis · hic ost(endi)t q(uo)m(odo) q(ui)b(us) d(icit)
se h(ab)ere ad deu(m) et ad p(ro)ximu(m) et d(icit) q(ui)a o(mn)ia iudicia dei su(n)t p(re) oculis cordis
mei · ideo ero immaculatus cu(m) eo · i(d est) sine macula mortal(is) pecc(at)i adherebo
ei · Ps(almus) Innocentes et recti adheserunt m(ihi) Apoc(alipsis) xiiii sine macula
su(n)t an(te) thronu(m) dei Et i Corinth(ios) vi(?) qui adheret deo unus sp(iritu)s efficit(ur)
cu(m) eo · et observabo me ab iniq(ui)tate mea i(d est) cavebo diligenter ne fa-
ciam iniquitatem p(ro)ximo meo Job xxvii donec deficia(m) no(n) recedam ab (et)c(etera)

Et retribuet mihi dominus secundum iustitiam meam et secundum puritatem manu-
um mearum in conspectu oculorum eius / Ad literam iste versus expositus sic supra
dictum est. Aliter legitur sic hic ostendit plenam remuneratorem in futuro retribue-
dam et ostendit pro quo merito dabitur remuneratio et a quo id meritum comperitur
ibi cum sancto sanctus eris / et dicit quod non solum merito fidei et operum dabit dominus
perseverantiam in presenti sed etiam merito perseverantie dabit dominus gloriam in
futuro. Unde dicit retribuet mihi dominus in futuro gloriam / secundum iustitiam meam
id est iuxta rectitudinem voluntatis seu pro recta voluntate / et secundum puritatem ma-
nuum mearum id est iuxta puritatem operis vel pro meis puris operibus Iob xxxiiii
opus hominis reddet ei et iuxta vias singulorum retribuet eis. Luce
vi eadem mensura qua mensi fueritis remetietur vobis / in conspectu oculorum eius
id est gloriam eternam ubi videbitur clare facie ad faciem / psalmus quando veniam et
apparebo ante faciem dei / Cassiodorus / pulchre additum est in conspectu oculorum eius
quod tunc beatis conveniet ut sic illi qui puro corde deum intuentur in presenti vita
ita eos iugiter virtus divina respiciet. Cum sancto sanctus eris et cum
viro innocente innocens eris. Ad literam hic dominus in decantatione ostendit
dei magnam et benignitatem gratiarum erga bonos eo quod particulariter fuerat locu-
tus de bonitate dei erga se propter suam innocentiam dicens cum sancto sanctus eris. Unde
est david ad dominum quasi dicat sanctus te sanctum confitebitur a quo illi sanctitas donatur
Vel aliter cum sancto qui scilicet sancte vivit / sanctus eris sua sanctitatem augmentando
et cum innocente qui malum alteri non facit / innocens eris malum non infe-
rendo nisi forte malum temporale pene ad purgationem culpe prolite / vel ad ex-
ercitium sue patientie quod cedit ei ad bonum vite eterne. Aliter legitur sic hic ostendit
a quo datur id meritum et intendit quod omnia habentur a deo / Unde primo ostendit a quo
conceditur sanctitas voluntatis / 2o a quo puritas operis / et dicit quod iustitia mea
et puritas manuum mearum non fuit a me solo hic / sed a te cooperante
quia cum sancto per rectitudinem voluntatis informate / tu eris sanctus efficiens / quia
cum sis sanctus per naturam / sanctificas alios per gratiam / Levitici xxii ego dominus qui
sanctifico vos / et cum innocente per puritatem operis informate / innocens eris
efficiens per gratiam / Iob xiiii quis potest facere mundum de immundo / nonne tu qui
solus es / quasi dicat si aliquis homo sanctus est / hoc est ideo quia deus qui est sanctus a natura
est cum eo ipsum sanctificans per suam gratiam et si aliquis est innocens hoc est
ideo quia deus qui est innocens in sua natura / est cum eo ipsum innocentem faciens
per suam gratiam / et cum illis eternaliter erit deus sanctus et innocens non cum sanctis
et innocentibus / Cassiodorus hic docemur sanctis conversari et non iniquis quia mores
formantur ex convictu quod unus bonus multos alios verbo et exemplo convertit
et quia si vita qui religiosis adherent religiosa fuerit / ideo dicit cum sancto sanctus
eris quia boni homines erubescunt se sociare malis et eis conmaneant. Et cum
electo electus eris et cum perverso perverteris / Ad literam et cum electo
electus eris ad vitam eternam per predestinationem / electus eris quod eliget te omnibus
aliis. Aliter legitur sic hic ostendit quid datur talibus retributio quod per divinam elec-
tionem homo fit bonus et per divinam permissionem fit reprobus / et dicit et cum electo
electus eris id est quem tu eligis elegeris ab eo / Iohannis xv non vos me elegistis
sed ego vos elegi / Ephesiorum primo elegit nos ante mundi constitutionem ut essemus
sancti et cum perverso perverteris id est permittis perverti ac si tu ipse esses per-

versu / Exo x. Ego indurui cor eius vel pervertero, permittis pervertere, vel ego indurabo cor
pharaonis vel cum perverso pervertero vel perverso videor perversus ut blasfemus
et omnibus dampnatus sic bono videor bonus. Vel aliter hic potest intelligi
quod propheta loquitur de bonis ad ostendendum quod ... societas est appetenda et societas
diaboli fugienda / et vero sic ego ero immaculatus cum eo scilicet cum deo / sicut
tu quicumque es cum sancto sanctus eris et cum electo vel cum Christo electus eris et cum
perverso dyabolo perversus eris. Summa. Cum electo electus eris vel qui est tuus electus
per predestinacionem ad vitam eternam tu deus eciam eius eris electus quia eligeret
te obmissis aliis / et cum perverso pervertero vel qui est a te perversus perversus
illi ad dampnacionem tu videbis deus perversus quia et te et tua opera blas-
femabit et contrarium in eo est putet. Vel sic ego ero immaculatus cum deo
sic tu quicumque es cum sancto sanctus eris et cum electo vel cum Christo electus eris et
cum perverso dyabolo perversus eris. Quoniam tu populum humilem salvum facies
et oculos superborum humiliabis / Ad literam quoniam tu populum humilem fa-
cies / et oculos superborum humiliabis / ad literam quoniam tu populum humilem fu-
tabo est deus superbis resistit humilibus autem dat graciam / Aliter legitur sic ...
ostendit cui promissa retribucio debetur quia humili populo et superbis dampnacio / et dicit
quoniam tu populum humilem qui est sanctus / salvum facies ipsos in celo exaltando
et glorificando Job xxii qui humiliatus fuerit erit in gloria / et qui inclina-
verit oculos suos salvabitur / et oculos superborum humiliabis / ipsos superbos ad
infimum deiciendo Prov. xxix superbum sequitur humilitas. Nota tamen sunt que ra-
dicatam nutriunt humilitatem / per assiduitatem subieccionis / consideracio propter
fragilitatis / comparacio melioris. Si lucifer primum humilis esset non de celo cecidis-
set. Si adam secundum humilis esset non fuisset eiectus de paradiso. Si antixpc tercius
non preferret se deo. Nota quod deus quatuor salvare specialiter humiles / primo humiles spiritu
salvat et in primo psalmo / 2o in se sperantes Dan. xiii qui salvat sperantes in
se sperantes domino invocantes Joel iiio quicumque invocaverit nomen domini. Timores
Job xxii salvabitur ... penitentes ii. Paralip. vi ... indignum salvabis me
devote verbum audientes Jaco. i. In mansuetudine suscipite insitum verbum quod
possit salvare. Perseverantes Math. x. qui perseveraverit usque in finem /
Quoniam tu illuminas lucernam meam domine deus meus illumina tenebras meas.
Ad literam lucerna est lumen in testa / id est lumen naturalis intellectus quando po-
situs in corpore terreo vel deus lucerna quam lucernam deus illuminat quando lumini naturali ad-
dit lumine gracie / et gracia conferre ... / deus meus illumina tenebras meas /
lumen naturale comparatum ad deum tenebra est / sic quelibet creatura / ideo david
petit ipsum illuminari gracia divina. Vel aliter tenebre dicuntur opera mortua per
peccatum mortale extincta que recuperata gracia vivificantur et illuminantur. Aliter pp(ro)pha orat
legitur sic hic propheta orat ut deus illuminet ipsum et alios peccatores lumine gracie
sue et dicit domine mee gubernacionis / deus meus bone creacionis / meus bone sanctitatis
quoniam tu illuminas luce tue sapiencie et gracie / lucerna mea vel Christus salvatorem
meum Luc. viii / nemo accendit lucernam / vel lucerna mea vel doctores ecclesie
et apostolos Math. v. vos estis lux mundi Phil. ii inter quos lucet sicut stelle.
le in firmamento / figura Exo. xxv facies lucernas septem et pones eas
super candelabrum. Candelabrum significat ecclesiam super quam debent poni septem
lucerne vel universitas doctorum et prelatorum bonorum. Vel sic quoniam illuminas lu-
cernam meam vel lumen naturale intellectus mei luce tue gracie et sapiencie infundendo /

Illumina etiam tenebras meas i. opera mea mitoria per peccatum mortale ext-
incta. vel tenebras meas i. peccatores rudes et indoctos illumina per tuam sapi-
entiam et gratiam. Nota quedam lucerna est bone operationis luce xij Sint
lumbi vestri precincti et lucerne ardentes. Secunda lucerna est recte intentionis Mathei vj lucerna
corporis tui etc. 3ª scilicet predicationis. ps. lucerna pedibus meis verbum tuum. Quarta
caritatis fervide. prov. xxxi non extinguetur. Quinta inspirationis. prov. xx lu-
cerna domini spiraculum hominis. Sexta ecclesie prelationis luce viij neque accendunt lucernam.
Septima legis. prov. vj mandatum lucerna est et lex lux. Octava glorie celestis Job xx-
ix qui splendebat lucerna eius. Nona iudiciarie inquisitionis Sophonie i scrutabor
ierusalem in lucernis etc. Quoniam in te eripiar a temptatione et in deo meo
transgrediar murum. Quantum ad literam hic describitur liberatio david a temptatione et
dicit quoniam in te i. per te eripiar a temptatione. fuit enim temptatus david contra
de nabal in oribus de domo sua. a qua temptatione fuit exceptus per verbum
abigail adeo ad hoc dicere. propter quod dixit ei david. benedictus deus qui te
misit hodie in occursum meum. j reg. xxv. et in deo meo i. in virtute dei
mei transgrediar murum capiendo adversarios contra suum fortalitium ye-
busseorum. 2 reg. v. et quando cepit rabbo filiorum amon 2 reg. xij. Aliter secundum sic
hic insinuat fiduciam impetrandi ex duobus. primo quod per deum vincitur tempta-
tio peccati et removetur obstaculum peccati preteriti. dicit ideo confidens rogo. quoniam
in te i. per te eripiar a temptatione futurorum peccatorum. vel a temptatione inimicorum
visibilium et invisibilium. Mat. vj et ne nos inducas in temptationem. j ad co-
rinthios x fidelis deus qui non permittit nos temptari super id quod potestis.
et in deo meo i. auxilio dei mei transgrediar murum i. impedimentum
peccatorum que me impediunt accedere ad deum. ysa. lix. peccata vestra diviserunt
inter vos et deum vestrum. Honorius. murus est peccatum quod separat homines a cele-
sti ierusalem. transgrediar ergo murum peccatum mortale vitando et de preterito penitendo
ut ad celestem ierusalem possem transilire. Nota murus dicitur peccatum quod sicut
murus impedit ne videamus vel intremus ad id quod est ultra murum sic
peccatum separat nos adeo ne ipsum videamus vel ad ipsum accedamus. ysa. lix.
iniquitates vestre diviserunt vos. Iste murus compositus ex luto luxurie et latere
avaricie. et palea inanis glorie. et cemento amoris mundi. Hic murus
non potest in presenti totaliter evitari sed transiliri quod nitur hoc hic peccatare sed potest
de peccato primam agere Jo. pº. si dixerimus quod peccatum non habemus etc. Deus
meus impolluta via eius eloquia domini igne examinata. protector est omnium
sperantium in se. Ad literam ista est lex divina in qua non est aqua immun-
da commissa tamen lutea licet aqua fuit permissa propter magis malum evitandum
sic usura cum extraneis ne fines suos cum usuris gravarent. et libellus re-
pudii ne uxores occiderent. deut. xxiiij. eloquia domini examinata. i. pura et
munda sicut metalla in fornace probata. protector est ipse deus omnium sperantium
in se. dum tamen ista spes proveniat ex gratia meritis. aliter enim non esset spes sed
presumptio. Aliter secundum sic hic recommendat dominum multipliciter quod prius exorat
primo quo ad eius bonitatem et sapientiam. et dicit quod eripiar a temptatione per dominum
qui est deus meus. et via eius i. fides caritate informata et observancia
mandatorum eius. est impolluta quod pollutos mundat Galat. v. neque circum-
cisio aliquid valet. neque preputium. sed fides que per dilectionem operatur. De ista

via d' ysa xl parate viam dni et declinate a malo et facite bonum / hec
e via per quam deus nos venimus ad ipsum deum / sz maxime caritas / pa
Corinth xiij adhuc excellentiorem viam vobis demonstro que oia suffert etc
Sed via qua ipse deus ad nos venit e gratia eius nos sanctificans / Leuit
xxi ego dns qui sanctifico vos / vel bta virgo maria e via per quam deus
venit in mundum / hec via e inpolluta / ysa xxxv via sancta vocabitur et non xxxv capitulo
transibit pollutus per eam / Eloquia dni sic sapientium septuplum sunt examinata
igne sancti spiritus que predicatores et auditores succendit intus in corde / vel
igne tribulationis que extrinsecus sustinuerunt / protector e omnium sperantium in se
non de seipsis presumentium / Sermo xvij Maledictus qui confidit in homine et in seipso
Quis deus preter dominum aut quis deus preter deum meum / Ad literam quod
nullus / quia alii sunt dii tantum participatione s. honores sancti / ps ego dixi dii
estis / vel sunt dii ficti sicut ydola gentium / Ad hoc sic / quod ostendit quod ad alium
non debeat confugere petendo / et dicit Ille e deus meus cuius via immaculata / Aut
quis e alius deus preter dominum qui e creator omnium / Judith ix dns tocius cre
ature tu es / Apoc xix est in femore scriptum rex regum et dns dominantium
Aut quis alius deus verus / preter deum meum qui e specialis deus iudeorum / ps
notus in iudea deus / Exo iij ego sum deus patris tui abraham / Ecia e deus
meus ... cultura unione nature et redemptione / vel aliter quis deus preter
dominum cui in ... fruimur / aut quis deus preter deum meum quem in premium
expectamus / Deus qui precinxit me virtute et posuit immaculatam viam
meam / ad literam deus qui precinxit me virtute corporali contra hostes visibiles
et spirituali virtute contra hostes invisibiles et posuit immaculatam viam meam
auferens a me maculam adulterii cum bersabee et homicidii urie que macule
fuerunt purgate per passionem quam deus dedit david in persecutione absolon
filii quam ei predixerat natan ... z reg xij / Alle le sic hic xpc vel ecclesia exsurgit
... virtute ... / primo virtute et potentia in executione bonorum operum
sz fortitudine actionis et puritate affectionis / et dicit iste e deus et non est
alius / deus qui precinxit me ad iter cursum vel pugnatum ut magis
expeditus sim ad currendum vel ad pugnandum / Luc xij Sint lumbi vestri precincti
Iere xij precinge te et calcia te / virtute et fortitudine ad aggrediendum
ardua / et sustinendum difficilia / ecia precinxit me virtute continencia a su
perfluitate libidinum / abstinencia a superfluitate ciborum / iusticia a superfluitate actionum
sapientia et caritate a superfluitate cogitationum et verborum / et posuit immaculatam
viam meam s. caritatem ad diligendum deum pure et sincere / ph Corinth
xiij adhuc excellentiorem viam vobis demonstro / maior autem horum e caritas
Ista via e immaculata qua quis ex toto corde diligit deum / Deutr dili
ges dominum deum tuum ex toto corde etc Sicut enim via qua xps ad nos venit
e immaculata sz fides sic immaculata e via qua nos ad eum venimus s.
caritas / Nota quod cinctorium spirituale e multiplex / primum continencia a superflu
itate libidinum / Luc xij Sint lumbi vestri / Aug glo lumbos precingimus
cum carnis luxuriam per continentiam coartamus / secundum abstinencia qua precin
gimur a superfluitate ciborum / hec e zona helie iiij reg i vir pilosus et
zona pellicea accinctus renes / tertium iusticia a superfluitate actionum
ysa xi erit iusticia cingulum eius / Quartum sapientia vel caritas a superfluitate

cogitacionu̅ et ver̅ Apoc̅ j. p̅cinctu̅ ad mamillas .i. circa pector̅ zona aurea
signandum q̅ e̅ singularis p̅me Judith iiij sacerdotes p̅cincti cilicio offerebant
sacrificia dn̅o Continentie Luce xij sint lumbi v̅ri p̅cincti .iiij Re̅ p̅mo
vir pilosus et zona p̅cinctus Obedie̅ Thobie v° Invenit iuvene̅ stante̅
splendidu̅ p̅cinctu̅ Iudicie Jos̅ xiij Cu̅ ante lu̅ Justitie Ysa xi erit
iusticia cingulu̅ Sapientie Apoc̅ j. p̅cin ad mamillas etc Qui p̅fecit
pedes meos tamq̅ cervor̅ et sup̅ excelsa statuens me ad Quantum
dando m̅ agilitate̅ ad hostes meos in sequendum et sup̅ excelsa statuens
me .i. stabilitans in regia dignitate Tal̅ l̅r sic hic exponit virtute alia
sibi adeo data s̅m intencionem ethnor̅ et d̅r qui p̅fecit .i. p̅fectos fecit
pedes meos .i. affectus meos Aug̅ pes a̅ie amor e̅ tamq̅ cervor̅ ca
sicu̅ q̅ cum transiliunt loca lutuosa spinosa et foveas qui venatur p̅
que tria designantur p̅cc̅a p̅a Jo iij Om̅e q̅ e̅ in mu̅do a̅ e̅ concupia carnis
est lutu̅ aut concupia oculor̅ .i. avaricia est spine et suꝑbia vite est
fovea Mat̅ q̅ om̅is qui se exaltat humiliabi̅ tamq̅ cervor̅ ut velocit̅
etc̅ possim ad deu̅ transiliendo spinas t̅palium divitiar̅ foveas delicias
motes honor̅ Gen xl Neptalim ceruus emissus et dans eloquia pulcra
Et sup̅ excelsa statuens me .i. firmans mea intencio̅ ad cogitandu̅ et
amandu̅ excelsa et celestia Abac̅ iij sup̅ excelsa mea deducet me vi
ctor Baruch v Jrl̅m sta et vide iocunditate̅ q̅ adeo veniet Ysa xl sup̅
monte̅ excelsum ascende tu etc Qui docet manus meas ad p̅liu̅
et posuisti ut arcu̅ ereum bra Chia mea Ad l̅ram q̅ deus docuit
eu̅ artem p̅liandi et posuit ut arcu̅ ereu̅ bra ma̅ dans m̅ forti̅ ue̅
convenientem ad exercend̅ p̅liandi arte̅ Alr̅ l̅r sic hic ondit prudencia̅
sibi et suis data cont̅ insultus viciorum et hoc multiplr̅ et d̅r ip̅e e̅ deus
meus qui no̅ solu̅ p̅fecit pedes meos sed etia̅ docet manus meas ad
p̅liu̅ .i. docet me prudenter operari et age̅ ad expugnandu̅ hostes et vicia
Et d̅r no̅it manus no̅ linguam q̅ magis in ea e̅ prudencia factor̅ quam
verbor̅ p̅a Corinth ix Sic pugno no̅ q̅si aere verberans sed castigo
corpus meu̅ et in s̅uitute dei redigo illud et posuisti hic mutat p̅
sona̅ ex affectu dicens et posuisti bra mea .i. robur et forti̅ue̅ a̅ie mee
ut arcu̅ ereum qui e̅ inflexibilis dando m̅ infatigabilem fortitudine̅
et inflexibile constantia̅ et intencio̅ ad bn̅ operand̅ et ad vicia debelland̅
Dan x brachia eius q̅si species eris tandem vel p̅ arcu̅ ereu̅ p̅t intelligi
constancia indeficiens ad bn̅ operand̅ Gal̅ vlt̅ Bona facientes no̅ deficiamus
q̅ tpr̅e suo metemus no̅ deficientes Et dedisti m̅ p̅teccionem salutis tue
et dextera tua suscepit me ad l̅ram q̅ d. fortitudo mea parum posset
n̅ p̅teccio tua adesset Alr̅ l̅r sic hic tangit quedam utile bellantibus et d̅r
q̅ p̅dc̅a no̅ sufficiunt sine tua p̅teccione et ideo dedisti m̅ g̅re non
meis merit̅ p̅teccionem salutis tue .i. p̅teccione̅ me salvante̅ in bello
Tren iij dab̅ eis scutu̅ cordis laborem tuu̅ ps̅ dn̅e ut scuto bone vo
lu̅t dedisti m̅ p̅teccio̅ .i. incolumitat̅ pa om̅ib̅ tue dedisti in cor meu̅
ut recogitem quod operatus es salute̅ i̅ medio t̅re Vel p̅teccionem .i. salu
tare̅ p̅tectorem xp̅m filiu̅ tuu̅ q̅ ip̅e pro nob̅ morte̅ sustinuit
ut nos salvaremur Ysa lxiij displicuit pater meus sup̅ eu̅ p̅teccio̅ salutis

quia xristus redemit nos ab ira dei et sanauit a peccato et memoria passionis eius
protegit ab iminente temptacione / figura numeri xxi qui aspiciebat serpentem
eneum suspensum in palo sanabitur. Et dextera tua id est fauor gracie tue seu
consolacio diuina / suscepit me quia ad refocillandum pro uel sustentandum / Mathei xi venite
ad me omnes qui laboratis etc. / ysaie xli / Suscepit te dextera iusticie mee / et dex-
tera tua id est filius tuus suscepit me ad graciam tuam per suam passionem et mortem
redimendo / Vel sic dedisti michi in auxilium protectionem salutis tue id est salua-
torem filium tuum in protectionem contra inimicos meos in bello. Et disciplina
tua correxit me in finem et disciplina tua ipsa me docebit ad
literam disciplina tua correxit me in finem per tribulaciones temporales me corrigendo
et disciplina tua ipsa me docebit / quia vexacio adeo inflicta dat intellectum /
Allegorice sic Hic tangit duplicem fructum discipline que est experiencia pugne
scilicet reuocacionem a malo et promocionem ad bonum / et dicit dedisti michi protectionem
sed non ita solum ut nichil paterer sed ut per passiones erudirer / et ergo
disciplina tua id est experimentalis erudicio seu experiencia flagellorum mole-
stiarum tribulacionum et temptacionum / Sapiencie xii / Cum nos deus disciplinam
inimicos nostros multipliciter flagellas / correxit me a malo reuocando ne
demergar (?) sinendo / hebreos xii quem diligit dominus castigat / in finem debitum
scilicet eternam salutem. Vnde alia litera habet direxit vel in finem id est in xristum ut
quicquid ago vel patior dirigam in xristum / qui est finis meus consummans et perficiens
Romanos x finis legis xristus / et disciplina tua que fit per doctrinam et precepta
ipsa me docebit in futuro perseueranciam / Vel disciplina tua id est experiencia tri-
bulacionum et temptacionum ipsa me docebit ad meliora promouendo. Ieremie
vi / Et alia literam per omne flagellum erudiere ierusalem. Dilatasti gressus
meos subtus me et non sunt infirmata vestigia mea / ad literam
In hebreo habetur passus meos quia cum pedes sunt contracti homo dispositus est
ad cadendum / sed cum sunt quemadmodum elongati tunc est dispositus ad firmius
standum / per hoc intelligitur firmitas in statu regio quem inerat ipsi dauid
adeo / Allegorice sic / Hic ondit perseueranciam et fortitudinem sustinendi scilicet per
dilatacionem in bonum et confirmacionem contra malum / et dicit dilatasti gressus meos
id est affectus meos / siue cum inmora de bono in melius hilariter proficiendo /
subtus me id est promouendo mea que sunt subtus me scilicet ut rebus temporalibus et mem-
bris corporis mei sine difficultate possim bene uti / et non literam cor stringi
per auariciam temporalia retinendo / vel per iram vel per singulti (?) / prouerbiis iiii dum re-
rs se est quasi tu ingredieris etc. / Vel sic dilatasti gressus meos id est affectus meos
subtus me id est ut sint michi subditi et non late dominentur michi quia sensualitas
debet esse sub potestate racionis / et non sunt infirmata vestigia mea id est opera
exteriora non sunt debilitata propter mala imminencia quia propter ea remissius debe-
rem operari sed sunt firma et stabilia / Ecclesiastici ii / fili quomodo sta sic pedes tu-
Nota dilatacio spiritualis fit primo per tria / per largitatem elemosinarum / prouerbiis xviii
donum hominis dilatat viam eius et ante principes spacium ei facit. Secundo per delecta-
ciones spirituales quas dominus immittit in tribulacione / psalmus / In tribulacione dila-
tasti michi / 3o per prudenciam / prouerbiis iiii ducam te per semitas equitatis quas cum in-
gressus fueris non artabuntur gressus tui / Item non per pedes significantur

gressus et per vestigia que relinquuntur ex pedibus qui signa sunt operum exterior
que delinquuntur ab homine iusto pro exemplo et imitatione aliorum et que secuntur
interiores affectiones Augustinus per latum dilationis est exhibitio operis. Q[u]o(d) qui ulterius
e latitudo sapientie et cognitionis iii Reg. iiii dedit dominus salomoni latitudinem
cordis sicut arena / divini amoris et caritatis ps. omnis consumationis vidi finem
latum mandatum tuum / sicut dilationis et provectatis ii Cor. vi os nostrum patet ad
vos cor dilatatum / devote orationis ps. in tribulatione invocavi dominum et ex
audivit in latitudine dominus / bone operationis deut. xxxiii benedictus in latitudine
/ presentis tribulationis ps. cum invocarem exaudivit me deus iustitie mee in tribulatione
dilatasti mihi / remunerationis exo. iii cum omnibus hominibus qui sit secundo latitudo et prosperitas
acquisitionibus ysa. liiii dilata locum tentorii tui. Persequar inimicos meos
et comprehendam illos et non convertar donec deficiant. Ad literam quia
non poterunt effugere manum meam / et non convertar ab eorum persecutione. Aliter
sic sicut ostendit virtute sibi data uel suis ad debellationem adversariorum / et
ps. secundum Aug. et glo. Ecclesia et quilibet fidelis habitus nitimur ad pugnandum de
quibus supra scilicet qui pone pedes pastoros sicut cervorum et qui protectione salutis et pro
mittit se fortiter pugnaturum dicens / persequar inimicos meos scilicet demones
et carnales affectus secundum glo. et Matth. x inimici hominis domestici eius
Eccl. xxviii si persecutor anime tue concupiscas eius faciet te in gaudium inimicis
tuis / hos inimicos persequar destruendo et discutiendo. ps. Machab. iiii pro
pter cum iudas inimicos persequitur eos / et comprehendam illos et ligabo capiendo
et destruendo ne me ad malum consensum pertrahant / ps. xxx persequar
circumcisos hos et comprehendam / et non convertar ab hac intentione et non cessa
bo eis non acquiescam / donec deficiant non amplius in rebellando / defici
unt totaliter non possunt quandiu vivimus in mundo / ideo persequendi sunt dum homo
vivit. Job militia est vita hominis super terram. Secunda quilibet fidelis habens
in auxilium scutum protectionis salutis promittit se fortiter pugnaturum dicens persequar
inimicos meos scilicet demones mundi et carnales affectus secundum glo. ipsos destruendo
et discutiendo / et comprehendam illos et ligabo capiendo et destruendo ne me
ad malum consensum pertrahant / et non convertar et non cessabo ab hac intentione
mea nec eis acquiescam / donec deficiant desiliantur in temptando et peniteat
me amplius non temptent. Confringam illos nec poterunt stare cadent
subtus pedes meos. Ad literam quia contigit in filiis amon quos capta
civitate regia trucidavit et insuper fecit super eos ferrata carpenta misduces
eos in typo laterum ii Reg. xii. Aliter licet sic hoc ostendit se inimicos persecuturum usque
ad consumationem ipsorum et dicit confringam illos scilicet inimicos meos corporis affectus
carnalium et potentiam demonis debilitando et frangendo. Eze. xxx brachium
pharaonis regis egipti confregi / nec poterunt stare durando et resistendo
ps. / expulsi sunt nec potuerunt stare. Josue x nullus ex eis potuit resistere et
cadent sub tuis pedes meos et affectionibus meis spiritualibus subiacent et
substituantur affectus carnales et ratione subiacent carnis iudicii et malis spiritus.
i Corinth. ix castigo corpus meum et in servitutem redigo. Josue x po
nite pedes vestros super colla eorum regum istorum et quibus sensuum et affec
tionum carnalium motus conterite. Et precinxisti me virtute ad bellum
et supplantasti insurgentes in me subtus me. Ad literam cum

Goliam gentem / et cum alios philisteos quos diuina uirtute fregit et
debellauit / et supplantasti insurgentes in me subtus me / scilicet philis-
teos et alios infideles populos quos dauid redegit sub tributo ij Reg viij
Aliter sic christus seu secundum glo etiam uel quilibet fidelis ostendit quod deus dedit
sibi uirtute in bello ad subiciendum inimicos interiores et exteriores dicens christus uel
etiam precinxisti me restringendo desidia carnis mee et amouendo
omnes superfluitates rerum temporalium me impedientium uirtute / fortitudinis que con-
sistit in aggressione terribilium et repressione difficilium et humilitate contra superbia /
ad bellum id est ad debellacionem hostium siue exteriorum siue interiorum uirtute re-
sistendi tribuendo primo machab iij accingimini et estote fortes in bello etc
insurgentes in me id est contra me hostes exteriores et interiores / supplantasti sub-
tus me id est sub plantis pedum meorum deiecisti et finaliter affectum cordis
mei uictoriam dedisti eos mihi subiciendo Nota quod iste uersus in hoc premo-
bis posuit quod oportet bis precingi in principio cum quis aggreditur tribulaciones pro deo
sustinendas / et in fine ne maneat de uictoria resistencie glorietur et super-
biat Augustinus valde timendum est uicium quod de uictoria surgit uiciorum Et
inimicos meos dedisti mihi dorsum / et odientes me disperdidisti / Et inimicos
inimicos meos scilicet dorsum conuertendo eos in fugam coram me et odientes me
dispersisti scilicet saulem absolon Sibam filium bochri cum adherentibus eis Ali-
ter sic christus ostendit quod omnes fuerunt sodomi et nolentes cum disperdidit
et dicit christus uel etiam / et inimicos meos id est persecutores meos exteriores dedi-
sti mihi dorsum conuertendo eos in fugam Mathei tunc relinquunt eum discipuli
uel inimicos meos corporales dedisti mihi dorsum id est a dorso ut quasi me se-
quantur ysaie lx venient ad te curui filij eorum qui humiliauerunt te / Interiores
uero inimicos scilicet carnales affectus et peccata ut tamen mihi contra a facie isto resistant
~~res uero inimi scilicet carnales affectus et peccata ut tamen mihi~~ aut dominentur secundum id ysaie
xxxviij proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea Et odientes me id est in odio
permanentes non quidem uolentes disperdidisti id est diuersis de perdidisti scilicet perdicione
temporali et eterna Ier xvij duplici contricione contere eos Deuteronomii xxviij dabit
dominus inimicos tuos qui consurgunt aduersum te corruentes in conspectu tuo per unam
uiam uenient et per septem fugient a facie tua Clamauerunt nec erat qui
saluos faceret ad dominum nec exaudiuit eos Ad literam erat nec erat qui sal-
uaret eos deficiente eis auxilio humano ad dominum scilicet clamauerunt nec exau-
diuit eos quod erant indigni auxilio diuino Aliter sic christus ostendit impotenciam aduer-
sariorum in resistendo propter defectum adiutorij humani et diuini / ad literam tamen
fuit pena inflicta iudeis propter passionem christi / et dicit odientes me disperdidisti
et ipsi clamauerunt ad homines uel ad deos alios quos coluerunt petentes ad-
iutorium / nec erat ex dijs suis uel ex hominibus qui saluos faceret / quia
nullus saluare potest preter deum ysaie lxiij ego sum dominus et absque me non est
saluator Actuum iiij non est aliud nomen sub celo in quo oporteat nos saluos
fieri iij Reg xviij clamabant et incidebant se lanceolis etc et non erat et cum
non inuenirent auxilium humanum et deorum suorum / clamauerunt ad dominum / naturale
est in necessitatibus deficiente humano auxilio inuocare dominum deum / nec exaudiuit
eos id est non iudicauit eos dignos exaudicione / secundum glo ysaie primo / cum multipli-

Deuteronomii xxviij

laudis oronem vestram non exaudiam vos ita quod manus vestre plene sunt sanguine
Non multiplex clamor quidam contricionis ps a finibus terre ad te clamavi dum
anxiaretur cor meum / confessionis Job xxx sine furore consurgens in turba
clamabam / affectionis Exod xiiii quid clamas ad me / oracionis ps auribus percipe o
racionem intellige clamorem / laudis / ysa vi clamabat alter ad alterum / gratiarum actionis
ps exultabit lingua mea / predicacionis ysa lviii clama ne cesses / devocionis
ps clamavi in toto corde / passionis Hebr v cum clamore valido etc Et
comminuam eos ut pulverem ante faciem venti ut lutum platearum delebo eos
ad literam tamquam destitutos ab omni auxilio humano et divino. Allegorice sic quia
ostendit victoriam sibi datam ad destruendum totaliter inimicos / et dicit comminuam eos
id est ad minimum et ad vilem statum redigam / ut pulverem ante faciem venti eos
abiciendo et totius boni stabilitate subtrahendo Moraliter quod aridi sunt sine ym
bre inmundi dei Isa xlix dispergam eos in omnem ventum / ysa xvii rapientur
sicut pulvis montium a facie venti. Etiam ut lutum platearum delebo eos Moraliter
scilicet luxuriantes et lubricos per latas vias que ducunt ad mortem / delebo
eos in omnibus peccati voluptates eadem permittendo et cetera a memoria mea a libro vite
delendo Sap xv luto vilior vita eius / ex quibus verbis ostenditur dispersio et vi
lificacio iudeorum quod dispersi sunt in omnes gentes tamquam lutum / hostes etiam interiores
scilicet affectus carnales comminuuntur per contricionem delentur ut lutum per confessionem
Omnia inimicos meos comminuam et humiliabo et ad minimum et ad vilem
statum redigam et diminuam eos ut pulverem ante faciem venti eos abiciendo
et totius boni stabilitate subtrahendo / vel diminuam eos ut pulverem ante faciem
venti ut qualibet temptacione venti id est superbie vel mali spiritus inimici quod sunt
aridi sine ymbre inmundi dei sic pulvis qui cuiuslibet venti flatu rapitur
etiam luxuriantes et lubricos ut lutum platearum delebo a memoria mea et
de libro vite / vel sic inimicos meos interiores scilicet affectus carnales comminuam
per contricionem et delebo per veram confessionem / hoc pertinet tunc ad quemlibet fidelem
verum Eripies me de contradictionibus populi constitues me in caput gen
tium ad literam loquitur david eripies me id est eripuisti de contradictionibus po
puli qui sub absalon et sub Siba filio Bocri populus israel rebellavit contra
dixit mihi / constitues me id est constituisti in caput gentium quas mihi stabilite
regni / Allegorice loquitur sic hic christus ostendit virtutem sibi datam in regimine et principa
tum subditorum et post omnia a quibus aufertur regnum / et dicit ita fiet quod inimici
mei ut lutum delebuntur / sed tu deus pater eripies me de contradictionibus populi
id est iudeorum in contradicentium Moraliter quod dicebat si dimittimus eum sic totus
mundus ibit post eum Jo xi Hebr xii Recogitate eum qui talem sustinuit adversus
semetipsum a peccatoribus contradictionem / quod contradixerunt ei in doctrina vite Jo ix
maledixerunt ergo nato dicentes tu discipulus eius sis Math / Recordati sumus quia
seductor ille dixit et cetera contradixerunt operibus divinis Math xii In belzebub
principe demoniorum et cetera contra eius potestatem Jo xix non habemus regem nisi cesarem / appellantur
autem iudei populus quod erant multitudo hominum sub una lege vivencium dei /
constitues me id est statues immobilem / in caput gentium id est ut sim caput et
rector gentium ad me conversarum Ephes post ipsum dedit caput super omnem ecclesiam
que est corpus ipsius Populus quem non cognovi servivit mihi in auditu auris
obedivit mihi / ad literam quod dominus david extendebat se etiam ad a
lias gentes in circuitu que erant ydolatre ut philistei amonite et cetera

ideo subdit populus quem non cognovi notitia approbationis propter eorum ydo-
latriam servivit mihi obediendo et tributum reddendo et quia non solum obedi-
erunt ipsi david in persona propria sed etiam nuntiis ab eo missis ideo subdit
in auditu auris obedivit mihi. Allegorice sic Christus post commendationem susceptionis
populi in cultum fidei et inobedientia mandatorum et dicit constituisti me in caput
gentium quia populus quem non cognovi id est ad quem me habui ac si non cogno-
scerem eum quia ipsum corporali presentia non visitavi nec per prophetas nec per legem
docui nec in signo miraculorum ante ea terrui sed gloria et augmentum (Math xv non
sum missus nisi ad oves que perierant etc.) servivit mihi id est credidit in me quia
quicumque vere credit fide caritate informata ille ei servit servitute magis in servitute — latrie
latrie adorando et colendo (Math iiij dominum deum tuum adorabis etc.) in au-
ditu auris obedivit mihi id est statim ut audivit predicantes eum prompte suscepit im-
plendo (Ro x) Inventus sum non querentibus me palam apparui hiis qui me
non interrogabant. (Ysa lv) Ecce gentes quas nesciebas vocabis et gentes que
te non cognoverunt ad te current. Filii alieni mentiti sunt mihi, filii alieni
inveterati sunt et claudicaverunt a semitis suis. Ad literam quia iste gen-
tes recesserunt ab obedientia regni david tempore roboam nepotis sui et alieni fuerunt
regnum, ideo subdit filii alieni mentiti sunt mihi quia promiserant ei fidelitatem et
successoribus suis. Filii alieni inveterati sunt licet enim in principio bene obedierunt
tamen tempore succedente ab obedientia declinaverunt ideo sequitur et claudicaverunt a semitis suis.
In hebreo habetur et timebunt in clausuris suis et in translatione jeronimi meta-
hebree habetur et contrahentur in angustiis suis quia gentes rebellare volen-
tes recludunt se et sua in civitatibus et locis munitis timentes invadi
ab illis contra quos rebellant. Iterum rebellionem david in spiritu previdit.
(Allegorice) sic Christus post vituperationem iudeorum populum repellentium et post principaliter
propter defectum veritatis fidei et rectitudinis et dicit populus gentium mihi obedivit,
sed filii id est iudei a me prius enutriti (Ysa primo filios enutrivi) alieni
scilicet mihi a me effecti vel filii diaboli effecti (Jo viij vos ex patre diabolo
estis) mentiti sunt mihi falsa crimina imponentes (Math xxvi principes sa-
cerdotum querebant falsum testimonium etc.) filii alieni a me quos prius enutrivi
sed postea per peccata alienati et filii diaboli facti et repetit idem ad ag-
gravationem criminis inveterati sunt in peccatis suis antiquis et prius moribus
perseverantes quos innovare venit dicit Christus (Baruch iij) quid est israel in terra
inimicorum es inveterasti in terra aliena et claudicaverunt a semitis suis. (Glosa)
a semitis suis etiam in veteri testamento sunt claudi sequentes potius suas
traditiones quam dei nec novas semitas evangelii credendo nec antiquas
veteris testamenti recte ambulando quia dimiserunt mandata dei propter
traditiones suas (Math xxv) (Glosa super xviij) unde claudicantes in duas partes
(Regum xxxviij) Jacob claudicat per luctam cum angelo sic luctantes
cum Christo iudei in eius passione claudi facti sunt quia in novitate vite non am-
bulant et claudicant in novo testamento sicut claudicant in veteri testamento
quia duplex est pes scilicet litere et pes spiritus, nam iudei claudicant quia omnia
ad literam intelligere volunt. (Etiam) quibus premitur dicitur filius alienus id est alie-
natus a deo et a fide (Joh primo) dedit eis potestatem filios dei fieri hiis qui

crediunt etc. / sed filii alieni sunt qui recedunt vel opere non implent / hii mentiti sunt quod promiserant in baptismo se fore filios dei et re-
nunciare sathane etc. modo se fecerunt filios dyaboli / hii inveterati sunt
per peccatum consuetudinem que inducit hominem et claudicaverunt etc. quod voluit
gaudere cum mundo et regnare cum Christo / Math. vi nemo potest duobus dominis servire.
Omnia predicta prophetice obediunt mihi sed filii id est iudei a me per eius enutriti / nunc
alieni sunt a me et filii dyaboli effecti / mentiti sunt mihi / ista omnia in impo-
nentes / et repetit idem ad aggravacionem criminis filii alieni a me quidem post
enutriti et in fide mea baptisati / sed postea per peccata alienati / et fidem
operibus non implentes filii dyaboli effecti inveterati sunt in peccatis suis antiquis
et pravis moribus perseverantes / quos renovare venit dicit Christus / et claudicaverunt
a semitis suis sequentes potius tradiciones suas quam mandata dei nec novas
semitas evangelii incedendo / nec antiquas veteris testamenti recte am-
bulando / vel claudicaverunt a semitis suis quod voluit gaudere cum mundo et re-
gnare cum Christo. Vivit dominus et benedictus deus meus / et exaltetur deus sa-
lutis mee. Ad literam hic post huius primi intenta conclusio perget
magnificando nomen domini pro beneficiis predictis / cum dicit vivit dominus quod est vita
per essenciam et omnia vivunt in eo / Ioh. primo quod factum est scilicet omnis creatura
in ipso vita erat / quod creatura ut est in deo est ipsa creaturarum esse quod est illud
quod intelligere dicimus intelligere autem est supremus gradus vite / et quod intelligere
divinum est optimum / eo quod unico actu intelligit perfecte se / et omnia alia extra
mere / deus vivit vita nobilissima sempiterna et optima / et benedictus deus meus
ex beneficiis michi collatis / et exaltetur deus salutis mee in creaturis scilicet propriis
laudationibus. Aliter legitur sic hic tercia pro beneficiis deum laudat / 2o beneficia
dei recitat ibi deus qui das etc. et primo laudat potenciam dei et sapienciam
et clemenciam dei / quod predicta facit / vivit dominus scilicet in se eternaliter Eze. xviii vi-
vo ego dicit dominus / et vivificat omnia potenter / Act. xvii In quo vivimus
movemur et sumus / hoc autem refertur ad potenciam / quod vivere est actus potestatis
et dominus pro ambobus est non potestas / et benedictus sit ab omni creatura / deus meus
quod ipse implet omnem animam benedictione / et deus a teaste quod est considerare quod per
suam sapienciam videt id est cognoscit perfecte omnia / Eccl. xxiiii domino deo antequam
crearentur omnia sunt cognita / et exaltetur deus salutis mee id est extollatur in cor-
dibus et a cordibus credencium hominum qui me sua bonitate salvat a malis
et liberat a periculis / Ysa. xliii ego dominus et non est absque me salvator
Ipse enim dat graciam per quam salvamur in presenti et gloriam in futuro.
Omnia vivit dominus in se eternaliter et vivificans omnia potenter / et benedictus
sit ab omni creatura deus meus quod per sua sapienciam cognoscit perfecte omnia
et exaltetur id est extollatur in cordibus et a cordibus credencium hominum deus
salutis mee id est qui me sua bonitate salvat a malis et liberat a periculis
dans graciam in presenti et gloriam in futuro. Deus qui das vindictas
mihi et subdis populos sub me / liberator meus de inimicis meis ira-
cundis / Ad literam post summa usque ibi propterea confitebor tibi / Aliter legitur sic.

hic recitat beneficia prestita de preterito et petenda de futuro ibi ab insur:
gentibus dicit vindicta deus quia tu solus et nullus alius das vindictas
michi me de malis michi illatis et de malis adversantibus resistendo
deut xxxii mea est ultio dicit dominus ysa xlvii in vindictam et ego re:
tribuam etc et subdis populos sub me michi ad me convertendo et michi
subiciendo ps pone me in capite constitui te super gentes et regna dan vii omnes
populi tribus et lingue servient ei. liberator meus de inimicis meis ira:
cundis scilicet a demonibus et a malis hominibus valde in persecutione mea fu-
rentibus. ps lo ordi maior est pena a furentibus meis liberavit act vii
stridebant dentibus in eum ps lo vindicat deus scilicet de adversariis
multis modis eos aliquando ad penitentiam convertendo que penitentia ii cor vii
secundum deum est tristitia penitentiam in salutem stabilem operatur et sequitur hic timo-
rem hic desiderium hic vindictam hic emulationem etc hic deum tristitia
eos scilicet peccata et virtutibus torpendo deut xxxii vindictam reddam hostibus
et propitius erit terre populi sui peccati malignorum spiritum exponendo ecc xxxix
sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt. eos per principes aliquando puniendo
i pet ii ad vindictam malorum. eos in posteris exterminando exo
xx ego sum dominus deus tuus fortis zelotes vindicans iniquitatem patrum
in filios in terciam et quartam generationem eorum qui oderunt me. eos in
gehennam eternaliter cruciando ecc vii humilia valde spiritum tuum quia vin-
dicta carnis impii ignis et vermis. eos in iudicio vehementer
increpando et confundendo. ps ad faciendam vindictam in nationibus eorum penis
electos solaciando ps letabitur iustus cum viderit vindictam. Et ab in-
surgentibus in me exaltabis me a viro iniquo eripies me. Ad
literam sententia patet alia littera sic hic recitat beneficia petenda et dicit liberasti
me de inimicis meis iracundis et etiam in futuro ab insurgentibus in me
et contra me impiis exaltabis me altiorem me eis ne nocere valeat
constituendo ps qui exaltas me de portis mortis ps lo quanto aliquis
inimicus insurgit in ira tanto amplius exaltatur ille qui pertulit iniuste
persecutiones ab eisdem greg mala que nos hic premunt ...
ad celestia levant. exaltabis me iuxta te locando Job xvii libera me
et pone me iuxta te. a viro iniquo et a malo homine vel dyabolo eripies me
tempore condempnando. Summa litteralis sic ... liberasti me domine ab inimicis
meis iracundis et adhuc in futuro ab insurgentibus in me et contra me impiis
exaltabis me altiorem me eis constituendo et iuxta te locando ne michi
valeat nocere a viro iniquo et a malo homine vel a dyabolo eripies me
tempore condempnando Propterea confitebor tibi in nationibus domine et nomini
tuo psalmum dicam. Ad literam confitebor tibi confessione laudis in natio-
nibus quia psalmi isti a david dictati sunt ad omnes nationes in christo credentes
Alia littera sic hic subdit tum laudes scilicet magnificentiam / hic affirmat se
se laudaturum vere laudis et quis et dicit propterea et propter beneficia que
supradicta sunt. confitebor tibi et laudabo te scilicet vere laudis. in nationibus

omnibus sequentibus et in gentibus lit. vel confitebor tibi domine rex et collaudabo te
in nationibus i. in congregatione iustorum ad maiorem laudem. ps confitebor tibi
in ecclesia magna. vel in nationibus ut ipsi me laudantem considerantes te similiter
laudent. vel in nationibus i. inter gentes que adhuc sunt in peccato in quo nate
sunt. quia magis est laudare deum inter iniquos quam inter amicos et fideles. ps
docebo iniquos vias tuas. et nomini tuo i. ad honorem tuum. psalmum
dicam vocis laudem operis coniungendo. quia dicere ad confessionem pertinet. psallere
ad operationem et congrue coniungitur. Hom. Sed loquitur autem predictus cum voce ope-
ris adiuncta. Domine propterea i. propter beneficia predicta confitebor tibi i. lauda-
bo te voce laudis in nationibus i. in congregatione iustorum ad maiorem laudem
ut ipsi te similiter laudent. vel in nationibus i. inter gentes que adhuc sunt in peccato
in quo nate sunt. et nomini tuo i. ad honorem tuum psalmum dicam laudem
operis voci coniungendo. Magnificans salutes regis eius. et faciens misericordiam
christo suo david et semini eius usque in seculum. Ad literam magnificans
salutes regis eius i. salutes meas qui sum rex ab eo institutus. et
faciens misericordiam christo suo david i. in uncto in regem de eius mandato per
samuelem primo regum xvi. et semini eius usque in seculum. quia deus dedit regnum
ipsi david pro se et pro suis successoribus 2 regum v. Alia litera sic. Hic subdit
causam laudis propter magnificentiam potestatis et pietatis eius. et dicit ecclesia
exaltatur deus pater in cordibus fidelium. magnificans i. magnas faciens et osten-
dens. salutes regis eius i. christi qui est rex ab eo super ecclesiam constitutus.
ps Ego autem constitutus sum ab eo rex etc. salutes quas dat et datu-
rus est suis credentibus eos salvando. Et dicit salutes pluraliter quia triplex est
salus. prima corporalis. ps homines et iumenta salvabis domine. 2 spiritualis. ps
dic anime mee salus tua ego sum. Tertia celestis. ps Ostende nobis domine faciem
tuam et salvi erimus. Vel salutes eius i. christi quia deus pater ipsum salvat
et immunem facit ab omni peccato. ysa liii. qui peccatum non fecit. A dyabolo. Joh.
xiiii. venit princeps huius mundi et in me non habet quicquam. ab inimicis iudeis quos
sibi subpeditavit. ps Donec ponam inimicos etc. Item a morte vitam
reparando. Reg. qui mortem magis resurgendo etc. Et faciens misericordiam christo
i. uncto unctione gratie et nature filio suo. Math. iii. hic est filius meus
dilectus. david propter convenientiam in genere. quia filius david secundum carnem. et manu
fortis et aspectu desiderabilis sicut david. facit misericordiam a miseria mortis susci-
tando et a miseria corruptionis corpus eius conservando. ps quoniam non dere-
linques animam meam in inferno. nec dabis sanctum tuum etc. et semini eius spirituali i. populo
in eum credenti spiritu. ps voluntarie genuit nos verbo veritatis sue. usque
in seculum i. sine fine. hiis facit misericordiam eos in isto et in illo augendo et con-
servando. ysa xliiii. effundam spiritum meum super semen tuum et benedictionem
meam super stirpem tuam. Hec etiam predicta glosa exponit in persona christi de christo qui
liberatus est a persecutione populi iudeorum et eum laudat in conclusione populi.

Celi enarrant gloriam dei et opera manuum eius annunciat firmamentum. Ad literam titulus in hebreo. ad victoriam
ps david. In translatione ps victori canticum david. et iste

ps scriptus est a dauid pro gratiarum actione de datione legis quod fuit magnum
beneficium et specialiter datum filiis israel. Ps. Qui annunciat verbum suum iacob etc.
et diuiditur in duas partes. primo ostendit magnitudinem diuine sapientie generaliter ex
excellentibus creaturis per quas deuenimus in cognitionem creatoris. 2o specialiter ex
datione legis ibi lex domini immaculata etc. Dicendum quod ad declarationem diuine sa-
pientie non est vsus creaturis spiritualibus cuiusmodi sunt angeli quia non sunt visi-
biles sed vsus est corporibus celestibus que sunt manifesta omnibus dicens
celi id est orbes planetarum enarrant gloriam dei id est patent ostendunt magnitu-
dinem sue sapientie potentie et ordinem sue sapientie et opera manuum eius
id est magnitudinem sue virtutis annunciat firmamentum in quo sunt stelle fixe
ex quibus enim creaturis excellentibus declaratur ordo diuine virtutis et sapientie
Sap. xiii a magnitudine speciei et creature poterit cognosci creator. Alia lectura sic In
presenti ps determinat de christo et ecclesie ab inimicis liberatione. Sic determinat
de eius incarnatione et apostolorum predicatione per quam fit liberatio et quod iste ps
sit intelligendus de promulgatione euangelii patet quia sic apostolus eum allegat
Ro. x fides ex auditu auditus autem per verbum dei. sed dico numquid non
audierunt quasi dicat sic. et patet hoc per textum huius psalmi In omnem terram exiuit
sonus. huius psalmi titulus est In finem ps dauid et est sensus iste ps attribuitur
dauid prophete respicienti in finem id est christum vel in tempus consummationis in gratia
sua est incarnatio christi et sic intentio psalmi est christi incarnatio Intentio nos ad eum
per fidem attendere et diuiditur in duas partes primo loquens de incarnatione laudat apostolorum
predicationem 2o commendat nouam legem ibi lex. Sic celi id est apostoli per sanctitatis emi-
nentiam Phil. iii nostra conuersatio est in celis et per contemplationem dei in eis
per suam gratiam et per reuelationem secretorum dei Joh. xv omnia que audiui a
patre meo nota feci vobis enarrant id est euidenter narrant. Ecc. [illegible]
quod si operatum est [illegible] in terris qui etc. gloriam dei id est gloriam diuinitatis christi
qui deus est. vel quia in se gloriosus est in diuinitate. Jo. primo vidimus gloriam eius
vel gloriam qua ipse filius patrem glorificauit super terram assumpta humanitate
Joh. ix gloria patris filius sapiens. Joh. xvii pater manifestaui nomen tuum
hominibus etc. et firmamentum id est senatus apostolorum per confirmationem gratie qua
die pentecostes confirmati sunt Act. ii Ps. verbo domini celi firmati sunt. annunci-
at id est clare predicat opera manuum eius id est gesta humanitatis christi et facta vir-
tutum que fecit quia apostoli predicauerunt natiuitatem christi passionem eius et mortem
et miracula verborum et factorum que operatus est in terra. Abac. iii domine opus tuum
in medio annorum notum facies. Num. xxiii tempore suo dicetur iacob quid opera-
tus est deus. Vel ad literam celi enarrant gloriam dei per stellam regem
iudeorum natum ostendendo Mat. ii firmamentum annunciat opera manuum eius
cum per hanc stellarum creatorem mirando. Tertia celi id est apostoli et alii viri
predicatores per sanctitatis eminentiam celi vocati et per inhabitantem in eis
gratiam dei et secretorum celestium reuelationem enarrant id est euidenter
narrant vel manifestant gloriam dei id est gloriam diuinitatis christi qua gloriosus
est in diuinitate vel gloriam dei patris qua filius glorificauit ipsum patrem
super terram. et firmamentum id est senatus apostolorum per gratiam qua con-

firmati sunt / annunciat i clare predicat opera manuum eius i gesta huma-
nitatis xpi sz natiuitatis passionis mortis et resurrectionis et virtutes mi-
raculorum que operatus est in terra. vel sic pt exponi moraliter de predicatoribus
qui dicuntur celi qr subtiles per intelligenciam / alti per eminenciam &c. ¶
Quomodo multiplex est celum spirituale diuina maiestas ps lxxxviij testis sunt quia te-
stimonium dat in celo. 2o angelica natura Job xxxviij quis enarrabit rationem nosti or-
celi. 3o celestis patria. apt iiij aquile primam asspiciunt regnum celorum.
4to prius ecclesia Job xxvi columpne celi contremiscunt et pauent adnu-
tum eius. 5to scriptura sacra Eccli xxiiij gyrum celi circuiui sola. 6to
virgo beata ps extendens celum sicut pellem. 7mo natura assumpta ij paralipomenon
vij tu exaudies de celo firmissimo habitaculo tuo. 8te quelibet ani-
ma sancta ysa lxvi celum michi sedes est &c. Dies diei eructat verbum et nox
nocti indicat scientiam. Ad literam dies diei / vicinior enim dierum
secundum longitudinem et breuitatem, caliditatem et frigiditatem et alias variationes
que per motum celi eueniunt et secundum certos periodos ordinate reuertuntur ostendunt
potentiam et sapientiam primi motoris sz dei. / aliter lege sic / sic dicit qr discrete
predicauerunt qr spiritualia spiritualibus et carnalibus simpliciora et dicit dies i apostoli
clari in interioribus affectionibus / et exterioribus operationibus et clari secundum
cognitionem matutinam i sapientiam de diuinis / eructat i de pleno profert /
Jo pri de plenitudine eius omnes accepimus. verbum i sapientiam diuinam / diei i au-
ditoribus claris in spiritualibus, pa corinthios 2 sapientiam loquimur inter perfectos et
nox i ipsi apostoli secundum scientiam vespertinam de humanis que est quasi claritas lumine
indicat scientiam i cognicionem de humanis factis et de humanitate xpi. nocti i au-
ditoribus carnalibus et ignaris / pa corinthios iij ego fratres non potui vobis
loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus. vel dies diei et nox nocti i seque-
ntes notificant doctrinas ewangelicas sequenti versu ad finem indicant. ¶ Moraliter dies i p-
dicator catholicus eructat verbum diuine sapientie de eternis de diuinitate / diei
i perfectis auditoribus / et nox i predicator ydiotis scientiam humanam que est quasi
nox / nocti i simplicibus / indicat scientiam sz temporalium rerum prout sunt promo-
tiue vel impeditiue salutis qr simplicibus non debet dici subtilia / sed
exempla et simpliciores doctrine / figura Ezech. cum egrediuntur sacerdotes in atrium
exterius ad populum exuent se vestibus lineis que sunt subtiles et vestient
se vestibus aliis. Vel aliter potest dici ut sic dies ad illuminandum tenebras
et ad calefaciendum frigidos. et debet esse sic nox pacientes sustinendo in-
firmitates suas tribulationes et pressuras comparando ij corinthios xij si gloriari oportet
in hijs que infirmitatis mee sunt libenter gloriabor. Ro ix optabam anathema
esse a xpo pro fratribus meis. ¶ Anima dies i apostoli et predicatores catholici claui
sunt dies in affectionibus et operationibus suis et claui secundum cognitionem matutinam
i sapientiam de diuinis eructant i de plenitudine spiritus sancti proferunt verbum i sapientiam
diuinam pariter sustinentes infirmitates tribulationes et opprobria i cognitionem diei
i auditoribus claris et perfectis in spiritualibus et nox i idem ipsi apostoli et pred-
icatores catholici de eternis et de diuinitate ... scientiam xpi et de eius huma-
nitate / que est quasi nox ... scientie diuine indicat scientiam i cognitionem de humanitate xpi

vel indicant scientiam et cognitionem bonorum spiritualium et eternorum prout sunt promotiva
vel impeditiva salutis nocti id est hominibus secularibus implicitis simplicia predica-
do et per creaturas visibiles invisibilia ostendo. Non sunt loquele neque ser-
mones quorum non audiantur voces eorum. Ad litteram quia predicta sunt omnibus
nota vel possunt esse nota. Id est subaudi non sunt loquele. Hoc est non est gens tam
diversarum linguarum quarum non audiantur voces eorum, quia omnes habitantes in terra
per predicta possunt edoceri de divina sapientia et potentia ac si docerentur per sonum vocis humane.
Allegorice sic. Hic ostendit quod ita mistice predicaverunt quod omnibus linguis et omnibus modis
possunt intelligi. Per loquelas quidem per sermones. Vel secundum glossam per loquelas private sua-
siones et per sermones private monitiones. Et dicit celi id est apostoli enarrant gloriam dei
et hoc tam mistice quod non sunt loquele id est tam diverse lingue neque sermones
id est tam diversi modi loquendi in eadem lingua. Augustinus: tres sunt modi loquendi
scilicet humile mediocre et altum. Quorum scilicet sermonum et linguarum non audi-
antur voces eorum, id est per quos sermones et per quas linguas non sunt audite vo-
ces apostolorum, quia spiritus sanctus fecit eos loqui omnibus linguis. Actuum ii. Audiebat
unusquisque lingua sua illos loquentes. Unde sicut in edificatione turris babel
lingue sunt divise, Genesis xi, sic quodammodo in die pentecostes quasi unite.
Actuum ii. Sophonie iii. Reddam populis labium electum. Prima Corinthios xiiii. Gratias ago
deo meo quod omnium vestrum lingua loquor. Unde quidam dicunt quod apostoli diver-
sis linguis loquebantur hominibus diversarum linguarum. Alii dicunt quod omnibus loquebantur
una sola lingua scilicet hebrea, et tamen a singulis lingua propria loqui credebantur.
Prima opinio est verior. Unde dicitur de sancto Bartholomeo: linguam hominum et loquitur
et intelligit. In omnem terram exivit sonus eorum et in fines orbis terre
verba eorum. Ad litteram patet summa quod pertinet nati vspu. Allegorice sic. Hic ostendit
quod late predicaverunt quia in mediis partibus terre et in extremis. Et dicit ita mi-
stice predicaverunt et ita late quod in omnem terram id est in omnes partes terre scilicet asiam affri-
cam et europam et in omnibus climatibus exivit sonus eorum id est fama pre-
dicationis apostolorum. Et si non in principio. Ysaie xii. Annunciate hoc in universa
terra. Et in fines orbis id est in cumuli terre id est in extremis angulis eius verba eorum,
eadem que dixerunt secundum glossam, vel et si non eorum. Canticum ultimum. Alii autem perfecti pre-
dicaverunt ubique. Ysaie xxiiii. A finibus terre laudes audivimus gloriam. In
sole posuit tabernaculum suum et ipse tamquam sponsus procedens de thalamo
suo. Ad litteram. In hebreo et in translatione. Soli inter hebreos habetur sic: Soli po-
suit tabernaculum in eis. Et est sensus istius precedentis et expositum sic quod sol positus
in medio planetarum quia habet tres super se scilicet martem iovem et saturnum et tres
infra se venerem mercurium et lunam. Et est in orbibus planetarum qui dicuntur
celi hoc habitaculum. Et fit hic specialis mentio de sole magis quam de aliis stellis
quia propter ipsum et eius effectus magis innotescit hominibus ordo divine sapientie. Et
ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo, quia in ortu suo egreditur de emi-
sperio nobis occulto ornatus suis radiis sicut sponsus egreditur de talamo
sponsis ornamentis. Allegorice sic. Cuius commendavit predicatorem apostolorum,
hic commendat eam ex parte rei predicate. Et post ostenditur contemptus et maior

gnacom / 2o eius i modo laboriosam gubsacom exultat etc / et dicit sic Dic pre-
dicaverit apli et qui pdicaverunt de hoc · qr in sole posuit tabernaculum in sole
i in tempore mutabiliter qua facit sol na et glo / sol lucet et tempus muta-
bilitatem facit posuit filius dei · tabernaculum suum i corpus assumptum de quo ps
bersitat tabs suum altius i quo venit impugnare mundum / vel in sole i i ma-
nifesto qr qui invisibilis erat · factus est visibilis oculis hominum Baruch iii post
hec in terris visus est et cum hominibus gubsatus · vel i sole i in ardore tribulacom
Luc po exortus est sol cum ardore · al in sole i in evidenti posuit tabernaculum in
sue ecclesie sic lucernam sup candelabrum et civitatem sup montem excelsum Mat v
vel in sole i in beata virgine matre sua · qr sic sol fert sup luna sic ipsa
sup tpalia Apoc xii apparuit signum magnum i celo / mulier amicta sole
i maria omnes pfectates solis · et luna sub pedibus eius i defectus et res tpa-
les sub pedibus eius et sic sol non deficit · sic tempore passionis X non defecit
fides i sola virgine maria / posuit Xc filius dei i corpore tabernaculum
suum i corpus formatum de puris sanguine virginis i quo tabernaculo venit
impugnare mundum / et ipse tamquam sponsus s ecclie copulatus 2 corinthi xi
despondi vos uni viro · procedens i nativitate · de talamo suo i de virginis
utero i quo nuptie celebrate sunt · qn na humana juncta est dei filio
deut xxxiii amantissimus dei habitabit confidenter in eo quasi in thalamo toto die
moratur Summa celi i apli annunciaverunt opera dei qr filius dei tabernaculum suum
i corpus de virgine assumptum posuit i sole i in tempore mutabilitate et i mani-
festo qr invisibilis factus est visibilis · et i ardore tribulacom qr multas tribulacones
passus est et ipse tamquam sponsus ecclie copulatus procedens in nativitate de thalamo
suo i de virginis utero i quo nuptie celebrate sunt qn dei filius assumpsit
humanam naturam Exultavit ut gigas ad currendam viam · a summo celo egressio eius
Ad lrary Exultavit etc i ad agendum cursum suum velocem ut iii Esdre iiii
velox cursus sol currit i gyro celum i locum suum i una die qr uno die
naturali circuit totum celum qd est ita magnum qr terra non est nisi quasi punctus respectu eius
ex quo apparet primi motoris virtus a summo i ab oriente qd est ps prin-
cipalior celi egressio eius usque in occidentem Talis lex sic circuit ondit X
i modo laboriosa gubsacom et dicit exultavit qr labores huius mundi voluntarie
non invitus suscepit ps xii non gestabit iustum quicquid ei acciderit Ysa
eduxit populum suum i exultacoe · ut gigas · s fortis et infatigabilis Sap
viii attingit a fine usque ad finem fortiter etc ad currendum viam huius mundi
non ad diu commorandum i hoc mundo · sed celeriter transeundum Je xiiii quare quasi co-
lonus futurus es i terra et quasi viator declinans ad manendum · ps Omne mundi
cucurri et direxi / vel viam passionis sue que fuit via ad regnum / A summo
celo etc quantum via currit non ideo dicit a summo qr pater sit celsior filio
sed propter equalem potentiam et dominium A summo celo i ab occulto et invisibili
secreto patris equaliter de quo Ysa xiiii In celum conscendam / egressio
eius gld / non tpalis sed eterna generacio qua de patre natus est qui i tempore factus
est vel egressio eius i adventus eius in mundum Joh xvi Exivi a patre meo
et veni etc Summa Xc exultavit i labores huius mundi voluntarie suscepit

ut gigas fortis et infatigabilis ad currendum viam vel celeriter pertranseundum non ad
habitandum diu in hac modo, vel viam passionis sue que fuit via ad regnum
celeste a summo celo id est ab occulto et invisibili secreto patris equaliter egre-
ssio eius non temporalis sed eterna generatio qua de patre natus est quasi in hoc sensu
est. vel egressio eius id est adventus eius in mundum. Secunda vero comparatur soli primo
propter singularem claritatem. unus sol dicitur quia solus lucens Jo. ix. non erat ille lux.
2o propter lune et ethere illustrationem Eccli. l. quasi luna plena in diebus suis lucet.
Tertio propter mundi illuminationem Jo. viij. ego sum lux mundi. Quarto propter calorem ad
inferiora diffusionem Eccli. xliij sol triplicite exurens montes. Quinto propter pla-
netarum et omnium causalem productionem Jo. xv. Sine me nichil potestis facere.
Sexto propter celi ornatum et decorem Eccli. xliij species celi in visione glorie
sol in aspectu. Septimo propter nebularum vel errorum et vitiorum depulsionem Sap. ij. no
sicut nebula dissolvetur que fugata est a radiis solis. Octavo propter oculorum
spiritualium delectationem Eccle. xi. dulce lumen et delectabile oculis. Nono propter hum(i)dorum
vel carnalium affectionum desiccationem Jaco. primo exortus est sol. Et occasus eius
usque ad summum eius nec est qui se abscondat a calore eius. Ad licet et occasus
eius scilicet de nocte usque ad summum eius revertendo in oriente Eccle. primo oritur sol
et occidit et ad locum suum revertitur. nec est qui se abscondat a calore eius. quia de die
causat calorem in emisperio nostro et de nocte in emisperio opposito. Glosa vel licet sic
hic ostenditur Christi ascensio et dicitur et occasus eius id est reditus ipsius Christi ad patrem in ascen-
sione usque ad celum vel celi et usque ad equalitatem patris Jo. xvi. Itero relinquo mundum
et vado ad patrem. Marc. ult. Sedet a dextris dei. Hebr. primo. Sedet ad dexteram
maiestatis in excelsis. nec est qui se abscondat a calore eius id est a spiritu sancto quem misit
apostolis in specie ignis. Act. ij. a quo nemo absconditur. potest quasi ab eo videatur et ar-
guatur Jo. xvi. Ille arguet mundum de peccato secundum glosam quia fecit de iustitia quam non
fecit de iudicio quia non timuit. Lex domini inmaculata convertens animas testi-
monium domini fidele sapientiam prestans parvulis. Jud. ad litteram hic ostenditur ordo divine
sapientie spiritualis ex legis datione que disponebat ad Christum dei sapientiam et virtutem.
Gal. iij. lex pedagogus noster fuit in Christo. et primo describitur legis date conditio. et dicit
lex domini quia deus dedit eam in monte Synay inmaculata quia non concedit aliquod
malum tamquam licitum licet permittat aliquod minus malum ad maius evitandum
ut dicitur est. primo prenti convertens animas ad cultum deum et loquitur hic de quinque libris
Moysi qui proprie dicuntur lex apud Hebreos. testimonium domini fidele quantum ad li-
bros prophetales quorum dicta fidelis impleverunt. sapientiam prestans parvulis quantum
ad libros veteris testamenti qui dicuntur agiographa inter quos continentur libri
sapientiales ad eruditionem parvulorum. Prov. primo parabole Salomonis ibi dicitur ut detur
parvulis astutia et adolescenti scientia et intellectus. Alia littera sic hic est secunda pars.
parvulis. primo id est quia commendat legem quia apostolis predicando docebat et primo legem
veterem 2o novam ibi preceptum domini. Et dicit sic non est qui se abscondat a calore eius
quia lex domini scilicet spiritus sancti id est lex Moysi que scripta fuit digito dei hoc est opere
spiritus sancti Exo. xxx. inmaculata est sine macula atque culpe quia non suadet
peccare sed vetat nec permittit sine pena infligenda Levi. vij. lex sancta man-
datum sanctum et licet inmaculata secundum textum per comparationem ad leges humanas que permittunt
aliqua illicita ea non puniendo sicut usuras et meretrices. Convertens animas

r a peccatis reuocans et ad xpm mittens sua seuerit Hebr. x. Irritam quis
faciens legem moysi sine ulla miseratione duobus uel tribus testibus moritur et
ipsa lex est testimonium dni quam multipliciter manuum testificatus est dominus fidele i
fidedignum et credibile. pa. ad thi. po. fidelis sermo. ps. testimonia tua credi
bilia facta sunt nimis. ps. que procedunt de labiis meis non faciam irrita et
est sapientiam i cognitionem de diuinis prestans paruulis i humilibus non superbis. prov.
xi. ubi humilitas ibi sapientia. mat. xi. confitebor tibi pater quia abscondisti hec a prudentibus
et reuelasti paruulis. Nota lex dni cognitionem illuminat ad cognitionem dei. prov. vi.
mandatum lucerna est et lex lux. 2o inflammat ad ardorem dei. deut. penult.
in dextera eius ignea lex dilexit populos. 3o re… a peccato ut hic conuertens
… a peccando. ps. lex dei in corde eius et non sub … imperat …
sub. ne dimittas legem meam ut addatur gratia capiti tuo. confert uitam
baruch iiij. hic liber mandatorum et lex dei que est in eternum omnis qui
tenet eam perueniet ad uitam. requirit pater. ij. mach. x. ad … tor
rem. perducit ad beatitudinem. Iac. j. qui autem perspexerit in lege etc.

Iustitie domini recte letificantes corda preceptum dni lucidum illuminans oculos
ad litteram hic redit ad describendum magis in speciali conditionem legis mosaice
in qua erant tria preceptorum genera. s. cerimonialia precepta que in ueteri lege
iustificatores dicuntur. et quantum ad hoc dicit iustitie dni recte quia ad cultum diuinum
erant instituta. letificantes corda quia leuite cantabant in sacrificiorum oblatione
alia erant precepta moralia ut que precipua sunt precepta decalogi. et
quantum ad hoc dicit preceptum dni lucidum quia precepta decalogi sunt quasi quedam
conclusiones immediate elicite a lumine naturali ut dicunt sancti. Exo. xx. vel sunt lucide et
clare. aliter lege sic. hic commendat legem propter eius rectitudinem. et dicit iustitie dni
i. lex que iustificat et precipit puniens mala. dni non hominis. Isa. lxiiij.
omnes iustitie nostre sunt sic pannus menstruate. menstrua sunt fluxus sangui
nis … cursum … et iustitie hominum sunt … cupiditates terrenas. Rom. quia
preceptum dni iustum. Ro. vij. mandatum sanctum et iustum et bonum. quia quicquid
precipit lex dni iustum est. prov. viij. iusti sunt omnes sermones mei non est
in eis prauum quid nec peruersum. letificantes corda sua dulcedine et utilitate
prov. xv. Homo bono letificabitur. ps. letabor ego super eloquia tua etc.
Alia. exponit glossa de xpo sic lex dni i. xpc qui est lex dni quia legis
impletor quia legem impleuit. mat. v. immaculata tamquam peccati expers. pa. pe. qui
peccatum non fecit etc. conuertens animas per caritatem et amorem non minu
endo terrorem. mat. xi. uenite ad me omnes etc. et est testimonium dni fidele
suo testimonio fideliter patrem notificando. Io. xiiij. nemo uenit ad patrem nisi
per me. sapientiam prestans paruulis super sectorum dominorum … humilibus et
simplicibus reuelatorum. mat. xi. confiteor tibi pater etc. Iustitie dni in illo
sunt recte … quia dicit impletorem … cepit ihc facere et docere. leti
ficantes corda per amorem dulcedinis non cum … per terrorem. mat. xi.
Iugum meum suaue est etc. preceptum dni lucidum. hic commendat … no
uam legem quo ad precepta et … et dicit preceptum dni i. mandatum xpi
Io. xv. hoc est preceptum meum ut diligatis inuicem. lucidum in se sine
tenebris carnalis obseruantie quia nichil carnale precipit. Sap. vi. clara
est et que numquam marcescit sapientia. et lucidum in intelligentia ut in

telligi ab omnibus / Illuminans oculos cordis non corporis euidencia sue clari
tatis / 2 corinth iii / non sic moyses ponebat velamen super faciem suam exo xxx
iiii et probat obscuritatem veteris testamenti quod in nouo testamento ablata est
ubi reuelata veritate fugata est umbra / 2 corinth iii / et dicit oculos in plurali
quod preceptum vel de custode illuminat oculum cognicionis cordis ignoranciam et oculum amo
ris cordis concupiscenciam hos duos oculos illuminat scriptura per sapienciam et virtutem
pa corinth po predicamus xpm dei virtutem et dei sapienciam / forma iusticie et lex
que iustificat et precipit puniens mala domini non hominis recte quod preceptum domini
iusta quod quicquid precipit lex domini iustum est letificantes corda sua dulcedine
et utilitate / preceptum domini et mandatum est lucidum in se quod nichil occulte precipit
et lucidum ad intelligendum ab omnibus illuminans oculos cordis euidencia sue cla
ritatis oculum cognicionis cordis ignoranciam et oculum amoris cordis concupiscenciam

Timor domini sanctus permanet in seculum seculi iudicia domini vera iustificata
in semetipsa / ad literam quod populus audiens vocem domini dantis precepta decalogi
fuit valde perterritus exo xx ideo timoris debet esse medicina perpetua lo
quendo permanet in seculum seculi / alia precepta fuerunt iudicialia et quantum ad hec
dicit iudicia domini vera iustificata esse quod continet manifestam iusticiam sicut apparet de
lege talionis et de multis aliis exo xxi / alle le sic / hic commendat nouam
legem quo ad primam / et dicit timor domini qui nascitur ex primis premissis
ne perdantur vel penis cruciatur ne mergantur / est sanctus et sanctificans / timor non
timor domini expulit petrum / timor domini non timor naturalis quo homo naturaliter timet
pro persona sua sicut xpc marce xiiii cepit ihesus pauere / non timor humanus quo
homo eligit peccare ne ledatur in corpore contra quod dicitur mat x nolite timere eos
qui occidunt corpus / non timor mundanus qui quis timet perdere bona mundi
et iste eligit peccare ne ledatur in possessione / luc x nolite timere pusil
lus grex / non timor seruilis qui timore pene a malo se cohibens ita
quod timet penam et non amat iusticiam / contra quem ad ro viii non enim acce
pistis spiritum seruitutis iterum in timore / non timor inicialis quo partim ex amore
partim ex formidine fiunt iustie et iste partim amat iusticiam sed partim timet
penam / de isto / pa Io iiii perfecta caritas foras mittit timorem / sed timor
domini qui est timor filialis et castus / filialis quod ad premium diligendum preomnibus
refertur / castus quod refertur ad sponsum / timor filialis quo homo timet separari
adeo / ut qui timet offendere maiestatem diuinam / nullus istorum / permanet in seculum
seculi / sed timor reuerencialis qui est dilecto dei mixta cum subiectione / iste
timor permanet in seculum seculi seu in patria / et iste vocatur timor domini / iudicia
domini / hic commendat nouam legem quo ad iudicia quod sunt vera et recta ama
bilia et utilia / et dicit iudicia domini sunt vera / quod infallibilia quod siue minantur
siue pollicentur neutrum fallit secundum glo et augustinum / iudicia xxiii non est deus ut homo
ut mentiatur / sunt aut iudicia domini flagella ad corrigendum / beneficia ad
consolandum / premia iustorum / supplicia reproborum omnia secundum merita singulorum dispo
sita et hec sunt vera quod numquam fallunt / iustificata et rectitudine iusticie plena
in semetipsa et in ipsa non / quod extrinsecus nullius auctoris vel testis egent
quia ipsius dei est summa beatitudo vel secundum aliam literam / iustificata in semetipsa
et in continuacione quod non excipit premia que dat / ysa xl verbum dei man

stabit in eternum. Honorius dicit quod in hoc loco iudicia sunt omnia mandata domini
iudicio spiritus sancti probata que sunt iustificata in semetipsa et non aliunde. iu-
dicia vero hominum ab hominibus iustificantur et tamen aliquando talia sunt quod homines de
hiis iudicantes falluntur sed divina iudicia sunt vera et in semetipsis iustifi-
cata quia deus non fallit nec fallitur sed omnia iuste iudicat. Glosa Timor
domini non timor nullius nec timor humanus nec timor mundanus nec timor servilis
sed timor domini filialis qui est dilectio dei cum subiectione sancta. Timor sanctificans peccatum
expellendo permanet in seculum seculi in presenti vita et in patria. Iudicia domini
in flagella ad corrigendum beneficia ad consolandum premia iustorum supplicia
reproborum. Iudicia i. mandata domini iudicio spiritus sancti probata vera i. quia numquam fal-
lunt iustificata in semetipsa i. per se ipsa et non aliunde vel iustificata in
semetipsa i. in eternitate vel iustificata i. rectitudine iustitie plena et in se-
metipsa quia extrinsecus nullius auctoritate vel testimonio indigent quia verbum dei vel
suprema sententia. Nota timor domini multa bona in homine facit. Primo sapientiam
inchoat. Proverbiorum primo: timor domini initium sapientie. Secundo cor delectat. Ecclesiastici primo: timor
domini delectat cor. Tercio peccata preterita expellit. Ecclesiastici primo: timor domini expellit peccatum.
Quarto a futuro peccato custodit. Proverbiorum xv: per timorem domini declinat omnis homo a
malo. Quinto temporalia bona multiplicat. Exodi i: quia timuerunt obstetrices. Sexto spiritua-
lia bona conservat. Ecclesiastici xv: qui timet deum faciet bona. Septimo negli-
gentiam pellit. Ecclesiastes vii: qui timet deum nichil negligit. Octavo securi-
tatem tribuit. Ecclesiastici xxxiiii: qui timet deum nichil trepidabit. Nono vitat
dampnationem. Proverbiorum xiiii: timor domini fons vite ut declinet etc. Decimo confert a iunia morte
salutem. Ysaie xxxiii: divitie salutis sapientia et scientia timor domini ipse thesau-
rus eius. Desiderabilia super aurum et lapidem preciosum multum et dulcio-
ra super mel et favum. Nicolaus de Lyra hic describit legis observantiam que pro-
cedit ex corde. Ideo dicit desiderabilia etc. i. sunt propter divina, super aurum etc. in
quantum spiritualia temporalibus preferuntur, et dulciora gustui mentis, super mel
et favum i. quam mel et favus gustui corporis. Hec ille dicta. Alexander legis sic
hic ostendit quod iudicia seu mandata domini sunt amabilia super omnes divitias
et delicias huius mundi et dicit iudicia seu mandata domini sunt multum
desiderabilia super aurum i. super omnem temporalem habundantiam seu temporales divitias
et super lapidem preciosum i. super omnes honores vel secularem potentiam, ita quod
iudicia domini maxime debent desiderari magis quam omnia prospera mundi sive
sint divitie que per aurum significantur sive sint honores vel potentie que per
lapidem preciosum significantur. Sapientie vii: divitias nichil esse duxi in comparatione eius
nec comparavi illi lapidem preciosum, et dulciora super gustum bene dispositum
super mel purum et favum i. mel in cera. [illegible] quia illa spiritualiter
tantum sapiunt ista mentibus dulcescunt. Alio modo quod per ista quatuor aurum lapi-
dem preciosum mel et favum omnia mundi desiderabilia intelliguntur, per aurum
divitie seculares, per lapidem preciosum mundani honores, per mel et favum de-
lectationes carnales, in hiis omnibus propheta preferunt iudicia domini quia in eorum
custodia est maior delectatio in presenti et in futuro retributio eterne glorie.
Etenim servus tuus custodiet ea in custodiendis illis retributio multa.
Nicolaus de Lyra hic ostendit quod mandata dei debent servari in opere, etenim servus
tuus qui deservit tibi custodiet ea opere implendo et in custodiendo est
retributio multa i. beatitudo futura. Glose le. sic hic concludit iudicia

domini quod sunt utilia ratione premii et dicit quod iudicia domini precellunt omnes divicias
temporales et honores huius mundi. Propter hoc servus tuus quicunque est vel vult esse
servus tuus cui non sapiunt mundana et carnalia custodit ea scilicet iudicia et
precepta domini opere ad implendo. Psalmus custodivit anima mea testimonia tua. [illegible]
dilecto custodia legum ipsius in custodiendo illa retribucio dum custodiuntur retribucio
multa in hac vita quod gaudium interne iocunditatis et in futuro retribucio
multa eterne felicitatis. Proverbiorum xxix qui custodit legem beatus est. Io xiiii si quis
diligit me sermonem servabit et ad eum veniemus etc. Delicta quis intelligit
ab occultis meis munda me domine et ab alienis parce servo tuo. Ad literam
quod multa sunt precepta scilicet sexcenta et xiii secundum hebreos ideo difficile est observare
ea absque delicto. ideo subdit delicta quis intelligit quasi dicat nullus perfecte. ideo
subdit david ab occultis meis munda me dulcedine mine tue. et ab alie-
nis parce servo tuo. defectum enim alterius transit ad alium propter suam negligenciam
qui negligit corrigere loco et tempore quibus debet et hoc correctione fraterna quantum
ad omnes vel correctione coactiva quantum ad prelatos et principes. de quibus erat
david ideo dicit mundo ab alienis parce servo tuo quod impossibile est vel saltem valde
difficile [illegible] sunt [illegible] in tali correctione. Vel sic ab alienis hoc est
ab infidelibus qui sunt alieni a fide parce servo tuo ita quod non habeant potestatem
super me propter quod inducant me ad peccata infidelitatis sue sicut antiochus coge-
bat iudeos ydolatrare. Alia lectura sic hic est tria peccata principalis in qua propheta
petit se purgari ut dignus sit ad huius revelacionem et omnis utilitate
exaudiri cum ipsa oracione. et dicit quod servus dei custodit mandata eius et fugit
delicta. sed quis intelligit omnia delicta tam minora quam maiora quasi dicat nullus
quod cum sunt tenebre non permittunt se videre nec virtutes oppositas. ideo dicitur
Ro xiii abiciamus opera tenebrarum etc. Psalmus circumdederunt me mala quorum
non est numerus comprehenderunt me iniquitates et non potui ut viderem. Luce [illegible] et glo-
sa delicta mentem involvunt ut nec lucem nec semet videri permittunt et
quod nullus intelligit delicta sua ideo domine deus munda me ab occultis meis id est
a peccatis sive originalibus sive actualibus que a me et a [illegible] voluntate
oriuntur seu a cupiditatibus in me latentibus a peccatis oblitis vel ignoratis
ne eis seducar et ab alienis id est a peccatis que ab alio homine ut que fiunt sug-
gestione dyaboli vel hominis que dicuntur aliena quod primo sunt illius qui suggerit. 2o
efficiuntur illius cui suggeruntur si consentit. [illegible] non [illegible] peccata [illegible]
scilicet propria faciendo et aliena consenciendo que sunt duo genera peccatorum. parce servo
tuo cui proprium est misereri et parcere. Tercia quod servus dei custodit iudicia eius
sed quis intelligit omnia delicta tam maiora quam minora quasi dicat nullus cum [illegible]
non est numerus et eciam quod mentem involvunt et se videri non permittunt ideo domine
deus munda me ab occultis meis peccatis originalibus actualibus que a mea volun-
tate oriuntur vel a cupiditatibus in me latentibus a peccatis oblitis et ignoratis
et ab alienis peccatis que fiunt ab alio homine vel a dyabolo suggerente quibus
consensi. vel ab alienis quod prius neglexi emendare fraterna vel coactiva cor- ad
reccione parce servo tuo quod proprium est tibi misereri et parcere. Certe multa sunt que
non possunt intelligi ab homine. Primo multitudo peccatorum suorum ut hic. [illegible]
[illegible] non in [illegible] suis etc. 2o profunditas divinorum iudiciorum. Ro xi o altitudo
diviciarum sapiencie etc. Psalmus iudicia domini abissus etc. 3o qualitas status [illegible]
Ecc ix nescit homo utrum amore vel odio etc. 4o [illegible] Ecc ix ne-
scit homo finem suum. [illegible] dies iudicii Math xxiiii de illa die nemo scit.

Sexto pruina sive recessus spiritus sancti Jo iii Spiritus ubi vult spirat Septimo
propria fragilitas ut in petro Math xxvi ut intelligat que sit profunditas cor-
dis humani Octavo rerum que nobis expediunt utilitas Ro viii nam quid
oremus sicut oportet nescimus Math xx nescitis quid petatis Si mei non fuerint
dominati tunc immaculatus ero et emundabor a delicto maximo Ad literam quia
impossibile est vel saltem valde difficile hominem omnia sua delicta intelligere corrigere
et ideo dicit si mei non fuerint dominati delicta propria vel aliena mihi deo tunc ima-
culatus ero in conscientia propria et emundabor a delicto maximo quia qui caveat
minora peccata cavet et maiora Vel sic Si non fuerint mihi dominati infide-
les tunc immaculatus ero ab omni culpa et emundabor a delicto maximo
id est ab ydolatria ad quam me non cogent et mactabo immaculatus ab ea Alle-
gorice sic hic ostendit modum purgationis ab omni peccato generaliter et specialiter a superbia
et dicit secundum Augustinum et glossa adiuva me domine ab actibus meis et ab alienis pre-
no ut omnia tollam sed ne donnent quia si mei non fuerint dominati
demones vel peccata occulta et aliena vel delicta propria vel aliena Jo viii
Qui facit peccatum servus est peccati tunc immaculatus ero ab omni macula crimina-
li et si non ab omni culpa veniali Ephes v ut exhiberet sibi gloriosam
non habentem maculam etc Apoc xiiii Sine macula sunt ante thronum dei et
emundabor a delicto maximo scilicet superbie quia fuit apostatare a deo Ecclesiastici x
Initium superbie hominis est apostatare a deo Ibidem Initium omnis peccati superbia et dicitur
superbia maximum quia dicitur contra deo et tercium Ysa xiiii Gloriam meam alteri
non dabo Et erunt ut complaceant eloquia oris mei et meditatio cordis
mei in conspectu tuo semper Ad literam quia eloquia ex corde mundo procedentia
sunt deo placita et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper ad te cognoscendum
et amandum vacantes vel eloquia id est orationes vocales et meditatio cordis mei id est o-
rationes mentales in conspectu tuo semper et placent Illud enim quod est placitum alicui
libenter respicitur ab eodem Gen iiii Et respexit dominus ad abel etc Alle-
gorice sic hic ostendit fructum purgationis quia per eam placebit deo sua locutio et
meditatio et dicit Si ero immaculatus et emundatus ab omni delicto tunc erunt
eloquia oris mei id est sermones et doctrine erunt tales ut complaceant id est deo et
iustis hominibus sicut placebat Eccl xlv dilectus deo et hominibus moyses
non sicut sermo eius super aquas petram alias non quia petram dixit dominus quare tu crimi-
tas vel ista etc et meditatio cordis mei id est oratio mentalis vel cogitatio erit
placens in conspectu tuo semper Domine adiutor meus et redemptor meus
Ad literam domine adiutor meus in tribulationibus supervenientibus et redemptor
meus de egiptiaca servitute in qua dicit se david redemptum in suis patri-
bus vel adiutor meus in tribulationibus et redemptor precio tui sanguinis
Allegorice sic hic tangit purgationis auctorem scilicet deum qui est adiutor
in bono et redemptor a malo et dicit meditatio cordis mei est in conspectu tuo
domine qui es adiutor meus in tribulationibus vel ad bonum faciendum mei
tendentis ad te Joh xv Sine me nil potestis facere et redemptor
meus a malis ut redeam ad te secundum glossam et Ysa xliiii noli timere quia
ps xx Exaudiat te dominus in die tribulationis protegat te Redemi te
nomen dei iacob Ad literam titulus in hebreo ad victoriam
psalmus david Ipsius est Iste psalmus factus est a david ad victoriam impe-
trandam exercitui suo Rabi Sa dicit pro quo vita david nutavit dicen-
tes iam non egredieris nobiscum ad bellum ne extinguas lucernam israel

v et xxi pls cum portat innuae suis ordinibus exeuntes in prelio ipse absq
qua pugnando corpore precibus sic moyses pugnant precibus corpus amalech Exo
xvii et quod sic exaudiat te dns in die tribulationis dando victoriam
de adversariis protegat te qui es exercitus israel nomen dei iacob i vel nomen
dei patris invocata Talis lex sic In precedenti tractat de x incarnacione et a
postolorum predicatione hic tractat de eius sacrificio et oblatione pro quo habens
efficaciam titulus in fine ps david hoc est iste ps attribuitur david ipse
diligens nos in fine i in xpm christum ps est de sacrificium et oblatio intento
fideles ad eius amorem et desiderium invitat et david ps ponit ea
que optavit sibi xpc tempore passionis vel ecclie tempore tribulationis secundo ea que optat
sibi tempore glorificationis i tribuat tibi etc ps dicit sic dicens deus pater exaudiat te
xpm vel ecclesiam in die tribulationis i in timore proximis imminente que fuit tri
bulatio carnis Math xxvi tristis est anima mea sed desiderium fuit rationis
Luc xxii desiderio desideravi hoc pascha manducare etc et quod hic pro qua optabat te
stante apostolo hebr v qui in diebus carnis sue i mortalitatis preces ad deum qui
posset illum salvum facere a morte cum clamore valido et lacrimis offerens
exauditus est pro sua reverentia de hac die Ysa xxxvii dies tribulationis
et angustie dies hec exaudiat igitur te orantem qui dixisti pater clarifica
filium tuum Joh xvii protegat te a malo liberando nomen dei iacob i in
vocatio dei patris vel bonitas eius et non dicit dei israel quod tunc xpc imm
inente passione fuit magis in statu luctatoris quam contemplatoris ps xxiiii
patris fortis nomen dni vel si glo tota exponitur de ecclia sic dns ex
audiat te ecclesiam in die tribulationis non te defugit tribulationibus permittendo
vel in tribulationibus delinquendo protegat te a tribulationibus delinquendo et
liberando nomen dei iacob i filius dei qui est deus iacob i populi minoris
quasi sic gentilis quem elegit dns ut iacob a tribulationibus liberando
Ro protegat te ut dns preponat te iudeis sic preposuit iacob fratri suo
esau quem reprobavit electo iacob sic reprobatis iudeis elegit ecclesiam gen
tilium si id quod erat erunt primi novissimi et novissimi primi etc Summa dns deus exau
diat te ecclesiam vel xpm ut hominem in die tribulationis i in tempore passionis
imminente que fuit tribulatio carnis sed fuit desiderium rationis exaudiat te
orantem et dicentem pater clarifica filium tuum et protegat te a malo liberando
nomen dei iacob i invocatio dei patris vel bonitas eius vel sic deus exaudiat
te ecclesiam ut Mittat tibi auxilium de sancto et de sion tueatur te
Glo lxxxiiii mittat tibi etc auxilium de sancto i de celo per angelos sanctos tibi assiste
ntes in bello et de sion tueatur te i initio ordinum et sacrificiorum que fiebant
in monte sion eo quod erat ibi archa testamenti in tabernaculo quod tetendit
david primi paralip xvi et ibi solebant fieri sacrificia pro populo suo ad bella
procedenti Talis lex sic hic optat ei prosperitatem in bono et dicit sic protegat
te nomen dei iacob et mittat tibi auxilium de sancto scilicet de templo sancto i de
ecclesia ea in auxilium ad credentium generatorum spirituales tibi formando sic eva
dedit ade in auxilium ad generationem corporum in paradiso Gen 2o non est
bonum hominem esse solum faciamus ei etc et de sion tueatur te i de speculatione
divinitatis statu altissimo protegat te et sanctos tuos in angustia passionis
tue et temporum consolando Glo de sion tuetur xpm deus tuus ecclesiam et corpus
eius de alta speculatione tuta facit Syon namque interpretatur speculatio M
sic dns mittat tibi ecclesie fidelium auxilium de sancto i a filio suo incarnato

butre primo et quod nascitur ex te scilicet te adiuuando et de syon tueatur te i. conte-
placione sue diuinitatis te securum faciendo. Prima precatur te re nomen dei iacob et
mittat tibi auxilium de sancto templo i. de ecclesia fidelium eam et formandus in aux-
ilium ad generationem credencium spiritualiter sicut euam dedit ade in auxilium ad genera-
tionem carnalem et de syon tueatur te i. de alta speculacione diuinitatis faciat te et
corpus tuum i. ecclesiam tutam et securam. Memor sit omnis sacrificii tui et holo-
caustum tuum pingue fiat. Ad literam sacrificii pro te oblati et holocaustum pin-
gue fiat i. deo acceptum. Aliter secundum hic optat sacrificii eius approbacionem a deo
et dicit prima deus pater tueatur te de syon et sit memor omnis sacrificii tui i. tocius
passionis tue nos semper memores faciat. Trenorum iii Recordare paupertatis mee
et transgressionis etc. Canticorum i° fasciculus mirre dilectus meus michi inter ubera mea com-
morabitur i. in corde meo passio christi est vnum hoc unum sacrificium est finis
omnium sacrificiorum legalium et est perfectum sacrificium ad differenciam sacrificiorum veteris
testamenti. Hebreorum vii nichil ad perfectum adduxit lex. Et dicit omnis sacrificii quia mul-
tas species habuit passio christi scilicet a sua natiuitate usque ad mortem multas inju-
rias passus est. Et holocaustum tuum pingue fiat i. totum ita quod passionis an-
gustia vertatur in leticiam resurreccionis. Ecclesiastici xxxv oblacio iusti impinguat altare.
Vel sic exponitur de ecclesia memor sit omnis sacrificii tui i. cordis oris et operis con-
ferendo remunerando et holocaustum tuum pingue fiat i. rotundum acceptando
et approbando. Et nota sacrificium competit ad incipientes qui partem deo offerunt non
totum retinentes sibi propriam voluntatem suo exteriora. Holocaustum dicitur competit ad per-
fectos qui totum offerunt deo. Mathei xix vende omnia et da pauperibus etc. Istud
holocaustum est pingue quod fit ex caritate et deuocione. Secunda dicit precatur
deus pater tueatur te christum de syon et sit memor omnis sacrificii tui i. tocius passionis
tue omnium miseriarum quas passus es a natiuitate tua usque ad mortem semper
nos memores faciat et holocaustum tuum i. oblacionem qua te ipsum totum in
passione et in ara crucis obtulisti pingue i. rotundum fiat ita quod angustia
passionis vertatur in leticiam resurreccionis. Vel pingue fiat i. sit pro omnibus oblatum ut
sic omnes tuam voluntatem faciant ut salui fiant. Nota Hemonerius dicit quod sac-
rificium erat quod pars ad altare offerebatur in lege et pars reseruabatur sed holocaustum
quod totum in altari pro peccato cremabatur. Sacrificium ergo christi fuit corporis ieiunium
oracio temptacio a dyabolo passio defensum corporalium omnes ergo sacrificii christi deus pater
memor fuit qui omnia hec in salutem generis humani. Holocaustum christi summi pon-
tificis fuit qui se ipsum in passione totum obtulit et igne passionis in cruce arse-
dit. Hoc pingue fiat i. sit pro omnibus est oblatum sic omnes tuam faciant voluntatem
ut salui fiant hec ille. Convenienter multiplex est sacrificium viri iusti pro racione
contricionis. Psalmus sacrificium deo spiritus. 2° confessionis oris. Psalmus voluntarie sacrificabo tibi.
Exhibicionis boni operis. Psalmus eleuacio manuum mearum sacrificium vespertinum. Romanorum xii
obsecro vos fratres per misericordiam dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem sanctam
deo placentem. Obseruancia diuine legis. Ecclesiastici xxxv salutare sacrificium attendere
mandatis. Ingressio religionis. Exodi v Dimitte populum meum ut sacrificet. Operis
pietatis. Ecclesiastici xxxv [illegible] qui facit misericordiam offert sacrificium. Tolleracio passionis.
Philippensium ii sed et si ymmolor super sacrificium etc. Dominio alterius [illegible]
in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblacio munda etc. Tribuat tibi
secundum cor tuum et omne consilium tuum confirmet. Ad literam Tribuat tibi etc.
i. victoriam de aduersariis. Ad hoc enim tendit cor omnium exercitium in preliis
et omne consilium tuum confirmet. Ecclesiastes ix melior est sapiencia quam arma bellica
et quia in bellis maxime valent bona consilia que confirmantur cum victoria obti-
netur. Aliter secundum hic est i. psalmus psalmi. Et est hic dyapsalma i. diuisio psalmi.

secundum Aug. ad designandum distanciam inter statum passionis de quo prius loquebatur et glorificationis de quo nunc dicit et ponit illa que optat scilicet regi glorificationis. et dicit Exaudiat te dominus et tribuat tibi secundum cor tuum id est secundum voluntatem et intencionem tuam. Glossa non secundum intencionem iudeorum qui te delere voluerunt per passionem et mortem. et tuam memoriam extinguere. et omne consilium tuum confirmet scilicet ... iudeis illuminentur et salventur gentiles. et sic omnia tua disposita de salute humani generis firmiter permaneat quod demones et iudei voluerunt destruere et eius consilio de salute humani generis contraire et resistere. Io. xi. collegerunt pontifices et pharisei etc. sed eorum voluntas est impedita et consilium infirmatum. Ysa. viii. Inite consilium et dissipabitur loquimini verbum et non fiet. consilium autem meum stabit et omnis voluntas mea fiet. Cassio. exponit hoc de ecclesia. Tribuat tibi deus secundum cor tuum id est secundum intellectum quem habes de domino salvatore ut ipsum credas primum ex tempore passum in carne et per mortem liberatorem processisse in crucis patibulo. resurrexisse et ad dexteram patris persona assessum in celo sede. et ipsum venturum ad iudicandum. et omne consilium tuum confirmet ut mundi illecebras contemptus propter dei promissionem de eternis habendis despicias et preclara premia ... non ... sic est enim consilium sancte mentis ecclesie patrem et filium et spiritum sanctum unum credere deum a quo creata sunt et disponuntur omnia. hoc consilium propheta in populo fideli confirmari desiderat per quod novit christum eterna premia promereri. Letabimur in salutari tuo et in nomine dei nostri magnificabimur. Ad literam le... ad victoriam scilicet victorum leticia. vel subditur letabimur in salutari tuo etc. et ... super adversarios exaltamur. Alle. le. sic hic ostendit quare optat se exaudiri scilicet salvatorem a malo et propter adeptionem boni. et dicit deus pater confirmet omne consilium tuum ergo et alii credentes letabimur in salutari tuo id est in salvatore quem tu misisti in mundum. vel in salutari tuo id est ipse in tua resurrectione quem te a morte et nos a timore mortis salvabit. Io. xvi. Iterum videbo vos et gaudebit cor vestrum. Io. xx. gavisi sunt discipuli etc. Gen. penult. Salutare tuum expectabo domine. et in nomine id est in invocatione vel in confessione nominis dei nostri christi. Io. xx. dominus meus et deus meus. magnificabimur id est magni erimus quod a te vocabimur christiani. vel magni faciemus. Act. xi. ita ut cognominarentur Anthiochie discipuli christiani. Ysa. lxv. servos suos vocabit nomine alio. Ysa. lxii. vocabitur tibi nomen novum. Cassio. ... propheta loquitur ad ecclesiam dicit ecclesia dei letabimur in salutari tuo id est christo domino qui est salutare tuum et in nomine dei nostri scilicet christi magnificabimur id est efficiemur magni faciendo in isto nomine et magni erimus quod magnificari est magni fieri. Impleat dominus omnes peticiones tuas. nunc cognovi quoniam salvum fecit dominus christum suum. Ad literam impleat deus etc. de peticione eius de victoria obtinenda quibus statim infert. nunc cognovi per experientiam beneficium divinum. quia salvum fecit dominus christum suum id est david de manibus eius inimicorum quem dicit salvatum in salute sua certus. Alle. le. sic hic propheta ostendit in quibus velit exaudiri christum quod in omnibus suis peticionibus. et dicit propheta ad christum. Deus pater impleat omnes peticiones tuas sive quas fecisti in terra. Ioh. xvii. clarifica me pater apud temetipsum etc. sive quas facis pro nobis in celo. Ro. viii. ut ipse enim interpellat pro nobis. et vere implebit deus tuas peticiones quod ego david propheta. nunc id est tam longo tempore ante tuam incarnationem. cognovi per spiritum prophetie quoniam salvum fecit id est faciet deus pater christum suum id est te a mortuis resuscitando. Ps. non dabis sanctum tuum videre corruptionem. Nota sex peticiones christi. prima qua petiit calicem passionis transferri. Luc. xxii. si possibile est transeat etc. secundo petiit a persecutoribus et a morte salvari. Io. xii. pater salva me ex hac hora

letabimur

petitiones christi

Sexto petiit per fidem credentium in mundo clarificari Jo xvii Pater venit
hora clarifica filium tuum. Septimo discipulos a malo conservari Jo xvii Pater
sancte serva eos a malo. Octavo petiit eos sanctificari et in bonum perfici Jo xvii
Pater sanctifica eos. Nono petiit eos glorificari Jo xvii ut sint etc. Exaudi
et illum de celo sancto suo in potentatibus salus dextere eius ad literam exaudiet
illum etc. auxilium tribuendo in potestatibus salus dextere eius et per angelos sanctos
potentes qui sunt ad dexteram eius. Alia lectio sic. Supra petivit quod rex vel
etiam ecclesia exaudietur, hic ostendit quod exaudietur, et dicit quoniam salvum faciet
Deus Pater xpm   suum, et exaudiet illum orantem pro membris, de celo sancto
suo quod in suscitacione lazari per quam vita spiritualis yro designatur di-
xit Jo xi Pater gratias ago tibi quod audisti me, ego autem sciebam etc. Alia
lectio sic in celo q.d. non solum exaudiet illum orantem in mundo sed etiam nunc
orantem pro nobis in celo. Prima Jo 2 advocatum habemus apud patrem ihesum xpm
qui est propiciacio etc. Hebre ix ut appareat nunc vultui dei pro nobis. Unde dy-
citur hebreis habeo accessum ad deum ubi habeo filium apud patrem etc. Hunc exau-
divit eum mittendo apostolis spiritum sanctum Jo xiiii Rogabo patrem et alium paracli-
tum dabit vobis. Unde in potentatibus id est meis est salus dextere eius id est in salute
qua fecit dextra eius favor vel gratia est tota nostra dignitas et potestas quia
omnia que faciunt nos potentes spiritualiter ad tollendum mala vel ad operandum
bona veniunt ab eo a quo omne bonum descendit etc. est sensus in potentatibus
salus dextere eius id est salus dextere eius facit potentes spiritualiter. Summa quoniam deus pater
salvum faciet xpm suum et exaudiet illum orantem pro ecclesia et membris de ce-
lo sancto suo et non solum exaudiet illum de celo orantem in mundo sed etiam
nunc orantem pro nobis in celo in potentatibus nostris salus dextere eius id est in sa-
lute qua fecit dextra eius est tota nostra dignitas vel potestas quod salus dextere
eius facit nos potentes spiritualiter. Hi in curribus et hi in equis, nos autem
in nomine domini dei nostri invocabimus. Ad literam isti confidunt adversarii nostri
nos autem in nomine domini dei nostri invocabimus sperantes victoriam consequi virtu-
te eius. Alia lectio sic. Hic ostendit varia confidencia hominum, ideo nunc confide-
ntia suorum dei et dicit salus suorum est dextera eius dei scilicet gratie et glorie que sunt
potestates electorum et faciunt electos dei potentes in salus sinistre id est prosperitas
temporalis in quibus homines sunt potentes temporaliter, hii scilicet homines carnales et
sensibiles qui non sunt de suis sunt et gaudent hii id est aliqui in curribus id est
in temporali potencia, et hii id est alii in equis id est in superbia et honoribus. Alia
lectio quod tangit hic duo genera triumphorum que erant apud antiquos. minor
erat in curribus et dicebatur laureatum, alter erat minor in equo et dicebatur
ovatio, nos autem credentes in xpm in nomine dei nostri id est in nomine xpi invocabimus
id est confidenter deum patrem rogabimus Jo xvi Si quid petieritis patrem etc.
Summa nostri potentatus spirituales sunt a dextera dei licet hii id est aliqui homines
seculares et carnales gaudent in curribus id est in diviciis et temporali potencia et
facientes magnos triumphos et hii id est quidam gaudent in equis id est in fastu
mundi et honoribus facientes minores triumphos nos autem credentes in xpm
in nomine domini dei nostri id est in nomine xpi invocabimus id est confidenter deum patrem pro
victoria obtinenda rogabimus. Ipsi obligati sunt et ceciderunt nos autem
surreximus et erecti sumus. Ad literam ipsi ob superbiam suam ligati sunt
cathenis et compedibus tamquam victi, nos autem surreximus eis prevalendo non
nostra sed tua virtute et erecti sumus auxilio manus tue. Alia lectio sic

alia

[illegible]

[illegible]

hic ostendit seclarium homi confidentiam ee vanam et casum eorum et erectionem
seu exaltacionem sperancium in deo. et dicit nos sperantes in noie dei nostri inuo-
cabimus prem sed isti confidentes i curribus et equis id est in temporalibus diuiciis
et honoribus obligati sunt temporalibus laqueis sed cupiditatibus temporalium bonorum
diuiciarum et honorum inclinati ad casum et ceciderunt a statu gracie in peccatum
Thimo vi qui volunt diuites fieri incidunt i temptacionem et in laqueum
dyaboli. ysa xxviii expecta rexpecta modicum ibi modicum ibi ut vadat
et cadant retrorsum et illaqueentur et capientur. expone ut vadat i co-
gitacione et cadat in consensu illaqueetur i consuetudine capietur in eterna
morte. nos autem surreximus a peccato eorum casum Ro xiii hora e iam nos
de sompno surgere. surreximus ab infidelitate ad fidem a viciis ad virtutes
a desperatione ad spem. a cupiditate ad caritatem. a morte ad vitam. a miseria
ad gloriam. et erecti sumus per virtutem humilitatis ad eternam exaltacionem contra
obligacionem superborum Luce xv surge et sta in excelso hic per graciam exerti sumus
et i futuro per gloriam. Domine saluum fac regem et exaudi nos in die qua
inuocauerimus te. Aliter domine saluum fac regem id est meipsum saluando
et exercitum meum tuus saluus reddundat i me. et exaudi nos in die qua etc
i in die belli qua solent homines fortius inuocare dominum ratione imminentis pi-
culi. Nota pt exponi ista ps ut sit oris ecclesie pro exercitu procedenti ad bel-
lum contra inimicos fidei uel defensione regni et quia aliter legitur sic hic ppha
orat ut et recederes pro xpm exaudiamur. et dicit quod per xpm dominum nos salui
erimus. ergo domine deus saluum fac regem scilicet xpm qui e rex regum et dominus
dominancium. Apoc xix saluum fac resuscitando et in celo collocando ut ei
mors autem homines mali iam nocere non possent est autem hec oracio bona pro
regibus pro quibus proximi orandum e i pa thi 2 pro regibus et omnibus qui
i sublimitate constituti sunt et exaudi nos per eum qui per aduocatum patris Io 2
aduocatum habemus apud prem ihm xpm. in die grē quia i statu noctis i
culpe non exaudiuntur oraciones Io ix scimus quod peccatores non exaudit deus
qua inuocauerimus te i statu non differas nos exaudire ysa xlv antequam cla-
ment ego exaudiam. Summa quod per xpm nos salui erimus. ergo domine deus
saluum fac regem nostrum scilicet xpm qui e rex regum et dominus dominancium. et
exaudi nos per xpm qui per aduocatum nostrum. i die i tempore gracie qua
die inuocauimus te pt ee oracio ecclesie pro ipso marito i persecucione posita
et pro quolibet iusto i pugna viciorum constituto ut ipsum dominus in die tribulacionis
et temptacionis exaudiat et inter temptaciones a peccato protegat auxilium ei contra
persecuciones mittat et diuini mittat de sion id est de fide katholica. ista ecclesia
eum tueatur ne succumbat sed i tempore pugne prudenter corroboret.

Domine in virtute tua letabitur rex et super salutare tuum exulta- Ps xx
bit vehementer. Iero lraum titulus in hebreo ad victoriam ps dauid
uel victori canticum dauid de ma pbi dicit raba quod doctores he-
breorum exponunt hunc psalmum de rege messia id est xpo ad hoc induxerunt dan
vii vbi dicitur ecce cum nubibus celi quasi filius hominis veniebat et usque ad antiquum
dierum peruenit. et in conspectu eius obtulerunt eum et dedit ei potestatem et honorem
et regna et omnes populi seruient ei. potestas eius potestas eterna que non auferetur et re-
gnum quod non auferetur. et iste ps exponendus e primo de magnitudine xpi
que consistit i eius exaltacione et aduersariorum suorum depressione que ps hic
inueniatur manus tua. ps dauid prouidens i spiritu xpi hominis regnum ad
quod fuit exaltatus in humanitate. virtute dei patris Act ii dextera igitur dei exaltatus

dt sic dne px in vtute tua letab' rex s. xc rex regum et dns dnancium
qui inqntu ho letaba' de vtute dina in qua faciebat miracula et me
ris simplicitu illustrabat sapia luc x in ipa hora exultavit i spu sancto
et dixit confiteor t px q abscondisti her zc et sr salutare tuu i q dis
posuisti saluare mudu per ipm exultabit vehementer i valde Alr le sic
Quemadmodum determinat de x sacrificio et oblacoe sic determinat de dupl ita i ps
sz de dintate et huanitate et iste e tcius ps de mlo eoz qui determinant de
duabz natis i xo secundus et octaus et adc alij sequuntur de eadem ma et
hoc ppr hereticos qui ul psona diuidut ul nas nefanda comixtione co
fundunt sicut gerdat Ra Sec dt q doctores nri exposuint hunc psm
de rege messia ut 8 vii ppha describit hic xm regem celestem vm dm
et hoiez ut auditu credat mudz que visu contempnit iudeus Titulus ps
in fine ps dauid hoc e iste ps dirigens nos i fine i in xpm attribut'
dauid pphe Ant huius psi e du' na in vna psona xpi Intencio ut
credamus xm verum deum et hoiez Et ps tangit mitu incarnacois 2o eius
primu 3o pmoc'is mitu et dt dne deus px eme rex i ho xpi Apoc
xix rex regu et dns Jo xix ihc nazarenus rex iudeoz Mat 2 vbi est
qui natus e rex zc Letab' i vtute tua no in sua eme mitu i no i vir
tute sue huanitatis sed i vtute sibi vnite dintatis sz vbi tui q e vtus qa
omia creas Jo pro oia p ipm fca sunt qua oia conseruas hebe pmo
portas oa vbo vtutis sue qua oia sanas ps misit vbu suu et sanat ze
qua oia saluas act iiij no e aliud nom i quo oporteat nos saluos fi
vn xc inqntu ho p nichil attribuit sed oia pri et dintati Jo viii a me
ipso facio nichil sed px i me manes facit opa de hac vtute et pote
letatus est qui fecit miracula qui morte eterna vicit morte sua iudeu
mudz et dyalu et cu potestate surrexit a mortuis et ascendit in celos
ps ascendit deus i iubilo et sr salutare tuu i q per eu mudus saluatus e
eme primu q fecisti eu salutare i saluatorem et p eu saluado mudu
pditu exultabit vehementer q magnus amor saluadoz e ei ita magne
exultacois de salute eoz luc x in ipa hora exultavit i spu sancto Moral
de quolz iusto px expom sic Rex i ille q bn se regit ut xo seruiat
cui seruire e regnare Letab' i corde illius i vtute tua spp confidens ysa
erit fortitudo ura ut fauilla stuppe et sup salutare tuu exultabit etiam
vehementer qntu ad saluacionem ab inferis et a pcto de quo ho debz dolere
ps anima mea turbata e valde et qui sanat a pcto dz valde gaudere Tonica
dne deus rex ho xc ul xc inqntu ho letab' in vtute tua i no i vtute
sue huanitatis sed i vtute sibi vnite dintatis qua oia creat et saluat et sr
salutare tuu i q fecisti eu saluatore et p eu mudz saluasti pditum exul
tabit vehementer hic e amor saluadoz erat ei causa magne exultacois
de salute ipoz Desiderium cordis eius tribuisti ei et voluntate labioz
eius no fraudasti eu Ad litteram desiderium zc de sui corporis glificat
coe et credencium vocacoe qui ualde desiderauit et racionabiliter et volu
tate labioz eius i oracoibus suis voluntatem interiorem exprimentibus labijs
no fraudasti eu q fuit exauditus i omnibus oracoibus suis q predebat
ex voluntate q spp erat conformis voluntati dne q spp implebat Allr
lc sic sicut ont ininta pa dinis x' dt xc ideo exultat vehementer q de
siderium cordis eius tribuisti ei sic desiderauit eu p salute mudi pati co
redendo et per eu mudz redimendo luc xxij desiderio desideraui Vel

desiderium cordis eius tribuisti ei i salutem animarum per ipsum perfecisti quam desiderabat de quibus Io xiv et voluntate labiorum eius i in voluntate eius quam expressit per labia i orationem cordis et oris simul non fraudasti eum quia quod petivit a te aut voluit concessisti ei Io xi ego sciebam quia tu semper me audis Hebr v In omnibus exauditus est Morali expositio de viro iusto desiderium cordis i amore non carnis Iob xxxiv clamorem exactorum i vexatis non audit tribuisti ei i concedere implevisti et voluntate labiorum eius i voluntate qua labiis expressit hec est oratio cordis et oris simul non despexisti sed exaudisti quia oculi domini super iustos et aures eius in preces eorum Quoniam prevenisti eum in benedictionibus dulcedinis posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso Ad litteram ista prevenit fuit a tempore Gabrielis tui dei fuit a deo Gen xxii In semine tuo benedicentur omnes gentes quod semen est christus Luc 2 et benedictus fructus ventris tui Vel expone prevenisti eum in benedictionibus i in donis spiritus sancti et carismatibus quibus anima christi fuit repleta ab instanti sue creationis et conceptionis prevenienta imposuisti super eum dando ei dignitatem regiam super omnem creaturam autem a primo vinculo cum de celo creature aut in sua vero Apoc viii data est in celo et in terra Alle le sic hic est pro primus psalmi et est dyapsalma i psalmi divisio per silentium in psallendo interposita ad significandum distinctionem verborum precedentium ac sequentium vel hic describit largas virtutes et gloriam christi et pro tanto multiplex beneficium prestitum christo homini a deo et pro sanctis et dignitatibus et dicit in voluntate labiorum eius non fraudasti eum quoniam prevenisti eum in benedictionibus i ante ortum eius dedisti ei benedictiones gratie que est super mel dulcis Eccli xxiv spiritus meus super mel dulcis Unde quadruplex benedictio gratie fuit in eo una immunitas vitiorum seu peccatorum tam originalium quam actualium quia ipse est agnus immaculatus i Petri pe i qui peccatum non fecit Secunda benedictio fuit preventus quia conceptio eius in domino venienda fuit prius significata Luc i Spiritus sanctus superveniet in te Luc 2 benedictus fructus ventris tui Tertia benedictio fuit preventus quia plenitudine omnium virtutum Ysa iiii apprehendent septem mulieres virum unum Quarta benedictio fuit preventus quia pre omnibus commendatorem gratiam habuit quia spiritus sanctus non est ei datus ad mensuram Io iii et de plenitudine eius omnes accepimus Io po de ista benedictione glossa exponit Quinta fuit preventus benedictione glorie quia ab instanti sue conceptionis fuit comprehensor et in ipso plenitudo divinitatis habitat Ysa xxii erit sibi et solium glorie domus patris sui iste fuit benedictione dulcedinis et et odor de quo Gen xxvii Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni cui benedixit deus posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso i honorem et singulas virtutes dignitatis regie Apoc vi Ecce equus albus et qui sedebat super illum habebat arcum et data est ei corona Vel coronam de lapide i societate apostolorum qui eum predicatorem ad modum corone predicatorem circumstabat Et sic ita illum coronam fecerunt Apoc vii vides ihesum stans assumpsit in montem et Luc vi xii apostoli significati sunt per xii lapides pretiosos qui erant in rationali summi sacerdotis qui ingrediebatur templum Exo xxviii pervenit tangit Vel fuerit quod apostoli christo tamquam corona in primo et in medio recumbentes tamquam circule Vel sic posuisti super caput eius coronam de lapide pretioso i animam eius coronavisti eterne claritatis divinitatis vel coronam eterne glorie que fine non habet que dicitur de lapide pretioso vel topatio qui omni colore resplendens sic illa gloria omnem decorem in se continet Anima domine deus non fraudasti christum in voluntate eius quoniam prevenisti eum in benedictionibus i ante ortum eius dedisti ei multas benedictiones quia animam eius ab instanti sue creationis implevisti gratia et donis spiritus sancti ultra mensuram in qua habitavit

plenitudo diuitiarum et plenitudo omnium virtutum et carne eius per sanctitatem
ad ymediam visio diuina / posuisti super caput eius coronam de lapide precioso dedisti ei
dignitatem et potestatem regiam super omnem creaturam in celo et in terra vel de
disti ei claritatem eterne diuitias et eterne glorie · vel honorem et singulas vir
tutes dignitatis regie vel sancte apostolorum et per modum omnium credentium qui
sunt tamquam lapides preciosi / Tercia ratio dominus prevenit honorem dando ei voluntatem ad
bonum / Augustinus prevenit nos dominus ut bonum velimus / 2o monendo nos / ysa xxx
dulces tue audient verbum per tergum monentis / 3o exaudiendo / ps · preparationem
cordis eorum audiuit auris tua / ysa lxv antequam clament ego exaudiam / Tercio
beneficia conferendo / actuum iiii non ex operibus iustitie que fecimus nos etc. / In be
nedictionibus multiplicibus / primo in amocione culpe / Ecc xxxix benedictio illius
quasi fluuius mundabit qui scilicet lauat sordes in collacione et continuacione gracie
Gen xxvii det tibi deus de rore celi etc. qua scilicet largitur glorie et de benedictionibus
sunt dextre et dulces benedictionibus dulcedinis / sed benedictiones diuiciarum et dignitatum sunt
sinistre et amaritudinis / posuisti in capite eius id est in mente vel ut qui dicitur capud
eius etc. oleum de capite tuo non deficiet / coronam de lapide precioso
id est ornatum virtutum / Haec corona est precipue qua quatuor lapides preciosos scilicet car
dinales virtutes / prudenciam a parte anteriori ut caueat a futuris malis / Iu
sticiam a posteriori ut satisfaciat de preteritis / Temperanciam a dextris ne eleuetur in
prosperis / fortitudinem a sinistris ne succumbat in aduersis / Nota benedictio dei
quam dat viris iustis est multiplex primo in ablucione peccatorum Ecc xxxix benedictio
dei sicut fluuius mundabit / in remissionem supplicacionis Iohel ii quis scit
si conuertatur et ignoscat etc. / In infusione donorum ysa xliiii effundam spiritum meum
super semen tuum et benedictionem meam super stirpem tuam / In refrigerio temptacio
num et tribulacionum Gen xxvii In rore celi de super erit benedictio tua
In profectu virtutum et bonorum operum Gen xxii benedicam tibi et multiplicabo
semen tuum / In gustacione bonorum eternorum Ecc xlo gracia dei sicut paradisus
in benedictionibus / In adepcione premiorum Mat xxv venite benedicti / In proge
nie privilegiorum / luc i / In homine et femina bonum Ecc xliiii benedictionem
omnium gencium / Vitam peciit a te tribuisti ei longitudinem dierum in seculum
et in seculum seculi / Ad literam vitam peciit a te scilicet gloriosam continuam ad tempus
quam obtinuit in sua resurreccione et tribuisti ei et quia christus resurgens ex mortuis
iam non moritur mors illi vltra non dominabitur etc. Ro vi ideo subditur longitudinem
dierum in seculum seculi id est eternaliter / Alia littera sic Christus omne beneficium prestitum ei in
resurrectione in se et in suo corpore mistico scilicet ecclesia dicit / vita peciit a te deus in
gloriosam regem sibi / Io xvii pater clarifica filium tuum / et tribuisti ei attol
lendo regem suam / act iii Christus deus suscitauit a mortuis tercia die / lon
gitudinem dierum id est longam vitam / in seculum seculi id est in eternum / vel longitudinem
dierum id est perpetuam duracionem ecclesie sue vel est vita scilicet gracie peciit a te pater deus
pater / pro membris suis seu ipse sponsus sponse sue · et tribuisti ei longitudinem
dierum quia ecclesia sancta non deficiet sicut synagoga defecit / Ioh xvii pater sanctifica
eos in veritate id est confirma in fide et sed non pro eis tantum rogo id est pro apostolis / sed
pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me / In seculum seculi id est vsque ad con
summacionem seculi / Mat vlt ecce ego vobiscum sum vsque etc. vel in seculum seculi
id est in eternitate glorie hec gloria / Tercio vita id est eterna peciit a te / ps vnam peciit
a domino etc. et tribuisti ei longitudinem dierum id est in eternum per in / longitudo dierum in
dextera eius / Christus vita a te deus pater christus peciit vitam id est gloriosam regem sibi et tri
buisti ei accelerando regem suam / longitudinem dierum id est longam vitam id est in seculum
seculi id est in eternum · quia deus christus peciit hic et suis membris vitam et tu deus tribuisti ei /
vitam eternam

Magna est gloria eius in salutari tuo gloriam et magnum decorem impo-
nes super eum. ad literam magna est gloria etc. i. in xpo quam magna fuit gloria in sua
ascensione. gloriam et magnum decorem impones super eum quod impletum fuit
quando xpc in humanitate ascendens positus est ad dexteram patris. Act. VII. Alle le-
sus hic erit generale beneficium xpo prestitum in toto orbe. et dicit magna est gloria
eius i. fama xpi maxime innotuit in salutari tuo i. in ipsius fide tu deus
salvabis enim liberando a morte. tunc enim dabis et nomen quod est super omne
nomen. Philip. II. scilicet ut deus nominetur aut dei filius in toto orbe et convenienter id
tum fuit datum xpo cum precipue innotuit in fide et ex fide. Gloriam et
magnum decorem ostendit beneficia prestita xpo in ascensione. primum est ad dex-
teram patris eius collatio. 2m in perpetua benedictione ibi quoniam dabis. 3m eterna cum
patre delectatio ibi letificabis. et dicit gloriam i. ad celum gloriose levando. Ps. Ascen-
dit deus in iubilatione. et magnum decorem impones super eum i. super omnes ange-
los ipsum ad tuam dexteram collocando. Act. VII. assumptus est in celum et sedet
ad dexteram dei. Hebr. I. sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. Glosa. Ma-
gna est gloria eius i. fama xpi est clara et maxime innotuit in salutari tuo
i. in fide quam salvasti eum a morte resuscitando et dedisti ei nomen quod est
super omne nomen ut nominetur dei filius in toto orbe. et impones super eum gloriam
ad celum gloriose levando et magnum decorem i. super omnes angelos et creaturas
ipsum ad tuam dexteram collocando. Vel sic magna est gloria in salutari tuo i. in
xpo scilicet in eius fide. gloriam et magnum decorem impones super eum in sua ascen-
sione cum super omnes angelos et creaturas ad dexteram tuam collocando. et cetera dexteram
[illegible] eius in [illegible]. Ille exponit iste versus de ecclesia sic magna est gloria etc. in
medio salvator. Eccl. XIIII. In multitudine populi dignitas regum et in paucitate
plebis ignominia principis. Gloriam et magnum decorem etc. i. gloriosam ecclesiam
non habentem maculam neque rugam. Eph. V. impones super eum i. per subiectionem in-
[illegible] adiunges tamquam capiti corpus. Magna est gloria eius scilicet iusti in sa-
lutari tuo i. in xpo qui eum salvat per [illegible]. Zach. VII. [illegible] gla-
[illegible] Gloriam quantum ad dotes anime et magnum decorem quantum ad dotes cor-
poris. Iob XL. circumda te decorem et in sublime erigere et esto gloriosus.

Quoniam dabis eum in benedictiones in seculum seculi letificabis eum in gaudio cum
vultu tuo. ad literam quod omnes benedictiones celestes fuerint in nomine xpi. sic dictum
fuit Abrahe. letificabis eum in gaudio cum vultu tuo. quod quanto benedictus xpi
[illegible] intellectualibus est prescientia et quanta delectatio tanto clarius videt enim. Ve-
l sic gloriam et decorem impones super eum. quoniam dabis eum scilicet xpm in benedictionem
i. replebis benedictione et gratia. Apoc. VII. benedictio et claritas. Ier. [illegible]
[illegible] eum in benedictionibus suis. in seculum seculi i. eterna duratura. ipse
enim erit benedictus benedictione eterna. qua a sanctis benedicitur in eternum. Apoc. [illegible]
non habebant requiem die ac nocte dicentes sanctus sanctus sanctus. eterna quia benedi-
tionem actuum quod per eum omnes benedicentur et in nomine eius in mundo. Gen. XXII.
In semine tuo i. per xpm benedicentur omnes gentes. letificabis eum in gaudio
eterno. cum vultu tuo i. in tua presentia delectando quod totum gaudebit perpetue
in celo. Iob XXXIII. faciem eius videbit in iubilo. Ysa. LXII. gaudebit
sponsus super sponsam et gaudebit super te deus tuus. Glosa. Gloriam et decorem
impones super eum ita quod omnis creatura dabit ei gloriam et honorem quoniam tu
deus dabis eum in benedictionem in seculum seculi ita quod omnes gentes per eum et in
nomine eius accipient benedictionem eternam. Vel dabis eum in benedictionem in
seculum seculi i. replebis eum benedictione et gratia eterna. qua a sanctis benedicetur z

In eternum letificabis eum in gaudio eterno cum vultu tuo · i· cum tua presencia dele-
ctando quod beatum perfecte gaudebit in celo / Glossa qui tu domine deus dabis ex tua
gratia iustum in benedictionem dei et hominum ut sit benedictus ab omnibus et a deo / Mat.
xxv venite benedicti patris mei secundum secula i· eternaliter / letificabis eum cum vultu tuo
i· cum filio tuo / Augustinus filius est ymago patris · Quoniam rex sperat in domino et in
misericordia altissimi non commovebitur / ad literam Quia enim in Christo non fuit spes
que est virtus theologica / tamen in eo fuit spes quia eius expectatio future glorie
quam anima per visionem non habuit quantum ad corpus sed eam speravit / et in misericordia al-
tissimi non commovebitur quia humanitas Christi a verbo misericorditer assumpta nunquam
fuit ab eo separata nec separabitur quia etiam in triduo corpus extinctum in sepulchro
fuit unitum verbo et anima que erat in limbo / Alia lectura sic / hic ostenditur causa
victorie beneficiorum scilicet confidencia in solo deo et perseverancia in illo dicit sic
letificabis eum cum vultu tuo quoniam rex scilicet ego / Ecclesiastes xxiiii regnabit rex et sa-
piens erit / sperat solum in domino non in seipso / ps. xxxvi qui sperat in domino
salvabitur / qui confidit in corde suo stultus est et in misericordia altissimi non commovebitur
a spe sua / Glossa nichil habuit humilitas et obviam eius usque ad mortem / ps.
qui confidit in domino sicut mons syon non commovebitur / ps. xxxvii Iustus quasi leo
confidens absque terrore erit / Glossa qui rex i· iustus qui se bene regit sperat
in domino ut eum regat in presenti et salvet in futuro et quod sperat ideo in misericordia altis-
simi ex misericordia dei habet quod non commovebitur in presenti a gratia nec in futuro a gloria
Ecclesiasticus in ayle dixi ... quod non sumus consumpti a culpa presenti et a pena
futura / Inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis dextera tua inveniat
omnes qui te oderunt / ad literam describitur magnificencia regni Christi in eius
exaltacione / hic describitur eius magnificencia in adversariorum depressione cum dicit inve-
niatur manus / Sciendum quod usque dei manus i· potentia vel donum accipitur in bono
et tunc manus eius dextera respicit bona eterna / et sinistra temporalia / prov. iii lon-
gitudo dierum in dextera eius et in sinistra ius divitie et gloria / donum autem
respicit malum pene quod ad eos infligitur iuste / Hebr. x horrendum est incidere in
manus dei viventis et tunc per sinistram intelligitur minor punitio / et per dexteram
de fortius punitur grauiter et secundum hic dicit / Inveniatur manus tua puniens pe-
na omnibus inimicis tuis conuerte ad penam eternam / dextera tua fortius puniens ex
speciali et inveniat omnes qui te oderunt sicut enim diligere deum est actus pre-
cipuus ita odire eum est pessimus actus eo quod odium dei directe opponitur caritati
Alia lectura sic hec est 3 pars principalis in qua dicitur de penis inimicorum Christi
et non credentium / et ostendit qui sunt puniendi et quo et quare / Et primo tangit
punitionem incredulorum credencium 2o non credencium / et dicit / Inveniatur in iudicio fu-
turo cum Christe ad iudicandum veneris quando mali non cognoscunt / manus tua i·
potestas tua ulterius vel puniens / omnibus inimicis tuis tam maioribus quam minoribus
qui fidem tuam susceperunt sed te non amaverunt / ps. cognoscetur dominus iudicia
faciens / Boni addit qui non est cognitus inimicis puniens / dextera tua i·
maiestas tua que apparebit in iudicio / eciam inveniat omnes qui te oderunt
i· qui te non crediderunt et odio habuerunt persequendo / videbunt enim filium
hominis venientem in nube cum potestate magna et maiestate / Luc. xxi quod esse
non invenit hic in gratia / ibi inveniet eos in pena / Sunt autem appetere duo penitus
qui si credunt non tamen amant / aderunt autem qui nec credunt nec amant per-
fecte alia exposicio est quod psalmista loquitur ad patrem et per manum intelligitur filium
eius / et tunc secundum glossam exponitur sic / manus tua i· filius tuus inveniat i· puniat
per fidem et correctionem seu per predicationem omnibus i· ab omnibus inimicis tuis ut per eum
et per suos discipulos convertantur et dextera tua i· ipse filius meus sedens ·

Inventus
colorado

ad dexteram tuam cum venit ad iudicandum inveniat omnes qui te oderunt iuste
puniendo. Pones eos ut clibanum ignis in tempore vultus tui dominus in ira
sua conturbabit eos et devorabit eos ignis. Ad literam pones eos id est
involves eos igne iehenne in tempore vultus tui vel iudicii tui cum ostendes fa-
ciem terribilem ad condempnandum eos. Dominus in ira sua id est in vindicta conturbabit
eos perterrens contra eos sinistros et devorabit eos ignis iehenne non consumendo
sed eternaliter affligendo. Ille lectio sic. Hic ostendit quid pervenient mali scilicet pena conso-
rtionis et exteriori. Et dicit dextera tua inveniat omnes qui te oderunt quia pones
eos ut clibanum ignis id est ardentes intus in consciencia impietatis sue sed glosa qui-
d. Sicut ignis ardet in clibano intus sic vermis consciencie exuret dampnatos
ut vermis consciencie urantur et doleant. Ysa xxxiii. Conceptus vester ut ignis vorabit
vos. Osee vii. Omnes adulterantes id est peccatores eciam quasi clibanus succensus
a concupiscentia vel a dyabolo malas cogitaciones ministrante. In tempore vultus tui id est
in tempore tue manifestacionis in iudicio cum videbunt vultum tuum iratum. Apocalypsis
primo. Videbit eum omnis oculus et qui pupugerunt eum. Et quia corpori eciam exterius pu-
nientur. Subdit dominus rex in ira sua id est in iudicio futuro in quo ostendet se
iratum. Psalmus. Domine ne in furore tuo arguas me. Conturbabit eos sinistros quia
eos perterrendo. Mathei xxv. Ite maledicti in ignem eternum. Iob xxxiiii. Me-
dia nocte turbabuntur populi. Et devorabit eos ignis infernalis post sinistros
eternaliter in inferno non consumendo sed affligendo. Iob xx. Devorabit eum
ignis qui non succenditur. Fructum eorum de terra perdes et semen eorum
a filiis hominum. Ad literam fructum eorum id est bona temporalia ab eis auf-
feres quibus fruebantur et semen eorum id est imitatores a filiis hominum id est a soci-
etate sanctorum. Ille lectio sic. Hic ostendit duplicem penam dampnatorum scilicet penam
in amissione premiorum et meritorum. Et dicit fructum eorum id est premium ab eis in
suis operibus intentum perdes de terra scilicet viventium quia non invenient fructum
id est premium suorum operum eo quod de terra presenti consumeret fructum amantes terrena
et non celestia. Mathei vi. Receperunt mercedem suam. Psalmus. A fructu frumenti
vini et olei etc. Sapiencie iii. Vana est spes eorum et labor sine fructu. Ecclesiastici
Sapiencie iii. Bonorum laborum gloriosus est fructus. Et semen eorum id est merita suorum operum
de quibus sperabant aliquem fructum vel eorum posteros et imitatores perdes
a filiis hominum id est ab heredibus sanctorum patrum ne cum eis sint heredes in eterna
beatitudine. Sapiencie iii. Ab iniquo thoro semen exterminabitur. Nota fructus ma-
li sunt peccata. Mathei vii. Arbor mala malos fructus etc. Fructus superbie.
Ysaie x. Visitabo super fructum magnifici cordis regis Assur. Invidie. Psalmus. Dedit
eruce fructus eorum. Iracundie. Sapiencie iiii. Fructus illorum inutiles et acerbi ad manducandum
et ad nichilum apti. Fraudie. Proverbiorum xv. In fructibus impii conturbacio. Ebria-
citatis. Luce xii. Quid faciam quia non habeo ubi congregem fructus meos. Gule.
Proverbiorum xviii. De fructu oris eius replebitur venter eius. Luxurie. Romanos vi. Quem
fructum habuistis tunc in quibus nunc erubescitis. Quoniam declinaverunt in te ma-
la cogitaverunt consilia que non potuerunt stabilire. Ad literam possumus
enim illa littera ab illo loco Inveniatur manus tua exponi de punicione iude-
orum pro morte Christi quorum civitatem Iherusalem et templum Romani incenderunt
et ipsorum plurimos occiderunt et plurimos captivos per mundum dispserunt. Et quantum
ad hoc subdit quoniam declinaverunt in te mala scilicet pene Christum occidentes et
affligentes. Cogitaverunt consilia que non potuerunt stabilire. Iohannis xi. Inierunt
consilium interficiendi Christum ne occasione eius venirent Romani et tollerent
locum et gentem ut dictum est. Ille lectio sic. Hic ostendit qualiter pervenientur quia
iuxto iniquitatis et iuxto credis et dicit perversitas penas reprobi patientur

Require cap

xpm declinauerit in te mala i penas quas a romanis pati timebant
in te retorserunt Jo xi expedit vobis ut vnus homo moriatur pro populo et non tota
gens pereat / vel mala culpe que in eis erant / declinauerit in te i tibi
assc[ri]pserunt Jo viii demonium habes / cogitauerunt consilia scilicet te ve occide
et sic nomen tuum extingue Jo xi ab illo die cogitauerunt interficere eum dicentes
quid cogitauerunt et locuti sunt neq[uiti]as iniqu[ita]tem in excelso locuti sunt Sap ii
hec cogitauerunt et errauerunt / que tamen consilia non potuerunt stabilire i iuxta
voluntatem suam ea perficere nam consilium eorum de morte xpi euacuatum est per
eius resurrectionem Act v si est ex hominibus consilium hoc aut opus dissoluetur si vero ex
deo non poteritis dissoluere et quia xpm occiderunt regnum quod pro ipsius vita perdere
timuerunt per eius mortem amiserunt Quoniam pones eos dorsum in reliquiis
tuis preparabis vultum eorum ad lucem Quoniam pones eos i. eritis vertentes tergum
aduersarijs / et in reliquijs tuis hic est persequentibus preparabis vultum eorum
si confusionem que magis apparet in vultu quam in ceteris partibus corporis talle ite
versus et precedens exponitur / ad literam de malis etiam xpianis / qui declinauerunt in te
i. contra te / mala i peccata que sunt contra deum / et bene dicit declinauerunt quia sic inclinata
delectatio est de casu in casum sic declinatio a iustitia est mere de peccato in peccatum Gregorius
peccatum quod per penitentiam non diluitur mox suo pondere ad aliud trahit et tandem
ad profundum contemptus et obstinationis deducit Prov xviii impius cum in profundum
peccatorum venerit contempnit / cogitauerunt consilia que non potuerunt stabilire quia repente
tollitur de felicitate temporali in qua cogitabat permanere Quoniam pones eos dor-
sum a facie tua eos deiciendo in infernum Math xxv discedite a me ma-
ledicti et in reliquijs tuis i in demonibus qui sunt a te totaliter reiecti tanquam
irremeabiles ad bonum preparabis vultum eorum ut videant ipsos demones horri-
biles Math xxv discedite a me in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis
eius talle ite sic hic tamen multum valet i diuiorum contemptu et in amore terre-
norum et dicit vmia tui hoc fecerit et que dicta sunt veniet eis / qui in presenti po-
nes eos dorsum ut sint de mundo te contempnentium et a te contemptorum sic ?
quia post populus dorsum Jer xviii dorsum et non faciem ostendam eis in die perditionis
eorum in reliquijs tuis i in amore temporalium a te et a tuis electis contemptorum
et reiectorum Mat xix ecce nos reliquimus omnia et preparabis vultum eorum i faciem
eorum ad insipientiam contra te ad accedendum te quia amore loci et ne perderent
gentes occiderunt xpm Jo xi Aliorum exponitur sic quia iudei perdita fama ideo
pones eos dorsum defendendo eos scilicet iudeos / sed in reliquijs tuis i in re-
dentibus quos assumes de populo gentium / preparabis vultum eorum i visu dabis eis
siue cognitionem diuinorum scripturarum transferendo ad ecclesiam gentium a iudeis quod in
auferetur a vobis regnum dei et dabitur genti facienti fructum eius Ro xi exponitur sic
ideo predicta pena erit eis in futuro qui in presenti pones eos dorsum present-
endo eos minuari ad tecta que reliqua sunt in reliquijs preparabis vultum
eorum i preparabis eos eorum intentionem ad accedendum te qui es fructus salutis mundi
ex inde relinquendum Tamen quia iniqui tu mala excogitauerunt et locuti sunt
contra te ideo pones eos tanquam dorsum super quod fabricauerunt peccatores / vel pones
eos dorsum i retro dorsum ut non videant faciem tuam / sed in reliquijs tuis
preparabis vultum eorum i vultus eorum preparatus sit aspectum demonum qui sunt relicti
et abiecti eternaliter a gratia dei Exaltare domine in virtute tua cantabimus
et psallemus virtutes tuas Ad literam quia maxime apparebit in finali iu-
dicio / cantabimus et psallemus virtutes tuas quia electi in patria continue cantabunt
laudes diuinas unde id psalmi qui habitant in domo tua domine in secula laudabunt
te Moraliter iste psalmus posset exponi de quolibet iusto regnum suum bene regente

sz qntu ad vires interiores et sensus exteriores cu dei adiutorio Ipse qd co
na finalr in toto et eius mia sz demones puenit in infno Alle se sic
hic ont a quo puenit sz a xpo exaltato et q ipe et sui exaltabunt Qui
cogitauerit te deprime et exinanire sed tu dne exaltare gloris resurgendo
et in celu ascendendo in virtute tua diuina vl merito humilitatis et passionis
tue Luc xviii Qui se humiliat exaltabitur et nos cantabimus deuote cordis
et psallemus deuote opis virtutes tuas i mirabilia que fecisti ps cantate
dno q mirabilia fecit Apocal hec e gl'a iusti desiderantis retributionis hec
eorum exaltare dne xe in virtute tua i iudiciaria ptate et nos iusti in
ducti ad eternas nuptias cantabimus et psallemus virtutes tuas i te et tuas
virtutes et maiestate laudabimus in eternu ps bti qui habitant i domo tua
Deus deus meus respice in me quare me dereliquisti longe a — xxi
salute mea verba delictorum meorum Ad literam antiqui hebrei expo
suerunt hunc psalmum de tribulatione tpis iudeos p aman in qua ad
uersarii parabant se ad occidendum eos Et titulo in hebreo ad victoriam
p cerua matutina ps dauid per ceruam matutinam intelligitur hester regina
que de liberatione ppli sui valde fuit solicita vl p aurora matutina intellr
congregatio ppli isrl sed ita expositio no sit vera q xe principium istius psalmi
ptulit in cruce dicens heli heli etc i deus deus meus quare me dereliquisti Alii
doctores exponunt istum psalmum ad literam de dauid qui fuit in psecutione saulis
a qua fuit diuinitus liberatus sed ecclesia doctores istum ps exponendum
est ad literam de xpi passione a qua fuit liberatus in sua resurrectione et p ceruam
matutinam in titulo intellr humanitas xpi q sic cerua latitat in cubili suo
et post ea exit in manifestu sic humanitas x latuit in triduo in sepulcro
sed tertia die apparuit resurgens a morte Et dauid ps describitur passio x et ex ter
mis infertur 2o eius resurrectio ex deitatis virtute ibi tu aut dne etc ps dt deus deus
meus rone humanitatis a te create respice in me positu in afflictione sed ita
prictam no e in hebreo respice in me sed hec iniptes addiderunt quare
me dereliquisti i manibus iudeorum me persequentium tradidisti eorum voluntati lon
ge a salute mea sz corporali q no fuit preseruatus a morte verba delictorum
meorum i delicta ppli sui dt tu ipse membrorum et capitis affirmatorum cu q fert
ea sua quodammodo sustinendo p eis penam In hebreo aut et in translatione hiero
nimi hebr habetur sic verba rugitus mei vl clamoris mei q xe in cruce
clamauit voce magna dicens heli heli etc Luce xxiii Alle le sic In predicti
pso psalmista determinat de duarum naturarum in xo vnione et vnitate et q vnio facta
est ipse in passione xpi et mundi redemptione hic determinat de x passione
et quamuis i titulo no exprimitur passio sed resurrectio tn p consequens sz p resurrectionem
intelligitur ante sz passio Titulus e talis In fine ps dauid p assumptione vl
susceptione matutinalis vl p cerua matutina et g ipse titulus ps respondens
in fine i in xpm de cuius passione agit ita dauid i xpi qui hic loquitur
quandoque i persona sua quandoque i persona membrorum suorum a xpi orantis pro
assumptione matutina i p resurrectione qua ad gloriam e assumptus que e mane facta
vl p cerua matutina i nra humana xpi que transiliendo spineta et lutu
peccatorum i p passionem in resurrectione ascendit ad alta qui ad quendam metonia iste
ps e primus i quo prolixe et late determinat de passione xpi et sunt quinque ps
de quibus patebit de hunc psalmi e passio xpi attendendo ipse nos monet
ad compassionem x Et diuiditur ps ps circa xpi consequenter se delictum in passione
2o describitur credo passionis ibi Circumdederunt ps ita ps exponitur duobus vl in
persona capitis vl membrorum ps deus deus meus geminat hoc no deus
ad ostendum affectionem vl deus pr deus spus scte vl deus omnium gnaliter

per creatorem / deus meus per cultum specialem / respice in me a vide afflictionem
meam pendentem in cruce Leo⁹ dr̄ x̄ dixit Christus psalmum in pa one et sequentes
usque ad illum versum In manus tuas domine &c · quare me dereliquisti · q · d · magna
videtur crudelitas quando dominus dereliquit servum suum fidelem et exponit eum penis
asperrimis / sed crudelius est qui pater filium suum unigenitum dereliquit / propter quod potest
ius pene pertinet in isto propter hoc ergo super omnia mirandum est / quod deus proprio filio
suo non pepercit Ro viii dicit ergo quare me dereliquisti i penis me exposuisti
et iudeorum cruciatibus cum tamen nullam contra me habent causam ysa liii qui peccatum
non fecit nec inventus est dolus / longe a salute mea i a sanitate corporis mei
Iob a planta pedis usque ad verticem capitis non est in eo sanitas Lnoc
verba i clamor delictorum i peccatorum / meorum membrorum et electorum exigebat hoc
ysa liii propter scelus populi mei percussi eum et exponendo magis quomodo
pone verba delictorum tuorum / quia sit versio patris ideo te dereliqui in penis hec
fecerunt verba i clamores et suspiria tuorum membrorum ut eorum delicta tol-
lerentur et hoc vult ysa liii propter scelus populi mei Glo non exponit in persona
Christi sic deus deus meus respice in me oculo mentis qui videns mei esse
oblitus / hoc autem non est in hebreo sed additum est a lxx interpretibus / magis
sensum quam verba sequentibus sic dicit glossa quare me dereliquisti scilicet etiam mea
non mea persona exponendo malis culpe et pene ysa xlix / dixit syon
dereliquit me dominus / longe a salute mea ideo me dereliquisti quia sum in peccatis
et longe est a salute mea ps longe a peccatoribus salus / verba delictorum
meorum i verba in quibus delinquo sunt longe a salute mea i faciunt me
esse longe a salute mea Ordinaria dicit Christus deus deus meus / geminando hoc dictum
deus ad ostendendum magnum affectum vel deus pater deus spiritus sanctus ratione humanitatis mee a
te create / respice in me i in meas afflictiones et etiam pendens in cruce quare
me dereliquisti i manibus iudeorum me persequentium traditum eorum voluntati
ut me exponerent penis et cruciatibus cum tamen nullam causam haberent contra
me / longe dereliquisti me a salute mea i a sanitate corporis mei quia in
corpore meo non est sanitas et non audis verba orantis et clamores mei
Ve[rba] verba delictorum meorum tuorum hoc est ideo te dereliqui in penis propter verba
i clamores orationis et suspiria tuorum membrorum et electorum ut per tuam passionem
eorum delicta tollerentur Ve[rba] verba i clamor delictorum i peccatorum membrorum
meorum et electorum exigebat hoc ut derelinqueres me a salute mea i ut
permitteres me pati afflictionem in corpore meo Ille expositionem istorum versuum
a primo posui quare post illum versum ad te clamaverunt et salvi facti sunt ostendo
consequitur solum ita signum Deus meus clamabo per diem et non
exaudies et nocte et non ad insipientiam michi · ad literam deus meus
&c quia ista hora nona diei clamavit in cruce heli heli Matt xxvii et no-
cte precedenti similiter clamavit pater mi si possibile est transeat a me &c et non exaudi-
es quia non fuit exauditus in ista oratione non enim procedebat ex voluntate
deliberativa / sed ex ratione afflictionum et motu sensitive partis proponente / ad
ostendum in Christo veritatem humane nature · de cuius integritate est pars sensitiva / et non
ad insipientiam michi scilicet hoc contigit quia non sum exauditus immo in hoc apparuit
eius maxima sapientia et quantum ad deitatem et quantum ad humanitatem quia iste medius
liberator humani generis fuit convenientissimus ut sic ipse penam solveret quam
debebat et deus redimeret qui poterat Ille le[gitur] sic hic construitur · quia clama-
bo non exaudit et dicit deus meus clamabo per diem scilicet hora nona diei in
cruce heli heli / et non exaudies ut preservares me a morte temporali
et clamavi nocte precedenti orando pater si fieri potest transeat a me calix iste ·

Matth. xxvi et non ad insipienciam michi id est quod ego clamavi et tu non exau-
disti hoc non fuit propter insipienciam meam quod insipienter clamasse et tu
non exaudisses. Et quod talis clamor fuit ex infirmitate humana quod sic ex-
pediebat me pati et redimere genus humanum et non voluisti exaudire
pro maiori et utiliori. Ambrosius tanta debuit esse humilitas in redemptore quanta
precesserat superbia in adam proditore. Sed quod ille primus homo se extulit usque
ad appetendam dei equalitatem, ideo deus debuit se humiliare usque ad hominis
infirmitatem et mortalitatem. Philip. 2° qui cum in forma dei esset non rapinam
arbitratus est se esse equalem deo. Hoc exponitur littera in persona stultorum seu ecclesie
sic deus meus clamabo per diem id est tempore prosperitatis ut maneat et non exaudies
quod non expedit michi prosperitas primo. Prosperitas stultorum perdet eos. Et nocte id est in
adversitate clamabo et cito exaudies quod virtus in infirmitate perficitur. 2 Co-
rinth. xii. Et in eo quod me non exaudies hoc non est michi ad insipienciam sed ad
sapienciam ut non exauditus discam quid et quo petere debeam. Nam quid oremus
sed sicut oportet nescimus. Nota clamandum est ad deum per diem et nocte ad hoc
ut sine intermissione oretur. Cessat vero sine intermissione orare. Item per
diem et nocte id est in die gratie et nocte peccati ut gratia conservetur et peccatum dimit-
tatur. Luc. vi panem nostrum cotidianum da nobis hodie et dimitte nobis etc. vel per die
et nocte id est in prosperitate et adversitate. Ysa. xxv venit mane et nox si que-
ritis querite et conversi venite. Clamet tamen deus quandoque non exaudit propter plures
causas. Primo propter petentis indiscretionem. Matth. xx nescitis quid petatis. 2° propter
petentis dubitationem. Iaco. i postulet in fide nichil hesitans. Aliquando
propter petentis indignitatem. Ysa. i cum multiplicaveritis orationes. Aliquando propter causam
pro qua petitur perversitatem. Ier. xiiii tu ergo noli orare pro populo isto in bonum.
Aliquando propter rei que petitur inutilitatem. ii Cor. xii propter quod ter dominum rogavi. Aliquando propter
petendi pravam intentionem. Iaco. iiii petitis et non accipitis eo quod male
petatis. Aliquando propter petentis iniquitatem. Ps. iniquitatem si aspexi in corde etc.

Tu autem in sancto habitas laus Israel. Ad literam id est omnia scire sanctis
et ordinate. Licet aliquando aliter inordinatis videatur. Alii legunt sic: Ostendit quare eum exaudire nolit quod habitat solum in sanctis. Et est laus sanctorum
et dicit clamabo nec exaudies ut me liberes qui me persequuntur. Tu autem habitas
permanenter in sancto id est in me qui sum sanctus. Io. xiiii pater autem in me ma-
nens ipse facit opera. Non creditis quod ego in patre et pater in me est. Et hec
est meum quod manens confortabis me. Laus Israel id est quod videntes et cognoscen-
tes deum laudant eum et per eum laudabiles sunt. Vel potest exponi littera ut sit
vox capitis in persona membrorum et tunc propheta ostendit quare eum nolit exaudire
et hoc duplici de causa. Primo quod solum habitat in sanctis. 2° quod est laus tantum sanctorum
et dicit propheta clamabo pro meis in die prosperitatis et non exaudies et hoc
contingit quod tu in sancto habitas id est per gratiam inhabitas corda sanctorum non peccatorum.
Ysa. lxvi hec dicit dominus habitans cum sancto cum contrito et humili spiritu. Ysa. xxxvii
in templum dei sanctum est quod estis vos. Eccl. xxiiii ego in altissimis habito.
Laus Israel id est laus illorum qui te per fidem et contemplationem videntes et in
te aspiciunt et te laudant. Deut. x ipse est laus tua et deus tuus. Vel in sancto
id est in eo qui est sine terra id est sine terrenorum cupiditate vel amore. Licet videatur
stultis quod eos deseras et obliviscaris. Augustinus quod sancti non semper exaudiuntur
ad votum hoc est pro eorum salute et quod mali exaudiuntur ad libitum hoc est
eis ad maiorem dampnationem. Eccl. ignis agit in paleam et in aurum pa-
leam urit in cinerem ab auro sordes tollit. Habitat ergo deus in illis
qui sunt in tribulatione meliores. In te speraverunt patres nostri sperave-
runt et liberasti eos. Ad literam liberasti eos de servitute egypti.

et captiuitate babilonis / que liberaciones fuerunt quedam figure huius libera
tionis per mortem meam facte. Alia lectura sic hic christus ostendit quod debuit exau
diri ex oratione patrum quos ipse deus exaudiuit et dicit me non exaudis. Glosa ordi
naria loquitur ex persona veteris hominis sed predecessores patres exaudisti / quia in te spe
rauerunt patres nostri antiqui. Ysa xxv. Sperasti in domino a seculis eternis. Spe
rauerunt inquam ... ad ostendendum eorum spei firmitatem. Genesis xlii.
quod autem 2o vidisti ad eandem rem pertinens scriptum fuerat ... est.
Glosa ordinaria. attende magnum decorem locutus est dum iterauit / sperauerunt / et li
berasti eos ab omnibus malis eruendo ut populum israel de egipto. Exo. xiiii.
danielem de lacu leonum. Dan. vi. tres pueros de camino ignis. Dan.
iii. Susannam de falso crimine. Dan. xiii. me autem non liberas de manibus inde
Ad te clamauerunt et salui facti sunt in te sperauerunt et non sunt confusi
corum. Ad litteram patet ut supra. alia lectura sic hic ostendit quod exaudiuit eos in collacione
bonorum scilicet salutis corporalis et mercedis interne / et dicit ad te clamauerunt patres
deuotam orationem. et salui facti sunt / accipientes a te salutem tam corporalem
quam spiritualem donum in presenti. ps. clamauerunt iusti et dominus exaudiuit eos.
Neemie ix. clamauerunt ad te et dedisti eis saluatores qui saluarent eos
/ in te sperauerunt expectantes laborum suorum premium in futuro / et non sunt confusi quia
impleta est spes eorum. Ro. v. spes non confundit. ysa. math. iii. quibus sperauit in
domino et confusus est quasi diceret. illi sperauerunt / et confusionem euaserunt / ego speraui et
extreme sum confusus. Mat. xxvii. confidit in domino eripiat eum si vult. Alia lectura in
persona christi pendentis in cruce uerba exponi dicentis in cruce / deus deus meus respice
in me / me a morte liberando quare me dereliquisti / derelinquens passionem exspo
nendo / hec verba dixit in cruce. Mat. xxvii. heli heli etc. in quo ostendit quod
non de se sentiunt sed id derelinquis quod verba delictorum / petitiones pro delictis
meorum electorum seu membrorum passione mea pro sua redemptione peracta
sunt longe a salute mea corporali / quia sunt causa mei ad patiendum. et id deus
meus clamabo ad te per diem / in claritate non ob mobilitatem rationis / et no
cte / in tribulatione sensualitatis petendo ut calix transeat a me nec exaudi
es me et non facies quod peto sed non ad insipientiam mihi hoc est quod non sum exau
ditus / est enim pro redemptione generis humani. Tu autem in sancto habitas quamuis
non exaudias tu autem habitas in sancto scilicet in me manendo / Laus israel / laus te
deuote videntium oculo contemplationis sic ego. In te sperauerunt me non ex
audis sed patres audisti quod maius est in te sperauerunt. Glosa. hucusque locutus
est christus in persona veteris hominis / sed hic in sequenti versu loquitur iam ipse in sua
persona. Ego autem sum vermis et non homo obprobrium hominum et abiectio
plebis. Ad litteram hic describitur ipsius christi derisio / cum dicit in persona eius
ego autem sum vermis / vilis et abhominabilis in oculis iudeorum / unde expuerunt
in faciem eius et colaphis eum ceciderunt tamquam contemptibilem. Mat. xxvi.
et non homo / non verus homo sed magis demonis agitatione / unde dicebant
Ioh. vii. demonium habes. obprobrium hominum / maiorum sacerdotum et phariseorum /
et abiectio plebis / scilicet ipse quamuis licet eum cum palmis honorauit / postea
tamen deceptus a sacerdotibus eum contempsit. Mat. xxvii. pretereuntes blasfemabant
eum dicentes etc. Alia lectura sic. Glosa dicit quod christus hucusque locutus est in persona ve
teris hominis / hic vero loquitur in propria persona quasi dicat. patres veteris testamenti liberasti
de variis tribulationibus sed me dereliquisti et ostendit vehementiam delictorum
usque ad contemptum hominum quem describit generaliter et specialiter / ps. dicit deus pater tu ma
gnificasti patres meos et saluasti eos / ego autem qui incomparabiliter eis sum
maior et dignior / sum vermis propter abiectionem / vel propter virginis similitudinem
quia sic vermis nascitur de sola terra sine semine / ita de sola terra / sic christus
de pura virgine. Ps. terra mea dabit fructum suum / propter hoc quod dicit sum vermis

ondit se maiorem antiquis patribus in natura humana · qui sunt ex semine
viri nati · et non homo solum tantum sed etiam deus proprie ondit se maiorem an
tiquis patribus per naturam divinam quam ipse habet et illi non habent · vel non sum
homo peior Job xxv homo putredo et filius hominis et sum obprobrium hominum · i · pe
catorum est autem obprobrium quando aliquod turpe homini imponitur sic iudei xpo dixe
runt demonium habes et dum ei spinis et colaphis illuserunt Luc xxii et
abiectio totius plebis quando persuasi a principibus xpo abiecto et preposito
latronem pretulerunt Jos xviii non barrabam sed barrabam Summa cum deus pa
tres nostros veteris testamenti de variis tribulationibus sed me dereliquisti
sti · ego autem sum vermis propter abiectionem quam fecerunt in me iudei licet sim
tamquam vermis propter similitudinem nam sicut vermis nascitur ex sola carne · vel ex
sola terra sine semine · sic ego ex pura virgine sine viri semine · et non
Ego · i · non sum similis homini propter sputa quibus facies fuit maculata et flagel
lata corporis mei mita vel non sum homo tantum sed etiam deus · vel non sum homo peior
et sic non merui abiectionem et sum obprobrium hominum scilicet peiorum qui turpia
imponunt mihi dicentes demonium habes et illudunt spinis et colaphis et
abiectio plebis que ad suasionem phariseorum et pontificum me abiecerunt
et repbaverunt et latronem pretulerunt Glosa ipsius apparet se vermem
propter multas rationes · primo quia ipse sicut vermis natus est sine coitu de virgine
Ysa vii ecce virgo concipiet · de terra nascitur petam quasi humore gaudendo ut patet
in parabola de ove Luce xv · per terram silentio repit cum hominibus humiliter
conversando Baruch iii post hec in terris visus est et cum hominibus conversatus · Certis
amantibus interior existit pertimendo se in passione humiliando Ysa liii o
vidimus eum et non erat aspectus et desideravimus eum despectum · tener durum
tamquam iniurias illatas sed patienter sustinendo Lii Re xxiii ipse est qui tenerrimus
agni vermiculus · duros dum tangit impenitentes graviter pungendo Act xvi
qui scindit sed lapide et cetera · piscis hamo impositus capit draconem in cruce
decipiendo Job xl hamo capiet eum et extrahes potius et cetera Omnes
videntes me deriserunt me locuti sunt labiis et moverunt caput
Ad literam omnes tam maiores quam minores videntes me deriserunt me
locuti sunt labiis me vituperando et blasfemando et moverunt caput me
scilicet perversam narrando Alle Le sit hic describit vehementiam derisionis
primo in summo · pyca primo ibi locuti et ego sum obprobrium hominum et abiectio
plebis · quia omnes impii gentiles iudei videntes me coram Caifa stantem
oculis velatum in pretorio pilati · in palacio herodis · et demum intuentes
in cruce appensum · deriserunt me Luc xxiii Stabat populus expectans et deri
debant eum principes cum eis Lj Reg iii fecit sinum in derisu omni populo ¶ Ista
derisio fuit figurata Gen ix qui cham derisit Noe patrem suum nudatum
et inebriatum · locuti sunt labiis me blasfemando Mat xxvii vach qui
destruis templum dei si filius dei est descendat de cruce et moverunt caput
me subsannando et quasi conminando Mat xxvii pretereuntes blasfemabant
eum moventes capita sua Glosa quod deriserunt dominum ihesum tres conminando
Jo xix milites plectentes et cetera · 2o veste alba induendo Luc xxiii Sprevit
eum herodes indutum veste alba · genu coram flexo salutando Mat xxvii
genu flexo · palmis cedendo Mat xxvi alii palmas · faciem conspuen
do Mat xxvi tunc expuerunt · regem appellando Mat xxvii · super
eum capita movendo Mat xv pretereuntes Lancardia que in aliis fecit
in prando Luc xxiii alios salvos fecit se ipsum et salvum faciat nunc ·

de 2 ps

8

Sperauit in domino eripiat eum / saluum faciat eum / quoniam vult eum. ad literam
quod locuti sunt sacerdotes blasphemantes eum subdit sperauit in domino eripiat
eum Mat. xxvii principes sacerdotum illudentes cum scribis dicebant alios sal-
uos fecit etc. et sequitur confidit in domino liberet eum si vult. Aliter lege sic quasi desce-
dit quod iudei improperabat ei quod deus non eriperet eum a passione nec suscitaret eum
a morte. et dicit mouerunt capita dicentes yronice sperauit in domino deo
patre suo ut dicit eripiat eum de manibus eorum crucifigi non permittendo
Mat. xxvii confidit in domino liberet eum nunc si vult / saluum faciat eum post
mortem resuscitando / quoniam vult eum id est diligit eum pater / propter quod ipse dicit Sap. ii.
si verus filius dei est suscipiat eum de manibus contrariorum. Quoniam tu es qui
extraxisti me de ventre spes mea ab vberibus matris mee in te pro-
iectus sum ex vtero / ad literam hic tamen verus homo recurrit ad diuinum
auxilium dicens quoniam tu deus es qui extraxisti me de ventre vel super naturam
me nasci fecisti de virgine / spes mea quia secundum diuinum est quod in christo fuit spes
inchoatum in eo erat etiam expectatio future glorie quo ad corpus / in te pro-
iectus sum ex vtero vel tibi in supposito vnitus a conceptionis principio
Aliter lege sic hic secundum glossam subdit causam irrisionis vel potius causam exaudi-
tionis / et ponit triplicem causam / prima quia diuinitus conceptus / 2o quia in solo deo con-
fidit / 3o quia cum sit venatus et colit et dicit sic deus ne discesseris a me /
quoniam tu es qui extraxisti me de ventre vel te operante conceptus sum in vtero
matris mee Mat. primo quod enim in ea natum est de spiritu sancto est / et etiam te operan-
te natus sum ex ea virginis integritate manente. Ezech. xliiii porta hec
clausa erit et vir non transiet per eam quoniam dominus deus ingressus est per eam
ingressu in vterum vel conceptione / ingressu deinde in mundum vel natiuitate / spes mea
ab vberibus matris mee quia secundum humanitatem meam ab infantia mea in te spem
meam pono Luc. xi beatus venter qui te portauit et vbera que suxisti etc.
Lira dicit spes mea continua ad futuram gloriam mei corporis / in te proiectus
sum ex vtero vel in te totam spem meam pono ex quo natus sum hoc non sic
alius qui nascitur in peccato / ps. Ecce in iniquitatibus conceptus sum. De ventre ma-
tris mee deus meus es tu / ne discesseris a me / ad literam in te deum meum
cognoui quia anima christi ab instanti conceptionis fuit repleta virtutibus et scientiis
ne discesseris a me / subtrahendo auxilium tuum Aliter lege sic hic christus in
continua homo se confitetur / se deum etiam ab instanti sue conceptionis et dicit in te
proiectus sum ex vtero / vnde etiam de ventre matris mee deus meus es tu
ab instanti conceptionis mee / vel de ventre matris mee etc. vel in mea hu-
manitate quam de ventre virginis assumpsi / te deum meum / et creatorem agno-
sco colendo et venerando / nam secundum diuinitatem non dicit pater deus filii / sed pater filii
et idem deus cum filio / vnde temptanti diabolo dixit / dominum deum tuum adorabis
et illi soli seruies Mat. iiii / et subdit quia tu es spes mea / ideo ne
discesseris a me tua consolatione et tuum auxilium in subtrahendo / quod intel-
ligendum est magis secundum attentionem quam secundum rem / dolebat enim magis in te
discessurum ab eo / quia eo mortuo ad vnitatem non deliquit corpus nec
animam descendentem ad infernum. Animam deus meus in te proiectus sum ex vtero quia
de ventre matris mee vel ab instanti conceptionis mee vel de ventre matris
mee vel in mea humanitate quam de ventre virginis assumpsi te deum creatorem
agnosco colendo et venerando ideo ne discesseris a me tua consola-
tione et auxilium in subtrahendo. Quoniam tribulatio proxima est et non est
qui adiuuet / Ad literam non subtrahas auxilium tuum a me / quoniam tribu-
latio proxima est id est acerbitas maxima mee passionis et non est qui adiuuet
eripiendo de manibus iudeorum / et per istam petitionem ostendit veritatem sue hu-
manitatis

Alr le sic hic xx orit nulla rem se exaudi ds ne discesseris a me deus
meus qui tribulatio mee pa omnis proxima e tempe quia iam instat et loco
q in corpe meo Mat xxvi Ecce appropinquat qui me tradet et 2c et non e
qui adiuuet ab instanti pa one et a morte liberando n tu due Ysa lxiii
Circumspexi et non erat auxiliator Ysa lxiii Torcular calcaui solus
et de gentibus non erat vir mecum Circumdederunt me vituli multi
thauri pingues obsederunt me Ad litteram vituli multi i iudei qui
pp insolentiam et carnis petulentiam vocantur vituli thauri pin obse
q iudei erant auari et diuitijs impinguati Alr le sic hic e 2 pars
principalis psalmi in qua describit seriem pa omnis xpi et po tunc captiuitate
xpi et dispersionem apostolorum et dicit tribulatio proxima e q circumdederunt me
vndique consilijs fraudulentis gladijs et fustibus Mat xxvi vituli multi
i iudei lasciui et sine iugo dei Ie l effusi estis sic vituli sup herbam
thauri pingues i principes et pontifices superbi mugientes ut thauri
et de habundantia temporalium lasciuientes Deut xxxii incrassatus e dilectus
meus Amos vi ve vobis qui opulenti estis in syon obsederunt me sic
castra ne euaderem diligenter obseruando Eze vi non extolles te in cogi-
tatione velut thaurus Iob xv aduersus deum erecto collo Aperuerunt
sup me os suum sicut leo rapiens et rugiens Ad litteram aperuerunt 2c q
desiderantes me deuorare sic leo rapiens et rugiens q crudelitate mag-
nitudine Alr le sic hic tamen malitia iudeorum in accusando cum auiditate
et crudelitate et dicit sup me os suum illo qui fere volentes me deglutire
os suum non sapia dei sed sua mala intentione reserauerunt me iniuste ac-
cusantes et falsum testimonium ferentes Tren 2 aperuerunt sup te os suum omnes
inimici tui sicut leo rapiens i me crudeliter apprehendentes Io qui tenentes
ligauerunt eum et rugiens i acclamantes ut traderet ad crucifigendum
Io xix crucifige crucifige eum Ie xii facta e mihi hereditas mea quasi leo in silua
contra me dedit vocem suam Sicut aqua effusus sum et dispersa sunt omnia
ossa mea Ad litteram aqua enim postquam effunditur de vase quamuis alij liquores
q aliis liquoribus effusis remanet sapor et odor p hoc intelligitur q iudei
ita intendebant eum annichilare q de eo nulla memoria remaneret et di-
spersa sunt omnia ossa mea i discipuli qui debebant esse robustiores in immi-
nente passione relinquentes eum fugerunt dispersi Io xvi venit hora ut disp-
gamini vnusquisque in propria et me solum relinquetis vel magis ad litteram
sic aqua effusus i destitutus vigore in parte sensitiua propter horrorem passionis
imminentis et dispersa sunt omnia ossa mea i a iuncturis dissoluta ita non di
Dan x due in visione tua dissolute sunt compages mee et nihil in me re-
mansit virium Alr le sic hic orit apostolorum dispersionem relinquentium xpm et
eius doctrinam et dicit raptus sum ab inimicis tanquam a leone et sic aqua sum
effusus i ita viliter sanguis meus facta e effusio ab eis effusio sic aqua
que vilis et q p nullo reputatur 2 R xiiii omnes morimur et sic aqua di-
labimur in terram et dispersa sunt omnia ossa mea i omnes apostoli mei qui
erant q membra mea corporis fortiora Mat xxvi tunc discipuli eius relic-
to eo fugierunt Circumda apprehensus sum ab inimicis meis tanquam a leone
et sic aqua effusus sum i destitutus sum vigore corporis propter horrorem
pa omnis imminentis vel sic aqua effusus sum i ita intendebant me annichilare
q nulla memoria mei remaneret vel sic aqua effusus sum i ita viliter et
habundanter sanguinis mei facta e ab eis effusio sic aqua que q p nullo
reputatur et dispersa sunt omnia ossa mea i a iuncturis suis dissoluta vel di-
spersa sunt omnia ossa mea i omnes apostoli mei qui erant membra mea corporis
fortiora dispersi sunt a me Nota pa o xpi comparatur aque po propter rae
dentium ablutionem Apoc po lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo

Secundo pp^r ginnacoy et seruitium Hebr^e ix sine sanguinis effusione non fit
remissio peccatorum · et pp^r p[er]egrinum lapsum et extimacionem Mat xxvii San-
guis eius super nos et super filios nostros ¶ Nota x^e in passione sua d^r effusa
sit aqua ad lavandum immunditias Zach xiii Erit fons patens domui Dauid
et habitantibus ierusalem in ablucionem peccatorum Ad refrigerandum concupiscencie feruidos
Prov xxv aqua frigida anime sicienti Ier xviii Nunquid de petra agri de-
ficiet nix libani aut auelli possunt aque frigide et defluentes Ad po-
tandum sitibundos Ioh iiii qui bibit ex hac Ysa lv Sicientes omnes
Ad extinguendum ignem infernalem accensos Ecc iii · ignem ardentem extinguit
aqua · et elemosina resistit peccatis Ad humectandum aridos Ysa xxxv
que erat arida in stagnum · ad fecundandum infructuosos Ecc xxiiii di-
xi rigabo ortum · ad submergendum adversarios Exod xv submissi sunt quasi
plumbum · ad faciendum cadere superbos · et erectos Ps fiat via illorum tene-
bre et lu Ieremias iiii lubricam vestigia Et Factum est cor meum tam-
quam cera liquescens in medio ventris mei Ad litteram Sicut cera ex
calore ignis resoluitur sic cor humanum magis quam plus sensitiue organum
corpore sensibili impressum et hoc fuit in xpo · ne tamen fuit in eo aliquid
deordinatum Albertus sic hic ondit quod discipuli xpi dispersi sunt eius doct-
rina abiicientes et d^r io discipuli mei fugientes · quod cor meum i doctrina ex
corde meo prolata Math xii bonus homo de thesauro suo i de corde suo p[ro]-
fert bona factum est liquescens sic cera i discipulis meis quod igne tribula-
cionis ab eis euanuit et qui est amicabilitas quod obliti erant preceptorum cristi
quando predixerat sua tradicionem · et captiuitate in medio ventris mei i in col-
legio apostolorum meorum qui quasi ventres molles fuerant et infirmi · antequam sunt
confirmati per spiritum sanctum Aruit tamquam testa virtus mea et lingua mea
adhesit faucibus meis et in puluerem mortis deduxisti me · ad litteram
quod humor eius in corpore xpi fuit quasi exhaustus per sudorem sanguineum
Luc xxii et per extractionem sanguinis in flagellacione coronacione · manuum et
pedum confixione et lateris apertione in cuius signum post sanguinem exiuit aqua
Io xix ad ondendum quod corpus remansit quasi ex sanguine et humore siccum · et ossa
mea conturbata sunt quod defficiente sanguine defecit virtus ossium · et lingua mea
adhesit faucibus meis propter sitim et in puluerem mortis deduxisti me
i ad mortem per quam corpora rediguntur in puluerem In corpore xpi fuit ab hoc
separatum per suae veram anhelandum super Ps xv Albertus sic hic ondit
tamen quam discipuli v^l dispersi fuerunt quod obliti sunt miraculorum que xpus
coram eis fecit · et d^r ideo discipuli dispersi sunt quod virtus mea i potestas in fa-
ciendo miraculis · Aruit tamquam testa i tamquam fragilis viluit · non opera-
rendo quod tunc noluit facere miracula Abac iii ibi abscondita est fortitudo
eius · et io spreuit cum herodes cum exercitu suo Luc xxiii quod coram eo nullum
fecit miraculum · et io dicebant iudei si filius dei est descendat de cruce Mat
xxvii et lingua mea adhesit faucibus meis i nichil loquebatur nec
ad interrogata respondebat quasi esset mutus Mat xxvii et non respondit ei verbum
Sinnile nec herodi Luc xxiii Ysa liii Sicut agnus coram tondente se ob-
mutuit · et in puluerem mortis deduxisti i deduci permisisti per capitos
iudeorum quod corpus meum fuit positum in sepulcro Ps estimatus sum cum descen-
dentibus in lacum Nota quod peccator habet cor aridum ad bene cogitandum Ps percu-
ssus sum ut fenum et aruit cor meum · animam aridam ad bene volendum Num xi
anima mea arida est · linguam aridam ad bene loquendum Ysa xli lingua
eorum siti aruit Manum aridam ad bene operandum Luc vi erat homo et manus
eius dextra erat arida Brachium aridum ad bene supportandum Zach xi brachium
eius ariditate siccabitur Ossa arida ad bene standum Eze xxxvii ossa arida
audite verbum domini · omnia membra ad bene faciendum arida Ioh xv mittetur foras

sic palmes et arescet. Quoniam circumdederunt me canes multi, concilium mali-
gnancium obsedit me. Glossa ad literam, i. iudei ostendens se ad me non sicut homines
sed sicut rabidi canes. Concilium malignancium obsedit me. Mathei xxvii mane
autem facto consilium inierunt ut eum morti traderent. Alle. le. sic hic tangit
crucifixionem et post malignantes prevaricatum in verbis, 2º in consiliis, et dicit circuit
tanquam bestia victima mea quia circumdederunt me canes multi, i. iudei oblatra-
tores et mordentes per detractiones. 2 Petri ii. Ysa. lvi. canes impudentissimi
nescientes saturitatem. Concilium vel consilium malignancium obsedit me, scilicet iudeorum
et concilium de morte mea tractancium. Jo. xi. collegerunt pontifices et pharisei con-
cilium etc. Postea quibus consurgens in adulescentia etc. obsederunt me quasi civitatem ad ca-
piendum et subvertendum. Ysa. xxvi. urbs fortitudinis Syon salvator ponetur etc. Nota
quod peccatores canibus comparantur quia Evangelium sunt cetera: tamen per facta pa-
Quia saturari non possunt incessant congregando. Ysa. lvi. canes impu-
dentissimi nescientes saturitatem. Quia ad vomitum redeunt, peccata iterando. Proverbiorum
xxvi. sicut canis qui revertitur ad vomitum. Quia latrant veritati contradicendo. Ysa.
lvi. noluit sanctum dare canibus. Quia extraneos homines mordent bonis detra-
hendo. 2 Regum xvi. quare maledicit canis hic mortuus etc. Quia aquam
lambendo bibunt veritatem audire contempnendo. Judicum vii. sicut canes solent
lambere. Quia vulnera lingunt peccata et malefacta laudando. Luce xvi. sed et
canes veniebant etc. Quia immundi sunt luxurie vacando. Deutronomii xxiii. non offeres
mercedem prostibuli nec precium canis in domo Domini. Quia in ecclesie ingressu
arcendi sunt in iudicio. Apocalypsis ultimo foras canes etc. Foderunt manus
meas et pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea. Glossa ad literam foderunt
etc. clavis in cruce perforando, et licet hoc fecerunt milites presidis qui
erant gentiles, hoc tamen fuit factum ad importunam peticionem iudeorum. Dinumera-
verunt omnia ossa mea, i. dinumerare potuerunt omnia ossa in meo corpore quod
fuit extensum sicut arcus. Alle. le. sic hic ponit penas quas Christus passus est
in cruce a militibus qui executi sunt mandatum iudeorum, et dicit foderunt
manus meas et pedes meos clavis grossis perforando et quasi foveas
faciendo. Zacharie xiii. consiget eum pater eius scilicet pontifex et mater eius scilicet sinagoga
dicentes quid sunt plage iste in medio manuum tuarum. Et dicitur fodi sicut terra
ad fructificandum. Cassiodorus: corpus Christi clavis affixum latus lancea perfora-
tum fructum nobis attulit sine fine mansurum. Dinumeraverunt omnia ossa mea,
i. dinumerabilia fecerunt, corpus meum extendentes in ligno crucis extendendo.
Ipsi vero consideraverunt et inspexerunt me. Diviserunt sibi vestimenta mea et
super vestem meam miserunt sortem. Glossa ad literam inspexerunt me, estimantes me
hominem purum eo quod videbant me talia passum. Diviserunt sibi vestimenta mea. Jo.
xix. acceperunt vestimenta eius et fecerunt quatuor partes etc. et super vestem meam
miserunt sortem, i. super tunicam eius inconsutilem quia non erat conveniens divisi-
bilis miserunt sortem eius quibus cederet tota. Alle. le. sic hic ponit mali-
ciam assistencium in aspiciendo et in spoliando, et dicit Ipsi vero iudei a sua
malicia perfossionum manuum mearum et pedum non in cruce mutati con-
sideraverunt me extra corpus meum distensum tenendo, et inspexerunt in-
terna fossa diligenter intuendo, non compaciendo. Jeremie xxxi. computo quod malum
est eius nescio. Zacharie xii. aspicient in me quem confixerunt. Alia litera habet
non intellexerunt me, i. infirmitate mea quamvis non vidi virtute vide-
o. Diviserunt sibi vestimenta mea ipsi milites quatuor partes faciendo. Jo. xix.
et super vestem meam, i. tunicam inconsutilem que erat de super contexta per totum,
miserunt sortem cuius fieret sortiendo. Jo. xix. non scindamus eam sed sorti-
amur de illa cuius sit. Augustinus sic glosat per vestimenta Christi intelliguntur
sacre scripture, per tunicam inconsutilem caritas vel unitas ecclesie designatur.

Per illos qui vestimenta diuiserunt pulsores scripturarum et heretici intellig-
untur qui scripture et sacramenti ecclesie diuidi p(er)mit p(er) hereses sed tunica de-
super i(d est) adeo p(er) totum contexta que e(st) caritas et vnitas katholice ecclesie non
potest diuidi et hac fuerunt diuina sorte desuper et nulli errori cedit. Tu
autem domine ne elongaueris auxilium tuum a me ad defensionem meam conspi-
ce. ad hebreos. hic contra describit p(er) ea vtute dei b(ea)ti qua xp(istu)s ho(mo) postu-
lat deus. tu autem domine ne elongaueris auxilium tuum a me q(uod) factum e(st) p(er) accele-
racionem resurrectionis sue que facta e(st) tercia die. aliter le(gitur) sic enarratum pa(tre) o(mn)e. oat
p(er) accelerande resurrectionis. et p(ost)ea petit accelerari resurrectionem. 2o erui a morte. et d(icit)
ita xp(ist)i faciunt. tu autem domine pater ne elongaueris auxilium tuum a me vsque
ad diem nouissimum meam resurrectionem differendo. sed accelera meam resurrectionem q(uod) factum e(st)
qua tercia die eum suscitauit. act(uum) ii que deus suscitauit soluto doloribus inferni
ad defensionem meam conspice omnia nocumenta quibus impediri posset mea re(surrectio)
amouendo. Math. xxviii. Iudei g(e)n(ti)o custodiri sepulcrum angelus domini descendit etc.
et exterriti sunt custodes etc. Erue a framea deus animam meam et de ma-
nu canis vnicam meam. ad hebreos. erue a fra(mea) etc. i(d est) a morte violenta
que gladio solet infligi q(uod) factum e(st) p(er) hoc q(uod) licet plage sibi illate et tor-
de sua non deduxerunt ho(mi)nem p(er)fecit vsque ad separacionem anime a corpore tamen non
sit separata in xp(ist)o sed ipsa voluntate. Io x. ego pono animam meam et nemo
tollet eam a me. sed ego pono eam a me ipso i(d est) p(ro)pria voluntate mea et de
manu canis vnicam meam i(d est) de potestate inferni qui deuorat auide ut canis
Aliter le(gitur) sic hic petit a morte erui animam suam et ecclesiam et d(icit) domine ad de-
fensionem meam conspice et erue a fra(mea) meam animam meam a morte que sic
gladius animam a corpore diuidit. me ad vitam resuscitando. Et de manu ca-
nis i(d est) de potestate diaboli et inferni qui deuorat auide ut canis vnicam
meam i(d est) ecclesiam meam liberando. Cant(icorum) vi. vna e(st) columba mea. uel erue a fra(mea)
i(d est) a lingua detractorum et insultancium et de manu canis vnicam meam i(d est) a-
nimam de potestate iudei in re(surrectione) oblatrantis. Salua me de ore leonis
et a cornibus vnicornium humilitatem meam. ad hebreos. salua me etc. leonis
i(d est) iudaici populi qui e(st) crudelis ut leo et a cornibus vnicornium i(d est) a presumpcio-
ne et superbia militum qui me putabant custodire in sepulcro. Aliter le(gitur) sic
hic petit se saluari de potestate regnorum scilicet demonum et hominum d(icit) Salua
me de ore leonis i(d est) diaboli qui circuit q(uod) deuoret. animam meam ab inferis
educendo. Pet(ri) v qui non derelinques animam meam in inferno. de ore leonis i(d est) diaboli etc.
p(rim)a pe(tri) v. uel ex ore leonis i(d est) principum secularium ut pilati uel herodis me de
eorum potestate p(er) resurrectionem liberando. Ro(manos) vi. xp(istu)s resurgens ex mortuis iam non moritur
et a cornibus vnicornium i(d est) a potestate et superbia iudeorum de singulari dei
cultu qui de vno cornu superbiencium uel quorumlibet superborum singularem glori-
ancium. humilitatem meam i(d est) me humilem. nomen meum et ecclesiam meam ab eis
extinguinon permittendo. Num(eri) xxiiii. cornua eius ut rinocerotis. Nota
2m glo(ssam) vnicornis e(st) animal superbissimum q(uod) d(icitu)r mori ex indignacione si p(ro)pter cap-
tiuitate sua teneatur. Cuius tamen vnum cornu. Narrabo nomen tuum fratribus
meis in medio ecclesie laudabo te. ad hebreos. Narrabo no(men) t(uum) i(d est) apostolis et aliis
quam discipulis quibus manifestat resurrectionem suam factam virtute dei patris ad lau-
dem et gloriam sui nominis. in medio ecclesie laudabo te i(d est) faciam te laudare
p(er) apostolos alios qui crederent qui in die penthecostes repleti gracia spiritus sancti
loquebantur magnalia dei. Act(uum) ii. Aliter le(gitur) sic hic primitus laudatorem dei
ostendens vtilitatem sue passionis. 2o alios inuitat ad laudem illi qui timetis.
et d(icit) sic qui saluasti me ex ore leonis animam meam educendo ab inferis
tunc narrabo nomen tuum fratribus meis i(d est) apostolis et aliis discipulis meis p(re)-
dicando. Io xvii. pater manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti michi
Ioh xx. vade ad fratres meos et dic eis ascendo ad patrem meum etc.

fratres suos ... per conformitatem caritatem et dilectionem. Hebr. ii non confunditur
eos vocare fratres dicens: nunciabo nomen tuum fratribus meis in medio ecclesie lauda-
bo te, id est in tota ecclesia mea publice te faciam laudare. Eccli. xv in medio ecclesie
aperuit os eius etc. Qui timetis dominum laudate eum, universum semen iacob glo-
rificate eum. Ad hebr. Hic ex tanto beneficio invitat alios ad laudandum deum
dicens: qui timetis dominum timore filiali laudate eum corde et ore. Universum semen
iacob, id est universi imitatores fidei eius et operum, glorificate eum coram omnibus
absque timore et verecundia honorantes eum, quia gloria est honor exhibitus
alicui coram multis in testimonium virtutis sue, ut dicit commentator super primo ethicorum.
Alia lectura sic: Hic invitat alios ad laudandum deum, scilicet prelatos et magistros,
et dicit: Ego in medio ecclesie laudabo te deus, et vos qui timore filiali time-
tis dominum, incipientes, quod est maxime incipientium, quia perfecta caritas foras mittit
timorem. Prima Io. iiii. Laudate eum eius beneficia et magnificentiam recolendo.
Universum semen iacob non carnale sed spirituale, scilicet qui vincit mundum, carnem
et dyabolum, quod est maxime perfectorum virorum, designati per iacob qui supplantavit
esau fratrem suum seniorem, glorificate eum eius gloriam ubique narrando. Eccli.
xliii. Glorificantes dominum quantumcumque poteritis adhuc supervalebit. Et tota sua
glorificant deum multipliciter, primo corpora sua domando. i. Cor. vi glorificate et
portate deum in cordibus vestris. Bona que faciunt ad eum referendo. i. Cor. x. Si-
ve ergo manducatis sive bibitis vel aliud quid facitis omnia in gloria dei
facite. A malis propter eum abstinendo. Ysa. lviii et glorificaveris eum dum non facis
vias tuas et non invenitur voluntas tua. Exempla bona hominibus prebendo. Math.
v. Sic luceat lux vestra. Non solum consilia eius sed et precepta eius implendo.
Ps. deus qui glorificatur in consilio sanctorum. Cum de beneficiis suis devote laudando.
Gal. i. In me glorificabant deum. Opera eius admirando. Math. ix glorificaverunt
deum scilicet qui dedit potestatem talem hominibus. Scripturas eius docendo. Ysa. xx-
iiii in doctrinis glorificate dominum. Adversa propter eum sustinendo. i. Pet. ii glori-
ficent deum in die visitationis. Timeat eum omne semen israel, qui non sprevit
neque despexit deprecationem pauperis. Ad Rom. Timeat eum etc. non carnale sed spi-
rituale. Rom. ix. israel quoad carnem et secundum spiritum. Qui non sprevit neque despexit
deprecationem pauperis, id est Christi qui in paupertate fuit natus, conversatus, crucifixus
et mortuus et in alieno sepulcro sepultus. Alia lectura sic: Hic monet ad ti-
mendum deum et ponit causam timendi dicens: timeat eum omne semen israel, id est qui-
cumque sunt imitatores israel, scilicet per fidem videntes deum, videndo timeat eum reveren-
do et sinendo. Job xxxi semper quasi timentes super me fluctus timui deum. Qui
non sprevit totaliter respuendo et contempnendo neque despexit exaudire ne-
gligendo et differendo deprecationem pauperis, id est humilis qui est pauper spiritu et qui
de se non presumit nec de potentia sua superbit. De isto dicitur Eccli. xxxv oratio
humiliantis se nubes penetrabit. Nec avertit faciem suam a me et cum clama-
rem ad eum exaudivit me. Ad Rom. Quia Christus in omni oratione sua providente ex re-
verentia deliberativa semper fuit exauditus, ut dicitur ... super Hebr. v. Alia lectura sic:
Hic ostendit quod deprecante se deus non contempsit et dicit: nec avertit faciem suam a me
deprecante me et mea oratione non spernendo. Thob. iiii noli avertere faciem tuam
ab ullo paupere, nec a te avertetur facies domini. Et cum clamarem ad eum exaudivit me pre-
ces meas devotas semper implendo. Io. xi ego sciebam quia semper me audis. Sed
post dixit clamavi per diem et noctem et non exaudies et hic dicit oppositum. Re-
spondeo ideo est ut fideles capiat exemplum sicut Christus in quibus expediebat fuit semper
exauditus et non in aliis in quibus non expediebat, sic fideles non tristen-
tur si semper ad eorum voluntatem non exaudiuntur. Apud te laus mea in ecclesia
magna, vota mea reddam in conspectu timentium eum. Ad Rom. Apud te etc. Istud
verbum est directum ad patrem, quia Christus in nomine patris laudatur in ecclesia per orbem
terrarum diffusa. Vota mea, id est corpus meum et sanguinem voluntarie a me

oblata in cruce. reddā subām panis. et vini in corpꝰ meū et sanguinem
in sacramento eukaristie. ipse enim ē sacerdos summus qui hanc ꝯsecratoz efficit
virtute diuina. sacerdos aut̄ ecclīasticus nō ē nisi minister. ꝓferens vba ꝯsecra-
cionis i noīe eius. in ꝯspectu timencium eum. i fideliū quorum quibꝰ in eccla
ꝯficit̄ hoc sacrm̄. Alle le sic hic tangit laudē magnitudinis extensiua et
intensiua et dicit xpc deo patri laus mea ē apud te i in te. nā laus mea per
totū mundum inter fideles diffusa a te venit id laudabo te et laudari pro-
curabo p fideles in eccla mag i in eccla vniuersali que ē in toto mundo
Malachie p° ab ortu solis usque ad occasū magnum ē nom̄ meum i gentibus
vota mea i sacrificia corporis et sanguinis mei. reddā i instituā et ymo-
labo ac ymolari faciā. in ꝯspectu timencium eum i in eccla fideliū p
quorum salute ymolatur. Edent pauperes et saturabuntur et laudabunt dnm
qui requirunt eum viuet corda eorum in seculum seculi. Ad lram edet pauperes
i vere humiles et saturabuntur qr ꝓficit eis hoc sacram̄. et laudabunt dnm
qr cū diuinis laudibus et graciarum accione debz accipi hoc sacrm̄. viuet corda
eorum in seculum seculi qr viuificat spualiter et etnaliter Io vi Si quis manducauerit
ex hoc pane viuet in etnm̄. Alle le sic hic ont̄ aliū fructum pro omībus xpi
scz credencium refectionem ex xpi corpore et sanguine et ont̄ ad quos ꝓdest sumpcio
corporis et sanguinis xpi et quibus ꝓdest. et dicit vota mea et sacrificia i corpus
meū et sanguinem. edent i sacramentaliter et spualiter sument et manducabunt
Io vi panis quē ego dabo caro mea ē p mundi vita. pauperes i humiles
et contemptores huius seculi Math v Bti pauperes spū. et saturabuntur p internā
et spiritualem refectionem. Prouerbiorum xiii iustus comedit et replet animam suā. venter
aut̄ impiorum insaturabilis est. et laudabunt dnm. glo pauperes deū laudant,
diuites se. et id pauperes sunt qr dnm laudant ut eū capiant et ipse ē diuite
pauperum. diuites ꝯtempnit imple archam terrenis opibus. pauperes ꝯtempnit
imple cor deo et diuinis spiritualibus. et id si eorum corpora moriantur. tn̄ anime
viuent. laudabunt dnm p graciarum accionem. qui requirunt eum i ueraciter et frequenter
ꝯtempnunt eum nō aliū. In signum huius post cenam dnus et discipuli eius. ympno dicto
exierunt in montem oliuarum Math xxvi. viuet corda eorum in seculum p vite spu-
alis etna adepcionem. uel in seculum i etnaliter in etna btitudine Io vi si quis man-
ducauerit ex hoc pane viuet in etnm̄. et dicit corda nō corpora qr cibus iste spualis ē nō cor-
poralis. vn licet et si moriantur corpore viuunt corde i in anima. Sma vota mea
et sacrificia i corpus meū et sanguinē edent i sacramentaliter et spualiter sument
et manducabunt pauperes i humiles et contemptores huius seculi et saturabuntur per
internam et spualem refectionem. et laudabunt dnm p graciarum accionem qui requi-
runt eū nō aliū. viuet corda eorum i seculum seculi p vite spualis etnam
adepcionem uel etnaliter in etna btitudine. Reminiscentur et conuertentur ad dnm
vniuersi fines terre. Ad lram verbum est Rdauid predicentis conuersionem omnium gen-
tium ad fidem xpi cum fine mundi. Alle le sic hic ont̄ quibus ꝓdest huius sacramenti
suscepcio qr toti eccle et dicit qr pauperes i humiles celebrando et sumendo
sacramentū corporis xpi reminiscentur i recordabuntur passionis xpi Luc xxii hoc
facite i meam commemoracionem. Vel reminiscentur dnm dei sui p fidem et conuertentur
ad dnm i in xpm dnm quodammodo p imitacionem et p suscepcionem huius sacramenti
mutabuntur in ipsum. Augustinus i libro ꝯfessionum nec tu me mutabis in te sic cibum carnis
tue sed tu mutaberis i me. vniuersi fines terre i omnes gentes ad fidem xpi
conuertentur de vniuersis finibus terre. Ysa xlv conuertimini ad me et salui eritis
Sma pauperes i humiles celebrando et sumendo sacramentū corporis et sa-
nguinis xpi reminiscentur passionis eius i faciet i eius commemoracionem. et conuertentur
ad dnm i mutabuntur quodammodo in xpm dnm p imitacionem et suscepcionem huius
sacramenti. Vel sic reminiscentur scz gentiles dni dei creatoris sui. cognoscendo
eum p fidem ad predicacionem euangelii et conuertentur ad dnm per caritatem

diligendo eum ex toto corde. vniuersi fines terre id est homines de vniuersis finibus
terre. Et adorabunt in conspectu eius vniuerse familie gentium. ad literam et
adorabunt in conspectu eius adorando latrie vniuerse familie gentium sicut predictum fuit
Daniel vii omnes populi tribus et lingue seruient ei. August. etc. sic hic ostendit quod vniuerse
gentes conuerse ad deum per fidem adorabunt eum et dicit et adorabunt adorando
latrie procedentes genibus cordis uel etiam corporis. iii Reg. viii utrumque enim genu
in terram fixerat. in conspectu eius id est coram deo uel in conscientia ubi ipse videt. uel
in fide qua videtur. vniuerse familie gentium id est omnes credentes de vniuersis finibus
et omnibus familiis gentium. Ps. omnes gentes quascumque fecisti venient et adorabunt coram te.
Quoniam domini est regnum et ipse dominabitur gentium. ad literam quia domini est regnum quia
ipse scilicet christus cum eidem cum patre in diuinitate. dominabitur gentium. August. li. sic
admodo debet adorari deus quia domini est regnum id est totius vniuersi terre imperium quia ipse
est rex regum. Apoc. xix Rex regum et dominus dominantium. et ipse dominabitur gentium
ad fidem conuersarum quamuis iudei dixerunt nolumus hunc regnare super nos. tamen quia
tollere dele non potuerunt quin ipse eternaliter regnabit super eos. et sic omnes gen-
tes conuersos ad fidem. Sic Dauid primus regnauit in ebron super iudam septem
annis deinde in ierusalem super omnes tribus israel. Manducauerunt et adorauerunt omnes
pingues terre in conspectu eius cadent omnes qui descendunt in terram. ad
literam manducauerunt etc. id est repleti diuitiis et honoribus cuius modi sunt principes et
alii qui de nocte manducant corpus christi. modo dicit sumunt et sic dicitur manducauerunt
et adorauerunt quia corpus christi nemo digne sumit nisi adoret. in conspectu eius cadent ex latrie
reuerentia quia scilicet ex hoc quod in hebreo et in translatione ieronimi habetur. et
curuabunt genua quod est proprie latrie signum. omnes qui descendunt in terram id est omnes
mortales homines. August. etc. sic hic ostendit quibus non prodest huius sacramenti perceptio
et dicit non solum pauperes edent sacramentum corporis et sanguinis christi. sed etiam
manducauerunt id est manducabunt corpus domini sacramentaliter non spiritualiter sicut iudas
et adorauerunt id est adorabunt exterius genua flectendo non corde et non sunt
veri adoratores qui adorant in spiritu et veritate. omnes pingues terre id est diuites
in terrenis non in spiritualibus homines qui plus appetunt terrenas diuitias quam
deum quia scilicet manducant boni et mali. boni ad meritum. mali vero ad iudicium
sed in conspectu eius id est in occulta et inuisibili consideratione dei qui solus est cognitor
secretorum. cadent in presenti per culpam. et in futuro per penam et ad eternam dam-
pnationem. ut cadet ex latrie reuerentia genua curuando. i Cor. xi qui man-
ducat et bibit indigne etc. omnes qui descendunt in terram id est qui ab amore
dei declinant ad amorem terrenorum. uel qui descendunt in terram id est omnes mortales
homines. Nota qui vult manducare panem eucharistie debet animo ieiunare.
i Cor. xi quemadmodum in uino. debet se probare. i Cor. xi probet autem se homo.
debet se mundare. i Reg. xxi si mundi sunt pueri. debet christi passionem recolere. Luc. xx
ii hoc facite. debet hoc sacramentum credere. Heb. xi accedentem ad deum oportet credere.
August. crede et manducasti. Tertio in sacramento adorare ut hic. August. nullus manducat
nisi prius adoret. debet cum lacrimis et deuotione accedere. Ps. cibauit nos pane etc.
Nota quod eucharistie cibus digne conmedentes sanat peccatorum. i Cor. xi
ideo inter vos multi infirmi. Confirmat contra pristinam temptationem. Ps. ut exhila-
ret faciem. Sustentat contra impetum tribulacionum. iii Reg. xxiv tollite muscam
et pro sustentate eum pane. Delectat per delectationem affluentem. Sap. xvi prestitisti panem
de celo. Satiat infusione gratie et hic Ps. pane celi saturauit
Impinguat augmento caritatis et uirtutum. Ysa. xxx panis frugum terre
erit vberrimus et pinguis. Viuificat perducendo ad vitam eternam. prima. Ioh.
vi qui manducat hunc panem etc. Et anima mea illi viuet et semen meum
seruiet ipsi. ad literam et anima mea illi viuet quia Dauid habuit fidem et vetus
et semen meum seruiet ipsi id est posteritates mei in fide. In hebreo autem habetur
et animam suam non viuificauit. cui concordat translatio ieronimi. in hebreo quod sic habet et
anima eius non viuet et sic est finis versus precedentis. et cum hic recedit sententia eius.

quia factus est dominus, et adorabunt in conspectu eius universe familie gentium etc. ex hoc
enim quod christus humiliter et caritative exposuit se morti pro humano genere, meruit
talem honorem. Philip. 2. humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem
propter quod deus exaltavit illum et dedit ei nomen etc. et semen meum serviet ipsi, id est fi-
deles qui sunt semen christi. Aug. lc. sic hic omnes utrosque scilicet laudantes et reconcilia-
tionem et in se et in suis, et dicit pingues terre cadent in conspectu dei. sed anima
mea que paupera sit et humilis, illi vivet id est de illo et ad honorem eius.
Jo. vi. qui manducat me et ipse vivet propter me. 2 Cor. v. pro omnibus mortuus
est christus, ut qui vivunt iam non sibi vivant sed ei qui pro ipsis mortuus est. vel
et semen meum id est opera mea, vel per me credentes in eum, serviet ipsi domino. Josue
xxiiii. ego et domus mea serviemus domino, vel semen meum id est posteritas mea; talis
iustus enim non nutrit liberos suos nisi ad cultum dei, quos magis amor quam
rerum temporalium post hec heredes serviet ipsi laudando et obediendo. Annun-
ciabitur domino generatio ventura, et annunciabunt celi iustitiam eius populo qui nas-
cetur quem fecit dominus. Ad literam generatio ventura id est generatio populi renati et regenera-
ti ex aqua et spiritu sancto que tempore David adhuc erat ventura et per orbem divul-
ganda, et annunciabunt celi iustitiam eius id est apostoli alii quam christi discipuli qui
dei sunt ut celi. Ps. xviii. iustitiam eius id est christi populo qui nascetur id est populo renato
ex aqua et spiritu sancto nascituro, quem fecit dominus spirituali et novo genere factionis
de qua dicitur nos fecit ut iusti essemus in conspectu eius. Aug. lc. prima factio fuit de
nichilo, secunda vero de sanguine christi et hoc magis est attendenda et considerandum
quam prima. Aug. lc. sic hic quod generationem in eorum posteritate in quibus continu-
abit et per quos et dicit semen meum serviet ipsi, et annunciabitur id est per annuncia-
tionem quorumlibet ad dominum generatio ventura scilicet generatio christiana que generatio erat nova
ex aqua et spiritu sancto. Jo. iii. nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto etc.
vel annunciabitur domino ab angelis presidibus eorum defensoribus generatio ventura ad i-
psum dominum, et annunciabunt celi id est celestes viri scilicet predicatores evangelii de quibus
ps. celi enarrant gloriam dei, iustitiam eius id est mandata dei per que iuste vivitur
et aquam baptismi, sine qua non est salus. Jo. iii. oportet vos nasci denuo, vel
iustitiam eius id est christum filium dei et mandata eius scilicet gloriose credidit. sed cui annun-
ciabunt, populo qui nascetur ex fide et sacramento ecclesie, quem fecit dominus novo
genere factionis scilicet per regenerationem qui prius fecit nos ut essemus, sed fecit ut iu-
sti essemus. hunc populum deus creavit ex nichilo, sed christus refecit id est recreavit
eum, non de nichilo sed sanguine proprio. Ia. Cor. vi. empti estis pretio magno
glorificate et portate deum in cordibus vestris. Anima semen meum serviet ipsi et
annunciabitur id est per annunciationem et predicationem verbi dei quorumlibet ad dominum generatio
ventura scilicet generatio christiana que erit nova generatio ex aqua et spiritu sancto, et annun-
ciabunt celi id est apostoli christi et celestes viri scilicet predicatores evangelii, iustitiam
eius id est mandata dei per que iuste vivitur et fidem baptismi sine qua non est
salus. Mar. x. qui crediderit et baptizatus fuerit, vel iustitiam eius id est christum filium dei
et mandata eius scilicet gloriose. sed cui annunciabunt, populo qui nascetur ex fide et
sacramento ecclesie quem fecit dominus novo genere factionis scilicet per regenerationem et
precium sanguinis christi. quia empti estis pretio magno etc.

ps. xxii. Dominus regit me et nichil michi deerit, in loco pascue ibi me col-
locavit. Ad literam titulus ps. David, et in hebreo canticum David et
est idem canticum et ps. Ra. Ca. dicit quod aliquando spiritus sanctus tangebat prius mentem
David et post ea canebat psalmum, et tunc in titulo ponitur psalmus canticum, non quod
David, vel canticum David, aliquando eius David implebat tamen est mistico
ad excitandum devotionem suam utitur de psalterio, tunc tamen psalterium factum est
in eum spiritus domini, et post scribebat tantum spiritus sancti, et tunc in titulo ponitur psalmus commemora-
tionem ipsius David, tantum. Et dicunt aliqui quod David previdens in spiritu re-
ditum captivitatis babilonice fecit hunc psalmum, in cuius persona dicit dominus, dominus

regit me / quod reduxit in terram israel de babilonia divina gubernacione / et nichil michi
deerit / quod in via non habuit notabilem defectum · in loco pascue me collocavit
scilicet in terra israel que est fertilis sed necesse fuit dicere quod populus qui redierat in
tanta paupertate erat quod disponebat vendere filios suos et filias ut possit
habere alimenta ad vivendum / Et ideo Rabbi Salomon exponit de david qui tempore saul
cum viris suis fugit ad regem moab / primo regum xxii / sed quod cum david fuerunt viri
fugitivi et debitis obligati et quod ad ydolatriam primo tunc dominus per gad prophetam
dixit ad david quod rediret in terram iuda tunc venit david in saltum / aretb
confidens de divina provisione et tunc divina provisione factum est locus habundans fru-
ctibus arborum et nemoribus fontibus / et david cum suis viris posset ibi suste-
ntari et non haberent occasionem ydolatrandi manentes in terra moab et de illo sal-
tu dicitur / i regum xxiii / quod vulgo terre venit in saltum in quo erat mel sic facie agri
fluens de arboribus in quibus apes mellificabant magna habundancia / et ideo in
hoc psalmo dicit david · dominus regit me et nichil michi deerit / sic dixerit ad su-
os viros qui timebant redire in terram iuda / eo quod erant debitis obliga-
ti / primo regum xxii · et est sensus / dominus regit me per prophetam suum in terram iudam
me revocando / et nichil michi deerit ex quo me in terram suo cultui deditam
revocat / credo firmiter quod de victu michi et sociis meis providebit / in loco
pascue id est bone sufficiencie ad vivendum / ubi me collocat scilicet in saltu areth
Moraliter sic / In precedenti determinatur de passione christi et quod per passionem eius fit re-
ductio credencium de statu peccati et culpe ad statum gracie et ad domum dei · ideo
hic determinat de huiusmodi reductione que significata est per reductionem filiorum israel
de babilone in terram promissionis id est a peccato ad statum gracie et libertatis / quod per re-
missionem dominum habemus libertatem redeundi ad supernam ierusalem / ad quam reducimur
per decem beneficia que in hoc psalmo describuntur / titulus similiter / psalmus david i-
ste psalmus attribuitur david id est fideli populo ecclesie facte in eius persona loquitur hic propheta
Intencio ut omnes essent in via dei / Et dividitur in decem partes quod describit
decem effectus huius mutacionis sive decem gracias quod decem mansiones quibus fit re-
ductio de statu peccati ad statum gracie quarum prima quarum pertinet ad bonam col-
lacionem / sequentes quinque ad mali amocionem · ubi non et si ambulavero · quattuor
posteriores ad utriusque beneficii consummacionem ibi parasti / primum ergo beneficium est
verbi dei instructio / in hac prima referendo · dicit ergo ecclesia vel quilibet vir iustus
dominus id est christus / Io x / dominus est / regit me redemptum de captivitate babilonica id est
de peccato ad salutem dirigendo / Ezech x / In medio eorum rector illorum in honore
et sub tanto rectore nichil michi deerit necessarium ad salutem qui tribuatur michi ab ipso
2 Cor iii / sufficiencia nostra ex deo est / Luc xxii / quando misi vos sine sacculo
et pera numquid aliquid defuit vobis et dixerunt nichil · nichil ergo michi deerit
in futuro quod illum habebo et tenebo qui erit omnia in omnibus / prima Cor xv / Deu-
teronomii xxviii / tradet vos dominus locum in quo nullius rei est penuria / In loco
pascue in studio et intelligencia sacre scripture per qua fit refectio amoris
quod non in solo pane vivit homo sed in omni verbo etc / Eccli xv / cibavit illos pane
vite et intellectus ibi me collocat / scripturarum intelligenciam et amorem michi
tribuendo / Luc ult / tunc aperuit illis sensum etc / Et erat patet prima gracia seu primum be-
neficium / Summa dicit ecclesia vel quilibet iustus dominus id est christus regit me ad salutem
dirigendo et sub tanto rectore nichil michi deerit necessarium ad salutem · qui tribuatur michi
ab ipso nichil michi deerit in futuro quod illum habebo qui erit omnia in omnibus · in
loco pascue id est in studio et intelligencia sacre scripture per qua fit refectio
amoris / ibi me collocat id est ordinate scripturarum intelligenciam et amorem michi
tribuendo / Nota quod dominus regit sequentes se sic ductor viatores ne extra
viam evagentur / Sap x / Iustum deduxit dominus per vias rectas / Secundo sic lux in tenebris
ambulantes ne in casu labantur / Io viii / qui sequitur me non ambulat in
tenebris / Tercio sic pastor oves ne a lupis infernalibus devorentur / Io x[viii]·

no sum turbatus te pastore sequens. Sic gubernator naue ne in mari
mundi huius submergatur. Exo. xiiii. qui deduxisti in mari viam etc. Sic magister
discipulos ne erroribus seducatur. Iohel ii. letamini in domino quia dedit vobis
doctorem iusticie. Sic rex regnum ne a predonibus vastetur. Reg. xv. cum vadit ipse
ipse qui eruit regem gratie in ipsum confidentes sperabunt. Sic pontifex populum ne adeo se
petur. Hebr. ix. xi. assistens pontifex futurorum etc. **S**uper aquam refectionis educauit
me animam meam conuertit. ad literam super etc. quasi diceret quod prius tirone saul
volebam manere in terra gentilium non volo amplius cum ex quo sum in loco in quo
est sufficientia ad viuendum. Aliter. Sic hic ponit secundam graciam seu beneficium
scilicet graciam baptismi. et dicit super aquam refectionis educauit me id est per aquam baptismi
gratia sua in baptismo reficiendo. et virtutibus ad profectum nutriendo. educauit
me id est reformauit similitudinem dei que per peccatum fuerat deformata. Zach. xiii.
erit fons patens domui dauid in ablucionem peccatoris. vel educauit id est reformauit
similitudinem dei id est nutriuit seu repleuit gratia spiritus sancti. Act. ii. baptizetur vnusquisque
vestrum in nomine domini nostri ihesu christi et accipietis donum spiritus sancti in remissionem
peccatorum. animam meam conuertit ab amore temporalium ad eterna totaliter reducendo. Iohel
ii. conuertimini ad me in toto corde vestro etc. **D**eduxit me super semitas iusticie
propter nomen suum. Ad literam deduxit me etc. id est reduxit me ad locum sue cultus
que est iusticia perfecta. propter nomen suum id est ne ego vel viri mei aliquid agerent
contra honorem nominis sui vt deus est. Aliter. Sic hic ponit certam graciam quam
facit dominus viro iusto. et dicit deduxit me ab errore et peccato super semitas
iusticie id est ad consilia sua et precepta que docent mundam vitam et breuem viam ad
patriam vt peccator penitens non solum impleat precepta sed sic commutet
vitam peccando sic abstineat a quibusdam licitis vel permittendo. propter nomen suum
id est propter bonitatem et graciam suam. non propter mea merita. ps. propter nomen tuum domine propicia-
beris peccato meo. Prou. x. ducam te per semitas equitatis. Sap. x. iustum deduxit.
Nam et si ambulauero in medio vmbre mortis non timebo mala quoniam tu me-
cum es. Ad literam Reg. i. cum in monte vmi id est in periculo mortis ex persecucione saul
vel regnum suum non timebo mala ab eo excogitata. quoniam tu mecum es tamquam
defensor fortis. Aliter. Sic hic est 2 pars vbi ponit duas gracias pertinentes
ad mali declinacionem scilicet alienum et proprium. et dicit deduxit me super semitas iusticie
nam et si ambulauero id est conuersatus fuero in medio vmbre mortis id est in medio
infidelium in statu ignorancie et mortis eternum. vel in medio vite pre-
sentis que obscura est. et ad mortem eternam multos perducit. Huius vmbra mor-
tis est prius vita que est caligine peccatorum obscura et via ad mortem in qua
sunt mala culpe et pene. Vel in medio vmbre mortis id est in medio sa-
cramentorum et hereticorum qui sunt vmbra mortis quia configurati ipse et inni-
tantur diabolo. qui est vmbra mortis etc. Cassio. quia obscure temptando
laqueos nobis ponit per quos ad mortem eternam nos deducere pretendit.
non timebo mala culpe ad que me diabolus et sui serui trahere vellent.
quoniam tu mecum es per graciam protegendo me a malis eorum. Iob xxiii. non enim
perii propter imminentes tenebras nec faciem meam operuit caligo. ysa. xliii.
cum transieris per aquam tecum ero et flumina non operient te. **V**irga
tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt. ad literam hoc dauid
dixit dominum suum ad quem deum. quasi diceret virga tua et baculus tuus id est defensiones
que signantur nominibus baculi et virge ipsa consolo sunt me. Aliter. Sic hic
ponit secundam graciam pertinentem ad mali declinacionem et dicit virga tua id est
disciplina minor seu leuis a te immissa qua corrigitur paruulus simplex
et incipiens. et baculus tuus id est disciplina maior et forcior qua corrigi-
tur iam proiectus id est perfectus qui recenit in vita spirituali. Aliter virga dicitur disciplina
leuis que fit quasi ad oues et ad simplices. Baculus dicitur disciplina fortis

que fit ad grandiores filios et ad perfectiores qui ab animali vita consurgunt
ad spiritualem / ipsa scilicet flagella pro baculo et virgam intellecta consolata sunt
quid / non afflixerit me flagella correctionis minora vel maiora que non solum
pacienter sed etiam libenter sustinui quia in hiis intelligo deum meorum esse
mei sui gloriosi et me amare ab ipso Apoc iii ego quos amo arguo et
castigo / et per huiusmodi flagella et penas temporales euado penas eternas
Aug Iusti penas temporales lucrum putant quia per has eternas euadere non igno
rant Vel virga i. pene comminatio / et baculus i. gratie sustentatio ipsa me
consolata sunt P[ar]asti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tri
bulant me ad parasti parasti in conspectu meo mensam i. victum sufficientem aduersus
eos qui tribulant me i. Saul et eius complices Alex sic hic est 3 pars psalmi
in qua tangitur quarta ultima gratia que pertinet ad perfectiores beneficium consum
matum / ipsa est mensa eucaristie et dicit flagella tua domine consolata sunt me
quia parasti in conspectu meo mensam i. fidelibus communionem eucaristie proponendo de
qua Luc xxii ad mensam magnam sedisti etc / ipsa Cor x non potestis mense
se domini participes esse / aduersus eos qui tribulant me i. demones et malos homines
me per istam mensam contra tribulationes eorum roborando / ps Iuuenis cor hominis
confirmet Nota glosa distinguit hic triplicem mensam / prima est figuratiua
in qua xii panes in templo proponebantur Hebr ix tabernaculum factum est
primum in quo erat candelabrum et mensa et propositio panum / 2 eucaristica in qua
sumitur corpus dominicum de qua hic / tertia gloria seu glorie in qua propone
ntur ... secula sine fine Luc xxii ego dispono vobis regnum
ut edatis et bibatis super mensam meam etc / Vel aliter secundum glosam parasti in conspectu
meo mensam i. solidiorem doctrinam vel mensa i. sacre scripture ... Prov xx
... ad mensam / aduersus eos qui tribulant me quia confirmor contra persecutorum
malicia / hec est mensa sapientie Prov ix proposuit mensam suam Nota quod in scriptura
... mensam parauit deus in conspectu meo ... temporalis refectionis ps numquid
poterit ponere mensam in deserto / 2o figure legalis Hebr ix tabernaculum factum est
primum etc Scripture sacre Prov ix sapientia proposuit mensam / eucaristie est
i Cor x non potestis / predicationis doctrine Matt xv nam et catelli etc
... seu ... Prov xxiii qui sederis ut comedas cum principe diligenter
attende que posita sunt ante faciem tuam magis ad mensam ... alia beata
diuine contemplationis ysa xxi pone mensam contemplare in specula
eterne beatitudinis Luc xxii et ego dispono vobis mensam etc Impin
guasti in oleo caput meum et calix meus inebrians quam preclarus est ad
literam quod non solum mihi prouidisti de cibo sed etiam de conuenienti condimento
quod designatur nomine olei et calix meus inebrians quia preclarus est i. non solum
prouidisti mihi de cibo sed etiam de potu conuenienti Alex sic hic ponitur octaua
et nona gratia et dicit impinguasti in oleo habundantis gratie / caput meum i. Christum
gratia cum ... implendo / et de eius plenitudine membra seu fidelibus
gratiam infundendo ps unxit te deus deus tuus oleo letitie etc Io primo de ple
nitudine eius omnes accepimus / ita exponit Cass et tangit glosa / vel impin
guasti in oleo caput meum i. mentem meam et ... unxisti i. tua gratia
et letitia / meum i. mentem meam perfudisti ps Inueni dauid seruum meum
oleo sancto meo unxi eum Eccl ix oleum de capite tuo non deficiet / et calix
meus inebrians / hic ponitur nona gratia scilicet diuina sanguinis susceptio et dicit calix meus
i. sanguinis mei participatio que est calix tuus quia das / et meus quia accipio
inebrians i. dilectionem mundi obliuioni tradens / et ita accipientem sobrium fa
ciens Glo hic calix sic inebriat ut sobrios reddat Cant v bibite
amici mei et inebriamini carissimi / quam preclarus est ad eternam claritatem

producendo de hoc calice p[er]o corinth x calix benedictionis cui benedicimus
nonne participatio sanguinis x[risti] est ps calicem salutaris accipiam vel calix
meus inebrians i[d est] contemplatio in qua me inebrias et facis me obliuisci
omnium miseriarum et curarum mundi quam preclarus est i[d est] valde clarus quia fetores car-
narum et carnalium cogitationum et affectionum non commiscentur in illo calice de
ista inebriatione Cant[ica] 2 introduxit me rex in cellam vinariam i[d est] in secretum
contemplationis ordinauit in me caritatem Et misericordia tua subsequitur me omnibus
diebus vite mee Ecclesiastici xxvii et misericordia tua subsequetur me prouidendo in sufficientia
succedenti tempore et ut inhabitem in domo domini i[d est] in ecclesia vbi viget cultus dei
Aug[ustinus] de ec[clesia] sic hic post dictam gratiam scilicet domine misericordia preueniet et dicit hic iam deum dabit
in domibus et post quam omnia misericordia tua subsequitur me non tantum preueniet voluntatem
purgando et preparando sed etiam subsequitur cooperando et confortando ut persiste
in bono Phil ii deus est qui operatur in nobis velle et perficere hic est quod angelus
qui precedebat castra filiorum israel persequentibus egiptijs posuit se retro
Exo xiiii omnibus diebus vite mee i[d est] quamdiu viuam in mundo Ex isto ps mo
colligitur decem munera viatori redempti ad patriam primo loco per quod insinuatur
fertilitas ibi in loco pascue Secundo fluminum amenitas ibi super aquam refe-
ctionis pura voluntas et facilitas ibi animam meam conuertit Tertio vie expen-
diositas ibi deduxit me super semitas Quarto vie securitas ibi si ambula-
uero in medio etc. Quinto sexto in labore itineris consolatio ibi virga tua Septimo
delectabilis cibi refectio ibi parasti in conspectu meo mensam Octauo bonum imm-
putatio seu malorum obliuio ibi calix meus Nono itineris continuatio
ibi et misericordia tua et hic ostendit decimo finem vie Et ut inhabitem in domo
domini in longitudinem dierum hic ostendit finem vie Et dicit non solum subsequitur
me misericordia dei in presenti vita adiuuando me sed etiam ut inhabitem in domo domini
in futuro scilicet in celo de qua Baruch iii o israel quam magna est domus
dei ii Cor v scimus quoniam si terrestris domus nostra dissoluatur quod constitutionem
ex deo habemus domum non manufactam eternam in celis in longitudinem dierum
i[d est] eternaliter ibi manendo psalmus in longitudine dierum in dextera eius Nota
dicit hic glosa quod iste ps canitur in exequijs fidelium defunctorum quod per gradus huius
carminis velut per quasdam dietas ad vitam ascendatur eternam quod tunc fidelibus
defunctis per ecclesiam optatur [ps xxiii]
xxiii Domini est terra et plenitudo eius orbis terrarum et vniuersi qui habitant
in eo Titulus in hebreo et in translatione sed ueritas habet canticum dauid et pro-
expositione et secundum aliquos dauid in hoc ps describit generale domini-
um dei super omnem creaturam et ad hoc sonat principium psalmi sed Ra[bbi] sa-
lo[mon] exponit de quod constructo templo per salomonem cum archa portaretur a sacerdo-
tibus ut poneretur in templo porte clauserunt se nec fuerunt aperte donec sacerdotes
cantantes ps ascendendo dixerunt dauid venerunt ad locum istum propter dauid ser-
uum tuum non auertas faciem etc. x tui i[d est] salomonis in regno tuo et tunc fuerunt por-
te sponte aperte et archa fuit introducta in locum suum et dauid preuidens
hoc in spiritu sancto fecit hunc psalmum et diuiditur in duas partes primo describitur debitus
cultus circa templum salomonis secundo arche ingressio ibi tollite portas etc. primo ps ponit Hoc
bonum ille qui est deus per creationem omnium et dominus per generalem gubernationem
est summe colendus sic est de deo israel eius cultum deputatum fuit templum
secundo etc. Glossa Remigius post tamen in moralitate cum dicitur domini est terra et plenitudo eius per
plenitudinem intelligitur animalia et terre nascentia orbis terrarum et vniuersi qui
habitant in eo per hoc tollitur error manichei qui dixit ista inferiora corporalia
non esse a deo bono sed a malo quia ponit duo principia vnum bonum et aliud
mali Aug[ustinus] ut sic In presenti psalmo determinat de spirituali reductione populi
redempti per passionem x[risti] de babilone peccati ad statum gratie hic determinat

de xpi triumpho et rege et regni eius in mundo reparacione. Titulo psalmi
e talis psalmus dauid in prima sabbati. prima sabbati e dies dominica que e prima post sabbatum
a quo 2m hebreos denominat tota septimana in hac die terra e creata et reparata
sua. et sic sensus tituli e iste psalmus attribuitur dauid i xpo de quo agitur hic
propheta loquitur in sua persona uel ecclesie determinans de clarificacione seu rege
dni et eius reformacione que facta e in prima sabbati i in matutino die dominice
intencio est. monet fideles ut suscipiant xpm victorem cum triumpho
et diuiditur in 3s partes. primo regnum xpi et dominium in toto orbe fundatum
predicatur. 2o suorum militum virtutes et condiciones exprimuntur ibi quis ascendet.
3o mouetur aduersarium ut ad xpm contineant ibi attollite. In prima
parte tangitur in xpo perfecto dominandi. dicit propheta quod pro suo triumpho regem
magis dni i xpi qui e dns dominancium. e terra in ipsa subita terre. de qua
Ecc primo terra autem in eternum stat et plenitudo eius i ornatus aliud et eorum que
sunt in mundo uel plenitudo eius i omnia bona quibus terra est plena Ysa ij.
Repleta e terra argento et auro. et non e finis thesaurorum eius. orbis terrarum
i totus ambitus terrarum non solum partes habitabiles sed etiam inhabitabiles. et
uniuersi qui habitant in eo i tota multitudo hominum Vel sic dni e terra
i ecclesia ex fidelibus congregata e dni i xpi racione creacionis empcionis et gubernacionis
de qua ps. dns dabit benignitatem et terra nostra dabit fructum
et plenitudo eius i omnia bona quibus ecclesia fidelium e plena. xpi sunt
sed omnes virtutes et gracie per spiritum sanctum date. orbis terrarum i ambitus terrarum
seu ecclesia per omnes terras diffusa. de quo orbe Sap primo spiritus dni repleuit
orbem terrarum. et uniuersi qui habitant in eo i omnes sancti qui sunt in ecclesia
pres qui sunt in terra militantes omnes volucres celi Nota quod in terra ecclesie multiplex
e plenitudo in diuersis ecclesie membris. fidei de qua hebr x accedamus
cum vero corde in plenitudine fidei aspersi corda nostra. Spiritus sancti de quo actuum
vij stephanus plenus spiritu sancto. Caritatis de qua Ro xiij plenitudo legis dilectio. fortitudinis
de qua act vj stephanus plenus gracia et fortitudine. Sanctitatis de qua
Ecc xxiiij in plenitudine sanctorum detencio mea. de qua Ecc primo plenitudo sapiencie timor
dni. doctrine de qua j Thess j. ewangelium nostrum non fuit ad nos in sermone
tantum. sed et in virtute et in spiritu sancto et in plenitudine multa sicut scitis. gracie de qua
enim in Coll viij deuitantes hoc ne quis vos vituperet in hac plenitudine
que a nobis ministratur. gracie de qua Ioh j de plenitudine eius omnes accepimus
glorie de qua Eph iiij donec occurramus omnes et c in mensura etatis plenitudinis xpi.
Quia ipse super maria fundauit eum. et super flumina preparauit eum. Ad literam
non e per hoc intelligendum quod mare sit inferius terram cum terra sit infimum
elementum et centrum sed solum 2m aquas partes terre sunt reparata maria que
supereminent aque et 2m hunc modum loquendi dicimus quod nostra ciuitas e super
mare constitutum et silve de fluuijs quod pisis e super secanam. ad hoc enim terre
sunt situate super maria. et flumina ut deseruiant vtilitatibus hominum. in nauigacionibus
et piscacionibus. uel quia per aquas continuantur et coniunguntur partes
terre Alie Lc sic hic subditur iusta racio domini sibi vendicandi iuste
totam terram et super ecclesiam. et dicit primo ad literam sic. dni e orbis terrarum
i ambitus terrarum ambiencium terras. uel totus ambitus terrarum quia ipse super maria
fundauit eum statuendo eidem terminum ne a mari obruatur statuendo et aquas
maris ne transeant fines suos. uel super maria fundauit eum i iuxta maria uel
inter maria quia 2m physicos tota terra e in medio maris sicut vitellus oui
in medio albuginis. et sic flumina parauit eum sicut orbe terrarum ut contineat
flumina ne aliqua inundacio aquarum submergat totam terram. Vel sic mystice.
dni i xpi est terra i ecclesia fidelium quia ipse fundauit eam super maria
i in amaritudine uel per amaram suam passionem et suorum membrorum Ecc xx

Spus sctus posuit vos epos regere ecclam. quā xᵉ acqsiuit sanguine suo. vel
sup maria .i. sup omēs fluctꝰ mūdi psecucōes et amaritudīes tribulacōm
firmiter collocat. deutᵒ. penult. inundacōes aquaꝝ qⁱ lac sugēt. Acū
vij multiplicate sūt aque .s. tribulacōm et eleuauert archā .i. statū eccle-
siam in sublime. et sup flumia pparauit eam .i. sup dulces cupiditates
et delectacōes huiꝰ scti pparauit .i. cōfirmat. math. vij flauerūt veti et ve-
nerūt flumia. pparauit eā aliꝰ eam pdicacōe racione et spūs sctī missione.
Hec sunt due porte inferi de quibꝰ math. xvj et porte inferi nō pualebūt
ad'. sic dns virgā iustū fundet sup maria .i. ita ipm firmat qꝫ ama-
ritudines et aduersitates huiꝰ scti nō tīet et sup flumia ppat eū .i. docuit
ipm cōtempnere cupiditates et delectacōes huiꝰ mūdi. Ps. nō dabit in eternū
fluctuacōm iusto. Quis ascendet ī montem dni aut quis stabit ī loco
scto eiꝰ. Ad lram. Ostēdit dectat p modū qōnis dicens. quis ascēdet ī monteꝫ
dni q.d. ex quo ē ita excellens colendꝰ quis erit ad istū cultū dignꝰ
et io dt quis ascendet ī monteꝫ dni .i. in montem syon ī quo fuit fundatū
templū dnō dedicatū 2 paralip. iij. aut quis stabit in loco scto eiꝰ stabilr
ibi ministrando p vite sue merito. Talr lr. sic hic pphā describit virtutes mi-
litū seu fuoꝝ dei. et ꝓponit qōm de merito 2ᵒ soluit eā ibi Innocens ma-
nibꝫ. ps. dt dni ē terra et vniuersi qui habitant in terra. sed quis ascendet
ī monteꝫ dni .i. in monteꝫ celoꝝ q.d. pauci ascendent qꝛ difficilis ē ascēsꝰ
math. vij. quā angusta porta et arta via que ducit ad vitā et pauci sūt
qui inueniūt eam. aut quis stabit .i. pseuerāter sine turbacōe pmanebit
in loco scto eiꝰ .i. in habitaclo celesti de quo apoc. nichil inquinatū intrabit
in eam. Vel sic orbis terraꝝ et vniuersi qui habitant in eo sunt dni sed nō
omēs sunt pfcti. quis ergo ascendet. q.d. raros inuenit qui ascēdūt ī mō-
tem dni .i. ad pfcōm iusticie de quo monte ysa. ij. venite ascēdamꝰ ad
montem dni. aut quis stabit p ascēsum ī culmine in loco scto eiꝰ .i.
in culmine pfce iusticie pmanendo. de quo loco .i. culmine iusticie ysa. lx.
locū pedū meoꝝ glorificabo. vn̄ pauci ascendūt ad pfcōm iusticiam
paucores stāt in gradu. Vel sic quis ascendet ī montem dni .i. in ecclam
militantē ut sit merito et gra in eccla. qꝛ qui sūt de eccla tm̄ nūero et
nō merito et gra nō ascendūt sed potiꝰ descendūt. Aut quis stabit p
seuerāter fide et bonis operacōibꝫ in loco eiꝰ .i. in eccla que sctificata est
sanguine xpi. Ephes. v. xᵉ dilexit ecclaꝫ et tradidit semetipm p ea ut illaꝫ scti-
ficaret. Innocens manibꝫ et mūdo corde qui nō accepit in vano aīaꝫ
suā nec iurauit in dolo pximo suo. Ad lram. hic 2ndo pphā ad q-
stiōm predictam dt innocens manibꝫ .i. opibꝫ que p manꝰ designant
eo qꝫ manꝰ ē organū organoꝝ ī deā anima. et mūdo corde qꝛ nō sunt in-
dicia exteriora n̄ sit etiaꝫ interior. qui nō accepit in vano aīaꝫ suā applicā-
do eam totaliter bonis tēporalibꝫ que vana sūt. Eccles. pᵒ. vanitas vanitatū.
sed magis eā applicauit bonis spūalibꝫ et eternis cū ipā sit natura spūalis
et inmortalis. nec iurat in dolo pximo suo ipm fallaciter decipiendo sed ma-
gis cū eo veritate custodiendo. Talr lr. sic hic 2ndo ad qōm assignādo qdruplex
meritū scdoꝝ ascendere volencium ī monteꝫ dni. pᵒ mundiciā et innocenciā
opis. et mundiciā cogitacōis. dt sic talis ascendet ī monteꝫ dni qui ē
innocens manibꝫ .i. innocens in opibꝫ. Iob xxij. Saluabitur innocens. ps.
xxxij. Justicia custodit innocentis viā. impietas aut peccatorem supplantat.
Aug. Innocens ē ille qui nec facit miserabiliter nec miser delinquit. et mūdo
corde .i. mūdꝰ in cogitacōe cordis. math. v. Bti mūdo corde qm̄ ipi 2ᵉ.
qui nō accepit in vano aīaꝫ suā .i. qui vera bona appetendo vera
intendit et bona voluntate qui intencōm suā nō ponit in tēporalibꝫ
sed in eterna mercede. Ps. ut quid diligitis vanitatē et quęritis me. 2ᵉ

Ecclesiastes primo vanitas vanitatum et omnia vanitas &c. quia bona temporalia dicuntur
vanitas respectu eternorum. Vnde qui corpus suum. vnde qui corpus suum nutrit bene
et potat diligenter custodit ne ledatur. sed de anima non curat nec eam pascit
cibo et potu spirituali nec custodit ne ledatur a peccato. ille in vano accepit
animam suam. nec iurat in dolo proximo suo. id est verax fuit in sermone et pro-
missione. nec aliter fecit quam locutus est ut promisit. Zach. viii. iuramentum
mendax ne diligatis. Hic accipiet benedictionem a domino et misericordiam a deo
salutari suo. ad litteram. Hic accipiet domini id est multiplicationem in bonis temporalibus
et spiritualibus. et misericordiam a deo salutari suo quia si ex fragilitate quando aliquid
peccauit. penitens. misericordiam a deo obtinebit. Aliter sic hic ostendit a quo
merentes accipiet benedictionem et misericordiam quia a deo. et dicitur quod merens et mundus
corde. accipiet benedictionem id est habundantiam spiritualium donorum. Prouerbiorum x. benedictio
domini diuites facit nec sociabitur eis afflictio. a domino. non a mundo. nec ab aliquo
homine. Numeri vi. qui inuocabunt nomen meum et ego benedicam eis. et misericordiam a
deo salutari suo id est remissionem peccatorum a deo qui saluat ipsum. Tit. iii. non
ex operibus iusticie que fecimus nos sed secundum misericordiam suam nos saluos fecit.
Nota benedictio dei datur octo generibus hominum. primo mercatoribus spiritualibus
propter innocenciam accipiet benedictionem. 2o aliorum culpam arguentibus. Prouerbiorum xxiiii.
qui arguunt veniet super eos benedictio. 3o elemosinam libenter facientibus. 2 Cor.
ix. qui seminat in benedictione et de benedictionibus metet. 4o mandata dei
implentibus. Deuteronomii xxviii. si custodieritis mandata mea venient super vos
omnes benedictiones iste. parentes suos honorantibus. Eccli. iii. honora patrem et ma-
trem ut superueniat benedictio. doctrine sacre dispensatoribus. Prouerbiorum xi. qui abscondit frumen-
ta in tempore maledicetur in populis. benedictio autem sit super caput vendentium. Ver-
bum dei reuerenter suscipientibus. Eccli. xxxii. qui timet deum excipiet doctrinam illius et
qui vigilauerit ad illum inueniet benedictionem. Iniuriam dei vlciscentibus. Exodi xxxii. con-
secrastis hodie manus domino vnusquisque in fratre suo vt det vobis benedictio.
Hec est generacio querencium eum querencium faciem dei iacob. Vide lectionem. qui-
a talibus bene competit et inuenitur. Aliter sic hic ostendit qui accipiet benedictionem
et misericordiam a deo quia qui querit in presenti graciam dei et in futuro gloriam. et dicit
illi accipiet benedictionem a domino et hec id est talis est generatio tota querencium deum
ut eum id est querentium in presenti dei graciam. non aliquam mercedem terrenam pro suis
bonis operibus. Ps. gracias reddo benedicere. querencium faciem dei iacob. id est querenci-
um in futuro gloriam que erit in visione dei. Primo Cor. xiii. nunc autem videbimus
eum facie ad faciem. Ps. ostende domine et ostende faciem eius. Vel dicitur dei
iacob id est dei romanorum in locum iudeorum scilicet succedentium et supplantancium iudeos
primogenitura a iudeis. Gen. xxvii. et erit seruis querentium faciem id est cogni-
cionem dei iacob id est dei romanorum qui successerunt in locum romano iacob et sub-
plantauerant iudeos sic iacob supplantauit esau. Omnia illi accipiet
benedictionem a domino et hec id est talis est tota generacio hominum querencium eum id est dei graciam
in presenti non aliquam mercedem terrenam pro suis bonis operibus. querencium faciem dei id est
gloriam in futuro que erit in cognicione et visione dei iacob id est dei romanorum
qui successerunt in locum iacob et supplantauerunt iudeos sic iacob supplantauit
esau. Attollite portas principes vestras et eleuamini porte eternales.
et introibit rex glorie. Ad litteram hic agitur de sollempnitate arche ingressionis
que facta fuit in tabernaculo tempore salomonis. Vel dicitur tollite portas id est separate vnam
ab alia. principes id est angelice virtutes ad loci sancti custodiam deputate propter
quod dicitur Gen. xxviii. Iacob vidit scalam cuius summitas tangebat celum et per
hanc scilicet in monte samarie vbi fuit templum fundatum postea et vidit
angelos dei descendentes ad reuerenciam et custodiam loci. Vel clausio autem
portarum templi cum sacerdotes portantes archam domini. et earum aperio

fuit misterio angelico ppt q d tollite portas principes vras i aperite cas
In hebo et in translacione ro iuxta hebr habetur capita vra leuate porte i separate p
res vras superiores virtute diuina et p consequens portas inferiores et in ide redit q
angeli sunt executores mandati dni et eleuamini i separamini ad suffas ingre
ssum arche dei porte eternales q dns permiserat poneat nomen suum i templo io
in sempiternum i absque eius determinacione dum tamen ibi ei fideliter seruetur 3 re
ix Sanctificaui domum hanc quam edificaui ut ponerem nomen meum ibi i sempiternum
et introibit rex glorie i archa testamenti super quam erat sedes dei in propici
atorio Alia lra sic hic e tercia pars in qua mouet aduersarios ut ad xpm
queram et e hic dyapsalma i diuisio psi p silencium in psallendo interponi
et post hic exclamacio ad malos et maxime ad principales et seniores malorum
ut triumphanti xpo corda sua et ciuitates et castra aperiant et eum recipi
ant et post post exclamacionis exhortacio ad amotionem mali et ad susce
ptionem boni et dt nullus accipiet benedictionem a dno nisi imprens go vos prin
cipes i seniores et principales inter populos doctores et rectores aliorum pecca
tum attollite i remouete vos ipi de cordibus vris portas vras i pecta
et vicia siue cupiditates quibus xpo ad vos ingressus claudit et quibus
dyabolus intus in cordibus vris remanet ps qui exaltas me de portis mortis
Math xvi porte inferi non preualebunt aduersus eam et porte eternales i do
na et virtutes p quas ingredit ad eternam beatitudinem eleuamini i augeamini
in cordibus hominum ps ut annunciem oes laudaciones tuas i portis filie syon
et introibit rex glorie i xps qui e dator glorie Apoc iii Si quis aperuerit
m intro ad eum et cenabo cum illo Vel pt aliter exponi iste versus de prin
cipibus tenebrarum qui sunt demones volentes dominari hominibus et impediunt in
gressum dei i corda ipsorum sic attollite portas i auferte aditus cupiditatis
et superbie quas statuistis i cordibus hominum impedientes volentes dominari
vos principes i demones qui vultis dominari hominibus et eleuamini i exalta
mini in cordibus hominum porte eternales aditus vite eterne que porte sunt conuersio
ad deum et abrenunciacio secli et introibit rex glorie ad ibi manendum p graciam
Quis est iste rex glorie dns fortis et potens dns potens in prelio
ad literam dt ad innuendum q excellencia glorie eius honoris est creature
admirabilis ppt q videlicet dns fortis et potens contra omnes potestates eternas
que nichil sunt in conspectu eius Alia lra sic hic subditur admirativa interrogacio
de xpo ut plebs inuitetur ad amorem eius et dt quis e iste rex glorie i possessor
Jo pm vidimus gloriam eius et glorie dator graciam et gloriam dabit dns ps
Quecunt aut ppha non ignorando sed admirando sic angeli Ysa lxiii quis
e iste qui venit de edom dns est reddo gubernacio dns omnium omnia guber
nando Hester xiii dne omnium tu es fortis in iuuando Job ix Si fortitudo
queritur robustissimus est et potens in vindicando Eccl in magnitudine potencia solius
dei dns potens i prelio aduersariis resistendo Je xx dns mecum e tamquam
bellator fortis Tercia ppha interrogat non ignorando sed admirando
quis e iste rex glorie possessor et glorie dator et rndt dns omnium omnia gubernando
fortis in adiuuando potens in vindicando dns potens in prelio aduersariis
resistendo Attollite portas principes vras et eleuamini porte eternales
et introibit rex glorie ad literam expo sicut prius q repeticio e eiusdem
ad maiorem confirmacionem Alia lra sic hic post exclamacionem repeticio et potest
dici ut prima exclamacio sit vox demonum et secunda vox bonorum angelorum et potest exponi
ut sit vox bonorum angelorum xpm post passionem ad inferna descendentium sic principes
inferni attollite portas vras potestatem retinendi sanctos in inferno dimittendo et
porte eternales i celi eleuamini dno redeunti cum suo exercitu aditum faciendo
et introibit rex glorie i xps celos penetrando Et tunc principes tenebrarum a
dicunt superbientes querunt quis e iste rex glorie q d non habemus regem glorie

sed penitentie non amenitatis sed penarum et horroris. Vel potest legi ut sit vox
angelorum cum Christo in celum ascendentium sic principes i. celestes virtutes attollite
portas vestras celestes quas celi nunc veniente tuo triumpho reserando et ele-
vamini porte eternales i. aditus celi ut pateat Christo ascendenti. et introibit rex glorie
i. ipse Christus celos penetrando. Tunc iuxta istam expositionem sequitur quis est iste rex. ibi per
admiracionem virtutum celestium dicentium quis est iste rex glorie. et respondet alii angeli con-
comitantes. dominus virtutum omnium angelorum omnium graduum dominus et virtutum ipse est rex
glorie. Alia expositio ut supra dictum est quod hic per exclamacionis repetitio et dicitur vos prin-
cipes demonum in malis regibus attollite portas vestras i. removete vestra peccata vestra
et impedimenta penitendo. et porte eternales i. corda seu anime hominum elevamini
de viciis ad virtutes et ad bona opera quibus sit ingressus ad beatitudinem eternam et
introibit in vos per suam graciam rex glorie i. Christus in vobis habitando. Vel quod porte
eternales quibus intratur ad civitatem sunt figurate per sex portas Ierusalem de quibus
Nee iii Ieremie. Act iii sedebat ad speciosam portam. Hec est porta fontis
iustitie per quam apperite mihi portas iustitie. Hec est porta vetus. patientie maioris vir-
tutis pauci portas. Hec est porta gregis prima. Ysa xxviii erit dominus fortitudo re-
vertentibus de bello. Hec est porta sterquilinii. contemplacionis dicitur. Ysa xxviii
non est hic aliud. Hec est porta vallis contricionis dicitur. quibus vult laudent eam
Hec est porta piscium. Quis est iste rex glorie dominus virtutum ipse est rex glorie
ad literam dominus virtutum i. angelorum potentum per quod ostenditur quod non solum preest creaturis infe-
rioribus sed etiam superioribus. ipse est rex glorie i. super omnia gloriosus benedictus in secula seculorum.
Alia littera sic hic querit propheta non ignorando sed ammirando ut dicitur occasio ipsum
commendandi dicit quis est iste rex glorie. et respondet dominus virtutum ipse est rex glorie
que dixit prius precedens dominus fortis et potens hic dicit in summa dominus virtutum i. ex-
ercituum et exercituum quia celestium. Dan iiii iuxta voluntatem suam facit tam in virtuti-
bus celi quam in habitatoribus terre etc. Summa quis est iste rex glorie. respondet in summa quod
plus dixit per precedens dominus virtutum i. exercituum tam exercituum quia celestium ipse est
rex glorie. Alia littera potest primum exponi ita ut prima exclamacio sit vox demonum et
vox hominum angelorum dicit attollite portas principes vestras principes tenebrarum attollite i. removete
portas vestras i. occasiones peccati et temptaciones quibus regnum celorum hominibus claudi-
tis non suggerendo et porte eternales i. aditus vite eterne per renunciationem seculo
et questionem ad eum elevamini i. exaltemini in cordibus hominum et sic introibit
rex glorie ad omnes per graciam veniendo. Respondent quis est iste rex glorie ad quorum
portas vult intrare. respondent dominus fortis et potens etc. ibi sit gemina interrogatio
Vel sic principes celorum i. angeli attollite portas vestras i. aditus per quos intratis
ad corda hominum vos adorare suadendo et vos porte eternales scilicet iustitie et caritatis
per quos anima colit unum deum non angelos ipsis imitando. elevamini in cordibus
hominum et sic introibit rex glorie in interiorem et ad dexteram patris interpellat pro nobis
succedat. et secundum interrogacionem et responsio ut supra. Adhuc aliter potest exponi de sanctis
sic principes i. sancti quorum estis genus electum regale sacerdotium. Petri ii attollite
portas vestras i. aggregate bona opera tam interiora quam exteriora quibus deus
ad vos accedit dilatando et multiplicando et elevamini in cordibus eorum
porte eternales scilicet bona et virtutes quibus ad eos patet aditus regni eternam.

Ad te domine levavi animam meam deus meus in te confido non eru-
bescam. Ad literam iste est psalmus per alfabetum quod versus eius incipi-
unt ordinate a literis alphabeti hebraici. Titulus. versus eius incipi-
unt ordinate. ut est talis. In finem David. quod iste psalmus attribuitur David
per hoc autem quod non additur psalmus David vel canticum David ostenditur quod non est propria
psalmus sed est simpliciter oratio. quam fecit David pro sua liberatione a persecutione Saul
vel alia quia multas alias fecit. et primo premittit modum sue peticionis dicens
ad te domine levavi animam meam quod oratio est ascensus seu elevacio mentis in
deum secundum damascenum. deus meus in te confido i. in tua bonitate non in mea
equitate. Deinde in specia petit remissionem sue culpe. Alia littera sic. In presenti

psalmo tractavit de cristi triumpho et eius dominacione hic ecclesia flagellis attrita
et regimen sub eius regno et infirmitatibus hic titulo est talis In
fine psalmi dauid et est sensus iste psalmus attribuitur dauid i ecclesie uel fideli anime flagel-
lis attrite dirigens in finem i in xpm̄ Ana primum est oracio anime flagellis compunc-
te afflicte Intencio ut doceat in adversis non murmurare sed deum orare et dum-
modo petit doceri viam vite qua tribulaciones evadat et dicit domine ego clamavi
ad te animam meam per desiderium seu desiderium anime mee ne in terra lateat
et terrenis cupiditatibus adhereat uel id psalmi adheret pauimento anima mea
deus meus in te confido i in te solo ponendo spem meam Ie xvii benedictus qui con-
fidit in domino non erubescemus i peto ut non erubescam in preterito confusus in
principio et alias petiuit Ie xvii omnes qui te derelinquunt confundantur Glosa
quod levare debemus corda superiora cogitando Tre iii levemus corda nostra cum
manibus ad dominum in celo animam que sursum sunt desiderando ut hic Col iii
que sursum sunt querite similiter deum contemplando Iob xi Si iniquitatem que
manu tua et ita ne levare poteris faciem tuam absque macula manus bene
operando ps levabo manus meas ad mandata oculos celos libenter aspici-
endo ysa li levate in celum oculos vestros caput de futura glorificacione gau-
dendo luce xxi hiis autem incipientibus leuate capita vestra quia appropinquat nobis redempcio car-
nalia contempnendo Tre iii sedebit solitarius et tacebit quia levavit se super se vo-
cem dominum laudando et deprecando ysa lii vox in specula meorum levaverunt
Neque irrideant me inimici mei et enim universi qui sustinent te non confundentur
ad literam i saul et complices sui me tenendo et morte turpi affligendo
quod timebat saul si inserviret a philisteis Reg xxxi vbi patet quod petivit ab armi-
gero suo interfici ab eo et ne interficeretur ab incircumcisis et illuderetur et enim uni-
versi qui sustinent te i qui sustinent persecuciones propter te sicut ego sustineo non
confundantur finaliter seu eternaliter licet aliquando confundantur ad tempus seu temporaliter
Alex sic hic ostendit quare ab aliis confundi non debet quia amici dei non confunduntur
et dicit deus meus in te confido non erubescam et da ut neque inimici mei visibiles
et invisibiles irrideant me i gaudeant super prevalendo adversum me Iob
xvi derident i arguunt simplicitatem ps ne quando dicant inimici mei prevalui adversus eum
Sap v hii sunt quos aliquando habuimus in derisum et enim ecce ita fiet nam
universi qui te sustinent i qui sustinent persecuciones et tribulaciones paciencer
propter te non confundentur a culpa in presenti nec a pena in futuro uel non
confundentur in confusione inimicorum sed sustinencie sue accipient premium Ecc xx-
vi da mercedem domine sustinentibus te Confundantur omnes iniqua agentes super
vacue ad literam hic ostendit qui sunt digni confundi eternaliter et dicit confu-
sus iniqua agentes i ydolatre et mortem persecutores superuacue i inutiliter
et infructuose immo dampnose Alex Le hic hic ostendit quod inimici dei sunt digni
confusione et dicit domine deus qui propter te sustinent tribulaciones non confundentur sed
confundantur confusione presenti in pena et in confessione uel confusione in futuro
cum adiudicabuntur ad penam de utraque Ecc iiii est confusio adducens peccatum
et est confusio adducens graciam et gloriam omnes iniqua agentes i peccantes
in deum uel in proximum aut in se ipsos superuacue i sine fructu Ro vi
quem fructum habuistis in hiis in quibus nunc erubescitis Vias tuas domine
demonstra mihi et semitas tuas edoce me ad literam hic ponit peticionem
dicens vias tuas demonstra mihi ducendo per vias veritatis iusticie nunc deviam
huius vite quod nullus absque tuo auxilio potest sufficienter evitare et semitas tuas
edoce me semita strictior et rectior via communi per hoc dauid petit dici
non solum in iusticia que necessaria ad salutem sed eciam hoc in iusticia excedente
que tendit ad perfectionem Alex Le sic hic petit sibi ostendi via mandatorum
et semitas consiliorum et dicit confundantur omnes iniqua agentes sed tu domine demonstra
mihi i evidenter ostende et doce vias mandatorum tuorum ps viam mandatorum

tuorum custodi · istas vias mandatorum tuorum demonstra in digitto i spiritus sancti
de quo Exo viij digittus dei est hic · et semitas tuas i consilia tua pan-
petat. humilitatis mansuetudinis et misterias legis intelligere · edoce
me i que michi sunt occulta mihi manifesta · Nota vie domini sunt pie pulchre
pris iij vie aute pulcre · Item sunt munde ysa xxxv via scta vocabitur · pro deo
meus impollutta via eius Regum scd x · Justum deduxit dominus per vias rectas
directe mat xxi plurima autem turba straverunt · Complanate ysa xl omnis
vallis · Secure ysa xxxv non erit ibi leo et mala bestia · Elevate i Cor
xij adhuc excellenciorem viam vobis demonstrabo · lucide Job xxxviij per quam
viam spargitur lux. Dirige me in veritate tua et doce me quia tu es
deus salvator meus et te sustinui tota die · Ad literam dicit me in veritate tua ge
non potest hic humana investigacione quia tu es deus salvator meus ad quam salu-
tem digne non possumus nisi per tua illuminacione · hec enim ordinatur divinitus ad
finem excedentem nostrum ingenium ysa lxiiij oculus non vidit et auris
non audivit · ad finem autem ingnotum totaliter nullus potest se dirigere · et ideo oportet
hominem edoceri adeo ad consecucionem salutis eterne · quam sustinui te tota
die i propter te sustinui facile persecuciones gravie · propter quod decens est ut me
consoleris per tuas illustraciones · Alle · sic hic petit se dirigi in itinere
recte intelligencie per graciam et dicat dirige me et gressus meos in veritate
tua i in fide vera et doctrina eius · et in rectitudine vivendi · mat xxij
magister scimus quia verax es et viam in veritate doces · et doce me scientiam
ac iusticiam recte intelligencie · ps · lxxxiij deus scientiarum dominus est · Augustinus non est
alius doctor nisi videtur celavit · et petis dirige me et doce quia tu es deus
qui me creasti · salvator meus qui me redemisti · et te salvatorem meum
i ab omnibus malis credo · phil iij salvatorem expectamus dominum etc et te
sustinui tribulacionibus per penitentie et firma diffenses in toto tempore vite hic
Baruch iiij filii sustinete pacienter. Reminiscere miseracionum tuarum
domine et misericordiarum tuarum que a seculo sunt. Ad literam psalmista petit david
directionem sine devia huius modi hic petit remocionem offendiculi quod in
via recta potest impedire et hoc est petitum ad hanc remocionem impetrandam
allegat divinam misericordiam dicens Reminiscere miseracionum tuarum · misericordia proprie loquendo
est actus miserentis miseriis · miseracio vero est exterior effectus et utriusque
allegat divinam scilicet actum divine misericordie qui est idem quod ipse deus · et effectum eius
qui resultat in eo cuius miseretur · que a seculo sunt i a mundi principio
in omnibus enim operibus divinis relucet effectus divine miseracionis · Alle · etc sic
hic est scda pars in qua petit dimitti culpam · et primo ponit persuasionem
2o exprimit peticionem ibi delicta · primo suadet · quod est miserator in effectu
2o quod misericors et dicit · Reminiscere i memorem te esse ostende · miseracionum tuarum
i operum misericordie tue · que multiplicia ostendisti · 2 Regum vlt melius est enim incidere in
manus dei quia multe sunt miseraciones eius · et misericordiarum tuarum i voluntatis mi-
serendi tibi innate · prov misericors et miserator et iustus dominus · Lolo [illegible] miseracio
proprie est in exhibicione bonorum misericordia autem est naturalis in deo que est ipse deus
et dicit miseracionis in plurali cum unica sit propter multiplicem effectum quod miseracionis et
misericordie a seculo sunt i ab inicio seculi · unde fuisti sine misericordia et miseracionibus
in operibus misericordie a tempore creacionis humane nature. Delicta iuventutis mee
et ignorancias meas ne memineris domine · Ad literam hic petit peccati
remissionem dicens · delicta etc i peccata commissa ex passione quod passio dominatur
in iuventute et ignorancias meas i peccata ex ignorancia commissa · ne
memineris ad puniendum me de peccatis preteritis · et non loquitur de peccatis
preteritis ex certa malicia quod peccata que fecit ex certa scientia fuerunt facta
per mortem saulis et homicidium urie et similia hec vero oracionem

fecit existens in persecutione saulis ut dictum est Alr le sic hic exprimit duplicem
petitionem primo ne peccata sua mererentur ad penam 2o ut peteret respiciendo ad gratiam
dicit sic delicta iuventutis mee i peccata que ex iuvenali audacia vel fragili
etate commisi vel peccatum actuale Glo delicta sunt que scienter via equitatis
delinquuntur Alr iuventus non accipitur hic pro etate sed precipitacionis audacia
que est tunc quando calor animi modestiam excedit et ignorancias meas i que ex
ignorancia vel ante fidem perpetravi ne memineris ad vindictam vel peccatum origi-
nale Ps ne memineris magistri meam etc vel delicta mea i peccata actualia
et ignorancias meas i peccatum originale Secundum magnam tuam memento
mei tu propter bonitatem tuam domine Ad Secundum magnam tuam et non secundum
iusticiam meam memento mei tu remittendo culpam et dando graciam propter
bonitatem tuam domine Alr le sic hic petit ut respiciatur ad graciam remittendo peccata
et dicit delicta mea et ignorancias ne memineris sed secundum magnam tuam i magni-
tudinem misericordie tue memento mei miseri tuam graciam in infundendo Ps me-
mento nostri domine in beneplacito populi tui etc tu domine suavis et mitis es et misericors et
peccata dimittit propter bonitatem tuam que est virtus omnium omnibus benefaciendo Ps
Confitemini domino quoniam bonus Glo misericordia propter est circa miseros bonitas er-
ga omnes communiter Dulcis et rectus dominus propter hoc legem dabit delinquentibus
in via Ad litteram Dulcis etc i misericors et iustus quia dulcedo misericordie sine rectitudine
iusticie non est misericordia sed pusillanimitas et iusticia sine misericordia est crudelitas Gregorius
in pastorali sic pastor esse debet rectoribus etc que in dictis bene vel gerere
sit ergo amor sed non emolliens sit zelus sed non exasperans sit pietas sed non
plus quam expedit parcens propter hoc legem dabit delinquentibus que lex est ut si
vere peniteat misericordiam consequatur sin autem non peniteat eternaliter puniantur
tamquam sua misericordia abutentes in via sed presentis vite quia post mortem non est
locus penitencie Alr le sic hic ostendit impetrandi certitudinem quia delinquentes
corrigit et bonos instruit et peccata remittit et dicit mutando sermonem de secunda
persona in terciam dulcis et rectus dominus i misericors et iustus vel dulcis i liberalis
et pius remittendo peccata hominum pro sua misericordia Eccli xxiiii Spiritus meus sicut mel
dulcis et rectus quia reddet in futuro iudicio per sua iusticia cuilibet secundum merita
et opera sua Deuteronomium xxxii iustus et rectus propter hoc quia dulcis et rectus
dabit delinquentibus legem correctionis vel caritatis et reconsiliacionis Ysa
xxxiii dominus legifer noster etc ille non tantum quia dabit legem delinquentibus in via i in vita
huius mundi vel ut sint in via recte fidei secundum quam legem si benefecerint recipient
premia et si male fecerint puniantur Gal iii propter transgressores posita est lex.
Diriget mansuetos in iudicio docebit mites vias suas Ad litteram diriget
mansuetos i tractabiles ac benignos quia mansuetudo est quedam mentis
tractabilitas in iudicio i in preceptis iudicialibus servandis per que homo bene
se habet ad proximum docebit mites vias suas quantum ad cerimonialia precepta divini
cultus per que bene se habet homo ad deum Alr le sic hic ondit secundum beneficium quod bonos
obedientes regit et instruit et dicit dominus diriget mansuetos i obedientes qui sibi
non resistunt diriget in iudicio i ut sciant iudicare et discernere inter iustum et
iniustum inter bonum et malum vel diriget eos in iudicio futuro ad dexteram col-
locando et destinando ad premium non ad supplicium quando dicet venite benedicti
Matt xxv Ysa xi Iudicabit in iusticia pauperes et arguet in equitate pro
mansuetis terre docebit mites qui iugum Christi humiliter susceperunt vias suas
quibus itur ad ipsum Matt xi discite a me quia mitis sum etc Matt v beati mites
quoniam ipsi possidebunt regnum Glosa quia mansueti a deo diriguntur ut hic di-
citur mansuetis 2o a deo diliguntur Eccl po quod beneplacitum est deo fides et
mansuetudo 3o multiplicantur ii Reg xxii mansuetudo mea multiplicavit me
4o ditantur Matt v beati mites quoniam ipsi possidebunt terram 5o salvantur Ps ut salvos
faceret omnes mites terre 6o glorificantur Prov iii mansuetis dabit graciam Ad re-
quiem vocantur Matt xi discite a me quia mitis sum et humilis corde etc

Vniuerse vie domini misericordia et veritas requirentibus testamentum eius et testimonia
eius. Ad literam vniuerse vie domini i. opera eius que sunt quedam vie deueniendi
in cognitionem ipsius. misericordia et veritas i. iusticia quia in aliquibus eius operibus magis
apparet misericordia ut in predestinatione sanctorum tamen ibi est etiam iusticia inquantum deus ordi-
nauit quod pro talibus operibus reddetur premium eternum. Thimo. iiii. Bonum certamen
certaui cursum consumaui fidem seruaui in reliquo reposita est michi corona iusticie quam red-
det michi deus etc. Et similiter licet in aliquibus operibus plus appareat iusticia ut in dampna-
tione malorum tamen ibi est misericordia inquantum punit citra condignum. quia tanta est
offensa quantus est ille qui offenditur. et ideo in quolibet mortali peccato meretur de ri-
gore iusticie infinitam penam etiam intensiue si posset esse. Requirentibus testamentum
eius i. legem a deo datam. et testimonia eius per oracula prophetarum. illis enim qui scru-
tantur talia apparet quod vniuerse vie domini sunt misericordia et veritas. Vel aliter sic requi-
rentibus i. custodientibus legem et prophetas multa apparent per experienciam diuinorum
beneficiorum quod vniuerse vie domini sunt misericordia et veritas et hoc magis consonat litere
Hebraice que sic habet custodientibus pactum eius et testificationem
eius. Aliter etiam sic exponitur vias domini quas docet et dicit dominus docebit mites
vias suas quia vniuerse vie domini quibus venit ad nos sunt duo aduentus eius
primus aduentus eius est misericordia qui venit et assumpsit carnem humanam ut nos
redimeret. secundus aduentus eius est veritas i. iusticia quia veniet reddere cuilibet secundum
merita sua. Vel venit ad nos i. primum per viam misericordie beneficia conferendo. et
per viam veritatis errantes corrigendo. Etiam iste vie due sunt quibus nos venimus
ad eum scilicet misericordia et veritas i. opera misericordie et veritatis. ps. misericordia et veritas precedent
faciem tuam. Requirentibus i. illis qui diligenter querunt. testamentum eius i. pas-
sionem qua nobis hereditatem eternam tribuit. Luc. xxii. Hic calix nouum testamen-
tum est in meo sanguine. et testimonia eius i. testificationem prophetarum et euangelistarum
Act. x. Huic omnes prophete testimonium perhibent. Act. primo. et eritis michi testes in
Ierusalem etc. Vel aliter si quis exponitur predicti versus sic dulcis est dominus dona sua
via dando et rectus delicta corrigendo. propter hoc legem i. correctionem dabit delin-
quentibus in via i. in fide et in mandatis dei. vel in via i. in modo isto.
diriget mansuetos i. iudicia correptionis et tribulationis qui mansuete se habent
tribulationes paciencer sustinendo. docebit mites vias suas i. precepta sua que
mites i. leuia eis sunt qui naturaliter. Vniuerse autem vie domini i. omnia precepta eius
sunt misericordia et veritas i. plena misericordia et veritate quod vtique apparet requirentibus
testamentum et testimonia eius i. vtriusque testamentum diligenter inspiciendo.
Propter nomen tuum domine propiciaberis peccato meo multum est enim. Ad
literam hic concludit dauid peticionem suam de remissione peccatorum dicens propter nomen
tuum domine i. propter declarationem bonitatis tue propiciaberis peccato meo i. ipsum remit-
tendo multum est enim i. excedens facultatem virtutis mee ad satisfaciendum
quia de nullo peccato nullus homo potest satisfacere nisi ex dei dono. nullum enim opus
est satisfactorium absque diuina gracia faciente. Aliter etiam sic hic subdit eum be-
neficium quia ipse deus peccata remittit et dicit quod tu domine es dulcis et rectus. ideo
propter nomen tuum i. propter gloriam tuam ut te laudem. vel propter bonitatem tuam. vel propter
hoc nomen ihesus quod est saluator ut impleas nomen tuum propiciaberis i. propicius
eris oblato sacrificio contriti cordis. peccato meo siue ante fidem siue post
fidem commisso et nunc est. quia multum est i. grande et multiplex. 2. paralipomenon vi. et
peccauit rex multitudine arene maris. Quis est homo qui timet dominum legem
statuit ei in via quam elegit. Ad literam hic dauid petit inter fu-
ture prosperitatem. dicens quis est homo qui timet dominum timore filiali et per consequens con-
solationes eius senciens quasi dicat iste est summe delectacionis. cuius causa subditur
cum dicitur legem statuit ei. scilicet legem diuinam et legem nature que dirigunt in via

iusticie que est p̄ omnibꝫ diligenda. Talis lc̄ sic hic est tercia pars principal
primi in qua aspirat ad gloriam ubi cessat omnis tribulacio et tangit dux
initiu scilicet timorem et amorem ibi legitur et dicit quis est hō scilicet racionalis non bru:
talis sit ille de quo ps hō cu in honore esset non intellexit comparatus est
iumentis insipientibus similis factus est illis. qui timet dnm et non presumit de pro
se. et timet dnm et preciu non seruiliter sed filiale de quo dicitur Eccl. pro
timor dni principiu sapiencie. legem correccionis ne pereat. vel legem caritatis
de qua Ro. xiii plenitudo legis est dilectio statuit ei scilicet deum timenti i fu
miter dedit ad utilitatem eius non ad punicionem quia lex iusto non est posita iuste
pro termino pō. in via fidei. 2 Corinth. v. per fidem ambulamus. quam
elegit i qua fide voluntarie suscepit quia fides augustinus credere non potest nisi
volens. Anima eius in bonis demorabitur et semen eius hereditabit
terram. Ad literam aīa eius in bonis demorabitur scilicet in donis diuine gracie et con
solacionis a quibus per peccatum mortale non amouebitur et semen eius hereditabit
terram. hec expō ab aquibus de terra ista quam habitauit ille populus quam diu
deo debite seruiuit et inde fuit electus qui ad ydolatriam declinauit Lutz in
lib. sed melius expō de terra viuenciu primi enim est fons initi et per quis
melius ipso quia finis melior est hiis que sunt ad finem. terra autem materia pro
mancia bona qua hereditas eterna et sic non potest haberi nisi finis effectu
operis iustorum ipse quod vtitur in sacra scriptura propriis figuratu primitiuum
bona eterna quod per ea intelliguntur bona spiritualia et eterna. tamquam principaliter
intenta Talis lc̄ sic hic ostendit que bona habebit timens deu scilicet quo ad stola
anime et corporis. et dicit dnus statuit legem timenti eum in presenti. et aīa eius in
futuro. post separacionem a corpore demorabitur in bonis eternis seu in bonis glorie
dei videndo. amando. laudando Augustinus videbimus et amabimus. amabimus
et laudabimus Ysa lx glorie laudabunt quod omnes adorare vide. et ita anima
demorabitur in bonis eternis per claram dei visionem per veram dilectionem et eternam
fruicionem ps. replebimur in bonis etc. et semen eius i opus eius ps. euntes
ibant et flebant mittentes semina sua hereditabit terram i assequetur immortalitatem qui
tu ad stola corporis glorificati ps. credo videre bona dni in terra viuencium
Secundum aliam gloss sic expō anima eius scilicet timentis deu in bonis demorabitur
i permanebit i conspuancia preceptorum diuinorum et in spe premiorum eternorum. vel
demorabitur in contemplacione celestium ps. nostra conuersacio est in celis. et se
eius i initia bonorum operum qui mortificant carnem suam et supplantant vicia Matt
v. hereditabunt terram i propriam carnem feliciter possidebit. vel semen eorum i filii
hereditabunt terram i propter sucedet eis in terra presentis vite ps. iniusti vidi iu
stum derelictum nec semen eius etc. ps. iustus possidebit corporis terram scilicet in
qua erit. terram corporis sui quam gerit. et terram celestis patrie quam querit.
de quo Matt v. beati mites quoniam ipsi. de 2. 2 Corinth 3. de 3. ps. credo vide etc.
Firmamentum est dominus timentibus eum et testamentum ipsius ut manifestetur
illis. Ad literam quia stabiliuit illos in bono. In hebreo habetur consilium
dni timentibus eum. et in translacione. non habet secretum dni etc. et in deum
reuertitur. quia dans aliquibus bonum consilium ipsos firmat et stabilit. et habet
tamen ulterius magis consonat sequenti. et testamentum ipsius ut manifestetur illi. quia consilia
legis secretaque reuelantur Talis lc̄ sic hic ostendit dux adiutorium perueniendi ad
gloriam primum est diuina protectio seu conseruacio. 2m est scripture manifestacio
et dicit quod ideo iusti demorabitur in bonis eternis in futuro et in presenti dnus est
firmamentum i confirmacio mentis in bono timentibus eum quia sicut timor humanus
debilitat. sic timor dni corroborat ps. posuisti firmamentum fortitudinis eius
Hebr. anchora mentis pondus amoris timor dni fiducia fortitudinis. et
testamentum ipsius i hereditas eterna in scripturis diuinis promissa. ut manifestetur

illis i. timentibus deum in presenti per fidem et scripturam et intel-
ligentiam et in futuro per visionem cognitionem et assecutionem Joh. xiiii qui
diligit me diligetur a patre meo et ego diligam eum et manifestabo ei
meipsum. Nota sicut firmamentum continet sidera, premit, illuminat
et conservat sic dominus timentes se. Dominus comparatur se ad celum sive firmame-
ntum ad literam propter multa. Primo propter excellentie altitudinem ps. quis sicut
dominus deus noster qui in altis habitat. 2o propter maiestatem splendoris Hebr.
primo cum sit splendor lucis. 3o propter substantiam incorruptibilem i. Thimo. i.
Regi seculorum immortali. Quarto propter stellarum i. sanctorum in eo fixionem Act. xvii
In quo vivimus movemur. Quinto propter omnium inferiorum generationem ysa lxvi
generationem eius ... tribuo. Sexto propter aquarum i. gratiarum divisionem
i. Reg. xxii tenebrosas aquas. Septimo propter motus circuitum i. conservationem
ps. montes in circuitu eius et dominus in circuitu populi sui ex hoc nunc et
Oculi mei semper ad dominum quoniam ipse evellet de laqueo pedes
meos. Ad literam hic david sui liberationem a tribulationibus ut quie-
tius posset vacare contemplationibus et divinis consolationibus dicit oculi mei
semper ad dominum de eo virtute confido quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos
i. ab insidiis saulis in presentibus. Alie sic hic propheta exprimit
iusti desiderium i. assecutione peccatorum a deo et dicit quia dominus est firmamentum
et conservator timentium eum ideo oculi mei non exteriores sed interiores quibus
solis deus videtur qui sunt intellectus et affectus, intellectus per cogitationem
ps. meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. affectus per desiderium
fervens in deo ps. domine ante te omne desiderium meum. De his oculis
Ephe. i. det vobis deus illuminatos oculos cordis vestri. semper ad dominum i. in
spiritualibus tamquam ad salutis refugium non ad terrena quia solum contempto-
res terrenorum fructuose dominum speculantur. Eccl. 2 oculi sapientis
in capite eius i. in deo vel ad deum. Econtra de stultis prov. xvii oculi stul-
torum in finibus terre. Act. xviii levatis oculos suos neminem viderunt
nisi solum Ihesum. quoniam ipse dominus quem semper intueor evellet in omnibus
et me adiuvando de laqueo viciorum et tribulationum primum pedes meos
i. affectus meos quia laqueos evadet in terris qui semper habet oculos in celis
prov. i. frustra iacitur rethe ante oculos pennatorum. Respice in me
et miserere mei quia unicus et pauper sum ego. Ad literam respice
in me domine pietatis affectu et miserere mei in effectu quia unicus sum mihi dicit
Saule sequitur per eundem modum dicit omnis rex est solus qui habet paucam
gentem servi respectu et pauper sum ego respectu saul quia ego sum fugitivus
et ipse est rex in potestate constitutus. Alie sic hic implorat dei misericordiam
ut posset pervenire ad gratiam et dicit quia oculi mei semper sunt erecti ad dominum
ideo domine deus respice oculo misericordie quo respexisti petrum Luc. xxii in
me aspicientem in te et miserere mei me a miseria liberando quia pauperi
tibi semper misereri et parcere quia unicus sum i. solus sine adiutorio vel
unicus sum i. non sum divisus ad multa querenda sed amore et intentione
celestibus et spiritualibus rebus tibi adhereo prima Corinth. vi qui adheret deo
unus spiritus est cum eo Osee x divisum est cor eorum nunc inter-
ibunt. et pauper per contemptum terrenorum Math. v beati pauperes spiritu quoniam
vel pauper sum in bonis spiritualibus et in virtutibus Luc. xvii cum omnia
feceritis dicite servi inutiles sumus etc. Ideo autem se unicum et pauperem
dicit quia unicus plus amatur et pauper plus doletur secundum glo. et Cassiodorum

Tribulationes cordis mei multiplicate sunt de necessitatibus meis erue
me. ad literam quia in favore saulis multi persequebantur david sicut patet primo
Regum de ziphaeis et habitatoribus ceille. de necessitatibus meis erue me. id est tri-
bulationibus imminentibus propter quas nunc habeo timere. Alle. Hic petit per-
tit liberari a malo pene specialiter scilicet interioribus et exterioribus et dicit miserere
mei quia tribulationes interiores cordis mei id est in corde meo multiplicate sunt
quia vix iustus habet tribulationes in corde suo propter mala propria pro quibus tenetur
penam pati. primo. pro omni reatu adducet te deus ad iudicium et propter mala
aliorum 2 Corinthios xi quis infirmatur et ego non infirmor. et propter lo-
gationem exilii et dilationem patrie. ps. heu michi quia incolatus meus. ps. et quando
veniam et apparebo ante faciem dei. de necessitatibus meis erue me id est libera de
tribulationibus interioribus et exterioribus corporalibus que necessario fidelibus eveniunt
quia omnes qui pie id est recte volunt vivere persecutionem patiuntur 2 Thimotheo iiio
dicit autem tribulationes necessitates quia sunt inevitabiles actuum xiiii per multas
tribulationes oportet nos etc. etiam sunt utiles ad humilitatem et ad patientiam
conservandam Rom. v. tribulatio patientiam operatur. vel de necessitatibus meis id est me
e paupertate spiritualis et corporalis libera me domine. Quod autem tribulatio cordis
sanctorum est multiplex patet. quia est fornax temptationis Eccli. xxvii vasa figuli probat
fornax. incudem persecutionis iiii Regum xxii dies tribulationis increpationis et blas-
phemie id est Ysaie xxxvii tribulationis in carnis habitus. Dune amaritudinis ps.
posuisti tribulationes in dorso nostro. Tristicie contritionis Iob vii non parcam ori meo
loquar in tribulatione. Pene oppressionis corporis. ps. ago Iohannes frater vester et particeps
et socius in tribulatione futuri examinationis Sophonie primo vox diei domini amara
tribulabitur ibi fortis. Vide humilitatem meam et laborem meum et dimitte
vniuersa delicta mea. Ad literam vide humilitatem meam in corde et labo-
rem meum in corpore et dimitte vniuersa delicta mea concepta adeo ista pre-
cem meam et satisfactionem. Alle. Hic petit innocentiam mala culpe specialiter et dicit ut
satisfactio. Vide humilitatem meam quia hominibus
servas me domine. vide id est diligenter attende humilitatem meam quia hominibus
aliorum mea non profero. vel humilitatem meam id est tribulationem meam humilitatem
vel pro tribulationibus defectum vel humilitatem cordis mei in contritione et laborem
meum quo mala ab aliis illata profero. vel laborem corporis mei in
satisfactione. ps. vide quoniam tu laborem et dolorem consideras. Luce primo respexit humi-
litatem meam. ysa. lxvi ad quem respiciam nisi ad pauperculum et contritum spiritu. et
hoc sacrificio placatus dimitte vniuersa delicta mea tam mortalia quam
venialia sive ante fidem sive post fidem commissa. quia multiplicate sunt ini-
quitates mee. 2 paralipomenon. vel Deuteronomii xxvi respexit humilitatem meam et la-
borem meum et eduxit nos de egypto. Respice inimicos meos quoniam
multiplicati sunt et odio iniquo oderunt me. Ad literam respice inimicos
meos ad reprimendum eos quoniam multiplicati sunt et ego non possum evadere nisi
per tuum adiutorium et odio iniquo oderunt me quia tua voluntate ordinasti
me regnare quia persequuntur me pro bono opere quod feci pro saule et populo
eius exponendo me periculis ut patet primo Regum et cetera reddidit michi mala pro bonis.
Alle. Hic propheta orat pro inimicis ut convertantur et dicit non solum dimitte
delicta mea sed etiam respice oculo misericordie tue inimicos meos ut convertantur
et hic implet id Matthei v. Orate pro persequentibus et calumniantibus vos. quoniam mul-
tiplicati sunt. non enim ex eis tantum sed etiam intra ecclesiam michi sunt ini-
mici. ps. multi sunt filii matris mee pugnaverunt contra me. et odio iniquo oderunt
me persequendo animam meam non culpam. ps. Perfecto odio oderam illos etc. glo-
sa potest exponi de inimicis qui non sunt corrigibiles ut sunt demones contra quos
orat quilibet iustus dicens Respice inimicos meos mundum carnem et diabolum

Ipsos puniendo et me liberando ab eorum impugnationibus sic respexisti castra egyptiorum ipsos submergendo et hebreos liberando quoniam multiplicati sunt quia demones sunt quasi innumerabiles nobis et odio iniquo oderunt me id est ex sola invidia oderunt ascendentes in celum Sap. ij Invidia dyaboli mors intrat in orbem terrarum Custodi animam meam et erue me non erubescam quoniam speravi in te Ad litteram custodi animam meam id est vitam meam quia gratia vivificat et erue me de periculis in peccatis non erubescam traditus ad adversarios quoniam speravi in te quoniam es protector in te sperantium Alle. sic hic orat quod si inimici eum noluit ut ipse liberetur ab eis et dicit custodi animam meam ab eorum consortio vel ne cadat in temptationem inimicorum Sap. x Custodivit illum ab inimicis et a seductoribus tutavit illum Et Gen. viij iustus petit animam custodiri ab inimicis spiritualibus quia corporalibus solum animam petit Gen. xiiij Da mihi animas et erue me de inimicis et a peccatis si cecidero in eorum temptatione non erubescam confusus per inimicos quoniam speravi in te Dan. iij non est confusio sperantibus in te Eccl. ij nullus speravit in domino et confusus est Innocentes et recti adheserunt michi quia sustinui te Ad litteram licet in principio fuge david aliqui oppressi debito adhesissent ei j Reg. xxij tamen postea multi boni et iusti considerantes Saul maliciam et david innocentiam de diversis tribubus israel venerunt ad david adherentes ei j Paralip. xij quia sustinui te id est propter te michi saul persequutorem Alle. sic hic allegat rationem quare deus exaudivit quia cum bonis erit conversatio eius Custodi domine animam meam et erue me quia innocentes qui innocentiam servaverunt Job xxvij donec deficiam non recedam ab innocentia mea et recti qui gratiam perditam penitendo recuperaverunt Cant. primo recti diligunt te vel innocentes a malo recti in bono adheserunt michi non sola conversatione corporis sed consensu cordis mentis consentiendo Eccl. xiij omnis caro ad sibi similem se coniungit volatilia ad sibi similia conveniunt quia sustinui te id est expectavi mutationem ad te per adversa recedendo Libera deus israel ex omnibus tribulationibus suis Ad litteram quia ad bonum principem pertinet non solum proprium bonum optare sed etiam generale subdit david deprecando libera deus israel id est bonos de populo israel ex omnibus tribulationibus suis scilicet corporalibus et spiritualibus Moraliter iste psalmus potest exponi de quolibet fideli existente in afflictione spirituali a deo petente liberari quoniam deberet fieri casibus petentis cum quo david Alle. sic hic propheta orat pro omnibus fidelibus dicens o deus libera israel id est populum fidelem qui te videt per fidem et caritatem te j Cor. xiij videmus nunc per speculum et in enigmate etc. ex omnibus tribulationibus suis que intus et foris sunt ij Cor. vij pro multe tribulationes iustorum Deut. xxxij foris vastabit eos gladius et intus pavor.

Iudica me domine quoniam ego in innocentia mea ingressus sum et in domino sperans non infirmabor. Ad litteram huic psalmo premittitur talis titulus in hebreo david et nichil aliud in illa dictione lameth ad designandum quod david est dictor talis et dicunt aliqui quod david fecit huic psalmum fugiens persequutionem Saulis et petens ab eo liberari unde dicit infra ne perdas deus cum impiis animam meam Sed verius quod iste psalmus sit exponendus de statu david quoniam post mortem Saul intravit regnum manens in ebron cum adherentibus sibi 2 Reg. ij et quia sola domus iuda sequebatur david Reliquus autem populus erat cum Misiboseth filio Saul ideo david cavavit ut status eius perseveraret et divideretur in duas partes pro petit se preservari in bonis et preservari a malis ibi ne perdas dicit sic Iudica me domine id est causam regni firma per me quoniam ego autem innocentia id est absque presumptione et ambitione ingressus sum regnum per tuum consensum et in domino sperans non infirmabor xxv

2 R iij dauid pficiens semp se ipo robustior · domus aut saul de-
crescens cotti(die) · Alr Lc sic hic pha et quilz iustus petit a se remoueri
maloz osorciu · Titulo ps c his · ps dauid · qz e iste ps attribui dd
i viro iusto · Ai psi est viri iusti assorcio maloz separato intencio
monet vitari osorcia maloz et iungi iustis · et di ps vre iustus pe-
separi a mal in pnti 2o in futo ibi dne dilexi · ps petit diuinu
iudiciu dc iudica qz mit in eclia e bonoz et maloz commixtio
io dne deus omi potens es iudica me no iudicio odepnacois sed di-
screcois i discerne me a malis no tm mito sed eciam loco · hiis eni
separato adhi expedit ne boni trahant ad via iniqz · ps cu sco scus eris
ut pulso ec · vn in xvi Recedite a thabnaclis hominu impioz · qm
i mocena mea ingressus su via tuoz no cu sonitu pctoz qz difficile
e vl ingressus su via iusticie · dt aut se ingressu i mocena no se iactando
sed gras agendo Job ix Si iustificare me volui os meu odepnabit
me si moretem onde puu me opbabit · et in dno sprans no i
me Jere xvij qui sprat in dno btus erit · no infirmabor i no decli-
nabo ppt malos in fide uel in moribz · ab i nocena et a via iu-
sticie Gel xii ut no claudicas quis dicet magis aut sane q d
in mocena qua cepi tene deo auxiliante fortiter pseuabo · vl p
aliam lram no mouebor i no separabo me ab vnitate eclie ppt ma-
los qui ibi sut Job xxx ff sui draconu et socius strucionu ec.

PRoba me dne et tempta me · vre renes meos et cor meu ad
lram qr mocena dauid de ingressu regim no erat ombz nota · io
petit eam maifestari dc pba me dne et tepta me · pbacio aut et te-
ptacio ad hoc ordinat ut aliquid ignotu maifestet et aliqn ut ma-
festet ipi teptanti · et sic hs temptat aliu · deo aut nihil e ignotu
et io no teptat ut s aliqd maifestet sed aliis Gen xxii teptauit
deus abraham · qr p hoc qz ad pceptu dei patus fuit filiu suu ymo-
lare · notu e hoim obie sue · et hoc mo petit se teptari dauid a
deo ut eius mocena fiet maifesta ut sic libentius se ei subicerent et
sicut fuit qz p hoc qz dauid i morte abner fleuit et ieiunat co-
gnouit pplus isrl qz no fuit mixtus de sentu eius 2 R iii et notu fuit
omnibz qz no ex ambicione querebat regnu sed ex diuina ordinacione
et qr ad pfectam mocena requirit mudicia cordis et corporis ideo
subdr vre renes meos ppurgando me a petis carnalibz et cor meu
ppurgando me a petis spualibz Alr Lc sic hic petit pfectus pgari
p pbacom et teptacom et dt pba me examinando no ut tu scias sed
ut me michi ipi et aliis ondas ut ego meipm cognosca et alii Je-
xi tu dne sabaoth qui iudicas iuste et pbas renes et corda · et tepta
me tribulacons imittendo Sap iij deus teptauit illos et inuenit eos
dignos se Glo alr deus teptat alr homo · alr dyabls · deus ut pbet
et erudiat · ho ut sciat · dyabls ut decipiat vre igne tribulacons
vehementis angustiando et purgando vl igne caritatis ocium iocose
aduersitu a me auferendo Glo attende qz pfectus vir pciatus tribulacons
ne quis de eis immineret · renes meos quo ad purgacoe delecta-
conu et cor meu quo ad purgacom cogitaconu ¶ Nota qz deus
teptat scos ppt multas racones · ut teptamti merita puriorem reddat
ut hic · vt fortiorem ad sustinendas teptacoes efficiat Ecc xxvii vasa
figuli pbat fornax · vt occasionem merendi tribuat Gen xxii tem-
ptat · vt honorem doceat Job vi hoc aut dicebat teptans eu · vt aliis
exemplu paciendi tribuat Thob ij hanc teptacoe no pmisit dns

euenire illi ut post daretur exemplum paciendi. Ut multa sciens aliis
nota faciat deutro. xiii temptat vos dominus deus vester ut palam fiat utrum
diligatis eum an non. Ut se dignos efficiat Sap. iii quoniam deus temptavit
ut in primis hominem firmiorem redderet Ecc. xliiii abraham in temptatione
inventus est fidelis. Ut ad coronam vite perducat Jacobi i beatus vir qui suffert
Quoniam misericordia tua ante oculos meos est et complacui in veritate tua. Ad literam
omni die etc. pervigili iugiter meditando et complacui in veritate tua in ipsa delectan-
do. Alia littera sic hic ponit causam exaudiendi scilicet divine misericordie et iustitie consideracionem
et dicit proba me domine tempta et vere quoniam misericordia tua qua parcendo me
et temptatum non permittis deficere sed pie adiuvas. Ante oculos meos est
scilicet interiores per intelligenciam et frequentem recordationem quasi vere iustus dicat
habeo ante oculos cordis ymaginem tuam que non permittit temptari super vires
et tua probacio et temptacio est signum tue misericordie quia quem tu castigas
hunc diligis et complacui multum in corde in veritate tua in cordi meo pla-
cuit scilicet iustitia tua qua punis iuste temptas et probas Job v increpa-
cionem domini non reprobes quoniam ipse vulnerat et medetur 2 Mach. vi. Castigationes
adhibente magister beneficii iudicium Non sedi cum consilio vanitatis
consilio vanitatis et cum iniqua gerentibus non introibo. Ad literam non sedi
in consilio vanitatis id est cum hominibus presumptuose increde volentibus quemadmodum ad eius
consilium de modo intrandi regnum et cum iniqua gerentibus non introibo id est cum
Joab et abisai et eorum complicibus qui iniuste interfecerunt abner. Alia littera sic
hic ponit sedatam causam exauditionis scilicet detestationem malorum et dicit complacuit
mihi veritas tua domine ideo non sedi cum consilio vanitatis id est non adhesi nec
consensi facientibus consilia de vanitate Tob. iii. nunquam cum ludentibus me
miscui neque cum illis qui in levitate ambulant participem me prebui. Vel sic non se-
di cum consilio vanitatis id est non consensi mendacibus hominibus qui tractant de
vanitate mundi Ps. Vana locuti sunt unusquisque Cassi. Vani sunt qui
caducum in quesitionibus occupantur et in superflua narratione tempus consumunt
Glo. q. d. non sedi cum consilio vanitatis id est cor meum non apposui per consensum
illis qui cogitant se beari in transitoriis et caducis rebus. Et cum iniqua
gerentibus non introibo. Ad comparandum cum eis 2 Corinth. vi. propter quod exite de me-
dio eorum et separamini. Vel cum iniqua gerentibus etc. nec consentiam operibus eorum ha-
beo. q. d. consilium eorum vitavi et mala opera eorum non acceptavi. Nota
quod sedent impii ad multa ubi ad vitandum Ps. surgite postquam sederitis
Ad manducandum Exo. xxxii sedit populus sedere comedere et bibere. Ad luxuri-
andum Gen. xxxviii assumpto Ecc. xxvii. coram omni palam sedebit. Ad
dominandum Ecc. x multi tyranni sederunt in throno. Ysa. xxiiii sede. O
Ad se ostendendum ii Thess. ii ostendens in templo. Ad insidiandum sedet in insi-
diis. Ad lucrandum Math. ix videt hominem Odivi ecclesiam maligni-
cium et cum impiis non sedebo. Ad literam odi ecclesiam etc. scilicet rechab et
Baana qui erant principes latronum et insidiose occiderunt dominum suum
Ysboseth 2 Re. iiii. et cum impiis non sedebo quia talibus non favit sed magis
interfici fecit. Alia littera sic hic ponit quod declinat congregationem malorum qui
mala committunt coram proximum et contra deum. Et dicit non tamen vitavi consilia va-
nitatis sed etiam odivi turbam eorum non mansi in eis persequendo Ps. Perfecto
odio oderam illos. Ecclesiam malignancium id est congregationem malorum qui mala
agunt contra proximum Exo. xxiiii non sequeris turbam ad faciendum mala. Et
cum impiis id est cum hereticis qui pietatem dei id est cultum dei impugnant. Pec-
cantes in deum non sedebo cum eis tractando et consentiendo Ecc. iii hominem

Bengnu pg pinaz et sedam correctom · deinq · Rō po nō solū q̄ fuerit
dign sinit morte sed om gsenaut · Nota gło dicit q̄ pam sut om
de caducas rebg tractant et in eis laborat · maligntes sut q̄ prius
mala ingerut · Impy sut belli om scripturas sacras pirtunt · L
auabo int morētes manq meas et circumdabo altare tuu dne ad lrā
hic petit p̄spitatem in cultu dei dicens · lauabo int morētes mang
meas i vsma laue · hebi eni nō hnt modū optatū sed vtunt
peo tuto indicati modi · p maing aut scitur opa eo q̄ mang e
organū organo iij° de aia · P hoc aut dauid petit simtate vite
q̄ requiē in cultu dei · iō subdr et circumdabo altare tuu dne i veī
am ad offerendū oblatos et sacrificia et hoc p sacerdotes ad quoru
officiu ptinet tlia offere · Alr lr sic hic allegat zam cam exau-
diendi sz honoz quietem et societate i opm iusticia et ornatu
vtutu et dr Ego nō gsentia malis · sed potig laugbo mang mas
i mod facta opq meq p gfessio et pinaz · Vsa po lauami et mdi
estote · int morētes quisando mete ul etia corpē · Hē cu morēte
morens eris et emēdabo i ornabo altare tuu i cor meū vtutibg
qi quibusdā ornamentis · Pi mach iiij ornauert facie templi corōis
aureis · ul circumdabo altare tuu dne i circuspiciā et discutiā mete
meā que e altare dei i quo dz offri sacrificiu spus gtribulati · ps
Sacrificiu deo spus gtribulatg · Ut audiā voce laudis tue et enar-
rem vniuersa mirabilia tua · ad lrām q̄ in tlibg oblacionibus
leuite cantores cantabant dīnas laudes · et enarre vniuersa mi tua
i facia enarrari p leuitis q̄ dauid fecit cantica a leuitis decantari
pi palip xvj et pi Esdre iij · Alr lr sic hic tangit cam seu vtilitatē
societatis bonoz et pō dei laudē · 2° pndoz edificatoz et dr iō int mo-
rētes lauabo mang meas ut audiā voce laudis tue · i ut exemplo
et instructiōe iustoz et morētu discā te laudare q̄ nō e speciosa laus
in ore pctōr · Ecc xv · vel ut audiā voce lau · i ut intelligā audie-
do sacra scripturā i qua laudat deq · et enarre vniuersa mira · tua
i exponā instruēdo alios quō debeat te laudare et tua mirabilia
opa gsidere sz intellectū naturalē pa am zā · Domine dilexi decorē
domg tue · et locu habitacōis glie tue · ad lrām · Oppt hr eni adduxit
archā testati in ilm et posuit eā iux domū regiam ut haret ad
tu dei pe se · et fecit eā introduci in tabernaclm q̄ ei tetēderat
et ornauerat magnifice pi palip xxv et voluit etiā ei edificare do-
mu cedrina · sed dns fecit hoc edificiu differe usq ad tpus salomo
filij sui · et dedit salomōi descriptom templi et om edificioz et vtensi-
liu et locu om vocat scta sctoz · Alr lr sic pius iustq hō petiuit
separi a mal in psēti · hic petit separi a mal in futuro et pmo
captat beniuolenciā et porrigit peticom sua pō dr · ideo narrabo
mirabilia tua q̄ dilexi decorem domg tue i decorē militātis
eccle cuj decor sut scti qui sut vasa ad honorem dei facta · ii ad thimo-
theu · in mag domo nō solu sut vasa aurea et argentea sed etiā
lignea et fictilia · et quedā in honore · quedā in gtumeliā · Sed
pt dici hodie iō trenorum pō egssq e a filia syon ois decor eig q̄
iam raleq inuenitur sctq · et locu habitacōis glie tue i glorie habitacōis
tue · hec e locu celie triumphātis Baruch iij o isrł quā mag e
domg dei et ingens locg possessiōis eig · Vel alr pt legi ut dicat
iustq dne dilexi decorē domg tue i domū gscie seu aīe mee

in qua laudari et adorari debes huius domus dilexi decorem i. r. morum
pictorum et ornatum virtutum et honorum operum per pacatum cor meum deus paratum cor
meum et locum habitationis glorie tue i. quoniam cor meum ad hoc diligo et orno
virtutibus ut in eo habitet gratia tua. vel locum habitationis glorie tue i. conscientiam me-
am mee in qua debes laudari et glorificari. Vel sic dilexi decorem domus
tue i. anime sancte in pulchritudine actuum exteriorum et locum habitationis glorie i. ani-
me in puritate cogitationum interiorum. Ne perdas cum impiis deus animam meam
et cum viris sanguinum vitam meam. Nad litteram hic david petit preservari
a malis dicens ne perdas i. punitis perdi cum impiis i. male se habentibus erga
deum pietas enim est cultus divinus. et ideo impietas divino cultui opponitur
et cum viris sanguinum i. cum hominibus male se habentibus ad proximum sic sunt ho-
micide et raptores qui dicuntur viri sanguinum i. multi sanguinis effusores
vel comestores quia modo sunt raptores de alieno labore et sanguine vivunt.
Ad al. le. sic hic petit liberari a pena malorum et dicit domine ego dilexi
decorem virtutum domus tue ideo peto ne perdas cum impiis qui peccant contra
deum et contra pietatem hoc est cum infidelibus in futuro qui abnegant cultum
dei. Salomon impii dicuntur qui contra deum peccant i. contra preceptum diliges dominum deum
tuum. Prov. ii. impii de terra perdentur. animam meam non dicit carnem meam vel pos-
sessionem terrenam. deut. iiii custodi animam tuam sollicite. et cum viris sanguinum
qui peccant in proximum. Eccl. xxxiiii panis egentium vita pauperis est qui de-
fraudat illum homo sanguinis est. Salomon viri sanguinum sunt qui carnaliter vivunt
et proximum odiunt contra preceptum diliges proximum tuum etc. vitam meam i. animam
meam que est causa vite. Nota quod sanguis appellatur peccatum culpe originalis.
Jo. pro. qui non ex sanguine neque ex voluntate carnis carnalis voluptatis. i.
cor. xv caro et sanguis regnum dei non possidebunt. fraudis et dolositatis. prov.
virum sanguinum. Rapine et depredationis. Eccl. xxxiiii panis egentium etc.
homicidii et oppressionis. ysa. pro. cum multiplicaveritis orationem v. non exaudiam
quod manus vestre plene sunt sanguine. Carnis seu taris. Agit xvi caro et san-
guis non revelavit. mali exempli seu inhoneste conversationis. ysa. ix vestimentum
mixtum sanguine. Ideo erit in combustionem et cibus ignis etc. In quorum
manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus. Ad litteram quod per
pati sunt iniqui agere dextera eorum repleta est muneribus per quibus innocentes con-
dempnaverunt seu vexaverunt vel interfecerunt. Ad al. le. sic hic orat tamen quia
petit liberari a pena impiorum sed propter culpam operis et intentionis et dicit ne perdas
animam meam cum viris sanguinum i. quorum manibus i. operibus sunt iniquitates i.
peccata. prov. Jo. iii omnis qui facit peccatum iniquitatem facit. dextera eorum i. etiam bona
opera que intelliguntur per dexteram. repleta sunt muneribus quod faciunt ea in
intentione terrene mercedis querentes inde munus. vel a manu. vel a lin-
gua vel a corde. ysa. xxxiii beatus qui excutit manus ab omni munere.
Ego autem in innocentia mea ingressus sum: redime me et miserere mei.
Ad litteram hic in fine petitionis repetit innocentiam suam tamquam ingressum
regni quam allegaverat in principio sic frequenter fit in canticis in quibus
principium repetitur in fine. verum tamen quod potentem vitam non transit absque sine
culpa. ideo subdit redime me domine et miserere mei. Ad al. le. sic hic orat
petitionem suam iusto exaudiendam allegans meritum innocentie sue. Consimile
ibi. Ps. enim meus. et sic in illorum operibus sunt iniquitates et per opera bonis
acceperunt munera. Ego autem in innocentia me ingressus sum domum ecclesie tue.
innocens in ea consistendo. Ps. quis ascendet in montem domini etc. innocens manibus
vel ingressus sum i. ambulavi in hac vita nemini nocens. ideo redime me
precio sanguinis tui a peccatis liberando. ysa. lii gratis venundati estis
et sine argento redimemini. Petri pe. precio non corruptibilibus auro.

et argento redempti estis sed precioso sanguine agni immaculati / et mise-
re mei de peccatis miseriis educendo / ps miserere mei deus secundum magnam
/ vel miserere mei in gratiam conservando. Eccl ecce homini proditur quod a cas-
titate non custoditur. Pes enim meus stetit in directo in ecclesiis benedi-
cam te domine. ad literam pes meus i. affectio mea stetit in directo i. rectitudine
competens rectitudine iustitie. benedicam te domine de beneficiis mihi collatis ale-
gorice sic. hic allegat meritum iustitie. et dicit miserere mei quia pes meus
i. affectio mea et totum desiderium anime mee augens pes anime amor est
stetit immobiliter vel stabit tua gratia adiuvante in directo itinere vel via man-
datorum tuorum Iob xxiii vestigia eius secutus est pes meus viam eius custo-
divi et non declinavi ab ea etiam ideo miserere mei ut in ecclesiis scilicet mili-
tantium et triumphantium benedicam i. laudabo te domine ps laus eius in ecclesia
sanctorum et communiter una sit ecclesia vel licet plures sint ecclesie particulares le-
xxvi Dominus illuminatio mea et salus mea quem timebo / ad literam
hunc psalmum premittitur talis titulus in hebreo david et post hec via la-
meth / ad designandum quod david est dictus tactus / sed in translatione / nostra etiam
ponitur pro titulo tantum illa dictio david et cetera propter auctorem psalmi
et dicit Ieronimus quod david fecit hunc psalmum ante mortem Saul antequam ungeretur
in regem et cetera potest intelligi de unctione qua unctus fuit david a Samu-
ele ut habetur primo Re xvi quia illa unctio fuit longe ante mortem Saul fuit
iterum bis unctus post super tribum iuda / 2o super totum israel 2 Re v et cetera videtur quod iste
ps fuit factus post 2a unctione que fuit generalis super totum israel et ad istam
unctionem devote se preparavit et hunc psalmum fecit et david in 3s partes
primo petit contra adversarios confidentiam / 2o circa divinum cultum diligentiam / 3o in
in bonis perseverantiam. primo dicit dominus illuminatio mea in cognitione agendorum que
maxime requiritur et necessaria regi et salus mea in periculis bellorum. quem tiedo
timore filiali reverentie alie le sic in premissis psalmis vir iustus oravit
ut separetur a malis. hic agit gratias pro donis sibi collatis et supplicat pro
donis gratie sibi conferendis et hoc innuitur in titulo qui talis est ps in finem
david priusquam liniretur vel ungeretur et sic david scilicet ut dicit glosa quia david
primo fuit inunctus in bethlehem a Samuele in domo patris. in signum regni
futuri primo Re xvi. 2o post mortem Saul in ebron a tribu iuda solum / 2
Re ii 3o post mortem ysboseth filii Saul a toto israel in ebron / extunc
regnavit super totum israel. 2 Re v. per quas tres unctiones signatur triplex unctio
viri iusti / prima per gratiam in presenti 2a per gloriam anime in morte / 3 per gloriam
corporis in iudicio expositio tituli est talis ps iste dirigens nos in finem
ultime consumationis attribuitur david i. viro fideli agens de statu prius-
quam liniretur / 2o i. est de statu post primam gratiam / sententia huius ps est dux
unctionis scilicet gratie et glorie Intentio primo primam habitam ad 2am preparare et dicitur
primo agit de pertinentibus ad primam unctionem scilicet gratie / 2o de pertinentibus
ad secundam scilicet glorie ibi exaudi domine / primo dicit sic / dominus qui potest et vult est
illuminatio mea contra ignorantiam vitatam in cognitione agendorum Io primo
erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum / et salus
mea contra imperium infirmitatum vel salus mea in periculis huius mundi / ysa
xliii absque me non est salvator de utroque simul / ysa xlix dedi te in
lucem gentium ut sis salus mea usque ad extremum terre et malach vobis
vobis timentibus nomen meum orietur sol iustitie et sanitas in pennis eius
quem tiebo cum in corde meo timore filiali reverentie / vel sic dominus quem
tiebo erit illuminatio in gloria et salus anime mee tiebo cum in corde
meo nullum alium nec hominem nec demonem nullus enim potest contra eum Iob
xvii libera me domine et pone me iuxta te Ro viii si deus pro nobis

quib cou nos Nota illuiacio dei ad multa utilis est homi primo ut lum
ronis possideat Io primo illuiat omez hoiez venientez i hunc mundu Scdo ut
deu cognosceret ps deus misereatur nri et bndicat nos illuiet vultu suu sup nos
3o ut defectus suos videat ps qm tu illuias lucnam mea Quarto ut a sompno
pcti resurgat Ephi v surge qui dormis et exurge a morte et illuiet te
xc Qnto ut quasi lucere de se senciat Act ix circumfulsit eu lux i hitatio
tenebro Sexto ut in statu pcti no degeat ps illuia oculos meos ne unqua
obdormiam in morte Septio ut ad via salutis pueniat Luc po illuiare hiis q in tenebris
Dominus protector vite mee a quo trepidabo ad lram dns protector
vite q hostes qui cum hostes venuit cum aliquo regem dz formidare
ne hoc dns pmisit ppt sua culpa Alr le sic hic ont dni auxilii
sufficienciaz contra pericula exteriora et dicit dns qui est protector vite mee
q hostes et pnte vite pericula Gen xv ego protector tuus a quo trepi
dabo exterius vel a quo trepidabo i que trepidabo vel formido q d
nemnez Sophonie 3 dns i medio tui no timebis Ysa li quis tu ut
timeas ab homine morti vel a quo trepidabo i nullaz rem timebo Eccl
xxxiiii qui timet deu nil trepidabit Vel sic dns protector est vite
mee i corporis mei a quo trepidabo cu ipse facit corpus meu gloriosu et
morte q d a nulla re Dum appriant sup me nocentes ut edant car
nes meas ad lram Qui hostes venuit cum aliquo rege dz timere
ne forte dns pmisit ppt sua culpa id subdit dum appriant sup me nocentes
i inimici et populo meo nocere volentes ut edant i edi faciat a feris et
ab avibus carnes meas i ppli mei interficiendi Alr le sic hic ondit
adversariorum impotenciam occultorum 2o manifestorum pqm dicit dns est protector meus
du nocentes i qui mi nocere volunt et si no possunt sed ipi infirmati
sunt et ceciderunt du appriant sup me i ad opprimendu et sub peditandum
me pro appinquaverunt persequentes inuictam ut edant carnes meas i ut ede
faciat bestias carnes meas Vel nocentes i demones appriant sup me lagu
os temptacionu porrecto ut edant carnes meas i ut devorent corpus et
aiam I pe pe vigilate qr adversarius vester quasi leo rugiens circuit querens quem devoret
Vel nocentes ut edant i ledant corpus meu qr inimici corporales no pnt a:
ima ledere Matt x nolite timere eos qui occidunt corpus Qui tribulant
me inimici mei ipi infirmati sunt et ceciderunt ad lram Quia dauid
ex confidencie adversariorum suorum diuina virtute iam facta gaudebat de futura
id dicit q tribulant me inimici mei i tribulaverunt de preterito qr in libro psalmorum
qui compositus e metro ronem metri frequenter ponitur unum tempus pro alio
et qr loquentes ex magno affectu frequenter mittunt modu loquendi de preterito
ad futurum et ecc Hic aut liber factus e p modu orationis seu diuine laudis i
quibus requiritur affectus devotionis ipi infirmati sunt et ceciderunt i Saul
doeth et ysboseth et complices eorum Alr le sic hic ondit impotenciam adversariorum
manifestorum et dicit dns e protector vite mee quo inimici mei manifesti
q tribulant i persecuntur me manifeste vel aperte Ps dne qd multiplicati
sunt et ipi infirmati sunt qr bonum qd intendebant impedire no valent
et ceciderunt i subiecerunt se bono qd impugnabant Vel sic infirmati sunt
ad eorum malum qr vires spuales amiserunt et ceciderunt in vicia et pcta
manifeste Vel inimici mei occulti scz demones et manifesti mundus et caro
qui tribulant me diuersis temptacionibus impugnare ipi infirmati sunt i sua
virtute p paciencia mea et abstinencia et ipi passioni et ceciderunt a
suis temptacionibus cessando et istud e viri contra ad vires persecutoris et ad
alios qui transeunt ex hoc mundo ad vita vita sua i mandata dei fi
merint Si consistant adversum me castra no timebit cor meum

Ad literam si consistant adversum me castra de futuro, non timebit cor meum
confidens de domino auxilio sicut nunc de preterito. Aliter littera sic hic ostendit suam
confidentiam per exclusionem timoris et dicit dominus est protector meus. Ergo si
castra id est multitudo magna inimicorum presequencium sive hominum sive demonum
consistant id est simul stent adversum me unum et solum, non timebit cor
meum confortatum in deo protectore. iiii Regum vi Noli timere plures sunt
nobiscum quam cum illis. Hebreorum xi castra verterunt exterorum. Nota adversus
iustum multa consistunt: primo castra demonum Exodi xiiii Respiciebat deus
super castra egyptiorum et interfecit exercitum eorum. 2o castra viciorum, amoris
carnis. Ascendere feci putredinem castrorum. 3o desideriorum carnalium. Hebreorum
xiii exeamus ad eum extra castra. Quarto tirannorum Hebreorum xi castra verterunt
exterorum. Quinto gentilium primo Machabeorum iiii viderunt castra gentium valida. Sex-
to hereticorum primo Machabeorum iii cum eo castra impiorum fortes auxiliarii. Sep-
timo, fletus variorum Zacharie xiiii Erit ruina equi in rebus et iumentorum
in castris. Si exurgat adversum me prelium in hoc ego sperabo. Ad litteram
sicut fecit quando pergit invitationem predictam 2 Regum v audierunt philistim quod un-
xissent David in regem et consuluit David dominum dicens si ascendam ad philistim
et si dabis eos in manus meas et dicit dominus ascende quia tradens tradam
eos in manu tua. Aliter littera sic hic ostendit suam confidentiam in domino protectore
et dicit quia dominus est protector vite mee. Ergo si exurgat id est manifeste surgat
adversum me prelium congressus insultus inimicorum sive hominum sive demonum. Iob
vii militia est vita hominis super terram. Ephesios vi non est nobis colluctatio adversus
carnem et sanguinem solum, sed adversus principes et potestates tenebrarum.
In hoc id est in ipso domino deo sperabo, vel in hac sperabo id est habebo spem victorie
et corone amplioris. Iob xix Exultat audacter in occursum pergit armatis
contempnit pavorem nec cedit gladio. Unam peti a domino hanc requiram
ut inhabitem in domo domini omnibus diebus vite mee. Ad litteram hic ostendit
petit ita divinum cultum diligenter dicens unam rem peti a domino pre
ceteris. Hanc requiram deprecando dominum perseveranter per obtentu eius. Quia
ad hoc quod petitio sit exaudibilis adeo non solum requiritur quod sit pia
et per se sed ista, sed etiam quod sit perseverans et que sit petitio subdit
ut inhabitem in domo domini id est quod domus habitationis mee sit ipse locus cultus
domini. Aliter littera sic hic est 2 pars psalmi in qua agit de gratia perseverandi
in bono et dicit si prelium inimicorum meorum exurgat adversum me, non curo
quia unam rem seu unam petitionem peti a domino non multa temporalia sicut reges se-
culares. Luce x porro unum est necessarium, sed unam petitionem 3 Regum xxvi una
petitionem ego precor a te. Hanc rem seu petitionem requiram id est iterum vel
assidue queram. Luce xi querite et invenietis pulsate et aperietur vobis. Ps
querite faciem eius semper. Ut inhabitem in domo domini id est in domo militantis
ecclesie in presenti, deinde in domo triumphantis ecclesie omnibus diebus vite mee
Io viii servus non manet in domo in eternum filius autem manet in eternum.
Ut videam voluntatem domini et visitem templum eius. Ad litteram ut vi-
deam id est sciam voluntatem domini quia dabantur ibi divina responsa et visitem
templum eius ad orandum ibi frequenter et offerendum et dicit templum quia
habuit propositum edificandi templum ut dictum est in prohemio psalmi. Aliter littera sic
hic ostendit ad quid petit habitare in domo domini ut scilicet cognoscat volun-
tatem eius et digne colat et dicit ideo peto quod inhabitem in domo domini, ut
videam id est manifeste cognoscam et intelligam voluntatem domini ad faciendum
eam et ad implendum eam in presenti. Tobie xiiii Inquirite ut faciatis que pla-
cita sunt illi et in futuro ad delectandum in ipsa dei voluntate. Mathei vi

fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. et visitem templum eius eternum ad
exaudiendum et offerendum. vel ut visitem templum eius id est propria corpora domini
ad colendum et imitandum Ioh. ii solvite templum hoc. vel templum eius
celeste ad contemplandum et desiderandum psalmus in templo eius omnes dicent gloriam.
Quoniam abscondit me in tabernaculo suo in die malorum protexit me in abs-
condito tabernaculi sui. Ad literam quoniam abscondit me deus id est in suo cultus loco
quando scilicet fugiens saulem corpus interficere volentem venit in nube ad achimelech
sacerdotem et ibi accepit panes et gladium i Reg. xxi in die malorum id est in-
fortune grave in die pessima eo quod illa die erat ibi doech ydumeus qui
retulit sauli quod factum ex quo secuta est occisio sacerdotum i Reg. xxii. Al-
iter sic hic narrat beneficia ex quibus sumit fiduciam petendi scilicet beneficium
peticionis ab inimicis virtute humanitatis et divinitatis et dicit peto domini ut habita-
rem id est domo eius ne me inveniant inimici et spero in eum quoniam abscondit id est ab-
scondet me ne videar ab inimicis persequentibus me Ysa. xlix In pharetra sua
abscondit me. Ier. xxxvi abscondit autem eos dominus scilicet Ieremiam et Baruch. in taber-
naculo suo id est in virtute vel pro virtute sue humanitatis que est tabernaculum divinitatis
de qua psalmus sanctificavit tabernaculum suum altissimus. Ysa. 2. Ingredere in petram et abscondere
in fossa humo. vel in terra sua id est in domo habitacionis sue Proverb. Dirige terram
dei tu hominibus in die malorum hominum id est in vita presenti in qua mali prosperantur
Luc. xix. Cognovisti id est hac die tua que ad pacem tibi est. vel in die malorum
id est tribulacionum presencium et adversitatum Ier. In die malorum ne inveniar sub hoc.
vel in die malorum id est in die mortis mee quando mali spiritus conveniunt animam rape-
re Eccl. tremet se eum horribiles propter me quasi rapiat ut leo animam meam pro-
texit me vel proteget me ne ledar ab inimicis servientibus Ysa. xlix Sub
umbra manus sue protexit me. In abscondito tabernaculi sui id est pro virtute divinitatis
id est humanitatis velamen id est in tabernaculo abscondite inhabitantis Luc. io Ysa. xlv. Ve-
re tu es deus absconditus. et vult dicere quod in die mortis mee quando mali spiritus
adherent ad animam meam abscondet pro sua humanitate et proteget eam per
suam divinitatem. In petra exaltavit me et nunc exaltavit caput meum
super inimicos meos. Ad literam in petra exaltavit me id est in loco sic vocato
quando saul et viri eius cingebant david et viros eius in modum corone ita
quod david desperabat se posse evadere et adeo firmiter fuit quod nuncius venit
ad saul dicens festina et veni quia infuderunt se philistei super terram. Reversus
est ergo saul desistens persequi david et ideo vocaverunt locum istum
petram dividentem i Reg. xxiii. et nunc exaltavit caput meum coronando me
in regem post pacifice et quiete. Aliter sic hic ostendit beneficium scilicet exal-
tacionis super inimicos pro altitudine virtutum et dicit dominus abscondit me in tabernaculo suo
et in petra id est in firmitate virtutum et in spe et firma fide christi et eius imi-
tacione Matth. xvi. Super hanc petram edificabo ecclesiam meam. i Cor. x. petra
autem erat christus. exaltavit me id est sublimavit de virtute in virtutem. Vel sic in
petra id est in fide christi que est petra et fundamentum salutis humane exaltavit me
super alios dando ea intelligere et credere. et nunc id est in tempore presentis vite post
exaltacionem qua exaltabitur in eternum. exaltavit caput meum id est mentem meam
que est superior pars anime sicut caput corporis. super inimicos meos id est super motus
et appetitus carnales et viciosos capitis mei seu corporis subiciendo Gen. iiii.
Sub te erit appetitus tuus. et nunc id est in tempore mortis mee caput meum id est
animam meam exaltavit id est exaltabit ad celos elevando super inimicos meos in
fine demonstrando. Circuivi et immolavi in tabernaculo eius hostiam
vociferacionis cantabo et psalmum dicam domino. Ad literam circumfrequentando lo-
ca divini cultus. et immolavi in terra locis eius per manus sacerdotum. hostiam vo-
ciferacionis quia hostie offerebantur cum vociferacione divine laudis per cantores. can-
tabo et psalmum dicam domino quod ipse met david cantabit coram archa. ii Reg. v.

Alr le sic hic ondit quas grāz acciones reddit pro tantis bñfiis
et in pñti et in futuro et dt dns exaltauit caput meū sr inimicos
meos ideo ciruiui l' recogitaui et ɔsidaui omnia bñficia dei vt ostā
negata qi dei vestigia ɔtemplando psa xxiiij hic tamē ciruiui ciuitatē
metrue obliuioni tradita ere xxiiij Auiui cesi ciruiui sola et ymo-
laui i tabernaculo eius l' in eccia p totū orbē diffusa Apok penlt ecce
tab' dei cū hoibus ·hostiā vocifacior vl cū alia bram iubilacōnis l'
laudis lectabiliter Hebr xiij p ipm offeram hostiā laudis deo l' fructu
labiorum et de religio' cātando iocunditate cordis et psalmū dicā iocundi-
tate oris et operis ·dño l' ad honorem dni dei Eph v in gra cātantes et
psallentes in cordibus vris dno Alr glo exponit versum istū septem
modis sic Circuiui oia bñficia dei rememorando oīa creata qi dei ve-
stigia ɔtemplando ·fide eccie p totū orbē diffusā intuendo ·credentes in
xpm vbique ɔsiderando ·castra eccie inde lustrando ·ɔsilia mee cōditionis
perscrutando ·exempla patrum precedentiū reuoluendo Modo multiplex ē circuitus
sanctorum ·pus ɔtemplacionis psa xxiiij Omne circuiuā sc3 cordis et tue ciuitatis
Satisfactor Ezr xij circuibit i platea plangentes quasi Rega' sinis ager
rey Circumspeccionis psa xlix leua i circuitu tuo oculos tuos et vide
perscrutacionis Hebre xi circuierūt i melotis i pellibus caprinis inuestigacionis Ecc
circuiuit vias istum et ɔscite Gracia accionis ps Circuiui et ymolaui etc
ps lauando int innocentes manus meas et circuibo etc Studiose instituc̄ōis
Amos viij a mari vsque ad mare circuibunt querentes vbū dni Deuocōis
Can iij surgā et circuibo ciuitatē Contemplacōis Ecc xxiiij Circuiui
circuitū sola ·Predicacōis Luc xx Egressi sunt circuibat castella Exaudi dne
vocē meā quā clamaui ad te miserere mei et exaudi me ·ad litteram
Exaudi dne vo meā l' oracōm meā quā clamaui ad te exaudi ex magno
affectu p bono statu Regni et tuo cultu vt3 p pdicta Alr le sic hic
ē 2ᵃ ps principalis psi et po pot exaudicōes in gnali ·2ᵒ exprimit suam
intencōm ibi ·tibi dixit ·ps dt ymolaui hostiā laudis io dne exaudi vo-
cem meā l' oracōm tā mētalem quā vocalem pa Corinth xiiij orabo
spū orabo et mente qua clamaui ad te nō tm clamore vocis quā etiam
cordis Ro viij ipse spūs clamat p nob ad dnm ·miserere mei ·miseriam
meā et indigentiā aspiciendo Math xv miserere mei fili dauid et exaudi
me peticōm meā ɔcedendo ps exaudi dne iusticiam meā Tibi dixit
cor meū exquisiuit te facies mea facie tuā dne requirā ad litteram tibi
dixit cor meū qr nō solū orabat voce sed et mente exquisiuit te faciē meā
sc3 facies corporis extendit et facies mentis interior ·faciē tuā dne requirā
l' grām tuā et loq' de deo more humano qui qn petit ē b ɔtescens vult
faciē suā ad eū ·qn aut displicet auertit faciē suā ab eo ·Alr le sic
hic exprimit suā intencōm de pnti et de futuro et dt Exaudi vocē m
qr tibi nō alii ·nā tu solus nosti corda hominum dicit ps 2 Paralip vi tu
solus nosti corda filiorum hominum ·dixit ·interiori locucōe et dictōe ·cor me-
um ·affectus et desiderium cordis mei nō sonus vocis Reg i pō porro an-
na loquebatur i corde suo et vox penitus nō audiebatur ·facies mea l'
mens mea que ē superior et nobilior ps aie in qua ē ymago dei
Math vi pruice caput tuū et faciē tuā laua ·exquisiuit te diligenter
nō aliud ɔsiuit Can iij p vicos et placeas querens quē diligit aīa mea
et requirā l' iterum et iterum seu assidue querā faciē tuā l' grām tuā
vl faciē tuā l' presenciā tue visionis hic querebat moyses Exod xxxiij
si inueni grām i oculis tuis ostende m faciē tuā ps Sitiuit aīa
ad dm fontē viuū qn veniā et apparebo ante faciē dei mei etc

Ne avertas faciem tuam a me et ne declines in ira a servo tuo ad literam
qui petitorem displicet petitio tunc avertit faciem ideo subdit ne avertas faciem tuam
a me in tua gratiam denegando. ne declines in ira a puero tuo illis enim
declinatio faciei apud homines signum est ire lyra aliter exponitur sic petit
ne faciem avertat non totaliter deserat et dicit ne avertas faciem tuam a me in nobis
in denegare gratiam tuam in presenti et tuam visionem in futuro Aug. aversione
te faciem tuam fecerunt 2 Par. xiii quae venit de pessimo melius mihi
erat esse observo ut videam faciem regis et ne declines in ira a servo tuo
id est a me servo tuo in morte mea et in iudicio me a te separando quando
dices discedite a me in ignem eternum Matth. xxv vel ne declines in ira a servo
tuo id est tuam gratiam in presenti mihi subtrahendo vel auferendo 4 Reg. xviii dicit iterum
gratiam tuam in oculis tuis ne transeas servum tuum vel ne declines in ira a servo
tuo id est si permittis tarde. Adiuva me cito surgere. Adiutor meus esto tu domine
ne derelinquas me neque despicias me deus salutaris meus. ad literam hic
petit perseverantiam in bonis dicit adiutor meus esto domine quod sine tuo adiutorio
nullum est opus bonum ne derelinquas me. quia tunc non possem in bono stare
neque despicias me illa quae sic derelinquuntur despici videntur aliter exponitur sic
hic petit nunc ad perfectionem et petit primo adiutorium ad duo scilicet declinare a
malo et facere bonum et dicit ne declines a servo tuo sed esto adiutor meus ne
deficiam in bono operando quia sine te nihil bonum possum facere Io. xv ideo ne
derelinquas me in via huius vite malum descendendo Eccli. xxiii ne derelinquas
me in cogitatu maligno neque despicias me id est non contempnas me quia
ad opus te avertendo 2 Mach. v propter peccata commotum... modicum deus
iratus fuit propter quod accidit ita locum despectio. quia tu es deus qui me creasti
salutaris meus qui me a peccatis salvasti propter nomen deus subiecta est anima mea
ab ipso est salutare meum. Quoniam pater meus et mater mea dereliquerunt me. dominus
autem assumpsit me. Ad literam hic subdit causam nimiam petendi adiutorium quia
quoniam pater meus adam et mater mea eva dereliquerunt me expositum miseriis presentis
vite quia per eorum transgressionem damnatur ad omnes homines originale peccatum per quod sunt
pronitate ad malum et difficultate ad bonum. dominus autem assumpsit me quia per
incarnationem ad eum non denegavit suum auxilium contra pronitatem ad malum et
difficultatem ad bonum. Ad literam aliter exponitur sic pater meus iesse et mater mea de-
relinquerunt me scilicet david. dominus autem assumpsit me in regem per samuelem eligendo
vel sic quia per persuasionem ex sua natura et ex dei pietate et dicit quoniam pater meus
adam et mater mea eva dereliquerunt me id est exposuerunt me miserie peccando. per
eorem [?] ... sum et cetera. dominus autem assumpsit me id est per carnem assumptam me
invenit et redemit. per quos quem elegisti et assumpsisti. Gen. ... caro de carne mea
et os de ossibus meis vel sic moraliter pater meus et mater mea vanitas seculi de-
relinquerunt me vere penitente obediendo. dominus autem assumpsit me sic pater et mater fove-
do et nutriendo. vel dominus assumpsit me ad gratiam suam in presenti et in futuro assumet
ad gloriam. Ad deus assumit homines multipliciter. primo ad regendum Exo. vii assu-
mam vos mihi in populum et ero vester deus. 2o ad capiendum Ps. misit de celo et as-
sumpsit me 3o ad premiandum Deut. xxxii expandit alas suas et assumpsit
ad imitandum ut hic quoniam pater meus ad instruendum Matth. xx assumpsit xii discipulos
suos secreto et ait illis. ad pascendum Ier. iii assumam vos et introducam in syon
et dabo vobis pastores. ad serviendum Aggei ii assumam te zorobabel serve
meus ad revelandum Matth. xvii assumpsit ihesus petrum iacobum et io. in montem
excelsum et transfiguratus ad cogitandum Ps. beatus quem elegisti et assumpsisti ad con-
gregandum. iii Reg. xi te assumam et regnabis super omnia quae desiderat anima tua ad
permanendum Ioh. xiiii si abiero et preparavero locum iterum veniam et assumam
Legem pone mihi domine in via tua et dirige me in semita recta propter ini-
micos meos. Ad literam lex dicitur a ligando. dicit ergo legem pone mihi quod

Itaque me liga lege naturali et diuina ut non declinem a via mandatorum tuorum et
dirige me in semita rectam per semitam que est auctor et rector iustitie maior per-
fectionis que est super exrogationis quam dauid desiderabat. Alia lectura sic habet est
2 petitio in qua petit dictionem ne erret scilicet in via preceptorum et consiliorum
et dicit legem pone mihi domine ne errem in preceptis tuis ea transgrediendo in via
presentis vite uel in via tua id est per christum qui est via veritatis et vita Jo. xiiii.
Ps. legem statuit ei in via quam elegit et dirige me in semita recta ut pro-
grediam ultius in consiliis perficiendo id est dirige me ut sim perfectione vite proverbio-
rum quarto iustorum semita quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectam diem uel di-
rige me in semita recta que est arcta ducens ad te Mathei vii arcta est via que
ducit ad vitam propter inimicos meos qui mihi insidiari non cessant me persequen-
do. Ne tradideris me in animas tribulantium me quoniam insurrexerunt in me
testes iniqui et mentita est iniquitas sibi ad literam ne tradas me in animas tribulantium me
id est in voluntates malignorum spirituum mihi aduersantium qui insurrexerunt in me testes
iniqui demones enim dicunt iustorum mortem a deo requisiti sunt impudenter et allegan-
tem eos sicut patet Job primo sathan requisiuit a domino de morte Job. sunt enim
et cum eum sancta allegauit deus inique frustra Job tunc deum et mentita est
iniquitas quam sathan mendax est et pater eius id est inventor mendacii Joh. viii.
Alia lectura ad literam legitur ab illo loco legem pone mihi domine quod est petitio dauid
petentis ut adeo sit dignus quod a saule et eius complicibus non capiatur et quod
subditur qui insurrexerunt in me testes iniqui scilicet illi qui erga saul sic diffama-
bant dauid Regum primo xxiiii quare audis verba loquentium dauid cogitat ad-
uersum te sed post exposito magis consonat litere presenti et sequenti que legitur de
perseuerantia dauid in bonis post mortem saulis propter quod ex tunc perseuerantiam concludit
dicens credo videre. Alia lectura sic habet est 3 petitio qua protectionem petit ab
insultibus ab aduersariis incumbentibus et dicit dirige me in semita recta et ne tradideris
me id est ne permittas me cadere in voluptates malignorum spirituum siue hominum
Mathei vi et ne nos inducas in temptationem in animas tribulantium me id est persequen-
tium seu persecutorum meorum siue hominum siue demonum et dicit in animas non in manus
quia et si corpus est in manu eorum tamen eorum voluntas seu intentio non impletur
Mathei x nolite timere eos qui occidunt corpus post hoc non habent quid faciant quoniam
insurrexerunt in me id est contra me testes iniqui adulatores et detractores proverbio-
rum xix testis iniquus deridet iudicium testis falsus non erit impunitus et menti-
ta est iniquitas id est iniquus testis adulator seu detractor et ponitur iniquitas abstra-
ctum pro concreto per figuram que dicitur emphasis sibi id est ad suam deceptionem non
meam Ambrosius ne petum in suum redit auctorem uel sibi id est pro suo desiderio duo
sunt falsi testes adulator et detractor Mathei xxvi nouissime venerunt duo falsi
testes unus in bonis alter in malis. Credo videre bona domini in terra
viuentium. Ad literam hic concludit de credo per bona domini electis repromissa
in terra viuentium id est in vita beata que est eterna heres enim est terra expectatio
future beatitudinis ex gratia et meritis proueniens. Alia lectura sic hic ostendit certitudinem
proueniendi et gloriam demonstrans certitudinem sue spei et aliorum innotauit et
dicit iniqui insultare contra me sed ego in terra periculo credo id est indubitanter
confido hebreos xi fides est sperandarum rerum argumentum non apparentium vide bona domini
id est apparentia dona eterna electis non transitoria promissa Ier. xxxi populus meus bo-
nis meis adimplebitur Ysa primo si volueritis et audieritis me bona terre
comedetis in terra viuentium id est in vita beata ubi nullus moritur non in terra
morientium Apocalipsis xxi mors ultra non erit. Expecta dominum viriliter age
et confortetur cor tuum et sustine dominum ad literam hic dauid loquitur ad seipsum uel
ad alium et dicit expecta dominum per virtutem spei certitudine ab ipso expectando
et viriliter age de bono in melius proficiendo et confortetur cor tuum. Viuite

·dare gratie que stabilit cor tuum Hebr. xiii optimum est gratia stabilire cor
tuum, et sustine dominum pacienter ferendo disciplinam eius flagellum quia ipse vul-
nerat et medetur, percutit et eius manus sanabunt Job v. Ancora ut iste psalmus exponi
posset, ut sit oratio cuiuslibet sapientis ad vitationem regna seu potestates se divertere
incipientis quia post dicit petere confirmatione contra insultus malignorum spirituum 2o diligentiam
sancta cultus domini 3o perseverantia in bonis ut perveniat ad finale premium quia
qui perseveravit usque in finem hic salvus erit Math. x. Alia lectura sic hic invitat
alios ut etiam colligant firmam spem perveniendi ad gloriam et fiant perseverantes
et pacientes in tribulationibus et dicit expecta dominum in adventu domini in presenti per
gratiam et in futuro per gloriam et ad extreme iudicium ne te frangat dilationis
diuturnitas Abac. ii si moram fecerit expecta eum viriliter age ne te dissolvat
boni agendi difficultas Deut. xxxi viriliter age et confortetur cor tuum 2 Paral.
xxxii confortamini et nolite timere et confortetur cor tuum ne deiciat mentis
pusillanimitas ysa. xxxv dicite pusillanimes confortamini et nolite timere et sustine
dominum id est quod patereris per dominum ne frangat te tribulationum acerbitas Ecc. v vel sic
qui perdiderunt sustinentiam, ps. vivimus qui sustinemus te non confundemur vel in
voce expecta dominum per gratiam dei in presenti et post mortem gloriam anime et finaliter
post extremum iudicium noli desperare propter diuturnitatem dilationis viriliter age et
non sit mollis non debes remissus seu tepidus esse ad bonum agendum propter
difficultatem operandi, et confortetur cor tuum ut non sis timidus et pusillanimis
resistendo impedientibus te in bono agendo sed fortis in corde et sustine
dominum id est quod pateris sustine per dominum et noli frangi propter acerbitatem tribulationum.

·XXVII·

Ad te domine clamabo deus meus ne sileas a me neque taceas a me
et assimilabor descendentibus in lacum Ad literam titulus in hebreo et in
translatione ipso sic in presenti psalmo et fecit David istum psalmum quando transiret
Absolon fugiendo de Ierusalem et ascenderet clivum montis olivarum flens
et operto capite et nudis pedibus et Sadoch et Abiathar asportaverant archam
domini volentes ipsum comitari et ascendit Abiathar ut consuleret dominum ut habetur
2 Reg. xv sed tunc non habuit responsum ratum eo iussit archam reportari et timuit
David vestem scindens ad deum oravit et tunc fecit hunc psalmum per sua liberatione
a persecutione Absolon et intellexit per spiritum suum se exauditum Lectura David ps.
ps. primo devota petitio ipsius David 2o eius exauditio ibi benedictus deus ps. dicit
sic ad te domine clamabo id est ex magno affectu orabo et que sit oratio subdit,
deus meus ne sileas a me denegando mihi responsum per spiritum tuum sic denegatum
est mihi petenti per Abiathar sacerdotem, ne quando taceas a me, repetitio est ibi
ad maiorem affectus expressionem et assimilabor descendentibus in lacum id est reputabor
me mortuum si non des mihi responsum Alia lectura sic in isto psalmo tractatur de
Christi passione et resurrectione, titulus psalmus huic David, per David alii intelligunt caput
id est Christum, corpus eius id est ecclesiam aliqui utrumque simul, qui autem addunt huic ulti-
mo ipse intelligunt ipse Christus exponit sic psalmus iste attribuitur huic David id est ipsi Christo qui
loquitur in isto psalmo Cassiodorus huius psalmi est primo et sic intendit ut Christo comparandum
si voluntas concurrat Glosa dicit iste psalmus est tunc cum qui de passione et resurrectione
Christi loquitur et dividitur in duas partes in prima agit de passione, in 2a de resurrectione ibi
benedictus dominus, adhuc primo petit ut exaudiatur per se 2o pro suis ibi exaudi domine
primo dicit domine deus pater ego Christus in ignitum (?) clamabo ad te in passione te invocando
·sicut dicit Math. xxvii voce magna clamavit Heli Heli· deus qui es pater meus Jo. xx
ascendo ad patrem meum, ne sileas a me id est ne in silentio declines a me, de-
relinquendo me in passione et non clarificando, et ne quando id est aliquando scilicet post mortem
meam taceas id est non taceas, sed iubeas resurgere et non differas resuscitare
ps. exurge gloria mea, et assimilabor descendentibus in lacum id est si tacueris et me
cito a morte non resuscitaveris ero similis aliis descendentibus in lacum id est in
sepulchrum et demum ad infernum et ibi detinebor sicut ceteri si per eum dominum re-
surrexit, nec enim Christus virtute divinitatis exivit de lacu et alios inde eduxit
·Zach. ix· tu vero in sanguine testamenti tui eduxisti vinctos de lacu etc.

Exaudi domine vocem deprecationis mee dum oro ad te dum extollo ma-
nus meas ad templum sanctum tuum ad literam exaudi etc. i. non differas dum
me exaudire dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum quia ipsa facie
orabat ad locum ubi erat tabernaculum in quo loco fiebat per spiritum sancti
tem templum aedificandum Aslo dicitur ut Gregorius iii Reg viii preceptum fuit ut ubicum-
que essent ad illum locum orarent ubi debitum esse fieret et sic Christus implens
legem fecit Alle etc sic hic petit ut clamor eius exaudiatur et dicit exaudi
domine vocem deprecationis mee qua deprecor per resurrectionem in me in gloriam et hoc fecit
Christus antequam traderetur Io xvii dum extollo manus meas ad patrem in medulla
ad templum sanctum tuum ecclesie scilicet instantis construendum vel ad templum suum sive ad eccle-
siam triumphantem in more fidelium orantium. Ne simul tradas me cum peccatoribus
et cum operantibus iniquitatem ne perdas me. Ad literam ne simul tradas me
cum peccatoribus qui sunt digni morte corporali et cum operantibus iniquitatem ne perdas
me perditione vehementi Alle etc sic hic petit frustrari intentionem iudeorum eo
post eum petentibus ubi qui loquuntur pro dicitur Exaudi domine vocem meam et ne tra-
das me in mortem quia pater tradidit filium suum in mortem Ro viii proprio filio suo
non pepercit deus sed pro nobis omnibus tradidit illum sic cum peccatoribus hoc est cum
illis qui peccant in deum ea intentione qua iudei peccatores interfecerunt ut me-
moriam de medio delerent et cum operantibus iniquitatem scilicet eisdem qui pe-
tunt in proximum ne perdas me dampnando ut reum sicut illa intendebant. Qui
loquuntur pacem cum proximo suo mala autem in cordibus eorum ad literam quasi di-
cit qui operantur iniquitatem et dicit qui loquuntur pacem cum proximo suo i. mecum et
de talibus erat Achitofel qui fuerat consiliarius David et sicut Absalon quasi
et Absalon fugiebat sub dilige David ut patrem et tamen machinabatur
contra David in malum quia Absalon de consilio Achitofel conspiravit contra patrem
2 Reg xv Alle etc sic hic ostendit causam sue petitionis scilicet fraudulentiam peccatorum
quia pacem gerunt in ore et malitiam in corde et dicit ne perdas me cum operan-
tibus iniquitatem qui loquuntur pacem cum proximo suo i. mecum in adulatione Matt
xxii magister scimus quia verax es etc. ergo autem proximus sum eorum sine nature
similitudine sive etiam misericordie impressione Luc x quis tibi videtur proximus illi qui
incidit in latrones mala autem multa scilicet odii rancoris avaritie etc sunt in
cordibus eorum Luc v ut quid cogitatis mala in cordibus vestris Jer ix In ore
suo pacem cum amico suo loquitur et occulte ponit ei insidias Prov xxvi qui sub-
mittit vocem suam ne credas ei septem enim sunt nequitie in corde illius.
Da illis secundum opera eorum et secundum nequitiam adinventionum ipsorum ad
literam da illis per opera eorum eos punienda et hoc dixit David
non zelo vindicte sed iustitie et per nequitiam adinventionum ipsorum i. contra ne-
quitiam ab eis studiose inventam quia Absalon de consilio Achitofel sub
specie devotionis ivit ad locum conspirationis fiende contra patrem 2 Reg xv
Alle etc sic hic petit condignam ultionem contra pessimam intentionem et dicit quia
quia mala sunt in cordibus eorum ideo da illis mercedem condignam contra opera eorum i. contra
mala intentionem eorum suorum Prov xxiiii Cognovit et omnia tua nihil fal-
let reddes quia homini contra opera sua Aslo ord da illis contra quod meruit non contra
id inde provenit et est potius non optare vel optavit iustitiam dei in hoc punire
quia hoc iustum est ac si dicat iustitie domine tue consentio que mihi placet et
si eorum pena non delectet et contra nequitiam adinventionum ipsorum i. per mali-
tiam fictarum cogitationum Ysa iii Ruit caput et Iudas concidit quia lingue
eorum et adinventiones eorum contra deum de quibus Matt xxvi principes sacerdo-
tum consilium fecerunt in unum ut Ihesum dolo tenerent et occiderent. Secundum opera
manuum eorum tribue illis redde retributionem eorum ipsis ad literam manuum
mala eorum etc. hic est repetitio eiusdem ad maiorem expressionem Alle etc
hic petit ultionem condignam contra pravam operationem exteriorem secundum operantium

malignitate. et d[icit] 2m opa manuu eo[rum] tribue illis i[d est] redde eis mer-
cedem s[ecundu]m qualitate[m] op[er]m exterio[rum] puniendo eos p[ro] talib[us] op[er]ibus
ysa po aiang vre plene sut sanguine. Redde retribucio[nem] eo[rum] ip[s]is i[d est]
pena[m] sue tribulac[i]o[n]is seu retribuc[i]o[n]is q[uia] in mala p[ro] bonis retribuunt
eis reddendo p[ro]v[er]b[iorum] xvii q[ui] reddit mala p[ro] bonis no[n] recedet malu[m]
de domo ei[us] Q[uonia]m no[n] intellexerunt op[er]a d[omi]ni et in op[er]a manuu[m] ei[us]
destrues illos et no[n] edificabis illos. ad l[itte]ram q[ui] no[n] intel[lexerunt] op[er]a d[omi]ni
i[d est] op[er]a a d[omi]no p[re]cepta que sut s[an]c[t]a et bona licet no[n] intellexerunt practice
q[uonia]m[vis] achitophel q[ui] erat valde sapie[n]s intellexit speculative et in
op[er]a manuu[m] ei[us] destrues illos q[uia] absolon sine filio interfect[us] e[st] 2 R[egum]
xviii et achitophel suspendio interiit 2 R[egum] xvii et ut[ru]mq[ue] c[on]tig[it] iudicio
d[ivi]no. Al[ite]r se[cundu]m sic ch[ristu]s petit c[on]dignam ulc[i]o[n]em co[n]tra errore[m] et tangit
culpa[m] et pena[m]. et d[icit] redde retribucione[m] eo[rum] ip[s]is q[ui] no[n] intellexerunt
i[d est] intelligere noluerunt p[s] noluit intelligere ut b[e]n[e] ageret [ps] xx [In] dolo
renuerunt me scire. op[er]a d[omi]ni invisibilia q[ue] op[er]atur intus in cordibus
et in op[er]a manuu[m] ei[us] i[d est] x[risti] op[er]a s[cilicet] visibilia que op[er]atur extra i[n] corporib[us]
ut sut op[er]a miraculo[rum] que blasfemabant dicentes luc[e] xi In Belsebub
p[ri]ncipe demonio[rum] eicit hic demonia. destrues illos dispergendo et dis-
sipando p[er] mundu[m] luc[e] xix no[n] relinquent i[n] te lapi[dem] sup[er] lapidem q[ui] no[n] de-
struat[ur] et no[n] edificabis eos p[ro]pt[er]ea i[n] melius reformando sic aliq[ua] destruunt[ur]
edificia ut meliorent[ur] sed templo[rum] destructio p[er]severabit usq[ue] in fine[m] dan[ielis]
ix finis ei[us] vastitas et p[ost] fine[m] belli statuta desolatio. Benedictus
d[omi]n[u]s q[uonia]m exaudivit voce[m] dep[re]cac[i]o[n]is mee. ad l[itte]ram q[uia] destitutus
exaudic[i]o[n]e petic[i]onis qua[m] in sp[irit]u p[re]miserat in g[e]n[er]ali no[n] in c[on]tinu[o] ad q[uam]
c[on]dic[i]o[n]es p[ar]ticulares d[icit] b[e]n[e]dict[us] d[omi]n[u]s tanqua[m] gratus de divino b[e]n[e]ficio q[ui]
exaudiv[it] i[d est] exaudiend[o] revelat voce[m] dep[re]cac[i]o[n]is mee Al[ite]r se[cundu]m sic ch[ristu]s
e[st] 2 p[ar]s p[salmi] in qua agit de x[risti] gra[tiarum] agendo et recitat b[e]n[e]ficia si[bi]
collata. et b[e]n[e]ficia collata p[o]p[u]lo i[n] eu[m] credenti ubi d[omi]n[u]s fortitudo plebis
sue. p[s] d[icit] sic d[omi]n[u]s destruet illos et no[n] edificabit. ergo b[e]n[e]dict[us] sit d[omi]n[u]s
i[d est] bonus dicat[ur] et laudet[ur] tu[m] gra[tiarum] actione thob[ie] xii b[e]n[e]dicite deu[m] celi et
cora[m] o[mn]ib[us] q[ui] viventib[us] c[on]fitemini illi. q[ui] exaudiv[it] voce[m] dep[re]cac[i]o[n]is mee
q[ua]m ip[s]e dep[re]catus sum i[n] monte oliveti et i[n] cruce exp[ir]ando hebr[eos] v cu[m]
clamore valido et lacrimis exauditus e[st] p[ro] sua reverentia. d[icit]ur aut[em] ora[tio]
et dep[re]cac[i]o q[uia] or[ati]o fit p[ro] bonis adipiscendis. dep[re]cac[i]o p[ro] malis amovendis
Dominus adiutor meus et protector meus et in ip[s]o sperauit cor meu[m]
et adiutus su[m]. ad l[itte]ram d[omi]n[u]s adiu[tor] meus i[n] factis arduis. et p[ro]tector
meus in p[er]iculis. et i[n] ip[s]o sp[er]av[it] cor meu[m] no[n] lingua tu[m]. et adiutus su[m]
eo q[uod] sp[er]avi vere corde et ore Al[ite]r se[cundu]m sic ch[ristu]s tangit 2m b[e]n[e]ficiu[m] s[cilicet] ad-
iutoris et p[ro]tectionis et d[icit] d[omi]n[u]s exaudivit dep[re]cac[i]o[n]e[m] mea[m] na[m] tu[m] deus
e[st] adiutor meus i[n] bonis faciendis. et p[ro]tector meus i[n] malis tollera[n]-
dis ysa l d[omi]n[u]s deus auxiliator meus et io no[n] su[m] c[on]fusus. [E]cc[lesiastici] li [S]alv[a]-
vit n[o]s a d[omi]no et p[ro]tector eo[rum] e[st] in t[em]p[or]e tribulac[i]o[n]is. et io in ip[s]o
n[on] i[n] homine sp[er]avit cor meu[m] i[d est] mens seu ro mea. quamvis caro seu
sensualitas timuerit. et adiutus su[m] ab eo q[uia] me a p[er]sequentib[us] liberavit
et t[er]cia die resuscitavit Et refloruit caro mea et ex voluntate
mea c[on]fitebor illi. Ad l[itte]ram q[uia] ex leticia cordis interiori fit
q[ua]ndoq[ue] reflorencia in carne exteriori p[ro]v[er]b[iorum] xvii a[n]i[m]us gaudens etate[m]
floridam facit. sp[iritu]s tristis exsiccat ossa. et ex voluntate mea i[d est] motu
p[ro]p[ri]e devocio[n]is c[on]fitebor illi c[on]fessione laudis Al[ite]r se[cundu]m sic ch[ristu]s tangit
t[er]tiu[m] b[e]n[e]ficiu[m] s[cilicet] resuscitacio[n]is et p[ro]pt[er] hoc p[ro]mittit se laudaturu[m]
deu[m] et d[icit] In d[omi]no sp[er]avit cor meu[m] et adiutus su[m]. q[uia] refloruit caro

mea i. iterum secundario floruit quia post floruit in resurrectione per perpetuam immunitatem Ysa xi flos de radice eius ascendet sed post ea refloruit in die per
glorificationem corporis ita ut dici possit illud psalmi iustus ut palma florebit et
ideo ex voluntate mea i. ex amore non ex timore confitebor illi i. laudabo
illum Eccli vii confitebor tibi rex et collaudabo te deum salvatorem meum
Dominus fortitudo plebis sue et protector salvationum christi sui est. Quod licet
sit omnibus quid confiteatur dicens dominus fortitudo plebis sue q. d. ego et plebs
mea non sumus tanti quod possemus resistere in virtute divina et protector sal
vationum christi sui est i. mei qui sum christus eius quia per eum in regem unctus Alle
gorice sic homo beneficia collata populo in eum credenti quia fortis est i. fortis
et protegit a malo et dicit animo confitebor illi quia dominus est fortitudo sed facien
seu ad operandum bona plebis sue i. populi in eum credentis primi magis in
non in multitudine exercitus victoria belli sed de celo est fortitudo et pro
tector contra mala i. universum omnium malorum salvationum christi sui est i. eorum quos
christus salvat vel ad salutem elegit Genesis xv ego protector tuus sum Salvum
fac populum tuum domine et benedic hereditati tue et rege eos et extolle
illos usque in eternum Ad literam quia ad bonum principem pertinet bonum desi
derare populo suo ideo subdit salvum fac populum tuum in periculis et benedic he
reditati tue multiplicando populum tuum in temporalibus et spiritualibus bonis et rege
eos ne devient a via iustitie et extolle illos perducendo ad ?? ?
celestis glorie usque in eternum i. sine fine Moraliter posset exponi iste psalmus
de quolibet fideli posito in afflictione corporali vel mentali et ideo petit se
domino liberari et sentiens se a domino exauditum studet ei devote regratiari
Alle sic homo orat pro salute populi et petit quatuor primo gratiam a malo
salvantem 2o gratiam in bono proficientem et benedic 3o gratiam inter pericula huius
vite conservantem ubi et rege quarto gratiam a terrenis elevantem et dicit quia tu
domine es protector salvationis pro christi populo ergo salvum populum tuum domine tibi
et in te credentem et tibi obedientem a peccatis liberando Math. primo ipse salvum fa
ciet populum suum a peccatis eorum et benedic hereditati tue i. ecclesie tue quam iure hereditario
possides eam in ??? augendo et multiplicando Num vi benedicat te dominus
et custodiat te Ysa lxv semen benedictorum domini est et nepotes eorum cum eis et
rege eos s. qui sunt in populo tuo et in hereditate tua inter pericula huius vite
conservando Prov xi ubi non est gubernator corruet populus et extolle illos a
terrenis levando usque in eternum i. in eterna vita collocando vnde dicitur propter ea
et loco Ysa lviii extollam te super altitudinem celi et cibabo te.

xxviii Afferte domino filii dei afferte domino filios arietum Ad literam huic
psalmo premittitur talis titulus in hebreo psalmus David ?? in ?? ?? dicitur tantum
David et patet expositione quia predicto ?? primum dicitur Ro?? quod David fecit
hunc psalmum in consummatione tabernaculi quod fecit ad reponendum archam
domini primi Paralip xvi quo consummato erat ibi ad devote offerendum et serviendum
et dividitur in duas partes primo invitat ad offerendum deo devote 2o declarat quod
serviendum est ei sicut et prompte ubi vox domini primo dicit afferte domino filii dei
i. vos filii Israel qui estis filii dei tamquam ab eo specialiter electi et dilecti Exod
iiii filius meus primogenitus Israel vel aliter filii dei i. vos sacerdotes et mi
nistri qui inter filios Israel estis specialiter electi ad cultum dei afferte filios a
rietum hic dicitur propter iuge sacrificium in quo offerebantur cottidie duo agni imma
culati unus mane alius vespere et per hoc intelliguntur alie oblationes et sa
crificia que offerebantur medio tempore quia cum sacrificium matutinum non poterat
fieri alia oblatio seu sacrificium terminare nisi post iuge sacrificium vespertinum
Alle sic In precedenti psalmo tractavit de christi passione et resurrectione hic tractat
de fructu ecclesie collato per dona spiritus sancti titulus psalmi David in consummatione
tabernaculi ut supra spiritualiter hic agitur de consummatione ecclesie tamquam domini

thabernaculi et sic dauid sacrificia et dona obtulit / ita populus fidelis debet
offerre sua sacrificia Exposicio tituli psalmi iste attribuitur dauid propheta in consummatione
thabernaculi id est egressus de perfectione ecclesie in hoc seculo ubi tamen ecclesia mili-
tantis et id thabernaculum dicitur quemadmodum secundum futurum statum dicitur domus quia in
ea conquiescetur / Expositio psalmi est per septem dona consummatis intendens hortatur
fideles ut dona et sacrificia sua in ea offerant et dauid primo monet fideles
ad sacrificiorum in ecclesia oblationem 2o subdit tamen secundum ipsius ecclesie consummationem primo
dicit vos filii dei per graciam dei in filios adoptati / Jo primo dedit eis potestatem filios dei
filios fieri nomini sui per timorem seruitutis / afferte domino non ydolis primo vos
deum munera vestra Gen iiij Respexit dominus ad abel et ad munera eius / afferte
domino filios arietum id est vos ipsos tamquam agnos filios apostolorum et primum angelorum
deum munera vestra Afferte domino gloriam et honorem / afferte domino gloriam
nomini eius adorate dominum in atrio sancto eius / ad literam afferte etc id est omnia que
vestra bona ad eius gloriam dirigendo / Cor x omnia in gloriam dei facite / hec est
facit fides per dilectionem operans in quibus consistit dei cultus interior / Augustinus
fide spe et caritate colitur deus / afferte gloriam nomini eius id est nomini de tetragra-
maton quod habetur in tanta reuerentia apud hebreos quod nominabatur in publico non
sed tamen in templo in festiuitatibus sacerdotum primum / adorate dominum in atrio sancto
eius id est in atrio sacerdotum ubi fiebant sacrificia quod erat sanctius alio atrio
in quo erant vulgares ad adorandum et audiendum verbum domini / Alia lectio sic
hic ostendit quid debet offerre et ubi et dicit / afferte per ... interiorem toti
uel spiritualiter ipsi gloriam confessionis vocalis que gloria secundum tullium est frequens
fama cum laude et honore que est exhibenda reuerentie in testimonium virtutis /
Afferte domino gloriam nomini eius scilicet predicatione et diuulgatione glorie eius nos
Sicut psalmista laudabo nomen tuum assidue et collaudabo id est in confessione et hic
nomen est super omne nomen ad Philippenses / adorate dominum adoratione interiori et ex-
teriori in atrio sancto eius id est in ecclesia militante que est atrium eius per stantes
... in atrio sancto eius id est in ecclesia militante que est atrium eius per stantes
exterius pedes nostri etc quod ex eadem non est locus sacrificii sed adorationis / uel
in atrio sancto eius id est in deuoto corde Joh iiij veri adoratores adorabunt
patrem in spiritu etc Vox domini super aquas deus maiestatis intonuit dominus
super aquas multas ad literam hic ostendit quod deo sit obediendum et declarat
per multa exempla virtutem diuine cui nichil potest resistere Ambrosius in exameron de institu-
cione maris rubri ubi dicit vox domini super aquas / deus maiestatis intonuit Exo
xiiij de nube intonuit super castra israel et egyptiorum diuino iussu presserit
tonitrua et fulgura subuertentia rotas curruum egyptiorum et aque reuerse
sunt sic egyptios id est submersit dominus super aquas multas Alia lectio sic hic est in psalmo
qui in qua ostendit ecclesie edificationem et consummationem per septem voces christi / septem
dona spiritus sancti predicantibus et primo ponit donum timoris 2o donum pietatis
primo dicit adorate dominum in atrio sancto quia vox domini id est predicatio christi facta est / sic agit
id est super populum iudeorum Reg xiiij omnes morimur et quasi aque dilabimur in
terram / deus maiestatis id est christus qui est diuina maiestas intonuit per donum
timoris sua predicatione ad penitentiam terrendo Job xxxvij tonabit deus voce
sua mirabiliter / et dominus christus per apostolos et per predicatores tamquam per suos nun-
cios intonuit super aquas multas id est super populum gentium Apoc xvij aque multe
populi multi / sua predicatione gentibus terrorem pene immittendo seu ad penitentiam
vocando Vox domini in virtute vox domini in magnificentia Ad literam hic
ponit 2m exemplum de datione legis que facta fuit cum diuine virtutis Exo xix iam
aduenerat dies tercius et mane inclaruerat et ecce ceperunt audiri tonitrua
ac micare fulgura et nubes densissima operuit montem clangorque bucci-
ne vehementius perstrepebat / et quantum ad hoc dicitur vox domini in virtute propter
secundum est dominus dicens ego sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra egypti
et consequenter ponitur decem precepta decalogi / et quantum ad hoc dicitur Vox

domini in magnificencia loquebatur enim sicut rex magnificus imponens precepta
Alle. sic hic ondit predicacionem domini pietatis et domini fortitudinis et dicit
vox domini i. predicacio xpi in virtute i. monens per donum pietatis que est virtus per
excellenciam quia ad omnia valet. Luce vi. virtute intercedens sic per virtutem etc.
aut pietas vero antonomasice quia pietas ad omnia valet. ya thimo iiii vox
domini i. predicacio xpi facta est in magnificencia i. per donum sue que fecit magna
videri miracula docendo sine offensione in medio prave et perverse nacionis
sicut ioseph per donum sue fuit magnificatus in egypto. Gen. xli. et in magnifi-
magis mirabilia faciendo. Vox domini confringentis cedros et confringet dominus
cedros libani. Alia lectura quia filii israel fuit valde perterriti ac pavore con-
cussi steterunt procul dicentes moysi loquere tu nobis et audiemus non loquatur no-
bis dominus ne forte moriamur et quantum ad hoc dicit vox domini confringet cedros
i. maiores illius populi qui erant capita eorum. in monte enim libani erant
maiores cedri quam alibi et hoc dicitur ad denotandum magnitudinem principum
illius populi qui erant capita eorum. Alle. sic hic ponit effectum vocem
predicacionis per donum fortitudinis ad superborum ex gentibus et iudeis conversionem
et dicit vox eciam domini i. predicacio xpi confringet i. ad penitenciam convertens et quer
--- per donum fortitudinis cedros i. gentiles et superbos. ysa xlv. gloriosos
terre humiliabo fortitudinis. Ier. confringam illos in potenti forti. et confringet
dominus i. voce sue predicacionis ad penitenciam convertendo et gubernando cedros libani
que altiores sunt ceteris arboribus i. superbos et alios iudeos qui superbiores
erant gentibus de lege gloriando. sicut beatus fuit paulus act. ix. qui conversus
factus est per spiritum fortitudinis per quem conversa est et mutata. cedri cedrorum forti-
ysa xli. gentes fortitudinem mutent. Et comminuet eos tamquam vitu-
los libani et dilectus quemadmodum filius unicornium. Alia lectura i. sicut vitu-
lum pascentem in libano qui ex medico sumptu vel fragore terretur et tre-
mit. sic isti fuerunt mirabiliter territi ut predictum est. et quia comminuti in mente quasi
considerantes divinam manifestacionem et suam fragilitatem reputaverunt se quasi nichil
et sic res comminuta. quia cum moyses non fuit in animo territus. unde dixit
ad populum nolite timere et moyses autem accessit ad caliginem in qua erat
deus ideo subditur et dilectus scilicet moyses qui fuit dilectus deo et hominibus. Ecc.
xlv. quemadmodum filius unicornium i. servus et magnificatus sicut unicornis
contra Sacerdotes in hoc et disperget eos quasi vitulum libani et sarion quasi filius
unicornium et est eadem sentencia quia multi territi dispergentur. vel de filiis israel
dicitur vere sunt territi ac pavore concussi steterunt procul et sarion i. filius
per quem intelligitur moyses adeo dilectus. quasi filius unicornium ita quasi
sicut unicornium quia non stetit quasi unicornis. Alia lectura sic hic tangit superborum
conversionem humiliacionem vero predicacionem xpi et exemplo sue passionis et dicit
quando voce sue predicacionis confringet cedros i. superbos ad penitenciam et com-
minuet eos i. per se humiliabit usque ad susceptionem mortis tamquam vitulum
libani qui comminuitur i. totus in frusta dicisus in sacrificio ymolatur.
dicit enim libanus mons pascuosus in quo vituli pascebantur qui postea
offerebantur in templo. Levit. pd. detractaque pelle artus in frusta deinde
dedit. et dilectus scilicet xpus filius dei sui ait pater. Luce tercio hic est filius meus
dilectus. comminuit eos et ipse comminuetur et confringetur in crucis pati-
bulo quemadmodum filius unicornium i. sicut quasi filius iudeorum de lege singula-
riter gloriancium. ysa xxxiiii descendent unicornes cum eis et tauri
cum potentibus. Vox domini intercidentis flammam ignis. vox domini concucientis
desertum et commovebit dominus desertum cades. Alia lectura hic ponit
tercium exemplum de vindicta domini facta in deserto. de chore et complicibus
eius ut habetur num. xvi. ex quibus aliqui fuerunt combusti per ignem a deo.

inimicitiam et aquam a terra et absorpti, et ignem ad hoc dicit vox domini intercidentis
flammam ignis. quia Aaron pro illa plaga sedanda obtulit thimiamata et
cessavit incendium. Numeri xvi. obtulit thimiama et stans inter mortuos et vivos
cessavit incendium. vox domini concutientis desertum quia
tunc pro ipsis deprecatus est et plaga cessavit. vox domini concutientis desertum quia
tunc fuit terre motus et terra aperiens os suum deglutivit Chore Dathan et
Abiron et tabernacula eorum. et commovebit dominus desertum Cades. hoc addit
quia hoc sibi accidit in deserto Cades ubi in mascule filii ipsius longo tempore
Deut. primo. Alia 2a sic hic ponit septem voces Christi predicatoris scilicet consilii
et sextam vocem scilicet domini intellige. vox domini concutientis. et dicit vox eadem domini
in predicatione Christi intercidentis vel resecantis flammam ignis vel cupiditatis mundi per
domini consilii paupertatis predicando in mundo renunciando. et superflua resecando
Luc. v. dicit pauperes spiritu et iste ignis inde dicit sufficit. Prov. xxx. vox est
domini in predicatione Christi fuit concutientis desertum vel gentilitatem in qua habitat
domini ipsa predicatione Christi fuit concutiens desertum vel gentilitatem
eos ad fidem per donum intellige commovendo et inducendo. et commovebit
dominus Christus voce sue predicationis desertum Cades vel iudeos eos ad fidem per intel-
ligentiam scripturarum convertendo que dicitur desertum Cades quia in eo dicta est lex
in Cades inspirati sunt legis. Luc. xxiii. commovit populum dominus per universam
Iudeam. Vox domini preparantis cervos et revelabit condensa et in templo
eius omnes dicent gloriam. ad literam hic ponit quintum exemplum dicit vox domini
preparantis cervos. Hebrei dicunt vox domini accidentis cervos. Job. iii. Pro istis ponit ...
iuxta Hebr. dicit vox domini obstetricantis cervas. et secundum hoc ista littera intelligenda est
exponit. Rabi Sa. exponit ea de tempore messie in quo ut dicit tunc iudei habi-
tabunt cum hominibus et deliciis et ad voluntatem eorum dominus mittet cervos
et alia animalia silvestria que sunt comestibilia. sed hoc dominum fundatur super
errore in quo dicunt vitam futuram fore carnalem cibis indigentem. et in hoc
errore concordant Iudei et Sarraceni. Dicunt autem Hebraica hic posita
consueta sunt ad significandum orationem obstetricationis et precationis. Secundum autem
alios exponitur de virtute dei dantis cervis virtute preveniendi et etiam mittendi fetus.
Job. ... secundum autem literam convenientiorem potest exponi de
terra quod supplet ibi prius obstetricis. Secundum autem literam convenientiorem ...
terra neptalim. Deut. xlix. neptalim cervus emissus dans eloquia pulcritudinis
et exponitur adaptando Hebreis et Latinis eo quod in sorte neptalim erat terra
primitias ante alias terras profert fructus suos sic cervus velocius currit.
Primitias ante alias terras proferens fructus suos sicut cervus velocior currit
aliis animalibus. et propter hoc de illis fiebat sacrificia in solemnitate paschali
de granis novis. et tunc levite cantabant divinas laudes que sunt eloquia
pulcritudinis et cervus intelliguntur fructus de terra neptalim velociores
ad maturescendum pre aliis sic est cervus velocior in cursu aliis animalibus
que quidem velocitas fiebat divina virtute producente et in hoc dicit vox domini
preparantis cervos. et quia de illis fructibus fiebat oblatio in solemnitate paschali
ut dictum est. ideo subditur et revelabit condensa vel atrium sacerdotum et templum
quia tunc aperiebantur ad solemniter celebrandum divina. et dicit condensa eo
quia vulgus non habebat illuc accessum liberum. et in templo eius omnes dicent gloriam
quia tunc divine laudes fortius cantabantur per levitas et sacerdotes. tunc hic
repleta atrium per tabernaculo quod paravit David arche domini. et frequentatur
vnum pro alio in veteri testamento. Alia 2a sic hic est septima vox pertinens
ad donum sapientie et huius vocis triplex tangitur effectus. primus doctorum preparatio
29 septuaginta manifestatio et revelabit. 2us dei glorificatio ibi et in templo
dicit vox eadem domini in predicatione Christi est tamquam vox preparantis cervos per donum
sapientie acutum visu vel discretionem et intellectum ad vitandum venenum erro-
rum sancte prudendo. 2 Reg. xxii. coequans pedes meos cervis. Abac. qui
posuit pedes meos tamquam cervorum. et revelabit condensa vel manifestabit
obscura scripturarum. Luc. xxiiii. tunc aperuit illis sensum ut intel-
ligerent scripturas. Job xxviii. profunda quoque fluviorum perscrutata est et abs-

scondita pducat in lucem / et in templo eius omnis dicet gloriam i. vsu diui
in ecclesia laudando deum et gratias agendo / Ecc li. Damnum in sapiencia dabo glo
riam. Dominus diluuium inhabitare facit et sedebit dominus rex in eternum / ad
literam. Dicit post quintum exiij de diluuio quod fuit tempore noe Reducit dominus a
ptute sua eciam ad puniendum hominum malicia Genesis vij et quantum ad hoc dicit
dominus diluuium i. terram dissipatam per diluuium inhabitare facit per multiplicacionem
hominum et animalium que noe in archa reseruauit / et sedebit dominus tamquam index
dominus rex in eternum ysa ix multiplicabitur eius imperium et regni eius non erit finis
Alle. sic dicit ergo tria ps principalis in qua describit ecclesie edificate et
consumate statum et decorem in qua tres effectus ponit ablucionis / 2us purgacionis
et sedebit · 3us confirmacionis dominus virtutem / 4us retribucionis dominus benedicet Ideo omnes in
templo dicent gloriam quod dominus facit sanctos suos inhabitare securos seu
securitate diluuium inundacionis iniquitatis huius seculi sicut fecit tempore noe in
sua familia secure manere in archa noe Genesis vij / de quibus iniquitatibus
mundi Osee iiij maledictum et mendacium et homicidium et furtum et adul
terium inundauerunt / Vel sic dominus facit diluuium purgacionis et ablucionis
siue per flagella siue per baptismi sacramentum inhabitare in templo i. in ecclesia
sua Naum ps. Bonus dominus et confortans in die tribulacionis consumacionem
faciet i. diluuio preteriunte et dominus sedebit in templo sancto suo i. in ecclesia
rex in eternum i. regens et gubernans eam in perpetuum Dominus virtutem populo
suo dabit / dominus benedicet populo suo in pace / ad literam. Dicit dauid preter
bona populo suo dei / dominus virtutem et panem in aduersis populo suo dabit i. dei /
vij Ebr. non enim modum optatum sed per quod venimus futurum mediatori mei
dominus benedicet i. benedicat / populo suo / eum in bonis temporalibus et spiritualibus mul
tiplicando in pace Leuitici xxvi iste ps de ecclesia militanti in qua cottidie
offertur agnus immaculatus xpc ipse ad honorem dei patris sui sumendus est et per
implet obediencia et mirabilia que fiunt in celo et in terra / et ps mirabilis
terminos sacramenti baptismi Genesis x omnis in monte baptisati sunt in nube
et in mari / 2o ex o terminis publicacio eiusdem per quod consecrati sunt cedri li
bani i. principes seculi sub ministeriis humiliati colla sua iugo fidei / 3o ex
terminis regressio ignis iussu dei ... virtute admittentes martiribus mar
tiribus sicut patet in eorum legendis et terre motus opprimens tirannos et eorum
ministros et corruunt fanes templi ydolorum sicut patet in legendis plurium marty
Ultimus vero exiij narrat ecclesie primitiue statum quod tunc sicut terra primitiua produxit
inter eos fideles gaudentes et propter recentes admiracionem quod fuit in ex
altacione eius celestium in templo ecclesie dominum iugiter laudancium Littera
exiij presignat statum mundi ante incarnacionem xpi in quo deo primitiue
inondauit diluuium viciorum sed per xpm et apostolos tamquam per alium noe
et eius filios conservata est ecclesia ex multiplicacione fidelium Alle. sic dicit ordinat
statum ecclesie quantum ad retribucionem et dicit / dominus rex sedebit in templo i. in
ecclesia fidelium in eternum et ipse dominus dabit virtutem populo suo roborando eum
contra pugnas et aduersitates huius seculi ysa xl qui dat lasso virtutem
et dominus tunc soli qui venit benedictionem dare num. Inuocabitur nomen meum super
israhel et ego dominus benedicam eis / benedicet / benedictione celesti Mathei xxv venite
benedicti patris mei et / populo suo scilicet in eum credenti / et mandata eius obseruanti
in pace scilicet eterna de qua ysa xxxij sedebit populus meus in pulchritudine pacis

Exaltabo te domine quoniam suscepisti me nec delectasti inimicos meos
super me / ad literam. Titulus ps cantici pro dedicacione domus dei
i. templi edificati per salomonem quod dicitur dicitur domus dauid quod ipse
voluit edificare templum ut habetur 2 Reg. xvij / sed de mandato domini
fuit hoc edificium retardatum usque ad tempus Salomonis filii dauid / et tunc
in dedicacione templi sacerdotes portabant archam velleret suffere eam
de tabernaculo dauid et inducere in templum in sancta sanctorum porte templi

clauserat se nec fuit reseratus donec leuite tacuerunt Ps cxxx venerunt ad locum illum pter dauid puerum tuum ne auertas faciem xpi tui i salomonis in regem muncti et sue porte fuit reserate q videntes omnes per conuenerunt q peccatum dauid de adulterio bersabee et homicidio vrie esset totaliter remissum et usque ad tempus illud populus de peccato tenebat contrarium. Hec preuidens dauid in spiritu fecit hunc psalmum in quo describit peccati commissionem ex sua fragilitate et eiusdem remissionem ex dei misericordia et benignitate. Et diuiditur hic dauid in duas partes. primo ostendit diuinam bonitatem 2o propriam fragilitatem. ibi ego autem dixi primo dicit exaltabo te domine nomen tuum puro collaudando quoniam suscepisti me in tuam gratiam post tanta flagitia a me perpetrata scilicet in adulterio bersabee et homicidio vrie. nec delectasti inimicos meos super me scilicet achitofel et absalon qui induxerat populum ad persequendum me allegantes contra me predictum flagitium. tandem finaliter non fuit delectatum quia achitofel se suspendit et absalon in bello interiit et magis populus sequebatur eum. Aliter lectio sic In preteriti psalmo tractauit de edificatione ecclesie et consumatione hic tractat de eius dedicatione seu consecratione sicut in capite quod intelligitur in titulo psalmi cantici in dedicatione domus dauid. et quia dauid nullam domum legitur dedicasse. et ideo quia nos intelligere de dedicatione spiritualis domus i ecclesie que in capite xpo. iam facta est in resurrectione. eius membris vero fiet spiritaliter in generali resurrectione. Expositio tituli hec est psalmus cantici i leticie huius in dedicatione domus dauid i ecclesie cuius primum est ecclesie caput in capite quod in membris dedicata. Intendens fideles ad huius dei dedicationem preparare. Et diuiditur in 3es partes primo xpus pro sua et ecclesie dedicatione gratias agit 2o ostendit quo eam meruit. Ego autem 3o qualiter eam accepit audiuit dominus In prima parte deum laudat pro beneficiis resurrectionis ideo dicit domine pater exaltabo te altitudinem tuam laudando Extra xliiij benedictus deum exaltare illum quantum potestis. quoniam suscepisti me i ad te suscepisti me resuscitando ysa xlix ante sinus meos suscepisti eum nec delectasti inimicos meos super me i demones et homines de morte mea diu gaudere permittendo Michee vij ne leteris inimica mea quia cecidi consurgam. Ita quod deus exaltatur 3x primo corde psalmo accedat homo ad cor altum et exaltabitur deus. 2o ore Ysaie iiij lingua modicum membrum est et magis exaltat 3o opere Thobie xiij exaltate regem seculorum in operibus vestris Domine deus meus clamaui ad te et sanasti me Ad litteram domine deus clamaui ad te corde ore et opere. et sanasti me a predicto periculo Aliter lectio sic hic laudat pro beneficiis sanationis corporis et dicit domine deus meus non delectasti inimicos meos super me primo domine contra ad potentiam creatoris deus meus contra ad gratiam familiaritatis et amoris clamaui ad te deuote orando in passione hebreorum v cum clamore valido et lacrimis. et sanasti me i fecisti corpus meum impassibile et immortale post i resurrectionem Iere xvij sana me domine et sanabor saluum me fac et saluus ero Domine eduxisti ab inferno animam meam saluasti me a descendentibus in lacum Ad litteram quia post dicta flagitia exam digni ut veheremur sed tu me sanasti ex tua misericordia Aliter lectio sic hic laudat deum pro triplici beneficio scilicet pro saluatione anime quia eduxit eam de lacu inferorum et saluauit de manu inimicorum et dicit domine deus tu sanasti me et eduxisti de inferno animam meam et tertia die inde exire faciendo contra voluntatem demonum sicut sampson de gaza contra voluntatem philisteorum Iudicum xvj saluasti me a descendentibus in lacum i de manu inimicorum qui assidue descendunt in huius seculi profundum scilicet a consortio dampnatorum in inferno detentorum Potest etiam talis expositio in persona ecclesie sic exaltabo te domine altitudinem tuam predicando quoniam suscepisti me protegendo et saluando et non delectasti inimicos meos super me

Post est persecutores meos deprimendo et confundendo / Domine deus meus clamavi ad
te Deum exorando / et sanasti me infirmitates meas et peccata auferendo
et eduxisti domine ab inferno animam meam et animas patrum meorum de limbo
et salvasti me a descendentibus in lacum i(d est) non permisisti me dampnari in inferno.
Psallite domino omnes sancti eius et confitemini memorie sanctitatis eius. Ad ter-
cium hortatur alios ad laudandum deum de misericordia sibi facta dicens psallite domino
omnes sancti eius i(d est) vos sacerdotes et levite divino cultui deputati / et sanctificati
confitemini memorie sanctitatis eius confessione laudis / ad quam confessionem tunc di-
verat memoriter domine david etc. aperte fuit porte templi ut dicitur et sic
omnibus apparuit peccatum david adeo dimissum. Glosa alia sic hic invitat alios
ad laudandum deum ore et voce et dicit quia dominus eduxit ab inferno animam meam
ideo psallite domino i(d est) ad honorem dei sancti exponendo Matth. v. Sic luceat lux
vestra coram hominibus etc. sancti eius Apoc. xix. Laudem dicite deo nostro omnes
sancti eius / quia non est speciosa laus in ore peccatoris Eccl. xv. et confitemini voce lau-
dando Ps. confitemini domino quoniam bonus etc. / memorie sanctitatis eius i(d est) quia memor
fuit nostri sanctificando nos / vel quia ex sua sanctitate et bonitate memor fuit nostri
vel memorie sanctitatis eius i(d est) memorantes eius sanctitatem. Quoniam ira in indigna-
tione eius / et vita in voluntate eius. Ad quartum quoniam ira etc. i(d est) cito irasci-
tur / unde in glosa habetur quod admonitum ira eius et vita in voluntate eius
quia deus non vult mortem peccatorum sed ut convertatur et vivat Ezech. xviii. quia
eius misericordia superexaltat iudicium Jacobi ii. Glosa alia sic hic post ea laudi-
tionis sunt iustitia puniendo et misericordia liberando / et dicit ideo psallite et confitemini
domino / quoniam ira i(d est) vindicta qua nos et totum genus humanum punivit / est in indi-
gnatione eius i(d est) ex zelo iustitie eius Gen. iii. et Prov. xvi. indignatio regis
nuncius mortis et vita qua nos mortuos in peccato resuscitavit / est in vo-
luntate eius i(d est) ex eius beneplacito non ex nostro merito Ezech. xviii. Nolo mor-
tem peccatoris sed ut magis convertatur et vivat. Ad vesperum demorabitur
fletus et ad matutinum leticia. Ad quintum quod si in vespere induxit
fletum peccatoribus puniendo cito transibit et in mane dabit leticiam eos conso-
lando. Glosa alia sic hic post manifestatam esse per effectum et tempus effectus ire et
misericordie / et dicit quia ira i(d est) vindicta venit ex zelo iustitie dei / ideo fletus i(d est) dolor
et gemitus totius humani generis miseriam suam deflentis / ad vesperum i(d est) ad
occasum veri solis in adam inchoatum / demorabitur i(d est) diu morabitur usque
ad matutinum reditum sive ortum veri solis i(d est) adventum salvatoris de quo
Malach. ult. vobis timentibus nomen meum orietur sol iustitie / et ad ma-
tutinum scilicet in ortu veri solis i(d est) Christi in mundo / demorabitur leticia quia cum Christus
orta est leticia sanctis Luc. ii. Evangelizo vobis gaudium magnum Ps.
lux orta est iusto et rectis corde leticia. Vel aliter ad vesperum peccati ade fletus
inchoatus demorabitur i(d est) diu morabitur usque ad mane diei seu domini-
ce resurrectionis / et ad matutinum scilicet generalis resurrectionis demorabitur leticia. Vel aliter
fletus incipiens ad vesperum peccati cuiuslibet peccatoris demorabitur usque ad matu-
tinum penitentie / et conversionis redeunte sole iustitie / leticia i(d est) alacritas spiritua-
lis. Vel aliter ad vesperum dominice passionis et sepulture demorabitur fletus in
mulieribus et in apostolis / et ad matutinum dominice resurrectionis leticia demorabitur
in eisdem Jo. xx. Gavisi sunt discipuli viso domino. Ego autem dixi in ha-
bundancia mea non movebor in eternum. Ad sextum hic david confitetur
propriam fragilitatem / et declarat suam miseriam et dei clementiam ubi audet
ipse dicit Ego autem in habundancia mea i(d est) in principio regni mei quando habundavi
bonis temporalibus et spiritualibus non movebor in eternum a via veritatis et iustitie
ex hoc enim quod in persecutione Saulis positus divinam innocentiam servaverat
ut patet Reg. 24 de cetero eandem innocentiam se tenere confidebat / non di-

domine in voluntate tua Alia lectura sic hic est 2 ps principalis in qua o-
stendit quod xpus dominum conseruatorem seu glorificatorem ecclesie meruerit
et tangit triplex motiuum persuadencia seruitutis 2o conturbacionem propter ibi a-
uertisti 3o deuocionem orationis ibi ad te domine / primo persuadencia seruitutis declarat
ex mobilitate ad malum et ex virtute ad bonum / et dicit quod radix quasi
ad peccatum venit fletus / Ego autem dixi i. firmiter proposui et ordinaui in
habundancia mea i. in habundancia gracie creatae et increatae mihi habundanter
prestitae Io iii non ad mensuram dat deus spiritum / non mouebor recedendo a
deo ad peccatum / in eternum i. nullo tempore prima pe ii qui peccatum non fecit Domine
in voluntate tua prestitisti decori meo virtutem ad literam quod dauid con-
fidebat se tenere inuenta ideo dicit domine in voluntate tua prestitisti decori meo
virtutem / fuit enim decorus corpore ut habetur primi regum xvi et magis mente virtu-
tis decore / verumtamen quod in hac minus confidit deus ad horam eum dimi-
sit / et grauiter peccando suam fragilitatem cognouit Alia lectura sic hic de-
clarat persuasiones in seruitute ex virtute ad bonum / et dicit domine in voluntate tua
i. ex tua gracia non ex merito meo prouidenti prestitisti virtutem in bono perse-
uerandi vel inmaculate faciendi / decori meo i. mee pulchritudini et morum e-
legancie propter quod canticum tu pulcher es dilecte mi et decorus / Ezechiel mihi occasione
decoris prebuit virtutem Ezechiel xvi habens fiduciam in pulchritudine tua / fornicata
in nomine eius Auertisti faciem tuam a me et factus sum conturbatus / Ad
literam quia dauid in virtute sibi prestita minus confidebat deus ad horam
eum dimisit et peccando fragilitatem suam cognouit ideo dicit auertisti faciem tuam a me
ad horam me relinquendo fragilitati meae / et factus sum conturbatus quod per
sathanam in flagicia grauia deiectus Alia lectura sic hic ostendit perturbacionem
passionis dicens auertisti faciem tuam a me i. visum et auditum exponendo me passioni
vnde dicebat Matheus xxvii ut quid dereliquisti me / et factus sum conturbatus in sen-
sualitate secundum doloris impetus et turbacionem cordis sentiendo Io xii nunc anima
mea turbata est Alia exposicio de primo parte Ego autem dixi i. habundancia
et quod ad vesperum demorabitur fletus / ego autem dixi i. cogitaui quod in ha-
bundancia mea i. in deliciis paradisi quiescendo non mouebor in eternum
ab hac habundancia deliciarum / et tu domine in voluntate tua non meritis meis
prestitisti decori meo i. mee morum virtute gracie tue dum eram in paradyso
auertisti etc. / sed per modum me puniendo auertisti faciem tuam a me de paradiso
expellendo propter peccatum et factus sum conturbatus expulsus in hoc exilio Ad
te domine clamabo et ad deum meum deprecabor / Ad literam ad te domine cla-
mabo corde et ore et ad deum meum deprecabor pro dictorum peccatorum meorum remissione
allegat rationes pro gloria immortalitatis habenda / et pro miseria mortalitatis tollenda
et dicit ideo quod sequitur Alia lectura sic hic tangit 3m motiuum scilicet deuote supplica-
tionis et dicit tu domine auertisti faciem a me exponendo me passioni ideo domine qui
es deus omnium per potentiam creationis clamabo ad te i. deuote orabo pro gloria
immortalitatis mihi danda Matheus xxvii Ihesus voce magna clamans expirauit
et ad te deum meum per graciam specialem vnionis deprecabor pro miseria mor-
talitatis eius deprecabor dominum et ad deum meum ponam eloquium meum

Que vtilitas in sanguine meo dum descendo in corrupcionem Ad
literam hic pro peccatorum suorum remissione allegat persuasionem dicens que
vtilitas mea in sanguine meo i. in peccato meo / dum descendo in corrupcionem
i. si propter ipsum incurram mortem corporis et gehenne quasi dicat nulla Alia lectura sic
hic ponit Xc persuasionem ex parte sui ne sit inutilis eius passio dicit clamabo
ad te domine pro gloria immortalitatis habenda / quia que vtilitas erit in sanguine
meo effuso sine culpa mea / dum descendo i. si descendo quod per quos-
dam peccatores infidelium in corrupcionem et in incineracionem / Vnde si-

tercia die nō resurrexisset a mortuis mūdo in eū nō credidisset ideo dr Ro v traditus ē ꝓpter delicta mea resurrexit ꝓpter glificatōz nr̄a

Nunquid ɔfitebitur tibi puluis aut annunciabit veritatem tuā ad litteram nunquid ɔfi. ē puluis .i. corporis mei mirandi q.d. nō/ id melius ē ut remittas in culpā et penā etiam eā in spalem mutado Aliter lr̄ sic hic ponit ꝑsuasionem ex pte dei ut eū laudet et utilitas eius pdiret et dr̄ nulla erit utilitas si descendā in corruptōz ex mors ɔfitebitur .i. laudabit te puluis .i. pctōr .i. puluere manens de puluere pcti nō suscitatus Ecc. xvii a mortuo quasi nichil perit ɔfessio/ aut annunciabit uitē tuā aliis pdicando q.d. nō ps. peccati dixit deus quare tu enarras iusticias meas q.d. si ego nō resurgerem aplī in puluere pcti mansisset quād go alios docuisset. Vel aliter expo sic nunquid puluis .i. corpus meum .i. puluere resolutum ɔfitebitur .i. erit causa ut gentes ɔfiteantur et et laudet te aut annunciabit veritatem tuā .i. pdicabit aliis fidem tuā q.d. nō

Audiuit dominus et misertus ē mei/ dominus adiutor factus est meus ad litteram Hic ɔfitetur diuinā clemenciam dicens/ audiuit dominus deprecatōm meā exaudiendo et misertus ē mei flagiciū meum remittendo dominus factus ē adiutor meus insultus sathane a me repellendo Aliter lr̄ sic hic ē 3a pars in qua ostendit qualiter dictam ɔseratōm .i. glificatōm accepit/ et dr̄ deprecatus sum dominum et ipse dominus audiuit me deprecantem et misertus ē mei ɔsurgendo me a corruptōs miseria Ecc. xxxv deprecatōz humilis exaudiet et dominus adiutor factus ē meus pducendo me ad gloriam inmortalitatis ysa. l. deus meus auxiliator meus

Conuertisti planctum .i. gaudium mihi/ ɔcidisti saccum meum et circumdedisti me leticia/ ad litteram quasi dixit planctum meum de pcti ɔmissione .i. gaudium mihi de eius remissione/ ɔcidisti saccum meum veste lugubrem deponendo et circumdedisti me leticia mentis ɔsolando hoc autem factum fuit quando ꝓpter peccatum bersabee et vrie ɔmissum ieiunauit dauid et fleuit iacens super terram infirmante puero de bersabee nato 2 Re. xii ꝓpter quod mortuo puero surrexit de luctu et mutata veste lugubri locutus ē et mortuus in signum exultacionis cognouit enim peccatum suum dimissum quantum ad culpam et ꝑtem pene ꝓpter luctum suum et pueri mortem Aliter lr̄ sic hic ostendit quo ordine accepit glificatōm in generali et in speciali et dr̄ domine factus es adiutor meus ex planctum meum .i. tristiciam meam ꝓpter omnes Mat. xxvi tristis ē anima mea usque ad mortem/ ɔuertisti mihi in gaudium .i. in leticiam Prouer. Iob iii ꝓpter lamentacōm et fletum exultatōm infundit Vel ɔuersio pt hic intelligi fca i suis aplis Jo xvi tristicia vra vertetur in gaudium et id quisque ē planctus i gaudium m ex ɔcidisti saccum meum .i. deposuisti carnem meam mortalem i passione quod erat plena dolore sic saccus frumento de quo psalmus vii Sacculum pcius serui tulit/ et circumdedisti me leticia .i. vestisti me gloria inmortalitatis pri Cor xv hoc opꝫ corruptibile induere in corruptōm et mortale hoc induere inmortalitatem Vel aliter lr̄ etiam diues ɔuertisti planctum meum de peccatis ꝑpetratis .i. gaudium de absolucione/ ɔcidisti luctum meum per mesticiam culpe ꝑpetrate circumdedisti me leticia hilaritatis ɔsciencie mundatē

Vt cantet tibi gloria mea et nō ɔpungar domine deus meus in eternum ɔfitebor tibi/ alia lr̄ habet ut cantem ē gloria mea et nō ɔpungar et ad litteram ut cantet ē gloria mea .i. publica laude et clara et nō ɔpungar remorsu ɔscie ex pcti ɔmissione qz ɔgnoui esse dimissum quantum ad reatum culpe domine deus meus in eternum ɔfitebor ē ex in patria erit ɔfessio diuine laudis ꝑfecta ps. bti qui habitant i domo tua domine in secula laudabunt te Moraliter iste ps posset exponi de quolibet fideli qui reuelacione diuina seu ꝓbabili coniectura cognoscit aliquod grauem peccatum ab

sibi dimisisti. ppter quod gratias agit collaudando dei bonitatem et recognoscendo
propriam fragilitatem. Alia littera sic ut cantet etc. hic ostendit quo fine glorificationem
accepit quia laudaret deum et dicit conuertisti saccum meum et circumdedisti me leticia
ad hoc quia gloria mea id est ratio mea glorificata cantet tibi id est sit causa mihi et meis
cantandi et laudandi te pro Ad Cor xii si gloriatur vnum membrum congaudent
omnia membra et non compungar id est de peccato non patiar Ro vi xpc resurgens
ex mortuis iam non moritur. domine omnipotens creator deus meus pro speci-
alem graciam remissionis. ego confitebor tibi in eternum id est laudabo te semper sic
sine fine ps benedicam dominum in omni tempore semper laus eius etc. Vel aliter de quolibet fideli
exponitur sic ut cantet tibi gloria mea id est ut te laudet gloria conscientie mee et non con-
pungar remorsu culpe domine deus meus in eternum confitebor tibi te laudando
sine fine ps beati qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te

In te domine speraui non confundar in eternum in iusticia tua libera me
Ad victoriam Titulus in hebreo ad victoriam ps dauid et in translatione aliorum vin-
centi victori ps dauid et patet expositio supra psalmo x. Cas. ps dicitur agi
quia dauid fecit hunc psalmum loquens in persona populi de captiuitate babilo-
nica liberari prouidens in spiritu eius liberationem. Alii dicunt liberari de seruitute phi-
listinorum. Rabi Sa. dicit quod dauid fecit hunc psalmum exiens in persecutione saulis
per qua multos ps fecit quia longo tempore durauit et fecit hunc psalmum gratias agendo
eo quod multa pericula preterita iam euaserat et orando pro euasione presentium et
futurorum que formidabat et continet hoc dauid in duas partes primo dauid ostendit
sue persecutionis acerbitatem. 2o ibi Erubescant impii ostendit
impiis post ostendit confidencie stabilitatem et dicit In te domine speraui sic in protectione
forti non confundar in eternum licet confundar ad tempus quia erat exul et fu-
gitiuus et timens lesor diuine maiestatis habitus in iusticia tua libera me
quia confido de ea non de mea. Alia littera sic. In precedenti psalmo tractat de
conseruatione ecclesie in capite et in membris hic tractat de extasi seu de ini-
tiatione animi hoc audientis scilicet de multiplici ecclesie in medio tribulatione et
firmitate. Titulus ps In finem ps dauid pro extasi eius et est sensus tituli
ps dirigens nos in finem id est in xpm est dauid ipsi qui hic loquitur in persona
xpi vel ecclesie habitus pro exstasi agit enim de excessu mentis qui fit per
frenacionem tribulacionum pauorem. Materia magnitudo tribulacionum ecclesie
Intentio inducere homines ut in tribulatione confidant in misericordia dei non de se
et diuiditur in 3s partes primo quia tribulationis premittit spem et oracionem et exprimit
confidencia et dicit xc domine speraui certe in te speraui cum quia homo indubitanter
de te confidendo. Math. xxvii confidit in domino liberet eum nunc si vult. non
confundar in eternum id est nunquam tarda a confidencia mea vel non confundar
confusione eterna Ecc. ii nullus sperauit in domino et confusus est et ideo in iusticia
tua libera me tanquam moriturum eripiendo de iniusta morte. Incli-
na ad me aurem tuam accelera ut eruas me. Ad literam hic loquitur de
deo more humano cui est aurem suam inclinare ad id quod vult audire et
exaudire. accelera ut eruas me ne deficiam in persecutione. Alia littera sic
hic petit liberacionis accelerationem et primo petit audienciam dicens ut me libera
domine inclina ad me aurem tuam attendendo oracionem meam et exaudiendo
Anach Inclina deus aurem tuam et audi. accelera ut eruas me scilicet die tercia
a morte resuscitando an resurrectionem generalem ysa viii vera noui eius accele-

Esto mihi in deum protectorem et in domum refugii ut saluum me facias.
Ad literam esto mihi etc. in presentibus periculis et in domum refugii pro
futuris. Alia littera sic hic petit protectionem in tribulatione ab impugnantibus et
dicit accelera ut eruas me esto mihi in deum protectorem id est deus sis protector meus
ab impugnantibus defendendo me ne me ledant. Ecc. ii protector est omnibus

Requiretibus se in civitate et in domum refugii i. suscipiat me i. domum
refugii a persequentibus me capiat me. prov. xviii turris fortissima nomen
domini ad ipsum currit iustus et exaltabitur. ut salvum me facias ab utrisque
eripiendo. Quoniam fortitudo mea et refugium meum es tu. et propter nomen
tuum deduces me et enutries me. ad literam viri habitatores illi qui
erant de tribu david non audebant eum recipere timore saulis regis. ymo
cum eo erant in persecutione david. primo regum xxiii quod si in terra se absconderit
perscrutabor eum in cunctis milibus iuda. et propter nomen tuum deduces me per
eam viam quod saul non potuit me capere. et enutries me scilicet in desertis locis
ubi non possum ab hominibus victualia habere. aliter legitur sic. hic subditur triplex
persuasio propter quam sperat se liberaturum a persecutione et dicit loquens te solum protecto-
rem et refugium quero quia tu es fortitudo mea domine ad tollerandas perse-
cutiones. exodi xv. fortitudo mea et laus mea dominus. ysa xxv. fortitudo ege-
no in tribulatione spes a turbine umbraculum ab estu. et refugium meum
ad evadendas persecutiones totaliter. ps. tu es refugium meum a tribulatione que
ps. xvi dominus fortitudo mea et robur meum et refugium meum. fortitudo
in vita. refugium in morte. et propter nomen tuum ut innotescat modo per me
io. xvi propter manifestacionem nominis tui deduces me te sequentem per viam man-
datorum tuorum incedendo. ps. deduc me domine in semita mandatorum tuorum et
enutries me i. alios cibum in incorporabis. io. iiii. ego cibum habeo
manducare quem vos nescitis. Educes me de laqueo quem absconderunt
mihi quoniam tu es protector meus. ad literam educes me scilicet i. de occultis insidiis
ziphitorum et consilium quod faciebant contra david in favorem saulis ut habetur primo
reg. xxiii. aliter legitur sic. hic ponitur tertia persuasio et dicit educes me de laqueo
quem absconderunt mihi i. de periculo mortis erues me quam occulte parabant michi
per laqueos contritus est et nos liberati sumus et illam mortem christus moriendo de-
struxit et resurrexit. quoniam tu es protector meus liberans me de cunctis adver-
sitatibus. 2 reg. iiii vivit dominus qui eruit animam meam de omni angustia. Lx
sunt etiam alie littere omnia de ecclesia exponit secundum glossam. quod caput et membra eadem
voce utuntur. quod fit propter nimiam unitatem capitis et corporis christi et ecclesie sponsi
et sponse quam facit caritas ut dicit glossa. unius angeli sic lingua omnium mem-
brorum suscepit vocem dicens per pedem calcas me. non dicit. calcas pedem et
per manum vulneras me. non dicit. vulneras manum meam. sic christus pro membris
utitur verbis non ingerere non se dividens a verbis meis qui enim dignatus est
pro nobis homo fieri et formam servi vestiri non dedignatur nos transfigurare
in se. In manus tuas domine commendo spiritum meum. redemisti me domine deus
veritatis. ad literam quod non habeo protectorem seu defensorem ex parte hominum re-
demisti me domine deus veritatis quod david de servitute egipti redemptus fuit
in populo antiquus. aliter legitur sic. hic tamen post orationem statim commendat se deo in
tribulationibus et dicit quod tu domine es protector meus ideo in manus tuas i. in tua
potestatem commendo spiritum meum ut cito eum in corpus meum restituas. in persona
christi dixit in cruce. luce xxiii pater in manus tuas commendo spiritum meum et
redemisti me i. redemptionem disposuisti mei. et non tantum me sed etiam corpus
meum i. ecclesiam sanguine meo prima petri primo non corruptibilibus auro et argento
redempti estis sed precioso sanguine agni immaculati. domine qui potens es
ad solvendum deus veritatis i. deus verus qui verax es in promissione.
Odisti observantes vanitates supervacue. ad literam odisti observantes va-
nitates i. auguria et consilia per quorum observationem aliqui sperant eva-
dere pericula supervacue quod talis observancia inutilis est ymo nociva. quod
est superstitiosa. aliter legitur sic. hic ponitur adversariorum reprobatio. et dicit redemisti

Omne dne deus virtutis sed odisti reprobando et dampnando Ecc xii altissimus
odio habet peccatores omnes tam maiores quam minores observantes vanitates i. qui
observant et amant vanitates seculi Ecc p° vanitas vanitatum / supervacue
i. inutiliter ymo dampnose Sap vi que fructum consequitur hec in illis in quibus
non exuberat nisi timor illorum mors est / Ego aut in dno sperabo ex-
ultabo et letabor in mia tua Ad lram e° Ego aut in dno speravi non i. stelle
sophimis et aliis vanis exultabo et letabor i. mia tua me liberante ab an-
gustia quia sic persecucio est causa tristicie sic liberatio causa leticie Ale Le
sic hic post oracionem et comendacionem exultat servus de liberacione et post tam
sua in deo confidencia 2° leticiam / et dicit Ego aut in dno non in sculptilibus speravi
i. mea spe et confidenciam posui Ps Sperate in eo omnis congregacio populi quia ipse
e vitas Jo xiiii Ego sum via veritas et vita exultabo tam leticia que ma-
nifestatur exterius / et letabor leticia que e interius i corde in mia tua non
in mea iusticia ·q· d· letabor corde et corpore Quoniam respexisti humilitatem
meam salvasti de necessitatibus aiam meam Ad lram Excelsus enim deus humilia
respicit Ps c xxxvi Salvasti de necessitatibus i. de periculis urgentibus i.
quibus ho e necessitatus aiam meam i. vitam meam Ale Le sic hic tangit ra-
cionem exultacionis ex parte dei quia apparet et a vivis liberat et dicit ego leta-
bor in mia tua qm respexisti humilitatem meam tam mentis quam corporis
approbando Luc p° respexit humilitatem ancille sue Ps qm excelsus dns
et humilia respicit / vii quamvis oculis visus deo placeret super tum humilitas
ei dualis omne sublime videt / salvasti de necessitatibus aiam meam i. conserva-
sti a periculis aiam meam quibus ho i. presenti vita undique implicatur Nec
conclusisti me i. manibus inimici / statuisti i loco spacioso pedes meos Ad
lram hic ont que fuerit pericula preterita et dicit conclusisti me i manibus inimici
sc saul et exercitus eius qui cingebat david / et viros eius i modum corone
ita quod david desperabat se posse evadere Pri Re xxiii statuisti i loco spacio-
so pedes meos quia nunc ex ordinacione divina nuncius venit ad saul dicens festina et
veni quia infuderunt se philistei super terram et fuit compulso redire et david
qui erat inclusus potuit quo voluit abire Ale Le sic hic tangit ra-
cionem exultacionis que e ex parte adversarii quia liberat a potestate demonis et
collocat in libertate amicorum et dicit salvasti animam meam nec conclusisti me i.
concludi non permisisti i manibus inimici i. in potestate dyaboli et demonum nec non per-
misisti Jo viii qui facit peccatum servus e peccati / Eg dicit Job xvi conclusit
me apud iniquum / statuisti i. fecisti me collocari pedes meos i. affectus meos
i loco spacioso i. in libertate gracie per viam latam caritatis me deducendo Pv
iiii ducam te per semitam equitatis Miserere mei dne qm tribulor contur-
bata e i ira oculus meus anima mea et venter meus Ad lram hic continet
descriptum acerbitatis persecucionis tam dicit miserere mei dne qm tribulor pondere
malorum presencium et timore futurorum imminencium / conturbatus e in ira oculus
meus ista ira erat per zelum non per vicium / tamen ex ea dicit oculus turbatur
corporis quia motus ire maxime apparet i facie et in oculis / potissime aia mea
quia ira per zelum oculum mentis turbat / sed ira que e per viciu illum excecat
et venter meus quia passio ire inmutat totum corpus Ale Le sic hic e ra-
cio principalis i qua continetur tribulacionum magnitudo et tangit tria
mala sc turbacionem cordis / anxietatem dolorum et debilitacionem virtutis
ubi infirmata e / pro dicit sic nec conclusisti me i manibus inimici sed quia semper
insurgunt tamen me io miserere mei dne et libera me a miseria qm tribulor
sustinendo tribulacionem ab adversariis Pri thimo iii omnes qui pie volunt
vivere in xpo persecucionem paciuntur Ps multe tribulaciones iustorum Act xiiii
per multas tribulaciones oportet nos intrare in regnum dei / ita michi tribulor

q in ira i. ptr̃ ira adu̾sarior̃ me p̾sequenciu conturbatus est oculus meus
s. interior i. racio mea / et anima mea i. affectus sensualitatis et venter meus
i. naturalis appetitus carnis / vel oculus p̾storum anima inp̾storum venter potor̃
Quoniam defecit in dolore vita mea et anni mei in gemitibus / ad litteram
sim dixit i. do vita mea i. ad defectionem fuit disposita ex doloribus et an-
gustiis vnde de ipso dicitur iij Reg. primo Rex dauid senuerat habebat que etatis
plurimos dies cumque operiretur vestibus non calefiebat et tamen tunc non habebat
nisi lxx annos quia xxx annorum fuit cum cepit regnare et xl annis tamen regnauit
ut habetur 2 Reg. v quod igitur ita cito venit ad senium et ad mortem vna causa
fuit propter dolores et angustias quas in persecucione saulis sustinuit / Aliter
Ita sic hic tangit anxietatem dolorum interiorum et exteriorum et dicit conturbatus sum
propter iram aduersariorum me persequencium quoniam vita mea temporalis defecit in dolo-
re i. pre dolore interiori a tormentis illatis / dolor enim minuit vitam / sed
gaudium auget Eccli xxx Tristiciam non des anime tue et non affligas temet
ipsum quia iocunditas cordis est vita hominis Eccli xxxviij / a tristicia festinat mors
et anni mei i. defecerunt in gemitibus i. in doloribus exterioribus Iob iij an-
tequam comedam suspiro et tamquam inundantes aque sic rugitus meus Infirmata est in paupertate virtus mea et ossa mea conturbata sunt Ad
litteram in illa enim persecucione multas paupertates sustinuit tamquam fugiti-
vus et ab achimelech panes cum ieiunus peciit i Reg. xxi et a nabal pe-
tiit subsidium victus cibariorum primo Reg. xxv ex defectu autem victus debi-
litatur corporis virtus Aliter lege sic virtus i. vigor et confidencia anime mee
infirmata est i. debilitata in paupertate i. propter defectum bonorum meorum et os-
sa mea conturbata sunt i. fortitudo corporis mei debilitata est Super
omnes inimicos meos factus sum obprobrium vicinis meis et timor valde no-
tis meis Ad litteram quia eius p̾ obprobrio ducebatur quod erat amicus proditoris
regis licet falso / et timor notis meis quia timore saulis non audebant eum
ad se recipere et timebant occasione eius dampnificari a rege Aliter lege sic primus
ostendit tribulaciones quas sustinuit in se hic ostendit tribulaciones quas su-
stinuit in suorum amissione / et primo quod sui eum contempserunt et proximi eius
timuerunt / et sic fortitudo corporis mei debilitata est / quia ego christus factus sum
obprobrium valde vicinis meis quia iudei deridebant eum in sua passione et in tre-
nis xxiij et Ps. xx factus sum in derisum tota die super omnes inimicos meos
i. plus quam omnes inimici mei quia barrabam latronem michi pretulerunt
Mat. xxvij non hunc sed barrabam / et factus sum timor notis meis i. apostolis
meis qui videntes me captum a iudeis fere a me fugerunt Mat. xxvj
Qui videbant me foras fugerunt a me / obliuioni datus sum tamquam
mortuus a corde Ad litteram hoc est in deserto vbi eram fugitiuus / fugerunt
a me timentes ne imponeretur eis quod essent de mea parte / obliuioni datus sum
a corde aliorum meorum tamquam mortuus de quo dicitur vulgariter mortuus non habet
amicum / Aliter lege sic hic ostendit quod sui alii fugerunt et recesserunt ab eo
corpore et corde / ideo noti mei fugerunt videntes propter captionem meam et qui
videbant me foras i. exteriorem afflictionem corporis mei / et non interiorem
consolacionem primo Reg. xvi homo videt ea que patent deus autem intuetur cor. Et
isti fugerunt a me / relinquentes me ut discipuli mei Mat. xxvj / et ita
datus sum obliuioni ab eis i. obliti sunt mei in cordibus suis tamquam mor-
tuus i. excidi ab eorum recordacione sicut mortuus ysa lvij iustus perit
et non est qui recogitet in corde suo Quoniam audiui vituperacionem multorum commorancium in circuitu Ad litteram factus sum et
de quo non sperat vituperacionem / qui audiuit viri et vxori et nabal cuius
mansio erat in carmelo / in quo dauid et viri eius aliquando latebant / vitu-
perabant dauid et viros eius dicens quis est dauid et quis est filius ysai

q d nullus moritur et subdit hodie invenerit servum qui fugiunt dominos suos
Alr le sic hic ondit q eu vituperaverit et p inutili reputaverit et dt ob
litus sum a notis meis et sicut sum l reputatus sum tanquam vas perditum ide
vas inutile ad aliquod ministerium Sap ii estimavimus illum qui inutilis
e nobis qui audivi vituperacionem con me multorum sc stultorum quorum infi
nitus e numerus Ecc i commorancium l circuitu l astancium mihi circumquaque l circu
tu l sequencium circuitu rerum temporalium Ps In circuitu impii ambulant In eo
dum convenirent simul adversum me accipere animam meam consiliati sunt ad lram
In eo dum convenirent simul adversum me sc saul et exercitus eius accipere animam
meam consiliati sunt et de morte mea tractaverunt Alr le sic hic ondit
q machinati sunt et fecerunt consilia ut caperent eum et dt audivi vituperacionem
multorum con me In eo tempore dum convenirent et congregati fuerunt con me sic
qui non pauci colligendo consilium con me Jo xi collegerunt pontifices et
pharisei consilium etc consiliati sunt l consilium fecerunt auferre animam meam l privare
me vita mea Jo xi nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo
pro populo etc Gen penult In consilium eorum non veniat anima mea Ego autem
in te speravi domine dixi deus meus es tu in manibus tuis sortes meae ad
litteram ego autem in te speravi domine tanquam in meo protectore dixi deus meus es
tu p veram fidem et cultum in manibus tuis sortes meae l sortes tam vite
me quam mortis mee sunt in tua disposicione In hebr continetur in mani
bus tuis tempora mea l ad videndum quantum tibi placuit et non amplius Alr
le sic hic orat p liberacione ab utrisque et ondit confidenciam cordis sui l deo
et confessionem oris et dt Illi consiliati sunt auferre animam meam ego autem in te
non in alio domine speravi et tota confidencia cordis mei in te posui Rom x
loq. corde t in deo dixi ore confitendo corde creditur ad iusticiam ore autem fit
confessio ad salutem Ps x deus meus es tu et salvator meus Ps dixi domino
deus meus es tu qui bonorum meorum non eges in manibus tuis l l potestate
et potestate tua sortes mee l electus mea tam temporalis quam eterna quia p sor
tes fiebant electio ut dicit Ps Vel p aliam literam in manibus tuis sunt tempora
mea sc vivendi et moriendi Job xiiii constituisti terminos eius qui preteri
ri non poterunt Eripe me de manu inimicorum meorum et a persequentibus
me ad literam Eripe sc saulis et suorum complicum et a persequentibus me qua
cumque alia occasione Alr le sic hic orat p liberacione a malis et p adi
pisciendis bonis dt sic quia tu es deus meus ideo eripe me de manu l de
potestate inimicorum meorum sc demonum qui anthonomatice dicuntur inimici et a per
sequentibus me a malis hominibus utrique enim impugnant xpm et membra eius
Ephe vi non e nobis colluctacio con adversus carnem et sanguinem sed adversus
principes et potestates adversus mundi rectores tenebrarum Illustra faciem tuam
super servum tuum salvum me fac in misericordia tua domine non confundar quoniam in
vocavi te ad literam sc fac tuam super servum tuum l super me tua gracia me il
lustrando salvum me fac in tua misericordia non in mea iusticia domine non confun
dar ab adversariis captus seu accitus persecutoribus in pacata sperans quoniam
invocavi te qui potens es exaudire Alr le sic hic orat p bonis adi
pisciendis et dt deus deus meus non solum me eripe de manu inimicorum
meorum sed eciam illustra l manifestata faciem tuam etc super servum tuum hoc
e mea me fore tuum servum et tibi placitum Jo xvii pater clarifica filium
tuum salvum me fac domine non per mea merita sed per tua magis l presenti
et in futuro Ysa xliii Ego salvator et non est absque me non con
fundar l non permitte me sustinere confusionem ab inimicis meis quoniam in
vocavi te orando ad te Johelis ii omnis qui invocaverit nomen domini
salvus erit Erubescant impii et deducantur in infernum muta fiant
labia dolosa Ad literam erubescant impii non potentes assequi finem

Contemptu in persecutione iustorum sic tyranni incedentes per tormenta autem inviros a
fide et non potentes / erubescant et confundantur de eorum violentia sic patet de
Daciano et sancto Vincentio et de Pascasio / et sancta Lucia et multis aliis / et Saul
persequens David et cum capere non potens reversus est ad domum suam confusus et de-
ductus est in infernum post vitam istam si in sua malicia perseveravit / hoc autem dice-
bat David non zelo vindicte sed divine iustitie / cui est applaudendum iuxta illud
Psalmi letabitur iustus cum viderit vindictam / muta fiant labia dolosa id est Saulis qui
aliquando vocabat David filium j Regum xxiiij ubi dixit Saul numquid hec vox
tua est fili mi David et levavit Saul vocem suam et flevit et sic comparatus ad
horam in pace dimisit eum ad mortem et labia adulatorum [illegible] et zyphaeorum
qui prodebant [illegible] ad David in urbibus et in [illegible] cum tradere in ma-
nus Saulis j Regum xxiij Alia littera sic habet pro sua liberatione petit incarceratorum
punitionem et dicit non permittas me domine confundi ab inimicis meis sed potius impii
erubescant in iudicio tuo ysaie xlj confundantur et erubescant omnes qui pugnant
adversum te / et deducantur in infernum iudicis pacto / Judith xxv [illegible] maledicti
in ignem eternum / muta fiant in inferno labia dolosa perpetuo silentio eis im-
posito j Regum ij impii in tenebris conticescent Psalmi obstructum est os loquentium
iniqua / Que loquuntur adversus iustum iniquitatem in superbia et in a-
busione / ad litteram que loquuntur adversus iustum id est adversum me qui nichil eis no-
cui sed benefeci / que locuntur iniquitatem de me dicentes quod quererem malum Sauli
regi j Regum xxiiij / in superbia et in abusione quia aliqui de David loquentes
superbe iactabant se ut caperent regis inimicum et aliqui in abusione mediante
detractione ipsi David ut haberent gratiam Saulis / Alia littera sic habet declarat
ordine qui sunt labia dolosa et dicit / muta fiant labia dolosa que loquuntur in-
iquitatem adversus iustum id est Christum et membra eius blasphemando Luce vj beati eritis
cum vos oderint homines et dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me
mentientes in superbia cordis Proverbiorum xj ubi fuerit superbia ibi erit et contumelia
et in abusione omnis magni de beneficiis domini Ecclesiastici viij [illegible] honorum pri-
cipum et honore qui eis collatus est abusi sunt in superbia / Quam magna
multitudo dulcedinis tue domine quam abscondisti timentibus te / non tamen hic
deserit equitas divine retributionis quando ad sustinendas patienter persecutiones
propter deum / et sic invitat fideles ad patienter sustinendum ubi diligite dominum
Psalmi dicit quam magna id est valde magna multitudo dulcedinis tue domine in futura
beatitudine quod oculus non vidit et auris non audivit in cor hominis non ascendit
que preparasti diligentibus te / ysaie lxiiij Alia littera sic habet hic est in psalmis principaliter
in qua post eminentiam multitudinem tribulationum subditur consolatio et post tantam
collationem bonorum dicens / o quam magna est extensive multitudo intensive dulce-
dinis tue intime ineffabilis et multipliciter magna quasi dicat dulcedo et leti-
tudinis de tua visione domine est ita magna et longa quod nunquam finem habebit
et ita mixta quod diminui non potest / Ecclesiastici xxiiij spiritus meus super mel dulcis
quam dulcedinem abscondisti timentibus te id est ad opus preparasti timentium te illam
salvans et conservando aliis occultando usque ad iudicium ysaie xliiij oculus
non vidit deus absque te que fecit et ista dulcedo precipue consistit in dei visione
qua etiam iam in iudicio fruitur anima Ecclesiastes xj dulce lumen oculis videre solem
Perfecisti eis qui sperant in te in conspectu filiorum hominum / ad litteram perfe-
cisti id est perfectam rem fecisti et parasti eis qui sperant in te / spe debita / que est ex
gratia et meritis provenientes in conspectu filiorum hominum id est qui non timent nec erube-
scunt suam spem coram hominibus eorum persecutionibus / Alia littera sic habet ostendit
quod electi perfecte habebunt illam dulcedinem visionis divine et dicit illa dulcedine
magna et multa perfecisti id est perficiens domine post iudicium eis qui sperant

Sperant in te qui resumet gloriosum corpus. Alio pacto iudicio amplitudinem caritatis
dei demirabitur electus non solum occulte in corde sed manifeste in conspectu filiorum ho-
minum qui non secundum adam sed secundum filium hominis vivunt eis demirando. Mat. x. Qui
confitebitur me coram hominibus confitebor et ego eum coram patre meo. Luc. xii. Omnis
quicumque confessus fuerit me coram hominibus et filius hominis confitebitur eum coram patre suo et
angelis suis in conspectu filiorum hominum. Alio qui non secundum adam sed secundum filium ho-
minis vivunt. Abscondes eos in abscondito faciei tue a conturbatione hominum.
Ad literam abscondes eos in abscondito faciei tue id est coram facie tua que hominibus hic nunc
est abscondita a conturbatione hominum quia dicitur Sap. iii. visi sunt oculis insipientium
mori illi autem sunt in pace. Alle(gorice) sic hic tangit beneficia in amotione ma-
li in futura vita et etiam in presenti et dicit electos tuos qui sperant in te pertrahuntur
dulcedine tue caritatis ostendes in conspectu filiorum hominum id est qui vivunt secundum filium hominis
sed post iudicium abscondes electos eos cum abscondito faciei tue id est ne ipsi electi
et facies tua aspectus ab impiis videantur. Ysa. xxvi. tollatur impius ne vi-
deat gloriam dei. ante iudicium vero videntur sic etiam vel in abscondito faciei tue id est in
secreto visionis ac presentie tue quia electi videbunt te facie ad faciem. Psalmus xxx
xiiii. a conturbatione hominum id est ne ipsi electi turbentur cum hominibus dampnatis.
Sap. v. videntes turbabuntur timore horribili. et etiam mali aspicere tenent
ipsos electos. Proteges eos in tabernaculo tuo a contradictione linguarum.
Ad literam quia non solum proteget deus suos in futuro seculo, sed etiam aliquando
in presenti id est in hoc seculo proteges eos in tabernaculo tuo spiritualiter proteges eos in presenti
seculo a detractione linguarum id est ab illis qui linguis suis tractabant de mor-
te eorum. Alle(gorice) sic hic ostendit beneficium quod exhibet deus suis electis in presenti
vita et dicit domine deus tu abscondes in futura vita electos tuos a conturbatione hominum
et in presenti vita proteges eos in tabernaculo tuo id est in ecclesia militante. Zach. x.
dominus deus exercituum proteget eos a contradictione linguarum id est scismaticorum et
hereticorum calice suis linguis et ore contradicentium. Job xvi. surrexit falsiloquus
adversus me contradicens mihi. Benedictus dominus quoniam mirificavit misericordiam suam
mihi in civitate munita. Ad literam quia congratulatur david ab habitatoribus
ceille qui tractabant inter se ipsum tradere in manus saulis. primo Reg. xxiii. ideo
gratias agendo sequitur dicens benedictus dominus qui mirificavit misericordiam suam in me mirabiliter
liberando in civitate munita id est in ceilla in qua tradidit eum saul tempore eo quod
erat civitas fortis et clausa secundum quod habetur primo Reg. xxiii. nunciatum autem
est sauli quod venisset david in ceillam et ait saul tradidit eum deus in manus
meas conclususque est quia ingressus est urbem in qua porte et sere sunt. Alle(gorice) sic
hic pro beneficiis eminentis deum laudat et se humiliat et dicit benedictus sit deus ubique
laudandus et glorificandus. ii Cor. primo benedictus deus et pater domini nostri ihesu cristi qui
tot beneficia sanctis suis ostendit. et qui mirificavit id est mirabilem fecit et ostendit
misericordiam suam dona sua habundanter et mirabiliter diffundendo in civitate
munita id est primo in ierusalem deinde in toto mundo spiritu sancto misso in igne super
discipulos extunc totum mundum replendo. Sap. primo spiritus domini replevit orbem terrarum.
Ego autem dixi in excessu mentis mee proiectus sum a facie oculorum tuorum.
Ad literam ego dixi in excessu mentis mee. Ieronimus transtulit de hebreo veritate ego
dixi in stupore meo. stupor enim est quidam excessus mentis. David autem fuit
tunc positus in stupore magno quando audivit quod saul veniret ad obsidendum
eum tunc dixit david domine proiectus sum a facie oculorum tuorum quasi dicat video quod ego
sum positus extra custodiam tuam. Alle(gorice) sic dominus mirificavit misericordiam suam in me
ego autem considerans fragilitatem meam propriam et tribulationum et tediorum multi-
tudinem ut vir iustus dixi in excessu mentis mee id est in pavore seu in
stupore pre multitudine persequentium. Ps. ibi beniamin adolescentulus in
mentis excessu. proiectus sum a facie oculorum tuorum id est derelictus sum a te cum me-
tu et timoris passionibus video expositum. Ideo exaudisti vocem orationis

mee dum clamarem ad te. Ad literam ideo exaudisti vocem orationis mee liberando
me mirabiliter dum clamarem ad te corde et ore positus in tanta anxietate. Alle-
gorice sic quasi sic me humiliavi ideo exaudisti vocem orationis mee tribulationes meas
mitigando Ecclesiastici xxxv oratio humiliantis se nubes penetrabit dum clamarem
ad te toto cordis affectu te invocando ysaia xxx miserans miserabitur tui ad
vocem clamoris tui statim ut audierit respondebit. Diligite dominum omnes sancti
eius quoniam veritatem requiret dominus et retribuet habundanter facientibus superbiam
Ad literam hic invitat fideles ad tollerandum patienter dicens diligite dominum omnes
sancti eius ita quod non recedatis ab eius amore positi in tribulatione quoniam veritatem
requiret dominus bene remunerando vos pro vestris penis et laboribus et retribu-
et habundanter facientibus superbiam id est vestris persecutoribus eos debite puniendo.
Allegorice sic hic invitat alios ad diligendum deum pro huius beneficiis dilectione
cordis et operis et dicit dominus exaudivit me ut ego et vos similiter exaudiamini
omnes sancti eius diligite dominum nam pro tantis beneficiis que vobis exhibuit nil
aliud quam dilectionem a vobis requirit deuteronomii x et nunc israel quid dominus deus
petit a te nisi ut diligas eum quoniam veritatem requiret dominus in iudicio hoc est
conferet premia amantibus et facientibus veritatem Ecclesiastici xxvii veritas ad eos qui
operantur illam revertetur et retribuet habundanter facientibus superbiam id est superbos
et peccatores iustissime puniendo Ecclesiastici vii vindicta carnis impii ignis et vermis
et nota quod hic capit superbiam pro omni peccato secundum glosam quia initium omnis peccati est
superbia Ecclesiastici x. Viriliter agite et confortetur cor vestrum omnes qui speratis
in domino ad literam viriliter agite resistendo perseverando et prosperando et confortetur cor
vestrum tribulationes sustinendo omnes qui speratis in domino spe debita que est certa ex-
pectatio future beatitudinis ex gratia et meritis proveniens. Quid contineat iste psalmus
et sequentes et quamvis licet sit historialis seu literalis respectu ipsius david sunt
tamen morales respectu nostri in quantum david dedit nobis exempla virtutum. Allegorice sic
quasi dominus dabit premia in futuro amantibus et facientibus veritatem ideo viriliter agite
bene operando ne sit ociosa dilectio vestra sicut mulieribus Naum iii mulieres in
medio tui. Et Ecclesiastici ix civitas parva et pauci viri in ea. Et confortetur cor vestrum
ut fortiter resistatis adversariis impedientibus vos in bono opere et in sanctis me-
ditationibus prima petri v cui resistite fortes in fide. omnes qui speratis in domino
non in hoc mundo

XXXI Beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata. Ad
literam huic psalmo premittitur talis titulus in hebreo, david eruditio, sed
premittitur littera lamech ad designandum quod david est dux eruditionis in
verbis ipsius iuxta hebreos sic eruditio david, in multis sensibus per hoc
enim quod post hic eruditio datur intelligi quod aliquid profundum fuit ipsi david
revelatum, sed quid sit id non apparet in speciali ex littera tituli propter quod varie
tamen hic quasi ab hebreis doctoribus et ab nostris aliis, accipio unum modum dicendi
qui videtur magis probabilis et magis consonus littere, et ipsum prosequar. Glo-
sa dicit quod david fecit hunc psalmum quando sibi fuit revelatum a deo dimissum peccatum
adulterii cum bersabee et homicidii urie, quod non potest sciri nisi per specialem reve-
lationem a deo ii regum xii habetur dixit david ad nathan peccavi peccatum
domino, ad quem nathan, dominus transtulit peccatum tuum non morieris, unde david
propter adulterium et homicidium meruerat mortem corporalem, sed propter suam humilem
confessionem translata fuit ad puerum de bersabee natum, sed predixit sibi
nathan propheta quod erat affligendus temporaliter quasi suscitavit dominus malum contra
eum de domo sua, et post ea per penitentiam et orationes devotas meruit ut sibi
revelaretur dimissio pene peccati et de hoc fecit hunc psalmum, in quo primo
agit gratias de peccati dimissione, secundo orat a residuitate ibi pro hac orabit
Quod dicit Beati quorum remisse sunt iniquitates quantum ad culpam, isti enim sunt

sti in spe et si nō adhuc in re / remissio enim culpe nō fit nisi per graciam ge
t quedā aurā glīe et quorū tecta sunt pctā scilicet ipsi deo nō quod aliquid pos-
sit ab eo celari uel tegi sed quia nō respicit puniendū scilicet pena eterna
Alia lra sic In hec titlo psalmus agit de extasi per gradatus tribulacionibus eccle et
quia tribulacionis accidunt propter petōs nostros / id hic agit de petōrum nrorum cognicione
et accusacione et cfession / vnde et titulus hui psalmi est intellectus david vel viri peni-
tentis / hic enim docetur quid debeamus intelligere / volens agere pnām quod se petōrem
esse / qua huius psalmi est recognicio et accusacio petōrum Intencio nos monere
ad pnām et david in quantum ps agit de petī remissione / 2o de ca remis-
sionis scilicet recognicione et cfessione petī ibi delictū meū / 3o de pnīa seu
satisfaccione ibi pro hac orabit / 4to de fructu pnīe ibi intellectum tibi / primo
ondit quam bonū sit illis qui sunt in gra remissis petīs / et dicit beati scilicet beatitudine
vie et in spe licet adhuc nō habent beatitudinem pfe et in re / illi quorum re-
misse sunt iniquitates vel pctā originalia / de quibus ps dicitur ecce enim in iniquitatibus conceptus
sū / que dicit remitti quia concupia et fomes petī nō totaliter extinguitur in
corpe mortali / sed debilitatur mane per sacramentum baptismi Ro vi nō ergo regnet
petīm in vrō mortali corpe / et beati sunt illi quorum pctā actualia et mor-
talia per eos cmissa / sunt tecta per pnām ne videantur adeo ad puniendum
judicio / et ne videantur ab hominibus ad cfusionem et erubescenciam / pa pe-
nī caritas opit multitudinem petōrum prō x vniuersa delicta opit caritas
vel iniquitates vocat aū baptismum cmissa et pctā post baptismum Beatus vir cui
nō imputauit dns petīm nec est in spū eius dolus / ad decem Beatus vir cui nō
imputatur deus petīm ad eternā puniendū nec est in spū eius dolus quia vere
penitet modo sic exigitur ora Alia lra sic ps ondit quam bonū est nō habent ma-
culam culpe originalis et nō habent maculam culpe mortalis / hic ondit quam
bonū est nō habent maculam culpe venialis nec maculam ypocrisis et simulacōis
vnde ppha in psona eius penitentis tria deo attribuit pro iustificacione que
est in petōrum remissione / 2o occultacionem petōrum adeo per cfessionem / ibi quorum
tecta / 3o attribuit ei plenam remissionem que fit per satisfaccionem id dicit beatus vir
tū 2o / sed qui sunt illi quibus hec fiunt respondet quod homines simplices / nō dicit
nec est in spū eius dolus et hic est ille qui cum sit petōr / intelligit se esse
petōrem / et cum simplicitate vera vera simplex et hic est contra ypocritas in
quorum spū est dolus qui simulant se habere sctitatem quam tū nō habent Est
ergo sensus vsiculi / beatus est ille vir cui dns nō imputauit petīm veniale / sed
statim delet feruore caritatis prō delicta iuuentutis mee etc. nec est in spū
vel in corde eius / dolus vel macula ypocrisis simulans sctitatem quam nō habet /
Jo po ame re iusticia in quo dolus nō est 3 Rg xiiii vxor ieroboam
quare te aliam simulas Quoniam tacui inueterauerunt oīa ossa mea dum cla-
marem tota die ad decem hic auctor ondit remissionis modū et eius
impedimentū / 2o eiusdem cfessionem ibi delictum / Circa primum sciendum quod impe-
dimentū remissionis culpe est eius occultacio sub sctitate spē prō xxviii qui
abscondit scelera sua nō dirigetur / david petīm cum bersabee perpetratum
occultauit et ppter eius maiorem occultacionem vriam occidi fecit / et tū de petō
in petīm miserabiliter ruit deo iuste pmittente et diabolo cooperante / et hoc
est quod dicit david quoniam tacui scilicet abscondendo scelus meum / inueterauerunt oīa
ossa mea / i vires aīe mee ex petōrum cmissione / que per ossa designantur
in quibus csistit robur corporis / sic in viribus aīe robur meritorum mane
in viribus intellectus / dum clamarem tota die / iste clamor nō erat cfessio
petōrum / sed anxietas timoris ne super eum appet diuinū iudiciū per aliquam
manifestam punicionem / ppter verecundiam enim nō aperiebat pctā sua faciendo
pro eis debita sacrificia in lege precepta / que pro variis petīs varie

imponitur et sic multo formidabat ne super eum veniret vindicta divina
aperta. Alia lectura sic. Hic ostendit exemplo suo quam miserabile est remanentibus
in statu culpe scilicet quo ad carentiam boni et incidentiam mali. Et dicit
quoniam tacui confiteri peccata mea et abscondi scelus meum. Ysa vi ve mihi quia
tacui. Ideo inveteraverunt omnia ossa mea id est debilitata sunt quantumque habebam
fortia. Hebr. viii quod antiquatur et senescit prope interitum est. Vel inveteraverunt
ossa mea id est virtutes anime et bona opera. Vel inveterata sunt ossa mea id est defecit
fortitudo mea spiritualis. Tacui quidem et abscondi scelera mea dum mihi cla-
marem tota die anxietate cordis timens ne super me veniret vindicta
die per aliqua manifesta punitionem. Vel dum clamarem tota die id est frequenter
et aperte iactarem bona mea et multa et excusarem mala. Vel sic quoniam ta-
cui confessionem dum mihi clamare oportebat peccata magnitudine mea sicut Gen. xviii
clamor sodomorum venit ad me. Quoniam die ac nocte gravata est super me
manus tua conversus sum in erumpna mea dum configitur spina. Ad literam quoniam
die ac nocte id est continue timui aggravationem manus tue super me. Quare
sic fui in erumpna mea dum configitur spina scilicet contritionis. Ad literam enim natham
propheta fuit contritus et confessus peccatum verecundia deposita ut habetur 2 Reg. xii.
Alia lectura sic. Hic ostendit incidentiam mali in pena exterior et interior et
dicit quoniam die ac nocte id est assidue tam in prosperis quam in adversis gravata est super
me manus tua id est tua potentia et iusticia tribulationes super me permittendo
et humiliando me superbum. Nam geminatio peccati continue merito affligitur. Ps.
Reg. v aggravata est manus domini super azotios. Conversus sum in erumpna mea id est con-
versus sum ad cogitandum de miseria mea. Vel conversus sum id est cognovi miseri-
am meam in erumpna mea id est in defectu tibi gratie dei. Tren. iii Ego vir
videns paupertatem meam. Et hoc dum configitur spina id est contritio vel peccatum in cor-
de meo tanquam punctura conscientiam meam remordens. Et hee sunt spine que
oriuntur in terra maledicta. Gen. iii maledicta terra in opere tuo. Delictum meum
cognitum tibi feci et iniusticiam meam non abscondi. Ad literam hic ostendit causa
remissionis culpe scilicet humilis confessio quam fecit david ad verbum nathan
prophete. Delictum meum cognitum tibi feci per veram confessionem et sacrificium oblationis
et iniusticiam meam non abscondi per reprehensionem qua reprehendit me natham.
Alia lectura sic hic quod est ps. primus in qua agitur de peccati recognitione et confessione
et confitetur peccata omissionis et commissionis. Et dicit conversus sum in erumpna mea
ideo delictum meum cognitum tibi feci id est peccata omissionis per me confessus sum tibi coram
vicario tuo. Vii Josue vii fili confitere peccatum tuum et da gloriam deo. Et
iniusticiam meam non abscondi id est peccata etiam transgressionis seu commissionis que sunt
peiora aperte manifestavi. Job xxxi si abscondi quasi homo peccatum meum. Et
pro. xxviii qui abscondit scelera sua non dirigetur. Dixi confitebor adversum
me iniusticiam meam et tu remisisti impietatem peccati mei. Ad literam
dixi id est firmiter proposui et firmiter implevi confitebor adversum me iniusticiam
meam domino non predicto. Et tu remisisti impietatem peccati mei per tuam gratiam
conversum ad culpam. Alia lectura sic. Hic ostendit effectum confessionis ubi primo dicit se ha-
buisse propositum confitendi. 2° quomodo fecit remissionem peccati et dicit delictum
meum cognitum feci et dixi id est proposui in corde meo proposui firmiter et delibera-
vi. Confitebor adversum me id est accusabo meipsum non alium. Glosa ordinaria. Sic alii
qui faciunt accusando deum dicentes deus ita vel sic voluit. Ut dicitur fa-
tum me fecit stelle me fecerunt et ita dicit Job x. Dimittam adversum me elo-
quium meum. Pro. xviii. Iustus prius est accusator sui ipsius. Iniusticiam meam
domino coram vicario eius sicut fecit david 2 Reg. xii peccavi domino. Dixit ergo natam
ad david transtulit dominus peccatum tuum et tu remisisti statim absque mora. Ysa.
lxv antequam clamet ego exaudiam. Impietatem peccati mei id est non solum reatum
peccati sed etiam impietatem id est tacitunitatem et occultationem peccati mei. Propterea

Confitendum e propter multas causas / pmo qr petor p confessionem evomit virus
i venenum dyaboli 2o qr p confessionem scam diminuitur pena / 3o qr p confessionem
homo efficitur inimicus dyaboli et hoc e valde bonum / 4to qr confessio liberat
a dyabolo et coniungit deo Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore oportuno
Ad literam hic dauid orat ut compleretur a radiuo / 1o monitorum communi ita
aliquos ibi nolite fieri etc / pmo dt pro hac scilicet re que p ea subditur / tum in tempore
ad exitum pro hac orabit etc / orabit omnis sanctus i a culpa perpetrata emundatus
in tempore oportuno qd e tempus remissionis culpe tunc enim sunt preces exaudibiles
qr in gratia facte Alr 2c sic hic e tercia pars psalmi in qua agit de penitencia
et satisfactione cuius pars e oracio et pmo ostendit qd sancti viri orant pro remissione
peccatorum / 1o qr impius de hoc non curat / et e hic diaplasma i diuisio psalmi
p silencium interpositum p quam ostenditur quedam diuersitas dictorum et dicendorum / et
dt tu remisisti impietatem peccati mei eciam quo ad penam orabit ad te omnis
sanctus / excepto scilicet sanctorum i xo et matre eius Eccl iii qui timet dominum exo-
rabit p peccatis i tempore oportuno i in tempore gracie 2 Cor vi ecce nunc tempus acce-
ptabile ecce nunc tempus salutis / uel in tempore oportuno i in hac vita u est tempus
oportunum Uerum tamen in diluuio aquarum multarum ad eum non approximabunt
ad literam ostendit p quo sit orandum et dt verum tamen i diluuio aquarum multarum i re-
pentini vehementer sed p peccati recidiuum de hoc dicit orare deum omnis e-
mundatus a peccatis Alr 2c sic hic ostendit qui non agunt penitenciam et dt quamuis
omnis sanctus oret p remissione peccatorum eciam quo ad penam / verum tamen illi qui sunt
i diluuio aquarum multarum i carnalium concupiscenciarum ps Saluum me fac deus
quoniam intrauerunt aque usque ad animam meam / uel qui sunt in diluuio a-
quarum i diuersarum sectarum et heresum Pv ix aque furtiue dulciores
sunt / ad eum i ad deum non approximabunt penitenciam agendo / uel p penitenciam
vel non approximabunt ad eum i ad sanctum ipsum imitando / uel aque non
approximabunt ad sanctum Tu es refugium meum a tribulacione mea que cir-
cumdedit me exultacio mea erue me a circumdantibus me Ad literam
tu es refugium meum a p. mea que circumdedit me in adulterii et homicidii p-
petracione exultacio mea relaxando culpam qr sic remissio culpe est
penitentibus causa leticie / ita eius remissio e causa leticie / erue me a c-
ircumdantibus me i a demonibus qui querunt impellere ad recidiuum Pe v
aduersarius vester dyabolus tanquam leo querit quem deuoret Alr 2c sic hic ostendit
modum quo sit orandum pmo includens persuasionem 2o supplicacionem et dt p hac
remissione peccati orabit omnis sanctus dicens / domine deus tu es refugium meum
et non e alius ps xviii turris fortissima nomen domini ad ipsum currit iustus
et saluabitur a tribulacione i in tribulacione mea quam pacior in hoc seculo
propter peccata mea que circumdedit me undique affligendo ps circumdederunt
me dolores mortis Job xvi circumdedit me lanceis suis / et tu domine
es exultacio mea letificando me p spe futurorum bonorum 2o erue me i li-
bera me a circumdantibus me undique malis culpe et pene / uel erue me
a carnalibus i a demonibus me temptantibus temptacionibus mundi carnis et dya-
boli circumdantibus me undique Intellectum tibi dabo et instruam te in via
hac qua gradieris firmabo super te oculos meos Ad literam hic 2m
hebreos allegat dauid causam que debeat eum preseruare a culpa et dt
erue me a carnalibus me i a demonibus me temptantibus qr dixisti mihi in-
tellectum tibi dabo ad cognoscendum agenda et instruam te ad vitandum vitan-
da / firmabo super te oculos meos sic sicut rem quam volo custodire cum
diligencia / qui enim vult custodire diligenter rem aliquam / attentos oculos
habet super ipsam et qui custodire vult dixit dominus ista ad ipsum dauid / dicit qr
dixit ei 2 Reg vii u dixit dominus Ego tuli te de pascuis etc sc / et fui

tecū in omnibꝫ ubicūq ambulasti Alr lr sic hr e ista ps principalis
in qua agit de fructu pnie / et e hic dyapsalma et ps tangit duas
utilitates pnie s; illuīacōz intellect9 et confirmacōm affectꝫ et dt dnꝫ quis
es exultacio mea erue me a circumdantibꝫ me Respondit dnꝫ ego intellectum t
dabo ut te cognoscas 2 ad thimo 2 dabit t deus in oībꝫ intellectum et scias
q omnia sunt ex gra dei / intellm dabo t intellectum quo intelligunt bona spualia
ad appetendum et pene eterne ad fugiendum / et instruam quid agere debeas
et ut non oblivisceris ad psequendum bonum et fugiendum malum 2 paralip
xx cum ignoremus quid agere debeamus hoc solum ut oculos nras dirigamus
ad te / in via hac presentis vite qua gradieris s; in via fidei morum et p-
ceptorum dei / hec e via que ducat ad vitam Act vii firmabo sup te oculos
meos i gram meam s; appetendo et diligendo sic pr sup filium suum
ne declines a rectitudine iustie 2 paralip xvi oculi dni vniversam terram
contemplantur et prebent fortitudinem hijs qui sunt corde pfecto Nolite fi
eri sicut equus et mulus in quibꝫ non est intellectus / ad lram hic david
monet alios ut caveant a peccatis que homi pstantibꝫ non solum e cogitare
de se sed etiam de sua specie / et dt nolite fieri sicut equus et mulus i sequentes
appetitum sensitiuum vivendo vita bestiali quibꝫ non e intellectus q. d. nulla
culpa e in brutis animalibꝫ que non hnt intellectum p quem possent refrenare
appetitum sensitiuum sed i hoībꝫ ronem hntibꝫ hoc e culpabile que p ronem pos-
sunt appetitum sensitiuum refrenare / Alr lr sic hic hortatur peccatores ad pniam
et qui nolunt cōverti ad pniam / orat ut coherceantur et dt dnꝫ peccatoribꝫ pnie rebel-
libꝫ dat intellectum / et ego vos peccatores nolite fieri sicut equus i superbi et elati
sicut ut iactetis vestra sic equus in superba cervice incedit et mulus i
pigri et stolidi ad pniam agendam / quibꝫ equo et mulo non e intellectus
qui non agunt discrecione racionis sed impetu sensualitatis / Unde et pecca-
tores Ps homo cum in honore esset non intellexit Johel p computruerunt
et iumenta i stercore suo / Vel sic nolite fieri sicut equus i gentilis populus
indomitus qui ad ydola adorant et mulus i iudei pigri et stolidi
qui legem dei pluralizant quibꝫ non est intellectus que gentiles exigunt istu
carnali sensuum / Vel alr sic nolite fieri sicut equus sine discrecione sessorem
dyaboli suscipientes / et sicut mulus sine discrecione onera peccatorum portantes
quibꝫ non e intellectus que equo nulla e discrecio sessorum et mulo nulla
discrecio onerum In chamo et freno maxillas eorum constringe qui
non approximant ad te / ad lram hic david deprecatur deum de rebellibꝫ
appetitum sensitiuum sequentibꝫ et dt In chamo et freno maxil. eorum constrin-
ge i eos qui sunt sicut equus indomiti penis et laboribꝫ eos affligere
ita que pena dante eis obediant t ad metum / sic frequenter legitur in li. iudic
q filij isrl relinquentes deo p ydolatrias tradebantur i manus affligen-
tium eos / et tunc revertebantur ad dnm et ad verum dei cultum / Alr lr sic
hic orat deum ut peccatores coherceat qui nolunt cōverti ad pniam et dicit
In chamo et freno maxil. constringe i victualia quibꝫ lasciviunt eis
subtrahe Eze xxix ponam frenum i maxillis tuis / eorum qui non approximant
ad te i nolunt approximare se humiliando et penitendo / ut sic ego hortor
peccatores ne sint sicut equus et mulus / q si nolunt audire extunc tu dne i
chamo i p maiorem tribulacionem et freno i p minorem et modicam tribu-
lacionem / maxillas eorum constringe i pravitatem et voluntatem a suis conatibꝫ
p tribulacionem impedi et cohibe ysa xxxvii ponam circulum i naribꝫ tuis
et frenum in labijs tuis / ut maxillas eorum constringe i da eis penitenciam
bonorum temporalium ut approximent ad te / Alr mala que nobis opprimunt ad dm ut re
appellemus

Multa flagella peccatoris sperantem autem in domino misericordia circumdabit. Glo
sam. hic ponit sue monitionis retributionem dicens multa flagella peccatoris
i. multe pene peccatoribus obstinatis in inferno sunt reservate Deut° xxxii ubi enu-
merans multis flagellis dicit nonne hec condita sunt apud me et signata in thesau-
ris meis. mea est ultio et ego retribuam eis in tempore etc. sperantem autem in domino
spe debita que est certa expectatio future beatitudinis ex meritis et gratia proveniens
misericordia circumdabit in futura beatitudine in qua ex dei gratia circumquaque habebit materiam le-
ticie supra se in visione divina, infra se videndo inferni tormenta que evasit
ex dei gratia circa se et sociorum angelorum societate gratiam. Talis est sensus hic post
penitentiam consolationem promittendo misericordiam et puniendo esse in peccatoribus
et dicit constringe maxillas eorum qui non approximant ad te. et sequitur multa etc. flagel-
la peccatoris quantumcumque flagellatur aut in presenti aut in futuro Deut° xxxi ubi enumerat
multis flagellis dicit et ut dicitur prov. xxvi flagellum equo et chamus asino et vir-
ga in dorso imprudentium. prov. xix parata sunt derisoribus iudicia et mallei
percutientes stultorum corporibus. causa malis status peccatoribus. sperantem autem in domino
non de se presumentem vivere iuste et de peccatis penitentiam agentem misericordia circumdabit
undique eum protegendo et conservando vel misericordia circumdabit in futura beatitudine
in qua ex dei misericordia est et supra qui conatur se in misericordia et in satiabiliter
Letamini in domino et exultate iusti et gloriamini omnes recti corde. ad Le-
tamini hic excitat iustos ad laudem dei dicens letamini in domino gaudio interiori et
exultate gaudio exteriori quia exultatio dicitur quasi extra saltatio in magnitudine gaudi-
um interius prorumpit exterius in vocibus divine laudis. et gloriamini omnes recti corde
Cor. 1° gloria mea hec est testimonium conscientie mee. hec enim est vera gloriatio quam
conscientia non remordet de gravi peccato. Talis est sensus hic consolatur iustos in spe
et rectos in intentione et dicit quod sperantem in domino misericordia circumdabit. ideo iusti
letamini interius in corde in domino non in seculo. et exultate exterius in corpore
Philip. iiii gaudete in domino semper etc. et gloriamini gloria bone conscientie 2 Cor. 1°
gloria mea hec est testimonium conscientie nostre. ps. omnis gloria filie regis ab intus etc.
omnes recti corde i. qui habent voluntatem conformem et subditam voluntati divine
ut recti diligunt te. Cant. p° recti diligunt te. causa finis penitentie et confessionis
quia leticia interior in corde exultatio exterior in corpore et gloriatio in utraque.
Nota ista totum peccatum debemus penitus fugere Ier. iiii. primo quia non sinit habere
gaudium cum ipso est fur operis meritorum vite eterne Ier. v. iniquitates
sue ceperunt impium et funibus peccatorum suorum constringitur. scilicet ne possit facere opus
meritorium. 2° quia vastat bona que invenit in anima Ioelis p° ad te domine
clamavi quia ignis comedit speciosa deserti. 3° reddit hominem abhomina-
bilem deo angelis et hominibus. ps. corrupti et abhominabiles facti sunt etc.
quarto quia confusionem facit et remorsum in conscientia Ysa. xlviii cor impii quasi mare
Exultate iusti in domino rectos decet collaudatio. Fervens
ad laudem huius ps° non premittitur aliquis titulus in hebreo. et sic
Augustinus dicit quod non sit distinctus a precedenti. sed Hieronymus
ponit distinctum ab aliis psalmis sed titulum non habet nisi sicut Augustinus
dicit omnes psalmos factos fuisse a david. sed ista opinio mihi non placet. sed dicit
quod iste ps. sic et alii sunt et ab aliquo sancto propheta. quicumque sit ille sive david
sive alius. et ex continentia littere videtur stilus esse ad hoc quod per levitas cantaretur
in templo patet quod probabile est quod david eum fecerit. et dividitur in duas partes
primo auctor huius psalmi inducit fideles ad dei preconium. 2° ondit preconii
premium ibi beata gens. primo dicit exultate iusti in domino i. ex vobis in domino sal-
tate per devotionem. rectos decet collaudatio et hoc duplici ratione. una
assumitur ex parte laudantis. decens enim est ut deum laudet de rectitudine
sua quam tamen non potest nisi ex divina gratia que subicit partem superiorem anime
tibi deo et vires inferiores rationi. et in hoc consistit hominis rectitudo. Talia

Racio accipit^r ex pte dei qz cum eius bonitas et maiestas sunt infinite
pces petoz coram eo sunt indigne Ecci xv non est speciosa laus i ore
petoris no debent laudare a iustis Alle le sic In pcedenti ps^o tractatur
de petoz intellectu et recognicione et in hoc est magna laus dei io hic
agit de laude dei Titulo in finem psalmus dauid expo^r sic iste ps dirigens
nos in finem i in xpm attribuit^r xpo dauid tamq^m actori mag hec ps est
dine potencie et ine comendacio Intencio e nos ad laudem dei incitare
et diuid^r qz ondit qm dz laudare deum 2° quo mo ibi confitemini 3° qre
qz rectum est ps dt exultate iusti i dno i fideles nos i hoc modo ipsum
deum letantes laudando psalmi iiij gaudete in dno qz ibi 2° qz rectos
i iustos qz iusticia e rectitudo voluntatis ppt se seruata 2^m anselmum rectos
i iustos Cassi^o non peccatores Ecci xv non est speciosa laus in ore petoris
decet collaudacio i ore iustorum tm in pspis quam in aduersis vnde collaudacio
2^m Aug et Ro xv ut unanimes vno ore honorificetis deum Nota q^d
in quibus debent exultare de quatuor pmo de psite puritate psa Cor primo
gloria nra hec e testimonium consciencie nre 2° de capituli tribulacione psa Cor xi
libenter gloriabor i infirmitatibus meis Act v Ibant apli gaudentes a co
spectu concilii et 3° de eterne glie expectatione Ro xii spe gaudentes
pe letatissima i hijs que dm suis in cristo de frequenti memoria in anis
xpi Aug vi in aut absit gloriari nisi in cruce dni nri i^v xpi Confi
temini dno in cythara in psalterio decem cordarum psallite ei Ad liram
confitemini dno confessione laudis in citara in psalterio de cor psal illi Hic
exprimit^r ista instrumenta qz diuine laudes cantabantur p leuitas in templo
no solum vocibus humanis sed etiam musicis instrumentis 3° Re et 2 parlip in
in pluribus locis d^r aut hic in psalterio decem cordarum i d enim instrum sic fuit
factum in veneracionem decalogi decem preceptorum Falk le sic hic ont^r quod iusti
debent laudare deum qz carnem domando legem implendo mente letando et vo
ce clamando et dt exultate iusti et confitemini dno confessione laudis i citara
i mortificando et domando carnem ppriam qz significatur p citaram que ex cesis
cordis ab inferiori sonum Ysa xxiij Sume citaram circui ciuitatem bene
cane meretrix obliuioni tradita in psalterio decem cordarum psalli illi i im
plete decalogum decem preceptorum dei naz mandata legis reddunt huiusmodi
concordanciam dulcem mortificacio enim carnis sola parum valet Ber nullum
bonum operis sacrificium inpendit qm a prioribus caritate discordat io pg
citaram subiungit de psalterio vel sic in citara et psalterio i in aduersis et p
speris vel in citara i p opera mie et p alia bona opera et in psalterio i p
concordiam caritatis Cantate ei canticum nouum bene psallite in vociferacione
Ad liram can ei can nouum Sic enim amor carnalis se fingit ad inueniendas
cantilenas et nouos modos cantandi multo magis amor diuinus se fingit ad
inueniendos nouos modos deuocionis et laudis diuine Falk le sic hic ondit
qz iusti debent deum laudare etiam confitendo et mente letando et dt cantate
ei scz dno canticum nouum exultantes ardenti deuocione in cordibus nris de
omnibus rebus et maxime de vbo incarnato qz canticum vetus cantant cupiditates
nouum vero caritas Ys xxx nouum faciet dns sup terram mulier circumdabit
virum bene psallite ei scz dno in vociferacione i alta voce cantantes Ysa vi cla
mabat alter ad alterum scs scs scs vel 2^m aliam liram in iubilacione
i ineffabile gaudium exprimere no valendo vel in vociferacione i ex magni
tudine ineffabili leticia mentis Quia rectum e vbum dni et oia opa eius i fide
Ad liram hic ad persuadendum suum propositum adducit exemplum rectum i pso ibi
vbo dni 3 ibi dns dissipat pa ro corp^r ex dei fidelitate qe e certissi
ma vnde dt qm rectum e vbum dni io quod bene debent laudare deum qz vbum
dni rectum e et oia opa eius in fide i in fidelitate Rom enim d^r tuis

mediū nō exit ab extremis · verbum aut medium est int intencionē
loquentis et eius effectū · et id dr̄ verbū rectum qd nō declinat ab intencione
loquentis et eius opere · et sic ē in deo qr verbū eius pducit effectū sine egressu
ab eius intencione · fidelitas aut dei consistit i sua iusticia · misericordia
Alia lr̄ sic hic ondit quare deū laudare debeat qr ratione veritatis et bo-
nitatis et dt̄ Recto laudare debetis dominū qr rectum ē verbum eius · i · verax
ē in promittendo · seu eius promissio ē vera Eccl. v displicet deo infidelis
et stulta promissio · et omnia opera eius in fide · i · sunt fidelia omnia eius opera
qr verax ē implendo et operando · qr nichil promittit qd ope nō implet
Num xxiii nō ē deus qd homo ut mentiatur · nec ut filius hominis ut mutetur
Vel omnia eius in fide · i · cum fide qr sine fide impossibile ē placere deo
Diligit misericordiam et iudicium misericordia dni plena ē terra · ad literam diligit
misericordiam et iudicium · iudicium enim ē effectus iusticie sed qr misericordia superexaltat iudi-
cium Jaco ii id se misericordia dni plena ē terra Alia lr̄ sic hic ondit qd deus est
laudandus ratione bonitatis · et dt̄ dns diligit misericordiam subueniendo i tribula-
cione et peccata remittendo · et diligit iudicium retribuendo vnicuique iuxta
opera sua · Ps · misericordiam et iudicium cantabo t̄ dne Ps c i sive misericordiam et iudici-
um magis placet deo quam victime · misericordia dni plena ē terra · i · effectus misericor-
die tam in corporalibus quam in spiritualibus plena ē terra · i · homines terreni pleni sunt
effectus misericordie dei nō celi · i · angeli qr misericordia dei redundat i terra nō in celo
Verbo dni celi firmati sunt et spu oris eius omnis virtus eorum Ad literam
hic post ē racio diuine laudis que accipitur ex infinita dei potestate et maxime
in corporibus celestibus et dt̄ verbo dni celi firmati sunt · q̄ · d · venerabile ē ut
deū laudetis qui est tante potestatis qr solo eius verbo celi firmati · i · stabiles sunt
et incorruptibiles qr nō sunt susceptibiles peregrinarum impressionum secundum philosophum · et
spu oris eius hoc ē flatu ipsius et loqr̄ de deo more humano qr flatus proce-
diens ab ore hominis formatus ex aere respirato ab anima ut continuetur corpori
anima · aer aut vocatur frequenter spiritus in scriptura · omnis virtus eorum · In tri-
latere Jo iiii Eccl · continue omnis ornatus eorum id est que intelliguntur stelle
et in idē redit · qr in variis stellis sunt varie virtutes et influencie Alia
lr̄ sic hic ondit qd laudandus ē ratione potestatis creantis et dt̄ verbo dni · i · per
filium dei patris · celi firmati et creati sunt Gen · p · In principio creauit deus
celum et terram · vel celi · i · viri celestes siue etiam angeli tam maiores qr
minores · firmati sunt · i · stabiles facti sunt et spu oris eius · i · per spiritum sanctum
qui procedit a filio qui ē os patris · omnis virtus eorum · i · firmata est · Ps viii
qm videbo celos tuos etc Congregans sicut in vtrem aquas maris ·
ponens in thezauris abissos · ad literam hic continue ondit diuinam potestatem in cor-
poribus inferioribus dt̄ Congregans sicut in vtre aquas maris · ex hoc dicunt aliqui
qd aque maris in occeano sunt contra naturam suam detente ita qd si dimitterentur
fluerent super terram qr sunt altiores terra ut dicunt in medio occeani · sed
hoc nō videtur verum qr omnia grauia fluida tendunt ad centrum vndique secundum
angulos rectos · et id sic aque occeani sunt demissiores terra ut recipiuntur
ita in medio qr aque vndique tendunt ad centrum · igitur congregatio aquarum
in locum vnum · ut continue Gen primo facta fuit et apparuit arida et ad conuersacionem
hominum et aliorum animalium · racio tamen in occeano stetit tamquam in loco naturali · et
dicit ibi congregatæ sicut aque in vtre qr prius erant alibi diffuse · ponens in the-
zauris abissos · i · inferiores aquas maris que sunt hominibus occulte sicut illa
que i thezauris reponuntur · qr aut aque maris nominentur abisso uel abissi
p3 Gen po et tenebre erant super faciem abissi · et spiritus dni ferebatur super
aquas · idem enim significatur nomine abissi et aquarum Alia lr̄ sic hic ondit
qd laudandus ē deus ratione sue sapiencie in colligendo aquarum · et dt̄ dominus

firmat celos congregans et colligens aquas maris in unum locum sicut in utre
et littoribus cetendo. Gen. j. Congregentur aque que sub celo sunt in locum unum.
Job xxxviii qui conclusit hostiis mare. vel sic mistice congregans sicut in utre
aquas maris id est tribulaciones potentum secularium ne exeant quantum multi tirampni exi-
rent ad persequendum fideles sed compescuntur voluntate dei ne possent nocere. po-
nens in thesauris abissos id est occultas profunditates aquarum sub visceribus terre
per quos fluunt etiam super aquas. Vel sic mistice ponens abissos id est peccatores
in suis thesauris. sicut de paulo persecutore fecit thesaurum et vas electionis. vel
ponens abissos in thesauris id est tolerat malos peccatores ut per eos purget bonos
tamquam thesaurum suum. Timeat dominum omnis terra. ab eo autem commoveantur omnes
inhabitantes orbem. ad literam hic propheta invitat admonendo ut timeat dominum
omnis terra id est omnes habitantes in terra quia terra est elementum insensibile. in quo non cadit
timor. ab eo autem commoveantur etc. cum pertinet timoris et est species eiusdem sine ad
maiorem expressionem. Tale est. sic hic movet ad timorem dei deus quia ita po-
tens est ut timeat dominum et si non amore tamen timore ut cum eum non pertinet(?) non
aliud. omnis terra id est omnis homo ponendo omnes per contrario(?) Eccl. xii. deum time
et mandata eius observa hoc est omnis homo. Jer. x. quis non timebit te o rex
gentium. ab eo autem commoveantur id est cedant ad eius imperium non ad mandatum
dyaboli. commoveantur omnes inhabitantes orbem id est omnes homines morales(?) id est
hoc modo non terroribus sed timuerunt(?) tantum. vel omnes fideles habitantes in
ecclesia. Job xxxvii super hoc expavit cor meum et emotum est de loco suo.
Quoniam ipse dixit et facta sunt ipse mandavit et creata sunt. ad literam
hic ponit racionem timoris dei quia ipse dixit et facta sunt. sicut cum simplici voluntate
omnia creavit ex nichilo. ita omnia potest in nichilum redigere et ideo merito debet
quis racionalis creatura timere et hoc timore filiali et sequi preceptum eius. Tale
est. sic hic allegat probatur creatoris operacio ex aliquo vel materia. secundo ex ni-
chilo vel materia et dicit quia ipse deus dixit id est disposuit et voluit. Gen. j
primo dixitque deus etc. et facta sunt formata ex materia informi. ipse mandavit
id est voluit et precepit et creata sunt ipsa informis materia. et communiter materia
ex nichilo in esse producta. Dominus dissipat consilia gentium. reprobat autem
cogitaciones populorum et reprobat consilia principum. ad literam hic dicit quod deus potest
omnia removere et reducere prout sibi placet et dicit dominus dissipat consilia gen-
tium patet Gen. xi de filiis noe qui inierunt consilium edificandi turrim cuius
cacumine pertingeret ad celum sed dominus reprobavit eorum consilium. ita confundens
eorum labium ut non intelligeret unus sermonem proximi et sic cessaverunt ab opere in-
choato. reprobat autem cogitaciones populorum. hoc apparuit in egipciis cogitantibus
tam capere filios israel inter desertum et mare rubrum sed dominus eos submersit
et filios israel liberavit. Exo. xiiii. et reprobat consilia principum. patet in li regum(?)
quia multi reges convenerunt admonentes(?). ut [illegible] vasue et populum israel sed
fuerunt debellati et occisi. Tale iste versus potest exponi de machinacionibus
contra david adeo dissipat [illegible] dicitur dominus dissipat consilia gentium id est populi saul
et eius satellitum qui persequebantur david mortem querentes. sed ipsi non obtinu-
erunt obtentum vel intentum. reprobat autem cogitaciones populorum id est philisteorum qui da-
uid invenientes(?) super israel venerunt cum exercitu magno. qui tamen debellati fu-
erunt. ab eo et subiugati 2 Reg. v. et reprobat consilia principum id est absalon et
achitofel. et eorum qui erant principales in israel contra david insurgentes
sed per magnam partem fuerunt occisi et reliqui fugati 2 Reg. xviii et quod hoc fuit
divina providencia. Tale est. sic hic allegatur consilium malorum et minorum et
dicit dominus dissipat id est frustrat vel destruit consilia ne habeant effectum gentium
id est carnalium vel gentilium prudencium. consilia contra se et contra suos ita ne ha-
beant effectum qui volunt extinguere nomen xpianum. et reprobat cogitaciones

populorum i iudeorum contra se et suos / vel contra ecclesiam stabit / hec autem in glosa
dupliciter exponitur vel ut nomine gentium et populorum idem intelligantur scilicet iudei
qui duxerunt gentes propter pessimam vitam / et duxerunt populi propter legem bonam / consilia
dicuntur propter deliberationem / cogitationes autem ante deliberationem / vel ut nomine gen-
tium intelligantur gentiles in nomine populorum iudei quia populus est multitudo hominum
sub una lege viventium / utrorumque consilia et cogitationes reprobat consilia que fiunt post
deliberationem contra ecclesiam reprobavit Job v qui dissipat cogitationes malignorum
ne possent implere manus eorum quod ceperant qui apprehendit sapientes in
astutia eorum et consilia pravorum dissipavit / et reprobat consilia principum i ma-
iorum tirannorum huius seculi ac demonum Consilium autem domini in eternum ma-
net cogitationes cordis eius in generatione et generationem / ad literam quia predestinatio
sua sive divina prudentia que in sui dispositione nec fallit nec fallitur
id est consilium autem domini in eternum manet etc quia licet divina sententia aliquando mutetur
ut de niniuitis Jone iii tamen eius consilium non mutatur consilium enim dei
proprie accipitur pro divina ordinatione prout est in scriptis Sententia autem aliquando accipitur
pro minis et comminationibus hominum que sunt variabilia Alia lectio sic hic alle-
git domini beneplaciti immobilitatem / quo ad consilia et cogitationes et dicit
dominus reprobat consilia principum / consilium autem domini de rebus faciendis et
de operibus gratie / in eternum manet i nullo tempore dissolvitur nec frustratur cogitationes
cordis i sapientie eius de rebus agendis ut de operibus nature / vel
cogitationes cordis eius i predestinatio in qua sunt omnia reposita / manent
in generatione presenti et futura ysaias xlvi consilium meum stabit et omnis volun-
tas mea fiet Act v si ex deo est consilium non poteritis dissolvere illud
Beata gens cuius est dominus deus eius populus quem elegit in hereditatem sibi
ad literam / hic describit divine laudationis sive domini cultus finem Alia lectio
quia sciendum quod beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus quem in re
habetur in vita futura sed dei cognitione est incepta / ad hanc autem beatitudinem
pervenitur per verum dei cultum Jo xii ubi ego illic et minister meus erit et
sic beatitudo habetur hic in via in spe per verum et debitum dei cultum / et hoc
est quod dicit beata gens cuius est dominus deus eius per veram fidem et debitum cultum /
populus quem elegit electione predestinationis que infallibiliter consequitur effectum
in hereditatem sibi quia predestinati immobiliter adherebunt deo in patria celesti
ita quod erunt hereditas dei / et deus erit hereditas ipsorum quia illos quos deus pre-
destinat ab eterno vocat temporaliter ad fidem suam et iustificat per gratiam fina-
lem / et sic ostendit magnificat eos per gloriam Ro viii quos predestinavit hos
et vocavit et quos vocavit hos iustificavit et quos iustificavit hos et
magnificavit / et sic qui predestinati fuerit beati in spe / erit sunt beati in re Alia lectio
sic hic est 2 pars principalis in qua propheta monuit ad dei laudem hic
commendat digne laudantes et colentes et ostendit unum deum colendum a bo-
nitate a sapientia et a potentia Et dicit beata gens est iam in spe tandem erit
in re cuius dominus est solum deus eius i que solum creatorem suum ut deum agno-
scit et colit et super omnia diligit velut sinum Judith viii nos
alium deum nescimus preter dominum / et beatus est populus quem elegit dominus / electione pre-
destinationis que infallibiliter consequitur effectum ut elegit dilectione eterna et temporali
in hereditatem sibi ut sit eius hereditas quem populum dominus possidebit tanquam
hereditatem suam Deutero vii Elegit te dominus ut sis populus ut sis illi
populus peculiaris ysaia xix hereditas mea israel De celo respexit dominus
vidit omnes filios hominum ad literam hic ostendit Consummationis principium / ubi
sciendum quod opera meritoria non sunt prima causa propter quam premiantur aliqui
in vita beata / declarat apostolus Ro ix de iacob et esau cum non dum nati fu-
issent aut aliquid boni vel mali egissent etiam dictum fuit quod maior serviet
minori

Scriptum est: Iacob dilexi, Esau autem odio habui, nec enim meritorum praevisio futurorum, ymo praeparatio gratiae in tempore praedicit et aeterna praedestinatione et donum est. Et hoc est quod dicitur: De caelo respexit Dominus et adiungitur: hic caelum summae trinitatis quod est idem quod Deus, quia ab aeterno omnia videt in secreto. Ideo subditur: vidit omnes filios hominum scilicet aequaliter in naturalibus, sed aliquos elegit et speciali gratia ad perceptionem beatitudinis supernaturalis, ad quam non potest homo attingere ex naturalibus. Psalmo secundo sic hic ostendit quod Deus dicitur caelestis propter eius sapientiam quam respexit ostendit quod non latent eum iusti homines, secundo non latent eum peccatores ibi de praeparato, tertio nec utrorumque actiones ibi qui finxit. Et primo ostendit quid videt Deus et quid videt, et dicit beatus populus quem elegit Dominus quod ipse Dominus respexit de caelo, id est per sapientiam summae trinitatis considerat, vel ipse Dominus de caelo, id est de Christo homine qui tamquam caelum inhabitat. Ysaias ultimo: caelum mihi sedes est, respexit oculo misericordiae ad gementis humanum genus illuminando et quaerendo. Exodi iii: vidi afflictionem populi mei qui est in Aegypto. Vidit omnes filios hominum non bestiarum, id est omnes homines eos aspiciendo et animando et qui voluit in nova vita renasci. Baruch x: inventa eius in sanctos eius et testamenta eius in electos illius. De praeparato habitaculo suo respexit super omnes qui habitant terram ad hoc. Repetitio est causa ad maiorem affirmationem et quos sic elegit ex sua mera voluntate et gratia, hos dispositos iustificatione in tempore per gratiam finalem, alios dimisit. Ideo subditur quod fecit. Psalmo secundo sic hic ostendit quod non latent eum peccatores et dicit Dominus de praeparato habitaculo suo, id est de secreto suae deitatis, vel de habitaculo suo, id est de assumpta humanitate aeternaliter adeo parata et quali praeparata per spiritum sanctum pro nostra salute. Ad Colossenses ii: quia in ipso habitat omnis plenitudo divinitatis. Dominus respexit. Ecclesiastici xxiiii: in habitatione sancta coram ipso ministravi. Respexit sic omnes qui habitant terram ut pateret illis ad regendum eos vel sic omnes qui inhabitant terram, id est terrae amatores, cernendo eorum peccata ad puniendum eos pro eis. Apocalypsis viii: vae vae habitantibus in terra, vel dicit habitantes terram respexit et misericordiam exhibet. Sapientiae xi: misereris omnium qui omnia potes. Nota Deus videt suos multipliciter seu respicit. Primo videndo nos peccata dimittendo. Primo vide Lucae xxii: et conversus Dominus respexit Petrum et immissa delicta. Secundo videt a statu peccatoris revocando. Marci ii: vidit hominem sedentem in theloneo Matheum nomine, vocavit eum. Tertio gemitum et gemitum exaudiendo. Psalmus: Dominus respexit et audivit gemitus compeditorum. Quarto ipsos et opera eorum approbando. Genesis iiii: respexit Deus ad Abel et ad munera eius. Quinto humilitatem eorum exaltando. Lucae primo: quia respexit humilitatem ancillae suae. Sexto cum ipsis aeternaliter manendo. Psalmus: vidisti, Domine, ne sileas, ne taceas a me. Qui finxit sigillatim corda eorum qui intelligit omnia opera eorum ad litteram quia fecit singula corda eorum et animas quas causat causaliter in tempore distinctas individualiter et proprie hoc dicit hic singillatim. Hieronymus: Dominus videt Hebraeorum habetur fingens pariter corda eorum, quod autem hoc dicit hic pariter respondet est ad unitatem speciei animarum. Hoc autem quod dicit hic singula est quod dictio Hebraica hic posita scilicet iahad aliquando accipitur pro singularitate, aliquando pro similitudine. Septuaginta autem interpretes acceperunt unam significationem, Hieronymus autem accepit aliam, et licet animae sint causaliter species quod non variantur in operationibus tamen variantur corporibus quia aliqui declinant ad vera bona et alii ad bona apparentia, et sic hoc diversificatur status bonorum et malorum, et quod omnia sunt Deo clara et aperta, ideo subditur qui intelligit omnia opera eorum. Psalmo secundo sic hic ostendit quod Deum non latent eum actiones hominum interiores et exteriores, et dicit Dominus respicit super omnes qui habitant terram quia ipse finxit, id est formavit corda eorum vel animas eorum sigillatim, id est singulares eum distinctim distribuendo eis diversa bona suae gratiae: alii donum sapientiae, alii donum scientiae, alii eloquentiae. Ecclesiastici xlv: Moysi dedit mansuetudinem, David humilitatem. Ad Ephesios iiii: unicuique nostrum

data est gratia secundum mensuram donacionis christi. qui intelligit omnia opera eorum
qualiter quisque utitur dono sibi dato. sive in naturalibus sive in gratuitis
Jac. vi data in nobis a deo preter et virtus ab altissimo. qui et interro-
gabit opera vestra et cogitaciones scrutabitur. Non salvatur rex per mul-
tam virtutem et gigas non salvabitur in multitudine virtutis sue. ad declaran-
dum hic deducit propositum per exemplum scilicet quod divina providencia est principium
salutis hominum tam in corporalibus quam in spiritualibus temporalibus et eternis. et pro-
ximi in re probat. primo in electis ibi ecce oculi domini dicit non salvatur rex per
multam virtutem scilicet sui exercitus vel civitatis habeat dominium preceptorum. hic arguitur numeri
xxi de seon rege et cum fortissimo exercitu egressus est obviam filiis israel. sed
statim cecidit in prelio. et gigas non salvabitur in multitudine virtutis sue. hic patet
ibidem de og rege basan qui solus remanserat de stirpe gigantum. deuteronomii
iii. et in statim corruit coram filiis israel. similiter de golia gigante quem david
adhuc adolescens ictu lapidis interfecit. psalmi xx sic ergo ostendit quod deficere
cum sola regie eius potencie quod alii non habent virtutem salvandi nec temporales
nec invisibiles preter ipsum. et dicit nullus potest salvari sine auxilio dei quod rex non
salvatur nec spiritualiter nec corporaliter per multam virtutem id est per multam potenciam suorum
exercituum. in cuius signum habeat preceptum domini 2 paralipomenon xx. si putas in robore
exercitus bella consistere superari te faciet deus. et primi machabeorum iij non in multitudine
exercitus victoria belli sed de celo fortitudo est. et gigas id est quivis corpore
fortissimus non salvabitur in multitudine virtutis sue id est in fortitudine membrorum corporalium
etc. in parabolis que vicit david psalmi xvii. id est deus virtutis non confidet fortis
in fortitudine sua. Fallax equus ad salutem. in habundancia autem virtutis sue
non salvabitur. Ad declarandum hic apparet in pharaone et exercitu eius exodi
xv. ingressus est pharao cum curribus et equitibus in mare. et reduxit super
eos dominus aquas maris. ista autem dicta sunt ad ostendendum quod si non poterit
salvari corporaliter et temporaliter virtute quamvis multorum potencia salvari
corporaliter et temporaliter consequenter salutem spiritualem et eternam absque gratia dei. psalmi
alia lectio sic. hic exemplificat in rebus que non habent potenciam salvandi nec
velocitatem ad fugiendum nec fortitudinem ad resistendum et dicit sic fallax est
equus ad salutem id est ad salvandum sessorem sua velocitate salvare non potest
proverbiorum xxi equus paratur ad diem belli. dominus autem salutem tribuit. aut per sedem.
non in habundancia virtutis sue id est nec in magna fortitudine ipsius equi ad re-
sistendum salvabitur sessor eius quod ipsum defendere non potest. ysaie xxxi ve qui
descendunt in auxilium in equis sperantes. vel sic fallax equus ad salutem
id est pompa et vanitas secularis felicitatis quia divicie sunt fallax et
deceptoria est ad acquirendum eternam salutem. in habundancia autem virtutis sue
non salvabitur id est quantumcunque habundans sit in omnibus que pertinent ad virtutem et
decorem prius patet ubi videt quod non est magna spes in potencia temporali non in forti-
tudine corporali quod non in diviciis aut quavis fortuna et felicitate huius seculi.
Primo notatur per regem. 2º per gigantem. 3º per equum. vnde ergo est solus subditur
ecce oculi domini etc. Sic nota 2m glo. per equum potest intelligi quelibet terrena
possessio id est diviciarum et lucrandi que salvare non potest possidentem immo fallit
illum qui confidit in diviciis suis torquet. etc. per equum intelligitur corpus nostrum
vel aliter secundum glo. vel regis multa fortis diminuto eorum duabus. vel eius
intelligitur de scripto allata opinio. vel gigantem intelligitur fortis diminutio qui diabolum
vel gigas intelligitur carnis mortificacio in veris iustis. Ecce oculi domini super
ingredientes eum. et in eis qui sperant super misericordia eius. Ad declarandum hic ponitur
ex modo contrario ad bonos et dicit ecce id est dominus super metuentes eum id est eos diligenter cu-
stodiat sicut homo figit oculos super rem quam vult cum diligencia custodire
et si aliquando permittat eos tribulari temporaliter hoc tamen est ad bonum ipsorum ut per

[S]paciē intm̄ sicut mang p̄mium id subdit et in eis qui sperant sup
mīa eius i p eis qui sperant sup mīa eius / Ale le sic hic ondit q dns
est potens saluadi et dī q nc rex p sua potentia nc gigas p forti-
tudine corporis nc sessor est saluari p suu eqm / sed ecce oculi domini
i respectus ēme et sapiē eius Eccī xxiiij oculi dni multo lucidiores sole
sup metuentes eu ut eos saluet et ptegat qui de seipis no psumunt
sed timent peccare pt amore eius Eccī x qui timet deu erat i oculis
eius Eccī xxxiiij oculi dni sr timentes eu et i eis qui sperant sr mīa eius
no desperantes nc in ppriis viribus vel meritis gfidentes / vn time deu et
spare in eo et sit gaudita ps xxix qui sperat in dnō saluabit / Ut
eruat a morte aīas eorum et alat eos in fame ad lram hic ondit
i quo deus sperare eis ut dns eruit a morte culpe / et alat eos i fame
sz pane celesti / dapnatis esurientibus ysa lxv ecce servi mei comedent
et vos esurietis / vel pt ereptos de tribulatione in psenti vita sic ut eruat eos
a morte sic helia eruit de manu yesabel eu occide volentis et pauit
eu tpe famis p coruos et viduam iij Rg xvij et eodem mo fuit
de pphetis quos abscondit abdias ne inficerent p yezabel et pauit
eos pane et aqua 3 Rg xviij / Ale le sic hic tangit saluadi effectum
in futuro et in psenti et dī oculi dni sup metuentes eu ut eruat i liberet
aīas eorum a morte et dapnatione ppetua / Osee xiij de manu mortis
liberabo eos de morte redimam eos / et alat eos in fame i psenti pane
corporali et spūali sz pane verbi sui reficiendo Exo xvi pluam pane
de celo psumpsisti eis et in futuro pane vite eterne / Anima nostra sustinet
dnm qm adiutor et ptector nr est ad lram hic auctor eius ps subdit
dicens aīa mea sustinet dnm i pacienter expectat eius beneplacitum / qm
adiutor et ptector me in futuro et in psenti p suo beneplacito ut dni e
Ale le sic hic et ȝ ps pncipib i qua ondit q ipse deu paciente ex-
pectat et dī q dns eruet de morte aīas suorum suorum / Anima nostra
sustinet dnm i diligenter expectat eius adventum aduersa tolerando paciter
Eccī ij sustine sustentationes dei Abacuk ij si moram fecit expecta eum
qm ipse adiutor nr est ad faciendu bona et ptector ad cauendu mala
Eccī lj adiutor ptector fctus es michi / Quia in eo letabitur cor nrm
et in noie scto eius sperauimus / ad lram q d si tribulamur gaudemus
in ḡsolamur ab eo mira et q ḡsolatio pcedit ex spe tribulationis finitue
id subdit et noie scto eius sperauimus / Ale le sic hic ondit q ecclesia sperat i dno
et dī id aīa nra sustinet dnm q in eo i in eius visione letabitur cor nrm
habendo eternam delectationem eu p opibus nris eterna mercedem capiemus Eccī
pd usqz in tempus sustinebit paciens et pq ea reddet dni venit de logon
quo / sperauimus i spem salutis nre posuimus / nos veturos ad eu Actum iiij
no e aliud nomen sub celo datum homib in quo oporteat nos saluos fieri
Fiat mīa tua dne sup nos queadmodu sperauimus in te / ad lram
hic finaliter orando ḡcludit fiat mīa tua dne id est sperauimus i te spe
debita q e ex gra ḡparata futurae beatitudinis ex gra et meritis puenientes
Ale le sic hic eu mysteri et ponit orōnem dō q sperauimus i te id fiat
mīa tua dne sr nos / saluando nos mīcordit secundum mīam tuam Eccī iij
no ex opibus iusticie q fecimus nos sed s sua mīa saluos nos fecit
queadmodu sperauimus i te ecce mira / q sperante no d3 sequi ḡfusio Eccī
v spes no ḡfundit Eccī ij nullus sperauit in dno et ḡfusus est / Gloria
etc pcedente vs ps in celo letantur de ḡtuor / pd de sua plenaria
a malis liberatio ps aīa mea sic passer erepta e / 2o de dei visione
Jo xv iterum videbo vos et gaudebit cor vrm / ysa xxxiij regem i decore
suo videbunt / 3o de omni bonorum adeptione Exod xxxiij ondit michi

Alam tua et ait dns Ego ondam tibi omne bonu. aspto de amabili
societate Job xv qui facit maz in sublimi. vnu conuiuiu erit vnu
colloquiu omne gaudiu hom et angelo4 Margaretha ma
Benedicam dnm in omni tpe semp laus eius in ore meo lad
Elam hic e scdus ps alfabeticus qr ps9 incipiut ordmate
p elas alfabeti hoc excepto q hic dimittit² ela. scz vau qr xxxiii⁹
nlls vsus hic incipit p eam. sut in hic xxii vs9 sic sunt
xxii ele hebraice qr sut hic duo vs9 incipietes p elam. phe. s. xvi
et xxii et de hic dni e in primo xxxiii Titulus in hebr david qnd
comutat vultu sua cora abimelech et fugat eu et abiit et huc non
david pmitt² lia lameth ad designandum q e dei cast et e ps ipi dd
fuit hic ps p gratia actione qn comutat vultu sua i vbu suit hys in
fruslatore. david qn comutat os suu i vbu ore platu cora abimelech
i achis rege geth qui dicebat² abimelech qui eiecit eu et abiit. vn
qn david fugat in gekala q prca e geth ciuitas i palestina terra phi-
listino4. et nec david fuit cognitus a philisteis. vn adduxert eu ad achis
rege hi cognoiabat² abimelech. voletes eu interfice. tuc david i ele
periculo simulauit se insanu. vnd stulticia simulare loco prudentia
summa. et io achis eu tamq insanietez eiecit et sic david de periculo vb⁹
liberat abiit. et p gratia actione istu ps coposuit et diuid² in iii ptes
pro david gratias agit deo de sua liberacioe. 2o hortat² alios ad bonu ibi
accedite ad eu pro dr bndicam dnm ei regraciando in oi tpe s. psperitat
zach xi bndcs dns qui diuites sci sumus. sed aliqui maledicut tpe
aduisitat vn vxor Job dicebat ei posito in aduersitate. bndic deo et more
i maledic ut ibidi fuit expositu. semp laus eius in ore meo. hic te
nd impetrat hco comnipnitate no enim pt hco morlis continuae dna laude
q ozt q aliqn intrrupat ex fragilitate carnis saltez tpe dormitois. sed
impetrat frequecia sic de hore cellaz frequitate dr q ipe e in cella lice
aliquibus tpibus sit ex cellaz aliter le sic In pencipio ps agit de laude dei
et qz mag tis laude e imitacio veteze sacficiy in nouu io hic agit de
illa imitacioe Titulus ps david eu imutat vultu suu cora abimelech
qui alio noie dicebat² achis et dimisit eu et abiit histora e talis qn
david fugiens a facie saul ad achis regem hebreus q hic dr abimelech
furore seu insania simulauit et sic euasit Allegoria qui xpc vetg te-
stamentu et sacficiu qi vultu suu in nouu imutat in die cene et sic
iudeis relictis abiit ad getes Expositio tituli e talis Aliter ps attribuit²
david agens de hoc q fecit cu imutat vultu i vetg sacficiu qd offe-
rebat² qi velato vultu. in nouu sacficiu. cora abimelech siue achis
i cora ppls iudeo4 et dimisit eu scz david et abiit q dimissis iudeis
accessit ad collaz gentiu. ch ps e vetis testamenti in nouu comuta
Intenco mone ut digne accedamus ad nouu sacficiu. modo quia
diuid² in quatuor ptes. pro laudat deu et alios monet ad laudandu
p comutacioe vetis sacficiy in nouu. 2o mouet ad noui sacficiy co-
mestioz accede ibi accedite ad eu. 3o accedentes informat a quibus
debet caue ze pro dr sic Bndicam dnm laude metali in oi tpe s. tam
psperitat quam aduersitat. p vtraq fortuna eu laudabo corde ore et ope
sicut Job pro dns dedit dns abstulit sic deo placuit ita fcm e sit nomen
dni bndictu. q e contra illos qui tpe aduisitat maledicut dnm Job
2 dixit vxor bndic. i maledic deo et more. semp laus eius erit in
ore meo scz laus vocalis horas optimas et determatas nunq pter-
mittendo ps Septies in die laude dixi tibi Nota p hoc q dicit
Bndicam inuitat nos ad dei laude pro nouitate sacficiy q solet offeri

In ecclesia quia illud sacrificium noue legis est maxime deo acceptabile
eo quod continet in se christum dilectum suum. Item dicit in alia translatione hoc datur intelligi
constantia que necessaria est volenti laudare deum. Augustinus in prefacione: dignum est
semper gracias agere deo quia nunquam cessat nos beneficiare. Unde dicitur vere dignum
et iustum est, equum et salutare. dignum quia deus, iustum quia beneficus, equum quia be-
nignus, salutare quia medicus. In domino laudabitur anima mea audiant man-
sueti et letentur. Ad literam. In domino laudabitur anima mea id est si in me sit ali-
quid laudabile totum attribuatur deo a quo illud habeo. Vel aliter In domino
laudabitur anima mea quasi diceret de laudibus hominum non curo quia frequenter laudant
quod est vituperabile et econverso, sed laudari a deo desidero cuius laus est vera.
laudat autem deus hominem cum per aliquem effectum vel signum prebet ei virtutis
testimonium. 2 Cor. x. qui gloriatur in domino glorietur. non enim qui seipsum com-
mendat ille probatus est, sed quem deus commendat. hoc modo deus david pluries
commendavit. audiant mansueti et letentur. Mansuetudo est virtus valde recom-
mendanda que inter alias virtutes maxime in david apparuit quia saul persequentem
eum ad mortem bis in manus eius incidit et tamen ei pepercit et viros su-
os eum interficere [prohibuit] 1 Reg. xxiiii. et propter hanc mansuetudinem deus ipsum exaltavit
in bonis temporalibus et spiritualibus multiplicavit ut ipse dicit 2 Reg. xxii. mansue-
tudo mea multiplicavit me. et quasi hoc dicit audiant mansueti bona michi
a deo collata propter mansuetudinem meam, et letentur scientes quod etiam ita fiet eis.
Aliter lege sic. hic dicit se laudatorum contemnere et dicit In domino laudabitur anima mea
id est laudari appetet in domino seu a domino 2 Cor. x. non enim qui seipsum commendat
ille probatus est sed quem deus commendat. non querendo laudem propriam sed suam
propriam laudem ad illum referendo seu honorem eius attribuendo. Deut. x. ipse
est laus tua et deus tuus. Exo. xv. fortitudo mea et laus mea dominus. Vel sic
In domino laudabitur anima mea id est si in me sit aliquid laudabile ad ipsum refero
a quo illud habeo et propriam laudem non quero. audiant mansueti non ve-
rendi quia dominus laudat mansuetos Matth. Beati mites quoniam ipsi possidebunt
terram. et letentur de tali laude in cordibus suis Matth. discite a me quia
mitis sum et humilis corde et invenietis requiem animabus vestris. Vel sic audiant mansueti
laudem qua ego laudo deum, et letentur id est delectentur in suavitate laudis
vel doctrine verbi dei suscipiendo. Jacob. i. in mansuetudine suscipite
insitum verbum quod potest salvare animas vestras. Eccl. v. esto mansuetus ad audien-
dum verbum. Magnificate dominum mecum et exaltemus nomen eius in idipsum.
Ad literam. Hic post augmentatas gratiarum actiones quia monuit alios ad re-
gratiandum et dicit magnificate dominum mecum de beneficiis michi collatis. Aliter lege
sic. invitat alios ad laudandum deum, et dicit vos mansueti magnificate dominum
id est ipsum magnum laudate et predicate corde et ore sicut ego magnificare eum
cupio. et exaltemus id est altum predicemus nomen eius id est filium eius in idipsum id est
uniformiter confitendo et annunciando. vel in idipsum id est unitate (?) fidei et caritatis. 1 Cor. i. idipsum dicatis omnes ut non sint in vobis
scismata. Exquisivi dominum et exaudivit me et ex omnibus tribulationibus
meis eripuit me. Ad literam. Exponit per causam. Aliter lege sic hic ponit ...
invitandi quia exaudivit et liberavit a malis et dicit Exquisivi id est dili-
genter quesivi meum consilium sedulis orationibus implorando. dominum non alium
tremui. Sap. viii. hanc amavi et exquisivi a iuventute mea. Ps. dominum
exquisivi in malis (?) meis. et exaudivit me bona que ab eo postulavi
michi concedendo. vel dando michi noticiam sue voluntatis. Luc. xi. omnis qui petit
accipit et qui querit invenit. et ex omnibus tribulationibus meis tam corporalibus
quam spiritualibus eripuit id est liberavit me. aliquando mitigando tribulationes
sicut flammas ignis tribus pueris Dan. iii. aliquando dando patientiam

sic laurencius in igne vel dauid in tribulacione mortis in ipsa tribulacione
sic merito Job v In sex tribulacionibus liberabit te et in septima non tanget te ma-
lum. Nota debemus dominum querere, primo cum festinacione non tardantes quere
Eccl. v non tardes conuerti ad dominum. Cum labore boni operando Gal. vi Dum tempus
habemus operemur bonum ad omnes. Cum audacia nullum timendo sicut illi pastores trepi-
dauerunt timore ubi non erat timor. Cum exultacione deo letantes psallendo Ps
psallite domino in leticia. Cum deuocione primo humiliando Pe v humiliami-
ni sub potenti manu dei. Accedite ad eum et illuminamini et facies vestre non
confundentur. Ad literam sic dauid hortatur alios ad bonum vite contemplantes
2o inducit racionem ubi iste pauper clamauit. primo dicit accedite ad eum scilicet ad deum ad
quem acceditur non passibus corporis sed affectibus mentis per veram contricionem et amo-
rem et illuminamini. deus enim lux est Jo viii Ego sum lux mundi. ideo sicut deus ad
lucem corporalem corporaliter illuminatur sic accedens ad deum per bonum affectum mentis
spiritualiter illuminatur. et facies vestre non confundentur. id est non patiemini repulsam
in oracionibus vestris. illius enim facies confunditur cuius peticio repellitur. Alle le-
sic hic est 2a pars principalis in qua mouet fideles ad bonum sacrificium co-
munionis. et primo tangit quatuor vtilia ad proponendum et dicit accedite non passibus
corporis sed affectibus mentis per veram fidem puram castitatem et amorem. Heb xi
credere enim oportet accedentem. Heb x accedamus ad deum vero corde et illumina-
mini eius gracia. ut sitis intelligentes et feruentes in amore eius. Eccl 2
qui timetis deum diligite illum et illuminabuntur corda vestra. Ysa lx surge
illuminare Jerusalem quia venit lux tua. et facies id est mentes vestre non confundentur
in futuro iudicio. vel non patiemini repulsam in oracionibus suis. vel non frustra-
bimini mercede. Iste pauper clamauit et dominus exaudiuit eum. et ex omnibus tri-
bulacionibus saluauit eum. ad literam hic adducit ad suum propositum racionem exem-
plum ipsius dicens. Iste pauper clamauit id est ego qui sum exul pauper et fugitiuus. et deus
exaudiuit eum liberando a philisteis me supposito. et ex omnibus tribulacionibus
eius saluauit eum. quia non solum fuit saluatus a philisteis sed eciam de ma-
nibus saul qui conabatur eum occidere ut habetur Reg. quasi dicit si ego qui sum
pauper et fugitiuus inueni graciam apud eum. similiter illi qui vero corde acce-
dunt ad eum. Alle le sic hic ostendit 2m premium scilicet oracionem et dicit vos corde
ad dominum accedentes non confundemini quia iste pauper scilicet ego dauid vel xpc vel
quicumque iustus qui est pauper spiritu propter deum sic illuminatus quamuis sit diues
in rebus. clamauit alto desiderio deuote et attente orando. et dominus exaudiuit
eum. quod postulabat ei concedendo et dando perpetuam virtutis consolacionem. Eccl non est
oblitus clamorem pauperum et ex omnibus tribulacionibus eius saluauit eum. id est eri-
piet eum in morte ab omnibus malis. Eccl xvi firmum est ut moreretur in medio
et permaneret etc. Nota tria predicentes visum et sequentes qui vult accedere ad
sacram communionem debet multiplex esse differentia. primo debet esse sanus in fide quia est cibus
sanctorum id est fidelium Pro xiiij infirmum in fide assumite. Ibidem qui infirmus est
si in fide manducet olus non panem angelorum. 2o debet esse mundus a crimine quia est
cibus mundorum Pro xxi si mundi sunt pueri et maxime a mulieribus ma-
ducet. 3o debet esse magnus in dileccione quia est cibus grandium Augustinus cibus sum
grandium crede et manducabis me Can iiij comedite et bibite et inebri-
amini carissimi. quarto debet esse filius dei per imitacionem quia est panis filiorum Mat
xv non est bonum sumere panem filiorum etc. quinto debet esse iocundus per munditiam
deuocionis quia est panis deuotorum Eccl ix vade comede cum leticia panem
tuum et bibe cum gaudio vinum tuum. Sexto debet esse festinus in sollicitudine
quia est cibus sollicitorum Exo xii et comedetis festinanter. Ezech panem suum
comedet in sollicitudine. Immittet angelus domini in circuitu timencium eum
et eripiet eos. Ad literam hic inducit racionem. ex parte spiritus angelici

dices immittit i flaxu sue virtutis angelus dni i circuitu timentium eu
vnd angelus dni liberauit loth a sodomis Gen xix et tres pueros de ca
mino ignis Dan iii et danielem de lacu leonum Dan vi et hec allegat
dauid ad ostendendum condescensionem angelorum circa eos qui puro corde et
vero accedunt ad deum Alle le sic hic pot 2m prm scilicet angelicam immis
sionem et effectum immissionis et dicit angelus dni i xi qui e angelus mag consilii
ysa ix et sic legitur lxx interpretum et e angelus testamenti malach iii vel qui
cunque angelus destinatus adeo ad hec ps angelus siue mandauit de re vel
platus qui e angelus dni ille mittitur i immissorum facit scilicet effectum sue
virtutis i circuitu timentium eum effectuoso misterio eos undique protegendo
custodiendo et confirmando Dan x Ecce michael vnus de principibus venit
i adiutorium meum hebr primo omnes sunt administratorii spiritus i ministerium miss
i et eripiet eos i liberabit eos ab omnibus temptacionibus et tribulacionibus quas
Gustate et videte quoniam suauis est dns beatus vir qui sperat in eo Ad
literam hic aduertit etiam eos ex parte corporis dei dicens gustate et videte quod
d per experimentum potestis probare quoniam suauis est dns et loquitur ad modum hominum
dulcedinis rerum probancium quod post modicum degustat et ex hoc cognita
eius dulcedine allicitur ad amplius degustandum sic homines deuoti pro
percipientes aliquid de dulcedine dei alliciuntur ad amplius sentiendum
Alle le sic hic mouet ad sacramentum supradictum 2o ut i eo sumpto species po
natur dicit gustate sumentes corpus christi et eius sanguinem sub sacramento gu
state i per experimentum probate primo Reg xiiii vidistis quam illuminati sunt oculi mei
eo quod gustaverim paululum de melle isto et videte i credite et intelligite
quoniam suauis est dns i dulcissimus i palato cordis vere dns qui sumitur sub
sacramento eucaristie Ecc xxiiii spiritus meus super mel dulcis beatus vir
id est i spe certa i re quod securus de vita beata qui sperat in eo i i ipso
dno non i seipso aut i filiis hominum Je xvii maledictus homo qui confidit in
homine sed beatus vir qui confidit i deo Timete dnm omnes sancti eius quoniam
non est inopia timentibus eum ad literam tenete dnm etc ex hoc enim quod se
cure in se dnicaz preciosa michi pro ecce sufficit eis pro omni bono ymmo alia bo
eis deserviunt n continue ymmo eligunt Ergo aut est de cupiditate huius mundi
quibus omnia desiderant Alle le sic hic mouet timere deum et reuerere
eius sacramenta et ostendit quod timentes deum habent donorum sufficientiam et non ti
mentes inopia et dicit omnes sancti dei tam maiores quam minores nullo excluso
timete dnm ne permittat vos a sanctitate gratie prima Cor x qui se existimat
stare videat ne cadat Ecc xxvii si non in timore dni tenueris te in
stanter cito subuertetur domus tua quoniam non est inopia siue temporalium interiorum
siue spiritualium bonorum timentibus eum i qui tenent dnm dicit apostolus vi primum
querite regnum dei et iustitiam eius et hec omnia adiicientur vobis ps iunior fui et
enim senui et non vidi iustum derelictum et semen eius querens panem etc
Diuites eguerunt et esurierunt inquirentes aut dnm non minuentur omni bono
ad literam diuites etc Ieronimus ad paulinum auaro deest tam quod habet quam non habet
et ergo dicit diuites esurierunt quod non audet frui bonis habitis sed ea re
linquunt aliis inquirentes aut dnm fide et deuocione non minuentur
omni bono quod habundant i bonis spiritualibus temporalia vero bona contrarietatis moderata
dicta eis sufficiunt ymmo per diuitias aperit eos appetunt prima thi vi ha
bentes alimenta et quibus tegamur hiis contenti simus Alle le sic hic ostendit quod
non timentes dnm habent inopia declarat per exemplum et dicit timentibus dnm
non est inopia sed diuites in seculo habundantes et dnm non timentes egu
erunt hiis que habent male et miserabiliter vtendo et esurierunt ea que non
habent auare concupiscendo Ieronimus auaro etc vel sic diuites non timentes dnm

esurierunt i. carent gratia dei in spiritu esurient sustinentes defectum panis
verbi dei et per hoc esurient et deficient pane vite eterne ysa lxv Servi mei
comedent et vos esurietis / ingredientes autem dominum diligentes ex toto desi
derio et studio suo / non minuentur omni bono i. replebuntur omni bono sine dimi
nucione et defectu quia hiis dabit in spiritualibus bonis temporalia vero bona quantum
modica eis sufficiunt Exo xxxiii Ego ostendam tibi omne bonum / pro xi deside
rium iustorum omne bonum est V enite filii audite me timorem domini doce
bo vos / ad literam hic hortatur ad bonum vite active que consistit in evitatione
peccati et operatione boni ad premium / timor autem domini facit vitare peccatum pro xv
per timorem domini recedit omnis homo a malo / ideo dicit venite filii per desiderium di
sciplie / timorem domini docebo vos qui est inicium sapientie iustorum / Aliter exponitur sic
hic est tercia pars in qua docet attendere volentes quid debeant cavere et primo
ostendit quos vocat et ad quid et dicit omnibus sanctis timentibus dominum ut autem sciatis quo
debetis timere / venite filii i. implentes et imitantes que ego iam sepius precepi
venite i. appropinquate ad me per desiderium discipline Eccle li appropinquate ad me
indocti / audite me i. diligenter attendite et discite / pro iiii audi fili
disciplinam patris / timorem domini docebo vos quo nichil utilius potest doceri
modo ysa xlviii Ego dominus deus tuus docens te utilia Eccle xxiii nichil
melius quam timor domini Q uis est homo qui vult vitam diligit dies videre
bonos / ad literam quis est homo qui vult vitam scilicet beatam ubi nullus moritur
diligit dies videre bonos in beatitudine celesti ubi dies non intercipitur
noctibus / Aliter exponitur sic hic ostendit utilitatem doctrine in longitudine vite et prospe
ritate et dicit quis est homo qui vult vitam eternam possidere non temporalem que cito
preterit Jacobi iiii que est vita vestra nisi vapor etc. et diligit videre i. habere
dies bonos in beatitudine celesti scilicet vite felicitate que non est in hoc seculo
ephesios v redimentes tempus quoniam dies mali sunt P rohibe linguam tuam
a malo et labia tua ne loquantur dolum ad literam quod vult videre dies
bonos prohibe linguam tuam a malo ubi docet peccati vitacionem omnibus / et primo contra
diversum dicit a malo blasphemie et divini contemptus et similium / secundo contra proxim
um dicit et labia tua ne loquantur dolum scilicet deceptionis falsitatis et huiusmodi
contra proximum Aliter exponitur sic hic ponit doctrinam de rectitudine locutionis
et dicit tu qui vis habere vitam eternam prohibe linguam tuam a malo i. ne loquaris
malum in aperto blasphemias detractiones contentiones etc. ephesios iiii omnis sermo
malus ex ore vestro non procedat / et prohibe labia tua ne loquantur dolum
in occulto scilicet deceptiones falsitates tradiciones et similia contra proximum Jere ix sagit
ta vulnerans lingua eorum locuta est dolum D iverte a malo et fac bonum
inquire pacem et persequere eam / ad literam divertere a malo i. observa precepta
negativa que malum prohibent sicut non occides non mechaberis / et fac bonum
i. observa precepta affirmativa que inducunt ad bonum sicut memento ut diem sabbati
sanctifices / et honora patrem et matrem / talium enim observatio ducit ad vitam beatam
Math xix Si vis ad vitam ingredi serva mandata / et inde david ad id
quod supra querebat quis est homo qui vult vitam etc. inquire pacem que est signum bo
ni in vita / et persequere eam i. perfecte sequere eam quod fit cum per bona opera
homo ad pacem eternam pertingit / Aliter exponitur sic / hic docet recte operari et dicit di
verte i. declina a malo ipsa relinquendo ut nullo noceas fratri / et ob
serva precepta negativa que malum prohibent / et fac bonum i. omnibus subveniendo
benefico pro tuo posse / vel fac bonum virtutibus insistendo Jere primo ut evel
las et destruas edifices et plantes / vel fac bonum i. observa precepta affir
mativa que inducunt ad bonum ysa primo quiescite perverse agere discite bene
facere / et inquire i. inquire in corde tuo pacem creatam vel increatam

sollicite perquirendo et persequendo et persistere totis viribus ꝯ fugiendo perseuera-
re quere habet vere pacem sequitur et symonia. Oculi domini super iustos
et aures eius in preces eorum. Ad literam precium inducebat alios ad bona
opera hic ondit fructum et quod oppositum vix se posita magis elusescant. In isto me-
tro agit de fructu bonorum operum et malorum et dicit oculi domini super iustos
tamquam super speciales dilectos. oculus enim dirigitur ad id quod specialiter diligitur et au-
res eius in preces eorum tamquam parate ad exaudiendum. Aliter legitur sic. 3ª pars
principalis in qua agit de digne et indigne sumentibus. et de bonorum et
malorum retribucione et primo ondit quod deus videt facta iustorum et verba eorum et dicit
oculi domini id est respectus diuine misericordie super iustos ad remunerandum opera eorum et ut
in bono confirmentur quia ubi amor ibi oculus. Job xxxvj non auferet
a iusto oculos suos. et aures eius in preces eorum ut eos cito exaudiat
unde non dicit ad preces sed in preces eorum. Tob. iiij exaudite sunt preces eorum
amborum in conspectu summi dei. ysa. lxv antequam clamet ego exaudiam. Vul-
tus autem domini super facientes mala ut perdat de terra memoriam eorum.
Ad literam vultus autem domini ire et turbacionis super facientes mala. In hebre-
o habetur in terra mala super facientes. deus ad puniendum ut perdat memoriam
eorum de terra viuencium in qua non habebunt locum et adhuc etiam perdit me-
moriam eorum de terra presentis vite que est moriendum quod post eorum vita non
remanet fama sed infamia. prouerbiorum x memoria iusti cum laudibus et nomen
impiorum putrescet. Aliter legitur sic. hic ondit quod deus respicit facta malorum
2º ad quod respicit et dicit vultus ire et indignacionis domini super facientes
mala et ad cognoscendum et puniendum eorum mala facta qui noluit cessare
a peccato. Jere. xxiij. Numquid cognosco si occultabitur vir in absconditis et ego non
videbo eum. ysa. xlvij fiduciam habuisti in malicia tua et dixisti non est
qui videat me sapiencia tua hec decepit te. ut perdat de terra viuencium
in qua non habebunt locum ut nec a sanctis fiat pro eis memoria seu intercessio
Job xviij memoria illius pereat de terra. ysa. xxvj contriuisti et perdidisti om-
nem memoriam eorum et adhuc etiam perdit memoriam eorum de terra presentis vite.
Circa deus non respicit malos oculo misericordie quemadmodum iustos sed oculo repro-
bacionis subtraccionis gracie et punicionis eterne. Clamauerunt iusti et dominus
exaudiuit eos et de omnibus tribulacionibus eorum liberauit eos. ad literam clamauerunt
iusti deuote orando et dominus exaudiuit eos promouendo eos in bonis et
ex omnibus tribulacionibus eorum liberauit eos protegendo eos a malis spiritualibus
et adhuc etiam a malis corporalibus sicut liberauit danielem de lacu leonum et
tres pueros de camino ignis. perfecte enim liberat qui ducit eos ad requiem
transeundo de malis vite presentis. Aliter legitur sic hic agit de retribucione bo-
norum in oracione exaudiuntur et a tribulacione liberantur et dicit oculi domini super
iustos. patet quod iusti scilicet antiqui abraham ysaac et alij fideles in limbo
existentes clamauerunt id est magno desiderio orantes rogauerunt pro sua liberacione
et dominus exaudiuit eos educendo de inferno in sua resurreccione vel in presenti vita
in bonis promouendo et ex omnibus tribulacionibus eorum liberauit eos ad celum
perducendo. ps. captiuam duxit captiuitatem. vel ex omnibus tribulacionibus
id est ab omnibus malis spiritualibus et temporalibus. liberauit eos in liberos fecit
ut sint ipsius tamquam filij liberi et non serui peccati. de liberacione temporali
de qua liberauit tres pueros de camino ignis dan. iij. Iuxta est dominus
hijs qui tribulato sunt corde et humiles spiritu saluabit. ad literam iuxta
est dominus id est quod presto paratus est eos adiuuare vel virtute pacientie tribuendo ad
maius meritum eorum et humiles spiritu saluabit. ps. cxxxvij humilem spiritu
suscipiet gloria. Aliter legitur sic hic ondit quod dominus etiam paratus est exaudire

modicos qui sunt in hac vita scilicet tribulatos corde et humiles spiritu / et
dicit non solum dominus exaudivit antiquos patres in limbo clamantes / sed
etiam in novo testamento et in presenti vita iuxta est dominus id est prope est per gratiam
adiutricem hiis qui tribulato sunt corde id est qui contrito corde ipsum orant
prope est ad salvandum eos plene vel hiis qui tribulato sunt corde non
tantum corpore sed corde gemendo seu contendo ps. a dextris est mihi dominus ne
commovear ps. Sacrificium deo spiritus contribulatus etc. et humiles non illos
qui humilitatem verbis tantum simulant / sed humiles spiritu id est corde et animo sal-
vabit et glorificabit in gloria. prov. xxix humilem spiritu suscipiet gloria etc.
Multe tribulationes iustorum et de omnibus hiis liberabit eos dominus. Ad literam
quandoque permittit dominus ut per parvum meritum veniat ad maius premium
quod subditur et de omnibus hiis liberabit eos / quia translati ad requiem liberantur
ab omnibus vite presentis penalitatibus. Aliter exponitur sic hic ostendit quod iusti liberantur
a multis tribulationibus et dicit iuxta est dominus hiis qui tribulantur non quod in
presenti vita nichil patiantur / sed ut liberentur quia multe sunt tribulationes iustorum
quia per multas tribulationes et temptationes oportet eos pati a mundo carne dya et dicitur
Act. xiiii per multas tribulationes oportet nos intrare regnum dei / et de omnibus hiis
liberabit eos dominus in futuro Apoc. xxi absterget deus omnem lacrimam
ab oculis sanctorum et iam amplius non erit etc. unde tribulationes in presenti vita susti-
nent ut a futuris tribulationibus eruantur. Custodit dominus omnia ossa eorum
unum ex hiis non conteretur. Ad literam per ossa in quibus consistit robur
corporis intelliguntur virtutes in quibus consistit robur mentis quas dominus
illesas finaliter custodit in electis suis. Aliter exponitur sic hic ostendit quod iusti in
tribulationibus confirmantur a domino et dicit dominus liberabit iustos in futuro de omnibus
tribulationibus / in presenti vero custodit omnia ossa eorum id est omnes virtutes scilicet
fidem humilitatem pacientiam et ceteras virtutes in quibus consistit robur anime
ita quod nec pacientia a tribulationibus vincitur / nec humilitas a superbia / nec
castitas a luxuria superatur. Job x visitatio tua custodivit spiritum meum
ita quod nec unum ex hiis conteretur id est nec una ex virtutibus amittetur / In quo
significatur de agno paschali scriptum est Exo. xii os non comminuetis ex eo etc.
Mors peccatorum pessima et qui oderunt iustum delinquent / Ad literam mors
enim nature mala est quia est privatio corporalis vite / mors culpe peior quia
est privatio spiritualis vite / sed tamen non est pessima quamdiu peccator est in presenti vita
in qua potest redire ad spiritualem vitam / sed mors gehenne est pessima a qua
non est possibilis reversio / et hec est mors peccatorum in mortali peccato de-
cedentium / et qui oderunt iustum delinquent quia odium fratrum est occasio multorum
malorum / sicut econtra amor proximi est causa bonorum quia qui diligit proximum
legem implevit Ro. xiii In hebr. et in tr. Iero. habetur / Interficiet impios
malicia et odientes iustum / quia malicia hominis sibi est causa mortis eius
spiritualis et aliquando etiam corporalis sicut malicia Achitofel fuit occasio sue su-
spensionis ij Reg. xvii. Aliter exponitur sic hic ostendit quod mali moriuntur morte ge-
henne et morte culpe, et dicit dominus conservat iustos / sed mors peccatorum est pessima /
mala enim est mors nature, peior est mors culpe, pessima est mors gehen-
ne / quia separat a visione dei et ducit ad eternam penam Ro. vi Stipendia
peccati mors / et qui oderunt id est in odio habuerunt iustum id est Christum ac membra
eius delinquent id est peccabunt et sic moriuntur morte culpe mortua in eis caritate
et per consequens delinquent deum et consortium sanctorum. Redimet dominus animas servorum
suorum et non delinquent omnes qui sperant in eo. Ad literam / hic fuit completum
in Christo domino qui nos redemit suo sanguine precioso / et non delinquet
finaliter eos qui sperant in eo spe formata caritate que provenit ex gratia dei

et mitib(us). et hoc intelligendum est de p(re)desti(n)atis. Aliter l(egitu)r sic hic ondit
q(uod) iusti liberabu(n)tur a morte vehemente et a morte turpe. et d(icitu)r mors pecc(ato)r(um)
pessima. sed d(omi)n(u)s redimet sue mortis p(re)cioso et p(ro)p(ri)o sanguine. redi(m)et
a morte vehemente a(n)i(m)as s(er)uor(um) suor(um) qui ei fidel(ite)r s(er)uierunt. et hu(m)ilit(er)
obedierunt. Osee xiii de manu mortis liberabo eos. et no(n) delinquent o(mn)es
qui sperant in eo. i(d est) no(n) peccabunt ad morte(m). et ita liberabu(n)tur a morte
turpe. p(rim)i Mach(abeorum) ii om(ne)s qui sperant in eu(m) no(n) infirmantur. certe in(i)t(i)u(m)
saluacionis mee sc(ilicet) spes formata caritate. q(ue) p(ro)venit ex gr(aci)a d(e)i et meritis
xxxiiij Iudica domine nocentes me. expugna impugnantes me. ad literam
huic ps(almo) p(re)mittitur talis titulus in heb(reo) dauid. et p(ro)p(ter) hoc l(itte)ra l(?)amech
ad designandum q(uod) dauid e(st) d(omi)ni casus et est s(e)n(su)s tituli iste ps(almus) est
appropriatus ipsi dauid tamquam auctori. Ch(?) dauid fecit huc ps(almum) q(uando) p(er)secutus
saulis petens d(omi)ni auxilium i(d est) qua p(er)secutione multos ps(almos) fecit
quia diu durauit. Et diuiditur q(uia) p(rim)o dauid postulat auxilium d(omi)ne defensio(n)is
2o declarat p(er)fidiam sue p(er)secutor(is) ibi insurgentes testes 3o ... p(rim)o d(icit) sic iudi-
ca d(omi)ne nocentes me iudicio condempnacionis fac(ien)do in hoc q(uod) iniuste p(er)secuntur
me ut(?) p(er)... q(uia) dauid nichil fecerat sauli aut suo p(o)p(u)lo. sed fecit eis mul-
ta bona p(ro) quibus reddebat ei mala. vnde subditur expugna impugnantes me
q(uia) ego no(n) possum eos impugnare. Aliter l(egitu)r sic in p(ar)te iiii ps(almus) egit de veteris
sacrificij in nouum mutacione. et q(uia) nouum sacrificium in memoria passionis X(rist)i
celebratur. et ideo hic agit de X(rist)i passione titulus in fine ps(almus) dauid. sic est
iste ps(almus) dirigens nos in fine i(d est) in X(ristu)m consummatorem attribuitur ipsi dauid i(d est)
X(rist)o qui hic loquitur aliquando in p(er)sona sua aliquando in p(er)sona membror(um). Ch(?) huius
ps(almi) e(st) X(rist)i passio et diuiditur in 3 p(ar)tes p(rim)o p(re)mittit oracionem contra p(er)secutores
2o narratur ordo passionis. ibi a(n)i(m)a aute(m) mea 3o fructus passionis expri(mi)tur
ibi confitebor t(ibi). et d(icit) d(omi)ne qui es iustus iudex iudica s(ecundu)m ordinem iusticie
tue. vel iudicio condempnacionis. nocentes me i(d est) qui me p(er)secuntur iniuste
vel qui appetunt m(ichi) nocere a(n)i(m)o vel voto. expugna i(d est) vince. impugnantes
me de facto ne ipsi in sua porcione glorientur. Apprehende arma et scutum
et exurge in adiutorium michi. ad literam hic loquitur de deo more humano
quo aliquis volens auxilium p(re)stare alicui i(n)duit se armis duplicibus
... sc(ilicet) armis ad sustinendum. et q(uan)tum ad hoc dicit et scutum et armis
ad inuadendum. et q(uan)tum ad hoc subdit effunde frameam. Aliter l(egitu)r sic hic
petit adiutorium contra inimicos et d(icit) apprehende arma ad pugnam i(d est) da nobis
virtutes quibus adu(er)sarios p(ro)sternamus. loricam iusticie. galeam salutis. et
scutum fidei. humilitatem paciam(?) et alias virtutes quibus ab adu(er)sarijs p(ro)te-
gamur. vel arma expugnacionis in(im)icis X(rist)i. et scutum defensionis corp(or)is
X(rist)i. et exurge in adiutorium m(ichi) i(d est) excita me ad pugnam et iuua p(u)-
gnare. Osee xiii p(er)dicio tua isr(ael) ex te tm(?) auxilium tuum ex me. Ef-
funde frameam et conclude aduersus eos qui p(er)secuntur me dic anime
mee salus ego tua sum. ad literam effunde frameam i(d est) euagina gladium
et conclude aduersus eos qui p(er)secuntur me i(d est) q(uod) no(n) possint amplius me p(er)-
sequi dic anime mee p(er) reuelacionem interiorem. salus tua ego sum p(er) effectum
exteriorem. Aliter l(egitu)r sic hic petit q(uod) deus vindicet eum de p(er)secutoribus et
d(icit) effunde frameam i(d est) euagina gladium. hoc est fac habundantem vindictam
q(uia) framea e(st) instrumentum vindicte. et sic hic sumitur. vel effunde frameam
i(d est) solue in me gladium tuum. hoc e(st). da m(ichi) virtutem b(e)n(e) agere ut totaliter
expellatur inimicus. Zach(arie) xiii framea i(d est) vindicta suscitare aduersus pastorem.
et conclude aduersus eos qui me p(er)secuntur i(d est) p(ro)hibe eos vel cohibe. ne libere
vagentur ad nocendum. et q(uod) no(n) possint amplius me p(er)sequi. Ez(echielis)
vii fili hominis fac conclusionem quia t(er)ra plena est iudicio sanguinum.

Vel concludе i cohibe per angelos tuos bonos ne per eos malignorum spiritum
seviat quantum vellet. dic anime mee per interiorem revelacionem. vel certifica per
mentis iocunditatem. salus tua ego sum per effectum exteriorem. vel ego sum tua
presta salvacio. Confundantur et revereantur querentes animam meam ad litteram
hic predicit deiectionem hostium scilicet Saul et doeth et consilii. de quibus confundantur et
revereantur etc. hoc impletum fuit quando saul confusibiliter fugiens de prelio
se ipsum interfecit. et similiter doeth armiger eius. et magis per ipsa fugiendo
interiit. et isti plures quesierunt david ad mortem. Alle. Le. sic hic imprecatur
penam vel confusionem illorum qui procurabant mortem suam. et dicit domine deus sis tu
salus anime mee ut confundantur erubescentes a peccati saluberrime ad penitenciam. et revereantur
timore supplicii et resipiscant a malo proposito querentes animam meam i vitam
meam ad perdendum vel interficiendum. Avertantur retrorsum et confundantur
cogitantes michi mala. ad litteram patet in precedenti versiculo. Alle. Le. sic hic im-
precatur penam et confusionem machinantibus sibi mala. et dicit avertantur retrorsum
i post me sequantur a persecucione cessando. Mt. viii. vade retro me sathana
et confundantur i erubescant penitendo de eorum mala voluntate. Je. xxxi. post-
quam ostendisti michi percussi femur meum confusus sum et erubui. cogitantes michi
mala scilicet tam in sermone et morti tradere. Fiant tamquam pulvis ante
faciem venti et angelus domini coartans eos ad litteram quia sic pulvis non potest
resistere ventorum impulsui. sic nec saul et viri eius philistiorum invasioni
et angelus domini coartans eos. non enim saul et exercitus eius fuisset sic de-
bellati a philisteis si angelus domini iusto dei iudicio non fuisset contrarius
eis propter peccata eorum ut Deut. xxxii. de filiis israel quomodo unus persequebatur
mille et duo fugarent decem milia. nonne ideo quia deus vendidit illos et
dominus conclusit illos. Alle. Le. sic hic imprecatur obstinatis defectum virtutis ad resistendum
deo malo impulsui temptatoris. et dicit obstinati qui noluerunt converti. fiant
tamquam pulvis sine ullo pondere stabilitatis ex levitatis recedendi. ante
faciem venti i primas temptacionis suggestionibus dyaboli leviter cedendo. Job
xviii. Rapiet sic pulvis movetur ante faciem venti. Ps. non sic impii non
sic sed tamquam pulvis etc. vel sic. fiant tamquam pulvis ante faciem venti i sic
pulvis non potest resistere vento cum pervenit eum quo vult. sic nec ipsi potestati dei
et hostibus suis resistere valeant. et angelus domini scilicet malus coartans i affli-
gens eos et ad casum impellens. Tren. primo abierunt absque fortitudine ante
faciem subsequentis. Prov. xvii. angelus crudelis mittetur contra eum scilicet malum et obsti-
natum. Judic. primo arctavit amorreus filios Dan in monte nec dedit eis
locum ut ad planiora descenderent. hoc autem quod hic dicitur prophetia est et non opta-
tio. vel sic angelus domini malus coartans eos i constringens et ligans eos in
peccatis. et conterens in penis auferendo eis libertatem ne de eius potestate exire
valeant. Fiat via illorum tenebre et lubricum. et angelus domini persequens
eos ad litteram fiat via eorum tenebre ut non videant ad evitandum nocivia. et lubri-
cum ut non possint stare. et angelus domini persequens eos. hoc totum david loquitur
prophetice et motus zelo iusticie. Alle. Le. sic hic imprecatur malitiam cadendi
a bono. Prov. ex parte ambulantis 2° ex parte impellentis adversarii. et dicit fiat
via illorum tenebre i tenebrosa ut non videant ad evitandum nocivia. et lub-
ricum i via lubrica in qua quis de facili cadit. vel sic aptius fiat via illorum
i vita et conversacio peccatorum tenebre i tenebrosa per ignoranciam. vel via i
vita eorum tenebre i in peccatis. Prov. iiii. via impiorum tenebrosa. nesciunt
ubi corruunt. et fiat via i vita illorum lubrica per mundicia seu luxuriam
Tren. iiii. lubricaverunt vestigia nostra in itinere platearum. vel sic fiat via
eorum i vita eorum lubricum per fragilitatem ut non possent stare sed ruant
de peccato in peccatum. et angelus domini sit persequens eos tamquam executor divine
iusticie.

qui non sunt eorum statue, sed in varia precipitant mala. Quoniam gratis abscon
derunt interitum laquei sui supervacue exprobraverunt animam meam. Ad licteram hic
subiungit causam vindicte dicens: quoniam gratis i. sine causa absconderunt michi
interitum laquei sui, quia Saul et complures alii ponebant insidias occultas
contra David, ut i Regum xxiiii. Supervacue exprobraverunt animam meam dicentes vitu
peria de me et mendacia frequenter, ut supra dictum est. Glosa secundum Lyram sic: hic assignat
causam quare vita impiorum est in tenebris i. in peccatis, quoniam ipsi impii vel
iudei gratis i. sine culpa mea cum eis non nocui, absconderunt i. latenter
paraverunt, michi Christo ipsi iudei vel cuilibet viro iusto impii interitum i. in
teritum vel mortem laquei sui i. per sua consilia insidias et machinationes
intime cogitates. Proverbiorum primo: veni nobiscum, insidiemur sanguini, abscondamus
tendiculas contra insontem frustra, supervacue i. iniuste sive et inutiliter sine ali
qua utilitate ipsorum, exprobraverunt animam meam i. accusaverunt vitam meam falsa
crimina imponentes. Nota etiam illam speculativam fuit via iustorum sublimis plura
requiruntur ad bonitatem vie que etiam requiruntur ad bonitatem vite. Primum est planities
humilitatis contra inductionem superbie. Ysa. xl. Erunt prava in directa et aspera
in vias planas. Ysa. xlvi planum faciet iter vestrum. Secundo requiritur lucidositas caritatis
contra invidie tenebrositatem. Proverbiorum iiii. Iustorum semita quasi lux splendescit et
crescit usque ad perfectum diem. Et dicitur Proverbiorum iiii via impiorum tenebrosa. Tertio requiritur
mollicies et dulcedo pietatis contra offendicula iracundie. Psalmo xv. Via iu
storum absque offendiculo. Ysa. lxii tollite de via lapides. Et dicitur Proverbiorum xxi via
impiorum complanata lapidibus. Quartum est continuitas sollicitudinis et perseverantie
contra inmissionem pigritie et negligentie. Job xvii. Tenebit iustus viam suam. Luce ix.
Nemo mittens manum ad aratrum et retro aspiciens aptus est regno Dei. Quin
tum est securitas vite et benignitatis contra rapacitatem avaricie et cupiditatis.
Proverbiorum xxiii. Vie eius vie pulcre et omnes semite eius pacifice. Sextum est soliditas
abstinentie contra lubricitatem gule, ut in sede predicti fiat via iorum tenebre
et lubrica. Luce xxi. Cavete ne corda vestra graventur crapula et ebrietate.
Septimum est munditia castitatis contra lutum luxurie et immunditie. Psalmo Ambulantes
in via immaculata hic michi ministrabat. Proverbiorum impolluta via eius, eloquia Domini
casta. Et dicitur in Proverbiorum. Signate sit vie illius in omni tempore. Veniat illi laqueus
quem ignorat et captio quam abscondit apprehendat eum in laqueum cadat
in ipsum. Ad licteram hic predicit mortem miseram Saulis, qui voluit David ma
litiose occidere per manus Philistinorum, ut habetur primo Regum xviii, et ipse Saul ab ipsis
Philisteis fuit vulneratus, et timens ab eis capi, occidit seipsum, ut habetur
i Regum xxxi, et sic cecidit in laqueum quem paravit ipsi David quod a principio
ignorabat. Glosa secundum Lyram sic: hic imprecatur penam fraude dolosis ut comprimet
illaqueentur et capiantur et de quo nocentes absconderunt laqueum michi. Construe
quod abscondit i. latenter michi paravit, veniat illi laqueus mortis se capi
endum quem non vult cognoscere et captio quam abscondit ad capiendum alium
apprehendat eum, ut in eo quo alium capere seu decipere voluit, capiatur et
decipiatur ipse, et in laqueum cadat non in alium laqueum sed in ipsissimum la
queum, ut in ipso in quo alium decipere voluit ipse decipiatur, sicut contingit
Aman. Hester vii: Suspensus est Aman in patibulo quod paraverat Mardocheo.
Proverbiorum v: Iniquitates sue capiunt impium. Vel aliter potest exponi de pena gentili
per Romanos iudeis inflicta sic: veniat illi populo iudaico laqueus i. interitus
ex improviso quem ignorabat Romanos absconditos, et captio quam abscondit ap
prehendat eum, scilicet Romane captivitatis, sicut Christum capere voluit, et in laqueum cadat
non in alium, sed in ipsum laqueum mortis Christo preparatum. Proverbiorum dicitur Luce: nunc
autem abscondita sunt ab oculis tuis, quasi dicat: iam michi latenter parant laqueum
et laqueus quem ignorat veniet super eos quod contingit cum Tito et Vespesiano

venerut sup eos. Anima aut mea exultabit in dno et delectabit sup
salutari suo ad litteram hic exprimit gaudiu de sua liberacione de manu saulis
et omni adversarior suor dicens. ania aut mea exultabit in dno scz gratias
deuote reddendo. et delectabit sup salutari suo i. de hoc qd saluabit me
p beneplacito sue voluntatis non dt de morte saulis et exitu sui de qua
doluit et fleuit ut habetur ii reg. sed gaudet de ppa salute ptinet ad caritate
quam hic ho ad seipsum. aliter le sic hic dauid ? ps puialis i qua natura ordo
in omib et pmo p liberacione pmittit gratiar actio. et dt qm sine causa absco
derut laqueum m. ania aut mea exultabit i dno i. tota spe et gaudium
ponet in dno non in seculo. phil iiij. gaudete in dno semper iterum dico. et delecta
bitur sup salutari suo i. in deo saluatore suo ihu salute. Job xxij tunc
sup omipotentem delicijs affluens. ysa lviij tunc delectaberis sup dno. O
mia ossa mea dicent dne quis similis sit tui ad litteram oia ossa mea dicent
i. manifestabunt gestibus exultacionis gratitudinem in pstite saluacionis. dne
quis similis tui q.d. nullus. aliter le sic hic ponit amicacionem de pta dei per
quam dedit ei victoria et dt oia ossa mea i. virtutes anime et corporis mea
uel tota fortitudo mea. dicent te sup omnes creatura laudando. quis similis
tui qui facis nos ita potentes qm ex nobis parum possumus. uel sic oia
ossa mea i. discipuli mei p spm sanctum roborati et omnes per me saluati et
facti robusti. Trenorum pº de excelso misit ignem in ossibus meis. dicent te
laudando dne quis similis sit tibi q.d. nullus in tota multitudine creatura
uel iudeor catologo ps non est similis tibi in dijs dne et non e scz
opa tua. Eripiens inopem de manu fortior eius egenum et pauperem
a diripientibus eum. ad litteram eripiens inopem i. inermem et pessum in adiuto
rem. erat enim dauid a facie saulis fugitiuus. et p consequens bonis suis spo
liatus. conuenerat etiam ad eum homines depauperati et debito obligati ut
habetur pº R xxij. et sic est eor pnceps de manu fortior eius scz saulis
et exitus egenum et pauperem a diripientibus eum. bona enim mobilia et immo
bilia fisco regis fugitor applicantur. et sic bona dauid et eor qui cu
eo erant diripuerunt satellites saulis. aliter le sic hic subditur racio laude
dei qr eripit a violentis detinentibus et opprimentibus et dt. dne deus non est tibi
similis qr tu solus es eripiens inopem i. totum genus humanum. quia ope desti
tuitur. de manu fortior eius i. de ptate demonum uel tirannor violenter
detinencium. Job xli non e ptas sup terram que compartur ei. et hic est fortis
armatus. luc xi. cu fortis armatus custodit atrium suum et. eripiens etiam ege
num et pauperem i. ipsum totum genus humanum. a diripientibus eum i. crudeliter
opprimentibus. pv xxviij leo rugiens et ursus esuriens pnceps impius sup
populum pauperem. vel sic tu solus dne es eripiens egenum i. contemptibilem in
hoc seculo et pauperem cui non est adiutor a decipientibus eum. i. a demonibus
qui diripiunt i. ad diuersa vicia rapiunt. uel diripiunt i. spoliant gratia dei i
pnti et in futura vita eterna. Nota inops dr qui sine ope. egenus qui sine
genie. pauper qui parum habet et p hoc sufficiat genus humanum. qd dr inops
ppter carnis mortalitatem et infirmitatem. egenus ppter victus ex ppo labore
acquisitum. et pauper ppter bonor spiritualium in pnti tenuem possessionem. S
urgentes testes iniqui que ignorabam interrogabant me. ad litteram hic da
uid allegat meritum sue pseruacionis. pº p sibi contrarietatibus et pro se orat
primo sic. qr multi de ppls ipsis ad blandiendum gratia saulis. ponebant dauid
multa falsa. quibus applaudebat sauli. qr p hec pseruacio quam faciebat contra
dauid videbatur iusta. et hoc est qd dt. Surgentes testes iniqui qr aliquam
de pditione ponebant falsa contra dauid coram Saule et aliis testificabantur

Ad maiorem afflictionem que ignorabam i. de quibus non eram michi conscius ipsorum
malorum / interrogabant me i. proponebant contra me ac si deberem reddere / et loquitur
de se quasi de reo qui habet reddere racionem conuicte. Alia lectura sic hic narratur passio
christi et per hoc ostendit iudeorum maliciam in verbis et in factis et suam pacienciam et dicit
Surgentes quasi crudeles omni tempore / ps. xxii qui testis est repetunt et gene-
rat lingua mendacii testes iniqui i. sacerdotes contra christum falsos produxerunt. Math. xxvi
pontifex et omne concilium querebant falsum testimonium / interrogabant me i. interro-
gando accusabant me de criminibus que ignorabam i. que non feceram nec
dixeram nec conscius de eis eram / et quod non probabant contra me Math. xxvi non
erant conuenientia testimonia eorum / ps. xxvi mentita est iniquitas sibi testes iniqui. Retribuebant
michi mala pro bonis sterilitatem anime mee / Ad litteram quod dauid multa bona
fecerit saulo et populo eius pugnando pro eis contra philisteos primi Reg. xx i. [illegible]
-lorum / sterilitatem anime mee / quod ex persecucione saulis cogebatur vitam austeram
ducere in desertis et sterilibus locis. Alia lectura sic hic ostendit maliciam iudeorum
in factis / et dicit accusabant me de criminibus que non feci et retribuebant tanquam
michi mala pro bonis i. mortem pro vita quod me perdere volebant quos vene-
ram saluare. Jer. xviii numquid redditur malum pro bono quod foderunt foueam anime
mee / sterilitatem anime mee i. exhibuerunt se steriles et destitutos i. omnibus bonis
ysa. v expectaui ut faceret vuas et fecit labruscas / vel sic sterilitatem anime
mee i. optabant quod vita mea esset sterilis et sine fructu omnium bonorum
vel retribuebant sterilitatem anime mee i. faciebant ut affligerem ieiunio vitam
meam pro eorum salute. Ego autem cum michi molesti essent induebar cilicio
Ad litteram induebar cilicio i. signum humilitatis et mortificacionis ad impon-
dendum [illegible] anime consolacionis. Alia lectura sic hic ostendit suam pacienciam qua
ostendit exemplum et dicit illi retribuebant michi mala pro bonis / ego autem cum michi
molesti essent i. inimici impugnantes et persequentes me / induebar cilicio
i. vilitatibus et [illegible] vitam dimittens [illegible] carne mortali / vel induebar ci-
licio i. ostendebam eis humilitatem mee infirmitatis. Humiliabam in ieiunio
animam meam et oracio mea in sinu meo conuertetur. Ad litteram humiliabam i. re-
primebam vitam meam asperam / et oracio mea in sinu meo conuertetur i. ad bonum meum
cedebat. Alia lectura sic hic ostendit suam pacienciam in ieiunando / et dicit humiliabam
i. affligebam non solum carnem meam sed etiam animam meam eorum salutem ardenter
desiderando. Jo. xix pendens in cruce dixit sicio etiam orabat. Luc. xxiii et oracio
mea in sinu meo conuertetur i. in secreta predestinacionis utilitatem conferret / ecce
bona societas oracionis cum ieiunio. Tob. xii bona est oracio cum ieiunio / vel sic qui
retribuebant sterilitatem anime mee i. faceret ut affligerem ieiunio vitam meam / et ideo
hac sterilitate seu ieiunio humiliabam animam meam i. non exercebam in eis vindictam
sed pacienter sustinebam / vel sic moraliter humiliabam ieiunio animam meam i. af-
fligebam spiritualiter ieiunio animam meam quando me persequentes et obduratos non inue-
nire quos assumerem ad epulas spirituales / et oracio mea in sinu meo conuertetur quia
oracio quam deo patri christus assumptus obtulit electis in eo manentibus exaudit
vel oracio in sinu meo conuertetur i. si eis non profuit / eo tamen non sum frustratus
mercede mea. Quasi proximum et quasi fratrem nostrum sic complacebam quasi lugens
et contristatus sic humiliabar. Ad litteram quod dauid ex persecucione saulis a fe-
na caritate non recessit quod maxime patet ex hoc quod eum in manu sua dum
esset a morte pepercit ut primi Reg. xxiiij et dicit quasi proximum et quasi fratrem nam
sic reputauit saulem et eius populum sic complacebam in prosperitate eorum contra
philisteos ut dictum est supra ps. iiii / et quasi lugens et contristatus sic humiliabar
de eorum aduersitate ut planxit de saulis et sui exercitus morte. ii Reg. i
Alia lectura sic hic ostendit suam ad eos compassionem et eorum ingratitudinem / et dicit

cognatus qui esset michi molestus / ego tamen sic complacebam in eis vel placuerunt
michi / et dilexi eos propter affectum quo proximi et quo fratres mei per eos / vel ha-
bui complacentiam in eis quando de fratre et proximo sepe dixi casum per casum / de proximo reputando
eos proximos cohercione vel correctione et fratres cognatione Iob xxx frater fui dra-
conum et socius strucionum / vel sic per ego complacebam vel ad complacentiam tuam fratrem
orando pro eis Luce xxiii dimitte illis quia nesciunt quid faciunt / habendo eos quasi proximum
et quasi fratrem / etiam fui quasi per lugens et lacrimas filium et contristatus in corde
de morte filii sic ego humiliabar et dolui de eorum perditione Luce xix videns
civitatem flevit super eam Mat xxvi cepit ipse contristari etc. Et adversum me
letati sunt et convenerunt et congregata sunt super me flagella et ignoravi
Ad literam hic David dicit conqueritur de suis persecutoribus ex conspiracione communi
contra eum / quia illi qui erant de tribu David cum Saule conspirabant in morte
David ut de zipheis primo Regum xxiii ubi dixit Saul si fratrem ingressus fuerit per-
scrutabor eum in milibus Iuda de qua tribu erat David et multi de aliis
tribubus erant cum Saule persequendo David / et hoc est quod dicit adversum me letati
sunt et convenerunt quia venientes cum Saule ad querendum David pretendebant hilari-
tatem ad captandum regis graciam / congregata sunt super me flagella et igno-
ravi quia non se providebat pericula sibi parata ut primo Regum xxiii Saul et
viri eius cingebant David et viros eius in modum corone ita quod desperabat se pos-
se evadere / non enim posuisset se in tali loco ubi sic cingi potuisset si pericula
sibi previsa prescivisset Tale est sic hic ondit eorum multitudinem et pervisitatem
cordibus et operibus et dicit letati sunt adversum me et gavisi sunt de mea passione
et morte vel desideraverunt me tradere passioni et morti Treni primo omnes inimici mei
audierunt malum meum letati sunt quia tu fecisti / convenerunt ad faciendum con-
silium et conspiracionem contra me Io xi collegerunt pontifices et pharisei concilium
Act iiii convenerunt in civitate ista adversus puerum tuum / et congregata sunt
super me flagella et in eorum consilio conspiraverunt ut me caperent et multipliciter
flagellaret Ps fui flagellatus tota die / Ubi tamen Thimude sunt me vel
imedantes sine causa etc. / et ignoravi hoc eorum opinionem cum tamen hic totum providi-
ssem / vel ignoravi et non fui conscius alicuius criminis propter quod talia flagella
et mortem debui pati / Vel secundum aliam literam ignoraverunt qui et quale talia
fecerunt et quod sunt eos reducet Prima Cor ii Si cognovissent numquam dominum
glorie crucifixissent Dissipati sunt nec compuncti temptaverunt me subsanna-
verunt me subsanacione frenduerunt super me dentibus suis / ad literam dissipa-
ti sunt a connexione caritatis fraterne erga me / nec compuncti de sua malicia / tem-
ptaverunt me scilicet capere / subsanaverunt subsanacione vel derisione sic dicta a naso
cum digitis / dicebant enim adulatores et detractores vituperia de David
in presencia Saulis / eius benivolenciam captantes / frenduerunt super me dentibus
suis / pretendebat enim coram Saule quod vellet eum devorare si possent Tale
est sic hic ondit eorum incorrigibilitatem quia non correxerunt peccata sed addide-
runt peiora / et dicit pugna multiplici me flagellaverunt / tunc dissipati sunt
in corde dissoluti et facti attoniti visis miraculis tempore passionis mee /
Mat xxvii petre scisse sunt et monumenta aperta sunt / nec tamen compuncti sunt
ad penitenciam visis miraculis et cunctis temporibus prime / vel dissipati vel dispersi sunt
per totum orbem propter passionem meam quam iniuste ab eis sustinui Luc xlviii
abiecti sunt de terra sua / et dispersi sunt in omnes terras / nec compuncti ad penitenciam
apostoli in dedi illis tempus ut penitenciam agerent et noluerunt penitere / ymo tem-
ptaverunt me multis verbis aliqui et descendens de cruce Mat xxvii Si
filius dei es descende de cruce / aliqui volentes capere in sermone etc. sub-
sanaverunt me subsanacione vel graviter et multipliciter deriserunt me ubi et facti /

Mat. xxvii. preterentes movebant capita sua dicentes vath qui destruis templum
dei. Frenduerunt super me dentibus suis quasi fere sevientes et indignantes. Threnorum
2. Fremuerunt dentibus suis et dixerunt devorabimus eum. et in hoc omnibus opprobrium
iudeorum retorna lis speciositatis. Domine quando respicies restitue animam meam
a malignitate eorum a leonibus unicam meam. Ad literam hic david contra talia
convertit se ad deprecandum deum dicens domine quando respicies oculo tue pietatis et me
restitue animam meam a malignitate eorum i. pone me in securitate ab eorum
persecucione. ita quod sim restitutus in pristina parte. a leonibus i. a crudelibus
hominibus more leonum crudelium. unicam meam i. vitam meam solam. licet enim
plures essent cum ipso david. tamen saul et complices eius querebant ipsum solum inter-
ficere. Tale lege sic hic convertit se ad oracionem petens se respici a deo et liberari
a malo. et dicit domine deus pater quando respicies me oculo tue pietatis et cle-
mencie quasi modo quasi non videas me talibus passionibus exponendo. Job xxx.
Sto et non respicis. restitue animam meam corpori meo redimendo me gloria
post mortem michi crudeliter illatam a malignitate iudeorum. et a leonibus
i. ab eorum principibus bestialiter et crudeliter in me sevientibus. unicam animam meam
i. singularem et dilectam. vel unicam meam i. ecclesiam meam vel ecclesiam meam
pater erue a framea deus animam meam et de manu canis unicam meam.
Confitebor tibi in ecclesia magna in populo gravi laudabo te. Ad literam
confitebor tibi i. vocaliter confitebor tibi confessione laudis in loco cultus tui. hebrei
enim non habent optativum modum. sed utuntur futuro indicativi loco optativi
in populo gravi moribus et etate. quo modo erant sacerdotes et levite lau-
dabo te i. utinam laudem te. quia david erat in persecucione saulis ideo non aude-
bat accedere ad locum divini cultus. Vel aliter potest exponi ad literam ut sit prophetia
de futuro tunc dicit confitebor etc. quia psalmus a david factus cantabatur a dei cul-
toribus in veteri testamento. et quia modo cantatur in novo testamento. Tale lege sic
hic est 3 pars psalmi in qua exprimitur fructus passionis et tangit beneficium re-
surrectionis dicens quando restitues animam meam corpori meo per gloriam resurrectionis tunc confi-
tebor tibi i. recolam tua beneficia et faciam meos fideles ut enarrent tua
beneficia in ecclesia magna que erit ex omnibus gentibus congregata et per totum mundum
diffusa. Baruch iii. o israel quam magna est domus dei. in populo gravi i. sta-
bili qui est granum et non palea vel in populo gravi i. constanti scilicet in omnibus
electis quos nulla temptacionis a te non divellet. in populo gravi i. per magis
fideles stabiles et constantes. laudabo te i. faciam te laudare et magni-
ficentiam tuam predicare. vel in populo gravi i. inter fideles qui sunt gravi corde
ad credendum. laudabo te i. faciam meos discipulos te laudare et tuam ma-
gnificenciam predicare. Non supergaudeant michi qui adversantur michi inique
qui oderunt me gratis et annuunt oculis. Ad literam non supergaudeant michi ca-
piendo me et tenendo ad suam voluntatem qui adversantur michi inique scilicet saul
et complices eius. qui oderunt me gratis i. sine causa me odientes in
cordibus suis. et annuunt oculis. passiones enim odii et ire maxime apparent
in facie et potissime in oculis. Tale lege sic hic tangitur secundus fructus sue pas-
sionis scilicet inimicorum confusio et tangit eorum culpam mali operis. et malignitatis cordis
et dicit non supergaudeant michi i. non insultent michi et meis ea que volunt
consequentes. qui adversantur michi inique i. qui me iniuste et crudeliter persecuti sunt.
Job xix. quem maxime diligebam adversatus est michi. vel qui de pereuntium
errore letantur. qui oderunt me gratis i. sine causa in corde suo. Jo. xv
ut impleatur sermo qui in lege eorum scriptus est. qui odio habuerunt me gra-
tis et annuunt oculis i. simulant se nutibus oculorum me diligere. vel
nutibus oculorum mittunt se contra me. Prov. x. qui annuit oculo dabit dolorem.

proverbiorum xvi Homo apostata vir inutilis annuit oculo pede terit proverbiorum
xxvi annuens oculo fabricat iniqua Quoniam michi quidem pacifice loque
bantur et in iracundia terre loquentes dolos cogitabant. ad literam hic ondit
gravitate sue persecucionis ex adiectione doli qui maxime aggravat persecucionem
quia tunc nescit positus in persecucione de quibus debeat confidere 2 cor xi in periculis
periculis in falsis fratribus quia istud erat magis. hoc dicit David qui
mihi quidem pacifice loquebantur pretendentes amiciciam et in iracundia terre lo
quentes i. per modum terrenorum qui aliud habent in corde et aliud in ore. dolos
cogitabant scilicet contra me. ut de proditoribus achitofel et ziphei ps liii xxiiii
allegorice sic hic ondit culpa fraudulenter loquentibus scilicet pacem in ore contra
in corde, et dicit oderunt me gratis in cordibus suis. quia mihi id est in presencia mei
pacifice id est adulatorie loquebantur per te simulantes math xxii scimus quia verax
es etc et in iracundia terre id est ostendebant gerentes iracundiam contra me de terra
sua perdenda Io xi ne forte veniant romani et tollant locum nostrum etc ergo
loquentes mecum cogitabant dolos in cordibus volentes me decipere math
xxii miserunt discipulos suos cum herodianis ut caperent eum in sermone Et
cuius causa iudeorum unus quam christum occiderunt quia timor inde eius Et
dilataverunt super me os suum dixerunt euge euge viderunt oculi nostri. ad
literam dilataverunt super me os suum superbe loquentes. dixerunt euge euge in
literam dilataverunt super me os suum superbe loquentes. dixerunt euge euge in
fectum est gaudentes viderunt oculi nostri fugam et exilium istius hominis
allegorice sic hic ondit culpa iudeorum ex pre vituperacionis quia scandala intulit ut
crucifigerent et deriserunt eum. et dicit primo cogitabant dolos in corde contra
me et postea aperte dilataverunt super me os suum clamantes crucifige crucifige
eum luce xxiii et insultantes et deridentes me pendentem in cruce et mo
rientem dixerunt euge euge id est iam bene nobis. quia viderunt oculi mei eius mor
tem quam desiderabamus Tren 2 aperuerunt super me os suum omnes inimici tui
sibilaverunt et fremuerunt dentibus suis dixerunt devorabimus eum en ista est dies
quam expectabamus invenimus et vidimus Vidisti domine ne sileas. domine ne di
scedas a me. ad literam vidisti domine hominis iniquitatem contra me ne sileas
i. non dissimules et transeas absque debita punicione. hoc dicebat David
non zelo vindicte sed divine iusticie domine ne discedas a me subtrahendo graciam
auxilii defensionis tue quia non possem tot laqueos effugere allegorice sic hic in
plorat divinam iusticiam et pro ponit allegacionem 2o peticionem et dicit qui
dilataverunt super me os suum superbe loquentes et blasfemantes. vidisti domine
mea obprobria et adversariorum iniquitatem et maliciam contra me hebre iiii omnia
nuda sunt et aperta oculis eius proverbiorum xv In omni loco oculi domini contemplantur
bonos et malos. ne sileas i. non transeas absque debita punicione, vel ne
sileas i. non differas dare sentenciam zabbat pd quare respicis contemptores et
taces conculcante impio iustiorem se. domine ne discedas a me i. non derelinquas
me in passione mea Iosue pd non te dimittam neque derelinquam Exurge
et intende iudicio meo deus meus et dominus meus in causam meam ad literam
Exurge et intende iudicio meo. eos condempnando deus meus. et dominus meus causam
mea quia non habeo iudicem ad quem possim vocare nisi te. quia per adversa
erat rex terre allegorice sic hic petit ut attendat illata sibi iniuria et causam
iniurie et dicit. domine ne discedas a me sed exurge i. potenciam tuam ostende
qui videris dormire dissimulando ps exurge quare obdormis domine.
et intende iudicio meo quo iudicatus sit a iudeis inique et retribue eis
et illis quod iustum est Io ix In iudicium ego veni in hunc mundum
deus meus quem adoro. et dominus meus tu sermo. intende i. considera. in causam
mea

Ad est considera causam meam per quam passus sum scilicet pro redemptione generis huma
ni non pro meis peccatis / ysa liii voluntate est oblatus et iniquitates nostras / Job xxx
ops singulorum causas intuebor quam pena non facit martyrem sed causa. Vel sic
Exurge id est fac me exurgere et intende iudicio meo id est dilata nomen meum contra
iusticiam et veritatem meam. Iudica me domine secundum iusticiam tuam deus
meus non supergaudeant michi ad literam Iudica me secundum iusticiam tuam que non condem
pnat innocentes sed impios / sed non supergaudeant michi capiendo me et tenendo
iuxta desiderium anime sue. Aliter le. sic hic petit ut prophetat similiter de se et de ad
versariis et dicit domine per primam creationem id est creator deus meus per specialem graciam per
omnibus iudica me secundum iusticiam tuam non secundum calumpniam iudicorum me puniendo
sed secundum iusticiam meam remunerando / Je xi tu autem domine sabaoth qui iudicas
iuste / non supergaudeant id est non insultent michi de tecto [?] meo sed potius super
se lugeant penitendo ita quod gaudium eorum vertatur in tristiciam. Non dicant
in cordibus suis euge euge anime nostre / nec dicant devorabimus eum ad literam
non dicant in corde suo euge que gaudentes de mea captione sicut philistei gau
debant de captione Sampsonis Judic. xvi / nec dicant devorabimus eum quod dicitur pro
iniceret me statim tractaret me inflicte crudeli morte. Aliter le. sic hic
petit ut coherceantur ne derideant eum in corde et ne committant / et dicit
non supergaudeant michi inimici mei id est inimici sui malignum nec dicant cogi
tantes in cordibus suis et insultantes euge euge id est iam bene est anime nostre
quod fecimus quod voluimus ipsum occidendo / nec dicant devorabimus eum id est ne iactent
se quod totaliter impediant ne resurgat / vel ne iactent se quod extinxerint totaliter
nomen meum / Math. xxvii / Jube custodiri sepulcrum etc. Erubescant et reve
reantur simul qui congratulantur malis meis ad literam eum et re. sic tanquam
Saulem sua inferre qui congratulantur malis meis id est quod querit contribulari sicut
Saul et viri eius. Aliter le. sic hic imprecatur penam adversantibus sibi corde et
ore et dicit sic non supergaudeant michi inimici mei sed erubescant de sua iniquitate
audientes gloriam meae resurrectionis / ysa lxv qui non letabuntur et vos confun
demini / et sic omnes revereantur id est timeant penas propter meam occisionem / Levit.
xxvi terrebit eos sonitus folii volantis / qui congratulantur malis meis id est gaudent
de mea passione et morte. Induantur confusione et reverentia qui maligna
locuntur super me ad literam Induantur confusione et reverentia id est timore quod dicitur un
dique circumdentur / undique sicut vestimentum circumdat hominem ex omni parte qui maligna
locuntur super me loquentes de me ficta coram Saule. Aliter le. sic hic imprecatur
penam obloquentibus se / et dicit Induantur id est undique circumdentur sicut vestimento
confusione id est pudore pro culpa / et reverentia id est timore pro pena / ps. Induantur
sicut diploide confusione sua / qui maligna locuntur super me / blasfemantes me
in superbia eorum et loquentes de me ficta quam me surrexissent. Exultent et le
tentur qui volunt iusticiam meam et dicant semper magnificetur dominus / qui volunt
pacem servi eius / ad literam hic David orat pro se et pro compacientibus sibi dicens
exultent et letentur qui volunt id est qui appetunt iusticiam meam et dicant semper
magnificetur dominus / deum de mea liberatione laudando a periculis omnibus qui vo
lunt pacem servi eius scilicet mei qui sum domini. Aliter le. sic hic post tercium fructum
passionis scilicet congratulacionem fidelium et petit leticiam operis et cordis / et dicit con
fundantur qui locuntur mala super me sed exultent exterius in corpore et gaudeant
interius in corde / non in spe tandem nunc / ps. exultabunt sancti in gloria leta
buntur in cubilibus suis / qui volunt id est appetunt iusticiam meam et congratulantur doloribus
meis / vel qui volunt iusticiam meam id est ut per humilitatem passionis mee detur
michi exaltacio eterne glorie / Philip. ut in nomine eius omne genu flectatur.

vel sic qui voluit iusticiam meam s. non suam Ro x ignorantes dei iu-
sticiam et suam volentes statuere iusticie dei non sunt subiecti et dicant sem-
per magnificetur dominus i. ut semper laudent dominum de mea liberatione et resurrectione
a morte · vel dicant exultantes magnificetur i. laudetur deus semper i. in eternum
qui voluit pacem servi eius i. pacem meam quam dedi discipulis meis Jo xiiij
pacem relinquo vobis pacem meam do vobis **E**t lingua mea meditabitur
iusticiam tuam tota die laudem tuam / ad literam et hoc in me ut tua i. ore
et corde eam confitebitur tota die laudem tuam i. singulis diebus Alle. Le. sic
hic promittit se gratias acturum deo predicando legem eius et ipsum laudando
et dicit letenter qui voluit iusticiam meam et lingua mea meditabitur i. ex medi-
tatione cordis loquetur seu ego confitebor et predicabor corde et ore · iusticiam
tuam i. legem tuam novam pro qua vult lex clementie in lingua eius · tota
die i. singulis diebus vite presentis seu continue laudem tuam magnificando
non enim desinit laudare qui non desinit bene agere · iuste ergo vive · et omnia
bene age et deum laudabis Ecc. xvii dedit in omnibus lingua mercede mea et
in ipsa laudabo eum Ps. ibidem laude dicam tibi et benedicam nomini tuo **Mela**
Dixit iniustus ut delinquat in semetipso non est timor dei ante oculos
eius. Ad literam titulus in textu Jo. vlt. Hebraice pro victoria david
servi domini david. et est quod david fecit hunc psalmum pro victoria populi israel
quando exeunt de servitute egypti / ad similitudinem domino liberante Exo v.
dixit deus pharaoni dimitte populum meum ut sacrificet michi in deserto Lyra dicit
quod david fecit hunc psalmum de seipso a persecutione saulis pluries divinitus liberato
unde titulus est talis: ad victoriam servo domini david et sic hic servo domini non
refertur ad populum israel sed ad ipsum david Et dividitur iste psalmus in duas partes / pri-
mo agitur de malicia saulis ipsum david persequentis 2o de benignitate domini ipsum li-
berantis ibi domine in celo misericordia tua / prima dicit dixit iniustus ut delinquat i. corde
i. saul firmiter disposuit et deliberavit interficere david licet iniuste de qua
deliberatione continetur pi. Re xx intellexerit ionathas quod diffinitum esset a patre suo
ut interficeretur david non est timor dei ante oculos eius q. d. si ante oculos mentis
eius poneretur timor domini retraheretur a tanto malo Pv xv per timorem domini
declinat omnis homo a malo Talle Le sic In presenti psalmo tractatur de passione
in qua xpus multa mala sustinuit et quod quidam hereticorum mala attribuerunt
viro ne male / non hic agit de destructione hereticorum errorum ostendens mala ex
nobis provenire bona autem a deo · unde in titulo verbe servo domini dicitur fidelis
qui in hoc psalmo loquitur quod bona attribuit deo et sibi mala Titulus In finem
servo domini psalmus david / et est sensus iste psalmus dirigens nos in fine i. in xpum attri-
buitur david i. fideli alicui qui loquitur in hoc psalmo servo domini vere et fideli de
deo sentienti / vel 2m glo david i. xpo servo domini i. patri obediam perfectam exhi-
benti / unde vere dicitur servo domini quod dicitur fidelis in hoc quod mala sibi attribuit et bona
deo / Materia huius psalmi est hereticorum error expositione detecta Intentio monere ut nobis
mala attribuamus et deo bona Et dividitur in duas partes / primo asserit mala esse
ab homine 2o bona a deo ibi domine in celo. et dicit quemcumque iniustus dixit i. cogitavit
et proposuit in corde suo ut delinquat in semetipso i. ut libere peccare posset
apud se in occulto quamvis non in publico Ephe v qui in occulto fiunt ab
ipsis turpe est dicere / ante cordis oculos illius non est timor domini / hic est talis
non timet deum quod timor expellit peccatum Ecc primo **Q**uoniam dolose egit in
conspectu eius ut inveniatur iniquitas eius ad odium Ad literam qui dolose
egit s. contra david ipse saul faciens ipsum generum suum ut sic occideretur gla-
dio philisteorum pi Re xviii in conspectu eius scilicet dei quod non latet dolositas eius:

Habet

ut inveniatur iniquitas eius ad odium · Nam enim Saul non potuit occidere david
latenter et dolose gladio philisteorum persecutus est eum patens manifestans
odium quod gerebat contra ipsum Alia lectura sic hic tangit statum primum
dicit non est timor dei ante oculos eius quia dolose egit in conspectu eius id est in
conspectu dei coram oculis dei et eius sapientia est fingendo primum · sed dolose
egit et dolose querebat iniquitatem suam quod noluit vere invenire et de recto
odire / Multi enim inquirunt iniquitates suas sed cum dolo nolentes eas
vere invenire ad odium ut de recto eas odirent sicut faciunt in confessione
ficta qui cum iniquitates suas agnoscunt non dimittunt sed defendunt
quod si vere et sincere quererent invenirent et odirent / et hoc est quod dicit dolose
egit ut inveniatur iniquitas eius ad odium id est ut inveniendo iniquitatem suam
eam de recto odiret et detestaretur / vel ut inveniatur ad odium id est ut odio ha-
beretur iniquitas · nec tamen odivit eam Verba oris eius iniquitas et dolus
noluit intelligere ut bene ageret / ad literam quod suasit yonathe de quo
confidebat david sicut de seipso, quod adveniret ipsum david ut occideretur / primo Regum
XX noluit intelligere ut bene ageret quod cum yonathas morientia david al-
legaret saul intelligere noluit / sed magis indignatus yonathan lancea
percutere voluit ut ibidem dicitur Alia lectura sic hic tangit malitiam iniusti in locutio-
ne et affectione et dicit iniustus dolose agit quod verba eius sunt iniquitas
et dolus · et ponitur emphasis quod ponit abstractum pro concreto · non est ipsius verba
eius sunt iniqua per apertam maliciam et dolosa per occultam maliciam Jeremie ix sa-
gitta vulnerans lingua eius dolum acutum in ore suo · noluit intelligere
id est quamvis potuit intelligere tamen noluit / Zacharie vii noluerunt attendere et a-
verterunt scapulam recedentes Osee iiii quod tu scientiam repulisti repellam te
ut bene agat licet solum loqui sciret / ysaia post disce bene facere Iniquitatem
meditatus est in cubili suo / astitit omni vie non bone malicia autem non
odivit / ad literam quod de nocte vigilans cogitabat quomodo posset ipsum david
capere et occidere / astitit omni vie non bone id est male quod paratus fuit persequi
ipsum david per vias perversas scilicet super abruptas petras quas solis ibicibus
sunt pervie / primo Regum xxiiii ibi subditur malicia autem non odivit Alia lectura sic hic
ostendit maliciam iniusti in meditatione et in opere et dicit iniquitatem meditatus
est in cubili suo, sequitur et cum deliberatione excogitavit maliciam secrete
in corde suo Michee ii ve qui cogitatis inutile et operamini malum in
cubilibus vestris / astitit paratus et cum studio omni vie non bone id est male ope-
rationi et mala perpetravit operando et presumpserit perpetrando / proverbiorum post pedes eorum
ad malum currunt / maliciam id est malam vitam non odivit sed dilexit gaudendo
de malis operibus / proverbiorum ii letantur cum malefecerint et exultant in rebus pes-
simis Domine in celo misericordia tua et veritas tua usque ad nubes / Ad literam
hic agitur de benignitate dei generali et speciali / Augustinus primo sinedum quod misericordia
superexaltat iudicium Jacobi ii Unde inter dei proprietates tenet quandam excellentiam
ipse quod dicitur · quod miserationes eius super omnia opera eius et ad hoc ostendit dicens / Domine in celo misericordia
tua tamquam in loco superiori et veritas tua usque ad nubes que sunt in-
feriores celo Alia lectura sic hic ostendit bona esse adeo scilicet bona gratie et bona
nature et bona glorie · post dicit iniustus meditatur iniquitatem sed domine deus misericordia
tua id est effectus misericordie tue est amplior in celo id est in viris perfectis et celestibus
qui omnibus aperiunt gremium misericordie / de quibus dicitur philippenses iii nostra conversatio
est in celis · et veritas tua id est amplior cognitio veritatis pervenit usque
ad nubes id est in statu doctores qui pluunt id est docent fideles verum doc-
trinam fidei catholice · quod iniusti faciunt iniquitatem et dolum scilicet sequuntur /

rinas et victorias Ysa xl qui sunt isti qui ut nubes volant per aerem
Iustitia tua sicut montes dei iudicia tua abyssus multa / ad literam iustitia
tua sicut montes dei qui ut in pluviis sunt inferiores nubibus iudicia tua abyssus
multa id est hominibus abscondita Alia littera sic hic ondit effectus iustitie scilicet sublimitatem
in bonis et profunditatem in malis et dicit iustitia tua domine id est opera tue iustitie
quibus tuos fideles iustificas sunt sicut montes dei id est sublimia et alta quia
in hominibus bonis sicut in montibus plus relucet iustitia et claritas divina primo ma-
chabeorum vi Refulsit sol in clipeos aureos et resplenduerunt montes ab eis
et resplenduerunt sicut lampades ignis / Psalmus Illuminans tu mirabiliter a mon-
tibus eternis / et iudicia tua quibus iniustos excecas et reprobas / sunt abyssus multa
id est profunda et inscrutabilia que non mente possumus comprehendere / nisi aquarum dif-
finire / quare hunc eligis et illum reprobas Ro xi O altitudo divitiarum sa-
pientie et scientie dei quam incomprehensibilia sunt iudicia eius Homines et iumenta
salvabis domine quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam deus ad literam quia dei
largitas aliquando apparet per effectum / de qua psalmista hic agit unde dicit homines et iumenta
salvabis deus / quia non creatura rationalis salvatur per dei providentiam sed etiam bruta
quia aliis brutis dat pilos pro vestitu et avibus plumas / et eis de victu
providet sufficienter sine sollicitudine eorum quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam deus
q.d. ex multitudine misericordie tue procedit quod non solum rationalibus regitur / sed etiam
irrationalibus ita provides Alia littera sic hic ondit quod bona nature simul conferuntur
et non conferuntur et dicit o quam profunda iudicia tua sunt domine / nam homines bo-
nos rationaliter viventes et iumenta id est homines malos et brutales nimia sensuali-
tate viventes salvabis salute corporali / utrosque nutriendo et vitam eorum nimia pro-
tendo / bonorum tamen animas spiritualiter primo et aliquorum magnorum peccatorum animas
finaliter salvando / quemadmodum tu deus multiplicasti misericordiam tuam id est multiplices
effectus misericordie tue / ondisti in mundo q.d. hec proveniunt ex multitudine misericordie tue etiam
preter salutem temporalem que iniustis datur Ecc xviii Compassio domini etiam proxim-
um misericordia autem dei super terram omnem / Psalmus Suavis dominus universis et miserati-
o eius super omnia opera eius Filii autem hominum in tegmine alarum tuarum spera-
bunt / ad literam hic ondit spiritualem divinam largitatem erga homines qui sunt ad
ymaginem dei facti et sunt ordinati ad bonum excedens creaturam irrationale
scilicet ad bonum eternum quo si bene vivunt ad beatitudinem supernalem ultimate
deducuntur / et hoc est quod dicit filii hominum / scilicet rationaliter et iuste viventium / sperabunt
in tegmine alarum tuarum id est in beatitudine tecta et abscondita apud te servis
Ysa lxiiii oculus non vidit et auris non audivit et in cor hominis non ascendit
que preparasti diligentibus te Alia littera sic hic agit de bonis glorie ondens quod
a deo est spes et expectatio eorum / secundo exhibitio eorum et perpetuitas / et dicit homines
et iumenta salvabis domine salute corporali / sed filii hominum rationaliter et iuste vi-
ventium vel Christi imitatores veri filii hominis / non ade qui fuit homo sed non
filius hominis / in tegmine id est sub protectione alarum tuarum id est duorum testamentorum
vel in tegmine id est in beatitudine tecta et abscondita apud te Ysa lxiiii ocu-
lus non vidit etc. / sperabunt bona etiam ibi promissa / de quibus alis dicitur Matth
xxiii quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat
pullos suos sub alis suis Deut xxxii Expandit alas suas et assumpsit eos
Inebriabuntur ab ubertate domus tue et torrente voluptatis tue potabis
eos / ad literam inebriabuntur id est satiabuntur absque omni fastidio / ab ubertate
domus tue id est domus celestis glorie Ps xvi Satiabor cum apparuerit gloria tua
et torrente voluptatis tue potabis eos / hoc additur ad ondendum perfectam refec-
tionem glorie quia apud nos refectio perficitur ex cibo et potu Alia littera sic

hic ostendit exhibicionem bonorum eternorum adeo scilicet habundanciam suauitatis et opulencia et dicit Ebria iusti inebriabuntur et saciabuntur absque omni fastidio
ab vbertate et superhabundancia omnium bonorum eternorum domus tue celestis et tunc
obliuiscentes omnia mala preterita Gen xliii biberunt fratres ioseph et inebriati
sunt ysa xxv faciet dominus in monte hic conuiuium pinguium vindemie de
fecatis potabis id est delectabis eos Exo xv aqua sapiencie salutaris potauit eum
Alia expositio secundum glosam ordinariam de prima iusti inebriabuntur ab vbertate id est habun-
dancia glorie domus tue id est ecclesie militantis omnia temporalia obliuiscendo et torren-
te voluptatis tue id est consolacione spiritus sancti potabis eos id est replebis eos ha-
bundanter Cant v comedite amici et bibite et inebriamini carissimi Quoniam
apud te est fons vite et in lumine tuo videbimus lumen ad litteram
quoniam apud te est fons vite deus enim est vita per essenciam et omnia sunt in eo vita
Io i quod factum est scilicet in creaturis in ipso vita erat ceterum enim antequam crearentur
non erat aliud quam creatoris essencia que est per essenciam ipsa vita ut dictum est
et in lumine tuo videbimus lumen id est in lumine creato glorie videbimus lumen tue essencie
quod videri non potest ab intellectu creato nisi ad hoc eleuetur per lumen glorie for-
tificatiuum luminis naturalis intellectus creati sicut nec oculus noctue posset videre lumen solis
nisi aliquo sibi addito fortificaretur Metaphisice ii sicut se habet oculus noctue
ad lumen solis ita intellectus noster ad ea que sunt manifestissima in natura per quod intel-
ligitur diuina que de se sunt manifestissima sed virtute nostri intellectus excedencia
sicut lux solis est maxime visibilis tamen improporcionata est noctue oculis Alia
lectura sic hic ostendit quod adeo sunt bona eterna tanquam a fonte et a luce Et dicit
o deus pater apud te est fons vite id est apud te est inicium omnis vite et omnis boni
quod tu es vita per essenciam et in lumine creato glorie tue videbimus lumen tue
essencie quod videri non potest ab intellectu creato ut supra dictum est vel sic exponitur quoniam o
deus pater apud te est fons vite id est ipsius filius tuus principium vniuersale omnis
boni Io viii ego principium qui et loquor vobis et in lumine tuo id est in ipso fi-
lio tuo videbimus lumen id est maiestatem paternam Io xiiii ostende nobis patrem et
sufficit nobis vel sic quoniam apud te christe fili dei est fons vite id est principium
totius boni et in lumine tuo id est tue predicacionis videbimus lumen id est deum patrem
visione fidei seu per fidem Pretende misericordiam tuam scientibus te et iusticiam
tuam hiis qui recto sunt corde Ad beatam et ad diuinam visionem non possumus
pertingere nisi per diuinam graciam ideo subdit deprecando pretende misericordiam tuam scientibus
te id est diligentibus cognicionem suam naturalem quantum possibile est ad te illustrationes
fidei cognicione et iusticiam tuam hiis qui recto sunt corde id est puniendo secundum
rectum iudicium rectis rectifica rectitudine gracie tue que sola iustificat perfecte
Alia lectura sic hic petit misericordiam ad peccatorum remissionem et iusticiam ad vite recti-
tudinem et dicit sic quoniam apud te domine est fons vite ideo pretende id est presta misericordiam
tuam id est effectum misericordie tue scilicet remissionem peccatorum scientibus te id est recte credentibus
in te et iusticiam tuam id est effectum iusticie tue in rectitudine bonorum operum hiis
qui recto sunt corde id est qui dirigunt cor suum ad regulam voluntatis tue
Non veniat michi pes superbie et manus peccatoris non moueat me Ad
litteram hic ostendit diuina liberalitas singularis conuiuii ad ipsum dauid qui
deprecando dicit non veniat michi pes superbie id est demon qui per superbiam cecidit
non me sibi subiciat per peccata mortalia et manus peccatoris id est demonum
peccatis in peccato obstinati non moueat me a statu gracie et vtrumque fuit
gressum aliquid ipsi dauid ex diuina largitate quia non fuit datus in manus
in saulis ipsum persequentis licet eciam per temptacionem sathane inciderit
in peccatum mortale tamen per penitenciam surrexerit et finaliter in gracia decessit Alia

le. sic hic petit preservationem a viciis petens ne veniat pes superbie nec alio compellente
et dicit prende et onde in imagine tua ut non veniat in pes superbie i. affectus
superbie per quem recedam a te deo Exempli pro Sordes eius in pedibus eius et ma:
nus peccatoris i. consilio male suadentis seu impulsio dyaboli qui antonomasice
dicitur peccator non moueat me a tua iusticia ut incidam in peccatum et tua gratia
priuem ecce .x. Si spiritus potestatem habentis descenderit super te locum tuum ne dimiseris
Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem expulsi sunt nec potuerunt stare Ad
literam et prosequitur in petitis frequenter traduntur in manus inimicorum spaliter
et in potestatem demonum finaliter Aliter le. sic hic ponit exemplum predictorum scilicet
casum culpe et pene, et dicit peto domine non veniat in pes superbie quia ibi i. pede
superbie ubi in celo et in paradiso ceciderunt scilicet dyabolus et primus homo. ysa xiiii
Gen. iii / qui operantur iniquitatem i. operati sunt et adhuc operantur dyaboli per se
et post homo in suis successoribus / expulsi sunt alii de celo alii de paradiso /
nec potuerunt stare i. permanere in celo nec in paradiso / Catherina sancta.

Noli emulari in malignantibus neque zelaueris facientes iniquitatem
ad literam Titulus in hebreo lamerch i. iste psalmus ascribitur ipsi dauid
tanquam eius auctori, de materia psalmi sciendum quod multi videntes Saule
Regem et doech armigerum eius et postea absalon et achitofel et
plures alios inimicos agentes temporaliter prosperari, et dauid mortem et parentes suos
et filios et multos alios iustos tunc et postea temporaliter affligi / declinabant ad
malum et recedebant a bono quia deus curam de actibus hominum non habet, et ideo
dauid fecit hunc psalmum ostendens quod prosperitas malorum sit contempnenda et afflictio
iustorum appetenda, quia iusti semper sunt meliores conditionis et in psalmo licet bonis
similia tamen contradicentibus contrarium videatur Et diuiditur in duas partes / primo ostendit
propositum ex bonorum conditione, 2o ex eius duratione / primo facit etiam liberum illa
prosperitas est melior et magis appetenda in omni quibus assequitur magis bonum / sed
iustorum prosperitas in psalmo est huius 2a ibi Maiorem declarat ostendens quod prosperitas
malorum in psalmo est modica et prosperitas iustorum est magna ibi Spera in domino.
et dicit noli emulari in malignantibus i. noli imitari malignantes in suis o:
peribus neque zelaueris i. amaueris facientes iniquitatem, talis enim non sunt imi:
tandi nec amandi inquantum mali, quia licet non sit ex caritate diligenda conditio
sunt tamen vita in qua possunt ad bonum reduci tamen eorum malicia est odienda
et sic Lu. saluator sic xiiii Si quis venit ad me et non odit patrem suum
et matrem suam etc non potest meus esse discipulus Aliter le. sic In precedenti psalmo egit de
errore putantium mala a natura prouenire, bona vero a nobis esse / hic agit de er:
rore eorum putantium mala quam bona a casu prouenire Titulus psalmus dauid quia
dauid sic agit de bonis moribus seu de bona operatione. Et psalmus est regimen ho:
minis per prudentiam dirigendum Intentio nos mundo contempto deo adherendum mone
Modus quia psalmus est triplex / quidam enim sunt boni perfecti quidam mali / quidam in:
fermi, primo ergo informat infirmos ne malos imitantur / 2o statum malorum
reprehendit ibi obseruabit peccator 3o statum bonorum commendat ibi Iunior fui etenim 2a
psalmus post exhortationem dicit 2a tu homo infirme in ala noli emulari i. inuide
et indignari in malignantibus i. considerando prosperitatem eorum malignorum Eccli.
ix non zeles gloriam et opes peccatorum / quia nescis que futura sit illius subuersio
neque zelaueris i. noli amare facientes iniquitatem nec imiteris conuersationem eorum
Pro. iii ne emuleris hominem iniustum neque imiteris vias eius Quoniam tanquam
fenum velociter arescent et quemadmodum olera herbarum cito decidentur, ad literam
hic subdit rationem predictorum dicens quia talis sunt sicut le. / fenum et olus cito desiccantur
quia parum in terra radicantur et modicum attrahunt de humore vigore nutrientis
et conseruatiue, sic appetitus malorum radicatur in bono sensibili, quod habet modi:
cum de bonitate / et sic eius appetibilitas cito transit et eius adepto fastidium

xxxvi

induerit sicut patet de cibo quem famelicus appetit saciatus vero abhorret
et reicit. Alia lectio sic hic ponitur exhortationis ratio scilicet velox defectus malorum
florentium nobilium et ignobilium. et dicit noli emulari et indignari quod mali
prosperantur. quoniam tamquam fenum cito arescent id est nobiles et divites qui sunt tamquam
fenum vide florentes in vanitate mundi / velociter arescent id est cito flore mundane
prosperitatis et vanitatis cito perdent. Mathei vi fenum quod hodie est et cras in cli-
banum mittitur. Ysaie xl exsiccatum est fenum et flos eius cecidit / et quemadmodum
olera herbarum id est ipsi ignobiles qui sunt tamquam olera herbarum campestrium non [illegible]
cito decident id est vitalem mundane prosperitatis et pulchritudinis cito amittent.
Sap. iiii adulterine plantationes non dabunt radices altas nec stabile firma-
mentum collocabunt. sic fenum semel perdit vigorem quem numquam recipit sic illi
morte et in igne infernali. Spera in domino et fac bonitatem et inhabita terram
et pasceris in diviciis eius. ad litteram hic ostendit quod iusti etiam in presenti as-
sequuntur magis bonum quod est bonum virtutis et non solum virtutis politice que est per
acquisitionem / sed etiam virtutis infuse que est per gratiam / et etiam cum hoc aliquando temporalem
habundantiam / licet non semper quia est de minoribus bonis / propter quod eorum prosperitas quod
in presenti est appetenda. et hoc est quod dicit spera in domino figendo appetitum in summo bo-
no. et fac bonitatem id est opera bona. et inhabita terram et pasceris in diviciis eius
quia dominus est iusti cum bono virtutis aliquando assequuntur affluentiam in temporalibus bonis.
Alia lectio sic hic docet ne imitaremur malos considerantes bona que dantur sic
scilicet spiritualia et temporalia / et dicit quod malignantes tamquam fenum velociter arescent / sed
tu spera in domino id est tuum appetitum fige in ipso domino tamquam in summo bono. premium
ab ipso expectando / et fac bonitatem id est fac bona opera ne spes tua sine bonis
operibus sit potius presumptio / et inhabita terram id est permane in unitate ecclesie katholice
que pro terra in centro stat / et pasceris in diviciis eius id est in scripturis sanctis
vel in deo et pane vite. Ysaie xxxiii divitie salutis sapientia et scientia. Eccli. xv
cibabit eum pane vite et intellectus. Delectare in domino et dabit tibi petitiones
cordis tui. ad litteram delectatio dicitur quasi de alio lactatio / ergo in domino delectari est
de bonitate eius lactari que fit per cognitionem et amorem / et dabit tibi petitiones
cordis tui / iusti enim non petunt a deo semper nisi bona gratie et virtutis que semper
dantur petentibus quando petunt pro se et perseveranter quod faciunt iusti / de aliis autem
bonis inferioribus non faciunt petitiones nisi sub conditione scilicet si expediat honori
domini et saluti sue vel aliorum. hoc etiam modo deus eos exaudit. Alia lectio sic
hic ostendit bonum delectationum spiritualium quantum ad id pertinet a viris perfectis per contem-
plationem et amorem ab imperfectis per conformationem perfectorum / et dicit fac bona opera et delecta-
re in domino id est ama dulciter et contemplare bonitatem domini / [illegible] filii dei et
delectatio sua / et dabit tibi petitiones cordis tui id est desideria voluntatis tue scilicet bona gratie
et virtutis sed non desideria carnis et sensualitatis implendo. Revela domino
viam tuam et spera in eo et ipse faciet. ad litteram revela domino id est in ei aperi
manifestando / quod omnia nuda et aperta sunt oculis eius ab eterno / sed in ordine
coram eo tuum desiderium explicando et directionem eius petendo / et ipse faciet
quod sic nam non deficit in necessitatibus / sic auctor ne [illegible]. Alia lectio sic hic pro-
mittit in viris perfectis / 2o premium / et ipse faciet et dicit Revela domino viam tuam
id est vitam tuam confitendo peccata tua tam actuum interiorum quam exteriorum. Iosue vii
fili mi da gloriam deo israel et confitere et indica mihi quod feceris ne abscondas
et spera in eo id est non desperes sicut iudas. Mathei xxvii. sed spera id est appetitum tuum
fige in ipso tamquam in summo bono et ipse faciet quod petis id est petitionem tuam im-
plebit. Et educet quasi lumen iusticiam tuam et iudicium tuum tamquam me-
ridiem subditus esto domino et ora eum. ad litteram et educet quasi lumen etc. / ponendo
opera iusticie tue aliis in exemplum virtutis. Mathei v. sic luceat lux vestra coram
hominibus etc. et iudicium tuum tamquam meridiem / iudicium est effectus iusticie.

per hoc designatur quod deus faciet iustos prosperari in operibus iustitie usque ad
perfectionem debitam. Prov. iiii semita iustorum quasi lux splendens et crescens usque ad per-
fectum diem id est usque ad perfectionem iustitie sicut ascensio solis perficitur in meridiem et quod
tanta bona confert iustis etiam in presenti. ideo subditur. subditus esto domino et ora eum humiliter
et devote subiciendo et ora eum quod domine tunc confidenter poteris orare eum quod considerans
meritum si tamen oratio sit pura per te et perseverans qualis est oratio iustorum. Alia lectio sic
hic ostendit bonum conscientie spiritualis premium et meritum. et dicit revela domino conscien-
tiam vitam tuam et ipse educet quasi lucem iustitiam tuam id est ostendet opera tue iustitie
seu opera bona aliis in exemplum virtutis. vel educet de tenebris huius seculi iusti-
tiam tuam id est fidem qua iustificatus es que hic est quasi sub modio quod videtur
quasi in speculo quasi lucem claram id est visionem clarissimam commutando. quod nunc videmus
in speculo et in enigmate. i Cor. xiii et iudicium tuum id est discretionem qua ea
que nunc vides ad necessitatem eligis. educet tanquam meridiem id est lucem perfectam et cla-
rissimam quia hic est cognitionem obscuram qua nunc deum videmus et cognoscimus
per fidem commutabit in apertissimam cognitionem quod cognoscemus eum sicuti est. i
Cor. xiii nunc cognosco ex parte tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. Job xi
quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam. vel educet iudicium tuum quasi
meridiem id est faciet te prosperari in operibus iustitie usque ad perfectionem debitam et ergo
subditus esto domino obediendo preceptis eius. ii Mach. ix iustum est subditum
esse deo et ora eum id est assidue implora eius misericordiam. Jacobi v multum valet de-
precatio iusti assidua. Luc. xviii oportet semper orare et non deficere. Noli emulari
in eo qui prosperatur in via sua et in homine faciente iniustitias. Nota [illegible]
hic ostendit quod prosperitas iustorum est maior etiam in presenti et hoc ex duratione quia
prosperitas malorum consistit in bonis transitoriis et corruptibilibus ut ex predictis
sed prosperitas iustorum consistit primo in bonis anime que sunt meritum vite [illegible]
manet in eternum separata. primo dicit noli emulari in eo qui prosperatur in via sua
hic est peccator qui non vadit per viam legis divine et hoc Romanis. sed currit im-
petu per omnes suos. Ysa. liii omnes nos quasi oves erravimus unusquisque in viam
suam declinavit. et talis in via sua prosperatur qui obtinet quod intendit. ista enim pro-
speritas est magis adversitas quia et si sit aliquid boni temporalis. additamentum tamen est
boni spiritualis detrimentum. Augustinus in sermone de moribus. sicut in arca
dampnum in conscientia tulit vestem et perdidit fidem acquirit pecuniam et amittit
iustitiam. et ideo dicit de tali noli emulari id est imitari in eo qui prosperatur in via sua
id est ista in quantum peccato modo prosperatur quia prosperitas est magis adversitas iudicanda.
Alia lectio sic hic monet ne imitaremur malos et non indignaremur de eorum
prosperitate et dicit noli emulari in eo qui prosperatur in via sua id est noli indignari
et imitari peccatorem et facta eius. qui prosperatur in via sua id est qui obtinet quod intendit
dicit noli emulari id est indignari in eo qui prosperatur in via sua non in via dei sed male
vivendo quo ad se. Job xxi qui dixit domino deo recede a nobis scientiam viarum
tuarum nolumus. Matth. vii lata est porta et spatiosa est via que ducit ad perditionem
et in homine faciente hoc est committente iniustitias quo ad proximum. Et non dicit per-
iustitias quia committens unam sit iniustus sed rectitudo voluntatis enim iniustitia est
multiplex. ideo dicit prius non [illegible] iniustitiam. et dicit proinde prosperatur
in via sua in via [illegible] vie non prosperabitur quia extrema gaudii luctus occupabit.
Prov. xiiii. Desine ab ira et derelinque furorem noli emulari ut mali-
gneris. ad litteram desine et talium qui sequuntur passiones ne imprimis excede-
res faciunt ad compellendum suas iniustitias id sunt noli emulari ut maligneris.
Alia lectio sic hic monet ut non turbaremur propter prosperitatem malorum et dicit noli
indignari propter eo quod peccator prosperatur in suis factis sed potius desine ab ira
id est rixa et noli statim irasci visa prosperitate malorum. derelinque furorem ne
diu perseveres in ira. et si lederis te moderate noli irasci sed noli furere.

Eccl. vii ira in sinu stulti requiescit / noli emulari i. indignari in te(?)
malignantes i. ne fias malignus eos imitando. ps. mei autem pene moti sunt
pene pedes / pene effusi sunt gressus mei quia zelavi super iniquos. Quoniam
qui malignantur exterminabuntur / sustinentes autem dominum ipsi heredita-
bunt terram. Ad litteram noli emulari in malignantes qui quia malignantur extermina-
buntur saltem in morte naturali quia frequenter anticipant et moriuntur in morte non naturali
gladio veneno vel aquo(?) huiusmodi / sustinentes autem dominum i. patienter expe-
ctantes eius beneplacitum ipsi hereditabunt terram scilicet viventium quam perpetuo
possidebunt et frequenter in hac terra diutius vivunt quam mali homines. Allego-
rice. hic subdit rationem exhortationis a digna ultione et dicit noli emulari ut
fias malignus quoniam qui malignantur i. qui sunt maligni modo sicut ...
exterminabuntur i. extra terminos terre viventium eicientur et dampnabuntur in futuro.
Baruch iii exterminati sunt et ad inferos descenderunt / sustinentes autem dominum
i. expectantes eum patienter adversa pro eo et mundi contempnentes ipsi soli
hereditabunt terram i. perpetuo possidebunt terram viventium. ideo monet ecclesiastes
deprime cor tuum et sustine / et infra / sustine sustentationes dei coniungere deo et
sustine ut crescat in novissimo vita tua. Et adhuc pusillum et non erit
peccator queres locum eius et non invenies. Ad litteram quia frequenter diutius
vivunt quam mali / et dicit adhuc pusillum temporis et non erit peccator subtractus de mun-
do / unde perdito queres locum eius et non invenies quia frequenter per suas malicias
non solum destruuntur in propriis personis / sed etiam loca eorum et posteritas tota. Allego-
rice sic hic ostendit quod prosperitas malorum est brevis / et dicit sustinentes dominum heredita-
bunt terram perpetue sed adhuc restat pusillum i. modicum tempus vite huius. Iob xiiii
breves dies hominis sunt / et post hoc non erit peccator quia amittet esse et [illegible]
quod hic habebat. Iob xx qui eum viderant dicent ubi est. ps. transivi et
ecce non erat queres locum eius et non invenies i. si queres locum eius non invenies
quia non erit locus eius i. ipse in futuro. i. Machab. ii hodie extollitur et cras
non invenietur. Iob xx velut sompnium avolans non invenietur. Mansueti
autem hereditabunt terram et delectabuntur in multitudine pacis. Ad litteram man-
sueti sunt [illegible] qui patienter expectant beneplacitum domini / et delectabuntur in mul-
titudine pacis scilicet superne que est pax perpetua / et frequenter etiam in multitudine pacis temporalis
quia mansueti non movent lites et rixas propter quas deicitur ab aliis inquietati.
Potest etiam hic referri ad populum Israel qui quamdiu fuerunt deo mansueti et obe-
dientes statuit in pace et terra a deo sibi data ut ex veteri testamento. Allego-
rice sic. hic ostendit magnitudinem remunerationis bonorum et dicit mansueti qui
patienter tolerant hic peccatores et adversa huius mundi ipsi tamquam filii heredita-
bunt terram i. perpetue possidebunt terram viventium in qua est habundantia omnium
bonorum. Iudic. xviii vidimus terram opulentam valde et uberem nolite ne-
gligere. Mat. v beati mites quoniam ipsi possidebunt terram / et delectabuntur
inebriati et potati torrente voluptatis dei in multitudine pacis secure ex
amotione seu carentia omnium malorum. Ysa. xxxii sedebit populus meus in
pulcritudine pacis. ps. pax multa diligentibus legem tuam. Observabit peccator
iustum et stridebit super eum dentibus suis. Ad litteram hic ostendit quod prosperitas bonorum
est maior quam malorum quia prosperitas malorum habet malum pene annexum
et dicit observabit peccator iustum et stridebit super eum dentibus suis / scilicet dolens de bono suo virtu-
tis. Unde in Vitis patrum unusquisque dixit ad diaconum / peccatum suum pro quo quam tormenta
pati / tunc diaconus cepit infremere cum stridore dentium. Allegorice sic hic ostendit
[illegible] perpetualis in qua deserit statum malorum et ostendit culpam eorum decipien-
di et seviendi / et dicit mansueti in futuro delectabuntur in multitudine pacis
sed modo est bellum quia observabit peccator iustum / moliendo eum decipere

ftg

Stridebit super eum comminationibus et dentibus suis quasi bellua vel bestia se-
uiendo et occidere cogitando. ps. Zelaui super iniquos pacem peccatorum videns. Est pax
bonorum. Ephe. iiii. Solliciti seruare unitatem spiritus in vinculo pacis. Est pax
pectoris seu cordis. ps. [illegible] ps. Gratia vobis et pax, i. mentis tranquillitas.
Est pax eternitatis. Ysa. xxxii. Sedebit populus meus in pulcritudine pacis. ps.
Pax multa diligentibus legem tuam. De hiis tribus Io. xiiii. Pacem relinquo vobis, scilicet
pacem pectoris; pacem meam do vobis, scilicet pacem eternitatis. Dominus autem irride-
bit eum quoniam prospicit quod veniet dies eius. Ad literam peccator stridebit dentibus
super iustum sed dominus irridebit ipsum peccatorem quia non habebit effectum quod in-
tendebat, ipsum autem a virtute. Quoniam prospicit quod veniet dies eius, i. dies debi-
te punitionis pro suis malis. Aliter legitur sic: hic ponit penam peccatorum irrisionem
et dampnationem, et dicit peccator stridebit dentibus super innocentem. Dominus autem irri-
debit eum, scilicet peccatorem, et ostendet eum aliis dignum irrisione. ps. Qui habitat
in celis irridebit eos. Prov. i. Ego quoque in interitu vestro ridebo. Quoniam ipse dominus
prospicit, i. procul aspicit, quod cito veniet dies retributionis eius in futuro
quod tamen peccator non videt. Cant. ij. En ipse stat post parietem respiciens per fene-
stras prospiciens per cancellos. Gladium evaginaverunt peccatores, intenderunt
arcum suum. Ad literam [illegible] quod Saul et eius satellites cum gladiis
et arcubus frequenter persecuti sunt David ad mortem et viros eius. Aliter legitur sic:
per maliciam cordis ostendit maliciam operis eorum aperta et occulta, et dicit peccatores
evaginaverunt gladium, i. iustos aperte impugnaverunt. Act. xii. Misit Herodes
rex manus ut affligeret quosdam de ecclesia, occidit autem fratrem Iacobi Iohannis
gladio. Intenderunt arcum suum, i. proposuerunt in corde suo volentes innocentibus
nocere occulte et eos ferire. ps. Intenderunt arcum rem amaram. Ut decipi-
ant pauperem et inopem, ut trucident rectos corde. Ad literam per sententiam de David
et viris eius quos Saul et satellites eius volebant decipere et trucidare.
Aliter legitur sic: hic ostendit mala intentionis eorum, volentes decipere iustum occulte
et interficere aperte, et dicit peccatores intenderunt arcum suum vel insidias i. prauas
voluntates ut decipiant pauperem qui non sufficit per se seu humilem et inopem
qui caret ope et auxilio humano. Iob xii. Ipse nouit dolosum et inopem
vel ipse nouit decipientem et eum qui decipitur. Evaginaverunt gladium i. [illegible]
ferent persecutionem ut trucident, i. occiderent rectos corde, i. stabiles iustos qui cor
suum regunt secundum regulam voluntatis divine. Iacobi v. In die occisionis occidistis
iustum et non restitit vobis. Gladius eorum intret in corda ipsorum et arcus
eorum confringatur. Ad literam hic David prophetice videtur mortem Saul predi-
cere et Doeth ydumei quod ipsi irruerunt super proprios gladios et sic seipsos inter-
fecerunt. i. Reg. ult. Et arcus eorum confringatur, tota scilicet vis Saul et sui exercitus
fuit ibi confracta. Aliter legitur sic: hic ostendit penam utriusque scilicet aperte impugnatorum
et occulte, et dicit gladius eorum quo iustos voluerunt occidere corporaliter intret in corda
ipsorum, quia sepius accidit quod ipsi occiduntur spiritualiter, quia et si persecutionem inferant iu-
stis in corpore, ipsi prius persecutionem sustinent in mente. Etiam ut frequenter con-
tingit divino iudicio ut mortem quam aliis paraverunt veniat super eos, sicut
Aman fuit suspensus in patibulo quod Mardocheo parauerat. Hester vii. Unde
Prov. i. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur et moliuntur fraudem contra animas
suas. [illegible] qui quis per corpus suum mittat gladium ut cedat uterque alterius
et arcus i. insidie eorum confringantur i. frustrentur. Iob v. Contemptatio malig-
norum ne possint implere manus eorum quod ceperant. Melius est modicum iu-
sto super diuitias peccatorum multas. Ad literam melius est modicum iusto quod cum
iusticia habet, habeat de bonis temporalibus, sit ei sufficiens eo quod appetitus
eius tendit ad bona spiritualia in quibus quietatur eius anima, super diuitias

Diuitias in quibus nō sunt sufficiam · sed magis indigenciam · quia eis ab
utunt(ur) p(er) p(ro)digalitatem seu auariciā a v(ir)tute declinātes · s(ed) p(ri)mo mō abu
tunt(ur) mox diuicijs euacuan(tur) · et sic ad tenendū statū suū auxian(tur)
Si 2o mō s(cilicet) p(er) auariciam sic incurrunt indigenciā tū quia nō audet suis uti
diuicijs · tū q(ui)a crescente cupiditate vi(detur) eis q(uod) semp(er) deficiant · q(uia) sic sunt
centū anhelat ad habendum mille et p(ost) mille etc et p(ost)ea tota p(er)dunt
in morte et aliqñ ecia(m) an(te) mortem auferent(ur) ab eis p(er) ignem p(er) p(re)dones latro
nes etc · Alb(ertus) sic hic describit statum maloru(m) et ostendit q(uod) paupertas iustoru(m) est
p(re)ponenda diuicijs maloru(m) dicens melius est iusto esse modicum sup(er) diuicias pecco(rum)
multas · i(d est) quā peccatori habere multas diuicias q(uia) paupertas p(ro)ficit iusto · diuicie
vero nocent impio · Pro xv melius est modicum cum timore dni quā thezauri multi
et insaciabiles · Pro xv melius est parum cum iusticia quā multi fructus cum iniq(ui)tate

Qm̄ brachia peccatoru(m) conteruntur · confirmat aut(em) iustos dn̄s · ad literam diui
cie peccatoribus auferent(ur) qui brachia peccatoru(m) i(d est) diuicie conterunt(ur) i(n) quibus confidebant
confirmat aut(em) iustos dn̄s q(uia) a bono v(ir)tutis nō mouentur nec in p(ro)sp(er)is nec
in adu(er)sis · Alb(ertus) etc · sic hic reddit causam p(re)dictoru(m) ex p(ar)te impioru(m) et iustoru(m)
et dicit melius est modicum iusto qui brachia peccatoru(m) i(d est) potencia pecuniarum et
robur corporis conterunt(ur) i(d est) ad nichilum redigent(ur) · Eccl(esiastici) xii · dormiuit q(ui) nimium
locuples est ad uillabit(ur) · sophia · Pro · conterere brachium peccatoris et maligni ·
confirmat aut(em) iustos dn̄s prestando eis robur et fortitudinem · prima cor(inthios) p(ri)mo
confirmabit vos usq(ue) i(n) finem · 2 thessal iij dn̄s confirmabit vos et custodiet
a malo · Nota diuicie sunt multiplices quedam sunt terrestres ut sunt bona
temporalia · Pro melius est modicum iusto et iste sunt contempnende q(uia) sunt vane et va
ne · Ps filij hominum ut q(uid) diligitis vanitatem etc · Eph iiij ora arbitratus sum
ut stercora · de his dicit Ps diuicie si affluant etc · Alie sunt diuicie sp(irit)uales pa
cor(inthios) p(ri)mo In omnibus diuites facti estis in illo · Pro gloria et diuicie i(n) domo eius
Iste sunt bona sp(irit)ualia que largiunt(ur) in p(rese)nti et p(re)mia que dantur i(n) futuro
et iste sunt diligende et desiderande p(ro)pter earum p(re)ciositatem et vtilitatem · Ps do(mine)
dilexi decorem domus tue · Tercie sunt infernales ut pena et stela · Eze xxvi
cartaginenses negociatores tui a multitudine diuiciarum argento ferro sta
no et plumbo repleuerunt nundinas tuas · Iste sunt fugiende · Eccl(esiastici) xxi q(uas)i a fa
cie colubri fuge peccatum · Eccl(esiastici) v diuicie congregate in malum dni sui

Nouit dn̄s dies inmaculatoru(m) et hereditas eorum in eternum erit · ad literam hic ostendit
q(uod) p(ro)sp(er)itas bonoru(m) est excellencior p(ro)sp(er)itate maloru(m) ex eo q(uod) in futuro recipi
ent · et tangit dupplicitatem p(re)mij · 1o nunc · ubi ait dnūs · secunda p(ar)te sciendum
q(uod) iusti i(n) futuro recipient p(ro) suis meritis p(re)mium glorie · mali vero penam eternam ·
Et dicit nouit dn̄s dies inmaculatoru(m) q(uia) ipse solus nouit secreta cordium me
li aut(em) videntur inmaculati exterius qui sunt valde maculati intus · et h(oc) nouit a
diuina cognitionē ad iustos · et noticia approbacionis ad quā sequitur p(re)mium eterne retri
bucionis id est et hereditas eoru(m) i(n) eternum erit · Alb(ertus) etc · hic h(ic) ostendit q(uod) paupertas
iustoru(m) est bona et apparet · p(ri)mo benediccionem bonorum 2o p(ro)pter carenciam mali · Et dicit
dn̄s confirmat iustos nā(m) ipse dn̄s nouit dies inmaculatoru(m) i(d est) p(ro)uidet futuram
vitam ipsorum i(n) qua erunt beati vel approbat p(rese)ntem vitam eoru(m) qua inmaculate
viuunt · 2 thimo ij · nouit dn̄s qui sunt eius · et hereditas eoru(m) h(oc) pro
vita inmaculata dabitur · erit in eternum · Pro eum dedit dilectis suis sompnum

Non confundentur i(n) tempore malo et in diebus famis saturabuntur · q(uia) p(ro)to
res p(ro)bauit · Ad literam nō confundentur i(n) tempore malo i(d est) in extremo iudicio ymo
magis honorificabuntur q(uia) tunc eis dicetur venite benedicti patris mei p(er)cipi
te regnum · sed impij tunc confundentur quibus p(er) oppositum dicetur Ite male
dicti in ignem eternum etc · Et in diebus famis saturabuntur · q(uia) tunc ipsi cognoscent

esurient per carenciam omnium bonorum et iusti saturabuntur per adeptionem sum-
mi boni. Ysa. lxv. Servi mei comedent et vos esurietis. Aliter legitur sic
hic ostenditur quod iusti carebunt confusione et egestate et dicit hereditas iustorum
in eternum et non confundentur in tempore malo id est in tempore pressure tribulacionis. Eph.
v. redimentes tempus quoniam dies mali sunt. Vel in tempore malo id est in dierum
diebus generalis. Amos v. prudens in tempore illo tacebit quia tempus malum est
et in diebus famis scilicet corporalis et spiritualis in presenti saturabuntur scilicet deo
eos reficiente tam corporali quam spirituali. Ps. edent pauperes et saturabuntur
quia peccatores soli fame peribunt. Unde tunc impii dampnati esurient etc. Ysa.
lxv. Servi mei comedent etc. Quia inimici vero domini mox ut honorificati fu-
erint et exaltati deficientes quemadmodum fumus deficient. Ad literam
inimici vero domini etc. in vita presenti que non est nisi momentum vel vapor fiunt deficientes
quemadmodum fumus deficit quia quanto plus fumus in altum tollitur tanto plus deficit
sic impii quanto plus fuerint exaltati in presenti vita tanto magis deprimentur
in futura. Apoc. xviii. quantum se glorificavit et in deliciis fuit tantum date ei
de tormento et luctu. Aliter legitur sic hic describit statum impiorum quo ad secu-
larem gloriam et potenciam quia cito deficient et dicit hereditas iustorum erit
in eternum. Inimici vero domini scilicet qui sunt amici huius mundi. Jaco. iiii. quicumque
voluerit amicus esse huius seculi inimicus dei constituitur. Mox ut honorificati fu-
erint dignitate seculari et exaltati gloria laudis humane deficientes assidu-
e in corpore quantum ad robur corporis et in anima quantum ad elongacionem
a gracia dei, deficient sicut fumus, qui quanto altius ascendit tanto plus de-
ficit sic impii de tanto deficient et descendent in futura vita gehennam quanto
de quanto in presenti vita ascenderit altius. Ps. vidi impium superexaltatum
et elevatum etc. Mutuabitur peccator et non solvet, iustus autem miseretur
et retribuet. Ad literam acquirere est ab alio recipere, peccatores autem in inferno
quia receperunt penam pro suis demeritis, et non solvent quia tunc remanebunt
obligati sicut prius scilicet ad penam eternam quia in inferno nulla est redempcio.
Iustus autem miseretur et retribuet. Iste iustus ut dicit Glossa est ipse
deus qui miseretur omnium et tribuit eis bona, sed melius trahitur circa
ad exprimendum [illegible] sua quia iustus tribuet premium [illegible]. Aliter legitur sic hic
ostendit initium deficiendi peccatorum et dicit inimici domini deficient quia peccator mutua-
bitur id est accipit multa bona a deo. Prima Cor. iiii. quid habes quod non accepi-
sti, et non solvet id est non servivit nec gracias egit deo de bonis acceptis.
Vel mutuabitur id est recipit talentum fidei et doctrine. Mat. xxv. alii dedit
quinque talenta alii duo etc., et non solvet id est non implebit doctrinam
opere nec per se nec per alios docendo. Iustus autem de bonis acceptis miseretur
compaciendo pro afflictis, et retribuet subveniendo per effectum. Ps. tota die
miseretur et commodat. Vel sic peccator mutuabitur id est recipiet sibi penam
pro suis demeritis et non solvet id est non satisfaciet, sed semper obligatus erit
sicut prius ad penam eternam quia in inferno nulla est redempcio. Quia be-
nedicentes ei hereditabunt terram, maledicentes autem ei disperibunt. Ad litteram
quoniam benedicentes ei id est ipsi deo quales sunt iusti hereditabunt terram scilicet viven-
cium, maledicentes autem ei quales sunt impii disperibunt eterna perdicione. Ali-
ter legitur sic hic tangit premium iustorum et impiorum et dicit quia benedicentes ei
id est gracias agentes deo non solum lingua sed vita. Ps. laudabo te deus
meus in vita mea. Hereditabunt terram viventium quam perpetue possidebunt.
Maledicentes autem ei tam lingua quam vita disperibunt de terra viven-
cium. Prima Cor. vi. Neque maledici regnum dei possidebunt. Vel disperibunt

Po est quere si male dixe(r)e ressabunt. Pvb xii verte impios et no(n) erunt
Apud domi(n)um gressus ho(min)is dirigentur et viam eius volet. Ad litteram
po(st)q(uam) descripta est diversitas iustorum et impiorum quantum ad receptionem
primum et pene hic describitur eorum diversitas quantum ad initium et termi(n)um
quae sunt rationes recipiendi penam et premium. Et p(ri)mo ondit varietatem in operi-
bus vite active et dicit apud dominum gressus ho(min)is scilicet iusti dirigentur in vita
presenti ut no(n) declinet a rectitudine iustitie id est sub(ditu)r et viam eius volet id est appro-
babit eam ordinans ad initium vite eterne. Alia l(itte)ra sic hic po(nit) iustorum
profectum promovendo in bono et conservando a malo et dicit maledicti dispe-
ribunt sed apud dominum id est a domino gressus ho(min)is iusti presertim distorum di-
rigetur. Pv iii ipse diriget gressus tuos. itinera autem tua in pace pro-
ducentur. et viam eius id est mandata preceptis dei omnibus dicta ipse scilicet Deus
volet id est approbabit et sequetur. Ps ppt verba labiorum tuorum ego custodivi
vias duras. vel viam eius id est conversionem ho(min)is ipse dominus volet id est approbabit.
Cum ceciderit no(n) collidetur quia dominus supponit manum suam. Ad l(itteram)
cum ceciderit per peccatum veniale no(n) collidetur quia per hoc a gratia dei non
decidit id est sub(ditur) quia dominus supponit manum suam. Cuius autem manus suppo-
sitio dicitur gratie conservatio. quia homo potest vitare omne peccatum mortale sed
ipsa privatus no(n) potest quia peccatum quod mox per penitentiam no(n) diluitur suo pondere
ad aliud trahit ut dicit Gregorius super Ezech. sed quia iusti predestinati aliqui
ceciderunt per peccatum mortale sicut patet de David ideo potest etiam exponi de
casu mortalis peccati cum dicitur Cum ceciderit per peccatum mortale no(n) collidetur
id est no(n) frangetur irreparabiliter quia dominus supponit manum suam per penitentiam eum
reducendo ad gratiam. Alia l(itte)ra sic hic ponit profectum scilicet conservationis
a malo et tangit effectum conservationis et causam. et dicit dominus viam et conversio-
nem ho(min)is volet et approbabit quia cum ceciderit in via illa no(n) extra viam per-
eundo adversa vel venialiter peccando. Pv xxiiii Septies cadet iustus
et resurget. no(n) collidetur id est no(n) frangetur nec amittet gratiam dei et
virtutes quia dominus supponit manum suam id est sustentabit eum per suam gratiam.
Osee xiii perditio tua Israel ex te. tantum auxilium tuum ex me. Iunior fui
etenim senui et no(n) vidi iustum derelictum nec semen eius querens panem.
Ad litteram. et hoc patet quia David fecit hunc psalmum in senectute. et non
vidi iustum derelictum. et intelligitur de iusto predestinato qui si aliquando delinquit
adeo propter suum peccatum tamen finaliter recipietur ad gratie statum. nec semen
eius querens panem. et accipitur hic semen pro omni imitatione temporis in operibus
iustitie. Sed contra hoc videtur quia David iustus quesivit panem ab Achi-
melech primo Regum xxv et a Nabal primo Regum xxv. et Helias etiam a muliere
Sarreptana iii Regum xvii. dicendum quod scriptura utitur hic et in pluribus
aliis locis quasi modo loquendi. dicitur autem communiter quod nemo est in foro qui sunt
ibi pauci in respectu ad alias vices quod id quod modicum est quasi nichil com-
putatur ii Phisicorum. licet autem semen iusti aliquando quereret seu mendicet
panem hoc tamen contingit nisi in illis qui voluntarie assumunt statum men-
dicantium. et raro contingebat tempore veteris testamenti quando David protulit
verbum istud quia communiter bonorum temporalium pro iustitie operibus promittebatur. Deut
xxviii. Et ista psalmus capitulo si volueritis et audieritis me bona terre comedetis.
id est sub(ditur) tota die miseretur. Alia l(itte)ra sic hic ... psalmus prius ... descr(ibit)
statum iustorum. et primo dicit initium quia a deo recipitur. 2o initium quia prudenter
impenditur et dicit etiam Iunior fui in statu antiquo ita vidi principium
etenim senui iam in modernis ita finem vidi Paulus Cor x nos sumus
in quos fines seculorum devenerunt. et no(n) vidi iustum derelictum adeo Iosue p(rimo)

no te delinquam neque dimittam te nec semen eius i imitatores eius
querens panem i egens et deficiens pane vbi dei · quod vim dei eternum esse
cum deo · vel pena · Vnde ma · iux · Luc xvi · Iunior fui dicit propheta et enim se
nui et non vidi iustum derelictum destitutum finaliter a deo · nec semen eius
i quercus imitatorem querentem panem tui deus non providet · ut per Heliam
sic Helie per mulierem in Sarepta · et quod dauid per Abigail vxorem nabal
vel per aues ut Helie per coruum et multis sic heremitis i deserto · vel
per angelos vel per celum ut patribus i deserto · Tota die miseretur et como
dat et semen illius i benedictione erit ad literam tota die miseretur quantum ad a
ctum pietatis misereri et comodat quantum ad effectum exteriorem et hoc
de bonis a deo sibi collatis · et semen eius i benedictione erit i i habundantia
bonorum spiritualium et temporalium · Alie le · sic hic ostenditur vnde quia iustus aliquando
et dicit non vidi iustum derelictum et semen eius querens panem · sed ipse tota
die i toto tempore vite sue miseretur i compatitur miseris quod affectu cordis ·
Prov xix Feneratur domino qui miseretur pauperis · et comodat i largitur ter
rena pro celestibus temporalia pro eternis · vel comodat talentum verbi dei docendo
fideles · et semen eius i bonum de erit i opera pietatis que fecit erunt i bene
i in multiplicatione quod sic multiplicabitur quod pro eternis accipiet celestia
et pro temporalibus eternam vitam · Matt xxv Esuriui et dedistis mihi etc · Vel sic
et semen eius i quibus imitatione i bonum de erit i benedictione gratie et glorie acci
piet · Declina a malo et fac bonum et inhabita in seculum seculi · ad l
declina a malo obseruando precepta decalogi negatiua · et fac bonum obser
uando affirmatiua et inhabita i seculum seculi i per hoc habitabis i eterna bea
Matt xix Si vis ad vitam ingredi serua mandata · Alie le sic hic agit de om
nibus iustis ad que exhortatur et dicit Si vis ut opera tua que facis
proderunt ad vitam ex tunc declina a malo i caue vicia et peccata Eccl
xxi quasi a facie colubri fuge peccatum · et fac bonum i perficias i bonis operibus
et virtutibus Ier vii Bonas facite vias vestras et studia vestra · et inhabita
i perseuera i eisdem bonis operibus in seculum seculi i per non recedas ab eis ·
Matt x Qui perseuerauerit vsque in finem · vel inhabita i inhabitabis terram viue
ntium in seculum i eternaliter · Quia dominus amat iudicium et non derelin
quet sanctos suos in eternum conseruabuntur · ad literam quod beata vita a solo deo
datur · id subditur causa quod dominus amat iudicium i opera iustitie que precipiuntur
i mandatis decalogi · et non derelinquet sanctos suos i predestinatos ab eo
finaliter id subditur in eternum conseruabuntur i vita beata · Alie le sic hic pre
latis exhortationibus bonorum approbatione et impiorum punitione et dicit declina
a malo et fac bonum quod dominus amat iudicium reddens vnicuique pro meritis
suis premium · ut quod sanctos suos permittit affligi i presenti non in futuro
Ps diligit misericordiam et iudicium · et non derelinquet sanctos suos i non desti
tuet eos a sua gratia et plenitudine finaliter · Heb xiii non derelinquam vos
neque deseram vos · Rom xi non reuocabis vltra delicta · in eternum conseruabuntur
i ad gloriam eternam consequendam et postea conseruabuntur in eternum a deo i celo ·
Iniusti punientur et semen impiorum peribit · ad literam sicut iusti pro
operibus iustitie premiabuntur ita impii pro operibus iniustitie punientur · ideo
subditur Iniusti punientur pena eterna · et semen impiorum peribit i imita
tores impietatis eorum · Alie le sic hic ostendit punitionem impiorum et di
cit in eternum conseruabuntur · sed iniusti punientur propter eorum mala opera
in inferno pena eterna · Judith xvi Dabit ignem et vermes in car
nes eorum ut vrantur et viuant et sentiant vsque in sempiternum ·

et semen eorum peribit, i. opera eorum et imitatores ipsorum peribunt. Sap. iii ab-
minus thesauros semine estimabitur. Iusti autem hereditabunt terram et inha-
bitabunt in seculum seculi super eam. ad literam. Iusti autem hic terram, i. viventium et
inhabitabunt in s. s. super eam, i. eternaliter. ubi enim in veteri testamento duplicatur
seculum sic hic intelligitur perpetuitas absque fine. Ex hoc patet quod hic propria loquitur
de terra viventium quia terra ista inferior post extremum iudicium non inhabitabitur.
Aliter le. sic hic post iustorum remuneratio et dicit Iniusti peribunt, iusti autem
hereditabunt terram viventium. Ysa. liiii hec hereditas servorum domini et inhabitabunt
super eam scilicet terram viventium in seculum suum conservitium prius seculi, vel in
seculum seculi, i. eternaliter. Os iusti meditabitur sapientiam et lingua eius lo-
quetur iudicium. ad literam. postquam determinatur de meritis iustorum et de meritis
malorum in vita activa, hic agit de vita contemplativa et dicit Os iusti me-
ditabitur sapientiam, i. loquetur sapientiam ex meditatione cordis sui. Precedente
Math. xii ex habundantia cordis os loquitur bonus homo de bono thesauro pro-
fert bona. sapientia autem dicitur quasi sapida scientia quia ipsa est etiam cognitio divinorum
et lingua eius loquetur iudicium quod impertit rectitudinem cognitorum agen-
dis ad proximum. Aliter le. sic hic describit opera iustitie et sapientie in cogita-
tione et locutione et dicit Os iusti cordis non corporis ... iusti hominis me-
ditabitur, i. iugiter cogitabit sapientiam, i. cognitionem divinorum. Eccl. xxi In cor-
de sapientum os illorum. et lingua eius loquetur, i. predicabit aliis iudicium,
i. sententiam divinorum mandatorum. Prov. xiiii In corde prudentis requiescit
sapientia et indoctos quosque erudiet. Lex dei eius in corde ipsius et
non supplantabuntur gressus eius. ad literam lex dei eius est per iugem medi-
tationem et non supplantabuntur gressus eius quia non amovebuntur a via iustitie
per demonis vel hominis suggestionem. Aliter le. sic hic describit opera iustitie in
cogitatione et dicit lingua iusti loquetur iudicium quia lex dei eius, i. dei sui,
non lex hominis est in corde ipsius viri iusti, eam assidue meditantis. Eccl.
iii que precepit tibi deus illa cogita semper. Ier. xxxi dabo legem meam in
visceribus eorum et in corde eorum scribam eam. et non supplantabuntur gressus eius,
i. affectus vel opera eius non cadent in foveam peccati. Ubi supplantare est
plantas in foveam insidiarum protendere. Prov. xiii lex sapientis fons vite ut
declinet a ruina mortis. Ps. In corde meo abscondi eloquia tua ut non pec-
Considerat peccator iustum et querit mortificare eum. ad literam. Sicut
meditatio iusti est circa legem dei ut eam custodiat, ita meditatio impii
est ut malum conceptum perficiat. unde subditur considerat peccator iustum qualiter
et quando possit decipere ipsum, et querit mortificare eum, quia non solum querit
ei nocere in bonis exterioribus sed etiam in persona propria. non querit solum eum
privare vita corporali, sed etiam spirituali querens eum avertere a statu iu-
stitie. Aliter le. sic hic post persecutorum perversitatem et persecutionem remu-
nerationem et dicit lingua iusti loquetur iudicium, sed peccator homo vel demon
considerat iustum qualiter possit eum decipere callide insidiando et obser-
vando. Sap. 2 Circumveniamus iustum quoniam inutilis est nobis. Ps. qui
... consideraverunt et insurrexerunt me, querit mortificare eum, i. tendere
mortem eius privare corporalem. Ysa. vi ab initio ... die cogitaverunt iusti-
tie eum non solum corporalem mortem sed etiam spiritualem, puta avertere eum
a statu iustitie. Luc. ... Cain exierunt inde fratres ab Abel. Dominus
autem non derelinquet eum cum iudicabitur illi. ad literam quia deus frequenter
eripit iustum de manu iniqui, unde subditur dominus autem non derelinquet eum
in manibus eius sic patet de Ioseph quem liberavit de manibus fratrum suorum

nec dampnabit eum cum iudicabitur illi i. ad petitionem eius seu voluntatem
sic liberavit ioseph ad iudicatum carceri ad petitionem mulieris iniuste
Genesis xxxix et danielem adiudicatum cum leonibus ad suggestionem hominum
iniquorum Danielis vi Alia lectio sic hic potest dici quod dominator iustorum est ipse
rex et in futuro et dicit quoniam iniquus peccator quaerit mortificare iustum tamen dominus non
derelinquet eum i. ipsum iustum et ipsam animam eius in manibus quae est in potestate
eius peccatoris si corpus a potestate non liberabit ipsius peccatoris Iob 2 verumtamen
animam eius serva Matthei x nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem
vero non possunt tangere nec dampnabit eum i. iustum ipse dominus quoniam hic damnatur
praecipue cum iudicabitur illi i. cum iudicatur ad petitionem seu ad voluntatem
ipsius peccatoris Expecta dominum et custodi vias eius et exaltabit te ut
hereditate capias terram cum perierint peccatores videbis Ad literam propheta
ostendit quod perpetuitate iniquorum est contempnenda et iustorum appetenda hic ponit
monitionem quod homo committat se ordinationi divinae et non moveatur a rectitudine
iustitiae ex malorum tristitia paupertate debet expectare dominum i. eius dispensationem
patienter et custodi viam eius observando mandata eius et exaltabit te
de valle prius miseriae ut hereditate capias terram viventium cum perierint
peccatores videbis bonum enim videt dampnationem malorum et est eis in exultationem
tribus iniquitatum evasisse ea ex gratia divinae misericordiae Alia lectio sic hic
hortatur ad iustum 2o ad primum Et dicit dominus non derelinquet iustum in
manibus peccatoris ergo tu expecta dominum remuneratorem et sustine patienter
mala tibi illata Iacobi v patientes estote fratres usque ad adventum domini
et custodi vias eius i. observa praecepta eius Ecclesiastici vii deum time et mandata
eius observa et exaltabit te i. amplificabit et multiplicabit te
in meritis et augebit tibi bona spiritualia et de valle prius miseriae
eripiet te ut hereditate i. firmiter quasi iure hereditario capias terram viventium
i. futuram cum perierint peccatores videbis scilicet deum in sua essentia quem
modo credis licet non nescis vel sic videbis in re quod modo credis de
premiis bonorum et penis malorum Ysaie lx tunc videbis et afflues et
Vidi impium superexaltatum et elevatum sicut cedros Libani Ad literam
vidi impium superexaltatum in propria domo promittere et elevatum sicut cedros
Libani hoc est in maxima dignitate temporali in monte enim libani crescunt
maxime cedri hoc patet de nerone impiissimo qui tamen imperavit toti
mundo et de multis aliis tyrannis Alia lectio sic hic ostendit impiorum exaltationem
et subitam depressionem et dicit vidi impium superexaltatum i. super sua merita
in dignitate sublimatum et hoc quantum ad minores Ecclesiastes x vidi aliud malum
quod quasi per errorem egrediens a facie principis stultum positum in dignitate
sublimi et elevatum sicut cedros libani i. incomparabiliter super alios elevatum
et hoc quantum ad maiores Amos ii altitudo cedrorum altitudo
eius Et transivi et ecce non erat quaesivi eum et non est inventus
locus eius Ad literam transivi et ecce non erat quia talis potestas est ita brevis
quod non est nisi quaedam transitio Sapientiae ii umbrae transitus est tempus nostrum
quaesivi eum et non est inventus locus eius quia in profundo in terra est absconditus
Alia lectio sic hic ostenditur impiorum depressio quo ad personam et officium
et dicit vidi impium elevatum et transivi i. consideravi eius novissima Exodi 3
vadam et videbo visionem hanc Ecclesiastici xlviii Spiritu magno vidit ultima
vel transivi modicum tempus expectando et ecce non erat omnino in potestate
eius quia per mortem sublatus erat de mundo Ezechielis xxviii mors suscipiet eos

et non erat in prospectu. quesivi eum vel rememorabar et considerabam eum
et non est inventus omnino locus eius durandi in hoc seculo vel locus eius
in aliqua utilitate in alio seculo. Custodi innocenciam et vide equitatem
quoniam reliquie sunt homini pacifico. ad literam custodi innocenciam nulli
nocumentum inferendo. et vide equitatem iustitie tu procedo agendo. quoniam re-
liquie sunt homini pacifico. quia bona opera per meritum remanet tunc illius
transeunt ex hoc mundo ceteris eis deficientibus. Aliter legitur sic. hic dicit vidi impium
superexaltatum in se et in operatione ad proximos et dicit quesivi impium et
non est inventus locus eius. quod tu custodi perseveranter innocenciam et mun-
diciam. vel mala vitando et bona operando. ne tibi similiter contingat. Job
xxvii. Justificationem quam cepi tenere non deseram. Nec enim reprehendit me cor meum in omni vita mea. et vide equitatem di-
vinam. Job xxxiiii. absit a deo impietas et ab omnipotente iniquitas. vel custo-
di innocenciam scilicet gratie quo ad deum et vide equitatem scilicet gratie quo ad pro-
ximum. quoniam sunt reliquie homini pacifico in futuro vel post hanc vitam remanet
ei bonum seu meritum et premium pro bonis operibus quod omnino non perit. hec est
vita eterna que remanebit ei qui fuerit plenus pace et caritate et inter discor-
dantes fecit pacem. Injusti autem disperibunt simul reliquie impiorum inte-
ribunt. ad literam injusti disperibunt per eternam dampnacionem simul reliquie im-
piorum interibunt vel filii quos reliquerunt et sunt imitatores scelerum parentum.
Aliter legitur sic. hic ostendit quod injusti peribunt et non remanebit eis bona que ha-
buerunt et dicit quod reliquie manet homini pacifico. injusti autem disperibunt per
eterne dampnacionis et in ignem eternum ibunt. Psalmus. peribunt generaciones de terra illius.
simul reliquie impiorum vel imitatores scelerum interibunt. vel reliquie impiorum
vel bona temporalia que morientes viventibus reliquerunt interibunt vel corrumpentur.
primi Cor. 2. mundus transit et concupiscentia eius. Salus autem iustorum a domino.
et protector eorum in tempore tribulationis. ad literam vel salus eterna que datur a solo
deo et protector eorum est in tempore tribulationis vel mortis quia dominus eos protegit a
potestate demonis. Aliter legitur sic. hic dicit quod dominus est salvator a malo culpe
et protector a malo pene. et dicit injusti peribunt tum suis reliquiis seu tem-
poralibus. Salus autem iustorum a domino. hic est dominus salvabit iustos a peccatis.
Matthei primo ipse salvum faciet populum suum a peccatis eorum. et salvabit eos ab eo-
rum miseriis spiritus et corporis in presenti et in futuro. et protector eorum in tempore tribu-
lationis vel liberabit eos a malo pene in hora mortis et in die iudicii sed
hic adiutor et protector factus es mihi. Et adiuvabit eos dominus et liberabit
eos et eruet eos a peccatoribus et salvabit eos quoniam speraverunt in eo. ad literam
et adiuvabit eos dominus firmando eos contra temptaciones in presenti. et liberabit
eos si tradiderit in manus inimici per peccatum. et eruet eos per veram penitentiam si
tradiderit in manus inimici a peccatoribus vel a demonibus in peccato obstinatis et perseve-
rantibus. et salvabit eos deducendo ad gloriam quia speraverunt in eo sine de-
bita ex meritis et gracia divina. Et nota quod expositio huius psalmi tota moralis est
et ideo non oportet addere aliam moralitatem. posset tamen exponi de protectione
divina qua protegit fideles suos in presenti ab hominibus iniquis sic liberavit
filios israel de manu pharaonis. et david de persecutione saulis. et idem
posset exemplificari in multis aliis. Aliter legitur sic. hic ostendit bonum futurum iustorum
esse a deo et ponit quatuor per ordinem. et dicit adiuvabit eos dominus firma-
do eos contra temptaciones in presenti. et cooperando eis ad perseveranciam in bono
et liberabit vel eripiet eos de temptacionibus et tribulationibus. Vel si tradiderit
in manus inimici per peccatum liberabit eos et eruet eos a peccatoribus confundendo
ab eorum contaminacione. vel a peccatoribus vel a demonibus in peccato obstinatis.
et salvabit eos in futuro. ad vitam eternam perducendo quia speraverunt

in eo .i. in deo nec in seculo. prov. xvi qui sperat in domino beatus est.
Dum xiii benedixerunt domini. qui salvat sperantes in se. Maria
Domine ne in furore tuo arguas me et in ira tua corripias xxxvii
me ad recordandum. Titulus in glosa. psalmus David ad recordandum
sum tituli ubi cantum David in commemoratione sabbati quia iste psalmus
cantabatur a levitis sabbatis diebus. de ira psalmi dicit Ra. Gl. quod David
fecit hunc psalmum in persona totius populi id est ad recordandum peccata populi eius
deo ad humiliationem et divine irae impetrationem. alii dicunt quod fecit hunc
psalmus loquens in persona patrum divinorum. alii dicunt quod fecit hunc psalmus loquens
in persona beati Job et hoc modo dicit Cass. Sed iste expositiones omnes videntur
moralis. Sed sciendum est quod David fecit hunc psalmum de se ipso ad recordandum
propria peccata coram domino. licet fuissent dimissa quantum ad culpam et pro eis
sustinuisset aliquam penam. timebat tamen ne adderetur adhuc alia super se
vel super populum suum. etiam utile fuit sibi talia coram deo recordari. Et
dividitur iste psalmus in duas partes propter duo recordationis. 2o inferta gelo
ibi ne derelinquas me. Circa primum sciendum. secundum quod David bis peccavit
notabiliter primo in facto uxoris ethei 2 Reg. xi. 2o in numerando populum 2 Reg. xxiiii
et David psalmus recordatur primum et 2o psalmi. ibi quoniam sagitte. et circa
utrumque recordatur culpam commissam et penam inflictam. primo dicit domine ne in
furore tuo arguas me .i. non punias me secundum rigorem iustitie tue quia
hoc esset mihi importabile. sed magis secundum temperamentum misericordie tue. Et nota
quod eodem modo incipit psalmus sextus. qui expositus in anxietate posita ex per-
cussione per inflammatione populi ut dicitur est supra ibidem. Talis lex sic hic movet
de malis prius recordari et penitentiam agere. Titulus psalmus David in commemora-
tione sabbati. hoc est iste psalmus attribuitur David vel viro penitenti in recordatione
quietis eterne qua penitentes peccata commissa tenet punitur. Causa psalmus est multiplex
peccatoris cruciatus et miseria. Intencio est invitare ad penitentiam. Et dividitur
in quatuor partes. in prima implorat dei misericordiam. in 2a describit suam miseriam
et 3o petit liberari a pena inferni et purgatorii et dicit quilibet peccator penitentiam
volens agere dicat domine ne arguas me .i. ne reprehendas me dure in
furore tuo .i. ne dampnes me cum impiis in iudicio tuo quibus in furore di-
ces Ite maledicti etc. Matth. xxv. Prov. vi zelus et furor viri non parcet in
die vindicte. neque in ira tua .i. in tua vindicta corripias me pena pur-
gatorii que maior est cruciatus. sed potius purga me hic taliter. Ps. Converte
nos deus salutaris noster et averte iram tuam a nobis. De hac pa Cor. iii ipse
salvus erit quasi per ignem. vel sic domine ne arguas me verbis ad confusionem
sed ad correctionem. neque in ira tua corripies me flagellis ad dampnationem
sed ad emendationem. Quoniam sagitte tue infixe sunt michi et confirma-
sti super me manum tuam. Ad literam quoniam sagitte tue infixe sunt mihi .i. pene
mihi denunciate ex parte tua per nathan prophetam dicentem. hec dicit dominus aut
septem annis veniet fames in terra tua. aut tribus mensibus fugies adver-
sarios tuos. aut tribus diebus erit pestilencia in terra. Unde David istis sagi-
ttis percussus dixit coactus minus vindicte 2 Reg. xxiiii et confirmasti
super me manum tuam .i. firmiter disposuisti me punire aliquo istorum trium
modorum. Talis lex sic hic allegat penam iam sibi inflictam et dicit quoniam sa-
gitte tue .i. iuste vindicte ab arcu tue divine sententie infixe sunt in interiore
meum .i. corporis et anime mee ut eas fugere non possem. Trenorum iii tetendit
arcum suum et quasi posuit me sicut signum ad sagittam. Job vi Sagi-
tte domini in via sunt quarum indignatio ebibit spiritum meum. et confirmasti
super me manum tuam .i. firmiter disposuisti me punire. vel confirmasti
super me potentem manum tuam ultricem originalis et actualis peccati

i. qui faciet tuam vindictam super me usque in finem seculi duraturam
vel sic quia sagitte tue i. verba tua infixe sunt michi i. infixerunt tedium
cordi meo, et confirmasti super me manum tuam i. firmiter disposuisti me
affligere iuxta iusticiam tuam vindicando de peccatis meis. Non est sanitas
in carne mea a facie ire tue non est pax ossibus meis a facie peccatorum
meorum. Ad l. non est sanitas in carne mea a facie ire tue i. punicionis tue quia David
videns angelum cedentem populum fuit super modum turbatus et ex hoc in periculo
sanitas est in carne eius tanta frigiditas quod non calefiebat vestibus ut
3 Reg. primo. non est pax ossibus meis que sunt forciora carne a facie peccatorum me
orum i. propter peccata mea per hoc insinuans quod multo plus dolebat de cul
pa quam de pena. Alia lectura sic hic ostendit quod affligebatur exterius in corpore
et interius in mente et dicit non est sanitas in carne mea quia infirma est ad bonum
sed prona ad malum. Gen. viii sensus et cogitacio hominis prona est ad malum
vel non est sanitas in carne mea propter carnis mortalitatem, et quia multis mi
seriis affligitur quia labore fame estu siti frigore quibus infirmatur. Ro. viii
corpus mortuum est propter peccatum. Math. xxvi spiritus quidem promptus est caro autem
infirma. a facie ire tue i. ab irata facie tua hoc sensi quando dixisti
in sudore vultus tui vesceris pane Gen. 3 i. a pena vindicte et punicionis peccatorum
non est pax ossibus meis i. anime mee i. requies in viribus meis propter
assiduam afflictionem. Ysa. lvii non est pax impiis dicit dominus. a facie i. a
recordacione peccatorum meorum quibus deum multipliciter offendi. q. d. quia considerans tue
iusticie rigorem et peccatorum meorum multitudinem non habeo requiem sed turba
cionem in corde meo. Job xxi ego quando recordatus fuero pertimesco. Quoniam
iniquitates mee supergresse sunt caput meum, et sicut onus grave gravate sunt
super me. Ad literam i. non sum sufficiens ad satisfaciendum, unde et propter peccatum
David deus puniebat populum quod erat contra David valde grave. Unde subdit
sicut onus grave gravate sunt super me, in tantum quod dicebat domino ego sum qui pecca
vi et qui inique egi isti qui oves sunt quid fecerunt. vertatur obsecro ira
tua contra me et contra domum patris mei. Alia lectura sic hic confitetur peccatorum mul
titudinem et gravitatem et dicit non est pax ossibus meis a recordacione peccatorum
quia iniquitates mee supergresse sunt caput meum, i. racionem que est caput anime et do
minatur menti et racioni mee. et non sum sufficiens ad satisfaciendum pro peccatis. sic quod
anima mea peccatis in malis operibus submergitur. Tren. iii inundaverunt aque
super caput meum dixi perii. et sicut onus grave gravate sunt super me propter multitu
dinem et magnitudinem sunt graves facte super me affligendo et deprimendo
in abissum, sic est mirum suo pondere premunt quod pro me surgere non possum.
Ysa. primo ve genti peccatrici populo gravi iniquitate. Putruerunt et corrupte
sunt cicatrices mee a facie insipiencie mee. Ad literam quia peccatum adulterii
quod commiserat David cum Bersabee quodammodo redivit in peccatum de [illegible]
ipsius. non subdit a facie insipiencie mee i. propter insipienciam meam. de peccato enim hoc
magnitudinis dixit David 2 Reg. xxiiii peccavi valde in facto isto sed precor domine
ut transferas iniquitatem servi tui quia stulte egi nimis. Alia lectura sic hic est 2a
pars principalis in qua enumerat miserias et primo confitetur culpam, 2o culpe reatum
et dicit iniquitates mee gravate sunt super me. et cicatrices mee i. plage pec
catorum i. [illegible] sanate, putruerunt iterum in corde meo per consensum. Luc. x
plagis impositis abierunt, et corrupte sunt iterum per actum. Aggei 2 propter
immundiciam eius corrupte sunt putredine pessima. vel sic cicatrices i. peccata di
missa sanata putruerunt i. cum ipso fetent in te per recidivacionem, et cor
rupte sunt i. fetent aliis per malum exemplum. Johelis 2 ascendit fetor
eius et putredo eius quia superbe egit. a facie insipiencie mee i. propter insipi
enciam meam, quia abusus sum viribus et donis michi a deo collatis. et sic hoc
totum factum est non per alterius violenciam sed per meam stulticiam. Ps. xix

stulticia hominis supplantat gressus eius. Vel sic cicatrices i. peccata ma
putruerunt in mala consuetudine, et corrupte sunt i. induruit pellis Ru
sa cum istis peccatis consensi, a facie insipientie mee i. non erubescebam me
insipientiam meam. Miser factus sum et curvatus sum usque in finem tota
die contristatus ingrediebar. Ad literam hic David recordatur peccati adulterii
quod commisit cum Bersabee, et ea que secuta fuerunt ad id dicit Miser factus sum
quantum dolus iniquitatis credendi in tam grave peccatum et curvatus sum usque in finem i. de
iectus sum totaliter a rectitudine iustitie tota die contristatus ingrediebar ad lo
cum solitarium penitentie quod postquam reprehensus fuit a Nathan de adulterio et
homicidio Urie quod fecerat fuit adulterium. dicitur de David 2 Reg. xii Ie
iunavit David ieiunio et ingressus seorsum iacuit super terram. tunc subditur tam
quam literaliter. Vel aliter sic hic exprimit miseriam pene scilicet afflictionem et depres
sionem et dicit Miser factus sum i. afflictus sum multas miserias sustinendo propter
culpam meam. Prover. xiiii Miseros facit populos peccatum, et curvatus sum usque in
finem i. deiectus sum totaliter a rectitudine iustitie vel curvatus sum i. depressus sum ab
elatione ad infima declinando. Luc. xiii Ecce mulier que inclinata erat
xviii annis nec omnino poterat sursum respicere. usque in finem i. usque in mortem
tota die vite presentis lugens et sine intermissione contristatus ingrediebar
via huius vite sustinendo tristitiam de morsu peccati. Thren. iii Posuit me de
solatam tota die merore confectam. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusi
onibus et non est sanitas in carne mea. Ad literam Greg. in omelia lu
xuria virorum viget in lumbis et quia lumbi David fuerunt repleti illusionibus
quia per illusionem demonis incidit in adulterium. Quoniam turpe est dicere quod
lumbi mei sunt ignominia quia valde ignominiosum fuit ipsi David quod lumbi sua
operatum est cum Thamar. Lumbi ad Seditatem quam fecit Absalon accedens publice
ad uxores patris sui ad ignominiam eius 2 Reg. xvi quod contigit ipsi David propter
adulterium quod commisit cum Bersabee et homicidium Urie, sic predixit ei Nathan
propheta 2 Reg. xii Hec dicit dominus suscitabo malum adversum te de domo tua, et
propter hoc recordatur David persecutionem quam sustinuit ab Absolon que fuit in pena
predicti peccati. et non est sanitas in carne mea quia ex infirmitate carnis procedit
luxuria. Lumbi autem et caro ipsius David dicuntur non solum pro persona sua, sed pro
persona filii sui Absalon, qui filius est de sua carne. Vel aliter sic hic enumerat mi
serias quas patitur ex reliquiis culpe originalis, et tangit reliquias et mi
serias inde consequentes et dicit Quoniam contristatus ingredior, quoniam lumbi mei non so
lum carnis sed mentis in affectu sensualitatis. Ps. Proverb.: Circumcide lumbos me
os vere sobrii et puri, impleti sunt illusionibus carnalium delectationum vel
turpium ymaginationum vel illusionibus demonum. Eccl. xxxiiii Sicut parturiens
cor tuum fantasias patitur, et non est sanitas in carne mea i. in toto corpore
meo quamdiu passibile sit et mortalis per multitudinem infirmitatum et corruptionum.
Ysa. primo A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Affli
ctus sum et humiliatus sum nimis rugiebam a gemitu cordis mei. Ad literam
afflictus sum de malicia Absalon filii mei et humiliatus sum nimis quia propter
hoc sum fugitivus de urbe regni mei 2 Reg. xv. rugiebam a gemitu cordis
mei quia dolorem in corde suo existentem per signa exteriora manifestabat,
nec omnino celare poterat. Vel aliter sic hic tangit miserias sequentes ex peccato o
riginali scilicet afflictionem in carne et humiliationem in mente et dicit afflictus sum
in miseriis intus et extra propter infirmitatem et fragilitatem carnis. Thren. i
Vide domine afflictionem meam, et humiliatus sum nimis i. deiectus nimis propter illusiones
quas dixi. Thren. ii Replevit in filia Iuda humiliatum, vel humiliatus sum nimis
videns in miseria deiectionem meam a tantis delitiis in tantos dolores.

Rugiebam ut leo extius suspirando et exiui misabiles voces vei
entes a gemitu pdolore intimo amare flendo Ysa lix Rugiemus
qs vrsi omnes et qs columbe meditates gememus cordis mei sentiens ta
vehementes passiones et motus brutales Domine ante te omne desiderium
meum et gemitus meus a te non est absconditus ad l. quod te non latet ali
quod secretum et gemitus meus a te etc. q.d. apponas mihi remedium qui solus
nosti secreta cordium Alie le sic hic dicit miserias ex carencia bonorum
bonorum increati et boni creati et dicit domine ante te etc desiderium meum quod non
te latet aliquod secretum sed et solum non hominibus notum tu enim nosti quod desidero
restaurari clamans sic per petitis ipi li xvi hoc videt ea que patent deus
autem intuetur cor vel ante te est desiderium meum quod hoc solum desidero ut si
ante deum ps. qui venia et apparebo ante faciem dei. vel quod desiderium meum sit
gratum et acceptum et gemitus meus quo pro desiderio gemo ad te non
frenis sed pro relestibus et pro dimittendis peccatis a te non est absconditus quia
omnia sunt et manifesta licet homo sit magnus Ro viii ipse spiritus postulat
pro nobis gemitibus inenarrabilibus qui scrutatur corda scit quid desideret spiritus
Cor meum conturbatum est dereliquid me virtus mea et lumen oculorum meorum
et ipsum non est mecum ad l. cor meum turbatum est propter predicta dereliquit
me virtus mea quod fugiens de ierusalem propter absalon ascendebat clivum olivarum
scandens et flens ac operto capite et nudis pedibus incedens ut hic
2 Re xv et sic fuit multum fatigatus in illo tempore maxime cum esset iam
senex et etate provecte et lumen oculorum meorum etc. quod sic erat fatigatus
in corpore et turbatus motu vel ex labore et senectute pre omnia hic resferi
ad oculos mentis quod in illa fuga fratris mei prudens propter utilitatem
habitans in mipchiboseth misero sicle suo eius pessimo detractori ut hic
2 Re xvi Alie le sic hic tangit miserias ex carentia boni creati s. potentie
affini et mixtem Et dicit Rugiebam in gemitu cordis mei quod cor meum i. anima
mea conturbatum est in magna pace et tranquillitate existere amisit ps. anxiatus est
in me spiritus meus in me turbatum est cor meum vel cor meum i. anima mea conturbata
est i. mesta donec quiescat in te quod virtus i. immortalitas vel fortitudo anime
quam habui ante peccatum dereliquit me i. recessit a me per peccatum commissum ps.
infirmata est in paupertate virtus mea et lumen oculorum meorum metalium non est
mecum i. defecit in me dum per fide ambulo quod lumen divinum se subtraxit vel
mens mea excecata est per peccatum Sap 2 excecavit eos malicia eorum Amici
mei et proximi mei adversum me appropinquaverunt et steterunt ad literam hoc
dicit de absalon filio suo et amasa nepote suo et architophel consiliario
suo qui persequebantur david ad mortem Alie le sic hic tangit persecutorum ma
liciam 20 eius passionem et per culpam iudeorum et suorum discipulorum et dicit amici
mei i. iudei qui dicebantur amici xpi propter familiarem cognationem sed erant
ficti amici et proximi mei scilicet iudei propter carnalem cognationem seu noti consangui
nei et contribules adversum me appropinquaverunt consilus et dolus contra me tanquam
freneticum surrexerunt me capere et occidere volentes Matt xxvi accesserunt
et manus iniecerunt in ihesum et steterunt i. constantes et permanentes perseverabant
in sua malicia ita quod non flecti potuerunt a iudice pylato Et qui iuxta
me erant de longe steterunt et vim faciebant qui querebant animam meam ad l.
et qui iuxta etc. ante persecutionem absalon illi de longe steterunt i. a me recesse
runt propter timorem absalon et vim faciebant qui querebant animam meam quia
absalon et sui complices toto conatu suo querebant david ad mortem
Alie le sic hic dicit culpam discipulorum et dicit qui quoniam iuxta me erant scilicet discipuli
mei vel proximi mei cetere qui debebant esse iuxta me ad defendendum me
de longe steterunt i. relinquentes fugerunt a me non apparentes mihi et de

salute mea parum curaverit Luc xxiii Stabat autem omnes noti eius a longe
et primi christiebant conspiciendo exitum quando et crucifigendo me
qui querebant vel volebant scilicet iusticiam videre et postpositum perdere vel auferre
animam vel vitam meam Et qui inquirebant mala mihi locuti sunt vanitates
et dolos tota die meditabantur Glossa Lira et que inquirebant etc sic absalon
et socii locuti sunt vanitates vel falsa scilicet in incipientes dicebant ei semei
egredere egredere vir sanguinum et vir belial ut habetur Reg IIII xvi Alia lectura
sic ondit culpam falsorum testium contra passionem et post passionem et dicit Et qui vel malignus
Iudei qui sunt membra dyaboli inquirebant vel excogitabant mala vel crimina que
opponerent mihi Math xxvi principes et omne consilium querebant falsum testimonium
contra ihesum et non inveniebant Prov xxiiii ne insidieris et queras impie-
tatem in domo iusti et non invenientes aliquod malum in me extitit locuti
sunt vanitates vel falsas calumpnias et falsa testimonia et mendacia fingerent
et posuerunt contra me ante pilatum Luc xxiii hunc invenimus subvertentem gen-
tem nostram et dolos vel fallacias tota die vel assidue meditabantur scilicet post
passionem custodes eorum circa sepulcrum ponendo et christum a discipulis furatum de
morte divulgantes Math xxviii Ego autem tanquam surdus non audiebam
et sicut mutus non aperiens os suum Glossa Lira ego autem talia sic non audi vel audire
me dissimulabam patienter sustinens eius maledictionem scilicet ipsius semei unum
ex Abisay vellet eum interficere dixit dimitte eum ut maledicat etc et ex
hoc patet sententia versus ibi quoniam in te speravi domine Alia lectura sic Post persecutorum ma-
liciam hic exprimit suam patientiam quia nec se excusabat nec alios arguebat
et dicit malignus iudei locuti sunt falsa testimonia contra me Ego autem cum me
iniurias et despectiosa verba obicerent tanquam surdus non audiebam vel ita
patienter sustinui ac si non audissem et me audire dissimulando quia
magis virtutis est audire nocua et non rendere quam Eccl xxviii Sepi
aures tuas spinis et noli audire linguam detrahentem et sicut mutus
non aperiens os suum vel fui tacens quia unde non possem vel tanquam non
habens unde eos redarguerem Ysa liii sicut ovis ad occisionem ductus et
sicut agnus coram tondente se obmutuit Math xxvii ihesus autem nil respondit
Et factus sum sicut homo non audiens et non habens in ore suo redargutiones
Glossa Lira patet sententia versus supra Alia lectura sic hic ondit quod sic se habuit ac si non audiret
et loqui nesciret et exprimit sententiam precedentis versus magis clare et dicit Ego
factus sum sicut surdus et sicut homo non audiens vel sicut homines non audientes et ac
si audire non possem et sicut homo non habens in ore suo redargutiones vel qui
eos non scire redarguere Nota quatuor sunt que solent hominem impedire
ne bene audiat verbum dei et ei auditum spiritualem auferunt Primum est tre-
mor sive tumultus inanis sollicitudinis huius seculi Luc viii spine sunt
exorte suffocaverunt semen et infra a sollicitudinibus divitiis et voluptatibus vite
euntes suffocantur verbum dei Secundum est vetustositas vel superbia et vana gloria
Ier xxviii dicitur de superbis noluerunt audire Iob xxii dixerunt impii re-
cede a nobis scientiam mandatorum tuarum nolumus scilicet audire Tertium est duricia mentis
et obstinatio Ezech iii domus israel noluerunt audire te quia nolunt audire
me domus enim attrita fronte est et duro corde Quartum est cordis
lascivia Eccl xxi audiet luxuriosus et displicebit ei et proiciet illud post
dorsum suum Deut xxix incrassatus est dilectus et recalcitravit Alia lectura
omnes versus precedentes possunt exponi in persona Iob ut patet in glossa ab illo
versu dixi in me et post etc Quoniam in te speravi tu exaudies me domine
deus meus Glossa Lira quoniam in te speravi tu exaudies vel exaudias Heb enim
non habet optativum sed utitur futuro indicativi Alia lectura sic hic est

tia ps principalis ps in qua sperat se exaudiendum promittens emendam
et dicit quoniam in te domine qui mutas tristitiam in letitiam speraui preterita silicet
obprobria blasfemias et similia patientissime sustinendo ut te se xvii / spes
mea tu in die afflictionis / tu exaudies me et liberabis de omnibus
malis ps qui saluos facis sperantes in te. deus meus per gratiam iustifi
cationis quo ad nos uel per gratiam unionis quo ad xpm / Quia dixi ne
quando supergaudeant mihi inimici mei et dum commouentur pedes mei super me ma
gna locuti sunt / Ad literam quia dixi s in oratione mea nequando supergau
deant mihi inimici mei i. ne teneat per uoluntate sua ad interficiendum quod
summe desiderant et dum commouentur pedes mei fugiendo propter absalon de
ciuitate regali / super me magna locuti sunt sicut patet de semei uel etiam
est sicut achitofel dixit ad absalon 2 R xvii Eligam mihi xii milia
virorum et consurgens persequar dauid hac nocte et irruens super eum quoniam
quoniam lassus est et solutis manibus et percutiam eum et iste iactabat se quod
caperet dauid fugientem / Aliter secundum sic hic ponit causam quare debeat exaudiri
quia propter malignitatem persequentium et dicit tu exaudies me domine deus meus
quia dixi i. in oratione te deprecatus sum / ne quando supergaudeant mihi inimici mei
i. ne exultet de casu meo / uel ne insurgent me demones qui gau
dent de lapsu hominum et dum commouentur pedes mei i. affectus uel actus
mei aliquando titubant flagiliter a bono ad casum inclinari uidentur super
me magna locuti sunt irridentes me et magnifice exultando pv xvij
qui in ruina letatur alterius non erit impunitus / Quoniam ego in flagella para
tum et dolor meus in conspectu meo semper Ad literam quoniam ego in sua para
tus sum promptio animo ad sustinendum flagella que dominus voluit mihi inferre
vnde dixit 2 R xv ad sadoch reporta archam dei in urbem si inuenero
gratiam in oculis domini et reducet me et ostendet mihi eam et tabernacu
lum suum / si autem dixerit mihi non places presto sum faciat quod bonum est
coram se / et dolor meus in conspectu meo semper quia scio me meruisse per peccata a
dulterii et homicidii bersabee et urie / et per eundem modum loquitur mistice / peccato
e peccatum meum contra me est semper / Aliter secundum sic hic ostendit propositum satis
faciendi confitendi et ostendendi et dicit tu exaudies me domine deus meus quoniam
ego paratus sum in flagella tue et disciplinas pro peccatis meis libenter
sustinere / pv iii quem diligit dominus et corripit / flagellat autem omnem
filium quem recipit / Eccli xxij flagella et doctrina in omni tempore sapientia / et dolor
meus pro peccatis commissis semper assidue est in conspectu meo per cordis con
tritionem a memoria non recedit. Augustinus semper doleat et de dolore gaudeat
Quoniam iniquitatem meam ego annuntiabo et cogitabo pro peccato meo. Ad
literam / sicut cum recognouit eam ad tekuensem natam 2 R xiv et pro
expiatione eius multa post ea sacrificia obtulit quod quodammodo annuntiabant
peccatum pro quibus offerebantur pro peccatis ex malicia tunc commissis qua pro peccatis
ex ignorantia ut in leuitico et cogitabo pro peccato meo / cauendo dili
genter a recidiuo / Aliter secundum sic hic ostendit propositum confitendi peccata sua et
dicit quoniam iniquitatem meam annuntiabo ego in confessione / uel confitebor uera
confessione / ysa xliij narra si quid habes ut iustificeris. Josue vii fili
mi confitere atque indica mihi quid feceris ne abscondas / et cogitabo i. solli
citus ero pro peccato meo satisfacere et de cetero cauere. Jer 2 vide quam malum
et quam est te dereliquisse dominum deum tuum / Inimici autem mei viuunt et
confirmati sunt super me / multiplicati sunt qui oderunt me inique. Ad
literam scilicet absalon achitofel et complices eorum propter quorum potentiam
non potuit resistere compulsus fuit fugere / et multiplicati sunt ini

2 Reg. xv dicitur cumque immolaret victimas facta est coniuratio valida cum
David, populus quoque concurrens augebatur cum Absalon. Et subditur venit nuncius
ad David dicens toto corde universus Israel sequitur Absalon. Qui oderunt
me inique quia David multa bona fecerat eis. Alia lectura sic hic ostendit
perversitatem adversariorum in male agendo et dicit inimici autem mei id est homines
perversi vivunt id est vita delectabili ducunt in dampnis fruendo. Sed mortui
coram deo. Eccli. xxx iocunditas cordis hec est vita hominis. 1 Thi. v ad Thi-
mo. v vidua in deliciis vivens mortua est. Et confirmati sunt super me
id est roborati sunt ad persequendum me. Job xv quare ergo impii vivunt subl-
levati sunt confortatique diviciis. Multiplicati sunt in mundo non tamen sunt
plures. Plures enim sunt mali quam boni. Ysa. ix multiplicasti gentem.
Qui oderunt me inique id est sine culpa mea retribuerunt michi mala pro
bonis. Job xxvii sicut impius inimicus meus et adversarius meus quasi iniquus.
Qui retribuunt mala pro bonis detrahebant michi quoniam sequebar boni-
tatem. Ad literam qui retribuunt mala pro bonis me persequendo detrahebant michi
me infamando quia sequebar bonitatem id est pro bonis que feceram eis ita
michi inferebant tanquam merenti. Alia lectura sic hic ostendit perversitatem cor-
poris [illegible] et interioris. Et dicit inimici mei oderunt me inique quia retribuunt
mala pro bonis inferentes mala bonis viris et qui deberent gratias deo
reddere tunc non cessant peccare. Job xvii qui reddit mala pro bonis
non recedet malum de domo eius. Detrahebant michi id est falsa crimina impo-
nebant michi. Eccl. x si mordeat serpens in silencio nichil eo minus habet
qui occulte detrahit. Quoniam sequebar bonitatem certe mala causa et per-
versa intencione, quia ex sola invidia detrahebant. Ne derelinquas me
domine deus meus ne discesseris a me. Ad literam hic ponitur huius psalmi conclusio
mixta in qua David deum deprecatur ut eum preservet a recidivo in preterita
mala. Dicit ne derelinquas me domine in preterita mala reincidere. Deus meus
ne discesseris a me quasi dicat si ad modicum dimiseris me fragilitati mee
non potero temptacionibus resistere. Alia lectura sic hic est oratio psalmiste in qua
petit se conservari a divina ira in bono. Alia lectura sic domine qui es potens
creator ne derelinquas me id est noli te et tuum auxilium eciam ad horam
subtrahere a me. [Ubi] quia cuius est offensio pro venia. Ysa. liiii ad punc-
tum in modico dereliqui te. Deus meus per graciam ad operantis quo ad nos et
unionis quo ad Christum ne discesseris a me id est non dimitte me fragili-
tati mee quia ad modicum dimissus non potero subsistere temptacionibus. Vel ne di-
scesseris a me id est noli me in periculum deserere. Iosue primo non te dimittam
neque derelinquam. Intende in adiutorium meum domine deus salutis mee.
Ad literam conveniens in prestando auxilium domine deus meus salutis mee id est
a quo efficienter et in quo eterne consistit salus vite eterne. Alia lectura sic
hic petit conservacionem in bono et dicit domine deus ne discesseris a me sed
intende in adiutorium meum et adiuva me ad bonum operandum. Ioh. xv
sine me nichil potestis facere. Vel intende in adiutorium meum contra
hostes visibiles et invisibiles auxilium prestando. Domine deus auctor et
dator salutis mee presentis et eterne per graciam quo ad animas animam
et corpus in futuro liberabis a corrupcione. Ysa. xliii absque me non est
salus. Aliter eciam exponit glosa istos duos versus de Christo ne
derelinquas me domine tradendo voluntati infidelium ne discesseris
a me unionem auferendo intende in adiutorium meum me a mor-
tuis resuscitando. Et sic est finis sermonis secunde ferie. Incipit tercia

xxxviii. Dixi custodiam vias meas ut non delinquam in lingua mea
ad litteram Titulus in hebr ad victoriam ydithun ps dauid et
primitus declarat ad designandum quod sunt dei tres ubi sciendum
quod dauid instituit cantores ad diuinas laudes decantandas
ducentos octoginta octo qui per vices suas cantarent diuinas laudes
et fuerunt tres principales cantores asaph heman et ydithun Lectura fuit ps
cantare dictis cantoribus i paralip xvi est igitur sensus huius tituli ps dd
i appropriatus sibi tanquam auctori ydithun i appropriatus canendus sub ydithun per eos
decantandus ad victoriam i cum quodam conatu incitatum una ps cantorum cona
batur superare alias et iste titulus in textu ps et in bibliis nostris ponitur sub a
ubi versus ista huius ps Ra. Ba. dicit quod dauid fecit hunc ps per consolatio
nem veturis super populum isrl maxime quod captiuitate babilonie quam previdit
in spiritu et ideo in hoc ps ostendit quod debet patienter sustinere et cum deferre
ad deum per eius firmatorem et ergo hoc exposuit iste ps sic quod dauid loquitur in
persona populi captiuati dicens dixi custodiam vias meas i cum diligentia me
custodiam et non delinquam in lingua mea quod dicitur ne aliquid murmure de
diuinis iudiciis qui permittit gentiles et ydolatras dominari et filios isrl per
suis peccatis ad tempus affligi et captiuari Alia lectura sic In presenti ps mo
net agere penitentiam et quod vere penitens terrena contempnit et eterna appetit
Hic docet de temporalibus transire ad eterna unde titulo est talis In finem canticum
dauid pro ydithun qui interpretatur transiliens Iste ydithun fuit unus de prin
cipalibus cantoribus quos dauid ad canendum coram archa domini ut habetur i
paralip xvi ideo nomine eius et asaph qui fuit de eisdem cantoribus aliqui ps
intitulantur non quod ipsi eos composuerit sed per eorum honore et nominis inceptione
Sensus tituli est iste canticum hoc ad excitandam mentis iocunditatem editum
dirigens nos in finem i in consumationem quod de beatitudine eterna hoc anagogice
attribuitur dauid ut auctori per ydithun i per transilientem hoc est per virum sanctum lau
dando per eterna temporalia contempnente Ad huius ps est transitus de temporalibus
ad eterna Intendens impedimenta huius transitus removere scilicet blasfemias
et linguam et dividitur in 3 primo monet mala nostri temporis et eterna appetere
2o ostendit omnes mundanos in vanitate esse ibi verumtamen in ymagine etc
3o orat deum sibi in necessitatibus eius assistere ibi exaudi orationem Et primo
proposuit custodire facta et verba et dicit quod periculosum est iste modus ideo dixi
i deliberaui uel firmiter in corde proposui custodiam prosequere vias meas i co
gitationes meas locutiones et opera Agg i vii Ponite vias vestras et stu
dia vestra Aggei pro ponite corda vestra super vias vestras quod si sic difficile
est bene agere et ex eius apud se gloriam non habere Et ideo dicit cautela ut
per temporalia transeamus ad eterna tenenda est custodia viarum ut non delin
quam in lingua mea loquendo mala verba uel ociosa uel murmurando con
diuina iudicia Jaco iii Si quis verbo non offendit hic perfectus est vir
Posui ori meo custodiam dum consisteret peccator aduersum me ad litteram
Posui ori etc i populus babilonicus ydolatrie deditus aduersum me ut
enim populus isrl erat ibi in captiuitate insidiabantur babilonii aliquid
capere de ore eius unde possent eum accusare propter quod oportebat maiorem
custodiam ori de ore eius unde posset eum accusare propter quod oportebat maiorem
custodiam ori apponere Alia lectura sic hic ostendit quod apposuit diligentiam
et dicit ut non delinquam in lingua mea posui ori meo custodiam scilicet
dei silencium i aduersis tacendo et malis non respondendo esse modesti
i loquendo Ecc xxviii Ori tuo facito hostia dum consisteret peccator linguosus
et malignus aduersum me verbis meis insidiando scilicet verba mea obser
uando et calumpniando sicut iudei miserunt discipulos suos cum herodianis

vt sapient ibi in sermone 2o Mat xxii Hoc scd bonis no fuit quem
inglorie prauitatis no liniat. Hoc e tu pctor me liniat tue taceo O
obmutui et humiliatus sum et silui a bonis et dolor meus renouatus
est Gl ad litteram obmutui et humiliatus su cora babilonijs et silui a bonis
i a lege diuina ut dr ra. Ba. q de ea no audebant loqui cora babilonijs
et dolor meus renouatus e q prius doluit de sua captione et itez de
legis dei depssione Alr le sic hic ondit q implet ore custodia oris
et dr posui ori meo custodia et obmutui i peius tacui et no rndi
q mali vsitati i malicia sua pseuerant Apoc viii factum est silenciu
i celo i in ecclesia martirum ul cuiuslibet iusti et humiliatus su i sustinui ab
eis impperia Ps obpbria expbrancium te ceciderunt sup me. ul sic
humiliatus sum aput aduersarios et vilis reputatus et nescius q putabant
me nescire rndere q nolui litigare. et silui a bonis amittendis
hoc est no solu mala sed eciam bona cessaui loqui ne veniret ad pe
iora Ezech iii fili hominis lingua tua adherebit palato tuo. et eris
mutus nec eris vir obiurgans. et dolor meus renouatus est. que habueram
loquendo dolor scz ire p zelu que sensi eciam tacendo renouatus e cu
vidi iniquitates hominum crescere me tacente Iob xvi Si locutus fuero non
quiescet dolor meus et si tacuero no recedet a me. ul sic obmutui
scz a confessione pctorum. et humiliatus su scz i genu [illegible] et silui a bonis
i ordinibus et despectibus et dolor meus scz infernalis renouatus e etiam
[illegible] et hic dr in psona pctoris O. Sciendu quia or sunt que faciunt
hominem mutum a confessione pctorum. pmum timor pene sustinende. Ps trepida
uerunt timore ubi no erat timor. 2m e enormitas iniquitatis commisse
et maxie sodomice Gen xix clamor sodomorum venit ad me. 3m est
spes longioris vite. Boecius in vox cantante i fenestra. i in ore et cor
ug in [illegible] s. qui dr cras cras. 4m desperacio venie cu de
lectatione culpe Prov xviii impius cu in pfundum venerit pctorum contempnit
scz confiteri. Concaluit cor meu intra me et in meditatione mea
exardescet ignis Gl ad litteram q ira e accensio ignis circa cor et illa que
e p zelu qualis e ista et sic causabat calore ad intra Alr le sic
hic ponit se in exm appetendum eterna. et ps secunda meditatione et
deuota oracione et modica reputacione temporalium et dr q dolor meus reno
uatus est id concaluit i ex oi carne caluit. cor meu intra me ar
dore inmodici igne dei zelo anime et pre amore celestium Ps xii Concu
piscentes dno fructus. et i meditatione mea de bonis eternis futura
exardescet ignis i vehementer inflammabitur ignis caritatis et amor patrie
eternorum Jer xx clausus q i ossibus meis factus est in corde meo q ignis
estuans et defeci ferre no sustinens. ul exardescet ignis dilectionis et ire
p zelu q zelus domus tue comedit me. Locutus su in lingua mea
notu fac m fine meu Gl ad litteram locutus su i lingua mea i tante [illegible]
ui notu fac m dne fine huius captiuitatis ut pessimi [illegible]
dne loqr Alr le sic hic ps deuota oro Et dr [illegible] meditatus
sum extite locutus su i lingua mea no hominibus sed deu deuote orado
Iob x loquar i amaritudine aie mee dica deo [illegible] notu fac m
dne fine meu i tm pseuerantie qua petor. ul fine meu i aduentu
xpi qui e finis desiderij mei Ps oius consumationis vidi finem Ro x finis
legis xpus ad iusticiam oi credenti. ul fine meu i tm vite mee qui
e mors quali morte finiatur vita mea. Et numerum dierum meorum qui
est ut sciam quid desit mi. Gl ad litteram 2 numeru dierum id est i dierum istius ca
ptiuitatis et p accelerationem redemptionis allegat breuitate vite huius
Alr le sic hic ondit deuota oram circa initiu vite sue et dr notu fac
m dne fine meu et notu fac m numerum dierum meorum i quot diebus.

stabo in ista tribulacione, quis est numerus i. quanto tempore viuam et durabo in istis miserijs, ut sciam quid desit michi i. ut sciam quamdiu vltra
mea miseria durare debeat, vel ut videns plus michi de esse quam
ad esse humilis fiam, vel ut sciam quid desit michi ad vitam eternam, et isti
dies sunt sine mensura vel sic notum fac michi numerum dierum quis est i. quantus
et quantum restat vsque ad cristi aduentum ut sciam quid desit michi scilicet ad
eum videndum, vnde sancti valde desiderabant aduentum xpisti patet in Symeone
Luce ii°. Responsum acceperat a spiritu sancto non visurum se mortem etc. Ecce
mensurabiles posuisti dies meos et substancia mea tanquam nichilum ante te
ad literam hic allegat breuitatem vite humane dicens Ecce mensurabiles
in hebreo habetur ecce palmos palmus autem est mensura breuis patet quod
dicitur ysaie i. iste iuxta hebreum Ecce breues posuisti dies, et idem facit quod hic dicitur
Ecce mensurabiles quod idem breuis est. Facilis mensurabiles posuisti dies meos
quod id est cito finietur ista captiuitas mea moriar, ex quo ita sunt breues dies mei et substancia mea tamquam nichil ante te est, quod id quod est modicum
quasi nichil reputatur in pectore. Alia lectio sic. hic ostendit modicam reputacionem
temporalium quia vita breuis et natura seu substancia vilis et vanitati subiecta Et dicit
peto ut notum facias michi numerum dierum meorum quia ecce mensurabiles posuisti
dies meos i. ad certam mensuram dedisti michi dies presentis vite, quia breuis
est vita hominis Job xiiii. breues dies hominis sunt Jacobi iiii. quid est vita
nostra vapor ad modicum parens et substancia mea i. natura mea in adam corrupta
vel vita mea temporalis qua hic viuo tanquam nichilum quia valde vilis est
ante te i. ante oculos tuos eternitati tue comparata quia id quod est modicum
et vile quasi nichil reputatur ysaie xl. omnes gentes quasi non sint sic sunt coram te et
quasi nichil et inane reputate sunt. Verumtamen vniuersa vanitas omnis homo
viuens ad literam Ex quo vita eius est ita breuis et sic est plena durationis
ita plena cogitationis Alia lectio sic hic ostendit quod vita humana est vanitati
subiecta Et dicit verumtamen vniuersa que sunt sub sole sunt vanitas patet mutabilitatem, ad hanc vanitatem pertinet omnis homo in hoc mundo viuens, vel sic
verumtamen omnis homo viuens vita naturali siue bonus siue malus est vniuersa vanitas
i. omni vanitate plenus habet enim in se vanitatem nature culpe et miserie Ecclesiastes primo
vanitas vanitatum et omnia vanitas. Verumtamen in ymagine pertransit homo
sed et frustra conturbatur ad literam in hebreo habetur in obscuritate et idem
facit quod dicitur hic in ymagine quia id quod tantum cognoscitur in sua ymagine
cognoscitur imperfecte et sic homo plene est cognitionis ita sequitur miraculis
vel nimie sollicitudinis ideo subditur sed et frustra conturbatur i. vana sollicitudine
anxiatur Alia lectio sic hic ostendit omnis subiacere vanitati mundane, et primo dicit
vanitatem hominis in affectione secundo in exteriori possessione et dicit quod omnis homo viuit
et per mutabilitatem est subiectus verumtamen i. hec vera est quia in ymagine i. ad similitudinem ymaginis in speculo apparentis pertransit homo i. euanescit et cito
sicut ymago in speculo deficit Jacobi primo considerabitur vultum natiuitatis
sue in speculo, considerauit enim se et abijt est et obliti
quasi fuit: vel ipse homo creatus ad ymaginem dei Genesis primo faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem nostram pertransit i. cito deficit in hoc
mundo, sed et frustra i. in nichilum et inutiliter diuersis negocijs et vanitatibus hominum seculi se occupat et ita bona presentis vite conturbatur que omnia
transeunt Luce x. Martha sollicita es et turbaris erga plurima Thesaurizat et ignorat cui congregabit ea ad literam quia homo vana sollicitudine
anxiatur, subditur ita thezaurizat cum magna sollicitudine et ignorat cui congregabit ea quia forsitan cito morietur et thezaurum suum ignotis relinquetur Alia lectio sic hic ostendit possessionum vanitatem exteriorum, et dicit homo

frustra conturbatur congregando bona temporalia quia thesaurizat divitias cum magna
sollicitudine congregando contra illud Mat. vi Nolite thesaurizare vobis thesauros
in terra, et ignorat cui congregabit ea divitias et possessiones forte extraneis
vel et adversariis quia nescit quibus utetur eis. Eccl. ii Rursum detestatus
sum omnem industriam meam habiturus heredem post me quem ignoro utrum sapiens
an stultus futurus sit et dominabitur in laboribus meis quibus desudavi et
sollicitus fui et est quid tam vanum quod ignoro. Et nunc que est expectatio
mea domine nonne dominus et substantia mea apud te est. Ad literam hic ostendit quod so-
licitudo et spes hominis est ponenda in deo et dicit nunc que est expectatio mea
nonne dominus quasi dicat sic et substantia mea apud te est, et accipitur hic substantia pro divi-
tiis, divitie enim iustorum observantur apud deum. Ysa. lxiiii Oculus non vidit
auris non audivit. Cassiodorus sic hic convertit se ad deum et orationem et ostendit quod ipse
est sua spes et expectatio et substantia seu possessio et dicit et nunc id est inter tot varietates
vite presentis que est expectatio mea id est finis quem spero et expecto. Iob vi Que
est fortitudo mea ut sustineam aut quis finis meus ut patienter agam. Nonne
dominus et hic filius eius qui est finis omnium et premium quem in fide sustineo et cum pa-
tientia expecto, et substantia mea id est merces operum meorum et possessio mea non in terrenis
rebus que sunt vane sed apud te est. Gen. xv Ego sum merces tua magna nimis.
Vel sic et substantia mea id est natura mea apud te est in verbo glose reformanda vel
a te per gratiam unionis assumenda vel ad te inserta vel in te non in rebus
terrenis possessio mea. Ab omnibus iniquitatibus meis erue me opprobrium
insipienti dedisti me. Ad literam quia ex confidentia divina insurgit ad de-
precandum ipsum id est subveniendum ab omnibus iniquitatibus meis non solum quantum ad cul-
pam, sed etiam quantum ad istius captivitatis penam. Unde subditur opprobrium in-
sipienti dedisti me id est populo babilonico ydolatrie dedito. Cassiodorus sic hic
ponit orationem suam et dicit quia te domine expecto ideo ab omnibus iniquitatibus meis
tam ab originalibus quam ab actualibus tam magnis quam parvis culpis que
veniunt mihi a concupiscentia carnis a concupiscentia oculorum et a superbia vite. Michee
vii Deponet iniquitates nostras et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra
erue me quia cum violentia ne aliquid in illis quiescam, opprobrium id est in deri-
sum et in confusionem insipienti id est peccatoribus qui non sapiunt celestia de-
disti me quia ille stultus appreciat cum non conformo me huic seculo. Iob xii
Deridetur iusti simplicitas. Prov. xiiii Ambulans recto itinere et timens deum
despicitur ab eo qui infami graditur via. Obmutui et non aperui os
meum quoniam tu fecisti amove a me plagas tuas. Ad literam obmutui et
non aperui os meum ad vindicandum contra illatum mihi obprobrium quoniam tu fecisti me
subiciendo eis permittendo, ideo amove a me plagas tuas id est penas istas
mihi a te inflictas. Cassiodorus sic hic ostendit exaudicionis regulam scilicet humilem
patientiam et dicit quia obprobrium insipientibus dedisti me, ideo obmutui id est non cogitavi
contendere contra adversarios meos nec verbis contra proximum mihi exprobrantem
et non aperui os meum id est non murmuravi contra deum hic permittentem, sed cum
silentio et patientia omnia pertuli quia tu fecisti id est hec ita disposuisti et me
talem ut omnia paciens. Ysa. xlv Ego dominus faciens pacem et creans malum.
Amove a me plagas tuas. Glosa quia tu me fecisti noli me extirpare
sed tamen corrige id est percute ut perficiar sed non ut deficiam sicut miles equum. Vel
sic amove a me plagas tuas id est mitiga penalitates a te mihi inflictas
vel commuta eas in delectationes eternas. Iob xvii Libera me domine et pone me
iuxta te. Vel amove a me plagas tuas id est penas quas primis parentibus
inflixisti et que nobis cum iure hereditario veniunt. Vel amove
a me plagas tuas quia potes quia fecisti eas. Amos iii Si erit ma-
lum in civitate quod dominus non fecerit. Iob v Ipse vulnerat et medetur.

Aliter lectura et expositio sic obmutui in confessione peccatorum et non aperui os meum in corde per dimissionem corrodentium peccatorum quoniam tu deus fecisti permissionem amove a me plagas tuas id est non permitte super me plura peccata et a commissis me libera. Notandum quasi dicat sunt tria que faciunt hominem mutum corporaliter et spiritualiter in scelere. Prima est frigiditas ut in paraliticis et per hoc significatur timor pene portande pro peccatis. psalmus timor et tremor venerunt super me. Secunda est macies lingue et per hoc significatur enormitas peccati os peccatoris claudens. psalmus obstructum est os loquentium iniqua. Tertia est lingua suppressio et per hoc significatur spes longioris vite. Luce xii anima mea habes multa bona in annos plurimos. Quarta est immissio calami vel ligni in guttur et per hoc significatur desperatio venie cum dilatatione culpe. Genesis 4 dixit cain maior est iniquitas mea quam ut veniam merear. A fortitudine manus tue ego defeci in increpationibus propter iniquitatem corripuisti hominem. Aliter a fortitudine manus tue id est percussionis tue ego defeci quia non potens vel saltem cum difficultate sustinere et hic terminatur psalmus in hebreo et in translatione. Ego et sequens versus incipit cum dicit in increpationibus id est duris percussionibus propter iniquitatem corripuisti hominem id est israelem quasi dicat licet punitio tua sit dura tamen est iusta. Aliter lectura sic hic ostendit pene sue instabilitatem dicens amove a me plagas tuas ita quidem quia a fortitudine manus tue id est percussionis tue graviter punientis ego defeci non potens sustinere contritum meum in increpationibus id est tuis duris percussionibus scilicet humano cum et defeci non potens sustinere tantam fortitudinem non valens evadere manum tuam nesciens unde tam increpationem istam psalmus et in ira tua defecimus et quia tu deus omnia facis iuste ideo propter iniquitatem corripuisti id est correxisti ex gratia hominem peccatorem aliter enim iniquitas in infinita tenderet in peius Cassiodorus iniquitas quippe mortalium more putredinis sine fine vagaretur si eam medicinalis increpatio minime resecaret sed tu flagellorum. Glossa plage dei tendant ad gaudium. Cassiodorus psalmus omne gaudium existimate fratres. Videtur quod male petat plagas istas amoveri. Responsio hic petit non propter flagellari sed propter pericula impatientie dei dicitur patre. Glossa quia tu me fecisti noli me estimare ut si et tabescere fecisti sicut araneam animam eius. Verumtamen conturbatur vane omnis homo. Ad litteram in hebreo et in translatione. Ieronimus iuxta hebreum habetur sic tinea animam eius id est vita eius reddidisti contemptibilem et conculcatam coram babiloniis. Verumtamen vane conturbatur omnis homo quasi dicat licet iuste posuerunt nos in captivitatem in babilonia abutuntur in persecutione et tam nos provocantur sine causa. Aliter lectura sic hic allegat humane vite fragilitatem et primo ex parte interius qua solicitatur. 2º ex parte exterius qua turbatur et dicit quia corripuisti hominem propter iniquitatem et tabescere id est languere vel deficere fecisti id est permisisti animam eius vitam eius sicut araneam que egestione viscerum suorum telam texit moritur sic et homo dum extrahit ex se iniquitatem spiritualiter moritur. Cassiodorus psalmus que cupiditati cum gressit parit peccatum peccatum vero cum consumatum fuerit generat mortem. Verumtamen id est nihilominus omnis homo vane conturbatur id est in vanis temporalibus solicitus est non obstante periculo peccati. psalmus xxv conturbat domum suam qui sectatur avaritiam. Aliter expositio in bono sic corripuisti hominem propter iniquitatem et fecisti tabescere id est contemptibilem esse ab insipientibus et ab adversariis sicut araneam animam id est vitam eius. Vel sic tu fecisti animam eius tabescere id est ab omni malicia deficere sicut aranea.

Aranea enim quia pedes tenues in alto stat telas egestione viscerum texit domum sibi facit rabida est et infirma sic anima hominis torrentium et ad deum conversi attenuatur corporaliter per maceracionem in alto stat spiritualiter per contemplacionem telas subtiles texit per bona opera domum sibi facit per spem beatitudinis tabescit id est humiliatur per ex dei gratiam et per

dei timorem / verumtamen licet sic habebat vane conturbatur omnis homo vivens
i non extra eius de gratia dei laborans in initiis vite sue Luce x marta
tha sollicita es etc vel sic verumtamen i licet corporaliter licet habebat tamen
omnis homo vivens vane i in vanis temporalibus inquietatur avariciam sectando
quia tales labores sunt sine fructu beatitudinis Exaudi deus orationem meam
et deprecationem meam auribus percipe lacrimas meas Ad literam hic subdit
deprecationem de liberatione a servitute babilonica dicens exaudi orationem meam auribus
percipe Alle ler sic hic est dyapsalma et est tria pars principalis in qua orat
deum ut sibi assistat inter mundanos casus et dicit Exaudi deus orationem meam quam
ore ad te oro pro bonis adipiscendis / ne vanitati adhaeream / et depreca
tionem meam quam corde oro a malis amovendis ut inter electos tuos per
maneam Vel sic oratio est singularis voti intimacio / deprecatio est frequens supplica
tio ab ymo cordis / auribus percipe lacrimas meas i devotionem meam ex
compunctione cordis procedentem / unde oratio est sicut semen / lacrima sicut pluvia
sic nec oratio si non habuit devotionem cum lacrimis / pro qui seminant in lacrimis
Ne sileas quoniam ego advena sum apud te et peregrinus sicut omnes patres mei
vel ne sileas i dissimules te audire / quoniam advena ego sum in terra
babilonis apud te q. d. tu ibi colo te / et peregrinus sicut omnes patres mei
scilicet abraham ysaac et iacob peregrinati sunt in terra aliena / ut patet gen viii
et xxvii / Alle ler sic hic petit consolationem spei et evasionem periculi et dicit
exaudi deus orationem meam et ne sileas i ne dissimules audire orationem meam
sed fac me audire vocem tuam intus in corde meo dicentem salus tua ego
sum ut tandem audiam vocem tuam extrinsecus cum dices omnibus electis venite bene
dicti mei etc Mat xxv / quoniam advena ego sum quia de civitate dyaboli
babilonia apud te in celum translatus hoc est in ecclesia triumphante in qua
sum non in re sed in spe / et in contemplatione / vel advena apud te quia veni
ad fidem tuam et de servitute peccati in libertatem gratie / Alia littera habet / incq
linus sum ego Augustinus in quidam inquilinus vel inquilinus sum non habens perpe
tuam mansionem Bene hac adiectione mutavit ut exprimeret / et peregrinus propter mor
talem vitam quam gero quia est viator / sicut omnes patres mei i antecessores
qui illic ad te migraverunt vel qui ad fidem tuam accesserunt / unde Senece
Credam me intrare mortem sequi / redibit / sed nec primus nec ultimus omnes
me antecesserunt / omnes sequentur me / 2 Reg v / Scientes quoniam dum sumus
in hoc corpore peregrinamur a domino Remitte mihi ut refrigerer / prius quam abiam
et amplius non ero Ad literam remitte mihi culpam et captivitatis penam ut re
frigerer per tuam consolationem / priusquam abiam de vita presenti per mortem et amplius
non ero scilicet in statu merendi / vel in statu quo possum in regnum merere ve
nire Alle iste psalmus potest exponi de david qui fugiebat a facie absalon
sic dixi i firmiter in corde meo proposui / custodiam vias meas ut non de
linquam lingua mea murmurando contra deum de afflictione mea / posui ori
meo custodiam cum consisteret peccator adversum me i semei in maledicendo et
lapides et terram contra me proiciens 2 Reg xvi / Obmutui nil respondendo
sibi et humiliatus sum / magis enim humilitas fuit quod rex maledictum patien
ter sustineret / et silui a bonis / iste enim semei erat dignus morte propter ta
men lese maiestatis / propter quod dixit tunc abisai / quare maledicit canis
mortuus domino meo regi / vadam et amputabo caput eius / David autem
prohibuit eum / et sic silui a bono iusticie fiende / non tamen peccavit / sed
tamen magis meruit sustinendo patienter ex humilitate / unde dixit dimitte
eum ut maledicat si forte dominus respiciet afflictionem meam / et dolor meus
renovatus est / quia tunc recoluit in speciali de malicia filii sui absolo
dicens ecce filius meus qui egressus est de utero meo querit animam meam /

contra magis mus filius gratiam. de qua malicia valde dolebat. unde
et mortuo absalon in sua malicia dicebat 2 Reg xviii quis michi tribuat
ut ego moriar pro te absalon fili mi lugens eius dampnacionem. Contur
cor meum etc ex caritate quam habet ad filium dolebat de eius culpa magis
quam de persecucione ab eo sibi facta. locutus sum etc hic describitur eius de
confidencia et primo describit suam desiderium dicens locutus sum lingua mea te de
precando corde et ore notum fac michi domine finem meum et finem persecucionis
in qua sum et numerum dierum meorum quis est id est quot dies stabo in ista tri
bulacione ut sciam quid desit michi id est quantum expectabit me usque sustinere quod
cum difficultate ista possum sustinere et ideo desidero finem scire. Ecce men
surabiles id est breves posuisti dies meos et substancia mea id est vita mea
tanquam nichilum ante te. ex quo modicum est quod nichil reputatur. 2o prodit
ad omnem hominem suam desiderium generaliter dicens verumtamen universa vanitas omnis homo
vivens ex quibus hominibus ita est brevis vite quod quidquid contingit in ea debet reputa
ri in ea et sic est modice duracionis ita est proprie condicionis ideo subdit
verumtamen in ymagine et etiam mutabilis et frequenter noxie sollicitudinis ideo
subdit sed et frustra conturbatur et exponitur sic in presenti expone de iis 3o
Et nunc que est expectacio exponitur sic in premissa expone et quod de solo deo
est confitendum ideo conuertit se ad ipsum deprecandum. Ab omnibus iniquitatibus
meis erue me non solum quantum ad culpam sed etiam quantum ad penam michi
a te inflictam que non solum est dura sed etiam ignominiosa ideo subditur. Obp
brium insipienti dedisti me scilicet semei in maledicendo ut supra. Obmu
tui patienter sustinendo ut predictum est quoniam tu fecisti. Unde dixit david
2 Reg xvi dominus enim precepit ei ut malediceret. David tamen peccavit semei
hoc faciendo ex iniqua voluntate hoc faciebat. Dicit enim aliquando malis
cordibus venit ad bonum ut supra dictum est. Amove a me plagas tuas id est
penas iuste inflictas a quibus non possum liberari nisi per te. A fortitudine
manus tue id est percussione tue etc exponitur sic prius usque ibi. Corripuisti ho
minem id est iniquum ex fragilitate sua peccantem. Et tabescere fecisti sicut
araneam animam meam id est vitam meam vel personam reddidisti contemptibilem
coram absalon et eius complicibus. Verumtamen vane conturbatur omnis homo scilicet de
israel. ubi quod subditur 2 Reg xv toto corde universus israel sequebatur absalon
et isti vane conturbabantur contra david. cum quod non habuit causam iustam. cum quia
non evaserunt interitum sed magis confusionem. Exaudi oracionem meam hic ultimo
ponitur instancia oracionis ipsius david cum dicitur exaudi oracionem meam deus pro effectu
liberacionis mee auribus percipe lacrimas meas. flevit enim david in
illa persecucione ut habetur 2 Reg xv david ascendebat clivum montis flens
et operto capite et nudis pedibus incedens. Ne sileas id est ne tardes sive
dissimules audire deprecacionem meam quoniam advena ego sum apud te et
hoc dixit quia erat fugitivus de sua civitate regia sicut omnes patres mei
id est patriarche sancti qui in terra aliena fuerunt advene et peregrini ut predictum
est. Remitte michi scilicet adulterium cum bersabee et homicidium urie. propter que
david paciebatur persecucionem a filio suo absalon sicut nathan sibi pre
dixit 2 Reg xii hec dicit dominus ecce ego suscitabo super te malum de do
mo tua etc ut refrigerer per tuam consolacionem prius quam abeam de vita
presenti per mortem et amplius non ero scilicet in statu merendi. Moraliter
iste psalmus posset exponi de quocumque fideli existente in afflictione corporali
per peccatis suis et sustinet eam paciens et confidens de divina misericordia ipsam
implorat devote et instanter et consideratis predictis littera ista potest ad
hoc de facili applicari. Remitte michi ut refrigerer etc. Alie lectiones sunt

hic petit evasionem periculi dicens quia tamquam peregrinus sum huius mundi expecto
id remitte michi peccata quibus astringor tamquam funibus ut refrigerer ab
incentivis carnalibus et tumultibus secularibus vel ab estu viciorum et ardore
et hoc propter amorem eternorum priusquam abiam id est recedam ab hac vita extra
locum huius mundi et amplius non ero id est non revertar et non ero in statu me
rendi Job x dimitte me ut plangam paululum dolorem meum etc
vnde an tatem irrevocabilis sunt providendum est ideo ante clausionem
ianue festinandum est peregrino ante finem vite subveniendum est miserio
quia post mortem non est culparum dampnabilium remissio Bore

Expectans expectavi dominum et intendit michi ad literam titulus ·XXXIX·
in hebreo ad victoriam psalmus david in textu id est iuxta hebreum dicitur pro
victoria canticum david et ideo fecit et post exemplum ex persona de
una hoc psalmi ysa. ca. dicit quod david fecit hunc psalmum pro beneficio ex
hibito populo israel in exitu de egipto quia tunc fuit eductus de
servitute dura et vili quod notum tunc dicit et eduxit de lacu miserie et
de luto fecis sed huic exposicioni repugnat quod subditur sacrificium et oblacionem
voluisti etc in quo describitur evacuacio sacrificiorum et oblacionum veteris
testamenti ista autem tunc non fuerunt reprobata sed magis adhuc instituta in
monte synay et ideo alie exposiciones a doctoribus katholicis quia apostolus ad hebreos x
inducit literam huius psalmi ad literam in persona christi ut infra patebit et
ideo ad literam intelliguntur de david seu quocumque alio et misterie de christo
exponendo ergo istum psalmum de christo notandum sunt due regule exponendi sacram
scripturam prima est de domino et eius corpore quod est ecclesia seu fidelium aggregacio
quod propter connexionem capitis ad corpus et econverso ideo sacra scriptura frequenter sub
uno contextu transit de uno ad aliud loquendo quasi de una persona unde act.
ix dicitur Saule Saule quid me persequeris id est corpus meum misticum et sequitur
ego sum ihesus nazarenus hoc ad personam domini refertur Alia regula est
de corpore domini bipartito quia in corpore domini mistico commiscentur sibi boni cum mal
usque ad adventum iudicii et tunc segregabuntur et racione huius commixtionis
aliquando vituperantur boni cum malis ysa. 1o cognovit bos possessorem suum et
asinus presepe domini sui israel autem me non cognovit aliquando autem econverso
mali commendantur cum bonis Osee xi puer israel et dilexi eum hiis premissis
sciendum psalmus iste dividitur in 3 partes primo enim misterium incarnacionis premittit
dicendo quia ex parte corporis mistici 2o huius misterium ponit ex persona christi ibi sa
crificium 3o devota deprecacio pro statu corporis mistici ibi tu autem domine
primo dicit in persona mistici Expectans expectavi dominum quia sancti patres de
corpore mistico christi existentes per fidem cum magno desiderio expectaverunt
adventum christi unde dicebat lxiiii ysa. utinam dirumperes celos et descen
deres et intendit michi id est oracionem fidelium de adventu christi et exaudivit precem me
am in mundum veniendo Gal. iiii sic In presenti psalmo agitur de temporalibus
ad eterna transire et ob hoc temporalia contempnere et celestia expectare
hoc subditur de fructu sic transeuntis quia quod expectavit adeptus est unde
agitur hic de adventu christi et mutacione veteris testamenti in novum quod ille
desiderabat unde titulus concordat qui est In finem psalmus david id est iste psalmus
dirigens nos in finem scilicet christum et novum testamentum consummans est dau
id literalis et auctor spiritualis et ut vitantur et loquitur in persona
capitis christi et membrorum Summa est mutacio veteris testamenti in novum quia
novum testamentum est finis veteris testamenti quia veniente novo testamento vetus
testamentum consummatum est ad minus quantum ad cerimonialia causa huius psalmi
est expectacio christi et novi testamenti ab ecclesia Intencio est iudeos a ceri
moniis et gentes ab ydolatria revocare ad novum testamentum Modus

qua est brevitas sic ps agit de corpore fidelium ipsius 2o de capite scilicet xpo
ibi Amen amen et holocaustum. In prima parte tangit tria beneficia sibi a
xpo exhibita et percepta dicit sic in persona patrum antiquorum Expectans
longanimiter et perseverant in obedientia mandatorum dei expectavi in hoc mundo
et in limbo feliciter adventum xpi desiderando Ysa lxiiij utinam dis-
rumperes celos atque descenderes expectavi dominum qui potest salvare Luc vij
Tu es qui venturus es an alium expectamus et intendit mihi id est inclinavit
se ad me et ad meam utilitatem sicut princeps obsesso prestolanti eius au-
xilium Et exaudivit preces meas et eduxit me de lacu miserie et
de luto fecis. ad l(itteram) et exaudivit preces meas in mundum veniens et eduxit
me de lacu miserie etc quia resurgens a mortuis eduxit sanctos patres de
inferno. Aliter sic hic ostendit quod orantem diligenter audit et dicit et ex-
audivit preces meas sic pius dominus vota pauperum Ysa lviij tunc in-
vocabis et dominus exaudiet. et eduxit me per suam predicationem et suorum
fidelium de lacu miserie id est de profundo carnalis cupiditatis de quo Tren iij
lapsa est in lacum vita mea vel de lacu miserie id est de carcere et vinculis
peccatorum Prov v funibus peccatorum suorum constringitur homo. vel de lacu id est de te-
nebris infidelitatis vel de lacu id est de limbo profundo miserie in quo est
defectus celestis gaudii et de luto fecis vel limi id est de operibus lutosis
et fetidis que inquinant animam Exo v affligebat eos operibus duris
luti et lateris Nota peccatum dicitur lacus propter defectum qua ligat et dicitur
lacus miserie propter animam quam maculat et fecis propter offensam qua a deo
elongat. vel lacus est tenebra infidelitatis, lutum est opus sordidum et hoc
Sap xv luto vilior est vita illius qui ignoravit eum qui se finxit. Item
nota limbus dicitur lacus propter profunditatem loci et miserie propter defectum gau-
dii. dicitur lutum fecis propter carentiam visionis dei Zach ix tu autem in sanguine
testamenti tui emisisti vinctos de lacu Et statuit super petram pedes meos
et direxit gressus meos ad litteram statuit super petram id est xpm i Cor x
petra autem erat xpus pedes meos id est affectus meos quibus ad deum graditur
per predicationem enim xpi et apostolorum reliquerunt homines terrena temporalia et to-
tum affectum suum posuerunt in deo. et direxit gressus meos id est actus meos in
vitam eternam. et hoc per legem evangelicam que introducit ad beatitudinem
quod lex vetus facere non poterat Hebr vij nichil ad perfectum adduxit lex Ali-
ter sic hic ostendit. quod ostendit in effectu quod ab eo petierat et dicit Eduxit me
de luto fecis in quo eram sicut gentes ydola colentes vel homines terrena
amantes et statuit id est firmavit super petram firmitatem vel xpm i Cor x
petra autem erat xpus pedes meos interiores scilicet intellectum et affectum, intel-
lectum stabiliendo in fide et affectum in caritate dei radicando id est ut te
crederem et te diligerem per predicationem tuam et apostolorum et legem evangelicam
gressus meos id est actus meos in hac vita ne recederem sed potius iuxta
voluntatem divinam ambularem proficiendo de virtute in virtutem Prov iij In
omnibus viis tuis cogita illum et ipse diriget gres-
sus tuos Et immisit in os meum canticum novum carmen deo nostro.
Ad litteram istud fuit impletum quando apostoli et alii discipuli accepto spiritu sancto
loquebantur variis linguis magnalia dei Act ij Aliter sic hic ostendit quod
dominus adiuvat predicatores ad utilitatem doctrine ut instruat proximos et det
laudem deo. et dicit direxit dominus gressus meos id est opera mea in bono et immi-
sit id est dedit in os meum scilicet cordis et corporis carmen novum id est predicationem
nove legis scilicet evangelii que obedientes innovat et facit novum hominem
quam nemo potest docere nisi sit innovatus. Unde vetus canticum fuit carmen

pro oculo dentem pro dente, sed canticum novum est miraculum vobis et non
sacrificium Mat. v audistis quia dictum est antiquis non occides et veteri
canticum fuit de egyptiorum subversione hebreorum liberacione Exo. xv novum
canticum est de Christi nativitate passione resurrectione carmine ymnorum et grati-
arum per hujusmodi placens deo meo non histrionibus non metricis
Hest. iii ut viventes laudemus nomen tuum domine et ne claudas ora
canencium te. Videbunt multi et timebunt et sperabunt in domino Ad litteram
quia ad vocem et ad vocem et predicacionem apostolorum et aliorum cum eis deum
laudancium, que multitudo et mente confusa est primitiva admira-
cione ut Act. ii et timebunt et sperabunt in domino quia audita voce beati
petri, multi compuncti sunt corde de Christi morte et conversi sunt ad fidem, et
apposite sunt in die illa anime circiter tria milia ut ibidem dicitur Tale legi-
tur contra adiutorium quod sentitur est adeo auditoribus verbum eius et dicitur ad
conversionem et dicitur sic multi credentes predicatoribus scilicet eius vel etiam
Christus videbunt vel intelliget et cognoscet tempus Christi iam venisse et mi-
racula fecisse, et timebunt secundum vias malas quia intelliget se esse
peccatores et attendet divinam potenciam Luc. v repleti sunt timore dicen-
tes quia vidimus hodie mirabilia et sic fuimus rem, et sperabunt in domino
de remissione culpe. Vel cernite dei cognoscendo in propria vindicacione causa
timore pene in malis quia enim cognoverit deum iustum timet, et quia
benignum sperant Sic igitur omnes qui vident sapientiam dei timent pro
sperant bonitatem. Beatus vir cuius est nomen domini spes eius et non re-
spexit in vanitates et insanias falsas, ad litteram beatus vir cuius nomen
dei id est ihesu Christi spes eius Act. iiii non est aliud nomen sub celo datum
hominibus in quo oporteat nos salvos fieri, et non respexit in vanitates
id est in leges gentilium ydolatrie deditarum, et insanias falsas id est errores
iudeorum contra Christum obstinatorum quia ipse dixit insaniae quia audiunt a me-
tis sanitate Tale legitur sic legitur pomum gustorum comedatorum quia quos sunt
ad bonum inguinibilem a bono omnium et dicitur multi sperabunt in domino.
Et beatus vir cuius nomen domini id est ihesus salvator est spes eius Glosa qui non
specialia sperat ab eo sed id sperat quod nomen eius indicat scilicet salutem, et tur-
ris eius ubi supplicite more hebraico Prov. xviii turris fortissima
nomen domini ad ipsum currit iustus et salvabitur et non respexit oculo affectus
id est non affectavit vanitates Glosa terrena que vana sunt in se, et insanias
falsas id est rixas que inde nascuntur Ps. filii hominum usque quo gravi corde
ut quid diligitis vanitates id est omnia ad voluptatem carnalem pertinencia dicit vanitates
quia non saciant concupiscibilem sicut nec potus ydropicum Eccl. xi adolescen-
cia et voluptas vana sunt, et insanias ipsa bona terrena quia
insaniunt venabile sicut vinum et alia Sap. xiiii dum letantur insani-
unt, vel que faciunt homines insanire et superbire, et falsas quia fallunt ca-
pabilem cuius erat detestari malum sicut querens putida de nocte
appetentem Ysa. v ve qui dicunt bonum malum, et malum bonum Multa
fecisti tu domine deus meus mirabilia tua et cogitacionibus tuis
non est quis similis sit tibi Ad litteram hic ostendit magis de misterio incarnacionis
Christi, cum dicitur, Multa fecisti tu domine deus meus mirabilia tua in mundum
creando et gubernando sed magis fuit mirabile tempus recreando
per tuam sanctam incarnacionem et passionem id est scilicet et cogitacionibus tuis quibus
ab eterno disposuisti misterium tue incarnacionis non est quis similis
sit tibi quod dicitur hoc mirabile excedit omnia alia Cum hebe autem

et cogitacones tue nobis i pro nobis h' qr tunc erit Luce in translacione Hebe et ibi finis v's9 et expo' sic prius et cogitatones tue q
bus ab eterno disposuisti carnem assumere p nobis s' sunt qr sup
tam m'a salute no est quis similis sit tibi principium e v's9 sequens
et quis' cu lra secunda sic no e quis similis sit tibi sz i mira
bilibus faciendis et maxie in mirabili incarnacione Alia lra sic
hic prius ad deum quis solvit debita preconia commendans ipm
sz ab ope et a sapia et dt tu dne qui potens deus qui sciens
et sapiens es meus qui vis et ista sufficiunt ad operandum et p'p
agentis multa fecisti i sufficiencia opa tua mirabilia sz mundu
creando et gubernando et redimendo p tua scam incarnatoem et pa
ssionem glorificando miracula spualia et corporalia faciendo et
cogitacionibus tuis quibus fecisti illa miracla et quibus ab eterno
disposuisti misterium tue incarnatonis p nobis fieri vel cogitaco
nibus tuis i sapia operandi sola cogitacone no aliquo labore ne
consilio alieno no est quis similis sit t' in predictis sz in sapia in
potencia et in mirabilibus faciendis Exo xv quis similis sit in diis
tui magnificus in sctitate Nota opa sunt dei multa quo ad suffic
operis mirabilia quo ad modum operacionis tua quo ad ordinem
finis nulla similia quo ad sapiam operantis Annunciavi et locutus
sum multiplicati sunt sup num ad lram annunciavi et locutus
sum s'm pg litteram meum sed qr excedunt facultatem humanam no subor
multiplicati sunt sup num In translacione Ieronimi hebe plura sunt quam
ut narrari queant sz mirabilia tua maxie in misterio incarnacois
gesta et ideo d' hic multiplicati fore e lra corrupta vitio scriptor
Convenienter multiplicari y multiplicata vel si sit lra vel supplendum
est sic multiplicati sunt effectus tuorum mirabilium Alia lra sic prius
tractat de corpe sz de ecclia hic tractat de capite sz xpo et pus
de eius incarnatione 2o de incarnati predicacione ibi In capite libri
Et dt ego xe annunciavi pus tua mirabilia p pphas pus hoc locutus
sum in psona ppa carne assumpta Hebe po multifarie multisque mo
dis olim qr deus loquens in pphis patribus novissime locutus e in filio suo
multiplicati sunt effectus tuorum mirabilium sup num i ut enarrare nequ
eant vel multiplicati sunt mali sup num electorum Mat xx multi sunt vo
cati pauci vo electi vel multiplicati sunt mali sup num i sup id qr
posset aliquis credere Eccl po stultorum infinitus e num vel sic mul
tiplicati sunt credentes sup num prius credencium Act xvi ecclie co
firmar' fide et habundabat num cotidie Sacrificium et oblacom no
luisti aures aut perfecisti michi ad lram hic ondr id misterium
incarnatonis xpi qr ppha transit de corpe ad caput p modum predcm
Circa qd sciendum qr una causa huius incarnatonis xpi fuit ad su
pplendum imperfectionem legis p xpm x in incarnatum sic ipse dixit
Mat v no veni solvere legem sed ad implere In lege aut erant
aliqua precepta cerimonialia de sacrificiis et oblacoibus offerendis
hec aut sacrificia erant imperfecta qr no poterant auferre pcta et ideo
ista imperfecta fuit sublata p unum sacrificium pfectum s' corpus cristi
in cruce oblatum qd succedit oibus sacrificiis veteris legis Hebe x
Impossibile e sanguinem hircorum aut taurorum auferre pcta ideo ingre
diens mundum sz dei filius p suam incarnatonem dt hostiam et obla
tionem noluisti corpus aut aptasti mi i corpus passibile aptum immolari

Et hoc est quod dicitur licet aliqua vocabula sint mutata quia xpus et apostoli non
semper allegauerunt scripturam veteris testamenti de verbo ad verbum dicit ergo in persona
xpi christus loquentis deo patri Sacrificium de animalibus et de auibus et oblationem
que fiebant de rebus inanimatis ut de pane simula oleo et similibus noluisti
quia talia non erant deo accepta de se sicut est corpus xpi quod cotidie offertur
in altari sed tantum in fide offerentium aures autem perfecisti mihi id est aures prestitisti
ad obediendum quia fuit obediens patri usque ad mortem crucis phil 2 Alexander
le sic hic ostenditur quod deus noluit sacrificia et oblationes iudeorum et dicit xpus qui humanatus
est et locutus sit in persona propria carne assumpta quod sacrificia veteris legis
non sufficiebant ad salutem et non poterant auferre peccata quia tu pater sacrificium
quod fiebat de animalibus et de auibus et oblationem que fiebant de rebus inanimatis
ut de pane simula etc noluisti postquam veritas per oblationes illas
significata est exhibita quia legalia erant signa promittentia et significantia
salvatorem venturum tamdiu est permissum donec daret ut autem dedit cessat
signum aures autem perfecisti mihi id est prestitisti aures dedisti mihi ad obediendum
quia fuit obediens patri usque ad mortem crucis phil 2 vel sic aures perfecisti
mihi id est perfecte me fecisti intelligere voluntatem tuam quod velles et quod non
non sicut iudeos Ioh xvii pater iuste mundus te non cognouit ego autem cognoui te
vel secundum aliam literam corpus autem aptasti mihi id est corpus passibile aptum immolationi
dedisti mihi vel secundum augustinum corpus autem perfecisti mihi id est perfecte dedisti sine fomite
et sine peccato pe qui peccatum non fecit pe 1 cor xi hoc est corpus meum
quod pro vobis tradetur non pro me quia non indigeo littera apostoli hebr x sequitur
corpus autem aptasti mihi id est aptum ad offerendum pro peccatis dedisti quia mortale
et immaculatum pe pe 2 peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum

Holocaustum pro peccato non postulasti tunc dixi ecce venio ad literam
holocaustum hic erat quoddam genus sacrificii quod totum incendebatur ad honorem
dei et pro peccato id est hostiam pro peccato cuius una pars incendebatur et alia erat
sacerdotum non postulasti quia talia non fuerunt deo de se accepta tunc dixi
ego xpus ecce venio ad offerendum sacrificium acceptissimum deo scilicet me
ipsum Alexander le sic hic ostenditur inutilitatem holocaustorum legalium et dicit
holocaustum id est sacrificium quod totum cremabatur ad honorem dei et hostiam
pro peccato cuius una pars incendebatur et alia erat sacerdotum vel etiam
alias oblationes factas pro peccato ut simulam thures capras et arietes de
quibus leuit v vel pro peccato id est hircum emissarium qui mittebatur in
desertum cum peccatis leuit xvi vel holocaustum vitule ruffe que tota
cremabatur cum fimo et intestinis num xix et hoc reputabatur precipuum
sacrificium ad purgandum peccata inter omnia alia sacrificia non postulasti
le vi holocausta vestra non sunt accepta victime vestre non erant placentes
mihi et ex quo ista sunt insufficientia nec tibi placent tunc ego xpus
dixi ecce venio in carne assumpta ad offerendum me sacrificium acceptum
secundum meipsum ad placendum tibi et ad placandum te hebr x Aufert primum
ut sequens statuat Deo quod dicitur ex quo deus nolebat ista cerimonialia
et sacrificia tunc ea precepit fieri Respondetur propter tria primo ut plus occuparentur
si esset ociosi augustinus nichil laboriosius quam non laborare
2o ne demonibus hec ab eis offerrentur sicut fieri videbat in egipto
3o ut futura per ista significarentur 1 cor x hec omnia in figura
contingebant illis In capite libri scriptum est de me ut facerem voluntatem
tuam deus meus volui et legem tuam in medio cordis mei ad
literam Iste liber est liber omnium predestinatorum de quo dicitur in ps

lxix deleant' de libro viuencium In capite aut' huius libri d' esse desti
ptum illud q' p'o et principale ptinet ad diuinaz p'destinacoz lo cui
In capite lib' s3 diuine p'destinacois / scriptu est de me ut faciaz volu te
tua xp'c q' dt xc Ioh vi descendi de celo no ut facia voluntatem
meaz sed voluntatez eius qui misit me et q' voluntas deliberata xpi
hois ht erat diuine voluntati conformis lo subdr' deus meus volui et le
gez tuā i medio cordis mei / s3 legē eternā ca Alr' le' sic hic agit d
xpi p'dicatoe et p'o ont' debita dispon p'dicatoz s3 ut se conforme
voluntati diuine et q' heat plenā cognitioni diuine legis et dr sic p'o
intelligēdo de libo scali / dixi ecce venio / q' in capite libri i in p
ncipio pm' psi s3 btūs vir qui nō abiit zc scriptu est de me ut
ste dni voluntas eius i ut faciez voluntatez tuaz nō meaz Ioh vi
descendi de celo nō ut facia zc ut s3 essez obediens usq' ad mo
tem offerens me p vita hoim deus meus volui i voluntate tuā imple
re Ioh iiii meus cibus ē ut faciaz voluntate eius qui misit me et
legē tuā i precepta tua et doctrinaz eternā ca habui in medio cor
dis ht ea meditādo puit scriptu est de me i capite lib' et in lege
eius meditabr' die ac nocte Alr' expor' sic liber ē xpe xc apoc v
vidi in dextra sedentis sup thronū i patris libz i xpm scriptu intus
p virtutes et foris p vtutum opatoēs huius caput est deus pr' pa Co
xi caput x' deus / dr' qd in capite libri i caput deū prez qui ē capu
m' scriptu est de me i p'finitu et determinatu ut faciez voluntatez tuā
deus meus prē te p'dicando / et usq' ad morte t' obe do et volui i tu
voluntatez impleui et etiā legē tuā volui imple i medio i ex[in]
to corde meo q' nō veni solue legez sed imple / Matt v Annunci
aui iusticiā tuā in ecclia mag' ecce labia mea nō p'hibebo dne
tu scisti / Ad litaz annūc iusti tuā i legē eternitaz q' continet iustia
pfectaz / in ecclia magna i in templo vbi oēs iudei conueniebāt in quo
frequent' xc docuit ut scribit qua or' eternā' / Alr' in ecclia magna
p totū orbez diffusa in qua xc p aplos promulgauit eternā ps xviii
In oēz terraz exiuit sonus eoz / ecce labia mea nō p'hibebo a promul
gacoē vitatis eterne p me et alios doctores eccle Alr' le' sic hic
agr' de x' p'dicacoe q' p'dicat' euidenter et constanter et dt annunciaui p
me et p meos discipulos / iusticiā tuā qua iustus es in te et zm' qua
es iustificās quo ad alios vn deus est sic sol / cuius iusticia ē sic lume
emanās a sole Malach 3 vobis timentibus nomē meū orietr' sol iusti
Vel sic annunciaui p me et p meos aplos iusticiā tuā i legē eterna
que continet pfectaz iusticiā / in ecclia magna i in congregacōe publica
fideliū ut in ecclia mag' p totū orbē difusa et in eternū duratura
Vn ecclia fideliū dr' mag' altitue q' caput eius s3 xc ē sup astra /
est mag' latitue q' vbi p orbē terraz difusa / et ē mag' longit' e
q' hr' duratura ut hic ut in glā / ecce labia mea nō p'hibebo /
loqui et p'dicare iusticiā tuā p't timore mundanū seu humanū / et
hoc faciā sine simulacoe simulacoe / dne tu scisti i cognouisti cor
meū et intencoēm meā / qd xc p'dicauit sine tiore dissimulante et sine
fictoē simulante Ie' xvii tu scis q' egressu est de labiis meis / q' rectu
fuit in conspectu tuo / vel tu scisti i p'destinasti q' me faciez Ro viii quos
p'sciuit et p'destinauit conformes fi claritatis sue Iusticiā tuā non
abscondi in corde meo vitate tuā et salutare tuū dixi ad litaz
q' xc eā manifestauit verbis et fctis vitate tuā / q' impleuisti pmissu
de xpo patribus fcm / et salutare tuū i mecipm a te missu p salute

hominum dixi / omnia ista manifeste docuit xpc ut patet ex decursu evangelii. Alia
lectio sic hic ostendit quod predicavit salubriter scilicet iusticiam faciendam, veritatem
credendam et salutem assequendam. et dicit non prohibebo labia mea a predica-
tione quia iusticiam tuam a te mihi datam scilicet legem evangelicam. non abscondi in cor-
de meo ita quod non audeam predicare propter timorem hominum vel propter pigritiam
sicut servus piger abscondit talentum domini sui Mat xxv. sed veritatem tuam
que est credenda de te et quod implevisti promissum patribus de filio tuo factum
et salutare tuum id est me salvatorem a te missum pro salute hominum dixi et
manifestavi. vel salutare tuum quod expectamus per fidem. dixi et predicavi
Vel potest exponi de membris xpi scilicet de predicatoribus iusticiam tuam id est preceptum quod
est iusticia in effectu iustificationis veritas in affectu credendi salutare in affectu
dixi diligenter in predicatione 1a Cor 1 pro predicamus virtutem et dei sapienciam
Non abscondi misericordiam tuam et veritatem tuam a concilio multo. ad literam non
abscondi etc quia per me voluisti mundo facere et veritatem tuam quia misericordia et veri-
tas sibi se committuntur in operibus dei a concilio multo In glosa concilium
in ecclesia multa et idem est Alia lectio sic hic ostendit quod predicavit pariter dei
misericordiam penitentibus contra desperantes. et iusticiam peccatoribus contra presumentes
et dicit non abscondi id est non celavi misericordiam tuam qua peccata penitentibus di-
mittis. sed palam predicavi dicens Mat vi Estote misericordes sicut pater vester misericors
est etc. et veritatem tuam qua premia reddis unicuique merita dicens. a concilio multo
id est a multitudine hominum congregata vel a multa ecclesia. vel sic a concilio multo
id est non timui concilium adversancium mihi Sed contra hoc quod alibi dicit psalmista
In corde meo abscondi eloquia tua Solvitur quia abscondit ut sciret. non ut ta-
ceret. vel abscondit non ut oblivisceretur sicut ignis absconditur in lucerna non tamen
sub modio Tu autem domine ne longe facias miserationes tuas a me
misericordia tua et veritas tua susceperunt me. Ad literam hic describitur corporis xpi
devota deprecatio pro statu corporis sui mistici contra ad amocionem mali et
adeptionem boni ibi exultet. pro dicit Tu autem domine deus pater ne longe faci-
as miserationes tuas a me id est a corpore meo mistico. pro quo xpc legitur frequenter
orasse in evangelio. misericordia et veritas tua semper susceperunt me. oracionem meam ex-
audiendo. omnis enim oracio xpi procedens a voluntate deliberativa fuit ex-
audita Joh xi Ego autem sciebam quia tu me semper audis. quia voluntas
xpi deliberativa semper fuit et est conformis voluntati divine Alia lectio sic
prius tractatum est de xpisti incarnatione et incarnati predicatione hic
agitur de sua passione. et primo petit quod non vult non fieri. 2o quid sibi vult
fieri ibi complaceat tibi. pro dicit tu autem domine deus pater ne longe facias id est non
amoveas. miserationes tuas id est effectum misericordie tue a me pereunte pro meo corpore
mistico seu pro meis membris miseria volvendi. Ecc xxxi unde nobis
domine habere misericordiam tuam. ne maneat in peccato quia longe est a peccatori-
bus salus. misericordia tua qua peccatores emundas. et veritas qua solvis quod promittis
semper susceperunt me id est exaudierunt me orantem. ut faceres misericordiam penitentibus
et veritatem seu iusticiam contra presumentes Joh xi Ego sciebam quia tu semper
audis Ecc xviii misericordia domini super omnem carnem. vel misericordia generat amorem
et veritas timorem. et ergo misericordia est contra desperantes de venia. sed veritas
contra presumentes de venia. Quoniam circumdederunt me mala quorum non
est numerus comprehenderunt me iniquitates mee et non potui ut viderem. ad
litteram circumdederunt me mala scilicet pene quorum non est numerus. multe enim penalitates
fuerunt inflicte xpi fidelibus in principio ecclesie ut in apostolis et martiribus.

Spanno maria vaz biz pomozniczu za namma ku smu

comprehenderunt me iniquitates mee / quia a principio fuit aliquis cum bonis in
corpore xpi mistico ut de iuda proditore / et multis aliis a principio / et in
surrexerunt heses ut ex epistolis pauli et aliorum apostolorum xpi quia ut Ioh in pro
emio sui exposuit divinitatem xpi contra ebeon et cherinton et ceterorum
sequaces eius negantes ut dicit Ieronimus in libro de illustrium virorum et non solum
ut videtur quia heses insurgentes multum obnubilabant fidem simplicium
Alia lectura sic hic allegetur multiplicare penam in ipso capite scilicet xpo / et mul
tiplicare culpam in corpore xpi mistico et dicit domine ne longe facias misera
tiones tuas a me / quoniam circumdederunt me mala pene / id est magnitudo pene
et miseriarum quorum non est numerus id est tam multe quia apud hominem non possunt dinume
rari Iob homo natus de muliere brevi vivens tempore repletur multis miseriis / licet apud deum
omnia sint dinumerata / qui arenam maris et guttas pluviarum et multitudinem
stellarum cognoscit Alia expositio secundum glo sic circumdederunt me id est ecclesiam
vel corpus xpi misticum vel me xpm mala culpe meorum membrorum quorum
non est numerus quia stultorum hominum quia stultorum infinitus est numerus Ecclesiastes primo comprehen
derunt me tamquam captivum iniquitates mee id est meorum membrorum et ab eis
captivatum Proverbiorum v iniquitates sue capiunt impium / et non potui ut viderem o
culos meos ut viderem id est cognoscerem malum ad detestandum quod me fu
gat / et bonum ad recuperandum quod amisi / sic Sampson captus a phi
listeis statim fuit excecatus Iudicum xvi Multiplicate sunt super capil
los capitis mei et cor meum dereliquit me ad literam dicitur quia per eum modus
est loquendi yperbolicus ad designandum multitudinem heresum que surrexerunt
in ecclesia dei ut Augustinus in libro de heresibus Alia lectura sic quia omni multi
plices et magnas iniquitates et dicit comprehenderunt me iniquitates / quia multe
sunt iniquitates mee saltem quo ad venialia / super capillos capitis mei /
innumerabiles / vel plures sive maiores / ergo dicit ut non leve videatur eos ab
iniquitatibus liberare tam multe sunt / unde Augustinus vitasti gravia sed mortal
lia cave ne obruaris arena id est minorum peccatorum / minima quidem videntur sed
multa sunt / vel multiplicate sunt iniquitates id est iniqui super capillos corporis mei id est super
iustos xpo capiti adherentes / et ipsi homines vivendo ornamentum / et cor me
um dereliquit me quia cor peccatoris non invenit prius hospitium quam primum /
vel cor meum id est affectus vel intellectus meus dereliquit me per errorem offense
nec est ydoneum ad cognoscendum se ipsum / vel sic cor meum id est affectus
meus dereliquit me non vacando meo commodo id est mee saluti sed ad
aliena cupide discurrendo / vel cor meum id est intellectus dereliquit me id est co
gnitionem meam non discutiendo me ipsum non cognoscendo / circa inutilia
curiose insistendo quo contra dicit david Ecclesiastici xxx vir inveniet filium tuum cor
suum ut oraret deum Complaceat tibi domine ut eruas me / domine ad iu
vandum me respice ad literam complaceat tibi domine ut eruas me id est corpus me
um misticum a malis predictis domine ad adiuvandum respice contra mala
insurgentia de futuro Alia lectura sic Augustinus petivit quod vult non sed petit
quod sibi vult fieri scilicet liberationem a malis et adiutorium in bonis / et dicit domine
qui es trinus in personis complaceat id est sic patri et filio et spiritu sancto placeat
tibi unus deus in essentia placeat / ut eruas me id est corpus meum mis
ticum a malis predictis / unde cum dicit complaceat notavit personalis pluralita
tem / autem dicit tibi notavit essentie unitatis / domine respice me oculo pietatis
ad adiuvandum in bonis et contra mala insurgentia in futuro quia tu es
lapis adiutorii primi Regum vii Eastremetus id est lapidem adiutorii

Confundantur et revereantur qui querunt animam meam ut auferant eam

Ad lr̃am ·i· fideliũ meoꝝ vitã eius mori querant tuam ĩ primitiua ecclia
quoꝝ multi fuerũt ↄfusi corporaliṯ et spualiṯ zm ordinẽ diuine iustitie et aliq̃
ↄfusi ↄfusionẽ prime que est ↄfusio adducens gratiam quia multi videntes
pacientiã mrũ et dei virtute tunc tpib9 ↄuertebant² ad fidẽ Aliṯ le² sic Quęq̃
i· fortuita ẽ y se sic impetrat malis pene vone male querētis voluntate
et locutoꝝ de primis q̄ queuit de scđis qui volunt de tcijs qui dicunt et dt
sic dnẽ respice ad adiuuandũ me ut illi qui querũt aĩam meã ↄsiliando
et accusando ut me occidat et auferant i· separet aĩaꝫ meã a corpe vel
ut auferant aĩaꝫ meã i· priuet me vita mea vel q̄ querũt aĩaꝫ meoꝝ fi-
deliũ ut mali spũs et tyranni ut tales ↄfundan² vt̃a miraculoꝝ opa-
tione et vereant² audita mea voce· erubescat et timeat Isa xviij ↄ-
fundant² q̄ me psequunt et nõ ↄfundar ego paueat illi et nõ ego re
vñ ↄfusio ẽ de pnti malo sed tiō de futuro vñ qui gauisi sunt de
morte v̄ ↄfusi sunt de eius voce Auertantur retrorsum et erubescant
qui volunt mi mala ad lr̃am mihi videntes pacientiã mrũ et dĩ virtutẽ
ↄuertebant² ad fidẽ vel Aliṯ le² sic sic impetrat² malis mala vol̃ ipsoꝝ male
voluntate et tangit eoꝝ penã et culpaꝫ et dt auertan² retrorsum i· fiant
sequaces mei qui necqũt diuĩe voluerit vel qui superbe prius volebat
antecedere me sequatur et erubescat cognoscentes suã iniquitatem Isa ij veniet
ad me tyrum et nõ faciem qui volunt nõ tm̃ qui faciunt sed qui co-
gitant et volunt mi mala culpe cupientes me ↄformare sue malicie
vel mala pene volentes auferre aĩaꝫ meaꝫ Ps ↄfundan² cogitantes
mi mala Ferant confestim ↄfusionẽ suaꝫ qui dicunt mi euge euge
Ad lr̃am Euge ẽ interiectio exultantis que aliqñ pfert² ad ↄgaudendum
et sic pferebat² a fidelibus de pacientia mrũ ↄgaudentibus· aliqñ etiã pfert²
ad deridendum et sic pferebat² a psecutoribus mrũ Aliṯ le² sic sic impetrat²
persecutoribus et malis mala vol̃e male locutoribus tangendo eoꝝ penã
et culpã Et dt ferant tanquam pondus graue ↄfusionẽ suã quã s̄ meru-
uit p culpaꝫ Ezech xvj Ergo et tu ↄfunde et porta ↄfusionẽ tuã
ↄfestim absq̃ dilatione Eccles ne diuicius malũ eoꝝ inquietet et in hoc
petit² eoꝝ bonũ Eccles viij quia nõ cito pfert² sñia ↄtra malos abs-
q̃ ullo timore filij hoim perpetrant mala Et 2 machab vj etenim nõ
multo tpe peccatoribus sinere ex sña agere sed statim vlcōes adhibere magni
indicium bñficium est qui dicunt mi derisione vel adulatione gaudentes
de mea deiectione euge euge i· bñ gaude Ps euge euge viderunt
oculi nri ita dicunt irrisione vel euge quia bona sunt in te euge quia
illa bona sunt a te et sic dicunt adulatorie· vñ euge quãq̃ ẽ exulta-
tionis quãq̃ adulationis quãq̃ applausionis Cassio Euge ẽ irrisioni
ait enim Euge euge vbum quidem pmale est sed eo ipso ãio nõ
pfertur ad irrisionem trahitur et dr̃ est bñ gaude Exultent et
letentur super te omnes querentes te et dicant semper magnificetur dñs qui
diligunt salutare tuum ad lr̃am hic deprecatur xps p suo corpe mistico qui
tn̄ ad adeptionẽ boni dt exultet et letent² super te deum patrem ulti-
maz bonitatẽ de bono quia datum ẽ eis omnes querentes te i· fideles
mei qui te querũt p vivam fidem et dicant semper magnificet² dñs de bonis
eius qui diligunt salutare tuum i· me xpm quem misisti p salute eo-
rum Aliṯ le² sic hic pcat² bonis bona s̄ veram leticiam et eudemiam
letitie Et dt erubescat qui volunt in mala sed exultet exterius
in corpe et letentur intus in corde vel exultet spiritus in celo Et

Letentur insup(er) in m(od)o Ps. Exultabunt s(an)c(t)i in gl(ori)a letabu(n)t(ur) i(n) cubilib(us) suis
no(n) in vanis honoribus ut superbi no(n) in diviciis t(em)p(or)alib(us) ut avari no(n) in
deliciis carnalib(us) ut voluptuosi sed sup(er) te qui es p(ri)ma veritas summa
bonitas eterna maiestas Exultet ergo r(ati)onalis conte(m)plando infallibile(m)
veritatem concupiscibilis amando summa(m) bonitate(m) irascibilis amplectendo et(er)-
na(m) maiestate(m) eos qui te p(ro)pter te querunt no(n) tua nisi p(ro)pter te no(n) sic illi de
quib(us) Job xxxi quis det ut de carnib(us) eius saturemur Beati ergo
iuste servitur(i) ... predicta ... no(n) honore(m) et dicunt
corde et ore sic magnificetur d(omi)n(u)s in ... suis qui in se gaudere no(n) p(re)-
Vel sic etiam ... magnificetur d(omi)n(u)s in laude sic t(ame)n in adversitate sicut in pro-
speritate Luc. p(rim)o Magnificat a(n)i(m)a mea d(omi)n(u)m qui diligunt salutare tuu(m)
... xp(istu)m qui fuit salutare p(o)p(u)li ... salvacione(m) co(n)fidunt non
p(ro)pt(er) sua merita Ecce hic quatuor actus bonos ... ad deum consequenter
se h(abe)nt ... amor ... est amor amicicie Cant. 3 quem diligit
a(n)i(m)a mea ... p(ro)pt(er) ... diligere Deut. vi diliges d(omi)n(u)m tuum
2o dilectum querere 3o est de ... gaude(re) nam unusquisque de suo bono
gaudet Deut. 3 Bonus est d(omi)n(u)s sperantib(us) in eum a(n)i(m)e querenti illum Certe
gaudendo laudare Ysa. xii Exulta et lauda habitacio Syon quia magnus
in medio tui s(an)c(t)us Israel Ego aut(em) mendicus su(m) et pauper d(omi)n(u)s sollicitus est
mei ad lit(teram) hic ... ad xp(istu)m ... qui vitam paupere(m) duxit in
...
...
sollicitus est mei ... providencia dei ...
... omnia adiciuntur vobis Alia l(ectio) sic ... omnes que vol-
sibi ... finem ... Erubescat omnis qui
... mala Ego aut(em) sum mendicus quia ab alio peto et a me ipso non
habeo ... Joh. vii Mea doctrina non est mea Et Joh. xvii
... que dedisti mihi ... et pauper quia non sufficio mihi ... ego
Joh. xiiii Verba que ego loquor a me ipso non loquor pater aut(em) in me
manens ipse facit opera Vel sic de mendicitate ... Ego aut(em) sum mendicus
qui vite ... Job ... mi(hi) da mihi aquam ... et pauper
... 2 Cor. viii ... nos egenus factus est cum esset dives et d(omi)n(u)s
... sollicitus est mei ... benignitatis ... Mat. iii
hic est filius meus dilectus ... Mat.
iiii angelis suis mandavit de te ... angelos ... potest
claustralis ... paupertate ... in quo ... esse paupertas sine
desperacione Alia expo(sitio) de ... Ego aut(em) mendicus sum quia careo vir-
tutib(us) que sunt divicie ... et pauper careo virtutib(us) ...
... Salvum me fac deus quoniam defecit s(an)c(tu)s quoniam diminute sunt veritates a filiis
et d(omi)n(u)s sollicitus est mei 1 Pe. v omnem sollicitudinem vestram p(ro)icientes in eum

Adiutor meus et p(ro)tector tu es deus meus ne tardaveris Ad lit(teram)
hic ... Ps. adiutor meus ad bonum p(ro)movendo et p(ro)tector meus
a malo p(re)servando tu es deus meus ne tardaveris mihi assistere in p(er)dicione
Alia l(ectio) sic hic ... exhibicio benignitatis in ope(re) ... d(omi)n(u)s sollicitus est mei
ergo tu deus es adiutor meus p(ro)movens ad bonum et p(ro)tector meus defe(n)-
dens me a malo Exo. xv Fortitudo mea et laus mea d(omi)n(u)s ... Eccl. li ad-
iutor et p(ro)tector factus es mihi subdit ... es potens ne tardaveris mihi
auxiliari et assistere in p(er)dicione seu me resuscitare et in tribulacionibus
adiuvare Prov. 3 Ne dicas amico tuo vade et revertere cras dabo tibi cum statim

xl

Beatus qui intelligit super egenum et pauperem in die mala
liberabit eum dominus / ad literam titulus ad victoriam psalmus david et
in translatione ieronimi pro victoria canticum david et idem est / Et pro exposi-
tione sciendum quod psalmus david qui providit multa misteria christi plangens
passionem et sic describit tamen hic de passione et resurrectione christi et secundum hoc dividitur
in duas partes primo agitur de christi passione / secundo de eius resurrectione ibi tu autem domine /
circa primum sciendum quod passio christi incepit a sua paupertate quam pati cepit
ab hora sue nativitatis et ideo primo agitur de eius paupertate / secundo de eius mor-
te ibi inimici mei primo dicit sic beatus qui intelligit super egenum et pau-
perem id est christum qui in paupertate fuit natus ut puta de paupere loco pau-
peribus pannis involutus in paupertate conversatus Mathei viii vulpes foveas
habent similiter in paupertate fuit mortuus suis vestibus spoliatus et in
alieno sepulcro positus de isto paupere dicit david beatus qui intelligit
id est intus legit ita quod sub paupertate quam gessit in forma servili humanitatis
intus legit per veram fidem caritate formatam divitias sue divinitatis quas ha-
bent intellectus omnia domine virtutis quod latebat in die mala liberabit eum dominus
Alia lectura sic / In presenti psalmo tractatur de adventu christi et mutatione veteris
testamenti in novum / In hac autem psalmo ne aliquis abhorreret quod in novo testa-
mento legitur pauperem fuisse et tamen verus deus subiungit de christo paupere
et passo et de beatitudine credentium et confitentium christum esse verum deum
titulus / In finem psalmus david id est psalmus dirigens nos in finem scilicet christum hominem
et deum et david actor sed david spiritualis ut loquentis in christo nunc
per se nunc per membra alius titulus secundum translationem ieronimi / In finem intellectus filiis
chore / Chore interpretatur calvaria que est passionis christi locus / et est sensus
tituli / intellectus huius psalmi ordinans nos in finem quem filiis chore id est
filiis passionis christi qui gloriantur in cruce domini nostri ihesu christi / Galatas vi mihi
autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri et huius psalmi est utilitas promissa
credentibus christum esse deum et nichilominus passum et resuscitatum / Intencio est
monere ad talem fidem / et dividitur psalmus monet ut credamus christum esse verum
deum / secundo nichilominus christum passum et resuscitatum ibi inimici mei / primo
optat bonorum aggregationem / secundo malorum evasionem ibi In die mala / et dicit
non mirero per legis in novo testamento christum pauperem id est non tantum egenum
esse et pauperem secundum naturam humanam sed super naturam humanam etiam intelligit
id est credit christum esse deum secundum naturam divinam / prima Cor. xiii videmus nunc per spe-
culum et in enigmate et cum esset dives in diebus secundum divinitatem propter nos factus
est egenus secundum humanitatem / ii Cor. viii / est quod beatus qui sic intelligit
et credit / per oppositum miser est qui non intelligit sic et non credit / Eccl.
iiii peccator non intelligens vapulabit / in die mala id est in die iudicii su-
premo et generalis qui malis mala retribuentur / Sophonie primo dies ira
dies illa / liberabit eum dominus a dampnacione eterna / Luce x dominus qui cre-
dit in eum non confundetur / Alia potest exponi de quolibet paupere vel no-
tem littera primo statim quod beatus / secundo innuit genus quod intelligit / super
egenum et pauperem pluribus partibus per inquisitionem inopie / secundo premiatur
opus quod in die mala / Tobie iiii Elemosina ab omni peccato et a morte liberat
Iob v / In sex tribulationibus liberabit te et in sex obprobriis que dicet
malis esurivi et non dedistis mihi comedere / In septima qui dicet ite
maledicti in ignem eternum / non tanget te malum / Dominus conservet eum et vi-
vificet eum et beatum faciet eum in terra et non tradat eum in animam inimico-
rum eius / ad literam dominus conservet eum in corpore et vivificet eum sua gratia in anima /

Margorzetka ma

et beatum faciet eum in terra viventium in qua est vera beatitudo, et non tradat
eum in animam id est ad voluntatem inimicorum eius corporalium et spiritualium. Talis le[gitur] sig-
nificative provocat ad credendum predicando et optando bona ante mortem et po[st]
optat eis triplex bonum scilicet virtutem in affectu et veritatem in aspectu et prospe-
ritatis in effectu et dicit: Ille qui intelligit super egenum et pauperem id est credit
Christum fuisse pauperem et egenum secundum naturam humanitatis et super hoc intelligit
et credit ipsum esse deum, talem hominem dominus conservet ne cadat a sua gratia per
peccatum vel servet eum custodia gratie et virtutum tribuendo. Psalmus: Conserva me domine
quoniam speravi in te. et vivificet eum id est si ceciderit in mortem anime per peccatum vivifi-
cet eum cursu vite peccatum dimittendo et gratiam restituendo, vel vivi-
ficet eum vita vere fidei confirmando. Abacuc ii: Justus in fide sua vivet. et
beatum id est felicem faciet eum in terra id est in hoc mundo et post hoc in celo perpetua-
vite ei ostendendo. 2 Paralip xx: credite prophetis eius et cuncta evenient prospe-
ra. et non tradat eum in animam id est ad voluntatem inimicorum eius id est dyaboli
et ministrorum eius. Dan vi: Eductus est daniel de lacu leonum et nulla le-
sio inventa est in eo eo quod credidit deo suo. Aliter potest exponi de quo-
libet homine misericordie pauperibus attendente quem tali modo proteget contra qua-
druplex malum. Primo contra malum culpe ne sordeat, ideo dicit dominus conser-
vet eum ab immundicia culpe. Luc xi: quod superest date elemosinam et omnia sunt mun-
da vobis. Secundo contra mortem gehenne ne pereat, ideo dicit et vivificet eum. Thob
xii: Elemosina facit invenire vitam eternam. Tertio contra malum inopie ne ege-
at, ideo dicit et beatum faciat eum in terra id est bonis auctum non diminutum in temporali-
bus. Prov xxviii: qui dat pauperi non indigebit. Quarto contra malum te-
ptationis ne cadat, ideo dicit et non tradat eum in animam etc. Prov xxii: victoriam
et honorem acquiret qui dat munera. Dominus opem ferat illi super lectum
doloris eius, universum stratum eius versasti in infirmitate eius. Glo. id est cum
iacuerit super lectum afflictus dolore corporis sive mentis. universum stratum
eius versasti etc. Hic mutat modum loquendi prima de tertia persona in secundam
que mutatio fit frequenter in prophetis. et est sensus huius loci ut sic consola-
tur et sanet adeo quod non indigeat lecto parato ad iacendum sed magis prosit
tamquam lectus quo amplius non indigeat. Quasi per tale modum salvator
Joh v dixit languido ab eo curato: Tolle lectum tuum et vade etc. et hoc
pertinet ad manifestationem mirabilis perfecte sanationis. Aliter legitur sic secundum expo-
protectorem a tribulatione et a propria carne. Et dicit illi qui intelligit pau-
perem super egenum et dominus ferat ei opem id est det sibi adiutorium super lectum
doloris eius id est qui iacuit in lecto afflictus dolore corporis vel super lectum
corporis eius id est contra carnem que facit magnum dolorem et molestiam anime.
Sap ix: Corpus quod corrumpitur aggravat animam ut quod ipsi carni anima ...
et rationem subiciat. universum stratum eius id est omnes vires corporis et vege-
tativam et spiritualem etc. versasti id est convertisti in pugnam contra animam et rationem
in infirmitate eius id est ex fragilitate et fomite peccati quod contraxit ab adam
ex originali peccato. Gal v: caro concupiscit adversus spiritum. vel universum
stratum eius id est quodcumque sub lecto continetur scilicet corpus eius in infirmitate versasti.
Vel aliter potest exponi sic ut per lectum intelligatur possessio. sic enim intelligenti
super egenum et pauperem dominus ferat opem id est adiutorium ne per impietatem
vel avaritiam anima eius succumbat. super lectum doloris eius id est super possessionem
terrenam in qua iacet et quiescit anima humana. Luc xii: anima mea habes
multa bona reposita in annos plurimos requiesce etc. Sed ne anima iusti
totaliter decidat huic lecto malo deus aspergit eum doloribus. Eccl xx
et in requie sua stimulabitur. Et ideo subditur universum stratum eius id est

omnem eius terenam prosperitatem, vexasti et contristasti in amaritudine in infirmitate
eius et affligendo animam eius multis tribulationibus et carnem infirmitatibus et egri
tudinibus. Eccl. ii° vidi cuncta que fiunt sub sole et ecce universa vanitas
et afflictio spiritus. Ego dixi domine miserere mei sana animam meam quia peccavi
tibi. ad l. hic convertit se david ad orandum pro se sic orabat pro aliis dicens ego
dixi domine miserere mei subiungit causam dicens sana animam meam quia peccavi et in ad
ulterio bersabee et homicidio urie et populi numeratione. Alii legunt sic hic
provocat suo exemplo ad confitendum peccata et post confitere deum esse misericordem et
medicum animarum. vel sic. hic xi loquitur in persona peccatorum docet quemlibet peccatorem
confiteri et petere salutem anime dicens ego peccator dixi domine qui potens es mise
reri quia pius es mei quia miser sum sit peccando. prov. xxviii misereor sicut peccator
peccavi. sana animam meam scilicet per flagella peccata quia talibus spiritus vivificatur quia
corpus mortificatur. ysa. xxxviii domine sic vivitur et in talibus vita spiritus mei corripies me et
vivificabis me. quia peccavi tibi scilicet mea propria et prava voluntate et contra co
ditorem. prov. xxviii qui abscondit scelera sua non dirigetur. 2° non dicit ego adul
terum me feci vel homicidam latronem mortis, aut satis superbivi sed dicit pec
cavi mea propria mala voluntate. Inimici mei dixerunt mala mihi quando mo
rietur et peribit nomen eius. ad litteram hic agitur de christi morte et mutat david
modum loquendi quia prius locutus erat de christo. hic introducit christum loquentem
sicut in ps. supra cum locutus fuisset de christo quare fremuerunt gentes et consequenter
introduxit christum loquentem in persona propria dicentem Ego autem constitutus sum rex
et hec mutatio fit frequenter in psalmis. Loquitur in persona christi dicens Inimici mei
dixerunt mala mihi quia iudei dixerunt ei vituperia frequenter sicut patet Ioh. viii
nonne bene dicimus nos quia samaritanus es tu etc. quando morietur et peribit
nomen eius frequenter enim tractaverunt de morte christi ut periret memoria nominis
eius. Ioh. xi ab illo ergo die cogitaverunt interficere eum etc. Alii legunt sic Christus
tractavit de fide domini. hic tractat de fide passionis et resurrectionis christi
vanitatis. Et primo de christi passione. 2° de eius fide. prius dicit sic beatus qui intelligit
me xiii et credit esse deum vera hic quod sum egenus et pauper in humanitate
sed inimici mei scilicet scribe et pharisei videntes quod multi sequentes sectabant me
Ioh. xii ecce totus mundus abiit post eum. dixerunt mala mihi scilicet obprobria et bla
sphemia. Ioh. viii demonium habes. etiam provocabat in supplicia et morte dicen
tes quando scilicet in brevi morietur ut cum amplius non videamus. Sap. ii etc. gravis
est nobis ad videndum morte turpissima condempnemus eum et peribit nomen eius
ut amplius non audiamus cum nominare in terra. Ier. xi mittamus lignum in
panem eius et eradicemus eum de terra viventium, et nomen eius non memoretur
amplius. Et nota quod in hac versu notantur tria que mali bonis invident
primo famam, quia dixerunt mala. 2° vitam quia quando morietur. 3° memoriam quia
peribit nomen eius. Et si ingrediebatur ut videret vana loquebatur cor
eius. congregavit iniquitatem sibi. ad litteram hic mutatur stilus modus loquendi
quia scriptura frequenter loquendo de pluribus in plurali transit ad loquendum de illis
quasi de uno eo quod sint coniuncti ad aliquod unum et maxime in scripturis propheta
et sic dicit hic Et si ingrediebatur scilicet quilibet de inimicis meis ut videret me
docentem vel orantem, vana loquebatur quia falsa referebat ad meam diffama
tionem, cor eius congregavit iniquitatem sibi quia quia frequenter iudei posuerunt insidi
as christo ut caperent eum in sermone, vel in aliquo reprehensibili facto sicut patet
ex pluribus locis evangelii. Alii legunt sic hic ostendit occultam machinationem et aliorum
iudeorum tangens malignitatem ipsorum operibus oris et cordis, et dicit Et si ali
quis ex inimicis meis ingrediebatur ad me ut videret me docentem vel conver
santem vel supra in consortium meum, tamquam amicus ut iudas ut videret et
exploraret meos sermones vel facta, sicut illis de quibus Matt. ii mi

subintroductos fratres suos qui subintroierant intravaverunt explorare libertatem
nostram vana et ficta loquebatur quia aliud discipulis meis aliud iudeis Ecclesiastici
xix est qui nequiter se humiliat et interiora eius plena sunt dolo Matthei
xxvi dixit inimicus ego sum domine etc eius parans in calumpnias congregavit
iniquitatem quam ponere debuit ibi deponere Proverbiorum xxvi cum submiserit vocem suam
ne credas ei quia septem nequicie sunt in corde eius scilicet cupiditas proditio
et huiusmodi sibi et contra se et ad suum proximum mala tam frequenter quam comme
Egrediebatur foras et loquebatur in idipsum ad litteram egrediebatur foras et ad ro
gentes turbas et loquebatur in idipsum scilicet diffamando Christum ut averteret de
votionem populi ab eo Iohannis x demonium habet et insanit quid eum auditis Et etiam
eva ista ab illo loco et si egrediebatur exponi in singulari de ipso iuda
qui aliquando egrediebatur ad tractandum cum iudeis de traditione Christi
et iterum ingrediebatur consortium Christi et apostolorum ut videret tempus et locum quo posset
eum tradere et multa falsa et iniqua fingebat et dicebat hinc et inde prout
describit textus Talis littera sic Hic ostendit publicationem malicie Iude et vide
et dicit Et si aliquis ex ministris meis sicut iudas ingrediebatur ad consortium meum
vana et inutilia et falsa de me loquebatur dans quare hoc ingressum non vere
tricentis denariis et post ea egrediebatur foras ad meos adversarios ut qui
erat amicus similatus fieret inimicus apertus Iohannis xiii cum accepit buccellam exiit
continuo et loquebatur illis ad quos exierat in idipsum id est eadem falsa et sedu
ctoria sicut quando ingrediebatur Matthei xxvi quid vultis mihi dare et ego vobis eum
tradam et subditur quemcumque osculatus fuero etc Nota in hiis duobus versiculis
arguuntur mali prelati a quibusdam primo a rara visitatione cum dicit si ingrediebatur
ut videret scilicet visitando subditos quia consuetudo sonat in raritatem 2o a nugaci
fabulatione quia vana loquebatur 3o a nimia conversatione exactione quia cor
eius congregavit iniquitatem sibi Quarto a modica vel nulla correctione quia egredie
batur foras scilicet hora privatione sua Quinto a secretorum publicatione quia loque
batur in idipsum scilicet secreta manifestando Adversum me susurrabant omnes inimici mei
adversum me cogitabant mala michi ad litteram adversum me susurrabant id est latenter detrahebant
omnes inimici mei scilicet scribe et pharisei et consiles adversum me cogitabant mala
scilicet inferre mortem contemptibilem et dolorosam Talis littera sic Hic agit de occulta ma
chinatione iudeorum et dicit non tantum ille loquebatur vana quando ingrediebatur ad me et
egrediebatur sed et omnes inimici mei scribe et pharisei susurrabant vel murmurabant
ad aures sibi invicem Iohannis xi collegerunt pontifices et pharisei concilium et dicebant
quid facimus etc et post ea in idipsum uno consensu et consilio adversum me cogi
tabat studiose unusquisque mala in pene id est mortem contemptibilem sed sibi ipsi
mala culpe et hee sunt prime cogitationes que separant a deo Sapientie primo
Verbum iniquum constituerunt adversum me numquid qui dormit non adiciet ut
resurgat ad litteram verbum iniquum etc quia ordinaverunt Christum mortuum in sepulcro
custodire ne discipuli eius eum tollerent et dicerent eum resurrexisse ut habetur
Matthei xxvii numquid qui dormit iacet mortuus in sepulcro non adiciet ut
resurgat quasi dicat non Hic enim loquebatur de Christo mortuo id est quia de morte sua pre
dixit Talis littera sic Hic subditur publicatio machinationis cum dicit verbum iniquum id est
iniustum constituerunt id est simul ordinaverunt adversum me Iohannis xi Expedit vobis
ut unus moriatur homo pro populo Et Iohannis xix Si hunc dimittis non es amicus
cesaris et frequenter clamaverunt crucifige crucifige eum Vel sic verbum
iniquum constituerunt adversum me id est ex suo iniquo consilio ordinaverunt me mor
tuum custodiri in sepulcro ne discipuli tollerent corpus meum et dicerent
surrexit a mortuis sed numquid qui dormit id est mortuus est morte temporali
non adiciet id est non augebit ergo animam corpori ut resurgat de morte ad vitam
quasi dicat vere utique quia ego dormivi in cruce et soporatus sum in triduo et

et exurrexi tercia die a morte. Etenim homo pacis mee in quo speraui qui
edebant panes meos magnificauit super me supplantacionem. Hic describit sue
mortis procuratorem. et primo a signo concordie quia homo pacis. 2o a debito con-
fidencie quia in quo speraui. tercio a communione mense quia edebat panes. Certo
a tradicione proprie persone quia magnificauit. tria prima aggrauant iniuriam dicit glossa et
enim ita dormiuit christus in morte sed vnde dormiuit illa ex tradicione inde
de quo dicitur Etenim homo pacis mee fictor pacis sed actor discordie. debi-
te pacis sed proditor ire. dator pacis in signo osculi sed non in veritate
rei. Psalmus cum hiis qui oderunt pacem eram pacificus. in quo speraui. scilicet quem merui
eum. sic speraui in melius quam fecerunt alii. seruabat tamen bursam. Etenim edebat
panes mea et qui intingit mecum manum in parapside. et ideo in quo sperare
debui sed heu tamen non sic tuo non habeas fiduciam. magnificauit. id est magnam
super me fecit supplantacionem id est decepcionem quia pro tempore data est eis oportunitas
crucifigendi. hic contingit quod dicitur Jer. ix. frater supplantans supplantabit quia su-
spendium christi procurauit et ipsemet laqueo se suspendit. Vel secundum aliam litteram
ampliauit super me calcaneum id est erexit pedem vt me conculcaret. Tu
autem domine miserere mei et resuscita me et retribuam eis. Hucusque egit de
passione. hic subdit de resurreccione vbi primo petit a patre resuscitari. 2o innuit se
super hoc exauditum ibi In hoc cognoui. tercio gracias agit deo de resuscitacione ibi
Quoniam. In prima parte primo persuasio impetracionis. 2o peticio resurreccionis ibi et
resuscita me. 3o promissio castigacionis ibi et retribuam eis. dicit glossa tu autem ita sup-
plantauerunt me vsque ad mortem tu autem domine miserere mei quia sum egenus
et pauper ut in cruce vbi pendeo nudus et mortuus. Christus autem petit vt
homo qui vt deus facit quod petit miserere in hoc seculo. et resuscita me vt
sum. Actus ij. Quem negauerunt coram vobis interemistis. et infra quem deus
suscitauit. Actus iij. auctorem vite interfecistis quem deus suscitauit a mortuis.
et retribuam illis in presenti vt dispergantur et sic pereant in futuro vt conde-
pnentur si non peniteant. Deut. xxxii. mea est vlcio et ego retribuam eis.
In hoc cognoui quoniam voluisti me quoniam non congaudebit inimicus super me.
Ps. liuerbi(?) In hoc cognoui quoniam voluisti me id est dilexisti vel approbasti quia non
gaudebit inimicus meus id est populus iudaicus super me scilicet finaliter quia communiter iudei
de morte christi ad horam gauisi fuerant. tunc per resurreccionem eius magis fuerunt
contristati quia tunc fuit magis declarata christi gloria. Falso le. sic hic ostendit quod ipse
est quia exaudietur adeo per quo petiuit scilicet pro resuscitacione et dicit In hoc
seu per hoc cognoui quia voluisti me id est dilexisti et approbasti vel voluisti
me exaudire tamquam dilectum filium quia non gaudebit inimicus meus id est populus
iudaicus finaliter super me quia cito me resuscitabis. vnde gauisi fuerunt iudei
de morte christi. sed erubuerunt de eius resurreccione. Iudas valde primo fuit gaui-
sus quando statim primo ductus extulit xxx argenteos et laqueo suspensus
interiit. Ecclesiastici xix. qui gaudet iniquitate denotabitur. Me autem propter
innocenciam suscepisti et confirmasti me in conspectu tuo in eternum. Ad lite-
ram christus non meruit gloriam corporis et sue exaltacionis et quantum ad hoc dicit
me autem propter innocenciam id est propter meritum innocentis vite. suscepisti corpus
gloriosum in ascendendo et in celum ad te assumendo. Marci vltimo Et dominus quidem
Ihesus postquam locutus est assumptus est in celum. et quia tunc assumptus est stabilis
vt ibidem dicitur et sedet a dextris dei. iam secure et confirmasti me in gloria tuo in
eternum. Falso le. sic hic ostendit sue resurreccionis gloriam scilicet propter innocenciam et dicit.
Me autem propter innocenciam quia fuit sine reprehensione peccati suscepisti ad te
per resurreccionem meam. Job xxii. Saluabitur innocens saluabitur mundicia manuum
suarum et confirmasti me in gloria immortali. Romanos vi. Christus resurgens

lx

et mortuus iam non moritur etc. in conspectu tuo in eternum quod iam per vitam
meam confirmasti me gloria immortalitatis apud te in eternum / quamvis ante
mortem me infirmasti / ps. confirmat autem iustos dominus. Benedictus dominus
deus israel a seculo et in seculum fiat fiat / ad l. hic propheta gratias agit de
predictis dicens benedictus deus deus israel qui licet sit deus omnium per creationem tamen
dicebatur deus israel per debitum cultum et veram fidem / fiat fiat / in hebreo
habetur amen amen quod importat veritatis confirmationem / alii legunt sic hic agit
gratias deo christo suscitatori et dicit benedictus et gloriosus dominus cui debetur dulia deo
cui debetur latria. sed glo. deus israel i. omnium videntium se per veram fidem
scilicet christianorum a seculo ex quo omnia inceperunt et in seculum ubi omnia eterna
sunt / fiat fiat scilicet laudatio eius ab omnibus / in hebreo habetur amen amen quod
idem est hic finitur primus liber psalterii / sed d. a dulia debetur
creature quod non deo convenit quod dulia accipitur dupliciter uno modo generaliter pro honore
debito superiori exhibito eo quod superior et sic est genus sub latrie quia omnis
latria est dulia et non econverso et sic accipitur hic dulia alio modo accipitur specialiter
pro honore debito creature et sic dividitur contra latriam / Maria.

xli Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum ita desiderat
anima mea ad te deus / Titulus in hebreo ad victoriam eruditio filiis
filiis chore et huic dicitur filius proprius lameth ad designandum
quod est de casu et de spe presentis psalmus iste est eruditio facta filiis chore ad
per spiritum prophetie qui cantandus est a levitis cum quodam conatu victorie super
plus expositum est et iste psalmus denominatur a filiis chore non quod ab eis
sit factus sed quod ab eis erat decantandus / alii dicunt quod iste psalmus factus fuit a
filiis chore et hoc dicentes et post talem titulum pro victoria cotissimi
filiorum chore unde cum chore propter rebellionem contra moisen interiisset filii
eius non perierunt quod penituerunt et sic quasi ad dominum reversi spiritum prophetie
et multa de futuris prophetaverunt et psalmos fecerunt quorum iste est unus in quo agitur
de statu populi israel existentis in captivitate babilonica qui ponderat in primo
et dividitur in d. primo psalmista postulat liberari a dura captivitate / 2° vero ad hoc
allegat / ps. dicit in persona iudeorum in captivitate babilonica existentium Quem
admodum desiderat cervus ad fontes aquarum qui vexatus a venatoribus et
canibus multum desiderat aquam ita desiderat anima mea ad te deus i. redire
ad locum tui cultus scilicet in ierusalem quam deus ad hoc elegerat ut habetur
2 paralipomenon vi / alii legunt sic cum precenti psalmus egit de fide qua credimus
christum esse verum deum passum et resuscitatum / sed quod fides sine caritate
non valet prima cor. xiii / io hic agit de caritate per quam deus et divina
desiderantur et tristicie presentis miserie mitigantur / et est psalmus psalmus qui tractat
de caritate et post eum alii duo scilicet quam dilecta et ecce quam bonum et benedicite dominum
Titulus In finem intellectus filiis chore et est sensus / Intellectus huius psalmi dirigentes
nos in finem i. in desiderium dei / que filiis chore i. filiis christi ab eo
quem de calvaria crucifixi chore enim interpretatur calvus vel
calvaria ut dictum est in alio psalmo / hec enim filii desiderant deum / sed hic
psalmus est caritas / intentio est movere ad desiderandum deum ex caritate ne scilicet
tristicie nos retrahant a bonis sed desiderio / et dividitur in d. primo quod psalmo agit
de caritate desiderium iusti inflammante / 2° de eadem caritate tristiciam scilicet
impellente / et dicit quemadmodum i. sicut cervus ex insecutione venatorum et canum
canibus valde desiderat venire ad fontes aquarum propter sitis refrigerium
et cor persecutorum evadendorum ita anima mea ut evadet insidias huius mundi
et persecutores hostium visibilium et invisibilium / et habeat refrigerium eterne
voluptatis desiderat venire / ad te deus qui es fons vite eterne vel sic
Quemadmodum cervus desiderat ad fontes aquarum ex tractu serpente de caverna

et sic a veneno purgatur et removetur, ita desiderat anima mea ad te deus.
Anima quae cognoscit sui potentiam ut venalis illustretur huius pone virtutis
concupiscibilis delectetur dulcedine summe bonitatis vasa libus quietur regie
superne maiestatis. Ps. xli. Desiderium iustorum omne bonum. Nota quod cervus
senio gravatus serpentem extrahit de caverna et haurit venenum naribus
quo hausto aestuat veneno, tunc ad fontem bibendum ardenter festinat,
quo potato pilos et cornua deponit et sic reiuvenescit. Sic spiritualis
fidelis vere appetit et indiget ut a peccato cathecuminus qui ad extinguendum
serpentis venenum et fomitem sui originalis peccati et ad renovandum se gratiam
fontem baptismi desiderat. Eccl. 3. Ignem ardentem extinguit aqua. Item
conveniet vivo perfecto qui infecto serpente et dyabolo se proximat ut iam non
regnet in suo mortali corpore, desiderat deum fontem vite. Sitivit anima
mea ad deum fontem vivum quando veniam et apparebo ante faciem dei. Quod litteram
Sitivit anima mea ad deum vivum sic est in hebreo et in translatione Ieronimi iuxta
hebreum sed vitio scriptorum positum est fontem in libris nostris quamvis ipsi
verba solitudines, vel ex impericia aliquorum correctorum qui ex ignorantia
veritatis hebraice posuerunt hic fontem eo quod premittitur ibi quemadmodum
desiderat cervus ad fontes aquarum quando apparebo et veniam ante faciem dei id est
in loco cultus divini, hoc nota lege scriptura Exo. xxiii ter in anno appare-
bit omne masculinum coram domino deo tuo. Alia littera sic hic notatur magni-
tudo desiderii ex eius prolongatione et dicit anima mea tacta et inflammata
amore supernorum et celestium bonorum sitivit id est ardenter desideravit venire ad
deum fontem vivum a quo descendit omne donum perfectum et omne bonum optimum.
Iaco. i. vel anima mea sitivit ad deum gratie fontem vivum refrigerantem a con-
cupiscentia lavantem a macula potantem in gratia. Ieremie ii conqueritur dicens
dereliquerunt me fontem aque vive. quando veniam quasi diceret diu prolongatur meus
incolatus quod desiderium meum dissolvi et esse cum deo meo quod quod deo tantum
est tardum est desiderio. longa mihi videtur peregrinatio mea propter amoris ma-
gnitudinem. Cassiodorus hic adverbium quando cum pondere pronunciandum est ut signum eius
videatur dilationis. et apparebo ante faciem dei ut eam videam sicuti est. Prima Io. iii
cum apparuerit similes ei erimus quoniam videbimus eum sicuti est. Math. 2. Unde in spe-
ciem tuam etc. Fuerunt mihi lacrime mee panes die ac nocte dum dicitur mihi
cotidie ubi est deus tuus. Ad litteram hic describit tedium dilationis post ex tribus
longitudine ex afflictionibus multis ibi abissus et postea dicit fuerunt mihi lacrime mee
quod populus devotus frequenter lacrimabatur in Babilone propter captivitatis longitudinem
magis amore cultus divini quia prae utrumque enim sive erat destitutus. panes
die ac nocte quasi diceret iste lacrime ex tedio procedentes auferebant mihi appetitum
comedendi sicut dicitur de anima. Pri. Re. i. porro illa flebat et non capiebat cibum.
Dum dicitur mihi cotidie a Babiloniis mihi exprobrantibus, ubi est deus tuus quasi diceret nullius
virtutis est quod non potest populum suum a captivitate liberare. Et de talibus blasphe-
miis contra deum affligebantur iudei. Alia littera sic hic fuerunt propter absentiam
desiderati crebra lacrimatio. et dicit Sitivit anima mea ad deum vivum et tunc fuerunt
mihi lacrime quod lacrime mee que sunt cibus anime mee sicut panis corporis. fue-
runt mihi in presenti miseria et propter dilationem patrie et divine visionis. die ac
nocte id est tam tempore prosperitatis quam adversitatis propter desiderium ad illam patriam
divine visionis ut nullam consolationem temporalem recipere possim. panes id est refectio
spiritualis. Greg. sicut corpus satiatur pane ita anima lacrimis. Beati qui lugent
Cassiodorus. audiat hoc qui flere non appetunt. lugens lacrimas mediat sed
satietatem potius sensisse. fletus iste spiritualis est cibus animarum. corroboratio
sensuum. absolutio peccatorum. effectio viscerum. lavacrum culparum. iste petebat dicens

Esurivit anima mea et dat ei comedere, sed quid sunt lacrime que flent sunt
comedendo aut salsum incitat sitim et ex hoc est quod tales lacrime desiderium
non extinguunt sed augent. Dum dicitur mihi cottidie in meis meditationibus a
inimicis meis paganis iudeis et hereticis in insultationibus, cesse vado lacrimari
ubi est deus tuus. Cassio(dorus). Si dicat paganus ostendens digito deum suum
ecce ubi est deus tuus. Unde Augustinus possum tibi ostendere deum meum sed non
habes oculos unde eum videas. Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt.
Nota lacrime lactee quia fuerunt mihi a corpore et anime omnes. Ecce dicit anima
non ficte plorantes et uberes quia panes ut fluerent non tantum in genas sed
et in os et non tepide fletus iuges quia die ac nocte et venabiles quia dicitur
dicitur ubi est deus tuus ut non propter tristitiam fiant sed propter eternam. Hec recor-
datus sum et effudi in me animam meam quoniam transibo in locum tabernaculi
admirabilis usque ad domum dei. Glossa. quod homines iudei de blasfemiis contra
deum affligebantur in cordibus suis ideo subdit hec recordatus sum et effudi in me
animam meam cum lacrimis orando, hoc modo dicebat etiam [illegible] que flendo o-
rabat [illegible] et [illegible] non bibi. sed effudi animam meam in gaudium
domini quoniam transibo in locum tabernaculi id est in celum ubi David postea fecit taberna-
culum ad reponendam archam dei admirabilis quia ibi dabantur divina responsa mi-
rabilia usque ad domum dei quia ibi fuit edificata domus dei per Salomonem
ad quam translata fuit archa de tabernaculo quod fecit David ut habetur 2 Re(gum) vii.
Alia glossa. Hic subditur absentis diligens inquisitio scrutando eum in creaturis
corporalibus et spiritualibus et dicit ubi est deus tuus. Hec recordatus sum sic medi-
tatus sum inquirendo et interrogando creaturas corporales et spirituales ubi est deus
meus quia dicitur Ro. primo invisibilia dei per ea que facta sunt a creatura mundi intel-
lecta conspiciuntur et quia in hiis non inveni nisi sicut in vestigio ideo effudi in me animam
meam gemendo et lacrimando et intra memetipsum cogitando ubi est deus meus
sed ibi inveni nisi sicut in imagine, et ideo transibo inter [illegible] per fideles tamquam
fideles [illegible] in locum tabernaculi id est in ecclesiam militantem [illegible] quia deus non
invenitur que dicitur tabernaculum dei cum hominibus Apoc. xxi et est admirabilis in
profunditate fidei in altitudine spei et in latitudine caritatis et in longitudine [illegible]
vel admirabilis quia immobiliter fundata super Christum summam petram admirabilis [illegible]
quia proprio sanguine redempta et usque dum pervenias ad domum dei id est a-
ecclesiam triumphantem et fueris membrum istius ecclesie immo et intro ubi invenies
et videre deus sicut est prima Io(hannis) iii et Iob xxiii quis mihi tribuat ut cognoscam
et inveniam illum et veniam usque ad solium. In voce exultationis et confessio-
nis sonus epulantis. Glossa. In voce exul(tationis) et confessionis sed dicitur laudis ubi enim
levite divinas laudes cantabant cum magna exultatione sonus epulantis in
[illegible] iuxta [illegible] in multis festis celebrabatur et [illegible] in plena
[illegible] ad id propter [illegible] quod dicitur hic sonus epulantis quia non solum levite divinas
laudes cantabant in sacrificiorum oblatione sed etiam offerentes quorum una pars
illius oblationis erat et de illa epulabantur letantes coram domino. Alia
sic prius ostensum quod [illegible] est ad quendam desiderium per ecclesiam militantem
ad triumphantem. [illegible] adiutorium illius trinitatis quia allicitur et trahitur gaudio
et dulcedine triumphantis ecclesie et dicit transibo usque ad domum dei ecclesie
triumphantis et hoc in voce exultationis ineffabilis gaudii cum aliis sanctis
exultando et confessionis id est divinas laudes decantando et sonus epulantis
id est epulas celebrando de quibus dicitur Ysa. lxv Ecce servi mei comedent
et vos esurietis ecce servi mei bibent et vos sitietis ecce servi mei leta-
buntur et vos confundemini ecce servi mei laudabunt pre exultatione cordis
et vos clamabitis pre dolore cordis. Luc. xvi cum esset in tormentis vidit
Abraham et. Alia potest exponi hii duo versus ut notetur pro penitentia

sustinetis hic sz obpbria cu dr Recordatus sum, 2o leticia patientis ibi
et effudi in me animaz meaz pro pgaudio, 3o sapia letantis ibi qm
transibo in locu tha admirabilis. Primo mentes sapientis ibi usq ad dom
dei. Quarto expssio mercedis ibi In voce exultacionis. Dicit ergo sicut re
cordatus su qz multa obpbria sustinui i hoc mudo et mihi effudi i me
animaz meaz pmagno gaudio qm transibo i locu thabli sapienter le
tando usq ad domu dei mercedez accepturus que erit exultacio de in
effabili gaudio et dne laudis confessio pexultacoe cordis et satietas
eius epulacio dne fruicionis. Quare tristis es anima mea et quare co
turbas me. Ad 2 hic ponit aliqualis consolacio eo qz pphs devotus
firmiter sperabat ab illa captiuitate liberari sic p Ve et alios pphas erat
dictu. Et ergo pphs devotus dicebat sibi quare tristis es anima mea q d.
recipias consolacionem et spa in deo firmiter ab eo expectando libacionem.
Alii legunt sic Prius tractauit de civitate ppter attendit desideriu in deu
hic agit de civitate ppter ecclesiaz sedis expellit, na ibi tristicia secularis
gessit sensualiter et turbat rom. Et dicit qm transibo ad domu dei sz
celie triumphantis quare tristis es anima mea ppter tpalia que no habes
s habundas in aliis quare tristis es de obediencis iniunctis s voluntatem
tua no facit et quare conturbas me obumbrando vanis fantasmatibus
intellectum et libidinosis voluptatibus inflamando affectum. Tren iii Cogi
tacoibus meis i statu meo et visibus capitis mei conturbaverunt me. Et hic loquitur
ro ad sensualitatem seu ad aialitatez quare tristis es tristicia seculi de q
cor xxx ne des tristicie anime sue tue. 2 Cor vii tristicia seculi mortem
operatur. Spera in deo qm adhuc confitebor illi salutare vultus mei et deus
meus. Ad tercium hic ponit causaz consolacionis d Spa in deo firmiter ab eo
expectando libacionem qm adhuc confitebor illi confessione laudis i loco
deputato suo cultui et qualis futura sit hec confessio subdr salutare
vultus mei a dne m leticia salutis et deus meus es tu et no alius.
Alii legunt sic hic monet ad consolacionem spei et dicit quare tristis es aia
mea sensualis et turbas rom Spa in deo ut consolacionem recipias.
Ro xii Spe gaudentes qm adhuc confitebor illi pcta mea confitendo et de
beneficiis gras agendo qz ipe enim est salutare a quo m est salus vultus
mei i m filius s humanitatez et deus meus sm divinitatez Philip 2 qui cu
in forma dei esset no rapina arbitratus e se equalez esse deo. Ad me
ipm anima mea conturbata e ppter ea memor ero tui de terra iordanis et her
mon a monte modico. Ad 2 ad meipm aia mea conturbata est. ppter pctam
ppter ea ob aliqualez mea consolacionem memor ero tui de terra iordanis i beneficio
4 que fecisti i terra iordanis qm fecisti pres nros transire p arentes alveu
et pq ea aque fluxerit s cursu suu. Josue 3 et hermon i mirabilibus
factis in terra hermonim q sic nominata e a monte hermon et e ppe iordan
pez a monte modico. qz ille mons hermon e modicus i rela montiu i
terra illa existenciu. Dicit enim Glosa qz hermo e mons modicus r monciu in
quibus mortui sunt aaron et moises. In illo aut monte dedit deus ppo
isrl beneficiu legis Exo xix Istorum aut beneficiorum recordabantur iudei i ca
ptivitate babilonica positi ad sua consolacionem qz ex illis habebant spez
sue libacionis. Abac pteritorum rerum exhibicio e certitudo futurorum. Alii legunt sic
hic pps remediu contra ppriam i racionis romis et dicit ad meipm aia meus
conturbata e ul s Glossa ut a meipo i turbata sensualitas ul caro mea
turbat me et sic sum conturbatus qz no tm ab extrinsecus sed etiam ab intrinseco
sic e mutua conturbacio s rois a carne et carnis a roe. Gal v caro
concupiscit adusus spm et spus adusus carnez. Tren vi aia mea conturbat
me. Ysa xiii pdicio tua isrl ex te tm tuu auxiliu ex me. Vel sic aia

mea ad meipm velata conturbata est sperans de me et nō de deo que ꝯ
deū velata refficit͛ ꝑsona ut ꝯsoletur al' ab aliqualem meā ꝯsolatō
memor ero tui deus cuius memoria ꝯndit delectacōz sic memoria rei formo
et amate ps memor fui dei et delectatus sum / ysa xxvi memoriale tuū
i desiderio aīme memoria ꝑmpti auxilii in tribulacōe sicut ꝯsilii i am
biguitate ꝑ ꝯ bn̄fici in egestate est magnū remediū / de tra iordan
i in aptitudie ad fructificandū / mat xiii bene cecidit in tra bonā et
fructū attulit i patria et de tra hermon i de tra anathematis qꝛ d
ni ē in dyabulu anathematisare et tanquā anathe a me separare / a mō
ꝑ vite altitudine / modico ꝑ humilitatem sic puulus qui fuit sic mo
tangens capite vsqꝫ ad celū vsqꝫ / ps / act xii et in modico ꝑ humil
pa / act xv ergo sic mīus apls dr̄ / iordanis ē fluuius i quo xp̄s
fuit baptisatus et ꝑ hoc statū spiritualis renouacōis in tra terre iorda
nis que ē sterilis sed fit fertilis ꝑ irrigacōem iordanis et fructu vite
ma qꝫ erat sterilis i bonis sed ꝑ renouacōem baptismi ē apta ad facie
ndū salutis opꝰ qui credit et baptizatus fuit et / sed hermon ē mon
s puus iux iordane et interptatur anathema et fit qꝫ baptismi dꝫ dyab
anathematisare et a se separare / erit ergo sensus aīa mea tā sensualis quā
spiritualis conturbata ē sumis seu intuitu eius dr̄ m̄ ubi ē deus tuus et qn̄
veniā et apparebo an faciem eius ꝓpterea memor ero tui deus de tra iordanis
i in vita mea ꝑ baptismū renouata faciendo opꝰ salutis et de tra herm
i in vita mea a dyabolo i baptismo ꝑ anathematisacōem a me separata a mō
modico i cū fuo alte vite ꝑ contemplacōem celestiū et modico ꝑ humil
in puiūt / sed renouacō spiritualis causat aptitudinē ad fructificandū
et separacō humilitatem ad bn̄ operandū / abyssus enim virtus ē inscrutabilis

Abyssus abyssum inuocat i voce cataractarum tuarum / ad l. ꝯ deseri
bendū dilacōis ex multitudie afflictionū et dr̄ abyssus abyssū inuocat
i una afflictō aliā dicit enim qnt qꝫ vnū dampnū siue malū nō venit so
lū sed aduenit secū alia et sic fuit i ꝓposito / qꝛ cū malo captiuitatis
de tra ꝓpa venit iudeis malū oppressiōis in seruitute ex laboribus duris
et ꝯtemptibꝰ hostiū et hoc dr̄ in voce cataractarum tuarum / cataracte dr̄ di
fenestre dei qꝫ ꝑ quandā similitudinē videntur apperi fluere tonitrui et ꝯ
gruis pluuiarum magnarum i rebus descendentibus / vn̄ dr̄ gen vii de dilu
uio et cataracte celi aperte sunt et ꝑ hanc similitudinē denotatur multitudo et ma
gnitudo afflictionū que venere sr̄ ipos i se tpe captiuitatis babilonie
iusto dei iudicio ꝑ eorum iniquitate / al' le' sic hic ponr̄ glo sc̄ptura ꝯ
notacō / et lr̄ ps nc abyssus i vetꝰ testamentū inuocat ad se ut sim me
mor tui et i nouū testamentū qꝛ dr̄ lex vetus i hoc concordat cū euāglio / ut simp
memor tui / et vocat me ad hoc in voce cataractarum tuarum i ꝑ ꝑdicatores apl'os
et alior ꝑdicatorum / cataracte sunt hostia fluuiorum unde aqua currit / hec
de ore ꝑdicatorum et aplorum rū vite doctrina / vn̄ bn̄ concordat vetꝰ et nouū
testamentū / deut vi et mat xxii diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo
et ex tota aīa tua i habe eius memoriam sine oblīuione / hec exposꝰ sic abyss
i hō inuocat abyssū i deū ut sit memor tui / eccli vii memento creatoris
tui i diebus iuuentutis tue / hō enim dr̄ abyssus ꝑp cordis inscrutabilitatem / ier
xvii prauū ē cor hoīs et inscrutabile / in voce cataractarum tuarum i mi
tute gratiarum spiritualiū sit orat / nō enim vos estis qui loquimini / sed spūs pa
tris qui loquitur in vobis / tercio exponitur sic abyssus peccatorum inuocat abyssum i
fine iudiciorum in voce cataractarum tuarum i ꝑ ꝑdicatores sc̄os / ps iudi
cia tua abyssus multa / vn̄ abyssus vnꝰ fit secū sc̄pturam / hō bilanciam
iust / hō sp̄us iudicis xp̄i / Omnia excelsa tua et fluctꝰ tui transierunt sr̄
me / ad l. i pene inflicte a sicariis et insidiis sr̄ me transierunt
sic aque mare tra cooperuit / al' le' sic hic ponr̄ vanū tria sr̄ breuit

penalitatum durando et dicit Ideo memor ero tui quia omnia excelsa tua i. maio-
res tribulationes que a planta pedis usque ad verticem capitis ascenderunt
et fluctus tui i. minores tribulationes que refrigerabant et lavabant spiritualiter
super me transierunt i. inflicte sunt vel omnia excelsa tua et fluctus i. pene a
superioribus et inferioribus inflicte ut sibi super me transierunt i. inflicte sunt in
prosperis et adversis durauerunt Psalmus Transivimus per ignem et aquam Iob iiii Post
tempestatem tranquillitatem facis Ideo i. merito benedico deum qui flagella breuiat
per suam visitationem In die mandavit dominus misericordiam suam et nocte canticum eius
Id est per diem intelligitur tempus prosperitatis et per noctem tempus adversitatis Est ergo sensus
quod sic deus in prosperitate ostendit misericordiam suam hominibus ita tempore adversitatis quando ostendit
iustitiam suam non debet obmitti canticum laudis eius Alia littera sic quod docet ne
in prosperis extollamur et adversa pacienter tolleremus et dicit dominus in die i.
in prosperitate mandat misericordiam suam i. ostendit effectum super me permittendo adver-
sitatem ut ego non extollar in prosperitate ut in verbo Iob xxi In die
bonorum non sis immemor malorum vel in die i. in tempore prosperitatis mandat
dominus misericordiam suam i. precepit exercere opera pietatis et facere misericordiam proximo
pauperi Eccl. iiii Non potius esto misericors et nocte i. tempore adversitatis man-
davit canticum eius i. mandat gaudenter pati adversa pro tempore Iac. primo
Omne gaudium existimate fratres cum in varias temptationes incideritis debemus ergo
in prosperitate esse liberales et in adversitate gaudentes Act. v Ibant apostoli gau-
dentes a conspectu concilii etc. Apud me oratio deo vite mee dicam deo su-
sceptor meus es Ad litteram i. oratio mea directa deo quoniam est actor et conserva-
tor vite mee dicam deo susceptor meus es quia populum israel suscepit tamquam
sibi peculiarem educendo de egypto miraculose et dando ei legem Alia littera sic
quod post orationem secretam contra tribulationes venientes dicit Apud me i. in secreto
non extra in publico est oratio mea i. offero orationem meam in secreto non
ut videar ab hominibus orare sicut ypocrite Mat. vi Tu autem cum oraveris clau-
so hostio ora patrem tuum Iterum apud me est oratio quia non offero quod extra
me est scilicet vitulos et arietes sed quod apud me est scilicet tempore spiritum meum
Dan. 3 animo contrito et spiritu humilitatis suscipiamur a te domine Deo vite
mee i. quoniam dat mihi vitam nature gratie et tandem dabit vitam glorie 2 Mach. vii
Neque enim spiritum et animam dedi vobis sed mundi creator In ipso quippe vivimus
movemur et sumus Dicam deo in tempore orationis cum fiducia susceptor meus
es i. orationis mee vel quia in tempore meo suscepisti me per gratie infusionem et su-
sceptor meus es in presenti ad gratiam et in futuro ad gloriam Quare oblitus
es mei et quare contristatus incedo dum affligit me inimicus Ad litteram quare
oblitus es mei dimittendo tamdiu me in captivitate Licet enim oblivio non cadat
in deum sed ad modum obliviscentis se habet qui petentibus auxilium non prestat
et quare contristatus incedo per viam huius vite dum affligit me inimicus i. populus
babilonicus Alia littera sic quod post varias tribulationes scilicet dilatio celestis patrie
et dicit dicam deo susceptor meus es quare ergo pie deus oblitus es mei
dulcedinem patrie celestis differendo me a periculis non eripiendo sed re-
vera non obliviscitur licet oblivisci videatur Ysa. xlix Dixit Syon dereli-
quit me dominus et dominus oblitus est mei Numquid potest oblivisci mulier infantem
uteri sui et si illa oblita fuerit ego autem non obliviscar tui Quare con-
tristatus i. simul contristatus corde et corpore incedo de una tribulatione in aliam
I Reg. xv Contristatus est Samuel et clamavit ad dominum dum affligit me inimicus
temporalis vel spiritualis i. diabolus variis temptationibus I Petri v Adversarius
vester diabolus tamquam leo rugiens circuit querens quem devoret Dum confri-
guntur ossa mea exprobraverunt mihi qui tribulant me inimici mei Ad litteram
dum confringuntur ossa mea laboribus duris et operibus sicut in egypto fue-
runt afflicti utriusque Exo. v Alia littera sic quod post tria varia tribulationis

scz fortuu ecclie deiecto / et dr dum confrigunt ossa mea i fortes ecclie qui
et alios debent sustentare et ipi met cadunt / vel a tribulationibus se abscon
dunt exprobrauerunt michi qui tribulant me inimici mei i infideles inimici mei
irrident me / impii desperant dum maiores sic tribule vident Treni sec
sibilauerunt et mouerunt capita sua sup te / i sup ecclesiam / uel dum confrig
per impaciam virtut in quibus consistit robur mentis mee Nota quod hodie
ossa ecclie sunt mala / alia sunt altissona per superbia Job xl ossa eius sicut
fistule eris / alia sunt putrida per inuidiam pu xiiii putredo ossium e
inuidia alia turbata per iracundiam ps conturbata sunt omnia ossa mea
alia arida per auariciam Job xxx ossa mea aruerunt pre caumate / alia m
decta per accidiam Job xxxiii ossa que tecta fuerunt nudabuntur alia confract
per luxuriam Michee iii ossa confregerunt / alia medullata per gulam Job x
inferiora eius plena sunt adipe medullis ossa irrigantur Dum dicunt m
per singulos dies vbi est deus tuus ad l exponatur sic supra Alr le
hic ponitur maius et magis derisiones ab inimicis et dr dum dicunt mihi inimici m
per singulos dies i continue et incessanter me deridendo vbi est deus tu
qui non esset deus q d uel non est deus tuus aut te liberare non potest aut no
curat Vbi Nota quod deus est vbique per essenciam et presenciam In iustis p
graciam Sap viii attingit a fine vsque ad finem fortiter Hic per graciam Mat
xxviii vbi duo uel tres congregati fuerint in nomine meo in medio eorum su
In beatis per gloriam Jo xii vbi ego sum illic et minister meus Quare tristis
es anima mea et quare conturbas me / ad l hic in expo consolacio ex spe
liberationis et expo sic s Alr le sic ps assignat multiplicem causam sue t
ristitie hic ieuat consolacionem / ppr hoc quod inimici mei deridentes dicunt vbi
est deus tuus quare anima mea tristis es ppt ista mala cum tanta spe sis
firmata / sed quare conturbas me ppr dilata bona obnubilando tua
tristia serenitate gaudii mei q d expelle a te scilicet tristiciam per pacienciam
Eccl xxx tristiciam longe expelle a te multos enim occidit tristicia Sed a
quae pma uide ystud vbi sicut Rut Cass quod frequencia tribulacionum exig
frequenciam consolacionum Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutare
vultus mei et deus meus ad l ps Alr le sic hic ponitur consolatio de spe
Et dr quare tristis es anima mea / spera in deo qui vulnerat et medetur ysa l
quis ex vobis timens deum speret in nomine domini et innitatur sup deum suum / quoniam
adhuc i pro istis afflictionibus vel adhuc i in presenti vita confitebor illi
peccata mea Jacob vlt confitemini alterutrum peccata vestra / vel confitebor illi confes
sione laudis i laudabo eum ps beati qui habitant in domo tua domine in se
cula seculorum laudabunt te / et ipse erit salutare i saluator / vultus mei i de
mea quia verus homo / et michilominus deus meus quod salutare meus verus
deus et verus homo

xliiii

xlii. Iudica me deus et discerne causam meam de gente non sancta ab homine
iniquo et doloso erue me / ad literam propheta postulat liberatio
nem ad hoc allegeret racionem et arguitur ex malicia gentis babilonie que erat
dedita ydolatrie et sic racionabile videbatur quod populus deum colens ab eius
seruitute deum liberaretur et hoc est quod dr Iudica me deus i secundum iudi
cium tuum iustum me libera et discerne causam meam de gente non sancta i ba
bilonica ydolatrie dedita ab homine iniquo et doloso erue me / quia pro parte babi
lonici non solum male se habebat erga deum per ydolatriam / sed etiam erga ho
mines per iniusticiam Alr le sic hic petit iudicium in quo fiet separacio male
rum a bonis et retribucio honorum et malorum vbi titulus In fine psalmus
dauid i iste ps est dauid i christo tendenti in finem vltimum que appetit sepa
racionem malorum a iustis in leticia eterna Intencio est monere ut ap
petamus separacionem malorum per iudicium Ro iudicium adueniet ibi Emitte

lucē tuā etc. p° dicit deus qui es iustus iudex primus et misericors Iudica me
secundum iustum iudicium libera me vel iudica me non iudicio dissensionis
sed iudicio separacionis, iudica me i. separa me a malis. Unde nota quod in iudicio
erunt duo iustorum distincta distinctio et hanc non petit sed dicit alibi et non intres
in iudicium cum servo tuo Iob xv. Cui dicit quid expectamus iudicium. 2m erit distin
cta malorum a bonis separacio et hanc petit hic primum et discerne causam meam tempore
apprehendo vel causam meam i. iniuriam meam que erit in causa vite vel mortis
de gente non sancta i. a multis gentibus non sancte q.d. civitate hoc cum malis orando
mordendo letando existendo confundendo indigendo, sed non in peccando vel de gen
te non sancta i. infideli tempore condempnando vel ut non patiar ea que patiuntur gentes
non sancta per suis factoribus, vel sic Iudica me deus in futuro iudicio iusto, et
discerne causam meam i. iniuriam meam ab aliis de gente non sancta ut sunt ab illis
aperte distincta que non sunt occulta Ezech xxxiiii. Ecce ego iudico inter pecus
et pecus, ab homine iniquo qui aperte mala facit, et doloso qui occulte insidiatur
vel ab homine iniquo i. ab iniusto iudice, et doloso i. falso teste, vel ab homine ini
quo, contra deum, et doloso contra proximum, erue vel eripe me in futuro ne dampner
cum eis et in presenti ne corrumpar ab eis, vel ne me eis conformare Ecc xiii
qui tetigit picem maculabitur ab ea. Nota quod psalmista videns quod frequenter
pervertit iudicia appellat ad summum pontificem et allegat triplicem causam
sue appellacionis, prima est falsitas testium cum dicit de gente non sancta quia et si gens
sit per plebem tamen non sancta propter falsitatem Leuit xix Exo non loqueris contra
proximum tuum falsum testimonium. 2a racio est pravitas iudicum ibi ab homine iniquo
scilicet qui non servat equitatem in iudicando. Tercia est dolositas advocatorum
cum dicit doloso. Et sic erit sensus deus iuste iudex iudica me tu in presenti et di
scerne i. cognosce per te causam meam, et eripe me de gente non sancta i. a falsis
testibus et ab iniquo iudice qui non servat equitatem in iudicando, et a do
loso i. ab advocato seu procuratore causarum doloso. Quia tu es deus fortitudo
mea quare me repulisti et quare tristis incedo dum affligit me inimicus
Ad Ro. Hic allegatur causa dicte liberacionis cum dicit quod tu es deus fortitudo mea
q.d. non possum liberari per me sed solum ex tua fortitudine quare me repulisti
de civitate et de terra cepitata tuo cultui, et quare tristis incedo exponitur sic
supra Alii legunt sic propter eorum subditorum persuasionem a confidencia quam habet in deum et
dicit domine ab homine iniquo erue me quia tu es deus per naturam, fortitudo mea per gratiam
q.d. sine fortitudine non possum erui sed tu es fortitudo mea ergo sine te non possum
erui Abdias vlt. deus dominus fortitudo mea, quare me repulisti i. tam diu differs
dare quod peto a vita eterna etc. tamdiu differendo Cass. mos desiderantium est
ab illa re se putare repulsos ad quam venire velociter non sinuntur, vel repuli
sti me i. dimisisti in afflictione quare tristis incedo per hanc miseriam
propter dilacionem auxilii, dum i. quia affligit me inimicus, filius ancille me filium
libere cottidianis temptacionibus immittens, ut quod male amemus vel quod male
timeamus, sic augmentatur. Repellit autem dominus differendo ut magis impellamur deside
rando, affligit dominus flagellando ut non deemus celestia negligendo
vel hoc facit quia peccata mea hoc sic meruerunt. Emitte lucem tuam et veritatem
tuam ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua.
Ad Ro. Emitte lucem tuam ad educendum nos de terra babilonis sic enim misisti
ad educendum patres nostros de egipto Exo xiii nunquam defuit columpna nubis
per diem nec columpna ignis per noctem, coram populo, et veritatem tuam quam promisi
sti per moysen nos liberare de captivitate cum reversi fuerint ad te Deut xxx
Si ad cardines celi fuerint dissipati inde retraham te ego deus tuus ad
terram quam possederunt patres tui, ipsa me deduxerunt i. deducent, loquitur propheta
de futuro per modum preteriti propter certitudinem prophecie, et iste modus loquendi
frequenter ponitur a prophetis Ysa ix Parvulus natus est nobis et filius datus etc.

Emitte
lucē tuā

in montem sanctum tuum / Iste est mons ubi salomon edificavit templum 2 paralip iii / et in tabernacula tua tabernacula dicit loca que erant circa templum quorum
deputata / Alii legunt sic hic est prima pars in qua petit iudicis adventum dicens Emitte
lucem tuam id est xpm de quo Ioh primo Erat lux vera que illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum / et veritatem tuam id est ipsum xpm qui de se dicit Ioh xiiii
ego sum via veritas et vita / Augustinus Christus est lux quantum ad illuminationem quia est in
lucor mentis omnia corpora sed est veritas quantum ad dimittere / Et nota quod propheta adventum
petebat ille Sap ix Emitte illam de sede magnitudinis tue ut mecum
sit et mecum laboret / Bernardus Venit inmisit exstiterat et dominus vere salvator ad
perditos lux ad decrepitos redemptor ad venditos medicus ad egrotos ad
errantes via ad mortuos vita / Sed iste propheta petit hic secundum adventum ad
iudicium dicens Emitte lucem tuam id est xpm ut illuminet abscondita cordium / et veri-
tatem tuam ut reddat unicuique secundum merita sua / Greg Iudicium sedet equalis
et veritas / deduxerit id est eduxerit me de peccato ab errore et allata et spa-
ciosa via que ducit ad perditionem / Sap x Eduxit illum a delicto suo / et
deduxerit per prospera et adversa et adduxerit per gratiam et per fidem recte informa-
tam in montem sanctum tuum id est in ecclesiam presentem ut congregationem fidelium que dicitur mons
per vite altitudinem / ps Mons in quo beneplacitum est deo habitare in eo / et in
tabernacula tua vero sunt dulcia multa militantium et bellantium contra hostes
et peregrinantium in ecclesia dei / Unde dicit plura tabernacula propter diversam militiam
Augustinus tabernaculum cum audis bellum intellige hostem cave / Ubi tabernacu-
lum est ibi militantium et peregrinantium / Vel sic Emitte lucem tuam et veritatem tuam id est
aufer tenebras et da lucem / aufer errorem et da veritatem / ut sic illuminatus
sequar lucem et teneam veritatem / Vel sic Emitte lucem tuam id est gratiam tuam per
quam adventus tui devotus fiam et veritatem tuam per quam te iustum cognoscam
Et introibo ad altare dei ad deum qui letificat iuventutem meam / ad
et intrabo ad altare / ad offerendum sacrificia et oblationes que offerebantur in altari
holocaustorum et ad offerendum thimiama super altare incensi / ad deum qui
letificavit in mare iuventus autem populi iudaici fuit in exitu de egypto / unde
dicit deus per ieremiam ii Recordatus sum adolescentiam tuam qui secuta es me
in deserto et ista iuventus fuit quodammodo renovata in liberatione populi de captivitate
babilonica ps Renovabitur ut aquile iuventus tua / Alii legunt sic hic propheta de solatio
se et de bonis futuris consolatur dicens quod lux et veritas tua adduxerit me ad
montem sanctum id est in ecclesiam militantem / et iam introibo ad altare dei id est ad sublimi-
tatem divine contemplationis et devotionis hostiam vivam et inmaculatam ei immolan-
do / quo non accedit gentilis quia non est sanctus / ad deum videndum / qui letificat
gaudio spirituali / iuventutem meam in renovatione mentis mee quia veterem hominem exui et
novo homine indutus sum / Vel sic Introibo ad altare dei id est ecclesiam triumphantem
que est altare dei de quo in missa dicimus Iube hec perferri in sublime altare
tuum / ad deum qui est obiectum beatitudinis / qui letificavit in presenti / iuventutem meam
consolando per spem me iuvenem id est a vetustate peccati renovatum que me constitua-
verat in peccato vetustum / Eccl xi letare iuvenis in adolescentia tua et in bonis sit cor
tuum diebus iuventutis tue / Hic instruuntur aperte sacerdotes ut non accedant
ad altare nisi renovati a vetustate culpe et letificati spe venie et glorie
que sit renovatio vestimentorum lineorum et sericeorum / Nota tamen precedentem versiculum
scilicet Emitte lucem tuam Spiritus sanctus dicitur lux tribus de causis primo ratione originis
sicut enim lux ab igne et splendor sine flamma procedit ita spiritus sanctus a patre
et filio / Ioh xvi Cum venerit spiritus paraclitus quem ego mittam vobis a patre spiritum
veritatis qui a patre procedit / Unde in simbolo dicimus / qui a patre filioque procedit
Secundo ratione communicabilitatis / lux enim omnibus se communicat / Act ii apparuerunt illis dispertite
lingue / et sequitur Repleti sunt omnes spiritu sancto Tercio ratione puritatis / lux enim pu-
rissimum corpus est / sic et spiritus sanctus purissimus est quia omnia purificat ad quos

venit sap primo spus discipline effugiet fictum et auferet se a cogitacionibus
que sunt sine intellectu et corripietur a superveniente iniquitate Sunt et alie
tres cause primo dicitur lux quod lucidas diligit Io i Si in luce ambulamus sicut et ipse
in luce est societatem habemus ad invicem et sanguis ihesu filii eius emundet nos ab omni
peccato 2o quod lucidos facit Ephe iii Erat aliquando tenebre nunc autem lux in domino
Ps Cor iiii deus qui dixit de tenebris ad lucem splendescere fecit Tercio quod ad lu-
cem ducit Ps Cor iii in ymaginem transformamur a claritate in claritatem tamquam ad do-
mini spiritu Confitebor tibi in cithara deus deus meus quare tristis es anima mea
et quare conturbas me Ad 2 quod dominum laudes cantabant a leviticis non solum vocali-
bus vocibus sed etiam musicis instrumentis Pr paralip xxv quare tristis es anima mea
Expositio sic secundum Augustinum possit iste psalmus exponi a principio ibi quemadmodum desiderat
cervus de qualibet persona devota que considerans miseriam presentis vite reputat se esse
in captivitate babilonis que incipitur confusio et eam toto corde suspirat de
presenti nequam seculo eripi et ad terram suam que est terra vivencium perduci sicut quod dicit
paulus cupio dissolvi et esse cum christo et ita talis persona sic devota plangit
se esse in miseria presentis vite et desiderat perduci ad gloriam celestis patrie ibi vide-
bit deum suum facie ad faciem et ibi erit laus eius Ps Beati qui habitant in do-
mo tua domine etc Et huic sic consideranti proveniet posse terra huius psalmi facile appli-
cari Alia lectio sic hic agitur gracias actio pro illa penitudine et dicit introibo ad
te deus qui letificas iuventutem meam et confitebor tibi id est gracias agam et in cithara
id est in mea tribulacione Tren 2 consurge lauda in nocte et in adversitate id est in presenti
vita adversitate sperans de eterna iocunditate deus pro creacione deus meus pro specialis
vocacione quare ergo tristis es anima mea id est caro sic dicit ex quo introibo ad
dei gloriam et letificabor per eius graciam et ex quo confitebor et gracias ei ago per
pacienciam quare ergo anima mea sensualis tristis es et quare conturbas me id est racionem
meam cum gemens sub pondere sarcine posita in terra dulce ne amorem dei Cassiodorus
mea sensualitas frequenter persuadet tam extrema seculi quam ipsa sit leviore teda
adversa pro cavere pati cedo nobis francis per hanc leviorem caritatem extinguunt per hanc
adversa pro hanc patiendo dei ne desiderium inclesceret et omnia gaudia vita confirmabit Cor vii Ethica
speciei mee desiderium intelescit et cum gaudia vita confirmabit Nota dicitur confitebor in cithara Ubi sic psalterium plus
sonat a superiori sic cithara ab inferiori Unde graciarum actio in tribulacione que ab in-
feriori est confessio est facta in cithara Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi
salutare vultus mei et deus meus ad Ps expo ut supra Alia lectio sic hic consolatur
animam propriam o anima mea ne conturberis male sed spera in deo in quo solo gaudi
qui est unus consolator tristium et gaudeatis Ro xii Spe gaudentes in tribulacione
pacientes quoniam adhuc post has miserias confitebor illi laude continua cum
omnibus electis et si non modo tamen in patria non in psalterio non in cithara quod ipse est sa-
lutare vultus mei id est salvator noster similis in natura et deus meus id est verus deus
et verus homo qui me sanguine tuo redemisti Sancta katherina
Deus auribus nostris audivimus patres nostri annunciaverunt nobis Ad laudem ·xliii·
Titulus ad victoriam filiis chore erudicio et exponitur sicut in precedenti psalmo
quod psalmi quod david fecit huic psalmum de persecucione quam sustinuit populus
iudeorum sub anthiocho nobili ut habetur 2 Macc qua in spiritu previde-
runt filii chore et dividitur in tres partes quia describit antiquorum recordacio be-
neficiorum dicit 2o presencium malorum deploracio ibi nunc autem repulisti 3o pro liberacione
deprecacio ibi exurge omnia probat dicit deus auribus nostris etc dicit Ra Ca Pr ex ista lra
quod filii chore non loquebantur per se sed quod mirabilia que fecit deus in exitu de
egipto et in deserto psalmiste non cognoverunt per narracionem patrum suorum quod ipsi
met oculis propriis viderunt et locuti sunt per spiritum de futuro quod impletum fuit
tempore machabeorum quo populus existens in magna afflictione recolebat beneficia anti-
quis patribus collata Unde dicitur de iuda machabeo ammonuit eos et de auxiliis
dei que facta sunt patribus et quod sub Senacherib centum octoginta v milia per-
ierunt

Alii legunt sic In precedenti ps tractat de caritate inflammante iustum hominem
ad desiderium videndi faciem xpi segregantis bonum a consortio malorum et inex-
cellentiam in regno celorum / hic agit de principali effectu caritatis scilicet de via
in quo deus ipse salutem toti mundo sed etiam vite ipse communicat per xpm. Titulus
In finem ps chore filiis ad intellectum .x. iste ps dirigens in finem scilicet in deum
quem filius chore ad intellectum .x. filiis xpi passi quales sunt spirituales in-
structi ad intellectum profundum hominibus. Sed dicit cur deus iustos qui pro[illegible]
tam graviter tribulari et sancti antiqui in veteri testamento pro maiori parte fuerunt
prosperati ut abraham ysaac iacob ioseph de quibus psalmista non vidi iustum dere-
lictum nec semen eius querens panem. Sed de hiis qui sunt tempore gratie dicitur Ro. Mor-
tificati usque in hanc horam esurimus et sitimus etc. Ad hoc intelligendum est
in hoc ps quod illis primis tanquam mitibus et parvulis temporalis prosperitas est
concessa ut allicerentur ad credendum et timendum deum. Ysa primo. Si audieritis
me bona terre comedetis / hiis vero qui sunt tempore gratie tanquam in fide confirma-
tis temporalis adversitas et subtractio prosperitatis ut corda eorum suspirent ad alia bo-
na celestia et querant illa. Continuatio ps est admiratio de egestate et per-
secutione maxime martirum. Intentio est monere quemlibet ad contemptum mundi et etiam
sui usque ad mortem propter deum. Modus agendi est talis. primo commemorat antiquorum
prosperitatem. 2o quod hic contemptum in pauperibus xpi ibi Tu es rex meus.
3o multiplicat tribulationes istas ecclesie tribulationis ibi Nunc autem repulisti.
Primo dicit in persona maxime gravate afflictorum Deus nos auribus nostris audivimus non admi-
rantes nec sompniantes sed audivimus nostris auribus non brutalibus quod qui au-
diunt non intelligunt / de quibus dicitur quidem eis dicitur totum per [illegible] in aure etc.
et audivimus cum diligentia quod non tantum una aure sed ambabus audivimus. Augu-
stinus. Aliqui qui ambe aures ad audiendum sed non sunt / alteram tantum talis distractio
eorum opponit ut quod per unam intrat et per aliam exeat sermo / et audivimus nostris
auribus non alienis ut nobis dicentibus maior fides adhibeatur et quod non a lingua
mortua sed a voce viva audivimus. Et hic dicitur nisi tamen auditor operum dei /
quod dicitur per hoc audiendi verbum dei ut qui audit aure porrigat non os et
oculum. Augustinus de scientia vitae. Quod agit unumquodque membrum ad quod sumptum est
ut neque loquatur manus neque obaudiat / sunt enim qui non sustinent pacientibus
nescientes auscultare / preter .1. prophete non pueri qui possunt ista dicere / vera non
alieni qui vellent nos decipere / annunciaverunt nobis in eorum libris autentice
per scripta sua Gen. penultimo. audite filii iacob audite israhel patrem vestrum. Opus
quod operatus es in diebus eorum et in diebus antiquis. Ad .2. opus quod operatus
es .x. in diebus moysi et iosue et aliorum patrum. Alii legunt sic hic enim quod au-
dierunt quod opera dei et dicit patres nostri annunciaverunt nobis / opus quod operatus es
tu deus opus excellentie et singularis virtutis scilicet opus miraculorum tuorum
que fecisti in egipto in mari rubro et in deserto / et victorias quas eis dedisti
in diebus eorum scilicet moysi iosue et aliorum patrum / et in diebus antiquis .x. in
diebus antecessorum qui fuerunt ante eos. Sed dicit quare non dicit opera cum
fuerunt multa sed dicit opus in singulari. Respondetur cum deus semper operetur Io. pater
meus usque modo operatur et ego operor / quid magnum narrare illa opera.
Respondetur quod hic non loquitur de operibus dei communibus que sunt opera conservationis
et propagationis / sed de operibus excellentie et singularis virtutis que sunt
opera miraculosa et propter hoc sunt antiqua / et ad notandum dicit singulariter
opus. Et ideo vero opus domini non respicit. Manus tua gentes disperdidit
et plantasti eos afflixisti populos et expulisti eos. Ad .2. manus tua gentes
.x. gentiles / disperdidit qui habitabant in terra promissionis quod impletum est
tempore iosue / et plantasti eos scilicet filios israel in eadem terra / afflixisti populos
quod aliqui eorum fuerunt in populis tributarii ut chananei et iebuzei / et ex

pulisti eos quia aliqui eorum remanserunt propter timorem an ingressum filiorum israel
ut dicitur in libro iosue Alia lectio sic hic prefiguratur opus dei scilicet gentium de terra pro-
missionis expulsio et populi in eandem introductio Et dicit opus quod operatus es in die-
bus patrum nostrorum scilicet amorreum iebuseum cananeum et alios qui habitabant
in terra chanaan et in terra promissionis Cap. xi non enim impugnat erat opus
manus tue et plantasti id est tamquam heredes firmasti patres et filios israel in
eadem terra de qua moyses ait Exo. xv plantabis eos in monte hereditatis tue fir-
missimo habitaculo tuo quod operatus es domine afflixisti populos gentiles qui in terra
promissionis habitabant Sap. xii illos locustis et muscis occidere morsibus
et expulisti eos de terra sive vellent sive nollent Iosue xxiiii misi ante
vos scrabones et eieci eos aliqui enim sunt eiecti alii autem magis consternati
sunt inimici Vel sic potest totum illud secundum intelligi de populo israel quasi manus
tua id est potestas disperdidit gentiles de terra promissionis et plantasti patres et filios
israel in eadem id est dedisti eis ipsam terram in possessionem afflixisti populos de israel
per multa bella et persecutiones hostium qui recedebant a mandatis tuis et fina-
liter expulisti et eiecisti eos de terra promissionis propter eorum scelera Non enim
in gladio suo possederunt terram et brachium eorum non salvabit eos non dicitur
quia potentie victorie fuerunt facte divina virtute magis quam humana id est dicitur non in
gladio suo possederunt terram et partem suam Alia lectio sic hic ostenditur modum sive actores
quibus et dicit quod iudei non fecerunt nec virtute multa armorum quia non in gladio
nec virtute nati quia nec brachium eorum salvat Et dicit Tu domine plantasti filios
israel in terra promissionis non enim filii israel possederunt et obtinuerunt terram pro-
missionis sic nec terram celestem que magis convenit per mansuetudinem quia ut
Beati mites quoniam ipsi possidebunt terram non in gladio suo id est in virtute multa
armorum suorum et brachium eorum id est robur et fortitudo naturalis non salvavit
eos de manu gentilium i. Reg. xx non confidetur fortis in fortitudine sua Sed
dextera tua et brachium tuum et illuminatio vultus tui quoniam complacuisti in eis ad litteram
patet Alia lectio sic hic ostenditur cuius virtute sunt salvati quia brachium seu fortitudo
filiorum israel non salvat eos sed dextera tua id est filius tuus quoniam ut a dextris tua
sedet tuus filius Sap. v dextera sua teget eos et brachio suo defendet
vel brachium tuum id est tua potentia et maiestas et illuminatio vultus tui id est sapientia
tua et veritas que est idem quod filius tuus quod est sapientia et veritas Ps. i Cor. primo
predicamus xpm dei virtutem et dei sapientiam vel dextera tua id est prosperitas successibus
quantum ad bonitatem et brachium tuum quantum ad potentiam et fortitudo qua pro eos
condidisti et illuminatio vultus tui id est claritas providentie tue quantum ad sapientiam vel
illuminatio vultus tui id est manifestatio presentie tue contra hostes superbos eorum impios
terruisti salvat eos quoniam complacuisti aliis quod hec videntur facta in eis id est in
patribus nostris non quod deus aliquid placeret ante ipsos bona que gessit sui quasi dicit ex
tua benivolentia hec fecisti Exo. xviii letatus est ietro super omnibus bonis que
fecerat dominus israel Vel sic causa et aliam legem quoniam complacuisti tibi in illis ut
illum populum de toto mundo eliges Deut. vii Elegit te dominus deus tuus ut sibi
sis populus peculiaris Tu es ipse rex meus et deus meus qui mandas salutes
iacob Ad litteram hic verosimiliter antiquorum vel quia iosue et alii bellatores vide-
bant victorias mirabiles quas deus dabat eis attribuebant eas divine virtuti
et ita sperabant de futuro et ideo dicebant tu es ipse rex meus per specialem
gubernationem propter quod deus dedit illi populo legem ut dicitur infra Ps. non fecit
taliter omni nationi et iudicia sua non manifestavit eis et hic ideo erat quia ipse
erat de illo populo nascituras et deus meus per specialem cultum qui mandas
salutes iacob id est victorias in bellis populis enim iudaicus exivit de iacob per
xii patriarchas a quibus denominate sunt xii tribus israel Alia lectio sic hic
ponit spem pauperibus xpi quia dextera tua domine salvavit filios israhel

Et quia tu ipse idem es rex meus et deus meus qui fuisti antiquorum patrum et
filiorum israel ideo tua eterna salutes et victorias et temporales et spirituales nobis
et cunctis fideli conferre potes supplantatori viciorum figurato per iacob quod quo tem-
pore temporalem fecisti hoc nobis spiritualiter facias et sic eos tunc salvasti ita et nos
salva. Vel sic quia tu es ipse et non alius rex meus qui debes regnare super
me Luc. xvii Regnum dei intra vos est. et deus meus qui potes in adversis subve-
nire. vel rex meus id est quem debeo sperare. deus in quem debeo credere. meus quem
debeo amare Math. 2 ubi est qui natus est rex et qui mandas id est mandasti per
alias salutes corporales iacob id est populo antiquo quasi dicat tu es unus et idem deus
modernorum et antiquorum fidelium sed antiquis es locutus per angelos vel per
prophetas. nobis autem ipso ore locutus es Hebr. primo. olim loquens deus patribus
in prophetis. novissime locutus est nobis in filio suo et ideo sperare debemus
In te inimicos nostros ventilabimus cornu et in nomine tuo spernemus insurgen-
tes in nobis. Ad 2. In te id est per tuam virtutem inimicos nostros ventilabimus id est fugere
faciemus cornu id est potestate nobis a te data sic enim de preterito habuerunt victo-
rias virtute dei. ita sperabunt de futuro et in nomine tuo spernemus insurgentes in nos
in nullo modo timebimus de eorum insultibus de tua virtute confidentes. Alia lectio sic
hic ostenditur quod sperat in deo et in nullo alio et dicit tu es ipse rex meus et deus
meus et in te id est per tuam virtutem et tuo cornu id est tua potestate nobis a te data vel
sic o cornu id est Christum in te id est per virtutem tuam inimicos nostros et id est carnem mundum
et dyabolum ventilabimus id est fugabimus sic ventus fugat pulverem carnem fugabimus
eius voluptates fugiendo. mundum eius vanitates contempnendo. dyabolum eius
temptationibus resistendo Ps. fiat tamquam pulvis ante faciem venti. et in nomine
tuo spernemus insurgentes scilicet demones et tirannos nullo timebimus de eorum in-
sultibus et temptationibus de tua virtute confidentes quod specialiter patet de martiribus qui
contempnentes iussa principum meruerunt premia eterna Iob xvii libera me domine
et pone me iuxta te et cuius vis [illegible] pugnet contra me [illegible] dicit cornu propter tria primo ratione al-
titudinis. cornu enim cum sit de aliis super alia se extendit vel extollit sic huma-
nitas Christi super naturam suam se extulit cum deitati unita fuit cum ad dexteram patris
ascendit Ps. et in exaltatum est cor meum in deo meo. 2o ratione originis. cornu
enim de nobiliori parte animalis crescit sic et Christus de fonte virginali descendit Luc.
primo et erexit cornu salutis nobis in domo david pueri sui. 3o ratione generis
cornu est durius est carne et mollius osse sic et Christus carne mollior per man-
suetudinem sed durior per fortitudinem Ezech. xxix et sic cornu est defendicu-
lum sicut Christus fidelium et hec patet in principio Non enim in arcu meo
sperabo et gladius meus non salvabit me Ad 2 patet littera usque ibi In deo lauda-
bimur. Alia lectio sic hic ostenditur quod non sperat in armis quibus a longe pugnatur sic
arcu. vel de prope sic gladio et dicit domine in te et cum cornu tuo id est tua potestate
ventilabimus et fugabimus inimicos nostros et quod ergo in arcu meo quo a longe
pugnatur non sperabo Ps. lxxvii arcus fortium superatus est. et gladius meus quo
pugnatur de prope non salvabit me sicut nec antiquos salvare potuit Osee 2
arcum gladium et bellum conteram. vel sic si quod non sperabo in arcu meo
id est in maiori virtute mea. nec in gladio id est in minori virtute mea quod non salva-
bit me. Tunc nec in arcu scripture nec in gladio doctrine pono spem salutis mee
sed in deo. vel sic non in arcu meo sperabo id est in aqua occulta defensione
et gladius meus id est manifesta violentia. vel resistentia non salvabit me
Salvasti enim nos de affligentibus nos et odientes nos confudisti.
Ad 2 patet. Alia lectio sic hic ostenditur quod sperat liberari a malis et confidere in bonis
et dicit gladius meus non salvabit me enim per quod tu domine salvasti id est salva-
bis nos prout preteritum pro futuro propter certitudinem prophetie. de affligentibus
nos id est a demonibus nos insidiantibus invisibiliter. affligentibus instigatione.

Affligentibus contra nos. Iob xvi Si locutus fuero non quiescet dolor meus
et si tacuero non recedet a me. et odientes nos i. malos homines et hereticos
qui nos oderunt propter veritatem. et invidos qui nos oderunt propter vite sanctitatem
et voluptuosos qui nos oderunt propter vite austeritatem. confudisti i. confundes
maxime in futuro iudicio quando stabunt iusti in magna constantia adversus eos qui
se angustiaverunt. Sap. v. ysa. xli. Ecce confundentur et erubescent omnes qui
pugnant adversum te. In deo laudabimur tota die et in nomine tuo confitebimur
tibi in seculum. Glossa in deo laudabimur i. si laudemur de talibus victoriis totum at-
tribuatur deo et non nobis. et in nomine tuo confitebimur confessione laudis pro beneficiis
nobis exhibitis in seculum hic est et in futuro. Alia lectura sic. Hic ostendit quod debet se io-
cundari in laude dei. et dicit quod salvasti nos de affligentibus ideo laudabimur
in deo i. si laudabimur propter victorias habitas contra inimicos. vel propter aliquod bonum
talis laus debet attribui soli deo qui per nos talia operatur. Apostolus qui gloriatur
in domino glorietur. non enim nobis debetur talis laudatio sed debet referri in deum
tota die i. semper tempore et laudemus deum in suis sanctis. vel tota die i. in eter-
nitate que tota dies est nichil noctis habens. Prov. xxviii. Vir fidelis multum
laudabitur. Luc. xii. Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus et filius hominis
confitebitur eum coram patre suo. Cass. Sine arrogantia designat elemosinam
qui se in deo testantur esse laudandos. Et sic hoc erit leticie quod letabimur
et exultamus quod tota die. et dulcius quod in deo et in nomine tuo quod est ihesus salvator
confitebimur et i. laudabimus te in seculum i. perpetue. Apoc. iiii. Requiem
non habent aliam noctis ac diei differentia sanctus sanctus sanctus. Cass. Ista est beatitudo
iustorum dominum laudare perpetuo satietas que nescit nomen fastidium firmus
que de abstinentia non nascitur aviditas que de ieiunio non oritur. Quo homi-
num quidam laudant et laudantur ut boni. alii nec laudant nec laudantur ut dam-
pnati. alii laudant et non laudantur ut adulatores. alii non laudant
et laudantur ut mundi principes et mali divites. Ps. qui laudatur peccator.
Nunc autem repulisti et confudisti nos et non egredieris deus in virtutibus
nostris. Glossa hic ostendit miserie in quibus erat populus iudeorum tempore antio-
chi regis cui dicitur nunc autem repulisti quod videbatur gens iudeorum a deo re-
pulsa. sicut mulier cui datur libellus repudii et confudisti nos. Unde dicitur per
manus pedes et vinea domus iacob induit confusionem et maxime quod antiochus
rex posuit abhominationem desolationis super altare dei ut dicitur ibidem
et non egredieris deus in virtutibus nostris. Lin. Hebr. et in virtutibus. Hebr. in exerciti-
bus nostris. et idem est. tunc quod iudei non poterant congregare exercitum. tum quod si
congregarent pugnare contra regem antiochum non audent. Alia lectura sic hic
ostendit multiplicem tribulationem ecclesie. et dicit antiquos patres et filios israel sal-
vasti domine de affligentibus eos. et odientes eos confudisti. nunc autem tempore
gratie tuam reputationem malorum repulisti nos tamquam abiectos. et confudi-
sti i. permisisti confundi tamquam miseros in facie inimicorum a quibus hic patimur
obprobria. et non egredieris deus i. non videmus egredi manifestum
in virtutibus i. in exercitibus nostris contra hostes sicut olim faciebas iudeis. sed
permittis nos tribulari. vel sic et non egredieris ad expugnandum inimicos sicut tempore
nostro sicut primum inimicum id est peccatum et istud factum repulisti nos dum differs pro-
missa celestia. et confudisti nos non mutans in consortia nostra sed exterius quo
ad homines per tante miserie mundationem. Cass. Tellam dicit gloriosam confusionem
martyrum cum inclitis afficiuntur fustibus verberantur et mortibus macerantur.
Ecc. iiii. est confusio adducens gloriam. vel sic et non egredieris ad expug(nandum)

hostes nostros deus in virtutibus nostris s. exterioribus sicut antiquitus fecisti, quibus
unus persequebatur mille et duo fugarent decem milia. Mirabilius tamen fuit
deus noster quod per mortem et infirmitatem devicit fortes. Ad Cor. primo: Infir-
ma mundi elegit deus ut confundat queque fortia. Avertisti nos retror-
sum post inimicos nostros et qui oderunt nos diripiebant sibi. Ad litteram
avertisti nos retrorsum i. fugere nos fecisti et inimicos nostros nos insequi.
i. Mach. 2: Mathathias et filii eorum fugerunt ad montes et quod multi se-
cuti fuerunt eos. Et qui oderunt nos diripiebant sibi quod Antiochus et mi-
lites sui rapiebant bona iudeorum. Alia littera sic habet: ob magnam fortitudinem
adversariorum et dicit et nunc deus repulisti nos et avertisti retrorsum i. fecisti
nos retrorsum a te ut eamus post inimicos nostros et sequamur eos. Vel sic
avertisti nos retrorsum post inimicos nostros ut tamquam victi fugiamus retror-
sum ante inimicos nostros. Matth. x: cum persequentur vos in una civitate fugi-
te in aliam. Vel sic avertisti nos retrorsum post inimicos nostros ut captivos
nos victos post se trahentes ut illi sunt ante et nos retro. Et qui oderunt
nos scilicet persecutores et tyranni diripiebant sibi s. bona nostra tamquam
predam. Glossa: sicut solet accidere fugientibus ut in direptionem predamque
ducantur. Esd. ix: traditi sumus in direptionem et captivitatem et mor-
tem. Vel sic avertisti nos retrorsum s. a fide ad infidelitatem. 2 Pe. ii:
melius erat viam veritatis non cognoscere quam post agnitam converti retrorsum
post inimicos nostros ut eos sequentes imitemur eos in errore. Tren. primo:
facti sunt hostes in capite eius [illegible]. Et qui oderunt nos scilicet infi-
deles diripiebant sibi s. ad suum errorem distrahentes nos. Nota periculosa
est fuga [illegible] maxime plato propter tria incommoda. Primo propter se-
ipsum quia fugiendo pugnam amittit coronam. Bernardus: ve tibi si fugiendo
pugnam perdis victoriam et coronam. Secundo propter proximum quia fugiendo illi est
vere incentivum. 2 Mach. vi: adolescentibus forte exemplum relinquam si
pro gravissimis et sanctissimis legibus gloriosa morte perfungar. Tertio propter demon(em)
quem non potes tandem effugere si modo fugias. Bernardus: cum quod fugisti ex
acie putas te evasisse. Iob xx: fugiat arma ferrea et irruat in ar-
cum ereum. Dedisti nos tamquam oves escarum et in gentibus dispersisti nos.
Ad litteram: dedisti nos tamquam que mactantur ut edantur, sic tempore Antiochi mul-
ti de iudeis fuerunt mactati et in gentibus dispersisti nos quod multi tunc
de eis fuerunt capti et aliis gentibus in servitutem venditi. Alia littera sic
habet: omnium alium effectum s. quorundam occisionem et aliorum in diversas gentes
dispersionem et dicit avertisti nos retrorsum et dedisti nos persecutoribus
et tyrannis tamquam oves escarum que occiduntur, dilacerantur et a lupis
et a demonibus et ab hereticis devorantur. Matth. x: Ecce ego mitto vos
sicut oves in medio luporum etc. Et in gentibus dispersisti nos et errare fe-
cisti in solitudinibus et in montibus. Hebr. xi: In solitudinibus errantes et
in montibus et in cavernis petre etc. Et quod sui fideles dispergunt
in diversas gentes hoc facit deus ad multorum utilitatem. Tob. xiii: in conspectu
gentium laudate eum qui dispersit vos inter gentes que ignorant deum ut
vos enarretis mirabilia eius et faciatis scire eos quod non est deus alius
preter eum etc. Vendidisti populum tuum sine pretio et non fuit multitudo
in commutationibus eorum. Ad litteram vendidisti populum tuum sine pretio, tot enim
de iudeis vendebantur quod pro modico dabantur quasi quod pro nichilo venunda-
bantur, id est sub... et non fuit multitudo pecunie vel emptium in commutatio-
nibus eorum et propter hoc pretium erat modicum et quasi nullum quod pauci erant
emptores respectu vendentium. De hac autem venditione iudeorum et

ptinatone et occisione · ii^e machab v · erat autem toto triduo lxxx milia
interfecti xl milia vincti nec minus quam venundati · Alia lectio sic pg ondit
quam grauia sustinuerit et sustinet modo vel hic ondit quam vilia sustinet
et dicit dispersisti nos inter gentes et vendidisti populum tuum i iudeos tuos quoniam
tuus sunt populus peculiaris pe ii · vos estis genus electum regale sacerdotium gentis sancta
populus acquisitionis ut virtutes eius annuncietis · sine precio quia nullum precium ceni
tu in preciosa sit i conspectu tuo mors sanctorum tuorum esse magna vilitas est
dare populum pro nichilo · deuteronomii xxxii deus suus vendidit eos · sed vendidisti
populum tuum sine precio quantum ad apparentiam tue gentis sed non quantum ad veri
quia sanguine eorum fundata est ecclesia · Ieronimus xii in granum frumenti cadens in terram
vel sine precio quantum ad opinionem tirannorum qui non crediderunt se aliquid
fructum ex passione eorum · et non fuit multitudo quinorum in commutationibus eorum
q·d· vendidisti populum tuum et non accepisti precium pertinens ex eis nec multitudi
nem commutationum i nec multas res accepisti pro eis quantitas quia martires
tirannis dedisti et paucitas aut nullos ad te conuersos accepisti aggregi pro
seminasti multum sed modicum et intulisti parum in horreum ecclesie sed paucos
fideles et hoc est contra pii sed apparentiam · vel tirannorum flammam opinionem peccatoribus
sunt ex filiis israel multiplicarentur per eorum opinionem · Sed dominus cuius quod vendidit
si precium non habuit · Unde dicitur caiphas · hoc genus loquendi inter ydas septuagi
nta vendidit sine precio venditum ubi non constat precium et tunc martiris
non eis constabat de conuersione infidelium sunt pg ea consistit · Posuisti nos
opprobrium vicinis nostris subsannationem et derisum hiis qui in circuitu nostro sunt ·
Ad e · pro nos ob vicinis nostris i gentibus quarum erat terra terra promissionis qui
gaudebant de infortunio iudeorum exprobantes eis et deridentes eos · Alia
lectio sic hic ondit quod diuisi deridentur pro a vicinis et propinquis · Et dicit
vendidisti populum tuum domine i permisisti vendere et posuisti nos opprobrium
quia dicunt eos insanos et magos · vicinis nostris i intra vicinum · Ieronimus cuius
afflictio est quod a vicinis ingeritur quia non tristitie deest quod a circumstantibus
irrogatur · vii · ab vi · quia est mala vicinum et malum mane et sero · vii
surgit pater in filios et quos · subsannationem i obprobrium quod fit cum naso q
tracto ex indignatione · et derisum quod fit visu vel gestu vel ore · hiis qui in
circuitu nostro sunt i qui nostram undique vident miseriam et contempnunt vitam
xx · facti sunt in derisum toti omnes subsannabant me · Posuisti nos in
similitudinem gentibus commotionem capitis in populis · Ad e · qui enim loquebantur de in
fortunio iudeorum aliquorum tunc ponebant pro exemplo vel similitudine infortunium iudeorum
commotionem capitis in populis · solent enim homines mouere capita pre admiratione
qui videt aliquid magnum repente destructum et annichilatum qualis erat
status iudeorum · Alia lectio sic hic ondit quod deridentur ab externis verbis et signis
et dicit non solum posuisti nos opprobrium vicinis nostris sed etiam posuisti nos in
similitudinem i in exemplum maledictionis et improperii ut si velit aliquis alium male
dicere nos ponit in exemplum dicens · sic patiaris sicut fecit lauuerius et vi
cerrus · et tamen formam maledictionis de nobis assumunt propter miseriam sibi im
putando i similitudinem gentibus nisi ut si dicatur maledicat te deus sicut illi
Iob xvii posuit me quasi in prouerbium vulgi · vel posuisti nos in similitudinem
christi ut sicut xpm gentes et iudei inuriis afficerent ita et nos · Io xv si me
persecuti sunt et vos persequentur · commotionem capitis in populis nos deridendo
quia mouent capita sua dicentes · O miser quanta insania vos vexat qui non
perditur inuentum vite et potius appetit mortem quam vitam · vii · enim xxvii
mouebant capita sua dicentes vath qui destruis templum dei et
Tota die verecundia mea contra me est et confusio faciei mee cooperuit
me

Ad locum i orient nr cratio verecundati et confusio faciei mee cooperuit me
Qo enim confuso solet vultu suu operire et se quasi per abscondere. Alii leg sic
Hic post comunitatis irrisionum quos posuisti nos gentibus i similitudinem et i com
pulsum go tota die i continue verecundia i opprobrium et irrisio que causat ve
recundiam contra me est ... i contra illa que merueram ... non servarem in
verecundari deceret. ut contra me est i coram me est tota die i continue. Hec ... de
exprobrantes in me mi confusio faciei mee i confusio apparens i facie per que
dam ruborem non in corde per remorsum conscientie ut confusio faciei mee i rubor
faciei proveniens ex confusione cooperuit me quasi per totum corpus diffusa ut non
possem levare caput. Le iii dormiemus i confusione nostra et operuit nos. A
voce exprobrantis et obloquentis a facie inimici et persequentis. Id est a voce ex
et ob contra populum iudaicum a facie inimici et persequentis quasi non solum molesta
bant eos verbis sed et factis. Alii leg sic Hic post confusionis causa subiun
ad ... adversitatis cordis et oris et operis. et dicit confusio faciei mee cooperuit
me a voce exprobrantis aperte maledicentis ... in facie et insultantis
et obloquentis i detrahentis occulte. vel in absentia mordentis dolose. et fin
aliter i a presentia inimici qui me odit i corde et persequentis me facto et opere
q d inimici nostri oderunt nos i corde exprobrant et maledicunt aperte. et detra
hunt nobis occulte et persequuntur nos facto et opere. Ita doctor iiii persecutores
patimur. Ut tota mora ... ubi predicta patiuntur de peccato ... gehen
nam ... adeo sequitur quod notatur ibi Nunc autem repulisti et nos a te
deus. 2o amaritudo mactat ibi et confudisti nos i peremisti. 3o robur enervat
ibi et non egredieris i virtutibus nostris. quarto demonibus subiugat ibi avertisti
nos retrorsum. quinto gratuitis spoliat ibi et qui oderunt nos diripiebant.
Sexto natura vulnerat ibi dedisti nos oves escarum. septimo iniquus
associat ibi et in gentibus dispersisti nos. octavo opera vilificat ibi vendi
disti populum tuum sine precio. nono ... annichilat ibi et non fuit multitudo
i commutationibus. decimo famam denigrat ibi posuisti nos opprobrium vicinis.
undecimo scandalum generat ibi subsannationem et derisum. duodecimo infide
letificat ibi posuisti nos i similitudinem. xiiii confusio ... ibi
tota die verecundia. Hec omnia venerunt super nos nec obliti sumus te et
inique non egimus i testamento tuo. ad l. hic post deprecationem pro liberatione e
allegatur causa ex parte populi afflicti 2o ex parte dei ibi exurge. Causa que de
movere deum ad liberandum populum afflictum est quia sustinent patienter et non
recedunt a lege dei sicut fuit i peccato. unde dicit haec omnia mala supradicta
venerunt super nos. nec obliti sumus te quia colimus te sicut deum nostrum. et ini
que non egimus i testamento tuo mandata legis tue transgrediendo. Alii leg si
hic orat quia sibi tot mala sustinentes non recedunt a deo et ab eius man
datis. Et dicit haec omnia mala predicta venerunt super nos. Cass quasi fera tribul
quasi fluvius turbulentus quae amore tui tolerimus. nec obliti sumus te sed
colimus te sicut deum nostrum. Exemplum in beato Stephano qui videbat ihesum stantem
... suo ... Deutero viii Cave ne quando obliviscaris domini dei tui
sed habeas eum in memoria per cogitationem i voluntate per amorem in lingua
per confessionem. et inique non egimus i testamento tuo i non negavimus pactum
quod fecimus i baptismo. vel inique non egimus ... i non ... per inobedientiam
a tuo mandato. seu non fecimus inique contra testamentum et mandata tua. vel non
abstraximus nos a pena. Ecc xi Sta i testamento altissimi et i illo colloquere
et in opere mandatorum eius veterasce. Haller ... figebat eos i ...
Ut tota mora testamentum dei ... ad deum. Io. xiiii pacem meam
do vobis. Et dicit autem quod fiat pax inter discordes oportet quod uterque i aliquo
flectatur a suo proposito. sic i pace reformanda inter deum et hominem

deus efficitur a vigore iusticie per iniquitatem, et homo ab errore culpe per penitentiam
[illegible] domini conuertentis et vitas hominis penitentis cumulauerit sibi, iusticia
hominis ad deum conuertentis et pax dei recipientis osculate sunt, quamquam quo utrisque
faciet quod debet equitas est qui aliter iniquitas est, et sic quis nunquam astitit in
respectu dei qui abstrahit se a penitentia. Et non recessit retro cor nostrum et
non declinasti semitas nostras a via tua ad litteram et non recessit cor per apostasiam
a fide, et declinasti semitas nostras a via tua quia per afflictiones quas sustinemus
videmur quod repuleris nos a te. Alia littera sic habet omnino quod non sunt aversi a dei iusticia
et bonitate per desperationem et dicit et non recessit cor nostrum a tua bonitate per
desperationem, hoc est in tot et tantis adversitatibus et persecutionibus non desperauimus
de tua bonitate et iusticia. Ysaie l dominus aperuit mihi aurem, retrorsum non abii,
et luce ix nemo mittens manum ad aratrum et respiciens retro aptus est
regno dei, et non declinasti id est non permisisti declinare semitas nostras actiones et
vitas a via tua id est a mandatis tuis quod nos in [illegible] positi in tri-
bulationibus et in tormentis non declinauimus a mandatis tuis. Iob xxiii viam eius
custodiui. Vel sic declinasti id est declinare ostendisti semitas nostras antiquas de-
lines et voluptuosas ducentes ad perditionem a via tua arta que ducit ad
vitam. Mathei vii. Vel sic declinasti id est dependere fecisti semitas nostras id est actiones
bonas et passiones duras a via tua id est exemplo vite tue id est actionis et pas-
sionis tue, sed prima expositio est ad propositum. Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis
et cooperuit nos umbra mortis ad litteram quia morte [illegible] illo fugerant ad loca de-
serta que erant afflictiua ita quod habebant afflictores super afflictiones. ii Machabeorum
v Iudas autem Machabeus secessit in desertum locum ibique inter feras vitam in
montibus cum suis agebat et feni cibo vescentes demorabantur ibi in desertis et
in terris. Hebr. [illegible] in locis errantium propter quod nos habemus in loco afflictionis
et cooperuit nos umbra mortis quia in quolibet momento erant in mortis periculo.
Alia littera sic habet quod sunt in adversitatibus gaudere parati, et dicit non declinauimus
a via mandatorum tuorum quoniam humiliasti nos id est dedisti nos in contemptum vel de-
disti nobis patriam in loco afflictionis id est in hoc mundo qui est vallis miserie in quo
sunt afflictiones et passiones de propriis malis [illegible] et illatis et operationes de ali-
enis. Ecclesiastes primo vidi cuncta que fiunt sub sole et ecce vniuersa vanitas et
afflictio spiritus, et cooperuit nos umbra mortis id est pena mortis [illegible] et pena
sit umbra eius est, vel umbra mortis id est mors temporalis que cito preterit tamquam
umbra, cooperuit nos id est suffocat nos. Iob xvii Expectauimus lucem et ponet
eam umbram mortis, vel cooperuit nos umbra mortis id est infideles um-
brosi et maculosi qui sunt umbra id est mentis per ignorantiam. Ephesios v Eratis
aliquando tenebre, sed sunt mortis id est cito et male morituri. Sapientie ii
umbre transitus est tempus nostrum. Si obliti sumus nomen dei nostri et si ex-
pandimus manus nostras ad deum alienum ad litteram id est eius recordationem debitis
[illegible] obmittendo et si expandimus manus ad deum alienum sacrificium idolatrie
committendo. Alia littera sic habet omnino qualiter sunt non debuerunt auerti a deo sed per
[illegible] pena et dicit si fuimus contempti et humiliati in loco afflictionis, et si
tunc obliti sumus id est afflictionibus in nomine dei nostri eius recordationem obmit-
tendo et nomen [illegible] in corde non memorando. Psalmus xxx oblitus est [illegible] [illegible] in
et si expandimus manus nostras id est exteriori operatione scilicet immolatione vel ado-
ratione ad deum alienum vel ad serviendum ventri quorum deus venter est. Philippenses iii
quorum deus est venter vel luxurie vel auaritie vel mamone. Deuteronomii xxxii
prouocauerunt me in diis alienis. Nonne deus requiret ista? ipse enim no-
uit abscondita cordis. ad litteram nonne deus requiret ista ad puniendum suo iusto
iudicio quod sic. ipse enim nouit abscondita cordis, hoc est contra errorem quorundam
gentilium qui negabant diuinam prudentiam extendere se ad actus hominum.

Aliter legitur sic hic ostendit quod deus faciet districtam vindictam de nomine dei vel ver
ver ista scilicet ad gravius puniendum quod ostendit per viciis trahit suo iusto iudicio
dicit quod invitabit requiret dominus et retribuet habundanter facientibus superbiam. Ipse
novit absconsa cordis id est omnes cogitationes cordis. Ecclesiastici xxiii. Oculi domini multo
plus lucidiores super solem perspicientes omnes vias hominum et profundum abyssi et hominum corda intuentes in ab
sconditas partes. Quoniam propter te mortificamur tota die estimati sumus sicut oves
occisionis. Ad litteram quoniam propter te id est propter custodiam legis tue mortificamur tota die.
Iusserat enim Antiochus interficere iudeos qui nollent transire ad ritum gentilium
vivendi propter. Aliter legitur sic hic sancti allegant afflictiones in generali et in speciali
et ponunt causam ad martirium nostrum scilicet causa pene et presumptionis propter
te deum mortificamur scilicet pena tota die presumptione et dicit tota quod non tepes
sit retro a te deus quoniam propter te id est propter amorem tuum et fidei tue dilatationem
non propter furtum ut fures non propter favorem humanum ut ypocrite non propter erro
rem ut heretici mortificamur id est ad mortem ducimur tota die id est quocumque
nos oportet. Ad Romanos viii. Tota die morimur propter gloriam vestram fratres estimati
sumus sicut oves occisionis que conducuntur nullo reluctantes nec reclamantes sic
et nos occidimur. Cassiodorus. Ovis nec ferire valet nec de velocitate confidit nec de
fuga presumit sed manibus raptoris patienter acquiescit. Exurge quare
obdormis domine exurge et ne repellas in finem. Ad litteram quod deus potuit libe
rare iudaicum populum de captivitate id est Exurge et loquitur more hu
mano quod ille qui oppressos videt et ferre auxilium surgit ad adiuvandum ipsos.
Quare obdormis domine deus quoniam ad modum dormientis videtur se habere quoniam permittit
malos dominari et iustos tribulari. Unde qui talia vident credunt deum dor
mire. Exurge hic repetitur hoc verbum ad exprimendum liberationis desiderium
et ne repellas preces nostras in finem id est finaliter. Aliter legitur sic hic post omnia sancti
et dicunt quoniam propter te mortificamur domine ergo exurge id est fer auxilium tuum quia
permittendo talia nos pati videris dormire. Quare obdormis id est dissimulas
quasi non vides quod mali dominantur et iusti tribulantur. Exurge quod valde de
sideramus tuum auxilium et tuam gratiam. Unde repetitur hoc verbum exurge ad ex
primendum liberationis desiderium. Cassiodorus. Repetitur ut quibus videtur periculum
fore non differat subvenire. Et quod nos videmur a te esse repulsi per mala
que patimur temporalia ne ergo tu repellas nos a te in finem id est eternaliter.
Unde non repellet in sempiternum dominus quod dicit. Exurge domine tolle rubeam et da
exurge id est fer nobis auxilium et perduc ad gloriam. Quare faciem tuam avertis
oblivisceris inopie nostre et tribulationis nostre. Ad litteram loquitur more humano quoniam
deus quando orationem non exaudit faciem avertit. Oblivisceris inopie nostre. Ma
gna enim inopia erat quod se cibo vescebantur ut dictum est et tribulationis nostre
quod multis modis tribulabantur ut Machabeorum ii. Aliter legitur sic hic sancti conqueruntur
de dilatione liberationis et dicunt Exurge quare obdormis seu dissimulas domine.
Quare faciem tuam id est gratiam tuam avertis preces nostras non exaudiendo. Ut facie
tua id est presentia tua. Numeri vi. Ostendat dominus faciem suam tibi et misereatur tui.
Oblivisceris id est videris oblivisci inopie nostre miserorum quod sine te sumus inope
infirmi et nichil boni habentes et tribulationis nostre afflictionis quod causam non meru
imus. Vel sic inopie nostre quantum ad defectum boni et tribulationis nostre quantum
ad effectum mali. Ad Romanos vi. Sic egentes multos autem locupletantes. Quoniam hu
miliata est in pulvere anima nostra conglutinatus est in terra venter noster. Ad litteram
quoniam humiliata est in pulvere anima nostra id est vita nostra quod in signum humiliationis ponebant
cinerem super capita sua. Sic mos erat iudeorum in afflictione positorum. Tunc
habitabant in montibus in cavernis ubi non habebant lectisternia sed iacebant
in pulveribus id est super terram conglutinatus est id est in terra quasi adherens in ter
venter noster quod nec paleas habebant quas mitterent sub se et terram ponere. Aliter
legitur sic hic ostendit quod homines adherent terrenis rebus cogitatione et volunt

Et dicit quare avertis faciem tuam a nobis, immo facis, quoniam anima nostra humiliata est i. deiecta est et contemptibilis facta in pulvere i. in carne et propter concupiscentias carnis que caro concupiscit adversus spiritum, tal sensus noster in terrenis infirmati sunt quod omnibus cupiditatibus terrenis movetur et venter noster conglutinatus est in terra i. voluntas nostra adheret terrenis rebus. Augustinus in quorum deus venter est et gloria in confusione eorum qui terrena sapiunt. Vel sic quoniam humiliata est i. delicta anima i. cogitatio nostra in pulvere i. in terrenis que non sunt nisi pulveres. Ysaias xxix humiliaberis de terra loqueris et de humo mussitabit eloquium tuum. Et venter noster i. voluntas nostra conglutinatus est in terra i. recedere non adheret terrenis rebus. Augustinus in quorum deus etc. Nota proprietates pulveris in quibus significatur mundus mutabilis, specialis levis et modicus sordidat excecat, pulveres facit, inde lutum fit. Exurge domine adiuva nos et redime nos propter nomen tuum. Ad laudem huius concludit dicens exurge domine adiuva nos tantis malis oppressos et redime nos propter nomen tuum quod est ne ex malis que sustinemus veniat aput gentiles in contemptum divinum. Pro expositione iste psalmus de quolibet fideli in afflictione mentis et corporis posito etc. Alii legunt sic. Hic fideles petunt erectionem a peccato et auxilium ad perficiendum in bono et dicit quoniam anima nostra et vita humiliata est et deiecta propter concupiscentias carnis et temporalium honorum. Ergo domine exurge i. fac nos exurgere a pulvere i. a concupiscentiis carnis nostre, quia propter eas sumus humiliati i. deiecti et viles facti et a terra i. a terrenis rebus quibus per voluntatem conglutinati sumus, et ita exurge i. libera nos a culpa. Apostolus in Ro. vi si consurrexistis cum Christo que sursum sunt querite. Et adiuva nos tantis malis oppressos ut in bono perficiamus et redime nos a pena perpetua ab inimicis quos timemus et a periculo ne in peccata recidivemus. Et hoc fac non propter merita nostra sed propter nomen tuum quod est salvator. Actuum iiii non est aliud nomen sub celo in quo oporteat nos salvos fieri. Et nota quod in istis versiculis ponitur quater exurge. Primo exurge ut nos salvos facias ut liberes nos a culpa. 2o exurge ut liberes a pena. 3o exurge ut liberes a societate mala. xliiii

Eructavit cor meum verbum bonum dico ego opera mea regi. xliiii

Ad laudem titulus huius psalmi de quo agitur talis est: ad victoriam super sosannim filiis chore eruditio canticum dilectionis. Sosannim sonat rosas. Jeronimus transfert lilia. Et ponit titulum talem victori pro liliis filiorum chore eruditionis canticum amantissimi. Et in quadam glossa hebrea super istum locum habetur victoria super lilia. Et per lilia vel rosas intelliguntur filii Israel qui alios populos excellebant in fide et cultu unius dei. Et agitur in isto psalmo de prosperitate filiorum Israel quam habuerunt sub rege Asuero ad procurationem regine Hester. Et ideo dicitur iste psalmus de rege Asuero et regina Hester et de statu prospero iudeorum tempore illo. Alii dicunt quod loquitur de prosperitate iudeorum quam habuerunt sub Salomone et filia Pharaonis uxore eius vel de regina Saba que venit ad regem Salomonem. Alii dicunt quod iste psalmus sit de rege David et de Bersabee ex quibus descenderunt multi reges boni et iusti ut Ezechias, Iosias etc. qui per rosas et lilia designantur. Sed quod infra in psalmo dicitur sedes tua deus in seculum seculi virga directionis virga regni tui. Item dicitur audi filia et vide et inclina aurem tuam etc. quoniam ipse est dominus deus tuus. Credo de Asuero vel David aut Salomone non potest dici quod sit deus latria adorandus. Sed quod apostolus ad Hebr. i allegat istum psalmum de Christo ad laudem dicens: ad filium autem thronus eius in seculum seculi etc. Iste psalmus loquitur de Christo rege qui est verus deus et de sponsa sua scilicet ecclesia tamquam de regina. Et secundum hanc expositionem titulus sic: ad victoriam super lilia etc. Iste psalmus eruditio est facta per spiritum sanctum scilicet filiis chore canticum dilectionis super lilia i. de cantico dilectionis Christi et ecclesie per lilia designatorum quia Christus virgo est et ecclesia mater et virgo. Et dividitur in duas partes. Primo premittitur quedam prefatio de dulcedine dilectionis Christi et ecclesie. 2o ponitur principale agens scilicet spiritus sanctus cum dicit,

Eructavit cor meum sicut enim venter ex plenitudine cibi corporalis emittit eru-
ctationem sic cor ipsius ex plenitudine gratie spiritualis emisit hunc sermonem. quo de-
verbum bonum quod est misterium christi et ecclesie expressum et in hac tamen materia in genera-
li huius psalmi. 3o ostendit intentionem suam subdit dico ego opera mea regi id est ad
laudes regis regum christi ihesu. Alia littera sic. In precedenti psalmo egit de tribulatione
martirum. hic agit de consolatione eorum in hoc psalmo qui dicitur canticum ingredientium
nuptiale sive epitalamium. et dicitur epitalamium ab epi quod est super et talamus quod
solet cantari tale canticum ingrediente sponsa talamum sponsi in laudes utriusque
hic cantatur iste psalmus in laudem filii dei et humane nature in utero virginis
sibi desponsate. et etiam in laudem christi sponsi et ecclesie sponse que est summa
consolatio animae et exultatio. Cui consonat titulus qui talis est. In finem pro hiis
qui commutabuntur filiis chore ad intellectum pro dilecto. Exponitur sic psalmus iste in
finem id est in consummationem dirigens que facta est in incarnatione ubi omnia ab eternitate
dimitantur sunt consummata unumquodque qui novissima creata sunt ita unita est
suo principio. ysaie x. consummationem et abreviationem faciet dominus deus exercituum in medio
omnis terre. scriptus est filiis chore id est filiis crucifixi in calvaria. et hoc
ad intellectum facti misterii scilicet incarnationis et conjunctionis et coadunationis nature
humane cum divina. sive corporis christi cum ecclesia. hic psalmus est canticum id est spiritualis
exultatio pro hiis qui commutabuntur a vita veteri in novam pro dilecto christo per
eos commutatur. Vel psalmus sunt nuptie christi et ecclesie sponsi et sponse regis
et plebis. Intentio est movere ad laudem utriusque. Et dividitur psalmus primo
ut se cantaturum ex cordis plenitudine. 2o ostendit quod hec plenitudo est a deo
Et dicit cor meum plenum cibo spirituali scilicet gratia et verbo dei. non tamen os stultorum
illorum de quibus ysaie xxix populus hic ore laudat me cor autem longe est a me
eructavit id est emittat vel enarrat. Cassiodorus Eructare dicimus qui saciem
multa ciborum digestiones saluberrimas evaporat. Modo vera dei sunt cibus
cordis sui. hoc ergo cibo cor plenum eructat verbum bonum. quod canticum ipse
david ut deo. vel verbum bonum id est laudem filii dei et humane nature in utero virginis
sibi desponsate et laudem christi sponsi et ecclesie sponse. non fabulas non fa-
cta vel inutilia. Mathei xii Ex habundantia cordis os loquitur. dico ego id est tractare
stio vel enarro. opera mea id est hunc psalmum de laudibus compositum. regi id est ad ho-
norem christi regis qui est rex super omnes. Apocalypsis xix Rex regum et domi-
nus dominantium. felix est ille qui profert non tamen verba sed opera. et opera non tam
aliena sed sua. Augustinus loquitur auctoritas penitus cum vox opere non adiuvatur.
Lingua mea calamus scribe velociter scribentis. Ad hunc. id est spiritus sancti
qui in dependendo non indiget intervallo temporis. Alia littera sic hic ostendit quod id quod
quod incipit narrare est a spiritu sancto. Et dicit lingua mea calamus scribe id est spiritus
sancti calamo quod sicut calamus non scribit nisi aliquis faciat per se. sic nec lingua
mea eructat verba dei nisi spiritu sancto qui digitus dei movente. 2 Regum xxiii spiritus
domini locutus est per me et sermo eius per linguam meam. scribe id est spiritus sancti velo-
citer scribentis quia in docendo non indiget intervallo temporis vel modo mirabili dictantis
nec impeditur ex mala calami dispositione. Ambrosius nescit tarda molimina
spiritus sancti gratia. Nota lingua predicatorum dicitur calamus quia debet esse in aqua
per studiositatem. 2o debet esse vacuus per humilitatem. 3o planus exterius per honestatem
Et acutus per subtilitatem. Et intus repletus id est intus per gratiam spiritus sancti. Et ex-
a sinistra in dexteram ducere lineam quia omnia in hac vita sinistra debet dirigere
ad dexteram bonitatis. Speciosus forma pre filiis hominum diffusa est gratia in labiis
tuis propterea benedixit te deus in eternum. Ad hunc. hic describit regis
magnificentiam. 2o sponse decorem. ibi astitit regina etc. Littera primo sic.
quod speciositas optime cedet in principe populi quod dicit species patrum digna
est imperio et sic dicitur de christo. Speciosus forma pre filiis hominum. Aut enim

speciosus pre filiis hominum ex parte corporis quia corpus eius fuit formatum virtute spiritus
sancti et ideo in eius opere non potest esse error nec defectus. Similiter ex parte anime quia ab
instanti creationis fuit repleta omnibus graciis virtutibus et scientiis. Io. iii. Non enim ad mensuram
dat deus spiritum. Non ad mensuram. 2° in principe sedet optime eloquentie
claritas et gratia: unde ad hoc dicitur: diffusa est gratia in labiis tuis. Unde dicitur Luce iiii. mi-
rabantur omnes in verbis que procedebant de ore eius. Propterea benedixit te deus in
eternum. Ista benedictio est glorie corporis collacio et ad celum assumptio quam non
habuit Christus a primo sed ex merito virtutis. Alle. le. sic. hic laudat sponsum. 2° sponsam
ibi audi filia. 2°. Primo dicit ego dico opera mea regi id est isti patri spiritu sancto
me docente quia tu Christe qui es rex regum es speciosus forma scilicet corporali
quia corpus tuum est formatum virtute spiritus sancti et ideo eius operatione non potest esse de-
formitas. Et es speciosus forma in anima quia sine deformitate culpe. Ipse
enim peccatum non fecit. Augustinus: Omnia et vera pulcritudo iustitia est. Etiam anima
tua ab instanti creationis fuit plena omnibus graciis virtutibus et scientiis pre filiis
hominum quia in ipso est speciositas sicut in causa, in aliis autem sicut in effectu.
Sap. xiii. quorum si specie delectati deos putaverunt sciant quanto hiis dominator eorum
speciosior. Speciei enim generator hec omnia constituit. Sed contra Ysa. liii. dicitur non
est ei species neque decor. Dicitur quod non erat ei decor exterius propter livorem flagellorum
et sputorum. Sed erat ei species et pulcritudo interius propter plenitudinem gratie
et candorem lucis eterne. Diffusa est gratia in gratiosa veritate doctrina et eloquentie
fructuose quia te loquente modus reconciliacionis accepit. Io. vii. Nunquam locutus
est sic homo. Augustinus: Diffusa est gratia in labiis tuis cum morbida verbo curas,
cum mare verbo quiescere facis, cum motibus silentium indicas, cum febrem di-
scedere precipis, cum lazarum vocas et venit, cum precem impellas et audit.
Luce iiii. mirabantur in verbis gratie que procedebant de ore eius. Propterea benedixit
te ut honorem deus tamquam meliorem te. Hebr. vii. Sine ulla contradictione quod minus
est a meliori benedicitur. Et benedixit te non benedictione transitoria sed etiam
benedictione dando tibi regnum eternum. Luce primo: Et regnabit in domo Iacob in eternum.
Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime. Ad. 2. Accinge gladio
tuo id est verbo dei. Ephe. vi. accipite gladium spiritus quod est verbum dei. Isto gladio
usus fuit Christus suo verbo persequendo vicia et errores. Sed non fuit usus gla-
dio materiali sed prohibuit usum eius. Luce: Converte gladium tuum in vaginam. Super femur
tuum, ubi viget vis generativa, intelligitur ecclesia nam in qua Christus docuit et pre-
dicavit. Alle. le.2 sic hic commendat sponsum a preda et petit ut instanter
predicet. Et dicit quia gratia et doctrina veritatis est diffusa in labiis tuis, ideo accinge
ut sis paratus gladio tuo ut sis munitus in predicatione verbi dei, ad persequendum
vicia et errores. Ephe. vi. Et gladium spiritus quod est verbum dei. Super femur tuum
id est super carnem assumptam que per femur intelligitur eo quod in femore sit carnis
seminarium. Super femur igitur gladius ponitur cum caro ad obedientiam verbo predicando
cogitur ut faciat quod docet. Exo. xxxii. ponat vir gladium super femur
suum. Et hoc non segniter sed potentissime ut sis verbis per expressio et ita predica
verbum dei potenter. Adimple verbum dei potenter quia potentissime etiam pro verbo
dei gladia sustines non formidas. Vel hic potentissime potest esse nominativus ut sic di-
catur: O potentissime rex accingere. Specie tua et pulcritudine tua intende
prospere procede et regna. Ad. 2. Hic expressius describit speciositatem Christi dicens
specie tua et pulcritudine tua. Et sciendum quod speciositas proprie consistit in vivacitate
colorum et proportione membrorum. Sed ad pulcritudinem cum istis requiritur debita
proportio quantitatis. iiij Ethicorum. Parvi possunt dici formosi commensurati, non tamen
pulcri. In Christo autem nichil defuit de hiis que pertinent ad debitam perfec-
tionem corporis et anime. Ideo non solum a specie sed etiam a pulcritudine commendatur.
Intende prospere id est prosperitati populi tui. Ad hoc enim tendebat intencio Christi. Procede
per viam huius mortalis vite. Et regna quia ea finita obtinuit regnum

quantum ad execucionem christi quod in sua visione dixit apostolis data est omnis potestas in
celo et in terra. Alia littera sic habet petit ut gladio suo homines liberet et dicit accingere
gladio tuo et intende i. respice homines petentem prospere et ad suam prosperitatem
vel prospere i. ad prosperitatem celestem dona gratiarum presentiumque et in futuro prestat specie
tua i. vita tue divinitatis et pulcritudine tua i. merito tue humanitatis vel sic specie
tua et pulcritudine tua i. sancta tua que pulcherrima est. Ecclesiastici xxxi benedicite (?) deus
pulcritudo iusticie unde pulcritudo est venusta membrorum disposicio iusticia quidem venuste
disponit reddens unicuique quod suum est. procede de utero virginali tamquam sponsus
de thalamo vel procede ab hiis devictis et ad te conversis ad alios querendos
vel sic prospere procede i. victoriosus. Proverbiorum iiii Iustorum semita quasi lux splendens
procedit et regna i. hominibus per fidem in quibus dyabolus regnabat per infidelitatem.
Sapientie iii Regnabit dominus illorum. Propter veritatem et mansuetudinem et iusticiam
et deducet te mirabiliter dextera tua. id est licet quod christus tamen corpus quod tunc
habuit ex unito (?) perfectum accepit id est subditur propter veritatem vite et doctrine et man-
suetudinem quia molestias et iniurias sustinuit sine motus perturbacione. Ysaie
xlii non erit tristis neque turbulentus et iusticiam humanitatis quam fecit in sua
passione offerendo se ipsum deo patri pro offensa generis humani et sic fecit re-
conciliacionem per viam iusticie et deducet te mirabiliter dextera tua per dexteram
que est pars forcior et nobilior intelligitur divinitas christi cuius organum coniunctum
erat humanitas et id in omnibus mirabiliter operatur (?) motum divinitatis. Alia littera sic ha-
bet (?) quia christus dicitur regnare propter sua merita quod procede quod de utero virginis tamquam
sponsus de thalamo et propter veritatem tue vite et doctrine quam in intellectu ha-
buisti et docuisti et etiam propter veritatem implendo promissiones prophetarum. Io-
hannis i vidimus eum plenum gratia et veritate et mansuetudinem i. affectu cordis
quam exhibuisti predicando eos diu expectando molestias et iniurias sine mo-
tu perturbacionis sustinendo et pro persecutoribus orando. Ieremie xi Ego quasi agnus
mansuetus qui portatur ad victimam et iusticiam quam fecisti dum precium pro
offensa generis humani in reconciliacionem deo patri in passione obtulisti et iu-
sticiam qua servos iustificas. Ieremie xxiii dominus iustus noster et de hiis habetur
ibidem Regnabit rex et sapiens erit et faciet iudicium et iusticiam. Vel sic dex-
tera tua i. divinitas que est in te ut dextera humanitas vero ut sinistra velut
organum divinitatis deducet te a gente in gentem ut regnes in omnibus mira-
biliter i. divina potestate i. sine offensione et culpa quod est mirabile in mundo vivere et non
offendere. vel dextera tua i. divinitas tua deducet te i. movebit te ad operan-
dum mirabiliter i. faciendum opera miraculosa. vel dextera tua a qua est virtus et o-
peracio non eius [illegible] deducet te ab uno bono opere in aliud et hoc mi-
rabiliter i. sine offensione etc. [illegible] habetur in christo qua omnes virtutes cardinales
prudencia ibi propter veritatem temperancia ibi propter mansuetudinem iusticia ibi propter
iusticiam fortitudo per dexteram deducentem. Sagitte tue acute populi sub
te cadent in corda inimicorum regis. Alia littera sagitte tue acute etc. per sagittas que
a longe misse fuerunt intelliguntur apostoli a christo missi ad predicandum. Luce ult.
Euntes docete omnes gentes et iste sagitte ceciderunt in corda inimicorum christi
regis ita penetrantes corda infidelium et gentilium quod multi conversi sunt ad fidem
per eorum ministerium et sic facti sunt de inimicis amici. id est subditur populi sub te
sub obediencia tua christe sunt. Alia littera sic habet ostendit modum quo christus regnabit
et dicit dextera divinitatis deducet te et ideo sagitte tue i. verba tua que vulne-
rant corda duplici vulnere videlicet timore ut a malo recedant et amore
ut ad bonum procedant. de istis sagittis. Ieremie ix Sagitta vulnerans lingua
eorum. acute quia penetrant corda hominum. Hebreorum iiii Vivus est sermo domini
efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti. Non enim fuit ad pravi-
tatem auditum sic verba peccatorum iste sagitte i. verba dei cadent per predicacionem
christi et suorum discipulorum in corda inimicorum regis christi i. qui se erigebant
contra regem deum penetrantes corda infidelium et gentilium timore

et amore et sic multi convertentur ad fidem et de inimicis fient amici patet
de conversione pauli et sic populi multi cadent sub te i. humiliabuntur et subi
cientur tibi per fidem et obedientiam actuum ii. cum hiis audita compuncti sunt corde
et dixerunt ad petrum et ad alios discipulos quid faciemus viri fratres vel sic
populi inimicorum regis i. multi de inimicis tuis sub te cadent i. subicient se tibi
per fidem et obedienciam et hoc non coacti sed in corde i. voluntarie et hoc
est quod dicitur titulus in fine pro hiis qui commutabuntur filiis chore. Sedes
tua deus in seculum seculi virga directionis virga regni tui. Ad litteram hic describitur
magnificencia regis christi quantum ad deitatem tamen tamen hoc adiungitur de humani
tate quia iste due nature sunt inseparabiliter coniuncte in christo in uno supposito. dicit ergo sedes
tua deus i. maiestas regia. et in hebreo et in translatione ieronimi dicitur thronus tuus deus
thronus autem significat proprie sedem regie maiestatis in seculum seculi. In hebreo hic
olam need et significat in seculum et ultra. et est regula apud hebreos
utrumque sic scribitur intelligitur duracio perpetua a parte finis et aliquando ab utraque
parte. ex quo patet quod hic est sermo de regno christi de quo danielis vii. potestas
eius potestas eterna que non auferetur. et regnum quod non corrumpetur. virga di
rectionis virga regni tui. distinguitur enim regnum a tirannide per hoc quod
tirannus querit utilitatem propriam per subditorum oppressionem. rex autem bonum generale
subditorum per eorum directionem secundum lineam veritatis et iusticie. Alia littera sic habet
gnomon, id est a directione iudicandi et regnandi potestate eterna. et dicit sagitte
tue sunt acute. et sedes tua i. tua regia maiestas et iudiciaria auctoritas
ysaie vi. vidi dominum sedentem super solium excelsum. est in seculum consecutivum
seculi i. est eterna ut eterna. danielis vii. potestas eius eterna que non auferetur etc.
virga directionis mea et veritas i. recta qua subditos dirigis in presenti ad vi
tam. vel virga directionis qua iustos dirigis et impios corrigis. Ieronimus in hebreo
quod dicit virga non habetur inuitur misericordia. et in directione innuitur iusticia ut nec
sibi de misericordia blandiatur. est virga i. sceptrum et gubernaculum quo regitur regnum
tuum. Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem propterea unxit te deus deus
tuus oleo leticie pre consortibus tuis. Ad litteram hic autem dicitur de christo ratione
humanitatis propter id quod subditur unxit te deus deus tuus oleo etc. christus enim in natura
humana fuit unctus plenitudine gracie ab instanti creationis anime. pre consortibus
tuis i. omnibus in fortitudine ab creaturis propter quod dicitur iohannis iii. datur ei spiritus non
ad mensuram. Alia littera sic habet omnem sanctitas iudicantur quia amat bonum et
odit malum. et dicit virga directionis qua iustos dirigis et impios corrigis est
virga et sceptrum regni tui. quia dilexisti iusticiam i. bonitatem quia tu es bonus
et vis ut omne bonum fiat. et odisti iniquitatem i. maliciam. Psalmus declina
a malo et fac bonum. vel dilexisti iusticiam qua iustus tamen es et aliis
iusticiam predicas. Psalmus quia iustus dominus dilexit iusticiam qui iudicat equitatem. et odisti
iniquitatem ut sit mera equitas liber iustitie in cuius ubi medium iniquitate
aliorum exstruit iusticiam in seipsum. propterea tu deus fili deus tuus i. pater celestis
unxit te ut gloriose unione humanitatis oleo leticie i. gracia et consolacione
spiritus sancti. vel oleo leticie i. plenitudine carismatum ex quibus est leticia. Actuum
iiii. unxisti puerum tuum ihesum. pre consortibus tuis i. prophetis et aliis sanctis
tibi similibus in natura. et participantibus te in gracia. Iohannis primo de plenitudine eius
acceperunt ad mensuram. sed tibi soli dedit deus spiritum non ad mensuram sed
ultra mensuram aliorum. Iohannis iii. et sic gratia christi fuit diffusiva quia oleum fuit
letificativum quia leticie et excessiva quia pre consortibus et pontifex et rex aliorum.
Mirra et gutta et cassia a vestimentis tuis a domibus eburneis ex quibus
delectaverunt te filie regum in honore tuo. Ad litteram per istas species aromatum possunt
intelligi aromata que sancte mulieres emerunt ad ungendum corpus
domini. quia de talibus speciebus erant confecta. et quia corpus domini erat quasi.

vestimentum diuitiarum h. quod dicitur prouerbiorum ij. habitu meretricio est ut homo. vel dicitur a ves-
mentis tuis et dicitur in paruaria per diuersas partes cordis. a domibus eburneis
domus eburnee sunt pixides facte de ebore uel de alabastro quod est simile
ebori in quibus illa aromata erant reposita. sic in domibus suis ex quibus
delectauerunt te quia deuotio illarum mulierum fuit accepta christo licet non vnxerunt
corpus eius quia non inuenerunt eum in sepulcro. filie regum. inter enim illas mu-
lieres fuit maria iacobi et salome que fuit sorores matris christi ex parte
matris de qua certum est quod descendit de stirpe dauid et aliorum regum a da-
uid descenderunt. et ideo uisile est de suis sororibus. vel dicitur hic filie regum
in honore tuo. illarum enim vnctionem volebant facere ad christi honorem. aliu-
d sic hic gaudet sponsum ab ornatu quisquam et ab habitu quo protegi-
tur sunt virtutes et sub quo protegimur ut sint sancti. et dicitur mirra que se-
uat corpora a putredine. et est aroma id est carnis mortificatio que seruat a pu-
tredine luxurie per amaritudinem penitentie vel amare mortis tue recordatio.
et gutta scilicet aromatica sic dicta a terra que desiccat omnem inflaturam id est hu-
militas que tollit inflaturam superbie de qua Ecclesiastici xxiiij. vel mollifi-
cans corda id est predicatio et cassia id est genus cinni et crescit in locis aquosis
et optimum odorem euaporat id est fides que reddit odorem bone fame [illegible]
christi bonus odor sumus et crescit in aquis baptismi que fluxerunt a vestimen-
tis id est a fidelibus tuis qui tibi inguntur. ysa. xlix. viuit dominus deus quia his
omnibus velut ornamento vestieris. vel a membris tuis in cruce extensis
quibus anima vestiebatur. Iob x. pelle et carne vestisti me. a domibus ebur-
neis et castis mentibus in quibus habitas per caritatem. est enim ebur frigide
nature elephantis costa quod est castum animal. ex quibus bonus odoribus filie
regum id est nobiles scilicet anime tam in margarita delectauerunt id est delectati
gaudent te in honore tuo. Cantica primo. oleum effusum nomen tuum. ideo adoles-
cule dilexerunt te nimis. est ergo sensus mirra id est amara carnis mortificatio
seu pena vel recordatio tue mortis amare. et gutta id est mentis humilitas a
predicatio mollificans dura corda. et cassia id est fides vera que reddit odo-
rem bone fame. fluxerunt a vestimentis tuis id est a fidelibus tuis qui tibi velut
simbolum iunguntur. vel a vestimentis tuis id est a membris corporis tui quibus diuinitas
et anima tua vestiebatur. a domibus eburneis id est a castis mentibus
in quibus habitas per caritatem ex quibus bonis odoribus filie regum id est no-
biles scilicet anime. vel filie regum id est ecclesie in ecclesia militantium delectaue-
runt te id est delectationem tibi fecerunt. et delectabiliter te habuerunt. in honore tuo id est ad tu-
um honorem. Astitit regina a dextris tuis in vestitu de aurato circumdata
varietate. ad literam hic describitur decentia regine cum dicitur astitit regina id est
ecclesia christi sponsa a dextris tuis. quod patet de ecclesia triumphante que cum
christo in bonis celestis glorie. similiter de militante que astat christo in bonis
gratie que sunt maxima bona presentis vite. in vestitu de aurato. per hoc intel-
ligitur sapientie qui refulgent in ecclesia circumdata varietate scilicet carismatum
et virtutum. Alia lectio sic hic gaudet sponsum a societate sponse [illegible] orna-
te dicitur filie regum delectationem tibi fecerunt per honore tuo sed et regina id est
ecclesia triumphalis sponsa tua astitit id est astat tibi a dextris tuis id est fruitu-
rerum bonis celestis glorie. et ecclesia militans astat a dextris tuis id est adest
tibi in bonis gratie. vel astat electa spe fruitionis non meruit intuiti-
onem. vel astat prompta ad seruitium non tamen per operum et tamen astabit
in futuro a dextris tuis cum pones agnos a dextris tuis et edos a si-
nistris. Mathei xxv. in vestitu de aurato id est cultu latrie cum pura caritate
que est fructus deo exhibita. vel in vestitu de aurato id est in operatione
virtutum simul generatam. in doctrina sapientie et veritatis. vel que est gloria
filius veritatis. vnde intelligitur est nudus sine veritate et deformis sine habitu

vitate. Ps. Amictus lumine sicut vestimento. Sap. vi. Clara est et
que nunquam marcescit sapientia. vel in vestitu deaurato id est in operatione virtutum
simul connexarum et sic operationes virtutum sunt vestes quas caritas informans
deaurat. q.d. in vestitu deaurato id est in operationibus virtuosis caritate informatis
circumdata varietate scilicet mitorum et linguarum ad docendum. Act. ii. loquebantur
variis linguis apostoli etc. vel circumdata varietate id est variis donis spiritus sancti
scilicet sapientie intellectus pietatis consilii etc. Nota quod ecclesia ornatur multipliciter
pro argento prophetarum. 2o auro apostolorum. 3o croco martirum. quarto gemmis virginum
quinto purpura penitentium et hoc significatum est Exo. xxv. in veste sacer-
dotali que fuit multiplici varietate consuta. Audi filia et vide et inclina
aurem tuam et obliviscere populum tuum et domum patris tui. Ad litteram. Audi filia
legem christianitatis. sic enim ecclesia est sponsa Christi ita est et eius filia. et vide
intelligendo et inclina aurem tuam ad obediendum opere implendo. et oblivi-
scere populum tuum scilicet iudaicum de quo descendit primitiva ecclesia sicut patet in apostolis
qui fuerunt natione iudei. et domum patris tui id est sinagogam sive templum in quo
conveniebant ad offerendum sacrificia que cessaverunt eo quod erant figure oblationis
corporis Christi in cruce. et loco illis sacrificiis figuralibus et imperfectis successit unum
sacrificium sufficiens scilicet sacramentum eukaristie. Vel aliter le. sic hic ita ponitur commendatio
sponse. et commendatur a divitiis. a forma. a gloria. a sanctitate etc. Et primo invitat
ad audiendum eum Christi. et dicit tu filia id est fidelis anima seu ecclesia fidelium ex
patribus nata vel potius ex deo procreata verbi dei genita vel filia apostolorum
qui te in fide genuerunt. Gal. iiii. filioli mei quos iterum parturio. audi do-
ctrinam christianitatis. et vide id est intellige ea que audis vel vide Christum per fidem.
Ista fides est ex auditu verbi dei. Ro. x. vel audi prophetas antiquos Christi
incarnationem promittentes et vide eam iam esse impletam. Sic regina saba
prius audivit famam salomonis et postea ad videndum eum venit. iii. Re. x.
Et inclina aurem tuam ut obedias eis opere implendo. vel inclina aurem
tuam ut audias verba sapientie. Sapientia enim dicitur aqua que fluit ad locum humi-
liata. Eccl. xxxii. Audi tacens et pro reverentia accedet tibi bona gratia. et obli-
viscere id est derelinque populum tuum scilicet subditum tamquam domina. vel tuam hereditatem
terrenam. et domum patris tui id est omnes tuos cognatos et parentes propter tuum
sponsum. Luc. qui non dimittit patrem et matrem et omnia que possidet non
potest esse meus discipulus. vel sic obliviscere populum tuum id est mundum et ritum iuda-
icum et viam gentium ydolatrarum. Mat. vi. Nemo potest duobus dominis servire.
Et domum patris tui id est consortium seu sinagogam iudeorum et gentilium de quibus
Jo. viii. vos ex patre dyabolo estis. Et concupiscet rex decorem tuum quoniam ipse
est dominus deus tuus et adorabunt eum. Ad litteram. Et concupiscet etc. quod Christus rex
delectatur in cultu spirituali ecclesie quod est pulcrior quam cultus exterior sinagoge
in auro templi et sacrificiis consistens. quoniam ipse est dominus deus tuus. propter hoc
dignatur ~~[illegible]~~ Jo. iiii. Spiritus est deus et eos qui adorant oportet in spiritu et
veritate adorare. Vel aliter le. sic hic quod si sponsa adheserit sponso id est pro veritatis
tue mecum amorem eius et sponsus habebit honorem. Et dicit filia id est fidelis
anima. obliviscere id est relinque domum patris tui. et concupiscet scilicet amore rex
id est Christus qui est rex regum et dominus dominantium. decorem tuum id est cultum et ornatum spiritua-
lem scilicet nitorem seu puritatem fidei in intellectu ardorem caritatis in affectu
venustatem operis in effectu. Eccl. xl. Gratiam et speciem desiderabit oculus. et ado-
rabunt eum et honorem exhibebunt ei tamquam regi te diligenti. quoniam ipse
non ydola cum quibus prius fornicabaris. est dominus deus tuus. dominus tui timor
propter potestatem. deus tui honor propter sapientiam. tuus tui amor propter bonitatem
et eo merito adorandus cultu speciali a videntibus hunc per fidem. Mat.
iiii. Dominum deum tuum adorabis etc. Et filie tyri in muneribus vultum
tuum deprecabuntur omnes divites plebis. Ad litteram. Tyrus fuit civitas

gentilium / et quod per omnes filias tyri intelliguntur civitates gentilium / converse ad fidem per predicationem apostolorum offerentes xpo munera devote / vultum domini deprecabuntur omnes divites plebis / videmus enim ad impletum quod principes [illegible] et potestates adorant xpm et ecclesiam sanctam humiliant se eis subiciendo [illegible]
Alii legunt sic hic ostendit quod ad ipsam ecclesiam fidelium tanquam ad sponsam xpi [illegible] alie partes gentilium convertentur et dicit Rex concupiscet decorem tuum et filie [illegible] i. anime peccatrices gentilium seu gentiles deprecabuntur i. postulabunt [illegible] de vultu tuo i. cognitionem tue fidei et tui sponsi xpi / in muneribus i. [illegible] hostiis offerendo deo / et elemosinis dando [illegible] per satisfactionem [illegible] prudentes adorabunt eum et apertis thesauris suis [illegible] omnes divites plebis i. de omnibus divitibus plebis aliqui deprecabuntur vultum tuum i. petent se assumi ad fidem et ad gremium ecclesie [illegible] / offerentes munera sua [illegible] dicitur / [illegible] quotquot possessores agrorum aut domorum erant vendebant omnia et afferebant ante pedes apostolorum. Omnis gloria eius filie regis ab intus in fimbriis aureis circumamicta varietatibus / Ad literam gloria enim ecclesie consistit in ornatu interiori carismatum et virtutum et non in magno apparatu exteriori sicut synagoga gloriabatur in parietibus templi deauratis et vasis aureis et vestibus preciosis i. mysterium templi deputatis id subditur in fimbriis aureis i. sapientie doctrinis circumamicta varietatibus scilicet diversorum statuum qui in ecclesia dei et in varietatibus carismatum et virtutum quam in personis [illegible] statuum / Alii legunt sic hic commendat sponsam a nobilitate interiori et etiam exteriori et dicit omnis gloria i. laus tota / eius filie i. fidelis anime seu ecclesie dei [illegible] xpi que ante dicebatur sponsa propter amorem / nunc dicitur eius filia propter imitationem [illegible] est / ab intus i. a bona conscientia / ii. Cor. po. / Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre / non exterius i. in laude hominum aut in habundantia temporalium bonorum in fimbriis aureis i. in doctrina sapientie / unde in fimbriis tunice iacinctine ipsius [illegible] pendebant tintinabula / Exo. xxviii. / per que statuitur doctrina salutaris / Ier. ix. / in hoc glorietur qui gloriatur scire et nosse me / Vel per fimbrias que est finis vestis signatur finis vite hominis que est aurea quando in caritate [illegible] et sic erit [illegible] vel in fimbriis aureis i. in fide et operibus bonis [illegible] informatis i. fine vite / non quod ex [illegible] i. initio bone vite [illegible] est / sed cum venit ad fimbriam auream i. ad finem bonum / Mat. ix. / Si tetigero fimbriam vestimenti eius per imitationem finis salutis ero / circumamicta exterius varietatibus carismatum linguarum virtutum ministeriorum [illegible] vel varietatibus diversorum statuum qui sunt in ecclesia dei. Adducentur regi virgines post eam proxime eius afferentur tibi / Ad literam describit magnificentiam [illegible] a sponso xpo et sponsa ecclesia procedentis per spiritualem generationem scilicet per fidem et sacramenta / et dicit adducentur regi virgines [illegible] loquitur hic de sponsa per similitudinem regine quam sequuntur domicelle ad eius honorem / unde in [illegible] / in [illegible] ducentur / hoc est i. vestibus pulcre et varie depicte et ornate ducetur sponsa ecclesia ad regem xpm et virgines sequentur eam que inter nobiles puelle servato maritali thoro virginitatis sue conservant ut xpo quod dedit ad honorem ecclesie / proxime eius afferentur tibi / [illegible] ducte eius ducentur tibi / coniugati [illegible] virgines conservate sunt ante ecclesie et totum ordinatur ad honorem sponsi xpi / Alii legunt sic hic commendatur sponsa a societate cum qua venit ad sponsum et dicit omnis gloria et laus que debetur filie regis i. fideli anime seu ecclesie [illegible] est ab intus i. debetur ei propter bonam conscientiam et per hoc virgines i. pudice et continentes anime adducentur per gratiam spiritus sancti / post eam i. post ecclesiam primitivam operis exempla et predicationem sequentes tanquam post reginam regi i. xpo / Et dicit adducentur per hoc innuit quod nullus per se potest venire

per scilicet christum nisi sit ductus gratia spiritus sancti post eum ut sponsus tuus bonus deducens eam tamquam dicens: trahe me post te, curremus etc. Proxime eius id est anime castitatem coniugalem et vidualem imitantes, similiter afferentur tamquam debiles spiritualiter et facte diversis sollicitudinibus huius seculi, afferentur id est apportabuntur quasi compulse per adversitates huius mundi et per importunam et assiduam predicationem. Luc. xiiii. compelle intrare etc. Sed virgines tamquam robustiores spiritualiter ducuntur, adducuntur ad christum quia gratuitur predicatione optima et faciliori monitione. Sed vidue et coniugate, id est illi qui non plene mundaverunt se a terrenis et carnalibus curis, ducuntur quasi maiori monitione et predicatione importuna ut convertantur. Afferentur in leticia et exultatione, adducentur in templum regis. Ad lucam: quia tanta fit leticia super uno peccatore penitentiam agente quam super nonaginta novem iustis. Gaudium est angelis super uno peccatore etc. et regnis de permotione in ista vita. Ad opera super erogationis, adducentur in templum regis id est ad serviendum regi christo. Alii non placent ei, quia magis displicent sicut patet de virginibus que conservantur ad serviendum... Talis lectio sic habet: adducentur quo modo virgines id est castae anime adducentur christo regi post ecclesiam tamquam post reginam. Et dicit quod virgines hoc est caste et sinceres anime adducentur regi christo post ecclesiam reginam et sponsam christi, et afferentur anime rectitudinis per gratiam spiritus sancti vel ministerio angelorum letificantium et exultantium, vel ministerio prelatorum et predicatorum cum leticia illorum qui offerentur et exultatione illorum offerentium, vel adducuntur vel offerentur cum leticia interiori et exultatione exteriori et pudore ac gemitibus anime, adducentur in templum regis id est in ecclesiam militantem ad serviendum deo per fidem et tandem in triumphantem per gloriam. Ibi In templo eius omnes dicent gloriam. Ephesios ii. Iam non estis hospites et advene, sed estis domestici dei. Pro patribus tuis nati sunt tibi filii constitues eos principes super omnem terram. Ad 2 hic convertit sermonem ad christum et dicit pro patribus tuis id est loco patrum tuorum secundum humanitatem quia fuerunt patriarche reges sancti et prophete ex quibus descendit christus secundum carnem, nati sunt tibi filii id est apostoli et lxx discipuli qui patriarchis et prophetis successerunt, constitues eos principes super omnem terram in spiritualibus quia constituti sunt episcopi per diversas partes orbis. Talis lectio sic habet sponsa quidatur a. ple. Et loquitur sponsa ad christum dicendo sermonem et dicit pro patribus tuis id est a loco patrum tuorum ex quibus secundum carnem descendisti, sicut fuerunt patriarche et reges, nati sunt ex aqua et spiritu sancto tibi filii id est apostoli et alii discipuli, constitues eos principes id est prelatos esse in spiritualibus super omnem terram id est per diversas partes terre. Vel sicut sit sermo ad ecclesiam, pro patribus tuis spiritualibus scilicet patriarchis prophetis et apostolis ex quibus nata est ecclesia ex aqua et spiritu sancto et semine verbi dei, nati sunt tibi filii id est nunc etiam prophete et prelati. Eccl. xxx. Mortuus est pater eius et quasi non est mortuus, similem enim sibi reliquit post se. Constitues eos principes id est facies eos prelatos in ecclesia, secundum quod Hebr. v. Nemo assumit sibi honorem etc. Act. xx. Attendite vobis et universo gregi in quo posuit vos spiritus sanctus super omnem terram, ecce templum latum et amplum. Mich. v. Nunc predicabitur usque ad terminos terre. Vel sic nati sunt tibi ex aqua et spiritu sancto in nomine quibus renatus fuit ex aqua et spiritu sancto et ex semine verbi dei filii id est apostoli et alii discipuli christi pro patribus tuis carnalibus idola colentibus. Iherem. iii. Patres nostri peccaverunt et non sunt, constitues eos principes ut supra. Memores erunt nominis tui domine in omni generatione et generationem. Ad 2 quia per doctrinam quam scripserunt et quam in scripto dimiserunt reduxerunt et reducent ad memoriam facta verba christi generationibus sibi succedentibus usque ad finem mundi. Talis lectio sic habet: ostendit dignitatem filiorum spiritualium dei scilicet stabilitatem quia iugiter habent memoriam de deo. Et dicit pro patribus tuis nati sunt tibi filii et illi memores erunt nominis tui habentes christum in corde per fidem in ore per predicationem et in opere per patientiam

Act v Ibant apl'i gaudentes a conspectu concilii qm digni sunt p nomie eius pati
pro patribus tuis nati sunt filii i ppl's xpian et illi erunt meores nomis tui
Ezechielis xi dabo eis cor et intelligent et aures et audient et laudabunt
me et meores erunt nomis mei in gnatione et gnatione i in ea gnatione
uel in gnatione iudeor et gnatione gentilium Ps gnatio et gnatio laudabit
opa tua Propterea ppli confitebuntur tibi in eternu et in seculu seculi ad.
ppr'ea ppli credentes per eor doctrina confitebuntur confessione laudis ; eter-
num qr ista laus non solum est in pnti sed erit potior in futuro ut ibi
Beati qui habitant i domo tua due etc Alia lc sic Ctiu pro bonor platorum
et pdicator utilitas scz laudacio dei et dt qr filii nati pro patribus tuis re-
cordabuntur nomen tuum ad mediam gnatione et gnationem ppr'ea ppli credentes
per eor doctrina confitebuntur tibi simul et unanimiter confone laudis hoc
simul laudabunt te Rom xv unanimes uno ore honorificetis deum i eternu
i quamdiu durat pns status eccle Ps laudabo deum meum in vita mea
et in seculu futurum consecutiuum huius seculi hoc est in hoc seclo et i futur
xlv Deus nr refugium et virtus adiutor in tribulationibus que inuene-
runt nos nimis Ad iuuam titulus in hebr ad uictoria filiorum
chore super alamoth canticum alamoth sonat iuuentutis Ieronimus
iuxta hebr ponit titulum huius uictori filiorum chore p iuuentutibus
canticum Et dr Ra Ca qr filii chore fecerunt hunc ps qui miraculose fuerunt
saluati pereunte chore patre eor cum aliis Num xxvi Et dr Ra Ca qr
tale miraculum fuit qr qd dnm moysi alii recesserunt a tabernaculis chore
et socior filii aut chore remanserunt consulentes patri ut obediret moysi et
tunc ipso non acquiescente subito apta fuit tra et descendit chore cum suis
participibus ad infernum et filii eius diuina uirtute steterunt in aere in medio illius
aperture quousque tra sub pedibus eor fuit conclusa et hic fuit grande
miraculum et sic quasi statim viso hoc miraculo et dato e ps suis suppli-
cit fecerunt hunc psalmum et sic erit titulus sensus iste ps appetitur filiis chore
ut auctoribus qui est canticum sup iuuentutis filior chore miraculose saluator
qui cantandus e a leuitis ad uictoria i cum quodam conatu uictorie Et pro
dt deus nr p nram fidem et confessionem Refugium et virtus s es nobis adiu-
tor i tribulationibus que inuenerunt nos nimis in hoc qr tra apta e sub
pedibus nris et saluasti nos aliis pereuntibus Alr lc sic In pnti psalmo
tractatur e de laudibus sponsi et sponse i xpi et eccle hic subdit inuita-
tio ppli ad eternam fidem quandam de sponso et uera caritate ne sit fides
informis cum consonat titulus In fine ps Dauid p archanis i ps iste
ordinatur nos i finem est psalmus dauid qui fuit de iudeis et cum hoc testi-
monii illos cum dr ps sz editus p archanis sponse reuelandis que sunt
qr deus est homo cum hoc dicatur Osee xi Ego deus et non homo et qr salus pmis-
sa est utroque pplo cum hoc dicatur Mat xv non sum missus nisi ad oues que
perierunt domus isrl Et apl'i transierunt ad gentes cum hoc dicatur Mat xi vi-
gentium ne abieritis etc et hoc notatur in ps mo Qua ps est manifestatio
archanor Intenda mone ad fidem istor ut amorem xpi archana ce-
lantis Et pro huiusmodi que sponsa est eccle de gentibus congreganda vitatur
Primo ad credendum et ad amplectendum illa gentes inuitantur ibi Venite
et videte Et pro post libacionem ab extrinsecis malis pene 2o ab interiori tem-
ptatione culpe ibi adiutor in tribulationibus Pro dt deus p diuinitatis
uel p nram fidem et confessionem nr p assumptam humanitatem est refugium
nobis a malis nos extrinsecus cruciantibus et virtus i fortitudo et firmi-
tas uera robur ad quam confugere debemus Ps xvi Dns fortitudo mea et
robur meum et refugium meum in die tribulacionis et ipse est adiutor
i tribulacionibus remordentibus conscientie uel in tribulacionibus imminentibus qui nos

tam intus quam extra affligunt que invenerunt nos in plenitudine malorum
sicut latro invenitur cui putat fugere nimis acriter puniendo. Glo. i. glo.
nulla est hic maior tribulacio quam delictorum conscientia. Nota hic invenit
tribulacionem qui prospere inspiciendo videt suum defectum ut periculum sed tunc tribu
lacio invenit hominem qui movetur per aliud. Vel sic potest exponi: deus noster i. co
sapiam refugium i. quo clemencia et virtus i. quo potentia. et ita sit vult et
potest adiutor noster est in tribulacionibus ut per eas nos inveniamus. Propterea
ergo non timebimus dum turbabitur terra et transferentur montes in cor maris.
Glo. lira. i. non timuimus videntes manifeste auxilia gratie dei. et loquitur de pre
terito per modum futuri et iste modus loquendi est frequens in prophetis. et e
converso frequenter loquitur de futuro per modum preteriti. Vel aliter ut sit locutio
de futuro ut sit sensus propterea quod salvasti nos in tali motu tam horribili
non timebimus dum turbabitur terra i. si acciderit casus similis vel etiam magis
horribilis confisi de tua bonitate et potentia. et transferentur montes in
cor maris i. si contingeret tale motum tam horribilem quod ex hoc montes pro
pinqui mari caderent in mare sicut aliquando contingit in talibus motibus magnis
non timebimus. et quod ex tali casu causatur sonus terribilis et turbacio aquarum
maris. Aliter legitur sic hic ponitur duplex consolacionis effectus scilicet prosperitatis securi
tatis. et dicit quod deus est noster adiutor in tribulacionibus propterea non timebimus
eos qui acciderunt tercio. et dum turbabitur terra i. quia peccatores et amatores
terreni et infideles irascentur et indignabuntur contra nos. et montes i. super
bi seu potentes et tyranni transferentur de gratia altitudinis mundane que nos
turbant in cor maris i. in profundum inferni vel dum durentur fideles an
mundus ab infidelibus huius mundi. Vel sic quod deus est adiutor noster propterea
non timebimus sicut magis nec exterius. Iste dominus mihi adiutor non timebo quid
faciat michi homo. dum turbabitur terra i. iudea audita christi potestate et visa
miraculorum multitudine contra vi audiens herodes rex turbatus est valde
et omnis ierosolima cum illo. Et dicitur iudea terra quia modo terra est aliorum sicut terra
est terra clericorum quia arida ab humore gratie exsiccata igne invidie. Lira.
non timebimus dum transferentur montes i. apostoli vehementer a terrenis elevati
principaliter radiis solis iusticie illuminati. in cor maris i. in medium gentilium
pro predicatione vel in corda gentilium per amorem unde apostolus dicit xiii. qui re
pulistis vos iudei verbum dei et indignos vos iudicastis vite eterne ecce
convertimur ad gentes quo nec propter persecucionem iudeorum nec per ydolatriam gentilium
timuerunt fideles christum predicare credere et confiteri. Sonuerunt et turbate
sunt aque eorum. conturbati sunt montes in fortitudine eius. Ad literam quia ex tali
tali motu causatur sonus terribilis et turbacio aquarum maris ut supra. Sonu
erunt et turbate sunt aque etc. Ex dictis patet quod iste psalmus est primus inter illos
quos fecerunt filii chore quia fecerunt psalmum pro gratiarum actione sue salvacionis
et tunc psalmo requievit eis spiritus prophetie ut dictum est. Tamen non est scriptus in primo loco
quia psalmi scripti sunt in libro psalmorum sine ordine quo revelabantur sicut dictum est
in principio huius libri. Aliter legitur sic hic ponitur consolacionis veritas et dicit Nos non
timebimus dum turbabitur terra sed quia apostoli et alii sancti sonuerunt predicando
et confitendo fidem christi tunc turbate sunt aque scilicet maris i. gentiles per
aquas maris significate. vel turbate sunt i. irate sunt aque eorum i. plebes
ut patet in miraculis. Apoc. xviii. Aque quas vidisti populi sunt et ista turbacio
patet in actibus apostolorum predicantibus paulo. Vel aque eorum i. doctrine gentilium
turbate sunt i. quia viles reputate predicata per apostolos veritate. Ysa. Adeo primo
Stultam fecit deus sapientiam huius mundi. conturbati sunt montes i. potentes huius
seculi in fortitudine eius i. contra christi fortitudinem per apostolos. Ie. iiii. Vidi
montes et commovebantur et omnes colles turbati sunt. vel conturbati sunt
montes i. demones sunt terrena prelate timentes. ut montes i. apostoli conturbati sunt

turbacione vel sensualitatis in fortitudine eius scilicet maris vel mundi
Fluminis impetus letificat civitatem dei sanctificavit tabernaculum suum altissimus
ad literam hic describitur futurorum prenunciatio in spiritu prophetico. Litera est secundum
dictam exposicionem historice contingit quando filii israel erant in deserto primum autem inmane quod
deus fecit eis in exitu de deserto fuit transitus iordanis mirabilis. 2m fuit de-
structio chananeorum et filiis et per deinceps primum. 2o sunt ibi gesta que sunt gesta
quod dicit fluminis impetus id est cursus iordanis impetuosus letificat civitatem dei id est
letificabit populum israel qui dicitur civitas dei civitas enim est civium unitas. populus
autem israel erat primitus in cultu unius veri dei et in mundo vera civitas dei
quam civitatem letificat cursus iordanis duplex primo quia stetit ut populus transiret
per alveum siccum Iosue iii. Alio modo quia postquam transierat populus iordanem fluxit
iuxta cursum suum sicut ante fecerat Iosue iiii. Sanctificavit tabernaculum suum altissimus
hic accipitur tabernaculum pro archa scilicet continens pro contento sicut domus sit ecclesia ut quando
dicitur dilexi decorem domus tue bonitate primum in eo contentum Archam autem
testamenti tui deus sanctificat id est sanctitatem eius ostendit quia statim cum sacerdotes eam
portantes posuerunt pedes suos in aqua iordanis cursus aque stetit
sicut et qui exierunt de iordanis alveo cursus iordanis solitus primum agit ut
dictum Iosue iii et iiii. Aliter licet sic ostendit letificatorem flumen ecclesie per in-
fusionem spiritus sancti. 2o eius emendacionem ibi sanctificavit Primo dicit quod apostoli
et predicaverunt fidem Christi tunc flumen scilicet aque multe id est gentiles quod fluminis
impetus id est inundans et repentinus adventus Act ii factus est repente de celo sonus
et prima. Fluminis id est spiritus sancti qui a patre et filio sicut flumen a fonte et rivo
procedit Io vii qui in me credit flumina de ventre eius fluent aque vive. Hec
autem erat de spiritu quem accepturi erant credentes in eum letificat suis donis
et graciis civitatem dei id est populum fidelem unitum in fide Christi sanctificat per illud
flumen id est per spiritum sanctum tabernaculum id est ecclesiam militantem in qua sancti militant
vel civitatem dei id est ecclesiam militantem quia pugna est et testimonium dat letic-
Gal v fructus autem spiritus caritas pax gaudium quippe ubi est amor ibi est
leticia altissimus id est Christus altus secundum humanitatem altior secundum humanitatem unionem et unitatem
altissimus secundum divinitatem sanctificavit per illud flumen id est per spiritum sanctum tabernaculum
suum id est corpus virginis de qua carnem suam assumpsit Unde in ps in sole posuit
tabernaculum suum etc. Nota hic quatuor per dominum plenitudinem et hic in flu-
2o dandi principium quia in impetu. 3o dati efficacia in letificacione 4o
donum proprium in civitate quia tamen non civitatem babilonis letificat. Sed notatur
tria in emundacione per donum primum quia altissimus. 2o bonitatem quia sanctificavit
proprium quia tabernaculum suum Deus in medio eius non commovebitur adiuva-
bit eam deus mane diluculo. Id est deus in medio eius non commovebitur id est in medio
populi qui dicitur civitas dei ita quod diminuat eam subtrahendo suum auxilium id est
succursum adiuvabit eam deus mane diluculo id est valde principium et cito. Aliter licet
hic subditur causa scilicet emundacio civitatis conservata est dicit altissimus Christus sanctificat per
spiritum sanctum suum tabernaculum ergo deus est in medio eius scilicet in medio civitatis id est ecclesie
dei seu ecclesie fidelium protegendo a malo et roborando in bono equaliter
omnibus consulens et paratus ad omne auxilium non personas acceptans sicut quod in
medio est paria habet spacia ad omnes fines. Item sicut altissimus sanctificat tabernaculum
suum ab errore infidelitatis ad cultum suum et ergo deus in medio eius id est tabernaculi
existens sicut lignum vite in medio paradisi Gen iii et Mat xviii ubi duo vel
tres congregati sunt in nomine meo ibi sum in medio eorum scilicet ad protegendum a
malo et ad roborandum in bono sicut cor quod tenet et format partes terre. Ideo
tabernaculum seu ecclesia fidelium non commovebitur a veritate et a fundamento fidei
Mat vii edificavit domum suam etc. adiuvabit eam deus ad perficiendum de bono
in medio mane id est in principio boni operis quia non minime sine eius auxilio
possumus Phil ii deus qui operatur in nobis velle et perficere. diluculo id est
illuminacione gracia spiritus sancti Hebr x rememoramini pristinos quibus illuminati

tamen magnam sustinuistis passionem. Vel sic altissimus sanctificavit tabernaculum
i. corpus virginis per spiritum sanctum et deus est in medio eius id est ipsum tabernaculum
i. ipsa virgo non commovebitur a fide et caritate dei quia deus adiuvabit eam vultu
suo i. per illuminationem et gratiam spiritus sancti mane diluculo i. tempore gratie quando nox pre-
cessit et dies appropinquavit. Vel mane diluculo i. tempore nativitatis et iuventutis eius
Conturbate sunt gentes et inclinata sunt regna dedit vocem suam mota est terra.
Ad litteram hic denunciat destructionem chananeorum et aliorum in terra promissa habi-
tantium quia quando audierunt exsiccationem iordanis per transitum filiorum israel virtus omnia
dissoluta est cor eorum et non remansit in eis spiritus timentes eos unde dicitur conturbate
sunt gentes in terra promissa habitantes et inclinata sunt regna i. deiecta sunt
ab audacia et fortitudine sua. Et dicit regna in plurali quia xxv reges et unus
fuerunt debellati a iosue et filiis israel Josue xii capitulo. Dedit vocem suam s. deus
per sacerdotes de precepto eius in circuitu iericho tubis clangentes et in die
septimo ex tali clangore et populi clamore muri iericho funditus corruerunt
Josue vi et hoc fuit signum per terre motum adeo in misso id est subditur mota est terra.
Alia littera sic hic subditur predicatio quia tempore christi gentes et edificavit deus ecclesiam
conturbate sunt gentes i. mote ad penitentiam visis miraculis et multiplicatione fidelium
vel conturbate sunt gentes phylisteorum propter antiquam consuetudinem quam difficile erat
eis relinquere. Augustinus quamvis predicatur ad bonum non potuit tamen non esse
turbatio propter antiquam consuetudinem quam difficile erat eis relinquere. Dicit xix
factum est in diebus illis turbatio non minima, et inclinata sunt regna i. reges
regnorum per humiliationem ut adorarent verum deum, vel etiam regna que fuerunt
erecta per superbiam. Ysa. xlix vultu in terram demisso adorabunt te, dedit vo-
cem suam i. predicationem suam per apostolos et terra i. corda terrena gentilium et
aliorum amatorum huius mundi mota sunt ab infidelitate ad fidem veram
et ab errore ad viam veritatis. Job xxxvii super hoc expavit cor meum
et motum est de loco suo. Dominus virtutum nobiscum susceptor noster deus iacob.
Ad litteram quia terre motus de quo dictum est non contingit ex causa naturali sed divina
virtute id est sequitur dominus virtutum nobiscum susceptor noster deus iacob i. acceptator nostrorum
deprecationum. Alia littera sic hic ponit causam efficacie predicationis s. presentia dei
per incarnationem et dicit quia dominus dedit vocem suam i. predicationem per apostolos et tunc
corda gentilium mota sunt ab infidelitate quia dominus virtutum i. cui virtutes an-
gelice serviunt a quo dona virtutum fluunt est nobiscum familiariter cum predica-
toribus specialiter cum omnibus. Ysa. vii Ecce virgo concipiet et pariet filium et vo-
cabitur emanuel i. nobiscum deus et deus iacob est susceptor noster i. nostre nature de
stirpe iacob Johannis primo verbum caro factum est etc. Luce primo suscepit israel puerum suum.
Vel sic et ipse est deus specialiter iacob i. illorum qui virtutibus vitia supplantant et omnibus
quibus implet quod in iacob significatur. Venite et videte opera domini que
posuit prodigia super terram auferens bella usque ad finem terre. Ad litteram venite per
devotionem et audite per attentionem opera domini quia illud factum contigit virtute divina
non humana que posuit prodigia. In hebreo et in textu Jeronimi hebrayce solitudines quia
civitas iericho fuit posita sub maledicto ad reedificandum, ut habetur Josue
vi maledictus vir coram domino qui suscitabit et edificabit civitatem iericho etc.
auferens bella usque ad finem terre quia habitatores terre promissionis ita fuerunt de-
bellati per iosue et filios israel quod nullus audebat bellum movere contra eos sicut quia
dicitur Josue xi quievitque terra a preliis. Alia littera sic est pars psalmi in qua invitat
homines ad credendum et considerandum opera dei et dicit venite ad predicationem vel
venite ad fidem per devotionem. Ysa. ii venite ascendamus ad domum domini et
ad domum dei iacob, et illustrati per fidem, videte i. intelligite, opera domini
tempore incarnationis et gratie facta, que i. qualia et quanta posuit prodigia i. mira-
bilia quasi procul a digito quia non solent digito ostendi sicut alia communia
que solent fieri. Actuum iiii tuam extendas ad sanitatem et signa et prodigia
fieri per nomen filii tui, auferens bella s. spiritualia contra vitam fidei repugnantia,

qz per aduetu xpi gruiter ydolatria ptit dan ii lapis abscisus de monte sine
manibus prcussit statuam et ofregit usqz ad fine tre .i. ubiqz per orbe terraz
qz qre natiuitate xpi fuit pax in uniusa tra sic dt Ysa xxiiii a finibus
tre laudes audiuimus glam iusti Arcu oteret et confringet arma et scuta
conburet igni ad litteram quia pt tua arma no potuerit resistere filiis isrl
et qz ista fiebant vtute diuina id dr vacate et videte etc Aliter le sic hic ostit
modu quo auferentur bella et dt dns auferet bella usqz ad fine terre qz co
teret arcu .i. occultas con fidem insidias arcus enim de longe et ex impu
so vulnat Zach ix dissipabitur arcus belli et ofringet arma .i. aptas in
pugnatores et impugnatores fidei Osee ii arcu et gladium et bellum oteram de tra
et scuta .i. errorum defensiones et defensores Job xli corpus eius sicut dragon
qz scuta fusilia cobburet .i. annichilabit igni .i. p ignee spus sti cuius vtute
destruentur Deut iiii deus tuus ignis consumens est uel scuta .i. hereticos obsti
natos oburet igni .i. p ignee materialem et pus eos infernalem Vacate et vi
dete qm ego sum deus exaltabor in gentibus et exaltabor in tra ad litteram
vaca et videte per diligentem attentionem quia ego su deus tuus cui vtuti nemo
pt resistere exaltabor in gentibus in coru mirabili oversione et exaltabor in
tra qz per effectum videbitur quod nullus pt michi resistere Aliter legitur sic hic deus
inuitat ad osideratione magnitudinis sue et dt qz ego dns ostero arcum
et ofringo arma go vacate ab impugnationibus iudeis a carnalibus desideriis
a secularibus negotiis et videte .i. intellectu mentis cognoscite quia ego sum
solus et nullus alius est deus no vos sed imago dei no ydola que sunt
demonia Deut xxxii ego su deus et ps Exaltabor in gentibus per venationem
et predicationem qui quertentur ad fidem Ysa xi in die illa erit radix yesse
qui stat in signum ptorum ipm gentes deprecabuntur et exaltabor in tra sc
pmissionis .i. in iudea qm in fine mudi quertentur Pt arcedet homo ad cor altum
et exaltabitur deus Dominus vtutum nobiscum susceptor nr deus iacob Ad 2
istud est vsiculum filiorum chore ofitentium in fine psalmi se saluatos de tre
captiua diuina vtute Aliter le sic hic ondit vtusqz inuitationis fructum
et dt deus qui e dns vtutum angelicarum immo omi creaturarum nobiscum est per
benignam pntiam qz volens nos secu introducere ad gloriam Judith xiii con
te portas quia nobiscum deus est qui fecit magnam vtutem in isrl Et in comu
nem et susceptionem ab ipso qz suscipiet nos Je iii tu aut fornicata es
cu amatoribus multis tm reuertere ad me et ego suscipiam te deus iacob .i. de
populi supplantantium dyabolum resistendo ei carne domando et mundum contempnendo
Ephs vi no est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinem sz aduersus ptates
xlvi Omnes gentes plaudite manibus iubilate deo in Jeneb xlvi
voce exultationis Ad litteram titulus in hebreo ad victoriam filiis
chore psalmus Et pz sensus tituli in superioribus et potest in psalmo gratiarum actio
a filiis chore pro victoria futura sub iosue de populis habitantibus
in tra chanaan cuiusdam quia exprimitur hic adiua dei benefica in speciali que
no fuerat expressa in ps precedenti et diuiditur in duas ptes pro ptpo isrl ad dei
laudes inducitur 2o adest varo adducitur ibi quia dns pt dt omnes gentes .i. con
tribus isrl In hebreo gentium omnes populi et similiter in tercio Ibi hoc enim no gentes
conmuniter accipitur pro gentibus qui no erant de filiis isrl sed hoc nomen populi indif
ferenter accipitur pro iudeis et gentibus plaudite manibus in signum exultationis
Alia lra hec tangite manibus sz instrumenta musica in quibus laudes diuine
cantabantur a leuitis et in hoc etiam vocibus clamantibus id subditur iubilate deo etc
Aliter legitur sic In precedenti psalmo inuitat ad fidem catechumenorum dei hic inuitat
ad laudes eius dei fideles Titulus In fine pro filiis chore ps dauid et
est sensus iste ps dauid uel in psona sua uel in psona aplorum uel in psona
cuiuslibet fidelis loquitur editus pro filiis chore .i. pro filiis xpi crucifixi dirigi
tos in finem .i. in dei laudes ad quas finaliter sunt ordinati Augustinus videbimus
laudabimus amabimus ecce quid erit in fine sine fine Cassiodorus

Vel est laus dei pro conversione gencium. Intencio monet gentes ad laudem
dei pro sua conversione et dividitur quia primo monet ad dei laudem assignans multiplicem
laudis racionem. 2o ostendit christi laudandi sublimitatem ibi Ascendit deus
et dicit sic omnes qui conversi estis ad fidem non tantum iudei sed omnes gentes v-
naliter ex quo conveniens est vobis dei beneficium sic conveniens sit vobis laudis
officium ut dicit psalmista plaudite manibus i. exprimite bene et letitie quod est deum lau-
dare a quo sunt omnia bona. Ysa lv omnia ligna regionis plaudent manu
sic enim proprie dicitur iudeus qui floret sic arbor plaudit quando fructificat vel
plaudite manibus i. gaudete in bonis operibus evidenter iubilate deo fervente
corde exultando gaudio quod nec potest exprimi nec sileri. Ysa xliiii Iubilate
extrema terre in voce exultationis i. letantur gaudio oris in virtute spiritualibus
et devotis ut sic operibus lingua concordet ita voce exultationis debemus
laudare deum. Quoniam excelsus dominus terribilis rex magnus super omnem terram.
Ad 2 hic assignatur racio laudis divine ex sua excellencia et dicit quoniam excelsus
dominus est transcendit omnem intellectum creatum et per consequens omnem laudem vel ablativum
Ecc xliii benedicentes deum exaltate eum quantum potestis maior est enim omni
laude. 2o adducitur racio ex eius effectu cum dicitur terribilis scilicet hostibus unde et
magis exprimitur Subiecit etc. Alia lectura sic hic ponitur multiplex causa divine
laudis ex bone potencie sapiencie clemencie et dicit omnes gentes iubilate deo
leto corde quoniam excelsus est dominus qui licet humilis apparuit excelsus permansit li-
cet latuit sub carnis infirmitate. Hest xiii non est qui possit resistere vo-
luntati tue dominus omnium terribilis sapiencia iudicative ex iudicativa est i-
pse magna licet latuit sub agni mansuetudine in passione sed apparebit t-
erribilis in districta examinacione psalmista tu terribilis es et quis resistet tibi extunc
rex magnus in regiminis dignitate ex rex regum super omnem terram licet latuit
in derisione et crucifixione apparet tamen in gentium conversione. Rex super omnem
terram celestem terrestrem et infernalem. Apoc xix rex regum et dominus etc.
Subiecit populos nobis et gentes sub pedibus nostris. Ad 2 i. chananeos
et amorreos et alios qui habitabant in terra promissionis. In glosa aut pesti-
lenciat populos nobis i. pestilencia eos percussit pro nobis ut haberemus victoriam
et hoc sicut est pugnante Iosue contra eos. Iosue x cumque fugerent filios israel
et essent in descensu Bethoron dominus misit super eos magnos lapides de celo
usque ad azeca et mortui sunt multo plures lapidibus grandinis quam quos
percusserant gladio filii israel. Et gentes sub pedibus nostris hoc fuit impletum
in quinque regibus quos duxit iosue ad principes exercitus sui ite et ponite pe-
des super colla regum istorum et sequitur sic enim faciet dominus cunctis gentibus hostibus
vestris contra quos dimicabitis. Alia lectura sic hic ponitur causa laudis ab effectu
divine potencie et dicit Rex magnus super omnem terram subiecit populos i. gentes ex
ecclesiam degentes non tantum iudeos nobis i. universali ecclesie. Non recognoscit pert-
tinencia sibi subveniri. Ysa lx venient ad te curvi filii eorum qui humiliaverunt te gentes et dorsi re-
gum ... et non tantum subiecit nobis gentes sed etiam demones. Luc x
etiam demonia subiciuntur nobis et non tantum subiecit nobis populos et demones
sed etiam subiecit gentes sub pedibus nostris i. fecit eos humiles non rebelles.
Hebr xi Sancti per fidem vicerunt regna. Vel sic Excelsus dominus subiecit nobis
apostolis gentes qui de iudea primo populos i. gentiles ex apostoli passi et affli-
cti a suis scilicet iudeis honorati sunt ab alienis. Mat xiii non est propheta
sine honore nisi in patria sua. Vel populos i. quosdam de iudeis qui sub una le-
ge vivebant et gentes i. gentiles qui vivebant sine lege i. tales quales
fuit gentium. Vel sic moraliter subiecit populos nobis i. malos motus carnis
nostre et gentes i. vicia sub pedibus nostris ut sub affectibus nostris calcaremus ea.
Elegit nobis hereditatem suam speciem iacob quam dilexit. Ad 2 i. dicta
est terra promissionis specialis nostra hereditas eo quod ibi ... cuius dei
speciem iacob. In glosa hic terram gloriam iacob de hac enim fuit gloriatus iacob
patriarcha quia illa terra fuit sibi et semini suo promissa. Vel propter ibi iacob

Accipi pro ppl'o isrl' descendente a iacob et sic est sensus speciem iacob i terrā
speciosam quā dedit ppl'o descendenti de iacob quē dilexit . et istud pt re
ferri ad psonā prīcipalē iacob de quo malach' po iacob dilexi esau aūt
odio habui . Vel pt referri ad pplm descendentē de iacob q' fuit pplus pecu
liaris . Alij leg' sic hic ont' ethon honor pcatorū d's Rex magnus sup
omēz terram subiecit pplos nobis et elegit liberaliter Eph' po elegit nos an
mdi constitucōm sapiēt' et fideliter nobis fidelibz nō ppt' nra merita sed
ex sua grā dare ethalit' . ḡ hereditatē suā celestem sp' et sine fine possi
d' vitam etnā . Pa re po Regnauit nos in spe pcua in hereditatē incorru
ptā . aīas incorruptibilez . delectab' ḡ specm i pulcritudine iacob i ppli iam
quē dilexi . Nu xxiiij quā pulcra tabnacla tua iacob . . speciem iacob
i similes ipi iacob in fide quē dilexit . malach po iacob dilexi esau
aūt odio habui . Vel pt de aplis exponi sic elegit . s' aplos . Io xv
ego vos elegi et posui vos . elegit ḡo nobis aplos dare hereditatez suā
i gencium multitudinē . ps dabo t' gētes hereditatē tuā . sed ej modi he
reditatez speciem iacob i similes ipi iacob i xrianos in fide quē iacob di
lexit . malach po iacob dilexi etc' . vl quā hereditatē dilexit . Ascendit
deus in iubilo et dns in voce tube . Ad . l . iste ascensus fuit qn habita
victoria de ppl'is chananeis . scām pmissionē Iosue xi cessauit ḡ terra a
prelijs tunc filij isrl' posuerūt tabnaclm dei in silo ut hr' Iosu xviij
congregati ḡ sunt omēs filij isrl' in silo ibiq3 fixerūt tab' tm̄ testimonij
et fuit eis terra subiecta . Silo aūt est in sorte effraym que ē terra mō
tuosa . tabnaclm aūt fuit apportatū ibi de galgalis qui locus est
pe iordanē et sic dimissior p' qd portātes tabnaclm et archā ad
locū silo incedebant ascendo et per talē modū d' deus ascendisse ḡ
ppiciatoriū qd erat sup' archam erat qsi sedes dei sicut d' Exo xxv . illa
aūt deportacō fuit cū iubilo diuersarū laudū que cantabant' vocibz humanis
et musicis instrū' . Alij leg' sic hic ont' x' ascen' potenciā et inuitat
ad laudis frequenciā et d' p'q' qui x' deus et homo suā hereditatē glam
ex meritis operibz conquisit cūplus extitit ascēn' virtute ppa in celū nō pt
virtute aliena Eph' iiij . qui ascēd' ipē est et qui descendit . et hoc in
iubilo . i in admiracōe aplorū intuenciū in celum et exultacōe scitorū
sciū ascendenciū Ysa xl ij exulta terra iubilate montes laudez . benedic
dns ppls suos . et dns in voce sue tube i in manifesta angelorū exulta
cōne . sic tuba sonū dat manifestū Act' po viri galilei quid admira
Psallite deo nro psallite . psallite regi nro psallite . Ad . l . hic re
petit' laus dei de p'dictis beneficijs cū d' psallite deo nro . et po' q'ngies
psallite ad maiorē inuitacōm quiq3 librorū moysi p' iiij precepta . Alij le'
sic hic monet ad laudez x' ita eius ascensionē et d' psallite deo nro
scīē viuēdo psallite recte fortit' stando psallite regi nro iuste iudicā
do psallite vos spūali terra et prudent' regendo Vel sic psallite deo
nro i xpo s' diuinitatez et hoc ore psallite corde pa Cor' xiiij psallā
spū psallā et mēte . vbi mel in cera spūs in lra . lra em occidit s'
absq3 spūs sapore gustatur' psallite regi nro i xpo s' humanitatem
scdm quā rex est . igo psallite corde et ore . Cassio nō vacat qd psallite
totiens repetit' . qd' em quā vtile quā salubre sit opus qd tam crebra
voluit attencōe repetere Qm rex omnis terre deus psallite sapient'
Ad . l . qm rex oīs terre deus ideo est excellent' laudandus psallite sapient'
i matue et deuote et ut nō insolent' uel dissolute . alii le' sic hic ponit
causam et modū psallendi et d' psallite regi nro qm ipse est rex to
tius creature p' gubnacōm et oīs terre p' creacōnem generalem . psallite
nō sic istriones sed sapient' ut deo et cū sapore et maturitate Et pot
intelligi psallite denotans qd ex quinq3 sensibz debemus psallere visu
attencōnis . auditu exultacōnis . odoratu rumīacōnis . gustu deuocōnis

tatem in operibus virtutis vel corde ore opere consuetudine perseverantia. Regnabit deus super gentes deus sedet super sedem sanctam suam. ad litteram licet nunc regnum in pessimis appareat regnum suum in futuro iudicio deus sedens super sedem sanctam suam i. super operationem sanctorum modum predictum vel super celum empireum quod figurabatur per sanctum sanctorum in quo erat propiciatorium Exo xxv Ysaie lx sic hic ostenditur regni Christi latitudinem et dignitatem in inferioribus et superioribus Et dicit quod deus est rex omnis terre / ut supra ipse deus regnabit super gentes omnes quasi qui olim super unam gentem iam iudeorum regnat / sed quid est terra in comparatione ad celum quasi nichil / ideo subdit / deus sedens regnans super sedem sanctam suam i. super celos et omnes angelos ad dexteram patris Hebr. i sedet ad dexteram dei in excelsis et non quod talis sedes est magna quia dei / et est quieta quia ibi sedet / et est eterna quia sancta i. firma et est debita quia sua. Principes populorum congregati sunt cum deo Abraham quoniam dii fortes terre vehementer elevati sunt. ad litteram principes populorum xii tribuum israel congregati sunt cum deo abraham i. ad locum cultus dei in sylo ubi congregati sunt principes populi israel ut dictum est quia abraham pro rubro fidei unius dei predicavit seu confessus est aliis ad ydolatriam declinantibus quoniam dii fortes terre / isti sunt iudices israel de quibus dicitur Exo xxii diis non detrahes et principi populi tui non maledices / vehementer elevati sunt / fuerunt enim tunc exaltati quoniam terra fuit subiecta filiis israel et locus divini cultus in silo stabilitus Ysaie lx sic hic ostendit dilatationem regni Christi in gentibus conversis et claritatem maiorum de iudeis Et dicit deus sedens super sedem sanctam suam / et principes populorum i. principaliores gentilium congregati sunt per fidei unitatem Eph. iiii unus dominus una fides unum baptisma / cum deo abraham i. cum Christo qui est deus abrahe quia abraham credidit in Christum Matt iii abraham credidit et reputatum est ei ad iustitiam Ioh viii abraham pater vester exultavit ut videret diem meum et gavisus est / et sic facti sunt filii abrahe / Et impletum est illud Matt iii potens est deus de lapidibus istis i. de gentibus qui fuerunt duri suscitare filios abrahe / quoniam dii fortes terre i. maiores de iudeis s. scribe pontifices et pharisei qui erant quasi dii super terram per scientiam legis adeo ut scirent Gen iii Eritis sicut dii scientes bonum et malum / fortes per potestatem / vehementer elevati sunt per superbiam prima cor. viii scientia inflat / qui noluerunt apostolis credere nec Christo obedire et ideo apostoli conversi sunt ad gentes / Vel sic exponatur principes populorum i. principaliores de gentibus congregati sunt ad fidem et ad celestem beatitudinem cum deo abraham i. cum Christo qui est pater multarum gentium quoniam dii i. apostoli qui dicuntur dii propter miraculorum operationem Act xiiii dii similes facti hominibus descenderunt ad nos / fortes i. firmi in caritate dei Ro viii quis nos separabit a caritate Christi et fortes terre i. fortes contra terrenas adversitates et propter terrenam inhabitationem / vehementer elevati sunt per predicationis efficaciam ad congregandum populos ad fidem Luc ix egressi ibant per castella evangelizantes et curantes ubique / Et elevaverunt vocem suam et ideo elevati sunt in gloria. Ihesu fili david miserere mei peccatoris amen.

xlvii

Magnus dominus et laudabilis nimis in civitate dei nostri in monte sancto eius. ad litteram titulus in hebreo canticum psalmi filiorum chore et patet expositio ex eo quod prius dicitur quod iste psalmus loquitur de magnificentia civitatis Ierusalem et templi quod Salomon valde fecit magnifice edificari iii Reg vi ad dei cultum et honorem quod pudentes filii chore vel david secundum alios dixerunt Magnus dominus et laudabilis in civitate dei nostri i. in Ierusalem quam deus elegit ad cultum nominis sui ut habetur iii Reg vi in monte sancto eius quia in monte syon erat templum et regale palatium. Ysaie sic. In presenti psalmo monemur ad laudandum dominum sanctissimum ecclesie sic xxiiii / et quia laus non est fructuosa si non est in civitate sponsi i. in ecclesia et a civibus illius cantetur / ideo hic tractatur de commendatione civitatis sponsi cui consonat titulus qui talis est /

Psalmus cantici vel laus cantici filiorum vel filiis Chore in secunda sabbati. Ecce
sensus quod psalmus iste qui est cantici quia monet nos ad canticum et ad laudem civitatis
dei est filiorum Christi convenit. vel convenit filiis Chore ut ipsum cantent non
aliis in secunda sabbati id est pro confirmacione et dilatacione ecclesie facta in secunda sabbati prima
sabbati est dominica dies id est dies prima post sabbatum in qua surrexit Christus corporis re-
surrectione lucidissime cuius figura fuit lux in eodem die facta. Beda Secunda dies
sabbati est dies lune id est dies confirmacionis totius ecclesie qui post Christum surgit apostoli
confirmatos spiritu sancto. fundata est firmiter ecclesia et dilatata per totum mundum
cuius figura fuit firmamentum eodem die factum id est confirmacione quo ecclesie sive
civitatis spiritualis est laus et canticum in hoc psalmo. Ad quod ipsi est commendacio
civitatis. Inventus ut hostes ecclesie amplificent et dilatent. Et dividitur primo
ponitur ecclesie commendacio a fundacione et firmitate. secundo ab gracia actione de modo
et ordine fundacionis ipsius ibi Suscepimus deus etc. Primo dicit Magnus dominus Christus qui est
dominus omnium creaturarum [illegible] magnus potens operando. laudabilis
suaviter gubernando. nimis quia laudandus est sine fine. Et plus laudandus
quam homo [illegible] cogitare in civitate. Glosa ordinaria non in babilonia
que est civitas malorum sed in civitate dei nostri id est in ecclesia in qua est vera
[illegible] laudacio que est sita in monte sancto eius id est in altitudine contemplacionis
dei super quem posita non potest abscondi in monte Syon sancto id est firmo eius hic est
in Christo qui est fundamentum civitatis spiritualis seu ecclesie. Ysaias ii In diebus
illis erit preparatus mons domini in vertice moncium. Prima ad Corinthios iii Fundamentum aliud
nemo ponere potest preter id quod positum est ihesus Christus. Nota hic unde debet laudis de-
bitum quia laudabilis. medium quia nimis. locum quia in civitate dei. Ecclesiastici xliii Ter-
ribilis dominus et magnus vehementer et mirabilis potencia ipsius glorificantes cum
quantumcumque potestis supervalebit adhuc. materiam quia est omni laude. Fundatur
exultacione universe terre mons Syon latera aquilonis civitas regis magni.
Ad litteram fundatur exultacione universe terre. Lyra istud exultat in templi et civitatis e-
dificacione et consummacione. nichil [illegible] de aliis terris [illegible] veniebat ad templum
causa devocionis. mons Syon latera aquilonis quia mons Syon est in parte aqui-
lonari civitatis Ierusalem. Alia lectura sic hic commendatur civitas ab amplitudine
et describitur amplitudo templi. Et dicit Civitas dei nostri id est Ierusalem fundatur
cum exultacione universe terre istud et templi edificacio. mons Syon qui est a parte
australi civitatis. latera aquilonis que sunt ex alia parte civitatis. ex istis
terminis ex quibusdam extremitatibus fundata est cum exultacione Ierusalem civitas
regis magni. Cristus sic Civitas dei nostri id est ecclesia militans et demum tri-
umphans fundatur in fide catholica et eius [illegible] ad Ephesios ii Iam estis cives
sanctorum et domestici dei superedificati super fundamentum apostolorum. exultacione
universe terre id est ex tali fundacione ecclesie in fide catholica universa terra habet exul-
tacionem quia fides dirivata a Ierusalem ad alias partes terre et hoc est eius causa
exultacionis. vel exultacione universe terre id est qua fides est dilatata. Actus xiii
Audientes gentes gavise sunt et glorificaverunt verbum dei per universam regio-
nem. Alia translacio habet dilatans exultacionem universe terre. Iohel ii Noli timere
terra sed exulta et letare quia magnificavit dominus ut faceret. Vel sic Civitas
dei id est ecclesia fundatur exultacione universe terre ita quod quilibet debet gaudere de
alienis bonis tamquam de propriis. Augustinus mens bona de bono quod in alio
conspicit tamquam de proprio vestitu hilarescit. mons Syon id est prelati iudaici ad fidem
conversi. et latera aquilonis id est partes ipsius gentiles prius demonia colentes est
civitas regis magni id est Christi qui est rex super omnes reges. Apocalipsis. quia de ex iudeis
et gentibus constructa est ecclesia catholica Christi. Deus in domibus eius cogno-
scetur cum suscipiet eam. Ad litteram deus in domibus eius cognoscitur quia in edificiis ad
divinum cultum deputatis non solum fiebant sacrificia sed eciam ibidem vigebant
doctrina legis et prophetarum et in sancta sanctorum dabantur responsa divina. unde et Christus
reperitur in medio doctorum in templo. cum suscipiet eam pro incolumitate
civitatis ad hanc custodiam. unde in textu. Ibi scietur deus in domibus eius
agnitus est in auxiliando. Alia lectura sic hic probat quod ecclesia catholica.

dilatabitur cor. deus qui est fundator huius eccle agnoscetur per fidem in pmi
et imagulor operacom. et in filius per spem in domibus eius barys scz
pticulariby ecclis que sunt urbs eccle pticulares tanquam domus unitu ciuitatis
vel in domibus eius i in cordibus iudeorum et gentilium. vel in domibus id est distinctis
ordinibus virginum viduarum et coniugatorum. Jere xxxi omnes cognoscent me a
minimo usque ad maximum eorum dicit dominus. in suscipiet eam i qui deus suscipiet hu-
manam naturam sibi vniendo tunc cognoscetur in ecclia sua vel sic cum suscipiet
eam scz ecclam sanandam tenendam et saluandam ut per custodem filium ut
medicus infirmum in curam et custodiam et finaliter ad gloriam. Leui. iii. Leuite ad
me et ego suscipiam te et hoc ex sua benigna voluntate vel cum suscipiet
eam ad eternam beatitudinem. Ps. lxxix. Cum lumen post suscipiet gloria. Quoniam
ecce reges congregati sunt conuenerunt in vnum ad literam multi reges au-
dientes famam salomonis venerunt ad audiendum eius sapientiam et ad videndum
eius ciuitatis magnificentiam. Ali. le. sic hic ondit congregacom ad fidei
vnitatem. et dicit quia dominus eliget sibi ecclam tunc agnoscetur a membris eius
quia ecce ad ecclam ecclam prouocando reges nedum minores inferiores homines.
sed nobiles eius ciuitatis seu eccle congregati sunt in fidei vnitate. et ista
sunt lata acquisicionis de quibus supra dictum est. Ysa. lx. omnes isti congregati
sunt venerunt tibi. conuenerunt in vnum i concordati sunt in vnum scz ut habent
vnum caput eccle xpm qui est caput et fundamentum eccle. vel conuenerunt
i simul venerunt in vnum. i ad vnum i xpm qui est caput eccle. Ephe. iiii
vnus dominus vna fides. vel sic quia ecce reges terre congregati sunt contra xpm
ecclam tamquam exercitus contra hostem. conuenerunt in vnum ut delerent eam. Ecc. ix. Ci-
uitas parua et pauci in ea viri. venit contra eam rex magnus et. Ps. (?) expo
de Epiphania. Ipsi videntes sic admirati sunt conturbati sunt commoti
sunt tremor apprehendit eos. ad l. quia maiora videbant quam audierant
et ideo multum admirabantur ut de regina saba. iii. Reg. x. conturbati sunt et co-
moti sunt quia ipsi ut salte multi eorum iudeorum perusi turbabantur ut dicunt
isti tremor apprehendit eos timebant de suis regnis expelli per potenciam
salomonis. Ali. le. sic hic ondit admiratorem de mirabilibus dei. et dicit ipsi
videntes scz miracula in ecclia sic reges tharsis videntes stellam ducentem ad
puerum ihm et matrem eius et gloriam. sic admirati sunt de miraculorum magnitudine.
Ysa. lx. tunc videbis et afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum. Luc. secundo
omnes qui audierunt admirati sunt. conturbati sunt videntes errorem quem tenuerunt
et veritatem quam negauerunt. Ps. torrentes iniquitatis conturbauerunt me. commoti sunt
herodes et alij sui familiares timentes perdere regnum. vel commoti sunt i simul
moti sunt ad bonum transeundo per penitenciam. Jere. iiii. vidi montes et ecce mouebantur
tremor offense dei iudicij districti penarum infernalium. apprehendit eos fortiter
timendo. Job xxi. cum recordatus fuero pertimesco tremor concutiet carnem meam.
vel prius hoc refertur ad iudeos. ibi dolores ut parturientis. In spiritu ve-
hementi conteres naues tharsis ad l. quia torquebantur doloribus multis ideo subdit
ibi dolores et. In spiritu vehementi conteres naues tharsis. istud refertur ad iosaphat
regem iude quia ad similitudinem salomonis fecit naues ad afferendum aurum de
ophir. sed tempestate insurgente confracte sunt. eo quod contraxerat amiciciam
cum ochosia rege israel pessimo ut habetur. ii. Paralip. xx. Ali. le. sic hic ondit
fructum doloris de peccato scz remissionem peccatorum. et dicit ipsi videntes miracula
xpi in ecclia dei commoti sunt ad penitenciam timentes penam inferni. ibi i in eis
iudeis penitentibus et in gentilibus fuerunt dolores ut parturientis. sic enim
puer cum delectacione concipitur sed cum dolore emittitur. sic et peccatum. Ysa. xxvi.
sicut que concepit cum appropinquat ad partum dolens clamabit in doloribus suis
sic facti sumus a facie tua domine concepimus et quasi parturiuimus et peperimus spiritum
salutis. vnde aliqui iudei videntes in xpo scripturas esse impletas. vehemen-
tissime doluerunt de suo dolore. ergo ibi erant dolores ut parturientis.

in spu vehemti i in ira maxia ut d' scolastica. Ysido'. Tyrus, Ceodes atriunt
naues tarsis in qbus transierut magi p alia viam in sua regionem veniendo
ysaie xix. sic frementis leonis ita ira regis. uel sic in spu vehementi i i spu
sco qui vehemens illabitur animo. Act ii. factus est repente de celo sonus tanquam spi
conteres naues tharsis i. mentes hominum diuisa et vana in hac mundo ingredienti
vel naues tharsis i. superbiam gentilium et aliorum. Vn tarsis idem est quod ma
naues quo tarsis sunt naues maris i mundi quod est mare magnum et isti sunt
infideles qui circumferuntur omni vento doctrine. tales spus scus conterit contri
uit. Tarsis significat mentes i mundo diuisa et vana explorantes. Sicut
audiuimus sic vidimus i ciuitate dni virtutum in ciuitate dei nri deus fundauit
eam in eternum. Ad litteram. Ista verba hominum tempore salomonis exierunt qui videntes
magnificentiam ciuitatis illius dicebant se vide impleuit quod a filiis Chore
et aliis prophetis audierant esse predictum. Alia lectura sic pro deum e de regni
tate regis ciuitatis regentis. Hic agitur de felici ciuium huius ciuitatis. Et
dicitur sic in celo. sicut audiuimus a prophetis et per obedientiam. sic vidimus per fidem
esse impletum. in ciuitate dni virtutum angelorum quia ibi custodes angeli
deputati. in ciuitate dei nri i in ecclesia militante et demum in supercelestis
sunt enim deus virtutum angelorum et deus nr i hominum quia sunt vtrosque pie lu
cidos ut reuoluit libri Innocentii prophetiam. Spus dni super me eo quod vnxit
me et dixit hodie completa est prophetia in auribus vestris. ergo in ecclesia sunt au
dientes per obedientiam et videntes per fidem. extra vero sunt surdi et ceci.
deus fundauit eam in eternum i quamdiu mundus durabit non ad tempus sicut taber
naculum moysi et templum salomonis. Lc xvii. Ciuitas ecclesia i eccla
in sempiternum i quamdiu mundus durabit et nunc transfertur i ciuitatem supernam.
Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Ad litteram quod i templo
a salomone edificato dabantur diuina responsa et alia beneficia. Alia lectura sic
hic agitur de gratiarum actione et dicit sicut audiuimus sic vidimus i ciuitate dni
quia suscepimus deus misericordiam tuam i. xpm filium tuum misericordem i die purificatio
nis manibus Simeonis. Luc ii. accepit Simeon puerum et c. in medio templi ma
terialis s. vel sic suscepimus deus misericordiam tuam non tantum sacramenta sed
rem sacramentorum i gratiam qua sumus iustificati. Rom xi. aliquando autem et
vos non credidistis deo. nunc autem misericordiam consecuti estis in medio templi tui
i in medio mundi. templum enim dicitur quod tectum amplum. vel in medio templi
i ecclesie ex omnibus congregate. deus enim in medio consistit. Ysa xli. In medio
camporum fontes aperiam. Secundum nomen tuum deus sic et laus tua i fines
terre iustitia tua plena est dextera tua. Ad litteram. sicut nomen tuum deus quod est im
mensum sic et laus tua i fines terre diffusa est. Vn dixit dauid. Psalmo
xxii. domus quam edificare volo dno talis debet esse ut i omnibus regionibus
nominetur. Alia lectura sic hic post formam gratiarum actionis et dicit suscepimus deus
misericordiam tuam et propterea s. hoc quod nomen tuum s. deus est diffusum in fines terre
ita quod nullus qui hoc nomen audit quod est deus ignorat quod deus est. ita et
laus tua est diffusa i fines terre i per totam terram a sanctis tuis qui portant
vbique nomen tuum et dant laudem et gloriam in ecclesia fidelium. Malach.
primo. A solis ortu usque ad occasum magnum nomen meum in gentibus. Vn
bernardus Apostolus laudat suum auctorem egrorum medicum, prophetiarum egenis benefi
cium liberalem, reuis pium saluatorem. Ps. A solis ortu usque ad occasum et c.
dextera tua i filius tuus est plena i plenus iustitia i veritate. Ioh primo
plenum gratia et veritate. uel dextera tua i vita eterna est plena iustitia
i eis iustis et bonis qui diu iustitiam. emphatice seu abstractiue completa
Vn Mat xxv. Et statuet edos a sinistris et agnos ponet a dextris
vel iustitia qua peccatores iustificas et reddis vnicuique in vita sua
quod est valde laudabile. plena est dextera tua idest tua potentia.

Letetur mons sion et exultent filie iude propter iudicia tua domine. Ad
literam i. habitantes in eo propter loci magnificenciam et exultent filie iude
ciuitates iude propter iudicia tua domine. per que subiecisti nobis gentes in circuitu
nostro. Alii legunt sic. hic subdit [illegible] ad bonum operandum exhortacio et exhor
tatur eciam de iudeis et de gentibus. Et dicit quia dextra dei plena est iusticia quo
mons sion i. habitatores eius letentur quia doctrina christiana ibi accepit ex
ordium et filie i. ciuitates iude in quibus christus predicauit exultent propter iudicia
tua domine quia iuste iudicas malos condempnando et bonos saluando. Vel sic
letetur mons syon i. maiores iudei qui dicuntur mons quia primi radios
veri solis acceperunt. et exultent filie iude i. minores de iudeis instituti sic.
filie. Vel sic letetur mons sion i. ecclesia triumphans que est in monte celestis
patrie. et exultent filie iude i. fideles ecclesie militantis. vel letetur mons sion
i. scilicet a terra per contemplacionem eciam eleuati letentur intus in corde spe
culantes. et filie iude i. animo sua prima et laude dei confitentes exultent
exterius ore confitentes. Ysa. xii. Exulta et lauda habitacio sion. propter iudicia
tua occulta domine quibus aliquos elegisti alios reprobasti. Malachie primo
Iacob dilexi esau odio habui. vel quibus gentes elegisti iudeos repulisti.
Ro. xi. O altitudo sapiencie et sciencie dei quam incomprehensibilia sunt iudicia eius.
Vel mons sion i. ecclesia generalis que deum speculatur non velata facie sicut
sinagoga sed reuelata facie. et filie iude i. mulieres de quibus ortus est
christus. Hebr. vii. manifestum est quia de iuda ortus est dominus. letentur intus exul
tent exterius propter iudicia tua facta domine in quibus fiet separacio malorum a
bonis. Ps. tunc exultabunt omnia ligna siluarum etc. Circumdate sion et conple
ctimini eam narrate in turribus eius. ad literam validis muris et propugna
culis. narrate in turribus eius laudes dei cuius beneficiis liber fuit. Alii legunt sic
hic docet quid nos debemus habere ad proximos dicens. filie iude i. omnes con
fitentes veram fidem et laudes dei circumdate i. munite et defendite sicut
muri ciuitatem et sicut speculatores castrorum. Reg. xv. Circumdabo domum meam
ex hiis qui militant mihi. syon i. viros contemplatiuos et ad cultum dei de
putatos. vel ecclesiam dei de cunctis fidelibus que est ecclesia dei. et complectimini
eam brachiis caritatis i. diligite eam eciam seu fideles deo seruientes
sicut ioseph amplexus est fratres suos. Gen. xlv. narrate virtutes fidei et lau
dem dei in turribus vestris vel in turribus vestris i. de doctrinis sacre scripture.
quas ab apostolis accepistis et a sanctis prophetis et a doctoribus sanctis qui sunt alti
sicut turres per vitae perfectionem. Ysa. xl. super montem excelsum ascende tu qui
euangelizas sion. vel sic vos prelati et doctores circumdate sion i. sol
licitudine [illegible] de hiis qui vident deum per fidem i. de ecclesia christiana
et complectimini per magis [illegible] [illegible] ad [illegible]. narrate i. instruatis
in fide et in moribus in turribus eius i. ondatis eis exempla virtutum et bonorum
operum. Ponite corda vestra in virtute eius et distribuite domos eius ut enar
retis in progenie altera. ad literam ponite etc. totum ei attribuendo et distribui
te domos eius i. distinctas officinas disponite ad gloriam dei ut enarretis in pro
genie altera i. filiis vestris succedentibus dei beneficia. Alii legunt sic hic docet
quid debet se habere ad deum omnem amando et laudando. Et dicit complectimini sion
i. diligite ecclesiam dei et ponite corda vestra in virtute eius i. in potestate ecclesie
que regitur virtute spiritus sancti. vel ponite non [illegible] opera in laude et amore
dei eius. sed corda vestra in virtute eius i. in caritate dei qua tamquam veste in
duamini et in virtute spiritus sancti qua confirmemini. Nota caritas dicitur virtus
simpliciter quia est forma aliarum virtutum et est maior. Cor. xiii. Horum autem
maior caritas. vel per virtutem eius intelligit dona spiritus sancti scilicet fortitudinis
sciencie sapiencie etc. Luc. vlt. manete donec induamini virtute ex alto. et dis
tribuite i. diuidite et ordinate non vendite gradus dignitatis et officia

cuius scilicet ecclesie vel ecclesiarum per domos id est hominibus diuersarum nacionum tribuite non
vni tantum prelata vel missa vt sic enarretis et enarrare faciatis misteria fidei
et magnalia dei in progenie altera hoc est non tantum generacioni iudeorum sed etiam
generacioni gencium Marci vltimo Euntes in mundum vniuersum predicate vel vt enarretis
id est enarrare faciatis in progenie altera id est in generacionibus succedentibus hoc quod sequitur
quoniam hic est deus deus noster / vel sic distribuite id est distinguite prudenter et ...
domos eius quia quidam videntur esse domus eius et non sunt scilicet que habent formam tantum
Sed domus eius est que non formam habet picture vt congregacio iustorum vt sic
enarretis magnalia dei et misteria fidei in generacione altera id est in congregacione
bonorum non malorum incorrigibilium et narracionum contempnencium Mathei xv non
est bonum sumere panem filiorum et dare canibus etc. vel distribuite domos eius
id est mundos de congregacionibus eius vt vnus preficiatur ad vnum populum sic petrus super
iudeis / scilicet alter populo vt scilicet paulus gentibus sic distributum fuit Galatas ii ideo
vt enarretis in progenie altera usque ad posteros hoc quod sequitur Quoniam hic
est deus deus noster in eternum et in seculum seculi ipse reget nos in secula. Ad literam
et vt enarretis vnus filius beneficia dei quoniam hic id est ipse est deus deus noster vel
sic hic post tantas laudes scilicet creacionis et gubernacionis et narracionem progenie
altera quoniam hic xpistus est deus omnium per creacionem per caritatem / deus noster per incar-
nacionem et redempcionem Baruch iii hic est deus noster non estimabitur alius aduersus eum
et scilicet post hoc in terris visus est et cum hominibus conuersatus est / in eternum non ad tempus
sic incipit sicut qui reputacione hominum fuerunt dii ad tempus / sed in seculum seculi
id est in hoc seculo et in futuro Psalmus a seculo et in seculum tu es deus / ipse reget
nos ne deficiamus in essendo quia ipse est vita / ne fallamur in credendo quia ipse est
veritas / ne erremus in operando quia ipse est via Johannis xiiii Ego sum via veritas et
vita ipse reget nos in secula id est semper Phil. iii ... Invocat omnis videre et
saluatorem deum **Alia exposicio ad literam bona et est mistica vt se-**
cundo post ipsius determinacionem 2o eiusdem ... adimpletorie ubi sic audiuimus
Ps. Magnus dominus et laudabilis nimis et hoc ex suis magnis beneficiis
in ciuitate dei nostri scilicet ierusalem que fuit electa ad cultum dei in monte sancto eius
quia in parte ciuitatis in qua est mons syon erat templum diuino cultui deputa-
tum / et ideo dicitur mons sanctus quia sanctum in vna regione tantum vel sic diuino cul-
tui deputatum / et quia vestes sacerdotales diu sancte id est deputate diuino cultui
in locis autem istis fuerunt beneficia ad dei laudem exhibita Letetur exultacione
scilicet in fide catholica per xpistum ibidem predicatam in ipsa persona et miracula fecit
et passus per apostolos Luce vi exultacione vniuerse terre id est ad exultacionem vniuerse
terre quia fides katholica de ierusalem ad alias partes orbis per predicacionem apostolorum
et discipulorum xpisti est diuulgata sicut quia dictum fuit Ysaie ii de syon exibit lex
et verbum domini de ierusalem quod est causa exultacionis fidelibus cunctis / mons syon
latera aquilonis quia mons syon est in aquilonari parte ciuitatis regis Deus in
domibus eius cognoscetur / xpistus enim deus et homo in templo fuit cognitus a simeone
iusto et ab anna prophetissa et ab aliis fidelibus cum suscipiet eum scilicet ierusalem per-
mouendo eum ad eternam gloriam / in consolacione / in ... / in auxiliando Quoniam
ecce reges terre congregati sunt etc. / isti fuerunt tres reges qui venerunt ad adoran-
dum xpistum natum Ipsi videntes admirati sunt videntes scilicet stellam ducentem
et puerum ihesum et matrem eius admirati / conturbati sunt commoti sunt / istud
refertur ad herodem regem et suos fautores qui audientes verba regum
de xpisto fuerunt valde conturbati Mathei ii audiens herodes rex turbatus est etc.
Et quia aduentus regum fuit causa turbacionis herodis et suorum ideo scriptura
sub vno contextu loquendo de regibus euntibus xpistum adorare transit ad
loquendum de herode et suis fautoribus quorum cor concussit / tremor apprehen-
dit eos eo quod herodes timuit regnum suum perdere Et quia ex hoc nimis
torquebatur ideo subditur Ibi dolores vt parturientis etc. / istud potest referri
ad dolores matrum quarum filios herodes occidi fecit propter xpistum Mathei ii

In spu vehementi conteres naues tharsis In hebr. et in trisl. / Hec iux hebr. h'
in spu vrediuis .i. ab uro vtis / herodes enim audiens quod magi redyssent
in terram suam per mare in nauibus tarsis iratus eas succendit ut dicitur in histo
scolastica .i. ibi dicit quod tunc fuit adimpleta prophetia ista / Sicut audiuimus sic u
filiis chore et aliis prophetis sic vidimus adimpletum xpi misterium in ciuitate
domini virtutum .i. angelorum / angeli enim semper post reuertentes dominum cultus frequenta-
bant locum illum / deus fundauit eam in eternum / quod xpc deus ergo fundauit eam in fide
catholica ut predicantur que fundatur stabilis est in eternum / Suscepimus deus misericordiam tuam
in medio templi tui hoc fuit adimpletum quando xpc puer quod erat misericordia dei summus cum
sancti fuit ibi oblatus et postea erat crescens doctus / Secundum nomen tuum deus
/ secundum magnitudinem nominis tui que est infinita / sic et laus tua in fines terre
/ diffusa est per orbem terrarum per predicationem iusticia plena dextera que continet in virtute
eruditam / plena est dextera tua .i. operacio seu largitas tua per quam per orbem
est diffusa / Letetur mons sion / unde doctrina euangelica accepit exordium ut
predictum est et exultet filie iude .i. ciuitates iude in quibus predicatur xpc in propria
persona propter iudicia tua domine per te eis denunciata / Circumdate sion et hic
describitur dominus impletoris promulgatoris que facta est per apostolos quando adimplentes
xpi misterium constanter publicaturi in iherusalem et ciuitatibus propinquis et remotis
secundum quod dicitur act. i. et eritis mihi testes in iherusalem et in iudea et samaria et usque
ad ultimum terre / et hoc est quod dicitur circumdate sion quod in monte sion ubi erat tem-
plum et etiam in aliis locis per iherusalem constanter discurrentes publicando fidem
xpi et miraculis confirmabant in tantum quod in plateis ponebantur infirmi ut ve-
niente petro saltem umbra illius ut act. v. narrate in turribus eius .i. publice
et manifeste sicut preconis clamantes in turribus auditur de tota ciuitate / Ponite
corda vestra in virtute eius .i. ipsius xpi in cuius virtute magnalia facie-
bant apostoli ut habetur in actibus apostolorum et distribuite domos eius .i. ordina-
te loca ad cultum ipsius quod fecerunt apostoli post in iherusalem et in ciuitatibus iudee
postea in orbe terrarum ut habetur in actibus eorum ideo subdit ut enarretis .i. pre-
dicetis altera .i. in gentibus que erat altera progenies a iudea / quod post predicauerunt
apostoli et discipuli xpi iudeis et postea gentilibus per orbem terre quando predicauerunt
et hoc omnino tunc subdit / Quoniam hic est deus scilicet xpus cuius diuinitatem predicauerunt
deus noster quod esse dedit nobis et non solum per gratiam sed etiam in futuro per
gloriam ideo sequitur in eternum et in seculum seculi ipse reget nos in secula / Hebr.
autem dicit ipse reget nos suauiter quod diuina prudentia attingit a fine usque
ad finem fortiter et disponit omnia suauiter etc. / Trans. autem in trisl. iux hebr. dicit
ipse reget nos in morte quod tunc magis apparebit quod ipse est rector xpianorum
in hoc quod defunctis impendimus auxilium habebit specialem curam eorum / Rabi
autem hiis duositatem in littera ista est quod in hebr. sic habetur ipse reget nos
almuth / almuth autem stat super morte vel in morte si sunt due dictiones
aut sit una dictio sic stat sola in per sunt est etiam gentis / Et in uersione
in loco eius hebr. dicit suauiter eo quod homo puerum paruulum ducit in sua-
uitate et non in rigore / sicut quod dicit Ra. Sa. super locum istum / Trans. dicit quod almuth
est una dictio ebraica et non due / Sancta katherina ora pro me p.

Audite hec omnes gentes auribus percipite omnes qui habitatis orbem
Ad laudem titulus in hebr. ad uictoriam filiis chore psalmus / et patet
sensus ex predictis et diuiditur in duo primo ponitur prohemium / secundo tractatus
ibi et audite hec omnes gentes quod dicit quod est hic ducendum
utile est pro homine omnium omnes auribus percipite .i. aure cordis et mentis
Aliter sic hic agitur de iudice quod rex impius pravitatibus adherentes condem-
pnabit titulus in fine filiis chore / Psalmus dauid .i. hic psalmus quando est prius dauid
fit actoris dirigens nos in fine .i. in xpm cantandus est a filiis chore .i. a fi-
liis xpi ut in eis lenita tempestate timore legitur anchora metus pondus
timoris / vel filiis chore .i. mundi contemptoribus sicut xpc contempsit ut finis

contempnant cum audierint que dicuntur contra amatores mundi Luce xvi est eis ut yuc-
mens ex periculo dampnacionis amatorum mundi. Intencio est monere ne elati g-
pervenerint in mundo. Et dividitur psalmus: facit attentos ad audiendum. 2o subiungit dic-
ta. Ubi autem dicitur primo dicit omnes gentes audite hec que sequuntur quia utilia sunt
omni homini omni. Eccli. xxxii: ubi non est auditus non effundas sermonem, percipite
idest intelligite auribus cordis seu mentis que dicuntur. Ablativus est non inserit audientes
omnes qui habitatis orbem universum q.d. audite exterius percipite intelligendo in-
audiatis ergo iniusti ut peniteant, penitentes ut confirmentur, perfecti ut profi-
ciant, iusti ut delectacionem habeant. Quique terrigene et filii hominum simul in
unum dives et pauper. Ad 2 quique idest quarumcumque nacionum et statuum simul
idest in unum dives et pauper. Alia littera sic habet omnes qui debent audire et dicit audite omnes qui
idest omnes terrigene idest qui estis terrene nature. Gen. 2: formavit deus hominem de limo
terre. filii hominum idest de natura racionali ut terrigene idest mali terrenis adherentes et fi-
lii hominum idest racionales et boni simul idest pariter in unum idest una voluntate venite ad
audiendum. dives terrigena superbus pauper filius hominis humilis. Ecce qui [illegible] su-
fficit omnium. Sic bonos et malos vocat omnes ad audiendum sine accepcione persona-
Nota quod triplex citacio facta est ad audiendum. Prima ibi audite, 2a ibi percipite, 3a ibi
quique terrigene quia si semper contemptus dabitur diffinitiva sentencia. Aliter nota secundum di-
versitatem utriusque unus est filius hominis scilicet unius hominis cum est xpc quod in de una homine scilicet de
beata virgine natus est. Os meum loquetur sapienciam et meditacio cordis mei pru-
denciam. Ad 2 hic reddit attentos ex dictorum commendacione cum dicit os meum lo-
sapienciam que est noticia de altissimis et meditacio cordis mei prudenciam que
est doctrina de agibilibus humanis. Alia littera sic habet omnes quid audire debent quia
sublimia et utilia et dicit audite omnes gentes quia os meum loquetur sapienciam
que est noticia de divinis et de altissimis sicut de ipso. Prima Cor. i: Predicamus nos xpm
tamquam xpm dei virtutem et dei sapienciam et meditacio cordis mei prudenciam
que est doctrina de agibilibus humanis et pertinet ad mores et est valde util-
Prov. ii: Si inclinaveris prudencie cor tuum intelliges timorem domini. Ergo nullo-
ciens oris debet esse sine meditacione cordis propter periculum stultitie in loquendo, nec
meditacio cordis sine locucione oris propter dampnum inutilitatis in tacendo. Eccl. xxi:
In corde sapiencium os illorum. Inclinabo in parabolis aurem meam aperiam in
psalterio proposicionem meam. Ad 2 hic reddit dociles ex modo loquendi cum dicit inclinabo
in parabolis aurem meam idest applicabo intellectum meum ad intelligendum verba legis
et prophetarum que frequenter sunt parabolica et tunc potero lucide aliis tradere. Ipsa
intelligens aperiam idest lucide tradam in psalterio proposicionem meam. Et dicit in psalterio quia ipse
David erat aptus decantare in tali instrumento. Alia littera sic habet post dictorum audi-
Et dicit inclinabo in parabolis idest ad parabolas aurem meam idest applicabo intellectum meum
ad intelligendum verba legis et prophetarum que ut frequenter sunt parabolica. Vel sic In-
clinabo per humilitatem in parabolis idest ad parabolas vitandas in quibus loquitur aurem
interiorem scilicet cordis. Parabola grece dicitur similitudo latine. Et dicitur in parabolis
quia quod intus videtur per speculum per speciem non potest videri oculis. Etiam de rebus extremis
et infirmis similitudo parabola. Non dicit inclinabo et etiam propter humilitatem quia humi-
libus fit revelacio. Luce x: Revelasti ea parvulis. aperiam idest lucide tradam in
psalterio proposicionem meam. Vel sic aperiam idest manifestabo in psalterio idest in verbo opere
non verbo loquendo tantum bona sed opere implendo, quia psalterium dicitur a psallendo que
tangere proposicionem opere meo statim q.d. quod ore predicabo opere adimplebo. Eccli. iiii:
Noli citus esse in lingua tua et inutilis et remissus in operibus tuis. Multi enim bonum
proposuerunt bonum sed non psallerunt aperiendo proposicionem. Cur timebo in die mala
iniquitas calcanei mei circumdabit me. Ad 3 hic [illegible] mortem quadam [illegible] et sol-
ibi qui confidunt. Est autem quidam de extremo iudicio quod erit terribile iniustis qui
videbunt vindictam de peccatoribus et ideo ipse monet quemlibet dicens cur timebo in die
mala idest in die iudicii quia frequenter vocantur dies mala in scriptura veteris et novi
testamenti et loquitur in persona omnis humani in quo sunt plures mali quam boni.
Eccl. i: Stultorum infinitus est numerus. Et tunc reddit ad quemlibet dicens iniquitas calcanei
mei circumdabit me idest in hac [illegible] timere idest iudicio si iniquitas circumdabit me.

sicut retia involuens avem captam vel bestiam. Et dicit calcanei mei id est operis
mei quia calcaneum hominis facit vestigium in pulvere, opera autem hominis alii non sunt
opposita quia absoluti ab iniquitate non habebunt tunc timere. Allegorice sic hic
ponit dicenda et audienda. Et primo minatur malis, secundo consolatur bonos. Et dicit Quare
timebo et tunc queret in persona peccatorum: Cur timebo in die mala id est in die
iudicii que dicitur mala in scripturis quia tunc omnia mala mea manifestabuntur et iudicabuntur
et punientur que multo plura sunt quam bona. Ier. xii. Die malam peperit et
tunc reddetur ad penam. Quibus iniquitas calcanei mei id est si iniquitas calcanei mei id est
operis mei vel finalis damnacio circumdabit me id est involvet sicut retia captam
bestiam. Vel iniquitas calcanei mei id est que mihi est ex carne mea. Ro. vii. Scio
quia non habitat in me id est in carne mea bonum. Aug. In calcaneo quippe labes
corporalis ... per carnis labes spiritus. Vel si iniquitas calcanei mei id est in fine
vite mee circumdabit id est opprimet et faciet me tenere sine gracia vel circumdabit
me sicut vestis turpissima. Tunc habebo timere in die mala id est in iudicio quia tunc
culpa est tenacior ad remittendum quando peccator difficilior ad exaudiendum, Deus tar-
dior ad indulgendum, diabolus instancior ad petendum. Bern. Et tu iudicabis
calcaneum eius. Glosa. Nisi per penitenciam propter gravem iniquitatem. Qui confidunt
in virtute sua et in multitudine diviciarum suarum gloriantur. Glo. Hic declarat
quod peccatores comparantur ad iniustos, secundo comparantur ad iustos ibi Et dicit ... con-
tra primum sic: quia iniquitas circumdans inimicum propter quam in iudicio condempnabitur
ostenditur primo ex duobus, scilicet ex primis peccatis immediate appetitis, et ex fu-
ture felicitatis contemptu. Et declarat ... dicens eum confidit id est fiduciam et firmam
ponit in virtute sua id est in potencia corporali in se et amicis suis et in multitudine
diviciarum suarum gloriantur tanquam in summo bono, et sic in abyssum peccatorum labun-
tur. Contra ista duo faciunt multi: tales in futuro iudicio habebunt timere. Aug.
... non redimet etc. Allegorice sic: prius posuit culpam malorum; hic
ostendit carenciam auxilii quia confidunt in vanis. Et dicit Iniquitas calcanei id est operis
eorum circumdabit eos, qui confidunt id est fiduciam et firmam suam ponunt in virtute sua
id est in fortitudine corporis, in ingenio mentis, in potestate dignitatis, in se et amicis suis,
et in multitudine diviciarum suarum gloriantur id est superbiunt putantes se esse maiores
aliis propter divicias et possessiones quam pauperes. Contra illud Ier. ix. Non glorietur
fortis in fortitudine sua nec dives in diviciis. Exemplum de ... Luc. xviii. non
sum sicut ceteri hominum etc. Frater non redimet, redimet homo. Et non dabit Deo
placationem suam. Ad literam quia nullus ab illa sua potest redimi per se vel per
amicos suos. Prov. vi. Zelus et furor viri non parcet in die vindicte nec acquiescet
cuiusquam precibus nec suscipiet pro redempcione dona plurima. Redimet homo
interrogative est quasi diceret: potest ne se peccator redimere? q.d. non; quia non dabit Deo
placationem suam id est sacrificium vel oblacionem quod placeret sibi Deus. Allegorice sic
hic ostendit quod condempnatum peccatorem redimere non potest in iudicio extremo dicens nec
multitudo diviciarum nec cognatio potest peccatorem iuvare, quia frater id est amicus car-
nalis non redimet a morte et ab illa tortura, immo magis fratrem suum ve-
nabitur ad mortem. Michee vii. Vir fratrem suum venatur ad mortem. Redimet
homo post interrogative id est potest ne peccator se redimere? q.d. non. Vel sic
Redimet homo ut aliquis homo quasi se redimet q.d. ex quo frater non redimet
tunc non redimet aliquis purus homo et non dabit id est quia non potest dare Deo pla-
cationem suam id est aliquid per quod placetur, quia nec per se nec per alium potest placare.
Prov. vi. Zelus et furor viri non parcet etc. Ps. Quis est homo qui vivit et non
videbit mortem, eruet animam suam? q.d. nullus est homo purus. Allegorice sic
de ... qui gloriantur in diviciis suis. Frater id est Christus de quo Ro. viii. primogenitus
in multis fratribus non redimet tales quamvis redimet alios. Osee xiii. De morte
redimam eos. Redimet homo aliquis ut Adam qui peccavit vel aliquis qui est
in eadem damnacione? q.d. non. Et non dabit Deo placationem suam id est ...
per quam homo placatur Deo et Deus homini. Eccl. xii. Altissimus odio habet peccatores
et misertus est penitentibus. Et precium redempcionis anime sue et laborabit
in eternum et vivet adhuc in finem. Ad literam frater non potest dare quia caret

extra statum merendi propter quod semper et laborabit in eternum et affligetur pena eterna et vivet adhuc in finem ut semper sentiat penam que a nobis puniet[ur] non sentitur. Apoc. ix. In diebus illis querent homines mortem et non invenient eam desiderabunt mori et fugiet mors ab eis. et hoc modo exponit hunc passum [illegible]. Alia lectura sic hic [illegible] quod non potest redimere animam suam precio aliquo et qui gloriatur in divitiis suis in hoc modo non poterit deo dare in extremo iudicio sacrificium vel oblationem per quam sibi deus placetur. et precium redemptionis non dabit [illegible] deus. Dan. iiii. peccata tua elemosinis redime. nec aliquod precium poterit dare pro redemptione anime sue que erit extra statum merendi. et laborabit et patietur in eternum in penis. Judith xvi. dabit ignem et vermes in carnes eorum ut urantur et vivant et sentiant usque in sempiternum. et vivet adhuc in finem vermes. et postquam ista vita finierit adhuc deveniet ad aliam vitam que remanebit anima puniens que iterum redibit ad corpus. Job xx. luet que fecit omnia nec tamen consumetur quia corporis [illegible] dat nobis perpetue pendendi. Non videbit interitum cum viderit sapientes morientes simul insipiens et stultus peribunt. Ad l. ex hoc enim quod homines mundani vident multos iustos et iniustos sapientes et stultos sic mori reputant quod non sit alia vita post mortem in qua isti puniantur et illi premiabuntur. et hoc est occasio currendi ad vicia sine freno. Unde in persona talium dicitur Sap. ii. ex nichilo nati sumus et post hoc erimus tanquam si non fuerimus. et sequitur venite fruamur bonis que sunt. nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra. Isti ponunt ultimum finem in vita ista nec post mortem credunt aliquid nisi quod remaneant in [illegible] sed per talia devenient ad penam [illegible] ista [illegible] dicitur hic non videbit interitum scilicet gehenne. cum viderit sapientes morientes simul insipiens et homo carnalis eo quod videt sapientes qui sunt iusti et insipientes qui sunt iniusti sic mori non credit esse interitum gehenne. Alia lectura sic hic [illegible] pena de qua agitur scilicet de corporali et [illegible]. et dicit quod homines vident iustos et iniustos sapientes et stultos eque mori morte temporali propter hoc est qui gloriatur in fortitudine sua et in suis divitiis. non videbit et non attendit nec credit esse verum interitum gehenne et eternum. qui sibi imminet post hanc vitam. de quo [illegible] Ego quoque in interitu vestro ridebo. cum viderit et quod videt sapientes morientes sic et stultos. Eccl. ii. moritur doctus similiter et indoctus similiter sed dissimiliter tamen spiritus. quod doctus transit ad gloriam sed indoctus ad penam. [illegible] dicit quod quo sapientes et iusti moriuntur ergo insipientes qui [illegible] non provident et stultus qui previsa non cavet. vel insipiens in divitiis contra sapientiam et stultus in [illegible] contra prudentiam de quibus Deut. xxxii. utinam saperent et intelligerent ac novissima providerent. peribunt simul scilicet cum corpore et anima vel unus cum alio ita quod unus alium liberare non poterit. Job iiii. quia nullus intelligit in eternum peribunt. [illegible] quod videbit eque bene mori bonos et malos et in corde suo [illegible] sapientes qui pie coluerunt deum mortui sunt et non potuerunt evadere mortem [illegible] sequar eos [illegible] in [illegible] vivo. et [illegible] nescit ille quid sit verus interitus qui imminet ei et eius cum sapiens transit ad vitam. Unde [illegible] non attendit vitam post istam nec mortem aliam post temporalem.

Et relinquent alienis divitias suas et sepulcra eorum domus illorum in eternum. Ad literam quod sic iniusti non portant secum divitias suas transeuntes de vita presenti. ita nec iusti. et sepulcra eorum. In hebreo habetur et interiora eorum et in idem redit quod sepulcrum fit intra terram. vel sepulcra sunt interiora habitacula mortuorum. domus illorum in eternum. Reputant enim isti quod iusti et iniusti post mortem nichil habeant nisi quod cadavera eorum in sepulcris remanent absque aliqua retributione futura. propter quod querunt perpetuam [illegible] possunt in vita ista faciendo aliqua ad eorum famam post mortem. Alia lectura sic post separationem anime a corpore subditur separatio hominis a sua possessione quia

eas perdet et numquam recuperabit et dicit qui gloriatur in diviciis suis relin-
quet divicias suas propter quas acquirendas multipliciter peccaverit / Ecclesiastes xviij set
divicias et non in iudicio in medio dierum suorum derelinquet eas et in novis-
simo suo erit insipiens dicit suas quia eas sibi appropriaverit et aliis non co-
mmunicaverit / alienis quia non perfruuntur eas communiter filiis et cognatis derelinque-
rit eas quia sunt tamquam alieni quia filii et cognati non faciunt memoriam pro defunctis
mortuis / Luce x quibus videtur proximus fuisse illi qui incidit in latrones
mundi / qui fecerunt mortem in illum sepulcra eorum sunt domus eorum de quibus non re-
dibunt ad reparandas divicias in eternum scilicet aut vel totum eius tempus quod
in sepulcro usque in fine mundi manebunt et non in palaciis que construxerunt
Job xvii solum michi superest sepulcrum / Ecclesiastes vi vadit homo in domum eternitatis sue
Tabernacula eorum in progenie et progenie vocaverunt nomina sua in terris suis
ad literam faciunt enim aliqui magna et fortia edificia que possint per-
manere in multis generacionibus ut sic in illis remaneat eorum fama et sic se-
vocaverunt nomina sua i. conservaverunt vocari per famam remanentem in terris suis
quia homo magis curat de fama in vita et post vitam in terra quam in alia
vita lege 2 Regum xviii de absolon ubi dicit porro absalon erexerat sibi titu-
lum cum adhuc viveret dicebat enim non habeo filium in quo sit memoria
memoria mei et hoc erit monumentum nominis mei / Lyra sic exponit per-
petuitatem memorie temporis / Et dicit relinquent divicias suas alienis et taber-
nacula eorum i. alta palacia in quibus ad tempus sunt i. domos quas edi-
ficaverunt relinquunt putant esse duraturas in progenie una scilicet filiorum et pro-
genie alia scilicet nepotum quasi dicat iste domus manebunt filiis meis et filiis
filiorum meorum / de una progenie in aliam quod tamen non semper est ita quia huiusmodi
domus aliquando vendimus ab heredibus vel ruinam paciuntur / Job xxi ubi est
domus principis ubi sunt tabernacula impiorum / vocaverunt i. vocari fecerunt
nomina sua i. memoriam suam per illa tabernacula in terris suis non in celestibus /
Ecclesiastes xviii Recordaris a te in terra serventer / Augustinus O stulte quid tibi prodest ita
memoria si ubi es torqueris et ubi non es laudaris / Alia beata est vita aut
nominibus terras suas ut restitua philippi Lacedemonie si Ieram / Augustinus in-
vocabunt heredes nomina sua i. patrum in terris / filii enim in memoria patrum inve-
habent se ad sepulcra patrum / Ecclesiastes xxx quasi apposiciones epularum circumposite sepulchro /
Et homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipien-
tibus et similis factus est illis / Glossa Ad l. hic per causam predictam errorum cum dicit homo
cum in honore esset non intellexit / honor hominis consistit in hoc quod factus est ad
ymaginem dei capax utique per cognicionem et amorem et sic ordinatur ad beatitu-
dinem eternam quam homo carnalis non intellexit ut dictum est ideo subditur comparatus
est iumentis insipientibus eo quod elegit vitam voluptuosam que voratur vita pecudum
vel Ethicorum / et similis factus est illis quia subtracto honore ymaginis non distat homo
a bruto / Ecclesiastes iii unus est interitus hominis et iumentorum et equa utriusque condicio sicut
moritur homo sic et illa moriuntur / Lyra sic exponit quod tales ponderent sue sub-
limitatis intelligenciam de reparacione et vocari fecerunt nomina et memoriam suam
in terris / et cum homo in honore esset ad ymaginem dei facta et capax utique per co-
gnicionem et amorem et ordinatus ad vitam eternam / non intellexit suum honorem
et suam dignitatem ut eam conservaret intactam / et non solum intelligit sed insi-
piens construendo edificia et querendo memoriam pro terra cum tamen potius deberet
querere eterna / Vel sic homo hoc faciendo non intellexit non intelligens agit
cum prius regnum dei querendum esset / et tamen intelligenter agere debuisset cum in
honore esset conditus in porcione intelligencia et ymagine dei / Glossa pro faciamus
hominem ad ymaginem et similitudinem nostram / vel sic homo cum in honore esset
quia ad ymaginem dei et capax eterne beatitudinis non intellexit honorem
suum / Sap ii non iudicaverunt honorem animarum sanctarum / comparatus est iumentis
i. brutis in affectu non sapiencie / et similis factus est illis in affectu per gulam /

quia non egit secundum intellectum sed per sensum sicut bruta. Ps. Nolite fieri sicut equus
et mulus in quibus non est intellectus. Nota homo peccator comparatur multis bru-
tis vel iumentis. primo porcis propter detractionem. porcus enim libentius ponit os suum
in stercoribus quam in ameis floribus. sic detractor in viciis aliorum quam
in virtutibus aliorum. Ps. sepulcrum patens guttur eorum. 2o comparatur equis propter lu-
xuriam. Iere. v. In domo meretricis luxuriabantur. equi amatores in feminas.
3o asinis propter pigritiam. Iob i. boves arabant et asini pascebantur. 4o vi-
tulis propter castrimargiam. Iere. l. effusi estis sicut vituli super herbam. Quinto leonibus
propter superbiam. Eccl. iiii. Noli esse sicut leo in domo tua. Sexto ursis propter crudeli-
tatem. Treni. iii. ursus insidians factus est mihi. Septimo pardis propter versuciam. Iere.
xiii. si potest ethiops mutare pellem suam et pardus varietates suas. Octavo vul-
pibus propter dolositatem. Mat. viii. vulpes foveas habent. Hec via illorum scandal-
lum ipsis et postea in ore suo complacebunt. Ad. l. Hec via illorum id est processus
in vita presenti. scandalum ipsis quia facit eos ruere de peccato in penam et post ea
in ore suo complacebunt quia iactant se de tali vita tamquam assecuti felicita-
tem. Alia lectio sic. hic ostendit culpam que sequitur ex dicta ignorancia. Et de
qui confidunt in virtute sua et gloriantur in divitiis suis hec via illorum
id est talis vita quam ducunt ut iumenta et credunt esse rectam. illorum via non
dei nec bonorum sed malorum. scandalum est ipsis id est precipitium in culpam et
tandem in gehennam. Eccl. xxi. via impiorum complanata lapidibus et in fine
illius inferi et tenebre et pena. eam in confinia tortura. Et post ea in ore suo
complacebunt id est iactant se de tali vita voluptuosa tamquam felicitatem assecu-
ti. vel sic complacebunt in ore id est talis vita placet eis in cordibus eorum
et complacet eis de ipsa loqui et ab aliis laudari. vel sic post ea id est post hec
ipsi in ore suo complacebunt id est benedicent deum in ore suo. Zach. xi. Benedic-
tus deus divites facti sumus. vel sic post ea complacebunt aliis ut alii filios eis
faciant et hoc in ore suo alios alliciente. Prov. i. fili si te lactaverint pec-
catores ne acquiescas eis. vel sic post ea id est post malam vitam in futuro complace-
bunt id est se placatos et quietos aliis ostendent ut ypocrite. vel sic post ea in ore
suo non in corde in quo est iniquitas complacebunt id est benedicent deum ut sancti
et bonos se simulent. Ysa. xxix. hic populus ore suo et labiis me honorat.
Sicut oves in inferno positi sunt mors depascet eos. Ad. l. quia non con-
siderant penam sibi post mortem paratam ideo subdit sicut oves scilicet ducte ad occi-
sionem hoc ignorantes. sic isti in inferno positi sunt post mortem. mors depa-
scet eos scilicet mors gehenne que semper affliget eos et numquam finiet sicut vermes
corrodunt cadaver. Alia lectio sic. prius narrat de pena corporali. hic de
mentali primo dicit quia via et vita eorum est scandalum ipsis ideo hic positi sunt
id est ponentur in inferno post mortem sicut oves que ducuntur ad occisionem ignorantes
quo ducuntur. vel sic sicut oves positi sunt inerte et cogitate in inferno se-
dem in vivo. Eccl. li. vita mea appropinquans erat inferno deorsum. vel sic po-
siti sunt id est ponentur post mortem in inferno sicut oves a quibus et si auferatur
lana, manet tamen natura simplex. et si ibi infligatur pena manet tamen natura.
mors gehenne que est mors secunda. Apoc. xxi. depascet eos id est valde pa-
scet corrodet scilicet katholicon ut semper renascantur ad penam sicut herba ad
pastum. Iob xxxiii. consumpta est caro eius a suppliciis reventatur ad dies ado-
lescentie sue. vel sic mors id est dyabolus qui mortem gehenne sentit quia mortem
nature introduxit qui ad mortem culpe trahit. Osee xiii. Ero
mors tua o mors. depascet eos scilicet ipse dyabolus qui est pastor eorum.
ut xc vita ita dyabolus est mors quia est pastor pessimus immo seductor. Iere.
pastores eorum seduxerunt eos. quia ducunt fatuas oves ad loca ubi non est vi-
rens pastura teste divite epulone. Luc. xvi. Et dominabuntur eorum iusti
in matutino et auxilium eorum veterascet in inferno a gloria eorum. Ad. l. Iusti
hic ostendit quod iusti non habebunt timere in iudicio sed magis letari et per

solvit illam quoniam / aliter timebo ergo et dominabuntur eorum iusti in matutino i in in-
dicio quando iudex veniens sua claritate illustrabit omnia que prius erant in nocte
quia tunc clare discernentur pii ab impiis / et isti in brevi dominabuntur / et illi in
inferno detrudentur et id subditur et auxilium eorum quod habebant ab amicis carnalibus
in vita presenti veterascet in inferno quia totaliter cessabit a gloria eorum erit translata ad
maximam confusionem / alia littera sic habet ondit pena quantum scilicet anime et corporis / et dicit
sicut oves ponentur in inferno / et iusti quos mali sibi reputabant inimicos / dominabuntur
eorum vel eis / Bernardus Augo quia permanebunt eis et iudicabunt eos / Sap iii iudicabunt
nationes et dominabuntur populis / et hoc in matutino i in die iudicii quando veniens
iudex illuminabit et manifestabit abscondita cordium quia tunc clare discernentur iusti
ab iniustis / nunc quidem est nox quia corda latent et auxilium eorum quod habebant
de sua virtute de diviciarum multitudine de carnalibus amicis / veterascet in inferno
i annichilabitur et totaliter cessabit / Hebr viii quod antiquatur et senescit prope est
interitui in inferno / Ysa xxx Egyptus frustra et inane auxiliabitur / et a gloria
eorum erit translata ad maximam confusionem quia que nunc videbatur hic eorum vana gloria
tantam habebunt ignominiam / Osee iiii gloriam eorum in ignominiam commutabo / quia
nemo vero iuvabit ad evasionem nec divitie ad redemptionem nec amici ad consolationem
Apoc xviii quantum glorificavit se in deliciis tantum date ei de tormentis / Bernardus Crassus
sic auxilium eorum veterascet in inferno i annichilabitur a gloria eorum expulsi sunt
quia cum interierit non sumet omnia neque descendet cum eo gloria eius Verum-
tamen deus redimet animam meam de manu inferi cum acceperit me ad regnum
sed quia iusti a talibus erunt liberi id subditur verumtamen deus redimet animam meam
de manu inferi i de potestate eius / Et loquitur in persona cuiuslibet iusti / cum acceperit
me de presenti vita / vel aliter cum acceperit me i receperit ad suam gloriam / alia
littera sic postquam premisit comminationem contra malos hic consolatur bonos contra deos
[illegible] inimicos trahere ad dampnationem et dicit possessor et qui glorificantur in divitiis
suis sicut oves ita humiliati sine contradictione postea erunt in inferno / verumtamen
deus auctor consolationis redimet precio vite sue et sanguinis. Apoc v. re-
demisti nos deo in sanguine tuo / animam meam vere penitentis
et iusti illius ardentis misericordiam / de manu inferi i de potestate diaboli qui
omnes detinebat in limbo ante adventum Christi / Zach ix tu vero in sanguine testamenti
tui eduxisti vinctos de lacu in quo non erat aqua / cum acceperit me i carnem
ex me seu cum incarnatus fuit filius dei / Hebr ii angelos non apprehendit sed se-
men Abrahe / et est thema in annunciatione et passione [illegible] quando sunt habemus
hic notantur duo magna et stupenda scilicet filius dei incarnatus ibi cum acce-
perit me / 2o humanum genus redemptum ibi deus redimet animam meam / Luc i
[illegible] visitavit et fecit redemptionem plebis sue / Ne timueris cum dives
factus fuerit homo et cum multiplicata fuerit gloria domus eius / Ad literam hic post
quedam vult monere scilicet quod homo non turbetur seu admiretur cum videt aliquos
in presenti prosperari et se talibus [illegible] quia totum erit oppositum in futuro / et hoc est
quod dicit ne timueris quasi miser et pauper cum dives factus fuerit homo
vivens carnaliter et mundane et cum multiplicata fuerit gloria domus eius i divitiis
et prole / alia littera sic hic postea consolatur bonos ne terreantur videntes malos
in temporalibus prosperari / et dicit ergo tu iuste et pauper ne timueris i non turberis
te amisisse omnia et deum non curare de te et sibi [illegible] / cum dives factus
fuit homo / [illegible] dicit [illegible] non natus / Boet [illegible] [illegible] dampnetur / Luc xii
nolite timere pusillus grex complacuit patri vestro dare vobis regnum scilicet
celum et immobile sed non terrena mobilia q.d. cum videris malos in presenti
prosperari et te pauperem et abiectum esse non turberis et cum multiplicata
fuerit gloria domus eius in presenti vite variis dignitatibus et honoribus
et hoc dicit domus eius quia divite exaltato exaltantur familia et cognati eius
et sic fit multiplex gloria / Eccli ix non zeles gloriam et opes peccatorum non
enim scis que futura sit illius subversio / Quoniam cum interierit non sumet omnia

neque descendet cum eo gloria eius. Ad litteram qui cum interierit per mortem cito et
repente non sumet omnia. Hieronymus dicit et plus significat sine quod nichil secum
portabit nec descendet cum eo gloria eius id est felicitas. Aliter legitur sic hic ostenditur quod
sperantes rerum et honorum huius vite est breuis. Et dicit tu pauper iuste ne timueris
et turberis cum factus diues fuerit homo. quoniam cum interierit id est morietur ille diues
quod est grauius quia sepelitur anima a corpore quod diuitie non tollunt mortem
sed faciunt eam amaram valde. Ecclesiastici xli. O mors quam amara est memoria tua
homini iniusto et pacem habenti in substantiis suis. non sumet omnia id est nichil su-
met que hic possidebat nisi peccatum quod est graue ita quod illa negatio ni-
chil totum negat. Iob xxvii. diues cum dormierit nichil secum afferet aperiet ocu-
los suos et nichil inueniet. neque descendet in abyssum inferni cum eo gloria eius id est felicitas
et laus presentis vite quod mittetur in tenebras cum ignominia quod est confusio.
Osee iiii. Gloriam eorum in ignominiam commutabo. Quia anima eius in vita eius
benedicetur confitebitur tibi cum benefeceris ei. Ad litteram quod anima eius id est commendabitur
ab adulatoribus qui assistunt secum. confitebitur tibi te commendans cum benefeceris
ei id est operatus fueris ad eius lucrum temporale vel honorem vel aliud simile. Ali-
ter legitur sic per consolationem iustorum ne turbarentur videntes malorum prosperitatem
hic consolatur eos ne turbarentur laudantes eos laudari. Et dicit quod licet ani-
ma eius id est sensualitas seu caro eius benedicetur id est commendatur ab ipso met vel
ab adulatoribus qui sibi assistunt in vita ipsius id est in presenti vita et non in
futura. hic est communis anima eius gaudebit in presenti de vita eius carnali et
voluptuosa et non prouidet in futuro. Luce xii. Anima mea habes multa bona
reposita in annos plurimos requiesce comede bibe et cetera. Tamen talis benedictio
est maledicta. Mathei xvi. Qui voluerit animam suam saluam facere perdet eam.
Et licet confitebitur tibi id est commendabit te cum benefeceris ei id est operatus fueris
ad eius lucrum temporale vel ad honorem. vel licet forte deum confitebitur id est lauda-
bit te cum benefeceris ei quod dicitur diues laudat deum in prosperis. non autem
in aduersis. Zacharie xi. Benedictus deus diuites facti sumus. Augustinus illa est vox
simulatione deum non inuenit que in tribulatione deum contempnit.
Introibit usque in progenies patrum suorum et usque in eternum non videbit lu-
men. Ad litteram quamuis anima eius in presenti benedicatur tamen introibit usque ad proge-
nies patrum suorum descendendo cum eis ad infernum sicut fuit imitator eorum
in sceleribus et usque in eternum non videbit lumen gratie et glorie quod in inferno
nulla est redemptio. Per hoc autem intelligitur aperte de iniustis sed quod videbi-
tur gratie contrarium. Aliter legitur sic hic ostenditur eorum penam inglorià. Et dicit quod anima
eius in vita benedicetur ergo introibit id est descendet in infernum. usque in progenies
patrum suorum id est usque ad antiquos iniquos sicut fuit imitator scelerum eorum
vel sic introibit pedibus affectionis et imitationis usque in progenies pa-
trum suorum id est usque ad imitationem patrum quod sciendum est patres id est predecessores malos
in malo. De quibus Ieremie xvi. Patres mei peccauerunt et non sunt et nos
iniquitates eorum portauimus. patres appellat non tam ex propinquitate carnis
quam quos imitatione consecuti sunt et usque in eternum non videbit lumen
gratie et glorie quod in inferno positus nunquam inde exibit nec gratiam merebitur.
Iob. in inferno nulla est redemptio. De quo Ecclesiastici xi. dulce lumen
et delectabile oculis videre solem. Homo cum in honore esset non intellexit
comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis. Ad litteram exponitur
sicut prius. Ad hoc enim repetitur ut per hoc intelligatur quod est verbum
dignum memoria et de inserendum cordibus hominum. Aliter legitur sic homo post
mortem usque in eternum non videbit lumen quod cum esset in honore temporalis
fortune non intellexit quid in prosperitate debuit facere quod honor temporalis for-
tune priuatur cum maiori honore scilicet naturalis intelligentie. Lira. Vel spectato-
res eius in honoribus scilicet constituti tamen omnes nescierunt vinum sibi tempe-
rari. comparatus non est velocitatem et fortitudinem cum iumentis insipientibus.

solius corporis sequendo voluptates et propter insipientiam in affectu primo
inquam iumenta Iob xii Interroga iumenta et docebunt te et similis
factus est illis per concupiscentiam in affectu et sic desinunt a similitudine angelorum
ad similitudinem iumentorum quod est maxima verecundia Exemplum de Rege qui
non duravit nisi per unum annum sicut habetur in Dan[iele] Margarotha

Deus deorum dominus locutus est et vocavit terram ad litteram Titulus .l.
psalmus 78 et omnis hebreos est talis psalmus asaph qui fuit cantor et
[illegible] prophetia et fecit hunc psalmum et plures alios ut patet supra [illegible] iste
psalmus loquitur de rege messia id est de christo cuius adventus est manife-
stus et dividitur primo describitur adventus christi secundo vita sua [illegible] ibi audi populus
meus et primo agit de adventu eius in carne Et sciendum quod deus in psalmo accipitur
in scriptura divina [illegible] et homines sancti quod pre aliis principes sunt deitatis
et hoc modo dicitur infra in psalmo Ego dixi dii estis etc. Et exponit salvator
Iob x Illos dixit deos ad quos sermo dei factus est Cum hoc igitur dicit
deus deorum id est ille qui est verus deus et dominus deorum id est sanctorum prophetarum [illegible] cum
sit dominus omnium generaliter tamen istorum est dominus specialiter [illegible] obedivit ei sic fide-
les sunt domini sui locutus est in humanitate pro nobis assumpta Iob viii
principium qui et loquor vobis Et vocat terram a solis ortu usque ad occa-
sum hic est sensus quod vocavit habitantes in terra ab ortu
solis usque ad occasum ad legem evangelicam per se et per apostolos quos misit in
mundum ut dicitur in psalmo In omnem terram exivit sonus eorum Aliter legitur sic hic agitur
de secundo adventu christi in quo illi qui clamantur in bonis eternis manifeste
invenientur et nunc hoc aliquid etiam de primo adventu tangitur Et ex hiis patet
quod lex vetus que terrena promittebat erat evacuanda et lex laudis et amo-
ris dei celestia promittens erat substituenda Titulus psalmi asaph id est congre-
gationis vel synagoge et tempus cantet et de mutatione legis testimonium
perhibeant non unum videlicet tamen quod in ore duorum vel trium testium stabit omne
verbum Ista primo est adventus christi et mutatio ritus veteris in sacrificium
laudis Et dividitur primo tangitur magnificentia christi qui fecit [illegible] mutationem
secundo reprehendit antique veneracionis primo dicit deus deorum etc. Notandum quod deus dicitur
multipliciter primo dicitur deus nature et hoc non est plus deuteronomio vi audi israel dominus deus
tuus deus unus est Secundo dicitur deus nuncupative Ier x dii qui non fecerunt celum et
terram pereant de terra Psalmus omnes dii gentium demonia Tertio dicitur deus adoptione
scilicet iusti Psalmus Ego dixi dii estis et excelsi etc. Quarto unione scilicet homo christus
Iob xx dixit thomas ad christum deus meus et dominus meus Quinto deus mira-
culorum operatione Exo vii Constitui te deum pharaonis Sexto deus potestatis auctoritate
Exo xxii diis non detrahas id est prelatis Et quomodo sic deus id est christus qui est deus deorum
incarnatus [illegible] vel deus per naturam deorum id est sanctorum quos adoptavit id est deos
per gratiam dominus enim dominator locutus est humanitate assumpta per predicatores et semper
christum Hebr i multifarie multisque modis olim deus loquens patribus [illegible] vel
deus deorum per naturam dominus per potentiam locutus est per sapientiam et vocavit terram id est
habitatores terre ad fidem et ad legem evangelicam Ier xxii terra terra terra
audi sermonem domini Sed quamvis prius primo vocavi et remisi [illegible] ignoran-
tia non excusabit quod vocavi sed contumacia condempnabit quia remisistis

A solis ortu usque ad occasum Ex syon species decoris eius Ad l a solis or-
tu etc. est sensus [illegible] ut dictum est vocavit habitantes in terra ab ortu
solis usque ad occasum ad legem evangelicam lex autem mosaica fuit data tantum
uni populo scilicet iudeis Ex syon species decoris eius Christus enim docuit [illegible] in
monte syon et ad eius confirmationem [illegible] spiritum sanctum misit super apostolos ex quo
fuit sic constantes et loquentes omnibus linguis et inde exirent ad predicandum
in diversis partibus orbis sic predictum fuerat Ysa ii de syon exibit lex et verbum
domini de ierusalem et hoc est quod dicitur hic ex syon species decoris eius quod vita
legis evangelice inde dilatata est ad alias partes terre Aliter legitur sic [illegible]

benignitate xpi in vocavit Et dicit deus i. xpc qui est deus deorum vocavit ad
fidem et ad legem evangelicam terram i. habitantes in terra non partem unam sed u
niversaliter a solis ortu usque ad occasum i. omnes homines sive habitantes in oriente
sive in occasu Ysa xliii ab oriente adducam semen tuum et ab occidente congregabo
te dicam aquiloni da et austro noli prohibere Aug. non ergo solam affricam vocavit
ut ait donatus non illam solam elegit quia nullius religionis partis quas sua vocatione
non computavit totum vocat quia totum salvavit vel sic a solis ortu usque ad occasum
i. ab hiis qui incipiunt illuminari et bonum agere usque ad illos a quibus recedit
sol iustitie et moriuntur in peccato suo ex syon que est superior pars in iherusalem
prout modo species decoris eius i. decori xpi et sanctitas eius vel species decoris eius
i. xpi humanitas in qua visus est hic in mundo immunis ab omni peccato quia ex syon ap
paruit mundo species decoris eius i. speciosus forma pre filiis hominum quod dicit vocavit
ad fidem et ad legem evangelicam incepit per xpm ex syon i. de iudeis et inde
diffusa est per apostolos per totum mundum unde id Ysa ii de syon exibit lex et verbum
et ita apparuit mundo domus vera vitalis exempla sanctitatis miracula predicationis que
omnia sunt decora vel vitalis evangelica sic a solis ortu usque ad occasum
eius de syon presto decore deus apparuit Deus manifeste veniet deus noster et
non silebit Ad hebreos hic agitur de adventu ad iudicium qui erit valde ma
nifestus Mat. xxiiii sicut fulgur exit ab oriente et paret in occidentem ita
erit adventus filii hominis et hoc est quod dicit deus noster manifeste veniet quia deus
in humanitate non apparebit in forma gloriosa omnibus manifesta et non silebit quia
proferet sententiam contra impios dicens Ite maledicti etc. et pro iustis dicet venite benedicti
Mat. xxv Alia lectio sic hic agitur de duplici adventu xpi ad iudicium et manifeste
quantum ad visum et ad auditum et dicit sic deus i. xpc qui est deus deorum vocavit
in primo suo adventu omnes ad fidem et ad iustitiam sed in secundo adventu deus noster
veniet terribilis ad generale iudicium manifeste quia in humanitate nostra et in forma gloriosa
omnibus manifesta et ab omnibus videbitur qui prius venit occulte ut iudicaretur
Apoc. i° Ecce venit cum nubibus et videbit eum omnis oculus deus noster i. xpus
Remorum et fidelium et repetitur deus noster ad maiorem expressionem Baruch iii
hic est deus noster et non estimabitur alius adversus eum Aug. venit occultus ut ante
iudices staret veniet manifestus ut de iudicibus iudicet et non silebit quia
ab omnibus audietur in discussione qui prius siluit in sua passione sed tunc n
silebit quia proferet sententiam contra impios dicens Ite maledicti Sed dicit quare non si
lebit cum non siluerit dando precepta et donum propter deus deorum dominus locutus est
Rad. quod deus silet et non silet non silet a manifesto iudicio sed non silet
a documento unde dicitur non silebo propter syon Ysa lxii Ecce malediction ignis
Ignis in conspectu eius exardescet et in circuitu eius tempestas valida Ad hebr.
hic dicitur de igne conflagrationis qui precedet adventum iudicis et in circuitu eius tem
pestas valida nimis quia admirabitur omnis creatura Alia lectio sic quidam dicunt ignis
conflagrationis et sequentis iudicationis Et dicit deus noster manifeste veniet ad iudicium
et ignis malus quo fauces mundi conflagrabuntur et boni purgabuntur frangentur
sed mali torquebuntur exardescet in conspectu eius i. cum ipse venerit Aug.
Ignem palea timeat aurum autem quid timet ii pe iii Adveniet dies domini
sicut fur et ita terra et ea que in ipsa sunt exurentur et tempestas valida
i. severa sententia et fortis ad ventilandam aream a qua contremiscet omnis creatura
in circuitu eius i. in sanctis qui in circuitu eius erunt et cum eo iudicabunt
Mat. xix cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue sedebitis et vos iu
dicantes Sed contra dicitur Mat. xxv agnos quidem ponet a dextris edos autem
a sinistris ergo boni non erunt in circuitu sed tantum a dextris Rad. quod in circuitu
quantum ad iudicium Xpi erunt sancti iudicantes cum eo sed a dextris domini est i. in bonis
quod dicitur eius dextra ubi numquam erunt mali Advocavit celum de sursum
et terram discernere populum suum Ad hebr. quare ad iudicium non eo descendet ad iu
dicium Mat. xvi Filius hominis venturus est in gloria patris cum angelis suis
et tunc reddet unicuique secundum opera sua et terram quia ad preceptum eius me

tur de terra resurget Jo v omnes qui in monumentis sunt audient vocem filii dei
discerne proprium suum tunc enim discernentur pii ab impiis sicut segregantur oves
ab edis et ibunt impii in supplicium iusti autem in vitam Mat xxv Alii le-
gunt sic hic per assessorum multitudo et etiam iudicatorum malorum et bonorum et dicit
dominus veniens ad iudicium advocavit id est advocabit celum de sursum id est angelos
de celis secum ad iudicium Mat xxv Filius hominis veniet etc cum angelis suis etc
vel advocabit celum id est omnes prelatos celestibus conversacionibus Phil iii nostra conversacio
est in celis de sursum de celis desursum et sicut iudicaturos super sedes
duodecim Terram advocabit terram id est terrenos peccatores iudicandos ipse enim iudica-
bit orbem terre discerne id est ad dividendum populum suum a non suo populo id est salvandos
a dampnandis Mat xxv sicut segregantur oves ab edis etc Vel sic dominus ve-
niens ad iudicandum de sursum id est a patre de celis advocabit celum id est omnes in fide
instructos caritate informatos Dan xii qui docti fuerint fulgebunt sicut splen-
dor firmamenti et terram vocabit id est peccatores qui sunt terra illa quam serpens co-
medit Gen iii terram comedes cunctis diebus vite tue discerne id est ad discer-
nendum et dividendum populum suum a non suo populo Eze xxxiiii Ego iudico inter
pecus et pecus Congregate illi sanctos eius qui ordinant testamentum eius super sacri-
ficia Ad literam Congregate illi id est Christo sanctos eius sicut membra capiti et dirigitur
hec vox ad angelos sanctos qui erunt executores divini iudicii in hoc qui
ordinant testamentum eius super sacrificia Est autem duplex testamentum vetus et
novum In veteri fuerunt multa sacrificia et imperfecta In novo autem est unum per-
fectissimum in quo Christus immolatur scilicet eucharistia quod institutum est a Christo quan-
tum ad id quod est essentiale sed etiam solemnitates huius sacrificii multa sunt
ordinata a sanctis patribus novi testamenti et eodem modo fuit de sacrificiis veteris
legis et sanctis patribus illius temporis et isti patres et illi Christo aggregabuntur Alii le-
gunt sic plus agit de malis iudicandis hic quam de bonis et ostendit illorum gloriam
et gratiam Et dicit dominus veniens ad iudicium advocabit celum id est assessores et
terram id est peccatores et vos angeli congregate Mat xiii exibunt angeli et separa-
bunt malos de medio iustorum illi id est Christo vel ad illum et ad honorem eius
Mat xxiiii ubicumque fuerit corpus ibi congregabuntur et aquile sanctos eius id est electos
in libro vite conscriptos ut amabilibus corporibus quiete deo ostendant Ysa iiii
[illegible] vocabitur omnis qui scriptus est in vita in Ierusalem [illegible] illos qui or-
dinant testamentum eius novum quod est sanguinis precium quod ab ipso predicatum non ab
angelo Luc xxii hic est calix novi testamenti super sacrificia veteris testamenti
id est qui preposuit novum testamentum veteri super sacrificia pecudum que in veteri
testamento offerebantur Vel sic qui ordinant testamentum eius id est vitam eternam quam
nobis in testamento reliquit super sacrificia id est super quaslibet passiones quas
sustinent in presenti dicentes quod non sunt condigne passiones huius temporis ad futu-
ram gloriam Ro viii Vel sic qui ordinant testamentum eius id est premium vite eterne
super sacrificia id est super labores bonorum operum maiorem reputantes denarium
quam laborem vinee Mat xx Voca operarios et redde illis mercedem
Vel sic qui ordinant testamentum eius id est opera caritatis que precipiuntur in novo
testamento preponunt super sacrificia id est super ceremonias mandatorum Mat xii miseri-
cordiam volo et non sacrificium Et annunciabunt celi iusticiam eius quia deus iudex
est Ad literam patet ex superdictis per terribilem iudicis presenciam per iudican-
dum et iudicatorum assistenciam hic subdit equissimam iudicii sentenciam que
erit iusta Et dicit vos angeli congregate Christo sanctos eius et celi id est apostoli
et predicatores sancti celeste conversacionis annunciabunt toti mundo iusticiam
eius id est iustam sentenciam futuri iudicii eius Ps Celi enarrant gloriam dei quia
deus iudex iuste discernens est qui nec falli nec fallere potest ii Cor v omnes
nos manifestari oportet ante tribunal Christi ut referat unusquisque prout gessit
in corpore Audi populus meus et loquar Israel et testificabor tibi deus
deus tuus ego sum Ad literam hic describitur vis examinis que consistit in

duobus scilicet in auctoris conditione et sacrificii oblatione quia per conditionem auctoris o
vera probantur et ad sacrificium cultus omnia sacramenta noue legis ordinantur
primo igitur patet in 2o secundum ubi non in sacrificiis. Circa primum sciendum quod ipsa conditio
christi qui est auctor omnium est quod deus est et homo verus in vna persona
maiestatem declarauit inter homines conuersando diuinitate vero patris et filii ostendit
Et hoc est quod dicitur hic in persona eius audi populus meus et loquar israhel
Christus enim in persona propria predicauit filiis israhel et si aliqui alii predicauerunt in
ministerio tamen hoc fuit ita raro quod quasi nichil reputatur. Ipse enim dicit Mathei
xv non sum missus nisi ad oues que perierant domus israhel et testificabor tibi
verbis et factis quod deus deus tuus ego sum diuinitate autem testificatur cum dicit
Jo x ego et pater vnum sumus et in multis aliis locis. Similiter factis faciendo
miracula per virtutem tanquam propria potestate quod est solius deitatis. Et dicit deus
tuus quia natura deitatis humanitatem assumpsit de populo israhel quia beata virgo descendit
de semine dauid. Aliter legitur sic hic post repudiacionem veteris ritus et legalium
dicit christus ego deus sum iudex quod audi aure cordis populus meus quem fidelem
designo habeo quia oues mee vocem meam audiunt. Jo x. Et nos autem populus
eius et oues pascue eius audi israhel scilicet christiane videns deum quia vbi non est
auditus non effundatur sermo Eccli xxxii et loquar dulci loquela. Ps. quam
dulcia faucibus meis eloquia testificabor tibi id est probabo per scripturam veritatem
per miraculorum multitudinem. Luce vii Interpretabatur eis scripturas incipiens a moyse
Jo x opera que ego facio testimonium perhibent de me quia ego deus
per creacionem omnium et gubernacionem sum deus tuus per cultum specialem. Deuteronomii
xxvi En deus tuus elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris. Augustinus Et
ista lex clarat quod deus non solum alia dona sed etiam semetipsum dat populo suo
dicit enim deus tuus sum ego quid vis amplius premium quesis adeo ut aliquid
tibi det deus ut quod tibi dedit tuum sit enim ipse deus qui dabit tibi
dona querebas en ipsum donatorem habebis ait enim deus deus tuus ego sum.
Non in sacrificiis tuis arguam te holocausta autem tua in conspectu meo
sunt semper. Ad literam hic ostenditur euacuacio veteris cultus ad cultum sacrificii
et ponit veteris legis euacuacionem et noui sacrificii stabilicionem id est immola deo.
Sciendum quod sacrificia veteris legis continuauerunt cursum usque ad mortem christi sed
extunc fuerunt mortua non tamen mortifera potuerunt tamen seruari usque ad pub
licacionem euangelii a iudeis ad fidem conuersis dum tamen homines non ponerent spem
in eis ac si essent ad salutem necessaria secundum hoc enim videtur lex vetus etiam
ad tempora fiora sepelienda et statim quasi ydolatria fugienda et hoc modo
sinagoga erat deducenda ad tumulum cum honore. sed post diuulgacionem euangelii
demum sunt mortifera dicit ergo non in sacrificiis tuis scilicet veteris testamenti
arguam te tanquam reprehensibilem si omiseris ea hoc a tempore passionis
quia usque tunc offerenda erant ex dei obediencia holocausta autem tua id est oblationes
meo sunt semper. In hebreo habetur et holocausta tua contra me sunt semper.
Et hoc quod dicit Ra. ba. et bene recte hoc copulatiue et hoc non quod est in primo
verbo hic resumitur. Et est sensus et holocausta tua non sunt contra me semper
id est de cetero non sunt mihi accepta et hoc modo loquitur per se suus non dabit deo placa
cionem suam et subintelligitur non dabit ut supra dictum est. Aliter legitur sic hic
absoluit eos a antiquis veneracione et requiret lemora et magis parata cre
Audi populus meus et loquar ego deus tuus non arguam te tanquam reprehen
sibilem in sacrificiis tuis pendentem veteris testamenti in que te non exhibitis
vel si omiseritis quia hoc non requiro a tempore passionis Ysaias primo
quid mihi multitudinem victimarum vestrarum plenus sum dicit dominus. Je. vii non precepi
eis in die qua eduxi eos de terra egypti de verbo holocaustorum et victi
marum. vel sacrificia noui testamenti scilicet holocausta tua id est tui usque ad
de te facta sunt semper non ad tempus ut legalia in conspectu meo id est in pla
cencia hoc est caro spiritui subiecta voluntas de peccatis contrita et humiliata.

i anima igne caritatis tota incensa / ps sacrificium deo spiritus contribulatus etc.
Non accipiam de domo tua vitulos neque de gregibus tuis hircos
ad litteram quasi dicit sacrificia veteris legis non sunt amplius mihi accepta
sed obedientia et ita non ratione indigentie non a parte animalium tuorum quasi cibis in
digentiam habeam / alia littera sic hic probatur venatorum omnino respuit dicens
non accepta te in sacrificiis veteris testamenti si committentur / quia non accipiam
id est non acceptabo vel non approbabo in sacrificium vitulos de domo tua / ysa
ias qui immolat bovem quasi qui interficit virum neque de gregibus tuis ex
istentibus in pascuis hircos id est sanguinem hircorum et agnorum non potabo /
vel sic moraliter pro accipiam non approbabo de domo tua vitulos id est iuvenes
lascivos et gulosos ad sacrificia id est ad beneficia ecclesiastica quibus quaeritur illud
Eccl. effugit aestus sicut vitulus super herbam neque de gregibus tuis id est qui pascuntur
in tuis domibus seu in tua familia non accipiam id est non approbabo ad beneficia
ecclesiastica hircos id est luxuriosos fetidos et cornibus superbos / sciendum quod antiquitus
vitulus erat hostia sacerdotum / levitici iiii si sacerdos unctus peccaverit deferet
simpliciter [illegible] offerat vitulum pro peccato / hircus autem erat hostia
principis levitici iiii si peccaverit princeps offerat pro peccato hircum / Et ita spi
ritualiter moderni pontifices et sacerdotes indiscreti offerunt vitulos ad be
neficia de domo sua id est de genealogia nepotes filios suos etc. et
principes offerunt ad beneficia hircos ut supra / Quoniam meae sunt omnes ferae
silvarum iumenta in montibus et boves ad litteram quasi diceret omnia animalia tam do
mestica quam silvestria mea sunt / alia littera sic hic ponit rationem dicens
scilicet quod est quasi dominus omnium / et dicit non accipiam de domo tua vitulos
quoniam meae sunt omnes ferae silvarum indomitae quae tu non possides / et iumen
ta quae possides et pascis in montibus et boves mea sunt omnia / deut x
En domini dei tui caelum est et caelum caeli terra et omnia quae in eis sunt / vel sic quoniam
meae sunt omnes ferae silvarum id est gentiles ps postula a me et dabo tibi gentes
et iumenta in montibus id est in sublimitate fidei existentes sicut David qui ait ut iu
mentum factus sum apud te / et boves id est ex utraque gente doctores terram ecclesiae
colentes / ezech xviii omnes animae meae sunt / vel sic moraliter quoniam meae
sunt omnes ferae silvarum id est homines carnalibus desideriis non assuefacti / et iu
menta in montibus et boves id est homines huius seculi despecti in altum nec tamen
contemplationis elevati et boves verbo dei ecclesiam colentes mei sunt / vel
boves id est fideles in continuo labore existentes / Cognovi omnia volatilia
caeli et pulchritudo agri meum est ad litteram hoc dicit de omnibus avibus quia
fiebant sacrificia ut de turturibus columbis passeribus / et pulchritudo agri meum
est quia fiebant oblationes in lege de frugibus / alia littera sic hic ostendit quod sit
dominus volatilium / Et dicit cognovi non ex parte sed ab aeterno tempore quae et quot
sunt antequam fierent sunt enim cognoscere est sunt possidere quia scientia sua est
causa rerum et ita ipse est causa et possessor et gubernator / math vi respici
te volatilia caeli quae non serunt etc. et pater vester pascit ea / et pulchritudo agri
id est varietas fructuum quae terra gignit meum est per substantiam quia mihi fuit
meum est per primam quasi caelum et terram ego impleo ier xxiii meum per
manentia et in me viventia / Iohannes primo quod factum est in ipso vita erat / vel
pulchritudo agri id est tota decora terra clara quae sunt pulchritudo orbis meum est ren
dens in mea celesti visione / Si esuriero non dicam tibi meus enim est orbis
terrae et plenitudo eius ad litteram id est si ita esset quod esurirem non oportet quod a te
aliquid peterem cum in potestate mea omnia habeam / sed quia sit deus non indiget
talibus pro defectu rerum ita non ex conditione cui repugnat comedere et bibere
indigentia dei / alia littera sic hic ostendit quod non est in eo [illegible]
Et dicit si esuriero quod in multis fit non dicam tibi ut pascas me tamquam tuis in
digentem pro quo bonorum meorum non eges meus est enim orbis terrae quo ad
continens et plenitudo eius quo ad contentum id est omnes creaturae / ps domini

est tra et plenitudo eius vel sic meus est orbis tre i vniuersalis eccl[es]ia et
plenitudo eius i omnes iusti in ea Nota q[uod] duplex est esuries quedam
bonum spiritualis et sic xpc esuriuit non p[ro] se sed pro nobis Jo iiii meus cibus
e ut faciam voluntatem eius qui misit me Alia e esuries bonum corporalis
et sic xpc esuriuit p[ro] membris suis et adhuc esurit Math xxv Esuriui et
et no[n] dedistis m[ihi] manducare Esuriuit etiam in vita sua assumpta Math iiii
Cum ieiunasset xl diebus postea esuriit Exemplariter aut[em] in vita diuina non esurit
io dicit meus est orbis tre et Numquid manducabo carnes thaurorum aut
sanguinem hircorum potabo ad e q.d. non Alia lra sic habet omnis q[uod] non indig
tibi et potibus Et dicit numquid manducabo carnes et q.d. non quia non esurio
et cibo et potu non indigeo corporali et nec carnibus thaurorum pro cibo
nec sanguine hircorum pro potu, sic et de diis gentium Dan xiiii numquid non
tibi videtur bel deus viuus qui tanta comedit et bibit Ca[m] ergo ista pauperis
qui indiget ut michi laudem tribuat, vel sic moraliter Cum beam[?] status in
quibus delector numquid manducabo carnes thaurorum i delector in crudelibus
viris crudelium tyrannorum aut sanguinem hircorum potabo i mortuos in peccatis
in corporalibus q.d. non Immola deo sacrificium laudis et redde altissimo vota
tua Ad litteram hic describitur sacrificium noue legis stabilitum Vbi sciendum
q[uod] xpc instituendo sacram eucaristie similiter precepit huius sacrificii exercicium, Luce
xxii cum dixit, hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur, statim subiunxit
hoc facite in meam commemoracionem Et hoc est q[uod] dicitur ymmola deo sacrificium
laudis i sacram eucaristie quod ymmolatur cum laudibus diuinis Et redde altissimo
vota tua que promisisti in baptismo, contra ad omnes katholicos et in suscepcione
sacri ordinis uel professione ordinis uel religionis contra ad clericos
et religiosos q.d. sine istis sacram eucaristie non accipitur digne a laicis in
clericis ut admisistrentur a ministris ecclesie et religiosis Alia lra sic habet est
3 pars huius ps in qua inducit ad laudandum et ad adorandum deum et dicit
Ego dominus non manducabo carnes thaurorum, et ergo immola michi sic deo sacrifi-
cium laudis i sacram eucaristie quod immolatur cum laudibus diuinis, vel sic immola michi
deo non modo sicut adulatores faciunt, sacrificium laudis vbi est sanctitas laudatorum
cum laude, uel immola deo sacrificium laudis non sacrificium bouum sicut faciunt
iudei Sed d. quid per laus ymmolari michi per confitendi et sic offeri Laudis
Confide te vicosum seu a viciis et lauda confessum p[ro] peccatis i xpm 2 Paralip xxix
Offerte victimas et laudes in domo domini Et sic erit sensus immola deo sacri-
ficium laudis i confide te vitiosum seu vicia in te et lauda xpm confessum
pro peccatis tuis Vel sic b Augustinus immola deo sacrificium laudis i gratias age
de omnibus a quo habes quicquid boni habes et cuius misericordia dimittitur quicquid
tu mali habes, sic ergo ara conscientia tua et immola deo sacrificium laudis,
Et redde altissimo vota tua i votiuas oraciones et laudes Ps vota mea domino
reddam in conspectu timencium eum Vel sic redde altissimo vota tua que promisi-
sti in baptismo uel in suscepcione ordinis uel professione religionis quia
sine implecione istorum sacram eucaristie non accipitur digne Et q[uod] facilius
quia redde quod debetur q[uod] de facili habetur et quod non de facili re-
tinetur, et hoc est vox laudis dei Nota s Augustinus sex sunt species spiritualis
sacrificii Primum est cordis contriti Ps Sacrificium deo spiritus, 2m amorosa cor-
dis inflammatio Augustinus Hoc sine deo sacrificatur cum diuino amore inflam-
matur, 3m est carnis mortificatio Coll iii mortificate membra vestra
Quartum est corporis p[ro] deo reuerentia, 5m est laudis prouincia[?], sextum sic habet
6 sextum est elimosinarum largicio et vite omnis iustificacio Et inuoca me in die
tribulacionis et eruam te et honorificabis me Ad litteram Inuoca me
si feceris ista in die tribulacionis i temptacionis et eruam te quia sic dicit
1 Cor x fidelis deus qui non patietur nos temptari supra id quod potestis,

sed faciet cum temptatione proventum et possitis sustinere et honorificabis me
digne accipiendo vel administrando sacramentum eukaristie. Alia lectura sic hic monet
ad orationem in adversis et dicit Redde altissimo vota tua et invoca me id est intus
in corde vota seu pete me. quid enim prodest strepitus labiorum si cor sit
mutum. sic enim simea dicitur dicere pro me in die tribulationis mee id est adversitatis et
temptationis quam alii amici deserunt. Osee vi. In tribulatione sua mane con-
surgent ad me. et eruam te non in penis preservando. eruam te tollendo
tribulationem a te. vel dando fortitudinem ne deficias. eruam te a tormentis gehenne
infestatione. Ro vii. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius
gratia dei id est misericordia eius mihi in tribulatione id est de hac temptatione ab alia
seculi penalitate. Ecc vii. Erue sustinebis te. et honorificabis me per
gratiarum actionem pro gaudio specialem. Ps. iiii. In omnibus honorificetur deus per
ihesum xpistum. Peccatori autem dixit deus quare tu enarras iustitias meas et as-
sumis testamentum meum per os tuum. Ad Roman. hic excluduntur indebite ministran-
tes. dicit peccatori autem dixit deus xpistum repellendo quare tu enarras iustitias meas
exponendo in missa recitando vel exponendo. et assumis testamentum meum per os tuum
quod complet que dicuntur in missa accipiuntur pro maiori parte de veteri vel novo te-
stamento. Alia lectura sic hic increpat indignos a laude dei et increpat eos
de usurpatione nove et veteris legis. Et dicit ymmola deo sacrificium laudis
sed vide ne bona cantes vel predices et male vivas quia peccatori dixit deus
cetera sedendo intus inspirando peccatori malo predicatori et tuba clamo
qui ore loquitur opere non implet. Io viii. Qui vestrum est sine peccato primus
in eam mittat lapidem. quare id est quo ausu id est tu miser. enarras iusti-
tias meas aliis predicando et ipse non faciendo. Math xxiii. dicunt enim et
non faciunt. et assumis per usurpationem testamentum meum vetus et novum solum
per os tuum ad predicandum non in cor ad diligendum non ad manus ad ope-
randum. Ro ii. In quo aliud iudicas teipsum condempnas. Ecc xv. non est specio-
sa laus in ore peccatoris. Tu vero odisti disciplinam et proiecisti sermones meos
retrorsum. ad Roman mandata superiorum contempnendo vel subditorum proiecisti ser-
mones meos retrorsum quod explicat dicens si videbas furem currebas cum eo.
Alia lectura sic hic ostenditur quod mali detestantur correctionem de malo et instructionem in
bono. Et quare tu inique assumis testamentum meum per os tuum. tu vero odisti
id est refutasti accipere disciplinam meam id est mandata mea et superiorum admone-
re correctos iustitias minuendo ~~non vult in se vindicari~~. Ier vii. Hec est gens
que non audivit vocem domini dei sui nec recepit disciplinam. Cass. in originali.
Odit disciplinam qui ad correctionis iustitias minuuntur. et non vult in se vin-
dicari quod peccat. et proiecisti sermones meos ad bonum pronuntiantes. retror-
sum id est contempsisti facere quod dicit facere quod predicasti vel affirmasti. Ezech.
post se proicit qui hoc quod dicit facere contempnit. Si videbas furem currebas
cum eo et cum adulteris portionem tuam ponebas. Ad l. si vi fu. currebas cum eo
in furto eius participando vel ex illius furto aliquid accipiendo secundum con-
cupiscentiam oculorum et cum adulteris portionem tuam ponebas secundum concupiscentiam
carnis. Alia lectura sic hic arguit clericos malos scilicet cupidos et symoniacos. Et dicit si vide-
bas furem res alienas et sua animam adeo furantem currebas cum eo id est in fur-
to eius participando vel assentiendo vel ipsum non dimittendo. Prov i. id est
filii si te lactaverint peccatores ne acquiescas eis pedes eorum ad malum currunt.
Circa talis multum est vituperabilis qui ducitur tam levi motu quia si videbas
non dicit si sequebaris et tam turpi actu quia currebas. et ardenti impetu quia
currebas. et stabili continuatione quia cum eo. et cum adulteris portionem tuam pone-
bas scilicet vel aliquo consensu ut puta tacendo permittens aut consulendo aut
laudando aut adminicula prebendo aut potens impedire adulterium non
impediendo. Talis dicitur habere portionem cum adulteris ut dicit Cass. vel cum

Adulteris ponebas portionem quia relicto Christo vero sponso cum demonibus
fornicando christiane fidei sacramenta sepius violasti sicut habetur Eze. xxiii Ego eam
ad prophetas qui dixerunt contra mea adulteri sunt qui per [illegible] ut mani
festa pervenirent [illegible] ii non sunt sic plurimi adulterii sed verbum dei.
Os tuum habundavit malicia et lingua tua concinnabat dolos. Ad litteram
os tuum id est in malis et superbis secundo superbia vite. et lingua tua gene
rabat dolos id est colorabat ficta et mendacia ad proximi deceptionem. Aliter legitur
sic Augustinus exponit malicia sermonis scilicet adulacionis deceptionis et detraccionis
et dicit os tuum habundat malicia quia non reprehendisti malum quod videbas
illud fieri et facientem male commendasti. Unde malicia proprie est non reprehendere
malum cum videmus illud fieri sed habundancia malicie est male facientem
commendare et laudare, de qua Psalmus. Laudatur peccator in desideriis anime sue
et iniquus benedicitur, et lingua tua concinnabat id est componebat dolos id est falsa
et mendacia ad proximi deceptionem. vel concinnabat dolos id est multa blanda
ponebat ut magis fallat. Ysa. xxxii Fraudulenti vasa pessima. ipse enim
cogitaciones concinnavit ad perdendos mites. Nota concinno est quasi componere
ex diversis mixturis. inde dicitur concinnare id est multa componere. Sedens adversus
fratrem tuum loquebaris et adversus filium matris tue ponebas scandalum hec
fecisti et tacui. Ad litteram se adversus fratrem tuum loquebaris fratrem accusando
in iudicio vel calumpniose ipsum obiurgando, et adversus filium matris tue
id est adversus catholicum ecclesie matris tue filium ponebas scandalum prebendo ei
occasionem ruine ex operibus tuis malis et fictis. Scandalum enim est dictum vel
factum minus rectum prebens alii occasionem ruine. quod autem ista omnia mala
perpetrata sunt in matre ecclesia consuetum est quia religiosis malis apparet
ad sensum et ex hoc perveniunt laici et simplices magna scandala. Hec fe
cisti et tacui quia deus mala vera non statim punit sed frequenter differt sed ordine
sapiencie sue. et ideo videtur malis quod non debet aliquos punire. Aliter legitur sic Hu
go super primo detractoris. Et dicit Sedens quia cum mora et studio adversus
fratrem tuum id est proximum tuum odium habens loquebaris detractando et accusa
toria. Unde in hoc quod dicit sedens notatur mora et studium. In hoc quod dicit
adversus tenor odium. et in hoc quod dicit fratrem tuum tenor iniquitatis. vel sic
aliter legitur detrahebas esse detractio, et adversus filium quem oporteret
quod filii et fratres tenere sunt. matris tue per hoc faciens impietatem quia plus
voluit diligi fratrem uterinum quam qui ex solo patre sunt coniuncti. ponebas offen
diculum id est tua perversitate ostendendo cum potius debuisses amovere scandalum
id est offensionem dando ei occasionem ruine. Vel sic sedens adversus fratrem tuum
loquebaris ipsum false accusando in iudicio, et calumpniose obiurgando
ut per fratrem proximum intelligere quemlibet hominem quia ab uno patre Adam descen
dentes. Eccl. xl Grave iugum super filios Adam. Augustinus vero inter fratrem
suum venatur ad mortem et adversus filium matris tue id est adversus quemlibet catholi
cum matris ecclesie filium quem nos forte baptismus genuit, ponebas scandalum
dando occasionem ruine seu peccati. Math. xviii Qui scandalizaverit unum de pu
sillis istis qui in me credunt expedit ei etc. Hec fecisti iniqua operando
et iniqua loquendo et tacui penam differendo et ad penitenciam expectando. Ysa.
xlii Tacui semper silui pacientiam fui sicut parturiens loquar. et iste est mod
[L]
mansueti qui cum movetur nichil movetur. Existimasti inique quod ero tibi
similis Augustinus et statuam te faciem tuam ad Adam id est quia non displicerent
in peccata tua eo quod non statim punio ipsa sed experiendo eius debitum ideo subti
augiam te salvare in morte et statuam contra te faciem tuam id est memoriam sententie
tue que est magna pena in dampnatis. Ysa. quod vermis eorum non morietur et ignis eorum non extin
guetur. Aliter legitur sic hic reprehenditur peccator propter extraneas opiniones quas
habet de deo. Et dicit Existimasti inique id est opiniones habuisti iniquas et falsas

q ero tui similis . i . q talia m placeat sic tibi q no pferet cito conuer
malos sma absq omni tiore filii hominu precabat mala Eccles viii sed
dns et si paties est tn reddito est Eccl v altissimus patiens redditor e
id subdz de pena arguam te sz in morte et in iudicio Ysa vi iudicabit
gentes et arguet in equitate et arguet te malitia tua q statuam
con te facie tua i . csciaz tua ut videas turpitudine tua et cfusione
Naum iii Ecce ego ad te dt dns et reuelabo pudenda tua in faciem
tua sz cora aliis **I**ntelligite hec omnes qui obliuiscimini deum ne quando
rapiat et no sit qui eripiat ad lram hic pos inuenta cclusio q pdca
ad hec sut inducta q mihi an morte corrigam et sic p scam cultue
q dz matinu ad pacem deducant Et hec e q dz intelligite hec qui
obliuiscimini deu eius madata ctempnendo ne quando rapiat sz uos de pnti
vita et no sit qui eripiat q in inferno nulla est redemptio Alle ler
sic hic monet pctores ut audiat et gmatur dampnanz ds q obli
uiscimini deu saluatore vrm cu pos dorsu proicitis et voluptates vras a
matis vel obliuiscimini deu eius madata ctempnendo Ysa lvii Ego tacens
et q no videns et mei oblita es intelligite que dixi que repto
q iniquitatez ciuitatis qe appbo q laude dignaz ne qn rapiat uos deus
ad pena et no sit qui eripiat uos de pena Job x et no e q de manu
tua possit eruere vel ne qn rapiat uos dyabolus et no sit qui eripiat
Jos ne qn rapiat ut leo aiaz meaz q deus no eripiet q si pt non
tn volt ppr sua iusticia dyabolus aut no eripiet q si posset no tn vellet
ppr sua sua malicia hoc no eripiet q si vellet no tn posset ppr sua
insufficientiaz **S**acrificium laudis honorificabit me et illic iter quo o
stendam illi salutare dei Ad lram sacrificiu laudis i . cultus ut dim e ho
norificabit me si pmissa debita pria acceptat et administrat et illic
iter qd ondis illi in pntis huius sacrificii salutare dei i . vita beataz
in qua e salus mea Alle ler sic hic alludit ad dignitatem sacrificii per
effectum qmitentibz Et dt sacrificium laudis i . sacrum cultus q ymolatur
cu laudibus dniis vel q pnci x est missa i qua laudat deus et offertur
sacrificium vel sacrificium laudis i . gracias actio de bonis adeo acceptis et d ma
eius pcta dimittere vel sacrificium laudis i . pnia digna de ctrito corde facta
p prius honorificabit i . glorificabit me madata mea implendo Eccl xxxv
Salutare sacrificium attende mandata Alia lra Qui imolat cfessionem
glorificat me et illic in sacrificio laudis in honorificacde dei est iter qd
itine i . in pnti via sepplene ondam illi iusto laudanti et honorificanti
salutare dei i . beatam vitam in qua est salus mea vel salutare dei i . xpm sal
uatore qui hic ondit sub spe panis sed tandem ondetur in pria i apta
visione vn salutare dei ondz in via sepplene sic tempo ondit panem
de vino ad pgustandu Sap x Iustu deduxit dns p vias rectas et ce
Nota hec sacrificium de quo hic loquitur sta x et pnci x est missa i qua laudatur
deus et offertur sacrificium Malachie pmo ab ortu solis usq ad occasum e nomen
meum magnum in gentibus ecce qd ptinet ad laudez dei et i omni loco
offertur noi meo oblacio mda ecce sacrificium et in hoc sacrificio ostenditur
salutare dei sub spe panis et vini qd tandem ondetur in pria in apta
visione Job xxxiii deprecabitur dnm et placabilis erit ei et videbit faciem
eius in iubilo zc Iste ps est dauid regis et tocius pctoris oratio

Miserere mei deus secundu magna miam tua Ad lram L
Titulus in hebr ad victoriam ps dauid Ubi sciendum q post
mortem Vrie dauid accepit bersabee in vxorem tunc venit
ad eu Nathan ppha et arguit eu de adulterio tunc dixit
dauid peccaui dno Et sic fecit istu ps Et dicitur ps factus
culpe remissionem Ro gre restitutionem ibi asperges me dne pmo gt
Miserere mei deus si magna zc Augus miam cfitetur q una nulla e

miserie / et sic dauid implorādo magnā mīaz ostendit suā magnā misiā
et in hoc ondit culpe sue grauitatē Alie lr̄ sic In pteriti pro anī est
de sacrificio laudis dixit repudiat legalibꝫ sacrificiis sed qr̄ nō placent la
in ore pctōris sic hic subdit de pūia .p. quā pctūm tollitur / et sic sacrificium
laudis adeo acceptaz / et hic ponendo ipm̄ dauid .p. exēplo / qui pꝰ peccatum
adulterii deliquit et homicidij satisfecit deo .p. pnīaz / hec enī tria prīcip
in pteritu pctō fuerat obiecta pctūm adulteriū / ibi tu adulter / dolositas
ibi lingua tua concinabat dolos / homicidiū ibi cū videbas furē Titulus
pt̄ dauid qui ad eū venit nathan ppha tūc qm̄ intrauit ad bersabee .i.
iste ps̄ est editus a dauid penitente / et ppt̄ hoc conpetit cuilz penitenti qui
ps̄ est humiliatio et confessio pcti Diuiditur est mone pnīae ad penitā
Et diuidit in tres ptes pꝰ pct̄ supplicatio supplicatio pro venia consequenda
2o .p. pnīa iustitia cuadenda ibi libera me de sangui 3o pro celesti gra
obtinenda ibi Benigne fac in bo rē pd dt sic Misere .i. parce mei .i. mihi
misero et magno pctōri tue creature / deus omnipotens creator et clemens co
prīa ē miseri et pcta remitte Luc v quis pt pcta dimittere n̄ solus deus
Sed d q̄ ergo miser es tu dauid cū tu sis diuitiis cumulatus dignitate re
gia sublimatus / sapīa ppheta illustratus Resp dauid qr̄ miseros populos
facit pctūm prō xiiij et reges facit pctī Io viij qui facit pctūm seruus ē pcti
Deus miserere mei qr̄ fui fur virum cultulā rapiens adult aliquis vxor
cognoscens dolose viā mortis tradens morienti / sedm̄ magnā misiā
tuā qr̄ mag est misericordia mea et multiplex que te nō latet / pre go
2m mag tuā / nō punias sz legis iusticiā Qr̄ leuit xx dt morte moriatur
mechus et adultera Caps magna ē mīa que formā filii imposuit dnō
mō ut panis esuriret fons sitiret virtus infirmaret vita morerē et re
demptor venderetur Et sedm̄ multitudinē misiacōnū tuarū dele iniqui
meā Ad literam implorādo misiacōnū multitudinē cū sue culpe multiplici
qr̄ pꝰ pctāt adulterando 2o pctūm suū celare volendo 3o in nō celandi
volebat introducere eum hedem indueret vxā ut dormiuisset cū vxore sua
Certo nō potens hoc efficere viā suā fidelē militē fecit mittere portio
quo qr̄ occasione mortis ipius plures alij de suis dauid fecit mortui
sicut cē 4 xi Alie lr̄ sic hic orat .p. macla ut delet et offensa ut
remittatur et .p. pena ut dimittatur hec enī tria sunt in quolꝫ pctō mortali
macula animē / offensa dei et pena debita Et dt sic Et 2m multitudinē mise
ratiōnū tuarū quibꝫ actu remittis multas et millones multitudines pctōrū dele
iniquitatē meā que scripta ē in aīa mea .i. maculā qua ē coinquinata
et remitte offensaz qua te prouocaui / et dimitte penā debitā quā merui
dele go de libro memorie iniquitatē mee / dele de aīa mea maculas
qua ē coinquinata / de conscīa remorsū de voluntate appetitū / de corpore
actū Ipi palap xxj multe sunt misiacōes eius Ysa xliiij deleui ut nube
iniquitates tuas / Ymo(?) dt qr̄ dauid prudenter distinguit ad mīaz
magnitudinē et ad misiacōes multitudinē referendo qr̄ mīa dei vna est in
na sed misiacōes eius multe sunt in effectu ppt̄ qd alibi dt Reminiscere mise
ratiōnū tuarū Amplius laua me dne ab iniquitate mea et a pctō meo munda
Ad literam hic enī qr̄ petit ampliorē lotionē et mundationē ondit pcti sui
diuturnitatē macule enī in vestibꝫ recentes contracte de facili abluuntur sed
in veteratē de difficili a tpē aūt quo dauid comisit adulteriū cū bersabee
usqz ad reprehensionē .p. nathan transiuit anus ut patet qr̄ patz ex hoc
qr̄ puer que concepit bersabee de dauid iaz erat natus cū dixit sibi
nathan filius qui natus est tibi morietur Alie lr̄ sic hic petit lauari
a macla ... satisfactionis vnde sic pānis primo ab immūdicia euacuat
deinde lauatur et sic mundatur sic hic orat dicens Licet lauisti me a culpa
pctō laua .i. libera me amplius ab iniquitate mea .i. etiā a pena satisfac
confessionis Regū xiii exit fons patens domui dauid et habitantibus vrbm in
ablutionē pctōrū sz dauid et muliere .i. bersabee tā corpus et animus

Unde Innocencius non quociens dimittitur tota culpa totiens dimittitur
tota pena. vel sic peto laua me amplius quam rogatur sufficeret / Et ita am-
plius laua me quam alios qui simplicius peccaui / amplius quam solo actu
qui sciens et ex voluntate feci. Et ita laua amplius quam peccati qui et vestigium
peccati ut non color inhoneste cogitacionis nec sapor impudice delectacionis nec
odor antique opinionis remaneat / et qui ad locum de sex inicia ut non sit
sic sus lota in volutabro. Petri ii. p. 2. addit et a peccato meo munda me
tu qui solus potes facere mundum de inmundo conceptum semine ut impleatur id Ysa-
ye lauamini et mundi estote. Ergo munda me tamquam aream a paleis vani-
tatum superbia vite / tamquam plateam a luto voluptatis carnis concupiscencie
tamquam oculum a puluere cecitatis concupiscencie oculorum. Quoniam iniquitatem
meam ego cognosco et peccatum meum contra me est semper. Ad litteram hic inducitur
persuasio ad impetrandum remissionem peccatorum et dicit quoniam iniquitatem meam
ego cognosco quasi dicat miserere mei quia iniquitatem meam tamquam vere penitens recog-
nosco / et peccatum meum quod contra me est semper et horridum mihi est sicut aduersarius ex parte
sua contra me perpetua. Glossa vel sic hic tangitur peccati recognicio et recognitio
detestacio. Et dicit peto domine munda me a peccato meo / quoniam iniquitatem meam mihi
imputandam / ego cognosco a me detestandum sic scribitur in psalmo
et hoc est utile ad vitandum peccatum et deplorandum perpetratum. Luc. xix. videns
ciuitatem fleuit super illam si cognouisses et tu fleres. / et peccatum meum a me
cognitum contra me est semper et horridum mihi est sicut aduersarius peccator et accusa-
tor ex parte sua contra me. Vel sic peccatum meum contra me sic dampnator est scilicet
in cor oculis cordis mei per recordacionem et contricionem amaram quasi dicat prius fuit
quando dixi vir mortis est homo qui hoc fecit / sed Nathan coram me et contra
me posuit cum dixit tu es ille vir. ii Reg. xii. Nota persona dicit et peccatum non propter
hoc est contra illos qui cognoscunt bona sua ad gloriandum et non mala
ad plangendum. Et dicit nomine meum non alienum contra illos qui vident festucam
in oculis aliorum et in suis oculis trabem non vident. Et dicit contra me est contra
illos qui recolunt peccata ad delectandum et non ad detestandum. Et dicit semper
contra illos qui aliquo tempore displicent peccata sed cito non curantes redeunt. Job
xx. quantas habeo iniquitates et peccata scelera mea et delicta ostende mihi. Ergo contra me est peccatum sicut
accusator sicut probator sicut dampnator. Ieremia ii testimonium reddere illis co-
ram ipso. Tibi soli peccaui et malum coram te feci ut iustificeris in ser-
monibus tuis et vincas cum iudicaris. Ad litteram hic ponit racionem ex parte
veritatis diuine ad quam pertinet implere quod promisit / promiserat autem deus ipsi
Dauid ante perpetrata peccata quod firmaret regnum eius ad posteros et
quod filius eius edificaret templum domini quam promissionem multi dicebant im-
peditam et frustratam propter ulcionem quod Dauid ad peccati sui
remissionem allegat dei promissionis implecionem fiendam dicens Tibi soli
peccaui scilicet tamquam iudici et punire potenti / peccauerat enim contra Uriam
et alios contra se huius inscriptionis tamen quia erat rex non habebat iudicem
et superiorem qui posset eum punire nisi deum / et malum coram te feci / et
submittere remitte mihi ut iustificeris in sermonibus tuis id est ut promissio tua
in me implearis per dona tua veritatis / et vincas cum iudicaris scilicet faciendo
contrarium illius quod de te iudicatur a multis scilicet quod tua promissio mihi
facta sit retractata. In Hebreo habetur et mundaberis cum iudicaueris id est apparebis
mundus ad implendo promissum cum tamen de te a malis iudicetur contrarium vel
peccato. Glossa sic hic pura et sincera confessio. Et dicit tibi soli
peccaui tamquam iudici superiori punire et relaxare potenti. Hebreo x.
mihi vindictam et in proximum tamquam iniuria patienti scilicet contra Uriam
et alios / et malum coram te feci id est coram te qui ubique es presens non
erubui / vel malum coram te id est te presente et vidente feci malum valde im-
pudenter et imprudenter peto remitte mihi ut iustificeris. Boecius de consolatione
Magna nobis indita est necessitas probitatis si dissimulare volumus cum ante

tibi
soli
peccavi

Regnum cum oculos iudicas cuncta cernentis. per istam expositionem solvitur instantia
Sed dices quod david peccavit in proximum quia bersabee cognovit uriam morti
exposuit populum mandando eum flagellari fecit. Respondetur aliquis potest peccare dupliciter
aut sic iniuriam patienti et sic david peccavit in proximum. aut sic iudici
punire potenti et sic dicitur peccasse in solum deum et hoc duplici ratione. quia cum
david esset rex tunc solus deus erat eo superior et ita solus deus eum punire
poterat. 2o quia solus deus sine peccato est et ideo eum solus punire debebat. Io viii
qui sine peccato est vestrum primus in eam mittat lapidem. In primo innuit suam potentiam
in 2o singularem Christi innocentiam. Et ideo dicit tibi soli peccavi ut iustificeris id est
iustus benignus et verax inveniaris id est cognoscaris in sermonibus tuis id est in promissis
tuis quibus vincas tamquam mediator cum iudicaris ab eis non dimittere penitenti
quantumcumque culpa contra illud Eccl xii altissimus odio habet peccatores et mi-
sertus est penitentibus veniam promisisti Ezech quacumque hora ingemuerit
peccator. Ezech xviii si impius egerit penitentiam omnium iniquitatum suarum non recor-
dabor. Ier revertere ad me et ego suscipiam te et vincas cum iudicaris tam-
quam mediator stando contra dictis malorum qui dicunt te iudicare non debere
magis penitenti. Vel sic et vincas cum iudicaris alios iudices superando cum
iudicaris id est cum iudices et aliis contra Prov viii iusti sunt omnes sermones dei et
non est in eis pravum quid. Vel sic ut iustificeris in sermonibus tuis quibus
promisisti filium tuum incarnari de semine meo iuxta illud ps de fructu ven-
tris tui ponam super sedem tuam. et vincas id est confundas homines mediatores cum iudi-
caris ab illis non implere promissum propter peccatum meum. Num xxiii non est deus
ut homo ut mentiatur. Vel sic ut iustificeris id est benignus cognoscaris quia pie-
tas tua pietate malos spectas et eorum iniusticias cum iudicaris ab eis dicentibus
quod non debet deus parcere ei qui tam multa et gravia peccata commisit. Vel sic
vincas eos opere adeo ut iustificeris id est solus iustus nomineris inter homines add
in sermonibus tuis Io vii quia numquam locutus est sic homo ut omnes vincas
in iustitia cum iudicaris id est cum iudicatus es a pilato et iudeis iniustus sed
iniuste. Aug. tu solus iuste iudicas iniuste iudicatus es. Vel sic ut vin-
cas diabolum et mortem cum iudicaris ad mortem. Apoc v vicit leo de tribu
iuda. Osee xiii ero mors tua o mors morsus tuus ero inferne. Vel sic ut
iustificeris in sermonibus tuis quibus promisisti filium tuum incarnari de se-
mine meo iuxta id ps de fructu etc et vincas id est confundas mediatores cum iudicaris
ab illis non implere promissum propter peccata. Num xxiii ut s. Ecce enim in ini-
quitatibus conceptus sum et in peccatis meis concepit me mater mea. ad hoc
hic ponit etiam persuasionem que accipitur ex humana fragilitate propter quam peccatum
eius est remissibile. non sic autem peccatum angeli in quo non est talis fragili-
tas. Et hoc quod dicit ecce enim in iniquitatibus conceptus sum quia homo descendens ab ada
per generationem carnalem in unione anime ad corpus contrahit originale
peccatum quod est ad peccata actualia inclinativum ratione fomitis remanentis.
et in peccatis concepit me mater mea repetitio est causa ad maiorem expressionem
Alia littera sic hic ponitur persuasio ab humana fragilitate quia conceptus sum in ori-
ginali iniusticie et in pruritu libidinis. et dicit tibi soli peccavi tanquam fragilis
quia ecce in iniquitatibus conceptus sum id est in peccato originali ex quo patior dif-
ficultatem ad bonum et habeo pronitatem ad malum. propter quod peccatum hominis
est magis remissibile. quod dicit in iniquitatibus id est in originali iniusticie. ponit
plurale pro singulari. sic ibi mortui sunt qui querebant animam pueri id est mor-
tuus est herodes. Vel dicit in iniquitatibus ratione stabile sed multiplicis iniusticie
que venit ex peccato originali. vel quia originalis culpa est in pluribus
in carne tanquam in causa que corrumpitur ex concupiscentia et libidine parentum
et sic polluitur et formatur in corpore prolis. et est in anima infusa in
corpore tanquam in subiecto que contrahit maculam a corpore polluto.
Vel sic secundum iuris ecce in iniquitatibus priorum parentum scilicet ade et eve

Et consequenter in iniquitatibus meorum parentum conceptus sum q.d. ab origine parentum primorum qua omnis sequentium generatio corrupta fuerat. Et qua prius fui tarde in culpa etc. Sed pro in iniquitatibus in plurali numero, ut sit sensus Ecce in iniquitatibus i. ex iniquis conceptus sum, et in peccatis concepit me mater mea, ista clausula exponitur de prudentie i. mater mea peccatrix concepit me in peccatis sub expressis ex peccatore. Ro. v. Si quis dixerit peccatum non habemus mendax est. Et Jo. Dicit Job iii pereat dies in qua natus sum et nox in qua dictum est conceptus est homo. Ecce enim veritatem dilexisti incerta et occulta sapientie tue manifestasti mihi. Ad literam hic est alia persuasio ex divina virtute et dicit Ecce enim veritatem dilexisti tu qui es ipsa veritas q.d. ex consequenti dicens quod promissiones tue verificentur, incerta et occulta sapientie tua manifestasti mihi. Ad occulta enim divine sapientie pertinet futura contingentia de quibus erat promissio ipsi David facta de successione regni in filiis et de descensu regni Christi de semine eius q.d. deus ut ista impleantur que non implentur nisi peccatis mihi remittis. Aliter legitur sic. Hic ponitur persuasio a proprietate divine bonitate qua ostendit in dilectione veritatis et in revelatione suorum secretorum. Et dicit Ecce confitentem veritatem i. iustitiam tuam et meam iniquitatem. Quia tu veritatem confessionis et satisfactionis dilexisti ut reus se accuset ita quod ipse illa dimittit peccata. Prov. xvi veritate redimitur iniquitas. Et Ps. veritatem et misericordiam diligit dominus. incerta et occulta sapientie tue i. dona gratiarum que sapientie penitentibus distribuis. Alias manifestas et ab impenitentibus iuste abscondis, vel sic incerta quo ad peccatorum pretactorum et occulta quo ad peccatorum remissionem que fuit occulta omni homini excepto et me et Bersabee ista manifestasti mihi per Nathan prophetam. ii Reg. xii. Ubi cum dixit David peccavi domino. Respondit propheta: transtulit dominus peccatum. Vel sic Ecce veritatem i. primam dilexisti incerta quo ad tempus et occulta omnibus incarnationis misteria mediatoris et redemptoris i. me a peccatis, sapientie tue i. filii tui manifestasti mihi qui salvum faciet populum suum a peccatis eorum. ii Reg. xxiii dixit David filius Ysai vir cui constitutum est de christo dei Jacob egregius psaltes Israel spiritus domini locutus est per me. Asperges me domine ysopo et mundabor lavabis me et super nivem dealbabor. Ad literam hic petit gratie restitutionem et petit gratiam iustificantem dicens Asperges me domine i. aspergatis herbe enim non habet aspectum sed pro eo ponitur futuro indicativi, ysopo et mundabor, loquitur de mundatione spirituali per modum emundationis corporalis, quia emundatio leprosi et contaminati ex tactu mortuorum fiebat cum ysopo ut habetur in Levit. et in hoc confitetur se David lepram et mortem spiritualem, Lavabis me i. lavabis me aqua gratie tue deus de qua Eze. xxxvi effundam super vos aquam mundam et mundabimini. Et super nivem dealbabor quia dealbatio spiritualis maior est corporali et melior quia ibi magis est et melius esse quanto spiritualia corporibus preferuntur. Aliter legitur sic. Hic David confidit se mundari per sanguinis Christi effusionem et aque primalis lotionem et dicit domine asperges i. asperge peto me leprosum et fedatum, ysopo i. aspersorio facto de ysopo quo intincto in sanguine aspergebantur leprosi. Levit. xiiii. hoc est domine confido quod mundabo me mundum peccatorem sanguinis Christi humilis et magne caritatis dei in passione effusi, et mundabor tanquam leprosus i. peccator a lepra immundicie sordis. Unde peccator dicitur leprosus, peccatum lepra, ysopus herba pura et calida, et significat Christum humilem et caritatiuum qui fuit tinctus sanguine in sua passione. Ysa. lxiii quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra. Hoc aspersorio mundantur leprosi i. peccatores. Hebr. ix sanguis Christi qui per spiritum sanctum effusus est emundabit conscientias nostras. i Pe. i. In obedientiam et aspersionem sanguinis Christi, lavabis me infusione gratie et lacrimis penitentie. iiii Reg. v vade et lavare in Jordane septies, et super nivem dealbabor i. candore spirituali qui est maior candore corporali. Apoc. vii laverunt stolas suas et ca.

didas eas fecerut in sanguine agni Vel sic asperges me dne ysopo
humiliacione et mundabor in contricione lauabis me in confessione et
niuez dealbabor in satisfactione ysa primo si fuerint peccata vestra ut
cocc. quasi nix dealbabuntur Auditui meo dabis gaudium et leticiam
et exultabunt ossa humiliata. ad literam. hic petit dauid spiritum prophetie qui
ab eo recesserat propter peccata d. auditui meo dabis gaudium i. das gaudium
auditui interiori per hoc quod facis me audire auribus mentis reuelaciones
tuas sicut ante. et exultabunt ossa humiliata i. tanta erit exultacio in mente
mea quod redundabit ad corpus meum in terra humiliatum quod ex prima de
claruit in terra 2 R. vii. Alie le. sic hic subdit confidenciam de impetrata
leticia. et dicit auditui meo i. menti mee intelligenti per auditum et mi
se humiliter ad audiendum tuum nuncium utpote nathan dicentem dominus tran
stulit peccatum tuum 2 R. xii. dabis gaudium de peccatorum venia reuelando
michi ea esse dimissa. vel sic cum lauabis me a peccatis meis per infusionem
gracie tue et per lacrimas penitencie tue dabis gaudium auditui meo i. menti
mee de peccatorum venia sicut infirmus gaudet audiens se sanatum. seruus
reus audiens se reconciliatum. prouerbiis xii qui pacis ineunt consilia sequetur
eos gaudium. vel sic dabis i. significabis auditui meo i. menti mee esse
gaudium deo et angelis eius. luc. gaudere oportebat quia frater tuus perierat et
inuentus est. luc. gaudium est angelis dei et leticiam de futura gloria in
promissa continuam ad stolam anime ysa xxxv leticia sempiterna super caput eorum
gaudium et leticiam obtinebunt. et exultabunt ossa humiliata in generali
resurrectione glorificata prouerbiis xxix humilem spiritu suscipiet gloria. vel exultabunt
ossa humiliata i. vires anime prauis humiliate et conturbate in contricione
uel deiecte propter peccatum commissum. Sap. anser. fides sua et cuiatio sua exultabunt
audita remissione peccatorum cum dicetur in confessione dimissa sunt tibi peccata tua
prouerbiis xii. Meror in corde viri humiliabit eum et sermone bono letificabitur
et sic ossa rigida per superbiam. liuida per inuidiam mobilia per iram. dura
per auariciam. enutrita per accidiam. concreta per luxuriam. medullata per
gulam i. humiliencur per penitenciam exultabunt per graciam in presenti et gloriam
in futuro. Auerte faciem tuam a peccatis meis et omnes iniquitates meas
dele. ad literam ut non aspicias ea amplius ad puniendum. et omnes ini
quitates meas dele sic delentur scripture de quibus non curatur. quia hic non
potest fieri sine gracia iustificante. Alie le. sic hic orat deum pro offensa sua ne
recordetur de ea d. si uis dare gaudium anime mee ex venia peccatorum meorum
ergo auerte faciem tuam non a me sed a peccatis meis i. trade ea obliuioni ne re
deas ea amplius ad tuam indignacionem et ad puniendum et ad meam condempnacionem
quia ego habeo ea ante faciem meam ad plangendum et ad cauendum. et dicit glo.
Augustinus si hoc auertit deus faciem suam auertit et non solum auerte non vi
deas intellige sed ut ne remaneas in memoria. et omnes iniquitates meas
dele per ueram penitenciam quas in te et in proximum commisi dele eas a mente tua
a voluntate mea a noticia angelica a cognicione dyaboli. Et in penitencia
et confessionem ut deleantur peccata vestra Cor mundum crea in me deus et spiritum
rectum innoua in visceribus meis ad literam hic repetit peticionem suam primam
de iustificacione per graciam sicut petentes frequenter replicant suas peticiones
ut dicit. Cor inmundum crea in me deus. dicit crea quia gracia iustificans de potestate subiecti
non educitur sed in anima deo creatur. et spiritum rectum i. rectitudinem tendentem et dei
innoua visceribus meis quod fit per gracie restitucionem Alie le. sic hic petit m
affecta suis sordidatur. et ad cetera inuitetur. et dicit pie deus dele iniquitates
meas et crea in me cor mundum per graciam que infunditur per creacionem quia si re
dix sed et rectum. Ieo. vi. crea cor mundum a fumo superbie a pe
ste auaricie. a luto carnalis concupiscencie. crea i. de nichilo facit. quia cum

in gnitu mudu per culpa annihilar Je v Audi popule stulte qui no
habes cor. cxea in me ut omo sit mudatu deu vide Mat v bti qui sut
mudo corde vel sic cor mudu cxea i rexea i me per gratiam iustificatem
et spm rectu i recte tendetez in deu inoua i visceribus meis vel sic spm
rectu inoua i visce tuis i spm meu que cxena cupiditas curuat erige
in supna vel sic spm rectu qui p culpa inuetatus ut sit debilis ad
bonu et meug ut sit pnus ad malu inoua pie deus tum debilitate
et restitua tum curitate in visceribus meis ut sentiaz iustiore feruore dile
ctionis per gre restitucom Ezech xi dabo eis nouu et spm nouu tri
bua i visceribus eor Vel sic breuit cxea in me cor mudu i rexea mudi
ciam in corde meo qua pdidi p culpa delendo ipaz culpa et restituedo
gram et inoua spm rectu nouitate gre tibi gratu et recte tendetem
in te ut te diligam et sentia feruore dilectois tue in visceribus meis Ne
piciab me a facie tua et spm scm tuu ne auferas a me Ad litam
hic repetit petitom de gra pphete dicens Ne piciab me a facie tua
subtrahendo a me tua serenitatem et spm scm tuu sz spiritu ne auferas
a me mi no restituedo q tue adhuc carebat ipo Alr le sic prius
orauit ut ipa macula deleat et offensa diuina dimittat hic orat ut
pena futura dimittat Et dt ne piciab me a facie tua i a tua gra
tiug reptatu qe facies est mi diuine ut via videam e mi auxiliu ut
p via ambule est mi desideriu ut te finie me obtineam Hest xv facies
eb tua plena e graz Ps In lumie vultus tui ambulabut et spm scm
tuu i donu spus sci qd dedisti mi ne auferas pp mea culpa vel
et spm scm tuu i graz datez augmetez et qfirmatez Ipa Cor xiiv
ng atque idez spus diuidens singulis put vult ne auferas me q tuu
e dare pp gram tua tuu est auferre pp culpa mea ut impleat
illud Ysa lix Spus meus qui est in te et vba mea que posui in ore
tuo no recedat de ore tuo Redde mi leticia salutaris tui et spu pn
cipali qfirma me Ad litam i salutare tuu me letificans et spu pn
i spu sco qfirma me psuado a recidiuo Alr le sic hic petit leticie
restitucom tum spualis gaudii amissiom et dt spm scm ne auferas
a me sed redde mi leticia qua peccando amisi leticia no mudi que
vana est Ezech vii qfemit no letet leticia no pcti qe mala est
pbs ii letantur cu malefecerint sed leticia salutaris tui i de tue salu
tis et saluatoris mee Alia lra hz leticia ihu tui qe bona est vel
sic leticia spualez qua p culpa amisi redde mi leticia salutaris tui
i p saluatore tuu que misisti eb in mudu Cant pd Exultabimus et le
tabimur memores vber tuor et spu pncipali i spu sco qfirma me
ne recidiuarez in petm vel spu pncipali qui pncipat cunctis spiritibus
angelicis malignis et fugiamus pb enim aufert spm pncipu pb q sunt
suos angelos spus qfirma me ut in gra data pseuerem Nota q in
his versibus exprimit trinitate scam p spm rectu exprimit filiu q quasi
medio no exit ab extremis Ps Rega dne deus me Cuiz dt et spm
scm tuu ne auferas ibi exprimit spm scm et cu dicat spu pncipali
tangit prem i diuinis qui est pncipiu filii et spus sci Docebo ini
quos vias tuas et impii ad te quertentur Ad litam hic inducit spe
replice psuasiom ad impetrandaz dictam petitom Et dt docebo iniqs
vias tuas q d si mi pmiseri gram tua restituens docebo iniqs expe
riencia mea exortans penitentes et sequentur vias tuas i madata tua
Et impii ad te quertentur p penitentiam Et dux impii ipe peccantes opera
dei mei tum proxim tu sequnt vniu attriper pro alio Alr le sic

hic ponit persuasio a bono actu et a sequente fructu et dicit deus confirma
me spiritu principali et tunc docebo verbo et exemplo vias tuas i. mandata tua
sufficientia tua iniquos et veritate tua predicando iniquos peccatoribus ne desperent
veritatem ne presumant Psalmus universe vie domini misericordia et veritas docebo iniquos
i. peccatores qui magis indigent Mathei ix non veni vocare iustos sed peccatores
ad penitentiam Et nota quod david non promisit se predicaturum nisi sub conditione vel
impetrata veritate audiente et gratia confirmante Ieremie xvi ayudam sic
sacerdotes et levite et vindicavit sepulcrum et impii ad te convertentur per
predicationem velut ex eorum magnis fructibus Iacobi v qui converti fecerit
peccatorem ab errore vie sue salvabit animam eius a morte et operit multitudinem
peccatorum felix commutatio in qua de predone deo efficitur predicator
sicut david paulus et matheus Libera me de sanguinibus deus deus
salutis mee et exultabit lingua mea iustitiam tuam Ad literam hic ponit
suam persuasionem et dicit libera me de sanguinibus i. a pena mortis qua me
dignus per effusionem sanguinis urie et aliorum occasione eius interfectorum et exul
tabit lingua mea iustitiam tuam Sed nota quod debebat dicere misericordiam tuam
Ad hoc dicendum est quod in cunctis operibus dei sese concomitantur misericordia et iustitia
Et ideo cum hic dicit iustitiam tuam subintelligitur misericordia temperata et sic fuit in proposito
quia licet david tunc penam mortis quam meruerat non habuit in propria persona
tamen eam habuit in persona filii sui de bersabee nati ii regum xii cum hoc eam
persecutionem gravem sustinuit a filio suo absalon tamen eum morti in penam
eius peccati sicut dicitur ii regum xii suscitabo adversum te malum de domo tua Al.
lectio sic hic david orat quod penam imminentem evadendam Et dicit docebo iniquos
vias tuas sed prius libera me de sanguinibus i. a pena mortis quam merui
propter effusionem sanguinis mee urie et aliorum vel de sanguinibus i. de do-
minio carnis et sanguinis vel de sanguinibus i. de variis viciis que trahit
quod inde est procedere i Cor. ix castigo corpus meum et in servitutem
dei redigo ne forte cum aliis predicaverim ipse reprobus efficiar deus deus
dator et conservator salutis mee quo ad intellectum per illuminationem veritatis
et quo ad affectum per immissionem caritatis Psalmus dominus illuminatio mea et salus
Ioh. viii si filius liberabit vos vere liberi eritis et exultabit i. cum exultatione
cordis laudabit lingua mea iustitiam tuam i. bonitatem et misericordiam tuam vel
iustitiam tuam misericordia temperatam Psalmus misericordiam et iustitiam cantabo tibi Domine labia
mea aperies et os meum annunciabit laudem tuam Ad literam i. aperias post
suum indicatum per impetrationem et in hac petit restitutionem gratie quam illi soli qui
sunt in gratia possunt debite os aperire coram deo ad eum laudandum quia non
speciosa laus in ore peccatoris Eccli. xv Alie lectio sic hic promittit se daturum
rationem deo ore ope et corde Et dicit lingua mea exultando laudabit bonitatem
tuam ideo domine labia mea prius per petitionem ad bonum clausa et propter peccata
constrictam te laudare non presumendo aperies i. aperias culpam remittendo et gratiam
infundendo et os meum scilicet os cordis et os corporis annunciabit laudem tuam
de beneficiis receptis Psalmus ut annunciem omnes laudationes tuas in portis filie Syon
Vel sic annunciabit laudem tuam quia creatus sum et peccavi non defectus sum et in
creatorem mortuus sum et ut essem secundus mundatus sum Quoniam si voluisses
sacrificium dedissem utique holocaustis non delectaberis Ad literam i. utique
peccato exigente Ubi sciendum quod sacrificia veteris legis non erant accepta
de se sed tunc ex fide et devotione offerentium Gen. iiii Respexit dominus
ad abel et ad munera eius quod non respexit ad munera nisi propter bonitatem
offerentis et ideo david ante remissionem peccatorum non erat in statu offerendi quod
sue oblationes essent deo accepte Alie lectio sic hic ostendit quali sacrificio
deus non placatur et quali placatur Et dicit quoniam sacrificium legale quod pro
expiatione peccati solebat offerri dedissem i. afferre tibi utique si voluisses

Quasi potuit facile David qui rex erat sacrificia pecudum offerre holocaustis in quibus cremabantur aliena et tota incendebantur et maxime tibi placere videbantur non delectaberis quia dixit sacrificiis et holocaustis iuxta ritum veteris legis factis non delectaberis id est non placaberis. Ysa. primo: holocausta arietum et sanguinem vitulorum et agnorum nolui. Hoc dicebat David videns per spiritum propheticum tempus gratie in quo ista non respicit deus sed corda humilitate et caritate plena.

Sacrificium deo spiritus contribulatus cor contritum et humiliatum deus non despicies. Ad litteram hic ostendit quod remissio peccati acquiritur ex contritione cordis. Subditur: Sacrificium deo spiritus contribulatus quia sacrificia sibi oblata non erant accepta nisi propter intentionem debita contritione. Alia littera sic: hic promittit contritionem cordis et dicit quod holocaustis deus non delectatur nec placatur sed sacrificium deo placens quo a peccatis solvuntur peccatores est spiritus contribulatus id est simul cum corpore tribulatus ita quod spiritus tribuletur dolore corpus in labore. Eccl. xxxv: salutare sacrificium est attendere mandatis et discedere ab omni iniquitate. Baruch iii: anima que tristis est super magnitudine mali dat gloriam et iustitiam deo. Cor contritum in dolore, humiliatum in confessione et tribulatum in satisfactione operis, deus non despicias sed respicias. Ysa. lxvi: ad quem respiciam nisi ad pauperculum et contritum spiritu et trementem sermones meos. Quia hoc est tibi gratum sacrificium. Vel sic: spiritus contribulatus in quo cremantur carnales affectus et cor in amore dei accenditur. Dan. iii: In animo contrito et spiritu humilitatis suscipiamur a te.

Benigne fac in bona voluntate tua Sion ut edificentur muri Ierusalem. Ad litteram hic post contritionem persuasionem, scilicet quod templum debuit edificari per filium qui nasceretur ipsi David. ii Reg. vii. Nam hoc non fuisset impletum si David fuisset mortuus propter peccatum suum secundum rigorem iustitie sed quia deus debuit adimplere promissum, ideo hoc allegat David dicens benigne fac in bona voluntate tua id est procedens magis secundum misericordiam tuam quam secundum rigorem iustitie, Sion id est monti Sion et que sit illa bona voluntas et dicit ut edificentur muri Ierusalem id est muri templi in Ierusalem per filium meum quod fuit edificatum in illa parte ubi est mons Sion. Tunc clausit Salomon Ierusalem templum muro ut dictum est. iii Reg. in [illegible]. Allegorice sic: hic supplicat pro celesti patria obtinenda et pro eius [illegible] et [illegible] edificanda. Et dicit quod contritum et humiliatum cor non despicis domine quod benigne fac filium mittendo peccata dimittendo, quia benignus et misericors est agnus. Jo. primo: ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Vel sic: fac benigne id est fac misericordiam Sion id est ale et conspice ecclesiam militantem speculantem per fidem in bona voluntate id est que est bone voluntatis ut edificentur muri Ierusalem celestis qui per primum [illegible] et malos angelos corruerunt id est chori celestes sanctis animabus et tanquam muri lapidibus preciosis edificentur. Hec quasi mali spiritus perdiderunt.

Tunc acceptabis sacrificium iustitie oblationes et holocausta tunc imponent super altare tuum vitulos. Ad litteram id est post restitutionem iustitie mee sacrificium meum erit tibi acceptabile. Vel potest hoc referri ad sacrificia Salomonis oblata templo edificato quorum deus acceptationem ostendit per descensum ignis de celo super ea. ii Paralip. vii. Tunc imponent super altare tuum vitulos. Et tunc enim cum maiori devotione et fiducia obtulerunt ibi sacerdotes sacrificia. Alia littera sic: hic promittit sacrificium acceptum oris et operis. Et dicit: cum edificabuntur id est per spiritum sanctum ordinabuntur muri Ierusalem id est viri [illegible] celestis militantes et per [illegible] triumphantes ita in muri Ierusalem sancti innumeri et innumerabiles fiunt. Tunc acceptabis sacrificium iustitie id est iuste laudis tibi debite et exhibite. Ps. beati qui habitant in domo tua domine. Non enim cantatur sacrificium [illegible] qua relaxantur peccata sed tunc cantabitur sacrificium iustitie qua redduntur premia pro meritis. Oblationes id est sanctos minores tibi ab angelis oblatos quorum ministerium est offerre non malos peccatores sed [illegible]. Et holocausta id est sanctos maiores totos igne divino succensos in camino celi empirei. Et tunc angeli imponent super altare tuum vitulos.

i mediocres sanctos / vn altare dicitur cum alta ara et quid altius empireo
celo / Et pro altitudine celi quibus dimensum est / Ara autem dicitur ab ardore
quia in empireo est ardor omnium amoris / vn dicitur ab eo quod est in e
pir quod est ignis cum in igne ardens vn in Canone dicitur Iube hec perferri
per manus sancti angeli tui in sublime altare tuum / alio legitur sic de ecclesia mili
tante Benigne fac ut muri velim edificentur i ut sancti in ecclesia militante
multiplicentur tunc acceptabis i accepta sacrificium iusti
i iusticie pmg et veram non pectora que offerebat sinagoga / Ozelarg tunc
offerentes sacrificium domino in iusticia / oblaciones i pietatis opera vigilias
ieiunia et elemosinas et holocausta i corda cremata et divino amore in
census tunc i crescente ecclesia infideles imponent vitulos i stabis morti
super altare i super patibula passionum / vel sic tunc imponent vitulos i que
vitulos ymolata per vitulos designata et excusa ac gravata et accepta super
altare tuum i in ecclesia presenti / vel sic tunc imponent i statuent homines
a iugo peccati liberos super altare tuum i super fide catholice / vitulos i prelatos
qui gregem imunitum suo modo replent quorum debet ponere super altare
i super crucem / tales enim prelati sunt sed nunc presumunt omnes immi
volentes laicare / glosa lvi 3o exponitur sic / tunc i tempore gratie acceptabis sa
crificium iusticie i agni immaculati scilicet ihesu christi qui iusticiam magis quam
potenciam uti voluit in redempcione nostra / oblaciones et holocausta tunc im
ponentur quoniam ad nostros sacerdotes pro christo offerentes / glosa Cron viii / Cent
ipsos dederunt in et
Explicit prima quinquagena incipit secunda
Q
uid gloriaris in malicia qui potens es in iniquitate ad Ecclesiam
titulus in hebreo / ad victoriam pro david cum venit doech ydu
meus et nunciavit sauli et dixit ei venit david in domum abi
melech / vn cum david evasisset manus saulis / et quereret eum
de finibus suis doech dixit sauli ego vidi david in domo achi
melech sacerdotis et quod dedit ei panes et gladium / et adduxit doech sic
adulator fuit quod david consuluit dominum per achimelech propter quod saul iratus
iussit omnes sacerdotes uxores et parvulos eorum interficere et civitatem eorum de
struere / et doech cum suis satellitibus fuit executor / Et de hoc fecit david
istum psalmum / Et david primo de malicia doech arguitur 2o innocentia david os
tenditur / ergo autem / primo dicit quid gloriaris in malicia quasi dicat est pessima gloria
quia ipsa est illorum qui peccant ex certa malicia et ideo / signum enim est quando gloria
est delectacio in opere / 3 Ethicorum 4 / propter quod dicitur prover. 2 qui letantur cum malefecerint et
exultant in rebus pessimis qui potens es in iniquitate i potens extitisti in interficiendo
sacerdotes uxores eorum et alteri parvulos occidendo / In hebreo et in translacione Jero
nimi quid gloriaris i malicia potens misericordia dei tota die / ita quod hic tota die
quod est primum in usque stat in translacione nostra / est finis primi versus in hebreo et
in translacione Ieronimi / Et est sensus quid gloriaris in malicia potens i quid gloriaris con
malicia tua potens extitisti opere in sacerdotum occisione / misericordia dei tota de
a tanta malicia / Alia lectio sic / Finita prima quinquagena hic incipit se
cunda / In prima informat incipientes ad primam et secundam in prima
quia agit de prima scilicet misericordia in dei / In ista informat proficientes
ad statum iusticie / et tercia i postremo quia agit de divina iusticia ibi vindictam
et iusticiam cantabo / Et sic in prima quinquagena tractat in primo psalmo de christo
capite omnium iustorum ita in secunda quinquagena 2a in primo psalmo tractat de dyabolo
capite omnium impiorum cum quia dicitur se alienare proficientes sed contra
in isto de pena impenitencium / Et sic in prima in primo psalmo agit de pena penitencium
titulus in fine intellectus david cum venisset
doech ydumeus et nunciasset sauli venit david in domum achimelech
per doech ydumeum intelligitur corpus malorum vel caput scilicet antichristus / Doech
interpretatur motus ydumeus terrenus et significat malos qui sunt in celo

I. sterna desiderat | Ysa liiii | Impii qui mare ferues qui quiescere non potest
david qui interpretatur manu fortis et aspectu desiderabilis · significat xpm
qui est fortis | Iob ix si fortitudo queritur robustissimus est · et desiderabilis
in quem desiderant angeli prospicere | Saul qui interpretatur petitio
significat mortem quam primi parentes acceperunt manibus et verbis | Eas po
manibus tangendo pomum vetitum verbis excusando peccatum | Abimelech
qui interpretatur patris mei regnum significat synagogam iudeorum in qua
deus regnauit · Est ergo sensus tituli In hac psalmo continetur intellectus david
spiritu mittens nos in finem scilicet super hoc quod factum est cum venisset doech
ydumeus i. gens malorum hominum et proditorum et nunciasset sauli i. morti
asserens venit david i. xpus in domum abimelech i. in regnum patris
sui i. in iudeam quod regnum est patris regnum | Intellexit ergo david per
doech proditorem suum proditores xpi per quos precium et mortem traditum cum
venit ad populum iudaicum · et hic intellectus ordinat nos in fine optimum
scilicet xpm | Causa psalmi est malitia antixpi et suorum | Intencio est roborare
fideles contra antixpm et complices eius | Et david primo agit de malis
2o de bonis ibi Ego autem sicut oliua · Et primo tangit triplicem actum malorum
cordis operis et oris · Et dicit Tu doech spiritualis i. antixe · Quid gloriaris
quid gloriaris i. superbis in malicia quam exerces per successum nequicie
tue · quod pessima est gloriaris quia ipsum est periculosum ex ista malicia ex qua
gloria non liberatur a miseria · vel sic quid gloriaris in malicia i. in abusu
potencie | Unde dicitur letantur cum malefecerint · tu qui potens es i. iniustus
qui abuteris potencia tibi data cum non sit tibi ad hoc potencia data
que potencia de imbecillitate descendit · cum mala posse non sit posse
tale posse ducit ad non esse · vel sic qui potens es i. iniquitate i.
quia suppetit tibi temporalis potencia ad quelibet iniqua sua exercenda · et ita
abuteris potencia temporali | Ite in sensu mala ut potuisti | Tota die in-
iusticiam cogitauit lingua tua sicut nouacula acuta fecisti dolum | Glo.
In hebreo iste versus sic incipit insidias cogitauit lingua tua · tamen non mutatur
sententia | Iste enim doech est continue insidiabatur david et amicis eius · prodens
sauli eos accusando quod erat iniustum · sicut nouacula acuta fecisti do-
lum · nouacula acuta aufert pilos quasi insensibiliter · doech quoque sic dolo-
sitates suas celabat quod saul non percipiebat et quod faciebat hoc ex
habitu qui cauillat delectacionem in opere ut sequitur dilexisti | Talis lectio sic dis-
tinguit mala actionum etiam patentem et latentem · et dicit quid gloriaris in malicia
nam lingua tua i. cor tuum cogitauit et lingua locuta est iniusticiam tota
die i. non semel vel bis in die sed assidue et sine intermissione ex ardore
loquendi mala · quia non est aliud in mente iniusticia quam in lingua precedere
loquendi malicia | Ecc xxi In ore fatuorum cor illorum est · Et tam continuus
metus est cogitare et lingue loqui tamen per ardorem loquendi mala dicitur
lingua cogitasse · sicut nouacula acuta faciliter et insensibiliter radit pilos lin-
gua tua acuta i. astuta fecisti dolum i. fraudem et proditionem | Ite ix lingua
eorum dolum locuta est | Unde lingua dicitur sicut nouacula acuta per facilitatem
fraudandi · quia sicut nouacula de facili radit pilos vel pellem sic lingua
mala defraudat · 2o sicut nouacula pilos superfluos aufert et decorat
hominem sic dolus a semetipso auferens superflua decoros eos facit | hebr x
Rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis · Iste sic nouacula ordinatur
ad radendum pellem tamen aliquando pellem scindit sic dolosus parcem cum aliquo sue
loquitur et oculte ponit ei insidias · Dilexisti maliciam super benignitatem
iniquitatem magis loqui quam equitatem · ad literam patet · Talis lectio sic
hic arguit male agentes dilectionem scilicet inuidens maliue et exprobrantes
dicit | Tota die iniusticiam cogitauit lingua tua quia dilexisti maliciam super

benignitatem i. pelegisti et ptulisti maliciam benignitati quod est contra naturam
quia nale est diligere bonum et reprobare malum pd. Ethi. 4 omnia bonum appetit
Sed de malignis d. micheas iii odio habent bonum et diligitis malum
ipsi vero antiqui sunt, etiam dilexisti iniquitatem magis loqui quam equitatem
i. iniustum iudicium preposuisti iusto iudicio Augustinus Estas amaritudinis non
das vitem tuam et estas iniquitatis das dei tuo maligne bonum eligis qui
vestram sic bonum elige quid loquaris Gesta pro qui loquitur magis non pot
est. Dilexisti omnia verba precipitationis lingua dolosa ad li pro
saulis quibus precipitavit pretexit sacerdotes omnes ad quod cum induxisti lin
gua dolosa ut per predicta talis lectio sic sunt omnes dilectionem locucionis
indiscrete et dolose Et dicit dilexisti omnia verba precipitationis i. ad precipitandum
et decipiendum innocentes q. d. non tantum dilexisti iniqua sed eciam indiscrete
lata non tamen habens prudentiae ut saltem maliciam differas uel abscondas
sed statim tempus precipites. Cassio. sic professus est malum ut confiteri non eru
besceret. ysa. iii peccatum suum sic sodoma predicaverunt. uel sic dilexisti omnia
verba precipitationis cum quibus alios posses corrumpere et sic in peccatum precipitare
sed precipitando alios precipitat seipsos. Ecclesiastes x. labia insipientis precipi
tabunt eum. et tu es lingua dolosa i. tua lingua est ministra seu instru
mentum falsitatis propter vehementem amorem dolositatis. quia aliud habet in corde
aliud habet in ore ut loquitur Augustinus lingua dolosa est aliud corde gesta
tum aliud ore proferre. Propterea deus destruet te deus in finem euellet te
et emigrabit te de tabernaculo tuo et radicem tuam de terra viventium. sed hoc
hic dauid predicit eius doech penam dicens propterea deus destruet te in fi
liret non solum perimis cum rege euellet te et emigrabit te. de tabernacu
lo tuo. animam de corpore auferendo quod fuit impletum in monte gelboe ubi
cum iusto dei iudicio interfecit seipsum ut dicitur i. Reg. ult. et radicem tuam
de terra viventium hoc fuit impletum cum dauid fecit interfici filium doech
in quo sperabat post mortem suam manere sic in quantum radix remanet
ut dictum fuit i. Reg. ult. talis lectio sic precedit egit de culpa in glossa hic
agit de pena eius Et dicit sic quia dilexisti maliciam super benignitatem propter
tu antique uel antiquam deus destruet te in fine i. finalis eternis suppli
ciis deputando. Cassio. In fine qui destruit eternis suppliciis deputat
vel destruet te in fine i. destructione finali in finem tendente sed iniquam
ad finem perveniente. ii thess. ii quem dominus deus ihesus interficiet spiritu oris
sui et destruet illustratione aduentus sui. et euellet te de statu quo sup
Job xix spoliavit me gloria mea et abstulit coronam de capite meo destru
xit me undique et quasi auulse arbori abstulit spem meam. et emigrabit
i. emigrare et transire faciet te de tabernaculo tuo i. de mundo quem dili
gis et quem tibi tabernaculum facis et de vana gloria in qua ad tempus manes
Prov. xxvii sic avis transmigrans de nido suo sic vir qui reliquit
domum suam uel locum suum. et radicem tuam i. animam tuam que vivificat cor
pus sic radix arborem. de terra viventium i. patria celestis. vel sic euellet
radicem suam i. caritatem in qua aliquando fuisti ut sic loquamur contra ad
alios impios. de terra viventium ut ibi non plantetur Job xv non mittit in
terra sed viventium radicem suam. uel sic euellet radicem tuam i. cupiditatem
tuam de terra viventium in patria. vel sic radicem tuam i. ministros tuos tu
lucifer. de terra viventium i. de celo quod promittis illis Job viii similis
super domum i. super familiam suam et non stabit fulciet eam sed celestia
promittendo et non consurget sed in celum. Videbunt iusti et timebunt
et super eum ridebunt et dicent ecce homo qui non posuit deum adiutorem
suum ad litteram hic ostendit quod iusti videntes punicionem iniquorum et hoc
magis firmantur in bono et contempnunt prosperitatem malorum Et di

Videbunt iusti doeg destructorem et timebunt magis offendi deum quia qui
et super eum ridebunt contempnentes eius prosperitatem preteritam et dicent ecce
homo qui non posuit deum adiutorem suum per bona vita. Glosa le. sic hic
ostendit quod mali in afflictione ridentur a bonis Et dicit qui deus destruet
antixpm uel eum antixpianum qui diligit maliciam super benignitatem tunc vi-
debunt iusti in futuro iudicio destructorem et euectum de terra viuencium et ti-
mebunt timore reuerentiali iustum iudicium dei. Psalmus A iudiciis tuis timui
etiam uidentes gaudebunt super iusto iudicio dei. Psalmus Letabitur iustus cum viderit
vindictam et super eum ridebunt quia sua gloria versa est in ignominiam et confusionem
et potentia in miseriam quia tunc deridentur iusti ab impiis. Job xii Deridetur
deridebitur impiorum stulticia a iustis. Unde dicit iustis Prov. primo Ego vos in interi-
tu eorum ridebo. et dicent iusti ridendo. ecce homo non deus qui se dixit
mentiebatur. 2 thess. ii super extollitur super omne quod dicitur aut colitur deus. Sed
qui non posuit deum adiutorem suum et eo stare non potuit. Deut. xxxii De-
reliquit deum factorem suum et recessit a deo salutari suo. Sed sperauit in
multitudine diuiciarum suarum et preualuit in vanitate sua. Ad literam quas
male acquisiuit saul adulando et inimica ab illis qui tenebant regna-
na terra regie male accipiendo et preualuit ad tempus quia nunc fuerat saul
erat potentissimus. Psalmus Vidi impium xxxvi in vanitate sua quia prosperitas eius transiuit
velut umbra. Glosa le. sic hic subditur reuersio de commissione mali Et dicit
Ecce homo qui non posuit deum adiutorem suum sed sperauit in multitudine diuiciarum
suarum quod in eis ponendo finem suum. Crasso diuitibus et pompeis sibi repugnan-
dis. Antixpus confidebit sic et alii impii etiam sperant in diuiciis. Job xxi
Impii viuunt sublimati confortati diuiciis. et ipse antixpus et quilibet auarus
et superbus preualuit ad tempus in vanitate sua i. in prosperitate temporali que
tamen transit sicut umbra. Augus. in enigmatibus Nichil est vanius eo qui putat
plus valere nummum quam deum. Cass. vanum est quod tamen est fragile et
caducum ab ipsa veritate discretum et tales sunt diuine lances quia non replet
Eccles. v Auarus non implebitur pecunia. Isti fragiles quia non manet. Isti a vite
discrete quia fallunt animam ita diuiciarum fallacia suffocant verbum. Ego autem
sicut oliua fructifera in domo dei speraui in misericordia dei in eternum et in seculum
seculi. Glosa ad literam hic ostendit quomodo dauid morenam (?) quia propter doeg et similes ma-
licia non reliquit sua morenam quod patet ex hoc quod saulem bis in manu
sua traditum bis a morte peperit. Reg. 1. xxiiii. Et hoc est quod dicit Ego autem
sicut oliua fructifera in domo dei non est per hoc intelligendum quod aliqua arbor
oliue esset intra domum dei quia precepit Deut. xvi non plantabis lucum
uel arborem iuxta altare domini dei tui nec vllam arborem. sed per oliuam fructiferam hic
intelligitur oleum quod de fructu oliue exprimitur quo lucerne in domo dei
replebantur. sed quod dicit Leuit. xxiiii precipe filiis israel ut offerant oleum de
lignis oliuarum purissimum ad concinnandas lucernas. Istarum autem lucernarum ali-
que ardebant de nocte et de die licet plures ardebant de nocte. Est
ergo sensus ego autem sicut oliua fructifera. i. sicut fructus oliue fructifere i. sicut
fructus oliue est fomentum luminis continue in domo dei sic morena mea
lucebit coram deo nec extinguetur pro doeg saulis nequicia. Speraui
in misericordia dei in eternum et in seculum seculi. i. non tantum in vita presenti sed etiam in futura.
Glosa le. sic Superius tractauit de malis hic de bonis Et primo de bonorum
merito et premio Et dicit Quamuis sperant in multitudine diuiciarum quod radix eorum
euelletur. Ego autem existens in domo dei i. in ecclesia militante non euel-
lendus sicut oliua fructifera pinguedine pietatis viuens per fidem et per bona
opera sicut oliua in yeme i. in aduersitate et in estate i. in prosperitate Jere.
xi Oliuam vberem pulcram fructiferam speciosam vocauit nomen tuum dominus
talis oliua fuit dauid de cuius semine orta est benedictus fructus
speciosus forma pre filiis hominum. Unde oliua viret in yeme et in estate.

Eccli xxviii diuitiis et paupertas cor bonum et in omni tempore vultus eorum hil-
aris. vt oliua in domo dei non in miserie diuitiarum q. d. de gratia dei miseris fi-
in deo sperans consequi misericordiam in eternum duraturam et in seculum seculi
seculum canit vt beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Notandum
iustus comparatur oliue quia sicut oliua semper viret sic et iustus in virore
sapientie et fidei semper manet. Gen viii columba portans ramum vi-
ridis foliis. 20 quia in radice est amaritudine. in fructu autem pingue-
dinis dulcedinem. Iudic ix dixit oliua numquid possum deserere pingue-
dinem meam sic et iustus producit vitam amaram. sed expectat eternam
dulcedinem. Hebr xii omnis disciplina quidem non videtur esse gaudii
sed meroris postea vero fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet.
4o quia oliua est auctor pacis et ideo noluit migrare signis aliis et
inter eas commorari. Iudic ix. sic et iustus ut illud psalmi. Cum hiis qui
oderunt pacem eram pacificus. Quinto quia est folia saliz infructuose. sic
sic et iustus vera pferens similia. Luc xviii. Cum omnia feceritis que precepta
vobis dicite serui inutiles sumus. Sexto quia quod fit de fructu oliue
precium fructum excedit in valore. sic premium excedit opera iustorum. 2 Cor.
iiii. quod in presenti est momentaneum et leue tribulationis nostre supra modum
in sublimitate eterne glorie pondus operatur. Confitebor tibi in secu-
la quia fecisti et expectabo nomen tuum quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.
ad literam confitebor tibi confessione laudis quia fecisti me misericordiam in presenti
et expectabo nomen tuum in futura retributione iustorum quoniam bonum est in conspectu
sanctorum tuorum qui laudant continue nomen tuum. Alle. ler. sic hic subauditur bonorum. vel sic confitebor tibi in seculum i. laudabo te sine fine. vel confite-
bor tibi confessione iocunditatis et laudis. Eccli. li. confitebor tibi rex
et collaudabo te deum saluatorem meum. in seculum i. non ad unam horam
sed in eternum. Ps. psallam deo meo quamdiu fuero quia fecisti me sic oliuam
fructiferam. Io xv. sine me nichil potestis facere. Luc. Po. qui fecit
michi magna qui potens est. alit. mala. et expectabo interim nomen tuum
i. rem nominis tui scilicet ihesum salutem. Luce Po. vocabis nomen eius ihesum. ipse
enim saluum faciet populum suum et. vel nomen tuum i. salutem in futura re-
tributione iustorum quoniam bonum est i. delectabile et iocundum in conspectu sanctorum tuorum
soli gustantibus sicut quam suauis est dominus. Apoc. ii. vincenti dabo man-
na absconditum et nomen nouum et. Incipit quarta feria uber

Dixit insipiens in corde suo non est deus. Ad literam titu-
lus huius ad victoriam super malachat erudiens dauid. Glo.
liii Dicit quod malachat est nomen musici instrumenti cui appro-
priatur huius psalmi. et dicit quod causa fecit hunc psalmum quia
iudei fuerunt sublevati a miseria et a captiuitate antiochi
per machabeos qui ciuitatem ierusalem et templum recuperauit
et infideles de finibus iudee eiecerunt quod prudens dauid
in spiritu fecit hunc psalmum. In quo ps. describitur gregorius et specialiter antiochus
malitia. Vo examinatis omnia ibi deus de perfecte tole primo et sic dicit
inscriptus i. antiochus non est deus quia cultum veri dei amouit de templo
et de ciuitatibus iudee et ydolum posuit super altare dei propter magnates suos
et sic facto et verbo negabat verum deum. Alle. legitur sic. In priori psalmo
egit de capite malorum scilicet de antichristo. hic agit de corpore malorum ut
premitur iustus tamen molestias a talibus inferendas expectantibus adeo liberati-
et remuneratam. et hoc innuitur in titulo. In fine intellectus dauid pro
amalech. i. in hoc psalmo est intellectus dauid pro amalech. i. pro eo quod
fecit amalech quia dauid liberauit suos qui fuerunt captiuati ab amalech.
In hoc enim facto intellexit dauid captiuationem bonorum futuram a malitia
antichristi et liberationem ipsorum per christum. Luce xi. cum fortis armatus custodit

Unde per dauid intelligitur xpus per seruos eius iustos per amalech q(ui)
interpretatur populus lingens etiam intelliguntur mali. et sic intellecto dicit nos
in fine .i. in xpm in quo fient ista .a. psi et persecutio que erit an-
te aduentu xpi ad iudicium. Intitulatur est roborat et primare Comes est
duius in d. ps agit de malis per amalech significatis, secundo de bonis
per melech significatis ibi quis dabit ex syon. Et ps arguit culpa ma-
lor(um) contra fidei veritatem et dicit insipiens .i. quicumque male viuens nullum
saporem seu dulcedinem de spiritualibus habens scilicet et de deo, sed solum
temporalia amando, vel quicumque malicia sua excecatus. Unde philosophus omnis
peccans ignorans non enim est verum sapiens que desipuit est. Jacobi iiii
Scienti bonum facere et non facienti peccatum est. Et ps dixit in corde suo cogitat
ubi deus audit et si non homo. Ps primus obstinatus est insipiens cor-
de. Sed quid hic dauid nouit quod insipiens hoc in corde cogitat
et ore non dixit. Respondetur quod nouit spiritu prophetico, non est deus scilicet punitor ma-
lor(um) et sic nec est iustus et per consequens non est deus quia quicquid est in deo est
deus. vel sic non est deus punitor malorum quia si hoc crederet ita obstinate
non peccaret nec in mala incessanter perseueraret sed quia scelerum suorum ultorem
non formidat ideo dicit non est deus. Sed contra tamen dam. primo libro sentenciarum et quod
deus non dereliquit nos in omnimoda sui ignorantia sed sui cognitionem nobis
naturaliter inseruit quid ergo aliquis dicit in corde suo non est deus. Respondetur quod
talis non negat simpliciter diuinitatem sed diuinitatis proprietate ut puta quod non
est punitor malorum et ita nec iustus et per consequens nec deus quia quicquid est in deo
est deus. Vel sic non est deus scilicet hic hoc xpus ihesus. Jo x tu homo cum sis
facis teipsum deum dixerunt iudei. Unde de eis dicitur Ysa i bos cognouit pos-
sessorem suum et asinus presepe domini sui, Israel autem me non cognouit. Corrup-
ti sunt et abhominabiles facti sunt in studiis suis non est qui faciat bonum
Ad literam corrupti sunt per luxuriam greci enim erant luxuriosi. et de anti-
ocho nobili qui fuit signum amicus dicit spera Rom. i et exarserunt in desideriis
semina(?) et abhominabiles facti sunt per ydolatriam quia vocatur abhominacio
frequenter in scriptura. Et de antiocho dicitur primo Mach primo edificauit abhominandum
ydolum super altare dei, non est qui faciat bonum scilicet meritorium quia fit non
est in fide et caritate, licet aliqui fecerint aliqua bona de genere. Tale lege
sic hic contra culpam in moribus cordis et operis. Et dicit tales sunt multi cor-
rupti .i. excecati sunt iniquis in mente, quia infectus unus reliquos corrumpit
assertum. prima Cor. v modicum fermentum totam massam corrumpit. Et quia cor-
ruptio est duplex. Naturalis et talis est inuoluntaria. Alia moralis et illa
est voluntaria. Augustinus de libero arbitrio, omnium corruptionum sola que viciosa
est iure vituperatur. Et quia corruptiones corporales habent fetorem corporalem et spiritua-
les corruptiones fetorem spiritualem, ideo dicit et abhominabiles .i. odibiles facti sunt deo
sanctis angelis et bonis hominibus in studiis suis .i. voluptatibus suis et ma-
lis operibus que fecerunt et dilexerunt. Prouerbiorum xvi abhominatio est domino omnis arrogans.
Prouerbiorum xvi abhominabiles regi qui agunt impie. Et de uno talium non est
qui faciat bonum et bene, vel bonum virtute propria sed virtute principali agente
scilicet dei. Si Lucas(?) et sic patriarche prophete apostoli et multi sancti bona fecerunt hoc tamen
fuit virtute dei. Dominus de celo prospexit super filios hominum ut videat
si est intelligens aut requirens deum. Ad literam hic ponitur examinatio
malicie cum dicit deus de celo prospexit super filios hominum quia nichil penitus latet eius
et hoc specialiter dicit contra illos qui negabant diuinam prudentiam se extendere
ad actus humanos. ut videat si est intelligens per veram cognitionem aut
requirens deum per bonam operationem. Alia litera sic hic ponitur diuina inquisitio
secundo qualis malicie inuentio ubi omnis declinauerunt. Et dicit dominus prospe-
xit oculo mentis super filios hominum .i. super filios primorum parentum, de celo

mittendo filium suum Exo iii vidi afflictionem populi mei qui est in egipto
ut ipse filius videat id est examinet et inspiciat si est aliquis ex filiis hominum
intelligens deum per veram cognitionem et fidem aut requirens per puritatem
et bonam operationem Ecce viii attendi et auscultavi nemo quod bonum est loquitur
nemo est qui agat penitentiam super peccato suo dicens quid feci Omnes decli-
naverunt simul inutiles facti sunt non est qui faciat bonum non est usque ad
unum Ad Roma iii omnes declinaverunt a rectitudine iustitie simul inutiles facti sunt
id est inepti ad conservationem vite beate sicut medicina dicitur inutilis que est inepta
ad conservationem sanitatis non est qui faciat bonum exponitur ut supra non est usque
ad unum uno modo exponitur exclusive id est quod nec unus talis reperitur in eis quia
sine fide impossibile est placere deo Hebr xi Alio modo exponitur inclusive id est in
omnibus populis non est nisi unus qui de deo habeat legem veram et cultum
scilicet populus iudaicus cui data fuit lex in monte Syna de quo dicitur infra
non fecit taliter omni nationi et iudicia etc. Alie littere sic Pagina fecit in-
scriptionem si inter filios hominum sit aliquis requirens deum hic ostendit inveniens
generalem malitiam Et dicit dominus prospexit ut videat si aliquis est requirens
deum id est omnes generaliter filii hominum tam maiores quam minores quam mediocres
declinaverunt adeo a rectitudine iustitie et veritatis Ysa lvi ipsi pastores
ignoraverunt intelligentiam omnes in viam suam declinaverunt simul inutiles
facti sunt sibi et aliis quia nec vita nec doctrina profuerunt propter cupiditatem suam
Ysa xiiii pretiosus est cui eius inutilis vel sic simul inutiles facti sunt
ad conservationem vite beate non est inter filios hominum qui faciat bonum quia
quia homines ex se mali sunt et sunt filii hominum qui male faciunt sed qui
bene faciunt tunc sunt filii dei et hoc ex dono dei et ita qui non sunt filii
dei sed tantum filii hominum tunc non est qui faciat bonum non est usque ad unum
id est nec est unus sicut Augustinus de v civitate vias iustam et respiciunt considerare
invenitur verum sanctorum iudicium convenientem fidem et opera ergo ei Beda
non est qui faciat bonum non est usque ad unum id est preter unum scilicet Christum qui
solus bonus est inventus cum sit deus Luc xviii nemo bonus nisi deus sed sic
exponendo secundum Augustinum et glossam ordinariam non concordat textui qui loquitur de filiis hominum
Christus autem non est filius hominum sed filius hominis Lira exponit non est qui fa-
ciat etc. id est nec unus reperitur inter infideles quia sine fide impossibile est placere deo
vel usque ad unum id est in omnibus populis non est nisi unus populus qui de deo
habet veram legem et cultum scilicet populus iudaicus cui data est lex dei Non-
ne scient omnes qui operantur iniquitatem qui devorant plebem meam sicut
escam panis Ad Roman hic post declarationem pene debite culpe dicit nonne sci-
ent omnes qui operantur iniquitatem quasi dicat immo quia scient dei iustitiam per pene
inflictionem experientia unde dicitur Sap v lassati sumus in via iniquitatis
et perditionis etc. qui devorant plebem meam ut escam panis id est ita delectantur
in spoliatione et oppressione innocentum ac si comederent bonum cibum Alie
littere sic hic ostendit post generationem pene et culpe replicationem Et dicit Nonne sci-
ent peccatores qui libere peccant idcirco non est deus quia non ulciscuntur super-
bis eorum statim sed nonne qui operantur intrepide iniquitatem et penitere
non curant scient et cognoscent experimento penarum sibi convenientiam inflictarum
quia deus est iustus dominus quasi dicat scient utique per cognoscentiam domini iudicia fa-
cti qui dicuntur eis discedite a me qui operamini iniquitatem Math vii qui
devorant plebem meam id est talia bona cultus plebis dei sustentantur vel
devorant plebem meam id est suis malis exemplis diabolo devorandam tradunt
sic heretici et deceptores prius devorant animas decipiendo et quasi animas
et corpus diabolo vendendo unde sic boni duces christi alios christo incorporant
quos produnt Act x Petre occide et manduca sic isti duces
quos diaboli devorantes eos id est perdunt et animas quas perdunt cuius
corpori scilicet diaboli incorporant Ezech xxii coniuratio prophetarum in medio eius

q̄ leo rugiens capiens q̄ͣ p̄dam aīe devoraverit eos / devorat etiā
corpus i occidit sic tyranni / devorat etiā passionis carnales q̄ accendendo Ecc̄
xiii pascua divitū pauperes Gen̄ xxxvii fera pessima devoravit filiū meū
bestia comedit ioseph D̲eum nō invocaverūt illic trepidaverunt timore
ubi nō erat timor / ad l̄ram deū nō invocaverūt q̄ nō crediderūt i eū
ppt̄ q̄d d̄r Ro x quō invocabunt eū in quē nō crediderūt illic trepida-
verūt timore ubi nō erat timor Prov xxviii fugit impius nemine per-
sequente ppt̄ eni mala que fecerit timet in omni loco sibi insidiari et in
omni cibo et potu intoxicari Exemplū de quodā rege cū quidā diceret eū
felicē fecit eū sedē in solio regali et gladiū acutū tenui filo appendi
Val̄e le sic hic subd̄r culpe replicaco ut appeat iusta pene cominacō
et d̄r deū nō invocaverūt i deū ut ad ipsos veniret et si invocarēt deū
ut divites essent tales volunt ut divicie ad eos veniant et ita nō deū
vocant sed divicias s̄m Aug̃m / et q̄ d̄r deū nō invocaverūt i nō roga-
verunt ut veniret ad se vel ipsi confiderunt nec timuerūt n̄ i ipsum
crediderūt · q̄·d· si deū timuissent p̄dicta nō fecissent Ysa xxxi nō sc̄
confusi sicut semē isr̄l et dominū deū nō exquisierūt / illic trepidaverūt
i in miseriis mundanis timuerunt timentes ne despiceretur et paupes fi-
erent ubi nō erat timor · q·d· timuerunt sine causa carnali timore
q̄ timuerūt de terrenis et nō de eternis / Nota p̄dones timent de p̄secucōe
t̄pali et p̄vitatis sed nō timent offensam divinā et penā eternā timent
[illegible] et nō virtutē et hoc est q̄ electo bono tiḋe s̄z dei sub
intrat vitiis timor s̄z nō Eccl xxxiiii qui timet deū nichil trepi-
dabit maxime aut̄ avari trepidant s̄z cū videt pauperē et suspicantur
furē videt divitē et estimat predonē Q̲m dissipavit ossa eorū
qui hominibus placent confusi sūt qm̄ deus sprevit eos Ad l̄ram qm̄ deus
dissipavit ossa eorū i virtutē eorū qui hominibus placent sic sūt vanigloriosi applau-
si hominū et adulacōnibus delectati · de domo p̄datis hi nō ruinatis in
[illegible] deus dissipavit ossa obsidentiū te Et in textu sc̄i [illegible]
s̄r et idem est et refertur ad anthiochū et eius exercitū qui obsederat et
destruxerat civitates iude sed postea fuerūt debellati et fugati a machabeis
et antiochus miserabil̄r e mortuus 2 machab ix / confusi sūt qm̄ sprevit eos deus
ita q̄ languore adeo inimico antiochus fetebat q̄ eius fetore exercitus grava-
batur q̄ erat magna confusio s̄i et suo exercitui Val̄e d̄r sic hic ponit rōm
deieccōnis maloꝝ s̄z amissio primitive boni et finis honoris d̄r trepi-
daverūt timore ubi nō erat timor qm̄ deus dissipavit i dissipare permisit ossa
eorū i interiora bona seu virtute eorū et vires aīe ipsi sustentantes / ita q̄
vis carnalis destruitur a virtute p̄ vicios excessus et vis concupiscibilis destruitur
a bonitate p̄ noxias affecciones et irascibilis destruitur a pietate p̄ amicos
oppressiones s̄i eni eorū vires essent informate virtutibus et maxime s̄i h̄erent
fortitudine aīe nō trepidarent ppt̄ timore mundanū qui hominibus placent
i placere desiderant in malo p̄ adulacōm / ut ppt̄ vanū favorē Gal̄ i Apo
si hominibus placerem xpi servus nō essem / Sed con̄ d̄r Ro xv sicut et ego
omnibus p̄ omnia placeo Resp̄ q̄ aliquis potest placere hominibus ut eos edi-
ficaret et alliceret ad bonū sed nō debet eis placere p̄ adulacōnem vel com-
placentiā in malo sic herodes et pilatus complacuerūt sibi in morte xpi
confusi sūt i confundentur eternaliter / qm̄ deus sprevit eos nō dando eis suam
graciam finalem et hoc iuste qm̄ ipsi prius spreverūt deū Ysa xxxvii vere
spernis nomen et ipse sperneris Ier xx confundentur q̄ nō intellexerūt obprobriū
sempiternū q̄ nunquā delebitur Q̲uis dabit ex sion salutare isr̄l cū averterit
dominus captivitatem plebis sue exultabit iacob et letabitur isr̄l ad hanc
hic describitur xpi liberacio ex dei ira et loquitur david p̄ modū optantis

Ad exprimendum desiderium liberationis dicens / quis dabit ex sion i. ex ha-
bitantibus seu ministrantibus in templo quod erat in monte sion salutare i.
i. remedium contra antiochum et eius exercitum / et hoc fuit impletum quando
dominus dedit constantiam mathatie et filiis eius ad pugnandum pro populo
quia mathathias fuit sacerdos ministrans in templo et mansit in ...
primo machabeorum 2 cum averterit dominus captivitatem plebis sue inductam per an-
tiochum / exultabit iacob et letabitur israel quod factum fuit quando iudas machabeus
et populus qui erat cum eo recuperata civitate mundaverunt templum et
dedicaverunt altare et super illo offerentes cum gaudio magno / et sequitur i. mac.
iiii° vii d et facta est letitia magna valde in populo / aliter legitur sic
quia egit de malis hic agit de bonis et ponit interrogationem cum respon-
sione desiderii ostendens quod homines desiderant salvare et dicitur non est de-
us ergo veniet ex sion i. de iudeis qui per sion intelliguntur / vel ex sion
i. de celo ubi est clara dei visio / et dabit salutare i. salutem per sui
gratiam et per doctrinam salutarem israel i. populo videnti per fidem deum non il-
lorum vos dixit non esse deum / lato per omnem dictum captivum et os dam-
natum de quo sit est descendens a patre luminum / cum averterit dominus non ab
captivitatem plebis sue quam tenuit dyabolus quae aversio captivitatis fi-
est specialiter in ascensione christi / ephesios iiii ascendens in altum captivam duxit
captivitatem / exultabit exterius per signa corporis / iacob i. vir iustus
qui supplantat vitia lucrans contra ea / et letabitur intus in corde / israel
videns deum ille idem qui et iacob sed de viatore comprehensor / vel exul-
tabit iacob i. activi quod sunt in continua lucta et pugna in hoc seculo et
letabitur israel i. contemplativi quod magis quiescunt in visione dei devota / etiam
... in iacob inchoata et in israel beatitudine / quod in vita activa est beatitudo
inchoata et quasi momentanea sed in contemplativa beatitudo eterna / d' clamandis

Liii Deus in nomine tuo salvum me fac et in virtute tua iudica
me / ad victoriam titulus in hebreo in organis erudiens ad vic-
toriam david cum venerunt ziphei et dixerunt sauli nonne david
absconditus est apud nos / primo regum xxiii quando volebant eum tradere
in manus saulis et sic patet auctor / et materia huius psalmi et ti-
tulus huius psalmi erat apparatus instrumento musico / scilicet organo et dividitur
in duo primo ponit deprecationem / 2° vovet votum ibi voluntarie sacrificabo
primo dicit deus in nomine tuo i. in virtute nominis tui a me invocati / salvum
me fac a zipheis michi insidiantibus et saule et viris eius me persequentibus
et in virtute tua iudica me i. pro me contra iniuriantes mea innocentia et punien-
do eorum malitiam / aliter legitur sic in precedenti psalmo tractavit de nequitia malo-
rum blasphemantium hic agit de clamore bonorum ad deum ut liberentur a
oppressione malorum / titulus in finem in carminibus vel ymnis intellectus dum
venissent ziphei ad saul et nuntiassent dicentes / nonne david absconditus
est apud nos / historia primo regum xxiii et intellige mistice per ziphaeos qui in-
terpretantur florentes significantur mali qui florent in hoc mundo inter quos
boni latent sicut david et sui viri / sed mali eos manifestant qui eos ad
mortem trahunt quae mors significatur per saul / sed boni refugiunt ad mon-
tem engaddi i. ad christum qui est fons indeficiens celi i. potationis / et sic
sensus tituli / in hoc psalmo continetur intellectus quem habuit david cum venis-
sent ziphei i. mali ad saul i. ad mortem vel ad morte / finalis i. con-
ducens nos in finem i. in christum in carminibus et ymnis i. in exultatione
et letitia habita in tribulatione / causa psalmi est de florentibus malorum bonos
opprimentium a quibus ecclesia petit liberari / intentio est monere bonos ad pa-
tientiam orationem et dei laudem et dividitur in duo / primo orat ecclesia pro se ut liberetur
a zipheis i. a malis in mundo florentibus / 2° orat pro confusione eorum malorum /

Et iste est optimus modus liberationis. Libera autem mala quod dicit deus qui potes me saluare a malo iniuste persecutionis. salvum me fac in nomine tuo i. per invocationem nominis tui. vel in nomine tuo quod est ihesus. Actuum iiij. non est aliud nomen sub celo datum hominibus in quo oportet nos salvos fieri. imple ergo in me rem nominis tui me salvando. et in virtute tua i. in iudicio tuo quod apparebit virtus tua. vel in virtute tua i. in ira tua que est tibi virtus quia ex propria est tibi misereri et parcere. iudica me i. discerne et separa me a malis mihi florentibus innocentiam meam conservando eorum quoque maliciam puniendo. Psalmus. talia loca et in virtute tua i. per tuam potenciam libera me. et sic est plana intelligencia. Sed d. abbas super ista petit d. et inter iniuriis in iudicium cum suo. Job xxiij. Contempsit et contremiscit ad nutum eius. Respondetur dicendo quod iudicium primum quod dicit discernere discussione in iusticia sic non petit primitus iudicium secundum quos absque mi deus in magna et Aliud est iudicium separacionis a malis et sic petit iudicium. Deus exaudi orationem meam auribus percipe verba oris mei. Ad literam deus exaudi orationem meam per concessionem tue salvationis. auribus percipe verba oris mei. loquitur de deo more hominis qui inclinat aurem ad petitionem quam vult exaudire. Alia lectio sic. hic petit suum desiderium perducere ad effectum et dicit deus qui potes exaudi i. perduc ad effectum orationem meam quam peto in corde salvatoris non terrenum florem. Daniel ix. Exaudi deus orationem servi tui auribus percipe seu percipe. percipe verba oris mei i. cum verbis perlatam perfundendo in salute anime et corporis. Nota hic committitur figura que dicitur anthropopathos que est quando aliquid attribuitur deo quod est ipsius hominis sicut aures oculos et huiusmodi quia sicut dominum habemus deus membra corporis non extendit. sed aures vocat hic pietatem qua omnia audit. Sap. primo auris zeli audit omnia. Quoniam alieni insurrexerunt adversum me et fortes quesierunt animam meam et non proposuerunt deum ante conspectum suum. Ad literam i. ziphei volentes me prodere et in hoc alienati sunt a me quamvis sint de tribu mea. et fortes quesierunt animam meam scilicet saul rex et servi eius et non proposuerunt deum ante conspectum suum quia dei timore postposito quesierunt me morti tradere iniuste. Alia lectio sic. hic ponit persuasionem ut deus exaudiat petitionem suam et dicit deus exaudi orationem meam et salvum me fac. quoniam alieni i. extranei a veritate et iusticia alieni a fide sicut infideles qui faciunt contra fidem et veritatem. alieni ab amore qui faciunt contra caritatem sicut demones. et alieni a spiritualitate qui pugnant contra castitatem sicut motus carnales. isti alieni a quibus nullatenus possum impetrare iniuriam. insurrexerunt adversum me. Prov. v. ne des alienis honorem tuum et annos tuos crudeli. honor anime est veritas. honor anime est caritas. honor corporis est castitas. vel insurrexerunt adversum me ut me deprimerent et ad terram desideria mea inclinarent. et fortes i. saul et ministri eius quesierunt animam meam i. vitam meam ad perdendum. vel fortes i. demones et eorum ministri quesierunt non tantum corpus ad rapiendum non tantum corpus ad occidendum. sed animam meam auferre ab amore celestium et sibi conformare et demum ad dampnationem et ad infernum trahere. Job nichil se fecisse estimat cum animas non salvaverit. Ecce hostes potentes qui fortes dicuntur qui quesierunt. i. invidebant quia animam. et non proposuerunt deum ante conspectum suum i. non habuerunt timorem dei pre oculis suis. Job xxij. quid enim novit deus et quasi per caliginem iudicat nubes latibulum eius nec nostra considerat. Ecce enim deus adiuvat me et dominus susceptor est anime mee. ad literam i. spero quod me adiuvabit in hac tribulatione et dominus est susceptor anime mee i. conservator vite mee. Alia lectio sic. hic etiam asserit se confidens exaudiri et dicit ecce in domino ut liberet me de inimicis meis. et ecce dominus adiuvat me. Rom. viij. Spiritus adiuvat infirmitatem nostram. ecce deus cui nemo resistere potest. adiuvat velociter potenter et perseveranter me inimicis. ubi nemo

videt contra alienos qui insurrexerunt adversum me. et dominus susceptor est
i. conservator anime mee quamvis corpus exponat miseriis. vel susceptor
anime mee sustentans illam nunc ne labatur in terrenis et peccata ad gaudia
perducens et ut fortes et alienos superet. Regum iii. Justorum anime in manu
dei sunt. s. ad defendendum nec sic eas. Job ii. Ecce in manu tua est verum
tamen animam illius serva. et hoc contra cupidos prelatos qui libenter susci-
piunt divitias quam animas. Averte mala inimicis meis et in veritate tua
disperde illos. ad literam. averte a me mala ab inimicis contra me excogitata
et conde super eorum capita. Proverbiorum xi. in insidiis suis capientur iniqui. et in
veritate tua disperde illos ita quod non possint perficere quod cogitaverunt contra
me sicut veritate promisisti. inimica conterere. Alia litera sic. Hic orat contra
persecutores suos adversarios ut liberentur a malo et promoveantur in bono et di-
Averte domine mala pene scilicet penas inimicis. i. ab inimicis meis ut non puni-
antur eternaliter. et in veritate tua sic es vero et iusto disperde illos ita quod
non possint perficere quod cogitaverunt. Alia litera. alia literam disperge eos. i. averte
vel fac cessare a mala voluntate ut non sit vel non perficiatur eorum mala
voluntas sed ut a culpa liberentur in veritate tua firmando illos ut
perficiant in bono. Contra quod boni orant pro suis inimicis. Luce xxiii. Pater di-
mitte illis quia nesciunt quid faciunt. Vel sic domine averte i. aufer a me
mala inimicis meis et super inimicos meos. Ecclesiastici xxiiii. facient nequissimi in consilio
in eum dividuntur et hoc patet in Juda qui proditor Christi suspendio
suspensus est et in veritate tua i. sic verus et iustus es disperde illos qui
floruerunt sicut boni ad tempus i. dissimiliter perde ita ut demones du-
tradantur tormentis et anima peccatoris demonibus corpus vermibus et diuturne
pro eorum meritis tradantur inter diversos modos penarum. Luce xv. dispergam illos et
ventilabo in portis terre. Voluntarie sacrificabo tibi et confitebor no-
mini tuo quoniam bonum est. ad literam dicit David facit votum deo et sua deprecatio
magis exaudibilis sit. Voluntarie sacrificabo tibi sacrificium laudis et etiam sa-
crificium legis quando potero ad locum domini cultus accedere quod tunc non poterat
eo quod exul et fugitivus erat. et confitebor nomini tuo domine quoniam bonum est
i. confitebor confessione laudis bonitatem quam in exhibuisti. Alia litera.
Hic post sacrificium promissio ut in oratione sua exaudiatur. et dicit voluntarie
i. ex dilectione gratis non coactus timore. sacrificabo tibi i. mentem offe-
ram voluntate mea. vel voluntarie sacrificabo i. offeram affectum devotionis
ut intendere quod tibi deo vero non ydolis et confitebor i. simul corde
ore et opere nomini tuo i. laudabo nomen tuum quod est deus. quoniam bonum
in se. nemo enim bonus nisi solus deus. et nomen tuum deus est utile et
suave in quo me salvasti. Quoniam ex omni tribulatione eripuisti me
et super inimicos meos despexit oculus meus. ad literam quoniam ex eis et eri-
pies de preterito ex quo spero quod sic fiet de futuro. et ideo subdit et super
inimicos meos despexit oculus meus i. pro nichilo reputavi illorum insidias
contra me confidens de tua bonitate non de meis viribus nec de mea
virtute. Alia litera sic. Hic post reddit quare orat pro inimicis quia scilicet et di-
cit homines persequentur quia [illegible] impellente carnis molestant. Job v. in sex
tribulationibus liberabit te et in septima non tanget te malum. eripuisti
me periculo et honesto modo scilicet per tuam bonitatem. et super inimicos meos
visibiles et invisibiles despexit oculus mentis mee i. pro nichilo re-
putavi illorum insidias contra me confidens de tua bonitate et virtute
vel super inimicos meos i. super mala ab inimicis mihi illata et inferenda
despexit oculus meus i. non timui nec curavi virtute tua roboratus
liiij. Exaudi deus orationem meam et ne despexeris deprecationem meam
intende michi et exaudi me. Titulus in finem ad victoriam

i. organis exaudita david, i. david exauditus a domino fecit hunc psalmum ad exau
ditionem aliorum qui est decantandus in organis cum quadam cantu victorie. Hic
scilicet david fecit hunc psalmum gratias agens deo qui fugiens de ceilla salva
tus fuit de manibus saul qui voluit eum in ceilla obsidere et de manibus
populi ceille qui disponebat eum tradere sauli et david. Post david oracionem
exprimit suum periculum 2o arguit populum ceille. Post dicit exaudi deus oracionem meam
et quatenus considerat sententiam replicat sub aliis verbis ad omnem magnum affirm
sue oracionis. Alia littera sic in precanti psalmo clamavit ecclesia contra crudelitatem
persecutionum. Hic clamat propter magnitudinem miseriarum quas sustinet. Titulus
in fine in carminibus intellectus david, i. in hoc psalmo quidem intellectus da
turus iusti vel ecclesie intelligentis in miseriis in quibus est et in quibus
pugnant boni intellectus. i. quod gaudio in carminibus vel hymnis, i. in lau
dibus et leticia spirituali. Act. v. Ibant apostoli gaudentes a conspectu concilii et hoc
in fine, i. in christum credentibus et intendentibus deficit quippe homo in periculis et
angustiis nisi in christum figat oculum mentis. Hebr. xii. Recogitate eum qui
talem adversus se peccatorum sustinuit contradictionem ut non fatigemini animis vestris deficientes.
Causa psalmi est tribulacio sanctorum vel passio christi et iustorum. Intencio est monere
iustos ut mala presencia attenderet et salva leticia spirituali plangerent.
Et dividitur. Primo orat ecclesia pro sua liberatione 2o quod adversariorum punitione in
exspectabat eum. Et primo petit ut oracionem eius dignaretur audire. Et dicit exaudi
deus oracionem meam tuum auxilium in implendo et bona secundum voluntatem tuam
concedendo et ne despexeris deprecationem meam in meritis puritatis et oblati
non pro temporalibus bonis sed pro malis amovendis scilicet contra diaboli temptationem et
blandicias. Augustinus Oracio est de hiis que volumus assequi, deprecatio
de hiis que volumus a nobis repellere. Eccli. xxxv. Non despiciet deus preces pu
pilli nec viduam si effundat loquelam gemitus. Nota quod negatur dicit ne de
spexeris deprecationem meam quia secundum glossam deus aliquorum oraciones audit et in
auditas despicit ut illorum qui temporalia petunt ad voluptatem. Ps. Pluit
illis manna ad manducandum et post pauca sequitur adhuc esce eorum erant
in ipsorum ore et ira dei descendit super eos. Ideo addit et ne despexeris
deprecationem meam intende mihi i. aspice in meam miseriam et vide intencionem
meam et exaudi me i. ad effectum efficaciter audi me. Dan. ix. Exaudi domine
placare domine attende et contra mundi blandicias intende contra carnis repu
gnancias et exaudi contra mortis triplicis ne vincere et vellent ne simul
certarent. Contristatus sum in exercitacione mea et conturbatus sum a voce inimici
et a tribulacione peccatoris. Ad literam contristatus sum et cetera i. eo quod per exitum armorum
liberavi ceille populum et in tempore ingratitudinis voluit tradere in manus saulis.
Et conturbatus sum a voce inimici scilicet saulis qui dixit me obsidere in ceilla et
audivi et a tribulacione peccatoris i. a tribulacione mihi parata per dolum populi
ceille qui in hoc peccavit graviter. Alia littera sic post premissam oracionem sub
subdit orandi necessitatem scilicet duplicem miseriam affectus et intellectus et dicit contri
status sum i. simul in anima et corpore tristatus propter flagicia hominum
et hoc est tristicia naturalis et virtuosa sed non viciosa. 2 Reg. xviii. Contristatus rex a
scendit cenaculum. Sed si dicitur prov. xii. Non contristabit iustum quicquid ei acci
derit. Respondeo sic timor ita et tristicia est triplex naturalis virtuosa et viciosa.
Naturalis quam facit pena sensus. Virtuosa quam facit ira per zelum. Sed
viciosa quam facit ira et vincit peccatum et hec contristatur iustus sed non ista de
hiis. 2 Thor. vii. Gaudeo quod contristati estis secundum deum. In exercitacione mea
i. in penis tribulacionibus et miseriis que me exercitant vel quas pacior
quia abel esse renuit quem caym malicia non exercet, ex quo quod omnis motus
est de contrario in contrarium tunc quia per tristiciam veniet in leticiam. Jo. xvi.
Tristicia vestra vertetur in gaudium. Contristatus quod sum in affectu et conturbatus
sum in intellectu. Tren. i. vide domine quoniam tribulor. Post contristatus est in ira

oculus meus anima mea et venter meus. a voce mea vituperia loquentis et per-
sequentis. et a tribulatione peccatoris flagella inferentis q.d. audio opprobria
et contumeliosos affatus. video flagella et contumelias aspicio. vel sic a voce exprobrantis
et obloquentis a facie inimici et persequentis q.d. ipsi insultant michi. Quoniam de-
clinaverunt iniquitates et in ira molesti erant michi. Ad literam filii enim
volebant eum tradere in manus saulis dicentes eum esse reum crimine lese ma-
iestatis querentes mala saulis propter quod non debebat eum salutare alias salua-
verit pugnasset pro eis. et in ira molesti erant michi quibus non meruissem
sed magis contrarium. vel sic. Talis lectio sic habet ostendit modum quo tenent cum in-
et dicit contristatus sum a tribulatione peccatoris qui declinaverunt in me iniquitates
peccatores allegaverunt et cum me imposuerunt in iniquitates. Luce viii. demonium
habes. et in ira sua et in furore suo et animo meo. molesti erant michi sine
causa inferebant michi molestias. Cor meum conturbatum est in me et formi-
do mortis cecidit super me. Ad literam cor meum conturbatum est in me. ex pre-
dicto et eciam meo periculo et formido mortis cecidit super me tunc propter per-
secucionem saulis qui persequebatur persequitur tunc propter nequiciam populi tradere me
disponentis. timor in corde et tremor in corpore venerunt super me propter
predicta. Talis lectio sic habet ostendit duplicem miseriam hominis interiorem et exteriorem
et dicit cor meum quod est intra me scilicet racio et intellectus conturbatum est in me
propter predicta mala. et formido mortis corporalis que imminet michi et for-
mido spiritualis id est timor de morte spirituali morte culpe de odio fratris
et peccato mortali. cecidit super me q.d. valde timeo si invenerit me mors cor-
poralis in morte spirituali id est in culpa et in peccato mortali. Timor et tre-
mor venerunt super me et contexerunt me tenebre mortis. Ad literam timor in corde
et tremor in corpore venerunt super me propter predicta et contexerunt me tenebre
id est adversitates dure. adversitates enim in sacra scriptura frequenter nominantur
tenebre. Talis lectio sic habet ostendit miseriam exteriorem et dicit formido mortis
cecidit super me. timor anime seu cordis. et tremor id est pavor corporis
ex tremore cordis procedens venerunt super me sicut fluctus maris ad subver-
gendum et sicut mallei hostis ad opprimendum. vel sic timor anime quo timeo
a gehenna. et tremor corporis quo timeo nature a pena venerunt super me.
Iob iiii. pavor tenuit me et tremor et omnia ossa mea perterrita sunt. et contexerunt
me id est contra involverunt me similiter. vel contenderunt me tenebre id est pa-
mea. vel tenebre id est peccatores qui dicuntur tenebre quia sunt in tenebris peccatorum
et vadunt ad eternas tenebras. Ephesios v. eratis aliquando tenebre. Lo iiii dilexe-
runt homines magis tenebras quam lucem erant enim opera illorum mala et
Et dixi quis dabit michi pennas sicut columbe et volabo et requiescam.
Ad literam timuit david ne cives clauderent portas et sic non posset exire
pro sua voluntate ad salvandum se et viros qui cum eo erant quia tunc de ci-
vitate exiit. Talis lectio sic habet est 2 pars psalmi primi in qua propheta pe-
ostendit se sensisse quod in se fuit et exprimit desiderium dicit orandi pro liberatione
mea. Et dixi cum de liberatione meditando et in oratione optando. quis dabit
michi pennas id est contemplacionis virtutum et motum bonorum desideriorum. sicut columbe que e-
simplex carens felle id est ut essem sine odio simplici corde tenens quem
maxime habens sinceram caritatem et fidem. gemens pro dilatione patrie cavens
a preteritis. temperancias observans. Mathei x. estote prudentes sicut serpentes et
simplices sicut columbe. et volabo id est alas virtutum seu motus ad opera bo-
novens. Exodi xix. sub pennis eorum manus hominis. vel sic volabo id est separabo
me corporaliter ab hiis quibus non possum prodesse in hoc loco diligens corpo-
raliter gemens et dolens de eorum perversitatibus vivens. et requiescam
in deo meo a strepitu hominum mundi quia non curabo de adversitatibus mundi.
Augustinus inquietum est cor meum donec veniat ad te. Nota quod a-
sunt pene virtutum et bonorum desideriorum. Alie sunt pene malorum sicut

homis de nocte volantis i luxuriosorum / Alie sunt penne cupidorum sicut milui
rapaces / Alie sunt ypocritarum sicut strucionis nunquam volantis / Alie sunt penne
simplicium sicut columbe de quibus hic loquitur / Et hoc quia nisto comparatur co-
lumbe propter multas causas et proprietates Primo quia nidificat in petra fidei
Cant ii Veni columba mea in foraminibus petre i in articulis fidei / Secundo
quia cantat gemitu spei / Non spe enim est gaudium et gloria sed gemitus et mora
ipsa sic quia columbe meditantes de gloria gemencius pro desiderio / Tercio quia felle
carens placet dulce ne caritate mathei x vidit spiritum dei descendentem sicut
columbam et manentem super se Cant ii Quinque sponsa amica mea columba mea
Quarto quia sedens super aquas ab accipitre i a peccato cavet astucia prudencie
Cant v oculi eius sicut columbe super rivos aquarum que lacte sunt lote et re-
sident iuxta fluenta plenissima / Quinto quia lapillos et grana non cadavera
comedit gustu temperancie Ps Ecce elongavi fugiens etc / Sexto est
simplex sinceritate iusticie Mat x estote prudentes sicut serpentes et simplices
sicut columbe / Septimo quia animal ymolatum est pacia fortitudinis Levitici
afferet duos turtures aut duos pullos columbarum / Ecce elongavi
fugiens et mansi in solitudine Ad literam Ecce elongavi fugiens saulem
et ipsum evitare et mansi in solitudine i in deserto ps Re xxiii Alie le sic Ecce
subito ad implendum desiderium supradictum et dicit dixi quis dabit in pennas
et volabo Et ecce elongavi non solum distancia corporis sed dissimilitudine
morum fugiens a malis Ier ii fugite sicut de medio babilonis i mundi
periculi / Periculum enim castitatis in deliciis humilitatis in diviciis pietatis
negociis veritatis in multiloquio / caritatis in hoc nequam seculo et mansi
in solitudine i non redii ad periculosa negocia et loco consolacionis fui adeo
Osee ii ducam eam in solitudinem et loquar ad cor eius / Bonum enim est
solitarius qui solo deo vivat vel aliis propter ipsum / Vel sic sapiens agens
prudenter dicit ecce ostendo agens prudenter vehementer evidens propter exemplum / fugi-
ens festinacionem propter periculum mortis / elongavi racionabiliter propter recedendum et
mansi in solitudine persistens propter premium / Expectabam eum qui salvum me fecit
a pusillanimitate spiritus et tempestate ad literam quod licet manus saulis
tunc evasissem tamen magis confidebam de proteccione dei quam de asperitate de-
serti quia saul postea quesivit eum et super abruptissimas petras que solis
ibicibus pervie sunt ut habetur primo Re xxiiii / a pusillanimitate spiritus i a timore nimio
meo existens in villa zephio / et tempestate scilicet saulis volentis me ibi obside-
re / Alie le sic hic etiam ponit duplicem confidenciam sperans se exaudiri in ad-
versariorum persecucione et dicit Elongavi fugiens et mansi in solitudine
et expectabam eum i pacienter sustinui expectans eum ut me liberet ab omni
miseria scilicet deum adiutorem et remuneratorem Gen penultimo salutare tuum
expectabo domine qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus i ab inordinato timore
vel a pusillanimitate spiritus i a desperacione veniendi ad ardua agenda / et tempe-
state orta contra me ex concussione temptacionis Dan vii qua orta venti pu-
gnabant in medio mari Ione i facta est tempestas magna in mari

Precipita domine et divide linguas eorum quia vidi iniquitatem et contradictionem
in civitate / Ad literam hic david arguit ipsum evitare et dicit orando
precipita domine et divide linguas eorum i facta consiliatores saulis ita precipitando
eos et discordant ab invicem quia non possint perficere suam persecucionem tra-
dendo me manibus saul quia vidi i cum intimatione intellexi iniquitatem
et contradictionem in civitate quia conveniunt me iniqui tradere contradicentes morte
mee ut dicit contradictionem quia non omnis contradicebat / Alie le sic hic ponit
imprecacionem in impugnatores aperte et occulte et dicit Expecto eum qui me
salvum faciet ego domine qui potens es precipita i deicias superbos de sublimitate
demones de potestate temptacionis carnem precipita i comminuta castigando
et mihi blandientem Exod ii Precipitavit dominus nec perdit omnia spectosa

Jacob/ ysa ix Et erat qui benedicit populum istum et qui benedicuntur precipitati
et divide linguas eorum ne malitia eorum habeat effectum quod conspirat ad iniu-
iustum et ne veniat in conspiracionem et concordiam contra me / sic divisit
omnium turrim babilonie edificantes Gen xi Et si iniustorum unitas iniu-
ria non fuisset divina prudentia linguarum unitate in terram divisitate
non dissipasset divide ergo linguas ne loquantur serpens cum eva de man-
ducatione Gen iii Amon cum sorore sua de luxuria 2 Reg xiii Judas cum iu-
deis cum proditione Matt xxvi Judei cum pylato de christi crucifixione Matt xxvii
quia vidi iniquitatem apertam malam iniquitatem Glo i perfidiam eorum qui nec
credunt in articulis fidei nec promissis dei nec sacramentis eius Eccl iii
Iniquitatem iniquitatis ponam eam et contradictionem Glo quod contra iustitiam ipsi agunt
ysa penult expandi manus meas tota die ad populum incredulum Glo
tota die expandi manus meas ad populum non credentem sed contradicentem
in civitate babilonis i in unitate et vita malorum confusione plena
Osee xi Ego deus et non homo in medio tui et ingrediar civitatem
Die ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas eius et la-
bor in medio eius et iniustitia Ad litteram qui ad ipsam tunc erant mali
quod distendebant die ac nocte super muros ne david exiret domus saul
cum suo exitu venisset et labor in medio eius et iniustitia quia mali
et iniusti in hoc laborant die ac nocte Glo hic sic hic omnis culpa
quam committunt mali contra proximum assidue omnis et evidenter Et dicit
iniquitate in civitate qui die ac nocte i assidue non tantum ad tempus vel
die ac nocte i tempore prosperitatis et adversitatis / circumdabit civitatem i con-
gregacionem malorum iniquitas sic carcer latrones ps funes peccatorum cir-
cumplexi sunt me/ Et super muros eius i primo iniquitas incipiens
a maioribus principibus et prelatis qui debent esse muri i defensores
in seditionibus et i iustitia in faciendis iudiciis vel labor in acquirendo
superflua / sed heu ipsi sunt destructores Ysa xlix venient tibi coram ce-
tibus structores tui destruentes te Ysa v Expectavi ut fa-
ceret iudicium et ecce iniquitas iustitiam et ecce clamor pauperum quos opprimunt
et labor vel sunt in acquirendo superflua bona temporalia ex cupiditate
et iniustitia retinendo aliena ex avaritia in medio eius i in qui plebe
et i in omnibus generaliter Ier vi A minore usque ad maiorem omnes student ava-
Et non defecit de plateis eius usura et dolus Glo l quod de civitate
ville erant adhuc publici usurarii et venditores fraudulenti Glo
hic sic hic omnis quod adhuc petentis manifeste Et dicit non defecit i semper
durat usura quod plus accipiunt quam dederunt et dolus quo alios de-
cipit Vel usura et dolus i usura dolosa que cause requirit aliquid
ultra sortem Contra id Ezech xviii ad usuram non commodavit / de pla-
teis eius i de civibus delectantur avari qui sunt in lata via / vel de pla-
teis eius i generaliter ab omnibus fuit fraus et dolus non abscondite sed pu-
blice et presumptuose vel sic non defecit de plateis eius usura quod manife-
ste exigitur vindictam quia fuit nubila / et dolus quod aliud agitur et ad similam
Nota in hoc quod dicit non defecit innuitur presumptio sed cum dicit i plateis
eius notatur imprudentia Et cum dicit usura notatur iniuria / sed cum dicit dolus innuitur
mire palliatio Et sic erit sensus presumptuose et impudenter exercent iniuste
simulantes tamen iniuriam Glo Bern In tempore isto plane feda et erubescenda negocia
perambulante in tenebris / a fermento phariseorum quod est ypocrisis si tamen
ypocrisis dici debet que iam latere prae nimia habundantia non valet et prae impudentia
non querit. serpit hodie putrida tabes per omne corpus ecclesie eo per-
niciosius quo intimior. Vm si inimicus meus maledixisset michi sustinuissem

sem vtiqz Ad lxam qui si inimicus meus mihi in eo qz sibi nocuissem
sustinuissem vtiqz i. habuissem causam sustinendi paciencie Alr lr sicut
inimicus con impugnantis oculte Et pro omt psecutoz inimici apta esse
tolerabilem Et dicit psequant et impudice faciunt dolet aliud agere et
aliud simulantes qui si inimicus meus manifestus vel gentilis vel iudeus ma-
ledixisset mihi obprobria et blasphemias inferendo sustinuisse vtiqz pa-
ciens tolerando sicut dauid sustinuit semei maledicentem sibi 2 Re xvj
dimitte eum vt maledicat mihi Ipa pe 2 qui cum malediceret me male-
dicebat Et si is qui oderat me sup me magis locutus fuisset ab-
scondissem me forsitan ab eo Ad lxam Et si is qui oderit me manifeste
sic me magis locutus fuisset comminando in mortem vel aliquid tale abscon-
dissem me forsitan ab eo si vidissem me impotentem ad resistendum
Alr lr sic hic omt psecutorum inimici apte in verbis comminatoriis dicens
Et si is i. iste qui odit me in corde oculte malum mihi machinando
sup me i. aduersum me magis locutus fuisset comminatorie vel insultatorie
abscondissem me forsitan ab eo deuitando verbis ipsius minatoriis forsi-
tan i. cum difficulter qz difficile est pati iniurias vel abscondisse me
ab eo i. recessisse cum parcia ab eo Jo viij Jhesus aut abscondit se et
exiuit de templo Lu iiij vt completa est illa prophecia Et tu i. pro te ama-
ritudo mea amarissima Amara pus in nece mea amarior post
in conflictu hereticorum amarissima vero in morsibus domesticorum qz nec
fugare nec fugere eos possis Tu vero homo vnanimis dux meus
et notus meus Ad lxam hic alloquitur populum ceille sub nomine hois
qui ostenderat sibi amiciciam tamquam habens cum eo vnam mentem dux
meus qz per nimium adduxit dauid ad defensionem ciuitatis et notus
meus ex noticia enim quam habebat dauid cum eis venit ciuitas in eorum au-
xilium Alr lr sic hic omt psecutorem oculum domesticum importabilem
qz abscondissem me ab inimico manifesto sed tu homo qui es hostis occultus
domesticus vnanimis i. in vna et voluntate coniunctus vel vnanimis
olim Actu iiij erant in vno proposito vnanimes dux meus i. qui aliquando
bene monuisti vel qui me dirigebas tamquam amicus Prov xvj vir ini-
quus lactat amicum suum et ducit eum per viam non bonam et notus meus
i. domesticus qui in eadem societate mecum fuisti de quibus Job xix noti
mei quasi alieni recesserunt Qui simul mecum dulces capiebas cibos
in domo dei ambulauimus cum consensu Ad lxam qz populus ille co-
medebat cum dauid sicut cum amicis familiari In hebr habetur dulce
rabimus consilium Et in trans Ito qui simul habuimus dulce secretum
qz maiores ciuitatis ceille aliqui tractabant consilia cum dauid in signi-
ficatione in domo dei ambulauimus cum consensu In hebr habetur cum
strepitu i. cum turba magna vel exponit Ra Sa et in idem redit
qz qui multi conueniunt vadunt simul cum turba Nota qz domus dei
non accipitur hic pro templo quod erat in ierlm ad quod dauid tunc non
poterat nec audebat ascendere sed accipitur pro scola vel sinagoga que
habebatur in qualibet ciuitate iudeorum non ad sacrificandum qz hoc solum
erat licitum in ierlm sed populus ibi conueniebat ad audiendum legem
et adorandum deum Alr lr sic hic ondit psecutorem oculum domesticum
in conuictu cibi Et dicit qui simul mecum capiebas cibos tam corporales quam
spirituales Sed dicit Ra vt est aliquis sonus medie et non permanentis i.
eo imitatur de spiritualibus cibis dicit pro his quam dulcia faucibus meis
eloquia tua in domo dei i. in ecclesia ambulauimus cum consensu con-
tra tales qui eos persecutus me Et hic conuertitur figura que dicitur

Apporphasi id est destitutus in loquela que fit ex indignacione. Et pt sima r
formari. Tu vero qui es socius meus quia eiusdem nature mecum sc.
Vero sic ego et unanimis quia es eiusdem anime racionalis sicut ego et es m
ecum in eadem via quia dux meus et in eadem parte quia notus meus et
es mecum in eadem mensa quia simul mecum capis cibum et es mecum in ea
missa et in eadem fide et ritu seu cultu quia simul ambulabamus in
domo dei et tamen latenter me persequeris et infamas. Michee vii Noli
credere amico et nolite confidere in duce. Ergo omnia ab illo loco Expecta
bam eum qui salvum me fecit etc. satis plane patent de iudeis et persecutoribus
christi ita ut loquatur christus modo ad deum patrem modo ad iudeos. Unde qui si inimi
Veniat mors super illos et descendant in infernum viventes. Ad lit-
teram predicat penam debitam quasi veniat mors super illos. Hoc dicit david non
zelo vindicte sed zelo divine iusticie, vel veniat mors super illos id est digni
sunt quod veniat super illos et descendant in infernum viventes sicut chore
et complices eius. Numeri xvi eo quod ingrati de beneficiis moysi rebella
verunt et ita fecerunt persecutores ecclesie christi david ut patet ex predictis.
Alia lectio sic posita magnitudine culpe hic ponitur magnitudo pene. Et dicit veniat
mors nova scilicet inimicis super illos qui sunt mecum in eadem fide et in ea-
dem cultu et tamen latenter me persecuntur ut amplius non noceant. Iob xvi
calcet super eum de super quasi rex interitus et descendant in infernum viventes
in hac vita modo et peccato vel viventes id est non potentes mori quasi dicit novo
genere sicut dathan et abiron. Numeri xvi. Sed quasi mistice legitur de iudeis
qui christum persecuti sunt nunc de malis qui ecclesiam persecuntur. Unde sicut
dathan et abiron absorpti sunt a terra et per hoc in infernum descenderunt
sic iudei sic mali persecutores ecclesie absorbentur a terra id est a terrena cu-
piditate et sic descendent in infernum viventes id est scientes quia iudei moriuntur
scientes peccatum suum et maxime maiores et doctores sunt obstinati quod
sic non resipiscunt. Vel viventes in hac vita modo et peccato vel viventes
id est non potentes mori. Apocalipsis ix desiderabunt mori et fugiet mors ab
eis. quasi dicit novo genere mortis moriantur vivet in doloribus inferni et p
esse hic comminando et predicando quia ita contingit illis qui non corrigunt
vel imprecando zelo iusticie ex quo non penitent. Quoniam nequitie in habita-
culis eorum et in medio eorum. Ad litteram qui nequitie multe sunt in eis ut pre-
dictum. Alia lectio sic hic replicatur causa pene interiora vel nequicie
occultacio et occultate revelacio. Et dicit qui nequitie id est res per nequitiam
acquisite sunt in tabernaculis id est in domibus seu in castellis eorum et
in thezauris id est instaurum et rapina in edibus suis. Et tabernacula
ipse sunt scoria peregrinacionis nos autem dum sumus in hoc mortali corpore
peregrinamur a domino. 2 Cor v. Et in medio eorum id est in cordibus eorum quia
nichil ita est medium eorum sicut cor. Vel nequicia procedit quia iniquitates
iniquitates in affectu cordis. Vel sic qui nequicie id est tabernaculis co
est dicere. occulte et latenter fuit ab eis. Ephes. v que ab eis fiunt occulte turpe
est dicere. In medio eorum tandem venientes quia vel ab ipsis alia cons
tandem revelantur. Matt x nichil opertum quod non reveletur. Ego autem
ad deum clamavi et dominus salvabit me. Ad litteram hic recolit
beneficium tamquam gratus quasi dicit Ego ad deum clamavi tamquam ad salvatorem dei
meum et dominus exaudivit me salvando de malis similis et contrari
Alia lectio sic Contra oravit pro sua liberatione et pro adver-
sariorum punicione hic predicat quid futurum sit bonis et quid malis. Et
dicit quia nequitie sunt in cordibus malorum Ego autem me tribulantes portans
clamavi ferventer corde suspirando et ore deprecando ad dominum q

ꝑt imitare nō ad mīm sicut Susanna a falsis sacerdotibꝫ impu
gnata Dan xiij et dn̄s saluat me mīīa a pctō ne cadem
in infirm ał saluabit me ī pñti a pctō et in futō saluabit me
a pena ysa xix clamabunt ad dnm̄ a facie tribulant et mittet
eis saluatore Vespere et mane et meridie narrabo et annūcia
bo et exaudiet vocē meā ad·l· ī tribꝫ tpibꝫ per diem narrabo
et annūciabo dīna bn̄ficia in collata· dan vi tribꝫ tpibꝫ in die
adorabit deū cōn ꝯsuet et exaudiet dn̄s orōm meā de futō sicut
exaudiuit de pt̄ito ał lr̄ sic hic ꝑmittit tanquā gratꝫ reddere
laude deo et dt̄ qꝛ dn̄s saluat me in tribulacōibꝫ ꝗꝺ narrabo vespe
ł de ptit̄ bn̄ficijs dei et annūciabo mane ł de futuris eiꝫ bn̄ficijs
luc viij redi in domū tuā et narra quāta fecit tibi deꝯ· et meridie
ł in sempiternū Sed tn̄ magis ꝑ vespe futura et ꝑ mane ptita
dꝫ intelligi quia ordo rerū qꝛ vespe pcessit ī mūdi ꝯstitucōe et ma
ne secutū est Gen pᵒ factū est vespe et mane dies vnꝰ· ał sic nar
rabo tn̄lia· et annūciabo bn̄ficia tota die qꝛ vespe et mane et
meridie· vel sic narrabo bn̄ficia dei vespe senectutis et annūcia
bo mane pueritie et meridie iuuentutis ꝑꝫ bn̄dictꝫ dnm̄ ī oī tpe
vel sic narrabo vespe ł pctōribꝫ quibꝫ sol iustitie occidit ut pe
reant mane ł incipientibꝫ bn̄ agere ut ꝯficiat· et meridie ł ꝑfcis
ut pseuerent· vel sic narrabo mirabilia dei et annūciabo eiꝫ
bn̄ficia qꝛ xpūs vespe pendebat in cruce tendens ad occasū
mortis· et narrabo qꝛ mane surrexit a mortuis et meridie asce
dit in celos· et exaudiet vocē meā in futō sic exaudiuit de pte
to Jo ix si quis cultor est dei hūc exaudit Redimet ī pace
aīam meā ab hijs qui appropinquāt m̄ qm̄ int̄ multos erat mecū
ad hāc Redimet ī pace aīam meā· ł vitā meā ab hijs qui ap
propinquāt m̄ ł a pditoribꝫ vt ille q̄ appropinquāt m̄ ī signū amicie
qm̄ int̄ multos erat mecū ł in magno mō assistebāt m̄ ad me
ꝯdendū eciā hoc erat ꝯtinꝫ ꝑiculū tū qꝛ erat multi tū qꝛ dolosi
ał lr̄ sic hic specificat ostendens ī quo asstat se exaudiē et dt̄
Redimet aīam meā ł redempcōm effectualit̄ adimplebit ysa pᵒ
Syon ī iudicio redimet̄ in pace eciā ab hijs q̄ appropinquāt m̄
ł qui videnter boni et sunt mali apparēt ouī et sunt lupi q̄ appro
pinquāt suggerentes dulcia sub quibꝫ latent mors amara sic fa
ciebat mōꝫ [illegible] et dīa lyt ysa lviij appropinqre deo volunt tanquā gens
que iusticiā fecit· qm̄ int̄ multos alia lr̄a hꝫ qui ī multis pugnant
fecisti dextrisis et sinistri erat mecū tanquā sunt hic sed nō erat
mecū pauꝫ ał aut recte ambulantes sed sunt sic lupi cū ouibꝫ et
palee cū granis luc x ecce ego mitto vos sicut oues &c̄ Nota
deꝫ dt̄ multiplex redime in sc̄ptura· pᵒ ad redempcōm pdestinan
do ysa xliij Noli timē qꝛ redemi te ł redime disposui 2ᵒ dt̄
redime redempcōm figurando ps̄ qui redemit nos ab inimicis nr̄is
ł redime figurauit ī submissiōe egipciorū ī mari et ī euasione
hebreorū 3ᵒ pmū redempcōis mittendo luc pᵒ qꝛ visitauit et fecit
redempcōm &c̄ ps̄ Redempcōm misit dn̄s pplo suo Cristo pmum
soluendo sic aūt ꝑᵉ pe pᵒ nō corruptibꝫ auro et argento
sed redempti estis pcioso sanguine Cristi redempcōm effectū adim
plendo ysa pᵒ Syon ī iudicio redimet̄ et sic accipitur hic
Exaudiet deus et humiliabit eos qui est ante secula ad·l·

Exaudiet deus me deprecantem et humiliabit eos ad meritum dicendo qui
est ante secula, i. ille qui est deus eternus et potens super omnia. Alia lectio
prius predixit quid fiet bonis hic pronunciat quid fiet malis et
promittit penam et subdit culpam. Et dicit Exaudiet deus me orantem
pro humiliandis malis et humiliabit eos, i. deiciet impios in hac vita
et in futura. Ysa. ii. oculi sublimes humiliati sunt qui est ante secula i. qui
est deus eternus et potens super omnia licet sit in seculo corporaliter natus
Eccli. xxiiii. ante secula creata i. genita sum. Non enim est illis commutatio
et non timuerunt deum extendit manum suam in retribuendo. Ad h. hic so-
dat causam deiectionis q.d. non enim est illis commutatio de peccato ad penitentiam
sed sunt obstinati et sic non merentur veniam et non timuerunt deum sed
magis contempserunt. Prov. xviii. Impius cum in profundum peccatorum venerit
contempnit, extendit manum suam i. retribuendo ipsi david malum pro bono
Secundum alios refertur ad deum qui habet manum extensam ad retribuendum
eum penam pro peccato tempore debito secundum ordinem iustitie sue. Et huic ex-
posicioni consonat littera sequens. Alia lectio sic hic ostendit digna humiliatio
eorum per culpam, et dicit deus humiliabit impios quia non est illis commutatio
a pravitate sua et a peccatis ad penitentiam. Iere. xiii. si potest ethiops mutare
pellem suam et sic et vos poteritis etc. Eccli. primo perversi difficile corriguntur
de malo in bonum consuetudo est altera natura et non timuerunt deum tempore
prosperitatis. Eccli. i. timor domini expellit peccatum nam qui sine timore est
non potest iustificari extendit manum suam deus quia pandit se in re-
tribuendo i. ad retributionem vel ad ultionem ipsa ix adhuc manus eius
extenta et ipsis non est versus ad percutientem. Iere. ii. Scito et vide quam
malum et amarum dereliquisse te dominum deum tuum et non esse timorem
domini apud te. Contaminaverunt testamentum eius divisi sunt ab ira vul-
tus eius et appropinquavit cor illius. Ad literam contra te eius i. legem dei prava-
ricati sunt persequentes innocentem divisi sunt ab ira vultus eius i. vultus
ipsi regis quia in vultu erat perfecti ut david, et cum tabescunt
corde. Alia lectio sic hic ostendit quod impii destruunt testamentum dei. Et dicit
Impii iudei et gentiles et alii mali non timuerunt deum et propter hoc
contaminaverunt i. contaminatum reputaverunt depravaverunt et inhonestaverunt
per varios errores testamentum eius i. legem dei et despexerunt multa mala
tamen eam sequentes divisi sunt per varios errores et separati et dispersi
ab ira vultus eius i. quia non timent iram eius vel quia iratus est eis dominus
videns tot mala impiorum et cor illius i. voluntas ipsius dei appropin-
quavit i. movit bonis sicut res que propinqua est. Prov. xxi. mulctato
pestilente sapientior erit parvulus. Deut. xxxiii. qui appropinquant pedibus eius
iusti accipient de doctrina eius. Ubi sunt illi quibus cor dei appropinquat
Baruch iii. Beati sumus israel quia que placent deo manifesta sunt nobis
Nota quod iudei contaminaverunt veritatem promissam de vocatione gentium
ad fidem non credendo, heretici scripturam perverse exponendo, mali xpiani
veritatem cognitam non adimplendo, viri ecclesiastici sacramenta inhoneste
tractando. Primo mach. xv. contaminaverunt scripturam. Molliti sunt sermones
eius super oleum et ipsi sunt iacula. Ad literam quia in presentia david
loquebantur amabilia et pacifica et in occulto tractabant contrarium. Alia
lectio sic. Hic ponit specialiter utilitatem sacre scripture secundum explanationem vel
ostendit fraudulentum sermonem detractorum Et dicit sic moraliter sermones
detractorum sunt molliti super oleum quia in presentia ungunt adulando sed in
absentia sunt tanquam iacula pungendo i. infamando. Vel sic exponitur

scr(iptur)a de testamento seu de lege dei sic s(er)mones eius (et) testamenti seu le:
gis dei · sunt molliti · i(d est) suaves et plani · Ps(almus) quam dulcia faucibus meis
sup(er) oleum quod est sanativum morbi · Luc(e) x Infudit oleum et vinum adiu-
tivum ibi · Levit(ici) vii offerent lagana azima oleo uncta · Exod(i) xxvii aff(er)e
p(re)cept(um) oleum suum in vasis suis · Etiam oleum est decoratum colore · Prov(erbiorum) v ni-
tidior oleo guttur eius · sic sermones dei recte expositi et intellecti
sunt sanativi errorum et sic sunt firmamentum fidei · condimentum spei · nu-
trimentum caritatis decor virtutis · et ipsi sermones dei sunt tamquam iacula pe-
netrativa usque ad cor et ad timorem et amorem dei inducunt · Hebr(eos) iiii vivus
est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti · Ia-
cta super dominum curam tuam et ipse te enutriet et non dabit in eternum fluctu-
ationem iusto · Glo(sa) ad litteram hic David alloquitur seipsum ut in deo ponat spem suam
et ipse te enutriet quia in desertis locis longo tempore vixit David cum viris suis
de dei providentia speciali · Lu(ce) xii et non dabit in eternum fluctuationem
iusto i(d est) ipsi David et loquitur de se tamquam de alio · fluctuationem autem vocat
persecutionem Saulis quia David compellebatur fugere de loco ad locum que
non semper duravit quia mortuo Saule David in regem unctus fuit · Glo(sa) le(ctio) sic
hic removet dubium quod posset incidere quia sermones dei videntur duri
ad intelligendum · Io(hannis) vi durus est hic sermo et cetera et etiam graves ad im-
plendum et ita non sunt molliti seu melliti · Dicit quod qui iactat spem suam
in deum habebit facile intellectum · Et dicit si videntur tibi sermones dei duri ad
intelligendum et graves ad implendum · Iacta super dominum curam tuam in-
nitendo pure veritati per se duos quia hic te in deum non est tam crudelis
ut se subtrahat et te tandem permittat · Ps(almus) xv omnes solliciti vestras
proiicientes in eum · et ipse te enutriet per simpliciorem doctrinam tamquam pueros
lacte · deinde pane i(d est) doctrina solidiori intelligentie et ita enutriet vi-
res tuas roborabile virtute · concupiscentie carnalitate irascibile parte · Is(aie)
congregentur ipsa per filios enutrivi et exaltavi · ipsi autem spreverunt me ·
Vel sic · Iacta super dominum curam tuam omnem spem in ipso ponendo et ipse
te enutriet per providentiam specialem cibo corporali et cibo spirituali sacramentorum
et non dabit iusto in eternum fluctuationem · i(d est) hesitationem seu dubitationem · vel
instabilitatem in lege dei · Iac(obi) pr(im)o qui hesitat similis est fluctui maris
qui a vento movetur · Sed de iusto dicitur Ier(emie) xv firmabitur in illo et non
flectetur · Tu vero deus deduces eos in puteum interitus · Glo(sa) ad litteram
tu vero deduces proditores et persecutores meos in puteum interitus i(d est) ad
mortem · Glo(sa) le(ctio) sic hic ondit penam malorum in futuro · Et dicit tu vero deus
qui potens solus et vis malos punire · deduces i(d est) deduci permittes · eos
i(d est) impios contra penam dampni in puteum interitus i(d est) inferni contra pene sensus
et ulterius pene perpetuitatis quod tu deus facies deducendo impios ad inferni
ad penam eternam · Apoc(alipsis) ix ascendit fumus putei abissi · In deducendo
eos i(d est) decessu a celo et a medio duratione notatur pena dampni · In interitu
pena sensus · In puteo in quo hic cadens per se non resurgit notatur
ulterius pene perpetuitas · Viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt
dies suos · ego autem in te sperabo domine · Glo(sa) ad litteram hic ponit causam interitus
dicens viri sanguinum et dolosi i(d est) querentes effundere sanguinem innocentem
non dimidiabunt dies suos i(d est) non vivent usque in medietatem vite sue na-
turalis · quia mors talium communiter accelerat · Math(ei) xxvi omnis qui acceperit gla-
dium gladio peribit · ego autem sperabo in te domine libera me a periculis et
vinculis per totum cursum vite mee · Glo(sa) pr(im)o reg(um) iii fi(nis) pro Rex David sermone.

xxx habebat quod etatis plurimos dies. Moraliter iste psalmus potest exponi de
liberi iusto in persecutione posito contra quem fabricantur machinaciones
dolose propter quod orat ab istis liberari quem deus exaudit et adversarios
eius punit. Taliter ergo sic. Hic ostendit quod super impios toto affirmabit
et dicit viri sanguinum id est homicide vel quicumque in peccato finaliter perseverant
qui sunt filii peccatorum et dicuntur viri sanguinum. Ps. libera me de sanguinibus
et dicuntur viri sanguinum qui ad libitum suum peccant et aperte et dolosi
id est qui se iustos esse simulant vel viri sanguinum id est detractores qui carnes
fratrum comedunt et dolosi id est adulatores vel dolosi qui seducentes
homines occidunt corpora animas non dimidiabunt dies suos id est non consumabunt
in malis quamquam putant sed peribunt infra tempus. Ecclesiastici xiii de Simone
mago qui voluit volare per aera. Vel non dimidiabunt dies suos
sibi ipsis promittunt sicut ille Luce xii anima mea habes multa bona posita
in annos plurimos et [illegible] stulte ac nocte [illegible] Ysaie xxxviii Ego dixi
in dimidio dierum meorum et sic non dimidiabunt dies suos id est cito morientur
vel non dimidiabunt dies suos ad satisfaciendum. Ego autem non
sum sicut malis in te liberantur me a periculis et malis presentibus
et futuris sperabo in te domine in quo qui sperat non confundetur.
Ecclesiastici ii nullus speravit in domino et confusus est sed erit benedictus. Ieremie xvii
dicto vir qui confidit in domino et erit dominus fiducia eius.

·lv·

Miserere mei deus quoniam conculcavit me homo tota die impugnans tribulavit me. Ad literam titulus ad victoriam pro columba muta elongationis David humilis qui tenuerunt eum philistei in geth. Ubi quando David fugiens a facie Saul venit ad Achis regem geth quem cum cognovissent philistei dixerunt nonne iste est David. Primi Regum xxi et tunc timuit eum et duxerunt ad Achis regem ut interficeretur sed David mittebat spumas de ore et sic rex credens eum insanum dimisit eum et fecit David istum psalmum qui fuit in periculo captus a philisteis. Et vocatur David columba muta elongationis quod fuit sine felle amaritudinis quod Saule persequente se ad mortem salvavit eum a morte. Et dicitur muta quia captus a philisteis non audebat loqui ydiomate hebraico sed mutabat os coram Achis ne cognosceretur. Primi Regum xxi. Et dicitur columba elongationis quod timore Saulis fugerat ex terra usque ad terram philistinorum. Et dividitur iste psalmus quia primo petitur David deprecatur secundo deprecationis exaudicionem ubi propter nichilo salvos facies eos. Primo dicit miserere mei deus qui conculcavit me homo id est homines eo modo loquendi quo dicitur Exodi viii venit musca gravissima id est multitudo muscarum. Tres enim philistei tenuerunt eum gaudentes sicut morte dignum. Taliter legitur Christus vel ecclesia orat non tantum pro sua liberatione a malis sed etiam per mundi dilectione. Titulo In finem pro populo qui a sanctis longe factus est in tituli inscriptione ipsi David cum tenerent eum alophili in geth. Iste titulus potest esse scriptus est de Christo et de veteri testamento. In Christo legitur quod crucifixo domino Pilatus super posuit titulum hunc Ihesus nazarenus rex iudeorum et cum iudei dixissent noli scribere rex iudeorum sed quod ipse dixit rex iudeorum noluit facere Pilatus implens illum titulum. Ioh. xix ne corrumperet titulum inscriptionis pro qua petitione iniquitatis negabant iudei Christum regem iudeorum longe facti a sanctis patribus et prophetis cum Christum sicut regem perduxerunt non solum iudei sed omnes mali qui Christum persequebantur et si non in se tamen in suis membris. Et ergo sensus tituli hic psalmus dirigens nos in finem id est in Christum vel in finem id est in consummationem caritatis quae est orare pro inimicis editus est pro populo convertendo ad bonum qui a sanctis patribus et omnibus Christo obedientibus

longe factus es animo et non loco in tituli inscriptione facta ipsi david vel
pro quod per david intelligitur cum alophilis i[d est] alienigene gentiles tenuerunt
enim sc[ilicet] xpm in geth i[d est] in torculari crucis / geth enim torcular interpretatur
... de david qui fugerat in geth philistinorum / Capitulum psalmi est oratio
xpi vel ecclesie pro sua liberatione et adversariorum conversione / Intendendum est
... ut adversa confirmare / Et dividitur per ... ponit liberationem orationis
... sua liberatione / 2o ostendit qualiter inimicos ... patria et orare ibi tota
die ... mea / primo dicit miserere mei i[d est] propria auxilium quia conculcavit me sicut
uvam in torculari pedibus superbie quam indigeo ne deficiam / da pacienciam
in adversis et in miseriis quas sustineo. Homo longe a sanctis factus s[cilicet] demon
vel ... qui dicitur homo / Math xiii inimicus homo fecit hoc tota die i[d est] toto
... vel visibiliter vel tota die quia ... video in gratia mea / im-
pugnans i[d est] ... ut innocentia mea assiduus temptacionibus
et saltem tedio vincat / vel assiduus temptacionibus pulsat ut saltem tedio
vincat / tribulavit me multis modis affligendo / Job xxx qui me comedunt
non dormiunt / Conculcaverunt me inimici mei tota die quoniam multi
bellantes adversum me / Ad literam quia multi bellantes adversum me qui querebant eum
occidere ut dictum est quod tu es deus qui es altissimus libera me ab ista mul-
titudine a qua non possum me defendere / Alia l[ittera] sic hic ponit ...
orandi ex parte affligencium et dicit conculcaverunt me quasi pedibus vineam inimici
mei i[d est] maligni spiritus et mali homines contrarii bono tota die i[d est] toto tempore
vite mee / Jer xii pastores multi demoliti sunt vineam meam conculcaverunt
... meam et nunc habeo ut miserearis quia multi bellantes s[cilicet] demo-
nes et mali homines steterunt adversum me i[d est] contra me / hec sunt vasa ...
bellantia / Gen xlix / Abac primo quare taces impio conculcante iustiorem se
... quia alii conculcant iustos / alii peccatores quia iustis utile sicut uva in
torculari ut vinum ... et pacie sicut vestis a fullone ut mundetur
sicut granum a ... ut palea excuciatur / Legitur quod ... flo quod for-
nax aurum quod flagellum grano hoc tribulatio iusto / Sed alii conculcant
... peccatorem quia ... eum per suggestionem / 2o accepit per delectationem
3o decidit per consensum / quarto calcat per actum / quinto conculcat per ... peccatorum
... opprimens pondere malorum / Ysa xxviii / Sic angeli ... et prelati et
predicatores ad ... conculcatam et dilaceratam ... et conculcatam
citur / Ab altitudine diei timebo ego vero in te sperabo / Ad l[itteram] ab altitudine
diei i[d est] tempore alto diei quia fugitivus qualis erat david magis timet de die
quam de nocte quia non potest ita de facili se abscondere et evadere de die
sicut de nocte / ego vero in te sperabo i[d est] in quocumque tempore se sperabo de tua pro-
tectione / Alia l[ittera] sic posita oratione hic ponit persuasionem ut exaudiatur
oratio et dicit ab altitudine diei que ... tristi ... incognitie
est ... non vel ab altitudine diei i[d est] a timore mundi qui est ... sed velud dies
tristens vel ab altitudine diei i[d est] a superbia que est de prosperitate temporali / timebo
quod non / nec timebo desperando / ego vero non timebo penas / in te domine sperabo
non in mea virtute quia spes reddit securitatem et ita ... timendum
Ysa xl qui sperant in domino mutabunt fortitudinem / Eccl ii Nullus speravit
in domino et confusus est / In deo laudabo sermones meos in deo speravi
non timebo quid faciat mihi caro / Ad literam in deo laudabo sermones meos
te devote deprecando / in deo speravi non timebo quid faciat mihi caro i[d est] homo
carnalis nec per hoc intendit a se excludere omnem timorem humanum sed tantum
timorem qui ducit in desperationem ... simul ponit in deo speravi
Alia l[ittera] sic hic attribuens deo gratiam ... deo attribue
et dicit sermones meos ab ore meo prolatos / In deo laudabo i[d est] ad ...

laudem ipsius ordinabo ei attribuens et non querens meam laudem per sermo
nes meos sed deo quia ab ipso habeo 2 Cor iii sufficientia nostra ex deo
est / in deo speravi i. spem posui non timebo quid faciat mihi caro i. ho
milis fragilis et molestus sicut caro ysa xl omnis caro fenum viri qui habet
fortem adiutorem non timet debilem persecutorem ysa li quis tu ut timeas
ab homine mortali Ambrosius et Augustinus ille qui paulo ante formidabat mala
seculi orabat deus angustie mihi sunt respiciens ad unum quod manat de
natura dicit non timebo quid faciat mihi caro Tota die verba mea
exsecrabantur adversum me omnes cogitationes eorum in malum Ad litteram fecit die et
omnia verba ad laudem meam dicta retorquebant in meam confusionem et contem
ptationem dicebant enim philistei nunquid non iste est david cui cantabant
per choros dicentes percussit saul mille et david decem millia et ex
concludebat quod debuit occidi ne in malum i. ad incendium in mala / ne pos
sit eis ulterius nocere ut habetur primo regum xxi ideo subdit omnes cogitationes eorum
in malum i. ad inferendum mihi malum Alie legunt sic hic ostendit confusionem intra
per orationem suam et per paciam et ideo ostendit suam paciam manifestam dicens
verba mea ad bonum informancia exsecrabantur i. abhominabantur et detesta
bantur tamquam execrata et mala / tota die i. semper adversum me i. contra me
Libet mens mala predicatores sustinere non valet quia tanta in ipsis dolo
sit vel excecatio est peccatoribus scriptura omnes cogitationes eorum in malum
tendentes i. in cupiditatem que est radix omnium malorum / vel cogitationes
eorum tendentes in malum meum scilicet in meam penam / et in malum eorum i. in
eorum culpam Ie xviii tu scis omne consilium eorum adversum me Lavati ic que
cogitant mala in cordibus vestris Inhabitabunt et abscondent ipsi calca
neum meum observabunt scilicet i. et publice et occulte querent me nocere
ipsi calcaneum meum observabunt querentes me supplantare et videtur david
hic david propheticum locutum de malis que querebat philistei sibi facere
qui audierant quod unctum esse in regem tunc querebant eum occidere ut
habetur 2 Regum v Alie legunt sic hic precipitat machinatorum proposita et dicit
anima mei inhabitabunt mecum vel mali inhabitabunt cum bonis / et abscon
dent maliciam suam Ezech ii filii hominis tu cum scorpionibus habitas et sub
versos brevi sunt / et sic videtur inter discipulos christi cum bonis habitavit / et
machinatores explorant facta bonorum et ponunt maculam sive abscondi
ipsi calcaneum meum observabunt i. gressum meum si in aliquo deviat
ut possint aliquid calumniari vel sic qui calcaneum meum i. finem actus
vel vite mee observabunt quia intendunt maculare ex quo cum in fine
dicimur Ie v invenit sunt in populo meo aucupes ponentes pedicas
et laqueos ad capiendum viros Nota calcaneus est posterior pars pedis
et significat finem vite in qua venit insidia malorum ad notandum
quod usque ad finem vite insistunt Ie v inventi sunt in populo meo i. Dyalogorum
maxime insidiantur vite in fine eius tum quia vult auferre quod deus magis desiderat
scilicet bonum finem tum quia deus in toto est quia si tunc evadit / tum quia deus male
vitam emendavit Ideo dicitur Gen iii tu insidiaberis calcaneo eius Sicut
sustinuerunt animam meam pro nichilo salvos facies illos in ira populos
confringes Ad litteram in hebreo habetur expectaverunt animam meam i. sensum
auferre animam meam de corpore et quiescunt cum hoc precedenti inquit qui
est finis huius versus et sequens versus incipit ibi pro nichilo habent Alie
legunt sic hic ponit versum quare insidiantur mihi in deo / ideo observant
calcaneum meum quia sic grave pondus sustinuerunt animam meam i. vitam
meam volentes eam auferre et perdere quia displicet eis vita mea Ezech xiii

pondus super se tollit qui honestior se reputat. Glosa ii. Ignis est nobis
ad videndum et tales sustinet eum in pacientia qui pro nichilo reputant
pro nichilo saluos facies illos i. sine gravamine tuo et difficultate. Glosa xxii.
nichil erat in difficile omnipotenti. vel sic pro nichilo i. gratis sine meritis
precedentibus saluos facies illos i. aliquos ex eis scilicet electos. vel sic secundum
aliam literam. sic sustinuit anima mea impugnationes illorum pro nichilo i.
sine meis meritis ita pro nichilo saluum fac me mito aliorum. Ieronimus. Non
ex operibus iusticie que fecimus nos sed secundum magnam suam saluos nos fecit
in ira correctionis i. per seueram correctionem confringens i. flectens populos super-
bos ad penitenciam. vel sic in ira confringens populos i. frangens eos tribulationibus
et sic humiles ad te reduces. Glosa. Populos quae in ira deduces. Glosa. Ut in
tribulationibus positi omnes recurrant ad te et seruiunt te pulsi seducuntur
a te. vel sic pro nichilo i. vita saluabis etc. Nota quod duplex est ira consum-
mationis quia filii flagellantur ad correctionem. Proverbiorum. Quem diligit dominus
corrigit. et est ira consumptionis quia mali puniuntur ad perpetuam. et est
ira districti iudicis de qua Romanorum ii. secundum duriciam et cor impenitens the-
saurizas ira in die ire revelationis iusti iudicii. Glosa alia. Predicti duo
versus ponuntur sic. Amici mei insidiantur meum et abscondunt i. occultant serpen-
tem et maliciam suam ipsi obseruabunt et obseruant calcaneum meum i. extre-
mos. vel actiones vite mee. sic sustinuerunt i. expectauerunt animam meam
paratos eam auferre de corpore et perdere. et sic est sensus intellectus et tunc
Ieronimus usque incipit ubi pro nichilo saluos facies. Glosa. Ad literam hic est
pars huius psalmi in qua petit exaudiri David deprecans pro repressione
aduersariorum. et dicit pro nichilo saluos facies illos. Glosa. Et est interrogatio quasi dicat
non saluabis ne aduersarios pro nichilo i. qui nichil bonum fecerunt sed malum. Hoc
quod non decet iusticiam tuam. sed in ira i. in vindicta iusticie tue populos
Philistinorum confringes de gentibus quae hii deus est finis huius versus. Glosa. In hebreo et
in translatione Ieronimi. sed in translatione quae est prima usque sequitur. Et hoc fuit
completum quando Philistei venientes ad destruendum regnum David fuerunt di-
uina virtute debellati magis quam humana per hoc quod dixit tunc David. Diuisit
deus coram me inimicos meos sicut diuiduntur aque. ut habetur ii Regum v. Glosa alia sic
iusticie in ira i. in vindicta iusticie tue confringes populos i. frangens eos tribula-
tionibus et sic humiles reduces ad te et ad penitenciam. vel in ira districti
iudicii confringes i. dampnabis eos. Deus vitam meam annunciaui tibi
posuisti lacrimas meas in conspectu tuo. Ad literam annunciaui i. mea
... vitam meam i. pericula vite mee. posuisti lacrimas meas in conspectu tuo
eas exaudiendo. Glosa alia. Littera sic hic describitur vita iusti pro quia innuit
alios alios ad imitationem. et dicit deus vitam meam i. munditiam vite mee
et puritatem. annunciaui tibi i. confessus sum coram te. vel sic vitam meam i.
pericula que passus sum propter te et bona que feci ad honorem tuum. annun-
ciaui tibi ut alios ad imitationem meam inuitarem et eos ad te adducerem.
Mathei v. Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra bona.
...Castigo corpus meum etc. Glosa. Que passus sum pericula in mari pericula
in ciuitate. vel sic deus vitam meam annunciaui tibi gratias agens pro
vita nature. quia dedisti. pro vita culpe. quia abstulisti. pro vita gra-
tie quam contulisti pro vita glorie. quia promisisti. annunciaui vitam bonam ut
tibi gratias agerem. vitam malam ut a te vitam vel veniam obtinerem. Glosa. Pro
iniquitate mea annunciabo et cogitabo pro peccato. lacrimas meas

quas fudi pro peccatis meis et pro miseriis seu periculis sustinendis po-
isti in conspectu tuo i. non despexisti eas sed clementer acceptasti Thob.
vii dixit raguel non dubito quod dominus preces et lacrimas meas in conspectu suo
admisit Sicut et in promissione tua tunc convertentur inimici mei retrorsum
ad litteram sicut in promissione i. sicut promisisti me custodire me in periculis tunc
convertentur inimici mei retrorsum i. tu me exaudiens deprecantem adversarii
fugient quod dicit hoc semper attribuo virtuti tue et non mee. Littera hebraica h̃
ab isto loco deus vitam meam et deus motum meum indicasti pone lacrimas
meas in utre tuo quoniam i. in libro tuo tunc convertentur inimici mei retrorsum
et est sensus motum meum indicasti i. loca ad que fugi a facie saulis
pone lacrimas meas in utre tuo ut sit reposita coram te quasi in vase
tue ad exaudiendum nonne in libro suo extat quod dicit sic quod tunc ponens eas
in libro cum aliis anxietatibus quas sustinui et tunc convertentur inimici mei
retrorsum. Translatio Ieronimi sic habet. secreta mea tu indicasti i. nullum
meum secretum absconditum est tibi pone lacrimas meas in utre tuo
exponantur sic pravis sed non in narratione tua quia feres sententiam contra
malos tunc convertentur inimici mei exponantur sic prius Alia littera sic habet et
quod te efficacie sit oratio cum lacrimis et dicit confessionem meam cum lacrimis
non despexisti sicut egisti in promissione tua i. promisisti exaudire orationem
cum lacrimis. Ysa. xxxviii. de ezechia audivi orationem tuam et vidi lacrimas
tuas. Ezech. xviii. quacumque hora ingemuerit peccator omnium iniquitatum eius
non recordabor. tunc quando exaudies me deprecantem inimici mei i. adversarii
mei convertentur retrorsum i. cessabunt me persequi. redeunt et non persequuntur
me vel sic tunc i. quando exaudies me deprecantem inimici mei i. adversarii
mei convertentur ab errore suo ut fiat sequentes per humilitatem qui prius
voluerunt superbiam vel convertentur ad te gratiam infundente inimici mei retror-
sum ab ydolis ad te. ad veritatem a falsitate quam habebant ante Mat. xvi.
dictum est petro adversanti christo vade retro sathanas In quacumque di-
e invocavero te, ecce cognovi quoniam deus meus es ad litteram similiter et di-
cere ecce cognovi quoniam deus meus es exaudiendo et salvando me
Alia littera sic habet ostendit quod semper exaudit et dicit In quacumque die i. sive in
pueritia sive in iuventute sive in fine vite mee sive i. adversitatibus sive
in prosperis invocavero i. mente invocavero sed ex corde petivero te non tantum
ore. ecce i. mox et in continenti cognovi experimentaliter quoniam deus meus
es i. ostendis te deum meum esse me exaudiendo prestando quod postulo
vel in adversis assistendo Thobie iii quicumque invocavit nomen domini salvus
In deo laudabo verbum in domino laudabo sermonem in deo speravi non
timebo quid faciat mihi homo. Ad litteram hic ponitur gratiarum actio pro
exauditione david et dicit In deo laudabo verbum i. tuum filium seu beneficium gratias
agendo in domino laudabo sermones meos repetitio est eiusdem ad ma-
iorem effectus expressionem in deo speravi quia me proteget de futuro sic firmiter
non timebo quid faciat mihi homo i. non deiciet me in desperationem vel
nimis perturbabit vel. Alia littera sic hic promittit dare laudem deo sta-
tim ac dicit In deo i. in spiritu sancto pro te laudabo verbum i. dei filium. in domino
vel in christo laudabo sermonem i. predicationem in deo patre qui est potentissimus
vel in christo mediana contemplacio non timebo quid faciat mihi homo qui
corpus occidere sed que sunt mea seu bona anime auferre non potest. Vel sic
In deo laudabo verbum i. proponam laudabile verbum doctrine eorum que pertinent
ad laudem dei. in domino laudabo sermonem eorum que spectant ad proximum
i. quod dicit predicando et dicendo que sunt ad laudem dei et utilitatem proximi

Ps narrabo nom̄ tuū fr̄ibꝫ meis ī medio eccliē laudabo te. uel
totū pt̄ referri ad orōm. sermo ad pdicatorē. in deo sꝑabo qui ē
potentissimꝰ. et io nō timebo quid faciat m̄ hō quiuis impiꝰ siue
diabolꝰ. Bñ pterea dicit a humilitate agit ut nō solū diabolū nō timeat
sed etiā hoīm uincētiū uiuere timeat. sic laurentiꝰ ait nō timeo tormēta
tua. In me sūt deꝰ uota tua que reddā laudationes tibi. Ad litterā
fecerat enī dauid aliqua uota spālia qui deo si liberaret eū ab iō piculo
licet nō fuerit expssa in scriptura que desiderabat adimplere. q̄ reddā
laudationes tibi ⁊ ad laudē nominis tui. Aliter le͠ sic hic ondit deuotionē
affectionis et dilectionis intencionis. et ē in me sūt deꝰ uota tua ꝉ in
archa cordis mei habeo qd̄ offerā tibi deꝰ laudes deuotas siue uotiuas
et sacrificiū fidei de bona cōsciā tū fuerint uotiuae ꝙ regnū dei intra
nos est. uel alit͠ sic deus uota tua ꝉ ea que desidas et requiris scilicet
uotū rarū. simplex intentio et feruens affectio. sūt in me ꝉ ī corde meo
nō extra me ut faciā ea impleri per alios. Prov. xvi spirituū ꝉ
uoluntatū ponderator est deꝰ. Bñ nō est uacua manꝰ a munere dū
archa cordis plena ē bona uoluntate que reddā laudationes ꝉ uotiuas
laudes tibi ꝉ ad laudē nomis tui hic et in futura btitudine. Augꝰ de ci
dei qm̄ uacabimꝰ et uidebimꝰ. uidebiꝰ et amabiꝰ. amabiꝰ et lau
dabiꝰ. Sed heu nō multi pnt dicere. In me nō sūt deꝰ uota tua. ma
lꝰ xp̄ianꝰ. In me nō sūt uotū baptismi. Malꝰ clericꝰ In me nō sūt uo
tū ordinis. malꝰ religiosꝰ ī me nō sūt uotū religionis ꝙ transgssꝰ
sū et io nec uotū laudis ꝉ nec laus uotiua. Qm̄ eripuisti aīam
meā de morte oculos meos a lacrimis pedes meos a lapsu ut pla
ceā corā deo ī lumie uiuentiū. Ad litterā hic subdit causā laudationis dicens
qm̄ eripuisti aīam d' morte ⁊c. ꝉ ꝙ pfecisti illud ꝓpter qd̄ uoui tibi
et io iustū est ut reddā uota tibi ut placeā corā deo. Sup Gebe et in
tūc ꝯ ꝯtrar ut ambulē corā deo pcedendo de bono in melius
in lumie uiuentiū ꝉ quā diu ero in uita pnti. uel in lumie uiuentiū
ꝉ in lumie grē qua uiuitur in deo. Moralr pt̄ exponi iste ps de quo
uis fideli qui positꝰ in mortis articlo orat deū pro sua liberatione
et exauditꝰ a deo agit grās deo tanquā gratꝰ. Alit͠ le͠ sic hic subdit
uota laudis ꝙ liberatꝰ est a malo pene et culpe et ē ī deo reddā lau
dationes tibi qm̄ eripuisti aīam de morte meā culpe et gehēne ꝙ
ꝑ se mortua erat et ꝑ te uiuit. Vel sic eripuisti aīam meā d' morte
ꝑ imortalitatē collatā. ꝓpa Cor. xv oportet hoc mortale induere imor
talitatē. Alia lra hꝫ oculos meos a lacrimis ꝑ cōmodū impassibilitatē.
Apoc. vij et ipsa xxviij absterget deꝰ omēs lacrimas ab oculis sctōꝝ
pedes meos ꝉ affectꝰ meos a lapsu ꝉ a puitate cadendi in pctīn hoc
est ne possim cadere ī pctīn. ut placeā corā deo ꝉ ut acceptꝰ sim co
rā deo ut in pñtia dei exns in lumie uiuentiū ꝉ in claritate angloꝝ
et omī sctōꝝ ī celo que est regio lucis et ꝑpetuitas uite. Ps placebo
dnō in regione uiuoꝝ. Nota ꝗ ꝯsd pt̄ iste uꝰ legi de pnti sic re
ddā laudationes qm̄ eripuisti tua pietate aīam meā d' morte culpe
de qua Eph. v Surge qui dormis exurge a mortuis. pedes meos
ꝉ affectꝰ a lapsu ꝉ a puitate cadendi in pctīn ut placeā corā deo eo
existens ī lumie uiuentiū ꝉ in supna dilectione ī qua qui sūt uiuit
in lumie grē. ꝓpa Jo ij qui diligit frēm suū in lumie manet. .lvij.

lvi. Miserere mei deus miserere mei quia in te confidit anima mea
Ad literam titulus in hebreo ad victoriam ne disperdas david
litem i humilem qui fugit a facie saul in speluncam. Psalmus po-
ne disperdas david humilem et simplicem qui fugit a facie sau-
lis in speluncam. ubi prescidit oram clamidis sauli qui purgabat ventrem
Et david psalmus post quam david aliqua deprecatus 2o domini exaudicio ibi n-
sit de celo. primo dicit miserere mei deus etc. Rg. sa. dicit primo dicit miserere mei deus
petens ne comprehenderetur a saule 2o dicit miserere mei petens ne saul occide-
retur ab ipso. vnde dixit david propicius mihi sit dominus ut non mittam manum in xpm
domini Rg. ka. xxiiij. pst eciam dicit quod repetitur miserere ad maiorem affectus
expressionem sicut frequenter fit in oracionibus deuotis. quoniam in te confidit anima mea
hic allegat quod deus debeat sui misereri quia proprium est cuius proprietate miserere
illis qui habent in ipso fiduciam. Aliter littera sic exponitur persona in persona xpi vel
membrorum eius orat ad dominum patrem ne quis amplius eius regie dignitatem
condicat. sed omnis anima ipsum regem cognoscat. licet passum resuscitatum
et iam in celis gloriosum. Titulus in fine ne corrumpas vel disperdas david
in titulum in scriptione cum fugeret a facie saul in speluncam. Et est sensus hic
per dirigens nos in finem i in xpm hoc instituit ne corrumpas vel disperdas
tu quoque tu david i xpm non dico secundum substanciam quia secundum illam iam incorrupti-
bilis et impassibilis est. sed secundum suam dignitatem ut dicas cum iudeis xpm non
esse deum nec regem nec ei obediat. et hoc in titulum in scripcione quem erat
de eius dignitate quam volebant iudei corrumpere per pilatum Jo. xix. in scri-
pcione in qua scriptum cum fugeret a facie saul in speluncam. ubi fuga in speluncam
figurabit latitacionem xpi in carne. in qua propter infirmitatem non apparebat
deus. similiter latitacionem eius in passione in qua propter mortem non videbatur et
sed amplius latitacionem eius mortui in spelunca i in sepulcro propter quod dicit
Ysa. vere tu es deus absconditus et hoc a facie saul i dyaboli et ministrorum eius
qui non crediderunt in eum sed ex invidia persequebantur eum. Ysa. primi est pa-
et ideo xpi vel ecclesie persecucio et liberacio continetur et monet ne qui titulum
[illegible] condicat. sed omnis anima confiteatur verbo et facto xpm suum regem
Et david psalmus [illegible] vel ecclesia per pomit [illegible] oracionem. sed oracionis bene
[illegible] exaudicionem ibi misit dominus [illegible] suam. sed dicit x c miserere mei deus pri-
liberando me a miseriis tormentorum. miserere mei expediendo me ab obprobriis
verborum. hoc enim duplicia mala ipse et tui afflicti sunt. Sap. ij. contumeliis
et tormentis interrogemus eum. Eccl. xxxi. repetit miserere ut ostendat magn-
num affectum. vel sic miserere mei miserere mei liberando a duplici miseria contrari-
mur ut est fames sitis etc. et a miseria illata extrinsecus ut sunt plage flagel-
laciones. Vel sic quo ad nos miserere mei deus liberando a miseria culpe mi-
serere mei liberando a miseria pene. de qua miseria Job xiiij. miserere [illegible]
populos peccati. quoniam in te non in alio nec in meis viribus confidit i totam spem
posuit anima mea fulcimentum adherens. vnde aduersarii obprobriose dicebant
Mat. xxvii. confidit in deo liberet eum si vult. Et in vmbra alarum tuarum
sperabo donec transeat iniquitas. Ad literam sicut pullus sub alis matris sue ne
rapiatur a miluo. donec transeat iniquitas scilicet saulis me persequentis. Aliter lit-
tera sic hic post spes de adiutorio diuino et dicit miserere mei deus quia in vmbra
alarum tuarum i in munimine tue protectionis et misericordie sicut pullus sub alis matris
sue ne a miluo rapiatur sperabo. Vel sic et in vmbra alarum tuarum sperabo
i in misericordia tua que estum tribulacionum refrigerat sicut vmbra tribulacionem
protegit et fouet sicut ala quas ale extense fuerunt in cruce in quibus nobis

ꝯsidendum est Cant ij sub umbra illius quam desideraueram sedi Sed con
querit dns Math xxiij quociens volui congregare filios tuos sicut gallina
congregat pullos suos sub alas et noluisti / dns enim de brachijs suis
fecit alas in cruce / ale enim extense erunt facte / donec impleatur iniquitas
ne [illegible] qd in fine complebitur / vel donec impleatur iniquitas i usque ad
[illegible] vite / vel in fine sci sz [illegible] / ita usque in fine seculi ut de exit
[illegible] punies nec iusticia paciens Ps transiuimus per ignem et aquam et ec
Clamabo ad deum altissimum deum qui benefecit mihi ad lram Clamabo cor
et ore ad dnm altissimum et per quam potentissimum me saluare / dnm qui
benefecit mihi de preterito et sic spero quod faciet de futuro Sm tr / Ibi Iheronimus
[illegible] vltore meum quod nolebat accipere vltionem de saule manu propria sed expe
ctabat eam a manu domini / vn dicebat vlciscatur me deus ex te manus
autem mea non sit in te / Reg xxiiij Alia lra sic Clamabo toto corde et
ore fluentis orando ad dnm altissimum qui potest me liberare facile quod est
[illegible] Eccli vnus est altissimus creator omnium [illegible] deum qui benefecit michi
de preterito spero quod faciet de futuro / benefecit mihi dimittendo bona [illegible] addendo
bona fortune infundendo bona gracie et promittendo bona glorie / vel sic quod
d peccatorem / benefecit mihi dimittendo culpam et restituendo graciam / Psalmo et
impios ꝯstituit qui eum non querebant et per impijs meis voluit exclamare
[illegible] quod non exaudiet sed heu michi obliti sunt beneficiorum eius
Misit de celo et liberauit me dedit in obprobrium conculcantes me Secundum lram
me enim beneficium adeo prestitum quod est de celo datum / dedit in obprobrium
conculcantes me sz saul et viros eius querentes me occidere et sic me dare
in conculcacionem hominum et bestiarum Vn dixit dauid ad saul quem persequeris
rex israel quem persequeris canem mortuum et pulicem vnum · q · d · hoc vertitur
in obprobrium tuum Alia lra sic hic ondit in speciali que bona accepit adeo
[illegible] liberacionem ab [illegible] / et dicit sic certa deus pater misit filium suum de celo
de sue diuinitatis secreto Gall iiij at vbi venit plenitudo temporis misit
filium suum / et liberauit me de periculis ut in spe [illegible] in celo Io viij
si filius vos liberabit vere liberi eritis / dedit in obprobrium conculcantes
me i malignos spiritus et malos homines qui me propter peccata mea prauis
conculcauerunt [illegible] et ipsi conculcabuntur Sap vj per que quis peccat per hec et
torquetur / potest etiam exponi de xpo ut dicatur sic / misit deus pater de celo
de [illegible] sua graciam [illegible] ut [illegible] omnes suscitaret et liberauit me de
morte et omni mortalitate dedit in obprobrium conculcantes me sz iudeos qui
[illegible] sunt in obprobrium et derisionem Ier xx confundantur vehementer
quia non intellexerunt obprobrium sempiternum quod nunquam delebitur / Vn valde ma
gnum est obprobrium iudeis quod vident adorare quem crucifixerunt Misit deus
[illegible] sua et veritatem suam et eripuit animam meam de medio catulorum
leonum dormiui conturbatus Ad lram misit deus [illegible] suam et veritatem suam
iusticiam suam quod sibi ꝯcomitantur se in operibus dei / et eripuit animam meam
de medio catulorum leonum i hominum ferocium cuius modi erat saul et eius
satellites / dormiui conturbatus quia fui in persecucione corporis positus Secundum enim
positus in tali persecucione non potest dormire quiete Sm trusc dr Iheronimus anima
mea dormivit in medio leonum ferocium et potest referri ad eandem similitudinem
Alia lra sic hic ondit sue oracionis exaudicionem sz ab aduersarijs liberacionem
dicit deus pater misit [illegible] suam i filium suum misericordem Ps ·/ vnde nos dicit
[illegible] tuam / et veritatem tuam i xpm suum filium qui est nobis [illegible] com
paciens et veritatis retribuens et est via veritas et vita Io xiiij Et
no quod xps non tantum est [illegible] ne desperemus / sed etiam est veritas ut timeamus

Nec tamen vitas ne desperes sed etiam inimicos ut confidas. Vel sic quo ad
nos peccatores eripuit animam suam qua dimittit quod deliquit et vitam suam
qua non permittit culpam impunitam, et eripuit, id est qui per vim rapuit,
animam meam, id est vitam meam que duabus cathenis seu vinculis ligabatur, de
medio catulorum leonum, id est principum crudelium in me sevientium, vel de medio
leonum, id est maiorum iudeorum, et catulorum, id est minorum iudeorum contra me surgentium
id est sevientium. Ieremie vii: facta est mihi hereditas mea quasi leo in silva dedit contra
me vocem. Vel sic quo ad ecclesiam: eripuit animam meam de medio leonum
malorum principum et tirannorum, et catulorum, id est malorum subditorum. Exemplum
de daniele quem eripuit de lacu leonum et de aliis sanctis. Ecclesiastici li:
confitebor tibi rex et collaudabo te deum salvatorem meum. Conturbatus, id est afflictus
et passus pro hoc dormivi, id est mortuus fui a qua morte ita de facili
suscitatus fui sicut dormiens a sompno. Vel sic conturbatus in passione dormivi
in morte a qua faciliter fui excitatus. Psalmus: Ego dormivi et soporatus sum.
Sed contra dicitur de christo Ysaie xlii: non erit tristis neque turbulentus. Etiam
nemo dormit conturbatus, omnis enim qui conturbatur a sompno excitatur. Responsio
Augustinus: turbatum se dixit secundum duplicem statum. Glossa dicit quia fuit turbatus secundum
rationem et sensualitatem. Marci xiiii: cepit (?) pavere et tedere. Vel di-
citur quia triplex est turbatio: quedam precedit impetum et iudicium rationis ut subi-
tus motus, et hec est in omnibus bonis et malis. Alia est contra impetum et iudicium
rationis ut cum sensualitas dominatur rationi et tunc ratio succumbit, et hec
turbatio solum est in malis et neutra istarum fuit in christo. Tertia est iudi-
cium et imperium rationis dictantis pro qua et quale et quantum tristandum
sit et hec turbatio fuit in christo. Et erat hec tertia propassio et non passio.
Et dicitur turbatio propassio quia non turbabat ordinem mentis retrahendo a dei contem-
platione neque a rectitudine iustitie. Et per hoc patet responsio ad obiectum. Filii
hominum dentes eorum arma et sagitte et lingua eorum gladius acutus. Ie-
ronimus: Filii hominum tu saulem excitantium (?) dentes eorum arma et sagitte quia
parati sunt maledicere de me per adulationem (?) et de longe per detractionem
sicut sagitte a longe percutiunt. Et lingue eorum gladius acutus quia sicut
gladius acutus separat quodcumque valet (?), sic doeg et alii consiliarii per suas
detractiones et locutiones dividebat amicitiam inter david et saulem cum tamen
saul debuisset eum valde diligere sicut generum suum. Aliter legitur sic hic pon-
persecutorum christi descriptionem ostendens eorum malitiam cordis et oris et dicit
christus: dormivi conturbatus. Et si dicis: si conturbaverit te, respondet christus: filii hominum, id est
iudei. Et si queris qualiter turbaverint te quod occiderint te cum fuerint non
portaverint gladium nec strinxerint neque impetum non fecerint in te ad oc-
Respondet christus: dentes eorum arma sunt. Unde Augustinus: noli attendere inermes ma-
nus sed os armatum. Unde gladius processit unde christus occideretur. Quasi diceret christus: ego
dormivi, id est fui mortuus et conturbatus in passione quia filii hominum, id est iudei
conturbaverunt me et occiderunt me non gladio materiali seu armis sed arma
eorum fuerunt dentes mordentes me per detractionem, et sagitte vulnerantes cor-
da hominum inducentes in scandalum, et lingua eorum est sicut gladius acutus
dividens et separans simplices et fideles a caritate et a fide mea.
Vel sic exponitur: filii hominum dentes eorum, id est corrisiones (?) in occultis cordis ab-
sconditis arma ad defendendum sua et mordendum aliena bona. Proverbiorum xxx:
generatio que pro dentibus gladios habent commedit molaribus suis
ut commedat inopes de terra, et sagitte sunt ad vulnerandum in occulto.

qui de longe. Ie. ix. Sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est. Et lingua eorum gladius acutus qui voluit necare sicut iudei clamando so
ix crucifige crucifige eum, quod arma detestos fuit. Unde qui eum prodidit
gladio lingue iudauit pro quod morte eius priuauit. Exaltare super
celos deus et super omnem terram gloria tua. Ad literam hic petit gratiarum actio
nem dicens exaltare super celos i. laus tua magnificetur ab angelis scilicet et
super illi i. omnem terram gloria tua magnificetur a cunctis hominibus deuotis. Alle
gorice sic hic propheta loquitur de ascensione Christi in celum et de fructu eius ascen
sionis. Et dicit deus exaltare super celos i. magnificeris et lauderis super
omnes angelos et spiritus celorum vel sic deus exaltare i. ascende in altum super
celos et super omnes spiritus angelicos. Ysa lii. Ecce puer meus exaltabitur
et eleuabitur et sublimis erit valde. Et super omnem terram i. super omnes habita
tores terre dilatetur et manifestetur gloria tua i. gloriosa fama tua. Vel sic
super omnem terram mortuorum morientium et viuentium exaltetur et dilatetur
gloria tua. Laqueum parauerunt pedibus meis et incuruauerunt animam meam.
Ad literam hic subdit causam ex parte sui quia laqueum parauerunt pedibus meis i.
posuerunt insidias ad capiendum me, et incuruauerunt animam meam i. incurua
re voluerunt vitam meam deiciendo me in mortem. Alle. legitur sic hic ostendit
persecutiones hostium a quibus liberatus est quod capti sunt a sua malicia. Et dicit
illi homines quorum lingua est ut gladius acutus parauerunt laqueum pedibus meis
posuerunt insidias, pedibus i. sermonibus et exhortationibus meis ut me
caperent in sermone. Unde pes dexter quo Christus veniebat ad nos est sermo ex
hortatiuus ad bonum, pes sinister est sermo dehortans a malo, quibus pe
dibus ponebat iudei laqueos. Io. viii. de adultera. Et Mat. xxii. de
censu, et incuruauerunt i. incuruare intendebant a rectitudine iusticie et pa
tientie animam meam i. vitam meam ut me prostrare facerent iux. Ysa. li. Incuruare
ut transeamus. Foderunt ante faciem meam foueam et inciderunt in eam.
Ad literam foderunt querentes me ad mortem et inciderunt in eam quia Saul in
quo tanquam in principe erat totus exercitus intrauit speluncam in qua Dauid
potuisset eum occidere si voluisset ut scriptum est. Alle. legitur sic hic ponit
fructum sue malicie operis quia foderunt diligenter foueam et crudelem quia mortem
meam procurantes querentes me decipere et interficere, ante faciem meam i. pre
sentem quia me videre et cognoscere eorum crudelem et dolosam malitiam
et inciderunt in eam i. in ipsam mortem sicut Amon in proprio patibulo est suspen
sus. Hest. viii. Et Holofernes proprio pugione fuit decollatus. Iudith xiii.
Paratum cor meum deus paratum cor meum cantabo et psalmum dicam domino.
Ad literam quia ex beneficiis sibi factis habebat occasionem laudandi deum ideo
subdit paratum cor meum deus ad laudandum te et tibi seruiendum, et replicando
paratum cor meum ad omnia magnum affectum, et eadem ratione cantabo et
psalmum dicam domino, quia est replicatio eiusdem per alia verba. Alle. legitur sic hic
promittit laudem a se et a suis membris. Et dicit quia inimici foderunt ante
faciem meam foueam et inciderunt in eam ideo cor meum paratum est deus ad
laudandum te ore, paratum est cor meum ad laudandum te opere quod valde est
paratum. Pri. Reg. vii. preparate corda vestra domino et seruite illi. Vel sic paratum cor
meum ad tolerandum opprobria, paratum ad tolerandum pro te deus flagella et
tormenta. Ps. quoniam ego in flagella paratus sum, cantabo ore et psalmum
dicam domino i. quod ore dicam opere confirmabo. Unde psallere est cum gestu
cordis et modulatione vocis exprimere gaudium mentis. Abac. iii. super
excelsa mea deducet me victor in psalmis canentem ut supra,

Exurge gloria mea exurge psalterium et cithara exurgam diluculo
ad litteram hic david excitat seipsum ad recognoscendum diuina beneficia i laudi
bus et dicit exurge gloria mea gloria e clara noticia uel leticia cum laude
exurge psal et cithara hic dicit quod alique laudes diuine que merito quantum
cebantur in psalterio et alique magis in cithara exurgam diluculo i prompte
et expedite et animo volenti Aliter legitur sic hic sub nomine laudis premisse racio
scilicet xpi resurrectio quia ostendit xpc inuitando carnem suam ad resurrectionem et vocat car
nem suam gloriam psalterium et citharam et dicit exurgam et psalmum dicam e
go gloria mea i racio mea in qua merui ut arte loquitur resurrectio glosa exur
ge de morte exurge psalterium quod per te miracula diuina de super sunt fi
sicut psalterium in quo corde sonum de super accipiunt et es quasi cithara in
quod per te multa mala sustinui in modo patienter sicut cithara in qua corde so
num accipiunt ex parte inferiori exurge i accelera surgere et tunc racio que
loquitur respondit exurgam diluculo i ante diem Glosa et in hoc notatur racio
hora Aliter potest iste ps exponi ut sint verba patris ad filium sic exurge
gloria mea quod reuocato te a morte quia es gloria mea quantum ad eternam ge
neracionem prouerbiorum x gloria patris filius sapiens multomagis filius qui est sapiencia
patris psalterium quantum ad diuinitatem que de sursum est et cithara quantum ad
humanitatem que a deorsum est uel vocat eum psalterium quantum ad vitam
contemplatiuam et citharam quantum ad vitam actiuam et sic pater vocat filium su
pre amore Respondit filius exurgam diluculo i ante diem Confitebor
tibi in populis domine et psalmum dicam tibi in gentibus ad litteram predixit
dauid in spiritu quod laudes diuine ab eo exposite essent cantande in futuro
in diuersis populis et gentibus sicut videmus esse ad impletum Aliter legitur sic
hic xpc promittit se laudaturum deum in iudeis conuersis et eciam per gentes con
uersas et dicit confitebor tibi confessione laudis i laudabo te domine in populis
i inter iudeos et per iudeos ad fidem conuersos Luc ii reuersi sunt pastores
glorificantes et laudantes deum et psalmum dicam tibi in gentibus i can
tabo laudem tuam inter gentes et causa dicam laudem tuam per gentes ad fidem
conuersas Mat ii magi procidentes adorauerunt eum Thob viii benedicite deum
celi et coram omnibus viuentibus confitemini illi quia fecit nobiscum misericordiam suam
Quoniam magnificata est usque ad celos misericordia tua et usque ad nubes veritas
tua ad litteram hoc fuit ad impletum tempore Josue quando sol stetit in uno lo
co spacio vnius diei ut ipse haberet plenam victoriam de inimicis ut habetur Josue x
et usque ad nubes veritas tua quod fuit eciam tunc impletum quod dominus misit
lapides magnos de nubibus super aduersarios israel ut dicitur ibidem Aliter legitur sic
hic post humana sue exaltacio et diuine veritatis manifestacio et dicit quoniam
misericordia tua i humanitas mea que est ex misericordia tua magnificata i exaltata
est usque ad celos i usque ad equalitatem ymmo super equalitatem angelorum
celestium eorum ruinam reparando et equalem gloriam ymmo maiorem participando
Ysa iiii et erit germen domini in magnificencia et gloria et fructus terre sublimis
Mat xxii In futura vita non nubent neque nubentur sed erunt sicut angeli
dei et veritas tua que erat angelis illustrati quasi soli animus et per
usque ad nubes i usque ad apostolos et doctores ecclesie qui ad modum nubium
obscuri sunt per humilitatem frigidi per castitatem mobiles per obedienciam humi
di per deuocionem suspensi per contemplacionem coruscantes miraculis tona
tes minis pluentes et terram fecundantes doctrinis et exemplis Ysa v
mandabo nubibus meis ut pluant super eam ymbrem Ysa lx qui sunt hii
qui ut nubes volant Vide ergo concordiam inter celum et terram terra in
usque ad angelorum celsitudinem carnem mittit angelis vero vitam celestem

[p]mittit Exaltare super celos deus et super omnem terram gloria tua. Ad
[li]teram exponatur iste versus sicut supra expositus est. Falsi le[gunt] sic. Hic per
exclamacionem propheta ad Christum passum et resuscitatum ut ascendat quia ante
[ip]sum ascendere non possumus et exponatur ut supra. Repetitur autem iste versus
[a]d fidei confirmacionem. Gen. xli quod ad eandem rem primes vidisti so-
mnium firmitatis iudicium est. Sancta Katherina ora pro me p.

Si vere utique iusticiam loquimini recte iudicate filii hominum. Ad
literam titulus in hebreo est Ra. Sa. ad victoriam ne disperdas David
sua vere tactum sine decoris. Symmachus vero victori ut non disperdat
David humilem et simplicem, et patet expositio in titulo precedent[is].
primi Reg. xxvi Primum quia Saul cum tribus milibus virorum electorum ve-
niat ad querendum David, et quod David venit de nocte ad castra Saul
[d]e nocte et invenit omnes dormientes et accipiens hastam et cyphum que erat
[a]d caput Saul recessit et noluit eum interficere cum tamen potuisset, ostendens
Saulis maliciam et suam innocenciam. Et David dixit pro omnibus Saulis et suorum sa-
tellitum maliciam, vel pro peccatis penam eorum debitam ibi deus offeret pro dicit sic.
Si vere utique iusticiam loquimini id est velle loquimini iusticiam recte iudicate quod per
hastam et cyphum quos potestis manifeste comprehendere iusticiam et innocenciam
meam erga Saul et eius maliciam contra me filii hominum, Ronam et iuste vi-
tuperium, tales enim erant patriarche ex quibus descendebant Saul et populus
eius et ex hoc deberent ad recte iudicandum et vivendum. Sed quia faciebant
contrarium ideo subditur. Falsi le[gunt] sic. In presenti psalmo tractatur de miseria passionis
et gloria resurrectionis et ascensionis Christi, sic agit de crucifixoribus et eorum
miseria que consecuta est quia Christum regem negaverant et occiderant in quorum
reprehensionem premittitur titulus talis. Ne disperdas vel corrumpas David in
tituli inscriptione et est sensus. Iste psalmus ordinatus nos in fine scilicet Christum, quo
tu iudee vel quicunque sis ne corrumpas vel disperdas David id est Christum non
in se sed in tituli inscriptione negando Christum esse regem contra id quod scriptum
est in titulo. Io. xix. Augustinus loquens contra iudeos dicit Recordamini titulum
super crucem quia etsi in terra non legitur in celo tamen reservatur non quo corrumperis
illa tituli inscriptio quia omnium rex est Christus, quia ipsius est regnum et ipse domina-
bitur gentium. Act. psalmi. Est miseria crucifixorum et et presertim Intencio.
monere ne quis contradicat regno Christi sed se subiciat. Et David dixit pro por-
[ter] peccato culpe crucifixorum, vel commutacio pene pro culpa ipsorum ibi deus
offeret pro dicit filii hominum id est patriarcharum et prophetarum qui fuerunt homines
recte viventes recte iudicate investigando diligenter mea causam. Ios.
xix. causa quam nesciebam diligentissime investigabam, et invenietis prophetis
me esse deum mactatum passum et resuscitatum et sic in me credite
si vere loquimini iusticiam vere et non ficte seu false, hoc est si non aliud
in ore et aliud in corde habetis. Apoc. xxii. Ingre[ssi] sinus quia verax est
[ps]. d. si veritatem iusticie habetis in corde et et loquimini ore eciam exequa-
mini opere in me credendo quod tamen non facitis sicut patet infra. Etenim in
corde iniquitates operamini in terra iniusticias manus vestre concinnant. Ad literam
ostendit quod contrarium faciebant patriarche et prophete ex quibus descenderant
[i]sti scilicet Saul et populus eius et dicit etenim iniquitates quas cogitastis in cordi-
bus vestris opere implevistis in terra et iniusticias manus vestre concinnant id est ornat
[v]el palliant apparenti iusticia et fraude. In hebreo habetur Iniquitatem mentibus
vestris contra pondera id est iniquitate quia me presertim pondera contra mere-
ciam meam ut sic videat eius equitatem et ab eadem recessum et eandem
sentit est lectio vero quia tales sunt iniquitates manuum vestrarum appendite sic
in statera iusta non iam dico. Falsi le[gunt] sic. Etenim in corde etc. quod inicio

arguendi estis de iniusticia quã p̃fitur qr iniquitates quas cogitatis in cordibus vris nõ ignorarem Michee ii ve qui cogitatis inutile opmini & ope ad impleris in terra i in me quã tenemi hominez videt qr deu̅ n credit Job terra tradita ẽ in manu impij ul in terra i. ꝓpter tenemi lu quod cupit acquire ul timentis amittere locum et gratiam ps̃ agglutinatus e in terra venter n̄r ope vera manu vre ne in pntis ḡnat i congregant et palliat ul coaluat ypocrite ul sub ypocrisi uel exuat iniusticias mala multiplicando qr ex studio querit occasionem ꝑtendi et sic estis in in corde et manu Osee iiii furtum mendatium homicidium adulterium in vndauert Glo sup illud Exo xxxv ad contemdas lucanas dt Sterco rius est collecto quedam ex diuersis speciebus et inde transfert ad aliam col lectionem vn et capillorum d̃ collecto cicinn Cant v cicinni mei quasi palmarum Alienati sut peccatores a vulua errauerunt ab utero locuti sut fl ad litteram hic dt pro tanto qr homines ꝑuersi in suis opibus diu alienati s̃ ḡnez modum loquendi Ra sa exponit hoc de illis qui cu adhuc i v tris existunt per aliqua signa figurat eorum mala vita futura sicut ezau in utero matris impellebat fratrem suum iacob Aliã l̃ra sic hic oni sti hoc eis de quibus dictum est in pcedenti vsu qui reliquit bonum et facit malum Et dt peccatores alienati sut adeo et a bono a vulua matris a ꝑma origine et conceptione ul mox ut exierunt de vulua matris Ephe ii omnes nascimur filij ire Iudei aut in hac alienatione remanet nõ m dati per fidem Glo ꝓ alienati sut retrorsum Etiam ps hic appellat vul ecclesie doctrina vn a vulua alienantur peccatores cu ab illius sciam doctr recesserunt errauerunt ab utero i in errorem abierunt mox ut baptizati su ul in errores ꝓstiti sut a principio natiuitatis et sic ꝑstitum est ita ac cidit qr locuti sut falsa ul sic errauerunt ab utero i a iuuentute peccata committendo Sic etiam aliqui xanam quã qua ab utero inceperunt peccare relin quentes graciam baptismalem sic quedam aues qñ statim ut nisi possunt ind relinquunt et auolant Osee ix Effraym quasi auis euolabit et sut ill qui occasione superbie ceperunt ex nobilitate generis Osee ix gloria eorum a pa ab utero et conceptu Sene vilis nobilitas que in locis suis turpibus gaudet locuti sut falsa fugiendo veritatem aliud ferentes in ore aliud tegentes in corde certe petunt oris qr auersi a veritate secuntur errores et fa tales Ezech xxvi principes sacerdotum et omnes consilium quererent falsum testimo Furor illis scdm similitudinem serpentis sic aspidis obdurantis aures sua ad iram In Glosa furor venenum illis et ad eundem sensum refertur qui serpens ex ira et furore effundit venenum sic aspidis surde obturantis aures suas qr videns incantatorem seu audiens verba incantationis ponit vnam aurem ad terram et aliam obturat cauda sua ne audiat verba incanta toris sic peccatores obstinati qualis erat saul et viri eius noluerunt au dire vn recederent a suo errore Aliã l̃ra sic hic reducuntur ma gnibiliter inique et dt furor illis s̃ similitudinem serpentis i obstinatio ma lignitatis cum bonitate et veritatem s̃ similitudinem serpentis i sic serpens lat entis infudit venenum et nam corrupit attemptauit capere ipsum sic illi doctrinam fundunt peruersam et corrumpunt fideles et veram doctrinam Num xxi serpentes vulnerabant morsibus filios isrl nec sanabantur nisi aspicientes in serpentem eneum scilicet xpm Mat x dedi vobis potestatem capere serpentes et etiam furor ẽ illis sic aspidis surde obturantis aures suas scilicet vnam aure terra et aliam cauda ne audiet verba incantatorum ꝑ que sentit se cogi ad exclamare sic illi obstinati noluit audire verba sancte predicationis

que de tenebris producantur ad lucem et ita sunt sic aspides venenosi
male docendo et sunt surdi veritatem fugiendo. Contra quod prov. xxviii
qui obturat aurem suam ne audiat legem etc. Que non exaudiet vo
cem incantancium et venefici incantantis sapienter. Ad l. potest exponi ex
proximi usu. Alia lectura sic Sic per similitudinem exponit quantum ad obstinacionem
dicit quod aspis non exaudit vocem incantancium ut exeat de caverna
sic nec iudei et mali christiani non audiunt vocem predicatorum ut veniant ad lu
cem veritatis. Ier. viii mittam vobis serpentes pessimos s. maiores iudeorum
quibus non erit incantacio. unde stephanus voluit eos incantare. Act. vii sed
isti continuerunt aures suas et impetum fecerunt unanimiter in eum. et non solum
incantancium quorumlibet vocem non audit sed nec audit vocem incantantis sapi
enter sic nec ipsi iudei et mali christiani non solum non audiunt communes predicatores
sed nec audiunt verba christi et vero apostoli. Non veneficus dicitur qui quasi aspi
des per venenum ad continendum medicamina. sic predicator debet peccatoribus
dicere ut extrahat peccata de cordibus eorum per medicamina penitencie. Nota
moraliter. Isti usus incipiendo ab illo usu alienati sunt. potest exponi de
universis peccatis sic. alienati sunt peccatores adeo a vulva i. propter peccatum volupta
tis luxurie. erraverunt ab utero propter peccatum gule ponentes deum ventrem
suum. locuti sunt falsa propter peccatum avaricie quod solet facere cupidos seu a
varos. furor illis propter peccatum ire secundum similitudinem serpentis qui fundit vene
num in alios propter peccatum invidie sicut aspidis surde et obturantis aures
propter peccatum accidie. que non exaudit vocem incantantis i. predicatoris nec ipsi
obediendo propter superbiam. Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum molas
leonum confringet dominus. Ad literam hic predicit penam illis debitam. Et dicit
deus conteret dentes eorum qui mordebant alios verbis iniuriosis et detra
ctoriis dicebant enim tempore david esse reum crimine lese maiestatis. cum
honorem regis et regni concupivisset. molas leonum i. saul occisus et
gelboe ubi mortuus est saul occisus et multi alii. Alia lectura sic Commina
tio culpa comminatur pena et dicit peccatores loquuntur falsa sed deus conteret i. de
struet dentes eorum i. verba dolosa et detractoria mordencia mordentes sicut
dentes mordent carnes falsa omnia et destruet. Ps. filii hominum dentes eorum
arma et sagitte. Tren. iii confregit ad unum dentes meos. in ore ipsorum
ut ipsi sua verba cognoscant esse falsa. et ab ipsis revocanda. unde iudei
fecerunt eorum verbis dixerunt dicat vestri dicite quod discipuli eius venerunt nocte
et tulerunt eum nobis dormientibus. Luc. xix ex ore tuo iudico te serve ne
quam. molas leonum i. vana scripta iniquorum et secretorum sicut iudeorum xrm
dominum petierunt. Ier. x facta est mihi hereditas mea quasi leo in silva de
dit contra me vocem suam. confringet dominus ne ad effectum veniat qui resurgens
a mortuis tulit predam de inferno. Iob xxix conterebam dentes iniqui et de
dentibus eius auferebam predam et sic mali comparantur serpenti propter venenum
et aspidi propter astuciam leoni propter superbiam. Ad nichilum devenient
tamquam aqua decurrens intendit arcum suum donec infirmentur. Ad literam
regnum fuit amotum a saul et a posteris suis. intendit arcum suum do
nec infirmentur. Istud potest referri ad deum qui passionem iusticie sue potest
suspendere debito tempore. potest etiam referri ad quoslibet obstinatos in sua mali
cia qui semper tendit arcum sue malicie ad nocendum aliis quamdiu potest vivere
et huic exposicioni concordat translatio Ieronimi que sic habet intendebat arcum suum
donec conterantur. Alia lectura sic hic ponit aliam penam malorum scilicet anni
chilacionem virtutum eorum et dicit peccatores ad nichilum devenient. Id est

paulatim vita priuabimur et deficiat tamquam aqua decurrens que cito re-
sit. vel sic ad nichilum deueniet pro culpe tamdem pene Sap. ix si ab
illo fugerit sapientia in nichilum computabitur tamquam aqua decurrens qui
cito transit. 2 Re. xiiii omnes morimur et quasi aqua dilabimur in terram co-
tidie morimur in quo viuimus nec morte diuidimur. intendit dominus
sed non diu protrusit finalem. arcum suum i. comminacionem suam de longe fere-
rem quod debito que vel intendit dominus arcum suum i. permittit super eos tribu-
los aduersitates et egritudines donec infirmetur i. debilitentur ad faciend.
mala et doleat de peccatis. vel donec infirmetur i. cognoscat se infirmus
et miseros fuisse ut i Re. vi et infirmi accincti sunt robore. et sic infirma-
tus est saul sed fortior surrexit Act. ix vel sic quilibet obstinatus i. sua ma-
licia intendit arcum suum i. sue malicie ad nocendum aliis quamdiu potest
viuere et ita pro tempore intendebat arcum suum donec crepuit i. non cessauit
a sua malicia usque ad mortem. Sicut cera que fluit auferentur. sicut
cecidit ignis et non viderunt solem. Ad literam sicut cera et auferentur
de presenti vita morte repentina. In hebreo habetur quasi limus tabefactus
auferentur. Et in translacione Ieronimi quasi vermis tabefactus pertranseat et est eadem sen-
tencia. sunt alia verba quia per utrumque designatur subtractio peccatorum rep-
tina. i. supercecidit ignis i. pruinis adeo immissa et non viderunt solem
subtracti de hoc mundo per mortem In hebreo habetur cecidit abortiuum mulieris
quod non vidit solem et sic in translacione Ieronimi et est eadem sententia. per hoc enim ma-
nifestatur diuina que peccatores ad nichilum deducit. Aliter legitur sic per primum versum
malorum pena et dei reuocatur iniquitas. sic i. postquam noluerunt corrigi inhabi-
litentur et dicit peccatores ad nichilum deueniet tamquam aqua decurrens
et sic cera que fluit ab ardore ignis et consumitur in igne. sic auferentur
non de terra sua et dispergentur per mundum. vel auferentur de presenti vita per
mortem repentinam et a gladio dei et mittentur in gehennam ante qui de-
scendent sicut cera a facie ignis et sic aque quod decurrunt in precep-
cionem. supercecidit ignis i. cecidit super eos ignis superbie auaricie et ardor
luxurie Prouerbiorum xxx ignis nunquam dicit sufficit. unde superbo non sufficiunt po-
pe auaro diuicie luxurioso delectacionis carnalis ueritudo iusticie seu
eos malicia eorum Sap. v. Sol intelligencie non est ortus nobis. vel sic su-
percecidit super eos ignis infernalis et eternus vel oleo adeo immissa et non vi-
derunt solem subtracti de hoc mundo per mortem. Priusquam intelli-
gerent spine vestre ramnum sic viuentes sic in ira absorbet eos Ad literam
per spinas intelliguntur in proposito paruuli iniquorum ut dicit Ra. sa. per ramnum
qui acutius pungit intelliguntur filii eorum adulti qui plus de malo sciunt
vel paruuli crescent tamen intelligere quod possent ita male agere sic adulti fi-
lii sic viuentes sic in ira absorbet eos i. eo tempore quo sperabunt de diuturnitate
vite eorum deus auferet eos subito de presenti vita In translacione Ieronimi sic habetur
Antequam crescant spine vestre in ramnum i. antequam veniant ad maliciam
ramnum i. antequam scient ita male agere et faciunt sic adulti tunc sicut
viuentes sic in ira absorbet eos i. deus subito auferet eos de presenti vita
In hebreo habetur sic viuentes sic in ira absorbet eos et restituet ad deum
quod sic viuentes et fortes tunc non poterunt resisti sic in ira absorbet eos auferens
repentine de presenti vita. Aliter legitur sic hic ostenditur quod plene possessi sunt
a malicia et dicit priusquam spine vestre intelligerent ramnum i. priusquam
concupiscencie vel appetitus auaricie superbie luxurie vestre intelligerent. id est

expiantur· cognoscat rampnum i· post delectationes breves i huius mundi
ritus q sunt sicut rampnus herba prius mollis et post ea vertitur i spinas
ic intelligat dampnationem eternam· vel sic· secundum glosam· per quam spine vere
peccata per spinas designata· intelligunt rampnum i· acutam dampna-
tionem i extremo igne victorum· sic deus in ira i· per suam vindictam absor-
bet eos i· permittet absorberi ab igne vehemente· sic viventes i· dum adhuc
sunt vivi· hoc est mali absorbentur a culpa antiqua ad eternam dampna-
tionem producuntur· Nota rampnus est genus herbe prius mollis sed postea
vertitur in spinas et significat peccata que modo delectant sed post ea gene-
rat eternas punctiones L etabitur iustus cum viderit vindictam manus suas
lavabit i sanguine peccatorum· ad l· hic ponitur utilitas ex malorum punitione
quasi diceret letabitur iustus cum vindictam viderit i· peccatorum punitionem non motus zelo
vindicte proprie sed zelo divine iustitie· manus suas lavabit i· opera sua ma-
nus iustificabit· Apocalypsis xxii iustus iustificetur adhuc i sanguine peccatorum i·
in punitione eius que est occasio meliorationis vite sue· Proverbiorum xxi mul-
tato pestilente sapientior erit parvulus· Alia littera sic habet et 3 ps psi
in qua post descriptionem condempnationem reproborum et penam illorum ostenditur correctio
bonorum et leticia de omni iustitia· et dicit peccatores in ira absorbentur· sed
iustus letabitur i· gaudebit non ex invidia· sed ex divina iustitia que reddit
unicuique secundum merita· cum viderit vindictam i· divine iustitie rectitudinem pu-
nientis peccata· manus suas i· opera sua· lavabit ab immunditia si senserit
ipse immundas· et si habuerit mundas i· munda opera· lavabit ut mundiora
sint· in sanguine peccatorum i· assumpta occasione ex miseria et punitione peccatorum
Proverbiorum xxi multato pestilente etc. E t dicet homo si utique est fructus
iusto utique est deus iudicans eos in terra· ad literam i· quicumque rationabiliter
loquens si utique est fructus iusto i· quia est fructus iusto quia ex punitione peccatorum
affirmabit premium iustorum per locum a contrariis· utique est deus iudicans
eos in terra i· dans sententiam pro eis non solum in futuro sed etiam sepe i presenti
Alia littera sic habet ponitur remuneratio bonorum et punitio malorum· et dicit homo iusto
inveniet in terra se si i· quia utique est fructus aliquis iusto sue iustitie nam ex pu-
nitione malorum confirmatur premium iustorum· Ysaie iii dicite iusto quoniam bene
fructum adinventionum suarum comedet· utique est deus iudicans eos i· malos
in terra quia et hic in terra absorbentur ab igne culpe· et in futuro tradentur
eterne pene· quasi diceret· sic iusto dabit fructum i· premium sue iustitie sic malos
iudicabit ad penam vel sic quia utique aliquis fructus est iusto utique est deus
iudicans eos i· bonos in terra dans sententiam pro eis non solum in futuro
sed etiam in presenti· per alios in terra seu in presenti quasi diceret· sic deus dedit iusto pro-
ximis minus ut sic proficiat et fructificet· sic iusto iudicio permittit ut
malus hic defluat et absorbeatur a peccatis· Apocalypsis ultimo qui iustus est iusti-
ficetur adhuc et qui i sordibus est sordescat adhuc· Augustinus sic ponit
Et dicet homo· ergo est fructus iusto quia lavat manus suas ergo est deus iudi-
cans eos i· malos in terra· quia et hic absorbentur ab igne· ·David·

Eripe me de inimicis meis deus meus et ab insurgentibus
in me libera me· ad literam titulus in hebreo ad victoriam   lviii
ne disperdas David tytulum dirigens qui misit Saul et custodi-
erunt domum ad occidendum eum· hic historia· primo Regum xix quod Saul
voluit ferire cum lancea David psallentem coram se sed David
declinavit ictum et ivit ad domum suam tunc Saul misit satellites nocte
illa in domum David ut custodirent eum et interficeretur mane quod cum Micol
intimasset David· deposuit eum per fenestram· et sic abiit et salvatus est·

Et sic erit sensus tituli ne disperdas i. disperdi permittas domine deus meus
dauid canticum quia si periret utique laudes tuas non cantaret Ipsi tunc Io
sic post uictoriam ut non disperdas dauid spiritualem et simpliciter et sic pa
auctor psalmi et mea eius in generali Et diuiditur quia pro post corporis dauid de-
uota peticio .2o dei exaudicio ibi et tu domine. pro dicit Eripe me de inimi-
cis meis deus meus q. d. non possum eripi sine tuo adiutorio. et ab insur-
gentibus in me libera me quia ad captandum beniuolenciam saulis multi in-
surgebant ad capiendum ipsum dauid quamuis esset innocens Alle. lr. sic
predecessor psalmi arguit xc suos crucifixores. hic arguit sepulcri sui cu-
stodes Titulus In finem ne corrumpas uel disperdas dauid in tituli in-
scriptione quando misit saul et custodiuit domum eius ut interficeret eum Et est se(nsus)
Ita psalmista dirigens nos in finem i. in christum monet ne tu quicumque es cor-
rumpas uel disperdas dauid i. christum non in se sed in tituli inscriptione ipsum ne-
gando regem quod non uoluit facere saul i. consilium iudeorum qui misit et cu-
stodiri fecit domum sicut i. sepulcrum quod fuit domus castissima ut interficerent
eum non corpore. Nam cum sic interfectus sed fama eius et regis gloria
quantum in se erat impedirent. sed magis erat eorum intencio sic et in-
tencio saulis ad litteram de quo dicitur ps li xix. nam xc surrexerunt et gen-
tes ad fidem eius conuerse et iudei in fine mundi conuertentur. Materia huius psalmi
est liberacio christi conuersio gencium et uocacio iudeorum ut et ipsi conuertentur. Inten-
cio est monere ne quis derogat regno christi Et diuiditur psalmus xc primo depre-
cando .2o ponendo ibi conuertentur ad uesperam .3o gratias agit ibi ego au-
tem cantabo Et dicit deus meus qui scis et potes Eripe me de inimicis meis
corporalibus et spiritualibus qui odiunt me in cordibus suis et querunt nocendi uo-
luntatem sic cayn odiebat abel Gen iiii. sic iudei christum Exodi iii ue-
nacione ceperunt me inimici mei quasi auem gratis. et ab insurgentibus
me i. odium per uerba extendentibus contra me. libera me ne in noceat Re
Insurrexerunt in me testes iniqui. Spiritualiter quilibet uiator debet orando di(cere)
Eripe me domine de inimicis meis a mundo detinente per cupiditatem Iaco iiii
amicicia huius mundi inimica est deo. A carne alliciente per uoluptatem quia ipsa
sunt inimici domestici. A diabolo infestante per temptacionem hic est inimicus homo qui
superseminat zizania Mat xiii. Eripe me de operantibus iniquitatem et de
uiris sanguinum salua me ad litteram quia sciuit persequentem morientem
et de uiris sanguinum salua me i. de uiris paratis ad effundendum sanguinem
innocentum Alle. lr. sic christus specialiter notat a quibus petit liberari Et dicit
Eripe me deus de operantibus iniquitatem i. qui iniuste contra me agunt et scelera
sua imple intendunt. et de uiris sanguinum i. qui sanguinem innocentem
effundere sicut Mat xxvii sanguis eius super nos et super filios nostros
salua me ut non eorum uoluntas sed tua in me fiat Quia ecce ceperunt
animam meam et irruerunt in me fortes ad lr. quia ecce ceperunt alias in me prin-
cipes principales hominis tocius. reputabat enim se dauid cepisse co
quia custodiebant domum in qua erat putantes quod non posset eis effugere
lo subsequitur irruerunt in me fortes quorum fortitudini non possem bellando re-
sistere Alle. lr. sic christus ostendit iniquorum perstandi malicia Et dicit quia ecce fortes
lviii in malicia et in potencia seculari sic herodes et pilatus qui ait Io xix
nescis quia habeo potestatem crucifigendi te. Sic iudei et principes eorum fortes
in iniquitate et omnes impii bonos impugnantes qui nituntur fortitudine
et potestate seculari plus quam iusticie Sap ii sit fortitudo mea lex iusticie
ceperunt animam meam insidiose consiliando i. consiliati sunt insidiose ut au-
ferrent uitam meam Treni iii uenacione ceperunt me quasi auem Et christus
captus est in uestibus manibus, irruerunt in me i. cum impetu eiudem pro

creverunt contra me quorum fortitudini non potui resistere. Job xxx. Qui rupto muro et irrupta ianua irruerunt in me. Sic hostes spirituales capiunt animam dum trahitur ad consensum peccati, prius vi arbitrii sua peccatorum animam capit, sed irruunt fortius dum trahitur ad frequentiam peccandi. Neque iniquitas mea neque peccatum meum domine sine iniquitate cucurri et direxi. Ad litteram hic allegat suam innocentiam quasi diceret neque iniquitas mea peccando contra proximum neque peccatum meum peccando contra deum sunt [illegible] meruerunt istam persecutionem sine iniquitate cucurri cursum vite presentis et direxi opera mea ad finem debitum. Ut in titulo ps. dicitur et illud fecit et peccavit, et si hoc refertur ad satellites saulis qui discurrebant tanquam canes ad custodiam david. Aliter sic: hic ostendit suam innocentiam. Et dicit irruerunt in me fortes, cum tamen neque iniquitas mea est in corde meo contra illos. Sapientie ij. Quid invenerit in me propter iniquitas mea neque peccatum meum et non commisi peccatum ore vel opere quod esset causa quare me debeant persequi. I Petri ij. Qui peccatum non fecit nec inventus est dolus in ore eius, sine iniquitate et sine offensa ut imitaretur christi, cucurri in via huius vite, ut enim ambulabat qui mandata dei implet, sed aliter qui superaddit consilia. I Thimotheo iiij. Cursum consummavi et direxi alios ad domini cultum potius verbo et exemplo. Luce primo. Visitavit nos oriens ex alto. Exurge in occursum meum et vide et tu domine virtutum deus israel. Ad litteram exurge scilicet ad liberandum me ne me occidant et vide meam innocentiam et eorum maliciam et tu domine deus virtutum et angelorum deus israel per veram fidem et spiritualem cultum. Aliter sic hic petit liberationis accelerationem. Et dicit exurge in occursum meum et pugna pro me tua potentia et gratia liberando me et inimicos meos dissipando. Ps. Exurgat deus et dissipentur inimici eius. Et exurge in occursum meum id est in occursum ad te per obedientiam, occurre per revelationem accelerationem. Ysaie lxiiij. Occurristi letanti et facienti iustitiam. Sicut enim prius pater occurrit filio prodigo conversus plus bonus per filio quam bono, et vide id est videre fac meam innocentiam et meorum inimicorum maliciam. Vel sic vide id est fac videre non solum meam veritatem sed etiam meam deitatem tibi coequalem eius manifestando. Occurre enim patrem filio et econverso quia eo ens in omnibus equales. Job xviij. Nunc clarifica me pater apud temetipsum claritate quam habui antequam mundus fieret, tu domine deus virtutum id est qui habes potestatem et dominium super virtutes celestes scilicet angelicas. Luce xxi. Nam virtutes celorum movebuntur, vel tu domine deus dator virtutum et doctor gratuitarum virtutum. Jacobi primo. Omne datum optimum desursum est. Deus israel id est hominum et spiritualium regalium virorum, quasi diceret deus celi et terre. Intende ad visitandas omnes gentes non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem. Ad litteram hic allegat adversariorum maliciam ut sua oratio exaudiatur. Et dicit intende ad visitandas omnes gentes quia divina prudentia extendit se ad omnes tam iustos quam iniustos ad reddendum eis iuste merita et demerita, non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem ex certa malicia et obstinate quia tales indigni sunt misericordia. Aliter sic hic propheta invitat dominum ad iudicandum omnes. Et dicit intende id est opera ad visitandas omnes gentes id est tam iustos quam iniustos ad reddendum eis premia iuxta merita et demerita, et in extremo iudicio non miserearis id est non facies misericordiam omnibus qui operantur iniquitatem et penitentiam non egerunt. Augustinus: Si penitentiam non egerit omnis sic peribit et hoc ideo Augustinus, vel qui peccata sua defendunt et in eis moriuntur. Vel sic intende ad visitandas omnes gentes scilicet ut convertantur et salventur. Judith iiij. Orabat dominum ut visitaret populum suum non miserearis parcendo dimittendo omnibus qui operantur iniquitatem ne pereat omnino iustitia et ne facilitas venie incentivum tribuat delinquendi.

ysa xxvi misceam[ur] impiis et non discret fure magis / ego cum mea sunt adsti-
tenda flagella / ps. machab. vii etenim non sinere peccatoribus sed statim ulcis-
ci adhibe magni beneficii indicium est / vel sic non miserearis omnibus qui operantur
iniquitatem i. ne reliquas peccata impunita / vel non miserearis illis qui peccant
in spiritum sanctum / Ioh. v. est peccatum ad mortem nolo ut pro eo oret quis /
luc. xi qui dixerit verbum in spiritum sanctum non remittetur ei neque in presenti seculo
neque in futuro. Convertentur ad vesperam et famem patientur ut canes et cir-
cuibunt civitatem / ad literam satellites enim saulis veniant vespere ad custo-
diendum domum david de nocte ut dictum est / et famem patientur ut canes
i. magno desiderio querentes occidere david in hebreo ululaverunt et latrant ut
canes quia inter se loquebantur quomodo eum occiderent / et circuibunt civitatem quia non
solum custodiebant domum david sed aliqui eorum circuibant per vicos ne manus
eorum evaderet / vel quia postquam senserunt eum fugisse scrutabantur loca civitatis
si forte alicubi lateret. Aliter legitur sic hic predicitur quod futura sunt de conversione gen-
tium et iudeorum ad fidem / et dicit gentes et iudei convertentur ad fidem agentes
penitentiam / ad vesperam i. in fine mundi / i. cor. x. nos sumus in quos fines se-
culorum devenerunt / et famem patientur vel vehemens desiderium habebunt au-
diendi verbum dei / am. viii. mittam famem in terram etc. vel vehemens desiderium habebunt
convertendi alios et esse incorporare / sic fecit paulus / phil. i. testis enim mihi deus
quomodo cupiam vos in visceribus ihesu christi / ut canes latrando i. predicando et vi-
tia reprehendendo / et circuibunt civitatem i. ecclesiam christi eam custodiendo et am-
pliando exemplo christi / luc. iiii. circuibat ihesus omnem galileam etc. / act. iiii. Aliter ex-
ponitur moraliter convertentur ad vesperam i. ad cognitionem sui tenebrosam et famem pa-
tientur ut canes terrena ambiendo et circuibunt civitatem per se vel per alios
ambitu prevalendo. Ecce loquentur in ore suo et gladius in labiis eorum
quoniam quis audivit / ad literam ecce loquentur quia inter se tractabant de ipsius david
occisione / quoniam quis audit i. ac si nullus eos audiret unde in tertio regum vocem
qui nos audiat cum michol audivit et ipsi david nunciat. Aliter le-
gitur quantum ad modum predicandi / et dicit ecce proprie et aperte loquentur i. predicabunt
in ore suo i. per se proprio ore non per interpretem quia videtur esse barbarus qui
per alium tanquam per interpretem loquitur / et ideo dicitur supra psalmo / domine labia mea aperies /
et gladius in labiis eorum i. sermo penetrans efficacitate corda audientium
terrendo malos per comminationem pene assecurando bonos per promissionem glorie /
eph. vi. et gladium spiritus quod est verbum dei / sic enim est gladius sic verbum dei
quoniam quis audivit unquam tale efficaciam in verbis / act. x. adhuc loquente
petro verba hec cecidit spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum / vel sic quoniam
quis audit predicatores quod dicit multi noluerunt audire verbum dei / vel quis audivit
talia quia homines portant gladium in ore et non in manibus / vel sic ita fuit
efficax sermo / quoniam quis i. aliquis audivit ore deo et si non omnes / ysa. liii
domine quis credidit auditui nostro. Aliter exponitur moraliter ecce loquentur in ore
suo i. proprio ore in facie adulando et gladius in labiis eorum latenter de-
trahendo / vel sic in labiis eorum non in manibus bona dicendo et non fa-
ciendo / quoniam quis audivit unquam talia quia milites in bello portant
gladium in labiis et non in manibus / hoc enim ioculatorum est non militum.
Et tu domine deus deridebis eos et ad nichilum deduces omnes gentes
ad literam hic describitur periculis exauditus et dicit tu domine deridebis eos
frustrando eos ab intentu quia cum obsiderent domum david fugit per
fenestram ut predictum est / ad nichilum deduces omnes gentes maligna-
tes similiter sicut isti. Aliter legitur sic hic ponitur non audientium verbum dei
et non obedientium i. derisio et dicit quia multi contempnunt audire verbum dei

et per q̄s nō credunt / ergo tu dn̄e deridebis eos .i. deridendos ee ondes
ut insipientes qui noluīt audire v̄bu dei q̄ est cibq aīe / oms ḡtes
malignantes et v̄bu dei audire ɔtempnentes ad nichilu deduces eoru
supbia destruendo / vl sic oms ḡtes que nō ɔsenciut vitati ad
nichilu deduces .i. relinques eos vanitati / Ad Ro .v. oēs qui crediderit
ɔfrōde dissipati sūt et redacti ad nichilu / Fortitudinē meā ad te
custodiā q̄r deq susceptor meq es deq meq mīa eiq puenīet me
Ad .i. ɔponendas tuo siūnes q̄r deq susceptor meq es libando me
a quentibq occide deq meq mīa eiq pueniet me q̄r deq misericordie
siluit dauid ang̃ veniet mane ī quo saul disposuerat eu occide
Alia lc̄ sic hic ondit fructu ascensentiu pdicatōm .i. ɔqūsorū ī ṗmo
uxe et dt ego fortitudinē m̄ a te datā / ad te custodiā .i. ī tuo
inq exponā du sū fortis pro te grauia sustinēdo ymo ad tuā
laude oīa bona mea nāīa ɔsumando et expendendo / et hoc ē con
illos qui induerūt pulcritudine fortitudine et expenderūt ī sumcos
mūdi vl̄ diaboli ponentes in fine vite sue omīq s. qui fuerūt fatui
imprudentes / Exo xxxv dt q̄ primicie deo offerantur / q̄r deq susceptor
meq es .i. susceptor mee nature in incarnacōe / susceptor pīne mee
in iustificatōe / susceptor aīe in glificatōe / Alia lr̄a est eleuator
Ri .ii. de stercore eleuat pauperem ut sedeat cu principibq / deq meq
mīa eiq .i. deus pueniet me p sua mīa ut velim bonu / Aug. deq
deq inuenit pt puenīri nō pt / Ia Cor .iiii. quid habes qd nō
accepisti / Aug. mīa dei pueniat ut velimq sequit̄ ne frust̄ velq /
Deus ondit m̄ sup inimicos meos ne occidas eos ne qn̄ obliuiscāt̄
populi mei / Ad .l. deq ondit m̄ sup inimicos meos .i. sup saul et sa-
tellites eiq / ne occidas eos vlciscēdo te manu ṗpā q̄r hoc faciā per
alios in mea iusticia / lic̄ aūt hoc nō sit scriptum q̄ deq morte saul
et suorū satellitu reuelauit dauid tn̄ hoc credendu est eo q̄ cu esset
ṗpa hoc dt et hoc dauid adimpleuit q̄r saule in manq eiq tradito
pepcit ei a morte / ps Ri xxiiii / ne qn̄ obliuiscāt̄ ppl̄i m̄ sub per-
secutoribq misereri q̄r cu mīa dauid regis posita ē in exm̄ ceterq
regibq / Alia lc̄ sic hic ponit signu q̄ magna mīa dei pueniat eu
deq in hoc pueniat me mīa sua q̄r ondit m̄ sup inimicos meos .i.
me inimicis meis reprobis et ad mala pstitis / vn̄ deq ad oīa maiora
ma in suis fidelibq exrcet in aliis iusticiā / Ro .ix. sustinuit vasa
ire apta in interitu in multa paciēt ut notas faceret diuicias suas ī vasa
mīe / ne occidas eos .i. peto dn̄e ne occidas inimicos meos .i. nō pmit-
tas eos occidi spūalr̄ aut eciā corpalr̄ an̄q ɔuertant̄ vnd id Ezechie
xviii nolo morte peccatoris et ne qn̄ ppli m̄ / leg̃ xc̄ vl̄ eciā / obliui-
scant̄ te / Alia lr̄a est obliuiscant̄ legis mee s. q̄ occidit vel mors
pūq in vita sue viuentibq ca et primise carnis sanitas / vn̄ multu
valet ad ɔfirmandu dei memoriā exitu inicorū / Ysa xxviii vexacō dat
intellcm̄ q̄r pincerna pharaonis in psperis fuit oblitq ioseph ī carcere
vel sic ne qn̄ ppli m̄ obliuiscant̄ misereri sub psecutoribq / Nō sic ita
dt intelligant̄ de iudeis pz expo q̄ xp̄s vl̄ eciā orat ut sperentur
iudei et nō occidant̄ q̄ fuit ppl̄s multa / pō in exm̄ cautele ut de
ḡra dei familiaritate deiecti sūt in tantā miseriā ut et nos offensā
culpe timeamq et caueamq a culpa / pūn / Ꝓus xxi / multato pesti-
lente sapiencior erit paruulq / pulcre eni corrigit̄ q̄ p aliu corrigit̄ /

hereudo in obprobriu sui ut vilificetur ab omnibus qui eum dum vi-
sitaverit. ps. facti sumus obprobrium vicinis nostris / Ro in fenicium nostru
ut sunt acimi nri defensores pp nos tradites hebraice vitatum ad vi-
ctuale si opus esset. Augus disperse ubique p mundu ut nobis traditos depor-
taret. Ut certo in testimonium eoru qe gesta sunt cont xpm. Gen iiii posuit
deus signum in caym n intficietur sieret sui et fuit est vagus et pfugus su-
p terram. Certo in accidetu ut videtis eos pugnaret et exhortet i nobis
memoria passionis xpi ut hic dr in pnti versiculo sexto ppr expectationem
conversionis reliquiarum. ysa x. In virtute reliquie isrl convertentur. Disperge
illos in virtute tua et destrue eos ptector meus dne. Ad litteram hoc
fuit impletum in monte gelboe cum coram philisteis cecidit p diversas
vias fugere. ps. lxx. Alia le. sic. Hic petit inimicorum dispersionem et hu-
miliationem et dicit peto dne ne occidas inimicos sed disperge illos quosque
inimicos eterne ut spiritualiter videos in virtute tua i p tua potencia qua po-
tes et virtute iuste qua debes. Deut xxviii disperget te dns i omnes
populos / et depone eos scz ab elatione ut humilientur et ut humiliati / et a
te protecti exaltentur. luc pº deposuit potentes de sede. / depositus enim vir
est exaltatus virtute / ptector meus dne qui me protegis ut de eis hu-
beam triumphum. Delictum oris eorum sermonem labiorum ipsorum et comprehendantur
in superbia sua. Ad litteram depone delictum oris eorum q verba quibus saul et
doeth disponebat dauid interficere sunt deposita et deleta cum ceciderit
in monte gelboe / et comprehendantur in superbia sua / quoniam cum saul fuit
humilis placuit deo et electus fuit in regem et cum superbivit dns eum
abiecit. ps. lxx. Alia le. sic. Hic petit ut deus humiliet superbiam eorum
ne blasfement. O dne depone i dimitte ut humilia delictum oris eorum
i peccatum superbie quo deum blasfemabat dicentes. Jo viii Nonne dicimus
nos q samaritanus es tu et demonium habes / et depones sermones la-
biorum ipsorum quo iustis imprecabat et maledicebat / ut sermone labiorum ipsorum
quo dicebant impedire religionem xpi. Matt xxvii Recordati sumus q dixit
post tres dies resurgam / Et comprehendantur i capiantur dolentes / in superbia sua
i ppter suam superbiam quod sicut fuit cum titus et vespesianus ceperunt civitatem
ierusalem / ut ppter superbiam qua superbiebant contra xpm. Luc xxiii In ramis
sua comprehendantur petrus sic latro in furto. Et de execratione et mendacio
annunciabuntur in consumatione in ira consumationis et non erunt. Ad l. de execra-
tione et mendacio annunciabuntur in consumatione q imminente morte saulus reprehensus
fuit a samuele sibi apparente de transgressionibus suis ut hic. ps. lxx xxv
Alia le. sic. Hic petit eos confundi de peccato oris specificans quod a id delictum
oris scz maledictio et dicit depones delictum oris eorum quod e de execratione
i de maledictione seu exterminatione. Unde execrari e extra sacra ponere
i maledicere ut exterminare. Ecc pº execratio peccatori sapientia i xpus qui
contra xpm. Jo ix non est hic homo a deo etc / et de mendacio quo mentiebantur
contra xpm. Jo. hic audivimus dicentem volo destruere templum dei / ut de men-
dacio quo mentiebantur scripturas pervertendo / quod e pernitiosum mendacium.
Prov. ob quod mentitur occidit animam / sed cunctis peccatum mentiendi et
execrantes tamen annunciabuntur i predicentur convertendi ab apostolis et a predica-
toribus in consumatione seculi. Ro xi postquam plenitudo gentium intraverit
et sic omnis israel salvus fiet / et convertentur in ira consumationis i p vindictam
dei que consumet i flagellat peccatorem ut corrigatur / ut cum flagellat
peccatorem ut eum prosternat. Unde Augus omnis ira dei dr eius vindicta et e
duplex ira consumationis q ad hoc vindicat ut homo prosternat et deus

[illegible]ficiat qui flagellat hominem quem recipit, sed aliquando vindicat ut
[illegible]ampnet et tunc dicitur ira consumptionis, ergo dicitur ira consummacionis et non
[illegible]suptionis quia deus intendit et ad modum magistri erudit filios
[illegible]os ut eos revocet ab errore et consumnet in iusticia Ysa x consummacio
[illegible]breviata inundabit iusticiam et tunc cognoscent non erunt impii et increduli
[illegible]ncreps de malo in bonum conversati Prov xii verte impios et non extra
[illegible] sunt est in paulo qui dicit Galat ii vivo ego iam non ego vivit in
[illegible]e xpistus Ut sciant quia deus dominabitur iacob et finium terre Ad literam
[illegible]ient per experienciam punicionis et revelacionem samuelis quia deus dominabitur
iacob transferens regnum ad david et ad domum eius Alia lectio sic hic ponitur
[illegible]gnacio precedentis super iudeos et post hoc super gentiles et dicit Et sciant
impii qui noluerunt credere per experienciam sue pene, vel iudei et alii ad fidem
[illegible]nisi quia deus dominabitur iacob id est iudeorum de iacob descendencium et finium terre
gentilium qui in finibus terre erant respectu iudeorum qui erant in medio
[illegible]i Reg ii dominus iudicabit fines terre et dabit imperium regi suo et subli-
mabit cornu xpisti sui Rom iii an iudeorum deus tantum nonne et gentium quia
ymo et gencium Convertentur ad vesperam et famem patientur ut ca-
nes et circuibunt civitatem Ad literam Istud refertur ad famem indu-
ctam tempore david in terra israel ut habetur 2 Reg xxi que fuit inducta a
[illegible]o tribus annis propter peccatum saulis qui iniuste occiderat gabaonitas ut
[illegible]bi dicitur et isti illi de cognacione saulis in illa fame fuerunt gravius af-
flicti, et contra ad hoc dicitur convertentur ad vesperam revertendo ad pro-
[illegible]omos de agro vel alio laboricio sicut mos est, et famem patientur quia
[illegible]o invenient ibi unde reficiantur et circuibunt civitatem querendo victum
[illegible] mendicacionem Alia lectio sic hic ostendit futuram conversionem iudeorum dicens
[illegible]cient iudei quia deus dominabitur iacob et ergo convertentur ad vesperam id est in fine
[illegible]seculi plenarie Ysa x si fuerit populus filiorum israel quasi arena maris re-
liquie convertentur et famem patientur id est habebunt desiderium audiendi verbum
[illegible]dei et discendi Amos 8 mittam famem in terram et post ea ut canes cir-
cuibunt civitatem id est ecclesiam latrando id est predicando vicia corrigendo et alios
[illegible]nutriendo et etiam ab erroribus et ab infidelibus custodiendo sicut xpistus circu-
[illegible]ibat omnem galileam Ipsi dispergentur ad manducandum si vero
[illegible]o fuerint saturati et murmurabunt Ad literam ipsi dispergentur transeundo
[illegible]d alia loca que tempore illius famis non fuerunt afflicta ad manducandum
ad querendum victum si vero non fuerint saturati et arripitur hic lis si propter
[illegible] non invenerunt sufficienciam victus ideo subditur et murmurabunt propter
[illegible]ienciam quia multi eorum illam penuriam impaciencius sustinebant Alia lectio sic
[illegible]t autem diligenciam conversorum ad fidem et dicit ipsi scilicet iudei et gentiles conversi
ad fidem seu discipuli xpisti dispergentur id est dividentur ut inveniant cibu[m]
[illegible]ine per universum mundum ad manducandum id est ad convertendum peccatores et ad v-
[illegible]nienendum eos per graciam xpisto et ecclesie per fidem Jo iiii meus cibus est ut faciam
[illegible]olutatem eius etc Act x surge petre occide et manduca, si vero non fuerint
[illegible]saturati id est si non poterint infideles convertere ad fidem et peccatores ad graciam
[illegible]et eos xpisto et ecclesie unire murmurabunt id est dolebunt, vel murmurabunt incle
[illegible]passionis, vel murmurabunt contra pigros quos vix potuerunt ad bonum
[illegible]itatis Ista littera eciam potest legi de prelatis qui ad literam dispergentur per
[illegible]patium non ad predicandum sed ad manducandum si vero non fuerint saturati
[illegible] ad libitum suum privati murmurabunt id est impacientes erunt Sicut est clau-
[illegible]strales dispergentur per cameras ad manducandum hic quatuor ibi sex
[illegible]obmisso refectorio si vero non fuerint saturati id est ad superfluitatem repleti

murmurabit contra procuratorem. Ego autem cantabo fortitudinem tuam
et exaltabo mane misericordiam tuam. Ad literam hic post gratiarum actionem pro sua li-
beracione sic dicit. Ego autem cantabo id est in deuotis canticis laudabo forti-
tudinem tuam quia me eripuisti de insidiis saulis, et exaltabo mag-
nificabo misericordiam tuam id est summo mane surgam ad magnificandum misericordiam tuam. Alia lectio
hic promittit gratiarum actionem scilicet laudaturum se deum ore et opere. Et dicit ego autem pec-
cator intelligens cantabo id est ore laudabo fortitudinem tuam id est potentiam tuam qua
me eripuisti de insidiis inimicorum meorum, de qua Job ix si fortitudo que-
ritur robustissimus est. Exo. xv. Cantemus domino gloriose magnificatus est.
Et exaltabo in corde et opere mane id est sine dilacione vel orta in me
claritate gracie. Ysa. xii. Exulta et lauda habitatio syon, misericordiam tuam qua
detersisti sic culpam et recepto in graciam et disposuisti sic ad gloriam.
Eccl. vlt. meditatus sum misericordie tue et operacionibus tue. Nota hic est optima
copula fortitudinis et misericordie quia fortitudo sine misericordia vergit in crudelitatem
et misericordia sine fortitudine in remissionem. misericordia sine fortitudine vellet bonum
sed non posset. fortitudo sine misericordia posset sed non vellet. Quia factus
es susceptor meus et refugium meum in die tribulacionis mee. Ad literam
hic subdit causam predicte laudis dicens, quia factus es susceptor meus de ma-
nibus adversariorum meorum in die tribulacionis mee quia dispone[bant] omnes
me occidere. Alia lectio sic hic subditur racio laudis duplex scilicet liberacio a cul-
pa et a pena. Et dicit laudabo fortitudinem tuam domine quia factus es susce-
ptor meus cum reuersus sum ad te post multorum peccatorum perpetracionem suscepi-
sti me non ad graciam et tandem spero ad gloriam. Ier. iii. tu autem forni-
cata es cum amatoribus multis tamen reuertere ad me et ego suscipiam te. Vel
sic quia factus es susceptor meus sublimando de ymo culpe in altum gracie
et refugium meum id est tota securitas mea, in die tribulacionis mee quia
tunc est oportunum et necessarium. Eccl. xxv. Speciosa misericordia in die tribulacionis
sicut nubes pluuie tempore siccitatis. Non est enim dominus sicut illi qui suscipiunt
alios in prosperis et relinquunt in aduersis. Adiutor meus tibi psallam
quia deus susceptor meus es deus meus misericordia mea. Ad literam Adiutor etc.
Repeticio est eius sine ad maiorem expressionem sue deuocionis. Mo-
raliter potest exponi iste versus de quibusdam fidelibus in angustia existentibus qui
per preces suas meruerunt liberari et persecutores suos puniri. Allegorice vero
exponitur de christo per dauid figurato qui custoditus fuit in sepulcro sicut dauid
in domo, sed hoc non obstante per diuinam potenciam resurrexit et uideri
qui illum in sepulcro fecerant custodiri in penam huius fuerunt per romanos
captiuati et per orbem dispersi. tamen ad vesperam huius mundi conuertentur ad
christum et famem pacientur pro fidei sane zelum cum heresis sic tenebunt la-
trantes et fidem christi cum feruore magno et desiderio predicantes et ita expo-
situm traditur in glossa ordinaria super libro primorum. Alia lectio sic hic pro-
mittit secundo gratiarum actionem in opere. Et dicit laudabo fortitudinem tuam et psal-
lam tibi id est ad tuum honorem bona et bene operabor quia tu es adiutor meus
in aliquo. Psallere est bene operari. Eccl. vlt. confitebor nomini tuo qui ad-
iutor et protector factus es mihi quia deus susceptor meus es ad familiaritatem
seu ad graciam et demum ad eternam iocunditatem, deus meus. Vnde magis
miraculum est, misericordia mea quasi dicit hoc non imputo meritis meis sed tue misericordie.
Tit. iii. non ex operibus iusticie que fecimus nos sed secundum suam misericordiam saluos nos
fecit. Ergo ipse deus est misericordia peccancium, susceptor penitencium, refu-
gium pacientium, adiutor pugnancium, susceptor proficiencium et deus
omnium qui nos suscipiat in vitam eternam, ad quam nos perducat ihesus.

Deus repulisti nos et destruxisti nos iratus es et misertus
es nobis | Ad locum titulus in hebreo ad victoriam super
rose testimonium suave canticum david ad docendum quando
pugnavit contra aram fluviorum et syriam soba et reversus est
ioab et percussit edom in valle salinarum xii milia | et est
sensus canticum suave david super rose testimonium i. ipse xpus s' datum
[...]ctu sapientum per rosam designatum | ad docendum ipsum david quod
[...]citum erat sibi pugnare contra syros qui percussit aram fluviorum | aram
[...] nomen civitatis in qua habitavit laban socer iacob | Et dicitur fluviorum quia erat in me-
[di]o duorum fluviorum propter quod alio nomine vocatur mesopotamia a meso
[quo]d medium et potamos quod est fluvius | et reversus est ioab in iherusalem debel-
[la]tis ammonitis et syris ut dictum est et percussit edom | Ista victoria attribuitur
[d]avid 2 Reg. viii et sic facta est tota ydumea serviens david | Ideo ponit
[t]itulum istum victorie pro liliis testimonium humilis david etc. | Et sic ubi ibi
[p]onit lilium hic ponit rosam vel rosas | et per utrumque intelligitur recta
[in]terpretatio | Alia psalmus david fecit hunc psalmum deplangens devastationem regni
[Isra]el post mortem saulis quam gentiles subintraverant civitates israel | et ma-
[n]ebant in eis | 2o predicit restitutionem eius prophetice ibi ut liberentur | Ideo dicit
[De]us repulisti nos propter peccata mea et destruxisti nos i. destrui permisisti
[...]ti nos iratus es contra regnum israel culpis peccantibus ut ex dictis et misertus
[e]s nobis quia regnum in parte convaluisti | Aliter legitur sic sub persona psalmiste actu
[de con]versione gentilium et iudeorum ad fidem xpi est | hic de quorum conversione
[e]t separatione a reliquis peccatorum in presenti et glorificatione in futuro in qua
[e]st commutatio consumata | Cui consonat titulus | In finem pro hiis qui com-
[m]utabuntur in tituli inscriptione ipsi david in doctrinam cum succendit me-
[s]opotamiam syrie vel syriam sobal et convertit ioab et percussit edom in
[v]alle salinarum salinarum xii milia | hic tanguntur due historie una quomodo
[a]naas dehonestavit nuncios david radens eorum medias barbas
[e]t precidens vestes eorum | quos postea ioab princeps milicie david devicit
[e]t alios quos habuit in suo exercitu | Secundam historiam tangit quando
[d]avid percussit regem adarezer regem sobal que est pars syrie et facta est syria
[t]ributaria david | et cum reverteretur capta syria percussit de edom xii mil-
[l]ia in valle salinarum | Et tunc titulo exponitur mistice psalmus iste dirigens nos in
[f]inem i. in xpm editus pro hiis qui commutabuntur de regno dyaboli in tituli
inscriptione i. in hoc quod in tituli descriptione denunciatur scilicet in regnum xpi inscrip-
tione magis fit ipsi david i. xpo | Io xiiii vel commutabuntur non sibi sed david
i. ipsi xpo ut iam vivat ipsi soli | Gal. ii vivo ego iam non ego etc. | ipsi
nos tendentes in doctrinam xpi | hic enim vel commutatur de regno dyaboli
in regnum xpi quod scilicet doctrinam eius | et hoc fit cum deus succendit igne
caritatis mesopotamiam syrie i. superbos et elatos etc. | Ideo psalmus est commutatio
de culpa ad graciam de exilio ad patriam | Intendendum est omnem tribulacionem
[e]sse amplectendam per quam fit talis commutatio | Et dividitur psalmus ideo petit bona
inchoata consummari | 2o mala in bona converti ibi da nobis auxilium | Ideo dicit
[De]us qui es potens et fons omnis boni | Repulisti nos propter peccata mea | et
destruxisti i. destrui permisisti | vel repulisti nos a malis delectationibus
amaritudinibus et tribulationibus permittendo | Angustias delectationes meas
amaritudinibus respersisti ut sic me ab illis repelleres et destruxisti
nos i. mala consuetudine mea dissipasti | iratus es i. vindicando iuste

fecisti puniendo nos propter peccata mea et miseriis eos nobis i. magnitudinem tuam similiter
nobis ostendisti. Abac. iii. Cum iratus fueris misericordie recordaberis. Commovisti
terram et conturbasti eam sana contritiones eius quia commota est. Ad litteram
commovisti terram et conturbasti eam i. commoveri et conturbari permisisti existentes in
terra mea ab adversariis. sana contritiones eius propter meo. Alia littera sic Glosa. Et
quia per timorem et dolorem repulit a delectationibus malis et dicit commovi-
sti terram i. terrenos homines vel existentes in terra incutiens eis timorem
tuum terrens eos gladio i. verbo dei in predicatione et sic removisti eos a peccatis
et conturbasti terram i. homines terrenos permittendo super eos dolorem et miserias
pro peccatis. Ps. Cor meum conturbatum est et formido mortis cecidit super me.
Et iste debitus ordo nam timor contrivit constrictam dolor conturbat et prius deo
sanat per gratiam. sana contritiones eius i. miserias ex peccato relictas. Ose. xiiii.
Sanabo contritiones eorum spontanee et diligam eos. Ps. Qui sanat contritos corde.
quia commota est i. exivit vel cessavit ab opere peccati. Iob xxxvii. Super hoc
expavit cor meum et motum est de loco suo. Ostendisti populo tuo dura
potasti nos vino compunctionis. Ad litteram ostendisti populo tuo dura propter eius peccata
potasti nos vino compunctionis. Sed ponit vinum meroris et idem est quod me-
ror est compunctio de peccatis. Alia littera sic Glosa ostendit utilem afflictionem pro
peccatis. et dicit ostendisti i. experiri dedisti. populo tuo dura i. afflictiones et fla-
gella. Act. ix. Ostendam ei quanta oportet eum pro nomine meo pati. Ista tamen
flagella sunt delectabilia amantibus quamvis corpori dura. Mat. xi. Iugum meum
suave est. Et potasti nos vino compunctionis i. merore et contritione per ge-
mitus vulnerum peccatorum. Luc. x. Samaritanus infudit vinum et oleum
vulneribus sauciati. Qui ergo vult bibere vinum eterne dulcedinis bibat
nunc vinum amare penitentie et doloris. Dedisti metuentibus te significationem
ut fugiant a facie arcus. Ad litteram dedisti metuentibus te futuris temporibus ut fu-
giant a facie arcus tue iustitie que extenta est ad puniendum peccatores
et iste arcus effugitur tuendo a peccatis. Alia littera sic Glosa ponit rem affic-
tionis et dicit dedisti metuentibus te significationem i. aliqualem notitiam spiritualis
seu corporalis tribulationis signum ut fugiant a facie arcus i. futuri iudi-
cii ne puniantur a iustitia dei sicut. Ber. ps. 2m thesaurum sapientie po distr[?]
Hugo. Sancti per arcum intelligitur futurum iudicium quia sicut arcus quanto plus
retro tenditur tanto impetuosius plus in predam sagitta fertur ita quod quanto
plus differtur iudicium tanto gravius est venturum. Item arcus etiam dicitur insidie
Ps. Insidiebatur arcum rem amaram quia. Secundo arcus dicitur pro sacra scriptura. Ps.
Arcum suum tetendit. Nota signum fugiendi ictum arcus est triplex. Glo.
Primum est prius tribulatio quia nunc affligit ad correctionem non ad dampnationem. Ps.
Cor. xi. Cum flagellamur a domino corripimur ne dampnemur cum hoc mundo
Secundum est crux Christi et passio ut sequamur ipsum et sic evadamus iudicium
Pa. pe. ii. Christus passus est pro nobis nobis relinquens exemplum. Exo. ix. Si-
gnum thau non sunt percussi. Tertium est scriptura que ostendit quid agendum sit et quid
fugiendum. Thi. iii. Omnis scriptura divinitus inspirata utilis est ad do-
cendum. Ut liberentur dilecti tui salvum fac dextera tua et exaudi me.
Ad litteram hic ponit restitutionem et ampliationem regni et orat d. ut libe-
rentur dilecti tui i. populus Israel qui dicitur deo dilectus. Osee xi. Puer Israel et
dilexi eum. salvum fac populum tuum Israel. dextera tua q.d. non potest fieri virtute
humana. et exaudi me deprecantem pro regno meo. Alia littera sic hic po-
nit spiritualia utilitas. Et dicit dedisti significationem metuentibus te ut fugiant iram
districti iudicii. Et etiam ut dilecti tui ab eterno predestinati. liberentur
ab omnibus miseriis in futuro. propter penas quas sustinent in presenti.

ut liberentur in die iudicii qui mali tradentur penis. Ro viii creatura
liberabitur a servitute corruptionis in libertatem glorie filiorum dei, salvum me
fac dextera tua i in dextera tua collocando cum electis Matt xxv. Agnos quidem
ponet a dextris, et exaudi me deprecantem pro me et pro populo meo pe-
tentem eterna et non terrena. Deus locutus est in sancto suo letabor et partibor
sichimam et convallem tabernaculorum metibor Ad literam hic ad impetrandum
suam petitionem allegat divinam promissionem quasi diceret deus locutus est in sancto suo i per
samuelem cui dominus revelavit futuram potestatem temporis david, propter quod dixit
i Re xiii quesivit sibi dominus virum iuxta cor suum et precepit ei ut esset dux
super populum suum, et hanc revelationem dixit samuel tempore david, propter quod
subdit, letabor in deo salutari meo et partibor sichimam i dividam
spolia tamquam victorem bellatoribus meis que fuit occupata ab adversariis
regni israel et convallem tabernaculorum metibor. Sichima locus est prope ior-
danem ubi iacob revertens de mezopothamia declinavit ab esau fratrem
suum fixit tentoria, et appellavit nomen loci illius sochot i tabernacula
Gen xxxvii. illa enim vallis erat de regno israel sed occupata erat
ab adversariis quibus expulsis david restituit eam filiis israel unicui-
que secundum mensuram sibi debitam. Alia lectio sit post petitionem premissam
subdit petendi confidentiam et dicit deus enim metiri non potest locutus est
in sancto suo i per sanctum suum scilicet per moysen vel per quemcumque prophetam in scri-
pturis sacris Iob xxxiii. Semel loquitur deus et idipsum non repetit
vel locutus est in sancto suo i per proprium sanctum suum amthonomasice, hebr. post no-
vissime locutus est nobis in filio suo quasi diceret deus locutus est per quemcumque
sanctum precipue in scripturis sacris vel per filium suum letabor i faciam quod
cedat letitie mee, et partibor i dividam sichimam i plebe gentilium per-
tem ad fidem convertendo. Sichima est locus ubi iacob rediens a laban
fecit tabernacula et ibi abscondit ydola sub terebinto, sic gentiles
conversi ad fidem christi abscondunt ydola i abiciunt et hoc sub ligno crucis
vel sic partibor i dividam sichimam i laborem vel onus. hoc est quod onus
christi leve fecit assumendo meritum, quos autem onus petere convenit reme-
dia. Gen Sichima interpretatur mora, laboriosa vel onerosa et significat
illos qui dividunt labores abiciendo malum et accipiendo bonum, abici-
endo voluntatem et accipiendo voluntatem non active non contemplative
et convallem tabernaculorum terra prope iordanem i gentem iudeorum per illam val-
lem significata quia ibi habitabat iacob cum suis et ovibus fecit taberna-
cula metibor etiam mensuram predestinatorum accipiendo partem iudeorum ad
predestinata Num xxiiii. Quam pulcra tabernacula iacob tentoria tua
israel. Nota convallis dicitur duplex vallis i vallis cum valle et significat
duplicem humilitatem in tabernaculis ecclesie militantium quas debemus metiri
ad exemplar sanctorum precedentium. Meus est galaad meus est manasses
effraim fortitudo capitis mei Ad literam quia david fuit adiutus fortiter
ab aliquibus tribubus. Ideo hic exprimit eos dicens meus est galaad ubi fue-
runt homines bellicosi sicut iair et iepte de quibus descenderunt homines
fortes, et meus est manasses hoc dicit quantum ad illam partem que erat
circa iordanem de qua fuit gedeon vir fortis, et effraim fortitudo
capitis mei i regni mei. Alia lectio sit hic post premissa causa letitie scilicet
conversorum ponitur scilicet excellentia virtutum ad patiendum et ad bonum operandum
et dicit letabor quia ex gentilium et ex iudeorum conversione ad fidem quia meus
est galaad i acervus vel tumulus testimonii hoc est multitudo martirum
ex iudeis conversorum, multi enim ob testimonium fidei martirisati sunt,

q. d. mei sunt veri milites fortes caritate et omnes actiui. unde ydem est
quod testis ysa. xliiii vos testes mei dicit dominus. et meus est manasses
i. mei sunt omnes contemplatiui qui obliuiscuntur mundum relinquentes omnia
temporalia propter deum. philipp. iii posteriora oblitus ad anteriora me extendo
q. d. deus uel ecclesia mei sunt veri milites etiam mei sunt sancti confessores. et ef
fraym i. proficientes et fructificantes significati per effraym fortitudo capitis
mei i. sunt fortes ex ipso capite meo scilicet christo q. d. gratia fortitudo capitis mei
i. christi quia est caput ecclesie est fortitudinis causa quod membra ecclesie crescunt et fru
ctum bonorum operum faciunt. Ioh. xv sicut palmes non potest ferre fructum nisi manserit
in vite. Nota manasses fuit primogenitus ipsius ioseph qui hoc nomine
vocauit eum. obliuisci me fecit deus omnium laborum et domum patris mei et si
gnificat eos qui obliuiscuntur temporalia propter christum. Effraym fuit alius filius
ipsius ioseph qui hoc nomine vocauit eum. crescere me fecit deus in terra paupertatis
mee et significat illos qui crescunt et fructificant in bonis operibus i. ecclesia
dei. Iuda rex meus moab olla spei mee. ad l. iuda rex meus
i. custos et defensor regni mei. iste enim due tribus fuerunt fortiores
et bellicosiores aliis propter quod fuerunt situate in duabus extremitatibus
regni. effraym in extremitate aquilonari et tribus iuda in extremitate australi.
moab olla spei mee i. spero in deo quod terra moab erit mihi subdita
ad seruiendum sicut olla qua quis utitur in ministerium suum. In hebreo habetur
moab olla lauacri mee i. populus moab erit mihi ita subditus sicut
olla ad lotorum pedum parata. Aliter lege sic habet unde misera ... adhesio
fidelium suo capiti i. christo et dicit. iuda i. christus de iuda natus rex est
meus i. rector et ductor meus ad eterna iudicium post quem ascendit et eum
dux belli iudas. Apoc. v vicit leo de tribu iuda. moab i. populus qui
descendit a moab quem genuit filia loth abutens ipso loth patre suo
et significat eos qui abutuntur mandatis dei patris et sunt olla succensa i. ...
mali iustos tribulantes uel tribulationes a malis illata que tribulatio est
olla i. refectio seu premium spei bonis quod iusti patientes tribulationes
in hoc mundo pro christo habent refectionem et premium in futuro sicut patet
Ro. v tribulatio patientiam operatur patientia probationem probatio vero spem. Luce
xxii vos qui permansistis mecum in temptationibus meis et ego dispono vobis
sicut disposuit mihi pater meus regnum. Vel sic iuda i. confitens veram fidem sicut christus
et quilibet fidelis predicator erit rex meus i. defensor ab inimicis anime mee
et moab erit olla spei mee i. spero quod populus gentilis erit tamquam olla
primus refectionem i. agens penitentiam de peccatis que est cibus anime. Ps. quia cinerem
tamquam panem manducabam. Vel sic populus gentilis per moab significatus erit
ita subditus et obediens deo et ecclesie sicut olla ad coquendum uel ad lotorem
patrum. In ydumeam extendam calciamentum meum mihi alienigene subditi
sunt. ad l. in ydu. exte. calcia. meum i. calcabo eam et subiciam per ple
nam victoriam mihi alienigene subditi sunt i. alie nationes in circuitu regni
mei mihi sunt subiecte. In hebreo habetur in philistea sonata est i. addita
regno meo quod fuerunt dauid sub tributo ut habetur ii Re. viii. Aliter lege sic
hic post dilatatio doctrine christi et dicit ego deus calciamentum meum i. filium dei
quantum ... velatum tamquam pede calciamento calciatum. Io. i. non sum dignus
ut soluam corrigiam calciamenti eius. Vel calciamentum i. corium quo muniuntur
pedes anime ne contingat terre per cupiditatem. Can. vii quam pulcri sunt pedes
tui in calciamentis filia principis. uel calciamentum i. exempla sanctorum patrum.
Exo. xii calciamenta habebunt in pedibus. ista calciamenta extendam i. initiam
uel dilatabo in ydumeam i. usque ad eos christianos terra. Unde ydumea
interpretatur terrena significans homines terrenos. et sic alienigene i. et alia gentes

quā de iudeorum nati subditi sunt michi per obedienciam quasi ad fidē
vel alienigene .i. peccatores qui sunt alienati a deo per peccata mi subditi
sunt .i. obedientes quasi a peccatis ad caritatem dei. Osee ii dicam non populo
meo populus meus es. Quis deducet me in ciuitatem munitam quis deducet
usque in ydumeam. Ad literam hic ostendit quod perfecte victorie sunt deo attribuende
et dicit quis deducet me in ciuitatem munitam cum victualibus bellatoribus
et armis quis deducet me usque in ydumeam ubi erant multi fortes et
bellicosi. Moraliter sic hic ostendit quod sit fienda conversio gentilium et dicit quis ad con-
uertendum ut alienigene sunt subditi mi. deducet me in ciuitatem munitam
.i. in istum mundum qui est munitus contra deum et sanctos eius seculari potencia
astucia et multiplici malicia quis deducet me usque in ydumeam .i. ad
conuersionem terrenorum terrenis bonis et luxui inherencium sicut auari ut cum
magno comitatu attendam ad regem. vel sic quis deducet me in ciui-
tatem munitam .i. in celestem ciuitatem cum multis terrenis ab amore terre-
norum separatis per gladium diuinum siue dei verbum. Vel istam ciuitatem scilicet mundi mu-
niunt spirituales diuicie, honores sunt dignitates tristicie, possessiones que non
implentur sunt cupiditates et auaricia propugnacula omnem maliciam
defendentes sunt mali aduocati et scelerum scienda. Osee xi ego deus et non
homo et non ingrediar ciuitatem. Nonne tu deus qui repulisti nos et
non egredieris deus in virtutibus nostris. Ad literam quis deducet me in
ydumeam. Et nonne tu deus quasi dicat nullus alius potest hoc mihi facere qui repu-
listi nos propter peccata nostra ut predicte. et non egredieris deus in virtutibus
nostris .i. in exercitibus nostris et per interrogationem quasi dicat ymmo tu egredieris
alias nichil facere possemus. Moraliter sic hic ponit responsionem ostendens
cuius virtute fit conuersio peccatorum et dicit quis deducet me in ciuitatem
nonne tu deus quasi dicat ymmo tu deus deduces me qui repulisti nos .i.
repulisti nos ab infidelitate et a delectacionibus terrenis. Deutero xxxii o
deus solus dux eius fuit et non egredieris deus in virtutibus nostris et per
interrogationem nonne tu deus non egredieris in virtutibus nostris quasi dicat ymmo tu eg-
redieris alias nichil boni possemus facere nostris virtutibus sine te. Vel sic non-
ne tu deus qui repulisti nos ad bonum nostrum ut dictum est supra et non eg-
redieris deus egressus tu quando in virtutibus nostris .i. virtuose et aperte nos libera-
ndo sicut antiquitus egyptum affligendo mare diuidendo egypcios subrmer-
gendo sed nunc operaberis latenter graciam infundendo. Vel tu melius liberas
tu sapientiam dedit. Abacuc iii ibi abscondita est fortitudo eius. Da nobis
auxilium de tribulacione quia vana est salus hominis. Ad literam expone istos versus
ut ex dictis. Moraliter sic hic etiam petit mala seu tribulaciones cum in
bonum et dicit da nobis domine auxilium de tribulacione ut que tribulacio sit
nobis auxilium remedii ad tuam graciam in presenti et ad gloriam in futuro.
Glosa quia tribulacio mittit a peccatis. Ezechiel iii et in tribulacione peccata dimittis.
Vel da nobis auxilium de tribulacione saluando nos quia vana est salus nostra
et cito transit sicut fumus. Vel vana est salus hominis quia nullus homo potest nos saluare
nisi tu. Ieremias xvii maledictus homo qui confidit in homine. Vel vana est
salus hominis ut sanitas corporis que transit sicut fumus. Iacobi iiii quod est
vita nostra vapor ad modicum parens. Propter hoc in nomine fidelis scriptum est:
Vel vana est prosperitas temporalis in qua homines ponunt suam spem et salutem
quia in vita affligit homines et in morte relinquit. Ecclesiastes ii vidi cuncta
sub sole et ecce vniuersa vanitas. In deo faciemus virtutem et ipse ad
nichilum deducet tribulantes nos. Ad literam patet expone. Moraliter sic hic ostendit
tribulatorum exultacionem et tribulancium deiectionem. Et dicit nobis faciemus virtutem
.i. potentes erimus superare tribulaciones per pacienciam. in deo .i. per virtutem dei.

psalmo xxx ij de celo fortitudo est et ipse deus deducet tribulantes nos
ad nichilum i. deiciet eos et annichilabit omnem eorum potentiam Unde versus
deus autem conteret sathan sub pedibus nostris. Organum david.
lx Exaudi deus deprecationem meam intende orationi mee. Ad litteram
Titulus in hebreo ad victoriam super organum ipsi david. Et patet
expositio ex dictis psalmo iiij. Et fecit david istum psalmum existens in
fortitudine saulis postquam evaserat manus saulis qui in medio
eius cingens ut habetur primo Regum xxiij. et tunc david ascendit inde et ha-
bitavit in locis tutissimis Engadi. Et sic in isto psalmo primo david prima
recitabit divina beneficia sibi antea prestita 2o predicit prosperitatem promissam ibi
Deus locutus est 3o agit gratias pro utrisque ibi sic psalmum dicam. primo dicit Exaudi
deus deprecationem meam. Et patet expositio ex supradictis. Aliter legitur sic. In precedenti
psalmo actum est de permutatione quorundam in bonum et de conversione tribulationis
in gaudium. hic agit de leta actione gratiarum et divine laudis promissione
et conversione infidelium. Titulus In finem in ympnis psalmus david. i. psalmus re-
ducens nos in finem i. in christum qui in ympnis i. in laude et gratiarum actione
exhibendis david i. christo. Et hic psalmus est laus et gratiarum actio dei. Intendit
et laudando monere alios ad laudem dei. Et dividitur primo petit se exaudiri
2o beneficia accepta repetit. ibi a finibus terre. primo dicit Exaudi deus depre-
cationem meam acceptando qua deprecor assidue pro malis amovendis Vel
multum valet deprecatio iusti assidua. intende i. considera devote orationi
mee qua oro de bonis obtinendis. Dominica ix. Exaudi domine attende deprecationem.
A finibus terre ad te clamavi dum anxiaretur cor meum in petra exal-
tasti me. Ad litteram a finibus terre istius ad te clamavi faciens hunc psalmum ut iam
dictum est. Ubi recolit beneficium sibi prestitum in evasione de manibus saul
dicens dum anxiaretur cor meum eo quod saul et eius exercitus cinxerant
me in modum corone ne possem evadere. Unde dicitur ibidem quod david desperabat
se posse evadere propter quod anxiebatur sed quod saul fuit compulsus recedere ab
eo quod david propter philisteos id vocaverunt locum illum petram dividentem
et hoc est quod dicitur in petra exaltasti me liberando a predicta anxietate
Aliter legitur sic hic repetit beneficia sibi exhibita dicit ecclesia. clamavi fer-
vore animi ad te domine a finibus terre i. multiplex quia sum in omnibus finibus
terre diffusa dum anxiaretur cor meum penis et molestiis penitus. Ysaias xix
clamabunt ad dominum a facie tribulantis et mittet eis salvatorem et propugna-
torem qui liberabit eos. In petra i. per christum exaltasti me ab hostibus
et a penis liberando. prima Corinthiorum x. petra autem erat christus. Augustinus Iam cog-
noscitis quis clamat a finibus terre et quis nisi ecclesia de qua dicit christus
super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Ergo illa clamat a finibus terre
quam voluit edificare super petram. de qua prima Corinthiorum x. petra autem erat christus
et ita deus pater exaltat ecclesiam in petra i. desponsando eam christo in fide
uniendo eam christo in incarnatione et liberando eam ab hostibus per christum et eos
hostes subiciendo. Luce xlviij. Relinquite civitates habitate in petra. De-
duxisti me quia factus es spes mea turris fortitudinis a facie inimici. Ad
litteram deduxisti me ad locum tutiorem ut predictum est quia factus es spes mea
in die angustia turris fortitudinis a facie inimici s. saulis me persequentis
Aliter legitur sic hic ponit 2m beneficium s. deductionem de bono in melius. Et dicit deduxi-
sti me tamquam dux per te qui es via ad te qui es veritas illuminans intellectum
et ad te qui es vita reficiens affectum. ad te tamquam ad petram. Sapientia x.
iustum deduxit dominus per vias rectas. quia factus es spes mea quia si non esset
spes mea non deduceret nos. sed quia ipse est temptatus passus est pro peccatis
nostris et resurrexit. ex hoc spem gerimus quod non deserit nos deus. quia
proprio filio non pepercit etc. Vel quia factus es spes mea. spes venie

de peccatis relaxat / spes gratie de bonis perficiendis / spes glorie de premiis acci-
piendis. Bonum est spirituale voluntatem ad id ascendendum. Et factus es michi
turris fortitudinis in qua intrabo cogitatus in corde meo quod Christus passus
est pro me mortuus et resurrexit / sic et ego pro ipso debeo peccati non
consentiendo mori sed in tempore rixiendo tela et verbum dei fide vani spe firma-
ter augens. a facie inimici me infestantis et persequentibus. Et sic in textu ducitur
pendum est qui protegit quod turris / si bene custodiat hec firmiter custodiet
et non terruit quod fortissima est non suppeditat quod a facie inimici. Proverbiorum xviii
turris fortissima nomen domini ad ipsam currat iustus et exaltabitur. Inha-
bitabo in tabernaculo tuo in secula protegar in velamento alarum tuarum. Ad
dictum hic ponit beneficia sibi adeo prestanda et hoc in cultu divino quod
residabit quia inhabitabo in tabernaculo tuo. David enim tetendit taber-
naculum iuxta domum suam in quo posita fuit archa et divinus cultus ordi-
natus et David locum illum frequentabat et deum laudabat ut habetur primo
Paralipomenon xvi. In secula hic exponit. Ra. Ca. quod David providit se habitatu-
rum in secula in tabernaculo dei quod est locus sanctorum. Protegar in velamento
alarum tuarum ita quod adversarii mei non potuerunt me tangere. Aliter legitur sic hic
petit beneficia in futuro. Et dicit spero quod inhabitabo id est intus per fidem forma-
tam habitabo perseverando in tabernaculo tuo id est in ecclesia tua militante quod
quid agat quidquid infestat inimicus / hoc tabernaculum quod est militantium
vel peregrinantium ecclesia militans. Job vii militia est vita hominis super
terram. Hebreos xi hospites quod peregrini et hospites super terram / in secula id est
usque in seculum durabit ex quo relinquitur quod ecclesia non deficiet sed semper
bonos colliget. Genesis xxv Iacob vir simplex habitabit in tabernaculis
id est in tabernaculo militie non in lecto accidie non in scrinio avaritie
non in throno superbie non in sterquilinio luxurie. Protegar ab estu vi-
ciorum et ab imbre visibilium et invisibilium / in velamento alarum tuarum id est a miseri-
cordia ne egeam et rei desperent de venia et a iustitia ne iusti presumant
Matthei xxiii volui congregare filios tuos quemadmodum gallina pullos.
Quoniam tu deus meus exaudisti orationem meam dedisti hereditatem timentibus
nomen tuum. Ad literam quoniam tu deus exaudis orationem meam teneo firmiter
quod dedisti hereditatem id est regnum Israel timentibus nomen tuum id est michi et filiis
meis me imitantibus. Hanc enim hereditatem dederat deus David auctoritate
qua fuit inunctus per Samuelem sed exactione qua fuit inunctus in regem
super totum Israel ut habetur primo Regum v. Aliter legitur sic hic ponit tertium beneficium
scilicet perpetuam hereditatem eterne et dicit oravi ut habitarem in tabernaculo
tuo / et quoniam tu deus meus exaudisti orationem meam de hoc firmiter dedisti fi-
delibus id est legasti hereditatem id est vitam eternam rem preciosam non rem transito-
riam / timentibus filiale nomen tuum non superbientibus. Ecclesiastici iii timenti deum
bene erit in extremis quod hereditatem habebit de qua Ecclesiastici xxiiii hereditas
mea super mel et favum. Dies super dies regis adiicies annos eius
usque in diem generationis et generationis. Ad literam hic ponit tertium beneficium quantum
ad vite sue cursum. Et dicit dies super dies regis adiicies id est facies eum
vivere secundum cursum vite sue / annos eius id est multiplicabis usque in diem generationis
et generationis / sic enim fuit de David vixit enim lxx annis et sic potuit
videre filios usque in tertiam generationem. Aliter legitur sic hic ponit ea que sunt
scilicet eternitatem et gloriam et dicit dies eternitatis regis Christi qui est rex meus
vel Iuda rex meus / adiicies id est appones super dies presentis temporis / hoc est
succedas eum secundum humanitatem ex Ierusalem et secundum divinitatem eternum. Michee
v. Et tu Bethleem Effrata parvulus es in millibus ex te egredietur

qui sit dilator in israel / ecce dies temporis et consilii eius a principio a diebus
eternitatis eius / ecce dies eternitatis annos eius extendens usque in diem
generationis et generationis i. usque in diem eternitatis / vel posset legi de me
bris sic / dedisti hereditatem timentibus nomen tuum quia sicut dies regis i. xpi
in quibus rex erat iusti adicies tempus imitando et sicut annos eius
de dies / comparatum ad illos qui vixerunt magis et de annos comparatum ad illos qui
vixerunt diuturnius adicies dies dilatatos s. usque in die generationis et ge
nerationis i. in die qui transcendit secula presentis et futuri generationis
ps. cogitavi dies antiquos et annos eternos. Permanet in eternum in conspectu
dei misericordiam eius et veritatem quis requiret ad literam hoc est sic permane
bit regnum meum quia xpus descendit a david secundum carnem eius regnum est
eternum misericordiam eius et veritatem quis requiret i. quis potest explicare
verum est ipse david recognoscens circa se misericordiam et veritatem dei inexpli
cabilem / aliter legitur sic permanet in eternum quod dicit / iam factum dicit quia xpus
et que eius ecclesia sic membra cum capite permanet in conspectu dei i. in gloria
in eternum et in eterna patria Io. xvii haec est vita eterna ut cognoscant te
deum verum / vel regnum xpi permanet in eternum in conspectu dei etc. sed licet
ipse rex est eternus et gloriosus / misericordiam tamen eius hic nobis exhibitam et ex
hibendam / et veritatem eius in futuro implendam quis requiret ut ipsum
imitando illas obtineat quasi dicat raro vel nullus michee vi indicabo tibi
homo quid sit tibi bonum et quis dominus requiret a te utique facere iudicium
et diligere misericordiam Augustinus nullus quaerat amicum eius et veritatem dicere i. tibi
et cum diciderat sibi vivunt et non illi / vel sic misericordiam eius et veritatem
quis requiret i. quis potest explicare quas facit et faciet vel sic ita
rex permanet in conspectu dei et quis eorum ibi cum eo requiret misericordiam et veri
tatem eius quasi dicat nullus quaerit misericordiam quia nemo miser erit nullus veritatem quia quilibet
eam aperte videbit Sic psalmum dicam nomini tuo in seculum seculi ut red
dam vota mea de die in diem ad litteram gratias agit pro beneficiis pre
dictis sic psalmum dicam nomini tuo in seculum s. i. quamdiu vivam ut reddam vota
mea i. laudes a me tibi promissas de die in diem i. per singulos dies
vel aliter sic benedicam nomini tuo in s. s. i. usque in finem mundi quia psalmi ab
ipso facti cantabuntur et in ecclesia dei et illo modo reddentur ab eo promis
se laudes que sunt idem quod psalmi aliter legitur sic hic promittit laudes suo
benefactori Et dicit quia predicta beneficia contulisti mihi ideo sic i. virtute die
rum intendens et evidenter psalmum i. laudem corde voce et opere ps. ci.
xiiii psallam spiritu psallam et mente nomini tuo i. ad honorem nominis tui
in seculum seculi i. quamdiu seculum continuabitur Mathei ult. ecce ego vobiscum
sum usque ad consummationem seculi / vel in seculum consecutum seculi i. in eodem seculo
vel quamdiu vivam ut reddam vota mea i. ea que vovendo promisi ipse ps.
vota vovebunt domino et solvebunt / de die in diem i. assidue vel de die
gratie procedens usque in diem perfectum glorie prover. iiii. iustorum semita quasi
lux splendens procedit et crescit usque ad perfectum diem Oratio
Anxietatum nostrarum misericordissime consolator deus protege familiam tuam
a facie inimici ut a te turri fortitudinis premunita inhabitare taber
nacula mereatur eterna / qui tecum vivit Margaretha

lxi Nonne deo subiecta erit anima mea ab ipso enim salutare
meum ad literam titulus in hebreo ad victoriam super idithun ps.
david / idithun est nomen instrumenti musici cum apparatu
tatis eius psalterii / vel idithun est nomen unius de principibus canto
rum a david institutum ut supra dictum est Et sic sensus tituli

Iste ps factus est a dauid decantandus per leuitas qui canit sub ydithun
Et psalm dr quia dauid fecit hunc psalm pugna adeptus fuerat regnum ipse
qui philistei voluerunt eum deicere de regno ut habetur 2 reg v. et ideo confidens
de deo dixerunt nonne deo subiecta erit anima mea obediendo mandato dei
gaad prophete eius. sic / ab ipso enim salutare meum i. experto salutem meam
in anima et corpore. Alia lra sic In presenti psalmo gratias egit benefac-
tori hortatur ut subiciamur tanto benefactori et suggerentibus contrarium increpat. Ti-
tulus In finem pro ydithun ps dauid. hoc est iste ps est editus pro ydithun
i. pro transiliente. sic enim interpretatur ydithun et est nomen officii quod erat ei-
us in domo domini in finem i. in deum qui est omnis finis. Apoc pa Ego sum al-
pha et o principium et finis. Ait ps est debita subiectio benefactori deo con-
temptis huius seculi. Intencio monere ad transiliendum ista carnalia per obedi-
entiam sperni carnalia et dicitur ps allegat obediencie debitum / 2o increpat
impellentes ad contrarium ibi quousque irruitis / Ps dicit quod multa beneficia sunt
in deo collata nonne ergo i. numquid erit anima mea subiecta in obsequium
dei intellectum captiuando / voluntatem proprium abnegando mandata eius humiliter
implendo / deo tanto benefactori pro tantis beneficiis et tot. Iere vi Subiice hu-
merum tuum et porta illum / et ne [illegible] in vinculis illius. Math xi Tollite iu-
gum meum super vos / ab ipso enim deo patre est salutare meum i. filius dei qui est
saluator meus / nam et ipse deus meus per creationem et saluator meus per
incarnationem / adiutor contra saulem me persequentem / non mouebor amplius de terra
re i. de voluntate eius. Gen penult. Salutare tuum expectabo domine / Luce
ii Quia viderunt oculi mei salutare tuum etc vel ab ipso salutare meum
experto salutem meam in anima et corpore Nam et ipse deus meus salutaris
meus susceptor meus non mouebor amplius. Ad literam patet expositio ut supra
Alia lra sic hic ponit multiplicem racionem quare sit obediendum deo et dicit Nam
et ipse pro est deus meus qui me creauit. Iudith ix deus celorum et creator
aquarum et dominus vniuerse creature / salutaris meus i. saluator meus et qui
iustificat per gratie infusionem Math i ipse saluum faciet populum suum a pec-
catis eorum / susceptor meus ad gloriam Prov xxix humilem spiritu suscipiet
gloria / non mouebor i. non recedam amplius ab eo et ab eius obediencia
sic firmiter est in primis principiis vel angelis unite. I ad thess iii Nemo moueatur
tribulationibus istis. Vel sic [illegible] dicit subiecta anima mea nam ab ipso salutare
meum scilicet a christo per gratiam nam et ipse deus meus per gratiam spiritualem / salutaris
meus per passionem et mortem / susceptor meus ad gloriam / vel hic alia litera ad-
iutor meus ad bona operandum Quousque irruitis in hominem interficitis vni-
uersi vos tamquam parieti inclinato et macerie depulse Ad literam hic arguit
vos de crudelitate 2o de cupiditate ibi verumtamen / Ps dicit quousque irruitis
in saul doeth et consiles in hominem i. in me scilicet dauid [illegible] et iuste vide-
tur et loquitur de se tamquam de alio interficitis vniuersi vos i. queritis me inter-
ficere tamquam parieti inclinato i. in proximam mortem tamquam parieti propinquo
ad ruinam / In hebreo et in [illegible] Io habetur sic muris inclinato et maceria cor-
ruenti et sic non refertur ad dauid sed ad persecutores eius / et est sensus unde
tis in morte sicut murus inclinatus et maceria corruens imminet mortem
insequentibus vos se Alia lra sic hic increpat impellentes ad inobedientiam
deo et arguit eorum negligentiam cordis et corporis et dicit quousque i. quamdiu
vos miseri et inobedientes / irruitis in hominem in istum tamquam lupi i. agnum
sicut iudei in stephanum Act vii Impetum fecerunt vnanimiter in eum / Ps irru-
itis in me fortes et intelligentes quod malum prius irruere in hominem cre-
dentem sed non in [illegible] Math x Nolite timere eos qui occidunt corpus
animam autem non possunt occidere / interficitis vniuersi vos mandatum transgrediendo

malicia secando Sap xvi homo per maliciam occidit animam suam / ffigura
2 R vlt vbi saul interfecit se ipsum in monte gelboe / vel sic quousque vos
inobedientes et mali ruitis i homines qui est similis pariete inclinato ad ru
inam et materie i obstaculo facto de lapidibus cum argilla et sine ceme
to defacili cadenti i ruituri i homines mortales qui quolibet die appropinquat
morti irruitis vos interficitis quia illum interficitis in corpore et vos per culpam
in anima et quia in alia et corpore / Nota paries proprie est domorum et fit de
quatuor materia / sed maceria proprie est ortorum et vinearum et fit de lapidibus
sine cemento vel de virgultis que cito putrescunt et per ea per ventum pro
pelluntur ad casum Verumtamen precium meum cogitaverunt repellere cucurri i sitienti
ore suo benedicebant et corde suo maledicebant / glosa Lyra scilicet saul et consili
arii eius et vocat hic david precium suum duas filias saulis quarum pri
mam saul promisit sibi dare i precium pro bellis contra philisteos gerendis
et secundam quam dedit david pro centum preputiis philisteorum et in isto
precium fuit a david repulsa quia prima fuit data adriel molathite vt
dicitur primi R xviii et secunda per fugam david fuit data phalthiel filio
lais vt dicitur 2 R xviii cucurri in siti ad bella contra philisteos ex
pedite pressi ex desiderio habendi filiam regis vxorem / Vel aliter quia
bellatores intelligunt sicut per eo quod dicitur hic in siti / In glosa dicitur
narraverunt medacium / et in textu latino placuerit sibi in mendacio et sic
refertur ad saul et consiliarios suos qui mendacio volebant decipere
david / ore suo benedicebant scilicet saul et sui consiliarii promittentes ore se
ficum generum regis ad meam exaltacionem / et corde suo maledicebant
quia per hoc me intendebat morti tradere gladiis philisteorum vt dicitur
primi R xviii dixit saul non sit manus mea super eum sed sit manus phili
steorum / Aliter legitur sic hic arguit inobedientes de nequicia in corde
et ore vestro et si non poterant sed tamen cogitabant in cordibus suis re
pellere i auferre precium meum i christum ne colletur in ecclesia pro deo de
quo precio / prima Petri i Empti estis precio magno / Augustinus homo appende te
ex precio ne vilescas / vel sic precium meum i animam meam que est precium
sanguinis christi / cogitaverunt repellere i auferre / Vel sic precium meum i ani
marum quas redemit dominus promisit fidelibus sanguinem / cogitaverunt repel
lere ne prouidere conterentur et redimentur sanguine meo / Deuteronomio xxiiii eadem
die reddes mercenario scilicet christus precium laboris sui i animam tuam / vel pre
cium meum i bona opera omnibus emittitur vita eterna / vel precium meum i vitam
eternam / de quo Iob xxviii Nescit homo precium eius Ego autem cucurri in siti i
laboravi magno desiderio ad eas conuertendas Dicit sanctus paulus / prima ad Corinthios
iiii Bonum certamen certavi cursum consummavi fidem servavi / Ore suo bene
dicebat adulando / et corde suo maledicebat insidiando / prouerbiorum xxvii
qui benedicit proximo suo voce grandi et nocte consurgens similis est quietis et
penitentis maledicenti similis / Exodus ii fili hominis cum scorpionibus habitas Glosa
pro blandiciis facie et pungit cauda Verumtamen deo subiecta esto anima
mea quoniam ab ipso paciencia mea Ad literam hic repetit suam confidenciam
in deo et exponatur eadem modo sicut in principio psalmi / Aliter legitur sic hic ecclesia
vel quilibet iustus allegat bonum obediencie allegationi et hortatur ad obe
dienciam / Et dicit licet tirannum ruunt in homines et aliqui maledicunt / ve
rumtamen anima mea esto subiecta deo tanquam sponsa sponso ancilla domino
discipula magistro egena beneficio / Ecclesiastici vlt Collum vestrum subicite sapientie
i christo qui ab ipso mihi tot et tanta spiritualia precia mea tanquam a ca
exemplari et efficiente / vel tanquam a datore omni donorum / Iaco ...

Omne datu optim et omne donu pfectu desursu e &c Iob xvij vbi e
pstolacio mea et paciam mea quis osiderat et eccla dt vbi e go
nt pstolacio mea vl pacia mea Quia ipe deus meus et saluator
meus adiutor meus no emigrabo ad lucam Omia lxe pz Ale le
sic emulat alia bytfitia sibi adeo collata et dt qr ipe est deus meus
vocado me ad fidem et ad cultu diuinu Exo v deus hebreorum vocat
nos et saluator meus me vocatu iustificado et deducedo p via salu
psa lxv deus iustus et saluas no est pter me adiutor meus deducedo
ac agi victoria ad priaz et hic felicitat Exo ij deus pris mei ad
iutor meus de his tribus hetur psa lxxvm oblitus e dei eius pm sal
uatoris tui eius sim et fortis adiutoris tui eius iij Ro viij quos vo
cauit hos et iustificauit no emigrabo hic pmittit aia pseuanciaz
in subiectione dei qs no emigrabo i no recedaz ab obediencia di in
o tita sic auis que euolat de suo nido Osee ix Effraim sic auis
euolauit In deo salutare meu et gla mea deus auxilij mei et spes
mea in deo est Ad lucam In deo salutare meu i tota salus mea et
gla mea Cor x qui glatur in dno glietur deus auxilij mei i dator
auxilij mei in tpe psti et spes mea e in deo respu vite future
spes em e cta expectacio future btitudinis ex gra et mitis pce
dens et io ad hanc spem inducit Ale le sic hic ponit multiplice
cam pseuandi in obediencia dei qr euasio omis mali et adepcio
plena boni et dt no emigrabo ab obediencia dei qr i deo e salu
tare meu i tota salus mea vl a deo expecto saluari ab omi malo
sine macula Phil iij Saluatorem expectamus dnm ihm xpm et gla
mea osistis in ome bonu in pria vel gla mea de eo gra gaudeo
in psti et de eius visioe glabor in futuro Je ix In hoc glet qui
gla stire et nosse me deus auxilij mei i dans mi auxiliu in
pugna contra inimicos in psti Deutro xxxiij Defensor celi auxiliator
tuus et spes mea de victoria obtineda e in psti vl spes mea
est vite et btitudinis future Et sic ex quo auxiliatur est nris
in nore Ro viij Si deus pro nobis quis contra nos Ecc ij nullus
sperauit in dno et ofusus est Sperate in eo ois ogregacio ppli
effudite cora illo corda vra deus adiutor nr in eternu Ad l sic ad hac
spem inducit fideles ppli d sperate in eo ois ogregacio ppli fideles in
fideles em no sunt vn vita btis sperare valeant effudite cora illo cor
da vra i pces ex deuotis cordibus pcedentes deus adiutor nr in eternu su
ius adiutorio nllm opus e iuitorium Ale le sic hic alloqr et hortatur omis
fideles vt sint subiecti deo et sperent in eo Et dt ois ogregacio populi
ois ppls ogregatus in vnitate fidei qntu ad intellectu in vnitate ca
ritatis qntu ad affectu in vnitate pacis qntu ad ouictu Math xviij vbi
fuerit duo vl tres in noie meo ogregati &c Sperate in eo tanqua i vera
btitudine Ps xv qui sperat in deo btus effudite pseruoe deuocionis
in oracione cora illo i cora deo no cora mundo sic ypocrite corda vra
i intenciones cordis vri vl pces ex deuocione cordibus pcedentes no cantu
labia Ps lxi pd effudi in ospectu dni aiam meam vl effudite in ofessione
cora illo corda vra i iniquitates pcedentes de corde qr nichil pcti rema
neat nec affectus ad pctm nec mala osuetudo vborum nec signa malorum opum
Tren ij Effunde sic aqua cor tuu Nota qm aqua effunditur tunc nichil
remanet in vase de alio vo liquore remanet odor vt de vino de mel
le sapor de lacte color Sic de pcto qm effunditur nichil debet remanere

nec odor in visu nec sapor in desiderio nec color in signis. Deus
adiutor meus est in operibus bonis faciendis et malis fugiendis in eternum
i. in omni tempore vel spirituale. Eccli. xxxiiii adiutorium casus exaltans animam.
Verumtamen vani filii hominum mendaces filii hominum in stateris suis ut deci-
piant in vanitate in idipsum. Aug. l. postquam arguit persecutores de crudelitate
hic arguit de cupiditate. Et dicit verumtamen vani filii hominum. dicuntur enim homines
vani qui non ordinant opera sua ad finem debitum cuiusmodi sunt avari qui fi-
nem suum ponentes in divitiis. sunt mendaces dicit vana quia non ordinant ad
sanctitatem. mendaces filii hominum in stateris ut decipiant. Ipsi enim homines cupidi
in falsis ponderibus student alios decipere de vanitate in idipsum. Omnia
enim talia studia dicuntur vana vel vanitas quia sunt ad malum ordinata quia talia
acquisita in morte derelinquuntur. Vel hebre sic habetur mendaces filii hominum
in stateris ad ascendendum, vel ad ponendum in statera ipsi et vanitas simul
sunt eiusdem ponderis vel exeget. Lu. ba. quia tales nichil valent sicut et
ipsa vanitas. Cassio. sic hic ostendit quod homines vani huiusmodi peccata co-
mittunt. Et dicit deus adiutor meus est in eternum verumtamen vani sunt filii hominum
scilicet peccatores quia ordinant opera sua ad debitum finem sicut avari po-
nentes finem suum in divitiis. Vel sic vani sunt filii hominum quia nichil de
deo sentiunt. Sap. xiii vani sunt homines in quibus non subest scientia dei. Item
vani sunt quia vana diligunt. Ps. filii hominum usquequo etc. diligitis vanitatem.
Vani sunt quia vana loquuntur. Ps. vana locuti sunt unusquisque ad pro-
ximum suum etc. Vani sunt quia vana operantur. Ier. ii ambulaverunt post va-
nitatem et vani facti sunt. mendaces filii hominum in stateris suis ut decipi-
ant quia homines cupidi in falsis ponderibus student alios decipere quia in alia
statera ponderant cum emunt et in alia cum vendunt. Osee xii Chanaan
in manu eius statera dolosa. Sic in statera iudicii et discussionis septi-
rarum verum ponderant quod est contra alios sed parum quod est contra se. Prov.
xvi statera dolosa abhominabilis est apud deum. Ut decipiant in idipsum id est
coniungendi malicia vani sunt et ad invicem colligati sicut vulpes sampsonis
caudas habebant colligatas. Nolite sperare in iniquitate et rapinas
nolite concupiscere divitie si affluant nolite cor apponere. Aug. nolite
sperare in iniquitate per fraudulentiam et rapinas nolite concupiscere auferendo
aliena per violentiam. divitie si affluant nolite cor apponere ponendo
ibi finem ultimum quia ista deducunt ad perditionem interitum. Cassio. sic hic
monet ne homines sperent in peccatis et in divitiis. Et dicit nolite sperare in in-
iquitate vel in furto in usura in fraude vel in alia iniquitate quia speciale
in ypocrisi sermones per ypocrisim et simulationem aliquid acquirere. Abac. ii sed
in figmento sic suus. Eccli. xxx Spes divitis enim iniquitas est sicut macula
quia sibi aliter non acquirit vel servavit in thesaurum peccata. Spes enim est de futuris
bonis et ista terrena deficiunt in futuro sicut per se patet. Rapinas i. divitias
vel bona temporalia nolite iniuste vel violenter ab aliis rapere unio nec
in cordibus concupiscere. certe non tantum manu sed etiam animo consistit
rapina. Prov. xxiiii ne emuleris viros malos quia rapinas meditatur
mens eorum. divitie i. bona temporalia si per iustam acquisitionem vel ex aliquo
eventu affluant nolite cor apponere i. inordinate diligere vel temporaliter re-
cordare in spiritu spem ponere et de bonis presumere sicut glo. Tim. vi qui volunt
divites fieri incidunt in temptationem et in laqueum diaboli et in desideria etc.
Aug. sicut glo. non dicit nolite habere divitias sed nolite cor apponere. non enim
dampnat divitias unde inclinum celum sed dampnat cor appositum
quod scilicet non expendit sed recondit divitias et in eis spem ponit

et de quibus posuit unum qui sic cor apponunt de eis dicit apostolus prima thimo
vi qui volunt divites fieri etc. Semel locutus est deus duo haec audivi
quia potestas dei est et tibi domine misericordia quia tu reddes unicuique iuxta opera sua.
Glossa Ieronimi haec reddit causam predictorum que accipitur ex rigore divine iu-
sticie ad puniendum malos et dulcedine sue misericordie ad premiandum bonos
et dicit semel locutus est deus quia in deo est unicum verbum quo omnia exprimuntur
et dicuntur licet ad homines diversis revelationibus notificentur. Et subditur
duo haec audivi et que sunt illa subdit dicens quia potestas dei est ad puniendum
in rigore sue iusticie et tibi domine misericordia ad premiandum in dulcedine tue gra-
cie. Nec mirandum quia mutat modum loquendi de tercia persona ad secundam quia
talis mutacio frequenter fit in prophetis et maxime in libro psalmorum qui me-
trice scriptus est in hebreo. quia tu reddes unicuique iuxta opera sua sic iustus iu-
dex quod non permittit aliquod malum impunitum nec aliquod bonum irremuneratum.
Alia lectio sic: Postquam hortabatur ad sperandum in deo hic ostendit quod acquiescendum
est sue exhortacioni et dicit semel locutus est deus aperit se in persona ordinata
in unico verbo quod genuit per quod facta sunt omnia. Io primo In principio erat verbum.
Iob xxxiii Semel loquitur deus et secundo idipsum non repetit. duo haec audivi in
auditu interiori scilicet cordis intellexi duo que nobis opus est ut dicantur
multa etiam alia audivit sed non erat opus ea dici nobis. quasi diceret. michi re-
velata que sunt mihi revelata duo sunt que finaliter accipient boni et mali
quia potestas dei est ad puniendum in rigore iusticie sperantes in iniquitate
in divitiis et omnes omnino malos. Iob xxvi Potestas et terror apud eum
et tibi domine misericordia tu preste ad premiandum sperantes in te et omnes omnes
iustos. Eccli v. Misericordia et ira ab illo cito proximant. quia tu reddis unicui-
que iuxta opera sua bonis ex misericordia eterna premia malis ex iusta potencia
eterna supplicia. Ro ii Reddet unicuique secundum opera eius. **Oratio**
Subde tibi domine animas nostras qui tu es pacifica [illegible] ut venientes in
[illegible] divitiarum delectamenta te solum concupiscant omni vanitate mundi sep[illegible]

Deus deus meus ad te de luce vigilo. Ad Z. [illegible] lxii
Titulus in hebreo psalmus david cum esset in deserto iudee. Glossa post
obtentum quia david in principio sue persecucionis a saule fugit
ad regem moab ut habetur Primo Regum xxii et inde rediit ad terram
iuda ad urbem galaad prophete et habitavit in locis desertis quia in ci-
vitatibus non potuit habitare propter persecucionem saulis et oravit
ad deum ut haberet consolacionem et de hiis fecit hunc psalmum in quo primo gratias agit
de consolacionibus divinis secundo vaticinatur de eversione sui adversarii ibi ipsi
vero tercio letatur in laudibus contrariis ibi rex vero. primo dicit deus deus meus ad
te de luce vigilo quia summo mane ad divinas laudes consurgebat contra
consuetudinem qui usque ad alciorem diem volunt dormire. Alia lectio sic: In
isto psalmo tractatur de viatore qui in deserto huius mundi corporis multas
miserias et angustias sustinens aliquando ad desperationem periculi pervenit.
Titulus psalmus david cum esset in deserto ydumee. Primo Regum xxiii quia david
fugiens a facie saul habitavit in deserto ydumee id est in hoc mundo deserto
a deo et sanguinolento abhominacionibus peccatorum. Osee iiii Mendacium et ma-
ledictum furtum et homicidium et adulterium inundaverunt et sanguis san-
guinem tetigit. Glossa post est peregrinacio iusti in hac vita. Philippenses ii ut
sitis [illegible] in medio prave et perverse nacionis que habitat per ydumea
que interpretatur sanguinea et dividitur primo ostendit affectum quem habet perveniendi
ad deum. secundo servitutem quam habet per ipsum inter mala ibi sic in sancto ...
Primo dicit deus qui exhibuisti beneficium creacionis deus qui ondisti in
beneficium recreacionis meus qui promisisti in beneficium glorificacionis.

ad te quem venerer et adoro / de luce i in aurora vel summo mane
vel de luce vigilo i in toto tempore presentis vite in quo tanquam in die operan-
dum est / in alia autem vita cessandum est opere Jo ix me oportet operari d-
dies est venit nox in qua nemo potest operari Sitivit in te anima
mea quam multipliciter tibi caro mea Glo. Sitivit i te anima mea de-
siderans consolationem tuam in hoc deserto in temporalibus et spiritualibus et in ad-
de xpo quem david summe desiderabat xiii de suo semine secundum carnem nasci-
turum quem ad xpm david fuit facta repromissio vel sub quam multipli-
citer caro mea quia multi de david carnaliter descenderunt ut Ezechias Jos-
ias et daniel et multi alii sancti qui fuerunt de semine regio hec desidera-
verunt Luce x multi reges et prophete desideraverunt videre que vos videtis
Tale lo. sic hic ostendit magnitudinem sui desiderii scilicet mentis et corporis
Et dicit anima mea sitivit beatitudinem promissam i te i in tua visione
et corporis fruitione Vel sic Sitivit tendens in te anima mea quia de-
lectabile est anime sitienti et ardenti invenire fontem vivum offerentem
se ad potum Ysa lv omnes sitientes venite ad aquas / vel sitivit stolam
anime in te scilicet satietatis et plenitudinis / quam multipliciter i valde
multipliciter sitit i desiderat stolam corporis caro mea que multis affligitur
et multos defectus patitur / ideo hec sitit i desiderat istam carnem exui et ad
resurrectionis gloriam pervenire Aug. sitit anima ut deum videat caro quid
sitit nisi ut resurgat dicit Aug. sic anime mee promittitur beatitudo ita et
carni mee promittitur resurrectio et quia hec caro omnibus defectibus multiplicibus
omnibus defectibus postquam resurgat ad incorruptionem / modo enim ex suffo-
catione si non manducamus deficimus et dormimus si diu dormimus defi-
cimus ideo vigilamus / si non manducamus deficimus et esurimus si non
bibimus deficimus et sitimus si diu vigilamus deficimus et dormimus // si
diu manducamus et bibimus ipsa diuturna refectio defectio est et sic de aliis
et sic caro mea multipliciter sitit deum / qui eam a multiplicibus defectibus
quos secundum carnem patitur desiderat eripi et ad resurrectionis gloriam pervenire Aug.
si sitit anima ut deum videat etc. In terra deserta et in via inaquosa sic
in sancto apparui tibi ut viderem virtutem tuam et gloriam tuam Glo. quia quando
david erat in deserto Judee ut dictum est / et in via inaquosa i carens vino
et aquis qualis est terra deserti / sic i sancto apparui tibi i sic in tali loco de-
serto sentio humilitatem et consolationem tuam ac si essem i loco sanctuarii tui ubi
fiebant divine revelationes eo quod ibi erat archa testamenti et cultus dei / ut vi-
derem tuam virtutem a persecutione Saulis me protegentem / et gloriam tuam que tibi
protectio fiebat ad dei gloriam / vel aliter ut viderem virtutem tuam i xpm de
me nasciturum qui est dei virtus Ad Cor. predicamus xpm dei virtutem et
gloriam tuam / gloria est clara notitia cum laude / quia autem ad notitiam perti-
net dei in filio apparuit et ideo dicitur dei gloria sic dei virtus Tale le. sic h-
ostendit desiderandi utilitatem Et dicit anima mea sitit ad deum quod est in terra
deserta i a sitis derelicta et contempta / vel in terra deserta i in hoc mundo se-
culari mandata dei Ier. iiii aspexi terram et ecce vacua erat / et in via i-
naquosa sine via ducente ad deum sed magis deviante Ysa xxxiii dissipate sunt
vie mandatorum cessavit transiens per semitam consiliorum / et inaquosa i sine
aqua gratie estum viciorum refrigerante Num xxi deest potus non sunt aque
Vel sic et in via inaquosa i in via hoc seculi carente aquis gratie dei
et amore ad proximos / sic i tali ego deserto i sterilis in bonis operibus
et carens aqua gratie apparui tibi cum magno desiderio et proposito Exo.
iii moyses apparuit domino in deserto et dixit ei / apparui tibi manifeste
ut viderem tandem aperte in specie que nunc est per speciem virtutem tuam et glo-

tuā .i. xp̄m qui est dei v̄tus et dei sapiā et p̄ quo glīa tua prov. x.
glīa patris filius sapiens / vel sic apparui tibi .i. desideriis meis variis
manifestaui tibi affectum et desideriu meu ut viderem .i. cognoscerem
v̄tutē tuā .i. potenciā seu iusticiā tuā et glām tuā .i. maiestatem tuā de
qua peccatores gaudebunt dat tibi glām et honorē / vel sic ut viderem
v̄tutē tuā qua moues omē malū / et gliam tuā qua cōferes omē
bonū / pā. lo. p̄mo videbimus eū sicuti est. Quoniā melior ē mīa tua
sup vitas labia mea laudabunt te / ad literam quoniam mē ē mīa t. sc vi-
vita enim nē vita grē et vita glīe dependet ex dei mīa tāquā ex
re meliore / nō subdit labia mea laudabūt te p̄ cōsolacōibus tuis in
exhibitis / alie lec. sic ut cōmendat maiestatem dei / et d̄r cōtraui in tra de-
serta ut cognoscerem v̄tutē tuā et glām tuā / quoniā melior ē mīa tua
sup vitas .i. tu ipse deus qui es mīa es melior quā vita nature
vita grē et vita glīe que sunt bone solū p̄ticipatiue / tu aut̄ es bonꝰ
essencia et sic melior quā ille que a te dependent / vel quoniā melior
ē mīa tua .i. effectꝰ mīe tue que sunt grā et glā sup vitas quātumcū
cōtinuitas p̄speras et longeuas / vel sup vitas cōiugatorum q̄ signantur
per faciē hois / eze. p. sup vita heremitarū q̄ signantur p̄ faciē leonis
cōstantis in deserto / sup vita prelatorum que signantur p̄ faciē bouis tra
bentis / sup vita claustraliū q̄ signantur p̄ faciē aquile sursum
volantis / eze. p. / ps. miseracōes eius sup oīa opa eius / Labia mea
laudabunt te ex corde honorē tuū opere faciendo / ps. dn̄e labia mea
apies et os meū annunciabit laudē tuā. Sic benedicā te i vita mea
et in noīe tuo leuabo manus meas / ad literam sic benedicā te i vita
presēti .i. in tota vita mea / et in noīe tuo .i. in v̄tute noīs tui leua-
bo manus meas in orōne / alie lec. sic ut p̄mittit laudis p̄missū
q̄ labia mea laudabunt te sic .i. corde et ore benedicā te p̄seuerant̄
q̄ in vita mea .i. quamdiu fuero / vel in tota vita mea / ut bñ lauda-
bit aīa mea usque ad mortē dn̄m / et leuabo manus meas s. ad a-
dorandum / in noīe tuo .i. ad honorē tuū vel in v̄tute potestatis tui / trenorum
iii leuemus corda nr̄a cū manibus ad deū / vn̄ fuī volt laudabo dn̄m
viuent̄ q̄ labiis / scilicet q̄ benedicā p̄seuerant̄ q̄ in vita mea
sapient̄ q̄ in noīe tuo / reuerent̄ quia leuabo manus meas ꝛc.
Sicut adipe et pinguedine repleatur aīa mea et labiis exulta-
cōnis laudabit os meū / ad literam sic adipe ꝛc .i. sic corpus refectum
pinguibus sic aīa mea tuis illuminacōibus et cōsolacōibus / et labiis
exultacōnis laudabit os meū q̄ de tantis beneficiis nō ero ingratus
alie lec. sic ut petit feruoris augmentū ad laudandū deū / et d̄r peto
dn̄e ut aīa mea repleatur delectacōe seu dilacōne spūali sic intestina
replentur adipe et repleatur dulcedine et fortitudine spūali ad bene
operandū vtiliter sic caro repletur pinguedine ut sic adeps et pingue-
do placeat t̄ in oblacōibus veteris legis ita placeat t̄ opus bonū de-
lectabile et vtile a me factum / leuit. iii adipe vituli qui operit vi-
scera et pinguedinem adolebit dn̄o / 2 cor. ix hilarem datorē diligit
deus / et labiis exultacōnis .i. magnitudine affectus timoris et discrecōnis
vel exultacōnis os meū laudabit te vota mea reddendo q̄ affectu timoris
abac. iii a voce cōtremuerunt labia mea / de discrecōne / ps. reddam tibi
vota mea q̄ distinxerunt labia mea / alia sunt labia fictoris / ysa. xxix
hic p̄pls labiis honorat me cor aut̄ eorum ꝛc / alia labia exultacōnis
ps. exultabunt labia mea cū cantauero tibi. Si memor fui tui

super stratum meum in matutinis meditabor in te quia fuisti adiutor m[eus]
Glossa l. sic meditationi fui tui super strata mea cogitans de tua bonitate non so-
lum de die sed etiam de nocte. Alia lectura sic exprimit omnem servitutem quam spera-
vit in adiutorium in primo et dicit sic et os meum labiis exultationis laudabit te
sic memor fui tui cogitando de tua potentia sapientia et bonitate et de beneficiis
mihi exhibitis petens veniam quia peccavi et offensa deflendo. super stratum
meum id est consistens in mea prosperitate quam solent homines aliorum oblivisci.
Gen. xl succedentibus prosperis pincerna oblitus est interpretis sui. Manasses
enim fuit sic effraim id est oblivio cum [illegible] vel sic memor fui tui super stra-
tum meum id est in cubilia mea quiescens a cogitationibus nocivis et vanis
Ysa. xxviii coangustatum stratum ita ut alter de corpore decidat scilicet vel de
vel [illegible] in matutinis quando surgendum est ad opus. meditabor in te
quasi dicat sive sim in quiete sive in opere semper habeo te deum meum in memoria quia
fuisti adiutor meus per gratiam preveniente et es adiutor per gratiam co-
operantem et ero adiutor per gratiam consummantem. Ergo in matutinis sur-
gere tam negligentes meditabor in te contra vana et noxia cogitationes
fuisti adiutor meus contra de se presumentes. Et in velamento ala-
rum tuarum exultabo adhesit anima mea post te me suscepit dextera tua De
legem Et in velamento id est de tua protectione gaudebo adhesit anima mea p[ost]
te fervente dilectione me suscepit dextera tua in sua protectione et consolatione.
Alia lectura sic exprimit fidelis ostendit suum gaudium in protectione dei et dicit medi-
tabor de te quia fuisti adiutor meus et ideo in velamento alarum tuarum ex-
ultabo id est gaudebo de protectione tua. vel in velamento alarum tuarum exultabo
id est in protectione potentie et clementie tue. vel in velamento alarum tuarum exultabo
id est gaudebo in cruce domini mei ihesu christi in quo eius brachia tamquam ale
fuerunt extensa. sub quibus tota recipitur ecclesia. Deut. xxxii expandit alas
suas et assumpsit eos atque portavit in humeris suis. anima mea adhesit
fortiter vel firmiter et inseparabiliter per amorem et imitationem post te ut sequar
te id est voluntatem tuam. prima Cor. vi qui adheret deo unus spiritus est cum eo.
me sic adherentem suscepit dextera tua id est potentia tua ad protegendum
contra mala ad conducendum per hanc vitam ad patriam securam et perpetuam.
Ps. Suscipiet in pace animam meam ab his qui appropinquant. Ipsi vero
in vanum quesierunt animam meam introibunt in inferiora terre tradentur in
manus gladii partes vulpium erunt. Ad l. sic prestat de certitudine suis adver-
sariis Ipsi vero saul et complices eius in vanum quesierunt animam meam quia
frustrati sunt sua intentione quia querebant david occidere. introibunt
in inferiora terre quia aliquando querebant david in cavernis terre et speluncis
vel in inferiora id est in gehennam que est inferior terre. tradentur in manus
gladii quia gladio ceciderunt in morte partes vulpium erunt. cadavera eo-
rum remanserunt super terram ita quod vulpes et alie fere potuerunt devorare.
Alia lectura sic exprimit potentiam magnitudinem malorum et persecutorum contra vitam bono-
rum et dicit dextera tua suscepit animam meam Ipsi vero inimici persecutores
mei visibiles et invisibiles. in vanum id est frustra quesierunt id est laboraverunt
auferre animam meam sed non sunt consecuti suam intentionem. Prov. primo frustra
iacitur rethe ante oculos pennatorum. quia tu suscepisti me. introibunt in
inferiora terre id est in infernum. Glossa quia infimus est in terra. Ezech. xxxi omnes
traditi sunt in mortem ad terram ultimam. tradentur in manus gladii id est
sententie divini iudicii. Iob xix fugite a facie gladii quoniam ultor iniquitatum
est gladius. partes id est bona temporalia seu divitie eorum erunt vulpium id est raptorum
a dolosis et astutis quasi dicat res tiranorum dividuntur in morte ita quod corpora
datur vermibus. anima traditur demonibus et res rapiuntur ab amicis suis a

abijs ypocritis aut raptoribus. Vel sic invaserunt que sicut aliquis qui tu suscepisti eas nitroibus affectu vehementi in insidijs terre et usque ad infima
terrena sicut talpa que fodit in terra. [Pro consuetudine est in terra venire] Uel
Sic iudas per cupiditatem tradidit xpm Sic iudei timentes ne amitterent locum occiderent xpm. et per hoc tradentur in manus gladij id est in
potestatem persecutoris scilicet iudei manus titi et vespesiani et cupidi per
aggregata omnes occiduntur. Rex vero letabitur in deo laudabuntur omnes qui
iurant in eo quia obstructum est os loquentium iniqua. [Glo.] id est sic letatur de consolationibus conditoris deo. Rex vero letabitur in deo et loquitur de se sicut de alio
potuit se regem dicere quia iam inunctus fuerat per samuelem tunc quia erat christus
divina revelatione qui debuit regnare post saulem. laudabuntur omnes qui
iurant in eo. iuramentum enim debite factum est actus virtutis [Deut. x.] per nomen
illius iurabis quia obstructum est os loquentium iniqua scilicet doech et aliorum detractorum saule contra david mendaciter predicantium quorum os fuit obstructum quando cecidit in monte gelboe. et loquitur david de futuro per modum preteriti
pro certitudine prophetie [Alia lectio sic] hic ostenditur exaltatio bonorum in xpo
capite et in suo corpore. Et dicit inimici tradentur in manus gladij [Rex vero id est xpc]
de quo [Jere. xxiii] Regnabit rex et sapiens erit. vel quilibet iustus qui scit
se regere in presenti et regnabit in futuro [Mat. xxv] venite benedicti patris mei
percipite regnum. letabitur in deo patre suo [ysa. xxxv] leticia sempiterna super
capita eorum. laudabuntur id est in fine laudabiles apparebunt quamvis ab impijs
vituperentur. omnes qui iurant in eo id est qui firmiter statuerunt servare mandata eius [Ps.] sicut iuravi et statui custodire iudicia iusticie tue. Sed
contra [Mat. v.] dicitur ego autem dico vobis non iurare omnino [Respondeo] quod hic non prohibet
iuramentum sed innuit non iurare nisi in quo iuramentum est. eciam et mala
iuramentum omnino id est quod fit sine causa. quia obstructum est id est obstruetur ut ita
amplius non obloquatur os loquentium iniqua sicut iudeorum paganorum hereticorum et tyrannorum. [Ps.] omnis iniquitas oppilabit os suum [I Reg. ii] impij in tenebris conticescent. Oratio Ad te deus de luce vigilantibus lumine largire perpetuum auctor
lucis eterne deus ut te labia mea laudent te vita benedicat meditatio
mea te in matutino tempore glorificet. David deo pariter sustinente et adiuvante.

Exaudi deus orationem meam cum deprecor a timore inimici eripe animam
meam [Glo.] id est titulus in hebreo ad victoriam psalmus david. [Ra.] dicit quod david in persona danielis qui fuit ex david semine et
fuit proiectus in lacum leonum fecit hunc psalmum [Et dividitur] psalmus iste
divisus in tres partes scilicet describit malum adversariorum ibi exacuerunt
primo dicit [Exaudi deus] orationem meam cum deprecor id est de fovea periculi. taliter
enim daniel orabat dicens eripe animam meam a timore inimici eripe animam
meam id est a timore leonum quibus datus sum ad devorandum et sic factum est quia misit
dominus angelum suum et conclusit ora leonum [ut habetur Dan. vi] et sic sine timore
potuit cum eis esse et ipse sic singulariter per plures cum dicit. [Sic] id est inimicorum
sic dicit [Exo. viii] venit musca id est multitudo muscarum [Alia lectio sic] In presenti ps. instruit viatorem per desertum ydumee id est per mundum incedentem qualiter debet conversari. hic instruit contra varia sustinere deo quod refert
eos a malis. proponens in exemplum passionem xpi [Titulus In finem psalmus david]
id est psalmus iste dirigens nos in finem scilicet xpm est david id est verum fatentis auctoris sed spiritualiter xpi ut loquentis et se in exemplum proponentis [Vel post a populo]
a iudeis xpo illata. et a xpo paciente tolerata [Intencio est movere nos]
ad imitandum xpm [Et dividitur] primo dicit xpc orat in agonia passionis positus
docens nos in tribulationibus orare secundo invidet adversarios docens nos
per hoc de adversis non curare ibi sagitte parvulorum [Primo dicit Exaudi deus.]

lxiii

orationem meam ad te dirigam, sic deprecor, id est de toto corde precor non differas
exaudire. Alia littera habet cum timore, et tunc est oppositum oratio et timor exau-
ditio. Osee vi: In tribulatione sua mane consurget ad me. A timore inimi-
ci eripe animam meam, id est ut non timeam inimicum mortem minantem et inferen-
tem, sed tantum ut timeam te qui potes occidere corpus et animam mittere in ge-
hennam. Mat. x: Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occide-
Protexisti me a conventu malignantium, a multitudine operantium iniquitatem.
Id est protexisti me a quibus mala, id est machinantium malum in corde et etiam in
opere, propter quod subdit a multitudine operantium iniquitatem. Alia littera sic habet: res-
pondit se exauditum in sua oratione, et dicit deprecatus sum ut eriperes me a
timore inimici, et modo protexisti me cito liberando et servando a timore inimici
a conventu, id est a congregatione et conspiratione in malicia, malignantium, id est
mala in cordibus cogitantium, scilicet mortem perpetuam michi inferre intendentium,
famam meam delere et fidem meam de terra auferre, quod tamen minime facere potu-
erunt, nam tertio surrexi a morte, et fama mea est divulgata et fides
per universum mundum dilatata. A multitudine operantium, id est a multis visibilibus et in-
visibilibus operantibus iniquitatem contra me et contra alios fideles. Et isti pro-
fecto [?] demones qui fabricant mala contra homines. Eccl. xi: Attende tibi a pe-
stifero, fabricat enim omnia mala ponderanda in malis [illegible] ardenter
quia malignantur, unanimiter quia conveniunt, potenter quia multi sunt, efficaciter
quia operantur iniquitatem. Quia exacuerunt ut gladium linguas suas, inten-
derunt arcum rem amaram ut sagittent in occultis immaculatum. Ad litteram
hic describitur malicia adversariorum Danielis. Et dicit exacuerunt ut gladium
linguas suas tractando de morte morientis [?], intenderunt arcum rem amaram.
In [?] ... verba amara, arcus enim ferit a longe, et isti similiter pro-
fuerunt a longe verba per que finaliter deprimeretur [?] ut per videbatur. Alia littera
sic habet: describitur adversarium malignitatis et occulta et aptam machinationem.
Et dicit protexisti me a multitudine operantium iniquitatem quia exacuerunt linguas
suas tractando de morte mea, aliqui per adulationem consentientes decipere et
in mortem tradere, aliqui falsum contra me dicentes testimonium. Mat. xxvi: Novissime
venerunt duo falsi testes; et aliqui dicentes me seductorem populi. Mat. xxvii:
memores sumus quia seductor ille dixit; aliqui confidentes me per illusionem. Mat.
xxvii: Prophetiza quis est qui te percussit; aliqui blasphemantes ut a prepositore [?]
transeuntes [?]. Mat. xxvii: Si filius dei est descendat de cruce. Ut gladium a-
cutum, id est cum quibus linguis tamquam cum gladio acuto me occiderunt, cito di-
posuerunt et occiderunt quamvis non manu propria. Unde propter hoc merito dicit propri-
[illegible] crucifixum hora tertia. Intenderunt arcum, id est machinationem occultam sive insidias
occultas tam sermonibus meis quam factis insidiantes et occasiones contra me que-
rentes. Ier. ix: Extenderunt linguam suam quasi arcum mendacii. Rem amaram,
id est tales insidie eorum induxerunt michi amaram passionem. Ier. ii: Quo gustu [?] ...
michi in amaritudinem vitis aliene. Ut sagittent, id est accusarent, in occultis, id est
fle [?] immaculatum, id est Christum qui est agnus sine macula figuratus per agnum Ex.
xii. Ier. ix: Sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est. Subito
sagittabunt eum et non timebunt, firmaverunt sibi sermonem nequam. Ad
litteram hoc enim videbatur scilicet finaliter Christum occidere ex impulso et non ti-
mebunt quia non timebant dei vindictam super se venturam. Firmaverunt sibi
sermonem nequam quia erant in sua malicia obstinati. Alia littera sic habet:
quo machinationes et insidias executi sunt. Et dicit intenderunt arcum, et subi-
to sagittabunt eum accusationibus, id est accusabunt eum scilicet Christum quasi impulsi [?]
tamquam nesciat videre. Thren. iii: Posuit me tamquam signum ad sagittam.
Et non timebunt deum. Ps.: Non est timor dei ante oculos eorum. Firmaverunt
sibi tamquam obstinati in malicia sermonem nequam, id est iniquum et falsum.

dicentes mat xxvii si non esset hic malefactor et commovit populum incipiens
a galilea usque huc ideo crucifige crucifige eum. et ut prov xxvi dicitur quando
submiserit vocem suam ne credas ei septem nequitie sunt in corde eius
sic confirmate. non enim valet eius machinata mortem a qua prima illis
exhibita invidia excusatus a iudice fuerat. Narraverunt ut absconderent
laqueos dixerunt quis videbit eos ad laqueos ut abscondant laqueos vel modos ma-
liciosos ut caperent danielem. dixerunt quis videbit eos quod nullus videbit
intuitum meum donec convertimur consilium. Tale littera sic hic ondit quod fraudu-
lentes agebant quod confinxerunt sermonem suum et narraverunt vel inter se con-
tulerunt et disposuerunt ut absconderent laqueos vel deceptiones vel modos dolosos
decipiendi ut caperent eum. ps. v. In via sunt in populo meo impii ut abscon-
derent laqueos et proditiones ad capiendos. dixerunt in cordibus suis vel mu-
tuo inter se. quis videbit eos scilicet laqueos vel quis cognoscet vel intelliget
machinationes dolosas excogitatas et annisatas seu deceptas. quod dicit nullus sicut fuit
a proprio discipulo traditus a iudice condempnatus a gentibus crucifixus. ps. non
videbit dominus nec intelliget deus iacob. ut ysa xxix ve qui profundi
estis corde ut abscondatis a domino consilium. Scrutati sunt iniquitates defece-
runt scrutantes scrutinio. ad e. hic describitur malum pene eorum cum dicitur scru-
tati sunt iniquitates quia cum magis diligentia quesierunt vias iniquas ad inter-
ficiendum danielem defecerunt scrutantes scrutinio vel defecerunt ab intento quia
finaliter daniel fuit liberatus et ipsi fuerunt devorati a leonibus. Tale littera sic
hic ondit quod machinati sunt per alios scilicet per testes falsos et dicit scrutati
sunt a falsis testibus inquitates et ipsi ipse excogitabat sic inquitates
ad condempnandum christum. vel sic cum magis diligentius quesierunt vias iniquas
ad occidendum christum. Rom. io prov xxiii ne insidieris et ne queras impietatem
iusti. et ne vastes requiem eius. sed defecerunt vel nichil mali in eo invene-
runt. scrutantes scrutinio alias scrutina vel sanctores secognitos et mentes in-
quisitores ysa xlvii defecisti in multitudine consiliorum tuorum. Accedet homo ad
cor altum et exaltabitur deus. ad hebreos. accedet homo ad cor altum in hebreo habetur
ad cor profundum. secundum illum modum loquendi. io iiii puteus altus est vel profundus.
Iste homo fuit darius rex qui diligenter considerans profunditatem divine sapientie
et iustitie in mirabili salvatione danielis a leonibus in lacu leonum et emulorum
mox devoratione et exaltabitur deus quia tunc darius scripsit universis populis
regni sui ut omnes timerent deum danielis. Tale littera sic hic ondit humili-
tatem magnam christi in eius passione et dicit homo christus ihesus. accedet ad cor al-
tum vel ex profunda humilitate cordis accedet voluntarie non coactus ad passi-
onem suam vel humiliavit se factus obediens usque ad mortem crucis secundum humilitatem
io x potestatem habeo ponendi animam meam et iterum sumendi eam. et exaltabitur
deus vel ondet virtutem sue divinitatis in sua resurrectione ascensione et ad dexteram pre-
sessione. et sic ondit se esse verum deum et hominem. ysa lii ecce puer meus
exaltabitur et sublimis erit valde. Aliter potest sic legi homo fidelis veniens
vere accedet ad cor altum vel ad imprendum alta de deo. vel cor altum
habebit super. et exaltabitur deus non in se sed in corde hominis modeste et ra-
tionabiliter inquirentis. eccle xliii exaltantes eum replebimini. Sagitte par-
vulorum facte sunt plage eorum et infirmate sunt contra eos lingue eorum. ad
litteram sagitte parvuli facte sunt plage eorum. quia proprie verba que protulerunt ad mortem da-
nielis querendam mortui fuerunt. ut ex dictis et notitie dicit homo parvuli
omnibus essent principes et magistri. tunc quia ex invidia contra danielem fuerunt
moti ut dictum est. Invidia vero est tristitia de bono alterius inquantum
estimatur proprii boni diminutivum ut dicit philosophus. ro rethorice et io non invidet
alteri nisi inquantum per ipsum reputat se diminutum et per quos parvulum.

Et sic accidit invidia. Ab illo vero loco incipiunt et exaltabitur deus
litera hebraica est sic et sagittabit eos dominus sagitta subita facte sunt ictus
eorum sermo dilatauerunt lingue eorum. Textus vero sic est sagittabit eos ex
deus iaculo repentino inferentur plage eorum et corruerunt in semetipsos linguis
suis. Et patet quod eadem est sententia in hebreo et in textu nostro et expositio de iaculo seu
sagitta diuine iusticie quia percussi fuerunt aduersarii danielis subito quia cum ce-
derent cum innocentem a leonibus deuoratum eductus fuit viuus et sanus et ipsi
fuerunt proiecti leonibus et in momento deuorati. Alia litera sic habet per modum
derisionis ostendit quod aduersarii xpi fuerunt frustrati in opere et in sermone.
Et dicit plage eorum quas xpo intulerunt facte sunt sagitte paruulorum i. facte
sunt tanquam a sagittis paruulorum puerorum q. d. non curauit xc de plagis eorum
plus quam de sagittis paruulorum quia non vulnerauerunt nisi xpi humanitatem que est
quasi vestis diuinitatis. Iob v paruulum occidit superbia. Et lingue eorum i. sermones
eorum infirmate sunt i. cassi sunt contra eos in eorum malum. Unde sciretur per totum
mundum quod ipsi corrumpebant custodes et suggesserunt eis quod dicerent nobis
dormientibus sublatum est corpus eius de sepulcro quod nunc verum. Conturbati
sunt omnes qui videbant eos et timuit omnis homo. Ad literam hic ostendit
quod omnes videntes consolatorem danielis immobilem et punitionem aduersariorum
eius terribilem fuerunt mirati et timuerunt deum danielis. Et hoc est quod dicit
conturbati sunt omnes non turbatione doloris sed admirationis et timuit omnis
homo deum danielis. Alia litera sic habet ponit quorundam admirationem et dicit quod
lingue eorum et sermones infirmati sunt et facti sunt contra eos i. in confusionem
eorum et omnes videntes eos confusos conturbati sunt i. mirabantur et quidam
compatiebantur alii ad penitentiam conuertebantur. Seneca bonum est fugiendum
aspicere in alieno malo. Et timuit omnis homo cum consideraret de xpi resurrectione
et iudeorum confusione timuit deum timore bono quia timor domini est initium sapientie
unde dicitur actus iii. His auditis compuncti sunt corde et dixerunt ad apostolos quid
faciemus viri fratres. Annunciauerunt opera dei et facta eius intellexerunt. Ad
literam quod istud factum fuit publicatum ad laudem dei per totum regnum ut pre-
dictum est. Et facta eius intellexerunt i. intra se legendo meditati sunt adui-
tentes quod hoc non poterat contingere nisi diuina virtute. Alia litera sic habet ostendit
promulgationem operum dei. Et dicit omnes qui videbant inimicos xpi sic confu-
sos turbati sunt. Et annunciauerunt opera dei que viderunt et audierunt sicut
miracula tempore passionis xpi et resurrectionis et aliis predicando actus iiii non
possumus que vidimus et audiuimus non loqui. Et facta eius i. xpi que fecerat
et sermones quos loquebatur ad eos ante passionem. Tunc post eius resurrectionem
et maxime post aduentum spiritus sancti perfecte intellexerunt misteria quae ante hoc non intel-
lexerant. Luce xxiiii Impleuit eos spiritu sapientie et intellectus. Letabitur iustus
in domino et sperabit in eo et laudabuntur omnes recti corde. Ad literam letabitur
iustus i. daniel i. domino quia letitia eius fuit debite ordinata et sperauit
in eo de futura vita obtinenda. Et laudabuntur omnes recti corde exemplo dani-
elis qui saluatus est propter suam rectitudinem. Cassiodorus iste psalmus potest exponi de
quolibet iusto qui ab iniquis usque ad mortem calumpnias sustinere quem tamen
propter suam iusticiam subito diuinitus liberatur et eius aduersarii condempnantur. Alia
litera sic habet post credentium exultationem et dicit iustus audiens annunciari
opera dei letabitur in principio letitia cordis in domino i. de potentia quam ostendit
et consolatione quam hominibus dedit. Et sperabit in eo quia videns omnia esse
impleta que xpus predixit firmabitur in fide et exultabit in spe. Ro. xii
spe gaudentes. Et laudabuntur adepta gloria omnes recti corde i. qui per
amorem tendunt in deum et qui omnia que faciunt recta intentione
ordinant in deum. Apostolus Omnia quecumque facitis ad laudem dei faciatis

Oracio Tutela omnium in te credencium deus custodi ecclesiam a quentu
malignancium qui eam de occultis iaculis impugnare nituntur ut te sa-
lubri recto qui retinemus intellectu custodiam nostris pectoribus colloremus

Te decet ympnus deus in sion et tibi reddetur votum in ierusalem lxiiij
Ad lucam Titulus in hebreo ad victoriam psalmus david cantici In
translacione Jeronimi victori psalmus david cantici et patet expo. et iste psalmus loquitur
de reditu captiuitatis babilonie quam predixerant Jeremias Eze-
chiel et aggeus prophetatum huius qui redierant de captiuitate
pro templi reedificacione que david preuidit in spiritu Et de hoc scribitur
huic psalmus Et diuiditur primo agitur de captiuitatis reditus babilonie 2o de statu
fertilitatis ibi visitasti terram primo dicit te decet deus ympnus in sion hic
dicebant redeuntes de captiuitate eo quod deus locum illum elegerat ad cultum
suum ut habetur 2 paralipomenon vi In hebreo habetur tibi silencium laudis deus in
sion Et in translacione Jeronimi tibi silet laus deus in sion, nec est contrarium translacio
nem quia hic dicitur pro eo quod diuina laus quantumcumque fiat ab homine deficit in
infinitum a diuina magnitudine collaudata / et tibi reddetur votum in ierusalem
quia ibi adimplebant ea que deo per votum obligabant Aliter legitur sic In
precenti psalmo monuit viatorem ad paciam exemplo christi de quo predi-
dem est hic ponit efficatem consolacionem viatorum premittens reditum de mi-
seria ad gloriam quod fuit figuratum de reditu filiorum israel de captiuitate
babilonica ad propria sicut scilicet ierusalem Titulus In fine psalmus david cantici
Jeremie et aggei al ezechiel de verbo peregrinacionis vel de populo transmi-
gracionis cum inciperet proficisci / et tangit in hoc titulo captiuitatem iude-
orum in babilonia a nabuchonodozor factam et reuersionem post lxx annos
in ierusalem sicut predixit Jeremias / Ezechiel cum eis fuit captiuatus et aggeus
cum eis rediit que omnia habentur iiij Regum vltimo Aggeus autem meditatur hic de
quasi spirituali anime ad deum que est figurata per illam Et tunc est sensus
tituli psalmus a david factus dirigens nos in fine id est in vita eterna ad quam
festinamus est canticum id est leticia et exultacio habita de verbo peregrinacionis id est de
peregrinacione huiusmodi qua sumus in hoc exilio per verbum diuinum in obedienciam
suggerente peruentura in brevi tamen terminata / vel canticum de populo transmigra-
cionis redeuntis ad deum a quo transmigrauit quia canticum est / Jeremie et aggei
et ezechielis qui scribentes de hac reuersione scripserunt in hoc de spirituali,
cum inciperent proficisci de babilonia id est de confusione huius miserie siue
culpe in ierusalem bone visionis Ad psalmus est iocundus reditus de confusione huius
miserie ad propriam claritatem eterne Intencio est nos consolari in hoc exi-
lio per spem glorie filiorum dei Et diuiditur primo agitur de reditu predicacionis primo
2o de laudibus et virtute dei reducentis ibi exaudi primo dicit anima penita-
trix rediens de babilonia id est de confusione peccati et suspirans ad supernam
ierusalem dicit te decet id est ad te pertinet deus ympnus id est laus et gloria Jeremie
viij marginibus iiij In ympnis et confessionibus benedicebant deum / in sion id est
in patria celesti que est quasi specula in excelso ysaia xxxv venient in sion
cum laude et leticia sempiterna super caput eorum / vel in sion id est in ecclesia mi-
litante de qua gloriam dei a longe speculamur Ad Corinthios iiij Nos reuela-
ta facie gloriam dei speculantes vnde sion dicitur quasi specula / et tibi reddetur
votum id est perfecta dilectio et laus cordis et corporis pro nostris glorificacione
in ierusalem id est in celesti patria vbi est visio pacis eterne ysaia xxx vota
vouete deo et soluite Moraliter potest sic exponi te decet deus sion
id est in specula speculacionis ympnus non vetulacio tamen non allegacio de ci
non edificacio pullacionum / et tibi reddetur votum continencie obediencie
et paupertatis in ierusalem id est in contemplacione sancte religionis et

Exaudi deus orōm meā ad te omnis caro veniet. Ad l. Exaudi deus
orōnem meā vox ē ppli redeuntis et reedificatoꝝ templi postulantis ad
te ois caro veniet i. de oi natione venient ad adorandū te qn templū
fuit reedificatū. Vn̄ eunuchus candacis regine a longinquis ptibus venit
adorare deū in ierlm̄ i illo templo reedificato. Act viii. Alr lr sic xps
capta hierusalem hic petit se exaudiri. Et dr vt te possit laudare
in celesti ierlm̄ ergo exaudi deus orōnem meā quia oro ad te clamans ut po-
ssim facere meā ad dnm̄ meū rogare et deprecare. Qr ois caro i. ois hu-
manitas [illegible] ad te veniet et coram tuo iudicio stabit. Rom xiv. Oes nos oportet
manifestari ante tribunal xpi etc. Et hic post orōnem de rx qr resurgemus
in corpore et aīa. Verba iniquorum praevaluerunt super nos et impietatibus
nris tu ppitiaberis. Ad l. vba mītorꝝ i. fnt babiloniorum eo modo quo
dr Re iiii qd ē ibidē qd fuit est praevaluerunt super nos ppt pctā nra
nos captiuando et templū destruendo. Et impietatibus nris tu ppitiaberis ad terrā
nram nos reducendo et templū nrm̄ reedificando. Alr lr sic hic per con-
fessio ppe iniqtatis cū fiducia impetrandi. Et dr Exaudi deus orōnem
meā qr verba iniquorū i. dyabli suggerentib cue suadentib / ade ex[illegible]
culpa mordendo / praevaluerunt super nos peccis opprimendo / originali pctō
inficiendo / ad venialia trahendo / ad mortalia incitando / a gl'ia eterna
excludendo. Re xxxviii. Seduxerunt te et praevaluerunt aduersum te. Et impietatibus
nris tu ppitiaberis i. iniqtatibus omnibus ppitius eris q.d. Sic mouet me
ad rogandū tua pietas que pmpta ē ad ignoscendū. Jo ii.
Ipse ē ppitiatio pro peccatis nris. Beatus quem elegisti et assumpsisti inha-
bitabit in atriis tuis. Ad l. Beatus quē elegi ē assūsi ad seruiendū tibi
i sacro cultu tuo inhabitabit in atriis tuis. Atria erat loca circa templū
ubi fiebant sacrificia et oroes et legis lectoes. Alr lr sic hic post orōnem [illegible]
petendi pro venia in syon. Et dr Beatus modo in spe tandē in re quē elegisti
de toto genere humano et assumpsisti i sorte tua vel ad tua gratiam et dilec-
Ephs p̄o Elegit nos ante mūdi constitutionem ut essemus sci et inmaculati i [illegible]
inhabitabit [illegible] / in atriis tuis ubi ē beatorum [illegible]
[illegible] in domo tua dne. Replebimur i bonis domus tu-
ae s. ē templū tuū mirabile in equitate. Ad l. qr sacerdotes et ministri viue-
bant de bonis oblatis i domo dei de hostiis etiā pacificis offerentes [illegible]
[illegible] quia tota deo cedebant comedebant / sanctum ē templū tuū i.
tuo nōi dedicatū mirabile in equitate / in hoc enim casus difficiles et dubii
referebantur ad sacerdotes / levitici generis. Deut xvii ut determinaret quod esset
iustū et iniustū et causa firma et stabilis sunt coram. Alr lr sic hic [illegible]
plenitudinem bonorū i regno celo glorie. Et dr dne deus replebimur i bonis do-
mus tue. i. i domo tua scz celesti ierlm̄ / satiabimur de bonis tuis qr intellectus
satiabitur plena cognitione veritatis et visione deitatis et affectus satiabitur / ardentis-
sima dei dilectione primo et omnes sensus corporis replebuntur bonis sui fasti-
dio. Ps Qui replet i bonis desideriū tuū. Sap viii Intrans i domū meā
conquiescam cū illa. Non enim habet amaritudinem conuersatio illius nec tedium conuictus
eius sed gaudium et letitiam. Sanctum ē templū tuū i. mirabilis est habitatio tua i glo-
ria scis contemplantibus qr nichil inquinatum intrabit in eam. Apoc xxi. Vel sic
templū tuū i. quilibet electus qui est templū dei ē sanctum. pra Cor iii templū dei
sanctum ē quod estis vos. mirabile in equitate qr i ipsa domo sua ē mirabilis
equitas primorum iuxta merita [illegible] status mansiones et [illegible] et ita qr
mirabiliter distribuit gl'ia [illegible] in parte dignitatem. Rom xiii ex-
[illegible]. Vel sic templū i. quilibet electus ē mirabile in equitate s. quia
ad pximū qr quilibet complacebit sibi i bono alterius siue maiori siue minori

secundum quod meruit Exaudi nos deus salutaris noster spes omnium
finium terre et in mari longe Ad literam exaudi nos deus in edificatione
templi et ciuitatis spes omnium finium terre .i. tu qui es spes omnium habitanti
um in mari et in terra constitutorum longe quia nullum bonum preter hec non a se
Aliter legitur sic hic exponitur orationem quemadmodum reduceret ad primam Et dicit deus
salutaris noster a quo salutem expectamus Phil iii salvatorem expectamus
dominum nostrum ihesum christum qui reformabit etc. spes omnium finium terre .i. omnium ho
minum habitantium in cunctis partibus terre et in mari longe .i. hominum existentium
remote in mari et in insulis maris Ephes ii veniens euangelizavit
pacem vobis qui longe fuistis et pacem hiis qui prope Ps Beati in eo omnes
congregandi prope vel spes omnium finium terre .i. omnium relinquentium amore
terrenorum exaudi nos ut habitemus in domo tua celesti .i. nam vnus
deus est spes illorum qui sunt ad terminos quasi peccatorum etiam est spes si volue
rint et terra est spes omnium in se sperantium Preparans montes in virtute tua
accinctus potentia qui conturbas profundum maris sonum fluctuum eius Ad
literam hic allegat deum ad potentiam ex parte diuine potestatis ut dicit preparans
montes .i. qui facis et sustentas montes pro tua voluntate qui conturbas
profundum maris commoues tempestates sic tibi placet Aliter legitur sic hic
ostendit per quem modum possimus cognoscere quod ipse est spes omnium quia per
miraculosas predicatorum operationem et doctrine fundamenta Et dicit sic iste
te spes omnium finium terre accinctus potentia .i. sustentatus in dilectione per
potentiam diuinam qui est virtus [illegible] preparans .i. preparasti seu aptasti
montes .i. apostolos tuos et predicatores tamquam rex exercitus sui in virtu
te sua .i. per virtutem spiritus sancti a te desuper eis infusam Luce vlti Sedete
in ciuitate donec induamini virtute ex alto Et hic est argumentum quia christus
non [illegible] ego dat gratias et virtutes sed [illegible] deus qui conturbas
.i. commoues in admiratione vel ad penitentiam profundum maris .i. gentiles
et infideles qui sunt in profundo maris .i. in mundi conuersatione seu vite
que est amara Ysa lvii impii sic mare feruens quod quiescere non pot
est conturbas sonum fluctuum eius .i. contradictiones superborum et rebellium
sonantium et loquentium contra fidem christi veritatem Iob xxxviii usque huc uenies
[illegible] es profundum maris .i. cor peccatorum ad conuertendum [illegible] bona [illegible]
vel sic Ad literam conturbas profundum maris .i. infideles qui ad predicationem
et preceptum tuum [illegible] videbant deos suos ruere et perire Turbabuntur
gentes et timebunt qui habitant terminos a signis tuis exitus matu
tini et vespere delectabis Ad literam et quia ex predictis homines terrentur ideo
subditur turbabuntur gentes et timebunt qui habitant terminos tamquam terre a signis tuis
.i. a miraculis que facis in terra et in mari ab extremis finibus etc.
tu qui es tante potentie potes nos exaudire in templi et ciuitatis
reedificatione ideo subditur exitus matutini et vespere delectabis .i. oblationes
sacrificiorum matutini delectabiles ~~factas~~ fidelibus tibi devotis et hoc
potissime fuit templo reedificato quia a primo reditu in unum edifi
cauerunt altare et obtulerunt super id holocaustum domino mane et vespere
i Esdre iii Aliter legitur sic hic potest exponi de predicte methaphore qui
tu ad turbationem infidelium et rebellium ~~et~~ dicit tu conturbas profundum
maris quia gentiles infideles per profundum mare turbabuntur .i. dolentes
de suo errore monebuntur ad credendum penitentiam agentes Abac iii turba
buntur pelles terre madian a signis tuis .i. a miraculis tuis
factis per apostolos et alios sanctos in tua virtute et ad invocationem tui

nominis. Act. iii. In nomine ihesu nazareni surge et ambula. Figura Io. v.
Angelus dei id est gratia dei descendebat in piscinam id est gentiles et movebantur
aque id est voluntates gentium ad fidem id est qui converterunt fideles id est omnes de cunctis
finibus terre congredientes vestitum fidei tribuit nomen tuum. a signis tuis
id est visis miraculis que fiebant a te et per tuos discipulos et que facis in terra
et in mari exitus matutini id est oblationes matutinas et vespere id est oblationes ve-
spertinas sive orationes matutinas et vespertinas delectabis id est delectabiles
facies fidelibus et devotis qui prius ydolis delectabantur offerre. Et de-
lectabis id est delectabiles facies tuis predicatoribus exitus matutini id est pro-
speritate et vespere id est adversitate. q.d. apostoli et predicatores debent tolle-
rantiam et cum delectatione predicare et docere tempore tam in adversitate quam in
prosperitate. Ps. Dominus custodiat introitum tuum scilicet in adversitate et exitum
tuum in prosperitate ut habeas delectationem et patientiam sicut mercator in labo-
ribus lucrosis. Visitasti terram et inebriasti eam multiplicasti locupletare
eam. ad literam hic prophetat de statu fertilitatis future post reditum captivi-
tatis. vel visitasti terram et inebriasti eam pluviis tuis eam fecundando et locu-
pletasti per modum psalmi propter certitudinem prophetie. multiplicasti locupletare eam
quia ex fertilitate terre nascerentur que sunt divitie naturales multiplicarentur
utique divitie artificiales. Alia lectura sic hic ostenditur quod xps est fons omnium
habundantia doctrine primitivorum. Et dicit visitasti terram id est homines in terra ha-
bitantes per tuos discipulos et predicatores tamquam nubes undique dis-
currentes. Ysa. lx. Qui sunt hii qui ut nubes volant. Et inebriasti eam
id est replesti ipsos homines in terra doctrina sancta sicut ebrius repletus est vino.
Cant. v. Comedite amici bibite et inebriamini carissimi. multiplicasti
id est multiplex bonum superaddidisti locupletare id est ditare vel dotare eam
id est homines in terra donis spiritus sancti. Prov. x. Benedictio domini divites facit.
vel deus visitat terram per suam misericordiam. inebriat eam potu salutaris sapientie
locupletat eam divitiis habundantis gratie. vel iste versus potest exponi de
beata virgine sic. visitasti terram id est virginem sanctam de qua Ysa. iiii. fructus terre
sublimis. intima sanctificatione et inebriasti eam in filii conceptione. vel sic pro-
sequitur eam angelica salutatione. inebriasti eam spiritus sancti infusione multiplicasti
locupletasti eam in filii dei conceptione. Flumen dei repletum est aquis pa-
rasti cibum illorum quoniam ita est preparatio eius. Ad literam iste est fluvius iordanis qui
dicitur fluvius dei quia ad ingressum arche dei inundatus fuit eius alveus. Iosue
iii. et quia in eo fuit baptizatus xps dei et ceterorum. parasti cibum illorum quoniam ita
est preparatio eius. sicut enim quando aque redundantes sunt maiores vel minores sic terra
terra illa profert fructus ampliores vel pauciores prout audivi ab aliquibus
qui habitaverunt ibi. Alia lectura sic hic ostenditur quo ordine terra est inebriata et
ditata et locupletata donis. Et dicit flumen dei id est apostoli et predicatores
in primitiva ecclesia qui emissi sunt a xpo tamquam flumen a fonte. Gen. ii.
Fluvius egrediebatur de loco voluptatis. Repletum est aquis id est donis spiritus
sancti et doctrinis ut possit aliis influere id est gratiam doctrine et donorum di-
stribuere. Io. vii. Qui credit in me flumina de ventre eius fluent etc. hoc autem
dixit de spiritu quem accepturi erant etc. parasti cibum illorum id est intelligentiam
scripturarum quibus virtutum ... reficiebat eos et per eos alios per ipsos.
Eccli. xv. Cibavit illum pane vite et intellectus. vel cibum illorum id est corpus
dominicum quo reficiebantur primitivi tamen in ecclesia. Sap. xvi. Panem de
celo prestitisti eis habentem omne delectamentum etc. parasti in utero virginis
tamquam in pistrino. in cruce tamquam in clibano. in altari tamquam in
mensa. quoniam ita est preparatio eius. quia non aliter preparare potuit ut sub specie

panis cibo et sub specie vini sanguis sumitur sic tu xpe ipsi benigna-
tibus de hereditate david patris tui. Ps parasti in dulcedine tua pauperi
deus. Rivos eius inebria multiplica genimina eius in stillicidiis
eius letabitur germinans. ad literam rivos eius inebrians in hebreo et in transla-
cione iheronimi sulcos eius inebrians quia sulci terre qui sunt quidam rivuli
quietant illa que sunt seminata vel plantata ad germinandum et fructificandum
disponuntur in stillicidiis eius id est in pluviis eius de celo stillantibus leta-
bitur germinans id est terra germina proferens que tunc dicitur letari. sic et pratum dicitur
ridere qui incipit virescere. vel dicitur terra germinans letatur quia terra est causa
letitie colentibus eam et habitantibus in ea. Allegorice sic per hoc posuit misti-
ce agrum xpi hic post desiderium et petitionis complementum et dicit
flumen dei id est apostolos repleuisti aquis id est donis spiritus sancti et doctrinis in-
ebrians id est replens virtute sapientie et gratie. rivos ipsius fluminis id est prelatos
et predicatores ecclesie ab apostolis institutos. Ecci xxiiii Rigabo ortum
plantationum mearum inebriabo partus mei fructum. multiplica genimina
eius id est converte infideles ad fidem ut sint multi filii ecclesie quasi Act vi
verbum dei crescebat et multiplicabatur numerus fidelium. germinans id est conversus
de novo ad fidem quasi incipiens proficere in fide catholica. letabitur id est gau-
debit spiritualiter in stillicidiis eius id est in doctrinis planis inexpollatam tradi-
tis ab ipsis predicatoribus. quod dicit novum conversus ad fidem gaudet et libenter
audiunt verbum dei ab ipsis apostolis et aliis predicatoribus in primitiva eccle-
sia. Act xiii audientes gentes gavisi sunt et glorificabant verbum dei. Be-
nedices corone anni benignitatis tue et campi tui replebuntur ubertate. ad
literam id est ex benignitate tua benedices circulo anni dando tempore pluvias
calores et huiusmodi quibus debitis prout expedit secundum tempore. et campi
tui replebuntur ubertate fructuum et seminum hic campi terre culte. Alle-
gorice sic hic tangit beneficia que xpus confert ecclesie scilicet infusionem gratie et mul-
tiplicationem bonorum operum. et dicit benedices gratiam infundendo corone anni
id est circulo anni. vel sic benedices id est dabis dona gratie corone id est congregationi
fidelium que est quasi pulcra corona. Ecci [illegible] circa illum corona fratrum quasi plantatio
cedrorum in monte libano. anni benignitatis tue id est qui veniet tempus gratie tue
in quo benigno modo apparebis. ad Tit. apparuit benignitas et humanitas sal-
vatoris nostri dei. Ysa lxi ut predicarem annum placabilem domino. et campi tui
id est fideles tui quos excolis sic [illegible] i Cor iii dei edificatio estis
dei agricultura estis. replebuntur ubertate id est habundantia bonorum operum. Ysa
vii pre ubertate lactis comedet butirum. Pinguescent speciosa deserti
et exultatione colles accingentur. ad literam pinguescent speciosa deserti proferendo
sine humano cultura pascua apta animalibus intendis. et exultatione colles
accingentur id est herbis virentibus circumdabuntur. et sic exultabunt colles me-
taphorice sic pratum virens dicitur ridere quia tales herbe sunt causa exultationis
pastoribus et animalibus. Allegorice sic hic ostendit quanta beneficia contulit gentibus
et paganis. et dicit speciosa deserti id est gentiles qui erant infructuosi per er-
rorem et erant deserti adeo modo speciosi per fidem et per vocationem ab apostolis
pinguescent id est incipient fieri dulcedine devotionis interne et spiritualis leti-
cie in deo. Iere xxxi inebriabo animam sacerdotum pinguedine. vel dicit [illegible] pin-
guedine. et colles id est erecti adeo propter [illegible] vel mistice [illegible] sic
pastores et predicatores ecclesie accingentur gladio verbi dei ad predicandum
cum exultatione id est non tediosi nec tepidi sed diligentes ad laborandum

in doctrina dei. 2 cor. ix hilarem datorem diligit deus. Induti sunt arie-
tes ovium et valles habundabunt frumento clamabunt etenim ympnum dicent
ad literam induti sunt arietes ovium in hoc designatur habundancia lanarum
que sunt indumenta arietum et ovium et valles habundant frumento. In ter-
ra illa et vallibus seminantur meliora grana clamabunt et ympnum di-
cunt clamare et ympnum dicere metaphorice sic sumptum est. Vel quia ex fer-
mentis illis deferuntur primicie sacerdotibus et decime levitis divinas laudes
cantantibus. Thoma. Sic exponi iste ps. de quolibet vere penitente tamquam re-
deunte de babilonica captivitate et ad fertilitatem bonorum operum totis viribus
anhelante tam in se quam in aliis. Et sic ad hoc litera applicatur. Alie le-
sunt hic omnia beneficia collata iudeis maioribus ut apostolis et ministri-
ut per apostolos quibus dicitur arietes ovium id est duces populorum sunt apostoli quia duabus
testamentis quasi duobus cornibus ducebant et defendebant gregem. Induti
sunt exultacione gaudentes de fructu suorum auditorum et de caritate qua
erant ornati sicut veste cooperti. Ysa. ix sicut exultant victores capta pre-
da. Et valles id est populi humiles iudeorum habundabunt frumento verbi dei scilicet sancte scrip-
ture quia nove legis doctrina de quo Prov. xi qui abscondit frumenta
maledicetur in populis. Et bene dicit valles quia humiles habundavit verbo sapiencie.
Prov. xi ubi humilitas ibi sapiencia. Clamabunt ex devocione et sermone dile-
ctionis. Ysa. lviii clama ne cesses. Etenim ympnum id est canticum leticie dicent
cum gratiarum actione hic audiat qui per studium dimittit officium ec-
clesie. Si enim in ympno clamaret in frumento habundaret scilicet doctrine et
donum glorie celestis. Oracio. Tribue rex celestis ut nos erepti ab ari-
ditate peccati fluvio misericordie tue copiosius inrigati pinguescere mereamur
ut ympnum tibi sanctis tuis decantare possimus. Margaretha

lxv Iubilate deo omnis terra psalmum dicite nomini eius date gloriam
laudi eius. Ad literam titulus in hebreo est victoria canticum. Ps. Vel
victori canticum psalmi. Et potest exponi ex superdictis. Et iste ps. compo-
nitur ab aliquo quorumque est gratiarum pro liberacione populi iudaici
de egipto. De qua liberacione plures psalmi facti sunt. Iste autem
dividitur in duas partes. Primo inducit omnes ad dei laudacionem. 2o ad-
ducit multiplicem racionem ibi venite et videte. Primo dicit Iubilate
deo omnis terra id est omnes habitantes in terra. Et dicitur iubilus quando gaudium cordis
non potest totaliter celari quod ostenditur in signo exteriori. Psalmum dicite nomini
eius. In hoc videtur quod iste ps. esset de cantando in diebus festis
deum a diversis instrumentis. Date gloriam laudi eius id est tunc deputato lau-
date cum cordis continuo quia gloria est clara noticia cum laude. Alie le. sic ex-
ponunt ps. tractantes de materia resurrectionis domini et per consequens ha-
bitu conlaudandi. Primo exemplo passionis Christi et spe redeundi ad patriam
reddita sunt per Christum gloriosam iam inchoatam in corpore iustorum scilicet Christo et
tandem consummandam in membris eius. 2o in hoc psalmo monet ad iubila-
cionem et exultacionem in deo. Propter beneficium glorie resurrectionis. Titulus in fine canticum
ps. resurrectionis id est canticum ps. in instrumento quod dicitur psalterium cantabitur. Et expo-
nitur de resurrectione dirigens nos in fine id est in gloriam consummatam que et in gra-
tione. Dicit ps. est gaudium resurrectionis. Et dividitur. Primo monet nos ex-
emplo. 2o exemplo sui ibi venite. Primo monet ut in deo exultemus
corde ore et opere. Et dicit omnis terra id est omnes in terra habitantes. Iubilate deo
id est exultate cordis leticia que vix potest penitus exprimi nec penitus sileri. Sic glo-
sa super illud laudate celi et exultet terra iubilate montes laudem. Et dicit quod
ostendit quod in celis se iubilemus continuus quod in terra dicitur esse a corpore terre. Sophonias
iii Iubila filia syon. Psalmum dicite id est bonum opus in publico facite

Psalle' enim d'r a psallin grece quod e opari latine / noi eius · ad famam et gl'iam eius Chat v. sic luceat lux v'ra coram hoibus et c. / dicite gloria
si vobis exhibet' pro bonis opibus / laudi eius i ad laudem eius no
enim volt nos hic h're gl'iam sed tandem dabit nobis sua Augus abstulit gl'iam mag ut daret sua / abstulit virtuti ut daret plenam
abstulit manem ut daret solidam / px Cor p'o no glificet' ois caro in
gspectu eius / Dicite deo quam terribilia sunt opera tua dne in multitudine
virtutis tue mencient' tibi inimici tui / ad literam dicite deo quam terribilia
sunt et c. in multiplici egiptiorum percussio ut habetur in Exo / in multitudine
virtutis tue mencient' f. inimici tui / loq'r de ptibus p' medium sunt' sicut
fecisse' sunt in ppuis et Cho et maxime in lio pmarum regne met' qui
mentite scriptum est / pharao autem rex egipti et eius ppls adeo plag'
percussi pmittebant ppls ysrl dimittere exire de tra sed no fecerunt
Alle le' sic hic monet ad exultandum ore ofitendo admirabile ma-
gnitudine opm dei et dicit dicite deo no qui ignorant quam ipse sunt ora
sed ut ofitendo opa dei in eorum pmum Thob xii opa dei revelare et ofiteri honorificum est / quam terribilia sunt opa tua dne scilicet in
more et annuacionum inquietacia abutentibus et peccatoribus miseris sed multum amabilia bonis victibus et bonis / Abac iii osideravi opa tua et
expavi / vn terribile e opus creacionis hom ppx multitudinis periculi
terribile e opus recreacionis ppx ingentis sufferendi / terribile est valde
opus vltime retribucionis ppx dapnacionis iudicium et terribilis e in osiliis
et ut musica patescit / in multitudine virtutis tue i terribilia opa tua sunt
ex multitudine et magnitudine potencie tue / et quamuis terribilia sunt opera
tua inimici tui i peccatores / mencient' tibi no timentes te quia no solvunt
pmissa que voverunt tibi nec obseruant mandata tua ad que sunt obligati
sic pharao in egipto pmittebat dimittere ysrl et tunc mencielbatur / sic et
iudei videntes terribilia opa dei Exo xix dixerunt omnia quecumque dixit
nobis faciemus et sic menciti sunt ps inimici dei menciti sunt ei / Omnis terra
adoret te deus et psallat tibi psalmum dicat noi tuo ad literam Replicacio
e sine in ps vsui posite ad maiorem expressionem affectus sic omni s'rl
gra' actiones / Alle le' sic hic supplicat deo ut det graciam honorandi
deum corde et ope et dicit ois terra viuencium morientium et mortuorum immo
omni celestium terrestrium et infernorum / adoret te deus i venerentur te cor-
de Jo iiii veri adoratores adorabunt prem in spiritu et veritate / Philip
in noie ihu omne genu flectatur / et psallat tibi te laudans ope bono
psalmum dicat ore noi tuo i ad honorem nois tui Tob xii benedicite
deo omnes et coram eo agite dies leticie et c. / Venite et videte opa domini
terribilis in osiliis super filios hominum ad literam psqua aducebat ad
dei laudacionem hic ondit multiplicem racionem ps dicit venite et videte opa
dni que fuerunt valde mirabilia in liberacione ppli ysrl de egipto ut
habetur in exo / terribilis in osiliis super filios hominum i super egipcios
qui ex decreto dni osilii fecerunt et terribilem peniteciam / Alle le'
sic hic monet ad osideracionem operum dei et dicit venite per dimittendo
et amicos huius mundi relinquendo viam pnie aggrediendo / et videte
diligenter osiderando opa dei que no pnt bene videri nisi mundo oculo
cordis et segregatis a secularibus sicut vn ps oz venire p' viam
pnie et fidei purgant et ps vide' Jo pa veni et vide / terribilis

est in consiliis super filios hominum, i. terribilia disponendo et agendo de filiis
hominum. Unum terribile est quod unum ex sua puritate mera salvat, alium ex sua
iustitia dampnat. Isti parcit, illi irascitur; hunc assumit, alium reprobat. Item
non terribilis vir qui angelos de celo precipitavit propter superbiam, primos parentes
captivos propter gulam, Sodomitas [illegible] propter luxuriam submergendo, Iudeos
propter invidiam reprimendo, Dathan et Abiron terra aperiendo propter inobedientiam.
Exemplum de quodam sene qui voluit scire consilia Dei. Qui convertit mare
in aridam, in flumine pertransibunt pede; ibi letabimur in ipso. Ad lit. quia
deus mare rubrum divisit ut filii Israel transirent per siccum et Egyptii eos
sequentes interirent in undis profundi. Exo. xiiii. In flumine pertransibunt pede,
i. in fluvio Iordanis ubi filii Israel sicco pede transierunt. Iosue iii. Ibi
letabimur in ipso quia tunc populus Israel letatus fuit in deo. Alle. lec. sic. Venite
illa opera domini que sunt digna consideratione, sc. conversio a culpa preterita, con-
servatio a futuris; et [illegible] videte opera domini qui convertit mare in aridam, i. di-
visit mare rubrum ut filii Israel transirent sicco pede. In flumine pertransibunt pede,
similiter aquas Iordanis divisit ut filii Israel per siccum pede transirent. Vel
mistice sic: videte opera dei qui convertit mare, i. homines inanes qui sunt
continuis turbinibus sicut mare quod quiescere non potest. Ysa. lvii. Impii sicut mare
fervens quod quiescere non potest, vel gentiles per varios errores fluctuantes,
in aridam, i. in homines stabiles in fide et semper [illegible] i. eius caritate
et mandatis exsiccatos a delectationibus temporalibus et singulos [illegible]
Naum i. Increpans mare et exsiccans illud. Et hoc fuit figuratum
in reali exsiccatione maris. Exo. xiiii. Vel sic: qui convertit mare, i. amari-
tudinem mundi quam iusti patiuntur, in aridam, i. in stabilem quietem. Sic per
Iob [illegible] gloria et mentibus. In flumine, i. in mundo volubili, [illegible] per
temporalia que fluunt et refluunt ad modum aque, pertransibunt pede sicco,
affectu non infecto seu amore cordis ad ea non appenso. Cant. viii. Aque
multe non potuerunt extinguere caritatem. Ibi, i. in superna patria, le-
tabimur gaudio perpetuo in ipso deo qui predicta opera fecit. Cant. i. Exul-
tabimus et letabimur in te. Qui dominatur in virtute sua in eternum, oculi
eius super gentes respiciunt; qui exasperant non exaltentur in semetipsis.
Ad lit. qui dominatur in virtute sua in eternum, quia potestas eius potestas eterna
non auferetur. Dan. vii. Oculi eius super gentes respiciunt, quia omnia nuda et
aperta sunt oculis eius. Hebr. iiii. Qui exasperant deo [illegible] non ex-
altentur in semetipsis, quia etsi ad horam elevetur, tamen eternaliter deprimentur.
Alle. lec. sic. [illegible] comparatione dominationis dei et eternitatis [illegible] letabimur in
deo qui dominatur in virtute sua, i. qui habet potestatem dominandi a se non ab alio,
sed omnes alii [illegible] potestatem ab ipso. Ro. xiii. Omnis potestas a domino deo est.
[illegible] xiiii. Deus [illegible] in eternum, i. potestas eius eterna. Dan. vii. Potestas eius
oculi eius, i. contemplatio et sapientia, super gentes respiciunt, i. omnia opera cogitationes
et verba considerant. Hebr. iiii. Omnia nuda et aperta sunt etc. Vel oculi misericordie
iustitie eius super gentes respiciunt ad dandum [illegible] et penam
[illegible] vel ad assumendum ad gratiam et reprobandum quos vult. Istis oculis
misericordie respexit Petrum et flevit amare, et Mattheum qui relictis lucris
[illegible] secutus est eum. Luce xxii. Et respexit eum in electis eius. Qui exasperant,
i. qui in vanitatibus suis deum irritant vel non credendo operibus [illegible] provocant.
Eze. iii. Domus exasperans est, non exaltentur sed humiliabuntur vel ad fi-
vel ad dampnationem in semetipsis, i. per seipsos et per sua opera, vel non ex-

tentur in semetipsis vel in cupiditatibus suis et stultitiis. Similiter dixi prelati
subditos exasperantes non sunt exaltandi sed humiliandi sicut Roboam. Reg. xii.
Benedicite gentes deum nostrum et auditam facite vocem laudis eius. Ad I
hic ponit rememorationem laudis ex liberatione a laboribus duris a quibus fuit
liberatus israel in exitu de egypto. Et dicit: O vos gentes deum nostrum qui sic liberavit
vos de afflictione egyptiorum. Alia lectura sic: hic monet ad laudem dei in corde
et predicatione qui benefecit et etiam in adversis. Et dicit: gentes benedicite letanter
in tribulationibus vestris deum nostrum in quantos status adversitatis ut presentatur. Ecc.
xxxvii: nunc in omni corde et ore collaudate et benedicite nomen domini. Et auditam
facite vel facite ut alii audiant vocem laudis eius qua laudatur a vobis.
Apoc. ult.: qui audit dicat veni. Matth. v: sic luceat lux vestra. Vel facite
auditam vel continuate vocem laudis eius qua laudetis eum adeo pre pondus
aliis in baptismo et in transfiguratione. Matth. iii et xvii: hic est filius meus
dilectus. Et sic alios ad fidem invitetis. Qui posuit animam meam ad vitam
et non dedit in commotionem pedes meos. Ad literam quia quanto plus israel oppri
mebatur ab egyptiis tanto magis multiplicabatur et crescebat. Exo. i. Et non
dedit in commotionem pedes meos vel non permisit me cadere per ydolatriam.
Alia lectura sic: hic ostendit auxilium sibi in tribulatione exhibitum. Et dicit: benedicite deum
qui posuit animam meam ad vitam in creatione vel ut vivat vita nature, et vitam
gratie in iustificatione et vitam glorie in beatificatione; etiam posuit animam meam ad
vitam, cum esset in morte quia per mortem destruere et vitam conferre. Sap. xvi: tu
es domine qui vite et mortis habes potestatem. Vel sic posuit animam meam ad
vitam vel ad xpistum qui est vita. Jo. xiiii: Ego sum via veritas et vita. Et non de
dit pedes meos vel affectiones meas et opera in commotionem vel non permisit statim
cadere in peccatum ab illo statu, vel non permisit recedere a fide et caritate
propter tribulationes supervenientes. Ps. xxvi: defensor vite mee domine deus meus.
Quoniam probasti nos deus igne nos examinasti sicut examinatur argentum.
Ad literam: quoniam probasti nos deus non ad capiendum noticiam de aliquo igne la
to cum omnia nota tibi sint ab eterno sed ut patientiam et fidelitatem nostram
nota faceret toti mundo. Igne nos examinasti vel in afflictione ignis quo coque
bantur coquere lateres. Exo. v. Deut. iiii. Jere. xi: eduxi eos de fornace ferrea
egypti. Alia lectura sic: hic ostendit quod in tribulationibus non deficiebat sed proficiebat.
Et dicit: quoniam probasti nos deus vel exposuisti nos tribulationibus ad probandum
vel manifestandum aliis an diligamus te vel ut patientiam nostram et fidelitatem
notam faceres toti mundo. Deut. xiii: temptat vos dominus ut palam fiat an dili
gatis eum. Igne vel ardenti tribulatione nos examinasti ut purgatos et absque
sordibus redderes sicut examinatur argentum, vel sicut ferrum quod comburitur
quod per ignem purgatur a scoria sic ego in tribulationibus purgatur a peccatis.
Eccl. ii: et in tribulatione peccata dimittit. Induxisti nos in laqueum posui
sti tribulationes in dorso nostro imposuisti homines super capita nostra. Ad I
induxisti vel induci permisisti quia pharao et servi eius qui querebant occasiones
multiplicandi filios israel maioribus laboribus. Unde dicebant vacatis otio et
ideo vociferantur dicentes eamus et sacrificemus domino nostro. Opprimantur la
boribus. Posuisti tribulationes in dorso nostro quia cogebantur ab egyptiis portare
onera gravia luti et lateris. Imposuisti homines super capita nostra scilicet
exactores pharaonis quia compellebant eos ad opera nimis gravia et flagella
bant eos. Exo. v. Alia lectura sic: hic in speciali recitat tribulationes quas per
mittit deus scilicet carceris afflictionis et mortis. Et dicit: probasti nos quia indu
xisti vel induci permisisti nos in laqueum vel in cathenas per gladium et mortem

cerem Job xiii posuisti in nervo pedem / sic petrus paulus et alii sic
fuerunt in carceribus et in cathenis / Hebr. xi Alii ludibria et verbera insuper
et vincula et carceres experti sunt / Posuisti id est permisisti tribulaciones
in afflictiones fame sitis et diversarum plagarum / in dorso nostro tamquam malleum
quo corpus attenuatur et maceratur / Job / supra dorsum meum fabricaverunt peccatores
Augustinus quod lima ferro quod fornax auro quod flagellum grano hoc tri-
bulacio iusto / inposuisti id est permisisti homines tirannos ut calcarent super
capita nostra vel auferrent capita nostra dum excerebrarent et occiderent
Hebr. xi secti sunt temptati sunt in occisione gladii mortui sunt / Transivimus
per ignem et aquam et eduxisti nos in refrigerium. ad literam tribus pueris
in labore ignis additur qui appropinquabant caminis ad ministerium cum eis ut in-
de lateres formarentur / et eduxisti nos in refrigerium id est in libertatem
a tanta servitute / vel transivimus per ignem quando per inimicitiam populi ipsi contra
deum in deserto accensus fuit ignis et devoravit extremam partem castro-
rum sed oracione moysi fuit absorptus Num. xi / et aquam scilicet fluvium iordanis
qui siccatus fuit in transitu populi / et eduxisti nos in refrigerium id est
terram promissionis lacte et melle manantem / Alia lectura sic hic omnes tamen
quod scriptura ex tribulacione hominis et dicit transivimus non remansimus deficientes
a fide et caritate dei / sed ivimus id est non cessavimus a bonis operibus per ignem
scilicet maiorem tribulacionis vel adversitatis / et aquam minoris tribulacionis vel
prosperitatis que est periculosa magis Ysa. xliii cum transieris per aquam tecum
ero et flamma non comburet te et cum ambulaveris in igne non combureris
et eduxisti nos in refrigerium dando in presenti pregustacionem et presentie glorie
etiam et in futuro finem in effectu ut in sancto Stephano qui vidit celos apertos
existens in magna tribulacione Act. vii Sap. iiii Si iustus si morte preoccu-
patus fuerit in tribulacione ad mortem ducente in refrigerio erit scilicet eterne beati-
tudinis Spes mea est qui nubes in estu refrigerans laboratores Introibo in domum
tuam in holocaustis reddam tibi vota mea que distinxerunt labia mea Ad
Introibo id est ad locum tuum cultus in holocaustis cum sacrificiis ad honorem
totaliter incensis reddam tibi vota mea que distinxerunt id est distincte et a proposito
emiserunt labia mea Alia lectura sic hic subdit adeptus honorem in effectu
Introibo per portas tribulacionum in domum tuam celestis patrie Act. xiiii per
multas tribulaciones oportet nos intrare in regnum dei / non in mellitis varius sed in
holocaustis id est cum bonis operibus totaliter incensis igne caritatis et panem Ex.
xxiii non apparebis in conspectu domini dei tui vacuus / Reddam tibi gracias agens
quod tuo vota mea que promisi in corde meo et in tribulacionibus positus /
xix vota vovebunt domino et solvent quia ruina est homini devotacione sanctorum
post vota retractare que distinxerunt labia mea id est que sponte et discrete in corde
vovi et labiis promisi Eccl. v si quid vovisti domino ne moreris reddere
displicet enim deo infidelis et stulta promissio Et locutum est os meum in
tribulacione mea ad literam homines enim existentes in tribulacione solent vovere
facere domino si evaderent Alia lectio sic hic subditur expressio obligacionis confessio-
nis voti sui Et dicit locutum est os meum cum deliberacione et voluntate corde
promittendo deo quod serviret / et hoc in tribulacione mea corporali vel spirituali ex pro-
pria est argumentum contra illos qui dicunt se non teneri quod in tribulacione compulsi
voverunt Jone ii timuerunt timore magno dominum et immolaverunt hostias
domino et voverunt vota Holocausta medulata offeram tibi cum incenso arietum
offeram tibi boves cum hircis ad literam holocausta medulata id est bona et pin-
guia offeram tibi cum incensis arietum id est cum arietibus totaliter incensis ad tuum

honore offeram tibi boues cum hircis de istis rebus fiebant sacrificia
maiora scilicet de bobus hircis et arietibus minora autem fiebant de auibus
Alia litera sic quid voluit conitu et quid est dicit os meum locutum est dicens
offeram tibi holocausta medullata id est elemosinas et opera bona medulla
id est caritate plena unde sicut medulla totius animalis vitam tenet et conseruat
sic caritas vitam omnium bonorum Eccl xv oblatio iusti impinguat altare cum
incenso arietum id est humilem obedientiam contra rebellionem superbie que figuratur
per arietem offeram tibi boues id est voluntariam paupertatem contra auariciam que
figuratur in boue qui terram arat offeram tibi integram castitatem contra
luxuriam que figuratur per hircum offeram ergo holocausta cum incenso scilicet
arietum id est destruam motus superbie per incensionem caritatis et offeram tibi boues
mactando et occidendo id est annichilabo motus auaricie et terrena per incen-
sionem caritatis per deum cum hircis id est abnegabo luxuriam dilectione dei sumpte
Gen xv abraham heec tria deo obtulit et combussit Iterum offeram tibi
arietes id est prelatos predicatores boues hircos id est peccatores cum incenso id est cum
ardenti dilectione dei sicut precepit fieri leuitici in Venite audite et narra-
bo omnes qui timetis deum quanta fecit anime mee Ad literam hic psalmista
digne laudis ex spirituali consolatione cum dicit venite et audite omnes qui timetis
deum talibus enim narranda sunt diuina beneficia qui habent ea in reuerentia
non autem in malicia obstinatis qui despiciunt ea Mathei vii nolite sanctum dare
canibus neque margaritas ponatis ante porcos et narrabo vobis timentibus
deum quanta fecit anime mee eam spiritualiter consolando fuit enim psalmista iste
valde consolatus qui vidit egyptios mortuos per tristiciam maris rubri
et in dilectione legis et in aliis beneficiis diuinis Alia litera sic hic monet ut
quemque confidentiam in deo et ipsum benedicamus Et prius monet ut se preparet
et primum accedat Et dicit venite per fidem quia fides preparat ad intelligendum
loquitur enim dissertum corde et audite attente et narrabo vobis aperte qui
timetis deum talibus enim narranda sunt diuina beneficia qui habent ea in reuerenda
Initium sapientie est timor domini Malachie iiii vobis timentibus deum orietur
sol iusticie quanta fecit anime mee scilicet beneficia Sicut vere anime fecit et fa-
ciet si estis grati quia eam creauit ad ymaginem suam postea vili precio re-
dimit pretioso suo sanguine redemit Bernardus o anima insignita dei ymagine
decorata similitudine sponsata fide dotata spiritu redempta sanguine deputa-
ta cum angelis heres beatitudinis et particeps rationis Ad ipsum ore meo cla-
maui et exultaui sub lingua mea Alia litera ad ipsum ore meo clamaui
et regraciando et exultaui sub lingua mea id est gaudium et dulcedinem
sensi ultra in corde dum laudare extulus ore Alia litera sic hic narrat
bona sibi facta ad que inuitat ut audiat scilicet bonum initii et bonum primum
Et dicit Ecce quanta fecit deus anime mee quia ad ipsum deum clamaui id est
feruenter oraui ore meo non per vanitatem Ecclesiastici xv dimitte ea que clamat
per nos et exultaui ipso deo mihi assistente sub lingua mea id est in
corde meo quod est sub lingua cor enim est radix lingue ut dicunt philosophi
et medici vel exultaui sub lingua mea id est gaudium et dulcedinem
sensi in corde meo dum laudare deum exterius ore Unde cor et os debent
coniungi in fide quia corde creditur ad iusticiam ore autem fit confessio ad sa-
lutem Ro x Dic et in oratione Canticorum iiii mel et lac sub lingua tua
Non clamant ad deum veri adoratores clamant pro deo boni predicatores
clamant in deo feruentes amatores clamant contra deum falsi expositores

et pctorum suggestores. Iniquitatem si aspexi in corde meo non exaudiet
me. Ad literam hic ostendit quorum orationes exaudiuntur et quorum non exaudiuntur.
Et dicit. Iniquitatem si aspexi in corde meo constitutus in mortalis peccato non
exaudiet dominus quia oratio talis non est exaudibilis. Aliter legitur sic hic ostendit
quod iniquos non exaudit dominus orantes. dicit. Si aspexi iniquitatem in corde
meo id est si fui constitutus in peccato mortalis vel si aspexi id est dilexi in corde
iniquitatem non exaudiet me dominus. Io. ix. scimus quod peccatores non exaudit
dominus. Et hoc quia vult dum peccata nolunt dimittere. Nota quod aspicere frequenter
sumitur pro amare quia ubi amor ibi oculus. Gen. xix. noli respicere
post tergum tuum dixit angelus ad Loth. Propterea exaudivit dominus et attendit
voci deprecationis mee. Ad literam propterea exaudivit dominus deprecationem meam quia
non fui talium in constitutus et quod hoc etiam procedit ex dei beneficio. Aliter
sic hic ostendit se exauditum a deo et dicit quod non aspexi id est non dilexi iniquitatem
in corde meo nec fui constitutus in mortali propter ea exaudivit dominus concessit
bona que petii. Ps. desiderium anime eius exaudivit dominus et attendit voci
deprecationis mee scilicet pro malis amovendis. Dan. ix. attende domine placare
domine exaudi et fac intendens oculi ad orationem intendit dominus ad
auditorum. Benedictus dominus qui non amovit orationem meam et misericordiam suam
a me. Ad literam benedictus deus quia ea repellendo propter peccati maliciam
misericordiam suam a me non abstulit sed magis beneficia sue misericordie contulit.
Moraliter iste psalmus post expositionem de quolibet penitente de servitute peccati eru-
to tanquam de egypto que tenebra interpretatur et ad dei laudem insurgit
ex sua mirabili liberatione quia magis est impium iustificare quam ce-
lum et terra creare secundum Augustinum et ex gravium laborum evasione quos sustinuit in operibus
peccatorum. Sap. v. lassati sumus in via iniquitatis et perditionis ambulavimus
vias difficiles. Et etiam ex divina consolatione que frequenter magis
sentitur post veniam perceptam de peccatis quia ante peccatorum perpetrationem. Aliter legitur
hic benedixit dictorum beneficiorum assignans ad hoc duplicem rationem et dicit
dominus tibi gratias ago et dorum. ps. benedictus deus et pater domini mei Ihesu Christi.
Dan. iii. benedictus es domine deus patrum nostrorum. Qui non amovit id est non re-
spexit vel non repulit orationem meam nec me orantem sed tribuit mihi in
oratione perseverantiam. Thessa. v. sine intermissione orate et misericordiam suam
in qua spero non abstulit a me sed magis beneficia sue misericordie contulit
in presenti et in futuro conferet premia vite eterne. Nota deus aliquando amovet
orationem sed non orantem ut in Paulo petente stimuli amotorem. 2. Cor. xii.
tibi domini est sufficit tibi gratia mea. Aliquando amovet et previsit orantem sed
non orationem ut demones orantes se in porcos. Act. xviii. Aliquando utrumque
amovet tam orationem quam orantem. Matt. vii. non novi vos discedite a me
operarii iniquitatis. Aliquando neutrum amovet ut hic in primo. Prov. xv.
orationem iustorum exaudiet. Non oratio est scutum spirituale non stultus est
quem inimicus adhuc bello amovet scutum et quod continuum bellum hemus cum
inimicis visibilibus et invisibilibus. Job vii. militia est vita hominis super terram. Quare
autem oratio sit scutum patet. Sap. xviii. proferens servitutis sue scutum orationem.
Ideo oportet orare et nunquam deficere. Luc. xviii. S. katherina

lxvi. Deus misereatur nostri et benedicat nobis illuminet vultum suum
super nos et misereatur nostri. Ad literam titulus in hebreo ad
victoriam in organis psalmus cantici. Ieronimus victori in psalmis canticum
carminis. et est eadem sententia in utroque titulo et expositio quia pro-

est gratiarum actio pro fertilitate cuiusdam anni quando collectis fructibus in
septembri quiescebant iudei in tabernaculis. Et quando annus fuerat fertilis consue-
tum erat quod aliquis vir sanctus et devotus faciebat specialem pro gratiarum
actione et sic fuit de isto psalmo ut dicunt sed non scitur quis auctor
fuit istius psalmi. Et dividitur. primo petitur fertilitatis imploracio 2o pro
obtento gratiarum actio ibi confiteantur. primo dicit deus misereatur nostri peccata
remittendo et benedicat nobis in bonis spiritualibus et temporalibus nos multipli-
cando. illuminet vultum suum super nos. loquitur scriptura de deo ad modum
hominis quia qui vult facere graciam alicui vultum suum ostendit ei. Alie lec-
sic. In isto psalmo monet ad humilem oracionem et divinam laudem et sic
psalmus iste est laudis divine cuius titulus est talis. In fine in ympnis
psalmus cantici david. Et est sensus psalmus iste qui est canticum id est per cantum vocis
flatum musico instrumento quod est psalterium vel psalmus quia movet sursum
aperit cantum quod tu lectitas cordis. In fine id est in deum nos ordinabis et
semper in ympnis exhibitis david id est christo. Alia. psalmus est imploracio divine
gratie et eius laudis intencio est movere ad laudem dei tam oratione et di-
cit primo petit oratio ad deum pro beneficiis impetrandis. 2o admonicio pro
laudibus deo exhibendis ibi confiteantur. primo dicit deus misereatur nostri mi-
seriam quam peccatis meis meruimus a nobis per suam misericordiam amovendo. Ecclesiastici xxxvi
Miserere mei deus omnium et respice in nos. Vel sic deus misereatur nostri peccata
nostra dimittendo et benedicat nobis maledictorum in bonum convertendo vel
benedicat nobis in bonis spiritualibus et temporalibus nos multiplicando. Numeri
vi benedicat te deus et custodiat te. Illuminet vultum suum id est graciam suam
que est quasi vultus et ymago dei illuminet sapienciam eius infundendo. psalmus illu-
mina oculos meos etc. Quasi dicat misereatur nostri deus malum a nobis amoven-
do benedicat bonum largiendo illuminet ad se nos dirigendo. Vel sic illu-
minet vultum suum super nos id est manifestet filium suum nobis. deus misereatur
nostri mittendo nobis salvatorem et benedicat nobis conferendo graciam illuminet
vultum suum super nos clarificando miraculis filium suum qui dicitur vultus patris
et ymago eius. Iohannis xvii pater clarifica filium. Et misereatur nostri li-
berando a gehenna per sanguinem filii sui. Ecclesiastici xxxvi. Unde nobis lumen
misericordie tue super nos quia misericordia et benedictio desursum venit super nos et mi-
sereatur mei in illis omnibus nos confirmando. Alia. bonum tito ponitur quod
a largitate non custodit. Ut cognoscamus in terra viam tuam in omnibus
gentibus salutare tuum. ad litteram ut cognoscamus in terra id est in fertilitate terre
viam tuam id est vestigia tue gratie per effectum specialiter gressus in omnibus gentibus
salutare tuum. scilicet ut sit notum omnibus gentibus quod tu habes specialem curam
de salute mea. Alie lectiones sic hic post peticionis utilitas et dicit deus illu-
mina mentem meam ut cognoscamus quomodo constituta et gloriosa. In terra
id est in hac vita tenebrosa viam tuam id est mandata tua. psalmus vias tuas domine demonstra nobis
viam tuam. Vel sic viam tuam id est christum qui ducit ad te tanquam via. Iohannis xiiii
Ego sum via veritas et vita. Ysa xxx. Hec via ambulate in ea. In omnibus
gentibus non tantum in iudeis. salutare tuum id est christum esse salvatorem omnium.
Ysa xlix dedi te in lucem gencium ut sis salus mea usque ad extremum
terre. Et sic christus est via ad bonum ducens et est salus malum educens
ut cognoscamus etc. In terra viam tuam id est conversacionem tuam doctrinam et facta
opera in omnibus gentibus salutare tuum id est salus per christum facta notificetur omnibus
gentibus per predicacionem discipulorum. Nota triplex est cognicio de christo

prima est naturalis sic cognoscitur quo ad creaturam qui est secunda Ro. i
invisibilia dei per ea que facta sunt. Alia est cognitio gratuita que
est per fidem / sic cognoscitur quo ad christum quod est filius sed hec est in
parte i. Cor. xiii ex parte cognoscimus ex parte. Sed alia est gloria
videtur per gloriam et perfecte i. Cor. xiii tunc cognoscam sicut et cognitus sum
Confiteantur tibi populi deus confiteantur tibi populi omnes. Ad Rom.
quia specialem curam geris de salute nostra. Et dicit confiteantur tibi populi deus
i. per christum nobis concessum confiteantur tuam deitatem et ad te convertantur
sic legitur quod iudei sunt liberati a persecutione aman inter gentiles pro
diversis partibus eorum terminis iungebantur Hester viii. Alle. legitur sic hortatur
vitat ad laudem deum deitate. Et dicit confiteantur confessione fidei et laudis
Phil. ii omnis lingua confiteatur quia christus est in gloria dei / confiteantur tibi populi
omnes non solum una gens iudeorum sed etiam omnes gentiles confiteantur
tuam deitatem et ad te convertantur ipsa hic paravit dominus brachium sanctum
i. filium suum in oculis omnium gentium Ysa. lii. omnis populus et tribus lingue
servient ipsi Dan. vii. Letentur et exultent gentes quoniam iudicas populos in equitate
et gentes in terra dirigis. Ad literam letentur et exultent sic patuit in aman
quam domino iudeis fuit suspensus cum filiis suis et gentes in terra dirigis
quia per tales effectus dirigit gentiles ad cognitionem tue veritatis. Alle. legitur sic
invitat ad letitiam laudis interiorem et exteriorem. Et dicit letentur interius in
corde et exultent exterius in corpore / gentes per tuam redemptionem conversionem
et iustificationem. Ps. Letamini in domino et exultate iusti. vel confiteantur
per fidem dicit letentur per spem / quoniam iudicas populos in equitate i. sine personarum
acceptione pro meritorum qualitate Ysa. xi. Judicabit in iustitia pauperes
et arguet in equitate pro mansuetis terre / et gentes in terra i. in presenti vita
dirigis ad eternam vitam verbo doctrine exemplo vite auxilio et gratia. Ideo
in letitia et exultatione in domino deo vestro quia dedit vobis doctorem iustitie
et ductorem Luc. i ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Confiteantur
tibi populi deus confiteantur tibi populi omnes terra dedit fructum suum. Ad lit.
hic ponitur gratiarum actio pro fertilitate adepta unde dicit confiteantur tibi populi deus
scilicet confessione tue laudis / et quare dicit confiteantur quia terra dedit fructum
suum in magna habundantia per tue gratie beneficium. Alle. legitur sic hic invitat
ad laudandum deum propter spiritualem fructificationem ecclesie. Et dicit confiteantur tibi populi
deus confessione tue laudis / confiteantur tibi populi omnes et gentiles et iudeorum
Et repetit idem ad innuendum quod confessio propria peccati aut beneficii divini
est frequenter iteranda quia frequenter committimus peccata et frequenter recipimus beneficia
Ro. xi Eciam terra i. iudea iudea interpretatur confessio / terra scilicet nostra vel ecclesia
terra dedit fructum suum scilicet tricesimum i. coniugatorum sexagesimum i. continentium
centesimum i. virginum Mat. xiii Ysa. lxvi. numquid parturiet terra die una vel
pariet gens simul. vel terra i. ecclesia dedit fructum suum scilicet honorem christi
vel terra i. corpus christi Iob ix terra tradita est in manus impii / dedit
fructum suum scilicet fructus passionis bone operationis et tandem passionis / vel
sic terra i. beata virgo que est humilior aliis sicut terra ceteris inferior elementis
et tamen fertilior Ysa. xlv aperiatur terra et germinet salvatorem / dedit fructum
suum i. filium quem genuit ad nostram dedit utilitatem et fructum Ysa.
ix parvulus natus est nobis et filius datus est nobis. Benedicat nos
deus deus noster et benedicat nos deus et metuant eum omnes fines terre
Ad lit. benedicat nos deus de futuro sic iam fecit de preterito et nos

tuat eu omnes fines terre tangit iudicem omni ad puniendum mala po-
tentissimum. Alia lectura sic benedicat nos deus deus noster confirmando gratiam bis replex
et dicit benedicat in singulari ad denotandum unitatem essentie et dicit ter deus
ad ostendendum trinitatem personarum sicut ysaie vi trinitas personarum ostenditur per
seraphin ter sanctus clamantia. Et unitas essentie per hoc quod subditur dominus
deus exercituum. et metuant eum omnes fines terre non timore servili sed
filiali quem fecit cum caritate. Alia continue sic hic post petitionem dilatatio-
nis fructus usque ad gentiles et hoc per benedictionem divinam et dicit benedicat
nos deus pater gratiam et fortitudinem nobis dando per quam faciamus bona
et vitemus mala que in ecclesia multiplicentur. deus noster id est filius dei
qui nobis est datus benedicat nos sua sapientia illuminando. deus spiritus sanctus
a patre et filio procedens. benedicat nos donis gratie dotando. et sic tota
trinitas benedicat nos seu trinus deus in personis benedicat nos. et metuant
eum scilicet unum deum in essentia. unde dicit eum in singulari ad denotandum uni-
tatem in essentia. omnes fines terre id est homines existentes in omnibus finibus terre.
Oratio. Illumina domine vultum tuum super nos benedictionem cuius experientia nobis
largiente ut confitentes in tempore sancto tuo fructum iustitie coram facie tue
maiestatis reportare mereamur. laus tibi domine rex eterne glorie

Exurgat deus et dissipentur inimici eius et fugiant qui ode-
runt eum a facie eius. Ad litteram. In finem ad victoriam david psalmus canti-
ci et psalmus expositio ex predictis autem tytulus psalmi est de missione spiritus
sancti post ascensionem christi secundum quod allegat apostolus hunc psalmum ad ephesios iiii.
unicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis christi.
propter quod dicit ascendens in altum captivam duxit captivitatem de-
dit dona hominibus et sic iste psalmus est prophetia de futuris per christum exhibendis
quod prudens david in spiritu fecit hunc psalmum. Et dividitur in duo psalmus agit
de christi rege. 2o de eius ascensione primo dicit exurgat deus quia christus mortuus
fuit ex humanitatis infirmitate sed resurrexit ex deitatis virtute et dissipentur
inimici eius id est iudei qui in vindictam mortis christi per titum et vespesianum
ipsi sunt trucidati et ipsi captivati et per orbem dispersi. vel aliter inimici
eius id est spiritus maligni qui christo resurgente sunt confusi et spoliati et fu-
giant qui oderunt eum id est demones a facie eius quia post resurrectionem christi in nomine eius
fugabuntur demones de obsessis. Alia lectura sic in hoc primo invitat
christum ad resurrectionem et inimicorum confusionem eorum prostrationem et ecclesie dilatationem per
omnes gentes. Tytulus in finem psalmus cantici david id est iste psalmus david dirigens
nos in finem id est in christum est cantici id est letitie et exultationis. lxxx psalmus est
invitatio loquentis christi ad resurrectionem et inimicorum confusionem ac electorum exultationem.
Intentio est movere ad letitiam et canticum ex hoc deo debitum. Et dividitur
primo invitat christum ad resurrectionem 2o narrat que sint futura post resurrectionem
ubi deus cum egredieris. primo dicit christus deus et homo qui fuit mortuus ex huma-
nitatis infirmitate. exurgat a mortuis deitatis virtute. psalmus exurge
quare obdormis domine. et hoc fecit tertia die unde stephanus post eam rele-
ctis vidit eum non mortuum sed stantem etc. Act. vii. Joh. Thomas vidit
et vulnera eius palpavit. Et dissipentur inimici eius id est iudei cum furores
dispergantur per totum mundum quod factum est per titum et vespesianum vel inimici
eius id est maligni spiritus qui christo resurgente fuerunt confusi et spoliati. et
fugiant fures confusi apertum indigne ut custodes eius sepulcri qui
oderunt eum non dilexerunt sicut verum deum. fugiant a facie eius id est a sua

·lxvii·

pntia. vel sic fugiat qui oderunt eum i. demones a facie eius. z a virtute
eius z ab invocatione nominis eius vnde in nomine eius fugantur demones
de obsessis z de aliis creaturis z locis iuxta illud exurge domine z dissipentur
inimici tui Sicut deficit fumus deficiant sic fluit cera a facie ignis
sic pereant peccatores a facie dei Ad litteram non est per hoc intelligendum de-
structio eorum quantum ad naturam cum sint immortales sed defectus eorum a po-
tentia quam habent super homines adorantur enim quondam in ydolis que ydolatria
per orbem est annichilata sic pereant peccatores i. demones non per dictas
ipse vocantur peccatores quia sunt in peccato obstinati quia irremediabile est
peccatum angeli Alia littera sic hic pereunt annichilatos inimicorum quantum ad potentiam
in presenti z in futuro Et dicit dissipentur inimici dei i. demones z alii inimici
z destruantur i. deiciantur non a potestate sua z gloria sua Danielis ix cum venerit
sanctus sanctorum cessabit unctio regia z sacerdotalis. sic fumus deficit
cum quanto altius elevatur tanto amplius evanescit sic superbi deficiant
i. potestas z superbia eorum annichiletur et evanescat Sic iudei evanuerunt
quia maxime se extulerunt tamquam reges suum scilicet xpistum Ysaie lxv isti fumus erunt
in furore meo et bene comparantur fumo quia z odio habentur z fetent
et excecati sunt Osee xiii et erit sic fumus de fumario. sic fluit cera
a facie ignis que emollitur z consumitur per ignem candele. sic peccatores
vel etiam spiritus mundi et omnes impenitentes mundi et avari quorum delitie
mundane z cupidie cito defluunt sic cera. sic pereant i. tollantur a facie
dei condempnantur anime pro consumitur mortis subito cum z calles sicut cera
sic a facie ignis Iob xi omnia ardent mentes cedebunt z carne ab esu
avaricie transibunt ad ignem vehementem Et iusti epulentur z exultent
in conspectu dei et delectentur in letitia Ad litteram quia post x versus fideles
constantes in iherusalem vescebantur in domino exultatione Actuum ii perdurantes
unanimiter in templo z frangentes circa domos panem sumebant cibum
cum exultatione z simplicitate cordis collaudantes deum. Alia littera sic hic iam
erat pro amorem dei exultatione Et dicit et iusti epulentur scilicet gustando di-
vine bonitatis dulcedinem hic et in futuro sed hic imperfecte. tunc autem perfecte
Luce xxii Ego dispono sicut disposuit. pater ut edatis vel epulentur iusti ex
consciencia quia non debet sumi nisi iusti Prima Cor. v pascha nostrum immolatus
est itaque epulemur non in fermento et i. non peccato et exultent i. fruentur
divine bonitatis dulcedine cum magna exultatione Tob. ii non comedebant panem
in luctu. in conspectu dei i. nunc in consciencia munda vbi deus videt sine errore
z tandem in gloria eterna vbi deus videtur cum amore Ysaie lxv ecce servi mei
comedent et vos esurietis ecce servi mei bibent z vos sitietis. ecce servi mei
letabuntur z vos confundemini. vel in conspectu dei i. in presentia manifesta sue
deitatis. et delectentur i. delectabuntur sine fine sine dolore z sine vere
in letitia eterne durationis pure iocunditatis Ps. adimplebis me letitia
cum vultu tuo. ubi erunt fercula delectabilia quia veritas sine fallacia
caritas sine invidia iocunditas sine tristicia satietas sine fastidio.
Cantate domino psalmum dicite nomini eius iter facite ei qui ascendit
super occasum dominus nomen illi Ad litteram hic agitur de xpisti ascensione z eius
beneficiis z invitantur angeli z homines ad laudandum xpistum ascendentem
Et dicit cantate vos angeli unde hoc cantate pertinet ad angelos qui
xpisto ascendenti exhibebant ministerium cum laudibus unde in eius ascensione
apparuerunt angeli Actuum primo iter facite ei i. ministerium exhibete xpisto ascendenti

non propter sui indigentiam sed ad eius magnificentiam qui ascendit super occa-
sum in hebreo habetur super arabot et dicitur arabot quod est nomen primi
unius de septem celis sed iste littera est qui ascendit in celum quod competit xpo
quod ipse ascendit ad celum empireum quod antiquitus dicitur celum et eadem scriptura
designatur per hoc quod dicitur ascendit super occasum Iudei enim adorabant ad occi-
dentem et per hoc quod dicitur xpm ascendisse super occasum intelligitur ascendis-
se super ipsum adorationis angelice qui locus est celum empireum ubi angeli
adorant deum Dominus nomen illi dicitur dominus absolute quod post omnem creaturam
agit ipse data est mihi omnis potestas in celo et in terra Glosa Littera sic hic invi-
tat fideles ad resurgentis laudem cordis oris et operis et dicit sic cantate
deo id est laudate et amate deum corde super omnia psalmum dicite glosa xpi in tantate
domino qui magnifice fecit psalmum dicite i operum bonorum psallim
grece dicitur opera latine nomini eius id est ut nomen eius dilatetur et glorificetur
agat ut sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra per
fidem et caritatem et aliorum corda per predicationem ut deus ad vos veniat
per gratiam et vos ad ipsum per gratiam obedientiam Glosa Littera preparate vestra pectora
plana facite iter et eligite scripturam qui ascendit super occasum id est qui
superavit mortem ipsam destruendo et in gloriam consurgendo Glosa Pet. iii qui
est in dextera patris sedens deglutiens mortem ut vite heredes efficeremur
Osee ero mors tua o mors Dominus sine condicione universalis sui domi-
nacione eius sunt sine nomen illi id est dominus eius et verbis Exultate in conspectu
eius turbabuntur a facie eius patris orphanorum et iudicis viduarum Ad litteram
Exultate in conspectu eius turbabuntur a facie eius scilicet inimici sui de quibus dictum
est in principio huius Glosa patris orphanorum et iudicis viduarum id est a facie illius
qui est pater orphanorum et iudex viduarum Xpm enim est dei misericordia orphanorum
et viduarum que magis indiget divina misericordia quam alie persone quod ipse est
pater orphanorum eos nutriendo et viduarum eas ab iniuriis defendendo et
vindicando Glosa Littera sic hic invitat ad laudandum beneficia exhibentem
et dicit Exultate non in vanitate mundi nec in voluptate carnali sed in conspectu
eius id est coram ipso deum petulis vestris et in puritate conscientie vestre quam deus
solus videt turbabuntur impii et omnes peccatores tidere horribili a facie eius
id est ab eius presentia et potestate Sap. v videntes scilicet iudicium xpm turbabuntur
timore horribili a facie eius id est xpi patris qui est pater id est pius et nutritor or-
phanorum id est bonorum et fidelium quibus mortuus est pater scilicet mundus et mater id est concupiscentia
mala de quibus Gen. xxvi pater tuus amorreus et mater tua cethea Ps. quoniam pater meus
et mater mea dereliquerunt me dominus autem assumpsit me et iudicis id est xpi qui
est iudex viduarum eas vindicando et ab oppressoribus defendendo Glosa primo
iudicate pupillo defendite viduam vel viduarum id est animarum que sunt orbate
viris id est delectationibus carnalibus vel quibus sensus exteriores non dominantur
Prov. xxiii ne attingas terminos parvulorum et agros pupillorum ne introeas
propinquus enim illorum fortis est et ipse iudicabit causam illorum contra te et cetera
Deus in loco sancto suo deus qui inhabitare facit unius moris in domo
Ad litteram hoc est in celo empireo licet enim secundum deitatem sit ubique per essen-
tiam presentiam et potentiam in celo tamen empireo dicitur esse specialiter per glorie
refulgentiam etiam secundum quantitatem assumptam est ibi sicut in loco proprio deus
qui inhabitare facit unius morum in domo per quam potest intelligi ecclesia tri-
umphans quod omnes ibi habitantes sunt in caritate concordes et unanimes vivunt
et ecclesia per domum potest intelligi ecclesia militans de qua dicitur Act. iiii

Erat multitudinis credencium cor vnum et anima vna et erant illis om-
nia communia. Alle. le. sic. hic ostendit quod deus habitat in cordibus sanctorum. Et dicit deus
in loco sancto suo id est deus habitat in cordibus sanctorum qui per amorem dei de-
speruerunt mundum et concupiscencias carnales. prima Cor. iii. templum dei sanctum est quod e-
stis vos et illud inhabitat licet non videatur a multis. Gen. xxviii. vere
dominus est in loco isto et ego nesciebam. vel sic deus est in loco sancto suo id est in
celo empireo specialiter per glorie refulgenciam et secundum humanitatem assumptam
licet secundum deitatem sit vbique per essenciam presenciam et potenciam. qui inhabi-
tare facit vnius moris id est vnius voluntatis concordie dulcis in caritate. Pa-
tria in domo id est in ecclesia triumphante. vel sic deus qui inhabitare facit id est inha-
bitat in domo id est ecclesia militante vnius moris id est ut sint vnanimes in fide
et caritate dei. Act. iiii. Et erat illis cor vnum et anima vna. ad Phil. ii. sitis
estote eandem caritatem habentes vnanimes idipsum sencientes. Qui edu-
cit vinctos in fortitudine similiter eos qui exasperant qui habitant in se-
pulcris. Ad Rom. iiii. non secundum Augustinum maius est iustificare impium quam cre-
are celum et terram. Iustificare impium est opus magne fortitudinis
maxime qui tenetur in peccatis ligatus vinculo consuetudinis. Et hoc est quod dicit
qui educit vinctos in fortitudine sed ad maiorem fortitudinem videtur quod aliquis
non solum peccato mortali ligatus sed eciam actu persequens fidem conuertatur et de
infidelitate educitur sicut paulus et plures alii. Similiter eos qui exasperant
scilicet contra christum verbis et factis propter quod dixit christus paulo. Act. ix. Saule Sau-
le quid me persequeris. Sed adhuc difficilius videtur quod aliqui mortui
in infidelitate seu a mortali peccato resuscitantur ut ad fidem et penitenciam
conuertantur sicut fuit de iuuene resuscitato a sancto Iohanne ewangelista et
multis aliis resuscitatis a mortuis per sanctos. Ideo dicit qui habitant in se-
[illegible] sic hic educit vinctos in fortitudine. In crudeli aut habitauerunt
in sepulcris. Et sic erit alius sensus. In crudeli id est in infidelitate obstinati
habitauerunt in sepulcris id est caruerunt luce veritatis et gracie. Alle. le. sic. hic
quod deus exhibet suffragia malis extrahendo eos de peccatis. Et dicit qui vinctos
id est ligatos vinculo consuetudinis peccati educit de vinculo peccati ad statum gracie
et timidos. Prov. v. funibus peccatorum suorum constringitur. Ideo in fortitudine sua id est
sua potencia vel per passionem permittendo super peccatores tribulaciones vel ad-
uersitates. prima Reg. ii. non est fortis sicut deus noster. Luc. xi. alligat fortem et
vasa eius diripuit. eduxit eciam antiquos patres de limbo in fortitudine
passionis sue. Zach. ix. tu in sanguine testamenti tui eduxisti vinctos de lacu.
Similiter eduxit eos de peccatis et de infidelitate qui exasperant id est qui pro-
uocauerunt deum blasphemando per superbiam et iustos crudeliter persequendo. Deut.
xxxii. prouocauerunt eum in diis alienis. Ezech. ii. domus exasperans est. Item
educit eos ad graciam suam qui habitant sepulcra eo quod mortui et in peccatis
obstinati in sepulcris id est in sordibus carnalibus desideriis et cupiditatibus
fetentibus. Prov. xx. desiderium impiorum monumentum pessimorum. Matt. xxiii. ve
vobis qui estis similes sepulcris dealbatis. Ad Rom. qui educit eos qui habitant
in sepulcris id est qui sunt mortui in infidelitate et in peccatis mortalibus
eduxit eos id est resuscitauit per suam virtutem sanctis oracionibus ut conuertuntur ad
fidem et ad penitenciam signa. Deus cum egredereris in conspectu populi tu-
i pertransieris in deserto. Ad Rom. hic adducit exemplum ad probandum
quod magis fuit christus in celo ascendendo quam angelum in persona dei loquen-
tem ad dandam legem super montem Sina descendere. Et ideo quod sicut tunc
fuit spiritualis gracia populo fideli multo fortius debuit in die ascensionis

Et hoc e quod dr deus tu egredieris in qv pplr tui exitus de
egipto que precedebat dns per diez in columpna nubis & p nocte
in columpna ignis Exo xiii cu ptransieris i deserto usqz ad monte
sina Alle le^r sic hic narrat q̄ futura sunt p9 ascensioz xpi sz sm quon
sufficia ecclie collata pō dr deus tu egrediere .i. cu manifestabis te
per egra & p mirabilez ascensioz qm prius es absconditus fuisti sub
situ fragilis humanitatis Ysa liiii Vere absconditus vultus eius / in qsitu
pplr tui .i. in qv hoim maxie fidelium & tu p transieris in deserto
i int gentiles qui videbant deserti adeo Ysa xliii ponā i deserto
viaz & in invio flumina q.d. qn manifestabis tua potentiaz deitatis
coram pplo tuo iudaico que elegisti & p9 ea cu ptransieris .i. ptran-
sire facies tuos discipulos in deserto i int gentiles miracula faciendo
Terra mota est etenim celi distillauerunt a facie dei sinai a fac
dei israel Ad literam cu ptransieras i deserto usqz ad monte sina terra mo-
ta est qz mons sina videbatur tremere / etenim celi distillauerunt a facie
dei sinai .i. dei descendentis in monte sina qz nubes densissima operuit
montez Exo xix ex qua nube stillabat pluuie Alle le^r sic hic
qm̄ est cum que fecerunt discipuli xpi p miracula & p predicationes Et dr
terra mota e .i. hō terrenus audiens predicationem verbi dei & videns mira-
cula que fiebant a discipulis xpi stupebat & motus e ab errore ad fi-
dem a prius ad penam Ieremias cognovisti terra et / etenim qz celi .i. apli di-
stillauerunt .i. tranquille & modeste predicauerunt legem dei Amos ix In illa
die stillabunt montes dulcedinem / a facie dei sinai .i. qua fuerat ex be-
nignitate et sapientia dei qua dedit i monte sina Exo xx a facie dei
israel .i. tocius pplr israel & cuiusqz fidelis hois q' videt deum p fidem
q.d. apli predicauerunt sic nubes stillauerunt / sed a facie dei .i. p infusionem
gre & intelligentie a deo p spm sctm Iob xxviii quis e pluuie pa-
ter stillatorum quis genuit / hoc illi conceit q' dr vir eni vos estis qui
loquimini &c Pluuiaz voluntariam segregabis deus hereditati tue & infir-
mata e tu vero perfecisti eam Ad literam hic geludit d. pluuiaz volunta-
riam segregabis deus hereditati tue .i. militanti ecclie tua que e heredi-
tas tua tuo sanguine empta / rigans voluntate pluuia gre tue et in-
firmata e qz p9 ascensionem x' ecclia in vinculis tollerat multas persecutiones
sustinuit Act viii tu vero perfecisti eam qz deus tantam virtutem contulit cre-
dentibus qz ex illis persecutionibus magis crevit & confirmata fuit fides ca-
tholica Alle le^r sic prius egit de predicatione hic agit de gre infusione
in predicatione Et dr celi .i. apli & alii predicatores distillabunt & tu deus
pluuiam voluntariam .i. graciam concedente de tua voluntate Ezech xxxiiii
pluuie benedictionis erunt Iaco iii voluntarie genuit nos verbo veritatis
vel pluuiaz voluntariam .i. gram p qua unigenitus informat voluntatem
ut sapiat ei bonum sicut de quo dr Exo xvi dns pluit manna pplo suo
Sap xvi deserviens unigenitus voluntati ad quod volebat / hereditati tue
.i. gentilibus vel ecclie de quibus ps dabo t gentes hereditatem tuam vel
sic segregabis hereditati tue pluuiam vel .i. ecclie tue que e hereditas
tua empta tuo sanguine segregabis pluuiam voluntariam .i. rigabis
eam voluntarie pluuia gre tue / et sic deus dat gratiam humilitatem qz
ut pluuiam liberaliter / qz voluntariam sapienti quia segregabit utile

-e hereditati tue / infirmata e i. qui eciam infirma fuit in fide. vnde x
petrus tocia mulieri negauit / et relicto xpo omnes apostoli fugerant. tu v
perfecisti eam. i. eciam ex omnibus gentibus congregatam per virtutem spiritus sancti
ita quod in magnis persecucionibus creuit et confirmata est fides ...
vel sic hereditas tua infirmata e sui reputatione se infirma recognoscendo
qui enim plus humiliat gracia sic plus et qui inutilem se reputat / luce xv
cum omnia feceritis dicite serui inutiles sumus. tu vero multo talis infir-
mus perfecisti eam scilicet in bono / 2 cor. xii virtus in infirmitate perficitur
sic gratiam in eam recipiens persequitur mortificans et sic crescit et fi-
tur facit. Animalia tua habitabunt in ea pasti in dulcedine tua pa-
uperi deus / ad literam animalia tua habitabunt in ea i. fideles tui quam in
aliis locis sacre scripture oues dicuntur. et eodem modo hic dicuntur animalia
eius. et hoc modo accipitur hic. ba. ba. d. quod animalia dei sunt filii israel. pa-
sti in dulcedine tua pauperes deus i. pro tuo castigo qui fuit pauper et
lectus in principio. pasti ad sufficienciam act iiii gracia magna erat in omnibus
illis nec enim quisquam egens erat inter illos / Alie lr sic [illegible] ponit
tam habundancie gracie dei et quod animalia tua i. fideles tui qui dicuntur
oues tue. habitabunt in tua hereditate i. in ecclesia militante et post in tri-
umphante / vel sic animalia tua i. subiecti ut animalia habitabunt in ea i. in
hereditate regali per plenitudinem gracie tue / ps. ut iumentum factus sum apud te
et ego semper tecum / et tu deus pasti pauperi i. humili populo sacietatem
bonorum in tua dulcedine i. de tua gracia in presenti et gloria in futuro
luce 2 esurientes impleuit bonis / vel sic tu deus pasti iacet bona pa-
ta eterno predestinando populo tuo pauperi non ex meritis suis sed in dulcedine
i. de gracia tua. Ecce misterium potens quod deus quod diligens quod paratur
mens quod in dulcedine tua. comparens quod pauperi i. humili et desiderium
quod parauit deus in dulcedine non culpe sed gracie. Ecc xxxiiii spiritus meus
super mel dulcis. et tandem glorie / ps. quam magna multitudo dulcedinis
tua domine. oculus non vidit nec auris audiuit deus absque te que parauit ex-
pectantibus te. Dominus dabit verbum euangelizantibus virtute multa / ad literam
fuit sic impletum act iiii virtute magna reddebant apostoli testimonium
xpi alie lr sic propheta tractat de beneficio predicacionis hic agit de eius
ministris ostendens eis beneficia vtilia collata a deo. et dicit dominus dabit
vendet verbum doctrine euangelizantibus i. predicantibus eum / luce xxi dabo vobis
os et sapientiam / virtute multa i. multiplici virtute ut fortitudinem constancie
in aduersis / virtute faciendi miracula et sapientiam spiritualem / act iiii da ser-
uis tuis cum omni fiducia loqui verbum dei. de virtute miraculorum. mar.
vlt. Illi autem profecti predicauerunt vbique domino cooperante et cetera. Nota quod
quidam euangelizabant cum virtute faciendi miracula ut petrus in cuius
vmbra sanabantur infirmi / act v. Alii predicabant in fortitudine constan-
cia Ro. viii certus sum quod nec mors nec vita et cetera separabit nos a caritate
dei / Alii in spirituali sapiencia ut Stephanus act vi nec poterat resistere
sapiencie et spiritui qui loquebatur / Alii in insufficiencia sicut mercenarius
qui videt lupum venientem et fugit et cetera capitulo et cetera / Jo x Alii in
cupiditate / Ezech xiii violabant me ad populum meum propter pugillum
ordei et fragmen panis. Rex virtutum dilecti dilecti et speciei domus
diuidere spolia / ad literam dicitur quod hic Reges exercituum fecit benignit-
er per predicacionem apostolorum et aliorum discipulorum non solum vulgares hic es

sed multi reges principes et potentes sunt federati cum xpo per susceptionem
fidei et hoc est quod dicitur Rex virtutum id est reges potentes et ecclesiasticus hic
singulare pro plurali sic Exo viii venit musca gravissima id est multitudo mu-
scarum / dilecti dilecti id est filii sunt dilecti ipsius xpi qui est dilectus prius Matt
iii hic est filius meus dilectus / Ite primum dilecti est mi cap. 9 / 2 xvii cap. / et
speciei domus quia principes et potentes conversi ad fidem dederunt ecclesie
preciosa donaria ex quibus ditata est ecclesia ut in pluribus historiis scriptum
et hoc est quod dicitur et speciei domus hoc est ad speciem et decorem domus dei que
est ecclesia pertinet dividere spolia hoc est diversis ecclesiis et personis ecclesiasticis predicta
donaria Alia lectio sic habet post desertum [illegible] Et dicitur dominus dabit
verbum qui est rex virtutum per quod verbum suum doctrine multi reges princi-
pes et potentes et homines vulgares conversi ad fidem sunt dilecti ipsius
xpi / Sermo de resurrectione cui dixit non inveni tantam fidem / dilecti id est qui
est dilectus deo patri Matt iii hic est filius meus dilectus / vel sic Rex virtutum
id est deus pater qui est rex super omnes virtutes angelicas et virtutes animabus
infusas est pater dilecti scilicet xpi Matt iii hic est filius etc / et dilecti ab an-
gelis / prima Petri primo. In quem desiderant angeli prospicere / Vel sic Rex vir-
tutum est deus dilecti xpi secundum humanitatem / psalmus speciosus forma pre filiis ho-
minum / et est pater dilecti xpi secundum deitatem / Sapientie vii quia est candor lucis eterne
et speciei domus dividere spolia id est ad speciem et decorem domus id est ecclesie rex
virtutum facit ipsum xpm per se et per predicatores et per apostolos / dividere spolia
id est homines ab infidelitate eductos et de potestate dyaboli ereptos facit
dividere tamquam spolia per diversos status et officia eorum in ecclesia ordinan-
do / vel sic et speciei domus dividere spolia id est rex virtutum facit ad deco-
rem ecclesie et pro diversis personis ecclesie dividere spolia id est dona que offe-
runtur a fidelibus ab errore conversis / vel sic dividere id est distinguere et de-
cimare spolia domus speciei id est speciose domus scilicet ecclesie militantis / Unde spo-
lia dicuntur conversi ad fidem quos tulerunt predicatores de regno dyaboli
unde de sancto paulo dicitur Gen. penult. mane rapiet predam et vespere divi-
det spolia scilicet instituendo episcopos in ecclesiis / ad hoc enim pater dilexit filium
ut spoliatorem dyaboli faceret cum per suos predicatores / Ysa viii voca nomen
eius accelera spolia detrahe festina predare et de hoc Luc xi / Si dor-
miatis inter medios cleros penne columbe deargentate et posteriora dorsi
eius in pallore auri / Ad literam hic ostenditur quam [illegible] sit versus
et dicitur si dormiatis etc. ubi scilicet quia cleros greco dicitur sortes latine / columba
autem accipitur hic pro ecclesia que frequenter nominatur in canticis / penne autem
huius columbe sunt virtutes eam ad celestia levantes / Dicit ergo si dormiatis
id est quiescatis inter medios cleros id est inter status ecclesie militantis et triumphan-
tis fit quod sic utuntur homines bonis presentis vite et non amittunt bona
eterna sed magis acquirunt quia sicut divicie sunt impedimenta reprobis ita
sunt adiumenta virtuosis / et sic penne columbe deargentate sunt quia previ (?)
vita ducitur in puritate conscientie / et posteriora dorsi eius id est supplices [illegible]
[illegible] que sunt sicut columbe dorsi sit in pallore auri id est firmamenti (?) id est perpe-
tuitatis (?) que habetur in statu patrie / Alia lectio sic habet post debita conditio-
nem predicatorum / Et dicit si vos predicatores dormiatis id est quiescatis contemplantes
inter medios cleros id est inter status ecclesie militantis et triumphantis
sic utentes bonis presentis vite ne amittatis bona eterna / eritis columbe id est

Ecclesie qui penne deargentate i. puritate conscientie et ab amore terrenorum
elevati desiderio celestium et posteriora dorsi in pallore auri i. posterio-
ritas in pallore auri i. in caritate perfecta sed in statu patrie. Vel sic
vos qui estis penne deargentate columbe i. doctores et predicatores ecclesie
pure conscientie fidei catholice et eloquentes in doctrina duorum testamentorum i. si
dormiatis i. in contemplacione elevamini inter medios cleros i. inter duo testamenta
studendo exponendo et predicando, vel inter duos cleros i. duas sortes
hereditatis terrena postponendo et celestia querendo. Et sic predicatores
debent esse in conscientia quieti quod dicitur dormiatis et in doctrina instructi
inter medios cleros. Cant. v. Ego dormio et cor meum vigilat. Et in
contemplacione elevati quod dicitur penne. Malach. iiii. Vobis timentibus nomen
meum orietur sol iusticie sic et sanctitatis i. pennis i. apostolis eius. Et debent
esse candidi in fide quod columbe i. ecclesie. Cant. v. Oculi eius sicut columbe super
rivos aquarum. Et debent esse in doctrina candidi quod deargentate penne.
Ps. Eloquia domini eloquia casta etc. Et posteriora dorsi eius i. in obitu
eorum erunt in pallore auri i. in caritate dei quod. Si prelati et predicatores
erunt bonum tunc ecclesia erit in caritate xpi. iii Reg. vi. Salomon fecit [illegible]
[illegible] et vestivit illud auro. Vel secundum aliam litteram in virore auri
i. in claritate sapientie divine que clara est et nunquam marcescit. Sapiencie
vi. Vel sic posteriora dorsi eius sed columbe i. illi qui erunt in extre-
mis temporibus erunt [illegible] fine pallidi et caritate fervidi. Eccles. [illegible] qui vis
auri solidum. Vel sic posteriora dorsi eius i. perseverancia laborum et pene
ecclesie in pallore auri i. in caritate non tamen ita perfecta sicut in patria sed
pallore non rubore. Nota columba est ecclesia penne eius columbe ad alta
[illegible] sunt sancti doctores et predicatores [illegible] ecclesie conservat eloquentia
deargentati. Inter cleros grece est sortes latine sed sortes que attendit ex
[illegible] alicuius hereditatis. Sed quod per duo testamenta sortiamur eterna bona
que sunt hereditas nostra duo testamenta appellat cleros vel duabus he-
reditatibus sed eterna et terrena. Dum discernit celestis reges super ea
nive dealbabuntur in Selmon mons dei mons pinguis. Glo. lyra. Hic ostenditur
per quod ministerium deus talia agit in ecclesia et est dum celestis pater discernit
i. ordinat reges i. rectores super terram i. super ecclesiam, quod fuit [illegible]
deus decrevit mittere apostolos ad diversas partes mundi ad regendum et ordinan-
dum ecclesiam, ad cuius regimine et ordinationem apostoli instituerunt per diversas partes
mundi episcopos et sacerdotes ut ex eorum gestis. Ideo subdit nive dealbabuntur
in Selmon. Selmon mons est non proprium [illegible] montis ut videtur. Lyra.
Aliquando est nomen appellativum et significat obscuritatem et tamen sic ab he-
breis et est sensus nive dealbabuntur i. super nivem dealbabuntur et est modus
loquendi hebreorum. Ps. Asperges me domine etc. et super nivem dealbabor i.
plus quam nix. In Selmon i. illi qui fuerunt in obscuritate errorum quod per
ministros ecclesie infideles conversi ad fidem baptizabantur, quod mundi ecclesie
dealbatione mentis quam corporis gratia spiritualia corporalibus preferuntur et quod
sic augmentata fuit ecclesia ideo subdit mons dei mons pinguis. Et mons
hic [illegible] sequens predictum in hebreo et in [illegible]. Et dicitur ecclesia mons pin-
guis propter habundanciam gratie divine in primitiva ecclesia maxime. Lyra.
Plus narrat de uno beneficio ecclesie collato per reges xpi quod est prima
[illegible] hic post beneficium sed diffusionem gratie et donorum spiritus sancti
[illegible] posteriora dorsi columbe erunt in pallore auri, dum celestis in tempore xpi.

qui ascendit super omnes celos / vel celestis rex distinguit i. ordinat reges
rectores seu doctores scilicet super eam i. super ecclesiam sic apostolos mittens
ad diversas partes mundi et ad regendum ecclesiam instituerit episcopos et sacerdotes
qui dicuntur reges Eccl x Rectorem posuit te i. ordine predicatorum in tempore
suscitavit super eam i. super ecclesiam / vel dum celestis i. rex distinguit bonos
a malis bonis gratiam conferendo malos in peccatis dimittendo vel sic dum
distinguit bonos ab invicem huic maiora alii minora bona dando
prima Cor iiii Quis enim te discernit quid habes quod non accepisti et xii
divisiones gratiarum sunt / Dan xii Eligentur et dealbabuntur et quasi ignis etc
in Selmon i. illi qui sunt in obscuritate errorum conversi ad fidem per
ministros ecclesie et baptismum / dealbabuntur i. albiores efficientur nive i. quam
nix mundati peccatis a peccatis que macule sunt dealbati mentibus et corporibus
Dan xii Eligentur et dealbabuntur et quasi ignis probabuntur / vel dealbabuntur
nive i. albiores erunt quam nix in Selmon i. sub umbra mortis Christi
qui refrigerat eos gratia ab ardore viciorum Cant ii Sub umbra
illius quem desideraveram sedi / producitur autem hec umbra a Christi morte
que plenitudo lucis divine descendit / Iste mons Selmon i. Christus est
mons dei in quem plenitudo lucis divine prius descendit / et est mons altitudine
vite et puritatis divine Ysa ii Erit preparatus mons domus domini in vertice
montium / mons pinguis i. plenus gratia et virtute et bonorum operum mul-
titudine / in terra enim pingui multiplicantur fructus Alia littera habet mons
uber Gen xlix Aser i. beatus scilicet Christus pinguis panis eius / vel mons
dei mons pinguis dicitur ecclesia per habundantiam gratie divine maxime in
primitiva ecclesia. Mons coagulatus mons pinguis ut quid suspicamini
montes coagulatos Ad litteram mons coagulatus In hebreo et in translatione
Ieronimi ponitur mons excelsus et ideo significat quod coagulatio hic accipitur
pro impetrat appositione ad rem aliquam per quam mactatur / Et ecclesia
mons excelsus mons coagulatus quod sit dominus salvator Matt xiii Assimi-
latur grano sinapis quod cum sit minimum assurgit in arborem magnam
per fidei dilatationem propter quod de ea dicitur Ysa ii Erit in novissimis die-
bus mons domus domini in vertice montium ut quid suspicamini etc / propheta con-
vertit sermonem ad gentiles ydola colentes in delubris et phanis dicens
ut quid suspicamini i. false creditis montes coagulatos i. loca salutis
et ecclesiam esse scilicet templa vestra et ydola Alia littera sic habet contenditis ab
excellentia doctrine Et dicitur mons coagulatus i. Christus est eterne coagula-
tus ex purissimo sanguine virginis conceptus Sap vii decem mensium tempore
coagulatus sum in sanguine / vel mons coagulatus i. ecclesia fidelium que est
unita et concreta simplici et sincera doctrina et dulci simplicitate et affectio-
ne Christi et suorum discipulorum sic coagulatum quod fit ex dulci lacte et
candido Hebr v Facti estis quibus lacte opus sit non solido cibo vel
de apostolis qui simplici doctrina parvulos imbuebat dicitur Trenorum iiii
et quasi lacte coagulati sunt / mons pinguis quantum ad alias partes que
sunt pingues i. pleni caritate et devotione Iudic ix numquid possum
deserere pinguedinem meam qua et dii utuntur et homines i. maiores et per-
fectiores et sic Christus est mons coagulatus et pinguis excellentia cunctis
ut quid suspicamini montes coagulatos i. alios preter unum Christum
vel in comparatione ad ipsum q. d. male suspicamini vel iudicatis Io iii

qui de celo venit super omnes est. Si enim alii in doctrinis sunt coagul
iste tamen super omnes est quia datus est ei spiritus non ad mensuram Jo iii vel s
ut quid suspicamini i. false creditis montes coagulatos i. terra salutis
ex creaturis s. templa gentilium vel ydola. Mons in quo beneplacitum
deo habitare in eo etenim dominus habitabit in finem. Ad literam mons in quo
i. ille solus est vere mons coagulatus et pinguis in quo beneplacitum est deo
habitare in eo nunc modo ecclesia militans dicit vobiscum ego vobiscum sum
omnibus diebus usque ad consummationem seculi. Et ecclesia triumphans in qua eternaliter
semper habitabit id est semper etenim dominus habitabit in finem. In fine Jo xiv i. sem-
piternum. Alia lectura sic hic quidam Christus a privilegio singularitatis et dicitur
est mons sanctus in quo beneplacitum est habitare in eo i. ut habitet in eo
per unionem Jo i Verbum caro factum est et habitavit in nobis Coll. ii in quo habi-
tavit plenitudo divinitatis etenim dominus deus sive divinitas habitabit in eo nunc
i. in Christo usque in finem hoc est finaliter et semper seu eternaliter. Augustinus contra
Verbum dei assumptum deseruisse hominem anathema sit. Extra xiii quos deus
coniunxit etc. Vel sic mons in quo deus i. ille solus est vere mons deus ut
super Synai localiter. Currus dei decem milibus multiplex milia le-
tantium dominus in eis in Sina in sancto. Ad literam hic invitat angelos ad de-
[illegible] Christo ascendenti consecratum ad magnificentiam enim regis non solum
fuit ministerio deo consecratum sed etiam ministerio deo associatum. xiiii prov.
in multitudine populi dignitas regis in paucitate vero plebis ignominia principis.
sic hic premittit extra de multitudine angelorum assistentium. Sed dicitur cu-
rrus dei i. angeli dicuntur currus dei eo quod ei subsunt et per hoc quod in eis se-
det in celo vel in sede. Qui sedes super cherubin. Decem milibus
multiplex i. duplicatus vel in hebreo dicitur bis decem milia. Letantium quia
angeli sancti semper laudant deum. Dominus in eis in Sina in sancto i. fuit associatus
per eos in datione legis super montem sanctum Synai et ex hoc arguit quod magis
ministerio deo debuit esse in ascensione Christi. Alia lectura sic hic agitur de effectu gratie
qui est per mortem in bono et post triumphat ut vivorum et mortuorum. Et
Currus dei i. turma vel exercitus angelorum est multiplex decem milibus
duplicatus vel bis decem milium immo milia milia letantium angelorum
et laudantium semper deum. Dominus in eis in Sina in sancto i. fuit associatus
eos in datione legis super sanctum montem Synai et multo plus multi
associaverunt Christum in ascensione. Vel sic currus dei i. turba sanctorum est tam
quam currus dei portans deum in cordibus suis decem milibus multiplex
i. ex milibus innumerabilibus quia a solo deo sunt numerati qui eius fuerunt
et sunt et erunt portitores nominis sui. Job xxv nunquid est numerus militum
eius et super quem non refulget lumen eius. Dan vii milia milium ministra-
bant ei. Milia letantium i. currus dei est multiplex quia ex millenis milibus qui
milia sunt letantium spiritualiter in deo et pro bono meriti et pro deo et pro
bono proximi. Joel iii filii Syon letamini et exultate in domino deo vestro.
Dominus est in eis i. in milibus sanctorum et angelorum tanquam in celo per suam
presentiam et specialem gratiam. Et etiam dominus est in eis i. inter illos in sancto
i. homine assumpto i. Christus deus assumpta humanitate. Luce xxiiii quod nascetur
ex te sanctum. Ascendens in celum est inter angelos et alios sanctos consim-
iliter associatus sicut fuit inter eos in datione legis in monte Synai. Vel in Sina
i. in mandato quod est bonum et iustum et sanctum. Ro vii Deus enim misit

caritate cu prius est per que iniciorie mostrent mandata Io xiiii si
quis diligit me sermonem meum servabit etc. Ascendisti in altu cepi
sti captivitatem accepisti dona in hominibus ad literam hic ostenditur quod maior
meritum debuit esse cum xpo in ascensione. Et dicit ascendisti in altum id est in celum
empireum cepisti captivitatem id est accepisti illos qui in limbo detinebantur ca
ptivi tenentur ad celestia deducendo quod fuit magis quam dare legem mo
saicam et eo debuisti hic tenentur maiorem meritorum angelorum. accepisti
dona in hominibus id est accepisti dona spiritus sancti a deo patre seu a tota trinitate
distribuenda in hominibus id est inter homines scilicet apostolis et aliis discipulis in die
penthecostes. Alia lectura sic hic ostenditur ex beatorum animarum sanctarum de limbo. Et
dicit ascendisti domine xpe propria virtute in altum id est in celum. Ephes iiii ascen
dit super omnes celos ut adimpleret omnia. cepisti de limbo inferni adducendo tecum
captivitatem id est antiquos patres tamquam in carcere capturos detentos.
Ysa xlix. Et dicit dominus Equidem captivitatis a forti tollentur. accepisti a
deo patre dona spiritus sancti. in hominibus id est inter homines per modum distribuendo
scilicet apostolis et aliis in die penthecostes. Act ii Repleti sunt omnes spiritu sancto
Et post ea per apostolos in alios. Ro. Qui suscepit plures patrem ipso etc.
Etenim non credentes inhabitare dominum deum. Ad literam etenim non cre
dentes ita per dona spiritus sancti est quod gentiles non credentes prius in
deum unum crediderunt dominum deum et credentes eo quod per gratiam spiritus sancti
deus habitat in hominibus et homines in deo. Io iiii qui manet in caritate
in deo manet etc. Etenim non credentes potest teneri non adverte vel armi
satte. Alia lectura sic hic per magis dona spiritus collata et nunc B. Et dicit
Etenim non credentes erant homines id est non credebant dominum deum inhabitare
id est ut inhabitaret in xpo homine per unionem sed postquam audierunt predicare
ita crediderunt. ii Cor v deus erat in xpo mundum reconcilians sibi. Colos ii
In ipso habitat plenitudo divinitatis corporaliter. Vel sic non credebant deum patrem
inhabitare dominum id est filium per essentie unitatem. ut in dicitur. Io x. ego et
pater unum sumus. Et non creditis quod ego in patre et pater in me etc. Be
nedictus deus die cottidie prosperum iter nobis faciet deus salutarium
nostrorum. Ad literam hic narrat ecclesie preconia alia. Et dicit benedictus deus
die cottidie id est per singulos dies laudetur a fidelibus. et ea subditur prosperum iter
faciet nobis deus salutarium nostrorum promovendo electos de bono in melius
ad salutem electorum. Alia lectura sic hic post gratiarum gratiarum actio pro beneficiis
Et dicit benedictus dominus deus. Dan iii. Benedictus deus patrum nostrorum. die cottidie
id est per singulos dies vel de die in diem sit alia litera laudetur a fidelibus
Et vite laudabilis aut via usque ad mortem dominum quod ipse deus salutari
um nostrorum id est actor et dator salutis vel salvacionum nostrarum tam corporum
quam animarum. faciet nobis prosperum iter veniendi ad salutem et ad salva
tionem anime et corporis. Ysa lx prosperabitur in omnibus ad que misi illud. Et loquitur
de prosperitate spirituali et non temporali. Et vere prosperum est tale iter quod notum
per fidem gratiarum per caritatem roboratum per spem rectum per prudentiam planum
per iusticiam actum per fortitudinem. Deus noster deus salvos faciendi et
domini domini exitus mortis. Ad literam quod deus vult omnes homines salvos fieri
dicit deus noster deus salvos faciendi quod ab eo est salus hominum. peccato autem
ex malicia eorum. Osee xiii perditio tua ex te tantummodo auxilium tuum ex
me etc. domini domini exitus mortis id est a morte quod sic proprium est deo salvare
salvatos ita etiam a morte culpe et gehenne salvare dedinat. Et

nota quod dicitur domini domini non est nugacio quia in hebreo sunt duo nomina, primum
nomen domini tetragramaton quod significat puritatem dei substancie, secundum domini est adonai quod
imperium domini et per quod deus creaturis dominatur. Et non est ibi nugacio quia
sunt nomina a diversis proprietatibus imposita, propter quod Lyra transtulit domini dei
mortis egressus. Talee le sic hic post tantum beneficium datum electis scilicet operum
miraculorum ad confirmacionem predictorum. Et post describit eum a virtute salvacionis
omnis gratie et a virtute suscitacionis secundum potenciam. Et dicit deus noster non idolorum
nec ydolatrarum sed noster Christianorum fidelium cultus. Ro. xxiii deus iustus noster. deus
salvos faciendi idest qui habet potestatem sciencie et voluntatem omnes homines salvos
facere. Thessal. ii qui vult omnes homines salvos fieri. Io. xii non veni in mundum
ut iudicem mundum sed ut salvem mundum. Et communis est potestatem omnes salvos
facere et est dominus omnium, ita tamen ipsius domini qui est dominus iudeorum, domini idest qui est
dominus gentium, vel domini regum et domini creditorum, domini prophetarum que sunt facti
domini prophete que sunt ... est exitus mortis idest est exitus ab hac vita
per mortem. Ysa. liii tradidit in mortem animam suam. Vel secundum Ieronimum translatio
dicit domini dei exitus mortis idest reditus a morte. Io. x potestatem habeo ponendi
animam meam et iterum sumendi eam, vel domini vite et domini mortis idest habet potestatem
vite et mortis. Sap. xvi tu domine vite et mortis habes potestatem, et est exitus
mortis idest exitus ab hac vita per mortem. Verumtamen deus confringet capita
inimicorum suorum verticem capilli perambulantium in delictis suis. Ad literam
hic ostendit adversariorum fidei deiectionem et Romanorum exaltacionem. Et dicit verumtamen deus
confringet capita inimicorum quasi diceret communis deus velit omnes salvos fieri, tamen ipse
capita inimicorum suorum et malignorum spirituum potestatem confringet iuxta ordinem
sue iusticie, et etiam sic fuerunt principes sacerdotum et verticem capilli perambulantium
in delictis suis idest civitatem que erat capitale regni iudeorum.
Et dicit verticem capilli idest capillorum quia propter muros et turres eam circumdantes
videbatur inexpugnabilis sicut vertex capillorum videtur fortis et tamen fuit
invasa et destructa a romanis propter peccata iudeorum et eorum inhabitancium. Aliter
sic hic post adversariorum Christi deiectionem. Et dicit communis deus vult omnes salvos
fieri, veruntamen confringet capita idest potestatem inimicorum suorum et superbiam iudeorum propter
contemptum conculcabit ad penam vel ad dampnacionem secundum ordinem iusticie,
vel capita idest potestatem inimicorum suorum idest malorum spirituum confringet idest destruet.
Vel sic verumtamen deus communis impotens in sua passione videbatur, tamen confringet
capita idest qui sunt superiores et potestates inter suos inimicos tamquam capita po-
puli confringet eos vel per penam conculcando vel eternaliter dampnando. verticem
capilli idest summum principem ipsorum confringet etiam et omnium suorum inimicorum per-
ambulantium in delictis suis idest non cessantium sed perseverancium in suis peccatis
confringet eos ad penam conculcando vel finaliter dampnando. Eccl. xxiii
superborum et sublimium colla propria virtute calcavit. Vel sic verticem capilli
idest superbos gloriantes de suis diviciis et bonis temporalibus confringet idest concul-
cabit in presenti vita vel in futura. Ysa. ii conculcabit altitudo virorum.
Vel in vertice notatur superbia sed in capillis qui nascuntur ex superfluo notatur
temporalis habundancia. Superbia quod de temporali habundancia quasi vertex capilli con-
culcabit. Ysa. ii conculcabit. Dixit dominus ex basan convertam, convertam
in profundum maris. Ad literam ad intellectum sensum quod videatur in qua metro-
polis erat ierusalem est sita ex una parte secundum iordanem fluvium iuxta que
est terra basan et ex alio latere secundum mare mediterraneum. Vespasianus
missus a Nerone contra iudeos aggravavit sibi exercitum ex utroque latere

scilicet per terram basan et per mare. Et hoc est quod dicit: Dixit dominus, quasi ex divina
dispositione facta est destructio iudee in vltionem mortis christi. Sic dicitur luce
xix. Ex basan convertam, convertam in profundum maris, id est conversam exitum contra
iudeam ex parte terre basan et ex parte maris. Aliter legitur sic: Gregorius presul
mirabilem adversariorum hic ponit consimilem conversionem quorundam peccatorum supplici-
um et obstinatorum. Et dicit: dominus dixit, id est ab eterno predinavit cuius veritate
ordinata in revelat propheta: Audiam quid loquatur in me dominus etc. Vel dixit, id est
fecit: convertam ad me peccatores ex basan, id est ex confusione peccati. [illegible]
est confusio adducens ignominiam. Vel ex basan, id est aliquos ex mundi-
cordibus? significatur per basan quod interpretatur [illegible] convenientes. Et aliquos ex superbis
qui similiter etiam per basan quod alio nomine interpretatur pinguedo inflans. Et aliquos
ex avaris qui significantur per basan quod interpretatur siccitas, quia sunt sicut? et ali-
quos ex luxuriosis qui etiam significantur per basan quod interpretatur confusio. Et con-
vertam in profundum maris, id est demissos in profundum amaritudinis indi-
e penitentie. Vel in profundum maris, id est in profundum amaritudinis penitentie sicut
fecit in matheo. Matthei ix. Et in maria magdalena. Luce vij. Et in
paulo. Actuum ix. Et in latrone suspenso. Luce xxiij. Unde dicitur Ecclesiastici v: qui cir-
cumdedit? deletum suffragium? [illegible] et gratia. Vel sic dixit dominus: convertam
ad me ex basan, id est aliquos ex peccatoribus avaris, superbis et luxuriosis.
Convertam alios in profundum maris, id est in profundum abyssi amaritudinis
fletum? Pro convertantur peccatores in infinitum etc. Alia littera habet: convertar ad eos
ad basan convertar etc. ut intimatur sensus. Deus enim ad nos convertitur et quando
nos convertit ad se. Idem. Ut intingatur pes tuus in sanguine
et lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Ad literam quia in destructione
iherusalem tanta fuit occisio iudeorum quod pedes ambulantium tingebantur
in sanguine et canes secundum suum appetitum potabant sanguinem occisorum. Sanguine
quia vindictas eterna misera sunt occisi. Ut dicit iosephus. Aliter legitur sic:
hoc dicit quod quidam ex infidelibus ad fidem exposuerunt se morti usque ad
mortem pro christo. Et dicit: ut dicit convertam ex basan, id est ex infidelibus ad me,
ita ut pes tuus, id est sanctus et iustus qui portat te in corde suo et no-
men tuum coram gentibus, intingatur in sanguine pro martirum suffermedo? Act. ix.
Vas electionis est mihi iste ut portet nomen meum coram regibus et principibus.
Iste fuit intinctus in proprio sanguine. ij Cor. xi. Ter virgis cesus sum,
semel lapidatus, et tandem sub nerone decollatus. Nota talis pes
debet lavari butiro devocionis. Iob xxix. Lavabam pedes meos butiro. Debet
calciari ereo fortitudinis. Eph. vi. Calciati pedes in preparatione evangelii.
Debet ungi oleo pietatis. Deut. xxxiij. Benedictus in filiis tin-
geris? in oleo pedem suum. Debet intingi in sanguine pro passionis. Vel in
sanguine sui redemptoris ut hic. Et lingua, id est doctor tuorum canum, id est
predicatorum ex inimicis ab ipso, id est per ipsum ad fidem conversis. Vel ab
ipso deo quia hoc fuit quod dicitur: quidam conversi ex gentibus ad fidem fude-
runt sanguinem proprium in passione. Alii vero facti sunt doctores et predicatores
ex inimicis ad fidem conversis. Viderunt ingressus tuos deus, ingressus
dei mei regis mei qui est in sancto. Ad literam hic subdit causam occisionis
iudeorum et dicit: viderunt ingressus tuos etc. Iudei enim viderant processum christi
per terram eorum predicando, miracula faciendo. Et ideo erant magis puniendi,
tamquam excusationem sui sceleris non habentes. Io. xv. Si opera non fecissem
in eis que nemo alius fecit, peccatum non haberent etc. Vel sic: non

vemissem et locutus eis non fuissem peccatum non haberent nunc autem ex-
cusationem non habent de peccato suo / Ingressus dei mei regis mei / in hon-
festa gestiuit deitate xpi et humanitatem quam est in sancto .i. in celo cir-
cumdato sanctis angelis et spiritibus apparato / Alia lectio sic hic post vocationem a-
gnitionem gentium inducta Et dicit quia post finem meum tui et iam gentes ad
fidem viderunt .i. crediderunt vel per fidem cognouerunt ad predicationem
tuorum discipulorum ingressus tuos deus quos fecisti primo ingressum in vtero
virginis sine corruptione virginali / Eze xliiij porta hec .i. virgo ma-
ria clausa erit et non transibit per eam vir dominus enim ingredietur per eam
Secundo viderunt .i. crediderunt ingressum tuum deus in mundum sine inquinatione
Ysa xix ascendet dominus super nubem leuem et ingredietur egyptum / Tercio
viderunt .i. crediderunt ingressum tuum deus in celum per virtutem / Act primo
Eleuatis manibus ferebatur in celum / Ps ingrediar locum admirabilis
tabernaculi / Quarto viderunt .i. cognouerunt ingressum tuum deus in mentem hom-
inum per inspirationem vel gratiam / Apoc iij ego sto ad hostium et pulso
si quis aperuerit mihi intrabo ad eum / Dei mei per creationem / Deut
xxxij nonne ipse est deus tuus qui possedit et creauit te / Regis mei
per gubernationem / Apoc xix Rex regum et dominus dominantium / qui est in
sancto .i. in quolibet iusto per gratie infusionem / prima Cor xj an nescitis
quia membra vestra templa sunt spiritus sancti qui habitat in vobis / Pre-
uenerunt principes coniuncti psallentibus in medio iuuencularum tympanistriarum
ad literam hic post victoriam laudatur que processit non ex zelo mundi
sed diuine iusticie / Et dicit preuenerunt bene quia antequam venirent Romani
destruere ierusalem et terram in circuitu xpiani ibidem existentes mortui aut
transierunt in regionem agrippe quod erat confederatum romanis / Et hic est quod
preuenerunt principes .i. apostoli et alii principales inter xpianos quia sic deum
preuenerunt destructionem terre inde recedendo et ad regnum agrippe transeundo
ibi cum aliis fidelibus insistebant diuinis laudibus coniuncti
psallentibus iuuencularum tympanistriarum .i. virginum deuotarum quia a primo ecclesie
fuerunt alique virgines deo consecrate sicut sancta regula et plures alie
Et nominantur tympanistrie non quia vterentur tympanis materialibus sed quia cum a-
insistebant laudibus diuinis / Et sic Augustinus beata virgo nominatur tympanistria
quia dixit / Magnificat anima mea etc / Alia lectio sic hic dicit intrinsece conuersio
maiorum et minorum in vtroque sexu / Et dicit per quam conuersi ad fidem viderunt
ingressus dei .i. crediderunt eius incarnationem et natiuitatem etc / tunc principes
.i. apostoli totius ecclesie tanquam primates et viri predicatores per predicationem e-
orum exempli conuersionem / Luc x misit eos binos ante faciem suam / coniuncti
psallentibus .i. cum aliis conuersis subditis et coniunctis ipsis apostolis per fidem
et viuentis caritatem et per bonum opus et per laudes diuinas / Colos iij can-
tantes et psallentes in cordibus vestris deo / existentes in medio iuuencularum
tympanistriarum .i. puellarum seu mulierum deuotarum laudibus diuinis cum ipsis
apostolis insistentium de quarum numero virgo maria fuit tympanistria principalis
que cantabat dicens magnificat anima mea dominum etc / Vel sic existens in medio
iuuencularum eas docendo corrigendo et informando tympanistriarum .i. in
tympanis deo iubilantium / Exo xv maria soror moysi sumpsit tympanum
in manu sua dicens sunt mulieres cum ea / Vel sic in medio iuuencularum
.i. animarum nouiter ad fidem et ad amorem dei conuersarum / Cant primo adole-
scentule dilexerunt te nimis / tympanistriarum .i. carnem suam propter de-

amorē in

amorem maceratum et mortificatum quia pellis non sonat nisi prius mace-
ratum amisit et si nimis tenditur corrumpitur. sic quis carnem suam discrete
extendit in prima parte placet deo quod prelati et predicatores debent esse
in medio penitentium carnem suam cum ipsis maceratum et domatum. unde
apostolus castigo corpus meum etc. In ecclesiis benedicite deo domino de fontibus israel
ad Ro xv hoc dicit quia apostoli et primi discipuli qui fuerunt de populo israel ut patet
ex evangeliis et ab istis temporibus a fontibus originata est devocio laudis in ecclesiis
Alia lectio sic hic dicit dilataciones esse per plures particulares ecclesias et dicit
benedicite laudes decantando et gracias agendo deo scilicet creatori. Glosa cui debetur
latria / domino gubernatori cui debetur dulia in ecclesiis singulis de fontibus
israel id est de doctrina fontium israel potestis id est informati per doctrinam apostolorum et
aliorum christi discipulorum ad bonum domino deo Ysa xii haurietis aquas de fonti-
bus salvatoris. Nota dulia tamen dupliciter uno modo secundum quandam analogiam et est
honor impensus cuilibet superiori sive deo sive homini et bene dominium
quod domini in [illegible] convenit creatori et creature et sic est genus ad latria
et sic est in glosa huius [illegible] Alio modo capitur proprie et sic soli deo convenit et non
creature. Ibi beniamin adolescentulus in mentis excessu. Ad Ro ubi
beniamin id est paulus qui fuit de tribu beniamin Ro xi quod conversus ad fidem
iunxit se cum aliis fidelibus dicitur ix adolescentulus quia secundum veritatem adhuc
erat adolescens quando fuit conversus unde dicitur act vii testes deposuerunt vesti-
menta secus pedes adolescentis etc et cito post hoc fuit conversus. vel dicitur adolescentulus
quia inter apostolos fuit ultimo ad fidem vocatus. in mentis excessu quia fuit raptus
usque ad tercium celum. ad corinthios xii. Alia lectio sic hic specialiter agit de do-
ctoribus et post describit paulum a duobus a [illegible] [illegible] et sublimi-
tate contemplacionis et dicit ibi id est in ecclesiis inter fontes israel id est inter apostolos beniamin id est
i paulus de tribu beniamin natus ultimus inter apostolos vocatus sicut benia-
min fuit ultimus fratribus in filiis israel. Ro xi ego israelita sum de tribu
beniamin. adolescentulus id est [illegible] adolescens Corinthios xv ego sum
minimus apostolorum. in mentis excessu quando fuit raptus ad tercium celum. Actus
vi etiam alias fuit in excessu contemplacionis Ro v sive mente excedimus
sive sobrii sumus nobis. Principes iuda duces eorum principes zabulon
principes neptalim. Ad Ro xv [illegible] fuit de tribu iuda secundum carnem Ro
post et per quos iacobus et iohannes simon et iudas et iacobus minor eius
cognati fuerunt de eadem tribu. vel isti fuerunt cum aliis apostolis duces eorum
In textu hebreo habetur principes iuda in purpura sua quia post christum susti-
nuerunt martirium suo sanguine purpurati. principes zabulon et principes
neptalim isti due tribus acceperunt sortes suas pro maiori parte in galilea
ut in Josue de qua fuerunt plures discipuli christi unde vocabantur galilei
act post et sic de tribu zabulon et neptalim fuerunt ibi aliqui. Alia lectio sic
hic dicit de qua tribu fuerunt alii apostoli et dicit principes id est apostoli iuda id est de
tribu iuda nati scilicet iacobus iohannes filii zebedei iacobus alphei et iu-
das frater eius et simon chananeus. isti omnes de tribu iuda nati et a christo
principes constituti. ps constitues eos principes super omnem terram. princi-
pes id est omnes apostoli zabulon id est de terra et tribu zabulon nati. principes ne-
ptalim id est de terra et tribu neptalim nati ut petrus andreas philippus bar-
tholomeus et mattheus. Ysa ix primo tempore alleviata est terra zabulon et
terra neptalim scilicet a peccatis suis quia ex ea fuerunt apostoli electi ut habetur
mat iiii. luc v. isti tamen nominati apostoli sunt duces eorum id est populorum
Nota iuda dicitur confessio hec est omnium prima [illegible] quia in ecclesia principaliter

Zabulon dr habitaculum fortitudinis, per hoc enim valet fides sua fortitudine
que in spe tribulationis deficeret. Luc. vii. qui ad tempus credunt et in tempore temptationis
recedunt. Neptalim dr latitudo que per tribulationes devictas scilicet latitudo
i. leticia cordis. Manda deus virtuti tue confirma hoc deus quod operatus es
in nobis. Ad literam verbum est psalte loquentis in persona primitive ecclesie. Et e
sensus manda deus virtuti tue i. potestati angelice que tua mandata exequitur
scilicet ut purgat nos quod tunc fuit factum, quia sic dictum est ecclesia fidelium mortu
angelice transivit ad agrippe regnum tanquam ad locum securum. Ibi tunc petrus
fuit eductus de carcere per angelum. Act. xii. confirma hoc deus quod operatus
es in nobis nos docendo et errores tua manifestando et spiritum sanctum nobis mitte
do. Alie le. sic exponit orat pro ecclesia dilatanda et in bono confirmanda
et dicit manda deus pater virtuti tue i. notifica mundo filium tuum. Pe. Ecce
predicamus Christum dei virtutem. quod factum est. Mat. iii. hic est filius meus dil
ps. qui illuc mandat dominus benedictionem. vel sic manda virtuti tue i. mitte
spiritum sanctum ad purgandum corda peccatorum et incendendum in amore tuo ut
dilatetur ecclesia fidelium. vel manda virtuti tue i. congregationi apostolorum dando
eis virtutem spiritus sancti predicare et infideles et peccatores convertere. Mat. ult. Illi
autem profecti predicaverunt ubique domino cooperante. Confirma hoc deus quod
operatus es in nobis scilicet fidem acceptam et baptismum gratiam sanctitatem doctrine
bonum conversionis et gratiam salutis. Ps. pe. vlt. deus ipse perficiet confir
mabit solidabit que. Augustinus manda dando confirmando. A templo
sancto tuo in ierusalem tibi offerent reges munera. Ad literam que in illo te
plo Christus frequenter docuit in monte etiam syon in quo erat templum
super apostolos et super alios discipulos spiritum sanctum misit. Ut dicit Jo. tibi o
fferent reges munera. per hoc enim quod Christus apostolos et alios discipulos sic
confirmavit quod constanter fidem predicaverunt per orbe multi reges conversi de
derunt multa et magna munera ad constructionem ecclesiarum et sustentationem
pauperum Christianorum. Alie le. sic exponit omnibus decorum totum devotionis ecclesie
et dicit confirma deus quod operatus es in nobis incipiens a templo tuo in
ierusalem. Ibi enim Christus incepit docere et inde diffusa est doctrina per totum
mundum. Vel sic reges offerent tibi munera. Mat. ii. obtulerunt ei mu
nera aurum thus et mirram. vel reges i. iusti qui se regere noverunt
offerent tibi munera i. devota sacrificia incipiendo a templo tuo in ier
spirituali i. in ecclesia per totum mundum diffusa. Malachie i. In omni loco sacri
ficatur et offertur mea oblatio nomini meo. et non intelligit de illa
ierusalem que ascendit. Increpa feras arundinis congregatio
taurorum in vaccis populorum ut excludant eos qui probati sunt argento.
Ad literam que prophetia precludit constantinum imperatorem post multa stragem
Christianorum adeo lepra percutiendum et a petro et paulo in sompnis et sic ad
fidem convertendum ut habetur in gestis sancti Silvestri. Eo dicit congregatio
taurorum i. principes romani qui vocati sunt fere propter crudelitatem
sunt congregatio taurorum in vaccis populorum. comparantur enim tauris domesticis
qui nutriuntur per hoc quod dicit in vaccis populorum quia tauri indomiti non
sunt sic congregati cum vaccis hominum. Ro. que non solum conabantur subvertere
Christianos per tormenta tanquam fere, sed etiam per blandimenta tanquam
tauri domestici promittendo eis honores divitias et filias si vel
lent recedere a fide Christiana ut in gestis martyrum. Eo sequitur ut excludantur
a veritate fidei eos qui probati sunt argento i. magis probati sunt in fide

qui argentum in fornace. Alia littera sic habet orat pro dissipacione ecclesie
inimicorum si noluerint converti. Et dicit Confirma deus quod operatus es in nobis
et increpa id est corripe per tuos doctores et predicatores. feras id est here-
ticos et principes crudeles qui conantur tuos fideles avertere a fide per
tormenta et per blandimenta et que sunt fere simplices tuos devorare ut de-
struant qui contra pugnant tamquam canes domesticos id est contra doctores bonos
et sunt quasi fere. arundinis scripturam sacram putentes que solet scribi ca-
lamo arundineo. vel quia sunt instabiles ut arundo que movetur ad omnem ventum
... Indocti et instabiles depravant scripturam ad suam ipsorum per-
dicionem. hos increpa ut desistant. Naum post increpabis mare et exsiccabis
illud. vel feras arundinis id est hypocritas qui sunt ab extra plani id est simpli-
ces et devoti apparentes sicut arundo. Intus vero vacui a veritate et boni-
tate sunt sicut fere id est lupi rapaces Matthei. Attendite a falsis prophetis etc. Con-
gregacio taurorum id est conspiracio viciosorum se iustos simulancium et veritatem
impugnancium ut sunt Zophiste. sunt in vaccis populorum id est inter mulierculas et
viduas populorum vel inter vaccas id est alias bestias id est inter molles et effeminatos
id est inter pusillos vel pusillanimes qui sunt in fide instabiles. ut exclu-
dant id est amoveant ab eis id est a simplicibus et maxime a matronis et mu-
lieribus eos id est predicatores veros qui sunt probati argento id est in sacro elo-
quio. Secunda ad Timotheum iii. Ex hiis sunt qui penetrant domos et captivas du-
cunt mulierculas. ut excludant id est manifestos faciant eos qui probati sunt
argento id est in sacro eloquio. Prima Corinthiorum xi. Oportet hereses esse ut qui sunt
probati manifesti fiant. Sic enim probi milites probantur et manifestantur
in expugnatione adversariorum. Dissipa gentes que bella volunt. Venient
legati ex egipto ethiopia preveniet manus eius deo. Ad litteram iste
gentes sunt Romani qui per bella totum orbem sibi subiugaverunt. veni-
ent legati ex egipto. hoc patet exemplum de philone qui cum sociis suis
de allexandria egipti fuit missus legatus ad imperatorem claudium et
contraxit familiaritatem cum petro apostolo rome existenti et revertens allexa-
driam ecclesiam sancti marci consecratam honoravit et in libris suis magnifice
commendavit prout scribitur in libro illustrium virorum. Ethiopia preveniet
manus eius deo. Ethiopia enim est iuxta egiptum et citius et velocius fuit ad
Christum conversa quam egiptus per beatum matheum apostolum qui veniens ad illam
provinciam baptizavit regem et eius filiam et Epigeniam deo consecravit. Et hoc
est quod dicit Ethiopia preveniet egiptum manus eius deo id est dare deo manus
per confederationem ad Christum dicitur ethiopia. Alia littera sic habet petit quod dissipentur
illi qui sunt obstinati et rebelles ecclesie. Et dicit dissipa domine id est disperge gen-
tes adversantes fidei que bella volunt id est que non correctionem sed contentionem
intendunt. Genesis xlix. Symeon et levi fratres vasa iniquitatis bellancia.
Vel sic dissipa id est disperge gentes que bellare volunt id est omnes qui excitant
contentiones et lites inter proximos sicut advocati et spiritualitates inter carnem
et spiritum. et demones inter homines et deum. Job. qui dissipat cogitaciones
malignorum ne possint implere manus eorum que ceperant. Venient legati
id est predicatores et prelati ad corrigendum et ad reconciliandum deo. ex
egipto id est de tenebris peccatorum et angustia huius mundi. Sic paulus matheus
petrus. Augustinus de quo cantatur qui de tenebris gentium lumen ecclesie sue
vocavit augustinum. Secunda Corinthiorum v. Pro Christo legatione fungimur. Ethiopia
id est gens peccatis denigrata et horrida ad predicacionem legatorum mota
et conversa preveniet per penitentiam se affligendo. manus eius id est dei preveniet

q aut homo punit p se suu petm aut deus p̃a cor v Si nosmetips
diiudicaremus ... deo ... punendo vel sic ethiopia fide adherens deo
veniet manus eius s ethiopie i opa sua p fidem / fides enim deb
p̃cede bona opa hebr xi sine fide impossibile est / vel sic ethiopia i
gentilitas adherens deo preveniet manus eius s egipti i ipsi iudaici
gentiles p̃venerunt iudeos ad fidem et ad bona opa Ro xi cecitas ex
ex pte in isrl ut plenitudo gentiu intraret alia lra est ethiopia p
stinat manus dare deo p reconciliacois fedus Regna terre cantate deo
psallite dno glo lucam hic invitat homines ad psallendu deo ascen
Et dr Regna terre i homines habitantes in omnibus regnis terre cantate deo
ipm devote laudando alr le sic hic invitat oia regna ad laude
ore et ope Et dr regna terre quecumque generale i homines habitantes in omnib
regnis terre / cantate letanter deo specialr / psallite manifestando bonis
opibus dno i ad honore dni Iudith xv modulamini in psalmis p̃a co
xiiii psallam spu psallam et mente Psallite deo qui ascendit sup celos
celi ad oriente glo lucam i ad extremitate celi empirei q est ext
sub inf celos ad oriente q xc ascendens in celu ascendit de monte o
liveti ut habetur act p̃o qui mons e in orientali pte urbis iherlm in
qua completu fuit misteriu redempcionis humane alr le sic prius
narrat de victoe xpi hic pmittit xpm ad iudiciu venturu Et p
narrat de pona ascen / 2o venturu ad iudiciu Et dr psallite deo
i bn opando ad honore dei qui ascendit sup celos celi s supius
gtentiva i sup omne creatura usque ad potestate bona patris eph iiii
ipe e qui ascendit sup omnes celos ut ad impleret oia / ad oriente
i ad montem oliveti qui e ad oriente ihrlm actu viii et act p
vel ad oriente i faciendo nobis oriri graciam dei tanqua solem p̃a p
2 lucifer oriatur in cordibus vris Ecce dabit voci sue voce virt
date gloriam deo sup isrl magnificencia eius et virtus eius in nubibus glo
lucam hic expo de voce qua xc suscitabit mortuos a sepulcris in
finali iudicio sed ut conveniet lra pcedentibus est expom de voce pdi
cacois aplorum et alior xi discipulor quibus xc ascendens pcepit pdicac
p orbem cunctum mr vlt Euntes in mundu universu pdicate evangm omni crea
ture hinc voci que dr vox xpi eo q fuit de eius mandato dedit vo
cem virtutis confirmando pdicacoem eorum miraculis un ibidem subdr illi
aut pfecti pdicaverunt ubique dno et sermone confirmante sequentibus signis
date gloriam deo sup isrl i pro bona que fecit isrl p quo notatur ppls
xpianus cui sca sunt beneficia pdicta Ro io no enim qui in manifesto
iudeus e neque que in manifesto in carne e circumcisio / sed q in abscondito
iudeus e et circumcisio cordis in spu et magnificencia eius et virtus eius in
nubibus i in aplis et aliis discipulis ad pdicandum missis ysa lx
qui sunt hii qui ut nubes volant et Ex istis nubibus presserunt
pluvie sce doctrine deuto xxxii concrescat in pluvia doctrina mea
et tonitrua comminando errore demonum et iudeorum et coruscaciones
miraculorum alr le sic hic agitur de potencia xpi venturi ad iudiciu
ubi erit suscitacio generalis mortuorum et sublimacio electorum Et dr ecce
in est in aperto et q pnus q dabit voci sue voce virtutis i ondet
potencia sua voce esse magne virtutis et potencie q vocabit mortuos
ad iudiciu et resurgent 1 thes iiii dns in iussu et in voce archangli
et in tuba dei descendet de celo et mortui q in xo resurgent primi ps
vox dni in virtute vox dni in magnificencia / ideo date gloriam deo

no ydolis no hominu vano / ps date gloriam laudi eius / magnificencia
eius super israel & super omnes qui tunc erunt veri israelite deum videntes &
eius gloriam aperte speculantes / ps Jo ij videbimus eum sicuti est / et virtus
eius s. apparebit in nubibus in quibus veniet ad iudicium / vel in nubibus
i in popl vel et electis cum xpo venientibus ut secum iudicent / luc xxj tunc
videbunt filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute magna & maie-
state / vel in nubibus i cum apostolis / ysa iij dns ad iudicium veniet cum se-
noribus populi / ysa lx qui sunt hii qui ut nubes volant / Mirabilis deus
in sanctis suis deus israel ipse dabit virtutem & fortitudinem plebi sue bn-
dictus deus / glo luc mirabilis deus i sanctis suis quia per eos facit mira-
bilia cecos illuminando leprosos mundando mortuos suscitando etc / deus
israel i populi videntis deum per fidem i populi xpiani / ipse dabit virtutem i pota-
tem suis discipulis ad faciendum miracula & fortitudinem ad tolerandum
gravia tormenta illata plebi sue a populo iudeo quod benedictus sit deus ex
talibus donis · & postea multa beneficia in scla seculorum / glo le sic hic post
admiracione magne magnificentie dei est dicit mirabilis deus in sanctis preparare
predestinando istos & non alios / mirabilis in vocando quia etiam desperatos
vocat ut matheum & paulum / mirabilis i iustificando quia tam grauitas in-
stificat ut maria magdalena / mirabilis i magnificando quia de pisca-
tore pauperem ipsum fecit pontificem / de latrone suspenso fecit seruum celico-
lam / de persecutore ecclesie fecit precipuum predicatorem / de theolonario prin-
cipem fecit euangelistam / mirabilis in flagellando quia inimicos flagellat amicos su-
os / mirabilis i glorificando quia glorificat pauperes & despectos i hoc
modo / ysa lx tunc videbis & affluebis & mirabitur & dilatabitur cor tuum
quando conversa fuerit ad te multitudo ad finem vltimum & optimum mundi ad maris
/ ipse deus israel dabit scilicet in vere virtute anime / Tullius virtus est habitus ani-
mi consitute / & fortitudinem corporis / in anima erit visio sine obumbratione
delectacio sine mestitudine leticia sine amissione in corpore agilitas sine
ponderositate claritas sine difformitate subtilitas sine ruditate
impassibilitas sine fine & sine penalitate / j ad cor xv seminatur
in infirmitate surget in virtute / & hoc plebi sue & sanctis suis vel
etiam in presenti dabit virtutem ad faciendum bonum & fortitudinem ad sustine-
dum malum & hoc non tamen regibus & consulibus sed plebi sue i vilificate
a mundo & contempte / ysa xl qui dat lasso virtutem & hiis qui non sunt
fortitudinem & robur multiplicat / & propter hec bona benedictus dns a populo
suo qui est benedictus in secula ab eterno & usque in eternum amen / Oracio
/ Cenator dne qui iustis spirituale epulum tribuis & facis eos in leticia
delectari / concede quesumus gregi tuo mortem tuam intelligere te quia triumphato-
rem mortis sedentem patris ad dexteram confiteri / Invocavit

S alvum me fac deus quoniam intraverunt aque usque ad animam lxviij
meam / glo luc Titulus in hebreo ad victoriam super
rosas david / per hoc quod dicit ad victoriam ostenditur conatus
levitarum in cantando / per rosas intelliguntur filii israel qui
fuerunt populus adeo electus / cas ps david providens captiui-
tatem filiorum israel in babilonia vel etiam istam in qua nunc
sunt composuit hunc psalmum pro liberacione eorum / vel potius
/ glo luc iste ps loquitur de passione xpi & de membris eius / vnde augus-
tinus dicit de hoc psalmo quod hic xpus loquitur quod dubitare non permittimur quia
apostoli loquentes de xpo dederunt testimonium ex isto psalmo / dicentes

zelus domus tue. Et dividitur. primo petit xpc a penis liberari 2o predicit uin-
dictam punicionem ibi fiat mensa eorum. 3o convertit se ad dei laudacionem. i. lau-
dabo. primo dicit salvum me fac deus scilicet penis illatis. quoniam intraverunt
aque usque ad animam meam. per aquas intelliguntur persecutores seu persecuciones
Ysa viii adducet super eos dominus aquas fortes et multas. et c. aque in-
traverunt usque ad animam xpi i. usque ad separacionem anime a corpore eius etiam per
stephanum et iacobum et plures alios occiderunt Glosa lira sic. In finem p-
fine pro hiis qui commutabuntur xpi david. i. iste psalmus ordinatus nos in
finem vivum attendendi et considerandi xpum quanta passus est. vel in fine i. in prin-
cipium. unde quem finem possumus nos peccatores expectare dum morientem xpum
tanta legimus esse passum. Dicitur pro hiis i. agens de hiis et de tali mutacione
eorum i. de passione xpi qui commutabuntur de malo in bonum de bono
in melius etc. iste psalmus convenit david i. xpo ipso Glosa huius psalmi de operacione xpi
peroravit orata pro ecclesia sua. et fructu sequente virtute passionis sue i.
intencio ut fideles oculum ad passionem xpi laboremus ut veniremus cum xpo
ipso in gloria Et dividitur primo orat xpc pro liberacione sua et inimicorum devictione
2o narrat beneficia ex passione subsecuta ibi Ego sum pauper et dolens.
primo dicit xpus scilicet quod ego Salvum me fac deus scilicet et salvus ero Le xvii
Salvum me fac deus et salvus ero. hic confunditur quanta superbia non sup-
plicat peccator ut salvetur morientis supplicat ut salvetur Glosa primo ipse sal-
vum faciet populum suum a peccatis eorum. quoniam aque i. tribulaciones et passiones et perse-
cuciones Lucam viii aque multe non potuerunt extinguere caritatem. intraverunt
usque ad animam meam i. usque ad separacionem anime a corpore. quod dicit non solum extitit
in carne sed etiam intus in corde et in anima viriliter passus sum Math. xxvi
Tristis est anima mea usque ad mortem Ione 2o circumdederunt me aque usque
usque ad animam meam. Infixus sum in limo profundi et non est substancia ad
literam hoc potest intelligi de ipso capite Ione sue sepulture qua fuit
situs iuxta literam Similiter de fidelibus suis quorum multi fuerunt fixi in me-
mbris velud Act viii Et non est substancia i. divicie quia xpc etiam propriis vestibus
fuit spoliatus et positus in cruce. vel aliter et non est substancia i. vita subsistens
in corpore mortuo et sepulto. et loquitur de virtute multi et non dimidia quod non fui
a corpore sociata vel separata Glosa lira sic hic allegat mali gravitatem
et evadendi esse impossibilitatem. Et dicit Infixus sum i. detentus sum in limo profundi
i. a perfido populo iudeorum qui totus literaliter intendebat et est deditus Le xxxvii
Miserunt Ieremiam in lacum cisterne ubi erat limus et non est substancia i. vita eva-
dendi a tanta tribulacione scilicet tractando Glosa Cassiodorus Crucifixus est in iure generali videtur
et non est terminus vite evadendi mortiferam passionem Math xxvi Quando
quidem propterea est turba aut infirma. vel sic non est substancia i. stabilitas vi-
Veni in altitudinem maris et tempestas demersit me Ad literam per in
altitudinem maris i. in profundum persecucionis que nomine aquarum designantur
ut supra dictum est. quia sicut aquarum congregacio mare vocatur in scriptura
Et tempestas demersit me i. acerbitas passionis ex qua dimisit in cruce et c.
Glosa lira sic hic dicit quod voluntarie ad tribulacionem accessit et impleverit eam
quod voluit Et dedit figuram Ione se figurando Et dicit veni non coa-
ctus per invictus sed voluntarius in altitudinem maris i. in profundum tribula-
cionis et amaritudinis Ione primo mitte me in mare propter me enim orta
est tempestas Et tempestas i. scelus et crucifixio iudeorum demersit me
i. suspendit in patibulo et demum posuit in sepulcro Ione primo sic est

tempestas magna in mari Tempestas enim magna est que subvertit
impium sed maior que subvertit iustum sed maxima que subvertit dei
filium sed sicut impii impenitentes xpm tempestaverunt ita ipse eos tem-
pestabit in fine Navem petri dominus in tempestate et turbine veniet La-
boravi clamans rauce facte sunt fauces mee Ad literam laboravi cla-
mans in cruce qui voce magna clamans emisit spiritum Mat xxvii Rau-
ce facte sunt fauces mee raucedo enim causatur ex desiccatione humorum
in faucibus et arteriis xpus autem in passione multos humores emisit
de corpore utpote in sanguineo sudore Luc xxii in flagellacione
in spinee corone posicione et in manuum et pedum transfixione Alle-
gorice sic hic ostenditur labor in convertendo malos ad bonum et laboris magnitu-
dinem Et dicit laboravi clamans modo in predicatione Jo vii Stabat ihesus
et clamabat siquis sitit veniat ad me et bibat clamabat in miraculo
et operatione Jo xi clamat voce magna lazare veni foras modo
in oratione hebr v In diebus carnis sue preces supplicationesque ad deum
qui posset illum salvum facere a morte cum clamore valido et lacrimis
offerens exauditus est pro sua reverentia modo clamabat in passione
voce magna et emisit spiritum Luc xxiii clamans voce magna dixit
pater in manus tuas commendo spiritum meum et hoc dicens expiravit Rauce facte
sunt fauces mee propter exsiccationem humoris et sanguinis effusionem vel propter
magnitudinem doloris et amoris sicut gallina que propter amorem pullorum
efficitur rauca vel raucus dicitur fuisse quia ab impiis obstinatis non fuit
exauditus sicut raucus non auditur a longinquis Defecerunt oculi mei dum
spero in deum meum Ad literam quia oculi eius corporales in morte fuerunt
extincti dum spero in deum meum quia certitudinaliter expectabat gloriam
sui corporis in resurrectione que facta est dominica tertia Allegorice sic hic tamen mors
cum expectatione premii Et dicit defecerunt oculi mei in morte quia defecit visus
meus dum spero in deum meum de gloria corporis Sed nota quod defici-
entibus oculis corporalibus in capite xpo defecerunt oculi spirituales scilicet apostoli
in corpore mistico qui relicto eo omnes fugerunt Matt xxvi Et sic xpus
laborat in bona operatione clamat in summa predicatione raucus
fuit summa dilectione defecerunt oculi eius in passione et speravit de
gloria resurrectionis Multiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt
me gratis Ad literam hic xpus plangit adversariorum multiplicationem dicens
multiplicati sunt super capillos capitis mei modus est loquendi ad designandum adver-
sariorum multitudinem qui oderunt me gratis id est sine causa cum ipsum debue-
runt eum diligere propter bona que fecerat eis veritatem docendo sanitates
donando et sic de aliis propter quod dixit eis Jo x multa bona opera ostendi
vobis ex patre meo propter quod eorum lapidatis me Isti autem odientes xpm
fuerunt multiplicati quia pharisei ceperunt totum eum odium 20 secte ...
sacerdotes et ultimo populus a sacerdotibus deceptus propter quod petivit liberationem
barrabe et xpi crucifixionem Matt xxvii Allegorice sic hic ostenditur persecutorum
pluralitatem et malignitatem Et dicit salva me domine quia multiplicati sunt super
capillos capitis mei id est quasi innumerabiles Job xxx In multitudine eorum consumitur ve-
stimentum meum id est corpus meum Ps domine quid multiplicati sunt qui tribulant
qui oderunt me gratis id est sine causa et sine meritis meis Tren Venatione
venatione ceperunt me quasi avem inimici mei gratis Jo ait dominus Jo xv
ut impleatur sermo qui in lege eorum scriptus est quia odio habuerunt
me gratis Confortati sunt super me qui persecuti sunt inimici mei

nuste que nō rapui tunc exoluebam / Ad lram quia herodes et pilatus
constituerunt eis fauorem / herodes enim illusit eum et spreuit / Luc xxiii Et pilatus
in fauorem iudeorum dedit iniquam sentenciam contra xpm / que nō rapui tunc
exoluebam / Modus est loquendi per quem significatur quod tunc soluit penam pro
peccatis hominum quam ipse nō contraxerat / Alle lr̄ sic hic subditur maligni
persecutores scilicet confortati et letati in malo Et dicit inimici mei inique in corde
qui persequuntur me exterius in opere / iniuste idest sine aliqua racione et causa / Phi
lippe · 2 · Debebat autem iudicari sed iniuste / confortati sunt in mea afflictione per
fauorem pylati et herodis et aliorum consensum / Jer vii Confortati sunt
quod de malo ad malum egressi sunt / Ps xxx Confortamini et estote viri
fortes / que nō rapui / hic dicit quod nō pro se sed pro aliis penam soluit
Et dicit que nō rapui scilicet furtum vel actum tunc idest in mea passione / exoluebam
idest pro aliis satisfeci / sicut pater aliquis soluit precium pro filio factus obligatus
Job xvi Nō peccaui et in amaritudinibus moratur oculus meus / Ysa liii dominus
posuit in eo iniquitates omnium nostrum / Nota dyabolus rapuit iniquitatem in se
fuit dum erat volens quodammodo ascendere ad diuine potencie equalitatem / Ysa
xiiii In celum ascendam super astra celi exaltabo solium meum / Rapuit etiam
homo quantum in se fuit dum erat quod affectauit quodammodo scire consultum
Gen iii Eritis sicut dii scientes bonum et malum / sed xps nō rapuit quia ille
est patri equalis et fuit et erit / Phil 2 Nō rapinam arbitratus est se esse
equalem deo Soluit ergo xps pro homine nō pro demone quia fideiussorem se
constituit in incarnacione et totum soluit in morte Deus tu scis insipi-
enciam meam et delicta mea a te nō sunt abscondita Ad lram hoc nō intelligitur
de persona xpi in qua nulla fuit insipiencia sed omnia sapiencia sed sic passiones
suorum membrorum dicit esse sua / Act ix Saule saule quid me persequeris / Zach
qui tangit vos tangit pupillam oculi mei / et hoc propter connexionem capitis
ad membra / sic insipiencias membrorum suorum dicit esse delicta sua quia pro ipsis
penam portauit et satisfecit sicut homo satisfaciens pro debito alterius
facit quodammodo illud debitum esse suum sicut glossa dicit onus muli et cameli
quod ea onera dicuntur sua solum ad portandum nō quantum ad possessionem et dominium
Et bene dicit delicta mea a te nō sunt abscondita quia delicta eorum qui ea ab-
scondunt nolentes deserere et confiteri xps nō facit sua pro eis satisfaciendo
sed solum delicta eorum qui vere contriti confitentur Alle lr̄ sic hic dicit qui
soluit scilicet ignorancias et culpas Et dicit deus qui nichil ignoras tu scis
insipiencias meas idest meorum quanta indigebant pena purgari / Ps corruptione
[illegible] mee a facie insipiencie mee Et delicta mea idest meorum [illegible]
mea a te nō sunt abscondita quia scis qualis et quanta sit pro eis satisfaccio emen-
Job xxvi Infernus nudus est coram eo et nō est qui exsoluat / Nota insipi-
encia dicitur quantum ad perpetracionem mali sed delictum quantum ad derelictionem boni
vel insipiencia propter defectum cognicionis fidei delictum propter defectum operis boni
2 Cor v Eum qui nō nouerat peccatum pro nobis fecit peccatum idest hostiam pro peccato
ut nos efficeremur iusticia dei in ipso Non erubescant in me qui expe-
ctant te domine domine virtutum Ad lram hic loquitur de sanctis patribus in limbo
saluacionem xpi expectantibus cum magno desiderio Et ideo misit ad eos xps desi-
derans ut esset eis confusio et maxime personis ibidem existentibus qui illa per prophetiam
veniam nunc orat sic xps hoc dubitans se euentu futuro sicut orauit in su-
scitacione lazari qua tamen sciebat certitudinaliter futura / ubi dixit pa-
ter gracias ago tibi quia audisti me ego sciebam quia semper me audis / Jo xi Vel
sic orando ostendebat in se veritatem humane nature in qua minor est patre
Alle lr̄ sic hic orat ut illis sua passio prosit pro quibus soluit et

Orat pro antiquis et modernis et dt domine deus virtutum et domine virtutum non
erubescant in me frustrati sua expectacione / ps. Cor. xv si
xps non resurrexit inanis est predicacio nostra / qui expectant te redemptorem
per fide quam habent de me sic antiqui patres qui me videre non potuerunt
oculo carnis / Luc. x multi reges et prophete voluerunt videre etc. sed bene viderunt
oculo mentis et fidei / Jo. viii abraham pater vester exultavit ut videret diem
meum / nisi qui te expectant non confundantur. Non confundantur super me
qui querunt te deus israel / ad Rom. hic dicit pro apostolis et aliis discipulis
quorum confirmacionem petebat a patre ita quod non erubescerent de xpi confessione
sed magis confiderent quod et factum fuit post missionem spiritus sancti unde dicitur de eis
Act. v Illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt pro nomine ihesu
contumeliam pati / deus israel i. populi xpiani / alia lectura sic hic iam orat pro modernis
et dt ne confundantur moderni super me morientem in cruce quod fiet si cito a
mortuis non resurgerem qui querunt te affectu vere fidei / affectu caritatis
sinceritate cessu oracionis bone / deus israel i. videncium te per fidem / Amos
v querite me et vivetis et non confundemini / Ro. v omnis qui credit in eum non
confundetur / quia non confundet eum a infidelium insultacionibus nec eternaliter
futuris cruciatibus. Quoniam propter te sustinui obprobrium operuit confusio faciem
meam / ad Rom. hic explicat penas suas in verbis d. quoniam propter te sustinui
obprobrium quia iudei vocabant eum infidelem / et demoniacum et cum
venerit cum vinctum pluribus ducebant contra eum falsum testimonium / Mat. xxvi et
operuit confusio faciem meam quia velantes faciem eius percuciebant eum dicentes
prophetiza nobis quis est qui te percussit etc. / reputaverunt eum sicut peccatorem / Luc.
xxii alia lectura sic quoniam posita est una causa passionis xpi scilicet ini-
quitas hic ponitur alia causa scilicet amor dei et obediencia / et dt quoniam propter te i.
propter tuam voluntatem cum volebam in omnibus obedire sustinui paciencie
et voluntarie obprobrium peccatorum cum dixerunt ecce homo vorax et potator
vini et in belzebub principe demoniorum eicit demonia / demonium
habes / vath qui destruis templum dei etc. lectura v. Certo enim sustinui
propter te obprobrium / Augustinus felix iusticia cuius deus est causa / Mat. xi
ecce homo vorax etc. Luc. xi in belzebub principe demoniorum etc. / Jo. viii
demonium habes / Mat. xxvii vath qui etc. / confusio a blasfemantibus et
velantibus operuit faciem meam / Mar. xiiii velata facie percuciebant eum
dicentes prophetiza quis est etc. / vel confusio sputorum operuit faciem meam / Rom. enim
sunt in se vilia spectant confundimur ad corpus confusione non passionis sed
passionem tuam sustinet paciens si non equo animo tolerandum sunt iniquorum
contumelia et ad honesta tendentem contemptus est. Extraneus factus
sum fratribus meis et peregrinus filiis matris mee / ad Rom. extraneus factus etc.
i. iudeis quos vocat fratres eo quod erat iudeus et peregrinus ad maiorem ex-
pressionem / filiis matris mee scilicet sinagoge et e repetitio eiusdem sententie per
alia verba ad maiorem expressionem / alia lectura sic hic ostendit quod sustinuit a do-
mesticis et cognatis et dt extraneus factus sum fratribus meis i. iudeis qui sunt fratres
mei cognacione / Job xix fratres meos longe fecit a me / Rom. pro filiis
matris mee pugnaverunt contra me sic canes contra virum extraneum / vel sic ex-
traneus factus sum fratribus meis i. apostolis qui relinquentes me in passione
omnes fugierunt / vide in petro art. / nescio hominem / et sic peregrinus quoniam alienus
venit et cito fuisse / filiis matris mee i. sinagoge / Jo. pr. in propria venit
et sui eum non receperunt / vel extraneus refertur ad minorem affectum
peregrinus ad extremam affectum / Luc. xxiiii tu solus peregrinus es in Ierusalem /

Qm zelus domus tue comedit me et obprobria exprobrancium tibi ce
ciderunt super me Ad Roman. Hic ostendit xpc maxime qui de domo dei eiecit ne
gociatores Jo 2 c Nolite facere domum patris mei domum negociacionis.
Et obprobria exprobrancium etc. miracula enim xpi asserebat iudei fieri demonum
Math xii hic non eicit demonia nisi in belzebub principe. q fiebat totum
virtute trinitatis et sic inferebant obprobria patri. Ceciderunt super me quia occasione
miraculorum que xpc faciebat virtute deitatis que est omnibus toti trinitati et
maxime in suscitacione lazari iudei quesierunt occasionem mortis xpi
dicentes quid facimus. quia hic homo multa signa facit Jo x. et hic est quod
ceciderunt super me ad me obruendum in morte sic lapides proiecti in me
tam contra turrim infrangibilem resiliunt cadentes super domum turri
contiguam eam frangentes et destruentes. sic obprobria iudeorum proiecta contra
virtutem deitatis cui nocere non poterant resilierunt super fragilitatem hu
manitatis deitati coniunctam et eam morte obruerunt. Glosa le. sic hic ostendit
vehemenciam amoris que fecit eum sustinere mala usque ad mortem et
bona contra mala reddere. et pro ostendit zelum amoris dicens quoniam zelus i feru
dilectionis domus tue corrigende et eciam congregande. comedit me i. quasi totum
absorbuit q. d. propter feruentem dilectionem quam habui ad domum tuam vole
ns corrigere et congregare passus sum mortem. et hunc zelum ostendit xpc
Jo ii. Et Mat xxi cum facto flagello eiecit vendentes et ementes de tem
plo d. Nolite facere domum patris etc. Zach. pro Zelatus sum syon zelo
zelo meo. vel comedit me i. fuit causa mee consumpcionis et mortis
quia maiorem hac dilectionem nemo habet etc. et obprobria exprobrancium tibi que
dum sic ita fuit mos iudeorum. vel tibi i. deitati tue que est omnibus toti tri
vel tibi i in membris. ceciderunt super me i. super meam humanitatem mor
obruendo super me non super angelum non super hominem alium sed super me
tuum unigenitum filium Job xvi. aperuerunt super me ora sua exprobrantes.

Et operui in ieiunio animam meam et factum est in obprobrium michi. Ad
Roman. xpc ieiunavit .xl. diebus et .xl. noctibus Math iiii et factum est i. obprob
rium quia diabolus ex hac accepit occasionem temptandi xpm et persuadendi ei
ut eum adoraret quod opus reputavit sibi in obprobrium propter quod repulit
eum indignans d. Vade retro sathanas. Glosa le. sic. hic ostendit quod bona que
faciebat inceptabantur in malum. Et ostendit operui hilaritate exterioris animam meam
afflictam ieiunio Math vi cum ieiunatis nolite fieri sicut ypocrite tristes.
Tu autem cum ieiunas unge caput tuum et faciem tuam lava. vel sic operui
animam meam i. anime virtutem et divinitatem sibi unitam in ieiunio post quod
esurivit et ita non credebat me esse deum. vel sic operui i. afflixi animam
meam i. vitam meam in ieiunio Math iiii cum ieiunasset xl diebus etc. et factum
est in obprobrium michi quia diabolus ex hac accepit occasionem temptandi et persuadendi
ut eum adoraret. vel factum est a prius inceptantibus in obprobrium michi.
Cum enim dicerem sicio. dabant michi acetum. Cassiodorus Boni mali sunt sicut
obprobrium quia eorum sceleribus non assenciunt ipsa lux veritas corruit i. plan
est qui recessit a malo prede patuit. Et posui vestimentum meum cili
cium et factus sum illis in parabolam. Ad Roman. doctores dicunt communiter
quod cilicium hic intelligitur fletus xpi in suscitacione lazari Jo xi ita quod
circumstantes flentes mortuum induebat cilicium sed in veritate quod per cilicium
asperitas vestium xpi cum ei reprobavit mollitiem vestium Math xi Ecce
qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Gratis apparet quod asperis vestibus
utebatur quia cepit facere et docere Act pro. Unde Jo xix dicit quod eius tunica

erat inconsutilis de super contexta per totum / et hoc modo fuit vestes aliquando
et aspere / et factus sum illis in parabola hoc est in derisum quia dicebant de
ipso ecce homo vorax et potator vini etc. [Mat. xi] Alia lectio sic hic ostendit
operacionem boni et operantis derisionem / et dicit qui potencia mea sub humilitate
ieiunii abscondebatur hoc putabant / et posui cilicium / nam humana pena-
lem similem peccati / vestimentum meum id est mee divinitatis quod dicitur caro mea te-
gens divinitatem fuit tanquam cilicium aspera per afflictionem in passione magna
[Apoc. vi] sol est sol sic saccus cilicinus et hoc maxime in passione / vel sic po-
sui cilicium vestimentum meum id est vestimenta mea quibus induebar me non
fuerunt mollia sed aspera / et factus sum illis in parabola scilicet irrisoria vel male-
dictionis quia forte dicebant parabola ista contingat tibi sicut Christo qui est suspensus
et simile habetur [Ier. xxix] ponet te deus sicut sedechiam et sicut achab
quos frixit rex babilonis in igne [Iob xxx] factus sum in derisum et in exem-
plum coram populis / sic qui se affligunt propter penitenciam irridentur ab aliis et vocantur
papelardi vel beghardi. Adversum me loquebantur qui sedebant in porta
et in me psallebant qui bibebant vinum [Ad Ioann.] adversum me loquebantur qui
sedebant in porta id est principes sacerdotum qui eum iudicaverunt morte reum esse
et isti vocantur sedentes in porta duplici de causa / tum quia sedebant supra
portam templi ad docendum populum / tum quia secundum modum iudicum antiquorum ali-
qui sedebant in portis civitatis ad iudicandum populum in quibus causis
romani eum retinuerant sibi causas sanguinis et in me id est de me psal-
lebant derisorie qui bibebant vinum. Refertur enim in quodam libello
hebraico qui intitulatur condempnatus iudicio quod propter verbum salomonis [Prov. xxxi]
date siceram id est potum inebriantem merentibus et vinum hiis qui amaro animo
sunt sapientes iudeorum ordinaverunt quod condempnati ad mortem daretur plenus
ciphus de vino forti ut magis hilariter sustinerent mortem et id vinum fuit
acceptum pro Christo et duobus latronibus cum eo crucifigendis / sed iudei
id vinum acceperunt et biberunt cum derisione Christi / et propter talem derisionem dicitur
hic in me psallebant qui bibebant vinum et loco vini predicti posuerunt ace-
tum ut habetur [Io.] Etiam aliter potest exponi quod de crucifixione Christi facta est de re
insolita vocalis fama sive cantilene derisorie in favorem sacerdotum qui
eius mortem procuraverunt tanquam de falso propheta volente regnare et non poten-
te que decantabantur per tabernas / et sic dicitur in me psallebant etc. / omnes qui
iste pene pertinent ad membra Christi applicari quia propter Christum sustinuerunt opprobria
et confusiones etiam ab inimicis intrinsecis tanquam ab externis affluxerunt se etiam
ieiuniis et aliis et sustinuerunt condempnaciones iniustas a iudicibus / et deri-
siones ab ebriosis et potatoribus ut in multis sanctorum gestis [Alia lectio] sic hic
ostendit Christus a quibus mala paciebatur et in quibus locis quia in plateis et in ta-
bernis ut dicit adversum me parietem moventes loquebantur me irridendo
et bona reprehendendo / qui sedebant in porta id est supra portam templi ad docendum
populum sic principes sacerdotum qui eum iudicaverunt reum mortis / vel in porta
id est in locis publicis et quietis quibus qui solent fieri in portis vel iudices
qui faciebant iudicia in portis [Deut. xvii] iudices constitues in omnibus
portis tuis / vel in porta domus id est in porticu ubi sedent et confabula-
bantur invicem / vel in porta civitatis ubi custodes porte sedebant [Tren.
iii] factus sum in derisum populo omni / canticum eorum tota die / et in me id est contra
me psallebant scilicet irrisorie / ut etiam irrisio esset eis iocunditas musi-
ci instrumenti / qui bibebant vinum in tabernis et in vinariis / vel qui bi-
bebant cum dilectione magno haustu vinum scilicet iocunditatis temporalis /

Joelis p° flete et vlulate qui bibitis vinum cum dulcedine. Non omnia
sunt inscrutabilia ubi impugnat suus domus qui adversum me, verbis usque verum
qui loquebantur, iudex mortuus qui sedebat in porta, uxor beneficium
qui in me psallebat, portitor sabbati qui bibebant vinum. Ego vero oratio-
nem meam ad te domine tempus beneplaciti deus. Ad literam hic petit liberari a per-
secutoribus et dicit ego orationem meam ad te domine dirigo tempus beneplaciti deus i. expectans
tempus liberacionis secundum disposicionem tue voluntatis. Aliter leg. sic hic ostendit quod in
tot et tantis malis positus orauit quod innuit et dicit Inimici mei loquebantur
adversum me, ego vero ego orationem meam pro me stantem ut ab hiis liberarer
ad te domine dirigebam. Cassio. Insinuat celestis doctor quod iniurys ho-
minum non rixis sed oracionibus est obuiandum. Exo. xvii. Amalech precibus
moisi victus est et israel liberatus. Orabat etiam pro inimicis reliquendis et
peccatis liberandis. Luc. xxiii. Pater ignosce eis quia nesciunt quid faciunt. Ex-
audi domine quia est tempus beneplaciti i. tempus reconsiliacionis et gracie exhibende
Ysa. xlix. In tempore beneplacito exaudiui te et in die salutis adiuui te.
Ps. Quia tempus miserendi eius quia venit tempus, quia tempus beneplaciti est ergo in-
dicat hec esse exaudiri. In multitudine misericordie tue exaudi me in veritate
salutis tue. Ad literam orabat enim christus non solum pro se in persona
sed etiam pro membris suis que sunt multa et ideo petit instanter ne misericordia et
veritate salutis tue i. salutis a te promisse que promissio est in veritate.
Aliter leg. sic hic est oracio ps. in qua petit ut saluetur et dicit in multitudine mi-
sericordie tue i. quia multa est misericordia tua ideo exaudi me rogantem et inuocantem, in veri-
tate salutis tue omnibus te pie petentibus promisse et sic ex misericordia promittit
et ex veritate soluit salutem. Ps. Vniuersi vie domini misericordia et veritas. Ysa. Le-
iusta est salus mea ut veniat quia iuxta mortem christi fuit salus redempcionis sed
etiam dies et iusticia mea ut reueletur. Augustinus nemo de dei pietate diffidat
maior est enim eius misericordia quam mea miseria vel eius videtur siquidem perfi-
ciendam esse quam ipse peccator recipere, sic enim confitebatur reus absolue a tor-
mento conscientie sue qui cum plus cunctis conpassio miseri hic quoniam miserorum passi-
sunt. Eripe me de luto ut non infigar libera me ab hiis qui oderunt me
et de profundis aquarum. Ad literam Augustinus dicit christus se infixum in luto eo
quod mortuus fuit et positus in sepulcro inter terram, hic autem petit ut non
infigatur i. quod non diu ibi remaneat per sue resurrectionis accelaracionem liberari me a
hiis qui oderunt me i. a iudeis a quorum potestate fuit totaliter liberatus in
resurrectione et de profundis aquarum i. persecucionum ut superdictum est et ita petere
suam resurrectionem licet per alia verba. Aliter leg. sic ps. orauit christus pro se hic orat
pro suo corpore ut liberetur a malo consensus interiori et a malo actu exteriori et
dicit usque modo oraui pro me sed nunc oro pro membris meis dicens eripe
me de luto scilicet peccati ut non sentiam aliquem motum ut non infigar per
consensum sicut porcus in lutum. Abac. ii° ve qui congregat non sua usque quo
congregat adversum se densum lutum, libera me ab hiis qui oderunt me scilicet a
demonibus et a malis hominibus ne trahant me ad exteriorem actum peccati, non
enim vident interiorem consensum. Dan. xiiii consentire nobis et commiscere
nobiscum, et de profundis aquarum i. de fixione anime in amore cupisci-
bilium delectorum. Non vna mulier multum odit aliam mulierem quia aufert ei
sponsum suum filios hereditatem et pulcritudinem hoc facit peccatum anime aufert
ei sponsum scilicet christum, filios i. actus meritorios, hereditatem i. gloriam
eternam et pulcritudinem i. dei graciam et eo odio homines magis quam trahunt
eam ad peccatum. Nota pro ista petit et quibus petat liberari de profundo

aque lutose .i. gule / aque fetide .i. luxurie / aque congelate .i. accidie / aque re-
frigide .i. avaricie / aque turbide .i. iracundie / aque insipide .i. invidie / aque
enim nec sapit bonum nec malum quia de bono dolet et de malo gaudet
quod est contra saporem boni et mali / aque transeuntis .i. superbie que convenit mun-
danorum / ubi propheta clamat / de profundis clamavi ad te domine etc. sic qui
tendit in profundum putei. Non me demergat tempestas aque neque ab-
sorbeat me profundum neque urgeat super me puteus os suum / ad literam
superius dixit tempestas dimisit me eo quod mortuus fuit in cruce, et quia
sic dicit non me demergat tempestas aque sensus est .i. me per totum demissum non
diu teneat in morte / neque absorbeat me profundum .i. corpus meum intra
sepulcrum non putrefiat seu corrumpatur et a vermibus corrosum absorbeatur / ne-
que urgeat super me puteus os suum / In Hebreo habetur / non obturet super me
puteus os suum / Et dicitur hic puteus lacus inferni ad quem descendit anima Christi
ad extrahendum inde patres detentos. Zach ix Tu quoque in sanguine testamenti
tui eduxisti vinctos de lacu in quo non erat aqua. Hic sibi petit ut
[illegible] petitur David in persona Christi quod anima Christi cito de inferno redeat ad
corpus et cum eo tertio copuletur ita quod corpus nullam corruptionem seu putrefactionem
patiatur quod et factum fuit Ps. xv / Aliter sic hic petit liberari a pecca-
to suo ne et a consensu et desperatione. Et dicit non me demergat tempestas
aque .i. motus carnalis concupiscentie non me demergat in prava consuetudine
Ber. quem mali operis iniquitas a boni stabilitate commovit quasi tempestas
eum rapuit si vero in peccatorum tenebris sedit tunc consuetudo ipsum in pro-
fundum mergit / neque absorbeat me profundum per contemptum prime Prov xviii
peccator cum in profundum venerit contempnit / et talis dicitur esse absorptus Ier li
absorbuit me quasi draco / neque urgeat .i. claudat puteus .i. profunditas
iniquitatis super me os suum sicut gravi et grandi lapide desperationis / de
hoc puteo [illegible] xiii vallis silvestris .i. profunditas iniquitatis / sic puteus
clausit os suum et puteus inferni aperuit os suum de quo Apoc ix sol et
aer obscuratus est de fumo putei abyssi [illegible] primus fodit [illegible] sicut
altum subiugat cupiditas sic hostis tollit gratie respirationem sic profundum
aque / infestat conscientias sic tempestas / sorbet rationem sic profundum [illegible] / urget
voluntatem sic puteus claudit / Ps. [illegible] hoc legi de Christo capite sicut patet in
glosa / sed melius sic legitur ut dictum est. Exaudi me domine quoniam benigna
est misericordia tua secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me / ad literam
hic adducitur causa exaudiendi ex parte pietatis domine [illegible] pietas misericordia est
benignitas et sic ad exaudiendum [illegible] et dicit exaudi me domine quoniam etc.
et patet litera / Aliter sic hic ponit persuasionem ut exaudiatur allegando
benignitatem et multiplicitatem divine misericordie / Et dicit Exaudi me domine / non quia iu-
sta sit causa mea sed quoniam benigna est misericordia tua / Alia littera est et suavis
et a benigno et suavi spiritu procedit Sap xii O quam benignus et suavis est
domine spiritus tuus in nobis / quod non remissa que est ex carnalitate / non mer-
cenaria sicut que est ex cupiditate / sed benigna etiam quia ex caritate prodit
caritas enim benigna est i Cor xiii Respice in me oculo misericordie / Ier Re-
spice in me et miserere mei / secundum multitudinem miserationum tuarum non
[illegible] iustitiarum Dan ix Non in iustificationibus meis sed in misera-
tionibus tuis multis prosternimus preces nostras coram te Ne avertas faciem
tuam a puero tuo quoniam tribulor velociter exaudi me Ad literam hic adducit
rationem exaudiendi ex parte obedientie Christi qui fuit obediens patri usque ad
mortem / et pater [illegible] vocatur hic puer / mos enim pueri frequenter in sac-

scriptura designatur filius valde obediens Et sic hoc xpus vocatur puer
Act iiii Convenerunt adversus puerum sanctum tuum ihesum Et sic dicitur hic Et ne a
vertas faciem tuam a puero tuo orationem meam repellendo Et loquitur de deo ad mo
dum hominis qui avertit faciem quando non vult exaudire deprecationem petentis
Glosa lector sic hic xpus orat simul pro se et pro suo corpore mistico seu membris
Et dicit ne avertas ex indignatione faciem tuam id est presentiam gratie tue a puero
tuo id est a me filio tuo de quo Ysa ix puer natus est nobis etc. Ysa xlii
Ecce puer meus electus quem elegi. xpus dicitur puer propter equalitatem puri
tatis et obedientie vel a puris id est a quolibet vitio equali non superbo non puerili
sed puro Osee xi puer israel et dilexi eum. ne avertas faciem tuam id est pre
sentiam gratie tue a puero tuo id est a creatura tua equalitatis sed quoniam tribulor in
mea persona penaliter et in corpore meo seu in membris meis culpa
velociter exaudi me ut in me cesset pena et in corpore seu in membris
meis cesset culpa Ysa lxv Et erit antequam clament ego exaudiam
Dixi confitebor adversum me etc. et tu remisisti impietatem peccati mei
Intende anime mee et libera eam propter inimicos meos eripe me Ad literam
intende anime mee id est vite mee corporali et libera eam resuscitando a morte
propter inimicos meos id est propter iudeos qui dupliciter exponitur Uno modo de iudeis obsti
natis ut per resurrectionem xpi confundantur Alio modo de convertendis ut audita xpi
resurrectione convertantur sic legitur act ii quod predicante petro xpi resurrectionem milia conversi
ad fidem. Et ibidem subditur et appositi sunt in die illa anime circiter tria mi
lia. Glosa lector sic hic allegat in proximo initium Et dicit Intende domine
anime mee misericorditer consolando eam misericordiam Mat xxvi Tristis est anima
mea usque ad mortem et in persona membrorum [illegible] anima mea turbata est
Et libera eam ab illa tristitia et molestia [illegible] mea ut cito resurgat [illegible]
animam [illegible] ne per [illegible] peccatum Job xvii libera me domine et pone
me iuxta te Glosa [illegible] melius liberat ut patiamur dat Sic liberat Stephanum
act vii propter inimicos meos convertendos si velint corrigi vel confundendos
si fuerint obstinati eripe me aperte suscitando et iustos qui sunt corpus me
um seu membra conservando Sic tres pueri in camino ignis sunt conservati
Dan iii Glosa plerumque sancti salvati sunt corporaliter a morte non propter se sed propter
adversarios ut dum illos deus per miraculum liberat ipsos eodem miraculo ad
christianitatem ducat et recipit a malo retrahendo Tu scis improperium meum
et confusionem meam et reverentiam meam Ad literam tu scis improperium meum mihi
illatum in verbis iniuriosis et confusionem meam ex captivitate sicut ad modum latronis
et reverentiam meam id est verecundiam meam sic irreverens dicitur inverecundus
In textu id est et ignominiam meam scilicet in sputis et colaphis mihi a iudeis
illatam Glosa lector sic hic xpus dicit quod passus est pro suo volente et sciente afflictiones
illatas Et dicit Tu scis per improperium meum id est opprobrium ab aliis mihi illatum
Mat xxvii Idipsum et latrones qui crucifixi erant cum eo improperabant ei et
confusionem meam id est signa ostensa ad confundendum me seu ad meam confusionem
Mat xxvii pretereuntes autem blasphemabant eum moventes capita sua et
dicentes vath qui destruis etc. Job xii deridetur iusti simplicitas et reverentiam
meam quam mihi exhibent yronice Nam yronia est irreverentia in facto
qui alapas dabant et conspuebant Job xvi aperuerunt in me ora sua et ex
probrantes percusserunt maxillam meam satiati sunt penis meis Sic et
sancti ludibria et verbera experti insuper et vincula Hebr xi In conspectu tuo
sunt omnes qui tribulant me improperium expectavit cor meum et miseriam
Ad literam quasi dicat per voluntatem tuam potuit omnes punire improperium expectavit

cor meu & miseria qr p̄t colaphos & sputa a iudeis illata a militibꝫ
psidis fuit illusꝰ & crudelr̄ occisꝰ Alr̄ le' sic hic ont̄ psonas in
feriꝰ afflictiones Et dt In q̄ v tuo sūt omēs i in tua noti͡a qui
tribulāt me ysti͡s qtumelijs Ecc̄ xvij omēs iniqtates coꝝ i g'v dei
maledn̄ go illi quos nō cōpescit ipā malicia qr tribulāt / nc̄ dei pn̄
cia qr in g'v eius sūt / ne iusti īnocencia qr xp̄m uel adiuce iustū x'
anni / cor meū i voluntas mea delibata / expectauit nō fugiēt n' a se
repulit īpperat vbꝫ & tacentmoꝝ & miseriaꝝ fletꝝ ab illis a quibꝫ
debuisse expectare honorē & beneficencia / ysa v expectaui ut faceret uuas
et fecit labruscas Et sustinui qui simul gtstaret et nō fuit q' conso
laretur & nō inueni Ad hanc Sed d' tn̄ apli in morte x' simul gtri
stati fuit Io xvi amē dico vobꝫ qr plorabitꝰ & flebitꝰ vos & cetera
p hīc sic ē q̄ntem modū quo d' nullꝰ adesse ubi pauci sūt cōpatiue
sic dr̄ nullꝰ est in eccla uel in foro qr pauci sūt ibi sꝫ q' debent uel
consueuerāt esse / ita ī morte xp̄i pauci fuit gtristati / sū tn̄ ob debui
sset cōpati ei cui insensibilia cōpati videbant qr sol obscuratꝰ fuit et ce
notā petre scisse et c / qui q̄solaretur & nō inueni qr gtā eius priuilegis
discipulis sꝫ petrus eū in sua pn̄a ter negat Alr̄ le' sic hic ondit
p nemo cōpaciebatur sue passioni Et dt cor meū expectauit miseriam
& sustinui attēdedo / qui simul gtstaretur & q' michi cōpateretur et
nō fuit ī tanto meo pcessiu ysa lxiij Torcular calcaui solꝰ et de
gentibꝫ nō est vir mecū cōmissionꝫ & nō ē auxiliator / q̄siui et nō
fuit qui adiuuaret Sed d' tn̄ gtstabantur apli Resp' qr hic lr̄ de
crucifixoribꝫ siue de iudeis siue de gentibꝫ / uel lr̄ de gtristacione de
ppno spuali pro quo plerique punctabatur / apli' aut gtstabantur ex cara
amore quē ad xp̄m habebant Sic hodie diuites nō cōpaciuntur pau
peribꝫ nc̄ potentes oppssis nc̄ supbi humilibꝫ / qui gsolaretur me vbo uel
facto & nō inueni Tren j audierunt qr ego ingemisco & nō ē qui
gsoletur me qr talis amor ē modo qui in miserijs deficit Ecc̄ vi Est
amicꝰ socius mense & nō pmanebit in die necessitatis Et dederunt ī escā
meā fel Et in siti mea potauerūt me aceto Ad hanc sic dr̄ Math
xxvij & dederunt ei vinū bibere cū felle mixtū & qr fel erat de na
tura magis esibile quā potabile io nominat ipm̄ escā / & in siti mea et c
Io xix cū go accepisset ihūs acetū noluit bibere / Alr̄ le' sic hic ondit
crudelitas crucifigenciū Et dt Et nō inueni q' gsolaretur me sꝫ et crucifi
xores mei / dederunt in escā meā fel quod io qr escā debebat bibere come
dere Math xxvij dederunt ei bibere vinū cū felle et cetera quale escam
dederunt ei q' dat escā oīm carnis Tren iij Recordare paupertatis mee
absinthij et fellis / et in siti mea cū dicerem sicio Io xix potauerūt me
aceto Et hoc manifestū ē Math xxvij & Io xix Nota spualr̄ escā dei
que nos reficit est triplex pma doctrina sciencia scꝫ omēs escā albo
rmata ē ad coꝝ Dt i verbū dei vn' anima viuit / 2 escā ē eukar
istia Sap xvi angelorꝫ escā nutriuisti ppl'm tuū / 3 est gsolacio inna
qui dat iumentis i humilibꝫ escā ipsorꝫ / pma escā reficit seculares
scꝫ sacerdotes / 3' claustrales sꝫ in pmā posuit fel sceptura cor
rumpentes Jn 2 irreuerent' accedentes Jn 3 dno in tristicia seruientes
Similr̄ triplex est sitis quā xc sitiuit / pa generis humani redempcio
nis Luce in siti mea 2 redemptoris gustio Io xix Sicio 3 purgem
susceptacio Math xxv Sitiui & dedistis m' bibere Jn pa dedit uidelicet
acetū Jn 2 ois pnigos aursionis Jn 3 omnibꝫ auaricia in mīstrꝫ 2 cibꝫ /

Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum et in retributionem et in scandalu(m)
ad literam fiat mensa eorum etc. Cum enim Ierusalem fuit obsessa a romanis iud(ei)
illuc convenerant ad celebrandum pascale gaudium quod non poterat fieri extra
Ierusalem / et sic fuerunt illaqueati quia a romanis conclusi sicut aves in laq(ueo)
et in retributionem scilicet penarum debitarum propter mortem Christo illatam sicut predix(it)
Luce xix circumdabunt te inimici tui et coangustabunt te etc. eo quod non cogn(o)-
veris tempus visitationis tue / et in scandalum ruendo de malo in malum
quia passi sunt famem in illa obsidione intantum quod matres comedebant pu(e)-
ros suos et ex qua morte pestilentia / Alia litera sic habet xx fiat mensa
eorum coram hostibus obstinatos / et dicit quia ipsi dederunt in escam meam fel / ideo
fiat mensa eorum id est sacra scriptura ad hoc eis data ut inde spiritualiter ref(i)-
ciantur prov. ix sapientia proposuit mensam eorum / coram ipsis videntibus et appe-
tentibus / in laqueum quo capiantur et cognoscantur apte esse transgressores
legis Mathei xxv Ex ore tuo te iudico serve nequam / Prov. vi illaquea-
tus es verbis oris tui lege quam predicasti / et in retributionem id est ut digna re-
tributionem amittatur et detur aliis scilicet gentibus Mathei xxi auferetur a vobis
regnum dei et dabitur genti facienti fructus eius Act. xiii quia repulistis
verbum dei et indignos vos iudicastis vite eterne / ecce convertimur ad gentes
vel in retributionem penarum debitarum propter mortem Christo illatam / et in scandalu(m)
dissensionibus ut scilicet scriptura divisa de et que a diversis exponatur et ab eis
percussa / hoc fuit figuratum xxvii Mathei / quod velum templi scissum fuit p(er)
etiam legi de mensa misericordie premissa in qua apparuit Christus fel et acetum
que fuit causa largi tribue / Prov. v / iniquitates sue capiunt impiu(m)
et funibus peccatorum suorum constringitur ipse morietur quia non habuit disciplina(m)
in multitudine stultitie sue decipietur / et in retributionem pene quia fame et
miserie sunt expositi Sap. xi per que quis peccat per hec et torquetu(r)
et in scandalum ruine de peccato in peccatum et tandem in infimum / ysa(ias) viii
offenderunt ex eis plurimi et cadent et conterentur et capientur / Ob-
scurentur oculi eorum ne videant et dorsum eorum semper incurva ad literam eo
remanentibus et per orbem dispersi sunt in sua infidelitate excecati Ro. xi
ubi allegatur ista scriptura et dorsum eorum semper incurva pondere peccatorum sc(ilicet)
appositorum / Alia litera sic plus implicatur et eis legis oblationem secundum impera(tum)
eis misericordiam scilicet excecationem quo ad intellectum et inclinationem ad malum
quo ad affectum / et dicit mensa eorum id est usus scripture quem tenent fiat eis
in deceptionem / et oculi eorum id est intellectus / obscurentur per defectum luminis fidei
ne videant id est intelligant veritatem dei et sacre scripture / Ro. xi cecitas
contingit ex parte in Israel ex parte quia in obstinatione et hoc divina iusticia permittente
et illorum malicia exigente Sap. 2 excecavit eos malicia eor(um)
vel ex parte contingit cecitas in eis quia partem litteralem scripture acceperunt
et partem misticam contempserunt / et dorsum eorum id est affectum eorum in quo portantur
et bona et mala / semper incurva ad terrena querenda et amanda sed intel-
lectum literalem scripture / et palam ubi liberati sunt nullo vinculo ferri
sed sub servitute peccati / Mistice sic oculi aliorum duces prelati qui pro ali(is)
et alios debent videre et pro aliis plorare Cant. vii oculi tui sicut piscin(e)
in Esebon / isti oculi nunc sunt obscurati immo excecati / ysa. lvi spe-
culatores eius ceci omnes et sic sapientes positi sunt ad theologiam id est ad
effectum spiritualem et ideo accidit quod ait dominus Mathei xv Ceci vero duc(es)
tu precat ambo in foveam cadunt / et dorsum eorum semper incurva quia nulla
retribuendi movet eos ad promovendum suos / Effunde super eos ir(am)

tuam et furor ire tue comprehendat eos. Ad litteram effunde super eos iram
effectum iusticie tue et furor ire tue id est rigor iusticie tue comprehendat eos
quod factum est in destructione eorum per romanos. Aliter legitur sic hic imprecatur
ciuitatis eorum destructionem in quo maxime apparuit ira dei et dicit permutative
exercitacionis ne spirituales intelligat inuitati ad cenam / etiam effunde
contempnentes super eos iram tuam id est effectum tue ire et tue iusticie penas eis
infendo. Ezechielis viii effundam iram meam super te et complebo super te indignationem
meam et furor ire tue id est effectus ire tam magnus ac si esses furiosus vel rigor
iusticie tue comprehendat eos in futuro simul in anima et corpore eternaliter cruciando.
Ysaie xxx ecce nomen domini venit de longinquo ardens furor eius et grauis
ad portandum. Omnia genera sunt malis quia pruriunt qualiter quod notum est
effunde ut attingat et totum corpus et totam animam confusibiliter quia super
eos ut sint subito sicut aqua fluens super porcos / grauiter quia ira tua
terribilis / quia furor ire tue / eterna quia comprehendat eos / sic fuit quando
comprehendentur non in vincula sicut peccator modo vagatur sed in morte comprehendetur.
Ezechielis xxxiii sicut pullus eorum fugabitur et ubi non sperabat comprehendetur et
fiat habitatio eorum deserta et in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet.
Id est fiat habitatio eorum deserta quia romani destruxerunt ciuitates eorum et loca
in tabernaculis eorum etc. quia expulsi et captiuati fuerunt totaliter de iudea.
Aliter legitur sic hic in speciali imprecatur quod ciuitates eorum et loca destruantur
et dicit effunde iram tuam super eos et fac ut fiat habitatio eorum deserta id est terra
et domus quas inhabitant fiat desolate. Matthei xxiii ecce relinquetur vobis
domus vestra deserta. Ysaie primo Relinquetur filia syon ut umbraculum in vinea
et in tabernaculis eorum id est in eis locandis habitacionibus ut in templo et in
domo regia non sit qui inhabitet sine more. Luce xx deserta sunt tabernacula
vestra. Ieremie iiii Syon quasi ager arabitur et ierusalem quasi aceruus lapidum
erit et mons templi in excelso siluarum id est per tam pacem. Ad litteram Quoniam
quem tu percussisti persecuti sunt et super dolorem vulnerum meorum addiderunt.
Ad litteram hic subditur causa punicionis cum dicit quoniam quem tu percussisti persecuti
sunt omnino cum Romanorum viii proprio filio suo non pepercit deus sed pro nobis omnibus
tradidit illum et sic eum percussit quia percussionibus iudeorum exposuit / hoc fuit
ex magna caritate / sicut quod dicitur Iohannis iii sic deus dilexit mundum ut filium
suum unigenitum daret / sed iudei persecuti sunt eum ex inuidia et iniquitate
propter quod punitum fuit / et super dolorem vulnerum meorum addiderunt quia non solum
eum persecuti sunt quia verbis persecuti sunt ad mortem christum in persona propria
sed etiam membra eius stephanum lapidando / iacobum occidendo alios incarcerando
et flagellando ut in actibus apostolorum. Aliter legitur sic hic ponitur ratio quare
imprecatur eis destructionem scilicet persequentium crudelitas et dicit ideo habitatio eorum
fiat deserta quoniam quem tu percussisti id est quem pati voluisti et permisisti
non propter peccatum eius proprium sed propter peccata hominum. Ysaie liii propter scelus populi mei
percussi eum / persecuti sunt / valde crudeliter. Psalmus multiplicati sunt qui persecuti
sunt me inimici mei / et super dolorem vulnerum meorum que sustinui in
manibus et pedibus et in toto corpore / addiderunt dolorem cordi meo blas-
phematores sc. patrem et me tuum filium / vel sic dolorem vulnerum meorum
que sustinui in manibus et pedibus addiderunt nouum vulnus in latere.
Iob xvi concidit me vulnere super vulnus / vel addiderunt multa mala quia
mortuum et positum in sepulcro blasphemantes posuerunt custodias. Ieremie
xii facta est quasi spelunca hyene hereditas mea / hyena est bestia que
querit in cadauera mortuorum. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum

et nō intret iniusticia tua / ad litterā appones p̄mittēdo q̄ deus nō
est causa iniquitatē esse tuā / sed tm̄ p̄missiue sup̄ iniquitate eorū q̄ se
peccatorū cōmissioni apposuerūt obstinatōz io subdit ut nō intret iniusti
tua reuertēdo de culpa ad gratiam / Alit̄ legitur sic hic cōminatur et p̄dicit
p̄secutoribꝯ suis culpā et dampnū quod sequitur et dicit appone .i. apponi per
mitte gratiam tuā subtrahēdo / iniquitatē sup̄ iniquitatē eorū ut qui sūt
in sordibꝯ sordescāt adhuc / Apoc. vlt. / uel iniquitatē sup̄ iniquitatē .i.
obstinationē in pctīs suis / ut nō intret .i. veniat in iusticiā .i. ad p̄niaz
ysa. xv. apponā sup̄ dibon additamēta / vn̄ p̄d p̄misit deus q̄ Iudei
occiderent / eo apposuit q̄ ipsi suū filium z heredem crucifixerūt et vlt
q̄ blasphemi et excecati sūt / et nō intret p̄ p̄niaz in iusticiā tuā .i.
ad tuā gratiam uel in viā veraz remedii ad te math. vi. p̄rim querite regnū
dei et iusticiā eius et hec oīa etc. / sed multi sūt qui volūt suā statuere
iusticiā et nō dei / Ro. x. suā volentes statuere iusticiā iusticie dei nō
sūt subiecti / latro enim nō libenter intrat locū iusticie q̄ ut suspendatur
uel decollatur / sic hoīes iniusti iusticia dei / Deleantur de libro viuē
tiū et cū iustis nō scribantur / ad litterā p̄ finalē reprobatōm et etiā
dampnatōm / Alit̄ legitur sic hic p̄dicit etiam dampnatōz p̄secutorū et hoc
sub metafora quā exponit dicēs q̄ nō venient ad p̄niaz p̄ suis pctīs
io deleantur .i. nō scripti esse manifestentur / de libro viuētiū .i. a p̄desti
natōne diuina in qua scripti sūt solū electi / et exponit se ipsum .i. cū iustis nō scri
bantur nisi forte ad tempus in pagina p̄ntis iusticie ex q̄ finaliter delentur
ps. In libro tuo omēs scribentur / vel sic breuiter deleantur .i. delebuntur
p̄ finalem reprobatōm et etiā dampnatōm de libro vite .i. a diuina p̄desti
natōne in qua electi sūt solū scripti / vel viuētes dicit alios p̄ter eos qui viui
sūt in gratia / Iusti dicit modū aliter iusticia exercentes in hac vita / Ab
vtraqꝫ societate separantur mali finaliter z Cor. vi. q̄ societas iusticie ad in
iquitatē / Boni enim scribuntur in celo / Luc. x. Gaudete z exultate quia noīa
vr̄a scripta sūt in celo .i. in libro vite / sed mali scripti sūt in terra / Ie. x.
Recedentes a te in terra scribentur / Pauper sū ego et dolens salus tua
deus suscepit me / ad litterā xp̄c enim in paupertate fuit natus cōuersatus mor
tuus z in alieno sepulcro positus / et dolens q̄ dolor in passione eius
fuit maximus / salus tua deus suscepit me / resuscitādo a morte / Alit̄ legitur
sic in p̄mo p̄d actū est prius de petitōe xp̄i p̄ oībꝯ p̄pt̄ et in corpore de
lectōne / hic agitur de fructu ex passione sequente et dicit ego sū pauper
voluntarie / Z Cor. viii. cū esset diues in omnibꝯ p̄ nobis egenus factus
et dolens .i. dolore magnū paciens in passione / Tren. i. p̄d videte si
est dolor sicut dolor meus / ysa. liii. vidimus eū virū dolorū / Sic et
sui serui sūt pauperes p̄ cōtemptū terrenorū math. v. Beati pauperes spū et
et sūt dolentes p̄pter multitudinē pctōrū / math. v. Beati qui lugent etc. salus
tua deus / nō salus huius que vana est / suscepit me .i. ad celeste z assūpsit ad
gloriam / p̄u. xxix. humilē spū suscipiet gloria / Act. xiiii. p̄ multas tri
bulatōes oportet nos intrare in regnū dei / Laudabo nomen domini
cū cantico et magnificabo eū in laude / ad litterā nō est intelligendum
q̄ ex laude huius aliquid deo accrescat sed ipsis laudantibꝯ / Alit̄ legitur sic la
agitur de gratiarū p̄mittendo gratias agere et alios inducere et dicit laudabo
nomen dn̄i et in metris z in metris meis / Eccli. vlt. collaudabo no
men tuū assidue / et innuit q̄ nō est aliud nomen in quo oportet nos saluos
fieri / Act. iiii. / cū cantico .i. cū metris letitie z vocis exultatōne /
est enim canticū exultatio mentis habita de eternis in voce prorumpens

ysa xxx canticum erit nobis sicut vox sanctificate solempnitatis et magnificabo
eum in magnum cantico in laude id est cum laude / luc primo magnificat anima
mea dominum / luc vii magnificabant deum dicentes quod propheta magnus surrexit
Et placebit deo super vitulum novellum cornua producentem et ungulas.
ad hebreos xiii sacrificium enim omne laudis magis est deo placitum quam sacrificium
animalium etiam a tempore veteris legis quia sacrificia eorum non erant accepta nisi
ex devocione offerencium / tempore vero nove legis talia sacrificia sunt tamquam mor-
tua reprobata et hoc predixit salvator Jo iiii° venit hora et nunc est
quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate / glossa lectio sic hic
subditur laudis acceptacio per comparacionem ad sacrificium vituli novelli et dicit
laudabo nomen domini et talis laus placebit deo super vitulum novellum
id est plusquam vitulus novellus qui primo pinguis est et offertur pro peccato / levitici viii cor-
nua producentem et ungulas id est unguibus armatum / spiritualiter sic placebit deo
super vitellum novellum producentem cornua id est quam novus christianus per baptismum
credit in fide vel per penitenciam resurgit in iusticia / luc primo erexit nobis cornu
salutis in domo david pueri sui / et producentem ungulas quibus solide
pes stat et figitur / hoc est constanciam bonam operantem / iob xxxix terram ungu-
la fodit audacter in occursum pergit armatis / Unde quod hic predixit reproba-
cionem sacrificiorum antiquorum pro sacrificio laudis malachie iii et placebit
deo sacrificium iuda id est confitentis in laude et ierusalem id est videntis deum in
contemplacione Videant pauperes et letentur querite dominum et vivet anima
vestra ad hebreos videant pauperes id est christiani qui in primitiva ecclesia fue-
runt pauperes et letentur de mutacione cultus corporalis veteris legis in spiritu-
alem nove legis querite dominum in fide et caritate et vivet anima vestra / glossa
lectio sic hic post invitacionem aliorum ad laudandum et letandum in domino pau-
perum et omnium generaliter / et dicit quod sacrificium laudis plus placet deo quam
vitulus novellus / id est pauperes videant oculo mentis consideracionis / et letentur
in spe salutis / quia deus pauperes eligit diligit protegit et salvat / iacobi
ii nonne deus pauperes eligit in hoc mundo divites in fide et heredes regni
quod repromisit diligentibus se / querite dominum pede fervente caritatis motu
bone operacionis oculo simplicis intuicionis / hoc est querite dominum ardenti
caritate bona operacione et cordis simplicitate / sap primo in simplicitate cordis
querite illum / sophonie ii querite dominum omnes mansueti terre / contempnendo
terrena et inicium querendo superna / et vivet per ipsum inventum / anima vestra in
presenti vita gracie et tandem vita glorie / amos v querite dominum et vivetis
sicut pauper querit panem unde vivat corporaliter / Cum autem deus sit vita non
potest inveniri ubi non est nisi mors / augustinus beatam vitam queritis in regione
mortis non est ita quod cum est beata vita ubi nec est vita / Unde quod deus
in querentes studio simplici requiritur et ope prima exquiritur et qualitate obediencie
acquiritur virtute perseverancie Quoniam exaudivit pauperes dominus et vinctos
suos non despexit / ad hebreos quoniam exaudivit patres dominus patres eorum audiendo /
et vinctos suos non despexit patres in limbo detentos cum christo resurgente
educendo / potest etiam hoc referri ad fideles qui in primitiva ecclesia in carceribus
ingrebantur et aliquando fractis carceribus divinitus liberabantur / glossa lectio sic hic
innuit quod dominus paratus est exaudire pauperes et humiles et iuvare impotentes
et dicit quoniam exaudivit id est exaudire consuevit pauperes id est humiles / dominus patres eorum
audiendo / ysa ult ad quem respiciam nisi ad pauperculum et contritum spiritu et
trementem sermones meos / et vinctos suos in limbo detentos inflicta pena
dampnatis ex sua sententia non despexit quos cum christo resurgente educendo /
zach ix tu in sanguine testamenti tui eduxisti vinctos de lacu in quo
non est aqua / non despexit qui curam habuit de eis liberandis / vel vinctos

suos in peccatis detentos a se soluendos ysa xlix et ducet hos qui vinc[ti] s[unt]
exire / uel vinctos suos legibus suis Ecc vi vincula illius alligatura salu[tis]
Laudent illum celi et terra mare et omnia reptilia in eis Ad literam lau-
dent illum celi et terra i. ciues celestes et habitatores in terra habitantes mare et
omnia reptilia in eis ideo quia tota uniuersitas deum laudet. ps. sed quia sunt ho-
minibus materia diuine laudis qui eum laudant ex suis creaturis Alia lectio sic hic
inuitat ad laudandum deum omnes generaliter fideles et peccatores Et dicit laudent
illum i. dominum corde ore et opere celi i. apostoli et sublimiores de ecclesia quia
celi enarrant gloriam dei / et terra i. ecclesia de iudeis congregata Job xxviii
terra de qua oriebatur panis de loco suo igne subuersa est / ysa xlix lau-
dent illum celi et exultet terra / uel sic laudent illum celi et terra i. ciues ce-
lestes et habitatores in terra habitantes / mare i. ecclesia de gentibus que ante fuit
in fluctuatione errorum / ysa lvii impii quasi mare feruens quod quiescere
non potest sed dominus increpauit hoc mare per predicatores et exsiccatum est ab
humore peccatorum i. fluctuatione peccatorum Naum primo increpans mare et exsiccans
illud / et omnia reptilia in eis scilicet in celo in terra et mari i. ipsi pecca-
tores a terrena reptantes Unde reptile in celo est superbus in terra cupidus
in mari luxuriosus Gen iiii pectore et ventre reptabis i. gradieris
Spiritualiter sic laudent illum celi i. boni contemplatiui qui mente sunt in celo
et terra i. boni actiui qui terrenis bene utuntur / mare i. mali contemplatiui qui
in amaritudine conscientie in curiosis et inutilibus student et omnia reptilia i. mali
actiui qui cupiditati terrenorum et gulositati insistunt / omnes isti laudent dominum
quia dat eis bona nature bona fortune et offert bona gratie et glorie Et se-
quitur causa qua ortus sunt dicere Quoniam Quoniam deus saluam faciet syon et edificabu[ntur]
ciuitates iude Ad literam hoc expositum dicitur uno modo de ecclesia militante que per
syon significatur eo quod incepit ibi per christi predicationem qui secundum legem in
templo predicasse quod erat in monte syon et ibi consummata fuit per spiritus
sancti missionem in signo visibili super apostolos ut dicit Leo in epistola ad paulinum
de omnibus sacre scripture libris. et edificabuntur ciuitates iude quia apostoli et
discipuli christi de monte syon missi sunt ad predicandum per uniuersum orbem ubi per
eos constitute sunt et ordinate ecclesie que dicuntur ciuitates / eo quod ciuitas est ciui-
um unitas / ubi autem vinciuntur fideles in fide et caritate / dicuntur etiam iude
ciuitates i. christi qui sic nominatur eo quod fuit de tribu iuda Gen xlix sicut
sampson nominatur dan quia fuit de tribu dan Alia lectio sic hic per racionem laude
scilicet ecclesie reparatio et libertate futura Et dicit quoniam deus saluam faciet syon i.
ecclesiam a culpa per fidei et caritatis unitatem / quia extra ecclesiam non est salus Gen
viii extra archam i. ecclesie unitatem nichil omnino saluum est / Et edificabuntur
ciuitates iude i. reparabuntur ecclesie gratia et virtute dei ad construendum ipsi domino
Amos ix Reedificabo aperturas eius et ea que corruerunt instaurabo et cetera
Et inhabitabunt ibi et hereditate acquirent eam Ad literam et inhabitabunt
ibi fideles christi et hereditate acquirent eam quia decedentibus primis alii qui heredita[rie]
succedent eis Alia lectio sic hic ondit inhabitationem ecclesie et firmam possessionem
Et dicit pauperes spiritu gloria qui captiuant intellectum in obsequium fidei / inha-
bitabunt ibi i. in ecclesia edificata in ecclesia militante per meritum / et tandem
in ecclesia triumphante perpetuum / ysa lx edificabunt domos in syon et
habitabunt in ea et non quasi statim recesseri / et hereditate i. iure hereditatis
acquirent eam ut sit sibi hereditas Ecc xxiiii transite ad me omnes qui
concupiscitis me et a generationibus meis implemini / ysa lvii qui habet
fiduciam habitabit terram et possidebit tamquam hereditatem Et semen ser-
uorum eius possidebit eam et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea /
Ad literam et semen seruorum eius i. christi et virtutem per hoc eius serui discipuli

quorum semen .i. imitatores eorum possidet civitates per orbem et qui diligunt no
men eius erunt in civitate habitabunt in ea non et immo quia sola caritas divi
dit inter filios regni et perditionis filios expositum de ecclesia triumphante que
appellatur sion Hebr. xii accessistis ad sion montem et civitatem dei viventis
ierusalem celestem et multorum milium angelorum frequentiam hanc autem sion celeste
eos salvam fecit et qui per homines illuc ascendentes angelorum ruinam reparavit
reedificabuntur civitates iude .i. christi et principaliter dicitur hec civitates ducentorum
angelorum ordines et inhabitabunt ibi scilicet illuc assumpti et hereditate acquirent
eam .i. immobilem sicut hereditas de rebus immobilibus et semen servorum eius .i. fide
les discipulorum christi imitatores possidebunt eam eternaliter absque amissione et
qui diligunt nomen eius habitabunt in ea quia in civitate celesti est caritas perfecta
est enim ibi una vox letancium et unus ardor caritatis ad quem nos perducat
Alia lectio sic Premissa requirunt eciam hic dicit illos qui inhabitabunt heredi
tates et dicit semen .i. imitatores et filii spirituales servorum eius patriarcharum
prophetarum et apostolorum possidebit eam sion seu ierusalem .i. visionem pacis eterne
Ysa. lxv Educam de iacob semen et de iuda possidentem montes meos
Eccli. xliiii cum semine eorum permanebit bona hereditas et qui diligunt
nomen eius non solum timent sed per amoris vehementia delectantur in eius nomine
qui sunt semen servorum dei non carnales iudei habitabunt in ea tamquam
veri possessores Ysa. lxvi Exultate in ea omnes qui diligitis eam Nota
amore dei facit dominum et prelatum in ecclesia militante Io. xxi Simon diligis
me pasce oves meas Item facit cives in ecclesia triumphante
Io. xiiii Si quis diligit me mandata mea servabit et pater meus diliget
eum et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus Iacobi ii nonne deus
elegit pauperes in hoc mundo divites in fide et heredes regni Nota omnia
que hic tanguntur sunt appetibilia et societatis honestas quia semen servorum
eius non peiores viri et civitatis nobilitas quia possidebunt eam non
hospites transibunt et civium facilitas quia qui diligunt quia qui diligunt
nomen et domini maiestas quia eius scilicet salvatoris sub quo omnes serviunt et
loci amenitas quia habitabunt in ea scilicet in sion in qua speculabimur et vi
debimus dominum sicuti est Prima Io. iii ad quam nos perducat etc. Oracio
Sanguinem sitientes domine deus exaudi nos in veritate salutis tue ut exuti
a squalore peccati meream in libro vite regni celestis ascribi Scancto
Deus in adiutorium meum intende domine ad adiuvandum me festina
Ad vesperam Titulus in hebreo Ad victoriam david ad recordandum lxix
ad recordandum quia david fecit hunc psalmum ad recordandum beneficia
a deo sibi prestita Alia Psalmus david quia hic est prophecia de futuro pluit
enim david in spiritu quod psalmum huius psalmi esset recordandum
in ecclesia dei in primo omni horarum canonicarum et per hoc
titulo posuit ad recordandum et tamen iste psalmus qui sequitur scilicet In te domine speravi
est a david cum esset in persecucione absolon filii sui et dividitur in duo primo
petit celerem liberacionem 2o ad hoc inducit multiplicem racionem ibi In te domine
speravi primo dicit deus in adiutorium meum intende quia non possum absaloni filio
meo resistere 2 Reg. xv Surgite fugiamus neque enim nobis erit effugium
a facie absalon domine ad adiuvandum me festina quia architofel nitebatur
eum persequi et comprehendere eadem nocte ut habetur 2 Reg. xvii Alia lectio sic
in persona Christi quando ipse orabat pro sua liberacione a morte hic quilibet iustus
dicit oracionem deo pro sua liberacione Titulus In finem psalmus david in re
memoracionem quod salvum fecit eum dominus et est sensus hic psalmus david .i. regis liberet
iusti ordinans nos in finem .i. in Christum scilicet deum in pleo rememorative habita

de hoc quod salvum fecit eum dominus scilicet ab omni miseria licet in spe tamen in re
in hoc enim quod petit auxilium a deo aperte innuit quod salus est a deo / unde
huius ps est petitio viri iusti ut liberetur a periculis et miseriis huius mi-
serie et movet ut non in nobis sed in domino auxilio confidamus et gloriemur
et dividitur primo post invitacio dei ad adiuvandum / 2o invitatio christi ad letandum
ibi Exultent et letentur / primo dicit deus intende diligenter in adiutorium meum
me ab omni malo liberando et quod periculum est in mora / domine quod potens es
festina ad adiuvandum me quod nichil boni possum incohare sine te Ecce qualiter
iustus invocavit deum non hominem quod dicitur Ecc. Iso Respuenes etiam ad ad-
iutorium hominum et non erat / non mamona quod sic dicitur ysa xviii cessabit au-
xilium ab effraim qui in eum speraverunt / Ergo deum orat sapiens quod deum
qui potest velle quod adiuvat quod prodest confidens quod ut intendat quod diligen-
tie est in quo confidunt orantes quod deum intendere nobis volumus cum oramus
et nos non intendimus hiis que dicimus sed negligenter preterimus / Cassio
precor deum ut precem meam audiat cuius ego qui fundo non audio deprecor
illum ut michi intendat / ego autem nec michi nec illi intendo / et quid prodest
sola voce cantare sine cordis intentione / Non iste versus ut sequitur primitus
in primo horarum ut destruatur heresis pelagiana que ponit nos posse
mereri per solum liberum arbitrium / Unde ut prevaleamus diabolo qui magis insu-
rgit contra nos cum surgimus ad opus bonum et ad orationem Confundantur et
revereantur qui querunt animam meam Ad literam quod et factum est quod architofel
se ipsum suspendit et absalon infestus fuit ut habetur 2 Re. Alle. le. sic quod orat
pro inimicis et persequentibus ore et corde / et dicit confundantur confusione bona hoc est
cognitione turpitudinis culpe sue Bern. Unde est confusio adducens gloriam
Cassio Confusio est qui unusquisque contra mala sua voluntate agnoscens de
pravitate turbatur / et revereantur id est timeant futura pena gehenne / Cassio
Reverentia est timor pene ex consideratione delicti / vel confundantur de preteritis
factis et revereantur de futuris faciendis / qui querunt persequentes animam meam
id est vitam meam perdere vitam gratie alliciendo ad culpam et vitam nature tradendo
ad mortem Avertantur retrorsum et erubescant qui volunt michi mala
Ad literam quod populus qui erat cum absalon eo devicto fugerunt in tabernacula
sua et Re. xviii Alle. le. sic quod orat pro persequentibus ut habeant humi-
liacionem et utilem confusionem Et dicit qui querunt animam meam avertantur a mali-
ciis retrorsum per humilitatem non ultra intendant per superbiam Jo. xx. magdalena
conversa retrorsum videt dominum et agnoscere meruit / sed quasi dicit retrorsum
qui respiciunt cum desiderio ad malum quod reliquerunt sic uxor loth retrorsum
versa et mutata est in statuam salis Gen. xi et erubescant pudore confusionis
penitus cognoscunt quod est capitum signum Ro. vi que fructum habuistis in quibus
in quibus nunc erubescitis qui volunt michi mala imitantes me in corde
Avertantur statim erubescentes qui dicunt michi euge euge Ad literam sim-
ilitudo vestes conferret ad penitenciam Unde le. Et dicit avertantur statim erubescentes quod
fugientes de prelio victi erubescunt qui dicunt michi euge euge Euge est
interiectio gaudentis quod populus eius cum absalon erat in tanta leticia quod gau-
dentes dicebant statim habemus eum in manibus nostris captum Alle. le. sic
quod orat pro inimicis qui persequebantur ore ut convertantur et satisfaciant pro
malo Et dicit avertantur a sua iniquitate statim non differendo de die in diem
Eccl. vi ne tardes converti ad dominum et ne differas de die in diem / erubescentes
coram deo in contritione lacrimosa et coram sacerdote in confessione pudorosa coram
hominibus in satisfactione laboriosa / non sic illi de quibus Je. iiio frons mu-
lieris meretricis facta est tibi noluisti erubescere / qui dicunt michi euge euge
ore adulando vel deridendo Nota quod euge interiectio tamen aliquando

commendatorie Matth. xxv Euge serve bone et fidelis. Aliqui applausorie
ut non dicat euge euge anime mee. Aliqui admirative Ezech. xxvii Euge
facte sunt porte populorum. Aliqui derisorie ps. dixerunt euge cum videret oculus
noster et sic pater huic acceptum. Aliqui adulatorie ps. feriat confessi confessionibus sua
iste est modus pessimus. Augustinus per nacet lingua adulatorum quam manus
persecutorum. Exultent et letentur in te omnes qui querunt te et dicant semper magni-
ficetur dominus qui diligunt salutare tuum. Ad literam letentur et exultent isti in ego
tribulacionis mei qui querimus iusticiam tuam et per te liberari et dicant semper magnificetur
dominus de beneficiis nobis prestitis. Alia lectio sic hic propheta invitatos Christi ad letandum
et dicit Exultent interius in facie ut non sunt sicut ypocrite tristes et letentur
in corde in te deus non in deliciis sicut voluptuosi non in diviciis ut cu-
pidi non in honoribus ut superbi. Amos vi qui letamini in nichilo omnes ge-
neraliter qui querunt diligenter te singulariter. Ysa. xxviii. Qui querunt me
per opera et corde querimini et venite. Ps. letetur cor meum querencium dominum
et dicant semper magnificetur dominus id est laudibus attollatur et maximus predicetur
nomen id est se tantus est quod maior fieri non potest. Luc. po. magnificat anima mea dominum
qui diligunt salutare tuum Christum de quo Luce ii viderunt oculi mei sa-
lutare tuum vel salutare tuum id est sanctitatem iusticie tue que salvat. Ecc. xxx
salus anime in sanctitate iusticie. Ibi qui diligunt corde predicant ore confitentur
per opera Augustinus di salutare. Ego vero egenus et pauper sum deus adiuva me.
Ad literam quod in illa fuga Berzellai Galadites et Machir filius
Amiel prestiterunt ei multa ut habetur 2 Reg. xvii et ideo subdit Deus adiuva
me quasi dicat sine tuo auxilio non possum resistere. Alia lectio sic hic exprimit
affectum suum petendo divinum auxilium et dicit Ego egenus id est egens alie-
no auxilio et pauper sum carens. Prov. Ecc. xi est homo egens recuperacione
indigens virtute et habundans paupertate. Deus adiuva me divicias
tuas conferendo contra egestatem defectum et miserias culpe auferendo contra pau-
pertatem. Ita et nos debemus petere a deo predicta duo bona non a mundo. Osee
xxxii ve qui descendunt in egyptum id est in mundum ad auxilium Pharaonis
aliquem id est mundo potentem. Adiutor et liberator meus es tu domine ne mo-
reris. Ad literam adiutor meus contra hostes invadentes et liberator meus
es tu a periculis imminentibus domine ne moreris et in hoc petit celerem libe-
racionem sicut in primo psalmi. Alia lectio sic hic petit instanter adiutorium dei
et dicit Adiutor meus ad sustinendum paciencie et liberator meus ad evadendum
finaliter. 2 Machab. iii qui in celis habet habitacionem adiutor est loci illius.
Dan. vi ipse salvator et liberator faciet mirabilia quod salvator aut
glorificabit liberator corporum a miseriis reformabit. Ac sic adiutor meus
in operacionibus et liberator in passionibus. Ps. cum ipso sum in tribulacione.
Domine ne moreris sed festina ad adiuvandum. Dan. ix ne moreris propter
temetipsum deus meus. Cassio. puritatem nos tardius iudicare que
quam celerrimum preveniat auxilium. Oracio. In exordio adiutorium nostri
deus esto ad adiuvandum familie tue supplici festinus occurre ut cunctis
malorum obprobriis tuis semper auxiliis muniamur. Recordare vo.

In te domine speravi non confundar in eternum in iusticia tua libe-
me et eripe me. Ad literam titulus psalmi David filiorum Ionadab
et priorum captivorum sed in hebreo non est titulus. Glossa et
ps. psalmi prius in qua David ad suum liberacionem a deo inducit
multiplicem racionem. Et dividitur in d. pro inducit vos 20 premittit
multiplices graciarum actiones ibi Ego autem semper. Et dicit In te domine
speravi tamquam in adiutorio potenti non confundar in eternum i.

finaliter quia in persecutione absalon reportauit honorem et absalon cum suis
confusionem / in iustitia tua libera me quod tibi proprium est iustos liberare quod expertus
fuit in hac persecutione / psalmus lxx sic in persecutione psalmus etiam exemplo christi
petiuit a deo diuinum auxilium / hic quidem se ad suos filios attendens
a deo omne bonum esse et loquitur omnibus tam bonis quam malis sic innuit
in titulo qui talis est psalmus dauid filiorum ionadab et priorum captiuorum
per filios ionadab qui preceptum patris sui recha tenebant quia vinum
non bibebant in domibus non habitabant / Ieremie xxxv significantur boni obe-
dientes precepti celesti et etiam platius per ipsum priores captiuos de iudeis
qui a babilonijs post captiuati sunt ut habetur / iiij regum vlt. significantur
mali sub certa conpia captiuati per principum peccatum inobediam hic
est sensus tituli psalmus iste est editus a dauid exortatiuus filiorum ionadab
id est obedientium et bonorum ut bonum quod habent gratie dei attribuant / Iacobi primo
omne datum optimum et omne donum perfectum de sursum est a patre luminum
/ et priorum captiuorum id est malorum sub captiuitate peccati detentorum ut sperant per
gratiam dei et non aliter se liberandos / vel per aliquem pro eisdem quod dicitur filiorum
ionadab et priorum captiuorum / Est autem duplex captiuitas scilicet in hoc mundo
et in inferno est quo sensus / iste psalmus est exortatiuus filiorum ionadab id est
filiorum dei / ionadab enim interpretatur voluntarius / deus enim voluntarie genuit
nos / Iacobi primo / Et priorum captiuorum id est ipsorum adhuc existentium in captiuitate
presentia vel captiuorum plus quam existentium / utrique enim exortando est prudentia predi-
catoris iste psalmus est exortatiuus filiorum etiam ad spem et commendatio gratie diuine
/ intentio est mouere ne sperent de nobis presumamus sed in deo confidamus
/ et diuiditur psalmus iste in quinque partes in prima orat attendens quod omne bonum a deo
est et post orat pro sua liberatione in generali / 2o specialiter a quibus vult
liberari ibi deus meus eripe me et dicit sic domine qui potens es in omnibus
ego finitus tuus / in te sperauj non in propria fortitudine mundana non in potestate quia
non confundar in eternum id est nunquam confundar / Ecclesiastici 2 nullus sperauit in domino
et confusus est / vel non confundar id est confusionem eternam et si forte confundar ad tempus
/ Augustinus confusi estis in adam recedite ab eo et accedite ad christum et con-
fusionem sustinere pro eo / et non confundemini in eternum / Ecclesiastici iiij est confu-
sio adducens gratiam / fides enim non decipit caritas nunquam excidit spes non
confundit / in iustitia tua id est secundum quod exigit iustitia promissionem a te mihi factam
libera me a manibus persecutoribus que multi sunt / 2 Regum xi sicut latronum
sicut fluuium persecutoribus in fine sunt / videtur quod ysa xxvi dei iustitia
non sentimus in terra ideo non reddere habitatores terre / et eripe me de
potestate demonis que magna est valde quia non est potestas super terram que
valet ei comparari / Iob xli vel sic eripe me de malis bestiis id est de ma-
lis desiderijs que remanent etiam persona suspensa / Bernardus quidam quot
putas lupi seuitie quot leones superbie quot vulpes astutie quot
vultures in gluuie lacerant cadauer anime / Inclina ad me au-
rem tuam et salua me / Ad romanos loquitur de deo ad modum hominis qui in-
clinat aurem qui vult exaudire deprecationem petentis / psalmus lxx sic homo
petit liberari ab inferni concupiscentie carnalis et dicit libera me domine ab
hoc mundo eripe me a diabolo / et inclina dignare aurem tuam id est misericordiam tuam
ad me miserum et infirmum qui non possem vere exaltare ad te nisi
misericordie inclinares te / Cassiodorus misit gratia dei ad hominem liberandum se in-
clinauit ad magis nunquam potest prouenire et salua me a carnis
miseria infirmitate que gemme concupiscit ad usum semper / Ieremie xvij sa-
na me domine et sanabor saluum me fac et saluus ero et

Esto michi in deum protectorem et in locum munitum ut saluum me fa-
cias. Ad litteram q. d. nulla protectio aut municio valet nisi sit te dante
et sic prius perpetit euasionem malorum hic petit collocacionem bonorum scilicet
stabilitatem et securitatem. Et dicit. Esto michi in deum non qualemcumque sed in
protectorem qui me foueat et teneat sicut gallina pullos sub alis. q. d. deus
protector meus ab inimicis meis. Eccl. ult. confitebor tibi domine et collau-
dabo te deum saluatorem meum qui adiutor et protector factus es michi. et in
locum munitum i. da michi locum securum munitum societate bona et armis
virtutum circumpositum deuocionis. ut saluum me facias quia in tua protectione
et in loco munito gracia tua saluus ero. Iob xvii domine pone me iuxta te.
Hugo. ne ad me iacula inimici perueniant. locum muniunt ista muri
et vitales. turres. vigiles. tuba. scuta. mons. aqua. saxa. tibi ma-
china. fossa. viri. murus est christus. vitales quelibet angeli. turres docto-
res. vigiles prelati. tuba predicacio. scutum oracio. mons eminencia vite.
aqua lacrime. saxa duricia vite et duricies lecti asperitas cibi. rigor
disciplinae. tibi leccones et studium machine ieiunia et elemosina. fossatum confes-
sio que dat et aufert terra peccati. et paupertas voluntaria. viri strenue
pugnantes non effeminati. Ps. 1 Reg. xxiiii habitauit dauid in locis tutissimis
engaddi i. christi. Quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu.
Ad litteram qui firmamentum meum dominus in firmitate constancie et refu-
gium meum es tu in omni tribulacione. omnia ista ostendunt fiduciam quam
habebat dauid in deo propter quia exaudibilis erat peticio sua. Ad litteram
alie lectiones sic. hic ostendit impetrandi fiduciam quia firmat in bono et suscipit
ad se fugientes. Et dicit Ideo a te confidenter peto qui firmamentum meum
es tu contra inimicos meos dum pugno. quia in te sum firmus sicut stelle
in firmamento et sine te cadam. Eccl. iiiio in tempore casus inueniet firma-
mentum et refugium meum es tu dum fugio ad te tamquam ad locum mu-
nitum. Ps. petra refugium herinaciis. Hugo confiteor infirmitatem
timidus sum ut lepus quia plenus sum spinis i. peccatis ut herinacius. ergo fir-
mamentum meum es tu dum pugno refugium dum fugio. Deus meus
eripe me de manu peccatoris et de manu contra legem agentis et iniqui.
Ad litteram hic allegat diuinam iusticiam ad quam pertinet iniquos punire
qualis erant persecutores dauid. unde dicit deus meus eripe me de manu p-
...is in fauore absalon iniuste persequebantur eum et de manu contra
legem agentis i. ipsius absalon qui agebat contra legem palam et diuinam
persequendo patrem suum quem omnis lex precipit honorare. et iniqui
i. achitofel qui fuit consiliarius dauid et contra eum dabat iniquum consilium
ipsi absalon. Alie lectiones sic. hic specificat a quibus petit liberari s. a peccatoribus
et dicit deus per potestatem generalem meus per cultum specialem. eripe me constitutum
inter hostes qui per me bellare non sufficio nec fugere valeo. de manu
peccatoris i. de potestate mali hominis uel demonis ne talis manus me capi-
at et trahat ad peccatum et captum detineat in peccato et demum precipitet
in infernum. Osee xiii de manu mortis liberabo eum. et de manu contra
legem agentis i. iudei et mali christiani qui legem susceperunt et non
viuunt secundum legem. et iniqui i. pagani qui legem non susceperunt nec secundum legem
viuunt. Ro. ii quicumque in lege peccauit per legem iudicabuntur et qui
sine lege peccauerunt sine lege peribunt. uel sic eripe me de manu
peccatoris qui peccat in se ipsum. et contra legem agentis qui peccat in deum
et iniqui qui peccat in proximum. ab omnibus istorum societate eripe me deus meus.

Qm tu es pacia mea dne / dne spes mea a iuuentute mea Ad lā
p pacians inuicti paciam in hac tribulatione / fuit enim dauid tunc valde p
tiens ut habetur 2 Rg xvi qr iniurias a Semei sibi malledicente et lapi
des con eum mittente valde paciencter portauit / dne spes mea a iuuen
tute mea / q d nichil boni spiritualiter obtineo nisi per te Aliter sic hic
petit donum pacie in aduersis et donum spei in prosperis Et dicit qm tu
es dne pacia mea i dator pacie et causa tollerandi aduersa Je xxix
Ego cogito cogitaciones pacis et non afflictionis ut dem vobis finem et pa
cienciam Cassio pacia est honestatis aut vtilitatis causa rerum ardua
rum ac difficilium voluntaria ac diuturna perpessio / hanc dat deus Je pro
ponit te in murum eneum et in columpnam ferream / et tu es spes mea dō
i dator spei mee q d nichil boni spero obtinere nisi per te a iuuentu
te mea que spiritualis dicitur conuersio a peccato Ecc xi letare iuuenis in adolescen
cia tua Cassio prim est ut dei graciam per paciam promereamur et tunc fu
misima spem ipso donante habere incamur / pacia ergo datur propter
mala presencia / spes propter bona futura Ro v tribulacio pacienciam opera
tur pacia vero probacionem / probacio vero spem / spes autem non confundit In te
confirmatus sum ex utero de ventre matris mee tu es protector meus ad
literam non est per hoc intelligendum quod fuit in utero matris sanctificatus
sed dicit quod in utero matris fuit adeo protectus sine qua protectione non fu
isset de utero matris natus Job iii / Jo habetur A te sustentatus sum ex u
de ventre matris mee i ab hora natiuitatis mee usque nunc tu es protector
meus sic fuisti antequam fuisse natus Aliter sic hic ostenditur collacionem
honorum s confirmacionem in bonis et protectionem a malis Et dicit confirmatus sum
ut in te tendam ex utero matris ex quo processi / uel sic ad literam eciam in utero
matris mee Job xxxi ab infancia creuit mecum miseracio et de ventre
egressa est mecum et hoc est uerum de hiis qui sunt sanctificati in utero matris
Je pro priusquam te formarem in utero noui te et antequam exires de ventre
sanctificaui te Vel sic In te confirmatus sum i a te sum sustentatus et protectus
in utero matris existens et ex utero matris egrediens sine qua sustentacione
et protectione non fuissem natus / Vel sic / In te confirmatus sum i fui iussus
confirmari ex utero Ecc xv firmabit in illo et non flectetur / Vel sic
aliter uterus dicitur ecclesia in quo est uiscus qui corrupcius tu per imbuitur sacra
mentis / et ibi aqua gracia confirmat 2 Pe iiijo perficiet confirmabit
et solidabit / de ventre matris mee i ab hora natiuitatis mee usque nunc
tu es et non alius protector meus a malis imminentibus / qr pro ex utero
de ventre matris status regnamur / licet enim omnes nascimur filij
ire Ephe 2 tamen status patrum est sacrum in quo regnamur ubi tunc
gracia infunditur virtutes armantes et protegentes / Vel spiritualis venter
dicitur ecclesia in quo concipimur qui ad bonum conuertimur nascimur qui bonum
consumimur / crescimus qui in bono proficimus / ad perfectam etatem venimus
qui tendimus ad perfectionem vite / sed heu per ecclesiam duce idest Je iiijo
ventrem meum doleo In te cantacio mea semper tamquam prodigium fac
tus sum multis et tu adiutor fortis Ad literam hic aduerte racionem
cur oracio sua est exaudibilis / prima racio ex sua deuocione tu dicit In te
cantacio mea semper est te deuote laudando / tamquam prodigium factus sum
multis / fuit enim multum mirabile quod dauid vicit leonem et vrsum
suffocauit / et gigantem fortissimum in funda et lapide debellauit
j Rg xvii / et tu adiutor fortis q d tu fecisti ista mirabilia

no ego Alia lectura sic habet ponit aliud verbum quare debet exaudiri scilicet propter
sonorem que deo exhibet et dicit cantatio mea vel laus oris mei et ex:
ultatio cordis mei est semper in te vel de te et tendens in te et propter amorem
quem habeo ad te. Psalmus cantabo domino qui bona tribuit michi. non ergo can:
tabo de propria elatione sicut superbi. non de aliena incommoditate ut invidi non
de vindicta iniurie ut iracundi. non de vaga curiositate ut curiosi. non
de temporali prosperitate ut cupidi non de carnali voluptate ut luxuriosi. non
de gulositate ut ebriosi. sed de te. Ubi Boni qui fuit ad sapient
de te letantur quam cantatio personale quam mea. indeficient quam semper
in prosperis et in adversis et hic et in futuro. tanquam prodigium factus sum multis
id est stultis qui sunt multi qui michi insultant sicut david saltans ante archam
cum factus est prodigium micol. 2 Regum vi. Sapientie v. hii sunt quos aliquando habuimus
in derisum et ita sancti cantant credendo quod non vident sperando quod sunt in
celo contempnendo que sunt in mundo. et tu adiutor fortis ad hec facien
da sustinenda. Iob vi. Nec fortitudo lapidum fortitudo mea. Robustissimus est. Ro vii
deus pro nobis quis contra nos. Repleatur os meum laude tua ut can:
tem gloriam tuam tota die magnitudinem tuam. Ad literam repleatur id est pro omnibus
gloriam tuam tota die magnitudinem tuam in psalmis a me compositis. Alia lectura sic
sic petit ut detur gratia ad laudandum deum et dicit quam sic volo cantare
et tua laude corde et ore. ergo os meum repleatur per tuam gratiam laude
tua laude corde et ore. Iob viii. Impleatur os tuum risu et labia tua iubilo.
Replea os meum laude tua ut devote non fixe integre non truncate
loquar gratias agendo pro omnibus beneficiis ut non habeat ibi locum garrulu
actio contentiosa detractio. ut cantem gloriam tuam vel tua clara leticia que
debet ab omni creatura. Ysaie xlii gloriam meam alteri non dabo. tota die vel semper
magnitudinem tuam que apparet in tuis operibus mirabilibus et magnis. Alia
lectura nec esse fecisti cum esses salutem dedisti cum peccassem cognovisti quando
sanum innuisti. perseverantie coronasti. Ecce gloria meret et allicit magnificentia
dicet et gratiti. ergo amor debetur gloriae timor magnificentiae. Ne proiicias
me in tempore senectutis cum defecerit virtus mea. ne derelinquas me. Ad l.
hic per ratio ex parte capitis Christi qui iam erat senex et tendens ad de:
fectum roboris et dicit ne proiicias me in tempore senectutis et defectibilitatis mee
non subtrahas a me auxilium virtutis tue. Alia lectura sic hic petit adiutorium
specialiter in statu senectutis et petit ne a deo abiciatur et dicit peto domine
ne proiicias me a tua gratia tanquam onus grave aut lectum vile in tempore
senectutis quando consuetudo mala est difficilior ad mutandum. nam debilior
ad operandum dyabolus instancior ad nocendum. multa enim seni circumveniunt
incommoda ne sim de illis de quibus Regum 2 iii. vos estis onus proiciam contra
vos dicit dominus. Ecclesiastici xviii. si delinquerit eum proiciet te deus in eternum
non ergo delinquas cum in iuventute et non proiciet te in senectute. Eccl
xxv. que in iuventute non congregasti quomodo invenies in senectute. cum
defecerit virtus mea in senectute vel in morte. ne derelinquas me. sed
magis auge virtutis mutidorem. et hoc facit deus suos iuvando et ad
gloriam portando. Iob xi. cum te consumptum putaveris orieris ut lucifer
et consurget tibi quasi meridianus fulgor. Quia dixerunt inimici mei mihi
et qui custodiebant animam meam consilium fecerunt in unum. Ad literam quia
dixerunt de me illud quod post ea subditur et qui custodiebant animam meam
id est vitam meam scilicet achitofel et similes qui fuerant post consiliarii eius
et custodes corporis sui. consilium fecerunt in unum vel cum ipso absalon.

ad me iugulandū Alr lr sic hr post ꝑsuasio .s. concordia inimicorū
aduersus iustū · Et dicit ne derelinquas me dne quia inimici mei desolando m
dixerūt m mala / et nō exprimit que mala ut intelligam multa
et hortat ut desperem de salute · Ps multi dicunt anime mee nō est salus
tibi ꝯ malis dicit boni sunt honores quos pupendis / Chrys dicit, bone s
diuicie quas contempnis / caro dicit bone sunt delicie quas respuis / ex
qualiter inimici dixerūt mala ad opprimendū et ad perdendū me / et qui cu
stodiebant .i. obseruabant animā meā ad decipiendū / consiliū fecerūt i
vnū .i. concordem conspiracionem de mea perdicione / Prov. iii. Ve ipse insidie
sanguinis et abscondunt quia tendiculas contra insontem Ps obseruabit pe
cator iustū sicut lupus agnum et querit mortificare eum et Dicentes deus
dereliquit eum persequimini et comprehendite eum quia nō est qui eripiat Ad lit
persuasit achitofel in cordibus populi per suā astuciam quod dauid esset simpl
derelictus a deo propter adulterium cum bersabee et homicidium vrie ad h
ut populus magis sequeretur persequeretur dauid tamquam hostem a deo reprobat
Alr lr sic hr post intencō hostium qui intendunt excludere adiutorium
ab illo quem persequuntur · Et dicit consilium fecerūt inimici i vnū et concorde con
spiracionem / dicentes intra se Sap. ii. dixerūt impii intra se nō recte co
gitantes / deus dereliquit eum quia nō iuuat eum ymo aduersantibus tradit
eum et exponit / sed semper dicitur quod dicitur Josue primo Ego te nō deseram
neque derelinquam Ysa. xliii. cum transieris per aquas tecum ero / persequimini
tractū ad bonum et malum ponderatū et comprehendite eum .i. diuitē i fore
auaricie / pauperem i angusto impaciencie / subditum in obscuro inuidie / iu
uenem in lupanari luxurie / senem in lecto accidie / Exo. xv. dixit inimicus pe
sequar et comprehendam / quia nō est qui eripiat cum sit comprehensus sic dicunt
impii ut dictum est / Job vi. Ecce auxiliū nō est mihi in me et necessarii mei rec
esserūt a me Deus ne elongaueris a me deus meus i auxilium meum respic
Ad literam deus ne elonges a me subtrahendo auxilium defensionis tue de
meus i auxilium meum respice / Loquitur de deo ad modum hominis qui fixit oculos a
tentos ad eum quem vult adiuuare Alr lr sic hr est et peticio in qua dicit
ne pereas me dne / deus meus ne elongeris a me tamquam ab impio quia Pro
xv dicitur longe est ab impiis dns / sed esto prope Job xvii libera me dne et po
ne iuxta te · deus meus in auxilium meum / a te mihi prestandum respice oculo
tue misericordie Sap. iiii respectus eius in electos illius / ubi enim amor ibi oculus
Confundantur et deficiant detrahentes anime mee operiantur confusione et
pudore qui querunt mala michi / Ad literam confusi et defici dicitur quales
erant achitofel et sui sequaces / operiantur confusione et pudore quod semper fuit
quia achitofel se suspendit ii R xvii et absalon pendens in quercu p
cuspes fuit infixus et magna pars populi et reliqua pars cum confusione fugit
ii R xviii Alr lr sic hr imprecatur aduersantibus confusionem · Et dicit confundantur
impii et deficiant a sua intencione Jer xvii confundantur qui me persequuntur et nō
confundar ego / vel confundantur penitendo et deficiant .i. desistant a peccato
et a temptacione / detrahentes anime mee sicut in imponendo Job vi quare
detraxistis sermonibus veritatis et subuertere nitimini amicum vestrum / vel detrahentes
anime mee quasi nō esset spes salutis mihi in deo Ps nō est salus ipsi i deo,
Ad Rom. i. detractores deo odibiles / operiantur confusione tamquam vestimento
quia nō potuerunt perficere malum in me quod intendebant / et pudore ut cum
desistant coram aliis de sua malicia Jer viii propter iniquitatem multitudinis tue
reuelata sunt verecundiora tua / qui querunt mala mihi opere procurando
et ut mihi mala attribuant / vel querunt si que mala sunt in me / ut michi

ra obiciat / contra illud prov. xxiiii ne insidieris et queras impietatem in
domo iusti / qui ergo querunt mala et culpe et pene eterne. Ego autem
semper sperabo et adiciam super omnem laudem tuam ad l. propter quam exaudi
me sive peticionis allegavit rationes / hic premittit gratiarum actiones et dicit
ego autem semper sperabo liberari de tribulacionibus per tuum auxilium et adiciam semper
omnem laudem tuam i. ad laudes quas feci tibi semper adiciam alias secundum auxi-
lia que prestabis mihi / Cassiodorus sic hic premittit firmitatem spei et devotionem
laudis. Et dicit improperii querunt mala mihi. Ego autem semper sperabo liberari de tri-
bulacionibus per tuum auxilium qui persecutores premis pacientes firmas / ex
eccitatibus futuris sperabo semper in prosperis et in adversis in vita et in morte
Job xiii etiam si occiderit me sperabo in ipso / et adiciam super omnem laudem tuam
ad laudes quas feci tibi semper adiciam alias secundum tuum auxilium quod prestabis
mihi / vel sic omnem laudem tuam scilicet super laudem pro beneficio creacionis guber-
nacionis et redempcionis / adiciam laudem pro beneficio glorificacionis eterne. Os
meum annunciabit iusticiam tuam tota die salutare tuum. Ad Romanos x os meum
confitens ore sic tenendo corde Romanos x corde creditur ad iusticiam ore autem
confessio ad salutem / Cassiodorus sic hic premittit iusticiam divulgare capitulo ad se
et dicit. Ego adiciam super laudem tuam et os meum annunciabit evidenter aliis
iusticiam iusticiam tuam i. bonitatem tuam / Osee iiii seminate vobis in iusticia
iusticiam / tota die i. semper / salutare tuum i. salvatorem tuum / Gen. xlix salutare
tuum exspectabo domine / ysa lxii tota die et nocte non tacebunt laudare
nomen domini. Ergo iusticie timor salutaris amor debetur / vel annunciabit iusti-
ciam in veteri testamento scilicet salutare in novo cui addit tota die quia novo
testamento non succedit aliud. Quoniam non cognovi litteraturam introibo in
potencias domini domine memorabor iusticie tue solius. Ad literam hic ondit
quomodo promissiones impleturus fuerit quia David fuit notatus laudis domine
divine infusionis. Unde dicit quia non cognovi litteraturam per doctrinam humanam
quia ex hac quia iunior ceteris fuit deputatus ad custodiam ovium / primi
reg. xvi et postea fuit armiger saulis et inde assumptus ad miliciam in
bello contra goliam ut dicitur primi reg. xvii / introibo in potencias domini i. ad cogno-
scendum eius virtutes et magnificencias per ipsius inspiracionem / Cassiodorus sic hic
ponit racionem quare exaudiri debeat scilicet propter confidenciam. Et dicit quia non cognovi
litteraturam i. vallem legis intelligenciam de qua ii Cor. iii littera occidit spiritus
autem qui vivificat / vel sic non cognovi litteraturam i. sciptue intelligenciam
per doctrinam humanam vel literarum multitudinem quia sicut x. sicut / inflat enim sua litteratura
occasio perdicionis quia sciencia inflat / i Cor. viii Augustinus indocti celi rapiunt
et nos cum nostris litteris demergimur ad infima / vel sic non cognovi negoci-
acionem secundum aliam literam quia in negociacione perdita fuit virtus et per consequens salus. Osee xii
commendet me effraim in negociacione sua / introibo in potencias domini
i. volo me munire virtutibus domini et maxime caritate et humilitate per que
omnia vincuntur et vicia destruuntur / vel sic qui non cognovi litteraturam
i. scripture intelligenciam quia nimia est prelato / introibo i. quod introire de-
beo / in potencias domini i. in prelacionis adeo constitutas quod non intrabo / ysa iii
non sum medicus et in domo mea adeo consilium non est panis neque vestimentum
nolite me constituere principem idest nolo esse iusticiarius / domine memorabor
iusticie tue solius quia tunc certum quod dominus iustum iudicium fiet in hiis qui presunt /
vel sic memorabor iusticie tue solius / non mediane non mee propter quod nulla est /
ysa lxiiii omnes iusticie nostre quasi pannus menstruate / tue solius qua occidisti
contra angelos superbientes contra homines inobedientes / vel iusticie tue solius /

i. tue bonitatis quia nemo bonus nisi solus deus. Jo. ut iustitie tue i. xpi
filii tui. Psa. Cor. i. qui factus est nobis a deo pater iustitia. Quia dns quorum
visiones et sompnia non recipio figuras et enigmata nolo, ipsos quia sensus
angelicos fastidio, omnium quippe speciem pulcritudinem, sicut iustus meus et tu
eius solius meditabor et de hoc officio. Deus docuisti me a iuventute
mea et usque nunc pronuntiabo mirabilia tua ad litteram quia iuvenis fuit
qui fuit minimus fratrum. Reg. i. xvi. et exiuit spiritus dni directus est in
David et ibidem dicitur et recepit psalterium et usque fuit, et usque nunc ii. Reg. vii. non fuit
derelictus David a dno nisi ad modicum tempus propter Bersabee et Urie. Petiit
Aliter legitur sic. Hic petit adiutorium a deo usque in fine vite et consolationem sapientie
domini. Et dicit meditabor iustitie tue et bonitatis tue quia tu deus docuisti
me sufficienter ad salutem tamquam bonus et verax magister et imbibere misericordiam
rationem et per extitudinem instructum. Osee x. tempus requirendi dnm cum venerit
qui docebit vos iustitiam. Jo. xiiii. ille vos docebit omnia. a iuventute
mea incipiens, et usque nunc perducens, felix quem talis magister docet felicior
quem a iuventute docet sed felicissimus quem sic docet. Eccli. vi. fili
a iuventute accipe doctrinam et usque ad canos invenies sapientiam, et ego
nolens esse ingratus pronuntiabo i. predicabo aliis mirabilia tua s. ista
scilicet quod me regis quod me vivere facis quod me mortuum spiritualiter resuscitasti
tibi quod ne moriar assortabis. Pe. ii. vos estis genus electum ut annuncietis
virtutes eius qui de tenebris vocavit vos in admirabile lumen.
Hic sequitur ille qui se voluit discere et magister doceri. Et usque in senectam
tam et senium deus ne derelinquas me ad litteram vixit enim David usque ad
senectutem. iii. Reg. i. pd. et rex David senuerat habebat quia etatis
plurimos dies non fuit derelictus a dno nisi ad modicum tempus propter peccatum
Bersabee et Urie. Aliter legitur sic. Hic petit gratiam ad perseverandum. Et dicit deus
docuisti me a iuventute mea et ultimo peto usque in senectam et senium et
usque ad decrepitam etatem ne derelinquas me sed adiuva me et sub in-
pius per gratiam quod iustus sed vel ecclesia, deus ne derelinquas me, sed omni
tempore adiuva me. Nota. secundum glossam quatuor distinguit tempora in ecclesia secundum qua-
tuor etates, iuventus ecclesie fuit tempore apostolorum et martyrum qui fuerunt fortes
unde quod est tempus perfectionis et tempus modernum in quo dilatata est
perfectionis fides. Senecta tempus futurum quo refrigescet caritas. Senium
tempus antichristi usque ad finem mundi et usque tunc petit adiuvari ecclesia et
non derelinqui. secundum illud promissum. Math. ult. Ecce ego vobiscum sum usque ad
consummationem seculi. Eccli. viii. non me derelinquas tempore superborum sine adiutorio.
Donec annunciem brachium tuum generationi omni que ventura est
ad litteram donec a brachio tuo i. magnitudinem virtutis tue generationi omni
que ventura est quod patet impletum quia psalmi David a tempore ipsius generationi
sibi succedentibus recitati sunt et usque in finem mundi cantabuntur inter fideles
Aliter legitur sic. Hic petit perseverantiam bone vite ut predicet xpm evidenter
et generaliter. Et dicit ne derelinquas me dne donec annunciem i. predicem apertis
brachium tuum i. xpm per quem omnia operatus es. Jo. pd. omnia per ipsum facta sunt.
Ysa. liii. brachium dni cui revelatum est, per quod nos ad te congregasti.
Ysa. xl. brachio suo congregabit agnos per quod dyabolum expugnasti,
Luce pd. fecit potentiam in brachio suo, per quod nos liberas a peccato et servi-
tute. Exo. vi. Reducam vos s. a dyaboli servitute in brachio excelso,
per quod nos caritate amplexaris. Cant. ii. leva eius sub capite meo et
dextra amplexabitur me et hoc generationi omni que ventura est. Ly. enim
non tantum i. verbo sed etiam per mortem docet, quia reliquit exempla sue

Recordacionis scripta fuerunt isti vitae que recitantur in ceteris et gra-
ciis sequentibus [ps] scribantur hec in graciarum actione alia etc. Potencia tua
et iusticia tua deus usque in altissima que fecisti magnalia deus quis similis
tibi [Glo interl.] potencia tua hoc refertur ad illud quod predicitur conver-
tisti me etc. usque in altissima que fecisti id est facies magnalia quod de misteriis
Christi que sunt maxima diffusius scripsit quam alibi quando ut dictum fuit in
principio huius libri. deus quis similis tibi q.d. nullus quia vix omnis creatura
distat in infinitum a creatore virtute. [Aliter lege sic] hic petit facultatem
nunciandi ea que pertinent ad Christum scilicet potentiam liberandi bonos et puniendi
malos et glorificandi electos et dicit ne derelinquas me donec annunciem
brachium tuum id est Christum filium tuum et potenciam tuam qua bonos a periculis
liberas [Dan. iii] potestas eius potestas etiam que non auferetur [Luce iii] potens
enim est deus de lapidibus istis id est de peccatoribus obduratis suscitare filios
Abrahe et iusticiam tuam deus qua malos punis [Job xxiii] faciet iudici-
um et iusticiam in terra. vel potentiam tuam in creando et iusticiam tuam in re-
creando. extendens annunciacionem meam usque in altissima magnalia
que fecisti id est que facies de misteriis Christi que sunt maxima scilicet incarnacio
passio resurrectio ascensio et spiritus sancti missio. vel in altissima magnalia que
fecisti suos tuos altissime super celos elevando [ps] elevata est magni-
ficencia tua super celos [Eccli 36] ut cognoscant quia non est deus nisi tu ut
narrent magnalia tua. deus quis similis tibi q.d. nullus est tibi similis in magne
potencie. nec similis in eternitate [Exo xv] quis similis tui in fortibus domine
quis similis tui magnificus in sanctitate [ps. paralip. xvii] non est similis tui
Sed contra [Gen. i] dicitur faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem nostram [Dicendum]
quod in aliquo apparet similis illi creatura. [Dicendum] quod quedam est similitudo imitacionis
ut creatura est similis creatori. et similitudo est equalitatis quia duo homines
sunt equales et similes in magnitudine sic nulla creatura est similis creatori.
Quantas ostendisti michi tribulaciones multas et malas et conversus vivificasti
me et de abissis terre iterum reduxisti me [Glo interl.] mala pene quia
David fuit in multis tribulacionibus et periculis mortis [ut ps. liiii et lvi] et con-
versus erga me oculis misericordie tue vivificasti me de periculis mortis exi-
piendo. et de abissis terre iterum reduxisti me quia David fugiens in speluncis
abscondebat se et cavernis terre de quibus postea ... deo ... de periculis
educte [Aliter lege sic] hic ... ostendit in quibus deus est commendabilis scilicet
duo iusticia puniens peccantem et clemencia exaltans penitentem. [et dicit]
quantas ostendisti michi tribulaciones id est experiri et pati permisisti multas et diver-
sas et malas id est acerbas. ut me reduceres ad te [Act xiiii] per multas tribula-
ciones oportet nos intrare in regnum dei. et conversus a iusticia ad misericordiam me peccato
mortuum per culpam vivificasti in anima affligendo tribulacionibus in corpore
[Deut xxxii] Ego occidam et ego vivere faciam. et cumulando me exalta-
sti quia de abissis terre id est de terrena conversacione que dicitur abissus quia sine bisso id est
candore plena tenebrositate sive base soliditate quia plena instabilitate
reduxisti me ad lucidum et solidum statum gracie [Et] est abissus de qua
[Job xxxviii] abissus dicit non est in me de hac reducit dominus [Ps lxvii]
reducit eos ad locum suum et ... eos facit confidentes. Multiplicasti
magnificenciam tuam et conversus consolatus es me [Glo interl.] me frequenter
magnifice liberando et conversus consolatus es me. me post adversitatem prosperitatem
conferendo quod tunc est magis perceptibilis ex causa malorum consolacionis
[Aliter lege sic] hic ponit promotionem in statum gracie quod fit dupliciter primo

multiplicando bona opera / 2o gaudendo etiam inter penalia mala / Et dicit multiplicasti magnificentiam tuam scilicet me flagellando et per flagella emendando vel in melius promovendo / Gen. vii quanto crescebant aque diluvii tanto elevabatur archa a terra Et exo. primo quanto opprimebant filios israel a pharaone tanto plus multiplicabantur et cetera. Et iustus ab omni indignatione consolatus me in omni et ab omni tribulatione Tob. viii post lacrimationem et fletum exultationem infundis. Nota consolatio fit aliquando intus per inspirationem interne dulcedinis, aliquando extrinsecus per inspectionem scripture virtutum quippe si dulcedo delectat gustantem severitas asperitatis suavitas tangentem. Nam et ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatem tuam psallam tibi in cithara sanctus israel / Ad literam sic reddit ad propositum laudes et gratiarum actiones deo promittendo dicens Nam et ego confitebor tibi confessione laudis in vasis psalmi hoc est in instrumento musico more hebraico quo instrumenta cuiuslibet artis dicuntur vasa / david autem divinas laudes canebat non solum voce sed etiam instrumentis musicis ut frequenter apparet ex predictis / Aliter legitur sic sic promittit laudes deo decantandas Et dicit tu domine conversus consolatus es me / Nam et consolatus et letificatus confitebor tibi confessione laudis i ad honorem tuum / veritatem tuam que de te credenda et tenenda est / Ro. x corde creditur ad iustitiam et cetera / in vasis psalmi hoc est in instrumentis musicis vel in vasis psalmi i cantando psalmos qui sunt vasa veritatis fidei continentia / Cassiodorus pulchra vasa dicit veritatis vivam deum perpetua incorruptione et incorrupto odore et sapore servantia. Nota talia vasa sunt corda iam instantiam operationis ... libenter utitur quibus vasis / psallam tibi i ad honorem tuum sanctus israel i tibi sive deus qui os deus videns israel et qui sanctificas israel in cithara que sonat tensis cordibus i in mortificatione seu maceratione carnis mee / Ys. xvi venter meus ad moab quasi cithara sonabit / quod fit quando caro mortificata diabolum fugat / primo ergo scilicet fidei confessio respicit ad contemplativam / secundum carnis mortificatio respicit ad vitam activam. Exultabunt labia mea cum cantavero tibi et anima mea quam redemisti / Ad literam quod magis devotio mentis redundat / redundat etiam ad sensus corporis per delectationem et anima mea quam redemisti i vitam meam quam eruisti a persequentibus periculis et redimes a futuris / Aliter legitur sic sic promittit deo laudem iocunde sine Et dicit exultabunt evidenter exultabunt letitiam extra ostendent labia mea scilicet gloria interna secundum intellectum et affectum / Ps. et labiis exultationis laudabit os meum / cum cantavero non veneri vel mundo sed tibi predicando veritatem fidei et orando bonitatem dei / sed et anima mea exultabit in te / amore fruitionis et gratitudinis / Tob. xiii Ego et anima mea in deo letabimur quia redemisti i redimere disposuisti a peccato preterito et futuro / Pe. primo Petri non corruptibilibus auro et argento redempti estis Sed ... cantare evidenter quod exultabunt labia mea / Contra illos qui reputant sibi sapientes quod cantaverint tibi / contra illos qui cantant veneri vel mundo / secundo quod anima mea / contra illos qui non meminerunt dei gratiarum quod quam redemisti / Ysa. li qui redempti sunt a domino convertentur et venient in sion cum laude. Sed et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam cum confusi et reveriti fuerint qui querunt mala michi / Ad literam i ex meditatione cordis confitebor iustitiam tuam cum confusi et reveriti fuerint et cetera quod contigit absalon et achitofel et complicibus eorum qui querebant animam david. Morale potest iste psalmus exponi de quolibet fideli existente in magnis tribulationibus qui tota deo narrat pericula sibi imminentia petens ab eis velociter liberari et promittens deo devote ac fideliter regnari / Aliter legitur sic sic promittit

deum laudare in futuro in corpore glorificato. Et dicit anima mea exultabit
amore ardenti in te. Sed et lingua mea i. lingua cordis mei meditabitur
iusticiam tuam et tuam bonitatem, tota die i. semper. Vel lingua mea glorificati
corporis meditabitur iusticiam tuam i. prebebit materiam meditandi tuam iusticiam
tota die i. in illa die que tota erit dies nescius finis de nocte. Non enim non
admirabitur meditabitur iusticiam in reformatione corporum prius infirmatorum i.
agilitate claritate subtilitate impassibilitate reformatorum. Philippenses iii salvato-
rem expectamus dominum ihesum christum qui reformabit etc. Cum confusi fuerint
in pena et reuiti per verecundiam [illegible] qui querunt mala mihi s. demo-
nes et mali homines. Sap. v. videntes turbabuntur timore horribili gementes
pre angustia spiritus et dicentes intra se penitentiam agentes hii sunt quos aliquando
habuimus in derisum. nos insensati vitam illorum reputabamus insaniam.
Ecce quomodo computati sunt inter filios dei et inter sanctos sors illorum. Ad quam lxxi

Deus iudicium tuum regi da et iusticiam tuam. Nos perducat etc. LXXI
filio regis. Ad hunc titulus in hebreo salomonis. Translatio Jeronimi dicit
in salomone. Iste psalmus attribuitur salomoni. Et dicunt quidam
quod dauid fecit hunc psalmum in oratione pro filio suo salomone ut regnum
sub manu sua prosperaretur in veritate et iusticia. Regum iii. Alii dicunt
quod Salomon fecit hunc psalmum. Paralipomenon [illegible] de prosperitate regni sub salomone
vel potius prophetia de christo. Et dividitur in ii. primo denunciat christi regiam dig-
nitatem. 2o laudat eius maiestatem ibi benedictus dominus. primo ad exprimendum
eius desiderium premittit per modum orationis denunciat christi potestatem iudiciariam
quod sunt. Jo. v. Pater omne iudicium dedit filio. Et iusticiam tuam i. potestatem
executionem filio regis i. christo qui secundum deitatem est filius regis eterni et secundum huma-
nitatem filius dauid. [illegible] Et secundum utramque naturam data est ei potestas iudicia-
ria. Unde in extremo iudicio apparebit in forma humana in qua fuit iudicatus
coram pilato sed apparebit in forma gloriosa. Alia littera sic. In persona psalmo
ecclesia [illegible] omne bonum esse a summo bono s. a deo. Hunc agitur de illo per quem
omnis gratia [illegible] est s. de christo mediatore dei et hominum ut est rex ecclesie et
pacificus conservator. Et hoc innuit titulus. In salomonem et est sensus. Iste
psalmus ordinat nos ad salomonem et ad christum qui figuratus est per salomonem
unde salomon interpretatur pacificus et christus fuit pacis [illegible] Math. v. Beati paci-
fici etc. Pacis dator Jo. xiiii. Pacem meam do vobis. Ephe. 2 Ipse est pax nostra
que fecit utraque unum. Psalmus primus [illegible] de aduentu veri salomonis ad regnum ecclesie
Et est contrarius psalmo in quo agitur sic de christo. Quare fremuerunt gentes. Secundum
domine dominus noster etc. Tertius celi enarrant gloriam dei. Quartus iste. Insensati est
mone ut christum dei filium verum regem credamus. Et dividitur primo agitur de christi
regno. 2o insistit tamen regis patrimonio ibi sit nomen eius benedictum. Primo petit
christo dari iudicium. Et dicit Deus pater a quo sunt omnia bona da iudicium tuum
i. potestatem tuam iudiciariam que tua est et potens es dare. Deut. primo non accipie-
tis cuiusquam personam quia dei iudicium est. Regi i. christo qui est rex et erit
rex. Jer. xxiii. Regnabit rex et sapiens erit et princeps [illegible] Primo
institutor regum. Prover. viii Per me reges regnant. Et iusticiam tuam ex-
tendat. Filio regis i. filio tuo qui secundum deitatem est filius regis eterni et secundum
humanitatem filius regis dauid. Et qui eius rex. [illegible] Pater rex filius rex
et primus dedit 2o et iudicium auctoritatis et iusticie executionem. Pater enim [illegible]
iudicare et non exequi. Jo. v. Pater omne iudicium dedit filio. Ysa. xxxiii
dominus rex noster dominus legifer noster dominus iudex noster. Ipse veniet primo in carne
2o ad iudicium. Iudicare populum tuum in iusticia et pauperes tuos in iudicio.

Ad litteram sic continua illud quod predicitur d. deus iusticiam tuam filio tuo re
iudicare i. ad iudicandum actu populum tuum scilicet xpianum qui est populus pru
sic et filii in iusticia reddendo ei secundum merita et pauperes tuos in iudicio ut
pro abiectione quam sustinet in presenti recipiat exaltationem et honorem in fu
chat v beati pauperes spiritu quoniam etc. Alia littera sic sic continuatur iudicium in tectu s
discretionem bonorum a malis et sinam per bonis Et dicit deus deus iusticiam tuam
filio tuo regi xpo iudicare i. ad iudicandum actu populum tuum in iustici
reddendo unicuique secundum merita sua et pauperes tuos i. humiles in iudic
ut pro abiectione quam sustinet in presenti recipiat exaltationem et hono
in futuro. vel sic deus deus per iusticiam tuam filio tuo xpo iudicare i. ad
dicandum discernendum et separandum a malis populum tuum electum in iusti
i. sine omni personarum acceptione et sine aliqua deceptione Ysa. xi. non
secundum visionem oculorum iudicabit attendens pulcritudinem neque secundum auditum
aurium arguet attendens ornatum verborum et linguam magniloquam sed
iudicabit in equitate et pauperes tuos i. humiles ysa. pro quo inde iudic
subuenite oppresso iudicate pupillo et pauperes superbos qui sunt pauper
dyabolo et diuites iudicabit in iudicio quo separabuntur boni a malis
unicuique reddens secundum merita sua. Cassiodorus pauper si superbiat non est pau
dei diues si paupertatem diligat non est diues seculi. Cum non solum dy
cit deus iudicat suos humiles quid faciet in iudicio superbi et alii
peccatores Suscipiant montes pacem populo et colles iusticiam Ad litteram
suscipiant montes i. angeli per montes in chiliu eius i. angeli secundum quod
prodiit angelus pacem populo qui receperunt mandatum a deo denunciandi
pacem fidelium populo in xpi natiuitate Luce ii. Gloria in altissimis deo
et in terra pax hominibus etc. et colles iusticiam per colles qui sunt montes
minores intelliguntur apostoli et alii xpi discipuli qui acceperunt mandatum
a xpo de promulganda lege euangelica in qua consistit iusticia ut Aug. mi
Alia littera sic propheta petit xpo dari regnum sic petit adiectum regni
tui premittam Et dicit deus mitte filium tuum ad iudicandum sed primo
montes i. angeli suscipiant mandatum a deo ad annunciandum pacem fide
populo in xpi natiuitate et colles i. apostoli et alii xpi discipuli suscipi
ant mandatum a xpo ad annunciandum iusticiam i. legem euangelicam in q
consistit iusticia vel sic deus pater mitte filium tuum ad iudicandum sed p
montes i. patriarche et prophete qui altitudine vite et eleuatione contemplac
celo sunt propinquiores suscipiant per diuinam reuelationem pacem i. xpm q
est pax nostra Ephe. ii. ipse est pax nostra populo annuncianda ysa. lii. quam
pulcri super montes pedes euangelizantis et predicantis pacem i. xpm venturum
et colles i. minores sunt predicatores suscipiant iusticiam annunciandum popu
i. xpm qui factus est nobis iusticia a deo patre. Pro dictorum pro Moraliter
hic tanguntur duo utilia rectoribus aliorum scilicet prelatis et principibus pro ut qua
pacem subditis quam in se pro habeant ne per eorum discordiam scismata et
dampna in populo generentur. Pro dum superbit impius scilicet princeps vel prelatus
incenditur pauper i. communis pauperis Secundo ut iniuriosos sicut sacerdotes teneat
iusticiam corrigendo et unicuique quod suum est reddendo Sap. pro diligite
iusticiam qui iudicatis terram ut sic propter pacem diligantur et propter iusticiam
timeantur Iudicabit pauperes populi et saluos faciet filios pauperum
et humiliabit calumpniatorem Ad litteram sic subdit quod prophecia est ad effectum
implenda et exponitur sic primo et saluos faciet filios i. imitatores
xpi et apostolorum aliorumque discipulorum qui fuerunt pauperes euangelici et

humiliabit calumpniatorem et deiciet tyrannos fidelium Christi persecutores sicut
patet de Nerone qui persecutionem mouit contra ecclesiam et de Domiciano qui mor-
tem [illegible] et vterque fuit de imperio deiectus et se ipsum post interfecit et similiter a se-
natu fuit interfectus et de multis aliis tyrannis idem contingit. vel per calum-
pniatorem potest intelligi antichristus qui aduersabitur ecclesie et extolletur super omne
quod dicitur deus quem tamen dominus ihesus interficiet spiritu oris sui. ii thessalonicenses ii.
alia littera sic ostendit quod filius iudicabit et discernet bonos a malis et premi-
abit bonos et puniet malos. Et dicit iudicabit a malis discernendo. pauperes
populi id est humiles in corde suo modicos se reputantes et extra humiles quorum
sanctitas in populo latet quia se extolli nollent sicut granum latet
in palea sed in iudicio separabitur. Matthei iii. cuius ventilabrum in manu eius
et permundabit aream suam et congregabit triticum in horreum suum. paleam autem
comburet igni. Et saluos faciet filios pauperum id est imitatores Christi apostolorum
et aliorum discipulorum qui fuerunt pauperes humiles euangelici. vel filios pau-
perum id est pauperes sicut filia [illegible]. Iacobi ii. nonne deus elegit pauperes
in hoc mundo diuites in fide et heredes regni. vel pauperes fuerunt ipse et
apostoli. filii pauperum sunt sequaces eorum. boni filii de bonis patribus. Prouerbiorum xx.
iustus qui ambulat in simplicitate sua beatos post se filios derelinquet. et
humiliabit calumpniatorem id est deiciet tyrannos persecutores fidelium. vel hu-
miliabit calumpniatorem id est dyabolum eius potentiam debilitando et in fine
ipsius penitus annichilando qui calumpniatur genus humanum. Vita
in egyptum descendit propter magnum ut colonus esset ibi absque villa causa
calumpniatus est eum id est dyabolus. sed Christus humiliabit eum cum suis sequacibus. pro-
ut humiliauit sicut vulneratum superbum scilicet dyabolum. Apocalypsis xii. proiectus est accu-
sator fratrum. Et permanebit cum sole et ante lunam in generatione et generationem.
Ad literam et permanebit cum sole id est equalis aperte quia sicut sol est incorruptibilis
quod verificatur de Christo non solum quantum ad deitatem sed etiam quantum ad huma-
nitatem. et ante lunam id est ante creaturam quod verificatur de Christo secundum deitatem
que est eterna. Hebreos xiii. Christus ihesus heri et hodie ipse et in secula. Alia littera
sic ostendit quod dignus est iudicare ex sue potentie duratione quod prius ostendit pater re-
demptionem ubi in generatione. Et dicit saluos faciet pauperes quia dignus et
potens est. et permanebit in sua potestate cum sole id est quamdiu erit vel quamdiu
erit mensurans motum solis ymmo etiam stante sole quia durabit eius potestas
regni. vel permanebit cum sole id est equalis aperte quia sicut sol est incorruptibilis. Danielis
vii. potestas eius potestas eterna que non auferetur. vel sic permanebit cum sole
id est filius cum patre sicut splendor cum sole et ante lunam id est ante omnem creaturam
vel ante omnia mutabilia que continue mutantur sicut luna permanebit dignitate
et stabilitate in generatione tendente in generationem aliam. vel in generatione
et generatione quantumque preterita et futura. Ecclesiastes i. generatio preterit generatio ad-
uenit. ipse est permanet ante lunam id est ante omnia mutabilia et post ea. Apocalypsis i.
ego sum alpha et o principium et finis. vel per solem intelligitur iustus et per
lunam stultus. Ecclesiastici xxvii. homo sanctus in sapientia manet sicut sol nam stultus ut
luna mutatur. permanebit ergo cum iusto per gratiam sed ante lunam id est fatuum ipsum
relinquendo per displicentiam. Iere viii. sicut sol in recessu et non in ante.
Descendet sicut pluuia in vellus et sicut stillicidia stillantia super terram. Ad literam
sic describitur in Christo humilitas regis. vbi ostendit quod Christus in primo suo aduentu non
venit in magnitudine sue potestatis sed in benignitate et humilitate. Zacharie ix. ecce
rex tuus venit tibi iustus et saluator et ipse pauper. Et dicit est quod descendit
sicut pluuia in vellus id est suauiter et imperceptibiliter ita quod latuit mundi principem.

sed demone / unde sicut pluvia in vellere recipitur et ab eo exprimitur sine
corruptione velleris sic christus fuit conceptus et natus absque corruptione virginis
et sicut stillicidia stillantia super terram que cum quadam suavitate cadunt
in eam / et ista duo ad omnem benignitatem et suavitatem christi in suo
adventu. Alia littera sic habet descendit adventu christi regis predicti in uterum virginis
salva virginis integritate pro sua utilitate. Et dicit descendet in vellus
id est in virginem humilem et mansuetam que signatur per vellus quod est molle
et tractabile / uterum eius implens fecundans antiquorum desideria com-
plens. Ysa. lxiiii utinam dirumperes celos et descenderes. Dan. iiii ecce
vigil sanctus de celo descendit. sicut pluvia ut latenter virginem fecundaret
sine corruptione eius virginitatis. sicut pluvia non corrumpit vellus super
et descendet super terram id est veniet in mundum sicut stillicidia que terram madefaciunt
ut fiat fecundior. Hebr. vi terra super se venientem sepe bibens imbrem
et reddens herbam optimam hiis a quibus colitur etc. in benedictionem / stil-
lantia super terram corda fecundando gratia et virtute / quod fiebat quando apostoli
et predicatores hoc inchoabant. Johel iii in illa die stillabunt montes
dulcedinem / et sic patet quod in descensu filii dei patris notatur qualitas
in pluvia fecundans imbris in vellere incorrupto virginis denotatur /
sicut vellus est mundum vestis sic virgo corporibus / et sicut per pluviam aplicatur deal-
non corrumpitur / sic virgo per conceptum filii dei in virginitate pulcrior effecta
Luc. primo ave gratia plena etc. / Item christus venit leniter quia sicut stillicidia
valide quia stillantia utiliter quia super terram. Orietur in diebus eius iustitia
et habundantia pacis donec auferatur luna. Ad litteram dicitur in diebus eius
id est fides catholica que continet perfectam iustitiam et habundantiam pacis / hic a
exponunt de pace temporali que fuit per universum orbem tempore nativitatis christi
quando cesar augustus iussit tunc describi universum per totum orbem. Luce ii
sed hoc non bene consonat littere sequenti ubi dicitur donec auferatur luna quia cito post
insurrexerunt bella etiam in iudea iudeis admodum pugnantibus / et ideo
contra romanos rebellantibus ut patet quod dicit iosephus de iudaico bello / propter quod
civitas ierusalem et terra in circuitu fuit destructa / et ideo melius exponitur hic de
pace quam angeli clamaverunt in christi nativitate dicentes. Gloria in excelsis
deo et in terra pax hominibus etc. et hec consistit in tranquillitate conscientie que
manet in iustis omni tempore. Prov. xii non contristabit iustum quicquid acci-
derit ei / et sic permanet in iustis usque in fine mundi cui succedit pax celestis
que exsuperat omnem sensum. et sic manet eternaliter absque fine sicut et lu-
ce est incorruptibilis. Alia littera sic habet per fructus adventus christi sed habun-
dantia omnium iustitie et pacis. Et dicit orietur in diebus eius qui vere dicuntur
dies ex latione veri solis super terram / iustitia id est fides catholica que continet
perfectam iustitiam / vel iustitia que prius non erat in terra / in celo semper est iustitia
et in inferno / sed in hoc mundo non erat iustitia ante adventum christi. Ysa. lix
conversum est retrorsum iudicium et iustitia longe stetit corruit in plateis
veritas et equitas non potuit ingredi / sed cum christo ingressa est iustitia ex
qua orta est honorum omnium habundantia. Ysa. xlv aperiatur terra et germinet
salvatorem / et habundantia pacis temporalis que tempore nativitatis christi fuit per
universum orbem. Luc. ii. vel habundantia pacis id est tranquillitatis conscientie cui
succedit pax celestis / unde homini sit initium in pace cum christo concurrunt gau-
dentes extiterunt in mundo de qua Luc. ii Gloria in excelsis deo etc. ecce bona
consequentia / quia ad iustitiam sequitur pax / donec auferatur luna id est in eternum per-

dnabit qr luna nō est auferenda in eternū Talia luna hic donec extollat
luna que ad litteram ē extollenda usqꝫ ad solis claritatē in fine mundi
ysa xxx. erit lux lune sic lux solis / vel donec luna .i. ecclia adeo sole
xpō sole illūiata ad gloriam resurrectionis purificatur ut sit xpō conformata
adimpleatur / id dabat iiijo sol ꝛ luna .i. xpus ꝛ ecclia steterunt i habitaculo
suo Sed quō orta fuit iusticia ꝛ pax cū videmꝰ iniusticias fieri ꝛ p bella
ecclias multiplicari cōtinui Rn̄r sic oriente sole ortus lux letificans / ceci tamen
nō illūiantur sic oriente xpō orta ē pax ꝛ iusticia interius i xpō vel qui reg
sunt de ecclia mūdo sed ꝛ mūdo Luc ijo Et in terra pax hōibꝫ bone voluntatis ꝛc
et sic boni sunt interius i pace cū xpō quātumcūqꝫ cruciantur exterius in mundo
Et dnabitur a mari usqꝫ ad mare et a flumine usqꝫ ad fines orbis terrarum
Ad litteram hic describitur magnitudo regni .i. quantū ad eius dilatationem ꝛ fame
diffusionem Et dicit Et dnabitur a mari usqꝫ ad mare sup tota terra mari
circūdata / licz enim occeanus sit unū mare tamen h̄ diversas sui partes varie
nominatur utpote mare orientale apte oriens ꝛ mare occidentale apte
occidentem ꝛ eodem modo apte austri et aquilonis / in orbe enim istis terris
aliq̄ receperunt fidē xpi p predicationem aplōrum ꝛ aliorum discipulorum ps In
omnem terram exivit sonus eorum ꝛc Et a flumine paradisi terrestris usqꝫ ad fines
orbis terrarum In textu Io ieronimus usqꝫ ad fines orbis constituti circa terram per
circuitū / ꝛ isti termini procedunt usqꝫ ad ultimum celum / ꝛ sic predicatur potestas xpi
Mat ult data ē m̄ oīs potestas in celo ꝛ in terra Alia lectura sic hic ostenditur
de dilatatione regni xpi quo ad loca ꝛ quo ad tempus Et dicit ꝛ dnabitur
xpus sua potentia a mari .i. ab uno fine terminorum usqꝫ ad mare .i. ad terminum
ex opposito .i. sup totā terram mari circūdatā / ꝛ a flumine paradisi terrestris
usqꝫ ad fines orbis terrarum Ierony usqꝫ ad terminos orbis constituti circa terram
p circuitū .i. usqꝫ ad ultimum celum sic extendit se potestas xpi / vel sic a flumine
iordanis .i. ab illo tempore quo audita ē vox patris sup xpm baptisatum i ior:
dane Mat hic ē filius meus dilectus ꝛc tunc enim incepit predicare / usqꝫ ad
fines orbis terrarum qd nō complebitur ordo et prosperitas usqꝫ ad finem mundi / Unde
q̄ dicitur de discipulis xi In oēm terram exivit sonus eorum ꝛc Intelligendū est
p ipos discipulos vel p eorum successores vel posset dici plenius / q pmo
tangit extensionem potestatis comparatione extremorum terminorum / 2o comparatione medii
scilicet iordanis ad extrema ꝛ utriqꝫ regnare inueniter ysa ix multiplicabitur
eius imperium ꝛ regni eius nō erit finis Coram illo procident ethiopes ꝛ
inimici eius terram lingent Ad litteram hoc patet exponendo de conversione celeri e:
thiopum ad xpm p predicationem mathei apli ꝛ sic hoc dicitur coram illo procidet
ethiopes fidem eius humiliter recipiendo ꝛ cū devotione adorando / ꝛ inimici
eius .i. ethiopes qui plus erant inimici eius p ydolatriam inclinabant se ad eū
adorandū devote ac si terram pro devotione ꝛ humilitate vellent lingere
ysa lx venient ad te qui detrahebant tibi ꝛ adorabunt vestigia pedum
tuorum Alia lectura sic hic agit de honore exhibendo tanto regi a minoribus
ꝛ a maioribus Et dicit coram illo xpō rege procident ethiopes .i. gentiles hor:
ridi ꝛ denigrati peccatis eius fidem humiliter recipientes vel ut ad fidem
recipiantur Sophonias ꝛ ultra flumina ethiopie inde supplices mei dispersi
filiorum meorum deferent munus michi Sic ethiopes ad instructionem philippi
descendit de curru et baptisaretur Act viii / ꝛ inimici eius paulo ante
p ydolatriam terram lingent .i. osculabuntur quia calcabunt pedes eius

vel inclinabit se ad deum adorandum devote ac si terram vellet lingere
ex magna devotione et humilitate ysa xlix pulverem pedum tuorum lingent
et venient ad te curvi qui detrahebant tibi alr exponit glo scilicet in malo
ut fiat aliorum conversio ad malum sic et mu[...] eius inde magis provocati
quod non omnes convertentur terram linget id est ipsi terre delectabilia et ardenter adhereb[unt]
ut ipse veluti linget pulverem sic sperne[...] vel terram vocat scismaticos et
hereticos doctores quibus adherebunt et hii dicuntur lingere quia eis adherent tre[...]
non sanabuntur Reges tharsis et insule munera offerent reges arab[um]
et saba dona adducent ad literam hic exponitur ab aliquibus de regibus qui
venerunt adorare xpm quia erant de illis partibus vel etiam hoc exponi de
pluribus nationibus que hic nominantur quarum reges et principes fidem xpi
receperunt et munera devote dederunt ad ecclesie constructionem et pauperum [...]
et sustentationem alr ca sic hic agit de honore exhibendo xpo a [...]
loribus contemplativis et perfectis et a predicatoribus et dicit reges th[ar]
sis id est contemplati quia tarsis interpretatur contemplatio munera offerent id est [...]
exhibendo xpo per paciam et cum devotione cordis et perfectiores adducere
ex[...] et multo [...] ysa lx offerentur super placabili altari meo et in[...]
sule id est perfecti qui tribulationibus mundi tanquam fluctibus maris undique
circumcinguntur offerent munera id est se ipsos et sic perseverant nec movebuntur re
ges arabum et saba id est predicatores perstrant humiles quia arabs interpreta[tur]
humilis et saba id est messi caritate quia saba interpretatur messio attracti ad
[...] et sic sui et aliorum rectores debent esse hii adducent dona xpo
regi verbo et exemplo alios convertendo ysa ult adducent omnes fratres ve[stros]
de cunctis gentibus in domum domini ut ad literam potest exponi de regibus
qui de illis regionibus xpo munera attulerunt exat [...] Et adorabu[nt]
eum omnes reges omnes gentes servient ei ad literam hoc impletum fuit in [...]
statim conversione cui tanquam monarche obediunt reges terre et ipse pri[mus]
fuit ubique terrarum ad honorem xpi ecclesias edificare et sic omnes reges ei
adoraverunt id est xpm quia caput eorum scilicet imperator in quo omnes alii erant
in virtute adoravit xpm devote etiam ex eius imperio [...] ecclesias a[d]
honorem xpi edificare etiam potest exponi ex tempore modicho quo ydolatria
fere in toto mundo cessavit et sic omnes reges et gentes ei subdite adora[nt]
verum verum deum et per consequens xpm qui est verus deus licet non omnes reges et gentes
ei subdite erant credunt deum humanatum pro mundi salute alr le sic h[...]
ont exhibitionem honoris xpo a regibus id est a maioribus et a[...] id est a m[ino]
ribus et dicit omnes reges id est maiores de populo vel reges id est se spiritualiter [...]
adorabunt eum scilicet xpm tanquam verum deo regi reverentiam et laudem exhibe[ntes]
ysa xlix vultu in terram dimisso adorabunt te et omnes gentes id est de omni genere
gentium aliqui servient ei ita quod sit ibi distributio pro generibus singulorum
ysa lx gens et regnum quod non servierit tibi peribit Quod quia nulli modo
serviunt mammone ergo non possunt servire deo matt vi Quia liberabit pauperem
a potente et pauperem cui non erat adiutor ad literam hic ponitur causa di
latationis regni que est iustitia ad quam sequitur pax regni quam desiderant
omnes mortales hester xiii et [...] maxime fuit ad dilatationem regni
et hoc est quod dicit quia liberabit pauperem a potente id est multo dilatabitur
eius imperium quia potentes debiles accrebit a tirannide super pauperes
quod fuit est per hoc quod maxime principes mundi subditi sunt iugo xpi

et sit infiriores z impotentes a tirannide eripuit z hoc perfecte potenti
amore xpi z ps lxxi usq ibi Ex usuris z iniquitate alr le sic hic ost
libacom spiritualium a ptate dyali p ipm xpm et at 10 adorabut xpm
q ipse xt libauit i libabit pur ptitu p futo cotitudia spualium paupez
i gens humanum quo ad redceez pplm Jo viii Si filius vos libabit ve
liberi eritis vn libati sut mortui peeb de libo libantur viui peitentes
de pcto libabunt omnes electi ab omni malo a potestate i a demon qr no
e ptas sup terram q valeat ei cpparari Job xli pauper cui no erat adiu
ptas sup terram q valeat ei opparari Job xli pauper cui no erat adiu:
tor i quem nullus iuuare potuit n angelus nec aliq ho nec ipse seipm
nisi xpus verus rex Ecc li anima mea ppinquans erat in inferno deor:
sum et no fuit qui adiuuaret Parcet paupi et inopi et animas
paupm saluas faciet ad heam patz sma alr le sic hic ont mod
libacois Et at libabit pauper hoc mo qr parcet i relaxabit culpas
paupi qui pauper boni est et inopi qui multo bono indigent ysa
lix paupm suorum miserebitur z animas paupm i spualium suorum faciet
saluas in pnti gram infudendo ad merendum salutem z in futuro pfte
dando ipam salutem anime et corporis phil iii Saluatorem expectamus qui re:
formabit corpus humilitatis nre et Ex usuris z iniquitate redimet a:
nimas eorum et honorabile nomen eorum coram illo ad heam qr summus pon
tifex q e vicarius xpi phibet usuras i iure canonico z multi prin:
cipes romani eius edicto dom phibet usuras z phibuerunt z ad eorum re:
stitucionem subditos cpulerunt alr le sic hic ponitur hi benficium sz pe:
narum relaxacom Et at Redimet pcio pp sanguinis animas eorum licet
ns corpa eorum miseriis exponat ex usuris i de penis q redduntur pro
pccis z que crredunt ipsa pcta qr pcta delectant breuiter z ad tempus et pe
ne pro pccis infliguntur eternale Greg eternum e qd cruciat momentaneu
est qd delectat et iniquitate s dyali illas usuras i penas eternas exi:
gente vn sic ista dno ad litam usura z rapina manifesta interimum
guat pauperes sic pena eterna z iniquitas i dyabolus illas penas exigens
valde cruciant animas z licet redempti sint no tn sut viles ut mir pzbit
Et honorabile i dignum honore no eorum s redemptore coram illo z si
no coram mundo pa Jo iii videte qualem caritatem dedit nobis deus ut fi:
lii dei nominemur z simus Nota quedam usura e q ut dea z e ois mu
tata pvb 22 qui accipit mutuum seruus e feneratoris alia e que dea
et hoc duplex quedam bes quedam mala mala duplex quedam mala culpa:
ps pecuniam suam no dedit ad usuram ps Ezech xviii ad usuram non
commodauit alia e mala malicia pene q redduntur p pcco de qua di
citur vn Greg eternum e qd cruciat etc ista delectatio pua afflictio mag
alia e usura bona et e dux bona e adimplecio pdicatoris audite
Matt xxv Et ego veniens utiq recepisse qd meum est cum usuris alia
usura e exhibicio mne pvb xix fenerat dno qui miseretur paupe
et licet redempti sint tn sut viles sic serui egiptii s honorabile
nomen eorum coram illo Et viuet z dabitur ei de auro arabie et a
dorabunt de ipo et tota die benedicent ei ad heam hoc intelligitur
de vita xpi qz vera que e inmortalis Ro vi xc resurgens etc
et io illa vita sola dicenda e vita simplr qr vita pus mors e

ducenda potius quam vita ut dicit Gregorius in omelia / et dabitur ei de auro arabie
quia per reges xpi multi principes et potentes ad fidem xpi dederunt dona
preciosa ad edificationem ecclesiarum et sic visibile est quod dederunt de auro arabie
quod est preciosissimum et adorabunt de ipso semper et propter eius beneficia adorabunt
deum tota die id est assidue continuum propter hoc bono modo benedicent ei de beneficiis
regraciando Aliter legitur sic hic agit de honore exhibendo xpo pro beneficio
suo speciali Et dicit xpus redimet animas eorum per mortem suam / et post
mortem resurgens / vivet vita immortali Ro. mors illi ultra non dominabitur
et dabitur ei viventi / de auro arabie id est de modis sapientibus qui ad ipsum
convertentur quia dicitur aurum propter sapientie claritatem / sed arabie propter modi
nitatem ut aliqui dicunt Et pa. decem xx stultam facit deus sapientiam mundi
vel dabitur ei de auro arabie id est offerentur ei corda humilia et caritate
plena / quia per aurum intelligitur caritas / et per arabiam que interpretatur occidentalis
intelligitur humilitas Adorabunt sic ei qui vivit vita gratie dicitur aurum ara-
bie id est sapientia in extremo vite quia cum bene vixit bene moritur Iob sed
cum te consumptum putaveris orieris ut lucifer / et adorabunt id est ad xpm ora-
bunt / semper id est temporibus et horis debitis / de ipso augendo et multiplicando in
corpore suo mistico quod est ecclesia Mat. vi. sic orabitis adveniat regnum
tuum / et ita orabunt propter res spirituales non propter temporali / benedicent qui dicitur aurum arabie
id est sapientia occidentalis scilicet mortis sue considerationem respuit omnia temporalia Io.
facile contempnit omnia qui se semper cogitat moriturum / tota die id est continue
benedicent ei et verbo et vita continuas referendo Apoc. v. dabant gloriam et ho-
norem et benedictionem sedenti super thronum viventi in secula seculorum amen Et erit
firmamentum in terra in summis montium super extolletur sicut libanus fructus
eius et florebunt de civitate sicut fenum terre Ad literam in hebreo habetur
erit dimidiatum frumenti In textu hoc habetur / erit incomparabile tritici et
videtur quod hec translatio corrupta per scriptores qui posuerunt firmamentum pro
frumentum propter similitudinem Et exponunt hebrei dicentes quod in adventu
messie quem expectant / frumenta crescent nimia altitudine sicut cedri libani
et facient spicas magnas et latas ex quibus vento flante decidet simila
de qua edi poterunt per suam utilitatem sanari / sed quia hec est omnino vetus
et extraneum ideo melius exponitur de sacramento eucaristie in quo xpus continetur
sub specie panis tritici / propter quod comparat se grano frumenti Io. xii Et ideo hic
dicitur erit frumentum id est eucharistie sacramentum in terra et in summis montium quia episcopi
et sacerdotes in ecclesia dei sunt qui montes sicut capita sua elevant hec sacra-
menta super extolletur sicut libanus fructus eius quia fructus huius sacramenti extollit homines
ad altitudinem celi Io. vi Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in eternum
Et florebunt de civitate id est de ecclesia in qua nutriuntur fide et caritate xpm
Aliter legitur sic hic postea tractat quomodo xpus debet venerari scilicet propter beneficia exhibita
et exhibenda Et dicit Et erit firmamentum id est fundamentum stabilis ad
implendum veritatem scripturarum in se / et in summis montium id est in apostolis et in
aliis sanctis qui dicuntur summa montium quia fuerunt sicut patriarche et prophete qui
fuerunt montes Ysa. 2. Erit preparatus mons domus domini in vertice montium / in te-
xtibus quia xpus propter firmavit hereses velut in mundum et veritatem conversationis predicat
Mat. v non veni solvere legem sed adimplere Ro. xiii plenitudo legis dilectio
firmum est in preceptum / quia in mediis a xpo firmatum est Sic vita
predicatorum debet esse firmamentum doctrine sue ut ipse verbo ad impleant

quod alij predicant / fructus eius .i. filij et imitatores xpi et aplorum / super:
extolletur .i. eleuabitur super libanum quia contemptis terrenis cogitacione
et auiditate uel desiderio que sursum sunt in celis / Philip iij nostra conuersacio
est in celis / et tandem superextolletur .i. collocabitur in celis / ysa lviij
extolla te super altitudinem nubium / q d sic extollentur per contemplacionem
in presenti / et tandem per apertam visionem in futuro / et tunc florebunt renoua:
cione et redolencia eterne glorie / ps Iustus ut palma florebit in domo
domini / de ciuitate .i. de ecclesia / sic fenum terre .i. sicut herba que post hyemem .i.
post mortem reuiuescit et floret in estate / ysa lxvi ossa vestra sicut herba
germinabunt / Isti flores erunt fructus / ecc xxiiij flores mei fructus honoris
et honestatis / flores propter spem / fructus propter utilitatem / Sit nomen eius
benedictum in secula ante solem permanet nomen eius / ad literam hic describitur
magnitudo regni xpi quod ad finem diffusionem quia nomen xpi et xpianorum dila:
tatum est per orbem et adhuc dilatabitur / et hoc est quod dicitur sit nomen eius benedictum
i. solenniter memoria diuulgatum in secula .i. in generacionibus succedentibus
ante solem permanet nomen eius quia ab eterno est nomen xpi secundum eius deitatem ex
hoc patet quod iste psalmus non potest exponi de salomone / aliter le sic hic ad be:
nedicendum .i. in ore omnium generacionum et dicit sit nomen eius quod est ihesus ad literam
benedictum ab omnibus generacionibus / in secula .i. in omnibus seculis eternaliter / Job penultimo sit nomen
domini benedictum / dan iij benedictum nomen glorie tue quod est sanctum / ante solem .i. an:
tequam sol fieret permanet nomen eius quia solem per tempus factus est / ps / tu solus fa:
bricatus es auroram et solem / per verbum quippe dei omnia facta sunt / Et bene:
dicentur in ipso omnes tribus terre omnes gentes magnificabunt eum / ad literam quia in
omnibus partibus mundi benedicuntur fideles in nomine xpi / omnes gentes magnifica:
bunt eum tamquam saluatorem / et dominum deum / aliter le sic hic post secula ad
benedicendum nomen xpi et dicit omnes tribus terre generaliter .i. de omni tribu aliqui bene:
dicentur .i. ad gloriam dei vocabuntur / Math xxv venite benedicti patris mei et
in ipso .i. eius doctrinam et mandata seruantes / Math qui uult venire post me /
Ipse enim est de quo dictum est abrahe / Gen xxij In semine tuo benedicentur omnes
gentes / omnes gentes .i. de omnibus gentibus aliqui magnificabunt eum / luce primo
magnificat anima mea dominum / Apoc xv quis non timebit te domine et non ma:
gnificabit nomen tuum quia omnes gentes venient et adorabunt in conspectu tuo /
Benedictus dominus deus israel qui facit mirabilia magna solus / ad literam
hic post graciarum actio pro beneficijs predictis cum dicit benedictus dominus deus israel .i.
populi xpiani / qui facit mirabilia magna solus / maxima enim miracula in misterio
xpi continentur que in hoc psalmo describuntur ut visum est / aliter le sic hic
benedicit deum et potest tercium legi benedicit deum per fidem / qui facit / et dicit benedictus
.i. dignus benedictione et laude deus deus israel .i. populi videntis deum per fidem / qui facit
.i. quia ipse solus facit miracula auctoritate et potestate / omnibus licet sancti dicantur facere
ministerio vel misterio / sed hoc facit deus ad inuocacionem eorum / Job ix qui
extendit celos solus et facit mirabilia absque numero / Et benedictum nomen
maiestatis eius in eternum et replebitur maiestate eius omnis terra fiat fiat
ad literam quia angeli et homines sancti eternaliter laudabunt eum / ps beati qui habitant
in domo tua domine etc / et replebitur maiestate etc / In hebreo legitur amen amen
quod significat fidelitatem / et duplicatur ad designandum huius perfectionem certitudinem
Completi sunt oraciones dauid filij ysai / secundum Ieronimum / et doctorem hebreos istud
adiungitur huic psalmo / et ex hoc videtur quod dauid fecit hunc psalmum et non salomon /

alii leg(unt) sic sit benedictum nomen glorie domine dei. Et benedictum sit nomen i(d est) fama
sive gloria maiestatis eius. Dan(iel) iiii(t)o benedictum nomen glorie tue quod est sanctum.
Non enim est filius dei sine maiestate quamvis humilis et abiectus apparuit i(n)
humanitate, apparebit tamen post ea in maiestate. Luc(e) xxi tunc videbunt filium
hominis venientem in nube cum potestate magna et maiestate. Et replebitur
maiestate eius alia littera est gloria eius omnis terra. Ysa(ie) vi repleta est terra glo-
ria eius in secundo adventu. Matth(ei) xxiiii sicut fulgur exit ab oriente et ap-
paret usque in occidentem, sic erit adventus filii hominis. Illa enim maiestas erit
horrenda et terribilis malis, sed iocunda et amabilis bonis. Fiat fiat.
Replicatur ipsum peticionis ad omnia desideria petentis et ad designandum
huius petitionis certitudinem. Ps. qui replet in bonis desiderium tuum. Q maia
lxxii ua bonus israel deus hiis qui recto sunt corde. Ad litteram titu-
lus in hebreo ps. asaph, et in textu sed canticum asaph, et intitu-
latur ab asaph, non tanquam ab auctore sed a cantore quia si aug(ustinus)
david fecit omnes ps., sed secundum Ier(onimum) tamen asaph fecit ipsum ps. quia ha-
buit spiritum prophetie et plures alios ps. fecit aut habuit ps. ad o-
stendendum bonitatem divine providentie que disponit omnia suaviter
licet hominibus ignorantibus videatur contrarium eo quod videant frequenter malos pro-
sperari et iustos multipliciter tribulari. Et dividitur ps. post inscriptionem, quod dicitur. Ideo
addit ad utraque partem rationem ibi sunt autem mei, ps. dicit sic, quia bonus i(d est)
valde bonus s(cilicet) est deus iste, quod licet sit deus omnium per creationem, dicitur tamen deus
israel per unionem fidei, et quia vitalis divina non sentitur ab impiis sicut claritas
solis non est delectabilis oculis infirmis sed solum sentitur a bonis ideo subdi-
tur hiis qui recto sunt corde quia recte tendunt in deum sicut in summum bonum. Alii le-
In principio ps. actum est de honore exhibendo Christo ut regi et venturo iudici
et quia aliquis credebat eum non recte regere mundum eo quod malis prospera et bonis
adversa tribuit huic obviat iste ps. ostendens quare malis bona tempora-
lia conferuntur et bonis subtrahuntur. dicitur quia ideo bonis subtrahuntur quia bonis eterna
non pro temporalibus gaudiis, cui consonat titulus qui talis est, defecerunt laudes
vel hymni david filii yesse ps. asaph, et asaph accipitur hic non pro
uno de principalibus cantoribus sed ratione interpretationis. Interpretatur enim congregatio
vel collectio et significat bonos de populo iudeorum collectos in unitatem fidei
et caritatis. Act(uum) iiii multitudinis credentium erat cor unum et anima una quia populus
talis unus est loquitur in hoc ps. ad denotandum quod david qui nominatur sepe
accipitur pro Christo vel pro uno iusto. Hic autem addit filii yesse eo quod carnalis
filius fuit ad innuendum quod hic accipitur pro cetu populo iudeorum qui antiquitus
pro temporalibus serviebat. Est ergo sensus tituli iste oppositus a asaph i(d est) iustorum
congregatione agens de hoc quod fecerunt laudes vel hymni, ymnus enim
pro dicitur quia laus que hymnus est laus dei cum cantico filii yesse i(d est) david fi-
lii quod accipitur pro populo carnali serviente pro temporalibus quod dicit hic ps. dicit quod non est servi-
endum pro eternis, sed tamen serviendum est deo pro spiritualibus et eternis. Et ps. est
instructio nostra sive prospera bonis non eveniunt in hoc mundo sed malis, in-
tendit est monere ut non eterna postulemus quoniam sed eterna. Modus agen-
di est talis quia dividitur in 3 partes, ps. commendat divina bonitatis, 2o osten-
dit quam iudicum infinitatis ibi ecce autem ipsi, 3o mundanam desiderantis cupidi-
tatis ibi quid enim michi est in celo, ps. dicit quia bonus i(d est) valde bonus deus
omnium per creationem et deus iste i(d est) videntium ipsum per fidem veram et amorem.
Unde bonus est omnibus quia omnibus dat bonum vel Idem ps. videt cuncta

que ferat et creat valde bona, sed quomodo est bonus dicit quia dat bona
nature et addit bona gratie Tren. iii. O quia bonus est suavis est spiritus tuus domine
et superaddit bona glorie ps. credo videre bona domini etc., hiis qui recti sunt
corde i. qui recte tendunt in deum tanquam in summum bonum. uel qui deo recti:
ssime se totos iungunt, per reuerentiam summe veritati per fidem. summe bonitati per
caritatem. vrasti ler suppne maiestati per spem. Remi. po. recti diligunt te
et omnino putant aliquid esse rectum quod quantum aliquid male uel tangit dum
sine obliquatione. Augo. tam bonus est deus ut nulla cum deserunt bene sit, et
cum deserunt bene facit. Mei autem pene moti sunt pedes pene effusi sunt gres:
sus mei. ad litteram hic arguit ad vitandum errorem et post ad opinionem. Hoc ad pro:
situm ibi bene dicitur, et post per prosperitatis malorum et miseras iustorum ibi non
fecit eos. Et post dicit in persona infirmorum mei autem pene moti sunt pedes,
i. fere recedi a rectitudine sentiendi de bonitate diuine prudentie. Lxlv le. sic
per omnem quam iudicii infirmitas quia scandalizantur in malorum prosperitate iu:
dicando et invidendo. Et post dicit quia inductus est in errorem iudicandi et in
utilitatem peccandi. Et dicit pedes mei i. intellectus et affectus in statu impfe:
riori existente, pene i. fere i. non totaliter in hoc assensissent, uel pedes i. ar:
bitrium metus et deliberatio moti sunt a statu veritatis et veri iudicii et la
psi in errorem male iudicando de ipso deo. Augo. sicut sol bonis oculos pu:
ros tranquillus apparet, in oculos autem lippos quasi telo asperso iaculatur lauig
et nec sol mutatur, ita cum receperis esse purus et deus purus videbitur tibi, et est
ergo pena malis quod gaudium est bonis, pene effusi sunt gressus mei i. cogi:
tatio et voluntas mea sunt laxate ad malum uel gressus mei i. intellectus vo:
luntas est laxata ad malum. Ps. si dicebam motus est pes meus misericordia tua etc.
Quia zelaui super iniquos pacem peccatorum videns. Ad litteram zelaui i. mo
tus fui per quendam concupiam ad sequendum eos. Ecc. ix. ne zeles gloriam et opes
peccatorum i. non concupiscas eas et motum duplex concupiscentie ponit d. pacem peccatorum
videns i. eorum temporalem felicitatem iusti est magis mouet animum visa quam
audita. Alle. le. sic hic ondit inuidiam de prosperitate impiorum. Et dicit quia zela:
ui i. motus fui ad zelandum i. ad concupiscendum et ad sequendum sic iniquos
i. iniquos pacem peccatorum videns i. eorum felicitatem temporalem. Rogerus. sic quia zela:
ui i. concupiui et motus fui ad zelandum i. ad inuidendum et contristandum
Ecci. id est ix. non zeles gloriam et opes peccatorum, pacem mala quia est securitas
exterior in peccato et mundi vanitate videns peccatorum honores, de qua matth. x. non
veni pacem mittere in terram sed gladium. Nota duplex est pax quedam est bona
et est tranquillitas mentis de qua Jo. xiiii. pacem meam do vobis. Alia pax
est mala exterior scilicet securitas in peccato et mundi vanitate de qua matth. x. non
veni pacem etc., de prima dicit Isa. lvii. non est pax impiis dicit dominus: ha vero bene.
Quia non respectus morti eorum et firmamentum in plaga eorum. Ad litteram
hic explicat magis in particulari eorum felicitatem. d. quia non est respectus
morti eorum i. non videntur cito mori sed diu viuere et diuicius quam iusti
Ecc. vii. iustus perit in iustitia sua et impius multo viuit tempore in malitia
sua, et firmamentum in plaga eorum i. non est longa duratio in plaga eorum
quando sit firmata, quia si infirmentur aut volunt cito curantur, habentes
in promptu remedia curationum propter habundantiam diuitiarum non suarum.
Alle. le. sic hic ondit prosperitatem malorum scilicet dilatam mortem et plagarum
velocem curationem si eis contingunt. Et dicit non est respectus morti eorum i. pro:
nitas ad moriendum quia non videntur cito mori sed diu viuere et admi·

diuicias quam iusti. Unde alia littera habet non est inclinacio morti eorum. Iob xxi
ducunt in bonis dies suos. etiam non est eis respectus ad mortem quia non respi-
ciunt mortem nec cogitant de morte quia mors dicitur respectus et firmamentum plagae eorum. id est fir-
mamentum, firma et longa duracio non est in plaga eorum quia si infirmantur vel vulne-
rantur curantur statim in presencia remedia curacionum. Iob xxi et non est virga
dei super illos. etiam non diu durant correcti sine pena talium. Alia littera habet secun-
tur inveniuntur quia deus nunc permittit impios in pace quia non est declinacio
morti eorum in gehenne quae eos expectat. ymmo semper durabit. Ysa ultimo
eorum non morietur et firmamentum id est pugna duracio est non in plaga eorum sed
sit plaga culpe quia semper volunt mala. sive pene quia semper erunt in pena. Ier.
xxx. Insanabilis fractura pessima plaga tua. In labore hominum non
sunt et cum hominibus non flagellabuntur. ad literam in labore hominum non sunt sed in deliciis
et solaciis vivunt et cum hominibus non flagellabuntur quia per divicias suas
eis prestitas de gravibus et duris laboribus quos aliis imponunt et frequenter cum
constringunt quia homines iustorum in tempestatibus destruuntur eorum bona remanent
illesa. Alia littera sic habet quod impii etiam vindicta incommodi non intendunt
quia dicit impii diu vivunt et sani et in labore hominum non sunt sed in ocio deliciis
et solaciis. vel in labore hominum sanctorum non sunt ut per labore bonorum
operum perveniant ad quietem beatorum. Apoc. xiv amodo iam dicit spiritus ut requiescant
a laboribus suis. Sap. v bonorum laborum gloriosus est fructus. et cum hominibus sanctis
qui modo vivunt flagellis non flagellabuntur in presenti ad correctionem sed cum
demonibus in futuro ad dampnacionem. Ecc. quem deus diligit flagellat. casti-
gat autem omnem filium quem recipit. vel sic et cum hominibus non flagellabuntur
quia propter divicias eorum eis presertim de gravibus laboribus quos aliis imponunt.
Ideo tenuit eos superbia operti sunt iniquitate et impietate sua. ad literam
hic describit eorum iniquitas cum dicit ideo tenuit eos superbia quia temporalis prosperitatis
frequenter est occasio superbiendi. et dicit tenuit quia talis superbia non est ad lite-
ram per modum passionis transeuntis sed per modum habitus permanentis. operti sunt
iniquitate peccando contra proximum et impietate peccando contra deum quia sic pietas
significat dei cultum sic impietas eius oppositum. et dicit operti sunt quia undique
ad peccandum intenti sunt sicut vestimentum undique operit hominem. Tangit alia
littera sic habet tangit corde eorum iniquitatem et iniquitatem humidaciam. et dicit quia non
sunt in laboribus sed in ocio et voluptate. ideo tenuit eos superbia propter abundantiam
malicie et pena. quia temporalis prosperitas frequenter est occasio superbiendi. et te-
nuit eos superbia ligatos sicut boves ad iugum. Prov. funibus peccatorum suorum
constringitur homo. Osee iiii ligavit eam spiritus superbie in alis suis. Ecc. x
inicium omnis peccati superbia etc. operti sunt iniquitate in multa et humiditate iniqui-
tatis existentes contra proximum et proximum quia undique ad peccandum intenti sunt sicut ve-
stimentum undique recoperit hominem. et operti sunt impietate peccando contra deum. quia
sicut pietas dicitur dei cultum etc. ecce mala commissa et de mala tela. Ysa
lix telas aranee texerunt ad faciendum sibi operimentum. aranea venenosa
construxit se faciendo telam ad capiendas muscas. sic ambiciosus homo ...
... per iniquitatem et impietatem sed lepis ex diversis consuta. Sequitur in
Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum transierunt in affectum cordis. ad literam
Prodiit quasi ex adipe id est ex diviciarum pinguedine quae prestant fomentum omni-
bus viciis quia peccare abducunt omnia. Ecc. x transierunt in affectum cordis id est gravati
sunt in suis malis et sic affecti sunt et delectantur in ipsis. Prov. xxii letantur
cum male fecerint et exultant in rebus pessimis. Alia littera sic habet quia in cogitaci-
one mali operis. et dicit hugo non solum sunt superbi in corde. sed etiam iniqui-
tas eorum qua habent contra proximum prodiit in publicum per opera ad exte-

ipsa in peccatum suum sicut sodoma predicauerunt nec absconderunt. qui ex adipe
i. ex habundancia uel impinguacione diuiciarum que prodiit fomentum omnibus
viciis quia pecunie obediunt omnia. et sic efficiuntur sicut equus impinguatus qui
satiatus recalcitrat. Augustinus. magis peccat qui ex adipe peccat quam qui ex in-
firmitate et defectu. transierunt in affectum cordis i. consuetudinem sunt in suis
malis et delectantur in peccatis. uel transierunt i. transeunt de uno vicio in aliud
sicut sus de luto in lutum. ledentibus in affectum cordis i. faciendo quidquid eis
suggerit concupiscencia carnalis. Ecclesiastici xviii post concupiscencias tuas non eas a voluntate
tua auertere. Cogitauerunt et locuti sunt nequitiam iniquitatem in excelso lo-
cuti sunt. Ad literam. Cogita. uersuciam suam et industriam applicando ad
maliciam et locuti sunt nequitiam perplexitatibus suis satellitibus exercentes ad
iustorum afflictionem sicut patet in tirannis tam in nouo quam in ueteri testamento
iniquitatem in excelso locuti sunt blasphemias dicendo de deo sicut pharao
dicebat Exodi v. nescio dominum et israel non dimittam. Et sennacherib dixit
quod deus non posset liberare ezechiam et populum eius de manu sua iiii Regum xviii
Alia litera sic exponit cogitauerunt maliciam sermonis eorum scilicet nequitiam et blasphemiam
Et dicit cogitauerunt premeditando et sic grauius peccando ex deliberacione et locuti
sunt nequitiam Mathei xii ex habundancia cordis os loquitur. Prouerbiorum xxvi Septem
nequitie sunt in corde illius. iniquitatem i. blasphemiam in excelso i. contra
excelsum deum locuti sunt. Danielis vii et sermones contra excelsum loquetur. Iob
xii audacter prouocauit iram dei cum omnia dedit in manum eius. uel sicut
alia litera in excelso i. alta uoce locuti sunt ut possent a pluribus audiri.
Ecclesiastici xiii diues effabitur [illegible] Posuerunt in celum os suum et lingua
eorum transiuit in terra. Ad literam posuerunt in celum quia propter se ado-
rari tanquam deum sicut patet de nabuchodonosor qui precepit olofferni exterminare
omnes deos terre ut ipse solus deus diceretur Iudith iii. et lingua eorum
transiuit in terra i. lingua eorum intencionem transiuit metas hominis ac si non
essent homines terreni sed dii celestes. Alia litera sic hic ponitur stultus sermonis
scilicet blasphemia. Et dicit posuerunt os suum in celum i. contra celum deum celi blas-
femando et ipsi obloquendo Iob xxi quis est omnipotens ut seruiamus ei. Ps lxxvii
horribilis blasphemia quod ponit in celum os suum. uel domine potentie sicut
ibi dicitur in psalmo numquid poterit deus parare mensam in deserto. uel
domine sapiencie sicut illi de quibus Iob xxii nubes latibulum eius nec nostra consi-
derat. uel domine iusticie sicut peccatores qui promittunt impunitatem [illegible]
cum dixerint pax et securitas tunc repentinus superueniet interitus. uel contra
equalitatem personarum in diuinis sicut arrius qui dixit filium minorem pre-
tre. Io x ego et pater unum sumus. et lingua eorum in terra manens
et super terram transiuit metas quia attingit usque ad celum contra deum blas-
femias loquendo. contra quam loquitur lingua. uel transiuit in terra i. tota terra
est de terrenis loquendo Io iii qui de terra est de terra loquitur. Ideo conuertetur
populus meus hic et dies pleni inuenientur in eis Ad literam hic arguit ex
iustorum aduersitate. quasi diceret. Ideo conuertetur populus meus hic quia populus infirmus conuertitur ad
considerandum prosperitatem malorum iuxta aduersitatem bonorum. et dies pleni i. vigiliis
et meditacionibus. inuenientur in eis in consideracione talium. Alia litera sic exposita
malorum prosperitate hic dicit quia utilitas ex hoc sequitur bonis. Et dicit quia per
hoc boni conuertuntur ad deum. quia iniqui detinentur et peiores efficiuntur
in prosperitate mundi. Ideo populus meus hic i. fragilis et infirmus conuertetur ad
considerandum prosperitatem malorum iuxta aduersitatem bonorum. et dies pleni

vigiliis et meditationibus etc. ut supra. vel sic quia magis deteriorantur et peio-
res efficiuntur in prosperitatibus huiusmodi, ideo per plus magis intelliget ho-
mo maliciam diviciarum ut superbiam avariciam et ceteris. Hic i. ad hoc ut
sit in eadem forma seu in eodem intellectu quia prosperitas huiusmodi non est cu-
randa vel ceteris. Hic i. in presenti vita. Eccli v. ne tardes converti ad dominum
Et dies pleni i. dies eternitatis pleni invenientur in eis caritate, quam
oculus non vidit plenam suavitate quam auris non audivit, plena cari-
tate affectus quam in cor hominis non ascendit. Prov iiii iustorum semita quasi lux splen-
dens procedit et crescit usque in perfectam diem. desideria huiusmodi plenitudi-
nis non curat iustus de temporalium plenitudine et habundancia. vel dies
pleni bonis operibus in presenti invenientur in eis. non sic illi qui nichil bo-
ni faciunt. Job vii ego habui menses vacuos. isti dies invenientur in
eis scilicet in morte quia uniuscuiusque vita in fine ponderatur si plena sit
bonis operibus vel vacua. Dan v. appensus est in statera et inventus est mi-
nus habens. Et dixerunt quomodo scit deus et si est sciencia in excelso. Ad literam
et dixerunt post talem considerationem quomodo scit deus etc. i. mirentur quomodo permit-
tit deus talia si ad hec extendit se sua providencia. Alia litera sic. Hic po-
nitur verba eorum de modo sciendi dei. Et dicit iusti considerantes prosperitatem ma-
lorum et adversitatem bonorum dixerunt quomodo scit deus et si etc. quasi dicit mirantur quomodo
permittit deus talia si sua providencia extendit se ad illa quia scilicet mali pro-
sperantur et boni tribulantur. Vel sic dixerunt ante conversionem quomodo scit deus
vel nullo modo scit vel scit obscure et mixte. Job xxii quid enim novit deus et
quasi per caliginem iudicat. Et dixerunt si est sciencia in excelso qui videt et intelli-
git delicta mea. Ezech viii non videt nos dominus dereliquit dominus terram
ps non videbit dominus et non intelliget deus iacob. Eccli 23 delictorum meorum
non memorabitur dominus. Ecce ipsi peccatores et habundantes in seculo obtinuerunt
divicias. Ad literam hic repetendo breviter prosperitatem malorum et adver-
sitatem bonorum. Et dicit ecce ipsi peccatores habundantes in seculo i. in malis hu-
ius seculi obtinuerunt divicias a quibus habentur corporales delicie. Alia litera sic
hic ostenditur quod non est sustinendum a sapiente quod peccatores prosperantur. Et dicit
ecce i. evidenter ipsi peccatores habundantes in malicia obtinuerunt divicias
a quibus habent corporales delicias, vel sic ecce ipsi peccatores qui deo non obedi-
unt habundantes i. divites in seculo obtinuerunt i. acquisierunt per rapinam per
usuram et per mendacium vel fluxerunt divicias quas possident. Et dixi
ergo sine causa iustificavi cor meum et lavi inter innocentes manus meas.
Ad literam hic concludit ex predictis et dicit ergo sine causa i. frustra iustifica-
vi cor meum cavendo a peccato cordis et lavi inter innocentes manus meas
cavendo peccata operis. Alia litera sic. Hic tangit duo bona de quorum privacione
desperat scilicet de operatione boni et pressione mali. Et dicit ergo sine causa i. frustra
iustificavi cor etc. vel sic ergo iustificavi cor meum peccata cum dolore cogi-
tando et cogitata ex timore dei detestando et deflendo. Eccli primo qui sine
timore est non poterit iustificari, et hoc sine causa i. frustra ex quo mali ha-
bundant bona et boni mala. Malachie iii vanum est qui servit deo et quod
emolumentum quia servivimus ei. et lavi sine causa repetere inter innocentes manus
meas i. opera mea vel cavendo peccata operis, vel pia opera laudabili in-
tentione faciendo. Cassiodorus lavat inter innocentes manus qui pia opera
laudabili intentione facit, palliatus autem et ypocrita et si lavat non
tamen est inter innocentes sicut et pilatus ad tegendum sua vicia manus
lavit. Matt xxvii dixit innocens ego sum a sanguine iusti huius.

Et fui flagellatus tota die et castigatio mea in matutinis. Ad literam
hic subdit causam et fui flagellatus tota die i. cum continue, unde frequenter
accidit quod iusti per totam vitam suam vel per magnam partem sunt in afflictione
et castigatio mea in matutinis i. velociter adhibita, quia enim electi cadunt
in peccatis deus non differt eos punire usque in finem sed punit in presenti continuo
recursu. 2 Machabeorum vi multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere sed statim
ultiones adhibere magni beneficii est indicium. Aliter le[gitur] sic hic iusta continet
quod frustra patiatur hinc sustinendo mala. Et dicit Et ecce sine causa seu
frustra fui flagellatus flagello penitentie ieiunando in orationibus vigilando
ipsos cilicio utendo persecutiones infirmitates dolores patiendo. tota die
i. assidue. Ecclesiastici xx flagella et doctrina in omni tempore sapientia. Ecclesiastici xxx qui
diligit filium assiduat illi flagella. Hugo a me non recedant flagel-
la illi bono filio et flagellator malus ideo fuit ut honoretur. et castigatio
mea in matutinis quod ad hoc mane surgo ut castigem corpus vel car-
nem meam. prima Corinthiorum ix castigo corpus meum et in servitutem redigo. vel
castigatio mea in matutinis i. castigo carnem meam mane surgendo et
vigilando. Ecclesiastici xxxi vigilia honestatis tabefacit carnes et cogitatus
illius auferet somnum. Si dicebam narrabo sic ecce nationem filiorum
tuorum reprobavi. Ad literam hic arguit ad oppositum exemplo iustorum qui
frequenter leguntur afflicti in vita presenti. considerando magnum premium in futuro
Et dicit si dicebam narrabo sic i. tenebo istam opinionem affirmando eum peccatoribus
prosperitatem temporalem, ecce nationem filiorum tuorum i. victorum qui sunt filii dei
per gratiam reprobavi quia omni tempore sunt flagella et patienter sustinuerunt
adversa propter premium in futura vita sicut patet de Abraham, Ysaac et de aliis
sanctis patriarchis et prophetis. unde Ysaias fuit serratus, Ieremias lapidatus etc.
Iudith viii omnes qui placuerunt deo per multas tribulationes transierunt fide-
les. Actuum xiiii per multas tribulationes oportet etc. Aliter le[gitur] sic, supra posuit con-
desperationem de qua inito hic subdit revocationem ab huiusmodi errore et hesi-
tatione. Et dicit si dicebam in corde meo motum concepi narrabo sic ille
quod deus impiis non curat nec est spes credentibus illis, ecce i. evidenter
et in promptu scirem quod sic narrando aliis reprobavi i. reprobabo nationem i.
congregationem filiorum tuorum i. sanctorum tuorum contrarium dicentium. quod esset magnum
inique nec tale nationem contradicere. Hec est illa natio de qua Ecclesiastici iii filii
sapientie ecclesia iustorum et natio illa obedientia et dilectio. Et ergo huic dico
obviat Iob xxxvi magnus dives quem flagellat et salvat. obviat Paulus
prima Corinthiorum xv si in hac vita tantum in christo sperantes sumus miserabiles
sumus hominibus. Existimabam ut cognoscerem hoc, labor est ante me.
Ad literam hic post veritatem determinatam et declaratam declaratio quod veritas hu-
ius questionis non potest sciri per investigationem humanam sed solum per divinam revela-
tionem. Et dicit Existimabam ut cognoscerem i. ut possem cognoscere veritatem de pre-
dictis per investigationem rationis. hoc labor est ante me quod continue usque ad
hoc laborare non possem pertingere ad hanc veritatem. Ecclesiastes viii quanto plus
laboraverit homo tanto minus inveniet. Aliter le[gitur] sic hic post fiduciam de cognoscenda
veritate. Et dicit existimabam i. cogitabam intra me ut cognoscerem i. cogno-
scere possem hanc i. rei veritatem et causam cur mali prosperantur et af-
fliguntur boni, sed hoc est labor i. laboriosa investigatio ante me i. ante
oculos cordis mei. Ecclesiastes i dedi cor meum ut scirem prudentiam et sa-
pientiam et cognovi quod in hiis omnibus est labor et afflictio spiritus. Romanorum xi

O altitudo diuiciarum sapientie et sciencie dei. Augustinus. Iusta arguere deum et non erit
labor. Donec intrem in sanctuarium dei et intelligam in nouissimis eorum. Ad
literam donec intrarem in studium dei id est ad intellectum sacre scripture diuinitus reuelate
quam vocat studium eo quod deus in illa loquitur sicut in studio vbi diuinitus re-
sponsa dabantur. Et intelligam in nouissimis eorum id est intelligam puniciones
et premia vite future de quibus aperte loquitur scriptura in veteri et nouo testamento.
In veteri Danielis xii multi de hiis qui dormiunt in puluere terre euigilabunt
alii in vitam eternam alii in opprobrium. Et in nouo testamento Mathei xxv ibunt
hii in supplicium eternum, iusti vero in vitam eternam. Alia lectura sic hic tangitur
breuis labor in inquirendo, secundo veritatis quesite cognicio. Et dicit volui
cognoscere cur mali prosperantur et boni affliguntur sed hoc est laboriosum
et difficile michi donec intrem id est vsque intrabo in studium dei id est ad sacre
scripture intellectum diuinitus reuelate per quam deus loquitur, vel donec intrem
in studium dei id est ad christum qui est sanctus sanctorum Danielis ix in quo sunt omnes the-
sauri sapientie et sciencie dei absconditi Coll. ii. Sic in veteri lege qui summus
sacerdos intrabat sancta sanctorum multa occulta ei reuelabantur. Intratur autem
ad portam sancti per peccati confessionem. Psalmus Introite portas eius in confessione
sed vlterius proceditur per innocenciam. Psalmus Ego autem in innocencia mea ingressus
sum. Et peruenitur vsque ad ipsum per eukaristie suscepcionem. Psalmus Introibo ad altare
dei ad deum etc. sed tamen in ipsum vsque ad intima per glorie adepcionem
Mathei xxv Intra in gaudium domini tui. Vel studium dei id est in die disputa-
cionis sicut sedent vel scripta doctorum eloquiorum quorum qui diligenter attenderit
intellexit quod sine causa non ita fit. Vnde sic intrabis, intelligam quid futurum
sit id est in nouissimis eorum ad quem finem venient quia ad penas et ad premia vite
future quia impii prosperantur ad suum malum sicut boues impinguantur ut occidantur.
Vel sic donec intrem in studium dei id est in celeste habitacionem per glorie ad-
epcionem et tunc quod fiet finaliter in nouissimis eorum intelligam veritatem de
dubiis premissis. Deuteronomii xxxii vtinam saperent et intelligerent etc. Verumtamen
propter dolos posuisti eis deiecisti eos dum alleuarentur. Ad literam hic declarat
determinacionem declarat gradum ad penam malorum et bonum iustorum. Et dicit verumtamen
propter dolos quibus iniusti defraudauerunt et afflixerunt modestos et iustos
posuisti eis finem prosperitatis temporalis eos subtrahendo de presenti vita. Hoc
dicit contra illud quod supra fuerat inductum ad opinionem de longa vita malorum quia
non est respectu mortis eorum quia eciam aliquando contingit contrarium ex diuina ordina-
cione et hoc ad terrorem aliorum malorum et consolacionem bonorum. Ideo subditur de-
iecisti eos dum alleuarentur id est dum adhuc essent in augmento sue prosperitatis
temporalis sicut patet de anthiocho illustri et de multis aliis tirannis. Alia lectura
sic hic post inuentam cognicionem et determinacionem ostenditur ad prosperitatem malorum.
Et dicit Certe ipsi peccatores in seculo obtinuerunt diuicias. Verumtamen posuisti id est
dedisti eis copiam temporalium bonorum propter dolos et fraudes eorum quia dolum
faciunt aliis eos defraudando et eo ipso dolum paciuntur a serpente sed
fraudatur serpens quia acquirunt temporalia pro eternis et hoc est vilissimum forum.
Sap. ii per quod quis peccat per hec et torquetur. Vel sic verumtamen propter dolos
quibus iniqui defraudauerunt iustos posuisti eis finem prosperitatis temporalis
subtrahendo eos de presenti vita ad terrorem aliorum malorum et consolacionem
bonorum. Deiecisti eos dum alleuarentur id est dum adhuc essent in augmento
prosperitatis temporalis. Vel deiecisti eos eo tempore dum alleuarentur in honoribus.
Iob xxx Eleuasti me aliquando ad altitudinem ad bonum et quod sic verum.

onerosis allisisti me valde. Nota deus dat temporalia aliquibus ad alliciendum
ad bonum sicut dabat iudeis ysa[ias] post si volueritis et audieritis me bona terre
comedetis. aliquibus ad solacium sicut dat sanctis. Cant. 2 leva eius sub capite
meo. aliquibus ad dampnandum et quo iudicio sicut dat reprobis ut hic dicitur
Quomodo facti sunt in desolacionem subito defecerunt perierunt propter iniquitatem suam
Glossa quia non solum aliquibus cito meruit sed etiam possessiones eorum et divicie
destruuntur subito defecerunt de presenti vita perierunt in gehenne pena propter
iniquitatem suam quia mortui sunt cum finali impenitencia. Alia littera sic habet et dicit propter
futura mala dantur eis bona presencia et dicit quomodo propter multitudinem diviciarum
suarum in quibus gloriabantur facti sunt in desolacionem i. privati sunt consolacione cito
et possessione bonorum subito defecerunt in morte de presenti vita qui in maiori
prosperitate se credebant et sic firmius deficit cum elevatur. Eccle. ii …
in vacuum laborabit et defecerit. Heu qualis defectus ubi deficit homo
… corpus anime anima glorie … sic defecerunt in morte perierunt per mor
tem in pena gehenne propter iniquitatem suam quia mortui sunt cum finali impenitencia
et non perierunt propter dei sententiam. Baruch iii perierunt propter insipienciam suam
… x cum perierit homo hereditabit serpentes bestias et vermes. Ideo dicit
… iniquitatem odio habui etc. Velut sompnium surgencium domine in civitate
tua ymaginem ipsorum ad nichilum rediges. Glossa illa enim que videntur
in sompnis non sunt res vere sed ymaginarie et statim evanescunt evigilante
sic prosperitas temporalis comparata ad eternam nulla est et ideo comparatur sompnio quia statim
evanescit per mortem que oculos aperit quos culpa tenebat clausos
in presenti vita. domine in civitate quia adverte tua in aliquibus libris non est in hebreo
in textu. Ideo habetur in civitate eorum ymaginem ipsorum ad nichilum rediges
potentibus enim quodammodo fiebant antiquitus ymagines in civitatibus in quibus
… veneranda faciebant et qui divino iudicio eiciebantur a sua terra
unde vel potestate et … iste ymagines in detestacionem eorum …
…bantur. vel per ymagines intelliguntur filii eorum quia filius est ymago pa
tris. et sicut … legitur … cum tota prole sua ut habetur
in pluribus locis et in historiis. Alia littera sic habet … quia propter
futura mala dantur eis bona presencia et dicit subito defecerunt impii et
velut sompnium surgencium de sompno a quibus evanescit i. quod sompnia
… sic prosperitas temporalis eorum statim evanescet per mortem que oculos
aperit quos culpa tenebat clausos in presenti vita. Job xx velut som
nium avolans non invenietur transiet sicut visio nocturna. Alia littera habet
velut a sompno exurgentes. domine in civitate tua celesti … yma
ginem i. effigiem ipsorum viciis deturpatam rediges ad nichilum i. elon
gabis a te ad infernum proiciendo vel ymaginem eorum i. gloriam eorum tempora
lem ad nichilum rediges i. delebis de memoria viventium. Prov. ult.
… vana … fallax ymago et vana pulchritudo. Nota diversi per diversa
… diversas effigies recipiunt. Unde quidam habent effigiem leonis per super
biam. alii vulpis per dolositatem. alii reptilis per cupiditatem. alii stru
cionis per ypocrisim. alii canis per gulam. alii porci per luxuriam
et sic de aliis. Sic bona temporalia comparantur sompniis propter multas simili
tudines. Primo quia sompniatores amplexantur fantasmata pro veritate. ita mun
dani temporalia pro beatitudine. Ps. … duxerit populum tuum … etc.

Eccl. xxxiiii multos enim errare fecerunt sompnia et excidere sperantes in eis
2o sic pro varietate infirmitatum est varietas sompniorum sic pro varietate praviarum
est varietas affectionum cupiditas enim facit sompniare divicias superbia ho-
nores gula delicias luxuria mulieres ira vindictas etc. de aliis Eccl. v mul-
tas curas sequuntur sompnia Catho sompnia ne cures etc. 3o quia sicut stulti ex-
tolluntur de sompnio ita cupidi de prosperitate temporali Eccl. xxxiiii sompnia ex-
tollunt imprudentes. Quarto sicut dyabolus illudit in sompniis ita in diviciis
Eccl. xxxiiii cor tuum fantasias patitur nisi commissa fuerit ab altissimo visitacio etc.
quia sicut sompnia exprimuntur per oppositum Luc. vi ve vobis qui saturati estis quia esurietis
Luc. xvi de divite sompniante dilatacionem honorum cui oppositum contigit Sexto quia
sicut sompnia faciunt credere de mortuo quod vivat sic bona temporalia. Apc. iii vivens
mulier vivens in deliciis mortua est Apoc. iiio nomen habes quod vivas et
mortuus es Septimo sic de sompnio sicut de diviciis remanet tantum de memoria
Luc. xvi fili recordare quia etc. Quia inflammatum est cor meum et renes mei
commutati sunt et ego ad nichilum redactus sum et nescivi. Ad literam
describitur privacio bonorum in primi comitum ad bona gracie et in futuro comitum ad
bona glorie. Et dicit quia inflammatum est cor meum per dei puram dilectionem et re-
nes mei commutati sunt per carnalis concupiscentie repressionem que viget in renibus
comitum ad masculos ut dicit gregorius et ego ad nichilum redactus sum et nescivi
quasi dicit ex hoc quod dilexi deum ex toto corde et repressi impetum luxurie secutum
est et ego ad nichilum redactus sum et nescivi id est me ignorantem reputavi
quanto enim quis plus deo per virtutes coniungitur et a carnalibus abiudicatur tanto
tanto magis se reputat per humilitatem et magis cognoscit suam ignoranciam
Aliter sic prius posuit cogitationem virtutis comitum ad prosperitatem malorum con-
vertit virtute comitum ad secundum Et dicit se inductum ad invidiam et ad iusti-
ciam Et dicit dominus gloriam superborum ad nichilum redigeres quia inflammatum est cor
meum per dei dilectionem et renes mei commutati sunt per carnalis concupiscentie repressionem
vel quia cor meum occasione vite eorum inflammatum est igne invidie qui est
ignis Job primo descendit ignis id est invidia de celo et tactas oves pueros con-
sumpsit, vel renes mei quorum fortitudo sit exercitus commutati sunt a stabilitate sua
qua fuerunt adherere deo id est sunt instabiles Tren. iiii quo obscuratum est
aurum mutatus est color optimus dispersi sunt lapides etc. et ego ad nichilum reda-
ctus sum et nescivi quasi dicit ex hoc quod dilexi deum ex toto corde et repressi impetum
luxurie secutum est et ego ad nichilum redactus sum et nescivi id est me ignorantem re-
putavi ymmo metipsum modicum esse reputavi vel et ego ad nichilum re-
dactus sum per immoderatum amorem temporalium quia temporalia creata eciam quasi nichil
sunt Jere. iiiio aspexisti terram et ecce vacua erat Augustinus id efficeris quod dili-
gis si ergo terrena diligis nichil efficeris, et nescivi quasi dicit instabilis fui terrena
nimis dilexi et sic peccavi et nescivi me peccare quod fuit valde periculo-
sum quia non queritur remedium ubi nescitur morbus Osee viii comederunt
alieni robur eius et ipse nescivit Ut iumentum factus sum apud te et ego
semper tecum. Ad literam ut iumentum est in comparacione tue sciencie quia magis excedit
cognicionem humanam quam humana iumentinam. et ego semper tecum quia qui hoc resilit
in propriam pravitatem et ignoranciam et committit se totaliter divine dispositioni
tunc ipse eum recipit. Ps. facta sit domus tua et ipse te etc. Aliter le-
gitur dicit se inductum in ignoranciam vehementem non tamen in infidelitatem
Et dicit ut iumentum id est ita ignoravi vehementer quia factus sum ut iumentum

apud te x in comparacione tue sedis que magis excedit comparacionem brutam. quam
iumenta vitulacio. vel est iumentum factus sum quia viciosum et stolidum est et equ
porta omnia bona et mala. apud te quia tu es iudicans et si non apud homines
qui magnum putant sapienciam terrena agere et multiplicare. propter Cor. primo
Sapiencia huius mundi stulticia est apud deum. et licet sic peccaverim ignoranter
ego tamen semper fui tecum saltem fide quia credebam omnia corporalia a te esse non
ab ydolis. Osee viii ve eis qui recesserunt a te sicut infideles. Alibi
isti duo versus prius legi in bona significacione sicut ad nichilum redactus sum
id est sed non me quia inflammatum est cor meum fluxu caritatis et renes mei
id est inferiores voluptates commutati sunt in amore castitatis et ego ad nichilum
redactus sum reputacione humilitatis et nescivi ostendere vitam sed ut iumentum
factus sum apud te per subiectam obediencie et ego semper tecum per instinctum perseve-
rancie. Tenuisti manum dexteram tuam et in voluntate tua deduxisti
me et cum gloria suscepisti me. Ad litteram me dulcem in tua proteccione
accipiendo et in voluntate tua deduxisti me de presenti miseria ad beatam
vitam transferendo. Alibi legitur sic prius posuit occasionem ruine ex prosperitate
malorum hic ostendit adiutorium datum contra hoc a deo Et dicit sic inductus
fui in turbam et ignoranciam sed tu deus non dereliquisti me sed tenuisti ma-
num dexteram meam a turba elevando quia nemo potest surgere per se qui cecidit in peccatum
peccatum est enim spiritus vadens et non rediens. Sic apprehendit manum Petri
in submersione Mat. xiiii. Ysa. xlii. Ego deus apprehendens manum dexteram
tuam. vel tenuisti manum dexteram meam me in tua proteccione suscipiendo. et
in voluntate tua non ex debito nec ex merito meo sed ex beneplacito gracie
tue Iacobo primo voluntarie genuit nos verbo veritatis. deduxisti me ex bono
in melius Sap. x. Iustum deduxit dominus per vias rectas. vel me in terra tandem
in re. vel suscipies me in gloria cum perdentibus Iob xxii qui humiliatus
fuerit erit in gloria. vel suscepisti id est suscipies me cum gloria id est cum gloriosa
unione cum persona filii. Quid enim mihi est in celo et a te quid volui super
terram. Ad litteram quasi diceret nec in celo nec in terra est aliqua creatura que mihi sufficiat pro
beatitudine mea quia consistit obiective in solo deo qui est bonitas infinita. Alibi
legitur sic hic arguit cupiditatem suam admirans terrena celestia que neglexit et
corporalia que dilexit Et dicit quid enim mihi est in celo id est quantum premium quasi inestima-
biliter admirabile et ineffabile quia tu ipse es id premium Gen. xv Ego sum
merces tua magna nimis. quia quod est mihi in celo petitum et promissum Mat. xix
dixit Petrus Ecce domine nos reliquimus omnia et secuti sumus te quid ergo erit nobis.
Io. xvi Usque modo non petistis quicquam petite et cetera quod in deo est premium stabile
quia quod utile quod stabile quod inamissibile quia in celo. et a te quid volui super terram
quasi diceret stultus fui quia id nichil est respectu illius quod in celo est. Greg. Si consideremus
que et quanta sunt que nobis in celo promittuntur vilescunt omnia que in terra possidentur
vilescunt hec omnia. deserit terra id est despicit. comparata in celestibus marce-
scit animus nichil in terris libet conspicit deforme quicquid de terrene rei placere
videbat ex quo sola preciose margarite claritatis fulget in mente. Defecit
cor meum et caro mea deus cordis mei et pars mea deus in eternum. Ad litteram
defecit et cetera in consideracione bonitatis tue que non potest comprehendi a finita virtute. propter
Cor. ii quod oculus non vidit auris non audivit nec in cor hominis ascendit
Deo subditur et pars mea deus in eternum ad implens desiderium meum et cetera

Alr le sic hic ostendit qui auertit se totaliter a desideriis terrenis corde et corpore
et qui conuertit se ad deum stabili dilectione Et dicit primus concupiui sed tamen
sed modo non ideo defecit caro mea id est carnales cogitaciones corporis et cor meum
id est male affectiones interius quod id est iam displicent michi carnales voluptates et carnalis
operacio Greg. gustato spiritu desipit omnis caro sic mors corporis interficit
sic ab amore temporalium ethernitatis vite caritas occidit. vel sic defecit caro mea
et in consideracione bonitatis tue quam non potest comprehendi a fide viuere. deus cordis
mei est amor vel dileccio et possessio propter hoc vult quod christus in secreto cordis
vult amari. vel sic deus cordis mei est scrutator et desiderator Prov. xxiii
fili prebe michi cor tuum et oculi tui vias meas custodiant Cuius deus cordis
mei amor qui es salus laus gloria splendor princeps lumen gaudium pro
sperum iubilus vitas ciuitas dulcedo pax premium et vita et quicquid volueris
ipse est. et pars mea id est hereditas vel merces mea est deus in eternum Exon. sic
pars mea dominus dicit anima mea Luc. x Maria optimam partem elegit. vel pars
mea deus saciabit desiderium anime mee. vel sic de religiosis defecit caro
mea et cor meum per votum continencie deus cordis mei possessor per votum obediencie
et pars mea deus per votum paupertatis voluntarie. quia Ecce qui elongant se
a te peribunt perdidisti omnes qui fornicantur abs te. Aliud leccio quod elongant
se per peccatum mortale peribunt perdicione perhenni. perdidisti omnes qui fornicantur
abs te. per peccatum ydolatrie quod in scriptura fornicacio nominatur Alr le sic
hic ostendit dampnum illorum qui auertunt se a deo et adherent creature Et dicit ecce
euidenter vim quod quod elongat se a te per peccatum mortale peribunt perdicione perhenni
vel eundo in supplicium eternum Prov. xv longe est dominus ab impiis Job. v
longe fiant filii eius a salute. et conterentur in porta et non erit qui eripiat. per
didisti id est perdes vel perdidisti iam in tua prouisione omnes qui fornicantur abs te
per peccatum ydolatrie quod potius fornicacio in scriptura vel omnes qui fornicantur id est
in fornicacione permanent. non tantum corporali sed eciam spirituali abs te id est sic
sicut mulier adultera separatur a sponso contemptu ad thorum Osee v non dabunt cogi
taciones suas ut reuertantur ad dominum quia spiritus fornicacionum in medio eorum
Triplex est fornicacio prima est petulencie et curiositatis sensuum cum non refre
nantur Num. xv non sequuntur cogitaciones suas et oculos per res varias
sequentes ad illas est concupiscencia inducere quam gerit Jac. iiii ve vobis qui fornica
fornicamini qui concupiscitis Tercia sequitur ex viciis est operis eius
prima Cor. vi fornicacionem fugite fornicatores Hebr. xiii fornicatores et adulteros
iudicabit deus Ex hiis quinque sequitur quarta id est ydolatria que est pessima Sap.
xiiii inicium fornicacionis exquisicio ydolorum Michi autem adherere deo bonum
est et ponere in domino deo spem meam Ad literam michi adherere deo bonum est per fidem
et caritatem in presenti et ponere in domino deo spem meam per eciam future beatitudinis
expectacionem. quia spes est eciam expectacio future beatitudinis ex gracia et meritis
proueniens Alr le sic hic ponit fructum deo adherencium Et dicit michi autem ad
herere per fidem et caritatem in presenti deo bonum est tamquam sponso gratissimo
tamquam amico fidelissimo tamquam domino potentissimo bonum id est valde vtile est
quia adhesit anima mea post te etc. prima Cor. vi qui adheret deo vnus est spiritus
cum eo quod perpetue sentitur in gracia. et ponere in domino deo spem meam per eternam
future beatitudinis expectacionem. vel et ponere interim donec ad perfectam veniat
adhesionem in domino spem meam prima Pe. v omnem sollicitudinem vestram proi
cientes in eum quia ipsi est cura de vobis Eccli. ii qui speratis in domino et cetera

Et annunciem omnes predicationes tuas in portis filie syon. Glossa: id est illa
que debent annunciari fidelibus ad gloriam tuam et eorum utilitatem in portis filie
syon. Hoc non est in hebreo nec in translatione Ieronimi sed sicut appositum ab aliquo expo-
sitore. eo quod in veteri testamento prophete et doctores annunciabant revelationes
sibi factas et legem exponebant in porticu atriorum domus domini que erat in monte syon
propterea sicut dicitur Levitici viii. Cetera in porta domus domini et predicta. Glossa: Sic
qui post causam spei et honore dei promittit persuadere quod ut annunciem omnes
predicationes que debent annunciari fidelibus ad gloriam tuam et eorum utilitatem. vel omnes
predicationes id est septem sacramenta fides vestra virtus laus prima pene. vel omnes predica-
tiones tuas id est antiquas predicationes. Et Thimothei iii° Omnis doctrina divinitus inspirata utilis
est ad docendum ignorantes ad arguendum rebelles ad corrigendum peccatores
ad erudiendum et perficiendum bonos. in portis id est in publico filie syon id est
ecclesie militantis que est filia syon id est ecclesie triumphantis in qua deus spectatur
facie ad faciem. Syon enim interpretatur speculatio. Unde hic argumentum quod in pub-
lico est predicandum non in latibulis. Ysaie xlv non in abscondito locutus sum in
loco terre tenebroso. Proverbiorum ultimo laudent eum in porta opera eius. Oratio
Presta nobis domine tibi iugiter adherere mente et in te tota virtute nostra spei
defigere ut mereamur laudes tuas in portis celestibus nunciare. Asaph

Ut quid deus repulisti nos in finem iratus est furor tuus super oves .lxxiii.
pascue tue. Glossa: Titulus in hebreo et in translatione Ieronimi Erudito
asaph id est quod asaph eruditus et in spiritu previdens captivitatem
ipse per totum flendam et dominum deprecaturus fecit quem fecit pro liberatione
populi ab ista captivitate quia liberatorem expectat sicut per messiam
Sed quod messias si videtur iam venit quo videtur quod iste psalmus loquitur de liberatione
babilonica captivitate quam asaph futuram previdit et ideo pro eo orat pro eius
liberatione. Dividitur autem iste psalmus quod primo asaph pro liberatione populi allegat prestita
dei auxilia. 2° adversantium maliciam ubi leva manus etc. primo dicit ut quid
deus repulisti populum tuum a familiaritate et clementia in finem id est tamdiu sustinendo eius
captivitatem. iratus est furor tuus. per hoc non est intelligendum quod in deo sit
aliquis motus passionis. sed rigor sive ultio super oves pascue tue. id est super
populum israel quem pavisti manna xl annis in deserto usque quo introduxi-
sti eum in terram lacte et melle manantem. Iosue v. Glossa: Sic In isto psalmo
post supplicatio pro malis in induratione obstinatis et ipsorum increpatio ut con-
vertantur ad christum. Titulus intellectus asaph id est collectionis fidelium qui intelligunt
quod figure transierunt et veritas venit. et quod eterna querenda sunt non terrena. Glossa: Et
per lamentationem miserie iudeorum et desiderium conversionis ipsorum. Intendit ut relictis
figuris veritatem teneamus. et contemptis terrenis eterna queramus. Et dividitur
primo proponit statum iudeorum miserabilem. 2° adventus salvatoris delectabilis ibi
deus autem rex etc. Et primo querit quare deus repulit iudeos a sua presentia. Et dicit
ut quid id est quare deus repulisti populum tibi familiarem et clementem a familiari-
tate et a tua defensione. in finem id est tam diu sustinendo eius captivitatem
vel in finem id est ex toto quia nec civitatem nec templum nec regem nec prophetam
habemus. Treni ii° Repulit dominus altare suum maledixit sanctificationi
sue tradidit in manus inimici muros et turrim eius. vel in finem id est usque
in finem seculi in quo omnes convertentur. Ysaia x Si fuerit populus meus israel
quasi arena maris reliquie convertentur. iratus est furor tuus super oves pascue

exponendo pascua subtrahendo virgas tradendo / super oves pascue tue. super populum israel quem solebas pascere tibi legis et prophetarum manna in deserto habundantia fructuum terre promissionis. ysa xl. sicut pastor gregem suum pascit. Ita quod hic aggravat fletum suum multipliciter primo a magnitudine repellentis quia deus. 2o a diuturnitate repulsionis quia in finem. 3o acerbitate miseriarum quia iratus est furor tuus. 4o ab infirmitate repulsorum quia super oves pascue tue. Sed contra prophetam quia non repellet dominus plebem suam. Roma xi. numquid deus repulit plebem suam absit. Responsio quod plebem que sua est per creationem vel per predestinationem iustitia repellit. Sed quam repulit quia ei iremis adhesit sed de reliquit. Ymo nec noverunt ysa primo cognovit bos possessorem suum et asinus presepe domini sui israel autem me non cognovit. Memor esto congregationis tue quam possedisti ab initio. Ad literam quia dominus congregavit filios israel in ramesse qui debuerunt egredi de egipto. exo xii. quam possedisti ab initio scilicet exitus de egipto quia per legem susceptam populus israel obligatur se deo ad serviendum sibi spiritualiter servitute. Aliter legitur sic propheta deplorat populi miseriam hic excitat super tantam miseria dei misericordiam recitando beneficia que illi populo contulit primo dicit iratus est domine furor tuus super oves tuas sed memor esto benevolentie et liberationis exhibende quod videris oblivisci tamdiu in miseriis permittendo. Memento nostri memento mei deus in bono. congregationis tue. id est congrega nos de nationibus et littera una tu enim eos separasti in hereditatem de universis populis terre. quam possedisti ab initio exitus de egipto. vel ab initio electionis patriarcharum et primi enim fuerunt huius congregationis initium. Exo xxxi. Memento abraham ysaac et iacob servorum tuorum. vel ab initio creationis vel alia litera habet quam creasti. Deut. xxxii. numquid non ipse deus qui fecit et possedit te. Redemisti virgam hereditatis tue mons syon in quo habitasti in eo. Ad literam Redemisti virgam id est sceptrum regni hereditatis tue id est iudee quod dicitur hereditas domini eo quod ibi viguit cultus domini. ubi autem cecidit specialiter locum sceptri regni dicit mons syon in quo habitasti in eo quia in monte syon fuit templum in quo dicebatur deus specialiter modo habitare etiam ibi erat domus regia sicut dictum est. Aliter legitur sic hic recitat aliud beneficium scilicet quod redemit eos a servitute aliena et dicit Redemisti virgam id est sceptrum regni hereditatis tue id est populi iudaici qui dicitur domini hereditas. vel redemisti de dura servitute egipti virgam hereditatis tue id est plebem iudaicam que est portio tua que virga ab aliis distincta et per virgam moysi figurata que versa in terra versa est in colubrum et resumpta iterum est virga. Exo iiiio. sic illa plebs primo fuit recta sed tremens adherens iterum est perversa que tamen in fine mundi redibit ad rectitudinem fidei et specificat de illa hereditate dicens mons syon in quo fuit cultus dominus et specialis instructio et templum quod mons pertinebat ad illam plebem et ibi erat locus sceptri regni et domus regia. in quo monte habitasti ibi in eo corporaliter per incarnationem psalmus. homo natus in ea et ipse fundavit eam altissimus. Levit xxvi. habitabo inter vos et ero deus vester. Moraliter potest esse supplicatio populi penitentis. Leva manus tuas in superbias eorum in fine contra malignatus est inimicus in sancto. Ad literam hic allegat adversariorum malitiam propter quod dicens est ut deus eam puniat et liberet devotos ab eis. Et dicit leva manus tuas id est virtutem potestatis tue. quia in deo non sunt lineamenta corporis in superbias eorum in fine id est ad frangendum totaliter superbias babiloniorum quod factum fuit quando dominus babilonios per cirum et darium destruxit. Dan. v. et huius destructionis

allegerit causam quare contra malignatus est inimicus id est rex babilonis et eius exercitus in sancto
i. in templo divino cultui deputato. Alia littera sic: sic impetra contra adversarios
infideles. Et dicit Leva in vindictam manus tuas id est opera tue potencie in superbias
eorum scilicet gentilium ydolatrarum qui destruxerunt Ierusalem et si non statim tamen in fine id est
propter quam illorum superbia alios calcavit. Vel sic in fine id est non ad eorum dampna-
cionem sed ad correctionem ut ducas eos in fine id est ad Christum. Vel in fine id est donec
eorum superbia firmatur et annichiletur. Exo. xxxiii. Alleva manum tuam super
gentes alienas ut videant potenciam tuam. Quanta id est quam multa et quam dura ma-
lignatus est id est maligne operatus est inimicus gentilis et ydolatra in sancto id est in tem-
plo divino cultui deputato et in hiis que sancta erant in templo et in templo et in ci-
vitate. Primi machabeorum. Sancta in manus extraneorum facta sunt et templum eius sicut homo
ignobilis. Et gloriati sunt qui oderunt te in die solemnitatis tue. Secundum literam
sic exponitur in particulari scilicet a babiloniis de civitate et templo dei quod Et
gloriati sunt tamquam fecissent opera virtutis cum tamen contra finem fuit quod ipsi sui corre-
ctione que oderunt te id est babilonii qui erant ydolatre in medio solemnitatis
tue id est in Ierusalem quam destruxerunt babilonii in qua iudei manentes in ea tribus vicibus
conveniebant ter in anno ad celebrandum festivitates domini in festo pasche
penthecostes et tabernaculorum. Exo. xxiii. Alia littera sic: sic continet quod in malis
suis operibus gloriabantur. Et dicit quod multa mala operati sunt inimici in sancto tuo
templo et gloriati sunt id est letati sunt de suis malis operibus quod est pessimum quia
peccatum dolore secundum primam non gloria. Prover. ii. Letantur cum malefecerint et exul-
tant in rebus pessimis, qui oderunt te deus et te Ierusalem, in medio solemnitatis
tue paschalis id est quando iudei congregati fuerunt in Ierusalem ad celebrandum pascha
Titus et Vespesianus invadentes urbem ceperunt eos congregatos ibi ipsa die qua
crucifixerunt Christum et gloriati sunt de victoria. Ut dicit Eusebius xlii anno
a passione domini ut impleretur. Ier. xii. Congrega eos sicut gregem ad victimam et
ad macellum. Et dispergam sicut ventum urentem Sion solemnitatem vestram. Hoc etiam potest dici
de multis tam clericis quam aliis qui in medio solemnitatis paschalis omittunt missam et vespe-
ras post comestionem superfluam sunt in ludis et choreis. Treni primo. Viderunt eam
hostes et deriserunt sabbata eius. Posuerunt signa sua signa et non cognoverunt
sicut in exitu super summum. Ad literam posuerunt signa sua super portas et loca sua
solempnia in signum captionis et victorie eorum subditorum sicut in exitu belli propter
victoriam super summum id est super turres et loca alta ubi in signum victorie solent
poni vexilla et non cognoverunt caldei hoc facientes quod propter peccata populi ipse
deus dabat illis tantam victoriam sed attribuebant sue proprie potestati. Alia littera sic:
sic post signorum elevationem in signum victorie. Et dicit qui oderunt te letati
sunt de victoria quam habuerunt et posuerunt signa id est vexilla in quibus erant
depicte aquile dracones signa captionis et victorie statuentes illa
super muros et turres Ierusalem. Osee viii. In gutture tuo sit tuba quasi aquila cla-
ma fortiter et horribiliter quia erit aquila romanorum super domum domini
pro eo quod transgressi sunt fedus meum. Et in signum captionis sue a diabolo
portant quidam coronas crispatas comas florum et diversa vestium ornatu
et non cognoverunt hanc victoriam fuisse adeo nisi tamen permissione divina
excecati superbia sua. Ysa. x. In fortitudine manus mee ego feci et abstuli
terminos populorum et principes eorum. Ponentes signa super summum id est sicut loca
alta sicut in exitu id est in portis civitatum vel villarum solet fieri vel sicut
in exitu belli propter victoriam fieri. Hic mali quorum mentes excecat

cyphalus/ dicitur Isaie iii ubique relinquas signa letitie nostre nullum pratum
sit quod non pertranseat luxuria nostra coronemus nos rosis etc. Quasi in silva
lignorum exciderunt ianuas eius in idipsum in securi et ascia deiecerunt
eam. Ad hebreos i. ianuas civitatis a deo electe terre exciderunt et destruxerunt sicut
ligna de silvis. Alia littera sic habet omnes destructores inimicorum et eicientes et deie-
ctores per hostes et dicit attendentes ad civitatem exciderunt et effregerunt ianu-
as i. portas civitatis ut patet omnibus liber introitus quasi esset in silva
lignorum i. sequerunt sicut ligna in silvis. in idipsum i. omnes concordit et fortit
ter. Trenorum ii. quod porte eius destructe et ita fecerunt cum nichil videbant
quod qui in silva potentes quod exciderunt ianuas concordit quod in idipsum in
securi et ascia i. cum securibus et asciis sequerunt ianuas civitatis et postea
quam ingressi sunt civitatem tuam deiecerunt eam i. fregerunt teeb et muros/
etiam antiquum templum constructum prophetat eius destructorem. Trenorum ii. precipitavit
omnia menia eius dissipavit omnes munitiones eius/ hoc comminatus fuit eis
salvator. Luce xix. ad terram prosternent te et non relinquent in te lapidem super lapidem
Incenderunt igni sanctuarium tuum in terra polluerunt tabernaculum nominis tui.
Ad hebreos i. templum tuo cultui dedicatum. Et dicit in terra quod sanctuarium quod
est in celo non potuerunt destruere/ polluerunt tabernaculum nominis tui quod capto templo
ymolaverunt suis ydolis victoriam eius attribuentes sicut consueverunt in victo-
riis aliarum gentium. Alia littera sic habet omnes combustores domorum in civitate et dicit
postquam securibus et asciis sequerunt ianuas civitatis/ postea incenderunt tuum
sanctuarium i. civitatem sanctam et templum tuo cultui dedicatum. ysa. lxiiii. facta
est quasi in exaltatione agnis et omnia desiderabilia eius in ruinas versa sunt. Trenorum
iiii. succendit dominus in igne in syon devoravit fundamenta eius. facta est in ex-
ustionem ignis/ in terra et usque ad terram deiciens/ polluerunt i. maculaverunt
et violaverunt/ tabernaculum i. templum nomini tuo deputatum faciens inde theatra
et stabula iumentorum. ps. polluerunt templum sanctum tuum/ sicut etiam fuit factum
tempore anthiochi. primo machabeorum primo contaminavit sanctificatum. Tropologice hostes
celi i. demones ianuas eius i. prelatos faciunt cedere et claudere in pravitate
fortius quod securibus i. consiliis temptationibus viciorum aggreditur concredit. quia
in idipsum frangitur facillime quod quasi in silva lignorum i. sic prelatos rectores
excidunt tunc precipue quod aures obediencie nares discretionis pedes devotionis manus
operationis et id deiciunt cetera eis subdita in securi et ascia i. maiori tem-
ptatione et minori. Boetius cum pastor per abrupta viciorum gradiatur/ necesse est
ut per precipitium grex sequatur. Incenderunt igni. Ambrosius sanctuarium tuum i.
sacerdotes et clericos tibi sanctificatos et deditos in terra i. in commendationem terrenorum
polluerunt tabernaculum nominis tui macula luxurie et gule. Ezechielis xxii. sacerdotes
contempserunt legem meam et polluerunt sanctuaria. Dixerunt in corde suo cognatio
eorum simul quiescere faciamus omnes dies festos dei a terra. Ad hebreos i. deici-
ciamus quiescere conscilium caldei dicit quiescere faciamus omnes dies festos dei a ter-
ra et eorum intentio ut deus hebreorum amplius ibi non coleretur propter quod et
templum funditus destruxerunt. Alia littera sic habet postquam intentio pertinet ad a-
nnullationem sollempnitatum dei et dicit polluerunt tabernaculum et templum dei et dixerunt
i. deliberaverunt in corde suo/ sicut conspiratores et omnes consilium habentes
cognatio eorum s. romanorum et aliorum hostium ydolatrarum. Iere xxi. succendamus
tollendo synagogas pariterque et consiliando illorum flamma ignis/ faciamus
unanimiter quiescere i. cessare omnes dies festos dei i. ad honorem dei/

celebrare institutos a terra scilicet iudeorum ¶ Nota duplex his liberentur priuat ut
non fiat sic solempnitates Tren primo vie sion lugent eo quod non sint qui veni-
ant ad solempnitatem / Ad literam de xpo sanctis festa natiuitatis apparicionis passionis
resurrectionis ascensionis et spiritus sancti missionis / sunt autem spiritualiter hec festa in nobis
natiuitatis in baptismi susceptione apparicionis in honesta conuersatione / passionis
in tollerancia penarum vel tribulacionum / resurrectionis in victoria viciorum / ascensionis
in profectu virtutum / missionis spiritus sancti in amore celestiorum / Vel secundo pri-
mum sit in nobis festum natiuitatis in contricione quia dolendo filiatorum renu-
ncianus / apparicionis in confessione quia confitendo filium agnoscimus / passionis in sati-
sfactione quia patiendo satisfacimus / resurrectionis in victoria viciorum et Ista festa
mittitur dyabolus cum suo exercitu impedire quod figuratum est in pharaone qui fili-
os israel nisus est impedire ne exirent de egipto ad sacrificandum domino in de-
serto Exo xiiii Signa nostra non vidimus iam non est propheta et nos non
cognoscet amplius Ad literam hic allegetur malicia apostatarum iude-
orum qui tunc transierunt ad caldeos ut habetur Ie xxxviii et illi canit acci-
ores tam ciuitatem et templum tamquam apostate a iudaismo sic et deca-
pare dicitur qui fiunt iudeis Ie lii xviii / et isti dicebant signa nostra non
vidimus id est talia qualia data sunt patribus nostris in exitu de egipto / Iam
non est propheta qui annunciaret nobis dei voluntatem et sic debemus eum
relinquere sic ipse reliquit nos / et nos non cognoscet amplius id est facta
nostra non approbabit / reputabant enim deum totaliter repulisse populum iuda-
icum Sed contra dicitur quod dicit iam non est propheta videtur falsum quia Ieremias eis propheta-
bat in nomine domini Io xxiii dicitur quod reputabant eum prophetam falsum Ie xliii
et maxime apostate iudeorum talia loquentur sic hic consentitur quod de ceteris mino-
ribus dicitur / et omnes defunti populi in signorum futurorum ostencionem et dicit congnacio
eorum sic dixerunt cessemus a celebracione solempnitatum dei / quia signa mea
in nostre liberacionis que solebamus videre positi in captiuitate / iam diu non
vidimus existentes in periculo et afflictione / Unde tempore achas quesiuit signum
liberacionis sue Ysa vii dabit dominus ipse vobis signum Ecce virgo concipiet etc.
Signum etiam quesiuit in abraham liberationis sue de egipto Gen xv. Sig-
na etiam multa fecit moyses ut eos liberaret sed hec cuiamcunque soluta pro-
missione / iam non est propheta qui annunciaret nobis occulta et dei voluntatem
quod lex et propheta usque ad Iohannem / et nos non cognoscet amplius id est famam
non approbabit / reputabant enim deum totaliter repulisse populum iudaicum / vel
sic et nos non cognoscet amplius ut liberet sed in miseria permittet quia
modo non sunt de ouibus eius Io x Ego cognosco oues meas ¶ Moraliter
hanc lamentacionem possunt facere sancti super modernam ecclesiam quia signa que acce-
pimus a xpo non videmus in nullo signum paupertatis quod ostendit in natiui-
tate Luc ii et hoc vobis signum inuenietis infantem etc. Signum humili-
tatis et laboris in conuersatione Ezech ix signa thau in frontibus virorum ge-
mencium et dolencium / iam non est propheta qui fide sincera mitteret ad ec-
nam et ideo nos non cognoscet amplius congruente approbacionis Mat xxv
amen dico vobis nescio vos Usque deus improperabit inimicus irritat aduer-
sarius nomen tuum in finem Ad literam hic allegetur dei potencia que tanta
est quod solo nutu possit destruere illos qui tantum vituperium ferrent ciuitati
et loco nominis sui deputato dicit usque deus etc. quamdiu improperabit inimicus / In-
proprabant enim caldei iudeis captiuitatis quod deus eorum non esset verus deus

quia eos non saluauit et quia istud resultabat ad iniuriam dei ideo dicit vexitat
aduersarius nomen tuum in finem id est nimis diu / alia lectio sic habet exacerbat in-
iuriam dei ab initio factam et dicit deus iuste vsque intantum inimicus tibi
et tuis detrahendo et blasfemando tuam potentiam iustitiam et bonitatem / Thren
I° vide domine afflictionem meam quoniam erectus est inimicus / vexitat scilicet prouoca-
co / aduersarius nomen tuum quod est deus id est tibi quia hic tibi sic tanquam verum
deum / vel nomen tuum id est filium tuum qui est nomen tuum vexitat iudei blasfe-
mantes / non affligunt vsque in finem seculi donec conuertantur / Deutro xxxii
ipsi me prouocauerunt in eo qui non erat deus et ego prouocabo eos in eo /
Ut quid auertis manum tuam et dexteram tuam de medio sinu tuo in
finem / ad literam ut quid auertis manum tuam etc. id est differs extrahere de medio sinu
tuo in finem id est tandiu et loquitur de deo ad modum hominis qui quandiu differt
percutere dicitur manum suam in sinu tenere / alia lectio sic habet conqueritur de dilec-
tione quam facit non faciens vltionem de aduersarius vexitat nomen tuum vt quid
id est quare auertis id est differs in finem id est tandiu extrahere manum tuam de medio
sinu tuo et differs vlcisci contra aduersarium / vel tu quia piger et miseris
consueuisti vt quid id est quare auertis id est differs in finem id est tam diu vnde manum
tuam id est potentiam tuam et dexteram tuam id est tuum filium mitte de medio sinu tuo
id est de vnitate deitatis tue vt conuertat populum istum in sinum tuum id est ad eternam
tuam per fidem et amorem / vel sic vt quid auertis manum et dexteram tuam id est populum iudeorum
de medio sinu tuo vt non conuertas eum in sinum tuum per fidem et amorem sed
magis auertis eos a sinu tuo non diligens populum in finem id est ad christum et
sic populus iudaicus dicitur manus quia dum est in sinu dei tunc est sana sed quando
est extra tunc est leprosa / Exo iiii quia quando adheserit deo bonum fuit eis sed quando
elongauerit se tunc viles fuerunt sicut bene dicitur Exo xvi dextera tua magnifica-
ta est in fortitudine. Deus autem rex meus ante secula operatus est salutem in me-
dio terre / ad literam hic ostendit quia dilectio non perdit ex impotentia dei et dicit deus
autem rex meus ante secula id est qui est ab eterno non tamen rex ab eterno quia nomen regis
connotat respectum ad creaturam subditam. Alio modo vt per secula intelligantur reuo-
lutiones multorum iubileorum / secundum enim quod accipitur in sacra scriptura pro reuo-
lutione quinquaginta annorum / ab exitu enim de egypto vsque ad fundationem templi
per salomonem fluxerunt anni quadringenti octoaginta et inde septem anni vsque
ad eius consummationem vt habetur iii Reg vi / et inde vsque ad destructionem eius
per nabuchodonosor quadringenti decem secundum doctores hebreorum et sic patet quod multi
iubilei fluxerunt ab exitu de egypto et ingressu terre promissionis vsque ad
tempus asaph qui contemporaneus erat tempori dauid et multo plures vsque ad
tempus captiuitatis babilonie per quam longius in hoc psalmo dicitur ante secula operatus
est salutem / et si ista exponantur hanc ante secula non notat diuini eternitatem
sed tempus quod fluxit ab exitu filiorum israel de egypto et ingressu terre pro-
missionis vsque ad horam in qua asaph fecit hunc psalmum vel vsque ad captiui-
tatem babilonis et eius liberatione orabat / operatus est salutem in medio terre
aducendo filios israel in signis et prodigiis in vnum et in terra promissionis
que est in medio terre habitabilis / alia lectio sic habet post aduentum
saluatoris desiderabilis id est quem debuerunt iudei credere et sic non esset subiecti
tate miserie post saluatoris pietatem et eternitatem et dicit deus est nos
sinus cultores / rex est nos sinus milites / meus est sinus fecit / deus
in creatione rex in gubernatione meus in redemptione / Ysa xxxvi dicitur rex

dn̄s iudex nr̄, dn̄s legifer nr̄. an̄ scl'a ope9 in diuitate, qr accul
pri dt ei filiū dei p̄ura creatura. Leu' xxiiii. ab initio & an̄ secula
creata .i. genita sū. op9 e salute om̄i fideliū ysa xii forti do & salo
noa & fc̄g ē m̄ in salute. in medio tre .i. in medio vteri virginalis
in incarnacōe ysa xii magn9 i medio tui sc̄s isrl'. ul' in medio tre
in qm̄ ut posset ab oi hōīe ptīcipari. ysa xlv apiat' tra & ger
met saluatorē, in medio tre .i. in velut i passiōe q̄ velud ē in medio
liate tre habitabilis. ul' in medio tre .i. eccl'ie in cuia ē cōmdacōe p̄ bg
usq; ad finem dec̄ iniuria tua. Tu cōfirmasti in virtute tua mare. contri-
bulasti capita draconū in aquis. Ad lr̄am qr in transitu maris rubri
aq̄ erat filiis isrl' p muro a dextris & a sinistris. Exo xiiii. cōtribulasti
capi. dra. i aquis qr an̄ rufse sūt sup egiptios ut dicitur ibid. egipcii
significant' noīe draconū qr regnū egipti draco noiat' Ezech xxix ue
tibi draco magne q̄ exultas i medio fluminis. Alle' lr sic h' cōpensi
at modū & ordinē opandi salute p vocatōe ad firmitate fidei Et
tu dn̄e cōfirmasti .i. firma voluntate & ita vocasti mare .i. gentilitate
amaram ppr̄ cōceptū sui hōi & fluxibilem p errores varios. in
virtute tua q̄ sola hoc potuit facere. ul' cōfirmasti mare .i. gentiles in
fide. ul' cōfirmasti reprimendo a fluxu pcti & destructō. Nam' pō marcescas
mare & exsiccas illud. hoc figuratū fuit Exo xiiii. ubi virtute dei aq̄
mar' ad instar muri sūt solidati. cōtribulasti capita draconū .i. sug-
gestiones & temptacōes demonū. ul' .i. amigulasti capita draconū .i. pc-
cata hōīm in aquis baptismi. & sic destructa una pte exercit9 cōfirmar'
alia. hoc figuratū ē Exo xiiii. ubi p9 aquar solidacōm & transitum
filiorū isrl' ingressi egipcii mare. sūt sub'mersi. Eze xxxvi effundā sup
vos aquā mundā & mundabimini &. Tu cōfregisti capita draconis de-
disti eū escā ppl'is ethiopū. Ad lr̄am prīcipes egipti subiugando de-
disti eū &. .i. auibus corvini generis qui pascunt' cadauerib9. mar' aut
rubeu' piecit egiptios mortuos in mari ad litt9 deserti Exo xiiii. & sic
fuit in escā auibus coruini generis. qr vocant' hic ethiopes ppr̄ sua nig
nigredine 2° qr in aliq̄ pte ethiopie hoīes comedūt dracones & serpē-
tes. & egipcii hic noiant' noīe draconū. Alle' lr sic hic ostēdit reprob
i ptate dyaboli Et dt tu cōtribulasti .i. molestasti capita draconū .i. vi-
cia capitalia q̄ suggerūt demones i aquis .i. sup aquas cōpunctōis
& lacrimar q̄ moleste sūt dyabolo & tu cōfregisti .i. cōmouisti seu debi-
litasti capita draconū .i. capitales suggestōes & temptacōes demonū ma-
xie de supbia. Gen. iii° ipā cōteret caput tuū. demon eī d' dra-
co Apoc xii. proiect9 ē draco magn9 serpens antiq9. ul' capita dracon
uicia capitalia q̄ suggerunt demones hōībus. Apoc xii. vidi d' mari
ascendentē bestiā .i. dyabolū habentē capita septē q̄ cōfrigit dn̄s. caput
luxurie p cōtinentiā & disciplinā. caput gule p abstinentiā. caput ire
p mansuetudinē & sic de aliis. dedisti eū draconē escā ppl'is ethio-
pum .i. gentilibus p9 nigris & horridis p pctm̄ sed iā de albatis sed
baptismat' in escā .i. ut ipi gentiles ad fidē cōūsi cōūtant etiā alios
pctores in corp9 eccl'ie qui fiunt inebria draconis seu demonis.
Sim qr dcm̄ ē petro. Act x. Surge petre macta & manduca h' reptilia.

et hos serpentes qui fuerunt qui demonum [illegible] Tu disrupisti fontes et
torrentes tu siccasti fluvios ethan. ad litteram quia eduxit aquam de petra in
deserto in tanta habundantia quod bibit populus et iumenta Num. xx. tu siccasti flu-
vios ethan Iosue iii. [illegible] flumina fortia. Ethan enim uno nomine proprio
cuiusdam deserti ut habetur Num. xxxiii. Alio nomine appellatum est sic fortis
et c. transtulit lxx et dicit Ra. Sal. quod per fluvios ethan seu fortitudinis intelligitur
fluvius iordanis qui fuit siccatus divina virtute in transitu filiorum israel Io-
sue iii. Et accipitur hic pluralis pro singulari cum dicitur fluvios id est fluvium sic
Exo. xxxii. isti sunt dii tui israel et tamen non erat nisi unus vitulus conflatilis.
Alie le. sic hic ponitur [illegible] sufficit scilicet habundantia doctrine vel et exaltacio
[illegible] Et dicit tu disrupisti id est aperuisti ut fluerent id est predicarent habundanter
fontes id est predicatores in doctrina habundantes et non cessarent. hoc fuit
quando apostolos misit qui per duodecim fontes repertos in helim sunt designati
Exo. xv. Ysa. xii. haurietis aquas de fontibus salvatoris. et torrentes
id est minores predicatores et simpliciores ab ipsis et ab aliis doctoribus instructi
qui sunt torrentes qui generantur ex confluxu pluviarum non fluentes id est per-
durantes non habere [illegible] vel in medio cessantes Ysa. xxv. [illegible] sunt aque
in deserto et torrentes in solitudine. et siccasti fluvios ethan id est scientias
erroneas et inutiles [illegible] ethan id est fortis [illegible] Luc. xi. cum fortis
armatus custodit atrium. [illegible] perdam sapientiam sapientum et pru-
dentiam prudentum reprobabo. Tuus est dies et tua est nox tu fabricatus
es auroram et solem. ad litteram quia tibi obediunt sicut creatori. tu fabricatus es au-
roram et solem id est corpora celestia. Alie le. sic hic ostendit potentiam salvatoris ex o-
peratione nature celestis et terrene. Et dicit tuus est dies et tua est nox quia sunt
superiorum corporum effectus et tibi obediunt sicut creatori. Gen. p°. divisit lucem
a tenebris appellavitque lucem diem et tenebras noctem. tu fabricatus es id est crea-
sti auroram et solem et alia corpora celestia Eccl. xi. [illegible] opera dei quia fabri-
cator est omnium [illegible] lunam et solem [illegible] qui dat solem in lucem diei
et ordinem lune et stellarum in lucem noctis. Gen. p°. fecit deus duo luminaria mag-
Tu fecisti omnes terminos terre estatem et ver tu plasmasti ea. ad litteram
tu fecisti omnes terminos terre per quos intelliguntur creature inferiorum corporum et ultimi in-
[illegible] creature mediorum corporum cum dicitur estatem et ver tu plasmasti ea quia tu es
factor omnium temporum. omnia autem ista inducit propheta ad ostendendum magnitudinem divine
potentie qua potest liberare populum suum et vindictam accipere de blasphemiis
Alie le. sic hic ostendit potentiam salvatoris ex creatione inferiorum [illegible]
et mediorum. Et dicit tu potens es in superioribus et in inferioribus quia tu fecisti
omnes terminos terre id est omnem terram in terminis suis debitis et es creator omnium
corporum inferiorum. Ps. tui sunt celi et tua est terra. estatem et ver tu plasma-
sti id est tu es factor omnium temporum. unde quia ex temperamento aeris [illegible] humidi ver
causatur et ab excessu caloris causatur estas. et autumpnum comprehendit sub
estate et yemem sub vere. et ponit opera minora et delectabilia intendens
implorare [illegible] Moraliter tuus est dies prosperitatis tua est nox adversitatis
quia a te sunt contra manicheos qui dicunt quod adversitas est a diabolo. tu fabrica-
tus es auroram [illegible] nox culpe et [illegible] dies gratie
et solem sapientie Eccl. xi. contestor populum ut bona et mala vita et mors pau-
pertas et honestas a deo sunt. tu fecisti omnes terminos terre id est terrene [illegible] con-
[illegible] Exo. xix. contestare populum ne forte velit transcendere
terminos ad videndum dominum. [illegible] terrene vite [illegible] vita [illegible]

Job xiiii constituisti terminos eius qui preteriri non poterunt. Unde dives ponebat
sibi longum vite tempus, sed deus posuit sibi alium. Luc. xii stulte hac nocte
estate vite contemplative que habet serenos dies et calidos et ver active quod vivifi-
cat terre nascentia. Tu plasmasti ea. Ysidor xii diuisiones grecorum sunt hic at spalt
Memor esto huius inimicus improperavit domino et populus insipiens incitavit nomen tuum.
Ad litteram hic concludit quod inimicus improperavit domino quod improperando captivis iudeis
quod deus non posset eos salvare in hoc improperabat ipsi deo et populus insipiens
babilonicus qui dicitur insipiens eo quod non habebat veram cognitionem de deo in quo solo
vera est sapientia. Irritavit nomen tuum id est ex blasfemiis tuo nomini irrogatis meruit
quod excitaretur tua iusticia ad faciendum vindictam de ipsis. Aliter legitur sic hic iam pe-
tit iudeorum liberationem et exprimit petendi motivum. Et dicit peto domine memor
esto pie miserando hominis tue figure et creature tue qui tibi aliquando pla-
cuit in patribus. Ysa xxxviii memento quomodo ambulaverim coram te et quod bonum
est in oculis tuis fecerim ut resipisceret et cessaret a tanto errore quod inimicus
populus scilicet iudaicus improperavit domino ihesum christum ipsum blasfemando et falso
sibi detrahendo. Math. x ecce homo vorax et potator vini et amicus publicanorum.
Jo. viii nonne bene dicimus nos quia samaritanus es tu etc. Et populus insipiens contra
legem et legis ignorantiam irritavit nomen tuum id est blasfemiis nomini tuo irro-
gatis incitavit iusticiam tuam ad faciendum vindictam de ipsis, vel irritavit
factis provocavit ad iracundiam nomen id est filium tuum alapis eum cedendo in
faciem spuendo et crucifigendo. Jer. iiii stultus populus meus non cognovit me insipi-
entes sunt et vecordes. Ne tradas bestiis animas confitentes tibi et animas pau-
perum tuorum ne obliviscaris in finem. Ad litteram hic allegat populus iste miseriam
quod in babilonia frequenter dabantur morti sine causa sicut patet in tribus pueris
proiectis in ignem eo quod nolebant adorare statuam auream. Dan. iii et daniel
fuit proiectus in lacum leonum eo quod adorabat deum celi. Dan. vi. Propter quod dicit
asaph ne tradas bestiis id est leonibus sicut daniel fuit traditus, vel ne tradas
bestiis id est babiloniis bestialiter viventibus et crudelibus, licet enim tunc essent
traditi babiloniis quantum ad captivitatem non tamen quantum ad mortem indistinc-
tam nisi per regis sententiam. Animas id est homines denominans totum a parte digniori
sicut dicitur Exo. primo omnes anime que egresse sunt de femore iacob. Confitentes
tibi confessione fidei et laudis. Aliter legitur sic hic orat quod conversum sit eis mi-
seri propter fidei et peccati confessionem. Et dicit ne tradas id est tradi permittas bestiis
id est demonibus stultis crudelibus et cuncta sibi tradita vastantibus. Bestia enim dicitur
quasi vastia a vastando. Ysa lvi omnes bestie agri venite ad devorandum
animas quas desiderant perdere. Confitentes tibi tam confessione peccati quam fidei. Hebr.
vi voluit et laudis ora laudantium te. Quod dicit propter inimica patrum miserere animabus
filiorum et da gratiam ut et ipsi confiteantur et animas pauperum tuorum id est humilium
omnia propter te relinquentium vel omnino abiciendo vel subpeditando ne ob-
liviscaris in finem id est finaliter quod nullos faciet, quia pena pauperum non peribit
in finem. Vel ne obliviscaris ducere in finem id est ad ipsum christum. Respice
in testamentum tuum quia repleti sunt qui obscurati sunt domibus terre iniquitatum.
Ad litteram quo promisisti filios israel liberare de captivitate cum per penitentiam
conversi fuerint ad te. Deut. xxx. Si ad cardines celi fueris dissipatus inde
retrahet te dominus. Allegat babiloniorum peccatum dicens quod repleti sunt domibus in-
iquitatum id est iniquitatibus in quibus perseverant tanquam habitantes in domibus
qui obscurati terre id est a terrenis desideriis que obscurant lumen racionis.
Aliter legitur sic hic post racionem ex parte promissi domini et dicit respice ordinem.

in testamentum novum promittens eterna Mat. v Beati pauperes spiritu et le. xxix.
facta domini ipse et domum iuda testamentum promittens eterna non enim quod
disposuisti patribus eorum quibus promittebantur terrena. q. d. sic respice et promissa
ista pauperibus sic ululantibus quia malicia in malis terre adolescentibus confirmata
est. Et hoc est quia repleti sunt ingratitudine et iniustitiis qui obscurati sunt
domibus terre et terrenis possessionibus quas cum amore inhabitant tamquam commune
vel qui obscurati sunt domibus terre et a terrenis desideriis que obscurant lumen
rationis. Iosue 2. Repleta est terra et terrena cum ingratitudine. Vel quia repleti sunt
domibus terre et possessionibus terrenis et cumulata iniustitiarum peccatorum que obscu-
rati sunt in lumine rationis. Unde duo obscurant oculum sapientie cumulatio et
terra supposita sic autem obscurant cumulatio peccatorum et possessio terrenorum.
Pro respice reliquias et humiles quia alii obdurati sunt sic fuscata cupidi-
tas que tollit bonitatem et impedit virtutem. Eze. xliii. terra erat usque ad
Ne autem humilis factus confusus pauper et inops laudabunt nomen tuum
ad literam ne avertatur a tua ira humilis scilicet confusus. i. populus iste per captivitatem
humiliatus et confusus pauper et inops. i. populus iste per captivitatem et paupertas
et inops scilicet laudabunt nomen tuum in reditu de babilonia in iherusalem quorum
princeps fuit zorobabel et alii cum eo redeuntes edificaverunt altare deo ut
offerrent in eo holocausta et fecerunt festum tabernaculorum. j Esdre tho.
Aliter lege sic. hic post rationes ex parte humiliationis et implorat iram et allegat
per iram Et dicit ne populus humilis factus penitens seu per pieatem avertatur a
tua ira. i. ne repellatur a tua ira confusus. i. cum confusione propter sua cul-
pas. ps. ne avertas faciem tuam a puero tuo. Prover. pro aversio parvulorum inter-
ficiet eos. vel sic ne populus humilis avertatur. i. expellatur a te ut quem non ex-
audias et sic fiat confusus confunditur enim qui rogat et non exauditur. 3 Reg. 2.
unam parvulam petitionem peto a te ne confundas faciem meam. Et scilicet non est pro-
ut avertam faciem meam a te. pauper. i. carens rebus terrenis. et inops. i. carens
auxiliis humanis laudabunt nomen tuum et hoc est magne virtutis laudare
deum in miseria et gratias agere de inopia. Cassio. quia gloriosa paupertas et
felix inopia que tamen deum laudat et de paupertate sue virtutis concelebrat Exur-
ge deus iudica causam meam memor esto improperiorum tuorum eorum que ab insipiente
te sunt tota die. Ad literam Exurge deus ad liberandum populum tuum iudica
causam tuam inferendo penam persecutoribus qui derogant contra tuam maiestatem memor e-
sto improperiorum tuorum et potest legi ex persona Aliter lege sic hic petit liberationem ante
lationem quia sibi inhibuit liberatio Et dicit Exurge. i. festina deus ad liberandum
populum tuum seu miseros ad confortandum et consolandum desolatos et iudi-
ca causam tuam inferendo penam persecutoribus contra tuam maiestatem factis vel sic
iudica causam tuam quia nimis impetratur tibi et imitatur nomen tuum et sic ad te
pertinet iudicare sed ad nos et ad inimicos pertinet iudicari. Prover. xxii. ne
conteras egenum in porta quia dominus iudicabit causam eius. Ro. Anorum iiii o quis autem
me iudicat dominus est. memor esto. i. non oblivisci facias seu non dissimula im-
periorum tuorum. i. contra te pelatorum ea puniendo corrigendo et indulgendo
eorum. i. illorum improperiorum que ab insipiente populo vel ab illo qui non sapit que dei
sunt tota die. i. continue vel semper Ne oblivisci facias voces inimicorum tuorum su-
perbia eorum qui te oderunt ascendit semper. Ad literam ne ob vo inimicorum tuorum
i. babiloniorum te blasfemantium et propter hoc dicunt ubi est deus et quia exarant ydolatre
pessimi superbia eorum qui te oderunt ascendit semper. In terra enim ascendit superbia
regis babilonis qui faciebat se adorari tamquam deum in aurea statua. qua

exaceruat. Dan. iii. Moraliter iste ps. potest exponi ut sit oratio ecclesie pro populo
katholico quem aliquando per demones detinetur in peccati captiuitate ad cuius libera-
tionem allegat ecclesia primo dei amiciciam qua populum katholicum recepit ad gratiam
baptismalem. 2o demonum maliciam obstinatam. 3o dei potentiam ad peccatorum iustifi-
cationem. contra populi miseriam quamdiu detinetur in captiuitate peccati quod per babilo-
nem significatur que babilon confusio interpretatur et ad hoc potest etiam faciliter applicari
alia precedens ps. que legitur sic ergo patet malicie obstinate inueterata. Et dicit ne ob-
liuiscaris voces id est blasphemias inimicorum tuorum. Capitulum primo autem zeli audit oratio
deutro xxxii. nonne hec condita sunt apud me et signata in thezauris meis
superbia eorum id est demonum et ministrorum eorum qui te oderunt contra bonum
ascendit id est semper intenditur et crescit. ysa. xvi. audiuimus superbiam moab superbus
est valde. ergo et vidi mali erat et romani opprimentes eos inde superbie-
bant et in continuum ascendebant superbia tamen descendit. Iob xx. si ascen-
derit in celum superbia eius et caput eius nubes tetigerit quasi sterquilinium in fine
perdetur. vel superbia eorum ascendit ad te domine ut merearis ad puniendum
regum xix superbia tua ascendit in aures meas et non dimittam quin ul-
ciscar. luc. i. deposuit potentes de sede et exaltauit humiles. Oratio lxxiii
Creator omnium electorum domine cum sedeas rex eterne memento gregis tui quem
effusione cruoris proprii tibi redemisti atque omnium contremiscentes voces pro-

Confitebimur tibi deus confitebimur et inuocabimus perpetuo exaudi-
bimus nomen tuum. Ad laudem. Titulus in hebreo ad victoriam
ne disperdas ps. asaph cantici. In mystice ps. victori ne disperdas
ps. cantici. Et est sensus iste est ps. cantici asaphe disperdas id est ne
per captiuitatem disperdas populum istum sicut fecisti in captiuitate babi-
lonica et sic iste ps. est descriptus populi reuersi in terram natiui-
tatis sue sub tyro. quod autem premittitur ad victoriam vel victori significat tonan-
tem seruitutem in declaratione huius psalmi. Et diuiditur. primo describitur laus eorum co-
dicis. 2o aduersariorum punitio ibi dixi iniquis. 3o gratiarum actio ibi. Ego autem.
Primo dicit in persona populi de captiuitate babilonica reuersi. confitebimur tibi deus
quod iuste captiuasti nos pro peccatis nostris. confitebimur quod misericorditer nos
reuocasti et inuocabimus nomen tuum ista duo confitendo. Nee. ix. dicitur de re-
uersis. de captiuitate babilonis quater in die et quater in nocte confitebantur
et adorabant in confessione et adoratione deuote confitebantur dei iusticiam et de die
eius inuocabant. Si id est ps. In die mandauit deus misericordiam suam et nocte etc. Aliter legitur
sic monet iudeos ut timeant Christum venturum iudicare quem nunc contempnunt
redemptorem. unde hic agitur de aduentu ad iudicium in separatione et remunera-
tione iudicandorum tui consonat titulus qui talis est. In fine ne disperdas
vel corrumpas ps. cantici asaph quod canit de iustorum leticia quam habebunt in
die iudicii. Est asaph id est pertinet ad congregationem bonorum et intendit et ne
disperdas spem vel corrumpas fide directum Christum futurum iudicem et remunera-
torem tamen duos tendens metere et consideratione in fine. ad laudem in iudicium
huius psalmi est aduentus Christi et remuneratione iudicandorum. Intentio est
monere ne aut presumendo aut desperando deuiemus a brauio repromisso
Et diuiditur. primo ponit bonorum optimam firmam promissionem ut gaudeant ad iudi-
cium boni. 2o ponit etiam iudicii futuri pronunciationem ut terreantur mali ibi cum
accepero tempus etc. primo ponit secundum confessionis duo. Nos asaph id est collectio bo-
norum designata per asaph confitebimur et primo indulgentiam peccata mea. prouer.
xxviii qui abscondit scelera sua non dirigetur. qui autem confessus fuerit et ea

reliquit unitatem consequetur. confitebimur tibi in firmum et hoc quod confitebimur et frequenter. Iterum repetit hic confitebimur ut innuat firmitatem promissionis et frequentiam confessionis. Vel sic confitebimur tibi quod iuste punis nos pro peccatis nostris. confitebimur tibi quod misericorditer revocas a peccatis nostris. Vel sic confitebimur tibi primo in confessione iniquitatis nostre. confitebimur tibi postea confessione laudis et fidei tue. Mat. x. qui me confessus fuerit coram hominibus etc. et tunc per confessionem fidei invocabimus in auxilium nomen tuum consilium deprecando. Cassio. cordis nostri confessione purgemur et sic ad auxilium suscipiendum nomen domini invocare debemus. Rom. x. et Act. ii. omnis qui invocaverit nomen domini salvus erit.

Narrabimus mirabilia tua cum accepero tempus ego iustitias iudicabo. ad literam narrabimus mirabilia tua. hoc dicit in persona populi qui narrabat mirabilia dei quibus deus patres eorum liberavit de captivitate egyptiaca. cum accepero tempus ego iustitias iudicabo. Ra. Sa. hanc literam coniungit cum precedenti quod est verbum populi israel et est sensus cum accepero tempus scilicet festivum ego iustitias iudicabo id est laudes tuas narrabo non sicut gentiles qui in vanitatibus et ydolatriis expendunt festos dies. Alii dicunt quod propheta mutat hic personam et loquitur in persona dei dicentis cum accepero tempus id est cum venerit tempus dispositum secundum ordinem sapientie mee et expectatum in omnibus operibus divinis. ego iustitias iudicabo id est sententias iustitie ponam in effectu iustos de afflictionibus liberando et impios puniendo. Alii legunt sic hic premittit evidentiam predicationis per quam veritas agnoscitur et dicit narrabimus id est aliis predicabimus sed prius in confessione mundati et exinde adiuti tuo narrabimus id est aliis predicabimus mirabilia tua facta in creatione rerum quod de nichilo omnia fecisti. Eccl. xi. mirabilia opera altissimi. similiter facta in incarnatione ubi mater virgo filius deus et homo. Apoc. xv. signum magnum apparuit in celo mulier amicta sole etc. similiter facta in eucharistie institutione ubi sub modicis speciebus latet deus et homo. Ps. mediator fecit miraculum suorum etc. item in sua passione qua moriendo nos redemit. Ps. lapidem quem reprobaverunt hic factus est etc. item in sua resurrectione et ascensione. Act. i. viri galilei quid admiramini aspicientes in celum etc. item in nostra glorificatione. Ps. mirabiles elationes maris etc. cum accepero tempus. hic propheta loquitur in persona dei dicentis cum accepero tempus id est cum venerit tempus predicatum a scriptura divina ego iustitias iudicabo id est ponam sententias iustitie in effectum iustos de afflictionibus liberando et impios puniendo. vel sic nos mirabilia tua christe narrabimus et predicabimus aliis quod tu dicis cum accepero tempus ad iudicandum scilicet in secundo adventu ego et non alius pater. Io. v. pater de iudicium dedit filio. iustitias iudicabo quod non tantum impii sed etiam iusti iudicabuntur. Eccl. iii. iustum et impium iudicabit dominus. Orig. quid fiet de iniustitiis quando etiam iustitias iudicabit. vel sic iudicabit iustitias que videntur esse iuste et non sunt. Greg. sepe sordet in oculis iudicis quod fulget in oculis operantis.

Liquefacta est terra et omnes qui habitant in ea ego confirmavi columpnas eius. ad literam liquefacta est terra scilicet israel et omnes qui habitant in ea quia sicut virtute ignis metalla liquefiunt et resolvuntur sic terra iudee et habitantes in ea et eorum edificia per incendium a caldeis fuerunt destructa. ego confirmavi columpnas eius in reversione de captivitate et vocantur hic columpne ipsius zorobabel iosue filius iosedech. Esdras. Neemias. Aggeus et Zacharias prophete et ceteri qui confirmaverunt corda populi ad reedificationem templi et civitatis. Alii legunt sic hic ostendit veritatem iudicandi quod omnes fluxerunt in peccatum excepto paucis tanquam columpnis confirmatis et dicit liquefacta est id est resoluta est terra in cupiditates carnales

et in pecta et omnes qui habitant in ea tam maiores quam minores Te a ma-
iore usque ad minorem omnis studet avaricie Ier xxiiii Pone ea super prunas
cupiditatis et libidinis vacuam sine gratia ut incalescat et liquefiat es eius
et eius soliditas sicut aliud est ego confirmavi ne tota ruet in perdicionem co-
lumpnas eius id est status sustentantes eam sicut columpne domum Prov ix Sapiencia
edificavit sibi domum excidit columpnas septem id est statum virginitatis et bi dux
sunt columpne que longi per longevitatem grandiales per qualitatem plani non gib-
bosi per paupertatem rotundi per obediam vel sic liquefacta est terra id est liquefiet et re-
mabitur tota terra igne conflagracionis ut fiat nova an adventu iudicis
Ps ignis ante ipsum precedet et inflammabit et omnes qui habitant in ea ut moriantur
et cum aliis resurgant ego confirmavi columpnas id est angelos et alios status
ne timeant ruinam Dixi iniquis nolite inique agere et delinquentibus noli-
te exaltare cornu Ad literam hic post adversarium punitorem qui Babilonii qui
filios israel captivaverat per persas et medos fuit debellati et destructi
Dan v Et quantum ad hoc dicit in persona dei dixi quod durum est facere Ps
dixit et facta sunt iniquis id est babiloniis nolite inique agere qui abstulit
eis potestatem extendi ultra suam regionem et delinquentibus nolite exaltare
cornu id est potestatem regiam quam ad medos et persos transtulit eam Dan v
Alle lege sic hic post monitum iniquorum ut cesset a malo et caveat di-
vinum iudicium Et dixit dixi per meos electos quos confirmavi dixi ini-
quis volens eos prius admonere quam punire vel exterminare et reprehen-
do eorum culpam nolite inique agere id est quiescite perverse agere reprobando
perseverandum in culpa Sed heu ut inique agerent laboraverunt Ier ix lege
et dixi delinquentibus nolite exaltare cornu vestrum id est nolite vos excusare
de peccato vestro nec eum defendere vel culpam vestram in deum refundere nolite
exaltare cornu vestrum id est potentiam vestram extollere et minores opprimere Gloza
Adam et petrus peccavit et perseveravit permansit defendendo se in deum cul-
pam refundere Cassio quam in summa leticia effundit iustitia salvatoris
exurit que volvat elacio superbie semper humilis aliunde culpe No-
lite extollere in altum cornu vestrum nolite loqui adversus deum iniquitatem Ad
literam Repeticio est eiusdem ad maiorem confirmacionem nolite loqui adversus deum iniquitatem
in hoc tangitur causa delectionis potencie babiloniorum qui contra deum loquebantur
blasfemias ut Dan e in pro parte mistice Alle lege sic hic monet ut caveat
a malo operis et oris Et dicit Cavete a malis operibus et nolite extollere
in altum id est contra deum qui super omnes altus est cornu vestrum tumens in cordibus vestris
murmurando vel blasfemando Augustinus cornu x exaltabitur in vobis si non
fuerit exaltatum cornu vestrum de iniquitate cornu x in maiestate Amos
vi in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua etiam dixi nolite loqui
adversus deum id est contra deum iniquitatem id est malum verbum vel blasfemiam non affirm-
entis mali verbi contra eum Ysa liiii omnem linguam resistentem tibi in iudicio
iudicabis Unde contra deum loquuntur qui ipsum in testimonium falsitatis adducunt
vel qui sibi de peccato impunitatem promittunt vel qui se non posse a peccato cavere
dicunt qui deus precipiat impossibile Iudei contra Xpm cornu extulerunt
et modo superbi contra pauperes Xpi quod fuit sic Iumares qui aliqui cornua
proferunt aliqui retinent contra simplices erexerunt contra maiores retra-
hunt Quia neque ab oriente neque ab occidente neque a desertis mon-
tibus quia deus iudex est Ad literam id est ex nulla parte potuit divinum

iudicium effugere quoniam deus iudex est quoniam est presens ubique per essentiam potentiam
et presentiam. ps. Si ascendero in celum tu illic es etc. Talis lectio sic habet psalmus
quod nemo potest euadere diuinum iudicium et ibi erit delicta retribuere et
dicit nolite loqui aduersus deum quod neque ab oriente neque ab occidente id est in orien-
te uel in parte orientali iudicabit iudex ut fugiat ad occidentem neque ab
occidente id est nec in parte occidentali tantum erit ut fugiat ad orientem id est ex nulla
parte potest diuinum iudicium effugere. Sap. xvi manum tuam effugere impossibile est.
Iob. fugiendi via ubique deest quod qui te iudicat ubique est neque a desertis
montibus veniet ut ibi iudicet et ut ad montem ne fugiat et ibi lateat
et vos abscondat. Eccl. xvi ne dicas a deo abscondar et ex summo quis
mei memorabitur in populo magno non agnoscar. uel sic neque a desertis mon-
tibus erit refugium. Luc. xxiii tunc dicent montibus cadite super nos
et collibus operite nos. quoniam deus iudex est id est deus iudicabit qui omnia videt omnia
potest ubique est ergo impossibile est euadere eius iudicium. Boecius deus est infra
omnia non depressus intra omnia non inclusus extra omnia non exclusus super omnia
non elatus. Spiritualiter sic quod neque ab oriente id est a bonis neque ab occidente
id est a malis neque a desertis montibus id est a filiis platee et predicatoribus de cet.
quoniam deus iudex est id est deus iudicabit qui omnibus et ubique presens est. Hunc hu-
miliat et hunc exaltat quod calix in manu domini vini meri plenus mixto.
Ad literam hunc humiliat eicens a sua potestate et hunc exaltat a statu humili
et pauperi et hoc facit de quolibet pro sua voluntate et hoc patet in rege babilo-
nie deiecit pro tirum et tirum a statu miserabili ad monarchiam produxit
qui enim fuit natus de filia regis astiagis fuit in nemore positus feris
et auibus deuorandus sed diuina virtute fuit saluatus postea ad monarchiam
exaltatus ut legitur in historia scolastica super danielem et tamen dicitur deiecit
superbos a sublimitate sua et cum dicit quod calix in manu domini per calicem
in scriptura intelligitur pena adeo inflicta. ps. pluet super peccatores laqueos etc.
pars calicis eorum. vini meri id est puri sine aqua. In hebreo generis vini for-
tis plenus mixto id est in calice cum vino forti mixta est alia species stupefi-
catiua et inebriatiua sicut solet fieri in clareto. omnia ista duo ad designandum
acerbitatem ultionis diuine. Talis lectio sic habet omnes quod in iudicio diuino erit recta
retributio et dicit quoniam deus iudex est id est deus iudicabit qui omnia potest. unum hunc
id est populum iudaicum et quemlibet superbum humiliat id est deiecit et hunc id est populum gen-
tilem et quemcumque alium humilem exaltat nunc in gratia tandem in gloria.
Prov. xxix superbum sequitur humilitas et humilem spiritu suscipiet gloria. Ezech.
xvii Ego exaltaui lignum humile et lignum sublime humiliaui quod calix
id est lex quia dominus suos potat virtute et inebriat deuotione. Cant. v bibite
et inebriamini karissimi est in manu id est in potestate domini. Gal. iii data est lex per
angelos in manu mediatoris christi. vini meri id est intelligentie spiritualis
plenus mixto id est plenus foribus intelligentie literalis et carnalis quantum ad in-
telligentiam spiritualem quantum ad carnalem. q. d. deus iudicabit iuste quod iam
iudeis ingratis legem abstulit et gentilibus dedit transferens ad gentiles
spirituales intelligentiam et relinquens iudeis literalem et carnalem. Prov. ix
miscuit vinum proposuit mensam scilicet sapientia diuina. Et inclinauit ex hoc
in hoc verum fex eius non est exinanita bibent ex eo omnes peccatores terre.
Ad literam Et inclinauit calicem suum id est punitionem seu penam ex hoc in hoc
id est ad inebriandum unum populum post alium puniendo peccatores successiue etc.

ordine sue iustitie sic puniuit iudeos per babilonios postea babilonios
per medos et persas per grecos et grecos per romanos / uinum fex eius non est
exinanita sed finiens calicem in quo feces resident non est euacuatus quia
sed in deo remanet usque ad puniendum peccatores ideo subditur bibent omnes peccatores terre
Alia lectio sic exponit quod debuit fieri translatio legis mosaice ad populum gentilem
et dicit et inclinauit id est transtulit calicem id est legem mosaicam id est intellectum spiritualem
legis mosaice / ex hoc in hunc id est de populo iudaico in populum gentilem / Math.
xxi auferetur a vobis regnum dei id est sacra scriptura et dabitur genti facienti
fructus eius / uerumtamen fex eius id est carnalis intelligentia legis et sacre scripture
non est exinanita id est annichilata totaliter in hac translatione sed apud iudeos adhuc
remanet / bibent ex eo calice omnes peccatores terre id est omnes iudei secundum adiacen-
tes quasi dicat omnes iudei terrena bona cupientes bibent ex calice feces id est te-
nebunt sacre scripture intellectum carnalem / Ezechielis xxiii potabis usque ad feces
et fragmenta eius uorabis / Et sic de ipso calice sacre scripture bibent omnes
gentiles spirituales merum iudei superbi feces / Alia per sic exponit calix id est lex
diuina in manu domini uini meri id est spiritualis intellectus est plenus sed continuat
quia hauriatur / ysaie lviii sic fons aquarum cuius non deficient aque / mixto tamen quo
calice quia ex duobus constat scilicet ueteri et nouo testamento / Ezechielis primo rota erat
in medio rote / mixtum quod non habent iudei uetus tantum recipientes / mixtum
non habent manichei nouo tantum adherentes mixtum habent xpiani utrumque conferen-
tes / et inclinauit intellectum spiritualem scripture / ex hoc in hunc id est ex populo iudaico
in populum gentilem / uerumtamen fex eius id est ymago et figuratiua scriptura non est exinanita
id est non sunt aperta adhuc ut in pluribus eo pondere / ysaie xxiiii secretum meum mi-
chi / bibent ex eo omnes peccatores terre in fine uitalem intelligentiam cum aliis
et credentes / Alia per exponit plenus sic / quia spiritualiter et qui exaltat
quia sanctis in patria dat plenum gaudium et purum / sanctis in via non purum sed
mixtum tribulationibus et dolore eternum / Et hoc est quod dicit quia calix iuste retribu-
tionis in manu id est in potestate domini est uini meri id est iocunditatis eterne quantum
ad sanctos in patria / Hester primo uinum quod abundans et precipuum ponebatur ut
magnificentia regia dignum erat / plenus mixto quantum ad sanctos in via et
in purgatorio quia risui spei miscetur dolore rei / prouerbiis xiiii et inclinauit
ex hoc in hunc id est ex calice tribulationis in calice consolationis / uerumtamen fex
eius id est pena infernalis non est exinanita id est finita sed perpetua erit / bibent
ex eo calice quantum ad fecem omnes peccatores terre non tantum demones qui sunt in
aere sed omnes homines mali / Ieremie xxv sume calicem uini furoris de manu
mea et propinabis illud cunctis gentibus / **E**go autem annunciabo in seculum can-
tabo deo iacob / Ad literam hic post gratiarum actionem pro populi liberatione et ad-
uersariorum punitione dicit / Ego autem annunciabo scilicet dei uirtutem et laudem in seculum
quia iste psalmus a tempore asaph usque nunc decantatus est ad dei laudem et adhuc
decantabitur ideo subdit cantabo deo iacob licet enim sit deus omnium per creationem
dicitur tamen specialiter deus iacob eo quod populus iste descendens de iacob suscepit
dei legem non alii populi / psalmus quam amabilis uerbum suum iacob etc non fecit ta-
liter omni nationi etc / Alia lectio sic exponit indicationem diuisionem scilicet retributionem
bonorum et malorum / Et dicit Ego autem annunciabo id est predicabo uirtutem et laudem
dei et eius beneficia que inueniuntur in spirituali scripture intelligentia / in seculum
id est continuum seculum erit / Alia littera habet Ego autem gaudebo in seculum tenebo

quod promissum est ysa. lxi. Spiritus domini super me eo quod unxerit me ad evan-
gelizandum pauperibus misit me. Cantabo deo iacob i. deo luctatori et bella-
tori qui fortis est et me ab omni malo eripuit. ysa. xii. cantate domino quoniam
magnifice fecit annunciate hoc in universa terra. Et omnia cornua peccatorum confrin-
gam et exaltabuntur cornua iusti. Ad literam et omnia cornua i. superbias et potesta-
tes peccatorum i. demonum et eorum ministrorum confringam i. confringenda denuncia-
bo per potestatem divinam. Alia expositio dicit quod hic propheta mutat modum loquendi
quod prius dicebat in persona propria. Ego autem annunciabo. hic autem loquitur in
persona dei et omnia cornua peccatorum confringam. quod deus facit de peccatoribus vin-
dictam. talis mutatio frequenter fit in prophetis et maxime in illis qui metrice
scripserunt quales fuerunt illi qui psalmos fecerunt. et exaltabuntur cornua iusti i.
christi qui est maior omnibus iustis eo quod iustificat alios ysa. liii. iustitia tua iusti-
ficabit ipse iustus servus meus multos et iniquitates eorum ipse portabit. In cruce
autem christi exaltata fuerunt eius cornua crucis vel dextra est in omnibus partibus in
celo et in terra. et sic zacharias nominat eum cornu salutis dicens et erexit cornu sa-
lutis nobis etc. christus enim descendit de david secundum carnem. Ro. primo qui factus est ei ex
semine david secundum carnem. Moraliter iste psalmus predicatori de quibus vel penitenti
qui congressus de captivitate peccati confitetur dei iustitiam et eius misericordiam et [illegible]
potestatem demonum et eis gratias agit. Alia litera sic hic ponitur. Ruminatio [illegible]
et malorum in futuro. Et dicit. Ego christus confringam omnia cornua peccatorum i. superbias
et potestates peccatorum i. demonum et hominum qui male extolluntur contra deum. Lamen-
tationes ii. confregit dominus omne cornu israel. [illegible] quod [illegible] gratia [illegible] in persona
[illegible] quod omnia et evidenter sine occultatione quod cornua que sunt
in eisdem et [illegible] sine [illegible] peccatorum multiplex sunt [illegible]
quod confringam. et exaltabuntur cornua iusti i. christi qui iustificat alios. [illegible] cor-
nua i. potestas est in [illegible] exaltata in celo et in terra. vel exaltabuntur cornua
iusti quibus impugnatur diabolum et peccatum s. fides spes et caritas que exalta-
buntur quod fides exaltabitur usque ad gratiam seu apertam visionem. spes usque
ad finalem comprehensionem. caritas usque ad plenissimam fruitionem dei. Nota
cornua peccatorum sunt tria superbia potentia que confringet vilis [illegible] deiectione
ut in antiocho machabeorum ix. gulalis opulentia que confringetur penuria egesta-
tis ut in divite epulone luce xvi. cavalis sapientia que confringetur tenebro-
sitate infernali ut de iuda actuum xxviii. Oratio pastor bone qui pro grege tuo ma-
talium ovium redemptionem hausisti calicem passionis nomen tuum supplices
exoramus ut nos [illegible] sapientie septiformis spiritus sanctificatione

·lxxv· Notus in iudea deus in israel magnum nomen eius. Confirmes
ad literam Titulus in hebreo ad victoriam in organis psalmus a-
saph canticum. In translatione sepe victori in carminibus psalmus asaph canti-
cum. Et patet sententia versus supra psalmus iiii. ante psalmus etc. dicit. Ra. Ga. a-
saph prudens in spiritu afflictionem regni iude per senacherib
tempore ezechie et eius percussionem adeo ut habetur iiii. Re. xix. quod an-
gelus domini percussit in castris assyriorum centum octoginta quinque milia quod videns
senacherib fugit confusus ad terram suam et ibi occisus est a filiis suis. de har-
asaph fecit istum psalmum. Et dividitur per destructionem regni iude [illegible]. [illegible] senache-
rib deiectionem ibi confregit. [illegible] gratiarum actio ibi omnium cogitatio hominis. Primo dicit.
Notus in iudea deus quod in regno iude erat metropolis iherusalem in qua erat
templum dei quod ibi vigebat divinus cultus et scientia legis et prophetarum. unde [illegible]

aut erat in aliis terris quia non vigebat veri dei cultus nisi sola lege et prophetis
in ipsis magnum nomen eius. hoc est nomen domini tetragramaton quod est appellatiuum
altissimi creatoris in quo nomine sacerdotes in templo benedicebant populum. Alia lectura
sic in precenti psalmo monuit iudeos ut timeant christum futurum iudicem quem non
receperunt redemptorem. hic ostendit eorum gloriam ad alios translata et alia iudea
esse vanam et alia verum israel ubi cognitus est deus veraciter. cui consonat ti-
tulus qui est talis in fine in carminibus canticum ad assirios psalmus asaph. et
est sensus psalmus iste qui conuenit asaph id est congregacioni fidelium dirigit in finem
id est in christum Ro. x. finis legis christus ad iusticiam omni credenti lege statura
et est canticum in carminibus editum quia agit de bonis et gaudiis gentilibus col-
latis quia deo confitentes et christum videntes ab ipso illuminati sunt et saluati. et est
ad assirios id est contra assirios non littere contra illos de quibus angelus domini
octoginta quinque milia una nocte interfecit ut in regum ysa. xxxvii. sed contra
iudeos qui dicuntur assirij id est dirigentes sed per antifrasim et vere sunt diri-
genti (?) sunt errantes et errare facientes quam dirigentes. isti dicuntur dirigentes id est
eligentes (?) se enim erexerunt se contra deum. Ethimologia psalmus est notitia et deuotos
quia hic sunt veri confitentes deum in christo. intentio est confitere carnales iudeos
et monere fideles deuotos ad dei laudem. Et diuiditur psalmus agit de bonis a
iudeis ad gentes translatis. 2° modum transferendi ibi conspergit (?) psalmus. psalmus bo-
num ad gentes translatum est dei cognitio. Et dicit deus quem iudei carnales re-
ceperunt et a se expellunt ipse notus est in iudea spirituali id est in ecclesia katholica
ysa. po. cognouit bos possessorem suum et asinus id est gentilis populus cum quis sionem
inspicies ut asinus presepe domini sui. populus autem meus a meis preceptis de-
sedens me non cognouit. Ro. ij. non enim qui in manifesto iudeus est neque que in carne
est circumcisio sed qui in abscondito est et circumcisio cordis in spiritu non littera.
Iudea interpretatur confessio quia qui confitetur corde per contritionem ore per confessionem opere
per satisfactionem et cum hiis per fidei veritatem talibus notus est deus per suam
gratie infusionem Io. x. Ego cognosco oues meas et cognoscunt me me(a)e.
In istis spiritualis id est iudeis talibus deum per fidem et caritatem magnum nomen eius
id est vere magnificatur et predicatur ysa. lxiij. tota die non cessabunt laudare nomen
domini. Sed de carnalibus iste dicitur ysa. xxvi. nomen meum blasphematur inter gentes.

Et factus est in pace locus eius et habitacio eius in syon. Ad literam et factus
est in pace id est in tempore pacis locus eius id est templum in quo habitabat deus per ex-
specialem effectum dando ei responsa super propiciatorium. hoc enim templum fuit
constitutum tempore salomonis qui pacificus fuit nominatus salomon id est pacificus quia ma-
xima pax fuit in regno iude temporibus eius ut habetur iij Reg. et habitacio eius
in syon quia templum fuit edificatum in illa parte ciuitatis ierusalem in qua est mons
syon. Alia lectura sic hic ponitur magnificatur peccato (?) et dicit a verbo ipse est magni-
ficatur deus et etiam locus specialis ab eo electus. factus est in pace. Alia lectura
et in salem id est in ierusalem scilicet spirituali et vel id est in ecclesia que est pacifica
ij Cor. vlt. pacem habete et deus pacis et dilectionis erit vobiscum. In signum
huius voluit in sabbato quod est dies quietis locari et quiescere in sepulcro
sed in carnali ierusalem que non capit nisi mendacia non est pax. et ideo non
locus dei. et habitacio eius in syon id est in ecclesia fide vel deum continue spe-
culante. Syon enim interpretatur specula. ysa. lxij. vocaberis voluntas mea
et terra tua inhabitabitur quia complacuit domino habitare in te. Et est ecclesia vocata.

venditat sibi hoc nomen iudea per confessionem peccati et hoc specialiter in penitentibus
israel per cognitionem et magnificationem christi et hoc specialiter in predicatoribus salem
per concordiam amorum et hoc in pacificis / syon per speculum fidei et hoc in fide-
libus universis. Glossa: In loco christi fuit uterus virginis sepulcrum crux et se-
pulcrum / In primo deiecit superbiam. In 2o divicias / in 3o delicias / in quarto
potentiam demonum. Erit ergo sensus littere notus est in iudea deus id est in ecclesia christiana
et specialiter inter penitentes et sua peccata et dei laudes confitentes qui significantur per
iudeam quod interpretatur confessio / et magnum nomen eius id est magnificatur et predicatur nomen christi
in israel id est in ecclesia et specialiter a predicatoribus et a fidelibus videntibus et cognoscen-
tibus deum per fidem et per eius mandata qui significantur per israel quod interpretatur videns
deum / et factus est in pace locus eius id est in ecclesia christiana et specialiter inter illos qui sunt
concordia et unitate pacis et caritatis in deo et significantur per ierusalem quod interpretatur vi-
sio pacis / et habitatio eius in syon id est inter omnes fideles et specialiter inter contemplatores
qui speculantur et vident deum per fidem et caritatem et significantur per syon quod interpretatur
specula / Ibi confregit potentias arcuum scutum gladium et bellum / Glossa: Liram
sunt destructi senacherib destructo deiecto eo quod volebat destruere civitatem ie-
rusalem et templum dei. Et hoc est quod dicitur / ibi confregit deus potentias id est bellato-
res exercitus senacherib arcum scutum etc. id est omnia instrumenta bellica quod misit
bellatoribus arma bellica ad nichilum valebant ultra ipsi senacherib pro-
quod fuit fractus et confusus ut dictum est / Alia littera sic habet omnem modum translacionis
dictorum bonorum ad gentes quod per deiectionem contrite peccatorum et manifestacionem virtutis
Et dicit notus est deus in iudea id est confitentibus et penitentibus / et magnificatur id est ma-
gnus predicatur ab israel id est a predicatoribus et a fidelibus et est locus in salem
id est inter pacificos et habitat in syon id est inter speculatores Et ibi id est in ecclesia de gen-
tibus congregata confregit potentias demonum qui in ydolis venerabantur
Ysa. xlvi confractus est bel contritus est nabo id est fracta sunt simulacra / vel po-
tentias id est flecta suggestionum inimicorum / excitatas peccatorum / totum confregit et de-
struxit per suos sanctos / 2 Cor. x. arma militie nostre non sunt carnalia sed potentia deo
ad destructionem munitionum consilia destruentes / arcum id est dolositatem significat
per arcum quod de longe percutit / Ier. ix. Extenderunt linguam suam quasi arcum men-
dacii et non veritatis / scutum id est defensionem peccati / Ps. / et scuta comburet igni
gladium id est perversas suggestiones que penetrant usque ad cor / Ezech. xxxi du-
plicetur gladius et triplicetur / et bellum id est pugnam seu discordias / Ysa. ii non
exercebuntur ultra ad prelium / viii et x ... angeli sunt ii Et in terra pax
Si enim aliqui peccant in ecclesia tamen humiliter se subiciunt per penitentiam non bellant
defendendo culpam / 1 Cor. xi si quis videtur contentiosus esse nos talem consuetudinem
non habemus neque ecclesia dei. Vel sic ibi id est in iudea id est in cruce christus pendens
confregit id est debilitavit potentias id est potestates demonum / arcum id est dolositatem
et fraudem / et scutum id est suggestionem ad excusandum peccatum / gladium id est contrarietatem
caritatis dei et bellum id est multiplices temptaciones debilitando / Illuminans
tu mirabiliter a montibus eternis turbati sunt omnes insipientes corde. Glossa
Liram / a montibus eternis sunt duo angeli qui secundum interpretes quod ministerio angelico
facta est prostratio exercitus senacherib et fuit hoc mirabile quod corpora eorum
sunt redacta in cineres vestibus eorum et armis remanentibus illesis ita quod
Ezechias et viri sui sine difficultate aliqua potuerunt colligere arma
et spolia et per hoc illuminati sunt in cognitione divine virtutis / In hebreo habetur
de montibus rapine / et in translacione / lo a montibus captivitatis / et hoc vocan-
dum est ad montem syon ubi erat fundatum templum quod senacherib
intendebat spoliare et captivare habitantes in eo / scilicet sacrificiis et cerimoniis

ibi facta ordinatione dei angelus percussit castra assiriorum sic dictum est et sic
accidit gloria / turbati sunt omnes insipientes corde .i. bellatores Sena-
cherib qui erant ydolatre et sic insipientes et de deo veram notitiam non
habentes. Alia lectio sic hic ostenditur manifestatio veritatis in ecclesia scilicet humana illumina-
tio est. Et dicit tu domine tamquam primum lumen lucis et doctor fuisti illuminans mundum et spe-
cialiter tuos electos et fideles / a montibus eternis .i. per dona spiritus sancti et per
angelos qui dicuntur montes eterni quia sunt immobiles. Luc. 2. Lumen ad revelationem
gentium et gloriam plebis tue israel. Ysa. xlix. dedi te in lucem gentium ut sis
salus mea usque ad extremum terre. vel a montibus eternis .i. per apostolos et per
eorum discipulos predicatores qui dicuntur montes alti ne vite et claritate sapien-
tia quasi sol repletos radios lucis .i. doctrine legis et ewangelii a Christo sole
iustitie / et dicuntur eterni quia in illo quod eternum est firmiter manserunt et non nisi
eterna quesierunt et sic per principatum eternitatis eterni facti sunt. Gen. penultimo
donec veniat desiderium collium eternorum. Ps. fundamenta eius in montibus sanctis
/ mirifice quia per simplices homines a spiritu sancto instructos / mirabiliter per fidem
intellectum sibi credentem / mirabiliter per virtutem in miraculis operantem.
Ps. mirabilis facta est scientia tua ex me etc. / turbati sunt .i. commoti sunt
vel admirati sunt auditis doctrinis et visis miraculis a sanctis apostolis /
omnes insipientes corde .i. omnes quibus non sapiunt celestia sed terrena / non
spiritualia sed carnalia. Ro. primo obscuratum est insipiens cor eorum dicentes
enim se esse sapientes stulti facti sunt / sic oculus noctue caecutit ad lucem solis.
Augustinus oculis egris odiosa est lux que puris est amabilis / tales fuerunt
iudei qui audientes statim doctrinam Christi et apostolorum et videntes miracula scanda-
lizati sunt. Math. 2. audiens herodes rex turbatus est et omnis ierusalem cum illo.
Dormierunt sompnum suum et nichil invenerunt omnes viri divitiarum suarum
in manibus suis. Ad literam dicit sompnum suum .i. dormitionem mortis. Io. xi. lazarus
amicus noster dormit .i. mortuus est / et nichil invenerunt quod vi. dicit etc. quia bella-
tores Senacherib multas divitias per bella acquisierant quas ibi dimiserunt
quia mortui nichil potuerunt ibi colligere et illi pauci qui remanserant ita repente
fugerunt cum Senacherib quod nichil de illis secum potuerunt portare. Alia
lectio sic hic ostenditur miseria turbatorum et turbationis terminatio. Et dicit insipientes
corde turbati sunt et dormierunt in bonis temporalibus fantasticis non providentes
de eternis / sompnum suum caducum per presentis et futura negligentis sic dormi-
entis qui quiescit ab operibus veris et laborat in fantasticis / et dicit sompnum
suum ad differentiam sompni sanctorum. Math. xxv. dormitaverunt omnes etc. et nichil
de bonis temporalibus invenerunt evigilantes in morte vel post mortem / omnes
viri divitiarum .i. omnes viri avari qui possidebantur a divitiis / et divitiis
adherebant sed eas non possidebant / in manibus suis .i. in sua potestate. Job
xxvii. dives cum dormierit nichil secum auferet aperiet oculos suos et nichil
inveniet / vel nichil quia tamen peccata que nichil sunt. Io. opera illorum sequuntur eos.
Nichil autem invenerunt quia nichil in manus pauperum posuerunt. Augustinus ma-
nus pauperum gazophilacium dei sunt in quibus si terrena mitte largiendo
suas de meo ergo et michi non das da et reddo quasi me largitorem facien-
do me debitorem. Ab increpatione tua deus iacob / dormitaverunt omnes
qui ascenderunt equos. Ad literam ab increpatione tua deus iacob dor. .i. mor-
tui sunt non naturali morte sed tua virtute et ordine tue iustitie qui ascen-
derunt equos .i. hostes exercitus Senacherib. Alia lectio sic hic ostenditur iudeorum

ptinatiaz et dei iustitiaz ¶ dt deus iacob i deg ppli xani p iacob iu
niorp signati nō ppli iudaici p ezau seniore filiu significati / ab in
crepatōe tua i ab ira iustie tue i dormitaueru oes iuste execuci p
mittendo qui noluerut qui vsa xxx ve qui descendut in egyptu ad
auxiliu in equis oms qui ascederut equos x q̄ ascederut ad supbia
vite z ad opulentiaz tpalem de qbz ps fallax eqs ad salute zc / dor-
mitaueru i obdurati sut in errore z qui in moles sti i pctis ind
Tu terribilis es z quis resistet tibi extuc ira tua ad lrām tu
terribil es i iudicijs tuis zc q d nllq tu infixta sit tua ulq / extuc ira
tua i stati tu decreuerp punicom aliq prodit in effectum s modu tue
sme / alr lr sic h post incursio eorp ex qsideratōe terribil iudicij
¶ dt sic p aplos z alios discipulos iudicu illūcasti z dormientes
qui noluerut qui increpasti qz tu terribilis es impijs futurus i iudicio
f eod / Eccl xliiij terribilis dns z magnus vehementr / hebr x terribilis
e expectatio iudicij / z quis resistet tibi q d nllq / hest vi nō ē qui
posset tue resistere voluntati / extuc i qui ad iudicandu venerp ira
tua i manifesta effectus ire tue apparebit qz extuc penarp afflictio et
sma con malos est duratua ut magis reuoret / Cassio dies ire dr
qz nichil vltq p patiam dissimulabitr nc p pcaz diluetr / Grg pra-
uitate sua quisqz deserat dei patiam ptimescat ne qui tranquillu
mō despicit iratu p modu euade non possit ¶ De celo auditu
fecisti iudiciu terra tremuit z quieuit ad lrām qz punitiōz sena-
cherib z exitus eius deg innciat ysaie z vsa ezechie ē iiij xix
terra tremuit ex aduētu senacherib con eos z quiet qz audientes
pcussionm sui exitus z fugā eius in seruitute qeuerut / alr lr
h post prim maō terra lib iudicij ¶ dt fecisti z adhuc facies au
ditu iudiciu de celo mittedo pphas ad iudiciu veniet / pa thes e
dns in iussu z in voce archāli z in tuba dei descedet de celo / al
f glo fecisti z facies auditu iudiciu qui venies rugiēs ut leo
vsa v rugitus eius ut leonis / terra i hō terren audito hoc qz terralis
iudex con pctores ē venturus / tremuit p timore / Job xxxi cogitatōs
eu fide solicite / z quiet i ab ydolatria z a pctis cessauit z ad fi
dem rectaz se qutit / vsa xiiij requiescere faciat supbia infideliu qz
erit qui implebr id chatt xxiiij Exaut terre motus p loca zc / vel p
expom de futuro terra i pctōr tremet i timebit in futo iudicio et
quiesset ab oi ope malo z licet nō a passiōe / Cassio quis erit
sine quiete / quiescet eni a malis opibg sed a suppliciis nō qeset
ideo dr eccus ix q̄cuqz pt manus tua instanter opare zc ¶ Cum
exurgeret in iudiciu deus ut saluos faceret omes mansuetos terre
ad lrām tu exur i iudicio deg i ad faciedaz vindictaz de senacherib
z exitu eius / ut sal faceret os ma terre i ezechia z pplm eius
alr lr sic h declarat tpus in quo erit iste terre maxie ¶ dt
tu deus xr ihus qui i pō aduētu surrexit z venit ut homo / in 2o
aduētu exurget i veniet ut deg / In pō aduētu surrexit i iudi
cari i venit ut iudicaret / In 2o aduētu veniet ut iudicet mundu
ps exurge dne nō qfortetr hō iudicentr gentes zc / vel sic tu exur
get xpus deg z homo a morte tandem venturus ē in iudicio zc /

vel ad iudicium non tunc ut dampnaret malos sed ut saluos faceret non
assedentes equos vel potentes mundi et superbos non turbatos zelo inui-
die non dormientes in lecto voluptatis mundane. sed omnes mansuetos terre
i. humiles qui mansuete susceperunt doctrinam veritatis. Iaco. primo In man-
suetudine suscipite insitum verbum quod potest saluare animas vestras etc. sic exalta-
bit mansuetos in salute etc. Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi et re-
liquie cogitationis diem festum agent tibi. Ad literam hic ponitur gratia-
rum actio pro populi liberatione et superborum punitione cum dicitur quoniam cogitatio hominis
i. Ezechie regis vel cuiuslibet et populi sui. confitebitur tibi confessione laudis pro
sua liberatione mirabili. et reliquie cogitationis diem festum agent tibi.
Reliquie cogitationis dicuntur memorie de isto facto quod Ezechias et populus
suus non solum egerunt gratias deo sunt qui liberati sunt sed etiam posteri
qui istud beneficium acceperant memorie eorum propter quod in veteri testamento
sunt aliqua festa annualia ordinata ad beneficia diuina recolenda sicut
festum pasche pro exitu de egypto et festum penthecostes pro datione legis
etc. de aliis. et similiter in nouo testamento de natiuitate Christi etc. Transumptiue
sic quoniam memoria hominis confitebitur tibi reliquiis attingentibus quod sic potest ex-
poni quoniam mente hominis s. Ezechie et populi sui qui sunt in merore po-
siti pro verbis et literis blasphematoriis contra deum [illegible] Senacherib et
nunciorum eius iiii Re. xix confitebitur tibi quod tunc Ezechias erat de [illegible]
confitebatur quod pro peccatis suis et populi talia contigissent. reliquiis merore atti-
gentibus quod postquam Ezechias ex merore sciderat vestimenta sua et indutus
fuerat sacco ascendit in domum domini et expandit illas literas blasphema-
torias coram altari domini quod attingebat illud. In hebreo habetur quoniam ira
hominis s. Senacherib confitebitur tibi i. erit occasio confitendi et reliquias
ire cinges vel reprimes quod exponit Rabi Sa. de regibus persequentibus populum
ysrael quoniam cum videbant liberationem eius miraculosam reprimebantur ab ira et con-
uertebantur ad dei laudem sicut Nabuchodonosor videns liberationem puerorum de igne
dixit. Benedictus deus Sidrach Misach etc. Alia litera sic habet agit gratias de tan-
tis beneficiis et postea ponit confessionem laudis. deus saluos faciet mansuetos
terre. quoniam cogitatio hominis mansueti et humilis confitebitur tibi in corde suo
confessione laudis corporis et [illegible] deum omnes mansueti terre et reliquie
cogitationis i. opera bona ex cogitationibus resultata. diem festum agent tibi
i. tibi accepta erunt sicut dies festus. Alia potest sic legi quoniam cogitatio
hominis qui cogitat mala sua dimittere confitebitur tibi ut dimittatur ei
peccatum ps. dixi confitebor aduersum me etc. et reliquie cogitationis. alias
reliquias cogitationis s. peccata eius detestari et pro omnibus satisfacere. diem
festum agent tibi i. erunt tibi iocunde et festiue Luc. xv. Gaudium est
magnum in celo super uno peccatore penitentiam agente. Vouete et reddite domino deo
vestro omnes qui in circuitu eius affertis munera. Ad literam i. vota que fecistis
ut liberaremini a seruitute Senacherib reddite ex quo estis liberati quod
displicet deo infidelis promissio Ecc. v. omnes qui in circuitu eius i. de tota
terra iudee que est in circuitu urbis et templi affertis munera. Alia litera sic
hic monet ad promittendum deo et ad promissa soluenda. sicut dicit vouete
domino deo vestro bona voluntate et libera mentis consilium meum. et postea votum factum
reddite quod vouistis Ecc. v. Si quid vouisti domino ne moreris reddere.

vel vovete i recognoscite fide debita deo et renunciare dyabolo et eius
pompis / et reddite i firmiter tenete ut professi estis in baptismo / omnes
qui affertis munera acceptabilia i vosmetipsos Ro xii obsecro vos per
misericordiam dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanctam deo placentem
in circuitu eius existes / ipse enim est in medio colencium se et sua vota
reddencium Matt xviii ubi fuerint duo vel tres in nomine meo ibi et cetera vel spiritualiter
loquendo presbiteri sacerdotibus qui circuiunt altare munera offerunt sacro sancto
Ps lavabo inter innocentes manus meas et circuibo et ei qui aufert spiritum
principum / terribili apud omnes reges terre ad literam terribili deo qui exaltat principes
ita fecit de senacherib et exercitu eius In hebreo et in translatione Ieronimi terribilis
et finis huius versus et versus sequens incipit / et ei qui aufert spiritum principum vel
redditur id quod deus dicitur terribilis in hoc ipso intelligitur et et sensus continuando
ad literam versus precedentis / afferte munera terribili et ei qui aufert spiritum principum
i vitam eorum sicut dictum est de senacherib et principibus sui exercitus
terribili apud omnes reges terre quia alii reges percepta senacherib audientes
timuerunt deum ipsum / talis littera sic sunt allegata inter reddendi vota deo
quia terribilis minuerunt fidorem et humiliantes alti et cetera dicit vovete et reddite
domino deo / terribili omnibus malis et eis qui vovent et non implent
Deuteronomium iii obsecro domine magne et terribilis / et ei qui aufert spiritum principum
i vitam eorum / vel spiritum i superbiam et elacionem principum et cetera humiliando Iob v
Sagitte domini in medio aquarum indignatio ebibit spiritum meum i elacionem
et superbiam / vel ad literam / aufert spiritum i animam qui occidit Num xxv tolle
cunctos principes populi et suspende eos in patibulis / terribili apud omnes reges
terre qui sunt maiores quam principes et sunt aliis terribiles illis enim deus
est terribilis et maxime in die iudicii si fuerint inventi mali Iob xxv potestas
/ principibus tunc horror huius apparebit Sap vi horrende apparebit qui iudicium
durissimum in hiis qui presunt fiet et cetera Oratio cogitacionesque te confi
tentibus essentiam largire terribilis deus ut a motibus carnis illuminati dum te comme
tue gloriam suscipimus futuri ignorantia iudicii careamus per
lxxvi V oce mea ad dominum clamavi voce mea et intendit michi
ad literam titulus in hebreo ad victoriam super ydithum psalmi asaph
Ps et in translatione Ieronimi victori super idithum / ps asaph et et cetera sicut
ut patet supra Et quidam dicunt quod david fecit hunc psalmum quando
fuit in persecucione saulis et absalon / Ra et dicit quod asaph fe
cit hunc psalmum previdens tribulacionem in qua inde sunt iudei per romanos
post captivitatem a qua expectant liberari per messiam venturum / sed quere sicut
quod xpistus sit venturus et iudeos per orbem dispersos ad unum congregaturus et
futurus rex... ita iudeorum / Li et in fine et eandem terminandum per orones
sapiencie et iusticie quod per ydithum fuit et et fecit hunc psalmum Et dicit quod
post introitum / 20 declarat propositum ubi In die tribulacionis et dicit in psalmo
prima et secunda quod fuit erant in captivitate babilonica dicit / voce mea ad dominum
clamavi quod orant per liberacione sua captivitate sue et filie sii quod fuerint
tempore captivitatis ut patet Ieremias ezechiel daniel et ceteri per eadem oraverunt
et intendit michi quia a deo exauditi fuerunt / captivitatis enim a fuit

libata in fine septuagita annoꝝ ꝛc̄ⁱⁿ que dicm̄ hebreꝝ / alr lr sic
In prenti ps ↄfitatur iudeos obstinatos ondendo coꝝ quam ad ge-
tiles per xp̄m trāslatā ꝛ soli xp̄o vō iuditi ꝛ terribili seruiedum
hic pot se in ex̄ᵐ iustoꝝ qui sūt ggregacio oīa trāsiliens terrena ꝛ
reliquens ꝛ ad xp̄m ↄfugiens / Et sic ↄsonat titulus qui ē talis
In fine pro ydithū ps asaph .i. iste ps ↄuenit asaph .i. iustoꝝ co-
gregacōi in fine xp̄m nos dirigens loquens p ydithū .i. p trāsilientem
.i. in psona trāsilientis oīa ꝛ ad xp̄m trāseuntis / Mā ps est desideriū
trāseundi ad xp̄m relictis ceteris / Intencio ē monē nos ut oīa terrea
trāsiliamus ꝛ ad illū qui ē finis nr̄ ꝛ brauiū curramus / Et diuid' ps
qr ad qd sit trāseūdū oīb; ↄtemptis qr ad deū / Et qr quo ↄsuit eū
cū diligencia / Et dr Ego clamaui feruenter ex cordis desiderio orādo
voce mea .i. mea psonali orōne ad dm̄ sapienter qui pt me iu-
uare ut puenire ad xp̄m relictis tp̄alib; ꝛ terrenis / voce mea ad
dm̄ sca ꝛ in xp̄m dc̄a seu credente ut xp̄m possi habē / ad illud
em̄ est res ppt qd fit / ꝛ intēdit m̄ .i. exaudiuit me ꝛ ita nō sū
fraudatus a pposito meo / Ps Expectans expectaui dm̄ ꝛ intendit michi
In die tribulacōis mee deū exquisiui manib; meis nocte corā eo
et nō sū deceptus / Ad lram̄ sic declat ppositū ↄtinuū ad pdictoꝝ sanctoꝝ
oracōm ꝛ ppl̄i libacōm / et dr In die tribulacōis mee .i. tp̄e captiuitatis
babilonie deū exquisiui .i. diligenter ↄsului manib; eius p deuota orōm
manib; meis ad xp̄m deū extensis / nocte .i. tp̄e tribulacōis qr per
noctē fuit corā eo .i. vsq; ierlm̄ vbi dudū fuit habitacō dei ppt templū
qd fuit ibi ppt qd iudei extra terrā pmissiōis in captiuitate positi
versa facie corā ierlm̄ adorabāt / Dan vi ꝛ i Reg viii / ꝛ nō sū deceptus
qr secutus ē finalis oraciōis effectus s' libacō ppl̄i p tuum regē psarꝝ ut
habetur Esdre pᵒ / In tribul' ia habetur manus mea extende in orōe tri-
bulacōis tp̄e ꝛ nō quiescit qr sp̄i orabat p libacōe ppl̄i qs ↄtinue
alr lr sic hic ot qd ↄsuit eciā deū orare / Et dr clamaui deuota ora-
cōne ad dm̄ / ꝛ in die .i. tp̄e tribulacōis mee ad hoc me stimulante
deū exquisiui oracōib; meis ꝛ manib; meis .i. opib; meis corā eo ule-
tora eo exercitꝰ ꝛ factis tu recta intende / Osee vi In tribulacōe sua
mane ↄsurget ad me ꝛ nocte .i. tp̄e tribulacōis ꝛ ita ī die ꝛ ī nocte
.i. quolib; tp̄e tribulacōis mee / vel idem idem ē dies ꝛ nox qr illuīat
p9 tribulacōis ↄfirmacōs ysa xxviii vexacō dabit intellectū nox qr
fuit p sui puacōm / Cant iii In lectulo meo p noctē ↄsului quē dilig'
aīa mea / q.d. ↄtinue ↄsului qr die ꝛ nocte ↄsului discrete qr deū
deuote qr manib; meis recte qr corā eo / fructuose qr inueni eū quē
quesiui / Sap pᵒ quarite illū qr inuenī ab hiis qui nō temptant illū
Renuit ↄsolari aīa mea memor fui dei ꝛ delectatus sū ꝛ exercitatus
sū ꝛ defecit sp̄us meus / Ad lram̄ Renuit ↄsolari aīa mea .i. corpa-
lib; delectacōib; a quib; sēm tūc se abstinebāt ut dei iram facilius
impetraret / Dan x Ego daniel lugebam triū ebdomadaꝝ diebus
panē nō comedi memor fui dei ꝛ delectatus sū / qr in talib; afflictōib;
deus respicit scōs suos visitans eos spūalib; ↄsolacōib; ꝛ exercita-
tus sū in diuinis laudib; ꝛ defecit sp̄us meus qr aīam̄ habens deuoti

ex feruenti deuocione rapitur a sensibus et sic deficit spiritus quantum ad usum
actualem exteriorum sensuum. Lira sed sic habet: Recordatus dei conturbabar loquebar
et deficiebat spiritus meus. et eadem sententia est in hebreo quod sic potest exponi. Recordatus
dei i. beneficiorum diuinorum erga ipsum ipse conturbabar ex offensa quam feci contra
deum ex qua merui captiuari. loquebar considerando diuinam bonitatem ad ipsius
magnitudinem et ago. et deficiebat spiritus meus pre nimia admiratione et lo
quitur propheta in persona populi prudens ista et in persona iustorum in captiuitate babi
lonica detentorum. Aliter legitur sic habet ostendit quod inutilis est querere deum et fugere
consolationem malorum. Et dicit In die tribulationis exquisiui deum. et renuit
i. negauit uel noluit consolari anima mea consolationibus corporalibus i. d.
respui uanas consolationes. Luce vi. Ve vobis qui habetis hic consolationem vestram
et ideo impegit me ad querendum deum. Memor fui dei quia tribulationes et mole
stie corporis faciunt homines recordari de deo et in ipso querere consolationes
Et ergo dicit et delectatus sum in consolationibus spiritualibus. et exercitatus sum in diuinis
laudibus. Vel sic Memor fui dei patientie et delectatus sum in ira redemptione
dei misericordie. et delectatus sum in ira iustificatione dei resurgere asserit
et in spe glorificationis mee. Osee xiiii. memoriale tuum sicut vinum libani
vsa libani tue delectabor super dominum deo tuo et exercitatus sum in illa dele
ctatione libenter immorando. Math xvii. domine bonum est nos hic esse. Sic sig
Alia litera habet et gauisus sum. delectatio enim facit in deo gaudere atque ut nec
possit nec velit continere quin loquatur de deo quod est quedam iubilatio. Sophonie iii.
Iubila iste et exulta in toto corde tuo. et defecit spiritus meus pre amoris
vehementia. Treni iiiº anxia mente ero et tabescet in me spiritus meus
et iii Reg x. Regina visa magnificentia salomonis non habebat ultra spiritum. An
ticipauerunt vigilias oculi mei turbatus sum et non sum locutus. ad literam
anticipauerunt oculi mei i. excitatus a sompno aperui oculos meos ante vigi
lias i. antequam esset tempus surgendi ad matutinum et ad dicendum laudes
diuinas de nocte secundum modum consuetum. sic enim faciunt homines deuocione fer
uentes qui surgunt ante alios ad oracionem. turbatus sum de ira dei excita
ta propter peccatum et non sum locutus i. non habui audaciam aliquid petendi a deo
pre confusione. sic enim loquebantur tres pueri in camino ignis. Dan iii. et nunc
non possumus aperire os confusio et obprobrium facti sumus. Aliter legitur sic
Ostenso quod deum consuuit deuota oratio et sancta meditatione hic ostendit quod cogitat
de renouatione hominis ad statum incorruptionis et post sollicitudinem vigilandi
Et dicit oculi mei anticipauerunt vigilias i. aperui oculos meos antequam esset
tempus surgendi ad matutinum et ad dicendum laudes diuinas de nocte
sic faciunt homines feruentes deuocione. vel oculi mei i. intellectus considerans
et affectus desiderans anticipauerunt alias vigilias vel alios preueniendo
Eccli xxxix. iustus cor suum tradet ad vigilandum diluculo ad dominum qui
fecit illum. Ps. preuenerunt oculi mei ad te diluculo. turbatus sum pre desiderio
sciendi veritatem timens ne forte non veniret mihi quod desidero. Job xxiii
a facie eius turbatus sum et consideras (?) et non sum locutus i. non audebam
aliquid petere a deo pre confusione peccati. vel sic non sum locutus s. exterius ore
Ezech iiiº mansi ibi tacens. Sed cor suum de voce mea (?) ad dominum cla
maui. Iere. quod sancti viri in oratione vocali secundum semper (?) excitantur et per mo
dum rapti in extasi mentis silent. Alia litera habet sunt oculi mei anticipauerunt
vigilias et est ea quae defecit spiritus pre dolore quod demones vigilant

ad inpugnandum Job xx qui me comedunt nō dormiunt ꝑ hoc sbatts
sinn nesciens quid ageret aut facturus essem ⁊ nō sū locutus tamen ꝑ-
eligens Exo xiiij dns pugnet ꝑ vobis ⁊ vos tacebitis Ps posui ori
meo custodiā cū consisteret ⁊c Cogitaui dies antiquos ⁊ annos eternos
in mente habui Ad lrām cogita di antiquos i dies creacōis mūdi
qn ho factus ē ad ymaginē dei dn̄ans omībz creaturis inferioribz et
ꝑ culpā suā fuit deiectus de delicijs paradisi sic ⁊ nos de tra nrā
et annos eternos i mente habui Repeticio ē eiusdē sine ad maiorem
expressionē ⁊ dr̄ hic cogitaui eternū cum primi sic ⁊ mentes dr̄ eternū in
pluribz locis sacre scripture ad designandū longitudinē duracōis Alr̄
le sic hic reuocat ad memoriā primū statū hōis sꝫ ade i quo creatus
et dr̄ turbatus sū ⁊ nō sū locutus sed cogitaui mente recordando di-
es antiquos i dies creacōis mūdi qn ho factus ē ad ymaginē dei
⁊ ꝑ pctm cecidit de delicijs paradisi Deut iijo memento dierum antiquorum
cogita generaciones singulas ⁊ annos eternos i annos primos vel eciā
ꝑpetuos quos amisit ꝑ pctm n̄ per dei miiaꝫ ⁊ graciam primas illos
recuperasset i mente habui cogitans ⁊ desiderans illos hic ꝰ Job
xxxv complebunt annos suos in glā Ps tu aut idē ipse es ⁊ anni ⁊c
Et meditatus sū nocte cū corde meo ⁊ exercitabar ⁊ scopebā spm
meū Ad lrām et medi no recolens nrāꝫ culpā ⁊ diuinā iusticiā
⁊ exercitabar i talibz meditacōibz ⁊ scopebā spm meū diligenter con-
siderando ne ibi lateret aliqua grauis culpa dei offensiua Alr̄ le sic
hic post puram ⁊ diligentem meditacōem de deo et dr̄ annos eternos i
mente habui ⁊ meditatus sū diligenter recolens nrāꝫ culpā ⁊ diuinā
iusticiā nocte qd ē tēpus magis aptū ad meditandū ysa xxvi
aīa mea desiderabit te in nocte cū corde meo confabulans ⁊ illi lo-
quens frequenter vel cū corde meo i reuoluendo pctā in corde meo
et exercitabar in ipā meditacōe ꝑseuerans frequenter ⁊ exercitabar i bo-
nis operibz Ecc xxx contine ⁊ congrega cor tuū in sctē aīā qr nō ex-
terius cito inbigmar Pro xxv aufer rubiginē de argento ⁊ egredietur
vas purissimum ⁊ scopebā i purgaui ⁊ mūdaui scopā i ꝑ contricōem
⁊ graciam confessionis ab omībz culpis ⁊ sordibz spm meū i cor seu aīaꝫ meā
vt possī videre verū oculus enī purus ⁊ mūdus clarius videt qꝫ lippus
et hic iungitur exercitacō in bono ⁊ scopacō a malo qr vnū sine alio
nō claudet hostiū cordis a malo Luc xi inuenit domū scopis mūdatā
⁊ ornatā tūc vadit ⁊ assumit ⁊c Nunq̄ in eternū proiciet deus ⁊ nō
apponet vt complacicior sit adhuc Ad lrāꝫ hic describitur iustorum afflictio
ex fragilitate hūana Prov xiij spes q̄ differtur affligit aīaꝫ nisi ab
in captiuitate positi expectabant inde liberari qr cū ista liberacio differebatur
mentes eorum affligebantur ⁊ dicebant nunq̄ in eternū proiciet dns nos a facie
nrā modus ē loquendi hominibz in afflictiōe longa positis qr sic affligentur
ab eis ex hūana fragilitate qr sic dicet diuinā ⁊ nō apponet vt com-
placicior sit adhuc erga ꝑplm suū quē ꝑpter culpā de tra sua ca-
ptiuari pmisit tanquā abiectum Alr̄ le sic hic specificatur qꝫ debeat
meditari qr qd ꝑtinet ad vindictā dei ⁊ ad miiaꝫ Et dr̄ meditatus
sū in corde meo ꝰ nunq̄ in eternū i sine termino et sine remedio

piciet a gl(or)ia sua deus homines i(d est) genus humanu(m) pro pecc(at)o suo homines
sic p(er)petuu(m) dimittet / Ier(emie) xiiii unq(uam) p(ro)iciens abiecisti iuda(m) et syon
abhominata est a(n)i(m)a tua q(uasi) d(icat) n(on) / Sic ou(ere)t deus q(uia) (con)tinue nos diligit q(uo)m
eciam du(m) delinquim(us) n(on) reliquit / aut n(on) apponat ut (com)placatior sit
adhuc i(d est) ut ira sua minuat(ur) et sub lege noua sit remissior et pla
cabilior qua(m) sub veteri / Dan(ielis) ix exaudi d(omi)ne attende d(omi)ne placare et
fac / vel sic n(on) apponat amplius ut sit (com)placencior adhuc misericor
diam ueteris fuit p(ro)uidendo q(uasi) d(icat) ymo apponet / ysa(ie) liiii ad modicu(m)
i(n) p(un)cto dereliq(ui) te et in misericordiis magnis miseratus su(m) tui / Aut i(n) fine
unq(uam) sua abscidet a generatione in generationem ad literam hoc est totaliter
a nobis / a generatione i(n) g(e)n(er)a(tione)m i(d est) in generacionibus (et) s(e)c(u)l(is)
derelinq(uet) / Aliter le(gitur) sic hic ostenditur q(uod) deus meditatur illud q(uod) p(er)tinet ad
mi(sericordi)am dei et d(icit) meditatus sum in corde meo nu(m)quid in eternu(m) p(ro)iciet
nos deus aut nu(m)q(uid) in fine i(d est) finaliter et totaliter abscidet a nobis mi(sericordi)am
sua(m) nu(m)q(uid) ea nobis omnino q(uasi) n(on) e(st) ei p(ro)pria sed o(mn)i(n)o abiciendo a generat(ione)
malor(um) i(n) generat(ione)m bonor(um) ut o(mne)s sunt generati p(ro)pitii q(uasi) d(icat) n(on) / Tren(orum)
iii n(on) deseruit mi(sericordi)as eius sed veniet t(em)p(u)s tu(m) dicet(ur) n(on) ex opib(us)
iusticie q(ue) fecim(us) nos s(ed) s(ecundu)m mi(sericordi)am sua(m) saluos nos fecit / Tit(um) iii or(igo) ex
tendet(ur) a generatione videor(um) i(n) generatione(m) gencium p(er) lo(cum) p(ro)b(anda) / q(uia) e(st) p(ro)piciacio
pro p(ecca)tis n(ost)ris Aut obliuiscet(ur) misereri deus aut (con)tinebit i(n) ira sua
mi(sericordi)as suas ad l(itte)ram a(ut) obli(uiscetur) misereri deus nob(is) cu(m) in eius p(ro)p(ri)e(ta)ib(us) sit miser(eri)
et p(ar)c(er)e / aut (con)tinebit i(n) ira sua mi(sericordi)as suas ita q(uod) n(on) extendet eas appli
ad nos tales querelas et (con)questiones solent face(re) ho(m)i(n)es ecia(m) boni i(n) afflic
cione posita licet r(ati)o(n)e(m) sentiant (con)tr(ari)um sic (Christus) s(ecundu)m sensualitate(m) dixit
transeat a me calix iste et s(ecundu)m r(ati)o(n)em dicebat v(eru)m t(ame)n n(on) sic ego volo etc.
Aliter le(gitur) sic hic ost(enditur) q(uod) deus meditatur co(n)t(ra) r(ati)o(n)em euacuacionis mi(sericordi)e dei
et d(icit) aut nu(m)q(uid) obliuiscet(ur) misereri deus n(on) curando de nob(is) p(ec)c(at)orib(us) vel
nu(m)q(uid) abscidet mi(sericordi)am sua(m) a nobis p(ro)p(ter) crudelitate(m) q(uasi) obliuiscet(ur) p(ro)p(ter) neglige(n)ciam
q(uasi) d(icat) n(on) e(st) hoc p(ossi)bile / ysa(ie) xlix nu(m)q(uid) p(otes)t m(ulie)r obliuisci infantem sui(m)
ut n(on) misereat(ur) filio v(ent)ris sui et si illa oblita fuerit e(g)o t(ame)n n(on) obliui
scar / aut (con)tinebit mi(sericordi)as suas ne s(e) effluat et hoc in ira sua q(uasi) d(icat) n(on)
e(ni)m p(ro)p(ter) (con)tinu(ande) est i(n) se d(e)b(et)at in eu(m) v(er)itatis suis mi(sericordi)e (con)tradicere(?) totu(m)
e(ni)m p(er)ditu(m) esset si mi(sericordi)as (con)tineret / Iob xii si (con)tinuer(it) aquas o(mn)ia
siccabu(n)t(ur) ardore (con)cupiscencie et miserie / Sed con(tra) d(icit) Tren(orum) v(ltimo) qua(re)
i(n) p(er)petuu(m) obliuisceris nostri et derelinquis nos in longitudine dier(um) h(ic) d(icendu)m q(uod) hic
loq(ui)t(ur) admirando mi(sericordi)e dei dilatio(n)em n(on) asserendo mi(sericordi)e euacuac(ion)em m(a)g(is)
sicut eo(rum) / q(uo)d intelligendu(m) e(st) sub condicione si s(e) noluerit (con)uerti Et dixi
h(ab)etur et dixi in becillitas mea e(st) hec (com)mutac(i)o dextre excelsi / ad l(itte)ram / In hebr(eo) et in trans(l)a(tione) e(st) ita
dixi s(ed) r(ati)o(n)e(m) vide(n)tu(m) i(n)becillitas mea e(st) hec (com)mutacio dextre excelsi et e(st) se(n)s(us)
q(ue) p(ri)mi(tu)s p(ro)dit ex i(n)becillitate et fragilitate h(uma)na meam(?) e(st) hec (et) q(uod) talis (con)cilacio(?)
p(ro)p(ter) dextra(m) mi(sericordi)e dei venia et p(ro)p(ter) sinistra(m) miseri(cordi)e iusticia est ego se(n)s(us) h(abe)t
mutacio dextre excelsi i(d est) mutacio effect(us) sue pietatis qua nob(is) i(n)t(er)
ipse introduxit et nu(n)c p(ro)p(ter) sinistra(m) sue iusticie inde eiecit et affligit s(ecundu)m
ordine(m) sue sapiencie et iusticie ad maiore(m) corr(ec)cionem / Aliter le(gitur) sic hic ostendit(ur)
q(uod) i(n) sua meditacione inuenit utilitate(m) / Et d(icit) Et dixi i(d est) i(n) corde meo delib(er)a(ui)

et diffinivi quod consulatio qua primitus pressit ex fragilitate humana sed nunc
cepi intelligere veritatem / quod hec mutatio est dextere excelsi quod aliquando nos
secundum ordinem sue iustitie punit et corrigit aliquando vero iuvat sua consolatione
vel sic dixi id est in corde meo deliberavi et diffinivi nunc cepi intelligere
veritatem de qua meditabar Ecc xviii cum consummaverit homo scilicet meditando de ope-
ribus tunc incipit intelligere / quod hec mutatio scilicet de corruptione in incorruptionem
est dextere excelsi id est potentie dei / que mutatio est triplex de malo
in bonum ps non enim est illis commutatio et non timuerunt deum / Et de bono
in melius ps inflammatum est cor meum et renes mei commutati sunt
Et pri r x dicitur saul tunc mutaberis in virum alterum / Et de me-
liori in optimum ps Cor xv omnes quidem resurgemus sed non omnes immutabimur
vel sic dixi in corde meo nunc in meditatione et amore eternorum / ma-
nens enim in temporalibus et infirmis nichil capit nec facit et quod sic cepi non in
actibus sed dico quod hec est mutatio dextere excelsi id est filii dei Eccli viii
sapientia hominis lucet in vultu eius et potentissimus etc. Memor fui operum
domini quia memor ero ab initio mirabilium tuorum ad litteram hic ostendit liberatorem
populi filiis Israel scilicet quia plus fuit liberatus de servitute egiptiaca
virtute divina quod declarat dicens Memor fui operum dei que fecit pro liberatione populi
de egipto puniens egiptum multis plagis ut habetur in Exo / quia memor
ero ab initio mirabilium tuorum id est mirabilium que fecisti in principio huius liberationis
scilicet apparendo moysi in rubo in specie ignis rubum non comburentis Exo iii
et de visione virge moysi in colubrum et iterum in virgam et de manu eius apparen-
te leprosa etc. que mira illa dominus fecit in principio liberationis de egipto / et
meditabor in omnibus operibus tuis que fecisti in liberatione populi de egipto etc.
Aliter littera sic hic ostendit quod cognovit opera dei et preterita et presentia Et dicit memor
fui operum dei id est in mente revolvi opera dei que sunt presentia oculis meis
solem lunam et totam machinam mundi que in dei potentia sapientiam et boni-
tatem meditabar Ro primo invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspici-
untur / nec tamen exterius inspecta sed etiam opera in me et in aliis intus
facta ysa lxiii miserationum tuarum recordabor Cassiodorus melodia meditare re-
cipe quod collata bona de corde pectoris non amittere quia memor ero mirabilium
operum suorum que fecit ab initio creationis mundi circa ad primam renovationem Gen vii
noe in archa a diluvio salvando Gen xii abraham de ur caldeorum
salvando Gen xix loth de sodomis educendo Gen xix etc. Ex hiis potest
intelligi quod non obliviscitur misereri deus / sed hec quia ysa v dicit cithara
et lira in conviviis vestris et opus dei non respicitis nec opera manuum eius consideratis
Et meditabor in omnibus operibus tuis et in adinventionibus tuis exercebor
ad litteram et meditabor in omnibus operibus tuis que fecisti in liberatione populi de
egipto / et in adinventionibus tuis exercebor id est in preceptis legis que specialiter
adinvenisti ut dares eam populo de egipto exeunti Aliter littera sic hic premittit
recordationis frequentationem et mandatorum ad implectionem Et dicit et meditabor
id est frequenter in memoria habebo in omnibus operibus tuis id est omnia opera tua que feci-
sti creando omnia ex nichilo in quo ostendisti tuam potentiam / disponendo omnia
suaviter in quo notatur tua sapientia ornando omnia ornatu decentissimo in quo
ostendisti clementiam tue gubernationis Deut vi meditaberis sedens in domo
tua et ambulans in itinere tuo / et in adinventionibus tuis id est tua mandata

que a te sunt iniuncta et nobis data exercebor ut possim ad timorem cognitionem
pervenire. ps. a mandatis tuis intellexi. ysa. xii. notas facite vobis et gentes
in populis adinventiones eius. Deus in sancto via tua quis deus magnus sicut
deus noster tu es deus qui facis mirabilia. glosa lucani deus in sancto tuo via tua
i. in angelo sancto tuo qui precedebat castra filiorum israel in columpna nubis
et ignis ostendens eis viam per diem et nocte. exo. xiii. et tunc convenit modum
loquendi quis deus magnus sicut deus noster quasi diceret nullus alius potest facere cum virtute
tocius nature excedentia id super. tu es deus qui facis mirabilia non
solum hominibus sed etiam angelis quia miracula divina non solum excedunt facultatem
humanam sed etiam angelicam. talis lectio sic posita meditacione de operacionibus mi-
rabilibus dei sunt post gratiarum actiones ostendens beneficium nobis datum et dicit meditatus
sum opera tua deus et precepta tua adinventa et inveni quod sunt revocantia
et reducentia ad vitam quia via tua qua ad nos venis per misericordiam et nos
ad te per imitacionem est in sancto i. in filio tuo qui est sanctus sanctorum. Dan. ix.
sanctus sine terra i. patre in generatione sanctus i. sanctus in bona operatione
sanctus i. sanguine tinctus in passione. iste sanctus est via tua. Jo. xiiii. ego sum
via veritas et vita. hebr. x. initiavit nobis viam novam et viventem. quis deus
magnus sicut deus noster qui dedit nobis talem viam eundi in celum s. filium suum.
2 Reg. vii. magnificatus es domine quia non est similis tui nec est deus extra te. et
tu es deus qui facis mirabilia que nullus potest facere. Eccl. xliii. magnus vehe-
menter et mirabilis potentia eius. Notam fecisti in populis virtutem tuam redemisti
in brachio tuo populum tuum filios iacob et ioseph. ad lucam. notam fe-
cisti in populis totius orbis virtutem tuam qua multiplicibus percussisti egyptum et per
septuaginta legis et prophetarum que diffuse sunt ad omnes populos per predica-
tionem apostolorum aliorum quia christi discipulorum et per iudeos dispersos per orbem terrarum.
redemisti in brachio tuo i. in fortitudine tua que per brachium designatur
populum tuum filios iacob et ioseph. filios iacob qui descenderunt cum iacob
in egyptum viri lxx. cum eorum posteris et filios ioseph i. illos qui fuerunt
nati in egypto et servierunt unum populum de quo christus erat nasciturus.
talis lectio sic exponitur. cum beneficium quod deus pater fecit nobis quia dedit nobis
virtutem suam i. filium suum per quem nos redemit. et dicit deus ostendisti nobis
viam ad te veniendi per filium tuum qui est sanctus sanctorum. et etiam in populis tam
gentilium quam iudeorum notam fecisti virtutem tuam i. christum christum esse tuam virtutem
ostendisti per opera miraculosa que fecit inter iudeos. Jo. ix. a seculo non est
auditum quod quis aperuit oculos ceci nati. et inter gentes quas fecit per
paulum. pa. cor. pro. nos predicamus christum dei virtutem et dei sapientiam
luc. ii. quod parasti ante faciem omnium populorum. vel sic notam fecisti in populis
virtutem tuam i. caritatem tuam quia filium tuum incarnari voluisti pati et
mori etiam pro nobis. Ro. v. commendat deus caritatem suam in nobis quoniam
cum adhuc peccatores essemus christus pro nobis mortuus est. redemisti populum
tuum a servitute egypti i. diaboli et peccati filios iacob i. iudeos per iacob
designatos et ioseph i. gentiles per ioseph intellectos qui fuit venditus
gentibus et inter gentes conversatus. vel filios iacob i. incipientes bellantes
contra temptatores in hoc mundo et filios ioseph i. proficientes in bonis operibus
in brachio tuo i. per tuam fortitudinem vel per tuum filium. ysa. liii. et
brachium domini cui revelatum est. Exo. vi. redimam te in brachio ex-
tento sc. in cruce. Viderunt te aque deus viderunt te aque et timuerunt

et turbati sunt abissi. Ad literam hic describitur liberatio populi de egipto
in spiritu per divisionem maris rubri quod viderunt te aque deus et timuerunt
i. ita divise fuerunt aque maris rubri ad imperium tuum ac si te viderent
et timerent quia creatura insensibilis etiam obedit creatori et turbati sunt a-
bissi i. incontinenti cum ante sua solidate sunt et erant pro muro filiis israel
a dextris et a sinistris. Exo. xiiii. Taliter legitur sic hic omnia que diffinitur consu-
lit nobis per christum quia conversionem iudeorum pro gentilium. Et dicit aque i. populi
iudeorum viderunt i. cognoverunt te deus oculo fidei. Apoc. xvii. aque
quas vidisti populi sunt et turbe. isti viderunt christum instructi per legem
et ab operibus que faciebat. Jo. x. scrutamini scripturas ipse sunt que
testimonium perhibent de me. viderunt te aque i. gentiles de patris in patrim per
fiunde viderunt oculo fidei i. cognoverunt ad christum conversi. lux secundo
lumine ad revelationem gentium luc. ysa. ix. populus gentium qui ambulat in
tenebris vidit lucem magnam et timuerunt deum pro peccatis. act. ii. factus est timor
magnus in universa ecclesia et turbati sunt turbatione penitentie. abissi i.
magni peccatores et profundi in peccatis sunt ex visione et cognitione dei et suorum
miraculorum scilicet timore et ex timore turbati. Job. ult. oculus meus vidit te
idcirco me reprehendo et ago penitentiam. Multitudo sonitus aquarum vocem de-
derunt nubes. Ad literam quia aque maris rubri cum magno fremitu
et fragore reverse sunt super egiptios submergentes regem et exercitus eorum ut
dicitur ibidem. vocem dederunt nubes quia dominus ex columpna nubis et ignis
fecit procedere contra egiptios fulgura et tonitrua ut dicitur fuit ibidem. aliter
legitur sic hic dicit conversionem fidei et etiam peccatorum a penitentibus. Et dicit viderunt te deus
aque i. populi et timuerunt et erat multitudo sonitus aquarum i. ipsi populi multipli-
ces faciebant sonitus alii faciebant confitentes et gementes pro peccatis suis
quos preter mediam eorum cum sonitu. alii sonabant sono passionis ad re-
belles et obstinatos. ysa. xvi. venter meus ad moab quasi cithara sonabit.
alii faciebant sonitum laudis. primo paral. xv. resonant in excelsis sonitus leti-
tie. quia nubes i. apostoli et alii predicatores ad modum nubium elevati per contem-
plationem humidi per devotionem frigidi per castitatem obscuri per humilitatem
mobiles per obedientiam leves per paupertatem voluntariam dederunt vocem pre-
dicando et orando. Eccles. xi. si replete fuerint nubes effundent ymbrem.
Etenim sagitte tue transierunt vox tonitrui tui in rota. Ad literam
quia illa fulgura procedebant quasi quedam sagitte adeo misse vox tonitrui
tui in rota i. ad similitudinem rotarum. quia enim auditur sonitus rotarum tamquam
videtur aliquid quod sit tonitruum. vel aliter in rota quia sonitus tonitrui cau-
satur in nubibus que volvuntur circa terram. aliter legitur sic hic dicit virtute predica-
tionis quam faciebant apostoli et alii predicatores. et dicit nubes i. apostoli dede-
runt vocem i. fecerunt predicationem. etenim i. etiam tue sagitte deus i. auctori-
tate scripture acute et subtiles. et vox tonitrui tui i. predicatio celestis
terrifica de peccatis et comminans penas mortis transierunt i. penetraverunt
corda peccatorum ad penitentiam scindendo et in amore dei vulnerando usque ad
intima cordis humani in rota i. in circuitu orbis terre. Eccl. xliii. vox
tonitrui tui verberabit terram scilicet comminando et corripiendo. Apoc. iiii. de thro-
no i. de apostolorum collegio exibant fulgura voces et tonitrua. fulgura
veritatis illuminantis vox veritatis promittentis tonitruum veritatis comminantis.
Illuxerunt choruscationes tue orbi terre commota est et contremuit terra.

Ad litteram quia ille coruscationes et tonitrua deuenerunt ad notitiam omnium habi
tantium in terra ut dictum est / ideo commota est et contremuit terra quia ex illa
notitia in omnibus partibus terre alii moti sunt ad dominum reuerentiam et ti
morem Allegorice sic hic ostendit operationem miraculorum et effectum inde sequen
tem Et dicit coruscationes tue id est miracula tua per christum et per suos fideles
facta illuxerunt orbi terre id est illuminauerunt totum orbem inferiorem ad conuer
tendum et acceptandum fidem christi. unde sicut fulgura exeunt de nubibus si
miracula de predicatoribus ut dicit Gregorius Et sic predicatores pluunt tanquam
nubes predicando et coruscant miracula faciendo. Marci ultimo Illi autem profecti
predicauerunt ubique domino cooperante et cetera et ob hoc commota est ab errore
ad uitam conuersionis / et contremuit a prauis moribus transeuntes se ad hone
statem terra id est habitantes in terra Aggei ii^o Adhuc modicum et ego mo
uebo celum et terram et commouebitur omnes gentes In mari uia tua
et semite tue in aquis multis et uestigia tua non cognoscentur Ad litteram
quia uiam fecit populo suo per medium maris et uestigia tua non cognoscentur
quia postquam aque reuerse fuerunt ad locum suum illa uia ab hominibus non fuit
uisa Allegorice sic hic ponit christum bonum scilicet exhibitionem exempli scilicet pacien
Et dicit uia tua domine id est tota uita tua fuit in mari id est in amaritu
dine ut alii exemplo tuo moueantur ad flere seu ad penitentiam / Isaia xliii
Augustinus uia est uia maris quam ipse dei filius per eam transiuit Abacuc iii
Via fecisti in mari equis tuis et semite tue id est conuersationes tue scilicet
paupertatis et extreme et uilissime mortis in aquis multis id est in multis tribu
lationibus que in infinite Psalmus Omnes fluctus tuos induxisti super me. Petrus
christus passus est pro nobis nobis relinquens exemplum / ut sequamini uestigia
eius / et uestigia tua non cognoscentur a malis et reprobis contrarie appre
hensionis ut illa sequerentur Iob xxi qui dicunt domino deo recede a nobis
scientiam uiarum tuarum nolumus / uel secundum glossam / uestigia tua christe non cognoscentur
a iudeis quibus multa bona contulisti Deduxisti sicut oues populum tuum in
manu moisi et aaron Ad litteram per desertum per modum ouium in manu moi
si et aaron quia moyses erat dux populi et aaron frater eius sacerdos sum
offerens sacrificia pro salute populi israel Exodi vi Iste est aaron et moyses
quibus precepit dominus ut educerent filios israel de egypto Moraliter potest expo
iste psalmus de quacumque contristatione fideli seu persona singulari existente in
tribulatione rogante deum deuote ab ea liberari et contuitu ex infinitate
tanta tedio affatigatur / sperat tamen diuinitus liberari exemplo precedentium sanctorum quos
deus liberauit de manibus tirannorum per gratiam meam ad superna beatitudinem
transeundo et aliquando etiam in presenti ad tempus reseruando ad confirmationem christiano
rum in fide qui uidentes aliquos martires liberari de manibus tirannorum mira
culose per hoc magis confirmabantur in fide Allegorice sic gratia que sic
confirmata nobis per christum exhibita hic ostendit per quos quia per significatos in
moise et in aaron Et dicit propheta Deduxisti populum tuum de seruitute egypti
id est peccati et postea deduxisti per desertum populum tuum in deserto sicut oues dando
eis inuisibile potum et pabulum in manu moisi et aaron id est per operationem
miraculorum que ipsi fecerunt ut perducerent eum in terram promissionis per quam
figuratur terra feliciter uiuentium / uel sic deduxisti populum tuum per uiam
maris id est per tribulationes huius mundi et per amaram penitentiam sicut oues pastor
deducit eos pascue uite et intellectus / Io x ego sum pastor bonus et cognosco /

In manu moysi ⁊ aaron .i. per doctores ⁊ predicatores sancte scripture
et excellentes alios altitudine sancte vite qui significantur per moysen qui
interpretatur assumptus ex aquis quia ex aquis scripturarum debet assumi doctor populi
dei ⁊ per aaron qui interpretatur montanus qui excellit alios altitudine sancte vite
Ezech. xxiiii suscitabo super oues meas pastores qui pascant eas scilicet pane ⁊
vite et intellectus Oracio Mirabilium omnium repertor deus immense qui
quondam aquas in gurgite tuo sistentes in vinum mutasti te humiliter implo-
ramus ut dum susceptam vocem clamoris nostri exaudis misericordia tua nobis
qui magnum obliuiscere largiaris per dominum Sancte valerie ad primam

Attendite popule meus legem meam inclinate aurem vestram
in verba oris mei Ad literam Titulus in hebreo ⁊ in translacione Iero- lxxvii·
nimi eruditio asaph quia de hiis que in hoc psalmo continentur asaph
fuit edoctus a prioribus ut patet in textu ⁊ per spiritum sanctum plenius
scripsit etiam istum psalmum ad eruditionem populi Causa psalmi quia regnum
israel pertinebat ad dauid ⁊ ad posteritatem eius ex diuina electione
et inter alias tribus effraim videbatur magis aspirare ad regnum quia fuit
filius ioseph ⁊ ideo asaph specialiter loquitur ad effraim Et diuiditur primo
premittit quandam exhortacionem 2o subiungit suam narrationem ibi quanta audiuimus
3o concludit intentionem conclusionem ibi ⁊ repulit Primo dicit in persona domini attendite
populus meus legem meam quasi dicat vos qui estis in populus peculiaris et electus de-
betis esse beniuoli ad audiendum legem quam precettis populis dedi vobis
in monte synai inclinate aurem vestram in verba oris mei modus enim est docilis
discipuli aurem suam humiliter inclinare ad verba magistri sui Aliter litera sic legitur
asaph concludit obstinatum populum iudeorum tempore christi recitando beneficia que
patribus ingratis dominus contulit in quibus prefigurata beneficia que per modum precipuum
eccleie conferuntur quia sicut dicit glossa dum in hoc psalmo historia veteris testamenti
recitatur noui testamenti gratia declaratur cui consonat Titulus qui talis est
intellectus asaph .i. fidelis congregationis attendendus est in hoc psalmo vel sic psalmus
iste est intellectus .i. intellectualis asaph ut scilicet intelligatur in historia quod spiritualiter
fuit in illa Causa psalmi est recordatio beneficiorum quondam populo iudaico
collatorum vel etiam presenti ecclesie Intentio est mouere populum dei ne spiritualibus
eius beneficiis sit ingratus sicut fuit iudei Et diuiditur primo ponit prohemium
2o narrationem Et dicit populus meus .i. populus sane non obstinati sicut iudei at-
tendite .i. diligenter audite legem meam attentione cordis Primo terminio
attende et et dictum est inclinate aurem vestram per humilitatem in verba oris
mei suscipienda ⁊ effectum mancipanda prouerbiorum iiii ausculta sermones meos
⁊ inclina aurem tuam ad eloquium meum nisi enim inclinauerit homo ad dei
nutum nec deus inclinabit aurem ad eum Aperiam in parabolis os meum
loquar propositiones meas ab initio Ad literam hic ostendit ad quid debent attendere
homines dicens aperiam in parabolis os meum vocantur autem hic parabole facta
⁊ dicta veteris testamenti quia fuerunt figure noui testamenti quia omnia
in figura contingebant illis loquar propositiones ab initio .i. quod solent recitare
inter sapientes ab antiquo Vnde in hebreo ⁊ in translacione Ieronimi habetur loquar enig-
mata antiqua Aliter legitur sic hic ponit rationem quare debent attendere
quia locutturus est in parabolis apertis ⁊ in enigmatibus obscuris Et dicit inclina-
te aurem vestram in verba oris mei quia aperiam euidentur non tenebro-

sapiam absconsam / ob meum psonale locutus / in parabolis .i. per ali-
quas similitudines rerum veritatem elucidantes / leo9 parabola e rerum i na
disrepantium sub aliqua similitudine facta collatio / Matt xiii ff in parabol
loquitur c i turbis et sine parabolis non loquebatur eis / loquar propones
gelo .i. enigmata vel problemata qr questiones dubitabiles continens ra
tiones ad opposita / ab initio siniens exordium locutionis mee ab io tpr
quo patres vestri testamentum exierunt ex egipto / vel ab initio mundi ut
Mathee xiii Eructabo absondita a constitucione mundi / Et ista lra p
q doctor dz loqui evidenter q notatur ibi aperiam et constanter q notatur
ibi in parabolis / psonale ibi ob meum / sapienter ibi loquar propones
utiliter ibi ab initio / Quanta audivimus et cognovimus ea et patres nostri
narraverunt nobis / Ad lram hic describit bonitatem dei et ingratitudinem
ppli de beneficiis collatis / Et dicit quanta audivimus s. beneficia dei collata
ppo iudaico egresso de egipto / et in progressu per desertum et in ingres-
su in terram promissionis q scripta sunt in libro moisi et cognovimus ea et
patres mei quibus debemus credere tanquam solicitis de nra salute narra-
verunt nobis / Aliter lr sic hic incipit narratio et pd narrat multitudine
beneficiorum dei / Et dicit quanta .i. multa et magna audivimus a prophetis narrata
et in scripturis conscripta et cognovimus ea propriis oculis confecta / Jo primo
q audivimus &c / Iob xl vel auditu auris audivi te nunc autem oculus meus te
videt / et patres mei soliciti de mea salute q nolebant nos decipere
narraverunt nobis / unde debemus eis credere / Deut 32 interroga patrem
tuum et dicet tibi / Non sunt occultata a filiis eorum i generatione altera /
Ad lram q patres narraverunt filiis i succedentibus generationibus / Aliter
lr sic hic ponit congratulationis commemoratio / Et dicit beneficia dei tota antiquis
prelatis facta non sunt occultata a filiis eorum sed magis successive propalata
et manifestata / Ysa 38 pater filiis notam faciet veritatem tuam / i generatione
altera tam gentilium quam iudeorum / Deut iiii docebis cunctis diebus vite tue doces
ea filios tuos / sic paulus predicat gentilibus et petrus iudeis / Narrantes
laudes dni et virtutes eius et mirabilia eius que fecit / Ad lram narrantes lau
dni hoc refertur ad id quod premittitur patres mei narraverunt nobis laudes
dni quibus moises et alii iusti laudaverunt deum in exitu maris rubri
dicentes cantemus dno &c / Exo xv / Et virtutes eius quibus percussit egiptum
dece plagis / et mirabilia eius q fecit ducendo patres meos per mare rubrum
et per desertum / Aliter lr sic hic ostendit que pertinet ad potentiam divinam
ad bonitatem et sapientiam / Et dicit patres mei narraverunt nobis / narrantes
laudes dni .i. maiorem laudibus / Ad lram / in psalmis sui multipliciter / Ysa
lxiii miserationum dni recordabor laudes dni super omnibus q reddidit
et virtutes eius .i. potentias per quas ppm ab egiptiis liberavit / et mira-
bilia eius que fecit cibando ppm manna et coturnicibus in deserto /
Exo xvi / Vel sic postea per apostolos et predicatores erant narrantes eius
laudes in assumptione humanitatis in tolerantia passionis / virtutes eius
in conversione infidelium in peccatorum contrita iustificatione / et mirabilia
eius q fecit in egrorum curatione i mortuorum suscitatione / pa pe 2 vos
estis genus electum regale sacerdotium gens sancta ppls acquisitionis ut vir-
tutes eius annuntietis q vocavit vos in admirabile lumen suum.

Et suscitavit testimonium in iacob et legem posuit in israel. ad literam post eductionem populi de egipto dedit eis legem in monte synai Exo. xx. que vocatur testimonium eo quod decem precepta decalogi fuerunt scripta in tabulis lapideis ut possibilis esset in testimonium divine locutionis cum populo. Moises similiter scripsit deutero. et precepit poni in latere arche ut esset ibi in testimonium contra populum ut habetur deutero. xxxi. dicitur etiam lex a ligando quia filii israel illam suscipiebant pro se et pro suis posteris et sic ligabat omnes presentes et absentes futuros. unde quod dicitur deutero. xxix. non vobis solis hoc fedus ferio et hec iuramenta confirmo sed cunctis presentibus et absentibus. preterea quod subditur quanta mandavit. Alia lectio sic hic specialiter tangit duo beneficia que pertinent ad noticiam veritatis et ad regulam operationis. Et dicit et suscitavit i. aperte manifestavit testimonium i. legem seu decalogum ad cognoscendum veritatem in iacob i. in populo a iacob descendente. hoc testimonium est vetus testamentum quod perhibet testimonium christo. quod in cordibus hominum naturaliter scriptum erat quasi mortuum sed quando datum est in monte synai tunc est quasi vivificatum in iacob. et ideo bene dicit suscitavit. Albertus iiii^o. suscitavit. et legem que ordinat in operationem bona et ligat ad eam. posuit in israel i. populo fideli videnti deum per fidem. Bona est ergo lex contra manicheum. Hec suscitat testimonium i. apostolorum qui fuerunt testes miraculorum et verborum christi. Act. iiii. virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis ihesu christi. legem s. evangelicam posuit in israel i. in ecclesia que dicitur iacob propter bonos mores quibus supplantatur dyabolum et israel propter fidem qua videt deum. Lyra xxiii. plenitudo legis est dilectio. Quanta mandavit patribus nostris nota facere ea filiis suis ut cognoscat generatio altera. ad literam ex quo enim patres receperant legem pro se et pro sua posteritate tenebantur eam posteris notificare deutero. vi. narrabis ea filiis ac nepotibus suis. ut cognoscat generatio altera quia patres tenebantur notificare filiis de generatione in generationem. Alia lectio sic hic describit illos per quos continuatur cognitio veritatis. Et dicit quanta i. multa et magna mirabilia dei opera et eius mandata mandavit patribus nostris nota facere i. docere manifestare verbo et exemplo filiis suis diligenter attendentibus et humiliter obedientibus quia non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. Math. xv. ut cognoscat generatio altera que est spe surrectura i. filii filiorum. Filii qui nascentur et exurgent et narrabunt ea filiis suis. ad literam patet expositio lectio ex predictis. Alia lectio sic habetur moraliter ut tanquam grati beneficia dei aliis predicent. Et dicit deus mandavit opera sua manifestare posteris generationibus ergo filii qui nascentur corporaliter ex utero et spiritualiter in baptismo. et exurgent i. creverint in intellectu et que nota sibi perhibuerit narrabunt ea docendo et predicando. filiis suis quos genuerint mundo vel spiritualibus quos genuerint deo. Albertus iiii^o. filiolis quos iterum parturio donec formetur in vobis christus. Et ponant in deo spem suam et non obliviscantur operum dei et mandata eius exquirant. ad literam hic predicte notificationis ponitur causa duplex una est adeptio boni que notatur cum dicitur ut ponant in deo spem suam de futura retributione et non obliviscantur operum dei. unde dicit. et plus significatur. i. in sua memoria teneant fervente dei opera et mandata eius exquirant sanum intellectum

eorum a sapientibus querendo ut sic adimpleant opere non solum secundum verba legis sed
etiam secundum intentionem mandantis. Aliter legitur sic hic post fructus sequens ex no-
ficatione mandatorum dei adeptio boni et vitatio mali. Et dicit ut ponant
in deo spem suam de futura retributione ubi est illud in quo est tutissimum solaci-
Hebreos vi tutissimum solacium habemus qui confugimus ad tenendum propositam spem
quam sicut anchoram anime habemus firmam et tutam. Et non obliviscantur operum
dei id est virtutes reuelant opera et beneficia dei, et mandata eius exquirant
ut ea cognoscant que et quot sunt et ea sane intelligant et opere adimpleant
Thimo. iiii^o caue ne aliquam infirmitatis mandata dei et in mente habe-
domini deum. Ne fiant sicut patres eorum generatio praua et exasperans. Ad l[itteram]
hic ponit secundam partem notificationis que est vitatio mali ut dicat
ne fiant sicut patres eorum generatio praua et exasperans id est iram dei prouocans
quia patres de egipto exeuntes pro maiori parte fuerunt praui et deum ex-
asperantes sicut in fabricatione vituli aurei et in multis aliis que ponuntur
in exo. et libro numeri. Aliter legitur sic hic subdit vitationem malorum per nomen
Et dicit ut mandata dei exquirant ne fiant sicut patres eorum scilicet Adam ysma-
hel et esau et patres de egipto exeuntes qui in deserto fecerunt murmura-
bant contra deum et ideo fuerunt percussi et consumpti adeo ut sit verum quod dicitur
Ezech. xviii Patres comederunt uuam acerbam et dentes filiorum obstupescunt
generatio praua id est inobediens et mala faciens et exasperans id est iram dei prouo-
cans uel exasperans id est asperum [illegible] ipsi malo. Alia fuit generatio p[raua]
que tamen peccauit sed fuit exasperans cum peccato adherens se excusauit de-
Luce 22 generatio praua atque peruersa etc. Generatio que non direxit cor
suum et non est creditus cum deo spiritus eius. Ad litteram generatio que non direxit
cor suum ad deum diligendum et in preceptis eius ambulandum et non est credi-
tus cum deo spiritus eius quia increduli fuerunt eius promissionibus. Numeri xiiii. Aliter
legitur sic hic ponit peccatum mentis [illegible]. Et dicit generatio que non direxit cor
suum ad diligendum deum et in preceptis eius ambulandum, uel sic generatio que
non direxit cor suum id est bonam intentionem in spiritum deum ut incideret sicut rectus
et ut ab eo rectificaretur cum ipse sit summe rectus, unde quod abducitur ei si se
totum rectum est. Job xxxiiii Si direxerit ad eum cor suum spiritum eius et
flatum ad se trahet. Et non est creditus cum deo spiritus eius id est increduli fuerunt
eius promissionibus; uel spiritum suum deo non crediderunt nec commiserunt ut diceret
In manus tuas domine commendo spiritum etc. uel non credidit quia deus non credi-
q. d. non crediderunt quod deus liberaret eos ab inimicis nec crediderunt quod deus
maneret cum eis et ipsi cum deo. Filii effrem intendentes et mittentes
arcum conuersi sunt in die belli. Ad litteram hic ostendit dei beneficia et populi
ingratitudinem in speciali. Sciendum quod filii ysrael contra voluntatem moysi presse-
rat ad bellum contra amorreos et amalechitas. Numeri xiiii^o et inter illos fu-
erunt filii effraim principales et alii qui ceteros confortabant ad dominum
et hoc est quod dicit filii effrem. In hebreo et in translatione Ieronimi filii effraim
est enim idem quod effrem et effraim sicut nomina [illegible] fecerunt [illegible]
a parte finis ut [illegible] et [illegible], ita etiam in hebreo cum eadem
persona significatur. Intendentes et mittentes arcum id est tendentes arcum et mit-
tentes sagittas ex eo, conuersi sunt in die belli quia statim fuerunt debellati et
fuerunt confusi. Numeri xiiii. Aliter legitur sic hic ponit filiorum effrem [illegible] a

bono et ingratitudine de accepto beneficio Et dicit filii effrem seu ef-
fraim hec est regnum decem tribuum quarum primus rex fuit ieroboam de tribu
effraim 3 Reg xii intendentes arcum et mittentes ex eo sagittas i. ita
faciebant sicut ille qui arcum tendit et sagittas mittit ostendendo se coram
aliis quod vellet mirabilia in bello facere Job xxix arcus meus in manu mea
semper instaurabitur conversi sunt retrorsum in die belli i. temptationis superve-
niente recesserunt a me, et per eos significantur inconstantes qui cum viri ad
tempus credunt et in tempore temptationis recedunt, vel fatuum in principio karum fiunt
qui tamen insurgunt ymo etiam aliqui sine bello fugiunt et diabolo
reddunt prov xxviii fugit impius nemine persequente Non custodierunt
testamentum dei et in lege eius noluerunt ambulare Ad literam quia ad
mandatum dei per moysen noluerunt procedere ad bellum contra adversarios sed
volebant in egyptum reverti sed post ea propria voluntate processerunt contra in-
hibicionem moysi statim ex parte dei cum tamen prius promiserant obedire Exo xx
dicentes loquere tu nobis et audiemus et non loquatur nobis dominus ne forte
moriamur et propter hoc dicit non custodierunt testamentum domini etc Alia lectio sic
hic ostendit a quo sunt aversi Et dicit filii effrem non custodierunt i. non serva-
verunt testamentum dei sicut promiserant et maxime decem tribus i. propter benedictionem
quam dederat iacob effraim Gen xlviii ponens dexteram super caput eius
Jere xvi me dereliquerunt et legem meam non custodierunt et peius operati sunt
quam patres eorum, et in lege eius noluerunt ambulare i. noluerunt vivere et
operari secundum legem dei vel ut concurrit in lege dei, vel vivere ambulat
qui deum totis viribus amat Augustinus ambulat ad deum qui eum amat
quia ad deum tendit affectibus non passibus Et obliti sunt beneficiorum eius et mi-
rabilium eius que ostendit eis Ad literam hic describit beneficia dei et ingratitudinem
populi Et dicit filii israel obliti sunt beneficiorum eius quia flagellando egyptios sal-
vavit hebreos pecora eorum et substantiam, et mirabilium eius que ostendit eis quia egyp-
tiis existentibus in tenebris tribus diebus lux magna erat ubicumque habitabant
filii israel Exo x quod fuit valde mirabile Similiter in aliis plagis egypti
a quibus filii israel fuerunt immunes et salvati Alia lectio sic Omissa malorum aver-
sione hic ostendit reproborum ingratitudinem Et dicit et tanquam ingrati obliti sunt be-
neficiorum eius quia creavit eos in esse et dedit eis bonum gratie et ordinavit
ad bonum glorie Deut xxxii deum qui te genuit dereliquisti et oblitus es domini
creatoris tui, et mirabilium eius i. beneficiorum miraculosorum sicut quod mortuos susci-
tavit cecos illuminavit, surdos fecit audire mutos loqui que ostendit eis agere
tam in veteri quam in novo testamento Marc vii bene omnia fecit surdos fecit
Neemie ix non sunt recordati mirabilium que ostendit eis Coram patribus eorum
fecit in terra egypti mirabilia in campo taneos Ad literam licet patres et
filii illa mirabilia viderunt tamen scriptura facit mentionem de patribus magis
quam de filiis quia erant honorabiliores et principaliores, vel potest intelligi de mira-
bilibus factis in persona moysi, de quo dicitur hebr quod fecit surdum et mutum
videntem et cecum, et cum adductus fuisset ad pharaonem ut occideretur propter
interfectionem egyptii Exo ii speculator qui debuit eum occidere fuit interim
percussus cecitate et sic moyses evasit vel pharao videns eum tunc factus
fuit mutus ad horam ita quod non potuit famulis suis precipere ut caperetur
et servi sui ita percussi ac si essent surdi et ceci et sic ex talibus

miratlis moises fugit liber. Ista aut miralia fuerut fca i iuuetute
moisi qui i egssu de egipto fuit lxxx anor Exo vii et sic ista mi:
rabilia no fuerut visa a iuuenib de egipto exeutib sed solu a patr
eor in tepo thaneos / thanis prius ciuitas e regia in egipto ubi re
nebatur regia gsilia / ysa xix et sic ciuitas regia grug prouincie hatur
et sic de ipa fit hic mencio quia si refertur hec litt ad mirabilia
ita moisen fca ut predcm est verissile est qr hor fuit i tepus i quo
rex flagittus habitabat / Alr lr sic hic ont bnficia collata in egipto
et in exitu de egipto et in deserto. Et dt oblti sunt bnficior eius / qui
ipe deus fecit cople miralia cora prib eor in terra egipti qn pcus
sit egiptu decem plagis et filios isrl no molestauit Exo vi mul
tiplicabo signa et ostenta mea in terra egipti in tepo thaneos /
tepus e ciuitas regia in egipto in cu tepis fca sut mirabilia
qn venit bruc locusta et deuorauerut omne gmen et grado et
vetus vrens etc. Spualr xpus miracla fecit i egipto i in mudo / ysa
xix ascendet dns sup nube leue et ingredietur in egiptu et hoc
cora prib mais iudeis sc et aptus Io x multa bona ondi vob a patre
meo / et maxie in tepo thamoe i in beata virgine q ad madu ca
fuit florens innocencie puritate et frugifera bndcti fructu pductione
Luc i. Ecce ancilla dni / in bei dr tempo taphneos qr tepus inep
madatu huile et ipa huilit suscepit madatu dni / ubi x i fecit
miralia qr filia mr / puerpa vgo. deus homo / fides i corde huau
Interrupit mare et pduxit eos et statuit aquas qsi in utre / Ad hic
hic descdit bnficiu in mari exhibitu. Et dt Interrupit mare et
pduxit eos qr sicco pede fecit transire. Exo xiiii et statuit aquas
qsi in utre qr aq mar diuise ex utraqz pte detinebantur diuina virtute
ne fluerent sup filios isrl sed erat eis qsi pro muro a dextris
a sinistris Alr lr sic hic ont bnficia collata i exitu d egipto et dt
diuina fecit miralia cora eis in exitu de egipto qr interrupit .i. diuisit
mare ut filii isrl posset transire / et pduxit eos p illa interruptionem
tamqua p via. et statuit .i. stabiliuit aquas mare solidando qsi essent
clause in utre ne fluerent et viatores submgerent Eccl xxxix In vbo eius
stetit aqua sic cogeries / Spualr sic huiles p aqua transiens sunt
saluati et aduersarii submisi / sic i baptismo saluatur bapti et demones
et pcta submguntur demones ut no teptare possit / pcta ut no sint / I Pa
cor x Omes in moise bapti sunt in nube et in mari / ysa xliii dedit
in mari via. Et deduxit eos in nube diei et tota nocte i illumina:
tione ignis Ad hebr i. in columpna nubis et ignis / qm columpna nub
ptegebat eos ab ardore solis / et columpna ignis ondebat eis viam
i tenebris noctis in qua transierunt de egipto qn exitus incedebat
de nocte Alr lr sic hic ont aliud bnficiu eis exhibitu sc ducatu
Et dt ipe deus deduxit eos sc iudeos in nube .i. mediate nube ptte:
gebat eos ab ardore solis diei et faciebat eis refrigeriu / ysa iiii
Et erit in umbraculum diei ab estu. et tota nocte i illuminacione ignis
ne errarent in transeundo vel ut videre possent. Ecce bnficiu qr ducatus
p diem et nocte. Spualr .f. augg In nobis est dies calida .f. ardor
ton qua xpus pstat refugeriu et nox ignorantie contra

qua pstat docu tu sapie ysa iiij° creauit dns sup montez sion nube
p diem et fumu et splendore ignis flamant in nocte Interrupit
petram in heremo et adequat eos velud in abisso multa ad literam
sic ponit beneficia exhibita in deserto Et dt interrupit petra in heremo
i in loco sicco et deserto et adequauit eos i habundant potauit velud in
abisso multa qr ecjisse fuit in mag habundancia qr fuit sex centa milia
hom absqz mulieribz et puulis et pecoribz lo oportuit q sit aqua multa
Et hic sili fecit qn moises pcussit bis virga silice et egresse sut aque
largissime Alr le sic hr post beneficia exhibita in deserto Et dt interrupit
i diuisit petra p virgam moisi in heremo i in deserto vasto et adequauit
eos i potauit velut in abisso multa i in pfundo aquar multar Exo
xvii Spualr interrupit i diuisit petra i latus xpi p virgam moisi i lancea
milit et fluxit aqua de late Jo xix et adaquat eos i fideles aq
spus sci vel sic interrupit petra i cor duru quam p virga moisi p c
tam xpi et p dolore eius passionis et fluxerut aque lacrimar et po
tauit eos sua gra ps et dabis nobis potu in lacrimis Et eduxit
aqua de petra et deduxit tamqz flumia aquas Ad literam q em ista
eductio aque de petra fuit alia a precenti pz qr illa fuit an datam
legis ista vo post ut intuenti liquet Exo et nu Credendu tn q illa que
narrant in hoc ps et in alijs no sp narrant eo ordie tpis quo
fuint facta sed aliqua fuint prius facta et posterius sut scripta et ecio sic pz
in alijs libris sacre scripture et maxie i illis qui metrice scripti fuint
qual e liber psalm Alr le sic hr ot modu exhibicois beneficij dei
Et dt et eduxit aqua habundante et potabile de petra interrupta
et deduxit i deorsu de petra duxit tanqua flumia aquas Spualiter
interrupit i pforauit clauis et lancea petra i manus et latus xpi et
deduxit de late eius aquas ad abluendu peccatores ab oi culpa et ad po
tandu gra pa cor x bibebat aut de spuali sequente eos petra
petra aut erat xpus Zach xiii Erit fons patens domui ysrl in ab
lucoem pctor Et apposuerut adhuc peccare ei in ira concitauerut excelsu
in aquoso Ad literam hic ont ppli ingratitudo et dei masuetudo Et dt
apposuerut adhuc peccare ei i reiduauerut in pctm ex quo aggrauatur
negociu qr an hoc dixerat qd hoc voluisti facere ut educeres nos de egi
pto melius erat egipciis suire qua mori i solitudine Exo xiiij in ira
concitauerut excelsu in aquoso i in deserto i quo erat defectus aque et
ita fecerut murmurauit in deserto con moise et con deu Alr le sic hr
onde ingratitudo Et dt et apposuerut ad pccta precedencia adhuc peccare
ei i no recede ei si gloria i puocauerut Ecci xx fili peccasti no adicias
iterum et concitauerut et sic reiduauerut excelsu deu in ira i in affirmacioe
seu vindicte in aquoso loco i in eodem deserto q erat locus aquosus et aridus
i quo beneficium acceperunt deut° 32 vidit dns et ad iracundiam concitatus
est qr peccauerut ei filij eius Spualr et apposuerut adhuc i multi reiduati
sut in pccta peccauerut ei i con deu qn ingti de venia et concitauerut
i puocauerut excelsu deu ad ira in aquoso i in cordibz aridis a gra
dei in quibz dyabolus inhitat Luc xi Cu immudus spus exierit ab home
ambulat p loca inaquosa etc Et temptauerut deu i cordibz suis.

ut peterent escas animabus suis Ad literam id est ex premeditatione et cum malicia
temptare est attemptare experimentum de aliquo, isti autem experiri voluerunt in
sensibili signo an deus haberet curam de eis providendo eis de victua-
libus. id subdit ut peterent escas animabus suis id est ad sustentationem vite
cum tamen deberent hoc firmiter credere ex precedentibus signis. Et legitur
hoc bis petiuisse, semel ante datam legem Exo xvi dicentes utinam mor-
tui essemus ne fame, 2o post legem datam Num xi quis dabit nobis carnes
ad vescendum Aliter lege sic hic ponitur duplex malignitas eorum scilicet
cordis et oris. Et dicit ad literam temptaverunt excelsum, et temptaverunt deum
id est ex malicia cordis voluerunt experiri de deo, an posset eis dare
escas in deserto, et ita temptaverunt id est temptare disposuerunt contra id Deut vi
Non temptabis dominum deum tuum, ut peterent escas animabus suis id est ad susten-
tationem vite sue carnalis sive aliter id est quia tamen non credebant deum posse
facere. Cassiodorus vehemens est culpa quia talis diffidentia divinam tan-
tam iniuriam sit quia ipsa sibi fecit Mat iiiio Si filius dei es dic ut lapides
Et male locuti sunt de deo et dixerunt numquid poterit deus parare men-
sam in deserto Ad literam et male locuti sunt etc. dicentes numquid parare mensam
in deserto id est refectionem splendidam carnium quia erant attenuati de esu man-
ne dicentes anima nostra arida est nichil respiciunt oculi nostri nisi man. Ali-
ter lege sic hic ponitur malignitas oris. Et dicit temptaverunt deum in cordibus suis
et post hoc male locuti sunt de deo verba desperationis de ipso proferendo Num
xi Est enim deus nobiscum an non usquequo me detrahet populus iste, numquid
poterit deus qui celum [illegible] parare mensam id est refectionem carnium in deserto
quasi dicerent non poterit quia ydola dant carnes suis cultoribus, et deus iste non
potest dare carnes nobis Quoniam percussit petram et fluxerunt aque et torren-
tes inundaverunt Ad literam quia deus debebat eis parare mensam arguebat
per signum dationis aque de petra dicens quoniam percussit petram id est percuti fecit per
moisen et fluxerunt aque, hoc dicitur de prima eductione aque ante datam legem
Exo xvii et torrentes inundaverunt quia aque in magna habundantia exiverunt
ut dictum est Aliter lege sic hic ostenditur in quo male locuti sunt quia diffide-
bant de potentia dei licet iam viderant eius potentiam in eductione aque de petra Et dicit
quoniam percussit id est percuti fecit per moisen, petram et fluxerunt aque non mo-
dice ymo et torrentes sufficientes et habundantes inundaverunt id est de
petra in magna habundantia egresse sunt, ita quod ipsi et eorum iumenta bibere
potuerunt Et ecce exemplum potentie dei datum et tamen de illa desperant Et ad li-
teram quoniam non esset difficile credere deum dare aquas baptismi, ibid
Ezech xxxvi Effundam super vos aquam mundam et mundabimini etc. dicunt
tamen non credentes sacramentum altaris Jo vi numquid poterit nobis dare carnem
suam ad manducandum Numquid et panem poterit dare aut parare mensam
populo suo Ad literam ex modo loquendi apparet quia non loquebantur assertive ut
fideles sed magis dubitative et deum temptantes Et dicit quia per petitionem
primis hic intendit petitio cibi delicati carnium ut habetur Num xi
Id subdit aut parare mensam populo suo id est refectionem delicatam sicut in hebreo habetur
et in translatione Jo aut parare carnem populo suo Aliter lege sic hic ostenditur eorum
hesitationem quo ad refectionem delicatam Et dicit numquid poterit panem dare

i. cibum delicatum carnium q. d. non. et non loquitur de pane quem comederunt in manna illum enim habebant iam usque ad nauseam. sed loquitur de pane artificiali et cibis delicatis carnium Numeri xxi. deest panis non sunt aque aut numquid potest parare mensam populo suo i. refectionem delicatam q. d. non potest hoc facere. et patet quod mentiuntur quia de quinque panibus et duobus piscibus saciavit quinque milia hominum etc. Non in figuram desiderio parat dominus mensam eucharistie in qua dat carnem propriam in cibum et sanguinem in potum. prima Corinthiorum x. non potestis esse participes mense dei et demoniorum. Hanc mensam parare septuplicem Proverbiorum ix. Sapientia edificavit sibi domum posuit mensam miscuit vinum. Istam mensam parat dominus in terra dulcedinis. Isaias in quo tuo mensam figure [...]tine Luce xxii. Ego dispono sicut disposuit mihi pater mensam. Ideo audivit dominus et distulit et ignis accensus est in iacob et ira dei ascendit in israel. Glossa interlinearis hic ostenditur dei mansuetudo quia non statim puniunt eorum ingratitudinem. sed pro implet eorum petitionem et distulit penam tempore debito infendam. Et dicit ideo audivit deus eorum petitionem non propter eorum meritum sed ad sue potentie declarationem. et distulit interim eis penam debitam et ignis accensus est in iacob i. furor domini qui frequenter in scriptura per ignem designatur. accensus est contra populum descendentem de iacob. vel ignis qui devoravit extremam partem castrorum Numeri xi. ut subditur et ira dei et est expositio prius non repetitum. i. ira dei ascendit in israel ad puniendum ipsum ut infra videbitur. Alia lectura sic hic ostenditur dei benignitas exhibendo dei beneficium quod petitur et in differendo flagellum. Et dicit sic numquid parare potest dare deus. ideo ne videretur iuste allegare dei impotentiam. audivit dominus eorum petitionem non propter eorum merita sed ad sue potentie declarationem concedendo que petebat. et per hoc confunditur filiorum Exodi xvi. audivi murmuratores vestras. et distulit interim penam debitam affligere eos propter tanta mala non tamen omnino abstulit sed distulit quia non agit precipitanter sed misericorditer et paciente. et tamen multi abutuntur hac pacientia Ecclesiastes ix. quia non profertur cito contra malos sententia ideo filii hominum absque timore perpetrant mala. et ignis zeli dei accensus est in iacob. i. contra iacob quantum ad populum minorem Sophonias iii. In igne zeli mei devorabitur omnis terra. et ira dei i. effectus ire ascendit in israel. i. usque ad maiores. non enim est acceptor personarum deus Actuum x. et Proverbiorum vi. zelus et furor viri non parcet in die vindicte. vel per iacob intelliguntur laici qui sunt in lucta mundi. et per israel illi qui sunt in speculatione studii. Quia non crediderunt in deo nec speraverunt in salutari eius. Glossa interlinearis hic ponitur causa predicte ire cum dicitur quia non crediderunt in deo etc. ex miraculis enim precedentibus debebant credere firmiter et sperare quod deus non deficeret eis defici[...] in minoribus. Alia expositio sic hic ostenditur quare fuit accensa ira dei s. propter incredulitatem eorum. Et dicit Ira dei ascendit in israel quia ipsi iudei non crediderunt in deo sed hesitabant de eius potentia. Ysaias liii. domine quis credidit auditui nostro vera et formata fide etc. nec iudei nec pagani nec heretici nec mali christiani. nec speraverunt in salutari eius. i. quod eos posset salvare a fame. Ieremias ii. non desperavi nequaquam faciam. sed ut heretici sperant de christo sub specie panis et vini. Et mandavit nubibus desuper et ianuas celi aperuit. Glossa interlinearis hic ponitur exauditio petitionis cum dicitur mandavit nubibus. dicit

quia manna data est eis pro pane Exo xvi levabit sursum mare ubi
est locus nubium et ianuas celi aperuit manantem inde manna de
de fecit. Alia lectura sic hic post exhibitionem utriusque panis et potus
ipsi iudei non crediderunt quod deus posset eos salvare a fame et ipse man
davit nubibus de super i nubes que sunt suspense in aere ita obedierunt e
ac si mandasset eis ysa mandabo nubibus meis ne pluant et ianu
as celi i cataractas vel poros aeris aperuit Exo xvi Spiritualiter sic
mandavit deus nubibus i instruxit prophetis ut predicarent prophetis incarna
tionem filii dei ysa xlv Rorate celi desuper et nubes etc. et ianua
celi aperuit i quando rupto celis descendit de utero virginis ysa xliiii utinam
dirumperes celos et descenderes. Et pluit illis manna ad manducandum
et panem celi dedit eis Ad literam descendebat enim cum rore Nu xi. Ro
autem et pluvia dicitur solitum sed multitudinem et paucitatem materie lo dicit
hic manna descendere per modum pluvie et panem celi dedit eis et for
matum in celo aereo. Alia lectura sic hic ostendit panis collatio et dicit pluit
illis i ad modum pluvie vel roris descendit illis manna Exo xvi ad
manducandum non ad videndum et panem celi aerei dedit illis Spiritua
liter pluit illis manna i eucharistia corporis christi quod dicitur manna quia desu
per descendit subtile per formam et valde subtile quia clauso utero virginis
intravit et exivit modicum per quantitatem dulce per caritatem
candidum per puritatem comestibile sub sacramento Can v. comedite amici
bibite et inebriamini Jo vi Ego sum panis vivus etc. Panem angelorum
manducavit homo cibaria misit eis in habundantia Ad literam quia manna
formabatur et descendebat ministerio angelico cibaria misit eis in habundantia
quia quisque colligebat quantum manducare poterat Exo xvi Alia lectura sic hic
post commendationem cibi et panis a ministerio angelico et dicit panem angelorum
i ab angelis ministratum manducavit homo Sap xvi angelorum esca nu
trivisti populum tuum vii dicit quia quando dum hoc pane usi sunt non
superfluitas ut egererent nec infirmitas et ob hoc potest dici panis angelo
rum. Et etiam quia refectio angelorum est in suo aspectu i christus qui est panis ange
lorum in quem desiderant prospicere. Cibaria misit eis in habundantia quia
quisque colligebat quantum manducare poterat ita ut nausearet super illo
cibo Nu xi. Spiritualiter panem angelorum i manna quod dicitur quid est hoc
significat ipsum cibum i sacramentum corporis christi quod tota ecclesia reficit gratia di
reficit per habundantiam diligo te quantum ad iustos in via et habundantia
in celis tuus quantum ad sanctos in patria. Transtulit austrum de celo et
induxit in virtute sua affricum Ad literam hic post exauditionem petitionem
ciborum dicit transtulit austrum de celo auster est ventus meridionalis
quem tunc deus fecit cessare a flatu suo et fecit flare affricum qui est
ventus occidentalis lateralis tunc versus meridiem quia in regione contra castra
hebreorum que erat versus ventum illum erat magna multitudo coturnicum quas
ventus ille transportat ultra mare rubrum ad locum ubi erant castra
hebreorum Numeri xi ibi dicit ventus arreptas trans mare coturnices
dimisit in castra. Alia lectura sic hic ostendit collationem carnium Et dicit deus
transtulit i misit austrum et ventum meridianum de celo aereo ut magis
flaret pre ceteris Cassiodorus auster et affricus sunt venti meridiani quibus me
diantibus aere temperantia prestat etc. et induxit in virtute sua affricum

ut vehementius flaret / Affricus est ventus austro collateralis ex parte
occidentali et flat ab affrica unde advenit / communiter habundat enim
in illa terra Spiritualiter filius dei transtulit id est misit de celo sicut apostolos
austrum ventum id est spiritum sanctum qui comparatur vento quia invisibiliter perflat Jo tercio
Spiritus ubi vult spirat et vocem eius audis etc. et comparatur austro quia cor
frigidum facit calere pie et caritatis perflat Cant. v. Surge aquilo veni
auster perfla ortum meum / et comparatur affrico qui minas et terrores immit-
tit / sicut enim ventus contraria et turbines generat / ysa xxi sicut turbines
ab affrico veniunt de egipto Et pluit super eos sicut pulverem carnes
et sicut arenam maris volatilia pennata. Adt. et pluit super eos etc. id est
valde habundanter carnes non mortuas sed vivas et id est sicut
arena maris propter habundanciam quia inde fuerunt satis ad comedendum
usque ad mensem Numeri xi Alia littera sic habet omnium volatilium habundanciam
Et dicit et cum illis ventis quos adduxit pluit super eos sicut pulverem car-
nes id est valde habundanter, loquitur yperbolice Numeri xi Sanctificamini cras
comedetis carnes / et id est carnes vivas non mortuas quia volatilia
pennata id est coturnices que sunt carnes sapidissime et dicuntur aves regie
sicut arena maris de quibus fuerunt satis ad comedendum usque ad unum
mensem Numeri xi Et ceciderunt in medio castrorum eorum circa taber-
nacula eorum ad terram et ceciderunt etc. ita quod possent eos capere sine
aliqua difficultate Alia littera sic habet et quomodo data sunt eis vola-
tilia Et dicit et ceciderunt in medio castrorum eorum circa tabernacula quasi
volatu fatigata ita quod poterant eos capere sine aliqua difficultate
Numeri xi ventus autem egrediens a domino arreptas ultra mare coturnices
detulit et dimisit in castra itinere quantum uno die etc. Spiritualiter spiritus sanctus
dat suis carnes id est corda carnea per compassionem ad proximos sed sicut
pulverem per humiliationem ad seipsos et sicut volatilia pennata id est exemplum
contemplationis sed sicut arenam maris in exim prime et ponderosi tunc id est matu-
ra gustare Job v homo natus ad laborem et avis ad volatum / et ceci-
derunt in medio castrorum id est mortui sunt in medio celi nos contingen-
tes exim sicut vite Aliter exponitur in malo per austrum qui mollis est significatur
mollities et luxus temporalium deliciarum per affricum qui fertilis est habunda-
ncia divitiarum ex hiis duobus veniunt carnes in habundancia id est peccata
carnalia que bene dicuntur volatilia pennata quia valde cito transeunt delectatio
sua Sap. v. quid nobis profuit superbia divitiarum Et manducaverunt
et saturati sunt nimis et desiderium eorum attulit eis dominus non sunt frau-
dati a desiderio suo ad literam multum enim comederant quod vertebatur eis in
nauseam Numeri xi donec exeat per nares vestras et vertatur in nauseam
et desiderium eorum attulit eis id est habundanciam carnium sicut desideraue-
rant non sunt fraudati a desiderio suo quia conserviti sunt effectum inde
ad malum corporum ut statim subditur Alia littera sic habet post comestio vola-
tilium mordiata / et dicit volatilia pennata ceciderunt circa tabernacula
eorum / et manducaverunt quod non est malum de se et saturati sunt quod adhuc
erat tollerabile, nimis quod fuit vituperabile / quia manducaverunt carnes
coturnicum in maxima habundancia ita quod vertebantur eis in nauseam
Numeri xi et desiderium eorum id est saporem bonum cum sacietate attulit eis

dns / uel ipse cibus carnium et ita nimium delectati sunt in tali comesti
one / non sunt fraudati in aliquo a desideriis suis / nam quilibet habebat
saporem quem desiderabat Sap xvi et ad quod volebat unusquisque con
vertebatur ¶ Non quod peccatur in cibo primo quando cibus sumitur ante tempus statuti
sic Jonathas primo Reg xiiii comedit mel ante horam statutam et missus e
2o peccatur nimis laute delicate et cara cibaria querendo sic epulo
Luce xvi et sepultus est in inferno / 3o nimis in quantitate qualitate sic
sumendo sic hic et Holofernes Judith xiii qui post ea decapitatus est
¶ 4to ardenter et insurmite capiendo sic Esau cibum Gen xxv et per
didit primogenita sua / ¶ 5to studiose cum nimia cura preparando sic
filii Heli et a sacerdotio deiecti sunt primo Reg iiiio ¶ Adhuc esce eorum
erant in ore ipsorum et ira dei ascendit super eos ad literam quia describitur
quod adhuc totum non comederant et probabile est quod ipsi uel plures eorum
actu comedebant / quando punicio dei venit super eos et ideo subditur et ira dei
ascendit super eos idest ad puniendum eos properavit Alia lectura sic hic subditur
de afflictione populi pro eorum ingratitudine Et dicit dedit eis sic pulverem carni
mis ad manducandum / sed adhuc esce erant in ore ipsorum idest adhuc illis
comedentibus dicta cibaria / et ira dei quam distulerat ascendit super eos
idest ad puniendum eos seu ad opprimendum eos Num xi adhuc carnes
erant in dentibus eorum et ecce furor domini percussit populum plaga magna
¶ Sic adhuc contingit frequenter gulosis quod in comedendo percutiuntur uel in
firmitate uel subita morte Johel primo flete et ululate qui bibitis vinum
in dulcedine quia periit ab ore vestro sic fuit de divite epulone Luce
xvi / hoc etiam verum est de cibo sacratissimo altaris prima Cor 2 qui sumpsit
manducavit uel bibit indigne etc ideo non mirum vos multi imbecilles /
¶ Et occidit pingues eorum et electos israel impedivit ad literam et occidit
pingues eorum idest divites repletos diviciis / et electos israel impedivit idest fortes
et nobiles quasi dicit sine acceptione personarum punivit magnos et parvos morte
repentina / et locus ille vocatus sepulcra concupiscentie quia ibi sepelierunt
populum qui desideraverat carnes Num xx Alia lectura sic hic dicit modus afflic
tionis malorum et bonorum Et dicit ira dei ascendit super eos et occidit pin
gues eorum non pinguedine corporali et naturali sed pingues idest divites
plenos diviciis / uel pingues pinguedine spirituali quae fuerunt coram domino
quae procedit ex habundantia temporali sic pinguedo Amos iiiio audite
vacce pingues quae estis in monte Samarie / uel pingues idest gulosos et pin
guia querentes Prov xxi qui amat vinum et pinguia non locupletabitur
tales sic peccata omnia impinguantur per diviciarum et deliciarum super
fluitatem / occiduntur per culpam mortalem / excoriantur per inhonestatem
qu sacroz / assantur per peccandi ardorem / comeduntur per finalem impe
nitenciam / egeruntur in cloacam infernalem / et electos israel fortes et nobi
les impedivit idest sine acceptione personarum punivit magnos et parvos
morte repentina / uel sic electos israel impedivit retrahendo eos ab aliquo
bono propter peccata malorum utpote orationes eorum non exaudiendo Jere
xv Si moyses et samuel steterint coram me non est anima mea
ad populum istum / uel a terra promissionis excludendo unde alia lectura habet
impedivit / uel hesitare permittendo sic moyses hesitavit Num xx
Numquid possumus vobis dare aquam etc / uel electos idest inter eos magne

ductis viros quibus non pepercit sic accipitur Exo xv electi principes etc.
In omnibus hiis peccaverunt adhuc et non crediderunt in mirabilibus eius
Ad literam sic construitur bonitas dei et ingratitudo populi scilicet quando exploratores terre
promissionis venientes terruerunt populum ita quod volebant reverti in egiptum
et non crediderunt in mirabilibus dei Et dicit In omnibus hiis id est non obstantibus
predictis dei beneficiis et punicionibus peccaverunt adhuc ex nimia ingratitudine
et non crediderunt in mirabilibus eius quia propter miracula que fecerat educendo eos
de egipto debebant credere firmiter quod introduceret eos in terram promissionis
valde faciliter quod factum fuisset nisi eorum malicia impedivisset. Aliter legitur
sic sic ponitur afflictionis causa scilicet perseverancia in malicia Et dicit In omnibus
hiis mirabilibus beneficiis correctionibus et plagis non obstantibus, peccaverunt
adhuc addendo peccata peccatis. Ysa ix populus non est reversus ad percucientem
se, et non crediderunt obduratam infidelitatem in mirabilibus eius coram ipsis
factis id est non crediderunt in deum vel quod deo quod eos posset introducere in
terram promissionis quamvis coram eis fecit multa miracula. Nu. xiiii usque
quo me detrahet populus et non credet signis que feci coram eis Consequenter
istud est contra rebellantes Et defecerunt in vanitate dies eorum et
anni eorum cum festinatione Ad literam quia propter illud peccatum omnes qui exie-
rant de egipto a viginti annis et supra ex dampnacione divina mortui sunt
in deserto. Nu. xiiii preter caleph filium yesone et yosue et levitas
qui non fuerant numerati a xx annis et supra sed ab uno mense et supra
et anni eorum cum festinatione quia mors multorum fuit accelerata in rebellione
et anni eorum cum festinatione quia mors multorum fuit accelerata in rebellione
thore Nu. xvi et in peccato fornicationis pro quo interfecti sunt xxiiii milia
hominum Nu. xxv. Aliter legitur sic sic ponitur modum afflictionis et dicit Et de-
fecerunt id est perierunt dies eorum in quibus debuerunt adhuc vivere in mundo, pe-
rierunt sic res vana et cito transiens ut fumus vel ventus propter peccatum, quia
non crediderunt deo videntes mirabilia que fecit, et anni eorum cum festina-
tione quia mors illorum fuit accelerata Job vii dies mei velocius transierunt
quam a texente tela succiditur Cum occideret eos querebant eum et revertebantur
et diluculo veniebant ad eum Ad literam non est intelligendum de eisdem
hominibus qui fuerunt occisi sed de aliis eiusdem tamen populi quia cum deus interficeret
aliquos subito alii veniebant et magis adeo petebant. Aliter legitur sic sic
ponit eorum fictam penitenciam Et dicit cum occideret eos id est aliquos eorum querebant
eum alii non dum occisi sed timore compulsi. Ysa xxvi domine in angustia
sua requisierunt te sic pauperes divites, et sic revertebantur id est promittebant
fidem et obedienciam Eccli xvii convertere ad dominum et derelinque peccata tua,
et diluculo id est festinanter et sine mora, veniebant ad eum id est magis et ve-
racius ab eo petebant. Osee vi In tribulatione sua mane consurgunt ad
me sic vulnerati ad medicum Et rememorati sunt quia deus est adiutor
eorum et deus excelsus redemptor eorum est Ad literam Et rememorati sunt quod pu-
gnabat pro eis contra exercitum pharaonis, unde dixerunt fugiamus israel deus
eorum pugnat pro eis contra nos Exo xiiii et deus excelsus redemptor eorum
et de captivitate egipti sed ista reversio ad deum non erat ex amore
iusticie sed timore pene Aliter legitur sic sic ponitur ficta reversionem eorum ad
deum, et dicit Revertebantur ad deum et rememorati sunt quod magis aggravavit
eorum culpa quia deus adiutor eorum est, pugnans pro eis contra eorum inimicos
vel adiutor eorum in bonis faciendis et deus excelsus redemptor eorum est

de captiuitate egipti ysa xliij noli timere quia mecum iacob ego redem
te Eccl xij memento creatoris tui in diebus iuuentutis tue Et dilexe
runt eum in ore suo et lingua sua mentiti sunt ei ad literam in exterio
ribus verbis ostenderunt signa diuine dilectionis et lingua sua mentiti sunt
ei quia non sic habebant in mente sicut ostendebant ore Aliter le sic hic ostenditur
ficta dilectio eorum ad deum Et dicit et rememorati sunt quia deus est adiutor
eorum et dilexerunt eum in ore suo id est verbo tantum ostenderunt signa dilectionis
sed non opere et veritate pa Jo iij filioli non diligamus verbo neque lingua
sed opere et veritate et lingua sua qua dixerunt eum diligere mentiti
sunt ei quia non sic habebant in corde sicut loquebantur lingua ysa xxix
populus iste labiis honorat me cor autem eorum longe est a me Ja Johannis
Si quis dixerit diligo deum et oderit fratrem suum mendax est Cor
autem eorum non erat rectum cum eo nec fideles habiti sunt in testamento eius
ad literam cor autem eorum non erat rectum per veram dilectionem nec fideles
in preceptis legis quod dicitur testamentum per debitam impletionem in operatione Ali
ter sic hic ostenditur peruersitas cordis ipsorum Et dicit dilexerunt eum in ore tantum
Cor autem eorum non erat rectum cum eo per veram dilectionem ut se applicauerit
sibi veritatem per amorem Cant primo recti diligunt te quia enim discrepat a recto
rectum non est nec fideles habiti et moti sunt in testamento eius id est in pre
ceptis legis quod opere non impleuerunt sicut promiserant Eccl xvi longe est te
stamentum id est executio testamenti a quibusdam id est ab illis qui non obediunt vel
male intelligunt et exponunt Ipse autem est misericors et propicius fiet pec
eorum et non disperdet eos ad literam quia eius proprium est misereri et parcere et
propicius fiet peccatis eorum puniens eos citra condignum et non disperdet eos
totaliter delendo Aliter le sic hic subditur de vera dei misericordia id est dimittendo
culpam et relaxando penam Et dicit cor eorum non erat rectum cum deo ipse autem
est misericors penitentes ad penitentiam expectando et vocando Johelis ij conuertimini
ad me quia benignus et misericors sum ysa expectat nos dominus ut misereatur
mei et propicius fiet peccatis eorum penitentibus ea dimittendo et citra condignum
eos puniendo ij paralip vij propicius ero peccatis eorum quia proprium eius est misereri
et parcere et non disperdet eos totaliter delendo vel a se elongando sed magis
in vnum cultum colligendo Naum ij non adiciet vltra ut disperdat illos
manere scilicet penam in illis Et conuertit ut auerteret iram suam et non
accendit omnem iram suam ad literam et conuertit id est efficiem vindicte que au
ctor pro parte non sequitur et non accendit omnem iram suam id est vindictam sed solum eius
partem Aliter le sic hic ostenditur magnitudo dei per penam debite restringendo dura
tionem Et dicit et conuertit id est magnam iram ostendit in tantum ut auerteret iram suam
id est vindictam qua respicit eos affligere Ro v ubi abundauit delictum superha
bundauit et gratia et non accendit omnem iram suam id est vindictam sed solum partem eius
pena enim dei mitigatur quam ignis Job xxviij mittit enim inferet furorem suum
nec vlciscitur scelus valde sed in futuro zelus et furor viri non parcet in
die vindicte Et recordatus est quia caro sunt spiritus vadens et non rediens ad
literam hic potest causam ex parte fragilitatis humane dicit Et recordatus est id est ad
medium recordantem se habuit quia obliuio non cadit in deo quia caro sunt
id est fragiles et proni ad casum propter fomitem ex carne procedentem propter quod
enim primi hominis irremediabile est non autem angeli quia carne et ossa non

·habet· spus vadens .i. tendens ad morte per separacoem a corpe no
q spus hois moriat qm e immortalis· sed q sic separatus a corpe e
spu mortuus· et no rediens q spus separatus a corpe ad ipm no
redit vltra ne alr le sic hic ponit causa misacois di s fragili-
tate hium· Et dt e qr deus recordatus e .i. sic ondit se recordatu
q carō sunt .i. fragiles e proni ad ruina vl ad malu· ex corrupcoe
carnis Gen vi no pmanebit spus meus .i. effus ire mee i hoie q
caro est Spus vadens p se de gra in culpa· e no rediens p se de-
culpa ad gram Prov ii oms q ingrediunt ad ea no reuertent· iste
spus vadens p se i morte e no rediens p se ad vita· Reg xiiii os
morimr e qi aqua dilabimr in tra que no reutit· augus reui-
tet ouis pdita n pr pastore rmia sequetur· Sic platus qsiderans
fragilitate hium pd oz famulus miseri· Quoties exacerbauert eu
in deserto in ira qcitauerit eu in inaquoso· ad lram hic describit
ppli ingratitudiez qntu ad multitudiez puocacois ire dei Et dt
quos exac· i sua pcta multiplr reitantes qd· multos Num xiiii
Temptauert me ia p vices dece· et illud dixit anno sco egressionis
ex egipto a cuius egressu usq ad ingressu tre pmissiois fluxert xl
anni ex quo pz· q in residuo tpe xxxviii annor multos vices offen-
derut eu nec oms offensioes sut scripte alr le sic hic dt multi-
plice offensa di Et dt quoties .i. multos· exacerbauert .i. irritauert
eu in incredulitate e temptacoe· ad ira eu puocauert· in deserto sua
pcta multiplr iterantes vbi aduxerat e inducebat eos Num xxiiii
temptauert me ia p dece vices nc crediderut voci mee· Ier ii no dixe-
rut vbi e deus qui transduxit nos p desertu· in ira .i. ad ira qci-
tauert .i. puocauert eu suis opibus malis· in inaquoso .i. in loco
arido e sicco Deut xxxii vidit dns e ad iracundiam qcitatus est
Et qusi sut e temptauert deu e scm isrl exacerbauert· ad lram
hic describit multiplice ingratitudiez ppli· d e qusi sut ad mala pcta
ta e temptauert deu e scm isrl .i. deu scitatez isrl· exacerbauert
q de sua na dulcissimus e alr le sic hic dt recitacoe offense Et dt
ad ira qcitauert dnm e qusi sut a pacto e pmissioe ad mala p-
tita e temptauert deu petedo ab eo qd no credebat se posse habe
I Cor x neq temptemus deu sic quida eor temptauert e a serpentibus
perierut· e scm isrl .i. xpm deu tatu e ta boni q scificat isrl
exacerbauert .i. q dulcissimus e ad amaritudiez puocauert ut tonc
eos seuiret qi coactus e exacerbatus Iob quidqd mali patimr virti
mi est no dei q dulce deu amaritudine puocamus e cogimus seuire
nolentem· Non sut recordati manus eius die qua redemit eos de
manu tribulantis ad lram hic dt q obliti erat bnficior exhibitor
Et dt no sut recordati manus eius .i. ptatis diuine· die qua redemit eos
d manu tribulantis .i. pharaonis que submisit in mari cu suo exer-
citu p liberacoe ppli sui alr le sic hic agrauat culpa eor quia
obliti sut bnficior dei Et dt no sut recordati sed tanqua ingrati
sut obliti· manus eius .i. potencie eius· Ysa xvii oblita es di saluatore
tui e fortis adiutoris tui no es recordata· in die qua redemit eos
de manu tribulantis .i. pharaonis que submisit i mari cu suo exer-
citu Eccli xxix ingratus sensu reliquit liberantem se Qsqua malignus

recordantur manus dni qua de nichilo nos creavit qua infirmos tetigit
et sanavit qua in cruce extendit qua de carcere nos extraxit que
ascendens in celum suos benedixit qua ad gloriam electos perducit qua dy
abolum deiecit. Sicut posuit in egipto signa et prodigia sua in campo
thaneos. Ad Romanos i. decem plagas quibus percussit egiptum et prodigia sua
in campo thaneos. Istud est supra expositum. Aliter legitur sic hic ostendit beneficia
exhibitorum et dicit non sunt recordati qui redemit eos et sicut i. qualiter
posuit i. fecit vel ostendit signa sua et prodigia i. miracula opera media et ma
iora in egipto in campo thaneos in territorio civitatis egipti. Exo vii multi
plicabo signa et ostenta in terra egipti. De hoc campo thaneos dicit est
vii. Aliqui dicunt quod campo thaneos est una civitas et est nomen civitatis scilicet
leopoleos. Spiritualiter xpc posuit signa sua in pauperibus ecclesie qui latitant pusille
anime. Luc ii. et hoc vobis signum invenietis infantem etc. in egipto i. in
mundo petris et erroribus tenebroso et hec signa voluit modo publicari
ysa xi levabit signum in nationes. Sed pauci conformant se hiis
signis sed potius contradicunt. Luc ii. ecce positus est hic in ruinam et in
signum cui contradicetur. Et convertit in sanguinem flumina eorum et ymbres eo
rum ne biberent. Ad Romanos et convertit etc. hoc habetur Exo vii. Aliter legitur sic
hic enumerat beneficia in speciali scilicet plagas in egipto et dicit posuit si
gna sua in egipto ut dixi quia convertit flumina eorum in sanguinem et ymbres
eorum i. aquas in cisternis que colligebantur ex ymbribus ne biberent
i. ne haberent aquas ad bibendum. Nam secundum aliam litteram convertit maniacos
i. statuciones aque que effluunt ab insidiis sed primo. Spiritualiter flumina
sunt plana fluendi per continentiam diaconi per sapientiam discretionis per sue
diligentiam sed vertuntur in sanguinem per affectiones carnales. Michee iii
ve qui edificatis syon in sanguinibus et ierusalem in iniquitate. Syon erat
turris alta in eminenti et supremo loco. Ierusalem erat in descensu. Sed
vertuntur in sanguinem per affectiones carnales quia prinquiora beneficia et
dignitates dant consanguineis alia inmediate familiis et advocatis. Sed
ymbres de celo descendentes que in cisternis clauduntur sunt religiosi
quorum conversacio est in celis et clausi sunt in claustro hii carnales effi
ciuntur in sanguinem et saporem amittunt celestem. Prima Cor. xv. caro et
sanguis regnum dei non possidebunt. Antiquitus conversa est aqua in sanguinem
i. carnalis intelligentia in mortem sed postea aqua in vinum i. timor
in amorem litteralis intelligentia in spiritualem sed modo vinum in sanguinem
per translationem in sacro altari. Misit in eos cinomiam et comedit
eos et ranam et disperdidit eos. Ad Romanos misit in eos etc. i. muscam
caninam. Ista fuit plaga quarta egipti Exo viii mittam in te et in ser
vos tuos et in domos tuas de genere muscarum et sic iii illas fuit
musce canine quod hic singulariter exprimitur. Et fuit aliis graviores
Et ranam et disperdidit eos. Plaga ranarum fuit ii Exo viii et ponit
singulare pro plurali ranam i. ranas et idem dicit de cinomia. Aliter legitur
hic ponit secundam plagam non tamen in eodem ordine sicut in exodo et
dicit misit in eos i. in egipcios cinomiam i. muscam caninam. Cynos
enim grece canis dicitur latine Exo viii venit gravissima musca in domo
pharaonis et comedit eos i. momordit eos et morsu cruciavit.
Spiritualiter sicut per sanguinem carnalis significatur immodesta dilectio sic per
cynomiam opprobrium i. mens sine affectione videtur ne ab invicem consumamini.
Et ranam misit repentem et disperdidit eos. Spiritualiter per ranam

intelligunt locustes qui de flumio sectarum sunt ebulliunt ut sunt ad-
vocati et similes qui implent fossata .i. civitates principum. Ista fossata deberent
esse plena piscibus .i. fidelibus consiliariis scientibus et prudentibus sed in multis
civitatibus sunt pro piscibus ranae .i. adulatores ioculatores fatuos et
stipulos rustulatores. Sap. xix. pro piscibus eructavit flumen multitudinem
ranarum. Et dedit eruginem fructus eorum et labores eorum locustae. Ad litteram
et dedit erugini .i. vento urenti quod corrumpit segetes. De ista erugine non
fit mentio in Exo. quia solum modo ponuntur ibi plagae notabiles cum quibus
fuerunt aliae quae non sunt ibi scriptae sicut dicitur hic de erugine et in sequenti
versu de pruina. Et labores eorum .i. fructus per laborem eorum productos lo-
custe .i. locustis. Ista fuit plaga octava Exo. x. Aliter legitur sic et est sexta
plaga de qua non fit mentio in Exo. et est corruptio in fructibus propter
aeris intemperantiam. Et dicit et dedit erugini .i. vento urenti seu fulmini quod
corrumpit segetes. Fructus eorum quos sponte de terra nascuntur sine labore
humano. Johel. po. Residuum locustae comedit rubigo quod idem est quod
erugo. Et labores eorum .i. fructus labore provenientes. Locustae .i. locustis.
Spiritualiter per eruginem quae latens nocet intelligitur spirituale vitium ut su-
perbia vel invidia quae tollit fructum eterne mercedis. Cassi. Erugo est
amor humanae laudis et gloriae honestate vitae inhonesta devoratione
consumens. Felix patria ubi non est erugo. Matt. vi. Thesaurizate vobis etc.
Spiritualiter locusta quae dicitur quasi longa hasta sunt detractores qui pertingunt a
remotis et frequenter bona spiritualia vastant et in serpentibus et in aliis. Naum
iii. parvuli tui sunt locustae locustarum. Apoc. ix. de fumo putei exie-
runt locustae. Et occidit in grandine vineas eorum et moros eorum in pru-
ina. Ad litteram. Ista fuit plaga septima de qua habetur Exo. ix. Et moros
eorum in pruina. In textu legitur sic in frigore folia mororum corrupere.
Aliter legitur sic et est post aliam plagam et dicit. Et occidit .i. mortificavit vel de-
struxit in grandine .i. per grandinem vineas eorum et frumentum et hoc ad litteram
tempore quo ita vivebant per viriditatem quae est quasi quaedam vita. Beda. Vi-
num dico non per aridum sed per viriditatem et moros eorum corrupit in pruina
.i. per pruinam et per frigus destruxit folia in arboribus mororum. Et de
hoc nihil habetur in Exo. Spiritualiter vineae sunt ecclesiae. Cant. po. Posue-
runt me custodem in vineis Engaddi. Iste vineae grandine dissensionum
scilicet appellationum in capitulis occiduntur. Josue x. multo plures occisi sunt
lapidibus grandinis etc. Spiritualiter mori in vinea sunt clerici in ecclesia qui
debent habere fructum primo album per vite munditiam deinde rubeum per
caritatis fervorem. Tertio nigrum per carnis mortificationem. Hos occidit pruina avaritiae
et cupiditatis quae surgit ex aquis divitiarum. Jere. vi. a minore usque ad
maiorem omnes student avaritiae. Et dedit grandini iumenta eorum
et possessiones eorum igni ad litteram quia aqua tunc in tempestate extra ex magne
grandinis fuerunt mixta. Et possessiones eorum ignis quia grando et ignis mixta
pariter ferebantur ut habetur Exo. ix. Aliter legitur sic et est post aliam plagam
scilicet et dicit. Dedit grandini iumenta eorum .i. exposuit grandini percussi-
onis iumenta eorum ita quod aqua tunc in tempestate extra per grandines
fuerunt mixta. Exo. ix. Et possessiones eorum igni quia grando et ignis mixta
pariter ferebantur. Exo. ix. Spiritualiter iumenta sunt homines carnales de quibus
Johel po. computruerunt iumenta in stercoribus suis. Isti traduntur grandini
per ad litteram litibus et dissensionibus occiduntur. Prov. xxiii. ve cui pater

ve cui rixe cui sine causa vulnera none hiis qui morantur in vino
et student calicibus et potacionibus. Spiritualiter possessiones sunt anime virtutes que eas
ditant pascunt et letificant sed hee devastantur igne viciorum utpote ca
stitas igne luxurie liberalitas igne avaricie. Iohelis primo Ignis comedit spe
ciosa deserti. Misit in eos iram indignacionis sue indignacionem iram et
tribulacionem immissionem per angelos malos. Ad literam misit in eos secundum Lyram con
firmi sue ire et indignacionis per plagas dictas et sequentes immissiones
per angelos malos. Hanc dicit ad ostendendum quod angeli mali fuerint executores
dei iusticie in persecucionibus egypti tamen angeli boni aliqui fuerint exe
cutores in tribus. Aliter legitur sic Hic iam subdit de plaga primogenitorum
in egypto. Et dicit afflixit eos propter in rebus eorum post hoc misit in eos
iram in effectum ire non corrigentis sed indignacionis sue non attendo se
ab eis et eos dimittendo. Exo xv misisti iram tuam que devoravit
eos sicut stipulam. et hoc est ad malum signum et magnum periculum. Prover
xvi indignacio regis nuncius mortis. indignacionem ut esset indignantes
tamquam serpenti non humiliati. et iram ut tamen deum offenderent et proximum
et tribulacionem ut sic irati tribularentur usque ad desperacionem. Has
immissiones faciens per angelos malos quia culpa suggerebant. Iohannis xiii
cum misisset dyabolus in corde ut traderet eum iudas et penam infligebant.
primo Regum xv spiritus domini malus exagitabat saul. Indignacio enim ira
et tribulacio sunt utrumque et culpa et pena. Viam fecit ire sue semi
et non pepercit a morte animabus eorum et iumenta eorum in morte conclusit.
Ad literam quia puniendo egyptios detinebant ab hebreis et non pepercit
a morte animabus eorum interimens pecories magnos sicut et parvos et eorum
iumenta in morte conclusit. ista fuit quinta plaga qua percussit ani
malia in campis pestilencia ut habetur Exo ix in principio. Aliter legitur sic hic
ostenditur causam finalem huius plage scilicet manifestacionem potestatis sue. Et dicit
viam fecit ire semite sue quia puniendo egyptios detinebat ab hebreis
vel viam fecit ire semite sue et manifestat iram suam puniendo egyptios que
est rarissima sic semita ita quod per viam intelligit manifestacionem ire sed p
fectam rectitudinem eius. et ita manifestat iram suam qua exivit puni
endo egyptios de rarissima sic semitam. Iustum enim fuit dei iudicio super
bos contra deum recalcitrantes in ultimum et desperantes de deo sic affligi. Legitur
aperuit dominus thesaurum suum et protulit vasa ire sue. et non pepercit a mor
te animabus eorum in vite eorum quia interimens occidit tam magnos quam parvos
et iumenta eorum in morte conclusit quia percussit pecudes et alia animalia
in campis pestilencia. Exo xii. Spiritualiter dominus non pepercit anime malorum
post mortem. Iob xi non parcit eis verbum ad deprecandum exemplum in
divite epulone. Luc xvi. et iumenta eorum corpora in morte conclusit
in simul cum anima claudet post diem iudicii. Eze vii. fili hominis fac con
Et percussit omne primogenitum in terra egypti primicias omnis laboris
eorum in tabernaculis cham. Ad literam Ista fuit decima plaga Exo
xii. primicias omnis laboris eorum in tabernaculis cham. in tabernaculis
egyptiorum descendencium a cham quia mesraim fuit filius cham ut
habetur Gen x Ab isto autem mesraim denominata est egyptus quia ibi do
minatus fuit filius cham unde in toto veteri testamento ubi in nostra translacione
ponitur egyptus in hebreo habetur mesraim alias messraim. Aliter legitur
hic specialiter ondit misteria Et dicit et percussit omne primogenitum tam in

hominibus quam in iumentis in terra egipti. Exo xii factum est in noctis
medio percussit dominus omne primogenitum in terra egipti. primitias omnis
laboris eorum i. omnium terre nascentium fruges per laborem eorum destruxit
in tabernaculis cham i. in domibus egiptiorum a cham descendentibus
et non in domibus filiorum israel cum unus esset in egipto. Spiritualiter pri-
mogeniti sunt divites prelati et potentes mundi qui quasi precedunt et ma-
iore honore et super alios dominationem habent. hos interficiet dominus. ysa-
ie ii dies domini super omnem superbum et excelsum. et hoc media nocte.
Matt xxv media nocte clamor factus est etc. et tunc etiam perdent omnes
labores suos. Eccle v divitie conservate in malum domini sui pereunt in af-
flictione pessima. Et abstulit de egipto sicut oves populum suum et per-
duxit eos tanquam gregem in deserto. Ad literam et abstulit de egipto
i. populum israel diligenter custodiendo sicut pastor custodit oves et perdu-
xit eos tanquam gregem in deserto ubi pavit eos pane celesti ut di-
ctum est. Aliter legitur sic hic ostenditur beneficia exhibita in eductione ab hostibus.
Et dicit percussit egiptios multis plagis et abstulit i. accepit de potestate
eorum sicut oves eruendo a lupis populum suum israel. Amos iii quomodo si e-
ruat pastor de ore leonis duo crura aut extremum auricule. et
perduxit eos in deserto diligenter custodiendo tanquam gregem. Exo xiii Cir-
cumduxit eum per viam deserti. Deut 32 circumduxit eum et docuit
et custodivit quasi pupillam oculi sui. Et eduxit eos in spe et non
timuerunt et inimicos eorum operuit mare. Ad literam et eduxit eos in spe
perveniendi ad terram promissionis et non timuerunt super mare videntes e-
giptios appropinquantes eis tamen moyse asseverante eos serviti sunt eum
per mare ita quod timor ille non fuit tantus quod impediret eos a sequela mo-
ysi. Aliter legitur sic hic ostenditur securitate populi. Et dicit et eduxit eos per mare
in spe habendi promissum et perveniendi ad terram promissam. et non timuerunt
adversantes inimicos videbant enim protegi a deo. et inimicos eorum perse-
quentes eos operuit i. submersit mare. Exo xv submersi sunt quasi plumbum
in aquis vehementibus. Et induxit eos in montem sanctificationis sue mon-
tem quem acquisivit dextera eius. Ad literam hic describitur bonitas dei et
malignitas populi. Et dicit et induxit eos in montem sanctificationis sue i. in
ierusalem que est metropolis iudee in qua edificatum fuit templum in monte
montem quem acquisivit dextera eius quia fuit acquisitus magna virtute divina
quam humana. Aliter legitur sic hic recitatur beneficia collata iudeis in terra
promissionis. Et dicit educens eos de egipto deduxit per desertum et tandem
induxit eos in montem sanctificationis sue i. in syon quem non dum ad-
sanctificaverat sed postea sanctificavit quia ibi fuit a deo templum sanctificatum.
Exo xv introduces eos et plantabis in monte hereditatis sue vel tue
montem quem acquisivit dextera eius quia fuit acquisitus magna virtute divina
quam virtute humana. vel dextera eius i. david eius filius. ii Reg v cepit
autem david arcem syon. Spiritualiter dominus educit penitentes de servitute
culpe quod notatur ibi abstulit quasi per violentiam. ex una enim parte
demon alligat coarctans peccatorem per suggestionem. ex alia mundus retrahens
per cupiditatem. ex alia parte caro alliciens per voluptatem. sed deus
aufert penitentes per [illegible] Luc xi cum autem fortior supervenerit omnia

arma dixerit etc. et tunc perducat persequentes per viam gregem quod notatur
ibi et perduxit eos tanquam gregem deducit persequentes in spe glorie
notatur ibi / et deduxit eos in spe inducit pastores in montem glorie
quem acquisivit nobis dextra eius extenta in cruce. ysa lxiii salvavit
sibi dextra eius. Et eiecit a facie eorum gentes et sorte divisit eis terram
in funiculo distributionis. ad literam i. chananeos et alios habitatores
ibi / et sorte divisit terram in funiculo distributionis. Josue xiii. alie le. sic
quod eiectorum gentilium de terra. Et dicit Induxit iudeos usque ad montem
syon / et eiecit a facie eorum gentes que erant in terra promissionis scilicet
chananeos. deutero vii delebit gentes multas coram te. Sic vinea per
extirpationem ab aliis antequam fit vel quies in cepta / et sorte divisit eis
terram in funiculo distributionis ne videretur esse acceptor personarum ut habetur
Josue ix et xvii. Sic spiritualiter expulsis viciis dat ut dividat gratiam uni-
cuique secundum propriam facultatem. Mat xxv unicuique dedit secundum propriam virtutem
et per modum secundum gratiam dividit gloriam. Jo xiiii In domo patris mei man-
siones multe sunt. pri. cor. iii unusquisque mercedem secundum proprium laborem ac-
cipiet. Et habitare fecit in tabernaculis eorum tribus israel. ad literam
in domibus et villis a gentibus constitutis. alie le. sic sicut dicit quod terram
gentilium dedit filiis israel. Et dicit eiecit gentes de terra sua et fecit
tribus israel i. generationes iudeorum habitare tanquam in propria hereditate in taber-
naculis eorum i. in civitatibus et in domibus ipsorum gentilium eiectorum.
Spiritualiter sic dominus facit iustos habitare in operibus virtutum eiectis spiritibus
et tabulis viciorum. ysa xxxv In cubilibus in quibus habitabant dracones
viror iunci et calami orietur. Sic eiectis angelis superbis de celo
loco eorum humiles homines substituit. eccli x sedes ducum superborum
destruxit et sedere fecit mites pro eis. Et temptaverunt et exacerba-
verunt deum excelsum et testimonia eius non custodierunt. ad literam hic
describitur populi malignitas exigentis peccata patrum suorum cum dicit et tempta-
verunt diffidentes de divina virtute / et exacerbaverunt deum excelsum provo-
cantes ad iram deum mitissimum / et testimonia eius non custodierunt i. legis
precepta. alie le. sic sicut dicit quod iudei acceperunt beneficia adeo fuerunt
ingrati temptantes ipsum deum. Et dicit fecit eos habitare in tabernaculis
gentilium / et ipsi temptaverunt deum adhuc diffidentes de divina virtute et
postea sicut fecerunt patres in deserto. Num xiiii Temptaverunt me per decem vices
deutero ix In incendio et temptatione et sepulcro concupiscentie provocastis
dominum / et exacerbaverunt i. ad iram concitaverunt seu provocaverunt mitissi-
mum scilicet deum excelsum super omnes deos. leuit xxvi. vsque nec exacerbaverint
me in operibus manuum suarum / et testimonia eius i. leges et precepta / vel
testimonia i. scripturas que dant testimonium de christo. Jo v Scrutamini scri-
pturas ipse sunt que dant testimonium de me. non custodierunt i. transgres-
si sunt nec opere impleverunt. Ezech xxxv exacerbaverunt me filii israel et
mandata eius non custodierunt. Et averterunt se et non servaverunt pa-
ctum / quemadmodum patres eorum quasi sunt in arcum pravum. ad literam et
averterunt se scienter recedentes a divina servitute et non servaverunt pa-
ctum i. legem quam pepigerat observare. Exo xxiiii omnia que locutus
est dominus faciemus et erimus obedientes / quemadmodum patres eorum qui adora-
verunt vitulum et multipliciter offenderunt deum in deserto. quasi sunt

in arcum prauum per promptitudinem ad male agendum sicut arcus cum
impetu emittit sagittas / Alia littera sic habet et quod exacerbauerunt
deum / Et dicit auerterunt se a me a lege mea et a sua promissione / ysa lix
ausi sumus ne veniremus post tergum dei / vel auerterunt se et recesserunt a ser-
uitute diuina et non seruauerunt pactum et legem quam pepigerant obserua-
re et obedire / ysa xxiiii transgressi sunt leges meas mutauerunt
ius dissipauerunt fedus sempiternum / Sic mali christiani clerici laici siue
religiosi auertunt se a bono quod promiserunt / Ier ii arguet te auersio tua
/ et non seruauerunt pactum baptismi quantum ad primo peccatores / prime quan-
tum ad recidiuatores pactum voti religiosis quantum ad apostatates
voti annexi ordinis quantum ad clericos fornicatores / quemadmodum patres eorum
quos imitati sunt per ydolatriam / sic filii eorum auersi sunt a bono in-
commutabili et conuersi sunt in arcum prauum per interiorem peruersam et operationem
prauam / sicut enim ex arcu sagitta sic ex interiori operatio emittitur
deus arcus prauus existit qui eum a quo habet dominum prosternit / Ier viii facti
sunt in vertorsium arcus eorum et non in manum / Ier xvi deliquerunt patres vestri
sed et vos peius operati estis / circa quantum notet malorum societatibus et
imitatoribus. In iram concitauerunt eum in collibus suis et in sculptilibus
suis ad emulationem eum prouocauerunt. Ad literam tempore quo archa
domini ponebatur in silo usque ad edificationem templi salomonis licitum fuit
iudeis alibi offerre oblationes / sed quando archa fuit posita in silo et in
templo salomonis tunc non fuit eis licitum offerre alibi / Quando isti post edi-
ficationem templi ymolabant in excelsis quod erat illicitum eis nisi ex di-
spensatione specialibus sicut helias obtulit sacrificium in monte carmeli
iii Reg xviii. Modo isti non solum ymolabant in collibus deo sed etiam de-
monibus in ydolis quod erat grauissimum ideo subditur et in sculptilibus suis
ad emulationem id est ad vindictam eum prouocauerunt. Alia littera sic habet et quod ydo-
latriam exercebant Et dicit In iram id est ad inferendum iram seu vindictam / concita-
uerunt et prouocauerunt / eum in collibus suis in quibus ydolis sacrificabant
Ier ii Sub omni ligno frondoso et in omni colle sublimi tu prosternebaris me-
retrix et in hoc aggrauatur quod in collibus dignitatum glorianter nam ibi ymo-
lant et totum perdunt / Ier iii vere mendaces erant colles multitudo mon-
tium et in sculptilibus suis tum magna diligentia factis / ad emula-
tionem id est ad indignationem et vindictam eum prouocauerunt / Iudic ii fecerunt
filii israel malum coram domino et adorauerunt baalim / Spiritualiter sicut
colles dignitates sic sculptilia sunt prelati / Zach xi o pastor et ydo-
lum derelinquens gregem / sed quidam sunt ydola fusilia quia per commotionem
et sub receptorem positi sunt / alii sunt vetula sculptilia quia per longam
disceptationem. Audiuit deus et spreuit eos et ad nichilum redegit valde
israel. Ad literam hoc describit pene actiuitatem dicens audiuit deus predictam
populi nequitiam et spreuit eos propter eorum maliciam et ad nichilum redegit
valde israel tradens eum duce seruituti post mortem / Josue eo quod de-
clinauerat ad ydolatriam / Alia littera sic habet et ingratorum prouocationem
Et dicit ad emulationem prouocauerunt deum et ipse deus audiuit id est cognouit
predictam populi nequitiam et infidelitatem / Ps quis plantauit aurem non
audiet / Glossa per aurem zeli audit omnia / et spreuit eos propter eorum

malicia deuiendo et humiliando ysa xxxiii ve qui spernis nonne et ipse sperneris
sed obedire nolendo nonne et ipse sperneris adeo, et ad nichilum
redegit israel tradendus cum duce suo tuti, et qui pro nichilo reputa
eum, quia sicut peccatum est seruus nichili et ita tradetur nichilo, qui enim perdit
deum perdit totum Ie x corripe me domine verumptamen in iudicio et non in
furore tuo ne forte ad nichilum redigas me. Et repulit thaber
naculum silo thabernaculum suum ubi habitauit cum hominibus ad litteram quia capta
archa domini que fuit in silo primi regum iiii ciuitas fuit silo destructa alle.
le. sic hic ostenditur eorum humiliatio scilicet destructio thabernaculi et amissio
arche. Et dicit et repulit thabernaculum quod erat in silo quia capta archa
domini que fuit in silo, ciuitas silo et thabernaculum funditus destructa. primi regum
Tren iio repulit dominus thabernaculum silo thabernaculum suum in quo erat
archa domini, ubi i. in quo habitauit in hominibus i. inter homines. Apoc xxi
Ecce thabernaculum dei cum hominibus et habitabit cum illis. dominus enim propter
maliciam hominum aliquando destruit locum sanctum. Vbi enim mixtura aduersa
cum ipso loco a propria officio euellitur quia ibi non deus sed magis persona
punitur, quid restat nisi ut in medio destruatur. sic arbor ex ulsa
Matt xxi domus mea domus orationis vocabitur, vos autem fecistis eam spe
luncam latronum. Et hec minima est quia dominus non destruit ciuitates ecclesias
propter nequicias ministrorum. Et tradidit in captiuitatem virtutem eorum
et pulchritudinem eorum in manus inimici ad litteram et tradidit etc. quia philis
tei fortes populi occiderunt et captiuauerunt eos, et pulchritudinem eorum etc.
i. archam testimonii que erat gloria populi israel quam regerunt philistei, propter
quod uxor finees moriens dixit primi regum iiii translata est gloria de israel
quia capta est archa dei. alle. le. sic hic ostenditur arche amissio. Et dicit
et tradidit virtutem eorum i. archam domini ad cuius presenciam superabant inimicos
et pulchritudinem eorum i. ipsam archam que erat ipsorum gloria et pulchritudo propter quod
ipsi reddebantur hominibus honorati et mirabiles. tradidit in manus i. in
potestatem inimici primi regum iiii. Et primi machabeorum ii Ecce sancta nostra et pulchritudo
nostra et claritas desolata est et coinquinauerunt ea gentes. Spiritualiter virg
ecclesie sunt milites qui tanquam virtuosi debent eam defendere sed hos capti
uat diabolus in peccato. Naum ii et milites captiuus ductus est, sed pul
chritudo sunt religiosi in quibus debet esse totius honestatis pulchritudo, et hii
captiuantur ysa iiii pulcherrimi quoque tui gladio cadent. Tren pa egressus
est a filia sion omnis decor eius. Et conclusit in gladio populum suum et
hereditatem suam spreuit ad litteram et conclusit etc. philistiorum populum suum et he
reditatem suam scilicet terram israel spreuit. sanctum quia eam tradidit sub seruitute phi
listiorum quia fabri ferrarii non inueniebantur in israel ne iudei facerent sibi
gladium aut lanceam primi regum xiii alle le. sic hic ostenditur populi humiliatio et
deiectio per mortem, et dicit et conclusit populum suum quondam sanctum et dilectum
in gladio i. cum gladio philistiorum ut non posset effugere. Ezech ix
fac conclusionem quoniam terra plena est iudicio sanguinum, promisse enim sunt
i. plebe israel a deo spreuit propter ydolatriam et inobedienciam quia ipsi plus
spreuerunt eum ipsa pro filios emittens et exaltauit ipsi autem spreuerunt me
Juuenes eorum comedit ignis et virgines eorum non sunt lamentate
ad litteram accessio per philisteos, et virgines etc. quia ipsis spectabat locum,

fugiendi dimittentes otiosos non sepultos et inlamentatos. Aliter
legitur sic: Hic ostenditur quod affligebantur morte utriusque sexus et status. Et dicit
Iuvenes eorum omnibus videbantur prendum comedit id est consumpsit ignis
id est ira dei. Sophonie iii: In igne zeli mei devorabitur terra. Vel ignis in-
imicorum debellantium. Trenorum 2: Iuvenes mei et virgines mee ceciderunt in gla-
dio. Et virgines eorum quarum multo fortius erat prendum non sunt lamen-
tate quia quilibet querebat locum fugiendi dimittens otiosos non sepul-
tos et inlamentatos. Vel quia non vacabat eis ut quelibet suam deploraret
virginitatem sicut filia Iepte Iudicum xi. Spiritualiter: Iuvenes comedit
ignis luxurie. Iohelis primo: Ignis comedit speciosa deserti. Et virgines non
sunt lamentate vino tacto et voluptate corrupte. Trenorum ultimo: Mulieres
in Sion humiliaverunt. Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt et vidue
eorum non plorabantur. Ad litteram scilicet Ophni et Finees. Primi Regum iiii. Et vidue
eorum non plorabantur eadem ratione sicut nec virgines. Aliter legitur sic: Hic ponit
afflictionem religiosorum in utroque sexu. Et dicit: Sacerdotes eorum quantum ad
viros religiosos, ad litteram Ophni et Phinees, ceciderunt per gladium
inimicorum. Trenorum: Sacerdotes mei et senes mei consumpti sunt in urbe.
Sic prelati surgente gladio secularis non se erigunt et opponunt
sed pusillanimitate et timore cadunt. Et vidue eorum non plorabantur quia mi-
sere licet dominus velit eis misereri. Ysaie primo: Iudicate pupillo et defen-
dite viduam. Sed heu quia pupillo non iudicatur et causa vidue non in-
greditur ad eos. Et excitatus est tamquam dormiens dominus tamquam potens
crapulatus a vino. Ad litteram hic ponitur divina consolatio. Et dicit: Et excitatus
est tamquam dormiens dominus. Quia diu enim dimisit dominus populum affligi videbatur
quasi dormiens. Et tamquam potens, sic dicitur secundum quod in Hebreo et in translatione Ie-
ronimi: quasi fortis crapulatus a vino. Ille enim quamvis est fortis robore
qui est sepultus a vino non potest uti sua fortitudine. Et sic videbatur multis
de populo Israel de ipso deo qui diu fuerant in tanta afflictione, sed tunc
visus fuit eis quasi excitatus quando cepit eos iuvare et adversarios punire.
Aliter legitur sic: Hic iterum ponit aliud beneficium scilicet divinam preparationem ad
affligendum hostes Hebreorum. Et dicit: Et excitatus est dominus ad affligendum
inimicos Hebreorum tamquam dormiens id est ita faciliter sicut dormiens faciliter
surgit. Ecclesiastici xxxvi: Excita furorem et effunde iram id est effectum furoris
et ire. Unde videtur dominus dormire quando dissimulat peccata sed excitatur quando
punit ea. Tamquam potens id est fortis existens sed crapulatus a vino vide-
batur sustinendo quod suus populus affligebatur. Ieremie xxxiii: Factus sum sicut vir
ebrius et quasi madidus a vino. Sed hic tamquam potens surgens ad
potenter puniendum adversarios. Iob x: Deus tu ire restituisti meo potest.
Sic dominus modo est quasi ebrius dormiendo et expectando per misericordiam sed tandem
erit quasi sobrius puniendo per iustitiam. Deuteronomii 32: Inebriabo sagit-
tas meas sanguine. Et percussit inimicos eius in posteriora, obprobrium
sempiternum dedit illis. Ad litteram quia percussit Philisteos in secessu
id est parte naturali. Primi Regum v. Et computrescebant prominentes tales eorum.
Obprobrium sempiternum dedit illis quia coacti fuerunt remittere archam
ad terram Israel ut eorum plaga temporis et virtus Dei ab omnibus cogno-
sceretur. Quia cum archa remiserunt anos aureos recognoscentes

plagam suam vilem quod hoc factum redactum est in sacra scriptura que
usque hodie durat. Alia littera sic habet: post vilem inimicorum percussionem.
Et dicit et percussit inimicos eius, id est populi Israel, in posteriora, id est in secretiori par-
te natium, propter archam quam rapuerant scilicet azoti; primo Regum v. percussit secre-
tiori parte natium azotum et fines eius, et isti erant qui archam dei rapuerant,
et signant eos qui ad prelaturas se ingerunt violenter quos deus percutit
in posterioribus suis vel temporalibus defraudando vel in fine dampnando;
Ezechiel vi gladium meum evaginabo post eos. Opprobrium sempiternum dedit
illis quod cum archa remiserant anos aureos recognoscentes plagam suam
vilem, et ita per totum mundum azotii sunt percussi in opprobrium sicut habe-
tur et inimici domini opprobrio sempiterno confundentur. Jeremie xx. non intellexe-
runt opprobrium sempiternum quod nunquam delebitur. Et repulit tabernaculum
Joseph et tribum effrem non elegit. Ad litteram hic post interceptam conclusio
in hoc sermone quod dignitas regia pertinet ad david et ad eius posteri-
tatem non ad tribum effraim. Et dicit et repulit tabernaculum Joseph, id est civitatem
silo in qua fuit archa posita in tabernaculo ut habetur Josue xviii.
Dicitur tabernaculum Joseph eo quod silo erat in sorte effraim filii Io-
seph, et tribum effrem, id est effraim, non elegit scilicet ad regiam dignitatem. Ro-
boam enim de tribu effraim qui regnavit super decem tribus non regnavit
ex divina electione sed usurpavit ex populi rebellione contra filium salo-
monis iii Regum xii. Alia littera sic habet: dicit quod dominus repulit a regia dignitate descen-
dentes de Joseph et de effraim. Et dicit et repulit tabernaculum Joseph, id est ci-
vitatem silo in qua fuit archa domini in tabernaculo, vel repulit a re-
gia dignitate tabernaculum Joseph, id est familiam a Joseph descendentem. Saul
enim qui fuit primus rex fuit de Beniamin, primo Regum x. Sed ne quis
diceret sicut de effraim qui fuit de Joseph fuerunt postea reges, iste respon-
sionem: et tribum effrem, id est effraim, non elegit sed Ieroboam violenter
se intruserat et deus propter peccatum salomonis hoc permisit iii Regum xii. Per
Joseph qui interpretatur filius accrescens designantur nobiles huius mundi qui
crescunt statura et potestate sed quod huiusmodi deus non elegit, primo Regum xvi.
non respicias altitudinem stature eius quoniam abieci eum neque iuxta intuitum
hominum iudico. Effraim qui interpretatur fructificans significat divites
huius mundi nec hos elegit deus, Jacobi ii. Nonne pauperes elegit deus
divites in fide et heredes regni. Et elegit tribum iuda montem
sion quem dilexit. Ad litteram sed elegit scilicet pro dignitate regia montem
sion quem dilexit, id est elegit ad suum cultum quod altare de mandato eius
fuit ibi edificatum per david ii Regum xxiiii et postea ibidem fuit tem-
plum edificatum per salomonem ii paralipomenon iii. Alia littera sic habet: dicit quam
tribum elegit et quem locum ad dignitatem regni. Et dicit tribum effrem
non elegit sed elegit tribum iuda ut essent ex ea reges. In hoc
notatur quod qui fuerunt aliorum prelati debent a deo eligi non assumere ho-
nores et rapere sibi. Hebreorum v. Nemo assumat sibi honorem nisi qui vocatur
a deo tanquam aaron; et debet esse de iuda qui interpretatur confitens,
id est confessor veritatis et proprie infirmitatis. Judicum primo quis ascendet contra
chananeum et erit dux belli. Judas ascendet; montem sion quem
dilexit, id est elegit ad suum cultum et ut esset sedes regni. Per mon-
tem significatur eminentia vite, per sion speculacio sapientie;

talis em̄ debet eligi in p̄latū cuius vita sit in exēplū & sapiā in do-
cumētū p̄i machā v elegit iudas sacerdotes sine macula Et edifica-
uit sic vnicornis sanctuariū suū in t̄ra quā fundauit in s̄c̄la ad l̄rā
& edificauit .i. edificatū fecit sic vnicornis sanctuariū suū .i. t̄m̄ edifica-
tū suo nōi deputatū / & d̄r sic vnicornis q̄ nō p̄mittit ad suū latibulū
accede' sic deus p̄hibuit oēz alienigenā a sacerdotibus b' q̄secratū intra
templū ministrare Sicut & exēpl̄ q̄ accesserit ad ministrādū morte moiar
p̄i ozias rex q̄ voluit ibi thurificare fuit lepra p̄cussus 2 paralip xx
vi / in t̄ra quā fundat' i s̄c̄la .i. in iudea quā fundauit p̄ cultu suo
& regali solio stabiliuit q̄tum fuit ex p̄te sua / & ita fuiss̄ si p̄ctā
p̄p̄li nō impediuissent Al' le' sic h̄r ot reg' q̄firmatus Et d̄r & edi-
ficauit .i. edificatū fecit sanctuariū suū .i. templum suū .i. suo nōi & cul-
tui deputatū & i quo erant s̄c̄ta & sanctificabant' mūdi p̄ oblatōes &
sacrificia / sic vnicornis locū suū edificat ut nullus audeat accede' ad
destruēdū illud· Est em̄ al' fortissimū h̄ns i nare cornu / i t̄rra
quā fundauit in s̄c̄la q̄ in gn̄atōibus succedētibus s̄p̄ manet / uel quā
fundauit in s̄c̄la p̄mansurā i regimine q̄tum erat in se n̄ p̄ctā p̄p̄li
nō obstaret / p̄p̄s deus fundauit eā in et̄nū p̄ceres p̄o gn̄ato p̄tit ge-
neratio aduenit / t̄ra aut̄ i et̄nū p̄manet Nota sanctuariū ē etiā in
quā sanctificatur que adeo sanctificat' q̄e edificat' sic vnicornis .s. i p̄late
& discretōe / in cornu em̄ p̄tas / in nare discretio designat' / p̄lures
aut̄ celie dedit dn̄s p̄tatez Io xx quorū remiseritis p̄ctā &c sed vo-
luit p̄tatez esse in discretōe cū dicit Mat x habete in vobis sal· q̄
p̄tas data indiscreto ē q̄i gladius i manu furiosi Et elegit dauid
suū suū & sustulit eū de gregibus ouiū de p̄o fetātes accepit
eū ad l̄rā & elegit dauid &c i tribu iuda & int' filios ysai q̄uis
esset iunior & sustulit eū de gregibus ouiū / pascebat em̄ gregē q̄n
fuit vocatus ut samuel vngeret eū i rege p̄i R̄g xvi de p̄o fetātes
.i. p̄o oues fetās Trāsl' Io h̄t sequentez fetās adduxit eū .i. oues ga-
fetes fetus Al' le' sic h̄r ot quā p̄sonā elegit in rege ysē dauid
forte p̄ q̄stantiā asp̄ctū delectabilez p̄ sapiaz suū suū p̄ humili tez
p̄i R̄g xvi surge & vnge eū ipse em̄ ē quē elegi Glosa talis d̄z
eligi p̄latus qualis sit dauid .i. manu fortis p̄ q̄stantiā asp̄ctū delec-
tabilis p̄ sapiaz suus p̄ humili tez / & sustulit eū de gregibus ouiū
sepando eū ab officio vili q̄ erat pastor ouiū p̄i R̄g xvi erat
puulus rufus pascens oues de p̄o fetātes .i. de loco p̄o oues fe-
tās ambulātez accepit eū & vnxit in regez Sic q̄ maure p̄latus
instituit' de sana doctrina & bono exēplo alios secudare ysa xl
fecundās q̄ portat' ut nō fiat de histrione ep̄us de gulōso / pastor
ecclie de luxuriosa virgī in q̄secratōe de ocioso vigilās speculator·
Pasce' iacob suū suū & isr̄l hereditatē suā ad l̄rā pasce' iacob
suū suū .i. p̄p̄lm descēdētez de iacob &c de pastore ouiū f̄c̄s ē pa-
stor fideliū / & isr̄l hereditatē suā / vocat' aut̄ p̄p̄lus isr̄l h̄ebr dm̄ eo
q̄ fuit a deo sp̄ialit' elect' / & p̄ t̄lez modū loq' moyses deut° xxxii
p̄s aut̄ dn̄i p̄p̄lus eius iacob funiculus hereditatis eius Al' le' sic h̄r ont
ad quid acceptat' dauid q̄ ad regendū p̄p̄lm Et d̄r accepit dauid
pasce' .i. ad pascendū iacob suū suū .i. p̄p̄lm q̄ descēdit de iacob / et
h̄r q̄tum ad mores q̄ sūt in lucta luctādi t̄rena Sic p̄lato
eccl̄ie d̄z nō tm̄ pasci / sed & pasce' nō diuites nō histriones sed

pauperes suos christi Jo x Ego sum pastor bonus / et pascit ipse hereditatem suam
specialem a deo electam / et hoc quantum ad maiores qui contemplantur diuina
ipse enim interpretatur qui videns deum Jo xx pasce agnos quo ad minores pa-
sce oues quo ad maiores Je iii dabo vobis pastores qui pascent vos
sciencia et doctrina Et pauit eos in innocencia cordis sui et intellectibus ma-
nuum suarum deduxit eos ad literam et pauit eos id est gubernauit in innocencia
cordis sui id est in puritate consciencie et intellectibus manuum suarum id est prudenter se
habens in operibus suis / pri Re xviii In omnibus viis suis dauid prudenter
agebat deduxit eos 2 Re 2 dixerunt ei filii israel cum esset saul rex su-
per nos tu eras educens et reducens israel Aliter exponitur de regno christi
cuius figura fuit regnum dauid / et primo excitatur affectus iudeorum tanquam ad mi-
sterium excellentissimum / 2o ostenditur bonitas christi et magisterii nec iudeorum ab illo
loco quanta andiuimus usque ibi et repulit tabernaculum joseph / Omnia enim
beneficia narrata contulit christus in quantum deus patribus iudeis / hebre xiii jesus
christus heri et hodie ipse et in secula Et licet in hoc psalmo arguatur magis dominus iude-
orum generaliter tamen arguitur magis sacerdotum specialiter qui per effraim designantur quia
sicut effraim in benedictione iacob fuit prepositus manasse / sic sacerdotes
prelati populum ex sua consecratione et isti fuerunt magis inimici christo quia
mortem eius procurauerunt et regnum iudee quod quodam speciali modo ducebat
regimen christi voluerunt usurpare rebellantes romanis / ut dicit josephus vl-
timo asaph ab illo loco et repulit tabernaculum joseph usque in finem
psalmi describit dilatationem regni christi et ecclesie perfectam sic impletum videmus
per orbem terrarum / Aliter legitur sic / sicut dicit quod competenter impleuit officium regis
Et dicit elegit dauid ad pascendum populum suum / Et pauit eos id est gubernauit
in innocencia cordis sui id est in puritate consciencie et intellectibus manuum suarum id est pru-
denter se habens in operibus suis / deduxit eos prudenter in omnibus viis / vel
sic pauit eas pane vite et intellectus ipse christus / non sicut illi pastores de
quibus Ezech ve pastoribus qui pascebant semetipsos / in innocencia cordis
sui quia peccatum non fecit nec inuentus est dolus in ore eius / pe ii Et ita illa
particula non potest intelligi de dauid simpliciter qui peccauit peccato adulterii / pro-
dicionis homicidii et superbie 2 Re xi et xii et intellectibus manuum suarum
id est in operacionibus ad intelligendum eos eleuantibus / Jo xiii exemplum dedi vobis ut
quemadmodum ego feci ita et vos ita faciatis deduxit eos de peccato ad virtutem
et de virtute in virtutem / opera enim magis mouent et ducunt quam verba Sap x
justum deduxit dominus per vias rectas et ostendit illi regnum dei ad quod nos
perducat ipse / Oratio Refice nos manna spiritualis alimenti opulentis-
sime largitor omnipotens deus ut per ingressum manuum tuarum ducti mea-
remus in monte acquisita tua dextera gloriarum qui tecum viuit Psalmus asaph
lxxviii Deus venerunt gentes in hereditatem tuam polluerunt templum sanctum
tuum posuerunt ierusalem in pomorum custodiam ad literam Titulus
in hebreo psalmus asaph et in translatione Jeronimi canticum asaph Materia primum
de destructione ciuitatis et templi facta per nabuchodonosor 4 Re xxv
2 de reparatione per cirum regem persarum qui dedit licenciam redi-
ficandi templum / pri Esdre primo Et diuiditur in 3 partes primo ponitur
lamentatio pro dicta destructione / 2o deprecatio pro reparatione ibi Ne autem
primo dicit lamentando deus venerunt gentes id est babilonii qui erant gentiles in heredi-
tatem tuam id est in iudeam que dicebatur dei hereditas eo quod eam filiis israel dedit et
quia in ea fides et cultus dei viguit / polluerunt templum sanctum tuum ipsum de-
struendo et vasa diuino cultui consecrata asportando et humanis usibus applicando / deinde
v / posuerunt ierusalem in pomorum custodiam / custodes enim pomorum faciunt

magnu acrvu lapidu ut desup ascendentes videat per totu pome
riu / et ista translao reddit in idem cu translacone Ier et hebraica ut pz p preli
cta alie le sic In pte iii pso retitauit Ensiria adeo collata ad con
fusiom malor et ppt magnitudine illor miserias et grauia supplicia q
digit lamitabile deprtaces ad deu sup illor miseria qu cu impiys
involuntur / et est 2o ps lamentacionis pq e ut qd deus repulisti &c
vbi lamitatur sup eor obstinacone hic aut sup incendiu temporali mi
seria et afflictione et pt referri ad captiuitate que facta e p antiochu
epifane hic machabeor / Austine hic agit de psecucone eccle q fit
tothe p gentiles vel p auaros principes / Titulo ps asaph i ps iste
quet asaph i fidelium sinagoge q hic introducitur deprecans et lam
tans cuid ps lamitabilis deprtacio fidelium Intencio e monere nos ad
congaudendum bonis pxior et compaciendu malis tpor Et diuidit pd per
sup templi et sctor polucone lamitacio / 2o sup ciuitatis destruccone ubi
posuerit ierlm / pd dt sic deus venerit cu impetu et violencia gentes i
gentiles antiochus epifanes et sui in heditate tua ierlm ad montem
sion que tibi elegisti in heditate / Tren iiiio heditas mea versa e
ad alienos / hic in heditate qua xc acquisiuit sanguine suo s i ecclesiaz
dignitate mihi ingrediuntur violenter ut fures et pdones Io x quotquot in
trauerit fures sut et latrones qr auctete sua veniut no diuina volu
tate cu scriptu sit Exo xv Introduces eos et plantabis i monte heditatis
tue polueret templu sctm tuum phibita intromittendo et illicita i eo
faciendo / pi machab pd ascendit antiochus s ierlm i mlti e gnu et co
inquinauerit sca hic ingressi ad dignitates et honores polluut eciaz dei
le ij Sacdos et pha polluti sut et in domo mea inveni malu Eze
viij Introibut in illud emissary i luxuriosi sic eos ad id opus depu
tati et contaminabut id / posuerit ierlm in pomor custodia i qr loca
ad custodia fructuu deputatu / locus enim pro pomor custodia e
deputatus qr tugurium i quo latent q custodiut pomoru q collectis
fructibus destituitur et dissipatur / sic ierlm fecerit desta ablatis cuius eius
bonis / Ysa pd derelinquitur filia sion sic tuguriu i cucumerario et
sic ciuitas q vastatur hic mo in eccla no custodiuntur spualia / s temporalia
vn posita e in custodia pomor i fructuu et denarior no aiar / Ie iii
qr custodes agror sut ea in giro / vl i pomor custodia q ea came
dut sic pueri poma q custodiut / Ysa pd dabo pueros principes eor /
Posuerit morticina suor tuor escas volatilibus celi carnes sctor
tuor bestiys terre / Ad lram posuit morticina i corpora mortificata st
Crisf Io qr dederut cadauera suor tuor qr inderut cu qbus occide
bant leuitas et sacdotes diuinis ministerys insedentes escas volatili
bus celi qr sup terraz remanserut insepulta carnes sctor tuor qr in
derunt occidebat uistos et predicatores excepti pauci adeo res statuit / Alie
le sic hic omnt seuicia sua in mortuis et in viuis / et dt posuerit
morticina i corpora mortificata et ex gladio reducta / qr cadauera suo
ru tuor i leuitar et sacdotu q fuint diuinis ministeriis deputati escas
volatilibus celi i auibus celi i accip / Agat xiii volucres celi comede
rut id / Cass conceptis corporum mortuor no ad pua refertur miseria
na sepultis e xc / carnes sctor tuor bestiys terre qr inderunt occi
debat uistos et predicatores excepti pauci adeo res statuit / hic repletu e

pri machab vii sic ibidem dicitur. et impletum est in mellis multis. Sequitur
prelati et sacerdotes posuerunt morticina servorum tuorum id est animas subditorum
suas occidunt exemplo male vite et negligentia cure. Rom. 9 ministri xpi
sunt et serviunt antixpo. volatilibus celi id est demonibus qui dicuntur volucres propter
elacionem et bestiis terre propter crudelitatem. Ezech. xxxiii qui in agro est bestiis
tradetur ad devorandum. Effuderunt sanguinem eorum tamquam aquam in circuitu
Jerusalem et non erat qui sepeliret. Ad literam patet sumendo ex dictis in precedenti versu
alia lectura sic hic dicit sanguinem eorum id est vivus et dicit effuderunt etc. id est multos
valde occiderunt ita quod sanguis occisorum fluxit sicut aqua. pri machab
p°. effuderunt sanguinem innocentum et non erat qui sepeliret quia pauci
remanserant et occupati erant querentes si possent liberari. Sequitur san-
guis est peccatum. Ps. libera me de sanguinibus etc. Sanguis enim effusus est
cum peccatum multiplicatur. Osee iiii maledictum mendacium et homicidium in-
undaverunt et sanguis sanguinem tetigit. et hoc in circuitu Jerusalem quando
fidelibus publicatur. Ezech. xxiiii sanguis eius in medio eius et in circui-
tu et non erat qui sepeliret. Sacramentum confessionis sepelit peccata si id
peccatoribus quorum remisse sunt iniquitates. sed prelati non sepeliunt quia in
audiendo confessiones diligentes non sunt. Facti sumus obprobrium vicinis
nostris subsannatio et illusio hiis qui in circuitu nostro sunt. Ad literam quia phi-
listei et alii in circuitu iudee habitantes faciebant de iudeis suas deri-
siones. subsannatio id est modus derisionis dictus a incurvatione nasi. alia
lectura sic hic ponit iniuriam quam fecerunt in verbis et signis. et dicit facti sumus id est persone
bonorum facti sunt obprobrium vicinis nostris quia ipsi verbis obprobriosis confundunt
nos. subsannatio id est derisio facti sunt ab hiis qui contrahentes nasum rugant
vel inclinant. Ps. xx factus sum in obprobrium tota die omnes subsannant me.
et illusio hiis id est ab hiis qui in circuitu nostro sunt id est qui iocum faciunt eis de
nobis nos contempnentes. Unde illusio est cum aliquid fit in eo cum exprobra-
tione quod est signum contemptus. exemplum in xpo cum velabant oculos et illudebant
dicentes. prophetiza xpe nobis quis est qui te percussit. Matt. xxvi. Potest autem
hoc totum exponi vel de fidelibus tempore machab. a grecis vel de infidelibus
in primitiva ecclesia a tirannis infidelibus. Usquequo domine irasceris in finem
accendetur velud ignis zelus tuus. Ad literam usquequo etc. tenendo populum tuum
in afflictione et captivitate tam continue et prolixe. accendetur velut ignis etc.
ita quod non extinguatur nec mitigetur. et loquitur propheta in persona populi in ca-
ptivitate ducti. Alia lectura sic hic lamentatur de prolongatione persecucionis
et elongatione misericordie dei. Et dicit usquequo domine irasceris tenendo populum tuum in
afflictione in finem id est tam prolixe vel usquequo irasceris id est exerces effectum ire
tue in nos. Ysa. lxiiii ne irascaris domine satis. in finem id est cum usque
in finem extenderetur ira tua q. d. nimis cito. Ysa. xii conversus est fu-
ror tuus et consolatus es me. accendetur velut ignis zelus tuus ita quod non
extinguatur seu mitigetur. vel intantum ut nos possit sustinere sicut nec
ignem. Et ita accendetur non in presenti sed in futuro in reprobis. Pro. vi
zelus et furor viri non parcet vindicte. Deut. xxxii ignis succensus est
in furore meo. Effunde iram tuam in gentes que te non noverunt et in
regna que nomen tuum non invocaverunt. Ad literam hic implorat divinam
iusticiam contra hostes. Et dicit effunde iram tuam id est effectum ire iuste per
vindictam in gentes que te non noverunt quia non habebant fidem unius veri
dei. sed erant ydolatre colentes ydolum bel et draconem. Dan. xiiii°
et in regno. quia sub rege babilonis multa regna erant subiecta

que nomen tuum non invocaverunt quia non habebant eius fidem. Jer. x. quomodo
invocabunt eum in quem non crediderunt. Alia lectio sic habet post petitionem
contra inimicos et dicit effunde id est exere rigorem tue iustitie vel effectum tue
iustitie per vindictam in gentes id est contra gentes incredulas. Jer. x. effunde
indignationem tuam in gentes que te non noverunt id est non habebant fidem
unius veri dei. Et in regna que nomen tuum non invocaverunt pectoris corde
credendo exterius ore confitendo et opere illi obediendo. Ysa. lx. gens et
regnum quod non servierit tibi peribit. Crisostomus super Matheum. Regnum mundi id est cupiditas
invocat nomen mamone regnum carnis id est voluptas nomen Belphegor
regnum diaboli id est superbia nomen Baal quod interpretatur superior. Hebr. xi. sancti
per fidem vicerunt regna. Sed regnum iustorum invocat nomen Christi. Johel
ii. omnis qui invocaverit nomen domini salvus erit. Secundo dicit quomodo iustus imprecatur
malum. Videtur quod perdiciat malum sed non imprecatur ille imprecatur propter pecca-
punitionem que iusta est. Ps. letabitur iustus cum viderit vindictam. 2o propter
peccatores conversionem. Ps. multiplicate sunt infirmitates eorum. 3o propter laudem
dei videtur. Prov. xi. In perditione impiorum erit laudatio. Quia come-
derunt Jacob et locum eius desolaverunt. Ad literam quia contra Ja. id est populum
descendentem de Jacob quem dicit comedisse eo quod bona eorum diripue-
runt et populum in magna parte occiderunt et captivaverunt sic tyranni dicuntur
comedere subditos suos et locum eius desolaverunt quia civitates Judee
depopulaverunt et destruxerunt. Alia lectio sic. premissa petitione subdit per-
suasionem et dicit quia comederunt Jacob id est bona populi descendentis de Jacob
diripuerunt et comederunt et populum in magna parte occiderunt sicut crudeles
bestie. Jer. x. comederunt Jacob et devoraverunt eum et locum eius id est templum
et civitatem in quibus colebatur deus desolaverunt id est depopulaverunt et de-
struxerunt. Dan. ix. aperi oculos tuos et vide desolationem nostram. Sic
mali principes et prelati comedunt subditos. Michee iii. comederunt
carnes populi mei et pelles eorum desuper eos excoriaverunt et locum eius
id est ecclesiam desolando temporalia destruendo vel inhoneste vivendo. Baruch iiii.
nemo gaudeat super me desolatam. Ne memineris iniquitatum nostrarum
antiquarum cito anticipent nos misericordie tue quia pauperes facti sumus nimis.
Ad literam id est antiquo a patribus nostris inceptarum cito anticipent nos
misericordie tue eo anticipationis causam subdit quia pauperes facti sumus nimis
id est spoliati et afflicti nisi anticipent nos misericordie tue ex nimia tristitia
absorbeamur per impatientiam seu desperationem. Et loquitur propheta in persona populi infirmi
in captivitate facti preludebat. Alia lectio sic. Postquam petivit contra inimicos hic
petit pro se et suis amorem mali et adeptionem boni et dicit domine ne me-
mineris iniquitatum nostrarum antiquarum id est ab antiquo a patribus nostris inceptarum ne
que consueti sumus facere et nostras antiquas in ipsis iniquitatibus imitari ne
memineris ad puniendum nos propter eas sed dele eas dando gratiam penitentie ut
nec sint in re nec in memoria. Ysa. xliii. ne memineris ultra iniquitatum nostrarum
sed dele eam de nostro corde dando gratiam penitentie. Ezech. viii. quacumque hora in-
gemuerit peccator omnium iniquitatum eius non recordabor. Cito anticipent nos misericordie
tue ut liberemur a miseria culpe et pene ante mortem quia dicitur Eccl. xiiii. mors
non tardabit. Jo. iiii. domine descende priusquam moriatur filius meus. Glosa non invenit
perveniet iudicium non absolvetur reus. Quia pauperes facti sumus nimis
a temporalibus tamquam afflicti et spoliati et a spiritualibus tamquam peccatores et rei.
Ysa. xlix. pauperum suorum miserebitur. Peccator nimis est pauper quia nichil ha-
bet nisi quod in terra neque in celo ipse est ipso pauper est et miser et miserabilis
et cecus et nudus. Adiuva nos deus salutaris noster et propter gloriam nominis tui

domine libera nos et propicius esto peccatis nostris propter nomen tuum ad hebreos
Adiuua nos etc. i. qui saluasti nos de egipto et in aliis periculis preteritis
et in hoc allega(n)tur omnia magnificencia quomodo magnifice liberauit
audientes bona que contulit ut habetur l. ethicorum et propter gloriam nominis tui
domine libera nos q. d. nominis dei nostri et nos propter tuus et sic liberacio
nostra pertinet ad gloriam nominis tui et propicius esto peccatis nostris propter nomen
tuum i. propter tuam bonitatem non propter nostram iusticiam alia le(ctio) sic hic
petit adiutorium ad bonum faciendum et malum amouendum et dicit ad-
iuua nos ad bonum faciendum deus qui potes salutare quia scis et
debes quia noster quia saluasti nos in multis periculis preteritis abac in exul-
tabo in deo ihesu et in salutari meo cass(iodorus) infirmitate sua bene re-
cognoscit qui saluatorem medium totius vitis inuocauit et propter
gloriam nominis tui publicandam et reuelandam in hoc quod in miseris mi-
seris libera nos a malis penalibus et retrahentibus a bonis q. d.
nominis dei nostri et nos propter tuus sic liberacio nostra pertinet ad gloriam
nominis tui dan(ielis) iii Eruere nos in mirabilibus tuis et da gloriam nomini tuo
et propicius esto peccatis nostris si contigerit nos incidere ne deus nos in
obprobrium mittas nostris dan(ielis) ix domine deus nostri misericordia et propiciatio propter
nomen tuum i. propter tuam bonitatem non propter nostram iusticiam Ne forte
dicant in gentibus ubi est deus eorum et innotescat in nacionibus coram oculis
nostris ad hebreos ne forte dicant in ge. i. inter gentiles ubi est deus eo-
rum q. d. nullus mouens et virtute quia ex quo non saluat populum suum sic
enim loquebantur babilonii et alii gentiles de deo iudeorum et innotescat
in nacionibus coram oculis nostris alia le(ctio) sic hic petit ad confundendum
inimicos q. d. adiuua nos in bono et libera a malo ne forte dicant in
gentibus i. inter gentiles ubi est deus eorum q. d. nullus virtute est quia non potest
saluare populum suum vel forte non est et si est remotus est vel si
ipse est infirmus est iob xxvii confidit in domino liberet eum si vult cass(iodorus)
quamuis fideles multa pariantur flagella tamen tolerare non possunt ut
eorum insultetur auctori et innotescat in nacionibus in manifestatione oculis
nacionibus ulcio sanguinis seruorum tuorum qui effusus est ita quod omnes na-
ciones sciant coram oculis nostris i. quod nos etiam videamus ipsam ulcionem
ad laudem tue iusticie et ita hic terminatur versus precedens in hebreo et in
translatione ps. vel sic innotescat in nacionibus ut aperte cognoscat et vide-
ant et hoc coram oculis nostris ut qui confusi nos timeant Ulcio san-
guinis seruorum tuorum qui effusus est introeat in conspectu tuo gemitus
compeditorum ad hebreos ulcio sanguinis seruorum tuorum etc. hic terminatur versus
precedens s. ille ne forte dicant etc. et innotescat coram oculis nostris
ulcio sanguinis seruorum tuorum qui effusus est a babiloniis innotescat ita
quod omnes naciones sciant ulcionem factam et nos etiam videamus sicut fuit factum
de aman et de filiis eius quod tota gens iudeorum mactata fuerat
et videntibus iudeis fuit suspensus cum filiis suis in patibulo
hester vii introeat in conspectu tuo gemitus compeditorum ut a vinculis et a
carceribus absoluantur alia le(ctio) sic hic petit ulcionem contra inimicos
Et dicit innotescat in nacionibus ulcio i. vindicta sanguinis qui effusus
est aperte et seruiendum seruorum tuorum ad compassionem miserie et confe-
ssionem miserere et ad confusionem hostium glo(sa) hec dicit non optando

sed exprobrando deut° xxxii vlciscere sanguinem seruorum suorum. le xx videam
queso vlcionem tuam ex eis. introeat in c° tuo gemitus compeditorum
tamquam ad vocatus ut a vinculis et a carceribus et maxime a peccatis absoluantur
tales enim qui in afflictione sunt libenter audis. Ecc xxxvi ne despi-
cias vidua si effudit lacrimam et gemitus. Eze xviii quatiens ges
ingemuit peccator etc. Secundum magnitudinem brachii tui posside filios
mortificatorum. ad litteram secundum id est fortitudinis tue que per brachium signatur
posside filios mortis id est morti propinquos ex nimia afflictione. Cassio-
dorus filios martirum. filii autem martirum dicuntur illi qui sunt dispositi ad
martirium sicut filii mortis dicuntur qui sunt digni morte secundum modum loquendi scri-
pture. Alie le. sic. hic persuadet a morte predictum primo seu primum
et dicit secundum magnitudinem brachii tui id est tue fortitudinis que per brachium significatur
quod est potentissimum ad leuandum amplissimum ad amplexandum fortis-
simum ad tenendum. ysa xl. In brachio suo leuabit agnos sozas
ipse portabit. posside ab alieno dominio eripiendo et tibi assu-
mendo. Rabanus. non possidebit dominus iudam in partem suam in terra sanctificata
et eliget adhuc. filios mortificatorum id est filios martirum qui sunt dispositi
seu propinqui ad mortem. vel filios mortificatorum id est occisorum pro te. et qui
carnem suam penitentia et laboribus afflixerunt et mortificauerunt. 2 Cor 4 semper
mortificationem ihesu christi in corpore nostro circumferentes. Vt nichil mortem
sustinuerit et sic martires. Et redde vicinis nostris septuplum in sinu
eorum improperium ipsorum quod exprobrauerunt tibi domine. ad litteram Redde vicinis
nostris id est philisteis et aliis nationibus in circuitu iudee positis septuplum
in sinu eorum id est vindictam perfectam que septenario numero designatur. sub-
dit causam. improperium ipsorum quod exprobrauerunt tibi domine. captiuitatem enim iude-
orum attribuebant impotentie dominice et sic iustum erat quod talis blasphemia
punieretur. Alie le. sic. hic orat contra putes deat inimicos et dicit
Redde vicinis nostris id est gentilibus in circuitu nostro positis. vel demonibus qui
circueunt querentes ut deuorent nos per afflictionem nobis illatam. septuplum
id est perfectam punitionem in anima et corpore in sinu eorum id est in intimis eorum
ut magis feriat. Ecc vii non semines mala in sulcis iniustitie et non me-
tes ea septuplum id est in viribus anime viribus et quatuor corporis elementis. primum
enim septem inducit penas etiam in presenti scilicet cecitatem in rationali cor-
ruptionem in concupiscibili. obdurationem in irascibili que sunt virtutes in anima
extrinsecus autem paupertate molestiam ignominiam et mortem. improperium ip-
sorum id est penam pro improperio ipsorum quod exprobrauerunt tibi domine captiuitatem magis
attribuentes impotentie dominice dicentes. non potuit eos liberare deus eorum.
Et 4 Re xix misit rex assiriorum ut exprobraret deum viuentem. Et omnis
qui mortale peccat deo exprobrat qui semper peccata sustinet. Nos autem
populus tuus et oues pascue tue confitebimur tibi in seculum. ad litteram hic post
gratiarum actionem quia nos qui populus tuus cui in monte synai legem dedisti et oues
pascue tue quia manna celi nos pauisti confitebimur tibi in seculum confessione
laudis pro liberatione nostra. Alie le. sic. hic post leta deprecationis
conclusio. Et dicit nos autem sentientes adiutorium tuum populus tuus per fi-
dei veritatem et concordiam cui legem dedisti et oues pascue tue quos
manna celi pauisti. vel oues per mansuetudinem et innocentiam pascue tue
per doctrinam qua pascimur et nutrimur. Ezech xxxiiii ego pascam
oues meas et ego accubare eas faciam. confitebimur tibi laudando
in seculum id est usque in finem seculi. In generatione et generationem annunciabimus.

laude tua ad literam non solum semel sed etiam futuris temporibus confitebimur
tibi et subdit In generatione et generationem id est in generationibus sibi succedentibus
annunciabimus laudem tuam / potest quod iste psalmus revolvitur in generationibus sibi succe
dentibus ad magnificationem laudis divine Moraliter iste psalmus potest exponi
ut sit oratio ecclesie contra infideles ecclesias et sancta loca prophanantes et pri
mam accidentes et eius terram destruentes / et propter hoc in primo psalmi ecclesia
lamentatur de vastationibus hostium et petitur consule pro restauratione eius ibi effu
de implorando dei iusticiam contra infideles et eius iram erga fideles
ultio regeratur id est spe exauditionis ibi nos autem etc. Allegorice sic potest premit
tit divulgationem laudis ad alios dicens non solum confitebimur tibi nos qui
modo sumus sed etiam annunciabimus laudem tuam omnibus in generatione et ge
nerationem id est in generationibus sibi succedentibus / vel in generatione presenti et tendente
in generationem futuram Psalmus beati qui habitant in domo tua domine Oratio
Anticipa nobis domine misericordia tua antiqua zelus ire deseviat ut adiuti
protectionibus bonorum quorum propter te sanguis effusus est propiciatione tua pec
catorum veniam consequamur lxxix

Qui regis israel intende qui deducis velud ovem ioseph ad
literam Titulus in hebreo ad victoriam super sosannim testimonium
lxxix· asaph sosannim id est super rosas vel super lilia Et est sensus psalmus
iste est testimonium asaph super lilia vel pro liliis id est super christum
et ecclesiam suam / vel corpus misticum ad victoriam id est ad cona
tum levitarum / et sciendum quod vinea est ecclesia veteris et novi testamenti
que scregitur in veteri et novo testamento dicitur vinea dei / Istius vinee pres
suras plures asaph scripsit etiam psalmus in quo pro statu eius ante christi adventum
2o post eius adventum ibi deus virtutum converte / primo premittit orationem dicens
qui regis israel / intende orationi mee quod deducis velud ovem ioseph id est populum
denominatum a ioseph eo quod eum salvavit tempore famis in egypto / velut o
vem id est diligenter custodiens eum sicut pastor gregem suum / huius dicitur
quod ovis natavit in nilo flumine usque ad sepulcrum / ioseph cuius ossa
secum portaverat de egypto / et istam ovem moyses secum duxit Allegorice
sic / In presenti psalmo asaph id est congregatio fidelium deportat templi anguin
destructionem populi iudaici afflictionem / hic petit adventum filii dei credens
per eum omnia renovari et populo data lege nova et fundata ecclesia cui con
sonat titulus / In fine pro his qui commutabuntur psalmus pro assyriis testimo
nium asaph / et est sensus psalmus iste ordinans nos in fine christum eius adventum
petendo accepte primitur editus pro his id est ad utilitatem eorum qui commu
tabuntur de errore ad fidem de peccato ad penitentiam et pro assyriis contemp
dirigentes id est pro eis qui post commutationem dirigunt se ad christum contemplati vel
quod sunt persequentes deum contrarientes vel per asserens id est per proprias iudeis
dirigentibus se contra christum Iob xi tucket adversus deum erecto collo / tale in
gerenti psalmus est testimonium asaph id est illuminati populi veri in hoc psalmo habet
literam testimonium sue fidei et iudei testimonium sue perfidie Io v scrutami
scripturas ipse testimonium perhibent de me Tropologice psalmus est misterio move
nos ad christum digni et in melius commutari Et dividitur primo petit christi
adventum ad salutem suorum 2o ad salutem populi adveniet reliquis iu
deorum ibi vineam de egypto etc. primo allegans potentiam dei communia regit
et bonitate dicit / tu deus qui regis israel per tuam potentiam Ysa xliv in salvatore
eorum reget eos et ad fontes aquarum deducet eos / intende orationi mee
vel intende super nos male dilectos Daniel ix Exaudi deus placare domine

intende et fac, qui deducis de malo in bonum, vel de bono in melius
velud ovem diligenter et benigne per tuam bonitatem custodies sicut
pastor gregem suum. Joseph id est populum denotatum a Joseph eo quod eum
salvavit tempore famis in Egipto, vel Joseph id est fideles castos et tibi
subiectos sicut Joseph fuit fidelis. Sap x. Iustum deduxit dominus
per vias rectas. Jo x. Ego sum pastor bonus. Qui sedes super cherubim
manifestare coram Beniamin Effraim et Manasse. Ad literam quia
propiciatorium quod dicebatur sedes dei erat super cherubim. Exo xxv.
manifestare coram Effraim Beniamin et Manasse. Iste tres tribus
figebant tentoria ad occidentalem plagam tabernaculi ut habetur Nu ii. In
occidentali vero parte erat sanctum sanctorum ubi erat propiciatorium in quo deus
dabat responsa, ideo dicit manifestare coram Effraim dando nobis
propicia responsa. Aliter legitur sic. Hic petit quod deus visibiliter descendat. Et dicit
qui sedes super cherubim id est super propiciatorium quod est sedes dei super
cherubim posita. Vel qui sedes super cherubim per plenitudinem
scientie quod plenitudo interpretatur, pleno scientie quod iudicandi est iudicii. Iudicium
scientie quod plenitudo interpretatur pleno scientie quod iudicium est sede, manifestare coram Effraim dando propicia responsa, vel ma-
nifestare id est appare in carne visibiliter coram Effraim Beniamin et
Manasse id est coram populo iudeorum quem constat ab hiis descendisse.
Moraliter postquam tangit hic tres status per istos qui interpretatur videns deum
impleteres luce fidei deum videntes. Per Joseph qui interpretatur accrescens
proficientes de virtute in virtutem crescentes, per cherubim perfecti in ple-
nitudine scientie deum contemplantes, primos regit in via pacis eos illu-
minando, secundos deducit virtutibus ad augendo, sed in tertios consistit pa-
rmando, hos deducit virtutibus ad augendo, sed in tertios consistit pa-
cem cordis conferendo. Et est sensus qui regis Israel id est impleteres
in via pacis luce fidei eos illuminando, et deducis Joseph id est proficie-
ntes de virtute in virtutem et sedes super cherubim id est consistis in perfectis qui
sunt pleni scientia dei pacem cordis conferendo. Iste non dicit coram effra-
im, manasse non dicit de principibus scilicet de Iuda et Levi et de aliis. Unde quod qui
in hiis locus divisi erat iudei quo ad cultum Manasse in quantum ad
dimidiam tribum suam cum aliis duabus tribubus citra Iordanem erat et erexit
altare ad memoriam dei contendens ultra Iordanem erant divisi in duo regna
post Salomonem super tribum Iuda et dimidia tribu Beniamin regnavit Roboam.
Reg iii xii super alias Jeroboam qui erat de tribu Effraim et adorabant duos
vitulos in montibus, per hos ergo tres per te debet intelligi utrumque esset
hiis autem omnibus manifestus apparuit. Unde Baruch iii. Post hec in terris visus
est et cum hominibus conversatus est. Per Effraim qui interpretatur fructificatio sunt
coniugati in operibus iustitie fructificantes. Per Beniamin qui dicitur filius dextre
significantur prelati. Per Manasse qui dicitur obliviosus significantur obliviosi et religio-
si qui omnia oblivioni tradiderunt propter deum coram istis appetit. Excita po-
tentiam tuam et veni ut salvos facias nos. Ad literam hic post dicte
orationis recto et dicit excita potentiam potentiam tuam cui nullus potest resistere et veni
per effectum tue potentie ut salvos facias nos ab affligentibus nos et co-
miat se Asaph populo futuris temporibus affligendo tempore domini in precepti predi-
Aliter legitur sic. Hic petit quod deus prestet nobis potentem salutem et ideo ut prepare
se ad salvandum nos. Et dicit excita id est ostende seu revela potentiam tuam po-
tentem virtute propria qui videtur quasi sopita dum sui viri conculcantur, sed excitatur
dum revelatur cui nullus potest resistere. Eccli xxxvi. Alleva manum tuam super
gentes alienas ut videant potentiam tuam. Hoc maxime impletum fuit in exode

et ascensionem pa. crux uer. crucifixus est ex infirmitate vivit ex virtute / et
veni per effectum tue potencie seu per miraculum ut salvos nos facias ab affligen-
tibus nos in secundo adventu cum baculo crucis ut goliam interficias. pi. lxxviii
Tu venis ad me cum baculo / veni per iusticiam in secundo adventu cum po. et
virtute ut tuos in corpore et anima tecum reducas. act. po. / quemadmodum vidistis
eum ascendentem in celum ita veniet / ut salvos facias nos ab errore
liberando et in unitate fidei congregando / ps. salvos nos fac domine deus
noster et congrega nos de nationibus vel ut salvos facias nos in secundo adventu
ab omni miseria liberando / dan. xii. In die illa salvabitur omnis populus qui in-
ventus fuerit scriptus in libro vite. Deus virtutum converte nos et ostende nos
faciem tuam et salvi erimus. ad hebr. deus virtutum id est angelorum converte nos
a culpa ad graciam a luctu ad leticiam et ostende faciem tuam / loquitur de deo
ad modum hominis qui quamdiu tenet iram contra aliquem avertit ab eo faciem
sed quando placatus est ostendit sibi faciem hilarem et in hoc petit asaph quod sit
placatus / et salvi erimus quia sine tua gracia non possumus esse salvi. aliter
lege sic hic ostenditur modus salvationis scilicet convertendo nos per penitenciam et ostendendo
nobis suam graciam et dicit deus virtutum id est angelorum vel omnium potestatum converte nos
a culpa ad graciam a malo ad bonum quia aliter non possumus quia sumus sicut ner-
mortuus a seipso per se. tren. v. converte nos domine et convertemur ad te
et ostende faciem tuam id est sis placatus nobis parcendo culpam / vel ostende fa-
ciem tuam quasi solem illuminando per graciam / vel ostende faciem tuam id est xpm qui est
facies tua quem quando ostendis in carne exterius per penitenciam in corde interius
per graciam / hebr. po. qui cum sit splendor glorie et figura substancie eius. vel
breviter / converte nos graciam infundendo ostende faciem tuam gloriam illustran-
do et salvi erimus in utroque persuadendo / ysa. xlv. convertimini ad me et
salvi eritis. Domine deus virtutum quousque irasceris super orationem servi tui.
ad hebr. id est quamdiu irasceris servi tui id est super illud de quo te rogo
scilicet de liberatione populi quasi dicat ista dilacio est signum ire tue in populo. aliter le-
ge sic hic conqueritur de miseria seu de ira dei tamdiu durante et dicit domine
deus virtutum id est qui es dominus omnium virtutum celestium terrestrium et infernorum. vel
sic domine deus virtutum celestium scilicet angelorum / ps. dominus virtutum ipse est rex glo-
rie virtutum autem infirmorum / luc. ult. sedete in civitate donec induamini
virtute ex alto / quousque id est quamdiu irasceris super orationem servi tui ea non
exaudiendo sed servi tui orationem in tribulacione dimittendo / iob xxx.
clamo ad te et non exaudies mutatus es michi in crudelem / abac. primo
vociferabor ad te et non exaudies. Cibabis nos pane lacrimarum et
potum dabis nobis in lacrimis in mensura. ad hebr. quousque cibabis nos
pane lacrimarum id est permittes nos in captivitate et afflictione quasi hostes in tri-
statu vivere in lacrimis et luctu in mensura id est secundum mensuram peccatorum
nostrorum quasi dicat merito sumus afflicti propter peccata nostra sed tu libera nos
ex tua gracia. aliter lege sic hic describit magis miseriam et dei constanciam
et dicit deus quousque irasceris servis tuis cibabis nos pane lacrimarum
id est dabis nobis lacrimas in cibum loco panis / et potum dabis nobis in lacrimis
id est dabis nobis lacrimas in potum in mensura id est secundum quod meruerunt peccata nostra
ysa. xxvii. In mensura contra mensuram cum abiecta fuerit iudicabit eam
scilicet deus animam hoc construe. conqueritur aut sed non quasi desperans / sed cum
desiderio sperans quod convertatur et in lacrimis pane qui in cibo et potu de-
lectentur / io. vi. quos prius nolebat tangere anima mea nunc pre angustia
cibi mei sunt. Posuisti nos in contradictionem vicinis nostris et inimi-
ci nostri subsannaverunt nos / ad hebr. quia samaritani quos rex assiriorum

fecit habitare in ciuitatibus israel iiij reg xvij odiebat iudeos et egipcio et
io impediebat quantum poterat reditum iudeorum in terra sua et postquam
redierunt de babilonia tyri fuerunt eis inbutum molesti ut esdre et ne-
emie quia per totum et nunc michi subsannauerunt nos Nee 3 cum audisset
sanaballat quod edificaremus murum iratus est et subsannauit nos Alia le-
ctio sic habet et modum miserie et dicit posuisti nos et ut ipsi uiri sunt nobis
contrarij nolentes credere quod nos credimus sic fuit et de athenien-
sibus qui contradicebant paulo et barnabe Act xvij nouorum demonio-
rum uidetur adnunciator esse iste primo ipsi iudei qui erant de suo genere Act xiij iu-
dei autem repleti sunt zelo et contradicebant hijs que a paulo dicebantur blas-
femantes et nunc michi subsannauerunt nos scripturis et carminibus irri-
dendo quod in hominem mortuum credimus non attendentes in eo diuinitatem
Re iiij xix spreuit et subsannauit virgo filia syon Conuersio et conuertit caput
prime mihi ut stulte dicamus grece et subsannat iustos in falsis Deus
virtutum conuerte nos et ostende faciem tuam et salui erimus Ad hanc expo-
sitionem prius quod repeticio eiusdem sic frequenter fit in ordinibus Alia lec-
tio sic explicat peticionem petendo graciam et dicit deus virtutum possessor et da-
tor conuerte nos incendendo corda ardore spiritus sancti ps conuerte domine
captiuitatem nostram sicut torrens in austro ostende faciem tuam infundendo
lucem sapiencie et vite ut a nobis cognoscatur Eccl xxxvj ostende nobis
lucem miseracionum tuarum et salui erimus ab omnibus malis in presenti et in
futuro Zach viij Ecce ego saluabo populum meum de terra orientis Vineam
de egipto transtulisti eiecisti gentes et plantasti eam Ad hanc sic
describens processum ecclesie ante aduentum christi Et dicit vinea id est populum iste dei
cultore ysa v vinea domini sabaoth exercituum domus israel est de
egipto transtulisti educendo populum illum mirabiliter de egipto que erat terra
ydolatrie dedita sic agricola transplantat vineam de mala in bonam
eiecisti gentes de terra promissionis cuius victoria fuit magis virtute diuina
quam humana et plantasti eam dando populo israel in terra promissionis certas
Iosue vj cepit iosue omnem terram et terram dedit in possessionem filiis israel
secundum quod terra a pluribus Alia lectio sic habet agit de inchoacione ecclesie sub
methafora et dicit vinea id est iudeorum gentium uel populum iste cultore dei
transtulisti de egipto id est iniurie eduxisti eiecisti gentes id est gentiles y-
dolatrie deditas ut purgares locum in quo erat plantanda Deut viij
eiecit a facie tua gentes et plantasti eam et dedisti ei terram gentilium
ut sunt sic vinea bona et electa Ier ij Ego plantaui vineam electam
omne semen verum Exo xv plantabis eos in monte hereditatis tue Nota
per vineam intelligitur ecclesia dei que tunc erat in gente iudaica sed modo in pa-
ganis quod sic vinea sola vinum propinat sic sola ecclesia sana doctrinam
Mat vij numquid de spinis colligunt vuas id est a iudeis paganis
et hereticis vinum quod non sed ipsorum vinum est pessimum Deut xxxij
fel draconum vinum eorum et 2o quod sic in pingui terra vinum debile
et quasi aquosum fit sic in pinguedine temporalium deuocio ecclesie debilitatur
et tepescit 3o quod inter petras in loco eminenti in radio solis me-
lius vinum fit sic in duricia penitencie in eminencia vite et feruore
caritatis maior est feruor ecclesie deuocio ysa v vinea facta dilecto
in cornu id est in alto filio olei quod nascitur in locis calidis Ezo quod
abscinditur de vinea non valet nisi ad ignem ita quod abscisus est de

Ab ecclia Ezech xv fili hois q̄ fiet de ligno vit̄ / ꝛ ps se̅ ↄbuxe eg
Dux itinerꝫ fuisti in ↄᵘ eius ꝛ platasti radices eius ꝛ impleuit
terā ad liram dux itinerꝫ fuisti ī colūpna nubꝫ ꝑ diē ꝛ ī colūpna
ignis ꝑ nocte / ut dux eēs vtroq̃ tpe ipoꝝ itinerꝫ Exo xiii ꝛ pla
tasti radices eiꝰ · i · sēes pres ut Josue ꝛ sēes q̄ in cultu ꝛ fide dei
erāt radicati / ꝛ impletᵃ tra ꝑ multiplicatōꝫ ꝓlis alr lcᵃ sic hic ot
ndi ꝓpatam ad extēsiom vinee et dt dux fuisti itinerꝫ · i · colūpna
nubis ꝑ die ꝛ in colūpna ignis ꝑ nocte / ul te actore dicta ē via
ꝑ quā extendꝛ vinea ysa lxiii ꝓplꝫ dm̄ ductor fuit eiꝰ / tu ꝯ
fecit via vinee ut possit dilatarı qn̄ filiū suū misit ꝑꝛ ī mūd
Jo xiiii ego sū via vitas ꝛ vita alia lra hꝫ via fecisti ī ↄᵘ tu
eius · i · xpm̄ vysi leꝫ ductore ꝛ platasti radices eiꝰ · i · ꝓphas ꝛ aplos
Ephe ii sup edificati sup fudātu aploꝝ ꝛ ꝓphetaꝝ / q̄oꝝ doctrina pla
tasti in cordibꝫ auditoꝝ ꝛ electoꝝ tuoꝝ Ecc xxiiii ꝛ in electis meis
mitte radices ꝛ ut eruperit radices multiplicata ē vinea q̄ ꝓce
vit Erupet radix eiꝰ ut libram ul platasti radices · i · ꝓphas et
aplos in fide ꝛ cultu dei fudasti eos ꝛ impletᵃ trām ꝑ multipli
catōꝫ fideliū qn̄ tā milia in vno sermōe sūt ↄuūsi actᵃ iio de sa
maria tota que recepit vbū dei ysa xi repleta ē tra sciā dm̄
Operuit vmbra mōtes eiꝰ ꝛ arbusta eiꝰ cedros dei ad liram
Operuit mōtes ꝛ ꝑ adoptatam honoꝝ ꝛ dignitatꝫ qd maxie fuit
tpe dauid ꝛ salomis ꝛ alioꝝ regū bonoꝝ alr lcᵃ sic hic ot vinee
altitudiē ꝛ dilatatōꝫ et dt vmbra eiꝰ · i · vinee operuit mōtes
· i · alte ita ascendit q̄ fecit vmbrā in mōtibꝫ · i · ↄgtio veteris legis
quā tenebat ꝓplꝫ iudaicꝫ operuit mōtes · i · ꝓphas ꝛ antiquos pres
q̄ vixerūt s̄ vmbra · i · s̄ figuris in lege dictas / ꝛ ↄgtōꝫ lr ale
legis vocat vmbrāꝫ hebr x vmbra hns lex futuroꝝ bonoꝝ Tren
iiii sp̄us oris nri dns sub vmbra eiꝰ viuemꝰ / ꝛ arbusta eiꝰ · i · hu
iꝰ multo do fideliū operuit cedros dei · i · supauerūt ꝛ quicunt reges
ꝛ principes maiores qm̄ dnr cedri ꝑꝛ altitudinē s̄ dr ꝓpꝛ ↄuūsiōꝫ
Act xiii crediderūt quotquot ꝑordiati fuīt ad vitā etnā Extedit
palmites suos usq̃ ad mare ꝛ usq̃ ad flum ꝓpagines eiꝰ ad liram
Extedit pal ꝛc · s · mediterraneū / ꝛ usq̃ ad flum · s · eufrate ꝓpagi
nes eiꝰ ꝛ ita fuit dilatatᵃ ꝑ possꝫ ois q̄ tota tra intmedia subie
cta fuit regno israel tpe salomis ut sup dcm̄ ē alr lcᵃ sic hic ot
hꝰ vinee multiplicatōꝫ ꝑ loci dilatatōm / ꝛ dt ipa vinea · i · gens
iudaica extedit palmites suos · i · suos filios ꝛ filias usq̃ ad ma
re q̄ ē finis iudee ex vna pte ꝛ usq̃ ad flum iordanis ꝓpagines
· i · gnatōes eiꝰ ex altā pte / vel sic vinea · i · ecclā xpana extedit pal
mites · i · filios usq̃ ad mare pine ꝛ ꝓpagines · i · suas gnatōnes
usq̃ ad flum baptīm / isti eni st tmi vinee dm̄ / incepit eni a fluc
baptim ꝛ finitꝛ ad mare pine q̄ hos tmios nō hꝫ nō ē mira
limites actiō Ut quid destruxisti materiā eiꝰ ꝛ vindeiant
eam oēs q̄ ꝑtergrediūtꝛ via ad liraꝫ hic describit pressurā ad
uersitate d̄ ut q̄ destruxisti materiā eiꝰ · i · clausura seu murū
ierlm̄ quā destruxerūt caldei / ꝛ vindeiant eā oēs q̄ ꝑtergrediūꝛ
via q̄ reges sirie ꝛ multi alij qm̄ destructoꝫ fuerūt ꝑ nabuchoꝛ
ꝛ post fuīt eis molesti bona eoꝝ rapientes ꝛ ꝓpim occidentes

ut 2 reg. et iiij reg. marginalia / vel destruxisti maceriam eius i. angelorum
custodiam subtrahendo eo quod populus erat pronus ad ydolatriam ut iij
et iiij reg. et in multis locis. Alia lectura sic hic conqueritur de destructione
vinee i. ecclesie et dicit ut quid i. quare destruxisti i. destrui permisisti
maceriam i. clausuram de lapidibus et de luto factam / vel ad literam murum
eius Mat. xxiiij non relinquetur lapis super lapidem qui destruatur
Ysa. v. auferam sepem eius et diruam maceriam eius et erit in direptionem
et vindemiant eam i. rapiunt bona eius et populum occidunt / omnes qui pre-
grediuntur viam i. qui transgrediuntur precepta legis et mandata dei. Sed qui-
quid sit quod destruxisti reddit glossa quia vinea i. iudea sacerdotum vel
synagoga iudeorum superba fuit et adversus plantatorem. Superbum autem sequitur
humilitas Prov. xxix. et quia servos ad se missos occidit et filium heredem
Mat. xxi. et Luc. xxii dicit omnes qui gladio percutit gladio peribit. Spiritualiter
vinea domini est ecclesia maceria eius est custodia angelorum quam dominus sub-
trahit propter peccata ingratitudinem hominum / vel maceria sunt prelati et custodes
qui destructi sunt quidam per pusillanimitatem et negligentiam. Ezech. xiij non
ascendistis ex adverso nec opposuistis vos murum pro domo israel / alii
destructi sunt per cupiditatem et avaritiam / alii per voluptatem et luxuriam.
Exterminavit eam aper de silva et singularis ferus depastus est eam. Ad
literam exterminavit eam aper i. nabuchodonosor qui sic nominatur eo quod diu habitavit
inter feras Dan. iiij. et singularis ferus depastus est eam. Iste fuit rex
antiochus qui fuit valde singularis in superbia qui credebat terram ad a-
bulandum et mare ad navigandum propter mentis elationem ij Mach. v. fuit
etiam ferus valde per tormenta inaudita et exquisita inducens populum ipsum
ad transgressionem legis ij Mach. vij. In hebreo habetur / et quomodo agri de-
pasta est eam / et per quomodo intelliguntur omnes bestie que moventur
per agrum ad depascendum uvam / propter quod Ios. transtulit / et omnes bestie agri
depaste sunt eam / per quod potest intelligi multitudo diversorum gentium que erant
in exercitu antiochi et aliorum regum iudeam vastantium. Alia lectura sic legitur
et a quo sit specialiter vindemiata et destructa vinea domini / et dicit exter-
minavit i. extra suos terminos posuit eam s. vineam aper i. vespasianus veni-
ens de silva / et singularis ferus s. titus depastus est eam usque ad radicem
i. funditus destruxerunt / unde silva sive saltus est gentilitas sola iudea tunc
videbatur vinea de hac silva venerunt titus et vespasianus cum magnis
exercitibus et tota destruxerunt. Ysa. lvi omnes bestie agri venite ad
devorandum omnes bestie saltus. Ysa. primo vos depasti estis vineam meam.
Spiritualiter aper est diabolus quia sicut aper est immundus Luc. xi cum immundus spiritus exierit
et est fortis Mat. xii cum fortis armatus custodit atrium suum / et est crudelis
Ier. vi crudelis est et non miserebitur / et est superbus Iob xl. ipse est rex super
omnes filios superbie. Iste lutum diligit et ibi quiescit Iob xl. In umbra
dormit sub secreto calami in locis humentibus. Et dentibus ferit et
spumat Eccli. xxi dentes leonis dentes eius interficientes animas hominum
sic diabolus membra ecclesie exterminat i. ex terminis virtutum ponens in
quibusdam spumat per luxuriam / immundus est per gulam. in umbra dormit
per accidiam. lutum diligit per avaritiam / dente ferit per invidiam. crudelis
est per iracundiam / superbus per elationem / sed fortis per detentionem in istis
sic destruitur ecclesia. Deus virtutum convertere respice de celo et vide et
visita vineam istam. Ad literam hic describitur status ecclesie perfectus

per adventum xpi quem petit apostolus. O deus virtutum convertere per omnipotentiam
bonitatis tue respice de celo et vide oculis tue clementie et visita in
propria persona vineam istam, quod factum est in sua benedicta incarnatione qua
visitavit nos oriens ex alto. Glosa littera sic. Hic post supplicationem pro vinee
reformatione et perfectione, et dicit deus virtutum converte utique omnem virtute triste-
dit, converte ab ira ad amorem, a severitate ad misericordiam. Converte ad nos
faciem pietatis et averte dorsum indignationis. Ieremie xviii. Dorsum et non
faciem ostendam eis. Respice oculis tuis de summo celo. Psalmus: A summo
celo egressio eius. Et vide effectum tuum inspiciendo. Danielis x. Aperi oculos
tuos et vide tribulationem nostram. Et visita per tuam incarnationem in propria
persona vineam istam, sicut medicus infirmum ad salvandum eum. Luce i°.
Visitavit nos oriens ex alto. Et adhuc visitabit in fine quando reli-
quie istius convertentur et salve fient. Eccli xxxiiii. Quasi parturientis cor
tuum fantasias patitur nisi ab altissimo emissa fuerit visitatio. Spiritua-
liter vinea sapientis vinea est sua vita sua mens, scilicet conscientia.
In hac plantavit dominus omne semen verum. Ie. ii. quia veritatem in cogitatione,
bonitatem in affectione, simplicitatem in intentione. Sed diabolus hanc convertit
in ortum olerum. Sicut Achab Naboth. iii Regum xxi. Da vineam tuam et faciam
in ortum olerum. Ortum olerum ex ea facit quando in ea seminat carnis
mundi et diaboli inserit. Proverbiorum xxiiii°. Per agrum pigri hominis transivi et
per vineam viri stulti et ecce totum repleverant urtice. Hanc deus
visitat cum eam a vitiis per gratiam purgat et firmat. Iob x. Visitatio
tua custodivit spiritum meum. Et perfice eam quam plantavit dextera
tua et super filium hominis quem confirmasti tibi. Glosa littera. Status enim
veteris testamenti fuit imperfectus. Hebreorum vii. Nichil ad perfectum adduxit lex,
sed hanc perfectionem consummabat xps. Matthei v. Non veni solvere legem sed ad-
implere, quia moralia precepta adimplet consilia super addendo, iudicialia
vero rigorem penarum temperando ut homines caveant a malis et studeant
bonis ducti amore boni quod est finis preceptorum, quam timore mali seu pe-
ne. Oderunt peccare boni virtutis amore. Cerimonialia vero que tantum
figuralia erant adimplet in sua incarnatione et passione cum erant figure,
et sacramenta efficaciora instituit que conferunt gratiam et introducunt ad
gloriam, quod non poterant facere sacramenta veteris legis, propter quod dicuntur egena et
infirma. Galatas iiii°. Et super filium hominis, scilicet super xpm hominem qui
in evangelio vocatur filius hominis id est virginis, quia hic non homo est [illegible].
Alii autem sunt filii hominum scilicet viri et mulieris. Quem confirmasti tibi, id est immo-
bile assumpsisti, quia quod semel assumpsit numquam dimisit, ut dicit Damascenus.
Unde in triduo mortis xpi anima exivit in limbo et corpus in sepulcro
fuit unita verbo. Glosa littera sic. Hic petit vinee perfectionem. O visita
vineam et perfice eam gentiles et fideles iudeorum convertendo et ad unam
congregando, id est ecclesiam quam plantavit dextera tua dando ei possessionem et
quietem in terra promissionis. Et hoc fiet tunc quando omnis Israel salvus erit
in fine mundi, quando reliquie iudeorum et gentilium convertentur. Romanos xi. Ce-
citas contigit in Israel donec plenitudo gentium intraret et sic omnis
Israel salvus fieret. Iohannis x. Et fiet unum ovile et unus pastor, una vinea
et unus cultor. Ps. pe. vlt. perficiet, solidabit, confirmabit. Quia perfice
eam scilicet ecclesiam fundando super filium hominis id est super xpm filium virginis,
[illegible] qua super fundata est firmissime. Matthei. Et super hanc petram edificabo

eccliam meam quam confirmasti tibi. Ps. In te confirmatus sum ex utero. Fre-
quenter enim xpus in ewangelio nominat se filium hominis. super hunc ergo filium
hominis perfice id est funda vineam id est eccliam cum fidelibus seu multiplica fide-
les et perfice amatorem virtutibus. Ephes. ii. super edificati super fundamentum
apostolorum. Ps. perfice gressus meos. Incensam igni et suffossam ab incre-
patione vultus tui peribunt. ad literam incensa igne etc. per hoc intelliguntur
sacerdotes iudeorum qui in vindicta mortis xpi a romanis fuerunt obsessi
et tandem in medio templi aliqui eorum fuerunt mortui et alii fugerunt ad
subterranea loca et ibi fuerunt capti et mortui. Lo. subditur ab increpatione
vultus tui peribunt quia ex rigore divine iustitie que hic increpatio dicitur
in vindicta mortis xpi perierunt. Aliter legitur sic hic ostenditur quod deus pater fecit
destrui primum et multiplicare fideles. et dicit perfice vineam quam funda-
sti super filium hominis quia a sola increpatione id est correctione vultus tui id est
quam faciet filius tuus incarnatus. et ab increpatione vultus tui id est con-
tum vultu tuo ab illa gentibus. incensa igni id est corda inflammata cu-
piditate et luxuria et suffossa id est corda deiecta mala cupiditate. Vel
suffossa id est deiecta et seducta per errores peribunt id est delebuntur per primo
in presenti vel dampnabuntur per inprimitur in futuro. Vel incensi sunt igne qui
pravis moribus sunt corrupti. sed suffossi sunt qui in fovea errorum
sunt et ceciderunt fundamentum fidei ut heretici. Ysa. xxiiii. formido et fovea
super te qui habitator es terre. Fiat manus tua super virum dextere tue
et super filium hominis quem confirmasti tibi. Ad literam xix iste est xpus homo ad
dexteram dei patris assumptus. Act. i. videntibus illis assumptus est in celum et sedet a dextris
super virum istum post eius ascensionem facta est specialiter manus divine virtutis
declarando eius gloriam et divinitatem per miracula facta ab apostolis et aliis
discipulis in nomine xpi et super filium hominis et accipitur pro eodem ita ut id
quod subditur super filium hominis sit expositivum illius quod premittitur scilicet virum dex-
tere tue ut per hoc intelligatur xpus homo. Aliter legitur sic hic potest dici digitus te
xpi hominis qui est caput ecclesie. Et dicit fiat id est ostendatur manus tua id est tua
potentia tuorum operum et miraculorum eius gloria et divinitate ostendendum. super
virum id est super xpum. Ier. xxxi. Novum faciet dominus super terram femina circumdabit
virum. dextere tue id est qui est dextera tua per quem omnia fecisti. Ps. dextera
operatio. Ps. dextera tua suscepit me. dicitur autem xpus filius sive vir
dextere bone unionis et omnia sumit servitutis. quia enim est in bonis eternis
quem dicit dextera. Cant. ii. leva eius sub capite meo et dextera illius am-
plexabitur me. Vel bone sessionis quia sedet a dextris dei. Act. x. ubi. Ier. quia
nil sinistrum in eo fuit nec esse potuit. et super filium hominis id est virginis
quem confirmasti tibi firmiter inseparabilis unionis. Eccl. xl. firmabitur
illo et non flectetur. dicitur ergo xpus vir dextere quia de spiritu sancto conceptus
filius hominis quia de virgine natus sed deo confirmatus quia inseparabiliter
deo unitus. Moraliter. fiat manus tua id est auxilium tuum scilicet corrigendo
super virum dextere tue id est super perfectum qui habet dextere appetitum. hic
est benoni per dolorem penitentie. sed beniamin per appetitum celestem patrie
et super filium hominis quia ex se est infirmus. Iob xxv. homo putredo et filius
hominis vermis. quem confirmasti tibi quia a te habet bonorum operum et sigillo per-
severantie firmatus. Ps. manus enim mea auxiliabitur ei et brachium meum confortabit eum.
Et non discedimus a te vivificabis nos et nomen tuum invocabimus.
Ad literam et non discedimus a te per ascensionem a fide sed viri quibus nos

separabit a caritate xpi tribulacio an fames etc viuificabis nos vi-
ta gre in psnti et glie in futuro / et nomen tuum invocabimus temporale in
psnti et eternaliter in futuro / ps beati qui habitant in domo tua domine in s. et
aliter sic lege hic promittit firmiter adherere capiti xpo q.d. et non disce-
dimus i. non discedemus a te per aversionem a fide sicut fecerunt infideles et
a caritate tua / iiij reg non viuit dominus et viuit anima tua quod non derelin-
quam te / ro viij quis nos separabit etc / viuificabis nos tamquam capit
corporis proprium viuificatiuum / vel viuificabis nos vita fidei ad recte
credendum scilicet fide / abak ij iustus ex fide viuit / vel viuificabis nos
graciam et virtutes ad bonum operandum tribuendo / vel vita gre in psnti
et vita glie in futuro / ps viuifica me et custodi sermones tuos / et nomen
tuum invocabimus temporaliter in psnti et eternaliter in futuro / vel nomen tuum in-
vocabimus tamquam refugium in necessitate / ysa xij confitemini domino et in-
vocate nomen eius et scitote quoniam excelsum est nomen eius / Domine deus
virtutum converte nos ostende nobis faciem tuam et salui erimus ad litteram converte
nos ad te perfecte diligendum et ostende faciem tuam per apertam visionem et
salui erimus quia in clara visione et perfecta fruicione consistit eterna salus.
aliter sic lege hic repetit oracionem suam q.d. domine deus virtutum i. qui es virtus
super omnes virtutes converte nos ad te perfecte diligendum etc. vel converte nos ab
errore ad veritatem a dolore ad leticiam / ier xxxi convertam
luctum eorum in gaudium et consolabor eos / ostende nobis faciem tuam per
apertam visionem / vel sic ostende faciem tuam pauperibus nascentem contra cupi-
ditatem avaricie / faciem pacientis et morientis contra delectacionem luxurie
faciem potentis et iudicantis contra timorem superbie / ps turbabuntur a
facie eius patris orphanorum etc et salui erimus quia in clara visione
et perfecta fruicione consistit eterna salus et sic salui erimus salute eterna
ysa xlvi salvatus est israel salute eterna ad quam nos perducat etc
Dico quod quattuor petit conversiones in hoc psalmo quia a quattuor convertit
nos quoniam ps a carnis voluptate / a mundi vanitate / a peccati caritate
a rerum possessione / cant vi revertere revertere sunamitis ut intueamur te etc.

Explicit feria quinta Incipit feria sexta ps asaph

Exultate deo adiutori nostro iubilate deo iacob ad
lxxx sumite psalmum / Titulus in hebreo ad victoriam super hagitith
asaph / et ibi h non est de substancia vocis sed est aspiracio
tantum talis sicut quando dicitur o magister ibi o non est de substancia
dictionis / Gittith autem hagitith instrumentum musicum / secundo
significat torcular et ita ponit / Iero victori in tor-
cularibus asaph / et cantabatur iste ps in festo tuba-
rum die septembris quod apud hebreos est in noviluno
propinquiori equinoccio autumpnali et illo tempore communiter complentur vinde-
mie in terra promissionis et tunc de vino tunc expresso de torcularibus
fiebant libamina sacerdotum in templo / propter quod iste ps intitulatur a torcula-
ribus et cantus huius ps magis propter cantabatur cum instrumentis musicis
quod hebraice vocatur githit et ideo iste ps intitulatur a genere quod est non
instrumenti musici et sic accipitur in titulo in duplici significacione Et iste
ps cantabatur pro gracia accione pro fructibus anni collectis / Et dividitur ps
populus inducitur ad gratitudinem erga deum pro eius multitudo per opperim
ibi / In tribulacione ps dicit Exultate devocione cordis deo adiutori

meo in omnibus periculis et negociis. iubilate voce oris. ps cor
meu et caro mea exultaverunt in deu vivu. deo iacob qui notu
fecit ipsi iacob de cultu speciali. Gen xxviii erit mihi dns in deu
et lap iste etc et vocabitur domus dei. alie lre sic. hic psalta in-
vitat bonos ut relictis mundanis et infimis ad superna et eterna
salubriter eleventur et in deo letentur. cui sub obscurio consonat
titulus qui est talis. In fine pro torcularibus ps ipsi asaph quinta
sabbati. ubi notandum quod quinta sabbati id est quinta die fecit deus aves in al-
tum volantes et pisces infra in aquis remanentes. Gen po. lr notand
quod torcular male locatum est ut pressura sui vinu separet ab acino
in celario reponendu et oleum stillet a muria. bene enim per torcu-
laria particulares eccle signatur in quibus per pressura boni tanquam vinum
optimum eliquantur. et mali tanquam acinum relinquuntur. boni tanquam
aves de aquis baptismi ad alta tendunt. malis in infimis tanquam
piscibus relictis. de utrisque fit hic mentio. in hac ps bonos invita-
do ad sublimiora. malos arguendo quod diligunt infima. Est ergo sensus
tituli ps iste cedens in fine in xpm editus pro torcularibus id est
pro ecclesias in quibus sunt vinum et oleum in supremo celario reponendum.
acinum et amurca tanquam feces proiciendi in infimum. ipsi asaph
est cantandus id est congregationi bonorum ut in melius promoveantur. cantan-
dus quinta sabbati quia quod in eo continetur quasi specialiter videtur ad illud quod in
illa die factum est. scilicet quod aves et pisces de aquis baptismi sunt divise
ut dictum est. Alia ps est invitatio bonorum ad melius et increpatio
malorum. Intentio est monere ut contemptis infimis letantur ad cele-
stia eleventur. Et dividitur po invitantur boni ad letandum in deo et
in melius tendendum. 2o arguuntur mali de amore terrenorum. ibi
audi pplus meus. po dicit exultate devotione cordis letantes non in
pecto et eius delectationibus non in mundo et eius vanitatibus sed in deo et
in eius virtutibus. ysa xli exultabis in dno et letaberis in sco israhel.
exultate deo adiutori nostro in omnibus periculis et negociis. vel adiutori
meo ad vincendum malum culpe ad sustinendum vel evadendum ma-
lum pene et ad operandum meliore. ps deus adiutor me in eternum.
Io xv sine me nichil potestis facere. iubilate corde letando et
voce oris cantando deo iacob id est deo amanti bene luctantes seu pu-
gnantes et diaboli cum peccatis supplantantes. ysa xliiii iubilate extrema
terre quia dns redemit iacob et israhel gloriabitur. Sumite psalmum
et date tympanum psalterium iocundum cum cithara. Ad lram sumite
psalmum ad decantandum non solum vocibus sed instrumentis musicalibus
eo subditur et date timpanum et non exprimit hic instrumentum cum quo
quia prius memoriam fecerat de eo in titulo psi. Alie lre sic hic mo-
net deo servire et po ad bona operanda. et dicit sumite in manibus
vestris psalmum bone operationis. ysa xxiii sume citharam et circue
civitatem. Ephs vi in omnibus sumentes scutum fidei. et date tympanum
mortificationis carnis vre. tympanum enim fit de pelle mortua.
Coll iii mortificate vestra membra que sunt super terram. Exo xv maria
soror aaron sumpsit tympanum in manu. psalterium sumite iocundum
ut exultet in bono ope. Eccl xxx iocunditas cordis est vita hominis
cum cithara id est cum leta paciencia. cithara enim tanta dulcedinem reddit

sonu, qr hoc vincit inimicu per pacia; ysa xxx In citharis et tympanis
et bellis preципuis expugnabitis illos. Alr le. h glo sumite ps. i. hoc spiri
tualia et date tympanu i. bona spiritualia. Ro. x. xv si nos vobis spiritualia
seiamus magnu no est si vra spiritualia metamus. psalterium iocundu
hoc refert ad id quod dixit sumite ps. cu cithara ad id qr addit tympanu
Eccl. xxxv In omni dato hylarem fac vultu. Buccinate in neomenia
tuba et in insigni die solemnitatis vre Ad literam buccinate in neo i. in noviluni
nio quod dr a neos grece quod e novum latine In omnibus enim noviluniis
faciebant festum propter beneficium divine gubernacionis eo qr in novilunio a
pparet magis continua transmutacio temporis Sed in novilunio mensis septimi
celebrabant festum tubarum qr erat valde solempne apud iudeos Levit.
xxiii. et subdit In insigni die solemnitatis vre i. festi tubarum In hebreo
habetur In tercio diei festi vri et e eadem sentencia In translacione Ie. habetur in
medio mense die solemnitatis vre et ad idem pt referri Alr le. sic hic
movet laudare deum ore d. buccinate tuba in neomenia i. in nova
luna. Buccina e instrumentum qr pz ad buccinam Osee v clangite buccina
in gabaa tuba in roma preceptum erat iudeis Levit. xxiii qr in
nova lunacione septembris septem diebus clangerent et dicitur hoc institutum
fuisse in memoriam liberacionis ysaac a morte et ymolacionis arietis
pro illo. et ob hoc in cornu arietis fortiter buccinabant In insigni die
solemnitatis vre i. festi tubarum qr in novilunio mensis septimi celebrabant festum
tubarum vel forte erat sabbatum qr in festa illos septem dies erat. Spiritualiter
sic tube i. predicatores buccinate i. predicate in neomenia i. in novo
tempore gracie in insigni die solemnitatis quocumque die solempni ab ecclesia instituto
clamate invitando ad bellum contra dyabolum, ad audiendum divina precepta
ad celebracionem festorum ad convivium celestium epularum ysa. lviii. quasi
tuba exalta vocem tuam. Quia preceptum in israel est et iudicium deo
iacob. Ad literam hic ponitur ponitur induccionis racio ac dr preceptum i. israel
est quod debent deum laudare in diebus solempnibus qr dns precepit hoc iudeis
in lege Levit. xxiii. et iudicium deo iacob i. faciet vindictam de preceptorum
obmissione, precepit enim dns hoc festum ob memoriam abrahe eius
obediencie qr paratus fuit filium ymolare et ysaac qr fuit paratus ymo
lacionem sustinere. Alr le. sic hic ponit causam quare debeat letanter
laudare deum et dr buccinate et laudate deum qr preceptum e i. israel
i. iudeis quibus data e lex a dno et expressa per moysen Levit. xxiii.
et deut. vi. audi israel et observa que precepit tibi deus. et iudicium deo
iacob i. ipse deus faciet iudicium i. vindictam iacob i. contra populum desi
gnatum per iacob si non fecerit preceptum dei Ro. ii iudicium dei secundum
eos qui talia agunt. Vel sic iudicium datum e deo iacob i. xpo qui secundum carnem
natus e de iacob Io. v. Omne iudicium dedit patri filio. Nota per israel
significantur contemplativi per iacob activi quibus utrisque preceptum est laudare
deum et iudicium comminatur si non laudent. Testimonium in ioseph
posuit illud cum exiret de terra egypti linguam quam non noverat
audivit Ad literam dr Ra. Ba. qr eadem die post revolucionem annorum ioseph
ipse fuit pretereundus liberacione. cum exiret de terra egypti qr hec ista exivit
fuit qui ioseph fuit preceptis de carcere vel egypto et fuit vidit ad
videndum terram egypti et tunc linguam quam non noverat audivit
et hic lingua altera per ydiomate sic recognite fit in septuaginta
et dt Ra. Ba. qr gabriel docuit ioseph septuaginta ydiomata.

que an no nouat sed tm hebraicu alia le sic hic dicit qd preptu
datu est in testimoniu et dicit posuit i dedit id preptu de solepnitate
facienda in Joseph x iudeis d' ioseph descendentibus testimoniu in rei et p
modu facie spualis testimoniu posuit in ioseph x in ecclia de gentibus
Deutro vi custodi prepta dni dei tui ac testioa i prepta i testimoniu
data. cu exiret ioseph i gens iudeorum p ioseph sca de terra egipti
linguam quam no nouat i ydiomata qd mag aut ea audierat
audiuit qr audit deu loquente qui dedit decem prepta Spualr
p ioseph qui interpretatur accrescens significatur ecclia ex gentibus quibus ag-
gata que p totu orbe creuit in imensu dilatata. Ergo i testio-
niu est ne solepnitas da et solepnitas tpalis leuit xxiii hoc erit
vobis memoriale in generationibus vestris. tu exiret de terra egipti i de
tenebrositate pcti dni dauit[2] ca testioia confessionis de egipto
i de pcto et sunt ista gaudiu et pca in tribulacone facilitas et
agilitas in bona opacoe. est ne dulcedis pgustacio secretorum dei
cognicio. tuc audiuit linguam quam no nouat i dmaz seu con-
fabulatez Osee ii ducat ea in solitudine et loquar ad cor eius
Diuertit ab omibus dorsu eius manus eius in cophino suierunt
ad litteram qr liberatus fuit a seruitute pncipis militie qui ipm emat in
seruu Gen xxxix. manus eius i cophino seruierunt sic modus ministrorum in do-
mibus pncipu. sed qd dcm e qd gabriel docuit ioseph oia ydioa-
ta hoc no videtur vm qr hoc donu po fuit datu aplis p spm sctm
et ideo dr qd pplus iste tu exiret d' terra egipti in deseru linguam qm
no nouat audiuit qr audit deu loquentem qui dabat decem prepta
legis Exo xx. diuertit ab omibus dorsu eius. qr pplus d' seruitute egip-
ciaca fuit dimissus liberatus In textu ho hetur amoui ab ombus
oneribus eius et e eadem sna. manus eius i cophino seruierunt qd e instrumentu
ad portandum sordes de ciuitatibus In textu ho hetur manus eius a co-
phino transierunt alia le sic hic dicit liberatoem ppli a seruitute egipti et
dicit diuertit ab omibus dorsu eius qr pplus iste fuit d' seruitute egipti-
aca dimissus liberatus ita qd no seruiunt eis portado lutu lateres et
paleas ad construendu ciuitates. qr manus eius in cophino i tu cophino
seruierunt portates lignu et lateres. i rte vel sordes de ciuitatibus. Spualr
sic filii isti seruierunt egipciis portates lutu lateres et paleas ad co-
struendu ciuitates. sic pctores seruiunt dyabolo ad portandu lutu luxurie
et gule coquendo lateres auaricie colligendo paleas superbie sed cu
ho conuertit se ad deu deus ab istis omibus liberat eu Math xi venite ad
me omnes qui laboratis etc. In tribulacone inuocasti me et liberaui
te et exaudiui te i abscondito tempestatis pbaui te apud aquam co-
tradictionis Ad litteram hic describitur ingratitudo ppli cotra ad culpa
et ad pena Et dicit in psona dei In tribulacone qr fuisti oppssus dura
seruitute in egipto inuocasti me ut liberarem te et liberaui te in
signis et pdigiis te educendo exaudiui te in abscondito tempestatis
i qn tempestas ruebat sup egipcios exaudiui te saluando q'
in abscondito et tuto loco pbaui te apud aquam cotradictionis declarando
tua ingratitudinez et rebellionem Num xx. alia le sic hic dicit qd deus
fuit puocatus ad liberatoem ppli p oratoem Et dicit in psona dei
In tribulacone qn fuisti oppssus dura seruitute vel pseruitoe

plaga uel infirmitate / inuocasti me qui infirmos medicor Exo xv
Et Osee vi In tribulatione sua mane consurgent ad me / et liberaui
te sic ad me clamantem et eduxi te in signis et prodigiis Exo xiiii
liberauit dominus israel in die illa de manu egipciorum / ii Machab iiii et
nunc clamemus in celum et miserebitur nostri deus noster / et exaudiui te in
abscondito id est in tuto loco saluando quando tempestas veniebat super
egiptios / uel exaudiui te in abscondito tempestatis id est certe quia non
audebant aperte contra populum egiptios agrauantes manum super eos / quasi
rebelles tamen sic conteritur Exo iii et pater qui videt in abscondito exau
diebat Mat vi / probaui te apud aquam contradictionis tua infidelitatem
et rebellionem declarando Num xx numquid de petra hac poterimus vobis
aquam eicere / uel sic probaui te apud aquam contradictionis id est populos in
fide aduersantes quibus viriliter restitisti / prima Cor xv oportet hereses
esse ut qui probati sunt manifesti fiant / aqua etiam contradictionis est
impetus persecutionis tribulationis cui iam a multis contradicitur et a paucis
consentitur et tamen in hac probantur iusti Eccl xxvii vasa figuli
probat fornax homines iustos temptatio tribulationis / Audi populus meus
et contestabor te israel si me audieris non erit in te deus recens
neque adorabis deum alienum. id est audi populus meus cui specialem
legem dedi in monte Synai contestabor te id est ero contra te testis sic
et iudex si legem meam transgressus fueris sed si audieris me obedi
endo ei quod dixi tibi in datione legis Exo xx non habebis deos a-
lienos coram me / non erit in te deus recens id est nulla creatura natu-
ralis uel artificialis facta erit a te pro deo reputata / omnis enim creatura est
in tempore facta et recens est respectu eternitatis neque adorabis deum
alienum Exo xx non adorabis ea neque coles ego enim sum dominus
deus tuus qui eduxi te de terra egipti / Alia lectura sic hic ponitur malorum
arguitio uel ad xiii conuertamur Et dicit audi populus meus cui specialem
legem dedi et ab aliis gentibus separaui audi primum precepta disciplinae
diuine Eccl vi audi fili mi disciplinam patris tui / audi doctrinam
regulam vite predicatam Eccl vi Si dilexeris id est dilexeris au-
dire sapiens eris / et contestabor te id est coram quo dico testibus ero uel
ero testis contra te sic et iudex si legem meam transgressus fueris Ier xxix
Ego sum iudex et testis dicit dominus / israel si me audieris non recedendo
et obediendo / non erit in te id est apud te / deus recens id est nulla creatura natura-
lis uel artificialis facta erit a te pro deo reputata / uel non erit in te
id est apud te deus recens id est nouus a te fabricatus Deut iiii caue
ne quando obliuiscaris domini dei tui et facias tibi sculptam similitudinem
neque adorabis deum alienum ab aliena gente sumptum uel quem ali-
ena gens colit Gen xxxv abicite deos alienos de medio
vestri Ego enim sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra egipti
dilata os tuum et adimplebo illud Ad literam ego enim sum et non
alius licet sic dixisti de vitulo Exo xxxii isti sunt dii tui israel
qui te eduxerunt de terra egipti / dilata os id est aperi os tuum ad pe-
tendum et utilia / et implebo illud dando peticionem tuam si tamen so-
lum me deum tuum recognoueris Alia lectura sic hic ponitur beneficiorum com-
memoratio quasi dicat audire debes quia ego enim sum et non alius uerissimo modo essendi
quod omnino est immutabile Exo iii Ego sum qui sum / dominus que time-

debes et ei servire et deus a te honorandus, tuus a te amandus qui
eduxi te in multis signis et prodigiis, de terra egypti et domo ser
vitutis deutro. v. Ego sum deus tuus qui eduxi te etc. dilata .i. aperi
os tuum ad confitendum peccata tua ad laudandum deum et ad confunde
dum inimicum ps. Cor. iio. Os dilatatum est os meum sicut inimicos meos
vel dilata .i. aperi os tuum ad petendum utilia, et adimplebo .id
gratiam infundendo in animam interius ita ut redundet in labia ex
terius et dando petitionem tuam Eccl. xv. Implebit eum dominus spiritu sapie
ntie ordo bonus et congruus quia prius dicit eduxi de egypto .i. ut eva
cuetur cor a culpa et post dilatatur ut impleatur gratia Et non au
divit populus meus vocem meam et israel non intendit mihi ad litteram et non
audivit vocem meam ei obediendo, et israel non fecit mandata mea perpendendo
in quo apparet maxima ingratitudo Alia lectio sic exponitur propter contempta ad
monitionis et inobedientie iudeorum Et dicit populus meus cui tot beneficia
contuli, non audivit vocem meam et non obedivit mandatis meis
Ier. v. locutus sum ad vos de mane consurgens et non audistis vo
cem meam Exemplum magnum nobile primum quo angelus celum, homo
paradisum, Saul regnum, Salomon amorem perdidit domini, populus potest dici
quo ad minores et israel quo ad maiores, non intendit michi
tanto benefactori et tam sed mandata mea perpendit (?) Zach. viio
noluerunt attendere et averterunt scapulas Et dimisi eos secundum
desideria cordis eorum ibunt in adinventionibus suis ad litteram exponitur
ingratis pena, pro subtractione gratie spiritualis Et dicit et dimisi eos
subtrahendo ab eis meam gratiam a peccatis consumande, secundum desideria cor
dis eorum .i. secundum inclinationem fomitis, ibunt in adinventionibus suis .i. in
peccatis enormibus ab ipsis inventis Alia lectio sic exponitur propter pena
pro contemptu et pro inobedientia scilicet subtractio gratie divine Et dicit non audi
erunt vocem meam et ideo dimisi eos gratiam subtrahendo consumandi
a peccatis, secundum desideria cordis eorum .i. secundum inclinationem fomitis vel carna
lia desideria ut non refrenarent ea Ro. pmo propter quod tradidit illos
deus in desideria cordis eorum 2 Pe. 2o obsecro vos abstinere a
carnalibus desideriis que militant adversus animam Sic autem peccatorem
dimittere magis est ira dei Augustinus magis est ira, peccantes non cor
rigere non flagellare eis delinquentibus signum malum est cum infirmus
dimittitur voluntati sue, ibunt .i. vivent sic dimissi, in adinven
tionibus suis .i. in peccatis que non sunt a deo facta vel creata, sed con
tra deum a dyabolo et ab homine sunt inventa Ysa. 3. adinventiones eorum
contra dominum Si populus meus audisset me israel si in viis meis
ambulasset ad litteram hic ponitur secunda pena scilicet subtractio subsidii
temporalis cum dicit si populus meus scilicet israel quem redemi de egypto, au
divisset me in obediendo, israel si in viis meis ambulasset preceptis
meis obsequendo que sunt vie perveniendi ad beatitudinem Math.
xix si vis vitam ingredi serva mandata Alia lectio sic exponitur ostendit
amissionem boni quod debuerat habere si obedivisset deo et dicit si
populus meus quo ad minores quos eduxi de egipto, audivisset
me in obediendo Baruch iii audi israel mandata dei et israel

quo ad maiores / si in viis meis ambulasset propter mea per
suadendo que sunt vie perveniendi ad beatitudinem Eccl xix si vis vitam
ingredi serva mandata Baruch iii si in mandatis meis ambulasses
habitasses in pace super terram Pro nihilo forsitan inimicos eorum
humiliassem et super tribulantes eos misissem manum meam ad l.
pro nihilo i. gratis forsitan inimicos eorum humiliasse eos ad nihilum
deducendo Et dicit forsitan non propter mutabilitatem divine voluntatis que est im
mutabilis sed propter mutabilitatem hominis de bono in malum propter quod frequenter
impeditur divine promissionis effectus qui est sub conditione si ipse perseveret
in bono / et super tribulantes eos misisse manum meam eos insi
ciendo sicut feci pharaonem in mari rubro quia subsidia non feci eis
propter eorum ingratitudinem de preteritis beneficiis Aliter legitur sic exponitur per de se
bonis quod perdiderunt per inobedientiam Et dicit si in viis meis ambulasset
pro nihilo i. gratis inimicos eorum qui oderunt eos in corde / humi
liassem i. deiecissem usque ad nihilum deducendo Ezech xxviii
ad nihilum redigam te et non eris / forsitan i. si non fuisset mu
tatio de bono in malum / Unde dicit forsitan non propter mutabilitatem divine
voluntatis sed propter mutabilitatem hominis de bono in malum Vel dicit forsitan
non dubitative sed ironice ut dicit Ieronimus / et super tribulantes eos quod
noceret eis opere / misisse manum meam eos tribulando et vindictam
faciendo Exo xv extendisti manum tuam et devoravit eos terra
Zacharie pro affliget affligentes vos et contumeliam facientes in super
bia Inimici domini mentiti sunt ei et erit tempus eorum in secula ad l.
exponitur per eternam penam in inferno supplicium eternalis Et dicit inimici
domini mentiti sunt ei / isti sunt perversi iudei qui promiserant observare
legem dei Exo xxiiii dicentes omnia que mandavit dominus faciemus et erimus
obedientes / et tamen cito transgressi sunt et mentiti vitulum conflatilem
adorantes Exo xxxii et erit tempus eorum in secula i. tempus punitionis
quia pro peccato quod hic fuit in parte fuit punitum / tamen adhuc servatur puni
tio in futurum sicut quod dixit deus moysi ego autem in die ultionis
visitabo hoc peccatum eorum Aliter legitur sic exponitur per prelatos et bonos de
structos Et dicit si populus meus audivisset me humiliasse inimicos eorum
sed quia non sunt inimici domini Iaco iiii quicumque voluit amicus esse huius
mundi inimicus dei constituitur / mentiti sunt ei sicut iudei qui promiserant
observare legem dei et tamen cito transgressi sunt / et ita quidam mentiuntur
verbo qui loquuntur contra mentem quidam signo quia pretendunt quod non
sunt ut ypocrite quidam facto quia promissa non implent sed recedunt
a promissis ut in baptismo in prima in religione Act v cur temptavit
satan cor tuum mentiri te spiritui sancto ps filii alieni i. alie
nati mentiti sunt / et erit tempus eorum in quo punientur / in secula s. eterna
Ysa ult vermis eorum non morietur et ignis non extinguetur Sed contra
Apoc x iurat per viventem in secula seculorum quia tempus amplius non erit
Respondetur tempus non erit ut est mensura motus primi mobilis ad ge
nerationem et corruptionem rerum ordinatum sed erit tempus ut est duratio
sine mensura mutationis sive varietatis que erit in penis Iob
xxiiii Ibunt ab aquis nivium ad calorem nimium Et cibavit

eos ex adipe frumenti et de petra melle saturavit eos Ad litteram
i pane facto de simila tritici quod non obstante dicta tussis Moyses introduxit
duxit populum in terram promissionis tritico habundantem et de petra melle
saturavit eos quia apes mellificabant in rupibus terre promissionis
ubi habundavit melle Ubi et terra dicitur manans melle Exo iii Aliter
sic exponitur post aggravacionem preceptum propter recordacionem beneficiorum scilicet man-
ne in cibum et aque in potum Et dicit inimici domini mentiti sunt ei, tamen ipse
deus cibavit id est cibaverat eos ex adipe frumenti id est manna quod ita delica-
tum et sapidum erat sicut adeps frumenti Exo xvi et de petra melle
saturavit eos id est aqua dulcissima et suavi sicut mel profluente de petra
Exo xvii Vel post exitum de Egipto terra scilicet promissionis in qua induxit
eos que habundavit triticis delicatis et melle intantum ut de rupibus
videretur affluere in quibus mellificabant apes Deutero xxxii constituit
eum super excelsam terram ut comederet fructum agrorum et sugeret mel de
petra oleumque de saxo durissimo Spiritualiter hic instruit sacerdotibus
et theologis sacerdotes enim cibat de corpore suo sub specie frumenti in altari
hec ex adipe frumenti saciat Scolares saciat melle dulcissime
sapientie Prover xxv fili mel invenisti comede quantum sufficit id est sapientia
profluit de petra Christo prima Corinth x petra autem erat Christus in ipso sunt omnes
thesauri sapientie dei

Deus stetit in sinagoga deorum in medio autem eorum deos
diiudicat Ad litteram titulus in hebreo et in translatione Iero psalmus
asaph Glosa psalmus asaph fecit hunc psalmum contra principes iu-
dices arguens eorum nequiciam et petens super hoc divinam
iusticiam et lineam equitatis eos reducere Et dicit deus ste-
tit in sinagoga id est in congregacione deorum id est iudicum Exo xx
secundo ad deos utriusque causa perveniet id est ad iudices et dicit deus stare
in congregacione iudicum quia stare videtur et attendere facta et dicta eorum ideo
subditur in medio autem deos diiudicat id est discernit utrum iudices iuste
vel iniuste iudicent Aliter le sic In priore viii psalmum invitat bonos ut
concepti fervens in Christo dicite nunc in Christo contemplentur scilicet divina et
humana Cui consonat titulus qui talis est psalmus ipsi asaph id est huic psalmus
quem ipsi asaph id est congregacioni fidelium super contemplandis de confusione
iudeorum propter excecationem et obstinacionem ipsorum Glosa eius excecatio et
obduracio iudeorum circa Christum Intencio confundere iudeos ut relicta
excecacione et obduracione eorum cognoscant Christum verum deum et hominem
Et dividitur psalmus in duas partes excecacio sinagoge 2o imprecacio penne ibi Exurge
deus psalmus prodiit Christi primam in medio sinagoge Et dicit deus filius ipse
stetit persona et primam id est in sinagoga id est in congregacione deorum id est ma-
iorum iudeorum qui dicunt dii quadam adopcionis prerogativa vel in sinagoga
deorum id est maiorum iudeorum et platorum qui debent esse tamquam dii conformes
per sanctam vitam et graciam deo quibus Exo xxii diis non detrahes id est congrega-
tione deorum id est iudicum Io i medius vestrum stetit quem vos nescitis
In medio autem eorum diiudicat deos id est platos quosdam faciens vasa
glorie in honore alios vasa indignitate in contumeliam vel diiudicat
deos id est iudices discernit utrum iuste vel iniuste iudicent Io ix Ego veni
in mundum ut qui videt non videat et qui non vident videant Iubent autem
deus est in medio deorum id est hominum bona habentibus deo servium Chat xviii

vbi duo vel tres fuerint congregati in nomine meo etc. Usque iudicatis iniquitatem
et facies peccatorum sumitis. ad literam usque iudicatis etc. iustificantes per
iniquitatem propter munera vel favorem et facies peccatorum sumitis i. personas
malorum propter eorum potentiam vel alia acceptatis. alia lectio sic hic increpat
pater iniquum iudicium iudeorum iudicantium Christum puerum hominem et dicit
vos iudices populi usque iudicatis iniquitatem iustificantes iniquum propter
munera vel favorem etc. vel iudicatis iniquitatem dicentes Christum hominem
et non deum quod iniquum. ysa v. Expectavi ut faceret iudicium et ecce i
iniquitas. et vos iudices facies peccatorum sumitis i. personas malorum
propter eorum potentiam vel propter alia acceptatis. vel sumitis facies i. similia peccata
malorum vestrorum quos imitamini in persecutione Christi. Eccl. iiii ne accipies
faciem contra faciem tuam. ps. filii hominum usque gravi corde ut etc.
Iudicate egeno et pupillo humilem et pauperem iustificate. ad
literam iudicate egeno et pupillo eius iusticiam declarando. humilem et pau
perem iustificate i. sua iusticia conservate. alia lectio sic hic monet ad
iuste iudicandum et dicit iudicate egeno et pupillo i. iusticiam eis
si facite. humilem et pauperem iustificate i. iustos declarate. vel sic
iudicate ad honorem Christi egeno propter nos facto. ii. Cor viii cum
dives esset in omnibus pro nobis factus est egenus. et pupillo i. ipsi Christo qui
in terris sine patre parvulus natus est ex matre. Exo 22 pupillo non
nocebitis. sed ysa primo dicit pupillo non iudicant et causa vidue i. ecclesie
non ingreditur ad eos. humilem Christum spiritu. Mat xi discite a me quia
mitis sum et humilis. et pauperem rebus temporalibus. luc ix vulpes fove
as habent etc. iustificate i. iustum dicite et aliis predicate. Ier xxiii hoc
est nomen quod vocabunt eum dominus iustus noster. Eripite pauperem et egenum
de manu peccatoris liberate. ad literam eripite pauperem de manu divitis
et egenum de manu peccatoris liberate qui eum calumpniatur iniuste. alia
lectio sic hic monet ad compassionem Christi et dicit eripite pauperem
Christum a flagellatione et a morte. prov xxiiii Erue eos qui ducuntur
ad mortem. Iob xxxi Eripite pauperem de angustia. et Christum egenum
liberate de manu peccatoris Christum crucifigentis. Eccl iiii libera eum
qui iniuriam patitur de manu superbi. Spiritualiter sic debent facere
iudices et prelati s. iuste iudicare pauperes et egenos liberare ab
hiis qui eis faciunt iniuriam. sed heu dicitur dan xiii a senioribus egres
sa est iniquitas. Nescierunt neque intellexerunt in tenebris ambulant
movebuntur omnia fundamenta terre. ad literam nescierunt neque intellexerunt
s. illa facere non propter ignoranciam legis sed propter errorem electionis
quia ignorat omnis malus. iii ethicorum quia omnis ille qui peccat ex electione scienter [?]
ignorat quod illud male sit dimittendum ne perdat aliquo bono apparenti
quod eligit ex perversa affectione Christum ad hoc inclinante. In te
nebris ambulant quia perversitas affectus inducit tenebras intellectui.
movebuntur omnia fundamenta terre in finali iudicio in quo ista perversa ad
debitum ordinem iusticie reducentur. alia lectio sic hic populi synagoge
excecate ignorancia. et dicit deus filius hominis stetit in synagoga deorum
et ipsi excecati malicia nescierunt eum esse verum deum et redemptorem
suum. i. Cor ii si enim cognovissent numquam deum glorie crucifixissent.
neque intellexerunt legem et misteria [?] sensum scripture noluerunt credere.

ysa xxxxiiij nesciet neq intellexert oblita sut ut no videant
ocu' eo\4 in tenebris ambulant i in obstinacione culpe e affixus coru
Jo xij qui ambulat in tenebris nescit quo vadit · et ita veritate nesci-
ut doctrinaz contempnunt · in pfidia indurati sut · mouebunt oia funda-
menta tre qr xpo moriente terra mota et petre scisse sut q compacie-
bes creatori Math xxvij Judei aut hoc videntes nec in eu crediderunt
nec compassi sut · ut fundamta tre i corda gentiliu mouebuntur ad primaz
et fidem iudeis in pfidia pmanentibus Job ix qui commouet terra
de loco suo Ego dixi dij estis et filij excelsi omnes Alia litera dij
estis scilicet pticipatione eo qr iudices ex officio sut executores diuine
iusticie · et filij excelsi oes inquantu ad ymaginem eius sut facti Alia
le sic hic increpat iudeos qr no receperunt veritatem quia xps eis p-
dicauit oms eo\4 dignitatem et dicit minitas psona Ego dixi vos
homines scilicet et ut oibus generale dij estis scilicet participatione eo qr iudi-
ces sut executores diuine iustitie · ut dij estis i conformes deo p
gratie adoptionem Jo x si illos dixit deos ad quos sermo dei factus e
et filij excelsi oes · i ad ymaginem dei excelsi facti · ut filij excelsi
omnes i adoptati i filios dei altissimi credentes in noie eius Unde
adoptati estis in filios dei Jo primo dedit eis potestatem filios dei fi-
eri hiis qui credunt in noie eius · sed heu dicit ysa primo filios enutriui
et exaltaui ipsi aut spreuert me Uos aut sic homines morie-
mini et sic vnus de principibus cadetis qd licet qr ptas vra no
psuadebit vos a morte · et sic vnus de principibus i de angelis supe-
rbientibus cadetis in fouea iehenne · si equitatem diuine fine Alia
le sic hic tangit eo\4 miseriam p9 dignitate scilicet morte tpale et etiam
et dicit dixi qr estis sicut dij vos aut morieni morte temporali et mor-
te culpe sic pri parentes qr ptas vra no psuadebit vos a mor-
te na homines estis pri Cor iij° nonne tales estis nonne homines
est Etiam morieni morte culpe Jo viij In peccatis vris moriemini
et cadetis in infernu · sic vnus de principibus i demonibus vnde cum pa-
uli demones duces principes qr malis hominibus principantur Jo xiiij
venit princeps huius mundi et in me no ht quicquam Ephes vi no e nobis
colluctatio aduersus carnem et sanguinem si aduersus principes tenebra-
rum harum tendentes · sicut Luc x videbam sathanam qi fulgur de celo caden-
tem · et principibus Alia litera Eccl x ois potentatus breuis vita Ecclesiastici
xviij sili pena sing cu dno afflictus e Exurge deus iudica
terram qr tu hereditabis in oibus gentibus Alia litera Exurge deus adiu-
dicandu iudica terram i habitantes in terra gnaliter qr tu hereditabis
qr fiali iudicio parato oes electi eru subiecti ordinatim sine mine im-
mobile et reprobi ordi sue iustitie Alia le sic hic ponit propheta\4
ipsi ad iudiciu et dicit Exurge deus scilicet ad iudicandu properando et
iudica i iudicabis terra i habitantes in terra reddens vnicuiq fi opera
sua · ut iudica terraz · i iudea condempnando ysaias cu surrexerit dns
pcutiet terram · qm iudeis expulsis seu abiectis hereditabis i omnibus
gentibus · i in oi gne gentium Malachi primo In oi loco sacrificatur et
offertur oblacio munda noi meo qr nom meu magnu e i gentibus
vel sic hereditabis i oibus gentibus · i damnabis de oi gente das heredi-
tate etnaz q · d · no ppt hoc remanebit vacua si iudeos repulere

hebr. ix repromissionem accipient qui vocati sunt hereditatis eterne. lxxxii
Deus quis similis erit tibi ne taceas neque compescaris deus
ad literam titulus in hebr. canticum psalmi asaph. Glosa hoc psalmi
quidam dicunt quod asaph fecit hunc psalmum contra hostes invade
ntes terram et populum iudeorum et loquitur de hostibus futuris scilicet contra
senacherib et eius exercitum quod plures psalmi sunt facti de eadem re
et david propheta deprecando narrat hostium malitiam hoc contra
eos implorat divinam iusticiam ibi facias illis propheta dicit deus quis similis erit tibi
quasi diceret deorum gentium quos destruxit senacherib non erunt similes tibi. ysaie
xxxvii. non enim erant dii hostium sed opera manuum hominum. et subditur ne
taceas id est ne dissimules iniuriam hostium nostrorum qui expugnant te deri
dendum sicut deos suos. neque compescaris deus id est ne retineare amplius ab il
latione vindicte. Alia littera sic. hic agit de nequicia malorum et persecutione
bonorum et tamen de ultione super quo erit bonis leticia. cui consonat titulus
qui est talis canticum psalmi asaph id est canticum huius psalmi est cantandum asaph
id est congregacioni iustorum propter ultionem inimicorum suorum que ibi continetur. Glosa psalmi
est ultio accepitanda de persecutoribus iustorum de tribus hereticis et filiis
suis. Intentio est movere ut mali a bonorum persecutione desistant et
boni in persecutione paciam habeant. Et dividitur quia propheta imprecando primo descri
bit eorum maliciam contra sanctos secundo dictat penam quam merentur ibi facias
illis sicut madian. Et dicit deus quis et tremende quis similis erit tibi. inter
omnes homines et deos ad iudicium venientes quasi dicat nullus similis est tibi in for
titudine in potestate sapientia et dignitate Exo. xv. quis similis tui in fortibus domine
Augustinus misisti in humilitate filium esse voluisti eum in manibus latronibus tecum
crucifixisti sed in claritate cum veniet quis erit similis tibi non est similis
in sapientia et discussione eorum que ad iudicem pertinent. ne taceas id est non
dissimulabis eorum nequicias sicut facit ille qui tacuit quod diu et satis tacui
sicut. ysaie xlii. silui sed tacui sicut parturiens loquar. Albertus propheta quare ta
ces in prio consultate iusticie te. neque compescaris id est mitigeris refre
nando te. unde alia littera habet non mitigeris vel mitescas. vel sic ne ta
ceas id est ne dissimules iniuriam ab hostibus meis illatam. neque compescaris
deus id est ne retineare amplius ab illatione vindicte. vel potest exponi in
bono sic. Ne taceas a docendo ysaie xxx. non faciet ultra avolare
a te doctorem tuum. neque compescaris a flagellando peccatores in presenti
Augustinus hic vere sic serva ut in futuro parcas. ut sic per doctrinam illuminetur
intellectus. et per flagella humilietur affectus. Iere. x. Corripe me domine verum
tamen in iudicio et non in furore. Quoniam ecce inimici tui sonuerunt et qui oderunt
extulerunt caput. Ad literam hic ponit causam ultionis. Et dicit quoniam ecce
inimici tui qui volunt destruere locum cultus tui. sonuerunt id est ad sonitum cum
fremitu armorum et sonitu tubarum venerunt. extulerunt caput contra
te superbientes. unde dixit senacherib ad ezechiam non seducat te
deus tuus. iiii. regum xix. Alia littera sic hic dicit eorum maliciam in deum et
in dei populum quod doctrinam christi et eius abierunt. Et dicit ne taceas deus
quoniam ecce id est aperte. sonuerunt id est conduxerunt vitam in ecclesia te predicante
ysaie xvii. ve multitudini populorum multorum et multitudini maris sonantis et
tumultus turbarum sicut sonitus aquarum multarum. et qui oderunt non dilexerunt
te. Ioh. xv. nolite mirari si odit vos mundus quoniam me priorem odio
habuit. extulerunt caput suum contra te superbientes. vel extulerunt

caput ·i· antixpm dicentes et predicantes xpm ee deu Dan xi e:
levabit et magnificabit adversus omnem deu et adversus deu deor loqu
et maledictum caput Abak iii maledixisti capiti bella eius
Sicut populum tuum malignaverunt consilium et cogitaverunt adversus sanctos tuos
ad litteram sicut populum tuum etc ut exercitus senacherib contra populum dei
et templum et cogi advo sanctos tuos ·i· sacerdotes et levitas tuo cultui
deputatos sicut rex incitante duce ste eo qd sunt dmo cultui depu-
tate ut rasa vestes et hs Alle le sic hic ostendit malicia eor ·i· populum
dei et ostendit qui oderunt te deus extulerunt caput et sic populum tuum mali-
gnaverunt ·i· malum cogitaverunt malum ad opprimendum eum sicut qui-
dam gentiles contra iudeos sicut mo infideles et demones contra nos
rands Jo vlt totus mundus in maligno ·i· ·i· malo igne positus est
no e horrible si ignis e in domo sed si domus e i igne hoc
esset horribile et cogitaverunt adversus sanctos tuos apostolos nuces pre-
dicatores sacerdotes cultui dmo deputatos ut eos destruerent etc
Tren iii vidisti cogitaciones eor adversum me. Dixerunt venite
disperdamus eos de gente et non memoretur nomen israel vlt ad litteram
dixerunt ad invicem mutuo se exhortantes venite et disperdamus eos
de gente ·i· sic deleamus eos quod non permaneat eius genus memoria
Alle le sic hic ostendit malicia qua ore expresserunt quod cogitaverunt prius
in corde et ut dixerunt ore mutuo se adhortando venite ·i· una-
niter predamus et disperdamus eos et sanctos dei de gente ·i· de sua ha-
bitacione ut non sint inter gentes. hec e invitacio dyabolica Sap ii
dixerunt impii venite circumveniamus iustum. prov i venite insidiemur
sanguini et non memoretur nomen israel ·i· populi fidelis vel viri iusti vi-
dentis deum per fidem Je xi eradicemus eum de terra et non eius non
memoretur amplius. tales sunt sicut buffo qui non potest sustinere odo-
rem vinee florentis Qm cogitaverunt unanimiter sic adversum te
testamentum disposuerunt thabernacula ydumeorum et hysmahelite
ad litteram qui cogi ·v· ·i· concordiunt in malo simul adversum te testatu
·i· pactum firmum ad destruendum terram et templum cultus tui. dispo-
suerunt ·i· firmiter statuerunt et qui fuerunt isti ipse subdit quod thabernacula
ydumeorum ·i· habitantes in thabernaculis ydumeorum et isti descenderunt
ab ezau qui alio nomine vocatus e edom et sicut iste odiebat
iacob fratrem suum querens occidere eum Gen xxvii sic ydumei de-
scendentes ab eo odiebant filios israel descendentes a iacob et ysma-
helite. isti descenderunt ab ysmahele filio abrahe Gen xvi et
odiebant filios israel qui descenderunt de ysaac sicut ysmahel persequebatur
ysaac Gen iiii Alle le sic hic ostendit concordia eor in malum et
qui cogitaverunt unanimes deliberando unanimiter ·i· uno animo et vo-
luntate. simul ·i· ad invicem congregati Dan ult congregati sunt babilo-
nii ad regem et dixerunt trade nobis danielem Job xl nervi testiculorum
lewiathan ·i· illi per quos dyabolus generat perplexi sunt Ecc ix infelix
populus qui non habet tantam in bono concordiam contra mali in malo
via enim sustinent mali discrimina ut suas impleant voluntates
adversum te. hic tangit undecim gentes xi vicia designantes adver-
sum te thabernacula ydumeorum ·i· ydumei habitantes in thab lib

quorum pater fuit edom i esau & ysmahelite i ab ysmahel descendentes disposuerunt i indissolubiliter ordinauerunt & firmiter statuerunt
sic testamentum aduersus te quiritando Tabernacula ydumeorum interpretatur sanguineus
et significat iracundos & homicidas qui sunt sanguinis effusores & his
comminatur dominus tamquam inimicis ysa xxxiiii Ecce super ydumeam descendet gladius & super populum interfectionis Item de ysmahel dicitur Gen xvi
manus eius contra omnes & manus omnium contra eum talis sunt scismatici & rebelles ysmahel interpretatur obediens sibi & significat gulosos qui obediunt ventri suo philip iiii quorum deus venter est sic dicit Iob tabernacula
impiorum non subsistet Moab et agarrem gebal amon amalech alienigene cum habitantibus tyri Ad literam moab fuit filius
loth & similiter amon qui peperit ea post Gen xix & ab istis denominati sunt
duo populi moabite & amonite & isti odiebant filios israel imponentes licet falso quod tulisset terram terre ipsorum cum ascenderunt de egipto
Iudicum xi & agarrem isti fuerunt filii cethure que alio nomine dicta
est agar Gen xxv & isti odiebant filios israel sicut ysmahelite
fratres sui gebal de isto non habetur clare origo nisi forte fuit sebal
filius seir horrei Gen xxxvi nomina enim hebrea aliquando sic variantur a parte principii sicut & latina michahelem enim & micolonge sibi
idem non variatum tamen a parte principii isti ergo descendentes de sebal fuerunt molesti filiis israel sicut & ydumee habitatores montis
seyr & amalech populus iste odiebat filios israel et pro impugnauit
eos in deserto cum ascenderunt de egipto Exo xvii alienigene in
hebreo habetur philistei quod multum fuerunt infesti iudeis cum habitantibus tyri Licet enim habitatores tyri fuerunt confederati iudeis tempore salomonis & hiram rege tyri iii Reg v tamen postea fuerunt eis inimici et
omnes isti populi habitabant in circuitu terre filiorum israel & incitauerunt senacherib regem assiriorum ad veniendum contra regnum iude
tempore ezechie combustione promittente Alie lere sic habent et alia gentes que impugnabant filios israel & dicit isti scilicet moab & agarrem i populus qui descendit
de agar fuerunt cum ydumeis & ysmahelitis in concordia malorum
contra iudeos gebal i populus qui descendit de seyr amon filius loth
de filia minore & significat populum qui descendit de moab amalech fuit
filius eliaphath a quo descendit populus amalechitarum alienigene
i philistei Secundum glossam cum habitantibus tyri qui fuerunt vicini iudeorum iste
gentes & alie infra scripte impugnabant populum dei sic viciata designata
per nomina istarum gentium impugnant deum Vnde per moab continetur ex
patre sumitur habetur quibus apostolus dicit Io viii vos ex patre diabolo estis
& maxime quod omnes sunt superbi sicut moab superbus fuit ysa xvi moab
superbus est valde Item moab ex adulterio fuit natus sic habetur secundum ex
adulterio & non ex virtute scripture ii Cor iiii non sugo sic plurimum adulterantes verbum dei Agarrem de agar descendentes interpretatur substitutes festa & significat ociosos & pigros qui adinuenerunt festa ut
in eis vacent non contemplacioni sed ludis & recreacionibus & ebrietatibus
ysa primo festiuitates vestras non feram gebal ad literam quis fuit iste
populus uel persona non recolo me legisse gebal secundum glossam interpretatur vallis
vana & significat ypocritas qui vane humiliantur Eccli xix Est qui
nequiter se humiliat & interiora eius plena sunt dolo Amon populus

qui descendit de loth p filiam maiorem Gen xix amon interpretatur
ptus turbidus et significat iracundos et pacis turbatores prov xxviii
vir iracundus suscitat rixas Amalech interpretatur terram lingens et sig
nificat avaros cupidos vel lingent pulverem sicut serpens ps inimi
cus terram lingent Philistei sicut glo interpretatur potione cadentes et tales sunt
ebriosos qui nimia potatione et spiritualiter et corporaliter cadunt luc xxi
videte ne corda vestra graventur crapula et ebrietate Tirus interpretatur
angustia vel habitantes tirum sunt invidos qui de bonis aliorum
angustiantur Ezech xxviii dicitur de tiro vers auster in prosperitas aliorum
confluit te et invidus alterius rebus marcescit opimis Etenim as
sur venit cum illis hic sunt in adiutorium filiis loth ad litteram
hoc non dicitur eo quod filii loth essent principales in illo exercitu sed se
nacherib rex assiriorum ut dictum est sed hic dictum est de filiis loth
eo quod ipsi vendicabant sibi in aliqua parte terre ut predictum est et sic
ille exercitus faciebat quoddam adiutorium talis sensus
excitat alias gentes impugnantes populum dei et dicit etenim assur in
nabuchodonosor cum suo exercitu venit ad faciendum id pessimum consilium
populum dei iste assur fuit inimicus populo dei et ipsum destruxit im
mo fuit caput omnium aliorum in destruendo scilicet ipse nabuchodonosor
de quo ysa x ve assur virga furoris mei et baculus in manu mea
assur interpretatur tollens robustum vel tollens affectatus et significat
luxuriam que fortes emollit et enervat sicut sampsonem david
salomonem interpretatur etiam vilitas quod luxuria homines viles reddit Ecci
mulier fornicaria quasi stercus in via conculcabitur hii sunt in adiutorium
filiis loth in populis descendentibus de moab et amon quod fuerunt filii
loth ad impugnandum populum dei loth interpretatur declinans et sunt apostotas
declinantes ab eo quod promiserunt ps declinantes autem in obligationes ad
interpretatur etiam conclusus et sunt desperantes qui a demonibus sunt conclusi
ps per conclusisti me in manibus inimici Et nota quod tangit hic undecim
genera malorum ut ostendit eos transgressores transgressionis enim mise
undenarius quia enim excedit a decalogo Isti volentes ad bellum
contra sanctos habent pictas ymagines in vexillis et scutis heretici ymagi
ne lupi qui nocent agnis Scismatici bubonis quam aves ob
invadunt superbi unicornis pigri glirus quod est vel dormiens per
totum mensem ypocrite scorpionis qui blandiuntur facie et pungunt
cauda iracundi leonis avari talpe gulosi porci invidi ca
de qua dicitur quod fetibus suis invidet luxuriosi asini vel hirci ap
postate avis volantis desperantes hominis serpentibus laqueo suspensi
Fac illis sicut madian et zizare et sicut yabin in torrente cison
ad literam facit ille de quos miraculose debellat deus per baracum
iudic iiii in torrente cison ubi bellum fuit apud illum torrentem
et multi fuerunt ibi submersi deutro v torrens cison traxit cadavera
eorum talis sensus sic hic imprecando prophetat penas eorum qui persecuti sunt sanctos
Et dicit quod assur venit cum aliis contra te et contra tuos fideles fac
ergo eis sicut fecisti madian que per gedeone destruxisti iudic
vii et sicut fecisti zizare quem yahel potatum lacte clavo transfixit
in capite iudic iiii et sicut fecisti yabin in torrente cison ubi

bellum fuit prope illum torrentem et multi sunt ibi sub mersi Iudic. iiii
Nota madian interpretatur iudicium siue declinans iudicium et significat
malos aduocatos qui contradicunt veritati et iudicium declinant causas
protrahendo Ysa. xi. Tribuit qui condiunt tibi quercus eos et non in-
venies viros rebelles Zizara interpretatur exclusio gaudii et significat
ypocritas qui tristes sunt Mat. vi. nolite fieri sicut ypocrite tristes Iabin
Iabin interpretatur sapiens et significat sapientes mundi de quorum sapientia
pa Cor. iii. sapientia huius mundi stultitia est apud deum Cison interpretatur
letificatio et significat temporalium habundanciam que letificat Iabin quamuis
cito transeat sicut torrens sicut patet in diuite epulone Luc. xvi. Est ergo
sensus fac illis sicut perfidis aduocatis ypocritis et prauis astutis
Disperierunt in endor sicut sunt ut stercus terre ad literam Endor
est proprium nomen loci vbi fuit illa mulier phitonissa quam consuluit
Saul pri. Re. xxviii. et bellum ibi fuit prope endor sicut sunt ut stercus terre
quia cadauera eorum remanserunt super terram insepulta Aliter le. sic hic ostendit
eorum penam et locum puniciones Et dicit sic ut sicut madian etc. non dis-
perierunt in endor qui est fons a quo cison torrens descendit Iudic.
v. torrens cison traxit cadauera mortuorum Endor interpretatur fons
generacionis et significat luxuriam qua perierunt multi Gen. vi. propter speciem
mulieris multi perierunt sicut sunt ut stercus terre id est putridi et fetidi et concul-
cati Ie. viii. erunt sicut sterquilinium super faciem terre erunt Ysa. vi. sicut fe-
mortinamina eorum sicut stercus in medio eorum Pone principes eorum
sicut oreb et zeb et zebee et salmana Ad literam istos debellauit
dominus miraculose per gedeonem et per trecentos viros cum eo Iudic. vii
Aliter le. sic hic probat penam istorum principum Et dicit pone principes
eorum id est principaliores inter eos sicut oreb et zeb et salmana quos debel-
lauit dominus miraculose per gedeonem et per trecentos viros qui fuerunt cum
gedeone Iudic. vii. Oreb interpretatur coruus et significat loquaces gar-
rulos pri. Re. ii. nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes Zeb inter-
pretatur lupus et significat rapaces Ezech. xxii. principes eius quasi lupi
rapientes Zebee interpretatur victima et significat illos qui de bonis quod ra-
piunt deum placare intendunt contra id Eccl. xxxiv. qui offert victimam
de substancia pauperis quasi qui ymolat filium in conspectu patris Salmana
interpretatur umbra commocionis et significat instabiles qui mouentur sicut
umbra Iob. xiv. qui aut fugit velut umbra et fluctui maris qui a vento mo-
uetur Iac. i. Per eciam ipsorum intelligatur consummatus et significat contemptores qui in profundo
sunt viciorum Prou. xviii. peccator cum in profundum venerit contempnit Est er-
go sensus fac principibus eorum sicut loquacibus rapacibus de rapina
ymolantibus instabilibus et contempnentibus Omnes principes eorum
qui dixerunt hereditate possideamus sanctuarium dei Ad literam omnes principes eorum
id est populorum supradictorum mediatorum qui dixerunt hereditate possideamus sanctuarium
dei id est urbem in qua erat templum dei et per quam tocius terre iudee eius
metropolis erat urbem Aliter le. sic hic colligit omnes in unum Et dicit
pone principes eorum sicut oreb etc. et omnes principes eorum id est populorum supra-
mediatorum pone omnes personam non accipiendo principes personam non
timendo qui dixerunt sese mutuo inuitando possideamus sanctuarium dei
id est urbem et templum dei in hereditatem id est iure hereditario ut numquam dimittamus
nec restituamus hiis ad quos pertinet hoc est contra prelatos mali

qui ecclesiastica beneficia conferunt nepotibus suis quasi vellent ea iure here-
ditario possidere. Abachuc iii. Ve qui edificant syon in sanguinibus. isti
sunt sacerdotes non secundum ordinem melchisedech cuius generatio ignoratur
sed secundum ordinem aaron cui successerunt filii sui. Deus meus pone
illos ut rotam et sicut stipulam ante faciem venti. Ad literam deus meus id est
rotam id est instabiles. Ratio huius dicit quod per rotam hic intelligitur quedam species tri-
buli seu herbe que in siccitate habet quandam speram albam lanugini si-
milem que ad modicum flatum venti dispergitur et disparet et sicut stipu-
la facilis vento resistere non potest et ita sunt facti de exercitu senacherib
quem angelus domini una nocte inuasit. ibi centum octoginta quinque milia
Reg. iiii. xix. Aliter legitur sic. per hoc predixit penam mortis. Qualis hic pena
instabilitatis ut ducatur de loco ad locum et de peccato in peccatum. Et dicit quia
dixerunt possideamus sanctuarium dei. deus meus pone illos ut rotam id est sic
herbam que habet siccitate tamquam speram albam lanugini similem que ad
modicum flatum venti disparet. vel ut sint rotabiles sicut rota ut
continue deuoluetur ex una parte tantum deprimatur ex alia. ps. lxx
xxv. quasi murorum tuorum rotabis quasi virgam et tribulo fuit. et sicut stipu-
lam que valde fragilis et debilis est ut nec vento nec igni resistere
possit. ante faciem venti qui repellit eam et agitat de loco ad locum.
Ysa. xi. iuste quasi stipulam auferet eos. Job xxi. erunt quasi palee ante fa-
ciem venti. Sicut ignis qui comburet siluam et sicut flamma combu-
rens montes. Ad literam sicut ignis siluam ex magna potentia. et sicut flamma
comburit montes ex ardoris vehementia. Aliter legitur sic. hic iam agit de pena
eorum eterna. Et dicit deus sic punias eos sicut ignis qui comburet siluam
infructuosam. Ier. xv. Ignis succensus est in furore meo super vos ardebit
et sicut flamma comburit montes usque ad fundamenta. Ysa. xxix. visitabitur
in vorte ignis deuorantis. Deut. xxxii. Ignis succensus est in furore
meo. et montium fundamenta comburet. hoc exponit de orbis reprobis et ce.
Ita persequeris eos in tempestate tua et in ira tua conturbabis eos. Ad l.
ita persequeris quod corpora mortuorum in exercitu senacherib sunt redacta
in cineres ita quod ezechias et viri eius potuerunt colligere spolia absque
aliqua difficultate. Aliter legitur sic. hic tangit tempus afflictionis et modum
Et dicit sicut ignis comburet siluam ita tu deus persequeris vel persequere inse-
quens eos ita quod comprehendas. in tempestate tua id est in iudicio tuo in-
quiete sicut tempestas quia sicut tempestas ex impetu venti et mutari
non potest. sic dies illa super dampnatos. Ysa. xlvii. veniet super te cala-
mitas quam non poteris expiare. et in ira tua id est in effusione ire tue
turbabis eos quia ira eius non placabitur. ira non mitigabitur vindicta non
differetur. Prov. vi. zelus et furor viri non parcet in die vindicte. Iob
v. videbitis turbabitur timore horrido. terre persecutio tollet quietem
tempestas serenitatem. ira concordiam turbatio leticiam. Imple facies
eorum ignominia et querent nomen tuum domine. Ad literam quod hic fuit im-
pletum qui senacherib mane surgens et videns illam pestilentiam
sui exercitus fugit cum pauore ad terram suam confusus. et querent nomen
tuum domine. Hoc non dicitur pro ipso senacherib quod videns illam plagam
diuinitus inflictam non confugit ad dominum per penitentiam sed magis tamquam ydo-
latra persistit adorat in templo mesrach deum suum ut legitur ibidem
Sed hoc dicitur per aliquibus cum eo fugientibus qui considerantes dei ipsi

potenciā exhibuerit sibi reuerenciā. sed senacherib adorabat deū
suū et pmittebat vindicare duos filios suos adrameleth et si-
rasar si posset id periculū euadere quod nulli intelligentes interfecerūt
eū. Reg. iiij. xix. Alr le^r sic hic petit penā ad correctionem et vtilitatem
Et dicit Imple facies eorum. i. corda eorum ignominia. i. erubescencia vel
ignominia vilitatis despectionis et abiectionis. ut non penis et querent penitendo
et obediendo nomen tuum domine. i. xpm filiū tuum. Aug. querent no-
men tuū domine quod suum non quesierunt. Cass. plerique propter obprobriū culpas
corrigunt quas ab omnibus culpari non metuunt sicut rusticus qui noluit obe-
dire nisi verberibus. Anthee in veteres usque in babilone ibique liberat.
Erubescant et conturbentur in seculum seculi confundantur et pereant. Ad literam
hic dicitur de senacherib et omnibus qui eo obstinate. Frequenter enim scriptura
sub eodem contextu de malis transit ad bonos et econtra sic dominus fuit
in primo gen. Alr le^r sic hic petit penā eius eterna si contempnant
correctionem. Et dicit Imple facies eorum confusione pro feditate culpe ut
querant nomen tuum quod si non fecerint tamen erubescant in semetipsis
pro preteritis peccatis et peccandis. Ipsi post erubescere per orationes
quos elegerit. et conturbentur in seculum seculi conseruatur. i. eternaliter
vermis enim cessabit remorsus conscientie in eis. Ysa. vlt. vermis eorum non
morietur. et confundantur a bonis Xristi et electis. Eccl. iiij. est confusio
adducens ignominiam. et pereant in operibus eterne miserie deputati. Ysa.
lx. gens et regnum que non seruierit tibi peribit. Et cognoscant
quia nomen tibi dominus tu solus altissimus in omni terra. Ad literam ut co-
gnoscant per experienciam pene quam infligis quia tu non deus et nulli alii e-
diuinitas attribuenda. Hoc enim demones et dampnati cognoscunt tu
solus altissimus in omni terra quia nulli alii potest competere post iusticia. Alr le^r sic
hic post Ro. petitionibus ne videatur petere mala intencione. Et dicit Eru-
bescant et conturbentur ut cognoscant per experienciam pene quam infligis
quia nomen est deus. experimentum enim est causa noticie. Ezech. xxv. Scient
quia ego dominus cum dedero vindictam super eos. Origenes dixit cum flagella ne-
scio domini et ipse non dimittat sed flagellatus dimisit. et cognoscant
quia tu solus altissimus in omni terra. scilicet in terra mortuorum. i. inferno in terra
morientium. i. mundo in terra viuentium in celo ad quam nos perducat.

lxxxiij.

Quam dilecta thabernacula tua domine virtutum concupiscit et
deficit anima mea in atria domini. Ad literam Titulus in finem
ad victoriam super hagitth filiorum chore sunt actores psalmi
Ysa. Ps. desideria sanctorum adhuc in hac valle miserie de-
gencium perueniendi ad gaudium supernorum. i. eterni quorum
intra finit filii chore spiritum presentem habentes. hagith
vnus. sicut instrumentum ministerii eius apparet tantum hic post
so significat torcular ut supra dictum est. Et diuiditur in duo post omnia quia sup-
na felicitas est super omnia concupiscibilis. non quale hic valeat ea adipisci.
ibi beatus vir post dicit. quam dilecta. i. valde dilecta tabernacula tua domine virtutum
i. angelorum. et dicit tabernacula in plurali propter diuersos bonorum status secundum vita
eorum merita. Jo. xiiij. In domo patris mei mansiones etc. concupiscit et
deficit anima mea in atria domini quia omnis intellectus et affectus hominis exit et in
via deficit a presencia cognicione et dilectione beatitudinis superne. Cor. ij. quod
oculus non vidit et auris non audit etc. Alr le^r sic In primo psalmo
tractauit de pena dampnatorum et amicorum. i. malorum. hic tractat de gloria

vini et olei .i. iustorum qui per torcularia tribulacionum eliquati in ce-
laria celestia sunt recondendi ut sic illorum pena deterreat a malo
sic istorum gloria invitat nos ad bonum cui consonat titulus In fine
pro torcularibus filiis chore ps. et est sensus Iste ps. dirigens nos in
fine xpm vel in fine qui est vita eterna Ro. vi. fine vero vita eterna
ps. iste editus pro torcularibus .i. pro hiis qui patiuntur tribulaciones qui
sunt in ecclesia militante tamquam torcularia separancia vinum ab acino
et oleum ab amurca .i. bonos a malis, in tribulacionibus enim boni per pacienciam
probantur mali per impacienciam reprobantur ps. iste eciam est filiis
chore .i. xpi calvi qui paupertate voluntaria de calvarie et in monte
calvarie crucifixerunt ac per hoc istorum gloria post passiones tribulacionum
primum obtinenda Intencio est inflammare desiderium ad amorem cele-
stium Et dividitur ps. quinque quia gloria que a iustis desideratur .2o. describitur
mediante cuius auxilio obtinetur ibi beatus vir cuius est ps. dicit sic quam dil-
ecta .i. valde dilecta sunt cordibus devotorum et bene dispositorum tabernacula
tua superiores et eterne mansiones Ioh. xiiii In domo patris mei mansi-
ones multe sunt Luc. xvi facite vobis amicos de mamona iniquitatis
ut recipiant vos in eterna tabernacula, domine virtutum .i. super omnes virtutes ce-
lestes terrestres et infernales, vel virtutum angelorum quas nobis in au-
xilium mittis, vel virtutum infusarum quas cordibus meis immittis, anima mea
concupiscit vehementer et deficit pre nimia vehemencia, tendens in
atria domini, R. lxx videns regina sapienciam salomonis et domum quam edifi-
caverat etc. non habebat ultra spiritum. Augustinus deus meus in quo defici-
unt fortes sunt Ideo sunt qui appetunt sed non deficiunt qui celestia
concupiscunt et deficiunt sed aliquis a terrenorum delectacionibus minime laxantur
sed sic qui concupiscunt et deficiunt illi s. qui mundo mortui sunt Nota
dicit tabernacula propter spacio sitatem sed atria propter latitudinem Cor meum
et caro mea exultaverunt in deum vivum Glo. Ieronimi fortes enim motus anime
redundant ad corpus sicut ex magno timore homines infugiendam et pa-
lescunt et ex magna ira calescunt et rubescunt et ideo cum anima fortiter
exultat in deo fit quedam redundancia in sensu corporeo Glo. le. sic
sic ostendit se totaliter desiderare corde et corpore illa tabernacula et dicit ani-
ma concupiscit venire in atria domini, cor meum et caro mea .i. corpus
meum, exultaverunt concordi hirido desiderium, in deum vivum tamquam
in optimum obiectum et per sedulas quas expectat non in delectacionibus carna-
libus non in divicijs temporalibus non in corporis mundialibus que cito transeunt
et qui moriuntur Glo. per ps. exultabunt et letabuntur in te ipsa thessal. vite
ipse deus pacis sanctificet vos per omnia ut integer spiritus vester anima et corpus in adventu
domini serventur Etenim passer invenit sibi domum et turtur nidum ubi
reponat pullos suos Glo. Ieronimi hic dicit quod bonum est eterna que tractat appetitum
hominis quia etenim passer invenit etc. .i. locum ad quiescendum quod naturaliter ma-
xime naturalis creatura habet locum in quo quietatur, et hic est bonum celeste Glo.
le. sic hic dicit locum dignitate et utilitate quod desiderat anima et dicit et-
enim passer .i. quia passer qui est creatura vocabilis invenit sibi domum .i. spe-
cialiter in te in qua habitet et quiescat securus post mortem Glo. R. lxxiiii v.
domus quia si domus mea terrestris corrumpatur habemus domum non factam
manu in celis, et turtur .i. cuius casta et munda, nidum .i. celestem habi-
tacionem vel mansionem ubi reponat pullos suos .i. actus bonos ex

gra dei et libero arbitrio tamquam a parentibus genitores ad ponendum in
hoc mundo et in celesti patria. Luce vi thezaurizate vobis thesauros in celo
sed multi reponunt pullos suos in terra quia opera sua faciunt propter fa-
vorem humani vel vane glorie quos dampnat vi nolite vobis thezauri-
zare thesauros in terra etc. Si quis ponet ova sua in luto perdet ea etc.
Altaria tua domine virtutum rex meus et deus meus. Ad literam altaria
sunt illa in quibus quieta et appetitus humanus et vacat hic altaria elec-
tum consolatoria sed vera corda munda quia in illis iugiter offeruntur sacrificia
divine laudis ecclesiastice sub ubi quod Sicut alibi hic sic hic et loci dignitate quia
altaria et dicit altaria tua celestia et consolatoria dulcia et sancta electorum be-
ata munda corda. Domine virtutum et omnium potestatum cui tu rex meus
cui sapientia et deus meus cui bonitas quod dicit anima mea desiderat quiescere
in celesti beatitudine ubi sunt tabernacula et mansiones multe. Loca ubi
altaria mire speciositatis et domus firmissime securitatis / micht dul-
cissime suavitatis et altaria magne sanctitatis. Unde antiquitus erant
duo altaria unum holocaustorum in quo animalia offerebantur et aliud
thimiamatis in quo pulvis suavissimus Sic in Christo est altare duplex
in ipso enim et super ipsum offeruntur bona opera activorum tamquam a-
nimalia et desideria et meditationes contemplativorum tamquam thimiamata. Et no-
tandum quod celestis patria designata est hic per tabernaculum per atrium per domum
per nidum per altare etc. Beati qui habitant in domo tua domine in secula
seculorum laudabunt te. Ad literam beati qui etc. et in celesti beatitudine in secula lauda-
bunt te. In hebreo habetur sela ubi nos habemus in secula seculorum et secundum
doctores hebraicos illa dictio significat perpetuitatem ergo. Alibi sic
hic dicit domus sue loci eternitatem et dicit beati qui habitant in domo etc.
et in celesti beatitudine que est plena et status omnium bonorum aggregatione perfectus
et est amena quieta et perpetua. Ber x beati viri tui qui stant coram te
in secula seculorum et eternaliter et sine fine laudabunt te. Ysa. 51 leticia in-
venietur in ea gratiarum actio et pax laudis. Beatus vir cuius est auxi-
lium abs te ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum
in loco quem posuit. Ad literam hic dicit qualiter homo beatitudinem eternam
valeat adipisci scilicet sub auxilio dei. Et dicit beatus vir in spe qui est ita
expectatione future beatitudinis cuius est auxilium abs te et a te quod ad beatitudinem
eternam nullus potest attingere nisi per tuum auxilium speciale quia excedit facul-
tatem creature. Sed ille qui ad hoc per te dirigitur potest attingere. Alibi
lectio sic hic describit mediatorem cuius auxilio obtinetur gloria celestis.
Et dicit sic beatus vir modo in spe qui est ita expectatione future beatitudinis
tandem erit beatus in re, cuius est auxilium abs te et a te remedium et ascendi
ad beatitudinem. Deut. 32 ascensor celi auxiliator tuus quia sic a te ad-
iutus et huius tuum auxilium ascensiones per gradus virtutum / disposuit
in corde suo scilicet confessionem vere fidei / recognitionem proprii defectus / humilem
satisfactionem / veritatem scripturarum / aliorum instructionem et omnium propter deum
abdicationem / hii sunt sex gradus per quos ascenditur ad tronum salomonis
3 Reg. x et hoc in valle lacrimarum et in hoc mundo qui est locus lacri-
marum et presens cuius miseria dat nobis occasionem surgendi et ascendendi
ad requiem eternam. Eccl. xxiiii In omnibus requiem quesivi et in hereditate
domini morabor. Ps. cxxv In fletu venient et in medio reducta eos etc.
In loco laboris et afflictionis huius mundi quem posuit deus homini. Luce
ibat et flebat etc. / postquam enim posuit deus hominem in paradiso vo-
luptatis sed propter inobedienciam hominis posuit eum in loco laboris et af-

scationis. vel sic in locum quem posuit deus in sue ascensionis tunc
cass. locum posuit et gradus ordinat posuit. i. disposuit et preparauit
ab eterno predestinando ascendentem. Math. xxv venite benedicti patris mei et
Io. xiiii si quo minus dixissem vobis quia vado vos parare locum. Etenim
benedictionem dabit legislator ibunt de virtute in virtutem videbitur deus
deorum in syon. Ad literam hic est xc littere legem enarrare qui dat benedi-
ctionem sue gratie lugentibus pro remissione culpe commisse et pro dilatione
celestis glorie de terris subducti. ibunt de virtute in virtutem proficiendo in
augmento gratie donec perueniant ad finem visionis vel ibi subduci vide-
bitur deus deorum. i. sanctorum angelorum et electorum qui dicuntur dii participatiue. in
syon celesti de qua hebr. xii accessistis ad montem syon et ciuitatem
dei viuentis ierusalem celestem. Talis lectura sic hic subditur modus aduitorum
scilicet enarrate gratie et hec supra preceptis legis et dicit etenim pro certo legis-
lator. i. xpc cuius minister fuit moyses dabit benedictionem. i. dona spe-
cialia et gratie lugentibus pro peccatis in hac valle miserie et pro dilatione
celestis patrie infundendo vel benedictione. i. enarrationes doctrinas et gratias
adiuuantes ad implenda precepta. ysa. xxxiiii dominus rex noster dominus
legifer noster dominus iudex noster. ps. benedixisti domine terram tuam. et Io. pri.
lex per moysen data est gratia et veritas per ihesum xpm facta est. ibunt
de virtute in virtutem proficiendo in augmento gratie donec perueniant
ad finem vie et aperte visionis diuine. ibunt de virtute in virtutem sicut
apes de flore in florem ut mellificent. tandem deorum deorum. i. deus
excellens omnes deos videbitur aperta visione sicuti est in syon celesti
et in altitudine glorie. Iob 23. videbit faciem eius in iubilo. ysa. 35
venient in syon cum laude et leticia sempiterna super capita eorum.
Domine deus virtutum exaudi orationem meam auribus percipe deus iacob.
Ad l. hic post desiderium pro auxilio diuino impetrando ad illa beatitu-
dinis conscendendum. Et dicit domine deus virtutum. i. angelorum exaudi orationem
meam ad perducendum nos ad beatitudinem auribus percipe ostendendo o-
rationem meam pro effectum deus iacob qui fecit specialem votum deo sic
dictum est supra. Talis lectura sic hic dirigit orationem ad xpm mediatorem
pro gratia dicta obtinenda. Et dicit domine deus virtutum a quo omnes virtutes sunt
angelice humane et infernales. vel qui es conditor angelicarum virtutum
et infusor humanarum. exaudi orationem meam me adiuuando et perducen-
do ad beatitudinem. ii. machab. po. exaudiat dominus orationes vestras au-
ribus percipe. i. diligenter attende petitionem meam. iii. Reg. viii sint oculi
tui aperti et aures tue intente. deus iacob qui de luctatione in pugna
et de supplantatione in victoria fecit israel. i. videntem deum in princi-
Protector noster aspice deus et respice in faciem xpi tui. ad literam
Protector noster contra insultus demonum aspice deus preces meas ac-
ceptando. Gen. iiii. Respexit dominus ad abel et ad munera eius. et respi-
ce in faciem xpi tui. i. ihesu nazareni qui est verus xc anthonomasice
dictus per cuius meritum omnes orationes ecclesie habent effectum. Talis lectura sic hic fort
petitionem in persona humani et dicit protector noster qui ex officio contra in-
sultus demonum et suorum ministrorum. Eccl. 33. protector potens firmamentum
virtutis aspice deus oculo misericordie preces meas acceptando et nos protegen-
do. Exod. iii. oculus meus afflictionem est nisi tamen eo quod non essemus re-
quies donec aspiciat dominus et videat de celis. et respice in faciem

xpi tui i. ihesu nazarenum qui est verus xpistus vel in facie xpi tui
i. ipsius xpi filii tui ut eius meritis nos protegas tu fideles in facie sua
et per eius meritum omnes ordines ecclesie sunt effecti 2 machab viii orabant
dominum ut eriperet eos et si non propter eos tamen propter testamentum quod erat ad pa-
tres eorum et propter gloriam nominis tui. vel sic respice i. fac respicere nos
in facie xpi tui vero fidei ut credat quem verum deum et hominem
fac ergo respicere in facie xpi nascentis in humilitate viventis in pau-
pertate docentis in veritate patientis in dolore resurgentis in decore
ascendentis in gloria iudicantis in maiestate Quia melior est dies
una in atriis tuis super milia ad literam hic reddit ad omnem ex-
cellentiam superne beatitudinis propter quod est summe desiderabilis Et dicit quia me-
lior est dies in atriis tuis i. in celestibus consortiis super milia bonorum
dierum quos possunt habere in presenti vita Talis lectura hic subditur ad mo-
vens ad petendum s. permanentia vite eterne Et dicit quia dies una in
atriis tuis i. in celesti patria vel in celestibus consortiis habita est meli-
or super milia i. quam mille boni dies in presenti vita Zach ult Erit
dies una que nota est domino sibi erit claritas delectabilis quia dies i-
narrabilis. vna quia inamissibilis dicitur in atriis tuis quia insignabit
quia super milia quod autem melius est magis est eligendum Elegi ab-
iectus esse in domo dei mei magis quam habitare in tabernaculis peccatorum
ad literam Elegi abiectus esse i. in humilitate vivere sine qua ad illam
beatitudinem nemo potest pervenire Luc xviii quicumque non humiliaverit se sicut
puer iste non intrabit in regnum dei. in domo dei mei i. in eccle-
sia militante que est domus dei inferior sicut ecclesia triumphans est domus
eius superior. magis quam habitare in tabernaculis peccatorum i. in excellentiis
superborum quia superbia includit in se omne peccatum mortale per quod homo subtrahit
se a debita obedientia dei Talis lectura hic allegat rationem quare debet ex-
audiri quia propter electionem boni et detestationem mali Et dicit quomodo sum
rex tamen elegi esse abiectus per patientiam in adversis per humilitatem in pro-
speris per obedientiam in preceptis. vel abiectus esse i. in humilitate vivere sine
qua nemo potest ad beatitudinem pervenire. in domo dei mei i. in ec-
clesia militante que est domus dei inferior 2 Reg vi ludam et vilior fiam
plus quam factus sum et ero humilis in oculis meis Cass. quomodo aperit
se habetur abiectus apud deum habetur acceptus. magis quam habitare i.
tabernaculis peccatorum i. in excellentiis superborum quia sunt magis eos exaltatos
et magnos Nu. xvi Recedite a tabernaculis hominum impiorum ne simul
involvamini cum illis Job viii tabernaculum impiorum non subsistet ideo moises ma-
gis elegit affligi cum populo dei quam temporalis peccati habere iocunditatem
maiores divitias estimans thesauro egyptiorum improperium xpi Spiritualiter
elegi i. voluntate assumpsi primum abiectus i. humiliter et discrete quia
in domo et in ecclesia dei et sincero corde quia magis quam habitare in
tabernaculis peccatorum Quia misericordiam et veritatem diligit deus gratiam et gloriam
dabit dominus ad literam quia misericordiam et vitam i. iusticiam diligit deus propter quod
se convertatur in operibus dominus gratiam in presenti et gloriam in futuro
dabit dominus vel humilibus Prov xxix humilem spiritu suscipiet gloria
Iaco iiii deus superbis resistit humilibus dat gratiam Talis lectura hic
ponit rationem ex parte dei ad exaudiendum se Et dicit quia misericordiam diligit
deus faciendo penitentibus et humilibus. vel misericordiam exhibendo bona

et veritatem .i. iustitia puniendo malos michee vi iudicabo tibi
o homo quid sit bonum et quid dns requirit a te utique facere iudi-
cium ente veritas et diligere misericordiam ente mia prov xxiiii mia et veritas
non te deserant vel sic diligit misericordiam in opere et veritate in sermone
ysa lxi ego dns diligens misericordiam et iudicium gratiam .i. gratie
augmentum dabit in presenti per primo augus grea auget meritum
ut aucta mereatur presenti et gloriam in futuro dabit dns lo pro de
plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam pro gratia et posset reddi si-
gula per singulis quia dns elegit misericordiam non ex debito et quia diligit
veritatem dabit gloriam quam dat ex debito Non privabit bonis eos
qui ambulant in morem dne virtutum beatus homo qui sperat in te ad
literam non privabit bonis scilicet gratie et glorie eos qui ambulant in morem a
licet frequenter puenter in presenti temporalibus bonis beatus homo qui sperat in te
per spem formatam caritate alie lre sic hic pot resbucionis mag-
nitudine et dicit sanctis misericordiam et iudicium dabit gratiam et gloriam
et non privabit bonis gratie et glorie eos qui ambulant in morem .i. ca-
vet se ab offensa dei et proximi et se mundos custodiunt pro quis
ascendit in montem dni etc dne virtutum dicitur et conservator beatus
homo in presenti per spem caritate informatam et in futuro per rem qui sperat
in te ad tit vi divitibus huius seculi precipe non sublima sapere nec spe-
rare in incerto divitiarum sed in deo vivo lre xvii beatus vir qui co-
fidit in dno et erit dns fiducia eius

Benedixisti dne terram tuam avertisti captivitatem iacob
ad literam Titulus in hebr ad victoriam filiorum chore lxxxiiii.
pos asaph In fine ps victori filiorum chore canticum et
e cadi sima utrobique q pz ex supradictis lra pes est
gratiarum actio pro reditu captivitatis babilonice per qua
prophetia fit presentem liberationem per xpm fiendam et ita de
utraque liberatione fecit in hoc psalmo mentionem et dividitur
quia po por gratiarum actio pro liberatione temporali per tricu ro deprecatio pro
liberatione fienda per xpm ibi converte nos etc po dicit in persona populi de
babilonia reversi benedixisti dne terram tuam .i. iudea in qua metropolis sc
ierusalem fuit electa a deo ut poneret nomen suum ibi ii paralip vi qua be-
nedixit qui reduxit populum de captivitate ut ibi deo serviret lo subdit
avertisti captivitatem iacob .i. populi descendentis de iacob alie lre sic hic et
quia per beneficia incarnationis et passionis filii dei pervenimus ad gloriam beatorum
de qua tractatur in precedenti psalmo et sunt tres psalmi in quibus agitur de
incarnatione pro reli enarrat gratiam dei 29 qui regis israel Titulus
e iste Titulus In fine ps filiis chore .i. ps iste ordinatur in
in fine .i. xpm tractandus est filiis chore .i. xpi calvi quia a nobis
uicinus de medio et in monte calvarie crucifixi cui psalmi e ma-
per fidem ad xpm accedamus et sic eius beneditionem habeamus et dividitur
po dicit reconciliationem dei ad humanum genus 2o subdit supplicationem
ibi converte nos deus po dicit sic benedixisti dne .i. benedicens pot
praeteritum pro futuro propter certitudinem prophetie terram tuam quam in adam male-
dixeras Gen iii maledicta terra in opere tuo Barr iii sit erattis
maledicta sit certe benedicta .i. benedicta loquitur emphatice benedixisti

terram i. virginem mariam. Luc. primo. Benedicta tu in mulieribus. Benedixisti
terram i. ecclesiam. Gen. xii. In semine tuo benedicentur omnes gentes. Ps. Dominus
dabit benignitatem gratiam infundendo et terra nostra dabit fructum suum bo-
norum multiplicando. avertisti captivitatem iacob i. x. removisti culpam
originalem sub qua tenebatur captivus populus tuus. Ps. [illegible] avertit dominus
captivitatem plebis sue exultabit iacob. Remisisti iniquitatem plebis
tue operuisti omnia peccata eorum. Ad literam. Remisisti etc. populo qui erat
captivata in babilone. operuisti omnia peccata eorum i. non vis amplius vide-
re ea ad puniendum et loquitur de peccatis preteritis populi propter que populus diutius fuit
in captivitatem babilonis. Aliter secundum sic. Hic ostenditur quod christus per suam incarnationem
et per baptismum quem dedit nobis debilitavit in nobis inclinationem ad malum que
est ex fomite et delevit actualem offensam dei. Remisisti iniquitatem
plebis tue i. inequalitatem fomitis minuisti ut non sit tam intensus
quantum fuit ut non dominetur sed subiciatur ut non deficiat sed deficiat
sicut glacies cum remittitur gelu. Ro. vi. Non regnet peccatum in vestro cor-
pore mortali ut obediatis concupiscentiis eius. pa Jo. 2. Remittuntur vobis peccata
vestra propter nomen eius. operuisti igne caritatis animas inflammante ab
aliis bonis et omnia actuum preteritorum ut non videas ad vindictam omnia peccata
eorum s. actualia. Ps. Beati quorum remisse sunt iniquitates. unde sicut ligna
de carbonibus teguntur igne carbonem penetrante sic peccata igne cari-
tatis inflammante. Prov. x. universa delicta operit caritas quod fit prin-
cipue aqua baptismi vel amare penitentie. Et hoc fuit figuratum in egyptiis
quos operuit mare rubrum. Exo. xv. Flavit spiritus tuus et operuit eos mare.
Mitigasti omnem iram tuam avertisti ab ira indignationis tue. Ad
literam quod relaxatio pene signum est mitigationis ire. Aliter secundum sic hic
ostenditur mitigatio pene temporalis et plena remissio eterne. Et dicit mitiga-
sti i. minorasti omnem iram tuam i. penam in presenti pro peccatis infligendam.
Ps. Beatus homo quem tu erudieris domine ut mitiges ei a diebus malis. Mi-
tigat autem dominus presentes miserias nostras flagellis consolando vel condescen-
do. 1 Cor. x. fidelis deus qui non permittit nos temptari supra id quod potestis
vel patiamini et fortitudinem tribuendo Ezech. 3. ut adamantem et ut silicem
posui te consolationem et delectationem infundendo. Dan. 3. angelus domini fecit
medium fornacis quasi ventum roris flantem. avertisti te quem ab ira indi-
gnationis amovendo a peccatoribus effectum ire et afflictionem vel eternalem.
Et non quod ira dicatur esse in deo non ad affectum sed quantum ad effectum
sicut ponit Osee xiiii. diligam eos spontanee quia aversus est furor meus
ab eis. Et non ira dei sed non indignationis est afflictio presentis temporis sed
ira indignationis est afflictio vel eternalis. Converte nos deus salu-
taris noster et averte iram tuam a nobis. Ad literam hic deprecatur pro liberatione
spirituali que flenda erat per christum. Unde dicit converte nos deus salutaris noster
ad te clarius cognoscendum et perfectius amandum quod fuit per doctrinam
christi qui figuras et obscuritates veteris testamenti explanavit et rigorem
eius temperavit propter quod dicitur lex amoris. Et averte iram tuam a nobis quod fuit
per christi satisfactionem usque enim ad illud tempus omnes quantumcumque iusti descen-
debant ad infernum et sic ira dei non erat totaliter aversa. Aliter secundum sic hic
post petitur ut avertat homines a malo culpe et a malo pene. Et dicit
deus per recreationem salutaris per redemptionem noster per iustificationem. Ysa. xxxv.
Ecce deus noster expectabimus eum et salvabit nos. Converte nos a malo
culpe ad te bonum incommutabile. vel converte nos ad te ut te clarius

cognoscamus et perfectius amemus. Tren. v. converte nos domine et converte-
mur ad te, et averte iram tuam id est effectum ire tue seu afflictionem aut vin-
dictam a nobis ne per impacientiam frangamur. psal. lxxviij. ne irascaris domine
satis. Dan. ix. avertatur obsecro ira tua a civitate sancta tua. Numquid
in eternum irasceris nobis aut extendes iram tuam a generatione in generationem
Ad lram q. d. non ex quo proprium est miserei et tibi parcere aut extendens
iram tuam de sibi succedentibus generationibus q. d. non quia adventus xpi fuit
promissus infra certum tempus Dan. ix. per ebdomadas ab eo predictas. Aggei
adhuc modicum et veniet desideratus cunctis gentibus quod intelligitur de xpo ut dicunt
doctores hebrei. Alia lectura sic hic ostenditur impetrandi captivitatis. Et dicit dominus
averte iram tuam a nobis numquid in eternum irasceris nobis q. d. non quia proprium est
tibi parcere et misereri. psal. lxxvij. non in sempiternum irascetur neque in finem
irascetur. Abac. iij. cum iratus fueris misericordie recordaberis. aut extendens iram
tuam a generatione una ad generationem sequentem usque in finem mundi. Et vocat
generatio preterita et generatio adveniens. vel a generatione antiqua ante tempus gratie
usque ad generationem que est sub tempore gratie. Unde quia quibusdam irascitur deus
in eternum scilicet dampnatis in inferno quibusdam ad tempus longum scilicet qui cruciantur
in purgatorio. aliis ad tempus breve scilicet plene contritis in hoc mundo. ysa.
liiij. In modico indignationis abscondi faciem meam a te et in misericordia etc.
Deus tu conversus vivificabis nos et plebs tua letabitur in te. Ad lram deus
tu conversus ad nos per tuam benedictam incarnationem vivificabis nos per tuam
gratiam. Io. primo gratia et veritas facta est per ihesum xpm facta est. Et plebs tua
letabitur in te. i. plebs interius corpus simul et animus sicut pastores qui in nativitate
xpi laudabant deum et in die palmarum exierunt obviam ei cum pueris benedi-
centes deum. Alia lectura sic hic potest utilitas ex impetrata petitione scilicet vivi-
ficationis spiritualis et honore dei. Et dicit deus tu conversus ad nos per tua bene-
dicta incarnationem vivificabis nos per tuam gratiam. vel deus conversus ab ira
indignationis tue. vel secundum aliam lram convertens nos a peccatis nostris ad te vi-
vificabis nos in presenti vita gratie et in futura vita glorie. Reg. ij. dominus mor-
tificat gratiam subtrahendo et vivificat gratiam infundendo. Et plebs tua
id est populus humilis et fidelis letabitur in te scilicet letamine serviendo et te benedicendo
et ad te letissime veniendo. Cassio. plebs per fidem letabitur que prius infide-
litate letabatur in se. Esai. primo exultabimus et letabimur in te. Ostende nobis
domine misericordiam tuam et salutare tuum da nobis. Ad lram In adventu enim xpi
in mundum visibiliter ostensa fuit dei misericordia. In precedente enim adam et diluvio
fuit ostensa dei iustitia et ex inde salutare tuum da nobis scilicet filium tuum.
ysa. ix. filius datus est nobis et vocabitur etc. Et loquitur de futuro per modum presentis
propter certitudinem prophetie. Et sic hic prius versus exponit primam quia in hoc
quod deus pater dedit nobis salutare suum scilicet filium per hoc ostendit nobis misericordiam
suam. Alia lectura sic hic petit filii incarnationem. Et dicit domine pater ostende nobis
visibiliter in carne assumpta misericordiam tuam id est xpm filium tuum qui nobiscum
fecit misericordiam suam a potestate inimici liberando et patri reconciliando. Ad tit. iij.
non ex operibus iustitie que fecimus nos. sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit etc.
Et salutare tuum id est tuum filium da nobis salvatorem ut nostram salutem operetur.
Gen. xlix. salutare tuum expectabo domine. luc. ij. viderunt oculi mei salutare etc.
Ideo ihesum xpm confitentem et rogamus ut veniat cuius adventus luce
illustrari eius via duci veritate corrigi vita locupletari et morte re-
dimi etc.

Audiam quid loquatur in me dominus quoniam loquetur pacem in plebem suam Ad
literam hic preintimat incarnationem filii dei et dicit audiam attente quid loquatur
in me dominus per internam revelationem et quid sit id subdit dicens quoniam loquetur pacem
in plebem suam quia Christo nato angeli statim cantaverunt gloria in excelsis deo
et in terra pax hominibus etc. Luc. ii. Alia lectura sic hic dicit quasi cognoscens Christum
venturum ad reconciliandum hominem deo quia deo revelante Ro. v Quid
boni veniens contulit homini Et dicit audiam auditu intelligentie quid loquatur
in me dominus deus per internam revelationem et inspirationem Osee ii Ducam eam
i. animam contemplativam in solitudinem et loquar ad cor eius Quoniam loquetur
pacem in plebem suam quia Christo nato angeli annunciaverunt pacem hominibus
in terra Luc. ii Gloria in excelsis deo etc. Et sic loquetur pacem i. mittet ad
eos filium qui est pax plebis sue Ephe. ii Ipse pax nostra qui fecit utraque
Et super sanctos suos et in eos qui convertuntur ad cor Alia lectura postquam dixit
loquetur pacem in plebem suam contrahit ad ipsum Christum et super sanctos suos
contractum ad maiores scilicet doctores et dei ministros de quibus multi crediderunt
in Christum Jo. xii Et in eos qui convertuntur ad cor i. vertuntur et ex corde con-
vertuntur ad Christum sicut gentiles qui fidem katholicam susceperunt In hebreo
habetur et non convertentur ad stultitiam i. ad ydolatriam que est maxima
stultitia attribuens creature divinitatem Zach. iii In die illa perdam nomina
ydolorum de terra Alia lectura sic hic dicit quibus pacem promittit quia bonis
et dicit quoniam loquetur pacem in plebem suam et id est super sanctos suos i. bonos et
iustos de iudeis non super perfidos et in malicia obstinatos sed super
illos de quibus prima Petri ii Vos estis genus electum regale sacerdotium gens sancta
Act. iiii Multitudinis credentium erat cor unum Et in eis qui convertuntur ad cor i. qui
vertuntur et ex corde convertuntur ad Christum sicut gentiles qui fidem Christi susceperunt
Al. qui convertuntur ad cor i. intima ad proprium cor arguentes se ipsos quia colue-
runt deos fictitios quod omnino contrarium est rationi xvi bo. ca. abiecit a suo cor-
de per culpam et maxime infidelitatis quod tamen natura appetit bonum Osee vii
Effraym columba seducta non habens cor Sed per penitentiam convertuntur ad cor suum
et ad deum cordis sui Verumtamen prope timentes eum salutare ipsius ut
inhabitet gloria in terra nostra Ad literam veniunt etc. quia Christus non solum prestat
salutem hiis qui sunt perfecte conversi sed etiam hiis qui sunt autem qui dimittunt
peccata propter timorem dei quia timor licet sit servilis saltem ceptus ad eum
tamen introducit caritatem sicut seta filum prout allegat magister Sententiarum et ideo
dicit hic quod est prope timentes inceptum tibi timor de propinquo disponit ad
caritatem ut inhabitet gloria in terra nostra i. Christus qui est gloria patris Joh.
Verbum caro factum est et habitavit in nobis etc. Alia lectura sic hic dicit quod bonus Christus
veniens nobis contulit et dicit Verumtamen salutare ipsius scilicet dei patris filius est
prope timentes eum i. prope iudaicum populum quia natus est ex illa gente que
sola prius non colebat ydola sed deum verum et timebat eum Jo. iiii Salus
ex iudeis est ut inhabitet gloria patris i. ipse filius dei in terra nostra i.
in iudea sancte scripture quia natus fuit in bethleem et in ierusalem predicavit
Ysa. xlvi Dabo in Syon salutem et in ierusalem gloriam meam Moraliter
prope timentes deum est salutare quia soli timentes deum saluti appropinquant
Ps. Voluntatem timentium se faciet etc. Act. x In veritate comperi quia
non est personarum acceptor deus sed in omni gente etc. Prope est ut in terra eorum
i. in corpore inhabitet gloria in futura resurrectione Phil. iii Salvatorem expectamus

dominum ihesum xpistum qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum
corpori claritatis sue. ps. timentibus glorificetur. Misericordia et veritas obviaue-
runt sibi iusticia et pax osculate sunt. ad l. misericordia et veritas sic convenerunt
in persona xpisti quia ex dei misericordia verbum assumpsit carnem et ideo ad complendam
veritatem promissionis factam patribus veteris in sua passione fecit pro nobis primam
iusticie qua iusticia pax statim fuit osculata quia per suum sanguinem
pacificat ea que sunt in celis et in terris. Coll. pd. alia lectura sic hic
ut que sic contulit xpistus quia misericordia vocando gentes et veritatem implendo
promissa et iusticiam puniendo peccata. Et dicit misericordia et veritas obviaverunt
sibi sic in persona xpisti quia ex misericordia dei assumpsit carnem et veritatem con-
complendo promissionem factam patribus vel misericordia in gentium vocatione ad fi-
dem xpisti et veritas in promissorum ad implecione iudeis factorum. obviaue-
runt sibi obviacione pacis et reconciliationis. prov. 22. dives et pauper
obviaverunt sibi. vel misericordia erat quasi inclusa in celo veritas gentilitate
in tenebris infidelitatis. ps. domine in celo misericordia tua. veritas erat in
terra quod dictum est pro thoni quacumque die comederitis morte moriemini. ps.
et veritas tua usque ad nubes. sed obviaverunt sibi misericordia descendens cum
filio dei et susceptum hominem ascendens per mortem xpisti. Io. po. gracia et veritas
per ihesum xpistum facta est. felix obviacio ubi veritas a misericordia tollit ni-
mia remissionem. misericordia a veritate nimiam severitatem sed misericordia cum ve-
ritate compatiens corrigendo et sic quos veritas pungit corrigendo misericordia ungit
consolando. luc. x. Samaritanus vulnerato infudit oleum et vinum et
sic iusticia et pax osculate sunt i. convenerunt et concordate. felix osculum ubi
sic iusticia extenditur a pietate ut pax sequatur in subditis. ysa. 32. opus
iusticie pax. Veritas de terra orta est et iusticia de celo prospexit. ad
literam hic declarat modum nativitatis xpisti. Et dicit veritas i. xpistus. Io. xiiii. Ego
sum via et veritas etc. de terra orta est i. de virgine que terra vocatur. ysa.
xlv. aperiatur terra et germinet salvatorem. illa enim quod oritur ex commixti-
one maris et femine. sed beata virgo concepit et peperit sine viri consorcio
et de illo conceptu et partu predixit ysa. liii. ascendit sicut virgultum co-
ram eo et sicut radix de terra sicienti de virgine non fecundata semine
viri. et iusticia de celo prospexit i. pater iustus qui tota trinitas disposuit
ut dei filius acciperet carnem de virgine ut sic per viam iusticie hoc verus
iustificaret. sic ps. hoc dictum offendit. Talis lectura sic hic. et quia misericordia
et veritas venit in mundum per xpistum de virgine natum. Et dicit veritas i. dei filius
qui dicit. Io. xiiii. Ego sum via veritas et vita. orta est sicut radix et vir-
gultum. ysa. liii. ascendit sicut radix et sicut virgultum. de terra sicienti i. de
virgine non fecundata viri semine. ysa. xlv. aperiatur terra et germinet sal-
vatorem et iusticia i. idem filius dei qui est veritas. pa. Cor. po. qui factus est nobis
a deo patre iustificacio et sanctificacio de celo descendens. prospexit cor-
da hominum fidem et graciam infundendo. Cap. iiii. respicit in electos illius sicut sol
dicitur respicere nos cum radios suos dirigit ad nos. Cassio. Iusticia de
celo prospexit cum filius dei humano generi pietatis munera dispensa-
vit. subvenit. Moralis de terra i. de terreno homine veritas oritur dum confes-
sio peccatorum et iusticia respicit dimittendo peccata. ps. dixi confitebor.
Etenim dominus dabit benignitatem et terra nostra dabit fructum suum. ad
literam sic et qua virtute beata virgo concepit. Et dicit Etenim dominus dabit

benignitate .s. gr̃e sue plenitudine nõ solũ ad sanctificatõm mentis sed
etiã ꝯtactũ ad fecundacõm ventris. Et terra nr̃a btã virgo intemerata
dabit fructũ suũ qr in partu permansit virgo et post partum. Alle. le. sic
ont qr xp̃s ꝯceptus ẽ de spũ sc̃o. Et dr̃ Etenim .i. qr dñs dabit .i. mittet
in mentem et in vterũ virgis benignitatẽ .i. spm̃ sc̃m cui benignitas applr̃
Sap. pᵒ. benignus ẽ spũs sapiẽ. Luc. pᵒ. spũs sc̃s superveniet in te et c.
Et terra nr̃a virgo maria de nr̃a stirpe et nr̃a que ad modũ terre fuit
humilis stabilis et fertilis. dabit fructũ suũ .i. pariet filiũ suũ bn̄dcm̃
fructũ. Luc. pᵒ. bn̄dcã tu .i. mulieribꝰ et c. fructũ suũ qr in ea ꝯceptũ
ex ea natũ ab ea nutritũ. et merito qr nob dat̃ in mrãm in exemplũ
in cibũ et in p̃ciũ et in p̃miũ. Alr̃ dñs dabit benignitatẽ gr̃az spũs
sc̃i volentẽ infundendo. ps. exaudi me dñe qm̃ benig̃ ẽ et c. et terra
nr̃a .i. corpus meũ dabit fructũ suũ .s. opa p̃nie. Ro. an ignoras
qm̃ benignitas dei ad p̃niaz te adducit. Iusticia an eũ ambulabit
et ponet in via gressꝰ suos. Ad lr̃az hic agit de p̃cursore xp̃i Et dr̃
Iusticia an eũ ambulat .i. Iohs bapta qr dr̃ iusticia eo qr p̃niaz p̃dicat
p quã fit iusticia de offensis ꝯmissis. Mat. xxi. venit ad vos Iohanes
in via iustitie et qr nõ solũ iusticiã p̃nie p̃dicauit sed etiã p̃mo ea
tenuit in asperitate vestitꝰ et parcitate victꝰ. Mat. iii. Iohes habebat ve-
stimentũ de camel. pilis. et ponet in via .s. p̃nie gressꝰ suos ut
sic̃ ostenderet in seipso qd alijs p̃dicaret verbo. Act. pᵒ. cepit ihũs facere
et docere. Con. illos. Mat. xxiii. dicũt et nõ faciunt alij ꝯtra p̃dicant
vbo et destruũt exo. Alle. le. sic hic ostẽ modũ iustificatõis in purgatõe
peccatorũ et p̃fcũ bonorũ opm̃. Et dr̃ Iusticia an eũ ambulabit .i. Iohs bap.
qui dr̃ iusticia qr iustificatõe austeritatis sue. vel qr p̃niaz p̃dicauit p
quã fit iusticia de offensis ꝯmissis. ambulabit .i. p̃ibat an faciẽ dñi. Luc.
pᵒ. et tu puer p̃pha altissimi vocaberis p̃ibis em̃ an faciẽ dñi parare vias eius in
et p̃nie. et ponet in via p̃nie quã p̃dicare venit. gressꝰ suos .i. sic̃
ostendet in seipso qd alijs p̃dicabit vbo. Multi em̃ parant viã p̃dicando
sed nõ ponũt ibi gressꝰ suos operando. Cog. mlr̃i ꝯtemptũ sclĩ p̃dicant
ut illa soli habeant. nã paupertatẽ p̃dicant ut medicamentũ et eã fu-
giũt ut venenũ. vl sic Iusticia ambulabit qr viã parando an eũ .i.
an̄ deũ ad cor hois ventura. vñ qm̃ hõ s̃ exigentiã iustitie se pro
p̃ris punit statĩ dñs iustificatõe venit. ysa. lvi. an̄ ibit faciẽ tuaz
iusticia tua. et ponet in via sic parata gressus suos hoiez p̃mouendo
de bono in meliꝰ. ysa. xl. parate viã dñi rectas facite semitas eius

·lxxxv·

Inclina dñe aurẽ tuã et exaudi me qm̃ inops et paup
sũ ego. Ad lr̃am. Titulꝰ in hebreo oro dauid. Cas. pᵒ. dr̃ qr
dauid fecit hũc psalmũ in persecutõe saulis ꝯtinus p sua liberatõe
deũ exorans. Oro aũt s̃. dam̃. ẽ petitio decentiũ a deo. Et ergo
dauid in hoc ps. pᵒ allegat exauditõis dñe decentiã. et expli-
cat formã sue petitõis ibi Deduc me dñe. pᵒ dr̃ Inclina dñe
aurẽ tuã et exaudi me et loqr̃ de deo more ꝯdicõis hominis
qui inclinat aurẽ suã ad illũ quẽ vult exaudire. qm̃ inops
et paup sũ ego. Alle. le. sic In p̃cedenti ps. p̃mo tractat de aduentu
filij dei in carne. hic agit de eiꝰ oroe. oro aũt ẽ pauperũ et in-
firmorũ. Titulꝰ oro dauid nõ melius lr̃ posset ei ꝯuenire. sed

magis spiritualis scilicet xpi (Cassiodorus) ipsi est oro xpi et pro suis et pro seipso (Inten-
tio est monere ad orationem et david. Post quod xc orat pro suis. 20 pro se ubi deus
inimici insurrexerunt. post dicit domine qui es sic altissimus et potentissimus et ego infirmus
et infirmus quod ut audias orationem meam inclina aurem tuam et intellige pri-
pe et discerne cogitationes et desideria cordis mei. Unde aures dei est eius intel-
ligentia (Cassiodorus) aures zeli audit etiam (Augustinus) inclinat aurem suam si non
exigit tumore tua humilitate appropinquat nos se mouendo sic humilem exal-
tando / et exaudi me praestando que peto (Dan x) propter temetipsum in-
clina deus aurem tuam (quoniam inops) scilicet sine ope divitiarum / et pauper sine
copia temporalium sum ego quoniam sit deus potentissimus omnium creaturarum et dominus.
(Cassiodorus) hoc dicendo conditionem humanitatis ostendit que ex se nihil habet pre-
ter ex largitate divine bonitatis accepit (2 Cor viii) pro nobis egenus factus
est cum esset dives ut eius inopia divites essemus (Genesis) factus est filius
dei pauper ut pauper homo fieret dives. Custodi animam meam quoniam sanctus
sum salvum fac servum tuum deus meus sperantem in te. (Ad literam hic probat
racio quod tu deus sit iustissimus deus eum moventis liberare et hoc allegat
david dicens (Custodi) animam meam id est vitam meam quoniam sanctus sum id est mores erga
saule quia licet a saule persequeretur tamen ipse david salvavit eum bis a morte
(Reg lxxxiiii) salvum fac servum tuum id est me positum in morte sive periculum
sperantem in te quia dicit non posse salvari de manu saulis nisi per te (Alia lec-
tio hic ponit multiplicem persuasionem ut exaudiatur et post petit custodiam contra
insidias corporis et salutem contra iniurias pene (Et dicit) custodi animam meam
id est vitam meam vel custodi animam meam dicit xc petens animas custodi quia semper
amat animas (Cassiodorus) audiat a pompatiste xpm hic amare et pravas homines
assumpsisse nam ipsi docebat xpm loco me hic divinitatis (Et hic xc
loquitur pro suis membris tunc enim rogat non pro corpore primum sed pro anima quia
semper amat animas (Cassiodorus xi) mihi deus fuerit custodia corporis et de anima
semper curat. quos dicit (Prov iiii) omni custodia serva cor tuum (Dominus
in cruce moriens dixit in manus tuas domine commendo spiritum meum (Luc
xxiii) quoniam sanctus sum id est moriens et modo et in meipso et in membris meis
in meipso id est totum deus sum sanctificans (Ioh iii) non est sanctus ut est dominus
in quantum homo est sanctus per gratiam unionis et singularis (Luc po) quod nascetur ex
te sanctum vocabitur (Dan ix) dicitur sanctus sanctorum / et sanctus in membris suis per gratiam ad-
optionis accidentaliter (Levit xix) sancti estote quoniam ego sanctus sum (Custodi ergo
domine animam meam quoniam sanctus sum. Res enim quanto preciosior tanto est diligen-
tius custodienda / salvum fac ab omni malo servum tuum id est me qui ex obedientia
tua formam servi accepi fidelem servum (Ysa xlix) servus meus es tu ysrael
quia in te glorificabor id est deus meus sperantem in te tanquam filius in patre (Heb viii)
spe enim salvi facti sumus. Miserere mei domine quoniam ad te clamavi to-
ta die letifica animam servi tui quoniam ad te domine animam meam levavi (Ad literam
hic ponit tertiam rationem pro exaudienda oratione quia pia est et perseverans. Et dicit
miserere mei domine quoniam ad te clamavi id est perseveranter et instanter letifica animam
servi tui liberando me a persecutione saulis quoniam ad te domine animam meam
levavi id est orando te non solum ore sed etiam corde quia sicut dicitur (oratio est ele-
vatio mentis in deum (Alia lectio sic hic ostendit modum petendi quia humiliter
(Et dicit) miserere mei per peccata quia parcendo relaxando / quoniam ad te clamavi
vocibus corporis instanter et perseveranter pulsando / tota die id est omni tempore si-
gnificatio (Luca ult) in luc deprecatio iusti assidua (Cassiodorus) vare magna

clamat licet lingua taceat qui bonis operibus perseuerant pulsat et
letifica animam serui tui id est letifica animam in passione tristem per gloriam et a
tribulationibus liberando Certe bona et utilis petitio quia non temporalem non
carnalem sed spiritualem petit leticiam anime Augustinus tu solus es iocunditas
anime amatrice mundus plenus est / quia ad te domine animam meam leuaui
et esset oratio recta coram te non solum ore sed etiam corde et ideo Tren. 3
leuemus corda nostra cum manibus ad deum Augustinus frumentum de terra leuetur
ne putrescat et cor tuum permittis putrescere in celum igneo leuatus
est helias id est relatus est iiij Reg. ij hoc curru scilicet quia per rote sunt potentia et intelligentia
non errans est voluntas intellectus adherens est motus perseuerans in
adhesione capta est fortiudo non cessans a bona operatione Augustinus est spes sta
Quoniam tu domine suauis et mitis et multe misericordie omnibus inuocantibus te. Ad
literam hic ponit rationes ad exaudiendum se ex parte clemencie dei et dicit
quoniam tu domine suauis et mitis id est clemens quem decet exaudire deprecantes
Aliter legitur sic hic narrat bonitatem dei tanquam causam mouentem ad exaudiendum
et dicit quoniam tu domine suauis es gustantibus te beneficia largiendo / ps.
gustate et videte quoniam suauis est Sap. xij o quam bonus et suauis est
spiritus tuus in nobis domine et mitis mala tolerando et penas peccatorum dissi-
mulando Matt. xi discite a me quia mitis sum et humilis corde / et multe
misericordie quia multa peccata mittis et multos dimittis Neem. x tu deus multe
misericordie non dereliquisti eos / omnibus inuocantibus te in veritate Eccl. ij quis
inuocauit eum et despexit illum quasi diceret nullus Augustinus si inuocas deum tan-
quam deum securus esto quia exaudieris Et bene dicit tanquam deum / deus enim
spiritus est omni medulle cordis est inuocandus est spiritualis Jo. iiij pater tales
querit qui adorent in spiritu et veritate Crisostomus dominus suauis est odoris
olfactui / mitis locucionis auditui / dulcis saporis gustui / delectabilis
decoris visui / desiderabilis amoris tactui Auribus percipe domine orationem
meam et intende voci deprecationis mee Ad literam auribus percipe id est dando
in effectum orationis mee Aliter legitur sic hic explicat peticionem suam et dicit
Auribus percipe id est diligenter intellige orationem meam que est pro bonis impetrandis
Auris dei eius simplicissima intelligentia Et quia per aures propter multitudinem
exteriorum intelleccionum et intende efficaciter vel feruens in effectum voci depre-
cationis mee pro malis amouendis Augustinus vis quod deus figat in auribus
orationem tuam fige tu in manibus tuis logos suam In die tribulacionis mee
clamaui ad te quia exaudisti me Ad literam hic ponit racionem aliam ad ex-
audiendum ex magnificencia dei et dicit In die tribulacionis mee id est tempore huius
tribulacionis in qua sum confidenter clamo ad te / quia exaudisti me temporibus
preteritis dando mihi victoriam contra vrsum et leonem et contra goliam gigantem
j Reg. xvij Aliter legitur sic hic ponit causam quare ita confidenter clamat ad
dominum et dicit In die tribulacionis id est tempore imminentis tribulacionis superuenientis
clamaui anxius petendo et peticionem dirigendo / ad te quia exaudisti
me prestando mihi que petiui Cassiodorus licet a viribus sit ad deum iugiter
supplicare / tamen in tempore tribulacionis obnoxius petitur Baruch iij Et nunc
domine deus ipse anima in angustiis et spiritus anxius clamat ad te ij Paralip. 2
clamabimus ad te in tribulacionibus nostris et exaudies saluosque facies
nos Non est similis tui in diis domine et non est secundum opera tua Ad literam
hic ponit tertiam racionem ex parte diuine potencie et dicit non est similis tui in diis
domine id est inter deos gentium qui sunt falsi dij et ipse solus verus deus nec inter

deos qui sunt dii participative quales sunt angeli et homines sancti quia omnes sunt
creature finite et non sunt secundum opera tua quia ex infinita potentia potes facere opera
virtute totius creature transcendentia. quod tu potes me sanare per voluntatem tuam
liberam. Alia lectio sic habet ponit utilitatem scriptorem ex impetrande petitionis
et dicit non est similis tui in potentia in sapientia et in bonitate. Ier. x non est similis tui
domine magnus tu et magnum nomen tuum. In diis domine id est inter ydola que sunt
dii gentium demonia vel inter deos qui vocantur dii participative sicut angeli
homines sancti vel prelati quia isti habent esse ab alio et sunt virtutis finite. deus autem
non habet esse ab alio et est virtutis infinite. Io. deus est lux. creature sunt tene-
brose. ij Cor. vi que conventio lucis ad tenebras. et non est secundum opera tua
id est non est similis operibus tuis quia opera tua sunt infinite virtutis ut creatio, que
sunt infinite bonitatis ut recreatio. sed opera ydolorum sunt opera corruptionis
et crudelitatis. Ier. vj crudelis est et non miserebitur. Ps. omnes dii gentium demonia.
Omnes gentes quascumque fecisti venient et adorabunt coram te domine et glo-
rificabunt nomen tuum. Ad literam hic allegat david aliam rationem propter quam
sua oratio erat exaudibilis et dicit omnes gentes quascumque fecisti id est aliqui ex
omnibus gentibus vel multi de gentibus. venient et adorabunt coram te domine in
templo a me edificando. licet enim edificatio fuit dilata usque ad filium suum
salomonem. david tamen preparavit impensas pro parte magna et tradidit expensas
templi et edificiorum in ductu salomoni filio suo. j Paralip. xxviij. et glorifi-
cabunt nomen tuum. ad honorem enim dei pertinebat quod gentiles venirent ado-
rare in loco nomini suo deputato. Alia lectio sic habet specificat utilitatem
orationis exaudiende et dicit omnes gentes quascumque fecisti ad ymaginem et
similitudinem tuam. venient ad te creatorem suum et ad tuam fidem corde cre-
dendo. Ysa. ij In die illa erit preparatus mons domus domini in vertice montium
et elevabitur super colles et fluent ad eum omnes gentes. et adorabunt ore co-
lendo coram te domine veraciter intendendo. Ysa. lx venient ad te curvi
filij eorum qui te humiliaverunt et adorabunt vestigia pedum tuorum. et glorifica-
bunt ore laudando et extollendo nomen tuum gloriosum et laudabile in secula.
Dan. iij. Eccli. xliij glorificate eum quantum potestis. Quoniam magnus es tu et
faciens mirabilia tu es deus solus. Ad literam ex mirabilibus enim eius auditis
in partibus longinquis venerunt adorare in ierusalem. tu es deus solus et non
alius. Alia lectio sic habet ponit rationem ad exaudiendum se ratione divine potentie
et dicit omnes gentes adorabunt te quoniam magnus es tu ita quod omnia alia in
comparatione tui sunt quasi nichil. Ysa. xl omnes gentes quasi non sint et sic nulla
sic sunt coram te. quoniam magnus es tu sublimitate potestatis. profunditate
cognitionis. latitudine bonitatis. longitudine eternitatis. Iob 36 Ecce deus magnus
vincens scientiam nostram. faciens mirabilia magna inscrutabilia. multiplicia sine
numero. mirabilia in creando et mirabiliora in recreando sed mirabilissima
in glorificando quia tu es deus solus et non est alius. Alia litera habet tu es
deus solus magnus. Ysa. xlv ego deus et non alius. quod dicit propter quosdam qui
dicunt se magnos. Deduc me domine in via tua et ingrediar in veritate
tua letetur cor meum ut timeat nomen tuum. Ad literam hic ponit formam
sue petitionis et dicit deduc me domine in via tua id est in via iustitie per quam
non possum absque divino incedere sine tua directione. et ingrediar in veritate
tua a te tradita in lege. letetur cor meum ex tua consolatione. ut
timeat nomen tuum. hoc addit ad excludendum letitiam ineptam et

Alr lr sic hic iā petit in bono pmoueri Et dt dne pr dedur me i via
tua .i. in via iustie tue ut in ea psistā p bona opa ysa xxx h via am:
bulate in ea z ingrediar in vitate tua .i. a te tradita in lege / ul ingre:
diar sic deductus vitulis gteplando / in pitate tua .i. in te qui es vi:
tas etna thr logr xr p medias q' p labore actois intrat ad gtem
placom vitatis le iij precept votabis me orado bonis opibz insistedo
et pt me ingrdi no cessabis etnitate gteplando lete cor meu
ex tua gsolacone sic intr cu pepit masculu z sic agricultor i mai:
pulor collectoe ysa ix letabunt cora te sic qui letant in messe/
sic in lete cor meu no p inepta leticiā sed ut tieat non tiui
no tiore suili sed filiali / letitia eni sine tiore tito degnat i de:
solacom z vanitate tior aut sine leta in missiunz et despacom vn
tu alio in delacom spualem Ecc po tior dni delectabit cor Ec
exultate ei cu tiore go deducar vonalis leter gcupisit / tieat
irascibilis no tm te sed etiā no tuu ut audito noie tuo humilier
homo Gen iij Confitebor tibi dne deus meus in toto corde
meo z glificabo nom tuu in etnu Ad lrām q bonu opus no
habeo a me sed a te z glificabo no tuu in etnu .i. oibz opibus
meis tua gliam prin g ccendo pl acor x oia in glia dei fac
Alr lr sic hic pmittit laudare deu corde z ore Et dt confite:
bor e gsone intre laudis no in pte cordis sed i toto corde meo
no sic illi quor diuisu e cor Osee viij mic interbut Iohel ij
gutimini ad me in toto corde vro / ronali ad me pma vitalem
gcupisi le ad me suma bonitate irasci le ad me suma maiesta:
tem z glificabo ore pps laudando Ecc xxx gfitei illi in voce labi:
or vror / ul sic glificabo nom tuu in etnu .i. in oibz opibz meis
tua glam prin g ccendo / in etnu .i. in hac vita z in futuro z
ysa 3 8 In uelm glificatg erit / ps no nobis dne no nobis s c
Quia mia tua magna e sup me et eruisti aiam mea ex inferno
inferiori Ad lrām hic ponit petitom sua p v mali amouendi Et dt
q mia tua mag e sup me liberando me de piculo ptito / z .i. erui:
sti amam mea .i. vita mea ex inferno inferiori Sn hebe hebrei stol
q aliqn accip p inferno z aliqn accip p fossa z sic accipit hic
s aliquos hebreos q dauid erat in piculo morte ppinque qn saul
fecit custodiri domu eius nocte ut occideret mane z sic poner
in fossa tre sed euasit dei adiutorio pr lx xix / z hoc e q dicit
eruisti aiam mea ex inferno inferiori hoc e a fossa sepulture q fit
infra tra Ra Sa exponit hoc de inferno pprie dco ubi merebat
dauid descende ppr adulteriu bersabee z homicidiu urie / sed natha
ppha dixit ei transtulit dns pctm tuu z s hac dixit Eruisti aiam
mea ex inferno inferiori ul queremq pt dici accipdo stol p inferno
q dauid merebat descende ad infnu p omicidio sacerdotu nobe q
occisionis dauid fuit in culpa pr lx xxij ubi dixit ad abiathar
ego su reus om aiarum pris tui s q reuelatu fuit dauid q id
pctm fuit s dimissu io dixit Eruisti aiam mea ex inferno inferiori
Alr lr sic hic recitat diuina bnficiu in gnali et speciali qd e causa
laudis Et dt q mia tua qua in multa bona exhibes magna

est de super seu de sursum a te Jaco p° omne datum optimum etc. Magna est super me i. super multa magis. magna est quia omnem divisionem alta superstos condignum premiando ps domine in celo misericordia tua etc. Gen xv Ego sum merces tua magna nimis. Magna quia perfida suos ab inferis extrahendo ut hic dicitur Eruisti animam meam etc. et reprobos inique condigne puniando vel puniendo Sap xi misereris omnium quia omnia potes. Magna misericordia quia longa a principio mundi usque ad finem misericorditer agendo ps misericordia domini ab eterno usque in eternum super timentes eum. Vel sic magna misericordia tua quia expectas peccatores ad penitentiam et revocas recedentes a te per peccatum Ysa. Expectat nos dominus ut misereatur nostri. Revertere ad me quia redemi te etc. Magna misericordia quia lata omni nationi misericordiam offerendo ps misericordia domini plena est terra. Eccl xviii misericordia domini in omnem terram. Et eruisti animam meam ex inferno inferiori i. de limbo ps quoniam non derelinques animam meam in inferno. Nota quadruplex est infernus extra infra inside infimus. Infernus extra est penalitas mundi ps dolores inferni circumdederunt me Job xiiii quis michi tribuat ut in inferno protegas me. Infernus infra est feditas peccati Gen ii inclinata est ad inferos domus eius et semite vite inferi domus eius etc. Infernus inferior erat limbus ps quoniam non derelinques animam meam in inferno. Gen 37 descendam ad filium meum lugens in infernum dixit Jacob etc. Infernus infimus est ignis gehennalis Job xxi ducunt in bonis dies suos et in puncto ad infernum descendent. De p° eruit dominus in glorificatione. De s° in iustificatione. De 3° in evacuatione. De quarto non eruit quoniam quia ibi nulla est redemptio. Deus iniqui insurrexerunt super me et sinagoga potentium quesierunt animam meam et non proposuerunt te in conspectu suo etc. Ad literam hic postulat liberari a malo futuro dicens Deus iniqui s. Saul et Doeth et eorum satellites insurrexerunt super me querentes me occidere iniuste et sinagoga i. congregatio potentium quia potentes de regno adherebant Sauli regi quesierunt animam meam auferre de corpore et non proposuerunt te in conspectu suo i. non fecerunt hoc amore iustitie sed livore invidie et sic contra legem tuam quesierunt mortem innocentis. q.d. ex hoc decet te me liberare. Alle. le. sic hic iam Christus petens per sermo ondens persecutionem crudelem verbis et operibus et dicit Deus qui cuncte nichil latet iniqui iudei insurrexerunt super me i. contra me neciter me coram iudice accusando ps insurrexerunt in me testes iniqui Sap ii dixerunt impii non recte cogitantes circumveniamus iustum Eccl. omnia agguat et persequitur status quia iniqui i. et impetus quia insurrexerunt et affectus quia super me. Et sinagoga i. congregatio potentium i. principum sacerdotum et phariseorum quesierunt animam meam i. vitam meam animalem corporalem petentes prec conando Eccl. malignitatis quia sinagoga potentium. Peior conatus quia quesierunt animam meam Ecc iii sinagoge peccantium non erit sanitas Jo xi collegerunt pontifices et pharisei consilium adversus Ihesum etc. Et non proposuerunt te tamquam creatorem et obstiterunt in conspectu suo ut timore tuo retraherentur a persecutione ps non est deus in conspectu eius inquinate sunt vie illius etc. ps quoniam alieni insurrexerunt adversum me. Et tunc in iudeis commota est irrascibilitas quia insurrexerunt. Anxia concupiscibilitas quia quesierunt. Excecata rationabilitas quia deum ante se non proposuerunt etc. Et tu domine deus miserator et misericors

paciens et multe misericordie et verax. Ad literam sic allegat diminuat misericordia quod elegit eum in regem preteritis fratribus suis dicens et tu domine deus miserator et misericors 20 allegat eius veritatem ad quam pertinet implere id quod dixerat Samueli de regno david futuro cum dixit / et verax implendo promissa. Alia litera sic sic ostendit quid pertinet ad iudicis pyetatem et equitatem et dicit et tu domine id est qui es potens deus id est quo est sapientia / miserator actu misericordiam exhibendo / misericors in habitu misericordiam habendo. ps. xlix. miseretur eorum reget eos. Iohel ii. benignus et misericors est / paciens diu peccatores expectando. Ps. ps. 3. paciens agit deus propter nos nolens aliquos perire / et multe misericordie bona multiplicia confessis prestando quia penitentibus veniam humilibus gratiam / lugentibus leticiam / penitentibus perseverantiam / perseverantibus consolationem. Tren. iii. misericordie eius quia multi dierum miserationum suarum / et verax promissa implendo et unicuique iuxta merita remunerando. Ro. 3. deus autem verax est. Respice in me et miserere mei da imperium tuum puero tuo et salvum fac filium ancille tue. Ad literam respice in me oculo misericordie da imperium id est regimen iste puero tuo id est michi tibi obedienti / et salvum fac filium ancille tue / mater sua vocat ancilla dei id est fidelis et devota. Alia litera sic sic petit iudicem inclinari ad misericordiam et dicit respice oculo misericordie in me id est misericordie misericordes oculi. Cap. iiii. respexit in electos eius / et miserere mei aggestando petitioni mee. Exo. 33. misereor cui voluero et clemens ero id est que placuerit michi / da imperium id est potestatem et ministerium iudicandi quia auctoritas tibi est a patre te / puero tuo id est michi tibi obedienti. Pri. Reg. ii. dabit imperium regi suo et sublimabit cornu christi sui / da imperium percipiendi bonis et malis / bonis ut intret in gaudium / malis ut descendant ad infernum. Vel aliter. Christus puer propter paupertatem puritatem humilitatem mansuetudinem et obedientiam. Act. 3. convenerunt in civitate ista adversus puerum tuum Ihesum quem unxisti / et salvum fac a morte suscitando gloriosam vitam conferendo meo corpori / quia anima fruebatur gloriosa vita ab instanti sue conceptionis. filium ancille tue marie que dixit. Luc. ii. ecce ancilla domini fiat michi etc. Virgo maria dicitur ancilla dei propter humilitatem suam propter quod respexit humilitatem. Ecclesia dicitur ancilla dei propter obedientiam. Ps. sic ancille in manibus domine sue. Synagoga dicitur ancilla propter timorem servilem. Gen. xxi. Eice ancillam et filium eius non enim erit heres etc. / apostoli propter paupertatem et officium distribuendi ad predicationem. Prov. ix. misit ancillas suas ut vocarent ad arcem. Caro dicitur ancilla propter fragilitatem. Prov. xxx. per tria movetur terra et quartum sustinere non potest scilicet cum heres non fuerit domine sue quoniam dominam ancillari et ancillam dominari abusio magna est. Fac mecum signum in bono ut videant qui me oderunt et confundantur quoniam tu domine adiuvisti me et consolatus es me. Ad literam fac mecum signum id est bono de regno pacifice obtinendo quod signum fuit quando philistei ascenderunt contra eum ad destruendum eius regnum eo quod audierat eum de novo inunctum super totum israel. 2 Reg. v. dominus dedit ei signum quod iniret bella contra philisteos quando audiret sonitum gradientis in cacumine pirorum per quod significabatur sibi assistens auxilium angelorum / ut videant qui me oderunt et confundantur quia tunc philistei erant debellati confusibiliter in fugam conversi quod precedit david factum. Id subdit quoniam tu domine adiuvisti me et loquitur de futuro per modum preteriti propter certitudinem prophetie. Moraliter iste psalmus potest exponi de quolibet

fideli posito in afflictione corporali ab hominibus excitata vel spirituali a de-
monibus qui pro sua liberatione orat deum devote allegans clementiam domine
exaudientis Alia lectura sic hic petit manifestacionem resurrectionis Et dicit fac deus
pater signum resurrectionis quod resurrectio appellatur signum Mat. xii generatio prava sig-
num querit et signum non dabitur ei nisi signum Ione Etiam Luce xi Christi est signum
resurrectionis nostrorum et signavit Augustinus dicit facta sunt corpora nostra in resurrectione con-
formale Christi in sua resurrectione sicut Philip. iiij Salvatorem expectamus dominum Ihesum
Christum qui reformabit etc. fac ergo resurrectionem que est signum bonum bonis et sig-
num malo malis Dan. xii multi resurgent in obprobrium ut videant Hec
sunt resurrectionis glose vel ut videant me resurrexisse fac mecum i. non
solum tu pater facies resurrectionem meam sed etiam ego in virtute deitatis exurgam
ut videant qui me oderunt iudei Io. xviij pater clarifica filium tuum
quod fecit cum resurrectionem eius iudeis primo toti mundo insinuavit fecerit et confun-
dantur confusione mala Ier. iiij est confusio adducens ignominiam quoniam tu
domine adiuvisti me in angaria passionis et consolatus es me in gloria re-
surrectionis quod contristatus est in passione consolatus est in resurrectione quod tristicia
temporale sequitur consolatio Mat. v beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur conso-
latione eterna Ysa. lxvi ego ipse consolabor vos etc. Secundus Nocturnus

Fundamenta eius in montibus sanctis diligit dominus portas syon super lxxxiiij
omnia tabernacula iacob Ad literam Titulus in hebreo et in nostro
pro filiorum chore psalmus cantici et per expositionem ex superdictis ergo
psalmus quidam dicunt quod loquitur de civitate Ierusalem quam edificavit
Salomon et maxime templum innovo et de templo quod valde no-
bile edificavit ut iii Reg. vi sed quod dicitur in psalmo gloriosa dicta sunt
de te hec non potest intelligi de Ierusalem nam in hebreo habetur
sela quod significat perpetuitatem aperte psalmus ceterum quod Iob addidit ex ebreo
et templum non durat semper et in perpetuum sed solum stetit xxx annis quod tunc
nabuchodonosor destruxit eam et templum iiij Reg. ult. Alii dicunt quod psalmus loquitur
de civitate Ierusalem et templo reedificandis per regem messiam que adhuc
expectant alcius et nobilius quam fuerat tempore salomonis sed sancti doctores ut
Ieronimus Augustinus Cassiodorus dicunt quod iste psalmus loquitur ad literam de misterio Christi
et ecclesie quod quidem misterium filii chore cognoverunt per spiritum prophetie in
hoc psalmo designantes ecclesiam nomine syon et Ierusalem quod ecclesia secundum veritatem
sui restringitur novi testamenti fuit ibi fundata et inchoata per Christi
oblationem predicationem mortem resurrectionem et spiritus sancti missionem Et dividitur
quod secundum ecclesie duos status s. militantem et triumphantem de quo agitur ibi sic
letantium Postea describit ecclesie militantis fastigium dicens Fundamenta eius i. ecclesie
in montibus sanctis i. in monte syon ubi Christus pluries predicavit et legem
evangelicam promulgavit et in monte ubi coram tribus discipulis Petro Iacobo
et Iohanne futuram gloriam sue resurrectionis in transfiguratione preostendit Cor. xvii
vel aliter in montibus sanctis i. in Christo et apostolis Apoc. xxi murus civitatis
habens fundamenta xii et in ipsis xii nomina apostolorum et agni diligit dominus
portas syon i. apostolos et duces hic porte syon ille per quas fuit in-
gressus ad ecclesiam militantem s. ex articulis cathecismi et baptismi super
omnia tabernacula iacob i. super cultum veteris legis qui fuit in pluribus
tabernaculis Primo in tabernaculo a moyse facto Exo. xxvi 2o in tabernaculo

sed a david 2 Re vi alle le sic In preenti ps egit de paupe xpi a:
gracia et orõe hic de eius desiderio et diuicijs recordit in thauro
eccle vii hic por exclamatoria recomendacõ eccle tã in lucris ipi
quã triumphantis in pria eõ comedacõ letificat nõ filios chorai
sed filios eius cui consonat titulus qui ẽ tilis filijs chore ps9
cantici x iste ps cantici ps cantabar cuius voce postea musico in:
strumento qd psalterium appellatur cantandus ẽ filijs chore x filijs xpi
in calvaria crucifixi et paupte crema decalvati et ẽ optia co:
nicto psi et cantici i bone operatoris in qua laborat eccia militans
in via et dme visionis qua exultat triumphans eccia in pria. vnu
enim sequitur ad aliud Mat xix si vis vitã ingredi serua mandata Ecce
qua psi ẽ commendacõ eccle sub typo ciuitatis. intento ẽ mone
ad amore eccle militantis et desiderium triumphantis. Et diuidit commen:
dat ecciam sub methaphora ciuitatis pd ssx quantum ad pte adhuc
in terris militantem 2o quantum ad pte in celis triumphantem ibi sic
letancium. Et pd comendat eam a fundatore iudeorum. Et dr fundata eius
i eccle sca ciuitas spualis de qua pphã i mente sua cogitabat
illis eccle fundata in montibus sctis i ex aplis et pphis qui montes
sunt ppter fidei sublimitatem sci ppter vite puritatem Ephes ii sup edifi
cati supr fundamentum aplorum et pphetarum ipo summo angulari lapide xo
ihu. Ysa liiii fundabo te in saphiris. diligit i acceptat dns portas
syon p quas fit ingressus ad ecciam militantem .s. exorcismi cathe:
cismi et baptismi. vel diligit dns portas sup edificatas illis fun:
damentis .s. platas predicatores successores aplorum et pphetarum p quorum
vitã salutare exemplare sacramentorum ipsi ministratores ipsi ingressum
intrauerit ecciam apoc xxi bñ qd p portas intrat ciuitatem Tob
xiii porte ierlm edificabuntur ex saphiro qui hñt colore celestium
et smaragdo qui hñt viorem p que significatur amor celestium et virore
bonorum operationum. has portas diligit dns sup oia tabla iacob
i sup cultum veteris legis qui fuit in taberclis filiorum iacob. vel sup
oia tabla iacob figuralia qui figurabat ecciam qd plus diligit
ecciam quã synagogam figuratum plus quã figuram. Num xxiiii quã
pulcra tabnacla tua iacob. pi Re pd Heli plus diligebat annã
quã phenennam i ecciam quã synagoga Gloriosa dicta sunt de te ci:
uitas dei. Ad iacobum gloriosa dicta sunt de te in veteri et nouo testamento
ut in hoc libro et in aliis libris pphetice In nouo vero testamento pz vz
ciuitas dei. ciuitas enim ẽ ciuium vnitas In eccia vero de omibus nato:
nibus vniuntur homines p fidem et caritatem xpi p quã efficiuntur
ciues celestes Ephes ii iam non estis aduene sed ciues sanctorum et dome:
stici dei. alle le sic hic comendat ecciam a forma et a gla Et dto
ciuitas dei quia deus inhabitat regit ordinat et conseruat. gliosa
valde formosa dicta sunt de te qr es sca noua iocunda. opulenta fir:
ma. clara et amena. rege et legibus decenter ordinata. de pd apoc
xxi vidi ciuitatem sctam ierlm nouam descendentem de ho xxiiii respice syon
ciuitatem solempnitatis nre oculi tui videbunt ierlm opulentam tabna:
culum qd nequaqm transferri poterit de 2o apoc xxi ciuitas illa non

indiget sole neque luna sed lucerna eius est agnus de cuius decore dicitur
tor te trite si illius civitatis ubi rex veritas lex caritas dignitas sa-
tas pax felicitas vita eternitas sed est in civitate diaboli rex est falsitas
lex cupiditas dignitas iniquitas labs infelicitas vita temporalis Spiritualiter
potest intelligi de beata virgine maria que est civitas spiritualis a deo electa
ut in ipsa aliquot mensibus habitaret Est civitas fundata est in montibus
sanctis et in virtutibus altissimis Eccli xxiiii In civitate sancta similiter requiem
Hec habuit adeo portas valde dilatas scilicet sensus corporis humiles et mode-
stos aptos ad omne bonum clausos ad omne inhonestum Et quod sensus cor-
poris dicuntur porte patet Ier ix ascendit mors per fenestras ingressa est domus
nostras diligit dominus portas istas super omnia tabernacula iacob et super omnia
corpora ideo quod bene custodivit in hac vita Ecclesiastici xxiiii dicitur qui creavit me requievit in tabernaculo
meo Et quod sanctum velox est depositio tabernaculi mei de hac civitate dicta sunt
gloriosa quod sine semine viri fecunda sine corruptione gravida sine dolore
puerpera mater patris sui filia sui filii que maior est gloria Prov ult
multe filie congregaverunt divitias tu sola excessisti Memor ero raab
et babilonis scientium me ad literam hic describitur civium multiplicatio
ubi sciendum quod mosaica non fuit publicata omnibus nationibus sed tantum iu-
deis Ideo non fecit taliter omni nationi et cetera et sic alie gentes non obligabantur
ad observandum eam sed ad legem evangelicam omnes obligantur quia dicitur Euntes in mundum
universum predicate evangelium omni creature et cetera et per tale publicationem civium multi-
plicatus est numerus fidelium per orbem et hoc quod dicitur memor ero raab et ba-
bilonis et cetera hic notantur aliqui populi tunc temporis videre habitantes qui per predi-
cationem apostolorum quasi venerunt ad fidem Et hoc nomen raab id est proprie sed non
in sua significatione non est nomen proprium illius mulieris que recepit nuntios Iosue
ut dicitur Iosue 2 sed est nomen appellativum et significat superbia per quam de-
signatur gens egipti que tempore moisi per superbiam fuit valde rebellis deo
ut habetur in Exodo sed post mortem christi humiliter suscepit fidem catholicam
et per predicationem sancti marci sicut ethiopes per predicationem sancti mathei Alie lec-
tiones dicunt quod ab ista civitate nullus repellitur sed quilibet sine acceptione perso-
narum recipitur in eam et hoc dicunt per quod nota ideo per raab et babilonem
et dicitur in persona dei Ego dominus huius civitatis de qua dicta sunt gloriosa
memor ero raab id est gentilitatis et peccatorum manifestorum per raab meretricem
significatorum ut in hac civitate assumantur unde Iosue ii dicitur de raab quod recepit
exploratores quos miserat Iosue et per coccinum in fenestra salvata est
sic gentilitas recepit predicatores et per passionem christi impressam per fidem
id est mente salvata est et memor ero babilonis id est gentilium existentium in confusione
infidelitatis et male operantis scientium me id est per scientes me et in me
credentes per apostolos et predicatores eius propria tales ad fidem recipere
videns me penitentibus delictis Act xiii quod repellitis verbum dei et in-
dignos vos iudicastis vite eterne ecce convertimur ad gentes Sic enim pre-
remote audiantur Ecce tymotheo ii Novit dominus qui sunt eius Nec per
id memento mei deus in bonum quod fecerit omni penitenti etiam si fuerit raab
et babilon ysa id xxiii unde tamen fecunda cantum ut meretrix tui sit
meretrix oblivioni tradita Ecce alienigene et tirus et populus
ethiopum hii fuerunt illic Ad literam ubi insulatio nota hic ecce alienigene

In hebe ꝛ in tirus ꝯ ethiopu. Ecce palestina ꝛ nulla terra alioꝝ viguit
fides xpiana. hii fuerūt illic .i. aliqui de illis populis recepti sunt i ecclia
que e ciuitas dei ut dictū e. In hebe ꝛ in tirus ꝯ ethiopū. iste na-
tus e ibi ꝛ est sensus iste .i. quilꝫ de populis predictis ad ecclīam receptus
natus e ibi .i. renatus per baptim Io iii nisi qs fuerit renatus ex aq
ꝛ spū sto nō pt intrare ꝛc. Alr le sic hic ostendit qd exinici in gra et
cuisatione etiā recipiūtur ad ecclīaꝫ dei Et dt Ecce alienigene .i. aliunde
nati quā de iudea ꝛ nō pe ymo i cōstitita que volūt ꝛ mots
ꝛ tyrus .i. illi qui fuerūt i angustia malicie peccāde ꝛ nō sunt
in angustia pene pacende / qr tyrus interpretatur angustia / ꝛ ppls ethi-
opū .i. illi qui nigri fuerūt peccatoꝝ feditate hii fuerūt illic .i. de oi-
bus illis populis peccatoribꝫ ꝛ infidelibꝫ aliqui recepti sunt in ecclia que
e ciuitas dei / Vn per hos quīqꝫ qui ponūtur hic notantur quīqꝫ peccatoꝝ
gnā per raab intellige pecca peccantes / per babilonem qui interpretatur cōfusio
pcta cōfusi & multiplicantes / per alienigenas aliena ꝛ noua adinue-
nientes / per tyrum in pctis ad implendis anxii ꝛ ardentes per ethiopes
nigros / in pctis inuetati ꝛ deformes / hos oēs si veniat recipit
ecclīa / hiis mater eo sinū vnde aperit Ysa xvi pone qꝫ nocte vm-
bram tuā in meridie absconde fugientes ꝛ vagos ne pdas habitabūt
apud te pfugi mei moab esto latibulū eoꝝ. Nunquid syon dicet ho-
ꝛ ho natus e in ea ꝛ ipse fundat eā altissimus. ad literam hic po ppm
essentium pdictoꝝ duoꝝ .s. verus hō ꝛ verus deus / d. nunquid syon dicet
ho q. d. sic In hebe ꝛ in tirus ꝯ ethiopū ad sion dicet ho / ꝛ sic intell-
iga hic sion e dictū casus ut sit sensus hō dicet ipsi sion isto hō pt
intelligi iohes baptista preniuncians xpi aduentū Io po fuit hō missus adeo
cui nō iohes hic venit ut testio in pphi bet de luce. Alr ut ille hō
sit ipse xpc qui aduentū suū dixit i monte sion vbi frequenter pdicauit
de cōpletū est eciā ecclīe per sion significate aduentū suū pm de cōpleti
dixit apostolus alijsqꝫ credentibꝫ i quibꝫ ecclīa sub statu noui testamenti incepit
id subdit ꝛ hō natus e in ea .i. in ecclīa per sion significata ut pdictū est
qr xpc natus e de virgine que e nobilissimum membrū ecclīe. Et dt in ea qr
xpc ab initio conceptionis fuit i vtero matris hō perfectus virtutibꝫ ꝛ sensibꝫ licet
nō sū quantitate corporis / ꝛ ipse fundat eā altissimus .i. ipse hō xpc qui est
altissimus sū naturā diuinā fundat virginē eā cōfirmando sua gratia qr
nō neglexit nec peccat venialr / vl eā .i. ecclīam quā fundat modo sup petram
Alr le sic hic cōmendatur ecclīa a suo fundatore qui e verus deus ꝛ verus hō
ꝛ describit pō fundatore 2o dt quo tempi cōmenuit ibi dns narrabit.
pō dt glosa dicā sunt de ciuitate dei q fundata e ex pphis ꝛ apostolis ꝛ
hō natus e in ea .i. in ipsa ciuitate seu ecclīa militante ysa ix puer
natus e nobis ꝛ deus natus in virgine maria. Augt po qr in ea natus
e de spū sco est / ꝛ ipse hō existens altissimus .i. altissimi filius deus ipse
fundauit eā .s. ecclīam ꝛ virginē mariā de qua natus e que e nobilis-
simum membrū ecclīe. luce po ꝛ vocabitur altissimi filius. hebr xi abra-
ham expectabat ciuitatem fundamenta habentem cuius artifex ꝛ conditor e deus
fundauit aut ecclīam i petra tanquā in pō fundato pa corin iii

LXXXV.

fundatu nemo aliud pone pter id quod positu est qd e xc ihs.
et nuq homo aliquis eloquis dicet i psuadebit hoc sion i sinagoge
ge videoz ut ipa hoc crede pelit q d no. Abac. 1. opus fiet est
in dieb meis qd nec credit qd enarrabit. Credit eni sion xpm ee
hoiez sed no deu qr videbit eu inmez et consanguineos. Zachar. xii. Circu
ime et sces tui foris stat. Jo. xix. circa hoc ul pt legi ut sion dicat
eclia sit. Nuq ho dicet i psuadebit hoc p se sion i eclie q d no
potit n virtute spus sci hoc psuaderi. Math. x. non eni vos estis q
loquini sed spus patris vri qui loqr in vobis. Dns narrabit i scriptu
ris ppoz et pncipu hoz q fuit in ea. Ad lram dns nar i narrari
faciet i sciptuis pploz i in eron ys ad os pplos dilatat et dt narra
bit i scibe enarrat eis ut fe inspiracabit et pncipu hoz q fuit in ea i
in sciptuis aploz q sut pncipes eclie post xpm et ipi sepserit xpi et
eclie misteriu ut in Epl is pauli apli. In hebr. et in tiui. Jo. Cetir
dns narrabit i sciptuis pploz ille nat e in ea se. et ut dt Ra
ca et bri q hi se refert ad pma pte hi usq sic dns narrabit i
narrari faciet me pdco se in sciptuis pploz qr i e sciptue usqz ad
fine mdi narrabut int pplos credentes i quib otinet qd subdit
iste nat e in ea i ipe nat e de virgine et eclia mo pdco. Glo. hec
sic hic dt pha qd hoc ognot ex sciptuis et ab illis q eg misse sut
Et dt magi ho dicet sion hoc misteriu q d no sed dns narrabit
al narrat qr ita fuim sit in sciptuis pploz i p pplos factum ut au
dicet et ad ipos dicitis Ro. xv. qcuqz scripta sut ad mea doctrina
scripta sut. Luc. vlt. Impletes a moise et pphis int et tut i omnib
sciptuis q de ipo erat i et in sciptuis pncipu i predicatoz et pphatoz
hoz q fuit in ea. tanqua cives et pncipes iste in sciptuis pncipu
i aploz q hoc misteriu xpi i suis sciptuis onderut. ps. ostitues
eos pncipes se omez terra. Tales eni dz dare q sut in ea mo et modo.
Sicut letaciu oim nrm habitaco e in te. Ad lram hic descbit status
eclie triuphantis i quo e laus ppetua. et dt sic letanciu et no eni
pt dici ita gnalr qntu ad statu vite psnt nr qntu ad leticia spu
alem qr se fuit aliqui mali inmixti cu bonis q hi no opetit leticia
spualis nr qntu ad leticia corporalez qr se in eclia sut aliq afflicti
mestia tpali. Glo. hec sic hic post ofusco eclie triuphatis a co
rrudtate et servitute. et dt altissis fudauit te tunc se triuphante
et habitaco serena et ppetua e in te oim letanciu vel letanciu ubi nlla
tristia admisitur. Apoc. abstget deus omez lacrima ab oclis scoz et
ia aplius no erit neqz luctus et c. Tob. xiii. p os vicos eius cantabitur alla.
Cassio. Orac. transit laudac surredit ppetua servitas mane qr nlla
miscet puritas etna felicitas pseuat q nulla adulsitate aliqui potit.

Domine deus salutis mee i die clamaui et nocte orolari
coram te. Ad lram. Titulus in hebr. Canticu filius pis chore
ad victoria se mahalat ad xn du erudiens heman ez
zaite. qz qr heman exrauita e auctor hi ps i mahalat
e instrutu musicu al chorus ut infirmitas et in ista teri
significat ac i hic pd qr cantus hi ps i cantabitur in in
strutu musico noie mahalat. Etiam cantabatur a tho leuitarz no solu LXXXVI

instrumentis musicis sed etiam vocibus humanis Item iste psalmus loquitur de afflictione
populi iste tempore debilitatibus et infirmitatibus / sed si latius loquitur de passione Christi
cum sit infirmitate humane nature assumpta quiescebat sibi / quod autem ponitur in titulo
ad victoriam designat conatum levitarum in modo cantandi psalmum istum / quod autem
ponitur ibi filiis chore ad intellectum significat quod illi de chore heman incipiebat
canticum huius psalmi et filii chore videbant / Quia psalmus iste afflictiones
quas populus iudaicus sustinuit et maxime in babilonica captivitate quas
prevedit heman ezraita et fecit hunc psalmum deum precando pro populi liberatione
in cuius persona loquitur in hoc psalmo / Et dividitur psalmus primum ad invicem explanatio
2o ad hoc multiplicate rationem allegat ibi quod repleta est malis etc. Psalmus dicit
domine deus generalis gubernatoris deus rex creatoris salutis mee valde
mee liberatoris de egypto quod sic ex gratia est recolitur ut liberatio de ca-
ptivitate babilonica rursus impetretur / in die clamavi et nocte et sic continue orando
per seriatim / Alia lectura sic In presenti psalmo commendat etiam militantem et tri-
umphantem hic ostendit quis erit de mundo et mundo in ecclesia militante / et quis habebit
premium in ecclesia triumphante quod agitur de passione Christi et de passionibus eius
imitatorum ad vitam pervenire / cui consonat titulus quod talis est canticum psalmi
filiis chore in finem pro amelech ad intelligendum intellectus eman ysraelite / Et est
canticum subsequentium psalmi / psalmus enim instructo musico quod est psalterium cantabatur
et sic cantabatur psalmus per mentem vocibus humanis repetebatur et sic cantabatur canticum hoc
incipiendum canticum dicens in fine id est in Christum / vel in illa celeste civitate
de qua dictum est cantando est filiis chore id est imitatoribus passionis Christi
et est pro melech id est in melech quod interpretatur chorus iudicium q. d. est canticum hoc
ad intelligendum in choro quod videbatur vocibus humanis in choro / et intellectus in hoc
quod subiunctum est eman ysraelite id est de quo propheticavit vel de quo psalmus iste vel
ysraelite id est advene de partibus orientis / et erat de cantoribus templi et forsitan
in hoc ~~templo~~ psalmo cantando et exponendo precipuus erat / Copulatur canticum
dicitur quod incitat ad spiritualem leticiam sed quod ad bona operacionem et est cantan-
dum filiis chore id est Christum in calvaria crucifixum / Chore enim interpretatur decalvatus
et hoc ad intelligendum tempore Christo ut sic patiatur pro ipso si opus sit sicut ipse pro eis et
sic in melech id est in choro pro quod melech concordia cantantium est intellectus non
cuiuslibet / sed eman quod interpretatur frater eius id est viri iusti quod dicit frater Christi / Mathei xii
qui facit voluntatem patris mei hic frater meus etc. Eman interpretatur ysraelite id est adve-
ne sua reputat de / psalmus quia advena ego sum etc. / Quia hic psalmus est passio
Christi / Intendit monere ad imitationem eius Et dividitur psalmus 2 quia primum in pace
potius orat pro se 2o pro imitatoribus sue passionis ibi Et ego domine ad te etc.
psalmus dicit domine persona in quo est psalmus et gubernatoris generalis / deus in quo est sapientia
salutis mee vel liberatoris in quo est clementia / ysaias xiiii absque me non
est salvator / in die et nocte id est continue seu semper clamavi cum fervore
et devocione orando / coram te id est cum recta intentione / Mathei vi tu autem cum oraveris
intra in cubiculum / Intret in conspectu tuo oratio mea inclina aurem tuam
ad precem meam / Alia lectura Intret etc. ostendit propter misericordiam ad intuendum quod
tuo oratio mea et sic ostendit fervens et devota quod se ingerens et ista facit
orationem exaudibilem / subdit inclina aurem tuam ad precem meam exaudiendo
eam per effectum / Alia lectura sic hic petit ut deus orationem suam benigne
recipiat et adimpleat Et dicit oratio mea quod humilis et devota per naturam
seu meritum / intret id est admittatur intrare in conspectu tuo / Quia vita

magna pure ordinis. hic notat qd qm quidam persona ad deum intrat
& mandatum peragit quo tercio perficere nequit Eccl xxv oro humiliantis
se nubes penetrabit. Intret aure tua ad presentem mea humilis ore do
que peto. Inclina Gl enim capitis signum e oppressionis Dan ix Inclina
aurem tua & exaudi aperi oculos tuos & vide etc. Quia repleta est
malis aia mea & vita mea in inferno appropinquavit. ad litteram hic al-
legat rom multiplicem propter quam e exaudiendus. Gl dicit qz repleta e mal
pene corporalis aia mea, i. vita mea. q.d. no possum plus sustinere &
vita mea i inferno appropinquavit. sheol significat fossa & infernum & utro-
que accipitur hic qz per morte corporale qua preta allegat perpetua corpus
descendit ad fossa & aia pro illo tempore descendebat ad infernum. qz aie om-
nium iustorum descendebant ad limbum patrum. Alle le sic hic pot racio
petendi s. vehementia perseverationis ex parte me dolore repletio & aie a
corpore separatio Gl dicit Inclina aure tua ad precem mea qz aia mea
repleta e malis pene i doloribus & anxietatibus sed no fuit reple-
ta malis culpe Tren po O vos omnes qui transitis per via attendite etc.
Tren 3 Replevit me amaritudinibus Mat xxvi tristis e aia mea usque
ad morte. anime vero mee replete sunt malis culpe Ro po repletos
omni iniquitate Hug repletionis tal sunt signa ponderositas inclinatis
ad terrena Gen ix corpus quod corrumpitur aggravat animam, 2m gravitas oris
in verbis fetida Mat xii ex habundancia cordis os loquitur 3m abhominatio spiri-
tualium bonorum & repulsa Pro omnem escam abhominata e anima eorum Sap po
in malivola aiam no introibit spiritus sapie & vita mea i. aia mea
in inferno appropinquavit s. per separatione a corpore Eccl vii aia mea appro-
pinquabat exitui inferno deorsum. Al vita mea i. aia mea inferno appropinquavit
i per morte descendi ad infernum ut educeret aias sanctorum de limbo etc.

Estimatus sum cum descendentibus in lacum & factus sum sicut homo sine adiutorio
inter mortuos liber Ad litteram q.d. ita sum absorptus corporalibus penis sicut
descendentes in lacum profundum absorbentem aquis. factus sum sicut homo sine
adiutorio qz tu subtraxisti a nobis tuum adiutorium contra Babilonios &
humanum adiutorium no habemus. inter mortuos liber. q.d. ab istis afflictio-
nibus no apparet liberatio nisi per morte ex quo sumus destituti adiutorio
divino & humano Alle le sic hic pot blasfemia qua blasfemabatur
Christum qz dicebat moriturum ad instar aliorum & destitutum perpetuo auxi-
lio & propter hoc apud patrem oditum Gl dicit Estimatus sum ab eis hoc asserentibus
& loquentibus ad invicem. cum descendentibus i lacum. i qz debeo ex necessitate
descendere ad infernum sicut alii no ex voluntate mea Con id ysa liii obla-
tus e qz ipse voluit Io x nemo tollet aiam mea a me sed ego pono
eam factus sum s illorum estimationem & assertionem sicut homo sine adiutorio divino
Mat 27 si filius dei e liberet eum de manibus nostris & multa alia dice-
bant pendente in cruce, cum tamen semper liber a necessitate moriendi habens semper
promptum adiutorium dei, inter mortuos qz solus sine peccato ysa liii q peccatum
no fecit & ideo liber & alios potens sui liberare Io viii si filius vos li-
beravit vere liberi eritis. Al liber a putrefactione & corruptione corporis
ps no dabis sanctum tuum videre corruptionem. Sicut vulnerati dormientes in
sepulcris quorum memor no est amplius & ipsi de manu tua repulsi sunt.
Ad litteram i. sicut mortui quorum no e memor amplius, qz cito deventur

obliuioni et ipi de manu tua et de ma tue potencie et ptendis q̄
tu ad statu vite prius repulsi sut qr nō admittut cōplia ad aliq
vite prius Job xvj scita qr qua nō reuitar ego ambulabo Alr let
sic. hic post blasfemia qua dixit eu mortuu xpi. primū p̄m et
nō resurrecturū a morte et ēē in obliuione dei Et dr eciā sicut
sūt vulnati i gladys occisi i dormientes i sepulcris i mortui nō
resuscitati i videbat eni eū lacea et clauis vlnatu Jo xix / sed nō
cognoscebat nomen carni nō vulnati psona ipsa sin vulnatus e
xpus scelera mea i vulnatus e eni vulneribus pene ut nos sanaret a
vulneribus culpe et redimeret a vulneribus gehenne / quorum vulnatorum
nō e memor amplius ad resuscitatorem et liberacōm Ecc xlvi Et sunt
quorum nō e memoria piberūt qsi qui nō fuerūt et ipi sic estimantes
de me i de ma tua i de potencia tua que pregebit eos a miseria
iam repulsi sunt utique manifeste i iudeis Tren iij repulsa e aīa
mea oblitus sum bonorum Justorum eni aīe in ma dei sunt sed malorum
aīe de ma sua repulse sut sicut res fetida a cōspectu principis
Posuerunt me in lacu inferiori in tenebrosis et in umbra mortis.
ad liram lacus frequenter accipitur in scriptura p carcere qui aliqui fit sic fossa
aliqui sub tra et tunc dr lacus inferior i in captiuitate babilonica multi
de iudeis fuerunt positi in carceribus qr Sedechias rex eorum etiā fuit
incarceratus i ex quo verba collige qr admi fuerunt positi in carceribus
sub terraneis et cōtinuo ad hoc dr hic posuit me in lacu inferiori in
tenebrosis qr ubi e defectus lucis et umbra mortis qr homines nō ptibi
diu viue Alr le sic hic dr Restitucōm xpo illata i morte et pp
mortem et dr eum turpissima morte occisum Et dr posuerunt me i lacu
inferiori qr extrema et vilissima morte i latronū occiderunt eū Sap sta
morte turpissima cōdempnemus eū i et in tenebrosis ut cēm oīo perditus
et obliuioni traditus tamquam res latens in tenebris q omo nō videtur
Tren iij in tenebris collocauit me qsi mortuos sempiternos i et in umb
mortis i in loco sordido et horrido ubi homicide puniuntur et e signum
mortis sic umb corporis Glo umbra mortis e locus malorum qui puniuntur
hic e locus caluarie i quo impii plectebantur i quo crucifixus e dns
Jo xix. vel sic posuerunt me sua receptacione in lacu i in pfunditate
oīm vicior quamuis mortis eorum Eccl xl et hic morientis i lacu
missus sum in tenebrosis et i in umb mortis i morte s anima sua
q e qsi signum gehenalis mortis Ps sic umbra eum decrevit abla
tus sum Greg pt expon sic posuerunt me i aīa mea morientem in
fernō in lacu i in loco inferni Zach ix Tu aūt in sanguine testamenti tui
eduxisti vinctos de lacu i in tenebrosis qr ibi erat carencia visionis
diuine cōtinuo ad illos qui ibi morabantur et in umbra mortis qr ex hoc
qr erat ymago pene gehenalis que vere mors est Ysa ix habitantibus
in regione umbre mortis et Super me cōfirmatus e furor tuus et
oīs fluctus tuos induxisti super me ad liram hic dr qr rigor iusticie
diuine debet temperari p dulcore mie i Et dr super me cōfirmatus e
furor tuus i rigor iustice tue / oīs fluctus tuos i impetus tribulacionum
induxisti super me Et loqr de deo ad modum maris procellosi Alr let

hic om̄t ea que dcā sūt · illa sūt gesta dīna disposicōe & secūdum
illor estimacōm dīna indignacōe Et dr illor estimacōe furor tuus
i. dolor mi illatus q̄ ex ira & furore tuo · confirmatus ē sup me ut nu-
quā possim inde euadere nec vltra gaudere Ps̄ confirmasti sup me
manum tuā nō ē sanitas in carne mea · ysa xxx · ardens furor eius
& conꝰ ad p̄tandū · & oēs fluctus tuos i. tribulacōm̄ pa oēs · induxi-
sti sup me i. induci fecisti Ecc̄ xxiiii In fluctibus maris ambulaui
Et sic afflictus sū irreuocabilit̄ qr confirmatus · crudelit̄ qr furor tuus
vn̄ qr oēs fluctus mortaꝫ qr induxisti sup me · ut me submergeret
& morte inficeret Job ix oēs gurgites tui & fluctus tui sup me tr̄sierunt
Longe fecisti notos meos a me posuerūt me abhominacōm sibi
Ad litterā hic vocat notos ydumeos qr iudei & ydumei a duobus
fratribus descēderūt s. Jacob & esau Gen xxv qr Deut xxiii nō abhominaberis
ydumeū qr fr̄ tuus ē vn̄ dicit̄ hebrei qn̄ iudei ducebantur capti-
ui in babilonē sperabāt hr̄e aliqua consolacōm ab ydumeis p̄ quorum
fr̄m debebāt transire sed ibi magis meruerūt derisionē & desolacōm
ḡ sublop posuerūt me abhominacōm sibi Alr̄ le sic hic ot fuga ꝯre-
longacōꝫ notor̄ s. iudeor & familiariū s. aplor̄ Et dr doe deꝰ fecisti
i. p̄misisti notos meos q̄ p̄dicacōes meas audierāt miracula vi-
derāt exempla cognouerāt · longe a me nō regione sed religione
nō corpe sed voluntate Job xix fr̄es meos longe fecisti a me & no-
ti mei q̄i alieni recesserūt a me · posuerūt me abhominabile ymo abho-
minacōm sibi q̄ eos vbo & exemplo multa bona docuerā Amos v lo-
quētē p̄fecte abhominati sūt · Notos aūt hic appellat quos nouit nō
noticia approbacōis sed simplici cognicōis & q̄ nouerūt eū nō s̄m nature
diuine sed humanitatis Job xix abhominati sūt me quondam consiliarij mei
Traditus sū & nō egrediebar oculi mei languerūt p̄ inopia Ad litteram
Traditus sū i. manū babilonior & nō egrediebar de afflictōe & seruitute
eor̄ oculi mei languerūt p̄ inopia · afflictio eni mentis & corporis apparet
in oculis quā in alijs p̄tibus corporis Alr̄ le sic hic ot discipulor
a xo elongacōm & a iuda tradicōꝫ Et dr traditus sū a xpo discipulo s. a
iuda scarioth luc xxii iuda osculo filium hoīs tradis · & nō egrediebar
i. nō effugi corā hostibus uel mea potencia ondi sed magis latebam
potencia diuinā abscondendo Abac iii cornua i. manibus eius ibi abscon-
dita ē fortitudo eius · oculi mei i. apli sicut oculus & lum totius cor-
poris mistici Mat v vos estis lux mundi · languerūt tanquam infirmati ·
p̄ inopia roboris fidei & amoris ad me · q̄d · recessert a fide mea
& ab amore sic infirmi nō dū p̄ spm̄ sctm̄ confirmati Job xvii cali-
gauit ab indignacōe oculus meus & membra mea i. nichilū redacta sunt
Zach xiii p̄cucia pastorē & dispgentur oues gregis Sic hodie ocli
eccl̄ie i. plati languēt p̄ inopia cognicōis in aspectu · deuocōis in
affectu · bone operacōis in effectu ysa lvi speculatores eius ceci omnes
qr pastores ignorauerūt intelligenciā oēs in viā suā declinauerūt
vnusquisq; ad auariciā suā · & qr sic languet lā totū subditto
ut sibi puidet ut bn̄ ministrat Apoc vi sī oculus tuus scandalizat te e-
rue eū & p̄ice abs te Clamaui ad te dn̄e tota die expandi ad
te manus meas Ad litteram i. corde & ore pecii assidue · ut vigor

tue iusticie erga nos qũtas in dulcore mẽ· Alie lr̃ sic ponit peti-
cione hic allegat racionem exaudicionis s· deuocionem Et dicit Clamaui fer-
uente ad te dñe spũali· vn̄ clamat xp̃us ad ipsum p̃dicando Jo vii
stabat ihesus et clamabat si quis sitit veniat ad me et bibat· clama-
uit ad mortuum p̃dicendo Jo xi clamauit voce mag̃ et dixit lazare
veni foras Clamauit ad deum patrem deprecando ut hic et Mat xxvii cla-
mat voce magna heli etc Et luc xxiii clamans voce mag̃ dixit
pater in manus tuas commendo sp̃m meum· In p̃o clamore vsque ad sua sapien-
in 2o sua potencia In 3o sua bonitate· tota die i· iugiter· expandi ad
te manus meas i· opera mea ad tuam laudem faciebam vn̄ x expandit
manus suas ad hominem ut daret bonum exemplum ysa lxvi tota die ex-
pandi manus meas ad p̃plm̃ non credentem· sed contradicentem michi
Et expandit ad deum patrem ut quod volebat impetraret ps̃ Expandi
manus meas ad te anima mea Nunquid mortuis facies mirabilia aut
medici suscitabunt et confitebuntur tibi Ad lr̃am hic allegat racionem
quod iudei reducentur de babilone in iudea· q· Nunquid mortuis facies
mirabilia· i· suscitando iudeos mortuos et sepultos in terra ipsa ad
succedendum tibi· q· d· non Licet enim aliqui fuerint ibi suscitati per heliam
et helizeum tamen fuerunt valde pauci· quod autem modicum est quasi nichil reputatur
2o phorum· aut medici suscitabunt et confitebuntur et confessione laudis illi
s· qui per medicos fuerint suscitati q· d· non· quia non se extendit ars eorum
Alie lr̃ sic hic ostendit quod obstinatis in malicia non proficiunt miracula xp̃i
quos nominat hic s· mortuis in anima per peccata et sepultis in peccatis Et dicit
dñe deus nunquid facies per me et in me miracula mortuis· i· ad vtilitatem
mortuorum qui sunt mortui in anima q· d· non· quia non habentes vitam fidei mi-
racula irridebunt· de tercio mortuo apoc̃ iii nomen habes quod viuas et
mortuus es· et non legitur hic de mortuis corpore quia in illis facta sunt mi-
racula in veteri lege et eciam in noua sicut filio vidue Luc vii Et lazaro
Jo xi Aut nunquid medici i· ap̃li et viri ap̃lici suscitabunt illos mortu-
os et confitebuntur tibi confessione laudis q· d· non Ecc xvii a mortuo quasi
non sit perit confessio Nota quod medicus bonus est qui sanat corporalem Ecc
xxxviii honora medicum propter necessitatem· sed melior est medicus qui sanat
spiritualem s· platus qui scit arte medicandi et medicinas s· sacram scripturam
Je viii nunquid non est resina in galaad aut medicus non est ibi· sed
medicus optimus est qui sanat verbo et sola voluntate s· xp̃us qui
sanat omnes infirmitates tuas Mat ix non opus valentibus medico· sed
male habentibus sine isto nullus sanatur Nunquid narrabit aliquis in sepulcro
misericordiam tuam et veritatem tuam in perdicione Ad lr̃am q· d· non· quia in sepulcro
non est nisi corpus inanimatum et putridum et veritatem tuam in perdicione i· in
inferno dampnatorum quem p̃ps vocat perdicionem q· d· non· quia existentes ibi magis
blasfemant deum Alie lr̃ sic hic ostendit quod reprobis et obstinatis non proficiunt
opera et miracula xp̃i Et dicit Nunquid aliquis i· anima mortua spiritualiter que
est in corpore tanquam in sepulcro Mat xxiii ve vobis scribe et pharisei ypo-
crite qui similes estis sepulcris dealbatis· narrabit digne et condigne
misericordiam tuam q· d· non· magis enim narrat peccati miseriam· ad declarandum
quanta dei misericordia ad deprecandum Ecc xxvii narrans peccatum odiosa
et vita eorum in perdicione i· in inferno vel in dampnacione annunciabit

visitare tua q.d. non quia nec ipsi recedunt nec intelligunt id nec animo
abiunt. si enim fideles in peccato existentes ab hoc excluduntur quanto magis
infideles et obstinati de quibus hic loquitur. Ecclesiastici xv non est speciosa
laus in ore peccatoris. propter hoc post mundari labia prophete Ysa vi et tunc
mitti ad predicandum. Et sequitur post domine est antiqua excites de volua sti-
ficavi te et sic prophetam in gentibus dedi te. ergo nec digne nec meritorie
nec discrete mirabilia et veritate locuturi nec per mirabilia resuscitates peccatores
et per veritatem prevenientes penitentes suscitentur Luce vii resedit qui erat
mortuus et cepit loqui. Numquid cognoscentur in tenebris mirabilia
tua et iusticia tua in terra oblivionis. Ad literam Numquid cognoscentur in te-
nebris id est in gentilibus obtenebratis ignorantia et erroribus mirabilia
tua q.d. non impediente eorum malicia Sap. ii Excecavit enim illos
eorum malicia et iusticia tua in terra oblivionis id est in terra ab hominibus non
inhabitata propter quod dicitur oblivionis dicta q.d. non quia ad obsequium divini
sola creatura intellectualis est apta. Iste autem modus resistendi divine dictu
ad hoc sunt excitate ut per hoc ostenderetur exaudiri via predicta scilicet per red-
uctionem populi in iudea. Et iste modus loquendi frequens est in prophetis et ma-
xime in libro psalmorum qui est scriptus metrice scilicet quia ad plenum intellectum vi-
aliquid est supplendum. Aliter legitur sic super obstinatos in malis vocat nunc
tenebrarum et oblitorum. Et dicit numquid mirabilia tua que per me operatur co-
gnoscentur in tenebris id est in peccatoribus qui sunt non tantum tenebrosi sed etiam
tenebre alios pravis colloquiis malis exemplis obtenebricantes et
ad tenebras vehere semper trahentes Io. pro. Luce xx in tenebris
lucet et in radiata et tenebre eam non comprehenderunt et Cor. vi que conventio
luci ad tenebras. Et iusticia tua numquid cognoscetur in terra oblivionis
id est in terreno corde tui oblito et a te oblivioni tradito. O quam incordan-
da et amanda iusticia que iustificando impium claudo gressum manco man-
cetis visum surdo auditum muto verbum gressum merito recte interiori manum
meritorie operationis visum fidelis cognitionis auditum obedie verbum sapie-
Ista enim predicta patet plane de mortuis dampnatis quibus de cetero non
proficit opera Christi Ecclesiastici xi quodcumque potest manus tua instanter operare quia nec
opus nec ratio nec sapientia nec scientia est apud inferos. Et ego ad te domine
clamavi et mane oratio mea preveniet te. Ad literam hic allegatur ratio ex
parte humani desiderii quia videlicet devoti desiderant ferventer redire in iudea
propter cultum divini. Et quod dicit Et ego domine ad te clamavi corde simul et ore et
mane oratio mea preveniet te id est antequam aliquid operari incipiam dirigam ad te
orationem meam. Aliter legitur sic plus Christus orat pro se hic orat pro suis membris
non excludendo se et dicit Et ego personaliter ad te domine spectat non ad alium
clamavi ferventer corde simul et ore petens pro meis fidelibus tuum
auxilium instanter. Et mane oratio mea preveniet te ita instanter orabo
id est antequam aliquid operari incipiam dirigam ad te orationem meam. Sap. xvi
oportet solem prevenire ad benedictionem tuam. Sed contra per dicit iniquam eius preveniet te
Omnis deus invenem potest prevenire non potest. Ratio non prevenire in quantum
est largitor gratiarum prevenire in quantum est punitor malorum. Unde homini est
prevenire eius diffinitivam sententiam Ecclesiastici xviii ante iudicium para iusticiam.
Ut quid domine repellis orationem meam avertis faciem tuam a me. Ad
literam ut quasi dicitur ea non exaudiendo avertis faciem tuam etc. loquitur de deo

more humano quia homo avertit faciem ab eo quem non vult exaudire. Alle-
gorice sic. Hic conqueritur de dilatione petiti et exauditionis et dicit Ut quid,
quare domine repellis orationem meam non dando quod peto. Abacuc primo Usquequo cla-
mabo et non exaudies. Sed dominus non statim exaudit ut ardentius petatur.
Cassiodorus sicut ignis flatu venti repellitur ut fortius accendatur sic differtur
oratio ut oratus atque vivacius accendatur. Gregorius differt dominus dare quod petitur
ut dilatum ardentius appetatur et petatur, quamdiu collatum fuerit diligen-
tius et humilius teneatur. Avertis faciem tuam a me tamquam indignatus
in effectu me et meos miseriis exponendo. Ysaias liiii. Abscondi faciem meam
parumper a te. Non enim semper repellit suos. Trenorum iii. Non enim repellit dominus
plebem suam. Absit. Pauper sum ego et in laboribus a iuventute mea ex-
altatus autem humiliatus sum et conturbatus. Ad literam hic allegat necessitatem
exauditionis et dicit Pauper sum ego etc. in persona populi iste pro tempore quo
fuit in egypto. Jeremie ii. Recordatus sum tui miserans adolescentiam tuam et
caritatem desponsationis tue quando secuta es me in deserto scilicet ante exitum de
egypto et tunc populus iste fuit valde afflictus et pauper. Exaltatus autem
in adeptione promissionis regibus chanaan debellatis tempore Josue
et adhuc plus tempore David et Salomonis quia tunc populus iste fuit maxime
exaltatus. Humiliatus sum et conturbatus per nabuchodonosor regem babilonis
civitatem et templum destruentem et populum captivantem. Allegorice sic. Hic per-
suadet a miseria que est omnibus innata et dicit Pauper sum ego et egena membra
mea. Tobie iiii. Pauperem vitam gerimus sed multa bona habebimus si ti-
muerimus deum. Augustinus In rebus terrenis pauper et dives quamvis non pari
prosperitate fulciantur pari tamen anxietate turbantur quia quod ille cum me-
tu possidet iste cum anxietate appetit. Et in laboribus a iuventute mea
natus ad laborem sicut avis ad volatum. Job v. Exaltatus autem aliqua prospe-
ritate. Vel secundum deitatem humiliatus secundum car[illegible] et voluntariam paupertatem. Contur-
batus secundum sensualitatem et per voluntarium laborem. Ecclesiastici iii. In quanto maior es
humilia te in omnibus. Exemplum in beata virgine Luce primo que cum audisset an-
gelum quem excellentem ... in sermone eius et primo modo ait Ecce
ancilla domini. Exemplum Christi pauper cum divites pauperes et in laboribus
cum pigros et ociosos humiliatus cum superbos. Sed ista conteruntur in
futuro. Augustinus non erimus inopes quia nulla copia erit deus erit omnia
in omnibus nec laboribus quia nulla remanebit infirmitas nec exaltati hu-
miliabimur quia nulla ibi adversitas. In me transierunt ire tue et ter-
rores tui conturbaverunt me. Ad literam In me id est super me transierunt
ire tue id est effectus punitionis tue venerunt super me. Allegorice sic. Hic exponit
de pena afflicta et de pena expectata et dicit humiliatus sum et contur-
batus quia ire tue id est afflictiones que sunt effectus quasi ire affligentis transierunt
in me id est venerunt contra me. Ysaias viii. Ibit per iudeam inundans et
transiens usque ad collum veniet. In bonis sunt mihi hic transeuntes sed
in malis erunt permanentes. Johannes iii. Qui incredibilis est in illo
non habet vitam sed ira dei manet super illum. Et terrores tui id est terroribus
affectionibus me terrentes conturbaverunt me et membra mea penaliter
non culpabiliter. Job vi. Terrores domini militant contra me. Gregorius Iustorum mens
non solum perpendit quod tolerat sed etiam pavet quod futurum formidat. Vi-
det qualia in hac vita patitur et metuit ne post hanc vitam gravius

pariar Circumdederunt me sicut aqua tota die circumdederunt me simul. Id
est clam i. sicut aqua cingit ciuitatem vndique ita plurimus tue
tetigerunt me in anima et corpore. circumdederunt me simul et hoc facit ad
aggrauacionem quia quando alia mala pene eueniunt succesiue facilius pati-
untur. Aliter sic exponitur ut pene vehemencia ex continuacione et simul-
tate et dicit afflictiones tue circumdederunt me sicut aqua que continue currit nec
deficit ita afflictiones tue cingunt me in anima et corpore Ione ii circumdederunt
me aque vsque ad animam meam. sed electis sunt huius modi afflictiones defen-
siones a culpa Exo xiiii aqua erat eis pro muro a dextris et a sinistris
circumdederunt me tribulaciones et tribulantes simul. i. iudei cum gentilibus
maiores cum minoribus in exterioribus et interioribus In quo notatur et tribulan-
cium copiositas et tribulacionum pondus Iob xvi circumdederunt me lanceis suis
conuulnerauit lumbos meos. Elongasti a me amicum et proximum et no-
tos meos a miseria s. mea Ad literam. i. illos qui fuerunt amici anime mei
ita quod non possum ab eis habere consilium et auxilium. et notos meos a mi-
seria s. mea ita quod per eos non potest reuelari In titulo [illegible] et na-
tos meos abstulisti ita quod non possunt auxilium ferre michi. s. augm. Tro-
pica huius psalmi est passio domini mei ihesu christi quam propheta preuidit per spiritum
prophetie et eam scripsit in hoc psalmo loquens in persona christi. Aliter sic
exponitur ut quod fuit etiam pluries aduersitas hominum. Et dicit elongasti i. elon-
gari fecisti a me sic afflicto. amicum in prius volente viuum; et proxim-
um beneficiis coniunctum. Vnde dicitur proximus Luc x quis tibi videtur proximus fuisse
illi qui incidit in latrones qui fecit misericordiam in illum Prouerbiorum xix fratres pauperis
hominis oderunt illum insuper et amici eius recesserunt ab eo. etiam proximo suo pau-
per odiosus erit. Homines enim cito recedunt uidentes aduersitatem et cito re-
deunt assurgente prosperitate. et notos meos quibus mea secreta reuelabam
quod est maxima familiaritas. Elongasti a miseria mea ita quod non compati-
ebantur michi. vel elongasti i. abstulisti quod non posset michi ferre auxili-
um in miseria mea. Eccl xiii humilis cum ceciderit expellitur etiam a notis.
Et quod longe fuerunt a mea miseria longe fiet a mea via et tandem
a mea gloria Ad quam nos perducat ihesus christus et preces nostre. s. valentinus.

Misericordias domini in eternum cantabo Ad literam Titulus lxxxvii
hethe et in titulo Psalmi Erudicio ethan ezraite. et dicitur erudi-
cio ethan quia de ipso fuit eruditus per spiritum sanctum et ipsum scri-
psit ad erudicionem aliorum. Materia psalmi est de stabilitate et perpetu-
itate regni dauid que completa est in christo Dani vii potestas eius
potestas eterna et regnum eius quod non corrumpetur. licet iudei dicant hoc
de messia quem adhuc expectant venturum. Et diuiditur in duas
primo se excitat ad dei laudacionem. 2o ponit huius laudis racionem ibi
quoniam dixisti psalmi dicit misericordias domini licet in deo sit vna tamen misericordia sic et vna
voluntas tamen hic vocatur effectus ex effectu nominatur in plurali in eternum cantabo
in hoc carmine laudando Et dicit in eternum quod protendit hunc psalmum vsque ad
finem mundi in ecclesia de cantandum et ista laus domini erit adhuc protendetur in
patria Ps beati qui habitant in domo tua domine in Aliter sic exponitur ut omne
bona sunt collata ecclesie per incarnacionem et passionem christi. Titulus Intel-
lectus ethan israelite i. intellectus huius psalmi est non cuilibet sed ethan quod
interpretatur robustus israelite i. videntis deum. Robusti enim quo ad bonum
et videntes quo ad verum intelligunt quod per incarnacionem filii dei et
passionem liberemur a malis et proficiamus in bonis Ysa xxviii que

docebit scienciam et intelligere faciet auditum ablactatos a lacte et robustos
Bona gratie collata etiam per xpm natum et passum dno sunt primo s. liberatio
a malo de quo agitur primo et profectus in bono de quo agitur 2o ibi bonum
Confitemini domino. Ad cuius psalmi est laus de misericordia filii dei nobis exhibita in
eius incarnacione et passione. Inuenies est mone in psalmo non de vera iu-
sticia sed de xpi misericordia. Et dividitur. Primo premittit cantare misericordias dei 2o inun-
ciare eius veritatem ibi In generatione et generationem. Primo dicit sic misericordias domini
id est multiplicatas effectus virtutis mee quod est deus quia miseretur et miserendo multa
bona confert. 2 Re vlt. misit misericordias dni cantabo letantur non tantum ore
sed etiam intus in corde. Coll. iii cantantes in cordibus vestris dno. misericordias
in eternum intus quas cantabo consequentur. Ps misericordia dni ab eterno usque in eternum
vel cantabo in eternum. Permanebo in gloria quo in eternum misericordias cantat et
gratias agit qui miserie non meminerit quod autem plena beatitudo est sine me-
moria veteris miserie tangit Aug. [illegible] unde possumus quod sepe leti esse
meminimus et iam meminimus doloris sine dolore et inde amplius leti
simus. sic itaque miserie recordacio in beatitudine [illegible] laudi
bo sapiens quia misericordias similiter quia dni consequentur quia in eternum letantes
quia cantabo. In generatione et generationem annunciabo veritatem tuam in ore meo.
Ad liter. In genere et genere 2o hoc dicit quia misericordia et veritas iusticie se concomi-
tantur in operibus dominis licet in aliquo eorum plus relucet iusticia et in alio
plus misericordia ps xxiiii. Aliter le sic hic premittit predicare veritatem dei et dicit
misericordias dni cantabo et annunciabo id est predicabo veritatem que est socia mise-
ricordie tua non mea quia a me non est sed a te. Ro iii. Omnis homo mendax. Deus autem
verax. Augustinus Omne verum a quocumque dicatur a deo est. in ore meo manentem
non tantum ex ore meo procedentem ne sim sicut illi de quibus Ysa xxix. popu-
lus iste labiis me honorat cor autem eorum longe est a me. in generatione iudeorum
et generationem gentilium vel in generatione ante te et generatione subsequente. vel in
generatione et generationem id est in eternum. Quoniam dixisti in eternum misericordia edificabitur
in celis preparabitur veritas tua in eis. Ad liter. hic ponit racionem laudis unde
ro laudis huius psalmi est perpetuatio regni david in xpo quod describitur precipue
in hoc psalmo sed quia lex disponebat ad xpm Gal iiio lex pedago-
gus noster fuit in xpo id data fuit illi soli populo de quo xpus erat nasciturus.
Alia ro dicte laudis est dicta legis et veritatis beneficium describitur hic quadam
generali. premittitur in modo generali processit ex ordinatione dei quia dicit quoniam
dixisti id est ordinasti misericordia edificabitur in celis quia effectus divine misericordie plus
revelabitur sanctis angelis qui sunt executores divinorum operum quam hominibus. dicit
etiam edificabitur in celis quia per effectum divine misericordie opera xpi ministerium reparatur
ruina angelorum. preparabitur veritas tua in eis id est veritas iustitie tue que per
compensationem operum inuenitur. Aliter le sic hic subdit racionem laudandi et primo ostendit
exhibitionem misericordie gentilibus 2o redditionem seu impletionem promissionis iudeis
ibi Disposui testamentum. dicit quoniam dixisti id est in revelasti. Ro non licet tacere re-
Amos 3 Deus locutus est quis non prophetabit. misericordia tua edificabitur in celis
id est in electis gentilibus conversis in eternum id est non cito transiens sed in illorum misericordie
quia male fundata sunt. Osee vi misericordia vestra quasi nubes matutina et quasi
ros mane transiens. vel in celis id est per celos scilicet apostolos utique enim dicuntur
celi quia casa solis quia in eis habitat sol iusticie Ysa vlt. celum mihi sedes est.
Vel etiam quia in celis desiderio et vita spe conversantur Philip iii nostra conversatio
est in celis. veritas tua id est vera promissio tua preparabitur gloria id est parata dabitur

in eis .i. per eos quod .ii. in gentibus edificabitur una .i. gentibus dabitur una et
vitas .i. vera promissio tua probabit .i. probata dabitur iudeis Ro xv dico
enim ihesum xpistum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem dei ad implendas pro-
missiones patrum . vel sic post legem ut refertur totum ad eosdem sic . una
edificabitur in celis .i. in electis et angelis una faciet celeste iudicium probabit
vitas tua in eis .s. purificabis corda a viciis Ecc xviii ante iudicium
para iusticiam . ecce vitas probata et aperit deum in veritate spirituali . ecce
una . Moraliter una facit edificium in celis Luc xvi facite vobis amicos
de mamona iniquitatis . sed vitas probata faciat tibi in aula regali debitur
ad fruendum cum facie ad faciem videbitur Jo xvii hec est vita eterna ut co-
gnoscant te verum deum et . Cupiditas autem edificium facit in terris Jos
xxviii Edificavit sicut tinea domum et . Disposui testamentum electis
meis iuravi david servo meo usque in eternum preparabo semen tuum Ad literam
hic predicit ad duo beneficia predicta . prima ad legis datorem cum dicit in persona
dei disposui testamentum .i. legem que fregerunt in veteri testamento vocatur testa-
mentum . electis meis .i. filiis israel quos elegi in populum peculiarem et tunc
ostendit beneficium principale dicens . iuravi david servo meo usque in eternum preparabo
semen tuum .i. non deficiet generatio de stirpe tuo usque ad xpistum prout potest patere
esse per xpisti genelogiam . Exponit glossa alia litera sic hic propter modus exhibitionis
novi testamenti .s. collationem et dicit dixisti quoniam una et vitas predicabitur per
apostolos et dixisti disposui iam in mea eterna ordinatione et promissione
testamentum novum . electis meis ut audiant et exequantur et legata in eo acci-
piant . unde primum fuit promissionis . istud autem consuetudo . hebreorum ix sub priori
testamento accepit repromissionem sed sub novo donum promissarum . Exponit bernardus pru-
pos super iuravi .i. firmiter statui . Cassiodorus dicit sacramenti promissionem
nosceretur esse servitatis . hugo unde prohibetur homo iurare ne consuetudine
iurandi cito labatur in periurium deus autem semper iurat quia falli non potest .
David servo meo .i. quia servus meus est . Ps elegit david servum suum . Ps
iuravit dominus david veritatem . usque in eternum preparabo semen tuum .i. dabo tibi
semen in eternum mansurum scilicet xpistum Ro primo de filio suo factus est ei de
semine david . Reg vii v suscitabo semen tuum post te quod egredietur de utero
tuo . ysa primo nisi dominus sabaoth reliquisset nobis semen quasi sodoma essemus
Et edificabo in generatione et generationem sedem tuam Ad literam .i. regnum tuum
confirmabo in succedentibus generationibus usque ad xpistum et ita firmum fuisset
si reges a david descendentes non posuissent impedimenta quia illa pro-
missio sicut et multe alie in scriptura fuit sub conditione si reges a david
descendentes deo obedirent . sed quia multi inclinaverant se ad ydolatri-
am Reg iiii regnum david tempore sedechie fuit interruptum . Exponit alia litera sic
hic ponit secundam rationem cantandi misericordias domini .s. promissionem de xpisto perpetue
regnaturo et dicit Et edificabo .i. firmiter stabiliam sicut res que edificata
est . sedem tuam .i. regnum sicut quod sedebis in generatione et generationem .i. in eternum
ysa ix super solium david et super regnum eius sedebit ut confirmet et
corroboret illud a modo et usque in sempiternum . sed quia hoc de regno materiali
david quod dispersum est et destructum intelligi non potest . Ergo verius exponitur
de xpisto qui est verus david manu fortis in redimendo Luc xi si autem
fortior illo superveniens et . aspectu desiderabilis in glorificando super quem
in quem desiderant angeli prospicere . hunc firmiter deus statuit semen
suum .i. collegium fidelium duraturum in eternum . quod de ecclesia militante .

trãsferet ad triumphãtez. Ezech xxxiiij Ego dñs ero eis in deũ et ser9
meus dauid erit princeps in medio eo4 et R4 v stabilia tronũ ei9
usq3 i sepitnũ. Confitebunt celi mirabilia tua dñe et em veritate
tua i ecclia scõ4. Ad litterã hic facit mencõz de benificijs exhibit filijs
isrl' cum ingressi sũt trã pmissionis 2o pg ingressũ ubi caleb et iheronimus
po dt. Confitebunt celi mirabilia tua dñe hoc em confitebant in desertu
manere Sap xvi panẽ paratũ de celis pstitisti eis. et veritatẽ tuã
de adpletẽde pmissionis fce abrahe et aliis patrib9 qb9 pmisit trã
chanaan quã veritatẽ confessi sũt filij isrl' intrantes trã illã, in
ecclia scõ4 i in loco dño cultui deputato ubi quiescebant hõies
sci et deuoti. Aliter l'r sic hic pot describi laudatiõ et dt In eternu
edificabo sede tuã et celi i celi i qb9 est edificata vnã seu cũ qb9
sũt facti una, confitebunt ad mirãdo et laudãdo, mirabilia tua i mi-
rabiles mutãs et operatios admirãdas tuas utpote, qr machinã mũdi
de nichilo fecã est, qr aia rõnalis tecũ unita ẽ, qr de9 homo
qr pmẽ virgo, qr sũt fides et rõ. Ysa xxv dñe de9 meg es tu exal-
tabo te et confitebor noĩ tuo qui fecisti mirabilia cogitatiões antiquas
fideles amẽ. et em confitebunt veritatẽ tuã impletã pmissione qr tunc
apparebit veritas ecclie, in ecclia scõ4 i in generacõe seu congregacõe iusto-
rũ Ps confitebor t' in ecclia magnã, nũ em i ecclia c3cepto et natiui-
tas filij dei celebrat. Ecc' viii confitebor t' dñe rex et collaudabo te.
Qm quis i nubib9 equabit dñō similis erit deo in filijs dei. Ad
litterã Iste nubes fuit q̃ precedebat pplm de egipto exeuntez. Exo xiii
et illa nubes densissima q̃ operiebat montez synai qñ dñs dedit ibi le-
gẽ Exo xix et de illa nube predebat va xpi q̃ dñs dixit pplo Exo
xx. In istis aũt duabz nubibz singularr apparuit virtus diuina. similis erit
deo in filijs dei, filij dei dicũt hic angeli Job pmo cũ venissent filij dei
ut assisterent corã dño, est ergo sensus quis i filijs dei x angelis similis
est filius deo p equalitatẽ q.d. nullus q̃ etiã ille q̃ int oẽs excellenciã
ẽ, distat a natura dei i infinitũ. Aliter l'r sic hic ot duplex excellencia in
xpo quantũ ad humanitatẽ et diuinitatẽ, et dt quis equabit i assimilabit dño
i xpo in nubibz i int predicatores q.d. nullus, xpus em qr hõ dr nubes
Ysa xix ascendet dñs sup nubẽ leuẽ, predicatores etiã dicunt nubes Ysa
lx q̃ sunt isti q̃ ut nubes volant, nulla ergo nubes equari potest xpo
nubis nr̃ in vita qr ipse ẽ sine originali et oĩ actuali pccõ. nec i gracia
qr Jo iii dr dedit pr spm nõ ad mensurã. nec in sciã qr dr Coll ii
in quo sunt oẽs thesauri sapie et scie dei absconditi Job xxviii nõ ade-
quabitur ei aurũ, aut qs in filijs i int filios adoptiuos dei dr q̃ sup
Ro viii adoptatis estis i filijs d' similis erit deo i essẽcia et natura
q.d. nullus, uel quis i filijs dei i int angelos sanctos erit similis i pfcã
et in na lz hõ sit similis deo qu ad ymaginacõz et imitacõz, dr pmo
Gen faciamus hoĩez ad ymaginẽ. d' et luc vi estote misericordes sicut pr
vr̃ misericors est. Deus q̃ glorificat in consilio scõ4 magnus et terribilis
sup oẽs q̃ in circuitu eius sunt. Ad litterã deus q̃ glorificatur i consilio scõ4 i an-
gelo4 qbus secreta diuina pmo reuelant ut p eos ad hoĩes deferant
magnus potestate et terribilis reuerencia et honore eo mõ quo dr Gen
xxviii quã terribilis ẽ locus iste i reuerendus et venerabilis sup oẽs

qui in circuitu eius sunt et super omnes angelos qui ei assistunt Alex le sic
hic ostendit Christus excellit omnes sanctos in essentia et in efficacia et ostendit nullus est similis
deo quia ipse est deus qui glorificatur a honoratur in consilio id est pro consilio seu con-
gregatione sanctorum vel pro consilio sanctorum qui consulunt credere in illum. evidens est quod est
excellencior Ysa xxiiii in doctrinis glorificate deum, magnus in essentia et
terribilis in potentia. super omnes qui in circuitu eius sunt id est super omnes qui in celo et in
terra sunt. super omnes sanctos qui circumdant eum sicut milites suum regem et sicut
assessores iudicem Zach ix circumdabo domum meam ex his qui militant
michi euntes et redeuntes Apoc v iris id est diversitas sanctorum erat in circuitu
Iob xxv potestas et terror apud eum est. Domine deus virtutum quis similis tibi potens
es domine et veritas tua in circuitu tuo. Alex le sic domine deus virtutum id est angelorum
qui sunt executores tue voluntatis id est vii et viii ordo medie yerarchie
vel virtutes. quis similis tibi quod nullus per equalitatem quia angeli eandem supremam
distat adeo in infinitum et alie creature infra ... sunt subditi. potens es domine
potentia infinita que soli deo convenit. et veritas tua in circuitu tuo. veritas intel-
lectus humani causatur a rebus sed veritas divini intellectus est causa rerum. causa autem relu-
cet in effectibus suis et ideo divina veritas relucet in omnibus creaturis. Dyonisius glossa super
id psalmus desideret ... sicut ab una facie resultat multe imagines
divine autem creature esse in circuitu dei non quia eas includat sed quia nullus
est creature magis quam ipsi sibi ipsi unitiens eius presencia et in esse con-
servans. Alex le sic hic ostendit excellentiam Christi in opere et efficacia et ostendit
domine deus virtutum id est opere excellentes omnes virtutes tam angelicas quam humanas
quis similis tibi in efficacia et opere quasi diceret nullus. iii Reg viii non est similis
tibi in celo sursum et in terra deorsum. potens es domine potentia infinita
que soli deo convenit et quia potentiam habes a te ipso non ab alio et de aliud
est potentiam a te Ro xiii omnis potestas est a domino deo est. et veritas tua in
circuitu tuo id est veritas divina que est causa rerum in circuitu tuo id est relucet in
omnibus creaturis conservans eas in esse. vel sic veritas tua id est verba promissa tua in
circuitu tuo non tantum manent in te sed in alios effluunt circumquaque ex te.
Iaco primo omne datum optimum etc. et veritas tua quia reddes unicuique secundum me-
rita. in circuitu tuo est a sinistris peccatores arguendo reos impenitentes
condempnando a dextris penitentes iustificando cum electis glorificando. Iohel
sedebo in valle iosaphat ut iudicem omnes gentes in circuitu. Tu domina-
ris potestati maris motum autem fluctuum eius tu mitigas. Alex le sic quia ad
eius imperium mare fuit divisum ut preterirent filii israel transitum per siccum
motum autem fluctuum tu mitigas quia tunc aque stetere sunt sicut murus
solidus ex utraque parte divisionis Exo xiiii Alex le sic hic ostendit mirabilem
effectum potentie Christi in quo omnes excellit et pro repressione temptationum
et tribulationum. et ostendit tu Christe dominaris potestati maris id est potestati amaritudinis
et tribulationis huiusmodi temporis pro tua voluntate reprimendo. Iob xxxviii
quis conclusit ostiis mare. Ier v posuit arenam terminum maris. arena
id est subtilissimam et immutabilem sapientiam suam. Math viii quis est hic quia venti
et mare obediunt ei. motum autem fluctuum eius id est temptationum si insurgat
tribulatione si impellit. tu mitigas id est imperas ut evadi valeant
vel sustineri. Prima Cor x fidelis deus qui non permittit nos temptari
supra id quod potestis. Marc iiii dixit mari sile et obmutesce et statim
obedivit. Tu humiliasti sicut vulneratum superbum in brachio virtutis
tue dispersisti inimicos tuos. Alex le sic tu humiliasti sicut vulneratum etc.

i pharaone et eius exercitu eos ibi submergendo in brachio virtutis tue q.
d. ista facta sunt per tuam potentiam. vel quod dicitur hic in brachio virtutis tue disper-
sisti inimicos tuos potest referri ad victoriam quam dedit filiis israel de a-
malech exo xvii alia lectura sic habet post tribulationem mali affligendo per-
secutores bonorum et dicit tu humiliasti i deiecisti superbum i superbe dyabolum
sathanam sic vulneratum i in potestate sua diminutum ysa li magis non tu percus-
sisti superbum vulnerasti draconem q. d. sic dispersisti i in diversa loca fuga-
sti alios ad infernum alios per mundum. inimicos tuos i demones ministros
sathane vel dispersisti iudeos in diversa loca captivandos permittendo. vel
dispersisti alios ad te per penitentiam attrahendo alios in malicia obstinatos
dimittendo lu xi veritas origenis et patet in israel. in brachio virtutis
tue. i in filio tuo qui est brachium tuum virtus tua brachium patris est xpus
in quo deus pater omnia fecit et restaurat in quo dyabolum prostravit. quod per carnem
percutiendum obicitur quod per servitutem corporis inimicus voluit quos patres de
limbo extraxit ysa xl et brachium tuum dominabitur est enim virtus
psalmi. Cor i. predicamus xpm dei virtutem et dei sapientiam. Tui sunt celi et tua
est terra orbem terre et plenitudinem eius tu fundasti aquilonem et mare tu cre-
asti ad literam tui sunt celi etc. q. d. non est mirandum si fecisti ista quia tu
fecisti omnem creaturam celestem terrestrem et infernalem et ideo est in omnia
tua. aquilonem et mare tu creasti In hebreo et in aliis sic habetur aquilonem
et dexteram tu creasti. per dexteram secundum Ra. Sa. intelligitur pars australis opposita
aquiloni quia si homo stat facie sua de occidente ad orientem sit australis
pars dextra alia lectura sic habet ut collatorum bonorum secundum sacerdotis et recordans et dicit
tui sunt celi et tua est terra q. d. non est mirandum si fecisti ista quia tu fecisti
omnem creaturam celestem terrestrem math vi fiat voluntas tua sicut in celo et in
terra sunt tua ita quod sunt tibi data ab alio sed sic sunt tua quia orbem
terre quod ex nulla parte ab aliquo alieno rei innititur et plenitudinem eius i omnia
replentia ipsam tu fundasti vel stabile firmiter Ecc po generatio preterit generatio
advenit terra autem in eternum permanet. aquilonem i aquilonarem ventum. et mare
quod est amarissimum. tu creasti multo fortius omnia alia. vel sic aquilonem et
dexteram. secundum Ro. i partem australem oppositam aquiloni tu creasti. Anstrare tui sunt
celi i boni tua est terra viventium secundum patria celestis orbem terre i ecclesiam et ple-
nitudinem eius secundum fideles ecclesie tu fundasti in fide. aquilonem dyabolum et eius
membra Je po ab aquilone pandetur omne malum. et mare i infernum amarissimum
tu creasti ysa li Ego dominus qui conturbo mare Thabor et her-
mon in nomine meo exultabunt tuum brachium cum potentia ad literam hic
describitur benficia pro ingressu terre promisse cum dicit thabor et hermo. sed
thabor est mons in terra promissionis in quo est denunciata victoria barach
de zizara et de eius exercitu Deut o iiii ubi victoria facta fuit virtute di-
vina ut legitur ibidem et pro victoria delbora cantavit canticum domino Iudicum v
Jeronimus hermon est mons prope locum iordanis ubi transiverunt filii israel sicco
pede de quo beneficio deum laudaverunt ipsi ex quo dicitur thabor et hermon in nomine
tuo exultabunt et est oratio exultationis pro effectu tue virtutis ubi ostendit
alia lectura sic habet ut beneficium recreationis et dicit thabor et hermon i gentiles
per istos montes in figura siti. in nomine tuo quod est xpus exultabunt i qui nomen non
tuum i xpus fuit invocatum et predicatum inter eos ysa 35 letabitur deserta
et invia et exultabit solitudo Act xiii audientes autem gentes gavise
sunt et glorificaverunt verbum dei alia prius autem secundum inspiratum non su-

Tabor interp^r veniens lumen et significat iudeos ad quos p^o lumen
veritatis i. xpus venit math^e xv non sum missus n^i ad oues q^e perierant
domus isr^l. Et hermon qui interp^r anathema eius et significat gentilitatem
que erat adeo separata et anathemisata. ephe. ii. Eratis in illo tempore sine
xpo alienati a conversacione isr^l. Et sic erit sensus tabor i. xr^i ad quos
p^o venit xr^s sunt fidei. et veritatis et hermon i. gentiles qui erant separa-
ti adeo exultabunt in nomine eius tuo i. qui nomen tuum i. xr^s fuit introduc-
tum et predicatum inter eos. Tuum brachium i. tuus filius mediante quo
tamquam cum brachio fecisti opera in celum et terram et plenitudinem eius
cum p^o eius que est eterna. Joh. ix. potestas eius potestas eterna. Vel sic tabor
et hermon exultabunt in nomine tuo quod est tuum brachium i. tuus filius per
quem premiabis bonos et malos cum p^o luc. 2. fecit potenciam in brachio suo
math. ult. data est m^i omnis potestas in celo et in terra. Vel alia est persona filii sed
una est in p^o in patre et filio. Firmetur manus tua et exaltetur dex-
tera tua iusticia et iudicium preparacio sedis eius. ad litteram firmetur manus
tua contra inimicos meos. et exaltetur dextera tua eos debellando quod fuit
impletum quando iosue debellavit reges chananeorum. Iusticia et iudicium pre-
paracio sedis tue sedes autem dei dicebatur propiciatorium. exo. xxv. ista
sedes fuit preparata quando archa testamenti super quam erat propiciatorium
habuit stabilem mansionem quod p^o fuit in silo. Ad preparacionem autem huius prefuit
sit iusticia dei et iudicium quibus chananei fuerunt debellati propter nequicias
suas Fuit tempore salomonis quando data est pax ab hostibus adversariis in circuitu.
iii. Re. 4. Alia lectura sic sit ut gloria et virtute iudicium exceptando virtute infle-
xibile in recte iudicando et dicitur manus i. virtus vel operacio tua. firmetur
i. sit firma ut non flectatur a recte iudicando vel a recto iudicio et sic
exaltetur i. honoretur. dextera tua i. filius tuus. ysa. 33. nunc exurgam dicit
dominus nunc exaltabor. vel sic secundum glosam manus tua i. operacio tua iudici-
aria firmetur i. firma est super malos quos ipsos districte iudicabis
et iuste punies. sic magis claudetur firmiter ad penitendum. prover. xii. labium
veritatis firmum erit in perpetuum quia sententia eius irrevocabilis. Et exaltetur
i. exaltabitur dextera tua i. boni quos in iudicio erunt in dextera tua. math. xxv.
agnos quidem ponet ad dextris. edos autem a sinistris. sic depressa una
pars scilicet exaltatur alia. iusticia que est in execucione eius quod vivum est. et
iudicium quod est in deliberacione discernendi quid exequendum est. erunt preparacio sede
tue i. eterne tranquillitatis in qua iudicabis. ut dicit prover. quod tunc impietas
sedes que est eterna sed ut omnibus appareat videlicet iusticia et iudicium
ysa. ix. super solium david et super regnum eius sedebit ut confirmet id
et corroboret in iudicio et iusticia. vel plenius sic exponitur sedes tua
i. potestas iudiciaria et auctoritas preparabit iudicium et iusticiam omnibus in iudicio
Misericordia et veritas precedent faciem tuam. beatus populus qui scit iubilacionem. ad litteram
Misericordia erga nos et veritas erga patres meos quibus promisisti dare terram
chanaan et eorum filiis. precedent faciem tuam complendo adversarios
de terra illa ut archa tua et propiciatorium habeant certam mansionem et
quod domine laudes ibi cantabimus. Ideo subdit beatus populus qui scit iubilacionem
Ibi erant sacerdotes et levite ad divinum obsequium deputati. alia lectura sic
sic dicitur quando venerit ad iudicium. Et dicitur misericordia premittens veram penitentiam
tentibus et dans graciam humilibus. Ezech. xviii. quacumque hora ingemu-
erit peccator omnium peccatorum eius non recordabor. Et veritas reddens

vnicuiqz iux ῀ita ul' reddens. pmissa pvb xx mia ⁊ vitas custodiut lege· precedet faciē tua ꝯ te vetuꝝ ad iudicaū· ul' faciem
tua ꝯ filiu tuu venientē ad iudicaū· hec duo signficabat ꝯ i dysat
quos binos mittebat an faciē sua i omne ciuitatē ⁊ locu quo
erat ipe venturus· ul' ꝯ felix societas mie ⁊ vitatis i qua mia
tanqua eleemosinaria ꝯfert beneficia vitas tanq iusticiaria aufert
maleficia· beatus ppls qui scit· ꝯ qui expietur iubilacoe i ineffabile mentis gaudiu cu gaudebit i deo ⁊ de deo ineffabili gaud
Greg· Jubilato e qn ineffabile mentis gaudiu ꝯcipit qd n' abscondi pt nec smonibg explicari· intelligi pt exprimi no pt cu aut sentitur plene ꝯgnoscitur· felix sna q no inflat sed beatificat· Domine
i luce vultg tui ambulabut ⁊ in noīe tuo exultabut tota die ⁊ in iusticia tua exaltabutur· ad litt· ⁊ in luce naturalis racionis q e queda
impssio diui luīs ⁊ in luce diuine legis i quo luce sacerdotes et leuite alios precedebat tanqua magri docti· ⁊ in noīe tuo exultabut
se deuote laudando· tota die ꝯ singulis diebg ⁊ horis ad hr ꝯpetētibg q ꝯpetebat eos aliqn refici ⁊ quiescere ⁊ in iusticia exaltabut q ad sacerdotes leuiticī generis casg dubijs referebant ut videt
quid eet iustu ul' iniustu ⁊ eoꝝ sna inviolabilr tenebatur ut hetr
deut° xvij· alit' le· sic pg qui posuit pmiu hic ot minū· q dicit
dne deg pr i luce ꝯ in fide ⁊ doctna vultg tui ꝯ filij tui· ambulabut
de virtute i virtutē vnget ⁊ ꝯtinebut· vn ap̄ls· ambulabut gētes i luce tua
2 Coꝝ v p fide ambulamg ⁊ no p speciē· ꝯ ita ambulabut cum pigros
in luce vultg tui cum incredulos· ⁊ exultabut letitia ꝯtinua ꝯ ondendo
tota die ꝯ ꝯtinue· i noīe tuo ꝯ in virtute ⁊ amore nois tui· exultabit ꝯ infirmi qn fit mencio de eoꝝ salute· abac iij exultabo in deo
ihu ꝯ saluatore meo delectare e exultare delectalig exultare· tota die
in sua salute· no sic illi q exultant cu malefecerint ⁊ exultat in
rebg pessimis· ⁊ exaltabutur a te i tua iusticia ꝯ per tua iusticiaꝫ quaꝫ
tenet ⁊ operantur· ecc xx q operatur iusticiam exaltabitur· augg· aufert iusticia sua de medio ⁊ ꝯculcet· ꝯ veniet iusticia dei ⁊ exaltabitur· ul' i tua
iusticia· si qua reddis bonis pmia eos tamqz dignos exaltando· vel
pt sic expoi ita q plus loqtur generalr beatus ppls q scit ꝯ· hic specificat q· dne i luce vultg tui ꝯ in ꝯtemplacōe tue lucis diuinitatis
ambulabut i luce filio videntes lumē ꝯpm· pter ⁊ ego· ps· qui aput
te e fons vite ⁊ in luce tua videbimg lumē· ⁊ in noīe tuo ꝯ i ꝯsideracōe tui exultabut tota die ꝯ ꝯtinue ⁊ in iusticia tua qua videbit
in mat' exteri exaltabutur· ps· ꝯ cornua pctoꝝ ꝯfringam ⁊ exaltabuntur cornua iusti ⁊ sic videbut ꝯ letabunt gaudebut ꝯcupiscibilis ⁊ exaltabitur irascibilis· Qm gloria virtutis eoꝝ tu es ⁊ in beneplacito tuo
exaltabitur cornu nrm· ad litt'am· qm gloria virtutis eoꝝ tu es ꝯ virtus
eoꝝ ⁊ sapia ad tua gliaꝫ ordinatur ⁊ in beneplacito tuo exaltabitur cornu
nrm· ꝯ ptās nrās q p cornu designatur in scriptura· alit' le· sic hic
ostendit causa initi ⁊ racio pmij· q dicit dne ꝯ iusticia tua exaltabutur
qm gloria virtutis eoꝝ es ꝯ virtg eoꝝ ⁊ sapia ad tua gliaꝫ ordinatur
ul' qm tu dne es gloria virtutis eoꝝ ꝯ dator ⁊ infusor virtutis fortitudinis eoꝝ ppt qd in te gloriantur ⁊ ppt te gliaꝫ habent· 2 Coꝝ x q
gloriatur in dno glorietur· ier· ix· no glorietur fortis in fortitudine sua·

et in beneplacito tuo i. secundum voluntatem tuam non secundum meum exercitum
exaltabitur i. magnificabitur et proficiet cornu nostrum. cornua x in o. sunt potestates nostre ps lxxiiii
exaltatum est cornu meum in deo meo. cornu quod confringitur culpa et de-
fenditur nostra virtute et est aliter po[test] exponi cornu nobis etc. Quia domini est assumptio
nostra et sancti israel regis nostri. ad litteram sic ponit causam predictorum et dicit quod domini
est assumptio nostra virtute nos educendo de egipto ad terram promissionis nutri-
endo et sancti israel et id est dei israel qui est sanctus sanctorum. ita quod hic israel est hic genitivus
ipsius propter blasfemiam et sancti israel i. dei sancti israel regis nostri. Tabs educendo
eum israel de egipto usque ad tempus saulis nisi huius tempore patres regnam
super illos nisi solus deus ipse quod cum peterent sibi dari regem pi rg viii
dixit dominus ad samuelem non te abiecerunt sed me ne regnem super eos.
Alle le sic. sic ostenditur restitucio promissorum per incarnationem et passionem xpi et
dicit quod domini mei filii tui est assumptio nostra i. nostre carnis i. filius tuus deus
noster ihesus assumpsit nostram carnem ad thi iii° magnum est pietatis sacramentum
quod manifestatum est in carne assumptum est in gloria i. in virtute gloria et
regis mei est assumptio nostra i. ipse tuus filius qui regit omnia et regnat
super omnia rex regum et dominus dominantium Apoc xix est assumptio nostra i. as-
sumpsit nostram carnem. sancti israel i. qui sanctificavit israel per suam passionem Eph v
tradidit semetipsum pro ecclesia ut eam sanctificaret quasi diceret. hec bona et
nuper quod virtutes dedisti datas augusti carne nostra assumpsisti in
passione tua sanctificasti Tunc locutus es in visione sanctis tuis et dixi-
sti posui adiutorium in potente et exaltavi electum de plebe mea ad litteram
sic recitatur promissio de regno david premittendo et dicit tunc in illo tempore
quo saul tanquam rex fuit in plena potestate locutus es in visione sanctis tuis
i. samueli de unctione david pi rg xvi et xpi natham de successione
regni david ii rg vii et dixisti posui adiutorium meum in potente i.
in ipso david qui in invictum leonem et draconem ursum et gigantem inter-
fecit pi rg xvii et exaltavi electum i. david de plebe mea i. de humili
statu quod tunc pascebat oves pi rg xvi Alle le sic sic sub tempore david
quasi promissio de sublimatione xpi et dicit tunc in illo tempore quo in revelasti
locutus es et ordinasti etiam sanctis tuis in visione osee xii locutus sum per prophetas
et visionem ego multiplicavi eis ii pe i spiritu sancto inspirati locuti sunt
sancti dei homines et dixisti posui adiutorium huiusmodi generis non iam in homine
puro quorum quilibet impotens est sed in potente i. in xpo qui licet infirmus
videatur secundum humanitatem potens tamen est secundum deitatem ps deus fortis et potens
In hoc potente posui est adiutorium meum a deo patre ii cor vi in die
salutis adiuvi te. ps ponam in salutari tuo fiducialiter etc. et exaltavi
per ipsum miracula operando ipsum a morte suscitando. i. suscitatum ad celos
elevando ad dexteram meam collocando iudiciariam potestatem ipsi dando. electum
pre ceteris natum de plebe mea iudaica Cant v dilectus meus candidus et ru-
bicundus electus ex milibus ysa lii Ecce puer meus exaltabitur et elevabitur et
sublimis erit valde Phil ii deus exaltavit illum etc. et sic de plebe mea
electum ad nostram assumptam electum quantum ad singularem gratiam sed exaltatum
quantum ad excellentem gloriam. Inveni david servum meum oleo sancto meo
unxi eum ad litteram inveni david servum meum fidelem et bonum oleo sancto meo unxi eum
primo per samuelem pi rg xvi 2° secunda vice ii rg ii 3° sic totum israel
ii rg v Alle le sic hic de sancto unctum sublimatoris xpi sic obiter
et dicit inveni i. accepi david i. xpm qui est manu fortis et aspectu

desiderabilis. servum meum in omnibus obedientem et humilem serviencium
curando animas a sordibus peccatorum ysa xlix parum est ut sis michi servus
meus ad suscitandas tribus iacob et feces israel convertendas. oleo sancto
sancto meo unxi eum oleo misericordie sapientie oleo suavi gratie oleo pingui
gratie super omnes alios exaltando hebr. i unxit te deus tuus oleo leticie
pre participibus tuis ysa lxi spiritus domini super me eo quod unxerit me. sicut no-
tant et duo ad placandum iram post pronostitatis peccatorum antecedens. preplacato
domini ita vitare exigens ibi oleo sancto post impleta ergo sanguinem quem fuderit ydo-
neum ad placandum. primum est arreptitio divina ibi inveni qui lateret ex
humilitate non se ingerentem ex ambicione sicut ille qui absconditus debet se ne fieret
rex i reg. x. sed eius ex inspectis in eam propter paupertatem et simplicitatem. secundum est operacio
virtuosa ibi david qui fuit aspectu delectabilis pro detestacionem mali mar-
tir forte pro operatione boni i reg xvii dixit david ad saul leonem et
ursum interfeci. tercium est solicitudo fructuosa ibi servum ysa xlix servus
meus es tu israel quia in te gloriabor. quartum dilectio ibi meum ut totum
det se michi ex amore et ego me sibi jo xvii omnia mea tua sunt et tua
mea sunt. tale unguit deus oleo sancto de quo ysa x computrescet iugum
peccati a facie olei id est a presentia post placationis. Manus enim mea auxiliabitur ei et
brachium meum confortabit eum ad literam manus enim mea id est fortitudo mea
auxiliabitur ei contra hostes et brachium ut repeticio est eiusdem sine ad maio-
rem expressionem. allegorice sic sicut post promissionem adventus domini xpi xpo et
dicit. manus enim mea id est divinitas humanitatem sibi unitam in xpo auxiliabitur
ei in regno dirigendo et perficiendo ij corinth. v deus erat in xpo mundum sibi
reconcilians coloss. ij in quo habitat plenitudo divinitatis et brachium meum id est mag-
na potencia vel fortitudo mea confortabit eum in regno confirmando ij reg
vii fui tecum in omnibus ubicumque ambulasti firmabo regnum tuum in eternum
hoc ad literam non est impletum in david nec in aliquo de semine suo nisi in xpo
quantum ad regnum spirituale hebr. in te confirmatus sit ex usu. Nichil proficiet
inimicus in eo et filius iniquitatis non apponet nocere ei. ad literam id est saul
cum suis satellitibus et filius iniquitatis id est absalon cum suis adherentibus qui valde
iniquus rebellat contra patrem quere eius mortem non apponet nocere ei. allegorice
sic sicut et inimicorum eius delectio spiritualis et corporalis et dicit inimicus eius
id est dyabolus nichil proficiet in eo id est non habebit potestatem super eum quia non vincet
sed vincetur ab eo scilicet xpo temptato et tribulacionibus lacessito. fuit enim
xpus temptatus a dyabolo matt. et luc. jo xiiii venit princeps huius mundi et in me
non habet quicquam. quod fuit figuratum in victoria david contra golia i reg xvii
ergo non proficit dyabolus sed proficit xpus et dedit exemplum resistendi dyabolo
et vincendi. et filius iniquitatis id est ipse dyabolus a quo omnis iniquitas est non apponet
ultra nocere ei postquam deiectus est in propria persona. quando temptavit. temptat tamen
membra sua sed etiam non noceret finaliter corporibus autem noceret. jo xvii neque
ex eis perit nisi filius perdicionis. Job xxxv homini qui similis tibi est nocebit impie-
tas tua sed non deo. Et concidam a facie ipsius inimicos eius et odien-
tes eum in fugam convertam. ad literam id est philisteos querentes destruere regnum
eius ij reg v et odientes eum in fugam convertam id est amonitas et siros a fu-
pallio et dicit et concidam id est dividam inimicos eius ut non sint concordes unum
contra eos inspirantes sed divisi id est a presencia potestatis eius omnia intellige
ij reg v. divisit dominus inimicos meos coram me sicut dividuntur aque. et ij reg
xiiii facies domini divisit. allegorice et eum contra facies eius peccatores respicit

a cunctis separantur quibus non est locus sub pena dei sicut factum est in matheo
mat ix et in petro luc xxiiii et odientes eum in fugam convertam ut scilicet a quo
fugiat non quietum erat ps inimicos eius in fugam convertit. Sic secundum glo
quia a xpo vocato ad tempus placatum ps dedisti te metuentibus significationem
Et veritas mea et misericordia mea cum ipso et in nomine meo exaltabitur cornu eius
ad litteram et veritas mea implendo promissum et misericordia mea remittendo ei mul
tiplex peccatum scilicet adulterium cum bersabee homicidium et superbia in populi nume
ratione 2 Re xxiiii licet enim david pro istis peccatis fuit punitus temporaliter non
tamen eternaliter et in nomine eius exaltabitur cornu eius i potestas regia. Alie lecte
hic agit de regno xpi quantum ad sensum sequentem et dicit et veritas mea
in eadem misericordia et veritas que est in me est cum ipso nichil enim divisum sunt hic
pater et filius sed que sunt unius sunt alterius Jo xvii omnia mea tua sunt et tua
mea sunt ysa xvi preparabitur in misericordia solium eius et sedebit super illud in veritate
Ista enim duo valde decent ad principem et prelatum misericordia ne nimis sit
durus et austerus veritas ne nimis mollis et remissus prov xx misericordia et
veritas custodiunt regem luc x Samaritanus infudit vulneribus sauciati
vinum et oleum vinum ex vite veritatis oleum ex oliva pietatis. Et in nomine
meo i in virtute et confessione nominis mei ps Re xvii ego autem venio ad te in
nomine domini dei exercituum cornu eius i potestas eius exaltabitur i magnificabitur
et proficiet quantum ad homines licet non in se Et ponam in mari manum eius
et in fluminibus dexteram eius ad litteram quia david subiecit sibi terram philisteorum
situatam super mare mediterraneum et in fluminibus dexteram eius i in Syria ubi
sunt plura flumina [illegible] lvii et mesopotamia syrie dicitur a meso quod est medium
et potamos fluvius quod est in medio fluviorum sita et inde [illegible]
et hoc fuit impletum quando david debellat syrios et tributo subiecit 2
Re viii Alie le sic hic dicit dilatationem regni xpi ad gentiles et ad iudeos
et dicit et ponam manum eius i potestatem eius in mari i super gentiles qui sunt
amari in peccatis Gen penult Zabulon qui interpretatur habitaculum fortitudinis
et significat xpm in littore maris habitabit ps et dominabitur a mari usque ad mare
et in fluminibus i in cupidis et sic cupidos s iudeos secundum glo qui sic omnis
asseruit cupiditati divitiarum et honorum Jo xi si dimittimus eum sic venient
romani et tollent locum nostrum et gentem. Vel ponam eius in mari i super peccatores
qui ad instar maris sunt tumidi per superbiam [illegible] languidi per invidiam
turbidi per iracundiam rapidi per avariciam sordidi per accidiam fluidi per
luxuriam sordidi per gulam et in fluminibus i super iustos qui ad instar fluminis
arta via tenent inter ripas per mobilitatem dulces sunt per mansuetudinem
clari per sapientiam potabiles per [illegible] letificantes per iusticiam refrigerantes
per temperanciam et sic super malos et super bonos potestas xpi dilatata est Ipse in
vocabit me pater meus es tu deus meus et susceptor salutis mee ad
litteram david enim fuit valde devotus et invocat deum frequenter et salua
torem ut in hoc libro psalmorum Alie le sic hic ostendit initium xpi ad glo
rificationem quia meruit a patre et dicit tria in xpo dominum te [illegible]
et in humanitate infirmitate. Et dicit ipse xpus invocabit me confitendo
[illegible] et predicando exterius pater meus es tu naturalis quia ego deus de te deo
Jo xiiii Ego rogabo patrem et alium paraclitum dabit vobis Jo xvii
pater clarifica filium tuum etc invocabit me deus tu es deus meus [illegible]
[illegible] mat xxvii deus deus meus ut quid dereliquisti me. Susceptor
salutis mee i acceptator et actor salutis mee [illegible]

ps. Exurrexi quia dns suscepit me quia aliter non potuissem. Et ego primo-
genitum ponam illum excelsum pre regibus terre. Alie lre sic. i. talem sicut filius
primogenitus qui honoratur ab aliis. excelsum pre regibus terre scilicet illius tpis uel
pre regibus terre qui erant in circuitu iudee quos dauid sibi subiecit ut hr. ij. Reg.
Alie le. sic. hr. ont honorificenciam qua xps dignus est. d. ipse xps inuocauit
me. d. pr meus es tu. Et ego ponam eum primogenitum ab oibus creatis non
solum ab infidelium personarum. Ro. viij. ut sit ipse primogenitus in multis fratribus.
et ponam eum excelsum pre regibus terre. i. altissimum super omnem terram quo ad no-
titiam eius excellentiam. ysa. lij. super ipsum continebunt reges os suum. apo. j.
qui princeps regum terre. apoc. xxviij. non credo in me prauitatem ullam uel ext. p. u.
In eternum seruabo illi misericordiam meam et testamentum meum fidele ipsi. Adl.
quia saluatus est salute eterna. et testimonium meum fidele ipsi. i. fidelis adim-
plendo quod sibi promisi de successione regni et aliis bonis et hoc per natha
prophetam. ij. Reg. vij. alie le. sic. hr. ont. honorificentie permanentia. Et dt
ponam illum excelsum pre regibus terre et seruabo illi. i. in illo misericordiam meam
i. bona exhibita illi ex tunc ut sit deus et homo. i. unitate persone ut sit ca-
put ecclesie in eternum. ysa. liiij. in misericordia sempiterna misertus sum tui. ij. Reg. v.
stabilita domus eius usque in sempiternum. et testamentum meum. i. promissio a
me facta illi de futuris bonis. erit fidele ipsi. i. constabit et implebitur.
Eccli. xlv. testamentum dauid filii yesse de tribu iuda hereditas ipsi et
semini eius usque in sempiternum. ysa. fidelis dns in oibus uerbis suis. Ego frequen-
ter cogitur in corde quia nec mee continuatur nec testamenta impleantur. Et po-
nam in seculum seculi semen eius et thronum eius sicut dies celi. Ad lram. et ponam
in seculum. i. in succedentibus generationibus seruabo semen ipsius usque ad xpm. i. quo
perpetuabitur regnum ipsius. lo. sub se. et thronum eius sicut dies celi. Alie le.
hr. ont. perpetuacionis serie et fidelium xpi. Et dt et ponam semen eius
i. xianos qui sunt in ecclesia sicut semen in bona terra. in seculum seculi conseru-
ari. ysa. liij. si posuerit animam suam pro peccato uidebit semen longeuum. ysa. lxj.
isti sunt semen cui benedixit dns. et thronum eius. s. sedes ponam sicut dies
celi qui in eternum tendunt ad occasum. sicut nec thronus ecclesie. q. d. ponam thronum
i. sedem seu dignitatem tantum ecclesie plane. sicut dies celi. i. in claritate fi-
dei et iocunditate spei. Si autem dereliquerint filii eius legem meam et
in iudiciis meis non ambulauerint. Ad lram. hic exhibitam promissionem facta
ipsi dauid de successorum eius benigna correctione. d. in persona dei. Si aut
delinquerint filii eius. i. reges ab eo descendentes legem meam quod fecit sicut
ipse manasses et zedechie ut habetur iiij. Reg. Alie le. sic. hr. tractat d.
benigna correctione fidelium si contigat eos xpm regem offendere. Et dt
si autem filii eius. i. xiani qui sunt filii xpi et ecclie. delinquerent legem meam
i. qua docebo eos quid et quo colendi sunt. prouer. in legem meam ne de-
linquas. Eccli. baruch. iiij. d. oes qui delinquunt legem ibunt in mortem.
tales sunt iudei et multi xiani. Zach. vij. posuerunt cor suum ut adama-
tem aggrauauerunt aurem suam ne audirent legem. et in iudiciis meis
quia de ipso et de tribunal quid pro bonis uel pro male gestis sit reddendum
non ambulauerint ea contempnendo. Ezech. xx. In iudiciis meis peccauerunt
que qui faciet uiuet in eis. Si iusticias meas prophanauerint et mandata
mea non custodierint. Ad lram. si iusti et qui fecerit aliquid ydolatrie
induiendo etiam intra templum dni. Alie le. sic. hr. ont. qui non dz transgredi

Et dicit si iustitias meas quibus instruo quid sit cavendum prophanaverint ma-
le operando per quidam [?] vel prophanaverint iustitias aliquas superstitiosas divinis se
induendo Math. xv irritum fecistis mandatum dei propter traditionem vestram
de hiis talibus dicitur Jo. xvi cum autem venerit ille arguet mundum de peccato et
de iustitia et de iudicio. Et mandata mea quibus obligo eos ad agendum
non custodierint ea transgrediendo Ozee iiii populus meus et sacerdotes non
fecerunt legem tuam et non attenderunt mandata tua legem dereliquerunt stulti
in iudiciis non ambulaverunt. Si iustitias prophanant per opera. mandata
non custodiunt peccatores quilibet Visitabo in virga iniquitates eorum et in v-
erberibus peccata eorum ad literam visito in virga etc quasi dicat non extirpabo eos totaliter
utens austeritate iudicii sed castigabo eos afflictionibus temporalibus zelo pa-
terne correctionis et hoc fuit tempore quo rex Sedechias captus fuit et in Babi-
lone ductus et sic regnum David interruptum fuit Spiritualiter sic hic post
penam peccatorum minorum et maiorum Et dicit si mandata mea non custodierint
visitabo iniquitates eorum sic medicus vulneratos sicut pater visitat filios in
virga i. cum levi correctione ut recesserit a malo et ut custodiant non destru-
antur Job visitatio tua custodivit spiritum meum Ecclesiastici [?] fili tu noli
repellere disciplinam quis enim filius quem non corripit pater Prover. xiii
qui parcit virge odit filium. et in verberibus peccata eorum maiora ut caveant
ab assiduitate peccatorum et pro quantitate peccati viis flagellorum Eccl. xxx curva
latera eius dum puer est ne forte induret et non credet tibi Eccl. qui
diligit filium assiduat illi flagella Misericordiam autem meam non dispergam
ab eo neque nocebo ei in veritate mea ad literam hic vocat promissionem
dei de perpetuitate regni David et dicit in persona dei quasi misericordiam meam non dis-
pergam i. non auferam totaliter ab eo i. quibus eius successione neque nocebo i.
nocumentum irreparabile inferam i. veritate mea. modus est ascendi quod sic
sum verus deus ita illi nocumentum non inferam Spiritualiter sic hic promittit
perpetue vite exhibitionem et dicit visitabo cum verberibus peccata suorum et filiorum
Christi misericordiam autem meam non dispergam i. non auferam ab eo i. a Christo sed in
eternum servabo illi misericordiam meam neque nocebo ei cum tu ad actum eius per-
mittendo affligi corpus eius. vel sic visitabo ramos cum verberibus Christi
peccata. misericordiam autem meam non dispergam i. non auferam totaliter ab eo i. ab ipso
populo sancto ymo faciam ex misericordia super verberando Reg. vii misericordiam meam
non auferam ab eo sicut abstuli a Saule quem amovi a facie mea. neque
nocebo ei cum iniuriam verberando. hic magis dicit et plus significat i. adiuva-
bo eum in veritate mea quod. sicut sum verus deus ita illi nocumentum non infe-
ram. vel in veritate mea i. corrigam eum ad utilitatem non ad nocumentum
Augustinus non dispergat misericordia tua domine liberans nos ut non noceat veritas vindi-
catis Est dulcis coniunctio misericordie et veritatis quia veritas sine misericordia non remit-
tit misericordia sine veritate non recedet ab malo et sic pontius [?] negligit quod precessit
Jo. samaritanus infudit vinum et oleum vulnerato. quasi quod dicit quem servabo per
misericordiam illum non condempnabo per iustitiam et veritatem Neque prophanabo te-
stamentum meum et que procedunt de labiis meis non faciam irrita ad literam neque
prophanabo testamentum meum i. promissum meum Christi David factum. et que procedunt de la-
biis i. de labiis Nathan prophete in persona mea locutus Christi David
Reg. vii non faciam irrita. sed factum effectus tempore debito a me disposito
Spiritualiter sic hic promittit misericordiam vacat ergo per legem promisit et dicit misericordiam
meam non auferam ab eo neque prophanabo i. irritum non faciam sed magis
adimpleto testamentum meum i. legem meam. reddendo et faciam misericordiam
in illa promissa Math. xii misericordiam volo et non sacrificium Deut. vii custo-

diui testamentu qd iuravi prib9 vris & que procedut de labiis meis
a pphis qui dixe labia dei qr per eos locutus deus sic ab p labia Cant
iiij labia mea i pphe sic mirra corrica qr loquti sut de passione
no ficta ... ne videant labia mendosa Ecc xxxv di incedem
dne sustinentib9 se ut pphe tui fideles inveniant pvb xij labia ve
ritatis firmu erit in ppetuu Semel iuravi i sco meo si david me
ciar seme eius i etnu manebit Ad heb semel &c i in me sco Gen
xxij p memetipm iuravi dt dns. seme eius in etnu manebit qr gnia
tiones a david usq ad xpm pvenerit ut dnm e i quo ppetuatu e re
gnu eius Alr lr sic hic por firma pmissio mie dei Et dr semel
i etna disposicione q vnica e iuravi i firmit statui Cassi deo se
iurat q nulla tpm varietate mutat ex incertitudine em z mutabilite
oz hoies frequent iurare ysa lxiij iurat dns i dextra sua & in forti
brachio suo Augus vnica iuratio pro vita nra sufficit q p nos ad mor
tem vnicu misit si menciar david i no menciar xpi david qr no
pt mentiri ille qui veritas e pp iurat dns david veritate & no fru
Seme eius i xps Ro po q fca est ei ex seme david si carne i manebit
rex in regno eterne no ad tempus sed i etnu Heb vi hebus aut eo qr
maneat in etnu Vel sic Semel iuravi david i xpo. seme i ppls
xanus manebit i etnu qr de eccia militante transferetur i triumphantem
ysa lxv educa de iacob & de iuda possidentes montes meos & ele
cti mei possidebunt ea Et Tronus eius sicut sol in gtu meo & sic luna pfca
in etnu & testis i celo fidelis Ad lucam qr sic & luna durabit i ppetu
ita xpi regnu & testis i celo fidelis qr no solu e iudex sed etia teste
cora pre de hiis q fiunt in terris & maxie de hiis qd sustinuit p salu
te huani generis qd in corpe eius resurgente sunt cicatrices ad testimoniu
unde vidat Alr lr sic hic pmittit sublimitatem regni xpi & dr seme
eius i ppls xanus manebit in etnu & tronus eius i fideles iusti i qbs
regnat sedet quiescit & iudicat tanquam in trono Apoc iiij angeli erat
in circuitu troni sicut sol in gtu meo qr lux in gtu mee videant visus
& mediu tn in gtu meo sut clari & gloriosi sicut sol inter corpa visibilia
Ad Jo iiij filioli no dum apparuit qd erimus cu aut apparuit similes ei erimus
& clare e sol Malach iij Orietur vob timentibus nomen meu sol iustitie
Mat xiij tunc fulgebunt iusti sicut sol i regno patris eorum Et sic luna pfca
qr nichil ibi deficiet in etnu qr ista pfectio no mutabitur Ecc l quasi luna
plena in diebus suis Alr sic Tronus spiritualis xpi e beata virgo q xpm
corporale portat & iste tronus e sicut sol quantu ad stola aie & sic luna
pfca quantu ad stola corporis in gtu eius qr mediatrix e inter filiu
suu i & testis huius rei quia dixi e in celo fidelis qr i filius dei qui
iam intrat ibi in corpe glorificato i quo attestatur & me resurrexisse
ipa Mat xv sic xc surrexit & nos surgemus Job xvi Ecce i celo te
stis meus & conscius meus in excelsis pvb xiiij testis fidelis no mentiet
Tu vo repulisti & despexisti distulisti xpm tuu Ad heb ly declarat
deiectionem regni david p captivitate babilonica Et dr tu vo repulisti
& despexisti scz regnu david scz sedechie distulisti xpm tuu i quo
pmisisti ppetuare regnu david. A captivitate enim sedechie usq ad adve
tu xpi fluxerunt magnu tempus i quo sci patres illius tempus p tn dilacione
suspirabant & affligebantur pvb iij spes q differtur affligit aiam
Alr lr sic hic dr i quibus & qn implete sut mie pmisse qr i sede
david locate fuerit. qd ont agens de pmissionis dilacione & suspiracio

pro impletione. Et dicit Iuravi. quod non mentiar david tu vero quod satis mirabile est repulisti david et eius regnum permittendo eos cadere in peccatum sicut patet ii regum xi de david qui cecidit in peccatum adulterii proditionis et homicidii etc. despexisti opprobriis et tribulationibus exponendo sicut patet ii regum xii. Et infra audivit deus mala que fecit david et sprevit id est iusto iudicio suo eum penis permisit ysaie xxxii hec quoniam penis ydonee et tempore ge neris distulisti christum tuum id est adventum christi quem mittere promisisti Sic adhuc dominus repellet suos in peccatum cadere permittendo despiciet miseriis exponendo differt christum suum non statim ad votum subveniendo Avertisti testamentum servi tui prophanasti in terra sanctuarium eius ad literam avertisti id est promissum servi david servo tuo ut tardasti id est diu avertisti id est non abstulisti. prophanasti id est prophanari permisisti in terra sanctuarium eius id est templum quod dicitur sanctuarium david eo quod precepit illud edificari per salomonem filium suum et preparavit impensas et tradidit exemplar edificiorum et vasorum primo paralipomenon xxviii quod fuit prophanatum per caldeos Et bene dicit prophanasti in terra sanctuarium quia sanctuarium quod est in celo prophanari non potest Aliter legitur sic hic exprimitur afflictio quam sustinet pro christi promissi dilatione Et dicit distulisti mittere christum tuum avertisti testamentum tuum id est promissionem servi tui id est in servo tuo factam vel testamentum id est legem per servum tuum moysen iudeis datam quam videbatur evacuare sicut probat paulus Ro iii et galathas iii et iv. prophanasti id est prophanari permisisti in commissione prophanorum et inmundorum sanctuarium eius id est templum et hoc in terra in celo enim non potest prophanari hoc autem factum est dilato adventu christi tempore machabeorum primo machabeorum 3 sancta tua conculcata sunt et contaminata. Destruxisti omnes sepes eius posuisti firmamentum eius formidinem ad literam id est muros id est turres et aliarum civitatum quas destruxerunt caldei. posuisti firmamentum eius id est urbem que erat fortior civitas tamquam metropolis formidinem quia etiam post reditum captivitatis de babilone illi qui habitabant ibi erant in magna formidine ut habetur Neemie primo Aliter legitur sic hic ponitur afflictio quam habuit per civitatis destructionem destruxisti id est destrui permisisti omnes sepes eius id est muros civitatis quibus custodiebantur ne esset incedentibus accessus ad templum Tren 2 destruxit in furore suo munitiones virginis filie iuda vel destruxisti id est abstulisti ab eis sepes id est custodiam angelorum ysaie v. auferam ab ea sepem et erit in destructionem. posuisti firmamentum eius id est arcem syon que erat tamquam arx firmamentum formidinem quia ibi erat vel posuerant adversarii munitionem et inde terrebant omnes vel destruxerunt eam romani et tunc maxime fuit factum Ezech vii Operiet eos formido et in omni facie erit confusio. vel posuisti firmamentum id est christum deum qui plus erat eis firmamentum solo modo factus est eis formido tamen quod rogabant Io xviii non sub formidinem Et bene non quia plus destruxisset sepes et post deus est formidini. Si ergo non vis enim esse formidini sepe portas sensuum tuorum oculos ne vana videant aures ne mala recipiant Diripuerunt eum omnes transeuntes viam factus est opprobrium vicinis suis ad literam quia samaritani et alii qui erant eis propinqui transeuntes in perditionem iudeorum habitacula faciebant et predas rapiebant et ideo factus est opprobrium vicinis suis quia gratulabantur de predis et occisionibus in psalmo ipse factus et ex hac sententia patet sequentibus versibus. Aliter legitur sic hic ostendit mala que passi sunt in comparatione ad adversarios quia sua et

possessionum destructorum et personarum derisorum. Et dicit omnes transeuntes viam
i. viatores peritus seu ceteri diripuerunt eum i. populum iudaicum bonis temporalibus spo-
liando et per ceteras varias decipiendo. ysa. xlv. divitias tuas et thesauros tu-
os dabo in direptionem. ysa. v. destruam maceriam eius et erit in direptionem
et factus est ille populus iudaicus obprobrium vicinis suis quod gloriabantur per ipsi contra
de predis et spoliationibus in eis factis. Eze. xxxvi. dedi te in obprobrium gen-
tibus et universis insulis que iuxta te sunt et prius. Exaltasti dexteram
deprimentium eum letificasti omnes inimicos eius. Ad literam patet. Simili.
In presenti versu ostenditur lesionem eorum in rebus et in propriis personis. Sic ostenditur
elevationem hostium contra eos et dicit Exaltasti dexteram i. potentiam depri-
mentium i. opprimentium seu conculcantium eum i. populum iudaicum et hoc est grave
pati. Treni primo vide domine afflictionem meam quoniam erectus est inimicus. Tales
hodie permittit dominus exaltari. Nee iiii. duces et principes conculca-
verunt populum sed et ministri eorum depresserunt eos. Letificasti omnes inimicos
eius per deiectionem et oppressionem populi tui et hoc est gravissimum. Treni ii.
letificavit super te omnes inimicos tuos et exaltavit cornu hostium tuorum. Ex-
emplum de rustico qui dixit quod plus conturbabatur in prosperitate et deliciis pla-
torum quam in afflictione et miseriis suis. Sic letificantur demones cum ho-
mines subiugant sibi per peccata. Avertisti adiutorium gladii eius et non
es auxiliatus ei in bello. Ad literam avertisti i. fugere fecisti adiutorium
gladii eius i. viros bellatores qui cum gladio debebant defendere populum
et ipsi fugerunt nocte de ierusalem ut habetur quarti Regum xxv. et eo subductum
et non es auxiliatus ei in bello contra caldeos. Alii legunt sic hic ostenditur quod afflic-
ti sunt irrecuperabiliter quod non habuerunt auxilium divinum nec humanum. Et dicit
avertisti i. subtraxisti seu abstulisti adiutorium gladii eius ne esset
aliquis qui eos adiuvaret. Vel avertisti adiutorium gladii eius i. fugere fecisti vi-
ros bellatores qui cum gladio debebant defendere eos. Treni primo Recordata
est ierusalem dierum afflictionis cum caderet populus in manum hostilem et non est auxi-
liator. Et dicit avertisti quod peccatis suis exigentibus adeo sunt debilitati. Deutero.
32. quomodo persequebatur unus mille et duo fugarent decem milia nonne eo
quod deus suus vendidit eos et dominus conclusit eos. Et non es auxiliatus ei
in bello contra inimicos eo succubuerunt. Primi machabeorum iii. non in multitudine
exercitus est victoria sed de celo fortitudo est. Non in sola temptatione et tribulatione recurren-
dum est ad deum per devotam orationem. Iacobi vi. Estote aquis vero in opportet equo
armato ut expellatur. Destruxisti eum ab emundatione et sedem eius in terram
collisisti. Ad literam destruxisti eum etc. dum enim erat populus in terra promis-
sionis utebantur aqua lustrationis ad purificandum homines inquinatos ex
tactu alicuius mortui vel alicuius rei immunde. Numeri xix. sed ducto populo
captivitate cessavit talis emundatio et sedem eius in terram collisisti i. ma-
iestatem regni abstulisti. Alii legunt sic hic ostenditur quod afflictiones non sunt
emendati a peccatis nec emendati sed peiorati. Et dicit destruxisti eum i.
populum tuum ab emundatione i. a tribulatione per quam debuit emundari et e-
mendari tamen non est emendatus et reformatus sed magis deformatus.
Sicut equus vimbratius cum debet procedere calcaribus urgentibus tunc retro-
cedit. Ier. v. attriui eos et noluerunt recipere disciplinam et hic est signum
reprobationis. Causa frequentat medicus divitias quos flagellat ut in-
tectos recipiat. Quos vero ab emundatione dissolvit hos dampnare decrevit.
Et sedem eius i. sedem regie dignitatis et sacerdotalis in terram collisisti
i. deiecisti tamquam contempnendo. Eccli. x. sedes ducum superborum destruxit

⁊ sede ferit mites pro eis Osee 3 sedebunt filii israel multo tempore sine
rege ⁊ principe Luc po deposuit potentes de sede etc. Minorasti
dies temporis eius perfudisti eum confusione Ad literam quia tunc multi iuvenes
nec utriusque sexus fuerunt occisi ⁊ mortui ⁊ sic dies vite eorum fuerunt
minorati / perfudisti eum confusione quia ad terram longinquam fuerunt filii israel
ducti captiui valde confuse Talis le. sic hic post effectus sequitur deiectionis
a regno et dicit minorasti dies temporis eius i. paucos fecisti dies sedis et
regni ut paucos tempore duraret regnum propter peccata eorum Iob xxii viri impii
sublati sunt ante dies suos Eccl x regnum a gente in gentem transfertur propter
iniusticias ⁊ iniurias multas Tunc effectus consequens ex deiectione / perfudisti
eum super perfusionem confusione quia datus fuit in obprobrium ⁊ captiuitatem Je xxiii
dabo vos in obprobrium sempiternum ⁊ ignominiam que nunquam obliuione delebitur
Usquequo domine auertis in finem exardescet sicut ignis ira tua Ad literam hic
implorat regni dauid restitucionem d. usquequo auertis domine oculos ire tue
a nobis in finem i. ita diu exardescet sicut ignis ira tua ita quod nunquam exti-
guetur sicut non ignis huic combustibile appositum Talis le. sic hic conqueritur de
subtractione ire et dicit usquequo i. quamdiu domine auertis faciem tuam ⁊ oculos
ire tue tanquam indignans subtrahendo iram tuam a nobis in finem i. tam
diu vel in finem i. in eternum q.d. non quia sicut dicitur Ro xi cecitas ex parte
contigit in israel donec plenitudo gentium intraret ⁊ sic omnis israel saluus fiet
Cass usquequo domine obliuisceris me in finem exardescet sicut ignis ira tua ita quod
nunquam extinguetur sicut non ignis huic combustibile appositum / vel sic ignis ira tua
supplicia in flagellando ⁊ omnia consumendo q.d. minimis duret eet [illegible]
Osee viii iratus est furor meus in eos usquequo non poterunt emundari q.d. tunc
finit emendatus tunc cessabo sicut cum deficiunt ligna extinguitur ignis /
Memorare que mea substancia nunquam enim vane constituisti filios hominum ad l.
i. quia fragilis est natura humana ad casum Gen viii sensus ⁊ cogitacio cordis hu-
mani prona sunt ad malum ab adolescentia sua ⁊ ideo semper indiget tua misericordia
⁊ hoc ostendit ex vltimo fine hominis d. nunquam enim vane constituisti omnes filios
hominum q.d. non quia deus ⁊ natura nichil faciunt frustra Dicitur autem aliquid va-
ne fieri vel constitutum quod non attingit finem intentum sicut medicina dicitur
frustra oblata vel propinata que non inducit sanitatem / nullus autem homo potest
pertingere ad vltimum finem vite humane quod est felicitas superna nisi ex misericordia
dei ⁊ ideo si beneficium eius non adesset vane videtur constitutum totum
genus humanum Talis le. sic hic orat deum ut consideret nature conditionem dignita-
tem ⁊ finem quia ad salutem creata est et dicit Memorare domine quod quasi oblitus vi-
deris que mea substancia i. quam fragilis est humana natura ad casum ⁊ ideo semper indiget
tua misericordia. Vel sic Memorare que mea substancia est cui non est pretium i. consubstancia
quam digna est in christo futura de dauid enim natus est christus Radix Ies-
se arbor dauid flos maria fructus christus ergo propter tam dignam nature
remitte culpam ⁊ relaxa penam quia aliter substancia mea tanquam nichilum an-
te i. nunquam enim vane i. frustra constituisti omnes filios hominum quod non attingerent
finem vite humane scilicet felicitatem supernam q.d. non. Vel sic nunquam enim consti-
tuisti vane i. pro nichilo ⁊ sine vtilitate omnes filios hominum / vane enim constituti vi-
dentur sed omnes in vanitatem tendunt quia adherendo vanitati vani facti sunt
Je ii abierunt post vanitatem ⁊ vani facti sunt / deus enim sic fecit hominem
ut per se posset ire a veritate in vanitatem sed per christum redire a vanitate
in veritatem Augustinus deus sapientiam suam mirabilem fecit per quam omnes veritates

ernedauit. Cassi. cu[m] mecor fuit sube[?] nr[a]e a morte nos eripuit et in
spe b[ea]ti mis collocat. Quis est homo qui vivit et no[n] videbit mortem
eruet a[n]i[m]a[m] sua[m] de ma[n]u inferi. Ad litt[er]am q[uasi] d[icat] nullus q[ui]a statutu[m] e[st] ho[mi]-
nibus semel mori. eruet a[n]i[m]a[m] sua[m] de ma[n]u inferi q[uasi] d[icat] nullus p[ro] t[em]p[o]re isto
i[n] quo o[mn]es descendu[n]t ad infernu[m] qu[a]ntu[m]cu[m]q[ue] iusti et hoc durat usq[ue]
ad redemptione[m] fc[t]a[m] p[er] xp[istu]m q[uo]d david p[ro]missu[m]. Al[iter] le[gitur] sic hic allegat[ur]
xpi v[ir]tute q[ui]a no[n] potuit i[n] morte detineri et d[icit] quis e[st] hic i[d est] q[ua]lis
et q[uan]tus. qui vivit resurgens a morte die t[er]cia et no[n] videbit mortem
victurus p[ost]q[uam] ea[m] p[er]petue. Ro[manos] vi. xp[istu]s resurgens ex mortuis ia[m] non
morit[ur] etc. iste ab illis exceptus e[st] de q[ui]bus ij Re[gum] xiiij o[mn]es morim[ur]
et sic aq[ue] dilabim[ur] sup[er] t[er]ra[m] q[ue] no[n] revertent[ur]. q[ua]lis et q[uan]tus sit ille
qui sit d[omi]n[u]s mortis. ut eruat a[n]i[m]a[m] sua[m] cu[m] mult[is] alijs. de manu
inferi et de limbo. Cassio. q[uasi] sic no[n] p[re]t[er] hu[n]c a[n]i[m]a[m] sua[m] eripe[re] de ma[n]u mor-
tis sic n[e]c de p[otes]tate inferi. ysa[ie] xlix. nu[m]q[ui]d a forti tollet[ur] p[re]da aut
quod fuit raptu[m] a robusto salvabit[ur] no[n] ab ho[m]i[n]e puro sed ab ho[m]i[n]e
deo. Osee xiij. de ma[n]u mortis liberabo eos et de mor[te]. re[dimam] eos. Ubi sunt
m[isericordi]e tue a[n]tiq[u]e d[omi]ne sic iurasti david i[n] v[er]itate tua. Ad litt[er]am hic
implorat adventu[m] x[risti] q[uasi] d[icat] ubi sunt m[isericordi]e tue a[n]tiq[u]e d[omi]ne q[ui]a ab a[n]tiquo
f[ac]ta fuit p[ro]missio de xp[ist]o ipi abrahe. Gen[esis] xxij. In se[min]e tuo benedicent[ur]
o[mn]es gentes t[er]re et p[ost] ea ipi david ij Re[gum] vij p[er] natha[n] ut sup[ra] expositu[m]
e[st]. Io subd[it] sic iurasti david i[n] v[er]itate tua i[d est] in te ip[s]o qui es ipa v[er]itas.
Al[iter] le[gitur] sic hic allegat[ur] d[ivi]na[m] m[isericordi]a[m] et p[ro]missio[n]e[m] et d[icit] ubi sunt ut ve-
n[i]ant ad subveniend[um] h[uma]no g[e]n[er]i m[isericordi]e tue a[n]tiq[u]e. i[d est] ab a[n]tiquo tot
bona p[ro]mittentes. ysa[ie] lxiij. ubi e[st] zel[us] tuus et fort[itu]do tua. multitudo
iustitiar[um] tuar[um] et m[isericordi]ar[um] tuar[um] co[n]tinuer[unt] se sup[er] me. sic iurasti david
i[d est] firmiter statuisti et p[ro]misisti. in v[er]itate q[ue] n[e]c falli n[e]c fallere p[otes]t. Io
xvij. s[er]mo tuus v[er]itas e[st]. Memor esto d[omi]ne opprobrij s[er]vor[um] tuor[um] d[omi]ne
q[uo]d co[n]tinui i[n] sinu meo multar[um] gentiu[m]. Ad litt[er]am i[d est] opprobrij illati s[er]vis
tuis multar[um] gentiu[m] i[d est] a multis gentibus a t[em]p[o]re captivitat[is] babilonice usq[ue] ad
xp[istu]m q[ui]a toto illo t[em]p[o]re q[uo]d o[mn]e p[o]p[u]l[u]s expectans xp[istu]m fuit i[n] opprobrio lic[et]
t[em]p[o]re machabeor[um] fuer[int] sublevati auxilio p[ar]vulo Dan[ielis] xi. et lo[quitur] g[ra]te[?]
p[o]p[u]lo dicit b[ea]ta virgo luc[e] p[ri]mo deposuit potentes etc. fuit eni[m] q[uas]i natura[liter]
mirabile exaltata p[er] hoc q[uo]d fuit i[n] unitate suppositi a v[er]bo assu[m]pta quod
co[n]tinui in sinu meo i[d est] dissimulavi et patienter sustinui opprobriu[m] m[ihi]
illatu[m] ab infidelibus. et loq[ui]t[ur] p[ro]ph[et]a in p[er]sona p[o]p[u]li expectantis adventu[m] x[risti].
vel p[otes]t istud referri et melius ad p[o]p[u]l[u]m catholicu[m] q[uonia]m in p[ri]mitiva ecclia su-
stinuit multa opprobria patienter p[ro]pter xp[istu]m. Act[uum] v. ibant ap[osto]li gaudentes
a co[n]spectu co[n]cilij q[uonia]m digni habiti sunt p[ro] no[m]i[n]e ih[es]u co[n]tumelia[m] pati. Al[iter] le[gitur] sic
hic orat p[ro] adv[er]sarijs p[ro]uide[n]do om[n]ib[us] exprobratu[m] negliga[n]t et d[icit] me-
mor esto d[omi]ne q[uonia]m obliv[iscer]is vider[i] d[omi]ne mala dissimulas et no[n] p[u]nis i[d est]
opprobrij s[er]vor[um] tuor[um] i[d est] s[er]vis tuis obiecti co[n]ptat[ur] iusti ut d[eu]s i[n] me[mori]a
h[ab]eat et bona q[ue] op[er]antur. Nee[miae] v. memento mei deus i[n] bonu[m] s[e]c[un]d[u]m op[er]a q[ue] ego
feci. et mala q[ue] paciunt[ur] sic hic. q[uo]d opprobriu[m] multar[um] gentiu[m] i[d est] a multis
gentib[us] illatu[m] co[n]tinui i[d est] patienter portavi in sinu meo i[d est] i[n] cordis
mei secreto. felix q[ui] patitur humile q[ui]a opprobria moren[t]ur q[ui]a sic sug
dei. multiplex q[ui]a multar[um] gentiu[m]. letantur q[ui]a i[n] sinu cordis mei. Act[uum] v.
ibant exite cu[m] exprobraverint etc. Io[hannes] xv p[ro]pter te sustinui opprobriu[m] etc.
Quod exprobraverunt inimici tui d[omi]ne q[uo]d exprobraverunt co[m]mutatione[m] xpi
tui. Ad litt[er]am q[uo]d exprobraverunt co[m]mutatio[n]em x[risti] tui q[ui]a sic hebr[aice] e[st] intelligit[ur]

de messia rex hoc enim xpi et etiam rathonii sustinuerit multa obprobria
quia ipsi xpi doctrinas xpi et apostolorum in qua replaret vita et doctrina scribarum et phari-
seorum erat contraria commutatio In hebr. et in transl. Ie. continetur quod exprobaverunt
vestimenta xpi tui et tunc est plana littera quia facta et verba xpi qui sunt eius
vestimenta fuerunt a sacerdotibus et legis peritis reprobata et propter eorum sequelam
rathonii a sacerdotibus et scribis et post ea a tirannis sustinuerit multa ob-
probria et tormenta Alia littera sic habet quod exprobraverunt filio dei quod com-
mutavit se scilicet immortalis et mortalis et dicit aperte esto domine quod inimi-
ci exprobraverunt nullam rationem habentes ad exprobrandum nisi quod factus est immortalis
Ier. xvii Ego exprobravi agnitionibus ipse hoc Gen. iiii° appucuerunt
super me ob suam inimici mei quia in terra exprobraverunt commutationem xpi tui
id est quod xpus filius tuus factus est immortalis passibilis mortuus et sepultus cum tamen
propter hoc debet commendari Et post exenerato petitionibus scripta dicit Benedictus
dominus deus in eternum fiat fiat Ad litteram quia illa tormenta sustinebant
non solum patienter sed etiam gaudenter Vel dicit benedictus dominus deus in eternum
de omnibus que facit nobis in prosperis et adversis post benedicam dominum in omni tempore
scilicet adversitatis fiat fiat id est ita stabiliamur per eius gratiam Hebr. xiii bo-
num est gratia stabilire cor quod in adversis et prosperis in ipso stabilitum maneat
Alia littera sic habet pro exaltatione Vel dicit quamvis inimici exprobrant xpo tamen
benedictus sit dominus in eternum Dan. iii° benedictus es domine patrum nostrorum et lau-
dabilis et hoc fiat in presenti fiat in futuro dicit quod inimici exprobrant sed
amici laudent benedicentes nomen maiestatis eius.

Domine refugium factus es nobis a generatione in generationem. Ad
literam Titulus secundum hebr. et in transl. Ie. oratio moisi ad impetra-
ndum beneficia dei populo ipse qui eduxit de egipto et dividitur
in duo primo moyses tamquam gratus recolit predicta beneficia secundo petit
gratias ad alia impetranda ibi quis novit Circa primum
sciendum quod duplex beneficium fuit collatum homini etiam ante lapsum
scilicet beneficium creationis quod ad dei ymaginem creatus est secundum augustinus capax cogni-
tionis et amoris secundum beneficium est gubernationis quia homo ultra alias
creaturas corporales ordinatur ad bonum supernaturale ad quod consequendum
indiget gubernatione speciali dei ps. xlviii IX non est cura deo de bobus Iste
dux beneficium recolit moyses dicens domine refugium factus es nobis id est levando nos
a te de nichilo producere quia per tuam specialem protectionem dirigimur in finem
vite beate a generatione in generationem quia in statu nature condite et nature lapse indiget
homo protectione divina ad consequendum vite beate Alia littera sic In progenie progenie
dicit unum fructum incarnationis et pacis xpi amorem scilicet mali culpe
dicit aliud fructum scilicet amorem mali pene pro quo supplicant unde secundum glo-
sam est figura inter illos qui ab oratione intitulantur primus est exaudi deus iustitiam
meam 2us est inclina deus aurem tuam 3us est iste Titulus oratio moisi hominis
dei non quia ipse fuerit post adiderit sed quia de titulo est post ipse qui latebant
in figura sub lege et sub verbis moisi que fuerunt aperte david orat et
petit ad impleri scilicet de adventu xpi et fructu eius Deut. xviii dicit
prophetam suscitabit tibi dominus deus tuus sicut me audietis Vel sic tituli orationis
quam facit david in hoc psalmo est oratio moisi dei hominis quia primus est oratio
pro amotione mali pene per adventum xpi Sciendum est movere ad contem-
ptum penalis et veteris vite et ad amorem celestis et nove Et dividitur
primo orat ut amoveatur humana miseria secundo ut per hoc honorificetur dei populus.

ibi dexteram sic notam fac. Quod captatio benevolentie ex parte nature humane in psalmo 20 domine. Et dicit domine deus filii dei refugium factus es nobis qui sic factus es homo. Psalmo xvi domine refugium meum in die tribulationis. Vel tu factus es refugium ab estu concupiscentie carnalis, a tempestate diabolice suggestionis, ab affluentia et cupiditate mundane vanitatis. Ysaie iiii erit in umbraculum diei ab estu et in securitatem et absconsionem a turbine et a pluvia. A generatione iudeorum extendendo misericordiam in generationem gentilium. Vel a generatione una in generationem aliam, quasi dicat continuum es refugium. Ecclesiastes i generatio preterit et generatio advenit. Priusquam montes fierent aut formaretur terra et orbis a seculo usque in seculum tu es deus. Ad litteram sic ostendit dei eternitatem que includit immutabilitatem, quasi dicat priusquam montes fierent, id est antequam mundum creares, a seculo in seculum tu es deus, id est eternaliter. Unde quod deus dicitur factus refugium nobis hoc non est per aliquam mutabilitatem vel novitatem factam in deo, sed tantum in creatura facta ad quam sequitur relatio realis in ipsa, sed rationis tantum in deo, que sic notatur de novo sed non ex tempore, sicut quod dicitur deus factus vel creator. Et glosa aliter legit sic. Hic captat benevolentiam christi confitendo eius divinitatem secundum quam antecessit omnem creaturam. Et dicit domine tu factus es nobis refugium sed qui factus es homo, ne tu desinis esse deus, sed tu es deus priusquam montes fierent, id est antequam mundum creares. Vel non tantum montes materiales sed montes spirituales, scilicet angeli, qui sunt montes custodientes terram, iacentem in medio, id est plebem humilem, et sunt altiores terra id est nobiliores. Psalmo levavi oculos meos in montes etc. Aut formaretur terra, id est corpus humanum. Genesis 2 formavit deus hominem de limo terre. Vel sic antequam montes fierent etc., id est antequam mundum crearet. Proverbiorum viii nondum montes gravi mole constiterant adhuc terram non fecerat et ego parturiebar. Et orbis, id est antequam totum universum fieret. Psalmo qui preparat orbem terre in sapientia sua. A seculo et usque in seculum, id est in eternum tu es deus. Sic modus loquendi est in scriptura qui vult eternitatem exprimere quod forte accidit propter ambiguitatem vocis quia quod est consuetum ad seculum et eternum. Ecclesiastici xxiiii ab initio et ante secula creata sum. Ne avertas hominem in humilitatem et dixisti convertimini filii hominum. Ad litteram hic post commendationem beneficii, scilicet revocationis de culpa ad gratiam. Et dicit ne avertas, id est ne dimittas hominem in humilitate, id est hominem per peccatum deiectum a statu sublimi in quo creatus fuerat captivum ad statum penitentie miserie in quo patitur et a miseriis. Et dixisti convertimini filii hominum, quasi dicat ita fecisti domine quia dixisti peccatoribus convertimini filii hominum per penitentiam redeundo de culpa ad gratiam. Et hoc deus fecit a primo. Unde Adam et Eva post transgressionem statim reprehendit. Et ille Caym qui interfecit fratrem suum, dicens ubi est Abel frater tuus, quem inducebas ad penitentiam. Et istam revocationem peccatorum semper continuat aliquando per angelos, aliquando per homines, aliquando per tribulationes. Et aliter legitur sic. Hic petit ut non permittat deus hominem a se averti nec a dono bonorum spiritualium nec in pondere malorum premi. Et dicit peto domine ne avertas, id est ne averti permittas a bonis eternis hominem in humilitatem, id est terrena humilem et vilem, quod est contra statum. Trenorum 3 qui nutriebantur in croceis amplexati sunt stercora. Vel sic ne avertas, id est non permittas averti hominem a tua fide, a tua caritate hominem in humilitate, id est in carnis fragilitate, id est mundi tribulatione positum. Iudith viii humiliati sunt valde usque per madian etc. Danielis 3 humiles sumus hodie plus quam omnes gentes propter peccata mea. Et tu ad petitionem meam dixisti, id est precepisti exhortando convertimini a terrenis ad me filii hominum qui habetis libertatem ad hoc faciendum. Luce xv

si quesieris querite ad me convertimini & go nunquid qui cadit non resurget et
qui aversus est non revertetur Joel ii° convertimini ad me in toto corde vestro
Quoniam mille anni ante oculos tuos tanquam dies hesterna que preteriit Ad litteram
hic removet errorem quem homines diffuerunt qui sibi sperantes longam
vitam sicut ante diluvium homines vivebant octingentis annis vel nongentis
hic removet dicens quoniam mille anni ante oculos tuos id est tue eternitati comparati
comparatione mensurati tanquam dies hesterna que preteriit quia tempus quantumcumque
longum eternitati comparatum quasi nichil est Alia littera sic hic ostenditur longa duratio
vite tue comparatum ad nos & brevis respectu eternitatis Et dicit quoniam mille anni
hominis si tamen vixerit sunt ante oculos tuos id est in tua cogitatione tanquam dies
hesterna que preteriit ita quod iam non est quia tota vita presens respectu eternitatis est
quasi nichil ii Petri iii° non lateat vos karissimi quia unus dies apud deum sicut mil-
le anni & mille anni sicut dies una Job viii hesterni quippe sumus et igno-
ramus quia sicut umbra dies nostri super terram Seneca quicquid retroactum est
mors tenet futurum vero incertum est presens tamen teneamus & hoc tempus
ex morte dimidius Cassiodorus de longitudine dierum vite nostre preterite secularitas
ubi fuimus festina celeritate accepit Et custodia in nocte que pro nichilo
habentur eorum anni erunt Ad litteram istud est de eodem versu & accipitur hic
custodia pro vigilia quia nox distinguitur in quatuor vigilias in quibus
solent mutari milites de nocte custodiam exercentes & sic una vigilia
in equinoctio quo tempore solent reges ad bella procedere & non continet nisi tres
horas & sic diminuitur procedente tempore usque ad solsticium estivale et
hic designatur diminutio temporis humane vite per mortem accidentalem quod et
si cursus naturalis vite hominis duraret mille annis ante diluvium tamen aliquando
breviatur quantum tres hore vel pauciores distant a die integra xxiiii
horis per mortem accidentalem ex infirmitate superveniente vel occisione
sic vita Abel fuit abbreviata & multorum aliorum que pro nichilo habentur sicut
incipit versus sequens & translatio hebraica sic habet fluctuosis sompnus erunt quia
in diluvio homines fuerunt fluctibus aquarum submersi excepto octo personis
Gen vii & postea vita hominis fuit intantum abbreviata quod non videbatur nisi
sompnus brevius Et eadem est sententia littere Jeronimi quia sic habet percuciente eos aquis dilu-
vii sompnium erunt id est quasi nullius reputationis sicut sompnium & sic sonat littera
que pro nullo habentur eorum anni erunt id est anni vite hominis de toto erunt
de numero eorum que pro nichilo habentur Alia littera sic hic ostenditur vite humane soli-
citudinem timere Et dicit tota vita humana est quasi custodia in nocte scilicet cum
solitudine & cura magna unde custodia magna in nocte & sit propter
vigilias & sollicitatur propter insidias Luc ii Erant pastores in regione
eadem custodientes vigilias noctis super gregem suum Cassiodorus humana
vita nocturnis bene comparatur excubiis ubi totum sub obscuritate & trepi-
datione geritur quia ipso mentis humana virgis studiata pulsatur Et anni eorum
quos accipis a te & tu ab eis erunt tanquam illa que pro nichilo habentur
scilicet sompnia & ymaginationes que videntur de nocte pro nichilo reputantur
sicut glosa Job xx velut sompnium avolans non invenietur Et anni eorum impiorum
dicuntur esse pro nullo quia per peccata quasi nichil est dicit eos Jo primo sine ipso factum
est nichil Glo i Petri Prov xxiiii cor impiorum pro nichilo Et quia
ad esse bonum vel fructificat Sap iiii° Et longe vite erunt in nichi-
lum computabuntur & sine honore erit senectus eorum Apostolus ad nichilum
deductus est in quo eius malignus Mane sicut herba transeat

Mane floreat et transeat vespere decidat induret et arescat. Ad litteram per mane intelligitur principium vite, per vespere finis. Et sicut aqua herba floret mane et vespere desiccatur, sic etiam finis vite humane eius principio cito succedit, et causa subditur in hoc versu. Alia littera sic: propter omnem bonitatem vite humane hic est mutabilitas. Et dicit anni hominum erunt sicut illa que habentur pro nichilo, quia mane id est cito transeat vel mutatur. Hoc sicut herba que quidem cito et mori et immutari. Ysa xxxvii facti sunt sicut fenum agri et sicut gramen pascue et sicut herba tectorum que exaruit. Mane id est in principio iuventutis quod est mane totius etatis floreat pulcritudine corporali et presentia spirituali. Job xiiii qui quasi flos egreditur et conteritur et tunc sicut ut transeat vel mutetur. Sap ii transit vita nostra tamquam vestigium nubis. Sap v quid nobis profuit superbia. Vespere id est in fine etatis quando diu vixit decidet in morte. Ysa xl exsiccatum est fenum et cecidit flos. Induret per humores naturales consumptos et arescat per immineratos, sed caveat in qua parte cadat post mortem quia ibi permanebit. Eccles xi si ceciderit lignum ad austrum vel ad aquilonem id est ad gloriam vel ad gehennam in quocumque loco ceciderit ibi erit. Arbor autem cum scinditur ad illam partem cadit naturaliter ad quam curvatur et ramis magis inclinatur. Sic homo cum moritur cadit ad partem ad quam voluntas et opera magis inclinabantur sive ad terrena sive ad celestia. Spiritualiter multi in mane pueritie transeunt per vitam morene sic herba que virore gre. Iste mane iuventutis floret per opera virtutis et transeunt ad statum senectutis, sed in vespere senectutis decidunt in culpam mortalem indurantur peccandi consuetudine et indurescunt per omnes penas admissas. Tales videntur in principio angeli in medio homines in fine diaboli vel demones.

Quia defecimus in ira tua et in furore tuo turbati sumus. Ad litteram in vindictam quam fecisti per diluvium vita humana sic predicta ad defectum et quia vindicta illa processit ex multiplicatione peccatorum. Gen vi repleta est terra iniquitate a facie eorum et ego disperdam eos cum terra. Alia littera sic hic ostenditur divina iustitia que penam infligit pro peccatis. Et dicit vita nostra sic herba cito mutatur quia defecimus id est in defectum et mortalitatem ubi sumus propter peccata nostra in ira tua id est in effectu punitionis precedente quia ab irato. Michee vii iram domini portabo quoniam peccavi ei. Job x multiplicas iram tuam adversum me et pene tue militant in me. Et in furore tuo id est in rigore tue districte iustitie sic considerate a nobis cogitatione tanquam furore a furibundo turbati sumus timentes mori et quia quomodo esset post mortem puniri. Job xxiii a facie eius turbatus sum et considerans eum timore sollicitor. Nemo enim est qui non turbetur et timeat in morte. Eccli xxvi tre e aia.

Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo seculum nostrum in illuminatione vultus tui. Ad litteram posuisti iniquitates nostras scilicet ad puniendum sicut iudex ponit coram se reum quem vult punire. Seculum nostrum id est decursum temporis nostri in illuminatione vultus tui id est palam coram te sicut id quod est in luce. Eccli xxiii oculi domini multo lucidiores sole vias hominum circumspicientes. Alia littera sic hic ostenditur causa propter quam affliguntur scilicet peccata nostra et dicit turbati sumus quia posuisti id est positas habuisti iniquitates nostras originales et actuales a nobis perpetratas in conspectu tuo id est tibi cognitas. Ps. Ecce in iniquitatibus conceptus sum etc. Prov v iniquitates sue capiunt impium. In conspectu tuo id est tibi cognitas ad puniendum eas sicut iudex ponit reum coram se quem vult punire. Vel in conspectu tuo id est per te

ipsum non per aliquod documentum eas videas et cognoscas. Deut. xxxii
nonne condita sunt apud me et signata in thesauris meis. Seculum nostrum, i. decursum
temporis nostri vel seculum nostrum i. quicquid in hoc seculo posuisti in illuminatione
vultus tui i. pulchra coram te vel in presencia tua lucida in qua sine alio
lumine vides omnia. Eccli. xxiii oculi domini multo etc. Quoniam omnes dies nostri defe-
cerunt et in ira tua defecimus. Ad literam quoniam omnes dies etc. Repeticio est sine
pede ad maiorem expressionem. Aliter sic: hic tamen vel tempus miseria nostra
pro autem et dicit quoniam omnes dies nostri antiquiores i. mundi claritas et illuminatio
defecerunt i. defecimus peccantes quod si gloriam cognoscimus nostra deferit obtene-
bratam per peccatum. Job ix dies mei velociores sunt cursore. Si enim ad mo-
dicum et raptim vitas videar stare tamen cursor elabitur. Glossa: vel malo-
rum deficiunt quia bonis operibus vacui sunt sed diebus stultorum pleni sunt. Job
ult. Et in ira tua i. in effectu ire tue vel ira tua iusticia defecimus
affectuose deflentibus et in amicis adherendo. Ysa xl omnes gentes quasi non sint
et tamquam nichilum et inane reputate sunt ei. Glossa: In ira domini de-
ficimus cum mala flagella a deo inflicta patimur. Propter iram minatur nec
a peccatis cessamus. Prov. iii ne deficias cum ab ipso corriperis. Multi
quod deficiunt in ira sed plures in mala. Ysa xxvi misereamur impio
et non discet facere iusticiam. Anni nostri sicut aranea meditabuntur. Dies
annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni. Ad literam: In hebreo et in aliis li-
bris habetur consumpsimus annos nostros quasi sermonem i. sic sermo cito transit et desi-
nit esse sic anni nostri. Et potest ad similitudinem ponere de brevitate vite. Glosa
vera aut omnis refertur ad inutilitatem laboris quam frequenter contingit in vita
hominis quia sicut aranea multum occupatur ad texendum telam quam modico
vento dissipatur, sic homines multum student et meditantur ad congregandum honores
vel divicias quas velociter amittunt. Vel anni nostri i. homines in annis nostris
viventes meditabuntur inutilia sicut aranea multa meditatur per telam faciendam
et tunc magis in spatio et brevitate vite. Sequitur: dies annorum nostrorum
in ipsis septuaginta anni de quibus cursu. Aliter sic: hic ostendit miseriam
ex parte corporis vanitatem in labore et brevitatem in duracione. Et dicit anni nostri
i. nos annis nostris viventes meditabimur sicut aranea que multum occupatur
ad texendum telam quam modico vento dissipatur, sic homines multum student
et meditantur ad congregandum honores vel divicias quas velociter amittunt.
Vel sic dies mei i. homines in annis meis viventes meditabuntur sicut
aranea que non meditatur nisi laborat nisi in vanitate tele et dolositate
ut inde muscas capiat. Vel sic capiendo hic meditabuntur passive
anni nostri meditabuntur i. ab aliis iudicantibus et attendentibus reputabuntur
sicut aranea i. vita aranearum que tota est inutilis et vana. Ysa lix telas
aranee texuerunt, tele eorum non erunt in vestimentum. Sic multorum schola-
rium meditacio est sicut aranearum qui totaliter student in curiositatibus
perscrutandis astronomie geometrie et eorum que nichil utilitatis habent et tales
vere sunt sicut aranea inflati pauperes. Ibi ultimo suspensi et nichil sciens
et laqueos contra hostes ex quibus oriuntur vere ire in meridie. Sic multorum cu-
pidorum meditaciones sunt sicut aranee, subtilem enim excogitant et totos se
cui sic exercent in adinveniendo novis modis contractuum et diversis laqueis
usurarum. Job viii tela aranearum fiducia eius. Dies annorum nostrorum com-
plentur in ipsis septuaginta annis vel secundum aliam literam que habet septuaginta

anni tui sic ostrue dies annorum nrorum et in ipsis diebus annorum nrorum sunt
septuaginta anni. vnde ante peccatum erant anni octingenti nongenta sed multipli-
cato peccato et post diluuio breuiati sunt anni hominum Gen. vi. Erunt dies
hominis centumviginti anni post ea quasi in medietate sunt debreuiati quia quasi
septuaginta quod dies hominis mali sunt sic avance breues quia Gen.
xlvii dixit iacob dies peregrinationis mee centum triginta annorum parui et mali sunt
Si autem in potentatibus octoginta anni et amplius eorum labor et dolor
Decem enim autem id est x bis complexionatis octoginta anni in statu quiescen-
ti et amplius eorum id est tempus vltra procedens labor et dolor quia senectus non
est nisi quidam languor Alia littera sic habet omnis ad quintum omnis sunt etas
hominis et afflictionis grauitatem et dicit anni mei sunt septuaginta si autem
octoginta anni sunt in potentatibus id est in illis qui potentem et fortem habent
complexionem et amplius id est tempus vltra procedens est eorum labor id est languor vel
labor in agendo et dolor in patiendo Eccl. vlt. memento creatoris tui in
diebus iuuentutis tue antequam veniat tempus afflictionis Sed si dicitur de Iosue
octoginta et quinque annorum fuit sic valens ut eo valebat tempore quo ad ex-
plorandum missus fuerit Respondetur quod ibi speciale donum fuit etiam eo tempore
natura non erat ita debilitata sicut tempore dauid vnde 2 Reg. 2. per zelai qui
octogenarius erat dixit numquid vigent sensus mei ad discernendum suaue
vel amarum quasi dicat non Quoniam superuenit mansuetudo et corripiemur Ad litteram
in hebreo et in translatione Ieronimi quia transiuimus cito quasi dicat vita presens non est
nisi quedam transitus breuis Anosanus de presenti seculo sic aiunt de mundo sic
quasi summa sine preterito de breuitate vite mee Littera autem communis prout reducit
ad diuinam siuinam qua inmisit diluuium quia peccata hominum demeruerant
delectationem generis humani simpliciter sed per mansuetam diuinam saluatus est Noe
cum filiis suis ad continuationem generis humani et hoc dicit hic quoniam superuenit
mansuetudo id est indicta diuino ipsum compescens a rigore et corripiemur quia hoc
lex recipiebus diuinam punitionem attenderes a suis violentiis emendamur
Alia littera sic habet et diuinam misericordiam qua punit ad emendandum Et dicit quoniam
super nos afflictos superuenit mansuetudo et ira affligentis mitigans rigo-
rem et finem afflictionis ondens et corripiemur ad emendationem non ad
perditionem nostram Iudith viii flagella domini quibus corripimur ad emendationem
non ad perditionem nostram euenisse credamus 2 Machab. vii iram a nobis
iram suam amouet corripiens sic samaritanus oleum cum vino sic decet
iram cum iustitia precedere ad salutem ne iustitia sine ira reddat impatientem
ira sine iustitia insolentem. sed iustitia cum ira obedientem ps. corripiet
me iustus in ira Quis nouit potestatem ire tue et per timore tuo iram
tuam diuinitatem Ad litteram hic procedit ad impetrandam gratiam de longa
duratione et stabili constitutione Et dicit quis nouit id est quasi dicat ex quo vita hominis
est ita breuiata et sic ascribitur per experientiam longi temporis quis nouit po-
testatem ire tue id est quis in tam breui tempore posset scire excellentiam tue
potestatis et vindicte quasi dicat nullus nisi ex tua speciali instructione Alia littera sic
hic post admirationem pulchre super tam breuiorum ondens raritatem cogno-
scentium virtutem diuini flagelli Et dicit quis nouit ad plenum potestatem
ire tue id est quis in tam breui tempore posset scire excellentiam tue potestatis et
vindicte quasi dicat nullus maxime enim potentis est sic enim potestate ignis pur-
gantur metalla et cremantur combustibilia sic potestate ire dei purgantur
mansueti et cremantur reprobi De ps. abac 3 cum iratus fuerus mie

recordaberis de 2o zach. po ira mag. irascor sup gentes opulentas
z quas noluit dimittere ira tua i distingue effectus tuoz illatos pt de
tuo i pp timore tuum incutiendum quae hic flagellat s iustu z ma
lo dat consolationem ante nolite iudicare etc ps a iudicijs enim tuis
timui vel est pt dimittere q d nihil z hic ptimore tuo cum cogitatis
ipsa tiet z turbatur n pt distinte Job 31 semper timui deum qui tumentes
fluctus sup me z pondus eius ferre non potui fluctus enim non pnt inuitui si
enim ira dei e in stultos z stultoz e infinitus nus quis innabit ira
dei sic p timore i p timorem timor enim dei dat sciam discernendi ine
effectus ire dei Ecc xxi q timet deum excipiet doctrina eius Dexteram
tua sic nota fac z eruditos corde in sapia ad litteram hic petit in
structores d dexteram tua a ptate tua q designatur p dexteram sic nota
fac nos illustrando z eruditos i fac eruditos corde in sapia a te
nobis infusa z data z hoc fuit impletum qn dedit illi pplo legem di
q e sapia z intellus coram pplis alia lr sic hic petit ut manifestetur
dei ptas in liberatione nostra a miseria et dt dexteram tua i potentia tua
uel filium tuum qui e dextra quia operaris ps dextera dni fecit virtutem
nota fac ut videatur ad imitandum desideretur ad fruendum habeatur ad
fruendum z sic cito liberemur a miseria p xpm Ro vij qs me li
berabit de corpe mortis huius gra dei p ihm xpm vn apostolus cor
ne non iudicaui me scire aliud inter nos n xpm ihm z hunc crucifixum
vel dexteram tua nota fac i vita eterna da sit s p patrem miseria Job
xvij hoc e vita eterna ut cognoscant te solu verum deum z quem misisti
ihm xpm Can 2 leua eius sub capite meo z dextera eius amplexabitur
me z etiam notos fac eruditos corde non tm audire p magistros loquentes
sed corde p spm revelantem Ysa 28 erudiet eum deus suus Treni
de excelso misit i ossibus meis z erudiuit vel fac eruditos corde i
sapia a te infusa sic eruditi fuint apli z multi sci z hic non i metha
mis non in studiosis sed in sapia vi q docet q pmir consistit in ob
seruatia madatoz Crisost sapia e non tm eloqa de scie sz si eius
eloqa vinc Ecc xliiij sapiam scoz narrant ppli Jaco 3 sapia que
de sursum e Conuertere dne usquequo z deprecabilis esto sup seruos tuos
ad litteram quite dne respiciendo nos oculo tue mie usquequo i usque ad quasi
vn alia translacio hz aliquantulum q d id qd tibi placuit quantumcumque ap
te sit modicum sufficiet ml z erit in magnum z deprecabilis esto super
seruos tuos preces eoz exaudiendo alia lr sic hic post petitionem miseria
et dt quite dne ab ira in mansuetudinem z respice nos oculo
tue mie sic fecisti petro Luc 22 quia dns respexit petrum usquequo i
aliquantulum s alia litteram vel usquequo i usque ne si cessauerit a petitio re
pt teneri hij usque nisi rogantis usque audieris pt non quieto donec
desistat i cesset a petitio ut dz in psalmo z deprecabilis esto sup seruos
tuos i sis pius deprecari z exaudire deprecantes dando bona q petunt
ut sic sis timore de mani mitatoz liberati seruiamus tibi Luc ij Job xxxiij
deprecabitur deum z placa Repleti sumus mane mia tua exultauimus
z delectati sumus in omnibus diebus nris ad litteram ut preces sint magis
exaudibiles recolit beneficium in tempore mali exhibitum et dt repleti
sumus mane mia tua cum dns submisit exercitum egiptioz in mari ru
bro ptens filijs usque tristitiam z sitim z hic fuit finis i via mattina.

Exo xiiii exultauim(us) et delectati sumus quia statim in mari transito cantauerunt canticum exultacionis cantemus domino gloriose etc. Alr. le. sic hic quia
qui in die eternitatis replebimur misericordia dei Et dicit repleti sumus id est replebimur
et pone preteritum pro futuro propter certitudinem misericordia tua id est effectibus tue misericordie nobis
exhibitis mane id est in die eternitatis seu in patria ubi incipiet dies quam
nunquam nox sequitur Sopho iii mane iudicium suum dabit et non abscondetur
erit ergo felicitas in domo quia replebit optimitas in Ecclesiastici quia sequitur
exultauimus id est exultabimus quia repleti in bonis sequitur exultacio Car. po
exultabimus et delectabimur in te Ysa lxv serui mei comedent et vos esurietis serui mei bibent et vos sitietis serui mei letabuntur et vos confundemini
Et pone exultauimus preteritum pro futuro propter certitudinem spei et delectati sumus
id est delectabimur in refectione studiosa non in exultacione ficta in omnibus
diebus nostris ipsius id est in bonis eternitatis que sunt claritas tactus et securitas
unde dies quasi claritate caliditate securitate non sicut nox turbat aut tonat
delectabimur in claritate aspectus per virtutis comprehensibilis in caritate complexionis summe bonitatis in securitate principatus eterne maiestatis Is.
quis est homo qui vult vitam etc. Ysa lv letabitur in crassitudine anima vestra etc.

Letati sumus pro diebus quibus nos humiliasti annis quibus vidimus mala
Ad hec letati sumus etc. id est humiliari permisisti in afflictione et vili seruitute
egypti opposita enim iuxta se posita magis elucescunt et quia iam dura seruitus
precedens adhuc habebatur in recenti memoria ex hoc augebatur complectio
Alr. le. sic hic quia pro malis huius mundi recipiemus bona in futuro Et dicit letati sumus id est letabimur in futuro et nunc letamur pacienter sustinendo pro diebus huius seculi in quibus nos humiliasti id est permisisti deuire et aliquo tempore affligi
quia leta parant bonorum futurorum et causa materia Tob. iii post tempestatem
tranquillitatem facis et post lamitacionem et fletum exultacionem infundis Conuersio
contrarie subest post esuriem gaudium post laborem quies post naufragium portus
placet cuncte seruitutis sed ei magis quam tibi cordata omnibus est lux sed ei quam
euasit de potestate tenebrarum iocundior Ideo dicit Judith viii de mea humilitate
gloriemur annis id est pro multis annis huius vite in quibus vidimus id est experti sumus
in nobis mala penalia que passi sumus pro illis letabimur Machabeorum non
videremus mala que fiebant in populo meo Respice in seruos tuos et in opera
tua et dirige filios eorum Ad hec hic petit consilium ad constructionem tabernaculi cultum dei pro eius constructione seniores populi obtulerant donaria et inde
res operati sunt facto corpore tabernaculi et vasa ad ministerium Et dicit Respice in
seruos tuos domine id est in seniores inspirando eis voluntatem offerendi donaria ad opus tabernaculi et in opera tua id est in opera tabernaculi et vasorum ad tuum
cultum et dirige filios eorum dando eis ad hoc sapientiam et intellectum et hoc
fecit moyses Exo xxxi Ecce vocaui Beseleel ex nomine filium Uri et impleui eum spiritu dei sapientia et intelligentia Fecit ergo Beseleel et Ooliab
et omnes viri sapientes quibus dominus dedit sapientiam Alr. le. sic hic orat pro
iustis presentibus et pro eorum successoribus Et dicit Respice oculo misericordie in seruos
tuos multiplici miserie expositos et in opera tua id est que serui tui sunt
tua opera et tue actiones Ysa lxiiii tu pater meus et nos lutum tu fictor meus
et nos opera manuum tuarum et dirige in via pacis et salutis filios eorum
id est imitatores et successores in bono Eccl. xliiii In testamento stetit semine eorum et filii eorum propter eos vel dirige filios eorum id est opera eorum dando
recta intencionem et firmam consummacionem Prov. xx a domino diriguntur gressus viri
quis autem hominum potest dirigere gressus suos Hoc autem legitur Colloza

de iudeis qui tunc erant videres eorum futuram obstinacionem et tandem
conversionem filiorum qui erunt in fine Ysa x et Ro xi Et sit splendor domini
dei super nos et opera manuum nostrarum dirige super nos et opus manuum
nostrarum dirige Ad hebr et sit sple etc i dans in thab lo re(s)p(on)sa de propici-
atorio Exo xxv inde precipiam et loquar ad te de propiciatorio et opera no-
strarum manuum dirige super nos istud bis repetitur sed per obstructorem tabernaculi
et semel per sacrificium ibidem per manus sacerdotis offerendis Expositores quidam
exponunt hunc psalmum de christo ab illo loco dextera tua quam in septuaginta dicitur propter
dextram Moraliter potest exponi iste psalmus ut sit oratio cuiuslibet fidelis qui ut oratio
sit exaudibilis primo recolit dei beneficia humanis generi prestita et sic vlterius
in mente et in operibus suis extulus dicit domina virtute Tale le sic hic optat
ille per quibus orat virtutis cognitionem et rectam intencionem Et dicit et sit splendor
veritatis interius corda illuminans domini dei patris id est a domino deo nostro sic nos
id est de super irradians a nobis emanans veritas enim fidei est super nos quam
est naturalem racionem sed alia veritas est in nobis 2 Cor iiii Deus qui de tene-
bris fecit splendescere lucem suum illuminavit cordibus nostris vel sic et sit
splendor id est filius domini dei patris super nos oriens hebr primo qui cum sit splen-
dor glorie et figura substancie eius Ysa lxii propter syon non tacebo et propter
ierusalem non quiescam donec egrediatur ut splendor iustus eius et opera manuum
nostrarum dirige super nos id est faciamus ut opera nostra propter supernam gloriam agantur
Mt v sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra bona etc 2
Thessal in domino dirigat corda et corpora nostra in caritate dei et in paci-
encia ihesu christi Et opus manuum nostrarum dirige ut sit cum recta intencione
et in caritate finis vel ut quamvis opus sit in se bonum et primum inceptum
extimum dirigitur aut opera dirigit vel quantum ad intencionem operantis et sic
peragit primo vel quantum ad genus operis et sic petit Sedo Ecce xvi Cor
domine quis non est hominis ut dirigat gressus suos

Rogamus te

Qui habitat in adiutorio altissimi in proteccione dei celi com-
morabitur Ad hebr Titulus laus cantici ipsi david sed in
hebr et in transl Ier non habet titulum et sic hebrei dicunt
quod iste psalmus factus est a moyse sic et precedens usque secundum
usque ad rectissimum qui incipit quia et iudicium quia in illo
istorum sit mencio in principio de david vel alio doctore
quo dicitur quod moyses sit actor eius in quo denunciat
multiplex beneficium dei super populum Et david primo denunciat eius quod
esse dignum potentem et potentem Rto minorum decem milia ibi cadent a latere etc
primo dicit quod confidat in adiutorio altissimi et confidentem hortatur de eius adiuto-
rio quo tamen erat populus iste in exitu de egipto quantum ad bonos et devo-
tos vel populus in proteccione dei celi commorabatur ipsi non sunt finit a domino
protecti usque ad ingressum terre promissionis ut in exodo licet frequenter
mali fuerint puniti et mortui in deserto Exo xiiii Aliter sic Suggestio
agitur de duci effectum passionis christi scilicet de amocione pene et culpe hic ibi agitur
de 2o effectu scilicet de liberacione a malo temptacionis et liberacione confidentium in
christum quia per ipsum vicit temptatorem Titulus laus cantici david id est in hoc
psalmo est laus cantici id est laus cantanda david vel id est christi Cassio xii cantate
domino quia magnifice fecit quia psalmi extrema domina id est temptacione hominis
in parte scrutantis Sinkenge ut exemplo christi et fiducia sui auxilii
distat que temptaciones vincere Et david primo primitur domina protectionem tem-
ptacione et in pugna 2o victori ibi cadent a latere tuo primo dicit sic

lxxxx

qui habitat i vivit in hoc modo confidenter i sperando in adiutorio altissimi tanquam in tuto refugio. Bernardus non habitat in adiutorio altissimi qui non posuit adiutorem suum sed sperat in multitudine divitiarum suarum ibi enim cor habitat ubi amat. in protectione dei celi commorabitur ut scilicet ab eo protegatur et in prosperis ne elevetur per superbiam et in adversis ne deiciatur per impacienciam. Eccl. ult. confitebor tibi domine rex et collaudabo te etc. Est ergo sensus qui habitat i frequenter orat et utile per adiutorio altissimi talis commorabitur in protectione dei celi ne inficiatur carnalibus desideriis ne dampnetur [?] secularibus negociis ne decipiatur temptacionibus dyabolicis. Deuto. xxxiii. in eo qui in thalamo tota die commoratur. Dicet domino susceptor meus es tu et refugium meum deus meus sperabo in eum. Ad literam dicet domino ipse devotus recognoscens dei beneficia susceptor meus es tu quia per passionem christi et resurrectionem deus suscepit eum in sua protectione. Exo. xiiii. sperabo in eum de futuris bonis ab eo consequendis. Alia littera sic habetur omni modo sperans in adiutorio dei i confessio domini benefitium et dicit qui commoratur sub protectione dei i ille dicet domino voce confitendo corde gratias agendo, susceptor es meus tu dum ad bonum redeo, et refugium meum dum a malo recedo, deus meus a quo sum et ad quem tendo i ergo susceptor ab bonum faciendum sicut dominus suscepit filium ad se in ministerium. Ysa. xlii. ecce puer meus suscipiam eum, et refugium meum ad protegendum contra malum sicut quando miser ab hostibus fugit ad castrum munitum ad medium. Ecc. xxi. qui a facie colubri fuge peccatum currens ad deum ut ad refugium quia deus non est refugium et ideo deus meus quia sanctorum meorum principium et beatitudinis mee obiectum. Ysa. lx. erit tibi dominus in lucem sempiternam, et deus tuus in gloriam tuam et confidendo in eum. Job xiii. etiam si occiderit me sperabo in eum. Est ergo sensus dicet domino corde confitendo susceptor meus es tu ad bonum faciendum et refugium meum ad protegendum me contra mala et ab hostibus, deus meus quia creator et beatitudo mea. Quoniam ipse liberabit me de laqueo venantium et a verbo aspero. Ad literam qui ipse scilicet i egiptiorum me persequentium tanquam illaqueatum. Unde dixit pharao coartati sunt terra conclusit eos desertum quasi diceret non poterunt effugere manus meas. Exo. xiiii. et a verbo aspero quia pharao dicebat se velle eos capere et interficere. Alia littera sic habetur tamen liberabo a temptacione dyaboli quam faciendo blandiendo et terrendo et dicit qui ipse deus susceptor meus liberavit me dando virtutes et gratias de laqueo venantium i de temptacione demonum qui blandiendo illaqueant et venantur homines tanquam bestias laqueo diviciarum temporalium. Ad Timo. vi. qui volunt divites fieri incidunt in laqueum et in temptaciones dyaboli, et venantur cum rethi concupiscentie delectacionum. Eccl. vii. inveni amariorem morte mulierem que laqueus venatorum est sagena cor eius et laqueant laqueo lingue. Bernardus quid superbis homo quid te serviorum iactas vide quia bestia facta es tui laqui sepianter [?] loqui venaturus principum principium palacium prelatorum cathedre capitula mercatorum mundi, lusorum spectacula gulosorum taberne. Glosa sic amatur in temptacionibus contingunt loca, et a verbo aspero i a temptacione descendente sicut accidit illis qui timore dominorum vel paupertate fecerunt mala i vel fide apostasie residui dimittunt facere bona. Job xv. sonitus terroris semper in auribus eius. Ecc. ult. triplex est verbum asperum a quo deus suos liberat. primum asperum est surgite venite ad iudicium. secundum asperum esurivi et non dedistis michi manducare. tercium asperrimum ite maledicti in ignem eternum. Bernardus sustinuimus dominum hodie verbum asperum tolle tolle crucifige eum ut nos ab illo verbo aspero liberaret ite maledicti in ignem eternum etc.

Scapulis suis obumbrabit te et sub pennis eius sperabis Ad lr[illegible]
Sic dicit sbu ad pdm in deo pirculo pottu d' Scapulis et vii
Exo xiii d' tollens os se angelus dni q' pcedebat castra isle abijt p'
pos et stare erat nubes tenebrosa et illuminans nocte ita ut ad se
tota nocte tpe accede no valent ul pt istud referri ad columpna ignis
et nubis q' dnis pcepto p die gtpera bat ardore pplo isle solis
ardore p modu obumbrat et de nocte ondebat eis via ut sic
deus esset eos ductor utroq' tpe Exo xiii alie le sic hic ot piam
defensioz ab ardore teptacois et dt ipe liberavit me de lago demon
et si spabis i eu ipe obumbrabit a refrigeriu pstabit con ardore
teptacois i scapulis suis a vtute sua ppa q' p scapulas i quib'
onus portat designat ul obumbrabit a pteget con ardore libi
dinis et con aestu demonis ul obumbrabit i gstabit con op
pressionem mundane cupiditatis sic gallina me scapulas et sub alis obu
brat et ptegit et fovet pullos s' subiectos ita xs sibi subiectos
obumbrat con ardore libidis et teptacoem demonis le hic pd et vig
altissi obumbrabit te ysa iiii Erit in umbraculum diei ab estu te
Sz q' posset aliquis querere quo scapulis obumbrabit expont se dicens
scapulis et sub pennis eius i sub brachijs eius i cruce extensis spabi
te a pdicte ptectione Aulart ult et sperabis i pennis eius Mat xxiii
quocies volui ggregare filios tuos queadm gallina ic' vel sic sca
pulis suis a exo dem vtutis obumbrabit te et sub pennis eius i in
doctrina vitate sperabis q' d' xps fovebit nos ex vtute et vbo vitate
Can iio sub umbra illius que desideraba sedi Scuto circudabit
te vitas eius no timebis a timore nocturno ad lram Scuto eius i pteg
it vitas eius q' pmisit moisi se esse ductore ppli id sub ee no tie
bis a timore nocturno i a latronib' et pdonib' qui de nocte solet inva
de Alie le sic hic ot q' defendit potent' et dt vitas eius q' pscias
no acipit qua pmissa reddit q' nocua repmit ul vitas i filius
dei ipius q' dt ego sum via vitas et vita circudabit a pteget undiq'
scuto i potentia et vtute sua 2 R' xxii dns scutu meu et robur
meu Tren iiio dabis eis scutu cordis labore tuu i mitu tue
passionis i qua passus es graves ictus q' d' pteget te scaplis clemente
pennis sapie scuto potente no timebis sed securus esse poteris a
timore nocturno et a timore adusitate ul a pusillanitate mtis la[te]re
qz timet hō nimis affligi i bono ope et id desistit ysa xxxv
dicite pusillanimes gfortamini et nolite timere si habent scutu vi[te]
quo dt no sunt gdigne passiones hō tpis ad futura gliam non
timentes A sagitta volante in die a negocio p ambulante i tene
bris ab incursu et demonio meridiano Ad lram a sagitt' i' i ab in
vadentib' de die cu sagittis q' sunt impleta qn amalechite ve
nerunt ad pugnad' con isle in deserto Exo xvii q' sunt sagit
tarij sic et ezau a q° desce[n]derunt Gen xxxvi moyse ac orate
fugati sunt amalechite Exo xvii a negocio p ambulante i tebr[is]
et in hebr habet q' debet ambulare i tenebris et quebs vastare
in meridie et dt hic Ra Sa q' debet et queres ss nomina
demonu et pd pmissa e ptas mag' nocendi in tenebris Isid vo
mag' in midie sunt cla die et hor e ptable q' sic erat angli
seti ad ptectionem filiorum isle et ita a deo pmissi sunt aliqui angeli

mali ad temptandum populum et boni fruit a temptacionibus demonum preteriti vita
li autem in primis deleti per temptacionem demonum ut in sabbato vituli Exo
xxxii alia le sic hic ostenditur temptacionum leve et agitatur et graves et occultas
et dicit non timebis a timore nocturno nec timebis a sagitta volante in die
id est a temptacione facta in aperta facie illius qui temptatur quasi dicit non timebis ab
adulatore blandiente in die id est in facie vel in prosperitate quae est quasi sagitta
volans Ier ix sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est unde adulator
levis volat ante faciem sed cito vulnerat per inanem gloriam et suavius oc
cidit cum non statim virtutis opponatur sagitte huius vanitatis illud
Ier diem hominis non desideravi etiam non timebis a negocio perambulante in
tenebris id est a graviori temptacione et occulta quae est temptacio de abundancia et ypo
crisi Bernardus ambicio est subtile malum secretum virus pestis occulta doli
artifex mater ypocrisis livoris parens viciorum origo criminis fomes virtutum
erugo tinea sanctitatis excecatrix cordium ex remediis morbos creans ex
medicina languorem alienat mentem oblivisci facit vitalis negocium agit
tenebrarum perdicionem investigando et in ymagine virtutum palli
ando Io xii qui ambulat in tenebris nescit quo vadit tenebras habent
negocium talpe ab hoc liberat vitas de quo non remunerando ditatus que
possidet non potest esse meus discipulus etiam non timebis ab incursu et demo
nio meridiano id est a demonio aperte et tamquam in meridie incurrente et gra
viter impellente et temptante quod aperte malum est suggerendo unde Pe v
adversarius vester tamquam diabolus leo rugiens circuit querens quem devoret
et est meridianus qui quod aperte malum est suggerit sic faciet per antichristum
a quo liberat vitas tu dicit cui resistite fortes in fide quod quo fortius tempta
cionibus erudiati qui nos scuto veritatis erudiri Bernardus incipientes temptat
timore nocturno proficientes sagitta volante negocium perambulante in tenebris
prelatos sed demon meridianus doctores et hiis potest dici illud Mathei xv
filia male mea a demonio vexatur sed veni impone manum tuam et c.

Cadent a latere tuo mille et decem milia a dextris tuis ad te autem
non appropinquabit ad literam hic denunciat populo adversariorum deiectionem dicit
cadent a latere tuo mille hoc fuit impletum quando seon rex amorreorum
et og rege basan et balach filius sephor venerat ad pugnandum con
tra populum israel et fuerunt debellati magna divina virtute quia huius ad te autem
non appropinquabit scilicet gladius adversariorum ad tibi nocendum hic fuit imple
tum num xxxi ubi dicitur quod debellatis madianitis principes exercitus israel
tribunum et centuriones dixerunt ad moysen nos servi tui recensuimus nu
merum pugnatorum quos habuimus sub manu nostra ne unus quidem defuit propter
quod recognoscentes hec esse divina facta obtulerunt domino quicquid auri potu
erunt invenire in preda ut ibidem alia le sic hic promittitur victoria ex
presencia dei et post peccatum deiectio aliorum qui videntur in statu perfectionis dicit
cadent id est temptacione mille id est multi a latere tuo id est de collateralibus tuis qui les
sunt perfecti qui omnia reliquerunt propter christum sic divinus consiliarius prelatorum et
facti latera eius Iob xv de lateribus eius ruina dependet Bernardus ad eu
genium sanctum te dixerit delectet latera ubi de latere quod est mihi pro dolor re
dit ut in lupus et in iudea quia consilium dat Eccle 2 ne deflectat ab
illo ne cadat et decem milia id est multo plures cadent a dextris tuis id est de
illis qui se estimant futuros in iudicio esse a dextris et salvandos cum
bonis Math xxv agnos quidem ponet a dextris unde papa Leo dicit qui se

existimat stare videat ne cadat · vel sic cadet mille i milia a latere
tuo i de tuis qui in adversitatibus et temptacionibus fuerit constituti et decem
milia a dextris tuis i multo plures cadet a prosperitate prov. pc prosperitas
stultorum perdet eos · eccl. sed aut quis est studiosus sancto virtute s. vere recog
seu congregacio electorum · non appropinquabit casus vel temptacio ut eciam legitur
spiritualiter · fides recidivet finaliter · quamvis corpus affligatur corporaliter · Iob iob
verumtamen adversarius suam Verumtamen oculis tuis considerabis et retribucionem pec-
catorum videbis · ad litteram considerabis eterni penitencia divina super te tanquam certo
et retribucionem peccatorum i delectacionem adversariorum videbis pro suis peccatis · alle-
le sic hic ost punitionem malorum alios exhemmat ad malum · et dicit multi
adiuit in peccatum per temptacionis malorum verumtamen oculis tuis considerabis quantitatem
culpe eorum prov. xvi ob vie hominis patent oculis eius · Iob xiiii vestigia
pedum meorum considerasti · et retribucionem peccatorum videbis tuis oculis et oculis
membrorum tuorum · ps. cum perierint peccatores videbis · apok. xviii quantum glorifi-
cavit se in deliciis tantum date ei de tormentis Quoniam tu es domine spes
mea altissimum posuisti refugium tuum · ad litteram ex persona considerantis tam-
quam certus dominus dicens quoniam tu es domine spes mea quia in te confido non in
virtute mea · altissimum posuisti refugium tuum et posuisti te nobis tamquam
refugium altissimum ad quod non potest accedere malum · alle le sic hic agit
de accione victorie s. deo et de ministerio eius s. angelis et pro spe post in
xps et refugium · et dicit quoniam tu es domine spes mea contra hostes existimo adi-
pistendis · in te confido non in virtute mea · le. xvii spes mea tu in die
afflictionis · en ii spaant hii in sua lucra hii in nobilitate hii in dignitate
hii in astucia mea hii in qua vaut sensi · mi aut deo adherere bonum
est · si sevient mundus si fremuit malignus si caro adversus spiritum concupiscit
si exurgit adversus me prelium in hoc ego sperabo · tu es spes mea tuta
quia altissimum posuisti refugium tuum ad quod refugiamus in malis cunctis
si tempori refugium quia solus es altissimus creator omnium · eccl. pc vnus est al-
tissimus creator omnium · Iob xvii libera me domine et pone me iuxta te et cuius
Non accedet ad te malum et flagellum non appropinquabit tabernaculo
tuo · ad litteram hic ostendit finem ad premium dicit non accedet ad te malum
quamdiu pones in deo spem tuam sic in refugium non accedet ad te malum
s. meritum culpe et flagellum qualis pene non appropinquabit tabernaculo tuo ·
alle le sic hic post effectus spei et refugii · et dicit tu domine posuisti altis-
simum refugium tuum id non accedet ad te malum i malignus · ps. neque
habitabit iuxta te malignus et flagellum i temptacio nocens anime · non ap-
propinquabit tabernaculo tuo i corpori tuo · vel sic non accedet ad te malum
culpe nec ad te qui es caput finaliter · nec ad membra tua finaliter · unde
peccatum accedit ad hominem cum voluntas peccato consentit · de hoc malo dicitur
sap. xvi homo per maliciam occidit animam suam · ysa. xiiii non nocebunt et non
occidet in omni monte sancto · peccatum enim accedit per consensum amplectitur per
opus tenet per consuetudinem dampnat per impenitenciam · et flagellum eterne pene
et miserie non appropinquabit tabernaculo tuo i corpori tuo quod est tabernaculum
anime · Iob xi scies quoniam pacem habeat tabernaculum tuum · eccl. de impiis
ysa. xxviii flagellum inundans cum transierit erit ei in conculcacionem et c.
Quoniam angelis suis mandavit de te ut custodiant te in omnibus viis tuis ·
ad litteram hic post causam predictorum dicit quoniam angelis suis et c. patet ex hoc
quod angelus precedebat castra israel in columpna ignis et nubis · exo. xiiii ·

Alle le² sic hic agit de ministris victorie ꝫ ot eius officium mutuu · dt n̄o
accedat ad te malum qm̄ deus madauit · i · madatum dedit angelis suis
de te qꝫ sunt ad ministratorii spus i ministiu missi ppt eos qui hereditatē
capiunt salutis hebr̄ po · ut custodiant te i omnibus viis tuis · i · i ombꝫ
actionibꝫ tuis tā occultis quā manifestis quādiu es viator · ysa lxii
sup muros tuos ierlm̄ constitui custodes · Bn⁹ In quouis angulo
sunt angeli ne audeas illo pnte qꝫ me pnte nō audes · In manibꝫ
portabunt te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum · Ad lram In
manibꝫ ptabunt te · i · suo ministio dirigent in via · ne forte offendas
ad lapidem pedem tuum ambulando p loca saxosa ꝫ abrupta deutro
viii adduxit te dns p desertum xl annis ꝫ pes tuus nō ē attritus licet
mali fuerint aliquā labore afflicti · sed hanc scripturā allegauit dyab⁹
xpo · Math iiii° ꝫ ibi⁹ dt qꝫ male allegauit · Alle le² sic hic ot mich
officiū excruciōm · ꝫ dt angelis custodiet te xpe ꝫ quēlꝫ iustū por
tabunt i manibꝫ suis · i · iuuabunt ad bonum sua virtute ꝫ postea ꝫ
eleuabunt a malo · vn̄ mag angeli dr̄ ptas ꝫ pō · Dan xiiii angelus
dni portauit abacuk usqꝫ ad lacum leonum · Ezech x extendit che
rubin manum suam · ne forte offendas ad lapidem pedem tuum · i · ne ad
aliquē pctm̄ inclines affectum tuum · implicat quo dicitur libertatem
cum dt forte · animi mobilitē cum dt pedem · pcti deprehensionem
cum dt offendas ad lapidem · Prou iiii° durā te p semitas equitatis quas
cum ingressus fueris nō artabunt gressus tui · ꝫ currens nō habebis offen
diculum · lapis · i · xp̄s ē ad quē offendit q̄ recta fide i pctm̄ nō credit
ysa viii erit i lapidem offensionis ꝫ petram scandali · Sup aspidem
ꝫ basiliscum ambulabis ꝫ conculcabis leonem ꝫ draconem · Ad lram
qꝫ dns deduxit eos p desertum ubi erant alia venenosa ꝫ ferocia
ꝫ tn̄ nō nocuerunt ppl̄o p manenti in bono · Deut° viii dns ductor
tuus fuit i solitudine i qua erat serpens flatu adurens ꝫ scorpio ac
dipsas · ꝫ sic dr̄ hic · sup aspidem ꝫ basiliscum ambulabis · i · in terra
alia serpentes ambulabis que etiā erant i deserto sic ꝫ predicta qꝫ sunt expsa
Alle le² sic hic ot conculcationem demonum q̄ temptant occulte ꝫ aptē ꝫ
dt sup aspidem · i · sup demonis suggestionem voluntatē ꝫ mentem intus
venenantem ꝫ i principio opis malum suadentem · Job venenum aspidum
sub labiis eorum hc ē venenum pessimum · Deut° xxxii venenum aspidum
insanabile · hoc ē venenum demonum i principio opis mala suaden
tium de qua dicitur Job xx caput aspidum suggeret · ꝫ basiliscum · i · sp̄i
ritualem q̄ p suggestionem latentem hominem facit retrorsum a bono · ꝫ sig
nificatur p basiliscum q̄ ē rex serpentium ꝫ alio noīe vocatur regulus ꝫ fla
tu inficit · ysa xiiii de radice colubri egredietur regulus ꝫ semen i sug
gestio eius absorbens volucrem · i · hominem ad bonum se eleuantem · ꝫ
conculcabis leonem · i · dyabolum aptē seuientem ꝫ ad malum impellentem
pe i · pe vlt adusarius vr dyabolus tanquam leo rugiens circuit querens ꝫ
ꝫ draconem · i · demonem bonis insidiantem ꝫ illa destruentem · Apoc
xii draco traxit ptēm sua tertiam partem stellarum · hos temptatores omes
adiutorio angelorum sunt conculcantur · Gen iii ipsa conteret caput tuum · Eccl
xxiiii supplantatorum ꝫ sublimium colla · ppā virtute calcaui · Qm̄ in me
sperauit liberabo eum p̄tegam eum qm̄ cognouit nomen meum · Ad lram
hic denunciatur ipsi exaltatio q̄ fuit qm̄ intrauerit terrā pmissionis
ꝫ p hoc significatur ingressus terre viuentium agentibus p xp̄m · Vn̄ dicit

in psona dei qui i me sperauit ppls isrl libabo eu de impedim
tis occurentibus ptegam eu a gladiis adusarior qui cognouit nom
meu ps notus i iudea deus in isrl magnu eius alr le sic hic per
uirtute reuimacois i amorede mali et po pas firmitas spei et
sperant vtilis et dr libabo eu s ab oi culpa redda eu libez et a
plis no peries et hec e ve libtas Jo viii si filius vos libabit
vere liberi eritis qui sperauit i me tanqua i altissimo ptectore Ecc
2o nullus sperauit i eo et confusus e ptegam eu a periclo ysa xxx ptegs
dns exercitu isrl ptegens libans trasiens et saluans ptegens tanqa
princeps strenuus libans tanqua aues pullos trasiens tanqua pastor
sollicitus et saluans tanqa pius pr qui cognouit nomen meu cre
dendo apprctado et alios cognoscere fiando laudando pdicando Exo ix
ops nom eius Jo xvii pr manifestaui nom tuu &c Clamauit lxxxxi
ad me et ego exaudiam eu cu ipso su i tribulacoe eripia eu et glo
rificabo eu ad hebr clamauit ad me orando deuote et ego exaudia
eu dando ei effcm peticois sue cu ipso su in tribulacoe ad exitum
sue pacie eripia eu oppetenti tpe et glorificabo eu p adeptone
tre pmissiois glorie et pstaus p adeptam tre vincerim p illam
significate alr le sic hic pmittit libacom ab oi malo et hec
inito orandis deuote et dr clamauit ad me deuote orando et ego ex
audiam eu sic deuote clamante dando ei effcm peticois sue ysa lxx
ad vocem clamoris tui statim eu exaudiet respondebit tibi vnd deus pro
cognoscitur cognitus rogatus et rogatus exaudit Bnus dulcis rex qui
inimicii exaudiendis constituit i clamore postulacois no sic impii
diuites qui pauperes clamantes audiunt sed no exaudiunt cu ipso
sum i tribulacoe tanqua strenuus adiutor et dulcis consolator et hoc
ad exitum sue pacie ysa xxxxiiii cu transieris p aquas tri
bulacom tecu ero et flumina no operient te 2 Cor i pr consolatur
nos i omni tribulacoe nra eripia eu oppetenti tpe de carcere corpis
de periclo temptacois de voragine etne dampnacois 2 Cor i pr pmo
de tantis periclis eripuit nos speramus qui adhuc eripiet et glori
ficabo eu in corpe et aia in etna pria collocando Prob 3 glorificabe
ris ab ea cu eam fueris amplexatus Longitudie dierum replebo eu
et ondam illi salutare meu ad hebr qr vita bta no hz finem et ondam
illi salutare meu i meipm i quo consistit salus etna i visioe dei etna
generale iste fuit pr expon de quolibz fideli sperante i dno spe formata
caritate q est ex gra et iniuriis pueniens coram quo cu dei adiutorio
reddit extincta demonia debellata et sic finaliter exaltari i celestibus
coronata alr le sic hic pmittit glorificacois duracom et dr longitudie
dierum replebo eu vita bta q no hz finem vel sic replebo eu i me speran
tem me cognoscentem ad me clamantem ppter me pacientem longitudie
dierum i eternitate i qua sunt pueri dies sine successioe noctium Prob 3
longitudo dierum i dextra illius vnd in hac vita no replemur diebus sed
euacuamur vsq3 mediam et ia nulla dies remanebit Bnus vita q
viuimus mag mors e nr simpr vita sed vita mortal qr cu agimus
ex quo pd viuere incipimus morti appropinquamus et mori incipe ubi vero
viuit ubi vita vera est et vitalis ubi dies bona et interminabilis
longitudo dierum qa in longitudie eternitatis i dierum claritatis i replecoe

fertilitas significat · et ondit p aptam visionem illi qui fidelis fuit
usqz ad morte salutare meum · i · messiam i quo ofistit salg etna i
visione dei · ul salutare meu · i · filiu meu deu et hoiez ut oclo in:
tellect videat deu ofleflatu i dia et oclo carnis videat epm hoiem
glorificatu i corpe Jo xvii h est vita etna ut cognoscat te deu vim
et que misisti ihm xpm Exo xxxiii ondez t de bonu Greg no ut
in fide credita no extesto i spe sed in re ad impleto ut i etnu ta
videat que concupisit i que credit que spe optauit que nob ondt
pt qui pmisit qui e bndcs in secla. ihu fili dauid miserere mi.

Bonu est ofiteri dno et psalle noi tuo altissie ad litt
Titulg in hebr ps cantici in die sabi qd fecit moyses
ad decantand in die sabi qr celebres e apt hebr in me:
·lxxxxi· moria beneficij creacois Gen 2 bndixit deg diei et
scificat illu Et dunc pd inducit p benficio creacois ad
gracias actiones 2o ont ingroru pnicom et dt bom e ofiti
dno ofione laudis dine et qr ilis ofessio no sam fiest
simplici vbo sed etiam cu cantu solemni et potissime in die sabi et io sbdr
et psalle noi tuo altissie · i · ad gliam nois tui ad quia tlis dz laus
ordinari no ad ppale lucru pmium Sicut faciunt istri dei eciam ex
inde pnt hre victu et amictu Talis lr sic in isto ps o agit d fu:
tu q e in otemplatiua vita ad qd exigit quieta mens no omota
vn in titulo dr ps cantici i die sabi · i · ps iste cantici cantandi i die
sabi · i · in quiete mentis et tranquillitate Exo xx memento ut die sabbati
scifices Est enim sabim quies pectoris seu mentis interior ysid libro
vocabulorum sabim delicatum Est qo sabim etrinitat hebr iiiio itaqz reli:
quitur sabbatissm ppls dei de sabo 2o dcd loqt hic · si qd ducit ad sabz
eternitate qd psi e sag dei de pfectu hois i vita otemplatiua et actiua
Infectio e mone ad laborandu p eternis in qete et gaudio cordis
Et dunc pd agr de pfectu i vita otemplatiua 2o in actiua ibi et exalta:
pd tam2 dnx actg pd oub · s · ofiti 2o opibs · s · psalle · et dt Bonu
e ofiti p dno ofione laudis et fidei Mat x qui me ofessg fuerit
cora hoibg re Ro x corde credr ad iusticia ore at ofessio fit ad sa:
lute · sed qr fides et lag sine opibg mortua e io subdit · o altissie
bonu e psalle noi tuo · i · bn opari ad honore nois tui vn dr
psalle a psalli q e tange · in tactu aut opaco est ps psallite do
nro psallite · et hor qr dns e et altissig est · dns oia gubnado · al:
tissig oia transcedendo Ber pd vng e altissig creator oim opm Ad
annunciand mane miaz tua et vitate tua per nocte Ad lraz ad a:
nunc mane i tpe psperitatis miaz tua qr quos psperi eueniunt puenit
ex dei mia et vitate tua i iusticia p nocte i tpe tribulacois qr
qr alaem nob otingit ex vitate dine iustie pcedit vl pt hor re:
fri ad solempnitate diei sabi i qua sacerdotes et leuite no solu
canebat laudes dinas vocib huanis sed etia musicis instrumte
Alr lr sic hic qr mog psallendi i psperitate et in adusitate Et dt
Bonu e ofiti dno ad annunciand eiqs miaz tua mane · i · tpe pro:
speritatis qr tuc euidentior e mia qn oferunt bona · ut mane · i ·
tpe huius vite qr nc e tpus misendi eig Osee vi mia vra qs
nubes matutina et qs ros mane ptransiens Tob xii ofitemi illi

qr fecit nobiscu miaz sua/ et veritate tua i iusticia per nocte i tpe
aduersitatis/ tunc eni magis appet veritas dne iusticie ysa xxxviij pr
filiis nota faciet veritate tuaz. Nunciat go e mia dei recipiens
penitentes i mane i tpe vite presentis/ et veritas puniens impenitentes
in nocte i tpe mortis. In decacordo psalterio cu cantico i cythara
ad literam In deca psalterio i decem cordaru cu cantico qr fiebat voce humana
in cithara qr variis instrumentis utebantur i cantus diuersis. Allegorice sic
sic dicit quale sit psallendu qr in obseruacione decalogi cordis deuocione
et carnis mortificacione/ et dicit Bonum e psallere dno i decacordo i obserua-
cione decem preceptorum que sicut p decem cordas. Optime enim cantat et concordat
q diuinis mandatis voce no discordat/ psi in psalterio decem cordaru psal-
lite illi/ cu cantico i cu leta et hylari mentis deuocione Ephe v can-
tantes et psallentes in cordibus meis/ in cithara i cu carnis ipse morti-
ficacione. In cithara enim sunt corde de pellibus mortuis ysa xx. Sume
citharam circui civitatem/ felix q sic cantat ut decem mandata impleat
ut i solo deo gaudeat ut carne cu viciis crucifigat. Quia dele-
ctasti me dne i factura tua et i operibus manuu tuaru exultabo. Ad
literam hic tanguntur motiva huius cantus et dicit qr delectasti te qr creature a
deo producte sunt cu delectacionibus et exultacionibus hominis tu qr creature corpora-
les facte sunt i eius obsequiu tu qr per gradus creaturarum anima elevatur ad
deu cognoscendu et amandu. Allegorice sic hic commendat statum contemplativum
quantu ad delectacionem i operibus creacionis et recreacionis et dicit psallas e in de-
cacordo i observando decem precepta tua, qr delectasti me i delectacionem michi
prestitisti in factura tua cu opera intueor et contemplor ubi no sisto sed ad
te factorem refero tua potenciam admirando. Eccli xi dulce lumen et delectabile
e oculis videre solem. Mundu no dicit factura tua delectavit me. sed tu delecta-
sti me i factura tua qr cu delector i factura tua ibi no sisto sed ad factorem
refero Eccli xliij vide arcum et benedic q fecit illu. Vn quedam dele-
ctant creatura et male, ut qr inordinate afficiunt eas sic dauid bersabee
ut qr impudice tangunt sic iudas thamar ut qr illicite comedunt sic
eva pomu/ ut qr curiose audiunt sic iuvenes vectores uxoris ut qr
odore allicient. Sap xiij quoru si specie delectati deos putaverunt sciant quanto
his dnator eoru speciosior e. et in operibus manuu tuaru i in creaturis
corporalibus q facte sunt i obsequiu hominis et per eas tanquam per gradus anima
elevatur ad deu cognoscendu et amandu/ ut sic et in operibus manuu
tuaru i cruce exercitaru quo me redemisti quem prius creaveras. exultabo
hylariter corde et ore Abac iij ego exultabo i deo ihu meo. Galat vlt
mi aut absit gloriari nisi in cruce &c/ ut proprie pertinet referri ad opera incar-
nacionis xpi miraculis sed delectaciones factura qm verbu caro factu e. Io pri
sed et ad opera passionis ut dicitur e. et erit sensus delectasti me i factura tua
id est in incarnacione xpi. et i operibus manuu tuaru i cruce exercitaru. Vel
sic gl totum pertinet referri ad bonum quod deus fecit i nobis i quo delectandum
et letandum e ysa xxvi oia opera nra operatus es dne in nobis Phil ij
operatur i nobis velle et perficere pro sua voluntate. Quam magnificata sunt
opera tua dne nimis profunde sunt cogitaciones tue. Ad literam qr circumstancias
rerum difficile e explicare. Primo ponit admiracionem dicens quam ma-
gnificata sunt opera tua dne ex hoc argumento magnitudo divine potestatis. nimis
profunde facte sunt cogitaciones tue qr diuina secreta no potest attingi
ab aqua creatura intuitu ipsa et no solum que sunt in deo sed eciam

punt sunt in effectibus, unde nullus potest investigare per rationem in particulari
qualitatem magnetis quare ferrum attrahit et ideo dicitur quod rhetor habet quod tota species
quare appetat illa sequitur speciem magnetis. Idem de virtutibus aliarum rerum
occultarum et consideratio talium debet inducere animum hominis ad admirationem et laudem
conditoris. Alia littera sic habet ut admirationem de operibus dei generat et specialiter
et dicit quia magnificata id est valde magnificata sunt opera tua domine ultra meam com-
prehensionem ultra meam potestatem magnificata sunt incomprehensibili quantitate et bonitate.
Ysa xi capitulo dominus qui magnifice fecit quare omnia in numero pondere et mensura
disposuit. Cap. xi hic ps. augent. Aia mea dum et cogitationes tue quibus
talia fecisti quibus regis et ordinas universa nimis profunde facte sunt quare di-
vina secreta non potest attingi ab aliqua creatura. Unde ps. mirabi-
lis facta est scientia tua ex me et Ysa lv exaltatur sicut vie mee a viis vestris
et cogitationes mee a cogitationibus vestris sicut exaltantur celi a terra. Rabi xi
o altitudo divitiarum sapientie et scientie dei etc. Vir insipiens non cognoscet
et stultus non intelliget hec. Alia littera habet ut insipientes puniuntur et tamen
eorum vitium o vir insipiens non cognoscet. Dicitur autem insipiens qui non sapit
beneficium sue creationis et iste mito tanquam repellitur a beneficio divine
illustrationis. Et stultus non intelliget hec id est intra se non legit divina be-
neficia meditando ex quo metitur adeo puniri. Alia littera sic habet reprehen-
sibilis stultorum non contemplatium divina bonitatem quare deficiunt in vera sapientia
et bona vita. Et dicit vir insipiens sine sapientia vel qui de sursum est licet
sit imbutus mundana et vana non cognoscet opera tua nec tua bonitate
quare nec in talibus studet declinans oculos mentis non videt superius lo. ps.
nec eum non cognoscit. Ps. dixit insipiens in corde suo non est deus, et
stultus id est peccator qui non vult intelligere ut bene ageret non intelliget hec
id est non meditatur divina beneficia et maxime incarnationem filii dei et matrem
redemptionis. Stultus non intelligit id est non credit unde ps. ie. iiii stultus populus
me non cognovit. Ideo dicitur Deut. xxxii utinam saperent et intelligerent
ac novissima providerent. Ysa v ve qui dicitis bonum malum. Vel vir insi-
piens id est imbutus carnali voluptate non cognoscet bonitatem dei et stultus
in divina cupiditate non intelliget dei doctrinam. Augustinus. Beati pauperes spiritu.
ps. Mat. v. Talis homo non percipit quod sunt stulti. Cum exorti fuerint
peccatores sicut fenum et apparuerint omnes qui operantur iniquitatem. Alia littera sic
fenum quod cito crescit et desiccatur, et appellavit medico ... florentes
corporali prosperitate omnes qui operantur iniquitatem quos deus aliquando permittit pro-
sperari corporaliter propter aliquod bonum temporale quod non meretur eternam mercedem
sed tamen temporalem. Alia littera sic habet agit de contemplatione divine severitatis
que fiet contra peccatores et ostendit eorum breve durationem in presenti et in iudicio
eorum manifestationem et dicit cum exorti fuerint peccatores sicut fenum quod sur-
gens crescit, crescens virescit, virescens arescit, sic homo surgit in
nativitate crescit etate viescit prosperitate arescit in morte. Ysa xl. omnis
caro fenum et omnis gloria eius tanquam flos feni. Jacobi pr. exortus est sol cum
ardore urens febre et arescit fenum, et apparuerint id est manifestati fuerint
et comparuerint in iudicio Christi velint nolint omnes qui operantur iniquitatem.
Ps. Cor. v. omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi. Job apparere intol-
lerabile enim est impiis. Latet non impleri sed contra dicitur in ps. non resurgent
impii in iudicio. Resurgent non resurgent ad vitam sed ad maiorem mortem et
condemnationem secundum corpus et animam. Ut intereant in seculum seculi. Tu autem
altissimus in eternum domine. Alia littera ut propter suas iniquitates perdit

ex alto dei ꝯsilio tō subdr̄ tu aut̄ altissimꝰ in etnū dn̄e ⁊ p quos poter
pút ⁊ qm̄ ⁊ quo̅ndiu placuit tibi iniquos punire Calle lec̄ sic hic po̅nt̄ Ia
miseria peccō̄ꝝ p iudicium s etna dāpna ⁊ dt̄ peccatores sic appebunt
I iudicio ut intrant I dāpnetur I sēm̄ sēlī I etna Hugo pō ego vd
in initiu vō videto tu aut̄ dn̄e qui sic ordinas culpa ad penā q̄
sic potens ān̄e ⁊ corpꝰ precipitas I yesenaz ē altissimꝰ in etnū ſ
dn̄s ete v altissimꝰ em̄ ē pauper rōdr̄ ipꝰs em̄ altꝰ ē ſ humilit
altoꝝ ſ ipsiꝰ vnionē ad dinitē altissimꝰ ſ diuinitez Qm̄ ecce ini
mici dn̄e qm̄ ecce inimici tui pibunt ⁊ dispergent̄ oēs q̄ opant̄ iniqte
Ad hanc hic ot̄ q̄ potens ē deꝰ punire iniquos cū vult ⁊ p ſina dic
lec̄ sic hic po̅ modꝰ ⁊ tā afflictoꝰ peccōꝝ Et dt̄ qm̄ ecce v I apto
⁊ manifeste inimici tui dn̄e · ſc̄ demōi ⁊ sui uł auctores peccī · qm̄
ecce inimici tui dn̄e Repetit iꝺ ad demandꝺ vitat̄ certitudinē ⁊ sui
tm̄ eoꝝ indignacōem pibunt I dāpnabunt etnalr̄ q̄ amat peccatum
Ecc vi° qui amat peccatum I illo pibit Ambrose v · oēs inimici tui pibunt
⁊ dispergent̄ in pn̄ti p mixta desideria p vana vicia p diusa loca
Treni iiii° dispersi sunt lapides sanctuarii in capite om̄ platearum uł
sic dispergent̄ I separabunt peccatores I iudicio a bonis Mat xv homale
Et exaltabr̄ sicut vnicornis cornu meū ⁊ senectꝰ mea I mīa vbi
Ad hanc hic descr̄ibr̄ creatoꝝ pmoto pō quītū ad spiale dominiū ⁊ dt̄
Exaltabr̄ sicut vnicornis ꝛc q̄ fuit impletu tp̄e Iosue qm̄ xxx ⁊ vnꝰ
reges sunt debellati Iosue xii ⁊ senectꝰ mea in mīa vber̄ In hebre
he̅ ⁊ linita mea I oleo ramoso I humidati ⁊ hoc fuit impletu
tp̄e dauid q̄ fuit linitꝰ I vnctꝰ I rege oleo ramoso I humidati q̄
tēr fuit inunctꝰ ⁊ ad eandē sinaz reduunt̄ lr̄a lō q̄ thesꝰ ꝓꝝ senect
mea I oleo vberi ⁊ vocat̄ tp̄s dauid senecta v̄ṽ tp̄is sub Iosue q̄
mlti ānī sunt intermedii ad eandē sinaz reduunt̄ lr̄a om̄s ⁊ sene
ctꝰ mea I mīa vbi q̄ dauid susceptꝰ regē a deo nō solū p dei
mīa q̄ p oleū designat̄ I scrīpta Calle lec̄ sic hic agit de pfectu I acta
vita quītū ad pōem ⁊ bonitate ⁊ dt̄ Et cornu I vitꝰ ⁊ pōa mea · ex
altabr̄ I · augebr̄ hic pō Et erexit cor̄ v nob̄ saluti / sic vnicornis
q̄ vnicu cor̄ gestat quo ab oībꝰ se defendit ꝺꝺ · dabr̄ m̄ potentia
oībꝰ temptacōibꝰ resistendi · hic ergo vnicornis stat fidei vnitatis
⁊ caritatis q̄ stāciaz / pa aoꝝ ix om̄s qꝺ currūt vnꝰ accipit brauium
vel vnicornis stat filiu dei q̄ sic vnicornis requieuit I sinu virginis
⁊ senectꝰ mea m̄ a deo data est in mīa vberi / dabr̄ em̄ m̄ vita
⁊ mlta mīa vꝑoꝝ I senectute q̄ ē maxim̄ donū / senes em̄ solet
esse auari Ioꝰ cu certā vicia I senibꝰ vetascut sola auaricia iuue
nescit vn̄ donū dei ē qm̄ humiliati I senibꝰ mīa / q̄ ⁊ sic merent̄
a deo mīaz ꝺat v bn̄ m̄ccordes qm̄ ipi mīaz ꝯsequent̄ ⁊ c est mie
vbtas / ut senectꝰ ꝑt hoc dici nō etas sed maturitas Sap iiii°
etas senectut̄ vita inmaculata ē Et ergo sensꝰ vita mea matura ⁊
honesta est in mīa vberi Tob iiii° quītū potꝰ esto misericors Et
despexit oculꝰ meꝰ inimicos meos ⁊ insurgentibꝰ I me malignantibꝰ
audiet auris mea Ad hanc q̄ dauid ꝯfidens de dei adiutorio insul
tu philistinoꝝ ⁊ alioꝝ aduersarioꝝ suoꝝ reputat p nichilo · ⁊ insur
gentibꝰ I me malignantibꝰ audiet auris mea · q̄ꝺ · tibꝰ remouer tāt
aures mas timō ⁊ nō tāz qꝺ ꝯtigit I dauid nō ex superbia uł
psumpcōe de sua virtute sed ex diuina ꝯfidencia Calle lec̄ sic h̄ q̄

perfectus conuersum ad detestacionem viciorum et dicit et despexit oculus meus inimicos
in signum despectus et indignacionis ostenditur maxime oculis uel auertendo uel
curuiue aspiciendo uel nutus faciendo odiendo subaudi non naturam et sic de-
spexit tanquam viles et deiectos. Ps xviii dabis inimicos conuertentes in
quo v tyo et insurgentibus in me id est contra me malignantibus hostibus suis de-
mortuis, audiet auris mea vtilitatem dei nutus me instruere, tribulacionem
me ingruere extulis deus instruit ... Ysa xxviii vexacio dabit
intellectum auditui, uel sic insurgentibus malignantibus contra me ut me
impellant ad malum audiet sed non exaudiet auris mea quod dicitur extra
qui non audiuit. Alia littera habet audiet auris tua et est sensus planus.
Iustus ut palma florebit in domo domini et sicut cedrus libani multipli-
cabitur. Ad litteram vocat moyses ipsum dauid iustum quia deo acceptus
fuit et floruit in fama et ... et etiam in sublimitate honoris quia subditur
sicut cedrus libani multiplicabitur quia cedrus valde multa. Alia littera sic hic
ostendit quo ordine instruatur quia post conuersionem ad bonorum operum inchoacionem
et possessionem, et dicit Iustus id est xpc uel quilibet iustus qui reddit vnicuique quod
suum est pro displicencias flagellis paratus, florebit inchoando bonam
vitam sicut palma uel iustus qui est sicut palma qui post hanc vitam habet fru-
ctum suorum operum sicut palma post centum annos habet fructum. Iob xxix sicut
palma multiplicabo dies meos. Ipsi ... tristis a leua in dextra
... Beda sic ... consuata est in centum annis. Gen vi sic abraham re-
senatus natus est ysaac ... Gen xxi etiam sicut pal-
ma in ymo est gracilis et rugosa sic iustus gracilis est quia non ...
in ad mundum et est rugosa per vite austeritatem ... hii vi homines alimenta
et quibus ... conterti suis, etiam sicut palma in supremo est lata et
plana et pulcra, sic iustus propter supremam latus est per caritatem, planus per
castitatem pulcher per honestatem. Cant v come eius sicut elate palmarum.
Etiam sicut radix plane palme est amara et fructus dulcissimus sic iustus
amaritudinem habet discipline sed post dulcedinem glorie. Hebr xii omnis
disciplina in presenti quidem videtur esse non gaudii sed meroris postea autem
pacatissimum fructum habet. Cant vii ascendam in palmam et apprehendam fru-
ctus. Etiam sicut victores ornantur cum palma sic iustus glorie corona. Apoc vii
et palme in manibus eorum. Eccl xxiiii quasi palma exaltata sum in cades.
Et sicut cedrus libani multiplicabitur id est iustus proficiet in bonis operibus, sicut
cedrus multiplicatur in ramis et eleuatur in altum per contemplacionem celestium
sicut cedrus crescit in altum, etiam iustus dat odorem bone fame et ha-
bet fructum glorie, sicut cedrus habet suauem odorem et fert dulcem fructum.
Eccl xxiiii quasi cedrus exaltata sum etc, libanus interpretatur candidacio quod competit
iustus nunc per graciam et tandem per gloriam. Plantati in domo domini
in atriis domus dei nostri florebunt. Ad litteram hic describitur exaltacio populi
conuersi ad cultum diuinum qui tempore dauid fuit valde augmentatus et dicit
plantati in domo domini id est sacerdotes et leuite ad diuinum cultum ibidem
deputati in atriis domus dei nostri, florebunt quia in atrio sacerdotum hosti-
as ymolabant et in aliis atriis legem dicebant. Alia littera sic hic ponitur
instruccio conuersi ad bonorum consumacionem et perseueranciam quod notatur in plantacione
et dicit ipsi plantati habitantes id est qui habitabunt in domo domini id est in ecclesia tri-
umphante, Hebr ... in atriis domus dei id est in ecclesia militante florebunt in
fide et in bonis operibus letantes deo seruiendo et alios bonos exemplo
edificando, pratum dicitur viride quando floret, ita homo floret quando viridet

ut gaudet. Cant. 2. flores apparuerunt in terra nostra. Vel sic sancti plantati in
domo domini id est in ecclesia per perseverantiam in fide et bono opere. Jere. pri. Posui
te ut evellas et dissipes disperdes et edifices et plantes. Plantati quando non
tam fixi sicut palus qui cito evellitur sicut illi qui ad tempus credunt et in tempore
temptationis recedunt. Luc. viii. Non in domo domini non in luto peccati sicut illi
de quibus Sap. iiii. Adulterine plantationes non dabunt radices altas. In
atriis domus dei nostri id est in ecclesia militante que est quasi atrium domus ecclesie tri-
umphantis. Florebunt lucentes splendendo et alios bono exemplo confortando.
Adhuc multiplicabuntur in senecta uberi et bene patientes erunt ut an-
nuncient. Ad hec quia non solum in iuventute multiplicabuntur in bonis operibus
sed etiam in senectute. Et bene patientes erunt id est repleti a deo. Vel
secundum primum beneficiatus de bene passis a benefactore et hic sonat lit. Jero. quia hic
est adhuc fructificabunt in senectute pingues et florentes erunt id est
ex pinguedine gratie bona opera producentes. Glo. le. sic hic dicit se instru-
ctum in passionibus sanctorum, et dicit illis qui florebunt in ecclesia militante in bo-
nis operibus. Adhuc multiplicabuntur meritis per patientiam et premiis per
gloriam. Gen. xv. Multiplicabo filios tuos sicut stellas celi. In senecta
uberi id est in tribulationibus que maxime surgunt in fine seculi. Exo. pri. dicitur
de filiis Israel quanto plus affligebantur tanto plus multiplicabantur et
ut annuncient veritate fidei et honestate morum. Prov. x. Doctrina vi-
ri per patientiam noscitur. Vitas enim patrum odium studium labore dissipatus
redditur et ideo non est parata predicationibus. Bene patientes erunt id est gloria
libenter et patienter sustinentes pro Christi nomine exaltando in populis. Quoniam re-
ctus dominus deus noster et non est iniquitas in eo. Ad hec utri-
usque in hebreo et in translatione Jero. incipit ibi ut annuncient. Annuncient quia
rectus dominus etc. et est sensus quia non solum in iuventute sed etiam in senectu-
te annunciaret ipsius constans iustitias domini rectus. Glo. le. sic hic ostenditur
quod predicatores debent predicare severitatem dei in puniendo malos et
benignitatem in premiando bonos. Et dicit bene patientes debent esse predicatores
ut annunciarent quam dominus cui timor deus cui honor est cui amor
rectus id est iustus ad puniendum severe id est districte malos. Et rectus quia fecit hominem
rectum ad similitudinem suam. Eccl. vii. Deus fecit hominem rectum. Rectus quoque est deus
in servando, rectus etiam malis sed minus reddendo. Deut. 32. Non est alius
ut deus rectissimus et non est iniquitas in eo ut defraudet a mercede suos
suos. Ac non iuste iudicaret absit quia iniquitas sit apud deum sed boni-
tas et liberalitas qua suos remunerat supra condignum ymmo supra cogi-
tatum. Ysa. lxiiii. pri. Cor. 2. Oculus non vidit auris non audivit et in
cor hominis non ascendit etc. lxxxxii David

Dominus regnavit decorem indutus est indutus est fortitudine et
precinxit se. Ad hec titulus in translatione quam legimus cantici
psalmi David in die ante sabbatum quando fundata est terra sicut patebit
exponendo. Sed in hebreo et in translatione Jero. non est ibi titulus
quia iste psalmus secundum hebreos est factus a Moyse et non a David. Et dicit
Glossa quod iste psalmus loquitur de tempore Messie cui subiecta sunt
regna mundi et tunc videri videntes homines dominus regnavit decore indutus
quia autem dicit hunc psalmum loqui de regno Christi verum est quia de ipso prophetavit lxxxxii

moyses. sed qr dt xpm vetu4 fcm est qr dui veit, z lra hug psi
impleta e in regno xpi. Et diuid2 pd desc2b2 regni xpi tri̅ 9go
2o eig impugnao ibi Elevauert flumia &c. 3o eig cofirmao ibi
mirabiles elatos &c. pd dt dns xr ihs verg ho verg deg regnat
x regnabit qr i sug rxoe acrepit ptatem sup omez creatura Mat
vlt data e m' ois ptas in celo z in tra. decore indutg e. indu
mentu vo diuitatis e huatas Phil ii in i sitetudiez hom fctg
z habitu inveto ut ho z hor indumetu an rxoz fuct passile et
mortale z deturpatu i passioe ysa liiii no e ei spes neqz decor sed
i rxoe fuit glosu z sic decoratu. indutg e dns fortitudie qr istud
indumentu sm e imortale ipassile z pcixit se qr taqua fortis pre
tictg in inferno detentos potetez eduxit z ad celestia deduxit Ps
ascendes in altu captiua &c. Talis lra sic hic ont que fcuitu ge
tetg e xr ex sua pasoe s. exaltao ad dextam pris. cg titulg est
talis. lag cantici dauid i die an sabbm qn fundata e tra. dies
an sabbm e feria sexta i qua passg e dns z susitatz meruit et tr
ertiaz fundauit, z sic e sensg tituli id qr dr in hoc psa e lag cantici
i cantanda dauid i xpo p hiis qe gessit an sabbm in die i feria
sexta qn tra i etia fundata e qr fundamtu ned ad pt pone pter
id qr positu e xr ihs Cor. 3 e regia exaltacio x' mito sue pa ois
Intentio e mone ad laude dei q' dat nob victoriaz z gliaz p xm
Et diuid2 qr pd agit de x' regia ptate, 2o eig virtute. ibi testia tu
3o de sctitate ibi domu tua &c. pd dt dns xr s. qr ho. regnat i sui
maiestatae z s. qr deg regnat ab eterno in le s qr ho a grepcoe
innotuit aut p pphz voz p miracloz opacoz p aplorz pdicacoz per
pphiaz pcinuacoz Je xxiii Regnabit rex z sapies erit. al sicdog
xr ihs vg deg z vg ho regnat qr i rxoe sua acrepit ptatez super
omez creatura, decore gle z imor' i corpe indutg e suos decore
alliciedez celicolas letificatez ysa 33 rege i decore suo videbut
Ps. qfessionem z decore induisti amictg lumie sic vestito, indutg e for
titudie i rxoe aduersarios deicientes qe erat absconsa i sua passoe sedi
sua rxoe induta z maifestabit i extremo iudicio Abak 3 ibi abscon
dita e forti do eig Prov vlt forti do z decor indumetu eig. Vn decor
sine forti ne vergit in mollicie forti do sine decore in ferocie, z pcin
xit se i ctiu dedit fortibg ministris angelis suis Dan vii milia mi
liu assistebat ei. Lc pcinxit se taqua ministraturg bcis cibu btitu
dinis Luc xii pcinget se z faciet illos discubere z transies ministrabit
eis. Glo cingimur opatui accingimur pugnatui succingimur z tunc
pcingimur ministratui. Et em firmat orbe tre qui no comouebitur
Ad lra. i stabile fecit mundus sit de nihilo virtute sue diuinitatis
qd no e mirz si fecit pdca cu sit tate virtutis Talis lra sic h' ont
in xpo regia ptas qntu ad rgm potencia z stabilitez q e i mudo
firmit i in statu acticoz qntu ad maiores z minores, z dt etem
p hoc firmat in fide orbe tre i suos fideles p totu orbe i in
ectia militate diffusos. Vn ois tre d2 ectia militas ois qr e in
angulo Bng vbi angulg ibi sordes, sed tre qr adhuc i tra mi
litat Ps. qui firmauit tram sup aquas i sup maiores Ezech 30

Lxxxxii.

Sup capita eo fixmat qm no gmouebr tota a fide licet q̄uiag
chat vn venerut flua flauert veti ⁊ irruerut i domu illa ⁊ no
cecidit fudata em erat sup firma petra Parata e sedes tua
deus extūc a s̄clo tu es Glo su lucam qr a tēde celi empirei pata e
sedes hois xpi ibidē sup angelos a s̄clo tu es hebr xiii ihus xr heri
⁊ hodie ipe ⁊ in s̄cla. alr le² sic hr por ofirmatio qntu ad maiores
⁊ dr firmasti orbē tre v maiores q̄ alios otmet ⁊ regūt ⁊ sedes
tua i maiores ⁊ hūiles i quib regescis ⁊ sedes ysa lvi q̄s e loc
quiet mee ad que respiciā nisi ad hūilem ⁊ timēte smoes meos
vn xps voluit sede in gremio hūilis virginis. pata e i. pati sut
p fide ⁊ grām dei ut sint sedes i. regnu tuu. extūc i. ex quo
passus es qr hoc p tua passiom meruisti nc ppēr hoc tm eqalis
es sed etiā a s̄clo tu es i. ab eterno Eccī xxiiii° ab inito ⁊ an s̄cla
creata sū ec vel sic sedes tua i. ptās iudiciaria Ps iusticia ⁊ iudiciu
ppatio sedis eius. pata e ex tūc i. ex quo es a s̄clo i. ab eterno ⁊ ita
pata e ab eterno Dan vii ptās eius ptās eterna Eleuauerūt flūia
dne eleuauerūt flūia voce sua Glo su lucam hic de scdo ⁊ impugnatio
regni xpi p principes sacerdotū volentes impugnare xp̄ i. rōm ⁊ astēdere
⁊ regnu x̄ pdicatom Act iiii° ⁊ p tyrannos q̄ voluerūt extirpare
ppl̄m xianu Vn dr Eleuauerūt flūia i. potentes hui mūdi q̄ p flūia
designatur. ele ūt flūia voce sua qd fuit impletu qn imperatores
romai ⁊ alii tyranni voce publica pscribebat xianos vbiqz exter-
minari Alr le² sic hr ont impugnatōz i. pdicatom fluuii i. maiores
⁊ minores i. a voricibs pd dr pata e sedes tua deus i. regnu tuu qr flūia
i. apli q̄ dicūt flūia a fonte sapie fluētes ⁊ infideles ad sapie po-
tantes. eleuauerūt i. pdicauerūt feruēter. eleuauerūt voce sua i. pdicauerūt
euident ⁊ psonar qr voce sua. ⁊ ita flūia dicūt apli ⁊ alii pdicatores
a fonte sapie fluētes Eccī xxiiii° Ego sapia effudi flūia ysa xl iii
dedi i deserto aquas ⁊ flūia in inuio ut darē potu ppl̄o meo. qr
sicut eciā ad fructificandū viridantes Jo vii q̄ credit i me sic dicit
scptā flūia de vētre eius fluent ac. qr fideles i spe gtie fructificantes
Ps flūis impetus ec ysa lviii° clama ne cesses qsi tuba exalta ec
Eleuauerūt flūia fluctus suos a vocibs aquaru multarū Glo lucam i. p-
secutores suas attores con xianos p ftem parabolā loqr ysa viii°
adducet dns sup eos aquas multas fluuii fortis ⁊ multas rege as-
syrioru Alr le² sic hr ont feruore in pdicando Et dr ele. flūia
i. apli voce sua i. pdicando flūia ista apli spu s̄co intuo stetes ⁊
repleti. eleuauit con oms eis resistetes qstant loquendo Act vi°
no poterāt resistere sapie ⁊ spu qui loqbatr Eccī xxiiii° In fluc-
tibus maris ambulaui i omi gente ⁊ i omi ppl̄o primatu tenui q
d. eleuauerūt maiores fluctus suos i. zelū magnu ⁊ virtute i pdicando
a vocibs aqrū multarū. i. cu alys minoribs cu ipis pdicantibs ⁊ vitati
attestatibs Act iiii° q̄ cu audissent oms leuauerūt voce sua dicentes
dne tu qr fecisti celu ⁊ terra mare ⁊ oia qe in eis sut Aug in
no e in lra istoru duoru vsuu n tm eleuauit flūia voce sua a
vocibs aqru multarū ⁊ legit ut sup. ul. ⁊ lrā mutas pg vsq
c de aptis pdicatibs R9 de gētibs leuatibs voce c pdicatores

+ eorum predicacionem per longum. Mirabiles elaciones maris mirabilis in altis
dominus. Ad literam sic describitur regnum Christi confirmatum quod stabile est quamvis persecu-
ciones altissimas maxime tenuit in suis x annis ut ex gestis apostolorum et hystoria
quod dicit mirabiles elaciones maris id est persecutores predictis sevientes contra fidem
catholicam mirabilis in altis dominus qui fecit eam maxime crescere in persecucionibus
cum fuit multiplicatio et magnitudo miraculorum in testimonium veritatis predicate per
apostolos et alios Christi discipulos. Actuum vi. Illi autem profecti predicaverunt ubique etc.
Alia lectio sic hic est inundaciones aquarum marinarum et tribulacionum
et dicit apostolus quod dulcia flumina dulcem aquam sapientie ministrancia elevaverunt
vocem suam et fluctus suos et tunc facte sunt mirabiles elaciones maris id est per-
secuciones et tribulaciones ex amaro mundo surgentes. Alibi dicit predictus sanctus hominis
qui presunt mari. Hoc mare contra apostolos et predicatores inundat et tamen propter
Christum sustinent pacienter ymmo et letantur Actuum v. Ibant apostoli gaudentes
a conspectu consilii quoniam digni sunt etc. Deuteronomii xxxiii. Inundacionem maris quasi lac sugent
et hoc est mirabile quod ignorantes efficiuntur contra sapientes infideles qui fideles
impugnant confirmandum. Item mare elaciones sunt mundi prelatorum qui mirabiles sunt
quod tamen indigni in dignitate sublimium. Mirabilis in altis dominus quoniam
fecit ecclesiam et fidem catholicam maxime crescere in persecucionibus et talibus de quibus
non erat spes. Ecclesiastes x. Vidi stultum positum in dignitate sublimi. Vel mira-
bilis in altis id est in sanctis dominus existens tanquam in celis mirabilis illas elaciones
reprimendo de malis bona eliciendo mortuos per se tanquam victores coronan-
do. Psalmus mirabilis sanctus deus in sanctis suis. Danielis xiiii. Ipse liberator est et salvator
faciens signa et mirabilia in celo et in terra. Testimonia tua credibilia facta
sunt nimis domum tuam decet sanctitudo domine in longitudinem dierum. Ad literam testimonia
tua per opera sua domine veritatis parabolica facta sunt nimis id est magis quam prima
principia sciencie assistere quod ea accipiuntur ex experiencia sensuum qui potest
falli et decipi. Sed veritas divina non potest fallere nec falli domum tuam decet
sanctitudo in longitudinem dierum quia domus dei id est ecclesia militans permanebit in statu fidei
usque ad finem mundi et in ecclesia triumphante non recipiet aliquid nisi sanctum. Apocalypsis
xxi. Non intrabit in ea aliquid coinquinatum et durabit in eternum. Alia lectio
hic agitur de veritate et sanctitate Christi et dicit testimonia tua id est vera sanctorum veritati tue
attestancia credibilia facta sunt nimis id est valde sunt credenda ex prophetis hec
prenunciantibus et ex verbis huius concordantibus et ex miraculis hec confirman-
tibus. Proverbiorum xiiii. Testis fidelis non mencietur. Vel testimonia tua quibus testatur tribu-
lacionem in medio consolacionem in te sperantibus credibilia facta sunt nimis
Iohannis xvi. In mundo pressuram habebitis in me autem pacem et bene dicit credibilia non
credita quia multi testimoniis eius credibilibus credere noluerunt Ysaie liii. Quis
credidit auditui nostro. Iohannis iii. Testimonium eius nemo accipit. Sed econtra
domum tuam decet opus et verax propter eorum sanctitatem que in te est sanctitudo
decet domum tuam id est congregacionem fidelium. Levitici xi. Sancti estote quoniam ego sanctus
sum deus vester. Apocalypsis ult. Foris canes impudici. In longitudine dierum id est in
perpetuum. Luce primo. Serviamus illi in sanctitate etc. Item domum tuam id est corpus humanum
decet sanctitudo sobrietatis et castitatis. Domum tuam id est animam humanam decet sanctitudo
caritatis. Ecclesiam decet sanctitudo unitatis. Religionem decet sanctitudo obediencie
et humilitatis. Hospitale decet sanctitudo pietatis. Sacram scripturam decet
sanctitudo veritatis ut sic tandem de istis domibus ascendamus ad domum
supernam in qua est sanctitudo iocunditatis in longitudine dierum et mensura ad quam nos

lxxxxiii

Deus vlcionum dominus deus vlcionum libere egit. Ad litteram titulus nullus ponitur in hebreo cum dauid non fecit hunc psalmum sed moyses sic et precedentem. Quarta sabbati psalmus ipsi dauid quod loquitur de captiuitate iudeorum in qua sunt modo per diuersas partes orbis dispersi in quo sustinent obprobria multa a variis a quibus expectant liberari per messiam venturum et ideo dicitur quod moyses hoc preuidens fecit hunc psalmum interpellans diuinam vindictam ad populi israel liberacionem sed hoc fundamentum est erroneum sed videtur michi salua meliori iudicio dicendum quod moyses in hoc psalmo intendebat reuocare populum ab errore quem tenebat dicentes quod ista inferiora corporalia propter eorum mutabilitatem non subiciuntur diuine prouidencie sed cum libertate et maxime acta humana quia eis non videbatur quomodo infallibilitas diuine prouidencie staret cum libertate arbitrii humani et iste error fuit tempore Iob qui erat contemporaneus moysi quia elaborantes vnus ex quorum amicis Iob qui dicitur fuisse balaam fuit illius opinionis et multi de populo israel fuerunt illo errore infecti propter quod moyses fecit hunc psalmum. Et diuiditur primo ostenditur propositum in prouidencia egipciorum quam filii israel viderant 2o in prouidencia iudeorum quibus ipsi experti fuerunt ibi quis consurget mecum. Primo dicit deus vlcionum id est punicionum iuste procedencium dominus qui est iudex superior omnibus. deus vlcionum libere egit quia non est subditus alicui legi et ideo potest parcere a pena sed quod sibi placet cuicumque delinquenti nec facit in hoc iniuriam alicui et ideo super punicionem malorum deprecandus est. Aliter secundum hebreos psalmus agit de christi iudiciaria potestate qua in iudicio exercebit nos enim pacienter expectamus. Exaltare altissime redde pariter sic et sui fideles agunt pro suo cursu aduentum iudicis expectantes. Ideo titulus est talis psalmus dauid quarta sabbati vbi notandum quod quarta die creati sunt luminaria. Gen. primo. in quo figuratur ecclesia que sunt in celo iam meditacione et conuersacione. ad Phil. 3o. nostra conuersacio est in celis et lucet inter alios sicut luminaria in mundo. Est ergo sensus tituli psalmus iste qui est dauid tamquam actoris cantandus est a christi fidelibus et sanctis designatis per luminaria que facta sunt illa die quasi illuminando alios verbo et exemplo agunt cursum suum diem iudicii expectantes. Materia psalmi est iudiciaria christi potestas qua exercebit in futuro intencio est monere fideles ad paciendum usque ad resurrectionem futuram. Et diuiditur primo agit de potestate christi iudicis contra superbiam inimicorum ecclesie 2o de eius sapiencia contra eorum blasfemiam ibi et dixerunt quoniam 3o ostendit securitatem iudicis quod nullus potest et dicit deus vlcionum id est punicionum iuste procedencium dominus superior omnibus vel sic deus vlcionum deus quasi a quibuscumque puta [illegible] non iudicantur tamquam obligatus [illegible] omnipotens [illegible] deus vlcionum repetit idem ad maiorem confirmacionem vel dicit bis vlcionum quia dupliciter punit peccatorem in corpore et in anima et in presenti et in futuro. Iste in se et in aliis tunc quando peccator vsurarius in inferno libenter deuoraret filium pro quo peccauit iuxta illud quod est scriptum qui est a ignis vniuscuiusque non parcet fratri suo Ysa. xlviii. vlcionum [illegible] et non resistet in hoc. Nam primo vlciscetur dominus in hostes suos libere egit qui non est subditus alicui legi ergo agit sine coaccione sine timore in omnibus que facit sic libere aget in iudicio. liberum enim est ab omni iudicium ab omni coaccione. Cap. xv. quis dicet tibi quid fecisti aut quis stabit contra iudicium tuum. Etiam iudicium liberum est ab omni praua affectione quia non odio nec amore nec prece nec precio nec ignorancia nec timore potest corrumpi. Prob. vi zelus et furor viri non parcet in die vindicte etc. et sic patet primum quia ad iudicare [illegible] iustus [illegible]. Nota quod hic libere agit descendit a libertate [illegible] in fine de passione domini exposita libere id est liberaliter et sic libere de-

stendit a liberalitate, cum enim deus posset pro peccato primo totum hominem destru-
xisse tamen liberaliter eum per mortem Christi liberavit. Et cotidie cum posset de iustitia
dampnare peccantem in inferno sanat febre medicina remittendo ymo aliquando
sufficientia exhibendo. Exaltare qui iudicas terram redde retributionem superbis.
Ad literam hic petit punitionem malorum et dicit exaltare ostendendo tuam potentiam
qui iudicas terram infendo peccatoribus penam redde retributionem superbis, i. egiptiis
qui ex superbia obedire nolentibus tuis mandatis de dimissione populi israhel.
Aliter secundum sic. hic ostendit quod in iudicio regis iustus ordo in iudicando et dicit exaltare
domine ostendo tuam potentiam in apparere in illa auctoritate et altitudine quam habes ad iu-
dicandum. Ysa ii° exaltabitur deus solus in illa die. qui iudicas iudicii dis-
cussione terram in homines terrenos et peccatores motuosos per superbiam opacatos
sic terra per invidiam petrosos per iram conglutinatos per avaritiam immobiles
per acidiam sentosos per luxuriam receptaculum immundicie per gulam. isti iudi-
cabuntur. sed viri celestes qui omnia reliquerunt propter christum iudicabunt cum christo.
sed non dicit Prima Cor. iiii° nolite ante tempus iudicare. ante tempus iudicat qui
ante iudicium discussionis precipitat sicut fecit david contra iethro sed uo
misiboseth merito verum suarum. Redde retributionem superbis, i. ex superbia tuis
nolentibus obedire mandatis, vel superbis, i. non humiliter penitentibus sed superbis
contradicentibus et inflatis quod deus faciet. Ysa ii°. dies domini super omnem superbum
et arrogantem et humiliabitur et hoc est iustum post multorum discussionem. Deut° xvi
iuste quod iustum est exequeris. Usquequo peccatores domine usquequo gloriabuntur. Ad literam
i. egiptii ydolatre dediti usquequo gloriabuntur detinentes populum dei in servitute
mali. Aliter secundum sic. hic agit de iustitia tarda in condempnando conquerendo de
dilatione iudicii dampnatorum. et dicit usquequo, i. quamdiu peccatores durabunt in suis
peccatis impii vivunt sublevati confortati divitiis. Iob xxi quare impii
vivunt etc. vel sic usquequo peccatores in demones durabunt in mundo usquequo gloriabuntur
seductores fideles in peccatum. vel usquequo peccatores gloriabuntur superbiendo in cordi-
bus suis. ps. gloriati sunt qui oderunt te in medio solempnitatis tue. Ecce omnia
vituperabilia quia et peccandi frequentia quia peccatores et peccantium gloria quia glo-
riantur et longa in peccatis mora. propter quod dicit usquequo. Ista gloria est transitoria.
Ysa xl omnis gloria eius quasi flos feni. Est vilis et fetida deo et angelis.
Primo machabeorum ii° a verbis hominis peccatoris ne timueritis gloria eius stercus et vermis
est hodie extollitur etc. Effabuntur et loquentur iniquitatem loquentur omnes qui operantur
iniustitiam. Ad literam Effabuntur etc. sicut pharao Exo v dixit iniquitatem quis est dominus
ut audiam vocem eius et dimittam israhel nescio dominum et israhel non dimittam.
Aliter secundum sic hic ostendit maliciam oris dampnatorum et dicit effabuntur, i. ex habun-
dantia cordis extra fabuntur arrogantiam. Ysa xlviiii° audivimus arrogantiam
tuam et iactantiam tuam. Primo Reg. ii° nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes
loquentur iniquitatem, i. mendacia detractiones adulaciones etc. Ysa lix labia vestra
locuta sunt mendacium et lingua vestra iniquitatem fatur. Ecce malicia oris
ex corde procedens loquentur non bonum sed et sapientes quia stulti qui deberent
loqui sed omnes qui operantur iniusticiam. Matth. vii discedite a me qui operami-
ni iniquitatem etc. Populum tuum domine humiliaverunt et hereditatem tuam vexaverunt.
Ad literam populum tuum humiliaverunt etc. in operibus duris luti et lateris. Exod. i°
et hereditatem tuam, i. filios israhel qui sunt hereditas tua vexaverunt intime
quia vitam eorum ad amaritudinem perduxerunt. Exo i°. Aliter secundum sic hic ma-
nifestat maliciam operis eorum qui exeunt in factis et dicit populum tuum non alie-
num humiliaverunt i. vilificaverunt et conculcaverunt. Primo Reg. iiii° tanquam

purgatam fru sumg hg indi· Iudic vi· humiliatg e madian i ostu
madian / z hereditate tua i fideles tuos q̄ te ofitent· dnm p vera
fidem & subiunxit· p obtam Ier xxiii° In iacob infinita z in israhel
hereditate / vexauerunt hereditates, pp̄los aufferendo corpa dispergendo / ysa
po· Religionem nrā coram alieni deuorat Viduā z advena inter-
fecerunt z pupillos occiderunt Ad lrā q̄ d· qui debent cōpati no pe-
percerunt q̄ p3 ex hoc q̄ pueros statim natos i flumen proi precepit
z sic nullā crudelitate exercere con pp̄lm horruerunt Alie le· sic h
pant mallor pusa opacos tu dr vidua auxilio mariti destituta
z aduena auxilio pximorum carentem interfecerunt i occiderunt ul eis
nocendo ul inq con eos sententiando· con id Exo xxiii pupillo z
vidue no nocebis ysa po· Iudicate pupillo defendite viduā / pupil-
los occiderunt qd crudelissimum e· ul ipsorum sustentatione abstulerunt
Eccl 3· e· panis egentium vita pauperum q̄ defraudat illū vir sanguinis
est Moralr̄ vidua e aia penitentis a pctō cui quidā fuit soluta
h̄ mistice p tu ei sua viduitas s· pma castitas sobrietas aufertur
pa Thi v° vidua i delicijs viuens mortua e Aduena e aia
pficiens qm̄ hic no hz manentem ciuitate sed futurā inquirit
hec interficit p tu viuus indi z carnis efficit · pa pe 2 obsecro vos ta-
quā advenas z pegrinos abstinere a carnalibz desiderijs · pupillus
cui mortug e pr sz indg z mr s carnalis gracia / hic occidit cu
filius dyali p pctm efficitur Io viii vos ex pre dyalo estis illa hoi-
cida fuit ab initio Et dixerunt no videbit dns nc intelliget deg
iacob Ad lrā dixerunt corde tenendo z ore pferendo no videbit dng
q̄ tenebat q̄ diuina puidea no extēdit se ad ista infiora ut dixi e
z sic sine freno timoris dei faciebat horribilia Alie le sic / hic descri-
bit blasfemiā mallor 2° eos arguit ibi intelligite insipientes / po
dr z dixerit malg corde cogitantes z ore pferentes no videbit dns
mala q̄ facig Eccl 23 circūdant me tenebre q̄s me videt delictor
meor no memorab altissimg / z no intelligit qm oia videt ocli
eig / nc intelliget deg iacob i xanor lucratiu z subplantatorem
pcta q̄d· z si videat no tn discernit nec attendet ad visa· con id
Eccl 23 dno dō oia antiqua creant sic ogita sic ogg pfectū respicit
oia· Intelligite insipientes in pplō z stulti aliqñ sapite Ad lrā
hic excludit pdcm errore a pplō isrl i quo dixit q̄ diuina puidentia
no extēdit se ad ista infiora / z dt Intelligite insipientes in pplō
i vos de pplō isrl q̄ estis infin z stulti aliqñ sapite i ex quo estis
separati ab egiptijs vitate q̄a diuina puidentia cognoscite· Sapia em
e cognicō de diuinis Alie le· sic hic arguit eor blassfemiā ondens
eor stulticiā / z dt insipientes i q̄ estis sn sapia vera z estis infecti
erroribz / in pplō i de mīo pplī xani ul etiā pplī isrl q̄ dcbetis vir
tone tanq̄ hoies / intelligite vitate z efficaciā diuine puidentie
ad oia se extendente / saltē roe manifesta pe nolite fi' sic eqg
z mulg Ec° Io iiij° dixit dns seruāctame vota vir tuū· gloza·
intellem tuū / z stulti aliqñ sapite illa q̄ sursu sunt s· bonitatē
dei qm suauis e / z intelligite eig vitate q̄ i eo dolg no est Eccl
iiij° q̄ sursu sunt sapite no que sup fraz Pub xvi oms vie ho-
ium patent oculis eius Qui plantauit aurē no audiet aut q̄

finxit oculum non considerat / Ad literam q. d. hoc est absurdum quod homines corpora-
les cognoscant ista insidia et deus ignoreret quod ipsos persequendis et in insidi-
is totum perexistit eminentius in prima causa per x. qui prius post de aia
arguens contra empedoclem ducit eum ad inconveniens quod deus aliqua igno-
raret que inferiores cognoscunt / ista autem insidia ducebat opposita ex a-
nimia et liste secundum in superioribus libris non habet locum et per consequens nec cognitio
litteris / Alia lectio sic hic ostenditur corpus dei summa sapientia et scientia quo ad cogni-
tiones exteriores et interiores et dicit dixerunt stulti non intelligit deus
O stulti qui plantavit id est fecit aurem aliis ipsemet non audiet q. d. ab-
surdum est dicere quod virtute audiendi careat cum ipsam aliis prestat / cum virtus
sit verius in causa prima quam in effectu / Sap. i°. auris zeli audiet omnia
aut qui finxit oculum id est fingendo fecit sicut figulus de luto / non considerat
id est non habet virtute discernendi et considerandi res fictas oculos colores q. d.
ymo habet / unde absurdum est dicere quod homines corporales ista considerant
vident et cognoscunt et deus ignoret / Job xv. aurem audientem et oculum
videntem dominus fecit utrumque quo super virtute utriusque prefert / Eccl. 23. oculi
domini multo lucidiores sunt sole circumspicientes omnes vias hominum / Ysa. ulti-
mo si ego qui generationem ceteris tribuo sterilis ero ait dominus / Spiritualiter
in aurem obediam quam dominus in homine plantat / scilicet in prima augeat et erescat
Mat. xiii qui habet aures audiendi audiat / ps. in auditu auris obedivit
m. / In oculo sapientia quam dominus in homine fingit quod insipiens est sui repu-
tatione fragilis et insipiens est / prima Cor. 2. si quis inter vos vult esse
sapiens fiat stultus ut sit sapiens / Item qui plantat aurem id est inungit ad
obediam non audiet id est numquam non obediet q. d. sic ne dicatur ei illud Math.
xxiii ve vobis scribe et pharisei qui alligatis onera gravia aliis etc. / Item qui
fingit oculum id est qui alios docet ad sui diligentem custodiam non considerat
in sui ipsius custodia q. d. ymo considerare debet ne ei dicatur Ro. ii. qui in
alium doces te ipsum non doces / multi sunt sicut candela que aliis dat lumen
et se ipsam consumit vel etiam sic oculus qui aliis membris ostendit etc. Qui
corripit gentes non arguet aut qui docet hominem scientiam / Ad literam id est qui
egyptios gentiles corripuit nos videlicet flagellis puniendo non argu-
et similiter opera vestra mala q. d. ymo qui docet hominem scientiam id est deus a quo
est omnis scientia q. d. quo ignorabit illud quod ipse scit aut facit / Alia lectio sic
hic ostenditur scientia christi iudicis / scilicet quod scit arguere et docere et dicit forte videtur
blasphemis quod qui finxit oculum non considerat et qui corripit gentes exterius mise-
rias infligendo et interius remorsum conscientie immittendo pro peccato desistendo
Ps. xx. corripe me domine in iudicio non in furore tuo / non arguet q. d. qui
corripuit gentes et iudeos flagellis puniendo non arguet similiter opera vestra
mala q. d. ymo infallibiliter arguet / Ysa. xi. arguet in equitate pro mansue-
tis / arguet in presenti spiritum suum sapientie immittendo ut revocet ab erro-
re Jo. xvi. cum venerit paraclitus ipse arguet mundum de peccato / arguet in futuro
omnia manifestando ut deprimet ab errore / Ps. arguam te et statuam
contra te faciem tuam / Judas in canonica ecce venit arguet omnes / qui docet ho-
minem scientiam non habebit scientiam et ignorabit illud quod alios docet q. d.
non ignorabit / Job xxxi. instruccio optima docebit te / Eccl. primo omnis sapientia
a domino deo est / Dominus scit cogitationes hominum quoniam vane sunt / Ad literam
q. d. etiam cogitationes in corde latentes ipse cognoscit usque ad minima
quoniam vane sunt id est ad malum prone / Gen. viii°. sensus et cogitatio cordis

Quam prona sunt in malum. Alle le sic. hic ostendit profunditatem scientie dei,
et dicit qui docet hominem scientiam nunquid ipse non sciet ymo ipse dominus etiam cogi-
tationes hominum latentes in cordibus cognoscit ps. lxxxvi. Ho videt quod forte
pauci deus alt. intuetur cor quoniam vane sunt i. prone ad malum Job x ipse
novit hominum vanitatem Eccles. po. vanitas vanitatum et omnia vanitas, et ex quo
scit cogitationes hominum multo plus scit eorum verba et opera Eccl. xlii. et non preterit
eum cogitatio ulla. Beatus homo quem tu erudieris domine et de lege tua do-
cueris eum. Ad litteram hic ex predictis infert conclusionem ex quo cogitationes
hominum vane sunt cito declinant ad errores nisi assit divina eruditio ideo subdit
beatus homo quem tu erudieris domine spiritum illustrando in mente, et de lege tua do-
cueris eum quo ad secundum dictamen legis naturalis que est quedam impressio divine
legis in nobis et cum hoc instruxeris eum de lege a te data in monte synai et
de lege data in ewangelio de qua dicitur Moises hunc notitia Jo v si crederetis
Moysi crederetis forsitan et michi. Alle le sic. hic ostendit felicitatem eruditorum
a deo, et dicit quod cogitationes hominum vane sunt et cito declinant ad errores
quare beatus homo in beatitudine spei tandem beatitudine rei / quem tu erudieris domine
in extra erudite ignorantie posueris spiritum illustrando in mente quod sepe
fit tribulationum flagellationes sicut ferrum ponitur extra rubiginem igne et mal-
leo Le. xvi. per de flagellum erudieris ideo Tren. po. de excelso misit
ignem in ossibus meis et erudivit me, et de lege tua naturali que est quedam
impressio divine legis in nobis et etiam de lege mandatorum tuorum docueris eum
ut per verba legis doceatur Prov. xix qui custodit legem beatus est Prov. primo
audi fili mi legem patris tui i. Christi et ne dimittas legem matris tue.
Ut mitiges ei a diebus malis donec fodiatur peccatori fovea. Ad
litteram ut mitiges etc. in die divine ultionis peccata punientis donec fodiatur etc.
in morte corporali per quam corpus ponitur in fossa terre et morte eterna per quam
ponitur anima in fovea yehenne usque ad diem iudicii in quo simul anima cum
corpore ponetur in yehenna. Alle le sic. hic ostendit in quo est felici-
tas eruditorum a deo, et dicit ut mitiges ei a diebus malis i. in die divine
ultionis peccata punientis, vel ut mitiges ei tribulationes minuendo vel
patientiam concedendo a diebus malis quod exeunt in mensuram malicie et pene ma-
lorum Eph. v. Redimentes tempus quoniam dies mali sunt Prov. xv vir ira-
cundus provocat rixas et ita facit dies malos qui patiens est sapientia eru-
ditus a deo mitigat suscitatas. donec fodiatur peccatori fovea et donec
veniat mors corporalis per quam corpus ponetur in fossa terre et anima in fovea
yehenne. Ut sic. donec fodiatur peccatori fovea i. quamdiu peccatores delectati
sunt in malicia sua quoniam delectatio peccatorum est fovee fossio Prov. xxiiii
fodiendo terram sed adunstatur et fovea delectationis scilicet vite presentis et laqueus in pena
finali super te quod vergitur est terre quoniam sic peccatoribus delectatio peccatorum durabit et
malis ita peccatis tribulatio bonis Prov. xi iustus de angustia liberatus est
et tradetur impius pro eo. Quia non repellet dominus plebem suam et hereditatem
suam non derelinquet. Ad litteram plebem suam i. suis mandatis obedientem et hereditatem
suam non derelinquet quoniam fidelibus sibi adherentibus assistet quos in presenti fovet
per gratiam et in futuro per gloriam. Alle le sic. hic subdit tribulatorum consolationem
et dicit quia non repellet dominus plebem suam suis mandatis obedientem et ad tempus
in diebus malis confugientem et exaudiet deprecantem adiuvabitur presentia
tem consolabitur patientem Reg. x numquid repellit dominus plebem suam absit
sed quod dicitur supra in psalmo quare repulisti nos dicendum quod non repellit ab utili-
bus sed repellit a nocivis ut a divitiis et deliciis carnalibus sic

pueris puerorum ab igne et aqua et hereditate sua in plebe b[ene] subitas non de-
fingit auxilium suum subtrahendo vel consolacionem non adhibendo Math. vlt.
Ecce ego vobiscum sum usque ad consummacionem seculi. Hebr. xiii. non te deseram
neque derelinquam. Quo ad usque iusticia convertatur in iudicium et qui iuxta illam
omnes qui recto sunt corde. Ad literam quo ad usque iusticia scilicet divina convertatur
in iudicium et penam in execucione in iudicio extremo in quo omnia reducentur
in debitum ordinem iusticie et qui iuxta illam id est qui potiuntur tunc secure
fruere divine iusticie experte. reddet ob quod recto sunt corde Luc. xxi. his
autem fieri incipientibus respicite et levate capita vestra et exhilarate
corda vestra ut exponit glossa et Sap. v. tunc stabunt iusti in magna constancia
adversus eos qui se angustiaverunt. Aliter legitur sic hic ostenditur tribulatorum re-
muneracionem et dicitur deus non derelinquet hec te sicut quo ad usque iusticia
legitur explicative id est iusti convertantur in iudicium id est fiat iudices cum Christo in
extremo iudicio et tunc delinquent eos. Math. xix. amen dico vobis vos
qui reliquistis omnia et secuti estis me sedebitis super sedes iudicantes etc.
Job xvi et iudicium pauperibus tribuit. Et qui iuxta illam sunt id est qui appropinquant
ad illam iusticiam. Alia littera habet et qui habent illam scilicet iusticiam sed vere
pauci habent illam. Ysa. lxiiii. ob iusticie nostre sic pannus menstruate. Reu[er]
ob quod recto sunt corde tales appropinquant illi iusticie et ita gloriose sunt in
iusticia et qui iuxta illam sunt. In illa iusticia sunt qui omnia reliquerunt propter Christum
non solum subiciendo sed etiam abiciendo sicut boni claustrales, sed iuxta
illam sunt qui omnia reliquerunt propter Christum et si non abiciendo tamen subiciendo
et sub pedibus tenendo, quia in iudicio extremo iudicabunt aut iudicabuntur et
vere salvabuntur quia vbi xxv quia adhesit anima mea [illegible] recto Cant. primo
recti diligunt te. Quis consurget mihi adversus malignantes aut quis stabit
mecum adversus operantes iniquitatem. Ad literam hic ostenditur divina prudencia
extendere se ad actus humanos et punicionem iudeorum in deserto quos puniuit
moises de precepto domini propter adoracionem vituli vbi dixit moises Exo.
xxxii si quis est domini iungatur mihi et occidat vnusquisque fratrem et amicum
et proximum suum etc. Et hic dicit hic moises quis consurget mihi adversus malignan-
tes id est adversus imitatores iniquitatis populi ad ydolatriam vituli. Sunt enim aliqui
qui imitatores alios ad ydolatriam et isti sunt pessimi a quibus stabit
mecum adversus operantes iniquitatem id est adversus sequentes peccatorum instigacionem.
Aliter legitur sic hic introducitur iustus conquerens de defectu adiutoris contra
malignantes et dicit quis consurget mihi id est primo et per adherentibus mihi adversus
malignantes qui non estimant deum esse sapientem nec timent eum iudicem
futurum et ideo igniti sunt ad malum. Job xxxi quis mihi tribuat adiutorem.
Exo. 32 si quis est domini iungatur mihi et dicit interrogative si quis est domini quod pau-
ci sunt. Eccl. [illegible] que dabit mihi de manu prelatorum custodiam [illegible] vigilet in ma-
nibus [illegible] quia in moribus informandis, aut quis stabit mecum
constanter ut me adiuvet, adversus operantes iniquitatem id est adversus demo-
nes carnem propriam et malos homines ut non cadam coram eis. Multi enim
consurgunt inchoando sed non stant perseverando sicut petrus in passione.
Eph. vi. Induite vos armaturam dei ut possitis stare adversus insidias
diaboli. Nisi quia dominus adiuvit me paulominus habitasset in inferno ani-
ma mea. Ad literam i[d est] nisi mihi affuisset dei auxilium speciale paulominus
habitasset etc. et accipitur hic infernus pro sepultura et est sensus ita fuisse
mortuus et sepulture traditus. In hebreo habetur habitasset in taciturnitate

aia mea qz per morte auferet lectio Aaron cum tiore mortis qe sibi
imminebat a populo fecit vitulu et libencius occidisset pro moyse qui conuertit
vitulu in pulverem Exo xxxii nisi fuisset repressus dominus fecisset tiorez ei
inueniebaturi Alia lectio sic hic iustus confitetur se misericordie adiutu adeo
contra malum temptacionis siue pene vehementis et dicit nisi qz dominus adiuuit
me id est si non affuisset michi dei auxilium speciale Deutro xxxiii dominus illi
adiutor ascensor celi auxiliator tuus psalmus adiuua me domine et saluus
ero aia mea conuersasset in inferno id est tam diu esset in inferno per peccata
quibus consensi in temptacionibus secundum mortem quam nunc qz non sumus consumpti te
Si dicebam motus est pes meus misericordia tua domine adiuuabat me Ad
literam id est ex quo dispositum descendere de monte synai ad preceptum domini dicen-
tis Exo xxxii vade peccauit populus tuus quem eduxisti de terra egipti misericordia
tua domine adiuuabat me id est extinxi sui difficultas per tuam mag me pre-
gerem a populo fuerit Alia lectio sic hic confitetur se adiutum contra malum
culpe a misericordia dei et dicit si dicebam id est qz dicebam verbis confitendo motus
est pes meus id est affectus meus a statu gracie in culpam labendo misericordia tua
domine adiuuabat me releuando casum culpe et restituendo ad statum gracie
psalmus xxxiii domine miserere nostri te enim expectamus esto brachium nostrum qui tri-
bulamur Ber pes est ad quem mouetur pedes motus enim pedum frequenter fit
in malum Pe xiiii populus iste dilexit mouere pedes suos et id non pla-
Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolaciones tue letifi-
cauerunt aiam meam Ad literam id est quos dolores sustinui propter peccatum populi
in adoracione vituli propter dolorem et iracundia motus moyses fregit tabu-
las et fregit eas ad radices montis Exo xxxii consolaciones tue letificaverunt
quando post multam precum instanciam deus moysen exaudiuit et nouas tabu-
las lapideas sibi dedit Exo xxxiiii Alia lectio sic hic confitetur se adiu-
tum contra malum qualis pene et dicit secundum multitudinem dolorum meorum quos
passus sum in corde meo pro meis peccatis propriis pro peccatis alienis pro
incolatu miserie et pro dilacione glorie sed in omnibus talibus doloribus consola-
ciones tue domine letificauerunt aiam meam dando spem venie de peccatis et in breui
euadendi miserias huius mundi et ad gloriam perueniendi 2 Cor primo sicut habundant
passiones in nobis ita et per xpistum habundat consolacio ysa li consolabitur dominus
ruinas syon Nunquid adheret tibi sedes iniquitatis qui fingis laborem in
precepto Ad literam hic potest sentencia notabilis hebreorum volentium
redire in egiptum qz terruerant eos exploratores qui fuerunt missi ad explo-
randum terram promissionis et dicit nunquid adheret tibi sedes iniquitatis id est habitans
in malo qui fingis laborem in precepto id est fingis dicens se preceptum domini non posse
adimplere de ingressu terre ab eo promisse Alia lectio sic hic commendat domini
iusticia qua iniquos punit et dampnat et dicit nunquid adheret tibi sedes
iniquitatis id est aliquis iniquus videtur nunquam coniungetur tibi tanquam iniquitatis
sedes aduentore q d non quia veritate non coniungetur iniquus tibi nec tu illi 2 Cor vi
que conuencio lucis ad tenebras a que pars iusticie ad iniquitatem de hac
sede apok 2 scio vbi habitas qz vbi est sedes sathane qui fingis labo-
rem in precepto id est facis preceptum laborare iustos et sanctos id est ut laborent in
hoc mundo Ezech x a scuato meo incipite et dicit nonne figulus
non facis qz tam facile et quam fictile dat preceptum cum preceptum caritatis
tollabilis ymo appetibilis est hic labor propter caritatem Mat xi

iugum enim meum suave est et onus meum leve. sic avis oneratur plumis et
tamen elevat ipsam et decorat. et si boni hic laborant multo plus mali labo-
rabunt. vnde hic utile est in statu mortali et generale de labore bonorum de
Sap. iiio bonorum laborum gloriosus fructus. de labore malorum Sap. iii Sapientia
et disciplinam qui abiicit infelix est et vacua est spes illorum et labores sine fru-
Captabunt in animam iusti et sanguinem innocentem condempnabunt. ad lite-
ram sic ostendit quod iudei obstinati in malo voluerunt moysen et aaron iosue
et caleph lapidibus obruere. Et subdit captabunt i. captivaverunt i. animas
iusti i. iustorum volentes eos interficere sed quia defensati fuerunt protectione
divina quia etiam omnis multitudo vellet eos lapidibus opprimere apparuit glo-
ria domini etc. Num. xiiii. Allegorice sic hic potest sequi Rom. ix. non est iniquitas apud deum quod
permittit bonos a malis affligi. et dicit captabunt i. offendent vel secu-
entur capere voluerunt in animam iusti vel ut eam affligant vel ad peccatum indu-
cant vel ut calumpniam imponant. et est affectus positus quia proprie ad notan-
dum sine compulsione quia captabunt et sine comparatione quia tantum non in penu-
ria vel in alia re et si facerent sine discretione sero esset sed in ani-
mam iusti. Sap. iio Circumveniamus iustum quia contrarius est operibus meis. et sanguinem
innocentem tanquam insudati et crudeles condempnabunt sine causa et pie-
tate in iudicio terre iniustitias exempli de suzanna Dan. xiii et de xpisto
Io. xi. hic est iustus de quo Ier. 33. hoc est nomen quod vocabunt eum dominus i-
Et factus est mihi dominus in refugium et deus meus in adiutorium spei mee
ad literam et factus est mihi et aliis contra exercitibus meis. Allegorice sic quia deus
permittit iustos laborare et malos permittit iustos affligere hic ostendit
quod deus est refugium iustorum a malo et dicit et i. quia factus est mihi iusto la-
boranti et afflicto. dominus in refugium. Glosa pugna in dolore refugium
contrarias recedit spes seculi et venit spes dei. Prov. xviii. Turris fortissima
nomen domini ad ipsum fugit iustus et salvabitur. et deus meus factus est in ad-
iutorium spei mee et mihi sperandi in eius adiutorium. Ps. In ipso speravit
cor meum et adiutus sum. Et reddet illis iniquitatem ipsorum et in malicia eo-
rum disperdet illos dominus deus noster. ad literam quia exploratores qui terruerunt
populum statim percussi fuerunt morte repentina et in malicia eorum disperdidit
populum et omnes eius agrestes vagabundi fuerunt per desertum quousque prostrata fue-
runt ibi cadavera ipsorum. Et subdit disperdet illos dominus deus noster quia pruden-
tia ad omnia se extendit continuitas nimia. Allegorice sic hic ostendit quam
bonos permittit affligi a malis quia malos aliter permittit affligere quia
pena sensus et pena dampni et dicit et reddet tanquam iustus iudex illis
iniquitatem ipsorum in penam pro iniquitate eterna. Iohel iiio cito velociter pro
studiis reddet. Tren. 2 reddes eis vicem domine iuxta opera manuum suarum
isti reddentur non erunt in auro et argento sed in tormento non tamen tantum
sed etiam et in malicia eorum i. quia increduli sunt sic mali homines. vel in
qua obstinati sunt sic demones disperdet eos i. a sua gloria dividens.
et separans perdet eos. Matt. xxv. discedite a me maledicti in ignem eternum
disperdet illos i. divisos perdet quia in anima et corpore dominus deus noster. deus qui sentit
nos qui nos ab ipsis dividit. Ps. xvii. discipuli gentis gentes eos domine deus
Venite exultemus. hic a quo disperdit nos custodiat deus.
·lxxxxiiii· domino iubilemus deo salutari nostro. ad literam. In hebreo
et in translatione Ieronimi titulus omnino preferatur et sic dicitur quidam
quod est factus a moyse circa finem vite sue et cum mortui fuerunt

in deserto omnes qui de egipto egressi fuerant preter caleph et Ie
sone. sed ut apostolus ad hebr. 3. post magnum tempus hos psi inspicies
ibi hodie si vocem eius audieritis usque ad finem ducens quod hic scriptum
fuit a dauid et sic dauid est actor totius psi et loquitur de ingressu terre
promissionis aperiendo per xpm hoc quod cum per suam passionem amouit
impedimentum. Et diuiditur ps. in partes. inducit ad laudem dei. 2o ad hec
inducta multiplex racio ibi quoniam magnus deus. ps. dauid precidens xpi
aduentum in non habuit assistentia nobis in anglicana. hebr. 10. et ponit sapit
sibi pro peccatis quam habuit nobis anglie quod est irremediale. Dicit venite
non passibus corporis sed affectibus mentis per fidem et deuocionem. exultemus
domino non solum intus sed eciam extra deuocionis signo quod non dicit
exultemus et iubilemus. quia exultacio dicitur quasi ex saltacio quod fit cum men
tis deuocio resultat extra in signo. sepe li. Cilleter iubilus dicitur cordis
gaudium ita immensum quod non potest penitus comprimi cum apparet signo
exteriori. deo salutari nostro. id est ad laudem ihu xpi qui est verus deus et nostra
salus per quem fuit sic nominatus luc. p. vocabis nomen eius ihesum ipse
enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Alie le. sic primo
ps. invitat ad exultacionem affectuose vtiliter per passionem xpi. et
est tibi Titulo laus cantici ipsi dauid. vt est sentencia laus quod est in corpore
ps. et est cantici id est leticie et exultacionis est ipsi dauid a xpo in suis
membris cantanda. Cassia. psi est inuitacio iustorum ad exultacionem sanctorum
et malorum ad fletum et timorem. Interio est laudacio et ad dei laudem
monere. Et diuiditur ps. in invitat ad exultacionem. 2o ad fletum ibi ve
nite adoremus. primo dicit venite non tamen passibus corporis quam affectibus
mentis per fidem et deuocionem ad illum qui est vitis. 2a Cor. v. per fidem
ambulamus non per speciem. Math. xi. venite ad me omnes qui laboratis et one
rati estis qui laboratis in via errorum et onerati estis pondere peccatorum. exultemus
non in mundo per dissolucionem non in peccatis per delectacionem. sed exultemus
domino per veram dilectionem per iocundam obuiam. cum exultat. deo saluta
ri nostro. id est ad laudem xpi saluatoris nostri qui est nostra salus per quam
bonum nobis salutarem recepimus. Ysa. xxv. exultabimus et letabimur
in salutari eius. si enim esset deus et non salutaris vel si esset deus salu
taris et non esset noster forte non exultaremus in ipso sed ex quo est deus
salutaris noster exultandum est in ipso. Aug. ps. exultabimus et letabimur.
Preoccupemus faciem eius in confessione et in psalmis iubilemus ei. Ad
verbum potius faciem eius in confessione sue deitatis et humanitatis et dicit preoccupemus
in representacione dyali ad hanc confessionem intendentes nos impediendo anti
cipemus. et in psalmis id est laudibus deuote iubilemus ei. Alie le. sic
licet monet ne leticia sit dissoluta ad humilem confessionem et dicit pre
occupemus faciem eius in confessione id est anticipemus representacionem dyali a confessione
sue deitatis et humanitatis nos impediendo misedenter. vel preoccupemus
id est preueniamus vertendo faciem eius venturi ad iudicium. in confessione in
tegre peccatorum nostrorum. quia dicitur Ecc. xvii. a mortuo quasi non sit perit confes
sio confitendi sunt peccata indilate. faciem eius venientis ad iudicium
quia tunc erit ita terribilis eius facies quod nullus peccator non audebit con
peccata sua confiteri. et in psalmis id est in bonis operibus iubilemus ei et

viii Psalmus dicitur a psallo quod est tangere et in tactu significatur operacio Ps.
Omnes gentes plaudite manibus iubilate deo iacob Quoniam deus magnus
dominus et rex magnus super omnes deos ad litteram hic adiungit racionem quare
debemus deo iubilare et dicit quoniam deus magnus dominus q.d. hic debemus
iubilare xpo quoniam ipse est deus et Regnus magnus dominus cuius magnitudinis
non est finis et rex magnus super omnes deos i. super angelos et prophetas
amicos qui in scriptura dicuntur dii participatione aliter legitur sic hic potest in-
vitandi etc ad laudandum deum scilicet eminencia sue potencie et dicit quoniam
deus est magnus et potens dominus cuius potencie magnitudinis non est finis in
psalmo Magnus dominus deus noster et rex magnus super omnes deos i. super omnia
ydola que vocantur dii apud infideles et super omnes deos qui sunt dii
per adopcionem sicut sancti viri et super omnes deos qui dicuntur dii per prelacionem ut
principes et prelati Jo. iii qui de celo venit super omnes est Apocalypse xix rex
regum et dominus dominancium Quoniam non repellit dominus plebem suam quia
in manu eius sunt omnes fines terre et altitudines moncium ipse conspicit
ad litteram hic adiungitur racio ad laudandum deum ex eius potestate et dicit
quoniam non repellit dominus plebem suam quia in manu eius i. in eius potestate sunt omnes
fines terre quia potest eos ad nichilum redigere aliter legitur sic hoc dicitur de divine
potencie eminencia que omnia includit nec includitur et dicit quoniam non re-
pellet dominus a sua potestate i. non excludit nec repellit plebem suam a
sua fide nec a suo amore Ro. xi numquid repulit dominus plebem suam
absit nec aliquis aliquem potest eximere a sua potestate nec a sua fide Jo. vi
et eum qui venit ad me non eiciam foras nec repellit a suo amore Luc.
xi omnis qui petit accipit etc. quia in manu eius i. in eius ordinacione et in
regimine Job x non est qui de manu tua possit eruere Sap. xvi ma-
num tuam effugere impossibile est sunt omnes fines terre i. cum finibus me-
dia non excluduntur media q.d. omnia sunt ordinata et reguntur per eius
sapienciam extrema et media et altitudines moncium i. ordines angelorum
dignitates principum et prelatorum vel ad litteram altitudines moncium i. sublimia
terre ipse conspicit sicut racione operis sui et ipsius sunt ad regendum Ysa.
xl qui appendit tribus digitis molem terre libravit in pondere montes etc.
Prov. viii per me reges regnant et legum conditores etc. Quoniam ipsius est
mare et ipse fecit illud et siccam eius manus formaverunt ad litteram
quoniam ipsius est mare et ipse fecit id congregans aquas in unum locum etc.
Gen. i et siccam i. partem terre aridam manus eius formaverunt per hoc
enim quod congregavit aquas in locum unum qui dicitur occeanus apparuit pars
terre aquis discooperta Gen. i et hoc per creacionem aliter le-
gitur hic quod divine bonitatis evidencia et potest tamen misericordia dei erga opera
et dicit quoniam ipsius est mare i. eius dominio subest mare i. peccatores et impii
qui mare fluens quod quiescere non potest Ysa. lvii omnes deus sua misericordia reprimit
et continet a multis inquietatibus Job xxxviii quis conclusit ostiis mare
et posuit vectes etc. et ipse fecit id i. deus peccatores ad se convertit per sua
magnalia Prov. xii verte impios et non erunt conspice et sic de mari fecit
aquam dulcem vel ipse fecit id i. peccatores conversos ad naturam suam quo
non ad deformitatem peccati Gen. i faciamus hominem ad ymaginem etc.
et siccam i. mentem i. ad modum terre solidam et a viciis exsiccatam for-
maverunt manus eius ymbrem gracie ad fructificandum i. bonis operibus
infundendo sicut enim est mens bene formata et formosa sicut

qui produceret opera bona i fide viuida et caritate gratata ysa xliij
plm istum formaui me i laude et gloriam meam Tale terra hebat axa
tu dt Judic pd terra arentem dedisti m' ea m' et irrigua Venite
adoremus et procidamus an deu ploremus cora dno q fecit nos qr ipe
e dns deus nr pd luc hic aduna alia rō ex beneficus huate nre
collatis s creato hois ad ymaginem sua et dt ploremus prta mea osten-
tendo qm deu q fecit nos ad ymaginem et similitudinem sua qr ipe
e dns deus nr dans se nob pr sua bndicta incarnacoez Tale le sic
sic inuitat ad fletum et lamentacoez et dt psalte pr fide et caritate co-
pungendo passionibus meis seu corde ambulando de virtute i virtute
Jo 2 q fecit vitam veri ad luce adoremus adoracoe latrie eius
diuinitate pariter ostendo Apoc iiijo adorauit viuentem i scla sclorum
et procidamus humiliter toto corpe nos p sternendo an deu Math 2 et
procidentes adorauerunt eum ut an deu i misericordie placandi deus non
horribiles ploremus cora dno toto affectu cordis implorando q fecit
et creauit nos Tren pd plorans plorat i nocte et lacrime eius in
ergo vere cordis pigros adoremus q incredulos et procidamus con
superbos et ploremus con duros et indeuotes qr ipe deus beneficio
creacoeis et gubernacoeis deus limpidissima omni cognicoe nr beneficio
redempcoeis Josue xxiiij seruiamus dno qr ipe e dns deus nr Et
nos populus pascue eius et oues manus eius pd luc hic ponit
secundum beneficium diuine gubernacoeis et specialiter mo extendit se ad huma-
nam ultra bruta alia pd Cor x no e cura deo de bobus et co-
tra ad hoc dt et nos populus pascue eius qr nos prouidet speciali modo
pt etiam hic referri ad populum hebraicum que deus pauit manna xl
annis i deserto et ad populum catholicum que in ecclia pascit cottidie eukaristie
sacramento Tale le sic hic ot beneficium intencionis et dt ipe e dns
deus nr et nos populus pascue eius que pascit cibo corporali sacramentali
sui corporis et spirituali s verbo sce doctrine et tandem pascet ferulo
eterne glorie ps saciabor cum apparuit gloria tua Ezech 3 e i pascuis
vberrimis pascam eos et oues manus i regimnis eius sic pastor
bonus e diligens i regimne ouium Gen 31 estu vigebar et gelu
fugiebat sompnus ab oculis meis sed qr plus e pastor bonus a-
nimam suam ponit p ouibus suis Jo x qr ergo sumus populus eius corpore p fide
adoremus qr pascue eius ergo gracias agendo coram ipo procidamus
qr oues corde seruendo obediamus qr manus eius corpore timendo ploremus
Hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vra Ad
heb hic concludit intentum inducens populum hebraicum ad obediendum
ipo similiter ne impediatur ab ingressu terre viuencium sic pres eius ipe-
diti fuerunt ab ingressu terre promissionis pter rebellionem prouocacoem et pmo
pon monitum dt hodie i tpe gratie qd vocatur dies Ro xiij nox pces-
sit dies aut appropinquabit ubi p nocte intelligitur vetus testamentum
et p die nouum si vocem eius audieritis et accipitur hic si pro qr qr
vox dni audita e in lege noua q data e a deo in carne appa-
rente vetus aut testamentum fuit datum p angelum loquentem in persona
dei Act vij hic e q fuit in ecclia in solitudine cum angelo q loquebatur
ei in monte syna nolite obdurare corda vra lege euangelica

repellendo. obduracio enim cordis sui in malo non puenit
ex parte dei sed ex parte liberi arbitrii hominis se adeo avertentis et ideo
deus eius iuste retrahit graciam suam cor mollificantem et sic obdu-
ratur in infidelitate et in malicia. Alia lectio sic hic nolentibus credere
verbo dei comminatur penam eternam. Et dicit hodie id est tempore gracie Ro xiii
nox precessit dies appropinquavit. si audieritis vocem eius id est predicacionem
christi vel quod est vox eius que de eius ore exivit Math v aperiens os
suum docebat eos Math x qui vos audit me audit. vel vocem sacre
scripture que est spiritu sancto inspirata quociens audieritis. nolite obdurare
corda vestra sed recipiatis intellectum ubi consentientes vitam Ezechiele [?]
non obdurare quia est in vobis fallacia pravi quia oves mee vocem eius audi-
unt Io x. sed obdurato corde dicitur Iob xli cor eius indurabitur quasi
malleatoris incus sed ferrum emollitur igne et malleo. durius est
cor ferro quod non emollitur dei verbo quod est sicut ignis et malleus Ier xxiii
nonne verba mea quasi ignis et quasi malleus conterens petram Ezechiel ii [?]
Sic in irritacione secundum diem temptacionis in deserto ubi temptaverunt
me patres vestri probaverunt et viderunt opera mea. Ad literam hic educit
exemplum ad propositum de illis qui fuerunt rebelles deo et moysi et vo-
luerunt reverti in egyptum Numeri xiiii et dicit nolite obdurare corda ve-
stra sicut fecerunt in deserto in irritacione secundum diem temptacionis. vocatur autem
illud primum irritacio dei quia videbant tot miracula eius in transitu
maris rubri et aliis miraculis quod nullo modo debebant dubitare de imple-
cione promissionis divine quod absque difficultate induceret eos in terram
promissionis ubi temptaverunt me patres vestri Numeri xiiii. Ita temptaverunt
me per decem vices probaverunt et viderunt opera mea id est tot viderunt opera mi-
rabilia quod nullo modo deberent me irritare et temptare. Alia lectio sic hic
educit exemplum antiquorum patrum qui noluerunt agere sicut deus et fuerunt puniti
et dicit nolite obdurare corda vestra sicut fecerunt patres vestri in irritacione
id est in provocacione ad effectum punicionis Ier 22. liberaverunt dies alienis ad
irritandum me. sed contra psalmista Cor xiii dicitur caritas non irritatur sed deus
caritas est prima Io iiii. Responsio quod in deum non cadit motus irritacionis
quod ab eo exit effectus punicionis ac si esset irritatus et ita dicitur irrita-
cio sicut fuerit vel irasci. secundum diem id est in die temptacionis sue in deserto Numeri xiiii
temptaverunt me per decem vices nunquid deus poterit parare mensam in deserto
ubi temptaverunt me patres vestri dubitantes de potestate et liberalitate dei
contra provisionem ipsorum et argumentantes petitum suum. probaverunt opera mea
gustu gustantes et comedentes coturnices et manna in deserto. probaverunt
tactu suppelentes [?] et media sustinendo. probaverunt auditu voces et to-
nitrua audiendo visu mare divisum et egipcios submersos aspicien-
do. et viderunt opera mea que nullus potest facere nisi deus Ex. contra prius [?]
quorum fecit miracula in terra egypti Io xv si opera non fecissem in eis
que nemo alius fecit peccatum non haberent nunc autem viderunt et oderunt me.
Quadraginta annis offensus fui generacioni illi et dixi semper hii errant
corde. Ad literam hic ponitur pena debita. quia xl annis fuerunt patres ipsi
fuit in deserto et imperio viderant miracula dei et incredules fuerunt
Numeri xiiii et hoc est quod dicit xl annis offensus fui generacioni illi retrahendo
illos ab implecione promissi et dixi semper hii errant corde. et talis

error fuit in eis. Alia littera sic habet semper errant corde mala scilicet ex inobedientia
dei quia offensa dei et malicia ipsorum. Et dicit temptaverunt me et probaverunt
opera mea id est offensus fui in effectum offensi et iratus eum dedi tardans
implere promissum ingressus terre promissionis in xl annis deducens eos tan-
quam vagos per desertum euntes. Deut. xxxii. beatus dominus cum ipse cir-
cumduxit illum per desertum xl annis. Et dixi per prophetas et predicatores Moy-
sen Josue et alios: hii semper errant corde in voluntate et hoc est igno-
rantia affectata. Treni iiii. Erraverunt ceci in plateis. Et ipsi non
cognoverunt vias meas ut iuravi in ira mea si introibunt in requiem
meam. Ad Hebr. vias meas id est precepta mea in quibus debebant ambulare et hic
malicia eorum eos excecavit: quibus iuravi id est irrevocabiliter diffinivi
in ira mea id est in effectu vindicte mee si introibunt id est non introibunt
in requiem meam id est in terram promissionis in qua dedit deus filiis Israel
quietem et quia illa fuit figura quietis bonorum in patria quia omnia in figura
contingebant illis. 1 ad Cor. x. Alia littera sic habet semper malum quod facere
ex inobedientia preceptorum et incredulitate. Et dicit et ipsi non cognoverunt
id est cognoscere noluerunt vias meas id est precepta mea et ideo a fide erra-
verunt que est via qua itur ad vitam. Ysa. primo. Israel me non cognovit et populus
non intellexit. Ysa. v. Ideo captivus ductus est populus meus quia non habuit
scientiam. Ut iuravi id est propter quod iuravi id est firmiter statui in ira mea
sic irata solet firmiter statuere per iuramentum si introibunt in requiem
meam supple tunc mendax sim de terra [illegible] vel si introibunt id est non intro-
ibunt in requiem meam illam scilicet terram [illegible] illis promissam. Num. xiiii. Non
videbunt terram pro qua iuravi patribus eorum. Sic et sunt ordinati tempore gratie
non introibunt in requiem terre viventium per terram promissionis designa-
tam. Ysa. 32. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis in tabernaculis fiducie
in requie opulenta. Hebr. iiii. Festinemus ingredi in illam requiem ad quam p-

Cantate domino canticum novum cantate domino omnis terra. Ad Hebr. xcv. xcv.
Hic non est positus titulus. Titulus: laus cantici ipsi David. Hec dicta laudis
de edificatione templi post captivitatem babilonicam tempore Zoroba-
bel. Hester primo. Et dicit quod iste psalmus loquitur de tempore Christi quo incepit
a primo predicacionis eorum et tunc incepit templum edifi-
cari per Christum non ex lapidibus sensibilibus sed ex Christi fidelibus
qui sunt lapides vivi in edificio celesti Jerusalem locandi. Et David propheta
in quo psalmo inducit ad Christi promissum et ad eius debitum obsequium ubi confessio
propter dicit cantate domino id est Christo Ihesu qui est rex regum et dominus dominancium. Apoc.
xix. canticum novum id est ad novum enim testamentum pertinet canticum novum quia
novus rex nova lex nova gaudia. Unde angelus cantabat novum canti-
cum. Luc. ii. Gloria in excelsis deo. Cantate domino omnis terra id est omnes habitan-
tes in terra quia utique adventus Christi fuit causa leticie. Alia littera sic [illegible]
Christum credere et redemptorem in adventu primo et iudicem in secundo adventu. Ideo
de utroque Christi adventu agitur in hoc psalmo et quia ex fide in Christum redempto-
rem et iudicem edificatur ecclesia et perseverat in bono igitur [illegible]
ipsi David qui edificabatur domus post captivitatem. Supra titulo
a Zorobabel et Ihesu filio Salatiel post reversionem de captivitate babilonica
Esdre vi. Sed magis intelligitur de spirituali edificatione ecclesie que facta est
gentibus ad fidem confluentibus. Sic est sensus psalmi subiuncti que est David fa-
cti quam auctore est de factis qui edificabatur domus domini id est ecclesia. Mathei
xxi. domus mea domus orationis vocabitur cunctis gentibus post captivitatem

diabli scz quo captiua gentilitas tenebatur Cant. psalmi e laus xp'i redem
ptoris et uiditis Intencio e monere ad fidem veram scz aduentus xp'i et
pro inuitat ad laudem dm̄i xp'i 2o humanitatis ibi benedicite dn̄o pd dt
vos gentiles cantate ei leticia dn̄o deo patri q' multa bona tribuit pro
cantando dn̄o q' bona tribuit m' ypsa xpi cantate dn̄o qm̄ magnifice fecit
canticum nouum qr de noua incarnatione filii dei Jere 31 nouum faciet
dn̄s super terram mulier circumdabit virum Ps cantate dn̄o canticum nouum qr
mirabilia fecit, canticum nouum qr de noua conuersione gentilis populi
pa ador v expurgate vetus fermentum &c. Et de noua promissione ce
lestis regni hebe x Initiat nobis viam nouam cantate dn̄o glo
a filio dei ois terra qr filius dei ad terram descendit, terra i corpus
terrenum s' uniuit & terreno corpore passus fuit terrenum hominem rede
mit et sic terra glorificata super celos posuit Apoc xviii terra glorifi
cata e a gloria eius Cantate dn̄o et benedicite nomini eius annunciate
de die in diem salutare eius ad hoc cantate dn̄o repetitio e eiusdem
ad maiorem excitationem et benedicite nomini eius gratias agendo de tanto bn̄
ficio annunciate de die i diem i.e. cotidie eius salutare et laudem eius
Alle le' sic hic inuitat ad laudem spiritus sancti et dt cantate, s. gloria
spiritui sancto non modo cantica lasciuie non ydola carmina infamie, sed
dn̄o deo patri et filio et spiritui sancto cantica gratiarum actionis et laudis co
tinue q' d' debet Summe letantes qr cantando reuerentur qr dn̄o grā
tanter qr canticum nouum, fideles qr dn̄o s. trinitati q' intell' i terna
repetitione hoc nois dn̄o, vnanimes qr ois terra et benedicite i.e. non solum
cantate dm̄i sed etiam benedicite xp', sed etiam benedicite nomini eius qd est
ihesus humanati xp' impositum Act iiii qr non e aliud nomen sub celo
i quo oporteat nos saluos fieri, et vos prelati et alii predicatores qbus
ex officio incumbit predicare, annunciate i.e. predicate, de die i diem
perseuerantes Glo qr tota doctrina diebus ac noctibus continua usque ad
postremum Eccle xi mane semina semen tuum et vespere non cesset manus
tua, salutare i xpm per salute humani generis passum Annunciate
inter gentes gloriam eius i omnibus populis mirabilia eius ad hoc h' induc
ad predicationem omnium q' terra e non solum iudeis sed etiam gentilibus per
orbem dispersis dt annunciate inter gentes gloriam eius i gloriam sue resurrectionis
et ascensionis et alia ad sedem paternam i omnibus populis mirabilia eius, mi
racula xp'i q' annunciata sunt apostoli et alii discipuli non solum verbo sed etiam
sunt facientes miracula i nomine et virtute xp'i Mar x vlt illi ait profi
predicauerunt vbique &c Alle le' sic In presenti monet ad predicandam
fidem xpi omnibus xp' huius fidem gloriose resurrectionis, et dt annunciate i predicate
inter gentes i inter gentiles et iudeos et paganos, gloriam eius i gloriosam xp'
resurrectionem, de q' apostolus, videmus ihesum xpm propter passionem gloria et honore coronatum
annunciate i omnibus populis i inter omnes populos dei s. bonos et inter populos
mundi contitum ad auaros inter populos carnis contitum ad luxuriosos et
populos diabli contitum ad superbos, annunciate omnibus populis diuitibus pau
peribus mediocribus pa Thimo iiii o tu vero vigila in omnibus labora, a
nnunciate mirabilia eius i mirabilem xp' ascensionem usque ad dexteram
dei patris Act pro viri galilei quid admiramini &c Ve sic et lauda
annunciate mirabilia eius qe fecit in celo qr de nichilo fecit orbem

z omnia Ecc xi mirabilia opa altissi soli ꝯ walia q̄ fet in mirā
tāte qr deus fecit hoīes ysa xxviii hoc a dn̄o deo exercituū exiuit
ut mirabile faceret ꝯsiliū ps a dn̄o fcm̄ ē istud z ē mirabile ic
It in miraculoꝝ opacōe vbi agebat sup posse z cursu nāe luc v
vidimus mirabilia hodie It mirabilia fecit in culpa ē institucōe
vbi xpm̄ dat in cibū ps memoria fecit mirabi· suoꝝ ic It in ho
minis iustificacōe vbi de impiis facit iustū dan̄ iii° grac nos
i mirabilibꝰ tuis It iustoꝝ glificacōe vbi de miseris facit gloriosū
ps mirabiles elacōes maris Hest xv valde mirabilis es dn̄e et
facies tua plena ē gratiaꝝ Qm̄ deus magnus dn̄s z laudabilis
nimis terribilis ē sup omēs deos ad lr̄a· qd nō ē miꝝ· si tanta fiat
virtute eius qr magnus ē in pō̄ ei magnitudis nō est finis z lauda
bilis nimis qr transcēdit limites cogitaconis exceptue virtut Ecc xliiii°
magnificate eū qntū potestis maior em̄ ē oī laude· terribilis sup oēs
deos qr terribilis ē demonibꝰ q° pro diis colunt in ydolis a gentilibꝰ
alr̄ le' sic hic mouet ad ꝯsideracō xpm̄ ꝑt eius magnam ptātem z in
effabilem bonitatē z dt qm̄ deus magnus ē dn̄s in pō̄ z virtute eī ma
gnitudis nō ē finis est magnus capacitate qr oia capit z a nullo
cap Sap vii q° capit omēs spūs intellīles· magnus dn̄s dn̄andi
ꝑpetuitate qr regnabit in etn̄u z vltra Exo xv z laudabilis nimis
qr sup oēm̄ racōnalis exceptue· ē em̄ maior oī laude Ecc xliiii° exal
tate eū qntū potestis ic It ter ꝑt nos paruulus fcūs ē ysa ix p
uulus natus ē nobis· terribilis ē iustitia extendō sup oēs deos siue
reputatiuos deos ut sūt ydola· siue adoptiuos deos ut sūt hoīes
Job xxv ptās z terror apud eū z infra coīa eo columpne celi ꝯtre
miscunt Qm̄ omēs dii gentiū demonia dn̄s aūt celos fecit ad lr̄aꝫ
dn̄s celos fecit nō aūt dii gentiū Alr̄ le' sic hic on̄t singlareꝫ
sublimitate eius dn̄i t d· qm̄ oēs dii gentiū i quos gentiles z ge
tilitr̄ viuētes reputant deos sūt demonia· dn̄s aūt q° ē sic magnus
z solus deus sup oēs deos ipse celos fecit Je x dii q° nō fecerūt
celū z terraꝫ pereant de terra Gen p° In p'ncipio deus creauit celū ic
Confessio z pulcritudo in ꝯspectu eius scīmonia z magnificencia i
scīficacōe eius Ad lr̄aꝫ hic inducit ad obsequium x° in inducia
cordis z dt ꝯfessio ꝑ quā tollitur oēs immundicie cordis sb morte
z pulcro. i. qr sit immundicie extirbores in ꝯu eius i i cultu ꝯpus
hoc dr ad excludū oēs immundicias q° fiebat in cultu gentiliū sic in
sacrificiis priapi viri z mulieres incedebant nudi z fiebāt ibi alie vili
tates quas nō faciunt nisi meretrices Silr̄ in cultu veteris legis
erant aliq̄ immundicie corporales i effusiōe sanguinis aliū ymola
toꝝ q° nō sūt in cultu noue legis vbi offertur corpus z sanguis
xpi sub specibꝫ panis z vini· scīmonia i applicatio ad diuina
z magnificencia in scīficacōe eius· i in cultu noue legis q° scīficacō
dr eo qr scīficat cultores qr nō faciebat cultoribꝫ veteris legis
Hebe x Jnpossibile em̄ ē sanguiē thauroꝝ z hircoꝝ auferri pctā
sed subditur scīficati sumus ꝑ oblacōm̄ corporis xpi ihu In hac
igitur scīficacōe ē magnificencia qr in eukaristia toto xpi ꝯtinetur
quo nō pt aliq° maius cogitari racōne sue diuinitatis ic

Alr le' sic hic ont multiplicē fructū sequitē ex pdicacōe fidei
qr confessio culpe & pulcritudo gr̄e & dt annūciate virtute fidei & sic se
quit i ipsā osō petō videbis enī mariā absterget ea Jacō vlt co
fitemī alterutrū petā vrā pvb xxviii q abscōdit scelera sua non
dirigef q aūt ofesso fuit & reliquerit ea mias ōsequitur & pulc̄do
nō exterior q vana ē & in gr hōim sed interior q vera ē in gr dei
qr tūc pulc̄re hō placet deo & deq hōi Glo si amas pulc̄re ne
ofiti ut sis pulch' ex m de sorio dvali q ofessq fuit & pulc̄ fcg
Ecc xliiii pulcritudis studiū hñtes & pacificātes i domibq suis
sanctimonia .i. exterior qusacio sca & honesta q est interior pulcritudis
ornamēta Hebr vlt sequim̄ pacē & sanctimonia sine qua nemo videbit
deū & magnificēcia i magis opibq virtuosis Rō viii quos vocat
ad ofessioni illos & iustificat p pulcritudinē & quos iustificat illos et
magnificat p opum virtuositatē in sanctificacōe eius ut arceps i in sca
affirmacōe & assimilacōe eius q d. qr sanctificate & vos & assistante
pa Thes iiii° hec ē voluntas dei sanctificacio vra Leuit xx sci estote
Afferte dnō patrie gēnium afferte dnō gl'am & honore affte glam
nōi eius Ad luca afferte dnō p q ad fide xp̄ qusat' affte d g of
honorem vm [illegible] ōmitatore pō ethi honor ē reuerentia exhibita alicui
in testioni sue bonitatis sciā si fiat i secreto sive corā paucis ß glā
q qū exhibet' ei palā & corā multis & p hc inducimr ad exhi
bendū reuerentiā dnō ihū xp̄o in publico & in secreto Alr le' sic
hic mouet ad obediēam & ad cultū diuinū & ad colendū deū affectu et
effectu & dt vos plati & pdicatores annunciate salutare dei & vos pry
gentiū i gentes de gēnīs prīā sive indigene sive alienigene affte
dnō voluntarie amore gliam & honore dnō i exhibete debitā reue
riā palā & corā oībq & eciā in secreto ul corā paucis ul sic affte
dnō glā & honore i ipi oē bonū tamquā cause & origini tribuē
tes qr ōe datū optimū & ōe donū pfcm desursū ē Ul affte i
date vēā intēcōe gliam i clara sciēcia nōi eius nō hōibq p̄
nō nobis dne nō nobis &c Apok 3 dabat gliam & honorem & bndc
sedenti super thronū viuēti i scla sclorū Ergo thus deuote affecti
onū debitū honorē interiora rex interiori q nō ē dulcior hūa
[illegible] affte dnō tu regibq de glā [illegible] 2 Et dt iter affte dnō
immens trinitate pfcm & i dnis Tollite hostias & introite
in atria eius adorate dnm i atrio sco eius Ad luca tollite hosti
as i laudibq dnis extollite corpus & sanguinē xp̄i sub specie panis
& vini q dnē hostie i pl'e qr licz sit vnū sacm pfcm tn sūt
ibi due osecraciones distincte quā vna altera nō expectet Tria
qr hoc sacrificiū oībq sacrificiis & oblacōibq veteris legis succedit
tanquā pfcm i pfcis introite in atria eius i ad loca cultui xp̄i dedi
cata qr tn i oībq ē vnica ecclia Alr le' sic hic inuitat ad cole
ndū deū p effcm hostias offerendo & dt date gliam deo & tollite
i eleuate i altū in gr dei & in apto ad edificacōe pximi hosti
as i opacōes bonas & deo gratas ut ē mortificacio carnis Rō xii
obsecro vobis ut exhibeatis corpa vra hostiā viuētē scām deo

placitem / & pania in adusis Sap 3 tanquam aurum in fornace probauit
illos & quasi holocausti hostiam accepit eos / Exitum sancti laborum / leuitice
v hostiam offerentis de duobus per quos labor designatur et ouibus in quo
merentia / effectus compassionis / Heb. x vlt. benefiicentie & communionis nolite
obliuisci / talibus enim hostiis promeretur deus / & quod extra ecclesiam stans non
valet oblacio addit introite per fidei veritatem & caritatis vnitatem
in atria eius id est in ecclesiam militantem extra quam non est salus / ps. Stantes erant
pedes nostri etc. / adorate dominum vera misericordie & mente in atrio sancto eius
celesti in celo hoc est atrium mediorum in quo nichil intrat inquinatum
ps. concupiscit & deficit in atria domini etc. Apoc. nichil inquinatum intrabit
in eam / uel sic secundum glosam introite in atria eius id est in doctrina scripturarum & applicata
ut sic veniatis in atrium ecclesie catholice vbi adoratur deus Commouea[tur]
a facie eius vniuersa terra dicite in gentibus quod dominus regnat / Ad literam
sic aduertitur ad hoc motum & commoueantur a facie eius vniuersa terra id est
omnes habitatores terre moueantur coram Christo motu fidei & reuerentie
dicite in gentibus quod dominus Christus ihesus regnat & regnum super tota creatura
accepit in sua resurrectione & ascensione aut vlt. data est mihi omnis potestas in celo
& in terra. Augustinus & Cassiodorus addunt hic dicentes quod dominus regnat a ligno
sed hoc additum non est in hebreo nec in greco quod plures fecerunt supra
de translacione theodocionis uel simachi uel alicuius alterius quod plures fecerunt
translaciones & quod Christus exaltacionem regni meruit per sua passionem in cruce phil.
non rapinam arbitratus / humiliauit semetipsum usque ad mortem crucis propter quod et deus exaltauit
illum & sic aliquis translator addidit hic regnat a ligno scilicet crucis. unde
dicitur in ympno Impleta sunt que concinit dauid fideli carmine dicendo na-
cionibus regnauit a ligno deus patet quod iste ympnus procedit secundum opinionem Augusti-
ni quod dicit quod dauid fecit hunc psalmum & omnes alios / Aliter legitur sic hic terra mouetur
ad fidem secundum aduentum Christi / & dicit vniuersa terra id est vniuersi habitatores terre
commoueantur ad compunctionem & ad penitenciam a facie eius id est Christi ad iudicium
venturi in fine audita hic voce per veram predicacionem / ysa. viii. commota est
tunc eius sic commouetur ligna siluarum a facie venti dicite vos predica-
tores & prelati predicate coram gentibus ut credant quod dominus in noticiam &
manifestacionem regnat in rei veritate & eterna potestate aut vlt. data est mihi
omnis potestas etc. dan. vii potestas eius potestas eterna que non auferetur & regnum
quod non corrumpetur / uel secundum aliam literam dicite & predicate quod deus Christus regnat
& regnabit a ligno crucis id est post mortem quam passus est in ligno crucis
quod & si mortuus est ex infirmitate surrexit tamen ex virtute & sic cepit
tunc regnare Etenim correxit orbem terre qui non commouebitur iudicabit
populos in equitate ad literam correxit ab errore ydolatrie que a tempore predica-
cionis Christi & apostolorum cepit cessare Zach. xiii. In die illa perdam nomina
ydolorum de terra. qui non commouebitur id est a veritate fidei sane que stabit us-
que ad finem mundi quantumcumque tribulacionibus impellatur iudicabit populos
in equitate quod intelligitur de iudicio discrecionis quod a tempore Christi incepit quia
per predicacionem ipsius & suorum apostolorum aliqui vocati sunt ad fidem aliis in in-
fidelitate dimissis iusto dei iudicio sed nos occulto Jo. xii. nunc iudi-
cium est mundi etc. Judicium aut discussionis pro penis & premiis red-
dendis expectatur in fine mundi Aliter legitur sic hic omnia iudicis seueritatem

qr iudicabit terribiliter et irreuocabiliter. Et dicit et dicite quod dominus correxit et
corriget in iudicio orbem terre id est omnes habitatores terre vel ecclesiam in orbe
terrarum diffusam quia iudex non commouebitur ab illa correctione et a sententia
quam dabit in extremo iudicio quia erit irreuocabilis sed iustissima
2 Re pº sagitta ionathe non est reuersa retrorsum / vel quia orbis terre id est
ecclesia in orbe terrarum non commouebitur ymmo semper stabit quia fundata est
supra firmam petram. Itaque correxit nec corrigere desinit a principio
mundi / per diluuium perimittendo Gen vi / 20 sodomitas igne
sulfureo consumendo Gen xix filios israel propter peccatum ydolatrie prosternendo
in deserto Exo 32 / et in veteri et nouo testamento martires morte
corpora. / diligit enim ecclesiam et ideo ipsam non dimittit incorrectam Eccl
xxx qui diligit filium assiduat illi flagella. / iudicabit personaliter
populos vel et equitate irreprehensibiliter quia sine acceptione personarum sine
diminucione premiorum sine obmissione personarum penarum / licet bonos
sicut condignum malos erit condignum remunerabit Iob ix si fortitudo
queritur robustissimus est si equitas iudicii nemo audet pro me testimonium
reddere / ps iustus dominus et iusticias dilexit Letentur celi et exultet
terra commoueatur mare et plenitudo eius gaudebunt campi et omnia que in
eis sunt Ad litteram hic ponitur exultacio fidelium de aduentu Christi in mundo
Et dicit letentur celi id est ciues celici cuius modi sunt angeli sancti qui in natiuitate
Christi cantauerunt canticum leticie gloria in excelsis deo / celi etiam materiales
letati sunt quia Christo nato stellam nouam miserunt Mat ii et exultet
terra id est principes terre quod impletum est quando reges venerunt Christum natum
adorare Mat ii / commoueatur mare et plenitudo eius id est mare et eius omnia
sibi reuerentiam et obedientiam exhibeat quod factum fuit quando mare et eius
vnde sedati ei tranquillitatem perbuerunt Mat xiiii gaudebunt campi id est
quod impletum fuit quando pastores in campis super gregem suum vigilantes
Christum natum adorauerunt gaudentes Luc ii reuersi sunt pastores laudantes
deum. Tale littera sic hic monet predicare aduentum Christi ad bonorum
exultacionem / et dicit letentur celi id est apostoli et predicatores eorumque letentur
extrinsecus exspectando premia Apoc xviii exulta super eum celum et exultet
terra id est plebs humilis predicatoribus subiecta verbo doctrine in fide
informata et in bono stabilita Eccl po terra autem in eternum stat
commoueatur bona commocione de malo ad bonum de tristicia ad gaudium
mare id est peccatores qui sunt sicut mare feruentes vel mare id est illi de ecclesia
qui sunt in amaritudine tribulacionis / et plenitudo eius id est illi qui sunt
in habundancia amaritudinis Apoc x angelus ... posuit pedem super mare
pedem dextrum id est consolatorem spiritum sanctum 2 Cor po sicut habundant passiones
Christi in nobis sic habundat et consolacio per Christum / gaudebunt campi
id est viri contemplatiui Glo leues mites casti et clari campis floridis comparantur
Cant 2 ego flos campi / et omnia que in eis sunt scilicet anima et corpus
vnde gaudebit racionabiliter in aspectu diuine veritatis concupiscibilis in am-
plexu summe bonitatis irascibilis in participatu diuine maiestatis
Ysa 35 gaudium et leticiam obtinebunt / ps cor meum et caro mea
exultauerunt in deum viuum Tunc exultabunt omnia ligna siluarum
a facie domini quia venit quoniam venit iudicare terram Ad litteram hic fuit
impletum in aduentu Christi ad ierusalem quando populus cedentes ramos de

arboribus sternebant in via clamantes osanna filio david etc. in signum
magne exultacionis. quod autem dicitur omnia ligna silvarum yperbole est sic
enim dicitur omnes de civitate exeunt ad rem spectaculum licet plures remaneant
qui venit iudicare terram iudicio scilicet discrecionis separando fideles ab in-
fidelibus vocando electos ad fidem per suam et ecclesie predicacionem. Jo. xii nunc
est iudicium mundi etc. Judicium enim discussionis pro penis et premiis red-
dendis de quo agitur sequenti psalmo expectatur in futuro. Alia lectura sic tunc pre
leticia perfectorum in statu contemplacionis. Et dicitur tunc in tempore gracie vel tunc in ve-
niente christo ad iudicium. Mat. 23 tunc videbunt filium hominis venientem
exultabunt corde et corpore omnia ligna silvarum id est omnes perfecti et maiores in
statu contemplacionis existentes sunt sicut ligna alta et alta contemplacione
et sunt fructifera mistoria comparacione pulcre gustacione. Ysa. lv. omnia ligna
silvarum plaudent manu. Vel ligna sunt ficus oliva et vitis que noluerunt
relinquere pinguedinem dulcedinem et exhilaracionem ut super alia ligna
promoverentur. A facie domini que erit omnium exultacionis iocunditatem et ple-
nitudinem graciarum. Et quia venit in primo adventu mansuetus. Mat. xxi. Ecce venit
rex tuus tibi mansuetus. Quoniam venit in secundo adventu severus iudicare
terram id est omnes habitantes in terra. Psalmus et primo regum dominus iudicabit fines terre.
Iudicabit orbem terre in equitate et populos in veritate sua. Ad literam vel
iudicium discrecionis quo aliqui vocantur ad fidem et graciam alii non
vocantur. Est valde iustum licet sit nobis occultum. psalmus iudicia tua abys-
sus multa. Moraliter iste psalmus potest exponi de quolibet fideli qui est dei fi-
lius per graciam et adopcionem sicut christus est dei filius per naturam et ideo sicut christo compe-
tit iudicium discrecionis super illos in die predictos ita cuilibet fideli impo-
situm est iudicium discrecionis super proprias cogitaciones locuciones et operaciones ut
nullo modo consenciat corde nullum iniustum proferat ore nec exerceat
in opere. Alia lectura sic. Christus omnium iudex est tamen dicitur iudicabit orbem
terre id est habitatores orbis terre in equitate iuste singulos exequendo unicuique
retribuens secundum propriam dignitatem. Jo. 2 in iustitia et equitate preponat tronum meum
et populos iudicabit in veritate sua id est iuxta omnem veritatem discuciendo. Et
iudicabit in veritate sua non in falsitate advocatorum non in mendaciis
testium quia ipse est iudex et testis. Je. xxix ego sum iudex et testis dicit
dominus. Malach. 2. lex veritatis in ore eius et iniquitas non est inventa in
labiis eius. Ista veritatis execucionem mandabit in iudicio. Matt. xxv. ibunt
hii in supplicium eternum illi vero in vitam eternam. Ad quam nos perducat. xcvi 96.

Dominus regnavit exultet terra letentur insule multe ad
literam titulus in textu. Id est psalmus david quando terra eius resti-
tuta est ei et sic david est auctor psalmi. Glossa vero habet moises
sed de hoc non est cura. Materia psalmi est quia loquitur de adventu
christi ad iudicium discussionis sicut precedens de adventu eius
ad iudicium discrecionis. Et dividitur in tres partes. Primo describitur imperium christi
generale dominium super omnia creata. Mat. ult. data est mihi
omnis potestas etc. 2o describitur eius adventus ad iudicium ubi nubes et caligo
primo dicit dominus noster ihesus christus regnavit id est regnum super omnia creata obtinuit
ergo exultet terra id est habitantes in terra quia christus per suam passionem et ascensionem
prebuit aliis ingressum ad gloriam letentur insule multe quia fides

catholica predicata est per apostolos et alios Christi discipulos habitantibus in insulis maris occeani ut de Anglia et Ybernia et pluribus aliis et maris mediterranei ut de Sicilia, Cypro et pluribus aliis. Alia lectura sic: hic agitur de statu ecclesie quantum ad tempus futurum iudicii et quod instante iudicio synagoga revocabitur ad fidem Christi et sic plene restituta erit ecclesia Christi quod erit fidelibus magna leticia. Matth. xvii. [illegible] venit Helias [illegible]. Titulus psalmi: Ipsi David quando terra restituta est ei, id est quando Absolon abstulit David patri suo terram postea fuit ei restituta. 2 Reg. xix. et regnat pacifice. Sed in planius competit Christo spirituali David cui in sua resurrectione terra proprii corporis restituta est et in presentia tunc apostolorum predicatum ecclesie et maxime in finali iudeorum conversione restituetur. Est ergo sensus tituli: psalmus iste cantandus est ipsi David, id est Christo agens de eo quod factum est et fiet quando restituta est ei terra, id est corporis proprii in sua resurrectione et post resurrectionem suam restituta est ecclesia. Vel in instanti tempore iudicii conversa synagoga de quo magis proprie intelligitur psalmus iste. Licet glossa exponat de primo adventu ad presens est immutatio facta in modo [illegible] iudicio sinistro est [illegible] iustos ad exultandum, inimicos [illegible]. Et David postea tamen mutatio [illegible] fiet in modo quod Christus veniens in modum [illegible] ibi et videbunt omnes [illegible] pro mortalibus existentes in perversitate et adversitate. Dominus regnavit [illegible] quo ad notitiam fidelium quoniam rex est ab eterno sed dominum rex et rex ab istam [illegible] sue sed dominum [illegible]. De quo Jo. xiii. vos vocatis me magister et domine et bene dicitis. De quo Dan. vii. potestas eius potestas eterna que non auferetur et regnum quod non corrumpetur. De quo Matth. 2. ubi est qui natus est rex iudeorum. Exultet terra, id est homines habitantes in terra quod Christus per suam resurrectionem et ascensionem prebuit hominibus ingressum ad gloriam. Vel exultet terra, id est congregatio iustorum ad modum terre firmiter stantium. Eccles. primo terra in eternum stat in bono fructificationis. Ps. terra nostra dabit fructum suum. Vel terra, id est alios humilium, terra enim tenet infimum locum. [illegible] competit iustis et sic Dominus noster huius rex non sic rex exultet non insultet. Terra, id est plebs in prosperitate quieta. Eccles. x. beata terra cuius rex nobilis est. Christus autem nobilis est et ex parte patris et ex parte matris quod de stirpe regia. Letentur insule multe, id est iusti tribulationibus concussi sicut insule fluctibus. Ysa. xlix. [illegible] ad me [illegible] mei insule. Vel insule, id est que undique consistentes in altitudine. Nubes et caligo in circuitu eius, iustitia et iudicium correctio sedis eius. Alia lectura hic de sede generale iudicium ad quod veniet Christus cum magna potestate et quod nubes et caligo in circuitu eius. Christus ascendens in celum habuit nubem in conspectu. Act. primo videntibus illis elevatus est et nubes suscepit eum [illegible]. Sic veniet scilicet ad iudicium quemadmodum vidistis eum. Ex quo [illegible] quod veniet [illegible] in nube. Luc. xxi. tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna [illegible]. Iustitia et iudicium correctio sedis eius, id est correctio omnes procedens a potestate eius iudiciaria que per sedem designatur [illegible] iudicis secundum duo scilicet iustitia et iudicium vere et irrevocabilia. Alia lectura sic hic [illegible] quasi manifestandum est invitatio ad Christi adventum et dicit in circuitu eius scilicet domini regnantis et ad iudicium venientis nubes et caligo, id est nubes calliginose. Luc. 21. videbunt filium hominis venientem in nubibus celi. Soph. primo dies tenebrarum et calliginis. In primo etiam adventu fuit nubes et caligo quantum ad malos [illegible]

& caliginosus dr fuisse q' erat clarissimus in se qz nolentes nō illuminabat
ad intelligendum / iustitiam & iudicium eius q̄ & opera sunt. i. cognoscentur
& videbuntur ab eo / & iste ē fructus aduentus nubilosi & caliginosi. correc-
tio sedis eius. i. correctio orbis terre procedens a potestate eius iudiciaria que
p sedem designatur. uel sic correctio sedis eius) i. iustorum i. q'bus deus sedet
Cap viij anima iusti sedes dei ē / & h' sedes corrigitur qn audit ma-
los affligendos exercitandos & iustos iudicio condempnandos Ier. xxx
castigabo te ī iustitia & iudicio Ier. p hoc op' sentit illos affligi tri-
bule tunc q' adhesit iustie faciunt iudicium de se ipsis. sic lego viso
catulo vberi castigatur / pd' Cor. xi si nosmetipsos iudicaremus non
vtique iudicaremur. Ignis ante ipsum precedet & inflamabit i circuitu
inimicos eius. Ad leam ignis ante ipsum precedet. s. ignis conflagrationis
q' precedet iudicium & inflamabit ī circuitu inimicos eius q' data sententia
iudicis xpi illo igne inuoluentur & sic in inferno accendentur.
Aliā lre sic hic post immutationem mundi contium ad modum ignea i primo
& in supremo & dt nubes & caligo erit ī circuitu eius etiam ignis
caritatis precedet ante ipsum i primo aduentu hmundum. Dan vij
fluuius igneus rapidusque egrediebatur a facie eius. Luc. xij. Ignem
veni mittere in terram / sed in secundo aduentu s. ad iudicium ignis seueritatis
precedet ante ipsum / & inflamabit inimicos terribiliter in circuitu eius ita
eis quodammodo inchoans ignem gehennalem. Dan vij corpus bestie ē
male datum ad comburendum p' sic ignis q' comburet siluam & sic
flamma comburens montes. Illuxerunt fulgura eius orbi terre vidit &
commota ē terra. Ad leam q' ante iudicium fient multe impressiones
ignee & terribiles in subito vidit & commota ē terra. i. habitantes i terra
q' videntes terra commouebuntur commotione timoris. Aliā lre sic ont in
imitatione mundi contium ad modum ignea i supremo aere & dt illuxe-
runt i illucebunt fulgura q' a superiori descendunt orbi terre. i. per
totum mundum q' d' ignis inferius comburet & fulgura de sursum descendet
& illucebunt orbi terre. Mat xxiiij sic fulgur exit ab oriente. Apoc
xvi facta sunt fulgura & voces & tonitrua / ut esset i nobis ignis amoris
& fulgur timoris ut audiremus sermonem salutis / vidit i videbit dominum
ad iudicium venientem hoc ē maiestatem eius sentiet ac si videret
& commota ē i. commouebitur terra q' erit terre motus. Luc xxj. ysa xxiiij
commotione commouebitur terra / uel terra i. ce ... videns potentiam timore
nimio commouebitur. Dan v videntes turbabuntur ... & sic erit immuta-
tio in ae i terra & in celis & maxime i hominibus. Montes sicut cera
fluxerunt a facie domini a facie domini omnis terra. Ad leam montes sicut cera
i fluent q' tunc erit terre motus ex quibus ruent montes. Aliā lre sic
ont q' vehementer fiet motus & dt terra commouebitur a facie domini ve-
nientis ad iudicium tantum q' montes fluxerunt i. fluent sicut cera que
defluit vehementer a facie ignis uel ruent ex magno terre motu.
ysa lxiiij vtinam disrumperes celos & descenderes a facie tua montes
defluerent / & nō solum montes fluent sed etiam omnis terra que ē in plano
fluet / a facie domini. i. a presentia domini venientis. Apoc xvi omnis insula
fugit & montes nō sunt inuenti / sed vtinam montes spirituales s. prelati
& principes a facie domini iacentes i presepio defluerent lacrimis dulcore

et deuotionis / et a facie dni pendent in patibulo lacrimis pietatis
et compassionis / a facie dni ventur ad iudicium lacrimis timoris et anxiet
si enim essent afflati spu sco qui est ignis sic effluerent / ps. flabit
spus eius et fluent aque. sed quia mihi defluunt in fluxu luxurie Eze.
xxiij. ut fluxus equorum fluxus eorum / in fluxu cupiditatis 2 re. 22.
defluxerunt et contracti sunt in augustijs / sed si montes in bono defluent
omnis terra similiter in bono defluet tu autem in malo defluunt et alij sunt
in malo sunt Annunciauerunt celi iusticiam eius et viderunt omnes populi gloriam eius
ad literam quia per signa in celo apparencia manifestabitur iudicis aduentus
precipue et viderunt omnes populi gloriam eius quia omnes tam electi quam reprobi vide
bunt xpm hominem venientem in potestate et gloria quae visio erit terribilis reprobis
et delectabilis electis / Alr le. sic hic omnis mutacionem futuram celi in reli
Et dicit terra commouebitur a facie dni / et celi annunciauerunt id est annunciabunt
quod prius non sicut videbantur / annunciabunt iusticiam eius per mira alia signa
quae in eis apparebunt / luc. xxi. Erunt signa in sole et luna etc. Iohel ijo sol
conuertetur in tenebras et luna in sanguinem / uel sic spiritualiter celi id est predicatores
seu annunciatores iusticie dei qui esse sic celi alti per eminenciam vite
et claritatem per irradiacionem scientie iudicii per puritatem innocentie / ps. quia pro
dixit deus celi tu enarras etc. et viderunt id est videbunt omnes populi gloriam
eius id est tam electi quam reprobi videbunt xpm hominem venientem in potestate
magna quae visio erit terribilis reprobis et delectabilis electis. et ita xpc apparebit
euidenter quia videbunt omnes quia omnes populi potentiam / gloriam eius in xpm
in humilitate glorificatum depost pro videbit eum omnis oculus et qui eum
pupugerunt Quod autem dicitur ysa. 2 vj tollatur impius ne videat gloriam
dei. dicitur quia ibi loquitur de gloria diuinitatis quae non potest videri sine magna
delectacione a solis mundis corde / Apoc. v. beati mundo corde In pro etiam
aduentu viderunt eum omnes populi presentes oculo corporali absentes fideles
oculo fidei / baruch 3 post hoc in terris visus est et cum hominibus conuersatus
est Confundantur omnes qui adorant sculptilia et qui gloriantur in simulacris
suis ad literam id est confundentur omnes qui adorant sculptilia id est ydolatre
qui sunt maxime confundentur et qui cultum attribuunt cultum soli deo debitum
ab hominibus etiam ab angelis / Alr le. sic hic ostendit iusticiam reproborum confusi
et dicit confundantur id est confundentur confusione eterna omnes qui adorant sculpti
lia id est ydola per sculpturam facta / ysa. xlij confundantur confusione qui confidunt
in sculptili et qui dicunt conflatili dij nostri et qui gloriantur in simulacris suis
id est gaudent attribuendo cultum cultum soli deo debitum quia simulacra gen
tium argentum et aurum / Moraliter cultorum similacra sunt libri curiosi scho
larium ne potuli militum arma negociatorum denarij feneratorum cultus
potiosi et piu adulatorum diuites epulones principes et prelati Adora
te eum omnes angeli eius audiuit et letata est syon ad literam id est adorat
xpm adoracione latrie quia est verus deus audiuit hic incipit vsus in
hebr. et in tytul. po. et dicit audiuit syon id est ecclesia per verbum xpi et apostolorum
quod pronunciauerunt iudicium futurum et letata est quia hoc est in exulta
tionis per electis ut dictum est / Alr le. sic hic post angelorum veneratio
iudicii exhibita et dicit adorate eum id est xpm adoracione latrie tamquam
verum deum admirando venerando humiliter obediendo / hebr. pro adorent
eum omnes angeli eius / Superbi adorant baal in domini / Eccl. gulosi

XCVI

Belphegor luxuriosi. dagon accidiosi / mercurium cupidi. appol-
linem in sompnis curiosi. martem iracundi / Audiuit et letata est sion .i. iustorum
congregatio idem deum speculatiua & letata est propter propinquam corporum suorum
reformationem gloriosam. Zach. 2. lauda & letare sion quia venio cito. phil. 3.
saluatorem expectamus dominum ihesum christum qui reformabit corpus etc. Et
exultauerunt filie iude propter iudicia tua domine. Ad litteram filie iude
.i. fideles anime & ecclesie cum letitie propter iudicia tua domine. & dicit iudicia
in plurali quia non solum erit iudicium datum pro gloria electorum cum letitie
sed iudicium datum per dampnatione reproborum. ps. letabitur iustus cum viderit
vindictam. Aliter legitur sic hic excitat modo letitie propter an iudicium. Et dicit
& exultauerunt .i. exultabunt quia exsultabunt in spe glorie. filie iude
.i. fideles anime & ecclesie vel iusti humiles & obedientes & fideles in cre-
dendo quod notatur per illa duo nomina scilicet filie & iude quod interpretatur confitens.
ysa. xxxx. dicit ciuitatibus iude ecce deus vester. propter iudicia tua domine
que a malis separabitur & cum bonis vindicantur in celis glorificabitur
ista iudicia & si modo sunt velata quia iudicia dei abyssus multa
tunc erunt reuelata. Apoc. xv. venient omnes gentes & adorabunt
quoniam iudicia tua manifesta sunt. ps. letamini in domino & exultate iusti
Quoniam tu dominus altissimus super omnem terram nimis exaltatus es super omnes
deos. Ad litteram hic ostendit quia tunc christo omnia erunt subiecta. dicit quoniam tu
dominus al(tissimus) etc. .i. super omnes creaturas terre & maxime super omnes homines nimis
exaltatus es super omnes deos .i. angelos sanctos qui dicuntur dii participatione. Quoniam
hii excepti dominus quorum non est cum hominibus conuersatio. Aliter legitur sic hic per
vasto quamque confundens ydolatrie. & dicit quoniam tu singulariter non ydola. deus
altissimus in potentia & in scientia. super omnem terram .i. super omnes creaturas
terrenas siue mortuorum qui sunt in inferno siue morientium qui sunt in mundo
siue viuentium qui sunt in paradiso. Eccl. xliii. terribilis dominus & magnus
vehementer & mirabilis potentia. vnde per quod omnes ydolatras confunde. nimis
exaltatus es quantum ad capacitatem humane intelligentie & quantum ad excel-
lencia nature. propter multum exaltatus es quia super omnes creaturas irrationales
plus quia super omnes homines. nimis quia super omnes deos .i. angelos sanctos
qui dicuntur dii participatione. Eph. p° constituens eum ad dexteram suam super
omnem principatum & potestatem & ideo christum angeli adorare. Qui dili-
gitis deum odite malum custodit dominus animas sanctorum suorum de manu pec-
catoris liberabit eos. Ad litteram hic hortatur ad iustitiam & retrahit ab
iniusticia. dicit. qui diligitis deum odite malum culpe quod opponitur dilectioni boni
& quia possunt peccatum incidere euitare & dicit custodit dominus animas sanctorum scilicet
quia in temptationibus recurrunt ad eius auxilium. Cor. x. fidelis deus
qui non patietur vos temptari super id quod potestis. sed subdit de manu peccatoris
.i. de potestate demonis liberabit eos qui obstinatus est in peccato & secum homines
nititur trahere ad peccatum. Aliter legitur sic hic hortatur viatores ad odium
peccati & dicit qui diligitis dominum vera dilectione quia vera amicitia est idem
velle & idem nolle. deus autem vult ut odiatis malum. Amos v. odite
malum & diligite bonum. Eccl. 2. diligite dominum & conseruate illum
illius intantum enim deus odit malum ut propter ipsum destruendum mortuus sit /

et vtile e odire malu ppter amore dni. qr custodit dns in gra q
qua sut aie scoru suoru malu odientiu no pmittedo eas tepta
sup id qd possut sustine qr ipe amat aias Sap 3 Iustoru aie
in manu dei sut Iob perditu aias illius sua de manu pctoru
i de ptate dyabli de societe mundi de afflictoe eiusdem mali libera
bit eos Gn vlt liberasti me a miseria mea tue Osee xiij de ma
nu mortis liberabo eos Lux orta e iusto et rectis corde leticia Ad litt
i lux diuine gre et rectis corde leticia qr lux gre e quedam arra glie
Alle le sic hic o2 illustracio intellectus et iocunditas affectus in bonis qui
deo seruiunt Et dt lux glie q e apta visio iudicis quantu ad diuinit
et humanitatem eius orta e et orietur in extremo iudicio et apparebit no ini
quis sed iusto Malachi 3 orietur vobis timentibus nomen meum sol iustic
Ysa xxvi Ros tuus quasi rorans super iustos Ros lucis et rectis cor
de i q diligunt te Eccli po xii diligunt te leticia i gaudium i gra
tiarum actione et vox laudis Ysa li gaudium et leticia inuenietur in ea
gracia actio et vox laudis vel pt intelligi de Epiphania tunc enim lux
i stella q a philosophis e cognita lux orta e iusto i ad confusionem
et honore xi de quo Io 22 dns iustis [illegible] et rectis corde i regibus magis
leticia Math ii magi videntes stellam gauisi sunt Letamini iusti i dno
et confitemini memorie sanctificacionis eius Ad literam hic exponitur id qd in
pre nti vsu et dt letamini iusti in dno sanctificacionis eius gracias agentes
de dono gre nos sanctificantis Moralit iste ps pt exponi de quolibet
fideli q e filius dei p adopcionem sicut xps e filius dei p naturam et id sic
ad xpm ptinet iudicium discussionis generale ita ad quemlibet fidelem
ptinet iudicium discussionis singulare [illegible] conscienciam discuciendo et qr ibi
inuenit de male actis dictis et cogitatis sic p penitenciam puniat ut pe
nam iudicij futuri euadat pa Cor x si nosmetipsos iudicaremus
no vtique iudicaremur Alle le sic hic concludendo inuitat iustos ad
leticiam in deo et gloriam Et dt qr iusto oritur lux ergo iusti letamini leticia
cordis intrinsecus in dno non in mundo in quo porcio e gemendum Io xvi
in mundo pressuram habebitis i me autem pacem Phil vlt gaudete i dno
sp et confitemini ore Tho corde creditur ad iusticiam ore autem fit confessio
ad salutem memorie sanctificacionis eius i qr memor fuit ut nos sanctifica
ret Ysa xlix numquid pt mulier obliuisci infantem suum ut no misereatur
filio vteri sui et si illa oblita fuerit ego numquam obliuiscar Sanctifica
uit enim nos p ipsum filium q factus e nobis iusticia sanctificacio et redempcio
pa Cor pmo Vel sic confitemini memorie sanctificacionis eius i confitemini ei
[illegible] memoria qr ipse vos sanctificat Tren Recordare paupertatis
mee transgressionis absinthij et fellis et sequitur memoria memor ero [illegible]
delectabilis memoria de qua ps memor fui dei et delectatus sum
nunc in spe eternorum post modum in re ad quam delectacionem nos per
ducat ihus marie filius in vita eterna Amen Sequitur ps2

Cantate dn̄o canticū nouū q̄r mirabilia fecit. Ad clam. Titulꝰ in hebe. por̄ ꝯ ps̄ sine aqua addi- 91
tōe. ⁊ sic ꝑ istū titulū nō appꝫ actor p̄si s̄ hebe-
orum̄ fecit hunc p̄s. s̄ v̄o augꝰ dauid fecit hunc p̄s.
quia p̄s ut dt̄ Ra. Sa. loq̄ de futꝰ ꝑ q̄ intelligit
t̄pus messie q̄ iudei expectat futurꝫ i quo dicūt
multa mirabilia fienda ꝑ messiaꝫ. ⁊ s̄ hoc dr̄ cantate
dn̄o canticū nouū q̄r mirabilia fecit ⁊ faciet q̄r
t̄pe quo factꝰ e. i. h̄ p̄s aduīr x̄ͬ erat peturꝰ ⁊ mirabilia facta sunt
ꝑ suū aduentū q̄r dei filiꝰ i carnē nō appuit virgo grepit ⁊ pepit
⁊ cetā miracula q̄ x̄ͬ fecit sūt mirabilissima. ⁊ e iste p̄s ꝯueniens
p̄t expmi de aduentu x̄ͥ ad mūdꝫ ⁊ de iudicio discrecōis q̄d incepit
a t̄pe p̄dicacōis x̄ͥ ⁊ aplōꝝ ⁊ plures p̄sī requirūt d̄ eadē ma͠ ferē
eciā ab vno actore sic h̄ p̄s ⁊ nonagesimꝰ quītꝰ q̄ sīlr̄ incipit
⁊ ē sīlis i pluribꝰ. vbi ibi cantate dn̄o. Et dauid iste p̄s in-d
p̄d por̄ gratiꝫ actō d̄ bn̄ficio incarnacōis. In 2ᵃ p̄te d̄ bn̄ficio iudicii
discrecōis ibi Iubilate deo. p̄d dt̄ Cantate dn̄o ihū xp̄o canticum
nouū tanquā actori noui testam̄ti i cꝰ ortu nouū canticū cantauerūt
angeli. luc 2. q̄r mirabilia fecit nascendo languidos curando. mor-
tuos suscitando resurgendo ascendendo ⁊ spm̄ scm̄ i signis visibilibꝰ mittendo
quo sp̄us sūt noti a septuagīta īsterꝑi ⁊ liguis oīm loq̄bant̄
Alr̄ le͛ sic. In hoc p̄s insuit iudicii clemencia ⁊ benignitas quā
exhibuit p̄cipue i p̄mo aduentu. tum p̄mittitꝰ titulꝰ cuiꝰ p̄s co-
gnā p̄sī ē misterꝫ leui a de benig͛ x̄ͤ xp̄i redempcionibꝰ ⁊ custe t̄pus
iudicii ꝯtinenꝰ ē mone ad laudandꝫ dn̄m sup̄ istis. Et diuid
p̄d inuitat ad letandꝫ ⁊ ad laudandꝫ xp̄m p̄d ꝑ aduentū p̄mū
2o ꝑ aduentu 2o ibi Iubilate deo. p̄d dt̄ cantate corde iocundo dn̄o
i ad laudē ⁊ honorē dn̄i canticū nouū ꝓꝑ̄ noua ⁊ mirabilia
bn̄ficia incarnacōis passionꝭ x̄ͤ oīb q̄ petebat sapiēs. Eccl 36. In-
noua signa immuta mirabilia q̄r mirabilia fecit nascendo inuiolabilr̄
de virgine mortuos suscitando resurgendo a mortuis ascendendo. spm̄
scm̄ mittendo. mirabilꝰ ergo nouis debet canticū nouū. Ysa. xiiᵒ
cantate dn̄o qm̄ magnifice fecit. Saluat sibi dextra eiꝰ ⁊ brachi-
um sctm̄ eiꝰ ad lr̄am saluat. i. saluū fecit s̄ hoc e ad honorem
s. dei p̄ris dextra eiꝰ ⁊ brachium scm̄ eꝰ. i. x̄ͬ dei p̄ris filiꝰ q̄ dicit̄
virtꝰ dei. p̄a cor. p̄o p̄dicamꝰ x̄m dei virtutē. virtꝰ aūt ꝯsistit i p̄te
dextra ꝓꝑ̄ q̄ frequent̄ nōiat̄ dextra. sīlr̄ x̄ͬ dr̄ brachium dei. Ysa liii
dn̄e quis cre. aud. n. ⁊ brachium dn̄i cui reuel. q̄ scripta ad lr̄am
intelr̄ d̄ xᵒ. Alr̄ le͛ sic hic dicit saluacōe hoīm ꝑ filiū dei. Et dt̄
dextra eiꝰ. i. filiꝰ dei q̄ e dextra p̄ris ꝑ quē mūdū fecit. diabolū
eiecit hoīem lapsū erexit saluat. i. saluū hoīem fecit sibi. i. ad
honorē nōis sui. Cant̄ 2 dextra eꝰ amplexabit̄ me. Luc xix venit
filiꝰ hoīs saluū facere ⁊c ⁊ brachium scm̄ eiꝰ. i. idē filiꝰ eꝰ. s. dei
p̄ris q̄ e fortis ⁊ firmꝰ ad saluandū. luc p̄o fecit potēm i brachio.
Ysa lix saluat s̄ brachium suū. deꝰ ergo p̄r redemit nos vnd̄e
q̄r saluat laudat̄ q̄r sibi. vārit q̄r dextra eiꝰ fortis q̄r brach scm̄ eiꝰ.

Esa 26 glificauit manu et brachiu dextru. Notu fecit dns sa-
lutare suu in cspectu gentiu reuelauit iusticia sua. Ad lram dns
i deus pr notu fecit salutare suu i filiu suu p salute mudi hu-
natu et sic visibile factu in q[ua]n gentiu reuelauit iusti: sua i fide catho-
lica iustificate q p pdicatore aplor et alior x discipulor publicata e
gentibus dispsis p orbe terrar. Alr le sic hic subdr saluatoris ma-
nifestaro et dr dns pr notu fecit i apte manifestat salutare suu
i xpm filiu suu et mudi saluatore q eternalr latuit i sinu pris
et in tpalr patuit i sinu mris de qo Gen penlt Salutare tuu
expectabo dne Baruch 3 post hec i terris visus e et cu hoibus co-
uersatus e luc ijo viderut ocli mei salu tuu in q gentiu i ipsis
gentibus reuelauit iusticia sua i fide katholica iustificate q p pre-
dicatore aplor publicata e gentibus p mudu. Nl reuelauit iusticiam s
i xpm q h gl dr salutare q saluat nos a dampnacoe et dr iusticia
qr iustificauit. pa Cor po factus e nobis a deo pre iusticia Recor-
datus e mie sue et veritatis sue domui isrl. Ad lram i pmissionis
fce patribus eius Gen xxij In seie tuo benedicent oes gentes que
pmissio ipleta e i xpo nato de seie abrahe p iacob q dr israhel
et effectus huius pmissionis extensus e ad omes gentes. Alr le sic
hic ostendit manifeste iudeis et dr deus in q gentiu reuelauit iusticia
i xpm iustu et recordatus e mie sue qr xpm mittere pmisit et nu
impleuit ipm mittendo et manifestando q videbatr oblitus differendo
Abac 3 cu iratus fueris mie recordaberis et recordatus e veritatis
sue pmissa soluendo domui i gnacioi isrl cui prius pmissio
facta fuit Mt xv no su missus ni ad oues que pierat domus isrl
luc po suscepit isrl pueru suu Viderut oes fines terre salutare
dei nri Ad lram viderut i p fide agnouert et p miracla cora
oibus facta salutare dei nri i dnm nrm ihm xpm q enle e salus omi
Act iiij no e ad nom i quo nos opteat saluos fieri Alr le sic
hic ostendit xpm manifestatu oibus iudeis et gentilibus et dr viderut
ocla mentis i p fidem pa Cor xiij videmus nc per speculu et in e-
nigmate de qo enim terra usque ad fines terrarum audierat pdicaco
aplor et crediderut aspni ps In omem terra exiuit sonus eor et
salutare dei nri i xpm filiu dei a deo pre mssu oibus datu in
salutem Ro viij q pprio filio no pepcit sed p nobis et Iubila-
te deo ois terra cantate et exultate et psallite Ad lram hic pomtr
inuitaco ad gracias agendas p iudicem discrecionis qo etia ad fide sue
ueni et dr Iubilate deo ois terra qr de oibus ptibus terre aliqui sut vo-
cati i laudate in cordibus vris intus et exultate signis deuo-
cois extus et psallite recitando ore psalmos i pphias ad dei lau-
dem fctos Alr le sic hic inuitat ad lauder dei p aduentu stco
i et dr cantate ore dno pr bnficiu aduentus pmi etia iubilate
deo leticia cordis tata qp no possit pectus tacere nc pectus expmi
ois terra ysa xlix Iubilate montes laudem ois terra i oes habitantes
i terra qr nus dz esse expers bnficii diui luc vi q sole suu facit
oriri sup bonos et malos et exultate i sig deuotois extius

audire / vel sic exultate et psallite .i. exultant et letant(ur) sed ergo in
Iudic v ego sum qui cantabo et psallam domino deo meo. Eccl 37 In or
dacio hilarem fac vultum tuum. Psallite domino deo meo in cithara et ci
thara et voce psalmi in tubis ductilibus et voce tube cornee. Sed lega(re)
qui levite cantabant non sola vocibus humanis sed eciam musicis instru(men)tis
et subdit psallite domino in cithara et tubis ductilibus .i. cum marcello factis
et voce tube cornee quia aliqui ex eis in instrumentis de cornibus aliam fac(iebant)
maxime in festo tubarum quod celebrabatur in principio septimi mensis. Alia le(ctio)
sic ostendit quod debemus spiritualiter psallere cum carnis mortificatione cum honesta
conversatione et cum sanctorum imitatione et dicit psallite vobis quibus domino in cithara
.i. in carnis propria mortificatione que fit per abstinenciam. Apoc xiiii vocem
quam audivi sicut citharedorum citharizancium in citharis suis / in cithara
repetit idem ut excitet intencionem nostram / mitem quippe debemus esse
in carnis mortificatione ne naturam destruamus sed culpam. Gen lamech
putabat feram occidere et occidit hominem. vel repetit hic citharam ut in
timat duplicem esse citharam prima mortificationem carnis. Iob xxx versa
est in luctum cithara mea. Alia citharam compassionis ad proximum ysa xvi
venter meus ad moab quasi cithara sonabat / libenter audit(ur) vox mea
et dulcis. meo mortificatio carnis facit mundam et compassio dulcem et voce
psalmi .i. ita ut verum psallere sit cum vox et edificatio ad sancte faciend(um)
Math v sic luceat lux vestra coram hominibus etc. In tubis ductilibus .i. psal
lite in tubis ductilibus .i. ad imitationem predicatorum qui sunt quasi tube g(ra)
ciles per simplicitatem / graves per terrenorum abiectionem / sonore per aptam pre
dicationem ysa l. quasi tuba exalta vocem tuam / ductiles per obediencie
promptitudinem per tribulacionum tolerantiam quasi malleo passionum producte
Num x. fac tibi duas tubas argenteas quibus convocare possis populum
et voce tube cornee .i. ad similitudinem tubarum de cornu quales fuerunt
sancti confessores qui tube fuerunt per operum edificationem / sed cornee per discre
tam moderanciam / cornu enim non ita molle est sicut caro nec ita durum
sicut ossa sic isti nec molles fuerunt per remissionem nec duri per crudelitatem
sed in medio per virtutum equitatem. Cant 2 sonat vox tua in auribus meis
Iubilate in conspectu regis domini moveatur mare et plenitudo eius orbis terra
rum et universi qui habitant in eo. Ad litteram in conspectu regis domini .i. Christi qui est rex
regum et dominus dominancium. Apoc xix moveatur ad eius reverenciam quod factum
fuit cum pedibus eius calcabile se prebuit et plenitudo eius .i. habitantes
in insulis maris quorum multi conversi sunt ad fidem orbis terrarum et id est qui
habitant in eo quia non sola de insulis maris sed eciam de omnibus terris a
lii conversi sunt ad fidem. Alia lectio sic hic ostenditur distincte quos invitat
scilicet angelos et homines et dicit / vos angeli qui estis semper in conspectu regis domini
regnantes per sapienciam dominantes per potestatem iubilate exultando et laudando.
Tob xii ego sum Raphael qui asto in conspectu dei Math xviii angeli eorum semper
vident faciem patris mei / et isti parant iubilare. Iob 38 ubi eras cum
me laudarent astra matutina et iubilarent omnes filii dei .i. angeli
sancti / moveatur mare .i. congregatio peccatorum in amaritudine per penitenciam ...
tur moveatur ad laudandum deum iuxta hoc mare ambulat Ihesus
Math. Ambulans Ihesus iuxta mare galilee / et plenitudo eius scilicet
maris .i. omnes peccatores in plena amaritudine penitencie existentes / et tamen

de amaritudine letantes moueantur ad laudandum deum deutro xxxiij
inundacionem maris quasi lac sugent orbis terrarum et id est qui habitant in eo sunt in
orbe moueantur ad iubilandum deo et alios mouere debent ad hoc quia
sic orbis mouet Sap. primo spiritus domini repleuit orbem terrarum et flumina
plaudent manu simul montes exultabunt a conspectu domini quoniam venit quoniam venit
iudicare terram ad literam flumina plaudent id est habebunt quendam exultacionis si-
gnum sensum et hoc fuit impletum quando xpistus tactu sue sacratissime carnis
vim regeneratiuam dedit aquis in baptismo simul montes exultabunt in tam
exultacionis ondet quod fuit impletum quando xpistus in montibus legem evangelii
predicauit et ibi miracula fecit Math. v et quia per suam predicacionem repu-
tauit electos ad fidem quia patet ad iudicium discrecionis id subditur quoniam
venit iudicare terram Alle. scilicet sic hic mittat actos ad leticiam et dicit
flumina id est prelati doctores et predicatores sunt aquis id est donis spiritus sancti plenis
aliis influentes verba salutis et refrigerantes exemplo castitatis plau-
dent manu id est virtuose actionibus Eccl. xxiiij ego sapiencia effudi flumina et
Apoc. vlt. ondebat michi fluuium sanctum id est viros procedentes de sede dei id est or-
dinacione dei ad predicandum simul montes id est viri perfecti contemplacione alti fir-
mi in stabilitate exultabunt coram deo laudes decantantes a conspectu domini id est xpisti
ad iudicium venientis quia ipse venit in mundum per suam mansionem quoniam venit
id est veniet ad iudicium et ad iudicandum terram id est homines habitantes in terra et
iudicabit orbem terrarum in iusticia et populos in equitate ad literam quia iudi-
cium discrecionis et iustum quamuis sit nobis occultum Ideo subditur iudicabit
orbem terrarum in iusticia et iste psalmus per exposicionem moralem sic et nonagesi-
mo quinto quia sunt de eadem materia Alle. scilicet sic hic ostendit equitatem iudicii in discussio-
ne meritorum et remuneracione singulorum et dicit dominus veniet iudicare terram iudicabit
orbem terrarum id est habitatores orbis terrarum in iusticia discuciendo merita singulorum
Dan. vij iudicium sedit et libri aperti sunt et iudicati sunt secundum ea que scripta
erant in libris et iudicabit populos eis retribuendo in equitate id est sic equum est
per merita non tamen sine misericordia relaxacionis aliquid de pena quo ad malos et
cumulante maiora premia quo ad bonos 2 Cor. v omnes nos manifestari
oportet ante tribunal xpisti ut recipiat vnusquisque prout gessit in corpore siue
bonum siue malum et hoc iam cito fiet licet tarde videatur Jaco vlt. iudex
enim ante ianuam assistit vel sic per glosam iudicabit orbem terrarum id est malos
terris rebus adherentes qui in circuitu ambulant per amorem nimium terre-
norum iudicabit eos in iusticia discuciendo opera illorum et iudicabit populos
id est bonos qui sunt collecti in vnum per caritatem iudicabit in equitate retribuendo
secundum merita eorum xcviij
98 Dominus regnauit irascantur populi qui sedes super cherubin mo-
ueatur terra ad literam iste psalmus nullum titulum premittit in hebreo
sed michi videtur quod iste psalmus factus est a dauid ad inducendum populum
ad diuinum cultum de quo valde fuit solicitus ut 2 Re.
et hoc fuit postquam debellatis philisteis et aliis contra regem
eius insurgentibus adduxit dauid archam in montem syon
in tabernaculum et constituit ibi sacerdotes ad cultum dei celebrandum
ut primo Paral. xvj et sic hoc dicitur iste psalmus in duas partes primo inuitat
populum ad cultum dei secundo ad hoc recitat exempla sanctorum patrum ibi Moyses
et Aaron primo dicit dominus regnauit id est regnare me fecit per electionem meam dicit
dominus Gen. xxij ad abraham nunc cognoui quod timeas dominum id est feci

XCVIII

agnoscite quod ipse est dominus. Regnare fecit david ps 2 R vii ubi dicitur Ego
te tuli de pascuis sequentem greges ut esses dux populi mei israel propterea
quod regnum david dicitur regnum dei. j paralip xxix Sedit salomon super solium
david in regem pro david patre suo. vastantur populi quia philistei audita
unctione david fuerunt vicati et commoti super regnum eius destruere volentes
2 R v et similiter alienigene qui erant in circuitu iudee sed quia fuerunt debel-
lati virtute divina. Ideo subditur Qui sedes super cherubin hoc dicitur quia propiciatorium
sustentabatur ab alis cherubin Exo xxv et dicebatur sedes dei eo quod ibi
dabantur divina responsa. moveatur terra In textu hebr. ponitur commoveatur terra id est ha-
bitatores in terra vicini iudee timore et nobis subiciantur. Alia lectio sic In isto
psalmo ponitur inversio contra malos de regno christi vastantes sicut fuerunt herodes
et iudei qui audientes christum natum turbati sunt. et ponitur invitatio bonorum
ad laudem et graciarum actionem. Titulus patet quia ubi per david christus significatur est
reprobatio malorum ad christum ostendendum et provocatio bonorum ad ipsum exaltandum
In secundo dilatatur honor et nominis domini. Et dividitur quia primo annunciatur christi
regia potestas [illegible] offendi et vastantur mali. secundo excitat malos ut
subiciant se fidei christi. Dicit Dominus regnavit [illegible] pro [illegible]. regnat
ab eterno et in eternum per [illegible] suam regnabit sicut Exo xv dominus regnabit
in eternum et ultra. vastantur id est vastentur populi qui sunt in statu contrarietatis et
rectitudinis [illegible] sicut ceci offenderunt ad lapidem. ps petrus videbitur
vastet. ysa viii vastentur et maledicet regi suo vastatur iudeus
et repellet christum et gentiles vocantur et veniunt ad christum quod est magnum bonum
Act xiii quia repellitis verbum dei et indignos vos iudicatis vite eterne
ecce convertimur ad gentes. qui sedes super cherubin exaltatus [illegible] super
vastantes populi infideles. Ephe i constituens eum sedere ad dexteram suam super
omnem principatum. moveatur terra id est homines terreni [illegible] infideliter
[illegible] de eius regia sublimitate. ysa xxiiii commocione
commovebitur terra. [illegible] caritas est cherubin quod interpretatur plenitudo
scientie. Ro xiii plenitudo legis est dilectio. [illegible] qui sit
in corde meo ibi sedet dominus ihesus. Dominus in syon magnus et excelsus
super omnes populos. Ad hebr. i ille qui a nobis colitur in monte syon est dominus
magnus et excelsus super omnes populos. Alia lectio sic [illegible] gentilium [illegible]
et dicit dominus magnus in syon id est super iudeos per syon intellectos quae erat princi-
palior [illegible] metropolis scilicet in [illegible]. ps notus in iudea deus
vel in syon id est in arca [illegible] contemplatur et se ad sua elevatur in ipsa est
magnus dominus. Job xxxvi Ecce deus magnus vincens scientiam nostram et excelsus
non tamen super iudeos sed super omnes populos. Job xxxvi Ecce deus excelsus in
sua fortitudine et non est similis ei in legislatoribus quia qui de celo venit super
omnes est. Io iii. Confiteantur nomini tuo magno quoniam terribile et sanctum est
et honor regis iudicium diligit. Ad hebr. Hic inducit populum ad cultum
dei diligentis [illegible] ad deum et dicit confiteantur nomini tuo magno confessione
laudis. quoniam terribile id est venerabile est. Gen xxviii quam terribilis est locus iste.
et sanctum formaliter et effective quia omnis sanctificatio fit in dei nomine et honor regis
In hebr. patet et imperium regum et in idem redit quia obedire dei imperio
est eum honorare. iudicium diligit id est equitatem sicut patet in veteri et novo
testamento ubi ea sunt precepta. Alia lectio sic Hic invitat infideles ut
se subiciant christiane fidei et dicit utinam infideles convertantur ad fidei veritatem.

& ꝯfiteant᷑ .i. simul fateant᷑ vita ꝯfone, qꝛ noi tuo magno .i. ad ho-
nore nois tui mag̃ vbiq3 ꝑ famã & glãm dilatati / phil 2 dedit
illi nom̃ qd ē sup omē nom ut i noie ihu oē genu flectat᷑ . ꝯ
qm̃ talē est nom̃ tuu ꝑ̃tate pulcrūe & tidez innuere & stm̃
fuemiter ꝑmanere Job 27 ꝑtas & hor agnut deū ē q̃ faciūt ꝯcordia
i sublimitate sub & hoz .i. honorē exigas amore regis xpi .i. iudiciū
diligit .i. qrit ut tu discretōe ꝑ sruiat᷑ / ul honor .i. pdicao ad eq
honorē scā iudiciū diligit .i. vitare / honorē vocat pdicatōm̃ adho-
nore cuius statim / eod 2 judiciū dei ꝑ vitare est & fm̃ adulatōm̃
Tu pasti durtōs iudiciū & iusticia in iacob tu fecisti / ad lraz tu
pasti duerte .i. ꝑcepta moralia q̃ digũt in fine vltim / mat xix si
vis vitã ingdi sua madata / iudicaũ ꝑcepta iudicialia / & iu-
sticiã .i. cerimoia q̃ dnt iustificacōs i scptura veteris testamenti / i ia-
cob tu fecisti / ad eum h3 tã gnã ꝑceptoz reducũt oia madataq̃
dedit ꝑplo isrl̃ i monte synai / alr le sic hic om̃ bonitas x̃ q̃ aliqs
bonu largit᷑ & dt tu dñe pasti ab eterno i tua ꝑdestinatōe / durtōs q̃bz
electi digũt᷑ qd te distorti erit & tunu sū sc̃ honoes ꝑ culpã ꝑ dey
pauit durtōs .i. ꝑcepta moralia ut ꝑ grãm iustificaent᷑ ad gloriã
ꝑdestinatio em̃ ē ꝑparatio grẽ in pn̄ti & glĩe in futuro / ps dirge me
i semita rectã .s. caritatis / can 10 ro diligunt te & tu pasti iudiciũ
i grãm iudicandi & discernendi qd bonu ē / & iusticiã .i. grãm ꝑducendi
ad effectũ qd deliberatũ ē . tu fecisti i iacob .i. in ꝑplo luctante & sub-
plantante vicia / ro viii quos & ꝑdestinauit hos & vocauit quos vocat
hos iustificat iudiciũ & iusticiã dādo Exaltate dnm̃ deũ nrm̃ &
adorate scabellũ pedũ eius qm̃ scũs est / ad lrãm exaltate .i. cũctis
potestis laudibz extollite dnm̃ deũ nrm̃ ꝑ regimine suoz bnfi-
cioz / & adorate scabellũ pedũ eius .i. archã testimonii q̃ erat sub ꝑpi-
ciatorio ita q̃ ꝑpiciatoriũ erat qsi sedile dei & archa testimonii tanquam
scabellũ ei9 sedis / exo xxv qm̃ scũ ē / diuersi᷑ em̃ archa scã eo q̃
ꝯtinebat scã .s. tabulas digito dei scptas & virgã aaron & vrnam
aurea manna plenã . alr le sic hic excitat fideles ad xpm̃ ve-
nerandũ eius huanitate & dnm̃ te / & dt exaltate .i. laudibz extollite qn-
tũ scit & qntũ potestis dnm̃ deũ nrm̃ .i. dei filiũ ꝑ suis bnficiis
exhibitis qm̃ ꝑfe nr est / ecci 43 exaltate illũ qntũ potestis / a oz
em̃ ē oĩ laude . ul exaltate .i. sup alios altũ credite & pdicate & ado-
rare scabellũ pedũ eius .i. eius huanitate dnm̃ ti vnita & subiectã / deus
em̃ h3 qsi duos pedes .s. sapiam̃ & virtutē qbz quodãmo ꝑ creaturas
discurrit d2 aũt filius dei virtuq3 / pa cor 1o nos pdicam9 xpm̃ dei
virtutē & dei sapiam / ul huanitas nrã pro nobis assumpta q̃ est tña ysa
vlt celũ m̃ sedes tra aũt scabellũ pedũ meoz / ysa lx adorabunt
vestigia pedũ tuoz / qm̃ scabellũ scm̃ ē .i. huanitas xpi scã ē ul
ille est scũs eo scabellũ ē huanitas / luc p̄o / & qd ex te nascet᷑ scm̃
vocabit᷑ filius dei q̃ scũs scoz / dan ix Moyses & aaron i sacerdotibz
eius & samuel int eos q̃ inuocant nom̃ eius / ad lraz hic adducit᷑
exm̃ scoz ꝑm̃ tm̃ dt moyses & aaron i sacerdotibz eius hec ē int
sacerdotes deũ colentes qꝛ aaron fuit primus sacerdos / sile moyses ē
vsus officio sacerdotali in ꝯsecratōe aaron & filioz eius / exo xxviii
& samuel int eos q̃ inuocant nom̃ eius / ꝑerat em̃ cũ eos . ꝑphaꝛ

deū colencium ut habetur ps̄ lxxxx xix alle le sic ethr poīt veneradi
xp̄m exa sī tres stāt ī potestes stōs ⁊ sapientes / ⁊ dr moyses q̄
hūit pñlegiū ptatis fecit sigt ⁊ portēta in egipto diuisit mare
rubr̄ ⁊ pp̄lm̄ trāsduxit in medy aquas dulcorauit panē d' celo
p̄stitit ⁊ mlta alia fecit / Et aaron q̄ pñlegiū hūit scītt / fuit em̄
scificatq ⁊ alios scificauit a lepra leuit xiii / in sacerdotibꝫ eiꝰ i in
mīs sacerdotū eiꝰ q̄ pꝫ viii de aaron / sed d' moyse nō vīr esse veru
tam̄ s̄ glō q̄ sacerdos nō fuit ɔsecratōe ⁊ institutiōe sī quaṁ offic
dignissio sī em̄ corpales hostias nō obtulit / sp̄uales tn̄ frequen̄r
obtulit oroēs deuotissīas pro pp̄lō delinquēte / ⁊ samuel q̄ fuit dono
p̄phīe pñlegiatꝰ ps̄ i iiꝫ ɔgnouerūt oīs adam usqꝫ bersabee q̄
samuel fidel eēt p̄pha dñi / ⁊ rēnt oīs ⁊ q̄ fuit de tribu effraī
⁊ q̄ sola ad tpus pp̄r petrā heli sacdos fuit nō pōt inē sacerdotes
dm̄ sed int' eos q̄ inuocāt nom̄ eiꝰ ¶ Thema in fine modo / seqr
moises ⁊ aarō ⁊c quibꝫ em̄ sacdos dꝫ esse moises potes p̄ v'tute
iustīe assupꝰ ex aq̄s p̄ mūdiciā vite aarō eloquīs p̄ facūdiā
pdicacōis nōtaꝰ p̄ excellenciā ɔtēplacōis Samuel postulatꝰ a dō
⁊ datꝰ p̄ debitū ingressū ad curā sed ɔtrā ad solitā prouidenciaꝫ /
Inuocabant dñm ⁊ ipē exaudiebat eos ⁊ in columpna nubis
loqbat̄ ad eos ad litām inuocabant dñm sīmlr ⁊ deuote ⁊ ipē
exaudiebat eos sic pꝫ de moise ⁊ aaron in exo ⁊ de samuele ps̄
et viii / in columpna nub' loqbat̄ ad eos hoc mut' sc̄ptū de moise ⁊
aarō i p̄ribꝫ locis ⁊ ideo credendū ē de samuele eo q̄ hic dicitur
⁊ maxīe q̄ deꝰ repetit loqꝰ cū samuele i uuenture ps̄ et iiiᵒ alle
le sic hic oñt q̄ dn̄s xr̄ dꝫ inuocari sīmlr ⁊ deuote ⁊ reuentur
⁊ dr moyses aarō ⁊ eiꝫ antiqꝰ scī inuocabant i intꝰ ex corde vocabant
dñm xp̄m qd̄ ē nom̄ reuenēde ysa lv ɔfute dū inueni pt īnuo
re eū dū ppe ē ⁊ ipē exaudiebat eos p̄stando eis qd̄ postulabant
Iohel iio quicūqꝫ inuocauerint nom̄ dñi saluꝰ erit / in columpna nub
hoc ad literā fiebat moisi exo xix al' in columpna nub' i in sigīs
⁊ enigmatibꝫ obscuris i quo pt ɔprendi eorum fidelitas qui hīs que
apte nō videbant firmit' credebāt / ps̄ tenebrosa aq̄ in nubibꝫ aeris
vel in columpna i de columpna nub' i de fide inuocātōis Nu xxviᵒ dñs
descendit i columpna nub' ysa xix ascendꝫ dñs sup' nube leuē ⁊ ing̃
dietur egiptū / loqbat̄ ad eos nō p̄ seipm̄ ⁊ in mete sua eis omnes
essencia ⁊ naꝫ sed loqbat̄ p̄ angelū Custodiebāt testimōia eiꝰ
⁊ p̄ceptū qd̄ dedit illis ad litām custodiebāt testim̄a eiꝰ ɔtinuad
iudicia ⁊ cerimōia q̄ dnr̄ testam̄ dei testim̄a / ⁊ p̄ceptū qd̄ dedit ill'
i p̄cepta moralia q̄ magꝰ ppe dnr̄ p̄cepta ⁊ pa tn̄ singlarē p̄
plr̄ eo mō quo dr̄ verē innīsta ɔiussa i insistē alle le sic
ent obiā antiqꝰ i custodiēdis p̄cepta dei ⁊ dr inuocabant
dñm ⁊ custodiebāt i implebāt / testim̄a eiꝰ i mādata eiꝰ data
aūgꝰ sigꝰ i testim̄ sic i cimoralibꝫ p̄s testim̄a tua credi
bilia facta sunt nimis / ⁊ p̄ceptū simplici v'bo mīuitū / ec diliget
custodiebāt qd̄ dedit illis s. antiqꝰ p̄ribꝫ Io xv hoc ē p̄ceptum
meū ut diligatis inuicē ergo p̄cepta diuina ⁊ mlta sunt ⁊ vnū
mlta p̄ diuisī h opis vnū i radice caritatis luc x bn̄ qui
audiunt v'bū dei ⁊ custodiunt illd Dñe deꝰ nr̄ tu exaudiebas

eos deus tu propicius fuisti eis et ulciscens in omnes adinvenciones eorum
Ad literam hic est repeticio eiusdem ad maiorem affirmacionem et ulciscens
in omnes adinvenciones eorum id est puniens delicta uel peccata eorum que non procedebant
ex instinctu tuo sed magis ex eorum arbitrio Numeri xx dixit dominus ad moy-
sen et aaron quia non credidistis mihi ut sanctificaretis me coram israel non
introducetis hos populos in terram et ita mortui sunt in deserto Aliter leg-
itur sic omnes peccaverunt quia receperunt aliquid propter obiacionem et fidem scilicet collacionem
gracie deletis culpis et tamen relaxavit penam et dicit domine deus noster tu
exaudiebas eos graciam illis dando ysa lxv ante quam clament ego exaudiam
exaudiet quia omnes exaudivit dominum propter pietatem deus exaudiet quia in
deus tu propicius fuisti eis penam in tercedendo relaxando Ier. v si invenerit
virum facientem fidem et cetera quia fides exigit continente propicius ero ei et
ysa lo lvi ipse est propiciacio pro peccatis nostris et ulciscens id est puniens
in omnes adinvenciones id est affectiones eorum malas ne morarentur in eis
quod est ex magna misericordia ii machabeorum vi statim ulciscens adhibere magni
beneficii iudicium est Iohannes magis misericordia est in punitione magis non consequimur
Exaltate dominum deum nostrum et adorate in monte sancto eius quoniam sanctus
dominus deus noster Ad literam exaltate id est laudibus extollite dominum racione
generalis gubernacionis deum racione creacionis meum racione cultus specialis et
adorate in monte sancto eius id est in monte syon quia ibi erat divinus cultus ap-
plicatus quia ibi erat archa testimonii ad ministerium ordinatis a levitis et a
sacerdotibus celebrandum ut predictum est Cassiodorus iste psalmus exponitur de regno
christi quod accepit in sua vere et asscendit quod iudei conati sunt destruere
sed ego sum est quia principes romani a tempore constatini voluntarie se summiserunt
se regno christi et iudei in suis locis xiii principum sunt redacti hic david
in spiritu previdens per regnum suum figuratum introduxit christum regnantem
de quo dominus regnavit dicit et ad eius laudem inducit populum catholicum ad hoc
advenientes ex antiquorum patrum qui de regno christi noticiam habuerunt et de-
vocione letati sunt Iohannes viii abraham pater vester exultavit ut videret et cetera
Aliter legitur sic hic movet ad venerandum christum in natura divina et dicit exaltate
christum dominum racione gubernacionis deum racione creacionis meum racione redempcionis
christum predicando et laudando et adorate christum spiritualem venerando et colendo
Mathei iiii dominum deum tuum adorabis et illi soli servies in monte sancto eius
in ecclesia sancta ysa 20 asscendamus ad montem domini et ad domum dei iacob
quoniam sanctus dominus deus noster primo sanctus scilicet omnes sanctificans sanctos Petrus thesaurus

·xcix· Iubilate deo omnis terra servite domino in leticia Ad literam titulus
psalmus ad confitendum uel pro confessione et dicitur factus a moyse secundum iudeos
et secundum augustinum a david et est factus iste psalmus ut cantaretur in ob-
lacione hostie pacifice levitici vii que offerebatur domino pro aliquo bene-
ficio ab eo optinendo ad quod proxime divina placacio uel pro
beneficio iam obtento ad quod dicitur sequitur graciarum accio et propter hoc talis
oblacio dicitur quedam confessio divine laudis Et david per psalmum adducit
ad dei laudem omnes generaliter In ii parte specialiter inducit offerentes
specialiter ubi introitur psalmus dicit Iubilate deo omnis terra id est habitatores in uni-
versa terra servite domino in leticia quia non placent deo servicia coacta sed
voluntaria et hec sunt delectabilia Aliter legitur sic In hoc psalmo docet modum
qualem debet esse de regno christi quia per confessionem propheta peti et laudis christi

Cui gsonat titulq qui talis e ps in gfessione x ps iste e de gfoe
ma psi e gfessio laudis ut pati intencio e mone ut gfiteres
sinq de regno xpi Et dauid p9 invitat os qui sut de regno xpi
ad summa letitia 2o docet modu intrandi in regnu x' ibi introi
te in g'v eig pod dt ois tra x oms qui sut gsistantes in tra iubi
late i vehementi letitia exultate z supplicater qr deo i ad honorez
z amore dei vn si in bono e letandu z in maiori bono e magis
letandi z in summo bono summe letandu s qr pxle est Sopho iiio
Jubila satis filia ierlm gaudete dno i operibq iusticie z iuue i letitia
spuali letamini Lue iio sumamq ei i sitate z iusticia qr ei suie
e regnae z sinitq sua ingenuitas summa e 2 Cor ix no ex tri
sticia aut ex necitate hilare em datore diligit deq Introite
in g'v eius in exultatione ad liam hic induci' pplq hebraicq spa'
qui offebat hostias pacificas ad ostiu atrij sacerdotu ita qr vide
bat oblatore sui sacfitio z dt introite i g'v eig x ad locu vn gsti
ci patat dinq cultq in altar holocaustoru qr no pmittebat' gentilibq
in exultatione x in metis devotione Alr le' sic hic docet modu intro
eundi i regnu xpi z p9 moues intrae ptam gsciaz dt introite in
g'v eig x respiciate z gsiderate gsciaz vias z cordiu vroru ubi deq co
spicit Osee xxxvi Redite puaricatores ad cor pri Re xvi hoies vi
dent qe patet deq aut intuet' cor in exultatione x i metis devo
cione z mee gsiencie 2 Cor i p9 gloria nra hec e testioni gsciencie nre
vel sic hic servite dno z letitia z c intrate x intrabitis in g'v eig x cora
facie eig i exultatione x cu gaudio Mat xxv sue bone z fidelis

At sitate qui dns ipse est deq ipse fecit nos z no ipi nos Ad
hec ipe e deq x creator omni qr ipe fecit nos dando aiaz intellcu
alem qe no educit' de po me Vn pxq i libro de ecclibq dt intellq
e ab extrinseco z sic p creatore qe soli deo gpetit q'e virtutis ifinite
quo ad creatione qe soli deo gpetit Alr le' sic hic oni' qr qui re
spiciunt suas gsciaz cognoscet xpi dnm e z dimitter peccatez Et dt
introite in gsciaz vras z sitote i sciete visis scripturis audite in
lacolis in cordibq iudicabitis qm dnq ceu sunc debetis ipe est
deq nr Baruch iiio hic e deq nr z no estimabit' alig absqz eo qr
ipe p sua summa boitate z pietatez fecit z cavit nos z no ipi nos
fecimq Eph 2 ipiq factura sumq qr oia p ipm fca sut 2 Machab
vii dixit bona mr ad filios nescio quo in utero meo apparuistis neqz
spm z aiaz dedi vobis z singlorq mebra no ego copegi sed mudi
creator q' format hois nativitate Populq eig z oves pascue eig
introite portas eig in gfone atria eig i ympnis gfitemini illi Ad
hec hic inducitur ministeriu veteris legis qr in oblatione hostie pacifice
sacerdotes z levite intrabat ad altare illi ad offerendu isti ad cantandu
z gratu ad hc dt pplq eig z oves pascue eig qr de oblationibq z decis
deo oblatis erat mitti z sustentati eo qr deserviebat dino cultui
Le subdit' introite ptas eig ad altare dini cultq in gfone laudis
dnie offerendo sacrificia z cantando cantica z ad hoc ptinet qd sbd'
atria eig gfitemini i introite atria eig qr altare holocaustorum erat
in atrio sacerdotu q' ducebat' atriu intrq z sic p alia atria Tobi

laici erat transibat prius in atrium introitus in ympnis et laudibus ad he-
fectus a sanctis apostolis confitemini illi confessione laudis alle. le. sic hic ostendit di-
vicias bonitate exaudiendo spiritualia et providendo necessaria et dicit quoniam ipse deus
fecit nos et non ipsi homines populus eius quem regit et diligit sua bonitate
ipsa le vocabitur cum populum sanctum redemptum a domino et oves pascue eius
quibus in necessitatibus providet ps. dominus regit me et nichil michi deerit Io.
x. si quis per me introierit ingredietur et egredietur et pascua inveniet in-
troite id est quiete portas eius latas et spaciosas id est maiestas eius in glo-
[illegible] de porte ple. per pluritate suorum affectuum introite in confessione [illegible]
quia sinceris confessio est tanquam clavis aperiens ostium misericordie prov. xxviii[o]
qui abscondit scelera sua non dirigetur qui autem confessus fuerit et reliquerit mi-
sericordiam consequetur Apoc. 3 si quis aperuit michi introibo ad eum et hoc fa-
cite venientes in atria eius vel atria eius id est in ecclesias ingressi nisi et
intro in ympnis id est in laudibus cum cantico ps. ympnus omnibus sanctis eius
confitemini illi id est simul fatemini et sapienter quia illi sunt omnia deo quod d.
laudate fideliter quia intrantes in atria id est in ecclesia cithara et letanie
quia si illi deo et cudent laudare ingressi in atria id est in ecclesias hester
iiii[o] die tercia stetit hester in domo regia dies prima fuit culpe
ii pme 3 perseverancie vel forus glorie [illegible] quia michi volunt [illegible] sed
non introeunt atria id est ecclesias sed in tamnus dicunt horas vel si intro-
eunt atria non tamen in ympnis quia non cantant sed ubi sunt laici vel si
cantant non in confitentur quia non simul corde ore et opere fatentur Lauda-
te nomen eius quoniam suavis est dominus in eternum misericordia eius et usque in generacionem
et generacionem veritas eius ad literam laudate [illegible] quoniam suavis est dominus [illegible]
to placabit hostiis et laudibus devocionis in eternum misericordia eius quia [illegible] pec-
catis indulget penitentibus et usque in generacionem et generacionem veritas eius fideliter
implendo promissa Moraliter [illegible] expon iste ps. ut sit invitatorium ad d.
laudem populi [illegible] et in sacrorum ordine in oblacione eucharistie [illegible] dominus
laudibus deus offerri deo patri quia hec est hostia vere pacifica per cuius oblacionem
summus sacerdos ihesus christus pacificavit omnia que in celis et in terra sunt Col. p.
alle. le. sic hic persuadet ad laudandum deum et dicit laudate et [illegible]
ter nomen eius ut apud omnes noscetur Apoc. xix laus et virtus deo nostro quoniam
suavis est dominus id est benignus suavis auditui quia est verbum vite visui
quia est candor lucis eterne olfatui quia est odor evaporacionis glorie suavis
gustui quia est panis angelorum tactui quia est amor electorum ps. gustate
et videte quoniam suavis est dominus Sap. xii o quam bonus et suavis est domine
spiritus tuus in nobis in eternum misericordia eius penitentibus indulgendo bonos sibi
condignum remunerando Ysa. liiii In ira [illegible] [illegible] [illegible]
ps. misericordias domini in eternum cantabo et usque in generacione presenti et generacione fu-
tura id est usque in omnem generacionem veritas eius fideliter implendo promissa
et sic invita remunerando Tria hic tanguntur suavitas misericordia et veritas
est enim dominus suavitas in contemplacione veritas in [illegible] misericordia in [illegible]
bili [illegible] senciet [illegible] suavitas ostendendo se [illegible] obitum
eius veritas remunerando [illegible] eius misericordia [illegible] super condigni
quod videbis eius veritatem amabis eius suavitatem laudabis eius misericor-

Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine ad literam Titulus
in hebreo ps. david quem fecit hic psalmum qui cognovit

se stabilitu i regno isl a deo. Ps v. cognot dauid qm confir
masset deg regem sup isl et tuc prosueat hn uti regia ptate ad
sui meritu et alioz exm, lic ex fragilitate, pu et dugli instigacõe
prauat de quo tn ve penituit. Et dauid. pd ont quod dauid habuit
se deuote ad deu, no ad seipm inde et iuste ad pplm et ista regmini
ad regia dignitate pd dt miaz et iudiciu cantabo t die s laudibz
recognosces miaz tua qr me ad regnu pmouisti et iudiciu quo
saule et domu eig abiecisti. Alr exponit Ca ba d miaz et iudiciu
cantabo t die i recognoscã miaz tua i psperis atribues illa tue mie
et no mee iuste ac potencie et iudiciu tuu i aduisis illa atribues
eqtati tue seu iustie p demitis mee culpe. Alr le sic In isto ps
po lau et modo laudandi xpm. cui consonat titulus qui tlis e ps ipi
dauid i. xpo q p dauid designat. ubi pbi e pmissio cantandi dno
miaz et iudiciu debito mo pmiseo e mone ad appetedu boa et
abiciedu mala ut sic placeat cantg dno. Et diuid. pd tar pmis:
sio debiti cantg 2o ppoz cantantis debita ppacio ibi p ambulabo
pd dt dne qr maior es oi laude cantabo tibi i ad honore tuu
et ob amore tuu, miaz qua pcis miseris q bus sep condigni re
tribuis et iudiciu qo malos puis. Michee vi iudicabo t hō ep sit
bonu et qd dog requit a te vtiqz face et diliger miaz. quidam
em cantant iudiciu sed no miaz ut psumentes sic ille. Ecc xxiij
delictorum meorum no recordabit altissimus. Alij cantant iudiciu sed no
miaz ut desperantes. Amos v. quiserunt i amaritudinem iudiciu dul
cedine s: me ab eo separantes. Alij neutrum cantant ut ingrati et ob
liuiosi ps obliti sunt benificiorum eig et. Alij vtrumqz cantant ut iusti
deo grati cantu ad miaz: miam dni i etnu cantabo cantu ad iudiciu
cantabiles m erant iustificaciones tue. Psalla et intelligam in via
inmaculata qn venies ad me. Ad lraz qn venies ad me reuelando
m secreta tua p sprm. pphie qe e gra gratis data et ab homine cri
tudiale contita, no sic aut e de gra gratu faciete in via inma
culata qr sprus no tant corda. pphetarum qn sunt actu maculata macula
carnalium voluptatum ppr qd moises q solitg erat loqui cu deo retra
xat se ab actu matrimoniali. Alr le sic hic ont modu debitu can
tandi, qr cu boi opibus hilaritate et mente attencione et dt psalla cantando
bona cu hilaritate cordis, qr alr no placet deo cantg. Eccl 22 musica
i luctu i. in opibus luctu dignis importuna est narracio et importunu est
cantare tpe luctus, et intelligam diligenter attendendo ego existens in via
inmaculata i. cu puritate cordis qr cantg pse no est gratus deo cu actu
maculato et mal opibus, qn venies ad me p graam in secreta tua re
uelando, sic em ex radicibus ppendit radix sic ex opibus bonis gra
qe e radix merendi. ps a mandatis tuis intellexi. Sed contra si venerit
ad me no videbo eu et si abierit no intelligam. Io 3 sprus vbi
vult spirat et vo eig audis et nescis vn veniat. Ecc viij est p nam
sed si p illuminacionem supnam quam meruit deuote cantando et inmacula
te viuendo quo ppende possum, ut expectans qn venies ad me et
ad me iudicandu i morte. Apoc po tene vero cito et intres med.
Perambulabam i innocencia cordis mei i medio domus mee. Ad
lraz hic ont qualiter inte se huit ad seipm d pambu lans

i in opibz meis. pcedeba in inocencia cordis mei . i in puritate ostie
i medio domus q. d. et multo plus extra quam hoies et maxime principes
mag sunt solliciti sivuae honestate int extraneos quam inter domesticos
Alie le sic hic ordo et tatant debita pied i psitu boni opis et in tri
quillitate mentis et dt intellexi i via inmaculata quam p ambulabam
i pseuant i opibz meis pcedeba / in inocencia cordis mei i pu
ritate ostie mee / ul. h dicitur et exigentiam inocentis volut
quida enim hnt inocentia in facie sed no in re sic ypocrite alii
in ope sed no in corde ut volentes sed no volentes nocere / sed ego
et in ope et in voluntate sic hic dr in ps. pa e simulata et coacta
stria voluntaria et hanc comunicabit dns / ps non puabit bonis eos
qui ambulant in inocentia etc. / in medio domus mee / Glo. i i meo
cordis mei fui tanquam tranquillus et quietus no adextris p imo
deratam i psperitate / no a sinistris p impaciam in adsitate sed i
medio p tepantia in utroque no in alto p elatonem no in ymis
p cupiditate sed i medio p pauptate placita / Sap. viii intrans
in domum meam conquiescam cum illa no enim hz amaritudinem co illius
Non ponebam ante oculos meos rem iniustam facientes puaricaciones
odivi / ad hanc hic ordo instia david erga malos et bonos / et dt
no ppo etc. s. ad concupiscendum aliquid iniustu cupiditate ductus sicut faciunt
ut raptores facientes puaricaciones i dne legis transgressores odivi
eorum malicia quam eius virtutis e diligere bonu et odire malu ei
oppm / Alie le sic hic ordo detestacionem iniquitatis et dt p ambulabam
i inocentia operando et no ponebam i cum pposito no ponebam / ante oculos
meos interiores i cordis mei rem iniustam i ad concupiscendum aliquid
iniustu cupiditate ductus / ul rem iniustam i ei quod iniustu erat no consen
tiebam / Job xxxi pepigi fedus cum oculis meis s. spiritualibz ut no co
gitarem quidem de virgine cogitatione s. affectata / simplici enim cogita
tione de virgine cogitabat / facientes puaricaciones i transgressores legis
hoc e transgressores odivi no nam sed maliciam eorum / ps odivi e
cclesiam malignantium Non adhesit michi cor pravum declinantem a me
malignum no cognoscebam / ad hanc no adhesit etc. q. d. et si ex passione
fuit motus ad horam / ad aliqua malicia no tamen adhesit michi p obstina
cionem declinantem a me malignum i malo igne ignitum s. igne invi
die vel superbie et huiusmodi qui declinabat a david illa detestatione non
cognoscebam p approbacionem quamvis esset michi pximus sicut pz de Ioab ne
pote eius cuius maliciam no approbavit sed magis reprobans ea ipsum
interfici iussit / Alie le sic hic ordo detestacionem malorum i corde
suo et dt no adhesit michi p amorem cor pravum i hoc pravum cordis
et voluntatis / Eccl. xiii qui tetigerit picem inquinabitur ab ea et qui comunicabit
superbo induet superbiam / Prov. xi abhominabile e dno cor pravum / declinan
tem a me i a mea fide malignum ut hereticum / Je. vi principes de
clinantium ambulant fraudulenter / no cognoscebam i illa a me cognoscendo
abiciebam ac si no cognoscerem / Math. vii no novi vos / hereticum
post primam et secundam monicionem devita / vel ex quo e declinans ad
errorem malignus p obstinacionem abiciendus e Detrahentem secreto
pximo suo hunc psequebar / ad literam et quod david no solum puni
ebat prava opis sed etiam oris vel subdole detrahentem etc. / i eius absentia

C

et sic est eis solatium quod non potest audire hunc persequebar ad puniendum. Alia
littera sic habet post detestationem illorum qui peccant ore et dicit Odivi illos qui
male agunt corde et opere etiam detrahentem secreto et in occulto proximo suo
vel in eius absentia quod in nullo non audet detrahere in aperto proximo suo hunc
persequebar quasi diceret non solum maledicentem in aperto sed etiam detrahentem
in secreto persequebar tamquam serpentem venenosum Ecclesiastici xi Sicut si mordeat
serpens in silentio nihil minus habet qui occulte detrahit. Rom. i. detra-
ctores deo odibiles Proverbiorum xviii abhominatio hominum detractor. Superbo
oculo et insatiabili corde cum hoc non edebam. Ad literam quod non solum
puniebat peccata oris sed etiam apparentia in aliis signis ideo subditur superbo
oculo quia dispositio cordis maxime apparet in oculis et insatiabili corde
qualis est avarus quia avidus quod non potest satiari pecunia cum hoc non
edebam id est tales non erant commensales mei nec de domo mea. Alia lit-
tera sic habet post detestationis vehementiam cum dicit superbo oculo id est cum superbo
homine cuius superbia apparet in oculis ecce una radix peccati Ysa. oculi
sublimes hominis humiliabuntur Proverbiorum vi oculos sublimes detestatur deus
et insatiabili corde id est cum homine cupido et luxurioso in quo alia duplex
radix mali scilicet concupiscentia oculorum et concupiscentia carnis notatur Proverbiorum xxix sanguisugae
sugae sunt due filie quae dicunt affer affer et postea offer offer. De cupido
Ecclesiastici xiiii Insatiabilis est oculus cupidi. De luxurioso Job super Osee iiii
fornicati sunt et non cessaverunt voluptas insatiabilis et quasi fames non
satiatur ter petitur et cum hoc non edebam id est tales non erant commensales mei etiam
si me invitarent Proverbiorum xxiiii ne comedas cum homine invido vel im-
do. Prima Cor. v. si quis fornicator est aut avarus cum huiusmodi nec ci-
bum sumere. Sed tamen dominus manducabat cum peccatoribus Luc. vii. Et ideo
fecit intencione revocandi eos a peccato et sic licet comedere cum eis
qui intendunt in peccato et non vitantur non licet. Oculi mei ad fideles
terre ut sedeant mecum ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat
Ad literam hic ostenditur qualem se David habuit ad bonos et dicit oculi mei ad
fideles terre id est fuit sollicitus inquirere ubi tales possent inveniri et in soci-
ari ut sedeant mecum in consiliis et iudiciis et mensis ambulans in via
immaculata per vite sanctitatem hic mihi ministrabat id est in domo mea serviebat.
Alia littera sic habet ostendit se iunxisse bonos et dicit oculi mei id est intentio cordis
mei ad fideles terre id est fuit sollicitus inquirens per terram ubi fideles pos-
sint inveniri et sic studium et desiderium meum ad fideles etiam si
pauperes terre id est in terra laborantes et egentes sint non ad principes et
prelatos Mathei iiii Respiciens eius in electos illius. Mathei ambulans Ihesus
iuxta mare Galilee vidit Petrum et cetera laxantes retia et vocavit eos. Ita
vel sic fideles terre id est fide vivens in terreno corpore quod mirabile est.
Bernardus mira Christi gratia fidei cum terreno corde virginum tuum mentis hu-
militate cum divinitate ut sedeant mecum compellit sorori et collaterales in
mensa per mansuetam et humilem societatem non ego super eos per elationem
nec sub eis per vilificationem Ecclesiastici 32 Rectorem te posuerunt esto in
illis quasi unus ex illis. Item ut sedeant mecum spiritualiter permanentes in
unitate fidei et caritatis et ut sedeant mecum in quiete eterne iocunditatis.
Augustinus exponit de sessione in iudicio Mathei xix vos qui secuti estis
me sedebitis super sedes et cetera. ambulans in via immaculata absti-

necie et continentie per vite puritatem. sic m ministrabat i. tibi. dicit ge
minister meus Eccl. x. si indutem ipsi sic et minister legis Non habitabit
in medio domus mee qui facit superbiam qui loquitur iniqua non direxit in
conspectu oculorum meorum. ad litteram hic ostendit qualem se David habuit ad ma-
los eos repellendo cum dicit non habitabit i medio domus mee i. inter mi-
nistros meos qui facit superbiam alios despiciendo vel conculcando qui loquitur
iniqua non direxit i. qui oculorum meorum quia tales non audebant loqui in
presentia David nec etiam apparere. Alie littere sic hic ostendit quod iustus debet habere suos
familiares non superbos et dicit non habitabit i non morabitur i medio domus
mee i. inter familiam meam qui facit i. exercet superbiam vel in obediendo
vel alios despiciendo et si contigit eum intrare statim expellatur. primi Machab.
2. Crudelitati sunt filio superbie qui facit superbiam. sed ubi est hodie fa-
milia superba et pomposa nisi in domibus principum et prelatorum. Amos vi.
dicit dominus. detestor ego superbiam Iacob i. clericorum et domos eius odio
propter familiam impudicam et superbam. vel sic non habitabit i domus mea
i. in corde meo qui est domus mea propria qui facit superbiam. tales enim
non diligo. unde dominus de celesti domo superbientes precipitavit angelos
qui loquitur iniqua alijs detrahendo vel maledicta contumelias confirmando. non
direxit i. non placuit nec diu apparuit in conspectu oculorum meorum quem statim
arguerem et abicerem eum Eccl. xxvi. princeps qui libenter audit verba men-
dacij omnes ministros habet impios. sic prelati debet habere familiam moribus
compositam. Genesis compositus miles comportare debet habere familiam. Exo. 3. legitur
quod deus voluit omnem Moysen quia secum ducebat familiam incircumcisam. Gen.
xvii. precepit dominus Abrahe ut non ipse tantum sed omnes de domo sua cir-
cumciderentur. unde principes gentium solent habere eunuchos servitores suos
In matutino interficiebam omnes peccatores terre ut disperderem de civita-
te domini omnes operantes iniquitatem. ad litteram sed ut fuerit et alij exeant
id subdit In matutino i. celeriter sine expectatione ne superveniret
impedimentum interficiebam omnes peccatores terre qui pro peccatis suis erant di-
gni morte quod patet de Rechab et Baana qui proditione interfecerunt Ysboseth
per hoc credentes placere regi David sed ipse iussit statim eos interfici
2 Regum iiii. ad quid autem David interficiebat peccatores subdit ut dis-
perderem de civitate dei i. de Ierusalem quam dominus ad cultum suum elegit
2 Paralip. vi. et per quam intelligitur totum regnum David in quo Ierusalem me-
tropolis erat omnes operantes iniquitatem quod potest fieri per viam iudicij
moralem quibus principes debent se habere. Et forma hic a David tradita
devote se habens erga deum inde et honeste ad se ipsum et iuste ad pro-
ximum subiectum. Alie littere sic hic ostendit etiam malos occidisse. et dicit In matu-
tino i. in cognitione veritatis et non in nocte ignorantie. vel in matu-
tino i. celeriter sine expectatione ne superveniret et impedimentum in-
terficiebam omnes peccatores terre ne peiores fierent vivendo et alios inf-
ciendo. sic dominus sodomitas Gen. xviii. descendam et videbo utrum
clamorem opere perfecerunt. vel sic interficiebam peccatores i. peccatum non
naturam. Iob xii. vitae peccatores et non erunt. vel peccatores i. demonum sug-
gestiones qui homines faciunt peccatores interficiebam i. annichilabam in
matutino i. initio ne procederent ad consensum. vel in matutino i.
veniente gratia dei. tunc enim incipit in corde gratia dei relucere.

tur per confessionem et orationem occiduntur temptationes dyaboli. Exo xiiii Iam aduenerat
vigilia matutina et respiciens dominus per columpnam nubis super castra
egipciorum exercitum eorum destruxit et rotas curruum subuertit. Sic christus in matu
tino id est in omnibus interficiet omnes peccatores morte eterna. Exo xv Interficiet eos
manus mea ut disperderem id est delerem vel exterminarem deorsum perderem de ciui
tate domini id est de ecclesia militante quantum in me erat. De qua ciuitate dicitur Eccl ix
Ciuitas parua et pauci in ea viri. Vel de ciuitate domini id est de ecclesia triumphante
de qua psalmus gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Omnes operantes iniquitatem quia
non introibunt in eam aliquis coinquinatum nec abhominationem faciens Apoc
21 et Apoc vlt foris canes et venefici et ydolis seruientes. Tunc enim
dicetur malis ite maledicti in ignem eternum. Sed bonis venite benedicti
patris mei percipite regnum ad quod nos perducat ihesus marie filius. CI

CI

Domine exaudi orationem meam et clamor meus ad te veniat
Ad literam titulus in hebreo oratio pauperis cum anxiaretur et coram
domino effunderet eloquium suum. Et secundum Augustinum dauid fecit hunc
psalmum qui proprie dicitur loquitur de anxietate populi israel cum desiderio
desiderantis pro aduentu christi quia maxime contigit tempore antho
chi illustris qui super modum afflixerat populum ut habetur primo ma
chab et quanto plus affligebantur tanto plus desiderabant per aduentum sal
uatoris. Et dicitur in quo ostendens quod postquam afflicti populi desiderationem eorum ergo
per christum subleuatorem ibi tu autem domine. Quod dicit in persona populi anxiati
domine exaudi orationem meam ex corde procedentem quia oratio est ascensus mentis
in deum secundum damascenum. Et clamor meus ad te procedens ex ore ad te
veniat id est acceptus sit coram te. Aliter legitur sic. Dominum est in primo libro quia
diuiditur in tres quinquagenas in quibus statum triplicem hominis religiosi in
tendit ad vtilia informare. In prima incipientes ad statum penitentie. In secunda
proficientes ad statum iusticie. In tercia que hic incipit ad statum contem
placionis et omnem laudem perfectos. Et quia talis status incipit ab oratione
deuota et paupertate voluntaria. Ab oratione pro penitentia miseria aufenda
congrue propter iste psalmus in quo agitur de oratione pauperis anxiati sic vult
titulus est oratio pauperis cum anxiaretur in quo dominum effundet orationem suam.
Tren 2 consurge lauda in nocte in principio vigiliarum effunde sicut aqua
cor tuum ante conspectum domini. Quare psalmus est oratio pauperis anxiati. Infirmo est
pietas magis. Et diuiditur quod oratio continet desiderium quidam modestie secundo per omnem
statum eterne stabilitatis ibi tu autem domine permanes. Quod dicit domine qui potens
es exaudire et ad effectum audire quia clemens es orationem meam ex corde pro
cedentem quia miser sum. Judith ix deus celi creator exaudi me miseram de
precantem et de tua misericordia confidentem. Et clamor meus id est feruens desiderium
cordis et vox continuis oris ad te veniat id est a te accipiatur. Ysa lxiiii tunc
inuocabis et dominus exaudiet clamabis et dicet ecce assum. Quia psalmus clamor meus
in conspectu eius introibit. Non auertas faciem tuam a me in quacumque die tri
bulor inclina ad me aurem tuam. Quod dicit non auertas faciem id est repellendo
orationem meam sicut homo auertit faciem ab eo quem non vult exaudire in quacum
que die tribulor etc. Loquitur de deo ad modum hominis qui inclinat aurem ad au
diendum petitionem quam vult exaudire. Aliter legitur sic hic exprimit modum
quo vult exaudiri quia benigniter et cetera et dicit non auertas faciem tuam
a me tanquam indignans et offensus contempnendo orationem meam sed benigno

et sereno voltu respice in me. Tren. 3. vocem meam audisti ne avertas
faciem tuam a singultu meo. Ier. xv. non est anima mea ad populum istum ei-
cia eum a facie mea. in quacumque die tribulor. i. quandocumque fuero positus
in tribulacionibus et clamavero ad te fervente desiderio. inclina ad me au-
ditum clamoris. aurem tuam benigne me exaudiendo cum effectum inne tui
inclina quia ego deorsum et tu sursum. Aug. tribulor deorsum tu au-
dis sursum. ysa. 36. inclina ad me aurem tuam. In quacumque die
invocavero te velociter exaudi me. Ad lit. quod non solum petit exau-
dicionem sed etiam exaudicionis velocitatem propter magnitudinem tribulacio-
nis subditur velociter exaudi me. Alia lectura sic hic petit velocem exau-
dicionem et dicit quando tribulor inclina ad me aurem tuam. et in quacumque die in-
vocavero te. i. ex devocione cordis vocavero te. velociter exaudi me. ne
dum perseverem in culpa et ne impaciens sim in pena et ita fiet te-
ste ysa. xxx. ad vocem clamoris statim cum audierit respondebit ei et si non statim
ad desiderium quantum ad desiderium clamantis tamen statim quantum ad meri-
tum et commodum expectantis. Eccl. 2. quis invocavit deum et confusus est.

Quia defecerunt sicut fumus dies mei et ossa mea sicut cremium aru-
erunt. Ad lit. hic ponit causam exaudicionis allegatam racionem s. pondus tribula-
cionis populi iudaici tempore antiochi qui nitebatur destruere dei legem
primo machab. 2. et hoc est quod dicit quia defecerunt sicut fumus dies. i. simul
fumus defecerunt et sicut evanescens et sicut cremium aruerunt. Cremium dicitur
a cremo mas. et est id quod in patella remanet de infrixione. anti-
ochus enim volentes dimittere ritum iudaicum faciebat eos frigi in sartagi-
nibus et cremari. 2. machab. 2. Alia lectura sic hic ostendit miserias humanas
in speciali scilicet afflictionem carnis et paupertatem. et dicit quia dies mei defece-
runt. i. ego in diebus meis exinde defeci et evanescens sicut fumus
qui ascendendo deficit. Sap. v. transierunt omnia illa tamquam fumus qui a
vento diffusus est. Iac. iiii. quid est vita mea sicut vapor ad modicum
parens. et ossa mea aruerunt. i. exsiccata sunt humore deficiente sicut
cremium. i. sicut carnes exsiccatae de quibus extrahitur pinguedo per frixa-
cionem vel sicut holocaustum quod totum cremabatur. vel alia littera habet sicut
in frixorio confrixa sunt. Ps. aruit tamquam testa virtus mea. vel aruerunt
pre timore iudicii particularis et generalis. Luc. xxi. arescentibus hominibus pre timore

Percussus sum ut fenum et aruit cor meum quia oblitus sum comedere panem
meum. Ad lit. quod sicut fenum ad ardorem solis desiccatur sic populus
israel ex ardore tribulacionis antiochi ex magna parte deficiebat et
per mortem et aliqui per transitum ad ritum gentilem. primo machab. primo. quia ob-
litus sum comedere panem meum quia multi de populo fugerunt ad loca deser-
ta ubi non habebant panem ad manducandum. 2. machab. vi. iudas autem
machabeus secessit in desertum locum ibique inter feras vitam in montibus
cum suis agebat et feni cibo vescentes demorabantur. Alia lectura sic hic
ostendit aliud defectum s. velocem separacionem anime a corpore et dicit percussus sum
infirmitate multiplici ut fenum propter necessitatem moriendi fenum enim cito
moritur. Tren. iiii. percussisti et non pepercisti et ut fenum tribus sum
ysa. xl. omnis caro fenum. vel sic percussus sum diversa egritudine sicut
fenum quod mane virescit et in die desiccatur ab ardore solis et vespere
arescens cadit. et aruit ab humore gracie desiccatum cor meum. quia
quanto enim nascimur sine gracia. Iob. xi. anima mea arida est.

Jo xv mittet foras sic palmes & arescet / qr oblitus sum comedere nō
panē meū ut ps cij / ps malem / vn q oblivisci comede pane
sim sed sic comedit alienū: Ardus e a gra dei / adā em nō com-
dit cibū licitū sed vetitū io meruit mi ssiaz Gen 3 In sudore
vult tui vesceris pane tuo / 2o pane ut ps gre que oblivisamur
comede' qm nos i opibus gre nō exercem' de quo ps pauperes
eius saturabo panibus / 3o pane doctrine sine que comedimus cum
audita medite comedimus Ecc xi mitte pane tuū super
transeuntes aquas & ps multa tpa invenies eū / 4to panem
eukar͠e que comedimus qm cū fide formata comunicamus Sap xvi pa-
ne de celo dedisti eis / 5to pane pane que comedimus quando
gra pane letant amplectimur / ps cibabis nos pane lacrimarum
Sexto pane benedictionis eterne quē adhuc gustamus qm contemplacionis
vacamus / Luc xiiij Btus q' manducat pane i regno celoꝝ / Ecc xv
cibavit illū pane vite / A voce gemitus mei adhesit os meum
carni mee / Ad hec / hic accipe caro pro cute sic qr dicit Job & hebr
qr tā ex fame quā ex aī anxietate cadaverosa habebat & sic cutis
ossibus adherebat / Alit le' sic hic ont 3m desm i recte ignorare
& dicit os meū i vox mea q debet fortis totū hore rege' sicut
os totū sustinet / adhesit execrata & misera p consensu / carni mee
i carnali delectacōi & sensualitati mee / ps adhesit pavimento ane
i carni terrenis voluptatibus prostrate / a voce gemitus mei i a sug-
gestione dyali que e pa origo gemitus mei / Tren iiijo mihi sur
gemitus mei a voce dyali inflamate ad peccm / Je xi a voce loquele
grande exarsit ignis in ea / Sepulcrum os dum due fortes / caro
due infirmi os quo dz adherere carni qr fortes dz supportare infirmos
Ro xiiij debemus nos fortes imbecillitates infirmoꝝ sustinere & hic
a voce gemitus mei i audita voce gemitus meoꝝ dicit xpus ij Cor xi
quis infirmatur & ego nō infirmor / Similis factus sum pellicano soli-
tudinis factus sum sicut nocticorax in domicilio / Ad litteram qr sic dominus
e persecutus fugerit ad deserta / factus sum sicut nocticorax q nō apparet de die
nec clamat / sic mihi de populo abscondi i locis occultis nō audebat
de die comparere nec aliquē strepitum emittere ne comprehenderent / Alit le'
hic ont tripliciter paupertē in heremo in claustro & in seculo & dicit qr
ita non adheret carnali delectacōi io affligit carnē meā paupertate
& abstinencia & sum silis factus pellicano avi solitudinis i solitarie
viventi sic pellicanus qui in solitudine habitat nec gregatim volat sic
heremita Job xxxix dedi ei in solitudine domum / factus sum claustral
degens inter parietes pernoctando in orōe & p pane materialem & spiritualem
mendicando / sic nocticorax i domicilio qui habitat i ruinis domoꝝ et
de nocte querit cibū sic claustral / Math vi panem nrm cot da nob
Tren v consurge lauda i nocte / le' hoc in glo de tpr statu
eoꝝ ad quos quidem debz declarare pdicatori & etiā de xpo q sim
sin statū fuit hinc avi triplici assilat / Nō pellicanus e avis
egiptiaca ciconiis corporali magie silis maxime sc affictas & in
solitudine habitat nec gregatim volat / Vigilavi & factus sum sic passer
solitarius in tecto / Ad hec vigilavi nō potens dormire p anxi-
etate animi / & factus sum sic pas solit / in tecto / fugiti em non

vadut vniti sed mag^e dispsi et quilz abscodit se vbi pt. Alr le^r sicut
cpat se passeri qntu ad actu et locu et dt vigilaui no potens
dormire pamxie te qm. vel vigilaui solicitus ne incidem in mang
dmi vel in mang inimi. de po luc xij vigilate qr nescit q hora
dns venturus e. de 2o chat 2 6 vigilate et orate ne intret in tempta
tom. et fcs su sic passer no congregans diuicias et bona tpalia ad tpa
futura. sic passer q no e sollicitus de cibo ad crastinu diem et fcs
su solitarius a fine multitudie secularium et sodalz supflua et po
posa. Amos vj ve q opulenti estis in monte samarie optimates ca
pita ppls ingredientes pompatice domu dei. in tecto a in aliquo loco
seu dignitate in eclia. chat xxiiij^o q aut in tecto e no descedat
amore terenou in domu sua aliqd tolle equale. sic p^l lati debet ee
sic passeres no congregantes thauros et modico cibo qteti no sic
heel de qo dan xiiij Tota die expbrabat m^i inimi mei et q
laudabat me adusu me iurabat. Ad lram hic allegat^r racio
exauditois ex vbis iniuriosis q satellites anthiochi pfe^r erant
qtra deu et pptm. et hoc e qd dt tota die expbrabat m^i inimi
mei et plus fideles ppls affligebat^r ex blasfemijs con deu quam
con se ppm. et q laudabat me s. derisorie sic hoi timido aliqn di
citur ho magne qstancie et ho inpiu p oppm irrogatu mag^r
solet puge. adusu me iurabat. i. iurantes execrando pbi malu
ponebat tanqua exm dicentes si no fecero hoc ita male m^i acci
dat sic ppls iudeorum. vn illu sensu ont tristis quam ponit Lyra dc
exultantes m^i et p me iurabat. exultantes m^i a deridentes me in
pdicia p me iurabat execracois iuramento ponentes misia mea
p exo qe mag^e exprimit^r cu subdit^r qr cinerz. Alr le^r sic hic ont
etia misia s. abutentes et vilitate ab aduersarijs fcam. et dt inimi
mei s. demones et mali hoies vel heretici tiranni et fili fcis ex
pbrabat m^i impingendo mala q gessi. tota die a frequent et apte
net mirum qr imppabat ipi xpo qd no erat malu in veritate sed tm
eorum reputatione chat vj Ecce ho vorax et potator vini luc vij^o
hic si eet ppha sciret vtiqz q et qualis e mlr ic et q laudi
bat me magnificantes bona qe feci in apto. adusu me iurabat
i. qspirabat latenter qspirando bona con me. Ecce dicunt petiti
adulato et detractor. ysa viij^o oia q locutus e pplus iste qiuracio e.
ysa v. ppls meus q te btm dicut ipi te deceperut. et sic faciebat
ipi xpo quia in facie qmendabat et qsilia letanter faciebat qual
ipm pderent. chat xxij mgr scimus qr verax es et via dei ic.
Quia cinerem tanqua panez manducaba et potu meu cu fletu mi
scebam. Ad lram hic mag^e exprimit^r cu subdit^r qr cinerz tanqua pa
nem mediatu genus de pasta ea detoquens in cineribus et sic cinis
erat admixti in pane et potu meu cu fletu miscebam a lacrime
fluebat de oculis meis p dolore tanta q cadebat ad cyfu vel ad vas
in qo debebam bibe. Alr le^r sic hic tangit duplex misiaz volu
taria carnis mortificacois et cordis deuocois. et dt q genus primaz
comedebam cinez tanqua pane. i. comedi pane admixtu cineri
bus pasta fuit decocta in cineribus. vel comedebam pane nigru
et asperu. tanqua cinez a vilia cibaria. Lyra no refert hoc di

de quo processit ignis qui consumat scoria vel cinerem tamquam panem manduca-
bam, i. de materia fictile incinerationis mee sustinebam et fortior fui quam
peccata. vel in die cinerum qui assumitur bellum contra peccata tua dicitur exemplo
quia cineris ex. vel cinerem tamquam panem manducabam vel cecidit quia reliquias
peccatorum paulatim annichilat et consumit. vel peccatum dicitur ignis Johel primo
ad te domine clamabo quia ignis comedit speciosa deserti et sic cineres sunt
reliquie ignis i. peccati ysa xiiii perdam babilonis nomen et progeniem et genus.
et potum meum cum fletu miscebam i. tanta erat contricio cordis et devocio
quod biberem lacrimabam. vel pre dolore lacrime ab oculis cadebant in vas de
quo bibere debebam. pro potum dat nobis in lacrimis [illegible]. vel potum sanguinis
Christi cum fletu devocionis miscebam. ps. lix bibite vinum quod miscui vobis
A facie ire indignacionis tue quia elevans allisisti me. ad hebr. quia
predicta miseria contigit populo ex dei permissione propter peccata populi commissa
ideo subdit a facie ire indignacionis tue i. vindicte tue. primo machab.
po facta est ira magna super populum valde quia elevans allisisti me i.
graviter quia sic quis allidit quod de alto eicitur. et per quia iudei
elevati fuerunt tempore hester et mardochei et tempore monarchie persarum
cui successit regnum grecorum de quo exivit antiochus illustris. machab.
primo et iste quis afflixit iudeos quia adhuc precedentium regum. Ale
glo. sic hic ostendit miseria adeo sibi inflicta et dicit potum meum cum
fletu miscebam a facie i. a presencia ire i. vindicte vel penalitatis. vel
a facie ire i. effectum ire extendis. indignacionis tue i. a tua indig-
natione procedentis q.d. indignatus es domine abhominando culpam sed
iratus in puniendo penam. navarrus pro indignacionis eius effusa est sicut ignis
de ira dicitur Ro iiio ira dei manet super eos. quia elevans me ad tum
honorem ut ad ymaginem tuam factus essem ut dominarer [illegible] et mari
preessem. allisisti i. devicisti me propter inobediencias meas. Gen. 3 emisit
eum de loco voluptatis. Glo. quanto magis fuit in domo elevatus tan-
to gravior fuit casus. Job xxx elevasti me et quasi super ventum po. illi.
Dies mei sicut umbra declinaverunt et ego sicut fenum arui. ad hebr.
dies mei idest ad nichilum redacti sunt sicut umbra et ego sicut fenum
arui i. per fervorem tribulacionis quasi defeci. Cale. sic hic ostendit miseriam
aliam s. brevitate duracionis et dicit quia elevans allisisti me ideo dies mei
defecerunt i. destabiles vel breves sunt facti et cito ad nichilum redacti
sicut umbra. Job breves dies hominis sunt. vel declinaverunt ad finem
sicut umbra. primo paralip. xxx dies mei sicut umbra super terram et nulla
in eis mora. et bene comparatur umbre vita mea quia sicut umbra fit ex
opposicione corporis opaci ad luminosum sic brevitas vite mee causata
est ex opposicione peccati ad deum. ysa lix iniquitates mee diviserunt inter
nos et deum meum. 2o quia umbra vana est et vacua sic vita nostra.
Job vii ego habui menses vacuos et noctes laboriosas enumeravi
in. 3o quia umbra obscura est, sic vita nostra obscuritate ignorancie
plena. Job iiio viro cuius abscondita est vita et circumdedit eum deus
tenebris. Greg. valde metus quia affligitur quod ad intelligenda que dei
sunt excecatur. 4to quia umbra cito transit sic vita nostra. Job viio
dies mei velocius transeunt quam a texente tela succiditur. quinto quia
umbra retineri non potest sic nec vita nostra. Eccles. viii non est in potestate

ptate cogilbr spm nec hr ptatez in die mortis sexto qr similitudine
corpis hr nc e corpg sic vita mea similitudinez hr vite ↄ tm mors e
Augo his silus e viuens ↄ moriens sed morti accidens i a vita de
scendens qr enim nemi e vive n de vita tristre Septro qr vmbra i
fine diei longior appet sic ho quo plg senescit eo plg se viuere
credit Ie vi vbe qr declinat dies qr longiores pfire sunt vmbre
vespi ↄ ego sic fenu qr cito exsiccat arui i desoni per morte
ps sq sic sic fenu tectoz qr pq qua euellat exaruit ysa xl exsic
catu e fenu ↄ cecidit flos Tu aut dne in etnu pmanes ↄ me
moriale tuu in gnatoe ↄ in gnatom Adlra hic descbr ecclie pro
mod p aduetu xpi 2o futura tbulato qe amiz ibi Respondit
pd dt tu aut dne in etnu pmaes i stabile qr stabit manes dans
cuncta moueri iyo de gsolatoe qr xc rex deitate maet in etnu Io
xn nos audiuig ex lege qr xc maet in etnu ↄ sic etna potena
mutat tpa ↄ etates i trasfert regna ↄ gstituit dan iio ↄ de tri
bulatoe releuat ad psspitate ↄ ego deitti ss sua volutate ↄ me
moriale tuu in gnatoe ↄ gnatom qr vno intuitu videt succesio
omi gnatomi Ale le sic hic agr de imutabilite xpi s dm te
2o de imutabilite ecclie data p xc inmaz ibi tu exurges pd dt ego
sic fenu cito arebo p morte tu aut doe stabilis pmaes in etnu
dans cuncta moueri ysa xl vbu aut dni maet in etnu hest vi
tu aut doe in etnu pmaes soliu tuu i gnatoe ↄ gnatom ↄ me
moriale tuu qr nuqua obliuisteris misrri Ione tua bn dicitr
meoriale Ope vlt meoriale tuu sic vnu lbtom pmaet i ge
neratoe ↄ gnatom i in etnu q d mo ppetua hes meoriaz ut
exhibeas misez impsio hq meorialis appuit in manibg ↄ pedibg
ↄ in late eig vn in ihug gmeoracom sr gfirer eufie sacrti
pa Abrz iio hoc facite i mea gmeoracom ysa xix nuqd mlr pt
obliuisci infantez suu ut no miseatur filio vnt sui ↄ Tu exurges
doe misebez sion qr tpr misendi eig qr venit tpus Ad hebrm
videt em gorth iare qn no pbet eis auxiliu ↄ p oppm surge
qn pbet i misebez sio i ppls colet deu in sion de quoz vno exat
symeo Iuc ii Resp accepit a spu sco no visuz se morte n re
que alij iusti etia expectabat qd fuit impletu qn ibi in teplo fuit
oblatg qr eat in mote sion ↄ qn ibi pdicauit ↄ miracla fecit
ↄ spm scm aplis misit i qr venit tpus misendi eig pdicm p pphaz
dan ix vbi aduentg xc sub certis ebdomadr anoz diffir qr venit
tpus i hic repetitr ad maiore asscom Ale ler sic hic onr ecc
ficatio ecclie in fide p xpm ex eig mia ↄ dt tu doe exurgens
ab etna sede deitatis veies in carne ↄ exurges qn de sepno
pq morte tua i misebez urtaz ondens sion i ecclie Ecc 3 o mi
sebere tuu tue vrbi reple sion inenarrabilig i qr venit tpr misen
di pmmatu p pphas i ↄ repetit seu inculcat ex serillde ↄ fi
ducia i qr venit tpus q d i satis fuit ho in carcere limbi nimis
fuit in ignorancia dei i ton nuc e tpus misendi Ecc xxxv o
Speciosa mia in die tribulatois sic nubes pluuie tpe siccitatis
ysa xiiii o ppe e ut veniat dies eig ↄ dies eig no elongabur

misebit[ur] dns sion Gal iiij° at ubi venit plenitudo temporis misit deus etc.
Qm placuerunt servis tuis lapides eius et terre eius miserebuntur Ad litt[eram]
hic po[ni]t[ur] primord[ium] eccl[es]ie que facta est per xpm mediantibus apostolis qui predica
verunt fidem x[pi] p[ri]mo in ierl[m] et in iudea id[est] sub[ditu]r qm placuerunt servis tuis
id est apostolis lapides eius id est fideles de iudeis quasi qui fuerunt primi lapides
in edificio spirituali eccl[es]ie positi sicut fuit predictum Zach ix et saluabit eos
dns deus eorum in die illa ut gregem populi sui quia lapides sancti elevabuntur
super terram eius. et terre eius miserebuntur id est iudee in qua primo apostoli predicaverunt
et multa miracula fecerunt Act ij° ad quorum predicationem multi passiones
suas vendebant et dividebant omnia prout cuique opus erat. et ideo lapides
isti super terram elevati per contemptum temporalium apostolis multo placuerunt Alle[gorice]
le[gitur] sic hic ostenditur quod ecclesia edificata est per apostolorum studia quam hucusque de
precio per xpm et dicit temporis miserendi venit. qm servis tuis id est apostolis pla:
cuerunt lapides eius id est fideles de iudeis quasi qui fuerunt primi lapides
in edificio spirituali eccl[es]ie positi, vel lapides eius id est prophete super quos fun
data est ecclesia prima pe. ij. vos ipsi tamquam lapides vivi superedificabimini
in domo spirituales hij placuerunt apostolis xpi quia in eorum scripturis et in
veritate delectati sunt. qui fuerunt lapides vivi et graves propter doc[trin]e
na dura per particulas firmi per constanciam et ideo placuerunt. hij id est Eccl xx
primo prudens placebit magnatibus. et terre eius id est terrenis sion id est in
ecclesia, miserebuntur reducendo eos a miseria ignorancie ad veritatem fidei
a miseria culpe ad amorem dei. a via perdicionis ad viam celi Eccl xliiij
hij sunt viri misericordie quorum pietates non defuerunt ij Cor xj quis infirmatur
et ego non infirmor quis scandalizatur et ego non uror ¶ Thema in festo
sancti stephani. ubi commendatur tamen tria, p[rim]o obedientia quo ad deum ibi fuig
fuig. 2° paciencia quo ad mundum ibi placuerunt lapides. 3° misericordia quo ad
proximum et inimicum quia oravit pro eo flexis genibus ibi et terre eius miserebuntur
Et timebunt gentes nomen tuum dne et omnes reges terre gloriam tuam
Ad litt[eram] quia fides x[pi] per apostolos et alios x[pi] discipulos diffusa est ad gen
tes per alias orbis terre partes. et omnes reges gloriam tuam quia non solum vul
gares receperunt fidem x[pi] sed etiam principes prout impletum est in pluribus
regnis terrarum et in omnibus implebitur ante finem mundi Alle[gorice] le[gitur] sic hic ostenditur
quod de gentibus edificata est ecclesia. et dicit gentes audientes apostolorum predicationem
videntes miraculorum operacionem timebunt nomen tuum id est filium tuum domine
Apoc xv quis non timebit te dne et magnificabit nomen tuum. qm omnes
gentes venient et adorabunt te Ysa ij° fluent ad eum omnes gentes. nec
solum minores ymo et omnes reges terre id est maiores alios regentes. time
bunt gloriam tuam id est gloriosam potentiam tuam Ysa lx vultu in terram demisso
adorabunt reges Quia edificavit dns syon et videbitur in gloria sua Ad
litt[eram] sion id est ecclesia que incepit sion vocatur quia ibi incepit per x[pm] oblacionem
predicacionem miraculorum operacionem et spiritus sancti missionem. et videbitur in gloria
sua, ibi enim manifestavit gloriam sue resurrectionis et ascensionis apostolis suis
quia de monte oliveti ascendit qui est iuxta ierl[m] Act p[rim]o Alle[gorice] le[gitur] sic hic
ostenditur edificatore ecclesie. et dicit quia dns tamquam artifex potens et principalis
edificavit id est edificabit presentium et futurorum per x[pi] certitudinem p[ro]phetie. sion id est
ecclesiam xaniaz Ysa v edificavit turrim in medio eius Eph ij° iam non estis
advene et peregrini sed estis cives sanctorum et domestici dei etc. et videbitur
ipse deus ab ea id est ab ecclesia in gloria sua eterna Ysa xxxiij regem in decore

suo videbunt ysa lii o Revelabitur gloria domini et fideli iusti et non impiis
ysa xxvi In terra sanctorum iniqua gessit non videbit gloriam domini Respexit
in orationem humilium et non sprevit precem eorum Ad literam Respexit id est ordinavit hu-
ad implendo peticionem illorum et non quia humiliter et devote petebat eius ad-
ventum Alle[gorice] li[tera] sic hic ostenditur quod ecclesiam edificatur ad peticionem humilium et dicit
Respexit ordo in me in orationem humilium luce p[rimo] Respexit humilitatem ancille
et non sprevit sed adimpletur precem id est orationem eorum pro bonis obtinendis
Judicis ix humilium et mansuetorum semper tibi placuit deprecacio iii ordo est que
pro bonis obtinendis deprecacio est pro malis amovendis et in utroque exau-
diuntur humiles Eccl xxxv oracio humiliancium se celos penetrabit Scribantur
hec in generacione altera et populus qui creabitur laudabit dominum Ad literam hic
concluditur gracie actio que beneficium non tradendum oblivioni et dicit scriban-
tur que scriptura defuit memorie in generacione altera id est ut generaciones sequentes
habeant de hac noticiam et sic factum est per evangelistas et apostolos in doctrina et
opera x[risti] descripserunt ut fideles populi assurgerent ad laudem xpi ideo subditur
et populus qui creabitur laudabit dominum id est populus xanus qui creatur per baptismum
per gratiam constituitur in esse gracie que creatur in anima Alle[gorice] le[gitur] sic hic ostenditur quod
acciones gratiarum et dicit dominus adimplevit orationem humilium ne ergo per magni-
tudinem tradantur oblivioni scribantur hec pro futuris in generacione altera
ut generaciones sequentes habeant de hoc noticiam ysa xxx scribe super buxum
et in libro diligenter exara id est erit in novissimo id est testimonium usque in se-
piternum hec sunt scripta evangeliorum scribencium que viderunt vel audierunt
de xpo ad utilitatem sequencium Jo xxi hec autem scripta sunt ut credatis quia x[ristus]
est filius dei et ut credentes vitam habeatis in nomine eius et populus qui creabitur in
in esse naturali quo ad animas suas id est esse spirituali per baptismum per que constituitur
in esse gracie que creatur in anima vel quia de peccatore fit iustus per graciam iustifi-
cantem peccator de nichilo Ezech xxviii ecce nichili factus es et ideo cum iustificatur
per graciam tunc de nichilo fit aliquid et ita creatur ps cor mundum crea in me deus
laudabit corde ore et opere dominum tamquam potentem creatorem Quia prospexit
de excelso sancto suo dominus de celo in terram aspexit Ad literam que prospexit
tunc enim ipse terra prospexit ortus suus in me qui visitatur nos oriens ex alto
in sua incarnacione Alle[gorice] le[gitur] sic hic ponitur aspectum ymmo divinum et dicit deus
prospexit id est principaliter aspexit de excelso sancto suo habitaculo id est de sinu patris
celo ut inde ad humiles veniret humilis et sic edificatur syon et repetit
ut ostendat ad quos respexit deus de celo in terram aspexit hic dominus
aspexit terram ortus suus in me qui visitat nos oriens ex alto per suam
incarnacionem Eccl xvi terram aspexit et implevit eam bonis Exo xiiii
Respexit filios Israel et liberavit eos vel dominus prospiciat et prius aspiciat
ab eterno predestinando aspiciet graciam infundendo respiciet in gloria
confirmando Ro viii quos predestinavit hos et iustificavit etc Ut audiret
gemitus compeditorum et ut solveret filios interemptorum Ad literam ut au-
diret compeditorum id est peccatorum qui a diabolo tenebantur compediti consuetudine pec-
candi ut solveret filios interemptorum a vinculis ignorancie et infide-
litatis Alle[gorice] le[gitur] sic hic ostenditur in magnitudine misericordie et absolucio a diabolo
et a peccato et dicit dominus aspexit misericorditer in terram ut audiret gemitus
compeditorum id est suspiria patrum existencium in captivitate inferni vel compeditorum
id est peccatorum qui a diabolo tenebantur compediti in peccato Exo iii vidi af-
flictionem populi mei qui est in egipto et gemitum eorum audivi tamquam
existencium in compedibus peccati Je xxxix vinxit eum compedibus vel

ducentur in babilonem et ut salvet a peccato filios vincentes in mundo interem-
ptorum, mortuorum et dampnatorum in inferno ne fiat sicut preces eorum gemendo
supra et sed ut dicit ps disrupisti vincula mea, ut gentes compeditorum
sicut dni vel iustorum [Ecc v] in ire pede tuum in compedes illius [C] annun-
ciet in syon nomen dni et laude eius in ierusalem [Ad litteram] in syon i. in ecclesia
que nomine syon et ierusalem designatur [Hebr. xii] accessistis ad syon montem
et civitatem dei viventis ierusalem celestem in qua fideles annunciant nomen dni
eius fide confitendo predicando et laudes ei debitas exhibendo [Alle. le. sic]
fuit omnis qui solutus a peccatis debet laudare nomen dni et dicit ut soluti a pecca-
te vinculi annunciet nomen dni predicando dilatando in syon i. in ecclesia
que per fidem deum speculatur [i Pe. ii] ut virtutes eius annuncietis qui de
tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. dicit quod hoc predicare sa-
telis quod notatur cum dicit ut annunciet fidelis ibi in syon utile i. nomen dni
et ut laudem eius annunciet beneficia recitando gracias agendo in ierusalem i. in
ecclesia in qua vera sola pax videtur [Apoc xx] laude dicite deo nostro omnes et c.
In conveniendo populos in unum et reges ut serviant dno [Ad litteram] in c.
veniendo populos per diversas partes orbis dispersos in unum i. in unitate fidei
per caritatem formatam sed quia non solum vulgares venerunt ad unitatem
fidei sed etiam principes. id est subdit et reges ut serviant dno [Alle le. sic]
fuit post accessum aliorum ad fidem et dicit In conveniendo populos in unum i. mino-
res et vulgares per diversas partes orbis dispersos in unum i. in unitate fidei
et morum [Osee i] congregabuntur filii iuda et filii israel et ponent sibi caput
unum s. xpm [Actus iiii] multitudinis credencium erat cor unum et anima una
ad hanc unionem faciendam dicit ecclesia predicatio et ad hoc fuit predicata quod
ut s. filios dei qui erant dispersi congregaret in unum [Jo xi] et reges i. non
solum vulgares venerunt ad unitatem fidei sed etiam reges qui alios re-
gunt in unitate caritatis serviunt dno [Luc] quod ut sine timore de manu et c.
Respondit ei in via virtutis sue paucitatem dierum meorum nuncia m.
ad litteram hic describitur tribulacio fidelium tempore antixpi propter quod petit ecclesia
ut talis tribulacio sit brevis quod Respondit ei s. ecclesia [Respondit ei] i. xpo et loquitur
de fine per modum petitionis [in via virtutis sue i. pacie] que tunc erit maxe
nuncia paucitatem dierum meorum affligendis meorum, nuncia m. ut ex brevi-
tate valeam aliqualiter confirmari aut consolari [Littera hebraica et Jo. ce. pla:]
mor est que sic dicit afflixit in via sua huius vite fortitudinem meam
quod tunc fortes in fide valde affligentur abbreviat dies meos i. dies af-
flicciones mee propter electos ut dicitur [Mat xxiiii] [Alle le. sic] hic post peni-
tentiam per adeptam vite eterne et primus finem dicit et dicit etiam sicut aug in
[Respondit ei] i. deo hoc est fructum ferent ad informationem suorum predicatorum
sicut terra dicit cultori suo Respondet quando fructificat quando ipsa ecclesia i. via
virtutis sue i. in xpo qui est via [Jo xiiii] et est virtus quia virtutem confert
fidelibus et maxime predicatoribus suis [Luc ult.], sedete in civitate donec
induamini virtute ex alto. In hac via ambulat ecclesia i. bono proficiendo
[Alle le. sic] diuisionem premissam sic edificata est adeo ecclesia quod sunt
stantes in via virtutis sue i. in fide per fidem enim ambulamus et non per speciem
[ii. Cor. v] Respondit ei i. dno per suos predicatores paucitatem dierum meorum
nuncia m. i. ut vita mea miserabilis certo finiatur, nuncia m. i. fac certo
fine [Ps] notum fac m. dne finem meum et numerum dierum meorum [Phil i] cupio
dissolvi et esse cum xpo [vel sic] dicit vox ecclesie gemebundus loquens

xpo paucitate dierum meorum dicunt heretici iudei pagani me cito finitu-
ram et non permanere. Intima ergo domine super hoc veritatem quod et fecit dicit
unde ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem. Ne revoces me in dimidio
dierum meorum in generatione et generationem anni tui ad literam quia videbatur ali-
quibus quod fides katholica debet totaliter deficere in subditis ne revoces me
totaliter auferendo de presenti vita in dimidio dierum meorum id est an mundi tam-
quam est tempus statutum durationis ecclesie militantis dicit unde ecce ego sum
vobiscum usque ad consummationem seculi in generatione et generationem anni tui quod tu
domine cum duratio est eterna potes salvare hoc facere pro voluntate tua.
Aliter legitur sic christus petit ut incarnatio non revocentur et dicit ne revoces id est
dum finis vite est in proximo Ad literam sic ezechias revocatur quod percipit
se revocari ad vitam et sunt ei additi xv anni ysa 38 vel sic secundum glo
petit in vite mee finem invitari et ergo ne revoces me in dimidio
dierum meorum id est totam vitam meam permitte transire in bonorum operum perfectione
ne accidat michi sicut pessimis viris sanguinum et dolosis qui non dimidiant
dies suos Iob xv antequam impleantur dies sui peribit in generatione et
generationem quod non revoces me in dimidio dierum sed anni tui michi a te
dati sunt in generatione et generationem id est eternum in claritate glorie. vel sic ad
literam anni tui deus sunt in generatione et generationem id est sunt eterni tales annos
meos peto esse. Sunt in hoc quod annos dei comitat tales suos fi po-
stulat Iob 37 nus annorum eius inestimabilis. Initio tu domine terram
fundasti et opera manuum tuarum sunt celi Ad literam hic ostenditur vite pere-
cessatio que est in generali resurrectione motus enim celi ordinatur ad completio-
nem electorum et ipso completo cessabit Apocalipsis x iurat per viventem in secula
quod tempus amplius non erit et quod illa procedit a voluntate dei que est una in
patre et filio et spiritu sancto. Lo dicit Initio tu domine terram fundasti id est in principio
temporis et dicit fundasti quia terra est centrum mundi et opera manuum tuarum sunt celi
et per ista duo intelliguntur omnes alie creature Aliter legitur sic propheta posuit pe-
ticionem pro adeptione vite eterne hic potest creationem terre et celi et dicit peto domine
vitam meam miseram mutari in eternam quia tu domine initio id est in filio seu
per filium suum vel initio id est ante alias creaturas terram fundasti id est fundatam
et stabilem fecisti et celi sunt opera manuum tuarum id est tue potentie Genesis primo
In principio deus creavit celum et terram. ysa xviii manus mee fundaverunt
terram et dextera mea mensa est celos quatuor enim simul celum terra angeli et tempus
Ipsi peribunt tu autem permanes et omnes sicut vestimentum veterascent
Ad literam sicut enim eternitas sequitur conditionem stabilitatis et immutabilitatis ita tempus
motum et mutationem solus autem deus est omnino immutabilis celi autem superio-
res sunt mutabiles quantum ad situm inferiores autem ut aer quantum ad
alterationem In quantum autem mutatio est aliquid deperditionis quia cessat aliquid esse
quod prius erat et sic in fine mundi celi peribunt non quantum ad substantiam sed quan-
tum ad aliquam dispositionem quia corpora celestia cessabunt a motu locali
et elementaria a mutua actione et alteratione substantiis eorum remanentibus
in subditis et omnes sicut vestimentum veterascent a statu in quo sunt Aliter legitur
sic hic ostenditur corruptio creaturarum et dicit tu domine fecisti celum et terram ipsi
tamen peribunt quantum ad formam in qua nunc sunt sed non secundum substantiam suam
Prima Cor vii preterit figura huius mundi et dicit figuram non substantiam de qua
etiam post generationem preterit generatio advenit terra vero in eternum stat tu autem

q

permanes .i. tu solus es immutabilis nec peribis cum illis. aliter vel permanet
quia essentia celorum ad nichilum omnino tenderet nisi auctor omnium manu
regens ea teneret. Malach 3o ego dominus et non mutor. Et omnes veterascent
priore forma exteriorem amittendo sicut vestimentum longo usu amittit
formam primam. Sed contra vestimentum paulatim et successive amittit formam
sed illi subito amittent. Petri 2 pe 3o. celi et terra magno impetu trans-
ient. Expone quod similitudo attenditur quantum ad id quod peribunt .s. forma exterio-
ri quantum ad modum perdendi. vel similitudo potest attendi quantum ad id propter
quod totum dicitur .s. quantum ad hominem in quo omnia mutabuntur sicut vestimentum. alie
Job x pelle et carne vestisti me. Hec autem mutabuntur sicut vestimentum
quod in fine consumitur. etiam elementa mutabuntur et superiora que per celos
intelliguntur et inferiora que per terram. Et sicut opertorium mutabis eos
et mutabuntur tu autem idem ipse es et anni tui non deficient. Ad litteram
quia sicut adveniente estate vestis yemalis mutatur quia non est amplius
necessaria. remanente tamen eius substantia sic corpora celestia et elementa a
statu mutabuntur in quo sunt quia non erit amplius necessarius completo numero electorum
tu autem idem ipse es omnia mutabis et anni tui non deficient. Et non est
per hoc intelligendum quod in eternitate sit aliqua mensura durationis divine. sit aliqua
successio sed quia ea apprehendere non possumus et per quod nec exprimere nisi
per comparationem ad tempus. Aliter legitur sic hic ostenditur corruptorum reparatio in me-
liorem statum et dicit celi .i. corpora celestia et elementa peribunt quantum ad
primum statum et dispositionem quia cessabunt a motu locali et a mutua altera-
tione. Et mutabis eos in melius. sicut opertorium mutatur ab homine in melius
et mutabuntur sed non destruentur. Hebr. 1o velud amictum mutabis
eos et mutabuntur. Petri 2 pe 3 novum celum et novam terram expectamus secundum
promissa eius. Apoc 21 vidi celum novum et terram novam. tu autem idem
ipse es .i. omnia alia preter te mutabuntur tu autem illorum innovator et me-
liorator idem ipse es. non mutatus nec mutandus idem propter essentie unitatem
unum enim in substantia facit idem ipse propter unitatem immutabilitatem. es propter in-
mutabilitatis stabilitatem. Exo 3 ego sum qui sum. Et anni tui .i. duratio
tua non deficiet quia sicut eius eternitas nullo initio incipit ita nullo
fine terminatur ut dicit glossa. Filii servorum tuorum habitabunt et semen eorum
in seculum dirigetur. Ad litteram filii servorum tuorum .i. apostolorum quos genuerunt
per verbum evangelii. ad Corinth in Christo Ihesu per evangelium ego vos genui et
isti sunt qui ecclesiam habitabunt .s. eternaliter coram te per tempus sue vite. Et
semen eorum in seculum dirigetur quia semper actu et continue in deum ferventer
moraliter iste psalmus potest exponi de quibus vere penitentibus qui de peccatis commissis
affliguntur per penitentiam et deum deprecantur ut ad se veniat per gratiam et eos
in adversis stabiliat per patientiam ut sic in fine vite perfecti perveniat
ad gloriam. Aliter legitur sic hic promittitur premium eterne vite et meritum. Et dicit
tu autem domine idem ipse es in eternum et filii .i. imitatores servorum tuorum
.i. prophetarum et apostolorum tuorum habitabunt in terra viventium sicut principes
eternitatis. Jo xvii pater quos dedisti mihi volo ut ubi ego sum et ipsi
sint mecum. Et .i. quia semen .i. opera bona eorum que sunt tanquam semen seminata
dirigentur ab eis per rectam intentionem et per hoc ipsi dirigentur ut totum
simul operans et operatum vadat in seculum .i. in eternitatem. Eccl 6

Cij.

mane sem̄ semē tuū et vespe nō cesset manꝰ tua qꝛ sciam̄ iustiꝛ
inter fideles Ecc̄ xliiij cū sc̄is spōꝝ ꝑseuabit bona opacō hedītas
Benedic anima mā dnō et oīa que intra me sūt nomi
scō eiꝰ Ad lrāꝫ Titulꝰ in hebe dauid cū id dc̄e lameth
ad denotandū qꝛ ē dn̄i tā et ē queda lāg ab ipō dauid
ꝯposita Et dr̄ qꝛ ipō dauid ad dei laudē excitat natuꝛ
huāꝫ 2o angelicā ibi dn̄s in celo ipō dauid se excitans
ad laude dei dt bndic Bndicōe laudis aīā mā dnō
ista bndictōe minꝫ bndt maior nō bndictōe ꝯsecratoe
qua maior bndt minore Hebe vii sine vlla ꝯtradictōe qꝛ min̄ e
a melior bndr̄ et ꝑ hōc qd dr̄ aīā mea .i. pōe aīe exteriores vt visꝰ
auditꝰ et sic de aliis et oīa que intra me sūt bndicāt nōi scō eiꝰ
et ꝑ hoc intelligunt pōe aīe interiores .s. intelcꝰ et volūtas fantasia
sensꝰ ꝯmūis et appetitꝰ sensitiuꝰ oīa enī ista debet diuinis laudibꝰ
applicari Alr̄ lr̄ sic hic ꝯtinuat ad laudandū deū recordans multi-
tudinis diuinoꝝ bnficioꝝ Titulꝰ ps ipi dauid .i. ps subiecꝰ cātandꝰ
ē ipi dauid .i. xpō de cuꝰ munē venit nobis oē bonū Cōia ps̄ ē cōmēdo
bnficioꝝ dei Intencō ē monē ad deuotā laude tanti bnficij et
diuidr̄ pō excitat spm̄ ꝓpriū ad laudandū deū 2o spm̄ angelicū
ibi Bndicite omēs angeli pō dt bndic .i. grāis age aīā mea .i. omēs
potencie aīe exteriores .s. visꝰ auditꝰ et c̄ nō tm̄ labia mā dnō non
modo Tob xii aīā mā bndic dnō et oīa que intra me sūt .i. potēcie
aīe interiores .s. intelcꝰ volūtas appetitꝰ et c̄ vel vires apphensiue
et motiue Bndicāt nōi scō eiꝰ laudando grās agendo ꝑorando
vn̄ oīa interiora bndicūt dnō qn̄ racionalis ꝯsiderat eiꝰ veritate ꝯcupi-
scibilis amplectit eiꝰ bonitate irascibilis reuerēt eiꝰ maiestate ysa
xxvi aīā mā desiderauit te in nocte et in ꝑcordiis meis demane
vigilabo ad te ps̄ Coꝝ xiiij psallā spū psallā et mēte Benedic
aīā mea dnō et noli obliuisci oēs retribucōes eiꝰ Ad lrāꝫ benedic
aīā mā et c̄ Expōe sic pō et noli ob et c̄ qꝛ dt Sene omī ingratissiꝰ
ē qꝛ bnficij accepti oblitꝰ ē dauid aūt a iuuentute adeo speciale
mag bnficia accepit qꝛ leone vrsū et goliā interfecit et cū iuuenis
mīe sieꝰ esset in rege vnctꝰ est et c̄ Alr̄ lr̄ sic hic petit ꝑmissaꝝ
ꝯtinuacōe ad laudandū deū addens recordacoē bnficioꝝ et dt bndic
aīā mā dnō .i. recognitꝰ et deuocius bndicas et noli obliuisci omēs
retribucōes eiꝰ q.d. et si ꝯtigat te aquas obliuisci nō tn̄ obliuiscaris
omēs Deut vi caue ne qn̄ obliuiscaris dm̄ dei tui qui eduxit te et c̄
Sed heu succedentibꝰ ꝓsꝑis ꝑmīa oblitꝰ ē misꝑe sui Osee xo
qo ꝯt Ecc̄ xxix grām fideiussoris ne obliuiscaris dedit enī aīaꝫ
suā ꝑ te Augꝰ creauit me cū nō eram recreauit me cū pieram
ad mortalitate et naꝫ descendit mortalē assumpsit morte sustinuit et sic
a morte redēit qd retribuā dnō ꝑ oībꝰ que retribuit michi nō hēo
quid rependaꝫ n̄ ut diligaꝫ Qui ꝓpiciat oībꝰ iniquitatibꝰ tuis
qui sanat oēs infirmitates tuas Ad lrām dauid enī valde ꝯtrater
legē peccasse adulterio homicidio et iactancia et tn̄ obtinuit remissioꝫ
peccatoꝝ 2 Reg xii et ꝑ ꝯnis de aliis pctis moralibꝰ qui sanat oēs infirmi
tates tuas spūales et eciā corporales qꝛ dauid in bell aliqn̄ su-
stit plagas et ꝯflueꝰ vīꝰ de quibꝰ bnficio dei fuit sanatꝰ optie

Alr le^r sic hic enumerat beneficia dei sibi exhibita et dicit benedic anima mea
domino qui propicia(tur) omnibus iniquitatibus tuis culpas remittendo
et peniti(us) delendo Dan ix tibi domine misericordia et propiciacio ysa xliiii^o delevi
ut nubem iniquitates tuas et ut nebulam peccata tua et sic patet quod dat dominus
misericordiam iustificatam actualem quia propiciatur remittendo quia dicitur misericordie
quia remittit spiritualem quia tulit sive quantum non angelus qui sanat omnes
infirmitates tuas que relique(runt) ex peccato ut est pronitas ad malum quia
sanat impediendo consensum difficultas ad bonum quia sanat expe-
diendo vel iuvando processum Jer xvii sana me domine et sanabor aug(ustinus)
aliud est infixum telum de corpore demere aliud vulnus quod illatum est
sanare sed in peccato enim est propicia(cio) sed in 2° sanacio sanat enim inflatura(m)
superbie cecitatem invidie frenesim iracundie ydropisim avaricie
litargiam accidie fluxum luxurie febrem gule. Qui redemit de interitu
vitam tuam qui conatur te in misericordia et miseracionibus ad hec qui saul
fecit custodiri domum david de nocte ut interficeretur mane et fugiens
salvatus est reg xix qui conatur te in misericordia qui fuit conatus in regem
super totum iuda et post et miseracionibus qui fuit conatus propheta super
totum israel reg v alr le sic hic ponit tercium et quartum beneficium scilicet
redempcionem et conatum et dicit quod redemit precio sui sanguinis vitam tuam
de interitu et de corrupcione et pena quam meruit per peccatum originale propter
quod plene propter quod corruptibile hoc induet corrupcionem Ose xiii
de manu mortis liberabo eos de morte redimam eos j pe pr(imo) non
corruptibilibus auro et argento redempti estis et quod conatur te per te(m)ptacionem
victoriosam non tuis meritis sed in misericordia et ex sua misericordia quantum ad effec-
tum et miseracionibus quantum ad effectum ita quod homo non conatur nec salvatur
suis meritis sed ex misericordia dei Tit 3 non ex operibus iusticie que fecimus nos
salvos nos fecit. Qui replet in bonis desiderium tuum renovabitur
ut aquile iuventus tua ad hec quod replet et dando sibi david de ad-
versariis victoriam 2 reg v et divicias et gloriam renovabitur ut aquile sicut
sive in resurrectione futura quia resurget in etate viri david autem mortuus fuit
in etate senili 3 reg no vel potest hoc referri ad conatorem salomonis qui
iuvenis adhuc puer institutus est ab eo rex cum esset adhuc vivens
et senectus david fuit quodammodo innovata in iuventute ingenitum filius
representat personam patris Eccl xxx mortuus est pater eius et quasi non est mor-
tuus reliquit enim similem sibi post se alr le sic hic ponit quintum beneficium
et dicit quod replet vel replebit desiderium tuum non in malis que tunc ibi
non erunt nec enim erunt mala in voluntate nec in re sed replebit in bonis
et cum bonis prov xi desiderium iustorum omne bonum tunc enim replebit dominus
omnes sensus spirituales in bonis eternis auditum replebit concentu celestis
melodie visum candore lucis eterne olfactum fragrancia evaporacionis
glorie gustum sapore vite tactu amplexu suavitatis divine psalmus replebimur
in bonis domus tue ysa lviii implebit splendoribus animam tuam
Renovabitur tunc iuventus tua sive in resurrectione futura que nunc contra senectutem
et tendit ad mortem ut aquile que dum senuerit rostrum aduncum et praecurvum
suum allidit ad petram et exuit et recedit novum sic iuventus tua habe-
bit per renovacionem sicut aquile renovabitur enim homo in anima et corpore
cum in mensura etatis Christi recipietur omnia Christo. Unde non corpus

quod corruptibile aggravat animam. Sap. ix. sed virtute Christi qui dicitur petra de-
posito carnis onere renovabitur homo vel in anima et corpore plena feli-
citate futura. Ysa. xl. qui sperant in domino mutabunt fortitudinem assu-
ment pennas sicut aquile. Math. xxiiij. ubicumque fuerit corpus scilicet Christi ibi
congregabuntur et aquile. Faciens misericordias dominus et iudicium omnibus iniuriam pa-
cientibus. Ad literam hic ponit beneficium liberacionis de egipto. et dicit faciens
misericordias dominus etc. id est filiis israel qui multas iniurias passi fuerunt ab egip-
ciis ut in Exo. quibus fecit misericordiam eos liberando et iudicium egipcios
multipliciter puniendo. Aliter legitur sic. hic ostendit beneficium divine misericordie. Et dicit
Benedic anima mea domino qui replet in bonis desiderium tuum faciens misericordias
id est ostendens duplices effectus misericordie sue non tantum peccatoribus vel predicantibus
sed faciens in milia milia diligentibus se. et ne nimis presumatur
de eius misericordia addit. et iudicium iniuriam pacientibus id est iudicium pro hiis qui
paciuntur iniuriam. faciens et liberat iniuriam pacientes. et ergo nullus diffidat
quia facit dominus misericordiam et nullus presumat quia facit iudicium et iusticia in
terra misericordia exigit amorem iudicium timorem. Notas fecit vias suas
moisi filiis israel voluntates suas. Ad literam hic ponit beneficium date
legis et dicit. Notas fecit etc. id est precepta legis que erant vie remedii ad
salutem filiis israel voluntates suas id est mandata scilicet voluit se contineri ad
precepta decalogi. Aliter legitur sic. hic ponit misericordie notificacionem et dicit notas
fecit id est notificavit vias suas id est precepta legis que sunt vie veniendi
ad salutem vel vias suas id est misericordiam et iudicium quibus universe vie domini
misericordia et veritas. Osee ult. recte vie domini iusti ambulabunt in eis. filiis
israel non carnalibus sed spiritualibus scilicet videntibus quod deum videt per fidem vo-
luntates suas id est mandata seu consilia sue voluntatis. Io. xv. omnia que
audivi a patre meo nota feci vobis. Ro. xii. nolite conformari huic seculo
sed reformamini in novitate sensus vestri ut probetis que sit voluntas dei.
Miserator et misericors dominus longanimis et multum misericors. Ad literam
hic ponit 3m beneficium divine miseracionis. dicit miserator dominus vel effectus
exteriore quem facit et misericors vel bene affectus interius longanimis diu expe-
ctans peccatores ad penitenciam et multum misericors. quia misericordia eius superexaltat iu-
dicium. Iaco. ii. Aliter legitur sic. hic ostendit multiplices effectus divine misericordie
et dicit miserator dominus in opere et misericors in voluntate culpas remittendo
penas relaxando. Eccl. 2. pius et misericors dominus remittet in tempore tribula-
cionis peccata. longanimis ad penitenciam expectando et dissimulando. Ro. ii. an
divicias bonitatis eius paciencie et longanimitatis eius ignoras. et multum
misericors multos peccatores multociens multis modis revocando et redeuntes
recipiendo. Iohel iio. benignus et misericors est paciens et multe misericordie.
Non in perpetuum irascetur neque in eternum comminabitur. Ad literam non
perpetue irascetur christianis suis quibus finaliter placatur. Aliter legitur sic. hic ponit
effectus divine misericordie explicite scilicet relaxacionem pene eterne. Et dicit
Misericors deus non in perpetuum irascetur pena et miseria pro peccato originali
continuando. Ysa. lvij. non in sempiternum litigabo neque in eternum
irascar. neque in eternum comminabitur penam eternam infligendo in futuro
de qua Ysa. io. si autem nolueritis audire me gladius devorabit
vos. Ps. mulcte in eternum puniet dominus quod non. Non secundum iniqui-
tates nostras faciet nobis neque secundum iniquitates nostras retribuet nobis.
Ad literam puniendo nos citra condignum quia tanta est offensa cuiusque

e ille qui offendit deus aut infinitus est et per eius offensa per peccatum
mortale commissa. Talis l(ectio) sic hic o(mitti)t relaxacionem pene debite pro
culpa voluntarie perpetrata et dicit misericors dominus non secundum peccata nostra
minora quam nos voluntarie fecimus faciet nobis penam condignam infligenda
sed magis preter dissimulando penitentibus de pena relaxando. neque
secundum iniquitates nostras maiores voluntarie perpetratas retribuet nobis
iuste scilicet dampnacionem puniendo sed ex misericordia plurimam pene relaxando. Job
xxxiii° peccavi et vere deliqui et non ut eram dignus recepi. Ps. Si ini-
quitates observaveris domine. Quoniam secundum altitudinem celi a terra corrobo-
rat dominus misericordiam suam super timentes se. Ad literam altitudo celi a terra cum
sit medietas diametri celi et adhuc deficit spissitudo terre a superfi-
cie usque ad centrum. punctus autem orientis distat a puncto occidentali
in celo scilicet totum celi dyametrum et ideo per medietatem celi distanciam intellige
remissio pene et per maiorem remissionem culpe que est magis malum
quam opponitur bono spirituali pena aut corporali. et hoc est quod dicit quoniam secundum
altitudinem celi a terra id est secundum magnam mensuram sue misericordie corroborat misericordiam
suam super timentes se liberando eos a malo pene. Quantum distat ortus 29 9
ab occidente id est secundum maiorem mensuram sue misericordie longe fecit a nobis iniqui-
tates nostras liberando nos a malo culpe. Talis l(ectio) sic hic o(mitti)t remis-
sionem maiorum peccatorum ex misericordia dei et dicit non secundum peccata nostra faciet dominus
quoniam secundum altitudinem celi a terra id est secundum magnam mensuram sue misericordie. quod sicut
celum valde terram excedit ipsam undique tegit et influit sic misericordia dei
miseria excedit nos undique protegit nos graciam et tandem gloriam
influit. Ysa. lv. sicut exaltantur celi a terra sic exaltate sunt vie mee
a viis vestris. Eccl. xviii. quia magna misericordia dei et propicius illis qui continentur
ad se. quod valde magis corroborat misericordiam suam id est robustitatem et indefi-
cientem misericordiam exhibuit quia attingit peccatores et amplectitur penitentes
Prov. ult. corroboravit brachium suum id est misericordiam suam que est virtus eius bra-
chium super timentes se id est super humiles timentes eum liberando eos a ma-
lo pene sicut latro misertus est hodie prostrato coram se. Luc. 2. et misericordia eius a
progenie in progeniem. Eccl. xxxiiii. oculi domini super timentes eum. Quantum
distat ortus ab occidente longe fecit iniquitates nostras a nobis. Ad literam
id est secundum maiorem mensuram sue misericordie ut supra. Talis l(ectio) sic hic o(mitti)t plenam re-
missionem et dicit quantum distat ortus ab occidente id est claritas diei a tene-
bris noctis inter que nulla convenientia potest esse. 2 Cor. vi. que communicatio
luci ad tenebras. quantum distat ortus ab occidente id est secundum maiorem
mensuram sue misericordie longe fecit iniquitates nostras id est per misericordiam suam delevit
eas. Micheas ult. deponet iniquitates nostras et proiciet id est procul iaciet in
profundum maris omnia peccata nostra. Prov. xxx. vanitatem et mendacium longe
fac a me. Glossa iniquitates nostras tam longe sunt a nobis cum nobis dimit-
tuntur quantum preclara dies a nocte tenebrosa distat sic confirmando
super nos lucem misericordie elongavit peccata ut non possint redire. Quomodo
miseretur pater filiorum suorum misertus est dominus timentibus se quoniam ipse
cognovit figmentum nostrum. Ad literam hic ponit huius misericordie racionem
dicit quod miseretur pater filii. sic ipse fragilitati nostre quia cognovit fig-
mentum nostrum id est fomitem inclinantem nos ad peccatum. Gen. viii° sensus
et cogitacio hominis prona sunt ad malum. Talis l(ectio) sic hic o(mitti)t effectum
misericordie dei expectantis peccatores ad penitentiam et dicit quod id est quemadmodum

miseretur pr filiorum suorum recedentes longanimiter expectando redeuntes
benigne et gaudenter recipiendo ut de filio prodigo luce xv videns
illum pr illius mia motus est. deus autem pr me est ysa lxiiii tu nr
fictor nos vero lutum tu pr nr et opera manuum tuarum nos omnes. augustinus
Seviat quantum vult pr est si flagellat et affligit pr est. fili si
ploras sub pre plora quia petis medicina est non pena castigatio
non dampnacio. noli flagellum repellere si non vis repelli ab hereditate.
quoniam ipse cognovit quia quem nichil latet figmentum nostrum id est fragi-
litatem nostram vel fomitem inclinantem ad peccatum. vel figmentum nostrum
creaturam sive fictura sua quam sit quantum possit quam facile frangitur.
ps. qui finxit sigillatim corda eorum ro. ix. numquid dicit figmentum ei
qui se finxit quare me fecisti. sic ergo dominus qui animas nostras de nichilo fecit
et carni univit scit dicit. gen. vi non permanebit spiritus meus id est indignacio
mea in homine quia caro est. sic cognovit figmentum nostrum quia si nos figmus
quibus enim fingitur vel percolitur id est si quis plus ceteris amat et colit sicut gulose
ventrem avarus pecunias superbus gloriam. sap. xv cum enim sit mortalis
mortale fingit manibus iniquis. sic deus fecit nos in adam non aureos
et argenteos sed adam peccando fecit nos fictiles. tren. iiii quomodo re-
putati sunt in vasa testea. Recordatus est quoniam pulvis sumus homo sicut
fenum dies eius tamquam flos agri sic efflorebit. ad literam sic ostendit
fragilitatem quantum ad corpus et dicit. Recordatus est quantum ad corpus
quod in pulverem resolvitur in ea ex quibus componitur homo. sicut fenum virens
ad tempus modicum dies eius id est vita eius tamquam flos agri sic efflorebit
quia flos agri ad calorem solis desiccatur sic vita hominis ad calorem febris vel
alterius infirmitatis cito extinguitur. alle. sic hic ostendit quod deus novit nostram
fragilitatem in ingressu huius vite pro quo expectat ad penitentiam. et dicit cog-
novit quia sumus figmentum secundum animam et recordatus est non quod obliviscatur
cum omnia semper actu cognoscit sed recordatus est misericordie sue exhibendo
effectum eius. quoniam pulvis sumus ex parte nostri corporis gen. iii pulvis
es et in pulverem reverteris. gen. xviii loquar ad dominum meum cum sim
pulvis et cinis. augustinus pulverem te esse cogita noli extolli quicquid es
melius vere dei es. et hic ostendit fragilitas vite in progressu quantum ad
brevitatem. homo sicut fenum id est sicut quoddam virens ad modicum tempus quod cito
desiccatur et cito transit. ysa xl. homo sicut fenum. primo machabeorum ii hodie ex-
tollitur et cras non invenietur. sic est vita hominis. decor autem feni cito transit
per ea solidabitur in virum gloriosum. augustinus noli mirari te principe esse
quia non prius fuit et princeps fenum tui quod quod expressum est tibi non negabitur
quod prius pro te quod humile est suscepit. non solum vita hominis est brevis
sed eciam ipsius prosperitas est instabilis quia dies eius id est prosperitas formosi-
tas et gloria. efflorebit id est ex flore ibit seu florere cito cessabit. tamquam
flos agri qui primo crescit virescit et cito marcescit et putrescit sic pul-
critudo prosperitas et gloria huius mundi. ysa xxviii erit flos decidens gloria
exultacionis eius. Quoniam spiritus pertransibit in illo et non subsistet et non
cognoscet amplius locum suum. ad literam hic potest dupliciter exponi. uno modo de
spiritu vitali qui eciam dicitur a corde et in aliis partibus facit sensum et mo-
tum et ipso deficiente deficit corporalis vita. alio modo de spiritu racionali
qui cum pertransit a corpore desinens ipsum informare deficit vita ut
de anima in fine quia egrediente anima corpus expirat et marcessit. et non
cognoscet amplius locum suum. in transitu scilicet hominis et non cognoscit cum

vita locus eius et utrumque est verum quia sic exeuntes in vita presenti non co-
gnoscunt ea que sunt in receptaculis defunctorum sic nec defuncti ea que sunt
in locis viventium nisi tunc aliter fiat ex revelatione speciali. Intelligendum
etiam quod beati videt in verbo ea que faciunt ad augmentum beatitudinis sue
et sic videt ibi ea que fiunt hic a vivis ad eorum reverentia et honorem.
Aliter legitur sic hic ostenditur tertia miseria hominis scilicet separationem anime a corpore
et amissione omnium possessionum et dicit quoniam spiritus exivit in illo id est homine
pertransibit id est perfecte in se manens transibit id est exibit a corpore post. Verumtamen
in ymagine pertransit homo. Sap. 2. umbre transitus est tempus nostrum et non
subsistet id est non erit tamen homo quia homo mortuus non est homo. Job vii in per-
sona mortuorum ecce nunc in pulvere dormio et si mane me quesieris
et non cognoscet amplius locum suum in quo habitat vivens scilicet hore domum et
possessiones non cognoscet ut illuc revertatur. Job vii. non revertetur ultra in
domum suam neque cognoscet eum amplius locus eius. Vel spiritus revertetur
ad corpus suum quod est locus eius ut cum eo habitet sic post in hoc mundo sed
in generali resurrectione resumpto corpore transit per iudicium ad gloriam. Misericordia
autem domini ab eterno et usque in eternum super timentes eum. Ad lit. hic po-
natur laudandi deum ex beneficiis collatis omnibus iustis tunc dicitur misericordia domini
id est absque tempore absque fine super timentes eum timore filialis reverentie
quoniam manet etiam in presenti. Ps. timor domini permanet in seculum seculi. Aliter
legitur sic hic ostenditur effectus bonitatis dei et misericordie indicatur absque principio
et absque fine et dicit homo non subsistet diu in hac vita. Misericordia autem domini
ab eterno id est a mundi principio etiam ab eterno fuit propositum in deo miserendi
et erit in eternum. Eccl. xl. misericordia domini in eternum permanet super timentes eum
timore filialis reverentie. Tales enim sunt dispositi ad accipiendum magnam de-
pro remissione misericordiam tuam domine. Eccl. 2. qui timetis dominum sperate
in illum et in oblectatione veniet vobis misericordia. Et iustitia eius in filios fi-
liorum hiis qui servant testamentum eius. Ad lit. et iustitia id est qui sunt imita-
tores paternorum bonorum hiis qui servant testamentum eius corde credendo et opere
adimplendo et per hoc patet littera vero sequentis. Aliter legitur sic hic ostenditur magnitudo dei
in remuneratione bonorum et dicit misericordia domini super timentes se et iustitia id est re-
muneratio iusta illius id est ab ipso deo exhibita in filios filiorum quasi dicat non
tantum istos vel illos iustos remunerat sed omnes iustos et patres et filios sine
personarum acceptione. Ipse Tim. iiii. de reliquo reposita est mihi corona iustitie
quam reddet mihi iustus iudex non solum autem mihi sed et omnibus qui diligunt
adventum eius. Hiis qui servant testamentum eius et fide scilicet corde credendo
et opere adimplendo. Matt. xix. Semine eius boni scilicet filii id est imitatores
paterne iustitie. Et memores sunt mandatorum illius ad faciendum ea.
Ad lit. patet littera ex predictis. Aliter legitur sic ostendit perseverantiam in mandatorum
observatione sic quoniam quod servatur in horreis sic mandata in mente et sicut
quoniam post ea seminatur sic mandata multiplicantur et fructificant per operationem
et dicit iustam retributionem dabit dominus hiis qui servant testamentum eius. Et qui
memores sunt mandatorum eius diligenter meditando obligationem et remu-
nerationem. Deut. viii. observa et cave ne quando obliviscaris domini dei tui
et negligas mandata eius. Ad faciendum ea id est ad implendum et operandum
quia mandata dei non tantum ad intelligendum et ad reddendum sicut pueri
lectionem sed ad faciendum sicut ponitur Jo. ii. quecumque dixerit vobis facite.
Cass. si quis psalterium reddat non est memor dei nisi quod precipitur
adimpleat. Dominus in celo paravit sedem suam et regnum ipsius omnibus

dnabitur. Ad hebr. hic inducit ad dei laudem angelicam creaturam
Ubi sciendum licet deus sit ubique per essenciam presenciam et potenciam tamen est
in celo speciali modo s. per apertam visionem. Et hoc est quod dicit dominus in celo etc.
Aliter legitur sic hic post sublimitatem primi et dicit dominus omnium iuste remunerat
facientes mandata eius et quia omnia potest secundum divinitatem licet pro nobis passus sit
secundum humanitatem, paravit per suam passionem electis suis sedem et eciam quietem et
mansionem in celo empireo Hebr. primo sedet a dextris maiestatis in excelsis
Ysa 32 sedebit populus meus in pulcritudine pacis, et regnum ipsius cum fuerit
erunt regalis omnibus dominabitur tamen impedimentum carnis qua reptantibus
demonibus. Vel sic regnum ipsius i. potestas Christi omnibus dominabitur Ps. Cor. xv o-
portet illum regnare donec ponat inimicos tuos scabellum pedum tuorum
Dan vii potestas eius potestas eterna que non auferetur ab eo et regnum quod non corrum-
petur ergo ... illius regni cuius rex veritas lex caritas digni-
tas eternitas locus tranquillitas vita immortalis Benedicite domino omnes
angeli eius potentes virtute qui facitis verbum illius ad audiendam vocem
sermonum eius. Ad hebr. quia in celo clare videtur quod isti angeli nos sub-
... domino et benedic de laudibus domini quia minor benedicit maiori, potentes
virtute quia virtus eorum etiam naturalis super modum excedit virtutem omnem cor-
poralem et quia hec virtus remansit in demonibus unde Iob xv non est potestas
super terram que comparetur ei. Unde tamen quia isti angeli omnino sunt obedientes
domino benedicti et subditi facientes verbum illius, isti sermones sunt divine
revelationis quas ipsi fiunt angelis superioribus et per illos mediis et per me-
dios inferioribus et per inferiores hominibus ut dicit Dyonisius de angelica
ierarchia. Aliter legitur sic hic iterum excitat ad laudandum deum angelicam spe-
ciem. Benedicite benedictione laudis domino maiores tanquam alii angeli et minores
Ysa vi Seraphim clamabant sanctus sanctus sanctus. Apoc. iiii Requiem non
habebant nocte et die dicentia sanctus sanctus sanctus etc. Nec est ista excitatio ad an-
gelos quia indigeant sed ut innuat quia laudes angelice congruunt et ut
nos ad laudem dei amplius moveat. s. glo. potentes virtute quia homines
a vestra custodia vos data in omni ut dicitur virtutes Luc xxi virtutes celorum
movebuntur Dan 2. Benedicite domino omnes virtutes eius qui facitis facientes ...
illius i. defendentes mandatum illius ad homines, ad audiendum i. ut homines au-
diant, vocem sermonum eius i. dei per vos, sic angeli Abrahe manifestant
voluntatem dei de eversione Gen xviii et de sodomitarum subversione. Iste
Moysi de cultura dei et constitutione tabernaculi Exo xx Et beate virgini
marie de conceptione ubi Luc primo Benedicite domino omnes virtutes eius ministri
eius qui facitis voluntatem eius Ad hebr. ista littera dupliciter exponitur uno modo
quod omnibus angelis conveniant omnium aliqui dicuntur virtutes propter excellenciam suam
Aliquo modo specialiter de ordine medio angelorum secunde ierarchie qui dicitur
ordo virtutum eo quod ministerio operantur in mirabilibus factis omnia virtute
... ... non ... subditur ministri eius qui facitis voluntatem eius, per hec
omnia miracula ostenditur quia deus in creaturis non agit ex necessitate nature sed libera
voluntate, hic invitat ad laudem dei angelos qui sunt mediatores nostri
quantum ad agenda et dicit benedicite bonum de laudibus domino omnes virtutes eius i.
omnes angeli de ordine medio angelorum qui dicitur ordo virtutum, vel omnes virtutes
i. omnes angeli qui estis mediatores nostri illuminando et docendo seu ministran-
do et agendo, ministri eius i. sponsi dei benedicti Dan vii milia mi-
lium ministrabant ei Hebr primo omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi
omni facitis voluntatem eius quam cum videtis et cognoscitis Cassiodorus angelus

ipsum deum voluntas eius quia cum deum intuentur voluntatis eius veritatem
agnoscunt quam statim faciunt Mat vi fiat voluntas tua sicut in celo et
in celo ab angelis et in terra ab hominibus Benedicite domino omnia opera
eius in omni loco dominationis eius benedic anima mea domino Ad literam hic indu-
cit omnem creaturam ad dei laudem dicens benedicite domino omnia opera eius · creature
enim intellectuales laudant eum proprie quia capaces sunt ipsius per cognitionem et a-
morem · alie autem creature laudant eum methaphorice inquantum in eis et
in earum operationibus relucet dei sapientia et bonitas et inquantum sunt materia
laudis divine creaturis intellectualibus Alie le sic hic excitat ad laudan-
dum deum universitatem creaturarum et iterum se ipsum coniungendo bono principio
bonum finem et dicit Benedicite domino omnia opera et omnes creature eius Tob viii°
domine deus patrum nostrorum benedicant te celi et terra fontes et flumina et omnia
que in eis sunt opus enim bonum principale magis benedicendi est artifice Be-
nedicite non tantum in ierusalem sive in templo · sed in omni loco dominationis eius
quia in omni loco dominatur quia in omni loco benedicendus est Malach primo a solis
ortu usque ad occasum magnum nomen meum in omni loco offertur nomini
oblatio munda Mat xx in omni loco dicitur nihil excipere quia in omni loco
dominatur · et ut omnes cum creaturis benedicant et sine fine in hoc psalmo
sic incepit ita finit dicens Benedic anima mea domino ut ipse dominus benedictus
benedicat nos illa benedictione Mat xxv venite benedicti patris mei percipite
regnum ad quod regnum nos perducat ihesus marie filius

Benedic anima mea domino domine deus meus magnificatus es vehe- ·Ciii·
menter Ad literam in hebreo nullus titulus preponitur Et divide
primo inducit se ad laudem dei 2° adducit rationes ad hoc
ibi confessionem primo dicit Benedic anima mea quod dicit non tantum lingua
sicut ypocrite faciunt Ysa xxix populus hic labiis me
honorat cor autem eorum longe est a me · domine deus meus
magnificatus es vehementer in tanta es excellentie quod non potest
laudari a creatura quantum es laudabilis Eccl xliii° maior est omni laude
Alie le sic hic movet ad laudem dei propter opera creationis Titulus est
david et patet intitulatio · Materia psalmi est enumeratio operum creationis Intentio
est monere ad laudem dei pro operibus suis Et divide primo invitat ad
laudandum deum propter rerum creationem 2° subdit causam laudis dicens Benedic
benedictionem laudis eius magnalia confitendo Tob xii anima mea benedic domino
Cass Benedicite deum et eius magnalia confitemini · anima mea id est cor meum et
mens mea non tantum os seu lingua sicut ypocrite faciunt Ambros cum
vox in sermone corporis in choro et cor in foro tunc male dividitur ho-
domine deus magnificatus es vehementer id est tante es excellentie quod a creatura
digne laudari non potest tante magnificentie quod non habes finem nec
habes parem Pro palip vl(?) tua est domine magnificentia et potestas et ita
vehemens est magnificentia eius ut non habeat finem Ps magnitudinis eius
non est finis nec habet parem Pa Cor viii° equidem sunt dii multi et
domini multi unus tamen est deus unus dominus · Confessionem et decorem induisti
amictus lumine sicut vestimento Ad literam hic adducit rationem movetem
ad dei laudem · et dicit confessionem id est cogitationem sanctorum angelorum deum confi-
tentium continue confessione omne laudis et decore id est celum empireum
quod est splendidum sicut ignis induisti id est sicut indumentum facit ad orna-
tum hominis induti sic in istis creaturis principaliter relucet gloria dei·

et ip subdit amictus lumine sicut vestimento quia lumine magnificentie dei spiritualibus
subiectis quam in corporalibus alle le sic hic in spatio omnium evidentiam magnifi
centie dei et dicit confessionem i. vniuersitate creaturarum tua laude consistente seu ostenden
tem et decore i. ornatu induisti per hoc quod speciebus rerum et creaturas diuersis
speciebus decorasti sine difformibus amictus lumine sicut vestimento i. sicut indu
menti faciunt ad ornatum hominis induti sic gloria dei relucet in suis re
aturis. vel amictus lumine i. clara et diuina sapientia le xxiiij celum et terram ego
impleo dicit dominus ibidem po portas eam vt o vtrumque sive q. d. laude de
core et luce tua induisti per hoc quod vniuersum mundum per tua sapientiam in
magno decore et pulchritudine creasti et disposuisti Sap xiij quorum
si specie delectati deos putauerunt sciant quod hiis dominator eorum speciosior
est ut etiam littera legi de incarnatione xpi sic filii dei humanitate in
duisti sicut vestitum et ex hoc confessionem et decorem induisti i. laude et
honore dei ondisti et magnificasti vehementer philip ijo formam serui
accipiens in similitudinem hominum factus et habitu inuentus ut homo et hoc confessi
sunt angeli d. gloria in excelsis deo. amictus lumine in resurrectione sua quando
corpus eius est glorificatum. vel in transfiguratione quando facies eius resplenduit
sicut sol etc. vel amictus lumine i. circumdatus fidelibus qui sunt tamquam lux mat
v. vos estis lux mundi Extendens celum sicut pellem qui tegis aquis superi
ora eius. ad litteram secundum ps. totius machine est celum cristallinum et sidereum
continens speram stellarum fixarum et orbes septem planetarum et quantum
ad hoc dicit Extendens celum s. sidereum sicut pellem vnde enim extendi
super emispherium nostrum quasi tentorium. qui tegis aquis superiora eius
in hoc tangitur celum cristallinum quod est super sidereum quod dicitur aqueum et
Gen po eo quod conuenit cum aqua in diaphoneitate sicut et empireum dicitur
igneum eo quod conuenit cum igne in claritate. alle le sic hic omnium specialiter
opera dei in quibus magnificatur s. dispositionem superiorum et inferiorum et dicit hinc
tue proprie et potentie ondisti. extendens celum sicut pellem i. sicut pellis
comprehendit et tegit totum animal sic celum comprehendit et tegit omnia corpora
inferiora ye x dominus prudentia sua extendit celos ysa xl qui extendit
velut nichil celos et expandit eos sicut tabernaculum ad habitandum. qui tegis
aquis superiora eius i. in celo cristallino quod est aquis congelatum suscipiens
celi influentiam ab empirico tegas celum sidereum Gen po fiat fir
mamentum in medio aquarum et diuidat aquas ab aquis Moralia et dominus
extendit celum suum sicut tu pelle tua in opere bono tunc extendet tibi
de celo i. de celesti premio. quia reddet vnicuique secundum opera sua et etiam
tegit aquis tribulationum superiora eius i. apostolos et alios iustos act xiiij
per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei Augustinus in persona
viri venale habeo quod regnum celorum quo emitur paupertate regnum labore
requies ignominia gloria morte vita Qui ponis nubem ascensum tuum
qui ambulas super pennas ventorum ad litteram tercia ps totius machine est
elementum seu spera ignis et aeris continens spacium quod est inter speram
lune et superficiem terre et aque et quantum ad hoc dicit qui ponis nubem
ascensum tuum sicut habetur et in textu lo habetur currum tuum quia nubes per
aerem videntur ferri ad modum currus et quia talis motus fit communiter per
impulsum ventorum id subdit qui ambulas super pennas ventorum agitatos
ad designandum velocitatem motus eorum vel aut deus dicitur ambulare
super pennas ventorum et agitare nubes quia currum sunt per hoc designate

q stes impssioes ꝫ qsiles fiut in ae ex diuia dispone Calt le
sic onⁱ magnificentia dei in dispone celi aeri seu sup aeris ꝫ dt
qui nube qua facis ꝫ ggregas in ae ponis ascesu tuu .i. in
nube ascendisti in celu Je x Eleuat nubes ab extremitatibꝫ tre
3 Re xviij Ecce nubecula qsi vestigiu hois ascendebat de mari
dicit po nubes suscepit eu ab oculis eoꝝ Nota q dns in nube No
.i. in sua carne venit ysa xix ascendit dns sup nube leuem
ꝫ ingredie egiptu .i. in mundu. Et i nube .i. in eade carne i mudo
gustatꝫ fuit Exo xiiij columpna ignis ꝫ nubs erat cora filijs
isrl ipos ptegens ꝫ regens. In nube a nob abijt ut sic dicat
nubes desiuit nob ad videndu nob .s. aplos ysa lx q sunt
isti qui ut nubes volat In nube nobiscu remasit i sacramento
altaris ad nutriendu nob 3 Re viij dixit dns ut habitaret in
nubecula Ecc xxxxiij medicina oim i festinatione nubecule uel
nebule In nube redibit luc xxi tunc videbut filiu hominis
venientez i nubibꝫ et nc in hijs diuia indigencia innuit sed
rei future ppha. qui ambulas sup pennas ventoꝝ .i. velocius
oibꝫ qua venti erat q sola velocitate sine aliq retardatione
ut tradit re celos ascendit altius ꝫ velocius Qui facis angelos
tuos spus ꝫ ministros tuos igne vrente ad lram q deus nature
corporalem p angelos administrat ut dt augꝰ sup Gen x sub ꝫ
qui facis angelos tuos spus .i. spuales subales facit angelos
tuos .i. nuncios tuos Angelus em e nom officij no nre. ꝫ ministros
tuos igne vrentez hoc dt q angeli legunt frequent apparuisse in
spe ignis ut moysi in rubo ardenti Exo 3 ꝫ ille angelus vocatus
e dns q psona dni reptabat ut dt gg. sic helias in curru
igneo .i. ministerio angelico ferebat. ꝫ go dt igne vrentez .i. caritate
qua angeli efficiut ad executionem voluntatis dne. Calt le sic psi
onⁱ magnificentia dei qo ad creaturas iboles sic qo ad roles sꝫ
angelos quas ordiat ad ministrandu ꝫ ministrantes caritate inflammat
ꝫ dt q facis angelos tuos .i. nuncios tuos spus hoc e spuales
subas facis nuncios tuos hebr pº. os sut administratorij spus in
ministeriu missi. ꝫ ministros tuos angelos tuos. facis igne vrentez
.i. ut toti ardeat caritate ꝫ luceat manifesta veritate ysa vj volat
ad me vnus de seraphin q inteꝑtatur ardens. sic innuit ꝫ quales No
debet ee ministri dei seu pdicatores ꝫ plati q debet ee angeli
p doctrina sapie Malach 2 labia sacerdotis custodiut sciaz ꝫ lege
requirent de ore eius. angelus em dni exercituu e. Spus .i. dz ee
spuales p mundiciaz vite Ro viij debitores sumus no carni ut
sꝫ carne viuamus. ꝫ pꝰ si spu facta carnis mortificauit viuet.
ministri dz ee p executionem officij 2 Cor vj In oibꝫ exhibeamus
nos metipos sic dei ministros Ignis vrens dz ee p zelu ꝫ ar-
dore pficiendi Ecc xlviij surrexit helias qsi ignis Qui funda-
sti terraz sup stabilitate sua no inclinabit in sclm sch ad lram
terra pars machine mudi e elementu tre ꝫ aq q simul qmenⁱ
tu spa ꝫ de pº dr q fundasti tra q sic fundamentu e pars
inferior domus sic tra e inferior ps machine mudi. sic stabilitez

sua .i. sup centru mundi ad quod natur tendunt ptes tre et io subdr non
inclinabr in sclm scli declinans a centro in aliqua pte qr hoc e sibi
inale Alr le sic hic ca tangr disposo tre et aque et dt q fundasti
tra .i. p fundamento et p insibri pte totius mathie mundi posuisti ysa
xlviii Manus mea fundauit tram sup stabilitate sua dando ei gra-
uitate p qua stat tanqua ab illa sustentata et in illa fundata Sed
contra ps q firmat tra sup aquas Itm Job xxvi q appendit tram
sup nichilu Rndr qr tra dr fundari sup aquas dupliciter vel sic aq
.i. iux aquas sic ipsius dr sup secana vel sup aquas .i. sic continet
aquas qr continet aqueos quibus iungunt ptes tre et continuat et sic subsi-
stit tra Itm dr fundari sup nichilu .i. non sup aliquod fundamentu
sed sup seipsum non inclinabr .i. non declinabit a centro suo sed stabit
firmiter in sclm scli .i. in eternu Eccles po tra aut in eternu stat
Sed contra luc xxi celu et tra transibunt Rndr qr stabit s substan-
sed transibunt s visu et figura extrinsecam Apoc x tra e ecclia flu-
ens lacte et melle Exo 3 q est fundata sup stabilitate sua .i. sup
xpi vitate Mat vii fundata e sup firmam petram et io non inclinabr
ad errore in sclm scli .i. vsq ad fine mundi ps deus i medio eius
non commouebr Abyssus sic vestimentu amictus eius sup montes sta-
bunt aque ad lram hic subdr de elemento aque vnde dr abissus .i. occeanus
qui dr abissus ppr sui pfunditate sic vestimentu eius amictus qr oc-
ceanus circundat tram vndique excepta vna pte que remansit arida
ppr vita aialium terrestrium sup montes stabunt aque hic dt Ba sa
qr aq in medio occeani sunt altiores quam montes in tra positi sed
hoc e falsum qr cum aq sint graues et fluide equaliter tendunt ad centru
vndique et sic non sunt altiores in medio quam in ripa et io melius
intelligitur e de aquis pluuialibus q generantur in nubibus Job q ligat
aquas i nubibus suis nubes aut generantur sup cacumina montium
Alr le sic ps ostendit dispositionem tre an diluuium hic ostendit dispositionem
tre i diluuio et dt abissus .i. mare et ols aqrum congeries e amictus
eius .i. tre qr mare et flumina operiunt tram quod sic dt q occeanum dicitur
ipsum mare eo qr orbe circundat ut possit dicere tra id Ione ii val-
lauit me abissus Sic ecclia abisso tribulationum vallatur ps thi 2
omnes q pie volunt viuere in xpo psecutionem patientur sic vestime-
tum qr tegit et fouet hominem indutum non tn ex toto tegit qr faciem
non tegit sic aq operit tram non tn ex pte nequaquam habitabile super
montes stabunt aq in diluuio cubitis xv ista dispositione eleuate
Gen vii qr intumuit aq pualuerat qr operti sunt ols montes sub celo
Etia pt intelligi de aquis suspensis i nubibus sup montes Capitur
aq deliciarum et voluptatum operuerit montes .i. platos et magnos ho-
ies ascendentes vsq ad summum illorum et vtina in eis non sbmigar
ps Saluum me fac deus qm intrauerunt aq vsq ad aiam meam
Ab increpatione tua fugient a voce tonitrui tui formidabunt Ad
lram qr nubes pluuiose mouentur de loco ad locum sed voluntatem
et ordinationem dei Alr expor hec referendo ad homines In nubibus
enim frequenter generantur impssiones terribiles ut tonitrua fulgura
et turbines que dicuntur queda increpationes dni qr frequenter sunt signa
ire sue et sic homines territi fugiunt de campis ad loca magis secura

Alr̄ le' sic hic ostenditur magnificencia dei in dispositione euacuacionis inferiorum
per diluuium et post in diminucione aquarum et dicit aque per diluuium fu-
gient tibi obediendo et non sit amplius inundando ab increpacione tua i. ac
si essent a te increpate de inordinato fluxu Naum primo Increpans mare
et exsiccans illud. A voce tonitrui tui i. a flatu venti turbulis et sicci
formidabunt fugientes dispergendo et euaporando et diminuendo Gen. viii⁰ adduxit
dominus spiritum super terram et diminute sunt aque et clausi sunt fontes abissi Sed
quia ut dicit glo. loquitur de futuris non in preteritis ideo exponendum est ad sensum spiri-
tualem Aque ergo i. populi sunt Apoc. xvii aque multe populi sunt. Hee fu-
gient peccata ab increpacione dei per flagella Ezech. xiii maliciam vniuscuiusque
dilluuio facit luxurie maxime. Per multiplicitatem sunt infinites preua
ricacionis. A voce tonitrui tui i. predicatorum tuorum mandatorum for-
midabunt peccatores propter transgressionem preceptorum Osee x leo rugiet et
formidabunt filii maris Ascendunt montes et descendunt campi in
locum quem fundasti eis Ad literam hic ostenditur dispositionem elementi terre que
in aliquibus locis est montuosa et aliis plana et dicit ascendunt montes i.
iste ascensus et descensus non est aliud quam eleuacio maior montium et
minor camporum Alr̄ le' sic hic ostenditur apparicionem montium et camporum
per diluuium et dicit ab increpacione tua deus fugient aque et tunc ascendent
montes i. eleuati sunt ondunt aquam inmoratam et descendunt campi i.
apparent esse infimi respectu montium quia exiccacionem per apparebit superfi-
cies terre. In locum quem fundasti eis i. in locum quem decreuisti eis iuxta
ordinem tue prudencie Gen. viii tunc apparuerunt cacumina mon-
tium Glosa et ascendunt montes i. prelati per eminenciam vite et descendent
campi i. subditi per humilitatem obediencie. In locum quem fundasti eis secundum
ordinem tue prudencie Eccl. x si spiritus potestatem habentis ascenderit super te
locum tuum ne dimiseris Terminum posuisti eis quem non transgredientur
neque conuertentur operire terram Ad literam Terminum posuisti i. aquis certum
nec conuertentur operire terram sicut fecerunt tempore diluuii sicut promisit Noe
Gen. ix neque erit deinceps diluuium dissipans omnem terram Alr̄ le'
sic hic ostenditur reclusionem aquarum in alueis suis et dicit terminum posuisti eis
i. alueos proprios determinasti aquis que non transgredientur i. non procedent
ultra illum terminum Job 38 circumdedit mare terminis suis et dixit huc usque
venies et non procedes amplius neque conuertentur amplius ab alueis suis operire
terram diluuio sicut factum fuit tempore diluuii Gen. ix non inducam amplius
aquas diluuii super omnem terram. Et dominus aquis diluuii repromisit ne op-
primat etiam Prima Cor. x fidelis deus qui non permittit nos temptari
supra id quod potestis Glosa quia aque sunt locutiones Apoc. xvii quia diminuitur
aquarum rapiunt et uirginiorum his dominus terminum ponit Math. xii de omni verbo ocioso
quod locuti fuerint homines etc. Que terminum transgredientur loquentes in vanis operibus
simiagiliter deducentes Eccl. neququam procrastinabis hoc tempus quia in futuris
arcis et aliis fructibus confunditur volet dominum irreuocabile tempus nec audiat
insipiens qui amittit confabulans inquit licet donec transeat hora.
quia ad agendum primam ad impetrandam veniam ad agendum graciam
ad promerendum gloriam gracia et vita recepturus induisset Qui emittis
fontes in conuallibus inter medium montium pertransibunt aque Ad literam hic
aduertit rationem laudis diuine ex prouisione viuencium super terram et in aquis

Et dr qui emittis fontes in conuall. q2 i desertis ȝ in pede montium qui
oriuntur fontes mag a quibus veniunt flumina nobiles ȝ hic ad sustentacionem
viuencium. alle. le. sic. hic om magnificat deum in eduxione aquarum de terra
ȝ dr qui emittis. ex terra mittis in conuallibus .i. in partibus terre distinguentibus
conuall. de dicitur vall. vbi duo montes concurrunt ȝ ibi frequenter surgunt
ȝ oriuntur fontes. Judith xij exibat noctibus in valle bethulie ȝ bapti-
zabat se in fonte aque. inter medium montium .i. inter montes hic est i conuallibus
pertransibunt aque fluentes de fontibus vel de nubibus. Spiritualiter conualles
sunt humiles corde ȝ quasi sedes i quibus dominus mittit fontes graciarum et
doctrinarum. Jaco. v. deus superbis resistit humilibus dat graciam. ysa. xij. hau-
rietis aquas de fontibus saluatoris. sed montes .i. superbi remanent aridi.
ij. Re. j. montes gelboe nec ros nec pluuia veniat super vos. vel duo
montes sunt duo testamenta inter quorum medium pertransiunt aque doctrinarum
de quibus zach. vi. Potabunt omnes bestie agri expectabunt onagri i siti
sua aqua liber. expectabunt onagri qui multum sunt de calido interiori i siti
sua refici recipientes dictis aquis i sua siti. vn. tmsl. jo. hic ȝ resp-
irant onagri siti sua. alle. le. sic. hic om magnificat deum i consuetudine
creaturarum habitancium in terra post vegetalium ȝ ad celum ȝ dr i inter montes
pertransibunt aque ȝ de eis potabunt omnes bestie agri qui a te refici se expe-
ctantes potum. Joel. j. po. bestie agri qui arefactis ymbre suspexerunt
ad te ȝ tu da illis escam. ysa. lvi. omnes bestie agri venite ad me. ex-
pectabunt onagri .i. asini siluestres qui sunt in desertis. in siti sua ut
habeant a te potum. Je. xiiij. onagri steterunt i rupibus traxerunt ventum
quasi dracones ut inde refrigerentur dum adeo sitiunt. expectant
enim ut dicunt naturales onagri vel ut habeant pluuiam vel ut inueniant
aquam claram. Bestie agri sunt peccatores ȝ simplices qui potantur aquis do-
ctrine. ysa. xliij. bestia agri glorificabit me quia dedi in deserto aquas
ut darem potum populo meo. Onagri sunt iudei ȝ superbi qui noluerunt bibere
sed expectant usque ad finem ȝ usque ad questionem religarum. dan. v.
elevatum est cor regis ȝ depositus est de solio regni ȝ ablata est gloria
eius ȝ cum onagris habitacio eius. Moraliter bestie agri potant cum voluptuo-
si voluptatibus carnalibus implentur sic filius prodigus. sed onagri expectant
in siti cum viri iusti cum desiderio expectant se bonis eternis refici. ps.
saciabor cum apparuerit gloria tua. Super ea volucres celi habitabunt de
medio petrarum dabunt voces. ad lit. quia sunt aque volucres aqua-
tiles i fluuiis vel prope habitantes. alie eciam volucres campi ȝ nemoris
veniunt illuc ad bibendum ȝ ad loca sua reuertuntur gaudentes ut subditur
de medio petrarum dabunt voces. hic dr propter aues i foraminibus murorum
habitantes vel eciam in rupibus sicut dicitur de aquila job xxxix in petris morantur
ȝ inaccessibilibus rupibus. In hebreo habetur de medio ramorum. ȝ in tmsl.
jo. in medio nemorum ȝ hoc congruit ad aues i arboribus capparum
vel saluarum commanentes. alle. le. sic. hic om consuetudinem volatilium per
cibum ȝ dr super ea .i. super conualles ȝ super flumina volucres celi .i. aues
que volant in aere habitabunt ut inde accipiant cibum. Mat. vi. considerate
volatilia celi ȝ de medio petrarum i quibus secure habitant ȝ inde
procul vident. dabunt voces ad te per reuerenciam ut in euodule. Job. 39.
quis preparabit coruo escam cum pulli eius ad deum clamant eo quod non
habeant escam. Spiritualiter super ea .i. super valles humilitatum ȝ obe-

·Avia scripture volucres celi spirituales viri habitabunt studendo gustando
de medio petrarum i. de obscuritate scripturarum dabunt voces ad deum
primum laudando et proximum ipsas docendo [Beda] ille Hug(o) dei qui habitat
super ea i. super temporalia per contemptum terrenorum volucris volans ad alta
per desiderium supernorum in medio petrarum i. virtutum et virtutes ut illas
reddat et sic istarum agent dant voces i. laudando deum docendo proximum.
Rigans montes de superioribus suis de fructu operum tuorum saciabitur terra.
[Ad litteram] rigans montes de superioribus suis i. de nubibus pluviosis sic mon-
tes generatis ut ibi crescat herba animalibus silvestribus optima de fructu et
i. de effectu pluvie que est opus tuum saciabitur terra [Alia le. sic] hic cont-
inuationem animalium domesticorum per cibum et dicit Rigans i. fecundos faciens
montes de superioribus tuis i. de aquis pluvialibus per actionem superiorum
productus [Deut. xi] terra montuosa est et campestre de celo expectans pluvi-
as et terra inferior que est in plano sub montibus saciabitur habundanter
irrigata i. de fructu operum tuorum i. per fructuosa opera tua [Eccli. xxxix°]
deducat ymbrem in tempore suo et pluvie benedictionis erunt [Spiritualiter] terra est
etiam cum montes sunt prelati et principes hos rigat deus superioribus suis
i. spiritualibus donis ut sancta ad intelligendum gratia ad merendum virtutibus
ad operandum [Gen. 2] fons ascendebat ad irrigandum. terra sunt subditi
et minores quos saciat dominus pluvia habundantissima gratie [Ps.] visita-
sti terram et inebriasti eam etc. et sic fructificat etiam [Jo. xv] posui vos
ut eatis et fructum afferatis. Producens fenum iumentis et herbam
servituti hominum [Ad litteram] ad eorum nutrimentum et herbam similiter i. usui
hominum granum enim seminatum in terra primo producit herbam postea spicam et
ultimo granum unde fit panis ad usum hominum [Alia le. sic] hic continuatur
nunc tale nutrimenti vernalis i. fenum et estivalis liba et dicit producens
fenum iumentis ad eorum nutrimentum [Ps.] qui dat iumentis escam ipsorum et herbam
servituti hominum i. herbam producentem grana de quibus fit panis ad usum hominum
vel herba servituti hominum i. iumentis ut serviant hominibus [Moraliter] iumenta terra
dei sunt boni activi doctores atque prelati qui portant onera et laborant
ut nos iuvent [Jo. xii] interroga iumenta et docebunt te. his dandum
est fenum i. sustentatio temporalis [Prima Cor. ix] si seminavimus vobis spiritualia
magnum est si corporalia vestra metamus q. d. non. vel sic ... qui sunt
servi hominum [Prima Cor. ix] cum essem liber omnium me servum feci. Ut educas
panem de terra et vinum letificet cor hominis [Ad litteram] quia ad sustentationem
vite humane non solum requiritur cibus sed etiam potus qui primus est vinum
de vite eo sublato et vinum letificet cor hominis [Alia le. sic] hic ostenditur magni-
ficentia dei in conservatione creaturarum rationalium et dicit tu domine rigans aquis
tuis ut educas panem de terra qui est nutrimentum hominis [Ysa. xxx] dabitur
pluvia semini tuo et erit panis frugum terre tue uberrimus [Matth. vi]
panem nostrum da nobis. et vinum letificet cor hominis i. ut educas vinum
de vite quod est principalis potus ad sustentationem et iocunditatem vite humane
[Eccli. xxxi] vinum in iocunditatem creatum est non in ebrietatem ab initio. Ut
exhilaret faciem in oleo et panis cor hominis confirmet [Ad litteram]
quia etiam requiritur condimentum. ideo dicit ut exhilaret faciem in oleo. per oleum quod
est primum le. condimentum intelligunt alia [Alia le. sic] continuatur quia ad suste-
tationem vite humane condimentum et cibus. et dicit ut hoc exhilaret i. ... dest

letificet. faciem suam in oleo de terra educto quia panis sine condimento
non ita sapit gustui ideo appositum condimentum olei et alia condimenta pro oleo
intellecta ut homo in saporem exhilaretur et de leticie in cibo. deut. xi
colligas frumentum vinum et oleum. vel loquitur secundum morem antiquorum qui vn-
gebant facies suas in signum leticie. mat. vi tu autem cum ieiunas vnge
caput tuum. Et panis de terra productus cor hominis confirmet. corpus refectione
Gen. xviii ponam buccellam panis et confortetur cor vestrum. Spiritualiter
per irrigationem spiritus sancti eductus est panis de terra id est christus de maria in sua
incarnatione et nativitate. ysa. xlv. Rorate celi de super etc. ps. veritas
de terra orta est. glosa christus de maria. vinum id est sanguinis de vua corporis
christi expressum in torculari crucis letificat cor hominis in fructu dominice
passionis consideratione. Eccl. ix bibe cum gaudio vinum tuum quia cum gau-
dio deo placita opera tua. sed facies exhilarat in oleo leticie christus omnibus et
ascensionis dominice. ps. vnxit te deus tuus oleo leticie pre consortibus tuis.
sed panis eucharistie cor hominis confirmet in dilectione eius communitate. Io. vi
ego sum panis vivus qui de celo descendi. vel panis de terra educitur
in incipientibus cor vino letificatur in proficientibus sed apostolus hominis ex-
hilarate in perseverantibus sed pane confirmetur cor confirmatur in proficientibus
ad gloriam. Saturabuntur ligna campi et cedri libani quas plantavit
illic passeres nidificabunt. Ad literam quia pluvia terram irrigante
fecundat arbores ideo subdit saturabuntur ligna campi. Quod vero de aqua quam in
arboribus radices sunt sicut omnibus in aliis quia per radices arbores at-
trahunt alimentum ad suam nutritionem et fructificationem. In hebreo habetur satu-
rabuntur ligna domini. et secundum Ra. Sa. ligna domini dicuntur ligna paradisi terrestris
sed quia tunc illa non veniunt in vsum hominis nisi enarrat Helie. et Enoch ergo
de lignis fructiferis ad vsum hominis ideo potest dici quod omnia alia ligna que-
met potest dici ligna domini quia sunt eius creature. illic passeres nidifi-
cabunt. In hebreo et in translatione hieronymi habetur aves nidificabunt. aves non alie
species magis nidificant in cedro quam passeres qui communiter nidificant
in tectis domorum. Alia lectio sic hic ostendit magnificentiam dei quantum ad
locum preparatum volantibus. Et consequenter ibi montes excelsi. Pro deinde ex terra
per pluviam irrigata saturabuntur ligna campi id est vestientur et condensa fient
attractione de terra alimento ad suam nutritionem et fructificationem. et loquitur
figuraliter sicut prata dicuntur ridere cum florent sic ligna saturari cum crescunt
Eccl. xx elevabuntur in altitudine omnia ligna silvarum. et cedri tales
arbores libani que sunt magne et semine quas cedros plantavit
natura dei. Eccl. xxiiii quasi cedrus exaltata sum in libano. per ligna campi
minores per cedros maiores et perfecti designantur viri qui deo plantante
et saturante plantantur in fide. mat. xv omnis plantatio quam non plantavit
pater meus eradicabitur. Saturantur donorum spiritualium influxione. ps.
edent pauperes et saturabuntur. illic passeres nidificabunt qui sunt
domestice aves. dan. iiii. in ramis eius volucres conversabantur.
Cass. passer minuta est avis et carissima monachorum sui puri-
tate que in cedro libani id est in patrimonio potentum saciorum velut in
conbusta ramis nidos edificat. ps. invenit sibi passer
domum etc. In hebreo et in translatione hieronymi habetur illic aves nidificabunt
aves enim ut supra dictum est. Herodii domus dux est eorum montes

excelsi ceruis petra refugium hermacijs. Ad literam herodius est nomen
auis predalis que gallice vocatur gelfant et nidificat in cedris et
dicitur dux passerum vel auium eo modo loquendi quo leo dicitur dux animalium
et ideo tunc dicitur herodij domus ibi dicitur esse propter hoc et refertur ad cedros
vel ad alias altas arbores vbi nidificat herodius cuius nidus
dicitur domus eius. et quia specialiter dux hoc refertur ad herodium qui dicitur dux
aliarum auium. vel quia prius eum alie prope aues solent volare. montes
excelsi sunt refugia ceruis sicut petra cauernosa hermacijs que est
animal paruum et spinosum. Alia littera sic habet omnia loca volatilium siluestrium
et dicitur cedrus vel alia alta arbor est domus .i. nidus vel locus. herodij
talis auis que est dux aliarum auium sicut leo dicitur rex aliorum animalium. Vel est
domus .i. nidus herodij est dux eorum scilicet herodiorum dicitur enim quod herodius
in altissima arbore nidum facit valde magnum ita quod vbicumque vo-
lant videt nidum suum. et ad aspectum nidi dirigitur et reducitur ad
nidum et sic dicitur nidus dux eorum. Dicitur enim auis gallice gelfant et om-
nem aslam et comedit eam. vel dicitur quod hec auis nullum facit certum nidum
sed vbicumque eam nox accipit ibi habet nidum et quiescat. Est ergo sensus
herodij domus dux est eorum .i. vbi herodius dirigit ibi domum habet
Cassiodorus herodij non sicut alie aues nidos habent constitutos vbi vadant
ad vesperam sed vbicumque apprehendunt eas tenebre ibi dormiunt. Alij
exponunt sic herodij domus .i. gens et familia sicut ioseph dicitur de domo
et de familia dauid. sic herodius dicitur dux eorum .i. passerum et aliarum auium
Allegorice exponitur de paulo. vnde herodius auis rapax significat beniamin
Beniamin Genesis penultimo Beniamin lupus rapax hoc herodij dux
domus est passerum et cedrorum scilicet paulus qui de rapace factus fuit magnus
doctor et ductor paruorum et magnorum quos conuertit Ro primo sapientibus
et insipientibus debitor sum. Exponitur etiam in glosa de christo Vel aliter
herodius qui non habet propria designat pauperes qui nichil habent proprium sed se-
quentes ducem christum omnia reliquerunt propter eum de quo ait vulpes
foueas habent etc. tales habent domum dominum Act. xvij In ipso viuimus et
mouemur et sumus. hec domus protegit a camminatibus gehenne eternalis
a frigoribus auaricie mundialis a vetis superbie et pompe secularibus
ab infestationibus demonum ergo domus illorum est deus dux eorum Deutero
.32. dominus ductor eius fuit et non erat etc. montes excelsi hic omnes
locutionem consimilium quod montes excelsi sunt refugia et loca ceruis
Cantica .2. surge dilecte mi assimilare capree hinuloque ceruorum super mon-
tes bethel. petra est refugium hermacijs .i. herinacijs Cassiodorus herina-
cius idem est quod hericius cuius tecta propter acutissime et depressiue concio-
nem et ne aqua fraude possit intrari suum refugium habet in saxis
Spiritualiter ceruus sunt contemplatiui qui transeunt laqueos luxurie et foueas super-
bie et fermenta auaricie et habitant in montibus sublimioris vite Abacuc .3.
ponet pedes meos quasi ceruorum et super excelsa deducet me. hericius
fetidus et pungitiuus est peccator cuius refugium habet petra domini .2. Re. xxiij
dominus robur meum et petra mea Ysa .2. Ingrediar petram scilicet penitenti-
am et priuatio. H Fecit lunam in tempore sol cognouit occasum suum
Ad literam hic omnia quasi deus prouidet vtentibus de alternatione temporum
quod fecit deus lunam etc. quia enim varium motum habet magis aperte ostendit

mutacō aer̄ quā sr̄ alios planetas sol cognovit occasum suum · et de-
terminate vadit ad occasum ac si haberet intellectum quia talis motus ē a mo-
tu intelligentie motricis vel tamen motum dī quia ē opus intelligen-
tie. Alle. le. sic hic ostendit magnificencia dei in mutacōe temporum maxime
solis et lune / et dicit fecit deus lunam in tempore dilatato luce. s. in potestatem
noctis ps. lunam in potestatem noctis etc. sol cognovit occasum suum
i. ita regulatur et assidue determinat occasum suum ac si cognosceret
locum illum. Eccl. po. oritur sol et occidit. Ie. 31. qui dat solem in lucem
diei · lunam et stellas in lucem noctis. Spualiter luna ē ecclesia que lucem habet
non a se sed a sole. s. xpo. Cant. vi. que ascendit pulchra ut luna. Is
hanc fecit deus in tempore quia hinc ad eterna transeuntem non habet permanentem
Eph. v. Ut exhiberet sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam neque
rugam · et hec quidem implebitur cum ipsa erit lux lune sicut lux solis · ut
in Is. sed ecclesia transit quia ipse sol xps cognovit presciendo et approbando
occasum suum i. transitum suum. Io. xiii. sciens ihesus quia venit hora eius
ut transiret ad patrem. Posuisti tenebras et facta ē nox in ipsa per-
transibunt omnes bestie silve. Ad lra. posuisti tenebras i. enim spacio
modo per occasum solis / et facta ē nox quia sicut dies ē latus solis super
terram ita nox ē latus eius sub terra · in ipsa pertransibunt etc. quia tunc
magis discurrunt ad querendam predam quam de die. Alle. le. sic hic
ostendit quod deus ordinavit occasum solis et effectum inde sequentem et dicit
quia sol tua ordinacōe venit ad occasum tunc posuisti et ponis tenebras
per modum et facta ē et fit nox. Gen. pº. appellavit lucem diem et tene-
bras noctem. Ysa. xlv. Ego dominus formans lucem et creans tenebras. Spualiter
ad occasum veri solis sequitur positio tenebrarum quia moriente xpo in cruce
facte sunt tenebre super terram. Matt. xxvii. Sic et occidente sole gracie in
corde fiunt tenebre densissime culpe et postea hoc veheniencius sunt tene-
bre exteriores. Exo. x. in ipsa nocte pertransibunt ad loca sua vel ad
querendum alimenta vel escas etc. · omnes bestie silve quia tunc est natura silvestrium
ferarum et maxime rapacium ut de nocte transeant ad querendum sibi escas.
Ie. v. percussit eos leo de silva lupus ad vesperam vastavit eos. Sic
tenebris factis super corda iudeorum morte xpi / bestie i. vastitas romanorum
vel demones per eos transierunt bona eorum devastantes / Ysa. lvi. omnes
bestie agri venite ad devorandum. Catuli leonum rugientes ut
rapiant et querant a deo escam sibi. Ad lram. tamen etc. ista omnia
procedunt ex divina providentia ad subditos et querant a deo escam sibi etc.
Alle. le. sic hic ostendit solicitudinem leonum de esca sua et dicit in nocte
transeunt bestie silve / Unde catuli leonum transeunt rugientes ut ali-
quam predam rapiant · et ad foveam suam reportarent. Naum 2. leo
cepit sufficienter catulis suis ut impleret preda speluncas suas · et transeunt
ut querant i. petant escam etc. a deo. Ps. qui dat escam omni carni etc.
Spualiter leo diabolus. pa. pe. v. adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens
catuli eius sunt imitatores ut superbi astuti potentes rugientes
ut rapiant modo per violenciam modo per fraudem · modo per usuram et sic q-
rit adeo i. bona pauperum que sunt dei · escam etc. · unde dicit dominus quod unum
ex minimis fecistis mihi fecistis. Eccl. xiii. venacio leonis onager in
heremo i. pauper in medio. Ortus est sol et congregati sunt et in cubi-
libus suis collocabuntur. Ad lram. quia bestie capta preda revertuntur

ad sua latibula cu subdit ortus e sol &c. Alie l're sic hic orit regime
cauua in die & dr In nocte pransient bestie silue & ps noctem
ortus e sol sup terram emisferii & sic dies & congregati sut i congregant
catuli leonu & alie bestie & collocabunt in cubilibus suis ad
quiescendum Spual' sol i xr in ortus e quintuplex. pr ineffabilis
de pre eterna' Luc pa visitauit nos oriens ex alto i a pre altissimo
deo. 2s de latibulis in mente spual' Malach 3 orie'r vobis time
tibus nomen meum sol iustie. 3s finalis de virgine corporali Zach vi
est vir oriens e nomen eius ysa lx & reges in splendore ortus tui
iiij admirabilis de sepulcro in resurr' letam' de quo hic si glo
et Eccl xix ortus e sol sic etiam Cristus fraus. s in iudicio potens
& potens Jaco pa exortus e sol cum ardore et ignis cum ipsum pfrtur
ad 2m ad 3m & ad quintum ortum congregant' demones stupefacti & c'ra
Job xxiiij si apparuit aurora q est mira ortus solis arbitrant'
umbra mortis & collocabunt' in cubilibus suis i in cordibus infide
lium Ad quintum ortum congregabunt aci & demones & hoies in iudicio
& in cubilibus suis collocabuntur. i. ali in inferno elec in celo Math xxv
cum venerit filius hois in maiestate sua &c. tunc ibunt in supplicium &c.
Exibit ho ad opus suum & ad operacionem suam usque ad vesperam Ad
litteram sic enim fere discurrunt de nocte ppr victum querendum sic ergo ho
de die exit ad opa sua & de nocte quiescit Alie l're sic hic po
ordinacio homini i tpe diuerso & dr orto sole bestie collocant' in
cubilibus suis & tunc exibit ho s ordinacionem dei euigilans de so
pno. ad opus suum i ad laborem faciendum & ad operacionem sua conti
nuandum. usque ad vesperam qn itera quiescet Job vii si dormiero dicam
qn consurgam & rursum expectabo vesperam Jo ix me oz operari opa eius
dum dies est Spual' sic dum e tempus gre dum gra lucet in corde exeundum
e de contemplacione mentis de vacacione ocij & intendendum e bono operi
Eccl ix quodcumque potest manus tua instanter operare &c. dz ergo ho opari
oportune qr exibit s ps exterius fructuose qr opus suum continue quia
usque ad vesperam tunc principalis Quam magnificata sunt opa tua dne
oia in sapia fecisti impleta e terra possessione tua Ad litteram qr ex
illis effectibus apparet aliud dns dne prudencie a nobis incomprehensibilis
cu admiracione subdit d quam magnificata i valde magnificata sunt
opa tua oia in sapia fecisti qr ipsa e regula virtutis. impleta e
terra possessione tua. i hoibus & animalibus aliis que sunt dei creature Alie l're
sic hic admiratur dei potenciam & sapienciam ex consideracione magnitudinis
creaturarum & dr quam magnificata i valde magnificata sunt opa tua
dne qr ex magna & multa potencia facta Ysa xii cantate dno qm
magnifice fecit oia in sapia fecisti que e regula virtutis / vel in
sapia i p filium qui e sapia patris fecisti oia Sap viij Sapia at
tingit a fine usque ad finem fortiter & disponit oia suauiter / hec
sapia e a deo patre genita. s xr dns I Cor j pd nos predicamus
xpm dei virtutem & dei sapiam. impleta e terra possessione tua. i imple
ta e cum hoibus & cum animalibus creaturis. nam quidquid in terra e hoc e possessio
dni i possessio dei maxima bonitas Jere xxiij o celum & terra ego impleo
dr dns s bonis corporalibus & spualibus & eternis. corporalibus i suspecta tum

Accepto

spualib3 i meritu ethnis in pnnu H oc mare magnu et spaci
osu manib3 illic reptilia quoz no est nus ad literam hic agit d
pmisione degentiu in aqua & dr hoc mare magnu .i. occeanus un
dique & spaciosu manib3 .i. locis. dicit eni hebraica qe hic
por e equora ad stndu manij & lota illic reptilia .i. pisces di
usoz genez quoz no e nus qz no pnt ab hoie numari sed dd
oia sut nuata. alia lra sic hic ont gpuatoz adeo illoz qe sut
in mari & dr tra impleta e possioe tua & creature a te possess
etia fecisti manib3 .i. tua potencia hoc mare magnu gfunditate
& spaciosu latitudine vl manib3 .i. lat. augg tn no potest h3 ma
nib3 nt. Cass. & illic fecisti reptilia .i. pisces & alia aialia a
quatica quoz no e nus in noticia hua. Gen pa pducat aque
reptile aie viuet. Spualr mare mud timidus p supbia liuidus
p inuidia turbidus per iracundiam rapidus p auaricia fetidus p
accidia fluidus p luxuriam sordidus p gulam. augg O mude inmde
si sic fugiens ita tenes qd faceres si maneres. Iste e magnus et
spetiosus qz hoies mudani vadunt lata & spaciosa via qe ducit
ad mortem Math vii illic reptilia Reptilia tre sut cupidi et
auari repleti volates a diuicijs & digita h3 Cens ecciet sedulo
explorator semp obsequia reptans manib3 & pedib3 si quid se ingerit
in primo occursu Reptilia mari sut luxuriosi Ezech vnio
ingressus vidi abhoiaciones reptilia isti sut innabiles i mari h3 mi
A nimalia pusilla cu magnis illic naues ptransibunt ad lram
in mari eni aliqui pisces sut valde pui & aliqui valde magni ut cete
gudia quoz magnido e e mirari tre ut dr plinius illic naues
ptransibunt ut bona in vna tra habundancia deportent p nauigiu ad
alia traz illis carentez & eco alia lra sic hic ont qz gdaz alia
etia quadrupedia gsuant in mari & dr aialia pusilla sunt in mari
cu magnis qt quadrupeda h3 Iob pug & magnus ibi sut Spualr
sic in mudo sut mag s potentes & pelati & pui paupes & subditi
mag aut puos deuorant Abak pa faciens hois qt pisces mari
& qt reptilia no hntia duce & semp quare taces impio gculcante
iustiore se illic naues ptransibunt ut bona in vna tra habundacia
deportent p nauigiu ad alia traz illis carentez & eco & sic ho
mines artificia ibi gtabunt etia piscando Spualr naues sut
hoim ggregacoes in quib3 hoies submergunt ut cu agitant tempestate
discordiarum nimis onerant cupiditate terenoz pa ibi vi gsolut
diuites si incidunt in temptacoem & in laqueu dyabli & in desideria
qe mergunt hoiez in interitu In aqu3 vo hoies ad portu salutis
ducuntr ut qui xpo recto obediunt & ductore sequut Cap xiiii
transeuntes mare p rate libati sut D raco iste que formasti ad
illudendu ei oia a te expectant ut des illis escam i tpe ad lram
in hebr & in trasl Io. dicitur leuiatan istu tu formasti ad ludendu
in eo. & dicunt hebr qz e vnus piscis singularis incedit magnus
io dr leuiatan istu in singulari dicunt tn hebr qz deus a principio
creauit duo indiuidua huius speciei masculinu & femina sed qr deus
puidit qz si multiplicarent magnitudo impedirent qe desiunt

vtilitati hominum ideo occidit femellam et sale condimentum reseruatam eam iustis
pro xpm q(uod) aut(em) subdit que formasti ad ludendum ei . dicunt hebr(ei)
q(uod) tribus horis in die deus ludit cum leuiatam . sed prima dem(on)s(tratio) est contra
sacra scriptura Gen(esis) p(rim)o q(uod) formatis generaliter omnibus piscibus dixit
deus crescite et multiplicamini et replete aquas maris et sic non excepit
aliquam speciem in masculo et femina quia non vellet multiplicari . Item
q(uod) dicunt carnes femelle reseruatas iustis in racione error est frater
carnenorum in quo iudei moderni credentes dicunt quod racio futura sit ad
vitam animalem cibis indigentem . Et q(uod) dicunt quod deus ludit meo [illegible] eo
horis tribus in die puerile est et fictum . Et ideo alia est dem(on)s(tratio) quod p(ro)p(ter)
hic loquitur de cete cum plura sunt individua in mari nominatis cum leui:
atan sicut Job xl . quod nota et etiam draco in translatione generali Gen(esis) p(rim)o vbi dicitur
secundum graduum In hebreo habetur dracones magnos tamen sub isto no:
mine intelligitur hic principaliter diabolus sicut in libro Job fuit declaratum
et ideo littera p(ro)p(ter) exponenda est de proprietatibus ceti vero de qua brevis dicta li
ter illas significationes circa quam dicitur draco iste in generali translatione . sicut le:
uiatan istum habetur in translatione Ieronimi pro nomine dem(on)s(trati)uo nominato dra:
co adiungitur designatur eius magnitudo euidenter excedens magnitudinem
aliorum animalium terrestrium et marinorum et per hoc quod subditur ad illudendum
vel ludendum in eo . ibi leuiatan non tenet causalitatem quod ad hoc finaliter leui:
atan sit formatus sed tenet consecutiue quod ad eius formacionem conse:
cuta illa illusio . ex hoc enim q(uod) leuiatan fortis est a deo corporee
tam magno sequitur quod necesse sit ei magis cibatum ex aliis piscibus maris
quos deuoret propter quod alii pisces cetum videntes ex instinctu naturali
fugiunt vsque ripam . vbi cetus natare non potest propter aque paruitate et
ideo cetus eos insequens impingit ad terram et a piscatoribus ibi occiditur
quod non potest se mouere et sic illusus sua spe frustratur . Per hoc autem
principaliter intelliguntur proprietates demonis qui propter deminacionem corporis eius
excedentem tamen dicitur draco iste intelligitur proprietas demonis omnem potestatem cor:
poralem excedens si sibi dimittatur . Per illusionem vero ceti draco intelligitur
illusio quia credens xpm deuorare in sua passione et membra sua
in temporali persecucione per eam tamen eos excitauit . descendat ab inferno
et remanebit post modum ligatus in inferno quod non erit aplius ad ex:
ercitium sanctorum in hoc aere caliginoso . Omnia a te expectant . sicut magister
vsque in hebreo et in translatione Ieronimi vbi presentat declarat prouisionem diuinam circa
vtraque nam predictum simile de omnia sunt viuencia super terram et in aquis
a te expectant vt des illis escam quam propter appetitum naturalem et sensitiuum
tendunt in id quod est a deo circa ipsum ordinatum et sic dem(on)s(tratio) est super quod ipsum
non est ipsum intelligere . Catholice litere sic hic ponit quatuor genera animalium
habitancium in aquis scilicet monstruosum quod non tamen sunt reptilia in mari
multa animalia parua et magna homines nauigantes sed etiam monstra vero
vbi dicitur draco iste monstruosus que formasti id est in hac forma fe:
cisti cum aliis animalibus natantibus in aquis habitans et cum volantibus
volans quod est monstruosum et sic hoc est ad illudendum ei . monstrua
enim illudunt et cum ammiracione videntur . Quidam dicunt quod draco
est maximum animal habitans in mari et licet sit magnum et forte tamen

Sanctus illuditur ei et decipitur cum gallina assata quam portant piscatores
in perticha et dum ipse draco sequitur gallinam insiliunt super dorsum eius et
sic capiunt eum. Spiritualiter draco iste dyabolus est. Apocalypsis xii proiectus est dra-
co ille magnus id est dyabolus formatus est a deo conditus ad sapientiam bonus
sed vicio suo factus est malus sed illuditur ei a domino qui suggerit homini
malum et hoc eligit homini oppositum. Item qui ille quem iam tenebat conterit
ad deum. Job xl numquid illudes ei etc. vel quem credebat Christum devorare in
sua passione etc. ut supra. Ad literam. Omnia a te expectant quia dominus locum natatilibus
piscibus et eam multiplicas. Unde a te omnia expectant vitalia non deliberative
ut des illis escam in tempore opportuno. Vel draconi spirituali id est dyabolo das
escam si bene vixero Christum cibum habebis si male draconi cibus ero.
Dante te illis colligent aperiente te manum tuam omnia implebuntur
bonitate. Ad literam hic dicitur specialiter propter vinetam quod non solum conquirit cibum
ad horam sed etiam congregant pro tempore futuro sicut formica colligit grana
in estate unde vivat in yeme. Aperiente manum tuam per diffusionem tue
bonitatis in creaturis omnia implebuntur bonitate id est bono conveniente sue na-
ture. Aliter legitur sic. Hic ad magnificandum deum ostenditur divine bonitatis largitas et
dicit omnia a te expectant ut des illis escam et dante te illis id est quam tu dabis
eis escam tuam colligent id est accipient vel etiam pro futuro tempore congregabunt ad
conservandum sicut formica. Aperiente te manum tuam id est manum tue ellar-
gitatis tue omnia implebuntur bonitate id est bonis sibi ad sustentationem neces-
sariis. Ecclesiastici xvii Post hec respexit dominus et implevit eam bonis suis. Ergo
dominus dat generaliter sine personarum acceptione quia omnia expectant sine de-
fectione quia implebuntur utiliter sine reprehensione quia bonitate. Iacobi primo
dat omnibus affluenter. Avertente autem te faciem turbabuntur auferes
spiritum eorum et deficient et in pulverem suum revertentur. Ad literam avertente
autem te faciem denegando prioris diffusionem turbabuntur ex defectu
nutrimenti. Auferes spiritum eorum id est vitam et deficient a vita primi et in pul-
verem suum revertentur id est in materiam unde sunt formata quia prima materia ipse
est terra. Aliter legitur sic. Hic ostenditur quod ex subtractione largitatis divine sequitur defectus
in creaturis et dicit avertente te id est quando tu averteris faciem largitatis et munificentie tue
turbabuntur id est contristabuntur quia omnium gaudiorum est eis ablatum. Psalmus avertisti
faciem tuam a me et factus sum conturbatus. Job xii Si continuerit aquas
beneficiorum omnia siccabuntur. Auferes spiritum eorum quo vivificantur ipsum a
corpore separando et deficient in morte cadendo. Job vi Sagitte domini
in me sunt quarum indignatio ebibit spiritum meum. Et in pulverem suum id est in
terram suam revertentur. Ecclesiastes ultimo Revertatur pulvis in terram unde erat etc.
Spiritualiter aufert dominus quando vult spiritum malorum tollendo superbie elationem
et tunc deficiunt in admirationem se reputando per humiliationem et in pulverem revertentur
confitendo suam fragilitatem. Job xxxiv Si direxerit ad deum cor suum omnem
spiritum eius et flatum ad se trahet et deficiet omnis id est carnalitas sicut homo
in pulverem id est in humilitate revertetur. Emitte spiritum tuum et creabuntur
et renovabis faciem terre. Ad literam emitte id est emittes spiritum tuum id est tue
voluntatis effectum. Et creabuntur id est de novo formabuntur eadem in specie secundum
cursum nature et aliquando eadem numero ad declarationem potestatis divine in operibus
miraculosis. Et renovabis faciem terre sicut patet in estate quia tunc renovatur
herbis et floribus et fructibus quibus privata fuerat in yeme. Aliter

le sic hic ondit magnificentiam dei in operibus gratie s. in missione spiritus sancti
et dicit domine magnificatus es in operibus nature et iterum magnificeris in operibus gratie
Emitte spiritum tuum ad instruendum iustos ad iustificandum impios Sap.
ix sensum tuum quis novit nisi tu dederis sapientiam et miseris spiritum sanctum tuum
de altissimis. et creabuntur illi ad quos emittis spiritum tuum de nichilo
aliquid sunt in esse virtuoso Judith xvi emisisti spiritum tuum et creata sunt.
Ps. cor mundum crea in me deus. et renovabis faciem terre i. homines terrenos
innovando et in melius permutando quod reformatio hominis in corpore et anima
Coll. 3 Induite vos novum hominem qui secundum deum creatus est. Vel per terram ter-
ris spiritum ad corpus per faciem in qua vigent omnes sensus similiter sed spiritu
ad spiritum Eph. 4 Renovamini spiritu mentis vestre s. a vetustate culpe
in novitatem gratie. Sit gloria domini in seculum letabitur dominus in operibus suis
Ad literam sit gloria domini i. laus et honor debitus ingrediatur in seculum seculi
i. absque termino a parte finis. letabitur dominus in operibus i. in creaturis ad suam
gloriam ordinatis Prov. xvi universa propter semetipsum operatus est dominus
Alle. le. sic hic monet ad gratiarum actionem et ad glorificandum deum pro creatur-
arum miseria et dicit sit i. continua gloria domini creatori omnium iustificatori
hominum in seculum i. perpetue. Prima Thim. i Regi seculorum immortali invisibili soli
deo laus et gloria. Vel terra tremet sit domino iudicium de operibus. vindicta
de iniuriis. gloria laudis de operibus bonis. Hanc gloriam usurpat qui superbi-
tur ... lucrorum ... dehonestat ... amatorum ... molestat sup-
ber deum inhonorat. sed gloriam meam alteri non dabo ait dominus Ezechiel
vel ait et si non dederis usurpabo Ps. non nobis non nobis. letabitur dominus in operi-
bus suis i. in creaturis ad suam gloriam ordinatis et qui facit opera non mala
vel esse glorificandum. sed fuit hoc vel etiam letandum. Gen. primo vidit deus
cuncta que fecit et erant valde bona. Qui facit terram et facit eam tremere
qui tangit montes et fumigant Ad literam per de terre motu procedere ex con-
dinatione dominia qui tangit montes tactu fulminis qui frequenter cadit in mon-
tibus altis et fumigant qui ignis fulgineus alias fulminis magis fumat qui
inflammat. Sciendum quod omnia predicta de ordine creaturarum et provisione vite
tunc ad hoc inducta sunt ut ex eis homines causa surgat ad laudem
et honorem conditoris Alle. le. sic hic potest dici opus Christi quod est glorificandus
operi mee in iustificatione peccatorum. et operi iustitie in condempnatione elatorum
et dicit qui respicit oculo misericordie terram i. peccatorem servilibus plenum ad modum terre
et facit eam tremere dolore contritionis Luc. 22 Respexit dominus petrum
et egressus foras flevit amare hebr. xiii cum timore et tremore salutem
vestram operamini. hoc enim sapiens videns se in periculo tremit. vide ga-
gudium iustitiam cum dicit tremit. et divinam iram cum dicit qui respicit. et vi-
litate seipsum cum dicit facit eam tremere. qui tangit montes i. superbos
et elatos corpore condempnando. et fumigant in inferno Ysa. penultimo isti fum-
erunt in furore meo ignis ardens tota die. vel sic tangit montes
superbos ut potentes immittendo flagella et fumigat compuncti peniteat.
Ps. tange montes et fumigabunt Exo. xix totus mons fumigabat eo quod
dominus descendisset super eum. Cantabo domino in vita mea psallam deo
meo quamdiu sum. Ad literam hic respicit dei laudem in principio psalmi in-
choatam. Cantabo domino in vita mea i. continuam vitam eo sequitur

psallā deo meo quā diu sū. ⁊ dt cātabo ⁊ psallā qr dīna lag dz
pcede' ex corde ⁊ ore Alr le' sic hic ont qu ⁊ qm diu dz deg a
nob glīficari ⁊ dt cātabo dno grās agens de tot ⁊ tātis bnfi:
cys michi collatis/ in vita mā ⁊ pn̄ti ⁊ futua' ps laudabo dom
in vita mā rc̄. psallā bn̄ opando deo meo honorē eig intēdēdo
quā diu sū i statu meritorio/ ffelix cātor q̄ e bona opacō. psalla
rcā intēcōe. deo mō pstā opando quā diu sū Abak z. sup excelsa
mā deducet me victor in psalmis canētē3/ Iocūdū sit ei elo:
quiū meū ego vō delectabor in dno. ad lrāz Iocūdū rc̄. i. corā eo
placitū. ego vō delectabor i dno i. in gsolacōibg diuīs ⁊ nō i trēalib
Alr le' sic hic ont q deg e laudandg ore et corde ⁊ dt Iocūdū
sit ei eloquiū meū i. placitū corā eo/ mō in gfone' mō i pdica:
cōe. mō in orōe/ mō in laudacōe placitū vt nō dicatr id Amos
v. aufer a me tumltu carminū tuoz Et ysa pō cū multipli:
caūitis orōs vrās nō exaudiā Ego vō laudādo gratanter
delectabor i dno tāquā i sūmo bono ⁊ in gsolacōibg diuīs nō
in trēnis Tob viij ego ⁊ aīa mea delectabim̄ in dno cassa
Sic nos diuitas dulcissīa ⁊ vita mā b' reddet attēpta ps
delectare in dno ⁊ dabit tibi peticōs cordis tui Deficiant pctōes
a trā ⁊ iniq' ita nō sint bndic aīa mea dno Ad lrāz loqr de
pctōribg ⁊ iniqs in malicia obstinatis bndic aīa mā dno ⁊ sic
t'minat cāticū sic incepit q'm q̄ frequēt fit in cātilenis ⁊ exponr
sic in principio ps' Alr le' sic hic rogat ppheta hoīes desinere ⁊
dt deficiant pctōres i. demōes a trā vt nō sint nec hoīes vel
pctōres hoīes deficiant nō qo ad nāz sed qntū ad culpā qr nō
e lag speciosa in ore pctōz Ecc xv/ ⁊ iniq' deficiant ita vt nō
sint iniq' qntū ad iniq' rc̄ Ps' xij vte impios ⁊ nō erut imp̄
cass magis e orō quā maledcō qr ōs iustos sic cupit Bndic
aīa mā dno. Iste ps sic pcedes dr titulacōe seu pōdalis qr a
bndictōe incipit ⁊ in bndictōe t'iat qr lag dīna hic incipiens
dicat ⁊ in futo pseuabit Cass pulcrō menazza lrā excitabit
pmiū laudantis/ ad quā bndictor nos pducat rc̄/

Ciiij. Confitemini dno ⁊ inuocate nomē eig annūciate int' gē
tes opa eig Ad lrāz. ut dr in plogo iste ps e p'g inter
illos q̄ dnr alla ⁊ exponr tāquā titulg qr ipsi deno
minantr a suis titul Et allelu in gco idē e qd laudate
⁊ ya i. deū ⁊ sic iste ps e inuitacō ad laudē dīnā
⁊ dug scriptes sic' ⁊ e sub ab aliquo sco viro spm
scm hnte Et diuidr qd excitat ad laudandū deū ro
recitat bnficia dei ibi Memētote/ pō dt Confitemini dno gfone lau:
dis p bnficys ab eo obtētis ⁊ inuocate nomē eig p obtinēdo qr
gratitudo de pritis bnficys e optia dispō p aliys impetrādis. annū:
ciate int' gētes opa eg sue bonitr ⁊ ptātr declaratiua q̄ inf narrar
Alr le' sic hic mouet ad laudādū dnm ex gsidacōe bnficioz abrahe
⁊ semī eig exhibitoz Semī abrahe spuali in fide q̄ sunt per
bnficia corpalia exhibita semī eig carnali ⁊ qr tāia bnficia sīt
in menazza lrā ro pmittr titulg talis alla qd intpr̄ ut Cass in
laudate inuisibilez nā allelu idē e qd laudate ⁊ ya i. inuisibilez

Ciiij

et est carmine angelicum h. Cass. a nullo inspiratum [?] et hoc ideo quia illi qui
puri sunt et qui vite angelice sunt et sunt redempti iocundare laudare deum
Ysa. lx. e recitate beneficia exhibita et etiam exhibenda fideli populo
intendens est monere fideles ad premia exhibenda pro tanto beneficio et
dividitur ps. excitat ad laudandum deum pro beneficiis ibi recitat beneficium
que sunt materia laudis ibi ipse dominus deus noster. ps. dicit vos filii dei abrahe
offerentes oblationem laudis domino et ad honorem domini cognoscentes veritatem
fidei. Ro. x. corde creditur ad iustitiam ore autem fit confessio ad salutem. et
invocate crebris orationibus nomen eius quia dominus prope est credentibus. Cass. po.
[?] illi qui fide sunt in illum. Ysa. lxi. invocate dominum dum prope est et
annunciate id est divulgate et predicate inter gentes et inter populos opera eius
mirabilia sive bonitatis et potentie declarata que fecit coram vobis. Ysa. xii.o
annunciate hec in universa terra. Act. xiiii. loquebantur ad grecos annun-
ciantes dominum Iesum. felix est ille qui est constans in confitendo devotus in
invocando laboriosus in predicando. Cantate ei et psallite narrate omnia
mirabilia eius. Ad hec cantate ei ore et psallite corde narrate omnia
mirabilia eius id est aliqua ex omnibus quia non omnia possunt enumerari vel predicari. Alie
le. sic hic invitat ad laudandum deum ore et opere et dicit cantate ei id est lau-
date eum cum modulatione vocis et psallite ei id est laudate eum bene operan-
do quia non omnis qui dicit michi domine domine intrabit in regnum celorum sed qui facit voluntatem etc.
narrate id est publicate et predicate omnia mirabilia eius que fecit in sua predi-
catione etc. vel narrate omnia id est aliqua ex omnibus quia non possunt omnia enumerari
vel predicari. Tob. xii. vos benedicite deum et enarrate omnia mirabilia eius. Bed.
tamen non est quidam virtutum ait Cass. omnia enarrare que virtus dei operatur. Beneficia
omnia narrare est nichil de cognitis supprimere humano timore vel pudore
Ro. p.o non enim erubesco evangelium. Laudamini in nomine sancto eius letetur
cor querentium dominum. Ad hec laudamini in nomine sancto eius id est opera facite bona
de gratia et ex intentione recta domine ut sic ex illis operibus laudemini in nomine
dei ad que opera iam sunt dicta. letetur cor querentium dominum. querens est enim aliquid
habet magis habere quod est etiam de intentione querentes autem dominum fideliter
inveniunt eum infallibiliter. Math. vii. omnis qui querit invenit etc. Alie le. sic
hic ostenditur finem bonum ad quem debet laudari deus et dicit laudate deum bona
opera facientes ut laudemini ab ipso deo et in nomine sancto eius non in nomine vestro
Aug. non velit quisquam de bono opere tamquam in sua virtute laudari
ps. In domino laudabitur anima mea etc. letetur cor querentium dominum id est letantur
et iocunde gratulentur quod debet laudare deum ore et opere et etiam corde per desiderium
et querite quia valde placet deo. Sap. vi. preoccupat eos qui se concupi-
scunt et invenitur ab hiis qui querunt eam. Tren. iii.o bonus est dominus sperantibus in eum anime
querenti illum. Querite dominum et confirmamini querite faciem eius semper. Ad hec
querite dominum et confirmamini id est statis etiam de intentione querite faciem eius semper id est placere
in conspectu eius. Alie le. sic hic invitat ad querendum dominum utiliter et dicit queri-
te dominum id est desiderate ipsum in corde vero. Sap. p.o in simplicitate cordis que-
rite illum. et confirmamini id est sitis etiam de intentione. vel confirmamini id est habete fir-
mam spem ipsum invocantes et querentes. Eccl. xv. firmabitur in illo et non
flectetur. Cant. iii. inveni quem diligit anima mea tenui eum nec dimittam
querite faciem eius id est querite gratiam eius ut possitis placere in conspectu eius semper
vel querite faciem eius id est Christum eius filium per quem cognoscitur sicut homo

p faciē · vel ꝯspectu faciē eius · i · visionem que ē faciē ad faciē vt hoc ipse
ps faciē tuā dñe requiram · i · nō tm̄ grām sed gloriam nō cessando
Memento mirabilium eius que fecit prodigia eius ꝛ iudicia oris eius · Ad
ĺram hic recitat dei bñficia ad laudē eius excitatiua ꝛ dr memē
tote mirabilium eius que fecit qr abrahā de fornace caldeorum mira
culose liberauit Gen xi ꝛ ppr vxorē eius pharaonē regem egypti
ꝛ abimelech regē gerare flagellat Gen xii ꝛ xx prodigia eius
signa porta vocant' prodigia qr procul a digito dicta eo qr cā
talium ē hoīb occulta qr sunt contra cursū nē · ꝛ sic dependent mere
a diuina voluntate que nob ē occulta · ꝛ iudicia oris eius qr flagel
lacō regū dicta fuit quidā effecꝰ diuine iustitie · Pt etiā ista littera
refri ad mirabilia que facta sunt in terra egypti p moysen ꝛ aaron
ad punitionē illius ppli que explicant' i ps̄o isto · Alr ł sic hic mo
uet bñficia dei recolere ꝛ dr ꝯspectu sic grām dei Mementote mira
bilium eius · bñficiorum que fecit vob oppssis in egipto vos multiplicādo
mirabiliter Exo pº fecit magna ꝛ inscrutabilia ꝛ mirabilia quorum nō ē
nūs Iob v · Mementote prodigia que fecit educendo vos de egipto Exo
vijº multiplicabo signa ꝛ ostenta in terra egipti · ꝛ iudicia oris
eius contra pharaonē ꝛ equites suos precedentia qui in mari rubro sunt
submersi Exo xiiij ꝛ viij Educam pplm meū de terra egipti p iudicia
magna · Spūaliter vos penitentes mementote mirabilium que fecit vos
adhuc peccatores inuitando temporaliter expectando ad penitentiā patienter prodigia
eius que fecit suscitando de morte culpe ad vitā grē · Aug maius
miraculum ē anima suscitare in ppetuū victura quā corpus iterum
moriturum · hec prodigia meditat dauid dicens in eternū nō obliuiscar iu
stificationes tuas qr in ipsis viuificasti me ꝛ iudicia oris eius · contra ē agere penitentiā
appropīqt regnū celorum · Semē abrahā serui eius filii iacob electi eius
ad lrām · i · vos qui estis semē abrahā debetis ista meditari serui eius
qr aliis ad ydolatriā declinātibus abrahā ꝯfessus ē se soli deo seruire
tpe ne nemrot · filii iacob · i · vos qui estis filii iacob debetis ista medi
tari qr fides abrahe p ysaac deriuata ē aliis ad infidelitatē declinā
tibus electi eius qr cū adhuc essent in vtero matris cū ezau · electus fuit a
dño ezau reprobato cū nichil boni aut mali adhuc egissent Ro ix
Alr ł sic hic ꝯuertit qui deuit hic in memoria dicta bñficia qr de a
brahā secūdū ꝛ de iacob nati ꝛ dr Mementote bñficiorum ꝛ mira
bilium dei vos qui estis semē abrahā · i · imitatores ipsius abrahe
serui eius · i · dei Galat iijº abrahe dicte sunt pmissiones ꝛ semini eius
nō carnali i iudeis sed spūali i xpianis Ro ix nō enī filii carnis
hii sunt semen eius dr autē abrahā seruus dei qr sibi datū ē ꝯ preceptū
circūcisionis quod fuit indiciū seruitutis · serui enī aliquib signis solebant
signari Gen xvij sic qr credidit deo ꝛ obediuit in filii ymolacōe
ꝯtinue i se fuit Gen xxij · filii iacob mementote mirabilium dei electi
eius qr ab ipso fuit electus ezau reprobato Malach pº Iacob dilexi
ezau odio habui · Spūaliter filii abrahe sunt fm̄ in xpi fide sed
filii iacob sunt fortes in bono ope qui luctantur contra mundū carnē ꝛ
dyabolū · ꝛ supplantauit mundū p largitatē carnē p castitatem
dyabolū p caritatē · Io semen abrahe bñ addit filios iacob · qr

CIII.

fides sine operibus mortua est Jaco ii. Iste dominus deus noster in universa terra
iudicia eius ad litteram iste dominus deus noster per unum cultum et fidem licet sit deus
omnium per creationem et gubernationem in universa terra iudicia eius quia per sua vo-
luntate punit peccatores puniendo. Alia lettera sic habet recitat beneficia que sunt
materia laudis et sunt sex ut patebit ps dicit laudate dominum beneficia nobis
dantem quia ipse est potens dominus deus noster per unum cultum et fidem communis sit
dominus omnium per creationem et gubernationem. in universa terra iudicia eius quia ipse
omnibus reddit secundum merita et demerita eorum. sed quod non fecit taliter omni nationi
et iudicia sua non manifestavit Rubrica hoc est verum post peccatum sed spatio
manifestat omnibus et gentibus ut quia iudeis et gentilibus fiet unum ovile
et erit unus pastor Jo x. Memor fuit in seculum testamenti sui verbi
quod mandavit in mille generationes Ad litteram memor fuit etc. i. in omnes genera-
tiones fideles et post ibi numerus definitus pro indeterminato quia nunquam fuissent
deinde millenarium non sunt nec replicatores eius vel ... eius Alia lettera
sic omnium promittere scriptura in stabilitate et dicit dominus deus qui multa bene-
ficia nobis contulit memor fuit testamenti sui i. promissionis sue i. statim
i. a longo tempore ante facte vel in seculum futurum implende Sicut ps memorare
testamenti sui sicut unus iuramentum etc. memor fuit verbi inscripti quod
mandavit intimari et publicari in mille generationes i. in omnes generationes
et post numerus finitus pro infinito Ipse mandavit in eternum testamentum suum etc.
... si intelligitur de promissione terre ad litteram tunc accipiendum est subiun-
ctive s. si mandatis dei obedierint Si autem intelligitur spiritualiter de novo te-
stamento et de promissionibus in illo factis sic vult glo. tunc planum est
quia promissa sunt durabiliter Ipse quod ille mandavit dominus benedictionem
Quod disposuit ad abraham et iuramenti sui ad ysaac Ad litteram quod dispo-
suit ad abraham dicens Gen xxii per memetipsum iuravi dicit deus quia non fecisti etc. bene-
dicam tibi et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi et post et benedicentur
in semine tuo omnes gentes quod impletum est in xpo et iuramenti sui ad ysaac quia
secundum iuramentum dei impleri erat in semine descendente per ysaac Gen xxi In y-
saac vocabitur tibi semen Alia lettera sic habet omnium ... fuit promissio adeo
et dicit memor fuit testamenti sui i. promissionis seu verbi. quod disposuit
i. ordinavit ps ad abraham Gen xii et etiam memor fuit iuramenti sui quod
disposuit ad ysaac dicens tibi et semini tuo dabo universas regiones has complens
iuramentum ... et verius terra illa promissa est terra viventium. tale enim
excellentie fuit hoc beneficium ut dicit Augustinus quod admirati sunt hoc angeli
desiderabant angeli. contremiscebant demones et adorabunt homines. confirmata
fuit promissio iuramento quasi cirographo et pignore dato. id est iuramento est
planum sed ihesus xpus deus et homo fuit quasi cirographum et dictum pignus etc.
Et statuit illud iacob in preceptum et israel in testamentum eternum Ad litteram
illud verbum de cultu dei quod fecit ad abraham et ysaac statuit iacob
in preceptum eo quod de semine eius nasciturus erat xpus. ubi dixit ei deus Gen
xxviii ego sum deus abraham patris tui terram hanc tibi dabo et semini tuo
et in illa terra xpus natus fuit et mysteria nostre redemptionis implevit
et israel in testamentum iste est iacob prius quod vocatus est iacob eo quod nascens
tenebat plantam pedis fratris sui Gen xxv postea vocatus est israel eo quod
cum angelo fortiter luctatus fuit Gen xxxii Alia lettera sic habet post terram
promissionis tui terra est promissio s. iacob et dicit illud verbum seu iuramentum

quod fecit ad abraham et ad ysaac statuit et dedit iacob in preceptum
percipies ei ut firmiter crederet illud ad implendum vnde Gen xxviij dixit
dominus ad iacob reducam te in terram hanc et non dimittam donec vniuersa
compleuero et ysrael i ipsi iacob post hoc sic vocato statuit in testamentum eternum
in eterne mansurum et signato quod est promissio terre viuentium ut dictum est
ex parte dei qui non mentitur Num xxiij non est deus ut homo ut mentiatur nec
ut filius hominis ut mutetur Gen xxxv terram quam dedi abraham et ysaac
dabo tibi et semini tuo post te Dicit iacob dicitur preceptum quod luctatorem domini
implere precepta sed ysrael testamentum quod videntem deum in patria et tempore
et possidere legata Dicens tibi dabo terram chanaan funiculum hereditatis
vestre ad literam quia in illa iacob dormiebat funiculum hereditatis vestre eo quia
terra sortibus erat diuidenda quod impletum fuit tempore iosue xiij cum alle les
hic omnis dei clementia liberalis qui promissum est ut deus et statuit sua
promissio ipsi iacob dicit et abraham ysaac et iacob dabo terram chanaan
que fuit terra promissionis ad literam funiculum id est mensuram tribus competenter
hereditatis vestre id est terram iure hereditario possidendam Eccl xvij dedit deus iacob
hereditatem et diuisit eis terram in funiculo distribucionis Spiritualiter per
abraham intelliguntur per multarum gencium parentes boni prelati qui multos fi-
lios spirituales deo generant per ysaac qui interpretatur risus boni subditi
penitentes de gaudio angeli gaudent Luc xv per iacob boni fideles
qui contra vicia luctantur et ea supplantant et qui interpretatur luctator per
ysrael qui interpretatur videns deum boni contemplatiui quibus reuelata facie gaudium gle
est in via deum contemplantur illis dabitur terra chanaan id est humilium
interpretatur chanaan Matt v beati mites quoniam ipsi terram possidebunt Zach 3
terra vinea et fructus messis et manum eius et hoc in hereditate id est promissum
terra felix promissio et ex dono largitoris quod dicit dabo et ex iocunda
societate quia tibi et ex secura regione ibi terram et ex pacifica possessione
ibi funiculum et ex perpetua duracione ibi hereditatis Cum essent numero
breui paucissimi et incole eius ad literam cum essent et iacob et familia
sua tamen alle le sic hic omnis precedentium ipsi ysrael qui fuit pauci
numero et in terra peregrini et dicit cum filij ysrael essent aduc in numero breui tempore
iacob et post reditum de mezopotamia Gen 34 dixit iacob ad filios
suos post quam occiderant sichimitas nos pauci sumus illi congregati
contra me et delebor ego et familia mea Sed contra Gen xxij
multiplicabo semen tuum sicut stellas celi et sicut arenam que est in littore
maris Respondetur quod promissio non respicit tempus id sed tempus quo modo est
in quo multiplicati sunt spirituales filij abrahe id est fideles paucissimi
et incole eius in terre chanaan quod dicit quamuis iacob et filij ysrael essent
pauci in numero tamen fuit paucissimi ad colendam terram quam inhabitabat
Gen xxxiiij terra in potestate vestra est negociamini et exercete eam Ad id tempus
vide reducta est ecclesia in multis locis quod in ea tribus morantur pauci sunt incole
qui fructum faciant sunt paucissimi Sufficiat quod paucissimi denarij
quando dicitur Matt 20 voca operarios et redde illis mercedem Et pertransierunt
sicut de gente in gentem et de regno ad populum alterum Ad literam quia
iacob cum familia sua de terra chanaan transiuit in egiptum Gen xlvi
Preterea hoc respicit ad abraham qui cum familia sua transiuit de calldea
in syriam et de syria in terram chanaan Gen xiij Similiter ysaac
peregrinatus fuit in gerare Gen xxvi Alle le sic hic omnis qui viri

fuit eos pregere quia fuit peregrini in terra et dicit Cum essent paruo numero
et tamen pertransierunt peregrinando de gente vna in gentem aliam / licet hoc com
petat sibi in vno regno et de regno vno pertransierunt ad populum alterum
i. alterius regni tamquam instabiles et peregrini ¶ Spiritualiter multi etiam pauper
bus facti sunt et de gente in gentem et in variis ciuitatibus
pendaus fecerint. vnde ad hebreos xiij non habemus hic manentem ciuitatem sed
futuram inquirimus / sed caueant quod dicitur ij cor. v quamdiu sumus in corpore
peregrinamur a domino. Non reliquit hominem nocere eis et corripuit pro eis
reges. Ad literam non reliquit id est notabile nocumentum vt laban persequentem
iacob prohibuit ne ei aliquid duri loqueretur. similiter inferre Sichimitis
siche terror dei inuasit omnes per circuitum ciuitates et non sunt ausi per
sequi iacob et filios eius inde recedentes / Gen xxxv et corripuit pro
eis reges s. pharaonem regem egypti et abimelech regem gerare / Aliter
le. sic hic ostendit modum pregendi eos a nocentibus et a malo ubiis
et dicit cum pertransierent de vna gente ad aliam / non reliquit i. non permisit
tamquam conseruator eorum hominem nocere eis notabili nocumento vt de abra
ham cum descenderit in egyptum Gen xij et ysaac cum descendit in gerara
et iacob et filii eius cum persecuti essent terror domini inuasit omnes per circuitum
et sic sunt protecti a domino / et corripuit pro eis reges qui volebant eos in
iuriari et nocere sic regem egypti propter abraham corripuit quia vxorem abstu
lerat Gen xv et abimelech regem gerare corripuit pro ysaac dicens
Nolite tangere christos meos et in prophetis meis nolite malignari. Ad
literam vnctio corporalis regum et pontificum post fuit ordinata adeo tempore moi
si et ideo isti dicuntur hic christi i. vncti non ab vnctione corporali sed spirituali
que est per gratiam dei et in prophetis meis nolite malignari quia abraham et
ysaac sunt prophete / vt patet ex scriptura. Aliter le. sic hic ostendit modum defendendi
eos et dicit dominus dixit ad gentiles / Nolite tangere iniuria exteriori / custos
i. vnctos meos vnctione spirituali que est per gratiam dei et sic christiani in spiritu /
et nolite malignari interiori affectu / in prophetis meis i. contra prophetas meos
s. patriarchas / custos i. vnctos meos vnctione spirituali que est per gratiam dei
et sic christiani in spiritu ¶ Cassiodorus attendendum est quod patriarchas christos appellauit cum
adhuc vnctio non esset celebrata / a saul enim vnctio cepit initium
j re. x sed hic dicitur quia erant christiani in spiritu / et nolite malignari interiori
affectu in prophetis meis i. contra prophetas meos s. patriarchas. Erat enim propheta
Gen xx non dimisi te vt tangeres eam s. saram et nunc redde eam viro
suo quia propheta est et orabit pro te ¶ Nota christi vncti sunt prelati precipue
episcopi et sacerdotes. prophete sunt doctores et predicatores / istos non licet tan
gere malignando / quia dicit dominus mat et zach ij qui vos tangit me tangit
tangitur autem aliquis per tiranos manu in rebus manu in personis. prophetas quod
est horribile. Et vocauit famem super terram et omne firmamentum panis
contriuit Ad literam hic describitur processus ioseph vsque ad moysen quia ordina
tione diuina fuit venditus in egyptum ad initium sue paracionis et ad prouide
dum populo suo et patri tempore famis future de qua dicitur hic vocauit dominus
famem super terram s. vij annorum Gen xli / et omne firmamentum panis i. susten
tacionem vel nutrimentum contriuit quia fuit sterilitas magna Aliter le. sic
hic ostendit beneficium populo exhibitum in descensu in egyptum tempore famis
et dicit et vocauit dominus famem super terram i. fecit venire sed voluit

et famem super terram ac si vocaret eam. Gen xlii. facta est fames in terra
chanaan, et quod omne firmamentum panis i. sustentacionem et nutrimentum seu
fortitudinem quod sit per panem contrivit i. diminuit seu consumpsit. Gen xlvii.
In toto orbe panis deerat et oppresserat fames totam terram. Spiritualiter
hic arguitur inobediencia aliquorum quod vocatur mandata a deo et obediunt
vocatur homo et non obedit. fames est penuria verbi dei que in multis est
est hodie amos viii. mittam famem in terram non famem panis neque sitim
aque sed audiendi verbum dei. Alii sunt et si habeant panem non tamen inde fir-
mantur quod sunt qui predicant vel audiunt non operantur. Ysa iii. auferam a ie-
rusalem et a iuda omne robur panis. Misit ante eos virum in servum ve-
nundatus est ioseph. Ad litteram misit ante eos i. ante iacob et ante filios
eius virum s. ioseph qui dicitur vir a virtute eo quod noluit consentire adulterio
domine. Gen xxxix. in servum venundatus est ioseph principi milicie egi-
pti. Gen 39. aliter legitur sic hic ostenditur dominorum provisionem pro multiplicatione in-
ferendi filiis israel, et dicit dominus volens subvenire suo populo tempore famis
misit ante eos virum s. ioseph qui dicitur vir propter etatem et propter virtutem
et probitatem. Gen xl. pro salute vestra misit me deus ad vos. Sic deus
bene miseria cum bonus prelatus mittitur ut vadat ante oves excellencia
vite elegancia doctrine ducens eos ad pascua vite. Io x. tu bonus pa-
stor tu proprias oves cum miserit vadit ante eas et oves sequuntur eum. Ioseph
vir perfectus quem misit deus in egiptum ante eos i. ante iacob et filios eius
venundatus est ab eis s. a fratribus suis in servum i. ut serviret egiptiis.
Gen 37. vendiderunt ioseph ysmahelitis. Causa venundatus ioseph
ad supplicium pervenit ad honorem magnum. Gen. venditus est ioseph a
fratribus ne adoraretur sed ideo est adoratus quod venditus. Humiliaverunt in
compedibus pedes eius ferrum pertransiit animam eius donec veniret verbum illius.
Ad litteram quia ad falsam accusacionem sue domine fuit in carcere religatus, ferrum
pertransiit animam eius quod ex compedibus ferreis non solum fuit afflictus in corpore
sed etiam in mente, quamvis non recederet a virtute paciencie, donec veniret
verbum eius quod a domino instructus fuit et exposuit sompnia pincerne regis
et pistoris eius. Gen xl. aliter legitur sic hic ostenditur incarceratio ioseph in-
iusta. et dicit ioseph fuit venundatus a suis fratribus ysmahelitis et quod
egiptiis qui humiliaverunt in compedibus pedes eius quia potius fuit in
carcere quod noluit uxori domini sui consentire in adulterium. Gen xxxix.
tradidit ioseph in carcerem ubi vincti regis custodiebantur, ferrum pertransiit
animam eius quod non solum fuit afflictus in corpore sed etiam in mente, ut sic
ferrum i. duricia afflictionis pertransiit animam eius i. afflixit animam eius tri-
bulacionibus et angustia incarceracionis et vinculacionis. Luc 2. et tuam ipsius
animam pertransibit gladius. donec veniret verbum eius quod a domino instructus
exposuit sompnia pincerne regis et pistoris eius. Eloquium domini infla-
mavit eum misit rex et solvit eum princeps populorum et dimisit eum. Ad
litteram in tribulacione ideo habetur probavit eum s. lege dei spiritus et quod aurum probatur
in igne, ideo hic ponitur inflammavit pro probavit, misit rex et solvit
eum audito pro pincerna quod optime fuerat interpretatus sompnia. Gen xl.
aliter legitur sic hic ostenditur liberacionem ioseph de carcere et dicit eloquium domini
i. verbum dei inspiratum ipsi ioseph per spiritum sanctum inflammavit eum intellectum
eius seu consortium mentis illuminando affectum cordis inflammando
affectum oris dirigendo. Prov xxx. omnis sermo dei ignitus clipeus est

pantibus in se. Cuius non pt taxe frigidu pctis ubu eius qui vult in
flamari igne spus sci accedat ad ipm p fide cor dirigat p spez lig
colligat p bonoz opm mltu ne insufflet per oronem lig desiderent
p sublatate vel inflamat eu r pbauit eu. Rex gmita inflamacione
eius misit ad pricipe pplorz z solvit eu a vinculis z dimisit eu liberu
Gen xli statim ad regis imperiu eductu de carcere Joseph totonderunt
Spua r cor inflamatu dimo eloqo z allogo no pt tener n qpedibus
pusse qsuetudinis nec tacere. pfinde voluntas act xii ad desce su
angle z alloquta petri tangene solute sut z catene aptis z exiuit pe:
trus. Constituit eu dnd domus sue z pricipe ois possessionis sue.
Ad litam qstituit rex eo q p inspiratu spm sui qgnot eu hre
spm dni Gen xli z pricipe ois possessionis sue. d. Ecce qstitui te
super vniuersa terra egypti Alie le sic hic post Joseph libati sublato
z dt. Rex qstituit i firmite stabiliuit eu i ipm Joseph dim do:
mus sue ad eius imperiu cuctus obediet pplus Gen xli tu eris super
domu mea z ad oris tui imperiu cuctus obediet pplus. z qstituit pri:
cipe ois possessionis sue i totius tre sue Gen xli qstitui te sup vni:
versa terra egypti. Ut erudiret principes eius sic semetipm et
senes eius prudentia doceret. Ad litam q no hebat studiu n huamitas
assiduaz extitua study q pmo viguit in tra egypti ut hr pmo
methaurorum ibi pd gens sacerdotu vacare qcessa e z senes eius pru:
dencia doceret q no solu docuit eos de dimis s eciam d agibilibus
huanis Alie le sic hic ont utili ti sublatoris spus Joseph z dt
qstituit eu rex dim domus sue ut erudiret principes spus pharaonis
sic semetipm i ipm met pharaone i sompniorum exposicione z in tre
gubnacione Gen xli pvideat rex viru sapientem z industrium q
qstituat pplos p singulas civitates z omis obediat z senes eius
q cetis sapiencioes prudentia doceret ad gubnacioz tre q no so:
lu docuit eos de dimis sed eciam d agibilibus huanis Ueld rododu
z tm viz dei cultore no de tpalibus solu sed spualibus curam
gessisse ut sapientes egypti ab eorum vana r'uotaret sapia Spual
sic platum instituit a deo super domu sua i sup ecclias le pmo
Ecce qstitui te sup gentes z regna z no ad luxuriandu no ad
superbiendu no ad expedendu i superfluis bona domus dni sed
ad erudiendu qmittu ad ea q ptinet ad mores z hac hoies cuiusq
cumq qdicionis q principes z multo plus pplos cuiuscumq etatis q senes
z multo plus iuuenes hor eciam posset expeni de bto Siluestro
qsiliaro rex qstatinus qstituit dim domus sue z pricipem. Et int:
ravit Isrl in egyptum z iacob accola fuit in tra cham. Ad litam
z intravit Isrl in egyptu cu filiis z ci familia sua ad mandatu
Joseph ut posset ibi vivere tpe famis Gen xlvi z iacob accola
fuit in tra cha i in egypto q sic nota co q mesraim a go
denoiata e egyptus fuit filius cham Gen x vii ibi i latio
hetur egyptus i hebr. hetur mesraim Alie le sic hic ont
q filii Isrl cu suo patre descenderunt i egyptu z fuerunt incole
tre illius z dt q intravit Isrl in egyptu cu oibus filiis suis
z familia sua Gen xlvi venit iacob in egyptu cu oi familia

filii eius et nepotes et cuncta simul progenies. et iacob qui et ipse vocat
fuit accola i. colonus in terra cham et in egipto. de cham enim qui
fuit pater chanaan descenderunt egipcii. unde terra cham s. yessen de-
dit pharao iacob propter ioseph Gen xlvii ioseph patri et fratribus suis de-
dit possessionem in optimo terre loco ramesses ut preceperat pharao Ve-
l sic contra accola est dicitur de ipso. et videns deum conversus ad contemplacionem vite
sed iacob i. luctator conversus ad actiuam ipse intrat in egiptum et iacob
colit terram quia tenebras intrat et non vide periculosum est. ita intrat pecuniam(?)
esse sine visu et sine sapiencia. sed iacob fortis contra vicia dicitur dole-
ra humani cordis venire sine peccatoribus. vel sic ipse i. spirituales
contemplantes et iacob luctator i. scolares vel actiui utique intrant egiptum
i. in tenebras peccatorum Et auxit populum suum vehementer et firmauit
eum super inimicos suos. ad hanc auxit deus populum suum vehementer s. iacob
et filios eius eo quod eum colebant cum ad ydolatriam declinauerunt. et fir-
mat eum super inimicos eius quia propter iuventam ioseph tienant(?) et de cog-
de eius Alia lectio sic hic ostendit multiplicacionem filiorum israel in egipto
et dicit et auxit i. multiplicavit dominus populum suum israeliticum vehementer
valde Exo primo filii israel creverunt atque germinantes multiplicati sunt. et
firmavit eum i. populum suum roboravit super inimicos suos i. super egiptios
quia ipse ioseph egiptum regebat eos. Exo primo roboratum impleverunt terram
et tunc dixerunt egiptii ecce populus filiorum israel fortior nobis est venite sapienter opprimamus
eum. Sic in primitiua ecclesia fideles multiplicabantur et infideles persequ-
bantur eos ut in actis apostolorum Convertit cor eorum ut odirent populum
eius et dolum facerent in servos eius ad hanc deus convertit cor eorum i. egipcio-
rum ut odiret populum eius s. filios israel Exo primo surrexit rex novus in
egipto qui ignorabat opera ioseph et incepit affligere filios israel
et dolum facerent in servos eius i. in filios israel qui sunt servi dei quia rex
egipti precepit obstetricibus ut in partu hebrearum interficerent masculos
simulando quod passi fuissent abortum Exo primo Vel sic ostendit odium egiptiorum
quod populum israel et dicit convertit deus cor eorum a gracia in odium i. egiptiorum
gracias subtrahendo quam prius habebant ad filios israel. ut odirent populum
eius i. ipsos filios israel Exo primo oderunt filios israel egiptii. et dolum
facerent cordis malicia opere adimplendo. in servos eius ipsos calumpni-
ando et ut obstetrices in partu hebreorum masculos interficerent simularent
abortum pervenisse de primo vel et descendit populus meus in egiptum et assur
absque ulla causa calumpniatus est eum. de ieo(?) Exo primo sed(?) magistris fuit
interficere sed ficta reservare. Sic invidus fit de tide(?) vita felicitate alterius
sic abel deo placuit et cayn invidus doluit Gen iiii sic ioseph
placuit patri et fratres doluerunt xv invidus alterius rebus marcessit opimis
Misit moysen servum suum aaron quem elegit ipsum Ad hanc sequitur
describit moysi in quo multa miracula fecit in egipto post eciam in deserto.
et dicit misit moysen servum suum ad liberandum filios israel de egipto. Exo
et aaron quem elegit ipsum Hunc enim adiunxit moysi ut loqueretur
pro eo ad pharaonem eo quod erat eloquens. Exo iiii aaron frater tuus
eloquens ipse loquetur pro te ad populum Alia lectio sic hic ostendit liberacionem
filiorum israel de egipto per moysen et aaron fratres eius et dicit quia egiptii
odiebant populum israel ideo misit deus moysen servum suum ut per eum edu-
ceret filios israel de egipto. Exo iiio qui est misit me ad vos. et
aaron quem elegit i. misit et adiunxit moysi ut loqueretur pro eo

Exo iiii° aaron fr̄ tuus scio q͞ vir eloquens sit pona͞ vba͞ mea in
ore eius per moysen significatͬ͞ qualr͞ dz ee platus q͞ ex aqs͞ sacre scri-
pture assumptus q͞ntu͞ ad doctrina͞ scripte ꝑuus dei q͞ntu͞ ad sctitate͞
vite Eccli xv cibauit illu͞ pane vite sed aaron q͞ interp̄ montanus
q͞ntu͞ ad excellentia͞ contemplatōis electus adeo q͞ntu͞ ad ingressu͞ platōe
hebe v nemo assumat sibi honore͞ nisi q̄ vocatus fuit sic aaron
Posuit in eis vba͞ signoꝝ suoꝝ et ꝓdigioꝝ suoꝝ in t͞ra cham Ad
litt͞ Illa enim sig͞ fiebant v͞tute diuina ad vba͞ tn͞ moisi et aaron io
ad hoc exprimend̄ congruent͞ dt͞ posuit i eis vba͞ signoꝝ et no͞ sua ꝓ-
digioꝝ i t͞ra cham i in t͞ra egipti racōe supdca͞ Alle le͞ sic hic
dnt͞ v͞tute miraculoꝝ qua͞ deus exercebat per moysen et aaron et dt͞
quasi in egiptu͞ ad pharaone͞ moysen et aaron et posuit in eis
vba͞ signoꝝ suoꝝ a miraculoꝝ modoꝝ ut ipa͞ notificaret pharaoni
et quod dicerent vbo implerent fco͞ et ꝓdigioꝝ suoꝝ i maioꝝ miracu-
loꝝ fiendoꝝ in t͞ra cham a in t͞ra egipti Exo vii cu͞ dixit vobis
pharao ondite signa dices ad aaron tolle vga͞ tua͞ et pice cora͞
pharaone et vtet͞ in colubꝝ Exo xi multiplicabo signa q͞ntu͞ ad nu-
mera et porteta q͞ntu͞ ad maiora in t͞ra egipti Misit tenebras
et obscurauit eos et no͞ exacerbauit sermoes suos Ad litt͞ Ista fuit pla-
ga egipti nona q͞ fuerit tenebre palpabiles in t͞ra egipti ita
q͞ tribus diebus nemo mouit fr̄em suu͞ nec mouit se de loco i quo
erat ubi aut͞ habitabant filii isrl͞ lux erat Exo x et no͞ exacerbauit
sermoes suos q͞ tu͞ pharao ꝑmittebat ꝑmia͞ deus remouebat pla-
gam et sic dulcorabat suu͞ sermone Alle le͞ sic hic post septe͞
signa et porteta fca͞ ad liberandu͞ ꝓplm͞ et no͞ scd͞ ordine͞ historie
sed scd͞ misteriu͞ mirabile͞ qd̄ post obscuritate͞ tenebraꝝ et dt͞ mi-
sit dns͞ p moyse͞ et aaro͞ tenebras densissimas sup egiptios Exo x
extende manu͞ tua͞ in celu͞ et sint tenebre sup tota͞ t͞ram et
obscurauit i obscuritate͞ inmisit vl͞ fecit ita q͞ nemo tribus diebus
mouit se de loco i quo erat et no͞ exacerbauit sermoes suos ipe deus
q͞ cu͞ pharao ꝑmittebat ꝓplm͞ isrl͞ dimitte de t͞ra deus remoue-
bat plaga͞ et sic dulcorabat suu͞ sermone vl͞ sic et no͞ exacerbauit
deus hanc plaga͞ et miseriaz inmittendo sermoes suos i no͞ fuit ita
acerba sic in alijs quibusdaz plagis q͞ maior fuit plaga mors p͞e
sequita͞ et ista Alia lra͞ hꝫ exacerbauerunt et tu͞ expo͞ sic Egiptij
exacerbauerunt ꝑmittendo q͞ dimitterent ꝓplm͞ isrl͞ et no͞ complentes
ꝑmissa exacerbauerunt sermoes dni Spua͞lr͞ hec ē prima miseria re-
proboꝝ sꝫ inmissio tenebraꝝ p subtractōe lucis gre͞ Iob xxx cir-
cumdedit eu͞ deus tenebris et ex hoc fugit horu͞ ds͞ obscuritas in
corde ut hō magis eligit peccare qua͞ penite͞ Ephs͞ iiii° tenebris
obscuratu͞ hntes intellcm͞ et tn͞ adhuc restat acbior afflicc͞o
Ysa ix et adhuc manus eius extenta vl͞ s͞ alia lraz excecati et
obscurati adhuc magis exacerbant Conuertit aquas eoꝝ i sanguine͞
et pisces eoꝝ occidit Ad litt͞am hec fuit pma͞ plaga que hꝫ Exo
vii Alle le͞ sic hic post h͞ signu͞ et dt͞ conuertit dns͞ aquas
eoꝝ i egiptioꝝ i sanguinez ne biberent et occidit pisces q͞ no͞
potant viue͞ in sanguine Exo viii aque que sut͞ in sanguinez

et pisces mortui sunt in aquis. conversis in sanguinem. Spiritualiter aqua est sapientia
que et animam potat. Eccli xv. Aqua sapientie salutaris potavit illum et
ardorem peccati refrigerat. Eccli iii. Ignem ardentem extinguit aqua. Hanc aquam
egyptii excecati convertunt in sanguinem id est in mundanam sapientiam vel carnale
studium sapientia contentiosa est. Sed sapientia terrena mundana utrumque significat
sanguis. Ipsa corrumpit intellectum et affectum et tunc moriuntur pisces id est homines
curiosi et luxuriosi. Ysa. l. computrescent sine aqua et morientur in siti.
Sapientia vero dei grata est. Iacobi iii. sapientia que desursum est primum quidem pudica
est contra immunditiam carnis. deinde pacifica contra tumultuositatem mundi.
Edidit terra eorum ranas et in penetralibus regum ipsorum. Ad litteram
in tanta multitudine fuerunt rane quod integebant omnia loca et officinas egyptiorum
et hec fuit plaga secunda. Exo viii. Alia littera sic habet post et in signum d
edidit id est ebullivit. alia littera dedit terra eorum ranas innumerabiles vel
dedit terram eorum egyptiorum in ranas. Exo viii. Ebulliat fluvius ranas
et in penetralibus id est in cameris et in cubilibus regum ipsorum ad ipsos infe
standum. Exo viii. ascendent rane et ingredientur domum tuam et cubicu
lum tuum. Spiritualiter per conversionem de sapientie in mundanam et carnalem sequitur
multiplicatio ranarum advocatorum scilicet garrulorum et ascendent usque ad
penetralia regum magis cum sint familiares. Dixit et venit cyno
mia et cinifes in omnibus finibus eorum. Ad litteram cinomia id est musca
canina tamen non tunc venerunt musce graves diversi generis et hec
fuit plaga quarta Exo viii. et cinifes in omnibus finibus eorum. hec fuit pla
ga quinta. Exo viii. Alia littera sic habet post quartum signum immissionem mu
scarum maiorum et minorum et dicit dixit deus per moysen et venit cynomia
id est maior musca et cinifes id est musce minores et subtiles et multe quia
in omnibus finibus eorum. Exo viii. facti sunt cinifes in hominibus et iumentis
et venit musca gravissima in domum pharaonis et in omnem terram egypti. Spiritualiter
post ranarum multitudinem sequitur de muscis pungentibus quod per illas significantur
sollicitudines in hominibus animum atrociter pungentes. [illegible] ipse attemptat [illegible]
in mente id est quiete mentis et tranquillitate. Matth vi. nolite solliciti esse.
Posuit pluvias eorum grandinem ignem comburentem in terra ipsorum. Ad
litteram illa fuit plaga septima quod pluvia grando et ignis mixta pariter ferebantur
Exo ix. Alia littera sic habet post quintam plagam scilicet grandinem cum igne et dicit
pluvias eorum quibus debent terre nascentia foveri posuit in grandinem
totum destruentem. Exo ix. pluit dominus grandinem super terram igne combu
rente ligna que grando destruere non poterat posuit et fecit in terra eorum
Exo ix. ignis et grando simul ferebantur. Spiritualiter per sollicitudines
mordentes et pungentes sequitur grando litium et ignis invidie et cupidi
tatis divitiarum. Iohel ii. ignis devoravit speciosa deserti. Et occidit vi
neas eorum et ficulneas eorum et contrivit omne lignum finium eorum. Ad litteram
percussit per ignem et grandinem vineas etc. Alia littera sic habet omnibus istis
grandinibus et ignibus et dicit et percussit per ignem et grandinem vineas eorum
id est confregit et combussit vineas et ficulneas eorum et contrivit omne lignum
finium eorum id est generaliter omne genus arborum et fructuum. Spiritualiter videmus
quod per grandinem contentionum et ignem cupiditatis et bona temporalia consumuntur
et homines depauperantur. vel per vineam figurantur doctores qui propinant vite
potum, per ficulneam prelati qui alios pascunt verbo et exemplo et etiam
temporali subsidio, per ligna figurantur subditi. Hii omnibus litibus et

cupiditatibus destruuntur. Iohel p° vinea confusa est ficus elanguit ma-
logranatum et omnia ligna agri aruerunt. Dixit et venit locusta et bruchus
cuius non erat numerus. Ad literam ista fuit plaga octava in qua corrosum
fuit quod remanserat ex igne et grandine. Exo x. Alia littera sic post sextum
signum immissionem locustarum et dicit dixit id est fecit dominus et venit ad eius
mandatum locusta que salit de loco ad locum et est maior quam bruchus
qui est minor quam locusta et volat de una arbore ad aliam cuius non erat
numerus apud homines licet apud deum fuisset apud eum etiam numerus erat. Exo
x. Extende manum tuam super egyptum et veniet locusta et devorabit
omnem herbam que residua est grandini. Et comedit omne fenum in terra
eorum et comedit omnem fructum terre eorum. Ad literam hec fuit nona pla-
ga. Alia littera sic hic ostendit destructionem feni et fructus per locustas et dicit
Et comedit locusta et bruchus omne fenum in terra eorum ut cibum non haberent
iumentis et comedit omnem fructum terre eorum ut etiam homines quod come-
derent non haberent. Exo x. nichil viride relictum est in omni terra. Spiritualiter
per locustam que sursum salit significatur presumptio, per bruchum qui residet qi me
mali faciat significatur hypocrisis et sicut bruchus fit locusta ex omnibus hypocritis
et presumptuosis. Hec ergo duo vitia omne fenum id est opus bonum minime et pietatis
quo pascuntur minores et omnem fructum id est opera solidiora scilicet perfectorum de-
vastant. Iudicum vi. cumque seminasset israel descendit madian et amalech
et vastabant cuncta que erant in herbis. Et percussit omne primogenitum
in terra eorum primitias omnis laboris eorum. Ad literam hec fuit plaga de-
cima qua mortua sunt omnia primogenita hominum et bestiarum. Exo xii. De-
cima vero plaga et sexta non fit hic mentio. Alia littera sic post septimum
signum scilicet interemptionem primogenitorum et dicit tandem dominus percussit id est interfecit
omne primogenitum id est hominum in terra eorum id est egyptiorum. Et etiam percussit primi-
tias id est primogenita omnis laboris eorum id est valentia ad omnem laborem sicut
sunt primogenita pecorum. Exo xi. mortuum est omne primogenitum in terra egypti.
Spiritualiter ad confirmationem inmissionis sequitur destructio caritatis que est principium
et forma omnis boni meritorii vite eterne. Prima Cor. xiii. si distribuero omnes
facultates meas in cibos pauperum et tradidero corpus meum ita ut ardeam caritatem autem
non habuero nichil mihi prodest. Apoc ii. caritatem tuam primam reliquisti.
Et eduxit eos cum auro et argento et non erat in tribubus eorum infirmus.
Ad literam quia de mandato domini acceperunt mutuo a vicinis vasa aurea
et argentea et sic spoliaverunt egyptios. Exo xii. Et non erat in tribubus eorum
infirmus hoc a domino fuit factum ut omnis sine absque impedimento posset
egredi de egypto. Alia littera sic hic ostendit quod eduxit eos sanos de egypto
cum auro et argento. Et dicit deus per moysen eduxit de egypto eos id est he-
breos cum auro et argento ab egyptiis mutuo accepto. Exo xii. postu-
laverunt ab egyptiis vasa aurea et argentea et obtinuerunt et cum hiis
recesserunt. Et non erat in tribubus eorum infirmus infirmitate corporali
sed omnes divites et sani egressi sunt. Deutro vii. auferet a te deus omnem
languorem et infirmitates egypti pessimas. Spiritualiter sic dominus suos de
mundo educit divites in auro divine sapientie et argento proprie eloquentie
que etiam ab egyptiis id est a paganis quodammodo capienda sunt. Augustinus de doctrina
christiana philosophi si forte aliqua vera dixerunt fidei nostre accomoda formi-
danda non sunt sed ab ipsis tamquam ab iniustis possessoribus sunt in

vsu nimis vendicanda sit autem ab egiptiis in meliorem vsum vendicauerit
sibi filii israel nec solum diuites et sapientia sed fortes in virtute fuerant sicut
os dominus ysa xl qui sperant in domino Letata est egiptus in profectione eorum
quia incubuit timor eorum super eos ad literam Ex hoc enim quod omnia primoge-
nita erant subito mortua timebant omnes alii mori si amplius filii
israel in terra eorum morarentur Exo xii Alia lectio sic habet omnes quia egiptii le-
tabantur de regressu filiorum israel de egipto et dicit egiptus id est homines habitan-
tes in egipto seu egiptii letata est id est letati sunt in profectione eorum id est
in regressu hebreorum de egipto quia timor eorum id est hebreorum vel propter hebre-
os incubuit super eos id est venit super egiptios quia ex quo omnia primogenita
eorum fuerunt subito mortua ut supra Exo xii cogebant egiptii filios
israel exire velociter ne moriantur Cassiodorus qui in egipto remanserunt
omnes letati sunt quia sua minime pertulerunt sicut illi qui fuerunt submersi
persequentes hebreos Sic mali et mores ab eis bonis letantur quia eorum
societatem timent ysa xix Erit terra iuda egipto in pauorem 2o quia
se nichil ab illis reputari vident Sap 2 tamquam nugaces estimati
sumus ab illo 3o quia boni eos arguunt propter hoc yezabel fugauit
heliam 3 Re xix et herodes decollat iohannem Mat xiiii Sap secundo
improperat nobis peccata legis et cetera se deum premi habere optato quia impedimento
sunt eis ad faciendum mala Iudicum primo neptalim artauit amorreos
filios dan in monte nec dedit eis locum ut ad planiora descenderent
Augustinus non possunt tenebre lumen videre Expandit nubem in protectionem
eorum et ignem ut luceret eis per noctem Ad literam Expandit nubem con-
tra solis estum et ignem id est columpnam ignis ut luceret eis per noctem Exo xiii
et ita dominus precedebat eos ad ostendendum viam per diem in columpna nubis et per
noctem in columpna ignis ut dux esset itineris vtroque tempore Alia lectio sic
habet post quam exercitum hostilium dei persequentis eos et viam ostenderet et dicit
dominus expandit nubem contra estum solis in protectionem eorum id est ut protegeret eos
ab ardore solis per diem et ignem id est expandit columpnam ignis ut luceret
eis per noctem et sic ostendebat eis viam per noctem Exo xv numquam defuit
eis columpna nubis per diem neque columpna ignis per noctem Expandit et nubes
est caro christi ysa xix ascendit dominus super nubem leuem hec fuit expansa in
cruce ysa penultimo Expandi manus meas tota die Ignis est spiritus sanctus
Luc xii Ignem veni mittere in terram primo datum est ad refrigerandum affectum
contra noxios ardores 2m ad illuminandum intellectum contra hereticos er-
rores ysa iiiio creauit dominus super montem syon et vbi inuocatus est nubem
per diem et fumum et splendorem ignis flamma in nocte Pecierunt et venit
coturnix et pane celi saturauit eos Ad literam hic describit miracula
facta populo israel in deserto quando deficientibus esse murmurauerunt dicentes vtinam
mortui fuissemus in deserto et cetera tunc dominus fecit venire multitudinem coturnicum
Exo xvi et pane celi saturauit eos id est manna de celo Exo xvi Alia
lectio sic habet omnes collatio duplicis cibi populo dati quia filii israel pecierunt
carnes Exo xvi et venit coturnix id est multitudo coturnicum in maxima
habundantia Coturnices sunt aues regales habentes carnes saporis
optimi Num xi ventus egrediens attulit coturnices et diuisit in castra
et pane celi id est manna de celo quod durat eis eo tempore quo fuerunt in deserto
saturauit eos prandendo eis habundantiam per diem Exo xvi vespere comedetis

carnes et mane saturabimini panibus. Spiritualiter cibus iste est corpus christi
et est panis sed caro propter delectationem panis propter unitatem. Jo vi caro mea
vere est cibus. Et ego sum panis vivus. Dirupit petram et fluxerunt aque
abierunt in sicco flumina. Ad literam hoc habetur Exo xvii et Nu xx. Alia
lectio sic habet omnium aquarum productio et dicit dominus dirupit seu percussit per
moysen petram duram et fluxerant aque habundanter ita quod biberunt ipsi
et pecora eorum et abierunt in sicco id est in loco prius arido flumina. Exo xvii per-
cussit moyses bis silicem et egresse sunt aque largissime ita ut biberet populus
et iumenta. Spiritualiter petra est christus i Cor x. Hec percussa fuit in cruce
ysa liii propter scelus populi mei percussi eum et exivit sanguis et aqua. Jo xix
deutro xxxii dicitur ut sugeret mel de petra oleumque de saxo durissimo
quia ex hac petra exivit sanguis ad redimendum aqua ad mundandum oleum
ad sanandum mel ad reficiendum. Secundum Quoniam memor fuit verbi sancti sui
quod habuit ad abraham puerum suum. Ad literam quod ista beneficia non fuerunt
populo collata propter sua merita cum esset rebellis et inimicus contra dominum
sed propter merita abrahe et ad implendum promissionem factam. Gen xxii o-
alia lectio sic habet post ultimum beneficium scilicet introductionem in terram promissionis
per promissionem factam et dicit quoniam dominus memor fuit verbi sancti sui implendo
id quod habuit ad abraham puerum suum id est quod promiserat abrahe suo servo
qui dicitur puer a puritate fidei. Hoc est id verbum. Gen xxii semini tuo dabo
terram hanc. Deus enim semper recordatur suorum electorum et si ad tempus videatur
eos oblivioni tradere. ysa xlix dixit syon dereliquit me deus oblitus est
mei. numquid mulier potest oblivisci infantem suum ut non misereatur etc. ego
numquam obliviscar tui etc. Et eduxit populum suum in exultatione et electos
suos in leticia. Ad literam hic ostendit quod Josue post mortem moysi induxit
populum in terram promissionis et dicit eduxit deus per Josue populum suum in ex-
ultatione quia populus fuit multum gavisus quando jordanis ad eorum transitum
fuit exsiccatus. Josue iii. Alia lectio sic habet ostendit eductionem populi de deserto in
terra promissionis et dicit deus eduxit de deserto populum suum id est filios abrahe
cum exultatione id est cum exteriori hilaritate et electos suos eiusdem populi in leticia
id est in gaudio cordis. Hec erat petitio moysi. Nu xxvii provideat deus deus
spirituum hominum qui possit istos educere et introducere in terram promissam. Spiritualiter
dominus educit electos suos de mundo in leticia et exultatione. ysa lv In
leticia egrediemini et in pace redimemini quia educuntur de labore ad quietem
et de vili etc. ad gloriam eternam. Et dedit illis regiones gentium et labores
populorum possederunt. Ad literam id est terram chanaan ubi prius habitabant gentiles
et labores populorum possederunt id est civitates edificatas laboribus aliorum
et alia bona eorum laboribus acquisita. Alia lectio sic habet ostendit plenam col-
lationem terre promisse filiis israel et dicit introductis filiis israel in terram promis-
sionis per Josue deus dedit illis regiones gentium scilicet terram chanaan ubi
habitabant gentiles. Josue primo surge et transi jordanem istum in terram
quam dabo filiis israel. omnem locum quem calcaverit pes vester vobis etc. et labo-
res populorum possederunt id est civitates edificatas laboribus aliorum divi-
tias et bona mobilia longo tempore et magno labore congregata. Deutro
vi introducet te deus in terram pro qua iuravit patribus tuis et dabit
tibi civitates optimas quas non edificasti et domos plenas cunctis
opibus. Spiritualiter dominus terram eterne et divitias eternas sanctorum laboribus

et eorū passionibꝫ assistras dicit mō multis cristi / Io iiijo alii laborave
runt ꝫ vos in labores illorū introistis labores dicit nō laborantibꝫ
de qbꝫ ps / In labore hominū nō sunt ꝫ cū hominibꝫ nō flagellabunt sed
cū demonibꝫ qꝛ nō tenuit eos superbia Ut custodiant iustificacōes
eius ꝫ legē eius requirant Ad hebreos ut custos iusti eius i mandata eius
in lege tradita ꝫ quamdiu illa seruauerit i illa terra pacifice commane
bant ut ex decursu veteris testamenti / hoc enim nō erat premium legis premiū
sed possessio terre viventium pro id premium meliora / alia littera sic habet omnes terras
quae introduxit eos in terram promissionis ꝫ dicit deus dedit filiis israel
regiones gencium ut custodiant iustificaciones eius i precepta moralia
que apte iusticiam continet ꝫ observantes ea iustos faciunt / Iob xxvij
donec deficiam nō recedam ab innocencia mea iustificacionem quam cepi
tenere nō deseram / ꝫ legē eius ceremonialium exquirant diligenter spiritualem
intellectum scrutando / ps legem pone michi domine &c / vij promiserit quando
legem receperunt qꝛ terra custodirent / Exo xix cuncta que dominus iusserit faciemus
hic est ordo ut bona que accepimus ad obsequium dei ordinemus ꝫ de obediencia
vita eterna expectamus quam nobis conferat ihesus marie filius / Cv.

Confitemini domino quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius ad literam
Titulus in hebreo · alleluia · alleluia · scilicet pro laude in presenti ꝫ iterum
pro laude in celesti / Apok xix audivi voces de celo magnas
dicentes alleluia / scilicet ꝫ tamen postea dixerunt alleluia / ꝫ ideo quod cantatur
in ecclesia usque in principio dicitur alleluia ꝫ in fine repetitur alleluia
Dividitur psalmus primo invitat ad laudem dei / 2o postulat eius graciam
ibi memento mei / primo dicit confitemini domino quoniam bonus cuius bonitati
non est finis ꝫ qꝛ continuat suam bonitatem circa creaturas ideo subdit quoniam in
seculum misericordia eius / alia littera sic / In isto psalmo monet ad laudem dei pro
beneficiis exhibitis eciam malis ꝫ ingratis sed postea penitentibus unde
titulus psalmi alleluia alleluia qꝛ duplici racione laudandus ostenditur deus tum qꝛ bene
ficia exhibuit tum qꝛ eciam ingratis quos non pro sua ingratitudine repulit
quia psalmus est recitatio beneficiorum malis ꝫ ingratis exhibitorum / Intencio est
monere ad laudem dei ex consideracione beneficiorum dei / Et dividitur primo invi
tat ad confessionem laudis divine / 2o ostendit paucitatem digne laudan
cium deum ibi quis loquetur · primo dicit confitemini domino confessione laudis ꝫ confessione
propre iniquitatis quia se humiliat ꝫ condempnat deum laudat ꝫ exaltat / Tob
xiij confitemini domino peccatores ꝫ facite iusticiam coram deo scientes quod
faciet vobiscum misericordiam / quoniam bonus essencialiter cuius bonitatis non est finis /
Mat x nemo bonus nisi solus deus / quoniam in seculum misericordia eius / bonitate
enim sua ad creaturam extendit ut exhibeat misericordiam / Cass misericordia dei peccata
dimittit et in seculum tamen ad gloriam perducendo Eccl xvij gloria fulgebit
in misericordiis illius Quis loquetur potencias domini auditas faciet omnes
laudes eius Ad literam quasi diceret quis loquetur potencias domini quasi diceret nullus cum sit infinite potencie
ꝫ maior omni laude Eccl xliij alia littera sic habet omnes ꝫ cetera quis sufficit
exprimere potencias domini / ꝫ dicit quis loquetur i explicare poterit ꝫ digne laudare
potencias domini · quasi diceret · nullus · cum potencia sit infinita qꝛ nō in se est obiectum quod simpli
citer ratione eius essencie scilicet vera / Eccl xliijo immensa potencia ipsius glorificate
cum quantum potestis maior enim est omni laude ꝫ supervalebit adhuc / et
quis auditas faciet annuncians ꝫ predicando / omnes laudes eius i omnia
opera eius ex quibus est laudandus Eccl xviij quis sufficit enarrare opera
illius quasi diceret nullus ꝫ pauci aliqua possunt digne loqui Beati qui custodiunt

iudicium et faciunt iusticiam in omni tempore / Ad beatam beati qui custodiunt iudicium iudicando conformiter ad iudices / et faciunt iusticiam recte viuendo cum proximo et conformiter ad omnes in omni tempore quia qui perseuerauit usque in finem in bono opere hic saluus erit. Mathei x. Alia lectio sic. Hic ostendit qui sunt beati in presenti vita / et dicit beati in spe qui custodiunt iudicium recte iudicando / vel qui custodiunt diligenter perscrutando iudicium recte rationis quid sit eligendum quid fugiendum / psalmus Iuste iudicate filii hominum / et faciunt iusticiam recte viuendo cum proximo / vel faciunt iusticiam exequendo in opere quod recte iudicauerunt / et hoc in omni tempore / Ysaias lvi custodite iudicium et facite iusticiam / Ideo ergo ille tantum est recte rationis ut custodiat iudicium bona operando ut faciat iusticiam / firma continuatione quia in omni tempore / cum mercede explicando quod beati / tales enim sunt beati ydonei ad laudem dei / sed hodie multi de prelatis suis faciunt iudicium in consortione sed non iusticiam in satisfactione vel si ad tempus faciunt non tamen in omni tempore Contra psalmus Sint iudicium et iusticia. Memento nostri domine in beneplacito populi tui visita nos in salutari tuo Ad beatam Hic implorat diuinam gratiam et dicit memento nostri domine conferendo tuam gratiam in beneplacito populi tui quia sua gratia eius placat ei visita nos in salutari tuo id est ad saluationem nostram non ad dampnationem qualiter visitas reprobos Alia lectio sic Hic petit gratiam dei gratificantem et perseuerantem filii visitatem et dicit Memento nostri domine dando tuam gratiam et eciam ut simus grati de collata nobis gratia / in beneplacito populi tui id est ut populus tuus sine tua gratia placeat tibi / vel in beneplacito populi tui id est ut populus tuus vel in populo tibi placere. vel sic memento nostri domine in beneplacito populi tui id est memento sanctorum qui tibi placuerunt / psalmus Beneplacitum est domino super timentes eum / visita nos in salutari tuo id est ad saluationem nostram non ad dampnationem / vel sic in salutari tuo id est per Ihesum Christum cum donorum documento cum exemplo iudicium veritatis et iusticie exercere faciamus quia sic dicitur Ecclesiastici ii Cor tuum satiasti potentes ab altissimo emissa fuit visitatio Luce primo Visitauit nos oriens ex alto Ad videndum in bonitate electorum tuorum ad letandum in leticia gentis tue ut laudem cum hereditate tua Ad beatam quia saluus eciam consistit in visione diuina id est subtiliter ad videndum scilicet te facie ad faciem in bonitate electorum tuorum quod dicit ad hanc visionem soli perducuntur electi credentes in bonitate finali ad letandum in leticia gentis tue quia illa visionem inseparabiliter concomitatur delectatio summa et leticia ut laudem cum hereditate tua id est cum electis qui sunt hereditas tua Alia lectio sic hic orat videre deum et dicit visita nos in salutari tuo ad videndum te modo per fidem / primo ad Corinthios xiii Videmus nunc per speculum tandem per speciem Iohannis iii Videbimus eum sicuti est Vnde ad visitationem huius salutaris parum videbat deum per speciem sed nos per speciem / in bonitate electorum tuorum id est cum tuis bonis electis / vel in bonitate qua perfectis electis tuis omnia appetenda et tibi conformitatis quia electorum et tibi fidelitas quia in bonitate / et talis visio quia ad videndum deum / ad letandum de te in te et per te / in leticia gentis tue id est in consortio gentis beate letantis de te Ysaias lxv Sunt mihi letabuntur vos confundemini / et ut laudem a nobis existimatus cum hereditate tua id est cum angelis et sanctis qui sunt tua hereditas tua psalmus Beata gens cuius est dominus deus eius populus quem elegit in hereditatem sibi Ad Romanos viii heredes quidem dei coheredes autem Christi ¶ Nota quod sanctos appellat hic triplici nomine scilicet electos consetem dei / et hereditatem / electos propter eternam dei ordinationem et electionem Ephesios primo

Elegit vos cum mihi constituatis preceptum dei per fidem et cultum perceptis
deut. iiij q(uod) est enim alia gens sic inclita ut habeat ceremonias iustaque
iudicia / hereditate per reg(n)um etiam participacionem ps. dabo tibi gentes here-
ditatem tuam Peccavimus cum patribus nostris iniuste egimus iniquitatem fecimus
ad lit. q(uia) vera confessio facit deprecacionem efficacem Eccl. xxxv oratio hu-
miliantis se nubes penetrabit ideo preponit sue deprecacioni inspiciendi peccatorum confes-
sionem et cum hoc recolit beneficia divina Et dividitur in octo partes s(ecundum) octo pec-
cata. primum est infidelitatis q(uia) non confidebant in deo p(ro)pterea et dicit peccavimus cum
patribus nostris i. sic patres nostri eorum peccata imitantes, iniuste egimus contra
proximum, iniquitatem fecimus contra deum alle. le. sic hic ostenditur nobis ne peccemus
q(uia) et patres et filij et dicit peccavimus cum patribus nostris tamquam imitatores
patrum scelerum et hoc dicit in persona populi peccantis iniuste egimus contra
proximum iniquitatem fecimus contra deum Judith vij dan. ix peccavimus iniquitatem
fecimus impie egimus Patres nostri in egipto non intellexerunt mirabilia
tua non fuerunt memores multitudinis misericordie tue ad lit. q(uia) si bene intellexi-
ssent de toto corde firmiter adhesissent, non fuerunt memores scilicet pro eis egip-
cios multipliciter flagellando et eos a flagellis p(ro)tegendo sic pro ipsis p(ro)ponit
alle. le. sic hic vitatur peccata hebreorum in spirituali statu s(ecundum) in egipto et dicit
patres nostri in egipto existentes, non intellexerunt q(uia) intelligere noluerunt
mirabilia tua q(uia) si bene intellexissent de toto corde firmiter adhesissent
deo q(uia) non videbant nec intelligebant quid illa spiritualiter designabant
quorum sensus spiritualis occultus est deut. xxix viderunt oculi tui portenta et
signa ingentia et non dedit tibi dominus cor intelligens i. occultum, non fuerunt memo-
res multitudinis misericordie tue quam exhibuit eis q. d. non intellexerunt beneficia
spiritualia et obliti sunt etiam beneficia temporalia quando pro eis afflixit egi-
ptios et eos a flagellis protegebat Nec ix noluerunt audire mandata
tua et non sunt recordati mirabilium tuorum que fecisti eis ps. obliti sunt
beneficiorum tuorum Et irritaverunt ascendentes in mare mare rubrum.
ad lit. irritavit s(ecundum) moysen sic mare rubrum et p(ro)pter quod in eo dominum dice-
ntes forsitan non erant sepulcra in egipto etc. sup. alle. le. sic hic po-
nitur p(ro)ximum s(ecundum) impaciencia tempore et dicit irritavit deum exeuntes de egi-
pto i. ascendentes in mare. i. ad mare rubrum qui exeuntes in castris fere
littus maris. et videntes egipcios eos insequentes dixerunt moysi forsitan
non erant sepulcra in egipto ideo tulisti nos ut moreremur in solitudine
Exo. xiiij Sic mihi ipse fine vite sue et tam qui super littus maris ve-
nerunt provocaverunt deum in petris suis B. R. xiiij irritaverunt deum populus
que fecerunt patres eorum et in petris suis que peccaverunt le. xxxii filij isti
usque hodie exacerbaverunt me in opere manuum suarum Et salvavit eos
propter nomen suum ut notam faceret potentiam suam q(uia) omnia opera dei ordinantur
ad eius iusticiam. ut notam faceret potentiam suam ad eius gloriam proverb. xvi uni-
versa propter semetipsum operatus est dominus alle. le. sic hic ostenditur beneficia
dei eis exhibita continue ingrati et dicit irritaverunt deum ascendentes de
egipto ad mare et tamen dominus salvavit eos non propter eorum iusticiam et in-
nuitatem sed propter nomen suum manifestandum ut notam faceret potentiam suam
filios israel salvando et egipcios insequentes submergendo in mari Exo.
xo s(ecundum) illud q(uia) ego dominus non benefacio vobis propter vos non meum Sic adhuc
dominus multos peccatores a multis malis salvat ut ostendo maxime et ma-
nifestando potentiam suam ondent sic patet principio e q posset ?erere uiis

Ro ix deus volens ondere iram et nota facere potenciam suam sustinuit in multa
paciencia vasa ire apta in interitum. Et increpuit mare rubrum et exsiccatum
est et eduxit eos in abyssis sicut in deserto. Ad litteram hoc scriptura diffuse Exo
xiiii. Aliter legitur sic. Hic enumerat in speciali beneficia rubra miraculorum a gracia de
et sunt quatuor. Primum mare divisio et dicit increpavit mare non voce exteriori prece
cipiendo sed voluntate sue potencie. Augustinus potenciam divinam qua hoc factum est
increpacionem appellat. Et exsiccatum est mare rubrum. Secundum primo increpans
mare et exsiccans id. Et eduxit eos in abyssis id est inter aquas profundissimas
sicut in deserto id est ita sicco pede ac si essent in deserto. Exo xv filii israhel
ambulaverunt per siccum in medio maris. Sic deus increpat mare rubrum
qui flagellat corde peccatis cruentatum et tunc exsiccatur ab humore peccatorum et
facit ut ibi erat abyssus culpe sit desertum id est asperitas penitencie. Iob v. Ubi
fundat delictum ibi etc. Et salvat eos de manu odiencium et redemit
eos de manu inimici. Ad litteram et salvavit eos de manu odiencium id est egipciorum persequencium
eos ad occidendum et redemit eos de manu inimici id est de potestate pharaonis regis
egipti. Aliter legitur sic. Ponit secundum beneficium scilicet liberacionem ab hostibus et dicit
duxit eos deus per mare divisum et exsiccatum et salvat eos id est filios israel
de manu id est de potestate odiencium id est egipciorum persequencium eos. Exo xiiii liberavit
dominus israel de manu egipciorum et redemit id est liberavit eos ac si redemisset
de manu id est de potestate inimici id est pharaonis regis egipti. Exo xv dux fuisti
populo tuo in misericordia quem redemisti. Sic Christus sua passione salvat nos de manu
dyaboli que duplex erat una impellens ad limbum, alia ad abstinendum
dominus alia arcens ad penam. Hoc debilitat. Osee xiii de manu mortis
liberabo eos. Ps. salvasti nos de affligentibus nos. Et operuit aqua
tribulantes eos unus ex eis non remansit. Ad litteram et operuit etc. id est pharaone
et exercitum eius persequentes eos. Exo xiiii Reversum est mare primo diluculo
fugientibusque egiptiis occurrerunt aque et involuit eos deus in medÿs
fluctibus, unus ex eis non remansit, ut ibidem nec unus quidem superfuit
ex eis. Aliter legitur sic. Hic ponit tercium beneficium scilicet inimicorum submissionem. Et dicit
et operuit aqua id est submisit tribulantes eos id est pharaone et exercitum eius perse-
quentes eos id est filios israel, unus ex eis non remansit vivus sed omnes sunt
submersi. Exo xiiii Reverse sunt aque et operuerunt eos nec unus quidem superfuit
ex eis. Operiat aqua baptismi et aqua lacrimarum virtutem habens a passione Christi
et sufficiunt ad operiendum et delendum omnes hostes anime id est omnia peccata. Iudith
aquis egipti sunt ut non remaneret saltem unus quem filium posteris nunci-
aret. Et crediderunt in verbis eius et laudaverunt laudem eius. Ad litteram
dicit Ra. Sa. quod filii israel timebant egiptios ne sequerentur eos in deserto
alia via quousque viderunt egiptios mortuos super littus maris et
videntes tunc crediderunt verbis dei et moysi et laudaverunt laudem eius dicen-
tes id canticum Cantemus domino gloriose magnificatus est equum etc. Aliter legitur sic
hic tangit fidem filiorum israel et laudem quam dabant deo et dicit quod filii israel
viderunt egiptios submersos in mari extunc crediderunt corde in verbis dei
et moysi servi eius. Exo xiiii crediderunt filii israel domino et moysi servo eius
et laudaverunt ore laudem eius id est opus dei laudabile quod fecit inimicos sub-
mergendo et eos liberando. Ysa xliiii. populum istum formavi in laude mea.
Cito fecerunt oblati sunt operum eius et non sustinuerunt consilium eius. Ad litteram custodi-
erunt consilium eius. Ad litteram hic enim quasi peccatum filiorum israel scilicet murmuracio

pro defectu cibi scilicet carnium Exo. xvi. Et dicit cito fecerunt .i. parum steterunt
in dei laude, obliti sunt operum eius quibus eis providit in periculis maioribus
et non sustinuerunt consilium eius .i. non expectaverunt pacienter tempus in quo deus
disposuerat eis subvenire secundum consilium sue voluntatis, sed prevenerunt id murmu-
rando sine corde. Alia littera sic habet ista veritas: peccata filiorum israel que fecerunt
in deserto et propter beneficiorum oblivionem ingratitudo. Et dicit cito fecerunt .i. parum steterunt
in dei laude seu cito fecerunt sine laudibus, cito obliti sunt operum eius .i.
beneficiorum eius quibus providit eis in maioribus periculis et maiora fecerat miracula.
Contra id dicitur Deut. iiii. ne obliviscaris verborum que viderunt oculi tui et ne exce-
dant de corde tuo cunctis diebus vite tue, et non sustinuerunt .i. non expecta-
verunt pacienter tempus in quo deus disposuerat eis subvenire, consilium eius .i.
secundum consilium sue voluntatis, vel non sustinuerunt deliberando et discernendo consi-
lium eius circa racione hoc fiebat, vel non sustinuerunt pacienter suspendendo
consilium eius .i. defectum victualium que non sine dei consilio permissa est
eos pati, nec hic dicit quod consilium cadat in deum proprie sed quod implicat he-
sitacionem, sed hic capit consilium large secundum quod dicit acceptacionem bone percussionis.
Sic multi beneficia dei in se sentientes credunt in deum et laudant tempore sed
cito oblivioni tradere videntur. Luc. viii. ad tempus credunt et in tempore tempta-
cionis recedunt. Et concupierunt concupiscentiam in deserto et temptaverunt deum in inaquoso
Ad litteram scilicet carnium vel deum et temptaverunt deum in inaquoso .i. in loco aque penuri-
oso et dicit temptaverunt quod non solum appetiverunt aquas ad sitim suam relevan-
dam sed etiam ad experiendum sensibili exemplo si deus esset inter eos vel non
secundum quod dicitur Exo. xvii. Alia littera sic habet post primum male concupierunt scilicet delici-
arum et dicit et concupierunt concupiscentiam .i. vehementer concupierunt cibum carnium
Deut. ix. et Num. xi. vulgus promiscuum flagravit desiderio carnium, et tempta-
verunt deum in inaquoso .i. in loco aque penurioso, dicentes suo ducenti numquid
poterit nobis deus dare carnes in deserto, vel aquam poterit dare in loco siti-
ente. ps. numquid et panem poterit dare aut parare mensam populo suo etc.
Sic multi peccatores ad deum sunt conversi sed conversionis sue obliti revertuntur in vo-
luptates concupiscencias earumque. Cap. xix. dicti concupiscencia postulaverunt escas com-
pulsionis, et ideo dicit i. Cor. x. non simus concupiscentes malorum sicut et illi
concupierunt neque temptemus deum sicut quidam ex eis temptaverunt et a serpentibus
perierunt. Et dedit eis peticionem ipsorum et misit saturitatem in animas eorum
Ad litteram scilicet carnes et aquas ut plenius continetur in locis preallegatis et mi-
sit saturitatem in animas eorum quod dedit eis carnes ad vescendum usque ad men-
sem integrum ita quod vescebantur eis in nausea ex nimia repletione. Num.
xi. In Hebr. et in Hier. Ie. habet misit tenuitatem in animas eorum .i. defectum
vivificacionis corporum quod adhuc carnes erant in ore ipsorum et percussit eos deus
plaga nimia etc. Alia littera sic habet ordo quod deus dedit eis quod petierunt
et dicit concupierunt concupiscentiam .i. carnes vehementer concupiverunt et dedit eis peti-
cionem ipsorum .i. rem petitam, et misit saturitatem in animas eorum .i. dedit eis car-
nes ad comedendum ita quod fuerunt saturati et repleti in corpore et fastidium
de cibis carnium habuerunt in anima. Sed heu indignus deus multis ex...
in deserto dat delicias et carnes multas et pauci sunt qui abstineant sed
accipiunt usque ad nauseam Num. xi. comedetis non uno die nec duobus
aut decem sed usque ad mensem dierum donec exeat per nares vestras et vertatur
in nauseam. Et irritaverunt Moysen in castris Aaron sanctum domini. Ad litteram
hic ordo primum seductionis Chore et eius adherencium propter ablacionem sacerdotii

ton moysen et aaron. et dicitur irritaverunt moysen in castris aaron sanctum
domini id est consecratum ad fungendum sacerdotio coram domino. Levit. xx. Nam chore
et sibi adherentes dixerunt. Sufficiat vobis quia omnis multitudo sanctorum est. Alia littera sic
hic ponitur ambitionis culpa seu cupiditas honoris et dicitur filii israel irritaverunt et
id est ad iram provocaverunt contra id est contra ipsos fuit. moysen famulum dei. in castris
contempnentes et abicientes eius potestatem et auctoritatem adeo sibi datam. Et irri-
taverunt aaron sanctum domini id est a domino consecratum eius sacerdotium contempnentes
et abicientes. Num. xvi. steterunt adversus moysen et aaron dicentes. sufficiat
vobis quia omnis multitudo etc. et postea. cur elevamini super populum domini. In castris duo
irritatur deus per superbiam et invidiam In castris moysi per iracundiam et abiec-
tionem In castris eorum (?) inmorantur per devotionem. Aperta est terra et deglutivit dathan
et operuit super congregationem abiron. Ad litteram hec historia descripsit littera Num.
xvi. Alia littera sic hic ponitur culpa commissa. ostenditur pena inflicta et dicitur quia
irritaverunt moysen famulum dei eius auctoritatem contempnentes. ideo aperta est terra
preparans se ad absorbendum irritatores superbos deo permittente. et deglutivit
dathan qui erat unus de principibus superbis irritatoribus contra moysen. et
operuit terra operuit abiron qui erat alius ille scilicet principalis extollens se congrega-
tionem illam murmurantem. Num. xvi. confestim disrupta est terra sub pedibus eorum
et devoravit eos cum omni substantia eorum. descenderunt quia vivi in infernum. Causa
deglutitionis fuit a terra. quia terram sapuerunt ut ipsa pene qualitas consentiens
criminis attestetur. honorem querebant in terra non sancti sunt de terra. sed nichil
de honore. Et exarsit ignis in sinagoga eorum flamma combussit peccatores.
Ad litteram et exarsit ignis etc. et interfecit ducentos quinquaginta viros qui offere-
bant incensum vendicantes sibi illicite sacerdotium. Num. xvi. Alia littera sic hic
ponitur pena murmurantium dathan et abiron adherentium et dicitur ignis exarsit in sina-
goga eorum id est in multitudine populi subitanea et adherentium ipsi dathan et abiron.
quia chore cum ducentis quinquaginta viris accepit turibulum et posuit ignem
ut thurificaret sed flamma ex potentia tribuit exiliens combussit peccatores
Num. xvi. Ignis egressus a domino interfecit eos. Spiritualiter usurpantes thuri-
ficandi officium sunt mali sacerdotes. qui frequenter comburuntur luxuria et varijs
carnis desiderijs que sunt ignis. Job xxxi. Ignis est usque ad consumptionem de-
vorans et primitias eradicans. Ambrosius. O admirabilis ignis luxurie cuius gula
flamma consumptio concupiscentia infirmitas criminis invidia. O si possemus homines
excitare et cum clamare possit excitare ut tales essemus amatores vite permanentis
quales sunt amatores vite fugientis. Et fecerunt vitulum in oreb et ado-
raverunt sculptile. Ad litteram hic describitur peccatum adorationis vituli et dicitur fece-
runt vitulum in oreb id est prope montem oreb et adoraverunt sculptile id est conflatile
quia vitulus ille fuit per artem fusoriam factus. Exo. xxxii. et quia utrumque est non
ydoli loco unum ponitur pro alio. Alia littera sic hic ponitur peccatum adorationis ydoli
et dicitur. et quia peius est filii israel exeuntes in oreb fecerunt vitulum conflatilem et
adoraverunt sculptile id est ydolum conflatile tamquam deum. Exo. 32. fecerunt
vitulum conflatilem atque immolantes dixerunt hii sunt dii tui israel qui eduxe-
runt te de terra egypti. et hoc fecerunt in oreb quod interpretatur calvaria in qua
significabatur ipsos tamquam in calvaria deum negare et negatum occidere. S. d.
ille vitulus fuit conflatilis. Contra quia si fuit conflatilis sed quia in conflatione
non fuit plene formatus ideo postmodum sculptus est. Spiritualiter vitulus est
lascivus et cum eius prelatus voluptatibus deditus. Ier. xi. effusi estis sicut
vituli super herbam hic formatur in calvaria id est in ecclesia in qua dominus

crucifig^r a fl̄iu̅ formatoribꝫ Hebr̄ vi Rursu̅ crucifigentes filiu̅ dei
ꝛ ostentu̅ ħntes / ꝛ adorat quā talis ydolu̅ Zach̄ xi O pastor ꝛ ydolu̅
ꝛ ve ydolo q^r oculos ħt ꝛ nō videt vitaꝫ spiritualē / Auricula auaricie
aures ħt ꝛ nō audit clamores paupum / q̄ sonos p̄cto̅ / os ħt et nō
p̄dicat pplo Ps̄ os ħnt ꝛ nō loquent^r ꝛc Et mutauert gl̄iaꝫ suā
i similitudiēꝫ vituli comedet^r fenū ad liāꝫ ꝛ mi^l gl̄iaꝫ suā
i deū v̄m i quo debebat gl̄ari ꝛ q^r gl̄iose eos eduxat de t̄ra eg
ypti i s̄li^e ne vituli q̄m ē al' ydolē ꝛ p̄ignis cōmūicu̅ a dn̄i te
Alie le^r sic Ħic on^r p̄uistas eo^r q^r deū delīquerut ꝛ vitulū p̄
deo elegerut ꝛ dt / ꝛ ipi filij ysrl mutauerut gl̄iaꝫ suā i dn̄i v̄m
i qo debebat gl̄ari ul gl̄iaꝫ dn̄i q̄ ē immutabilis i se ꝛ est gl̄ia
pp̄li sui Malach̄ 3 ego dōs ꝛ nō mutor / ꝛ debz ēē tp̄o^r gl̄ia
Ps̄ tu aut dn̄e susceptor meꝰ ꝛ gl̄a mā / in s̄litudiēꝫ vituli
i vnā ymagīne ħntēꝫ s̄li^e ne vituli / comedētis fenū Ie^r ij°
pp̄lꝰ meꝰ mutauit gl̄iaꝫ suā i ydolū Sic hoīes qui peccant
mutat gloriaꝫ dei s̄litudīe i s̄tatu ne bestiaꝫ carnalia et
bestialia appetentū sic vituli fenū Ad Ro̅ mutauert gloriaꝫ
incorruptibilis dei i s̄li^e ne hoīs corruptibilis q̄ntu̅ ad luxuriosos
q^r formāt in corde suo ymagines masculinas ꝛ femīas Ezech̄ viij
ꝛ voluta^r q̄ntu̅ ad supbos q^r alta petut / ꝛ spentina q̄ntu̅ ad
cupidos q^r t̄ra t̄rena serpunt Et obliti sut deū q^r saluat eos
q^r fecit magnalia i egypto mirabilia i t̄ra chain t̄ribilia i mari ru
bro Ad Ro̅ q^r saluat eos de s̄uitute dura egypti / q^r fe^t mira
i t̄ra cha i in egypto sic noiata ppt̄ yst̄e a plagis egyptios p
tegēdo t̄ribilia i mari rubro pharaone ꝛ eius exercitu subingrēdo
Alie le^r sic Ħic on^r p̄cti obmissio q^r obliti sunt bn̄fico^r dei
ꝛ dt obliti sut deū q^r saluat eos q^r mitt mala ꝛ varijs piculis
qui flagellat egyptios ꝛ ipos nō tetigit Ysa xvi Oblita es dei
saluatoris tui ꝛ fortis adiutoris tui / q^r fecit magnalia i egypto inter
plagas egyptios flagellādo ꝛ ipos i t̄bulacōe positos incitādo /
fecit mirabilia signa i t̄ra cham i in egypto q^o fuit t̄ra cham
a qo descēderut egypcij / t̄ribilia i mari rubro qui submisit phara
one cu̅ exercitu suo ꝛ filios ysrl̄ p̄duxit ꝑ sicciū mare Deut x
ipse ē s̄alꝰ tua deꝰ tuꝰ q^r fecit magnalia ꝛ t̄ribilia q^r viderūt oculi
tui Copiā ^r fecit deꝰ magnalia i egyptu̅ ꝛ in mudu̅ veniendo Ysa
xix ascēdit deꝰ sup nube leue ꝛ ingrediet^r egyptu̅ Luc p̄
fecit in mag^a i mirabilia i mūdo qu̅ p̄andō / aquā i vinū qu̅uer
tendo / mortuos rsuscitādo / infirmos sanādo / ꝛ t̄ribilia in mūdo
moriēdo Ysa xv qstringet deꝰ laguncula p̄pt̄ s̄ tempt̄ i timorēꝫ
Et eduxit ut dispderet eos si nō moyses elcꝰ eiꝰ stetisset i qfrac
tione i q̄spectu eiꝰ Ad Ro̅ ꝛ dixit deꝰ ut dispderet eos ppt̄ ingra
titudiēꝫ si nō moyses elcꝰ eiꝰ r̄ suis oroibꝫ impediendo eꝫ iā
dn̄m vindicte Exo xxxij dixit deꝰ ei^o q^r pp̄lꝰ iste dure ceruicis sit
dimitte me ut vlciscar furor meꝰ cōt eos Alie le^r sic Ħic ot
pena debita pro culpa ppetrata / ꝛ p̄o qnnia^r pena d^r / ꝛ dixit
deꝰ p angl̄m suū qminādo / ut dispderet i deleret eos de t̄ra Exo
32 ei^o q^r pp̄lꝰ dure ceruicis ꝛc / ꝛ deleā eos / ꝛ hoc fe^t ut eos di
spdisset si nō moyses electus eiꝰ stetisset i q^r eiꝰ in oracōne /

in (con)fractione v(e)l ad (con)fringendu(m) et mitigandu(m) ira(m) dei ne hoc fieret Exo
32 obsecro domine peccauit p(o)p(u)l(u)s iste grande peccatu(m) dimitte eis noxa(m) aut
dele me de libro i(n) quo me scripsisti ¶ Sup(er)i(us) moyses erat d(i)c(tu)s x(pist)i
e(t) q(uod) stetit i(n) sua p(ar)te stetit i(n) eius (con)fractione stabit i(n) iudicio ex-
ecutione In p(ri)ma stat(io)ne (con)fractio e(st) clavus et lancea In 2a (con)fringit(ur)
i(n) iste accidentia exe(m)pla In 3a (con)fringit(ur) in app(ar)entia qui ondz largit(ur)
volu(n)tas ipsa s(e)c(un)d(u)m a(u)t(em) e(st) p(ro)pt(er) scelera ira ne disp(er)deret ¶ Et auferret
ira(m) eius ne disp(er)deret eos et p(ro) nichilo habuerunt t(er)ra(m) desiderabile(m) Ad
l(ittera)m ut auferret i(d est) p(ro) ira et p(ro) nichilo (habuerunt) hic in hebr(aeo) et in transla-
tione u(er)o incipit et e(st) q(uod) [illegible] i(n) qua p(ost) p(ri)m(u)m rebellionis qu(an)d(o)
p(o)p(u)l(u)s [illegible] verbis exploratoru(m) voluit redire i(n) egyptu(m) Nu(meri) xiiii o
[illegible] e(st) q(uod) d(icitu)r p(ro) nichilo h(abuerunt) t(er)ra(m) desiderabile(m) abrahe p(ro)missa(m) lacte
et melle manante(m) Ad l(ittera)m sic hic p(ost) p(ro)pria moisi d(e)p(re)cantis in-
tendo volentis deu(m) placare p(o)p(u)lo et d(icitu)r stetit moyses in q(ua)d(am) supplic(a)
tione ut auferret ira(m) eius v(e)l ut placaret eu(m) s(cilicet) deu(m) ne disp(er)deret eos v(e)l
ne deleret d(e) t(er)ra filios isr(ae)l Deut(eronomi)o x supplicavi d(e)p(re)cabor ne deleret
vos ut fuerat (com)minat(us) d(omin)o ne disp(er)das p(o)p(u)l(u)m que redemisti vii p(ro)pt(er) q(ui)
qua grana bona fuit (ter) i(n)t(er) alia grana sic no(n) p(er)didisti d(omi)ne
sodomitas Gen(esis) xix si dece(m) bonos i(n)t(er) eos i(n)venisset Ysa(ie) penul(timo)
q(ue)d(am) si i(n)veniat(ur) granu(m) i(n) botro et d(icitu)r ne dissipes illud sic facia(m)
p(ro)pt(er) s(er)uos meos ut no(n) dissipe(m) totu(m) et p(ro) nichilo (habuerunt) hic o(mn)i i(n)cre-
dulitate iudeoru(m) no(n) credentiu(m) deo de p(ro)missione t(er)re desiderabilis
et d(icitu)r p(ro) nichilo h(abuerunt) v(e)l p(ro) nullo reputaverunt t(er)ra(m) desid(er)abile(m) p(ro)mis-
sionis abrahe et semini eius p(ro)missa(m) Nu(meri) xiii detraxerunt t(er)re qua(m)
viderant dicentes t(er)ra qua(m) circuiv(imus) devorat habitatores suos ¶ Terra
desiderabilis e(st) vita b(ea)ta qua(m) m(u)lti p(ro) modico reputant pl(us) (con)cupientes
t(er)ram p(rese)nte(m) q(uam) illa(m) ¶ Sed con(tra) d(icitu)r Col(ossenses) 3 q(uae) sursu(m) s(un)t q(uae)rite no(n)
q(uae) sup(er) t(er)ra(m) ista ¶ Et no(n) crediderunt v(er)bo eius et murmuraverunt i(n) taber-
naculis suis no(n) exaudierunt voce(m) eius Ad l(itter)a(m) et no(n) cre(diderunt) v(er)bo eius
quo p(ro)misit eos introducere in t(er)ra(m) illa(m) et m(ur)m(uraverunt) i(n) tab(ernaculis) suis Nu(meri)
xiiii vociferans o(mn)is turba flevit et murmurat con(tra) moysen et aaron
Ad l(ittera)m sic hic o(mn)i i(n)credulitate eoru(m) q(ui)a v(er)bo dei cui no(n) credebant et d(icitu)r
et no(n) credideru(n)t v(er)bo dei quo p(ro)miserat eos introducere i(n) t(er)ra(m) p(ro)missionis
et p(ro)pt(er) tale(m) i(n)credulitate(m) no(n) intraverunt i(n) illa(m) Hebr(aeos) 3 no(n) potueru(n)t
intrare i(n) t(er)ra(m) illa(m) p(ro)pt(er) i(n)credulitate(m) sua(m) et murm(uraverunt) ut i(n) tab(ernaculis) suis
con(tra) deu(m) et moysen dicentes cur eduxisti nos i(n) solitudine(m) ut i(n)terfi-
ceres nos Exo xvi murmuravit o(mn)is multitudo con(tra) moyse(n) et aaron in
solitudine et no(n) exaudierunt v(e)l exaudire noluerunt ut op(er)e adimplerent
voce(m) d(omi)ni q(uod) tu(n)c p(ro)miserant dicentes o(mn)ia q(uae) iusserit d(omi)n(u)s faciemus
Exo xix Ezech(ielis) 3 domus isr(ae)l noluit audire me ¶ Et elevavit ma-
num sua(m) sup(er) eos ut p(ro)sterneret eos i(n) deserto Ad l(itter)a(m) ut p(ro)st(er)neret eos
in deserto tunc e(ni)m data e(st) con(tra) eos s(ente)n(ti)a dei ut o(mne)s q(ui) numerati fuerant
a xx an(n)is et sup(ra) no(n) ingrederent(ur) t(er)ra(m) p(ro)missionis s(e)d morerent(ur)
i(n) deserto p(re)ter caleph et iosue Iosue xiv Ad l(ittera)m sic hic ponit(ur)
pena (com)minata [illegible] delinquentiu(m) et d(icitu)r elevavit d(omi)n(u)s manu(m)
sua(m) sup(er) eos v(e)l ostendit potestate(m) sua(m) sup(er) filios isr(ae)l Deut(eronomi)o 32 d(omi)n(u)s

leuabo in celum manum meam ut ut psterneret eos i ut occideret eos i de-
serto Numeri xiiii In solitudine hac iacebunt cadauera vestra Glosa hoc in
figura multorum potest dici qui in deserto religionis psternuntur ad terram non
eleuantur ad superna Ezechiel dispersi cum ab emundacione et ab eo a quo
debent emundari Et ut deiceret semen eorum in nacionibus et disperderet
eos i regionibus ad literam Ista pena euitata fuit impedita per preces
moysi Alia lectura sic hic continuatur electorum filiorum corporum et dispersionem inter
gentes et dicit Eleuauit deus manum suam ut deiceret i humiliaret seu vili-
ficaret semen eorum i filios et filias nepotes et neptes i nacionibus
i inter alias naciones et disperderet i in diuersas dispergeret et perderet eos i
regionibus i in diuersis partibus terre Sic modo cernere videmus quod iudei di-
spersi sunt per mundum ps disperde illos i virtute tua Sic mali xani qui
dispergentur per terras et desideria mundana Baruch 2 dispersit nos i omni-
bus et facti sumus subtus et non supra quia peccauimus domino deo nostro Et
initiati sunt Belphegor et comederunt sacrificia mortuorum Ad literam
hic describit peccatum populi i ydolatria belphegor Glosa dicitur quod rex ninus
assiriorum qui condidit niniue mortuo patre suo belo fecit ei ymaginem
qua vocat belum et honoribus reis ad eam confugientibus prebebat i extunc ho-
mines illi ymagini exhibebant diuinos honores et inde emanauit cultus ydo-
latrie ad alias gentes et nomina ydolorum Vnde assirii suum ydolum voca-
uerunt belum i Baliozim Beel alias Baal Moabite vocabant belphe-
gor quod componitur ex beel et phegor quod est nomen montis vbi colebatur Vnde
rex balach de consilio balaan misit puellas pulchras pro tectoria
filiorum israel ut per eas inducerentur ad ydolatriam et sic prouocaret iram
dei contra se et cum iudei accederent ad puellas et vellent eas cognoscere
ille non assenciebat contra preceptum legis Vnde Balach numeri 25 cum eis y-
dolatrauerunt ydolo belphegor i ex quo fuit secuta ira dei contra populum
et plaga magna et hoc est quod dicit Initiati sunt belphegor i applica-
ti cultui illius ydoli et comederunt sacrificia mortuorum i de carnibus
aliud ydolis ymolatorum Alia lectura sic hic ostendit quod propter fornicacionem fa-
ciendam cum mulieribus gentilibus ydolum earum adorauerunt et dicit quod non
credebant potenciam diuinam esse que eos liberaret vel pasceret in deserto
nec assenciebant veritati diuine et postea initiati i consecrati et dedicati
sunt belphegor ydolo gentium et maxime fornicacionibus et comessacionibus
vacantium vel initiati sunt belphegor i applicati cultui eius ydoli
et comederunt de sacrificiis mortuorum i de carnibus aliud ydol ymo-
latorum vel comederunt de sacrificiis mortuorum i de ymolatis ydolis
que res sunt omni vita carentes vel de oblatis mortuis hominibus quos
credebant deos esse non credentes diuinam iusticiam illa punire Numeri xxv
Initiatus est israhel belphegor et comederunt de sacrificiis eorum et ado-
rauerunt deos eorum Glosa quidam initiantur beal i gule Daniel xiiii
magnus est beel qui tanta comedit et bibit Philippenses 3 quorum deus venter est
Alii Beelzebub i deo muscarum i curiosis que pungunt et inquietant i
vnde vocatur spiritus a deo Math xii [illegible] diuinacionis [illegible] regnum
perdidisti Alii belphegor quod interpretatur hominis patum i luxurie que maxi-
me saciantur sed [illegible] Osee iiii fornicati sunt et non cessauerunt et alii
comederunt sacrificia mortuorum i oblata pro mortuis ut porro multi
clerici [illegible] Osee iiii peccata populi mei comedent Et irritauerunt

eu in adinvencionibus suis et multiplicata est in eis ruina Secundum hebr.
et irri. eum i. deum in adinvencionibus suis et in peritis ab eis studiose filiis
et multip. est in eis ruina quia tunc omissi sunt xx et iiij or. milia homin.
Aliter legitur sic Et irritaverunt eorum culpa et pene culpa d. et irrit. eum i.
deum i. adinvencionibus suis et i. per ab eis cum studio filiis ut invene-
runt in ydola que adinvenerunt ut ea colerent non enim hec habuerunt a patri-
bus suis Num. xxv. dixit deus tolle cunctos principes populi suspende eos in pa-
tibulo contra solem et dixit moyses occidat unusquisque proximos suos
qui initiati sunt beelphegor et ita multiplicata est in eis ruina. i. mors
quia omissi sunt xx et iiij or milia homin. ¶ Sic initiati fuerunt ruinam
de culpa in culpa et tandem de culpa in pena Secundum glo. Cecidere ruina
multi equi et cameli et asini et omnia iumenta et bene dicit initiati bel-
phegor quia luxuria est que initium introducens in omne peccatum ad hoc enim
iam pueri tenent et incipiunt esse peccatores et habent introductores eis
sequitur qui eos ad hoc ducunt Iohel iijo posuerunt puerum in prostibulo
et puellam vendiderunt pro vino ¶ Et stetit phinees et placavit
et cessavit quassatio Secundum hebr. stetit phinees constanter contra ydolatras quia
occidit zambri ducem tribus symeonis cum muliere madianitide et
placat deum per suum bonum zelum et cessat quassacio i. plaga a filiis
israel Aliter legitur sic Et irritaverunt placatus per phinees sta et dicit
et stetit phinees constancia et audacia operis Num. xxvj phinees filius
eleazari sacerdotis arrepto pugione perfodit ambos in locis genitalibus
et placat deum per hunc modum ex bono zelo Num. xxvj avertit iram meam
a filiis israhel quia zelo meo commotus est contra eos et sic cessat quas-
satio i. plaga a filiis israhel eo quod zelatus est phinees pro domino
deo suo et expiavit scelus filiorum israel ¶ Sic bonus prelatus gladio
verbi dei occidit spiritualiter non solum fornicatores sed etiam alios peccatores
etc. et sic reconciliat eos deo ps. In matutino interficiebam omnes peccatores terre
¶ Et reputatum est ei ad iusticiam i generacione et generacionem usque i sempiternum
Secundum hebr. quia propter hoc sacerdotium fuit confirmatum a deo quod succederet patri in summo
sacerdotio ut ibidem dicitur in generacione et generacionem quod istud sacerdotium adhuc re-
stituetur i. medium iusticie tempus Aliter legitur sic Et irritaverunt remunerando tamen
phinees et dicit phinees placavit deum occidendo fornicatores et hoc repu-
tatum est ei ad iusticiam quia datum est officium iusticie scilicet sacerdotium a generacione
prima extensa in generacionem futuram usque in sempiternum primum matth. et phinees
pro me zelando zelum arripuit testamentum sacerdotii eterni ¶ Sed heu iam
non est phinees temporibus nostris ubi est qui se exhibeat phineen fornicantibus
iohannem regibus heliam sacerdotibus que dabis in de inimo prelatorum quoniam
non magis eligitur mare subinde euanadis qua vivis extinguende
tali debetur eum sacerdotum dignitas in eternum ¶ Et irritaverunt eum ad aquas
contradictionis et vexatus est moyses propter eos quia exacerbaverunt spiritum eius Secundum hebr.
psalmista non tenet ordinem historie quia istud fuit sacerdotium ante predicta et dicit
exacerbaverunt eum per deum ad aquas contradictionis quia impacienter et contenciose
locuti sunt contra moysen propter aquam deficientem et per consequens contra deum non expe-
ctando eius beneplacitum et vexatus i. turbatus mente est moyses prop-
ter eos intantum quod timuit ne deus denegaret eis aquam propter eorum mali-
ciam et sic non credidit plene verbis domini quibus dixit loquimini ad petram

hac poterimus vobis aquam dare. Alia littera sic: hic ponit culpam populi irri-
tantis dominum et dicit irritaverunt, id est provocaverunt deum ad aquas contradictionis loquen-
tes et iurgantes contra moysen propter defectum aque ubi populus iurgando moysi
contradixit, et iurgati sunt contra dominum et sanctificatus est in eis. Vel aque contradic-
tionis est sancta legum veritas propter hereticorum fallaciam adversantium. Exodi xvii quod dimit-
tit aquas tempore iurgiorum. Et vexatus, id est turbatus, et in parte afflictus
propter eos scilicet rebellantes et aspirantes. Numeri xxi convenerunt adversum moysen
et aaron et ipsi in seditione versi dixerunt: cur eduxisti nos in solitudinem ut
moriamur? Quia exacerbaverunt, id est amaricaverunt, divinis loquendo, spiritum, id est
animum eius ut turbaretur in eorum sermonibus. Et distinxit in labiis suis. Et
non disperdiderunt gentes quas dixit dominus illis. Ad litteram et distinxit in labiis suis, id est
manifeste ostendit in modo loquendi hesitationem cordis sui propter quod fuit statim
a domino reprehensus et ab ingressu terre promissionis exclusus. Non disperdiderunt.
Hic est principium versus et est verbum psalmi in quo agitur de peccato ydolatrie in terra
promissionis iam adepta peccato perpetrato. Unde precepit dominus ut non permitterent
habitatores terre chanaan vivere sed ipsi cupiditate ducti permiserunt eos
vivere propter tributum quod eis reddebant et sic fuerunt ducti ad eorum ydolatriam.
Et hoc est quod dicitur non disperdiderunt gentes etc. ex dicta littera usque et immolaverunt
filios suos etc. Alia littera sic: hic ostendit modum hesitationis moysi quia non expressit
moyses ita firme sicut in aliis factis sed distinguens hoc in labiis suis
hesitavit, et dicit moyses distinxit in labiis suis. Hoc indicium vero signum
quod non tanta constantia fecit hoc miraculum sicut alia faciebat sed magis
ostendit in modo loquendi hesitationem cordis sui. Numeri xx audite rebelles
et increduli numquid de petra hac poterimus aquas dare. Hec autem hesitatio
fuit illi in peccatum. Jacobi primo postulet in fide nichil hesitans. Et non disper-
diderunt. Hic ostendit peccata que commiserunt in terra promissionis scilicet inobedientie
et ydolatrie et dicit peccaverunt in egypto postea hoc in deserto et tandem venientes
in terram promissionis non disperdiderunt gentes, id est non deleverunt eas nec extermi-
naverunt quas dixit dominus illis ut eas disperderent. Deuteronomio vii cum tradi-
derit eos dominus deus tuus tu percuties eos usque ad internecionem. Sed postea ha-
bitaverunt in terra chananeorum et duxerunt uxores filias eorum. Et com-
mixti sunt inter gentes et didicerunt opera eorum et servierunt sculptilibus eorum
et factum est illis in scandalum. Ad litteram commixti sunt cum gentibus et duxerunt
uxores filias eorum. Alia littera sic: hic ostendit mobilitatem populi quia conversati sunt
malis et imitati sunt eos in ydolatria. Et dicit non disperdiderunt gentes quas
mandavit dominus delere, sed commixti sunt inter gentes habitando et contrahendo
matrimonium et tulerunt de filiabus eorum filiis suis uxores. Et commiscue-
runt semine sancto populis terrarum. Esdre ix. Et didicerunt opera eorum mala
id est consuetudinem ydolatrarum et ritum gentilium et filii sunt impii. Jeremie iiii
sapientes sunt ut faciant mala, bene autem facere noluerunt. Et servierunt
ydolatrando sculptilibus eorum, id est gentilium seu diis alienis. Jeremie viii
dereliquerunt me et servierunt diis alienis. Et factum est illis in scandalum ita quod
sunt decepti et alios homines scandalizaverunt. Josue xxiii si volueritis
hiis gentibus ut habitent inter vos et eorum erroribus adherere erunt vobis
in foveam et in laqueum et in offendiculum. Et immolaverunt filios
suos et filias suas demoniis. Ad litteram et immo demoniis que in ydolis
colebantur. Et ex hac apparet vehementia peccati ydolatrie in filiis ysrael.

qr nō solū ymolabāt bruta aīal demonijs sed etiā ꝓprias ꝓles
Alr le sic hr post ymolatam impietas ꝛ fatuitas qz ꝑle suam
ymolauerit demonijs ꝛ dr ꝛ ymolauerit filios suos ꝛ filias om̄ do
cōburēdo ul alio modo interficiēdo ymolauerit demonijs qz i ydol
colebant ul demonijs i ydol in honore demonior fabricat Ie viio
edificauerit excelsa tophet i valle filij ennon ut incēderēt filios
suos ꝛ filias Cōsir mlti plati filios ꝛ filias demonijs ymolāt
qz eis mal exēplis ad pctā inflamāt ul inducūt Ie vij filij col
ligūt ligna ꝛ pres succēdūt igne ꝛ mlres cōspergūt adipē Et effu
derūt sanguinē innocentē sanguine filior suor ꝛ filiar suar quos
sacrificauerit sculptilibꝫ chanaan Ad hras ost sacri stup tanaā
i chaneor mr eos hītanciū Alr le sic om̄ modū ymolādi i
ꝑor qz ferret ꝯue primū ꝛ iter gnus ꝛ cōuissim ꝛ dr ymolauit
filios suos demonijs ꝛ effuderit sanguine hūndāt ꝛ crudeliter
iiij Re xxvj fruu e uīn dm̄ cōn manasse ꝑpr pctā qz fecit ꝑpr uīn
usu sanguinē quē effudit ꝛ implet irlm cruore innocētiū sanguine
filior suor ꝛ filiar suar innocētiū ꝛ cōburerent eos in igne ii
paralip xxviij achab succēdit filios i igne iux ritu gentiū
quos sacrificauerit i ymolauerit sculptilibꝫ i ydol chanaā qz fuit
ter ꝑmissionis Num xxv deliquerūt me ꝛ libauerit dijs alienis
Glosa filij sūt fortia opa filie infirma ille g̃o filios demo
nijs ymolāt qui fortia opa facit ut inde laudē acqrat ut dorē
pdicat Osee ix Effraym adducit ad interfectorē filios suos qui autē
facit infirma opa ut ieiunia ꝛ vigilias ut laudē hat ille ymo
lat filias suas qz ꝑuribꝫ dns Mat vj cū ieiunat nolite fieri
Et infecta e tra in sanguinibꝫ ꝛ cōtaminata e i opibꝫ eor ꝛ forni
cati sūt i adinuētiōibꝫ suis Ad hras i polluta ꝛ fornicati sūt
i ydolatrie qz ydolatrā fornicat̃ nota i scriptura qz i ea aīa
recedit a sponso suo vero deo ꝛ adinuētiōibꝫ suis i studiose et
cū mag diligēa Alr le sic hr om̄ totā tre infectā ꝑ sanguinē
innocentie ꝛ dr tra i habitatores tre infecta e i infecti sūt sp̄ua
qz cūta gēs pruati qz hō ꝑ maliciā occidit aiā suā i sanguinibꝫ
i in ꝑse qz dnē sanguis ꝛ cōtaminata i maculata est i in opibꝫ eor
i ꝑ ꝑor opa Leuit xviij ne polluamini i oibꝫ i gbꝫ cōtaminat sūt
uniuerse gētes ꝛ i quibꝫ polluta e tra ꝛ fornicati sūt i adin f
i ydolatrauerit ydol qz adinuenerit recedētes a deo sponso suo vero
Sap xiiij Inicium fornicacōis exqsitio ydolor adinuētio eor cor
ruptio vite Cōsir i quo mortali pctō ꝛ e pena mag ꝛ ppa
innata e hedicte sua Et iratus e furore dns i pplo suo ꝛ abho
… subtracco ꝛ adiu sanctor … ꝛ hoc e qz dr iratus e furore dns
i quo notat̃ grauitas culpe dei puocatiuꝫ ꝛ hedic sua … i filios
a pcessore dm̄a sūt … abhoiabilibꝫ reddit Alr le sic hr om̄
pena eor i tra ꝑmissiōis ꝛ dr qz fornicati sūt cū ydol gentiu
iō iratus e dns furore i laqua irat om̄ effusi ire i …
i pplo suo i tm̄ ꝑpm suū Non ira nō cadit in deū quo ad

afflictum eius sed quasi ad effectum que fuit contra parentes Judic. ij° iratus
est dominus contra israhel Aggee viij ira domini portabo quia peccavi ei. Et abho-
minatus est tanquam indignus hereditatem suam id est filios israel abiciens et avertens
se ab eis et protectionem suam subtrahens ab eis. Levit. xxvj tradet vos in
ruinas inimicorum vestrorum et abhominabitur vos anima mea. Osee ix facti sunt ab-
hominabiles sicut ea que dilexerunt. Et tradidit eos in manus gentium et domina-
ti sunt eorum qui oderunt eos. Ad litteram et tradidit eos in manus gentium ydolatrie
deditarum et dominati sunt eorum qui oderunt eos et sic ex odio persequentium contingit
affligerent eos. Alia littera sic habet ostendit ultionem dei indignantis contra peccatum et
peccatis eius contra populum suum. Tradidit eos in manus id est in potestatem gentium que
non dimiserunt eos liberos sed oppresserunt eos. Judic. iiij° addiderunt filij
israhel malum facere coram domino et tradidit eos in manus Yabin regis
chanaan et hostium corporum et gentes que oderunt eos dominati sunt eorum a
filiorum israhel tanquam sibi subiectorum. Neemie ix imposuisti reges super
nos propter peccata nostra et dominantur corporibus nostris. Et tribulaverunt eos inimi-
ci eorum et humiliati sunt sub manibus eorum. Sepe liberavit eos. Ad litteram et tri-
bulaverunt eos et humiliati sunt coram deo sub manibus eorum pena inflicta. Culpe eius
intellectum. Sepe liberavit eos sicut patet ex decursu libri Judicum quia qui ab
inimicis afflicti humiliati ad deum clamabant tunc suscitabat eis iudices
ad eorum liberationem. Judic. ij°. Alia littera sic habet ostendit propter subiectorum et af-
flictorum et dominati sunt eorum inimici corporum et tribulaverunt in quantum affligerent
eos inimici eorum. Ps. exprobraverunt michi qui tribulant me inimici mei et
humiliati sunt id est deiecti sunt id est detenti sub manibus eorum id est sub potestate
inimicorum. Judic. vj humiliatus est israel in conspectu Madian. Sepe liberavit eos
deus de manibus inimicorum et tamen ingrati fuerunt et noluerunt audire vocem domini.
Judic. iij° clamaverunt ad dominum et suscitavit eis salvatorem et liberavit eos.
Judic. vj° liberavi vos de manu egyptiorum et omnium inimicorum qui affligebant
vos et noluistis audire vocem meam. Ipsi autem exacerbaverunt eum in
consilio suo et humiliati sunt in iniquitatibus suis. Ad litteram quia malum culpe
provenit ex defectibilitate liberi arbitrii et humiliati sunt etc. patet littera ex dic-
tis supra ibi [illegible]. Alia littera sic habet ostendit abiectionem recidivantium
in malum culpe et iterationem pene et dicit eos sepe liberavit eos. Ipsi autem
[illegible] et iudicati exacerbaverunt id est amaricaverunt eum sed deum iterando peccata sua
et hoc in consilio suo id est ex consilio suo et deliberatione et cum consensu. [illegible]
Je. xxxij erant filij israel et filij iuda facientes malum in oculis meis
ab adolescentia sua et usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum. Et hu-
miliati sunt id est deiecti et viles facti in iniquitatibus suis id est propter iniquitates suas
[illegible] non humiliatur propter peccatum suum quia de filio dei fit filius diaboli
Jo. viij vos ex patre diabolo estis. Et de divite pauper. Apoc. iij dicis quia
dives sum et nescis quia pauper es et miser. De rege [illegible]. Job xij
balteum regum dissolvit propter peccata eorum et precingit fune renes eorum.
De libero servus. Jo. viij qui facit peccatum servus est peccati. De herede exheredatus.
Eph. v omnis fornicator aut immundus aut avarus non habet hereditatem in regno dei.
De milite rusticus. j Reg. ij° quicumque glorificaverit me glorificabo eum
et qui contempnunt me erunt ignobiles. De sacerdote degradatus. Osee
iiij° Repellam te ne sacerdotio fungaris michi. De membro Christi membrum
meretricis. j ad Cor. vj tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis.
De sano eger. Luc. x patet de illo qui incidit latrones. De pulchro [illegible]

Je xxx quise sut facies eorum in auxiginem Treni po abierunt
absque fortitudine Item de stabili instabilis Tren po pctm peccauit
ierlm, ppterea instabilis facta e Et vidit cum tribularentur et audiuit o:
racom eorum Ad litteram pz ex predictis Alr le sic hr omnt dominaz vnaz
exhibita ppło in eorum tribulacione et dt filii isrl eiulauit et tribulati
sunt pp iniquitates suas et vidit deus oclo mie cum tribularentur
i affligerentur flagello miserie et turbacois et angustie visa lic
vidit dns et malum apparuit in oculis eius et audiuit i exaudiuit
oracom eorum et liberauit de afflictione vastatum Iudic 2 flectebatur
dns mia et audiebat afflictorum gemitus et liberat eos de cede va:
stancium Et memor fuit testamenti sui et penituit eum scdm mul
titudinem mie sue Ad litteram testati sui i pmissi sui p moyse dt
deut°, si vere penituer assumet te atque inducet in terra qua pos
sederunt pres tui et penituit eum i ad modum penitentis se habuit
qui quos captiuauerat de captiuitate reduxit Alr le sic hr
post motum ad miserendum et dt memor fuit testati sui i eterne
pmissionis sue ad abraham facte Ipe memor fuit dni qui mandat et
et penituit eum i at si cum peniteret fecit qui eos affligere cessauit et
de captiuitate reduxit Je xviii si pnia egit gens illa a malo
quod locutus sum super eam agam et ego pniam super malo qui cogita:
ui ut facerem ei scdm multitudinem mie sue quia p eorum mala opera
non meruerunt liberari de afflictione sed deus ex sua mia liberat eos etc.
Et dedit eos in mias in conspectu omnium qui ceperant eos Ad litteram hoc
patz de manasse rege iuda quem de captiuitate reduxit in regnum
suum 2 paralip 33 et de ioachim rege iuda quem rex babilonis de
carcere abstulit et sup maiores sui regi constituit Alr le sic hr
omnt miseracionum dei in collacione boni pplo isrl et dt deus dedit eos
pplos isrl in mias i ut haberent gras et mias in conspectu omnium qui
ceperant eos i apud os hostes eorum qui eos captiuauerat ut eis
placerent Tob pmo dedit deus gram thobie in conspectu salamonazar regis
Simile pz de daniele Dan pmo Item de Joseph Gen xl vel de
dit eos in mias non in oculo sed in conspectu omnium qui ceperant eos ut inde
confunderentur hostes eorum Sic deus in conspectu demonum qui aias seducunt
et capiunt aliquando facit mias magnas eas aperte liberando et ex eorum
faucibus extrahendo Job xxix conterebam molas iniqui et de dentibus
eius auferebam pdam qui e aie iustificatio, demonum confusio, angelorum
exaltacio Saluos nos fac dne deus nr et congrega nos de nacoi
bus Ad litteram hic ppheta resumit suam depcacom ad liberacom ppli isrl
et dt saluos nos fac etc. de seruitute et angustiis in quibus pplus tuus
e afflictus in diuersis terris quia a tpe iudicum fuit pplus isrl frequenter
captiuatus a diuersis gentibus et congrega nos de nacoibus in loco tui
cultus scz in iudea Alr le sic hr petit liberari de terra aliena et
congregari in terra pria et dt saluos nos fac de seruitute et a miseria
et angustia qua patimur dne qui potes, deus qui scis, nr qui
nos tibi elegisti Is Reg xix saluos nos fac dne deus nr de
manu eorum ut sciant oia regna terre quia tu es deus solus etc.

et congrega nos dispersos i captiuitate, de nacionibus i quibus sumus
dispersi, hic apparet q. propheta no loqr pro tpe suo, tuc em no exant
dispsi sed pro tpe captiui dui sequa quas pphea passuru videbat
psin ppe mag fes suas & exauditus se xxxi. Aduca eos de tra aq
lonis & congregabo ab extremis tre. Ut confiteamur noi sco tuo et glo
riemur i laude tua. ad litteram confessione tue laudis, & gloriemur i laude
tua in psnti p graciam & in futuro p gliam. Alle le. sic hic po^r dme
laudis confessio & in eade exultacio, & dt doe congrega nos d' nacio
nibus, ut confiteamur confone laudis noi sco tuo Ecc vlt confitebor tibi
doe rex & collaudabo te & ut gloriemur i laude tua i ut letemur de
tua laude & tibi laudes psoluetes no in fraude nra no in ptate
humana. Augus humanis i deo nro laudaco si nos i dolo gloriemur
Benedictus dns deus isrl a sclo & usqz in sclm & dicet omis
pplus fiat fiat. ad litteram bndus dns in oibus qe fecit & faciet nobis
aduersis & psperis & dicet i dicat ois pplus fiat fiat. In hebr est
amen & significat stabilitr veritatis. Alle le. sic hic pro concione po
tiua laudacio & dt bndus dns deus pro libacoe qua nos liberauit
a multis malis, a sclo & usqz in sclm i ab eterno & usqz i eternu
q. d. sit eius bndicco & bndico no ht principiu sic nec habeat fine
pi paralip xvi, bndus dns ab eterno & usqz in eternu, & dic ois pplus
a te saluatus & liberatus tam gentilis quam iudeus, fiat fiat q. d. fiat libe
fiat ppetue, ps Bti qui habitant in domo tua doe cvi
Confitemini dno qm bonus qm in sclm mia eius. ad litteram
cvi Titulus in hebr alla & pz sma. Ad ps e inuitacio ad
graciarum actionem quorumcumqz liberatorum diuitus a periculis & an
gustiis. Et diuidr qr ps inducit ad graciarum actionem liberatos
a periculis gnalr, 2o liberatos a quibusdam spalr & ibi exclamauer.
ps dt confitemini dno qm bonus est bonitate in nra libacoe
sumus experti. qm in sclm mia eius quam nusqz denegat vere petentibus
Alle le sic. hic agit de beneficiis exhibitis gnalr omibus tam malis
quam bonis ut e redempcio qr Cristus i se fuit omis redemit gnalr
vn significar redempcio p reductoem iudeorum de captiui te babilonica
de qua hic agr ad litteram Titulus alla alla, vnu pro libacoe a ma
lo altm pro reuocatoe ad bonu qr ps e homi redempcio & re
duccio ad pristinum. Intencio e monere ad laude dei pro hac redempcoe
Et diuidr ps inuitat ad dei laude, scdo ostat laudatiu ydonei te
& dt confitemini confone pd petorum ut sitis ydonei ad laudandu. Confi
temini confone laudis, dno i ad honorem & amore dni. Tob xiii co
fitemini dno omis electi eius agite dies leticie & confitemini, confitemini
pro culpa & p agite die leticie & subiungite laude. Glo hic ne
quit optime fari q no gustauit. Con quid confitemini q' psin euo
muit melius q p vomitu laudat sed optime qui eleuatus affectu
& affectu gustat. Ubi em totus raptus in eius laude, qm bonus i
eius immensa bonitas e causa nos mouens ad laudandu eu, qm bonus
oia bona i nos transfundendo Cap xiii o quam bonus & suauis es
dne spus tuus in nobis, si ergo bonitas e causa laudis q bom te

no sentit quid laudabit q vinu no gustauit quo id laudabit
petrus gustauit i monte thabor et cu xpo manere voluit Mat xvii
bonu e nos hic esse et gustu tristit et xpm negauit Mat xxvi
qui in scdm mia eius qua miseri denegat ve penitentibus, et a mi
sere miserias amouendo uel relaxando uel sic qui i scdm mia eius
sup homines ut viuat cu anglis in eternu Aug in nonnull locis
septuaginta, in scta ide est q in eternu no em mia dei ad tempus
e sup homines sed ut viuat cu anglis in eternu Dicat nunc qui
redempti sut a dno quos redemit de manu inimici et de regionibus
eoru congregauit eos Ad litteram dicat nunc q redempti sut i liberati a quibus
cumque periculis, a dno id e p dnm quos redemit de manu inimici eos af
fligentis qualitercumque et de regionibus diuersis vbi erat dispersi con
gregauit eos in terra sua i in iudea Alie le sic hic describit
bonitate dei qua nobis exhibuit qr redemptoni et dicit dicat nunc
i aperte et mox indilate suu ostendendo potum et bonitate dei ysa
xlviii auditu faciet vsque ad extremu terre redemit dns iacob seruu
suu, q redempti sut a dno no corruptibus auro nec argento sed
precioso suo sanguine 1 pe p quos redemit i qr hos redemit
de manu inimici i de ptate dyaboli qua tenebantur capti Je xxxi
redemit dns iacob et liberauit eu de manu potentioris et congregauit
eos in vnitate fidei et ecclie de regionibus gentilium et iudeorum ysa
xi leuabit signum s crucis in nacionibus gentiu et congregabit dispersos iste
A solis ortu et occasu ab aquilone et mari Ad litteram a solis ortu
i ab orbis terris ceterum iudea positis i quacumque plaga prope uel longe
isti dicat deum laudando et alios ad hoc inuitando, confitemini dno quoniam
bonus qm i scdm mia eius q bonitate in mea liberacione experti sumus
Alie le sic hic ondit congregacionem eoru ex diuersis locis, et dicit a solis ortu
i ab oriente congregabit eos et occasu i ab occidente, et ab aquilone i ab
aquilonari parte et mari i ab australi parte, Ad litteram ibi est occeanum
ad austrum, ysa xliii ab oriente adducam semen tuum et ab occidente con
gregabo te, dicam aquiloni da et austro noli prohibere Sic deus congregat
ad se homines ab oriente prosperitatis p humilitate, ab occidente desperacionis
p confidenciam, ab aquilone aduersitatis p paciencia, a mari prosperitatis p tem
perancia Errauerunt in solitudine in inaquoso et via ciuitatis ha
bitaculi no inuenerunt Ad litteram hic inuitat ad laudem dei aliquos specialiter
liberatos ab aliquibus periculis, sic agar q errabat in solitudine cu puero
suo sed deus p angelum, matrem et puerum a periculo dando eis aquam, et site
extingit misericors eripuit et hoc e q dicit errauerunt in solitudine i inaquoso
qr in talibus desertis no sut aque nisi valde raro, via ciuitatis habitacle
no inuenerunt i no inuenerunt via stratam ducentem ad aliqua ciuitate
vbi possent habitare secure qr in desertis no sut certe vie et ex hoc
sequitur periculu famis et sitis eo q victualia no inuenerunt i deserto
Alie leguntur sic hic post redempcionem in speciali laudandi deum propter specialia beneficia
que ondit eis liberando eos a miseriis, et dicit filii isti errauerunt i soli
tudine i in deserto i inaquoso loco vbi no erat aque ad potandum
vn quidam ex eis fugientes vagabantur in deserto tamquam profugi

sup terram alii capti sunt ab inimicis ut sedechias, Ier. lii. fugit
per viam que ducit ad campestria et solitudines et persecutus est exercitus
caldeorum regem. Conparatur qui bona societate deserit quasi aquam
devotionis preterit cito errat a via civitatis superne. Eccl. x. labor stul-
torum affliget eos qui nesciunt in urbem pergere via civitatis via
strata civitatis habitacionis ducente ad aquam civitatem ubi possent se-
cure manere non invenerunt, vel sic via civitatis babilonie habitaculi
non invenerunt quod nullum invenerunt in illa via habitaculum nec mirum
quia non erant in via sed extra viam. Sic qui per fidem et caritatem non
tenet viam que est xpistus Io. xiiii non inveniet habitaculum ad quiescendum
quia nec pacem conscientie in presenti nec quietem glorie in futuro. Esurientes
et sitientes anima eorum in ipsis defecit. Ad literam quia ex defectu vic-
tualium sequitur defectus virium vitalium. Aliter legitur sic hic quantum defectum
cibi et potus quem passi sunt in deserto et dicitur Ierem. ii. in solitudine
esurientes et sitientes propter defectum cibi et potus. Deutro. xxviii. servies
inimico tuo in fame et siti et omni penuria. anima eorum in ipsis
defecit quia ex defectu victualium et labore viarum sequitur defectus virium
vitalium corporis etiam erant tot miseriis tabidi et squalentes quia defi-
ciebant in vita Baruch ii. mortui sunt doloribus pessimis in fame
et siti. Sic qui errat a xpisto qui est via veritatis et iusta. sunt esurientes
quia caret pane doctrine solidiorum. sunt etiam sitientes quia caret lacte
doctrine facilioris de quibus Amos viii. mittam famem in terram non famem
panis neque sitim aque sed audiendi verbum dei et sic deficiunt spiritualiter
quia vacui a gratia dei. ps. pertransivit ut fenum etc. Et clamaverunt
ad dominum cum tribularentur et de necessitatibus eorum eripuit eos. Ad literam
de necessitatibus eorum id est de dictis periculis eripuit eos clamantes ad se
devote. Aliter legitur sic hic post desperationem pro afflictionis amotione
et dicitur filii israhel clamaverunt ad dominum id est ferventi desiderio deprecati
sunt dominum. cum tribularentur id est quando fuerunt in afflictione et miseria positi
Osee vi. in tribulatione sua mane consurget ad me. et ideo deus e-
ripuit eos de necessitatibus eorum in evitabilibus. Sic adhuc penitentes
et ad eum clamantes spiritualiter exaudit et liberat efficaciter. Baruch iiii
clamate ad dominum et eripiet vos de manu inimicorum vestrorum scilicet demonis vel
mundi et carnis ne decipiat diabolus ne mundus alliciat ne caro in-
ficiat. Et deduxit eos in viam rectam ut irent in civitatem habitacionis.
Ad literam et deduxit eos in viam rectam sua providentia non humana ut irent
in civitatem habitacionis id est in qua possent habitare secure et de victualibus
providere. Aliter legitur sic hic in spirituali quantum eorum liberationem a periculis
viarum et dicitur et deduxit eos dominus de via erronea dirigens in viam
rectam ut irent in civitatem habitacionis id est in civitatem in qua secure
possent manere. vel ut irent in civitatem id est per civitates et loca
ubi habitacula invenerunt. Iere. xxxi. adducam eos per torrentes aquarum
in via recta et non impingent in ea. Conparatur deus clamantes ad se
in deserto huius mundi per famem sitim tribulationem et errorem dirigit
ondens rectitudinem itineris per viam mandatorum et semitam consiliorum

in qbus ē iustia refities cont fame doctinaz potas cont sitim
constancia qetans cont turbacom exeplu duces com errorem
ysa xxxv erit vobis via recta ita ut stulti no erret per ea ut
eant no sedeant in civitate habitacois ubi sacedu qz ē civitas
dapnatois infug civitas peregrinacois iste indig civitas hitacois
i desidabis ad hitandu padisq ps sic letantiu oim nrm &c
Confiteantr dno mie eig & mirabilia eig filys hom ad liraz
hic subdr gratiaz actio cu dr gfiteantr dno mie eig i inducat ad
gfitendu illos qbg fce sut & mirabilia eig filys hom i q fca
sut filys hom inducat eos ad gras agendu alr le' sic hic
por graciaz actio pro exaudicoe & dt gfitean' mie eig i inducat
ut b nil sic apte eig qbg a malo libat qe mise sut in effectibg
una tn in essentia & na & mirabilia eig qbg mag facit et bona
dat filys hom exhibet licet no meantr gfiteantr i sunt
mat laudis & gfessiois dne qd hoies qbg mie & mirabilia fca
sut dz gfiteri dno gfessione laudis & gras age Tob xii bndte
deu celi & cora oibg viventibg gfitei illi q fet nobiscu miaz
Quia saciat aiaz inane & aiaz esuiente saciat bois ad liraz
saciat aiaz debilitata devio itinere & aiaz esuiente ex desru
tibi saciat bois et aliq hic aia pro toto hoie eo mo quo
totu denoiar a nobiliori sui pte alr le' sic hic post racom
laudadi deu & dt gfitei dno ppr miaz eius qz saciat ad satu
ritate aiaz inane i fame et siti vacua hoc ē hoiez fame
licu & sicieuz & aiaz i hoiez esuiente saciat bois cib et pot
ps p toto p sinodochē sic ps esuientes implet bois Spualr
dns saciat aiaz esuiente iustia saciat bois grē & tandez
glie mat v bti q esuiut & siciut iustiaz Je 31 aiaz sacdotu
inebriabo pinguedie & ppls meg Sedentes in tenebris et in
umbra mort vinctos in mendicitate et ferro ad liraz hic ponr
libacio a captivitate babiloica sic manasses fuit libatg d' carce
& gpedibg & plures aly & dt sedetes in tene qz carceres gmiter
sut in locis tenebrosis vinctos i medi & ferro qz ibi gmiter strictg
vivitg & austerg alr le' sic hic post bnficiu s libacoz de
carce obscuro in babiloia & dt pplos isrl saciat bois q erat
sedetes i babiloia in tenebris i in carce tenebroso & umb
mort i ita tenebroso ut morti silē videtur vel ut horrore
mort inducet Tren 3 in tenebrosis collocavit me qi mortuos
sepitnos vinctos i ligatos seu vinculatos ferro i gpedibg et
vinclis ferreis ctēc dua' vinctao & in mendicitate i in desru
cib boi & ptpue i desru victualiu hoc ē qz comnatg fuat
moyses filys isrl deutro xxviii desuies inimico tuo in fame
& mendicitate & oi penuria & imponet iugu ferreu sup capt
tuu Spuar pctm facit ista mala reddit em pigz i bon
opacoe ibi sedetes Ro vii Ego aut carnal su venudatg
sub pctō no em qz volo bonu hoc ago luc xviii cecus

sedebant secus viam. Secundo facit tenebrosum in vita eterna ibi in tenebris. Sap.
primo In malivolam animam non introibit sapientia nec habitabit in corpore etc.
et Io. ambulans operatur tenebrarum. Tertio facit dignum eterna morte ibi et in
umbra mortis. umbra enim ducit ad id cuius est umbra. sic peccatum ad mor-
tem. Ro. vi. stipendia peccati mors. Quarto facit ligatum vel constrictum per se
impij ibi vinctos. Prov. v. funibus peccatorum suorum constringitur etc. Ps.
spiritus vadens et non rediens. Quinto pronum ad alia peccata ibi ferro. Ferrum
enim ferro acuitur. Prov. xiiij. sic peccatum peccato. Eccl. 20 peccator adiciet ad
peccandum. Greg. peccatum quod per penitentiam non abluitur etc. Sexto facit vacuum
a divina gratia ibi et mendicitate. Ysa. lix. peccata vestra absconderunt faciem
eius a vobis. Eccl. ix. qui in uno peccaverit multa bona perdet. Quia ex-
acerbaverunt eloquia dei et consilia altissimi irritaverunt. Ad literam hic
ponitur causa captivitatis cum dicitur exacerbaverunt eloquia dei loquentis per
prophetas. Aliter legitur sic hic ostenditur culpa propter quam passi sunt tribulationes
scilicet contemptus divine legis. et dicit filij isti fuerunt vincti in carcere. Io. quia exa-
cerbaverunt i. contempserunt quasi acerba et dura, eloquia i. precepta dei per
moysen eis data dicentes acerba esse que dulcia erant. Ysa. v. ve qui
dicunt bonum malum et malum bonum ponentes amarum dulce et dulce
amarum. vel exacerbaverunt i. provocaverunt eloquia dei ut loqueretur eis acerba.
Ier. 32 filij isti exacerbaverunt me in operibus manuum suarum. et consilium
altissimi per prophetas et predicatores eis datum. irritaverunt i. irrita habu-
erunt et vanum et non acceptaverunt eum. Ier. xxxviij. dixit Ieremias ad
sedechiam si consilium dedero tibi non audies. Spiritualiter seculares exac-
erbant eloquia dei quando tamquam acerba respuunt et non servant ea. Eze. xx
exacerbaverunt me et in preceptis meis non ambulaverunt. Regulares
consilia veritatis quando promissa non servant. Prov. primo despexistis omne consilium
meum. Et humiliatum est in laboribus cor eorum et infirmati sunt nec
fuit qui adiuvaret. Ad literam a superbia deiectum afflictione carceris eis
inflicta et infirmati sunt i. debilitati virtute nec fuit qui adiuvaret
auxilio humano eis deficiente. Aliter legitur sic hic ponitur gravitas af-
flictionis et defectus sublevationis. et dicit humiliatum i. deiectum est cor
eorum quasi in desperationem propter penas et afflictiones quibus oppressi sunt. vel
humiliati sunt penitendo in laboribus magnis et intolerabilibus. Deut. 8.
sumus hodie humiles in universa terra propter peccata nostra. et infirmati sunt
i. debiliti in corpore. Tren. primo infirmata est virtus mea dedit me dominus in
manum de qua non potero surgere. nec fuit qui adiuvaret eos in hijs di-
laboribus et tribulationibus. Eccl. ult. circumdederunt me undique nec erat
qui adiuvaret. Et clamaverunt ad dominum cum tribularentur et de necessitatibus
eorum liberavit eos. Ad literam hic ponitur causa liberationis et dicit et clama-
verunt ad dominum vere penitentes poscentes eius auxilium. et de necessitatibus
eorum i. de perditionis malis. Aliter legitur sic hic ponitur supplicatio ad deum
in tribulatione et dicit et cum filij isti tribularentur multis et magnis
miserijs et afflictionibus. clamaverunt ad dominum i. supplicaverunt magno desiderio
oraverunt dominum. Ysa. xix. clamabunt ad dominum a facie tribulantis
et mittet eis salvatorem qui liberabit eos. et de necessitatibus i. de penis
et miserijs quas merito sustinebant propter culpam eorum. liberavit eos

misẽndo eis. Hest. xiiii libã. me domine in manu tua adiuua me
nullum ad quem auxilium nisi a te. domine tu enim scis infirmitate meã
Et eduxit eos de tenebris et umbra mortis et vincula eorum dis:
rupit. ad literam patet litera. Aliter legitur sic hic specificatur eorum liberatio
que de carcere et dicit et eduxit eos dominus de tenebris i. de carceribus tene:
brosis et umbra mortis i. valde horribilibus. ysa. xlix. dedi te in lucem
gentium ut dices hiis qui in tenebris sunt reuelamini et vincula eorum
disrupit i. de vinclis absoluit. Je. xxx. conteram iugum de collo tuo
et vincula disrumpam et non dominabitur amplius alieni. Spiritualiter sic dominus
penitentes et ipsum deprecantes liberat de peccatis que sunt tenebre ob
scuritates racionale umbra mortis deicies inasculer vincula conste:
gentia concupiscencie. ysa. xlii. dedi te in lucem gentium ut educas de
conclusione vinctum de domo carceris sedentes in tenebris et umbra mortis
Confiteantur domino misericordie eius et mirabilia eius filiis hominum. ad literam
patet litera ex dictis. Aliter legitur sic hic inuitat ad gratiarum actiones et expo
ut supra expositum est. Quia contriuit portas ereas et uectes ferreos con:
fregit. ad literam patet litera. Aliter legitur sic hic ostenditur eorum liberatorem per fractiones
portarum et dicit confiteantur domino quia contriuit portas ereas quibus tenebantur
inclusi et uectes ferreos contriuit quibus porte retinebantur. ysa. xlv. portas
ereas conteram et uectes ferreos confringam. Spiritualiter porte eree sunt
consuetudines victorum. uectes ferrei sunt excusaciones et defensiones
eorum sed totum destruit ira dei. Je. li. contriti sunt uectes eius porte
eius excelse igne succensae combuerentur. Suscepit eos de via in
iquitatis ipsorum. propter iniusticias enim suas humiliati sunt. ad literam hic
ostenditur liberacionem a periculo infirmitatis corporalis et dicit suscepit eos de
via iniquitatis eorum s. ad procedendum infirmitatibus corporis sic pater accipit
ad filium ad castigandum. propter iniusticias enim suas humiliati sunt i. frac
ti et debilitati infirmitate. Aliter legitur sic hic ostenditur liberatorem eorum ala
core humiliate et dicit suscepit eos dominus tanquam pater filios de via ini
quitatis ad puniendum infirmitate corporis. vel sic suscepit i. excepit
eos de via qua ibant cotidie ad labores que dicitur via iniquitatis. vel
quia nequiter et iniuste ibant ad labores. vel quia iniquitas eorum hoc me:
rueat. vel de via iniquitatis i. de operationibus iniquis. propter iniusticias
suas quas operati sunt. humiliati sunt a dolentes et vilificati. Baruch
2o fuimus simus subito et non sumus quia peccauimus domino deo nostro. vel sic
propter iniusticias suas humiliati sunt i. debilitati sunt infirmitate. Sic
multi x̃ani laborant in peccatis. Je. ix. ut inique agerent laborauerunt
tamen si redeant ad dominum misericorditer suscepit eos. Exemplum luce xv de filio
prodigo. Omnem escam abhominata est anima eorum et appropinquauerunt usque
ad portas mortis. ad literam omnem escam in infirmitate inquiescere
et appropinquauerunt usque ex desperatione recuperande sanitate. Sic Ezechias in
firmatus dixit vadam ad portas inferi. ysa. xxxviii. Aliter legitur sic
hic ostenditur beneficium exhibitum non mereatur et dicit omnem escam seu
cibum abhominata est anima eorum propter infirmitatem ex labore quem fecerunt

in fimo et immundicijs / vel proxima afflictione / et appropinquauerunt usque
ad portas mortis quia desperabat de vita sua quia prope erat morte. Hic
contigit in multis quos propheta dicit eductos sunt de carcere peccati fastidio esca
spiritualis / vel potius illi qui sunt in via et in comparatione inquietate illi fasti-
diunt escam spiritualem scilicet verbum dei quod dicitur lac panis Cor. 3 lac potum dedi
vobis non escam In hac esca sunt varia fercula scilicet mandata dei arti-
cula fidei promissio glorie comminatio pene / Et esca est corporis Christi / Ps. escam
dedit timentibus se / Et esca est contemplacio summi boni Iob xxxviii quis
preparauit coruo escam suam quando pulli eius ad deum clamant Iob xxxix
de longe contemplantur escam / Multi abhominantur et non curant cuius causa
est quia auis scilicet fetus et delectationibus nimiis se replet Eccl. 30 omnem
escam manducabit venter et est cibus cibo melior Id dicitur Eccl. xxxvii
non te effundas super omnem escam / tales autem appropinquant ad mortem /
et quia non intrat hoc est ex ira dei Iob 33 appropinquat corrupcioni eius
Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur et de necessitatibus eorum libera-
uit eos Ad literam exponatur sicut supra Aliter legitur sic Hic ostenditur remedium quod
quale suppliciter exponendum est ut supra Misit verbum suum et sana-
uit eos et eripuit eos de interitionibus aliter interitoribus eorum Ad literam
misit verbum suum id est effectum verbi sui et sanat eos quia dicere dei est facere
Ps. ipse dixit et facta sunt / et eripuit eos de interitoribus eorum id est ab inf-
irmitatibus ducentibus ad interitum mortis Aliter legitur sic Hic ostenditur promis-
si antiqui adimplecio / et dicit misit deus verbum suum id est effectum verbi sui
hoc est ad impleccionem promissum scilicet quod liberaret populum de captiuitate Ie. xxv
et sanat eos ab illa estate abhominatione / et eripuit eos de interitoribus
eorum id est de mortibus tam prope imminentibus / primo Esdre primo ut impleretur verbum
domini suscitauit deus spiritum regis persarum / Et Spiritualiter misit deus verbum
suum incarnatum ut esset incarnatum Io primo verbum caro factum est / Sanat
homines a morbo peccati / Ysa liiio cuius liuore sanati sumus Bar. iiio
at ubi venit plenitudo temporis misit deus filium suum et eripuit de interitu liberi
Zach. ix tu autem in sanguine tuo eduxisti vinctos de lacu / Vide ergo in
mittente caritatem quia misit / In misso dignitatem quia verbum suum / in mis-
sione utilitatem quia sanat a culpa et eripuit a pena / Mittit eciam
cottidie verbum suum creatum per predicatores ad sanandum a culpa et eri-
piendum a pena Sap. xvi non herba neque malagma sanat eos sed sermo
tuus domine Confiteantur domino misericordie eius et mirabilia eius filiis hominum
Ad literam exponatur ut supra Aliter legitur sic Hic iterum mouet ad laudandum
deum propter magnitudinem eius et dicit confiteantur domino misericordie eius id est misericordie seu effectus
misericordie multiplices quos exhibet hominibus et hec causa et materia ad confitendum
et laudandum deum Et tunc mirabilia opera et beneficia eius que fecit debent mo-
uere nos ad confitendum et laudandum deum non vult propheta ut tradamus ob-
liuioni misericordias et mirabilia dei quod sepius hoc inculcat Et sacrificent
sacrificium laudis et annuncient opera eius in exultacione Ad literam quia in
veteri lege sacrificia offerebantur cum diuinis laudibus et sicut in noua lege
fit de sacrificio eukaristie / et annuncient opera eius in scriptis excepta pre
mirabile sanacione cum exultacione deuocionis Aliter legitur sic Hic ex-
primit modum confessionis et laudis Et dicit confiteantur domino propter misericordias

eius quas facit et ut sacrificet sacrificium laudis i ut sacra laude
deo offerat · sic id quod sacrificatur ad honorem dei offertur · hebr ult
offeramus hostiam laudis semper deo · ps sacrificium laudis honorificabit me
et annunciet opera eius ad utilitatem aliorum excitando ysa xij cantate dno
qm magnifice fecit annunciate hoc in universa terra · in exultatione cordis
ysa xij exulta et lauda habitatio syon quia magnus de Qui descendunt
mare in navibus facientes operationes in aquis multis Ad lram hic pro
gratiarum actio a quodo periculo s a tempestate maris et dicit qui descendit mare
in navibus · mare enim equalis distat a terra et ideo est infimus ipsa terra
ut in ripa facientes operationes in aquis multis quia ibi est magnus labor
dirigendo navem et in remigando et sic de aliis Alr le sic hic ostenditur
beneficia exhibita populo in reversione de babilone quam pacienter adversa
in mari · et dicit qui descendunt i descenderunt mare in navibus redeuntes de
babilone · vel descenderunt eufrate fluvium magnum qui est inter babilo-
nem et terram promissionis quem hebrei vocant mare sicut et aliarum aquarum
congregationem Exode 20 s regi videtur bonum da mihi litteras ad duces qui
sunt trans flumen donec veniam et videam · facientes operationes in aquis mul-
tis dirigendo navem et remigando · et hoc sicut modum navigantes per
maria quanta sint pericula Ipsi viderunt opera dni et mirabilia eius
in profundo Ad lram quia multa insolita videntur in mari et mirabilia eius
in profundo aliqui enim descendunt aliqui de navi ad recolligendum ancho-
ras proiectas usque ad profundum maris Alr le sic hic ostenditur mirabilia
que facit deus in mari · et dicit qui descenderunt mare in navibus ipsi vide-
runt i cognoverunt et experti sunt altitudinem et opera dni multa et mirabilia
opera eius et creaturas in profundo maris vel in eufrate facta · vel qui descen-
dunt sub terra in profundum maris et pertinet oleum de ore ad videndum etc
Equare mare est mundus tumens in superbia pulsu in cupiditatibus fluidum
in voluptuosis profundum in accidiosis · in profundo enim magis quiescunt
aque Naves sunt ecclie · navigantes sunt prelati et doctores istorum
qui salus est in celis · sed tunc in mare descendunt quando hominibus condescendunt
et faciunt operationes predicando confessiones audiendo absolvendo et hoc in aquis
i in populis multis · sed tamen in opus sui est cre ve Mat 4 faciam vos fieri
piscatores hominum non expoliatores sicut faciunt pirate Isti pro aliis vide-
runt opera dni per noticiam sacre scripture · sed multi oculos habent et non
vident mirabilia eius in profundo · i in mundo · vnde petrus et Iohes act iiijo
dixerunt non possumus que vidimus et audivimus non loqui Dixit et stetit
spiritus procelle et exaltati sunt fluctus eius Ad lram dixit et stetit spiritus
procelle quia ad imperium dni excitatur ventus commovens mare ideo dicit stetit
stetit non importat quietationem venti sed magis fortificationem sicut homo
stans fortior est quam iacens In mat lxi habetur dixit et surrexit ve-
ntus tempestatis et exaltati sunt fluctus eius Alr le sic hic ostenditur
et magnitudinem periculorum in mari s collisio ventorum et exaltatio flu-
ctuum · et dicit dixit deus i suo verbo eterno ordinavit et fecit quod sunt
dicte et facte · et stetit i non transeundo venit seu ortus est spiritus procelle
i ventus procellosus qui ex diversis ventis et contrariis est collectus · ps spiritus

procellarum que fecerunt verbum eius et sic steterunt procelle super marem et exaltati sunt id est intumescebat fluctus eius. Ysa li. Ego dominus qui conturbo mare et intumescunt fluctus eius. Ascendunt usque ad celos et descendunt usque ad abyssos anima eorum in malis tabescebat. Ad literam quando consurgit magnus ventus in mari tunc navis elevatur super undam ascendentem usque ad magnam partem aeris que vocatur celum in scriptura. Et quando unde descendunt de altitudine videtur quod debeat descendere usque ad profundum maris quod dicitur abyssus anima eorum in malis tabescebat propter periculum imminentis naufragii. Alia littera sic legitur secundum modum commotionis maris in nimia elevatione et depressione et dicit fluctus maris ascendunt usque ad celos id est usque ad illam partem aeris que dicitur celum. Math. xiii. volucres celi comederunt id est vel loquitur yperbolice. Et descendunt usque ad abyssos id est usque ad aquarum profundum. Per mirabiles elationes maris anima eorum in tantis tribulationibus posita tabescebat id est marcescebat seu deficiebat in talibus malis penalibus. Job 30. In memetipso marcescit anima mea possident me dies afflictionis. Spiritualiter spiritus procelle est temptatio diabolica. Moderna tribulatio. Ecc. xliii. tempestas tribulationis conturbatio spiritus id est iracundie tyrannorum et demonum. Hec enim surgit voluntate divina vel permittente quantum ad maliciam actionis. Vel approbante quantum ad pacientiam passionis vel ordinante quantum ad iusticiam remunerationis. Jone primo. Dominus autem misit ventum magnum et facta est tempestas. Et licet exaltetur fluctus tribulationum non tamen precipitatur sed potius super illos elevatur ecclesia. Gen. viii. multiplicate sunt aque et elevaverunt archam in sublime. Isti fluctus ascenderunt usque ad maiores id est ad fideles ut apostolos et apostolicos viros. Et descendunt usque ad minores id est ad fideles subditos. Job 41. Fervescere faciet quasi ollam profundum mare. Olla enim bulliendo modo elevatur modo deprimitur etc.

Turbati sunt et moti sunt sicut ebrius et omnis sapientia eorum devorata est. Ad literam quia ex magno maris motu nautarum et peregrinorum turbatur caput et vires anime sensitive et omnis sapientia eorum etc. Quia turbatio cerebro et virtute fantastica impeditur intellectus ab actu suo quia dicitur 3o de anima intelligentem oportet fantasmata speculari. Alia littera sic legitur secundum periculorum vehementiam sunt turbationes anime et obscuritate intellectus et dicit turbati sunt id est timore concussi facti sunt ut instabiles quo ad affectum et moti id est trementes facti sunt sicut ebrius qui titubat et de facili cadit. Eze. xxvii. A sonitu clamoris gubernatorum tuorum conturbabuntur classes. Turbabuntur corpore et movebuntur stupore in corporali dolore id est concupiscentie in nascendi et nesciebat quid agerent et omnis sapientia eorum devorata quia ignorabant quid agerent in magna tempestate. Act. xxvii. Sic in tribulationibus moti iusti oppressi tabescunt dolorum tedio turbantur periculorum zelo moventur. Sic ebrius spirituali vino et omnis sapientia eorum devorata est quia non in se confidunt sed in deo. 2 Cor. primo. Non enim volo vos ignorare fratres de tribulatione nostra que est in Asia facta quoniam supra modum gravati sumus ita ut tederet nos vivere etc. Ut confidentes non in nobis sed in deo. Et clamaverunt ad dominum cum tribularentur et de ne-

cessitatibus eorum eduxit eos Ad lram exponatur ut sup Alle le
sic sicut post clamorem eorum ad dnm pro liberatione sua 7 dt cla. ut s
Sic 7 nos facere debemus 2 paralip 2 cum ignoremus quid agere debeamus
hoc solum residui habemus ut oculos nros eleuemus ad te Actus xiiii
dispersi dixit dne salua nos perimus 7 de necessitatibus i de periculis
eorum eduxit eos i terram eorum s chanaan Sic deus clamantes ad
se deuote i sinceritate mentibus exaudit 7 liberat Cap vii. Inundationes eorum
dimisit i mare 7 ab altitudine inferorum eduxit eos Et statuit pro
cellam eius in auram 7 siluerunt fluctus eius Ad lram 7 statuit procellas eius
i tempestate in auram i in ventum suauem sive tranquillitatem 7 siluerunt
fluctus eius quia fluctus maris concitati fecerunt terribilem sonitum qui ces
sauit fluctibus quietatis Alle le sic sicut om quod liberat eos muta
do ventos i auram 7 dt Eduxit deus eos de periculis 7 statuit i per
mutat procellam eius i tempestate 7 eleuationes undarum vel multitudinem
ventorum contraria ipsius maris i auram i in ventum suauem 7 leuem vel in
tranquillitatem 7 fluctus eius a ventis commoti siluerunt i cessauerunt a
sonitu quietati Eccl xliii In sermone eius siluit ventus 7 i cogitatione
sua placabit abissum Sic qui clamant ad xpm sedat procellam
periculorum Luc viii descendit procella venti i stagnum 7 periclitabantur
7 surgens ihus imperat vento 7 mari Et letati sunt quod siluerunt
7 eduxit eos i portum voluptatis eorum Ad lram letati sunt homines
i nauibus existentes 7 eduxit eos deus i portum vo eorum i i portum ab
eis desideratum Alle le sic sicut om exultatorem liberatorum a periculis
maris 7 dt 7 letati sunt i exultauerunt filii isti quod fluctus maris
siluerunt i quietati sunt 7 siluerunt a sonitu terribili 7 deduxit eos
deus de periculis maris i portum voluptatis eorum i i terram promissionis
s in celum Sic spirituales perfecti sentientes se exceptos a periculis
culpe a reatu pene eterne multum letantur Sic prelati videntes eorum
pacem etiam letantur Tob 3 non delectaris deus i perditionibus nostris sed post
tempestatem tranquillum facis 7 post lacrimationem exultationem infundis
Iste spiritualis celum portus voluptatis quia ob beatitudinem appetitur ng
tamen ad illam perueniet nisi ducente deo Sap x Iustum deduxit deus per
Confiteantur dno mie eius 7 mirabilia eius filiis hominum Ad lram
sicut supra post gratiarum actionem 7 exponatur ut s Alle le sic sicut inuitat
liberatos ad gratiarum actionem 7 legitur ut sup Et exaltent eum in ecclesia
plebis 7 in kathedra seniorum laudent eum Ad lram exaltent eum debi
tas laudes reddendo i ecclesia plebis i in loco diuini cultus vbi conuenit
populus fidelis 7 i kathedra seniorum quia in veteri lege doctores magis
prouecti scientia 7 etate docebant legem 7 prophetas iuxta templum 7 i noua
lege predicatores annunciant verbum diuinum Alle le sic sicut inuitat
ad laudandum deum pro beneficio quod reduxit eos in celum 7 dt filii
hominum confiteantur dno 7 exaltent eum per opera bona debitas laudes
reddendo sic exultare per in bonis filiis i ecclesia plebis i i congrega
tione fidelium ex plebe 7 minoribus congregata Cap xiii confitemini

illi et exaltent eum in ecclesia plebis et in cathedra seniorum laudent eum
id est annuncient et predicent laudem eius in kathedra seniorum id est ex doctrina
et auctoritate illorum qui sunt magis provecti scientia et etate. Tob. xiii. confitemini
domino filii israel et in conspectu gentium laudate eum. Apoc. xix. laudem dicite
deo nostro omnes servi eius et qui timetis deum pusilli et magni. Ubi secundum glo.
ecclesia pro ecclesia. Posuit flumina in desertum et exitus aquarum in sitim.
Ad literam posuit flumina in desertum id est desiccando ad modum deserti quod
aliquando ex magna siccitate et longa non solum desiccantur torrentes
generati ex aquis pluvialibus sed etiam desiccantur fontes ex quibus
flumina oriuntur. Et subdit et exitus aquarum id est fontes ex quibus aque
exeunt de subterraneis locis in sitim id est in ariditatem. Alia litera sic
hic ponitur desiccatio terre babiloniorum et continuo destructio eorum et dicit
posuit deus flumina in babilone in desertum id est in tanta siccitate in quanta
est desertum et exitus aquarum id est fontes vel origines a quibus exeunt aque
posuit in sitim id est in tanta ariditate ut sitirent aquas. Ier. l. siccitas
erit super aquas babilonis et arescent etc. Terram fructiferam in sal-
suginem a malicia habitantium in ea. Ad literam terram fructiferam in sal-
suginem posuit terram que prius proferebat fructus uberes posuit in sterilitatem
sal enim reddit terram sterilem. Et subdit a malitia habitantium in ea id est
talia fecit deus puniendo habitantes propter maliciam eorum. Alia litera sic
hic ponitur destructio terre malorum propter maliciam hominum et dicit deus terram
posuit fructiferam id est fertilem repente in salsuginem id est in sterilitatem quia
sal ubi sparsum fuit inducit sterilitatem et sic erit ibi desertum potius propter
siccitatem aque et desertum erit ibi propter sterilitatem terre. Ier. li. facte sunt civitates
in stuporem terra inhabitabilis et deserta in qua nullus habitat et non transi-
et per eam filius hominis. A malicia id est propter maliciam habitantium in ea in
babilone qui abutebantur bonis terre. Tropice propter maliciam hominum et
maxime prelatorum siccantur flumina doctrinarum sicut patet in iudeis. Iere.
exterminavit eos malitia eorum. Iaco. propter abicientes omnem immunditiam
et habundantiam malicie in mansuetudine suscipite insitum verbum etc. Et homo
impeditur exitus aquarum id est gratiarum. Sap. xvi. homo per maliciam occidit
animam suam non quo ad esse nec sed quo ad esse gratie tollitur fructus
bonorum operum. Iere. 2. a. opposuisti nequissima. Unde cantica eos comparat
arida malicia malicia id est arida quia causa est ariditatis bonorum
operum in anima. Posuit desertum in stagna aquarum et terram sine aqua
in exitus aquarum. Ad literam posuit desertum id est terram prius mansam desiccata
in stagna aquarum dando pluvias et nives in tanta habundantia
quod in statum suum reducuntur torrentes fontes et flumina. Alia litera sic
hic ostenditur irrigatio terre ut fructum habeat et dicit posuit dominus
desertum id est terram filiorum israel que erat quasi in desertum redacta propter de-
fectum hominum in stagna aquarum id est in habundantia aquarum quasi statum
et terram sine aqua id est terram siccam in exitus aquarum id est in terram de qua exiie-
runt et fluxerunt aque. Ysa. 35. scisse sunt in deserto aque et torrentes
in solitudine et que erat arida in stagnum et sitiens in fontes aquarum

Spiritualiter desertum est claustrum in quo deus habitare facit stagna gratiarum
gratia enim non fluit ab uno in aliud et exitus aquarum id est doctrinarum in doctores
fluentium. Ysa. xliii. ponam in deserto viam et in sitito flumina et glorificabit
me bestia agri quia dedi in deserto aquas et flumina in invio ut darem
potum populo meo. Et collocavit illic esurientes et constituerunt civi-
tatem habitationis ad literam et tamen illic esurientes reducendo habitatores qui inde
fugerant propter nimiam sterilitatem et constituerunt civitatem habitationis re-
parando loca que propter inhabitatores facta fuerunt in parte ruinosa vel ita quod fuerunt
apta ad habitandum. Aliter litterale sic habitatur omnium hominum famelicorum intro-
ducto et loci ad habitandum preparato et dicit collocavit id est habitare fecit deus
illic id est in terra que prius erat deserta esurientes id est famelicos ut provocarentur
ad laborandum terram propter esuriem. Hii sunt de quibus prius esurientes et
sitientes anima eorum in malis defecit et constituerunt civitatem habitationis
id est edificaverunt et reparaverunt civitates ad habitandum quia terra fuerat
deserta. Nee. ii. venite edificemus muros et non simus in obprobrium ultra
surgamus et edificemus ipse deus nobis iuvat. Et seminaverunt agros
et plantaverunt vineas et fecerunt fructum nativitatis. Ad literam et seminaverunt
agros ad habendum cibum et plantaverunt vineas ad habendum potum et fece-
runt fructum nativitatis id est fructum naturalem et bonum quia terra que diu man-
sit sine cultura quando tamen colitur solet facere fructus uberes. Aliter litterale
sic habitatur omni cultura terre et vinearum ad habendum cibum et potum et dicit
deus collocavit colonos in terra que erat deserta et ipsi seminaverunt agros
ut haberent cibos et plantaverunt vineas ut haberent potum sicut noe. Gen.
ix. et fecerunt fructum nativitatis naturalem et bonum. Zach. viii. semen pacis
erit terra et dabit germen suum. Spiritualiter deus collocavit in claustro esu-
rientes iustitiam et bonam vitam. Mat. v. beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam
et ipsi constituunt civitatem id est civium unitatem per unanimitatem et concordiam non
ad horam nec ad diem sed ad habitandum perseveranter usque ad finem. Et quod boni
hii seminant agros id est homines semine verbi dei predicando plantant vineas
plantis id est fructum bona exempla impendendo. Ysa. xxvii. qui egredientur impetu
a iacob implebunt faciem orbis semine et sic faciunt fructum nativitatis
id est bona opera nascentia de bono semine et semina filia. Mat. xiii. domine nonne
bonum semen seminasti in agro tuo unde ergo habet zizania ortum etc.
Et benedixit eis et multiplicati sunt nimis et iumenta eorum non mi-
noravit. Ad literam benedixit eis multiplicando bona spiritualia et temporalia et
iumenta eorum non minoravit id est multiplicavit quia magis dicit et plus significat
Aliter litterale sic habitatur agitur de multiplicatione habitantium in terra et dicit
et benedixit eis id est homines deus id est sua gratia largitus est prestando aptitu-
dinem ad generationem et sic multiplicati sunt nimis id est valde multi facti
homines generati. Gen. xxv. benedicam tibi et multiplicabo semen tuum etc.
et iumenta eorum non minoravit id est valde multiplicavit magis dicit et plus significat
Sic deus post hominum laborem in bonis operibus dat benedictionem. i Pet. iii.
in hoc vocati estis ut benedictionem hereditate possideatis et sequitur multi-
plicatio bonorum. Iob ult. benedixit deus novissimis Iob plus quam principio
Et pauci facti sunt et vexati sunt a tribulatione malorum et dolore.

Ad lraz hic ont libatom a piculo dissessiois int ciues ⁊ dicit
pauci fci sut ciues atq ciuitatis ul cpatriote ⁊ vexati sunt
a tribulacoe csurgete Alr le sic hic post libatom reedificacio
ciuitatis ab impedientibus ⁊ dt pauci fci sut ad reedificadu tem:
plu ⁊ ciuitate, ⁊ vexati sut i turbati sut a tribulacoe maloz
hoim q eos impediebat ⁊ dolore laboz quos sustinebat ⁊ hor
ctradiccoe ⁊ vexacoe a thobia ⁊ sanaballa ⁊ alys Neemie iiijo
⁊ Esdre 3 Topua r mltiplicatis iustis p pnuz cito pauci fiut
qr ad vomitu redeut ysa ix multiplicasti gentez nr magnificasti
leticia Vn pauci sut q templu glie b edificet artt vn arta e via
que ducit ad vita ⁊ pauci ambulat per ea ⁊ hy sepe tribulantur
Effusa e ctencio sup principes ⁊ errare fecit eos i vio ⁊ no
in via Ad lraz pz maiie in ciuitatibus lambardie ⁊ in alys locis
⁊ errare fecit eos in invio i iusto suo iudicio pmisit eos er:
rare deuiado a iudicio recto romis, ⁊ no i via p qua possent
hre intetu licet cet malu ⁊ sic deuiat no solu a bono rolis
sed etia a bono spualitatis ab eis optato Alr le sic hic ont
maloz dissessionj ⁊ p hor bonoz libatoz ⁊ dt effusa e i maiis
⁊ hmndas venit ctencio ⁊ guerra sr principes bonis aduersantes
⁊ errare fecit eos dns i invio csilys qb tiebant bonos i dissi:
pauit csilia eoru, ⁊ no in via q possent asseq qd intedebant
Nee z dissipat dns csilia eoru ⁊ nos reusi sumus ad muros
vnusquisq ad opus suu, vnitm tpi impediuert nos ad tpus
Sic dns hereticos aduersantes edificantibus eccliaz ccedere facit ad in:
vice p diuersas sectas ⁊ sic errat i manifesta via fidei ⁊ moz
Matt 22 erratis nescientes scripturas neq virtute dei Et adiuuit
eos ul pauperem de inopia ⁊ posuit sic oues familias Ad lraz
⁊ adiuuit paupez de inopia qr ctencio tiranoz ⁊ inimicia cessatio
e pauperu oppressoz ab eis subleuacio ⁊ mltiplicacio no solu i bonis
tpalibus sed etia i pleno subdot ⁊ posuit sic oues familias Alr
le sic pbn ont libatom bonoz a malis impedientibus edifica:
tom hic ont dnu adiutoriu ⁊ dt libat ppim suu ab impedi:
entibus edificacoez ⁊ adiuuit paupez s suu ppim ul eos i filios
ysrl sic impeditos de inopia qua grauati no potant edificare
libans eos pri R 3 dns paupez facit ⁊ ditat, ps Ego mendicus
su ⁊ paup dns sollicitus e mei, ⁊ posuit sic oues familias mlt:
tiplicatas quas eduxit de capti R quaz cura hunt pascedo
⁊ a tiranis defendendo sic pastor pascit oues qe obedunt voci
eius Jo x oues mee vocem meã audiut, Tales em paupes hmi:
lit obedientes adiuuat dns ad edificandu b templu glie scz
paupes indos ⁊ obedientes paupes fiut p votu paupttis indi
p votu castitatis, obedientes p votu obie hoc dico qntum ad
claustrales Job xi de csumptu putauez te humiliando onerz
ut lucifer ad gloriaz ascendendo Videbut recti ⁊ letabuntur ⁊
omnis iniqtas oppilabit os suu Ad lraz qr tlis mutacio

dexte excelsi e bonis causa leticie ideo d[icitur] videbunt recti et letabuntur
et quia e occasio fortitudinis malis et iniquis ideo subd[itur] et omnis iniquitas
omnis iniquus oppilabit os suum ex sua deiectione fortitudinis tantis et multis
Alit le[gitur] sic hic ostendit qui sunt digni laudare deum et qui indigni et dicit
quod deus adiuvat pauperes et humiles recti i[d est] qui habent rectam intencionem ad
deum videbunt hoc occulo interiorum affectum i[d est] per intellectum cognoscent
et letabuntur i[d est] fervore interiorum affectum hoc e[st] letabuntur devoto corde
recti quippe diligunt deum Cant[ica] p[rim]o et hoc videt deum i[n] beneficiis suis
tamquam sole i[n] radiis suis ubi enim amor ibi oculus Eccl[esiastes] xi dulce
lumen et delectabile e[st] oculis videre solem sed non videt nec letantur
qui habent oculos excecatos sordibus viciorum i[n] cupiditatibus [...] aliud
Tob[ie] v[.] quale m[ihi] gaudium e[st] cum i[n] tenebris sedeo et lumen celi non
video et omnis iniquitas oppilabit os suum i[d est] omnis iniquus oppilabit os
suum i[d est] erit tacens et mutus fortitudinis ex sua deiectione vel sic omnis iniquitas
i[d est] malicia oppilabit i[d est] obstruit vel claudit os iniqui a digna laude dei
quia non e[st] dignus laudare deum Ps[almus] peccatori dixit deus quare tu enar-
ras iusticias meas et Ecce iniquus tamquam indignus obstruit os suum
a laude divina et etiam cor suum a spirituali leticia Prov[erbia] v os iniqui
operit iniquitas Math[eus] xxii amice quomodo huc intrasti non habens veste[m]
at ille obmutuit Quis sapiens et custodiet hec et intelliget
misericordias domini hic in fine concludit pro omnibus predictis et dicit quis sapiens
in archa cordis sui tamquam thezaurum caram et intelliget i[d est] intra se
leget frequenter meditando misericordias domini que subvenient homini i[n] omni necessitate
fideliter invocanti Alit le[gitur] sic hic ostendit quod pauci sunt qui digne lau-
dant deum quia pauci sapientes et recti et dicit quia iniquus non est dignus ad lau-
dandum deum quis ergo sapiens et rectus cui sapiunt dei beneficia et qui
diligit deum et custodiet hec beneficia et mirabilia dei in hoc ps[almo]
conscripta i[n] corde suo tamquam thezaurum preciosum quasi dicat pauci sunt Prov[erbia] vi
dilectio custodia e[st] legum eius et intelliget i[d est] intra se leget frequenter
meditando et acute discuciendo misericordias domini quas evidenter exhibuit
filiis Israel et quas per ecclesiam eciam cottidie i[n] hoc ps[almo] repetens confiteantur
domino misericordie eius et quas in futuro exhibuit Christus i[n] sua incarnacione
et passione et nunc exhibet i[n] peccatorum expectacione i[n] glorificacione iustorum
et resuscitacione Ps[almus] misericordiam et veritatem diligit deus graciam et gloriam dabit deus
Cant[ica] misericordias domini recipiunt et tamen pauci intelligunt pauciores in
mente custodiunt sed paucissimi opere imitantur cum dicitur Luc[e] vi Estote
misericordes sicut pater vester Math[eus] v beati misericordes quoniam ipsi Invocavit

P[aratum] cor meum deus paratum cor meum cantabo et psallam
in gloria mea Ad hunc titulum i[n] hebreo canticum ps[almus] david
pertinet i[n] hoc quod dicitur canticum datur intelligi quod david componendo hunc
ps[almum] [ex]ultabat et sic venit super eum spiritus prophetie revelans
sibi ea que in hoc ps[almo] sunt descripta sic super eum spiritus
prophetie fuit sicut dicitur de Heliseo qui canente psalte fuit
e[st] super eum spiritus domini Alia ps[almi] e[st] gratiarum accio de restauracione
regni Israel i[n] statum bonum quem david victoria sibi adeo gressa Cvij

de adu'sariis & p'cipue de ydumeis, quos redegit sub t'buto & te'g
Et dixit d. m d pd po' exultato 2o exultacois racio ibi ut libent'
pd dt patu cor meu deus i aia s pte sup'iore patu cor meu sed
pte inferiore, per cor em a quo p'cedit sensus & motus & p alias ptes
corporis intellig' aia que e p'n'h m vite cantabo ore & psalla mete
ps cor meu & caro mea exultauit i deu viuu In gla mea gla
e clara noticia cu laude, dauid at int alias p'phias huit valde
clara noticia & p'phiam sua ptulit p modu dine laudis & s'
p'phia sua vocat' gla Aliter le' sic In hac ps agit' de incarna
toe filii dei s' gld. que dt q hic agit' de xpo s' vtraque natu
& huic gsonat titulus Canticu psi ipi dauid, & e sensus Canticu
gsecutum psi, cantabatur cu voce huana p' instru tu q dr psalte
riu ipi dauid i xpo p regula q potius s' vbicuq addit' hic ipi
ad hac dicto dauid dz intelligi de xpo, xpus at sonat i psona
i qua due nae vniut' dina s & huia Et nota istius psi sut collecta
ex aliis duobus psalmis, ex illo s' miserere mi deus miserere mei,
& ex 2o q incipit deus repulisti nos Est aut iste ps9 sextus int illos
q agit de duplici na xpi, p9 e i quac fremuert gentes, 2o9 doe
dns nr, 3o9 doe i v'tute tua letab' rex, q'rtus deus iudiciu tuu
q9 deus stetit i sinagoga, sextus e iste Circa psi e dux na xpi et
Intentio e moue ad ostendendu xpm deu & hoiem Et diuid' ps
ont se pmptu & deuotu ad laude dei 2o subdit beneficiu mo
nes ad laudadu deu ibi Exurge gla mea pd dt sic patu cor
meu deus cui hic dimitte, sed intelligedo de xpo tunc patu cor meu
deus q sine oi pctd, & pmptu deuote & feruenti desiderio te laudare
psi Et viii p'pate cordis vera deo & p'uite illi soli Iste patu cor m
q intellcus purificatus p fide, patu cor, affectus decoratus p cari'te
Iste patu cor ad precepta, patu ad gsilia. Iste patu ad cantandu
ut moueat labia, patu ad operandu ut moueat manus De his
duobus subdit cantabo voce modulado & psalla bn operando vel
bonis opibus In gla mea i tibi deus q es gla mea vel in gla mea
i in assupcoe ne mee a te q e m maxia gla Ps tu at doe
susceptor es & gla mea etc & psalla bn operando ut sim vere potens
ope & smone sic dr de xpo luc vlt. Exurge gla mea exurge
psalteriu & cithara exurga diluculo Ad hcam exurge gla mea
gla dr cla' leticia vel noticia cu laude & q dauid huit claram
noticia io sua p'phiam vocat gliam, d Exurge gla mea exurge psal
teriu & cithara q dauid, q suos cantabat voce p'pa & musicis
instrum'tis, exurga diluculo, illa ei hora deuoti surgunt ad laude
dei Vnde & angeli deu laudates dum astra matutina Job xxxviii
cu me laudare astra matutina etc Gen xxx dixit angelus ad
Iacob dimitte ia ei aspe't aurora q d ia hora laudadi deu no
luctadi Aliter le' sic Hic ont beneficiu incarnacois xpi moues
ad laude dei & pd optado petiuit incarnacom xpi & dt fili dei
q es gla mea, i q dabis m' gram & glam, exurge i veni psal
teriu ad faciedu bn ola & dotes bn facere Et cithara i paria

mea et pro me passurus. Vel bona concordia et dulcis melodia psal-
terium cithare et gloriose i bona viriliter agere mala patienter sustinere et sic
glose gaudere. ps psalterium iocundum cum cithara. et vnde filius re-
spondendo. exurgam i veniam in mundum carnem assumendo. diluculo
i cito vel in principio temporis gratie quod erit dies sequens nocte ro. ro
xiii nox precessit dies autem appropinquauit. ps pater misisti me patri et re
alio vel gloria hoc totum potest aliter exponi ut introducatur pro filio pater
ad laudandum pro sua resurrectione corporali. ro pater asserens illi resurrectioni ibi
exurge gloria mea. et iterum filius determinans tempus et oportunitatem re-
surgendi dicit ibi exurgam diluculo dicit ergo filius dei patri suo. paratum cor
meum deus pater. per obedientiam mortem. paratum cor meum per similem obedientiam
usque ad mortem cantabo et psallam. i gloria mea i in glosa resurrectione ma
tur pater dicit ad filium tu gloria mea me glorificas psalterium i go
omnis gratia ad bene operandum et cithara i quo omnis obediencia ad patiendum
cant v dilectus meus candidus decore virtutum rubicundus colla passionis. pas-
sionum. exurge a morte. et vnde filius exurgam diluculo i manife
stabo me i diluculo post resurrectionem mea. Ozee vi quasi diluculum preparatus
est egressus eius. et est hic argumentum quod resurrectio xpi fuit in mane. vel potest
dici quod hic loquitur contrarium ad manifestationem resurrectionis non contrarium ad re-
sumptionem corporalem quia illa ante pre esset diluculum. Confitebor tibi
in populis domine et psallam tibi in nationibus. ad literam confiteri est confessione laude
in populis. preuidit enim i spiritu quod psalmi sui forent in futuro contra cantibus
decantandi sicut videmus esse impletum in ecclesia. Aliter leges sic hic promittit
se laudaturum deum verbo predicationis et exemplo operis et dicit xpus aut
quicumque iustus. confitebor tibi domine confessione laudis quia es dignus omni
laude. in populis i coram populis iudeis predicando et eos ad fidem et
laudem tuam conuertendo. ysa xlix exultabo ad populos signum meum
ut ad laudem meam conuertam illos. et psallam opere tibi i ad tuum ho-
norem. in nationibus i coram nationibus diuersarum gentium. act xiii ad
dicere quod et in nationes gratia dei diffusa est per apostolos xpi. Quia est
magnificata super celos misericordia tua et usque ad nubes veritas tua. ad literam
quod enim a quibus angelus de celo cadentibus alii remanentes sunt
confirmati processit ex misericordia dei. et usque ad nubes veritas tua i veri-
tas iustitie tue per quam angeli superbientes ceciderunt in aerem ca-
liginosum ubi generantur nubes propter quod dicuntur aeree potestates. aliter
leges sic hic subditur ratio laudis i misericordia quia angeli boni sunt confirmati
et veritas per apostolos divulgata. et dicit laudabo te coram populis quia misericordia
tua qua angelos in bono gratie confirmasti tanto splendore glorie
repleuisti est magna super celos spirituales i omnia est spiritibus celesti-
bus ipsos confirmando ne caderent sicut alii ceciderunt ruinas reparando
et electos super omnia premiando. et usque ad nubes veritas tua per quam
angeli superbi ceciderunt in aerem ubi nubes generantur propter quod dicuntur
aeree potestates. vel usque ad nubes i ad apostolos venit veritas tua.
ut illa diffunderent per mundum sicut nubes ymbrem. ysa lx qui sunt
hii qui ut nubes volant. ysa v mandabo nubibus meis ne im-

Exaltare sup celos deus et sup omnem terram gloria tua ut liberentur
dilecti tui. Id est tam p celum et terram intellige ois creatura qua dei
excellentia excedit in infinitum. Alia lectura sic hic orat q incarnatio
filij dei innotescat angelis et hoibus et dicit Exaltare i exaltatum te
ostende sup celos i sup angelos ipos reparando p tuam incarnationem
et passionem Ephe 2 ut innotescat dispensatio sacramenti absconditi principibus
et potestatibus in celestibus. Et gloria tua i tua gloriosa incarnatio exaltetur
i innotescat sup omnem terram i oibus habitantibus in terra. Num xiiij im-
plebitur gloria mea vniuersa terra. Hoc cepit innotescere qn angeli loque-
bantur Gloria in altissimis deo et in terra pax hoibus etc. Luc 2 et qn
reges puerum adorauerunt Mat 2. Ut liberentur dilecti tui. dicit exaltare
i ostende potentiam tuam deus assumpta carne passibili ut dilecti tui ab
eterno predestinati liberentur a reatu limbi et a miseria peccati. dilecti tui
i gratia tua dicti iusti Jo viij Si filius vos liberabit vere liberi eritis. Ro
viij liberabitur creatura a seruitute corruptionis in libertatem glorie
filiorum dei. Saluum fac dextera tua et exaudi me deus locutus est in
sancto suo. Id est tamen precedit vsque ut liberentur dilecti tui. Hic incipit vsque
in hebr et in tiis ps ubi dauid reddit rationem sue exaltationis que
est constitutio regis isrl in melius qua exprimit pro p modum petitionis ad
deum ut liberentur etc. et exponatur littera ista vsque ad finem psalmi sic supra
exposita ps lix Saluum fac dextera. Alia lectura sic. hic petit liberari a
culpa presenti et futura et dicit saluum fac deus dilectos tuos a culpa et de
potestate inimici. dextera tua i p tuam potentiam vel p tuum filium ut principia
tionis saluatorem vel dextera tua in cruce extensa. Phil 3 Saluatorem expe-
ctamus dominum ihesum xpm. et exaudi me petentem ut saluares dilectos
tuos ita loquitur xps ad patrem vel exaudi me petentem me saluari in
vita beata hic conuertit ad ipsum iustum hic dicit glossa q propheta loquitur ordine
prepostero. debuisset enim prius dixisse exaudi me et postea saluum fac Et
deinceps q psalmus redditur ad saluationem a peccato perpetrato sed a recidiuo
Hest xiiij Exaudi eos deus q in nullum spem habent nisi in te deus qui
mentiri non potest locutus est in sancto suo i p moysen vel alium sanctum
prophetam ut p dauid vel p sanctum suum i p xpm q dicitur sanctus anthono-
masice Luc primo Et q nascetur ex te sanctum. Dan ix donec veniat sanctus
sanctorum p huc sanctum locutus est deus Hebr primo Nouissime locutus est nobis
in filio suo Exultabo et diuidam sicimam et conuallem tabernaculorum
dimetiar. Id est tamen deus locutus est p sanctum suum i p samuelem cui re-
uelauit futuram regni prosperitatem tempore dauid Exultabo vel letabor
in deo salutari meo i faciam q ad meam leticiam cedat. Et pertibere
sichimam alias sicimam i diuidam spolia eius sichem bellatoribus
meis que fuerat occupata ab aduersarijs regis isrl. Unde sichem fuit
filius emor q quandam vrbem edificauit quam a nomine filij sui ap-
pellauit sichem et ita sichem greca lingua dicitur sichima vel sed sichi-
ma est longe preter iordanem vbi iacob reuertens de mesopotamia
dethmas esau fratrem suum fixit tentoria et appellauit nomen loci
illius socoth i tabernacula. illa enim vallis erat de regno israhel

sed occupata erat ab adversariis quibus expulsis david restituit fratribus
filiis israhel unicuique secundum mensuram sibi debitam Aliter sic hic
ostenditur dilatatio ecclesie per populum gentilem et iudaicum et dicit deus locutus est
in sancto suo i. per christum secundum simul quod dicitur sanctus antonomasice exultabo i. fa
ciam quod reddat leticie mee vel ad meam exultacionem dividam sichimam
alias sichimam i. populum gentilem in peccatis et in ydolatria laborantem
maiore quam pro re ad fidem convertendo sichima enim interpretatur labor humeri
Ecc. viii pociores stultus quam sichima in sichima Ecc. ix ut ingens agens la
boraverit sicut populum divisit quando alios ad fidem convertit Math. xiii
elegerunt bonos in vasa sua vel dividam populum gentilem i. cibo eius
verbum ad bonum expandam Ro. xii unicuique secundum quod deus divisit fi
dei mensuram Gen. penult. vidit requiem quod esset bona et supposuit
humerum ad portandum et dimeciar i. debita mensura in duas partes
dividam convallem tabernaculorum i. gentem iudeorum alios ad se vocans
ut vivant vita beata alios relinquens ut pereant vocat autem iudeos
tabernacula sicut Balaam Num. 23 quam pulchra tabernacula tua iacob
tentoria tua ipse quasi valles nemorose hec tabernacula mensus est quan
dam ad graciam assumens alios relinquens 2 Reg. viii mensus est david
duos funiculos unum ad occidendum alium ad vivificandum Math. 22
duo erunt in mola unus assumetur et alter relinquetur per assumptos
etiam mensus est premia secundum merita Luc. vi eadem mensura qua mensi fueritis
remecietur vobis Io. xiiii in domo patris mei mansiones multe sunt etc.
Meus est galaad et meus est manasses et effraym susceptio capitis
mei Ad literam legitur sic et exposicio est Aliter sic hic ponitur dilatatio
et sublimatio ecclesie in spirituali s. per martires qui intelliguntur per galaad et contem
platiuos per manasse et per effraym activos intellectos et dicit christus et ecclesia
meus est galaad i. martires in testimonium perhibentes mei erunt in unum
congregati tanquam in uno acervo galaad enim interpretatur acervus testimonii et
martir idem est quod testis Ysa. xliii vos testes mei estis dicit dominus
et hoc contra infideles vel etiam contra fideles male et tepide viventes
Iob x instauras testes tuos contra me quia enim perversum vel tepidum
non confundet vita et passio mea et meus est manasses i. mei sunt qui
sunt obliti temporalium bonorum et carnalium affectionum propter deum quia manasses
interpretatur oblivio de talibus fuit qui ait Phil. 3 posteriorum oblitus ad an
teriora me extendens ad destinatum persequor bravium superne voca
tionis et meus est effraym i. fructificantes in operibus active vite sig
nificati per effraim quod interpretatur fructifer susceptio capitis mei i. christi quia
susceperunt christum qui est caput ecclesie in affectu per fidem in actu per caritatem
Iaco. pri. suscipite insitum verbum quod potest salvare animas vestras sine hoc
enim nullus potest bonos fructus facere Io. xv qui manet in me hic fert
fructum multum quia sine me nichil potestis facere et est hic susceptio
mutua quia suscipientes eum per fidem ipse suscipit eos per pietatem
Ro. xv suscipite invicem sicut christus suscepit vos Iuda rex meus
moab lebes spei mee Ad literam expone ut supra psalmo lix Aliter
legitur sic hic ponitur dilatatio ecclesie ostenditur eius sublimatio et primo

ex supbis gentilibꝫ ⁊ dr̄ etiā michi sūt ꝯtemplati acti ⁊ morēs ⁊ iu-
dā erit rex meus .i. xp̄us q̄ ē ortus de tribu iuda secūdo regē in quo
erat max̄ dignitas Apok. v. vicit leo de tribu iuda Judic̄ p̄mo
quis ascendet ān nos cōn chananeū ⁊ erit dux belli dixit dn̄s
Judas ascendet ecce dedi terā ī manꝰ eius / moab .i. supbi ꝯ gentilibꝫ
ad fidē ꝯūsi uel ꝯūtendi erūt vasa ignita caritate sic lebes uel
olla incensa spei mee .i. spes mea ē de ipis q̄ mihi ꝯūtentur
⁊ ꝯfitēt̄ ī caritate dei Job xli feruescere faciet dn̄s feruore
ī bono q̄ olla ꝯfundi mare .i. ꝯfusos hoīes ī petīs ut de
maria magdalena Luc vij Et de paulo act ix uel sic lebes spei
mee .i. ī tales pctores supbos ⁊ ꝑsecutores fidei dn̄s resspiat
ocłos mēs nullꝰ dꝫ desꝑare de mīa dei sed hīe spē firmā In
ydumea extendā calciamētū meū m̄ alienigene amici facti sūt
Ad hebr. p̄z in ps̄ lix Aliꝰ lr̄ sic hic ont̄ ecclie dilatacōꝫ ex
cupidis ⁊ auarꝫ ⁊ ex carnalibꝫ seu luxuriosis / dr̄ xp̄c extendā
.i. manifestabo calciatū meū .i. humilitatē meā tanquā calciatū
dīnī h̄ ūmitā in ydumea .i. ad cupidos ⁊ auaros significatos
p ydumeā q̄ interp̄ sanguinea q̄ rapuit ea q̄ paupm̄ sūt
Ecc̄ 3 ē panis egentiū vita paupm̄ q̄ defraudat illū vir san-
guinis ē / vel sic dr̄ ecclia extendā calciatū meū ad ydumeā
.i. ad auaros q̄ diffricā ⁊ exitibꝫ p̄dicatis auaris gentibꝫ incar-
natōꝫ xp̄i ⁊ fidē eius Ysa lii Ecce gentes quas nesciebas vocabis
hoc ē calciatū de quo Jo p̄o nō sū dignus ut soluā corrigiā
calciamēti eius / uel extendā calciatū .i. euāgelium xp̄i q̄ saluat mē
ores pedes michi ab errore affinī a noxio amore Ro. p̄o
nō enī erubesco euāgelium / virtus enī dei ē in salutē omī Ephe. v. cal-
ciati pedes in ꝑparacōꝫ euāgelii pacis / michi alienigene .i. luxuriosi
q̄ multū sūt alieni ab amore dei / ad istos extendā calciamētū
.i. qui audierit p̄dicacōe incarnacōꝫ xp̄i ⁊ eius euāgelium tunc mutato ma-
lo amore carnali erūt amici ⁊ amatores xp̄i ⁊ ecclie Ephe. v. eratis
aliquā tenebre ī in illo tpe sine xp̄o alienati a ꝯūsacōe israel
Ecce quo sanctarū infirmie supbōꝝ cupidōꝝ ⁊ luxuriosōꝝ reparat
p̄ sanctarū quīdā lr̄ fidei spei ⁊ amoris Quis deducit me in
ciuitatē munitā q̄s deducit me usq in ydumeā Ad hebr. p̄z ut s̄
Aliꝰ lr̄ sic hic ont̄ difficultatē ī ꝯūtendis ꝯrendo ⁊ respondē
ibi nōne tu deus / p̄o dr̄ xp̄c uel ecclia / quis deducit me .i. fidē meā
ī ciuitatē munitā .i. in mūdū incredulū ⁊ in rebellē / ps̄ vidi in-
iqtatē ⁊ ꝯdicōꝫ ī ciuitate munita / hec ciuitas ē munita muro di-
uiciarū quātū ad auaros Nau 3 aq̄ muri eius q̄ sunt diuicie
q̄ crescūt ⁊ decrescūt / fossatis voluptatū quātū ad luxuriosos
Prov. xxiij fouea ꝑfunda meretrix Turribus elacōnū quātū ad
supbos Ysa 2 dies dn̄i sup omēs turres excelsas / armis de-
tractionis quātū ad inuidos ⁊ iracūdos ps̄ filii hoīm dentes
eorū arma ⁊ sagitte // Sup̄fluitatibꝫ cibariorū quātū ad gulosos

Nota
bulos

ysa xxviii oēs mēse replete sūt vomitu agultine p̄ptor quo ad
stultos Eccº pº stultoꝝ infinitꝰ ē nūs Cori hec ii Coꝝ x Arma
milicie nr̄e nō sūt carnalia sed p̄ō a deo ad destruccōꝫ municōnū
Quis deducet me ī fide mea usqꝫ in ydumeā ī ciuitate sāgneaꝫ
ꝑ peccatoꝝ abhōiacōnis ut inguinati pctīs abhoiabilibꝫ gentiū ad fide
ecclie ysa pº manus vr̄e plene sūt sangne Osee iiijº sanguis san-
guine tetigit vel quis deducet me dt xp̄c ī ciuitatē munitaꝫ aiabus
hoīm s in infernū ut inde aīas captiuatas extraham ydumea re
fertur ad mundū sic prius Nonne tu deus qui repulisti nos et nō
exibis deus ī virtutibꝫ nr̄is Ad litteraꝫ ut sup̄ Alr̄ le sic hic ponit
rr̄spōꝫ ad predicaꝫ hoīm d quis deducꝫ me ī fide mea usqꝫ in y
dumea ꝛ in ciuitate ī in hīc mōdi nōne tu deus q̄ oīa opa nr̄a
opatus ī nobis q d ymo tu deus ysa xxvi Et paulus i Coꝝ xv nō
ego sed gra dei mecū qui repulisti nos ī separasti nos ab infide-
litate ꝛ a dilectione terrena Vel sic qui repulisti nos tribulacōibꝫ
exponēdo ac si nō curares de nobis Treni 3 Repulit deus altare suū
Sed ꝗ dr̄ in p̄s̄o nō repellit deus plebē suā Rn̄ Repellit ad tpus
tribulacōibꝫ exponendo sed nō finalr̄ dampnando et nō exibis deus
te exp̄ius manifestādo ī virtutibꝫ nr̄is nobis a te datis sic faciebas
antiquis patribꝫ sed magis dimittes nos ī captiuitaꝫ Dan 3 tradidisti
nos ī manibꝫ pessimoꝝ Vel sic exponēdo interrogatiue ꝛ nō exib ī nō
ne tu deus exib in virtutibꝫ nr̄is ī eris nobiscū dando nobis virtute
q d ymo q̄ sine te nichil boni possumus facere nr̄is virtutibꝫ Vel
nobis auxiliū de tribulacōe q̄ vana ē salus hoīs Ad litteraꝫ pꝫ sicut
Alr̄ le sic hic petit q̄ deus pronunciat celitaꝫ suā d ꝗ tu deus nō
exibis ī nō veles dādo nobis virtute tuā nichil boni possumus facere
ergo da nobis auxiliū de tribulacōe que veniet sicut nos ꝑsecuto a sup̄
dictis suꝑbis amaleccis q̄ vana ē salus hoīs q̄ nullus pt nos saluare
nisi tu Vel sic da nobis auxiliū de tribulacōe ut ipa tribulacō sit nobis
auxiliū veniendi ad tuā graꝫ ī pnīa ꝛ ad gl̄iaꝫ in futuro Vel sic
da nobis auxiliū q̄ nō subiecitur uita nr̄a libando de tribulacōne
ꝛ conuertendo tribulacōm ī gaudiū Ie 30 tpus tribulacōis iacob ꝛ ex
ipso saluabitur Iob v In sex tribulacōibꝫ liberabit te ꝛ in septima nō tan-
get te malū q̄ vana ē salus hoīs salus ab hoīe ꝛ nō a deo ē
expectāta ē vana ysa xx Egiptus frustra auxiliabitur ꝛ vane Nō va-
na enī q̄ fit ex nisi vanitas Eccº pº vanitas vanitatū ꝛ oīa vanitas
Ie xvii maledictꝰ q̄ confidit ī hoīe ꝛ ponit carnē brachiū suū
In deo faciemus virtute ꝛ ipe ad nichilū deducꝫ inimicos nr̄os Ad
litteraꝫ pꝫ ut sup̄ Alr̄ le ē hic ondit fiduciā de impetracōe auxilij
a deo ꝛ dt q̄ vana ē fiducia ī hoīe nō sperantes in deo ꝛ ī eius
virtute faciemus virtute ī opa fortitudinis ꝛ opa virtuosa Eccli pº la-
boro stando ꝑ operacōm eius quā operatur in me ī virtute pº mach 2
nō ī multitudine exercitus victoria belli sed de celo fortitudo ē ꝛ ipe deus
ad nichilū inimicos nr̄os ī hoīes ꝛ malignos spūs deducꝫ ī faciet
q̄ nō poterit nocere aīe ysa xl oēs gentes q̄ nō sint sic sūt corā
te Et de lucifero dr̄ nichil factus es Inimicos aūt ad nichilū deducit
nō ut nō sint in re sed ut nō possit nocere aīe Malach vlt calca-
bitis impios cū fuerint sic puluis sub planta pedū vr̄oꝝ hoc

Da nobis
auxiliū

petebat paulus Ro. vlt. deus autem conterat sathan sub pedibus vestris velociter
ut scilicet nec ipse nec membra eius possit aliquid contra nos. Felix ergo interio
res quia in deo, quia sancta quia fortes, virtutes non vitia. Continuacio formalis
quia ipse ad nichilum deduxit inimicos nostros ut nec mundus per occupacionem nec
caro per concupiscenciam nec diabolus per suggestionem inducat nos in culpam. Deut.
xxvi ne dicas in corde tuo fortitudo manus mee et robur hec michi
prestiterunt sed recorderis domini dei tui quia ipse tibi vires prestiterit.

D eus laudem meam ne tacueris quia os peccatoris et dolosi super
me apertum est. Ad literam titulus in hebreo. Ad victoriam David
psalmus et post primam. De materia huius psalmi dicit beatus petrus actuum primo quod iste
psalmus intelligitur de passione christi specialiter quantum ad hoc quod fuit traditus
a iuda proditore. Act. primo oportet impleri scripturam quam predixit
spiritus sanctus per os david de iuda qui fuit dux eorum qui comprehenderunt ihesum
et sequitur scriptum est in libro psalmorum fiat habitacio eorum deserta et non sit qui
inhabitet in ea et episcopatum eius accipiat alter. Primum psalmus huius ubi habetur supra
psalmo lxviii et secundum psalmus habetur in hoc psalmo, et beatus petrus coniunxit utramque
scripturam quia utrumque psalmus loquitur de christi passione. Et dividitur iste psalmus primo propone
ordinis christi inchoacio secundo adducitur racio ibi quia os peccatoris. Et dicit christus
deus pater, christus frequenter legitur precatus sunt vocasse deum Math. xxvii heli
heli etc. id est deus deus etc. laudem meam ne tacueris id est oracionem meam ad te
directam In omni enim oracione debita laudatur deus non dissimiles nec dif
ferans exaudire. quia os peccatoris id est os tetrum sacerdotum et os dolosi id est iude
proditoris qui accessit ad principes sacerdotum tractans cum eis de christi vendi
cione Luc. xxii Aliter littera sic legitur agitur de beneficio passionis christi et est contra
psalmum in quo agitur de passione christi qui est deus deus meus etc. 29 Iudica domine nocentes
39 Exaudi deus deprecacionem cum deprecor, contra Saluum me fac deus, contra
iste enim comparat titulus qui talis est In finem psalmus david Et est sensus psalmus
infra scriptus est david id est christo in finem consummati quia usque ad passionem mortem
in patibulo crucis Math. psalmi est passio christi Intencio est monere ad laudem
christi propter beneficium passionis et imitacionem humilitatis Et dividitur primo christus
petit sue laudis publicacionem secundo assignat racionem ibi quia os peccatoris
primo dicit christus, deus pater ne tacueris id est ne ab hominibus taceri permiseris lau
dem meam id est laudem dignitatis mee et quam merui per passionem velut
hoc Io. xii pater clarifica filium tuum, sequitur et clarificaui et iterum clari
ficabo. quia os peccatoris id est iude qui dicitur peccator antonomasice, et dolosi iude
qui fuit proditor nec credebat manifestum est Math. xxvi quid vultis michi
dare et ego etc., super me apertum est ad vendendum et ad tradendum me,
et os iudeorum super me apertum est ad vituperandum et ad clamandum Math. 2A
si non esset hic malefactor non tibi tradidissemus cum crucifige etc. Iob xvi aperu
erunt in me ora sua. Locuti sunt aduersum me lingua dolosa et ser
monibus odii circumdederunt me et expugnauerunt me gratis. Ad literam
locuti sunt iudei et iudas simul tractando de tradicione mea. Etiam iudei
singulariter verbis dolosis querebant eum capere in sermone Math. xxii ma
gister scimus quia verax es, et sermonibus odii circumdederunt me. Ioh. viii ma
ritanus es tu et demonium habes. Et non est hic homo a deo qui sabbatum
non custodit etc., et expugnauerunt me gratis id est sine causa Ioh. x multa
bona opera ostendi vobis propter quod lapidatis me. Aliter littera sic legitur contra
multitudinem iniuriarum verbis vituperii et dolo et dicit locuti sunt aduersum

me aperte convitiando, lingua dolosa exterius blandiendo et interius in corde
insidiando. Matth. xxii magister scimus quia verax es etc. Ier. ix sagitta vul-
nerans lingua eorum dolum locuta est. Ista omnia aggravat primo personae
quae loquuntur quia peccatores et dolosi et persona de qua loquuntur quia filius dei
quod dicit adversum me et forma qua loquuntur quia lingua dolosa et finis mouens
ut loquantur de quo subdit et sermonibus odii circumdederunt me id est in odio
me habentes circumdederunt me sermonibus suis mala mihi imponendo et mortem pro-
curantes. Io. xix tolle tolle crucifige eum etc. quasi dicat convitiati sunt et detra-
xerunt mihi et deinde usque ad mortem procurabant et expugnaverunt me non
solum verbis sed et factis. impugnaverunt me gratis id est sine causa cum nihil
mali meruissem. prophetia cum his qui oderunt pacem etc. Sapie. ii circumveniamus
iustum vel expugnaverunt id est debellantes me et si eorum aspidis viveret qui
primum crucifixum reliquerunt et sepulcrum muniverunt. Pro eo ut me dili-
gerent detrahebant mihi ego autem orabam. Ad literam id est pro bono quod eis feci
unde me diligere debebant detrahebant dicentes In belzebub principe etc.
Luc. xi. Matth. xi. Ecce homo vorax et potator vini. Ego autem orabam. Luc.
vi erat pernoctans in oratione. Aliter lege sic hic ostenditur iniuria et malitia
illata Christo pro suis beneficiis et dicit locuti sunt contra me lingua dolosa pro
eo ut me diligerent id est pro eo pro quo me diligere debebant quia inimicos
eorum orabam salutem animarum ipsorum orabam detrahebant mihi aperte et in publico.
Io. ix scimus quia hic homo peccator est. Unde detractio et maxime beneficio vene-
num est pessimum. Eccles. ix sicut si mordeat serpens in silentio nihil minus
habet qui occulte detrahit. Iste detractio est deo odibile malum. Rom. primo de-
tractores deo odibiles. ego autem mihi detrahentibus non detrahebam sed
orabam etiam pro ipsis. Luc. xxiii pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt.
Iob xvi Id passus sum absque iniquitate manus meae cum haberem. Et posu-
erunt adversum me mala pro bonis et odium pro dilectione mea. Ad literam vide-
tes verba iniuriosa detractiones et persecutiones pro bonis quae feci mihi eos do-
cendo sanitates conferendo sicut patet in evangelio et odium pro dilectione mea quia ex
maxima dilectione mihi primum inimicorum orabam salutem. Matth. xxiii quotiens
volui congregare filios tuos quemadmodum gallina etc. et pro ista dilectione
reportavi contra eum magnum odium. Aliter lege sic hic ostenditur quod iudei exhibu-
erunt Christo ingratitudinem factis et dicit peccatores dolosi posuerunt id est opposuerunt
vel retribuebant adversum me id est contra me mala mihi irrogando pro bonis id est
pro beneficiis illis exhibitis. Ier. xviii nunquid redditur pro bono malum quasi dicat non.
Io. x multa bona ostendi vobis a patre meo propter quod horum vultis me lapidare.
Et odium cordis sui ostenderunt mihi pro dilectione mea qua diligebantur a me.
Amos v odio habuerunt corripientem loquentem et corripientem in porta. Io. xv
oderunt me et patrem meum ut impleatur sermo qui in lege eorum scriptus est
quia odio habuerunt me gratis. Contingit sicut dicit glossa reddere bona pro malis
et bona pro bonis et haec duo bonorum sunt, primum autem melius est. Item non reddere
bona pro bonis nec mala pro malis et haec duo mediorum sunt id est mediocrium
bonorum vel malorum et primum propinquius est bonis aut malis. Constitue
super eum peccatorem et diabolus stet a dextris eius. Ad literam constitue super
eum id est super peccatorem Christum id est Caypham qui erat pontifex anni illius quod dicitur hic
peccator eo quod ultimum consilium dedit de morte Christi. Io. xi. Et diabolus
stet a dextris id est stabit quia ad hoc a diabolo excitabatur primo et quia cum

essét tuc pontifex potat alios ad sua similiz inclinaē Alit le sic
fit xc orat pro delectōe nūci morte sua priuatis & pō poit pta
tem demois sup iuda et gsensu iude & demois volutez & dt deg
pr gstitue x gstitues sup eu x sup dolosu et detractore ptorez x
dyalu q dic pcōe antonomastice ut dne ei Jo xiii Intrauit i eu
sathanas. d aut dyalg pctor antiq re tu pp antiquite peccandi Jo
viii ille homicida erat ab inicio tu pp magnite pcti ysa xiiii Ero
silis altissio tu pp assiduite nocedi pa pe vlt adusariq vr dyag
fruit ex. Alit po mistice getes no cessat & dyalg stet i stabit
a dextris eig dado s gsiliu & auxiliu i malu vel sic dyag stet
i stabit a dextris eg i in portubg boris eg ut ei bona spualia
auferat & ut opa dyali sint i dextra eg pt dextra eoz dextra insig
vn dyalg e a dextris ill qbg aufert bo spualia ut iude & iudeis
pi R xi Naas voluit erue oclos dextros viris yabes galaad
A sinistris e ill qbg aufert bo tpalia sic ipi Job Ante faciē eig
e ill qui peccant ex certa scia A tergo e ill q peccant ex infirmitate
vl ignorantia Cuius e ill quos ad libitu gculcat Infra e ill qs
eu gculcat Cum iudicat(ur) exeat gdepnatq & oro eg fiat i pcm
Ad litteram Istud ad iuda spat refert eq iudiciu a xo fuit platu
i cena cu dixit d iuda ve aut hoi illi p que filiq hois trader(etur)
Est aut ve gminatio pene etne exeat gdepnatq qr pq va pcta
xr dedit pane intinctu Jude quo accepto introiuit i eu sathanas
ad aplq eu possidend(u)m & gtinuo exiuit de societe xi & aplor ut
proditor pficeret Jo xviii & oro eig i postulatio a principibg ut daret
s societe armator fiat i fuit in pctm eg Alit le sic hic ont
dolos & proditoris gdepnatoz & oroz eg frustrata & dt Cu iudicat(ur)
i qn fuit iudiciu discretionis & inquisitionis int aplos quis eet hic fuiq
& xm traditurq Judas exeat i exiuit gdepnatq i tanqua filiq
proditionis & incredulq Jo v q no credit ia iudicatq e & oro eius
i sollicitatio qua fecit tradendo xm d ave rabi fiat in pcm i fuit
cu pcto suo Vel sic cu iudicat(ur) a summo & vero iudice q in oculto
iudicat pa Cor iiiio q me iudicat dns e exeat gdepnatq sm(ilit)
gdepnationis reportans Jo v q no credit ia gdepnatq e exeat ena
i iudicio gnali a gspectu x Mat xxv discedite a me dns oparq
in gstatu & si orauit oro eig fiat ei in pctm qr cu is q displi
cet ad interpellandu mittit irati aig ad deteriora puocat Jo pvb
28 dt qui declinat aure sua ne audiat lege oro eg erit execra
bilis Vel ora qr desiderabat ea vende & caute trade fra e i pcm
proditionis Fiant dies eig pauci & epatu eig accipiat alter Ad
litteram hic spat pos pena ipiq iude & dt fient dies eg pauci qr
cito stipem suspedit pq qua tradidit xm Mat xxvii & epatu
eig i aplatu accipiat alter s btq mathias hic hetur qr epi in
eclia sunt successores aplor Alit le sic hic pdicit breviatoz vite
& amissioz dignitatis ipiq iude & dt fiat i fiet dies eig i iude tra
ditoris pauci imo qr se ipm suspedit Ecc vii Ne sit bom impio
ut plogent dies eig pvb x dies ipior brevibunt & epatu
eig i dignitate aplatq accipiat i accipiet alt i btq mathias re
dat ij Timeat gd impq accelacom mortis amissioz dignitatis

mortez em seru portat no dignitate Exemplum de diuite huc viij
ctr x sedes ducu destruxit et sede ferit mites pro eis Apoc iijo
tene q habes ne alig accipiat Fiant filij eius orphani et
vxor eius vidua Ad litteram fiat filij etc i. tpis inde p quibus sustenta-
dis fur erat et loculos hns dando vxori et filijs ea que dabant
egenis Jo xii quare hoc vnguentu no venditur xxx denarijs et datum
egenis et dixit hoc no quia de egenis ptinebat ad eu sed quia fur
erat Aliter lr sic hic imprecatur seu pdicit pena suis familiaribus
sc natis et vxori et dicit fiat i. fient filij eius i. tpis inde Orfani
i. carentes patre ipo suspenso et ita Judas in his fuit punitus quia ppter
illos fur erat et loculos habens et vxor eius vidua carens mariti
solacio Je xviij filij vxores eoru absque liberis et vidue et viri
eoru interficiantur morte Nutantes transferantur filij eius et mendicent
et eiciantur de habitacionibus eoru Ad litteram hic ponitur pena generaliter
populi Judaici qui ppter morte xpi fuit p romanos destructi et eiecti
Et dicit mutantes transferantur filij eius i. populi iudaici et mendicet omnibus
bonis suis spoliati et eiciantur de habitacionibus suis quia de tota iudea
fuit Judei expulsi Aliter lr sic hic imprecatur et pdicit instabili-
tate et mendicitatem filijs eius et dicit filij tpis inde sunt orphani mu-
tantes i. fluctuantes in corde suo transferantur i. tollentur ut sint insta-
biles et vagi sic caym Gen iiijo et Job xviij transferetur rupes
de loco suo et mendicet cibos penuria Je xviij dat filios eoru
in famem Prov xx mendicabit in estate et no dabitur ei et eicientur
i. expellentur de habitacionibus i. de habitaculis domorum suarum Job xviijo
euellatur de tabernaculo suo fiducia eius Ysa xxijo Expellam te
de statione tua Scrutetur fenerator omnem substantiam eius et diripiet ali-
eni labores eius Ad litteram hoc tangit ponitur exactor et iste fuit
titus qui precepit omnem substantiam iudeorum diligenter inquiri et auferri Jo supra
et diripiant alieni labores eoru i. diuicias laboribus eorum acquisitas
Aliter lr sic hic ostenditur quomodo ad paupertatem deuenit quia p spoliantem occulte
et manifeste et dicit fenerator i. exactor scrutetur i. inquiret et auferret omnem
substantiam eius i. omnem possessionem eius quam ad sua manus habuit Vel sic
quia mutuo accepit et no soluit principalia tunc fenus crescit et
tandem totum scrutatur fenerator i. vsurarius et secum asportat iiij Regum iiij
clamabat mulier ad helizeum veniet creditor ut tollat duos filios
meos et diripiant alieni aperte et violenter labores i. diuicias
laboribus eoru acquisitas Ysa xlij fuit sunt in rapinam nec est qui
eruat in direptionem nec est qui dicat redde Cuius hec miseria liberatur
qui in celo thesaurizat vbi nec erugo nec tinea demolitur nec
fures effodiunt etc agat vj Non sit illi adiutor nec sit qui misereatur
pupillis eius Ad litteram quia nullus aliquis populus aliquo fuit iuuare populum
judaicum contra romanos nec sit qui etc quia milites romani sui inimi-
cos quosdam occidebant quosdam captiuabant multipliciter affligentes Aliter lr
hic imprecatur seu pdicit carenciam adiutorij et dicit no sit illi adiu-
tor quantum ad exteriorem effectum Ysa x quid facietis in die visitacionis
et calamitatis de longe venientis ad quem fugietis auxilium Deut xxviij

Oues tue dent inimicis tuis, et non sit qui te adiuuet nec sit qui
misereatur vel compatiatur in corde pupillis eius quorum tamen etas et status debet
mouere ad compassionem. ysa. ix. pupillorum eius et viduarum non miserebitur.
Sed contra ezech. xviii dicitur quod filius non portabit iniquitatem patris. Ite nichil
facit ad penam patris mortui miseria viuentium filiorum. Respondetur ad primum
quod filius pro patre potest puniri temporaliter sed non eternaliter nisi sit particeps vel
imitator sceleris primi. Ad secundum dicitur quod patres mortui aliud forte
timent de filiis viuis ne sequantur eos et in culpa et in pena et
hoc timere est eis pena. Fiant nati eius in interitu in generatione vna
deleatur nomen eius. Ad literam quia post xlii annos a pace christi debella-
uerunt eos romani, deleatur nomen eius quia illi qui remanserant de iu-
deis dispersi sunt per diuersas partes orbis subiecti alijs gentibus ita quod non
habent aliquam terram propriam. Aliter legitur sic. hic est cumulus mali quod perdit et
imprecatur filijs iude proditoris scilicet morte. Et dicit nati eius fiant in interitu
vel ut intereant propter peccatum patris. Ro. vi. stipendia peccati mors. Vel
fiant in interitu id est sic sint in ipso interitu si sunt imitatores sceleris
patris et sic videtur morte eterna imprecari. 2 Thess. i. qui penas dabunt
in interitu eternas. Nomen eius deleatur in generatione vna id est eius posteritas cito
finietur et totaliter annichilabitur ita quod nomen eius genelogie amittetur. Eccli.
xli. de patre impio conqueruntur filij quod propter illum sunt in obprobrium. ysa. xiiii
perdam babilonis nomen progeniem et germen. In memoria redeat ini-
quitas patrum eius in conspectu domini et peccatum matris eius non deleatur. Ad literam
quia infra xlii annos illi qui tractauerunt de morte christi erant mortui
pro maiori parte sed eorum iniquitas fuit ad memoriam reducta quando
in vindictam mortis christi captiuitas fuit super posteros inducta. Aliter
legitur sic. hic imprecatur deum habere memoriam peccati patris et matris iude et
dicitur puniatur iudas in successoribus suis quibus dedit malum exemplum et etiam
in antecessoribus a quibus suscepit malum exemplum. Vnde iniquitas patrum id est an-
tecessorum eius redeat id est reiteretur in memoriam iugem in qua dominum ut propter
peccatum affligat iudam tamquam imitatorem iniquitatis. Job xxi. deus seruauit
filijs eorum dolorem patris. Apoc. xvi. venit babilon in memoriam coram
me et peccatum matris ipsius iude non deleatur de memoria. Ier. xvii. peccatum
iude scriptum est stilo ferreo in vngue adamantino. Cuius autem erat ciuitas
carnalis potest dici ierusalem de qua Math. xxiii ierusalem ierusalem que occidis
prophetas. Sic celestis ierusalem dicitur mater nostra. Gal. 4. huius peccatum non est deletum.
Ier. 23 dabo vos in obprobrium et ignominiam sempiternam que nunquam delebitur.
Fiant contra dominum semper et dispereat de terra memoria eorum. Ad literam
Fiat contra dominum quia illi qui remanserunt pro maiori parte sunt obstinati in
infidelitate et sic sunt contra dominum et dispereat de terra memoria eius quantum
ad bonum quia de eis non remanet nisi memoria ad malum eorum. Vnde quidem
prouer. x. memoria iusti cum laudibus et nomen impiorum putrescet. Eo
quod non est recordatus facere misericordiam nunquam dicit et plus significat scilicet quod
populus iudaicus fecit maximam crudelitatem in persecutione saluatoris. Et hoc
incepit vsque in hebdomadam. Aliter legitur sic hic imprecatur seu predicit iugem
memoriam peccati ipsius iude et dicit fiat peccata illa tamquam fixa et signata
non ad tempus sed semper. Deut. 32 nonne hec condita sunt apud me
et signata in thesauris meis. Vel fient patres et matres et omnes

Judei, com dni semp ut sint blassemi et dine cdictes volu
tati luc xi qui no e meu p fide et obiaz com me est et dispe
arit de tra pntu et csangneoz Jude meo a bo et laudabilis
Job xiiii meoa ei disspeat de tra et no celebre nom eius i plateis
Un impy meoria laudablez et redolente no reliquit post se, sed
fetetem et infame pro x meoa iusti cu laudibus non impioz pu
trescet, pro eo q excecatus cupidite obduratus cordis crudelite
no e recordatus facere misaz xpo qui se vi crudelis e et no misebitur
eius tu discipulus erat qui ait matt v bti misericordes Jaco ii Judiciu
fiet ei sine mia q no fecit misaz. Et psecutus e hoiez inope et
mendicu et copunctu corde mortificare Ad lram et psecutus e et xpm
de bgine natu, inope et mendicu, xpc em duxit vita paupez, et
copunctu corde i afflictu mente ex Judeoz ingtitudie q pilato
iudicante illu dimitti debe, noluerit acqesce dicetes, si hunc dimit
tis no es amicus cesaris Jo xix Alr le sic hr ont psecutores crude
litate et psecutois qntite q ad morte, et dt Et psecutus e Judas
et ppls iudaicus, hoiez xpm inopez i sine ope humani auxilij, et
mendicu q no curatez de diuicys huius mdi, tren 3 Recordare
paupertatis mee ysa lxiiii Circuiu spexi et no erat auxiliator, et copu
ctu corde mrtis doloribus ppr Jude traditoris et Judeoz ingtitudinez
Ista psecucio figurata fuit p illa qua saul psecutus e dd pi Reg xxv
que psequeris rex cane mortuu et pulice vnu, et absalon prez
pprium 2 Reg xvii Et dilexit maledictoz et veiet ei et noluit bndic
com et elongabr ab eo Ad lraz dile maled qua impcar psecutoribus
innocentiu deutro xxvii, et veiet ei q psecucom atrocissima susti
nuit a romanis, et noluit bnd qe in lege impcar p opibus inne
, et elongabr ab eo q romani no finiut iniusti pplo Judaico Aliter
le sic hr ondr negcia Jude, et dt Judas psecutus e xpm q dilex
furtu fraude et dolu ppr quod meruit maledictoz, deutro maledcus
qui facit dolu etc vel sic dilexit maledictoz i res tpales qe dicu
maledicto q sut occasio mali culpe, et pximus causa maledictois
eterne Eccl 3 q amat piculu pibit in illo, pa thi vi q volut fi
diuites incidut in laqum et in temptacoz dyali, et veiet maledicto
ei i iude Abak 2 ve qui cgregat auaricia in malu domui
sue, ps dilexisti malicia sup benignitez etc Sic Judei etia dilexe
rut maledictoz et veit sup eos qn dixert matt xxvii Sanguis
eius sup nos et sup filios nros, et noluit bndictoz i bndcm xpi
csecutiu p fide et amore et tande p glaz, et elongabr ab eo quntu
distat padisus ab inferno Eccl xv longe e dns a supbia et dolo
Hanc bndictoz noluert Judei qn dixert ceco nato et tu p xpm
ceco illuiato Jo ix tu discipulus eius sis nos discipli moisi eximus
ps loqe a peccatoribus salus. Et induit maledictoz sic vestimetu
et intrat sic aqa in intiora eius et sic oleu i ossibus eius Ad lram
et indut etc i fuit circudatus maledictionibus sic hō circudar vestimento
et q hus maledictio no tm tetigit Judeos in exterioribus bonis sed
etia in intrinsecis aie et corporis lo subdr et infiuit sic aq in intia
eius Aliter le sic hr ondr negcie eiusdem ppis Jude et dt Judas

Noluit benedictoz & induit maledictoem x fuit et e ctinuidatus ma
ledictionibus sic hō ctinuda9 vestimentis qz ob maledicite eu / vel
induit maledictoz / sic vestimitu x sic vestimitu calefat corp9 sic
Judas calefus & incesus igne cupiditatis fuit solicitus i x tradicōe
Ysa ix vestimitu mixtu sanguie erit in combustiom & cibu ignis q d
sic vesti tu appz extiius / sic malediccō Jude appebat in hoc qz valde
solicitus fuit quō xpm traderet & intrauit maledictoz i intioa eg
i in volutez eg sic aq que de facili intrat i ventrez infrigidat
& corrūpit & impedit digestioz Job xxxiiii q bibit subsanatoz quai
aquā Je iii sic cistina frigidā fat aquā / sic frigidā fat maliciā
aiaz / & sic oleū cito intrat ad ossa / sic malicia intrat ad intellige
ciaz & libacōm Jude in qbus deb esse tota aie fortitudo Job xx ossa
ei9 replebunt vicijs adolescencie sue Nota qz oleū penetratiu e
nec facit tumultu cu penetrat sed blande intrat sic culpa / pvb 23
Ingredit blande sed in nouissio mordebit ut coluber Oleū eciam
rem vinctā reddit molle & flexibile / p qd nota facilis & delectabilis
inclinatio hoīs ad pctm Tren iiii lubricauert vestigia ma / qz hic
oleo erat vincta / ps oleū pctōp nō inpinguet caput meu ergo
Fiat ei sic vestimitu quo opit & sic zona qua sp pcingitur /
Ad l pz ex dictis supra / & sic zona q sp pcingit qz simt ligati &
sic violent tracti ex stat sua & captiuati Alit let sic ostdq
Judas euident ul fraudulent psecutus e xpm et dt pitra male
dicc i malg spus in Juda & in pplm Judeoru / fiat go ipa maledic
cō dyali ipi Jude & pplo Judaico / sic vestimitu qd opitur & qz extis
appz i nota sit maledicco & malicia eor oibus & apta ut reuelent
celi iniquitez Jude Ex ipemet reuelauit qui dixit peccaui tradens
sanguinez iustu & qm diffusa sunt viscā ei9 Act po & notu fim est
oibus habitantibus ierim / ul sic fiat i fiet ei i Jude illa malicia sicut
vestimitu nō opcuit sed quo opitur q d eit in eo fraudulencia go
apiet malicia sua Je xliii captiuos ducet illos s dyalg & amit
tet fcie egipti sic amitt pastor pallio / & sic zona q sp pcin
git ut expedite faciat qd intendit / est go sepo eit ad iniqtatez
ppetranda ostans & expeditus 2 R xx Joab accinctus erat gladio qd
inisserit amasaz / que pō accedes osculatus fuit & salutauit Sic
Judas malicia dyali accinctus xm occidit que salutat & osculatus
e Mat 26 / sed pro hac zona fune qo se suspēdit reportauit
ysa 3 & erit pro zona funiculg Hoc opus eoru q detrahunt michi
apt dnm & q loqūr mala aduso aiaz mea / Ad lraz hic loq
i pso x hoies & dt hoc opus i hec pena qe pata e pro ope malo
reddita illis q detrahunt m i Judeis q in tpr detraxerunt xo
ut dm e / & qui locuti mala aduso aiaz mea i vita mea de cuius
destruccōe int se tractauert ut dm e Alit let sic hic agit d pex
secucōe x cotu ad eg dnm tez qe fuit in detraccōe & blasfemia
& dt hoc i psecuco pata / e opus i conatus ul labor / eoru i iudeor
qui iez inopez psequntur q detrahunt m & mee dnm tis Jo ix no est h
qo a deo q sabm no custodit Jo x demoiu h et insanit Luc xi
In belsebub pnci demo / eicit demoia / apud dnm i cora dnō
qz nō latet eoru detraccō Sap po Auris zeli audit oia Job xv

Conti despexerit me et cum recessisse ad eis detraxerit m' et qui loquuntur
mala adversus animam meam dicentes quod non haberet potentiam resuscitandi corpus
suum et per negabat me habere potentia divinitatis Math xxvij Recordati sumus
quod seductor ille adhuc vivens dixit post tres dies resurgam tu tamen
potestatem habeo ponendi animam meam et iterum sumendi eam Et tu domine fac mecum
propter nomen tuum quoniam suavis est misericordia tua Ad literam hic post orationis xpi
superius inchoate consummatio dicitur ad premium et tu domine angelorum et ho-
minum fac mecum secundum misericordiam me resuscitando et glorificando propter nomen tuum id est
ut nomen tuum glorificetur per mea exaltatione quod suavis est misericordia tua
sanans omnes merbos et vulnera Aliter legitur sic hic petit xpus mortalis
amotorum et terrenis gloriam et post in generali 2o in speciali ibi libera me pro-
pter et tu domine angelorum et hominum et anime et corporis mei ne dissimules
sed fac mecum misericordiam me resuscitando et glorificando quod non tu
solus operatus sed ego tecum et tu mecum Jo xiiij pater in me manens ipse
facit opera Ps fac mecum signum in bono propter nomen tuum id est ut nomen
tuum glorificetur per mea exaltatione vel propter non tuum non propter merita humana
precedentia que per se non sufficiunt ad tantam excellentiam assequendam sed
opus non tuum illud sit Exo xv opus non est Dan 3 da gloriam
nomini tuo liberando nos ut videant opus quoniam suavis est misericordia tua sub-
levans in tribulacione Eccl xxxv speciosa misericordia in die tribulationis sicut
nubes pluvie in die siccitatis Ps suavis dominus in omnibus Libera
me quia egenus et pauper sum ego et cor meum conturbatum est intra me Ad
literam libera me a Judeorum persecutione quia egenus et pauper sum ego quia du-
xit pauperem vitam ut dictum est et cor meum conturbatum est intra me ex
Judeorum ingratitudine Aliter legitur sic hic petit in speciali amotorum miserie et
dicit fac mecum domine misericordiam et libera me a miseria mortalitatis Job xvij o
libera me domine et pone me iuxta te quia egenus id est hic omnium carentiam
boni et penam mali d quia egenus sum id est sine generatione et gente que me
iuvaret et pauper sum ego carens rebus ad sustentationem misit et expedien-
tibus 2 Cor viij Scitis gratiam domini nostri ihesu xpi quod cum dives esset pro-
pter vos egenus factus est Ysa xxv factus es fortitudo pauperi et egeno in tri-
bulatione sua et cor meum conturbatum est intra me propter Judeorum et Jude
traditoris ingratitudinem vel conturbatum est turbatione passionis que non gravabat
erat rationem ut vero est Math xxvj tristis est anima mea Jo xij nunc anima mea
turbata est Sed Ysa xlij dicitur non erit tristis neque turbulentus dicitur non
fuit tristis quantum ad rationem vel tristicia superioris sed fuit tristis turbatione
spirituali ex maxima devotione Sicut umbra cum declinat ablatus
sum et excussus sum sicut locuste Ad literam ablatus sum de vita presenti
per mortem et passionem meam et excussus sum sicut locustae in transiens de loco
ad locum fugiendo persecutionem Math v propter persecutionem Judeorum abiit trans
Jordanem et post in desertum iuxta Jordanem in civitatem que dicitur effrem Aliter
legitur sic hic omnis xpus qui sustinuit in seipso quod morte et in discipulis suis
dispersionem et dicit libera me domine quia ablatus sum de mundo per mortem et pas-
sionem sicut umbra cum declinat id est que cito transit et aufertur talis enim est
conditio humana tui se subiicit Job viij sicut umbra dies mei super terram Ysa
liiij o abscissus est de terra viventium misericordia lege sol iustitie radiorum lucis eterne
fructus est sicut umbra super in sua passione Johel ijo sol convertetur in tenebras
et excussus sum hic omnium suorum discipulorum dispersionem et dicit et excussus

v sic farina excutitur in cribro a furfuribus sic ego sum excussus et amotus
ab apostolis meis et qui a me. Luc xxii Simon sathan expetivit vos ut
cribraret sicut triticum. et sicut locuste que simul non manent sed dispergun-
tur salientes de loco ad locum. Jo xvi venit hora ut dispergamini unusquisque
in propria et me solum relinquatis. Genua mea infirmata sunt a ieiunio
et caro mea immutata est propter oleum. Ad l. Ieiunavit enim xl diebus et xl no-
ctibus Mat iiii et postea esurivit ex attenuatione corporis et non solum ex ieiunio
sed etiam aliis laboribus et vigiliis passus est fatigationem corporis que maxime
sentitur in genibus eo quod sustinent pondus corporis Jo iiii Ihesus autem fati-
gatus ex itinere sedebat super fontem. et caro mea immutata est id est macie
propter oleum id est ex defectu olei id est quo notatur teneritas cibi sui condimento carentis
et huic concordat illud Jo que sic habet caro macilenta est a pinguedine
et ideo dixerunt Judei l annos nondum habes Jo viii cum cum minus haberet tantum
xxxii annos tamen videbatur habere plus tamen mutationem corporis et faciei propter
ieiunia et labores. Aliter legitur sic habetur continuatio discipulorum infirmatorum et dicit genua
mea infirmata sunt id est debilitata a ieiunio et ex abstinentia cibi et potus
fatigatione ac flagellatione et afflictione corporis per totum diem ac noctem
tota quod baiulans crucem cadebat sub cruce. Jo xix. et caro mea immuta-
ta est id est macilenta facta a pinguedine propter oleum id est propter defectum olei. Vel sic
genua id est proximi apostoli qui tamquam genua sustentabant infirmata sunt
timore afflictionis et mortis. Eze vii omnia genua fluent aquis. a ieiunio id est propter
carentiam mei quem eos tamquam viros reficiebam. Jo vi venient dies quando
auferetur sponsus ab eis et tunc ieiunabant. et caro mea immutata est id est in
melius immutata. Job xiiii Expecto donec veniat immutatio mea. et hoc propter
oleum id est propter gratiam dei que tanta fuit in Christo ut non morte potuit detineri
sed surrexit quando voluit. Act x unxit eum deus spiritu sancto et virtute etc.
Et ego opprobrium factus sum illis viderunt me et moverunt capita sua.
Ad literam utique ex supradictis et maxime hoc fuit in sua passione io subditur vi-
derunt me et moverunt capita sua me deridendo Mat xxvii pretereuntes blasfema-
bant eum moventes capita sua dicentes vah qui destruis etc. Aliter legitur sic habetur agitur
de iniuria qua Christo fecerunt verbis et dicit et ego Christus factus sum illis id est Judeis
opprobrium id est tamquam maledictum. Prov. Maledictus qui pendet in cruce etc.
Ad Gal iii Christus redemit nos de maledicto factus pro nobis maledictum. Viderunt
me pendentem in patibulo crucis et moverunt capita sua deridentes et blas-
femantes me Mat xxvii pretereuntes blasfemabant eum moventes capita sua etc.
Adiuva me domine deus meus salvum me fac secundum misericordiam tuam. Ad literam ad-
iuva me domine deus meus in passione confortando salvum me fac a morte su-
scitando secundum misericordiam tuam. Aliter legitur sic habetur Christus petit glorificationem resurrectionis loquens patri
et dicit Adiuva me domine deus in passione confortando ut adiuva mortuum et se-
pultum secundum humanitatem. salvum me fac a morte suscitando per glorificationem Jo xvii
secundum misericordiam tuam qua liberas hominem ab omni tribulatione. Christus oravit pro salute
sua Luc xxiii Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Etiam oravit pro suis
fidelibus Jo xvii Pater serva eos in nomine tuo. Ut sciant quia manus tua hec
et tu domine fecisti eam. Ad literam et sciant quia manus tua id est potestas tua hec quia
sola mortuum resurgere potest. Aliter legitur sic habetur tangit effectum ad salvationem
sequentes secundum cognitionem de Christo quod sit filius dei manifestus. Et dicit adiuva me
domine deus et sciant quia manus tua id est potestas tua hoc fecit ut sciant per hoc boni
ad gloriam mali ad penam quia manus tua est hec que est in omnibus et fortis
nec eam cognoscunt id est sciant me esse manum tuam id est filium tuum quo operaris

Ps Emitte manum tuam de alto. ysa xxvi dne exaltetur manus tua. rec-
letur filius tuus i cruce. Jo xviii. cu exaltaueritis filium hois tunc scietis
quia ego ipse sum. et scietis quod tu dne fecisti eam manum tuam incarnatam.
Jo po verbum caro factum est. nisi eni grandem illa tam mala potuit facere
nec etiam excogitare nisi tu. Ecc xxxvi glorifica manum et brachium dex.
Maledicent illi et tu benedices et qui insurgunt i me confundantur. seruus
autem tuus letabitur. Ad l. maledicent illi. quia iudei i malicia obstinati apostolis
gratiam recipientibus xpi predicatibus maledicebant. Act xiv. et tu benedices quia
predicatores apostolorum confirmat per curationes infirmorum et suscitationes mortuorum
et alia dei beneficia que dicuntur benedictiones i scriptura. qui insurgunt in me
confundentur quia ex dictis miraculis confundebantur aduersarii veritatis. seruus autem
tuus letabitur quia xpus letabatur in se et i suis membris. Aliter legitur sic hic xpus
petit ut deus maledictionem quam patiebatur a iudeis conuertit in benedictionem
et dicit illi. perfidi iudei i malicia obstinati maledicent xpo filio tuo. et
tu benedices mihi et membris meis maledictionem eorum in benedictionem conuertendo
Numeri xxiii vertit deus maledictionem balaam in benedictionem. Mat v. beati estis
cum vos maledixerint. et qui insurgunt i me i capiti me siue an crucem
meam siue post. confundentur confusione pene eterne. Ie xvii confundantur qui me
persequuntur. seruus autem tuus. i ego qui formam serui accepi et seruo obediens
qui veni ut ministrarem. letabitur propter victoriam de inimicis. ps letabitur
deus i operibus suis. et letabitur i membris suis. ysa lxv. serui mei letabuntur
et vos confundemini. Induantur qui detrahunt mihi pudore et operiantur
sicut diployde confusione sua. Ad litteram induantur id est i vndique habeant causam
verecundie sicut vestimentum circumdat vndique. et operiantur sicut diployde. in
trinsecus. Jo habetur sicut pallio et ex dictis patet similitudo quia est repetitio eiusdem
sub aliis verbis. Aliter legitur sic hic ondit quod confundentur in corde et
coram hominibus et dicit qui detrahunt mihi induantur pudore i habeant causam
vndique verecundie. vel sicut qui detrahunt mihi. me blasfemando. indu-
antur pudore i exteriori confusione ita ut eorum confusio sit nota coram
aliis sicut apparet vestimentum. Ie xvi videant ... tua ex eis. et operi-
antur sua confusione sicut diployde i sicut duplici pallio quod dicit confun-
dantur duplici interius i corde. et exterius coram hominibus. vel confusione
temporali presenti. et futura eterna. Ie duplici contritione contere eos et sic factum
est. ysa xl suscepit de manu dni duplicia s. iudas et populus iudaicus
pro omnibus peccatis suis. Confitebor dno nimis i ore meo i medio
multorum laudabo eum. Ad litteram confitebor confessione laudis. i medio mul.
laudabo eum quod verificatum fuit in xpo qui post resurrectionem suam discipulis
apparuit manifestans resurrectionem suam ad laudem dei patris et i membris suis
per que laudat deum patrem vbique in ecclesia. Aliter legitur sic hic promittit
confessionem laudis dne et dicit confitebor dno confessione laudis. non tantum corde
sed etiam in ore meo. Ecc vli confitebor tibi domine rex etc. nimis
i valde secundum omne posse meum quia est minor omni laude. Can primo
Adolescentule dilexerunt te nimis. i medio multorum laudabo eum
cantando predicando. et honorem nominis eius aliis diuulgando. Ecc xx
In medio multorum habebit laudem. Ecc xv. In medio ecclesie aperuit os eius
Qui astitit a dextris pauperis ut saluam faceret a persequentibus animam meam
Ad l. pauperis i xpi hominis in se et i suis membris. ut saluam faceret et
me resuscitando et membra mea protegendo et sua gratia viuificando.

Alie le^e sic hic sub^d^ ratio publice laudis et d^t i medio multorum
laudabo dnm / qui et quia / astitit i iuxta est taquam inimicus et
gsuans / a dextris i i hys que sut ad salute pauperis i humilis v
et cuius h iusti Unde iustus nichil hit sinistri sed totu dextrum vn
ex illa pte impugnat dyabolus pa Ter iii^o dns astitit m^i et gfor-
tauit me / et hoc no ut diuicias affrarez no ut hores acumulaent
no ut sanitates corpis daret / sed ut salua faret a pctis eius aiaz
mea i a maligs spiritibus ea qrentibus ad dapnandum / hoc quo ad
quelz^t iustum / ut salua faret aiaz mea / me resuscitando a morte
et fideles meos ptegedo / hoc quo ad xpm / Sap iii^o iustorum aie
i ma^u dei sunt / Ter ult libasti me de ma^u querenciu aiaz mea
/ libat aut dando in pnti graciam et tandem largiendo gloriam /
Ad qua nos pducat ihus / marie filius am

Dixit dominus dño meo sede a dextris meis Ad lraz hic est
secunda pars principalis huius libri in qua agitur de x̄
sacerdocio quamuis multa alia tractantur sed hic e per
reductionem ad istud Titulus i hebr david psalmus sed ppom
lra lamech ad denotandum quod dd e dñi tacti et sic dd
e actor psalmi quod patet hebr. qui hebe e gradus actio p victoria
gressa abrahe de quatuor regibus Gen xiiii et c exponunt dixit dominus
dño mo ut sint vba helieser serui abrahe dicentis dixit dominus
deus qui e dominus omnium dño mo i abrahe sede a dextris mihi i sis se
curus de precede ma i bello contra amalech et alios reges qui erat cum eo
Alit le sic iste ps e septimus i mo illorum qui tractant de vtraque na
xpi vn sicut tractat de ipsius incarnatoribus et pa omnis xpi hic
agit de ipsius sublimacionis eius ad quod puenitur e rone et humilitate
humanitatis ex parte vnite diuinitatis eo em excellencior fuit humilitas quo
vnita erat ei diuinitas Titulus dd et quod nichil hic nouum noua expo
ne no indiget qui psalmi e xo sublimitatis xpi et ex parte diuinitatis et ex
parte humanitatis Intencio e mone ad subiectionem tanti sublimis dni Et
diuid po ondit sublimationem x̄ 2o regni sui dilatationem ibi virga virtutis
po dicit dominus pr et dominus capitulum hic pro persona sic ibi dixit deus et
pater dni mei ihu x̄ et Con po ul deus a tota trinitas et tunc essentialiter
sic ibi pr nr qui es in Math vi dixit no oris flatu ul voce sed operis
actu quod suum dicere e facere qui ipse dixit et facta sunt vel dixit i vbo
eterno suo ordinatiue et aptie compleuit Num xxiii dixit dominus et no faciet
q d no est possibile dno meo s hoc xpo qui licet sit filius dd s homo
e tamen eius deus s quod deus ex quo probatur quod e deus et ho Math 22 quo
david vocat eum dnm et filius eius e q d no faceret hoc sede scilicet
regnans a dextris meis i in potioribus bonis meis hoc aut sumum
fuit i ascensione Act i vlt ascendit i celum et sedet a dextris dei hoc at
occultatum fuit a principio homibus exceptis paucis fidelibus Donec po
na inimicos tuos scabellum pedum tuorum Ad lraz lig hebrei aliqui
dicunt quod ps loquitur iste de david et exponunt sic dixit dominus i deus dixit
mi dauid dño meo i p meo dño saule me persequente sede a dextris
meis i securus sis de precede quod no tradidero i manus eius donec pona
inimicos tuos i omnis illos qui intuitur te impedire a regni assecucione
scabellum pedum tuorum totaliter subiectos quod fuit impletum 2 R 2 Sed
prima e expo lralis et fla quod tunc helieser fuit abrahe esset actor itig
primum quod fini e ex titulo Sca expo lralis etiam fla ut pz manifeste
quod id vbi dr tu es sacerdos no pt conuenire ipi dd nec etiam ipi abrahe
quod no fuerunt sacerdotes et dato quod fuisset sacerdotes i d sacerdocium no fuit
eternum Et go iste ps loquitur de xo cuius sacerdocium e eternum Math xxii dixit ihc
de xpo vn i transl caldaica vbi ionathas filius oziel transtulit o
dei filius lo po In primo erat vbum Expo go sic ad lraz et loquitur
dd dixit dominus deus pr dño meo ipi xpo quem dd vocat dnm suum
rone diuinitatis sede a dextris meis quod impletum fuit i sua ascensione
Mar vlt Et dns ihus assumptus e et c Donec pona inimicos tuos

i. Judeos qui persecuti fuerunt xpm ad mortem, scabellum pedum tuorum i. tibi
subiectos quod videmus impletum quia illi qui de Judeis crediderunt in xpm sunt
xpo subiecti per fidem. Illi vero qui increduli remanserunt sunt subiecti inimicis
xpi quia in terris principum et regum xpianorum manent sicut servi et abiecti
sed inter sarracenos non permittuntur habitare ut audivi a fide dignis.
Aliter legitur sic hic ostenditur potestatem xpi exaltatam. Et dicit dixit deus pater xpo
homini, sede a dextris meis i. mecum in eterna beatitudine, donec ponam inimicos
tuos i. Judeos et omnes qui persecuti fuerunt te ad mortem, scabellum pedum
tuorum i. tibi subiectos, sicut scabellum subiacet pedibus. Vel sic donec po-
nam tuos omnes infideles et alios peccatores perduratos, sic ad vitam sca-
bellum pedum tuorum i. subiectos tante tue voluntati et eterne dampnationi que
portat omnia et sustentat, hebre. primo portans omnia verbo virtutis sue. quod dicit etiam
erit sic exaltatus donec in fine mundi cum omnes erunt subiecti videbunt eum
regnantem. Aliter sequitur donec ponam ergo non sedebis cum posuero sicut nec
Joseph cognovit Mariam donec peperit. Mathei primo. Vel cognovit quia hic do-
nec inclusive non exclusive, vel donec i. quamdiu, sed ponam eternaliter sic et
sedebis eternaliter. Ysaias vlt. celum mihi sedes est terra scabellum pedum meorum.
Virgam virtutis tue emittet dominus ex syon dominare in medio inimicorum tuorum
Ad litteram virgam virtutis tue i. potestatem docendi in omnibus linguis et faciendi
miracula ad confirmationem doctrine, emittet dominus i. deus pater quando cum filio
misit spiritum sanctum conferentem potestatem istam apostolis, ex syon quia spiritus sanctus
in syon apostolis fuit missus ut dictum est, et ex syon missi sunt apostoli ad predicandum
non solum a filio sed etiam a patre, et quia per doctrinam et miracula apostolorum
conversi ad fidem subiecti sunt xpo ideo subditur, dominare tu xpe in medio inimicorum
tuorum. Nota quod per virgam significatur potestas docendi quia antiquitus doctores
hebreorum portabant signum virgam in signum doctrine. Et pastores ecclesie portant
baculum. Vnde mathei vi dicitur apostolis quod non portent aliquid in via nisi virgam tantum
etiam potestas miracula faciendi designatur per virgam Exo. iiii. virgam sume
in manu tua in qua facturus es signa. Aliter legitur sic hic agitur de xpi subli-
matione quantum ad dilatationem sui regni. Et dicit dominus deus pater emittet i.
extendet virgam i. potestatem regiam que est confert. virtutis tue i. virtuose
dominationis tue. ex syon i. ex Judeis a quibus originaliter inchoatum est
regnum xpi secundum carnem. Ysaias 2 Ex syon exibit lex et verbum domini de iherusalem.
Emittet ergo virgam virtutis ad puniendum malos, et virgam iure ad promoven-
dum bonos, que est ferrea et aurea. Numeri xxiiii. consurget virga de ysrael.
Vel sic dominus deus pater emittet virgam i. potestatem doctrinam docendi arguendi
consolandi et miracula faciendi, tue virtutis i. tue potestatis et spiritus sancti ex syon
i. de iherusalem et de Judeis unde missi sunt apostoli ad predicandum et miracula
faciendum, ergo xpe dominare i. dominaberis in medio inimicorum tuorum ad fidem con-
versorum et subiectorum i. supra omnes inimicos tuos. Vel in medio inimicorum tuorum
i. tuam dominationem extende per fidem usque ad medium. Vnde Daniel xpus factus est
parvus lapis sed postea mons magnus in toto mundo. Dicit 2 quod factum est
cum repulsa veritas a Judeis transivit ad gentes. Act. xiii. Et dominabitur
a mari usque ad mare. Est igitur sensus, tu xpe dominaberis i. regnabis per fidem
formatam in medio i. in corde inimicorum tuorum ad fidem conversorum. Luc. xvii.
Regnum dei intra vos est. Ysaias xii. magnus in medio tui sanctus israel. Tecum princi-
pium in die virtutis tue in splendoribus sanctorum ex utero ante luciferum genui te.
Ad litteram hic ostenditur equalitas xpi ad patrem que convenit ei ratione divine
nature que est eadem in patre et filio. Et hoc est quod dicit hic primum ipse

pr lo po hi prin^o cap^t verbum x i pre qui e cu filio ingenitu e vnig-
tu in na^a distinctu i psona. hoc enim implicat hec dicta. tecu. scilicet
vnione et econtra distinctioe i psona. in die virtutis tue. hoc e in clari-
tate patris que e dies sine nocte Apoc xxi nox enim non erit illic i qua
die videtur aperte vtique xpi quantum ad deitatem et humanitatem quia sancti i patria re-
fruuntur intus i aspectu deitatis et extrinsecus i aspectu humanitatis ut dicit aug^s super Io-
ho. subditur i splendoribus sanctorum quia illuminati lumine gratie eleuantur ad diuinam vi-
sionem. Ex vtero ante luciferum genui te. hoc dicitur i p^ma persona. et sic mutatur
modus loquendi quia prius loquebatur dd ad filium dei. modo pater loquitur ad filium. et
ostenditur coeternitas filii ad patrem. ex vtero quia filius e de substantia patris. ante
luciferum genui te i ante productionem stellarum que nomine luciferi designatur
sic totum a nobiliori parte denominatur. et generatio filii precedit creationem
celi cum quo facte sunt stelle. quibus autem sequitur motus celi. et generatio
filii e eterna quia ante tempus non e nisi eternitas. Est quoque sensus tecum principium
i deus pater e tecum i in claritate patris vbi e dies sine nocte i qua die
videtur aperte vtique xpus quantum ad deitatem et humanitatem. in splendoribus sanctorum
i vbi sancti illuminati lumine gratie eleuantur ad diuinam visionem deitatis et
humanitatis xpi. et tunc loquitur deus pater ad filium dicens Ego pater ex vtero i ex substantia
mea. ante luciferum i ante creationem celi et eius motum et tempus. et per generationem ab
eterno genui te quia ante motum celi et ante tempus non est nisi eternitas. Se-
cundum litteram autem hebraicam sic habetur populi tui principes in die virtutis tue i decore
sanctorum de matrice amore tibi ros adolescentie tue. Et secundum istam litteram i prima
parte huius versus non ostenditur equalitas filii ad patrem. sed magis confirmatur
finis versus precedentis. i quo agitur de potestate concedenda et miracula faciendi apostolis
data per quam ipsi sunt principes super omnem terram. Et hoc e quod dicitur ps xliiii
constitues eos principes super omnem terram spiritualiter. et hec e quod dicit hic populi
tui i apostoli et eorum discipuli tecum eis existentes i die penthecostes principes sunt
sunt constituti. quia hoc verbum e i originali suo modo et preteriti. supple i hebreo
in die virtutis tue i i die penthecostes que declarata e virtus tua i missione
spiritus sancti i signo visibili secundum quod dicit act ii^o dextera dei exaltatus effudit
hunc quem vos videtis et auditis. in decore sanctorum quia gratia spiritus sancti sanctificat
et decorat. de matrice aurore. hic ostendit quod sicut apostoli sunt confirmati
virtute spiritus sancti. sic eadem virtute formatum fuit corpus xpi de virgine
Et hoc e sententia Rabi Barachie exponentis super Gen i^o Trenorum vlt pupilli
facti sumus sine patre. deus sanctus et benedictus ait israhel vos dixistis coram me
pupilli facti sumus absque patre. Redemptor quem ego ex vobis suscitabo
erit sine patre sicut scriptum e ps cix de matrice aurore tibi ros i facie tua.
Ex hoc igitur dicto patet quod ps iste secundum intentionem iudeorum doctorum loquitur de xpo qui
expectabatur ut redemptor et quia nasciturus erat in terris de matre sine patre
et secundum hoc exponitur illa littera. de matrice aurore i de vtero virginis que aurora
dicitur quia sicut sol visibilis oritur de loco aurore. sic xpus de virgine ortus e
qui dicitur sol iustitie Malach iiii^o Orietur vobis timentibus nomen sol iustitie
et tibi i corpus xpi formatum virtute spiritus sancti. de purissimo sanguine beate
virginis. sic tibi generatur virtute celesti i matre. Adolescentie tue quia dei
filius immutabilis et eternus i corpore assumpto de virgine factus e infans
et adolescens et tande vir perfectus. Alia littera sic habet post vo sublimandi
xpm. scilicet diuinitatis et humanitatis et post vnitas ipse cum patre i causando. Et dicit
Ego deus pater sum principium vnum et idem tecum o fili i materia diuinitatis. Vo

Ego et pr unu sum9 et na'r assendo et etna'r spm scm spirando et se-
palr oia causado, ita tecu sū vmu pncipm in mai do no i thor tenebro-
so tpr, scd i die virtutis tue i in claritate tua q es vtq dina, psa Cor
po, pdicam9 xpm dei virtute, ul sic virtutis tue i die i manifestate i
spledoribg scoz i qn iusti exiut spledidi i aia. Ysa Lxi implebit
spledoribg aiaz tua, cete glosa societas qz scoz, ex vtō i ex meipo
q' su secreta suba, et tu qsubalis m, an luciferu a an oem creatura
ps viii ab inico anqz qz faceret ordiata su, genui te etna i inef-
fabili gnacoe de q ysa liii' gnacom e9 quis enarrabit Est go
gnaco qsubalis i etna. Iuravit dns i no penitebit eu tu es sa-
cdos i etnu scdm ordine melchisedech Ad hebr hic agr de sacdotio
xpi i dr iurat dns i firmit statuit Gen xxii p memetipm iu-
ravi dr dns et in seie tuo bndicent oes gētes, qmpletu e in
sacdocio x' de seie abrahe descendete. Induto em pmet ad of-
ficiu sacdotis, tu es sacdos i etnu qp int' de sacdotio x' ut sup
declatu e, i lo dt Rabi moyses sr io Gen xiiii o dt vō melchi-
sedech rex salē, hoc e ac si dixit sciptura sibi celestiu nom tu
es sacdos i etnu s ordine melchisedech, vn melchisedech interpr
rex iusticie i fuit figura x' vn sic melchisedech obtulit pane et
vinu Sic xr i sacrificio eukaie obtulit corp9 suu i sanguine qz ipe
e sacdos i hostia Alit le' sic posuit romani de sublacōe x' s dm-
sic posit vos de sublacōe e9 ex pte hūanitatis, vn rō hūanitatis est
oblato i ara crucis q' fuit i sacdos offerens i hostia oblata, Et po-
tes' pmisso dina i stabilitas firma, i dt dns dns pr iurat i fir-
mit ordiat i statuit Gen xxii p memetipm iuravi ut i no peni-
tebit ea nllo' tpr ordinacoz inmutabit, etna i deu no pt cade-
pena pe ps xv nosz enī e deus ut hō ut agat penitez Sed cōn dicit
Gen vi penitet me fecisse hoiez i pe Rs xv penitet me qp qstitui saul
rege Resp' qp pena importat mutacoz, deus go dr penitere no mutacoe
sui etni qsilii scd mutacoe exterioris rei, nos aut penitemq muta-
coe exterioz i interioz sz volutate i opis, tu es sacdos futurus in
etnu i sacdocii pptue duraturo Hebr vii Ihus aut qp manet
i etnu, sepiterni hz sacdociu, scdm ordie melchisedech racoe gnis
qz nihil legr de pre et mre melchisedech racoenalibg, sic e de xpo
Mat xii qe e mr mea i qui sut fres mei, Etia qz melchisedech dr
rex salē i rex pacis sic xr dr princeps pacis Ysa ix vocabr nom
e9 pr futuri sch princeps pacis, Etia qz melchisedech pane i vinu
obtulit Gen xiiii sic xr sanguine suu sub spe vini i carne sub
spe panis deo pri obtulit dedit discipulis i facit cottidie offerri
Etia seipm q' est panis de celo i sanguine in ara crucis deo pri ob-
tulit Ite sic melchisedech bndixit abrahe Gen xiiii Cnu' xiiii vi
invocabt nom meu sr filios isrl i ego bndica eis Ite qz decias
accepit, sic xpo decimq offerre pmicias i decias qz opat in nobis
velle i pficere Philip ii Dns a dextris tuis qfregit in die ire
sue reges Ad hebr isti sut q' adusu xi surrexerut sz herodes et
pilatq i principes iudeoz regales pplm sic dm e ps ii, et isti sunt
qfracti in die ire i vindicte tpq qz pilatq i herodes fuit relegati
i exiliu p impatore romanu i pncipes iudeoz p romanos sut
exterminati Alit le' sic hic ou' h9 sacdotis sz xpi fructq sp' bis,

Et loq^r dd ad deu prem de xpo d dos xpus qui e dos rce diuine
ne a dextris tuis 9stitutg sumg ptatem tecu in celo et in tra, co
fregit i 9fringet reges i maiores de iudeis z de gentib alios re
getes 9fringet in pnti i corpe p morte ul p diuisiom ut iudeos
p romanos qn quib taqua de vasis 9fractis portauit eos in
mare z portauit pte sua Apok iiij^o taqua vas figuli 9fringent
9fregit enia eos i morte qr quod cogitabat totu ad nichilu dissipa
tu est Job vi dissipat cogitatoes malignaz ne possent imple man
eoru qd ceperunt vel sic breuit^r xt dos reges i maiores i pla
suppbos z iniustos 9fringet i corpe z aie p sniam dapnatois, in die
ire i in die vindicte cu ad iudicandu venit i nouissio die dicens
Ite maledci rc discedite a me opary iniquitatis Enia ad lraz 9fregit
eos i die ire sue qn i exercuit in eis ira sua p romanos Luce xxi
Ecce que cecidit lapis ie 9tex cu ysa xxxiiij^o 9tri sunt in syon pcto
res de qbz act iiij^o astiterunt reges tre z principes rc Iudicabit
i natoibz implebit ruinas 9quassabit capita i tra multoz Ad
lraz hic ag^r de iudicio finali qr faciet xpus i forma huana et dt
iudicabit i natoibz i illud iudiciu fiet gnale implebit ruinas
In hebr hr implebit funera qr corpa defunctoz qe p morte ru
erunt a vita pnti resuscitabunt dina virtute z sic replebunt aiabz
ea viuificantibz ut sic iusti sint bti i aia z corpe z impy dapnati
i vtroqz. io se^r 9quassabit capita i tra multoz qr i multis tris mag
viget z viguit trictatis qua regnu. Alit le^r sic hic ont^r ptatem
xpi iudicandi oes gnali x et dt xpus iudicabit finali iudicio i natoibz
i natos omi genud z separabit bonos a malis mat xxv^o ponet a
gnos a dextris z edos a sinistris, z implebit i reparabit ruinas tri
umphantis ecclie de qbz angli pp^r suppbia ceciderunt. 9quassabit
i humiliabit z deiciet capita multoz i platos z principes q sunt capi
ta i tra pplo4 pus p suppbia erectos Luc xx oes qui ceciderit sup
lapide istu 9quassabit ysa ii^o humiliabit^r altitudo viroz i die illa
vel pt sic expom iudicabit i natoibz i tribuet ad gentes ut i illis
sit doctor z iudex ysa xl^o iudiciu gentib pferet Jer 23 Regnabit
rex z sapiens erit z faciet iudiciu z iusticia in tra Act xv In na
tones gra spus sti effusa, z pquam tribuet ad gentes, tunc implebit
ruinas illarz i restaurabit ruinas a ruina ydolatrie i qua cecide
runt ysa lx 9solab^r dos syon i ecclias z oes ruinas eius reparabit
et in triumphante eclia quitu ad anglos z in militante quitu ad ho
mines z 9quassabit humiliando capita multoz pus p suppbia erecta
in tra i in ista vita ul p alia lraz i tra copiosa, multi enim 9
quassantur i frenerit humiliantia, pus po pspitas stultoz pdat
eos, ul ut sit 9quassaco bona, Augg melig e hoi capite 9quas
sato humilitr incede qua capite erecto i iudiciu mortis incedere
De torrente in via bibit. pptea exaltabit caput Ad lraz hic om^r
vn ptas iudiciaria iudicandi 9cessa e xpo hoi tu dr, de torrente in
via pntis vite bibit z maxie i sua passione vn dixit iacobo et
Joham mat xx potestis bibe calice que ego bibiturus su, quod
aut p torrente intelligat^r impetg tribulatois patet ysa xxx spus
eius velut torrens inundans usqz ad mediu colli ad pdendas gentes

in mictum/ propterea exaltabit caput protrue iudicando et alios dominandi
Philip. ii° humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem propter quod
exaltavit illum deus. Aliter legitur sic hic continuatur quo modo Christus tamquam sacerdos of-
ferebat sacrificium. Et dicit Christus de torrente id est de impetuosa tribulatione transi-
toria in via praesentis vite bibit et maxime in sua passione. Mathei xx° po-
bibere calicem etc. In signum huius fuit in orto trans torrentem captus et ad pa-
ssionem ductus. Io. xix. propterea quod sic bibit de torrente pleno haustu a-
passus est ignominiosissima morte in patibulo crucis deus pater exaltabit illum
et constituet eum caput celestium terrestrium et infernorum. Philip. ii°. Vel sic
Christus de torrente tribulationis et passionis omnibus bibit propterea exaltabitur in altum
audacter elevando caput tamquam victor. Gen. xx. quasi ab humilitate levatur caput

cx Confitebor tibi domine in toto corde meo in consilio iustorum et
congregatione. Ad litteram In precedenti psalmo actum est de sacerdotio
Christi et eius sacrificio quod est eucharistia. Hic agitur de eucharistie efficacia
quia sic beneficium est quo spiritualis gratia sic eucharistia est regnatorum
spiritualis refectio. Titulus alleluia id est laudate dominum et sunt due dictiones
alle et luya id est laudate dominum. Et dividitur in duas partes quia primo promittit se deum
laudare. 2° ad hoc nos adducit ibi Magna opera domini. Et primo dicit confite-
bor tibi domine confessione laudis in toto corde meo id est intellectu et affectu et
non solum labiis sicut faciunt quidam de quibus Ysa. xxix. Hic populus labiis
me honorat etc. in consilio iustorum et congregatione et non in conventiculis infi-
delium. Aliter legitur sic. In precedenti psalmo actum est de Christi subliminatione usque ad
dexteram patris quod factum est in ascensione quando recessit a nobis. Hic agitur de sa-
cramento altaris in quo manet nobiscum ex quo est potissime laudandus.
Titulus alleluia id est laudate invisibilem deum. primo. Est mirabilis operatio dei in sa-
cramento altaris. Inveniendo est movere ad perpetuam laudem dei propterea ta admirabile
beneficium. Et dividitur. primo promittit laudis confessionem. 2° laudis rationem ibi
Magna opera domini. primo dicit tibi domine qui sedes ad dexteram patris confitebor
confessione laudis scilicet gloriosa que gaudet confitendo non modo confessione iniquitatis
que luget sed confessione laudis que gratias agit non confessione iniquitatis que
volumus ostendit. Ex quo videtur quod non sit gaudendum in confessione peccati sed lugendum.
Sed contra Augustinus dicit quod peccator de peccato doleat et dolore gaudeat. Respondeo
glossa loquitur de istis confessionibus prout sunt in suo actu sic in actu laudis est
gaudium in actu confessionis dolor peccati ad quem tamen sequitur gaudium. Confitebor
in toto corde meo non tantum ore sed cum parte cordis sed in toto corde in
rationali per attentionem in concupiscibili per devotionem in irascibili per humiliationem.
Iohel ii° Convertimini ad me in toto corde vestro quod dicit glossa confessio que fit in toto
corde perfecta est signum est quod propositum alleluia quod mens plus intelligit. In quo notatur
perfectio quod confitebor devote et perfecte in consilio iustorum id est confitebor dis-
crete et consulte. Eccli. 32 Fili sine consilio nihil facias. Unde opus
sit discrete et consulte quando nec est defectus in medio nec excessus in nimio
sed est utique in medio. Et sic dicitur consilium iustorum quia a iustis datur. Vel potest esse
dictum consilium iustorum consilium dei quod iustis datur ut perficiantur. Mathei xix
si perfectus vis esse vade vende omnia etc. Perfectum est quippe et discretum
valde consilium domino in humilitate obedientia paupertate et castitate. Vel sic in consilio
id est in conventione maiorum iustorum et congregatione vulgarium iustorum quod in
congregatione totius ecclesie que est domus dei. Unde huius clausule propter. Beati
qui habitant in domo tua. Mathei xviii ubi fuerint duo vel tres congregati in nomine etc.

Magna opera dni exquisita i omnes voluntates eius. Ad l. hic adducit
rones laudis dne et dt mag opa dni pz in rectu pduce et exa
guissitacoe exqsita i omnes voluntates eo qz si aliquis qrat rom de
opm inveniet qz oia dependet ex eius mera voluntate et gra. Aliter le.
hic ponit rom laudis dne a qz lr opm dei et dt opa dni mag in
qntitate et plena dna boni te et ptate ut e occatio vinumis iustificatio
impii. Un huius clausule pponitur dimes qz misp plenitudo. Un p hic
intur plenitudo bonitatis et ptatis dei. Job v qui facit mag et inscru
tabilia. Aug magis e de impio piu face qua celu et terram crare.
exquisita i cu oi sapia et discrecoe distincta, i omnes voluntates eius
qz oia quecunqz voluit fecit et sut qsi in tabula sue volutatis signata.
Et magis exqsitum qua ex malis elicere bonu qua ab etno eligere
iustu et reprobare aliu. Ro xi O altitudo diviciarum sapie et scie dei ut.
Un huius pticule ppoe delectis qz misp tabule qz i tabula sue voluntatis
signata sut hec. Confessio et magnificencia opus eius et iusticia eius manet
in sclm sch. Ad lrm hic ont qz deus ex suis operibus e magis laudandus
et dt confessio et magnificencia i opus dei e laudis sue lau opa et ma
gnifice ita qz no solu dr de ipo in concreto sed etia in abstracto
et iusticia eius manet i ss. Iustu eni e qz eius voluntas semp impleatur.
Aliter le. sic hic ont qz opa dni sut laudabilia qz bona et formosa
et dt opus dei eius s. dei est confessio i gla et decor, ut hz alia littera
i laudabile et gloriosum, et magnificencia i magnificans ipm qz in ipo vivimus
movemur et sumus, opus eius eni e in nob no a nob sed ab ipo sum
phie no operatur i nob et velle et pficere pro bona voluntate. Unde
bn ppoe in v su hec qz misp esse ut vive ac si diceret no solu opus
meum sed etia radix operis s. esse et vivere opus suu e. Qi diceret non
solu opus meum e ab ipo deo, sed etia meum esse et vivere est ab ipo.
Et iusticia eius qua unicuiqz ordinatum e in fine debitum manet i ss
i in eternu. Sap po Iusticia ppetua e et inmortalis. Ysa xiiii deus deus
exercituu qui decrevit et quis poterit infirmare. Un bn ppoe huius clau
sule vallem qz misp ut ulla q. d. iusticia hec s. dei e qui maneo
i ss stabilis et firma. Memoriam fecit mirabilium suorum misericors et mi
serator deus escam dedit timentibus se. Ad l. hic ppoe 10 dne laudabilis
ex benificio eukaristie et ponit qdam dignu sacrm s. mirabilium spualem q fuit
figurata p mana. Exo xvi et ille cibus bonus erat sapidus sed malis in
sapidus. Un dicebant nauseat aia mea sup cibo isto. Num xxi Sic cibus
eukaristie sapidus e et maturus gustum spuali i gra bonis Jo vi Si quis
manducaverit ex hoc pane vivet i eternu, sed malis e valde nocivus. pa
Cor xi q manducat et bibit indigne iudicium. Et qz mana fuit potissima
figura eukaristie, figuratum aut reducit ad memoriam ipas figura Io dicit
me. fe. mia. suor, escam dedit timentibus se i corpus suu i sacramento eukaristie
p qd reducit ad memoriam mirabilia dei que fecit filiis isrl in mana.
Aliter le. sic hic ponit rom laudis ab institucoe sacramenti altaris et dicit
deus cuius opa sut mag exquisita et decora, fecit memoriam i memoriale
afficiens nos i sui amore, mirabilium suorum q nob reliquit i sua passione.
Luc xxii d hoc facite i meam commemoracionem quocienscumqz feceritis. Et
confirmatur in effectu et miserans qz in affectu deus. Cant po oleu effusum
nomen tuum. Un ppoe zay qz misp alma q fit ad memoriam hominum.

Escā dedit .s. spūalem ɫ corpꝰ xpm suū ꝛ sanguinē. Sap xvi angelorum escā
nutriuisti ppl'm tuū. Jo vi caro mea vere est cibus / timentibꝰ se nō osten-
dentibꝰ se ꝛ pꝫ qꝛ hic ꝓpha nō loqͬ de escā mali qꝛ illā dedit ꝛ dat
etiā nō timentibꝰ se ymo ī maiori habundācia. Job xii habundāt tabnacula
predonū / sed loqͬ de escā spūali utꝫ. Dicͬ enim xͤ ī hoc sacrāto timentibꝰ
se ī arra ꝛ pignꝰ nre hereditatis ut dͬ ephꝭ p° / Ego in cibū medicinam
Clem vi comedite amici / In medicinā nre infirmitatis. Eccli xliii medicina
omnium ī fe. In remissione nre peccatorum aīt. vir lire ego vobiscum sum
In pace ꝛ hostia pro cottidianis delictis. Ambrosius quotiensc̄ū hoc sacrm̄
sumitur pcta dimittuntur. Hec mensa conuiuas suos pctis .s. venialibus
obligatos immunes facit ꝛ liberos. Hug. Arra cibus medicina comes
pax hostia xpus. Vn bn ꝓpter hec dicit qꝛ intͬpͬ bonum. Memor erit ī
sclm testamenti sui. Virtutem operum suorum annunciabit ppl'o suo. Ad literam qꝛ
oīa efficacia sublime qꝛ hic efficacia introducendi ad vitā btām ꝑ dilectione
sūma ꝛ ideo hoc vocatur viaticum ꝛ conuiuiū ad hoc qꝛ memor erit ī sclm
testamenti sui ɫ huius sacrāti qd dͬ testamentū ut inferius videbitur / Virtutem
operum suorum ɫ efficaciam huius sacrāti a deo nob collati annunciabit
ppl'o suo qꝛ xͤ ꝑ seipsum hoc annunciat aplis ꝛ apli eccl'ie primitiue
ꝛ sic in eccl'ia annunciatur cottidie. Aliter lc̄ sic dīm ē de sacrāti insti-
tutione hic oīꝰ impleta dei pmissio / et dt escā dedit timentibꝰ se
ꝛ sic memor erit ī mecum ... hoc impfcdo demonstrabat / testamen-
ti sui ɫ pmissionis sue / in sclm ɫ in eternā durature. Sic pō sucat
ad abraham prem nrm daturū se nob / hoc ondebat ī oblacione
abel / abrahe melchisedech ꝛ in aliquibꝰ aliis antiquis sacrificiis
quid eīn aliud fiebat nisi qꝛ figurabatur xͤ verū sacrificiū factum
vn ꝛ hanc figurā implet ꝛ pmissionē reddi oportebat. Mat v iota
vnū aut vnus apex nō ptͥbit a lege donec oīa fiat. Vn aptē ppon-
gentis qꝛ intͬpͬ scīa vel pitum ɫ scīa q̄ ē pitum scīa .s. infallibilis
lex diuina / virtutem operum suorum / .s. glo. qꝛ cecos illuminauit / qꝛ claudos
ambulare fecit / Et qꝛ maius ē pane in carne ꝛ vinum ī suū sang-
nē transubstantiauit ꝛ suos inde pascit / annunciauit ppl'o suo ī primo eccl'ie
quasi / hoc ē aplis ꝛ apli eccl'ie primitiue ꝛ sic annunciatur cottidie ī
eccl'ia. Eccli xviii virtutem magnitudinis eius quis enarrabit. Vn bn ꝓpter
hic incipit qꝛ intͬpͬ palma vel manus q̄ dͬ annunciari voluit ppl'o
meam ī virtute sua q̄ an nesciebatur. Ysa liii° brachium dīn cui
reuelatum ē. Ut det illis hereditatē gentiū opa manuum eius veritas
ꝛ iudicium. Ad l'am hic ont q̄ sit bis annunciata ꝛ dt / ut det illis ū
ī vitā btām ad quā introducit hoc sacrātum / Et ꝛ vita bta hereditas gen-
tiū eo qꝛ oēs gentes ingenitum sit fcē ad ymaginem dei hnt conditionē
aptitudinem ad hanc hereditatem. Thi ii deus vult hoīes oēs saluos fieri
ꝛ ad cognitionē veritatis puenire qꝛ ē vita voluntate antecedente / nō tn volunte
consequente. Opa manuum eius magis ī hoc sacrāto veritas qꝛ ibi continetur
corpꝰ xͤ verū ꝛ iudicium .s. vite suminetibꝰ deuote ꝛ iudicium mortis
sumentibꝰ indigne. Aliter lc̄ sic hic ponitur diuulgationis verbi eius sancti
ꝛ dt deus annunciauit virtutem operum suorum ppl'o suo iudaico / ut det illis
hereditatem gentium ɫ ut gentiles fiant heredes cum illis vite bte ad quā intro-
ducit hoc sacrātum / vel ī ut det illis hereditatem gentium ɫ ut gentiles faciat
regni celestis heredes / audientes enim gentes dei virtutem qꝛ dedit se nob

socium in incarnacione magnum in predicacione mirum in gustacione misticum in
manducacione operacione cibum in eukaristie institucione pretium in passione premium in
glorificacione. quasi sunt et reputat Judeis heredes filii sunt regni. Mat. xxi
auferetur a vobis regnum dei et dabitur genti facienti fructus eius. Unde bene
propter hoc lemmech quod incipit tot similes quod dicitur gentibus dat hereditatem que fidelita-
te corde obediunt et deo serviunt. Ps. populus quem non cognovi servivit mihi. In-
opera manuum eius. hic ostenditur confectoris et conservatoris huius sacramenti per ministros ecclesie
et ostenditur virtutum preciarum corporis Christi in sacramento. et dicitur opera manuum eius in potencie
dei in illo sacramento non sunt facta nec fantastica sed veritas in quibus sunt que
proferuntur verba quibus conficitur hoc sacramentum. Mat. xxvi hoc est corpus meum,
hic est sanguis meus. Unde sic hoc dixit vere ita vere ibi est. et premia
utrique [illegible] in eadem manu vere est alibi. Dan. 3 universa opera tua vera. et iu-
dicium quod licet vere et premia sit ibi tamen iusto iudicio latet sub specie
panis et vini. tum ut fides habeat meritum quod de invisibilibus, tum ne hoc
horreat manducare, tum ut vitet insultus infidelium qui diceret quod la-
cerant dominum nostrum. Ecc. xviii In iudicio dei opera eius ab initio. Unde
bene propter hoc hic incipit quod incipit ex operibus quod dicitur quod lateat Christus sub speciebus
ex operibus est quod aliter sine horrore non caperetur Christus nisi sub speciebus in sacramento

Fidelia omnia mandata eius confirmata in seculum seculi facta in veritate et
equitate. Ad hoc sunt omnia mandata eius in maxime mandatum eius de conservacione
et usu huius sacramenti quod habetur in textu evangelii in [illegible] quod mandatum evangelii ca-
sunt invariabiliter confirmata. Mar. ult. Illi autem profecti predicaverunt ubique domino
cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis et propter hoc non potest de-
ficitas cum deus non potest esse testis falsitatis. Io. subditur
Abac. le. sic hic ostenditur virtute horum conservatoris facta in veritate et equitate
et iusta, et omnia mandata eius in illa quod conficitur altaris sacramentum et dicit opera domini sunt vera
mandatum sunt fidelia quod a fidelissimo ab ipso deo sunt mandata secundum illud
Deut. 32 fidelis deus et absque ulla iniquitate et sunt fideles recipientibus. Abac. 2
iustus ex fide sua vivit. Unde bene propter hoc hic incipit quod incipit presbiteres eos ut
passionem eorum confirmata a deo firma et tota in seculum seculi in quindum
secula se succedunt. Unde per illa firmatur presencia Christi dei et hominis nobiscum
Mat. ult. Ecce ego vobiscum sum usque ad consummacionem seculi. et per hoc confir-
mata confirmat deus suos in bono. 2 Thes. 3 fidelis deus qui confirmabit
nos. Unde bene propter hoc lemmech quod incipit adiutorium sive firmamentum quod per
hec verba que mandat iam que sunt infirma firmiter habent adiutorium. sicut
impleta in veritate in hoc quod veritas tradidit illa que dicit. Io. xiiii. Ego sum
via veritas et vita. et cetera in libra rectitudinis iuste illa nichil adde
ordinem immuneat. Prov. xxx. Ne addas verbis illius ne arguaris et inve-
niaris mendax. ab illo qui omnia videt. Unde bene propter hoc Zach. quod incipit sub
sive oculus quod dicitur vere in equitate et veritate facta sunt quia a deo facta a sola
li oculo qui omnia intuetur. Redempcionem misit deus populo suo mandavit
in eternum testamentum suum. Ad hoc hic per eukaristie institucionem. sic autem
sacramentum Christus instituit in cena imminente sua passione. et hoc dicitur
redempcionem misit deus populo suo. fuit enim deus pater misit redemptorem populo suo
igitur Christus ex obediencia dei patris venit ad suam passionem per quam redemptum est genus
humanum. mandavit in eternum testamentum suum quod tunc instituit eukaristie sacramentum
quod vere testatum. Unde dixit Christus in eius institucione Mat. xxvi hic est

sanguis meus novi testamenti. Et p(rim)a ad Cor(inthios) xi. hic calix novum testa(men)tum est
in meo sanguine. Per hoc autem quod dicitur in eternum, significatur quod huic sacramento
non succedunt alia sicut sacramenta veteris legis successerunt sacramenta novi te-
stamenti. Huic vero sacramento succedit vita beata in qua est plena fruicio
corporis Christi glorificati in hoc sacramento eius dulcedine beati reficiuntur iugiter et quam se
extunc in eternum dicit Augustinus super Iohannem. Aliter legitur sic. Hic omnis fructus quod effectus ex
superbie huius sacramenti, et dicit deus pater misit redemptorem suum id est Christum filium
suum incarnatum qui ex obediencia dei patris venit ad passionem suam per quam genus
humanum redemit. Vel sic deus misit redemptorem id est absolutorem a peccatis
cottidianis et negligenciis populo suo. Prima ad Cor(inthios) primo factus est nobis a deo
sapiencia et iusticia sanctificacio et redempcio. Quis enim hoc adinvenire
potuisset nisi ipse ut ex ore hominis sermo procederet quo prolato redempcio
populo mitteretur. Unde propheta propheta quod mittitur ex ore, quod ex ore sacerdotum
sacra verba proferencium redempcio mittitur ad populum. Unde hic omnia sunt
ponderanda diligenter: sublimitas quia deus, et sublimitas humilitas quia
misit, et humilitas utilitas quia redemptorem, et utilitas nimia quia populo suo
mandavit non ad tempus breve sicut sacrificia legalia, sed mandavit testamentum
suum novum in quo hec sacramenta continentur et extenduntur duracione seu manent
in eternum quod aliud ei non succedet testamentum. Hebr(eos) ix. hic est sanguis testa-
menti quod mandavit deus ad vos et eterni testamenti. Math(eus) xxv(i) hic est calix sanguinis
mei novi et eterni testamenti, et bene dixit eternum quia aliud ei non succedet
testamentum quia ab ore populus veritatis eterne editum quia promittit bonum eternum quod
nobis maxima consolacio. Unde bene propheta Zach(arias) quod mittitur consolacio. Sanctum
et terribile nomen eius inicium sapiencie timor domini. Ad l(audem) sanctum et terribile non enim
quod sanctum est in se formaliter et effective obedientibus et terribile inobedientibus
et quod per timorem dei declinat omnis homo a malo. Prov(erbiorum) xx(v)io subditur inicium sa-
piencie timor domini quia recedens a malo accedit ad bonum secundum oppositum. Aliter legitur sic per-
quam dominus est dispositus verborum huius sacramenti hic de sacramento spiritali sumendum
debito modo quia cum timore et dicit deus misit redempcionem populo suo, non enim
est sanctum conventu ad digne sumentes quos aplus sanctificat. Luc(e) primo quod nascetur
ex te sanctum et sanctum sanctorum. Dan(ielis) ix. Philosophus non dedit illi nomen quod est super
de nomen ut non sit tantum sanctum sed terribile contra ad indigne accedentes quos
condempnat. Prima ad Cor(inthios) xi. Eccl(esiastici) xliii terribilis deus et magnus vehementer. Nomen
infantis est sanctum sed non est terribile, nomen gigantis est terribile sed non est sanctum,
sed nomen domini sanctum et terribile ideo debetur ei timor suus. Unde bene propheta capitulo
quod mittitur calix ut potaretur quia sanctum et terribile est quod in calice sumitur et
potatur. Timor domini qui facit recedere a malo est inicium sapiencie quia facit acce-
dere ad bonum et hic inchoat sapienciam. Vel sic inicium sapiencie id est saporis et
illuminacionis in isto sacramento est timor domini. Prov(erbiorum) primo inicium sapiencie timor
domini et loquitur hic de timore iniciali qui sapienciam inchoat sed filialis consummat.
Timor enim purgatus palato ab amaritudine peccati facit bene sapere quod est
sapidum. Unde bene propheta Zach(arias) quod mittitur capitur et sanctum et terribile quod hic sumitur
cum timore et devocione; capitur est bonum operibus. Eccl(esiastici) xv qui timet deum faciet bona.
Intellectus bonus omnibus facientibus eum laudacio eius manet in seculum seculi. Ad literam
hoc est intellectus domini mandati et videtur bonus ille qui adimplet mandatum
opere sed unum intelligimus eius. Ille autem qui non adimplet illius intellectus est magis
nocivus quam proficuus. Luc(e) xii. Servus sciens voluntatem domini sui et non fa-
ciens vapulabit multis; qui autem non cognovit voluntatem domini et facit digna
plagis vapulabit paucis. Laudacio eius qui implet mandatum sed dei

intelcm̄ manet i sc̄m sc̄li qr etnalr manet p̄mium opis virtuosi
Alr ler sic hic po fructus sinmerit hoc sacrm̄ Et dr si sinmas hoc
sacrm̄ cu tiore dei qui statim moritur intellcs e bonus omibz facientibz
eu i h̄ Item intellcm̄ q d si quis intelligit sic ʒ agit sic ut tra hoc
sacrm̄ ut dcm̄ e tunc intellcs e bonus si aut aliter intelligit ʒ aliter agit
i hoc sacrm̄ malus e intellcs Vn prov 23 qm̄ sederis ʒ comedere cu
principe diligenter attende que t apposita sunt qr tunc optia s tunc x potus
optimus qr sanguis x' ymo optim simplr qr filius dei ʒ statue cultellum
in guttur tuo ʒ comede cu tiore qui statim moritur ʒ tunc erit t
sic facienti bonus intellcs qd bn̄ designat hic promissa Sion qm intp
aggressio temptatoris Invariabile enim fugat temptatores ʒ facit eos dig
pcepto hoc sacrm̄ laudacio eius i ei debita manet in ss qr i eternum
manet p̄mium opis virtuosi Vel sic laudacio eius manet in sclo sclo cano
vel in eternum simplr qr i hoc sclo ʒ in futuro Ecce vlt laudabit usque
ad mortem aia mea dnm ʒ laudate ʒ superexaltate eu in secula augustinus
videbimus amabimus laudabimus hic erit cu summe laudare deu in
ss Vn hui ppo tha qr intp consummacio ʒ sic iste ps digestus e per
ob litteras hebraici alfabeti Cassiodorus vult qr psi q distinguntur p litteras
alfa sic iste ʒ beatus vir ʒ beati immaculati ptineant ad pfectos laudatores
alii ad imperfectos Hilarius aut vult in glo qr hii q p elementa distin
guntur ad rudes ptineant ʒ sunt ad invitacionem eos ad instruccionis ele
menta ʒ primordia diuine laudis

Psalmus CXI

B eatus vir qui timet dnm in mandatis eius volet nimis Ad
litteram titulus alla ʒ p3 expositio ʒ in hoc ps spealr agr pro
reddenda felicitr p opibz iuste Mat xxv venite benedicti rc
Et dividr pd on sponstu 2o in inimicis dibz opim ubi pctor
videbit pd dr bs vir i pntu ʒ go pro bono virtutes gto in
re hetur btitudo i spe i futuro qui timet dnm tiore filiali
qui formidat offensas i mandatis eius volet nimis istud nimis non
importat vicium sed affirm intensive ad implendu dni pceptu ʒ potissim
i opibz iuste Alr lr sic In precedentibz actu e de x incarnacoe
asccone ʒ eulae e institucoe hic agr de reversioe eius ad iudicium et
iusta singlorum retribucoe qe reversio figurata fuit i reversioe aggei
ʒ zacharie de babilone ʒ templi reedificacoe qr xo reversione ad
nos i iudicio templa corporum reformabunt phil iii Salvatorem expe
ctamus dnm ihm xm q reformabit corpus humilitatis nre rc Vn hic intelligen
sp̄i pphe aggeus ʒ zacharias laudabat deu no tam p id mali reedi
ficacoe qr p ista spualia ʒ hoc dr titulus alla reversionis aggei ʒ
zacharie i in hoc ps nō e laus ab aggeo ʒ zacharia p reversione
sua Sed titulus melius exponr s ad xpm nomini reuerat aggeus
interpretr festinus zacharias memor dei Sensus qo e in hoc ps ag vn dcs
laudet a ppo festino ʒ memore dei ppo i xano qr de reversioe sita
a statu miserie ad statu gre ʒ tandem glie Est aut iste ps digestus
p litteras hebraici alfabeti sic ʒ pcedens i hic ps e rememoracio bonorum ʒ
malorum i iudicio futuro e monitio ad tiorem x' ʒ ad spacium sibi ma psalmi
i adventu iudicii Et dividr pd agr de remuneracoe bonorum p mite Scdo
pcuracoe malorum p pctus ibi pctor videbit Et dr vir qui timet dnm
ita qr p tiorem declinat a malo bs e bene vie tande patrie
mie bene inchoata tandem consummata i bene spei tandem rei

Eccl xxv Beatus vir cui donatum est habere timorem dei quia primum impedit
beatitudinem timor dei expellit primum. Eccl po go timor dei expellit impe-
dimentum beatitudinis quia concessio vicij est ingressio beatitudinis et studium in mandatis eius
proprietatibus bona opera volet id est cupit esse vel commorari vel in mandatis
eius volet nimis id est valde diliget et toto affectu ad implendum eius mandata.
Eccl po qui timet deum custodiet mandata eius et dicit nimis non ut notet
superfluitatem sed commendantem affectionem in actum progredientem secundum affectus facul-
tatis vel intellectum in affectione magis in operatione maxime in consummatione nimis
in consiliorum superadditione. Unde bene ponuntur he clausule alleluya quia innuitur doctrina
bonitatis quia innuitur domus quod timor obviat secundum doctrinam domus dei id est eccle(sie).

Potens in terra erit semen eius generatio rectorum benedicetur. Ad lit(teram) quia in
bona exteriora bonorum plus est propitium loco dicitur potens in terra etc. hoc frequenter
videmus contingere quia homines misericordes habent misericordes filios qui succedentes
sicut Salomon post regem successit David pio et misericordi et quia potentia temporalis est
laudabilis si habeat bonum regimen ancillam ideo subdit generatio rectorum benedicetur
quia bonum ei imputabitur a populis propter bonum beneficium. Aliter vero sic habet subdit
primus rectorum et est quadrupliciter etiam in spiritu et dicit beatus vir qui timet deum
et amat eius mandata semen eius id est bonum propositum in corde eius seminatum est
potens in terra id est in corde suo quia evelli non potest sed in fructum apparebit
quia erit potens contra insultum demonis per iustitiam contra impulsum corporis per
constantiam contra tumultum mundi per patientiam. 2 Cor x arma nostra militie
nostre non sunt carnalia sed potentia a deo. Eccl xliiii semen eorum in testamento dei
stetit, generatio rectorum id est operatio bona que efficitur a bonis et rectis benedicetur id est
multiplicabitur iuxta illud benedixit eis et multiplicati sunt valde. Math xiii aliud
fecit fructum tricesimum aliud sexagesimum etc. Quartus sensus est vir beatus semen
eius potens sunt apostoli generatio eorum sunt homines per ipsos ad fidem conversi. Prov 20
Iustus qui ambulat in simplicitate sua beatos post se filios derelinquet. In hoc
versu sunt due littere gimel quod interpretatur retributio et deleth quod interpretatur tabularum
quia per timorem dei et amorem boni quod oritur in tabulis divine legis est retributio
ut sit semen potens et generatio benedicta. Gloria et divitie in domo eius
et iustitia eius manet in seculum seculi. Ad litteram in familia timentis deum et opera
bona facientis et iustitia eius in ... sue ... manet in ff hic est dives
in filiis suis qui succedentibus. Exo xx qui custodiunt mandata in millia etc. Aliter
vero sic habet ... bone conscientie gloria et dicit qui timet deum potens erit in spiritu
et benedictus in fructu et gloria id est bona fama vel gloria boni et veri testimonii
in domo eius interiori id est in conscientia que dicitur domus interior. Eccl xxxi pre-
curre prior in domum tuam et hic est gloria prima. 2 Cor i Nam gloria nostra hec est
testimonium conscientie nostre et divitie salutationis virtutum et studiorum de quibus Ysa 33
divitie salutis sapientia et scientia. Nec mirum si divitias habet qui deum timet.
Ysa 33 timor domini ipse est thesaurus. Et iustitia eius que totum comprehendit quodque
est bonum manet in seculum seculi id est in eternum. Prov x iustus in eternum non commovebitur.
In hoc versu sunt due littere he quod interpretatur hec vel ipsa et vau quod interpretatur
... gaudere in conscientia bona et perseverare in iustitia hoc est vita. Exortum
est in tenebris lumen rectis corde misericors et miserator et iustus. Ad litteram
quia licet viventes in penitentia inter peccatores tanquam in tenebris illuminantur specialiter
a deo lumine sue gratie pro qua imitatur mentem quia per illuminationem creaturam
spiritualem ... imitatur mentem qui est misericors quantum ad habitum et miserator quantum
ad actum. Nec pro hoc est intelligendum quod in deo sit aliqua distinctio habitus
et actus sicut in nobis sed ... diversitatem apprehendere non possumus prout est
in se et pro genus nec nominare sed sicut est in nobis ubi habitus et actus realiter

distinguit᷑ / ⁊ iustus qꝛ semꝑ iusticia cu̅ mīa ɔiunxit i o̅nib⁹ oꝑib⁹ In
insula lxx add᷑ de⁹ / ad ostendendu̅ q͞ id q͞d d᷑ hic misericors ⁊ miserator
⁊ iustus refert᷑ ad sp̄m deu̅ Alit᷑ le᷑ sic hic ondit᷑ aduentu̅ ꝑmiatoris
⁊ d᷑ lumine a xᵒ q̄ est sol iusticie Malach 3 / exortu i ꝑortus est a pr̄e
sine mr̄e eternaliꝫ a mr̄e sine pr̄e tꝑaliꝫ in tenebris rectis pectoribus
rectis corde quoꝝ amor recte tendit i deu̅ p̄ncipiu̅ ⁊ fine̅ Can p̄d Recti
diligunt te / Iste ortus ꝑmissus fuit Malach 3 Orietur vobis timentibus
nom̄ meu̅ sol iusticie / q͞d x̄ps seu xᵒ ē misericors pctores ad ꝑniam
expectans / miserator actu pctores iustificans / iustus inpenitentes dige
pu̅iens ⁊ flagellans / Et re ta attributa i x̄po potentia qꝛ deus / sapia
qꝛ iustus / bonitas qꝛ misericors ⁊ miserator De 2ᵒ aduentu ꝑ p̄z exponi
qꝛ rectis corde orietur ⁊ apparebit lu̅en viij Ysa lu̅en orietur in tenebris
i in turbacionib⁹ q̄ erunt in fine mundi lux tua ⁊ tenebre tue erunt
sic meridies / tunc eni̅ fulgore o̅ms illuiabit ita ut secreta cor
diu̅ patebunt p̄d Cor iiijᵒ nolite an̄ tꝑus iudicare don̄c veniat de⁹
Et in hoc vsu sunt due lre Zay q͞ intp̄᷑ oliua / ⁊ heth q͞ intp̄᷑ pauor
q̄ d᷑ adueniente x̄po adest oliua vngens bonos / ⁊ pauor terrens ma
los Iocundus ho q̄ miseretur ⁊ comodat disponit s̄mones suos i
iudicio qꝛ in etnu̅ no̅ ɔmouebit᷑ Ad l᷑ Iocundus ho ē dando libalit᷑
no̅ potentib⁹ redde ⁊ comodat ꝑtis potentib⁹ redde / Ipse eni̅ q̄ sic ꝑit᷑
ex hitu mīe opatur iocunde Ro Eth 4 signu̅ hitus gnati ē delectacō
i ope / disponit s̄mones suos i iudicio recte comis ut oio caueat a teme
ritate locucōis / qꝛ in etnu̅ no̅ ɔmouebit s᷑ a stabilitate virtutis Alit᷑
le᷑ sic hic agit de ꝑmiacōe i euasioe mali Et d᷑ x̄pus q̄ ē lu̅en iusticie
exortu ē q͞d iocundus i acceptus ē illi ho seu suauis / ut hec alia lra
q̄ miseretur ꝑ xᵒ Pro xi benefacit aīe tue vir misericors Ecc xxx
misere aīe tue placens deo i ad hoc q͞ sis placens ⁊ iocundus deo / et
comodat mīaꝫ exhibens in ope Luc vi date mutuu̅ ⁊ nih᷑ inde sperantes
sed multas vsuras a deo Prov xix fenerator dn̄o q̄ miseretur paupi
mutuu̅ dando / disponit i ordinat s̄mones suos i iudicio comis i pme
ditat᷑ quid ⁊ qualit᷑ loquat᷑ ut s̄mo eius prius sit ad limaꝫ q͞ ad lin
guaꝫ / ꝑus ad examinacōeꝫ q͞ ad exauditoꝫ / ꝑus in corde iudicij q͞ in
ꝑlacōe eloqij ut loquat᷑ sine asꝑitate paucib⁹ / sine adulacōe
diuitib⁹ / sine suꝑfluitate o̅ib⁹ Ecc xxviii verbis tuis facito stateras
Vel sic disponit s̄mones suos i iudicio i diligent᷑ ɔsiderat q͞ rndebit dn̄o
i iudicio de mīa argueti ⁊ ꝑ᷑ hoc facit opa mīe Abac ijᵒ ɔtem
plabor ut videam quid dicat᷑ mihi ⁊ q͞ rndeaꝫ ad arguentem me
qꝛ q̄ hic agit q͞ miserens ɔpatit᷑ i corde ⁊ subuenit ope / ⁊ ordinat
s̄mones suos discrete ꝑtus ē deo / in etnu̅ no̅ ɔmouebit᷑ a stabilitate virtutis
seu ab his bonis ꝑducte Prov xii Radix iustoꝝ no̅ ɔmouebit᷑ qꝛ mīa
comes ē defunctoꝝ / ⁊ hic dicunt lre q̄ hic ponunt᷑ s᷑ theth q͞ intp̄᷑
bonu̅ / yoth q͞ intp̄᷑ ꝑncipiu̅ Caph q͞ intp̄᷑ manus q̄ d᷑ bonu̅ ꝑncipiu̅ sta
bilit᷑ i deo / manus dans mutuu̅ ꝑ xᵒ In memoria etna erit iustus ab
auditōe mala no̅ timebit Ad l᷑ hic agit᷑ de felicitate danda ꝑus ꝑ
vita ꝑ opib⁹ mīe ⁊ d᷑ In memoria et et iustus ⁊ accipit᷑ hic iusticia put
d᷑ de virtute mīe Iusticia eni̅ vnoᵒ accipit᷑ ꝑ o̅ni virtute / ab auditōe
mala no̅ timebit quā audient iniqui i die iudicij Mat xxv Ite
maledicti in ignem etnu̅ Esuriui ⁊ no̅ dedistis m̄ manducare / sed audiet
bona auditoꝫ venite bndci / Alit᷑ le᷑ sic hic ondit᷑ q͞ iniquos ⁊ iusti
sunt in memoria apud deu̅ ⁊ d᷑ iustus quilꝫ et i memoria etna apud deu̅

et dicit ita ut nullo modo tradatur oblivioni a deo. Prov. x. Memoria iusti cum laudibus
amabilis memoria quae facit homines iusticia pollentem mercede redolentem eternaliter
manentem. ab auditione mala quam audient mali ad dampnationem. non timebit
quando fiat opera mea. Mat. xxv. Ite maledicti etc. A flagello lingue abscon-
deris et non timebis calamitatem cum venerit. Unde in hoc versu sunt due littere la-
meth quia ministratur exercendo. Mem quia ministratur ex operibus quod exercendo auditur ut non
timeat ab auditione mala quod est ex operibus operibus mee. Tob. iiii. Paratum
cor eius sperare in domino. confirmatum est cor. cor eius non commovebitur donec despi-
ciat inimicos suos. Ad literam in domino non in rebus caducis. confirmatum est cor eius
in bono per habitum virtutis et gratie. Heb. xiii. Bonum est gratia stabilire cor. non
commovebitur a bono virtutis deo operante consuetudinem. donec despiciat inimicos suos
id est spiritus malignos contra quos ab homine despicientur quando de eis habebit plenum tri-
umphum et hoc est in morte quando decedit in statu gratie. Aliter legitur sic propter
consequendam mali evasionem hic ostenditur boni adeptionem et tangit initium et perfectum
et dicit cor eius iusti est paratum gratia dei et meritis precedentibus sperare in domino non
in homine quia est pius retributor. Mat. v. Beati misericordes etc. Prov. xviii. Iustus
in morte sua sperat. non sic iudas cupidus. confirmatum est cor iusti eius in fide
per quam credit deum iustum remuneratorem. Coll. ii. confirmati in fide. non
commovebitur a caritate dei et proximi. Eccl. xv. firmabitur in illo et non flectetur.
Ro. viii. Quis nos separabit a caritate dei. donec despiciat inimicos suos id est
malignos spiritus quando de eis habebit plenum triumphum. Vel donec tempus id
veniat in quo despiciet despicientes se. Ps. Paralip. viii. non commovebitur
ultra populus meus israel nec filii iniquitatis atterent eos. Iustus quod hic fide sua
pascit et pascitur fidei firmitate. roboratur caritate tamquam vino forti. mala
concupiscentia extinguitur. quod notatur tribus litteris hic positis ordine debito. Nun quod ministratur
pascens. Zamech firmum adiutorium. Ayn fons. Dispersit dedit pauperibus
iusticia eius manet in seculum seculi cornu eius exaltabitur in gloria. Ad literam hic ostendit
quod perdita bonis quos metuit per opera mea. Ideo dicit dispersit propter amorem dei sine
alia consideratione dedit libere et absque spe retribucionis terrene pauperibus christum
representantibus. Mat. xxv. Uni ex minimis meis fecistis etc. et non adulatoribus
seu histrionibus quibus multi dant hodie et nichil pauperibus. cornu eius
id est potestas temporalis quam usus est ad bonum virtutis exaltabitur in gloria scilicet celesti
ubi augmentabitur eius potentia. Aliter legitur sic hic ostenditur initium ad comparacione
ad proximum et dicit iusti cor est paratum sperare in domino retribucionem pro elemosina
Ideo dispersit id est diversimode fecit seu dimisit clam. dedit pauperibus indi-
gentibus prout unicuique quod videat esse necesse dandum. non dissipavit sicut
filius prodigus dando quibus non decet. dedit pauperibus certe larga misericordia quia
dispersit id est diversis fecit. grata misericordia quia dedit. districta quia pauperibus. Luc. xiiii.
cum facis prandium voca pauperes etc. Prov. xxviii. Qui dat pauperi non indigebit
iusticia eius id est largitas elemosina. manet in seculum id est servatur sibi retributio pro elemosinis factis.
in vita eterna. vel in seculum consequentem. seculi id est in eternum non ad tempus contra illos
qui in iuventute sunt largi sed in senectute sunt avari. vel qui sunt pauperes
sunt largi et qui sunt divites tunc sunt avari. sed non sic vere misericors sed
semper est largus. Unde largitas elemosinarum dicitur iusticia quia dat pauperi quod suum est
superfluum retinet sibi quod est necessarium et sic reddit unicuique quod suum est. Ysa. l-
viii. Anteibit faciem tuam iusticia tua id est misericordia. cornu eius id est potentia eius quae modo
est humilis et deiecta in deum tamen erecta. exaltabitur in gloria eterna. Ysa. lviii.
gloria domini colliget facientem opera mea. Unde bene ponuntur hic due litere phe quod
interpretatur disciplina et zade quod ministratur consolacio vel potacio quod dicit ubi est disciplina
consolans et potans. Peccator videbit et irascetur dentibus suis fremet et

t tabescet desiderium peccatorum peribit. Aliter ad litteram sic exponitur quod in intercedibus
redde non gloria sed confusio et dolor. Et dicit et pro expositione de presenti vita sic, peccator
videbit et irascetur quod impius videns prosperitatem iusti conturbatur et non solum
motus in anima, sed etiam in exteriori signo, id est dentibus suis fremet
et tabescet quod motus animi redundat ad corpus, desiderium peccatorum peribit quod
peccatores desiderant permanere in temporali prosperitate et deficiunt eis in morte
et aliquando valde repente. Alio modo exponitur pro vita futura in qua impius torquebitur
non solum de pena sibi inflicta sed etiam de iustorum gloria quod licet
non cognoscat intuitive et particulariter, tamen cognoscit abstractive et generaliter
ingentium in quodam generali sicut reprobos de in maxima delectatione quod facit
ad augmentum sue irae. Aliter legitur sic et sic agitur de punitione malorum propter peccatis
et per cognitionem tristitie, penae et bonorum gloriae, et dicit iusto exaltabitur in gloria
et peccator videns malignus tamquam vel quibus hic impius, videbit et cognoscet suam
propriam miseriam et iustorum gloriam et irascetur et turbabitur commotus et grauatus
propter illa. Sap. v. videntes turbabuntur timore horribili. Ysa. viii. irascetur et
maledicet regi suo et deo suo. Econtra letabitur iustus cum viderit vindictam
dentibus suis fremet pre invidia de bonorum gloria quam ipse amisit. Math.
xxii. ibi erit fletus et stridor dentium. Et tabescet et deficiet non potens
implere quod desiderat. Ezech. iiii. tabescet in iniquitatibus suis. Desiderium peccatorum
peribit, ab eis ut nec desiderabilium habere possit nec presentium nec futurum. Apoc.
xviii. desiderabilia anime tue recesserunt a te et omnia pinguia et preclara
perierunt a te. Vel quod peccator appetit deliberate gloriam eternam sed naturaliter
gloriam eternam et veracem perdit. Prov. x. expectacio iustorum leticia spes impiorum
peribit. Hec invenitur in textibus libris que sic ponuntur. Eccl. x. caput. Gen.
egrediens. tamen confirmatio quod malorum caput dyabolus est egrediens
adeo confusione confirmata qui dicitur: Ite maledicti, quod paratus est dyabolo
a quo nos abstrahat iudex verus et benedictus.

Laudate pueri dominum laudate nomen domini. Ad litteram. Titulus alleluia
quod in isto psalmo propheta inducit ad laudem dei ex consideratione
sue excellentis providentie quod abiectos et depressos miserie ali-
quando sublevat ad statum magni honoris et glorie sicut Ioseph subito
levatur de carcere ad hoc quod esset prepositus Egypti et secundus a rege. Gen.
xli. Et diuiditur in duas partes. Primo inducitur ad laudem dei, secundo inducitur ad hoc com-
mendat ibi Excelsus dominus. Primo dicit laudate pueri dominum et non accipiuntur hic pueri ratione
etatis discrecionis carentis sed accipiuntur pro subiectis et ministris sicut dixit achi-
melech ad david primi regum xxi. si mundi sunt pueri maxime a mulieribus manifeste
et laudibus obligati. Aliter legitur sic et sic agitur de beneficiis Christi in ecclesia per
exhibitionem in conversione infidelium ad fidem et in unione conversorum ad movere
titulus alleluia quod agit de laude dei per gentium conversionem. Ideo conversio gentium
ad deum per fidem Christi monet adhuc ad dei laudem. Et dividitur primo
movet ad laudis dominum, secundo ponit modum laudis debitum ibi
Excelsus super omnes gentes. Primo dicit pueri non a puerili etate sed a puritate
cordis et operis. Dan. 3. tunc hii tres pueri quasi uno ore laudabant. Et lau-
dare dominum quod potens est et dignus laudandi. Aug. in ore sit senectus
sit sapientia ut laudetis deum in spiritu. Laudate nomen domini quod
non solum debent laudare dominum in se sed etiam in nomine eius quod nomen eius
est super omne nomen. Hoc est nomen redundans pietate. Cant. primo oleum effusum
nomen eius, nomen plenum salutis. Act. iiii. non est aliud nomen sub celo

in quo optat homines salvos fieri. Nomen excelsum virtute. phil. 2 dedit illi
nomen quod est super omne nomen. Sit nomen domini benedictum ex hoc nunc et usque
in seculum. Ad litteram sit nomen domini benedictum i. sic est in scriptura benedictum sic bene-
dicatur a subditis non benedictione conservationis que fit tantum a maioribus sed
benedictione laudis que impenditur a minori ex hoc nunc et usque in seculum i. secundum
successionem omnis durationis. Aliter legitur sic. Hortatur omnes laudandum deum perpetui-
tate et dicit nomen domini sit benedictum i. habeatur ab omni creatura benedictum et lau-
dabile nunc gratiarum actione in predicatione et in cantu ecclesie, ex hoc i. in presenti
et usque in seculum i. in futuro hoc est in eternum. Unde qui non cessat laudare
dominum in nomine in hac miseria non cessabit ab eius laude in gloria. Daniel 3 benedictum
nomen glorie et laudabile et superexaltatum in omnibus seculis. A solis ortu usque
ad occasum laudabile nomen domini. Ad litteram a solis etc. i. secundum omnem extensionem loca-
lis distantie. Aliter legitur sic. Hortatur omnes laudis generalitate et dicit nomen domini sit
benedictum semper et ubique a solis ortu usque ad occasum quod quia in se semper et
ubique est laudabile laudetur in omni parte terre ab oriente usque ad occasum. Lau-
dabile nomen domini propter eius sapientiam potentiam et bonitatem. ysa. xlii cantate domino
canticum novum laus eius ab extremis terre. malach. p° a solis ortu ad
occasum magnum est nomen meum in gentibus. Excelsus super omnes gentes dominus
et super celos gloria eius. Ad litteram constituit quia sint magne et diverse gentes
et super celos i. super angelos qui sunt cives celestes, gloria eius quia de omnibus
angelis et hominibus ad suam gloriam ordinat et disponit. Aliter legitur sic. Hortatur
omnes sublimitate dei ... inferiorum et etiam superiorum, et dicit nomen domini est lau-
dabile quia ipse est excelsus dominus super omnes gentes, ymmo super omnes creaturas
inferiores. Job xxv excelsus deus in fortitudine sua et non est ei similis
in legislatoribus. ps. tu solus super omnem terram, et super celos sive mate-
riales sive spirituales scilicet angelos i. super omnes habitatores celestes gloria eius
gloria virtutis, gloria luminis. ysa. lvii hec dicit dominus excelsus et sublimis
habitans eternitatem. Job xi excelsior celo est. Quis sicut dominus deus noster qui
in altis habitat et humilia respicit in celo et in terra. Ad litteram quasi diceret nullus
qui in altis habitat per sue glorie refulgentiam et humilia respicit per suam pro-
videntiam in celo quia superbientes angelos deiecit et humiles sibi adherentes
in gloria confirmavit, et in terra quia in prima etate rebellantes homines per dilu-
vium submersit et humilem Noe cum sua familia salvavit. Aliter legitur sic. Hortatur
omnes sublimitas dei et sublimitate humilitatis, et dicit quis sicut est excelsus sicut
dominus deus noster i. quis est ita potens ita sapiens ... et bonus. Exo. xv quis
similis tui in fortibus domine, qui in altis habitat quia super creaturam pure corpora-
lem, in altioribus quia super creaturam compositam ex natura corporali et spirituali,
in altissimis quia super creaturam pure spiritualem. Eccli. xxiiii ego in altissimis habito
et continuo est altissimus sed omnem creaturam tamen respicit oculo sue misericordie humilia
in celo et in terra i. humiles angelos in celo confirmando a ruina et in terra
humiles penitentes iustificando. ysa. lxvi ad quem respiciam nisi ad pauperculum
et humilem et trementem sermones meos, et continuo videat omnia oculus eius re-
spicit tamen humiles ex amore cum oculo dextro ad exaltandum. Luc. i° quia
respexit ... eius i. elevavit illas, sed superbos respicit oculo sinistro i. ex indi-
gnatione ad puniendum quia vultus domini super facientes mala. Suscitans
a terra inopem et de stercore erigens pauperem. Ad litteram suscitans a terra etc. et
de stercore i. de loco vili et fetido erigens pauperem, hoc patuit in manas-
se rege Iude qui propter superbiam fuit deiectus de regno suo a deo et ab
inimicis suis in carcere fetido reclusus et fame afflictus et propter humilitatem
suam a deo fuit inde relevatus et in regnum suum restitutus. 2 paralip. xxxiii.
Aliter legitur sic. Hortatur omnes suscitatorem generaliter ab amore terrenorum et a volu-

·carnaliu desideriorum et dicit deus deus noster in altis habitans humilia respi
suscitans a terra inopem id est diuinis auxilium inopi qui nec corpore nec corpus
habebat nec graciam dei sed quasi mortuus erat sed iacebat in terra per cupidita-
tem de stercore id est de vili loco et abiecto exigens id est exaltans pauperem id est humi-
lem Vel sic de stercore id est de fetore carnalium voluptatum erigens pau-
perem id est eleuans de carnalibus desideriis ps. lxxii. Eciam ex quibus multa
fornicatur qui stetit in via peccatorum (exaltabit) Ut colloret eum cum principibus
cum principibus populi sui Ad literam ut colloret eum scilicet tamquam eos possidens
propter quod subditur cum principibus populi sui, pro aut refferri ad exaltacionem
humilium in gloria celesti in qua collocantur humiles cum angelis qui dicun-
tur in scriptura principes et distinguuntur per tres ierarchias, ierarchia autem
idem est quod principatus Aliter legitur sic hic tangitur finis et causa huius suscitacionis
scilicet collacio cum angelis et cum apostolis et dicit deus erigit pauperem a terra ut
inopem et pauperem ante conuersionem sed modo conuersum et diuitem in fide et tandem
beatum collocaret cum principibus id est cum suis angelis Apocalypsis xxi mensura hominis
que est angeli ps. Pone eos principes sicut etc. Eciam collocaret eum cum principibus
id est cum apostolis populi sui de quibus ps. constitues eos principes etc. Vel cum apostolis
multos constituit de gentibus qui omnia propter christum reliquerunt secuti sunt eum
Iob xxxv iudicium pauperibus tribuit et reges in solio collocat in perpetuum
felix pauper cuius vita apostolica gloria angelica Qui habitare facit sterilem
in domo matrem filiorum letantem Ad literam quod dicta exaltacio non solum fit in
sexu virili sed eciam femineo quod subditur quod habitare facit sterilem in domo dans
ei fecunditatem per quam est honorabilis in domo mariti in qua prius erat contemptibilis
et abiecta propter sterilitatem quod subditur matrem filiorum letantem Exemplum habetur primi Regum i
de Anna que propter sterilitatem contempnebatur a Helkana et cum deus dedit ei
fructum tunc fuit honorabilis et letabunda et fecit canticum Exultauit cor meum
in domino etc. primi Regum ii Allegorice exponitur iste psalmus de abieccione populi Iudaici
propter meritum eorum et exaltacionem populi gentilis in bonis gracie eo quod deuote
accepit fidem catholicam et sic synagoga facta est sterilis et abiecta et ecclesia
in fide gencium facta est fertilis et letabunda Vnde Galatas iiii° letare sterilis
que non paris erumpe et clama que non parturis quia multi filii deserte magis
quam eius que habet virum, et vocat gentilitatem desertam quod multo tempore fuit de-
serta a deo propter peccatum ydolatrie et sterilis in prole ad dei cultum educanda
et hoc premittit apostolus, scriptum est quod Abraham duos filios habuit etc. Aliter
legitur sic hic ostenditur congregacionem gentilium in vnitate primitiue ecclesie et dicit deus
erigit de puluere pauperem, qui habitare facit in domo id est in ecclesia primitiua
ex iudeis congregata gentilem populum prius sterilem a generacione spiritualium filiorum
habitare iam per bona operacionem et per fidem Iohannes x alias oues habeo que non sunt
ex hoc ouili etc., matrem letantem de filiorum spiritualium multiplicacione Genesis
xx dixit Sara risum mihi fecit deus Ve excelsus deus qui facit
de sterili matrem de extranea domesticam de hostibus filios et de vilibus
Romanos dicit glosa populo gentili in domum dei letantis ibimus modo per mi-
seriam et postmodum in triumphatorem ad quam nos perducat etc.

In exitu Israhel de Egypto domus Iacob de populo barbaro Inp:

cedenti psalmo egit de laude dei pro conuersione gentilium, hic pro conuersione
iudeorum, et fit preter hoc quod inchoata est in ecclesia primitiua, quam per
vniuersali que consumabitur in fine mundi Titulus satis est expositus
alleluia Laus est conuersio iudeorum Intencio vel finis est mouere ad
laudem dei in hac psalmo hic est illos gentiles maior agendi titulus
est Nam psalmus agit de laude dei pro conuersione iudeorum inchoata primitiue,

Ho ɔsimiḋda vᵗᵉ ibi domꝰ ysrł ſpauit / ⁊ licet ħ glō expona̅ de ɔ-
uerſioe̅ gen̅tium / in mag̅ ꝑᵉ de ɔuſioe iudeoꝝ q̄ figurā i exitu
ysrł de egipto / In pª tan̅ po ɔuſio iudeoꝝ / 2o lag dei ſtḡ ħc ru
detestatoe ydoloꝝ ibi n̄o nob dne ⁊c / In pª tan̅ po illa ɔuſio / 2o
quoꝝ ſcā ſit misterio ibi moyses exultaūt / 3o tꝰ au̅e ⁊ impio ibi
a facie dm̄ mota ē t̄ra / In pª tan̅ po quorūdā ɔuſio / 2o alioꝝ
eta pluimoꝝ auſio ibi mare vidit / In pª ſagrie duo ad ɔuſionē
ɔcurrentia / po mali deſtio / 2o boni adheſio ibi ſcā ē iudea / In pª
tan̅ po deſtō pc̄i / 2o ſ̄tuti ibi domꝰ iacob d̄t go / In exitu yſrahel
i ppl̄i vſictum / de egipto ſpūali .ſ. de pc̄o egipto em̄ inp̄ tenebre
vł angustia vł tribulacō coangustas / ⁊ pc̄m ē tenebra ꝑᵖᵗ exco-
icā electom / angustia ꝑᵖᵗ ɔſtāz remoꝰ deᵗez / ſed angustas ad re-
siduitatez / ꝓꝟ iiijᵒ via impioꝝ tenebrosa ⁊c de exitu lrali / Exo
xiiij / domꝰ i ſarhe / Iacob de pp̄lo barbaro i infideli / ⁊ aſſeso / pª
Coꝝ vi exite de medio infideliū ⁊ ſepamini dᵗ dn̄s ⁊ inmūdū ne teti-
gitis / vł ysrł ⁊ domꝰ iacob prīt eē noa ⁊ pomit abte ut hēat locū
ſtrptis relatō ⁊ ē ſensꝰ / ysrł in exitu de egipto i dū exiet de egipto
domꝰ iacob dū exiet de pp̄lo barbaro i de prauo ɔſortio / Ficta ē iudea
ſc̄ificacō eꝰ ysrł ptās eꝰ ħic tan̅ adheſio boni / ybi po tan̅ ɔfeſſio
laudis dm̄e / 2o ſ̄cuctꝰ ſtrptis ex laude ibi ysrł ptās / d̄t go ſic ysrł
exeūte de pc̄o ⁊ domo iacob de p̄uo ɔſortō / ſcā ē ſc̄ificacō eꝰ iudea
i ɔfeſſio laudis dm̄e ꝑ fide q̄ ſc̄ificat / pª Coꝝ vi / abluti eſtis
⁊ ſc̄ificati i noᶜ eꝰ / ɔfeſſio pc̄i ſc̄ificat / ⁊ tiᵐ iio / ſi quis emūdāt
ſe ab hiis erit vas ſc̄ificatū dn̄o in honore / ⁊ ſic ꝑ pſecutoz ysrł
ſcā ē ptās eꝰ / ipiꝰ ysrł q̄ꝑ hoc ysrł ſcā ē potens ⁊ vinꝰ qui
pꝰ in pc̄to ſugꝰ erat ⁊ deiectꝰ / Io po dedit eis ptātez d̄i filios ſi-
eri / Exuꝰ go ſpūalis inᵗᵉ in exitu lrali de egipto / de qo / Exo xiiij / ſc̄i-
ficacō yſta inᵗᵉ in illa q̄ ſc̄ificati ſūt ingreſſuri i t̄raz p̄miſſiōis
de q̄ / Ioſue 3 / Sc̄ificamini cras em̄ faciet i vobis dn̄s mirabilia / ptās
yſta inᵗᵉ in ia collata eis ꝑ ingreſſū in iudea / de q̄ Ioſ po omīs
locꝰ quē calcauit veſtigiū pc vr erit / inᵗᵉ ptās grē dei q̄ ɔfert
ꝑ viam ɔſoīm / Mare vidit ⁊ fugit iordanis ɔuſꝰ ē retrorſum
hec ɔuſionē quorūdā de iudeis / hic on̄t auſioꝝ ⁊ obſtiatōm alioꝝ
qui nuis ꝑm ɔgnoſcerent eē xpm / vbi on̄t dupꝰ obſtiatōs iudaice
tam pª ē amaritudo inuidie / 2ª amor t̄ralis obſuatōe ibi iordanis
d̄t go ſic ɔuſi exeūtes de pc̄o ⁊ de maloꝝ ɔſortio ſc̄ificati ⁊ for-
tes ſcī ſūt / ſed mare i iudea ɔſtitud ad inetos ad modū maris
inductꝰ inuidia vł amara turbida iracūda / vidit aqua xᵒ / ſapiaz
in vbis poteſtatē i miraculis bonitez in factis ſuis / ⁊ tn̄ fugit ſ. xpm
ɔtemnēdo oīa aſſumat ⁊ affictꝰ inuidendo / ⁊ eſſectꝰ inuidendo / ⁊ tn̄
deſpiēs i fugiēdo / Ioh vi videbat ſigᵗ q̄ faciebat / ypª 3o fugiet
donᶜ relinqꝰtm quida n̄ viderit ⁊ credidert ſ. tho ⁊ Ioh 2o q̄ꝛ me
vidiſti tho ⁊ credidiſti / qua n̄o vidert ⁊ credidert / aly viderūt et
n̄o credidert de qbꝰ hic / qua n̄o viderūt ⁊ credidiert ſic ſcīm Ioh
2o bti q̄ n̄o viderūt ⁊ credidert / Iordanis q̄d ſic exeūtes in
amaritudie inuidie fugiert / Iordanis i exitꝰs i t̄ralī obſuatōe
q̄ iuſto dei indicto iudeis imposita ē ɔuſꝰ ē retrorſū a dei ⁊
fidei v̄itate / Zach vii noluert attende ſed auerterūt ſcapula recedentes
ypª 7o ɔuſi ſūnꝰ re retrorſū ꝑ t̄ḡu dei mei / Ioh vi multi em̄
abierūt retrorſū ⁊ n̄o ambulabāt cū ihū / Montes exultauerūt
ut arietes ⁊ colles ſic agni ouium / Sꝰ ergꝰ oñſa ē aliqꝝ d̄ iudeis

cu̅s̅io / hic ostendit quorum facta sit mistio et apostolorum et sibi similium vbi tangitur
primo exultatio discipulorum de conuersione aliorum iudeorum / 2o admiratio de ob-
stinatione aliorum ibi quid est tibi mare / 3o repetitio exultationis apostolorum
pro multiplicatione fidelium ibi montes exul- / In prima tangitur primo exultatio apostolorum
2o fidelium aliorum ibi et colles dicit ergo sic aquam sed conuersis aliis remane-
tibus in errore et per illam conuersionem / exultauerunt montes id est apostoli qui erant per
maximi te / sublimes per auctoritatem radios solis puros recipientes pluuie
per virtutis contritionis aquas fontium emittentes per sapientie predicationem ysaias
letabitur coram te sicut qui letantur in messe sicut exultant victores capta
preda / montes inquam facti / ut arietes agmini ouium scilicet doctores / prouerbia 30 aries
et non est qui resistet ei / psalmus afferte domino filios arietum / et colles sicut
&c. montes apostolorum successores et illi subiecti exultauerunt per conuersionem fide-
lium / sicut agni ouium id est sicut simplices et benigni / Act 13 discipuli reple-
bantur spiritu sancto et gaudio Sap xix tanquam agni exultauerunt magni-
ficantes te domine qui liberasti eos Quid est tibi mare quod fugisti et tu
iordanis quia conuersus es retrorsum / hic subditur admiratio pro obduratione
noletum grauem / et post noletum grauem peruidia excecate / 2o carnalium
psalmus exultabat et admirando dicebat / o mare id est amore scilicet populi iudeorum
quid est tibi quod fugisti a sancta apta virtute / scilicet ius inspiratio fit 2 paralip
2 iiij° quia transgredimini mandatum domini quod vobis non proderit dereliquistis
deum ut derelinqueret vos / et tu iordanis populus scilicet iudeorum spiritualiter
descendens in carnales obseruantias / iordanis enim interpretatur spiritualis descensio
quid est tibi / quia conuersus es a bona informatione fugiendo / retrorsum sanctos
sane doctrine repellendo / psalmus proiecisti sermones meos retrorsum sermones
populi mei quid feci tibi aut in quo molestus fui quod non est causa ex
parte mei sed tui / Act viij dura ceruice 20 Montes exultastis ut arietes
et colles sicut agni ouium / hic subditur exultationis discipulorum repetitio psalmus
maiorum 2o minorum ibi et colles / dicit ergo conuertens sermonem ad illos o
vos montes quid est quod exultastis de conuersione multiplicatione / sicut arietes
gregum plurimorum leti duces / philippenses iiij° itaque fratres mei dilectissimi gau-
dium meum et corona mea / et colles quid est quod exultastis sicut agni ouium / ysaias
lv montes et colles cantabunt coram vobis laudem A facie domini mota
est terra a facie dei iacob / hic de conuersione quorundam de iudeis et etiam
de mixta conuersionis / hic 2o agitur de auctore qua facta fuerit conuersio illa
quia per deum / vbi tangitur primo auctor illius actorum ibi qui conuertit petram re-
In prima tangitur primo actore / 2o actorum peruertere ibi a facie dei / dicit sic iudei
in terra scilicet iudeorum cordium / mota est scilicet ad penitentiam et conuersionem / a facie
id est presentia domini et corporali qui in carne apparuit et docuit / Baruch iij o
post hoc in terris visus est / et spirituali qua gratiam fidei inspirauit / iudic
vo terra mota est celi et nubes stillauerunt / montes fluxerunt a facie dei
israel / ysaias lxiiij vtinam dirumperes celos et descenderes / a facie tua id est a presentia
montes defluerent / a facie inquam non cuiuscumque domini / sed a facie id est a
presentia et clementia / dei iacob scilicet qui est deus eternus et non recens / Exo 3
deus abraham deus ysaac et deus iacob / deus est omnium per creationem iustorum
per fidem et gratiam patriarcharum per specialem familiaritatem beatorum Qui
conuertit petram in stagna aquarum et rupem in fontes aquarum / hic ostendit
illius actoris virtutem quia per alium non potest fieri conuersio peccatorum quod ostenditur primo
quantum ad conuersionem de peruersis moribus per gratiam / 2o quantum ad conuersionem de-

infidelitate ad fidem ibi et rupem. dicit ergo sic a potentia dei corporali et spirituali hec
firma fuit et nunc fuit quia et quia ille convertit hoc faciendo petram i plebem iam
duriss[i]mam in stagna aquarum i in statum gratie et virtutum stagnum enim dicitur
locus stativus aquarum et rupem eandem plebem convertit in fontes aquarum i in summi:
dementia scripturarum ad alios fluentem sicut paulus prius durus sicut petra factus
est vas gratiarum fons doctrinarum totum mundum irrigativum. dicit ipse vas electionis
est mihi iste ut portet nomen meum. prov. 5o diriventur fontes tui foras sicut quatuor
et multi alii miraculis conversio et ex conversis dignatione quia facies domini convertit
et ex conversorum conditione quia petram et rupem convertit. ysa. xxxv que erat arida in
stagnum et sitiens in fontes aquarum. Non nobis domine non nobis sed nomini tuo
da gloriam. A principio psalmi actum est de predicatione conversione iudeorum. hic
subditur laus dei pro conversione eorum cum detestatione ydolorum. et in hoc agit
primo de divina laude 2o de simulacrorum detestatione ibi simulacra gentium.
In prima primo petit optando deo singularem glorificationem 2o addit petitionis sue
persuasionem ibi nequando dicant gentes. In prima primo optat deo gloriam 2o monstrat
gloriae debitum modum ibi super misericordia. In prima primo indignos a gloria propria excludit
2o gloriam attribui digne petit ibi sed nomini tuo dicit ergo sic deus convertit nos
et non ipsi nos et ideo domine non nobis ab errore recedentibus non nobis fidei vere
adherentibus vel non nobis iudeis non nobis gentilibus da gloriam presentem
quia ex nobis non nisi peccatores sumus. Ro. 2o omnes peccaverunt et egent gloria dei
i cor. iiii quid habes quod non accepisti si accepisti quid gloriaris quasi non acce:
peris. unde et christus secundum quod homo ait Ioh. viii si glorifico meipsum gloria mea
nichil est. sed nomini tuo da gloriam ut predicetur. unde et christus gloriosus Daniel iii
da gloriam nomini tuo domine ut confundantur omnes qui ostendunt servis tuis mala et cetera
Super misericordia tua et veritate tua nequando dicant gentes ubi est deus eorum quasi dicit sic
detur gloria tibi domine non nobis sed hoc super hoc misericordia tua qua vocas nos
ad fidem convertisti. Tit. iii non ex operibus iustitie que fecimus nos sed secundum magnam
suam salvos nos fecit. et veritate tua qua iusto et vero iudicio tuo a quibus
in errore dimisisti. ps. universe vie domini misericordia et veritas. frequenter conjungit iudicio
misericordia parcens et iustitia puniens et vere coniunguntur in nobis ne misericordia sine veritate
ageret in remissione vitas sine misericordia in crudelitate sed veritas cum misericordia
in iustificatione. prov. 17 misericordia et veritate redditur. nequando dicant. hic additur
persuasio ad promissa petentem implendam ut scilicet infidelium vitetur derisio et
tangitur primo vitanda infidelium derisio 2o fidelium ad iam derisionem responsio
ibi deus autem noster in celo dicit ergo sic domine glorifica nomen tuum nequando adorantes
dicant gentes deum volentes hic oculis corporalibus visibilem sicut simulacra
ubi est deus eorum quasi dicant invisibilis est qui videri non possit. super in psalmo fuerunt
mihi lacrime mee panes die ac nocte et cetera Deus autem noster in celo omnia
quecumque voluit fecit. hic subditur responsio ad quamvis derisoria ubi dicit
primo tempus in gloria apparere 2o tempus ubique esse ibi omnia quecumque dicit ergo sic blas-
femando querunt ubi est deus eorum et hic tenendum prius deus autem noster in celo per
manifesta apparentia ysa. vi vidi celum in sedes et i Ioh. iii cum apparuit si-
miles eius erimus quia videbimus eum sicut est. omnia quecumque voluit fecit ysa.
xlv omne consilium meum stabit et omnis voluntas mea fiat. ps. omnia que-
cumque deus voluit fecit in celo et in terra. Ex quo patet per consequens quod ubique est
Simulacra gentium argentum et aurum opera manuum hominum. hic subditur de
simulacrorum detestatione a quorum cultura vocati sunt fideles. ubi tangitur
primo detestatio ipsorum ydolorum 2o cultus eorum ibi similes illis. In prima
primo eorum in se vanitas 2o in officiis suis inutilitas ibi os habent.
vanitas autem eorum ostenditur primo quantum ad materiam 2o quantum ad efficientiam
ibi opera manuum. dicit ergo sic talis est deus noster. sed simulacra gentium sunt
argentum et aurum. unde de terra sunt primum opera manuum hominum non a deo

sed nec genita. Ozee viij. argentum suum et aurum fecerunt sibi ydola ut
interirent. Baruch vi. satis legitur de hac materia. Os habent et non loquentur
oculos habent et non videbunt. Sic omnia eorum mutilata. quia caret usu membrorum
sic omnia que similiantur gentium caret vita. Et dicitur quia caret loquela visu au-
ditu et spiritu quibus vita manifestatur in corporibus et in animalibus et per consequens usque
ibi siles illis fiant. Alia lectio sic sunt omnia eorum mutilata quia caret usu
membrorum et dicitur similiter gentium sunt opera manuum hominum. Os habent quantum
ad similitudinem sic sic artificia que formant voces et non loquentur quia non possunt
loqui. oculos habent quantum ad apparentiam et non videbunt quia non habent animam
Aures habent et non audient nares habent et non odorabunt. Ad literam
per corpus. Alia lectio sic sunt omnia quia caret usu membrorum etiam audientium
impressorum et dicitur aures habent et non audient in similitudinem organorum habent
[illegible] sed usu et virtute membrorum non habent. nares habent et non odora-
bunt et caret virtute et usu odoratus. Manus habent et non palpabunt
pedes habent et non ambulabunt nec clamabunt in gutture suo. Ad literam
per ut supra. Alia lectio sic sunt omnia quia caret sensu tactus et motus et dicitur
manus habent et in habent similitudinem manuum in natura et non palpabunt quia
nullum sensum habent et ita nec sensu tactus. pedes habent et non ambulabunt
quia non habent motum. Sap. xv. omnia ydola nationum deos estimaverunt quibus
nec oculorum usus est ad videndum nec aures ad audiendum nec nares ad perci-
piendum spiritum nec digiti manuum ad tractandum sed et pedes eorum
pigri sunt ad ambulandum. nec clamabunt in gutture suo in nec formant
vocem impressionis que admittit alia impressa et sic similiter gentium sed omnia
quia quedam impressa alia possunt clamare tamen in gutture quia similiter non
sunt. Baruch vi. neque regibus benedicunt neque maledicunt. Capitulo
in quibus arguuntur mali prelati quantum ad ingressum prelationis et quantum ad
progressum et quantum ad egressum. ingressum malus quia movet ambitio
[illegible] cupiditate divitiarum voluptate delictorum et sic dicit Augustinus
[illegible] Augustinus si fallacia sequitur fallacia efficitur. ergo si argentum
[illegible] [illegible] [illegible] non a deo sed fallacia ad
principes extiterunt et non cognovi. Osee viij. quia regnaverunt non ex me
[illegible] et sic dicitur. Os habent et non loquentur. Progressus eorum peccat quia muti in-
[illegible] sunt et non loquentur. Ysa. lvi. canes muti non valentes latrare. Oculos
habent et non videt intellectum [illegible] Ysa. lvi. pastores ignora-
verunt intelligentiam. Tertio quia [illegible] ad [illegible] et dicitur aures
habent et non audiunt. [illegible] Sap. vi. audite reges et intelligite
[illegible] Quarto quia indiscreti sunt ad iudicandum
inter bonum et malum lepram et lepram et sic nares habent et non odora-
bunt ypocrisim [illegible] odorem fetorem. Quinto quia pigri ad dandum bonum
[illegible] et ita dicitur manus habent et non palpabunt. Prov. xxx. noluerunt
Gen. xxvij. vox quidem vox Iacob est sed manus sunt Esau. Ecclesiastes
xv. pedes eorum pigri ad ambulandum et sic pedes habent et non ambu. Sap.
vij. dicitur nec clamabunt in gutture suo. Ysa. vi. clamabat alter ad alterum
Similes fiant qui faciunt ea et omnes qui confidunt in eis. Ad literam plures
scilicet artifices quia caret vita spirituali sic illa spiritualiter et omnes qui confidunt in eis.

scz ydolorum cultores qz confidunt in nichilum sunt z ydolum nichil prima ad cor.
viii. Aliter legitur sic hic imprecacionem detestacionem actoribus z cultoribus ydolorum
z dicit simulacra gentium sunt similia originaliter naturaliter sed non habent vsum
ydolorum qui faciunt ea z sibi ea fieri procurant, similes fiant id est careant vita spirituali
sicut illa caret vita sensibili Sap xiiii ydolum maledictum est z qui manu z qui fecit
illud, z odibiles sunt deo impius z impietas eius Sicut autem similes fiunt ydol
z qz ydolum nichil est, prima ad cor viii. ideo z ipsi nichil sunt coram deo ysa xliiii
plasmatores i. formatores ydoli nichil sunt, z omnes qui confidunt in eis colentes ea
sicut deos z sperantes ab eis auxilium salutis ysa xlii confundantur confusione
qui confidunt in sculptili qui dicunt conflatili vos dii mei. Domus israhel
sperauit in domino adiutor eorum z protector eorum est. Ad literam hic ostenditur latrie
vtilitas s. euasio mali z adepcio boni vnde vult qz colentes dominum protegun-
tur ab ipso a pericul. z dicit domus israhel sperat in domino quem deuote colendo adiut.
eorum z protector eorum est sicut patet contra pharaonem z eius exercitum Exo xiiii et contra
reges chananeorum vt in libro Josue Aliter legitur sic hic ostenditur confusionis iu-
deorum expectacio z spes pro maiorum scz principum z etiam sacerdotum Et dicit
gentiles confidunt in suis simulacris sed domus i. familia israhel i. maiorum
judeorum cum [illegible] sapiencia yanorum, sperauit in domino
qz adhuc [illegible] confisi reliquias israhelitarum Sophoz
sperabunt in domino [illegible] religione israhel, vel domus israhel
in ecclia [illegible] i. anima que videt deum per fidem sperat
et sperabit [illegible] in domino ps. beati vir qui sperat in domino
ab eo protectionem z saluacionem expectando, adiutor eorum in reliquiis
electorum conuertendis, vel adiutor in bonis agendis z protector eorum in malis
cauendis vel protector eorum ab insidiis reproborum Ext. 2 scitote quoniam
nullus sperauit in domino z confusus est ysa 3 i. proteget dominus deus exercitus
ierlm protegens z liberans transiens z saluans Domus aaron sperauit
in domino adiutor eorum z protector eorum est. Ad literam loquitur domus aaron
continetur in domo israhel sicut ps in toto que de ea fit specialis mencio qz ad
eam pertinebat sacerdocium quod est latrie officium, adiutor eorum et protector
eorum est sicut patet in deuoracione chore a terra, eo qz volebat sibi et suis
vsurpare sacerdocium contra aaron z filios eius Num xvi Aliter legitur sic
hic post spes sacerdotum vel scorum Et dicit domus aaron i. congregacio sacer-
dotum de aaron descendencium sperauit in domino non in simulacris vanis
sicut gentiles, adiutor eorum est in bonis agendis z protector eorum est in mal.
cauendis Nota qz sacerdotes dicuntur in ecclia sperare qz nondum apprehendit
in re sicut alii maiores, sed adhuc ambulat in spe phil. 3 non enim
arbitror me comprehendisse, sequor autem si quo comprehendam, ps tu es
qui restitues hereditatem. Qui timent dominum sperauerunt in domino adiutor
eorum z protector eorum est Ad literam dicit Ra. Ga. qz hoc dicitur de conuersis de
gentilitate ad judaismum qui non erant de filiis israhel, et in deo erat ad-
iutor eorum simul cum filiis israhel qz multi de talibus ascenderunt cum eis
de egipto ut habetur Exo xii, patet etiam hoc exponi de gentilibus deum
colentibus qualis fuit scz Job z multi alii Aliter legitur sic hic post spes et
expectacio minorum Et dicit qui timent dominum z non presumunt de se, vel de hoc
sperauerunt in domino ne propter timorem cadant in desperacionem vnde bernardus coniungenda
timor et spes, ne timor sine spe vergat in desperacionem z spes sine timore
[illegible] z spes ne timor sine spe, vertant in loco pignoris superiore aut inferio-
rem presumpcionem deut xxiiii non accipies loco pignoris superiorem mola est spes, inferiorem timor
mola qz vna sine alia non prodest Superior mola est spes, inferior timor
vnde Ext. 2 qui timetis dominum sperate in illum, adiutor eorum in bonis agendis
z protector eorum est in malis cauendis Omnes mecum fuit mei et

bndixit nos. Ad l. sic ont utilitas late i psecucde boni tpalis et
spualis, & dt dos meor fuit nri licet obliuio no cadat in deu et p
gns n° recordacio ppe deu, tn s gnem modu loqndi hoim dr recor-
dari aliquoz qn facit eis boni id subdr & bndixit nos multiplicado
i spualibs & tpalibs bonis. Alie le° sic lr ont gutente gna & ime
efficacia & dt dos ex sua una mede fuit nri ut nos gutat ad fide
ysa xlix nuqd mlr pt obliuisci infante vti sui ut no miseatur
filio vteri sui & illa si oblita fuit, ego tn no obliuiscar tui & bn-
dixit nob a multiplicat nos spualia bona & tpalia, ul bndixit
nob infudendo nob grat & hec ia fecit i sua dispone & tandē
fiet in re. ysa xix erit bndo i medio tre cui bndixt dos dices
bndcs ppls meus i egipto i pplos qui prius erat in tenebris errore
& angustiis captiui. Benedixit domui ysrl bndixt domui aaro
Ad l. sic declat diuisi i toto pplo bndoz & dt bndixt ds ysl spe
cialr in ordu sacerdotali. d bndixt domui aaro. Alie le sic sic
ont infusioz gre maioribs & minoribs & dt bndixt, i multiplicat
i bonis gre do. ysl, i videtibs deu p fide & potentibs, vn ysl dr
qi videns deu. Nu vi inuocabut nom meu sup filios ysl
i qn baptizabut eos & ego bndica eis. Bndixt do aaro, i excellētibs
i sacerdotali dignitate & vite scitate. deut° 33 Bndic doe fortitudinē
eius & opa manu eius suscipe. Benedixt oibs qui tient dnm pusil-
lis cu maioribs. Ad l. sic declat bndicoz deta gnalr oibs deu
colentibs siue sint guisi ad iudaismu siue gentiles tre viuetes
ta maiores qua minores & dt ut, Alie le sic, ont infusioz gre
oibs minoribs & maioribs & dt bndixt, i multiplicat i bonis spua-
libs ac tpalibs oibs, siue sit iudei xani siue gentiles q timent
dnm qr isti sut qui disponat se ad bndicoz Act x in vitate co-
peri qr no e acceptor psonaz dos sed i oi gente q timet deum
& opat iusticia acceptus e illi Ecc xl tior dni sic prmis i bndictōibs
pusillis cu maioribs qr pusillu & magnu ipse fecit & equalr
cura e illi de oibs. Sap vi no tieant pusilli qr si deu timet
bn et eis. luc xii nolite tiere pusillus grex qm oplacuit pri
uso dare vob regnu. ysa lxi isti sut seme cui bndixt dos.
Adiciat dos sup vos sr vos & sup filios vros. Ad l. sic petta
impetra° oibs bonoz augmento & dt adiciat dos i. vltra alia bona
vob ostendo & filios vris. Alie le sic lr ont optata guserm
multiplica° maioz & minoz & dt dos adiciat i adaugeat adhuc
plures sup vos guisos i primitia ecclia. Act ii dos augebat q salui
fiebat cotidie in idipm, & sr filios vros spuales adiciat adiu
maiore mli ysa xliiii° effuda bndoz mea sr stirpe sua et
germinabut qi salices iux fluetes aquas sr qui multiplicabantr
boni plati & boni subditi. Benedti vos dno q fecit celu & tra.
Ad l. bndā p osecucoz gre in pnti & gle in futo, q fecit celu
& trā ppr qd pt dare sua bndoz gre in pnti vita qe p tra desi-
gna & gle in futuo qe p celu signatur. Alie le sic lr optat
bndoz d. vos qui tietis dnm bndti estis ab ipo dno p sue
gre diffusioz. Tob xiii oms bndicent & gutent ad dnm.

qui fecit celu et terram et omnem creaturam superiorem et inferiorem Gen p°
In principio deus creavit celum et terram. quod non est possibile demonibus. Ier. 10
dii qui non fecerunt celum et terram pereant de terra. Celum celi domino terram
autem dedit filiis hominum. Ad litteram celum celi domino quia magis ibi relucet gloria
sua in angelis suis, terra autem dedit filiis hominum in habitationem corporum pro vita presenti
in qua si debite vivant et deum colant assumentur ad habitationes celestes cum
angelis. Mat. xxii in resurrectione erunt sicut angeli dei in celo. Aliter legitur sic hoc
ostenditur dei sapientia et bonitas quia distinxit celum a terra et dedit creaturis. Et
dicitur celum celi domino id est deus retinuit sibi supremum celum tanquam domum glorie
sue. Ps. ascendit super celos celorum. Deut. x domini dei tui est celum et celi
celorum. Terram autem dedit filiis hominum ad habitandum. Deut. p° tradidi vobis
terram ingredimini et possidete eam. Eccl. v deus in celo et tu super terram.
Spiritualiter intelliguntur contemplativi quos decet habere maiorem claritatem
et puritatem. Per terram significantur activi qui agros fructificant alios pascunt
et portant. Ysa. vlt. celum mihi sedes. Non mortui laudabunt te domine
neque omnes qui descendunt in infernum. Ad litteram hic ostenditur a quibus deus sit colendus
et dicit non mortui laudabunt te domine quia sunt ex statu merendi quia s-
dam quia est hominibus mors sicut est angelis casus, neque omnes qui descendunt
in infernum quia si accipiatur pro inferno damnatorum ibi non est dei laus
sed magis blasphemia. Si autem pro limbo patrum vel puerorum in originali
decedentium ita sunt ex meriti statu. Aliter legitur sic hic post gratiarum
actio pro gratia iudeorum expectata et ostenditur qui sunt digni laudare
deum et qui non et dicit domine non laudabunt te mortui in peccato mortali
quia non est speciosa laus in ore peccatoris. Eccl. xv la. Quia a mortuo est
non sit pro non esse, neque omnes qui descendunt in infernum poterunt te laudare
quia in inferno quis confitebitur tibi etc ut Ysa. xxxviii quia non est opus ad merendum
non ratio ad allegandum non scientia ad evadendum non sapientia ad laudan-
dum. Eccl. ix Sed nos qui vivimus benedicimus domino
ex hoc nunc et usque in seculum. Ad litteram sed nos id est in vita presenti bene-
dicimus quia status meriti durat usque ad mortem. Eccl. x quia in ipso deus lau-
datur meritorie, ex hoc nunc et usque in seculum id est usque in fine presentis seculi
quia tunc desinet opus meriti, permanebit tamen laus sanctorum in patria. Ps. be-
ati qui habitant in domo tua domine. Moraliter iste psalmus intelligitur, quibus peccator
conversus invitatur ad dei laudem per beneficia exitus de peccato quod de-
signatur per egressum Israel de Egipto et iudea facta sanctificatio eius quia inceptio conversionis, tunc fugit
mare id est amaritudo culpe, Iordanis qui interpretatur rivus iudicii conversus
retrorsum id est a iudicio condemnationis ad iudicium salvationis. Terra mota
a facie domini quia homo terrenus ab humo movetur per opera. De petra
id est de corde duro fluunt aque devotionis, ydolatria abicitur quia
avaritia que est ydolorum servitus. Eph. v per liberalitatem eicitur et deus fide
spe et caritate colitur, et sic ab homine vivificato per gratiam benedicitur.
Aliter legitur sic hic ostenditur qui sunt ydonei laudare deum et dicit non mortui
id est damnati laudabunt te domine sed nos adhuc qui vivimus in vita presenti
benedicimus et gratia dei vivificati benedicimus domino meritorie quia status me-
rendi solum durat usque ad mortem, vel benedicimus cantantes domino et lau-
dantes eum. Eccl. xvii sanus et vivens confiteberis ei. Ysa. xxxviii vivens
vivens ipse confitebitur quod deus vivens natura, vivens spiritualiter ipse confitebitur tibi.
Ex hoc nunc et usque in seculum id est usque in fine presentis seculi, quia tunc desinet

tenus mia Vel sic ex hac nunc qo laudare cepimus i pnti qr no hēs de tpe mis mc ꝛ usqz i s futm quo laudabimus in etnu Tob xiii Bndic̄ite dno elti eius ꝛ agite die letitie ysa li venient i syon laudantes leticia sempiterna sup caput eorum Reminiscere dmica

Dilexi qm exaudiet dns voce orationis mee Ad euam Titulus alla ꝛ pz expo̅s it dicit quida qr dd fet hunc ps pro liberatione a psecutione saulis Et dividit pd qsut sua li- beratione 2o mouet ad gratiarum actionem ibi quid retribuam dno Circa primum sciendum qr ps ista aliquantum mutat modum loquendi de futuro ad preteritum ꝛ econuerso licet sit locutio de eodem tpe qr iste modus e frequens i pphetis ꝛ maxime i canticis metricis sicut quasi est i hoc ps ꝛ aliis psi ꝛ dt dile- xi dnm id est Vn ego licet sit p se diligendus ꝛ sup oia tn cu aliqs exaudit pbet ei occom magis diligendi eum Alit lr sic In hoc ps invitat ad laudem dei p unione membrorum p caritatem in hoc primo 2o p fide in intellectu i secundo ps Titulus alla ꝛ pz Causa ps e dilectio dei in qua uniuntur membra ecclesie Intentio e laus dei p ista dilectione Et dividitur ps pro ppon ecclie sua dilectionem 2o appon multiplicare sue di- lectionis rom ibi qm exaudiet ꝛ dt dilexi s bonitate dei pximi utilitate ꝛ salute Mat xxii diliges dnm deum tuum ꝛ pximum tuum sic teipsum qm exaudiet dns pnt futuro spero voce orationis mee a malo liberando ꝛ ad bonum iuvando Ecc 2 qui diligit deum exorabit p pctis suis ꝛ qtinebit se ab illis ꝛ in orone exaudietur Quia incli- navit aurem suam mihi ꝛ in diebus meis invocabo Ad e hic loqr de deo more humano q inclinat aurem ad petitionem quam vult exaudire ꝛ ia aurs inclinans i deo no e aliud quam exaudire Alit lr sic hic dt orationis mee qr inclinavit aurem suam mi exhibendo se paratum ad exaudi- endum me Ps Pz vlt inclina aurem tuam ꝛ exaudi me Vel e deus pr inclinavit aurem suam mi a pcedia t filium suum mittendo ꝛ pati morte p homine Vn auris dei pris e filius qr sicut p aurem vox venit ad a- nimam Ioh xiiii quicumque petieritis patrem in nomine meo Ro viii qui ppo filio suo no pepcit sed p nob oibus tradidit illum quomodo etiam cum illo oia nob donavit ꝛ in diebus meis i i diebus presentis vite q sunt nob dati ad merendum invocabo qr auris dei e inclinata ad exaudiendum ꝛ Act vi hec arrepto exaudiuit te Iohel 2 omnis qui invocaverit nomen dni salvus erit sed i morte hois dies eius et assuit aurem exigit ꝛ tunc invocatio no pficit Circumdederunt me dolores mortis ꝛ pericula inferni invenerunt me Ad e hic zc mortem imminentem qm saul et eius exercitus cingebat david i monte ita qr desperabat posse evadere pii Re xxiii ꝛ pericula inferni invenerunt me In hebreo loco inferni ponitur sceol qr no solum significat infernum sed etiam significat fossam sive sepulturam ꝛ sic accipitur hic eo qr supr ad morte Alit lr sic laborii ꝛ dt dolores mortis i pecta qe sunt causa doloris ꝛ mortis etiam aut in psentia a sinistris pecta causata i adversis ꝛ etiam aut me sic hostes circumdat castrum qr obsidet Iob iiii circumdet eu dns febribus

cxiiii

z pricula infini .i. peta ad infernu trahencia invenerut me. Vn hoies
mala invenerut qn ad ea voluntarie venerut qn pro eis voluntate
puniut. Vn malor invectores tandez eciam invenerut. Job 21 ducut
i bonis dies suos z in puncto ad inferna descendunt. Tribulacoem et
dolore inveni z nomen dni invocavi. Ad l. Tribulacoez i corpore
dolore in mete inveni i psecutoe paulus mitte me psequit z nomen
dni invocavi. psequit eni deu rogavit p libacoe a psecucone
pauli. Alit le. sic hic dt tribulacoz ab hoibus illata z dt tribulacoz
extrinsecus illata a mat z dolore intrinsecus i corde ex tribulacoe venientez
inveni sentiendo z intelligendo ea esse utile z salubre. 2 Cor. iiii.
Id q momentaneu e z leve tribulacois mee supra modu in subli-
mi gte pondus opatur in nob. Vel loquitur hic de eisdem de quibus supra peta
invenerut me. no advertente morte z obligacoz ad infernu. sed postq
modu inveni ea cu cognosces obligacoez ad tribulacoz z dolorez
z nomen dni invocavi intus in corde meo vocavi auxiliu desiderii
qr in tribulacoe fui. Ysa xxvi. dne in angustia sua requisierut
te. O dne libera aiam meam misericors dns z iustus z dns nr misereatur.
Ad l. aiaz mea .i. vita mea misericors dns z iustus q.d. decens e ut
a te consequar misericordiaz i mea tribulacoe z iusticia i pauli condepnacoe.
Alit le. sic hic supplicat humiliter p libacoe aie z dt O dne qui
potes oia. libera ab hac miseria aiam meam ne pereat in ea. Ro vii.
Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Misericors
dns humilez z paupez devote clamantez exaudiendo. z iustus ne nimia
remissio videatur superbos puniendo z deiciendo. Exo 22 pauper si cla-
mavit ad me exaudiam eu qm misericors sum z iustus. ps Iustus dns
z iusticias dilexit. z dns nr miseretur i actionibus suis ita qr nulla eius
est ex effectibus. Ysa xiiii miserebitur dns Iacob z ipse salvabit. Abac
3 cu iratus fueris mie recordaberis zc. Custodies parvulos dns humi-
liatus sum z liberavit me. Ad l. pprie e eni deitatis succurrere in casibus
desperatis. parvuli eni no possunt se defendere a potentibus io decens e ut
dns succurrat eis. In tali aut statu erat dd respectu Saul regis unde
dicebat qr psequeris rex canem mortuum zc. Re xxiiii. humiliatus sum
mente cora deo z pstrate cora mundo. z liberavit me sua gra z virtute.
Alit le. sic hic dt deu ee iustum z dt dns e custodiens parvulos .i. humi-
les. sic pastor agnos custodit a noxiis. sic dns custodit parvulos
humiles ab inimicis ad se vocando. Mat xix Sinite parvulos venire ad me
z vocatos amplectitur. Mat x z amplexans parvulum statuit i medio
eorum. z sua eis secreta revelat. Mat xi abscondisti hec a sapientibus
z revelasti ea parvulis. Sap x custodit eu ab inimicis. io ego humiliatus
sum mente cora deo z pstrate cora mundo z sic liberavit me a tribula-
coe inimicor z a dolore cordis. Eccl 3 v Oro humiliantis se nubes pe-
netrat. Deut xxv Respexit humilitatem meam. Convertere aia mea
i requiem tuam qr dns benefecit tibi. Ad l. hic convertitur ad gratiarum
actoem z dt converte aia mea zc i quo solo mens humana quiescat. Augustinus
Inquietum e dne cor meum donec requiescat i te. qr dns benefecit tibi
io debes ei regraciari. Alit le. sic hic ponit alia tam diligendi
deum .s. certaz spez quietis eterne z dt dns libabit me a tribulacione
ergo aia mea converte affectoe z desiderio i requiem tuam s. a dno pro-
missam. Hebr iiii festinemus ingredi in illa requiem. Augustinus

cor meu in(con)ctu (et)c q(uasi) d(icat) g(e)nte ad dnm (con)fident in quo e(st) requies q(uia)
d(omi)n(u)s b(e)n(e)fecerit tibi q(uia) creavit redemit (et) iustificavit se(c)u(n)d(u)m (con)fide quia
b(e)n(e)faciet glorificando Zach vi cogitavi ut b(e)n(e) facia(m) domui iuda (et)c
Quia eripuit a(n)i(m)a(m) mea(m) de morte oculos meos a lacrimis pedes meos
a lapsu Ad l(itteram) q(uia) eripuit (et)c a morte imminente u(idelicet) oculos meos a
lacrimis leg(itur) e(n)i(m) dd plorasse in p(er)secucione saul p(rim)i R(egum) xx fleverunt pa(riter)
david (et) ionatas sed dd amplius pedes meos a lapsu s(cilicet) in manus
saul q(uia) q(ue)rit(ur) sollicite (et) ardent(er) q(ue)rit eu(m) (et) in manus eius no(n) in-
cidit dco (tem)p(or)e p(ro)sequente p(rim)i R(egum) xxiij q(ue)rebat saul dd (et) no(n) tradidit eu(m)
d(omi)n(u)s in manus eius Alit(er) le(gitur) sic s(ecundu)m o(mn)ia b(e)n(e)ficia (et) sp(irit)ualia a deo accepta
s(cilicet) liberacio a culpa (et) a pena (et) d(icit) d(omi)n(u)s b(e)n(e)fecit a(n)i(m)e mee q(uia) eripuit (et)
eripiet me de morte culpe a(n)i(m)a(m) mea(m) multis p(e)c(ca)tis afflicta(m) Ec(clesiastic)i li
de multis p(er)iculis nos eripuit (et) eruet Osee xiij de manu mortis liberabo
eos oculos meos a lacrimis p(ro)pter tedere afflictio(n)is pene no(n) ex devoc(i)o(n)e
(et) desiderio glorie Je(remie) xxxi quiescat vox tua a ploratu (et) oculi tui a la-
crimis q(uia) e(st) merces op(er)i tuo Ysa(ie) xxv aufert d(omi)n(u)s omne(m) lacrima(m) ab oculis
sc(i)s pedes meos (id est) aff(ectu)s cordis mei a lapsu (id est) a recidivacione
ap(ostoli) in p(e)cc(at)u(m) P(ro)v(erbiorum) xiiij pes tuus no(n) impinget Q(uo)d suavissima req(ui)es
in p(er)petuo est eius eterna (con)scie(n)cie puritas optorum servitas co(n)viviale
tranquillitas (et) h(oc) ducit ad regnu(m) sempiternu(m) Placebo d(omi)no in regio(n)e
vivor(um) Ad l(itteram) c(om)munit(er) (con)cludit dicens placebo d(omi)no ei devote s(er)viendo
in vita p(rese)nti p(ro)p(ter)ea in regio(n)e vivor(um) in vita celesti Moraliter (et) exp(on)i(tur)
de quol(ibet) iusto liberato divinit(us) ab afflictio(n)e corp(or)ali vel sp(irit)uali qui
recognoscens sua liberato(r)e(m) surgit ad gra(tiar)um acc(i)o(n)em Alit(er) le(gitur) sic s(ecundu)m
o(mn)i(um) e(st) triniitas d(omi)ne (con)placere (et) d(icit) placebo d(omi)no in p(rese)nti vita devote
s(er)viendo (et) p(ro)p(ter)ea placebo d(omi)no gl(or)iose (con)formatus q(ui) p(ri)us displicui (con)t(ra)r(ie)
difformatus in regio(n)e vivor(um) (id est) in vita iustor(um) celesti (Ecclesia)st(e)s v placuit
h(oc) est in oculis eius Ad(ver)sus e(st) regio mortuor(um) m(un)d(u)s regio morie(n)-
tiu(m) paradisus celestis regio vivor(um) ad qua(m) nos p(er)ducat
Credidi p(ro)pter q(uo)d locutus su(m) ego aut(em) humiliatus su(m) nimis Ad
l(itte)ram n(ost)r(u)s titulus p(ro)p(ri)us ... exponit istu(m) p(salmu)s de david q(ui)
fuit in p(er)secucio(n)e ab absalo(n) qua(m) pacienter tollavit (et) p(ro)mi-
sit gra(tia)r(um) acc(i)o(n)e(m) p(ro) sua liberacio(n)e Et divi(ditur) p(salmu)s p(er) p(ri)mu(m) 2o
s(cilicet) ibi quid retribua(m) (et)c Circa p(rimu)m sci(endu)m q(uo)d fugiente dd
de ier(usale)m p(ro)pter absalo(n) Siba s(er)vus miphibosech occurrit ei cu(m) duob(us) a(s)i-
nat(is) p(ro)nis (et) aliis victualib(us) q(ue)re(n)s p(er) h(oc) a dd favore(m) que(m)
credebat venit ad dig(nita)tem regia(m) (et) diffamat Miphibosech q(uod) cu-
piret eius hereditate(m) q(ui)b(us) v(er)bis (et) s(e)c(un)d(u)m dd deceptus dixit ei tua sint
o(mni)a que fuerunt miphibosech ut h(abe)tur 2 R(egum) xvi Et h(oc) e(st) q(uo)d d(icit) david
Credidi v(er)bis Sibe nimis facile p(ro)pter q(uo)d locutus su(m) nimis p(re)cipita(n)ter
(con)cedendo ei hereditate(m) d(omi)ni sui ego humiliatus su(m) nimis q(uia) p(ro)pter absalo(n)
fuit fugitivus In hebr(e)o h(abe)tur afflictus su(m) nimis ex filii mei p(er)se-
cucio(n)e q(ui) debet me honorare ho(m)i(n)es aut(em) afflicti sunt in p(re)iudi(cium) v(e)l
v(er)b(is) no(n) eleme(n)tor(um) (con)cultati minus p(ro)vide(n)t Alit(er) le(gitur) sic In isto
p(salm)o agit de unio(n)e fidelium in (con)stancia fidei (et) q(uia) h(ec) unio e(st) a deo
io p(ro)p(ri)o p(ro) titulo la(u)s dei s(cilicet) allel(uia) Et ita p(salmu)s i(ste) e(st) (con)stancia fideliu(m) in fide
intenc(i)o e(st) mone(re) ad laude(m) dei p(ro) dono fidei Et divid(itur) p(salmu)s agit
de (con)stancia (et) unio(n)e iustor(um) in una fide 2o de gra(tia)r(um) acc(i)o(n)e p(ro) (con)sta(nci)a
in fide a deo collata ibi O d(omi)ne q(uia) ego s(er)vus tuus p(salmu)s d(icit) sic Credidi

fide xpi in corde tenendo Gen xv Credidit abraham deo et reputatum est ei
ad iusticiam. Secundo quia locutus sum fide ore confitendo Mat xii Ex habundancia
cordis os loquitur Ro x corde creditur ad iusticiam, ore autem fit confessio ad salutem
Unde et huius contrarius dampnatus est qui talentum fidei abscondit nec predicare voluit
Mat xxv Ego autem propter fidei confessionem humiliatus sum nimis i. vehementer
vilificatus ab incredulis et afflictus Iudic vi humiliatus est valde israel
i. conspectu madian, sed Iob 22 dicitur qui humiliatus fuerit propter fidei confessionem
erit in gloria. Hanc humiliationem predixit eis Mat x tradent enim vos in
conciliis et in synagogis vestris Ego dixi in excessu meo omnis homo
mendax. Ad litteram ego scilicet i. pre metu dominica turbacionis, Unde i. hebreo habetur
Ego dixi i. festinacione vel subitacione mea quia ex turbacione mentis pre-
cipitanter locutus fuit omnis homo mendax, videbat enim filium proprium contra se
insurgentem et totum populum israel eque a periculo multos liberauit ei fauentem
2 Re xv toto corde vniuersus israel sequebatur absalon et ideo credidit
quod etiam miphiboseth fauetur absalon cum aliis unde propterea dauid videns
se deceptum retractauit sententiam contrarium ad hereditatis medietatem 2 Re xix
et licet tunc eos contrarius prauauisset 2 Re xvi tamen probabile est quod peccata peni-
tuit et quod per illa medietate hereditatis quam sibi dimisit peccata ipsi miphi-
boseth satisfecit in aliis licet non sit scriptum Aliter legitur sic habetur ostendit
quod humiliter ad sustinendum non a se sed a deo et dicit Ego i. excessu
meo i. pauentis turbacione et paucitate dixi cum festinatione et precipitanter.
Vel sic Ego sic humiliatus dixi in excessu mentis i. in contemplacione eternorum
i. quia est excessus mentis corrupte propter peccatum, omnis homo contrarius est de se est men-
dax i. falsitas et vanitas Ps Ibi beniamin adolescentulus i. mentis excessu
Vel dixi i. excessu tribulacionis et pro omnibus de quo Luc ix dicebat excessum
eius quem completurus erat in iherusalem In utroque excessu homo inveniet se vanum
et deficientem Ro 3 Est autem deus verax omnis homo mendax Quid retribuam
domino pro omnibus que retribuit mihi Ad litteram hic ostenditur paciencia dauid quia verba se-
mei maledicentis pacienter tolerauit 2 Re xvi et ideo illam persecutionem pro
suis peccatis et pro beneficiis a deo collatis computat. Unde dicit quid retribuam
Et de manibus saul me liberando et ad regnum promovendo et mortem pro
adulterio et homicidio relaxando Aliter legitur sic habetur ostenditur quod ad maiora
sustinenda paratus sit et dicit propter confessionem fidei humiliatus sum et tribulatus sed
hoc parum aut nichil est quod sustinui quid ergo retribuam domino pro omnibus bene-
ficiis seu bonis que retribuit i. tribuit et iterum tribuit michi quod deus quod fecerit
dedit michi Michee vi quid dignum offeram deo Iob ix si voluit homo
contendere cum deo non poterit respondere unum pro mille. Augustinus creat me cum non
eram recreauit me cum perieram ad mortem descendit, mortalitatem assumpsit
mortem sustinuit et sic a morte me redemit quid ergo retribuam domino pro omnibus
que retribuit mihi Calicem salutaris accipiam et nomen domini invocabo Ad
litteram Calicem i. auctoritatem persecutoris quod in scriptura calix dicitur accipiam et
nomen domini invoco pro liberatione a dicta persecutione. Aliter legitur sic habetur ostenditur volun-
tatem sui martirii ad mortem et dicit quid retribuam domino Est calicem salutaris
i. mortis salubris. letanter tanquam calicem accipiam desiderio et amore
Sic enim passio appellatur calix a xpo Mat xxvi pater si fieri potest transeat
Ad hunc calicem invitat dominus suos consanguineos dicens potestis bibere calicem
Mat xx Et nomen domini invocabo i. tali passione Et ita xi Stephanus et alii
martires i. suis passionibus dominum invocabant Io xii pater salua me ex hac
hora Ioan vii Invocaui dominum patrem domini mei ut me non derelinquat
in die tribulacionis Vota mea domino reddam coram omni populo eius preciosa

In conspectu domini mors sanctorum eius Ad l. hic post tercium actum ab quo dauid
promissa i preda fuga 2 Reg xv ubi dixit ad sadoch reporta archa
dni in urbe si invenero gratiam in oculis domini reducet me et ondet m
ca hoc dicebat volens ibi facere sacrificium et quod d hic vota mea redda
coram omni populo eius i templo ubi conueniebat populus et subdit quia preciosa i quo
domini mors s. eius x non de facili permittit eos mori sic reges preciosa non
de facili contempnitur et per hoc intelligit liberacionem suam a morte nec
posuit se i numero sanctorum ex elatione sed magis confidens de dei bonitate
sic ezechias dixit memento domine quod ambulauerim coram te etc Al. hic
le sic hic ostendit se paratum pati mortem pro fide et dicit calicem salutaris
i mortem accipiam et vota mea i desideria mortis reddam domino pro multis
beneficiis que michi tribuit coram omni populo eius non erubescens mori pro
ipso Act xxi non solum ligari sed etiam mori paratus sum pro nomine domini
ihesu x Sic beatus andreas dixit o crux diu desiderata quia mors sanctorum
qui pro fide et nomine eius sustinent est preciosa i quo domini quia est euasio
omnium afflictionum et acquisitio bone conditionis Apoc xiiij Beati mortui qui
i domino moriuntur a modo iam dicit spiritus ut requiescant etc O domine quia ego
seruus ego seruus tuus et filius ancille tue Ad l. hic ostendit tamen sue
liberationis d. O domine ego seruus tuus te colendo et filius ancille tue in hoc
denotans multa merita sue uel sic dicit Ra. Ba. vocat se seruum natum
i domo patris quem magis diligit quam est qui est comparaticius de foro
hic autem erat natus i domo dei i a fidelibus parentibus deo seruientibus gen-
tiles autem ad fidem conuersi dicebantur magis serui dei emptitii Al. le
hic agit de gratiarum actione pro tot beneficiis et ostendit quod est creatus a deo et
recreatus per eius passionem et vocatus ad fidem katholicam et dicit O domine ego
seruus tuus inquam creatione corporis et quantum ad vite vocationis ysa xlix seruus
meus es tu israel ego seruus tuus vite recreacionis Luc p visitauit
et fecit redemptionem plebis sue ut sine timore seruiamus illi et filius ancille
i ecclesie katholice Sap ix noli me reprobare a pueris tuis quoniam seruus tuus
sum et filius ancille tue Dirupisti vincula mea et tibi sacrificabo ho-
stiam laudis et nomen domini inuocabo Ad l. dicit etc i pro predicta liberasti me
de persecucione absalon et aliorum et seruitudine impedientium me a regimine
mei regiminis sicut vincula multa impediunt homines ne possint libere agere
etiam quia persecutio absalon fuit mota contra dauid i penam peccati pro adulterio
et homicidio sicut quod predixit nathan 2 Reg xii ecce ego suscitabo malum super
te de domo tua id est liberatus ab ista persecucione dicit se liberatum a vin-
culis debitorum peccatorum eo quod pro illa erat obligatus ad sustinendum istam penam
tibi sacrificabo hostiam laudis s. per sacerdotes hostias offerentes et cantores
i sacrificiis laudes diuinas dicentes et nomen domini inuocabo quia non solum
per alios laudat deum sed etiam i propria persona sicut psalmis et aliis decantando
Al. le sic hic ostendit suam iustificationem per gratiam dei et dicit dirupisti
domine virtute tue gratie vincula mea i peccata quibus ligatus non poteram
per me absolui ab eis Ier xxx auferam iugum s. dyabli de collo tuo
et vincula eius dirumpam homo enim soluit per penitentiam dispositiue sed
deus per gratiam effectiue ysa lii solue vincula colli tui captiua filia syon
et sic a te iustificatus sacrificabo tibi hostiam laudis i laudem tanquam ho-
stiam offeram tibi labiis meis Felix lingua beata labia que sacrificant
deo Osee xiiij aufer omnem iniquitatem et accipe bonum et reddemus vitulos
labiorum nostrorum Hebr xiij offeramus hostiam laudis semper deo et nomen domini
i meritis i corde laudando vocabo Deut xxxii nomen domini inuocabo date etc

Vota mea dno reddam in ospectu ois ppli eius i atriis domus dni in
medio tui ierlm. Ad l'. vota mea que feci potius i psecucioe absalon
reddam dno sic pmisi i q' ois ppli ei' i in loco dni cultus vbi poterat
et debebat ascende ois ppls iste oftitu ad mastiolos tribus temporibus
i anno Exo xxxiii et ubi erat tunc cultus dni' d' in atriis domus dni
q' i tabnaculo i quo erat archa posita qr templu tpe dauid no erat
adhuc edificatum i medio tui ierlm qr id tabnaculu erat i ciuitate
dauid 2 Re v' que ciuitas dicebat' fortalicium ipsius ierlm. Moraliter
pt expoi iste ps de quolz fideli qui si alqn deficiat p aliquid dete-
ctionem sua ignorantiam ofitetur humiliter et tribulatoz insurgentez
sustinet patient' a qua liberatus agit gras deo reuerent'. Alit' le' sic
hic pmittit se gras age ope et dt Reddam dno vota mea i me-
tipm tamqua sunt sua. Eccl v quecuqz voueris dno redde in q'
ois ppli ei' i ut omis edificet p meu exemplu et omis ad hoc excite
iamedium. Leu vii Sacrificium offerens dno i q' ois viuentes. Ma v
sic luceat lux vra cora hoibus etc i in atriis dom dni i in ecclia fidelium
i qua sto p fide qr sine fide impossibile e place deo. Hebr xii. ps
stantes erat pedes nri i atriis tui ierlm. in medio tui ierlm i pa-
cifice et benigne. Ierlm eni interp' visio pacis. in medio i in concor-
dia amor; ut sic vnitu p mediu repouat' ad supinu. Ad qd nos etc.

Laudate dnm oms gentes laudate eu oms ppli. Ad l'.
titulus. alla i laudate eu qr i hoc ps inducuntur oes popli
sa gentiles quam iudei ad laude dei p aduentu ipsius xpi
qui instituit vna ecclam ex iudeis et gentib; ad dei gloriam
et hoc ns allegat aplus hunc ps d' laudate oes gentes dnm
et magnificate eu oes ppli. Ro' ante xv' expriuo' hunc psi. Et ita dt pmo
laudate dnm oes gentes i oes gentes ad fide xpi vocande. laudate
eu oes ppli i iudei in duodecim tribus diuisi et ponit gentiles iudeis
qr pauci de iudeis po crediderunt et multi de gentilibus. Ro xi cecitas
ex pte contigit in isrl donec plenitudo gentiu intraret et donec omis
isrl saluus fiet qr iudei conuertentur circa fine mundi et id inuitant' hic
ad laude dei po gentiles. Alit' le' sic In isto ps inuitat ad laude
dei p ofirmacoe ecclie i cultu fidei Titulus alla. Ma psi e ofir-
macio ecclie in cultu et vnitate fidei. Intentio e monere oes hoies ad dei
laudem. Et diuidit' ps inuitat ad laude dei gentiles 2o iudeos Et dicit
oes gentes i gentiles laudate dnm qr ab eo estis creati et ad fide vocati
conuerse et conuertende Ro xv gentes aut sr mia honorare. alliciunt' eni
ad obediendu hunc momenti tu ppr familiarite laudate. tu ppr obligatoz
qr dnm. tu ppr gnalitate qr oes gentes. Si eni mouet te difficultate
ut indebita est vni et no alij posset aliquis excusari. Act x' In oi
gente q timet deu acceptus e illi. laudate eu oes ppli. i iudeoz sub
vno vinculo legis viuentiu. Vn ppls d' collectio multoz sub vno legis
vinculo viuentiu. Iudith xiiii laudate dnm deu nrm. Qm ofirmata
e sup nos mia eius et veritas dni manet in eternu. Ad l'. hic subdit
laudis racio d' qm ofirmata e etc loqt' de futuro p modu pitti ppr cer-
titudinez pphie. In aduentu eni xpi et no an fuit mia dei ofirmata
p effectu que an expectabat' p magnu desideriu et veritas dni q' que x'
Io xiiii ego su via veritas etc manet in eternu. Hebr xiii ihc xps heri
et hodie ipse et in scla. Alit' le' sic hic allegat racio ad laudandu
togeterum. et dt qm ofirmata e ut ppetue pmaneat sic nos misos

misericordia eius Dan 3 in omnia secula misericordia eius. laudandus deus qui dat rationem
notabilem, quia confirmata veritate quam super nos misericors dignatur. quoniam eius
misericordia, misericordia eius qua ab omni miseria nos liberat q. d. misericordia eius fuit super
nos facta in carne firmata in cruce confirmata; sed confirmata in generali
veritate. Ps confirma hoc deus quod operatus es in nobis. et veritas domini inducta que est
Christus Jo xiiii Ego sum via veritas etc. manet in eternum Jo xii nos au-
divimus ex lege quod Christus manet in eternum vel veritas inducta manet in
eternum, et veritas doctrine quam falsitas non destruit Prov xii labium veri-
tatis firmum erit in perpetuum et veritas iustitie quam iniquitas non corrumpit Ps
iustitia tua iustitia in eternum etc. et veritas vite quam mors non infirmat
2 Esdre iiii veritas manet et invalescit et vivit et manet in secula

Confitemini domino quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. Titulus alleluia Ps cxvi[i]
Et propheta invitat ad dei laudem pro liberatione a Saulis persecutione
et populi israel a gentilium circumstantium perturbatione sub suo regi-
mine 2 Reg et de hoc tractat usque ad illum locum. aperite mihi por-
tas iustitie. Ab illo vero loco usque ad finem inducit ad laudem
dei pro consecratione templi quod previdit edificandum per salomonem ubi ibi sed
lapidem quem reprobaverunt, exponitur de quodam lapide cuius edificii quod fece-
runt assellatur in edificatione minori sed hoc autem fuit nimis longus aut nimis
brevis et sic fuit pluries reiectus ab eis tamquam ineptus. sed in consumatione
minori in copulatione duorum parietum inventus fuit aptissimus quod per minali
modum, et de Christo exponitur mistice Mat xxi numquam legistis lapidem quem
reprobaverunt edificantes etc. a domino factum est istud etc. Hec autem intelligitur de lapide
quod factus est in caput anguli. Et sic iste Ps communiter ad ista parte intelligi-
tur de Christo Ad tertium quod probatio non valet quam scriptura sacra nisi per sensum
literalem ut dicit Augustinus contra vincentium donatistam, Cum Iudei non receperunt
nisi sensum literalem Et dividitur in duas partes. primo inducit ad dei laudandum
2o adiuvat eorum ipsi de tribulatione primo dicit confitemini confessione laudis ob
gratiam domini quoniam bonus bonitate eius non est finis quoniam in seculum misericordia eius
quam hec subiecit devote cum regressibus. Aliter legitur sic hic invitat ad
laudem dei pro unione ecclesie in fide et caritate Christi tamquam in lapide angulari
Titulus alleluia Que Ps est benignitas Christi vincentis membra ecclesie Instruo
et monet ad confessionem laudis domine Et dividitur primo invitat ad laudandum dominum
2o allegat laudandi debitum ibi quoniam bonus dicit confitemini domino confessione lau-
dis ob gratiam quoniam bonus bonitate eius non est finis. vel quoniam bonus bonitate commu-
nicabili non participatione Mat v nemo bonus nisi solus deus quoniam in seculum
extenditur misericordia eius Luc 2 et misericordia eius a progenie in progenies etc. Dicat nunc
israel quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius Ad litteram hic specialiter invitat propriam
israel ad laudandum deum dicat nunc israel etc. Aliter legitur sic hic omnes diversos
gradus qui debent laudare deum et alios ad laudem provocare et dicit dicat nunc
laudet et aliis predicet ad laudem provocando, israel id est populus videns deum
per lumen fidei et per donum sapientie, nunc id est statim sibi dilatatione Dan 3 benedi-
cat israel dominum laudet etc. quoniam bonus bonitate infinita quoniam misericordia eius ad nos
domus aaron quoniam in seculum misericordia eius Ad litteram per summa Aliter legitur sic hic
monet ad laudandum deum illos quos scripturis intelligit sic sacerdotes
Et dicit dicat nunc in medulare domus aaron, id est dignus ordo sacerdotum,

qui in scriptum 3 in eternum est ma eius s. dei. S. d quare non potest hic qui bonus
sit in presenti usu Ps' ratio pt ee qr superius monebat scriptores et conte:
platiuos quorum est intueri diuinam bonitatem non solum in suis effectibus sed etiam
in se. Hic monet sacerdotes quorum est considerare diuinam bonitatem. coram miseris
in alios influentes quo laudandus est deus maxime. Dicat nunc qui timent
dominum quoniam in scriptum ma eius Ad l. qr non est speciosa laus in ore peccatoris
Eccl xv Io ostendit quorum laus est deo accepta d dicat nunc qui timent dominum
timore filiali qui vitat prius offensam. qui bonus exponatur ut supra
Alia lectura sic hic monet ad laudandum deum sic minores ut maioribus
et hoc sub tenere timentem deum et dicit dicat ad vniuersaliter audientium. nunc
3 in tempore optimo qui timent dominum timore filiali qr isti sunt ydonei deum
laudare et dicat vitate in laude qr in scriptum est ma eius De tribula:
tione mea inuocaui dominum et exaudiuit me in latitudine deus Ad
literam hic dd adiuuit nos inducentes ad laudandum deum primo ex liberatione
sui 2o ex redemptione generis humani et dicit de tribulatione inuo dominum potius
enim in persecutione Saul legitur deum consuluisse pi Reg xxiiii et in persecutione
qua passus est a filio suo et in illis persecutionibus multos ps fecit ad
dei laudem utique ex dictis et exaudiuit me in latitudine deus dilatando pla
team meam et domum meam. Alia lectura sic hic ostendit misericordiam dei se a miseria li
berantem et dicit de tribulatione mea qua anxiabar multa afflictione pene
modo temptatione culpe. inuocaui dominum ne impararet eam in pena et
ne consentiens in culpam Jone 2 de tribulatione clamaui ad dominum et exau
diuit me deus Ps xxix Inuocabit me et ego exaudiam. et exaudiuit
me deus in latitudine ut sine artatione impediente gressus meos peruenire
ad premia vite Prov iiiio dicitur te per semitas rectitudinis quas tu ingressus
fueris non artabuntur gressus tui Dominus michi adiutor non timebo quid faciat
michi homo Ad l. deus michi adiutor in bello contra Goliam gygantem et in periculo
persecutione me respiciens. io non timebo quid faciat michi homo s. timore
deiciente a virtute. Aliquando enim dd in periculo positus timuit sic quod os
mutauit coram achis rege pi Reg xxi sed ille timor non fuit viciosus deiciens
in desperationem de deo Alia lectura sic hic ostendit diuinam pietatem se adiuuantem
et dicit deus deus et pro aliis est michi adiutor in tribulatione contra inimicos meos
visibiles et inuisibiles non timebo quid faciat michi homo. qr per spirituales michi t
ribulatione per patientiam. in temptatione per innocentiam Ro viii si deus pro nobis
quis contra nos quasi nullus Dominus michi adiutor et ego despiciam inimicos meos
Ad l. deus michi ad. cuius virtuti nullus resistere potest et ego despiciam inimicos meos
sicut golias despexit confisus de diuino auxilio. Vnde dixit pi Reg xvii o
tu venis ad me cum hasta et gladio ego autem in nomine domini et auferam
caput tuum. Alia lectura sic hic ostendit adiutorium praestans ex contemptu aduer
sariorum et dicit deus deus est michi adiutor in omni mea necessitate et ego tali
adiutore protectus despiciam in non timendo inimicos meos carnales et
spirituales Exo 2. deus patris mei adiutor meus et eruit me de manu
pharaonis. vel sic despiciam inimicos meos. primum mundum per abiectionem
terrene substantiam per maceratione. dyabolum per resistentiam Judith ix deum m'
in aio constantiam ut contempnerem eum Luce vlt exaltabitur impios etc
Bonum est confidere in domino quam confidere in homine Ad l. bonum est qui deo
quoniam non deficit in nunc qui confidere in homine. hoc dicit propter ciuitatores
ceille et zyphcos in quibus confidebat eo quod ceillam ab hostibus libe
rauerat et de genere zyphcorum erat et tamen voluerunt eum in manus saul
tradere pi Reg xxiii Alia lectura sic hic ostendit potentie diuine excellentiam

Et dr bonu e .i. meli9 e confide .i. sperar in dno deo qua confide in
hoie qr confide in hoie sine deo no e bonu ymo maledcs q confidt
i hoie sine deo Jere xvii maledcs qui confidit i hoie et ponit carne
brachiu suu, sed bndcs vir qui confidit i hoie et e dns fiducia eis
Bonu e sperare i dno qua sperare in principibus Ad l bonu e qui
redit premiu p virtute operibus sine dubio, qua sperare i princibus; hoc
dr ppr principes xii tribuu isrl qui adheserunt absalon i psequendo
dauid reddentes ei malu p bono Aliter le sic hic om̄t excellencia
dei i compacione ad virtute angelicam, et dr bonu e sperare i dno i melius
e totam spem ponere i deu qua sperare i princibus siue spiritibus celestibus
s. angelis qui dnr principes, ps̄ preuenerunt principes coniuncti psallentibus siue in
principibus terrenis ita qr nec in angelis nec i hoibus sperandu e nisi qtn
dei ministri sunt et nos educunt i deu p ministeriu, sed in solo deo p
se et ppr se sperandu est Tren iii⁰ bonus e dns sperantibus i se anime
querenti illu nec mirum qr ipse solus e bonus p se et essencialiter Omnes gen-
tes circumdederunt me et in noie dni qr ulcus sum in eos Ad l omnes gentes .i.
filii isrl agentes erga me sic ethnici et gentiles qr exeuntes cu absalo-
ne debuit obsidere dauid, ita qr no posset euadere 2 Re xvii, et in noe
dni euenit contrariu qr vltus sum in eos qr michi omnes fugerunt et ad eu confu-
sione fugierunt 2 Re xviii Aliter le sic hic om̄t malicia inlendis
psequentis et paciencia iusti sustinentis et iusticia dei liberantis et dr ecclia
fidelium os gentes circumdederunt me explorando si me possent destruere
Tren pe hostes eius in capite eius, ps̄ pe v aduersarius vr dyabolus
tanquam leo rugiens circuit querens quem deuoret, et in noie dni pro
quo paciens sustineo nec tineo qr vltus sum i vindicatus sum a domine
de virtute dei in eos .i. contra eos Ecci xviii qui vindicari vult a dno in-
uenit vindictam vel si alia lectura, et in noe dni .i. in confidencia diuine potencie vltus sum in
eos .i. contra eos vn dr ps̄ Re xvii ait ad golia tu venis ad me etc
Circumdantes circumdederunt me et in noie dni qr vltus sum in eos Ad l
est reptacio eiusdem sine ad maiorem assercionem Aliter le sic hic om̄t
psecucionis frequencia et dr ecclia fidelium no solum gentiles et mali xpiani
circumdederunt me sed etiam Judei circumdantes caput .i. xpm qui e caput
ecclesie circumdederunt eu Jo x circumdederunt Judei ihm d. si tu es xpc dic nob
palam, circumdederunt eu verbis fraudulosis Tren 3 circumedificauit aduersum
me ut no egrediar, circumdederunt vestibus variis Jo xix veste pur-
purea circumdederunt ei Ite derisit eu indutum vestibus albis, et
in noe dni filii e qr vltus sum in eos p romanos qui eos destruxerunt
et p demones qui dampnatos in inferno affligunt Ysa l heu consolabor
sup hostibus meis et vindicabor in eis Circumdederunt me sic apes
et exarserunt sic ignis in spinis et in noie domini qr vltus sum in eos Ad
litteram Deut i⁰ et me sic apes volentes me pugnare gladiis suis tradidit
aculeis et exarsit nimia ira contra me sic ignis i spinis mittentes me
omnino psequendo vehementer latentes astuta 20 ardens et apta, et dr circu-
erunt me Judei ne possem psecucionem eorum euadere, sic apes .i. latenter et astute
proferebant dulcia verba in ore sic apes mel Math xxii magister scimus qr
verax es etc, sed in corde fraudem gerebant sic apis aculeum quem
tradere finaliter i morte et pugnare volebant, luc 22 crucifige crucifige
eum, et exarserunt nimia ira ardente et acute psequendo, sic ignis i spinis

qm increpat ibi seu strepitu facit & sonat sic iudei auari p spinas
desiccati attest igne inuidie & ire con xpm qm ingrediebat coru
auaricia vbo & fco / clamabat con eu & pg modu con eg mebra
Eccl vii sic sonit9 spinaz ardenciu sub olla sic risg stulti & in noie
dm pltg su in eos .i. pto dei vindicat me de eis / ps in vindicta &
ego re / ysa 33 spie ggsgate ignis gburret Impulsg eusg sum
ut caderem & dng suscepit me Ad l. impulsg .i. gpulsg su fuge d
loco ad locu i psecucoe saul & in psecucoe absalon de ciuite regia
i desertu / eusg su ut caderem s. qm miphiboseth missg e prute d
sed psidio fuit ei abysai filig sarnie 2 Reg xxi cosubde & dng suste-
pit me / succurit m p abysai & in multis alys picul dng fuit ei
Alit le sic hr cont graue teptacoz & teptati vacillacoz et d
rude & me inici mei sut apes & impulsg su ab eis teptatibg
ut caderem in vicio seu i infidee Mat xxi ut caperent eu in sermone
Vel sic impulsg su ab inicis teptantibg eusg su ut quoda mo
vacillare in aio fere ut caderem a statu grē / hoc aut no gpetit
xpo nisi de custoe & casu i morte / sed gpetit mebris xpi / Eccl 2
ne deflectatis a dno ne cadas & dng suscepit me ne caderem vel
ut pg casu resurgerem / ps eu tendit no cosideretur Fortitudo
ma & lag ma dng & fcus est m in salute Ad l. hic ea surgit ad
grarz actoz d fortitudo ma & .q.d ex gnio de pdite picul diuina
vtute su saluatg a me e magsifice laudandg Alit le sic hr
laudat liberatore suu & dt dng e fortitudo ma sine qo nil valeo
& hoc gritu ad irascibilez / ysa xxv fcg est fortitudo paupi fortitudo
egeno i tribulacoe sua / & lag mea dng .i. est m ma laudis & hoc
gritu ad rōnalez / sola em rōna hic ppe laudat / ysa xii fortitudo
ma dng & lag ma dng / & fcg e no m se aliqd or .i. se e immutabilis
Malach 3 Ego dng & no mutor / sed m fcg e m salute .i. fecit se
meu saluatore & hoc gritu ad gncupiscibilez bonu Augg i libro
gfessionu q m te no stas pute te m eu noli metue non se sub-
trahet ut cadas pice te securg excipiet te & saluabit te Vox
exultacois & salut i tabnacul iustoz Ad l. hic inuitat ministros
dei ad laudadu deu d vox exul & sa .i. p mea salute resonet
i tabnaclis iustoz .i. in loco dm cultg cia que ministri dei gstabat
Alit le sic hr cont q deing laudare deu exo iustoz q st mitad
& dt vox exultacois & sa .i. resonet d salute ma a iust exultacoibg
Vel sic vox iustoz e vox exultacois .i. iocunda & salutis .i. vtilis
ad salute & in tabnaclis .i. deuota i vita iustoz / vn dt vox ex.
& salutis m tab. ng solu m exteriorib domibg sed m interioribg .i. m
cordibg iustoz Num xxiiii qua pulcra tabnacula tua iacob Sophon
3 letare & exulta i oi corde tuo / vn no est vox exultacois n
salutis i tabnaclis dampnatoz sed vox terribilis mugitus bestiaz
Sap xvii sed vox exultacois & no salutis e m tabnaclis pctoz
sic vox adorantis vitulu Exo 32 Vocem cantantiu ego audio / vox
exultacois & salutis vita iustoz Dextera dm fecit vtute dextera
dm exaltauit me dextera dm fecit vtute Ad l. dextera dm .i. virtg
eig qe p dextera significat eo q e fortior manu / fecit vtute me de
psecucoe saul liberando / dextera dm exaltauit me loco saul ad regnu
pmouedo / dextera dm fecit vtute me ab absalon saluando &c

Aliter legitur sic hic ostenditur quod deus merito est laudandus vox confessionis et dicit
dextera id est potentia domini dei fecit id est ostendit virtutem id est fecit primum mundum de ni-
chilo creando dextera domini exaltavit me naturam humanam assumendo / dextera
domini fecit virtutem sacramenta ecclesie instituendo Vel sic dextera id est filius domini
fecit virtutem peccata et demonia de cordibus hominum eiciendo Exodi xv dextera
manus tua percussit inimicum / dextera domini exaltavit me in virtuosis operibus
promouendo primi Regum ii exaltatum est cor meum in deo meo / dextera domini fecit
virtutem me a terrendis custodiendo et virtute constantie confirmando Exodi 33 pro-
tegam te dextera mea Non moriar sed viuam et narrabo opera domini
Id est non moriar sed viuam post dictas persecutiones sed totum cursum vite
mee vel sicut quod dicitur 2 Regum et filius dauid seruiuit habebat quod ceteris pluribus diebus
et narrabo opera domini quod ita fine vite sue precepit salomoni edificare
templum dans ei exemplar templi et edificiorum in ciuitate ut habetur primi Paralipomenon
xxviii / amplificat etiam cultum diuinum in pluribus ordines sacerdotum et leuitarum primi
Paralipomenon xxiiii Aliter legitur sic hic optat debitam ydoneitatem ad laudan-
dum deum et dicit Opto a deo ut non moriar morte culpe sed ut viuam
vita gratie Galatas 2 viuo ego iam non ego quia mortuus sum
culpe / viuit autem in me christus in perpetua caritate / et narrabo et predicabo
opera domini in continua laude Ysaie xxxviii viuens viuens ipse confitebitur
tibi sicut et ego hodie etc. Tobie xii opera dei reuelare et confiteri honorificum
est Castigans castigauit me dominus et morti non tradidit me Id est
persecutione enim a filio suo absalone immissa fuit sibi a deo ad puniendum
eius adulterium et homicidium sicut quod predixit nathan 2 Regum xx / et morti non
tradidit me / licet meruisse per adulterium et homicidium quod mortem
puniuntur secundum legem Aliter legitur sic hic ostenditur euasio mortis per correctionem
flagelli et dicit castigans castigauit me dominus id est frequenter castigauit me per
flagella corrigendo / Vnde repetitio eiusdem verbi frequentiam castigationis
designat Jeremie 30 castigabo te in iudicio ut non tibi videaris innoxius Hebreorum xii quem
deus diligit hunc deus castigat / et morti scilicet eterne non tradidit me / sed
dedit vitam eternam quod magis dicit et plus significat Ezechielis xviii nolo mortem
peccatoris sed ut conuertatur et viuat Iudith viii flagella domini quibus sicut serui corripimur
ad emendationem et non ad perditionem euenisse credamus Aperite michi
portas iustitie ingressus in eas confitebor domino hec porta domini iusti intra-
bunt in eam / Id est postquam adduxit rationes ad laudandum deum pro sua liberatione
hic adducit rationes ad laudandum deum pro liberatione generis humani per christum et
sic loquitur in persona generis humani petit sibi aperiri ingressum fidei dicens aperite
michi portas iustitie id est accessum ad fidem et sacramenta ecclesie per que datur ingressus
ad regnum glorie Sacramenta enim veteris legis non iustificabant Act. xiii ex operibus
legis non iustificabitur omnis caro. Iustitia autem dei est per fidem Romanos iii / sed sacramenta
noue legis iustificant et ideo dicuntur porte iustitie / et ingressus in eas confitebor
domino. Et quid dicat confiteri subdit / hec porta domini id est christus quod dicitur hic porta
in singulari quia omnes articuli fidei et sacramenta ecclesie que dicuntur porte fidei sunt
de eius diuinitate et humanitate / et omnia sacramenta fluxerunt de latere eius dormientis
in cruce. Et ideo dicitur hic porta in singulari Iohannis x dicit Ego sum hostium per
me si quis intrauerit saluabitur ideo subditur Iusti intrabunt in eam per fidem
et deuotionem et sic per eam intrabunt ad gloriam Aliter legitur sic hic introducuntur
gentiles heretici ingressum in unitatem fidei catholice et constantiam in fide ut
sint ydonei cum fidelibus laudare deum / et dicit vos doctores et predicatores
aperite michi portas iustitie id est docete me aperte veritatem scripture / Vel aperite

in portas iustitie i. ostiatus michi sancta ecclesie et docete me fide xpi per que
fit ingressus ad locum glorie. unde sancta ecclesie dicitur porte iustitie quia iusti-
ficatur homines et ingressi in eas per fidem veritati consentiendo, confitebor domino
fidem approbando et deum laudando. unde has portas aperiunt boni doctores
instructio et invito Apoc. xi habent potestatem claudere celum nubibus et aperie
portas eius quia lingue eorum claves celi facte sunt. Sed xpus aperit auctoritate propria
et virtute ysa. xxii aperit et nemo claudit, claudit et nemo aperit Coll.
iiii. Orate ut deus aperiat vobis hostium sermonis sui ad loquendum In
hiis portis sculpta sunt cherubin i. plenitudo sciencie et palme i. retributio
operationis iustitie 3 Re. vi. Hec porta domini i. xpus cuius ad quem venitur
et per fidem et per sanctam ecclesiam, et ipse est porta per quam venitur ad patriam celeste
Jo. x. Ego sum hostium per me si quis introierit salvabitur. quo iusti intra-
bunt in eam i. per eam portam scilicet per xpm intrabunt in vitam eternam Apoc.
vii Beati qui per portam i. per xpm intrant civitatem. Nota quod scripture
sacre sunt porte veniendi ad fidei iustitiam. Fides est porta veni-
endi ad xpm. xpus porta veniendi in celum Judith xiiii aperite nobis portas etc.
Confitebor tibi deus quoniam exaudisti me et factus es michi in salutem.
Id est david enim et alii facti in libro deserti hoc confessi sunt quoniam xpus eduxit
eos de loco inferni et quod hoc fuit per mirum sicut patris eos subdit lapidem.
Aliter lege sic. hic ecclesia asserit se exauditam et promittit laudis confessionem
et dicit confitebor tibi confessione laudis quoniam exaudisti utilia me petentem
diligenter et factus es michi ingressio ad fidem in salutem i. salvator ab eterne
infidelitatis, a morte iniquitatis, a tartarea dampnatione ysa. lxiii factus est eis
salvator in omni tribulatione. Lapidem quem reprobaverunt edificantes hic
factus est in caput anguli Id est lapidem i. xpm Dan. 2 lapis autem qui
percusserat statuam factus est mons magnus et implevit universam terram, quem
lapidem reprobaverunt edificantes i. sacerdotes iudeorum et doctores ad quos
spectabat officium edificandi in fide et moribus populum, hic factus est in caput
anguli, construens unam ecclesiam ex iudeis et gentibus quia ipse est caput et
pastor Jo. x et alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili etc. Aliter lege sic
hic ostendit quod salus est facta merito xpo duos populos in unum coniungente tamquam
duos parietes in uno lapide angulari, et dicit hic lapidem i. lapis scilicet xpus
factus est in caput anguli i. factus est caput et pastor ecclesie ex duobus parie-
tibus i. ex iudeis et gentilibus aggregate tamquam unum ovile ovium Jo. x.
Et erit unum ovile et unus pastor. quem lapidem i. xpm reprobaverunt
i. spreverunt, edificantes i. seniores principes iudeorum scribe et pharisei in-
tendentes edificare sinagogam in fide et moribus. qui in ipso respita-
verunt et scandalizati sunt Act. iiii. hic est lapis qui reprobatus est a vobis
ysa. viii Erit vobis in lapidem offensionis et petram scandali Math. 21
nunquam legistis lapidem quem reprobaverunt edificantes hic factus est in caput anguli. unde
Id est dicitur quod in edificatione templi inventus est lapis qui non potuit
aptari nisi in angulo, de quo hic dicitur propheta. A domino factum est istud
et est mirabile in oculis nostris Id est a domino factum est i. a xpo facta est ista unio
et est mirum in oculis nostris, fideles enim qui ex iudeis crediderant in xpm
admirati fuerunt cum viderent spiritum sanctum dari in signo visibili cornelio
et aliis gentilibus qui erant cum eo Act. x et obstupuerunt ex circumcisione
fideles qui venerant cum petro etc. et in nationes gratia spiritus sancti effusa
que gratia univit gentiles et iudeos in una xpi ecclesia. Aliter lege sic
hic ostendit actorem salutis singularem et dicit mea salvatio facta est i. xpo

angularj lapide & istud i mira saluacio, factum est i facta est a dno no
a puro hoie. vel sic istud i vnio eccle ex iudeis cadetis & gentilibus
factum e i facta e a dno p xpm dnm & e mirabile in oculis nris mentis quia
p eius reprobacoe sumus congsi, p eius depressionem sumus exaltati, p eius
morte sumus viuificati, ps cantate dno qr mirabilia fecit ysa xii cantate
dno qm magnifice fecit. Hec e dies quam fecit dns exultemus & letemur
i ea Ad l. hic post gratiarum actio cum dr, Hec dies i tpus noui testamti q dicit
dies vbi vtitur reuelare que latebant in veteri testamento sub figurarum obscuri-
tate. Vn vetus testamtum vocatur nox Ro xiii & nouum testamtum dies nox
precessit dies appropinquat, quam fecit dns, licet fecit om tpra gnalr, dicitur
tn facere aliquod tpus speciale ppter donum quod in illo contigit. s modum vsitatum
loquendi, qz tenet q scriptura loquendo de tpe xpi, exultemus & letemur
in ea i intus & extus cum modestia deuocionis ps Cor meum & caro
mea exultauerunt i deum viuum Aliter le sic hic precipit i laude dei
tpe gre & dt Hec e dies salutis & gre quam fecit dns spalr ppter
specialem graciam i ipa exhibitam quamuis omnem diem gnalr fecit, pi
ps xi hodie dns fecit salutem in isrl pa Cor vi Ecce nunc tempus acce-
ptabile ecce nunc tpus salutis, exultemus exterius i corpe & letemur interius
i corde, in ea sic egri i die sue sanacionis, captiui i die sue redempcionis
pauperes i die sue ditacionis Sopho 3 Exulta & letare vt lim O doe
saluum me fac o doe bn psperare bndixi q venimus eos i noie domini.
Ad l. hic quasi se ad xpm deprecando p salute ecclia obtineda.
& dt o doe sal me fac educendo de lacu cum patribus scis, o doe bn psp-
perare co ecclie tua fidelibus tuis, bndictus q venit i xps qui venit in noe
pris p salute mundi. Aliter le sic hic petit pseuerancia i bono vt nun-
quam cesset a laude dei & petit salute & gstanciam in tribulacoe Et dt
o doe qui potes oia saluum me fac a peccatis & a inimicis pncipal Eccli
xxiiii doe saluum me fac, o doe bn psperare i da psperitatem i bono et
da psperorum iter in hoc mundo sic dedisti Joseph a tribulacoe libato,
Gen 39 Erat dns cum Joseph & erat vir i cuncta psp're agens, Vel sic
doe bn psperare i veni ad nos cum psperitate salutis, bndictus i lauda-
bilis e xps qui venit i veniet i noie dni i i noie dei pris p salute
mundi Felix initium eius vita laudabilis qr bndictus. Obra vtilis qr venit
auctor sublimis qr i noe dni Jo v Ego veni i noie pris mei &c
Benediximus vobis de domo dni deus dns & illuxit nobis Ad l. be. vob
Hoc e vbu aplorum xpi q fuit primi i domo eius que e ecclia & bndixe-
runt pplis vitam eternam nunciando & sacramenta ministrando Vn sequitur
hac peraterm, subdit d. deus dns & illuxit nobis spm scm gfendo ad in-
telligendum scripturas & sanctam ecclia gfendo. i xc dns deus me
ecclie loqr d & dt nobis ministri ecclie sacerdotes & plati bndixim i bn-
dicimus & bndicemus vt ministri vobis venientibus vel ee volentibus, de domo dni
...ons de domo dni egredietur & irrigabit torrentem spinarum Joel 3.
dabit legislator, deus enim racione dns pratie & gubnatoe bndiximus
vobis autem Nu vi Inuocabunt nomen meum sup filios isrl & ego bndicam
eis, & illuxit pns nobis p spm scm ad intelligendum scripturas & p nos
illuxit vobis, ps Illuminans tu mirar a montibus eternis i a platis Con-
stitue diem solemnem i gdensis vsqz ad cornu altaris Ad liaz qr
cuius auctas remanet i rectoribus ecclie io fmone ad cos dnsight

d constitue diē solēpnez .i. dies solēpnes natiū .x. resurrectionis ascensionis et
consimiles q̄ constituti sunt solēnes per ecclesiam in condensis .i. ut populus fidelis
conveniat ad ecclesiam in densitate plebis usque ad cornu altaris scilicet ita quod
ecclesia impleatur populo et clero Aliter legitur sic hic precipit statuere dies solēnes
et homines convenire ad laudem dei et dicit vos iusti constituistis diē solēpnez
et instituta custodite ut insistatis divinis laudibus et retrahatis vos ab aliis
operibus laudes divinas impedientibus Jere xvii custodite animas vestras et nolite
portare onera in die sabbati i in condensis i in congregatione hominum quod fiat de-
su in loco congregationis per multitudinem hominum Joel 2 vocate cetum congregate
populum et hoc est contra illos qui subtrahunt se a choro usque ad cornu
altaris ita quod impleatur templum clero et populo usque ad altare vel ut propi-
ciatus altare sanctum Exo 30 deprecabitur aaron super cornua altaris in san-
guine quod oblatum est pro peccato quod est figura sanguinis christi Deus meus es
tu et confitebor tibi deus meus es tu et exaltabo te Ad litteram deus meus es tu
christe ihesu et confitebor tibi confessione laudis deus meus es tu et exaltabo te
tua magnalia narrando in ecclesia sit talis confessio et enarratio Aliter legitur sic
hic promittit laudem devotam propter divinam bonitatem et dicit quilibet iustus deus
meus es tu iure creationis ideo confitebor tibi confessione laudis Ysa 32 deus meus
es tu salus omnium regnorum terre deus meus es tu iure recreationis quia es salus
omnium regnorum et exaltabo te operibus humilitatis qui enim se totum alio humiliat
illum quantum in se est exaltat vel sic exaltabo te tua magnalia enarrando et mi-
rando Tob xiii regem seculorum exaltate in operibus vestris Confitebor tibi quoniam
exaudisti me et factus es mihi in salutem Ad litteram vox est ecclesie deum laudantis
quoniam exaudisti me deprecantem devote et factus es mihi in salutem confitendo gratias
in presenti et gloriam in futuro Aliter legitur sic hic promittit laudis premium propter
acceptum beneficium et dicit confitebor tibi confessione laudis quoniam exaudisti me
ad te devote clamantem et factus es mihi in salutem i factus es salvator meus
confitendo gratias in presenti et gloriam in futuro 2 paralipomenon 2 clamabimus ad te in tribula-
cionibus nostris et exaudies nos salvosque facies Confitemini domino quoniam bonus
quoniam in seculum misericordia eius Ad litteram hic omnis creatura movetur ad dei laudem et
dicitur confitemini domino etc. et exponitur sic in principio psalmi quod iste versus in fine resumitur
quod in cathalemis solet fieri Aliter legitur sic hic ammonet ut deus laudetur a creaturis
ab omnibus suis et dicit confitemini domino etc. legatur ut supra dictum est in principio psalmi Unde hic
repetit laudem dei ad designandum frequentiam quod iste est semper laudandus
quia numquam cessat nobis benefacere deus autem est bonus tactui quia suavis Sap
xii O quam bonus et suavis Bonus gustui quia dulcis Eccl xxiiii spiritus meus
super mel dulcis Bonus olfactui quia balsamum valde odoriferum Eccl xxiiii
quasi balsamum non mixtum odor meus Bonus auditui quia verbum valde melo-
diosum Eccl vi verbum dulce multiplicat amicos Jo po verbum caro factum est
Bonus visui quia est lumen speratissimum Eccl xi dulce lumen et delectabile
oculis Sap vii candor lucis eterne Intellectui quia veritas Jo xviii ego sum
via veritas et vita Sic affectui quia bonus ad Cor po nos predicamus christum di-
vinitatem sed hec sentiuntur hic imperfecte sed tandem perfecte in gloria etc.

Psalmus xviii

Beati immaculati in via qui ambulant in lege domini Ad beatitudinem .i. xvii
titulus alleluia et est psalmus alphabeticus ab antiquo sed compositus
et sub qualibet littera alphabeti hebraici ponuntur octo versus et
ordine tali quod octo versus primum octonarium incipiunt per illam
litteram Alleph que est prima littera et octo versus secundi octonarii in-
cipiunt per beleth que est secunda littera et sic continuatur de aliis et hic est
specialis modus versificandi secundum ordinem alphabeti sicut apud nos in illo
ympno A solis ortus cardine in quo ymno versus incipiunt ordinate per

lras alphabeti latini / sed in hoc ps mo otto vsus incipiunt a qualibet
lra ibi aut vng aut / ut video ibi alia significatoz n modu vsificandi
spualem sz quia psi e btitudo qe hetur i spe in hac vita et divi
po agit de btitudie in gnali 2o de ptinetibus ad ipaz magis i spali
ibi In qo corrigit & Luca pmi sicut q psi co in via gsistit i pfectioe
vite actie & gteplatie vita aut actia pcedit gteplatiua q mens no
pt libe elevari i gteplatoz veritatis nisi passiones appetitus ps tui fuint
modate p exercitiu boni opis seu moralis vtutis q ptinet ad vita
actiua et io po por pfecto vite actie cu d bti immaculati a caretes ma
cla mortalis pcti i via pntis vite / qui ambulat i lege dni madata
eius ope ad implendo q no suffit declinare a malo sed cu hoc requi
operari bonu Vn Greg in omelia / nug e mala no agere nisi etia quis
qz audeat & bonis opibus insudare Aliter le sic In hoc pso agit de
divisis mitoz / 2o de gradibus illoru i sequentibus ps quoz pg e. ad dnm
cu tribularer & iste ps durat usqz ibi ad illud ps ad dnm cu trib:
Sed dividitur p otto varios vsus / ita q cuilz octonario ppor una lra he
braici alphabeti Vn tot st octonarii vsuu i hoc pso quot st litte
i alphabeto hebraico Causa psi e varietas mitoz fidelium i eccla v:
mitoz Intentio e monere ad laude dei pro varietate munere mitoz Titulus
alla i laudate invisibile Et divi po agit de mitis implentibus / po
de mitis pficientibus ibi lege pone m doe / 2o de mitis pfectoz ibi
mirabilia testioa / po gmendat statu pfectionis a pcto / 2o vituperat statu
gtrariu ibi no em q opant / po dt sic Bti sut nuc i spe tande i re /
immaculati i sine macula mortalis culpe i via huius vite Eccli 31 Btus dives
qui invetus e sine macula Vn merede p pulcra via / bti do queda e
& q gsistit vir e magis btitus io addit / qui ambulat in lege dni le
gez implendo / dno obediendo Prov 29 qui custodit lege btus est Bti
qui scrutant testioa eius in toto corde exquirut eu Alo l hic tangit pfecto
vite gteplatie cu d bti q scrutantur testi eius i dina eloqa p pphas nob
tradita qe sut mandatis tanqz dnnis testiois gfirmata Aug vlt dno
cooperante & firmam gfirmate sequentibus 2c / in toto corde exquirunt eu
i intellectu & affectu / dr em gteplato sctoz a gteplatoe pctoz q gte
ctoz qe e gteplato theologia e ppr amore ipius gteplati sz dei &
sctoz in gteplatoe ista ponit amore dei tanqua pricipiu Alr le sic hic
ont q ad btm in via ptinet studiu sacre in affectu & dt bti q scrut
i diligenter expostulat testioa eius i intellectum sacraz scripturaz & custodiunt ea
qe de deo testificant 2o v Scrutemini scripturas ipe sut qe phibent
testioiu de me Damasc in 4o Bti siming ysle qui que deo placita sut
manifesta st nob & bti q in toto corde exqrut i toto intellectu & affectu
desiderant eu cognoscere & in eius dilectione pmanere / vel sic exqrut eu ut
i spe trahant que deu i scripturis vident / exqrut in toto corde / non
i pte cordis ne gfigat eis illud Osee xi divisu e cor eoz nc intibut
Deut 4 xi invenies eu si in toto corde quesieris eu Vn quida gteprunt
deu & cu hoc mdm & in fine pdut vtruqz · qui totu cupit totu pdit
Non em qui operant iniqtate i viis eius ambulaverunt Ad hanc
hic ont q a pcta pfectoe excludunt delinqntes & dt no em q ambu
laverut sed magis in delictis a via veritatis Alr le sic hic vituperat
statu pctantiu & dt / no em qui operant iniqtate i q gmittunt pcta

ambulat in viis eius .i. non implet opere legem et mandata dei que via dei
ducit ad paradisum celeste. Matth. xix. Si vis vitam ingredi serva mandata.
Sap. x. Iustum deduxit dominus per vias rectas etc. Via iniquorum ducit ad
perdicionem. Sap. v. Lassati sumus in via iniquitatis et perdicionis. Tu mandasti
mandata tua custodire nimis. Ad litteram tu mandasti etc. .i. cum magna dili-
gentia qua caret negligentes et per omnes mandatorum omnium impletione
quorum aliqua pertinet ad vitam activam ut que pertinet ad caritatem proximi
aliqua ad contemplationem que directe pertinet ad amorem dei. Aliter legitur sic
hic agit de cessatione a malo et implecione mandatorum ex iussione divina
et dicit tu domine mandasti per legem per prophetas et mandas cottidie per tuos predica-
tores custodire nimis .i. valde. vel cum magna diligentia et imple tua
mandata sub pena dampnationis. Matth. xix. Si vis vitam ingredi serva etc.
Utinam dirigantur vie mee ad custodiendas iustificationes tuas. Ad
litteram utinam dirigantur vie mee .i. processus cogitationum et operum ad custo-
diendas iustificationes tuas .i. mandata tua ad vitam activam et contemplativam
pertinentia que continet iustitiam perfectam. Aliter legitur sic hic cum desiderio petit
donum mandatorum impletorum. Et dicit utinam dirigantur a te domine recte ducere vie
mee .i. desideria eloquia et opera ad custodiendas cum implecione operis iu-
stificationes tuas .i. mandata tua que facientes iustificant. Prov. xvi. Cor hominis
disponit viam suam sed domini est dirigere gressus eius. dirigitur autem per caritatem.
Augustinus. Bona opera ex caritate sunt cursus extra viam. Tunc non confun-
dar cum perspexero in omnibus mandatis tuis. Ad litteram quod ad magnitudinem utilitatis dirige-
ris a casu ideo subdit tunc non confundar cum perspexero in omnibus mandatis tuis
congnoscendis. Aliter legitur sic hic ostendit motivum ad evitandum confusionem eternam.
Et dicit tunc .i. post mortem et in novissimo iudicio non confundar eternaliter. Eccl.
xxiiii. Qui audit me non confundetur. cum perspexero non solum aspexero
legendo et intelligendo sed perfecte perspexero opere ad implendo. Iac. i. Si
quis perspexerit in legem perfecte libertatis non auditor obliviosus factus sed
factor operis hic beatus in facto suo erit. in omnibus mandatis tuis .i. omnia manda-
ta tua opere implevero. non dicit aliquod tantum. Iac. ii. Si quis totam legem serva-
verit offendat autem in uno factus est omnium reus scilicet quo ad penam dampni.
Confitebor tibi in directione cordis in eo quod didici iudicia iustitie tue.
Ad litteram et quod ad hoc requiritur illustratio et directio dei ideo subdit. confitebor
tibi in directione cordis .i. quod directio cordis mei ad intelligendum predicta est a te ideo
subditur in eo quod didici iudicia iustitie tue. que non posse sine tua directione didi-
cisse. Aliter legitur sic hic promittit deum laudare corde ore et opere et dicit confite-
bor tibi gratias agendo maiestatem tuam reverendo. veritatem tuam predicando. bonitatem tuam
amplexando. in directione cordis .i. cor meum ad te dirigendo per tuam gratiam.
Utinam ego recta linea dirigar ad tuam veritatem per fidem cupiscibilis ad tuam
bonitatem per caritatem irascibilis ad tuam maiestatem per spem et sic totus tendar
in te et a te. Iob xxxiiii. Si direxerit cor suum ad deum totum spiritum eius et
flatum ad se trahet. in eo quod per tuam directionem didici te revelante scriptura
testante iudicia iustitie tue quibus iustos iudicans premias confitentes et ingra-
tos condempnas. Dan. vii. Iudicium sedit et libri aperti sunt et iudicati sunt
ex hiis que scripta erant in libris. Iustificationes tuas custodiam non me
derelinquas usquequaque. Ad litteram et quod huius notitia non sufficit in intellectu sed transit
ad affectum per dilectionem que si est opera magis est ideo subditur iustificationes .i.
mandata tua custodiam opere ad implendo. et quod ad hoc requiritur gratia
divine assistentia que facit opus meritorium ideo subdit non me derelinquas usque
quaque .i. si me ad momentum dimiseris non possum custodire. Aliter legitur sic hic
promittit deum laudare opere et dicit custodiam .i. observabo opere ad implendo

Iustificationes tuas / mandata tua per que iustificatur homo / vel que faciunt hominem iustum. Unde beatus homo qui est in recte viam conversionis in corde recto intellectum / i mandatorum iustam operationem. Psalmus dedit illis opera gentium et regiones et labores populorum possederunt ut custodiant iustificationes eius. Non me derelinquas et ut tuas iustificationes perseveranter et continue custodire valeam non derelinquas me de tua gratia usquequaque / omni tempore / vel usquequaque / finaliter vel usque / valde quia deus aliquos sanctos ad modicum derelinquit. Ysaias liiii ad modicum et in momento dereliqui te et hoc passionibus et temptationibus exponendo ut virtus perficiatur sicut patet de paulo ii Corinthios xii. Sed aliquos derelinquit usque valde quia in malicia culpa tandem permittit. Psalmus deus derelinquet eum persequimini et comprehendite eum. Et tamen hoc hic petit non me derelinquas usque valde. Chuius octonarii secundum litteram hebraicam aleph continuatur doctrina quia hic tradidit doctrinam qua homo ad deum quod debet a puero respicere mandata dei intelligere adimplere et perseverare. **I**n quo corrigit adolescentior viam suam in custodiendo sermones tuos. Ad litteram hic incipit 2us octonarius ubi tractat de pertinentibus ad virtutem quae consistit in operibus vite active et contemplative et primo de pertinentibus ad vitam activam. Circa quod sciendum quod perfectiones vite active et contemplative sunt connexe quia activa disponit ad contemplativam et contemplativa ex amore dei facit descendere ad activam propter utilitatem proximi. Revelavit in eius figura angeli descendunt ascendentes et descendentes in scala iacob et propter hanc pertinentia ad utramque vitam habent connexionem et ideo in singulis octonariis versus plura de contentis in eius octonariis ponuntur / variatur tamen verbis et ordine sicut patet intuenti litteram huius primi. Iste octonarius intitulatur a repressione passionum scilicet irascibilis que magis viget et quia iuvenili tempore invenitur ideo dicitur per modum questionis. In quo corrigit adolescentior viam suam sequens passiones ire et concupiscentie. Respondet in custodiendo tuos sermones qui inducunt ad repressionem passionum. Aliter legitur sic. In isto 2o octonario agit de correctione mali a quo respectu est quod fit per custodiam verbi dei et primo querit modum correctionis et solvit dicens In quo / id est per quid corrigit / et emendat adolescentior / iuvenis homo sequens passiones suas scilicet ire luxurie avaritie viam suam / vitam suam lubricam et distortam per quid corrigit. Luce xv adolescentior filius totam substantiam dissipavit vivendo luxuriose. Adolescens potest dici peccator qui relictis veris bonis adheret vanis. Ysaias penultimo puer centum annorum maledictus erit. Respondet in custodiendo / ne obliviscatur et ne transgrediatur sermones tuos / mandata tua que sunt sermones eterni vel sermones vite. Et bene dicit adolescentior quia adolescens facilius corrigitur quam inveteratus in malo. Ideo dicitur Trenorum 3 bonum est viro cum portaverit iugum ab adolescentia sua. **I**n toto corde meo exquisivi te ne repellas me a mandatis tuis. Ad litteram quia concupiscentes sunt correctionis ut frequenter ex nimio fervore movetur / persona ideo in persona talis dicitur In toto corde etc / magis dicit et plus sufflat ne repellas me / admittas me ad cognitionem et impletionem tuorum mandatorum. Aliter legitur sic In toto corde / toto intellectu et affectu vel toto desiderio cordis exquisivi / rogo te. Loquitur 2 quietum ad me e toto corde vero ut magis sit ibi auferens a me / ne repellas me a mandatis tuis / admittas me ad cognitionem et impletionem tuorum mandatorum / vel a mandatis tuis intelligendis et saporandis sic repellis tepide non toto corde rogantes. Tepidus est qui non fervet devotione quia remissus est in opere / calidus qui fervet caritate frigidus qui non vincit vitiorum libidine. Apocalypsis 3 quia nec frigidus es nec calidus incipiam te evomere de ore meo. **I**n corde meo abscondi eloquia tua ut non peccem tibi. Ad litteram quia impios intelligere dei mandata afficiuntur ad ea legem subdit In corde meo abscondi eloquia tua / tamquam thesaurum dilectum qui absconditur ut servetur / ut non peccem tibi / quia

l iiij

madata dei sit abscondita pseruat ab offensa dei Alit' le' sic hic ondit
qd quis debet habere madata dei i memoria et bona intencione et dicit abscondi
eloquia tua corporum preciosio i corde meo frequent' meditando eloqd tua i ma
data tua q madasti valde custodire Prov x Sapientes abscondunt sapiencia
et sciam sicut triticum in horreo ut no peccem tibi qr madata dei prohibet
peccare Io v Ecce sanus factus es iam noli peccare Benedictus es domine doce
me iustificationes tuas Ad litteram hic subdit graciarum actiones d benedictus es
domine de bono qd i me cepisti doce me iustificationes tuas perficiendo qd
inchoasti et gratiando eum de eam accepto et uictoria re' accipiendi
Alit' le' sic hic petit graciam a deo ut impleat madata perfecta et
dicit benedictus es domine propter bonitatem tuam etiam tua benedictio reducit ad deum
pro qua fructificat sicut ait Benedictus deus Eph. 1 Benedictus deus
et pater domini nostri ihesu xpi io doce me no tantum legere uel intelligere sed opere
imple iustificationes tuas i madata tua que faciunt iustum etiam qd sic
te miserante possimus facere Phil 2 deus est qui operatur in nobis et velle et
perficere Ps doce me facere voluntatem tuam Ecce hic doctrina docet qd
volens predicare madata dei debet prius facere et postea docere Act i Primo
cepit ihesus facere et docere et ideo petit hic facere et post ea uult predicare
ibi In labiis meis In labiis meis pronunciaui omnia iudicia oris
tui Ad litteram hic ostendit qd graciam dat notitia madatorum dei debet etiam
alios informare et dicit In lab meis pronunciaui scilicet indicando omnia iudicia
oris tui ut intendant sue correctioni Alit' le' sic hic ostendit qd sciens
madata dei debet ea aliis predicare et dicit doce me facere madata et
tunc pronunciaui i pronunciabo seu predicabo persona et manifestabo i labiis
meis i persona ore meo et vite qd omnia iudicia oris tui i mandata
et veritatem quibus iudicas i presenti et quibus iudicaturus es i futuro Ps Iusticias
tuas pronunciaui i ecclesia magna Ecce labia mea no prohibebo In via
testimoniorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus diuiciis Ad l' qd pro exercicium
in madatis dei graciatum habitus quem facit delectacionem operari io subdit in via
testimoniorum tuorum delectatus sum qr signum habitus generati est delectacio in opere
ut 2 in ethicorum sicut in omnibus diuiciis ly sic no importat equalitatem tantum
sed etiam superhabundanciam Sap vii et diuicias nichil esse duxi i comparacione
illius Alit' le' sic hic ostendit qd doctrina et operacio debet esse cum feruore dele
ctacionis et dilectionis et dicit delectatus sum i delectatorum habitum i corde meo i
via testimoniorum tuorum i docendo et faciendo opera madatorum dei vnde predicatorem
non vadunt testimonia scripture ad doctrinam in disciplinam Vel sic delectatus
sum i via testimoniorum tuorum i beneficiorum nobis per xpm exhibitorum ut est incarnacio
passio et alia huius in quorum via i exhibicione deum delectari Ps Memor
fui dei et delectatus sum Ps delectasti me domine i factura tua etc sic i omnibus
diuiciis ymo delectacionem eorum pro do delectacioni omnium diuiciarum Sap vii
preposui illam omnibus regnis et sedibus et diuicias nichil esse duxi In ma
datis tuis exercebor et considerabo vias tuas Ad litteram qr delectacio inducit
ad facilius operandum et meditandum io dicit In madatis tuis exercebor etc
Alit' le' sic hic petit qd deus tribuat exercicium i suis madatis et dicit
exercebor i accipiam usum et consuetudinem exercendi operis i madatis tuis i
exercendo opere madata tua Prov 2 Dilegenter exerce agrum tuum et
considerabo i diligenter et deuote attendam vias tuas i mandata et veritatem mandata
qua pertinentibus preceptis et veritatem qua manifestat resurgunt peregre per culpam
Ps vniuerse vie domini misericordia et veritas etc Glo nemo ad penitencia intellectum
perueniet in praua vita post proxima fuit Sed quidam multi mali subtiliter intel
ligunt quam multi iusti Ecce qd penitencia intellectus vocatur no subtilitatem

ggmedis sed sapore dulcedis i diuis eloqjs In iustificacoibg
tuis meditabor no obliuiscar smoes tuos Ad l. qz cessacio ab actu
osidandi tandg induc^t obliuioz io subdr In iusti t meditabor ic pz
ex dcs sing. Alit le^r sic hic pmittit cere cerimonialia i ssv spuali
z dr exercebor i madatis tuis q pus exercebor i pctis sic osidabo vias
tuas q po pcsbar vias meas meditabor gne in corde reuoluendo
In iustificacoibg tuis i pcepta qe iustificat hoiez no obliuiscar ser
tuos qrh osulis ad pcsoim vita Mat si uis pcsg ee vade vende ora.
Vel sic meditabor pfunde studedo in iustificacoibg tuis i in cerimoia:
libg pceptis quasda iusticias spua x gtinentibg sic ia qe traduie 2j
z in leuit t post exm in glo de suo hebs vn meditadu e quo latz
vitas sub vmbra ves sub figra no obliuiscar ser tuos i corde
meo scbens illos Deut^o viij caue ne qn obliuiscaris dni dei tui z
negligas madata eg atz iudicia Sicut octonario pmr beth qp incipit
ofusio qz qui ofundr de sua via mala illa de facili corrigit Sec
est ofusio aduers gliam ic

Ps Cxviij

Retribue suo tuo viuifica me et custodia sermones tuos
Ad l. hic ad faciedu opa imitarat petit gram dei ad su:
plendu defem 2o tagit hg supleciois impedimetu ibi In:
crepasti supbos Vbi sciedu qp dux e timor s oqzui et co:
digni qntu oqzui e qn ho ex virtute nali studet bonu
opari z si facit qp in se est metue de oqzuo qp deg dets
gram z qua vltra metue de odigno z hoc e qp hic petit d Retribue
suo tuo i hoi ad bonu conati facilitate vl retribue de oqzuo gram
tua io subdr viuifica me qz gra aia viuificat sic aia corpg et
custodia ser tuos i madata tua intorie qntu ad meritu odig Alit
le^r sic Supg tractat de pnto inquietud qntu ad recessu a malo
hic qntu ad accessu ad bonu Et si hic duo orto^o In po e supplica
coi ontracta infirmitate z tulcl ad pctm trahetem Et po petit vita
spualem et dr Retribue i gtus tbue no redde ex imitis meis qz nlla
plessert vl retribue i odona seu indulge pctus suo tuo qz no sum
dignus vocari filius tuus Luc xv 2 Pt ij Retribuet nob deg imam
z virtute viuifica me tbnes vita gre in pnti z vita gle i futuro
Io v sic pr suscitat mort z viuificat sic z filius quos vult viuificat
viuifica me p tua gram ne laquea male ocupiscedo ne peccg ma:
le osenciedo ne incam i malo pmanedo z custodia sermos t
i madata tua z oslia tua i intellige p ogitoim in meoa p re:
tentoim i volute p dilecoim i mau p opacoim i ore p ofesoim z pdica
coim Iosue xxiij oforamini z estote soliciti vt custodiatis cuncta qe
scripta sunt in lege Reuela oclos meos z osidabo mirabilia de lege
tua Ad l. qz gra dei illuiat intelcm ad intelligend spualia io sbdit
reuela oclos meos ic Alit le^r sic hic petit ogitoim oignoranciam
z dr Reuela i oqzi oclos mentis mee illuiando p tua gram vel
sic reuela oclos meos imbres p pctm pmor pctu ignorancia
velatos 2 Cor 3 velamen positu e sup corda eoz z osidabo i
speculabor z ognosca mirabilia de lege tua atiqua quid figuie sicte
manna referentes dottrine sancte vl corg xr Exo xvj In virga aaron virgo
significabat quid p agnu mactatu figuabatur agnus spualis Exo xi In
mau Num xvij z c de aiod Et mirabilia de noua lege sic inimicos di:
ligere z illis benefacere Mat v z luc vi virgine parere Luc po hab oclis

velato no pnt 9siderj 2 Cor 3 Nos aut revelata facie gloria dei
speculantes in eande ymaginez transformamur Incola ego sum
in terra no abscondas a me madata tua Ad l. hic subdit iniitate
illuiacois p grāz dei 7 dt Incola ego su in tra q d Incole celi
s angli etae videt terra sed homies terreni no pnt absq illuiacoe
tua no abscondas madata tua i revela m ea mg dt 7 pl
significat Alit le sic hic 9fitet sua mi siaz 7 petit remediu con
ea 7 dt incola i extraneus ul aliene possessionis inhitator seu p
egrinus aliude adveniens qr indigeo sic tua iudicia sum in tra i
in pnti vita Hebr ult no habemus hic maneteq civitate sed futura
inquirimus no abscondas a me tanqua a pegrino suo ul alieno mg
dt 7 plg sigt Jo xv Ja no dica vos servos sed amicos qr oia qe au
divi a patre meo nota feci vob Concupivit aia mea desiderare iustificacoes
tuas i omi tpe Ad l. qr dne revelacoes fuit desiderantibus eas Sap
vi Preoccupat eos q se 9cupiscunt ut se illis prior ondat Io subdit 9cu
aia mea desiderare Ista aut 9cupia est i appetitu intellectus q reflecti
super actu suu sic em intellectus intelligit se intellige ita voluntas vult
se velle ul potius aia p voluntate 7 sic dt 9cupivit aia mea desi iusti
tuas qr sic notitia intellectus pcedit de imperfecto ad pfectu sic etiam vo
luntate Alit le sic hic prior desideriu pseverandi i amore boni 7 dicit
no abscondas a me madata tua qr aia mea 9cupivit i vehementer
desideravit desiderare i ut aplius desiderarem iustificaciones tuas i iustitie
tue opera ul madata tua qe implens homo fit iustus 7 hoc no ad tpus
sed i omi tpe vite mee Sap vi 9cupiscite sermones meos Gl glo est
ut quoda languore 9cupiscere qr cita exitum in morte sic Balaa Nu
xxiii Moriatur aia mea morte iustorum pg mori e iad no ipm desideriu
sed 9tinuatio amoris 7 desiderij optat qr e exitus in gra sed imperfectu
20 9ttie adherendo delectat qr est pfectu Increpasti supbos maledicti
qui declinant a madatis tuis Ad l. hic prior impeditivu collacoins gre
qr e supbia sic humilitas e gre invitativa Jaco iiii o deus superbis resistit
humilibus at dat gram 7 p hoc dr Increpasti supbos angelos de celo ei
ciedo supbientes 7 pimos parentes 9tempnentes madatu dei de paradiso
pcessi maledicti q declinant a madatis tuis pimi em parentes ppter
transgressionez madati meruerut maledictionez Gen 3 maledicta tra i ope tuo
Alit le sic hic ont tanta fragilitate huane 9traria a pimis parentibus per
catibus 7 a deo puitis tu post te sua 7 tangit imptacio p pecco supbie
pimorum parentu 7 dt Increpasti i reprehendisti ad miseriaz deiciendo supbos
angelos de celo 7 pimos parentes madatu 9tempnentes de paradyso qm
appetiverunt ut essent dijs similes Gen 3 ada ubi es 2e Eccl x quid supbis
tra 7 cinis maledicti sunt oes qui r q declinant a madatis tuis ea ope
no transgrediendo Prov xxviii qui declinat aure sua ne audiat legem
oro sua erit execrabilis vn declinatur male obmittendo qd deus pcipit
pcemis faciendo 9triu ei qd deus pcepit sed pessime excusando qd fin sut
ps no declines cor meu in vba malicie Aufer a me opprobrium
7 9temptum qr testimonia tua exquisivi Ad l. hic prior impedimentu amoris
tu dr aufer a me opprobriu maledictionis 7 9teptu transgressionis quia
madata tua exquisivi ad sciend 7 ad intelligend ea vi si transgrederer
in ea no esset ex ignorantia sed ex 9teptu Alit le sic hic petit re
mediu con mala qe 9tingunt ex mala societate s opprobriu et
9teptus infidelium et dt aufer a me opprobriu maledictionis 7 9teptu

trāsgressiois qr madata tua exquisiui ut intelligerem ea et ope im-
plerem vel sic auffer oppro(briu)m a me obprobriu i vituperaciu quod audio ab
hijs qui maledicunt m(ich)i ꝛ cōtemptu que sustineo in fris ab hijs qui cō-
tempnunt me Et ꝑ hec e vox scorum in primitiva eccli(esi)a q(ui) multa cōtu(meli)a susti-
nuerunt n(on) h(oc) petunt qui libenter sustineant sed ne alij mala faciant
qui dampnati sunt Lu(c)e po(st) (prim)i sunt quos adhuc habuimus in derisum et ideo
exprobrant m(ich)i ꝛ cōtempnunt me qr testimonia tua i madata tua exquisiui
ut implerem ea vel iustificaciones tuas i scripturas de te testificantes ex-
quisiui ut pbare ꝛ intelligerem impletam ea Ro v Scrutamini scripturas
Luc vi Bn(dicit)e eis qui maledixerunt vobis ꝛc Et enim sederunt principes ꝛ
adu(er)sum me loquebantur Seruus autem tuus exercebatur i iustificacionibus tuis Id
e(st) Isti principes sunt demones Ephes vi non e(st) nobis colluctacio adu(er)sus car-
nem ꝛ sanguinem sed adu(er)sus principes ꝛ potestates tenebrarum / harum con(tra) spi-
ritualia nequicie ꝛ isti principes nituntur scis devitare ꝑ cōtemptum dominorum ma-
datorum sicut narrat gg in lio dyal ubi Judeus absconditus audivit de-
mones tractare de decepcione Andree epi fundane civit(atis) / Seruus autem tuus
exercebatur i iustificacionibus tuis qr quanto homo percipit se forcius a demonibus
impugnari tanto magis debet se i bonis operibus exercere Alie le(ctu)r sic hic iusti-
cie t(ib)i a quib(us) patitur obprobria ꝛ cōtemptum d(icitu)r Etem i ita e(st) principes i demones
q(ui) sunt principes ꝛ potestates tenebrarum sederunt i latenter cogitabant et ad-
u(er)sum me loquebantur quo(mod)o me possent devitare ꝑ cōtemptum dominorum madatorum
Vel sic Etem sederunt tamquam delibantes examinantes ꝛ cōsiliantes
principes sacerdotum scribe ꝛ pharisei pilatus ꝛ herodes ꝛ multi alij / ꝛ ad-
versum me loquebantur accusantes ꝛ vituperantes Michee 3 audite prin-
cipes domus iacob et iudices domus isr(ae)l q(ui) abhominamini iudicium et
omnia recta / principes iudices sunt accusatores ꝛ testes sic factum fuit in sancto
Stephano Act vii / Seruus autem tuus exercebatur i iustificacionibus tuis / Seruus
autem tuus i ego Seruus tibi exercebar meditando ꝛ operando i iustificacionibus
tuis i iux madata tua / vel in iustificacionibus tuis qualiter plene iusti-
ficaretur qr pro xpo paciendo qui enim sic meditatur non superatur sed forti-
ficatur qr sapiencia vincit maliciam Nam et testimonia tua meditacio
mea e(st) ꝛ cōsilium iustificaciones tue Id e(st) ad exterum boni operis requiritur
diligentis mentis cōsideracio ideo subdit nam ꝛ testimonia tua med(itacio) mea e(st) i ma-
meditacio vigilis versatur circa ipsa testimonia tua i ꝛ cōsilium meum quo intedo
simpliciter ꝑsequi iustificaciones tue i impleciones madatorum tuorum que iustifi-
cant hominem Alie le(ctu)r sic hic ostenditur modum extendi se i meditacione
ꝛ in ꝑsecucione ꝛ d(icit) nam testimonia tua i scripture de te testimonium phibentes
sunt meditacio mea i vigil versantur i corde meo / vel testimonia tua i ma-
data tua sunt meditacio mea i vigilis in medio cordis mei / vel testimonia
mea i passiones ꝛ martirium meum e(st) meditacio mea qr meditor ꝑ te eciam
morte pelli Vn(de) ille gl(ori)ose testis d(icit) laure(ntiu)s ego meditabor martiria et
eterna Ro(m) Cor iiij Illud quod e(st) momentaneum ꝛ leue tribulacionis sup(ra)
modum i sublimi eterne glorie pondus operatur i nobis / Vel sic testimonia tua
i marcia tua que tu sustinuisti sunt meditacio mea i versantur i cogita-
cione mea Tren 3 Recordare paupertatis ꝛ transgressionis mee absinthij
et fell / ꝛ cōsilium meum sunt iustificaciones tue i impleciones madatorum tuorum
que iustificant hominem / vel sic cōsilium meum semper est iustificaciones tue a
te nobis tradite ut scilicet diligamus inimicos nostros Mat v et Luc xxiiijo

pr ignosce eis qr nesciunt q̃ f. vel posset legi p ypalage sic gsilium
tuum est iustificaciones mee qd si faciam mir gsilium tuum sit iustifica-
tio. ergo ad deum et quo ad pximum Quia ergo desideraui pfici et sub mi-
seria pnti gemens et ab hostibus p iusticia paciens debet retribucio a
deo, ergo tre ppa bta Gimel qd merx retribucio Adhesit pauimento
aia mea viuifica me scdm vbum tuum Ad l. In isto octonario qrto pe-
tit alleuiacom cont pondus corporis aggrauantis aiam Sap ix corpus qd
corrumpitur aggrauat aiam et dt sic adhesit pauimento aia mea, pauimentum
e terra, vel aliquid terrenum ut lapides etc ut dr adhesit pa. aia mea
Ecci e. aia mea corpori terreno et corruptibili aiam aggrauanti ergo ita
viuifica me .i. fortifica in me vitam gre ad pondus corporis leuius por-
tandum ferendum scdm vbum tuum Deutro viij non in solo pane viuit homo
sed in omni vbo etc qr sic cibus corporalis fortificat robur corporis sic vbum
dni est robur mentis Alit lr sic expr in qrto octonario petit auxilium cont
malas gsuetudines retrahentes a bono et pmo petit graciam a gsuetudine
mala retrahente et dt aia mea adhesit p mala gsuetudinem pauimento
.i. corpori qd ad modum pauimenti e de terra sumptum et membris qr lateribus co-
partis ffilibus pictoratum, vel sic aia mea adhesit corpori p voluptatem
terre p cupiditatem Gen pmo plasmauit deus hoiem de limo terre etc et in sic
pauimentum calcatur ita corpus dz conculcari ab aia pa Cor ix castigo corpus
meum, terra pauimentum pr duo terra celum enim e sic aula terra sic pauimentum
ps adhesit in puluere aia mea gglutinatus e in terra venter meus, viuifica me
ne in pcto moriar s vbum tuum .i. s qd pmisisti p vbum tuum d. nolo mor-
tem pccoris Eze xviij vel s vim tuum .i. p vbum tuum incarnatum qd e via
veritas et vita Vias meas enunciaui et exaudisti me doce me iusti-
ficaciones tuas Ad l. vias meas .i. pressuras meas difficiles in via virtutis
ppr aggrauacionem corporis annunciaui e .i. orone deuota petens alleuiacom
et exaudisti me p augmentum tue gre, et qr augmentum istud sr dz plus
et plus appeti ideo subdr doce me iustificaciones tuas q doctrina sit p
augmentum gre amplius illuminantis Alit lr sic expr ont peticionis sue fi-
duciam et dt vias meas malas et iniquas enunciaui .i. exposui gfite-
do et exaudisti me iustificando Ysa xliij dic tu iniquitates tuas et iusti-
ficeris, ergo viuifica me dando graciam virtuose standi et doce me ne errem
in agendis, iustificaciones tuas .i. virtutes gtinuas f iustificantes aiam
hoc enim doce tuum e Sap viij Sapienciam enim et prudenciam docet virtutes
et iusticiam quibus nil e vtilius in vita hoibus Viam iustificacionum tuarum
instrue me et exercebor in mirabilibus tuis Ad lram Repeticio e causa sine
ad maiorem affectus expressionem et exercebor in mirabilibus tuis .i. in actibus virtutum
moralium infusarum tu qr causantur in nobis ex diuina infusione vn aug
virtus e bona qualitas mentis qua recte viuitur et nemo male vtitur qua deus
in nobis operatur tu qr hunt aliud medium et aliud finem qua virtutes ac-
quisite Alit lr sic expr petit directionem in agendo et dt instrue .i. doce me
via .i. modum et ordinem iustificacionum tuarum .i. mandatorum tuorum et gsili-
orum vel virtutum gstitutarum iustificancium aiam vn non est satis bona
agere n fiat debito modo et debito ordine pa Cor xiiij oia honeste
scdm ordinem fiant in vobis utpote horas legere loco et tpe et r d' ...
vel instrue me via iusti. tuarum .i. spualem intelligenciam testimoniorum
in lege scriptorum quam multi nesciunt Baruch iij viam sapie nescierunt
et sic instructus exercebor in diuinis gsuetudine in meditari assidue
de tuis mirabilibus operibus de creacione ducatorum (?) creaturarum d' redempcione humani

generis / de iustificacione peccatoris &c. viii miracula que in figura videtur res
in umbra lux in enigmate vita in corporibus spiritualia que sunt admirabilia
dei / de quibus supra In admirabilibus tuis excercebor Dormitavit anima
mea prae taedio confirma me in verbis tuis Ad litteram hic ponit pedem alleluia
cionis confirmacionis quia sicut debet homo timere casum a gratia allevante propter variabi-
litatem fragilitatis humane sed dicit Dormitavit anima mea prae taedio quasi dormire
est proprium pigri / Prov. xxiiii usque dormies piger / dormitare est lassum seu fa-
tigatum / sicut aliter hominibus tediosa est sarcina corporis tui oportet condescendere
dando ei refectionem sufficienter in quo condescensu facilius deficit homo nimis
operando / et sic disponitur ad casum sed subditur confirma me gratia tua in
me conservando / et quod ad hoc facit dominum verbi frequens meditacio sed sequitur
in verbis tuis Aliter legitur sic hic petit remedium contra tedium et dicit anima mea non
tantum corpus dormitavit id est dormitat id est lente assurgit ad bonum Unde ille
dormit qui dominum dei est oblitus / sed dormitat qui ad eius servicium est lentus /
Prov. vi usque piger dormies quando consurges paululum dormies paululum
dormitabis / prae taedio quod oritur ex prava consuetudine / tempus enim exiguum
et cum taedio est tempus / confirma me in verbis tuis id est fac me firme perseverare
in preceptis tuis ne declinem ab eis / sed confirma hoc deus quod operatus es /
vel sic confirma me sicut testa molle et fragile misso igne sic [illegible]
in verbis tuis id est in preceptis tuis que custodio ne cadam sub preda in illas /
Viam iniquitatis amove a me et de lege tua miserere mei Ad litteram viam in-
iquitatis id est disposicionem ad lapsum per nimium condescensum ad corpus amove a me
tua gratia in precando et quod in talibus non est certa persuasio qui aliquid meretur
aliquo peccato saltem veniali sed subditur et de lege tua miserere mei si ab ea
declino per peccatum mortale / vel respitavi seu retardatus fui per veniale Aliter
legitur sic hic petit tutelam a futura culpa et maxime de preterita et dicit tolle a me
consuetudinem pravam et accidiam / et amove id est aufer a me viam id est modum vivendi
iniquitatis id est culpe vel peccati / via lata que est trita a multis Matth. vii lata est via
que ducit ad perdicionem et multi ambulant per eam / amove a me ne dicam id
Sap. v lassati sumus in via iniquitatis et perdicionis / et de lege tua si ab ea de-
clinavi per peccatum miserere mei id est ex tua misericordia parce michi peccanti Sap. xi misereris
omnium quia omnia potes Viam veritatis elegi iudicia tua non sum oblitus.
Ad litteram hic ponit pedem impetracionis allegans causam quia viam veritatis elegi sed per com-
paracionem superiorem que ad optima deputatur / iudicia tua non sum oblitus / quibus pecca-
tores terribiliter punivisti eos submergendo tempore diluvii et Sodomam et Go-
morram subvertisti &c. Aliter legitur sic a principio huius octonarii posuit suam peticionem
hic ponit persuasionem scilicet electionem veritatis in intellectu et iudiciorum retencionem in
memoria et dicit elegi viam veritatis quia dignum intellexi relicta falsitate
et illos. Sap. v erravimus a via veritatis / iudicia tua id est maxime et iusticia
non sum oblitus / vel sic iudicia tua quibus iudicas et iudicabis non sum
oblitus sed teneo in memoria / iudicia preterita sunt oculta nec tamen illa moveor
/ iudicia futura erunt aperta et ea timeo / nec ut vos obliviscamini recado Deut.
iiii ne obliviscaris verborum que viderunt oculi tui cunctis diebus ad iudicia in preteritis
et que audierunt aures tue quantum ad iudicia in futuris Adhesi testimoniis
tuis domine noli me confundere Ad litteram et quod ex timore iudiciorum dei homo retrahitur
a malo et quantum ad bonum sed subditur adhesi testimoniis tuis domine firmiter promittens
ea custodire / noli me confundere id est permittere confundi per residuum peccati &c.
Aliter legitur sic hic ponit adhesionem suam preceptis dei et dicit veritatem tuam
diligo / iudicia tua in memoria habeo et adhesi id est adhesi voluntate et amore
testimoniis tuis id est preceptis tuis que testificantur vitam et mortem / vel testimoniis
tuis id est scripturis que de te testimonium perhibent vel sic secundum glossam adhesi: terrore iudiciorum dei

preceptis

testimoniis tuis · i · renunciavi mundo et non timeo tedia et curas huius vite
nec metuor luxuriosis tedio a cupiditate pecunie / deut x domino deo tuo
servies et illi adhebes / noli me confundere · i · permittere confundi expectantem
qui exauditionem rei quam petivi sed perseverantie in bono opere ne audiam illud
verbum / luc xiiii° iste homo cepit edificare et non potuit consumare quia deus deus
auxiliator meus et non sum confusus / viam S V iam mandatorum tuorum cucurri
cum dilatasti cor meum / ad l hic describitur infusionis peticionis declarandis sancti alle
matoris et confirmatoris que fuit per augmentum gracie alleuiantis et sta
bilientis ut dictum est / augmentata vero gracia caritas augetur que sunt eadem realiter
vel saltem connexa inseparabiliter / per caritatem vero cor dilatatur et sic quod a principio
erat grave leviter portatur et hoc est quod dicitur viam mandatorum tuorum cucurri
in via virtutis faciliter ambulando cum dilatasti cor meum per donum caritatis
que mandata dei facit levia / ps lo v mandata eius gravia non sunt / glo
armata · quia caritas vires augmentat / aug vires quas ingenium denegat
caritas administrat / ad le sic hic ostendit sua obediencia et virtute elegi
per prudenciam iudicia tua per constanciam / adhesi testimoniis per caritatem
et cucurri · i · prompte excercui seu implevi per obediam / viam mandatorum tuorum
· i · media directiva ad implecionem tuorum mandatorum · vel viam mandatorum
· i · tua mandata / aug ut bonus equus stimulatus calcaribus timoris tui / ps xcv
ve sic recte ut comprehendatis / cum dilatasti cor meum infundendo caritatem
vel leticiam spiritualem / unde leticia dicitur dilectacio quia in leticia dilatatur cor
ps cxviii cor meum dilatatum est / in hoc articulo apparet intra quantum
tueat hic relabi propter consuetudinem antiquam et accidiam boni quam patitur
aliquando leg virtutem elegit iudiciorum mediate fuit testimoniis adhesit man
data custodivit / Ideo unde prophetaverunt licet delectis quod intepuerit timor sive natitas
hic omnium timor proprie naturalis et qui ex nativitate contractus / Oculi dnica lxx

Legem pone michi domine viam iustificacionum tuarum et exqui
ram eam semper / ad l propheta quia actio est de remocione impedi
menta perfectionis vite active / hic aug de assecucione promoti quod est
triplex · s · fides dirigens spes sublevans caritas stimulans
Sed primum sciendum quod fides dicitur dupliciter uno modo quantum sufficit ad propriam
salutem et dicitur a simplicibus fidelibus / alio modo cum hoc ad eius
defensionem contra infideles et dicitur a maioribus et ita hic aug de fide
simplicium 2° de fide maiorum ibi et vitabit etc / Et ideo aug hic de fide que
dirigit in operibus vite active et sic dicit in persona humane non legem pone michi domine
viam iustificacionum tuarum / sic enim lex humana dirigit in operibus iusticie politice / sic
fides in operibus iusticie divine / et exquiram eam quia per ista fide contenta ad para
cedibia excercitatur animus ad ingrediendum de bono in melius ad perfectionem / Alie
le sic hic aug de initio perficientium et ideo de perfectu et habili te unde apparet
quod 2° de perfectu in veri boni consumacione ibi boni te etc / ideo petit imponi sibi
legem et legem perfectam / et dicit dominus pone · i · impone vel constitue michi volenti proficere
in bonis operibus legem tuam tuis sua mitis ligantem / non veterem legem minus o
nerosam / quia vult lex clemencie in lingua eius / unde in fide per dilectionem
operantem / domini / iustificacionum tuarum · i · iustificacionem credendum et operantem
ro iiii° arbitramur hominem iustificari per fidem / et exquiram in diligenter
querendo eam · i · legem perfectam in omnibus diebus vite mee vel quamdiu vivam ut eam
inveniam ad cognoscendum que omnia perficiam ad merendum / prover 2 si que
sieris eam quasi pecuniam invenies timore domini / non sic filii agare qui exquisierunt
prudenciam que de terra est / Baruch iii° Da michi intellectum et scrutabor
legem tuam et custodiam illam in toto corde meo / ad l hic ostendit quod intelli
gencia a deo est et dicit eam michi intellectum etc perficiens cognoscendo quod non possem
sine auxilio tuo / Et quia ellus cognitio ordinatur ad opus / Io sapiencie / et

custodiam illam in toto corde meo quantum ad actus interiores. Aliter legitur sic
sic petit gratiam intelligendi legem institutam et dicit instrue me in lege tua et
ea in intellectum i illumina per tuam gratiam intellectum meum ad intelligendum eam
Job 32 Inspiracio omnipotentis dat intelligentiam. Et scrutabor i studebo uel
diligenter inquiram tuam tamen intelligentiam quam tu legem tuam
michi datam. Et sic te illuminante et me discrete legem custodiam illam in
toto corde meo sine intelligentia sine errore. medium sine oblivione
voluntate sine alio amore ut sic diligam te ex toto corde meo et pro-
ximum sicut me ipsum. Prov. iiij^o custodi eam in medio cordis tui. Prov.
xix qui custodit mandatum custodit animam suam. Deduc me in semita
mandatorum tuorum quia ipsa volui. Ad litteram deduc me et quantum ad actus
exteriores et quia ex illo exercicio augetur quedam inclinatio ad actus similes
in futurum quia ipsa volui. Aliter legitur sic. Sic petit custodie diligenciam et dicit
deduc qui in lege imposuisti deduc me per tuam gratiam sine qua nichil boni
possum facere in semita mandatorum tuorum i a mandatis tuis usque ad consilia
tua perducendo. Vnde via mandatorum sunt precepta sed semita que est strec-
tior sunt consilia. Petit ergo usque ad consilium perduci. Ysa 2 docebit nos
vias suas quantum ad precepta et ambulabimus in semitis eius superaddendo
consilia. Prov. iiij^o Iustorum semita quasi lux splendens procedit. Quia ipsam sem-
itam volui tamquam meliorem pulcriorem et excellentiorem. Eccl. viij^o velle in-
adiacet. Inclina cor meum deus in testimonia tua et non in avariciam. Ad
litteram hic petit remotionem impedimenti pro gratia orationis dicit inclina cor meum
in testimonia tua et non in avariciam a diuinis retrahentem operibus. Aliter legitur sic. Hic
petit affectus devotam operationem et etiam interiorem et dicit inclina cor meum ut humiliter
et devote ferar in testimonia tua i in scripturas tuas que testimonium perhibent
maiestati veritati et bonitati tue. Ysa 2 Inclinabitur homo et humiliabitur. Vel
inclina cor meum in testimonia tua i ad appetendum mandata tua que sunt te-
stimonia vite et mortis et non in avariciam que retrahit cor a mandatis dei
et ab operibus diuinis. Vel sic et non in avariciam i ut te cor meum colat propter
te non propter terrena sicut filii heli declinaverunt post avariciam acceperunt
munera. Prov. ij^o Reg. viij. Nimis est avarus cui non sufficit deus sed de bonis. Ysa
xvij Inclinabitur in die illa homo ad factorem suum et ad deum israel respiciet usque
quia ad finem. Averte oculos meos ne videant vanitatem, in via tua
vivifica me. Ad litteram hic petit contra impedimentum sine inquam concupiscentiis quia ut plu-
rimum attenditur ex aspectu impudico et quantum ad hoc dicit averte oculos meos re-
spectantes ad malum luxurie inductiva. Aliter legitur sic. Hic petit gratiam
avertente a vanitatibus rerum et dicit averte i prebe gratiam avertendi oculos ex-
teriores et interiores ne videant et aspiciant vanitatem pulcre mulieris vel
lascivia creature allicientes per visum concupiscere. Mat. v. qui viderit mulierem
ad concupiscendum eam iam mechatus est eam in corde suo. Vivifica me per
tuam gratiam que est vita anime, vel vivifica me in via tua i per christum qui est
via ad te deus. Jo xiiij^o Ego sum via veritas et vita. Vel in via i in lege tua.
Prov. iiij^o custodi legem meam et erit vita anime tue. Sic enutritur planta de
spinis ut vivat in terra bona. Statue servo tuo eloquium tuum in timore
tuo. Ad litteram statue et timorem enim dum faciunt homines vanitatem humiliari. Aliter
legitur sic. Hic petit auxilium ab illatore et dicit statue i impone in servo tuo
eloquium tuum i mandatum tuum in timore tuo ut id observem et impleam cum
tuo timore. Vel sic statue eloquium tuum per hypallage i servum tuum statue
verbum suum quod locutus est in timore tuo me ponens quam me humiliabit et
exprimet. Prov. xv In timore domini declinat omnis homo a malo. Amputa
opprobrium meum quod suspicatus sum quia iudicia tua iocunda. Ad litteram

Amputa obprobriu meu vel occasionem labendi in peccatum quod est obprobriosum quod su-
spicatus sum id est timui. Vnde in tristicia legitur quod recuitus sit quia iudicia tua io-
cunda corredentibus absque mora culpa. Luce xxi levate capita vestra id est exhila-
rate corda vestra. Et dicit glossa quod audiet illa sinagoga venite benedicti etc. Alia lectio
sic hic petit graciam amouentem a malo suspiciosa iudicia et dicit amputa
per tuam graciam obprobrium meum quod suspicatus sum in aliis quod hoc malum quod in
se est vel quod cito fieret et hoc tamquam in alio suspicatur. Eccli. xi multos enim sub-
plantauit suspicio eorum quod aliud ingerebat quam suspicabatur Et dicitur Mat-
thei vii Nolite iudicare et non iudicabimini. Vbi enim hoc non videt cito errat
vel sic amputa a me obprobrium id est aufer a me iudicia suspiciosa quia
iudicia tua que infallibilia sunt et etiam sunt iocunda amatoribus qui gaudent
de iusticia exhibita. Psalmus Iudicia domini iustificata etc. Et ideo illis iudiciis
est standum. Ecce concupiui mandata tua in equitate tua viuifica me
Ad litteram Ecce gratum mandata tua scire et operari in equitate tua viuifica me aug-
mentando in me vitam gracie et dicit in equitate tua quia illa equitas iusticie
per quam homo dirigitur in deum imputatur non est nisi per graciam a deo homini data
que iustificat impium. Alia lectio sic hic persuadet ut impetret graciam
et dicit aufer a me iudicia mea que non sunt sicut tua. Ecce concupiui mandata
tua que multa sunt per diuisionem operis sed unum in radice caritatis ut dicit glossa
Caritas autem facit sentire bonum de aliis et non malum. prima ad Cor. xiii Cari-
tas non emulatur non agit perperam etc. Viuifica me id est fac me viuere in anima
per tuam graciam in equitate tua qua iuste iudicas non in suspicione mea qua
iniuste iudico. prima Cor. 2 dominus mortificat premittendo iudicia falsa et
viuificat exhibendo iudicia iusta. Sic ergo petit graciam ad bonum promo-
uentem a vanitate elacione et suspicione detractionem et gulositatem in vita
eorum sua. Et isto textu propter illa verba hec que nuptiarum est vel vnio qui enim
promissa est ille est ille viuit. Et veniat super me misericordia tua domine
salutare tuum secundum eloquium tuum. Ad litteram hic petitur fides non solum ad su-
perandam incredulitatem sed etiam ad eius confessionem et defensionem et et ve. fiat me
misericordia tua domine largiendo fidem meo deo salutare tuum etc. ut spiritus tuus
loquatur in me Mathei x non enim vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur
in vobis. Alia lectio In precedenti octonario tractatum est de abilitate cordis hic
agitur de exemitate extiduy et in ore et in opere et post petit graciam ad confusionem
et dicit Et peto ut veniat misericordia tua super me id est de super a tua gracia me a mi-
seria peccati et dampnacionis liberando et a presentibus et futuris malis protegendo
et sic radiis solaris de super veniens illuminando. Eccli. xviii effundit super
omnes misericordiam suam. salutare tuum id est ihesus saluator a te missus secundum eloquium
tuum vel secundum promissionem tuam hoc loquentem per patriarchas et prophetas Gen. xlix
Salutare tuum domine expectabo dixit Iacob. Ysa. xxvi vrbs fortitudinis
nostre Syon saluator ponetur in ea murus. Et respondebo exprobrantibus
michi verbum quia speraui in sermonibus tuis. Ad litteram et verbo exprobrantibus id est obprobriose
loquentibus mihi contra fidem sic fiam est mater catholica. Verbum scilicet virtutis a spiritu
sancto michi administrandum quia speraui in sermonibus tuis et in sermonibus ex veri-
tate prosequendis. Alia lectio sic hic promittit bonum vsum gracie et datur ad
respondendum infidelibus et dicit et respondebo audacter verbum confessionis fidei et
veritatis exprobrantibus michi Iudeis quod tibi fides vana est in scandalum et gentibus
stulticia. prima ad Cor. primo. Ps. xv scito quod propter te sustinui obprobrium quia
speraui in sermonibus tuis quos promisisti dare ad resistendum aduersariis.
Luce 21 dabo vobis os et sapienciam cui non poterunt resistere omnes aduersarii
vestri. Prover. xxviii Stude sapiencie fili mi ut possis exprobranti respondere.
Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vsquequaque quia in iudiciis tuis super-
speraui. Ad litteram et ne auferas de ore etc. id est confessionis oris mei verbum veritatis

mig dt & plus significat qz a spu sed no pt egredi fftn qz in iudiciis
tuis sup speraui omnis enim iudicio latet honoribus oculto fuit dei simplicibus
illes illustrando vitat Alit le sic hic petit gram b data conseruarist dt
ut ne auferas gram subtrahendo de corde meo & vbu veritatis vaint confite
do & audact predicando vsqz i in illo loco & in illo tpe vel usqz i ord
vel usqz valde & si ad hora aufas sic petro Mat xxvi in cito restituas
sic fecisti illi Luc 22 Et post xii labiu veritatis firmum erit qz in
iudiciis tuis quia tu es iudicans cogitacionibus cordium no tm extiora quasi
qz homo videt q foris paret deus aut intuetur cor qz i iudiciis tuis qbus
tuos flagellas pmittis & occidi sup speraui i no tm speraui sed sup
hoc maius aliquid expectaui Job viii Etiam si occidit me i ipm sperabo
vino sup condignum speraui Ro viii no sunt condigne passiones huius temporis
ad futura gloriam q reuel in nobis quod dulcia sunt iudicia dei quia dñs
suauis vbu grec & veritatis Et custodia legem tuam sp i sclm & i sclm sclr
Ad l & custo legem tuam sp ope ad implendo Alit le sic hic petit gram
ad exprimendi preemie bonu & dt Et custodia lege tua caritatis sp perseue
rant ope impledo i sclm sclr i quotiens sclo vixi vel quadiu vixero
hec custodia fit p custodia caritatis Cap vi dilectio e custodia legem
supra Ro xiii plenitudo legis e dilectio Et ambulaba in latitudine
qz madata tua exquisiui Ad l & am in latie i caritate que e tamen
latitudinis quia ena se extendit ad inimicos Mat v diligite inimicos vros
qz mandata tua exquisiui no sola speculatiue sed etia practice Alit
le sic hic confitetur se accepisse gram ad operandu bonu & dt Et ambu
labo i duxi vita mea i latitudine i in caritate dei & pxi que e lata
qz etia extendit ad inimicos Mat v diligite inimicos vros Ps dilatasti
gressus meos subtus me qz aut ambulaba i caritate signum e qz manda
ta exquisiui vel scire ea & ope implere Cap viio hic exemplum a iu
uentute mea sapientia s in plenitudine madatorum dei Et loquebar de te
stimoniis tuis i conspectu regu & no confundebar Ad l & loquebar de testi
tuis constanter & intrepide in gsp regu ut de ysraeli misael & abdeme
gado cora nabuchodonosor rege Dan 3 & petro & iohanne cora princibus sa
cerdotu Act iiii & de sca lucia & agnete Alit le sic hic ont qz vin
dei dz predicare intrepide & dt Et loquebar i audacter predicaui p gram
in datam de testimoniis i de scripturis que testimonium phibet de te in gp
regu i cora regibus & principibus vbi maior potat esse timor & no con
fundebar timore vel pudore Mat x ducemini an reges & psides Luce
ix qui me erubuerit & sermones meos & filius hois erubescet eu Et
meditabar i madatis tuis que dilexi Ad l & meditabar i ma e
q d dilectio enim alicuius rei facit de illa re frequenter meditari Alit le sic
hic ont reca ppacom ad docendu & dt & meditabar i cogitaui fre
quenter i madatis tuis i madata tua que dilexi qz dilexi ea i corde
meo ma qui diligit aliqua rem frequenter meditatur de ipa Vel sic Et
meditabar i madatis tuis no qz diffiderem de mea liberalitate dei q
dt Mat x du steteritis an reges & psides nolite cogitare &c q i qz
illa dilexi nimis vbi enim amor ibi oculus Deut vi meditaberis ea
habis i domo tua &c Eccl vi cogitatu tuu habe in lege dei O felix
ergo doctor qz sic loquitur veraciter qz de testimoniis euidenter qz in conspectu
regu audacter qz no confundebar prudenter qz meditabar feruenter
qz diligebam Et leuaui manus meas ad madata tua q dilexi & ex
ercebor i iustificacionibus tuis Ad l & leuaui manus &c ea ope ad im
plendo sine quo no sufficeret meditatio Et subaudi & exercebor i iustifica
tionibus tuis i in operibus madatorum tuorum que iustificant homines Alit le sic

sic ondit se pmptum ad opa madator et dt Et leuaui i ordinaui manus
meas i opa mea no ad trena sed ad madata tua impledu q d infe
ioe surrox manus meas posui ad operandu Tren 3 leuemus corda nra
cu manib ad deu Exo xvii cu leuaret manus moyses vincebat amalech
qe madata dilexi sic viator luce et via ducete ad vita pro vi mada
tu lucerna et lux Math xix si vis vita ingredi srua madata et exercebar sic
queter cogitado et opando i iustificacoibus tuis i i opib madatoru
tuor q iustificat hoiem ul iustificatu ondut et sic iuste Hebr xii
pcatissimum fructu exhibent p ea reddi iusticie Extre qua inuicte pent
sic grac ad osfutandu hostes ad implendu madata dei Sic em pe
tentib adest ipe deus sedo ppe est vero eccia vnam eo mfp ipe ysa Clom
biu invocab dnm et ipe exaudiet Ps cxxi
Memor esto vbi tui suo tuo i quo michi spe dedisti Ad e
hic post sit pmotum i pfice vite actie s spes subleuas ad
expectaco vite bte et sic agt de spe put respiat dimas grutn
et dt Memor esto vbi tui suo tuo i quod dixisti ad suu tuu
i ad abraha cui deus pmisit vita btam et semi Gen xv
Suspice celu et nua stell si potes sic erit seme tuu i quo pmisit abra
he et imitatoribus fidei sue glam celestis prie Vn i officio misse dr
qua olym abrahe pmisisti et sei eius i quo spe m dedisti i i imitati
fide abrahe cui reuelatu fuit misteriu X Jo viii Abraha pr vi
exultauit ut videt die meu Alie lre sic hic agit de osolacoe strenue
opantib et adusa tolantib et ps petit ad implei dimas pmissiones sibi
factas Et dt Memor esto no ad meoriad reducedo sic nos qui obliuiscimr
sed memor esto no ad meoriad reducedo sic nos q obliti sumus te sed me
mor esto ad impledu ut heant te ad modu meorant vbi tui i pmissi
tui quo pmisisti vita etnal suo tuo fide tua suati et madata im
pleti Jo vi vba vite etne habes i vba vita etna tua suagi et ma
data impleti pmittencia ysa permit Ecce sui mei comedent re sngo
vbo michi et cuius opus fidei facien dedisti spez et osolacom magnas
merendi vita etnam Ecc 2 In me ois spes vite et virtut Hec me
osolata e in huilitate mea qr elogum tuu viuificat me Adheras
si spes fuit btitudi osolata e me i huilitate mea In hebr dicitur in
afflictoe mea fideles em a tirannis oppsi et afflicti ex ista spe fuint
i tormtis mtepor osolati ita qr gaudentes sustiebant tormta qr elo
quiu tuu qd pmisisti abrahe et semi eius vita btam viuificat me i ro
boratuit i afflictoe Alie lre sic hic ont spei iunitate s osolacom
in adusitate et dt Hec s spes osolata e me i posuit in osolacom
i huilitate mea quia huiliter gfessus su pctā mea Job 22 q aut huiliatus
fuit erit in gla sed in huilitate i in despectoe et afflictoe mea Act
xiiii p multas tribulacoes oz nos intrare regnu dei qr elogium tuu verax
et infallibile viuificat me qr vita grē et glē tribuit m in spe Jo vi
Vba qe ego loquor spus et vita sut vel sic Elogium tuu qd pmi
sisti fidelibus vita btam viuificat me i ofortauit me in afflictoe
et in tribulatoe Math v Bti q psecucom paciuntur ppr iusticia Supbi
inique agebat usque a lege aut tua no declinaui Ad e qr tiranni
excogitabat tormta ton crudelos ul sub dr Supbi inique agebat usque
frenentes affligere fideles multimode a lege aut tua no declinaui qr
fideles i fidibus osstant steterut Alie lre sic hic ont quat afflicti
os stare fuerunt et dt supbi psecutores mei inique agebat con me usque
i multu et usque valde sn aliam lram Jer xx ut inique agerent labora
uerut a lege aut tua no declinaui i no recessi a fide tua et a lege
ostitucoes me implent ps a iudicys tuis no declinaui qr tu lege re

Eccl x si spiritus potestatem habentis ascenderit super te locum tuum ne dimiseris
legem s. dei. Nota triplex agit caro dimicans contra spiritum alliciens ipsum ad con-
sensum gule z luxurie. Triplex agit mundus contra innectendo turbatione ipsius
negotiationibus avaritie, peccatoribus vanitatis. Triplex agit dyabolus contra hominem
monendo ipsum timore superbie livore invidie. Ysa lvi. dictantes eius triplex
agitur. Memor fui iudiciorum tuorum a seculo domine z consolatus sum. Ad litteram
memor fui [illegible] quibus malos perdidisti z confidentes in te liberasti ut Noe in di-
luvio Loth de subversione Gomorre z tres pueros de camino. z consolatus
sum sperans quod liberabis me. Vnde z si aliquando deus non liberat a morte tempora-
li liberat a morte eterna. Aliter littera sic hic ponitur 2a causa consolationis scilicet memoria
iudiciorum dei z dicit consolatus sum in spe primum memoriam tuorum domine a seculo i. qui
es ante seculum. memor fui iudiciorum tuorum quibus iudiciis malos perdidisti et
confidentes in te liberasti. Vel iudiciorum tuorum quibus bonos affligis in presenti
seculo utiliter z temporaliter z malos in futuro eternaliter z dampnabiliter. Iob xix fugite a
facie gladii quoniam ultor iniquitatum est deus. sed de impiis dicitur [illegible]
impii non cogitant iudicium. z consolatus sum sperans quod etiam liberabis me
Vel sic z consolatus sum cogitans letitiam sanctorum z miseriam iustam dampnatorum
Ps virga tua z baculus tuus ipsa. Ysa xii. confitebor tibi domine quoniam iratus es
michi conversus est etc. Defectio tenuit me pro peccatoribus delinquentibus lege
tua. Ad litteram hic agitur de timore asperi flagelli ne labatur in peccatum ex fra-
gilitate z sic frustretur sua spe z dicit defectio tenuit me i. timor magnus
vel in tristitia. Ha dicitur horror tenuit me pro peccatoribus delinquentibus lege
tua qui sunt michi valde. Eccl po stultorum infinitus est numerus z ideo quilibet iustus
debet timere ne similiter cadat. Aliter littera sic hic ponitur compassio super miseriis spiritua-
libus aliorum z dicit defectio i. afflictio cordis vel tedium tenuit me compa-
tiendo pro peccatoribus delinquentibus i. non observantibus lege tua. Tren 2 defecerunt
pre lacrimis oculi mei conturbata sunt viscera mea super contritione filie populi mei
Cor xi quis infirmatur z ego non infirmor. Cantabiles michi erant iusti-
ficationes tue in loco peregrinationis mee. Ad litteram quod ad litteram casum civitatis
intuitu valet oratio per quam mens a terrenis retrahitur z ad divina sublevatur
ideo subditur cantabiles michi erant iustificationes tue i. laudes divine in loco peregrinationis
mee i. in via presentis vite qua tendimus ad patriam sic peregrini. Aliter littera sic
hic ponitur 3am causam consolationis scilicet meditatio scripturarum z cantus z dicit iustifi-
cationes tue i. scripture sacre que suadent iustitiam prohibent iniustitiam canta-
biles michi erant i. delectabiles sicut cantilene cum illas cogitabam legebam
vel in ecclesia cantabam aut predicabam. Ro xv quecumque scripta sunt ad nostram
doctrinam scripta sunt ut per consolationem scripturarum spem habeamus. in loco peregrinationis i.
in hac vita que est quasi peregrinatio ad patriam. Cor v. quamdiu sumus
in corpore peregrinamur a domino. Hebr xiii non habemus hic manentem civitatem.
Memor fui nocte nominis tui domine z custodivi legem tuam. Ad litteram quod
laudes divine non solum dicende sunt de die sed etiam de nocte ideo subditur
memor fui nocte nominis tui domine z quod orationem debet comitari sancta operatio ideo subditur
z custodivi legem tuam per mandatorum tuorum impletionem. Aliter littera sic hic ponitur alia
causa consolationis iusti quod per nocturnas in oratione seu vigilia z dicit memor
fui nominis meditando z eius devotione laudando in nocte i. de nocte surgendo
vel in nocte i. in adversitate. Ysa xxvi anima mea desiderabit te in nocte. nominis
tui quod est salvator. z custodivi legem tuam opere implendo z aliis predicando
quia scriptum est in die mandavit dominus misericordiam suam z nocte canticum eius. Vel dies
prosperitatis est misericordie largiendum z in nocte adversitatis letanter sustinendum
Ps memor fui tui super stratum meum etc. Hec facta est michi quia iustificationes
tuas exquisivi. Ad litteram quod predicta bona hec habeo a dei gratia ideo subditur hec
facta est michi etc. Mat vii querite z invenietis. Aliter littera sic hic ostendit
causam vigilandi de nocte z dicit hec i. vigilia nocturna vel hec facta est michi

i. per hoc de nocte vigilaui quod iustificationes tuas conquisiui i. diliger
inquisiui ut in operibus efficerem et me statutis iusticie committerem / vel dicit super nox ad
uersitatis fuit michi i. ad utilitatem meam / hoc enim in aduersitate magis
querit iustificationes quam in prosperitate. Quia in hoc octonario ostendit se consolatum
in tribulationibus ex diuinis promissis iudiciis scripturis et orationibus. Io. recte spon-
sa ad hoc exhortatur. sed Rom. quod nisi sentit. uel ducit te quod sentit i. ad si-
lia ducit te sed uis proficere. Portio mea domine dixi custodire legem tuam.
Ad litteram sic. Aug. de spe. pius peruenit ex bono usu liberi arbitrii cum dixit
portio mea i. firmitatis spei quod tu sis pars et portio mea in futura beatitudine.
Vnde surgit ista spes subdit. dixi custodire legem tuam per bonum usum
li. arbitrii cum tua gratia iuuerim. Alia littera sic. In isto octauo octonario agit de
modo quomodo repromissionem in proficiendo et ostendit se sic quae proponi agendi bonum et per-
seuerandi in illo et dicit domine quoniam es portio mea i. pars mea ut alia habent
non quero nisi te et alia propter te. Trenorum 3 pars mea dixit anima mea.
Ideo non me inflammat libido quae est pars gulosi non stimulat auaricia
quae est pars auari non effeminat lasciuia quae est pars dissoluti / non decolo-
rat luxuria quae est pars luxuriosi / non soluit ambitio quae est pars superbi
non maceret inuidia quae est pars iracundi / ut aqua circa rerum sectarum
solicitat quae est pars cupidi / sed tu domine pars mea optima. Luce x. Maria
optimam partem elegit etc. Dixi i. firmiter proposui custodire / legem tuam
i. perseuerare in custodia legis / patet Machab. potius mori diffinierunt quam se
non infringere legem domini. Deprecatus sum faciem tuam in corde meo mi-
serere mei secundum eloquium tuum. Ad litteram quia ad consummationem boni usus facit oratio
deuota ideo subdit deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo i. intellectu et affectu
miserere mei consummando in me bonum usum li. arbitrii cum consummatio procedit
ex gratia dei secundum eloquium tuum quo dixisti petite et accipietis. Alia littera sic
sic ostendit a quo habuit bonum propositum perseuerandi et dicit deprecatus sum discre-
te et deuote faciem tuam i. filium tuum per quem cognosceris sic hic per faciem.
Sed faciem nunc videmus uelatam panno nostre humanitatis sed in futuro
videbimus reuelatam in luce beatitudinis. Iob 33 deprecabitur dominum et placabilis
ei erit et videbit faciem eius in iubilo / in toto corde meo i. intellectu et
affectu / uel in toto corde i. non diuiso. Aug. diuisa mens non impetrat.
Cap. viii adhuc dominum et deprecatus sum illud / et dixi ex totis precordiis
miserere mei veniam parando gratiam perseuerantie infundendo secundum eloquium
tuum i. secundum promissionem per eloquium tuum. Io. petite et accipietis / uel secundum
eloquium tuum quo absoluis a culpa roboras in gratia promittis regna.
Cant. iiii sicut uitta coccinea labia tua et eloquium tuum. Cogita-
ui uias meas et conuerti pedes meos in testimonia tua. Ad litteram cogitaui
meas i. pressi in bono qui sunt tardi ex fragilitate humana sed festinum ex
diuina gratia ideo subdit et conuerti pedes meos in testimonia tua vigoratus ex
tua gratia. Alia littera sic sic ostendit conuersionem actuum suorum in deum et dicit cogi-
taui i. diligenter consideraui uias meas i. operationes meas ut pressi in quibus
et conuerti pedes meos i. affectus cordis mei a uiis prauis in testimonia tua
i. ad mandata et consilia tua quae testificantur de uia recta ut de recto am-
bulandum in illa. Ysa. xxxi conuertimini sicut in profundum recesserant filii israel
exemplo filii prodigi. Paratus sum et non sum turbatus ut custodiam man-
data tua. Ad litteram paratus sum etc. Huius enim facilitat homines ad opus et in
sinistre habitum gratie dispositi sunt ad facile agendum bona opera uite
actiue in quibus aliqui difficultatem patiuntur. Alia littera sic sic ostendit se paratum
perseuerare in aduersitate et dicit paratus sum i. prompta voluntate deo et non sum
turbatus i. non sum motus a ratione sed adhuc deo dirigit me. Ier. xvii
Ego autem non sum turbatus te pastorem sequens / ut custodiam conmaculatus[?]

ad vsitate ingruente mandata tua ne ea transgrediar sed opere implea
Ecc vlt deum time et mandata eius observa hoc est omnis homo Act 20
paratus sum mori in ierusalem pro nomine domini ihesu christi ait paulus Funes peccatorum
circumplexi sunt me et legem tuam non sum oblitus Ad l. quia in iesu bonem
demones intuitur impediens suis temptacionibus vel subdit funes peccatorum
i temptaciones demonum circumplexi sunt me ad impediendum me in bono
opere et legem tuam non sum oblitus tua gratia confortatus Alie lr sic hic
ont sua constantia in temptacionibus et dicit funes peccatorum i temptaciones ad
peccata trahentes vel motus carnales mundi vanitates demonum suggestiones
circumplexi sunt i. circumdederunt me ad impediendum in bono opere et salute
mea 2 Reg 22 circumdederunt me contriciones mortis et torrentes belial con-
turbaverunt me et legem tuam non sum oblitus tua gratia preventus nec sum ea
transgressus Prov 3 fili ne obliviscaris legis mee tue s. ecclesie latore.
Media nocte surgebam ad confitendum tibi super iudicia iustitie tue.
Ad l. quia hic de tali gratia debet esse gratus vel subdit media nocte sur-
gebam ad confitendum tibi confessionem laudis super iudicia iustitie tue i. de hoc
quod tu sancto iudicio voluisti me in iustitia custodire Alie lr sic hic ont
vir huius tantam constantiam et dicit media nocte per solitudinem et in tempore quieto
surgebam aliis iacentibus ad confitendum tibi confessionem laudis et gratiarum actionis
Ps In noctibus extollite manus vestras in sancta. Vel sic media nocte
i. in medio tribulationis et adversitatis surgebam i. levavi cor meum ad
confitendum tibi i. ad gratias agendum vel ut beatus laurentius dixit gratias ago
tibi domine quia assatus ianuas tuas non negavi super iudicia iustitie tue i. de hoc quod
tuo sancto iudicio voluisti me in iustitia custodire. vel sic iudicia iustitie
tue iudicantis me dignum miseria et afflictione. hoc est signum quod sum de
domo et de familia tua. Particeps ego sum omnium timentium te et custodi-
entium mandata tua Ad l. preti ego sum ex tua bonitate omnium timentium
te timore filiali qui cavet offensam et custodientium mandata tua per studium
operationum Ps declina a malo et fac bonum Alie lr sic hic ont multu-
dine bonorum et auxilium et dicit particeps ego sum meritorum et bonorum omnium time-
ntium te i. que bona et merita fiunt ab omnibus timentibus te tamquam patrem timo-
re filiali q. d. quia sum membrum corporis mistici seu ecclesie Ps 3 particeps
commissionis in christo ihesu et sum particeps custodie mandata tua i. primum per caritatis
unitate et in futuro per glorie congratulationem Apoc particeps in tribulatione
et regno Felix participacio que ex pluralitate participantium non minuitur sed
augetur glosa exponit de christo Misericordia domini plena est terra iustifi-
cationes tuas doce me Ad l. quia gratia divina confertur omnibus debite se ad
gratiam disponentibus vel subdit misericordia tua domine plena est terra et quia quanto plus
gratiae bona spiritualia tanto magis desiderantur vel subdit iustificationes tuas
doce me bona spiritualia in me augmentando Alie lr sic hic ont
ex quo habetur constantia fiducia quia misericordia dei et terra est plena misericordia domini
i. effectibus misericordie dei quia replevit eam bonis suis frugiferis arboribus operibus
Vel terra i. habitatores terre maxime homines sive boni sive mali plena
sunt misericordia domini quia facit super iustos et iniustos Eccl xviii misericordia domini super
omnem carnem doce me iustificationes tuas et vadit cognoscere et debite
ad implere etiam in adversitate non confusus de suis meritis Joel 2 filii syon
exultate in domino deo vestro qui dedit vobis doctorem iustitie Tercie in
hac octonaria ponit etiam stare in adversitate non confisus de suis meritis
sed magis aliorum et maxime de dei misericordia ad quam confugiens complet
totum in oratione et hoc notat littera prodita hec quod misericordia paucorum non
tamen tiecat recendiware quando tiet vel minus terre de cautela et
solicitudine perseverandi in bono Nonus octonarius S. vii. eth. Bonitatem fecisti

Bonitatem fecisti cum servo tuo domine secundum verbum tuum. Id est hic
ponitur eius promotio in perfectione active vite que est caritas sti-
mulans ad opera boni. 2 Cor. v caritas xpi urget nos et
post postea stimulacio caritatis ex beneficiis ex parte mentis et corporis
est. dicit quod beneficia ex parte mentis sunt duplicia scilicet bona naturalia
et gratuita, et quantum ad hoc dicit Bonitatem fecisti cum servo tuo aliquam
ei conferendo ad ymaginem tuam creatam et bona gratie super addendo quod fuit
quasi creata in statu innocencie et post lapsum datur in baptismo, et ante dabantur
in circumcisione secundum eloquium tuum. Gen. primo faciamus hominem ad ymaginem quan-
tum ad bonum nature et similitudinem nostram quantum ad bona gratie. Aliter legitur sic
postquam docuit quomodo cognoscere debet perficere volens scilicet dei bonitatis equitatis veritatis
varietatis, et hoc ordine sunt omnia ordinata. In hoc primo agitur de profectu in cogni-
cione divine bonitatis et experiencia. 2o orat pro qua amplius sentienda et cogno-
scenda ubi bonitatem et disciplinam, primo dicit sic domine qui es summe bonus fe-
cisti bonitatem cum servo tuo aliquam ei conferendo ad ymaginem tuam creatam et bona
gratie superaddendo, vel sic fecisti bonitatem cum servo tuo peccatore ad penitenciam
expectando penitentem ad profectum promovendo proficientem ad gloriam perducendo.
Ro 2 an divitias bonitatis patiencie et longanimitatis eius contempnis. Hoc
quantum ad peccatores quos expectat ad penitenciam. Ezech. xviii v [illegible] debut leg-
latam ibunt de virtute in virtutem. Ezech. xviii [illegible] Luc. xxi quia dico vobis super omnia
bona sua constituet eum. Primo post servus fidelis bonus et c. secundum verbum tuum. Gen. primo faciamus
hominem et c. vel secundum verbum tuum quo promisisti bona fidelibus. Num. x domini promisit
bona ysrael. 2 Paralip. vi tu autem domine secundum bonitatem tuam promisisti penitenciam et c.
Bonitatem et disciplinam et scientiam doce me quia mandatis tuis credidi.
Id est bonitatem quantum ad perfectionem appetitus et disciplinam et scientiam quantum
ad perfectionem intellectus doce me illustratione tue gratie ampliori. Et dicit disciplinam
quantum ad cognicionem speculabilium quia mandatis tuis credidi; oportet enim di-
scipulum magistro credere si vult proficere. Hebr. xi oportet accedentem credere.
Ysa. vii si non credideritis non intelligetis. Aliter legitur sic hic petit tria
bonitatem ad operandum utile et disciplinam ad sustinendum penale et scientiam
ad discernendum expediens, et dicit domine doce me cognoscere bonitatem id est deum
qui est bonitas quia nemo bonus nisi solus deus, vel doce me desiderare bonitatem
moralem ut perficiar meus appetitus, vel doce me bonitatem ut intimus eam
cognoscam ut pro illa devocius gratias agam et ut eam perfectius in usu habeam.
Ephes. v fructus lucis est in omni bonitate iusticia et veritate. Et doce me discipli-
nam ut cognoscam speculabilia et doce me scientiam ut perficiatur meus intellectus,
vel sic doce me disciplinam ut habeam plenam voluntatem et posse equanim-
iter pati adversa et honeste me illos conservari, quod est de magisterio boni est.
Prov. xv disciplinam qui abicit infelix est licet in presenti habeatur et videatur
aspera. Hebr. xii omnis quidem disciplina in presenti non videtur esse gaudii sed me-
roris postea autem pacatissimum fructum affert exercitatis per illam. Et doce
me scientiam spiritualem scilicet ad discernendum clare quid expediat saluti.
Prov. xix ubi non est scientia anime non est bonum, quia mandatis tuis credidi
quod iusta et vera et saluti anime. Vnde hec tria docet qui credit veritati. Ysa.
vii nisi credideritis non intelligetis, fides enim est lux mentis qua cogno-
scimus que non videntur corporaliter. Eccl. 33 homo sensatus credit legi et lex
illi fidelis. Priusquam humiliarer ego deliqui propterea eloquium tuum cu-
stodivi. Id est quod inter dei beneficia ad animam pertinentia non solum est collatio
gratie sed etiam correctio culpe. Prov. 3 quem deus diligit hunc corripit, sine
qua non transitur presentis vite cursus sub periculo. Humiliarer per tuam correctionem, ego
deliqui merendo culpam propterea eloquium tuum custodivi, ex divina enim cor-
rectione acquiritur homo quantum bonum sit obedire deo propter quod efficitur magis
sollicitus eius mandata custodire. Aliter legitur sic hic petit secundum intu

scilicet humiliacionem et dicit Ego deliqui obmittendo mandata et committendo culpam
priusquam humiliarer, id est prius quam fui correptus per penam quod dicit prius fuit cul-
pa quam pena. Rom. v. quia in adam omnes peccauerunt. Vel sic post delicta particu-
larem culpam quam humiliarer per voluntariam penam. Prov. xix. scopa hominis
stultitiam. propterea eloquium tuum, id est mandatum tuum custodiui ne iterum
delinquerem et penam subirem. Vel sic propterea ne iterum me humiliari oporteret
eloquium tuum custodiui omnia propter te perficiendo. Deut. xxxiij. qui dixerunt patri
suo et matri sue nescio vos et fratribus ignoro illos et nescierunt filios suos
hii custodierunt eloquium tuum etc. Bonus es tu et in bonitate tua doce me
iustificationes tuas. Ad litteram. Deus es tu quem ego offendi et qui bonum est semper
diffusiuum tui sui et in bonitate tua doce me iustificationes tuas bonitatem tuam imi-
tando. Aliter legitur sic. hic petit doceri de modo fandi bonum et dicit Deus
es tu essentialiter. Luc. xviij. nemo bonus nisi solus deus. Etiam bonus es tu
in te. Thren. iij. bonus dominus sperantibus in eum et in bonitate tua non in austeritate
impossibilitate doce me iustificationes tuas, id est opera iustitie que tua sunt. Ysa. xxvj. omnia
opera nostra operatus es in nobis domine. Ecclesiastici v. iudicabo te homo qui sit bonitas
virtutis fac iudicium et dilige misericordiam quia docet ecclesia suauitatis domina boni-
tas. Liber in quo optime doceri et studere in bonitate dei. Et quia deinceps que
que iustificationes non cursus planetarum. Multiplicata est super me iniquitas
superborum. ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua. Ad litteram
hic propter retaliationem carnis contra malum quod fit resistendo temptationibus
demonum et dicit multiplicata est etc. id est demonum me incedenter impellere ad peccatum
ego autem caute stimulis in toto corde meo, id est intellectu et affectu scrutabor
mandata tua ad intelligendum et ad operandum ut sic euadam eorum tempta-
tiones. Aliter legitur sic hic ostenditur perfecti intentionem contra aduersariorum multiplicatam
iniquitatis id est malicia superborum qui non sunt humiliati et insurgunt contra me
volentes impellere ad peccatum, multiplicata est quibus intemptant in sua iniquitate ut sunt
carnalia desideria studia negocia. operata temptamenta. Ephes. vlt. non est
nobis colluctacio aduersus carnem et sanguinem tantum sed aduersus principes et
potestates tenebrarum. quia multiplicati sunt super capillos capitis. Ego autem in
toto corde meo scrutabor id est intellectu sine errore affectu sine tepore. effectu sine
corpore ut sic nichil obmittendo de contingentibus eo fuerimus resistam
in aduersitatibus. Psalm. nisi quia lex tua meditatio mea est etc. Coagulatum
est sicut lac cor eorum ego vero legem tuam meditatus sum. Ad litteram. coagulatum
id est in malicia compressum quia maligni spiritus sunt in malicia obstinati.
Ego vero legem tuam meditatus sum ad fallacias eius resistendum. Aliter legitur sic
hic ostenditur malorum coadunationem contra se et dicit cor eorum coagulatum est id est cor-
ruptum et induratum in malicia contra me. sicut lac quod prius corruptum et
corruptum coagulatur. Eph. iiij. non filii eorum cecata sunt et in conualli corde
Ego vero legem tuam meditatus sum quam debeam humiliter resistere. et eorum
maliciae non consentire. Psalm. in lege eius meditabitur die ac nocte etc.
Bonum mihi quia humiliasti me ut discam iustificationes tuas. Ad litteram bonum
mihi quia humiliasti me id est quod per insultus demonum cedisti michi contra fragilitatem
mee ne ex donis tuis tandem in superbiam. ij. Cor. xij. ne magnitudo re-
uelationum extollat me. datus est mihi stimulus carnis etc. angelus sathane.
ut discam iustificationes tuas. experimento enim proprie fragilitatis monetur homo
ad magis addiscendum artem se defendendi contra impugnationem demonis.
Aliter legitur sic hic ostenditur profectum suum in bonitate precepta et dicit quia humiliasti me
humiliando pene et humilitate virtutis vel cognoscendo proprie fragilitatis. Seneca et expertus
sum bonum mihi hoc esse quia sic homines probas et acceptas. Ecc. ij. in humilitate
tua patientiam habe quia in igne probatur aurum. et ideo mihi bonum ut discam
humilitate. mansuetudinem. patientiam. Mat. xj. discite a me quia mitis sum,

ysa xxviii vexacio dat intellectum auditui Bonum michi lex oris tui super
milia auri et argenti Id est quia decem precepta decalogi locutus est deus in mon
te sinai per angelum eius personam representantem et legem evangelicam locutus est nobis
exsilium in carne apparens hebr. primo locutus est nobis in filio quem constituit he
redem universorum super milia auri et argenti quia bona spiritualia excedunt temporalia
quanto anima excedit corporalibus preferuntur Alia littera sic hic commendat legis noti
ciam et dicit lex decem preceptorum et humilitatis et caritatis oris tui id est quam
locutus es per os angeli in monte sinai et per os prophetarum in veteri testamento et
per os christi in novo testamento est michi magnum bonum ad salutem anime mee super om
nia ea super milia auri et argenti id est super omnes auri et argenti quia
notitia auri et argenti parum aut nichil prodest notitia autem et custodia legis
multum prodest prover. et melior est acquisitio eius negotiacione auri et argenti
prover. xix qui custodit legem beatus est Vide quod in hoc octenario quartodecimo
tamen loquitur de bonitate divina nobis exhibita et revelata Ideo recte
pars ista teth dicitur que interpretatur bonum vel exclusio quod est hic agitur de bono
quod omnem tristiciam sua delectacione excludit Manus tue domine fecerunt me
et plasmaverunt me da michi intellectum ut discam mandata tua Id est iam
hic ponitur stimulacio caritatis ex beneficiis receptis ex parte corporis et dicit manus
tue domine et cetera in statura recta ad vivendum recte da michi intellectum hoc est ele
vacionem intellectus ad te cognoscendum et amandum ut discam mandata tua
ut sic possim ea opere adimplere stimulatus tua caritate. Alia littera sic in
isto octenario tractatur de cognitione divine caritatis et primo gracias agit deo
de sua creacione et dicit manus tue domine id est potencia et sapiencia tua et voluntas
tas tua operatur sicut manibus fecerunt me quo ad animam Gen. primo faciamus
hominem et cetera et plasmaverunt me quo ad corpus ysa lxiiii tu pater noster es nos
vero lutum opera manuum tuarum omnes nos Iob x manus tue domine fecerunt me et
plasmaverunt me da michi intellectum id est elevacionem et illuminacionem intellectus ad te cogno
scendum et amandum et de te meditandum ii thi. ii intellige que dico dabit
enim deus tibi in omnibus intellectum ut discam mandata tua ad clarius intelli
gendum sepius meditandum devocius implendum deutero. v discite ea et
opere complete Ex hoc patet quid optat discere propheta quia mandata dei Qui timent
te videbunt me et letabuntur quia in verba tua supersperavi Id est qui timent te
timore filiali amore tanti videbunt me et letabuntur quia caritatis gaudere
facit de bono proximi prima cor. xiii de caritate non gaudet super iniquitate
congaudet autem veritati Alia littera sic omnes quia boni proficiunt videntes aliquem
a deo spiritualiter promoveri et dicit qui timent te timore filiali et reverenciali
videbunt me obedientem tibi et letabuntur de profectu meo spirituali et mo
vebuntur ad similia et non contristabuntur sicut invidi vel non scandalizabuntur
sicut ypocrite mali et cetera et qui timent deum inspiciet quam exemplaria sunt illi sicut
videbunt non tamen exteriora signa certitudinis math. v videant opera vestra bona
et glorificent et cetera sed etiam interiora noticia cognitive sicut radix videtur bo
na fructus bonus sicut math. vii omnis arbor ex fructu suo cognoscitur
quia in verba tua supersperavi id est super omnia terrena super multa speravi quia verba
vite eterne habes Io. vi Cognovi domine quia equitas iudicia tua et in
veritate tua humiliasti me Id est quia homines boni agnoscunt ex fragilitate
humana committuntur aliqua ideo puniuntur Reg. iii. xiii de viro dei qui seductus
a falso propheta in bethel redijt ante quod a leone occisus fuit tamen leo cadaver
eius non tetigit sed magis servavit ad ostendendum penitenciam eius id est pena deletum
et in aliis eius actibus vite sue meritum ideo subditur cognovi domine quia equitas
iudicia tua quamvis pluribus licet aliquando sint occulta et in veritate tua humi
liasti me corripiendo iuste Alia littera sic hic ostendit equitatem dei in iudicando
et dicit domine qui es iustus iudex cognovi quia iudicia tua equitas iudicantis
facientes mandata et non facientes sicut equitas quia ostendit prover. xvi

pondus et statera iudicia domini sunt, et in veritate tua que nec fallit nec fallitur
humiliasti me iuste corripiendo deiciendo in mortem et moriendi necessitate
propter inobedientie superbiam; veritas enim est et equitas ut qui contra deum [illegible] tumidus
qui se humiliat exaltabitur. Fiat misericordia tua ut consoletur me secundum eloquium
tuum servo tuo. Ad litteram: fiat misericordia tua in offensarum mearum deletione, ut consolet
me de spe vite eterne, secundum eloquium tuum servo tuo, id est promissum Abrahe tuum promis-
isti vitam eternam et ego servus tuus sum, dominus est super. Alia littera sic: hic petit misericordiam
ad consolandum et dicit: fiat misericordia tua id est reveletur in tua misericordia ut consoler
me in delectione mea tacto spem vite eterne, vel ut consoletur me in pre-
hendimi in flagellis meis in timore iudicii. Eccli xxxv: speciosa est misericordia dei in tempore
tribulationis quasi nubes pluvie in tempore siccitatis. Secundum eloquium tuum id est secundum promis-
sionem sanctam de tuum eloquium: misericordiam volo et non sacrificium. Math. ix. Servo tuo
qui cupit obedire tuis mandatis. Ysa xli: et nunc serve meus Iacob quem
elegi ne timeas. Veniant mihi miserationes tue et vivam quia lex tua meditatio
mea est. Ad litteram veniant etc. et vivam vita gratie in presenti et post vita glorie
in futuro quia lex tua meditatio mea est, que quidem meditatio est dispositio
ad gratiam obtinendam et obtentam augmentandam. Alia littera sic: hic petit misericordiam
vivificationem a culpa et dicit veniant mihi a te pro te misericordie miserationes tue id est
effusiones misericordie tue quibus tu animam desponsas. Osee ii: Desponsabo te mihi in iustitia
et iudicio et misericordia et miserationibus, et vivam spiritualiter tibi desponsata. Que est vita
Iob x: vitam et misericordiam tribuisti mihi etc. quia lex tua meditatio mea est disponens
me ad vitam per continuam meditationem et cor misericordie infunde et continua ca-
Prov iiii: custodi precepta in medio cordis tui, vita enim sunt invenientibus
ea. Confundantur superbi quia iniuste iniquitatem fecerunt in me; ego autem exer-
ceor in mandatis tuis. Ad litteram quia ex proprio bonorum causa confusio demonum
dicitur confundantur superbi id est maligni spiritus qui de celo sunt deiecti propter suam
superbiam quia iniuste iniquitatem fecerunt in me; licet enim iuste a deo permittuntur
nos temptare tamen propter [illegible] ingressa virtutum iniqua voluntate; ego autem exercebor
in mandatis tuis quia quanto homo sentit se a demonibus plus temptari tanto magis
debet se in bonis operibus exercere. Alia littera sic: hic predicit malis se presumentibus
futuram confusionem et dicit confundantur confusione eterna superbi id est maligni spiritus
vel homines superbi qui sub potenti manu dei noluerunt humiliari. Iob xl: Re-
spice cunctos superbos et confunde eos; quia iniuste iniquitatem fecerunt in me
quia propterea a deo ingressa ad temptandum virtutum iniqua voluntate fecerunt in me,
in iniquitate id est iniustum opus fecerunt iniuste id est iniusto modo contra me. Vel sic quia
superbia nec aliis modis contra legem dei; vel sic quia fecerunt cum premeditatione quia ex odio et
sine deliberatione et tales confundentur. Iob: vidi eos qui operantur iniquitatem
et seminant dolores et metunt eos flante deo perisse. [illegible] assignat quia
fecerunt non tamen conati sunt, iniquitatem non meditati, lesionem quia iniuste non
capiant non ex causa aliqua quia in me; ego autem exercebor in mandatis tuis
id est faciam mea mandata tua [illegible] persequentes me pariter sustinebo
eis benefaciendo. Math. v. Luc vi: benefacite his qui vos oderunt etc. Ps.
etenim sederunt principes etc. Convertantur mihi timentes te et qui noverunt
testimonia tua. Ad litteram quia in pugna contra demones indiget homo suffragiis
bonorum ideo subdit convertantur mihi id est ad auxilium meum timentes te timore filiali
et qui noverunt testimonia tua intelligendo et operando. Alia littera sic: hic petit
remedium contra futuram confusionem et dicit timentes te timore filiali convertantur
mihi id est ad auxilium meum, vel convertantur mihi id est sint socii in obediendo pre-
ceptis perseverando. Ier xv: ipsi convertentur ad te et tu non converteris ad eos;
debent enim mali converti ad bonos, boni ad meliores, meliores ad optimos
et non econverso; et qui noverunt testimonia tua intelligendo et operando. Vel sic
convertantur mihi qui noverunt testimonia tua ne noscant ea ad damnationem
suam. Eccli iii: unus edificans et alius destruens; quid prodest nisi

labor ymo obest Luce iiij° studii boni exemplu᷑ etc. tunc dicit in timore dni
fore tamen motiua ad conuersionem exemplum ut dicit in timore dni ibi timentes
notitia boni ubi et qui nouerunt exemplum attrahit timor impellit no
titia dirigit ad bonum faciendum et confirmandum. Fiat cor meum immaculatum
in iustificationibus tuis ut non confundar. Ad. l. etc. pro bonum exitum perui
ficiat cor humanum ideo subditur fiat cor meum etc. i. in exitio mandatorum tuorum
iustificatum ut non confundar in penitentia pro lapsum turpe et in futuro pro lapsum
in seruicia gehenne. Aliter legitur sic hic petit pro seruanda puritate cordis et dicit
fiat cor meum immaculatum i. sine macula peccati Ephes. p° elegit nos ante
constitutionem mundi ut essemus sancti et immaculati. In iustificationibus tuis i. i. operibus
iusticie tue. vel in exitio mandatorum tuorum iustificatum. Unde in operibus
iusticie actor potest committere maculam, p° si opera iusticie sunt committere ut ieiunium
sine elemosina, 2° si negligenter sicut contingit in oratione, 3° si elate ut si gratia
humana laudis, quarto si inconuenienter ut si pro precio temporali Eccl. 31 beatus diues
in operibus iusticie qui inuentus est sine macula, ut non confundar cum superbis con
fusione eterna Iere. 2 quid confundar sunt qui comprehendentur sunt confuse sicut cog
scere. Caph. hic octonarius ponitur littera coph quod interpretatur confusio vel desolatio
sine principatu q. d. In hoc octonario exprimitur desolatio sine spiritu a deo
conficitur a p° timore sancto dum e cogitatus qua in se est expertus etc.
Defecit in salutare tuum anima mea et in verbum tuum supersperaui. Cxxiiij
Ad l. hic agitur de beatitudine presenti est in actibus vite contemplatiue
et p° de eius suauitate 2° de eius sublimitate ibi. in ima leta post
p° dicit defecit ab actu exteriori ab scripta in contemplatione
summi boni anima mea in salutari tuo quod talis defectio est valde
salutaris. Et in verbum tuum supersperaui quod promisisti Abrahe de uita
eterna et eius semine. quanto enim aliquis in contemplatione magis eleuatur, tanto ma
gis de veritate huius promissionis certificatur. Aliter legitur sic hic agitur de nimio pro
ficientium in consummatione diuine veritatis et p° omnium desiderantium deuotionem ex no
titia salutaris veritatis et dicit anima mea pro nimia expectatione pro amoris
magnitudine defecit in salutare tuum i. in Christum quem diu expectaue
runt antiqui patres ut pene defecerint Prov. 13 spes que differtur affligit
animam, Ysa. xxiiij vrinam disrumperes celos et descenderes. Gen. xlix sa
lutare tuum expectabo domine, vel defecit in salutare tuum i. in aspectum visionis
veritatis tue salute promittentis quod estu auit in corde meo, defecit non vi
dens adhuc impletionem et fere non sustinens Ps. concupiscit et defecit ani
ma mea in atria dni sic pauper in atriis diuitis expectans beneficium, et in verbum
i. in promissum sum et verbum sacre illud ad implendum super speraui i. plus quam
dici posset speraui Io. v. verba que ego loquor spiritus et vita sunt. Io. xviij
sermo tuus veritas. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum dicentes quando conso
laberis me. Ad l. quanto oculi mentis anime plus eleuantur in deum tanto
plus percipiunt dignitatem boni etc. et veritatis que in sacra scriptura diuinis eloquiis
exprimuntur et transcendere in infinitum et pro quibus attenduntur eius desiderium ad vi
dendum deum inmediate et eo fruendum ideo subditur quando consolaberis me in presenti
beatitudine. Aliter legitur sic hic omnium intentionem desidiri et dicit oculi cordis mei
i. intellectus et affectus defecerunt propter longam expectationem et deuotionis ardo
rem in eloquium tuum i. propter promissionem eloquium tuum quando id implebitur, vel in
eloquium tuum quod penetrare non possunt usque ad intima veritatis. Unde defici
unt in nimia profunditate articulorum i. nimia luce primorum Ecc. xiiij°
defecerunt oculi eorum eo quod non erat herba in scriptura eis manifesta sed quando
veritas de terra est tunc se manifestat sicut herba cum de terra prodit, dicentes
in cogitationibus et desideriis quando consolaberis me in presenti beatitudine, vel fando
veritatem ortum de terra Ysa. 28 alteram ni sicut oculi mei suspicientes in
excelso Ps. 76 consolatur dominus Ysa. 52 consolabitur dominus in [illegible] defecerunt
oculi iustorum in contemplatione sed oculi stultorum a contemplatione [illegible]

Quia factus sum sicut uter in pruina iustificationes tuas non sum oblitus.
Ad l. quasi ex hac elevatione ad diuina reddatur quod inhibebit circa exteriora
agibilia ideo subdit quasi factus sum sicut uter in p. Uter enim in pruina delictus
videtur non applicabilis ulterius humanis usibus et homines excellentis contemplacionis
reputantur in agibilibus et politicis quasi stolidi In figura cuius facies moi-
si apparuit cornuta ex consortio sermonis domini Exo xxxiiii quasi excellentis
contemplacionis reputantur facti ab hominibus insanis cum tamen secundum veritatem sint
sapientes Quia sapiencia consistit in contemplacione secundum quod prius dictum est Aliter lectio sic
sicut omnis sua ydoneitate ad recipiendum vitalis per bona disposicionem et
deserere omnis mundi expectantes consolacionem quasi factus sum sicut uter in pruina
i. sum animo mortalis quod est in pruina i. quod in fusione celestis roris i.
celestis gratie ad ardorem concupiscentie refrigeratur et sic sum sicut uter in pruina
i. sum sicut pellis mortua parata ad recipiendum liquorem gratie. Vinum
enim utri frigido non calido infunditur et ibi melius servatur. Ecc xxiiii
Nunc ardore refrigerabit vos. Luc v. Nemo mittit vinum novum in
utres veteres. Iustificationes tuas non sum oblitus sed habeo eas in corde
per retencionem seu meditacionem in opere per operacionem sicut uter vinum. Iob
xxvii Iustificacionem quam cepi tenere non dimittam. Vel sic factus sum sicut
uter in pruina i. sum invenit ad negotia secularia sicut uter delictus in
pruina consessus in celesti gratia sicut uter pruina. Iustificationes tuas non sum ob-
litus sed retineo in corde per meditacionem et impleo eas per operacionem etc.
Quot sunt dies servi tui quando facies de persequentibus me iudicium. Ad
l. quasi excellentis contemplationis vita presentis videtur in tedium ideo subdit quot
sunt dies servi tui i. quamdiu retardabor a celsitudine celesti sicut apostolus
cupio resolvi et esse cum Christo. Quando facies de persequentibus me iudicium extre-
mum in quo persecutores humani generis scilicet demones detrudentur in infernum
et tunc vita contemplativa nunc inchoata consummabitur. Unde Augustinus super illud
verbum Io. sic eum volo manere donec veniam i. inchoata contemplacio ma-
neat donec veniam perficiendo cum venio ad iudicium. Aliter lectio sic sicut
omnis loquens expectacionem sue liberacionis a miseria et dicit quot sunt dies
servi tui quos transire oportet per miseriam in qua accipiam partem remuneracionis
q. d. multa sunt expectanda licet in se sint pauci. Gen xlvii dies peregrina-
cionis mee 130 anni pauci et mali. Quando facies de persequentibus me iudicium extre-
mum in quo demones persecutores humani generis mittentur ad infernum. Vel
facies iudicium vindicando iniuriam servis tuis illatam. Apoc vi Usquequo
domine sanctus et verus non vindicas sanguinem nostrum. Narraverunt mihi iniqui
fabulaciones sed non ut lex tua. Ad l. hic ponit impedimentum quod suaviter se
quod est in contemplacione scilicet per falsas suggestiones et dicit narraverunt mihi iniqui fabu-
las heresis et secte continet multa fabulosa et conficta sic eciam suggestiones
demonum sed non ut lex tua que nullam falsitatem continet quia tu sit a prima
veritate dictata. Aliter lectio sic hic omnis affirmans suum odium detestacionem
erroris contra assertio aperte cognoscit veritatem nam iniqui i. demones et homines
infideles narraverunt mihi proponendo ad cogitandum exhortando ad crede-
dum fabulaciones i. suggestiones et diversarum sectarum falsas assertiones. Primo ad Timotheum iiii eo
a veritate quidem auditum avertent ad fabulas autem convertentur. Sed non
sunt ut lex tua que dicitur veritatem in corde. Veritatem in ore. Veritatem in
opere. Ad Ro. xxii quod est mandatum magnum et diliges dominum etc. Ro xiii
plenitudo legis dilectio. De eo Malachie ii lex veritatis fuit in ore eius.
De eo Prov xxix qui custodit legem beatus est. Ps bonum michi lex etc.
Omnia mandata tua veritas iniqui persecuti sunt me adiuva me. Ad
l. omnia mandata tua veritas infallabiles. Iniqui persecuti sunt me. Infideles
enim et heretici illos persecuntur quando invenerint amicos quos non possunt a veri-
tate verbis avertere ideo subdit adiuva me contra eorum deceptiones et persecutores

Aliter legitur sic hic oritur persecutorum est exorta propter veritatem et dicit iniqui narraverunt fa-
bulatores sed omnia mandata tua sunt veritas non vanitas nec fictas Io xvii
Sermo tuus veritas est. iniqui persecuti sunt me propter illam veritatem cui attestor
ad quam hortor et qua delector. ii thi 3. Omnes qui pie volunt vivere in christo
persecutionem patientur sed beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam Math v
adiuva ad sustinendum patienter persecutionem ad consilium constanter vita-
te. Ecclesiastici xxiiii doce adiuva nos Paulominus consummaverunt me in terra
Ego autem non dereliqui mandata tua Id est aliquando enim fuit tanta persecutio
et tanta quod ab aliquibus tenebantur sancti contemplativi defecisse sicut quando Helias fu-
git a facie yesabel prophetas domini interficientis, et quando manasse implevit
iherusalem sanguine prophetarum iiii Regum xxiiii et tempore arrii heretici ecclesiam fuerunt
in magna persecutione ita quod quasi videbantur defecisse tamen in omnibus persecutionibus
aliqui reservati sunt ideo subditur Ego autem non dereliqui mandata tua Aliter
legitur sic hic oritur persecutionis vehementia quod iniqui persecuti sunt me in tan-
tum quod paulominus fere consumaverunt, id est fecerunt me ut perderent me in terra
affligendo et dimisi de temptando Esdre ix iniquitates nostre usque ad
consummacionem. Ego autem quamvis persequerentur me non dereliqui mandata tua
sed ea observavi persecutiones diligens ob remuneracionem Prov iiii donum
bonum tribuam vobis legem meam ne derelinquatis Secundum misericordiam tuam vi-
vifica me et custodiam testimonia oris tui Id est et quia quod aliqui non de-
ficiant in persecucionibus hoc procedit ex bonitate divina ideo subditur secundum misericordiam
tuam vivifica me confortando in persecucione et custodiam testimonia oris tui
id est precepta decalogi et verba eorum que processerunt ex ore dei. Aliter legitur sic
hic petitur vivificatio misericordie et dicit vivifica me suscitando a morte
culpe secundum misericordiam tuam id est per tuam misericordiam vel vivifica me ne languendo
deficiam a vita gracie secundum misericordiam tuam que sunt opera tua Abak 3 opus tuum
vivifica me Act xvii In ipso vivimus movemur et sumus, et custodiam
id est opere implebo testimonia oris tui id est sermones quibus testimonium dedisti de te, id est
quando das testimonium vite et mortis in hiis perseverando Ysa viii liga
testimonium signa preceptum in biblia. signa legem in discipulis, custodiam
etiam testimonia id est misericordiam tuam amando et si oportuit sustinendo illa Vide-
tur assignare istius mutationem ad veritatis [illegible] testificationem ad implecionem
perseverantem ideo vere propter hoc [illegible] ordinatio legis [illegible] quod [illegible] mutatus
In eternum domine permanet verbum tuum in celo Id est hic describitur contem-
platoris stabilitas 2o impedimentum et ibi nisi quod lex tua. primo dicit sic In eternum
domine id est istud verbum quo deus alloquitur cives celestes sunt domine illuminaciones
seu revelaciones angelis facte quarum alique permanebunt usque ad diem iudicii
sca sed ille que sunt de salutis hominum procuracione seu promocione. sed illumina-
tiones quantum ad noticiam divine essencie et personarum durabunt in eternum et
que revelaciones pertinentes ad procuracionem nostre salutis per angelos venerunt
[illegible] hominibus sanctis secundum dispensacionem divine sapiencie ideo subditur in generacionem et
Aliter legitur sic In isto gradu ostenditur de modo perficiendi quantum ad co-
gnicionem divine veritatis ad quam ascenditur per contemplacionem creaturarum et me-
ditacionem scripturarum et post contemplacionem legis eterne in creaturis superiori-
bus angelica et dicit domine deus pater verbum tuum id est filius tuus permanet in celo em-
pireo Io primo In principio erat verbum. In celo Genesis primo In principio creavit
deus celum et terram. in eternum id est sine fine quoniam non potest capi ab illo.
iii Regum viii celum et celi celorum te non capiunt. vel sic verbum tuum id est volun-
tas tua Ysa xl verbum domini manet in eternum. permanet in eternum in celo
id est in cetu angelico Math vi fiat voluntas tua sicut in celo id est in celo
id est in angelis et in terra id est in hominibus vel sic verbum tuum id est statutum tuum
Ps verbo domini celi firmati sunt et in eternum permanet in celo id est in firmamento

et in his que sunt in illo Iob xxv qui facit concordiam in sublimibus vel
sic verbum tuum, i. lex tua et mandatum permanet in celo, i. in viro iusto Ysa.
lxvi celum mihi sedes est. Iere. 21 hoc sensu manet et sapientia sine fine. In genera-
tione et generatione veritas tua fundasti terram et permanet. Ad l. In generatione
veritas tua per angelos sanctis revelata in omnibus generationibus sibi succedentibus
sicut Enoch et Noe in generatione ante diluvium Abrahe et aliis patriarchis
et prophetis in generationibus usque ad Christum et a tempore Christi usque ad iudicium fundasti
terram et permanet quasi diceret ut terra sit stans post conformationem hominum multo fortius
permanebunt tue illustrationes usque ad salutem eorum. Aliter le. sic exponitur tamen
contemplatione legis eterne in creatura rationali insidenti sibi habitualiter et dicit veritas tua
permanet in generatione antiqua que fuit sub veteri testamento et generatione nova
que est sub novo testamento. Vel sic in generatione et generatione, i. in omni gene-
ratione successione a principio mundi quia generationes sibi succedentes succedunt
et sic sunt in illis aliqui amatores veritatis. Ipse confirmat esse firma ergo
et veritas domini manet in eternum. Fundasti terram et permanet. Sicut est fundata et
stat in eternum quantum ad substantiam licet sit transitus quantum ad figuram. Eccles.
i generatio preterit et generatio advenit, terra autem in eternum stat, sed transit quantum
ad figuram. i. Cor. vii preterit figura huius mundi. Vel potest dici terra, i. ecclesia
permanet que licet concutiatur tamen permanet in Christo fundata. Ordinatione tua
perseverant dies quoniam omnia serviunt tibi. Ad l. Exponitur autem hoc idem aliquo
exemplo et dicit quod tu ipse dies constituisti quoniam omnia serviunt tibi subiecta ad
nutum suo creatori quasi diceret multo fortius perseverabunt dies intellectuales, i. re-
velationes tue veritatis necessaria ad directionem nostre salutis. Aliter le. sic exponitur contra
contemplationem legis eterne in creatura rationali superiori sibi. Sole et dicit lex
tua Domine permanet in angelis veritas in hominibus in terra in fundatione ecclesie dies
quando causatur ex latione solis super emisperium perseverant continua successione
et ordinatione tua, i. tua dispositione et tuo statuto. Iere. xxxi qui dat solem
in lumen diei, quoniam omnia creatura serviunt per debita servitute subiecta. Eccles. ult.
Omnis creatura deserviet est propter tuus. Iudith. Deo serviat omnis creatura tua.
Nisi quod lex tua meditatio mea est tunc forte perissem in humilitate mea. Ad l.
Hic ponit impedimentum contra peccata que corpus aggravat animam. Sap. ix quod magis pre-
stat omnia illustrationem et quod contra talem impedimentum valet omne legis
scripture meditatio. Unde Ioh. ama scripturarum sacrarum studia et carnis vi-
tia non amabis. Et dicit nisi quod lex tua meditatio mea est, i. nisi fuisset occu-
patus in tua meditatione tunc forte perissem per lapsum in culpa gravi in
humilitate mea, i. impulso corruptionis mee carnis que ex sua voluntate
est causa mee humiliationis. Ezechiel xvi humiliatio tua in medio tui. Aliter
le. sic a primo huius octonarii tractatur de contemplatione legis eterne in futuro
hic autem de meditatione in scriptura ostendens quam sit utilis. Et primo utilitatem
meditationis scripturalis dicit nisi quod lex tua meditatio mea est, i. si non fuisset
occupatus meditatione legis tue et tuorum mandatorum, vel si lex tua, i.
fides operans per dilectionem non fuisset in frequenti meditatione mea. Deut. viii
si vero oblitus domini dei tui secutus fueris deos alienos predico tibi quod omnino
dispereas, tunc forte quasi diceret hoc erat in libertate mea, perissem cadendo in
peccatum mortale et tandem in foveam gehenne in humilitate mea, i. impulso
temptationis carnis que ex sua vilitate est causa mee humiliationis et deiectionis
vel in humilitate mea, i. in mea afflictione sicut amplius humilitas. Eccli. 2 in humi-
litate tua patientiam habe. Eccli. xiv beatus vir qui in sapientia morabitur
et in iustitia meditabitur. In eternum non obliviscar iustificationes tuas
quia in ipsis vivificasti me. Ad l. quia hic conservationem dicit diligenter custodi-
tamquam valde utilem hoc subdit. In eternum non ... que continentur in lege tua
quia in ipsis vivificasti me per eorum meditationem preservando me a morte
peccati. Aliter le. sic exponitur permittit se servare legem utilem et dicit In eternum

i. quamdiu vixero non obliviscar iustificationes tuas i. precepta et sacramenta quibus
iustificas me. Prover. iiii°. Fili mi ne obliviscaris legis mee et precepta mea
cor tuum custodiat. Quia in ipsis iustificationibus vivificasti me vita spiritualem
conferendo collatam conservando. Deutero. xviii. que faciens homo vivet in eis. Luc. x.
hoc fac et vives. Tuus sum ego salvum me fac quoniam iustificationes tuas
exquisivi. Ad litteram hic ostendit quod tuus sum ego eo quod vitam servasti. Ideo modo
salvum me fac de futuro sicut fecisti de preterito quoniam iustificationes tuas i. legem
conservans exquisivi intellectu et affectu. Aliter legitur sic. Hic ponitur tertium in quo petit
se salvari et dicit tuus sum ego servus tuus corde et ore et in vita conversatione
et non alterius servus. Luc. vi. Nemo potest duobus dominis servire. Salvum me fac
conserva me in tua gratia in presenti et in futuro in gloria. Ier. xvii. Salvum me fac et
salvus ero. Quoniam iustificationes tuas i. precepta et consilia tua quibus iustificas
homines exquisivi i. diligenter quesivi intellectu et affectu ut intelligerem et facerem
ea. Luc. viii. Qui querit et inveniet. Me expectaverunt peccatores ut perderent
me. Testimonia tua dilexi. Ad litteram hic ponitur impedimentum ex parte demonum in-
sidiantium et dicit me expectaverunt peccatores i. maligni spiritus in peccatis obstinati
ut perderent me per lapsum mortalis culpe. Testimonia tua intellexi i. te-
stimonium intra me legi et sic eorum insidias evasi quia sacre scripture devota
meditatio est armatura contra temptationes demonum. Aliter legitur sic. Hic ostendit
quod custodia mandatorum munita est contra pugnam adversariorum et dicit peccatores
i. demones et mali homines expectaverunt me i. consensum meum ut traherent
ad culpam et consequenter precipitarent in gehennam. Prover. xii. Draco stabat ante
mulierem mansuram parituram ut devoraret fetum. Iterum quia mali agunt insi-
diose quia expectant consensum. Perniciose quia ut perdant. Iniuriose quia me iustum
et in nullo perdiderunt. Testimonia tua intellexi i. scripturarum virtutum tue atte-
stationibus intellectum finxi que promittit coronam propter te patientibus. Iacob. pri-
mo. Beatus vir qui suffert temptationem. Omnis consummationis vidi finem latum manda-
tum tuum nimis. Ad litteram et quia ex tali meditatione intellexi finis perfectionis
quare. Ideo subditur omnis consummationis i. cuiuslibet perfectionis vidi finem et quibus sit ille
finis. Ostenditur cum subditur latum mandatum tuum nimis. Istud est mandatum caritatis
quod est tante latitudinis quod se etiam extendit ad inimicos. Quod autem sit perfectionis
consummatio. Prima ad Thimotheum primo. Finis precepti est caritas. Deutero. Quid petit a te
dominus deus tuus nisi ut diligas eum ex toto corde tuo. Mat. xxii. In hiis
duobus mandatis pendet lex et prophete. Aliter legitur sic. Hic agit de ista consideratione
caritatis et dicit lex tua est in circuitu meditatione mea in scriptura et sic per
creaturas et per scripturas vidi i. cognovi finem i. Christum omnis consummationis a quo
et ad quem est omnis perfectio. Ro. x. Finis legis Christus ad iustitiam omni credenti.
Hunc finem vidit david revelatione spirituali sicut abraham. Io. viii. Abraham
exultavit ut videret diem meum et cetera. Vel sic vidi i. cognovi finem omnis
consummationis i. perfectionis et quis est ille finis perfectionis. Est mandatum tuum latum
nimis i. mandatum de caritate quod est latum et extendit se usque ad inimicos di-
ligendos. Mat. v. Diligite inimicos vestros. Hic enim finis intendi ab operatione
sic caritas dei et proximi intendi a quolibet iusto. Vel tertio dicitur caritas finis
consummationis. Prima Thi. primo. Finis precepti est caritas. Vel latum nimis i. leve
et facile est michi ad implendum. Mat. xi. Iugum meum suave est et cetera. Vel sic
vidi finem i. terminum et diffinitionem omnis consummationis i. omnis rei consumptibilis,
sed mandatum tuum de caritate non est consumptibile, sed latum nimis quia
numquam excidit. Prima Corin. xiii. Propter predicta recte ponitur hic octoria littera lamech
quod interpretatur cor sumens quia considerans legem dei eternam in creaturis utilem in scriptura
latitudinem caritatis et totum cor occupat servitio dei. Psalmus cxviii

Quomodo dilexi legem tuam domine tota die meditatio mea est. Ad litteram
hic ostenditur bonitas vite contemplative ex parte modi contemplandi
que contemplatio est per sacram scripturam virtute spiritus sancti propter quod non

pt ibi felicitas inveniri et ego tuus modus contemplandi est melior quam philoso-
phi pt felicitas ministerii et ego dicit quomodo dilexi legem tuam domine que in sacra
scriptura continetur et maxime legem evangelicam que dicitur lex amoris. tota die medi-
tacio mea est quia oculus mentis dirigitur ad illud quod intense diligit. Aliter legitur
sic omnes potest que diligenda est divina lex si pregustatur divine dulcedinis que
sentitur in lege et dicit quomodo i. quam fortiter quam vehementer quod valde ardenter
dilexi legem tuam domine que est de dilectione quia lux est optima ad videndum
et dux ambulanti ad recte incedendum. Prov vi mandatum lucerna et lex lux.
Malach 2 lex veritatis fuit in ore eius iniquitas non est inventa in labiis eius
fons sitienti ad potandum. Prov xiii lex sapientis fons vite. tota die
naturali que comprehendit diem artificialem et noctem meditatio mea est. quia
oculus mentis fertur ad id dirigitur quod intime diligit. Ps In lege eius meditabitur
die ac nocte. Eccl 21 In medio cogitatuum lege assiduus esto. Super
inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo quia in eternum michi est.
Ad le. sic subditur causa dilectionis quantum ad peccatores intelligitur et dicit super inimicos
meos i. super infideles quilibet quantum ad nos sunt inimici. sunt tamen quantum
ad infidelitatem inimici. prudentem me fecisti i. cognoscentem quod non habent
sacram scripturam. sed tamen equaliter imperitum quantum ad gentiles. vel si habent
non tamen intelligunt eam prout est, sed prout sunt ut iudei et heretici. mandato
tuo i. per mandatum tuum a me vere intellectum ex tua illustratione. quia in eternum
michi est. i. michi impressum interius. Aliter legitur sic sicut prius causa dilectionis
super preceptis divine bonitatis et dicit fecisti me prudentem ad cavendum malum
et faciendum bonum. mandato tuo i. per tuum mandatum. super inimicos meos i.
plures sunt prudentes mundi tamen quia non habent intellectum sacre scripture sicut
iudei signa querentes. vel pagani querentes prudentiam et scientiam humanam
inventam. Baruch 3 filii agar qui exquisierunt prudentiam que de terra est. et illi
sunt quasi prudentes in tenebris. Luc xvi ego tamen sum prudens super illos
mandato tuo quia in eternum est infixum cordi meo tuum mandatum. Baruch
iiii hic liber mandatorum dei et lex que est in eternum omnis qui tenet eam. Super
omnes docentes me intellexi quia testimonia tua meditatio mea est. Ad le.
super omnes docentes me. de sacra autem scriptura docent hoc dupliciter. Uno modo ab homine
recto intellectu sacre scripture et in ea nova disputatio aliquid tradendum
lingua quia est clarius ingenium et diligencius exercitium sic contingit in pluribus
fidelibus et in persona tua dicit super omnes docentes me intellexi sacre scripture
veritatem, cuius causa subditur quia testimonia tua meditatio mea est. i. meditatio
mea circa testimonia tua continue versatur quantum quam fragilitas patitur.
Alio modo donum a deo sic docti fuerunt apostoli de quibus dicit Iero in epistola ad
Paulinum de omnibus sacre scripture libris. quidquid alii exercitatio et cottidiana
in lege meditatio tribuere solet hic illis spiritus sanctus suggerebat. et iste modus
sciendi est excellentior quam primus. Aliter legitur sic sicut prius super preceptum divine
bonitatis quantum ad subtilitatem in contemplando et dicit intellexi veritatem rerum
et spiritualem sensum scripture super omnes docentes me i. plures omnes qui me do-
cuerunt sensum literalem tamen scripture et non spiritualem et qui docebant et non fa-
ciebant sicut scribe et pharisei. Math xxiii super kathedram moysi sederunt scribe
et pharisei quecumque dixerint vobis etc. dicunt enim et non faciunt. Eccl 32 anima
viri iusti aliquando magis enunciat vera quam septem circumspectores sedentes in
excelso ad speculandum. quia meditatio i. diligens inquisitio mea est testimonia
tua i. de tuis testimoniis spiritualis intelligentie et ex caritate ad implendum
clausis quia caritas igne verbi dei ardenter. et ideo dicit se ex meditatione verbi
profecisse. Super senes intellexi quia mandata tua quesivi. Ad le. super
senes i. peritiores longi temporis notitia sacre scripture habentes intellectum cuius
causa subditur quia mandata tua quesivi i. intellectum verborum tuorum ante in frequenti
et devota oratione et dedisti michi. Sap 7 invocavi et venit in me spiritus sapientie.

Aliter legitur sic: hic tamen perfectio divine bonitatis quantum ad intelligentiam agendorum
et dicit super senes, id est plus quam senes qui multa experti sunt in agendis per cursum longi
temporis intellexi, quia multi senes per multam experientiam perversi facti sunt. Danielis
xiii Egressa est iniquitas a senioribus. Quia mandata tua quesivi ut ea adim-
plerem in quibus consistit vita eterna. Ecc. 2 hoc toto in gestu suo dedit decus
sapientiam et scientiam et intellectum. Ab omni via mala prohibui pedes meos
ut custodiam verba tua. Id est hic ponit bonitatis contemplacionis pertinet dignitas
fiunt ad vitandum malum et prosequendum bonum, et dicit ab omni via mala que ducit
ad perditionem, prohibui pedes meos directos per consideracionem legis tue ut custo-
diam verba tua id est mandata tua que prohibent malum. Aliter legitur sic: hic est
et pars prima huius octonarii scilicet preceptio boni et divine per legem suam et hoc in
fugiendo malum et operando bonum, et dicit prohibui pedes meos id est affectiones
meas ab omni via mala que ducit ad perditionem scilicet a concupiscentia carnis, a con-
cupiscentia oculorum et a superbia vite. Prima Johannis 2 Omne quod est in mundo aut est concupiscentia
carnis id est vita molli et lubrica, aut concupiscentia oculorum hoc est vita avara,
aut superbia vite. Ecclesiastici xviii Post concupiscentias non eas et a voluntate tua avertere.
Vel ab omni via mala id est malorum spirituum, perversorum doctorum, seniorum impiorum.
Proverbiorum primo Fili mi ne ambules cum eis, ut custodiam verba tua id est mandata
tua que prohibent malum, quia peccatum et mandata dei non compatiuntur se. Prima Johannis 2
Qui in deo manet non peccat, qui servat viam eius in illo manet et ipse in illo.
A iudiciis tuis non declinavi quia tu legem posuisti michi. Id est a iudiciis
tuis in lege divina contentis non declinavi ad [illegible] sinistram timoris, [illegible]
favore, quia tu legem posuisti michi quam teneor semper absque declinatione.
Aliter legitur sic: hic ostendit se prepositum bonitate dei per legem et hoc faciendo bonum,
et dicit a iudiciis tuis id est a decretis tue voluntatis vel a mandatis et institutis
regularibus vite bone non declinavi id est non recessi ab eis per inobedientiam.
Deuteronomii xxiiii legat illud omnibus diebus vite sue ne declinet ad dexteram vel
sinistram. Sicut dicitur Job xxx si declinavit gressus meus de via. Nota declinat qui
cadit a recto in obliquum et ab obliquo uno in aliud. Sic qui cadit a gratia in
culpam ab una culpa in aliam. Sic non declinavi quia tu legem posuisti id est michi
tradidisti quam non debeo transgredi sed semper absque declinatione tanquam scriptam in
corde meo. Jeremie 31 Dabo legem meam in visceribus eorum et in cordibus eorum eam
scribam. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. Id
est quia ex exercicio mandatorum legis experitur consciencia retribucionem dele-
ctabilem animi, id subdit quam dulcia faucibus meis eloquia tua. Nota et fauces accipi-
untur hic metaphorice pro viribus superioribus anime quibus celestium in presenti aliquid
sentitur et pregustatur et per quod primum quod est huius dulcedinis impeditur. Aliter
legitur sic: primo ostendit se prepositum per legem bonum et divina in intellectu et in affectu,
hic in affectu, et ostendit divinorum eloquiorum saporem et dicit eloquia tua facta sunt quam
dulcia id est valde dulcia et delectabilia faucibus meis interioribus id est affectibus et
desideriis cordis. Ezechielis 3 dicitur de libro comesto factum est in ore meo quasi mel dul-
ce. Super mel ori meo id est plus quam mel male ori meo exteriori. Prov. xxiiii Fili co-
mede mel quia bonum est, id est eloquium dei quia bonum est et si cortex exterior videatur
insipidus medulla tamen interior id est sensus spiritualis est dulcis. Ecclesiastici 24 spiritus meus
super mel dulcis. A mandatis tuis intellexi propterea odivi omnem viam
iniquitatis. Id est quia dulcedo divina pregustata commovet primum id subdit
a mandatis tuis intellexi dulcedinem tue retribucionis. Ysaie lxiiii Oculus
non vidit, auris non audivit que preparasti diligentibus te. Propterea odivi omnem
viam iniquitatis quia impedit consecucionem istius dulcedinis et suavitatis. Aliter legitur
sic: ostendit per quod ducitur ad dulcedinem eloquiorum et dicit intellexi eloquia tua
et sacram scripturam a mandatis tuis id est per impletionem tuorum mandatorum. Vel
intellexi quam dulcia sunt eloquia tua a mandatis tuis michi in corde
dulcescentibus et maiorem intelligentiam habui sicut ex gustu intelligit homo.

pro concupiscentias tuas

– sapor
– vitatur

de vino quale est Eccli po Fili concupiscis sapientiam serva iustitiam et
deus prebebit illam tibi. Eccli et imposuit deus sermoni i. obediencie nostrum
petrus quod mihi agnoscens. sic ergo semper dulcedinem et virtutem agnoscens
mandatorum dei. propterea odivi omnem viam i. omnes adinventiones ut mos
ducentes ad iniquitatem contra mandata dei. Quasi gustatis spiritu de spiri-
tu suo. Amos v odite malum diligite bonum. In hoc ergo ostendo
scire se bonitatem mandatorum dei sensisse et intellexisse et in effectu et in affectu
locavit propter legem meum quod mihi visa vel ex operibus quod ex operibus divina-
tis mea visa sunt repleta. Lucerna pedibus meis verbum tuum et
lumen semitis meis. Ad l. hic post dicta contemplacionis prosecucione
boni et dicit lucerna pedibus meis i. progressui i. operibus bonis verbum tuum a
me diligenter consideratum et lumen semitis meis. repeticio est eiusdem sine
sub aliis verbis ad maiorem expressionem. vel hoc addit quod verbum dei non
solum dirigit i. ad implendum preceptis divinis sed etiam consiliis evangelicis
que dicit scire qui sunt strictiores vie et magis perfectiores. Aliter legitur sic hic per
legis divine commendacionem quantum ad vetus et novum testamentum et dicit dilexi
legem tuam domine propter dulcedinem spiritualem quam in ea sensi. et verbum tuum per
moysen et alios prophetas ad nos delatum est. lucerna i. lux in testamento
et vitas figura. pedibus meis i. affectibus et rationi mee ad te dirigendis
2 pe. po habemus certiorem propheticum sermonem cui bene facitis attendentes tamquam
lucerne in caliginoso loco. et verbum tuum evangelium est lumen semitis meis i.
processui vite mee. Magis enim scire filiorum dei pervenit sed lucernam
[illegible] venit evangelium. Ysa lx ambulabunt gentes in lumine tuo. de verbo prophetico
mandatum lucerna et lex lux. vel verbum i. filius qui est lucerna i. lux in testa-
assumpte humanitatis sed lumen ratione sue divinitatis que illuminat pedes i. affectus
interiores et semitas i. actus exteriores. Aliter possem dicere hic qui in [illegible]
Iuravi et statui custodire iudicia iustitie tue. Ad l. et quod hic prius
verbum est bonum id diligenter custodiendum id subdit iuravi et statui i. firmiter
et sine mutabilitate disposui custodire iudicia iustitie tue per quam iustitia
ergo pervenit ad salutem. Aliter legitur sic hic ostendit firmam adhesionem ad custo-
diam legis dei et dicit iuravi exterius ore et statui interius in corde et firmiter
sine mutabilitate disposui custodire iudicia iustitie tue i. que iudicia facies
secundum iustitiam tuam quando bonis dabis premia vite eterne et reprobis condempnacionem
pene eterne. Vel sic iudicia iustitie tue i. leges tuas a tua iustitia
tamquam quedam iudicia emanentes. Oportet ergo custodire quod licite iuratum
est. Ysa lvi custodite iudicium et facite iustitiam. Unde Ezech xviiio
Iudicantur ergo spiritus et fecit quod prevaricatus est ponam in capite eius.
Humiliatus sum usquequaque domine vivifica me secundum verbum tuum. Ad l.
hic ponit impedimentum remotum primo a carne corrupta que impugnat animam
impediens ipsam a prosecutione mali et dicit humiliatus sum usquequaque i. in
inclinatus et afflictatus a carne que est causa humiliacionis vel debilitatis
sue vivifica me fortificando contra [illegible] secundum verbum tuum i. ut facilius
possum exequi lege tua. Aliter legitur sic hic ponitur multiplex [illegible] signis ex
legis dilectione et ponit sex gradus. primus est voluntarie humiliacio et dicit
humiliatus sum i. inclinatus ad amorem terrenorum et conculcatus a propria carne
usque i. valde. vel sic humiliatus sum per lege tua usque i. valde i. toto cor-
de meo et in omni opere. i pe v. humiliamini sub potenti manu dei. Se-
cunda est humiliacio iniqui Eccli xix est qui nequiter se humiliat et interiora
eius sunt plena dolo. vivifica me per tuam graciam vita spirituali seu actus
ab amore carnis et terrenorum relevando secundum verbum tuum i. secundum promissum
verbi tui ut facilius possim exequi legem tuam. vel ut secundum viam tuam vivam
[illegible] ratione curando et districtione Levit xviii bona lex est observari vere
secundum verbum tuum i. promissum tuum Ysa lvii in sermone humilitas et cum contrito et

humili spu ut vivificet spm humiliu et vivificet cor contritor. Iaco iiii o
Deus superbis resistit humilibus aut dat graciam. Voluntaria oris mei bnepla
cita fac dne et iudicia tua doce me. Ad l ad impetrandu gras vivifi
cantes facit oro devota qd subdit voluntaria oris mei i peramina volutate
et devote ex ore meo ad te directa bneplacita fac dne i lata accepta sint
coram te et iudicia tua doce me intelligere et ope ad imple. Alit le sic
ct petit ut ore locutus et oro deo placeat et dt dne voluntaria oris mei
i vba cordium peticionu et laudativa volutaria i spontanee et volunte
tibi oblata fac bneplacita i accepta maiestati tue taqua sacrificia ob
lata. Sed quedam aliqn sut extorta ut i demoniis luc xiiii Exibat demo
nia a multis clamantia et dicentia aliqn sut simulatoria ysa xxix populus
hic ore me laudat cor aut eoru longe e a me aliqn voluntaria et
hec placet deo ps voluntarie sacrificabo tibi et iudicia tua i decreta
voluntatis tue ut sciam que bneplacita sint tibi doce me intelligere et fa
cere qr alit no possem ea imple Ro xi quam incomprehensibilia sut iudicia
eius qr noticia iudicior dei facit homines humiles et devotu ps Iudicia
dni vera iustificata i semetipsa. Anima mea i manibus meis semp
et legem tuam no sum oblitus Ad l aia mea i manibus meis e i sum i pericl
aie mee p lapsu ex carnis agilitate q[illegible] pp quod indigeo auxilio
divino subdit et lege tua no sum oblitus meditans ea i corde et exequens
ope Alit le sic sic ont diligentia qua habuit in corde et in ope et dt
aia mea i cogitatio mea et diligencia e i manibus meis i opa corporis exe
cutoribus ne esse in vacuo Sic de david dr pri Reg xix posuit aut suam
i manu sua et percussit philisteum Iob diag mea porto i manibus
meis usq ad impleverit id psi cu timore et tremore salutem vram operam
Vel sic aia mea est i manibus meis i in ptate ad salvandum ea ut et ad
dampnandum Ecc an hoie vita et mors Vel sic alia lra aia mea
e in manibus tuis ubi sut aie iustor Sap iii Iustor aie i manu dei sunt
et legem tuam no sum oblitus i madata legis habui i memoria ne facerem
opus contra legem dei i periculu aie mee sed iugi meditacione ad tenui
ut regulam operacionis mee Prov iii fili ne obliviscaris legis mee et ma
precepta cor tuum custodiat. Posuerunt peccatores laqueum michi et de mandatis
tuis no erravi Ad lram hic ponit impedimentum sibi ab hostibus q intu
lerunt operi impedire et dt po peccatores i demones laqueum mi i deceptiones
seu temptaciones ad impediendum me a perfectione boni et de madatis tuis
no erravi i eis no offendi p graciam tua me psvadente Alit le e hic
ont negligentia malor i temptando et discrecionem iusti i evadendo et dicit
peccatores i demones et mali homines posuerunt i sub ordinaverunt laqueum
mi i temptaciones ad capiendum me. Ier v inventi sut i plo meo viri impii
insidiantes qi aucupes ponentes laqueos et pedicas ad capiendas aiasque
ecce oia vituperalia efficiunt qr peccatores et forma qr posuerunt et ma
qr laqueus et finis qr mi et de madatis tuis no erravi i no recessi a
tuis madatis et sic laqueos evasi Prov i frustra iacit rethe an oculos
pennatorum i qui dum cum avibus volat i celestibus no illaqueatur sic qui offert
ut elevet cor ad obediendum deo Ecc xxxv Sacrificium salutare attendere
madatis Hereditate acquisivi testimonia tua i eternum qr exultacio cordis
mei sunt Ad l hereditate sc i immobile quasi ex desiderio meo sic hec
e immobile possio qr exultacio cordis mei sunt Mt xiii simile est
thezauro abscondito i agro quem qui homo invenit etc. Alit le sic hic
quintus gradus sc affectus perfecti p deo exultacio in tribulacione et dicit
acquisivi desiderio et corde hereditate i p iure hereditario ut p hereditate
eterna testimonia tua i precepta tua testificatia vitam et mortem ut testi
monia tua i intria p hec ut veniret super me Iob sic tribulati fuerunt
sicut precedentes Iudith viii Abraham pr me temptatus est et p multas tribu:

Iacob autem dei filius est. Sic Iacob. Sic moyses et omnes qui placuerunt
deo per multas tribulaciones transierunt. Vel hereditas sunt eorum dei. In eternum
id est in eternum gaudium propter eius premium eternum quod hereditabit. Eccl. xlvi. Fortis in bello
ihesus nave exurgere inimicos et hostes ut consequeretur hereditatem israhel
et propter hoc ut iniquitas quam acceptum ponere sit exultacio cordis mei. Act. v.
Ibant apostoli gaudentes a conspectu consilii quod digni sunt pro nomine ihesu contumeliam pati.
Vel apostolus ad Gal. vi. Castigo corpus meum in corpore meo porto. Inclina-
vi cor meum ad faciendas iustificaciones tuas in eternum propter retribucionem. Ad Ro.
inclinavi cor id est non tantum ad audiendas quia non auditores legis sed factores
iustificabuntur. Ro. ii. cap. In eternum id est perseverantur quia qui perseveraverit usque in
finem hic salvus erit. Math. x. Et subdit propter retribucionem que est salus eterna.
Aliter legitur sic. Hic est sextus gradus et ultimus scilicet promptitudo perseverancie et di.
Inclinavi humiliter cor meum libenter et ferventer ad faciendas id est ad compren-
dendas non ad cognoscendas vel docendas tantum iustificaciones tuas id est tua pre-
cepta et consilia in eternum id est semper et perseveranter propter retribucionem id est propter premium
vite eterne quod desidero. Prov. xiii. Iustis retribuentur bona. In hoc octo-
nario continetur sermo dei quia est lumen cum humilitate cordis devocionem
lectionis diligenciam operis prudenciam in temptacionibus leticiam in tribulacione
et timore perseveranciam in bono opere in spe refectionis eterne. Ideo recte premitur
littera nun quod interpretatur unitas vel pascua quia dei sermo dei est [illegible] Sic ergo
est et unitas adiutor iustorum et pastor. Dominica die ad unam vel adiuva me

Iniquos odio habui et legem tuam dilexi. Ad litteram ostensa bonitate
conversacionis sine scripture hic excludit omnem scilicet maliciam de-
ceptionis et erroneae doctrine. Et Ro. ii. Detestabilis Ro. for-
midabilis ubi feci iudicium. Postquam dixit in persona cuiuslibet fidelis
Iniquos odio habui quorum non est diligenda sed detesta-
nda infidelitas et propter oppositum veritas fidei diligenda. Ideo subdit
et legem tuam dilexi. Aliter legitur sic. Hic orat qui odit malos et legem im-
pugnantes et dicit Iniquos id est demones et homines iniqua agentes contra
legem tuam odio habui et habeo. Licet eorum naturam non iniquitatem sed homines
diligo. Osee vi. Exosos habui sicut et tu. Eccl. xii. Altissimus odio habet
peccatores. Et legem tuam per quam venit ad vitam dilexi in corde meo et
opere implevi. Ps. Quomodo dilexi legem tuam domine. Adiutor et susceptor
meus es tu et in verbo tuo supersperavi. Ad litteram quia ad predicta requiritur auxilium
dei. Ideo subdit Adiutor in evitacione falsitatis et susceptor meus in fide veritatis
es tu qui es veritas infallibilis et propter hoc in verbum tuum supersperavi quo
vitam promisisti abrahe et semini eius in omni fide eius imitanti. Gen. xv. Quo
super deum. Aliter legitur sic. Hic fidelis petit deum sibi adiutorem et dicit tu esto ad-
iutor meus ad benefaciendum et susceptor meus ad malum evadendum. Eccl.
vi. Fidelis adiutor et protector sicut es mihi et liberasti corpus meum a perdicione et in verbo
tuo supersperavi id est plus speravi quam merui super verbo tuo id est super promissa verbi
tui quibus promittis protectionem et vitam sperantibus in te et qui credis quod promit-
tis. Eccl. ii. Nemo speravit in domino et confusus est. Et ita omnia tua gratuita
sperem. Eccl. xxiiii. In me omnis spes vite et virtutis. Declinate a me ma-
ligni et scrutabor mandata dei mei. Ad litteram quia infideles non impediunt
non solum sunt odiendi sed etiam fugiendi propter periculum corrupcionis. Ideo subdit de-
clinate a me maligni ideo scrutabor mandata dei mei sinceriter sine admixtione
erroris veri. Aliter legitur sic. Hic petit ne impediatur circa mandata dei a ma-
lignis et dicit declinate id est recedite a me maligni id est demones vel mali homines
qui estis male igniti contra veritatem et ne impediatis me vestris temptacionibus
et ne faciatis me ad vos declinare. Eccl. xiii. Qui tetigerit picem inquinabitur
ab ea. Eccl. 27. Complacitum est domino recedere ab iniquitate et scrutabor me-
ditando ostendo non impeditus a vobis impugnantibus mandata dei mei que
ducunt ad vitam. Math. 19. Si vis vitam ingredi serva mandata. Ideo scrutari

scripturas in quibus putatis vos vitam habere. Unde quia malum consuetum frequenter
impedit bonum studium. Suscipe me secundum eloquium tuum et vivam et non confun-
das me ab expectatione mea. Id est et quia deus assumit quos mandata servant
et recedunt a malis. 2 Cor. vi^o Exite de medio eorum et separamini dicit dominus
et ego recipiam vos et ero vobis in patrem. Ideo subditur Suscipe me etc. Iam allega-
tum et vivam vita gratie, et non confundas me id est confundi permittas in frustratione
spei mee propter quod subditur ab expectatione mea. Spes enim est etiam expectatio futu-
rorum. Aliter legitur sic. Hic petit auxilium gratie sine quo non potest proficere in bono
et dicit suscipe me ad te confugientem tuam doctrinam cupientem et auxilium a
malorum impugnationibus liberando secundum eloquium tuum id est secundum promissum verbi tui se
Exite de medio eorum et ego recipiam vos. Ysa. xxxiii^o Unde fugimus
suscipiam eum et vivam mihi vita gratie post hoc vita glorie, vel vivam tibi
[illegible] qui es vita. Jo. xiiii Ego sum via veritas et vita. Et non confundas
me id est confundi permittas ab expectatione mea id est a premio quod expecto frustrando
spe mea. Vel sic et non confundas id est eloga me a culpa que est causa con-
fusionis. ab expectatione mea id est a gratia quam spero in vite eius infundi. Eccl. ii
stes non confunditur. Ps. Universi qui te expectant non confundentur. Adiuva
me et salvus ero et meditabor in iustificationibus tuis semper. Id est tractare
et quia hoc non potest bene contra [illegible] ideo subditur adiuva me et salvus
ero. [illegible] nullo modo possum sine tuo auxilio et meditabor in iustificationibus tuis se-
per. xxxii iusto iustificato adiutor. Aliter legitur sic. Hic petit adiutorium
contra temptationem et dicit adiuva me contra temptationes quascumque insurgentes
Hester ult. adiuva me nullum habentem auxilium nisi in te. Et salvus ero
per tuum adiutorium ab omni temptatione. Sophonie ult. dominus deus tuus in medio
tui fortis ipse salvabit et gaudebit super te in letitia. Et meditabor
[illegible] in continue pro loco et tempore in iustificationibus tuis que iustificant homines
credentes te solum esse iustificatorem. Ad Thi. iiii^o Hec meditare in hiis
esto ut profectus sit. Felix qui sic orat sapienter: adiuva, sic sperat
confidenter: et salvus ero, sic cogitat utiliter: et meditabor in iustificationibus
tuis, sic continuat perseverant quia semper. Sprevisti omnes discedentes a iu-
dicibus tuis quia iniusta est cogitatio eorum. Id est et quia peccatores a spe divine
[illegible] desperandi sunt ideo subditur sprevisti omnes discedentes a iudiciis tuis quod dicit a
deo sunt quia non sunt ad gratiam suam admissi nec per consequens ad gloriam
et causa subditur quia iniusta est cogitatio eorum id est recedentes a rectitudine vi-
ad malum operandum. Aliter legitur sic. Hic post abiectionem eorum qui non meditantur
in mandatis dei et dicit sprevisti id est abiecisti omnes discedentes per iniquitatem
a iudiciis tuis iustis et sanctis tamquam non amantes et non
[illegible] a iudiciis tuis. [illegible] timentes ea nec meditantes in illis. Jeb. 3 [illegible] qui non
amat iudicium salvari potest [illegible]. Ecci. xiii senes non sunt
recordati iudiciorum iustorum et ideo abiecti sunt a deo. Ezech. v iudicia mea
proiecerunt et in preceptis meis non ambulaverunt. Quia iniusta est cogitatio eorum id est recedentium
a iudiciis tuis quia voluntarie recedunt a iustitia. Math. xv de corde exeunt
cogitationes male et iste separant a deo. Sap. primo perverse cogitationes separant
a deo. cogitationes de affectu mali et consensu. Prima cogitavit homines
iudicia dei superbi ruina supplicium angelorum. Invidi reprobationem [illegible]
eorum iudeorum [illegible] suffocationem Datan et Abiron contra Moise insur-
gentium. avari sepultura divitis epulonis. [illegible] Sodomitarum [illegible] per diluvium generalis. gulosi [illegible]
[illegible] luxuriosi inundationem
[illegible]. Prevaricantes reputavi omnes peccatores terre ideo dilexi
testimonia tua. Id est prevaricantes id est a lege dei variantes in [illegible]
[illegible] variatione et idem quod transgressores ut dicit Honorius. Reputavi omnes peccatores
terre etc. que terre faciunt [illegible] per via veritatis et iustitie. Aliter legitur

hic ostendit se diligere legem dei ex detestatione prevaricatorum et dicit prevaricantes
id est transgredientes legem tuam deputavi id est iudicavi esse omnes peccatores terre
id est habitantes in terra et terrena amantes. et si non omnes habeant legem scriptam
in tradicione habent tamen legem naturalem in corde. et sic omnes peccatores sunt prevarica-
tores Ysa. 2. c. Prevaricatores prevaricati sunt omnia cavenda. et quia inobediencia
ad deum et infamia ad proximum. quia reputavi et maxima ad seipsum quia omnes
peccatores terre. ideo dilexi testimonia tua. Confige timore tuo carnes meas
a iudiciis enim tuis timui. Ideo hoc quia carnis petulancia frequenter impedit
in hac vita. et dicit confige timore tuo carnes meas id est motus carnales mor-
tifica. a iudiciis enim tuis et quibus totum mundum submersisti aquis diluvii
aliquas quatuor civitates subvertisti propter enormitatem luxurie. Gen. vi. et sodoma et
iudicorum considerans confige carne timore motus eius illicitos reprime
Alia lectio sic hic post supplicationem pro confirmacione sui in amore legis dei
timore et dicit confige id est mortifica carnes meas id est carnales motus vel corporis
meum. timore tuo id est per timorem tuum me ad hoc sustinendum firmaret
a iudiciis enim tuis id est a decretis tuis. timui id est expavesco ne deviare
et discederem a mandatis tuis. Feci iudicium et iusticiam non tradas me
a calumpniantibus me. Ideo hoc hic ostendit malicia deceptionis errorem fortem
in diabolus quia demones nos invisibiles maxime conantur hominem inducere
ad errorem in fide. ideo contra hoc innititur hoc peccatum maxime non persuet
per divinum auxilium ad quod impetrandum multum facit quod quis cum proximo
iuste vixit de peccato ideo hoc allegat cum dicitur Feci iudicium et iusticiam
non tradas me id est non permittas tradi calumpniantibus me id est demonibus
michi nocere querentibus. Alia lectio sic hic petit auxilium contra leges
destruentes et dicit Feci iudicium id est correctionem et iusticiam id est executionem sine
Vel sic feci iudicium id est veritatem et iusticiam id est equitatem proximis reddendo
unicuique quod suum est. Vel sic feci iudicium inter diligentes quod bonum est
discernendo. quod est prudencie et iusticiam exterius quod iudicatum est opere
adimplendo. quod est iusticie. Nota iudicium debet precedere sic cognitio Prov. xii.
cogitationes iustorum iudicia et iusticia debet sequi sic cognitio
ad mortem etiam pro iusticia. permittet autem debet facere iudicium de se id est confessione
sed hodie multi confitentur sed non satius faciunt iudicium sed non iusticiam
Ysa. xxv. iusticia non fecit in terra. non tradas id est tradi non permittas me
in confusione et in morte. a calumpniantibus id est a demonibus et ab aliis lege
impugnantibus et me ad culpam trahentibus Osee xii. Canaan id est mauvcus
statera dolosa calumpniam dilexit. Canaan interpretatur commutatus et hereticus
hereticum a veritate fidei ad errorem commutatum id est eius malicie traditur. alias statera
dimittet et possidet terrena Osee v. calumpniam passus est Effraym. Iusticia
per servum tuum id est bonum non calumpnientur me superbi. Ideo hoc quia obsequium
deo prestitum valet ad impetrandum obsequium ideo subdit Suscipe servum tuum id est
bonum operatoris tue non calumpnientur me superbi id est mali spiritus quorum dux
superbi Job xli. Ipse est rex super omnes filios superbie. Alia lectio sic hic petit
a calumpniantibus non supprimi et dicit Suscipe id est ad te accipe servum tuum id est me
qui tibi servio mandata tua implendo in bonum id est mihi ad bonum gracie
et tandem ad bonum glorie quem tamen illi impellunt ad malum Ieremie impulsit
sed eius ut tandem et deus suscepit me superbi id est demones et Iudei
heretici Pharisei qui dicitur quod nos calumpniatus mortuus Ysa. 3. In captivum
descendit populus id est in tenebras errorum et assuerunt angli. Iudei heretici
perfecti. absque ulla causa calumpniatus est eum. non calumpnientur me
id est non imponant michi iniqua tamen id est calumpniando me supprimant.

Job xxxv pre multitudine calumpniatorum clamabunt s. iusti ad dominum
Oculi mei defecerunt in salutare tuum et in eloquium iustitie tue. Ad
l. q. d. non possum quin salutare assequi virtute propria quia transcendit me
nostre facultatis et defecerunt in eloquium iustitie tue quia transcendit virtute naturalis
intelligentie. Alle. le. sic hic ostendit affectum quem est ad salvatorem et ad
cognitionem eius eloquiorum et dicit oculi mei id est intellectus et affectus defecerunt
id est defecit intellectus cogitando et ardenter desiderando et tendendo in salu-
tare tuum id est per expectationem salvatoris tui qui veniet. Ysa. 38 attenuati
sunt oculi mei suspicientes in excelsum id est qui veniet excelsis. isti oculi de-
ficiunt ad istius insidiis ut intueantur superna. et etiam defecerunt in eloquium
iustitie tue id est expectantes iustitiam tuam que est Christus secundum promissiones eloquiorum
tuorum. vel in eloquium iustitie tue id est ad cognoscendum clarius eloquium eius quod
est iustitia. Ysa. Ad Cor. primo quod factus est nobis a deo pro iustitia et sanctificatio.
vel nisi mei [illegible] defecerunt per dulcedinem et spiritualiter eloquium quia in illo sic ho
locutus est. Jo. vi. Jo. vi. verba que ego loquor spiritus et vita sunt. ad quem
ibimus verba vite habes. Fac cum servo tuo secundum misericordiam tuam et iustifica-
tiones tuas doce me. Ad l. Fac cum servo id est supplendo defectum humane na-
ture tuam gratiam et iustificationes tuas doce me ut possim eas intellectu capere
et opere adimplere. Alle. le. sic hic petit adventum salvatoris et cognitionem
veritatis et dicit fac cum servo tuo id est veni in carne et operare cum servis tuis
auxilium prestando. Sap. ix da mihi sedium tuarum assistricem sapientiam ut mecum
sit et mecum laboret. Baruch iii post hec in terris visus est et cum hominibus
conversatus. Iste est qui bene omnia fecit. Luc. vii. et secundum misericordiam tuam id est propter tuam
misericordiam non propter merita mea. Tit. 3 non ex operibus iustitie que fecimus nos sed secundum
suam misericordiam salvos nos fecit. Vel sic fac mecum id est libera debitis meis condo-
nando secundum misericordiam tuam. Eccl. vii modo fui in operationibus tue et cooperationis
tue que a Christo sunt. et doce me iustificationes tuas id est opera per que iustificantur
peccatores. vel iustificationes tuas quo et per quid iustificas quia omnia iu-
stificans et non alius. Sap. viii sobrietatem enim et prudentiam tuam et
iustitiam et virtutes quibus utilius nihil est in vita est utilius hominibus. Jo. xiiii Ego sum
via ducens vitas eternas. Servus tuus sum ego da mihi intellectum ut di-
scam sciam testimonia tua. Ad l. servus tuus et id est teneor mandatum tuum implere
quod non possum nisi intelligam quomodo id subdit da mihi intellectum ut sciam testimonia
tua et sic ad implendum valeam quomodo. vel ipsa. Alle. le. sic hic petit insti-
tui in utili scientia s. ad intelligendum testimonia dei et dicit servus tuus sum ego man-
datis tuis obediendo. da mihi intellectum verum ut intelligam spiritualia que
accepimus est rei misterii intelligendos. Prov. xiiii et ut sciam testimonia tua
id est opera que testificantur. vel sunt secundum voluntatem tuam. vel iustificationes tuas
id est scripturas que utiles et que docent facere voluntatem tuam vel mala pro te
sustinenda. Sap. ix ut sciam quid acceptum sit coram te. Tempus faciendi
domine dissipaverunt legem tuam. Ad l. q. d. non differas intellectum mihi dare
quia tempus est faciendi eius ratio subdit quia dissipaverunt legem tuam heretici
et doctores perversi pervertentes eius verum intellectum id est tempus est ut servis tuis
doceas et gustes verum eius intellectum. Alle. le. sic hic postulat remedium contra
destruentes legem et dicit domine tempus permittendi et faciendi bonum secundum legem tuam
dissipaverunt id est in peccatis expenderunt. 2 Cor. vi Ecce nunc tempus acceptabile
ecce nunc dies salutis. dissipaverunt id est transgressi sunt legem tuam ipsam contempne-
ndo. Ysa. xxiiii° transgressi sunt leges dissipaverunt fedus sempiternum. Ideo
dilexi mandata tua super aurum et topazion. Ad l. Ideo dilexi man-
data id est mensura super aurum et topazion id est lapidem preciosum. Job xxviii non
comparabitur illi lapis preciosus quem de aurum in comparatione eius dicenda est exi-
gua. s. in comparatione scripture que consistit in vero intellectu mandatorum

dei Alit lr sic hic ondit vehementem amore et affcm ad lege dei et dt
qr iniqui dissipant legem tuam ideo ego dilexi vero et intenso affectu mandata
tua quibus venitur ad vita Joh xiiij qui habet mandata mea et servat ea hic
est qui diligit me et diligetur a me Prov viij Ego diligentes me diligo
super aurum et thopasion i plusquam aurum et plus quam topasion que lapis vide
preciosus habetur et super omne lucrum sive artificiale qd per aurum significatur
sive naturale qd per topasion significatur Unde topasion est lapis a quadam insula
qua gignitur et habet virtutes inmalos sanat emorroidas luna minuta mutat
et vindas maris compescit et tamen super hoc diligunt mandata et non propter quod sic judi
et ypocrite qui propter terrena commoda servant illa Prov 3 melior est negociacio
eius argenti et auri et argenti Propterea ad omnia mandata tua dirigebar
omnem viam iniquam odio habui Jo x propterea ad omnia etc dirigebar toto cona-
tu intellectus et affectus et ita oppositum odio habui ideo subdit omnem viam iniquam que
in errore ad peccata ducentem odio habui Alit lr sic hic ondit qd habet
affectum ad legem dei quantum ad bona operacionem et dicit qr dilexi mandata tua
in corde meo propterea dirigebar i procedebam recta intencione ad omnia mandata fa-
ad faciendum et implendum ea et hoc sequitur ex dilectione Rom xiij qui diligit
re Ecce affectus excitatur quod notum est dicit ipsa et operacio sequitur ut dicit ad
omnia mandata et intencio rectitudinis ut dicit dirigebar Prov iiij dirige semitas
pedibus tuis et omnes vie tue stabilientur omnem viam iniquam odio habui
quod amavi viam rectam ideo necesse odium iniqui sic glo Unde Prov x quod depuat
vias suas manifestus erit Ecce quomodo iste dirigit se ad bonum faciendum
et malum fugiendum Unde beatus propter hunc ostenatur lua quam quod integre
cognitus sic fons q d ipse qui hic legit quid sit mali quid bonum et me-
lioria quam melius fortalis oculo intuetur etc Letare Jerusalem Ps Cxxii

Mirabilia testimonia tua domine ideo scrutata est ea anima mea
Ad litteram hic describitur sublimitas vite contemplative et primo
mentis elevacio 2o petitur impedimenti ablacio ibi gressus
circa primum notandum quod aspectus contemplacionis procedit ab ingressu
ab admiracione Phi Metaph propter admirari ceperunt philosophari
ut videntes opera nature mirabiles ut conjunctiones fulgura
terremotus et similia inquirunt causas per scrutacionem et sic philosophari ceperunt
doctores videntes sacras scripturas mirabiles continentes de divino auxilio
ceperunt eorum sensum intelligere inquirere et deo adiuvante reperierunt et hec de
mirabilia testimonia tua i mirabiles scripture sacre divinis testimoniis commendate
Ad litteram dicit contemplacione et sermone confirmate etc ideo scrutata est ea anima
mea querendo eorum intellectum in tuo confidens adiutorio Aliter lr sic hic
agit de mirabili perfectorum in statu placacionis 2o in statu actionis ibi declaracio in toto
Ps de mirabilia lr sic testimonia tua i scripture sacre que attestantur mirabilia opera
operibus tuis in mirabili potencie tue sapiencie et bonitati tue Job ix qui
facit magna et inscrutabilia et mirabilia absque numero Anima le omnia de nichilo
sicut rubum ardere et non comburi virginem concipere et non corrumpi dare eternam vitam
fecisti mortuos tandem resuscitare et judicare Job 21 stare et considerare mirabilia
dei ideo scrutata est ea anima mea non curiose sed studiose non ad conte-
hendendum sed ad intelligendum et credendum scrutata est ea anima mea non solum ad con-
templandum sed testimonia i scripturas et opera dei Jo v Scrutamini scripturas
ipse sunt que testimonium perhibent de me Declaracio sermonum tuorum illuminat
et intellectum dat parvulis Ad litteram quod una scriptura intellecta aperit viam ad
aliam intelligendam ideo subdit declaracio sermonum i parvulis ex re humilibus sed
abscondit a superbis Luc x confiteor tibi pater quod abscondisti hec a sapientibus
et revelasti parvulis Alit lr sic hic ondit in mysticis utilitatem dicit
declaracio i expositio que manifestacio sermonum tuorum i tuarum scripturarum
an mysticam occultarum illuminat animum et intellectum i credendis diligendis

et agendis Prov. vi mandatum lucerna est et lex. declarantur aut sermones
dei per studium scripturarum per auditum predicationum et per frequentiam orationum. et
intellectum dat parvulis id est humilibus Mat. xi Revelasti ea parvulis. Intelligunt
enim ad fontem haurire potest et bibere Prov. viii Intelligite parvuli astutiam.
Os meum aperui et attraxi spiritum quia mandata tua desiderabam. Ad litteram
quia cognitio veritatis excitat appetitum ad amplius cognoscendum ideo subditur
Os meum aperui id est intellectum per conatum cordis ad capiendum verbum dei quod est
cibus anime Deut. viii Non in solo pane vivit homo etc. et ideo intellectus hic
nomine oris designatur quia in aliis os dicitur illa pars corporis per quam cibus
accipitur. et attraxi spiritum scilicet intelligentie quia datur desiderantibus eum ideo
subditur quia mandata tua desiderabam. Aliter legitur sic. Ponit orans diligenciam
in inquisitione voluntatis divine. hic orans fervore in orando et dicit aperui os meum
modo in confessione peccatorum meorum Job vii Non parcam ori meo loquar in tribulatione
spiritus mei. modo in defensione fidei Ro. x Corde creditur ad iusticiam oris autem
fit confessio ad salutem. modo in manifesta predicatione. modo in mutua cum sapi-
entibus collatione Ezech. iii Os meum cibabit me volumine. Exemplum
de predicatione Eccl. xv In medio ecclesie aperuit os meum. modo in oratione Ps.
Domine labia mea aperies etc. et attraxi spiritum id est spiritus sancti gratiam ad bene
operandum Job xxxiv Si direxerit ad deum cor suum totum spiritum eius et flatum
ad se trahet. quia mandata tua desiderabam ut ea cognoscerem et opere ad-
implerem quia desiderium mandatorum cognoscendorum et adimplendorum urgebat
me sic os aperire Sap. vii Optavi et datus est mihi sensus invocavi et venit
in me spiritus sapientie Prov. x Desiderium suum iustis dabitur. sed multi im-
plent mandata ex timore sed non desiderabant quia vellet ea non esse ut liberius
posset peccare. ut luxuriosus vellet fornicationem non prohiberi. sic gulosus
crapulam et sic de similibus. Aspice in me et miserere mei secundum iudicium
diligentium nomen tuum Ad litteram et quia hoc procedit ex dei liberalitate et miseratione
ideo subditur aspice in me et miserere mei elevando intellectum meum ad capiendum
veritatem transcendentem ultra intellectus mei facultatem. secundum iudicium diligentium
nomen tuum id est sicut iuste disposuisti diligentibus te facere. Aliter legitur sic. Hic
petit gratie donum et donum gratie et dicit. aspice in me oculis tue misericordie et
miserere mei peccata remittendo a miseria relevando Eccl. xxxvi Miserere nostri
deus omnium et respice nos. secundum iudicium diligentium nomen tuum id est secundum quod iudicas
illis esse miserendum qui diligunt nomen tuum quod est deus. vel nomen tuum
id est filium tuum. et quos prius dilexisti magis probando eis quam ipsi te Io.
diligeremus deum sed quoniam ipse prior dilexit nos etc. sic peto iudicium ut
sic miserere mei non solum a pena absolvendo sed secundum iudicium afflictionis
diligentium nomen tuum ut me affligas sicut illos non sicut damnatos
Heb. xii Quem enim diligit deus hunc castigat flagellat autem omnem
filium quem recipit. ut secundum iudicium diligentium nomen tuum id est secundum quod iudicat
de te diligentibus te quod iudicat beata virgo Luc. primo et magnificat eius apparere in te
quod petrus quid paulus quid magdalene prius iudicale meis illud quod accepit sic
magis Luc. vii Dimissa sunt ei peccata multa quia dilexit multum.
Gressus meos dirige secundum eloquium tuum ut non dominetur mei omnis iniusticia.
Ad litteram Hic petit impedimenti remotionem scilicet iniuriosa persecutionum id est contem-
platione divine veritatis et dicit gressus meos id est processus meos in contemplatione
dirige secundum eloquium tuum et non secundum motum animi curiosum et presumptuosum
ut non dominetur mei omnis iniusticia capiendo iniusticia pro quolibet peccato. quod
potest contingere ex ingredientibus curiositate sicut et omnibus vitiis dicitur quodammodo iusticia
sicut omnis declinatio a virtute iniusticia notatur. Aliter legitur sic. Hic petit ad
dirigendum gratiam in opere bonum et dicit. dirige id est secundum merita mea dirige

ut dispone gressus meos i. intellectum et affectum aut me ut progrediantur
in bonum quod est solius dei Ier x scio domine quod non est viri via eius nec viri est ut
ambulet et dirigat gressus suos Prov xvi hominis est preparare cor domini
autem est dirigere gressus. secundum eloquium tuum i. secundum precepta tua. Unde qui secundum precepta
dei graditur bene dirigitur ut non dominetur mei omnis iniusticia i. peccatum. sed ut
recte dirigat secundum precepta tua domine et temptatio terminis mihi et diaboli Rom vi
non regnet peccatum in vestro mortali corpore ut obediatis concupiscentiis eius. et sic non
dominetur i. non prevaleat ut dominetur peccatum per temptationem et si peccatum non dominabitur
in nobis tunc anima mea est Ps xviii si mei non fuerint dominati tunc immaculatus ero.
Redime me a calumpniis hominum ut custodiam mandata tua. Id est
hic orat quod in contemplatione veritatis impedit per turbationem ab extrinseco mota.
ergo petit dicens Redime me a calumpniis hominum ut non impediat a quiete
contemplationis animi. ut custodiam mandata tua que custodiri non possunt absque
eorum noticia et sic contemplativa dirigat activam. Aliter legitur sic. hic petit gratiam
in tribulationibus liberantem. et dicit Da mihi gratiam in tribulationibus liberantem et
redime me a calumpniis i. ab iniuriis hominum. vel a calumpniis i. a persecutionibus
hominum me impugnantium et vias meas impedientium Gen xxxi
adversa opprimebant calumpnia i. honores quos se reputabant sicut advenas et
peregrinos Iere xxvi a facie timuit cor meum et in conspectu facies tua me
fuit. de latruncula convenit et collectorum populi et calumpniarum mediante. ut custo
diam quietis et devotionis mandata tua que pervenire ad vitam. Faciem
tuam illumina super servum tuum et doce me iustificationes tuas. Id est quia
illuminatus a deo in cognitione veritatis desiderat amplius illustrari ideo subdit fa
ciem tuam illumina i. illuminatam et manifesta et gloriosam. super servum tuum i. suo
tuo. Aliter legitur sic hic petit gratiam revelantem velata in scriptura et dicit
illumina faciem tuam i. ostende manifeste super servum tuum i. suo tuo ut videam
antiquis velata per quam radium per faciem cognoscere super servum tuum tuis
mandatis obedientem. hec facies velata est iudeis quod figuratum fuit in
velamine quod erat super faciem moysi Exo xxxiiii et in velo quod pen
debat ante faciem tabernaculi Exo xxvi et ii Cor iii usque adhuc velamen
est super corda eorum. Sed in servis dei est revelata ii Cor iii nos
autem revelata facie gloriam dei speculantes. Vel sic illumina per tuam gratiam
faciem tuam i. animam meam que est facies i. ymago tua ut clarius te co
gnoscat. Vel sic illumina i. ostende faciem tuam i. filium tuum aperte manife
ste et doce me iustificationes tuas in figuris velatas et absconditas scripturas
que iustificant peccatores Ioel ii quia dedit vobis doctorem iusticie.
Exitus aquarum deduxerunt oculi mei quia non custodierunt legem tuam
Id est quod deus permittit et diabolo instigante in tanta altitudine contemplationis
insurgit aliquis motus vane glorie. ii Cor xii ne magnitudo revelationum
extollat me quod motus statim cum percipit dolet profusis lacrimis contritionis
ideo subdit exitus aquarum deduxerunt etc. Aliter legitur sic hic orat devota sui
primaz que notatur in lacrimis. et dicit oculi mei interiores scilicet cordis dedu
xerunt de dulcedine habundantiam et evidenter exitus aquarum i. habundantius
effusas lacrimas ad oculos exteriores Tren i ego plorans et oculus
meus deducet aquam. non dicit oculi. forte iam nimis oculum amisit in plo
rando Tren ii deducant oculi tui lacrimas. et sic patet quod iste placuit
evidenter quod notatur in exitu. et habundantiam quod notatur in deductione. vadit
et affectus non custodierunt legem tuam. Vel quia ipsi calumpniantes me
non custodierunt legem tuam et ita plorandum est et pro peccatis alienis et
pro peccatis propriis sicut maria magdalena flevit Luc vii hic petit

deducat oculi tui lacrimas

vn[de] sit gaudiu[m]
vn[de] dolor

Vnde sit gaudiu[m] sit de bono na[tur]ali / sit dolor de malo. Vnde
Mat. xxvii. vnto p[ro]p[ter] h[ec] ordenacio s[e]c[un]d[u]m hebraicam ... q[uia] mi[ra]b[ile] erraui q[uo]d iste
vnto p[ro]po[sito] ... ordenacio ... a lege dei siue in se siue aliis. Iustus es d[omi]ne
... his qui errauerit a lege dei ... Ad hebr. post[eri]u[m] descripto c[on]templatiuis ascen[den]s
et rectum iudiciu[m] tuum. Ad hebr. ... e[ni]m p[ro]ficientes i[n] c[on]gregatione aliq[ua] doctrine
h[uius] ... zelus ... e[ni]m p[ro]ficientes ...
volent ... mirabil[ite]r zelare. Circa q[uo]d nota[n]d[um] q[uod] calor na[tur]alis dupl[ex]
attend[itu]r. vno[mo]do ab ext[er]iori ad p[ri]ma[m] sui g[e]n[e]r[ationem] p[ro]p[ter] ... in
iuuene ... ut d[icit] ph[ilosoph]us. Alio[mo]do ab m[ini]m[o] ex ... na[tur]ali sic
calor na[tur]alis fortior e[st] in iuuentute qua[m] i[n] senectute. Eode[m] mo[do] zelus
d[iui]ne legis dupl[ici]t[er] attend[itu]r. Vno[mo]do ex p[ro]p[ri]a t[ra]nsgressionis ... sic p[ro]p[ter] ma[n]-
datis ... de mathathia ... e[st] furor eius ... iudiciu[m] legis et m[ani]f[e]-
stans ... illu[m] sup[er] ara[m] ... in q[uo] eius ydolis ymo-
lante. Hoc idem dicit[ur] de phinees. Num. xxv. qui zelo legis occidit
... Alio[mo]do ex c[on]dic[i]o[n]e ubi ... e[st] ... ad d[iui]ne legis
... zelu[m]. Deut. xxxiii. In dextera eius ignea lex ... p[ro]p[ter] ...
... sequitur ibi ... eloquiu[m] tuu[m]. Circa p[ri]mu[m] c[on]siderandu[m] q[uod] ... lex est
... zelus dicit[ur] ... et in p[ri]mo ...
... et iustior ... p[ro]p[ter] ea zelus ... e[st] regula iusticie p[ro]p[ter] q[uo]d
... legis d[iui]ne ... Iustus es d[omi]ne q[uia] ipse e[st] regula iusticie p[ro]p[ter] q[uo]d
lex ab eo data no[n] p[otes]t ... n[is]i ... et rectum iudiciu[m] tuu[m] .i.
lex tua ... de aliis ... iudiciu[m] q[uia] quicq[ui]d ... ei repugnans
iudicandu[m] e[st] ... Et q[uonia]m lex d[iui]na est sum[m]e custodienda. Alit[er] le[gitu]r
In p[ri]ncipio ordenaci[on]is tractat[ur] de p[er]fecti[on]e ... absolute hic agit[ur]
de eadem i[n] c[om]paracio[n]e ad alios ... ad q[uo]d c[on]c[ur]rere ... p[ri]mo
... recognicio d[iui]ne ... et hoc tangit[ur] d[icens] Iustus es d[omi]ne q[uia] iusticiam
diligis / p[salmus] Iustus d[omi]n[u]s et iusticias dilexit. Iustus es d[omi]ne q[uia] iusta loq[ueris] et
Ysa. lxiii. Ego qui loquor iusticiam et p[ro]pugnator su[m] ad saluandu[m].
Iustus es d[omi]ne q[uia] iusta et iuste facis. Ps. Iustus d[omi]n[u]s i[n] o[mn]ib[us] viis suis
et ideo iuste iustus vocatus es. Ier. xxiii. Hoc e[st] nome[n] q[uo]d vocabu[n]t eu[m]
d[omi]n[u]s iustus n[oste]r. Et ve[re] iustus. Eccl. xii. Qui neglig[it] c[on]temp[la]cio[n]e[m] p[ro]p[ter] ...
iustus est. Iustus aut[em] neglexit ... no[n] ta[n]tu[m] p[ro]p[ter] ... sed eciam p[ro]p[ter]
... et iustus perijt et no[n] est qui recogitet in corde suo. Ysa.
lvii. Et rectu[m] iudiciu[m] .i. plenu[m] c[om]itate quo[d] mi[n]us distinis quid sit
agendu[m] et ... quod reddis vnicuiq[ue] s[ecundu]m op[er]a sua. Iob xxx. Si fortitudo
q[ue]ritur ... iustissimus est. Si eq[ui]tas iudicij nemo audebit p[ro] me testi-
moniu[m] reddere ... e[st] rectitudo eius q[uia] n[u]l[l]us p[otes]t negare vere. Deut.
... tue et o[mn]ia iudicia tua ... Mandasti iusticiam testimonia tua
et veritate[m] tua[m] nimis. Ad hebr. Mandasti iusticiam tuam / legem tuam
iusticiam c[on]tinentem et testimonia tua q[ue] sunt idem q[uia] ipsa lex a deo data
et testificata. Et q[uia] sit iste intellect[us] p[atet] ex t[ra]nsl[atione] Ie[ronimi] iux[ta] heb[raicam] q[ue] sic h[ab]et
precepisti iusticia[m] testimonio[rum] tuo[rum] et veritate[m] tua[m] .i. veritate[m] legis tue nimis
.i. valde s[un]t custodiri et id c[om]mitt[itu]r in t[ra]nsl[atione] com[muni]. Alit[er] le[gitu]r sic h[ic] c[on]tinet[ur]
madatu[m] dei ad om[ne]s et d[icit] Iustus es d[omi]ne q[uia] districte et recte iudicas
et mandasti iusticiam tuam .i. ut o[mn]es s[er]uent iusticiam c[on]s[er]uare et cent[ur] iusti
testimonia tua .i. q[uia] ipsa iusta cui madant[ur] ... est iuste madant[ur] et
q[ui] vult subditos p[ro]mouere. Iob xii. Qui q[uo]d nouit loq[uitur] iudex iustus e[st].
Vel sic mandasti custodire testimonia tua .i. mandata tua et veritate[m]
tua[m] i[n] scripturis expressa[m] seu veritate[m] legis tue nimis .i. valde q[uia]
sub pena aie q[uia] reddis vnicuiq[ue] s[ecundu]m meritu[m]. Ro. ii. Scimus q[uia] o[mn]ia
iudiciu[m] dei .i. retribucio est s[ecundu]m veritate[m] h[i]is q[ui] t[a]lia agu[n]t. Dan. viii.
veritate et iudiciu[m] patris iudicate ... nimis q[uia] ... multos
et multo t[em]p[or]e fecisti tua[m] veritate[m] p[re]dicari. Tabescere me fecit zelus

tu mandasti

tuus quia obliti sunt verba tua inimici mei. Ad Ro. x. sic omnes quod zelantes dei
videntes transgredi legem inimicos attendunt eos subito tabescere et liquescere me fecit
zelus meus circa legem tuam quia obliti sunt verba tua inimici mei faciendo con-
tra ac si ea pro nichilo reputarent et omnes tales peccata reputat inimicos
suos qui sunt adversarii virtutis. Alia littera glosa zelus meus i. caritas ut zelus
tuus quia zelat deo non sibi unus tamen et idem zelus est i. caritas que et zelus est
zelus quia in quo est et cui est quia a deo est et ad deum refert. Alia littera sic po-
test ex zelo amoris et dicit mandasti iustitiam et veritatem tuam nimis zelus
meus ut zelus tuus per aliud scilicet meus quia in me est et tuus quia a te mittitur
detesto et sic erit sensus zelus tuus i. vehemens caritas fecit me tabescere et
a liquescere pre amore seu vehementer legem amare et vehementer de legis
destructione dolere. Treni 2 magna velut mare contritio tua et tabesceret in me anima mea
Ps. lxviii. Vetus dirupiscens cordis et descendens a facie
tua montes defluerent sic exustio ignis tabesceret. Unde quod iste tabescere
quia vehementer legem amabat et vehementer de legis destructione dolebat quia
inimici mei contra me adduxit per legem quam teneo obliti sunt verba tua i. manda-
ta tua. B. et xix zelatus sum pro domino deo exercituum quia dereliquerunt pactum
domini filii Israel. Ier. vidi prevaricantes et tabescebam. Ignitum eloquium
tuum vehementer et servus tuus dilexit illud. Ad. c. sic per 29 meus arreptione
zeli i. ex ardore ut dixit ut dicit Ignitum eloquium tuum vehementer quia infla-
mat ad amorem divinum et ipse dicit zelus et quia est amor singularis. Alia littera
sic dicitur omnium domini eloquium fervore et dicit eloquium tuum a te in lege datum
et prophetarum prolatum et ignitum vehementer fervore amoris inflamans ad
dilectionem et illuminans ad cognitionem. Prov. xxx. omnis sermo dei clipeus ignitus
est sperantibus in se et ideo facit tabescere et liquescere per amorem. Ier. xx. factus est sermo
domini quasi ignis estuans in corde meo et servus tuus arreptus divino amore diligit
illud i. eloquium tuum et mandatum. Ps. dilexi mandata tua super aurum et to-
Adolescentulus sum ego et contemptus iustificationes tuas non sum oblitus. Glo-
pazium. Et dicit persona in persona populi divine legi subiecti. Lex autem vetus fuit
data per duo milia annorum ut dicit a principio mundi et sic populus sub hac lege
Per quod dicit adolescentulus respectu populi qui processit a principio mundi et multo senior
populus gentium qui per ea tempora est per duo milia annorum et plus et contemptus
quia post legem datam et ingressum terre promissionis populus iudaicus fuit interpolate
servituti subiectus variis gentibus ut patet ex libro Iudicum; iustificationes tuas non
sum oblitus. Hoc videtur repugnare ei quod supra ingeminatum dicitur quia populus ille
quandoque fuit servituti redactus propter transgressiones legis ut in libro Iudicum.
Dicendum est quod in illo populo semper remanserunt aliqui iusti et stabiles in legem et
per quorum merita populus frequenter liberatus fuit a servitute ut in libro Iudicum
et per illos dicit hic de populo in genere; iustificationes tuas etc. Et illa regula
quam posuit Ticonius in primo. Liber de corpore domini permixto ex bonis et malis per
quam in scriptura bonorum frequenter vituperant ratione malorum et mali commendant
ratione bonorum. Aliter autem hec verba exponit de populo christiano quod in primitiva
ecclesia fuit multipliciter afflictus et contemptus a tirannis et tamen propter hoc a fide
et similiter confessione non destitit. Et dicit adolescentulus sum ego i. iunior
respectu tui populi scriptura, vel deficiens quantum in se est. Iob xiii. Iuniores et in
et sapientia et ideo non audeo loqui. Ecc. 32. adolescens loquere in causa tua
vix etiam cum inter fueris et contemptus i. abiectus in vita mea. Non enim
simplicitas mea aliquo reputatur a superstitiosis hominibus et superbis. Iob
xii deridetur iusti simplicitas lampas contempta apud cogitationes divitum
sed non apud deum qui ignobilia mundi et contempta elegit. Tales Reg.
sic Ioseph David et Amos qui erant minores aliis et tamen constituti

inflamans
ad dilectionem
illuminans
ad cognitionem

me contempnunt, iustificationes tuas non sum oblitus ymmo habeo eas in corde
ad meditandum, in ore ad docendum, in manu ad operandum. Ps in eternum non
obliviscar iustificationes tuas. Iusticia tua iusticia in eternum et lex tua
veritas. Ad litteram quia iusticia que est per fidem ducit ad eternam beatitudinem, et lex tua
veritas quia nullam habet commixtionem falsitatis, ponitur quod non solum dicit pia sed etiam veritas
in abstracto ad denotandum veritatis puritatem. Aliter legitur sic hic subditur
causa quare non contempnit scilicet quia primum eternum est dicit Iusticia tua qua iu-
ste reddis unicuique iuxta merita est iusticia in eternum, id est permittes eterna
bona bonis et eterna supplicia malis. Ecclesiastes: justicia perpetua est et im-
mortalis. Daniel ix: deleatur iniquitas et adducatur iusticia sempiterna, et lex
tua qua nos doces ista est veritas id est vera. Malachias ii: lex veritatis fuit
in ore eius. Io. xvii: sermo tuus veritas est et eos amatores veritatis audiunt
legem dei. Tribulatio et angustia invenerunt me, mandata tua me-
ditatio mea est. Ad litteram tribulatio et angustia etc. invenerunt me in
tirannorum persecutione, mandata tua meditatio mea est, meditatio enim
divine legis prebet constanciam in adversis. Aliter legitur sic hic ponitur quarta condicio
scilicet constantia in bono non obstante adversitate et dicit tribulatio exterior et an-
gustia interior invenerunt me id est venerunt super me a tirannis et ab inimicis
visibilibus et invisibilibus. Vel sic invenerunt me sustinentem et suscipientem
illas letanter quia per multas tribulationes oportet intrare in regnum celorum.
Act xiiii quia mandata tua de dilectione dei et proximi meditatio mea
est prebens constanciam in adversis. Ro viii: quis nos separabit a caritate dei
que est in Christo Ihesu tribulatio an angustia etc. Equitas testimonia tua in
eternum intellectum da michi et vivam. Ad litteram equitas etc. et caritas enim equitate con-
tinet quia non solum dicit equa in concreto sed equitas in abstracto, intellectum
da michi ad ea cognoscenda et opere implenda et vivam vita gracie in presenti et
vita glorie in futuro. Deutero viii: non in solo pane vivit homo sed in omni etc.
Aliter legitur sic hic ponitur quinta condicio scilicet equitas sine personarum acceptione
et dicit testimonia tua id est verba sacrarum scripturarum sunt equitas in eternum, et equitatem
continent eterna, vel opera mea que video stare fuisse passos. Levit xix:
non iniquum iudicium sit inter vos ut nullo personas accipiatis. Et bene iungit
tribulationi equitatem contra multos prelatos qui tribulant ab adversario plus excutent
vindictam quam equitatem, da michi intellectum ad ea cognoscenda et opere im-
plenda. Paralipomenon ii: da michi sapientiam et intelligentiam ut ingrediar et egre-
diar coram populo tuo aliter non posset bene in regimine populo ministrare
Proverbiorum: intelligens gubernacula possidebit, et vivam vita gracie in presenti
et vita glorie in futuro. Vide quomodo iste est pius humilis accusator et feruens
legis zelator constans in adversis equus in iudiciis et tamen tanquam consolatus
petit intelligentiam et expectat vitam eternam. Unde recte huic ottonario
preponitur littera hebraica sade quod interpretatur consolatio.

Clamavi in toto corde meo exaudi me domine iustificationes
tuas requiram. Ad litteram hic agitur de sublimitate contemplationis
prout agitur hic ordine servato ad quam duo faciunt scilicet devotio
orationis et humiliatio orantis. Unde ponitur primum, 2o secundum ibi vide
humilitatem meam. Unde dicit clamavi in toto corde meo, clamor est intellectus
et affectus fervens et devotus. Hugo: hic clamor est magna
intencio cogitationis qui fit affectus sublimitate, contentu quam virtutum et
exauditur a deo etiam silente corporis voce. Ille toto corde clamat qui
et quo ad intellectum attendit et quomodo ad affectum devovit. Exaudi me domine
elevando me ad cognitionem tue veritatis, id est subditur iustificationes tuas requiram,
quia quanto plus cognoscuntur tanto amplius requiruntur. Aliter legitur sic hic
agitur de merito perfectorum qui tam in prosperitate quam in adversitate perfecte sunt cor

ad legem dei et ad mandata eius faciendum et post eorum introitum in statum per-
fectionis et adiustitiam et dicit Clamavi in toto corde meo in oracione quo ad in-
tellectum attente et quo ad affectum ferventer et devote. Sic clamavit Moyses
Exo xiiii. Anna primo Regum i. Sic Susanna Dan xiii. Exaudi me domine Deus
congregationes tue virtutis et prevenit quod peto Dan ix. Exaudi domine oracionem servi
tui iustificationes tuas requiram que iustificant homines et que quanto plus ingre-
dior non requiram quia cito crescit Rom v. Quia secundum gratiam quidam enim quibus
Clamavi ad te salvum me fac ut custodiam mandata tua. id est clamavi
ad te devote orando et sic repetendo sine fine ad expressionem maioris affec-
tus salvum me fac illustrando tua veritate ut custodiam mandata tua que
custodire non possum nisi per gratiam. Alia littera sic pro orante per legem intel-
ligentiam hic orat pro intellectus custodia et dicit clamavi attente et fervent ora-
tione ad te domine salvum me fac a peccato et a periculo Matt xiiii cum cepisset
mergi clamavit domine salvum me fac. ut salvum me fac illustrando tu
veritate. ut custodiam mandata tua opere ad implendum que custodire non possum
nisi per gratiam. Ps tu mandasti mandata tua custodiri nimis. Preveni
in maturitate et clamavi quia in vita tua supersperavi. id est Preveni
iste clamor festinus non procedit ex impetu passionis sed ex devotione cordis
quia in vita tua supersperavi et plusquam in verbis aliorum quorumcumque quia verba
tua firmitate non possunt exprimi. Alia littera sic hic ostendit se grasse sollicite
et dicit preveni tempus orandi in maturitate et cum bona deliberatione
hominis. Vel sic preveni in maturitate id est cito et de nocte in maturitate pre-
est nox intempesta in opportuna quantis artibus. et ita vult dicere pre-
veni in maturitate. vel intempesta nocte secundum aliam litteram Hora opportuna
quantis artibus Tren 2 consurge lauda in nocte in principio vigiliarum
et clamavi in oratione attenta et devota quia in vita tua verbis promittentibus supersperavi
id est plus quam in verbis aliorum speravi quia vita tua non habet fallaciam. vel supersperavi
id est super vitam speravi vel quia superna speravi Ps Rom viii si tamen in hac vita
sperantes in Christo sumus miserabiliores omnibus hominibus. Prevenerunt oculi mei
ad te diluculo ut meditarer eloquia tua. id est Prevenerunt oculi mei
et affectus ad te diluculo, id est a tempore inventutis ut meditarer eloquia tua que
sunt a tempore inventutis meditanda. Eccle xii memento creatoris tui in diebus
inventutis tue. Alia littera sic hic ostendit vigilanciam in oratione et dicit preveni
horam surgendo ad orandum per spem et oculi mei in intellectu et affectus
ad te deum prevenerunt diluculo id est ante diem Eccle xxxix iustus cor suum tra-
det ad vigilandum diluculo ad dominum qui fecit illum. Vel diluculo
id est a tempore inventutis ut meditarer id est diligenter cogitarem eloquia tua id est
mandata tua Eccle xiv beatus vir qui in sapientia morabitur et in iusticia medi-
tabitur. Terre cautus est iste quia in bono principio quia prevenies, circumspectus
quia actionem suam dirigens quia ad te, sollicitus quia diluculo, studiosus quia ad me-
ditandum non ad cavillandum non ad potandum. Vocem meam
audi secundum misericordiam tuam et secundum iudicium tuum vivifica me. id est vocem meam
illustrando, secundum misericordiam tuam domine quia dona dei procedunt ex sua misericordia et libera-
litate: et secundum iudicium tuum id est per quod iudicabis cum tranquillitate et misericordia
vivifica me lumine tue gratie. Alia littera sic hic perseverat orando confi-
dens et dicit domine audi id est exaudi vocem meam id est orationem meam qua clamo
ad te fervent et instanter secundum misericordiam tuam a qua procedunt dona dei. Et
Baruch 3 audi domine et miserere quia deus es misericors. et petit audiri
non simpliciter quia sic deus audit omnia Eccle primo auris zeli audit omnia
et petit audiri efficaciter Ieremias Ps audi me misericordia et dicit tua
misericordia presumentes, secundum iudicium tuum id est secundum beneplacitum discretionis

7 voluntatis tue · vel s(ecundu)m iudicium tuum quo iudicas p(e)c(ca)t(u)m (con)mittendum
esse penitentibus penitentiam · vivifica me ne moriar p(er) culpam ne languea(m)
p(er) pigritiam · sed vivam p(er) gratiam (et) sic movear ad operationem meritoria(m) · Et
p(er) m(isericordi)am (et) iudicium cantabo tibi d(omi)ne · vn(de) q(uia) d(eu)s q(uia) habes potestatem · q(uia)
im(m)o (et) iudicium · habes sciam q(uia) intendis eis · habes voluntatem audiendi et iu-
stificandi · Appropinquaverunt p(er)sequentes me iniquitati · a lege autem tua longe
facti sunt · Id est · hic post impedimentum (con)moda q(uia) e(st) malorum p(er)secutio fuit ·
tantum inferes p(er)secutionem (con)templationem quorum malicia · q(uia) post eum d(icitu)r appro-
p(inquaverunt) p(er)sequentes me iniquitati · i · approp(inquaverunt) i(n) p(er)sequentes me iniq(ui)t(at)e · a lege aut(em) tua
longe facti sunt q(ue) p(ro)hibet p(er)secutionem innocentum · Alit(er) le(gitur) sic hic post
iniquitatem peccati (et) p(er)secutionem multorum appropinquatio ad mala suggeren-
do (et) d(icitu)r approp(inquaverunt) iniq(ui)t(at)i · i · quare se iniq(ui)t(at)i ex qua p(er)secutione me
(et) ad quam invitare me trahe(re) · vel sic approp(inquaverunt) p(er)sequentes iniq(ui)t(at)i · i · appro-
pinquaverunt mihi p(er)sequentes me iniq(ui)t(at)e · Amos vi · separati estis i(n) die malum et
appropinquantes (con)silio iniq(ui)tatis · Sic appropinquabat Iudas · Math(ei) xxvi · Ecce
appropinquat qui me tradet · sic pharao p(er)sequens filios Isr(ae)l · Exo(dus) xiiii ·
Et q(uia) qui appropinquat vni extremo vel extremo elongant se ab opposito id(e)o se(quitur)
a lege autem tua longe facti sunt q(ue) p(ro)hibet p(er)secutionem innocentes · vel a lege
tua longe facti sunt p(ro)pter iniquitatem operum q(ue) elongat hominem a deo · Ps(almus) longe
a peccatoribus salus · Baruch · (et) a facie ipsorum longe facta est · Zacharie viii · In
die illa longe fiet lex · Prope esto d(omi)ne (et) omnes vie tue veritas · Id est
prope esto d(omi)ne ad me (con)fortando (et) eos repellendum sicut tibi placuit · et
o(mn)es vie tue veritas q(uo)d sive dimittas me i(n) tribulatione sive eruas totum
facis iuste q(uia) a(liquando) suo iusto iudicio innocentes permittit tribulari ad aug-
mentum sui meriti sicut patet de Iob (et) de aliis multis sanctis · Alit(er) le(gitur) sic hic
ostendit impetrandi fiduciam ex diuina (pro)missione (et) d(icitu)r · prope esto d(omi)ne me ad
suadendum (et) p(er)sequentes ad repellendum sicut tibi placuit · vel prope esto p(er)
in(carnatio)nem me adiuvando no(n) solum manens magnitudine vel (con)gnitionis p(er)fe-
ctionem sed etiam adiuvandi p(ro)pinque p(er) excellentissimam bonitatem · Ysa(ie)
lv · Querite d(omi)n(u)m dum inveniri potest invocate eum dum prope est · Iaco(bi) iiii(?) · Appro-
pinquate deo s(cilicet) orando (et) appropinquabit vobis exaudiendo · (et) o(mn)es vie tue
veritas · i · quecumque facis iuste facis q(uia) no(n) ambulas p(er) devia falsitatis
q(uia) s(unt) verba dei q(uo)d p(ro)mittis (et) veniunt s(ecundu)m verba · Ezechi(elis) xxx · Vniversa opera
tua vera (et) vie tue recte (et) o(mn)ia iudicia tua vera · Initio (con)gnovi de
testimoniis tuis q(uia) in eternum fundasti ea · Id est Initio · i · a principio quo
habui vsum rationis (et) percepi tua testimonia intellige q(uia) in eternum fundasti
ea (et) hoc e(st) verum generaliter de testimoniis nove legis (et) de testimoniis veteris
legis q(uan)tum ad moralia precepta q(ue) manent in nova lege (et) effectus
istorum · i · premio manebunt i(n) eternum · Alit(er) le(gitur) sic hic post notitiam sua(m)
de statutis (et) d(icitu)r Initio · i · a principio quo habui vsum rationis (con)gnovi de te-
stimoniis tuis · i · intercepi testimonia tua intelligere (et) studere plusquam alia
vel sic Initio · i · primo (et) principaliter (con)gnovi de testimoniis tuis q(uia) (con)tra pe-
rfectionem p(ro)mittis · q(uia) i(n) eternum fundasti ea ita vt in eternum sint mansura
vel fundasti ea ad statum in p(er)petuitate i(n) eternum · Math(ei) xxiiii · Celum (et) terra
transibunt · verba aut(em) mea no(n) transibunt · q(uia) sup(er) petram firmissimam fundata
sunt · i · Ad Cor(inthios) iii · fundamentum aliud nemo ponere potest p(re)ter id q(uo)d po-
situm est q(uod) e(st) Ihesus · Item in hoc octonario oravit fidelis instanter
(et) (con)fidenter totum (con)cludens i(n) dei pietate veritate (et) firmitate · Res
post hanc tamen q(uia) in(te)r appropinquationem (et) (con)clusio q(uo)d d(icitu)r approp(inquaverunt) h(ic) clamans
(con)clusionem elegantem · vel s(ecundu)m glo(ssam) iste tractatus est (con)gaudii a diabolo
clamat ad deum ut aspiciat eum · Vide humilitatem meam (et) eripe
me q(uia) legem tuam no(n) sum oblitus · Id est hic ag(it) de altitudine

contemplacionis [illegible] acquirunt humilitate orationis tu dici vide humilitatem
meam Eccl xxxv Oratio humiliantis se nubes penetrabit et donec appropinquet
aliquis non consolabitur. Et eripe me de tenebris ignorancie, elevando ad con-
templacionem veritatis tue quia legem tuam non sum oblitus q.d. illud mo-
dicum quod de lege tua tangere potui firmiter retinui et ideo dignus videtur
ut addiscat amplius Aliter legitur sic hic orat iustus perfecte actiue in statu
et penitentis miseriis, et dicit vide occulis misericordie humilitatem meam i. mei deiectionem
et penalitatem Judith vi Respice domine ad humilitatem nostram. vel humilitatem
meam i. oracionem humilem meam Deut xxvi Respexit dominus humilitatem nostram et
laborem atque angustias Luce primo Respexit dominus humilitatem ancille sue. Et
Sicut enim tumor ventris signum est corrupcionis corporalis sic tumor mentis
superbia est signum corrupcionis spiritualis; et sic gravitas signum est
incorrupcionis sic humilitas. Et eripe me a malis presentibus et futuris culpe
Dan iii Erue nos in mirabilibus tuis. quia legem tuam qua docebis iusticiam
et rectum mandatorum tuorum Mt xi Discite a me quia mitis sum et humilis corde
non sum oblitus sed teneo eam affectu et impleo eam effectu Ps Require
servum tuum quia mandata tua non sum oblitus. Iudica iudicium meum et
redime me propter eloquium tuum vivifica me Ad litteram quia tunc [illegible] propheta lo-
quitur totum erat genus humanum impeditum a visione beata in qua per-
ficitur vita contemplativa ideo subdit Iudica iudicium meum i. fer pro me sen-
tentiam contra diabolum ne detineat captivum et redime me tuo sanguine ab eius potestate
propter eloquium tuum vivifica me Osee vi vivificabit nos post duos dies
in tercia die suscitabit nos ubi loquitur propheta de resurrectione Christi per quam genus
humanum est vivificatum vita gracie et glorie. Aliter legitur sic hic petit liberari
a presentibus miseriis et dicit, domine qui es iustus iudex iudica iudicium meum
i. causam quam habeo contra diabolum et fer pro me sententiam Tren iii Iudicasti domine
causam anime mee Jer xx videam quesumus ultionem tuam ex eis tibi enim revelavi
causam meam. Et redime me tuo sanguine a potestate diaboli et a miseriis
et periculis presentis vite Eccl xxxvi Ostende nobis domine lucem miseracionum tuarum
et redime nos. Quod fecit i Petri primo Non corruptibilibus auro et argento
redempti estis. Propter eloquium tuum quod promittit vitam quia dicit ad vitam Jo vi
Verba que ego loquor spiritus et vita sunt Jo vi Verba vite eterne habes. Vivi-
fica me modo vita gracie tandem vita glorie. Longe a peccatoribus salus
quia iustificaciones tuas non exquisierunt Ad litteram quia peccatum demonum non
est redimibile ideo dicit longe a peccatoribus salus i. a demonibus in peccato obsti-
natis quia iustificaciones tuas non exquisierunt subiciendo se humiliter dispo-
sitioni tue sed magis per superbiam resilierunt Aliter legitur sic hic orat quia ma-
li repellentur a salute et dicit salus est longe, non longe per naturam sed longe
per graciam vivificantem Prov xv Longe est dominus ab impiis Ysa lix
expectavimus iudicium et non est; salutem et elongata est a nobis, a pecto-
ribus i. a demonibus et ab hereticis in peccatis obstinatis quia iustificaciones tuas
non exquisierunt per gratiam iusti possent esse non exquisierunt sed contempserunt
quia peccator est [illegible] exquirentibus se in veritate. Misericordie tue multe
domine secundum iudicium tuum vivifica me Ad litteram misericordie multe tue domine erga
genus humanum quia peccatum est remediabile, secundum iudicium tuum i. discre-
tionis quo nunc distinguis pios ab impiis. vel secundum iudicium tuum i. benepla-
citum tue voluntatis vivifica me per augmentum tue gracie [illegible] subdit
in regno [illegible]. Aliter legitur sic hic allegat multitudinem pietatis dei et
dicit misericordie tue multe domine i. multi effectus misericordie tue sunt circa genus humanum
secundum iudicium tuum i. secundum beneplacitum voluntatis tue, vel secundum iudicium tuum presens

Longe a peccatoribus

quo pctis oibus vere penitentibus et secundum iudicium futurum quo misericordes misericordiam consequentur. Vivifica me ut vivam vita gratie in presenti et vita glorie in
futuro. 2 Cor. vltimo. melius est ut incidam in manus domini multe enim misericordie eius
sunt. multe enim et multos et ad multa exhibita sunt. Iohel 2o. paciens et
multe misericordie. Augustinus amplissima sunt misericordie dei ubi tot sanctorum anime recipiuntur.
Multi qui persequuntur et tribulant me a testimoniis tuis non declinavi. Lira
exponit. Multi qui persequuntur me quod multi sunt demones et mali homines a contemplatione
tua bonos impedientes propter quod indigeo auxilio gratie tue ut
possim in bono perseverare. Et subditur a testimoniis tuis non declinavi fultus
robore auxilii tui. Alie lectiones sic hic ostendit multitudinem persequentium et constantiam
persecutorum et dicit multi sunt demones et mali homines bonos impedientes
mundus et propria caro. qui persequuntur me de loco ad locum fugando. diversas
temptationes et adversitates ingerendo. Ieronimus 2o. audivi contumelias multorum
et terrorem persequentium in circuitu. et tribulant me multiplicant affligendo.
Ps. 3. quid multiplicati sunt qui tribulant me. sed ego adiutus auxilio tuo
a testimoniis tuis non declinavi nec ad dexteram in prosperitate nec ad sinistram
in adversitate quia ipsa testimonia servabo esse iusta et sancta. Ysa. 30.
hec via ambulate in ea. neque a dextris persecutoribus assenciendo. neque
ad sinistram impatienter sustinendo. Vidi prevaricantes et tabescebam
quia eloquia tua non custodierunt. Lira exponit. vidi prevaricantes id est impios
legem tuam transgredientes et tabescebam in lacrimis fluendo. In tantum iudi
ceretur. ut melius sit enim ad virtuosum pertinet tenere de observatione
legis domini. ita et tristari de eius transgressione non solum in se sed etiam
in aliis. Alie lectiones sic hic allegat caritatem vehementiam ad deum et ad
proximum et dicit vidi prevaricantes id est impios legem transgredientes. alia littera
hec pacta non servantes. et tabescebam id est vehementer dolebam et merebam
in diminutione cultus et compaciendo eis. Trenorum 2. tabescit in me anima mea
quia eloquia tua tam dulcia tam utilia non custodierunt sed prevaricati sunt.
Ecce quod actu boni zelatur ardore dilectionis in proximum. quantoplus prelatus
tenetur debet. Vide quoniam mandata tua dilexi in misericordia tua vivifica me.
Lira vide scilicet zelantem pro eis in me et in aliis. in misericordia tua ut tempore diuturnitatis
gratie perducendo ad tuam misericordiam et exaltationem. Alie lectiones sic hic ostendit caritatem
suam ad deum et dicit vide id est habeas in conspectu memorie tue domine quoniam mandata
tua dilexi propter seipsum. Io. xiiii. qui habet mandata mea et servat ea ipse est qui diligit me. propter amorem
dei et caritatem. Ex quibus extulit observantiam hic est qui diligit me. in misericordia tua
id est propter misericordiam tuam. quia meritum meum non reputo sufficiens. vivifica me vita
gratie tue quia tua misericordia vivificat. Ephe. 2. deus qui dives est in misericordia propter
nimiam caritatem qua dilexit nos vivificavit nos Christo. Principium verborum
tuorum veritas in eternum omnia iudicia iusticie tue. Lira exponit. hic allegatur
divina veritas ad quam pertinet impletio promissa augmentationis gratie disponentibus
se ad eam tunc dicitur principium verborum tuorum veritas id est verba tua procedunt
a veritate tua que est veritas increata et omnis veritatis creatorem ideo sunt
stabilia. Et subditur in eternum omnia iudicia iusticie tue quia sententia dei in extremo
iudicio de gloria bonorum et pena reproborum stabit in eternum. Matthei xxv. et ibunt
ibunt in ignem eternum. hii vero et cetera. Alie lectiones sic In primo octonario
fuit petita supplicatio devota. hic tangitur supplicationis fiducia. et dicit
veritas est principium verborum tuorum id est verba tua habent ortum a veritate increata
quod non potest non esse verum. Io. vii. sermo tuus veritas est. Nu. 23. non est
deus ut homo ut mentiatur nec ut filius hominis ut mutetur. In eternum omnia iu
dicia iusticie tue id est tua iusta sententia stabit in eternum de gloria bonorum et
pena reproborum. Vel sic omnia iudicia iusticie tue quibus iudicasti bonis
eterna bona. et malis eterna supplicia esse tribuenda in eternum sunt stabilia

Ex quo patet quod verba dei sunt veritas et iudicia sunt equitatis, confide perpetuo in
seculo permanentes. Gen. xii qui stabit contra iudicium tuum. per iudicia
tua abyssus i. sine base seu sine fundamento et ita sine fine. Huic ordi-
nario reddit predicatio littera hebraica res que incipit capitulum principatui quod
dicitur que est caput anime qua a resistantiis non declinat et per ipsum caput est
spiritum conservat totum referens ad dei veritatem et eternitatem. **David ps.** Cxxiii

Principes persecuti sunt me gratis et a verbis tuis formidavit
cor meum. Ad litteram psalmi descripta est vite contemplative subli-
tas. Hic describitur via eius longitudinis. Et quod primitus perturbatio
quiete contemplationis impediens que perturbatio est ab exterio-
ri a demonibus devotos perturbantibus et dicit principes i. demones
persecuti sunt me gratis. Ephe. vi. non est nobis colluctatio adversus
carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates adversus mundi rectores
tenebrarum harum contra spiritualia nequitie. Augustinus sit perturbatio ab interio-
ri a fragilitate carnis propter quam homo contrahitur iusto timore et cum fit ut
fiat transgressor legis divine. Et quantum ad hoc dicit et a verbis tuis formi-
davit cor meum. Aliter littera sic per defectum de inimicis persecutorum in statu per-
ficientis et in statu activorum, hic agit de hoc in statu contemplacionis, ad quem
pertinet vacatio ab omni cura temporali et vacatio in lectione et laude divina,
et quod primitus pugnatur a ille impetu persecutionis et tedium divinum
et dicit principes i. demones et mali homines potentes persecuti sunt me in suis
temptationibus et illi verbis et factis. Ephe. vi. non est nobis colluctatio etc.
quod homines mali persequuntur bonos. ps. Astiterunt reges terre etc. Eccl. xv. dicit
inimicus persequar et comprehendam et dividam spolia et implebitur anima mea. quod
persequar in temptatione comprehendam in consensu, dividam spolia i. gratuita
dimissione implebitur anima mea i. deprecatione, gratis i. sine meis meritis.
Ps. cum loquebar illis impugnabant me gratis. Ecce quod iste passus est graviter
et a principibus, moventes quod gratis et pacienter, quod a verbis tuis formi-
davit cor meum, i. cor meum plus timuit verba tua quam eorum tormenta.
Math. x. nolite timere eos qui occidunt corpus etc. sed timete eum qui potest corpus
et animam perdere in gehennam. Iob xxxi ad deum formidolosa laus. **L**e-
tabor ego super eloquia tua sicut qui invenit spolia multa. Ad litteram est quod etiam
temptatio contemplationis affert solacium, ideo subditur letabor ego super elo-
quia tua meditacio mea, sicut qui invenit spolia multa quod gaudium duplicatur de
obtentu victorie et de prede magnitudine, sic contemplacio delectatur de victo-
ria contra hostes et de premio quod habet in spe et per quam de obtentu glorie
et legis dei ab homine per adversitates persequitur purgato et dicit letabor
ego super eloquia tua i. meditacio eloquia tua levia et salubria que
de promissis factis per tua eloquia. Math. v. beati qui persecutionem paciuntur
propter iusticiam, sicut qui invenit spolia multa i. sicut victores capta preda
qui dividunt spolia, sic ego de victoria contra hostes et de premio glorie.
Ysa. ix. letabuntur coram te i. in eloquiis i. quibus qui assistens eis loquere
sicut qui letantur in messe sicut exultant victores capta preda qui divi-
dunt spolia quod per hoc auget et comparacione eius arena est exigua. Gen. vii. qui
a verbis tuis tribulat et purgacione ea purgatus eam colligit ut dicitur.
Iniquitatem odio habui et abhominatus sum legem autem tuam dilexi.
Ad litteram iniquitatem odio habui, tamquam quid vile, legem autem tuam tamquam
quid utile et honorabile eam iugiter meditando. Aliter littera sic hic ostendit
se habere odium ad mala legi contraria et dicit iniquitatem odio habui.

taq̃uã quid vile · q̃ altissi̾ odio h̾t p̄ctores Eccl̄i xii · ⁊ abhomi̾atur
sic taq̃uã immũdicia ⁊ fetore Prov̄ xxix abhominãtur iusti impios nõ
pp̄t i̾ras sed pp̄t culpã sic colub̾ pp̄t venenũ · lege aũt tuã dilexi
iugit̾ meditãdo taq̃uã valde vtile q̄ p̄hibet iniq̃tate Aggei vi q̄cu
pisite sermones ⁊ diligite illos et hoc ē valde vtile q̄ id dicit̾ q̄cu̾q̃a
sapiē ducet ad q̄ p̄ Septies in die laudē dixi tibi sup̄ iudicia iu-
stitie tue Ad l. Septies id est in septē horis canonicis sc̄ iudicia iustic̄
tue q̄fitẽdo oĩa op̄a tua iusta q̄ sũt q̄dã exercitãt iustic̄e tue fa-
ctus i tua mis̄r Alie lr̄ sic h̄nt p̄or ẽt · s̄ laus diuĩa ⁊ laudacõi
frequẽtia ⁊ dr̄ Septies i i septē horis canit̄ s̄ i matutinis i p̄ma · t̄cia
sexta nona i vesp̄is ⁊ in cõpletorio ⁊ in die natĩ · vel septies i p̄ste
in septenario om̄ signat̄ p̄fc̄o ⁊ p̄ totũ tp̄us duracõ q̄ p̄ septē
dies agit̄ totũ tp̄us vite me Josue vi septiõ circuitu muri ẏericho
corruerit · sic laude q̄ desp̄s destruunt̄ in die i i statu grē · sup̄ iudicia
iustic̄e tue · i q̄fitẽdo oĩa op̄a tua ēē iusta ⁊ sc̄ sup̄ iudicia nõ p̄p̄a
sed iusticie nõ hoĩm sed tue Apoc̄ xix glā ⁊ laus ⁊ virtus deo meo q̄
v̄a ⁊ iusta sũt iudicia eius lia nob̾ incõp̄hensibilia Ro xi o altitudo
diuiciarũ sapiē ⁊c̄ Cũ ẽe oĩa incõmẽdabilia i laude sufficiẽ q̄ septies
i laudãdo grã q̄ i die · in mis̄e sincẽritis q̄ dixi tibi · in tua dig-
tas q̄ sup̄ iudicia Pax multa diligentibus legẽ tuã ⁊ nõ illis scan-
dalũ Ad lr̄ã q̄ vita cõtẽplatiua ē quieta p̄ v̄ actiue q̄ h̄t laborẽ
annexũ io subd̄ pax multa diligentib̾ legẽ tuã q̄ q̄ ēt dilectiõe
iugit̾ meditãt̾ sacrã scripturã ⁊ nõ ē illis scandalũ i tanta occasio
cadendi i p̄ctm̄ sic acc̄ qm̄ frequẽt̄ h̄nt mẽs turbacõis Luc̄ x · marta
turbaris erga plurima ⁊c̄ maria op̄tiã p̄tẽ elegit ⁊c̄ Alie lr̄ sic h̄nt
om̄ vtilitas scp̄ture ex laude diuĩa s̄ multitudo pacis ⁊ spes filie salutis
⁊ dr̄ pax multa nõ mĩ sed deũ Jo xvi In mũdo p̄ssurã h̄ebitis i me aũt
pacē · ē diligentib̾ legẽ tuã q̄ ex dilcõe iugit̄ meditãt̄ legẽ dei
⁊ sacrã scripturã · vel diligentib̾ legẽ tuã bonis amatorib̾ Luc̄ 2 · In
t̄ra pax hoĩb̾ bone voluntatis · Sed cõt̾ dr̄ Mat̄ x Ecce ego mitto
vos sic oues i medio luporũ · que aũt oũib̾ h̄t multã pacē int̄ lupos
R̄ tenendo verso q̄ om̄ qui pie volũt viuẽ i x̄po p̄secucões paciunt̄ Tit̄ 2
q̄ ē pax tp̄is pectoris ⁊ cõtinue p̄ma nõ q̄ h̄nt iusti sic opposit
· sc̄ dũ aũt in re · tñ ad in spē · mali v̄o nullã · Ysa l vno nõ ē pax
impiis dr̄ deus · ⁊ nõ ē illis scandalũ i occasio cadendi in p̄ctm̄
sic actiui q̄ frequẽt̄ h̄nt turbacõẽ vel sic ⁊ nõ ē illis scandalizãd
ab alio · q̄ntumcũq̃ eĩn mali seuiãt · p̄fc̄i tñ nõ dep̄ciũt scandali-
zant̄ Jo p̄mo q̄ diligit f̄rem suũ i lumine manet ⁊ scandalũ in eo
nõ ē · vel sic nõ ē illis scandalũ i lege q̄ legi credunt ⁊ quod
nõ intelligunt deo cõmittunt Expectabã salutare tuũ dñe et ma-
data tua dilexi Ad l q̄ vita cõtẽplatiua p̄fici̾ in p̄tria io subd̄
expectabã sc̄ tuũ dñe i claritate visiõis tue ⁊ fruicõis b̄tē · ⁊ q̄ma
ad hoc p̄uenit̄ p̄ obs̄uãciã mãdatorũ dei Mat̄ xix si vis vitã
ingredi s̄ua mãdata · io subd̄ ⁊ mãdata tua dilexi taq̃uã ꝛe p̄cios-
sima diligent̄ custodiẽdo Alie lr̄ sic h̄nt p̄or ⁊ vtilitas s̄ salutare
expectãdo aduẽtũ x̄pi q̄ntũ ad antiquos · ⁊ sc̄d q̄ntũ ad modernos ·
⁊ dr̄ Expectabo salutare tuũ i claritate visiõis tue ⁊ fruicõis b̄tē
vel salutare tuũ i lege vel inspiracõm q̄ q̄ntũ a te nob̄ datũ ·
i p̄b aduentũ ⁊ cãdidũ in fp̄o · q̄ntũ ad p̄m Gen̄ xlix salutare
tuũ expectabo dñe · q̄ntũ ad sc̄dm Prov̄ x Expectacio iustorũ leticia
· et mãdata tua q̄ merentur illud salutare seu visionẽ b̄tã · dilexi

sic mercator diligit merces quibus lucratur. Prov. viii. doctrinam magis quam au-
rum eligite. Custodivit anima mea testimonia tua et dilexit ea vehementer.
Lyra. i. custodivit in vita que pertinet ad custodiam late quod sit quedam vehement-
ior deitatis. i. dilexit ea vehementer. i. valde intense ita quod per hoc vehementer
intelligitur adiuvis expressus in debito. Alia lectio sic hic omnia pacta acceptatione
informata. Et dicit anima mea non tantum corpus in quo notatur affectus custodivit
testimonia tua. i. attestationes que testificantur de tua fide et de tuis operibus.
Unde testimonia. i. mandata vel miracula confitendo audivit et testimonium perhibendo.
Et testimonio pro veli erubescere dei. Et dilexit ea vehementer. i. valde inten-
se et ardenter. In quo excludit ... cetera que sustinetur sine caritate.
Unde nichil valet. Prima Cor. xiii. Si tradidero corpus meum ita ut ardeat
caritatem autem non habeo nichil michi prodest. Felix qui sic petivit et constanter
que custodivit non neglexit. libenter quia anima mea non tantum caro. prudenter
quia testimonia tua non exteriora. libenter quia dilexit ea vehementer. Servavi
mandata tua et testimonia tua quia omnes vie mee in conspectu tuo. Lyra. hic ponit
... observationis testimoniorum. Et dicit servavi mandata et testimonia tua et quoad
... ad tue legis observationem absque aliqua obliquatione
et ... Unde Boecius v. de consolatione. magna est nobis indicta necessitas
probitatis si dissimulare non vultis cum ante oculos agitis iudicis cuncta
cernentis. Alia lectio sic hic ondit suum exercicium in bono opere primo
in agendis. secundo in cavendis. Et dicit servavi in opere implevi mandata tua.
Vel sic servavi opere exercendo mandata tua de agendis. Et testimonia tua
servavi de cavendis. Eccl. xv. Si volueris precepta servare et ipsa conservabunt
te. sic castrum servat servantem se. quia omnes vie mee interiores cordis et exte-
riores operis in conspectu tuo sunt. i. tibi cognite et aperte. ut in conspectu tuo et ante
oculos tue sapientie. Hebr. iiii. omnia nuda et aperta sunt oculis eius. Et ita bonas
vias approbat et malas reprobat. Prov. v. vias que a dextris sunt novit
dominus. Hic octonarius per literam hebraicam sin quod interpretatur ... quod me
... spe ... plurimas expectantes ... signavit in conspectu divi-
nis tendens caritate et pacem et in ... Appropinquet de-
precatio mea in conspectu tuo domine iuxta eloquium tuum da michi intellectum. Lyra.
hic petit augmentum contemplationis. Et dicit appropinquet. i. per effectum exaudiatur
et quod sit in petitio subditur. i. iuxta eloquium tuum da michi intellectum. i. secundum alti-
tudinem eloquii tui que transcendit facultatem humani ingenii eleva in-
tellectum meum ad ipsum intelligendum. Alia lectio sic hic petit vitatis
... in ... et malorum amotionem ab affectu. Et dicit deprecatio mea
i. oratio mea appropinquet per effectum quia quod a te peto appropinquet in conspectu tuo
ut placeat tibi. Eccl. xxxv. Oratio humiliantis se nubes penetrabit.
Dan. iii. Fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie ut placeat tibi. Iuxta eloquium
tuum. i. iuxta promissum ubi tu da michi intellectum. Ps. Intellectum tibi dabo etc.
Vel iuxta eloquium tuum. i. ut meus intellectus tuus regulatur eloquiis. ii. Cor. x.
in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi. Vel iuxta elo-
quium tuum. i. iuxta exigentiam eloquii tui ut subtilis sit intellectus sicut
eloquia tua sunt subtilia. Eccl. v. Implevit eum spiritu sapientie et intellectus.
Intret postulatio mea in conspectu tuo secundum eloquium tuum eripe me. Lyra.
hic est repetitio sine premisse ad exprimendum magnum desiderium
petitionis sue. secundum eloquium tuum. i. secundum eloquii tui altitudinem. eripe me
a meditatione terrestrium ad que meditanda natura humana est prona. elevando
ad contemplationem celestium. Alia lectio sic hic petit malorum amotionem
ab affectu et dicit Intret postulatio mea. i. admittatur petitio mea de
malis amovendis in conspectu tuo. i. coram tua nunc et ut desiderat eterna.

et conspiciat frena. Ps. Intret oratio mea in conspectu tuo. Eripe me a
malis imminentibus secundum eloquium tuum i. secundum promissionem eloquii tui. Baruch
iiii^o. clamate ad dominum et liberabit vos. Iob. Grave est luctari tam diu
contra carnem et demonem. Eructabunt labia mea hymnum cum docueris
me iustificationes tuas. Ad litteram quia ad elevationem in contemplatione sequitur
laus cordis et oris. Unde dicit eructabunt labia mea hymnum etc. cum do-
cueris me elevando per gustum meum. Aliter legitur sic: hic premittit laudem deo
et dicit labia mea eructabunt i. ex habundantia cordis annuntiabunt hymnum
i. divinam laudem cum leticia. Ephes. v. loquentes vobismetipsis in psalmis
et hymnis et canticis spiritualibus. Quam felix qui sic laudat deum quia
eructabunt. Apte quia labia mea sordida quia hymnum competentem cum docueris
me tua gratia preveniente et informante iustificationes tuas i. fidem et opera
bona per que iustificatur peccator. Ro. v. Iustificati igitur ex fide pacem
habeamus. Eructat ad plenum. Eccl. xv. In medio ecclesie aperuit os eius
et implet eum spiritu sapientie etc. Pronuntiabit lingua mea eloquium tuum
quia omnia mandata tua equitas. Ad litteram quia hoc ex germine dominorum eloquiorum
descendit scilicet ad docendum proximum et ideo dicit pronuntiabit lingua mea etc.
Ex caritate docendo proximum cum mentes subditorum cum dicit quia omnia mandata
tua equitas quia sunt recta via remedii ad salutem ad quam aliter non potest
perveniri. Aliter legitur sic: hic premittit predicationem veritatis et dicit lingua
mea pronuntiabit i. predicabit eloquium tuum i. verbum tuum ex caritate
docendo alios. Nota duplex eloquium et dominus loquitur quia eloquium tuum et suis
verbis ... quia pronuntiabit ut sit doctor sicut sol, subditus sicut luna que lumen
mutuatum a sole refundit aliis. Eccl. 39. Si dominus magnus voluerit
replebit eum spiritu intelligentie et ipse tamquam imbres mittet eloquia sapientie sue.
Non sic servus piger qui abscondit talentum domini sui et condempnatus est. Matth.
xxv. Quia omnia mandata tua equitas i. recta via veniendi ad salutem vel
mandata tua equitas i. equitate plena. Unde dicit aliis divulgari. Ro. vii.
mandatum iustum sanctum et bonum. Fiat manus tua ut salvet me quoniam
mandata tua elegi. Ad litteram quia hoc non est efficax sine speciali adiu-
torio dei. Prov. xvi. Hominis est animam preparare sed dei est lingua gubernare.
Unde subdit fiat manus tua ut salvet me i. dirigat linguam meam in docen-
do ad meam et aliorum salutem. Quoniam mandata tua elegi pre omnibus aliis
ad ea meditanda operanda et docenda. Aliter legitur sic: hic petit vitam
salutarem et primo petit adiutorium ad salutem et dicit manus tua i. potentia
tua fiat michi in adiutorium ut salvet me. Ysa. lix. Numquid abbreviata
est manus domini ut salvare nequeat quasi dicat non. Vel manus tua fiat i. filius
tuus incarnetur. Io. primo verbum caro factum est ut salvet ego quoniam mandata
tua elegi pre omnibus operibus ad meditandum, operandum et alios docendum.
Deut. 30. Elige ergo vitam ut et tu vivas et diligas dominum deum tuum
atque obedias voci eius. Ps. Elegi abiectus esse in domo dei etc. Concupivi
salutare tuum domine et lex tua meditatio mea est. Ad litteram
quia ad ascendendum salutem monet amor. Unde premittens subdit concupivi etc.
i. salutem eternam que est in te obtinere et lex tua meditatio etc. ergo per dignum
ad constructionem huius salutis. Prov. vi. Mandatum tuum lucerna est et lex lux.
Aliter legitur sic: hic ostendit suum desiderium ad predictum adiutorium et dicit
concupivi salutare tuum i. salutem eternam que est in te domine obtinere vel
sic concupivi salutare tuum domine i. salvatorem eloquium vel salutare
adiutorium vel quoniam auctorem salutis qui est Christus. Sap. vi. Concupiscentia
sapientie deducet ad regnum perpetuum. Ysa. 25. Exultabimus et letabimur
in salutari tuo et lex tua que salubris est iusta recta et sancta mea

meditacio est quae dirigit ad assecucionem salutis. Deuteronomii vi meditaberis ea
in domo tua sedens et in via ambulans. Vivet anima mea et laudabit
te et iudicia tua adiuvabunt me. Ad literam et quantum ad priorem sensum augmentum
gratie in qua est spiritualis vita, id est subaudi vivet anima mea vita gratie in presenti
et vita glorie in futuro. Et laudabit te laude imperfecta in presenti vita sed
laude perfecta in futuro. Psalmus beati qui habitant in domo tua domine etc. Sic
hic ponit duplicem fructum salutis scilicet vitam propriam et laudem divinam. Alia litera
vivet id est peto ut anima mea vivat vita gratie in presenti et vita glorie in futuro.
Vel sic vivet anima mea quantum vite quae deus est. Deuteronomii xxx ipse est vita tua.
Iohannis xiiii Ego sum via veritas et vita. Et laudabit te laude tibi accepta.
Licet in presenti laude imperfecta sed in futuro laude perfecta. Ysaias 38 quia non infernus
confitebitur tibi neque mors etc. Et iudicia tua id est occulta cordium merito
et gratia provenientes adiuvabunt me ad laudandum, quis enim videns cecitatem
dei in condempnatione malorum et premiatione bonorum non prorumpat in laudem eius
mirabilem, sibi qui cogitat iudicium mortis quam pro nobis sustinuit, sic ad
tuetur dominus deus rex et christus. Ecclesiastici li collaudabo te deum salvatorem meum.
Erravi sicut ovis quae periit quere servum tuum quia mandata tua non sum
oblitus. Ad literam erravi etc. Hic non videtur intelligi de errore in moribus quia
statim subdit mandata tua non sum oblitus. Alia litera etc. Sed intelligitur de errore
secundum communem modum loquendi hominum mundanorum. Ad cuius intellectum sciendum quod
omnis errat qui segregat se a grege, homines autem tendentes ad perfectam
contemplationem segregant se a communi hominum habitatione ut liberius possint vacare
contemplationi divine, et ideo ab hominibus mundanis reputantur stulti et huius
secundum perditi vel religiosi dicuntur mortui mundo, et hoc Psalmus dicit in persona
talium contemplativi se errasse sicut ovis quae periit quantum ad reputacionem hominum mundanorum
et quia fugientes amorem mundanorum consortium quod dicitur eius dominum in
Osee 20. ducam eam in solitudinem et loquar ad cor eius, id est subaudi quere servum
tuum meus cum consolacione quia mandata tua non sum oblitus terrenis inhiendo
et pro amore sed celestia appetendo ad quod tendit mandatorum tuorum
observacio. Alia litera sic hic orat omnes sua miseriam et defectum et dicit
erravi a deo et a primo statu innocentie sicut ovis id est primus parens et totum
genus humanum quae periit id est perdita fuit. Ysaias liii omnes nos quasi oves erra:
vimus unusquisque in viam suam declinavit. Erravi enim in illa perdicione
quae perdita fuit in statu innocentie et erravit a deo. Psalmus per l. Ecce v
in quo ego permaneo et adhuc superaddidi errores. Prima Petri 2. eratis sicut
oves errantes, quere id est glossa. Require servum tuum sicut promisisti gratiam infun:
dendo ab errore liberando et tamquam ovem ad ovile celorum reducendo.
Ezechielis 34. quod perierat requiram. Luce xv Relictis in deserto id est in celo no:
nagintanovem venit ad illam quae perierat. Quia mandata tua non sum oblitus
terrenis inhiendo pro amore sed celestia appetendo pro observancia man:
datorum. Vel sic quia mandata tua non sum oblitus, nam si illa non sic
impleo tamen in memoria sic teneo. Proverbiorum iiio fili ne obliviscaris legis
mee et mandata mea cor tuum custodiat quia dicitur. Sed si peccavi fidem
tamen non negavi, id est quere me et miserere mei, hunc octonarium reddit
littera hebraica, thau id est consummacio, in salutare enim tuo quod
concupivit scilicet in filio dei sed hoc omnia plena est omnis consummacio similiter
in vita eterna et laude divina est beatis hominis consummata. Psalmus cxix

Ad dominum cum tribularer clamavi, et exaudivit me. Ad literam
titulus in hebreo canticum graduum et sic in aliis quin:
decim sequentibus, et dicuntur cantica graduum, quia in ascensu

templi qui erat per quindecim gradus cantabantur a sacerdotibus et levitis, primus
psalmus in primo gradu, 2us in secundo etc. Et per ascensum graduum maliciam intelligere
ascensus in gradibus virtutum. Sed videtur quod non omnes isti psalmi facti sunt ab uno
auctore nec ad hoc ut cantarentur in gradibus modo predicto, sed aliqui
de sacerdotibus devotis istos psalmos ab aliis factos ordinaverunt cantari
solempnitatibus diebus modo predicto ascendendo gradus templi. Sicut ecclesia ordinat
officium ecclesiasticum, et psalmos a david et ab aliis factos applicavit ad diversa
festa quia aliqui cantantur in festis apostolorum, alii in festis virginum etc.
Glossa psalmus dicitur ca. ba. quod est oratio pro liberatione populi israel a tribulatione captivitatis
in qua nunc sunt per orbem dispersi a qua expectant liberari per messiam. Sed
melius videtur dicendum quod est oratio aliorum sanctorum virorum pro liberatione de captivitate ba-
bilonica. Et dividitur in 3 partes. Primo petitur dicta liberatio. 2o predicitur
babiloniorum punitio ibi quid detur tibi. 3o plangitur liberationis dilatio
ibi heu mihi. Primo psalmista in persona populi israhelitici cantica graduum cognoscens
prius beneficium dicit ad dominum cum tribularer etc. quod convenienter intelligitur
de tribulatione quam passus fuit populus a senacherib ante captivitatem babilo-
nicam pro qua ezechias rex et ysaias propheta populus clamaverunt ad dominum
et exauditi fuerunt ut habetur iiii R. xix. Aliter legitur sic. Iste est primus psalmus
inter psalmos qui intitulantur canticum graduum in quo ostenditur quod quindecim gradibus
ascendendum est ad perfectionem dei adiuvante. Primus gradus ascendendi est
quibus recedit a malo cum suspiratione et liberationem petere a deo et ideo in hoc
psalmo agitur de petitione et clamore existentis in periculo pro sua liberatione. Glossa
primi est clamor penitentis. Interea una est cum monet homines ad a-
scensum titulus istius unus canticum graduum. Et dividitur. Primo deprecatur dominum
pro sua liberatione. 2o lamentatur impedimentis sue liberationis ibi heu mihi.
Primo dicit clamavi fervente oratione. Jone ii clamavi ad dominum in tribulatione mea
ad dominum qui potens est facere et me liberare cum tribularer in persecutione
multiplicata dolendo et exaudit clamorem meum liberando misericorditer
a malis et periculis. 2 Paralipomenon xx clamabimus ad te et exaudies nos.

Domine libera animam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa. Glossa id est
hic petit liberationem de captivitate babilonica in persona populi captivi
et dicit domine libera animam meam a labiis iniquis babiloniorum qui iniqui blasphe-
mabant deum dicentes videmus quod deus eorum erat impotens ad liberandum
eos de manibus meis, et tales domine michi magis grauabant devotos
quam penas, et a lingua dolosa quia babilonii frequenter imponebant eis
falsa ut sic dolose extorquerent eorum bona. Aliter legitur sic. Hic optat libera-
ri a malo lingue et dicit domine qui potens es libera animam meam a labiis
iniquis id est a sermonibus blasphemantium et detrahentium et exprobrantium
ne eis consentiat, vel a labiis iniquis mala mihi suggerentibus. Prover. xvi
vir impius fodit malum et in labiis eius ignis ardebit, et a
lingua dolosa pacem loquente et malum machinante. Jere. ix sagitta
vulnerans lingua eorum dolum locuta est pacem cum amico suo loquitur et occulte
ponit insidias. Vel libera me a labiis iniquis ne talia sint in me.
Job xxvii non loquantur labia mea iniquitatem. Quid detur tibi aut
quid apponatur tibi ad linguam dolosam. Glossa Lyra hic predicitur babilo-
niorum punitio que facta fuit per cyrum et darium qui destruxerunt civitatem
babilonicam occidentes populum. Dan. v. Et dicit propheta dirigens sermonem
suum ad populum babilonicum quid detur tibi aut quid apponatur etc. id est que
pena inferretur et ad puniendum peccata lingue tue predicta. Aliter
legitur sic. Hic ponitur interrogatio de remedio dando contra linguam.

Et dr quid de' tibi qd remediu est contra lingua iniqua, aut postqua
cautu fuit remediu quid appona' tibi ad linguaz i. con lingua dolosa
q d difficile e invenie z si inventu fuit difficile e uti. cog tn qm
ssimg medicg e libat ab hoc morbo. Dne ut libasti corpus meu a p-
ditoe a laqo lingue iniqe. Est tn una medicina si aures obstruant'
Eccl 28 Sepi aures tuas spinis z noli audire lingua nequa. Aliter
vix evade potest, indomabile enim est lingua Jaco 3 Lingua nullus homi-
nu domare pt est enim malu inquietu. Sagitte potentis acute cu carbo-
nibz desolatoriis Ad hebr qui vivet ad fidem introgacez d. Sagit-
te potentis acute i. ipsi persaru z medoru qui sagittis misserut ppli
babilonicu Ysa. Suscitabo sup eos medos qui aurum no querunt
z argentu sed sagittis infficiet pueros zc. Vel alit sagitte potentis
i. ipsi dei ecclesie in persis z medis fuerunt instructa ad puniendu babi-
lonis peta, cu carbonibz desolatoriis qr invaserut babilone z ita
e ita desolata qr no habitat ab hoibz, sed a feris z venenosis aiali-
bz q pervat Ysa xiii. Babilon no habitab' usqz i fine sed habitabit
ibi bestie z domg eoru replebunt' draconibz Vn tust. so dr cu car-
bonibz juniperoru qui diu ossuat igne p annu ut dt catholicon
gn carbones sr incendiu. Et dr juniperg a gigno gignis
z pir q e ignis. Et p hoc si da da intelligi' ignis vegetue in eti-
nguibilis i qo fumivit babilonij qui fuit ydolatre pessimi Alit'
lr sic Eic pot Ysa ad deum in psalm ubi dt duo remedia contra
iniqua lingua s. vba sacre scriptue z sctoru exepla. Et dt quid detur
tibi i. qd remediu e con lingua iniqua Rndt dicg, sagitte acute
i. smones penetrabiles ul auctes sacre scriptue potentis dei q pe-
netrat usqz ad cor Hebr iiii Vivus e smo dei z efficax et penetrabi-
lior oi gladio ancipiti Ve si acuit sagittas impleti faretras z
accipiamus eas sagittas de faretra Eccl xv quecuqz scripta sut ad no-
stra doctrina scripta sut ut p paciaz scriptu z consolacoz scriptu-
raz, cu carbonibz i. cu exemplis igne caritat plenis seu accensis
z alios accendentibz desolatoriis i. vastantibz carnales affectus. q ei
bn considat sacre scriptue vba z sctoru exepla q sustinuert no solu
a labiis z linguis iniqs sed eciam a psecutoribz crudelissimis o-
ra z impacia con detractores z ad malu detrahentes ad desola-
cionem durit z vastar Tob vi cordis eg p tinula s sup carbones
pones i sup exepla sctoru firmig eg extricat omne genus demonioru
Vel alit cu dr, q detur tibi ze, p'mi se vba opus justi capiut se
delibante de remedio con lingua mala nc incipit sensg. Heu
mi qr incolatg meg plongatus e habitavi cu habitantibz Cedar mul-
tu incola fuit aia mea Ad t hic plangit pdta libatois dilacon
cu dr i psona posit z babilonia deteti, heu mi qr incolatg meg e
i. mora mea i tra aliena In hebe habetur peregrinacio mea plogata
est. Valde eni detestabile e apla fideli cu ydolatris diu morari et
maxie i coru fruitur, habitavi cu habitantibz cedar i. cu habitatibz
in tra cedar q fuit filig ysmahel Gen xxv de quo z sua pgenie
dicitur hic erit ferg ho manus eig con omis zc. z p istos intelligunt
babilonij q con filios isrl fuit crudeles lo replicat' platus de
mora cu ipis babilonijs cu sibdr multu incola fuit aia mea.
Alit' lr sic hic lamentat' qr no pt exire a misia pnt impetna
q' pont tria z dt. Heu mi i. ve z dolor misia impedieb ad bom
e michi qr incolatg meg i. habitacio mora ut peregrinacio plogatus e.

i. diu differtur, in his miseriis. Job x. Tedet animam meam vite mee etc. Ro.
vii. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Item
cupio dissolui et esse cum Christo. habitaui i. morabar. cum habitantibus cedar
i. cum tinguis qui sunt in tenebris peccatorum significatum per cedar quod interpretatur
tenebra. et fuit malus homo de filiis ysmahel. Alia translatio habet
cum tabernaculis cedar i. malorum cedar quod interpretatur tenebre et significat
malos qui sunt in tenebris peccatorum et vadunt ad tenebras tormentorum
quasi diceret si incolatus meus prolongatus esset et habitare cum bonis tolerabile esset
sed quod incola sum et habito cum malis. Ezech. ii. Fili hominis increduli et
subversores sunt tecum et cum scorpionibus habitas. Multum incola fuit anima mea que dicit dimis
infeccione. multum fuit incola i. multum cum his fecerunt. inhabitabat vagando in
multis et discurrendo per multa. Ysa. lii. In egyptum ductus est populus
meus ut colonus esset ibi. Cum his qui oderunt pacem eram pacificus
cum loquebar illis impugnabant me gratis. Ad literam cum his qui oderunt
pacem i. cum babilonicis. romanis dixit. eram pacificus non reddendo eis
iniurias pro iniuriis. cum loquebar illis modeste et racionabiliter. impugnaba-
bant me calumpniis gratis i. sine causa. Moraliter potest exponi de quolibet
iusto existente in tribulacione corporali seu spirituali ex temptacione de-
monum a qua petit deuote liberari et quod demones arceantur ab impu-
gnacione fidelium in vehemencia vexaciones et supplicat pro dilacione sui re-
medii. Alia litera sic hic ostendit quomodo se habuit contra patientem et dicit eram
pacificus non reddendo iniurias pro iniuriis cum his i. cum iniquis et dolosis
scismaticis et discordibus. qui oderunt pacem i. caritatem dei et proximi.
Eram pacificus sed solum me firmabam implens illud Ephes. iiii. Solliciti
seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Ro. xii. Si fieri potest quod ex vobis est cum
omnibus pacem habentes. et cum loquebar illis humiliter et racionabiliter ad illorum vtilitatem
impugnabant me gratis i. omnino sine causa. Ysa. liii. In egyptum descendit
populus meus. Assur absque causa calumpniatus est eum. Sic sine causa impugnauit
caym abel. saul dauid. herodes iohannem. iudei christum. et hoc ideo quia non
amat pestilens eum qui se corripit. Prouerb. xv. Et hic ponuntur omnia quam
graue est impugnare non tamen odio habere. grauius impugnare iustum tamen non
malum. grauius adhuc impugnare gratis et sine causa. sed grauissime
impugnare cum causam contrariam dat cum loquebar illis ad vtilitatem eorum et hoc
eorum exaggerat cum dicit impugnabant me gratis. Amos v. Odio habuerunt
corripientem in porta et loquentem perfecte abhominati sunt. Ps. cxx.

Leuaui oculos meos in montes vnde veniat auxilium mihi.
Iste est titulus canticum de quo dictum est sic in precedenti. Psalmus mo-
ralis est oracio pro bono statu populi de captiuitate babilonica
reuersi. vnde dicit populus in persona populi Leuaui oculos meos in
montes. hoc est ad celum et ad ciues celestes qui dicuntur montes
vnde veniat auxilium mihi. omnia enim adiutoria hominibus prestita
communiter per angelos administrantur principaliter tamen sunt a deo. Alia litera sic
hic ostendit se habuisse fiducia et consolacionem in oracione et ostendit quod suas
deuotas oraciones ad sanctos tamquam ad mediatores et dicit sic simpliciter
leuaui mediatores ad hoc. in primo gradu. et surgens ad secundum gradum
leuaui i. erexi oculos meos interiores scilicet aciem intellectus et ardorem affectus
in montes i. ad celum et ad ciues celestes. Gen. xviii. Cum eleuasset
oculos apparuerunt ei tres viri stantes prope eum. vel ad montes i. ad sanctos
eleuatos dignitate firmatos constancia inflammatos caritate illustra-
tos veri solis irradiacione. de quibus Eccl. xxxxiii. Exurit sol tri-
plex montes radios igneos etc. vnde a quibus montibus veniat in tribulacione

auxilium et adiutorium meum. Sancti enim suis meritis et oracionibus nos adiuvant.
Apoc. v. habentes singuli cytharas et fialas aureas plenas odoramentorum que
sunt oraciones sanctorum. Dan. x. Michael unus de principibus primis venit in adiutorium
meum. Auxilium meum a domino qui fecit celum et terram. Ps. Auxilium
meum a domino et non ab ydolis que nullam habent virtutem nec ab angelis sanctis
in instancia tamen quia non sunt creatores celi et terre. Alia lectura sic habet: omnem
fiduciam suam ad principalem adiutorem et dicit levavi cor meum ad sanctos
sed auxilium meum principaliter est a domino. Ysa. Ecce deus deus auxiliator meus
qui fecit id est creavit celum et terram id est omnem naturam supprema et infima sed
creat deus celum et terram, et totaliter unde quia in Christo condita sunt omnia
que in celo et in terra. Coll. Non det in commocionem pedem tuum neque
dormitet qui custodit te. Ad litteram non det id est non permittat aliquid
seduci in captivitatem extra terram tuam, neque dormitet qui custodit te
id est deus et angeli sancti quibus committit custodiam fidelium quasi dicit ab hominibus
dormientibus subtrahabitur suffragium sed sic vitalis in eius non cadit
summa vigilia decretum est. Alia lectura sic habet allocucionem prophetam ad alias supplicando
ut consueverat a domino et dicit aliam animam peto dominum non det id est non permittat pe-
dem tuum id est affectum tuum in commocionem id est ut cades a suo auxilio in peccatum,
et ingratitudine bibens qui mittit verba per nuncium stultum ut faciet. Prov.
pedes eorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem. Prov.
Ezech. 32 conturbabas aquas pedibus tuis. Prov. xix qui festinus est pedibus
offendit ut dividatur per luxuriam. Ezech. 16 divisisti pedes tuos omni
transeunti vel ut multiplicetur per gulam. Levit. xi quidquid super pectus graditur
et multos habet pedes non comedetis, neque dormitet id est non permittet te
dormitare et pigritare ad bona opera vel sic neque dormitet non in se deus
sed in te per pigriciam, qui custodit te per se et per
suos angelos a ruina ne torpeas in bono. Job xiiii quid faciam tibi
o custos hominum. Ysa. xxi dixit custos quasi contentis quiete quantum et ve-
Ecce non dormitabit neque dormiet qui custodit Israel. Ad litteram
dicit Ecce deus qui est auxilium in tribulacione, non dormitabit id est diligencia sua
nec ad modicum obmittet, neque dormitet id est non obliviscetur tui qui custodit
Israel id est videntes deum per fidem vel in contemplacione. Job x visitacio tua
custodivit spiritum meum. Ysa. 62 super muros tuos Iherusalem constitui custodes
angelos et prelatos non dormitabit. Alia lectura quod ipse custodit te neque dormitet te obliviscendo ut det in commocionem pedem
tuum. Ysa. v. Ecce non dormitabit neque dormiet neque solvetur corrigia
calciamenti eius. Jer. 2 virgam vigilantem ego video. Dominus custodit te
deus protectio tua super manum dexteram tuam. Ad litteram deus custodit te in
bono deus protectio tua contra malum tibi imminens, super manum dexteram
tuam id est plus quam manus tua dextera posset te protegere et custodire, et per
manum dexteram intelliguntur omnia prospera bona. Alia lectura sic habet: quod deus
est custos anime sue et dicit deus qui potens est custodit te in bono quod deus
deus protectio tua contra malum tibi imminens, ut ne recidives in malum.
Prov. Ipse custodiet rectorum salutem et proteget gradientes simpliciter, super
manum dexteram tuam id est plus et forcius quam posset te protegere et cu-
stodire tota virtus tua. Ysa. xlv quod dicit deus Christo meo Ciro cuius apprehendi dexteram.

Per diem sol non uret te neque luna per noctem. Id est per diem sol non uret te [illegible] quia Hebrei non habent optativum modum sed loco eius utuntur futuro indicativi modi, quod ardor solis non cruciat te per diem sicut fecit in Babylonia ubi cogebantur operari in agris fervore diei sicut cogitur servus, neque luna per noctem id est gelu in yeme quod maxime nocet de nocte quando aer est depuratus a nebulis et luna lucet clare. Gen. xxxi. dixit Iacob die noctuque estu urebar et gelu. Aliter legitur sic habet omnis quia deus custodit animam diligenter et dicit sol id est ardor concupiscentie non uret te bonum opere desiccando et ad peccatum inflammando. Math. viii. orto autem sole estuaverunt, per diem id est in tempore prosperitatis. Eccl. xi. in die bonorum non sis immemor malorum, neque luna id est [illegible] male cumulando et instabile semper cadens. Eccl. xxvii. stultus ut luna mutatur, per noctem id est tempore adversitatis. Prov. ult. non extinguetur in nocte lucerna eius.

Dominus custodit te ab omni malo custodiat animam tuam dominus. Id est dominus qui omnipotens est te custodiet a malo culpe et pene, custodiat animam tuam dominus id est vitam tuam corporalem et spiritualem. Aliter legitur sic habet omnis quia dominus custodit totam et dicit dominus custodit te totaliter ab omni malo id est potens est te custodire ab omni malo culpe et pene. Deut. xxxii. circumduxit eum et docuit et custodivit quasi pupillam oculi sui, pupilla enim diligenter custoditur ab omni nocivo, dominus custodiat animam tuam id est vitam spiritualem et corporalem propterea [illegible] custodire animam. Job [illegible] in cuius manu est anima [illegible] Math. xvi. quid prodest homini si totum mundum lucretur, animam vero sue detrimentum [illegible]

Dominus custodiat introitum tuum et exitum tuum ex hoc nunc et usque in seculum. Id est dominus custodiat te in [illegible] operibus tuis a principio usque ad finem ex nunc et usque in seculum. Aliter legitur sic habet [illegible] quod velit custodire et dicit dominus custodiat te in [illegible] operibus tuis a principio usque ad finem. Vel sic dominus custodiat introitum tuum in ingressu in medio et demum ad opus bonum ut non impediaris, et exitum tuum in egressu ex hoc modo, vel secundum glossam ut bonis principiis boni exitus adiungantur [illegible] Eccl. xxix. exitus tuus et introitus tuus [illegible] est. Ioh. x. per me si quis introierit salvabitur et ingredietur et egredietur et pascua inveniet [illegible] etiam [illegible] ex hoc nunc id est ab isto tempore et usque in seculum id est [illegible] Math. ult. ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.

Letatus sum in his que dicta sunt mihi in domum domini ibimus. ps Cxxvii

Id est titulus canticum graduum et [illegible] ex superdictis [illegible] quo David exultat [illegible] de [illegible] et templi [illegible] quam [illegible] fienda per Salomonem filium suum sicut dixit [illegible] de mandato domini. II Reg. vii. [illegible] edificanda [illegible] ibi [illegible] Letatus sum in his que dicta sunt mihi per divinam revelationem [illegible] Nathan quod [illegible] sunt [illegible] in domum domini ibimus ubi [illegible] templi edificando [illegible] et que [illegible] in domum domini ibimus ubi [illegible] templi edificando [illegible] quo edificato populus ibat in diebus solemnibus. Aliter legitur sic [illegible] in ordine graduum [illegible] quod [illegible] ad hoc [illegible] ut in [illegible] et [illegible] adiutorio fiducia [illegible], sic omnis [illegible] ut in [illegible] fiducia exultaret, et hic est [illegible] gradus [illegible] ad dominum [illegible] in deo et in [illegible] fiducia [illegible] de fiducia et spe [illegible], et de isto gradu [illegible] in hoc psalmo [illegible] est letitia [illegible] Titulus [illegible] ut supra, et dividitur [illegible] letari in spe [illegible] superne [illegible] maior [illegible] Rogate [illegible] de letatus sum letitia spirituali quam [illegible] in his que dicta sunt mihi [illegible] Nathan [illegible] que dicta sunt mihi [illegible] a prophetis et sanctis doctoribus [illegible] capitulis ut [illegible] Ro. x. fides

ex auditu est, in domum domini ibimus id est spero quod edificabitur domus domini ad
quam ibimus eo laudes reddendas. Vel sic in domum domini spiritualem
et [illegible] Baruch 3 o Israel quam magna est domus domini, ibimus non
passibus pedum corporalium sed affectionum spiritualium [illegible] vel sic [illegible]
ut apprehendat. Stantes erant pedes nostri in atriis tuis Jerusalem. Ad literam
loquitur de suis [illegible] post [illegible] multitudinem [illegible] in atriis tuis Jerusalem. Erant
enim ibi tria atria per Salomonem edificata scilicet atrium sacerdotum ubi erat altare
holocausti, et atrium Iudeorum ubi erant homines Iudei et atrium gentium ubi
erant homines [illegible]. Alia lectura sic sic omnis affectionum elevatus ad superna
Jerusalem et dicit pedes nostri id est affectus cordis erant stantes id est firmiter [illegible] seu
[illegible] in atriis tuis non in atriis exterioribus domus sed in atriis spiritualibus
Jerusalem id est visionis eterne. Phil. 3 nostra conversatio est in celis. Job vii suspendium
elegit anima mea. Ps. xviii [illegible] in conspectu suo [illegible] pedes
pedes eorum pedes recti. Ps. [illegible] in loco spatioso pedes meos. Jerusalem
que edificatur ut civitas cuius participatio eius in idipsum. Ad literam Jerusalem que
edificatur ut civitas valde notabilis sit de [illegible] civitas dicitur hic est
[illegible] excellentia [illegible] dicit sic ut civitas scilicet valde excellens in [illegible]
[illegible] edificatio civitatis quam fecit Salomon valde nobile claudens eam [illegible]
[illegible] et edificia valde solemnia faciens in ea ut patet 3 Reg. [illegible] cuius
participatio eius in idipsum, id est cum ipso templo, et [illegible] edificationem premissum est
quod fecit Salomon valde nobile. Vel 2 Paral. 2 dicit domus quam edificare cupio
magna est nimis et inclita et ad commendandam nobilitatem templi edificati
civitatis Jerusalem que erat valde nobilis [illegible] et cuius participatio eius in idipsum
In Glosa [illegible] Jerusalem que edificatur ut civitas que associatur templo per edi-
ficatio in nobilitate et firma edificatione. Alia lectura sic [illegible] illa superna
Jerusalem a concordia civium et a [illegible] possessione eius participat et dicit pedes
nostri stabant in atriis Jerusalem que in celis edificatur ex vivis lapidibus
ut civitas id est ut fiat in illa civium unitas sub eadem lege que est caritas
sub eodem rege qui est veritas in qua sit unum cor et una anima omnium civium Ps. [illegible]
xxi ostendit in civitate nova Jerusalem. Per glosam dicta sunt de te civitas dei
[illegible] ex quo in [illegible] in militante multitudinis credentium erat cor unum et anima
una. Act. iiii° quanto plus erit in celestia [illegible], cuius participatio eius
in idipsum in omnibus civibus in superna Jerusalem participant unum et idem immutabile
ita quod participatio eius non est divisa sicut in aliis civitatibus unus unum
possidet et alius aliud, sed est in idipsum id est unum et idem quod ipse est idipsum
immutabile ab omnibus participatum nec alio indiget. Luc. x. [illegible] unum
est necessarium, Maria optimam partem elegit. Hic est ille qui ait Exo. 3 Ego sum
qui sum. Ps. in pace in idipsum. Illuc enim ascenderunt tribus tribus domini
testimonium Israel ad confitendum nomini domini. Ad literam illuc enim ascenderunt tribus
[illegible] xii, tribus domini quod in populo Israel [illegible] xii tribus divisus erat unus cultus dei rectis
[illegible] ad [illegible] [illegible], testimonium Israel id est [illegible] testimonium
[illegible] Israel qui alio nomine vocatus est Iacob qui testificatio [illegible] edi-
ficatione templi [illegible] Gen. xviii, ad confitendum nomini domini [illegible] laudes
et oblationes. Alia lectura sic premissa letitia et causa letitie hic subor[illegible]
[illegible] causa scilicet ascensio ad illam letitiam et dicit illuc enim id est in Jerusalem
ascenderunt affectu mundi scilicet cordis tribus tribus id est maiores et minores, domini
id est iusti et sancti coram domino, et hoc quod dicit tribus nomine minores Job 3 pusillus
et magnus ibi sunt, hec sunt tribus que se invitant mutuo Ysa 2 venite
ascendamus ad montem domini, et lectura [illegible] pro [illegible] [illegible] ascensionis
[illegible] [illegible] nullus [illegible] ascendit in celum, testimonium id est ipse [illegible]
sunt testimonium per bona sua opera quod sunt [illegible] sunt [illegible] per

fidem formata Ioh. viii opera que ego facio testimonium perhibet de me, ut
testimonium exteros ipse i. ipsi de bonitate dei per opera sua bona Mat. v sic
luceat lux vestra coram hominibus etc. ad ostendendum confessione laudis nomini domini
domini qui est deus huius civitatis Ysa. li veniet in Syon cum laude et ps. in
voce exultationis et confessionis etc. Quia illic sederunt sedes in iudicio sedes
super domum david. Alia l. est quia illic sederunt sedes i. sunt sedes i. iudicia ad determinandum
casus dubios i. apud ministris et locis consistentes qui deputati sunt
prelatis et reges sicut quod dicitur Deut. xvii. ubi subditur sedes super domum david
intelligitur regalis ab eo descendentis. Alia le. sic hic omnis in quo maiores
sunt assidebant in iudicio cum Christo et dicit quia illic i. in illa Ierusalem et tribu
sederunt i. sedebunt i. iudicio tamquam cum Christo iudicantes Mat. xix sedebitis
super sedes iudicantes xii tribus Israel, sedes i. sunt maiores i. quibus deus
sedet i. inhabitat Ysa. ult. celum mihi sedes, sedes i. sedebunt super domum
david i. super sedes iudices super quos etiam in principio fuerunt positi ut eos
custodirent Ysa. lxii super muros tuos Ierusalem constitui custodes ut eos
restituerent Luc. xii quis putas est fidelis servus et prudens quem constituit
dominus super familiam suam etc. ubi disposuit maiore gloria habent Luc. xii
super omnia bona constituit eum. Rogate que ad pacem sunt Ierusalem et habundantia
diligentibus te. Ad litteram rogate etc. i. tranquillum statum in
sua continentia et habundantia sit bonorum temporalium et spiritualium diligentibus te quia
est civitas ad dei cultum electa, ita quod predicta verba sunt dirigit ad civitatem
Ierusalem. Alia le. sic hic orat ut veniat ad pacem celestis patrie. Et dicit
rogate i. interrogate diligenter et petatis a deo, que ad pacem sunt Ierusalem
i. que ducunt ad pacem superne Ierusalem et que nobis militantibus sunt necessaria
ad pacem Ierusalem celestis quod interrogate per que venit ad pacem superne Ierusalem
et quibus eam habundantia eterna omni bonorum spiritualium, quia diligentibus te
i. illis qui diligunt te civitatem Ierusalem vel te deum Ysa. 32 sedebit populus meus
in pulcritudine pacis in tabernaculis fiducie i. requie opulenta, hec autem sunt opera obedientie:
tie domine Ysa. xlviii utinam attendisses mandata mea, facta fuisset
quasi flumen pax. Vel sic vos qui sessuri estis i. iudicio rogate et diligenter
interrogate que sunt ducentia ad pacem superne Ierusalem ut consequamini sicut
omni dignitate et omni indigentia iudicetis. Ier. xxix interrogavit iustitiam
sicut le. in glo. Alia potest legi ut sit sermo ad omnes, sic preducimus
omnes ad supernam Ierusalem sicut fuimus de infima et pacifici in illa, et
ideo vias omnes rogate petendo a deo que ad pacem sunt Ierusalem ad hoc
militantibus valent. Ier. 29 querite pacem civitatis ad quam vos
transmigrare fecit deus. Iud. eorum vii. deprecatio mea ad dominum ut exoretur
pax illius i. in illo loco. Hic ergo interrogate per que venitur ad pacem
et etiam per que est habundantia eterna, nos omnibus sed diligentibus te domine.
Fiat pax in virtute tua et habundantia in turribus tuis. Ad litteram
hic dirigit verbum suum ad civitatem Ierusalem et dicit fiat pax in virtute sua
i. fortitudo murorum et edificiorum tuorum tanta sit quod adversarii non possint
perturbare pacem civium. Ier. in trenis iii. consurge fiat pax in muris
tuis et quia pax civium non conservatur ex muris tantum, sed cum hoc ex habundantia
habundantia victualium et armorum ideo subdit et habundantia in turribus
tuis in quibus solent arma et victualia reponi. Alia le. sic hic orat
ut in celesti civitate fiat pax et dicit fiat domine pax in presenti et in futuro
in virtute tua i. per tuam potentiam, vel in virtute tua i. in tua caritate,
quia caritas pacem generat. Io. xiiii pacem relinquo vobis pacem meam do vobis

Cor. hic reliquos illic do. Gall. v. Fructus spiritus caritas gaudium pax.
in turribus tuis fiat habundancia caritatis i. in maioribus viris qui
nos tuentur fiat habundancia caritatis et bonorum spiritualium. Vel sic in tur-
ribus tuis i. in maioribus tuis qui sunt in celis fiat habundancia tanta ut
influat aliis. Deut. 33 Neptalim habundancia perfruetur. Neptalim interpre-
tatur dilatasti me et signat predicatores in caritate dilatatos. Cant. vii. Col-
lum tuum sicut turris eburnea. Propter fratres meos et proximos meos lo-
quebar pacem de te. Ad litteram propter fratres meos i. propter iudeos natione quos pre-
vocat fratres secundum modum consuetum scripture et proximos meos i. conversos de genti-
litate ad iudaismum quia plures tales erant inter iudeos. loquebar pacem
de te orando deum pro tua pace. Ipse enim orabat ut homo fidelis cum deo loque-
batur. Aliter legitur sic: hic ostenditur quod laborat pro pace predicando pacem et dicit
o iherusalem ego loquebar orando et etiam predicavi aliis pacem de te i. quod
ibi est pax et caritas eterna. Propter fratres meos i. michi coniunctos sanguine
et proximos meos michi coniunctos affinitate vel cohabitatione vel propter eos
qui sunt mihi fratres in fide et proximi caritate ut eos ad illam pacem orando
et etiam predicando allicerem quia multum placet deo. Ysa. lii. Quam pul-
chri super montes pedes annunciantis et predicantis pacem. Et de Christo dicitur Ephes. ii. Venit
evangelizare pacem vobis qui longe fuistis. Propter domum
domini dei nostri quesivi bona tibi. Ad litteram et quod premissa desiderabat pa-
cem non solum propter cognatos et iudeos sed principaliter propter cultum dei qui vige-
bat in iherusalem ideo subdit propter domum domini dei nostri i. propter templum divino
cultui deputatum quesivi bona tibi a deo. Aliter legitur sic: hic ostenditur causam propter quam consuevit pacem
... sicut volui predicando orando bona tibi i. ut adducerem ad te eos. Et dicit quesivi
propter domum dei nostri i. ut impleatur domus dei vel ad honorem domini dei
nostri. Vel quesivi bona que sunt in te habundancia que oculus non vidit
ut scirem ea aliis predicare et ad querendum ea allicere. Hec bona sunt
illuminatio intellectus sine errore consolatio affectus sine rancore,
ubertas sine dampnatione. Amos v. Querite bonum et non malum ut vi-
vatis et querite me et vivetis.

Quasimodogeniti

Ad te levavi oculos meos qui habitas in celis. Ad litteram. Titulo 1229
psalmus iste est canticum graduum et patet expositio ex superdictis et videtur
quod psalmus iste est oratio alicuius sancti prophete pro liberatione populi israel ab af-
flictione quam passi sunt ab antiocho illustri. i. Machab. i.
... ubi dicit in persona populi in illa afflictione sub-
Ad te levavi oculos cordis mei et corporis qui habitas in celis. Licet
enim deus sit ubique per essentiam presentiam et potentiam tamen specialiter modo dicitur
habitare in celis ubi facie ad faciem videtur a sanctis. Populus enim positus
in illa afflictione sub antiocho pro sua liberatione plures orat deum
devotus ut habetur i. Mach. ii. Aliter legitur sic: hic in ordine graduum
... in quo agitur de supplicatione devota continuatione et dividitur
in partes duas. Primo exprimit suam devotionem. Secundo addit piam petitionem
ibi Miserere mei. Dicit ergo primo Ad te levavi i. erexi oculos meos interiores
cordis per devotam et continuam supplicationem ad te domine deum. Non ad
opes terrenas. Prov. xxiii. Ne erigas oculos tuos ad opes quas
non potes habere. Non ad curiositates vanas. Prov. xvii. Oculi stulto-
rum in finibus terre. Qui habitas in celis maiestate per maiorem tui mani-

festacionem ubi videris facie ad faciem / Glosa vel celum id est sedes est
vel in celis spiritualibus id est in angelis et in sanctis hominibus per caritatem dilectorum
Wat vi pro per qui est in celis Et ita voluntas levatur ad te deum ta-
quam ad librum in quo legit et intelligit / concupiscibilis tamquam ad di-
vitem a quo petit et accipit / irascibilis tamquam ad refugium in quo
confidit et quiescit sicut Stephanus / Aliter per Ecce sicut oculi servorum
in manibus dominorum suorum Ad litteram sicut enim et ancilla mulier sunt ut a domino
et domina et pueris filii suorum totum auxilium suum expectant a domino
petro et sicut ancilla a domina sua et hoc modo populus in dura tribulatione
constitutus non videbat se posse liberari via humana preterquam erat a deo
tota expectatio et spes sua ideo subditur ita oculi nostri Aliter lege sic hic ostendit
sua devotionem ex sollicita mente expectatione et dicit Ecce sicut oculi id est intentio
et sollicitudo servorum est in manibus dominorum suorum id est ad opera et mandata do-
minorum suorum / Vel sic sicut oculi id est affectus et desiderium servorum auxilio
indigentium sunt in manibus dominorum suorum id est opem auxilium a protectione
et gratia suorum dominorum expectantium Tamen enim intendunt sollicite et cu-
tiose quia servus tenet dominum suum Malachias po Et sicut oculi ancille
in manibus domine sue ita oculi nostri ad dominum deum nostrum donec misereatur
nostri Ad litteram donec misereatur nostri liberando nos de persecutione antiochi
Aliter lege hic ponit secundum exemplum de ancilla et dicit et dicit sicut
oculi id est intentio et sollicitudo ancille id est famule in manibus domine sue id est a
dominio et gratia domine sue a quo expectat remunerationem et premium pro
labore et famulatu ita oculi nostri id est intentio et affectus sunt directi et
elevati ad dominum deum nostrum nostra intentione donec misereatur id est ut mi-
sereatur nostri in tempore tribulationis Ad hoc potest dici sicut servus comparatur ad corpus
ancilla comparatur ad animam magis dei est eius potestas oculi nostri interiores
sunt dextri in interiori sensu voluntas Glosa vel si oculus tuus fuerit
simplex totum corpus tuum lucidum erit Sed oculi exigi in deum Psalmus
oculi mei semper ad dominum quia evellet de laqueo pedes meos 2 paralipomenon xx cum igno-
remus quid agere debeamus hoc solum habemus residui ut oculos nostros di-
rigamus ad te / donec id est ut misereatur nostri Johel propheta bestie agri quasi area
sitiens ymbrem suspexerunt ad te Unde tertio Regum Respice mare in tempore
tribulationis quia nubes pluvie in tempore siccitatis / Vel donec quia hic donec
tenetur inclusive quia et cum me exaudieris et postea levandi sunt oculi ad
deum non autem tenetur inclusive sicut ibi / Glosa vel sic cum volo mane donec
veniam hoc est cum venero non sic maneat Miserere mei domine miserere
nostri quia multum repleti sumus despectione Ad litteram miserere mei Ad hoc
enim replicatur petitio ut ostendatur affectionis intentio et quia sit magis
exaudibilis et ad hoc subditur causa quia multum repleti sumus despectione
quia antiochus in templo posuit abominationem idoli / quia Machabeorum primo
et populum iudaicum compellebat assuescendo tenere ad gentilem ritum /
Aliter lege sic propter desiderium suum devotionem hic ponit petitionem ex
devotione ortam et dicit miserere mei domine nos a malo et a persecutione
liberando et etiam miserias corporis mitigando / miserere mei miserias
aliquas amovendo et in bono confirmando / Glosa 22 domine miserere mei te enim
Glosa 30 miserias miserebitur tibi ad vocem clamoris tui statim ut au-
dierit respondebit tibi / quia multum repleti sumus despectione id est multi despecti
sumus in despectu et in contemptu / Unde sumus repleti despectione quo
ad universitatem quia multum et vehementer quo ad intensionem quia repleti /

gnar quo ad vi̅u̅m̅ si fecit q͛ sim̅g, n͛o dt sum B̅ n̅s In sudoribꝫ ge-
mitibus meis i mestitus conuenim⁹, in dolorꝫ parturimꝰ cu̅ exitu m͛ dies
viter lacrimis nascim⁹ p̅m̅ hom̅ q͛ surdi muti iniuste multati desse-
mus monstruosi corpe male cu̅ iudicia ꝫ fetore ꝑ cu̅ ꝯtinua
miserij i hac vita e mi̅alis ꝑs̅s̅ ꝯcupiscentijs ꝯtinuis dampnabilis
Quia multu̅ repleta e a̅ia n̅ra obꝓbriu̅ habundantibꝫ et despcio
superbis Ad lr̅am q͛ multu̅ i͛e i vita n̅ra affluenc̅ ꝫ ꝯtemptu ꝫ est
q͛ ad no̅e e supplendu ad habundantiam miserie obꝓbriu̅ habundantibꝫ an-
tiochi ꝫ repleta am̅a in ꝯtempt ꝫ in iudicis vt habetur ij͛ machab ꝑo
ꝫ despectio superbis q͛ ꝑ͛ tm̅ erat valde elati in superbia misera q͛ d̅
antiocho d͛r ij͛ machab v q͛ ita erat elatus ac si eet pelagus ad
ambulandu ꝫ terra ad nauigandu All͛ le͛ sic h̅r quot m͛i ꝯtem
peccati q͛ ꝑte miserias inferni ꝫ dt miserie n̅re doc q͛ multu̅
repleta e a̅ia mea i vita mea affluenc̅ ꝫ ꝯtemptu Tren iij͛ repleta
e amaritudine a̅ia mea ꝫ ita e vita mea obꝓbriu̅ i vituperiu̅ ul
maledicto habundantibꝫ i diuitibꝫ hui⁹ mu̅di ꝫ sim̅g despectio i de-
ꝯtemptu superbis vn̅ obꝓbriu̅ e malis vbis s̅cd despectio in signo
ne s̅cd Job xij deridet͛ iusti simplicitas lampas ꝯtempta apud cogi-
tacōes diuitu̅ Nicol despexit humilez dauid ij͛ R͛ vj͛ ꝯcedes xiij
Ysa 33 d͛r ve q͛ sp̅nis ne ꝫ ipse sp̅neris Tren iij͛ audi d̅s
q͛ sit sim̅g despectio q͛ite obꝓbriu̅ n̅rm

Nisi quia d̅ns erat in nobis dicat nu̅c isr̅l n͛ q͛ d̅ns erat
in nobis Ad l͛ C titul⁹ i hebr canticu̅ graduu̅ d͛ d̅a ꝑo
videt q͛ d̅d fecit h̅ut ps͛ gr̅as agens de sua liberatōe ꝫ
ꝑp̅li sui a philisteis ascendentibꝫ ꝯtra eu̅ q̅n audierunt
eu̅ e inunctu̅ i rege̅ sr͛ ꝑp̅lm isr̅l ij͛ R͛ v s̅cd tre
cidit q͛ dicat in isr̅l ꝑp̅lus ꝯsiderans tanta victoria de philisteis
d̅s ꝫ ad o̅nes malore ꝯtitudie e auxilio d̅no All͛ le͛ sic
iste e q̅rtus ps͛ int͛ ps͛ graduales ꝫ vl͛ius int͛ q͛uq͛ ps͛ q͛ ꝑtinet
ad egressu a malo, ꝫ p͛m in isto ps͛ inuitatur ad gr̅ar actōem
ꝑ liberatōe a ꝑsecutorib⁹ 2o a teptatorib⁹ ibi torrentez ꝑo d͛t iste
i ꝑp̅lus videns deu̅ ꝑ fide dicat gr̅as agens n͛ d̅s erat i nob
i si no fuiss̅ d̅s int͛ nos ꝑ adiutoriu̅ ꝯferens dans nob ꝑtare
resistendi n͛ q͛ d̅s erat in nob. i ita est q͛ d̅s erat int͛ nos dans
nob virtute superandi Cu̅ exurgent hoies in nos forte viuos
degluttisset nos Ad l͛ cu̅ exurgerent ho i philistij in nob i ꝯtra
nos vt forma e forte viuos deglutisset nos i no potuissemꝰ
resiste eoꝝ impetui sic n͛ i q͛ deglutitur All͛ le͛ sic h̅t tant
auxiliu̅ ꝯtra ꝑsecutōe maioꝝ ꝫ dt cu̅ hoies mag͛ potētes et
maiores exurgerent cu̅ ꝑsecutōe in nos i ꝯtra nos forte viuos
i videntes ꝫ malu̅ ꝯgnoscentes deglutisset nos i induxisset
nos i malu̅ s d̅s no fuiss̅ i nob. Ps n͛ q͛ d̅s adiuuit me
pauloq͛ ꝯtrass̅ 2o Mo͛ q͛ cu̅ nag ꝑ suos suggerēs deglutit
bonos aliq̅ ꝫ incorporat e sic et ego d̅s ꝑ ꝑdicatores suos

Ps Cxxi

glutit et incorporat sibi malos Act x dictum est petro macta et man-
duca omnia genera reptilium Unde prouerbiorum viii hec post in ore spirituali per audi-
ta suggestio masticatur per delectationem deglutitur per consensum sed viuos deglu-
titur quando habet mali consuetudinem Ubi prouerbiorum deglutiamus eum sicut infernus viuentem
Sed quia deus erat in suis per caritatem seruauit eos Ier xiiii tu in nobis es domine
et nomen tuum inuocatum est super nos ne derelinquas nos Cum irasceretur
furor eorum in nos forsitan aqua absorbuisset nos Ad l(itteram) cum ira
et philisteorum veniret contra dd et populum eius cum magno furore et desiderio
eos destruendi ideo subditur forsitan aqua tribulationis que per impetum aque
designatur Ysa viii adducet deus super eos aquas fortes et multas
regem assiriorum etc. forsitan absorbuisset nos includendo nos undique
sicut id quod absorbetur aqua undique circumdatur ita quod non potuissemus
aliqualiter euasisse Alle(gorice) l(egitur) sic Christus tantum auxilium contra persecutiones
inductum et dicit cum furor in ira eorum irasceretur vehementer ad modum
bestiarum in nos i(d est) contra nos Prouerbiorum xxvii ira non habet misericordiam nec
erumpens furor et impetum concitati spiritus quis poterit sustinere mali
enim sine misericordia quasi bestie ferocissime insurgunt contra bonos Iob xvi
collegit furorem suum in me forsitan aqua i(d est) tribulatio absorbuisset
nos i(d est) sicut aqua inclusisset undique immissa nos circumdantes Ps intra-
uerunt aque usque ad animam meam si deus non fuisset in nobis Ysa xlix
longe effugabuntur qui absorbebant te et hoc forsitan ly forsitan
est nota liberi arbitrii Torrentem pertransiuit anima mea forsitan pertran-
siisset anima nostra aquam intolerabilem Ad litteram In hebreo et in translatione
Ieronimi habetur torrens pertransisset super animam nostram et per torrentem intelligitur
impetus philisteorum quo dauid et populus suus fuisset obrutus nisi
fuisset diuinitus saluatus et ideo cum dicitur hic torrentem pertransiuit anima mea
locutio est figurativa sicut cum dicitur resonauit fistula buccis ... sic
cum subditur forsitan pertransisset anima mea etc. In hebreo habetur forsitan
pertransisset super animam nostram aque superbie uel fortes sed sapientes ...
ut stat textus potest esse sensus quod forsitan in ... quod nullo modo anima
mea pertransisset torrentem propter impetum eius nec aquam intolerabilem
propter profunditatem si deus non fuisset in nobis Alle(gorice) l(egitur) sic Christus monet
ad gratiarum actionem pro liberatione a temptationibus hostis et inimici et dicit for-
sitan i(d est) putas ne anima mea pertransiuit torrentem tribulationum ab hostibus
illatam et ita transiuit ... si deus non fuisset nobiscum quod nullo modo hoc
torrente fuit potatu ... Ps de torrente in via bibit Ier 32
deducam eos per torrentes aquarum Et forsitan i(d est) putas ne sine gratia anima nostra per-
transisset i(d est) pertransisset aquam intolerabilem i(d est) temptationem a carne que
valde grauis est quod nullo modo nisi deus fuisset in nobis quod anima nostra nullo modo
pertransisset torrentem tribulationum propter vehementem impetum et forsitan pertransi-
sset aquam intolerabilem i(d est) temptationem a carne valde grauem quod nullo
modo nisi deus esset in nobis Et ideo dicitur Ysa 43 cum pertransieris aquam tecum ero
Benedictus deus qui non dedit nos in captionem dentibus eorum Ad l(itteram) benignus
... dicit et plus suffecerat quod non solum eos a philisteis capi non permi-
sit sed etiam philisteos eis subiecit Alle(gorice) l(egitur) sic Christus inuitat ad
gratiarum actionem exemplo et dicit benedictus deus pro tantis beneficiis impensis et
pro liberatione a tantis ... ii Cor(inthios) primo benedictus deus et pater domini nostri
Iesu Christi qui non dedit i(d est) dari non permisit in captionem dentibus eorum contra
nos insurgentium et ferociter persequentium i(d est) malignorum persecutoribus
qui sunt dentes spirituali immo magis nos eripuit Iob xxix conterebam

molas mag(is) et de dentib(us) eo(rum) auferam p(re)dam. Dentes diaboli sunt certi
persecutores latrantes contra sanctos minus non blandiuntur non morsibus
violenter. Dan. vi. de ore ursi apparebat tres ordines dentium eo decipi-
ebat mattheum blandiciis peruertere, petrum minis compellere, paulum
morsibus frangere et tamen liberauit eum deus. ysa. xlix. nu(n)quid tolletur a forti preda
Anima mea sicut passer erepta est de laqueo venantium. Ad litteram
anima mea id est venacium i de insidiis philistinorum. Alle(gorice) le(gitur) et hic tamen
alud (?) [illegible] s(ecundu)m liberacio ab occulta temptatione et persecutione et dicit anima
d(i)c(t)a est in manu p(er)pecti (?) Job p(rimo) vincti anime illius sua. Terra enim ter-
ra [illegible] Job ix. erepta est liberata est sic passer
q(ui) et p(ost) de pluma reliquit tamen agili avolat. sic sunt et in tem-
xviii pro lepra emundacione unus passer i tamen ymolabatur et alius pass(er)
sinebatur euolare. De laqueo venancium i de temptatione occulta demonis
ysa. xxiiii. formido et fouea et laqueus super te qui habitator es terre
Ecc(lesiastici) vlt(imo) confitebor tibi domine rex et collaudabo te. Laqueus contritus
et nos liberati sumus. Ad litteram exercitus philistinorum fuit debellatus a do-
mino et a populo suo et hac virtute diuina. Alle(gorice) le(gitur) sic hic omnes liberati p(re)c-
et honores que sunt laquei anime contritus est i annichilatus est et maxime
i morte. ysa. decem et tristes modo et conrupit eos. ie. xxx. contra iugum eius
de collo tuo et vincula tua disrumpam. Qualis enim illaqueat per
fragit. ysa. xlv. contra portas ereas et vectes ferreos confringam
et nos liberati sumus et . . . dominum et [illegible] fiet i fatuo.
Job xl. libera me domine et pone me iuxta te. Adiutorium nostrum
i nomine domini qui fecit celum et terram. Ad litteram quod non in nomine ydolorum quo-
rum virtute [illegible] contra philisteos tunc fugientes reliquerunt y-
dola sua ad salutem populi philistinorum et etiam sicut i postea contra dauid
et viri eius tulerunt ea ut h(abe)tur 2 Reg. v. Alle(gorice) le(gitur) sic hic tamen lib-
erati sumus contra aduitorium nostrum non fuit i virtute
nostra nec i magis mente sed in nomine domini i in invocatione nominis domini
que nos pro prouale. Prou. xxi. non est sapiencia nec est prudencia non est consil-
ium contra dominum. Ro. viii. si deus pro nobis quis contra nos. qui fecit celum
et terram i celestem scriptura superiore et inferiore. Aug(ustinus) p(ro)pheta in [illegible]
deus celum et terram. ergo liberat deus qui sunt sic passeres modicum per
humilitatem. leues per voluntariam pauperitatem, agiles per obedientiam penam per
carnem i petrarum foraminibus confitentes per passionis Christi meditacionem.

Qui confidunt in domino sicut mons syon non commouebitur in eternum
qui habitat i ierusalem. Ad litteram titulus canticum graduum. *ps. cxxxi*
est de ierusalem spirituali i ecclesia de qua apoc. xxi. vidi ciuitatem
sanctam ierusalem descendentem de celo . . . i qua per fidem sunt prophete
qui prouidens propheta dixit. Qui confidunt in deo non i ydolis vanis
nec in rebus mundanis sicut mons syon que sic mons syon est immobilis
ita qui vere confidunt i domino a stabilitate fidei non mouentur non
commouebitur i eternum qui habitat i ierusalem spirituali in ecclesia per fidem
caritate formatam. Alle(gorice) le(gitur) sic iste est sextus psalmus i gradualibus
et est primus inter illos qui agunt de profectu in bono. In primis gradibus est firma
propositum perseuerandi i bono. titulus consuetus. Et diuiditur pro tangit
firmitatem ex confidencia habita in deo. 2o peticio gracie sine qua non est

firmitas i bono ibz In fac doc ii po dt qui gfidut x tota spem
sua ponut i dno no in ydolis nec i rebz mudanis Je xvii bti vir
q gfidit i dno talez sut firmi z inmobiles sic mos sion q d
sic mos sion e imobilis sic stabiles i fide z caritate sut qui
gfidut i dno Ecc 32 q gfidit i dno no minoratu erit z q stitit
p fide caritate formata iuit in ecclia i in celesti milicia z p spe
z amore i vitam eterna no gmouebr a statu bono Prov xii Eadux
iustoru no gmouebr qr virtute caritat pt de facili viuit temptatioi
resistr z sic stare Montes i circuitu eius z dns i circuitu ppli sui
ex hoc nc z usqz i sclm Ad l hic subdit cam stabilit q d mōtes
i circuitu eius i angeli ad custodia eccle deputati z dns i circuitu
ppli sui Math ult Ego vobiscu su usqz ad gsummacoe sci Alit
le sic hic ont phetam a deo z a sctis z dt q gfidit i dno
no gmouebr a bono statu qr motes i sci angli ad custodia
eccle deputati z hoies sci vita eminetiores sut i circuitu eius
i eccle ea ex oi pte defendetes an ut iuvet ad bonu incho:
andu retro ut iuvet ad pseveradu dextrorsu ut iuvet ad hu:
militatez i psperis sinistrorsu ut iuvet ad paciaz i adusis Ps
levavi oclos meos i motes iu Judith vii filij isre no i laceis
aut sagittis gfidut sed motes obsidet z dns i circuitu ppli sui
i iuvat pplm suu ex oi pte vndecuqz temptacio venit Zach 2
ero eis murus igis in circuitu nc Be nobs qr pa pe v de adulta
tia vz cu ivllo facia leo rugies zc ex hoc nnc z usqz in sclm
sclm Math ult Ego vobiscu sit usqz ad gsumacoz sclj Quia
no reliquet dns vgaz petor sup sorte iustoru ut no extedant
ad iniqtatez manus suas Ad l qr no relin vgam x ptatez pctoru
sup sorte iustoru i pnale iustis mini ut moueant a statu fidei
z virtutis qr facit cu temptacione pfim ut posse sustine ut Mar
x ut no extedat iusti ad iniqtate manus suas Alr le sic hic subdr
vitas phetatis ppx pena a malis inflicta z dt qr no reliquet
dns finale seuire i seu no pmittet finale pnale vgaz i ptatez
afflictoni petoru i demonu z eoru ministroru sup sorte iustoru
i sup iustos q sut de sorte eius Coll po dignos nos fecit i ptes
sortis scor i luie Vn z si dns ad tpus pmittit suos affligi no
tn finalr Ysa xiiij gtruit dns vga dnancu baculu impiorum
vt no extedat iusti ppx temptacoe demonu carnis vel mdi vel pr
pena q malis inflicta ad iniqte manus suas dimissa iusticia
Vn tue extendent manus ad iniqte qu p impacia murmuravert
vel alias i malu gsentirat Job xvi passu su absqz iniqte manus
mee Felix custos q sic protegit sapient qr no reliquet potest
qr vga petoru misericordit qr sup sorte iustoru vtile qr ut no ex:
tedant Benefac doe bonis z rectis corde Ad l z qr boni merent
pmiari z mali puniri io subdr benefac doe bonis i gsendo eis
gra i psnti z gla in futuro Alr le sic hic petit graz ut dns
benficiat bonis z dt benefac doe gras infudo infusa augm do:
augmntata gsuado bonis i opatoe 2 machab po benefaciet nobs
dns z rctis corde i q hnt recta intentom Clem po Eu diligut te
Apoc ult iusti iustificent adhuc Declinantes adut i obliga:
coes adducz dns cu operantibz iniqte pax sup isrl Ad l decli:
nates a rectitudie fidei z virtut in obligacoes i ad pta qe obligant
ad pena In tristi Jo i Heliue q aut declinat ad pui tes suas zc

adducet deus ad penam eternam cum operantibus iniquitatem id est cum demonibus
obstinatis in iniquitate propter quod dicitur Mathei xxv Ite maledicti in ignem eternum
qui paratus est dyabolo etc. Pax super israel non super israel secundum carnem sed secundum
spiritum id est super populum catholicum propter quod angeli cantauerunt nati tempore Christi canta-
uerunt Gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis. Bonum enim voluntate sunt pace
cordis intima Proverbiorum viii non conturbabit iustum quidquid acciderit ei et per
ista differunt ad pacem sibi eternam. Alia lectio sic exponit Augustinus de primatibus
bonorum et malorum et dicit declinantes a rectitudine fidei et catholicis
id est obligatores id est ad peccata que obligant ad penam etc. Vel sic Dominus
adducet declinantes id est obligatos id est illos qui declinant ab his ad que
se obligauerunt et sic omittendo peccant, propter quod ipsi obligati sunt et recedent
adducet cum operantibus iniquitatem ut simul cum illis puniantur. Ysaie xxi
consurget contra domum pessimorum et contra auxilium operantium iniquitatem
Ysaie v Iniquitates nostre declinauerunt et prohibuerunt bonum a nobis. Sed pax
erit super israel id est super populum fide firmatam videntem deum. Vel sic
vere circumque autem homines et reglas secuti sunt pax super illos etc.

Ps Cxxiii
12[?]

In convertendo dominus captiuitatem syon facti sumus sicut consolati
Ad hunc titulus canticum graduum et est sententia ex supradictis
quia psalmus est de reditu israhel populi de babilonica captiuitate
et dicit psalmista In convertendo dominus captiuitatem syon reducendo populum de
babilonia in ierusalem in qua est mons syon ubi fuerat templum
et domus regia. Facti sumus sicut consolati magis enim consolatio
fuit eis redire ad locum cultus diuini. Alia lectio sic Iste est psalmus
in graduales et 29 inter illos qui pertinent ad psalmum in bono consue-
tudinis. Agitur autem hic de deuotione proficientibus in bono titulus
assumit deuotionis ad perfectum bone operationis ibi qui seminant in lacrimis. Psalmista
se in convertendo dominus captiuitatem syon id est cum converterit dominus captiuitatem syon
... ad contemplandum dicendo hoc est quod dicitur cum dominus convertit et reduxit syon
id est animas et regnum celestem de captiuitate culpe et pene. Amos ix convertam captiui-
tatem populi mei israel. Facti sumus sicut consolati vel ut consolati. Ysaie xii
conuersus est furor tuus et consolatus es me. Confessio conuersio in qua tota perfectio
Ecce dominus conuersionis virtutis quia in convertendo conuertendi nomine quia captiuitatem
conuersorum utilitatis quia consolati. Tunc repletum est gaudio os nostrum et
lingua nostra exultatione. Ad l. tunc repletum etc. quia statim convenerunt in ierusalem et
erexerunt altare et obtulerunt hostias cum omnibus laudibus. Esdre iii
Alia lectio sic hic tamen forma letandi et dicit cum dominus reduxit captiuitate
eripere de peccatis tunc os nostrum id est cordis nostri repletum est gaudio interiori
spirituali quia consolationem statim ceperunt. Psalmus os iusti meditabitur sapientiam et lingua nostra
exterior et interior repleta est exultatione exteriori quia quodam iubilo
Mathei xii ex habundantia cordis os loquitur. Et re vera sunt qui gaudent et
gaudium et opportunitas quia tunc et copiositas quia repleta et virtus quia
exultatione. Et nota si gaudet homines de sua conuersione quia mox
gaudet angeli. Luce xv gaudium est angelis super uno peccatore penitentiam
agente immo gaudet ipse deus. Luce xv epulari et gaudere oportet.
Tunc dicent inter gentes magnificauit dominus facere cum eis. Ad literam
Esdre dicit ut cum enim rex persarum per totum regnum suum fecit edictum
publice et quod hortabatur gentiles de reditu iudeorum in terra sua
in quo edicto continebatur preceptum dei de hoc secundum. Esdre primo
propter quod gentiles hoc audientes dicebant deum celi magnificasse populum

isrl' et aliq' eoru⁻ qu'tebant' ad iudaismu⁻ de quo gra⁻ uidelicet
tabant' Ro subd' magnificat' dns facere nobiscu⁻ de reditu modo
et quo'mo eis consolat' est Alle le sic hic po' et causa leticie est magnifi
cacio eius liberate et dicit tu'c i. quo'mo fca ad deu⁻ dicet inter gentes
i. aliq' gentiles uel de gentib' magnificat dns facere i. magnalia vo
luit facere cu⁻ eis sic ad deu⁻ qui sic qr magna gram eis infudit
ad delendu⁻ mag' pecca ad mag' bona faciendu⁻ ad mag' premia
obtinendu⁻ Ro viii quos vocauit hos et iustificauit et quos iusti
ficauit illos et magnificauit Luc po vicini et cognati congratulaban'
ei qr magnificauit dns misericordiam sua⁻ cum illa Magnificauit dns facere
nobiscu⁻ fci sumus letantes Ad l. mag' do fa nob' de reditu
nro et quo'mo consolacio fci sumus letantes Alle le sic hic po'
eoru⁻ ppa confessio et dicit magnificauit dns facere nobiscu⁻ i. magna
fecit qr conuertit ad fidem et reduxit de culpa ad gram Judith
xiii nobiscu⁻ e' dns conferens virtute magna i. isrl' fci sumus
letantes letitia spiritualem in corde gaudentes Johel ii⁰ exulta et
lauda qr magnificauit dns ut faceret Ysa xii exulta et lauda ha
bitacio syon qr magnus in medio tui scs isrl' Conuerte dne cap
tiuitatem nram sic torrens in austro Ad l. qr adiu' no⁻ erat re
plus edificatu⁻ nc ciuitas Jerusalem Ro subd' conuerte dne capti. no
Vent' australis e' pluuios' et fac' fluere torrentes p' desiccatas
et sic petit ppha qr gra dina effluat in ppls dei de captiuitate
reductus sic tpe salomonis p reedificacioe ciuitatis et templi ubi da
bim' dina respons' Alle le sic hic petit amplioze feruore
et petit absolui a captiuitate culpe et dicit dne qui solus potes conuerte
sacrameta et pfecta si dicit po' in tua conuertere tu' expo' sic conuerte
dne i. fac conuerte sacrameta et pfecta p contricione et lacrimarum effusione
captiuitatem nram i. nos captiuos in pctis Sopho vlt dabo vos in
laude et in nomine omib' pplis terre cu⁻ conuerte captiuitatem nram Jer' xxi
conuerte me dne et conuertar ut simus fluentes lacrimis sic torrens in
austro fluit qr aqlone flante congelat Cant iiii⁰ surge ad fu
giendu⁻ aqlo i. dyab'le frigida veni auster et calor sci spus pfla
ortu⁻ meu⁻ et fluat aq' viue Vel' sic torrens in austro i. sic aust'
fac' fluere torrentes p' desiccatos sic auster sps sci p torrentes gr'e
sue facit effusionem lacrimarum nrarum Qui seminant in lacrimis in
exultacione metent Ad l. hic allegat ppha pplo premia q' e' dispo
ad gram impetranda q' seminant in lacrimis p verum confessionem de pctis
in exultacione metent ex consecucione gr'e dine Alle le sic hic po'
operacionibus pfectam p se nos seminant et post seiacoib' actu et fructu
et dicit q' seminant in lacrimis predicando elas dando ex compassione cordis
et de pctis p veram contricionem lacrimas fundendo Ecco xi mane semina
seme tuu⁻ et vespe no⁻ cesset manus tua in exultacione metent
premia eterna pro luctu accipientes ex consecucione dine gr'e Pro' xi
seminanti iusticia⁻ merces fidelis erit v' gaudere et exultare qm
merces vra copiosa Euntes ibant et flebant mittentes semina sua Ad
l. applicat ppha ad pplm isrl' de euntes in captiuitatem babiloniam
ibat et flebat ex consideracione de pctis pp' q' captiuitatem meruerat
mittentes semina sua sic enim fructus producitur ex semine sic ex vel et
ppha premia suo m' recepta beneficiu⁻ dine gr'e Alle le sic hic
tangit modus seiandi seu merendi et premiandi et dicit q' seminant

in lacrimis ipsi euntes .i. a malo recedentes ibant de bono in melius profi-
cientes vel euntes .i. descendendo a contemplacione ibant actioni insudando Luce x
Ecce ego mitto vos etc. Mat. 20 quid hic statis tota die ociosi. ite et vos.
Et flebant miserias proprie vite deflendo et alienis miseriis compaciendo
Job 30 Flebam quondam super eo qui afflictus erat et compaciebatur anima mea pau-
peri mittentes semina sua predicatores verbi divina Luce viii exiit qui seminat seminare
semen suum etc. dimittentes bona qualia Ysa xxxii beati qui seminatis super omnes
aquas Venientes autem venient cum exultacione portantes manipulos suos ad
literam et secundum literam quod predictum est Moraliter sic exponitur iste psalmus de quorum redeunte
de peccato mortali tamquam de babilone que confusio interpretatur et per viam pe-
nitencie ingrediuntur domum gracie in presenti et glorie in futuro Alex. le. sic. hic
presenti et miseria Baruch 4 venient collecti ab oriente in occidentem
venient ad bona celestia Ysa ult. venient et videbunt gloriam meam
cum exultacione de immenso premio Ysa 35 venient in Syon cum
laude et leticia sempiterna super capita eorum Mat. xxv venite benedicti etc.
portantes manipulos suos .i. premia sua per modum manipuli simul
collecta Prov. ult. date illi de fructu manuum suarum Levit. xxiii
cum ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis et messueritis segetes et
ferentes manipulos etc. Baruch iiii° reducet vos faciet deus cum
gaudio et iocunditate cum gaudio de bonis gestis ac iocunditate de adeptis
Vide quod primi sunt primum quod euntes per mundum sed venientes ad celum
ibant laborando sed venient quiescendo flebant compaciendo sed exul-
tabunt michi paciendo mittentes semina bonorum operum sed portantes manipu-
los premiorum.

Nisi deus edificaverit domum in vanum laboraverunt qui edifi- Ps Cxxiiii
cant eam Alex. le. Titulus in hebreo canticum graduum salomonis
et fuit factus a david sed quia david previdit quod salomon esset edificaturus
domum dei et sic ascribitur ei et dicit nisi deus edificaverit etc.
quasi frustra edificaret domum domini quod transgreditur eius mandatum
quia melior est obediencia quam victima Regum xv et ad hanc
sentenciam applicat textus scripture sed videtur quod salomon composuit hunc psalmum
de quo dicitur Regum ii dixit et edificavit domo corporalis ex lapidibus et
lignis Aliud spirituale per doctrinam in fide et moribus et in utraque edifica-
cione requiritur divinum auxilium sicut in textus psalmus Primo agitur de edificacione
corporali 2o de spirituali ibi cum dederit dilectis etc. Psalmus dicit salomon non deus
edificavit domum dirigendo confortando artifices etc. in vanum laboraverunt
Vel et lapis angularis consummans edificium preciosus plurimos fuit reiectus
ab artificibus sed mortalis et tamen in consummacione edificium fuit aptissimus
quia a domino factum fuit ut supra Alex. le. sic Iste psalmus in generalibus est
octavus In quo tractatur de gracia inferiore in bonis operibus Titulus consueto
et dividitur in duas partes primo ostendit omnem perseveranciam in bono esse a deo et
omnem perseveranciam ibi nisi deus custodierit Psalmus dicit sic Nichil valet
per suam graciam ut fiat sua civitas in vanum .i. frustra laboraverunt
.i. laborat qui edificat eam .i. civitatem sine auxilio gracie dei Prov. ix
Sapiencia edificavit sibi domum excidit columpnas septem Prov. xiiii
sapiencia edificat domum et prudencia roborabitur ipse enim est vita nostra
organa ipse est artifex nos instrumenta ipse est deus nos ministri
Prima Cor. iii dei adiutores sumus non per se suum destinum sed per se num
imitando conciliatus enim voluit quod deus totum faciat et ipsi nichil quod non

= adiutores

vult deus Eccl xxi qui edificat domum suam sumptibus alienis qui quasi colligit
lapides in yeme tunc enim inepti sunt ad edificium Quia volunt facere
sine deo quod edificat sion in sanguinibus Michee 3 et ipsi totum destruunt
ysa xxxxix venerunt structores tui destructores tui etc. Et sic edificant turrim
babel Gen xi Nisi dominus custodierit civitatem frustra vigilat qui
custodit eam Ad litteram hic adducitur exemplum de custodia civitatis quia custodia ge
non valet sine divina ut dicitur nisi dominus custodit etc. Alia littera sic hic ostendit
quod a deo sit perseverantia in bono et hoc per simile custodiendi civitatem etc. Et dicit
nisi dominus id est si dominus tanquam principalis custos non custodit civitatem etc. id est ecclesiam
vel animam ut edificata in bono perseveret, frustra id est inaniter vigilat
prelatus pastor vel predicator, qui custodit eam ne ruerent vel caperetur
ab inimicis quia ipse dominus custos est principalis et alios custodes sub se habet
scilicet angelos et prelatos ysa lxii super muros tuos ierusalem constitui cu-
stodes Item debent esse vigiles Cant vi invenerunt me vigiles
qui custodiunt civitatem etc. scilicet anime cuius cives sunt potencie leges sensus arma
virtutes muri corporis porte corporis sensus, sed hec omnia non valent
nisi assit celestis custodia Job x visitacio tua custodivit spiritum
Vanum est vobis ante lucem surgere surgite postquam sederitis qui mandu-
catis panem doloris Ad litteram hic alloquitur artifices dicens vanum est
vobis ante lucem surgere id est de mane ut habetur est textus Job et hoc est ante
plus ceterum nisi assit divinum adiutorium ut premissum est, surgite post-
quam sederitis quasi mane etc. In hebreo est retardantes sessionem et man-
ducantes panem laborantium est sensus vanum est vobis surgere
ad incipiendum opus nisi assit divinum adiutorium ita sine illo adiutorio
vanum est retardare sessionem id est quietem ab opere operis mitum comminando
manducantes panem laborantium et isti sunt artifices manualiter
operantes Tunc facta autem omnibus potest sic exponi surgite postquam sederitis
quod non operis vos nimis cito surgere ad opus quia si vobis assit divinum
adiutorium plus faciet quam sollicitudo vestra nimia ideo sequitur surgite
postquam sederitis id est postquam competentem quievistis qui manducatis panem doloris
id est vos operarii qui habetis victum ex labore corporali acquisitum quia
labor est causa doloris in corpore vestro Alia littera sic hic ostendit primum
esse expectandum a deo in futuro et non in presenti et quo ordine sit querendum
et dicit vanum id est frustra est vobis surgere ante lucem id est a mortuis ad vitam
ad gloriam et exaltacionem ante lucem id est ante diem mortis vel ante lucem id est ante
adventum christi qui est lux vera Jo viii Ego sum lux vera quod non prove-
niret ad gloriam Prima Cor iiii nolite ante tempus iudicare quousque
veniat dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium
vestrorum tunc expectandum est simul et tunc fugiendum felicitas Job 22 qui
autem humiliatus fuerit erit in gloria, sed surgite id est surgetis ad principatum
glorie, postquam sederitis id est pacienter expectaveritis adventum christi Michee vlt
consurgam cum sedero in tenebris lux mea dominus Luc xiiii recumbe in
novissimo loco ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi Amice ascende
superius, qui manducatis panem dolorum resumite vires gratie per dolorem
penitencie afflictionis huius miserie Vel sic qui manducatis delectamini in sustinendo
pene afflictionis huius
ac si vos reficitis, panem doloris id est austeritatem et pene afflictionem huius
miserie Ps cibabit nos pane lacrimarum Job 3 antequam comedo suspiro
et quia mundus accipit felicitatem quasi sit aut premaneat confidenter quia in spe surgendi
simul quia notatur in actu sedendi, delectamini quia notatur in actu manducandi
a spe et utilis quia notatur in pane dolorum Gen 3 In sudore vultus tui ves-
ceris

Cum dedit dilectis suis sompnum ecce hereditas dni filii merces
fructus ventris. Ad litteram hic agit de edificio spirituali per doctrinam scriptura
fidei et morum. Circa quod studium quod est prima littera hebraica ut dicitur
in hebreo modum sic dabit excitati se a sompno et est finis verum predecet
in hebreo et in translatione per et gemitus sine premium quia duxit operarios
qui victum per magnum laborem corporalem subdens sic dabit dilig
victum quemcumque scilicet cum labore excitati se a sompno propter more ut
modum studii legis divine sic facit doctrine studiosorum. Et subditur. Ecce
hereditas dni quia magis appetit deo quam domum materialem filii id est di-
scipuli edocti a doctore predicto. Ubi studium quod hic filius ponit sed ut
in hebreo non potest esse genitivus singularis numeri sed est nominativus pluralis et quid sit
illud bonum quod acquiritur dictis discipulis ostendit cum subditur merces fru-
ctus ventris id est bonum quod receptant discipuli est fructus legis que est scriptura
et dicitur fructus ventris eo quod latet in corde quod hic non venit comme
cognoscendi quod dicitur Proverbiorum XXII. Appone cor tuum ad doctrinam meam que
pulcra erit tibi cum servaveris eam in ventre tuo sic exponit Lyra.
Ad hunc intellectum potest reduci translatio quod sic habet cum dedit dilectis
suis id est studiosis doctoribus in doctrina fidei et morum qui sunt a deo dilecti
sompnum id est requiem per mortem que dicitur sompnus in scriptura Iohannis XI Lazarus
amicus noster dormit etc. Ecce hereditas dni filii id est fideles edocti ab
ipsis in fide et moribus quia domini eorum filii in moribus in scriptura
sunt hereditas dni magis dilecta quam communis malus et quod sit bonum quod
receptant spiritualiter ostendit cum subditur merces fructus ventris id est quod est
fructus ventris virginalis est merces eorum quia est bonum deo obiectivo in aspectu
sicut quod dicit Augustinus super Iohannem. Alii legunt sic hunc ostendit quo tempore sit premium
suis et dicit. Cum dedit deus sompnum in morte corporalem dilectis id est electis
suis. Ecce id est parata est hereditas id est ipsi sunt filii et heredes dni et sumit
et emit tanquam merces per sua passionem quos assumit
dilectis suis sicut Stephano Actuum VII. Obdormivit in domino. Dicitur autem merces
eorum sompnus quia valde dulcis est illis Ieremie 31 sompnus meus dulcis est mi-
chi. Est filii iusti quod et quam est filius dei per gratiam. Ecce merces quod hereditas
heres per deum. Ecce merces et retributio fructus ventris id est iusti quod fructus
ventris id est ecclesie Iohannis iii. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu non potest vide-
re regnum dei. Vel sic cum dedit dilectis suis sompnum. Ecce heres dni fi-
galis id est Christi quod eos assumit omnia pacis et tunc reddentur ei. Per
postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam. Sicut sagitte in
manu potentis ita filii excussorum Ad litteram sic etc. que sunt parate ad adver-
sariorum destructionem ita filii excussorum id est de medio expeditorum ad pugnam
tanquam excussi ab impedimentis in hebreo iuventutis ita filii iuventutu
et est eadem sententia quia iuvenes sunt magis expediti ad pugnandum et isti
sunt illi filii de quibus dni est qui sunt edocti in fide et moribus
a sanctis doctoribus parati debellare adversarios veritatis. Tit. primo amplec-
tentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem ut potens sit exhor-
tari in doctrina sana etc. Alii legunt sic sic ostendit modum premiendi
ad premium et dicit sicut sagitte in manu id est a manu potentis emisse

fortiter et cito transeunt et sunt imperceptibiles ita filii excussorum id est iusti
filii spirituales apostolorum a principio mundi excussorum valde cito transibunt ad
premium vel mali qui morabuntur in subitatione pascui iustorum dicitur Ecce
quo computati sunt inter filios dei Sap. v. Vel sagitte id est consolidati
in scriptura et penetrales doctrina in manu id est de manu potentis id est Christi
sunt excussi id est per mundum ad predicandum missi Ezech. x. Ecce ego mitto
vos. Emittit sagittas suas et dissipavit eos. Isti filii excussorum id est imitatores
apostolorum sunt missi per mundum ad predicandum ut dyaconus Julianus
et Ps. Pro patribus tuis nati sunt tibi filii tui etc. et mediante horum
doctrina multi assecuti sunt premia eterna. Vbi notandum quod in sagitta
sunt tria ferrum quod est constancia voluntatis, hasta que est bona operatio, penne
que sunt recta cognitio et intencio que tria sunt in predicatoribus sanctis.
Beatus vir qui implet desiderium suum ex ipsis non confundetur cum loquetur
inimicis suis in porta Ad. c. In hebreo et in transl. Ieronimi legitur beatus vir
qui implevit pharetram suam ex ipsis per quam intelligitur scola doctorum vel
ecclesia boni pastoris ubi congregati sunt tales filii sic edocti et quod ad eius
sinum reducuntur. Ista omnia cum dicit desiderium suum ex ipsis quod bonus doctor
desiderat tales filios et sic bonus pastor et quod bonitas eorum redun-
dat ad meritum doctoris vel pastoris propter quod talis doctor vel pastor
est beatus vir ex acquisitione eorum non confundetur talis doctor vel pastor
vel sacerdos rector ad quem discipulorum edoctorum cum loquetur inimicis suis
id est adversariis veritatis eos potenter arguendo in porta hic est in loco
patenti vel in porta id est in iudicio quod iudices conveniebant in portis
sedebant et ibi coram eis agitabatur sive fiebant disputaciones fidelium cum infide-
libus. Alia littera sic habet proficientes ad premium beatos predicat ex adep-
tione boni et amotione mali propter quod dicit sic Beatus vir cui dabitur hec domum
qui implet id est implebit desiderium suum Prov. x desiderium iustorum
omne bonum ex ipsis id est per ipsos predicatores Vel sic beatus vir qui implet
desiderium suum ex ipsis que sunt id est sancte domus vel ex verbis bonis a pre-
dicatoribus imitatis que est sapientia gratia Prov. 3o beatus homo qui invenit
sapienciam et qui affluit prudentia, non confundetur confusione mala cum subi-
nitur eterna que est merces iustorum Eccl. xxiiii qui audit me non confundetur
cum loquitur contradicendo inimicis suis demonibus querentibus vel accusantibus
sicut patet de beato Martino qui dixit quid hic stas cruenta bestia etc.
in porta id est in fine vite sue vel in iudicio extremo In porte enim
solebant fieri iudicia Deut. xvii et Prov. vlt. laudetur cum in portis
opera eius Ysa. xlv non confundemini neque erubescetis usque in secula secu-
lorum.

Cxxv Beati omnes qui timent dominum qui ambulant in viis eius La-
boravit. Titulus canticum graduum. Quia psalmus invitat ad timorem
dei promittendo a deo prosperitatem temporalem timentibus deum
secundum modum veteris testamenti ubi bona temporalia promittebantur
Ysa. i Si audieritis me bona terre comedetis et sic dicitur
Beati omnes qui timent dominum dicit omnes, innuens quod non est acceptor
personarum apud deum Act. iiii qui ambulant in viis eius id est mandatis eius
obediendo que sunt vie deveniendi ad salutem Alia littera sic Iste est
nonus psalmus inter psalmos graduales et quia inter psalmos qui pertinet ad proficien-
tium et hic agitur de dilectione operandi quia facit timor domini Eccl. vii
qui timet deum nihil negliget Titulus consuetus et dividitur in 2 partes
Primo benedicit timentes deum 2o commendat benefitia ex timore domini provenientia ibi labores etc. Dicit ergo Beati modo in re tandem in spe omnes

tam minores quam maiores sine acceptione personarum qui timet initialiter
vel filiali timore dominum qui ambulat i. vivit et operatur in viis eius man-
datorum eius obediendo que sunt via ad beatitudinem Eccli xxv Beatus cui dona-
tum est habere timorem Eccli xv qui timet dominum faciet bona. Vel ambulatio
est motus velox et suavis et ita timor bonus Eccli xxiii nichil melius quam
timore domini et nichil dulcius quam respicere in mandatis eius. Labores ma-
nuum tuarum quia manducabis beatus es et bene tibi erit. Id est labores reiciet
si timueris deum habebis sufficientiam bonorum temporalium ita quod non oportebit te
de alieno vivere. Vel sic Hic ostendit beneficia timentis in spirituali et cor-
porali quia manducabis labores manuum tuarum i. fructus acquisitos per labores ma-
nuum tuarum. Vel sic quia manducabis labores manuum tuarum i. quia intus a-
gendo bonis affectibus et operationibus et foris bonis operibus dele-
ctaris propter premium de fructibus suis recipe. Prov. xxxi Laborantem agricola
sed quod permanet in vita eterna, et bene tibi erit in futuro, sine intermissione eterna.
Eccli primo Timenti deum bene erit in extremis Eccli vi in operibus illius
exiguum laborabis et cito edes de generationibus eius. Beatus ille famulus quem cum
venerit dominus invenerit ita facientem. Et usque ad labores prime ... matutinis delecta-
tur. Si manducaveris fiducia quod in spe ut beatus sit, utile quod bene
tibi erit. Uxor tua sicut vitis habundans in lateribus domus tue. Prov.
Hic promittit habundantiam in prole que magis est reputanda quam
habundantia divitiarum et dicit uxor tua sicut vitis habundans quia pariet tibi
multos filios in lateribus domus tue quod habebis habundanter, nam potiut
in domo tua. Vel sic Hic ostendit utilitatem habendo bonam uxorem. Vel potius
spiritualiter quod dicitur subiecti sunt rationi sicut uxor viro et dicit uxor tua i. sen-
sualitas rationi subiecta sicut uxor viro et sicut vitis habundans per multipli-
citatem bonorum operum in lateribus domus tue per promptitudinem ad obediendum.
Et vere sic beata est Eccli xxvi mulieris bone beatus vir. Item bonum est sicut
vitis fructificans Baruch viii vinea i. anima pro illa parte qua inclina-
tur ad terrena dabit fructum suum habundanter Prov. Aggeus xv habundantes in
opere bono. Vel uxor iusti viri Genesis viii concium illud ut sponsa
assimilatur viro operante fructificans Eccli xxiiii Ego quasi vitis fru-
ctificavi et habet cum viro suo in lateribus domus preservat. Sicut vere ca-
ritas in dote sedium tuarum assistentem sapientiam ut merentur. Filii tui sicut novel-
le olivarum in circuitu mense tue. Ad litteram hic ostendit quod filii etiam po-
terit ad augmentum producti. Vel dicit filii tui sicut novelle olivarum florere
resistendo in circuitu mense tue parati ad ministrandum tibi honorifice
Vel sic Hic ostendit bonorum operum multiplicationem et delectationem et
dicit filii tui i. opera ostendenda facta ex ratione sensualitate digeste sicut
novelle olivarum i. fide virentia et caritate plena que duo sunt in oliva
sunt sine fide et caritate non placet deo opus Hebr. xi Sine fide im-
possibile est placere deo, de caritate Cor. xiii si distribuero omnes facultates
meas et caritatem autem non habuero etc. Jer. xi olivam uberem pulcram fru-
ctiferam speciosam vocavit dominus nomen tuum, in circuitu mense tue i. conscientie
tue ut sint tibi complemento fidei, expectatio spei ut fiat tibi mensa in
qua undique refectionis spiritualis et leteris Eccli ix comede in letitia
panem tuum et bibe cum gaudio vinum tuum, quia deo placent opera tua.
Felix mensa in qua sedet complemento fidei expectatio spei, delectatio caritatis
Vel filii sunt iusti qui sunt novelle olivarum i. pacifici. Oliva enim
est signum pacis Genesis viii columba ramum olive virentem attulit

ad archa in summi regiliacolo in circuitu mense altaris eo quod principes
ps xliv ut non potes esse principes mense domini et mense demoniorum
Ecce sic benedicetur homo qui timet dominum Ad litteram Ecce sic ipse benedicetur
a deo i. quando habet et ei bona nunciabuntur que quantum dicit de eo benedicatur a
deus Aug. le. sic hic omnis cum dicitur benedictio que timere dominum et dicit
quod ambulat in mandatis dei beatus est et manducabit labores manuum suarum
et uxor eius erit sicut vitis habundans et filii sicut novelle olivarum ecce
sic multiplici benedicetur homo qui timet dominum timore reveren-
tiali Eccl xl timor domini sicut paradisus benedictionis Ecce ps timenti deum
bene erit Benedicat tibi dominus ex syon et videas bona ierusalem omnibus
diebus vite tue Ad litteram benedicat tibi dominus ex syon i. ex templo quod erat
in monte syon ubi erant oblationes pro salute timentium deum et deducant
domina receptam et videas bona ierusalem omnibus diebus vite tue magis erat
consolatio populo devoto cum civitas ierusalem in qua vigebat cultus divinus
et erat in bono statu Aug. le. sic hic timenti deum optat finem
spiritualem ad adeptionem omnis boni et amotionem omnis mali et dicit dominus ex syon
i. ex celestibus vel ex syon i. quod nata est ex iudeis benedicat tibi timenti
deum benedictione spirituali et temporali prov x benedictio domini divites facit
et non sociabit eis afflictio Gen xxv vestis benedicti patris mei pertinet
regnum ps ex syon species decoris eius Tob ix benedicat te dominus deus
israel et videas bona iocunda et spiritualia que oculus non vidit nec et
ierusalem superne i. celestis omnibus diebus vite tue i. perpetue et etiam Ysa
ierusalem et videbis et afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum Ysa xxxiii
regem in decore suo videbunt Et videas filios filiorum tuorum pacem
super israel Ad litteram et videas et longam vitam habeas et videas pacem
super israel i. super totum populum magis enim erat consolatio timentibus deum
videre populum pacificum statum Aug. le. sic hic optat adeptionem omnis boni
quantum ad successionem et dicit et videas in celesti ierusalem filios spirituales
et carnales filiorum tuorum in celo glorificatos Tob xiii beatus ero si fuerint
reliquie seminis mei ad videndam claritatem ierusalem q.d. ut sic vi-
deas filios filiorum tuorum ut in illis gaudeas et videas pacem veram
omne malum excludentem super israel i. super populum dei mente videntem deum
in spe et tandem in re ps fiat pax in virtute tua Vnde est pax recon-
ciliationis quam fecit christus inter homines Ephes ii ipse est pax nostra qui fecit
utraque unum et est pax pectoris que est in israel Luc ii et in terra
pax hominibus etc et est pax eternitatis que est super israel quam petit hic
et ysa lxvi ecce ego declinabo super eam quasi flumen pacis Gal
vi pax super illos et super israel et misericordia dei Phil iiii et pax dei que
exsuperat omnem sensum custodiat te

cxxvi Saepe expugnaverunt me a iuventute mea dicat nunc israhel
Ad litteram Titulus canticum graduum Vel ps est gratiarum actio pro
liberatione populi israel a persecutoribus et exponitur litteraliter a
doctore et dividitur in duo primo ponit dei liberationem secundo persequentium punitionem
ibi dominus iustus primo dicit dicat nunc israel gratiam agens recognoscendo
liberationem suam a malis Saepe expugnaverunt me a iuven-
tute mea i. illi quando fuit in egypto Vnde dicit dominus Ier ii
recordatus sum adolescentiam tuam quando secuta es me in deserto Saepe
de gratitudine populi israel tunc enim liberat eos dominus ab egyptiis eos persequen-
tibus submergendo eos in mari Exo xiiii et pugnam amalechitarum eos
invadentibus Exo xvii et ideo replicat Saepe expugnaverunt me et non

potuerit mi puale ex egipti fuit subiugi & amalechite debellati
Alex le sic Iste est ps ex his in graduales in illis q pertinet ad profi
in bonis opibus & virtutes permissa ig titulo consueto dividit i duas ptes
pa enarrat mala q sustinet ab adversariis 2o mala q deus adversariis
infliget ubi deus iustus concidet Pa dicit dicat nunc i in prin iste a populus
videns deum seu ecclia sepe i frequenter expugnaverunt me dyabolus cogitacio
nibus invidie hereticus verbis astucie tyrannus armis potencie sicut homo
dolo nequicie a iuventute mea i a tempore ex quo incepi esse fidelis deo
vel ex quo incepit esse ecclia exm de Apoc 2 draco pugnat contra mulierem
masculum parturientem exm de Helie ps cum loqueretur illis impugnabant me
exm de tyrannis Exo xvii amalech pugnavit contra israel exm de filiis
Can ps filii matris mee pugnaverunt contra me Un fuit pugna int cayn
& abel Gen iiii int ismahel & ysaac Gen xxi int esau & iacob
Gen 3i int Saul & david pr R xiv et postea Ec 2 dr fili accedens
ad servitutem dei sta in iusticia & timore et para animam tuam Sepe expugna
verunt me a iuventute mea & cum non potuerunt m Ad Rom glo sepe replicatur
sepe expug et Alex le sic hic repetit expugnacionem frequenciam & dicit
sepe expug me mici i demones & mali homines non tm bona auferendo
sed etiam mala inferendo Apoc xii postquam mulier peperit masculum i sta
tim tu incepit voluntas bonum operis bonum cepit eam draco impugnare
Iob vii milicia est vita hominis sup terram vel a iuventute mea i
statim cum fidem accepi & mandatis dei obedivi Etenim et cetera non po
tuerunt mi puale deus me protegente & conservante Ecc iiii usque ad mortem
certa pro iusticia & deus expugnabit inimicos tuos Can viii aque multe non
potuerunt extinguere caritatem Bo debilis est hostis q non pt vincere
nisi volentem Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores prolongave
runt iniquitatem suam Ad i sup et peccatores i egipcii filiis israel gravia
onera imponentes Un scriptum in exo prolongaverunt iniquitatem suam nolentes
dimittere populum ad mandatum dei & sic non solum fuerunt filios israel
crudeles sed cum hoc deo rebelles Alex le sic hic post fraudulenciam
impugnitudo & dicit peccatores i demones caro & mali homines fabrica
verunt & ex meis cogitacionibus & operibus faciebat malum culpe & contra
mites fabricant malum pene sup dorsum meum tamquam a priori & latenter me persequens
fabricat enim mala Ezech 2 & tabo R i mab fabricavit in interitum
tamen sed deus ex eorum fabrica educit vasa gloria i iustos per purgacionem
gla dignos Ysa liiii Ego creavi fabrum sufflantem in igne prunas
& presentium vos in opus suum prolongaverunt i longam ferret iniquitatem suam
q a primo usque ad finem vite mee & a principio ecclie usque ad con
summacionem secli persequentur ecclias Ysa v ve qui trahitis iniquitatem
sed in funiculis vanitatis Vel sic prolongaverunt & q me & a bonis
terrent in sua le no prolongaverunt a me & ambulaverunt pro vanitatem
Deus iustus concidet cervices peccatorum confundantur & convertantur retrorsum
omnes qui oderunt sion Ad l hic post punicionem persecutorum & dicit deus iustus
gradus et eos malis operibus suis humiliando confundantur & convertantur retrorsum
tamquam debellati a deo omnes qui oderunt sion q tunc erat locus divini
cultus & per hoc intelliguntur filii israel q locum illum cum devocionibus fre
quentabant Alex le sic hic ondit mala q iustus iudex malis
retribuet & dicit deus in virtute iustus in equitate concidet i humiliabit

terrentes petorum, i. suggestionibus demonum et aliorum malorum nos prosequentium.
Je. xii. Justus es domine si disputem tecum. Un in civitate notatur suggestionibus Job
xv. cucurrit adversus deum erecto collo et pingui cervice armatus. Et iiij Reg. 9
consilium tuum dissipabit deus quia cervix erecta. Pro primo suggestioni non prius
flecti et eo opus sumendi. Ysa. x. Excelsi statura succidentur, i. confundantur,
i. confundentur in iudicio generali. Je. xvij. confundantur qui me persequuntur, et
quantum retrorsum tanquam debellati et non exaltentur cum bonis. Ysa. Bald
let messificatores et impostores appareat, quod qui oderunt Syon, i. visionem
contemplacionis sive celestis vel videntem celeste. Ys. viij. fiunt sicut in retrorsum
et non in ante. Fiant sicut fenum tectorum quod priusquam evellatur exaruit.
Ad le. fiat sicut foenum quod per modicum virore cito desiccatur et deficit, et in
hoc petit propheta quod prosperitas persequentium proximum ipsius cito transeat et defi-
ciat. Alle. Le. sic sit post omnia contemptum persequentium fideles et pro
spor. eorum, i. primum prosperitas et prosperitatis brevitas et cito preteritos confundens
cito sed fiat, i. sicut in primo sic fenum virentes et florentes ad modicum
tempus, glo. in continui prosperitate, sic fenum tectorum cum quo tecta teguntur
vel quod super tecta crescit quod arescat et deficit, priusquam evellatur
i. antequam veniat ad tempus collectionis et loquitur ad modum palestine ubi
tecta sunt plana et in illa planitie quoque crescit fenum, quod fenum
exaruit priusquam evellatur, i. antequam ad collectionis tempus perducatur sic sunt
arundines. Ysa. 37. fi. sunt sicut fenum agri et gramen pascue et herba
tectorum que exaruit antequam maturesceret. Un. volt dicere quod sicut hoc i. pro-
speritate huius mundi sunt sicut fenum quod ad modicum tempus viret et floret
et cito arescit, sic ipsi cito arescunt per infortunium et per infirmitatem et
cadunt per mortem. Ecc. x. omnis potentatus vita brevis. fenum tectorum brevis vita
erit quod arescit. De quo non implebit manum suam qui metet et sinum
suum qui manipulos colligit. Ad He. de quo feno tectorum non implebit
manum suam qui metet quod reputatur ipsum inutile et in hoc notatur quod pro-
speritas temporalis malorum non est utilis sed magis nociva. Alle. le. c.
sic omnis contemplatio malorum sequens prosperitatem eorum et omnis confusio eorum
a vita eterna et ideo fiet sicut fenum predictum de quo feno qui metet, i.
angelus domini congelatos congregabit in fine mundi cum mandatum reddunt angeli
de metendo hominibus. Math. xiij. dicam messoribus alligate primum zizania
i. fasciculos ad comburendum quod non impleat manum vestram ad portandum
coram me. Apoc. xiiij. dictum est angelo mitte falcem tuam et mete quoniam
maturata messis, et sic angelus qui metet non implebit manum suam
a non exhibebit eis ministerium deducendo eos ad gloriam, et qui manipulos
colligit, i. ipse deus qui manipulos, i. iustos colligit ad premium, vincentes
in prosperitate huius mundi per fenum significatos non colliget in sinum glorie sue et
per hoc innuit quod prosperitas temporalis malorum non est eis utilis ad salutem
sed magis nociva. Un. de sinu glorie dicitur Ysa. xl. agnos suos in sinu
suo levabit. Luc. xvj. factum est ut moreretur mendicus et portatus ab angelis
in sinum Abrahe, sic manipulo in granarium et condiunt in horreum. Math.
xiij. triticum autem reponite in horreum meum. Et non dixerunt qui
preteribant benedictio domini super vos benediximus vobis in nomine domini. Ad He.
quod homines transeuntes in via iuxta terre nascentia bonum fructum fe-
rentis imprecari benedictionem domini super ipsa et non super terre nascentia non
ferentem fructum facientia et hic petit propheta quod persecutoribus populi israhel
non imprecentur prospera sed magis adversa pro ordine divine iusticie mala

eorum pudencia Alr le sic Hic om̄ replbit gcluſio a gra in prin
z dt Et qui ptibat i sti viatores pteriuntes via hui⁹ mūdi nō fige-
bāt affectū suū tēnis rebꝫ nō dixerūt i nō dicēt ille mistis flore-
tibꝫ i pspitate hꝫ secli Bn̄o dñi sup vos i nō optabat eis gras
dom̄ adiutorꝫ sic trāseūtes p via solet bn̄ optantibꝫ optare graciā
dñi adiutorꝫ z bn̄dcōe Ruth 2 Booz ait messoribꝫ dn̄s vobiscū sic
bn̄dixit illorꝫ opibꝫ nec dixerūt i nec dicēt bn̄dixi⁹ vos i bn̄dic⁹
q̄ declinat a mādatis tuis Sed Iacob bn̄dixit filio suo Ioseph
Deute 33 bn̄ illi⁹ q̄ apparuit in rubo veniat sup caput Ioseph
sed in pfidis iudeis impletū istud ps q̄ nō sūt digni bn̄dce et aliis
repellentibꝫ vbū dei sed maledictōe

Psalmus Cxxix

De profundis clamaui ad te dn̄e dn̄e exaudi vocē meā
Ad le Titulus cantic gduū ch psi c oro cui⁹ dē p libā-
cōe a petis adultij z homicidij vel a libacōe ppli ysrahel
de captiuitate babilonica fcā ab assuero spm̄ dei h̄nte z dt
iudice ecia q̄ in babilonē adhuc de iudeis fuīt positi in carceribꝫ
subterraneis clamaui ad te dn̄e orādo corde z ore Alr le sic ps in
gradualibꝫ vndecimꝫ ps int illos quiqꝫ q̄ ptinēt ad pfectiōm h̄oīm
in pmisso titulo gsueto ps recitat suā orōm 2o excitat ad gfidenciā
orandi ubi a custodia matutina ps dt de pfundis miseriarū z culpe
z petorꝫ i qꝫ psp iacet qm̄ diu hic viuo Ione 2 de ventre meo cla-
ui ad dnm̄ z exaudiuit vocē meā dn̄e ad quē solꝫ vere recurrū
exaudi q̄ potes eos exaudire exaudi benigne vocē meā i orōm o-
racionis seriū tui Vel sic de pfundis i de miserie petorꝫ meorꝫ i qꝫ diu
iacui clamaui ex magno desidio cordis ad te dn̄e puri z ad quē solū
exaudi vocē i orōm meā extrahendo de pfundis petorꝫ meorꝫ Fiat
aures tue intendentes i vice dpcacōis mee Ad l loq̄ de deo
le sic hic orat p amouendis malis z dt fiat aures tue peto mīe
dei i inclinate hoc est auditꝫ clemencie tue intendens 3 Et vmꝫ
Sint oculi tui apti z aures tue intente in vocē dpcacōis mee q̄
dpcor p amouendis malis Vn dpcacō ipe est p malis amouendis
Iudith 14 exaudi me miseram deprecantē z de tua mīa psumentē
Si iniquitates obsuaueris dn̄e dn̄e quis sustinebit Ad l Si iniq̄ 2o
volendo eas vsqꝫ ad vltīm punire dn̄e quis sustinebit q̄d nꝫ qr
peta ppꝫ que ppls fuit captiuatꝫ fuīt multa z grauia valde Bz e Et
Alr le sic hic gūt clamandi intī le z dt dn̄e tu nūqꝫ pt resiste
si obsuaueris i ad rigorem iudicij sinueris Vn hꝫ ob nōt diligencia
z rigore iniquitates in qꝫ fuim⁹ z quasi gti e addimꝫ qꝫ sustinebit
rigore tui iudicij seu iusticie q d nꝫ Reg 6 Si strīe nobiscum agere
nō huāa fragilitas illatas sustineret Pub 20 quis pt dicere mūdū est
cor meū purꝫ sū a peto Io dr Iob 23 nolo multa fortitudie gte-
dit mecū sed peto nō iniqꝫs i iudicium cū suo tuo Quia apud
te ppiciacō est z ppꝫ legē tuā sustinui te dn̄e Ad l In hebr hꝫ
qr tecū est ppiciacō ppꝫ hꝫ timeberis q̄ expot Ra Ba sic qr tecū
ppiciacō i qꝫ tu solꝫ potes peta dimitte ppꝫ hꝫ timeberis i eos h̄-
medꝫ si em aliꝫ posst peta remitte si sic cet q̄ ad im possit

ce recurso · et ad idem tendit translatio Ieronimi que sic habet quia tecum est propiciacio cum
sis terribilis · Sed vero translationem communem hic allegatur racio quare deus non puniat
peccata ad plenum ex allegatione sue nature cum dicitur quia apud te propiciacio est
q. d. quia proprium est tibi misereri et parcere non decet iniquitates meo peccato obs-
ervare · et propter legem tuam que promittit vere penitentibus veniam sustinui te
domine expectando beneficium tue venie. Alter lector sic hic retinet suam fidu-
ciam in dei pietate qua peccata dimittet et dicit Ideo clamo ad te desiderio
cordis quia apud te propiciacio est · id est tu solus potes peccata dimittere de tua
pietate vel quia apud te propiciacio est · id est proprium est tibi misereri et parce-
re. Dan. ix domino deo propiciacio et misericordia · nobis autem confusio etc. qua magis
anima dei et propiciacio contenditur ad se · ymo totus est propiciacio. Ps. Io-
so ipse propiciacio pro peccatis nostris · ergo non decet te iniquitates observare
et propter legem tuam clemencie et caritatis qua veniam et graciam penitentibus
instituis et que promittit veniam vere penitentibus sustinui te expectando
beneficium tue venie. Gal. vi. Alter alterius onera portate et sic adim-
plebitis legem Christi. Ps. Viriliter agite et confortetur cor tuum et sustinete dominum
quia libertatis est. Sustinuit anima mea in verbo eius. Speravit anima mea
in domino. Ad litteram sustinuit anima mea in verbo eius qui promittit veniam penitentibus · et sic est re-
peticio eiusdem sentencie sub aliis verbis ad maiorem expressionem affectus sicut
communiter fit in devotis oracionibus · Speravit anima mea in domino hic est principium versus
sequentis quod tamen est in hebreo. Anima mea ad dominum a vigilia matu-
tina usque ad vigiliam matutinam et probat expositio. Alter lector sic hic tamen
ta confidencie in deo secundum veritatis qua promissa solvit et dicit anima mea sustinuit
confidenter et libenter in verbo eius quod promittit veniam vere penitentibus. Eccli.
non metuentes dominum sustinete misericordiam eius. Vel sic anima mea sustinuit sperans
in verbo eius quod promittit et reddit sustinentibus ad utrumque vite regnum
2 Thess. 2 si sustinemus et conregnabimus. Io. vi. domine ad quem ibimus verba
vite eterne habes · anima mea speravit in domino quia pius verax et potens est
liberare ab omni malo. Prov. xxvi qui sperat in domino beatus est. Ier. xxvii beatus
vir qui confidit in domino et erit dominus fiducia eius. A custodia matutina usque
ad noctem speret israel in domino. Ad litteram In hebreo habetur anima mea ad dominum
a vigilia matutina usque ad vigiliam matutinam et exponitur sic. Anima mea
intenta per devocionem expectando suam veniam a vigilia matutina usque ad
vigiliam matutinam id est a principio diei naturalis usque ad noctem includendo
diem et noctem · et per hoc innuit propheta quod anima iusti debet esse ad dominum
intenta non solum tempore prosperitatis quod figuratur per diem sed etiam adversitatis quod figura-
tur per noctem · et sic cum in translatione communi dicitur A custodia matutina usque ad noctem
ly usque ad noctem intelligitur exclusive · speret israel in domino misericordiam eius pariter
expectando. Alter lector sic hic excitat alios ad confidendum domino et dicit
Israel · id est populus videns deum per fidem speret in domino · a custodia matutina id est a mane
usque ad noctem hoc est per totum diem continue. Eccl. xi mane semina semen tuum
· semine · scilicet bone spei et vespere non cesset manus tua. Vel a mane id est a
iuventute usque ad noctem id est ad senectutem prout spes mea domine a iuventute
mea · vel a mane · id est a collacione gracie usque ad noctem id est ad mortem naturalem · Speran-
dum est in domino · sed post mortem non est spes beatitudinis sed erit premia-
cio a mane prosperitatis usque ad noctem adversitatis. Quia apud dominum misericordia
et copiosa apud eum redempcio. Ad litteram hic assignat racionem fiducie dicens
quia apud dominum misericordia que superexaltat iudicium. Iac. 2. Et copiosa
apud eum redempcio q. d. potens est multis modis redimere populum israel

de captiuitate et nō solū de captiuitate corpali sed eciā spūali Alex le.
hic po[r] racio sperandi scz bñficiū acceptū scz miracōib[us] et pa omib[us]
et dr io ipe sperat i dño qz apt eū mīa qua voluit miserari / ps
ostende nob[is] dñe mīaz tuā et salutare tuū da nob[is] Iohet iio Benigny
et misericors ē dñs / et copiosa i sufficiēs tam modo aput eū redempcio
quē redemit suo sanguine i passione sua Ephes pº cōstites redempcionem
p sanguinez eī Iº Io 2 ipe est ppiciacio pro pctis nrīs nō solū aūt
pro nrīs sed eciā p totiꝰ mūdi / Et ipe redimet ipe ex oīb[us] iniq̄-
tatib[us] eī Ad l. et ipe redimet 2c qz ipe visitat de re penitentibus
et sic ex sua hīs ppi apprz qz est orō pro toto ppło ipe sic dcm est
i primo hiūg psi i Alex le sic hic oñ 2 bñficiū in futuro exhibendū
et dr et ipe dñs qui miseratꝰ et passꝰ ē / aput quē est copiosa re-
dempcio Redimet ipe i ppłm videlz deū p fide formata ex oīb[us]
iniq̄tatib[us] eī pctīb[us] ptitis et futuris qz fiet in regno gnāli Leo viii
nos aūt intra nosmetipsos ingemiscimus adopcōez filiorū expectātes
Domine nō est exaltatū cor meū neqz elati sūt ocli mei cxxx
Ad l. Titulꝰ i hebe canticū gduū ipiꝰ dd Ex quo patet
qz dd fecit ipm ps Vbi scdū qz sic in corpe nāli bona
et mala diffo capitis redundant i mebra sic mirū et de-
mirtu principis redundat i subditꝰ vñ et ppłs ipe fuit prus-
tans sub ppłx pctm dauid i ppłō mirace 2 R xxiiii Io dauid ē eside-
rans sicut in hoc ps mirtū vite sue nō ad iactanciā sed i se regno-
sies dignā gnāz ad ppłō s' subditi ꝯsuacōm et qz humilitas ē fun-
damentū aliarū virtutū io in hoc ps magis facit mēcōm de sua hūi-
litate / et dr dñe nō est exaltatū cor meū motu supbie interiori / neqz
elati sūt ocli mei in signo exteriori / diffo enī cordis magis appet
in oculis quā in ptib[us] aliis Alex le sic ps in gduālib[us] xii inf 10s
qui ptinet ad rectitudinē bōi et in ipo detiā de humilitate ꝯsidenti ne ꝯsidera
redditur supba psūpcio Titulꝰ ꝯsuetꝰ et pō exprimit sua humilitez
ꝯ humiles inuitat ad ꝯsideraciā ubi sperat ipe in dño / et pō abiciens
a se omēz elacōm dr Dñe nō est exaltatū cor meū motu supbie
interiori / sic cor nabuchodonosor fuit exaltatū Dan xvi qui exaltat cor
suū qrit ruinā / neqz elati sūt ocli mei ut appet supbia i signo
exteriori Eccl xxiii extollenciā oculorū meorū ne dederis m̄ Prou vi oculos
sublimes odit dñs Neqz ambulaui i magnis neqz i mirabilib[us] sup me
Ad l. neqz ambulaui 2c oñ dō supbia in facto / neqz in mirabilib[us] excedentib[us]
statū meū ut p hec essez in admiracōe hoim qz maxie qrit supbi
Alex le sic hic excludit a se supbiā in facto exteriori et dr neqz ambulaui
in magis appatib[us] et pōpis facto exteriori supbia ondendo sic alii reges
uel vporte de qb[us] Luc xx attendite vob a scribis qui volunt ambulari
in stolis et amat salutacōes i foro Amos vi optimates capita ppłorum
ingredientes pompatice domū dñi / neqz i mirabilib[us] sup me i super
vires meas / et sup statū meū excedentib[us] uel mirū dctū statū meū
ut p hoc essem in admiracōe hoim qd ē mag supbia q.d. nō
iactitaui me qz posse mirabilia facere / sup me i qz est sup vires
meas / uel sup rom meā ut i fortie uel in simib[us] 2c Ysa xvi au-
diuimꝰ supbiā moab supbꝰ ē valde supbia et arrogancia eiꝰ
plusqz fortitudo eiꝰ / sicut exauit magi pharaonis qui nolebāt facere
mirabilia / scz quinqz ses quas nō poterant Exo viii Si nō humilit[er]

senciebā sed exaltaui aīaȝ meā ad lrāȝ si nō humilr̄ senciebā de me
ipso sed exaltaui aīaȝ meā .i. meipm a parte denotando totū me
p superbiā eleuādo fuit fiat de me puer ut supra sic ablactatus ē etc
Alr̄ lr̄ sic exit asserit se hre veram humilitatem et dt si nō humilr̄ sen
ciebā de meipso Ro xii nō alta sapientes sed humilibus consentientes
hoc prim̄ ē humilitas qz oīa solet vn̄ de alio credē humilia de se sentire
sic īmge cordis xpus phil ii hoc sentite ī vob qd ī xpo ihu sed
exaltaui aīaȝ meā .i. meipm p superbiā eleuādo et omībus beneficiis
iactitādo Cōn̄ qd dr̄ Cor iiii quid habes qd nō accepisti quid
gloriaris qsi nō acceperis ysa x exaltabitur serra cont eū a quo trahit
q.d. nō Sicut ablactatus ē sup mre sua ita retribues in aīa
mea ad lrāȝ sic ablactatus etc a quo mr̄ subtrahit mamillā sic ad
subtrahas michi oīs consolacōis dulcedo sed qz nolebat psalmista pu
ni ppt ipm sed subdit ita retribues in aīa mea .i. fiat puniō ī mea
ppa psona Sicut eni loqbatur 2 Reg xxiiii ego sū q peccaui ego q īnge
egi isti q oues sūt qd fecerūt vertatur obsecro ira tua contra me
Alr̄ lr̄ sic exit imprecatur sibi malū si nō esset humilis sic allegat
[illegible] si nō sensi humilr̄ de meipso sed exaltaui meipm iactitās
de beneficiis diuinis fiat retribucō .i. puniō ī aīa mea .i. ī psona mea
sic ablactatus sup mre sua .i. ut sim puatus gra dei seu consolacōe
diuina sic puer ablactatus separatur a lacte mris sue q adhuc indiget
foueri ī sinu mris sue Ysa 3 ve impio ī malū retribucō manuū
eius fiet ei vre miserie et mortis expositus pro eo sic sup mrē suā
[illegible] puulus et indigens foueri ī sinu eius pro eo si sit ablactatus
.i. a lacte separatus Tren iiii adhesit lingua lactantis ad palatū eius ī siti
Speret isrł in dnō ex hoc nūc et usqz in sclm ad lrāȝ speret isrł
in dnō consequi bona ab ipso eo qz oracōe mei nō puidam in aliquo
ex hoc nūc et usqz in sclm .i. p totū tempus futurum Exaltatus autem hoc
ē ut principes [illegible] exemplo dauid zelet p salute ppli sui Alr̄
lr̄ sic exit inuitat fideles ad confidenciam sue ad spem et dt Speret
Alr̄ et confidens isrł .i. humilias intellectum ad videndum deū fide
formata Tren 3 bonus ē dns sperantibus ī se ex hoc nūc .i. a pnti
usqz in sclm .i. usqz in fine Osee xii misericordiam et iudicium custodi et spera
in dnō deo tuo Ps In vmbra alarum tuarum sperabo donec transeat iniq
Cxxxi ps
Memento dne dauid et omis masuetudinis eius Iste ps in titulo
eius ad l. titulus canticum graduum accter psalmi dauid
expressum psalmi et diuidatur in duas ptes pō pōr denotat de
cetera templi edificacōm 2o ibi archie trislom ubi ibi vidi
pō dt Memento dne ad confirmando ei bona gre et gle et oīs
masuetudinis eius qe manifeste patuit in hoc qz sauli optime
ad mortem persequenti bis a morte peperit cū tn̄ potuisset eum occide
et qd plus est de manibus vincere suorum ipm saule occidere volenciū
liberauit Reg xxiiii Alr̄ lr̄ sic ps in graduales xiiii q et ipsius in
illis q pertinet ad perfectionem boni ī quo agitur de desiderio perfectionis aliorum
et [illegible] ecclie sub typo pmisso titulo consueto loquens ī persona
viri perfecti pō exprimit desiderium suum edificandi domum dei a viris
dauid .i. xpo d. Memento dne ad adiuuandum et ad desiderium implendum
dt spiritualis edificacōis ecclie .i. xpi q ē mater perfectionis et assertiō desiderabilis
vel dauid .i. viri humilis consendo ei bona gre et glie
et oīs masuetudinis eius recordare q.d. qui masuetudo dei est

causa Ad literam david fuit multum mansuetus quia pepercit saul ipsum
persequenti etc. sed multo mansuetior fuit david spiritualis i. christus Math xi
discite a me quia mitis sum etc. Ier xi Ego quasi agnus mansuetus qui portatur
ad victimam Eccl iii Fili in mansuetudine opera tua perfice Sicut iuravit
domino votum vovit deo iacob Ad literam licet enim sit deus omnium tamen dicitur deus
iacob specialiter quia voluit ei exhibere specialem cultum Gen xxviii Erit
mihi dominus in deum et lapis iste in titulum et vocabitur domus dei Allegorice
sic specificat in primo versu memoriam [illegible] ut de edificanda domo promis-
sum impleat tandem gratiam implendi et dicitur memento domine david quomodo adiu-
vando ut promissum impleat de edificanda domo dei i. ecclesia katholica
sic iuravit david i. christus in persona ipsius david. Et eius memento quia reddat
votum de edificanda ecclesia sic vovit et votum fecit deo iacob i. deo
omnium [illegible] iacob voluit exhibere specialem cultum erigendo lapidem et vocavit
locum domum dei Unde ad literam quia david iuravit [illegible] Reg xxvii
cogitavi ut edificarem domum in qua consisteret archa Sed spiritualis david
i. christus quomodo iuravit quod vovit [illegible] quia si non iurat per se tamen iurat in suis
membris [illegible] in illis qui promittunt et vovent se edificaturos ecclesiam Math v
reddes domino iuramenta tua Eccl xxiii [illegible] in vacuum iuravit non iusti-
ficabitur et impleat repente sic votum vovit deo iacob de edificanda
ecclesia votum quippe redde Eccl v si quid vovisti deo memento reddere
Si introiero in tabernaculum domus mee si ascendero in lectum strati mei
Ad literam quia david non solum fuit mansuetus sed etiam valde devotus
subditur ostendens quale fuit votum eius [illegible] si introiero i. non introibo
in tabernaculum domus mee ibi ad habitandum in meis quiete, si ascendero
i. non ascendo in lectum strati mei ad dormiendum delicate Allegorice sic
specificat quod iuravit et vovit [illegible] quod nulla causa retraheret eum ab edi-
ficatione domus dei. Et dicit david iurat et votum vovit si introiero i. non
introibo in tabernaculum domus mee ad agendum curam et solicitudinem familie
que sua sunt [illegible] Cor v [illegible] non querit
et vos festinatis unusquisque in domum suam Aggei [illegible] domus mea i. ecclesia deserta est
edificat ipsa tabernaculum et non curat de ecclesia dei quo vadat. Unde
Iob xviii Avellatur de tabernaculo fiducia eius [illegible] de tabernaculo suo avellet
eum qui multa paraverat repentina morte dissipavit. hoc tabernaculum
intravit dives Luc xii Anima mea habes multa bona etc. si ascendero
i. non ascendam in lectum strati mei propter carnales delectationes vel ad epulandum
[illegible] tollendus est non intrandus Math ix Surge tolle lectum tuum
[illegible] noluit ascendere [illegible] fidelis in loco etc. [illegible]
mulier garrula [illegible] Prov vii Si dedero sompnum oculis meis
et palpebris meis dormitationem Ad literam si dedero i. non dabo sompnum
oculis meis [illegible] et quietem donec inveniam locum domino i. aptum pro
templi edificatione [illegible] deo iacob tabernaculum i. edificare ei te-
plum quod [illegible] tabernaculum sic enim proposuit david firmiter
facere supposita tamen dei voluntate ut est [illegible] hoc intelligendum quod [illegible]
intraret domum suam aut lectum suum seu dormiret sed quod tamen non
[illegible] bona et [illegible] quiete [illegible] donec domum dei compleret
et in hoc ostenditur magnum eius desiderium ad complendum domum domini
Et hoc modo dicimus [illegible] modum loquendi de homine desiderante [illegible]

sine aliquo negocio quod non dormiet donec sompnum donec compleuit tale nego-
tium. Alexander le. sic exponit oracionem quod non retrahetur ab opere edificacionis propter curam
quietis habende et dicit si dedero id est non dabo sompnum oculis meis quasi dicit
non retrahet me cura proprie salutis ab edificacione ecclesie dei nec carnalis
voluptas et si dedero sompnum oculis meis id est non ponam in temporalibus quietem
meam. Postilla dormiendo sompnum suo et me inueniet in manibus suis quasi viri
mea. Postilla dormiendo sompnum suo et male accidat mihi. Et si dedero palpebris meis dor-
mitacionem et si hoc fecero male accidat mihi et si dedero palpebris meis dor-
mitacionem ut in illis accidat regesta. Unde dormitat anima cum tristicie pressis
rebus in temporalibus pausat et quiescit. sed dormit cum simplex quiescit tam in
Prouerbiis vi ne dederis sompnum oculis tuis nec dormitent palpebre tue.
At requiem temporibus aliis temporibus meis donec inueniam locum domino tabna-
culum deo iacob. Ad l. Et quod deus noluit quod ipse dauid edificaret templum
sed expectaret tempus filii sui salomonis et tunc fuit liber a voto. deus tamen
habuit acceptum eius bonum propositum ut iii Regum viii quod cogitasti in corde
tuo edificare domum nomini meo bene fecisti hoc ipsum mente pertractans
verumtamen tu non edificabis mihi domum sed filius tuus etc. Alexander le. sic exponit
oracionem quod non retrahebatur ab edificacione actum. et dicit si dedero id est non dabo requiem
temporibus meis ut salutis actum requiescam in temporibus. vel temporibus in illis
dabo requiem tempori meo donec inueniam locum domino et donec inueniam locum
aptum ad faciendum tabernaculum deo iacob a cuius conceptu et parisiis in quo
seruiret deus quasi dicit tanta cura et diligencia de edificacione ecclesie dei
in die et in nocte quod nec cura habui de propriis meis sed carne nec de
proprio meo corpore cogitaui et laboraui pro congregacione ecclesie dei. Unde sic dicit
Si dedero requiem etc. donec inueniam locum domino tabernaculum deo iacob ut saltem
cognosco tempore quietis in temporalibus si hoc fecero male mihi accidat. Genesis 3
ne des requiem tibi. Postilla cum hoc postea nullam habuit requiem caro mea donec
inueniam locum domino aptum ad faciendum ei tabernaculum ut inhabitet ibi. Augustinus
locus enim quietis et parisiis quod in pace factus est locus eius et habitacio etc.
Et edificate tabernaculum deo iacob hoc tabernaculum et tale simile et obe-
diens. Apocalypsis xxi Ecce tabernaculum dei cum hominibus et habitabit cum illis Io.
de pi. Et viii preparate corda vestra deo. Augustinus purgat sordes mentis quod
deo parat locum habitacionis. Ecce audiuimus eam in effrata inuenimus
eam in campis silue. Ad l. exponit oracionem deuocionem dauid in archa translacione tempore
dauid et eciam salomonis. Et nota quod archa habuit stabilem mansionem in silo
tempore iosue quasi exiit de terra effraim ut habetur Iosue xviii et ibi fuit
archa usque ad id tempus quo capta fuit a philisteis et portata in terram
eorum ut habetur i Regum v. et extunc non habuit stabilem mansionem quousque fuit
posita in templo per salomonem edificato. sed in terra philisteorum fuit translata
de ciuitate in ciuitatem i Regum v et per plura loca transferebatur sed dauid de-
scribit ut locus non fuit incertum sed tantum de silo. Et dicit ecce audiuimus
eam scilicet archam fuisse positam prius in effrata id est in silo que est in sorte effraim
et non accipitur effrata pro ciuitate bethleem que alio nomine vocata est effrata
Regum xxxv. quod archa nunquam legitur fuisse in bethleem. inuenimus eam in campis
silue id est in gabaa que est in territorio cariathiarim que ciuitas siluarum
interpretatur gabaa enim prope sit accipitur et cariathiarim et loca propinqua et
Alexander le. sic exponit super de qua in ma et ad edificanda ecclesia quasi de iudeis etc.
de gentilibus. Et dicit ecce audiuimus per prophetas eam id est locum et tabernaculum
ut eam id est domum futuram in effrata id est in bethleem in qua natus est puer
edificator et fundator huius domus. Michee v Et tu bethleem effrata
ne quaquam minima es in terra iuda. ex te enim exiet dux qui regat etc.

Invenimus eam in campis silve quasi dicat audivimus per prophetas quod ecclesia pre-
dicata inchoare ex iudeis sed per nullum modum inventa est in campis silve i. con-
gregata est ex gentilibus qui erant tamquam campus silve i. con-
silva quia inculti et omnibus patentes tamquam campus per populi licentiam et
ligna regionis plaudent manu i. fructibus plenum. Ysa. lv. Ora
est de domino transit ad gentilitatem i. qua auditu
non sentiebam. Et iusticiam apprehenderet iusticiam gentes que non
iuste i. legem iuste et non venit. Ro. ix. Ipse vero servando legem
dei et Pilati in quibus auditus est deus. Act. 22. quod dives faciet sed in-
vernis i. pauperum et similium exemplis. Can. ii. Ego flos campi et lilium
convallium etc. Introibimus in tabernaculum eius adorabimus in loco ubi ste-
terunt pedes eius. Ad l. hic loquitur de tabernaculo quod tetendit ei David
in ii Reg. 2. Et adorabimus in loco i. iuxta locum ubi steterunt pedes eius
propiciatorium enim quod dicebatur sedes dei erat supra archam ita quod cir-
culum arche erat quasi scabellum dei sedentis super propiciatorium ut dicitur
Exo. xxv. homines autem venientes ad tabernaculum tamquam oro et adorabant
versa facie ad locum arche. Alle. le. sic hic orant quod per fidem introibunt
in civitatem celestem et adorabunt cum devocione. Et dicitur ecclesia sicut audita est
in iudeis et inventa in gentilibus quasi vos iudei et gentiles intrabimus
per fidei unitatem in tabernaculum eius dei Iacob hoc est in ecclesiam dei
Cant. viii. introivit in domum meam i. in ecclesiam congestam cum illa i. sed
sapientia. Zach. viii. apprehendent x viri fimbriam viri iudei dicentes
ibimus vobiscum. Vidimus enim quoniam deus est vobiscum. Adorabimus devote
in loco i. in collegio fidelium qui in fide et dilectione operantur ubi pe-
des eius i. amor et desiderium christi steterunt i. perseveraverant et inhabitant.
In isto collegio est adorandum et sacrificandum. Deut. xii. cave ne of-
feras in omni loco nisi in loco quem elegerit dominus deus tuus. Surge domine
in requiem tuam tu et archa sanctificationis tue. Ad l. hic describitur
translatio arche ad templum edificatum a Salomone ubi habuit stabilem man-
sionem qua translationem providit David sicut post mortem suam ideo dicit surge domine
in requiem tuam hoc est in domum a Salomone filio meo edificandam
ubi elegisti stabilem mansionem et quiete tu et archa sanctificationis
tue que sic vocatur eo quod continebat scilicet tabulas digito dei scri-
ptas et virgam aaron et urnam auream manna plenam. Alle. le. sic hic
gentem iudaicam ab illa domo ibi propter David rex invitat ad hoc ut edificet et ne repellat
ut se separet per verum et ministros edificationis admittet. Et dicit domine
christe surge i. resurge a mortuis in requiem tuam perpetuam post labo-
rem et passionem ut apostolus illam consuetudinem paciaris. Apoc. xiv.
Amen dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis. Ro. vi. Christus resurgens
a mortuis iam non moritur etc. Tu resurge primus et archa sanctificationis
tue i. ecclesia surget per te et post te. 2 Paralip. vi. Surge domine in forti-
tudine tua tu et archa sanctificationis tue. Anthee vi. ascendit sedens
gen cos. Gen. aug. dicitur ecclesia archa quia sicut in archa erant ta-
bule moysi et virga aaron sic in ecclesia est manna i. panis celestis
centa est. Ro. vi. tabule veteris testamenti vel quia
ille sensu et intelligent scripturas. Virga aaron i. sacerdotalis potestas. Luc. ult. aperuit
Apoc. xvi. Nomen ligaverit se fratrem erit ligatum et. Eccia ecclesia arche
noe. Fluctibus conclusa erat salvatas committere. Gen. viii.
Sacerdotes tui induantur iusticia et sancti tui exultent. Ad l. sacerdo-
tes tui i. ad tuum officium deputati induantur iusticia ita quod non

solum ornetur exterius ornamentis corporalibus sed etiam interius virtutibus, et sancti tui id est sacerdotes et levite tuo obsequio deputati, sanctus enim in una significatione idem est quod divino cultui deputatum, unde et vestes ad hoc deputate dicuntur sancte, exultent id est te laudent cum devocione mentis in signum exultationis apparente. Ps. cor meum et caro mea exultaverunt in deum vivum. Alle. le. sic quod petit a christo ut ministros ad edificationem ecclesie ordinet, et dicit sacerdotes tui id est apostoli quos in sacerdotes consecrasti. Matth. xxvi. hoc facite in meam commemorationem, induantur iusticia a te per spiritum sanctum de super venientem. Luc. ult. sedete in civitate donec induamini virtute ex alto, hac virtute per certum induti prelati boni erunt subditis. Jer. 31. Inebriabo animam sacerdotum pinguedine iusticie et aliarum virtutum sacerdotalium et populus meus bonis meis implebitur, et sancti tui scilicet christiani sacerdotes et subditi exultent de conversione gentium ad fidem christi. Prov. xi. In bonis iustorum exaltabitur civitas. Inter omnia commendabilia et officii dignitas quod sacerdotes dei et officiales ecclesie idoneitas quod induti iusticia et subditorum utilitas quod et sancti tui exultent. Ps. Induti sunt arietes ovium. Propter david servum tuum non avertas faciem christi tui. Ad literam propter david servum tuum id est propter merita eius et deprecationem non avertas faciem christi tui id est salomonis de manibus tuo in regem uncti. Dicitur enim hebreis quod cum sacerdotes tulissent archam ad templum salomonis porte clause sunt se contra eos et cum oraret dominum et recitaret istum psalmum, cum venerit ad istum versum tunc aperuerunt se porte et sic vidit omnis populus quod david erat deo acceptus, ut iste enim ad id temporis multi de populo tenebant contrarium propter adulterium et homicidium quod fecerat david. Ad declarandum quod illa peccata erant sibi dimissa fuit facta illa clausio portarum et apertio ut dictum est. 3 R. viii et 2 paralip. vi. Alle. le. sic quod quia edificat domum id est ecclesiam hic orat pro plebe iudaica ne repellatur, et dicit domine non avertas faciem id est cognitionem christi tui a iudeis de quibus est nasciturus. 2 paralip. vi. non avertas faciem tuam domine a reliquiis israel, propter david servum tuum id est propter me cui promisisti d. 3 R. xi. In diebus tuis non disperdam regnum tuum propter david servum meum et ierusalem quam elegi, et sic finaliter convertet eos ad cognitionem christi. Iuravit dominus david veritatem et non frustrabitur eam de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Ad literam. Hic agitur de promissione successionis regni in prole david, et dicit Iuravit dominus david id est ipsi david veritatem quia est veritas prima, et non frustrabitur eam denegando promissum, et quod sit illud subdit de fructu ventris tui imponam super sedem tuam, hoc enim ei promisit per nathan prophetam 2 R. vii. et hoc promissum fuit primo impletum in salomone filio david qui in regno ei successit et multo perfectius in christo descendente a david secundum carnem cuius salomon figura fuit, et in quo david regni accepit perpetuitatem. Alle. le. sic hic tangitur firma dei promissio de fructu dando ipsi david, et dicit dominus iuravit per seipsum id est firmiter stabilivit et promisit ipsi david filio ysai. Hebr. vi. quia non habuit maiorem per quem iuraret, iuravit per seipsum, et promisit firmiter veritate, et non frustrabitur eam id est non annichilabit eam. Vel secundum aliam litteram non peribit eius promissio fieri. Reg. xvi. dicatur in israel non peribit nec perfectio fiet. de fructu ventris tui id est filium qui erit fructus ventris virginalis de tua stirpe descendentis ponam eternaliter stabiliendo super sedem tuam in regia dignitate et potestate. 2 R. vii. suscitabo semen tuum post te quod egredietur de utero tuo et firmabo regnum eius. Ysa. ix. super solium david et super regnum eius sedebit ut confirmet et corroboret id a modo usque in sempiternum, et non dicit de fructu femoris tui, quia non

per generacionem ex femore dauid. ut filiorum eius natus est xpc sed de
ventre virginalis sine viri semine. Si custodierint filii tui testamentum
meum et testimonia mea hec que docebo eos. Ad l. testamentum meum
id est decem legis precepta que deus tradidit in monte Synai. Exo xx. et testimo
nia quantum ad alia mandata que deus dedit populo per moysen. Alia lectura
hic premittitur perpetua potestas inferius esse sub condicione que non fuit appo
sita capiti quia non erat in eo possibilitas ad peccandum et dicit si custodie
rint id est non fuerint transgressi filii tui tu xpe et dauid significate testamentum
meum id est pactum in baptismo promissum et testimonia mea id est ewangelia et prophetas hec
et non alia scilicet cerimonialia que docebo eos ego deus. Deut vii. Si
postquam audieris hec iudicia custodieris ea faciens custodiet deus deus
tuus tibi pactum et misericordiam quam iurauit patribus tuis. Et filii eorum usque in
seculum sedebunt super sedem tuam. Ad litteram et si eo usque in seculum id est absque
determinacione sedebunt super sedem tuam id est regnum tuum et ita fuisset semper
posteritas perseuerasset sed quia reges a deo descendentes multipliciter fuerunt trans-
gressi legem eius ex decursu iiii Regum et ii Paralip. ideo ista successio in regni
dignitate tempore sedechie fuit interrupta ut habetur l. et vlt. Alia lectura
hic ostenditur perseuerancia in futurum prophetam ducatum et dicit et filii non solum
primi sed eciam filii eorum usque in seculum successiue id est certe quod ducatum fiet
spiritualiter in ecclesia. ii Reg vii. fidelis erit domus tua et regnum tuum usque in eternum
sedebunt firmiter stabiliter super sedem tuam regie potestatis ymo sic sedes
[illegible] Jer 33 si irritum potest fieri pactum meum cum nocte ut non sit dies et
pactum meum irritum poterit esse cum dauid seruo meo ut non sit ex eo filius
qui regnet in throno eius. si custodierint testimonia eius vel mea tunc sede-
bunt super sedem tuam ymo et super sedem [illegible] Apoc 3 qui vicerit dabo illi
sedere super thronum meum. Quoniam elegit deus syon elegit eam in habitacionem
sibi. Ad l. hic ponitur racio promissionis ex [illegible] deuocionis ipsius dauid ad
diuinum cultum et dicit quoniam elegit deus syon id est in monte syon ut ibi edi-
ficaretur templum suum prope palacium ipsius dauid. subdit elegit eam
in habitacionem sibi licet enim deus sit vbique dicebatur tamen ibi specialiter habitare
eo quod dabantur ibi diuina responsa de propiciatorio quod dicebatur sedes dei
electionem autem huius loci ostendit deus quando precepit [illegible] per gad prophetam
ut construeret ibi altare et offerret hostias et exaudiuit eum deus de celo
igne descendente super altare ut habetur i Paralip xxi. Alia lectura sic hic
ostenditur racio promissionis ex parte electorum scilicet predestinacio eterna prima institucio
et perseuerancia finalis et dicit sic quoniam deus elegit id est ab eterno predestinauit
ante mundi constitucionem syon id est ecclesiam suam. Eph i. elegit nos ante
constitucionem mundi. Jo xv. non vos me elegistis sed ego elegi vos. Ele-
git eam per gratie infusionem in habitaculum sibi ut inhabitaret in ea hic per
gratiam in presenti et in futuro per gloriam. ii Thess ii. elegit vos in salutem
primicias spiritus in sanctificacione. Confirmat autem quod inhabitare velit. Apoc
xxi. habitabit cum eis et ipsi populus eius erunt. Hec requies mea in seculum
seculi hic habitabo quoniam elegi eam. Ad l. quia archa domini inde non fuit
ad aliud templum translata. Alia lectura sic hic ostenditur electorum ad perpetuitatem
in gracia et in gloria et dicit hec id est ecclesia requies mea id est locus requiecionis
mee scilicet est in seculum seculi id est in perpetuum ysa [illegible] est locus requiecionis
mee et super quem requiescet spiritus meus ysa xi. Eccl 24. in omnibus requiem
quesiui et in hereditate domini morabor. hic habitabo per gloriam quoniam elegi
eam ut in illa inhabitem. Ysa xii. exulta et lauda habitacio syon
[illegible] Alia [illegible] de [illegible]
[illegible] hic in [illegible] habitabo [illegible] quoniam elegi eam ut sit [illegible]

vbi primo pmittitur incarnacio, 2o incarnacionis racio ibi quoniam elegi eam.
Uiduam eius benedicens benedicam pauperes eius saturabo panibus Ad litteram
Uidua eius e. i. personas ecclesie deuotas ad quas locum constituens sunt
pui pondere i. preciosi bonis spiritualibus et temporalibus multiplicabo Alle le. sic
hic pmittit habitacio quam ad vitam intelligencia et dicit benedicens i. gras
infundens viduam eius i. aiam quando auxilio destituta et in deo sperante
et quam ecclesiam benedicam habundancia largiendo ysa xlix vidue tue in
me sperabunt Ecc 27 non despiciet preces pupilli nec viduam si effundat
gemitus primo benedicet Eph benedixit nos in benedictione spirituali in
celestibus, pauperes eius i. humiles ecclesie in ecclesia saturabo panibus
ve intelligencie Ecc xv cibauit illum pane vite et intellectus Luc xi
Amice accomoda michi tres panes veteris testamenti et noui et scripture
expositos Sacerdotes eius induam salutari et sancti eius exultacione exul-
tabunt Ad litteram Sac. eius indu sa. i. saluabo eos vndique et sancti eius
i. leuite ministrantes cum deuote exultacione exultabunt i. exultacione
mentis et corporis non per dissolucionem sed per deuocionem Alle le. sic hic
subiungitur stantes premissis et leticie et dicit sacerdotes qui sunt principalia
membra, induam salutari i. xpo Sacerdotes cum imitacione xpi i. quo est perfecta
saluacio 2 palip vi sacerdotes tui domine induant salutem i. virtutem
salutis operantis saluatoris imitacione tantos quos significant sacerdota-
lia indumenta camisia nitida quod prius induitur fidem quod est prima et pura
Amictus quod supponitur capiti significat spem quam ad superna erigit Alba
magna et longa iusticia que vnicuique quod suum est fideliter reddit Cin-
gulus quod stringit temperancia quod restringit Manipulus quod lippitudinem
oculorum tergit prudencia quod tenebras oculos claros dirigit Stola lon-
ga fortitudinem i. longam perseuerancie predicit Casula quod totum operit
significat caritatem quod formosior est ceteris virtutibus et forma omnibus
tribuit Cum sacerdotes eius i. xpi et ecclesie induam salutari i. spiritu sancto
et eius homine Luc sedete donec induamini virtute ex alto Et sancti eius
i. purificati per baptismum et spiritum sanctum exultabunt exultacione i. habundantem
exultacionem habebunt, Ioel ista repleta habundancia exultacionis Ecce
ysa lxvi serui mei laudabunt pre exultacione cordis ysa vlt. letami-
ni cum ierusalem et exultate in ea Illuc producam cornu david paraui lucer-
nam xpo meo Ad li. Illuc e. i. dignitatem regiam ipsius dauid plo-
rabo in filios suis post ipsum eo sibi paraui Luc xo meo i. in eca
Ecclesia regni et dauid Reg 3 et 4 vi dicit vbi agit de tribus decem tribu
ad ieroboam dicit de roboam nepote dauid filio autem eius dabo vnam tri-
bum et remaneat lucerna seruo meo dauid Alle le. sic hic omnia beneficia
ecclesie exhibita super pertinent xpo et eius paruulis et dicit illuc i. per
ecclesiam producam i. perferre ab aliis ducam ut sit omnibus potencior sapiencior
et melior Ephes po cornu dauid i. xpm quod dicitur cornu salutis quod salu-
tis defendit Reg 22 scutum meum et cornu salutis mee Ecce
xc dicitur cornu dauid quod de dauid ortum Luc po et erexit cornu salutis
nobis R. 2 Pa. 2 sublimabit cornu xpi sui paraui i. ordinaui, lucernam
i. Iohannem baptistam precursorem xpo meo i. filio meo Io. 7 ipse
erat lucerna ardens et lucens Tertius arde. paraui lucem verbum ar-
dens et lucens prestiti, tamen ait lucernam paraui deus testatur substando
in Iohannis grepstore, candelam non accensam ponendo intus i. anime
eius infusionem i. ardendo intima eius sanctificacione de secreto edu-
cendo et in vos natiuitatem super candelabrum ponendo in predicacionis
execucione Inimicos eius induam confusione super ipsum autem efflorebit

·sanctificacio mea. Ad litteram inimicos eius etc. quod secundum historiam fuit tempore david et salomonis
et plurium aliorum regum a david descendencium qui boni se habebant ad cul-
tum divinum ut patet de ezechia cuius tempore angelus domini percussit tantum octoginta quinque
milia in castris sennacherib et sic fuit expulsio fuge eius confusione ut
habetur iiij Re. xix. Super ipsum autem quantum ad personam eius et domus ipsius ef-
florebit sanctificacio mea id est unccio regia que durabat usque ad sedechiam. In
hebreo habetur lucebit corona mea quod potest intelligi de corona regum maius
que erat de auro et gemmis fulgentibus. Alia littera sic exponit sanctifica
producta xpo exhibenda scilicet inimicorum eius confusio et ipsius super eos glorificacio
et dicit psalmus lucerna xpo meo et eius id est xpi inimicos tam spirituales quam corpora-
les sive corporales induam confusione ut undique habeant confusionem. Job viij
qui oderunt te induentur confusione. Michee vij. et aspiciet ad me inimica
mea et induetur confusione. Super ipsum id est xpm autem efflorebit id est extra florebit
per gloriam id est palam gloria apparebit. sanctificacio mea id est gloria mea et hoc in
generali resurreccione ipse est qui primo est sanctificatus. Jo. xvij. quia pro eis sancti-
ficat et misit in mundum et per ipsum sanctificantur alii. prima Cor. j. qui factus est
nobis a deo pre iustificacio et sanctificacio et redempcio quia ab eo sanctificamur
in presenti cum ipso florebimus in futuro quod nobis concedat.

Ecce quam bonum et quam iocundum habitare fratres in unum. Ad
litteram Titulo in hebreo canticum graduum ipsi david. Quod predi- Cxxxij
cit litteraliter de unitate populi israel admirando per caritate sub uno
rege et sub cultu unius dei de cuius sanctificacione fuit sermo in psalmo
precedenti. Et sic dicit david: Ecce quam bonum et quam iocundum id est valde
bonum et valde delectabile et habitare fratres id est filios israel qui dicun-
tur fratres per unitatem cultus divini. Deutero. xxiij. non fenerabis fratri tuo ad
usuram iudeo sed alieno id est gentili. in unum id est per concordiam caritatis sub
una lege et sub uno rege. Alia littera sic exponit in generalibus pluribus qui
in illis que pertinent ad prelatorum bonum gerere in quo agitur de superna caritate
consistentia et compaginate. hanc diligunt et concedunt prelati. Unde
primo titulo conspecto. Secundo commendat fraterne caritatis unionem. Tertio probat
commendacionem ibi Sicut unguentum. Et dicit Ecce quod in principio quam bonum id est
valde bonum et quam iocundum id est valde iocundum et delectabile. est habitare fratres
simul manere fratres in unum id est in unum te carnis licet et sub gradibus
et officiis sint distincti. Act. iiij. multitudinis credencium erat cor unum
et anima una in domino. Jo. xvij. claritatem quam dedisti mihi dedi eis ut sint
unum sicut et nos unum sumus. Hanc unitatem frequenter dividit cupiditas
terrenorum honorum ambicio. Gen. xiij. facta est rixa inter pastores gregum
abrahe et loth. Sicut unguentum in capite quod descendit in barbam
barbam aaron. Ad litteram hic adducit exemplum. Primo de unguento unccionis conse-
crabatur summus sacerdos quod erat valde preciosum redolens et suave. In
dicitur sic unguentum in capite summi sacerdotis dicit enim glossa quod unctio
illa fiebat cum digito consecratus intincto in illo unguento quo digito
pro applicabatur capiti et trahebatur usque palpebras ex utraque parte
tunc descendebat usque barbam. Secundo subiungit quod descendit in barbam non cy-
rurgicus pro barba aaron id est summi sacerdotis. Tertio ab aaron descendentes
Levi enim minores sacerdotes non consecrabantur ista item unccionem sicut declaratur
Exo. xix. Alia littera sic hic probat predictam commendacionem per exemplum et secundum
et dicit fratres habitare in unitate caritatis est sicut unguentum in capite id est
quo unctum est caput summi sacerdotis scilicet aaron. Levit. viij. in
figura unctionis spiritualis existentis in xpo qui est caput Ecclesie.

hic est caput corporis ecclesie capitur gratia inunctum ysa lxi spiritus domini
super me propter quod unxit me unguentum odiferum suave valde et altisit
can vo curremus in odore unguentorum tuorum quod unguentum descendit
in capite in barbam barbam aaron sic gratia spiritus sancti et caritas significata
per unguentum que est in xpo qui est caput ecclesie descendit in barbam id est
in congregationem apostolorum qui fuerunt fortes in fide et tanquam barba ostendere
viriliter et forte Jo 3 filio non dat deus spiritum ad mensuram sed redu
dat ut effluat barba aaron id est qui fuerunt fortes in opere unde barbe du
plicatio significat duplicem fortitudinem operis primis in opere et fidei quoniam
fideles rara caret ortos secundum hieronymum quoniam dimidia partem hinc 2 re x
amon rasit dimidiam barbam servorum dei amos i. dyaa Quod descendit
in horam vestimenti eius sicut ros hermon qui descendit in montem sion ad
litteram hebrei dicunt quod scilicet de barba descendit super horam vestimentorum
eius et est istud de usu presenti et refertur ad barbam summi sacerdotis
a qua descendebat super oram superiorem tunice latitudine et super hu
merale quod dicitur hora oris vestimenti et sic patet cum dicitur in textu ora
in horam non intelligitur inferior pars vestimenti sed superior et referenda est
summa hoc usque ad predictum ut sit sensus sic unguentum illud est valde
redolens et suave sic habitare fratres in unum modo potest est valde bo
num sicut ros hermon sicut est primum thema usque et ultimum huius psalmi unde potest
secundum exemplum ad propositum de descensu roris qui est valde suavis
et bonus terre nascentibus ita sicut valde bonum est habitare fratres in unum
et continuat ad hoc dicitur ros hermon id est descendens in montem hermon qui mons
fructuosus et pascualis virtute roris ibi descendentis qui descendit in
montem sion et non est intelligendum quod idem ros descendit in montem
sion sicut quidam unus mons multum distat ab altero tamen quod mons hermon
est depressior quam sit mons sion propter hoc dicitur mons modicus psalmo xlo
de terra iordanis et hermon et a monte modico sed idem ros in specie
in qualitate suavitatis et fecunditate descendit super utrumque montem et sic
est sensus quod sicut ros descendens in montem hermon et ros descendens
in montem sion sic valde bonum et utiles sunt et habitatio fratrum in
caritate est valde bona Alexander sic hic omnium fratrum similitudine
eius unguenti scilicet diffusionem eius in posteriores et dicit sic unguentum quod descendit
a capite in barbam et a barba in oram id est in extremam partem vestimenti
eius id est corporis aaron sic gratia et caritas seu unio caritatis que est quasi
unctio spiritualis descendens a xpo tanquam a capite in barbam id est colle
gium apostolorum et continetur in barba aaron id est in prelatos et apostolorum successores
usque in oram vestimenti eius id est usque in minores fideles ecclesie et usque ad
extremos unde unctio spiritualis que descendit a xpo in sanctos primitive ecclesie
et sic unguentum male descendit in oram vestimenti malis sed unguentum spiritua
le in spirituales vestes xpi sunt fideles ysa xlix vivit dominus quia his
omnibus sicut velut ornamento vestieris Ora eius vestimenti sunt extremi
in ecclesia sed Ora enim est extremum vestimenti et in eos descendit spirituale
unctio a capite xpo barba mediante Jo primo et nos omnes de plenitudine
eius accepimus ysa jo 2 unctio docebit vos de omnibus Sic ros hermo
nis hic post exemplum de redolentie motum unus transit iordanem qui dicitur
hermon altius est excelsius qui dicitur sion et dicit sic ros descendens super
montem hermon qui est primus mons et ros descendens super sion qui est
altius mons illos qui ros suavis et dulcis facit illos montes
fructuosos sic caritas et gratia spiritus sancti descendens a xpo in apostolos

& p aplos in platos ecclie maiores & minores totā ecclam reddit fecūdā
& bonis opibus habundātē vn̄ sedulius qz hermō intp̄ summe exaltatus
ind xpus lum e ps In lumine tuo videbimus lumē & est lum exaltatus
po in cruce ind in gla sup omnes scōs ephe ii o deus exaltauit illū p9it
& dedit illi nom ec In hoc monte hermo firmat ros gre ysa xxvi
Ros tuus ros dulcis & luci & ab ipo descēdit i montem syon .i. i ecclam
ecc xliii Obvians ros ab ardore veie humilem efficiet eū Nouus
qz ros dr gra qz de sup venit ysa xlv Rorate celi de sup et ec
Ciacob pō omne datum optimum ec suauit influit Judicum vi Ros influit
in vellus Deut° 32 fluat ut ros eloquium meum .i. dulce & suauit
de nocte descendit Exodi xvi mane qz ros iacuit p circuitum castrorum
sic gra in tribulatōe Amos vlt Ero qsi ros & ipse germinabit qz lilium
Refrigat Ecc xviii nonne ardore refrigabit ros Qm illic man-
dauit deus bndictōē & vitā usqz in sclm Ad litteram qz sic conabile
tale rore descēde i montem syon. ont at subdr qm illic madat deus
bn̄ oz .i. i monte syon vbi erat templum & sacerdotes ibi bndicebat populū
& vitā In hebr habet bndictōē vite qz sacerdotes bndicētes impe-
trabant pplo bo tpalia & spualia qbz gtinuatur vita & gsuatur
corporis & aīe Et tamen sn̄ir impetrat trāslatū gtinebit Et vita usqz in
sclm usqz de se Alie le sic hic ptat caritate vnitatis p fructu
psnti & in futuro & dt qm illic .i. in gcordia & vnitate caritatis existibus
madat .i. gmitere facit deus bndictōē .i. laude sibi sit qz a fratribus
placet ei laus & bndictio & nō ab aliis Math v Si offers munus
tuum ad altare Alibi qua cuius culpa e discordia p qua nec munus
a deo accipit al bndictōē qz fratribus ipse deus bndicit Ro dei bndic
pplo suo i pace & madat deus .i. gmittere facit fratribus vitā usqz
in sclm .i. vitā eternā de q Jo xvii hec e vita eterna ut cognoscat
te deum vnū ec vita etna ad quā pvenitur p gcordie vnitate Jo 3
Scimus qz trāslati sumus de morte ad vitā qz diligimus fratres Jo x
Ego veni ut vitā habeant .s. etnā ad quā nos pducat

cxxxiii

Ecce nunc bndicite dnm omnes serui dni Ad litteram Titulus
canticum graduum Ebra post e qdam inuitatio sacerdotum et
leuitarum ad laude dei ut dr Exo ic ec vos sacerdotes et
leuite qui ad diuinum obsequium estis a deo electi Alie le sic
Iste ps e vltius i psi gcordia dit i quo agitur de laude et bn-
dictōē dei primo titulo gsueto inuitat ad bndictōēm
laudis deo persoluēdū ec oportet ut ptat bndictōē gle laudantibus eū
scilicet ibi bndicat te ec et dt ecce .i. in pnpto nunc nō expectātes
& futurū. bndicite dnm laudādo gras agēdo omnes serui dni sinceri et
ex timore filiali Dan 3 Bndicite serui dni dnō & nunc 2 Mach vi ecce
fuerit tps acceptabile & omnes Ro xv omnes vnanimes vno ore honori-
ficetis deum Qui statis i domo dni i atriis domus dei nri Alie
qui statis i domo dni ad ipm officiandū i atriis domus dei nri qz
in atrio & ipse arca erat habitacula eorum ut essent prompti ad sua
officia nō solum de die sed etiā de nocte Alie le sic qz inuitat
disciptē pō maiores ec minores & dt ecce bndicite dnm vos qui statis
tāquā fideles & obedite pati qz e honorum suorum i domo dni militā-
tāquā psnti al i domo dni .i. in ecclia triūphante ul in ecclia
tāqz pfuti ysa lvi letificabo eos in domo orōis mee letificabo

exaudiendo et maxime stantes contemplando et perseuerando. iii Reg. xviii Viuit
Helias viuit deus in cuius conspectu sto. Eph. 3 state succincti. Et vos etiam
benedicite domino qui statis in atriis domus dei nostri in ecclesia propter tuicionem impugn-
antes et inpetu. Alia causa sunt in introitu domus per stantes exaut
predicas nostri in atriis eius. In noctibus extollite manus vestras in sancta et benedicite
dominum. Ad litteram in noctibus cum deuocione orando vestra facie ad sancta sanctorum
vbi erat archa et propiciatorium et benedicite dominum bonum omne conformis domine
laudis que impenditur maiori a subdito et non bene de consecracionibus que
impenditur inferiori a superioribus. Hebr. vii sine vlla contradictione quod
minus est a meliore benedicitur. Aliter legitur sic hic inuitat ad benedicendum dominum
in statu aduersitatis et dicit in noctibus id est in aduersitatibus positi non sitis de-
pressi desperando sed extollite ad dominum manus vestras id est vota et opera
in sancta id est ad perficienda superna et eterna sancta. Treni 3 leuemus corda nostra
cum manibus ad deum in noctibus aduersitatum. Ysa. xxi venit mane prosperitatis
et nox aduersitatis et benedicite domino corde et ore laudando. Job xxxv qui
dedit in nocte carmina. Tob. xii benedicite dominum in omni tempore. Ergo ille
qui orando nec impeditur aduersitate ymmo in noctibus orat. nec deprimit
cupiditate. cum quo dicitur extollite. nec pigrescit torpore. quod quo dicitur
manus vestras nec deuiat intencione quod quo dicitur in sancta nec tacet in
consuetudine vnde dicitur benedicite. Benedicat te deus ex syon qui fecit celum
et terram. Ad litteram hic filius dei optat benedictionem et dicit benedicat te
deus ex syon id est ex templo quod est in monte syon in quo erat propiciatorium
vbi celebrantur diuina cultura et inde prebebat propiciacionem et benedictionem diuinam
et dicit benedicat te in singulari quia in primo psalmi dixit quod debent esse
vnum concordia caritatis. qui fecit celum et terram. hoc dicitur ad excludendum
manicheorum errorem qui dicunt inferiora a dyabolo esse creata. Curia omni
dei per contrarium predictos post quam exposita misteria qua omnia fecit
Aliter legitur sic hic optat benedictionem que deum laudantibus et dicit benedicat
te deus benedictione gracie et tandem glorie et loquitur in singulari tamen vni quia omnes
deum diligentes sunt cor vnum. Act. iiii multitudinis credencium erat cor
vnum et anima vna. Thob. ix benedicat te deus ysrael et hoc ex syon id est bene-
dictione eterna que est in celo et superna syon de qua Chat xxv venite
benedicti patris mei et deus qui fecit celum et terram id est omnes superiores et inferio-
res creaturas et ipse est potens benedicere. Gen. primo in principio creauit deus celum et

Cxxxiiij

Laudate nomen domini laudate serui dominum. Ad litteram Titulus in 12
Hebreo alleluia id est laudate dominum et iste psalmus est inuitatorius fidelium
ad laudem dei et primo ponitur in generali inuitacio 2o in speciali ibi
domus ysrael. primo dicit laudate nomen domini cum laudibus extollite
et laudate serui dominum qui vos tenetur summe deuocione pro
beneficio creacionis et generalis gubernacionis. Aliter legitur sic hic
conuertit se ad laudandum deum propter tot et tantis beneficiis et ita psalmus est laus
dei et causa laudis intencio est monere alios ad laudandum deum. Vn-
de premittitur titulus Alleluia id est laudate dominum. Et diuiditur primo ponitur semper
primo ad laudem dei inuitacio 2o falsorum deorum qui indigni sunt laude
derisio ibi simulacra gencium primo dicit laudate id est laudibus attollite
nomen domini predicando potenciam sapienciam et bonitatem eius. vt eius nomen
veniat in noticiam omnibus et noscetur vbique. Ps. paralip. xxii laudate
nomen eius laudate nomen quia prima causa est quia est salus. summum
bonum in omnino est salus illud vero quod est salus. Act. iiii nec est aliud

nom sub celo i quo oportet nos saluos fi. Sui laudate reuenter
dnm tui oms tenem' seruire p bnficiis creatoris gubnatoris et re
demptoris Ad hoc enim nos condidit Ysa xl in gloriam istu formaui in
laude mea narrab' Malach 2 Sug tiet dnm si ego dns vbi timor
meus. Sunt go dnd cu timore Qui statis i domo dni i atriis domus
dei nri Ad l' pter atriu sacerdotu vbi offerebant hostie erat illa
atria vbi vulgares vacabat orōi et in uno eorum templebant gentiles
q' veniebant i ihrlm ca orois si qr d' Io xii Erat aut gentiles qdā
ex hiis q' ascenderat ut adorarent i die festo Al'r le' sic hic inuitat
ad laude dei contemplatiuos et actiuos et dt q' statis i perseuatis erecti p
gram i domo dni .i. in ecclia supphabe desidio meditatione et conuer
satione Baruch 3 O isrl quam magna est domus dni Hic stabat Apo
Phil 3 nra conuersatio e in celis et qui statis .i. perseuatis p gram ta
quam custodes et milites i quorum e stare i atriis domus dei nri .i. i ecclia
militante que e qu atriu eccle triumphantis Abac 2 sup custodia mea
stabo stabo Ysa vi seraphin stant est qui stetit i ea Ergo bnte vos
q' statis erecti p gram q' no iacetis prostrati p culpam no sedetis
torpentes p accidiam Laudate dnm qm bonus e psallite noi eius
qm suaue e Ad l' qui induunt' multiplr x'os ad laudandu deu pp
bone potis. et dt laudate dnm qm bonus est i infinite bonitatis
pp' qd e summe laudabilis. psallite noi eius qm suaue e. Est enim
nom dni mel in ore melos in aure et iubilus i corde ut dt Bern
Al'r le' sic hic inuitat ad laudem deu multiplici rone et dt laudate
dnm deuote i corde qm bonus est x' et in se Luce x nemo bonus nisi solus
deus Et bonus e nobis Tren 3 bonus e dns sperantibus i se. psallite .i.
estote solliciti de bono opere psallere enim dr a psalterio que tangere. qr
aut no fatigat psallentes etia ore noi eius qd est ihus xp's qr est
nomen sup omne nomen ph'i Psalm xvi cantate ei et psallite ei narrate oia
mirabilia eius. qm suaue est tanquam melos in aure mel in ore et
iubilus i corde Cant pro oleum effusu nomen tuum Bern Ihus mel i ore
Alia lra hz qm suauis e s. dns et de hoc dnm est sup Qm iacob
elegit sibi dns ipse in possone sibi Ad l' qr pmū pp'o ipse res
laudare deu quem elegit ut inde hūanitate assumpta nasceretur. Ideo
lege dmis ei dedit et hoc e qd dr qm iacob elegit sibi Al'r le' Jac
hic ort luctatore electorum et electionis fine et dt qm iacob .i. pplm
iudaicum elegit sibi dns Malach pº iacob dilexi esau odio habui
Vel elegit iacob .i. pplm vitia supplantatorem et bn operantem. Ipse
q' idq e qr iacob. vl' ipse et pplm deu vel fide videntem. in hereditate
sibi ut excoleret regeret et custodiret. sic aliquis custodit hereditate
sua Ysa xliiii audi sue meus iacob et ipse quem elegi. elegit
dns .i. possessionem et in hereditate celeste Jaco 2 nonne pauperes elegit
dns .i. hoc mūdo diuites i fide et heredes regni Quia ego cognoui
qr magnus e dns et deus nr pre omnibus diis Ad l' hic ampl' racio
laudis ex sua ptate que apparet i effectibus et beneficiis oibus hominibus
gnalis exhibitis et dt qr ego cognoui id e' q.d. hec dr ex racio
laudandi deu. qr ego cognoui qr magnus e dns magnitudie cui no
e finis. et deus nr p omnibus diis Et amp' hic dii participatiue
ut mei sunt angeli sa' cis post tpe deus facimus ministris dns.
Al'r le' sic pp' assignat dme laudis multiplicite com hic
post ceptam certitudinem comm. et pº assisit se nosse diuinam magnitudine.

et dicit quod ego raptus ad divina contemplanda cognovi notitia experimentali quod magnus est dominus virtute et potestate eius magnitudinis non est finis Eccli xliii terribilis
dominus et magnus vehementer et dominus noster pre omnibus diis id est magnus super
omnes deos sanctos et angelos Exodi xviii magnificatus es domine deus quia non est
similis tibi etc. Omnia quecumque voluit dominus fecit in celo et in terra in
mari et in omnibus abyssis Ad Rom. omnia quecumque etc. in celo aliquos angelos
ibi stabiliendo et alios propter superbiam deiciendo, et in terra aliquos homines
per gratiam suam vocando, et alios iusto dei iudicio sicut occulto dimittendo
in mari aliquos inde tempore tempestatis mirabiliter salvando aliis periclitantibus
propter ventorum flatus Aliter legitur sic preterit divinam magnitudinem
in generali et in speciali et dicit magnus est dominus in virtute et potestate quia omnia generaliter
quecumque voluit fecit Iob xxiii anima eius quodcumque voluit et voluntas quecumque voluit
hec fecit, in celo id est in natura suprema et luminosa scilicet aliquos angelos ibi
stabiliendo et alios propter superbiam inde deiciendo, et in terra id est in natura
infima et opaca, aliquos homines ad gratiam suam vocando etc., in mari
aliquos tempore tempestatis etc. et in omnibus abyssis id est in omnibus aquis seu in natura
media et diaphana Neemie x tu fecisti celum et celum celorum et omnem
exercitum eorum terram et universa que in ea sunt maria et omnia que in eis sunt
hoc est contra ydolatras quos per mundum [illegible] in hoc psalmo Educens
nubes ab extremo terre fulgura in pluviam fecit Ad ? educens
id est a mari oceano unde ut plurimum elevantur vapores humidi ex quibus
nubes generantur et iste oceanus est terre habitabilis finis fulgura
in pluviam fecit quia frequenter in dictis nubibus generantur tonitrua et
inde procedunt et coruscationes et fulgura que finiuntur per hoc quod nubes
in pluviam resolvuntur Aliter legitur sic ostenditur potentia divina in speciali que fecit
ad utilitatem totius mundi scilicet maioris et minoris, potentia autem ad utilitatem
mundi sunt duplex quia aut maioris mundi sic sunt nubes que temperant
ardorem solis, aut minoris mundi id est hominis et hec sunt aut ad utilitatem
ex parte anime sic sunt fulgura ad terrorem incuciendum, aut ex parte corporis
sic sunt pluvie et venti [illegible] ad illud vel constringendo terram ut venti
frigidi vel aperiendo ut calidi, et dicit dominus quecumque voluit fecit in terra
et in mari educens id est elevans nubes id est vapores ex quibus generantur
nubes ad refrigerandum solis ardorem ab extremis terre id est de profundo
terre ubi sunt loca humida et aquosa Eccli xliii in magnitudine sua posuit
nubes, fecit fulgura ad incuciendum terrorem et ista ea in pluviam
convertendo ad consolationem, fecit enim aliquando cum fulguribus pluvias aliquando
cum isto post fulgura Ier x elevat nubes ab extremitatibus terre fulgura
in pluviam facit Vel spiritualiter nubes sunt predicatores Ysa lx qui sunt isti
qui ut nubes volant hos educit ab extremo terre quia a paupertate et
vilitate assumpsit i Cor. i que infirma mundi elegit deus etc., fulgura
etiam in pluviam fecit quia per adversitates consolationem immittit Tob.
iii post tempestatem tranquillitatem facis Qui producit ventos de thesauris
suis quos percussit primogenita Egypti ab homine usque ad pecus Ad litteram
qui producit etc. id est de locis humidis occultis sic thesauri continentur in locis
occultis Aliter legitur sic ostenditur que facta sunt ad utilitatem hominis ex parte corporis
et ad utilitatem spiritualem populi sui, et dicit qui producit ventos calidos
et frigidos de thesauris suis id est de causis latentibus et occultis quia non
sensibus nostris videtur unde veniat aut quo vadat Iohannis iii spiritus ubi vult spirat etc. Vel spiritualiter
formans mores in corde et creans ventum id est animam hos producit de the-
sauro sapientie et predestinationis sue ad volandum ad terram Ro. viii
quos predestinavit hos et vocavit et quos vocavit illos et iustificavit,

Ro xi O altitudo divitiarum sapientie et scientie dei. qui percussit i(d est) occidit pri-
mogenita egipti a(d) i(n) egipto. ab homine usque ad pecus i(d est) primogenita hominum
et pecorum Exo xii factus est clamor magnus in egipto neque enim erat domus in
qua non iaceret mortuus. Per primogenita egipti in hominibus sunt ma-
gistros hic modo mittentes alios in errore. primogenita pecorum sunt simplices
errantes. et utraque percutit deus Eccl^s 20 cum moritur doctus et indoctus. Et
misit signa et prodigia in medio tui egipte in pharaonem et in omnes servos
eius Id est per signa et supplicia Alia lectio sic habet omnia flagella gravia scilicet
et dicit deus in quo est sunt ob deos. emisit signa in pluras plagas et scilicet ming
inmalia et prodigia in maiores etiam plagas et maiora inmalia in medio
tui egipte id est in medio terre egipti Exo vii in pharaonem id est contra regem pharao-
onem id est contra omnes subditos eius Deut x fecit signa et portenta in pharaone
et in omnes servos eius. per pharaonem regem egipti significatur in malitia perma-
nentes, per servos eius obedientes vel consentanei utrosque deus percutit Ebre
x percussisti caput de domo impii Qui percussit gentes multas et occidit
reges fortes Id est hic adiungitur de domino laude ex effectu dei in malitiis
pro populo suo suis cui deus qui percussit gentes multas in quo filios israel pro-
gressu de egipto, et occidit reges fortes et qui sunt illi subditi Alia lectio
habet omnia magnalia scilicet per exitum filiorum israel de egipto ad exaltationem
ipsorum et dicit qui percussit gentes multas a multas gentiles in scilicet primo filios
et filios israel per quem duxerat de egipto et de deserto et alios per quindecim
et alios annos plagis Deut^o ix possidebis nationes maximas et fortiores
te. et occidit reges fortes gentium qui uno impetu vastat Josue x
universos reges et regiones eorum uno impetu cepit atque vastavit
Gladius enim domini sine personarum acceptione et maiores et minores punit
Apoc xix et de ore ipsius procedit gladius ex utraque parte acutus ut in
ipso percutiat omnes gentes. Seon regem amorreorum et og regem basan
et omnia regna chanaan Id est seon regem et de quorum omnibus habetur
Num xxi et omnia regna chanaan ubi interfecit per Josue et filios israel
xxxi reges ut habetur Josue xii Alia lectio sic habet omnia in speciali qui
occidit et dicit occidit reges fortes. Seon scilicet dominum regem amorreorum illorum
populorum, et og regem scilicet dominum basan istius terre, et omnia regna percussit et sub-
iugavit filiis israel chanaan istius terre Num xxi Nec est possideret regem
seon et terra regis esebon et terram og regis basan Seon interpretatur
temptatio oculorum qui est rex multas delicias diciens enim David 2 et xi
et senes qui in concupia Suzanne exarserunt Dan xiii Amorrei interpretatur
amaritudines Id est temptationem enim oculorum saepe sequitur amaritudo consciencie Ecclesiastes vii
inveni amariorem morte mulierem, og interpretatur conclusio et significat que ... ...
omni concludit viam ne eat ad christum Treni 3 conclusit vias meas lapidibus
quadris. iste est rex basan i(d est) confusionis iuxta quod deus hos reges expu-
gnat Chanaan interpretatur peccatum confusioni non vitium sed vita Ecc xxi est
domino interfecit se humiliat vel flagella et hoc est superbus que humiliat
deus Ysa 2 oculi sublimis hominis humiliabitur Et dedit terram eorum hereditatem
hereditatem israel populo suo Id est terram et dedit et non tantum sed populo suo israel
ut habetur in libro Josue Alia lectio sic habet omnia terram chanaan atque collata
amorreorum et basan hereditate id est que fuit eorum hereditas. dedit eam heredem
et uire hereditario israel populo suo in fideli populo suo et videns david per fidem
Deut^o 2 dominus deus noster dabit vobis terram hanc in hereditatem, hereditatem
populo suo Ecc x Sedes ducum superborum destruxit et sedere fecit pro eis mites.

Luce po deposuit potentes de sede etc. Domine nomen tuum in eternum domine
memoriale tuum in generatione et generationem. Ad litteram quia per istis operibus est specialiter
a filiis israel laudabilis ideo subdit domine nomen tuum in eternum sit laudabile a nobis
domine memoriale tuum id est permaneat memoria beneficiorum tuorum in generatione et
generationem id est in generationibus sibi succedentibus sicut iam videmus impletum. Alle. le. sic
hic invitat ad laudem dei exemplo sui qui convertit se ad laudandum deum et dicit domine
qui es dignus omni laude nomen tuum in eternum id est tua potestas est nominabilis in eternum
vel sic domine nomen tuum sit in eternum laudabile. Dan. vii. potestas tua potestas eterna
domine memoriale tuum in generatione et generationem id est permaneat memoria beneficiorum
tuorum in generatione et generationem id est in generationibus sibi succedentibus. vel memoriale
tuum id est recordatio tua a rationali creatura in generatione presente et sequente in
generationem futuram. Exo. xiii. deus abraham et deus ysaac et deus iacob mi-
sit me ad vos. hoc nomen meum est in eternum et hoc memoriale meum in ge-
neratione et generationem. Quia iudicabit dominus populum suum et in servis suis de-
precabitur. Ad litteram quia iudicavit eos etc. dando pro eo sententiam contra persecutores eius
et in servis suis deprecabitur id est deprecabilis efficietur orationes eorum exaudiendo
primo et alios exaudiendo per ipsos cum oratio dirigitur ad eum per suos ser-
vos. Alle. le. sic hic ostendit quod deus iniustos dampnabit et bonos lar-
ge remunerabit et dicit quia iudicabit deus ad condempnationem eternam populum suum
qui de tot et de tantis beneficiis ingratus extitit. Io. v. qui mala egerunt
in resurrectionem iudicii. vel iudicabit populum suum iudicio discussionis in iudicio
generali. ysa. xlii. educit in veritate iudicium. vel iudicio discretionis
etiam in presenti bonos de populo suo discernens a malis. Ps. Iudica me
et me deus et discerne causam etc. et in servis suis deprecabitur id est per bonos suos
faciet sanctos ut per ipsos dirigatur et deprecatio eius sic eorum per
sanctos deprecamur. vel sic aliter consolabitur eos id est suam consolationem largietur.
ysa. lxvi. Ecce ego consolabor vos. Simulacra gentium argentum et
aurum opera manuum hominum. Ad litteram hic adducitur ratio laudis domini ex vili-
tate ydolorum que a gentilibus pro diis venerantur argentum et aurum quia
sunt quantum ad materiam opera vero sunt quantum ad formam opera manuum hominum
per artificium facta. Alle. le. sic hic ponitur ydolatrie detestatio et dicit simulacra
id est ydola gentium seu gentilium sunt argentum et aurum quantum ad materiam
sunt vile elementum quia terra que est fex elementorum. Baruch vi. videbitis in
babilone deos aureos et argenteos non opere dei transverberata sunt in acie
omnium in quo sunt opera manuum hominum quantum ad formam ab artifice facta
et ita sunt vana. quia universa vanitas omnis homo vivens. Osee viii. argen-
tum suum et aurum fecerunt sibi ydola ut interirent. Os habent et non loquentur
oculos habent et non videbunt. Ad litteram os habent id est similitudinem oris habent ideo non
loquentur quia caret spiritu oris ope. unum corpus enim est spiritus corporis in quod
tu potes dicere illud, sed aliud non potest nec dicere illud non [illegible] sicut [illegible] lapideus
aut depictus eo quia non potest videre ut etc. de aliis. Alle. le. sic hic ostendit
ydolorum inutilitatem per carentiam sensuum et dicit simulacra vana sunt et in-
utilia quia os habent id est oris similitudinem et non loquentur tanquam [illegible] etc.
Baruch vi. lingua eorum polita a fabro ipsa etiam inaurata
et inargentata falsa sunt et non possunt loqui. oculos id est similitudinem oculorum
habent et non videbunt id est non habent sensum visus. Osee [illegible] quia non oculorum
visus est ad videndum. omnibus enim quia videt ducunt homines rerum sed ita
non est de simulacris. Aures habent et non audient neque enim est spiritus
in ore ipsorum. Ad litteram aures habent id est similitudinem aurium vel figuram et
non audiunt quia non habent sensum auditus, neque enim est spiritus in ore ipsorum

⁊ io ꝯsequo no͂ habent spm̄ no͂ pñt habere opa vite que mediantibus spi-
ritibus exercentur ut legitur in libro de differentia spus ⁊ aīe. Alit legitur sic. Aures habent
i vero auribus siles ⁊ no͂ audient. Sap. xv. quia no͂ sunt aures ad au-
diendum, neque enim spus vitalis ad respirandum i ore eorum sit saltem
et i alibi impressus que spm̄ habent ad attrahendum alimentum ad vitam
sustentandam. Ie. x. no͂ est spus i eis. tunc quod moraliter intelligitur que sic
i pso in ꝯtextu ipse. Similes illis fiat qui faciunt ea ⁊ omnes qui
ꝯfidunt i eis. Ad litteram. Similes fiat ille qui caret sensu discretionis
⁊ motu bone operationis ⁊ omnis qui ꝯfidit i eis quia ꝯfidit i nichilo
eo quod ydolum nichil est. pa. adorat viii. Alit legitur sic. hic ꝯparat ydolatras
quod eorum ydola penes similitudinem ⁊ dicit ydola sunt vana ⁊ inutilia
io qui faciunt ea habet intentionem ut colantur fiat a sunt illis similes
qui caret sensu discretionis ⁊ motu bone operationis etiam sic similes ut nec
videat nec loquatur nec audiat ⁊ sic fiat inutiles. Sap. xiiii. ⁊
manus quod fit ydolum maledictum est ⁊ ipsum ⁊ qui fecit illud. ⁊ omnes
qui ꝯfidit i eis. Ysa. xlii. ꝯfundantur ꝯfusione qui ꝯfidunt i sculptili.
Dic ydolorum ⁊ malorum prelatorum amatores fictores ⁊ fautores
maledicti sunt. ypu. Osee ix. facti sunt abhominabiles sic ea que dilexerunt.
Domus israel benedicite dño domus aaron benedicite dño. Ad. k. hic adu-
cat ad dei laudes i speciali ⁊ dicit domus israel ꝯmunitas ad xii tribus benedicite dño
que ꝯsistit i ꝯfessione laudis. domus aaron ꝯmunitas ad sacerdotes qui
distinguebantur ꝯtra alios de tribu levi. Alit legitur sic. hic est ⁊ pars
huius psalmi in qua invitat ad laudem dei varios status fidelium. ⁊ dicit
domus israel a deum videres fide formata benedicite dño. unde laudis
Dan. 3. benedicat israel dominum ipsum ⁊ magnificetur eum ꝯmendando. Eccl.
xxix. benedicite deum i operibus suis date nomini eius magnificentiam. domus
aaron i vos maiores prelati qui magis invitat benedicite dño ipsum
devote laudando. Dan. 3. benedicite sacerdotes dñi dño. Domus levi benedicite
dño qui timetis dominum benedicite dño. Ad. l. Vos levi re benedictione laudis
isti enim tenebantur ad hoc preceteris racione officii domus levi quod ad levi-
tas pertinet preter distinguebantur cum sacerdotes. isti tn ⁊ illi exant
de tribu levi. benedicite dño cum laudibus preteritis populus ex officio impagata
qui timetis dominum. hoc dicit propter ꝯversos de gentili ritu ad iudaismum
qui no͂ erant de aliqua xii tribuum. benedicite dño eo quod de gratia sua vocavit
vos populo suo. Alit legitur sic. hic invitat ad laudem dei ministros sub
prelatis ꝯstitutos ⁊ dicit domus levi i ministrorum collectio ⁊ familia sub
sacerdotibus ꝯstituta. benedicite dño. pri. Paralip. xvi. ꝯstituit coram archa
de levitis qui ministraret ⁊ recordaretur operum eius ⁊ glorificarent
deum israel. qui timetis dominum timore filiali vos minores benedicite dño
ꝯmune laudis. Tob. iiii. benedicat eum omnis generis ipsumque laudibus
laus ista est ut ipsum pariter colat. cultus autem secundum augustinum ē fides spes
⁊ caritas. Io. ep. 2. qui timetis dominum credite illi ⁊ diligite. Bene-
dictus dominus ex syon qui habitat i ierusalem. Ad. f. Benedictus dominus ex syon quia ibi
eum magis solebant celebrabant laudes. omne qui habitat i ierusalem quia eam
elegerat ut ibi esset templum suo nomini dedicatum. 2 Paralip. vi. elegi ierusalem
ut sit nomen meum i ea ⁊ in illo tempore erat habitatorium quasi sedes di-
vine. Exo. xxv. Alit legitur sic. hic docet exemplo laudare deum. ⁊ dicit
benedictus dominus. s. qui venit ex syon. i. qui carnem assumpsit ex iudeis

qr carnē assumē ē suu verē Io iiij° salus ex iudeis est ps ex sion
spēs decoris eius qui habitat i ierusalem / pdicabit miracula faciet in
illa Baruch iij ps hec i terris visus ē ⁊ cu hoībus gūsatus ē Aggei ij
magna erit gla domus hui nouissime plusq prime at q habitat i ierusalem

Cxxxv

Onfitemini dno qm bonus qm i sclm mia eius / Aliud
Id ē titulus alla qui psi inuitatio ad dei laudē ⁊ est
fcus ab aliquo sco viro cuius nom̄ si hebe ignorat Et diuid
pd psz inuitatio ad laudē dei ex bnficiis collatis omibus
gnalit · 2° ex collatis bnficiis ppo isrl spēalr · ubi eius pro
sit egressu psō dt ofitemi dno ofone laudis qm bonus bo
nitate etnali cuius bonitati nō est finis · qm i sclm mia eius qr sep
paratus ē parce ⁊ misereri vere petentibus Et notandum qr in quolz
vsu hui psi · post ista clausula qm i sclm mia eius / in hebe ita
qr xxvj vicibus po in hoc pso eo qr sic dt Lyra Ha a prīcipio mūdi
usqz ad datā legis i monte sinai fuint xxvj gnacōes i qbus mūdus
fuit sustetatus sola dīna misericordia ⁊ nō ex dīctis legis dīgte a
deo obsuacōe Iste aut xxvj gnacōes sic colligunt ex scptura /

Gen v · Scitur qr adā genuit seth · qui seth genuit enos · q̄ caynan /
qui malaleel · qui iared q̄ enoch q̄ matuzale q̄ lamech qui
noe qui sem Sem genuit arphaxat · q̄ sale · q̄ heber · q̄ phaleth ·
qui reu · q̄ sarug · qui nachor · q̄ thare · q̄ abraham · Abraham get
ysaac · ysaac get iacob · iacob leui Gen xxix · leui get caath · q̄
amram · q̄ moysen · q̄ get gerson Exo ij ⁊ in hac gnacōe fuit data
lex Exo xx Aliz lra sic In presenti pso inuitat ad laudē dei re
cordando bnficia a deo exhibita toti mūdo gnalr ⁊ ppo isrl spēalr
· hic eandē laudē ⁊ bnficia repetit ut addat aliqd · addit at singlis
bnficiis tam exhibitis bonitate dei ⁊ mīaz eīus bn sz Aug
⁊ glo In hac collibz vsu intelligendū ē qm in sclm mia eius sic
addit i po vsu id ē titulus ⁊ intencio ē · sic in p̄cedēti pso Et po
inuitat ad ofonē dīne laudis dt · ofitemi dno ofone laudis eius bnficia
recolendo in graz actōe fatendo mīa maleficiis tuo supplicatōe
Tob xij ofitemi illi ⁊ exaltate regē regu i opibus vestris / qm bonus
ē eterne bonitate cuius nō est finis Mat xix solus deus bonus ē Sap xij
O quā bonus ⁊ suauis ē dne q̄ spūs tuus i nobis / qm mia i
bnficiis eius qr mīsere est i sclm p̄nti ⁊ futuro In p̄nti ē mia p̄ebens
Eccī xviij quā magna mia dei ⁊ p̄piciacō qūtentibus ad se / in futuro
mia coronās ps qui coronat te in mia ⁊ misericordiis / Vel ut notet
p̄m eternū sic ofitemi dno qr nō faciet i vanum qm in eternū i ad
eternū bonū ofendis ē mia eius · nō em̄ sillaz mia dei videtr
sed tuc plenissime ⁊ mia eē ostendet ps misificat mīas suas in
finite mīaz Confitemi deo deorū id ē ps Aliz lra Hic ont
excellēciā dīne bonitis sup oēs sapientes ⁊ dt ofitemi deuote supp
plicando · deo scōrum ⁊ reorū · deorū · i excellēti oēs deos tā spūs
bonos ⁊ malos quā hoīes qui dicūt dii p participacōz / vn hoīes
appellat deos · q̄ maxe illos / sūt sapientes · deo qui dr a scōs colit
qr ē ofidētē Io x illos dixit deos scptura ad quos sermo dei factus ē /
Confitemi dno dnorū q̄ facit mia lra magis solus id ē ofitemi
i dno sup oēs principes tre ps viij p me reges regnat / q̄ facit
mīa lra magis solus Damasc dr deum qr transcēdit cognicōz hoīum et
homi · ⁊ ita aliqua sūt mirabilia sapientibus q nō sūt mirabilia sapientibus /

sic eclipsis solis vel lune miralis est laico non aut astrologo. et per
hunc modum aqua sunt mirabilia simpliciter sive magna que transcendunt facul-
tatem totius nature. et hec soli deo sunt possibilia. Alia lectura sic. hic ostendit
excellenciam divine bonitatis super omnes potestates et dicit confitemini devote laudando
deo deorum i. excellenti sua potencia et bonitate super omnes deos. Deut. x. deus vester
ipse est deus deorum et dominus dominancium. Ephes. iiii. unus deus qui est super omnes
et super omnia preterea. Qui facit mirabilia magna solus. id est per se sine
Alia lectura sic. hic ostendit divine bonitatis excellenciam ex suis operibus et dicit con-
fitemini domino qui facit mirabilia magna que transcendunt racionem humanam solus quia
licet aliquis facere possit. Job v. qui facit magna et inscrutabilia mirabilia absque
numero. Deut. x. ipse est laus tua et deus tuus qui fecit tibi hec magnalia
et dicitur solus facere quia quicumque faciunt mirabilia sive angeli sive homines
ut sancti et magi sine ipso nichil possunt. Qui fecit celos in intellectu. id est
i. per intellectum et voluntatem et non per necessitatem nature. Alia lectura sic. hic ostendit
in speciali diversitatem operum dei scilicet creacionis et distinctionis et dicit qui deus fecit
i. creavit celos in intellectu i. per suum intellectum ponendo eos sursum et terram
deorsum nullo alio opus instruente. vel in intellectu nostro non in sensu quia
invisibiles nobis sunt. licet in se sint corporales ut celum empireum et cri-
stallinum que sunt super firmamentum. Jer. x. prudencia sua extendit celos.
Moraliter sunt celi qui ad hoc sancti sunt ut intelligant et se in instruant. Prov.
xiiii. acceptus est regi minister. Qui firmavit terram super aquas. id est
terram super aquas i. iuxta aquas secundum communem modum loquendi quo dicitur talis ci-
vitas est super mare et talis super secanam. Alia lectura sic. hic ostendit opus
distinctionis dei in creaturis et dicit qui firmavit i. firmiter stabilivit et
ordinavit terram super aquas i. iuxta aquas ita quod aqua permittit terram esse.
vel super aquas quia per aquarum humiditatem intimas partes terre exteriores pe-
netrantem firmatur terra. vel super aquas i. sub aquas quia aqua sunt sub
terra et erumpunt sub terra ut de fontibus. Prov. xiiii. stabiliebat terram et
vallis maris. Job xxxviii. ubi eras cum ponerem fundamentum terre. Moraliter
terra sunt boni prelati qui sunt per constanciam firmi per bonam operacionem. inferiori
per parvam humilitatem. qui debent esse super aquas i. multiplices subditos populos ut
illas reficiant instruendo. conversacionem ut illas reforment corrigendo. per
exemplum ut illas diffundant largiendo. tribulacionum ut illas transcende-
re pacienter sustinendo. Qui fecit luminaria magna. id est qui fecit etc. et que
sunt illa subdit. Solem in potestatem diei quia dies lucet solis super terram.
lunam et stellas in potestatem noctis i. ad illuminandum noctem. Alia lectura sic
hic subdit de opere ornatus celi scilicet luminaria nobilia et utilia. et dicit
quod deus fecit i. formavit luminaria quantum ad subiectum. et magna quantum ad
quantitatem et in apparencia nostri maiora. Gen. primo. fecit luminaria in firma-
mento celi. Moraliter luminaria magna sunt doctores et predicatores. Philip. ii.
inter quos lucetis tamquam luminaria in mundo. Solem in potestatem diei lunam
et stellas in potestatem noctis. id est ut supra. Alia lectura sic hic ostendit distinctionem
et utilitatem luminarium et dicit qui fecit luminaria solem in potestatem diei i. ut
ascendens super terram faceret diem quia dies est lux solis super terram. terra
sol est in potestatem ad videndum colores ad influendum calores et ad attra-
hendum vapores ad desiccandum mollia. ad dissolvendum congelata. lu-
nam et stellas in potestatem noctis ut possent illuminare per modulo
suo ad utilitatem mundi. Jer. xxxi. qui dat solem in lucem diei ordinem lune
et stellarum in lucem noctis. Moraliter per solem maiores doctores intelli-
guntur. per lunam minores per stellas simplices. sed heu dicitur. Amos viii.
sol occidit in meridie i. in ardenti temptacione. Apoc. viii. luna facta est

q̄ sanguis ⁊ stelle de celo cecidert in terrā Qui percussit egiptum
cū primogenitis eorū Ad l. hic po^r inuitat ad laudē dei ex bn̄
ficiīs dimis collatis ysrl̄ cū d^r q̄ percussit egiptū nouē plagis p^r
ppl̄m ysrl̄ liberandū ut hetur i exodo. cū primogenit̄ eoꝝ ista fuit de
cia plaga exo xii Ale le^a sic hic on^t dīne bonitatis excellencia per
opa facta ꝑ ministros sua ppl̄m dei ⁊ d^t q̄ percussit egiptū nouē plag^s
ppl̄ ppl̄m ysrl̄ liberandū cū primogenit̄ eoꝝ tā ex hoīb quā ex aīb
alibȝ ⁊ ista fuit dcīa plaga quā fecit ꝑ ministros suos moysen ⁊
aaron Exo xii Opua^r Egiptus mistice^r tenebra ⁊ significat primū p^r
mogenita egipti sic̄ prima mot̄ q̄ dnatur̄ eciā i electis n̄ percuciat
dos ea grā baptismali ⁊ p̄ ea primali Ro vi n̄o regnet prim̄ in
corpe v̄ro i.e. Et eduxit ysrl̄ de medio eoꝝ Ad l. q̄ eduxit ysrl̄
i. ppl̄m iudaicū de medio eoꝝ i. egiptioꝝ Ale le^a sic hic on^t ppl̄o
ysrl̄tico eductoꝝ ⁊ d^t Et eduxit ysrl̄ i. ppl̄m ysrl̄iticū de medio eoꝝ
i. egiptioꝝ Exo xi eduxi vos de terra egipti Opua^r Initiū egiptioꝝ
sic̄ primi mot̄ ex quibȝ dapnacō eciā medium consensus actus consue
tudo. ab hoc medio liberat suos dos ne assuescant ymo ne agant
ymo ne consenciant vel si hoc fecerit peniteant Zach^r fugite de
medio babilonis In manu potenti ⁊ brachio excelso Ad l. excelso.
Ad l. timebat enim omnis egiptus mori si ppl̄s ysrl̄ amplius detineret
i egipto Ale le^a sic hic on^t educentis fortitudo ⁊ d^t eduxit ppl̄m
i manu i. in operacōe potenti cū nolentibȝ egiptiis licenciā dare ut
ysrl̄ exiret de terra eorū ꝑ forte potm̄ ⁊ opa q̄e fecit compulit eos
ut emitterent ppl̄m p̄ nouē plagas. ⁊ brachio excelso i. p̄ sin
gularē quā [illegible] opulū fecit ad excidiū ꝑ deciaȝ plagam Opua^r
ꝑ manus ⁊ hoc brachiū ē filius dei q̄ excelsus i. in cruce eleuatus
suos eduxit de egipto pcti Exo vi eruā te de suitute ac redi
mā i brachio excelso Qui diuisit mare rubrū i diuisiones Ad l.
Ex hoc diceret aliquis q̄ mare fuit diuisū i duodecī diuisiones seu
loc̄ ita q̄ quilȝ tribȝ habuit viā ꝑ se distinctā ab aliis sed nō videt
vm̄. sed licet mare diuisū fuit i vno tm̄ loco. pt̄ tn̄ illius diui
sionis dne hic diuisiones q̄ aq̄ erant eis ꝑ muro a dextris ⁊ a
sinistris Ale le^a sic hic on^t pia ppl̄o parata ꝑ mare ⁊ d^t q̄ diuisit
mare ut transirent iter filii ysrl̄ ꝑ eum i diuisiones i. i duas ptes. vel
s̄ glo i xii diuisiones ꝑ xii tribȝ ut quelibȝ ingrederet diuisionē suā
Exo xiiii diuisa ē aqua ⁊ ingressi sūt filii ysrl̄ ꝑ mediū sicci maris
Et eduxit ysrl̄ per mediū eius Ad l. prebens eis iter siccum Ale le^a
sic hic on^t ppl̄o transductoꝝ ꝑ mare ⁊ d^t ⁊ eduxit dos suum ppl̄m
ysrl̄ i. ppl̄m ysrlitici ꝑ mediū maris rubri Sap xviii transtulit eos
ꝑ mare ⁊ transuexit eos per aquā hic dos suos ꝑ mare baptismi
ducit ad portū salutis Dan^r fecit mediū fornacis q̄ ventū
roris flantē Mat^r agite penitē Et excussit pharaonē ⁊ virtutē
eius i mari rubro Ad l. ⁊ excussit i.e. i exercitū eius i mari rubro
vbi persequerentur ppl̄m ysrl̄ ex nimia obstinacōe contra deū Ale le^a
hic on^t submissio pharaonis ⁊ eius exercitus persequentis ppl̄m dm̄ et d^t
⁊ ipse dos excussit i. deiecit pharaonē per eandē viā maris filios
ysrl̄ persequentē ⁊ virtutē i. potestatē exercitū eius i mari rubro Exo
xv currus pharaonis ⁊ exercitū eius proiecit i mare Opua^r pharao
mistice^r dissipator ⁊ significat dyabolum q̄ nititur ad dissipacōem legis
dīne suggerendo culpas ysa xxvii dissipauerit semitas suas fecit mundi.

ps. tempus faciendi domine dissipaverunt legem tuam sed huius et virtute eius
annichilat deus in aquis lacrimarum. ps. contribulasti capita draconum in aquis.
Qui traduxit populum suum per desertum. Ad litteram quia traduxit eos xl annis
quousque mortui sunt omnes qui exierant de egipto preter Caleph et
Iosue et filios Levi eo quod cum aliis exploratores voluerunt redire in
egiptum. ut patet Numeri xiiii. Allegorice sic hic ostenduntur beneficia populo exhibita in de-
ductione per desertum et dicit quod traduxit preeunte columpna ignis in nocte
et columpna nubis in die populum suum ab egiptiis eductum per desertum xl
annis. Ysa. xlviii. non sitierunt per desertum quando non [illegible] et in locis desertis
fecerit casas. Spiritualiter sic deus suos quos eripit de servitute culpe
traducit ad terram viventium per desertum penitentie. Ysa. xliii. ponam in deserto viam
et in invio flumina iocunditatis et consolationis. Qui percussit reges magnos.
Et occidit reges fortes. Ad litteram quia percussit etc. Expositio est hec per premi-
(i) usque hereditatem Israel servo suo inclusive. hoc excepto quod iste versus et
omnia regna Chanaan [illegible] est in Iosue et in textu [illegible] et ibi vide hic
apposita que ab aliquo exponuntur sic ps. in textu ps. i. premissi. Allegorice
sic hic ostenditur inimicorum deiectio et dicit quod percussit plagis multis reges
magnos in dignitate populo resistentes. deus autem fortis percutit arguendo.
Ysa. xi. percutiet terram virga oris sui. sed fortius percutit tribulando.
Job v. Ipse vulnerat et medetur. manus eius percutit et sanabit. Etiam
percutit fortissime exrecando. Ier. v. percussisti eos et noluerunt. Regna dissipando
et occidit reges fortes et potentes in exercitu suo. Spiritualiter magnus rex
dignitate vitiorum diabolus qui regnat super elatos et superbos unde Job xli.
ipse est rex super omnes filios superbie. Magnus etiam potestate. Job xli.
non est potestas super terram que ei valeat comparari. Sed hunc percussit deus
in sua passione. Iosue xi. cepit Iosue omnem terram montanam et reges earum percus-
sit eius. Seon regem Amorreorum et Og regem Basan. Ad litteram patet.
Allegorice sic hic describit reges percussos de nominibus propriis et locis eorum
et dicit quem percussit reges magnos Seon sic dictum regem qui reputabatur
magne dignitatis et Og sic dictum regem Basan [illegible] qui magne [illegible]
fortitudinis et virtutis. Etiam ista sunt exposita in ps. precedenti. Et dedit terram
eorum hereditatem hereditatem Israel servo suo. Ad litteram patet exposito supra. Allegorice sic
hic ostenditur que deus fecit dilecto populo suo in terra promissionis sic ostendo
eam illis et dicit et dedit terram promissionis eorum scilicet chananeorum hereditatem
que fuit hereditas ipsorum chananeorum hereditatem a ut haberent eam iure
hereditario Israel servo suo id est populo israelitico obedienti. Israel servo suo
nato Ruben Gad et dimidie tribui Manasse. Numeri xxxii. Iste due tribus
et dimidia acceperunt terram suam trans Iordanem ut fertur Deuteronomio iii. Spiritualiter
sic non alii quam servo dei dabitur illa terra et eterna hereditas. Ephe. v.
hoc autem scitote intelligentes quod omnis fornicator aut immundus aut avarus
quod est ydolorum servitus non habet hereditatem in regno dei et Christi. Quia in
humilitate nostra memor fuit nostri. Ad litteram quia in humilitate nostra quando fuimus valde
deiecti et oppressi in servitute egipti memor fuit nostri nos inde liberando
Allegorice sic hic tamen liberatio populi ab inimicis et dicit quod in humilitate nostra
memor fuit nostri nos misericorditer liberando in humilitate nostra a mundi [illegible]
et afflictione nostra. Tunc enim inimici suos oblivisceretur sed deus non oblivisci-
tur suorum in tribulatione. Eccli. xx. est qui ab humilitate levabit
caput. In humilitate etiam que est virtus est memor suorum ut ipsos exaltet.
i. Petri v. Humiliamini sub potenti manu dei ut vos exaltet in tempore
visitationis. Eccli. iii. quanto magnus es humilia te in omnibus et coram deo invenies gratiam. ut [illegible] magis in oculis dei.

Et redemit nos ab inimicis nostris. Ad litteram ab inimicis nostris, id est egyptiis
qui vitam filiorum israel producebant ad amaritudinem afflictionibus duris
Exo. p° Aliter legitur sic hic ostenditur liberatio a malis exactoribus et tributis
et dicit et redemit nos de exactoribus et tributa exigentibus liberando confirmando
Ysa. xiiii. quomodo cessavit exactor quievit tributum Exo. xv. dux fuisti
in misericordia populo quem redemisti, hoc tamen magis pertinet ad redemptionem factam
sanguine Christi p.a. pe. po. non corruptibilibus auro et argento redempti
estis sed sanguine. Qui dat escam omni carni. Ad litteram hic postea invitat
ad dei laudem ex beneficio collato omni carni viventi et dicit qui dat escam
omni carni Vnde dicit sunt viventia vita vegetabilia tamen quia pitta
intelligere tamen quod spiritus carnem et ossa non habent sicut vides Aliter legitur sic
hic ostenditur [illegible] beneficium et dicit confitemini domino qui dat escam id est victum non
solum populo iudaico quem in terra lacte et melle manantem introducendo
Exo. 3 sed etiam omni carni viventi vita sensitiva ymmo omni degenti [illegible]
a te expectant ut des illis escam in tempore Job 36 qui dat escam omnibus mendicis
[illegible] pt expon. de esca ubi dicitur ut [illegible]. Confitemini deo celi. Ad
litteram licet deus sit totius creature tamen specialiter modo dicitur deus celi eo quod ibi vi-
clare Aliter legitur sic hic propter multa beneficia a deo exhibita invitat
ad laudem eius et dicit confitemini confessione laudis deo celi qui ibi clare vide-
tur deo celi id est creatori gubernatori ac provisori illi enim solvit operarius suus
ie ondit gloriam suam Eccl. xliii species celi in visione glorie Act. p° quem-
admodum vidistis eum [illegible]. Confitemini domino dominorum quoniam in eternum misericordia eius.
Ad litteram totus iste versus videtur hic appositus ab aliquo expositore quod non
est in hebreo nec in [illegible] [illegible] Aliter legitur sic hic repetit ut addat ad dei
laudem et dicit confitemini confessione laudis domino dominorum id est domino excellenti omnes
dominos quoniam in eternum durativa misericordia eius quod [illegible] cessat benefacere quod proprium
est eius misereri et parcere. Et nota a laude inchoat psalmus iste et terminat in laude
ut ostendat quod ille qui laudatur est principium et finis Apoc. v. Ego alpha
et o principium et finis etiam ut ostendat quod principium et finis boni operis debet
esse [illegible] Levit. p° [illegible] ut caudam et caput offerri.

136. Super flumina babilonis illic sedimus et flevimus dum recordaremur
tui syon. Ad litteram sicut patet per illum titulum positum in hebreo nec in
[illegible] et in aliquibus biblis ponitur psalmus david apposit[illegible]
per Jeremiam ab aliquo expositore eo quod sentencia psalmi consonat la-
mentationibus Jeremie quod iste psalmus loquitur de templi destructione
et de babilonica captivitate tamen actor ignoratur secundum hebreos et Jeronimum
Et dividitur in 2. p° describit populi captivi lamentatio 2° adversariorum punitio
ibi memor esto. p° dicit super flumina babilonis quia terra illa habundat aquis
fluviatilibus illic sedimus id est diu habitavimus Levit. p° sedistis in cavernis
terre multo tempore et flevimus cantando ibi in amaritudine sicut ea subditur
dum recordaremur tui syon in mente de qua destructione plus affligebamur
quam de sua captione Aliter legitur sic in isto psalmo ostendit magis ex fletu
quam cantandi in miseria presentis vite sic captivat quosdam iudeis in
babilonia Cui consonat titulus qui est talis psalmus david per Jeremiam Et est
sensus quod iste est david ut actor [illegible] editus per Jeremiam id est ubi Jeremias
quod sic Jeremias lamentatur est captivitatem iudeorum corporalem ut [illegible] Trenorum
ita hic lamentando dicit per captivitatem spiritualem in populo dei in babilonia
spirituali id est in peccatis quia psalmus est suspensio exterius gaudii in presenti captivitate
Inventio est memorie ad suspirium et desiderium superne [illegible] Et dividitur
in 2. p° ponit [illegible] captivitatis in miseriis presentibus 2° [illegible] ibi memor
esto domine. p° dicit Nos iudei captivati sedentes super flumina babilonis

illic sedimus et diu habitavimus humiliati et deiecti dum recordaremur sion de-
structi et de quo exivimus eiecti hec ad literam. Spiritualiter flumina babilonis
sunt delectamenta huius mundi que fluunt et refluunt et divine delicie et ho-
nores Eliber 3. Nudus in fluctibus natatus es ecce quidam sunt iuxta hec flumina
ut superbi cupidi Ezech xxix Ecce ego ad te pharao rex egypti draco
magne qui cubas in medio fluminum tuorum Alii super ut perfecti Dan xii
dixit viro qui indutus erat lineis qui stabat super aquas fluminis alii
vero sunt in capientes et proficientes Ezech 3. sedi ubi illi sedebant iuxta
flumen tobar. Ceptis est flendum dum recordamur celi et supernae iherusalem
Eccl 3. tempus flendi et tempus ridendi. In salicibus in medio eius suspen-
dimus organa nostra. Ad literam in salicibus in medio eius id est in medio babilonis
que est plena salicibus propter habundanciam fluminum suspendimus organa nostra
id est subtraximus nos ab omni carmine leticie non solum ratione captivitatis
et destructionis templi sed etiam ratione exaggerationis mali quia babilonii
exigebant carmina leticie ab hominibus in tanta amaritudine constitutis
sicut quod subditur quia illic etc. Aliter legitur sic hic ostenditur suspensionem leticie
sub metafora et dicit super flumina babilonis flevimus et suspendimus or-
gana nostra id est cessavimus ab omni cantu leticie ut iam non gauderemus
nec cantaremus in medio eius id est in medio babilonis et hoc in salicibus
in quo notatur doloris exaggeratio quia salicibus solebant uti ad gau-
dium et nunc ad contrarium Job xxx versa est in luctum cithara mea et organum
in vocem flentium. Spiritualiter salices sunt illativum amaritudinem propter infru-
ctuositatem propter malorum habundantiam cum hiis non est letandum
nec cantandum quia sic dicitur Job xxi gaudent ad sonitum organi ducunt
in bonis dies suos etc. Quia illic interrogaverunt nos qui captivos
duxerunt nos verba cantionum. Ad literam quia illic id est de iudea in babilonia
verba cantionum dicentes ympnum cantate etc. Aliter legitur sic hic ostenditur incre-
paciones irrisoria et captivorum hominum cantionum et dicit quia illic id est in
babilone interrogaverunt nos babilonii irridentes nos qui captivos du-
xerunt nos de iudea in babiloniam verba cantionum que ponuntur in sequenti
versu. Spiritualiter sic demones captivantes nos in peccatis volunt nos non
curare de captivitate culpe sed magis de ea gaudere quod figuratur Gen
3. ubi legitur sichem filius emor corrupta dina et blandiens delinivit
versa xxxiii In die illa vocabit deus ad fletum ad planctum et calvicium
et cingulum sacci etc. Et qui abduxerunt nos ympnum cantate nobis de
canticis sion. Ad literam qui abduxerunt nos de iudea in babilone dicebant
nobis ympnum cantate nobis de canticis sion id est de canticis que cantabamus in
templo quod fuit in monte sion. Aliter legitur sic hic superfluitas quod canticum
petebant et dicit et qui abduxerunt nos de terra nostra petebant a nobis
dicentes ympnum cantate nobis de canticis sion id est de canticis que cantabatis
in templo quod fuit in monte sion. Spiritualiter sic demones abducunt mul-
tos et miseros a terra sua id est ab ecclesia Baruch iii quo ducti sunt ut grex
decepto ab inimico et post hoc irridentur a demonibus Job 30 nunc in
canticum eorum versus sum tota die et etiam faciunt eos cantare cantica spiritua-
lia ut credant se bonos et sanctos Amos vi sic david putaverunt se
habere vasa cantici et tunc magis irridet eos Tren po viderunt eam
hostes et deriserunt sabbata eius Non enim omnis qui dicit mihi domine domine intrabit etc.
Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena. Ad literam hic pars consio
iudeorum quid tale est domini id est canticum deputatum divino cultui in
terra aliena id est ydolatrie subdita quasi dicat nullo modo quod hoc fecit
Dan 5 baltasar rex applicans vasa domini cultus humanis usibus

et solatiis fuit adeo privatus. Dan. v. Aliter legitur sic hic per similitudinem ensis
ad quem irrisorie et dicit quo cantabimus canticum domini id est comune cultui de-
putatum existentes in terra aliena id est in terra ydolatrarum quod nullo modo Eccl. xxii
musica in luctu importuna narratio. Nec modo nobis est lugendum. Ezech.
xxvi cessare faciam multitudinem cantorum tuorum et faciam te gemere. Baruch iii
quid est israel quod in terra inimicorum es inveterasti in terra aliena et maxime
coram irrisoribus quasi cantabimus. Prov. xxv acetum in nitro qui cantat car-
mina cordi pessimo. Si oblitus fuero tui iherusalem oblivioni detur dextera mea
id est si oblitus fuero id est destructionis tue dextera mea detur oblivioni id est tota
virtus mea per infirmitatem vel mortem. Aliter legitur sic hic ira subditur de superne
iherusalem recordatione que est sanctorum consolatio in via et dicit o iherusalem celestis
si oblitus fuero tui id est non fuero recordatus tui que recordatio est sanctorum consolatio
in hac via, dextera mea id est qua detur cum tu electis detur oblivioni ut
non sim particeps illius quod adeo tradar oblivioni ut non sim in dextera
eius, vel oblivioni tradatur mea dextera mea id est vita eterna ut non sim in illa cum
electis. Math. xxv agnos quidem ponet a dextris edos autem a sinistris
ambos operibus multos recensiti quod modo cogit oblivisci. Aliter cito mortem
suam id est Job xxiiii obliviscatur illius misericordia. Adhereat lingua faucibus meis
si non meminero tui. Ad literam adhereat id est ita quod non possum loqui si non
meminero tui dolendo continue de tua destructione. Aliter legitur sic hic imprecatur
sibi amissionem loquele et dicit lingua mea adhereat faucibus meis ut omnino
mutus fiam ita quod non possim loqui si non meminero tui iherusalem superna id est
non diligendo civitatem et consortium sanctorum in te habitantium nam id quod quis
bene diligit de illo sepe recordatur. Beda. Tunc est ut sileat lingua ubi
est lesa conscientia. Ezech. iii adherere faciam linguam tuam palato tuo et eris
tacens quia cum non habet memoria boni quomodo potest de bono loqui. Ideo dicit
Eccl. viii specialiter tuum est liberum premium. Unum omnium moderate superimpo-
suerit gaudentem loqui. Si non proposuero tui iherusalem in principio letitie mee
id est si non id est quod accidit in causa alicuius letitie recordabor in primo
de tua destructione dolendo tui pluralitate adeo. Eccl. xi in die bonorum
ne sis immemor malorum. Aliter legitur sic hic promittit se letitiam in recordatione
superius iherusalem et dicit iherusalem si ego non proposuero letitiam tui id est de te in primo
letitie mee id est si non in te principio et principaliter letatus fuero accidat michi predicta
mala. Alia littera si non proposuero iherusalem in principio letitie mee et est idem sensus
dicit ei illa iherusalem principio est nobis omnibus querenda. Math. vi primum querite regnum dei. Ipsa
est enim pro omnibus letitiis proponenda. Ysa. ult. letamini cum iherusalem et exul-
tate in ea omnes qui diligitis eam, sed heu multi letantur de hiis que pertinent
ad babiloniam. ii Machab. iiii, sacerdotes contempto templo et sacrificiis
festinabant participes fieri palestre. Prov. ii, letantur cum malefecerint et
exultant in rebus pessimis. Memor esto domine filiorum edom in die iherusalem
id est. Hic prius adversariorum pluralitate et post inimicorum qui hic fuerunt iudicis
molestia et dicit, attende esto domine id est id est inimicorum ad puniendum eorum nequitiam
in die iherusalem id est destructionis iherusalem id est qua fuerunt inimici cum babilonijs
eos incitantes ad solum destruere civitatem. Aliter legitur sic. Ecclesia sanctorum omnium
sanctorum miseriam in hac vita hic supplicat pro punitione malorum et dicit
domine qui es iustus iudex memor esto ad filiorum edom penam. Edom
est ezau et fuerunt a quo inimici babilonijs adiunxerunt, vel in die iherusalem
qui fuit destructio iherusalem et sic finis est ad literam, multum enim afflicti fuerunt
per prius quod in secundo quinquies. Edom enim fuit frater iacob et ipse ezau
Iere. xlix ego discooperui ezau et revelavi abscondita eius. Et sic sancti
conformantes se divine iustitie clamant pro afflictionibus impiorum. Apoc.
vi usque domine non vindicas sanguinem nostrum et sic fiet. Apoc. xvi

Babilon magna venit in memoriam ante dominum dare illi calicem vini
ire indignacionis eius. Qui dicunt exinanite exinanite usque ad funda-
mentum in ea. Id littera sic po[nitur] mittentes ad destruccionem civitatis et di-
cunt dicunt i. dixerunt babilonii exinanite exinanite i. totaliter exterminate
iherusalem usque ad fundamentum. Alia littera sic sic specificat eorum maliciam
s. mutuam exortacionem ad destruccionem iherusalem et dicit domine memor esto ut
puniat filios edom qui dicunt ad babilonios et se mutuo exhortando
exinanite iherusalem i. evacuate et annichilata reddite inhabitatoribus eius
exinanite i. destruite eam usque ad fundamentum i. civitatem et fundamentum
ut de cetero non inveniatur in ea aliquis. Alia qui rapiebat aliquam [illegible]
eius et cum ei ingrediebantur portas eius tu ex [illegible] cum unus [illegible] ymmo
confederabantur ad destruccionem eius usque ad fundamentum [illegible] Lev. xiii [illegible]
dat te in [illegible] et persuasionibus suis ut destruat omnia bona quousque
exinanitet te. Filia babilonis misera beatus qui retribuet tibi retribu-
cionem tuam quam retribuisti nobis. Id littera hic petit punicionem babiloniorum
o filia babilonis i. gens babilonica misera. In hebreo habetur vastata et
[illegible] et finis per modum [illegible] per certitudinem prophecie. Predixit enim regnum
babilonis destruendum per reges [illegible] beatus qui retribuet et retribu-
cionem tuam i. penam tibi debitam quam retribuisti nobis i. per mala que
sensisti nos. Alia littera sic hic predicit babiloniam fore miseram et dicitur
tu filia babilonis i. gens babilonica aut babilon malus et spiritualis
[illegible] est vere beatus qui [illegible] tibi vindictam iuxta opera sua. Psalmus [illegible]
retribucionem retribuam gentibus. Ysa xxvii in mensura contra mensuram [illegible]
[illegible] fuit iudicando eam. Beatus qui tenebit et allidet parvulos suos
usque ad petram. Id littera in hebreo habetur parvulos tuos exquo [illegible]
omnis quod habet parvulos suos [illegible] et parvulis babilonis quos crudeliter
interfecerunt. Medi et persi i. babilonis destruccionem Ysa xiii suscitabo super
vos s. babilonios scilicet medos qui argentum non querunt nec aurum sed sagittis
parvulos interficient et lactantibus uteri non miserebuntur et allidet eos
ad petram. Crudelitate enim arripiebant puerum per pedes et allidebant
capita eorum contra parietem. Moraliter iste psalmus potest exponi de quolibet
penitente qui lamentatur se fuisse in captivitate babilonis et demonis per
peccatum mortale et petit punicionem demonis et membrorum suorum in vehemencia
cititudinis et miserie d. beatus i. ipse deus beatus qui tenebit i. puniet dimi[ttet]
et allidet i. puniet [illegible] parvulos tuos i. pravos tuos ad petram i. ad
[illegible] Alia littera sic o babilon beatus ipse deus qui tenebit parvulos
tuos captos ne fugiant et allidet eos ad petram ut inficiant [illegible] per
ibi [illegible] tue erit sensus beatus s. deus erit in te qui tenebit et allidet
parvulos suos ad petram ne ab aliis capiuntur et inficiantur. Osee [illegible]
in gladio pereunt et parvuli eorum elidantur. Moraliter beatus qui parvulos
babilonis i. fatuos mundi tenet ne ruant in petram et allidet i. gustet
eos ad petram i. ad christum. Iacobi quinto scire debet quod qui fecit peccatorem
ab errore sue vie salvabit animam suam a morte et operit multitudinem peccatorum
Et beatus qui tenet parvulos suos i. primos motus ne procedant ad consensum sed al-
lidet eos ad petram i. ad christum. Eccli. xviii fili post concupiscencias tuas non eas
Confitebor tibi domine in toto. Et a voluntate tua avertere
corde meo quoniam audisti omnia verba oris mei. Ad litteram
titulus in hebreo. Psalmus ipsi david et patet auctor psalmi. Causa vero

Cxxxvii

ee grazum actio tpis qnd dauid pcq̃ꝰ ꝑsecutus fuit a ꝑsecucõe absalō
⁊ rebellione sibe filii bochri ⁊ venit ad templū dñi ad adorandū
sic pmiserat fugiens a facie absalon ut habetur 2 Re xv ⁊ dixit
rex ad sadoch reporta archa dñi in urbe si invenero graciam in oculis
dñi reducet me ⁊ ondet mihi eam ⁊ tabernaculum suum ⁊ hic hor dauid
in duas partes qr primo dauid regraciatur deo 2o ad idem hortatur alios ibi
confitemini tibi etc primo dicit confitebor tibi domine confessione laudis ⁊ graciarum
accione in toto corde meo id est in toto intellectu ⁊ affectu quoniam audisti verba
verba oris mei hic nota quod est in lecione ut in textu Ro vii vide ex primo
fuat cedere gld ad ondendum quae dauid gracias deo agebat eo quod
oraciones suas exaudiuit qua petiuit a persecucione absalon liberari
⁊ ps ea hec glo interiore fuit mixta hystoria ꝑ inspiracionem scriptore sic
⁊ in multis aliis locis biblie fecit sic invenimus Ube le sic hic propheta
laudet deum ⁊ alios ad laudandum invitat cui competit titulus ps ipsi
dauid a ps iste competit ipsi dauid id est illi qui est verus dauid vnde sic
fortis manu fortis ⁊ aspectu desiderabilis ⁊ etiam cantandus est ipsi dauid
id est xpo a quo est talis affectio Ab ps est deuota laudis exhibicio
intentus est monere ad laudem dei verbo ⁊ exemplo Et dauid primo premit-
tit se laudaturum deum dat aliis exemplum 2o invitat etiam alios
ad laudem dei ibi Confitemini tibi Et primo dicit confitebor id est laudabo te
[illegible] ⁊ deuote non in ore tantum sic illi de quibus ysa 29 hic populus labiis
me honorat cor autem eorum etc sed in toto corde meo id est toto intellectu et
affectu Iudith iiiio ex toto corde suo omnis orabat dominum quoniam audisti
id est exaudisti omnia verba oris mei id est omnes peticiones ab ore meo fusas
vel sic quoniam exaudisti omnia verba oris mei id est adhuc voce existente in ore
tua exaudisti ysa lxv adhuc loquentibus ego exaudiam In conspectu
angelorum psallam tibi adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo Ad
le In conspectu angelorum tibi assistencium Math xviii angeli eorum semper vident
faciem patris etc psallam tibi quoniam tibi placere ⁊ angelis tuis ⁊
non hominibus vanis adorabo ad templum sanctum tuum id est versa facie ⁊ extensis
manibus ad ipsum sic enim orabat iudei vbicumque erant ut habetur 3 Re
⁊ confitebor nomini tuo id est laude ⁊ graciarum accione Ube le sic hic ondit
laudandi formam id est puro corde ⁊ dicit In conspectu angelorum id est assistencium
hoc est angelos in persona ut ad imitacionem eorum nichil terrenum querat
sed te solum psallam tibi te laudando ⁊ verbo ⁊ facto pa cor xiiiio
psallam spiritu psallam ⁊ mente Apoc iiiio ceciderunt in conspectu throni
in facies suas ⁊ adorauerunt deum adorabo ad templum sanctum tuum id est in
ecclesia sancta tua cum eius membris vel sic adorabo accedens ad tem-
plum sanctum tuum id est ad cor meum xpm per sanctificatum Io iiiio veri adora-
tores adorabunt patrem in spiritu ⁊ veritate Templum enim vere templum dei est
pa cor templum dei sanctum est quod estis vos ⁊ confitebor laude et
graciarum accione nomini tuo id est notabili potencie tue Ut vult confitebor nomini
tuo etc Super omnia tua ⁊ veritate tua quoniam magnificasti super omne nomen
sanctum tuum Ad le super omnia tua quia mihi fecisti liberando me a persecucione
absalon ⁊ dissensione excitata per sibam 2 Re xx ⁊ veritate tua id est
tua iusticia quia fecisti puniendo eos per sua culpa quia absalon et
suus exercitus fuit debellatus ⁊ siba decapitatus quoniam magnificasti
id est magnificare fecisti super omne id est super omnem virtutem [illegible] nomen tuum
omnis enim boni homines audientes prosperitatem magnam dei erga dauid et

iusticia erga absalon et sibam magnificabat deum non eius laudibus
extollendo Alexander le sic hic orat promisse laudis mag. s. peccatori ad pe-
nitentiam vocatori et dicit confitebor nomini tuo super misericordia tua i. laudabo
te de tua misericordia qua vocas peccatores ad penitentiam Amos ix qui vocat
aquas maris flumbiles i. amaros peccatores et effundit eas super faciem
terre resolvens illos in lacrimas, et veritate tua qua remunerans et
reddis promissa, qua punis iniquos pro culpa Tob xiii misericordia et ve-
ritatem bona misericordia promittit et veritas reddit quoniam per misericordiam et
veritatem magnificasti i. magnum ostendisti et magnificare fecisti super
omne nomen i. super omnem virtute creatam, sed super omne nomen venite ad eum
rem filium tuum Ps no dabis sanctum tuum videre corruptionem Phil ii dedit
illi nomen super omne nomen ut in nomine ihesu omne genu flectatur celestium
terrestrium et infernorum ..... Alexander
illa nomen super omne nomen ut in nomine ihesu omne genu flectatur ... Aug. vide
dicta est mihi omnis potestas in celo et in terra. In quacunque die invocavero
te exaudi me multiplicabis in anima mea virtutem Ide est hac dicit con-
sistitur ... ca positum ... confidentiam obtinendi futurum ... super
me multiplicabis in anima mea virtute s. pene et obtinende victorie Alexander
le sic hic rogat ut exaudiat sua petitio et dicit In quacunque die
i. quocunque tempore invocavero te i. mente seu in corde vocavero rogo con-
fidenter exaudi me Ps in quacunque die invocavero te etc. multiplica-
bis i. multiplicare dabis in anima mea i. aie mee virtute i. gratiam patiencie
ad tolerandum adversa, gratiam fortitudinis ad resistendum temptationibus
et gratiam perseverancie ad perseverandum in gratia dei q. d. ad hoc te invoco
ut confirmes me in virtute ad vitandum peccata ad sustinendum adversa ad fa-
ciendum precepta, ad super addendum consilia ad perseverandum in gratia Ps
ibunt de virtute in virtutem, Qui enim orat minori affectione quam est in-
vocare, et qui orat sine commissione culpe quam ... de die invocacionis talis
implet multiplici virtute Ps multiplicasti magnificenciam eius quam intellexit
Confiteantur tibi domine omnes reges terre quia audierunt omnia verba oris tui
Idest hic inducit alios reges ad laudandum deum ex eius virtute despe-
det status et dignitas eorum, et dicit confiteantur tibi domine omnes reges terre
te cognoscentes et tuum dominium generale, quoniam audierunt omnia verba oris tui
i. illa que fecisti mihi contra absalon et sibam, et non loquitur de regibus terre
sed de regibus in circuitu iudee ... ad quos velox rumor predictorum
quam cito divulgatur et bene noverunt facta dei, eius verba quia eius facta
dicere, et super idem Ps dixit et facta sunt Alexander le sic hic exprimit
suum desiderium de laudis dilatatione et optat ut omnes laudent deum
et dicit confiteantur confessione laudis tibi domine qui es rex regum, omnes reges terre
recognoscentes tuum dominium generale sicut illi Mat ii et procidentes adora-
verunt eum, qui reges terre i. iusti se bene regentes et motus carnales
frenos reprimentes Prov xxi sicut divisiones aquarum ita cor regis in
manu domini, quoniam audierunt i. ut libenter a predicatoribus audiant et se-
quantur omnia verba oris tui i. que fuerunt eis intimata Non predicaverunt
iudei per magnos reges ... Sap vi audite reges et intelligite etc.
Luc xi beati qui audiunt verbum dei etc. Et cantent in viis domini quoniam magna
est gloria domini Idest et cantent in viis domini i. per vias domini que sunt eius
... quoniam magna est gloria domini, istud debent cantare cantico laudis domine
et que non solum gloria domini est magna in se sed etiam in effectu ... quoniam etc.
Alexander le sic hic optat ut laudent letantes et dicit et cantent in viis
domini i. per vias domini que sunt misericordia et veritas ista debet reges cantare.

⁊ psallet omnib9 genere ita q̄ inuocando ⁊ vacans deuote cantare i. voce et
opere exterere mag̃ ⁊ pietatem. h̃ec sunt vie pulcre. Pro̅ꝫ vie ei9 vie pulcre
⁊ o͞s semite ei9. Tob xiii p̃ vicos ei9 cāte canta͞b alla. qm̄ mag̃ est
glīa dn̄i i. glosa ẽ i. op̄ib9 suis qua gl̄a erunt principes facietes mag̃
⁊ virtute. ysa vi plena ẽ oīs t̃ra gl̄a ei9. Ec xxiii gl̄a mag̃ ẽ seq̄ dn̄i.
Qm̄ excelsus do9 ⁊ humilia respicit ⁊ alta a longe cognoscit. Ad ẽ
qm̄ excel͞s respicit ut ea attollat. ⁊ alta a l͞e i. supba ab et̃no
cognoscit ut deprimat. vii in hebr̃e hetur ⁊ alta a longe confringet.
⁊ hec d͞r ppt̃ humilitatē dauid fugientis a facie absalon ⁊ nudis pedib9
incedendo ⁊ lamentando. ii Re xv. Al͞r le͞r sic hic ponit causas lau-
dandi deū s. maiestatē bonitatē ⁊ seueritatē. ⁊ d͞r qm̄ excelsus i. altis-
simus do9 maiestate excellens o͞s deos. Job xxi excelsior celo est
⁊ quid facies. ⁊ humilia ⁊ sibi mandatis subiecta respicit ex benigni͞te.
Gen xxix vidit deus humilitatē meā. Luc pō respexit humilitatē ancille
sue. ⁊ alta p̃ supbiā a longe i. ab et̃no cognoscit ut ea deiciat
vel a longe cognoscit indignans eis ex sua iusta seueritate. vt al͞r lo-
gē i. nō inclinato p̃ gr̄am sed dimittit p̃ penā cognoscit ad puniendū.
Jaco iiii deus supbis resistit humilib9 aut̄ dat grām. ps longe a pec-
catorib9 salus. Lerne (?) capitula. pietas humilitas ⁊ caritas. na pietas sine
humilitate causat psumptionem. sine caritate confusionē. humilitas sine pietate
pusillanimitatē sine caritate fatuitatē. caritas sine pietate desperationē. execucio
sine humilitate confusionē crudelitatis. Si ambulauero in medio tribulationis
viuificabis me ⁊ sup̃ irā inimicorum meorum extendisti manū tuā ⁊ saluum
me fecit dextra tua. Ad ẽ si ambulauero ⁊c͞ sic heri fugatus ab ab-
salon. viuificabis me i. saluabis me a morte inimicorum. ⁊ sup̃ irā in-
imicorum meorum s. absalon achitofel ⁊ sibe ⁊ consiliū. extendisti manū tuā
faciendo de eis vindictā. ⁊ saluum me fecit a persecutorib9 eorum dextra
tua i. virtus tua ⁊ nō mea. Al͞r le͞r sic hic ꝯmēdat p̃ confirmat benignitatē
seueritatē ⁊ maiestatē di͞r. ⁊ d͞r si ambulauero i. constitutus fuero in medio
tribulationis i. inter tribulantes aduersitates tanquā in medio fornacis ar-
dentis viuificabis me p̃ tuā grām ne moriar p̃ peccatū recedendo a fide
⁊ a te ppt̃ persecucōes. vñ sic viuificabis me a tribulationib9 liberando. ysa
xxxviii corripies me ⁊ viuificabis me. ysa xliii cū ambulaueris in igne
tribulationis ⁊ temptationis nō comburet (?) p̃ impaciencia ⁊ p̃ apostasiā. inme
vitā gr̄e infundente ⁊ conseruante. pi (?) Re ii do9 mortificat s. exteri9 af-
fligendo ⁊ viuificat interi9 consolando p̃missiō p̃mittendo. ⁊ sup̃ irā inimicorum
meorum s. sic inimicos meos recaudos extendisti manū tuā i. potentiā tuā
eos fortiter affligendo ⁊ sic humiles liberando. Exo xxv extendā manū
meā ⁊ auferam de ea hostes ⁊ inimicos. Naum pō vlciscens do9 sup̃
inimicos suos. ⁊ viuificanti i. tribulationib9 liberanti ab inimicis. saluum me
fecit i. faciat dextra tua i. potentia tua in quo apparet qm̄ excelsus est.
Pro̅ꝫ longi do dierum i. salus eterna in dextra ei9. dextere dei filius (?) dicitur
filius in quo saluamur. ysa xli auxiliatus sum tibi ⁊ suscepit te dextra
iusti mei. Do9 retribuet p̃ me dn̄e mīa tua in seculum opera manuum
tuarū ne despicias. Ad ẽ ⁊ q̄r dauid sperabat de futuro s. xp̄o filio
contingēt i. sabbat do9 retribuet pro me penā in aduersitatib9. dn̄e
mīa tua in seculum q̄r sic patiens est tempore reuertes ad ipm̄ opera
manuum tuarū i. me ⁊ regnum meū qui p̃ te conseruō sed ne despi-
cias subtrahendo a me manū pietatis tue. Chorale (?) pt̃ exponi

iste ps ut sit gratiarum devota cum gaudio liberati divinitus a persecucione
tribulacione et invitatio aliorum ad confessionem devotam laudis divine Alr. se-
cundum omnes causas mee salutis s. satisfactorem divinam per hominem qui debitum
solvit per hominem et iustificat impium etc. Et quod deus retribuet pro me debitum
solvendo penarum ad quas non sufficio Ro. viii pro nobis omnibus tradidit illum
Eccl. xxix graciam fideiussoris ne obliviscaris dedit animam suam pro te non
potentes satisfacere et ipse solvit quia deus retribuet malis Ps. deus retribu-
et habundanter facientibus superbiam Deut. 32 mihi vindictam et ego retribuam
eis in tempore, domine misericordia tua in seculum magna et immensa quia peccato est superior
sperantes et confugientes ad te in seculum duratura Eccl. xl gracia sicut
paradisus in benedictionibus et misericordia in seculum permanet Opera manuum tuarum
quos nos tuos creaturas non despicias et non subtrahas manum protectionis
et salvationis tue sed caritate prima promoveas et perducas ad regnum
Ysa. lxiiii Et nunc domine pater noster es tu nos vero lutum factor noster et opera
manuum tuarum omnes nos Job xiiii operi manuum tuarum porriges dexteram

Domine probasti me et cognovisti tu cognovisti sessionem 1389
meam et resurrectionem meam Glo. Titulus in hebreo ad vi-
ctoriam ps. david dicitur ad victoriam quia cantabatur a levitis
cum quodam cantatu unius chori contra alterum ad similitudinem victo-
rie in cantu Aug. hic ps. est assurrectio ad confessionem divine
laudis ex consideracione eminentie divine Et dividitur in 2 partes
Primo describit dei eminenciam, 2o consurgit ad eius revelationem ibi quia
tu possedisti et primo describens celsitudinem divine sapientie dicit domine probasti me
i. fecisti me cognoscere Glo. enim probat aliquem ad hoc quod noticiam accipiat
de illo sed deus cuius noticia est infinita non sic probat ut accipiat noticiam
sed ut alii accipiant et hoc modo loquitur Gen. xxii nunc cognovi quod timeas
deum i. cognoscere feci, et hoc enim quod abraham ad mandatum dei voluit
filium ymolare fuit nota hominibus propter exemplum sue obediencie et similiter per
tribulaciones quas david sustinuit a Saule absalon et aliis pacientie fuit
nota hominibus exemplo sue patientie, tu cognovisti sessionem meam et resurrectionem meam
i. quodlibet factum sedendo quiescendo surgendo et ambulando Alr. expo-
tu cognovisti sessionem meam i. introductionem super regnum iste et resurrectionem
meam in regno post mortem absalonis quia utrumque fuit a deo Alr. legitur sic
In isto ps. tanquam persona omnium se non recessurum a deo nisi reddituri
ad captivitatem regis babilonis sed progressuri in deum finem ultimum et optimum
cui consonat titulus In fine ps. david Et est sensus ps. iste est david
i. vero persona competit orationibus in fine a michi xiii ut fidat in ipsum Alr.
ps. est instructiva ad adherendum deo insuperabiliter intendens et movens ad singulos
adhesionem Et dividitur in quatuor secundum quatuor rationes per quas non vult a
deo recedere, prima causa est immensitas dei scientia qua penetrans, 2o eius
inseparabilis dei presentia omnia complectens ubi quo ibo a spiritu tuo, 3o Glo. loquitur
deus domine deus probasti me in mea passione hoc est probatum ostendisti
et cognovisti me i. ostendisti dignum velox resurrectione Aug. non solum ... regem
malum ... appellatum a deo, sic deus suos probat Eccl. xxvii vasa fi-
guli probat fornax et homines iustos temptacio tribulacionis Sap.
iii tanquam aurum in fornace probavit eos deus Job xxiii probe sicut
vita mea et probavit me quasi aurum quod per ignem transit, tu cognovisti
i. cognoscere fecisti, ut cognovisti i. ab eterno predixisti, sessionem mea
i. passionem i. pati et requiem in sepulcro et resurrectionem meam
dicit Vel si loquitur quilibet iustus ut exponit sic, tu cognovisti sessionem
meam i. humilitatem quam anima manet extra corpus donec et resurrectionem

mea i erectom ad etna michee vii ǫsurgā cū sedero in tenebris
dns lux mea est Intellexisti cogitacōes meas de longe semitā meā
et funiculū meū investigasti Ad l̄ intellex. cogi. me. de longe i ab
eterno semitā meā et fluctum meū i e i iusti e ǫtinuū Et viij et me
ps dauid e duos funiculos vnū ad otī dt et aliū ad viuificandum
investigasti i inspexisti ǫgnouisti sic res qe investigatur usq ad in-
ma pfite ǫgnosciť er investigacō pre oca qe importat discissiuū
vni rei nosc ad alia ǫgnoscendo no e in deo Alr le sic qi dnt
q dns ǫgnoscit meas cogitacōes et affecciones et dt Intellexisti cogi te
i habens ǫgnicōm cogitacōnum mearum anteq ego cogitaui aliq ia tibi
e nota eciā ab eterno. vel de longe i cu adhuc longe a te eem i statu
culpe Ecc xlij no pterit illū villo cogitatus ps Ecc xxviij oia
scrutatur dns et vniusas mentuū cogitacōes intelligit. semitā meā
i actū meū affin Ecc xviij no te iustifices an deū qr agnitor
cordis ipe est pi Rt xvi dns videt qd pater. deg aut intuetur cor. et
funiculū meū i mensurā meorū vsa v xx qd trahens iniqtate in
funiculis vanitatis Ecc xlviij Ecce vir ǫdicebat ad oriete et funiculo
inmpre in manu eius lue vij i ǫma mensura meorū fuit Et omnes
vias pvidisti meas. qr no e smo i lingua mea Ad lram et qr no
plā ǫgnoscit exteriora sed eciā latencia i corde io dt et omnes vias
meas pvidisti an qa eem i reg na qr no smo i lingua mea suffici
ens ad explicandū celsitudinē tue sapie Alr le sic qi dnt ǫg
tom ǫplacōnum et intencionū et dt et omnes vias meas a opacōes meas
et motus pvidisti anteq fiat i tua dina puidencia Job xxxiiij ocli
eius sup oes vias homin Ecc xxiij dno deo ins anteq crearetur oia
sut ǫgnita. et pvidisti qr no est smo i lingua mea i fraudulenc
ut vnū dica et aliud intendā q.d. tu scis intencōm meā Eccs pa
Dimo obscurus qui intencōm tegit et no capit inuatiū no ibit Vel
possit sic legi dne tu sicut ǫgnitor cogitacōnum affeccōnum accōnum et
eciā smonum. qr no e smo i lingua mea qui te lateat Ecc xlijo no
abscondit se ab eo oīs smo Ecce dne tu ǫgnouisti oia nouissima
et antiqua tu formasti me et posuisti sup me manū tuā Ad lram
i oia qe erunt et qi sunt ǫtinuus sunt aliis latencia. tu formasti
me pncipr qr cuius scire no agunt nisi i vtute pmie. posuisti sr me
manū tuā ad tenendū me i esse Artifex eni extras ǫpleto artifi
ciato remouet sua ab eo sic carpentarius a domo sua qr no est
eius ǫsuator sed tm factor. sed artifex omni dns formata creatura
no subtrahit manū sua ab ea qr no est tm factor eius sed eciā ǫser-
uator et io si retrahet manū suā ab eius ǫsuacōe transiret i nichilud
Alr le sic qi dnt eminencia scie dei et dt Ecce i agito e qr tu
dne ǫgnouisti pncipaliter oia nouissima i qe futura sūt et antiqua
i qe pterierunt. qr nichil e ptitum nichil futurū succedit. totū pns
e tibi Io viijo qd fui e in ipo vita erat Exo 3 ego sū qui sū Ecc
xxiij dno deo anteq fierent oia sut ǫgta sic et post pfciū ǫgnoscit
oia. tu formasti me pncipr et oes alios eadē rone Machab vijo
mundi creator formauit hoies natiui te ǫmibus oīs factor ignorat finē eius
Oes oia in sapia fecisti posuisti sup me manū tua affligendo qui
peccaui Alia lra hr aggrauasti sr me manū tuā Job xix misemini
misemini mei te qr manus dni tetigit me Job xxiij aggrauata e
manus plage mee vel sic posuisti sr me i e i onerasti pcm tuā

formādo me racōnalez creaturā ad tenēdū me in ee. Mirabilis
f[ac]ta est sc[ienti]a tua ex me ɔfortata ē ⁊ nō potero ad eā. Ad l[ite]rā
i[d est] mirabilior quā ego possū cogitare. p[ro]pt[er] q[uo]d Jos[ephus] tr[a]nstulit mirabilior
ē sc[ienti]a tua a me. hebrei eni[m] nō h[abe]nt ɔp[ar]atiui gradu[m] sed vtu[n]t[ur] positiuo
cu[m] casu ablatiuo. Vn[de] p[salmu]s: bonu[m] ē ɔfide[re] dn[o] q[ua]m i[n] hoie. i[d est] meli[us] ē [et]c.
ɔfortata ē i[d est] sup[er] oīa eleuata ⁊ nō potero ad eā s[cilicet] ɔp[re]hendendā.
Alit[er] le[gitur] sic. h[ic] ondit d[omi]ne sc[ienti]e in ɔmutabile ⁊ incōp[re]hensibile. ⁊ dicit
mirabilis ɔtractio ad singularitatē i[d est] mirabilior quā ego possū cogitare
sc[ienti]a tua ex me i[d est] sup[er] vires meas. vel ex me i[d est] ex p[ro]p[ri]o meo excitāte
me. Vn[de] admirādo clamat Ap[osto]l[u]s Ro[manos] xi: o altitudo sapie[n]tie ⁊ sc[ienti]e d[e]i
q[ua]m incōp[re]hensibilia sūt iudicia tua. Jo[hannis] vii: mirabant[ur] omēs dicētes
quō h[ic] l[itte]ras scit cu[m] nō didicerit. ɔfortata ē i[d est] inmutabilis ⁊ firma
[et] sup[er] oīa eleuata. Jaco[bi] p[rim]o: ap[u]d quē nō ē tr[a]nsmutatio n[e]c vicis-
situdinis obumbratio. Eccl[esiastic]i vii: sapia ɔfortauit sapiētē. ⁊ non
potero ad eā ut eā ɔp[re]hendā c[er]te s[ed] ecce sine culpa. Job xxxvi:
ecce de[us] magn[us] vincēs sc[ienti]am n[ost]ram. Job ix: si voluit ɔtende[re] cu[m] eo
nō potit r[espon]dere ei vnu[m] pro mille. sapiēs corde ⁊ fortis robore.
Quo ibo a sp[irit]u tuo ⁊ quo a facie tua fugiā. Ad l[ite]ram h[ic] ondit
latitudinē d[omi]ne p[rese]ncie q[uae] se exte[n]dit ad omēz locu[m] ⁊ d[ici]t quo ibo
a sp[irit]u tuo i[d est] a te ip[s]o q[ui]a sp[iritu]s est de[us]. Jo[hannis] iiii°. ⁊ quo a facie tua
fugiā i[d est] a p[rese]ncia. q[uasi] d[icat] ē i[m]possibile. Alit[er] le[gitur] sic h[ic] ondit p[otenti]am dei oīa
ɔplectētē[m] vbi nulla p[otes]t eā euade[re]. ⁊ d[ici]t quo ibo a sp[irit]u tuo i[d est] ab ira
tua q[uae] sp[iritu]s appellat[ur]. Gen[esis] vi: nō p[er]manebit sp[iritu]s meus i[n] hoie q[ui]a
caro ē. i[d est] a sp[irit]u tuo q[ui] totu[m] replet. Sap[ientiae] p[rim]o: sp[iritu]s d[omi]ni repleuit
orbē t[er]rarum. ⁊ quo a facie tua i[d est] a p[rese]ncia tua fugiā. q[uasi] d[icat] i[m]possibile.
Amos 2: p[er]ibit fuga a veloce. Sap[ientiae] xvi: manu[m] aut[em] tua[m] effuge[re]
ē i[m]possibile. p[ro]pt[er] h[oc] aliquid ɔuincimo pacieba[n]t[ur] ionas d[e] quo sic r[efert]
ut facie d[omi]ni fugeret. Jone p[rim]o. Greg[orius]: q[ui]a deus vbiq[ue] ē locu[s] quo fugiat[ur]
nō est. Si ascendero in celu[m] tu illic es si descendero ad infernu[m] ades.
Ad l[ite]ram si ascendero ic[ilicet] p[er] refulgenciā tue glorie. si descendero i[c] p[er] ɔtricio[n]e[m]
tue iusticie. Alit[er] le[gitur] sic h[ic] ondit q[uo]d nullus adeo fuge[re] posset n[e]c sur-
su[m] n[e]c deorsu[m]. ⁊ d[ici]t si ascendero i[n] celu[m] tu illic es p[er] refulgenciā tue
glorie ⁊ p[er] tuā p[rese]ncia[m]. Je[remie] 23: celu[m] ⁊ t[er]rā ego impleo. Job xi: excelsior
celo est ⁊ q[ui]d facies illuc fugiēdo. q[uasi] d[icat] nichil. si descendero ad in-
f[er]nu[m] ades p[er] ɔtricio[n]em tue iusticie. Job xxvi: nudus ē inf[er]n[us] cora[m] te. Job
xi: p[ro]fundior ē inferno ⁊ vn[de] cognosces. Si sumpsero pennas meas
diluculo ⁊ habitauero i[n] extremis maris. Ad l[ite]ram si sumpsero i[c] i[d est] si h[abu]erē
pennas q[ui]b[us] possē[m] citissime volare an[te] claram diē[m] ⁊ sic p[re]uenire[m]
p[rese]nciā dei n[e]c i[n] latitudinē n[e]c i[n] longitudine. ⁊ d[ici]t n[e]c sursu[m] n[e]c
deorsu[m] possu[m] effuge[re] p[otenti]am dei n[e]c in latitudinē. vn[de] si sumpsero pennas
meas diluculo. i[d est] si velox fuero tamq[uam] auis pennata ⁊ mane qu[ando] vacua
est ⁊ habitauero i[n] extremis maris remoto ab hoib[us]. Etenim illuc
manus tua deducet me ⁊ tenebit me dextera tua. Ad l[ite]ram ⁊ eni[m]
illuc ic[ilicet] sine qua nulla creatura p[otes]t aliq[uod] op[us] face[re] ⁊ tenebit me
dextera tua aliter decidē[m] i[n] nichilu[m] ut d[i]c[tu]m est. ⁊ sic nō possem
effuge[re] p[rese]nciā tuā. Alit[er] le[gitur] sic h[ic] ondit dei p[rese]nciā cu[m] p[er] viā
⁊ ɔtra i[n] fine. ⁊ d[ici]t si habitauero i[n] extremis maris. Etenim manus tua
deducet me illuc q[ui]a sine te transire nō potero. ⁊ tenebit me ibi

deductum dextra tua .i. potestas tua quod dicit nec terra nec mare nec aer me valet
potest quia ubique es Ecc xxiiij gyrum celi circuivi sola et profundum abyssi
penetravi et in fluctibus maris ambulavi Job xi longior terra
mensura eius si ascendero in celum per gratiam tu illic es ad me glorificandum
Luc xiiij amice ascende superius et erit tibi gloria, si descendero ad infernum
per culpam ades me ad puniendum Ysa xiiij verumtamen ad infernum detra-
heris in profundum laci, si sumpsero pennas caritatis gemine et habitavero
in mari prime deduces me in melius promovendo et tenebit me preservan-
tia dando Ysa xl qui sperant in domino mutabunt fortitudinem assument
pennas ut aquile Et dixi forsitan tenebre conculcabunt me et
nox illuminatio mea in deliciis meis Ad litteram quod posset aliquis ignarus
dicere licet deus sit presens ubique tamen non videt ea que sunt in propria sua
Sic removet dicens et nox illuminatio mea etc. quod ipsa nox illuminata
est coram deo ut videantur ibi ab ipso delicie carnales que committuntur
sunt in tenebris Job xxiiij oculus adulteri observat caliginem Aliter
legitur sic hic ostenditur quod nichil potest dei potentiam latere unde primo cogitando latere
non potest et dicit Et dixi .i. cogitavi in corde meo forsitan tenebre conculcabunt
.i. absconderent me sicut quod conculcatur pede homo abscondit Job 3
nos quippe involvimur tenebris, quod licet deus sit ubique tamen non
videt ea que sunt in tenebris, et nox illuminatio mea in deliciis meis .i. libere
et audacter fruar deliciis meis omnibus in illis tenebris nec aliam queram
illuminationem Jo 3 qui male agit odit lucem et non venit ad lucem ut non
arguantur opera eius, sed dilexerunt magis homines tenebras quam lucem,
Sic peccator dicit Ecc xxiij quis me videt, tenebre circumdant me parietes
cooperiunt me, vel sic nox illuminatio mea etc. .i. ipsa nox est illuminata coram
deo et videmur ab ipso omnes delicie carnales que sunt in tenebris etc.
Quia tenebre non obscurabuntur a te et nox sicut dies illuminabitur sicut
tenebre eius ita et lumen eius. Ad litteram hic ostenditur quod nox ita est nota et clara
deo sicut et dies et dicit quia tenebre non obscurabuntur a te quia nichil latet te
exterius in eis et nox sicut dies illuminabitur .i. ita clare patet conspectui tuo sicut
et lux propter quod subdit, sicut tenebre eius ita et lumen eius .i. eodem modo patent
ipsi deo ea que fiunt in utroque, Aliter legitur sic hic ostenditur quod nichil latet deum
quod cogitavit et ostenditur quod tenebre sunt deo clare sicut dies et dicit quia tenebre
criminumque profunde non obscurabuntur a te .i. non sunt tibi obscure
nec faciunt tibi aliquid obscurum et absconditum quia in eis exterius nichil latet te,
et nox illuminabitur .i. illuminata est tibi sicut dies ut de nocte videas sicut
de die, sicut tenebre eius ita et lumen eius .i. eodem modo patent deo ea que
fiunt in nocte sicut ea que fiunt in die vel sic sicut tenebre eius scilicet
diei naturalis ita et lumen eius apud deum Jo primo lux in tenebris lucet et
tenebre eam non comprehenderunt prima Jo primo deus lux est et tenebre non sunt
in eo ulle, Spiritualiter tenebre peccatores non obscurabuntur a te flagel-
lati sed magis illuminabuntur Eph v fuistis aliquando tenebre nunc autem
lux in domino Ysa ix habitantibus in regione umbre mortis lux orta est
eis, et nox adversitatis sicut dies prosperitatis illuminabitur quia deus stabilitatem
et congnitionem suis tribuit in utroque Phil iiij didici in quibus sum sufficiens
esse scio humiliare et penuriam pati Sicut tenebre eius .i. adversitates
ita et lumine eius .i. eius prosperitates Prov 12 non contristabit iustum
quidquid ei acciderit Exo 13 deus dedit columpnam suis nubis in die
et ignis lucentis in nocte ut in utroque esset eis bonum Quia tu pos-
sedisti renes meos suscepisti me de utero matris mee Ad litteram

Hic dauid laudat deū in se ⁊ in suis actib(us) ubi mithi aut(em) Et dicit
qꝛ tu possedisti renes meos formasti me in vtero mris / suscepisti
me de vtero mris mee i vita mea ꝯseruando ⁊ in ꝑsecucōib(us) ꝓtegendo
⁊ ad dignitatem regni ꝓmouendo ꝗ ꝓpter ista ⁊ ꝯsilia ꝯfitebor t(ibi)
bonitate tua recognoscendo ⁊c Aliter le(gitur) sic hic ... qꝛ deus videt
occulta cordis ⁊ dicit qꝛ tu possedisti .i. i ꝑtate habes / renes meos
.i. interiores affectus meos De xx ꝓdicator ... videns renes ⁊ corda
suscepisti me i tuū ꝯuitū ⁊ tibi obedientē educendo de vtero mris
mee i quo tanquā i tenebris latebā / Ꝯ ꝓ ꝓuincia ... formare in
vtero nouit te. Quia ergo deus ē possessor renū / rogandus est ut eos a li-
bidine restringat / Ioh cap viii aliter nō possum ee ꝯtinens nisi deus det
⁊ qꝛ susceptor ē de vtero mris rogandus ē ut i bono mutet ⁊ ad
gratiā ꝑducat / Ysa xlvi Ecce filius meus suscepi cū. Confitebor
tibi dñe qꝛ terribilit(er) magnificatus es mirabilia opa tua ⁊ aīa mea
cognoscet nimis Ad l(itteram) ꝯfitebor t(ibi) bonitate tua recognoscendo qꝛ
terribilit(er) magnificatus es / in thes(auro) ... qꝛ terribilit(er) magnificasti me
⁊ est gaudium ... qꝛ deus magnificando ... / declarauit hominib(us)
magnitudinē sue bonitatis ⁊ ꝓ ē ... subdit mirabilia opa tua nō solū
i me sed i omnib(us) creaturis qꝛ minima creatura nō pt ad plenū in-
uestigari ab hoīe ut ... sicut traditur a magistro / ⁊ aīa
mea cognoscit nimis .i. conabitur ꝯtinue pout ad cognoscendum opa tua et
magne bñficia ... forma. Aliter le(gitur) sic hic ꝑ tria
causa adherendi deo ... ⁊ dicit ꝯfitebor t(ibi) ꝯfessione fidei domine
bonitatē ⁊ ꝑtatē tuā recognoscendo qꝛ dignus es omni laude qꝛ terribilit(er)
magnificatus es qꝛ potes ꝑdere corpus ⁊ aīam / Alia l(itter)a h(abe)t magnificatus
es uel mirificatus / nō enim possumus te ꝯsiderare qn te magnū ⁊ mirificū
i cordib(us) nr(is) sentimus ... / Anshelmus deus ē quo maius excogi-
tari nō pt / ... magnificat aīa mea dñm / Deut(eronomium) x deus magnus
⁊ potens ⁊ terribilis / mirabilia opa tua magna ⁊ inscrutabilia quoꝝ
nō est nūs / mirabilia sunt opa creacōis qꝛ de nichilo / recreacōis
qꝛ ꝓpo sanguine / iustificacōis qꝛ sine merito / miraculoꝝ qꝛ nō ineo
litu / glorificacōis qꝛ ineffabiliū ... / ⁊ aīa mea fide ꝑ te illuminata
cognoscet nimis .i. valde .i. conabitur ꝯtinue pout ad cognoscendum opa
tua. Sed ꝗ ... cognicō fidei ē enigmatica quō dicit cogno-
scet nimis / R(espondeo) qꝛ ... maximā adhesionē fidei veritati plus
enim fidelis vult mori quā negare fidei veritatē / nō sic ē de alia
... notitia fidei succedentē / nā visio dei succedit fidei Non ē
... occultatum meū ... i occulto ⁊ substancia mea in inferiorib(us) terre Ad l(itteram)
... vbi occultatur alijs sed nō tibi / ⁊ substancia mea in inferiorib(us) terre
/ ... mea ... maior ꝑte ē terra ... elementum Aliter le(gitur) sic
... Hic ꝑt secundum bñficium ... ꝑseuerancia ⁊ ꝯstancia i fide / ⁊ dicit dñe os meū
.i. fortitudo i corpe meo / hoc est etiam nō est occultatum a te .i. nō latet
te quando .i. quos fecisti i occulto ... latet fortitudo in fide ... pnt
mea a te / tu enim oīa nosti ... se ee debile qꝛ deus
nouit fortitudinē nr(am) / ... sicut ossa de ... Iob vii suspendium
elegit aīa mea ⁊ mortē ossa mea / Prou 2 ... si dixeris vires
nō suppetunt ꝗ inspector ē cordis ... intelligit ossa rodenda

per considerationem et amorem, candida per munditiam, recta per simplicitatem, dura
per constantiam, medullata per caritatem, et subtus interius in fragiles quasi per ossa
in per fortiores in fide sustentantur et ad deum erigantur. non sunt occulta
a te, quasi diceret tu nosti qui sunt fortes in fide et qui fragiles in ecclesia militante. Job x. pelle et carne vestisti me ossibus et nervis compegisti me.
Imperfectum meum viderunt oculi tui et in libro tuo omnes scribentur
dies formabuntur et nemo in eis. Ad Ephesios. In tristicia te hortatur proferre
me adhuc videre oculi tui, res enim antequam sunt formata et imperfecta
et tunc est tempus, cum enim adhuc in fieri videre me oculi tui quia deus
cognoscit res perfecte antequam sint in perfecto esse, et in libro tuo id est in notitia
tua que dicitur liber eo quod ibi quasi retinentur firmiter absque oblivione
omnes scribentur, in notitia enim predestinationis divine que dicitur liber vite
soli electi sunt scripti, sed in notitia divina generali scripta sunt se extendit
ad predestinatos et prescitos omnes sunt scripti, et sic accipitur liber
dei ut dictum est. dies formabuntur in futuro sic tu providisti et nec
in eis quia nec est in eis futuro quod nondum est, per hoc intelligit david
quod tempus futurum et ea que futura sunt in eo sunt perfecte cognita ipsi deo,
quia eius notitia mensuratur eternitate que assistit omni tempori preterito presenti
et futuro. Alia littera habet per dies errabunt, scilicet imperfecti qui christo non recte
sentiunt. Alibi legitur sic. Sic ponitur Strabo: imperfectorum
pia supportatio et dicit oculi tue pietatis videre imperfectum meum id est cum
adhuc non fuerim completum esse, quasi diceret tu cognoscis res antequam sint in esse
perfecto, et in libro tuo id est in tua notitia ut supra. Vel sic oculi tue pietatis
et hominum videre id est vide et intellige per gratiam illuminantem scilicet imperfectos
meos id est simplices et ignaros ut petrum negantem, Mattheum in theloneo sedentem, Mattheus ix. magdalenam lacrimantem, Luce viiº. Johannes xv. dicit
confiteor tibi pater quia abscondisti hec et revelasti parvulis. Ecclesiastici xxiiij. penetrabo omnes inferiores partes terre et inspiciam omnes dormientes, scilicet imperfectos qui torpent, et illuminabo omnes
sperantes in deo per gratiam confirmando. Vel sic oculi tue pietatis et sapientie
videre imperfectum meum id est mea imperfecta mea feditate, in ignorantie
rebellione in carne obstinationem in mente instabilitate in voluntate
obliquitate in intentione remissione in operatione, et in libro tuo predestinationis
omnes scribentur electi tam imperfecti quam perfecti. In archa enim noe non solum
aves sed et iumenta salvata sunt, sed extra archam non sunt salvata.
Dicitur quod non sunt scripti dampnabuntur. Apocalypsis xx. qui non est inventus scriptus
in libro vite missus est in stagnum ignis, electi autem sunt ibi scripti
sine delere. Apocalypsis iiiº. qui vicerit vestietur vestimentis albis et non
delebo nomen eius de libro vite, dies formabuntur, hic agitur imperfectorum
perfectionem quod sui plenitudinem, et dicit dies id est apostoli qui fuerunt imperfecti et
signati formabuntur a te vero sole. De quibus psalmus: dies diei eructat verbum
et cetera, vel vox estiva lux mundi clara fertilis et calida. isti dies id est apostoli
formabuntur a te vero sole in tua gratia renati et a tuo nomine nominati
Jo. viii. claritatem quam mihi dedisti dedi eis tamquam formas eos. Ysaie
xliij. populum istum formavi mihi laudem meam narrabit, et nemo in eis
id est ab eis formabuntur sed a te quia ipsi non infundunt gratiam aliis sed tu,
hoc fideles non nominantur ab eis sed a te, non enim dicuntur a petro petrini sed a te christo christiani. Ysaie xliiijº. numquid est deus absque me et
formator quem ego non noverim. Idem in posterioribus super que fuerunt descendentem et manentem super eum hic est qui baptizat. Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui deus nimis confortatus est principatus eorum.
Ad hec hic orditur loqui se revertens ad amicos dei. et dicit mihi autem et cetera.

In hebreo habetur sodales tui et per hoc intelliguntur angeli sancti qui sunt
in civitate dei et eius amici de quibus Ps. In conspectu angelorum psallam tibi. nimis
confortatus est et firmiter stabilitus est principatus eorum. angeli enim sancti
per ordines trium yerarchiarum sunt distincti. yerarchia autem idem est quod
sacer principatus. et quia iste tres yerarchie et tres ordines in singulis
yerarchiis immobiliter stabiliuntur. ideo convenienter dicitur nimis confortatus
est principatus eorum. Aliter legitur sic Sicut sextum binarium et inmobile opus
sanctorum exaltacio et dicitur amici tui deus, i. apostoli et alii electi et sancti angeli
sunt in nimis honorificati a summo honorabiles. Ecc. iiijo gloria et
honor et incorruptio omni credenti et in circumplexu illius primitus qui sunt
speciales et veri amici dei de quibus Jo. xv vos autem dixi amicos quia omnia
que audivi a patre meo. Ite iterum non dicam vos servos sed amicos etc.
Ve nimium honorificati eos Christus per seipsum. non per angelos non per
patriarchas et prophetas ad apostolatum vocando Mat. iiijo venite post me fa-
ciam vos etc. Et vocatos recepit in familiaritatem et amiciciam Jo. xv
vos autem dixi amicos etc. potestatem miracula faciendi plenissimam
conferendo Mat. x dedit eis potestatem spirituum inmundorum ut eicerent eos etc.
principatum ecclesie dando Ps. constitues eos principes etc. Mat. xvi quod-
cumque solveris super terram etc. eis usque ad locum pedum ministrando Luc.
xxii Ego in medio vestrum sum sicut qui ministrat, eisdem potestatem iudiciariam
conferendo Mat. xix vos qui reliquistis omnia sedebitis super thronos etc.
Hester vi sic honorabitur quem rex voluerit honorare et iste honor
non solum deficiet, quia nimis et valde confortatus est principatus eorum
Eccl. x principatus sensati stabilis, quia principatu enim isto transiet ad ho-
norem eternum ubi modo honorati sunt Eccl. x semen honorabitur hoc quod timet
deum terre initium quia amici primum quia honorati. modo quia nimis super
condignum. Dinumerabo eos et super arenam multiplicabuntur. exurrexi et
adhuc sum tecum. Ad. l. et quod angelorum est maxima multitudo Job. numquid est
numerus militum eius. ideo subdit dinumerabo eos etc. et si vellem eos numerare non
possem sicut nec arenam maris. videmus enim quod corpora celestia que sunt
incorruptibilia super modum excedunt corpora elementaria et mixta que
sunt corruptibilia. Ideo valde probabile est quod angeli qui sunt adhuc su-
periores non excedant in numero omnem corporalem creaturam. Dan. vii milia
milium ministrabant ei et decies milies centena milia etc. ubi dicit
maxima multitudo angelorum nobis incognita per replecionem et multiplicacionem
maximorum numerorum. Et quia david cognovit per revelacionem se futurum in so-
cietate angelorum ad quam electi assumuntur, ideo subdit exurrexi per tuam
gloriam et loquitur per modum preteriti propter certitudinem revelacionis sibi facte, in presenti per gratiam et in futuro
Aliter legitur sic Sic subdit sublimatorum multiplicacionem quo ad filios spiri-
tus et electi, dinumerabo eos sicut multitudinem stellarum. Gen. deus tuus ...
alios et qui in honorificati sunt, per me et a me honorem acceperunt amici
dignitas est omnis electorum in superna felicitate locandus et super arenam
multiplicabuntur, i. plures erunt numero quam arena maris, ut sic arenam
multiplicabuntur i. super plebem iudaicam que arene dure sterili et infru-
ctuose comparatur. Ysa. liiijo multi filii deserte magis quam eius que habebat virum. Gen. xxii multipli-
cabo semen tuum sicut stellas celi, exurrexi a mortuis quia
sunt multiplicati honorificati et confortati. Ro. vi Christus resurgens ex

mortuis iam non / de 2o p3 Ro vi. Ego et pr unu sumus Ro iii Resur
rexit propter iustificacionem nostram / vel consurrexit secundum virtutem et adhuc sunt
multi a latere nostro non glorificatio apparet secundum perfidia iudeorum et non nisi multi
plicantur spiritualiter sic scilicet iustificantur in fide sed sunt quasi crepera / Si occi
deris deus peccatores viri sanguinum declinate a me Ad l. hic ostendit op
positum de inimicis dei quod non sunt honorabiles sed magis detestabiles
quasi si occideris deus peccatores i. quod occides quod dicitur certum est quod tu occides
peccatores obstinatos morte gehenne quod dicitur mors secunda Apoc xxo
non dico viri sanguinum declinate a me clamat i. ps maledicti quod horreo
vos videre et causam subdit i. sequenti versu Aliter lege sic hic ostendit condempna
cionem reproborum et iniustum eorum et dicit si occideris i. quod occides deus peccatores
primo gratiam non infundendo que est mors prima quod gratia dei est vita
anime et demum in infernum precipitando que est mors secunda ysa xxviii occi
det serpentem qui in mari est Luc xii timete eum qui postquam occidit
habet potestatem mittere in gehennam / et tunc dices i. audies viri sanguinum
peccatorum Sanguis enim significat peccatum quod effusus mactat et debili
tat et quasi morte inducit Osee iiiio sanguis sanguinem tetigit /
declinate a. discedite a me i. gehennam quod declinastis in culpa Iere
declinantes i. obligatis adduret eum operantibus iniquitatem / Matt xxv ite
maledicti in ignem eternum Quia dicitis in cogitacione accipient in vani
tate civitates suas Ad litteram hic ponit causam quare peccatores dicuntur declinare
quod quod dicitis in cogitacione vestra accipient in vanitate civitates suas Viri
enim sanguinum hoc cogitant quomodo possent alienas civitates et loca capere
possessionem occidere et bona rapere / et istud procedit ex vanitate superbie in
eis existentis quod tales deo et hominibus iustis sunt odibiles Aliter lege sic
hic ostendit condempnacionis meritum s. quod mali derident bonos et sic compungantur
de quibus et dicit viri sanguinum discedite a me quod non redidistis vobis compunccionem
quod dicitis i. dixistis in cogitacione vestra et in confessione vestra quod dicitur
sic probat augustinus xo de trinitate / accipient predicatores et plani civitates
i. eterna bona que sibi promittunt loquuntur derisorie per glosa dicta sunt
de te / vel civitates i. congregaciones populorum et hoc in vanum R. i. non in vita
sua Extra status copiose quod quod dicitis i. sic cogitastis quod predicatores
et discipuli christi directos quod homines propter fidem christi et eius doctrinam acci
piet civitates suas i. mansiones eternas in vanitate accipient i. non
accipient / et sic predicatores sunt dicunt secundum vitam operum Aliter vite dire
xit de secta hoc notum est quod ubique eis ab omnibus contradicitur Dicit enim
sunt in derisum malis / et quod ab eis ponitur a filiis vanitatis consultatur
Sap v hii sunt quos aliquando habuimus in derisum nos insensati vitam illorum
estimabamus sine honore Nonne qui oderunt te domine oderam et super
inimicos tuos tabescebam Ad l. nonne quasi diceret te domine oderam quod ymo
oderam quod eorum vicium est odiendum bone homines sic est odiendum deo
et super inimicos tuos tabescebam i. resoluebar intus ex zelo iustitie
contra eos irascatur Aliter lege sic hic ostendit conformitatem voluntatis
sue ad divinam et dicit nonne domine qui te corrigebant vel condempnatorem te
summum bonum creatorem et redemptorem / oderunt i. non dilexerunt et
tua mandata contempserunt / nonne ego christus eos oderam i. non dile
xi eos propter eorum maliciam licet nam dilexi quod quod ymo oderam
quod qui diligit homines in malicia eorum peccat ii parali xix impio
prebes auxilium et hiis qui oderunt deum amicicia iungeris Apoc iio
commendatur cui dicitur odisti facta Nicolaitarum que et ego odi / et
super inimicos tuos tabescebam i. resoluebar in ira contra inimicos tuos

indignando culpe, comparando ne zelo iusticie Ps vidi preuaricatores
et tabescebam Ps zelus domus tue Perfecto odio oderam illos inimici facti
sunt michi ad l. perfecto odio id est et quod hoc iusto fit debz timere ne in tali
zelo excedat modum et incurrat aliquod peccatum saltem leue io subdit proba
me deus Alia littera sic hic asserit quod conformat voluntate suam volunti
diuine et dt perfecto odio i. dimittendo ira de corde non satisfaccionem
repetendo oderam i. inimicos tuos sola culpa puniendo corrigendo repre-
hendendo eos propter eorum maliciam quia te deum oderunt et iniquitatem dile-
xerunt Io domus mea domus oracionis vocabitur et propter hoc inimici facti sunt
michi ita ut me morti traderent vel sic perfecto odio id est omnino ab eis se-
paratum corde oderam illos i. tuos inimicos Ubi nota quod est odium malum
et malorum qui oderunt ira Pa Io 3 qui odit fratrem suum homicida est
Aliud odium est bonum et hoc dupliciter quidam imperfectum et imperfectorum qui s.
rancorem cordis dimittunt sed satisfaccionem repetunt Aiat v sicut inimicus
est odio habebis inimicum Aliud est odium perfectum et perfectorum qui s. aliquis
totum dimittit et sola culpa persequitur de quo hic et hoc est vas p
zelum quod habuit phinees Nu xxv et moyses 22 inimici facti sunt michi
non solum tibi ut de Exo 13 inimicus ero inimicis tuis et sic ysta exposi-
tio de viro perfecto ita et de christo loquitur ad patrem suum exponit
Proba me deus et scito cor meum interroga me et cognosce semitas
meas Ad l. i. fac me scire ea que latent in corde meo Probacio enim
dei non est ad hoc quod ipse noticiam accipiat sed aliquis sit deum fuit
in principio hic psalmi interroga me et cognosce i. fac me cognoscere semi-
tas meas i. facta et cogitata mea occulta Alia littera sic hic petit se
bona que solet prouenire bonis ex tribulacione a malis et dt proba me deus
per tribulaciones ab inimicis inferendas Sap 3 tamquam aurum in fornace
v. tribulacio paciencie operatur pacientia vero probacionem et scito scia ap-
probacionis cor meum ut placeat tibi tamquam vas aptum ad recipiendum
liquorem gracie tue Sap 3 et inuenit illos dignos se Ecc xi cor
fatui quasi vas confractum omnem sapientiam non tenet interroga me i. fac
me discere conscientiam meam et diligenter inquirere Ps deus interrogat
iustum et impium quod fit optime mediante in tribulacione Sap 2 contumelia
et tormento interrogemus eum Greg pena interrogat si quis in prosperitate
positus veraciter amat et cognosce semitas meas i. fac me cognoscere
desideria et consilia mea quo tendunt Gen 22 nunc cognoui i. cognoscere
feci quod times deum Vel sic et cognosce semitas meas i. fac quod omnibus
cognoscatur vita mea quia consilia tua paupertate castitate obediencie
Et vide si via iniquitatis in me est et deduc me in via eterna
ad l. et vide i. fac videre si via iniquitatis in me est i. aliqua latens
culpa ut per verum penitenciam absoluar ab ea et deduc me in via eterna
i. ad beatitudinem ad quam numquam nisi ab omnibus meritis pertinet per peccatorem
Apoc xxi non intrabit in eam Moraliter quibus exemplo
docet diligenter considerat dei noticiam omnia intuentem et attendat
virtus peccatorem et sic assurgat ad dei et sanctorum eius reuerentiam et ad
detestacionem omnium iniquitatum Alia littera sic hic petit a deo reprehensores
iniquitatis si aliqua est et dt Et vide i. fac videre et apparere per tribula-
ciones et flagella si via i. quod non est via iniquitatis in me Vel vide
i. fac me videre quod subtilia sunt peccata Ps delicta quis intelligit
si via iniquitatis que est via tortuosa et deuia in me est i. in mea
voluntate vel accione ut ex illa egrediar et rectam aggrediar ne

tande dicã cũ illis. lassati sumus i via iniquitatis & pdicois et ambulauimus vias difficiles vias dñi ignorates Sap v. & deducet me
p tuã gr̃az ad ꝑriaz btãm prou iiii° ducã te per semitas equitatis
in via etiã i in xpo qui est via vitas & vita Jo xiiii Abak 3 sup
excelsa deducet me victor i psalmis canentez Purga ergo domine
qui es medicus & ego purgandus appta qui es auctor & ego animandus
disiunce q̃ es iudex et ego iudicandus demia q̃ es magr̃ et ego docendus dirige qui es dux & ego ducendus introduc q̃ es hostium & nos
introducendi hic in pñti i bono & tandē ad ꝑriaz supnã etc. 139
139 Eripe me dñe ab homine malo a viro iniquo eripe me
ad litt̃ titulus i hebr̃ ad victoriã ps dauid et pz simil
et fecit dauid istũ psalmũ cũ eet i psecucoe saul petens diuinũ auxiliũ p quo etiã multos alios ps fecit et dicit
ps petit p sua libacoe 2o pdicit psecutorz punicoz ibi
capiut etc. dicit pmi similiter q̃ cũ dauid sit iustissimus ad eũ
ptinet libacoe impetrare de psecucoibus iniquis id dicit Eripe me dñe ab
hoie malo i a saule reddete malũ p bono a viro iniquo eripe me
i a doech imitate saulez ad psequendũ me Alii le sic hic petit
se eripi ab iniquis & ut sfuet ab eorũ stagio titulus In fine
ps dauid i ps iste ordinans nos i fine i i xpm q̃ dauid i qlibet
iusti clamant ad deũ q̃ dr̃ dauid ppr spualez fortitudiez & pulcritudiez fortitudie resistit aduersario pulcritudie placet deo Vna pars
malicia hoc modi Intencio e monere ad orandũ deũ cõtra tot mala
et dauid ps post iustus sua peticoem 2o appoit psuasionem ibi capit stultus ps dicit doe qui potens es eripe me tanquã paruus pastor
ab hoie malo tanquã a seuissimo leone a quolibet predone vel
ab hoie malo i a dyabolo q̃ dr̃ ho vel ab hoie qui deuicit sicut
scorpio affectans vel a voce articulata qe e ppria hois qua contra
pmũ hoiez vsus fuit Mat xiii inimicus ho hoc fecit Eripe ergo me
tanquã pastor a leone pi ca xvii deus q̃ eripuit me de ore leonis
a viro iniquo i iniuste agete ab hoie vel diabolo q̃ virilis & fortis
est ad nocendũ eripe me i fac tuũ effm Act xii Eripuit me de
manu herodis Job 37 Eripiet pauperz de an su Qui cogitauerunt iniquitates i corde tota die sstituebant plia ad l q̃ cogit iniq
cogitantes multis anichilacoibus me sfundere tota die sstituebant plia
& de sslio doech & aliorz malignorum saul frequenter conduxit exercitũ
ad capiendũ dauid Alii le sic hic ont peccati iniquitate pr̃ aduersariorz
nequiciã i cordibus oris & opis & dicit q̃ iniqua & mala cogitauerunt i ordinate deliberauerunt multe magnas iniquitates i corde a iniusticias & malicias
Sap pri In cogitacoibus impii interrogacio erit Amichee 2o ve qui cogitatis inutile milltoplus q̃ cogitant iniquitatem tota die i sstanter sstituebant firmiter stabiliendo & machinando plia ut turbacoes & discordias suscitarent Ecclesiasticus xii In corde suo insidiatur ut subuertat te i foueam
Acuerunt linguas suas sic serpentes venenum aspidum sub labiis eorum
ad l qr doech & alii detractores incitabant maligne saulem ad
psequendum dauid iniuste pr̃ q̃ dixit dauid ad saul pi Rg xxiiii°
quare audis vba hoim loquenciũ dauid querit malũ aduersũ te Alie
le sic hic ont aduersariorz nequiciam oris & dicit acuerunt linguas suas
sic serpentes i acuta vba pferebant qbus pungebant detrahendo sicut
serpentes mordendo & carentes scindendo venenum aspidum i frag

uel dolus valde nociuus et iniquitate inficiens. sub labiis eorum id est
sub verbis de eorum labiis procedentibus. Vel sic acuerunt linguas suas
id est fabricam mendacii ut proferat verba fugitiua. Ier. ix docuerunt linguam
suam loqui mendacium. Ps. acuerunt ut gladium linguas suas. sic serpe-
ns. Ecc. x quid si mordeat serpens in silentio nichil eo minus qui occulte
detrahit. venenum aspidum sub labiis eorum id est sub verbis de labiis
eorum procedentibus. Deut. 32 venenum aspidum insanabile. Aspis dicitur
quasi aspergens. Ion enim grece dicitur venenum quia dum mordet aspergit ve-
nenum. Job xx cum dulce fuerit in ore eius malum abscondit id sub lin-
gua sua. Custodi me domine de manu peccatoris et ab hominibus iniquis
eripe me. Ad litteram custodi me de manu peccatorum id est Saulis obstinati in
peccato odii contra me. et ab hominibus iniquis eripe me id est a Doech et ab aliis
sibi in malicia adherentibus. Aliter legitur sic. hic ostendit negocia persequen-
tium in opere scilicet demonum et hominum et dicit domine qui potens es custodi me
de manu id est de potestate peccatoris id est demonis qui tenere dicitur peccatorem propter per-
tandi consuetudinem quia inuite recessit et propter peccati quantitatem quia enormia
est et propter peccati irreparabilitatem quia numquam redibit ad penitentiam. De tali
potestate liberat deus confugientes ad se. Ier. xv eruam te dicit deus et liberabo
te de manu pessimorum et redimam te de manu fortium. Et ab hominibus
iniquis eripe me ne noceant in suo opere. Primo Reg. xvii deus qui eripuit
me de ore leonis ipse liberabit me de manu philistei huius. Qui
cogitauerunt supplantare gressus meos absconderunt superbi laqueum mihi.
Ad litteram qui cogitauerunt etc. ut aduentum regni preuenire non valeam sic a domino promis-
sio et mihi per samuelem. absconderunt superbi laqueum mihi quia statuerunt posuerunt insi-
dias occultas contra dauid. Aliter legitur sic. hic ponitur persequentium intentio
et modus persequendi et dicit qui cogitauerunt supplantare id est demones et iniqui homines
cogitauerunt id est intra se deliberauerunt supplantare gressus meos id est status
bone vite mee subuertere et sub malis operibus subicere vel supplantare
id est sub planta ponere subprimere impedire vel decipere gressus meos quibus
ambulabam in via dei abstrahendo me ab illis. Job iiiio non recesserunt(?)
pangis(?) ab eis nisi supplantauerit. absconderunt laqueum id est occasionem
cadendi in peccatum et opere in vehemens per diuersas temptationes auaricie lu-
xurie superbie etc. demones et iniqui homines absconderunt id est occultauerunt
ne perciperem et caperem. laqueum id est insidias vel tribulationem intenden-
tes per ipsum me ducere in culpam impatientie et blasphemie. Ier. v inuenti
sunt in populo meo viri impii insidiantes quasi aucupes vel aucupes
porrectos laqueos et pedicas ad capiendos viros. sic absconderunt
sub aduersitate laqueum impatientie. Item absconderunt sub prosperitate laqueum
superbie. Ps. non veniat mihi pes superbie id est in superbia elationis inuidie id est
laqueum et temptationem diaboli et sic de aliis peccatis. Et funes extende-
runt id est laqueum iuxta iter scandalum posuerunt mihi. Ad litteram et funes
extenderunt etc. querentes me capere etiam per illos qui debent me dili-
gere scilicet per Ceilitanos Ceille quos dauid liberauit de philisteis etiam
per ziphaeos de quorum genere erat et tamen isti volunt eum id est in manus saul
tradere. Primo Reg. xxiii. iuxta iter scandalum posuerunt mihi id est conati sunt me
capere per considerationem locorum ubi consueuerat ire. Unde primo Reg. xxiiio
dixit saul ziphaeis abite et diligentius parate et curiosius agite
et considerate locum ubi sit pes eius. Aliter legitur sic hic ostendit modum
decipiendi quia extendebant peccata ad exitum et dicit Et funes id est suggestiones

delcatios & 9sensu extenderut .i. miserunt i cor meu ut inducerent
in laqueum .i. in pctm iuxta iter .i. iuxta statu vite mee possint
scandalu m .i. obiecta q m erat in scandalu vel sic pctores .i. demo:
nes & ing hoies extenderut alicuius .i. patent obicerent funes .i.
pcta Prov v funibus pctor suor constringitur ut essent i laqueum ad fa
ciendu scilia ut sic cocia trahit cortina laqueis suis sic culpa cul
pa Prov vii Intexui funibus lectulu .i. pectus cor meu Clamedu ergo
e a pctis q subiit Vn d funis qui ligas & detineb alicuius quando
extenditur inficit qui d laqueus vn laqueo suspenduntur latrones iuxta
iter .i. conversacoem mea pctores exponunt fraudulenter possint concedet
scandalu nequit i quo ressultate p culpa & caderet in gehenna
Augus Scandalu e dcm ul fcm minus rectu pbens occasioem ruine
Iter duces i padysu e preptu dm iuxta iter e malu q vi bom
est ergo sensus iuxta iter scandalu posuit m .i. mala sub spe boni
posuerit m Augus ad id quedam sunt vicia que virtutibus scilia ut astu
cia prudencie tenacitas parsimonie audacia fortitudi pertinacia
constancie Vade ergo iter rectum & no tiebis laqueum q no in curre
sed iuxta iter posuit eu Dixi dno deus meus es tu exaudi doe
voce deprecacois mee Ad l hic dauid p sua liberacoe allegat 9
fidenciam in dno & dt dixi dno deus meus es tu i quo confido et no
i mea virtute exaudi doe voce dep mee liberando me a saulis
psecucoe Alit le sic In primo ps petiit eripi a pena qua mali
infligunt hic petit custodiri a culpa ad qua salle inducunt & dicit
dixi firmiter credendo dno ad ipm confugiendo deus meus es tu & no
alius Baruch 3 tu es deus deus nr & laudabis te doe exaudi benigne
q te deu meu confiteor voce deprecacois mee q deprecor eripi a malis
culpe & pene Dan ix exaudi deus orom servi tui Doe dne virtus
salutis mee obumbrasti sup caput meu in die belli Ad l quia
gratiando de beneficio ia psito e dispa ad aliud obtinendu io dad
ad impetrada liberacoem de psecucoe saulis recolit tamqua gratus
recolendo beneficium q eu liberauit de manu goliath giganteo dicens
doe virtus salutis mee .i. p eo virtute tua saluatus obumbrasti sup capt
meu me ptegendo in die belli qd arripui cu goliath getheo Alit
le sic hic assignat causam sue affectois quare ipm deu suu dnm
affirmat & dt doe p creacoe dne p recreacoem virtus p gre infusioe
salutis mee consumatus i vita bta qua spo Dan 3 Scriptua & forti eo
rpius sit inquid sp virtute sua ascedere in celu cu excedat posse ne
nisi eleuatus virtute dna 2 R xxii deus petra mea robur meu & sal
uator meus obumbrasti .i. refrigerasti sup caput meu .i. mente mea
robur & vires gre infundendo in die belli .i. contra temptacoem & tribu:
lacoem ardore hic ponit duo grata & refrigerans vitas q obumbrasti
Vmbra re refrigerat & cuitutas q sup caput Vn sic ardor vite sup
caput descendes maior e qua si a late & ita et obumbracio et oper
turitas q i die belli Sap v nubes castra eor obumbrabat Eccl 2
ptectoe sup e firmamentu virtutis tegmine ardoris obumbraculu meridia
ni & q dixi deus meus es tu Non tradas me doe a desiderio meo pctori
cogitaverunt contra me ne derelinquas me ne forte exaltentur Ad l no tra:
das me .i. contra desideriu meu pctoru .i. saulis obstinato i pcto [illegible]
me inimicus dt & plus sperat p hoc expt q dt q tibi tradicio est extra
desideriu suu signat q eu querebat sic in qm [illegible] loquendi [illegible]
git actui q est sibi horridu dt hoc no desideba ul no petebat

ad significandum illius quod accidit sibi horrorem et subdit causam dei horroris
est subditur cogitaverunt contra me per vias diversas me capiendi ne forte ex-
altentur gentes de me inventum propter hoc peto ne tradas me in manibus
eorum et est modus loquendi tractatus sicut loqui homines solent in tidore potenti
Alia lectio sic hic orat ne malis peccandi consentiat et dicit ne tradas
id est ne tradi permittas me peccatori id est dyabolo a desiderio meo id est per desiderium
meum ut per consensum ad suggestionem ab ipso ingestam Crisostomus hic pomitur
tria ad peccati perpetrationem concurrere instinctus dyabolicus quod notatur in peccatore
consensus humanus quod notatur in desiderio peccandi actus quod notatur in traditione
Est debilis hostis quem non potest vincere nisi volentem Crisostomus 23 deside-
rium malignum contra me et moveor ad hoc peccandum quia cogitaverunt
contra me ut fallerent affectum placentem affectum Ieronimus xix tu scis domine omnes
cogitationes eorum adversum me ne derelinquas me id est si me contigerit peccare
non derelinquas me in peccato et in malicia peccatorum Iosue primo non te desera-
mus derelinquam Crisostomus 22 domine pater et dominator vite mee ne derelinquas
me in cogitatu maligno ne forte exaltentur id est superbiat contra te quia
tunc demon fortificatur qui tenet homines subditum sibi Deuteronomio 32 propter
iram inimicorum distuli ne forte superbirent hostes eorum et dicerent manus
nostra excelsa Caput circuitus eorum labor labiorum ipsorum operiet eos
Ad litteram hic predicit persecutorum suorum punitionem ad eius mixtelam secundum quod Saul
persequens david ex desiderio occidendi eum cingebat eum et viros in medio
tamen ne posset evadere primo Regum xxiij ad hoc autem incitabatur ad doech
et ab aliis detractoribus sicut diffamatoribus david caput eorum et ista iniquitas
saulis et detractorum contra david fuit occasio quod deus permisit eos occidi in
monte gelboe ut puniretur ista malicia eorum Et hoc est quod dicit caput
circuitus eorum id est saul qui erat caput exercitus circuentibus david modo dicto labor
labiorum ipsorum id est frequens detractio doech et aliorum similium operiet eos id est est
occasio quod operientur morte in monte gelboe sicut ante capta erat recte
Alia lectio sic hic ostendit mala impiorum et bona iustorum et primo vitam malorum
culpabilem et dicit Caput id est intentio est circuitus eorum id est fraudolenta cogi-
tatio diversos modos fallendi primo in circuitu impii ambulant Vel secundum glossam
caput eorum id est dyabolus est circuitus eorum id est circuit quem devoret et circuire non
quem devoret Iob primo circuivi terram et perambulavi Crisostomus pa pe v dyabolus circuit querens
mali Crisostomus x est circuitus vite eorum que tota est in circuitu Ieronimus superbi circuit
per honores iracundi per vindictam cupidi per divitias voluptuosi
per delicias Ysaia xix miscuit deus in medio egipti spiritum vertiginis
labor id est mendacium et detractio labiorum ipsorum que sunt labia mendacii
laborat enim ad irremediabile et multiplicandum mendacia Osee xii tota
die vastitatem et mendacium multiplicat operiet id est defendet eos quod dicit
mendacio proteximus quod dicit non dubitat mentiri ad defensionem suam
et aliorum confusionem ubi expedit excepto a lumine Cadent super eos in
ignis non subsistet carbones in igne deiicies eos Ieronimus Bernardus
non solum finit puniti morte temporali sed etiam igne gehenne per comparationem
sicut cadit super eos carbones ignis Crisostomus que pena infra-
lis est intolerabilis et quod doech detractor pessimus non solum fuit punitus
in se sed etiam in prole sua quod david filium eius fecit occidi eo quod
remorxit saulem et se dixit saulem interfecisse credens per hoc ei placere

ut dcm est 2 Et ps Alit' le' sic hic tangit culpa opis et d' cadent sr
eos carbones ardentes, diuicies eos in igne infernale in miserys non
subsistet qr pene infernales sut intolabiles Vel sic carbones i. confessio
superbie luxe auaricie iracundie cadent sup eos i. dnant eorum katori
in igne diuicies eos i. pmittes eos cade i igne male et ardentis concu-
piscie et gnit' ad mala opa petor i miserys suis a i tribulationibus et
temptationibus pntibus no subsistet i no resistent sed cadet in desperac
p impaciac et demu i gehena Vel sic carbones ignis concupiscie arde-
tes cadet sup eos et ita ea geyna regnet et katoz fruiat et subiciat
et sic ancilla dnetur et dna ancillet Vide vi prou' qo pt abscondere
igne in sinu suo ita ut vestimenta eius no ardeant, qd igitur corrupta
carbones confessio luxe auaricie iracundie fiunt inflamma sufflator
e dyabolus ysa liiii ego creaui fabz sufflante i igne prunas In
ignez diuicies eos pmittendo eos ruere ad vana opa petor Iohel po
ignis comedet speciosa deserti, ignis luxe spem castitatis, ignis auarie
spem liberalitatis, ignis iracundie spem pacis et sic de alijs, et isti miseri
i suis miserys pntibus tribulationibus et temptationibus no subsistet firmi
p paciac, i. fortitudi p spem, fiducia p caritate, sed cadet p impaciac
Mat vii venerut flumina flauerut venti et irruerut sup domu illa et
cecidit qr no erat fundata sup petra xpm sed sup arena i. mundu,
Uir linguosus no dirigetur in terra viru iniustu mala capiet in interitu,
Ad l' qr doctus no reliquit filiu superstite lo subde viru iniustu sed
doctus [illegible] mala capiet in interitu s. suo et filij sui, Et io dz hic
mala in pti Alit' le' sic hic ont qr vita malor e incorrigibilis,
et dt vir linguosus i verbosus plenus linguis lingua adulationis ad maiores
detractionis ad pares maledictionis ad minores contentionis ad hostes gar-
rulationis ad familiares iactantie ad bona opa defensionis ad pctä no
dirigetur p correctionem in terra i. quamdiu viuit Jaco 3 lingua inquietum e
malum Ecc xxiii homo assuetus verbis impropery in cunctis diebus suis no erudietur
viru iniustu et impium incorrigibilem mala vehemens capiet in interitu i
in pdicione Prov v iniquitates sue capiunt impium Eccs ix sic pisces
capiuntur hamo et sic aues apphenduntur laqueo sic homines capiuntur i tpe
malo Cognoui qr faciet dns iudicium inopis et vindictam pauperum
Ad l' qr pdcta punicio fuit facta ad vindicandu mala que facta fuerunt
dauid et viris eius lo subd' cognoui p pphetie spm qr faciet dns iudi-
cium inopis i. ipius dauid q' fuit inops i fuga saulis inde qr anabal
negauit cibu pri Re xxv et vindictam pauperum i vicoz dauid qr erant
pauperes pri Re xxii conuenert ad eu oms q' erant in angustia constituti
et oppssi ere alieno et amaro aio et fcus est eorum princeps Et qr dauid
et viri eius no declinauerut a fide vmus dei et ipius cultu io subditur
vbtm iusti Alit' le' sic hic pnunciat iudicium futurum et iustorum
vindictam malor et dt cognoui spu pphetico et cognicione fidei cui no
subest falsum qr faciet dns iudicium inopis i carentis ope et adiutorio
humano seu iudicando p eo cont malos inops dr no qui deficit rebus
sed qui esurit et sitit virtutes Prov 22 no facies violentiam pauperi
qr pauper est neqz conteras egenum i porta qr dns iudicabit causam eius
Prov 23 no attingas terminos pupillorum et agrum paruulorum ne introeas
propinquus enim eorum fortis est et iudicabit contra te causas illorum, Et
faciet vindictam i vltionem pauperum i de pauperibus confundendo eorum op-
pressores deut 32 et Ro xii mi vindicta et ego retribuam eis in tpe.
Ecc 28 qui vindicari vult a dno inueniet vindictam Letabitur

iusti ofitebunt nomi tuo et habitabunt recti cu vultu tuo Ad l. puntu re
i placebis i ospectu tuo Alit le sic Sic omt iustoru societas exultando
et dt puntu i ecce iusti i et reddentes vnicuiq qd debent ofitebunt
exultado laudado et gras agedo noi tuo i nouali equitati et boniti
tue Abac. xix gaudeamus et exultemus et demus gloriam deo ypsa xxv
gaudiu et letitia inuenietur i ea gratiaru actio et vox laudis recti i q
sunt rectas integritate singulariter habitabunt eternaliter cu vultu tuo i cu tua
pntia ut videat te oculata beatitudis qr i summa delectacio et vita eterna
Jo xvii hec e vita eterna ut cognoscant te deu vnu acepta visione et que
misisti ihm xpm Desiderabiles plura i qua est talis societas quia
iusti i tanta iocunditas qr ofitebuntur i simul laetebuntur i tanta oformitas
qr noi tuo nd quilz suo i perpetua habitacio qr habitabunt recti inuicem decli-
nates a te beatissima visio qr cu vultu tuo i que desiderant angeli
pspicere Pa Jo 2 videbimus eu sicuti e ypsa lx videbis et afflu-
es et mirabitur et dilatabitur cor tuu ps ibunt de virtute i virtute et vi-
debitur deus deoru i syon ad qua visione nos perducat etc. 1o

O   omine clamaui ad te exaudi me intende voci mee cu
clamauero ad te Ad l. Titulus in hebre ps dauid cx xl
dauid capto se pcasse pcto lingue fertur huc ps pcis
ut nd pater aplus recidiuu Et diuidit pd postulat ex-
audiri i 2o peticionem suam explicat ibi pone dne ps dicit
dne clamaui ad te corde et ore deprecando exaudi me pe-
ticionem meam ad impledo intende voci mee etc. repeticio e eiusd sntie
ad maiorem affectus expssionem Alit le sic In isto ps ich repetit sgld
qr sepius dcm est sed sub aliis vbis qr si qld sepius expositu commemorar
qr indigu cogit obliuisci Titulus ps dauid ga et intenco pe sic i ptenti
Et diuidit pd captat beniuolentia ut exaudiatur 2o formet sua peticio
ibi pone dne i 2o dt dne q potes et pius es clamaui ore et cordis de-
uocione ad te nd ad aliud exaudi me peticionem meam impledo bona
qe peto efficiens pcando q patus es exaudire ysa lxv vocabis et deus
exaudiet clamabis et dicet ecce assu i intende voci mee ut velociter
exaudias sicut cu clamauero ad te necessitate mea ondo sic filius ysrl
exo 2 ut alienis malis opprimedo Joht pd ad te dne clamaui quia
ignis comedit speciosa deserti ps In quacumq die inuocauero te vel etc
Dirigatur oro mea sic incensu in ospectu tuo eleuatio manuu mear
sacrificiu vespertinum Ad l. Offerebat em sacrificiu i altari holocaustoru
qd erat sub diuo sacerdos qm obtulerat sacrificia lauabat manus
et pedes i et sic intrabat pma ptem templi ubi erat altare incensi
ofirmatu hebe ix illa em sacrificia nd erat deo gta ex se sed ex
deuocione offerenciu qe quidem deuocio significabatur per cremacioz incensi
i id tuc dicebatur sacrificia ofirmari i et hoc go qr dicitur dirigatur
oro mea petit qr sua oro sit osuata exaudita i et ideo petit q p hec
qr subdit eleuacio manuum mear sacrificiu vespertinum qr post oblacioz iugis
sacrificii i vespe nd offerebatur aliud vsq in mane diei sequentis Alit
le sic Sic petit gratam exaudi ita qr acceptat oracionem ois et
dt oro mea tanq tibi placens i dirigatur i admittatur ut eleuetur
sic incensu i sic fumus q ascendit cu odore incensi sacrificio Capt viii

Ascendit fumus s. devotionis de igne caritatis ascendit fumus aromatum
in conspectu domini, elevacio manuum mearum ad bona opera per te deum extendenda
vel sic elevacio manuum mearum ad te ad oracionem ad elemosinam dandam. ad me
dixit pluraliter ad quod ps. ti. 2 volo viros levare puras manus ad deum in
omni loco placeat tibi sit sacrificium vespertinum. Vel sic elevacio manuum
mearum ad te adorandum ad elemosinam dandam digna ad te sit sacrificium vespertinum
quod tibi plus placet quam matutinum. erat enim duplex sacrificium sicut legitur
Exo. 29. matutinum et vespertinum. vespertinum plus placebat in figura sacrificii
immolati in vespere mundi s. filii dei quod super omnia placuit sic et sacrificium
oblatum in novo testamento plus placet deo quam quod in veteri testamento
quod mit... fuit per ethnicis tunc per christianis. vel et leccio novi testamenti
elevacio manuum in cruce. leccio petitur deprimitur. Pone domine custodiam
ori meo et hostium circumstancie labiis meis. Ad lit. hic complicat suam pe-
ticionem petens preservari a lingue culpa et a culpe pena. prius dicit pone
domine custodiam ori meo ut non peccem per precipitacionem loquendi sicut aliquando feci
dicendo Sibe omnia tua sunt que fuerunt miphiboseth in quo peccaverat
David sicut 2 Reg. xvi. et hostium circumstancie labiis meis dicit autem hostium cir-
cumstancie quod retractat verbum male prolatum quod contrarium fecerat David qui
mandatum propositum male proposuit nec ad verbum Ioab retractare voluit. 2 Reg.
vel ergo petit David ne loquatur verbum quod contigat et hostium circumstancie.
Alia lectio sic hic ita format suam peticionem petens custodiam lingue et
dicit domine qui es custos omnium pone in dote me pone custodiam in cautelam
ori meo ne loquar verba deprimentia mendacia adulacionis etc. et hostium cir-
cumstancie in continencie labiis meis ut non semper sit apertum et non semper loquatur
nec semper clausum seu mutum sed habeat tempus loquendi et tempus tacendi.
Vel sic pone domine ori meo interiori cordis et exteriori corporis custodiam
quod bene indiget custodia Iaco. 3 universitas iniquitatis lingua constituitur
in membris nostris. et pone hostium circumstancie in quo notitur diligencia. Alia
littera habet continencie labiis meis. Prov. x qui moderatur labia sua quod notitur
in hostio quod non claudere non aperire ex tam prudentissimum est Eccl. xxviii.
ori meo facito custodiam ut non semper sit clausum vel mutum nec semper apertum
ut loquatur. Non declines cor meum in verba malicie ad excusandas
excusaciones in peccatis. Ad lit. non declines in declinare permittas cor meum in
verba malicie in ad confundendum verba maliciose composita sicut feci quando dixi
Urie ut descenderet in domum suam et lavaret pedes et dormiret cum uxore
sua et puer de me concepto quod attribueret et adulterium celaretur 2 Reg. xi.
Ad excusandas etc. non declines cor meum ad excusandas excusaciones in
peccatis in ne permittas defendere peccatum meum excusacionibus falsis. Alia lectio
hic petit custodiam ab excusacione mali et dicit non declines in declinare
non permittas cor meum ex quo procedunt bona et mala Mat. xv. ex habun-
dancia cordis os loquitur. in verba malicie in ad confundendum verba malicie
sic composita vel in verba malicie machinacionis et fabricacionis cordis Mat. xv
que autem exeunt de ore de corde exeunt cogitaciones male falsa testimonia.
Ysa. v. ve qui dicitis malum bonum etc. et ne declines in declinare per-
mittas cor meum ad excusandas excusaciones in peccatis in ne permittas
defendere peccatum meum excusacionibus falsis sic primi parentes Gen. 3. Sic
adhuc multi excusant per mala societate ad per suam consuetudinem contra
quos Eccl. xv ille me implanavit. Ad dimitte excusacionem nemo
peccat invitus. Cum hominibus operantibus iniquitatem et non communicabo cum
electis eorum. Ad lit. cum hominibus etc. in tu Saule et ceteris complicibus qui peccatum suum

de reseruatione agag regis amalech et pinguium animalium contra dominum preceptum
presumptione defendit contra samuelem eum arguentem Primo Regum xv et non communicabo
cum electis eorum In hebreo habetur In delicijs eorum Est igitur sensus quod dauid
nolebat comessare cum illis in mensa ubi sumuntur cibaria delicata siue
electa Alexander de Hales sic hic petit custodiam ne sit cum malis communicacionem
et dicit Custodi me ne excuses peccata mea cum operantibus iniquitatem id est sicut
faciunt multi qui iniquitates suas excusant sicut primi parentes Genesis 3
et saul Primo Regum xiii vidi quod omnis populus dilaberetur a me et tu non veneras
iuxta placitos dies hoc enim peccatum satis generale est Luce xiiii et receperunt
omnes se excusare et non communicabo id est conversabor cum electis eorum id est cum magnis
et principalibus eorum cum quibus solet libenter conuersari uel cum electis eorum
communicacionem in iniquitate quod conturbor peccata detestando et illi excusant
defendendo Ecclesiastici xiii que communicatio sancti ad canem 2 Cor. vi que communicatio
lucis ad tenebras etc. Corripiet me iustus in misericordia et increpabit me
oleum autem peccatoris non impinguet caput meum Ad litteram et quod humiliter re-
cipiebat correctionem iustorum uidetur 2 Regum xii ubi correctionem nathan prophete de
adulterio cum bersabee et homicidio urie humiliter recepit et similiter gad prophete
correctionem de populi numeratione 2 Regum xxiiii Ideo subdit Corripiet me iustus
in misericordia quod vitia sua per eius penitentiam annunciat et veniam lucratur uidetur oleum
autem peccatoris non impinguet caput meum In hebreo autem habetur oleum
capitis non prohibebit caput meum quod exponit Ra. Sa. de unctione regia
et sic dicit dauid oleum capitis id est unctio regalis in capite meo recepta
non prohibebit caput meum ab humilitate debita contra per superbiam eleuando
ut non acquiescam correctioni iustorum sicut eleuauit saulem ut predictum est Ad
[illegible] Oleum autem peccatoris id est unctio
superbia non impinguet caput meum contra deum et eius ministros superbiendo
et hoc idem dicitur de superbo Job xv tetendit aduersus deum erecto collo et pin-
gui ceruice armatus est Ieronimi translatio habet oleum amaritudinis non impinguet
caput meum Et ideo glosa dicit est quod dictio hebraica que ponitur
et ad [illegible] loco eius transtulit Ieronimus amaritudinis quod frequenter in scri-
ptura amaritudo significatur nomine fellis et ideo Postilla in tractatu ad sensum
unctione regia sicut patet in saule Ista tamen littera oleum autem peccatoris non impinguet
caput meum communiter a doctoribus intelligitur de uerbo adulatorum pro
nomine olei Ps. molliti sunt sermones eius super oleum et sic petit dauid
quod per uerba adulatorum non extollatur in superbiam et de contemptu
expositio uidetur magis litteralis Alexander de Hales sic hic orat pro correctione ab
iustis corripiente et dicit Iustus id est deus Christus uel minister eius corripiet
me id est arguet me uerbis duris et uerberibus si oportet in misericordia id est misericorditer
suam et increpabit uerbis reprehensoris me accusantem et non accu-
santem Iustus autem peccator quod turpe est doctorem cum culpa redarguit
ut in Galatis Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto uos qui spirituales estis
instruite huiusmodi in spiritu leuitatis Corruptor enim dicitur esse iustus et mites
esse sic iustus est mollis et [illegible] sed durus per increpationem Oleum
autem peccatoris id est adulatio adulatoris uel fictam misericordiam uel adulationem
sanis prius meum non impinguet caput meum id est non faciat delectos

vel complacentia cordi meo. ut non impinguet caput meum i. mentem meam
ut tale oleum i. adulacionis sermones. Eccl. vii melius est a sapiente
corripi quam stultorum adulacione decipi. Quoniam adhuc oratio mea in beneplacitis
eorum absorpti sunt iuncti petre iudices eorum. Ad litteram hic petit preservari
a pena pro peccato lingue debita presenti et futura et dicit quoniam adhuc oratio mea
semper pertendit et ad impetrandum quod subditur in beneplacitis eorum. In hebreo
habetur in malis eorum et cum hoc concordat translatio Ieronimi que sic habet pro maliciis eorum
ut non sint occasio delinquendi et per consequens quod deleat peccata in presenti.
Ad hunc etiam sensum potest exponi translatio nostra cum dicit in beneplacitis eorum
i. in malis eorum in quibus delectantur eo quod peccantes consuetudine capiunt dele-
ctacionem in opere malo. Prover. 2 letantur cum malefecerint et exultant in
rebus pessimis. Et tunc adducit exemplum ad propositum quod aliqui sancti pro
malis verbis aliorum deliquerunt et sic puniti fuerunt in presenti cum dicit absorpti
sunt iuncti petre iudices eorum. Translatio Ieronimi habet et littera hebraica sublati sunt
iuxta petram iudices eorum et est eadem sententia hic et ibi. Et exponunt hoc
hebrei de moyse et aaron qui fuerunt iudices populi israel et sunt per murmura-
tionibus populi contra deum pervenerunt ad aquas contradictionis dubitantes de im-
pletione verbi domini quod eis dixerat loquimini ad petram coram eis et ista dabit
aquas. Et pro illo peccato fuerunt privati ingressu terre promissionis. Numeri XX.
Et hoc est quod dicitur hic absorpti sunt i. per peccatum lapsi iuncti petre i. iuxta
petram de qua debebat aqua exire iudices eorum i. moyses et aaron
quasi diceret David michi simile debeo timere et per consequens deum orare ne per
verba malorum trahar ad peccandum et per consequens ad penam sustinendam.
Aliter legitur sic hic contra infidelium et malorum conversionem et doctrine prophetice
despectionem [illegible] et dicit quoniam et oratio mea quia oratio pro eis sic quod
Christus docuit orare agat in eis adhuc in beneplacitis eorum optimum sed in-
stante et electorum eorum quod adhuc placebit eis talis oratio. Genesis 3 Reddam
populus [illegible] labiis electum vel melius legitur de predicatione sic quoniam oratio
i. predicatio mea que omnis racio erit adhuc in beneplacitis eorum ut libenter
verba audiant. Iosue xxii placuit sermo cunctis audientibus. Eccl. xxi
verbum sapiens quodcumque audierit scitus laudabit et adiciet ad hoc. absor-
pti sunt iudices eorum magistri scilicet phariseorum sicut ut nichil eorum doctrina reputaretur
respectu istius ut in aggeo vel sic iudices i. doctores gentium iuncti pe-
tre i. comparati christo et doctrine eius absorpti sunt i. suffocabuntur et pro nichi-
lo reputabuntur. Ysa. xlii dissipabo et absorbebo simul destros faciam
montes et colles. Ysa. xix peribit sapientia a sapientibus. Exo. vii virga
aaron devoravit virgas magorum. Audient verba mea quoniam potuerunt
sicut crassitudo terre erupta est super terram. Ad litteram audient i. audiunt quod
hebrei pro captivitate vertuntur futurum indicativi ut frequenter dicitur est verba mea
quoniam potuerunt. In hebreo et in translatione Ieronimi habetur verba mea quoniam decora sunt
et hoc David dicit simonei ad maliloquos corrigentes se a sua
malicia quoniam decora sunt i. ad decorem honestatis inducentia et per consequens
recipienda dignum. Ad hunc sensum potest trahi littera nostra audiant verba mea
maliloqui ad suam correctionem quoniam potuerunt scilicet se corrigere ad monitionem
verborum meorum. Sicut crassitudo terre. Hic incipit usque in hebreo et in translatione
Ieronimi ubi David petit preservari a pena vehementi post [illegible] dicit modicum meum
redi. Secundo petit ab ea liberari ibi ad te domine. Circa primum sciendum quod ubi littera
in hebreo dicitur sic sicut findens et scindens in terra et translatio Ieronimi sicut agricola
quod scindit terram sic dissipata sunt etc. et est eadem sententia. Et est sensus

q sic ille qui scindit terram ibi facit quandam profunditatem et terre dissipa-
tionem dissipata sunt .i. sic dissipata est virtus mentis mee que per ossa designatur
que est robur corporis Alia littera sic habet tanquam terre prorumperes ad dicta
bona .i. virtus ubi deum et virtus mortis scis sunt sic crassitudo terre dirup-
ta audient verba mea in predicatione quando illa verba ponunt in pluribus effectus et effi-
caciam quia totum mundum converterunt ypa l v audite obediendo audientes me
intelligendo quia in potentia et efficacia Ecclesiastes viii sermo meus potestate plenus
est mirabilis potentia quia xii apostoli simplices converterunt mundum ad tam excel-
lentem fidem sic ex verbis auditis servata sunt dicta bona et sunt erupta
sicut terra .i. diffusa in ecclesia per multiplicationem et fructificationem sic crassitudo
terre .i. fimus dissipatus sicut terra facit quod fructificat sic passio Christi et sanctorum
eius impinguat ecclesiam caritate ut fructificat et multiplicaretur Judicum
xvi Sampson moriens plures interfecit quam vivens Johannes xii nisi autem mortuum
fuerit multum fructum affert ypa vel ossa mea sicut herba germinabunt di-
cit mireris Dissipata sunt ossa mea secus infernum quia ad te domine oculi
mei in te speravi non auferas animam meam Ad literam dissipata sunt .i.
sic dissipata est virtus mentis mee que per ossa designatur .i. que est robur
corporis secus infernum In hebreo dicitur more inferni dissipatio enim virtutis
que fit per vicia facit appropinquare ad penam vehementem ad eundem sensum reducitur
littera quando tunc dicitur sic crassitudo terre crassitudo terre est in alto et latet sub
pelle et ad similitudinem huius crassitudo terre que latet sub eius superficie quando
terra aratur superficies subvertitur et sic crassitudo eius sursum erumpit Est
igitur sensus sic crassitudo terre sursum apparet ex terre scissione sicut vomere sic
ossa mea dissipata sunt etc. et exponatur sicut supra Alia littera sic habet in qua petit
custodiam anime ne illaqueetur a dyabolo et dicit sicut crassitudo terre sursum apparet
ex scissione terre sicut vomere sic ossa mea .i. virtutes mee mentis que per ossa
designantur .i. que est robur corporis dissipate et dissolute sunt per vicia secus
infernum .i. appropinquata ad infernum non auferas .i. non permittas auferri animam
meam a tua gratia et per consequens trahi ad penam vehementem quia oculi mei .i. intenti-
ones et affectus mentis mee sunt etc. ad te domine per creatorem domine per rectorem
tanquam adiutorem et protectorem meum 2 paralipomenon xx cum ignoremus quid agere
debeamus hoc solum habemus residui ut oculos nostros dirigamus ad te in
te speravi .i. fuerunt spes mea posui Ecclesiastes 2 nos speravit .i. eo et confusus est
vel sic sicut crassitudo excepta terre est in cursu cum vomere super terram sic
ossa mea dissipata sunt secus infernum .i. in modo quo est prope infernum quia
ad te domine etc. ut supra Custodi me a laqueo quem absconderunt michi
et a scandalis operantium iniquitatem Ad litteram In hebreo et in textu Johannes v in
pit ibi Ad te domine oculi mei ubi david petit preservari a dicta pena ve-
hemente et incipit hic constructio ne auferas animam meam .i. ne permittas
eam auferri a spiritu gratie tue et per consequens trahi ad penam vehementem quia ad
te domine oculi tanquam ad protectorem meum in te speravi quod dicitur ut me pre-
serves a pena vehementi quia modus est magna liberare sperantes in se
Custodi me a laqueo decepcionis quem statuerunt michi maligni spiritus et a sca-
dalis etc. Scandalum enim est dictum vel factum minus rectum prebens occasionem ruine
alteri et sic petit david ne per eum lingue aliene peccent sive occasionem ruine
Alia littera sic habet contra a quibus petit custodiri quia ab occultis malorum et ab
apertis inimicis virorum et dicit Custodi me domine a laqueo decepcionis et ab occul-
tis insidiis quem laqueum statuerunt .i. paraverunt michi demones et mali ho-
mines Ecclesiastes ix quomodo mortis scito quando in medio laqueorum ingredieris
quos laqueos vidit beatus anthonius mundum plenum isti laquei sunt creature

delectabiles Sap. xiiii creature dei in odium facte sunt et in temptationem anime hominum et a scandalis contrariis negotiis operantium iniquitatem Mat. xviii ve mundo a scandalis peccantes enim coram aliis dant occasionem ruine Quia cadet in retiaculo eius peccatores singulariter sum ego donec transeam. Vel sic cadet in occasionem peccandi amatores Eccli. xxiii qui amat periculum peribit in illo singulariter sum ego id est a societate male loquentium me subtraho ne sint mihi peccandi occasio donec transeam de presenti vita ad secundam regionem Chora qui novit per linguam se peccasse peccat ut sic a cotidiano per devotam orationem preservetur et a debita pena liberetur. Aliter legitur sic hic orat petendi necessitatem propter plures exceptores in laqueo et dicit peccatores quorum magis est multitudo cadent in retiaculo id est in laqueo seu in deceptionem eius scilicet demonis vel mali hominis. Cadet in rethi demonis qui non videt Abac. i congregabit in rethe suum super hominem letabitur in rethi adulatoris Prov. xxix homo qui fictis blandiciis et sermonibus loquitur cum amico suo expandit rethe pedibus suis sapientum quo et ... ad peccata illa cadunt sed non sapientes Prov. primo frustra iacitur rethe ante oculos pennatorum singulariter sum ego sine sufficienti adiutorio vel sic singulariter sum ego id est solus qui peccatum non feci et non cadam in laqueum demonis donec transeam viam huius mundi Eccli. ... respiciens eram ad adiutorium hominum et non erat ... custo- vel singulariter id est solitarius sum ego timens conversationem hominum Tren. iii sedebit solitarius etc. donec transeam tamquam flos agri Iacobi primo. De Christo etiam plane legitur quod apostoli recedentibus in laqueo dyaboli qui relicto Christo omnes fugierunt Mat. xxvi et tunc solus pependit in cruce sine viri fidelis societate Ysa. lxiii Torcular calcavi solus et de gentibus non est vir mecum et sic transivit ex hoc mundo Io. xiii sciens Ihesus quia venit hora ut transeat etc. Sed post transitum solus non fuit multis affluentibus ad fidem ut posset dicere illud Gen. xxxii In baculo meo transivi iordanem istum etc.

Cxli: Voce mea ad dominum clamavi voce mea ad dominum deprecatus sum. Id est titulo in hebreo Eruditio David cum esset in spelunca oratio. Per hoc quod dicitur eruditio ostenditur quod David in compositione huius psalmi fuit eruditus a spiritu sancto et illum scripsit ad eruditionem aliorum. Per hoc autem quod dicitur oratio ostenditur quod hic fuit per modum supplicis orationis. Per hoc quod dicitur cum esset in spelunca ostenditur locus ubi fuit scriptus et secundum Ieronimum intelligitur de spelunca odollam ad quam fugit David postquam evasit de manibus philistinorum eum occidere volentium in Geth i Reg. xxii et fecit ibi ... primum ... venerunt illuc ad eum illi de cognatione sua et homines amaro animo ... et oppressi ere alieno existentes. Et David in duabus partibus psalmi ... anxietatem ... petit divinum consolamen ibi clamavi ad te. Primo dicit Voce mea ad dominum clamavi quod ex magna anxietate non potest a clamore continere. Voce mea ad dominum deprecatus sum. Repetitio est eiusdem sententie ad maiorem afflictionis expressionem. Aliter legitur sic hic instat orationem ... sicut supra in duobus psalmis petierat a malis liberari. Hic replicat. Titulus huius intellectus David cum esset in spelunca. Et est sensus ... glossa In hoc psalmo est intellectus David et literalis et spiritualis totius corporis ecclesie vel capitis ... cum esset in spelunca. Vel ad literam David cum fugiebat Saul i Reg. xxii vel spiritualis contemplationis misteriorum in mundo vel Christi in spelunca sive in sepulcro. Et hic intellectus est oratio vel David qui intellectus est ... sic oratio suppleta est intellectus ... David elevati in deum dum esset in spelunca sic psalmus. Vox et intentio ut supra ... orationis ... periculo huius mundi. Et dividitur psalmus. Petit liberari a culpa. Secundo ab hac miseria vita ibi clamavi ad te domine. Primo dicit Voce mea id est oratione mea non aliena sic illi qui

per vicarios serviunt et horas cantant. Unde quidam si non vis habere vicarium
in primo non habebis vicarium in inferno. Jo ix etiam sic loquatur propter se. Ad
dominum potentem liberare non ad regem terrenum sicut persi dixerunt. Dan vi. Quicumque
petierit aliquam petitionem usque ad xxx dies nisi a te rex mittatur
in lacum leonum. Clamavi devote et ardenti desiderio. Vel clamavi corde imper-
fecte aliter non est clamor qui sonaret in aure dei. Augustinus quid valet
strepitus verborum ubi cor est mutum. Ubi non vox sed votum non musica cor-
dula sed cor non clamor sed amor sonat in aure dei. Voce mea ad domi-
num ex devoto corde procedenti ad dominum deprecatus sum ex magna anxietate
quasi dicat clamavi non lascivendo nec contendendo sed orando. Job v. Ego depreca-
bor dominum et ad deum ponam eloquium meum. Effundo in conspectu eius orationem
meam et tribulationem meam ante ipsum pronuntio. Ad litteram effundo etc. hoc dicit
quia orando lacrimas effundebat et hoc modo loquebatur Anna i Regum i. Effudi
animam meam in conspectu domini et tribulationem meam ante ipsum pronuntio non ad ipsum
sibi manifestandum quia omnia nuda et aperta sunt oculis eius sed ad consolationem
aliquam impetrandam ego eam subdo ipsa In deficiendo. Aliter legitur sic hic facit
orationem continuam quia oravit et adhuc orat et dicit effundo orationem meam
ore clamando oculis lacrimando et corde gemendo in conspectu eius id est coram
oculis sue pietatis ut videat et exaudiat. i Regum i. Et nunc omne quod inebriare
potest non bibi sed effudi animam meam in conspectu domini. Sic fons effudit aquam sic mor-
bus utilem agit. Tren ii. Effunde sicut aquam cor tuum domino. Et tribulationem
meam id est cordis amaritudinem ante ipsum pronuntio id est expono ad impetrandum
aliquam consolationem sicut eger morbum. Jone ii. Clamavi ad dominum in tribulatione
mea. In deficiendo ex me spiritum meum et tu cognovisti semitas meas.
Ad litteram in deficiendo etc. quasi dicat in tanta sum afflictione quod fere expiro et tu co-
gnovisti semitas meas per quas ego possim incedere magis scire quod ideo
non video nisi dirigas me. Aliter legitur sic hic ostendit quod oravit humiliter de-
ficiendo enim spiritus et humiliatio et dicit ita effundendo orationem meam ardenter et cum
magna amaritudine anime mee in deficiendo ex me spiritum meum quod quasi spiritus
meus deficit ex me id est mea reputatione. Job xvii. Spiritus meus attenuabitur.
Unde dominus aliquando totum spiritum humilium fugit et attrahit ut nihil omnino se re-
putet. Job xxxiiii. Si direxerit ad eum cor suum totum spiritum eius ad se tra-
het. Vel sic secundum glossam dico deficere spiritum meum non defui malo sic [illegible]
cedunt et tu cognovisti continue cogitationis id est semitas meas structas
id est cogitationes et affectiones meas. Job xxxiiii. Oculi domini super vias hominum.
Prov iiii. Vias que a dextris sunt novit dominus. In via hac qua ambu-
labam absconderunt superbi laqueum mihi. Ad litteram quia Saul et eius satellites
in terra ista [illegible] per multas insidias eum capere et eum inde fugaret
in gentes philistei voluit eum occidere. Aliter legitur sic hic tamen ostendit oracionis
[illegible] sed insidias hostium et tangit insidiarum locum quia in via. Et dicit
superbi id est demones et mali homines absconderunt id est occultaverunt laqueum
insidias fraudulentie deceptionis mihi id est non ad utilitatem sed dampnationem
meam per [illegible] sunt in laqueum magnum in ipsa. In hac via
mandatorum dei et spirituali in via caritatis qua ambulabam id est in qua me
exercitabam de qua Cor xii. Adhuc excellentiorem viam demonstro vobis.
Considerabam ad dexteram et videbam et non erat qui cognosceret me. Ad litteram
considerabam etc. ubi possem invenire aliquam presentialiter quia per dexteram
designatur et non erat qui etc. quia in terra ista nemo audebat ei humanitatem
prestare timore regis Saulis. Aliter legitur sic hic ponit persuasionem et dicit

ad dexteram i. ad illos qui deum diligunt et mandata eius servant et videbam
oculo exteriori si aliquis esset talis / et non erat qui cognosceret i. approbaret
et diligeret me. Vel sic considerabam ad dexteram i. ad eterna que sunt in dextera
prov. 3 longitudo dierum in dextera eius / et videbam dexteram illam sic stephanus
act. 7 intendens in celum vidit ihesum stantem a dextris dei et non erat qui
cognosceret me sic considerantem. ps. meditatus sum nocte cum corde meo
Vel potest esse verbum xpi in cruce morientis sic ego xpus in cruce pendens
considerabam ad dexteram i. ad auxilium mei / et videbam si aliquis fieret auxi-
lium et videbam si forte conderent adiutores si forte apud adherentes et
non erat qui cognosceret me morientem morte turpissima. Unde et petrus negavit
eum cum iuramento dicens quia non novi hominem. Sed tamen dicitur Jo. xix stabat iuxta
crucem ihesu mater eius tamen non astabat ad defendendum. Periit fuga a me
et non est qui requirat animam meam. Ad litteram quia david fugiens in terra philisti-
norum fuit ibi in periculo mortis 1 Re. xxi et non est qui requirat animam
meam i. vitam meam ad salvandum ipsam. Aliter legitur sic xpus dicit constantiam
et constantie singularitatem et dicit considerabam ad dexteram etc. Unde petrus dixit
non novi hominem sed fuga periit a me quia nolui effugere manus persequen-
tium me quia si impotens ut inclusus sed quia stabilis et constans fui in
adversis. Ier. 25 periit fuga a pastoribus. Jo. x bonus pastor animam suam etc.
Sed contra Mat. x dicitur si vos persecuti fuerint in una civitate fugite in aliam.
2 Cor. xi paulus per murum in sporta dimissus est. Dicendum secundum glo. quod loquitur propheta
de fuga mentali que nunquam debet adesse non de corporali que competit pro loco
et tempore / et non est qui requirat animam meam i. vitam meam ad adiuvandum
et salvandum eam / licet multi querebant ad perdendum eam. Ysa 57 Iustus perit
et non est qui recogitet. Clamavi ad te domine dixi tu es spes mea
portio mea in terra viventium. Ad litteram psalmista qui explicavit anxietatem animi sui
hic petit ab ea liberari dicens: clamavi ad te domine positus in dicta anxietate
dixi tu es spes mea quia per te solum spero liberari / portio mea in terra viventium
i. inter viventes quasi dicat non habeo unde vivam nisi per tuam provisionem quia existens
exul et profugus ab hereditate sua temporali. Aliter legitur sic xpus petit liberari
a miseria vite presentis dicens clamavi ad te domine orando et invocando auxilium
ut quid dereliquisti me. Tren. 2 clamavit ad dominum cor eorum / dixi in corde tu es
spes mea / Hebr. v exauditus voce illorum quia nullam aliam spem habuit nisi in
te / portio mea quam expecto quam desidero certe gaudere / in terra i. in paradiso
viventium certe longevitas in eternum. Mundus est terra morientium / mundus
terra mortuorum / sed paradisus est terra viventium. Tren. 3 portio mea dominus dixit
anima mea. ps. credo videre bona domini etc. Intende ad deprecationem meam
quia humiliatus sum nimis. Ad litteram quasi dicat ita afflictus sum et abiectus quia cum magna
difficultate possum sustinere. Aliter legitur sic xpus post petitionem et mortem ad
exauditionem et dicit intende auribus pietatis et clementie ad deprecationem meam
implendam qua peto liberari a presenti vita misera / quia humiliatus i. deiectus
sum nimis i. valde in miseriam huius mundi / vel humiliatus i. abiectus sum nimis
i. valde in penis et tormentis / vel nimis i. valde quia intus in corde et extra
in corpore passus est virtus si afflictus. Dan. iij In animo contrito et spiritu humi-
litatis suscipiamur a te domine. Libera me a persequentibus me quia confortati
sunt super me. Ad litteram libera me i. e. saule potenti et consulibus / quia confortati sunt
i. fortiores me nimis quia non possum resistere propter regiam potestatem me perse-
quentes. Aliter legitur sic xpus petit eripi ab adversariis et dicit libera me a perse-
quentibus me i. ab adversariis meis. Jo. xv liberavit me ab hiis qui persecuti me

qr confortati sunt sup me .i. sunt fortes facti sunt contra me qr crescit mag
crescit malicia eorum Job xxi quare impij viuunt sublimati sunt confortati
qr diuiciis Educ de custodia aiam meam ad confitendum nomini tuo me
expectant iusti donec retribuas michi Ad l. Educ de custodia .i. de carce
re sic dr Gen xlij tradidit illos custodie tribus diebus et tribus noctibus
tercio vero die eductos de carcere etc Vnde in hebreo habetur educ de carcere
aiam meam .i. me ipsum a nobiliori parte denotando totum carcerem autem
dauid vocat illam speluncam in qua erat absconditus nec audebat exire
ad confitendum nomini tuo Ad hoc enim principaliter desiderabat dauid liberari
a persecucione saulis ut posset libere accedere ad tabernaculum domini et ibi con
fiteri domino confessione laudis me expectant iusti de populo israel qui expe
ctabant cum desiderio coronacionem dauid in regem sicut dominus fuit per samue
lem donec retribuas michi dignitatem regiam pro persecucione quam pacior
In hebreo habetur me coronabant iusti cum retribueris michi quod fuit impletum
quando seniores de omnibus tribubus israel vnxerunt dauid in regem 2 Reg v. Iste
moraliter potest exponi iste ps de quolibet fideli in magna afflictione constitu
to exemplo dauid explicante coram deo anxietatem animi sui petendo deuo
te ab eo diuinitus liberari ut sic confessione laudis diuine possit libere deo
confiteri Aliter lr sic hic petit separacionem anime a corpore et dicit Educ de
custodia alia littera habet de carcere .i. de corpore aiam meam Corpus enim car
cer est anime prime ad sepulcra suspiratis et quo custoditur alia ad penam
si e reproba alia ad gloriam si est electa sic pistor pharaonis et pincerna
Gen xl quorum alter eductus de carcere suspensus alter pristino honori
et forte ampliori restitutus est Et sic habet bonum desiderium resolui et
esse cum christo ad confitendum nomini tuo .i. notabili maiestati et bonitati tue
confessione laudis ysa 38 viuens viuens ipse confitebitur tibi Exo xv filij israel
educti de egipto cantauerunt canticum domino me expectant hoc est vbi
prius christi dicatur me me expectant iusti ut letificarentur et confirmentur
igitur enim nostra et potissime christi post mortem fuit edificata tota ecclesia
ysa xxx Beati omnes qui expectant eum donec retribuas michi primum glorie
vel sic me expectant iusti antiqui patres in limbo ut educerentur In medio
ut conuenirentur angeli in celo ut restaurentur me erat expectant iusti
ut corpore et anima reformentur phil 3 saluatorem expectamus dominum ihesum

Domine exaudi orationem meam auribus percipe obsecracionem meam Cxlij
in veritate tua exaudi me in tua iusticia Ad l. Titulus in
hebreo ps dauid quando persequeretur a filio suo absalon que
persecucio durauit pluribus diebus et in illa persecucione dauid
fecit plures psalmos unum ex quibus orando deum pro sua liberacione
et diuiditur in duas partes In prima petit peticio lacrimosa in secunda subditur
exaudicio graciosa ibi Velociter. prima dicit domine exaudi orationem meam liberando
me a persecucione absalon auribus percipe obsecracionem meam Repeticio est
cuiusdam singularis ad maiorem expressionem deuocionis in veritate tua quam est in te quod
xx hora precem et misericordiam ad veritatem omnibus pertinebat dauid liberare
a persecucione filij sui a quo debuit honorari Aliter lr sic iste ps est vnus
penitencialis Sunt enim septem ps in penitentiales ad delendum septem
peccata vel ad satisfaciendum deo pro delictis que septem diebus committimus que currit
totum vite nostre tempus Titulus ps dauid quando persequeretur a filio suo
absalon et tunc composuit istum ps ponitur in angustia sua magis in respicit

ad statum. David enim habuit tres inimicos siue tria genera inimicorum et nos similiter demones contra quos orauit spiritualiter in illo psalmo Domine clamaui, et saule qui incepit petitionem et significat mundum contra quem spiritualiter orat in illo psalmo Voce mea ad dominum clamaui, et absalone filium suum qui significat carnem ad oppositum laniatur et ait in psalmo isto. Causa istius psalmi est temptatio a carne inferens commotionem ad orationem et premissis. Et diuiditur: primo dirigit ad deum lamentabilem petitionem 2o adiungit pro certitudine impetrandi leta conclusio ibi Confitentur tibi. psalmo dicit Domine qui potens es exaudi orationem meam quia fragilis sum. 2 Reg xviii Respice ad orationem serui tui et ad preces eius domine deus meus. auribus clementie tue percipe obsecrationem meam. i. orationem cum attestatione sacerdotali tibi fiat velut sacrificium. prouerb. iiii. In omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestre innotescant apud deum. in veritate tua. i. propter veritatem tuam remedium de qua Ier xxix Adorabitis me et ego exaudiam vos. Etiam exaudi me in tua iustitia que est iustitia fidei qua iustificasti me quia frustra sperabo si non exaudiar. Ii paralip v deum inuocauerunt cum preliarentur exaudiuit eos eo quod credidissent in ipsum. ysa xlv mee sunt iustitie et imperium. Et non intres in iudicium cum seruo tuo quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Ad l. Et non intres id est in meum. Sciebat enim David quod illa persecutio ex permissione diuina erat mota contra eum propter peccatum adulterii et homicidii commissi ut dixerat Nathan 2 Reg xii. Ideo dicit Non intres in iudicium cum seruo tuo quod non punias me secundum rigorem iustitie tue secundum quod David meruerat mortem quia secundum legem diuinam vterque virum plectitur morte. Et ad hanc allegat fragilitatem humanam qua peccauit dicens quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis i. nullus homo viuens iustificabitur quia continue se caueat tamen frequenter labitur saltem venialiter peccando. prouerb xxiiii Septies in die cadit iustus. Et in hoc allegat David quod deberet deus rigorem iustitie temperare propter humanam fragilitatem. Alia lectura sic. hic petit non iudicari in comparatione ad diuinam puritatem et dicit Et non intres in iudicium cum seruo tuo i. noli me iudicare in comparatione tua et tue puritatis. Iere. x. Quid vultis mecum in iudicio contendere. quia omnis viuens vita ista non iustificabitur in conspectu tuo i. tibi comparatus tum propter originalis peccati necessitatem. Ephes 2 omnes nascimur filii ire. Etiam baptizati retinemus fomitem. Ro vii. Sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee. Tum propter actualium peccatorum additionem. Prima Io primo. Si dixerimus quod peccatum non habemus nos ipsos seducimus et veritas in nobis non est. Tum propter peccandi possibilitatem. Iob iiii Numquid homo iustificabitur comparatione dei. Iob xxv Numquid iustificari potest homo comparatus deo luna non splendet et stelle non sunt munde in conspectu eius. Quia persecutus est inimicus animam meam humiliauit in terra vitam meam. Ad l. hic ponit predicte petitionis rationem et dicit quod persecutus est inimicus i. absalon et architofel eius consiliarius animam meam i. vitam meam, querebat enim eum occidere. humiliauit in terra vitam meam, tunc enim fugit David peditando flens et operto capite incedens 2 Reg xv. Iniurias etiam semei valde humiliter sustinuit. 2 Reg xvi. Alia lectura sic. hic ostendit necessitatem petendi scilicet tribulationem et dicit quia inimicus i. carnalis affectus vel diabolus persecutus est animam meam i. vitam meam hic animam meam que est nobilior pars hominis. 2 Reg xvii dixit architofel ad absalon i. diabolus ad carnalem affectum eligam mihi xii milia virorum et persequar David et percutiam eum et animam eius. Gen xiiii Da mihi animas cetera tolle tibi. humiliauit in terra i. inclinat ad terrena ut conuertit a virtutibus in vitia. ysa xxix humiliaberis de terra loqueris. Collocauit me

in obscuris sicut mortuos sec. et anxiatus est in me spiritus meus
in me turbatum est cor meum Ad litteram quia david fuit compulsus abscondere
se in locis desertis et cavernis sicut mortuos sec. qui ponuntur in foveis sub
terraneis Et anxiatus est in me spiritus meus ex nimia afflictione quam
doluit super meum interitum in me turbatum est cor meum propter maliciam
filii mei me persequentis Alle. le. sic hic ostendit suam generacionem Et dicit sensus
spiritualis vel carnalis collocavit me quantum potuit in obscuris id est in ignoranciis
et in peccatis sicut mortuos seculi qui inde exire non possunt Trenorum iii In tene-
bris collocavit me quasi mortuos sempiternos. Omnis enim malus excecat se
in eligendo, quia enim eligit malum et respuit bonum bonum videre esse in obscuro
Proverbiorum iiii via impiorum tenebrosa Jo. iii qui male agit odit lucem.
Et spiritus meus in angustiis positus anxiatus est et turbatus est in me, et
secundum aliam litteram super me elevatus, hic est sinderesis que super omnes vires
anime elevatur. Ezechielis primo facies aquile desuper ipsorum quatuor, pro homine
vis racionalis, pro bove vis concupiscibilis, pro leone irascibilis, pro aquila
sinderesis. Baruch iii anima in angustiis posita et spiritus anxius clamat ad
te, cor meum turbatum est in me in merore et tristicia penitencie de peccato
Mor. viii tristicia que secundum deum est primam stabilem in salutem operatur.
In iii sensus cordis mei conturbati sunt in me et de iuste viii Sed iustum
est cum in se merorem inveniat qui relicto vero gaudio in se gaudia querebat
Memor fui dierum antiquorum meditatus sum in omnibus operibus tuis
et in factis manuum tuarum meditabar Ad litteram memor fui id est dierum noe
in quo mundum submersisti diluvio pro peccato luxurie et in quibus pro noe dampnum
tuum maledixisti chanaan pro patris derisione Genesis ix quod dicit existens vel
secundum quod cum mortuum valde luxit et dampnator filii mei primo propter
in omnibus operibus tuis in quibus se confert iusticia, et in factis manuum tuarum me-
ditabar Repetitio est eiusdem sine ad maiorem expressionem Aliter le. sic
hic ostendit anxietatem et tamen habet consolacionem et dicit turbatum est cor meum
quia memor fui dierum antiquorum in quibus demones peccantes precipitasti
primos parentes punivisti propter superbiam, diluvium induxisti propter luxuriam
iudaicum populum concremasti propter invidiam dathan et abiron, terra absorbuit propter
incredulitatem, divitem epulonem dampnasti propter avariciam, filium inutilem
incarcerasti propter accidiam, populum murmurantem consumpsisti propter gulam Ecclesiastici
memor fui iudiciorum tuorum a seculo domine, meditatus sum in omnibus operibus
tuis in quantum creatoris que fecisti propter hominem in operibus recreacionis
que fecisti propter hominem, in operibus glorificacionis ad que fecisti hominem
Ecclesiastici xlii memor ero operum domini Sed heu dicitur ysa v opus domini non
respiciebatis et opera manuum eius non considerastis, in factis manuum tuarum
meditabar quia meditacio ducit in cognicionem creatoris que est valde
delectabilis Ro. primo Invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur
Expandi manus meas ad te anima mea sicut terra sine aqua tibi
Ad litteram quia divina iusticia est formidanda subdit Expandi manus
meas ad te scilicet humiliter deprecando, anima mea sicut terra sine aqua tibi in
hebreo sicut terra lassata et est eadem sentencia quia terra sine aqua in plateis
resoluitur et quasi res lassata dissipatur, et de hoc designat david
quia erat totus dissolutus timore divine iusticie Alle. le. sic hic ostendit
modum petendi et dandi Et dicit expandi id est levavi manus meas ad
te orando tuis pauperibus subveniendo Esdre ix expandi manus

meas ad dnm deu meu et aia mea tibi adheret desiderans i. sitiens
grãz tua gra. sic tra que est sine aqua i. sic tra sicca Mat. xi aia
mea arida est Job viii nunquid pt viuere corpus sine humore aut crescere
pt carectu sine aq Ysa lv ymber s. gre descendit de celo et inebriat tram
et infundit ea Velociter exaudi me dne quia defecit spus meus Ad l.
velocit exaudi quia defecit spus meus i. prope defectu est sic de hoie ad mor
tem appropinquante dr iam e mortuus Alit le. sic hic petit se velocit
exaudiri et dr dne deus exaudi me velocit i. sine tardatione dando
veniam peccatorum vel dando quod peto Ysa 30 ad vocem clamoris tui
statim ut audierit respondebit tibi quia defecit spus meus i. egredit de
corpore meo et ita prope sum morti vel sic defecit spus meus i. non ele
uatur p superbiam quia tendit ad huius vite finem Ec. p° Apoc v beati pau
peres spu de 2° Job xvii spus meus attenuabitur dies mei breuiabuntur
Non auertas faciem tuam a me et similis ero descendentibus in lacum
Ad l. non auertas tanquam offensus contra me et loqr de deo ad modum hominis
qui indignanter auertit faciem suam ab eo contra quem est offensus et similis
ero descendentibus in lacum si auertis faciem tuam a me in odio perfecto Alit le.
hic formatur sua peticio d. non auertas faciem tuam a me tanquam in
dignans et irato nolens ut te videam Exo 33 si inveni graciam in conspectu
tuo ostende mihi faciem tuam facies tua plena e graciarum Hester ultimo
et si auertis faciem tuam a me et non dederis mihi veniam peccatorum vel non
ostendas mihi tuam imaginem ero sicut descendentibus i. lacum i. in foueam
vehemens vel in lacum i. in peccati profundum quia sine gra tua non possum
esse sine peccato Exo xv descenderunt in profundum quasi lapis et sunt in
durati Tren 3 lapsa e in lacum vita mea posuerunt lapidem super me
Auditam fac mihi mane misericordiam tuam quia in te speravi Ad l. audi
i. feliciter sine tardatione misericordiam tuam p effectum euidentem quia in te speravi
non in propria virtute Alit le. sic hic petit a deo doceri viam rectam et
dr dne fac mihi mane i. cito qui dicit C tempus gre tue et tempus miseri
auditam i. manifeste cognitam misericordiam tuam in hoc quia das veniam et re
missionem peccatorum meorum Vel sic fac mihi auditam in aure cordis interiori
misericordiam tuam que me dirigat quia vniuerse vie dni misericordia et veritas et hoc
mane i. cito vel in ortu gre tue in corde meo Exo xiiii factum est
vigilia matutina respexit deus super castra egipciorum quia in te speravi
i. speravi vera peccatorum p tuam graciam quia inuictus es Eccl. 2 nullus sperauit
in dno et confusus est Notam fac mihi viam in qua ambulem quia ad te
levavi animam meam Ad l. notam fac et ut sic ad locum securitatis
perueniam Hoc dixit dauid quia fugiebat vagabundus p desertum quia ad
te levavi animam meam de auxilio tuo sperando Alit le. sic hic petit
doceri viam rectam et notam et dr notam fac mihi viam i. fac me cogno
scere tuam voluntatem et viam tuorum mandatorum i. qua ambulem i. ut scam
tuam voluntatem et scam tua mandata viuam et faciam et vitam meam regam
quia animam meam ad te levavi desiderando ut ipsa aia mea viuat et
faciat iuxta voluntatem tuam implendo mandata tua Vel fac mihi
viam notam in qua ambulem ad te deum beatitudinis obiectum Eccl. 36 dirige
nos in via iusticie Ysa 2 docebit nos vias suas et ambulabimus
in semitis eius Math. enim currit sicut vias p quas incedit ambulat
ut eas considerent omnibus eos rectas et scias viarum dei noluerunt de quibus
Greg. in offenso pede iter agitur si deus et proximus diligatur quia

ad te animam meam leuaui per desiderium Job vij suspendium elegit anima mea / sic peregrinus eleuat oculos ad querendam viam. Ps. ad te leuaui oculos. Eripe me de inimicis meis ad te confugi doce me facere voluntatem tuam quia deus meus es tu. Id est eripe me de inimicis meis scilicet absalon et sibi adherentibus / doce me facere voluntatem tuam. Honores enim conturbati iungunt videt et ideo tunc maxime indiget a deo erudiri. Aliter legitur sic hic petit ab hostibus liberari et dicit Eripe me de inimicis id est a demone et eius exercitu ne impediar in via recta. 2 Re xxij liberauit me ab inimico meo potentissimo et cetera sustinentes te domine / quia ad te confugi id est tu omnibus meis fugi / quoniam et tu corpore et anima. Vn corpus subdidi discipline tue corpora dedi familie tue animam commendaui custodie tue. Ps xvj Refugium meum in die tribulationis / doce me facere id est imple / voluntatem tuam id est mandata et consilia que prescripsisti a voluntate tua / uel sic doce me ambulare imitari voluntatem facere voluntatem tuam exterioris operis quia deus meus es tu et non alius / et dicit facere non tantum scire quia dicitur Luce xij Seruus sciens voluntatem domini sui et non faciens vapulabit multis. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam propter nomen tuum viuificabis me in equitate tua. Id est hic post exaudicionem propheta Sciuit enim dauid Christum et omnia reuelatione se fore liberandum a persecutione absalon et restitui ad regnum et dicit spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam id est in ierusalem vbi erat tabernaculum et archa domini propter nomen tuum viuificabis me de periculo mortis imminente in equitate tua et non in mea. Aliter legitur sic hic post conclusionem ... obtinendi petita et ad collocacionem boni et amocionem mali et dicit Spiritus tuus bonus id est spiritus non meus malus Sap xij o quam bonus et suauis est spiritus tuus domine in nobis / deducet me via omnino in patria adiuuando in terram rectam id est in celestem patriam ubi omnes sunt recti Jeremie 3 spiritum domini ... ducet. Sap x iustum deduxit per vias rectas et cetera propter nomen tuum id est propter nominabilem magnitudinem tuam Ps. ... nomen eius in excelso / uel propter nomen tuum quod est ihesus et quod est nomen salutis Iste felix viator et recte ductor quia spiritus tuus bonus est ... deducit id est de virtute in virtutem ducet et recte ... quia in terram me vita gratie per eam virtutem veniam ad vitam glorie Ps 38 ... me et viuificabis me quod est ... tue clemencia Ephe 3 propter nimiam caritatem suam conuiuificauit nos Christo. Educes de tribulacione animam meam et in misericordia tua disperdes omnes inimicos meos ... Id est educes de ... ad ... dauid fuit dispersus ad ... Ps 2 Re xviij ... Aliter legitur sic hic post ... Educes id est saluabis de tribulacione ... visibilibus et inuisibilibus animam meam ut in te sit leta et quieta Ps xlij ut educas de conclusione vinctum de domo carceris sedentem in tenebris et in misericordia tua id est propter magnitudinem tuam qua ... disperdes omnes inimicos meos spirituales et corporales ne mi nocere valeant Zach ... Et perdes omnes qui tribulant animam meam quoniam ego seruus tuus sum. Id est et perdes omnes et cetera quia achitofel se suspendit 2 Re xvij et absalon interfectus est et multi de populo cum eo et siba filius ... mouens contra dauid sedicionem decapitatus fuit 2 Re xx. Moraliter

iste ps exponitur de quolibet fideli existente in seruitute tirani a qua liberatur
petit diuinis fideli primo quod meruit gaudium exaudiri. Aliter legitur sic hic orat
de damnacione aliquorum inimicorum et dicit disperges omnes inimicos meos in presenti et in
futuro, perdes omnes qui tribulant animam meam cum temptacionibus molestando uel in
iniuriis affligendo Job xxi ad diem perdicionis malus seruatur et ad diem furoris
ducetur qui dicetur Math xxv ite maledicti, quoniam ego seruus tuus sum quem ipsi
tribulant et quem persequuntur. Ps. cxv o domine quia ego seruus tuus ego sum et filius ancille tue. hic. tibi
enim seruire est regnare modo in presenti per graciam tandem in re per gloriam, quam
nobis prestare dignetur deus ihesus xpistus. l. l. 39

l. l. 39 Benedictus dominus deus meus qui docet manus meas ad prelium
et digitos meos ad bellum. Ad literam Titulus in hebreo Dauid
sine aliqua addicione, et fecit dauid hunc psalmum cum debuit pu-
gnare cum golia gethei j regum xvii et dixit tu uenis
ad me cum gladio hasta et clipeo. ego autem uenio ad te
in nomine domini. Et diuiditur in duo primo confitetur se accepisse diuinum
adiutorium secundo pollicetur deum laudare ibi deus canticum. Circa primum sciendum
quod dauid processit ad pugnam contra goliath inermis excepto baculo
et funda ut habetur j regum xvii ut per hoc in eius victoria magis eluceret
uirtus diuina, ipse autem in baculo pugnat cum manibus et quantum ad hoc dicit
Benedictus dominus meus qui docet manus meas ad prelium, pugnando uero in funda
uirtus magis patet digitis et quantum ad hoc dicit et digitos meos ad bellum.
Aliter legitur sic superius petiuit liberari ab inimicis scilicet mundo carne et dyabolo
et hoc in quibus psalmis precedentibus, hic petit figuratam liberacionem ad implendum
gracias agens pro figurata, quia per victoriam qua dauid deuicit goliam
figuratam intellexerit victoriam de dyabolo per xpistum futuram. Titulus psalmi
dauid ad goliam et est sensus iste psalmus est dauid uel auctoris ad goliam
in contra goliam editus. Tangit enim deiectionem carnalis golie et carnali dauid
et spiritualis a spirituali deiectionem petit quia primo de victoria dauid de golia
intendit cum mone ad graciarum actionem et ea Et diuiditur primo pro victoria carnali
gratias agit, secundo victoriam spiritualem per illa figuratam petit ibi domine inclina
celos tuos, et dicit Benedictus deus qui potest, deus qui scit, meus qui uult. Aliter
psalmus Benedictus deus deus iste qui docet per sanctum spiritum et per scripturas a sanctis tra-
ditas, manus meas id est intellectum et affectum, et opera mea ad prelium quod fit de
propinquo id est contra temptacionem proprie carnis, et digitos meos id est sensus
et cogitaciones ad bellum quod fit a remotis id est contra temptacionem mundi et de-
monis Vnde 2 Cor 22 docet manus meas ad prelium et digitos ad bellum
quod fit a remotis ubi crudius agitur et xvi 2 l. cum dispositione in ...
bellum prelium de propinquo est manifestacio proprie carnis, bellum a remotis
est impugnacio demonis. In prima docet fugere per paulum j Cor vi fugite
fornicacionem. In alio docet resistere per iacobum Jacobi iiii resistite dyabolo
et fugiet a vobis vnde 2 Jo 2 vincite docebit vos de omnibus. Misericordia
mea et refugium meum susceptor meus et liberator meus. Ad literam misericordia mea
quod ipse est causa dei pro re et misericordia uel dauid vocat eum mea in abstracto
id est causa mea in bonis in confidendis, et refugium meum in periculis euitan-
dis, susceptor meus secundum magnitudinem et liberator meus in extremis
periculis. Aliter legitur sic hic ondet quod uero deo sunt gracie agende quod omnia
bona concedendo sibi fecit et dicit Benedictus deus ipse est misericordia mea dando
ueniam de peccatis et beneficia conferendo quia misit me ... me in
regem eligendo j regum xvi, et refugium meum dando uictoriam contra goliam
j regum xvii, uel refugium meum in periculis euitandis, et maxime cum

fugio a pcto / z susceptor meus a pctis ad pmaz reuertente tanqua
pr' matri / vel susceptor meus in grem dando ut crem filia regis
in vxore ps xviij libator meus ab inimicis meis z piculis immi-
nentibus z pcipue ab ira saulis me psequentis usqz ad morte / ps'
xv Opuat aut su i statu penitentis aut pficientis aut pfi-
ciue penitentis sue incipiet sic oz de venia qfide' z tuc deus est
una ma Ecc xij Altissimus hic odio peccatores z misitus e penitentibus
Optentz a pcto fuge' sic deus e refugium meu hest' xiiij qfugit
ad dnm pauens piculo qd imminebat ps petra refugiu erinacijs
Ctio oz ad media venia venie sic e susceptor meus Ecc mio susce-
pit xsentes se i sue iusta pficientis aut pacem pena sic e libe-
rator meus dan vi ipe est saluator z liberator aut pugno qt culpa
sic e ptector meus Protector meus z in ipo spaui qui subdis
pplm meu sub me ad litaz ptector meus cotra golie insultus et in
ipo spaui de victoria obtinenda q subdis pplm sub me In hebr
hetur q subdis pplos m' i philisteos extinctos i mag multitudine
ppx qd diu pati in ptu / p hor em qp dauid golia interfecit fuit
oms philistei debellati ut hetur ps xvij Ad hue aut intelligz
reduci ba omib q subdis pplm meu i pplm ysrl sub me i sub
obia mea / p hor em qp dauid golia deiecit hnit magnu nome
in ysrl z fuit positus sup viros belli cotra adusarios regni / z p hac
eum pplus desidabat ppm in rege / vn cu venisset ad eu ut eu
vngerent i regem dixerut ei 2 R v. cu eet saul rex sup nos tu
eras educens z reducens ysrl Alie le sic hic ont ptectorem ab
aliorum impugnatoe z dt ptector meus cotra impugnator aliorum ps pro
tector e omibus xsentibus se in virtute / z in ipo spaui de victoria
obtinenda z de bonorum largicoe z de mea salute ps xxij sicut
e om spemu i se / q subdis ppm meu sub me me i regem
cofirmando sup ppm / ut motus z passioes meas sub me ut ratio
dnet i regno aut mee Gen 3 Subtus te erit appetitus tuus z tu
dnaberis illius q.d. si su in statu pfecti z qsidero primo in pctis
ppli mei z motus z passiones / si qsidero corpus meu in subiectum tue subdit
aut filius hois qr reputas eu Dne quid e homo qr motuisti ei
bonitati z dt / dne quid e ho i ipe dauid / qr motuisti ei victoriaz
ysrl ps xiio qr reputas eu facta victoria dignu q.d. hic puer
ex tua bonitate Alie le sic hic por admiracio de tanta bonitate
largitoris z dt dne quid e ho i eius e pty qui mihi te dignatus
qr motuisti i molestie ec ei noluisti q.d. mihil e adhuc Ecc
xviij quid e ho z que gra eius / Et vas quoddam luteum fragile ex
Gen 2 formauit deus hoiem de limo tre / Innotuisti aut ei p valez
rem p creaturaz qsidaton p scripturaz inspectom / p miraculorum
opatoz / p pnia corpalez qd notu e deo manifestu e in illis /
deus em illis reuelauit ps notu fecit deus salutare suu zc / aut
alium tn dt Job xxv ho putredo z filius hois vmis / Et in Jo 3 dt
si deus dilexit mundu ut filiu suu vnigenitu daret Job viij
quid e ho qr magnifi eu Homo vanitati silis factus e dies

eius sic umbra pretereunt Ad l. homo i. david vastati filius similis est
i. nullius momenti i se et in sua reputatione ppt quod dixi Re vi vilior
fiam plusquam factus sum Alit lr sic hic ponitur actus admirationis et dicit
hoc facta e filius vastati ppt peccatum Job xi ipse novit hominis vanitatem
Re iiº elongaverit se a me preces vestre et abiecit post tergum sermones i. ps peccatum
et vanum feci sum i. peccatum enim facit vanum hominem quia non prebet fulcimentum
intellectui nec fructum operanti nec quietem diligenti Eccl xvi quid prodest
hoc si universum mundum lucretur etc. dies vite eius pretereunt valde cito
sic umbra que perit absente obiecto Job xiiii homo natus de muliere brevi vivens
tempore quid Dominus nisi exire ad mortem Domine inclina celos tuos
et descende tange montes et fumigabunt Ad litteram domine inclina idest descen-
de non per loci mutationem sed pietatis condescensionem tange montes i. phili-
steos superbos et fumigabunt i. vita eius extincta deficiet Alit leg sic
ps gratias egit pro beneficio figuratione hic supplicat pro ad implenda
veritate figurata et dicit digendo petitionem ut filius dei carnem assumat
et dicit domine peto inclina i. humilia celos tuos i. divinitatem tuam i. qua
veritas sit in carne Celum enim dicitur cetera celos i. solus pater tuus non luce
habitat inaccessibile Ysa lxiiiº utinam disrumperes celos et descenderes
unum quem quendam disruptio celorum facta est quam una persona incarnata est
et alia non et descende carnem assumendo Jo iii nemo ascendit in celum
nisi qui descendit de celo tange montes i. superbos et elatos gratia
tua intus pr Re xviii Abiit cum eo pars exercitus quorum tetigit deus corda
et fumigabunt calefacti et commoti compunctione delictorum suorum Exo xix totus
mons fumigabat igne gratie cum operatione eo quod descendisset deus super eum
Fulgura chorruscationem et dissipabis eos emitte sagittas tuas et
conturbabis eos Ad l. fulgura chorruscationem i. ostende tue virtutis evide-
tiam et dissipabis eos i. acies eorum emitte sagittas tuas i. dirige lapi-
des tuos qui dicuntur hic sagitte eo quod emittuntur a longe de funda sic
sagitte de arcu et conturbabis eos quia prostrato golia ictu lapidis phi-
listei conturbati et stupefacti fuerunt et filii ipse eos insequentes occiderunt
pr Re xvii Alit lr sic hic ponitur operatorum cumulatio et hoc per miracula
operationem et per predicatorum et dicit fulgura alias fulgurat i. declara et demonstra
coruscationem i. miracula que sicut quedam coruscatio vel sic ponendo
fulgura i. acto casu fulgura i. miracula coruscationem i. quasi sicut quedam
coruscationes i. ostende et declara Eccli 36 innova signa muta mirabilia
et sic factum est Mr ult illi autem profecti predicaverunt ubique domino cooperante
Job 36 si voluit extendere nubes quasi tentorium suum et fulgurare lumine
suo desuper cardines quoque maris operiet et dissipabis eos i. separabis eos qui
prius erant contra te colligati Job v qui dissipat cogitationes malignorum
vel dissipabis eos i. separabis filium a patre ut ego veni emitte sagittas
tuas i. sermones et predicatores penetrantes corda de facere scripture
et conturbabis eos i. superbos ad penitentiam Ysa xiii sagittis parvulos interficiet
Abac iii in luce sagittarum tuarum ibunt ut sagittas i. predicatores Ysa
xlix posuit me quasi sagittam electam Emitte manum tuam de alto
eripe me et libera me de aquis multis et de manu filiorum alienorum
Ad l. emitte manum tuam et eripe me de manu golie et libera me
de aquis multis i. de philisteis eo modo loquendi quo dicitur Apoc xvii
aque quas vidisti populi sunt et gentes et de manu filiorum alienorum
et id est philisteorum qui dicuntur filii alieni eo quod erant ydolatrie
dediti Alit lr sic ps petivit ut filius descenderet hic petit ut

xpm pr̄ premittat et dicit deus pr̄ emitte i. extra mitte manum tuam i. filium
tuum de alto i. de celo ut appareat in mundo Esay ix mitte illam de celis
sedis tuus et magnitudinis tue. hec est manus eius sunt quinque digiti
pollex primissionis pollex dicitur a pollicendo Math iiii primus agite ap-
pinquabit vobis regnum. index demonstrator Joh. Jo. pr̄o filius qui est in sinu
patris ipse enarrabit nobis. Medius dei et hominum pa. Tim. pro media-
tor dei et hominum homo xpus ihesus. medicus infirmitatum Math ix non opus
valentibus medico sed auricularis consiliorum. ysa xxxv tunc aperientur
oculi cecorum et aures surdorum patebunt. eripe me per filium tuum ne pre-
valeant et libera me ne molestent. de aquis multis de temptationibus
et miseriis. per filium enim vera est liberatio Jo viii si filius vos liberabit vere
liberi eritis. pe. ii novit deus suos de temptationibus eripere. etiam libera
me per manum tuam de manu filiorum alienorum i. de potestate demonum. ut
filiorum aliorum eorum qui multos malos generant i. hoc modo tribulantes
et affligentes bonos Joh. viii vos ex patre dyabolo estis viii. post vo-
catur nec des alienis laborem tuum et annos tuos crudeli i. dyabolo qui est
filius per creationem sed alienus per superbiam crudelis per invidiam Quorum
os locutum est vanitatem et dextera eorum dextera iniquitatis Ad litteram
quorum os idem est quod goliath nomine omnium philistiorum exprobrabat agminibus
israel iactanter dicens Ego exprobravi agminibus israel hodie pri. reg. xvii et
dextera eorum i. virtus ad bellandum dextera iniquitatis quia contra israel gerebat
iniusta bella Aliter le. sic hic describit impugnatores suos a vana locu-
tione et iniqua operatione et dicit quorum filiorum alienorum os iniquum et ad men-
dacia promptum. locutum est vanitatem i. vana loquitur pa. Tim. pro quia sunt
sunt in vanum loquuntur et dextera eorum i. opera que videntur eorum videntur
dextera sunt et dextera iniquitatis quia iniqua operantur Job. i quorum manus iniqui-
tates sunt. Sed ex quo dextera est iniqua quid est de sinistra ysa pro
manus vestre plene sunt sanguine. Deus canticum novum cantabo tibi in
psalterio decacordo psallam tibi Ad litteram hic promittit deum laudare pro
beneficiis predictis et dicit deus canticum novum idest in regeneratione beneficiis novi
in psalterio decacordo i. decem cordarum psallam tibi. tunc enim huius psalmi
magis apparatur huic instrumento quia alii quos cantabat david non solum
voce sua sed etiam musico instrumento Aliter le. sic hic iam promittit lau-
des devotas et dicit deus cantabo tibi te devote laudando et gratias agendo
canticum novum per tua nova miracula et per mea per gratiam renovatione
per nova de bono liberatione ysa xlii cantate domino canticum novum largiter
in psalterio decacordo psallam tibi i. in operibus legis per decem precepta dicitur
Vnde hic bene psallit qui decem precepta in concordia caritatis adimplendo
custodit Luc. xvi dne mna tua decem mnas acquisivit quod caritas
quia dedisti nos precepta decem adimplet Rom. xiii plenitudo legis est dilectio
Qui das salutem regibus qui redemisti david servum tuum de gladio
maligno eripe me Ad litteram quis salutem das regibus i. mihi et sauli. vocat enim
se regem eo quod erat inunctus per samuelem et saulem similiter eo quod actu
adhuc tenebat regnum et utique tunc fuit salvatus quia david occidit victo-
riam de golia. et saul de exercitu philistiorum quia tunc fuit oppressus ex victoria
david tamen subdit quod redemisti david servum tuum de gladio maligno i. de gladio
golie eo quod suspicabatur ut liberatorium rexerunt et ferream sex certos victos
Rege. i. reg. xvii eripe me. Aliter le. sic hic ostendit quare
laudandus est deus quia salvat reges et dicit qui das de tua gratia salutem
regibus et corporis regibus i. omnibus bene se regentibus. sed magestas tua prov.
xxi cor regis in manu dei Hebr. v. factus est omnibus obtemperantibus causa salutis

gere. qui redemisti david servum tuum. vel david i. quemlibet fidelem et mandatis tuis obedientem sicut tibi ps. Dedisti me domine deus virtutis. vel
s. christo david i. totum christum s. caput cum corpore. Redemit quod scriptum a pena
sed corpus suum a culpa. pe. pe. pro non corruptibilibus auro vel argento etc.
Eripe me de gladio maligno. i. maligni s. demonis sive hominis. Job xxvii
si multiplicati fuerint filii eius in gladio erunt. Et dicit maligno ad differentiam
gladii benigni qui est caritas. Math. x. non veni pacem mittere sed gladium
scilicet ad differentiam sancti qui est virtus. Ephes. vi. Et gladium spiritus quod est verbum dei.
scilicet ad differentiam iusti quod est castitas. Job xix. fugite a facie gladii quoniam
ultor iniquitatum est gladius. Sed de gladio maligno quod est iniquitas dicitur
Eccl. xxi. quasi romphea bis acuta omnis iniquitas eius. Et erue me de manu
filiorum alienorum quorum os locutum est vanitatem et dextera eorum dextera iniquitatis. Ad lit. Et erue me etc. quod sic supra quod est repetitio eiusdem
sicut frequenter fit in canticis. Aliter le. sic Et erue me de manu id est de potestate
et societate filiorum alienorum qui sunt filii dei per naturam sed alieni a deo
per culpam, et a me per notitiam quia si essent familiares forte perirent. le. xv.
Eruam te et liberabo te dicit deus de manu pessimorum. Osee v. prevaricati sunt
in me quia etc. quorum os locutum est vanitatem. Hic describit eos a vanitate
locutionis a pravitate operis et a periculo prosperitatis et dicit et erue me de
manu filiorum alienorum. Exponatur sic supra. Quorum filii sicut novelle
plantationes a iuventute sua. Ad litteram hic david describit prosperitatem ipsorum
sicut sonat littera hebraica et translatio Ieronimi que sic ponitur ut sint filii nostri i. filii
ipsorum iuvenes qui plantationum crescentes in adolescentia sua proficiant in virtute
corporis et mentis. Aliter le. sic. hic describit eorum prosperitatem in prole de inde
in possessione et dicit Erue me de manu eorum quorum dextera operatur iniquitatem
quorum filii sunt sicut novelle plantationes i. florentes in pulcritudine naturali et corporali
in iuventute. vel sic sunt sicut novelle plantationes inrigate multe stabilitate
in iuventute sua. Job xxi. Egrediuntur sicut greges parvuli eorum et infantes eorum
exultant lusibus. vel sic quorum filii sunt in iuventute sua sicut novelle plantationes
que cito exradicantur. Sap. iiii. adulterine plantationes non dabunt radices altas nec stabile firmamentum collocabunt. Filie eorum composite circumornate ut similitudo templi. Ad l. filie mee que angulis ornate ad similitudinem
templi ornantur. quoque filii etc. sunt constructe superficietenus usque ad illum locum
ubi dixerunt ibi incepit constructio. Aliter le. sic. hic ondit prosperitatem
eorum quantum ad sexum femininum et dicit filie eorum i. quamvis iniquitatem
sunt composite i. ornate ornatu naturali in corpore et artificiali. et circumornate
i. in omnibus partibus corporis ornate s. in capite in corpore in pedibus sicut
Iezabel que depinxit stibio oculos suos et ornavit caput suum. iiii Re. ix.
ut similitudo templi i. auro scaturit et gemmis preciosis sicut solet ornari templum
pa. sic 2. ornantes se in terte crinibus et auro aut margaritis vel veste
preciosa talis composita alia ondit. Promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud. Ad litteram incipiendo constructionem ibi ubi dixerunt
ubi ne que certe i. preciosum ipsorum cui certe sunt s. quorum filii sicut novelle
plantationes et quorum habundant i. prole masculina et feminina et in terra nascentibus
ipsorum quod subdit promptuaria eorum plena. i. eructantia ex magna habundantia
ex hoc in illud. per diversas species terre nascentium habundantes. Aliter le. sic.
Hic ondit habundantiam in temporali possessione quantum ad mobilia et immobilia
et dicit promptuaria i. ad loca ad reponendum victualia. Unde promptuaria
sunt ysidori Ethimologiarum dicitur eo quod inde iura victui promantur eorum i. quamvis
iniquitatem sunt plena tritico vino oleo et consimilibus. Job xii. habundant
tabernacula predonum et audacter provocant iram dei. eructantia per nimiam

plenitudine, ex hoc in illud, i. ex uno loco in alium locum habundantes diuersis
rebus terre nascentibus. Luc. xii destruam horrea mea et cetera. Vel ex hac terra in aliud
tempus, vel in comutacionem pecuniarum, vel aliarum rerum. Ier. v domus eorum plene
sunt dolo, i. acquisitis et retentis in dolo. Oues eorum fetose habundantes
in egressibus suis boues eorum crasse. Ad literam hic ostenditur habundancia in animalibus
et dicit oues eorum fetose i. fecunde et cetera. Alle. le. sic hic ostenditur habundantiam
mobilium exteriorum et dicit oues eorum non steriles sed fetose i. plene fetibus
seu plene habundantes in copia fetuum in egressibus suis i. de lacte lana
et huiusmodi que dicuntur exitus vulgariter seu prouentus. Iob xxi bos eorum concepit
et non abhortiuit et vacca non est priuata fetu suo. Boues eorum sunt
crasse i. pingues sic ille quas videat pharao ascendentes de flumine
Gen. xli ascendebant septem boues pulcre et crasse nimis. Non est
ruina materie neque transitus neque clamor in plateis eorum. Ad literam
hic ostenditur prosperitatem eorum in fortibus ciuitatibus murorum maceriei. Et dicit
non est ruina macerie neque transitus vbi hostes possent facilius intrare
et per consequens neque clamor in plateis eorum ex subito incursu hostium. Alle.
le. sic hic ostenditur prosperitatem conuictuum ad inmobilia que sunt firma secura
et tranquilla et dicit non est ruina i. aliquis casus vel tecto dissolucio materie
rie in munimentis murorum vel sepium neque transitus, i. aspectus per huiusmodi
muratos a quo sustinere destruatur neque clamor inquietans in plateis
eorum sed pax et tranquillitas Iob xxi domus eorum secure sunt et pa-
cate. Beatum dixerunt populum cui hec sunt, beatus populus cuius dominus deus eius.
Ad literam hic ostenditur quod debet deum dare talia populo ipse et dicit beatus populus cuius
dominus deus est quod dicitur solus est populus iudaicus in quo prius vigebat fides
vnius dei et eius cultus et ideo tamen ex hoc sit beatus primitus decet ut habeat
habundantia bonorum temporalium quod in hominibus bonis facit adiutorium virtutis. Tro-
pologice iste psalmus potest exponi de quolibet fideli qui habita victoria de hoste
visibili seu inuisibili quod maior est malignus spiritus exemplo dauid insurgit
ad laudem dei. Alle. le. sic hic ostenditur prosperitate malorum ex plenitudine
vulgari opinione et dicit dixerunt i. dicunt homines vulgares terrena amantes
et spiritualia despicientes populum in huiusmodi bonis habundantem, cui hec sunt i.
quod est bona temporalia in magna habundancia beatum et felicem a deo. Ysa. 3 populus
meus qui te beatum dicunt ipsi te deceperunt. Augustinus nichil infelicius felicitate
peccancium, sed ille populus est vere beatus cuius est dominus pater eius eos de familia
sua per gratie adopcionem et cuius est dominus per creacionem. 3 Re. x beati serui tui
et beati viri qui stant coram te semper. Hec beatitudo perfecta habetur in patria. Cxliiii9

Exaltabo te deus meus rex et benedicam nomini tuo in seculum
in seculum seculi. Ad literam titulus in hebreo ympnus dauid. Et
ympnus dicitur laus diuina cum cantico seu exultacione et ideo si non
est laus dei sed alterius persone non est ympnus. Et si fiat cum
exultacione, similiter si sit laus diuina et non fiat cum cantico
seu exultacione sed magis cum fletu. Sic Tren. le. non
est proprie ympnus. Ex hoc patet quod dauid fecit hunc psalmum ad dei laudem
cum cantico. Et diuiditur quia primo dauid deum laudat 2o alios ad huiusmodi
laudem excitat ibi generacio. Primo dicit Exaltabo te deus per creacionem, meus
per fidem et spiritualem deuocionem, rex per omnem gubernacionem. Rex enim
dicitur a regendo, et benedicam nomini tuo non benediccione consecracionis
que a maiore impenditur minori. Hebr. vii sine vlla contradictione

q3 mīg est a melioē bndicit' sed bndictōe grarū actōis 7 laudis q
a pmōe exhibetur maior i sehitē 7 i setz stli pudit em dauid q
ps iste 7 alij ab eo fcti ecnt cātandi i futuro gnatoīb3 ad laude
dei Aliē le' sic In pmi ps pcept incarnacōm filij dei hic ad ipm
taquā incarnatū dirigens smone pmittit deuota laude 7 hoc in
scpte ps stmtibz tui osonat titulo laudacō illi dauid i lau
dacō i subō ps expssa cpetit ipi dauid i xpo qui ē de stirpe
dauid s carne Aia vbi est mod' 7 debitū laudādi xpm Inte
rio ē mone alios 7 vbo 7 exeplo ad laudādū deū Et dauid q
pmittit se cū alijs laudatur 2o de dilatōe laudis suū exprimit
desideriu ibi ostitam' tibi orate 7 dt deus meus p creacōm 7 fidē
7 spalem deuocōē rex p gubnacōm exaltabo i magnificabo te
pdicādo 7 laudando honorifice Exo xv Iste deus meus 7 exaltabo
te Matt 2 vbi ē qui natus ē rex iudeorū 7 bndicā i gras agā
cū laude nōi tuo i glose notitie tue qua sciam 7 hoc i setz pūs
7 in s'c' ostitutū i in futūo Dan in bndicat iste deus vsq Et ecce
spm̄ in laudabit pexultacōe cordis P er singlos dies bndicā
tibi 7 laudabo nom tuū in s' setz Ad lram p singlos dies q dauid
singulis dieb3 aliq hora uel plurib3 intendebat oīb3 laudibus
Aliē le' sic hic pmittit laudis frequentiā 7 dt p singlos dies
i quolibz die bndicā i gras agā cū laude tibi te adorando te p
dicādo Eccl xiiij pticula diei bone nō te ptereat qui laudes dn
Rōt nō cessemus gras agere qz deus nō cessat bnfacere Gl qm
q3 hic nō incepit i futūo finietr erit 7 laudabo iocūdissime
7 dulcissime nom tuū glosū 7 laudabile in sctm sctm 7 i sctlo
sectorum setz i i etnū Eccl vlt laudabo nom tuū assidue Ps bti
q habitant i domo tua dne M agnus deus 7 laudabilis nimis et
magnitudīs eius nō est finis Ad lram hic subdit racōe laudandi
deū 7 dt magnus deus nō magne molis sed vtutis 7 laudabilis nimis
i plusqz a creatura possit laudari Eccl xliij bndicentes dnm exal
tate eū qntū potestis maior ē oī laude 7 magnitudīs eius nō ē
qz ptās eius nō est determinata ad aliquē effcū sed oē fcto pt
ptr maiora facere Aliē le' sic hic ps' debita mā laudis s' insupabil's
maiestas 7 dt magnus deus i potencia 7 vtute uel magnus deus ppt
insupabilē eius maiestatē uel magnus deus qz incopabilis bonitatis
ppt quā ē laudabilis nimis uel laudabilis ppt eius excellenciam
in bonitate 7 bnficijs Ps' psalmus xvi magnus deus 7 laudabilis nimis
7 magnitudīs i ptās eius nō est finis qz est etna Dan vij ptās
eius ptās etna G natio 7 gnatio laudabit opa tua 7 potm̄ tua
pnūciabit Ad lram hic excitat alios ad dei laudē 7 dt gnacō
gnacōi laudabit opa tua i laudet Hebr em p ceptatōe vtutis futuro inoi
cati inoi p hoc aūt q dt gnacō 7 gnacō intelligit gnacō fideliu ve
teris testamenti que pressit captiuitate babilonicā 7 gnacō
secuta ē usqz ad xpm 7 potm̄ tuā pnūciabit qz eduxisti he
breos potenter de egipto 7 etiā de captiuitate babilonica Hebr ps
Aliē le' sic hic pmittit alios qnter laudaturos deū 7 tangit
noue que sunt mā laudis dnice P ponit 7 q s' ps opatō et ma
gnificēa glie opacō em indicat potm̄ potentia opacōis magnificā
gtam P dt gnacō ptita 7 gnacō futura uel gnacō iudaica

et generatio generatius laudabit opa tua ut pote altitudinem celi profun
ditate abyssi stellarum multitudinem terre latitudinem refluxum aquarum
impetum ventorum sapientiam hominum simplicitatem angelorum Ecc. 31 In ma
artificis opa laudabuntur. Et potentiam tuam insuperabilem et mirabilem pronunc
tiabunt i manifestabunt Ecc. 2 mirabilis potentia ipsius. Magnificentiam
glorie sanctitatis tue loquentur et mirabilia tua narrabunt Ad hebr.
Magnificentia glorie etc. quia ostendisti i datione sancte legis et mirabilia tua
narrabunt que tue virtutis dextera apparuerunt Exo xix. Alia littera sic. Sic
commendat laudes dei de generatione et generatio loquentur predicando laudando
ipsa in cantico domino quoniam magnifice fecit Ecc. 8 et mirabilia magnificentie
eius narrabunt magnificentiam et gloriam dicentes in operibus suis loquetur magnificen
tiam sanctitatis tue quia non est sanctus ut est deus noster pri. Re. 2 et magnificum
in sanctitate Exo xv mirabilia opera tua que super nos apparuerunt narra
bunt dicentes mirabilia opera altissimi solius Ecc. xi Psalmus xvi narra
te omnia mirabilia eius. Et virtutem terribilium tuorum dicent et magnitu
dinem tuam narrabunt Ad hebr. et virtutem terribilem i iudicia tua terribilia
in apertione terre et devoratione chore et aliorum qui adheserunt i rebellione
Num. xvi et in aliis punitionibus terribilibus et magnitudinem tuam narra
bunt quam ostendisti in debellatione regis basan et seon regis amorreorum
Alia littera sic et dicent i predicabunt virtutem terribilium tuorum i terribilem
virtutem tuam que malis incutit terrorem Exo xv terribilis atque mirabilis
Job xv sonitus terroris semper i auribus eius sunt imperii. Et magnitudinem tuam
i magnam potentiam tuam vel magnitudinem tue virtutis narrabunt Psalmus
magnitudinis eius non est finis id est terminus Ecc. xviii virtutem autem magnitudinis
quis enarrabit Ber. in se quidem inenarrabilis sed i aliquibus effectibus
est enarrabilis. Memoriam habundantie suavitatis tue eructabunt
et iustitia tua exultabunt Ad litteram memoriam etc. quia pavisti eos i dese
rto manna et potasti eos aquis productis de saxo durissimo. Eru
ctabunt i de corde devote proferent et narrabunt et iustitia tua quia
chananeos de terra promissionis eiecisti et filios israel ibi collocare fe
cisti exultabunt i cum exultatione devota referent gratias et predicta
opa Alia littera sic. Memoriam i memorialem habundantie suavitatis
tue eructabunt i ex habundanti devotione cordis narrabunt
laudando. Quoniam tu domine suavis et mitis Sap viii attingit a fine
usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter Psalmus gustate et videte
quoniam suavis est deus etc. Ista suavitas habundantissime gustabitur i gloria
i. q. d. habundantie suavitatis tue quam gustabunt i gloria modico eru
ctabunt i ex corde pleno devotione laudabunt. Et iustitia i de tua iu
stitia gratia quam eis infundis ut quia sunt munita rebus exultabunt i cordo
et corpore letabuntur Ro viii quos vocavit hos et iustificavit Matt.
xx Ite et vos in vineam et quod iustum fuerit dabo vobis Psalmus letamini
iusti in domino etc. Et felix predicatio cum docet opera dei ut moneat
ad gratiam attentam potentia ut incutiat timorem. Magnificentia glorie
ut provocet ad reverentiam sanctitatem ut alliciat ad imitationem mira
bilia ut inducat ad fidem. Terribilia ut incutiat ad penitentiam mag
nitudinem ut inducat ad eius honorem. Suavitatem ut eliciat ad amoris
desiderium. Iustitiam ut moneat ad perseverandum in bono. Miserator
et misericors deus patiens et multum misericors Ad hebr. miserator clemens
ad effectum et misericors deus clemens ad affectum patiens quia non statim ferit

puitentium pro peccatis sed aliquando differt per totam vitam peccatoris quod hominibus
videtur nimis differre ideo subdit et multum miserationes eius id est totum beneficium secundum or-
dinem sue sapientie. Aliter legitur sic. hic affirmat laudationem debitum quod est boni-
tas potentia et sapientia prout dicit miserator actu misericordiam exhibendo ysa. xlix. ex
misericordia eorum reget eos et miseratores in tempore et in affectu a quo fluit misericordia.
Exo. 22. si clamaverit ad me exaudiam eum quia misericors sum. deus patiens
expectando et tandem retribuendo, postea enim sive patientia furor est. Ecc. v.
altissimus patiens redditor est. Ecce nescius quod patientia eius ad penitentiam te
adduxit, et multum misericors condonando peccata, donando premia etiam quod est
potentie magne. Sap. xi. misereris omnium quia omnia potes. Suavis dominus
in universis et miserationes eius super omnia opera eius. Ad literam quod omnibus creaturis
dat esse quod est et sedatissimum omnibus secundum se, licet aliquem esse mali adiuncti
efficiatur aliquibus tediosum et cum hoc aliquibus dat vivere ut vegetabilibus
et ultra hoc sentire animalibus et ultra predicta intelligere hominibus et angelis
et miserationes eius super omnia opera eius quia diffusio sue bonitatis ad dei
creaturam modis predictis non procedit ex aliqua obligatione seu debito
ex parte dei sed ex mera bonitate et pietate ipsius. Aliter legitur sic affirmat
dei sapientiam et dicit suavis dominus in universis id est universa sua mire disponens
Sap. viii. et miserationes eius que multe sunt secundum multos effectus, super omnia
opera eius id est super opera nature quia omnia de nichilo creavit, super opera gratie quia ex
gratuita dat. Ubi opera iustitie quia circa condignum puniunt, super opera glorie
quia supra condignum premiat et tolerat. Ecc. [illegible] deus non delinquit misericordiam et
non corrigit neque delebit opera sua. Confiteantur tibi domine omnia opera
tua et sancti tui benedicant tibi. Ad literam hic david invitat fideles novi
testamenti ad laudem dei dicens confiteantur tibi domine etc. id est laudent te secundum suum
modum quia et si irrationabilia non laudent deum ipse eo quod careant intellectu
homo tamen qui habet respectum in deum tamen laudat deum in ministerio suo et in ea domine
laudem intelligibilem creaturis et sancti tui id est fideles novi testamenti tibi
consecrati per sacra novi testamenti que sunt efficacia ad sanctificationem,
non sic autem erant sacra legalia quae apostolus affirmat infirma et egena
ad Galat. iiii. benedicant tibi quia promissa veteris testamenti completa sunt in tempore
et completum misterium Christi. Aliter legitur sic hic super dilatione laudis dominice
sui exprimit desiderium et post exprimit causas debitas in laude divina et
dicit omnia opera tua id est omnes creature tue tam rationales quam irrationales, confi-
teantur tibi id est laudent te domine secundum rationales creature ut magis laudent prout
sunt creature irrationales et insensibiles. Demum et benedicant omnia opera domini domino,
et sancti tui tam homines quam angeli benedicant tibi. Demum et benedicite sancti et
humiles corde domino. Gloriam regni tui dicent et potentiam tuam loquentur.
Ad literam gloriam regni tui dicent id est predicabunt gloriam regni celestis quod fecerunt
apostoli et alii Christi discipuli. Aliter legitur sic hic ostenditur materia laudis secundum gloriam
status superioris et dicit gloriam regni celestis ut gloriam quam gravitas sanctis
tuis in eterna vita ubi est omnis gloria sine miseria. Sap. v. accipient
regnum decoris et diadema speciei de manu domini. [illegible] post adventum
fecit gaudium cunctis principibus ut ostendet divitias glorie regni sui,
dicent id est predicabunt et potentiam tuam qua regis et ordinas omnia non
tantum superiora sed etiam inferiora, loquentur id est narrabunt. Eccl. quis
loquetur potentias domini. Ut notam faciant filiis hominum potentiam tuam
et gloriam magnificentie regni tui. Ad literam ut nota fiat per comparationem vir-
tutis nec tamen sufficienter et gloriam magnificentie regni tui, gloria est
clara notitia cum laude. In regno autem celesti de quo est sermo

est clara dei visio et iugis laudatio id est regnum illud dicitur gloriosum. Aliter
legitur sic hic unde finis laudandi quod notificatur domini dominium et digni-
tatis regni tui id est virtutis tue ne tantum per spacium existentibus et negligen-
tiam quia misso quoniam potentes fuerint currunt in inferno. Sap. vi.
potentes potenter tormenta patientur. Luc. xii. Timete eum qui postquam occiderit
corpus etc. / Et gloriam magnificentie regni tui id est claram notitiam cum laude et
visionem dei in regno celesti / vel gloriam qua quantitas sanctis. In paradiso
omnia sunt appetibilia que gloria in quo claritas que est in visione summe virtutis
et magnificentie in quo dignitas que est in adhesione divine maiestatis
et regnum in quo est securitas que est in habitatione superne civitatis et
tandem que tuus quantitatis in quo caritas que est in amplexu summe boni-
tatis. Eccl. xliiii. gloria domini plenum est opus eius. Sap. x. iustum deduxit dominus.
Regnum tuum regnum omnium seculorum et dominatio tua in omni generatione et generatione.
Ad literam ostendit quod regnum dei est eternum et dicit regnum tuum etc. Luc. i.
et regni eius non erit finis. Aliter legitur sic hic ostendit regnum dei a
perpetua stabilitate et dominatione et dicit regnum tuum quo tu regnas est
regnum omnium seculorum id est eternum. Dan. vii. potestas eius potestas eterna et regnum
eius quod non corrumpetur / quoniam in eternum regnabit dominus et ultra. Exo. xv.
et dominatio tua non in una generatione tantum sed in omni generatione et generatione
id est super omnes generationes seculorum / Ps. et regnum eius omnibus dominabitur. / Quod
gloriosum est regnum et per tantam dignitatem et societatem. Fidelis dominus
in omnibus verbis suis et sanctus in omnibus operibus suis. Ad literam. Toto isto
versu vide hic appositum ab aliquo translatore / vel expositore quod non est
in hebreo nec in translatione Jeronimi. / Ps. hic sic exponitur fidelis dominus etc. quod semper
non prohibit a lege donec omnia fiant. Math. v. Iota unum aut unus apex
enim dicitur quod est ad dei laudem ordinatio et gloriam propter res mirabiles
ut salus et vestes et hodie dicitur sanctus et quod sunt ad divinum cultum ordi-
nate / omnia autem opera dei sunt ad dei gloriam ordinata. Prov. xvi. Universa
propter semetipsum operatus est dominus et ideo dicitur sanctus in omnibus operibus suis.
Aliter legitur sic hic describit regem laudabilem ab operibus gratie et prudentie
et dicit fidelis dominus in omnibus verbis suis quod ipse implet quod promittit. Deut. 32.
fidelis deus et absque ulla iniquitate. Num. 23 non est deus ut homo ut men-
tiatur / et sanctus non tantum in se sed in omnibus operibus suis id est omnia opera divina
sunt ad dei gloriam ordinata. Jeronimus. Sanctus est et nos sanctificans. Levit. xi
Sancti estote quoniam sanctus sum deus dominus vester. Exo. 31 ego dominus qui sanctifico vos.
Allevat dominus omnes qui corruunt et erigit omnes elisos. Ad literam
ista inducit omnes generationes ad laudem dei ex beneficiis exhibitis. Et dicit
allevat dominus etc. quod corruentes in culpam per gratiam relevat. Grati-
est in se hic adam relevat. Prov. Pd. extendi manum meam et non fuit
qui aspiceret / et ex hoc patet quod peccatis relevat a pena gehenne que
culpe mortali debetur / Corruentes autem in penam temporalem aliquando rele-
vat. Sicut patet de Manasse rege Juda. Gen. 37. quem de captivitate
relevavit et miseriis et etiam allevat melius transferendo de miseria presen-
ti ad gloriam celestem / et erigit omnes elisos eosdem modo quo predictum est i[llegible]
tis eius sine sub aliis verbis. Aliter legitur sic hic ostendit opera iusti-
ficationis in speciali et dicit dominus allevat omnes tollendo ab eis culpam
qui corruunt id est inciderunt in culpam / quod nullus levatur a ruina culpe.

nisi per dominum. Jone ii° Sublevabis de corrupcione animam meam. Ps. cum ceciderit
non collidetur quia dominus supponit manum suam et erigit et a culpa vel a tem-
ptacione eripit omnes elisos et omnes lapsos in peccatum sanando eciam, sicut legitur
hic est samaritanus qui alligavit vulnera sauciati. Luce x. Et Job v. Ponit
humiles in sublimi et merentes erigit sospitate sua elisione erigit sufficienciam. Ut eciam
legitur de miseria pene usque sanguinem omnia gratia, post gratiam cadere ingredientes
quos allevat. 2° gratia diu tribulacioni pacientes quos liberat ibi et
erigit. Iam ruebat in miseriam Tobias qui excecatus vilipendebatur ab
uxore. Filium in bonum et possessionem habebat. Sic elisus erat Job qui et pos-
sessiones et filios et filias et alios et sanitatem perdidit ammisit et compulsus
Job 30 qui super ventum ponens allisisti me valde. Oculi omnium in te
sperant et tu das escam illorum in tempore oportuno. Ad literam hic tangit divina
beneficia in bonis providendis. Dicit: oculi omnium in te sperant. Hic autem qui dicitur
imples omne animal benediccione, patet quod hec scriptura non loquitur generaliter de quacumque ca-
tiva ut exponunt aliquimodi, sed tantum de creatura animata anima sensibili cuius
modi est homo et animal brutum preter hominem. Sensus dicit: ego oculi omnium in te sperant
domine quia a deo expectant provisionem victualium non solum homines sed
eciam bestie et aves. Math. vi. Considerate volatilia celi etc. et pater celestis
vester pascit ea. Et tu das illis escam in tempore optimo, aliqua enim animalia pro
quo per longum tempus spacium non comedunt secundum condicionem suam, sed de in-
crementis post recepto vivunt sic [illegible] non comedunt in yeme
sed vivunt de alimento recepto in estate ut dicit Albertus super [illegible]
et de pluribus aliis ponit exempla. Aliter legitur sic. Hic ostendit opera divine
providencie et dicit: oculi in aspectu omnium generaliter in te sperant expectantes
beneficia temporalem et spiritualem. Vi oculos dirigimus ad illum unde
aliquid speramus. Johel: Pro omnis bestie agri qui aresfacientes suffe-
cerit ad te. Et tu das libenter et sufficienter escam illorum in indigencia in tempore
oportuna in tempore indigencie non passim et dicit: Math. vi. Respicite
volatilia celi. Jo. x. Ego sum pastor bonus. Aperis tu manum
tuam et imples omne animal benediccione. Ad litteram aperis manum tuam per bonitatem
tue diffusionem et imples omne animal bonis in quemcumque refectionem etc.
Aliter legitur sic. Hic ostendit prudenter liberalitatem in dando facilitate et dan-
do copiositate. Et dicit: aperis manum tuam in potenciam tue largitate ad dandum
et imples omne animal benediccione in omnem animam viventem quemcumque refectionem
sed bonis temporalibus. Prov. ulti. Manum suam aperuit inopi. Ego benedicendo
deus post experiencie. Ps. Manum tuam omnia implebuntur bonitate. Prov. ix. quod sciat
in benediccionibus de benediccionibus et metet. Ut dicitur bonum o quia qui bonum de deo vi-
detur pervenire. Gen. xxvii. Ecce odor filii mei sicut odor agri re-
pleni cui benedixit dominus. Gen. xxix. Cognovi quod benedixit mihi deus ad
introitum tuum dixit Laban ad Jacob. Justus dominus in omnibus viis suis
et sanctus in omnibus operibus suis. Ad litteram viis suis a processibus suis cum sit
ipse regula iusticie et virtutis et sanctus in omnibus operibus suis. Exponitur sic.
Aliter legitur sic. Hic subdit de operibus iusticie dei et dicit: Justus dominus
in omnibus viis suis in dispositionibus et voluntatibus suis. Dan. 3. Justus es domine
in omnibus que fecisti nobis. Et sanctus non solum in se sed in omnibus suis quia
bonum et sic facit omnia opera. Ut sanctis operibus nos corrigit et sanctos fa-
cit. Ysa. vi. Sanctus sanctus dominus sabaoth. Vel in nos sanctificamus a peccato cor-
dis oris et operis. Prope est dominus omnibus invocantibus eum, omnibus in-
vocantibus eum in veritate. Ad litteram prope est etc. Sed quia hoc est intelligendum
de fidelibus invocantibus, tamen ideo subdit: omnibus invocantibus eum in veritate.

-qz invocantes eu pie i de pertinentibus ad salutem pro se et perseveranter ab eo exaudiuntur tempore tamen debito Aliter le sic Hic subdit de quibus iustitie
diuine respectu bonitatis et dicit. prope est i paratus est ad exaudiendum omnibus invo-
cantibus eum i. omnibus tam pauperes quam divites tam sapientes quam simplices
sine personarum acceptione. Invocantibus eum in veritate i. recta intentione et
in veritate operie quam est xpus ysa lv Invocate eum dum prope est Jaco iiii°
Appropinquate deo per devotam orationem et appropinquabit vobis per piam exaudition(em)
Omnibus invocantibus eum non tamen superficialiter ore sicut illi de quibus ysa xxix
prope est tu domine ori meo, longe autem a renibus eorum, sed in veritate devo-
ti cordis et sincere fidei Johelis .ii. et erit omnis quicumque invocaverit nomen domini
salvus erit. Voluntatem timentium se faciet et deprecationem eorum exau-
diet et salvos faciet eos. Ad literam voluntatem timentium se timore filia-
li quae est amoris caritatis faciet quia talis supponit voluntatem suam volun-
tati divine, et per hoc sic voluntas divina implet[ur] i. etiam et sua. et deprecationem eorum
exaudiet quantum sit pro se et perseveranter, et salvos faciet eos salute eterna
et etiam aliquando temporali ut dictum est. Aliter le sic Hic ponit divine exaudi-
tionis fructum s. ad implectionem iustorum desideriorum et dicit deus faciet i.
implebit voluntatem timentium se timore filiali prov 23. In timore domini esto
tota die et habebis spem in novissimo et expectatio tua non auferetur
, et deprecationem eorum exaudiet per malis presentibus amovendis Eccl 2 Qui
estis domini sustinete timentes eum, et salvos faciet eos a malis futuris Eccl 31
spiritus [illegible] iacob et ex [illegible] salvabitur. Custodit deus omnes
diligentes se et omnes peccatores disperdet Ad li. Custodit sic sic actos
[illegible] in vita celesti collocandos et omnes peccatores in peccato mortali
decedentes disperdet perditione vehementi. Aliter le sic Hic ponit perseveran-
tia in bonis et dicit Custodit deus omnes diligentes se ne ab eo per peccatum
alienentur et ne per hostes pereant. prov iiii° dilige eum et custodiet te
Item quippe quia diligimus custodimus, et ipse deus dicit prov viii°
ego diligentes me diligo, et omnes peccatores disperdet i. mittet ad
perditionem in anima et corpore pena sensus et pena dampni, pena sem-
piterna prov x° impii de terra peribunt, prov po[ster] perversitas stul-
torum perdet eos. Laudationem domini loquetur os meum et benedicat omnis
caro nomini sancto eius in seculum et in seculum seculi. Ad li. Hic concludit deum esse
laudandum ab omnibus incipiens a se et dicit laudationem domini loquetur os meum
20 alios ad idem invitat, et benedicat omnis caro i. omnis homo, quia homo fre-
quenter in scriptura caro nominatur ps recordatus est quia caro sunt spiritus
nomini sancto eius i. dei a quo omnis sanctitas dilatatur, in seculum seculi i. eternaliter
Ubicumque sit replicatio huius dictionis seculum designat eternitatis salute
[illegible] per secundum doctores hebre. Aliter le sic Hic recolligit in summa
laudem divinam et dicit laudationem i. laudem domini loquetur evidenter cantando
predicando, os meum apertum ex devotione cordis. ps domine labia mea ap(e)r(ies)
et benedicat hac desiderio omnis caro i. omnis [illegible], nomini sancto eius i. nomini be-
nedictum eius in seculum presens et in futurum eternitatem i. in perpetuum dan 3 no
men glorie tue laudabile et gloriosum et superexaltatum in secula, 1 Cor

Lauda anima mea dominum laudabo dominum in vita mea psal- Cxlv9
lam deo meo quamdiu fuero Ad li Titulus alleluia laudate
dominum Ad li. quod non de hominibus sed de deo est confidendum, quia
quamdiu fuerit confidentia in deo bene habebant, sed quando
in hominibus tunc fuerunt captivati occisi sicut rex sedechias

confidens in rege egipti fuit captiuatus et expoliatus Et diuiditur in duo
primo laudat deum . secundo descendit ad propositum ibi Nolite Primo dicit lauda
anima mea dominum quasi dicat non laudet eum labia mea tantum sicut illi de quibus ysa xxix co
git populus labiis me honorat et laudabo dominum in vita mea .i. in vita presenti
quamdiu fuero .i. quamdiu durabit . psallam deo meo quamdiu fuero .i. etiam in futuro
quia laus diuina non tollitur a sanctis per mortem sed magis perficitur Aliter legitur
In isto psalmo inuitat psalmista superior omnis inferiorem ad laudandum deum lau
dat autem inferior psalmista infide anime deum qui in agendis inferioribus consilium inten
dit in solo deo spem ponit vnde Zach. propheta Tamquam allo ac si dicat ego
superior viribus inferioribus ego tendens in deum et eius dulcedine iam pre
gustans vos moneo inferiorem laudare deum ut totum quod meum est laudet
deum et intendat in eum quia psalmi est tristitiam totius hominis in solum deum
intendere est monere ad laudandum ipsum Et diuiditur quod exhortatio inferio
ris anime a superiori . secundo inferioribus rebus inferior consentit superiori Et dicit
anima mea non tantum labia sed anima inferioribus rebus intenta lauda dominum
Tob. 13 benedic anima mea dominum Glossa Classis vox ista qua semper inuitat
anima cum musica salutaris armonia celeste quod non solum homines sed
angelos delectat . laudabo dominum in vita presenti et in vita gratie non in morte
re culpe quia non mortuum laudabit te domine sed viuens presenti vita nunc et vita
gratie vita . viues viues ipse confitebitur tibi Luc. 15 gloria in vita mea .i.
in vita eterna que vere vita est et mea est quia finis meus est et tue ve
re visionis videns te perfecte laudabo te Jo. xvii hec est vita ut cogno
scant te deum verum . psallam deo meo quamdiu fuero .i. exaltabor ad honorem
dei in quamdiu vixero Judith v ego sum qui domino canam . psallam deo
meo ipse Eccli. vult laudabit usque ad mortem anima mea dominum Nolite
confidere in principibus in filiis hominum in quibus non est salus Ad litteram hic ostendit
quod non est confidendum in hominibus et dicit Nolite confidere in principibus qui sunt prin
cipales et potentiores pre aliis . et ideo si non est ponenda confidentia
in talibus multominus in aliis ideo subdit in filiis hominum in quibus non est salus
.i. non possunt seipsos saluare Aliter legitur sic hic monet ne ipse spem in
homine et dicit Nolite confidere in spem ponere in principibus .i. in maioribus
hic licet sint potentes Jeremie vii nolite confidere in duce quia gratia ma
gnatum nescit esse statum . neque confidatis in filiis hominum ne sitis
maledicti Jer. xvii maledictus qui confidit in homine . quia corda filiorum hominum
implentur malitia et contemptu . in quibus non est salus quia in illis non est
salus .i. non possunt seipsos saluare ps. da nobis domine auxilium de tribu
latione quia vana est salus hominis Exibit spiritus eius et reuertetur in terram
suam in illa die peribunt omnes cogitationes eorum Ad litteram Exibit spiritus
.i. anima talis hominis egrediens de corpore in terram suam vnde sumit originem
Gen. 3 donec reuertaris in terram de qua sumptus es quia puluis es et
in puluerem reuerteris In illa die .i. separationis anime a corpore . peribunt
omnes cogitationes eorum quia non poterunt exequi quod facere proposuerunt Sed di
cunt quod hic non dicit prohiberi confidere in homine diffidendo de diuino adiutorio
de quo presumit et confidere dicit sed quod consequitur in homine ingratitudo est infidelitas
et coadiutor ipsius dei Aliter legitur sic hic ostendit adiutorium humanum esse
uitandum quia cito inhibit et dicit Exibit spiritus eius .i. anima egrediens de cor
pore ab unione corporis velit nolit et reuertetur corpus in terram
de qua sumptum est Gen. xviii cum exierit spiritus non reuertetur Eccli. vult
Redeat spiritus ad deum qui dedit illum et reuertetur puluis in terram suam
unde erat In illa die qua spiritus exibit a corpore peribunt eius cogitationes

eorum quia inutiles erunt ad adiuvandum. Ysa lix cogitationes eorum cogitationes
inutiles, et quod modo utile esset cogitare de se et de aliis non post mortem
quia dicitur Ier x In tempore visitationis sue peribunt. Beatus cuius deus Iacob adiutor
eius spes eius in domino deo ipsius qui fecit celum et terram mare et omnia que in
eis sunt. Ad litteram hic ostendit quis primo et est de deo confidendum et dicit beatus est ille
magis notatur hic deus Iacob contra aliquos prudentie quia se lapsu de confidentia
in deo qui dixit ad Iacob ut haberet confidentiam in eo Gen xlvi noli
timere descendere in Egyptum ego descendam tecum et ego adducam te inde
revertentem; spes eius in domino deo ipsius tamquam in suo protectore et salvatore
qui fecit celum etc. et sic potest utrumque salvare quia potestas eius attingit utrumque.
Aliter legitur sic hic secundum in domino beatificat et dicit beatus homo iam in spe sed etiam
in re cuius deus Iacob est adiutor et est cuius supplevit et per
more hebraico. Deut 3 beatus es tu Israel quis similis tui populo qui sal-
varis in domino. Deut 33 ascensor celi auxiliator tuus. Beatus homo cuius
spes est in domino deo ipsius, in domino qui potens est in deo qui sapiens est
spiritus quia clemens. Prov xvi qui sperat in domino beatus est quia sperat in bono
et in beatificante. Ier xvii benedictus vir qui confidit in domino et erit dominus
fiducia eius. Qui, id est quia ille in quem sperat fecit celum et terram mare etc.
Gen primo In principio creavit deus celum et terram, congregationes quoque aquarum
appellavit maria; et omnia que in eis sunt, id est que celi ambitu continentur.
Hest xiii tu fecisti celum et terram et omnia que celi ambitu continentur. Qui
custodit veritatem in seculum facit iudicium iniuriam patientibus dat escam
esurientibus. Ad litteram hic ponit rationes ex divina veritate que adimplet pro-
missa, et qui custodit veritatem in seculum, et ostendit eius equitatem quia facit
iudicium iniuriam patientibus eos vindicando, et dat escam esurientibus
supplens ex sua pietate defectum nutrimenti. Aliter legitur sic hic ostendit
opera iustitia et veritas et dicit deus fecit celum et terram qui custodit ve-
ritatem promissorum in seculum, id est in eternum, et vult ut omnes loquantur veritatem
quia facit iustum iudicium plenum veritate patientibus iniuriam, id est vindicando
eos de iniuriantibus et vicem compatientibus. Rom deus mentiri non potest
Num xxiii quia ipse est veritas Io xiiii Ego sum via veritas et vita. Prov
22 non facias violentiam pauperi quia pauper est neque conteras egenum
in porta quia deus iudicabit causam eius. Sap vi iudicium durissimum his
qui presunt fiet. Et dat escam corporalem ad minus esurientibus, id est defectum
escarum patientibus et appetentibus supplens defectum nutrimenti. Ysa lviii
frange esurienti panem, dat etiam escam spiritualem scilicet corpus Christi.
Sap xvi paratum panem de celo dedisti eis. esurientibus iustitiam, Mat v
beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam etc. Dominus solvit compeditos dominus
illuminat cecos. Ad litteram deus solvit scilicet a carceribus liberando, deus illuminat
cecos visum restituendo. Aliter legitur sic hic ostenditur solutio ligatorum et dicit
deus solvit compeditos a carceribus et a vinculis liberando sicut tres pueros
Dan 3 video quatuor viros solutos in medio ignis, deus solvit a
compeditibus culpe in presenti per gratiam et a compeditibus pene in futuro per gloriam
i Cor xv mortale hoc oportet induere immortalitatem; deus illuminat cecos
sapientiam cordibus infundendo. Eccl 24 ego illuminabo omnes sperantes in
domino. Io primo illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Dominus
erigit elisos dominus diligit iustos. Ad litteram deus erigit elisos claudos
erigendo, In hebreo habetur erigit curvos, et per istam subintelligitur
remotio cuiuslibet alterius impedimenti et tunc adiungit ro ex divina veritate

cu dicat dns diligit iustos qr ipe est regula iustitie et filii dei est q
dilectois Aliter le sic hic ponit aliud bnficiu dei d. dns erigit ad
celestia appetenda velut tremis elisos i tepidos ad terrena Naum 3
puuli eor elisi sut i capite om platearu hos erigit dns ad ce
lestia faciens eos relinque terrena Job v humiles ponit in sublime et
merentes erigit sospit Apoc 29 Rex iustus erigit terra dns tamquam
regula iustitie dirigit et diligit iustos ut cant de virtute i virtutem
et de hac iustitia ad beatitudinem prov 8 ipse rectos faciet gressus tuos
Dominus custodit aduenas pupillum et viduam suscipiet et vias
pctorum disperdet Ad litteram dns custodit aduenas extra terram natiuitatis
sue existens pupillum i infantem iam carentem et viduam orbatam marito
suscipiet i sua cura spali et vias pctorum i pctis iniquorum disperdet
sic sicut scriptum est ex dono bnficio spali Aliter le sic hic ondit
dei misericordiam extraneorum et pupillorum et dt dns no tm diligit iustos
cognatos iudeos et vicinos templo suo sed sine psonarum acceptione
custodit etiam aduenas i extraneos iudeis licet non sibi extraneos
Act x In veritate coperi qr no est acceptor psonarum dns Beati 3 no
est iudeus neque grecus neque huius neque liber pupillum et viduam su
scipiet i psonas pauperes et auxilio destitutas suscipiet i sursum
de se capiet sed iustis sustinuit diuites et delinquit pauperes Ysa
xlix Relinque pupillos tuos et ego eos viuere faciam vidue tue
i me sperabunt Vn dt ysa po Iudicate pupillo defendite viduam
et omnes peccatores disperdet i dulcissimode perdet qr i anima et corpore pecca
tores et pena dampni prov 3 impii de terra perdentur Regnabit
dns in secla dns tuus syon in gnatione et gnationem ad l. qr potestas
dei est eterna lo in fine concludit d. Regnabit dns in secla deus tuus
syon licet sit dns omni locorum in spali d dns syon qr ibi fuit
templum suo cultui dedicatum ibi etiam misit spiritum sanctum sup aplos
in signo visibili in die penthecostes in gnatione et gnatione alla i lau
date deum in ombus gnationibus succedentibus Aliter le sic vn dns facit
iudicium iniuriam patientibus qr iudex pascit famelicos qr panis
soluit ligatos qr victor illuminat cecos qr lux erigit elisos qr vita
diligit iustos qr via custodit aduenas qr pastor suscipit orphanos
qr agnus disperdit peccatores qr leo Regnabit dns etc hic subdit tercia
causa beatitudinis sperantium in deum scilicet eternitas glorie et dt syon i anima
fidelis et pro ecclesia katolica dns tuus que diligit et in que reddidit dns
que times ut filius premium regebit i dnabitur no ad modicum sic
reges mundi sed in secla i in eternum Exo 3 Regnabit dns illorum
in ppetuum in oi gnatione no vna tm sed precedente in gnationem qr regnum
eius omnibus dnabitur sit i omni gnatione iudeorum gentilium qe erunt in
regno celi Jo x Alias oues habeo que no sunt ex hoc ouili etc

.Cxlvi. Laudate dnm qm bonus est psalmus deo nostro sit iocunda
decoraque laudatio Ad l. Iste ps in hebreo est sine titulo
nisi dicatur qr alla potius i primo hu psi sit eius titulus
vn enim nos habemus laudate dnm qm bonus e ps in hebreo
habetur alla qm bonus e ps et pro dici iste ps allaticus
qr incipit ab alla sic Ben Verba in hebreo bresit qr
significat in principio qr incipit ab id dicitur In pncipio Et dicitur duos
istos psos ad dei laudes inducit 1o ad hoc racionis adducit dei ex
ercitationes po dt Laudate dnm qm bonus e ps i bonum e psallere ad

honorem dominum nominis id subdit deo nostro sit iocunda decoraque laudatio
i· prodiens ex mentis et corporis iocunditate ps· Ador meum et caro mea
exultaverunt in deum vivum per devocionem et ex decore congruencie seu pulchri-
tudinis non est speciosa laus in ore peccatoris eccl· xv Aliter le· sic In isto ps·
invitat omnes ad laudandum deum Titulus alla· i· laudate invisibilem
Una est allegacio racionum laudis divine Intencio est ad laudem dei movere
et dividitur psalmus inmittit ad laudem dei debitam ro· excitat mentem propriam
instruens de modo laudandi Et dicitur laudate dominum omnis creatura sicut ps·
xlix laudate celi et exulta terra Jubilate montes laudem celi angeli ipsa
montes plani terra subditi quoniam bonus est psalmus i· bonum est psallere et operari
ad honorem domini cultus· ut quoniam bonus est psalmus i· bona psalmodia de laude
dei et est psalmus bonus psalmus seu psalmodia que est dulcedine annexa
et meretur beatitudinem eternam Jo· dicitur Cor· xiiii psallam spiritu psallam et mente
hoc enim est opus beatorum ps· beati qui sciunt iubilacionem deo nostro sit
iocunda laudacio ut sit ex devocione animi et decora i· sine deformitate
peccati ut iocunda ut deus gratificetur decora propter maturitatem Can· ii ostende
mihi faciem tuam i· in confessione et sic sonet vox in auribus meis i· laude
et elogium· Edificans ierusalem dominus dispersiones israel congregabit Jo-
hannes hic adducit racionem divine laudis sumptam ex eius beneficiis ps· Hic loquitur psalmus
ipse de liberacione a captivitate babilonica et dicitur edificans ierusalem i· per neemiam
rei docet prayer et voluntatem reedificandi velud dispersiones israel congregabit
per zorobabel et ihesum filium iosedech ps· pro primo per esdram et neemiam
Aliter le· sic hic post devotam laudem excitationem ps· ostendit opera dei commitans
que vocat homines ad fidem hec est qui dicitur deus edificans i· edificat ierusalem
i· ecclesiam militantem et triumphantem pub· ix sapientia edificavit sibi domum
edificat autem ex vivis lapidibus ordinatis super fundamentum apostolorum et
prophetarum ipso summo angulari lapide Christo in quo superedificati super fundamentum
apostolorum sed heu quamvis edificatur ex una parte aliis destruitur ex alia Eccli·
xxxiiii unus edificans et unus destruens quid prodest nisi labor dispersiones
israel populi ad fidem convertendi congregabit in unitatem fidei Ezech· xi con-
gregabo vos de populis et adunabo de terris in quibus dispersi estis Qui
sanat contritos corde et alligat contriciones eorum Ad literam cum sanat ps·
filios israel qui erant in amaritudine animi in babilone et alligat
contriciones eorum reducendo eos cum leticia ad terram nativitatis eorum Aliter
le· sic hic ostendit vocacionem peccatorum per primam et sanacionem penitencium
et dicitur qui sanat gratiam infundendo ab infirmitate peccatorum contritos corde
i· dolentes de peccatorum perpetracione et hoc propter quoniam ad fidem sunt conversi
aliter non convertentur ysa· lxi ad evangelizandum pauperibus misit me
ut mederer contritos corde Osee xiiii sanabo contriciones eorum et alligat
per primam salutarem contriciones eorum i· peccata pro quibus dolent et sunt contriti
vel alligat sacramenta apponendo contriciones eorum Eccli· vi vincula illius
alligatura salutaris Eze· xxxiiii quod fractum fuerat alligabo hic est sama-
ritanus de quo Luc· x Qui numerat multitudinem stellarum et omnibus eis nomina
vocat Ad literam hic ostendit divinam sapientiam dicitur qui numerat id est que scit eas
in certo numero et omnibus eis nomina vocat i· imponit eis nomina a proprie-
tatibus eorum ipse autem cognoscit usque ad primam omnium futuros et preteritos
stellarum eo subdit et sapiencie eius non est numerus quia infinita est quantum ad cogita-
que non solum cognoscit facta et facienda sed etiam possibilia ps· Aliter le· sic
hic ostendit distinctionem fidelium et iusta et dicitur qui numerat distinguendo

et distinendo multitudinem stellarum vel sanctorum ex quibus fundata est ecclesia
Ysa xl. educit in numero militiam eorum et omnes ex nomine vocat. Et loquitur
de stellis patet Cor xv stella autem differt a stella in claritate. Scilicet distin-
ctionem novit ille cui soli cognitus est electorum numerus. hebr. iiii. discretor
cogitationum et intentionum cordis. Et omnibus eis nomina vocat vel ascribit
in celestibus. Ysa. nomine vocatum est super eum aspectum in celestibus sicut x gaudete
quia nomina vestra scripta sunt in celis. phil. iiii. quorum nomina sunt in libro
vite. Magnus dominus noster et magna virtus eius et sapientie eius non est numerus.
Ad literam magnus opus quia virtus eius est infinita quantum ad modum
cognoscendi quia claritas sue cognitionis est infinita qua comprehendit se
et omnia alia. Alle. lectio sic. Hic ostenditur dei potentia. Et dicit magnus dominus in potestate
et potentia quo in se patre quem nos colimus. Et magna virtus eius in operatione
quia non potest tot quin plura. Eccl. xliii. Magnus vehementer et mirabilis
potentia eius. Et sapientie eius non est numerus ut possit dici tantum scit et non plus
scit. non tamen ea que sunt sed etiam ea que esse possunt. Et ideo scientia
est prout sapientiam dei potest. Ier. omnia que investigabit. Ysa. lo. non est
investigatio sapientie eius. Suscipiens mansuetos dominus humilians autem
peccatores usque ad terram. Ad literam hic ostendit dei potentiam et dicit suscipiens scilicet
filios Israel de babilone educens qui inter babilonios erant humiles
et mansueti non reddentes iniurias pro iniuriis. humilians autem peccatores
usque ad terram. babilonios in petris suis obstinatos usque ad terram
per Cyrum et Darium qui pro magna parte primum occiderunt babiloniorum
et babilonem destruxerunt ita quod terra est inhabitabilis hominibus. Alle.
lectio sic. Hic ostenditur dei iustitia et bonorum quos exaltat et malorum
quos humiliat. Et dicit magnus dominus suscipiens a sursum ut ad se trahens
ad mitem et premium mittenes mansuetos dando eis gratiam ad humilia ad
...in die iudicii. Prov. iii. mansuetis dabit gratiam. Ysa. xi.
Arguet in equitate pro mansuetis terre. Vel aliter ad sibi similia conuertentur
ipse autem est mansuetus. Matt. xxi. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus.
Humilians autem peccatores vel superbos et iniquos usque ad terram in presenti ut
qui non curant in eterna. Ysa. xxix. humiliaberis de terra loqueris et de
humo inuisitabit eloquium tuum. Et humilians in futuro usque ad terram ob-
livionis et abyssum vehemens. Ysa. 37. humiliabuntur et detrahentur usque
ad terram. Precinite domino in confessione psallite deo nostro in cythara.
Ad literam hic invitat ad dei laudem ex beneficiis conductis collatis. Et dicit
precinite domino in confessione vel in laude eius. psallite deo nostro in cythara
vel non solum cum laudantibus vocibus cantantibus sed etiam musicis instrumentis
quibus quondam utebantur cantores. Alle. lectio sic. hic docetur modum laudandi
excitando mentes peccatorum. Et dicit precinite domino ipsum laudando in confessione
peccati deinde in confessione laudis. Iudic. primo quis ascendet ante nos contra
cananeum. Et Iudas vel confitens ascendet. Prov. xviii. iustus in primo
est accusator sui ipsius. psallite deo nostro vel bene operamini ad honorem
dei nostri in cythara vel in decem mandatorum implendo. Lex enim decem
mandatorum est quasi cythara in decem cordis. Ysa. xxiii. sume cytharam.
Alle. dulcis deo cantat qui se inducit in confessione non vacat a bona opera-
tione non deviat a veritate interpretatione non declinat ab aliis mandatis im-
plendis. Qui operit celum nubibus et parat terre pluviam. Ad literam
operit celum et ad fructum et parat terre pluviam ut fructificetur ad esse
nascentium producendum. Alle. lectio sic. hic ostenditur exhibitio multorum beneficiorum
a deo. Et dicit spiritualis pro constructe psallite deo qui operit celum, i.

sacre scripture veritatem in qua latet deus tamquam in celo nubibus id est simili-
tudinibus et figuris sacramentorum ut psalmus Induas celum tenebris Job 36 In
manibus suis abscondit lucem et precepit ei ut rursus adveniat Apocalypsis
v de libro signato. Et patet hic pluviam id est doctrinam celum sacre scripture. Sicut enim
difficile esset nobis videre solem in rota propter debilitatem visus sed obum-
bratum nubibus interpositis videmus sic scripturas nisi similitudinibus velatas
aspicere non possemus Job 38 Quis est pluvie pater et stillas roris quis genuit
ille qui in similitudinibus loquitur. Qui producit in montibus fenum et herbam
servituti hominum Ad litteram qui producit etc ut deserviat ad escam aliorum Allegorice
hic ostenditur predicatorum sustentacio corporalis et dicit qui producit in montibus id est in
magnis hominibus mundi et divitibus fenum et herbam id est quidam annone equalium
secundum sufficienciam Job xxvii apparuerit herbe virentes et collecta sunt fena
de montibus servituti hominum id est ut divites serviant in istis predicatoribus
et familia dei qui dicunt esse homines sapientes et mansueti ut impleatur
illud Gen 27 maior serviet minori diviti quod est maior in corporalibus et aliis
minori egeno in spiritualibus prima Cor ix Si nos vobis spiritualia seminavimus
magnum est si carnalia vestra metamus. Qui dat iumentis escam
ipsorum et pullis corvorum invocantibus eum Ad litteram iumenta dicuntur omnia
inerta ut equi muli cameli et huiusmodi alia quibus utitur homo in vecture
et agri cultura et huiusmodi et sic hic nasteria que sunt esca istorum aliorum
reddunt in servitute hominum et deus producit aliis non dicitur et pullis corvorum
invocantibus eum dicit ysidorus quod corvi non ministrant cibum pullis suis donec
videt eos nigrescere plumis quia tunc recognoscunt eos tamquam suos
sed antequam habeant plumas nigras nutriuntur rore celesti et ne dicatur
a deo nutriri Et per hoc autem quod dicit invocantibus eum non est intelligendum
quod ista invocacio sit per aliquam recognicionem in pullis corvorum sed quia
unaqueque res per appetitum naturalem tendit ad suam perfectionem sic dicitur invo-
care deum a quo recipit gratis perfectionem et omne bonum Aliter legitur sic hic ostenditur
fructuosa predicacio exhibita simplicibus et peccatoribus et dicit qui dat per
predicatores iumentis id est simplicibus in ecclesia escam ipsorum spiritualem scilicet doctrinam
Mat xi Abscondisti hec a sapientibus et revelasti ea parvulis Jone vlt
non parcam ninive in qua sunt plusquam centum xx milia hominum et parvuli qui
nesciunt quid est inter dextram et sinistram et iumenta multa et pullis
corvorum id est filiis gentilium peccatis nigris et horribilibus dat escam invocantibus
eum Corvus fuit missus a noe qui inveniens in peccatis idolatrie noluerunt
ad archam redire Gen viii horum filii quidam sunt qui quando tardant
et procrastinant Sophonie 2 vox cantantis in fenestra corvus in superliminari
quia id est cras vel ne tardes converti ad dominum Alii autem sunt filii corvorum
conversi ad dominum et clamantes pro cibo spirituali Job 38 quis preparat corvo
cibum suum quando pulli eius ad deum clamant vagientes eo quod non habeant
Luc xii Considerate corvos quia non seminant neque metunt quibus non
est cellarium neque horreum et deus pascit illos Non in fortitudine
equi voluntatem habebit neque in tibiis viri beneplacitum erit ei Ad litteram
non in fortitudine equi id est hic est in equitibus de sua fortitudine confidentibus
magis quam de deo voluntatem habebit id est non placet sibi neque in tibiis
viri hic est in peditibus in suo robore confidentibus magis quam in deo
beneplacitum erit ei quod illos frequenter debellant et a paucis et male ar-
matis quia victoria est magis a virtute divina quam humana Aliter legitur sic
hic ostendit quibus exhibebit beneficia et quibus non et dicit deus non habebit

voluntatem i non est acceptabile ei nec non placet ei in fortitudine equi
i in robore illius qui est sessor equo forti quales sunt gentiuncules et
superbi prov. fallax equus ad salutem. Iacobi iiii deus superbis resistit et
non beneplacitum erit domino in tibiis viri i in viribus magne et alte
stature audacibus et superbis et impotentibus qui erigunt tibias suas
tanquam sint fortes et grati inuersi enim multorum ostendit corda eorum
Eccli. xix Amictus corporis et risus dentium et incessus hominis annuntiant
de eo. Ysa. 3 pro eo quod ambulaverunt filie syon extento collo. Bene-
placitum est domino super timentes eum et in eis qui sperant super misericordia eius
Ad litteram beneplacitum est ei et ideo non confidit de virtute sua sed divina et
in eis qui sperant super misericordia eius quia non presumunt de sua iusticia sed
de divina et ideo talibus datur secundum victoria licet sint pauci et
inermes patet exempla multa in libris biblie. Aliter sic hic ostenditur
quod timentibus deum exhibentur beneficia spiritualia et dicit beneplacitum est domino
super timentes eum i timentes dominum timore filiali beneplacet ei et non
confidentes in virtute sua sed divina et in eis qui sperant super misericordia eius
i bene placet ei qui non presumunt de sua iusticia sed sperant de divina
misericordia. Ideo sicut non placet deo superbi et gloriosi quia mali sed beneplacitum
est domino super timentes eum i bene placet ei timentes eum sicut filii patrem
quia timor domini expellit illud quod deo displicet scilicet peccatum Eccli. primo et timor
introducit illud quod placet scilicet bonum Eccli. xv qui timet deum faciet bona.
Expositor v. premittit quid sit beneplacitum deo etiam placet ei qui sperant super
misericordia eius aliter timor non placet nisi spes adsit timor enim sine spe mer-
git in desperationem spes sine timore mergit in presumptionem ideo dicit Eccli. 20
qui timetis dominum sperate in illo. Hee sunt due mole de quibus Deut. Gregorius
est spes inferior timor. Sine quibus molitur homo ut fiat cibus beneplacentis
deo et deferatur ad mensam glorie ad quam nos perducat Christus. [1219]

Cxlvii Lauda iherusalem dominum lauda deum tuum syon ad litteram titulus
alleluia Aggei et Zacharie ita quod dicitur quod iste psalmus est
quedam laus pro reedificatione templi et civitatis iherusalem
quod factum fuit tempore Aggei et Zacharie prophetarum sed quia non
fuit facta pax et habundantia bonorum temporalium quanta de qua dicitur
in hoc psalmo ideo videtur quod iste psalmus loquitur de edificatione spiritualis
iherusalem que est ecclesia Apoc. xxi Vidi sanctam civitatem iherusalem descendentem de celo
que edificata est a deo de lapidibus spiritualibus qui sunt fideles adinui-
cem caritate et fide coniuncti. Et dividitur in duas partes primo ecclesia ad dei
laudem invitatur. secundo ad hoc ratio assignatur ibi quoniam confortavit. Circa
primum sciendum quod sicut ecclesia vocatur iherusalem ita etiam vocatur syon eo quod in
monte syon fuit templum divino cultui deputatum et quia in iherusalem ideo sub
utroque nomine invitatur ecclesia ad dei laudem cum dicit lauda iherusalem dominum.
Preterea dicit quod hic invitatur iherusalem et syon ad laudem ad dei laudem
propter hoc quod ibi ecclesia incepit per doctrinam Christi quod in templo quod est in iherusalem
et in monte syon frequenter docuit et doctrinam suam miraculis confirmavit
et in iherusalem passus fuit et surrexit et cetera. Aliter lege sic In isto psalmo invitatur
ad laudem dei spiritualis filius ecclesie et hoc commemorando beneficia prestita ma-
xime ad edificationem ecclesie que figurata in reedificatione templi que fuit
facta tempore Aggei et Zacharie prophetarum et ad illa reedificationem exhortatur.
Huic consonat titulus alleluia Aggei et Zacharie i in hoc psalmo est laus dei
sicut fuit Aggei et Zacharie prophetarum qui dominum laudaverunt pro reedifi-
catione templi figurantis illam quod tota hic agitur. Vel alia primo est reparatio
ecclesie. Intentio est ad laudem dei super hanc monet. Et dividitur

primo invitat filios ecclesie ad exhibenda laudum preconia. 2o assignat
pro causa laudis beneficia multa a deo sue ecclesie exhibita ubi primo
confortavit. Primo invitat ecclesiam triumphantem 2o militantem. Et dicit Ierusalem
superna civitas et triumphans ecclesia que modo es in visione pacis lau-
da dominum devota preconia exhibendo de victoria tibi data. Tho. xiii.
Ierusalem civitas dei castigavit te deus in operibus manuum tuarum. confitere domino
et benedic regem seculorum. Et tu Syon id est ecclesia adhuc in terris militans lau-
da deum tuum adiutorem et tuum protectorem. Zach. ii. Lauda et letare filia
Syon. Syon interpretatur specula et significat ecclesiam militantem que adhuc
de longe speculatur qui in speculo. Prima Ad Cor. xiii. Videmus nunc per speculum
et in enigmate. Quoniam confortavit seras portarum tuarum benedixit filiis
tuis in te. Ad e. hic assignatur causa dicte invitationis. Et dicit lauda deum
tuum quoniam confortavit seras portarum tuarum id est sacramenta nove legis et maxime
sacramentum baptismi per quod est ingressus in ecclesiam. Sere autem portarum
sunt virtutes sacramentorum que dicuntur hic confortate quia sacramenta nove legis
sunt virtutis confortandi quod virtus non erat in sacramentis veteris legis. ideo subdit
benedixit filiis tuis in te benedictione gratie. Aliter legitur sic. hic assignat
multa beneficia exhibita ecclesie triumphanti et militanti. Et dicit lauda Syon
Ierusalem dominum quoniam confortavit id est confirmavit seras id est gratias portarum
angelorum et aliorum sanctorum. Ubi porte [illegible]. Ysa. lx. Occupabit salus
muros tuos et portas tuas laudatio. Ps. Elevamini porte eternales.
Confirmavit itaque sanctos angelos et alios sanctos in gratia ita quod nunquam possunt
recidere a contemplatione et dilectione dei. Benedixit benedictione gratie dando multiplicia
bona eterna filiis tuis spiritualibus in te existentibus. Tob. xiii. Letaberis in
filiis tuis quoniam omnes benedicentur et congregabuntur ad dominum. Dicit autem
Qui posuit fines tuos pacem et adipe frumenti satiat te. Ad sensum
quoniam posuit te pro quo nato [illegible] angeli intonaverunt pacem Luc. ii. Gloria
in excelsis deo et pax hominibus bone voluntatis, que est pax interna per
quam acquiritur pax celestis et eterna, et adipe frumenti satiat te id est pasto-
[illegible] quod consistit in pane de frumento et est spiritualis refectio. Aliter legitur
hic omne beneficium exhibitum super pacem destinatum. Et dicit qui posuit fines tuos
pacem id est posuit in omnibus partibus ecclesie militantis pacem internam cordis per quam
acquiritur pax celestis eterna, sed in finibus ecclesie triumphantis posuit
pacem eternam ita quod nulla [illegible] possit concuti aut turbari. Levit. 26.
dabo pacem in finibus vestris. Ysa. ult. declinabo super eam quasi flumen pacis.
Et satiat te plenissime adipe frumenti id est intima dulcedine [illegible]
Io. xii. Nisi granum frumenti cadens in terram [illegible]. Ysa. xxxii. Sedebit
populus meus in pulchritudine pacis. Qui emittit eloquium suum terre velociter
currit sermo eius. Ad e. qui emittit eloquium id est verbum evangelium quod prius
publicatum per orbem terrarum per apostolos et per alios Christi discipulos ad [illegible]
missos. Aliter. Emittes in mundo predicare Christum et velociter currit
sermo eius quia evangelium in brevi tempore fuit publicatum in tota terra habitabili
vivente adhuc beato Petro. Aliter legitur sic. hic omne beneficium [illegible]
ecclesie exhibita per filium dei incarnatum. Et dicit qui emittit eloquium id est
filium suum per incarnationem et per suam in tempore [illegible] terre id est hominibus
in terra existentibus. Baruch iii. Post hec in terris visus est. Quam emis-
sionem petebat antiquitus modo sub [illegible] manus domine. Ps. Emitte ma-
num tuam de alto, modo sub nomine sapientie. Sap. ix. Emitte illam de celis,
modo sub figura agni. Ysa. xvi. Emitte agnum domine dominatorem terre.

mo sub nomine lucis et veritatis ps. Emitte lucem tuam et veritatem tuam
nec mirum quia xpc ... manus per ... opera ... Sapientia per quam
gubernat opera. Agnus quem obtulit in redemptionem ... Veritas per
quam destruit ignorantiam ... et sermo eius i. eloquium a deo missum currit
velociter sicut sagitta emissa a potente. Hebr. iiii. vivus est sermo efficax
et penetrabilior omni gladio ancipiti. currit enim de reprehensione
ad ammonitionem, de ammonitione ad consolationem, de consolatione ad comminationem
currit enim de vicio in virtutem arguendo, de vicio ad virtutem educendo, de virtu-
te in virtutem promovendo, de virtute in gloriam producendo. Job 38 quis de-
dit vehementissimo ymbri cursum suum ... ut sermo dei currat.
Qui dat nivem sicut lanam, nebulam sicut cinerem spargit. Ad literam hic
declaratur dominum de velociter publicatione eius et hoc per effectus mirabiles
qui fiunt velociter ex voluntate dei. Et dicit qui dat nivem sicut lanam i. ad
modum lane albam et mollem. Et hoc fit valde velociter cum in dissolutione
nubium pluvia congelata ... descendat ad terram. nebulam sicut
cinerem spargit i. ad modum cineris coloratam colore subalbo et huius spar-
sio nebule etiam fit valde cito. Aliter legitur sic hic ... beneficium
scilicet conversionem peccatorum et modum convertendi ... Emittet ps. ... conversionem
a peccato commisso per infirmitatem, per ignorantiam, per obstinationem. Et dicit qui
dat nivem i. peccatorem frigidum et fragilem ... convertendo ad calorem
gratie ut inde fiat vestis calida et pulcra. per beatum Gregorium. peccatores de fri-
giditate culpe convertit ad calorem et decorem gratie. Ro. v. ubi habundavit
delictum superhabundavit et gratia. Prov. ult. quesivit lanam et linum et operata est
consilio manuum suarum. nebulam i. nebulosum et obscurum peccatorem per ignoran-
ciam spargit sicut cinerem, i. sic vere penitentem quod se humiliat in pulvere
Job xlii ago penitentiam in favilla et cinere. hanc ... dissolvit nebulam
sol iustitie. Ysa. xliv. delevi ut nubem iniquitates tuas et quasi nebulam peccata tua. et huic
pro cinere penitentie dat coronam glorie Ysa. lxi dabo ei coronam. Mittit cristallum
suam sicut buccellas ante faciem frigoris eius quis sustinebit. Ad literam com-
mittit cristallum scilicet In hebreo dicitur mittit glaciem suam et idem est quod cristallus
est glacies longo tempore indurata et est valde mirabilis mutatio cum aqua
tam mollis et tam fluida in glaciem tam duram et solidam ita cito mutatur
ut in una nocte aliquam ... ante faciem frigoris eius quis sus-
tinebit q.d. nullus homo si deus vellet ... quod posset a deo frigus mittendo quod
non possit sustineri. et sic aqua velociter indurata et solidata i. glacies
... cito mollis et fluida eius voluntate efficitur. Aliter legitur sic hic tamen
obstinatorum conversio. Et dicit mittit cristallum i. peccatorem obstinatum et factum
... in malicia congelatum mittit ad reficiendum aliquos panibus vite
et intellectus. Eccl. 43 frigidus ventus aquilo flavit et congelavit cristallos
ab aquis. ... et facit doctores. Et sic mittit cristallum
sicut buccellas i. panis frusta. Talis cristallus fuit Matheus Paulus
Augustinus qui ... in pane missi sunt a xpo ad pascendum
alios. ... fideles me constringit ponens in ministerio qui prius
fui blasphemus et persecutor et contumeliosus sed misericordiam consecutus sum.
Mirabilis artifex qui de nive facit lanam, de nebula cinerem, de
cristallo panem, lana calefacit frigidum, cinis lavat sordidum,
panis reficit esurientem. sic gratia de peccatore ... ante faciem ...
frigore eius a cristallo ... insufficientis ... quis sustine-
bit q.d. nullus ... frigidum ... sustinere. Ille vi. sic ... fri-
gidum facit malicia sua. Emittet verbum suum et liquefaciet ea flabit

spiritus eius et fluent aque. Ad litteram hic ostenditur quod predicta voluntate diuina
efficiuntur fluida et dicit emittet verbum suum etc. Aliter legitur sic hic ostendit
qui sicut modum scilicet per filium dei incarnatum et per spiritum sanctum inspiratum
et dicit deus pater emittet id est exmittet verbum suum id est filium suum et ille faciet
ea id est stulta peccatorum corda. Prima Iohannis iii In hoc apparuit filius dei ut dissoluat
opera diaboli. Ad hoc verbum igneum liquefecit ista et cristallos. Cant v Anima
mea liquefacta est ut dilectus locutus est. Spiritus eius id est spiritus sanctus flabit
intus in cordibus dei corda. Gal iiiio Misit deus spiritum filii sui in corda
vestra. Et fluent aque lacrimarum resolutis cordibus congelatis etc. et sicut
in sereno glacies peccata soluentur. Cant v Surge aquilo veni auster perfla
ortum meum et fluent aromata illius. Non tantum fluent aque lacrimarum
sed et doctrinarum ut et ipsi fiant doctores. Iohel ii Effundam super omnem
carnem de spiritu meo et prophetabunt filii vestri et filie vestre. Ecce tres cau-
se comissionis filii incarnatio, spiritus sancti missio et gratie predicatio. Qui an-
nuntiat verbum suum Iacob iustitias et iudicia sua Israel. Ad litteram hic ponit
rationem decime laudis ex beneficiis veteris legis. Et secundum quod populus erat na-
scitur de populo Israel a Iacob descendit quod ille populus debuit pollere pre ceteris
spirituali scientia propter quod illi populo sunt facte reuelationes prophetice et ipsi data
fuit scripta lex diuina in monte Synai. Ro viii quid ergo amplius iudeo est
et multum per omnem modum, primum quidem quia tradita sunt illis eloquia dei etc.
Et hoc est quod dicit hic qui annuntiat verbum suum Iacob, sicut enim reuelationes
ex verbo de tribu Iuda et dux de femore eius donec veniat qui mittendus est
i verbo vii et in tribu caldaica scriptum donec veniat messias, et iudicia
sua Israel id est in lege populo Israel in qua cum aliis preceptis ponuntur iudicialia.
Aliter legitur sic hic ponit quintum beneficium celestis militie exhibitum scilicet iudeorum
dei reuelatio et dicit qui annuntiat id est reuelat verbum suum id est filium suum incar-
natum, Iacob id est populo hebraico et precipue pastoribus vigilantibus ... de tribu
Iacob, vel Iacob id est minori populo qui est populus pastorum. ... verbum
deus in Iacob vel Iacob id est pastoribus laborantibus et vigilantibus. Luce ii verbum misit
Ecce annuntio vobis gaudium magnum. Iustitias. Ecce verbum quod annuntiat
quod iustitias omnibus exhibet et bonis et malis quod iustum est, iudicia que ipse
dedit, vel iudicia id est leges suas Israel id est populo videnti per fidem
deum. Ysa lxi ad annuntiandum mansuetis misit me. Non fecit taliter
omni nationi, et iudicia sua non manifestauit eis. Ad litteram non fecit taliter
reuelationes enim prophetice non sic sunt facte aliis gentibus quamuis secundum
quosdam ut Iob et aliis(?) aliis valde paucis, et iudicia sua non manifestauit
legem veterem quam solum dedit iudeis licet etiam gentiles admitterentur ad ritum
populi sui. Aliter legitur sic hic attollitur premissum beneficium ex eo quod ab eo alie-
ne omni nationi id est non annuntiauit filium suum nasciturum aliis nationibus vel
non reuelauit eis iustitias et diuinos eventus, et iudicia sua. Deut iiii
que est alia gens sic inclita ut habeat ceremonias iustaque iudicia,
et iudicia sua que faciet in presenti permittere affligendo bonos, prosperando
malos. Rom xi o altitudo diuitiarum
sapientie et scientie dei etc. Iudicia eius que faciet in futuro non manifestauit
eis sed solo deo(?) ... et credenti ei. Daniel iiiio ubi sumus
ipse qui que deo placita sunt manifesta sicut nobis. Mat xi
Abscondisti hec a sapientibus et reuelasti ea paruulis. Sunt etc.

po ottmg(?) pe z

Laudate dnm de celis laudate eu in excelsis. Ad lram
titulus in hebreo alla aggei et zacharie. Alij
dicunt quod invitatio omnium creaturarum ad laudandum deum facta ab ali
quo viro sancto cuius nomen ignoratur qui prophetavit de Xpi ad
ventu. Et dividitur in duo. Primo invitantur creature superiores ad
dei laudem. 2o inferiores ibi laudate dnm de terra. Primo di
cit invitando creaturas superiores generaliter laudate dnm de celis. 2o magis
specialiter laudate eum omnes angeli eius qui sunt in tribus ierarchijs et novem
ordinibus. Aliter legitur sic. In isto psalmo invitat genericam creaturam ad laudandum
deum cuius invitatio est quedam declaratio quod omnis creatura est dive laudis
ma. Titulus aggei et zacharie alla et exponitur sicut psalmo. Lxxxi psalmus est enim
creaturarum que sunt dive laudis ma. Intentio est monere homines pre
cipue ad laudes dei promta. Et dividitur. Primo invitat creaturas spiri
tuales ad laudem dei. 2o corporales ibi confessio eius. Circa primum nota quedam
sunt angeli per naturam de celis et manent per graciam in excelsis sicut boni angeli.
Quidam per naturam de celis sed non manent per graciam in excelsis sicut homines
sancti. Quidam non sunt per naturam de celis nec per graciam in excelsis sicut homines
mali. Ergo angeli boni habent celestem originem et habitacionem. Angeli boni
mali habent celestem originem et non habitacionem. Homines boni habent celestem
habitacionem sed non originem. Homines mali nec celestem habitacionem nec originem.
Congratulando ergo non vituperando angelis bonis ait vos de celo qui
in celo empireo facti estis laudate dnm. Sed quia non omnes in loco
originis permanserunt ut mali angeli qui per culpam corruerunt addit vos
in excelsis manentes laudate eum sicut ab inicio factum est. Job xxxviij
Ubi eras cum me laudarent astra matutina et iubilarent omnes filij
dei. Aliter nota facta est cum angelis multitudo celestis exercitus laudancium dnm.
Vel sic omnes capaces laudate dnm de celis id est cultores celorum et habitan
tes in celis laudate eum habitantes in excelsis. Vel sic vos qui estis
de celis id est spiritus celestes laudate eum reverencia qua potestis dnm omnium
et vos spiritus qui estis in excelsis et non corruistis per superbiam laudate eum.
Laudate eum omnes angeli eius laudate eum omnes virtutes eius. Ad lram
laudate eum omnes angeli eius qui sunt in tribus ierarchijs. Laudate eum
omnes virtutes eius ad laudem dei invitatur specialiter ordo virtutum quia per
angelos illius ordinis fiunt opera mirabilia in admiracionem dive potestatis
homines inducentes et per consequens ad eius laudem. Aliter legitur sic hic ponit
officium angelorum et dicit laudate eum omnes angeli id est nuncij eius ad nun
ciandum et revelandum voluntatem eius. Quem benedicite omnes angeli dni
dno. Angeli enim nomen est officij non nature. Psalmo qui facit angelos suos
spiritus. Laudate eum omnes virtutes eius et tu angeli ad ostendendas operaciones
mirabiles constituti. Vel parum ultra laudate eum omnes virtutes celorum
dnm. Quem benedicite omnes virtutes dni dno. Laudate eum sol et luna lau
date eum stelle et lumen. Ad lram hic invitat naturas celestes corporeas
ad laudem dei et dicit laudate eum sol et luna. Licet enim corpora celestia
sint inanimata ut dicit damascenus tamen dicunt deum laudare in quantum ex sua
pulcritudine et virtute inducunt homines in cognicionem et laudem operis dei etc.
Aliter legitur sic hic invitat ad laudem dei creaturas corporales superiores
et dicit creature superiores corporales scilicet sol et luna et stelle. Laudate
eum non solum in celestibus verbis ondensis pomi sua sed eciam in effectu
verbo et et lumen verum. Quem benedicite sol et luna dno benedicite stelle celi dno.

Laudate eu celi celoru & aque que sup celos sut laudet nom dni
ad liram dicitur eni empireu celu celo2 qr e sup alios celos qr aut
dr pos celi in plu hoc e ppr diusas masiones electoru ibi exntes Ioh
xiiii In domo pris mei mansiones multe sut Celu cristallinu dr aqm
ppr simile in diafinei Iz sit empirreu ppr silne ignis i claritate
que sup celos sut qr celu cristallinu e sup celu sidereu laudet nom
dni Alr le sic hic mouet celu empireu ad laude dei & dr vos
celi empireci alioru celo2 correlatiu gtctiuu B & viii celu & celi
celo2 te capere no pnt pnt le laudare & aque qe sup celos sunt
i celu cristallinu qr ad modu aqe e dispositu & ad mod cristalli solidu
ex oi pte ex influecia luris empireci illustrate laudet nom dni
qr est admirable ducens creaturas ronales ad lau du dei Dan 3
bndc celi dno bndc aq omes qe Irrua sol e xpus Malach 3 orietr
vob timentib nom meu sol iusticie hoc laudat Mat xi cfiteor e
pr xc luna qe no eclippitur maria ps luna pfca in etnu hoc lau
dat luce ps magt aia mea dnm xc Stelle plati Baruch 3 stelle
de dederut lum in custodiis hec laudat Ecc xlvii de dauid dr de
oim corde suo laudauit deu lumine bom subditi qm sut qr effty
bonoz plator Eph v Erat aliqm tenebre nuc aut lux & isti
laudat Luc vii Et omis plebs ut vidit dedit laude deo Celi celo2
apli & pphe Iob xxvi Sps dni ornauit celos & isti laudat ysa
xliii ppl istu formaui m ad laude mea enarrabit aque qe
sup celos sut sut maiores Apoc xix Aque multe ppli multi & isti
laudat Ecc xliiii i muti e electo2 hebit laudez de hiis ortus Apoc
xix laude dicite deo nro omes sci eigo Quia ipe dixit & fca sut
ipe madauit & creata sut Ad liram hic por dne laudacois ro
vna qe bnficio creatonis eu dr qr ipe dixit & fca sut & sic hnt
ab eo esse & p hoc excludr error illoz q dicut qr creature inte
ligibiles ut intelligere & corpa celestia no hnt dr p causa
efficiete sed tm p finali Alr le sic hac oni qr laudadus e deus
a creatura qr est creator & dr qr ipe dixit i vbo suo etno volunt
& fca sut & io mito laudadus qr dedit ee ne Gen po dixit deus
fiat & fctm est sic aut dice est velle ut ita fiat ul vbu ab
etno gnatec i quo fca sut Augus vbo tuo etno dicis oia q dicis
nec alr qua dicedo facis Ipe madauit bona tu ibi eni pie
fit madatu & creata sut ut madauit a miset spm suu & creata st
Iudith xvi tibi dne huiat oio creatura qr dixisti & fca sut im
sisti spm tuu & creata sut Statuit ea in etnu & in scim scli pre
ceptu posuit & no pribit Ad liram hic por sca ro ex duracoe etna
illoru a pte post tu dr statuit ea in etnu & in sc scli sed qr ista gser
uaco in ee dependet ex diuina volutate io subdr preceptu posuit qr
manet i eternu gtitud ad sua subam & no pribit reducedo eos ad
nichilu licet posset fare sic de nichilo eauit Alr le sic hic
ca & corpa supiora s celestia i locis suis ut in suis gradibus pre
uenir & hoc in etnu & in omne scim gseruatim scli Je 31 hec dicit
s desierut leges iste cora me preceptu posuit creature rona bus
supiorib & illud preceptu no pribit creatura supior ronalis Ecc 42

omnia vivunt et manent in statu suo et in omni nativitate obediunt ei non ferunt
quidem de esse unumquodque confirmabit bona. sed contra mali angeli
qui stabilitatem non habuerunt quia non obedierunt. Laudate dominum de terra dracones et
omnes abyssi. Ad litteram hic invitantur ad dei laudem creature inferiores
irrationales et rationales et dicit laudate dominum de terra id est hoc tangit infimum
elementum et conterens elementum aque cum de dracones et omnes abyssi dicitur
autem hic abyssi loca profunda occeani ubi habitant cete grandia
que dicuntur hic dracones. Genesis primo ubi nos habemus creavit deus cete
grandia in hebreo habetur creavit deus dracones magnos. Aliter legitur sic hic
invitat creaturas inferiores ad dei laudem et dicit laudate dominum de terra dra-
cones id est cete grandia et omnia animalia originem de terra et specialiter omne
genus monstruosorum per dracones qui versantur in aquis et procedunt de
speluncis volant per aera et inficiunt aerem per dracones iste que forma-
ti ad illudendum. laudate dominum etiam omnes abyssi id est omnes profunditates
aquarum. Danielis iii. Benedicite fontes domino. Ignis grando nix glacies spiritus
procellarum que faciunt verbum eius. Ad litteram hic tangitur elementum ignis et dicit
ignis quantum ad superius elementum grando nix glacies spiritus procellarum id est venti
facientes procellas in mari. Ista enim generantur in aere que faciunt verbum
eius id est faciunt illud ad quod ordinantur ex divina institutione. Aliter legitur sic
hic invitat ad laudem dei aliud elementum et ea que fiunt in eo et dicit
laudate dominum ignis superius elementum grando nix glacies impressiones generate
ex vaporibus frigidis et humidis. et spiritus procellarum id est venti generati ex va-
poribus frigidis et siccis facientes procellas in mari. que faciunt verbum
eius id est faciunt illud quod ordinata sunt ex divina institutione. Nam grando fit
in parte aeris superiori. glacies in inferiori. nix in media. Licet omnia sicut
videtur gelida et sine inutilia sunt et turbida. sunt tamen locum et ordinem suum
et sunt creature et obediunt suo modo. Job xxxvii. Precipit nivi et descendit super
terram. Ezechielis xiii. erumpere faciam spiritum tempestatum in indignatione mea.
Montes et colles ligna fructifera et omnes cedri. Ad litteram hic revertitur
ad elementum terre et dicit montes et omnes colles. dicuntur autem colles montes minores.
res ligna fructifera id est arbores enim adherent terre ideo cum ipsa connumerantur.
Unde tertia die producte sunt arbores secundum et terra distincta. Genesis primo. Aliter
id est maiores partes terre et elevatos et omnes colles id est minores elevationes
terre. Ysaie lv. montes et colles cantabunt coram domino laudem. Etiam laudate
dominum ligna fructifera id est ferentia fructum ad esum aliud. Genesis ii. produxit
dominus deus de humo omne lignum pulcrum visu et ad vescendum suave. et
omnes cedri que sunt ad usum laudate dominum id est ondite per vias naturales
quod deus sit laudandus. Bestie et universa pecora serpentes et volucres
pennate. Ad litteram hic descendit ad ea que moventur in terra et dicit bestie
quantum ad alia silvestria. Unde dicuntur bestie quasi vastie. et universa pecora
quantum ad domestica. serpentes quantum ad alia reptantia que non mo-
ventur pedibus. et volucres pennate id est avicula per aerem se moventia. omnia
ista invitemus ad laudandum deum et laudare deum in quantum in ipsis elucet
divina bonitas et sunt materia divine laudis intelligibili creature. Aliter legitur sic
hic invitat ad laudem dei gressibilia et reptilia et dicit bestie id est gressibilia
maiora silvestria et universa pecora id est gressibilia minora seu domestica
serpentes id est alia reptilia et volucres pennate id est omnia volatilia laudate
dominum suum qui est creator et conditor materia laudandi deum creature racionali.
Genesis primo. Germinat terra herbam virentem in genere suo iumenta reptilia

Bestias terre aues que multiplicant se sicut serpentem Dan. 2 bestie omnes volu-
cres celi dedit. Capitulum oratio de terra et dyalogus de terra vincentium in terra
in serie dicitur Apoc. xii draco traxit tertiam partem stellarum
Abyssi sunt infideles et heretici Job xxviii abyssus dicit non est in me sed
sapientia dei. Ignis grando etc. cupidi tanguntur quantum ad opera diuersa
hec patrum ignis et ardor in appetendo Ecc. xxiii anima calida que sic ignis
Grando est labor et anxietas in acquirendo Exo. ix percussit grando cuncta
que fuerunt in agris. Et dicitur ibi quod grando et ignis mixta ferebantur quia arde-
tem appetitum sequitur concomitatur labor acquirendi. Nix est metus amitten-
di Prov. 31 non timebit domui sue a frigoribus niuis. Dicitur de anima qui pre-
penitentia terrena. Glacies est auaritia in remedio quomodo tamen desperati
non resoluitur Sap. xvi ingrati spes tanquam hibernalis glacies tabescet
Spiritus procellarum est commotio doloris in amittendo Ps. xix dissipentur
spiritus egypti in visceribus suis. Hec sunt materia laudis diuine vel quia gratuiter
vel quia iuste puniuntur Apoc. xix laus et virtus deo nostro qui vindicauit
de meretrice magna que corrupit terram. Montes et colles sunt superbi qui
sunt materia laudis quia humiliantur Ps. xlix Jubilate montes laudem quia
consolatus est dominus populum suum. Ligna sunt prelati fructifera per vtilitatem
Cedri per bonam famam odorem. Bestie pecora et serpentes actiui
sed contemplatiui per spiritum serpentes per cautelam, volucres penitentes
sunt contemplatiui. Reges terre et omnes populi principes et omnes iudices
terre. Ad literam hic inuitat ad laudem dei rationalis creatura. Et dicit
Reges terre. I Pet. ii siue regi tanquam precellenti et omnes popu-
li generaliter regibus subiecti, principes qui ordinantur sub regibus et omnes iudi-
ces terre qui sunt instituti a regibus et principibus ad terminandas causas
Aliter legitur sic. Hic inuitat homines ad laudem dei, et dicit vos reges qui
estis superiores in populo laudate dominum et omnes populi vobis subiecti. de
rege exemplum Dan. iiii ego nabuchodonosor laudo et magnifico regem celi
de populo Ps. xliiii populi isti tunc mihi laudem meam narrabunt
principes qui ordinantur sub regibus, et omnes iudices terre qui iudicant
terram a regibus et principibus constituti Sap. i diligite iustitiam qui
iudicatis terram. sicut de dauid et principibus I Paralip. xv dixit dauid
principibus leuitarum ut constituerent de fratribus suis cantores in organis
musicorum. Juuenes et virgines senes cum iunioribus laudent nomen domini
quia exaltatum est nomen eius solius. Ad literam hic inuitat omnes differentie
et etatis et dicit iuuenes et virgines etc. laudent nomen domini hic inspicit sexus
in hebre et post ... inuitatis ad laudem dei duplex ratio
quia diuina celsitudine ... laudent nomen domini, omnia predicta quia exaltatum
est nomen eius solius quia omnis creatura nihil est in comparatione illius. Aliter legitur sic
hic tangit varietate laudantium deum quantum ad sexum et etatem et dicit
Juuenes quantum ad viros, et virgines quantum ad feminas. senes cum iunioribus
quibus i antiqui cum pueris laudate deum filii, mares et femine, quia magnifi-
cum est nomen eius solius Gen. ... omnis potestas laudet nomen domini, quia exalta-
tum est nomen eius solius quia nomen eius est excelsus et omnis creatura nihil est in
comparatione illius. Certe nec antiquitas virorum nec fragilitas feminarum nec
debilitas senum nec voluptas iuuenum, debet se excusare ad laudem
dei quia nomen eius est excelsum Ps. xv dominus quam admirabile est nomen eius
sine sapientie Apoc. xix vocatur nomen eius verbum dei Jo. i et deus erat
verbum, sine bonitatis Phil. 2 deus exaltauit illum et donauit illi nomen

quod est super omne nomen / Dan. 3 benedictum nomen glorie tue quod est sanctum
et laudabile. Confessio eius super celum et terram et exaltavit cornu po-
puli sui. Ad litteram confessio laudis eius super celum et terram quia flat ab habita-
toribus in celo et in terra / Glossa vero aliter ex quo scripsit de divina in sua in-
carnatione / benedicta quod notatur cum dicitur et exaltat cornu populi sui quia per
hanc incarnationem natura humana est super modum exaltata / Unde et Christus
super hoc vocatur cornu in novo testamento et veteri. Zach. et erexit cor-
nu salutis nobis etc. Luc. primo et primo Reg. ii sublimabit cornu Christi sui. Alle-
gorice sic. Glossa ponit tria propter que maxime est laudandus deus scilicet opus cre-
ationis recreationis et glorificationis et dicit Confessio laudis eius id est donum super
celum et terram id est maior est quia cum celum et terra laudare eum possint quia est
super omnia creata. Ambrosius homo laudandus est quia omnia creavit / est super celum
et terram id est plus quam celeste vel terrena possent exprimere creatura. Abac.
3 operuit celos gloria et laudis eius plena est terra. Et psalmista primo
dicit de operibus qui fecisti celum et terram cum omni ornatu eorum lauda-
bo te super hiis omnibus diebus vite mee / et exaltat cornu populi sui
id est Christum populo suo receptatorem qui dicitur cornu quia superior in toto
corde et corpore per excellentiam dominior carne per iustitiam / omni mol-
lior per [illegible] / illud cornu est exaltatum in sua passione resurrectione et
ascensione primo Reg. ii dabit imperium regi suo et sublimabit cornu
Christi exaltatio est cornu meum in deo meo / Unde ad quod exalta-
tum Jo. 3 sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto etc. ut omnis qui credit
in eum habeat vitam eternam. Alii quod per Christi incarnationem natura humana est
valde exaltata / et ita per cornu intelligunt potestatem et dignitatem
nomine humani quia multum exaltat. Luc. primo et erexit cornu salutis etc.
Hymnus omnibus sanctis eius filiis Israel populo appropinquanti sibi. Ad litteram
quia adventus Christi fuit angelis iocundus qui cantaverunt gloria in excelsis
deo in nativitate eius quod subditur hymnus omnibus sanctis eius id est angelis beatis
qui spiritualiter modo dicuntur sancti. Deut. xxxiii dominus de Syna venit et cum eo
milia sanctorum scilicet angelorum / et quia etiam fuit iocundus hominibus quod subditur filiis
Israel id est fidelibus hymnus quod fecit laudem de deo cum cantico sancti exul-
tatione populo appropinquanti sibi quia Maria mater eius fuit de populo illo.
Alle. sic Glossa ponit laus pro glorificatione sub triplici differentia scilicet dilectorum
visionis et fruitionis et dicit hymnus id est laus dei et letitia cum cantico sit
omnibus sanctis eius id est angelis beatis qui spiritualiter dicuntur sancti / hymnus filiis Israel
id est populo Israel conspicuo per Christum se gerens / vel sic hymnus id est letitia et laus
dei cum cantico omnibus sanctis eius qui per amorem divinum corruptionem sunt ab
omni amore alieno. i Machab. iiii hymnis canebant et benedicebant
deum. Judith xvi hymnum novum cantemus domino deo meo. Apoc. xix
vox exivit de throno dicens laudem dicite deo meo omnes sancti eius / filiis
Israel id est deum aperte videntibus. Ysa. 52 simul laudabunt quia oculo ad oculum
videbunt. Tob. xiii confitemini domino filii Israel / populo appropinquanti sibi per
intimam fruitionem / fruentibus cum toto transit in deum. Ps. 72 mihi autem
adherere deo bonum est. Jaco. iiii appropinquate deo desiderium ostendendo et
appropinquabit vobis sua gratia infundendo / vel sancti dicuntur fruentes per
spem / filii Israel videntes deum per fidem / populo appropinquans per caritatem
isti digne laudant in presenti et eternaliter laudabunt in futuro cum spei suc-
cedet fruitio fidei visio et perfecte dilectio / sic laudare nos faciat ille
qui est laudabilis et gloriosus in secula amen

149

Cantate domino canticum novum laus eius in ecclesia sanctorum. Ad
literam titulus in hebreo post alleluia et per hoc significatur quod est laus
divina pro victoria quam expectat sibi futuram per reges
qui scilicet eos subiciet populo iudeorum omnes nationes et reges eorum
sicut quod videtur prehendere littera ad faciendum vindictam in nationibus.
Sed quia adventus christi iam est factus ideo iste psalmus est laus divina
facta ab aliquo sancto viro pro victoria praestita quam habituri sunt fideles
christi in secundo adventu christi scilicet ad iudicium quia tunc tirannos qui fideles affli-
xerunt detrudent ad infernum et sic cum christo regnabunt in eternum, quod pre-
videns aliquis sanctus non ignoravit. Sic hebree exposuit. Sicut psalmus dividitur
in duas partes. Primo fideles populos ad laudem dei inducit. Secundo ad ex-
ultationem inducit ibi quia beneplacitum est. Primo dicit cantate domino canticum novum
pro novo beneficio fidelibus afferendo laus eius in ecclesia sanctorum scilicet veteris
et novi testamenti quorum est una ecclesia, sed aliquando ecclesia magis stricte
capitur et distinguitur contra synagogam. Alia lectura. In presenti psalmo invitat
omnes creaturas generaliter ad laudem dei maxime pro opere creationis et re-
creationis et glorificationis. Hic specialiter invitat populum dei ad suas laudes
et pro iusticia contra impios in hoc psalmo et pro vindicta iniustis. In sequenti psalmo
titulus alleluia quod in hoc psalmo laus dei continetur pro iusticia quam in ma-
los exercebit. Unde primo est iusticia extendenda in malos iusto iudicio dei.
Secundo exultatio inferenda est in omne sanctorum hoc ad laudandum deum. Dividitur
primo invitat ad dei laudem. Secundo assignat invitationis causam ibi quia beneplacitum.
Primo dicit vos israhelite cantate domino canticum non vetus quod est de vanitatibus
et voluptatibus mundanis quia non placet deo. Amos v. Aufer a me tumul-
tum carminum tuorum et cantica lyre tue non exaudiam. Sed canticum novum scilicet
de novis factis ut quod virgo deum genuit. De novis mandatis ut
de dilectione inimicorum. De novis consiliis ut de abiectione saeculi. De novis
promissis ut de adeptione celestium. Ysa. xlij. Cantate domino canticum novum
laus eius ab extremis terre. Judith ult. Modulamini illi novum psalmum.
Laus eius i. quia est in ecclesia sanctorum. Ps. In medio ecclesie laudabo te. Lett. ix. e.
In medio electorum habebit laudem et inter predicatores benedicentes. Letetur
israhel in eo qui fecit eum et filie syon exultent in rege suo. Ad literam
letetur ipse in eo i. in christo venturo ad iudicium qui potentia sue divinitatis
fecit totum mundum. Et vocatur hic populus fidelis israhel quicumque et potissime
iudeus. Ro. ij. Non enim qui in manifesto iudeus est neque in manifesto que est
in carne circumcisio sed qui in abscondito iudeus est et circumcisio cordis in
spiritu non litera. Et filie syon i. ecclesie que vocatur syon exultent in rege suo
quia in iudicio apparebit in regia maiestate sicut in primo adventu in mira
infirmitate. Alia lectura. Sic hic tamen affectio laudantis in letitia intelligi
et gaudii et dicit. Ipse populus videns deum in re per speciem fidei et tandem
per speciem rei letetur letitia interiori scilicet cordis in eo qui fecit eum et dedit
ei esse et vivere. Sophonie iij. Letare et exulta ipsa in omni corde tuo. Et
filie syon i. anime deum spectantes hic per fidem ibi per speciem exultent
corde et corpore in rege suo videntes honorem eius mundi conditore. Ysa. 33.
Regem in decore suo videbunt et tunc non se continebunt ab exultatione io-
cunditate dicentes. Apoc. xix. Gaudeamus et exultemus et demus gloriam ei.
Abac. 3. Ego autem gaudebo in domino et exultabo in deo ihesu salvatore
meo. Laudent nomen eius in choro in tympano et psalterio psallant ei.

Ad litteram laudent nomen eius in choro, id est in societate concordi caritatis
que est diversorum membrorum dei in quo est deus et laudatores in tympano et
psalterio psallant ei. Per ista instrumenta designatur spiritualis gaudii redun-
dantia de mente interiori ad exteriora per quod cor meum et caro mea exul-
taverunt in deum vivum quia non solum in veteri testamento sed etiam in novo ecclesia
utitur non solum sono vocum sed etiam instrumentorum ut tympanis et
organis in pluribus locis. Aliter legitur sic. Hic determinat modum laudis sci-
licet ut sit concordia quo ad proximum et temperantia ad semetipsum et obedientia ad
129 deum. Et dicit laudent nomen eius laudabile et gloriosum in choro, id est in concordia
morum et unitate caritatis secundum glossam. Ysidorus: Chorus est corona cunctorum
vocum, et significat concordia morum quam multum diligit deus. Eccl. xxv
in tribus placitum est cordi meo que sunt placita coram deo et coram hominibus,
scilicet proximorum concordia fratrum. Cant. vii: Quid videbis in Sunamite nisi
choros castrorum armatos scilicet caritate et concordia contra demonia, et in tym-
pano, id est in carnis mortificatione. Unde tympanum fit ex pellibus mortuis.
I Cor. ix: castigo corpus meum et in servitutem redigo. Exo. xv
Maria soror Moysi sumpsit tympanum et egresse sunt mulieres post eam cum tym-
panis et choris. Et psalterio, id est impletione decem mandatorum psallant ei,
id est laudando devote et sincero corde. Supra in psal. decacordo psal. ei.
Quia beneplacitum est domino in populo suo et exaltabit mansuetos in salutem.
Ad litteram hic adducit causam laudandi deum. Unde sicut dies adventus
ad iudicium sit malis terribilis tamen bonis erit delectabilis. Luc. xxi: Re-
spicite et levate capita vestra, id est exaltate corda vestra, quia [illegible]
iudicare [illegible]. Et hoc est quod dicit quia beneplacitum est domino in populo suo. Unde
licet omnes boni et mali sint sui generaliter, tamen iusti dicuntur populus suus spe-
cialiter qui sunt a deo electi ad regnandum cum eo in civitate celesti. Et exaltabit
mansuetos in salutem. Et dicuntur hic mansueti potissime illi qui dulciter
sustinuerunt oppressiones tyrannorum amore dei, quoniam in iudicio sublimati erunt
exaltati. Aliter legitur sic: Hic ponitur divina iustitia in punitione malorum que
fiet in iudicio et postea ponitur gloria electorum per collatam iudiciariam potestatem. Et dicit
quia beneplacitum est domino in populo suo, in populo eius quem sibi elegit beneplacitum
sibi. Luc. xii: Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri meo dare
vobis regnum in potestate et iudicium super impios. Sap. iii: Iudicabunt
sancti nationes et dominabuntur populis. Et exaltabit mansuetos, id est humiles, in
salutem eternam, dando eis potestatem iudiciariam, ut mansuetos, id est pastores,
qui manu dei assueti sunt accipere bona interna et eterna in die iudicii,
qui faciet eos assessores. I Petri v: Humiliamini sub potenti manu
dei ut vos exaltet in tempore visitationis. Hec autem exaltatio erit in salute,
id est salus eterna dabitur iustis. Ysa. xlvi: Et dabo in Syon salutem. Exulta-
bunt sancti in gloria, letabuntur in cubilibus suis. Ad litteram quia post iudicium
sancti erunt gloriosi in anima et corpore et sic augmentata gloria augmentabitur
eorum exultatio et letitia. Et quia tunc totaliter quietabitur anime appetitus,
ideo subdit letabuntur in cubilibus suis, quia cubile est locus quietis. Et dicit
in plurali in cubilibus suis propter diversos glorie gradus seu mansiones, quia licet
sit eadem [illegible] omnium obiective, non tamen formaliter, quia licet omnes sancti
videant deum et eo fruantur, tamen unus videt ipsum clarius alio et dulcius
fruitur ipso. Aliter legitur sic: Hic ponitur sanctorum exultatio corde et ore. Et dicit
sancti exultabunt in gloria sue exultationis datore tante glorie laudantes

z dicentes Apoc xix Regnauit dns deus me gaudeamus z exultemus
z demus gloriam deo Ysa 35 exultabit letabunda z gaudens gloria
libani data est ei ipsi videbunt gloriam dei i sempus z decore dei mei in
sempus letabuntur leticia inenarrabili in cubilibus suis i secrete anime ut
interne dulcedinis i pace eterne consolacionis Ysa lvii a facie malicie
collectus est iustus veniat pax z requiescat i cubili suo Ysa lv gau-
dium z leticia invenietur i ea graciarum actio eterne omnia appetenda z iocun-
ditas qr exultabunt z societas qr sum et honor qr in gloria z dulcor
qr letabuntur z quies qr i cubilibus suis Luce xi ostium clausum est z pueri
mei mecum sunt i cubili Exultaciones dei i gutture eorum z gladii an-
cipites i manibus eorum Ad literam qr i corporibus glorificatis e laus vocalis
ut dicunt doctores z ptax vo subdit exultaciones dei i gutture eorum qr laus
vocalis incipit a gutture z gladii ancipites i qr vindicam pre sindetes
i manibus eorum Aliter legitur sic hic ordinatur exultaciones scilicet ore z dt exul-
taciones dei non modi quia vanae sunt non terminis nec fecunde sunt non
duo li qe ipse sunt in gutture i i faucibus vel in labiis eorum
exultabunt labia mea cum cantauero Osee viii In gutture tuo sit tuba
z gladii ancipites i sermones qui sunt verbum dei ex duabus partibus se-
cantes i manibus eorum i in pratica vel i operibus scilicet Ephe vlt
z gladium spiritus qui est verbum dei Gregorius aut habebunt tunc sermone in-
diciarium potestatum quem tunc proferet xpus iudex Cant 3 lectulum salo-
monis sexaginta ambiunt Ad faciendam vindictam i nacionibus incre-
pationes in populis Ad literam ad faciendam vindictam et per hoc innuit constantia sanctorum
z potentia in extremo iudicio contra illos qui iniuste oppresserunt eos i
hoc mundo Sap v Tunc stabunt iusti i magna constantia adversus eos qui
se angustiaverunt vel per ista litera refertur ad angelos sanctos qui erunt exe-
cutores diuini iudicii separando impios a iustis z mittendo eos ad
infernum Math xxii Exibunt angeli dei z separabunt etc Aliter legitur sic hic
per exercitum iudicium respectu iniquorum z malorum z dt ad faciendum vindictam i na-
cionibus homines qui in concupiscencia carnali i qua manent sunt finaliter perseverantes
Sap 3 Iudicabunt sancti naciones z dominabuntur populis faciet autem xpus
vindictam auctoritate tamquam principalis iudex Ro xii mihi vindicta et ego
retribuam eis z sancti cum xpo facient iudicium tamquam assessores angeli
tamquam ministri omnes sancti complacentes melior sunt 2 Re xxii exaltabitur deus
salutis mee deus qui das vindictas mihi z subdis etc Item minorum sancti
faciet vindictam qr omnis natura ad hoc ministrabit Eccl 39 omnia
creata in extremum inoppositum Enia ad faciendum increpationes vel obiurga-
cionis i populis Ps Et xix dies increpationis z tribulacionis dies ille tunc
enim dure increpabuntur qui hic increpationes audire noluerunt qr qui non
audivit nec ad correctionem audiet tunc ad dampnacionem Prov primo
increpationes meas neglexistis ego autem in interitu vestro ridebo Mat
xxv Ite maledicti in ignem etc esurivi z non dedistis mihi bibere z comede-
Ad alligandos reges eorum in compedibus z nobiles eorum in ma-
nicis ferreis Ad literam qr a pena inferni non poterunt solui seu liberari
in sibi dicit ad alligandos reges etc Aliter legitur sic hic tamen exercitio
respectu malorum z dt gladii i manibus eorum ad faciendam vindictam
nacionibus z ad alligandos reges i maiores potestate eorum i malorum

.in compedibus .i. in vinculis inferni quia detrusi in inferno non poterunt exire
nec ad libitum moveri. Isti sunt compedes quibus nabuchodonosor alligat sede-
chiam .4. Reg. ulti. et hoc iustum quia doctrinam et doctrinam xpi compedes reputa-
verunt Eccl. xxi compedes in pedibus stulti doctrina et nobiles eorum .i. di-
vites et genus nobilitatis in manicis .i. in vinculis ferreis Unde quia pedibus
dure compedes. hoc dicit magnum matre Mat. xxii ligatis manibus
et pedibus proicite eum in tenebras exteriores. Ut faciant in eis iudi-
cium conscriptum gloria hec est omnibus sanctis eius Ad literam ut sancti iudices con-
.i. executores extremi iudicii .i. dampna prescia ab eterno conscripti et etiam
in libris veteris et novi testamenti et quia talis execucio divine iusticie cedet
ad augmentum glorie electorum ps. letabitur iustus cum viderit vindictam Ideo subdit
gloria hec est omnibus sanctis eius. vel istud potest referri ad sententiam datam pro electis
quia sic sancti angeli erunt executores transferendo electos in anima et corpore
ad gloriam eternam. Aliter legitur sic Exponitur ordo ad quid erit ista ligatio
quia ut sancti faciant in eis iudicium conscriptum .i. cum aliis scripturis et in
scripturis determinatum Iob 36 Iudicium pauperibus tribuit Ysa. 4 Dominus vi-
am nescientis quia sancti de hoc scito iudicabunt Ysa 3 dominus ad iudica-
dum veniet cum senioribus populi sui et tunc fiet diversum iudicium huius
quod prefulsit. gloria hec est .i. tunc erit gloria omnibus sanctis eius qui videbunt
vindictam sanctam contra impios. vel sic gloria hec est .i. iudiciarie potestas
est omnibus sanctis eius .i. perfectis qui pro xpo omnia reliquerunt Glo. Erit gloria
gloria et gaudium sanctorum tunc erit quod pauperes quorum vita erat in derisio
habebunt potestatem iudicare superbos Sap. v. hii sunt quos aliquando habuimus
in derisu ecce quomodo computati sunt inter filios dei et .v. hec dicit sunt
deputati de perfectis in gloria hic potest esse thema in festo omnium sanctorum
gloria hec est omnibus sanctis eius. sic enim ad illuminacionem aeris exigitur
.iii. illuminantis .s. solare corpus illuminale .s. aer. ipsum lumen .s. solare
radius sic et ad glorificationem glorificans .s. deus quod notatur ibi eius. re
eius et quod Sap. iii gratia dei et misericordia in sanctos eius. glorificale .s. sanctus quod notatur
ibi omnibus sanctis Apoc. xix laudem dicite deo omnes sancti eius et sequitur
gaudeamus et exultemus et demus gloriam ei quia venerunt nuptie agni
gloria ipsum quod notatur in gloria hec est Deo ps. Exultabunt sancti in gloria le-

ultimus

Laudate dominum in sanctis eius laudate eum in firmamento virtu- 170
tis eius Ad literam Titulus in hebreo alleluia ad designandum
quod iste ps. est quoddam invitatorium ad laudem dei et potest quodammodo
ad literam referendo ad tempus veteris testamenti Et intelligitur
in ipso tamen ps. laudacionis loco cum dicitur laudate dominum in sanctis
eius et vocatur hic sancta ps. ps. templi quod dicebatur sancta sive
sancta et sancta ps. que dicebatur sancta sanctorum ubi sacerdotes dicebant diversas
laudes quia primam partem intrabant cottidie sacerdotes sacrificando officia
consummantes. secundam vero partem intrabat summus sacerdos semel in anno
hebr. xix et quia deus non solum laudandus est in terris sed etiam in celis ideo
subdit laudate eum in firmamento virtutis eius et vocatur hic firmamentum celum
empireum eo quod est immobile et firmum et sic divine contemplacioni et
eius laudi aptissimum Aliter legitur sic hic invitatur per omnia sanctis exhibe-
da tamen videtur eam exhibitam. et quid potissime deus laudandus est Un-
de post titulum alleluia hic ps. est universum glorificacionis tamen potissime
laudis Intencio est monere ad desideratam laudem glorie.

Et dividitur primo invitat ad dei laudem ponens multiplicem rationem ad hoc
monentem. et primo gratiam sanctis exhibitam generaliter. 2o specialiter ibi laudate eum
in firmamento et dicit laudate dominum pro tanto beneficio glorificationis in sanctis eius
quibus tantam gloriam constituit quibus tantam servitutem exhibuit. deut. 33
omnes sancti in manu eius. vel pro mirabilibus dei in sanctis suis. laudate eum in
firmamento id est constante in celo empireo quod est firmum. vel in firmamento id est per
gratiam collatam firmamento virtutis eius id est dei hoc est in christo filio dei eius
qui est firmamentum et virtus dei essentialiter et causaliter. essentialiter. eccl. 43 altitu-
dinis firmamentum pulchritudo eius. causaliter. 2 reg. xxii. fortitudo est dominus firmamentum
meum. Similiter dicit utroque modo vel eius [illegible] per [illegible] christum
dei virtute et dei sapientiam. Clamabit sic dicens domine virtus salutis mee. vel
sic laudate eum in firmamento eius id est in beata virgine et omnibus aliis [illegible]
in [illegible] omnes ipsa perstitit firma in virtute fidei. Gen. primo super
firmamentum quod erat immensum capiti animalium id est apostolorum [illegible] lapidis
saphiri id est christi. Ipsa enim virgo firma fuit super apostolos et sub christo. luce
virtus altissimi obumbrabit tibi. Laudate eum in virtutibus eius. lau-
date eum secundum multitudinem magnitudinis eius. Ad hanc hic ponit [illegible] sic
[illegible] dei laudandi magnificum statum eius dicit laudate eum in virtutibus eius
licet enim omnia virtutis sit unita sic et eius substantia tamen est multiplex [illegible]
effectibus ita quod multos tot effectus produxit quod posset adhuc producere
plures. ideo dicit in virtutibus eius id est in effectibus suis [illegible] et [illegible]
et quia magnitudo virtutis eius est nobis incomprehensibilis ideo subdit laudate
eum secundum multitudinem magnitudinis eius id est continuatis potius quam adhuc ad debitam
laudem eius non attingentes. Eccl. xliii maior enim est omni laude. Ale
sic hic subdit rationem laudis scilicet gratiam exhibitam angelis et dicit laudate
eum in sanctis eius id est pro gloria angelicis virtutibus data qui sunt eius id est dei. et
[illegible] quo ad naturam et confirmatione quo ad gratiam. Psalmus [illegible] lau-
dabo te domine [illegible] omnibus diebus vite mee qui [illegible] laudat omnis virtus celorum
laudate eum. q. d. sic laudate dominum pro gloria christo sine mensura eius exhibita
et sanctis angelis. etiam laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius id est exhibita
gratiam que extendit ad multitudinem electorum ex diversis [illegible] ma-
gna magnitudo multitudinis dulcedinis tue quam abscondisti. Et [illegible] magis quam compre-
hendi non potest. tanta multa quod numerari non potest. tanta abscondita quod cogitari
non potest. tam dulcis quod fastidiri non potest. Eccl. 43 glorificantes deum quantum
potestis supervalebit adhuc et admirabilis magnificentia eius [illegible]
[illegible] propter multitudinem et vehementer propter magnitudinem laudandus est.
Laudate eum in sono tube laudate eum in psalterio et cithara. Ad
hic ponit [illegible] laudandi modum et quia in veteri testamento non solum
vocibus humanis laudabant deum sed etiam musicis instrumentis. ideo subdit lau-
date eum in sono tube. nominantur hic plura instrumenta musica quibus
utebantur sacerdotes et levite et de eorum descriptione pertransivo quia sunt satis
nota excepto uno cum dicit et choro et dicitur aliquis quod chorus est instrumentum
[illegible] et habet duas fistulas de ligno unam per quam inflatur et
aliam per quam emittit sonum et vocem [illegible]. Credo tamen magis
quod hic accipitur chorus pro societate laudantium. laudate eum in cordis et
organo id est in instrumentis [illegible] cordas de ere seu intestinis. Alie
dos. Sed [illegible] instrumenta musica. Cum enim fit [illegible] aut voce

aut flatu aut pulsu. Si voce sic est chorus, si flatu aut spiritu sic
est tuba, aut follium sic est organum; si pulsu eris sic est cymbalum
aut pellis sic est tympanum, aut cordarum et sic aut reddit sonum a superio-
ri sic est psalterium aut ab inferiori sic est cithara, quia quocumque modo sit
sit corde et per semper laudabilis. Aliter potest exponi: laudate eum secundum multi-
tudinem magnitudinis eius ut fiat invitatio ad laudem pro gratia electis ho-
minibus collata, et primo patriarchis, secundo apostolis ibi: In sono tube, et dicit laudate
dominum pro gratia Christo et matri eius et sancte angelis data, et tercio laudate eum
secundum multitudinem magnitudinis eius, id est pro gratia sanctis patriarchis data, quibus temporibus et hu-
militatis magnitudinis divine dominum; filius enim dei promissionem eis factam
carnem de eis assumpsit, eos de limbo eduxit et ad celum perduxit. Unde
David psalmo vicesimo: Benedictus es domine deus Israel patris mei ab eterno
usque in eternum magnificentia tua et potestas et laus in manu tua virtus
et potentia. Laudate eum in sono tube, id est pro gratia apostolis collata qui fuerunt
tube sonantes, nam in omnem terram exivit sonus eorum. Numeri x: Fac tibi
duas tubas argenteas; quod duas propter societatem, quia misit eos binos
Luce x; tubas propter sonoritatem; argenteas propter veritatis claritatem. Laudate
eum in psalterio, id est pro gratia evangelistarum qui de mandatis dei et supe-
na gratia quasi a superiori sonante asscripserunt. Hoc est psalterium in quo
fugabatur demon, Primo Regum xvi. Et cithara, id est pro gratia sanctis martyribus
collata. Cithara enim dulciter sonat, et quanto dulcius quam mortem vincere.
Apocalypsis xiiii: vocem quam audivi sicut citharedorum citharizantium in citharis
suis, et nemo poterat dicere canticum illud nisi illa c xxiiii milia qui
empti sunt de terra; primitie enim sunt. Laudate eum in tympano et choro,
laudate eum in cordis et organo. Ad literam supra expositum est.
Aliter lege sic: laudate eum in tympano, id est pro collegio martyrum sive pro
gratia martyribus ab eo collata, qui sicut tympanum sunt extensi in ligno et in pellibus
[illegible] resonantes fidem Christi et sic in isto tonant. Jeremie xxxi: virgo Israhel,
adhuc coronaberis tympanis tuis. Et choro, id est laudate eum pro gratia col-
lata choro sacrarum virginum; proprium enim est ipsarum ducere choros et in ipsis
exultare. Jeremie xxxi: Egredieris in choro ludentium. Laudate eum in cordis
et organo. In cordis, id est pro gratia sanctis confessoribus exhibita; ipsi enim fuerunt
corde mirabiliter per carnis mortificationem extense, ab humore culpe
desiccate, per contemptum temporalium graciles, per perseverantiam distente. Daniel
xiii: Helchias et uxor eius laudaverunt dominum in die illa pro filia sua
Susanna, quia non est inventa in ea res turpis. Et organo, id est pro gratia
sanctis doctoribus collata, qui recte organo comparantur. In organo enim
diversi soni emittuntur per diversas fistulas et melodia efficitur et con-
cordia; sic a doctoribus multe sive decalogi precepta, Salomonis et aliorum
epistolarum, Actus et Apocalypsis [illegible] una faciente concordiam veritatem. Primo Pa-
ralipomenon 23: electi sunt et distributi in ministerium domus domini laudatores
et psalte canentes domino in organis que fecerat David ad canendum, id est sermo-
nes doctrinales quos docet ipsi ad impletionem doctrine. Mathei v: qui fecerit et do-
cuerit hic magnus erit etc. Laudate eum in cymbalis bene sonantibus,
laudate eum in cymbalis iubilationis; omnis spiritus laudet dominum. Ad literam
quod per predictam modulationem instrumentorum seu vocum deo non sunt
accepte nisi ingenitum producant ex mentis devocione, ideo concludit in fine:
omnis spiritus laudet dominum. Vide autem quomodo iste psalmus potest exponi ut sic

conclusio totius libri psalmorum ita quod in hoc psalmo invitantur cives celestes
ad dei laudes perpetuo et primo invitantur chori ad gloriam assumpti quia
xpus in humanitate assumpta et beata virgo maria excedunt omnes angelos
in celesti gloria unde dicit laudate dominum in sanctis eius id est in societate sanctorum
ex hominibus laudate eum in firmamento virtutis eius et in celo quod est beatorum locus
unde dicitur firmamentum bone patrie. Secundo invitantur celestes cives quantum ad
angelos cum dicit laudate eum in virtutibus eius id est in societate angelorum qui no-
minantur nomine virtutum eo quod medius ordo medie yerarchie nominatur
ordo virtutum extrema autem aliorum nominantur a medio laudate eum se-
cundum multitudinem magnitudinis eius licet autem magnitudo divina sit una et non mul-
tiplicata in se dicitur tamen quodammodo multiplicari propter effectus ab ea producti
multi effectus magni et quia illi effectus maxime relucent in civibus celestibus
tam angelis quam hominibus ideo utrisque dicit laudate eum secundum multitudinem magnitudinis
laudate eum in sono tube. Beda: balbuciendo prout possumus excelsa
dei resonemus sed per ista nomina nobis nota a deo exprimit instrumenta musica instru-
menta musica non quod sit talis sonus in celesti patria sed ad designandum
magnitudinem iocunditatis celestis in qua licet sit laus vocalis secundum
aliquos doctores tamen laus mentalis seu spiritualis est principalior. Unde
in fine concluditur omnis spiritus laudet dominum id est spiritus angelicus et humanus
qui ibi continue laudat deum psalmo beati qui habitant in domo tua domine
ad quam nos perducat etc. Expositio littere. Aliter legitur sic hic monet laudare
pro gratia predicatoribus collata. Cymbalum autem dicitur predicator vo-
cis sonore homines ad divinum cultum et sunt duo genera predicatorum quidam
predicant ore et opere in vivendo et hii sunt cymbala bene sonantia. Alii
predicant ore et cordis exultatione inviscando et hii sunt cimbala iubilacionis
et pro gratia utrisque collata monet laudare dicens laudate eum in cimbalis bene
sonantibus id est pro gratia collata predicatoribus qui sic implent quod verbo docent
hec sunt cymbala que consonantia. psalmus David xiii Cor. Cimbalis bene so-
nantibus et angelorum caritatem autem non habeam factus sum velut cymbalum tinniens
quibus dicebat vir deus dico vobis nescio vos. Laudate eum in cimbalis
iubilacionis id est pro gratia predicatorum in leticia et devotione cordis producentium
et parientium. Actus v. Ibant apostoli gaudentes a conspectu concilii. Secundo paralipomenon
stererunt sacerdotes in ordine suo cum tubis et levite filii asaph in
cymbalis ut laudarent deum et concinebant in ympnis et confessione domino.
quia bonus etc. Omnis spiritus laudet dominum. Hic ostendit subiectum ydoneum
quia vir spiritualis debet persistere laudare non carnalis. Unde dicit omnis id est
spiritus et vincens non carnalia sequens spiritus et deo non mundo serviens psalmus
nos sumus circumcisi qui spiritu deo servimus et gloriamur in xpo ihesu. Laudent
dominum. David: benedicite spiritus et anime iustorum domino ympnum dicite deo
laus vel idem quia spiritus est qui carne regitur ut cum carne moritur
ut spiritus brutalis domino primi laudet sed tertius est in laudibus. Gregorius
quia et angelicus et humanus dignitate laudet dominum in presenti ut postmodum
laudare mereatur semper in futura patria. Ad quam nos perducat qui
vivit et regnat deus in secula seculorum amen. Postilla Borre et
hec simul finita feria tertia ante assumptionem domini Anno domini 1410
in studio Wratislaviensi

per me Nicolaum Bothensky
de Cracovia indignum scribam
pro quo laudetur deus et sanctus Valentinus

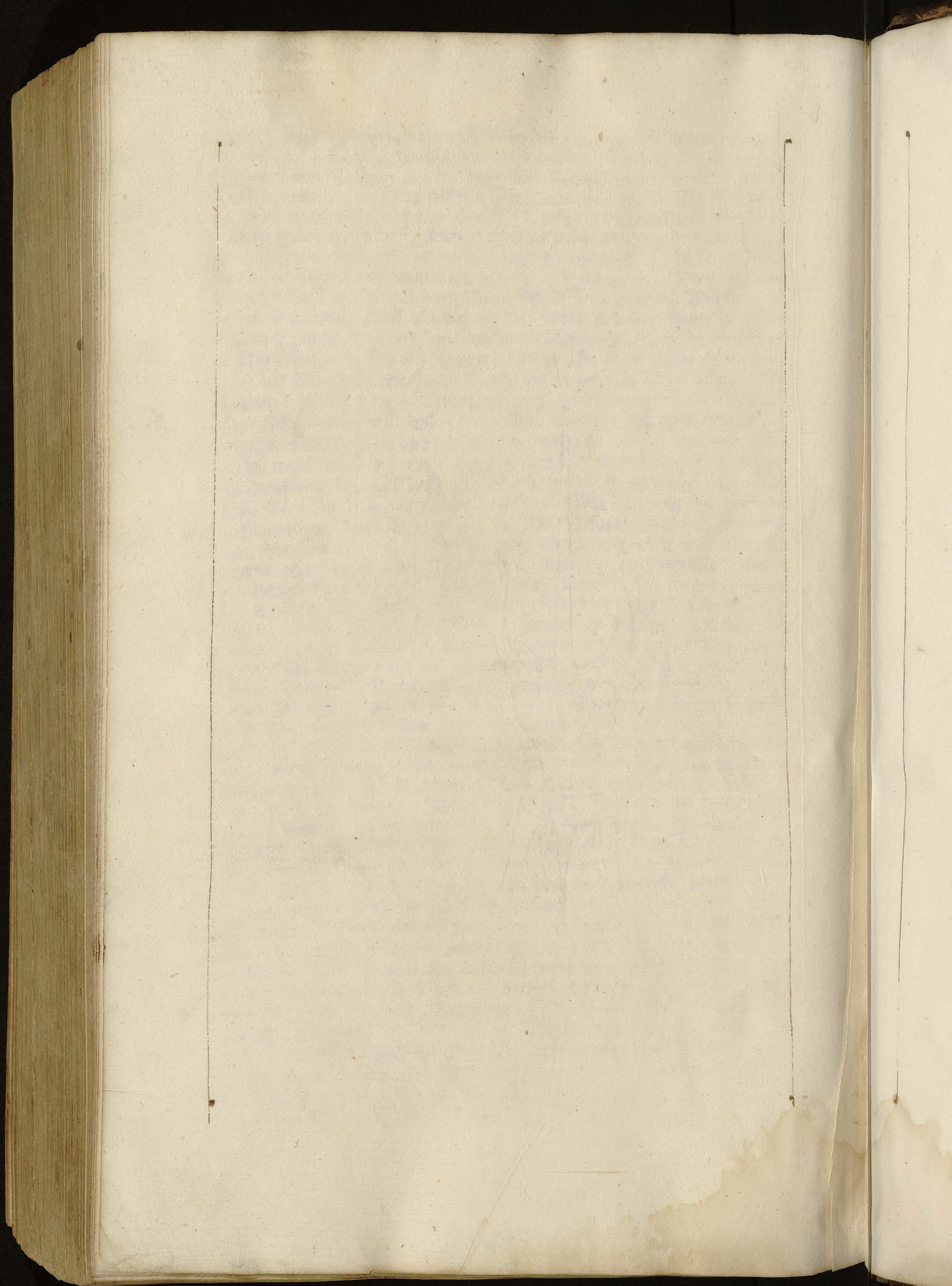

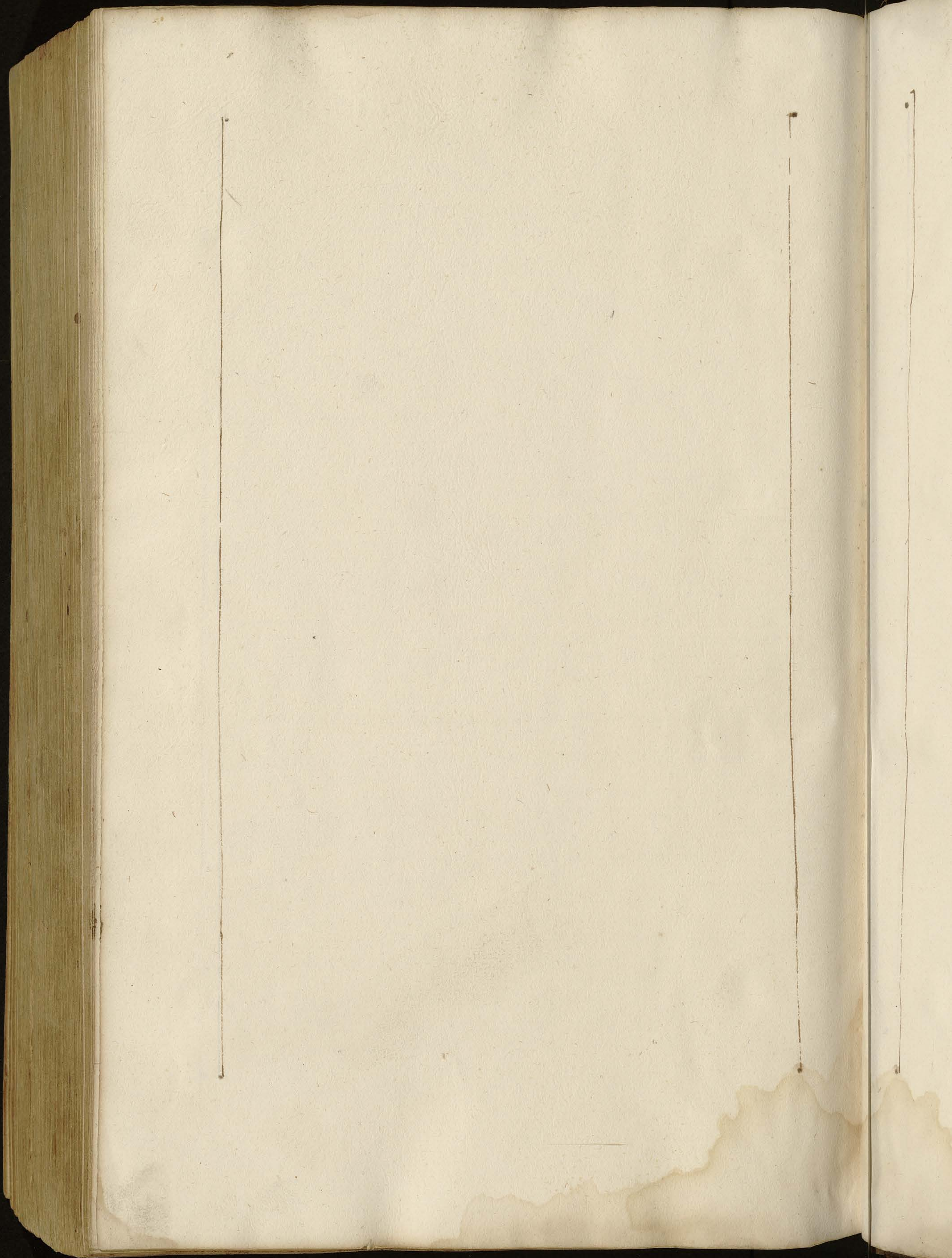

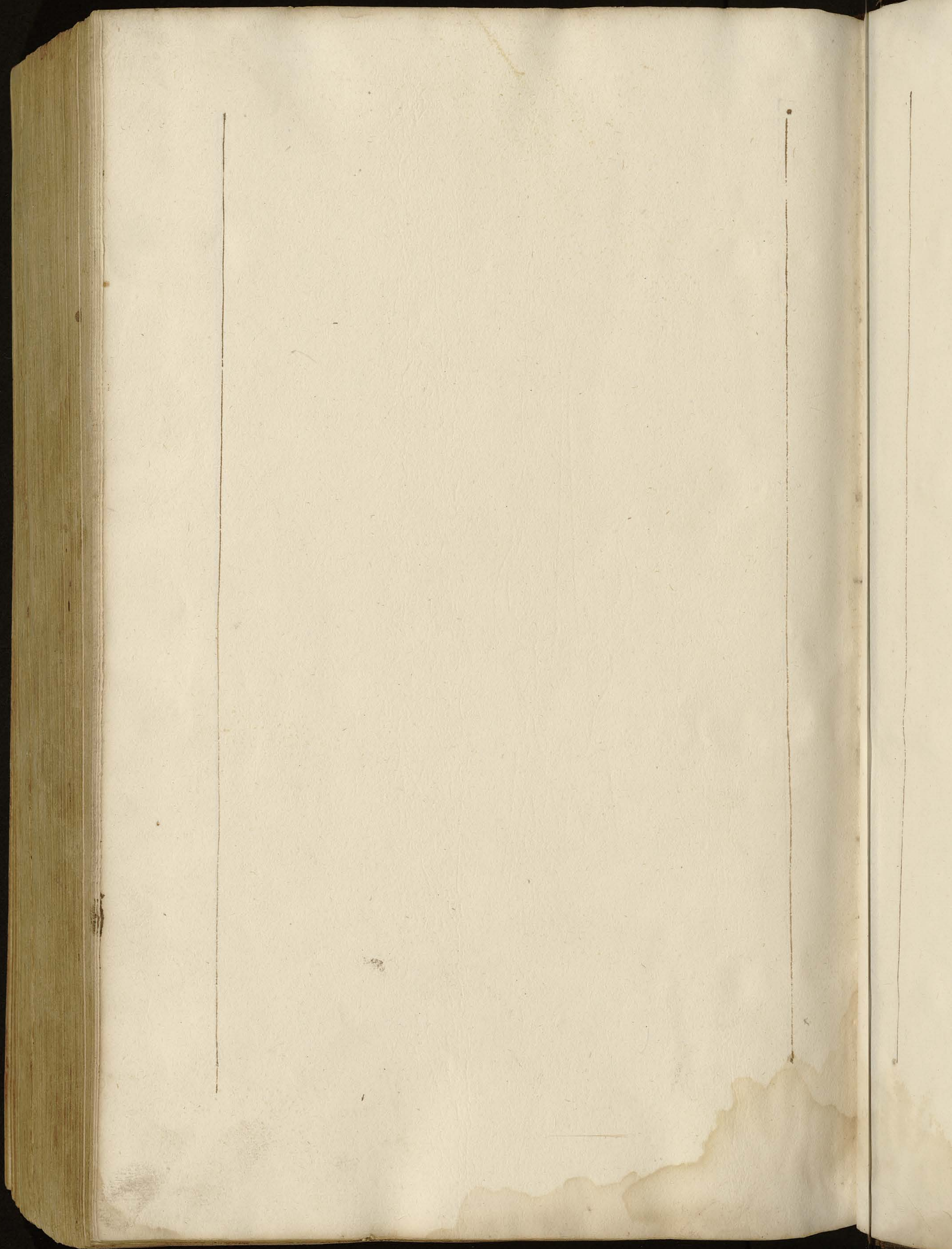

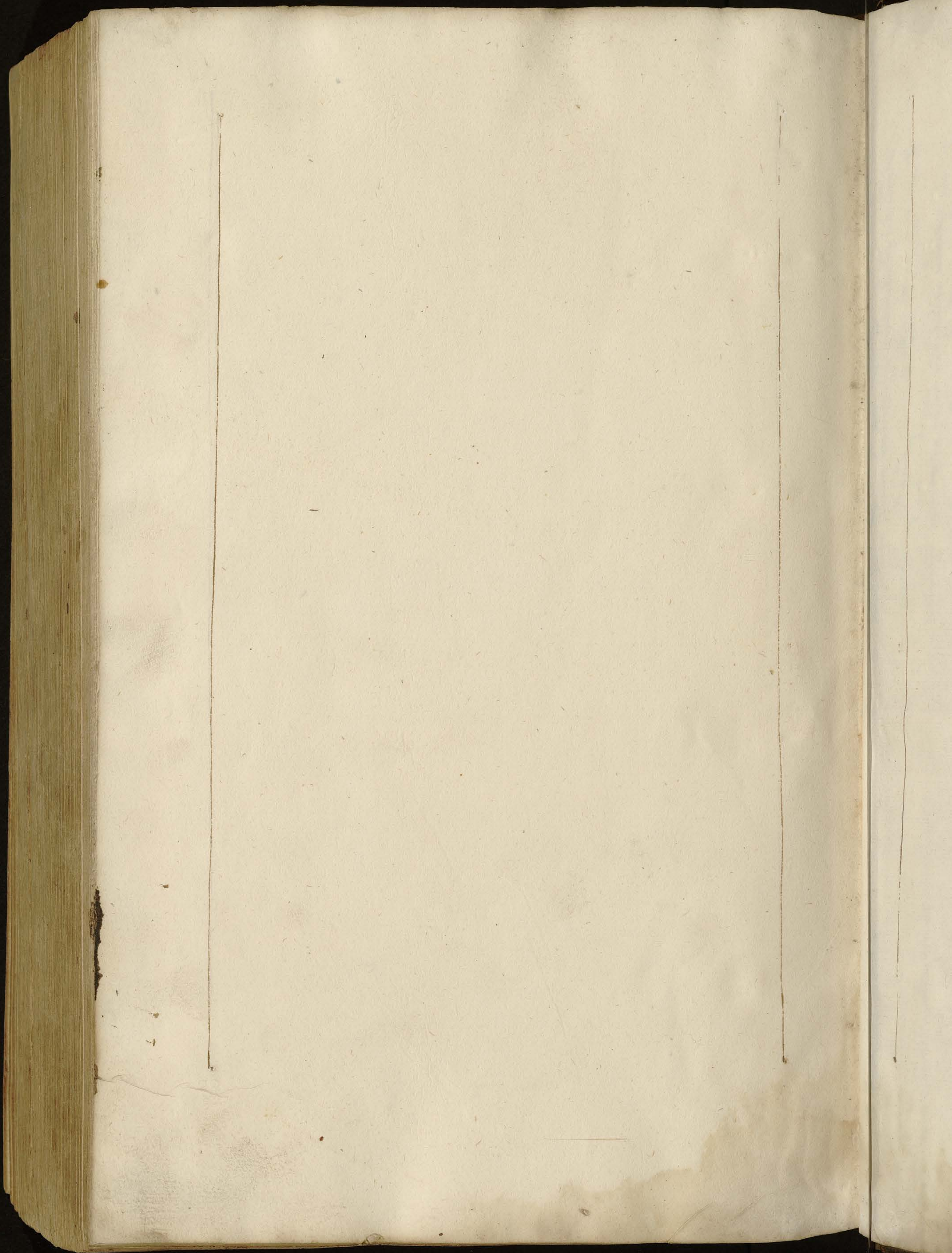

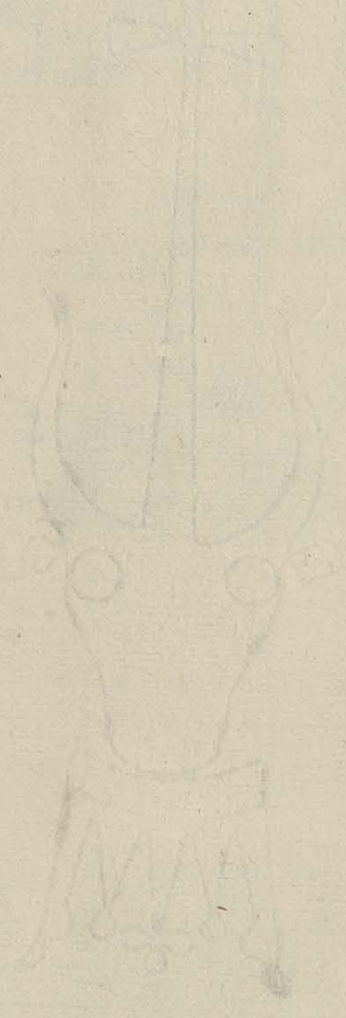

שם ביד חזקה ובזרוע נטו
יה ואילו לא הוציא הקב"ה
את אבותינו ממצרים הרי
אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים
היינו לפרעה במצרים ואפי'
כלנו חכמים כלנו נבונים
כלנו זקנים כלנו יודעים את
התורה מצוה עלינו לספר
ביציאת מצרים וכל המספר
ביציאת מצרים הרי זה משובח

מעשה בר' אליעזר
ור' יהושע
ור' אלעזר
בן עזריה ור' עקיבא ור' טרפון ש
היו מסובין בבני ברק והיו
מספרים ביציאת מצרים כל אותו
הלילה עד שבאו תלמידיהם
ואמרו להם רבותינו הגיע זמן
קריאת שמע של שחרית

אמר ר' אלעזר בן עז
עזריה הרי אני
כבן שבעים שנה
ולא זכיתי שתאמר יציאת
מצרים בלילות עד שדרשה בן
זומא שנאמר למען תזכור את
יום צאתך מארץ מצרים כל
ימי חייך ימי חייך הימים כל
ימי חייך הלילות וחכמים אומ'
אומרים ימי חייך העולם הזה
כל ימי חייך להביא לימות המשיח

ברוך המקום ברוך הוא
ברוך שנתן תורה
לעמו ישראל
ברוך הוא כנגד ארבעה בנים
דברה תורה אחד חכם ואחד
רשע ואחד תם ואחד שאינו יו
יודע לשאול חכם מה הוא
אומר מה העדות והחקים והמ'

והמשפטים אשר צוה יי' א
אלהינו אתכם ואף אתה אמור
לו כהלכות הפסח אין מפטירין
אחר הפסח אפיקומן

רשע מה הוא אומר
מה העבודה
הזאת לכם לכם
ולא לו ולפי שהוציא את עצמו
מן הכלל וכפר בעיקר ואף אתה
הקהה את שניו ואמור לו בעבור
זה עשה יי' לי בצאתי ממצרים
לי ולא לו אילו היה שם לא היה
נגאל.. תם מה הוא אומר
מה זאת ואמרת אליו בחוזק
יד הוציאנו יי' אלהינו ממצרים
מבית עבדים..

ושאינו יודע לשאול
את פתח לו
שנאמר

ישראל השתא עבדי לשנה
הבאה בני חורין.. ומוזגין כוס שני ולכן

מה נשתנה הלילה הזה
[illegible]
[illegible] הלילות ש
הלילות אנו
אוכלין חמץ ומצה והלילה
הזה כלו מצה שבכל הלילות
אנו אוכלין שאר ירקות הלילה
הזה מרור שבכל הלילות אין
אנו מטבילין אפילו פעם
אחת הלילה הזה שתי פעמים
שבכל הלילות אנו אוכלין בין
יושבין ובין מסובין הלילה
הזה כלנו מסובין

עבדים
[illegible]
במצרים ויוציאנו יי' אלהינו

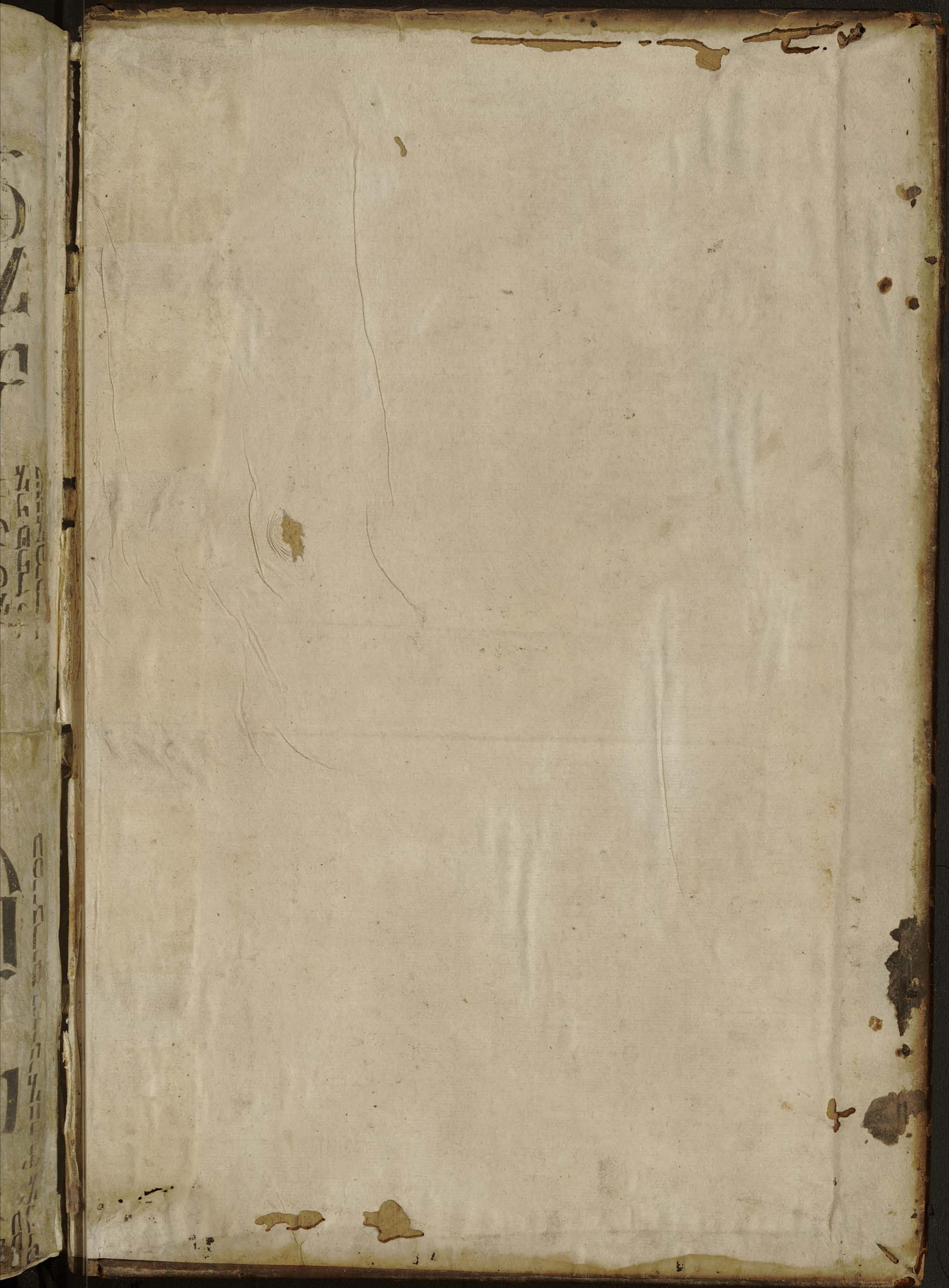

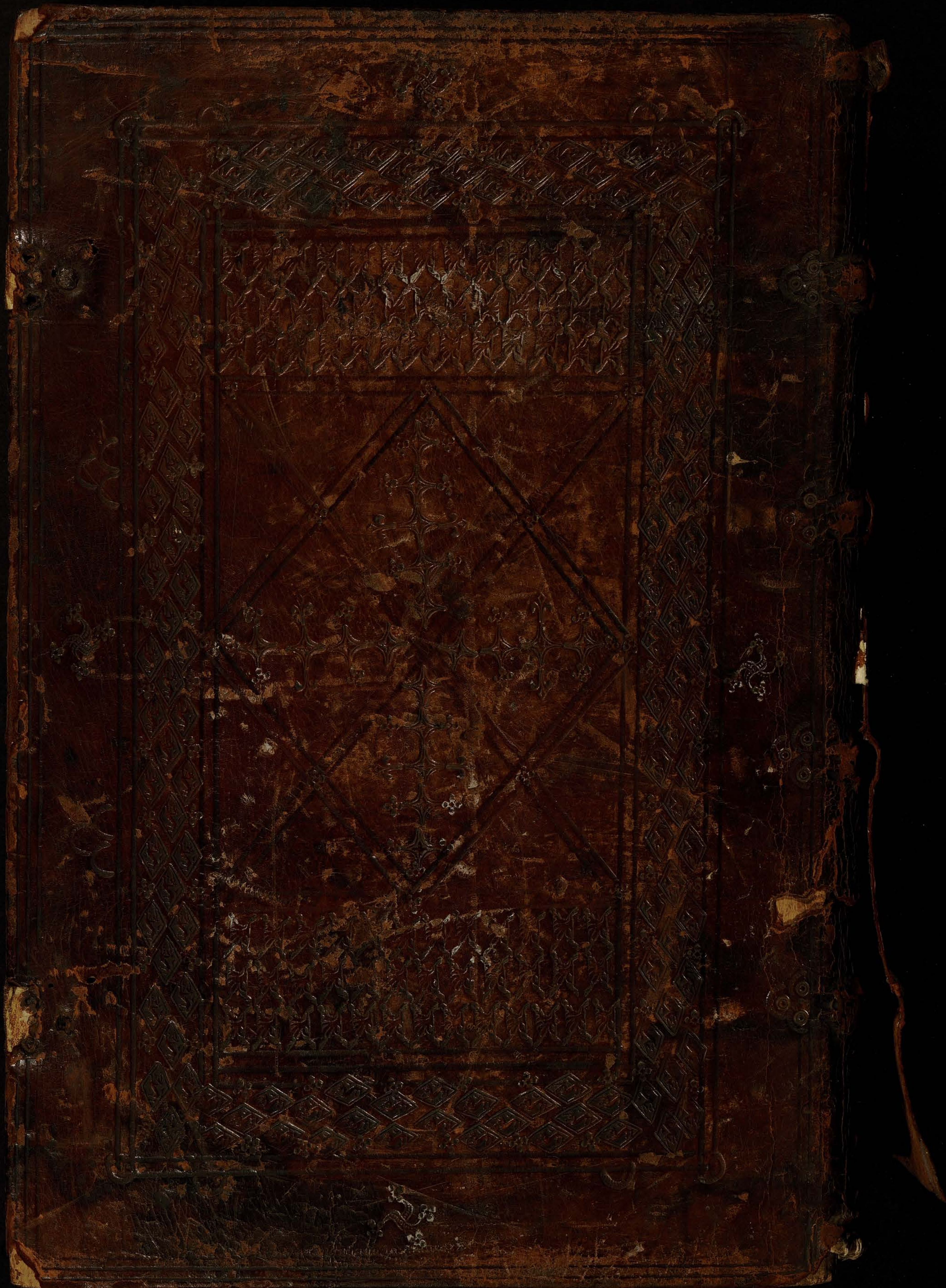

1333